T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

GAZİANTEP İLİ AĞIZLARI (İNCELEME-METİN-DİZİN) CİLT 2

Emine SOYYİGİT

Doktora Tezi

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

ESKİ TÜRK DİLİ

TEMMUZ 2022

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ESKİ TÜRK DİLİ ANA BİLİM DALI

Doktora Tezi

GAZİANTEP İLİ AĞIZLARI

(İNCELEME-METİN-DİZİN)

Tez Yazarı

Emine SOYYİGİT

Danışman

Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER

TEMMUZ 2022
ELAZIĞ

BEYAN

Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım **"GAZİANTEP İLİ AĞIZLARI"** Başlıklı Doktora Tezi'min içindeki bütün bilgilerin doğru olduğunu, bilgilerin üretilmesi ve sunulmasında bilimsel etik kurallarına uygun davrandığımı, kullandığım bütün kaynakları atıf yaparak belirttiğimi, maddi ve manevi desteği olan tüm kurum/kuruluş ve kişileri belirttiğimi, burada sunduğum veri ve bilgileri unvan almak amacıyla daha önce hiçbir şekilde kullanmadığımı beyan ederim.

01.07.2022

Emine SOYYİGİT

ÖN SÖZ

İnsanların en temel ihtiyaçlarından biri iletişim kurmaktır. İletişim kurmanın en önemli vasıtası ise dildir. Dil; yüzeysel yapıda anlaşma sağlayan; derin yapıda ise insanların iç dünyasını, tarihini, kültürünü, yaşayış biçimini tüm yönleriyle yansıtan bir sistemdir. Dil insanoğluna düşünebilme, adlandırma, sembolleştirme, içselleştirme, kültürlenme gibi daha birçok nitelik kazandırarak insana birey ve toplum olabilme özelliği katan ayrıcalıklı bir varlıktır.

Dil insanlar, kültürler ve coğrafyalar arasında kültür aktarımının bulunduğu en derin yapıdır. İnsanların konuşma biçimlerinden, yemek kültürlerine, onların millet olma sürecinden giyim kuşamlarına kadar hemen her alanda belirleyici olmuştur. Tüm bu yönleriyle dil, insanların haber alma verme, duygularını paylaşma, dünyayı algılama, kültürlenme, sosyalleşme vb. gibi birçok alanda yetkin olmasını sağlayan en temel unsurlardan biri olmuştur.

Yeryüzünde ilk insandan günümüze kadar birçok dil, iletişim kurmak amacıyla kullanılmış ancak bunların birçoğu, zaman içerisinde çeşitli sebeplerden ötürü son bulmuştur. Bugün ise bu diller, ölü diller arasında yer almaktadır. Türk dili de ölü diller kadar çok kadim ve köklü bir geçmişe sahip olmasına rağmen tarihî süreç içerisindeki saygınlığını, etkinliğini ve canlılığını her zaman koruyabilmiş sayılı diller arasındadır.

İlk yazılı metinlerden günümüze geniş bir alana yayılmış olan Türk dili hakkında birçok araştırma yapılmıştır. Türk dilinin önemli araştırma alanlarından birini de ağız araştırmaları oluşturmaktadır. Ağız araştırmaları, Türk dilinin yapı ve gramerinin söyleyiş/konuşma özelliklerinin tespit edilmesinde, dilde yaşayan arkaik özelliklerin kaydedilmesinde önemlidir. Belli bir bölgede konuşulan, ses ve şekil bilgisi bakımından dâhil olduğu lehçenin yazı dilinden farklılıklar gösteren söyleyiş özellikleri, ağız olarak adlandırılmaktadır.

Türk dili tarihinde Türk ağızlarıyla ilgili yapılan ilk çalışma, Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılan Dîvânu Lugâti't-Türk'tür. Kâşgarlı Mahmud, bu çalışmasında farklı Türk boylarından derlemiş olduğu malzemeleri değerlendirip Türk boyları arasında görülen söyleyiş farklılıkları hakkında bilgi vermiştir.

Diğer taraftan Türkiye Türkçesi ağızlarıyla ilgili yapılan ilk araştırmalar, 19. yüzyılın sonlarında yabancı bilim insanlarıyla başlarken; 20. yüzyıldan itibaren Türk bilim insanları da ağız araştırmalarına katkı sağlamaya başlar. Türk dilinin diğer araştırma alanlarına nazaran, ağız araştırmaları zorlu ve sabır gerektiren bir süreç olduğu için bu alandaki çalışmalar biraz yavaş ilerlemiştir. Ancak ağız ile ilgili çalışmaların yapılması, Türk dili açısından önem arz etmektedir. Çünkü ağızlar, dilin bir laboratuvarı gibi o dile sahip olan milletin tarihi, kültürü, sanatı, sözlü ve yazılı edebiyatı hakkında önemli bilgiler barındırmaktadır. Ayrıca ağızlar Türk dilinin en eski dönemlerine ait ses, şekil bilgisi, söz varlığı gibi farklı dil özelliklerine ait ipucu olabilecek örnekleri de barındırmaktadır.

Bir dil için oldukça önem taşıyan ağızlar aynı zamanda teknolojide görülen hızlı gelişme ve değişimler, eğitim, göç vb. gibi etkenler aracılığıyla zaman içerisinde çeşitli değişimlere uğradığı gibi bazı özelliklerini de kaybeder duruma gelmektedir. Bu nedenle ağız alanında yapılacak olan çalışmalar, ağız özelliklerinin kayda geçirilmesi ve kaybolmaması için hayli önem arz etmektedir.

Çalışmamız antik çağlardan beri yerleşim yeri olan ve aynı zamanda Türk tarihi için oldukça önemli bir bölge olan Gaziantep ağzının dil özelliklerini kapsamaktadır. Yapılan çalışmalar değerlendirildiğinde Gaziantep ağzının tamamını kapsayan bir çalışmanın olmaması ve Gaziantep ağız özelliklerinin, gelişen kitle iletişim araçları, özellikle medya teknolojisi karşısında değişiyor olma durumu bizi Gaziantep ağız özelliklerini yazıya geçirip dil özelliklerini tespit etmeye yönlendirmiştir.

Zengin bir dil ve kültür hazinesine sahip olan Gaziantep'in ağız özelliklerinin oluşmasında XI. yüzyıldan itibaren daha yoğun bir şekilde gelen ve bölgeye yerleşen Oğuz boyları etkilidir. Ancak Gaziantep'e Oğuz dışı (Kıpçak) Türk boylarının yerleştiği de tarihî kaynaklarda yer almaktadır. Buna göre,

Avşar, Kızık, Beydili, Barak, Çepni, Bayat, Bayındır, Kınık, Yazır, Döğer, Büğdüz, Karkın, Karakeçili, Cerit gibi Türk aşiret ve boyları, Gaziantep ağzının şekillenmesinde önemli rol oynamıştır.

Gaziantep ağız özelliklerinin tespit edilip Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde hangi ağız bölgesinde yer aldığını belirlemek amacıyla yapılan bu çalışma, "Giriş-İnceleme-Metin-Dizin" bölümlerinden oluşmaktadır.

Çalışmanın ilk bölümünü oluşturan Giriş kısmı, Gaziantep'in tarihi, coğrafyası, demografik durumu ve çalışmanın kuramsal yöntemini kapsamaktadır. İkinci bölüm ise Gaziantep ağzının ses ve şekil bilgisi özelliklerini ihtiva etmektedir. Sonuç kısmında ise çalışmada elde edilen buluğular doğrultusunda Gaziantep ağzının ağız ve alt ağız bölgelerinin nereler olduğu ve ses ve şekil özelliklerinin neler olduğu maddeler halinde verilmiştir. Ekler kısmında ise çalışma kapsamında derlenen örnek metinler ve metinlerin gramatikal dizini yer almaktadır.

Son olarak, çalışma boyunca engin bilgilerinden faydalandığım ve her daim yardım ve desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocalarım Prof. Dr. Ahmet BURAN, Prof. Dr. Ercan Alkaya, Prof. Dr. Fatih Özek'e, Doç. Dr. Süleyman Kaan YALÇIN'a, Dr. Öğr. Üyesi Çimen ÖZÇAM'a, Dr. Öğr. Üyesi Birol İpek'e; değerli hocam Prof. Dr. Hasan ŞENER'e, Doç. Dr. Mustafa GÜLTEKİN'e, Prof. Dr. Hülya ARSLAN-EROL'a, Dr. Öğr. Gör. Sertan ALİBEKİROĞLU'na, İslahiye eski kaymakamı Ramazan YILDIRIM'a, çalışma sürecinde her türlü desteğini benden esirgemeyen arkadaşlarım Dr. Öğr. Üyesi Abdullah BAYINDIR'a, Dr. Öğr. Üyesi Gülşah PARLAK KALKAN'a, Gonca TOKUZ'a, Atanur ÖZDEMİR'e, Sinan TABAK'a, Perihan KARTAL'a, Erhan KARATAŞ'a ve tezin her aşamasında her zaman yanımda olan aileme içtenlikle teşekkür ediyorum.

Gerek tez konumun belirlenmesinde ve gerekli kaynakları edinmemde gerekse lisans eğitimimden bu yana her türlü desteği ve hoşgörüyü benden esirgemeyen; ayrıca kendisiyle çalışma imkânı bulduğum için kendimi şanslı hissettiğim saygıdeğer danışman hocam Prof. Dr. Ahat ÜSTÜNER'e teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

BEYAN ..... **I**
ÖN SÖZ ..... **II**
İÇİNDEKİLER ..... **IV**
ÖZET ..... **XI**
ABSTRACT ..... **XII**
ŞEKİLLER LİSTESİ ..... **XIII**
TABLOLAR LİSTESİ ..... **XIV**
EKLER LİSTESİ ..... **XV**
ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ ..... **XVI**
SİMGELER VE KISALTMALAR ..... **XVIII**
1. GİRİŞ **1**
1.1. Materyal ve Metot 1
1.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 1
1.1.2. Araştırmanın Problemi 1
1.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları 1
1.1.4. Araştırmanın Metodolojik Yaklaşımı 2
1.2. Ağız, Ağız Araştırmaları ve Gaziantep Ağzı 5
1.2.1. Mevcut Çalışmalarda Gaziantep Ağzı 9
1.2.2. Gaziantep Yöresi Ağzı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar 11
1.2.2.1. Tezler 11
1.2.2.1.1. Doktora Tezleri 11
1.2.2.2.2. Yüksek Lisans Tezleri 12
1.2.2.2.3. Lisans Tezleri 13
1.2.2.2. Kitaplar 13
1.2.2.3. Makaleler 15
1.3. Gaziantep 18
1.3.1. Gaziantep Adı 18
1.3.2. Gaziantep Tarihi 19
1.3.2.1. Milattan Önce Gaziantep 20
1.3.3.2. Milattan Sonra Gaziantep 23
1.3.2.3. Kurtuluş Savaşı Yıllarında Antep 26
1.3.3. Gaziantep'in Coğrafi Durumu 28

1.3.4. Gaziantep'in Demografisi 30
2. SES BİLGİSİ 32
2.1. Ünlüler 32
2.1.1. Ünlü Türleri 32
2.1.1.1. [a] Ünlüsü ve Türleri 32
2.1.1.1.1. [ā] Ünlüsü 32
2.1.1.1.2. [á] Ünlüsü 33
2.1.1.1.3. [a̋] Ünlüsü 33
2.1.1.1.4. [å] Ünlüsü 33
2.1.1.2. [e] Ünlüsü ve Türleri 34
2.1.1.2.1. [ē] Ünlüsü 34
2.1.1.2.2. [ė] Ünlüsü 34
2.1.1.2.3. [ę̄] Ünlüsü 36
2.1.1.3. [ı] Ünlüsü ve Türleri 36
2.1.1.3.1. [ı] Ünlüsü 36
2.1.1.3.2. [ī] Ünlüsü 36
2.1.1.3.3. [í] Ünlüsü 37
2.1.1.3.3. [ı̄] Ünlüsü 37
2.1.1.3.4. [ˈ] Ünlüsü 37
2.1.1.5. [i] Ünlüsü ve Türleri 38
2.1.1.5.1. [i] Ünlüsü 38
2.1.1.5.2. [i̇] Ünlüsü 38
2.1.1.6. [o] Ünlüsü ve Türleri 38
2.1.1.6.1. [o] Ünlüsü 38
2.1.1.6.2. [ō] Ünlüsü 39
2.1.1.6.3. [o̧] Ünlüsü 39
2.1.1.6.4. [o̅] Ünlüsü 39
2.1.1.6.5. [ó] Ünlüsü 40
2.1.1.7. [ö] Ünlüsü ve Türleri 40
2.1.1.7.1. [ö] Ünlüsü 40
2.1.1.7.2. [ȫ] Ünlüsü 40
2.1.1.7.3. [ȯ] Ünlüsü 40
2.1.1.8. [u] Ünlüsü ve Türleri 41

2.1.1.8.1. [u] Ünlüsü 41
2.1.1.8.2. [ū] Ünlüsü 41
2.1.1.8.3. [ù] Ünlüsü 41
2.1.1.8.4. [ú] Ünlüsü 42
2.1.1.9. [ü] Ünlüsü ve Türleri 42
2.1.1.9.1. [ü] Ünlüsü 42
2.1.1.9.2. [ǖ] Ünlüsü 42
2.1.1.9.3. [ǘ] Ünlüsü 43
2.1.2. Uzun Ünlüler 43
2.1.2.1. Aslî Uzun Ünlüler 44
2.1.2.1.1. Türkçe Kelimelerde Aslî Uzun Ünlüler 44
2.1.2.1.2. Alıntı Kelimelerde Aslî Uzun Ünlüler 44
2.1.2.2. İkincil Uzun Ünlüler 44
2.1.2.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler 44
2.1.2.2.2. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler 46
2.1.3. Kısa Ünlüler 46
2.1.4. İkiz Ünlüler 47
2.1.4.1. Alçalan İkiz Ünlüler 47
2.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler 47
2.1.4.3. Eşit İkiz Ünlüler 47
2.1.5. Ünlü Uyumları 48
2.1.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu 48
2.1.5.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulduğu Durumlar 49
2.1.5.1.2. Alıntı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu 50
2.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu 50
2.1.5.6. Ünlü Değişmeleri 51
2.1.5.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi 51
2.1.5.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması 52
2.1.5.6.3. Geniş Ünlülerin Daralması 52
2.1.5.6.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi 52
2.1.5.6.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması 52
2.1.5.6.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi 53
2.1.1.7. Ünlü Düşmesi 53

2.1.1.8. Ünlü Türemesi 53
2.1.1.8.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi 53
2.1.1.8.2. Kelime İçinde Ünlü Türemesi 53
2.2. Ünsüzler 54
2.2.1. Ünsüz Türleri 54
2.2.2. Ünsüz Olayları 68
2.2.2.1. Ünsüz Benzeşmesi 68
2.2.2.1.1. Yakın Benzeşme 69
2.2.2.1.2. Uzak Benzeşme 69
2.2.2.1.3. İlerleyici Benzeşme 69
2.2.2.1.4. Gerileyici Benzeşme 70
2.2.2.1.5. Tam Benzeşme 70
2.2.2.1.6. Yarım Benzeşme 70
2.2.2.2. Aykırılaşma 70
2.2.2.3. Ünsüz Uyumu 71
2.2.3.4. Ünlü-Ünsüz Uyumu 72
2.2.4. Ünsüz Değişmeleri 72
2.2.4.1. Tonlulaşma 72
2.2.4.1.1. Ön Seste Tonlulaşma 73
2.2.4.1.2. İç Seste Tonlulaşma 73
2.2.4.1.3. Son Seste Tonlulaşma 73
2.2.4.2. Tonsuzlaşma 73
2.2.4.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma 74
2.2.4.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma 74
2.2.4.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma 74
2.2.4.3. Sızıcılaşma 74
2.2.4.3.1. Ön Seste Sızıcılaşma 74
2.2.4.3.2. İç Seste Sızıcılaşma 74
2.2.4.3.3. Son Seste Sızıcılaşma 74
2.2.4.4. Akıcılaşma 75
2.2.4.4.1. Ön Seste Akıcılaşma 75
2.2.4.4.2. İç Seste Akıcılaşma 75
2.2.4.4.3. Son Seste Akıcılaşma 75

2.2.5. Ünsüz Düşmesi 75
2.2.5.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi 75
2.2.5.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi 75
2.2.6. Hece Kaynaşması 76
2.2.7. Hece Düşmesi 76
2.2.8. Ünsüz Tekleşmesi 76
2.2.9. Ünsüz Türemesi 76
2.2.9.1. Kelime Başında Ünsüz Türemesi 77
2.2.9.2. Kelime İçinde Ünsüz Türemesi 77
2.2.9.3. Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi 77
2.2.10. Hece Türemesi 77
2.2.11. Ünsüz İkizleşmesi 77
2.2.12. Göçüşme 78
2.2.12.1. Yakın Göçüşme 78
2.2.12.2. Uzak Göçüşme 78
2.2.13. Vurgu 79
2.2.13.1. Kelime Vurgusu 79
2.2.13.2. Kelime Grubu Vurgusu 79
2.2.13.3. Söz Dizimi Vurgusu 80
2.3. Şekil Bilgisi 80
2.3.1. İsimler 80
2.3.1.1. İsim Yapım Ekleri 80
2.3.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri 80
2.3.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri 86
2.3.1.2. İsim Çekim Ekleri 91
2.3.1.2.1. Hâl Ekleri 91
2.3.1.2.2. İyelik Ekleri 101
2.3.1.2.3. Çokluk Eki 105
2.3.1.2.4. Aitlik Eki 106
2.3.1.2.5. Soru Eki 107
2.2.2. Zamirler 108
2.2.2.1. Şahıs Zamirleri 108
2.2.2.2. Dönüşlülük Zamirleri 110

2.2.2.3. İşaret Zamirleri 111
2.2.2.4. Belirsizlik Zamirleri 112
2.2.2.5. Soru Zamirleri 112
2.2.3. Zarflar 113
2.2.3.1. Yer-Yön Zarfları 113
2.2.3.2. Zaman Zarfları 113
2.2.3.3. Durum Zarfları 114
2.2.3.4. Miktar Zarfları 114
2.2.3.5. Soru Zarfları 114
2.2.4. Sıfatlar 114
2.2.4.1. Niteleme Sıfatları 115
2.2.4.2. Belirtme Sıfatları 115
2.2.4.2.1. Sayı Sıfatları 115
2.2.4.2.2. İşaret Sıfatları 116
2.2.4.2.3. Soru Sıfatları 116
2.2.4.2.4. Belirsizlik Sıfatları 116
2.2.4. Fiiller 116
2.2.4.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler 117
2.2.4.2. İsimden Fiil Yapan Ekler 119
2.2.4.3. Fiil Çekim Ekleri 120
2.2.4.3.1. Şahıs Ekleri 120
2.2.4.4. Fiillerin Çekimi 125
2.2.4.4.1. Bildirme Kipleri 125
2.2.4.5. Tasarlama Kipleri 142
2.2.4.5.1. İstek Kipi 143
2.2.4.5.1.1. İstek Kipinin Olumsuz Çekimi 143
2.2.4.5.2. Dilek-Şart Kipi 144
2.2.4.5.2.1. Dilek-Şart Kipinin Olumsuz Çekimi 144
2.2.4.5.3. Emir Kipi 144
2.2.4.5.3.1. Emir Kipinin Olumsuz Çekimi 145
2.2.4.5.4. Gereklilik Kipi 145
2.2.4.5.4.1. Gereklilik Kipinin Olumsuz Çekimi 146
2.2.4.6. Fiillerin Birleşik Kipli Çekimi 146

2.2.4.6.1. Hikâye 147
2.2.4.6.2. Rivayet 150
2.2.4.6.3. Şart 151
2.2.4.7. Ek Fiil 153
2.2.4.7.1. Geniş Zaman 153
2.2.4.7.3. Görülen Geçmiş Zaman 154
2.2.4.7.3. Duyulan Geçmiş Zaman 155
2.2.4.7.4. Şart Kipi 155
2.2.4.8. Birleşik Fiiler 155
2.2.4.8.1. Fiil Unsuru İle Yardımcı Fiilden Kurulan Birleşik Fiiler 155
2.2.4.8.2. İsim Unsuruyla Yardımcı Fiilden Kurulan Birleşik Fiiller 156
2.2.3.8.3. Anlamca Kaynaşmış Olan Birleşik Fiiller 156
2.2.4.9. Fiilimsiler 156
2.2.4.9.1. İsim-Fiiller 156
2.2.4.9.2. Sıfat-Fiiler 158
2.2.4.9.3. Zarf-Fiiler 162
2.2.3.12. Edatlar 171
2.2.3.12.1. Son Çekim Edatları 171
2.2.3.12.2. Bağlama Edatları 175
2.2.3.12.3. Ünlem Edatları 187
2.2.3.12.4. Cevap Edatları 188
2.2.3.12.5. Gösterme Edatları 188
3. SONUÇ 190
KAYNAKLAR 205
EKLER 210
EK-1. Metinler 210
EK-2. Dizin 586

ÖZET

GAZİANTEP İLİ AĞIZLARI

Emine SOYYİGİT

Doktora Tezi

FIRAT ÜNİVERSİTESİ

Sosyal Bilimleri Enstitüsü

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

Eski Türk Dili

Temmuz 2022, Sayfa: XVIII+1325

Gaziantep, tarih boyunca her zaman önemli stratejik bir konumda olmuştur. Milattan önceki yüzyıllardan itibaren birçok önemli medeniyetin merkezi olan Gaziantep, Fırat Nehri ile Bereketli Hilal'in önemli bir kavşak noktasında yer alır. Milattan önceki yıllarda önemli devletlerin merkezi olan şehir, sonraki yıllarda Roma, Bizans, Abbasiler, Emeviler gibi devletlerin hakimiyetine girmiştir. Bölgeye 11. yüzyıldan itibaren Türklerin yerleşmesiyle birlikte burada Türk diline dayalı bir kültür oluşmaya ve Gaziantep ağzının temelleri atılmaya başlar.

Bu çalışmaya Gaziantep merkez ve dokuz ilçenin tamamı dahil edilmiştir. Çalışmada öncelikle kapsamlı ve ayrıntılı bir saha araştırması ile tespit edilen yerlerdeki kaynak kişilerden metinler derlenmiştir. Daha sonra metinler, genel ses ve şekil bilgisi özellikleri açısından art zamanlı ve eş zamanlı yöntemle incelenmiştir. İnceleme sonucunda Gaziantep ilinde üç ağız bölgesi ve bu ağız bölgelerinin alt ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Gaziantep ağzının, genel ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından Batı Grubu ağızları içerisinde yer aldığı; diğer taraftan Doğu ve Kuzeydoğu grubu ağızlarıyla da ortak özellikler gösterdiği anlaşılmıştır. Aynı zamanda bölge ağzının Azerbaycan Türkçesiyle de benzeşen kullanımlara ve söz varlığına sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmanın sonunda da incelenen metinlerin gramatikal dizinine yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gaziantep, Gaziantep ağzı, Türkiye Türkçesi ağızları, ses ve şekil bilgisi, dizin.

ABSTRACT

DIALECTS OF GAZİANTEP PROVINCE

Emine SOYYİGİT

Ph.D. Thesis

FIRAT UNIVERSITY

Graduate School of Social Sciences

TURKISH LANGUAGE and LITERATURE

Old Turkish Language

July, Page: XVIII+1325

Gaziantep has always been in an important strategic position throughout history. Gaziantep, which has been the center of many important civilizations since the centuries before BC, is located at an important junction of the Fırat River and the Fertile Crescent. The city, which was the center of important states in the years before BC, came under the domination of important states such as Rome, Byzantium, Abbasids and Umayyads in the following years. With the settlement of Turks to the region since the 11th century, a culture based on the Turkish language began to form here and the foundations of the Gaziantep dialect began to be laid.

Gaziantep center and all nine districts were included in this study. In the study, first of all, a comprehensive and detailed field research and texts from the source people were compiled from the places identified. Then, the texts were examined in terms of general phonetic and morphological features with diachronic and simultaneous methods. As a result of the examination, three dialect regions and lower dialect regions of these dialect regions were determined in Gaziantep. Gaziantep dialect is among the Western Group dialects in terms of general phonetic and morphological features; on the other hand, it has been understood that it has common features with the Eastern and Northeastern group dialects. At the same time, it has been determined that the dialect of the region has similar uses and vocabulary with Azerbaijani Turkish. At the end of the study, the grammatical index of the examined texts is included.

Key Words: Gaziantep, Gaziantep dialect, Turkish Language dialect, phonetic and morphology, index.

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Tunç Dönemi'nde Gaziantep'in konumu 20
Şekil 2. Gaziantep'in İlk Uygarlıklar Döneminde konumu 21
Şekil 3. Hititler (Etiler) Döneminde Gaziantep 23
Şekil 4. Hz. Ömer Döneminde Gaziantep 24
Şekil 5. Gaziantep'in Coğrafi konumu 29
Şekil 6. Gaziantep'in yükselti haritasi 30
Şekil 7. Gaziantep'in ilçeleri 30

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Gaziantep Ağzıyla İlgili Yapılan Çalışmalar 11
Tablo 2. Gaziantep Nüfusunun İlçelere Göre Dağılımı 31
Tablo 3. Ünlü ve Ünlü Türleri 32
Tablo 4. GİA'nda İyelik Ekleri 101
Tablo 5. GİA'nda Şahıs Zamirleri 108
Tablo 6. Dönüşlülük Zamiri 111
Tablo 7. İşaret Zamirleri 112
Tablo 8. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri 121
Tablo 9. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri 123
Tablo 10. Emir Ekleri 125
Tablo 11. Geniş Zaman Ekleri 126
Tablo 12. Şimdiki Zaman Ekleri 129
Tablo 13. Görülen Geçmiş Zaman Eki 134
Tablo 14. [-mIş/-mUş] Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki 136
Tablo 15. [-(I/U)K] Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki 138
Tablo 16. [-IcI/-UcU] Gelecek Zaman Eki 140
Tablo 17. [-AcAK] Gelecek Zaman Eki 141
Tablo 18. İstek Kipi 143
Tablo 19. Dilek-Şart Kipi 144
Tablo 20. Emir Kipi 145
Tablo 21. Ek-Fiil/Geniş Zaman 153

EKLER LİSTESİ

EK-1. Metinler 210
EK-2. Dizin 587

ARAŞTIRMADA KULLANILAN ÇEVİRİYAZI İŞARETLERİ

a Düz, geniş, art ünlü
ā Uzun a ünlüsü
á a-e arası ünlü
ǻ a-e arası uzun ünlü
ả a-ı arası ünlü
å Yuvarlaklaşan a ünlüsü
e Düz, geniş, ön ünlü
ē Uzun e ünlüsü
ė e-i arası ünlü
ē̇ e-i arası uzun ünlü
ḝ Yuvarlaklaşan e ünlüsü
ı Düz, dar, art ünlü
ī Uzun ı ünlüsü
í ı-i arası ünlü
i Düz, dar, ön ünlü
ī̇ Uzun i ünlüsü
o Geniş, yuvarlak, art ünlü
ō Uzun o ünlüsü
ȯ o-u arası ünlü
ō̇ o-u arası uzun ünlü
ó o-ö arası ünlü
ö Geniş, yuvarlak, ön ünlü
ō̈ Uzun ö ünlüsü
ȯ̈ ö-ü arası ünlü
u Dar, yuvarlak, art ünlü
ū Uzun u ünlüsü
u̇ u-ı arası ünlü
ū̇ u-ı arası uzun ünlü
ú u-ü arası ünlü
ü Dar, yuvarlak, ince ünlü
ṻ Uzun ü ünlüsü
u̇̈ ü-i arası ünlü
b Süreksiz, ötümlü, dudak ünsüzü
c Süreksiz, ötümlü, diş eti ünsüzü
ç Süreksiz, ötümlü, diş eti ünsüzü
d Süreksiz, ötümlü, diş eti ünsüzü
f Sürekli, sızıcı, diş dudak ünsüzü
g Süreksiz, ötümlü, ön damak ünsüzü

ġ Süreksiz, ötümlü, dip damak ünsüzü

h Sürekli, ötümsüz, gırtlak ünsüzü

ḥ Sürekli, ötümsüz, gırtlak ünsüzü

ḫ Sürekli, ötümsüz, dip damak ünsüzü

j Sürekli, sızıcı, diş eti ünsüzü

k Süreksiz, ötümsüz, ön damak ünsüzü

ķ Süreksiz, ötümsüz, arka damak ünsüzü

l Sürekli, akıcı, diş eti ünsüzü

m Sürekli, akıcı, dudak ünsüzü

n Sürekli, akıcı, diş eti ünsüzü

ñ Sürekli, akıcı, genizli, art ünsüzü

p Süreksiz, ötümsüz, çift dudak ünsüzü

r Sürekli, akıcı, diş eti ünsüzü

s Sürekli, sızıcı, ötümsüz, diş eti ünsüzü

ş Sürekli, sızıcı, diş eti ünsüzü

t Süreksiz, diş eti ünsüzü

v Sürekli, sızıcı, diş-dudak ünsüzü

w Çift dudak v'si

y Sürekli, akıcı, diş eti ünsüzü

z Sürekli, sızıcı, diş eti ünsüzü

Ç ç-ş arası ünsüz

T t-d arası ünsüz

P b-p arası ünsüz

Z s-z arası ünsüz

ʸ Boğumlanma yeri zayıf y ünsüzü

ʰ Boğumlanma yeri zayıf h ünsüzü

ʳ Boğumlanma yeri zayıf r ünsüzü

ᵛ Boğumlanma yeri zayıf v ünsüzü

ᵍ Boğumlanma yeri zayıf g ünsüzü

ᵻ Boğumlanma yeri zayıf ı ünlüsü

ⁱ Boğumlanma yeri zayıf i ünlüsü

ˁ Ayn ünsüzü

SİMGELER VE KISALTMALAR

Kısaltmalar

A	: Araban
GİA	: Gaziantep İli Ağızları
İ	: İslahiye
K	: Karkamış
M	: Merkez
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
N	: Nizip
ND	: Nurdağı
O	: Oğuzeli
STT	: Standart Türkiye Türkçesi
ŞK	: Şehitkamil
ŞB	: Şahinbey
Y	: Yavuzeli
TDK	: Türk Dil Kurumu
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vb.	: Ve benzeri

1. GİRİŞ

1.1. Materyal ve Metot

1.1.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın konusunu, Gaziantep ağzı oluşturmaktadır. Çalışmanın amacı, Gaziantep merkez ve ilçelerinin dil özelliklerini tespit ederek Gaziantep'in Türkiye Türkçesi ağızlarının üç ana ağız grubundan hangi ağız grubunda yer aldığını ve Gaziantep ağzının kaç ağız bölgesinden oluştuğunu tespit etmektir.

Ağız araştırmaları, Türk dilinin önemli çalışma alanlarından birini oluşturmaktadır. Çünkü ağızlar; bir dilin gizli kalmış, unutulmuş ya da unutulmaya yüz tutmuş birçok hazinesini saklamaktadır. Bu durum, yirminci yüzyılda kitle iletişim araçlarında görülen hızlı gelişmeler, okuma-yazma oranındaki artış, ulaşım vb. etkenler nedeniyle değişmeye başlamıştır. Bu değişimin etkilediği unsurlardan biri de ağızlardır. Yukarıda bahsedilen etkenler, ağızlarda var olan birçok özelliğin yok olma sürecini daha da hızlı bir hale getirmiştir. Ağızlar, dil ve kültürün yaşatılmasında ve aktarılmasında önemli olduğu için bu alandaki çalışmalar önem taşımaktadır. Bu doğrultuda, ağız araştırmaları ile ağızlarda yaşayan bu özelliklerin kayıtlara geçirilmesi, hem dil hem de kültür için ayrı bir önem arz etmektedir. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın genelde Türk diline özelde ise Türk kültürüne katkı sağlayacağı umut edilmektedir.

1.1.2. Araştırmanın Problemi

Araştırmanın problemi, Gaziantep ilinin ağız özelliklerini ses ve şekil bilgisi bakımından inceleyerek Türkiye Türkçesi ağız gruplarından hangi ağız grubuna dahil olduğunu ve alt ağız gruplarını, eş zamanlı inceleme metodu ile belirlemektir.

Folklorik unsurlardan derlenip yazıya geçirilen metinler, tür ve içerik bakımından Türk halk edebiyatı ve Türk halk bilimine ait metinlerden oluşmaktadır. Bu metinlerin özelde Gaziantep kültürüne genelde ise Türk halk edebiyatına katkı sağlayacağını düşünmekteyiz.

1.1.3. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Bu çalışma, Gaziantep merkez ve dokuz ilçesini kapsamaktadır. Gaziantep ve ilçelerinden derleme yapılarak, elde edilen verilerle Gaziantep ilinin dil özelliklerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Gaziantep ağzı ile ilgili şimdiye kadar, akademik ya da akademik olmayan çalışmalar yapılmıştır. Ancak bölgenin tamamını kapsayan bir çalışma yapılmadığı tespit edilmiştir. Biz de bölgedeki bu eksiklikten yola çıkarak Gaziantep merkez ve ilçelerini kapsayan bir ağız araştırmasını çalışmamıza konu ettik.

Çalışmada Gaziantep merkez ve merkeze bağlı ilçe köylerinden derlemeler yapılmıştır. Gaziantep tarih boyunca birçok kültür ve medeniyetin yaşadığı stratejik önemi olan bir coğrafya olmuştur. Bu bağlamda Gaziantep sadece geçmişte göç almamış, zaman içerisinde ekonomi, savaş, eğitim gibi durumlardan dolayı göç almış ve almaya da devam etmektedir. Örneğin, 19. yüzyılın ikinci yarısından sonra Balkanlardan Türk göçmenler (muhacirler), Nurdağı ve İslahiye ilçelerine yerleştirilmiştir. Zamanla, bölgedeki baskın grubun konuşma ağız özelliklerini kazanmış olsalar da yapılan çalışmalarda geldikleri bölgenin, Rumeli ağız özelliklerini genel olarak korudukları tespit

edilmiştir. Ancak göçmen yerleşim yerlerinin ağız özellikleri, yakın zamanlarda oluşmaya başladığı ve bölgenin ağız özelliklerinden çok farklı olduğu için çalışmaya dahil edilmemiştir.

Bunun yanında Suriye'de çıkan savaş nedeniyle birçok insan Gaziantep'e yerleşmiştir. Bu göçle birlikte Suriye'den gelen gruplar arasında Türkmenler, Araplardan daha fazla nüfusa sahiptir. Suriye'den gelen ve Gaziantep'e yerleşen bu gruplar da çalışma kapsamının dışında tutulmuştur. Suriye Türkmenlerinin ağız özellikleri, (TÜBİTAK projesi kapsamında çalışılmıştır) bu çalışmada ele alınmamıştır.[1]

Aynı zamanda Gaziantep, demografik yapısı nedeniyle iki dillilerin de yaşadığı bir coğrafyadır. Çalışmada iki dilli olan kişilerin ağız özellikleri, çalışmamız asıl itibariyle Gaziantep'in ağız özelliklerini tespit etmeyi amaçladığı için kapsam dışında tutulmuştur.

1.1.4. Araştırmanın Metodolojik Yaklaşımı

Çalışmada veri toplama -derlemeler- merkez dahil dokuz ilçe ve ilçelere bağlı köylerden yapılmıştır. Derleme yapılacak yer ve kaynak kişiler önceden tespit edilmiştir. Derleme öncesi ön bir araştırmanın yapılması, derleme yapılacak alanın veri bakımından hangi özellikleri gösterdiği vb. ön hazırlıklar veri toplama sürecinin daha etkin ve verimli geçmesi açısından önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Aksi durumda alan araştırması gerektiren çalışmalar öncesinde herhangi bir planlama ve ön hazırlık olmaz ise Goldstein'in de belirttiği gibi çoğu zaman keyfi, düzensiz, gelişigüzel ve beyhude zaman ve para sarfından başka bir şey olmayacaktır (Goldstein, 1983: 13).

Derleme yapılacak yerlerin tespitinde Gaziantepli olmamızın alan araştırmasında önemli bir etken olmasının yanı sıra aile faktörü, tarih bölümündeki hocalarımızdan ve o yörede öğretmenlik yapmış kişilerden de destek alınması derleme sürecini verimli hale getirmiştir. Derlemeye gitmeden önce, derleme yapılacak saha hakkında ön bir araştırma yapmamız, sahada yapılacak olan araştırmanın daha etkin geçmesi yanında birbirine benzer ağız özelliklerinin görüldüğü yerlerin tespitini kolaylaştırdığı için de zamanın daha verimli kullanılmasına önemli ölçüde katkı sağlamıştır. Derleme yapılacak yerlere ise çoğunlukla aile fertleriyle gidilmiştir. Bu, kaynak kişilerle geçen iletişim sürecinin daha verimli ve etkin geçmesi, aynı zamanda kaynak kişilerle daha kolay iletişim kurulmasına yardımcı olmuştur.

Derleme yapılacak yerlerin tespitinde ilçelerin fiziki şartları göz önünde bulundurularak, daha çok halk bilimi ve halk edebiyatı alanında kullanılan üçgen yöntemi de kullanılmıştır. Gözaydın bu yöntemi şöyle açıklamaktadır: O ilin bir ilçesindeki özellikleri belirleyebilmek için, en küçük ölçekli bir haritayı önümüze almamız ve dağ köylerinden başlayarak derleme yapacağımız köyleri genişçe bir üçgen olarak kenarlarını birleştirmemiz bize kolaylık sağlayacaktır. Bu üçgenin köşelerinde bulunan köylerde aracı ve kaynak kişileri arayıp bularak derlemeleri yapacağımızı belirledikten sonra o üçgen içinde kalan diğer köyleri uzun süreyle araştırmak gerekmeyecektir. (Gözaydın, 2009: 228).

Merkez ve ilçelerin en uzak bölgeleri, öncelikli gidilmesi gereken yer olarak tercih edilmiştir. Çünkü birbirine uzak olan alanların birbiriyle daha az iletişim kurduğunu varsaydığımız (ancak günümüzde kitle iletişim araçlarındaki hızlı değişim ve gelişme bu varsayımı, olumsuz etkilemektedir) için söyleyiş özelliklerinde benzerlik oranının az olabileceğini düşündürtmüştür.

[1] Arslan-Erol, H. (2020). Suriye Türkmen Türkçesinin Ağızlarının Tespiti. TÜBİTAK. Yıldırım, F., (2018), Suriye Bayırbucak Türkmenleri Ağzı, Karahan Yay. Ankara.

Bu birbirine yakın ve düz bir coğrafyaya sahip yerlerde fayda sağlarken; engebeli olan yerlerde aynı sonucu vermemiştir.

Derleme sürecinde, kaynak kişiler video çekimine izin vermedikleri için çoğunlukla ses kaydı alınmıştır. Derleme esnasında görüntülerinin televizyona verilmesi endişesi ve bazı dinî nedenlerden ötürü tedirgin oldukları için görüntü almamızı ve bazı kaynak kişilerse kimlik bilgilerini yazmamızı uygun görmemişlerdir. Bu nedenle kaynak kişilerin bu kaygı ve hassasiyetleri göz önünde bulundurularak yapılan çalışmada çoğunlukla sadece ses kaydı alınmış ve bazı metinlerde kaynak kişilerin kimlik bilgileri verilmemiştir.

Diğer taraftan derleme yaparken en önemli durumlardan biri de ses kayıt cihazıdır. Ses kayıt cihazının bozulma, pilinin bitme ihtimali ve bazı teknik aksaklıklar göz önünde bulundurularak, en az üç ses kaydı kullanılmıştır. Ses kayıt cihazlarından biri, derleme yerinde kaynak kişi ile görüşme öncesinden görüşme sonlanıncaya kadar açık bırakılmıştır. Bu, kaynak kişinin ağız özelliklerindeki kaymalarının tespit edilmesine katkı sağlamıştır.

Kaynak kişilerin seçiminde; eğitim durumu, yaş, cinsiyet gibi özelliklerinin yanında bazı fiziksel özelliklerine (diş, konuşma (peltek konuşma) vb.) de dikkat edilmiştir. Bunlara ek olarak kaynak kişilerin yaşadıkları bölgede doğmuş olması ağız özelliklerinin doğru tespit edilmesinde önemli bir etken olmuştur. Örneğin, bir köyde derleme yapılırken komşu köyden ya da daha uzak bir köyden o köye evlilik yoluyla gelmiş olan kaynak kişilerin doğdukları köy ve şu an yaşamakta oldukları köyün ağız özelliğini bir arada kullandığı tespit edilmiştir. Bu durum bazen derleme sırasında, o köyün baskın ağız özelliklerinin tespit edilmesi hususunda, bizi şüpheye sevk ettiğinden iki ya da üçüncü bir kaynak kişi ile de görüşmemize neden olmuştur. Diğer taraftan kaynak kişinin doğup büyüdüğü yerin dışında bir yerde yaşıyor olmasının doğduğu köyün ağız özelliklerini ne kadar koruduğunu, bu özelliklerin hangisinin ne kadar baskın olduğunu ve şu an yaşamakta olduğu köyün baskın ağız özelliklerinden ne kadar etkilendiğini göstermesi bakımından da araştırmamıza ayrıca katkı sağladığını belirtebiliriz.

Kaynak kişilerin cinsiyet faktörü de derlemede elde edilecek verilerin ağız özelliklerini yansıtması bakımından önemlidir. Yapılan ağız araştırmalarında buna değinilerek, kadın kaynak kişilerin erkek kaynak kişilere oranla ağız özellikleri bakımından daha koruyucu oldukları gözlemlenmiştir (Demir,1998: 171-180, Korkmaz, 1997: XV). Yaptığımız Gaziantep İli Ağızları başlıklı çalışmada da kadın kaynak kişilerin söyleyiş özelliklerini erkek kaynak kişilere oranla daha fazla korudukları, anlatımlarının daha çeşitli olduğu gözlemlenmiştir.

Biz de derleme bölgesinde çoğunlukla kadın kaynak kişilerle görüşsek de karı-koca, anne-baba-çocuk konuşmalarını da kaydettik. Doğal akışında gerçekleşen bu konuşmalar ise farklı ağız özelliklerinin ve söz varlıklarının tespit edilmesine imkân sağlamıştır. Ayrıca, kaynak kişilerle iletişim kurarken bölgenin ağız özelliklerini kullanmaya özen gösterdik. Çünkü ağız özellikleriyle iletişim kurduğumuzda kaynak kişinin kendini daha rahat hissettiği ve ifade ettiğini gözlemlediğimiz için iletişim kurmamızı kolaylaştırmış ve derlenen malzemelerdeki söyleyiş özelliklerinin daha çeşitli olmasına katkı sağlamıştır.

Öte yandan kaynak kişilerde, özellikle erkek kaynak kişilerde, söyleyişi düzeltme eğiliminin (askerlik, şehir merkezine daha fazla gidiş geliş, başka şehirlerle ticaret yapması vs.) daha fazla olduğu gözlemlenmiştir. Ancak kaynak kişilerde görülen konuşmayı düzeltme çabasını sadece yukarıdaki nedenlere bağlamak yanlış olur kanaatindeyiz. Bunda, kitle iletişim araçları ve medya teknolojisinde görülen hızlı değişimin de önemli bir etken olduğunu göz önünde bulundurmak

gerekmektedir. Çünkü kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde, kaynak kişilerin özellikle televizyon ve telefondan çok şikayetçi oldukları tespit edilmiştir. Birçok kaynak kişinin eskiden çok iyi hikâye ve masal anlattıklarını, düğünlerde türkü söylediklerini ancak çeşitli nedenlerle bunları, unutmalarının ya da kısmen hatırlamalarının sebebi olarak daha çok televizyonu görmekteydiler.

Yukarıda bahsi geçen sebepler, aslında sadece ağız özelliklerinin değil birçok kültürel özelliklerin de yok olma ya da yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmasına etken olan nedenlerdir. Örneğin, Gaziantep bölgesinde yaygın olan oda kültürü, bundan yaklaşık yirmi otuz yıl öncesine kadar yaşatılmaktaydı. Bu odalar, kültürel hafızamızın ve kodlarımızın korunmasında ve gelecek nesillere aktarılmasında önemli bir hafıza mekânı olarak çalışmaktaydı. Masalların, hikâyelerin anlatıldığı, âşık atışmalarının yapıldığı, eğlence oyunlarının oynandığı, toplumsal sorunların çözüldüğü vb. birçok durumlara tanıklık etmiş bu odaların artık bu denli bir kültürel aktarımın yapılmadığı sıradan bir odaya dönüştüğü gözlemlenmiştir. Bu sebeple yapılan ya da yapılacak olan ağız araştırmaları; kültür, edebiyat, tarih, sosyoloji gibi birçok disipline de katkı sağlayacaktır.

Çalışmada kaynak kişilerden alınan ses kayıtlarının yazıya geçirilmesi, deşifre edilmesi sürecinde Ahmet Bican Ercilasun tarafından Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni'nde yayımlanan fonetik işaretler kullanılarak, Times New Roman ve Turkish Studies yazı fontları ile bilgisayarda yazılmıştır. Deşifre edilen metinler, birkaç kez bilgisayarda ve daha sonra kağıt üzerinde kontrol edilmiştir.

Deşifre edilen metinler, merkez ve merkez ilçelerden diğer ilçelere doğru sıraya konulmuştur. Bu doğrultuda metin sırası tespit edildikten sonra, metnin hangi ilçeye ait olduğu şöyle gösterilmiştir: Merkez ise (M1); Araban (A1). Kaynak kişi bilgilerine metnin başında yer verilmiştir. Bunun yanında deşifre edilen metinlerin türü de metnin hemen üst başlığında belirtilmiştir (Geçiş Dönemleri/Doğum/Tuzlama vb.). Metinler yazılırken, büyük harfler farklı bir ses değerine karşılık geldiğinden (Z: z-s arası ses değerine işaret ederken; z: normal ses değerine sahip z sesidir) bütün hafler küçük harfle işaretlenmiştir. Metinler Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün Tez Yazım Kılavuzunda belirttiği kağıt düzenine göre ayarlanarak, metinlere satır numaraları da eklenmiş ve metinler incelemeye hazır hale getirilmiştir.

Metin türlerinde ağız özelliklerini de yansıtması ve çeşitlilik olması için hem manzum (mani, türkü, şiir vb.) hem de nesir (hikâye, masal, halk hekimliği vb.) türlerine yer verilmiştir. Kaynak kişilerin gelini, kızı, kocası ile olan anlık gelişen konuşması da incelemeye alınmıştır. Anlık gelişen konuşmalar (örneğin, odaya biri girdiğinde yapılan günlük konuşma gibi) farklı ağız özelliklerinin tespit edilmesine imkân sağladığı için bu tür karşılıklı konuşma metinleri, incelenen metinler arasına eklenmiştir.

Kaynak kişilerle yapılan görüşmelerde, Metin Ekici'nin Halk Bilgisi (Folklor) Derleme ve İnceleme Yöntemleri ve Türk Halk Edebiyatı El Kitabı'ında yer alan sorulardan yardım alınmıştır. Derlenen metinlerin hem ağız özellikleri hem de tür ve içerik bakımından daha çeşitli olmasına fayda sağlamıştır.

Bu doğrultuda incelemeye hazır hale getirilen metinler, ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından eş zamanlı (tasviri)[2] yöntem temel alınarak incelenmiştir. Ancak bazen gerektiğinde art zamanlı (tarihi)[3] yöntem de kullanılmıştır. Çalışmada Gaziantep ilinin ağız özellikleri ile birlikte

[2] Berke Vardar, eş zamanlı inceleme terimi için eşsüremli inceleme terimini kullanmaktadır (Vardar, 2001: 117).
[3] Age.'de art zamanlı dil inceleme terimi için artsüremli inceleme terimi kullanılmaktadır (age., 2011: 118).

ana ağız gruplarından (Doğu grubu, Kuzeydoğu grubu ve Batı grubu) hangi grupta yer aldığı ve alt ağız gruplarının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Son olarak, incelemeye dahil edilen metinlerin dizinine yer verilmiştir. Dizin, TÜRKSÖZ-DİZİN programı kullanılarak hazılanmıştır. İncelenen metinler, gramatikal kök/gövdeye getirilen ekler dikkate alınarak, dizin programının özelliklerinde yer alan "Sıkıştırılmış Gramatikal Dizin" başlığında dizin programından geçirilmiş ve programdan çıkan dizin tekrar çıktı alınarak birkaç defa incelenmiştir. Dizin haline getirilen metinde her sözcüğün karşısında anlamı da verilmiştir.

1.2. Ağız, Ağız Araştırmaları ve Gaziantep Ağzı

Türk dilinin son dönem önemli çalışma alanlarından biri de ağız araştırmalarıdır. Ağız çalışmaları bir dil araştırması temeline dayanmakla birlikte; tarih, sosyoloji, coğrafya gibi pek çok alana da katkı sağlamaktadır. Yazı dilindeki standart kuralların daha uzun sürede gerçekleşen değişimine nazaran ağızlarda dil değişimleri daha sık ve hızlı görülmekle birlikte; eski Türk diline ait birçok arkaik unsuru (ses ve şekil bilgisi, söz varlığı) da yaşatmaya devam eden bir özelliğe sahiptir. Bu yönüyle ağızlar, geçmişten günümüze birçok özelliği koruyabilmiş, aktarabilmiştir. Bu doğrultuda çalışılması büyük bir emek, sabır ve özveri gerektiren ağız araştırmaları, hem ağız özelliklerinin tespit edilmesinde hem de kültürel özelliklerin korunmasında, aktarılmasında ve yazıya geçirilmesinde büyük bir önem arz etmektedir.

Ağız araştırmaları ve ağız özelliklerinin tespit edilip kayda geçirilmesi, gelecek kuşaklara aktarılması için çok önemlidir. Zira, yirminci yüzyılda daha hızlı bir gelişme ve değişme dönemi yaşayan bilim ve teknoloji, sadece insanların hayatlarını kolaylaştırıp konforlu hale getirmekle kalmamış aynı zamanda diğer disiplinlerin de daha hızlı bir değişim yaşamasına sebep olmuştur. Sağlıktan eğitime, ekonomiden turizme, dilden kültüre pek çok alan, bilim ve teknolojide yaşanan hızlı gelişmenin etkisinden kendini uzak tutamamıştır.

Bu doğrultuda, teknolojide görülen bu hızlı gelişmeden en çok etkilenen alanlardan biri de kitle iletişim araçları olmuştur. Kitle iletişim araçları -bilhassa medya- günümüzde insanların hayatını; haber alma, iletişim kurma vb. fonsksiyonlarda kolaylaştırmaktadır. Kitle iletişim araçlarından televizyon, telefon ve internet gibi iletişim araçları insanlar üzerinde kısa zamanda hızlı bir etkiye sahiptir. Bu araçlar vasıtasıyla insanlar; haber alma, daha hızlı ve kolay iletişim kurma, bilgi edinme süreçlerinde çok büyük bir kolaylık yaşarken; kültürdeki değişim sürecini hızlandırmakta ve çoğu defa olumsuz yönde bir değişime neden olmaktadır.

Bu bağlamda, örneğin televizyonun olmadığı ev, artık yok denecek kadar az demek yanlış olmaz. Neredeyse her evde baş köşede bulunan televizyon, günlük iletişim biçimi yanında ağızları da doğrudan etkilemekte, birçok ağız özelliğinin kaybolmasına neden olmakta ve bu süreci daha da hızlı hale getirmektedir. Bu nedenle yapılacak olan ağız araştırmaları, yapılan ya da yapılacak olan derleme çalışmalarıyla hem ağız özelliklerinin hem de sözlü gelenekte yaşayan birçok türün yazıya geçirilip gelecek kuşaklara aktarılmasında önem taşımaktadır.

Öncelikle ağız terimiyle ilgili yapılan tanımlara bakacak olursak; Muharrem Ergin, "Ağız ise bir şive içinde mevcut olan ve söyleyiş farklarına dayanan küçük kollara, bir memleketin çeşitli bölge ve şehirlerinin kelimeleri söyleyiş bakımından birbirinden ayrı olan konuşmalarına verdiğimiz addır. Ağızlarda ses (söyleyiş), şivelerde ses ve şekil, lehçelerde ise ses ve şekilden başka kelime ayrılıkları, kelime sahasına inen ayrılıklar bulunur." (1983: 45). Korkmaz ağız terimini, "Bir dilin veya bir lehçenin yazı diline oranla ve çoğunlukla ses, bazen de şekil, anlam ve

söz varlığı bakımından birbirinden az çok ayrılan konuşma biçimleri." (Korkmaz, 2010: 11) şeklinde tanımlamıştır. Banguoğlu ise, ağızı, bir lehçenin içinde yer alan "küçük konuşma farkları ile ağızlara bölünmüş olabilirler, Anadolu lehçesinin Rumeli, Karaman, Aydın, Harput vb. ağızları gibi." şeklinde tanımlayarak ağızın dahil olduğu lehçeden konuşma özellikleri bakımından farklı olduğunu ifade eder (Banguoğlu, 1986: 11).

Ayverdi tarafından hazırlanan Misâlli Türkçe Sözlük'ün ağız maddesinde, ağız terimi, "Kelime hazinesi ve gramer bakımından yazı dilinden farklı olan, bölgelere göre değişen konuşma ve söyleyiş tarzı: Rumeli ağzı. Karadeniz ağzı. Konya ağzı. Kerkük ağzı." şeklinde açıklanmaktadır (2011: 45).

Yukarıdaki ağız tanımlarına göre ağız, bir yazı dilinin kullanıldığı bölgede yer alan ve yazı dilinden çoğunlukla ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından farklılıklar gösteren konuşma dilidir. Bu bağlamda, Türkiye Türkçesinin önemli çalışma alanlarından birini oluşturan ağız araştırmalarıyla ilgili çalışmalar, 19. yüzyılın ikinci yarısına rastlamaktadır. Türkiye Türkçesi ağızlarıyla ilgili ilk çalışmalar, yabancı araştırmacılar tarafından yapılmış; 20. yüzyılla birlikte Türk araştırmacılar bu alana katkı sağlamaya başlamıştır. Ağız araştırmaları, dil araştırmalarının diğer çalışma alanlarına göre daha zaman alıcı ve meşakkatli bir alan olduğu için bu alandaki çalışmalar diğer alanlara göre daha azdır. Bu nedenle Türkiye Türkçesi ağızlarının dil atlasının oluşma sürecini geciktirmiştir.

Yapılan ağız araştırmalarında ise konuşma dilinin ağız özellikleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma ve incelemeler sonucunda araştırılan bir ağızın ses ve şekil bilgisi özelliklerinin tespit edilmesiyle birlikte, incelenen ağız bölgesinin yazı diliyle olan farklılıkları da ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda yapılan ağız çalışmalarına araştırma alanı olarak bir köy, ilçe ya da il seçilmiştir.

Türkiye Türkçesi ağızlarıyla ilgili yapılan incelemeler sonucunda, Türkiye Türkçesi ağızlarını sınıflandırma çalışmaları yapılarak Türkiye Türkçesi ağız bölgeleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda ilk tasnif denemesi, İ. Kunos'a aittir. İ. Kunos tarafından 1896 yılında yapılan tasnif çalışmasında Türkiye Türkçesi ağızları, yedi gruba ayrılmıştır. Bu yedi ağız bölgesinin sınırları Kunos tarafından şöyle belirlenmiştir:

1. İzmir ve Bursa Arasında Zeybekçe
2. Kastamonu Ağzı
3. Karadeniz'in Doğu Kıyılarına Doğru Lazca
4. Harputça
5. Güneydoğu Anadolu'da Mersin'le Konya Arasında Karamanlıca
6. Kızılırmak Havzasında Ankara Ağzı
7. Anadolu'da Dağınık Olarak Yaşayan Yörük ve Türkmenler (Karahan, 1996: IX).

İlerleyen yıllarda Ahmet Caferoğlu da Türkiye Türkçesi ağızlarından derlediği malzemelerden elde ettiği veriler doğrultusunda Türkiye Türkçesi ağızlarıyla ilgili bir ağız sınıflandırma çalışması yaparak Anadolu ağızlarını, yedi bölgede toplamıştır. Buna göre Türkiye Türkçesi ağızları, şu ağız bölgelerinden oluşmaktadır:

1. Doğu İlleri ağızları (Kars, Elazığ, Van ve Civarı, Malatya) Bölgesi
2. Erzurum, Trabzon, Kısmen Rize İli Ağızları
3. Sivas, Kısmen Tokat İlleri Ağızları Bölgesi
4. Amasya, Çorum, Ankara, kısmen Yozgat ağızları bölgesi

5. Orta Anadolu (Kayseri başta olmak üzere) ağızları bölgesi
6. Gaziantep (ve kuzey sınır ağızları) bölgesi
7. Batı illeri ağızları (Karahan, 1996: X).

Caferoğlu, daha sonraki çalışmasında, önceki tasnifinde yedi ağız bölgesinde gruplandırdığı Türkiye Türkçesi ağızlarını, altı ağız bölgesinde toplamıştır. Bu doğrultuda bu altı ağız bölgesi, şu ağızlardan oluşmaktadır:

1. Güneybatı ağızları (Bandırma'dan Antalya civarlarına kadar)
2. Orta Anadolu ağızları (Afyon'dan Elazığ ve Erzurum'a kadar)
3. Doğu ağızları (Elazığ ve Erzurum'dan doğu sınırına kadar)
4. Kuzeydoğu ağızları (Samsun'dan Rize'ye kadar)
5. Güneydoğu ağızları (Gaziantep, Adana, Antalya ve civarı)
6. Kastamonu (Karahan, 1996: X-XI).

Tahsin Banguoğlu, Türkçenin Grameri adlı çalışmasında Türkiye Türkçesi ağızlarını inceleyerek, bu ağızları on başlık altında değerlendirmiştir.

1. Deliorman ağzı
2. Makedonya ağzı
3. İstanbul ağzı
4. Aydın ağzı
5. Karaman ağzı
6. Ankara ağzı
7. Kastamonu ağzı
8. Harput ağzı
9. Erzurum ağzı
10. Karadeniz ağzı (Banguoğlu, 1983: 17).

Piet Kral ise Türkiye Türkçesi ağızlarını ayrıntılı bir şekilde tasnif etmiş ve bu ağızları on dört ana ve alt ağız başlıklarına ayırmıştır.

1. RUMELİ GRUBU
1. Edirne
2. Marmara (hipotetik)
3. BATI GRUBU: Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Burdur, Denizli, Eskişehir, Isparta, İzmir, Manisa, Muğla, Uşak
4. MERKEZ GRUBU: Ankara, İçel, Kayseri, Kırşehir, Konya, Nevşehir, Niğde, Yozgat

a. Konya ve Niğde'de sapma

b. Kayseri, Kırşehir ve Yozgat'ta sapma

5. Amasya, Çankırı ve Çorum

a. Çankırı'da sapma

6. Sivas ve Tokat
7. Elazığ, Malatya ve Tunceli

a. Malatya'da sapma

8. Gaziantep, Hatay ve Kahramanmaraş
9. DOĞU GRUBU: Bitlis, Diyarbakır, Muş, Erzurum, Kars, Urfa ve Van

a. Diyarbakır ve Urfa'da sapma

b. Erzurum'da sapma

c. Kars'ta sapma

10. Erzincan

11. BATI KARADENİZ GRUBU: Bolu, Kastamonu ve Zonguldak

a. Bolu'da sapma

b. Zonguldak'ta sapma

12. ORTA KARADENİZ GRUBU: Giresun, Ordu ve Samsun

a. Ordu'da sapma

b. Samsun'da sapma

13. Rize ve Trabzon

a. Rize'de sapma

14. Artvin (Buran, 2011: 44).

Son yapılan Türkiye Türkçesi ağızları tasniflendirme çalışmasında Leyla Karahan, Türkiye Türkçesi ağızlarını üç ana ağız ve bu ana ağız bölgelerine bağlı alt ağız bölgelerine ayırmıştır.

1. Doğu Grubu Ağızları

Ağrı, Artvin merkez ile Şavşat, Ardanuç ve Yusufeli, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gümüşhane, Hakkâri, Kars, Mardin, Muş, Siirt, Tunceli, Urfa (Birecik ve Halfeti hariç), Van ağızları.

2. Kuzeydoğu Grubu Ağızları

Hopa, Borçka, Arhavi (Artvin), Rize ve Trabzon Ağızları.

3. Batı Grubu Ağızları

Adana, Adıyaman, Afyon, Amasya, Ankara, Antalya, aydın, Balıkesir, Bartın, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Eskişehir, Gaziantep, Giresun, Hatay, Isparta, İçel, İzmir, İzmit, Kahramanmaraş, Kastamonu, Kayseri, Kırşehir, Konya, Kütahya, Malatya, Manisa, Muğla, Nevşehir, Niğde, Ordu, Sakarya, Samsun, Sinop, Sivas, Tokat, Uşak, Yozgat ve Zonguldak ağızları (Karahan, 1996: 1-2).

Yukarıda yer alan ağız sınıflandırma çalışmaları doğrultusunda, çalışma bölgemiz olan Gaziantep ağzının mevcut çalışmalardaki durumuna baktığımız zaman şunları söyleyebiliriz: İ. Kunos'un yaptığı ağız tasnif çalışmasında Gaziantep ağzına yer verilmezken; A. Caferoğlu'nun tasnifinde Gaziantep, altıncı ağız grubunda yer almaktadır. Sonraki yıllarda Caferoğlu tarafından yeniden bir tasnif çalışması yapılmış ve Güneydoğu İlleri Toplamalar adlı çalışmasında Gaziantep ağzı, "Merkez, Kilis ve Yöresi, Türkmen Uruğu Ağzı" olmak üzere üç bölgeye ayrılmıştır. T. Banguoğlu tarafından yapılan tasnifte ise Gaziantep ağzına yer verilmemiştir.

Karahan tarafından yapılan ağız sınıflandırmasına göre Gaziantep ağzı, üç ana ağız grubundan Batı Grubu ağızları içerisinde yer almaktadır. Bu doğrultuda, Batı Grubu ağızları kendi içerisinde ses, şekil ve söz dizimi özellikleri göz önünde bulundurularak, dokuz alt ağız bölgesine ayrılmıştır. Gaziantep, Batı Grubu ağızlarının yedinci alt ağız grubunda yer almaktadır.

I. Grup: Afyon, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Burdur, Bursa, Çanakkale, Denizli, Eskişehir, Isparta, İzmir, Kütahya, Manisa, Muğla, Uşak ve Nallıhan (Ankara) ağızları

II. Grup: İzmit ve Sakarya ağızları

III. Grup: Bolu (Göynük, Mudurnu, Seben, Kıbrısçık hariç), Zonguldak, Bartın, Kastamonu, (Tosya hariç), Ovacık, Eskipazar (Çankırı) ağızları

IV. Grup: Beypazarı, Çamlıdere, Kızılcahamam, Güdül, Ayaş (Ankara), Göynük, Mudurnu, Seben, Kıbrısçık (Bolu), Çankırı (Ovacık, Eskipazar ve Kızılırmak hariç)

V. Grup: Sinop (Boyabat hariç), Samsun (Havza, Ladik hariç), Ordu (Mesudiye hariç), Giresun (Alucra ve Şebinkarahisar hariç), Şalpazarı (Trabzon) ağızları

VI. Grup: Havza, Ladik (Samsun), Amasya, Tokat, Sivas (Şarkışla ve Gemerek hariç), Mesudiye (Ordu), Şebinkarahisar, Alucra (Giresun), Malatya merkez, Hekimhan, Arapkir ağızları

VII. Grup: Tarsus (İçel), Ereğli, Konya merkez ilçesinin bazı yöreleri, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Darende, Akçadağ, Doğanşehir (Malatya), Birecik, Halfeti (Urfa) ağızları

VIII. Grup: Ankara merkez, Haymana, Bâlâ, Şereflikoçhisar, Çubuk, Kırıkkale, Keskin, Kalecik, Kızılırmak, (Çankırı), Çorum merkez ilçesi ile güneyindeki ilçeler, Kırşehir, Nevşehir, Niğde, Kayseri, Şarkışla, Gemerek (Sivas), Yozgat ağızları

IX. Grup: Konya (merkez ilçenin bazı yöreleri ve Ereğli hariç), İçel (Tarsus hariç) ağızları (Karahan, 1996: 178).

1.2.1. Mevcut Çalışmalarda Gaziantep Ağzı

Gaziantep bulunduğu ve sahip olduğu önemli coğrafi-stratejik konumu dolayısıyla Türkiye'nin doğu ve batısı; Orta Doğu ve Türkiye arasında bir köprü görevi görmektedir. Gaziantep'i önemli yapan en önemli hususlardan biri de tarihî İpek Yolu'nun Gaziantep'in sınırlarından geçmesidir. Geçmişte şehrin ekonomisinde çok önemli bir ticari güzergâh olan İpek Yolu, bugün de geçmişteki kadar, şehrin ekonomi, ticaret, kültürel akışını canlı tutmada önemli bir yere sahiptir.

Tarih boyunca birçok medeniyetin hakimiyetine giren ve bu medeniyetlerin çok defa başkenti konumunda olan Gaziantep'e tarihî kaynaklara göre Türkler, milattan önceki yüzyıllarda gelmeye başlamıştır. Yapılan arkeolojik çalışmalarda bu görüşleri doğrulayan bazı kanıtlara ulaşılmıştır. Sevinç'in Togan'dan aktardığı bilgiye göre Türkler, Önasya'ya Sakalar ile yayılmaya başlamış ve aynı zamanda Asur kitabelerinde geçen Gogu veya Gog[4] adından bahseder (2008: 1). Milattan sonraki yıllarda Anadolu'da Türkler yerleşmeye başlar ve böylece Anadolu Selçukluları'nın bu bölgede hakimiyet sağlamasıyla birlikte Türk nüfusu artmaya başlamıştır.

Birçok medeniyetin katmanlarının bulunduğu Gaziantep'te, Osmanlı Devleti'nin hakimiyet kurması ve sonrasında bölgede uygulanan iskân politikasıyla birlikte Orta Asya'dan birçok Türk boyu, bölgeye yerleşmeye başlamıştır. Orta Asya'dan gelen Türkler, birçok Anadolu şehrinde olduğu gibi Gaziantep'in Türkleşmesinde de önemli bir yere sahiptir. İskân siyasetinin olduğu bölgelere gelen Türk boyları sadece Türk nüfusunun artmasına katkı sağlamamış aynı zamanda kendi dil özelliklerini ve kültürlerini de gittikleri yerlere taşıyarak Türk diline ve kültürüne çok önemli katkıda bulunmuşlardır.

Anadolu'ya yerleşen Türk boyları, hem Türk yazı dilinin hem de Türkiye Türkçesi ağızlarının oluşmasında çok önemli bir yere sahiptir. Yazı dili, standart özelliklere sahip olduğu için bunu tespit etmeyi güçleştirmektedir. Öte yandan konuşma dilinde geçmişte Anadolu'ya gelmiş birçok Türk boyunun dil özelliklerini duyabilmekteyiz. Bu konuda Zeynep Korkmaz bir çalışmasında, şu bilgilere yer vermektedir:

[4] Gaziantep'in Karkamış, Nizip ve Oğuzeli köylerinde Barak aşiretleri arasında yağmur yağması için oynanan oyunun adı, Gog'dur. Asur kitablerinde Gogu veya Gog olarak geçen bu adın Göker adıyla bir ilgisi olduğunu düşündürtmektedir.

Bilindiği gibi Anadolu Bölgesi MS. XI yüzyıldan başlayarak XIV. yüzyıla kadar devam eden sürekli göçler ile bir Oğuz ülkesi haline gelmiştir. Anadolu'ya Oğuzlar dışında diğer bazı Türk kavimlerinin de geldiği bilinmektedir. Bunlar tarihî kaynakların, ağız araştırmalarının ve yer adları incelemelerinin ortaya koymuş olduğu gerçeklerdir. Anadolu'da Oğuzlar dışındaki Türk kavimlerine ait dil özellikleri kendini ana çizgileri ile belli etmektedir (Korkmaz, 1971: 21).

Korkmaz'ın ifade ettiği gibi birçok Türk boyu, Oğuz ve Oğuz dışı Türk boyları da dahil, Anadolu'nun Türkleşmesinde Oğuz Türkçesine dayalı Türk yazı dilinin oluşmasında önemli bir yeri vardır.

Gaziantep'te Türklerin yerleşmesi 11. yüzyıl gibi görülse de bu tarihten çok önce Türkler bölgede yaşamaya başlamıştır. Anadolu Selçuklularının hakimiyetinden sonra Osmanlı Devleti döneminde, Mercidabık Savaşı'ndan sonra idareleri altına aldıkları Gaziantep'te 24 Oğuz boyundan 13'ünün kesif kitleler halinde yaşamakta olduğu tespit edilmiştir (Sevinç, 2008: I). Necdet Sevinç'in Gaziantep'te Türk Boyları adlı çalışmasına göre 24 Oğuz boyundan birçoğunun bu bölgeye yerleştiği anlaşılmaktadır. Tarihî kaynaklar yanında yer adları ve ağız araştırmaları çalışmalarında bunu ispatlayan önemli bilgilere değinilmiştir.

Ahmet Refik tarafından hazırlanan Anadolu'da Türk Aşiretleri adlı çalışmada ise o dönemde Gaziantep'in bağlı olduğu Halep'te bulunan Türk aşiretleri hakkında şu bilgiler verilmektedir:

Yeni İl ve Türkmanı Halep mukataasına tabi olanlar:

Afşar türkmeni, İmir türkmeni, Abalı türkmeni, Üsküdar türkmenine tabi Şam Beyazı (Bayatı) türkmeni, Kızık türkmeni, Akça koyunlu türkmeni, Çiçlü türkmeni, Burak türkmeni, Çiğdemlü türkmeni, Bayındır türkmeni, Reyhanlı türkmeni, Beğdili türkmeni, Keçelü türkmeni, Yörmük türkmeni, Oturak Bahadırdı türkmeni, Oturak Çepeni (Çepni) türkmeni, Elci türkmeni, Musacalı türkmeni, Pehlivanlı türkmeni, Kılıçlı aşireti (Refik, 1989: IX).

Kürşat Yıldırım, Gaziantep yer adlarıyla ilgili bir çalışmasında Gaziantep'e Türklerin daha erken bir zamanda geldiğini ve bunun yer adlarından anlaşılabileceğini ifade etmektedir. Çünkü Türklerin anayurtları olan Türkistan'dan çıkışı ve Anadolu'ya göçleriyle birlikte kültür ve dilleri yanında hafızalarındaki -anayurtlarından getirdikleri- yer adlarını taşıdıklarını belirtmektedir. Bu nedenle yapılan çalışmada bugün Türkistan bölgesindeki yer adları ve Gaziantep'teki yer adları karşılaştırılmış ve bu benzer yer adlarından yola çıkarak Türklerin Gaziantep'e çok erken dönemlerde gelmiş olabileceğini ifade etmektedir (Yıldırım, 2018: 515-522).

Gaziantep ağzının oluşmasının en alt katmanında bölgeye erken dönemlerde gelen Türk boylarının, Kıpçak ve Oğuz boylarının, yoğun bir şekilde dil özellikleri görülmektedir. Oğuz boylarından, özellikle Avşar boyunun Gaziantep ağzı üzerindeki etkisi fazladır.

Diğer taraftan Gaziantep, tarih boyunca birçok göçe sahne olduğu için Balkan/Rumeli ağızları[5] da bazı ağız bölgelerinde görülmektedir. Çok yaygın olmasa da Gaziantep'in Nurdağı ve İslahiye ilçelerinde yaklaşık yüz yıl önce Balkanlardan bölgeye göç olmuştur. Ancak sayıca fazla olmadıkları için birkaç köyde yaşamlarına devam etmektedirler. Bu köylerde yaşayan muhacirlerin ağız özellikleri bölgenin baskın ağız özelliğinden etkilendiği için geldikleri bölgenin ağız özelliklerini kısmen kullanmaktadırlar. Bunun en büyük nedenlerinden biri, yerleştikleri bölgede kendilerini yabancı hissetmek istememeleridir.

[5] Kurt, Burcu, I. Dünya Savaşı'nda Antep'e Muhacir İskanı, Tarihten Günümüze Ayıntab-Gaziantep, Gazikültür AŞ., Gaziantep, 2018, s.s. 489-500.

Barlas tarafından 1924 yılında kaleme alınan Gaziantep'in Sıhhî ve İçtimaî Coğrafyası adlı çalışmada, Gaziantep ağzı için şu ifadeler yer almaktadır: Herkesin dili Türkçe'dir. Şive merkezde ve merkeze bağlı köylerde birbirinin aynı ve İstanbul lehçesine yakındır. Kullanılan kelimelerin sonlarında kaba ve sakil edatlar yoksa da bazı kelimeler Arapça'dan alınarak kullanılıyor ve bazısı da konuşma sırasında değiştirilip, bozuluyor. Örneğin nerdbana (merdivene) "derec", pencereye "taka" (tağa) ve geliyorum yerine "geliym" denildiği gibi ağabeyim yerine "ağam" ablam yerine "abam" ve kusura bakma denileceği yerden "kayırmaz" gibi isim ve kelimeler kullanılır (Barlas, 2016: 35).

Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde Gaziantep ağzı, üç ana ağız grubundan Batı Grubu ağzında ve "Tarsus (İçel), Ereğli, Konya merkez ilçesinin bazı yöreleri, Adana, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep, Adıyaman, Darende, Akçadağ, Doğanşehir (Malatya), Birecik, Halfeti (Urfa) ağızları"yla birlikte yedinci alt ağız grubunda yer almaktadır. Gaziantep ağzıyla ilgili yapılan ilk çalışmalar, Ömer Asım Aksoy'a aittir. Gaziantep ağzı hakkında önemli bilgilerin yer aldığı çalışmalarda Aksoy, Gaziantep ağzının ses bilgisi, şekil bilgisi ve sentaks özelliklerini tespit etmiştir. Yazar, bölgeden yaptığı derlemeler ışığında Gaziantep ağzının temel ses ve şekil bilgisi özellikleri hakkında bilgi vermiş ancak Gaziantep'in kaç ağız bölgesinden oluştuğuna dair bir bilgi vermemiştir. Türk lehçeleriyle benzerliklerini belirlemeye çalışmıştır.

Aksoy'un çalışmalarından sonra Gaziantep ağzıyla ilgili akademik ve akademik olmayan birçok çalışma yapılmıştır. Bunlar doktora, yüksek lisans ve lisans düzeyinde hazırlanan tez çalışmalarıdır. Gaziantep ağzıyla ilgili yapılan çalışmalar sonucunda Gaziantep ağzının, Batı Grubu ağzı içinde yer aldığı tespit edilmiştir.

1.2.2. Gaziantep Yöresi Ağzı İle İlgili Yapılmış Çalışmalar

Tablo 1. Gaziantep Ağzıyla İlgili Yapılan Çalışmalar

	Doktora	**Yüksek Lisans**	**Lisans**
Tezler	3	3	7
Kitaplar	10		
Makaleler	39		

1.2.2.1. Tezler

1.2.2.1.1. Doktora Tezleri

Gül, R., **Gaziantep Barakları Ağzı,** Çukurova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Doktora Tezi, 1999, Adana.

Eser, Gaziantep ilinin Nizip, Oğuzeli ve Karkamış ilçelerinin nüfus yoğunluğunu oluşturan Barakların dil incelemesini kapsamaktadır. Çalışma, "Giriş, Ses Bilgisi, Biçim Bilgisi, Sonuç, Dizin" başlıklarından oluşmaktadır. Yazar, çalışmanın Giriş bölümünde Gaziantep bölgesinde yaşayan Barak kültürü, Barak kelimesinin etimolojisi ve Barakların tarihi ve Nizip, Oğuzeli ve Karkamış ilçelerinde yer alan Barak köyleri hakkında bilgi vermiştir.

Çalışma Gaziantep, bölgesine 16. yüzyılda yerleşmeye başlayan Barakların söyleyiş özellikleri eş zamanlı inceleme yöntemiyle incelenmiş ve bu doğrultuda Barak ağızlarının

gösterdiği ağız özelliklerinin üç ana ağız grubundan Batı grubu ağızları içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Çalışma Gaziantep Baraklarının ağız özelliklerinin tespit edilmesi açısından önemlidir.

Şimşek Umaç, Z., **Çepni Ağzı (Dil Özellikleri, Metinler, Sözlük),** Balıkesir Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Basılmamış Doktora Tezi, 2011, Balıkesir.

Çepni Ağzı başlıklı doktora çalışmasında 24 Oğuz boyundan olan Çepnilerin ağız özellikleri incelenmiştir. Farklı şehirlerde yaşayan Çepnilerden derleme yapılmış ve bu doğrultuda derlenen malzemeden elde edilen veriler, "Giriş, Ses Bilgisi, Şekil Bilgisi, Sonuç ve Metin" başlıklarında değerlendirilmiştir. Bu çalışmada Gaziantep'te yaşayan Çepnilerden yapılan derlemelerden elde edilen veriler doğrultusunda Çepnilerin ağız özellikleri, Batı Grubu ağızları içerisinde değerlendirilmiştir.

"1520'li yıllarda Halep Türkmenleri arasında üç grup hâlinde Çepniler bulunmaktaydı. Birinci grup; Antep'in Kuzeydoğusunda Rumkale yöresinde bulunuyordu ve bunlar yerleşik hayata geçmiş durumda olduklarından "Oturak Çepni" olarak anılıyorlardı. Korkmazlu, Sarılu, Karalar, Şuayyıblu, Köseler obalarına ayrılmışlardı (Sümer, 1992, 16-17). Bu Çepnilerin, günümüzde Gaziantep'te bulunan Çepnilerin ataları olduğu açıktır. Günümüzde; Korkmazlı, Sarılar ve Köseler köylerinin bulunması ve buranın halkının kendisini buraya çok eskiden yerleşmiş Çepniler olarak tanıtması da bu tarihi ilgiyi kanıtlar niteliktedir." (Şimşek Umaç, 2011: 6).

Çalışma, Gaziantep Çepnilerinin ağız özelliklerinin tespit edilmesi bakımından önemlidir.

Sarıtiken, H., **Gaziantep Merkez (Şahinbey-Şehitkâmil) Ağzı,** (Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Doktora Tezi), 2017, Kayseri.

Çalışma; Giriş, İnceleme, Metin ve Sözlük bölümlerinden oluşmaktadır. Gaziantep merkez ve merkez ilçeleri Şahinbey ve Şehitkâmil'i kapsamaktadır. Sahadan derlenen malzemeler ışığında Gaziantep ağzının ses ve şekil bilgisi özellikleri incelenerek Gaziantep ağzının Batı Grubu ağızları içerisinde yer aldığı belirlenmiştir.

1.2.2.2.2. Yüksek Lisans Tezleri

Kök, A., **Oğuzeli ve Yöresi Ağızları,** (Yüzüncü Yıl Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), 1995, Van.

Çalışma "Giriş, İnceleme, Metinler, Sözlük" başlıklarından oluşmaktadır. Çalışmada Oğuzeli ilçesinden derleme yapılmış ve derlenen kayıtlar yazıya geçirilerek incelenmiştir. Bunun sonucunda Oğuzeli ağız özellikleri hem tasviri hem de tarihi yöntemle incelenerek, Oğuzeli ağzının diğer ağızlardan farklı ağız özelliklerine sahip olduğu, aynı zamanda Oğuz boylarından Kınık, Avşar ve Salur boylarıyla birlikte Kıpçak dil özelliklerini gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Soyyigit, E., **Karkamış Ağzı,** (Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi), 2012, Gaziantep.

Çalışma "Giriş, İnceleme, Metin" başlıklarından oluşmaktadır. Karkamış ilçesinden yapılan derlemeler incelenmiş ve ilçe ağzının Karahan'ın tasnifine göre, Batı Grubu ağzında yer aldığı tespit edilmiştir.

Kocakerim, H. Ş., **Gaziantep Şahinbey Ağzı,** Gaziantep Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, 2014, Gaziantep.

Çalışma "Giriş, Ses Bilgisi ve Şekil Başlıkları"ndan oluşmaktadır. Şahinbey ilçesinden yapılan derlemeler incelenmiş ve ilçe ağzının Karahan'ın tasnifine göre, Batı Grubu ağzında yer aldığı tespit edilmiştir.

1.2.2.2.3. Lisans Tezleri

Bakırcı, A., **Nizip Ağzı,** Fırat Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Elazığ, 1988.

Bala, Ş. L., **Gaziantep Ağzı,** Ankara Üniversitesi, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara, 1965.

Evrensel, F., **Gaziantep Ağzı,** Ankara Üniversitesi, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara, 1960.

Özer, N., **İslahiye Köyleri (Akbeş, Telli (Banı), Gazeluşağı) Ağzı,** İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, İstanbul, 1975.

Öztürk, V., **Gaziantep-Oğuzeli-Yazılı Köyü Ağzı,** Fırat Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, Elazığ, 1989.

Pahalı, N., **Gaziantep Ağzından Fiil Tabanları,** Ankara Üniversitesi, DTCF Türk Dili ve Edebiyatı, Ankara, 1954.

Cemal, T., **Gaziantep Ağzı,** İstanbul Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı, İstanbul, 1974.

1.2.2.2. Kitaplar

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Dilinin Tetkiki,** Gaziantep Halkevi Basımevi, Gaziantep, 1933.

Başlangıç ve dokuz ana bölümden oluşan eserde şu konular ele alınmıştır:

1. Mahallî Fonetik
2. Mahallî Gramer Kaideleri
3. Mahallî Ekler
4. Umumî Eklerle Yapılmış Mahalli Kelimeler
5. Mahallî Şiveler
6. Kelimelerin Kullanılışındaki Hususiyetler
7. Temsil Edilmiş Ecnebi Kelimeler
8. Mahallî Kelimeler
9. Mahallî Darbımeseller

Yazar, Gaziantep ağız özellikleri (ses ve şekil bilgisi) ve söz varlığının yazı diliyle olan farklılıklarını, Gaziantep ağzından aldığı örneklerle eş zamanlı olarak incelemiştir. Diğer taraftan Gaziantep ağzında tespit ettiği yabancı dillerden alınma kelimelere değinmiştir. Gaziantep ağzına Arapça ve Farsçadan alınan kelimelerin sayıca daha fazla olduğunu belirtmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzında Sentaks,** CHP Basımevi, Gaziantep, 1936.

Bu çalışmada, Gaziantep ağzından 131 cümle, yapı özellikleri bakımından incelenerek standart yazı diliyle karşılaştırılmıştır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzında Atasözleri,** Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1941.

Aksoy, bu çalışmasında Gaziantep ağzından derlediği atasözlerinden yola çıkarak; atasözü ve atasözünün sosyal işlevine açıklık getirmiştir. Atasözlerinin toplumsal bazı olaylar hakkında bilgi verdiğinden, millî eser olduğundan, hikmet içerikli ve insanlara öğüt vermeyi amaçladığından bahsetmiştir. Çalışmada yazı dilinde olmayan ancak Gaziantep ağzında kullanılan atasözlerini ve bu atasözlerinin anlamlarını vermiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzı I,** İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1945.

Aksoy tarafında üç cilt halinde yayımlanan bu çalışmanın birinci cildi; Gaziantep ağız özelliklerinin fonetik, morfoloji ve sentaks açısından değerlendirmesini içermektedir. Bu çalışmada

Gaziantep ağzı, hem eşzamanlı hem de art zamanlı inceleme metodlarıyla incelenmiştir. Eser, üç ana başlıktan oluşmaktadır: Birinci bölümde Gaziantep ağzının fonetik, morfoloji ve cümle yapısı; ikinci bölümde Gaziantep ağzının Arapça, Farsça ve Azerbaycan Türkçesi ile olan benzer kullanımları; üçüncü bölümde Gaziantep ilinden derlenen metinlere yer verilmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzı II,** İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1945.

Kitap, giriş ve üç ana bölümden oluşmaktadır. Gaziantep ağzının söz varlığı hakkında önemli bilgiler verilmektedir. Kitabın girişinde kalıp sözler ve işlevleri hakkında bilgi verildikten sonra, Gaziantep ağzında kullanılan deyim, atasözü, beddua, dua örnekleri ve bunların Gaziantep ağzındaki kullanımları ve anlamları alfabetik sıraya göre açıklanmıştır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzı III,** İbrahim Horoz Basımevi, İstanbul, 1945.

Gaziantep Ağzı çalışmasının üçüncü cildi, Gaziantep ağzının sözlüğünü oluşturmaktadır. Gaziantep ağzında kullanılan kelimelerin anlamları, örneklerle birlikte verilmiştir.

Caferoğlu, A., **Güneydoğu İllerimiz Ağızlarından Toplamalar,** TDK Yay., Ankara, 1995.

Kitapta, 1944 yılında Tunceli, Elazığ, Malatya, Gaziantep ve Kahramanmaraş illerinden derlenen metinler yer almaktadır. Eser; Giriş, Malatya Vilayeti Ağzı, Elazığ Vilayeti Ağzı, Tunceli Vilayeti Ağzı, Maraş Vilayeti Ağzı, Gaziantep Vilayeti Ağzı ve Sözlük başlıklarından oluşmaktadır.

Çalışma ağız alanındaki ilk çalışmalardan biri olması bakımından önemlidir. Dönemin şartları ve teknolojik imkânları göz önünde bulundurulduğu zaman derleme metinlerinde birtakım hataların olması kaçınılmazdır. Yazar, bu doğrultudaki düşüncelerini şu cümlelerle ifade etmektedir: "Haddi zatında bundan önceki eserlerimde de açıkladığım üzere, toplanan ve derlenen malzeme, hiçbir vakit şu veya bu alanın bütün ağız inceliklerini istenilen fonetik hususiyet ve değerleri ile birlikte meydana koymaktan uzak kalmaktadır."

Yazar, eserin giriş bölümünde alan araştırmasından derlemiş olduğu malzemelerin ağız özelliklerine göre tasniflendirme çalışması yapmıştır. Buna tasniflendirmeye göre Gaziantep ağzı, üç ağız bölgesine ayrılmaktadır. Bu ağız bölgelerini, "birinci grup Gaziantep'in kendi ağzı; ikinci grup Kilis ve yöresi ağzı; üçüncü grup da serpinti halinde bu ile dağılmış olan Türkmen uruğu" ağızları oluşturmaktadır.

Çitçi, A. E., **Dört Nala Geçti Zaman (Antep Hanekleri Anılarda Gaziantep),** Damla Matbaa, Gaziantep, 2011.

Gaziantep'in tarih ve kültürü hakkında bilgi verilen eserde, Gaziantep ağzından alınan dua, beddua ve güzel sözlere ait örnekler yer almaktadır. Gaziantep ağzından alınan bu örnekler, ağız özelliklerini yeterince yansıtmamaktadır.

Dai, A., Gaziantep Evlenme Adetleri, Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Eğitim ve Kültür Serisi, Gaziantep, 2004.

Çalışma, yaklaşık elli ya da altmış yıl önce Gaziantep'te düğün geleneğinin nasıl olduğu hakkında bilgi verilmektedir. Standart yazı diliyle kaleme alınan eserde, bazı maniler Gaziantep ağzıyla yazılmıştır.

Ağlama gız bacım, yazın buyumuş

Divide galeme böyle buyurmuş (Dai, 2004: 72).

Erkent, K., **Gaziantep Ağzıyla Nostaljik,** Folklorik Deyişler, Gaziantep, 2000.

Eserde Gaziantep ağzına ait deyişler, ifadeler yer almaktadır.

Gaziantep Masalları, Sertaç Yayınları, Gaziantep, 2005.

Kitap, 172 masaldan oluşmaktadır. Kitaba alınan masallar, Gaziantep ağız özelliklerine göre yazıya geçirilmeye çalışılmıştır. Ancak eser, ağız özellikleri bakımından Gaziantep ağzını doğru bir şekilde yansıtmamaktadır.

Göğüş, M., **Kitabı Dedekorkut, Gaziantep Dili ve Göreneği,** Gaziantep Halkevi Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi Yayınları, 1938.

İki bölümden oluşan eserin birinci bölümünde, Dede Korkut Hikâyeleri hakkında genel bilgiler; ikinci bölümde Dede Korkut Hikâyeleri ile Gaziantep'te yaşayan Türkmen boylarının atasözü, deyim vb. söz varlığı bakımından gösterdiği benzerlikler incelenmiştir.

Asaf, M., **İbrişimden İnce: Gaziantep Deyimleri Üzerine Karşılaştırmalı Bir Deneme,** Simurg Yay., İstanbul, 2008.

1.2.2.3. Makaleler

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar I,** Başpınar Dergisi, Şubat 1940, Gaziantep, s. 1-3.

Bu çalışmada yazar, yazı dili karşısında radyo ve televizyonun Gaziantep ağız özellikleri üzerinde olumsuz etkilerinin olduğunu; Gaziantep ağzına has söz varlıklarının kaybolmaya başladığını ve ağız özelliklerinin ve ağızlardaki söz varlığının kaybolmaması için yazıya geçirilmesinin önemli olduğunu belirtmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar II (Kullanılmayan Kelimeler),** Başpınar Dergisi, Mart 1940, Gaziantep, s. 1-4.

Bu çalışmada standart yazı diliyle Gaziantep ağzında kullanılan ve kullanılmayan kelimeler, karşılaştırılmış ve kelimelerin anlamlarını verilmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar III (Kullanılmayan Kelimeler),** Başpınar Dergisi, Nisan 1940, Gaziantep, s. 2-6.

Çalışmada "Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar II (Kullanılmayan Kelimeler)" başlıklı yazının devamı olarak, burada "d" harfinden "z" harfine kadar olan kelimelerin anlamı verilmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar IV (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler, Darbımeseller),** Başpınar Dergisi, Mayıs 1940, Gaziantep, s. 1-4.

Bu çalışmada tabir, klişe cümleler, meşhur sözler ve darbı mesel kelimelerin tanımı ve farklılıkları belirtildikten sonra, Gaziantep ağzında yer alan örnekler verilmiştir.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar V (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler, Darbımeseller),** Başpınar Dergisi, Ağustos 1940, Gaziantep, s. 1-5.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar IV" başlıklı yazının devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VI (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler, Darbımeseller),** Başpınar Dergisi, Ağustos 1940, Gaziantep, s. 1-5.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar V" başlıklı yazının devamıdır.

Aksoy, Ö. A., Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VII (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler), Başpınar Dergisi, Eylül 1940, Gaziantep, s. 1-4.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VI" başlıklı çalışmanın devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VIII (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler),** Başpınar Dergisi, 2'nci Teşrin 1940, Gaziantep, s. 1-4.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VII" başlıklı çalışmanın devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar IX (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler),** Başpınar Dergisi, 1'inci Kanun 1940, Gaziantep, s. 1-3.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar VIII" başlıklı çalışmanın devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar X (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler),** Başpınar Dergisi, II'nci Kanun 1941, Gaziantep, s. 1-2.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar IX" başlıklı çalışmanın devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar XI (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler),** Başpınar Dergisi, Şubat 1941, Gaziantep, s. 1-2.

"Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar X" başlıklı çalışmanın devamıdır.

Aksoy, Ö. A., **Antep Ağzından Derlemeler,** Yöre Dergisi, Sayı 1, Şubat 1990, Gaziantep, s. 9.

Gaziantep ağzından derlenen metinlerin yer aldığı yazıda, derlenen metinler hem Gaziantep ağzıyla hem de Türkiye Türkçesi yazı diline aktarılarak verilmiştir.

Alkaya, E., **Gaziantep Ağzı Üzerine Yapılan Çalışmalar,** Tarihten Günümüze Gaziantep. Gaziantep: Gazikültür AŞ.

Çalışmada Gazaintep ağzıyla ilgili yapılan çalışmalar değerlendirilmiş ve yapılan çalışmalar ışığında Gaziantep ağzının tamamını kapsayan bir çalışmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Barlas, U., **Beklik Takmak ve Nişan, Gaziantep Kültür Dergisi,** 10 Mart 1962, Sayı 39, Gaziantep.

Gaziantep kültüründe geçiş dönemlerinden evlenme geleneğinin bir aşaması olan nişan anlatılmaktadır. "Beklik takmak" ve "nişan" kelimelerinin anlamları ile Gaziantep ağzından bazı mani örneklerine yer verilmiştir.

Dağı, F., **Nur Dağı (Gavur Dağı) Platosunda Derlenen Bazı Yerel Kelimelerin Etimolojisi Üzerine Bir Değerlendirme,** Turkish Studies, 8/13 Fall 2013, Ankara, s. 715-728.

Çalışma, Gaziantep ilinin İslâhiye ve Nurdağı ilçeleriyle Kahramanmaraş ilinin Türkoğlu ilçesinden derlenen 1000 kelimenin etimolojik incelemesini kapsamaktadır. Derlenen 1000 kelimenin 100'ü yapı anlam ve köken olarak incelenmiştir. Buna göre incelemeye konu olan bölgedeki Türk boyları tarafından Eski Türkçe dönemindeki kelimeler, günümüzde de korunmaktadır.

Gökçe, F., **Gaziantep Ağzı ve Azeri Türkçesi,** Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan: Gaziantep, 1999, Gaziantep Üniversitesi, s. 269-294.

Yazar, çalışmasında ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından Gaziantep ağzı ile Azeri Türkçesini karşılaştırarak benzerlikleri tespit etmiştir.

Göğüş, R., **Gaziantep Ağzıyla Televizyon Haberleri,** Alleben, Sayı 6, Gaziantep, 1964.

Bu çalışma, Gaziantep ağzından derlenen ve Gaziantep günlük hayatı hakkında bilgi veren dört metinden oluşmaktadır.

Güçyetmez, C., **Folklor Derlemeleri (Atalarsözü),** Başpınar Dergisi, Şubat 1940, Gaziantep, s. 18-21.

Bu yazıda, Gaziantep ağzından derlenen atasözleri yer almaktadır.

Güçyetmez, C., **Folklor Derlemeleri (Tekerlemeler ve Bilmeceler),** Başpınar Dergisi, Sonteşrin 1939, Gaziantep, s. 6-7.

Bu çalışmada, Gaziantep ağzından derlenen tekerleme ve bilmeceler yer almaktadır.

Güçyetmez, C., **Folklor Derlemeleri (Tekerlemeler ve Bilmeceler),** Başpınar Dergisi, İlkkanun 1939, Gaziantep, s. 7-9.

Bu çalışmada, Gaziantep ağzından derlenen tekerleme ve bilmeceler yer almaktadır.

Güzelbey, C. C., **Dacik ve Hay Deyimleri Üzerine Bir İnceleme,** Gaziantep Kültür Dergisi, 10 Mart 1959, Gaziantep, s. 5-21.

Bu çalışmada Gaziantep ağzı söz varlığında yer alan "dacik ve hay" kelimelerinin etimolojisi ve anlamı hakkında bilgi verilmektedir.

Günşen, A., **Gaziantep Ağzının Şekil Bilgisini Belirleyen Temel Özellikler,** Turkish Studies, Volume 4/3 Spring 2009, Ankara, s. 1081-1023.

Bu yazıda, mevcut çalışmalar esas alınarak Gaziantep ağzının temel şekil bilgisi özellikleri verilmiştir.

Güzelhan, M., **Çızıyı Kappeni Kırdı, Gaziantep Kültür Dergisi,** 10 Ocak 1965, Gaziantep, s. 18.

Gaziantep ağzında kullanılan "Çızıyı Kappeni Kırdı" deyiminin anlamı ve hikâyesi açıklanmıştır.

Haksever, S., **Gaziantep Şivesinden Bir Örnek, Başpınar Dergisi,** Şubat 1940, Gaziantep, s. 16-17.

Bu çalışmada yazar, okuma-yazma oranının artması ve ulaşım imkânlarının gelişmesine bağlı olarak ağızlarda birçok unsurun kaybolmaya başladığını belirtir. Bu doğrultuda Gaziantep ağzında yaşayan bazı ağız özelliklerinin kaybolduğunu, Gaziantep ağzından aldığı bir hikâyeyle örneklendirmiştir.

İlhan, N., **Divanu Lugati't-Türk'ten Gaziantep Ağzına Atasözleri,** Akpınar Dergisi, Sayı. 18, Kasım-Aralık 2008, Niğde.

Yazar, bu çalışmada, Gaziantep ağzı ile Divanü Lûgati't-Türk'te yer alan atasözlerini karşılaştırmış ve benzerliklere dikkat çekmiştir.

Şimşek Umaç, Z., **Gaziantep Çepni Ağzının Türkiye Türkçesinde Ana Ağız Gruplarını Belirleyen Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi,** Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi, Cilt: X, Sayı 1 , 2010, İzmir, s. 185-206.

Bu çalışmada, Gaziantep ili Yavuzeli ilçesinde yaşayan Çepnilerin ağız özellikleri incelenmiştir. Leyla Karahan'ın Anadolu Ağızlarının Sınıflandırılması adlı kitabında yer alan temel özelliklere göre; Gaziantep ilinde yaşayan Çepnilerin dil özellikleri, Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde Batı Grubu ağızlarını göstermektedir.

Yazmacı, A., **Oğlanı Ever,** Gaziantep Kültür Dergisi, 10 Nisan 1961, Gaziantep.

Dil incelemesinin olmadığı yazı, Gaziantep ağzından derlenen ve karşılıklı iki kadının konuşmasının olduğu metinden oluşmaktadır.

Yener, S. Ş., **Güneş Gediy Meneş Gediy,** Gaziantep Kültür Dergisi, 10 Ekim 1960, Gaziantep, s. 5.

Gaziantep ağzı söz varlığında yer alan "Güneş gediy, Meneş gediy" deyiminin açıklamasıyla ilgili bir yazıdır.

Yener, Ş. S., **Ağzı Urup,** Gaziantep Kültür Dergisi, 10 Mayıs 1964, Gaziantep, s. 15.

Gaziantep ağzı söz varlığında yer alan "Ağzı Urup" deyiminin açıklamasına dair bir yazıdır.

Yener, S. Ş., **Eski Gaziantep Lehçesinin Orijinal Bir Örneği,** Başpınar Dergisi, Nisan 1940, Gaziantep, s. 10-15.

Hacı Muhiddin Ağazade Hüsnü Efendi'ye ait Gaziantep ağzıyla yazılan şiirden oluşmaktadır.

Aksoy, Ö. A., **Divan'daki Gaziantep Sözcükleri,** Çağdaş Türk Dili, Cilt 2, Sayı 13, Ankara, 1989.

Aksoy, Ö. A., **Gaziantep Ağzı Üzerine Etüdler,** Türk Dili Belleten, Sayı 5-6, Ankara, 1941.

Artam, N., **Gaziantep Ağzında Atasözleri,** Başpınar Dergisi, Sayı 32, 1942, Gaziantep.

Dağlıoğlu, H. T., **Gaziantep Ağzı Üzerine Etüdler,** HBH, Sayı 112, 1941.

Dağlıoğlu, H. T., **Gaziantep Ağzında Atasözleri,** Ün, Sayı 15, 1997.

Göğüş, C., **Gaziantep Ağzı,** Gaziantep Kültür Dergisi, 10 Mayıs 1970, Gaziantep, s. 22.

Haksever, S., **Gaziantep Ağzından Bir Örnek,** Gaziantep Kurtuluş Dergisi, Sayı 1, Gaziantep, 1960.

1.3. Gaziantep

1.3.1. Gaziantep Adı

Gaziantep; tarih boyunca Hitit, Asur, Mitani, Roma, Med, Pers, İskender, Bizans, İslam, Türk-İslam medeniyetlerine ev sahipliği yapmış ve hayatın sürekli aktığı bir yerleşim yeri olmuştur (Çitçi, 2009: 11).

Birçok medeniyetin yaşadığı ve bu medeniyetlerin izlerinin hâlâ görüldüğü Gaziantep, tarihî kaynaklarda farklı adlarla kaydedilmiştir. Tarih öncesi dönemlerde Gaziantep'in adı Kalsintanan iken; Asurlar döneminde Dabigo, Dabigubit, Dehlek, Doluk, Babıgü, Bilabhi; Yunan kaynaklarında Doliche, Dolicha, Dolica, Dolioum, Dolicenus, Dolichenius, Tulupa, Dolichon, Diba, Diva; Selefkiler zamanında Antiochia Taurum, Doulicha; Bizans kaynaklarında Teluk, Tulupa, Dolihayun, Debet, Tolonbh, Hamtab; Ermeni kaynaklarında Anthaph; Abbasi döneminde Avasım, Serhat; Türk-İslam devrinde Dülük, Daluk, Dulük, Dalük, Hantap, Aynı Tövbe, Ayıntap; Geldani dilinde Tap (güç, kudret), Antheba bu şehre tarih boyunca verilen adlardır (Çitçi, 2009: 11).

Eski resmî kayıtlarda adı Aynitap-Ayıntap olarak geçen Ayıntap adının kökeni ile ilgili halk arasında farklı rivayetler mevcuttur (Güzelbey, 1987: 30).

"1. Şehir adını burada hüküm süren Kral Ayni ile Kraliçe Tep'in adlarının birleşmesinden almıştır.

2. Burada rüşvetçiliği ile dile düşmüş bir kadı varmış. Halk bundan yakınmalara başlamış. Bir süre sonra kadı kötü huyundan vazgeçmiş. Bunun üzerine halk "Ayni tövbe etti." demiş ve kente, Ayni'nin tövbe ettiği yer demiş, sonra Aynitap olmuş. Bugün kalenin yakınında bir mahalle Tövbe adını taşır.

3. Şehrin adı "En" ve "Tap" sözcüklerinden oluşuyormuş. "Tap" Keldani dilinde "güzel" anlamına geliyormuş. Böylece şehrin adı "Entap" olmuş.

4. Şehir, suyunun bol ve güzelliğinden ötürü "Ayın" ve "Tap" sözcüklerinin birleşmesinden "Ayıntap" denmiştir. Buna göre anlamı "Güzel kaynak" demek olur.

5. Pınarlarının çokluğundan, sularının bolluğundan dolayı Ayıntap denmiştir. Burada "tap" güçlü anlamında kullanılmıştır. Gaziantep platosunda içlerinde değirmen döndürecek bir düzine pınar vardır. Sayıları ise yüzü bulur.

6. Gaziantep'in havası rutubetsiz, kuru, güneşi parlaktır. Bu güneş, ak taşlara yapılmış binalara çarpınca buradan yansıyan ışınlar kenti çok aydınlık bir duruma getirmektedir. Bundan ötürü (Işık Pınarı) anlamında "Aynitap" denilmiştir.

7. Antep'in 2. Halife Hazret-i Ömer tarafından fethini anlatan el yazması bir öykü kitabında bu çevrenin adı "Anter Diyarı" diye geçmektedir (Gaziantep Kültür Derneği Yayınlar, No: 20). Öbür yandan halk arasında anlatılan söylentiye göre, kale, kralın kız kardeşi Anter'in çok kıymetli bir yüzüğünü satarak yaptırılmıştır. Bundan ötürü kale "kala-yi füsüs" diye anılmıştır. Füsüs "yüzük taşı" demektir. Bilineceği üzere Anter, Anterli (Anterlu) bir oymak adıdır.

8. Türk Tarih Kurumunca yayınlanan "Urfalı Mateos Vakayinamesi"nde adı "Hamtab" olarak da geçmektedir (Seri: 11, No: 21). Bu sözcüğün aslının "Hantap" olduğunu ileri sürenler vardır. Buna göre anlamı "Han Yeri"dir, "Han Arazisi"dir. Bu yorumun ne dereceye kadar gerçeği yansıttığı bilinemez ama bugün de Gaziantep köylüleri sıralanmış tarlalara "Tapkır" derler. Bunun yerine "ok" sözcüğünü kullananlar da vardır.

Antep için su ve su mimarisinin önemi göz önünde bulundurulduğunda şehrin adının kökeniyle ilgili rivayetler arasında "güzel kaynak ya da iyi pınar" anlamına gelen "Ayıntap" şeklinin kuvvetli ihtimal olduğu düşünülebilir. Şehrin muhtelif yerlerinde bulunan kasteller (suyun bir merkezde toplandıktan sonra su ihtiyacını karşılamak üzere bölümlere ayrıldığı kanallar) ve hayratlar da bu düşünceyi desteklemektedir. Ayrıca değişik kaynaklarda, suyun toplandığı bu havuzlarda hiçbir zaman kirli su olmadığı, kirli suyun başka havuzlarda toplanıp bostanlara akıtıldığı böylelikle kullanılan suyun her zaman berrak ve duru olduğu aktarılmaktadır. Su için böylesi bir sistemin olduğu şehirde, bu durum mimari yapı kadar sosyal hayatı da etkilemiş; dolayısıyla su kavramlı pek çok yer adı oluşturulmuştur. Merkezde bulunan Suburcu, Alleben, Kastelbaşı, İncilipınar, Kahvelipınar örneklerinde olduğu gibi (Işıkhan, 2008: 9-50).

Resmî kayıtlarda Ayıntap, halk arasında ise Antep şeklinde adlandırılan şehir; Mondros Mütarekesi sırasında önce İngilizlerin; daha sonra da Fransızların işgaline uğramıştır. Şehir, Kurtuluş Savaşı'nda tüm yöre halkının katıldığı Antep Savunması'yla 21 Aralık 1921'de işgalden kurtulmuştur. Yerel direnişte gösterdiği başarıdan dolayı TBMM 6 Şubat 1921'de 93 sayılı yasayla şehre "Gazi" unvanını vermiş ve şehrin adı "Gaziantep" olmuştur.

1.3.2. Gaziantep Tarihi

Eski çağlardan beri birçok medeniyetin merkezi olan Gaziantep; ilk uygarlıkların doğduğu yer olması, Mezopotomya ve Akdeniz arasında bulunması, Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında olması hem uygarlık tarihine hem de bugüne yön vermiştir. Bu nedenle Gaziantep, tarih öncesi çağlardan beri insan topluluklarının yerleşme sahası ve uğrak yeri olmuştur. Tarihî İpek Yolu'nun da buradan geçmiş olması ilin öneminin ve canlılığının devamlı korumasını sağlamıştır (1997: 31).

Gaziantep'in tarihi daha eski tarihlere kadar götürülebilir. Birol Güngör'ün "Antep Harbi" adlı eserinde Amerikalı araştırmacı George Thomaz Kurlan'ın The New Book of World Rankingas adlı kitabında aktardığı bilgiye göre, "Şehirlerin Yaşı" adlı bölümde Gaziantep'in şehir yaşı hakkında aşağıdaki şu bilgi yer almaktadır (2004: 19):

1. *Gaziantep-Türkiye : 5600 yıldan fazla*
2. *Jerusalem-İsrail : 5000*
3. *Kerkük-Irak : 5000*

4. *Zürih-İsviçre : 5000*
5. *Konya-Türkiye : 4600*
6. *Giza-Mısır : 4568*
7. *Sian Shensi-Çin : 4200*
8. *Asyut-Mısır : 4160*
9. *Lisbon-Portekiz : 4000*

Yukarıda yer alan bilgiye göre yaklaşık altı bin yıllık bir geçmişe sahip olan Gaziantep, Anadolu'nun ilk yerleşim yerlerinden biri olma özelliğine sahiptir. Aşağıda yer alan Gaziantep'in Tunç Çağı'ndaki konumunu gösteren Harita 1'e göre Gaziantep o dönemde de önemli bir yere sahiptir. Bu özelliğinden dolayı Gaziantep'te tarihi zaman dilimi kesintiye uğramadan devam etmiştir denilebilir. Bu tarihî devamlılığın kanıtı -Gaziantep'te yapılan araştırmalar sonucunda sırasıyla- Kalkeotik, Paleotik, Neolitik, Kalkolitik dönemler, Tunç Çağı, Hitit, Med, Asur, Pers, İskender, Selefkos, Roma ve Bizans, İslam-Arap ve İslam-Türk devirlerinin izlerinin görülmesi ve yaşanmasıdır (1997: 31).

Şekil 1. Tunç Dönemi'nde Gaziantep'in konumu

Bu doğrultuda ilgili bölümde Gaziantep'in tarihi, "Milattan Önce Gaziantep ve Milattan Sonra Gaziantep" başlıklarında ele alınmıştır.

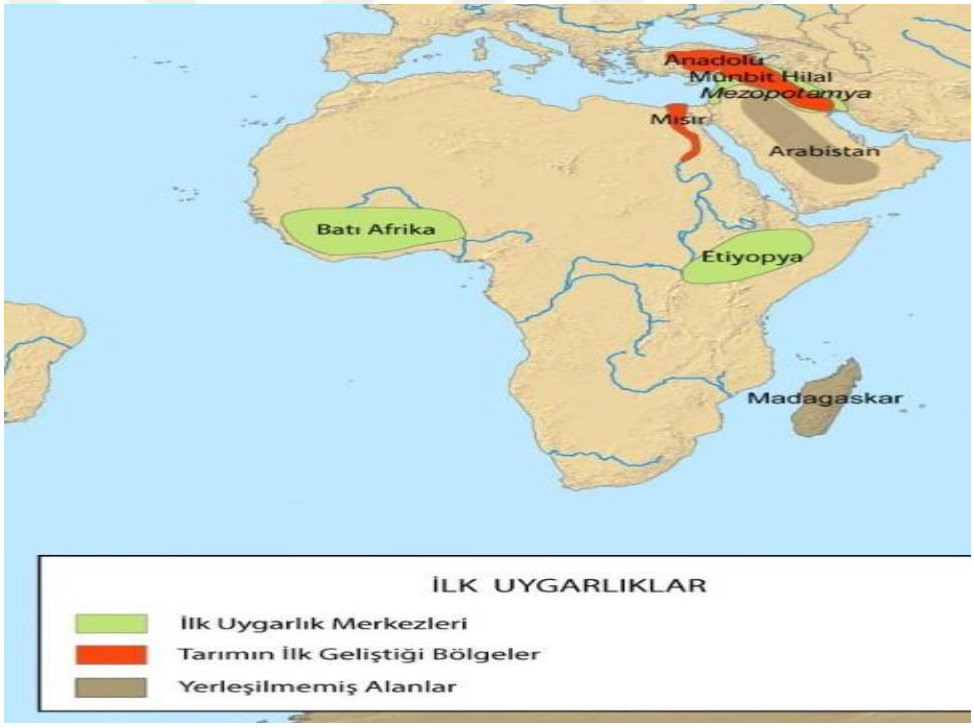
1.3.2.1. Milattan Önce Gaziantep

Gaziantep, Mezopotamya ve Akdeniz arasında olması; güneyden ve Akdeniz'den doğuya, kuzeye ve batıya giden yolların kavşağında konumlanması hasebiyle tarih öncesi çağlardan beri insan topluluklarına yerleşme sahası olmuştur. Tarihî İpek Yolu'nun da buradan geçiyor olması, bu şehrin önemini her daim canlı kılmıştır (Güllü, 2010: 39).

Bölgenin pek çok millete ve medeniyete beşiklik etmesi tesadüfi değildir. Günümüzde Gaziantep sınırları içerisinde yer alan ve geçmişte çok önemli bir inanç merkezi olan Dülük, dolayısıyla Antep topraklarının Ön Asya, Ortadoğu ve Uzakdoğu'yu birbirine bağlayan İpek Yolu

üzerinde bulunması, ülkenin batısı ile doğu ve güneydoğu komşu ülkelerini birleştiren oldukça önemli bir kavşak noktasında bulunması ayrıca iklim şartlarının elverişli ve topraklarının verimli olması şehrin; tarih boyunca hem siyasal hem sosyal anlamda çok yoğun değişiklikler ve hareketlilikler yaşadığı bir coğrafya haline gelmesine neden olmuştur (Külek, 2010: 1).

Yaklaşık altı yüz bin yıl öncesine dayanan Antep tarihinin merkezi esasen Dülük olarak bilinen, bugün Antep'in kurulduğu yere yaklaşık 12 km uzaklıkta olan Dülük'te İlk Çağ döneminde yaşamış olan insanlara ait pek çok iz tespit edilmiştir. Ayıntap olarak bilinen eski kent, bugünkü Gaziantep'in yaklaşık 12 km kuzeybatısında Dülük köyü ile Karahöyük köyü arasında yer almaktadır. Yapılan arkeolojik araştırmalarda, kalkeolotik ve bakır dönemlerine ait kalıntılara rastlanmış olması yörenin Anadolu'nun ilk yerleşim alanlarından birisi olduğunu göstermektedir (1997: 31). Bu doğrultuda Harita 2'ye göre Gaziantep, Anadolu'da kurulan ilk uygarlıklar döneminde tarımın yapıldığı bir coğrafya idi. Fırat Nehri'nin buradan geçmesi, toprağın tarım için uygun koşullara sahip olması ve iklim şartlarının da tarıma elverişli olması nedeniyle ilk uygarlıkların bu topraklarda kurulması önemlidir.

Şekil 2. Gaziantep'in İlk Uygarlıklar Döneminde konumu

Yukarıda da belirtildiği gibi ilk çağ ile ilgili yapılan araştırma ve incelemelerde Antep adına rastlanılmamakla birlikte şehre 12 km uzaklıkta ve kuzeyde yer alan Dülük'ün, insanlığın yaşadığı bölgedeki ilk yerleşim yerlerinden biri olduğu tespit edilmiştir. 19. yüzyılda başlatılan arkelojik kazı çalışmalarında, antik dönemde "Antiocha ad Tavrum" adıyla da bilinen Dülük'te doğal mağaralar, kaya sığınaklar, teraslarda yerleşim yerleri; vadi yamacındaki kazılarda ise eski taş dönemine ait çakmak taşlarından iki yüzlü "Bifas" tipi el baltası bulunmuştur. İlk insanlığa ait daha pek çok araç-gereç ve kalıntının tespit edildiği bu topraklar, Hititler'den Roma Dönemi'ne kadar önemli din merkezleri arasında yer almıştır. Yazılı kaynaklardan ulaşılan bilgilere göre Hititler'in

en büyük Tanrılarından Teşup'un "Baal Tapınağı" da buradaydı. Ayrıca Dülük, Yunan ve Bizans dönemlerinde de önemini korumuş; buralara rahip yetiştirmiştir (Ceylan, 1999: 32).

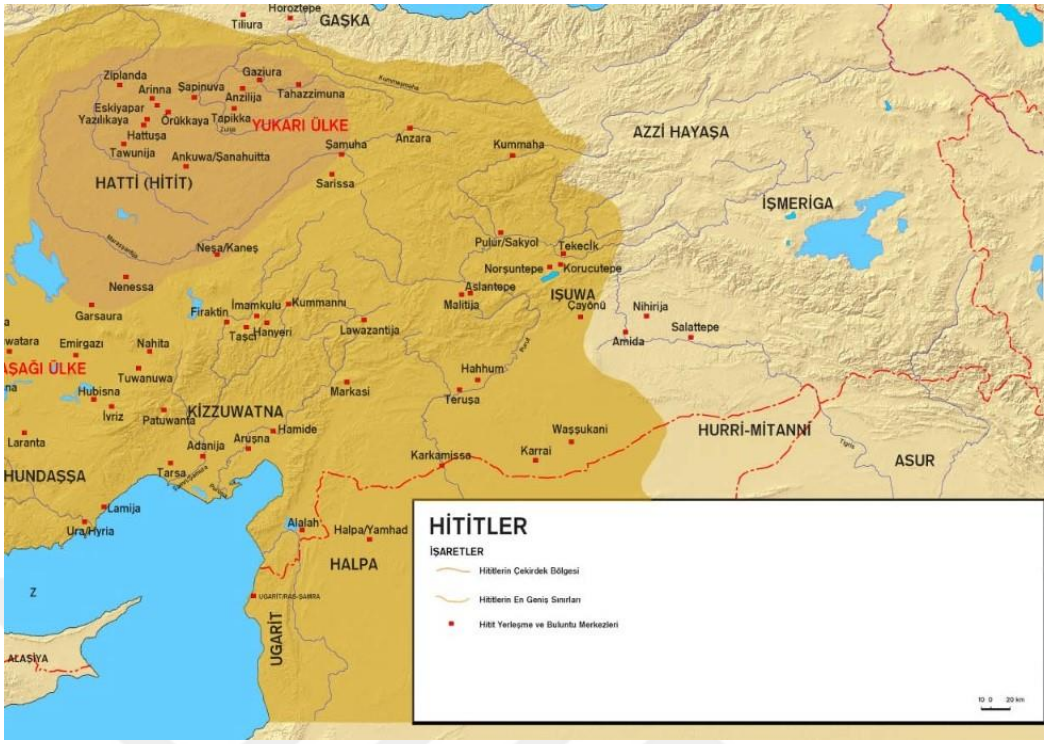
Antep ve çevresinde ilk çalışmalar, 1946 yılında Enver Bostancı tarafından merkeze bağlı Dülük köyünün Mertmenge yöresinde başlatılmıştır. Yapılan araştırmalar neticesinde ilk insanlar tarafından kullanılma olasılığı yüksek olan mağara ve sığınaklarda bulunan değişik aletlerin, insanlık tarihinin en uzun bölümünü oluşturmasıyla birlikte ilk insan atalarının ortaya çıkışı, ilk insan yapımı araçların üretilmesiyle insanlaşma sürecine giriş dönemi olan Paleolitik Çağ'a ait olduğu tahmin edilmektedir.

İnsanlığın avcılık ve toplayıcılıktan üretici durumuna, göçebelikten yerleşik hayata geçtiği dönem olan Neolitik Çağ'a ait olduğu sanılan az miktarda boyalı kap ve hamurlu keramik örnekleri ise Gaziantep-Sakçagözü'nde yapılan kazılarda tespit edilmiştir. Yine Gaziantep-Sakçagözü ya da Caba Höyük diye adlandırılan bölgelerde bulunan bakır ve kurşundan üretilen malzemeler de İÖ 5500-3000'lerdeki Kalkolitik Çağı'na işaret etmektedir.

Antep'te ilk Tunç Çağı buluntularına da Gedikli, Tilmen Höyük, Sakçagözü ve Zincirli kazılarında rastlanmıştır. 1964 yılında Gedikli'de yapılan kazı çalışmalarında taş temelli, kerpiç üst yapılı ve sıkıştırılmış toprak tabanlı yapılar tespit edilmiştir. Ayrıca Gedikli, aynı dönemin ölü gömme törenlerini yansıtan mezarlarıyla da tanınmaktadır. Yöredeki bir diğer İlk Tunç Çağı yerleşimi ise Tilmen Höyük'tür. Burada 1959'da başlatılan kazı çalışmalarında, İÖ 2000'in ilk yarısına ait olduğu tahmin edilen Tilmen Höyük sarayının iç avlusunda bulunan bir mezar; çevresi orta boy taşlarla örülmüş, üstü büyük bazalt tek bir taş levhayla kapatılmıştır. Doğu ve batı uçlarında iskelet kalıntıları bulunmuştur. Mezarlarda çok sayıda boncuk bilezik, çan biçiminde ayaklı kap, üç tunç iğne, iki meyvelik ve iki kase bulunmuştur. Sakçagözü ve Zincirli kazılarında ise pek buluntu saptanamamıştır, bu dönem ancak Tilmen Höyük ile Gedikli kazılarında elde edilen neticelerle aydınlatılabilmiştir (Ceyhan, 1999: 6).

MÖ 4000 yıllarından itibaren Anadolu ve Doğu Anadolu'da çok geniş bir coğrafi alanda yaşamış olan bir kültür birliği ortaya çıkmıştır. Hurriler adıyla anılan bu kültür, MÖ 1800-1700 arasında Antep yöresinde yirmi küçük krallık kurmuş ve merkez olarak da Tilmen Höyük'ü kullanmıştır.

Antep ve yöresi, MÖ 1800 ve 1200 yılları arasında Hitit (Eti) Uygarlığının merkezi olmuştur. Bu dönemde Dülük şehri Etilerin önemli bir dinî merkezi olduğundan Etiler, yani Hititler için burası ayrı bir önem arz etmektedir. Bu dönemde Dülük gibi Karkamış, Zincirli (Samal), Cabahöyük de önemli Hitit kentleri olmuştur. Bu bölgelerde yapılan kazı çalışmalarında Hititler'den günümüze kadar ayakta kalmış pek çok tarihi eser tespit edilmiştir.

Şekil 3. Hititler (Etiler) Döneminde Gaziantep

Hititler döneminde Karkamış önemli bir yerleşim merkeziydi (Harita 3). Diğer taraftan Hitit Devleti'nin zayıflayıp parçalanmasıyla birlikte Antep ve çevresinde bir süre Kargamış Krallığı hüküm sürmüş; daha sonra da yörede Hindistan ve İran'dan gelen Mitanniler ve sonra sırasıyla Urartular, Asurlar, Medler, Persler, Büyük İskender, Selokidler ve Konmagene Krallıkları hüküm sürmüşlerdir.

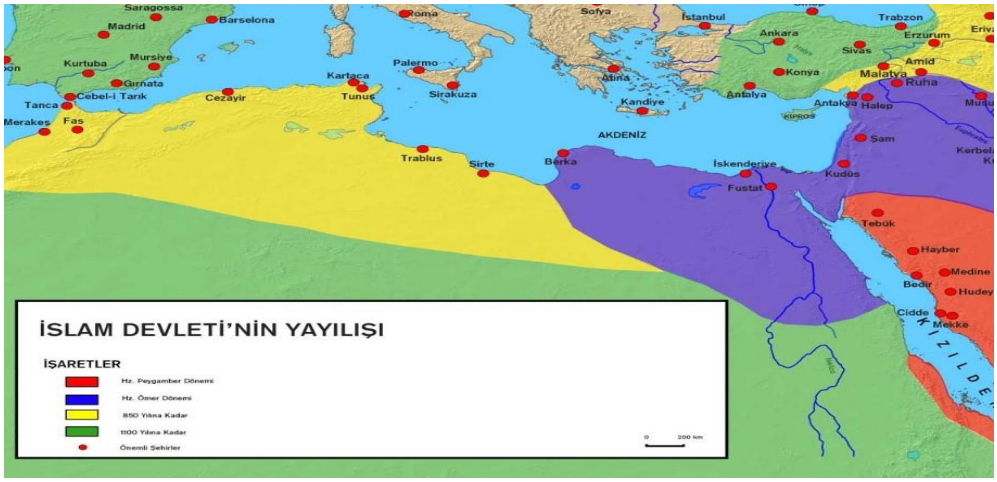
1.3.3.2. Milattan Sonra Gaziantep

MS 73-395 tarihlerinde, daha Selokidler ve Konmagene dönemlerinde Romalılar bölgede egemenlik kurmuşlar, bu dönemde Dülük bir Roma kenti olmuştur. Ayrıca Zeugma (Belkıs), Para (Halep), Bonta (Bob) Birecik, Selhas ve Topsak kentleri çok önem kazanmıştır.

Hristiyanlık dininin yayılması da ilk defa bu coğrafyada gerçekleşmiştir. Antakya ve Fırat vadisinin Gaziantep'in kuzeyinde kalan bölümleri baskıdan kuzeye doğru çekilen ilk Hristiyan kolonilerinin oluşturduğu bölgeler sayılmaktadır (Güngör, 2004: 22).

Milattan sonra 4. yüzyılın sonlarında Roma İmparatorluğu'nun Doğu Roma ve Batı Roma olmak üzere ikiye ayrılmasından (MS 395) sonra Antep, Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun hakimiyet sahası içinde kalmıştır. Bugünkü Gaziantep şehrinin kurulması da bu dönemde gerçekleşmiştir. Dülük şehri harap olunca bugünkü Antep kalesi MS 6. yüzyılda Bizanslılar tarafından inşa edilmiştir.

MS 638 tarihinde Antep bölgesine, Pers-Bizans çekişmesi neticesinde oluşan boşluğa, Hz. Ömer zamanında İslamiyet'in Arap yarımadası dışına yayılması için sürdürülen mücadeleler esnasında, Hz. Ömer'in kumandanlarından İyaz bin Ganem'in idaresindeki İslam orduları gelmeye başlamış ve 636 yılında bölge, İslam topraklarına katılmıştır. Antep'in ünlü "Ömeriye Camisi" bu dönemlerde fethin sembolü olarak inşa edilmiştir.

Şekil 4. Hz. Ömer Döneminde Gaziantep

Antep ve çevresinin Müslümanlar tarafından fethi sırasında bu bölgede beş sahabenin de şehit düştüğü rivayet edilmektedir. İslamiyetin buralardan Anadolu'ya yayılmış olmasının yanı sıra, şehit düşen bu sahabelere hürmetten dolayı Antep ve civarı İslam tarihi boyunca Müslümanlar açısından oldukça önemli bir yerleşim yeri olmuştur. Burada şehit düşen sahabelerden biri, Hz. Peygamber'in nübüvvet mührünü gören ender kişilerden olan Hz. Ökkâşiye'nin mezarının Kahramanmaraş ve Gaziantep arasında, Gaziantep'in Nurdağı ilçesinin Durmuşlar köyü yakınlarındaki bir tepenin üzerinde bulunması da bölge insanı için eskiden olduğu gibi bugün de ayrı bir önem taşımakta ve halk arasında manevi bir destek olarak kabul edilmektedir. Kahramanmaraş ve Gaziantep yöresinde "Ökkeş" isminin oldukça yaygın olması da yine halk arasında Hz. Ökkâşiye'nin manevi şahsına duyulan hürmetten kaynaklanmaktadır. (Güllü, 2010: 43).

Antep, Dört Halife döneminden sonra Emevi yönetimine geçmiştir. Bölge, Velid bin Abdulmelik döneminde Halep'e bağlanmıştır. Emevilerin yıkılıp Abbasilerin kurulmasıyla Antep, Abbasilerin yönetimi altına girmiştir. Fakat bölge, Bizanslarla Araplar arasındaki mücadeleden dolayı birkaç defa el değiştirmiştir. Bu hareketli zamanlarda, şehir Abbasilerin yönetiminde olduğu bir zamanda buraya gönderilen Musa bin Süleyman, Antep'in ilk Türk valisi olmuştur. Bu topraklar, Abbasi halifelerinden Harun Reşid döneminde yeniden Müslümanların eline geçmiş ve şehir Nizip'e bağlanmıştır. Fakat Abbasilerin zayıflaması üzerine Antep, El Cezire tarafındaki Ben Rabia kabilesinden Hamdanoğullarının (944-1013) hakimiyeti altına girmiştir. Daha sonra bölgeye Tolunoğulları, Fatimiler, Halep ve Musul Atabeylikleri hakim olmuştur.

Antep'in Selçuklu Türklerinin egemenliğine girişi ise Alparslan döneminde gerçekleşmiştir. 1040 Dandanakan Savaşı'nın ardından Selçukluların Anadolu'ya yayılmaya başlamalarıyla gerçekleşen iskan hareketlerinden önce de -yukarıda ismi zikredilen boylar- kimi Türk boyları bu bölgeye gelmişlerse de hem sayıca az olmaları hem de bölgede bulunan diğer toplulukların daha güçlü olması gibi nedenlerden dolayı buraya yerleşememişlerdir (Külek, 2010: 6).

Tarihî kaynaklara göre, Kuzey Suriye ve Gaziantep çevresine ilk Türk kavimleri sayıca az da olsa bu bölgeye gelmişlerdi (Sevinç, 2008: 11); ancak Türklerin daha kalabalık geldikleri tarih Selçuklu emiri Harun et-Türkmanî (Sevim, 2000: 36) zamanına rastlamaktadır. Sonraki yıllarda ise

Selçuklu Sultanı Alparslan'ın önemli kumandanlarından Afşin'in 1066-1067 yıllarında Antep ve civarına yaptığı akınlar bölgedeki Türk nüfusunun artmasını sağlamıştır. Afşin'in Selçuklu emiri Gümüştegin'in maiyetinde Murad ve Dicle ırmakları havzalarıyla Nizip, Hısnu Mansur (Adıyaman) yörelerine akınlar düzenleyerek Bizans kuvvetlerini yenilgiye uğratmış; sonrasında ise beraberindeki kuvvetlerinden bir bölüğü, Gaziantep'in kuzeybatısındaki Dülük'te konaklamıştır (2000: 21-47-48).

"15 Oğuz boyundan 152 oymak, bölgede yerleşime tabi tutulmuştur. Bunların bir kısmı zaman içinde Anadolu ve Rumeli'ye yerleşmek üzere yöreden ayrılsalar da bölgedeki aile ve yer isimleri çok zengin bir Oğuz yerleşme coğrafyasında oturduğumuzu kanıtlamaktadır." (Güngör, 2004: 24). Güngör, eserinde, çok az bilinmesine rağmen Antep'in Anadolu'nun Türkleşmesinin başladığı kilit noktada olduğuna da dikkat çekmektedir.

Erdal Ceyhan ise, "Gaziantep Tarihi" adlı eserinde Oğuz boylarının Antep'teki yayılışı hakkında şu bilgileri aktarmaktadır: "Türkmenler köken bakımından 24 Oğuz boyuna dayanmaktadırlar. Bunlardan 15 tanesinin Gaziantep bölgesine gelerek yerleştiğini, yer adlarından anlamak mümkündür. Bunlardan 9 tanesi köy adı olarak bugün de yaşamaktadır. Bunların adları: Beydili, Bayındır, Büyükdüz, Çavdar (Çovdur), Çepni, Emirler (Eymir), Kızık, Yazır. Şeri Mahkeme Sicillerinde adı geçen, fakat bugün adları değişmiş bulunan köy adları da şunlardır: Alayuntlu, Döğer, Karkın, Salur, Yıvalı (Yıva) ve Yüreğir. Gaziantep Şeri Mahkeme Sicillerinde, Sicillerin ilk yazılış tarihi olan 1528 yılı ile son büyük yerleştirme tarihi olan 1691 tarihleri arasında 15 Oğuz boyu ile yüzden çok oymak, oba ve aile adları geçmektedir. Bu durum daha önce de yerleşmeler olduğunu göstermektedir." (Ceyhan, 1999: 55).

Antep ve civarında, ardından da Anadolu'da çeşitli Türk boylarının hareketleri ve yayılışı sırasında 1071 yılında Malazgirt Savaşı'ndan sonra ortaya çıkan karmaşada Ermeni ve Hristiyan Türkler, Antep ve yöresinde güç kazanmıştır. Süleyman Şah'ın 1086'da ölümüyle de Haçlılar, bölgede egemen güç haline gelmiştir.

Haçlı Seferleri'nin şiddetini yitirmesiyle de Antep ve çevresi tekrar Selçuklu hakimiyetine girmişse de Moğol istilasıyla beraber Moğolların egemenliğine geçmiştir. 1270'te Moğolların istilası ile yıkılan şehir, 1277 yılında Memluk hakimiyetine geçmiştir. Bu dönem Antep tarihi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Moğol istilasıyla harap olan şehir bugünkü Antep Kalesi çevresinde yeniden imara tabi tutulmuş; buraya oldukça oranlı bir nüfus yerleştirilmiş ve şehirleşme bağlamında ciddi alt ve üst yapı çalışmalarına başlamıştır.

Anadolu'daki Moğol hakimiyeti çökerken 13. yüzyıl sonlarından itibaren Halep ve Antep arasındaki bölgeye yerleşmeye başlamış olan Türkmen aşiretleri tarafından, 1337'de Zeyneddin Karaca Bey önderliğinde Dulkadiroğulları Beyliği kurulmuştur. Bu beyliğin kurulmasıyla Antep ve çevresi Memluklüler ile Dulkadiroğulları arasında ihtilaf konusu olmaya başlamıştır. Neticede zorlu egemenlik mücadeleleri yaşanmış; yöre sık sık işgal görmüş, hatta yılda iki kere bile el değiştirdiği olmuştur. 14. yüzyılın sonlarında Kuzey Suriye ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinde Memlük-Dulkadirli çekişmesi devam ederken, Timur ve ordusu Güneydoğu Anadolu'yu işgal etmiştir. Timur'un ordusu Antep'i harap ederek Suriye'ye girmiş; dönüşte tekrar Antep'e girerek şehri ikinci kez yağmalamışlardır.

Timur'un bölgeden çekilmesiyle birlikte Antep; yeniden Memlük-Dulkadirli mücadelesine sahne olmuştur. Ancak bu mücadeleye 15. yüzyıl ortalarından itibaren Osmanlılar da dahil olmuştur. Dulkadirli beyi Şehsuvar, Memlüklere karşı çoğu kez Dulkadirli beylerini destekleyen

Fatih Sultan Mehmet'in sözlerini dikkate almamaya başlayınca Fatih, Memlük Sultanı Kayıtbay'ın 1472'de bölgeye yapacağı seferde tarafsız kalmış; Kayıtbay bölgedeki Türkmenlerin de desteğini alarak Dulkadirlileri bozguna uğratmıştır. Böylece Antep, yeniden Memlüklerin hakimiyetine girmiştir. Kayıtbay'ın Dulkadirli beyi olarak tayin ettiği Şahbudak Bey'e karşı Fatih; Alaüddevle Bozkurt Bey ve diğer Bozok beylerini Dulkadirli topraklarına göndermiştir. İlk girişinde başarısız olan Alaüddevle, ikinci mücadelesinde bölgeye hakim olmayı başarmıştır. Fakat kimi zaman Osmanlı Devleti tarafından kimi zamanda karşısında yer alan Alaüddevle, Osmanlı Devleti tarafından cezalandırılmış ve 1515 yılında Turnadağı'nda yapılan savaşta esir edilmiş ve ardından da öldürülmüştür (Güllü, 2010: 44).

1515 yılında Yavuz Sultan Selim, Çaldıran Savaşı ile doğuyu kontrol altına almış; bir süre sonra da Doğu ve Güneydoğu Anadolu'nun büyük bir bölümü, Osmanlıların egemenliği altına girmiştir. Mercidabık Savaşı öncesinde Malatya'dan Antep'e kadar olan topraklar, Memlüklerin idaresi altındaydı. Yavuz Sultan Selim'in Memlük topraklarında ilerlerken Antep topraklarına yakın bir yerde konakladığı sırada şehrin valisi Yunus Bey'in Osmanlı hizmetine girmesiyle Antep, Osmanlı idaresine katılmış oldu (20 Ağustos 1516).

15. ve 16. yüzyıllarda Antep'te ticaret ve sanayi büyük bir hızla gelişmiştir. Esnaf birlikleri, medreseler, köy, aşiret ve oymak örgütleri örnek bir şekilde çalışmışlardır. Vakıfların vesilesiyle pek çok medrese, kitaplık, han, hamam, cami ve bedesten gibi topluma fayda sağlayacak yapılar oluşturulmuştur (Güldiken, 2007: 15). Mercidabık Savaşı'nın kazanılmasından sonra Antep'e Osmanlı idarecilerinin de atanmasıyla bölgedeki Osmanlı hakimiyeti iyice güçlenmiştir. Antep, başlangıçta Suriye, Mısır, Filistin ve Hicaz'ı içine alan Arap vilayetleri içinde yer alırken; Kanuni Sultan Süleyman döneminde yeni bir yapılanmayla 1530 yılında Halep vilayetine bağlanmıştır. Uzun yıllar Halep'e bağlı kalan Antep, ancak 1913'te müstakil bir sancak olmuştur (Külek, 2010: 9).

1.3.2.3. Kurtuluş Savaşı Yıllarında Antep

1914 yılında, Birinci Dünya Savaşı başladığı zamanlarda Antep, 83 bin nüfusu olan bir sancaktı ve nüfusun %57'si Türklerden oluşmaktaydı. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı Devleti'nin yenik düşmesinin hemen ardından İngilizler Mondros Mütarekesi'nin 7. maddesini ileri sürerek 15 Ocak 1919'da Antep topraklarına girmişlerdir. İngilizlerin Antep'e girmeleriyle birlikte şehirde sıkıyönetim ilan edilmiş; bu süreçte dükkânlar kapalı kalmış, şehrin değişik yerlerine İngiliz bayrakları asılmıştır (Çiftçi, 2009: 28). İngilizlerin Antep'i işgali yaklaşık bir yıl sürmüştür. İngilizlerin Sykes-Picot gizli antlaşmasına aykırı olarak Fransızlara vadedilen Musul'u işgal etmesi yine Fransızlara bırakılması düşünülen Maraş, Urfa ve Antep'e işgal kuvveti göndermesi Fransızları rahatsız etmiş, bu durumun çözümü de yine iki işgalci arasında Amerika'nın arabuluculuğunda 15 Eylül 1919 tarihinde imzalanan Suriye İtilafnamesi ile çözülmüş ve neticesinde Antep Fransızlara bırakılmıştır (Metintaş, 2019: 82).

15 Eylül 1919 tarihinde Fransa ve Büyük Britanya arasında imzalanan Suriye İtilafnamesi ile harekete geçen Fransızlar İngilizlerin arkasından Antep'i işgale koyulmuşlardır. Şehirde bulunan Ermenilerin sevinç gösterileri ve destekleriyle Fransız askerleri, Antep topraklarına girmiştir. Bu durumu fırsat bilen Antep Ermenileri, Türklere ellerinden gelen her türlü kötülüğü yapmaya başlamışlardır. Antep halkı bu zulümlere çareler düşünürken kimi çevrelerce

teşkilatlanmalar başlamıştır. Başlangıçta semt ve mahalle teşkilatları kurulmuş ve küçük çaptaki direnişler başlamıştır.

Fransızlarla ilk çatışma, 12 Ocak 1920 tarihinde, Arabdar bölgesinde gerçekleşmiştir. Bu bölgede Fransız askerleri, Ermenilerle birlik olarak köy halkının malını mülkünü yağmalayıp halka türlü eziyetlerde bulunmuşlardır. Bu durum, Fransız kumandanına ulaşınca Türk ve Fransızlardan oluşan bir heyet, bu bölgeye gönderilmiştir. Fransızların haksız olduğu anlaşılınca olay süratle kapatılmaya çalışılmıştır. Ayrıca şehir merkezi ve çevresinde de pek çok çatışma olmuştur. Ancak dışarıdan hiçbir yardım görmeyen Antep halkı, açlık ve cephanesizlik nedeniyle Fransızlara teslim olmuştur (9 Şubat 1921). *"Antep'in teslim olduğu hemen telsiz telgrafla icap edilen makamlara bildirildi. Bu havadis, en küçük makamlara kadar büyük bir sevinç ve gösterilere sebep oldu. Fransız muhasara kıtasına birçok tebrik telgrafları geldi. Antep'in beklenilmeyen sukutu, Sevr muhadesinin tetkiki için Londra'da yapılan konferanstan iki hafta evvel meydana gelmişti. Bu mesut hadise sebebiyle Fransa'nın konferanstaki mevkii çok kuvvetli olarak takviye edildi."* (Abadi, 1999: 92).

Diğer taraftan, Antep halkının bu sessizliği uzun sürmemiştir. Hem maddi hem de manevi olarak neredeyse bitmiş durumda olan halk, yeniden örgütlenmiş, düşmana karşı birlik olmuş ve mücadeleye başlamışlardır. Artık Antep Savunması demek; esnafın, çiftçinin, tüccarın, işçinin, köylünün canı ve malıyla fedakârlık yarışına girmesi demek olmuştur.

Antep Savunması'nda çok fazla şehit verilmiştir. Ancak 21 Ocak 1920 günü, 12 yaşındaki Kamil'in çok küçük yaşta, annesini Fransız askerlerinin saldırılarına karşı korumak için sarhoş iki Fransız askeri tarafından süngülenerek şehit edilmesi, herkesi derinden yaralamıştır. Bu olay üzerine, Antep direnişi başlamıştır.

Antep Savunması'nın en önemli isimlerinden biri de Karayılan'dır. Adına türküler yakılan, Antep mücadelesinde Fransızlara ve İngilizlere karşı büyük kahramanlıklar göstererek şehrin işgalden kurtulması için kanının son damlasına kadar savunan Karayılan -diğer adıyla Molla Mehmet- Besni'nin Elif köyündendir. 1919 yılında önce İngilizlerin Antep topraklarını işgali ve hemen ardından da Fransızların gelişi ve Fransızların tahammül edilemez davranışları ve eziyetleri karşısında, Antep'in 40 km kuzeyinde Besni'nin Elif köyünde hayvancılıkla geçinen köy ağası Molla Mehmet (Karayılan); tüm servetiyle silah, cephane almış ve aşiretini gizliden gizliye savaşa hazırlamıştır. 20 Ocak 1920 tarihinde Maraş'a takviyeye giden Fransız birliklerine Karabıyıklı mevkiinde bir baskın düzenlenmiştir. Düşmana ağır kayıplar verdirilmiştir.

24 Mayıs günü, Sarımsaktepe civarında düşmanın bıraktığı birkaç nakliye arabasını zapt etmek ve bu tepeyi düşmandan geri almak maksadıyla bu bölgeye Karayılan ve birlikleri gönderilmiştir. Ancak bu çarpışmada Karayılan şehit edilmiş; Sarımsaktepe de geri alınamamıştır (Solmaz, 1963: 30-50).

İmkânsızlıklar ve çok zor koşullar altında bağımsızlık mücadelesinin verildiği savaşta, binlerce şehit verilmiştir. Ancak ne zaman bu şehitler anılsa ilk akla gelenlerden biri Karayılan'dır. "Karayılan" ismi halkın benliğine işlenmiştir. O topraklarda yaşayan herkes, bu kahramanlık destanlarını dinleyerek büyümüştür.

Karayılan için Antep'te pek çok kahramanlık türküsü yakılmıştır:

Karayılan der ki gelin oturak,
Kilis yollarından kelle getirek,
Fransız adını bütün batırak,

Vurun çetelerin Antep günüdür,
…
Samırsak tepesine hücüm ettirdim,
Çok baba yiğitler telef ettirdim,
Molla'yı orada kayıp ettirdim,
Dağların arslanı Yılan vuruldu…

(Solmaz, 1963: 47).

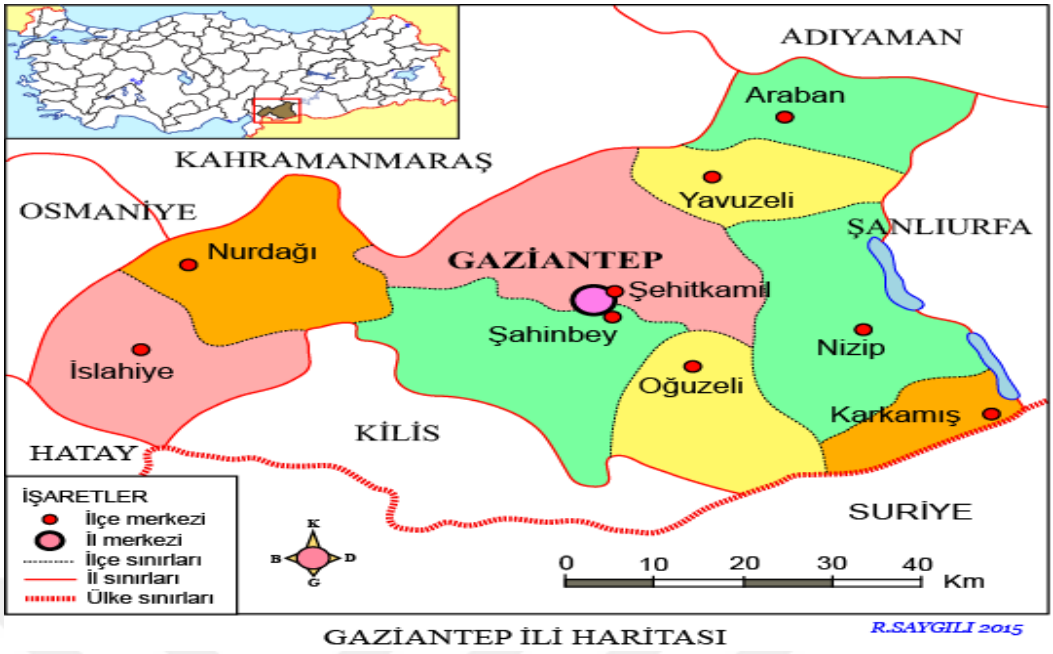
1920 yılının Şubat ve Mart aylarında Kilis'ten Antep'e cephane ve kuvvet sevk eden Fransızlara karşı birçok saldırı gerçekleştirilmiştir. Bu sıralarda, Nizip askerlik şubesine memuriyet maksadıyla gelen Şahin Bey (Mehmet Sait), Antep Heyet-i Merkeziyesi'nin önerisiyle Kilis yolu Kuvay-i Milliye komutanlığını kabul etmiştir. 2 Şubat 1920-28 Mart 1920 tarihleri arasında Fransız kuvvetlerinin yolunu kesmiş; çevredeki köy halkını da örgütlemiştir. Şahin Bey, "Düşman, cesedimi çiğnemeden Antep'e giremez!" demişti. Dediği gibi de düşman, Şahin Bey'in cesedini çiğnemeden Antep'e girememiştir (Ceyhan, 1999: 13).

Yaklaşık 10 ay 9 gün süren Antep Harbi'nde Fransızlar şehri 4 kez kuşatmıştır. Nihayet 15 Mart 1921'de Londra'da Türk Dışişleri Bakanı ve Fransız delegasyonunun Antep, Adana ve çevrelerinin Türklere verilmesi konusunda anlaşmaya varmaları üzerine Antep halkı büyük bir sevince boğulmuş ve 25 Aralık 1921'de Fransızlar Antep'i boşaltarak şehri Türklere geri vermişlerdir.

Antep Savunması'nın son günlerinde, bu savunmanın büyük anlam ve önemini takdir eden Türkiye Büyük Millet Meclisi bu şehre, 8 Şubat 1921 tarihli toplantısında 93 numaralı yasayla dünyada başka hiçbir şehre nasip olmayan "Gazilik" unvanını vermiştir.

1.3.3. Gaziantep'in Coğrafi Durumu

Güneydoğu Anadolu Bölgesinin birinci, Türkiye'nin altıncı büyük kenti olan Gaziantep, 36-28 derece doğu boylamı, 36-37 derece kuzey enlemi arasında; Akdeniz Bölgesi ile Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin birleştiği noktada yer almaktadır. Güneyde Suriye ile komşu olan ilin büyük bir kısmı Güneydoğu Anadolu Bölgesinin batı kesiminde bulunmaktadır. Gaziantep, doğuda Şanlıurfa'nın Birecik ve Halfeti, kuzeydoğuda Adıyaman'ın Besni ilçesi, kuzeyde Kahramanmaraş'ın Pazarcık, batıda ise Adana'nın Bahçe, Osmaniye ve Hatay'ın Hassa ilçesinin sınırları ile çevrilidir (Gaziantep, 1995: 9), (Harita 5).

Şekil 5. Gaziantep'in Coğrafi konumu

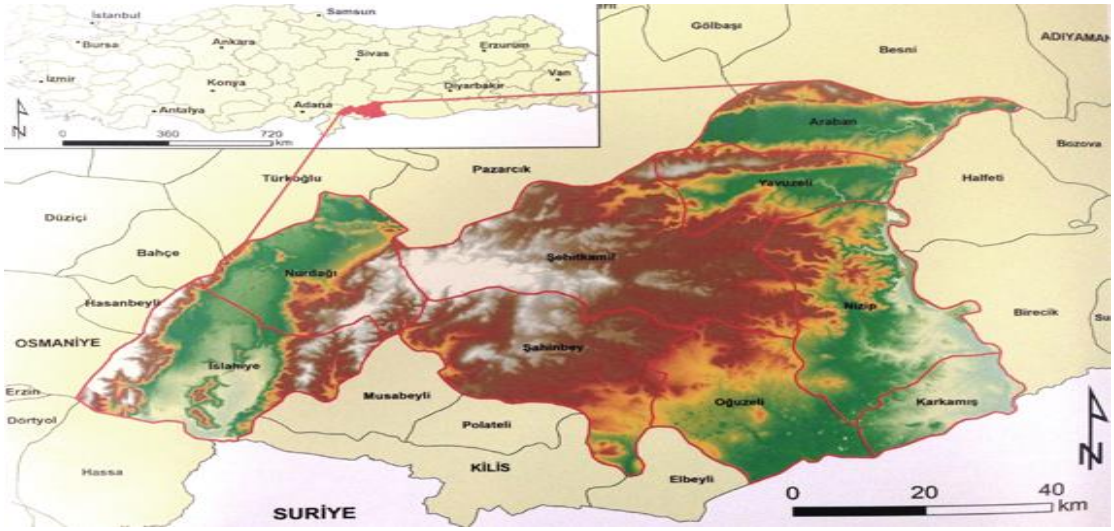
Ulaşım ve yol bakımından çok önemli bir noktada yer alan Gaziantep'in yüz ölçümü 7642 km^2'dir. Şehir, bu alanla Türkiye topraklarının %1'ini kaplamaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 850 metre olan Gaziantep'in yüzey alanının %52'si dağlar ve %27'si ovalarla kaplıdır.

Gaziantep'te sıradağ olarak Güneydoğu Torosların uzantıları olan Sofdağları vardır. Sofdağları'nın güneyinde ise Gaziantep yaylası uzanır. Dülükbaba dağları ise şehir merkezinin kuzeyinde yer alır. Sofdağları'nın Hatay yönündeki uzantıları olan Gani Baba ve Sarıkaya Dağları'nın batı tarafında İslahiye ovası, doğusunda ise İslahiye platosu bulunmaktadır.

"Gaziantep topraklarının yaklaşık %27'si ovalardan oluşmaktadır. İlin ovaları doğuda Fırat havzasında Oğuzeli, Nizip, Araban ve Yavuzeli bölgesinde; batıda ise Karaçay'ın yukarı havzalarında toplanmış durumdadır. Batıda Amanos Dağları, doğuda Sof ve Sarıkaya Dağlarının çevrelediği az dalgalı bir ova olan İslahiye ovası, alüvyon topraklarla kaplı verimli bir ovadır. Gaziantep il merkezinin güneyinde bulunan Oğuzeli ilçesinin önemli bir bölümünü içine alan Oğuzeli (Barak) ovası da hafif dalgalı olup şehrin tarımında önemli bir yere sahiptir. Gaziantep ile Adıyaman ili arasında yer yer dağların çevirdiği vadilere ise Yavuzeli-Araban ovaları yerleşmiştir." (Gaziantep, 1995: 9-10).

Gaziantep ilinin yağış değerleriyle ilgili sonuçlara baktığımız zaman yıllık yağış ortalamasının 560 mm olduğu görülmektedir. Yağış miktarının düşük olması ise yükselti ile ilgilidir. Gaziantep'in çevresinde bulunan diğer illerde yağış miktarı daha yüksektir. Yağışın aylara göre dağılımı son derece düzensizdir. Yazlar Akdeniz iklimindeki gibi son derece kurak geçerken; kışlar en yağışlı mevsimi oluşturmaktadır (Sönmez, 2012: 27-28).

Gaziantep'te bulunan akarsular ise; Karasu (Fırat'a dökülür), Merzimen Çayı (Fırat'a dökülür), Alleben-Sacır Suyu (Fırat'a dökülür), Nizip Çayı (Fırat'a dökülür) ve Afrin Çayı (Kilis yakınlarından geçerek Asi Nehri'ne oradan da Akdeniz'e dökülür)'dır.

Şekil 6. Gaziantep'in yükselti haritası

1.3.4. Gaziantep'in Demografisi

Gaziantep'in Şahinbey ve Şehitkamil merkez; Araban, İslahiye, Karkamış, Nizip, Nurdağı, Oğuzeli ve Yavuzeli çevre ilçeler olmak üzere 9 ilçesi, 7 bucağı ve 618 köyü vardır.

Şekil 7. Gaziantep'in ilçeleri

Gaziantep, sanayi ve iş olanakların fazla olması nedeniyle her geçen gün daha fazla göç alan bir ildir. Gaziantep Valiliği sitesinden alınan 2013 yılı nüfus verilerine göre, ilçelere ait nüfus miktarı aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 2. Gaziantep Nüfusunun İlçelere Göre Dağılımı

İlçe Adı	**Nüfus**
ŞAHİNBEY	931.116
ŞEHİTKAMİL	817.412
OĞUZELİ	32.086
ARABAN	33.136
İSLAHİYE	67.862
KARKAMIŞ	9.672
NİZİP	146.528
NURDAĞI	40.493
YAVUZELİ	22.552
İl Toplam	**2.100.857**

2. SES BİLGİSİ

2.1. Ünlüler

Ünlüler, ses organlarında herhangi bir engelle karşılaşmadan (Karaağaç, 2010: 41); serbest olarak ses yolundan çıkan (Gülensoy, 2005: 313) seslerdir. Standart Türkiye Türkçesi yazı dilinde sekiz ünlü **[a, e, ı, i, o, ö, u, ü]** varken ağızlarda ünlülerin sayısı artmaktadır.

Gaziantep İli Ağızları'nda, STT'nde bulunan ünlülerin dışında uzun ünlüler, anlam ayırıcı bir özelliğe sahip olmayan ara ünlüler ile anlam ayırıcı bir fonem olarak kapalı e (ė) ünlüsü tespit edilmiştir. Bu bölümde GİA'nda tespit edilen ünlülerin ön, iç ve son seste kullanımları ve durumları hakkında bilgi verilmiştir.

Tablo 3. Ünlü ve Ünlü Türleri

	Düz			**Yarı Yuvarlak**		**Yuvarlak**		
	Geniş	**Yarı Geniş**	**Dar**	**Geniş**	**Dar**	**Geniş**	**Yarı Geniş**	**Dar**
Kalın	a, ā		ı, ī	å	ȧ	o, ō	ȯ, ō̄	u, ū
Yarı Kalın	á, ā́		í			ó	ú	ú, ū́
İnce	e, ē	ė, ē̇	i, ī	e̊		ö, ō̈	ȯ̈, ü	ü, ṻ

2.1.1. Ünlü Türleri

2.1.1.1. [a] Ünlüsü ve Türleri

Boğumlanma yeri geniş, düz ve art bir ünlü olan [a] ünlüsüdür. Gaziantep ağzında **[a]** ünlüsü; ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde çok sık işitilen bir ünlüdür.

ġaladan (M1/1), babam (M5/43), alır (M6/42), ḳanlı (M11/12), adamıdı (ŞK1/2), tarafdan (ŞK2/19), kevran (ŞK2/20), ġurbanım (ŞK6/48), şarpa (ŞK6/54), pådişaḥ (ŞB1/1), anam (ŞB2/12), çıḫardanda (A1/9), alaḳ (A3/18).

2.1.1.1.1. [ā] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun, kalın, geniş ve düz bir **[a]** ünlüsüdür. Bir kısa ünlünün iki katı sürede oluşan ünlü, uzun ünlüdür (Coşkun, 2010: 44). Uzun **[a]** ünlüsü, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste işitilmektedir.

Uzun **[a]** ünlüsü, hem asli uzun ünlü hem de ses düşmesi, hece kaynaşması ve vurguya bağlı olarak GİA'nda Türkçe ve alıntı kelimelerde ortaya çıkabilmektedir.

miyān şerbedleri (M1/11), ālışġannıġ (M1/14), çıḫacām (ŞK2/11), ḥanımınā (ŞK2/23), siyāḥate (ŞB1/5), adāmı (ŞB1/6), yāv (ŞB1/8), āzını (N2/8), nāpim (N2/10), yoldā (N4/8), ʿāḫıl

(N5/29), ā (N5/33), bāzında (ND6/31), cānım (İ2/7), ılāyıġ (İ2/27), sabınniyā (ND6/34), misāfirı (Y1/3).

2.1.1.1.2. [á] Ünlüsü

Boğumlanma noktası a-e arası bir yerde gerçekleşen bu ünlü, yarı kalın yarı ince bir ses değerine sahiptir. **[á]** ünlüsü; **a>e, e>a** değişmesinin bir ara basamağını oluşturmaktadır. Anlam ayırıcı bir ses değerine sahip olmayan bu ünlü; GİA'nda Türkçe ve alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste işitilen ve genellikle kalın ünlüleri inceltici bir etkiye sahip olan **[y], [l], [n], [ñ]** gibi ünsüzlerin yanında görülen **[a-e]** arası ses değerine sahip bir ünlüdür.

terʿaváḫden (M1/18), ġalʿáyladır (M2/19), ʿaráb (M2/38), bellʾülárdı (M3/24), báñā (M4/5), sáñā (ŞK1/5), kerván (ŞK2/3), ġoncáyi (ŞK2/110), atáş (ŞK3/138), áleTmiş (ŞK5/122), iyásını (ŞK11/3), áledigler (ŞK18/175), ʿáġıd (O10/96).

2.1.1.1.3. [ā] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun, **[a-e]** arası ses değerine sahip bir ünlüdür. GİA'nda anlam ayırıcı bir ses olmayan **[ā]** ünlüsü, asli uzun ünlü değildir; hece düşmesi, hece kaynaşması, vurgu ve tonlama gibi ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. **[ā]** ünlüsü, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste işitilmektedir.

ḳād (M5/14), ġazā (M6/7), bırʿāġdıġdan (M7/5), türgce mėʿālini (M7/106), damād olacʿāġ (M8/9), ʿām (M8/103), gücāde (ŞK2/80), etāni (ŞK3/135), nazar dādīnde (ŞK6/41), ġaliyādī (ŞK7/15), köynānī (ŞK8/29), hā (ŞK8/37), mesilā (ŞK12/30), bānmezdim (ŞK13/113), dādūnu (ŞK17/106), siyāte (ŞB1/5), dʿāşirim (ŞB5/18), hikāt (K7/3), eşiglā (N7/26).

2.1.1.1.4. [å] Ünlüsü

Arka, geniş ve kısmen yuvarlaklaşmış **[a]** ünlüsüdür. Ağız kanalı birazcık daralmış ve dudaklar da pek az yuvarlanmıştır. Geri **[a]** ile **[o]** arasındaki boğumlanma basamağında teşkil edilen yuvarlak bir **[a]** ünlüsüdür (Korkmaz, 1994: 9).

GİA'nda ön, iç ve son seste görülen yuvarlaklaşmış **[å]** ünlüsü, çoğunlukla, çift dudak ünsüzleri olan **[b], [m], [v]** ve **[w]** ünsüzlerinin olduğu kelimelerde, dudak ünsüzlerinin yanındaki ünlüyü yuvarlaklaştırıcı etkisine bağlı olarak ortaya çıkan bir ünlüdür. Diğer taraftan **[å]** ünlüsü, dudak ünsüzlerinin olmadığı kelimelerde görülmektedir. **[å]** ünlüsü, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde işitilmektedir.

simid åşı (M1/20), pʿåtadʿāġ (M5/13), båşġası (M5/20), påspåsından (M5/25), båhalandıġça (M5/26), fåbriḳa (M6/5), båbåmnan (M6/21), vålilʾimiz (M7/15), påra (M8/9), båḫardım (ŞK1/7), ġobåġ (ŞK2/78), tåvıġ (ŞK2/150), såpsårı (ŞK4/200), båña (ŞK7/133), ġådın (ŞK11/37), dewåmlı

(ŞK14/74), åltın (ŞB1/18), ġårdeşiñi (ŞB2/25), dåvarımızı (A1/20), låmba (A9/7), ġåbile (İ5/3), ġåvim (İ5/6), ayvåz (N1/5), båş bårmā (N1/257), åta (O21/6), båḫum (Y5/339).

2.1.1.2. [e] Ünlüsü ve Türleri

Boğumlanma yeri düz, geniş ve ön bir ünlü olan **[e]** sesidir. GİA'nda ön, iç ve son seste Türkçe ve alıntı kelimelerde kullanılan bir ünlüdür.

annemiz (M1/7), yiyeceglerimizĭ (M1/10), şeylig (M2/31), ámme (ŞK1/8), nergizē (ŞK2/14), herkes (ŞK2/59), güneşlik (ŞK3/7), güvenilik (ŞK3/9), esgirger (ŞK3/15), kėselim (ŞK3/147), sürerimiş (ŞB1/3), geliy (ŞB1/4), vezirnēn (ŞB1/5), neşe (ŞB1/11), yemi (ŞB1/13), dene (ŞB1/13), terezíniñ (ŞB1/22), seslenmiy (ŞB2/11), meleg (ŞB2/79), yeşilligde (ŞB2/83), cenezeyi (ŞB3/3), dedelermĭz (ŞB3/9), şelece (A1/13), ḫeyirlerine (A1/19), köpek (A1/292), bene (A2/22), melmeketden (A3/85), sindirgeç (A3/232), gösderecek (A3/19), kenger (İ1/22), debelemez (N1/42), beñni (N1/45), bebegi (ND2/14), temām (ND3/15), temizlenirdi (O1/19), baḫsene (O2/2), nefesim (O10/116), devemiñ (O11/15), yemlimeye (Y1/19), bires (Y1/22).

2.1.1.2.1. [ē] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun olan **[e]** ünlüsüdür. GİA'nda uzun e ünlüsü, hem anlam ayırıcı hem de çeşitli ses hadislerine bağlı olarak ön, iç ve son seste işitilmektedir. Ancak GİA, çoğunlukla, uzun ünlüyü normal süreli ünlüye çevirme eğiliminde olduğu için uzun e ünlüsü, hece düşmesi, hece kaynaşması, vurgu ve tonlama gibi ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir.

çĭ küfdelēr (M2/38), hē (M4/12), pelēvan (M6/51), dēşdirigler (M6/67), kimsē (ŞK12), gēzmiş (ŞK2/10), ēsig (ŞK2/58), bēyim (ŞK3/33), hēbēsi (ŞK3/22), hē (ŞK3/33), vezirnēn (ŞB1/5), dēy (ŞB1/13), dēşir misiñ (ŞB1/16), etēme (ŞB1/35), emēg (ŞB2/50), nedicēm (A1/308), şēlerini (A1/324), bēle (A2/53), apariylē (A2/68), cinnēri (O9/123), ēşmezin (Y8/2), gidcēm (K2/24), onāērim (ND4/23), heyē (ND4/23), üsdündē (ND4/75), göbēni (ND/75), sēdi ēmgili (Y5/33).

2.1.1.2.2. [ė] Ünlüsü

İnce, yarı dar **e-i** arası ses değerine sahip ön ünlüdür. Kapalı e, I'ye yakın olan kapalı veya dar bir vokaldir. Oynaklanması sırasında dudaklar ve çene açısı I'de olduğundan biraz daha açıktır; dil sırtı bir parça daha geride hafifçe kabardığı için daralma nisbeten daha azdır (Üçok, 2007: 78).

Kapalı e ünlüsü hakkında birçok çalışma yapılmıştır. Kapalı e ünlüsünün Eski Türkçe döneminde var olduğunu[6] o döneme ait yazılı metinlerden yola çıkarak ispatlayan çalışmalar

[6] Kapalı e ünlüsü hakkında şu çalışmalara da bakılabilir: Thomsen, Orhon Yazıtları Araştırmaları, TDK Yay., Ankara; Gabain, A. V., Eski Türkçenin Grameri (çev. M. Akalın), TDK Yay., Ankara, 2003, s. 34; Orkun, H. N., Eski Türk Yazıtları, TDK Yay., Ankara, 2011, s. 200-201; Caferoğlu, A., Türk Dili Tarihi, Enderun

yanında; kapalı e ünlüsünün Eski Türkçeden önceki Ana Tükçe döneminde[7] de var olabileceğini ileri süren görüşler de bulunmaktadır.

Thomsen, Türk dilinin ilk yazılı metinleri olarak kabul edilen Yenisey Yazıtlarında kapalı e ünlüsünün **[𐰀]** işaretiyle gösterildiğini belirterek; Yenisey Yazıtlarındaki aynı kökten biçimlerin hem **yer** hem de **yir** şeklinde yazılmasını, Türkçede e ve i arasında bir ses değerine sahip, dokuzuncu bir ünlüye işaret ettiğini belirtir (Thomsen, 2011: 36-37). Diğer taraftan Radloff, kapalı e ünlüsünün varlığına şüphe ile yaklaşarak Türk dilinin eski devirlerinde kapalı e ünlüsünün olmadığını ancak ilerleyen dönemlerinde ortaya çıkmış olabileceğini ifade eder (Akt. Yılmaz, 2017: 521). B. A. Serebrennikov ve N. Z. Gadjiva kapalı e ünlüsünün e sesinin yarı geniş **[é]** ünlüsünün Türk yazı dillerinin çoğuna yayıldığını belirterek, uzunluğunu yitiren uzun **[e]** sesinin böyle bir değişikliğe uğradığını belirterek (Serebrennikov ve Gadjieva, 2011: 27), kapalı e sesinin uzun e ünlüsünün kısalırken bıraktığı seslik bir iz olduğuna işaret etmektedir.

Ergin, kapalı e ünlüsü ile ilgili düşüncelerini e-i maddesinde ele alarak, "i'den e'ye geçişlerin Eski Türkçenin ilk devirlerinden beri kelime başında veya ilk hecede görüldüğünü, örneklerinin çok olduğunu ve i'li kullanımların daha asli biçimler olduğunu (Ergin, 79: 1985); Banguoğlu, Eski ve Orta Türkçede ve hala bazı Anadolu ağızlarında kimi kelimelerin ilk hecelerinde kapalı e ünlüsünün yer aldığını (Banguoğlu, 1986: 37); Deny ise Türkiye Türkçesinde kapalı e ünlüsünün var olduğunu ancak İstanbul Türkçesinde bulunmadığını diğer taraftan Maraş ağzında kapalı e ile söylenen "él" kelimesini kaydettiğini belirtir (Deny, 2012: 25).

Korkmaz ise Niğde İli Ağızları çalışmasında kapalı e ünlüsünün Anadolu'nun her bölgesinde olmakla birlikte güneybatı bölgesinde daha sık rastlanılan bir ses olduğunu; Türkçe kelimelerde, yabancı dillerden (bilhassa Arapça ve Farsçadan) alınarak Türkçeleştirilmiş olan kelimelerde, hemen ayrıksız olarak y ve bazan da y, ç, ş, s gibi yanlarındaki ünlüler üzerinde inceltme yahut daraltma etkisi yapan ünsüzlerden önce bulunduğunu belirtir (1994: 5).

GİA'nda da kapalı e ünlüsü, merkez ve merkeze bağlı yerleşim yerlerinin hemen her bölgesinde işitilen bir ünlüdür. Kapalı e ünlüsü GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde yer almaktadır.

bėş (M1/3), ėlma (M3/14), gėtse (M3/20), şėy (M3/21), yėdi (M4/14), gėce (M4/15), ėylē (M5/16), şėle (M6/12), tėl ḥávlası (M6/66), ʿėylacı (M6/82), vėrmiş (ŞK2/8), hėç (ŞK2/58), kėselim (ŞK3/147), bėyle (ŞB1/5), ėle (A1/139), gelemėdıḫ (A1/3), dėrdi (A5/10), ė (A11/66), ėrkē (A11/12), ėlbise (A12/46), ėdillide (İ1/2), ėlma (İ1/113), ėsgi (İ2/4), ėde (İ3/100), nėrde (İ4/12),

Kitabevi, İstanbul, 1984, s. 131-132; Paçacıoğlu, B., Orta Türkçe, Dilek Ofset Matbaacılık, Sivas, 1995, s. 2-3; Hacıeminoğlu, N., Karahanlı Türkçesi Grameri, TDK Yay., Ankara, 2008, s. 3; Karaağaç, G., Çağatayca El Kitabı, Akçağ Yay., Ankara, 2005, s. 26; Gülensoy, T., Türkçe El Kitabı, Akçağ Yay., 2005, s. 313.

[7] Yılmaz, E., Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü, file:///C:/Users/ADSIZ/Downloads/13652-Article%20Text-14082-1-10-20180703.pdf (11.05.2017); Semedli, E., Türk Lehçelerindeki Bir Ses: Kapalı é. Journal of Azerbaijani Studies, 2008. s. 522-534.

gėyig (İ5/14), sėhirbazsın (İ6/61), kėnarında (İ8/29), ėlbeyin (K5/99), ėyleyecek (K5/101), ėmkeni (K5/121), lėylānın (K6/96), yėmáġ (K6/141), ėyilig (K7/73), ėlli (K9/15), tėrden (K9/21), çamlıbėle (N1/74), bėsle (N1/75), gėri (N1/140), ėl (N2/56), hėr (ND1/20), ėrkēn (ND1/67), ėve (ND1/72), bėglemiş (ND3/18), tėmiz (O2/11), kėserik (O3/66), ėpeyi (O3/69), ėy (Y1/111), bėygir (Y2/69), ėti (Y4/130), ėtek (Y4/132), ġadėk (Y5/225), ėlēg (Y6/46).

GİA'nda bazı eklerde, daraltıcı etkiye sahip olan **[y]** ünsüzünün etkisine bağlı olarak da ortaya çıkmaktadır.

nėynen (M5/8), sȍlėym (M6/2), mʿahkemėydi (M6/19), yėriñ (ŞB2/23), yėmegliyo (ŞB2/37), bėyle (A8/51), yėddi (K12/209).

2.1.1.2.3. [ē] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun olan kapalı **[ē]** ünlüsüdür. Bu uzun ünlü; GİA'nda ses olaylarına, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ön, iç ve son seste ortaya çıkmaktadır. GİA'nda sık işitilen bir ses değildir.

dērik (M7/98), nēdİg (M8/13), ēyle (M8/18), şē (M8/67), nē (ŞK2/45), dērt (ŞK5/134), sēmez (ŞK8/17), gēydirillerdi (ŞK8/30), nēydim (ŞB2/38), yēl atı (N1/61), şēdmiş (N3/8), ēmmi (Y1/124).

2.1.1.3. [ı] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.3.1. [ı] Ünlüsü

Boğumlanma yeri; düz, dar ve art bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alınma kelimelerde görülen bir ünlüdür.

fısdıġ (M1/9), satılımız (M2/20), ḫafıs (M3/15), kirazıdı (M5/53), ġız (M6/75), ġılcan (ŞK1/20), ġarnını (ŞK2/14), ḫı (ŞK2/19), ḥanımımıdıñ (ŞK2/51), camıda (ŞK3/16), åltın (ŞB1/18), ırbıma (ŞB1/13), artıḫ (ŞB2/67), onıḫı (ŞB2/79), düşmançılıġ (ŞB5/3), aḫır (A1/18), ġıllarını (A1/37), sıçıramasın (A1/77), işşıġı (A1/Ş), ġırma (A3/5), iḫdıyar (A12/15), cıñırāna (A12/21), acısıyla (İ1/18), nasıl (İ2/48), baḫıcı (İ3/21), varıdım (İ4/6), ḫalı (İ4/53), ısbatan (İ8/11), bıçaġ (İ8/36), vırıliy (K1/22), ġabıġ (K3/15), yaġmır (K5/46), pammıġı (K5/25), cırıt (K6/15), yāvıznan (K6/41), davıl (K11/15), ayrılalım (N1/5), dāġısdana (N1/111), ġarı (N2/51), çırʿāġ (N3/5), ādlılār (ND3/21), canım (ND4/85), ḫazır (O3/31), mısafırlar (O3/28), yalın (O6/5), rısḳını (O6/25), bulanıġ (O8/57), harbılcı (Y1/85), ılıdaġ (Y4/76), ġırapıñara (Y5/335).

2.1.1.3.2. [ī] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun **[ı]** ünlüsü; GİA'nda çeşitli ses hadiseleri, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülmektedir.

tandırīn (M2/24), ġazandīġ (M2/28), ʿarġımīz (M2/40), yıḫandī (M7/39), doḫumʿalarī (M7/62), ī (M9/42), annatdī (M9/43), sābladīmız (M10/30), cīl cīl (ŞK2/20), artī (ŞK2/64), tavīna (ŞK2/150), çīrdılar (ŞK3/21), sabınnadīñ gimi (ŞK6/16), çīġmış (ŞB1/5), ʿāġırlīnca (ŞB1/18), adī (ŞB2/3), azzīnı (ŞB2/29), dirseñīz (ŞB3/18), işıldī (A1/14), eledīmız (A1/72), ḳaīm (A3/83), anasī (A4/34), īrāmet (A5/256), halīn (A7/73), yapiciyīġ (N1/9), bacīm (N1/51), ġuvartdī (N1/97), bī (N5/20), aḫīl (N6/5), cıvīn (N6/7), yazlarī (ND1/27), başīña (ND1/60), çīy (ND2/18), sıḫılīr (O10/13), davılcī (O15/2), balī (O18/40), şuşadī (Y1/50), ġarşılıġlī (Y4/141), dısarī (Y6/47).

2.1.1.3.3. [í] Ünlüsü

Orta damağın i'ye daha yakın bir noktasında, yani aşağı yukarı ön damak sınırında boğumlandığından, ı ile i arasındaki merhalede bulunan ve kalından inceye doğru kayan bir nüans taşıyan ünlüdür (Korkmaz, 1994: 7). GİA'nda **[í]** ünlüsü, bazı ünsüzlerin inceltici etkisine bağlı olarak görülen bir ünlüdür. Bu ünlü, genellikle kalın ünlüleri inceltici etkiye sahip olan **"y, l, n, ñ, s, ş"** ve aynı zamanda yanındaki ünlüyü kalınlaştırıcı etkiye sahip olan **"ġ, ḫ"** gibi ünsüzlerin yanında Türkçe ve alıntı kelimelerde görülmektedir. GİA'nda sık işitilen bu ünlü, anlam ayrıcı bir etkiye sahip olmamakla birlikte, ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

fílan (M1/14), íráḥmedlē (M3/11), íntizam (M3/18), çalıştırmíya (M6/95), siprayíl (M8/16), síc ʿāġdī (M9/53), osmaníyalı (ŞK1/18), díġġat (ŞK2/8), abiyí (ŞK2/20), vērdíġ (ŞK2/76), alíñ (ŞK3/129), adamlarınıñ (ŞK3/143), ḥaní (A1/34), bazí (A11/44), ḥayvan mí (A11/46), çıḫínçi (A1/49), sícaḫ (A12/62), sıyıríyi (A13/37), şėyabíyō (İ1/83), yayíyōmu (İ2/53), ġaynanasíyıdı (İ2/74), ḥasdáymíş (İ4/27), alícın (İ6/120), ġaríler (K4/36), ġadınmíş (K7/13), bír̂ (K11/23), mísafırı (N1/16), baḫşíş (N1/30), arāşdíriyo (N2/22), ḫírıtaraḳ (ND1/71), síttı (ND3/3), arhíye (ND6/25), yoḫdír (O2/4), ġınıyı (O3/29), ġastíyi (O7/3), fiḫaríye (Y1/127), beddālarí (Y4/259), gitsín (Y4/296), isdanbílda (Y6/37), basıyín (Y8/8).

2.1.1.3.3. [ī] Ünlüsü

ı ve i arası bir ses değerine sahip olan; kalından inceye ya da inceden kalına telaffuz edilen uzun **[ī]** ünlüsüdür. Vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ortaya çıkan ünlü, GİA'nda sık işitilen bir ünlü değildir.

yanī (İ5/68), ayrī (İ5/197), dersīn (K13/5).

2.1.1.3.4. [ı] Ünlüsü

[ı] ünlüsü, boğumlanma süresi kısa, zayıf, ve düşme temayülünde olan bir ünlüdür. Bu ünlü GİA'nda, bazen ön seste yer alan **[r]** ünsüzünün yanında, söyleyişi kolaylaştırmak nedeniyle türemiş olsa da çok zayıf telaffuz edilmektedir. Az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir.

ıramazanın (A1/1), ācı (O10/85), diwåmı (O13/5).

2.1.1.5. [i] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.5.1. [i] Ünlüsü

Boğumlanma yeri düz, dar ve ön bir ünlüdür. Boğumlanma sırasında damak perdesi ile dil arasındaki açıklık en küçük olan ünlüdür (Korkmaz, 1994: 5). GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülmektedir.

irbāmli (M7/20), dēyil (M8/78), ʿabaliyi (M10/14), kepirini (M11/14), ēsini (ŞK4/127), gelinikini (ŞK5/16), cevizimiş (ŞK6/4), eyilig (ŞK11/52), getiriciñizkinem (ŞK18/13), lirā (ŞB1/31), içiyo (ŞB2/127), yimēgler (ŞB3/15), yidığımız (A1/163), turi (A4/69), seyisleri (İ2/18), bişirirdik (İ3/49), şifa (İ5/46), ġabirā (İ6/77), dilki (K7/83), cismimiñ (N1/71), ēfendim (N1/223), dilimizdekī (N3/15), kertigliniñ (N5/10), serin (ND1/43), ümidini (ND2/17), deveci (ND4/4), mindel (ND6/55), beydili (O6/43), esgi (O8/23), irezilliglernen (O19/13), zibillūā (Y1/167), geri (Y2/47), sini (Y4/110), keklik (Y5/35), siñsiñi (Y5/68).

2.1.1.5.2. [ī] Ünlüsü

i ünlüsünün uzun süreli boğumlanan çeşididir. GİA'nda bazı ses hadiseleri, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ortaya çıkan uzun i ünlüsü, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde tespit edilmiştir.

yidiñ mī (M2/5), nīderdi (M2/17), çī (M2/38), oturīm (M4/12), yīr (M5/28), bilīn (M6/60), bī (M7/16), gelīy (M9/50), gelīse (ŞK1/48), ikī (ŞK2/18), yītler (ŞK4/22), yarāīmi (ŞK6/31), dişisīmiş (ŞK6/93), çıḫīmsene (ŞK17/55), seyisdī (ŞK18/7), gelelīg (ŞB2/22), etlērī (ŞB2/61), dikildīni (ŞB3/22), küçīnin (A1/146), ġaynardī (A1/161), anlaşīk (A3/25), yanīzde (A3/80), biliy misīz (A4/4), yıḫīr (A4/5), çocī (A6/10), öpīyuñ (A10/64), ʿammisī (İ1/136), hepīniñ (İ3/74), evelī (İ3/104), yekinīveriyō (İ6/68), ataşī (İ7/89), ʿalatirī (K4/36), depīk (K5/4), ellī (K6/49), bīy (K6/51), köylerī (K8/9), geçmīş (K9/128), mezellīn (K10/10), çocī (N1/18), pekī (N1/251), īdleriñ (ND3/39), yėşīl (ND3/45), īş (O3/15), īyi (O5/4), ʰīç (O5/12), şėhīd (O11/26), īy (O17/42), hīç (Y1/29), hacī (Y4/20), çīl (Y4/28), hērīf (Y5/57), eşgimesī (Y8/9).

2.1.1.6. [o] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.6.1. [o] Ünlüsü

Boğumlanma yeri geniş, yuvarlak ve art bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde tespit edilmiştir.

bol (M3/12), doġ (M4/18), ġosġa (ŞK5/68), goyuyoķ (ŞK6/44), çomçalı (ŞK7/43), ġıramafor (ŞK7/91), torbada (ŞK7/125), oturuḫan (ŞK10/4), bozuġlïynan (ŞK11/50), portaḫan (ŞK13/108), oydular (ŞK18/59), ġolay (ŞB1/29), yoḫarı (ŞB2/21), oġlum (ŞB2/115), mūacirosman (ŞB3/29), oT (A1/57), boncuḫ (A1/84), yolurduḫ (A4/22), ġoynundā (A4/69), oraķ (A8/144), ġovaya (A12/33), dolanmış (İ2/16), doġdurū (İ3/78), oḫudum (İ6/122), bolluġ (İ7/18), ḫoPladı (K5/17), torpā (K5/25), tolu (K5/31), tomus (K9/12), yorġanı (K11/14), otuz doḫuz (N1/176), ordū (ND1/5), anadolū (ND1/44), ķoyun (ND2/4), yoncā (ND4/8), çobannaʳ (ND4/23), onāēʳim (ND4/23), doḫurduġ (ND4/48), tostopalaġ (ND6/18), soyiyler (O7/16), ḫoraf (O10/38), ocʿāġ (O20/187), ġolunda (Y5/210), soñbaḫar (Y6/87).

2.1.1.6.2. [ō] Ünlüsü

[o] ünlüsünün uzun süreli boğumlanan çeşididir. GİA'nda genellikle ses olaylarına, vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ortaya çıkan bir ünlüdür.

kilōmetire (M3/5), düşünebiliyōñ (M4/15), ōf ōf (M5/3), sōna (M6/8), ibō (M6/38), yōrmadan (M10/2), ōzėlinnen (M10/28), sōsa (ŞK2/7), yōrdla (ŞK3/83), bōn (ŞK4/73), bilōt (ŞK13/7), körōlu (ŞK15/3), telezōnu (ŞK17/15), yōrum (ŞK18/476), nōldu (ŞB1/11), yōġ (ŞB4/4), bōy (A2/75), ōT (A4/162), abbō (A5/78), ġarōt (A8/122), çōm (İ3/42), dōru (İ3/122), nōsanısa (İ5/85), sōbetine (İ7/4), hōp (K5/107), ġōġ (K6/65), bōlu (N1/348), ōsman (ND5/93), sōuġ (O17/65), ezō (O18/45), sōna (O19/63), bōş (Y1/160), çüşşōva (Y4/397), şō (Y4/306), alō (Y8/5).

2.1.1.6.3. [ȯ] Ünlüsü

Yuvarlak, yarı geniş, art o-u arası bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste işitilmektedir.

sȯna (M1/7), ġȯyʿāġ (M2/28), ȯrʿāġ (M4/19), ȯdamız (M7/15), bȯşa (ŞK2/147), hȯca (ŞK2/154), ȯrmanıñ (ŞK3/3), yapiyȯġ (ŞK3/16), lȯjmanda (ŞK7/15), nȯrmalim (ŞK12/5), ȯ (A5/110), maydanȯzna (İ1/106), salȯnā (İ5/130), yȯrġanını (K6/41), ġȯrcuġù (K10/30), ȯrta (K10/32), yȯġ (O18/11), ġȯnālġā (O18/41), bȯşandı (O18/54), nȯġda (Y1/92), ġȯllar (Y6/46), doġdȯr (Y6/95).

2.1.1.6.4. [ō̄] Ünlüsü

Yuvarlak, yarı geniş art o-u arası ünlünün uzun süreli boğumlanan bir çeşididir. GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

bō̄azımda (ND4/115), ōTlardan (Y6/98), çō̄ġ (Y6/102).

2.1.1.6.5. [ó] Ünlüsü

Yarı kalın, yuvarlak ve geniş bir ünlüdür. o'dan ö'ye ya da ö'den o'ya yarı kalın yarı ince bir ses olarak GİA'nda görülmektedir.

sóhbed (M1/18), kóz (ŞK2/55), bóyle (ŞK8/49), ġótürürsē (ŞK8/61), tórōn (K5/3), dóşmiş (O9/4), góñlümde (O9/34), móhamed (Y6/100).

2.1.1.7. [ö] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.7.1. [ö] Ünlüsü

Boğumlanma yeri yuvarlak, geniş ve ön ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe ve hem de alıntı kelimelerde görülmektedir.

söhür (M1/19), dörd (M2/12), ördeglī (M2/16), böyreg (M4/15), çözgücū (M7/22), öggeş (M9/48), övel (ŞK1/54), gözel (ŞK2/8), dövüyoñ (ŞK4/11), öfeliyom (ŞK6/23), görgülū (ŞK7/25), öñünden (ŞK10/57), göñül (ŞK17/34), körōlu (ŞK18/7), özürūüz (ŞB1/32), köküni (A1/62), örtiyrıḫ (A1/77), tökmáḫ (A2/44), köybeköy (A3/74), höbür (A5/92), ġaragötdū (A8/64), yörebine (A10/46), köklü kömeçlī (A13/58), görümceli (İ1/65), öle (İ3/23), göçü (İ5/9), lök (İ7/43), nökerin (K6/31), cömā̆timiz (K7/4), döyyüs (K7/55), döşşegler (K12/43), ʿörhümden (N1/279), örgendīm (N5/31), öfkelenirseñ (ND2/8), böcü (ND6/4), ʿömiî (O3/4), cöbüme (O7/37), doñuçöküye (Y5/41), gövünü (Y8/8).

2.1.1.7.2. [ō] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun, yuvarlak ve geniş bir ö ünlüsüdür. GİA'nda çeşitli ses olaylarına bağlı olarak hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste görülmektedir. Türkçe kelimelerde genellikle **[ğ], [v]** ve bazen de **[y]** ünsüzlerinin düşmesi ve hece kaynaşmasına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

sōlėym (M6/2), dansōz (M6/48), ōlen (ŞK2/18), bōcük (ŞK4/80), tōbē (ŞK6/82), ōredmen (ŞK7/13), kōde (ŞK7/31), gōsüncügden (ŞK7/117), ōkeleniyo (ŞK15/52), gōnlēk (A4/69), gōdesini (A5/10), dōcū (A5/243), gō (A7/42), zōreyne (A13/21), bey bōrek (İ2/9), bōn (İ7/2), sōgerim (K10/43), ōᵛf (K12/21), sōd (K12/26), gōç (ND4/116), ōle (Y8/56).

2.1.1.7.3. [o̊] Ünlüsü

[ö] ünlüsünün yarı dar söylenen biçimi olan bu ünlü **ö-ü** arası bir ses değerine sahiptir. GİA'nda ön, iç ve son seste görülen bir ünlüdür.

o̊ncedēn (M7/62), ko̊ylerde (M7/20), o̊ren (ŞK2/136), go̊türürdük (ŞK2/63), do̊kerdik (ŞK8/98), o̊tē (ŞK9/92), diyo̊ (ŞK14/65), o̊ᵛelleridi (ŞK17/18), o̊gde (A1/239), so̊vdüġı (A3/122),

ösürdükçe (K6/114), söhʿürnen (K6/171), söde (K12/85), döverdik (Y6/14), dökeller (Y6/94), yömiyeñi (Y5/256).

2.1.1.8. [u] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.8.1. [u] Ünlüsü

Yuvarlak, dar ve art bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülmektedir.

dutucuñ (M4/14), boncuġ (M6/13), ġuş (M8/38), ġuyu (ŞK1/23), nuru (ŞK4/104), yuvallaġ (ŞK6/6), yabdunuz (ŞK7/20), habersuz (ŞK7/24), uşāḳ (ŞK9/104), sultan (ŞK10/8), ġuyruḳ (ŞK14/11), burcu (ŞK17/68), ġudlu (ŞK17/276), ùyuz (ŞK18/27), ġurt (ŞB2/5), buġusunu (A2/7), yuḫuya (A3/8), ġavul (A3/23), yuvalanıyo (A5/17), unutdum (A9/16), çul (A11/29), davuşan (A11/45), suvan (İ1/16), moturu (İ3/30), puāranıñ (İ8/29), ġurunıñ (K2/8), zıbun (K3/4), toḫum (K6/21), ḫurşid (K8/35), carʿāblusuñ (K12/3), ḫurma (K13/16), ġurban (N1/16), foturaflar (N1/77), mutluluġ (ND2/16), ḫuzurlu (ND2/21), ġalbur (ND3/3), çuḫur (ND3/18), burġullu (ND6/78), dumanā (O6/45), bozġurdu (O7/86), tutlucada (O8/21), çuvāladıġ (O20/16), buyurun (Y1/5), şuşadī (Y1/50), yuralı (Y2/6), duz (Y2/42), ufaġ (Y4/3), yurT (Y4/34), mutlaḥa (Y4/55), yumurtáyi (Y5/208), urum (Y6/2).

2.1.1.8.2. [ū] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun, yuvarlak, dar ve art bir **[u]** ünlüsüdür. GİA'nda çeşitli ses olaylarına bağlı olarak ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülmektedir.

soūdū (M6/29), onū (M6/35), oldūydu (ŞK2/27), duydū mu (ŞK2/39), ūtulan (ŞK2/133), dolū (ŞK2/136), dedū (ŞK7/26), çoḫuşūr (ŞK7/29), yāmūr (ŞK7/35), bildū (ŞK7/35), ġazzū (ŞK7/63), ġūḳ (ŞK7/106), doūm (ŞK8/5), pislū (ŞK8/99), ġırḳlū (ŞK8/105), pullū (ŞK12/11), sandū (ŞK13/22), ġuyrūn (ŞK14/10), ışū (ŞK14/25), sū (ŞB6/7), lāḳ lūḳ (A1/49), tūt̄icēḫ (A1/189), āşūñ (A5/73), keklū (A5/104), ḥasdelūna (A5/262), babayiūtlūne (A6/6), diyū (A11/5), uzunnūna (A13/161), çocūm (İ1/5), mūārası (İ2/91), iblū (İ4/45), ūşā (İ7/32), ġabūḳ (K6/105), otū (K6/106), ġuyrūnū (K7/87), sulusū (K8/14), ġuyrūnu (N8/70), olusū (ND1/6), anadolū (ND1/39), unutdūm (ND4/19), buyūrun (Y1/12), ırbū (Y1/30), salūna (Y1/93), būdáynan (Y1/126), analūn (Y2/4), ġaşşūnan. (Y5/209).

2.1.1.8.3. [ù] Ünlüsü

Yarı dar, kalın u-ı arası bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

onù (M2/39), bù (M6/17), oldù (M9/52), ḫamu̇r mù (M10/6), u̇zù (A3/181), ġummù (A3/248), otù (A11/103), ġoñşù (A13/19), suyunù (İ4/40), usulù (İ5/130), ġadıoġlù (O22/8), bosnù (Y2/7).

2.1.1.8.4. [ú] Ünlüsü

Yarı kalın, yarı ince söylenen bir u-ü arası ünlüdür. GİA'nda sık görülen bir ünlü değildir. Az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir.

sú (ŞK17/33), bú (İ1/34), düġúnumuz (K4/22), búkeridik (ND4/51), gúnnerde (O19/84), bütún (Y8/75).

2.1.1.9. [ü] Ünlüsü ve Türleri

2.1.1.9.1. [ü] Ünlüsü

Yuvarlak, dar ve ön bir ünlüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde görülen bir ünlüdür.

günahlarımız (M1/8), küncülü (M1/23), küfdelig (M2/37), kül (M6/29), pontüli (M10/15), düġġanı (M11/8), körpüsünü (ŞK1/34), yüssüg (ŞK2/155), türkücünüñ (ŞK3/41), üzülüyola (ŞK4/81), gümüş (ŞK5/109), cücüklerini (ŞK6/112), köçükler (ŞK8/28), düyün (ŞK13/11), dürlü (ŞK18/360), özürüñüz (ŞB1/24), gözünü (ŞB2/21), gül (ŞB2/42), sürēgli (ŞB4/5), kürek (A1/40), üzüne (A1/77), tükerim (A2/52), ölü (A6/19), bük (A9/36), yüñü (A11/89), sünneT (İ1/157), diyüler (İ2/68), çürçürüye (İ4/47), güvercinlig (İ5/7), gülaydan (K8/24), gümrügēn (K13/11), güllē (N1/30), müsāʿade (N1/203), dünyanın (N3/88), sürece (N4/5), türklük (ND1/12), gürültü (ND2/13), düve (ND4/63), tülped (ND4/105), ögsüzüm (O6/3), küzed (O6/26), kültürüñ (O7/2), ünnü (O9/3), gündüz (O13/14), hüzünnü (O23/36), devlüsūnü (Y2/10), sülālenin (Y4/35), kütük (Y5/45), küsgün (Y8/57).

2.1.1.9.2. [ū] Ünlüsü

Boğumlanma süresi uzun, yuvarlak, dar ve ön **[ū]** ünlüsüdür. Genellikle ses düşmesi ve hece kaynaşmasına bağlı olarak ortaya çıkmaktadır.

görünürdū (M1/4), ūn (M2/12), güccūgdük (M3/20), yūsek (M6/36), çözgücū (M7/22), yūssü (M9/8), köpūnü (M11/13), kūte (ŞK2/79), çünkū (ŞK3/48), telūgden (ŞK3/53), canıgöbünde (ŞK3/114), buūze (ŞK7/205), düşünūken (ŞK11/7), hūgdē (ŞK12/37), örgülū (ŞK17/137), özürūüz (ŞB1/32), ūze (ŞB2/19), gūl (ŞB2/47), sūd (ŞB5/15), löllū (A2/121), ūglü (A3/26), ūsek (A3/56), hūsen (A3/3), gelmiyū (İ2/31), yolçū (İ3/187), būle (İ5/26), dazzū (K6/158), gögsūñ (K9/129), bissūrü (N1/186), hūs (N2/79), örmūş (N5/33), ūdmiye (N6/6), öñū (ND4/7), görüydūñ (ND4/20),

hinūmi (ND4/116), ūyürdük (O3/36), mʿāzüldū, (O3/71), telūzōn (O13/6), düzūlsün (O15/41), hūş (O21/11), pūŕT (Y4/292), ötdū (Y4/307), tūm (Y4/316), sōnūg (Y5/106).

2.1.1.9.3. [u̇] Ünlüsü

Yarı dar ü-i arası bir ünlüdür. Genellikle **[y]** ünsüzünün geniş ünlüleri daraltıcı etkisine bağlı olarak ortaya çıksa da **[y]** ünsüzünün yer almadığı kelimelerde de görülmektedir.

şükür (M2/41), bellu̇lárdı (M3/24), bu̇tün (M6/25), ölmüş (M6/84), görük (M7/15), gōrüysiñ (M7/33), öbürü (M7/42), çözgücü̇ (M7/50), gümüş (M8/57), ʿanteb türküsü̇ (M8/98), ünce (M10/2), dümdik (ŞK1/13), köyü̇ (ŞK1/14), höcüglü̇ mamō (ŞK2/162), çökü̇yü (ŞK3/9), sōlü̇yo (ŞK3/21), öldüm (ŞK3/35), dü̇yün (ŞK9/2), dü̇şüniyūm (ŞK12/10), ölmüş (ŞK16/7), ü̇şde (ŞK17/168), üçüncü̇ (ŞB6/10), gözü̇yen (A2/81), üçünsa (A11/45), gülün (A11/125), sövdü̇ğı (A15/121), yadmiyü̇ (İ3/11), devrülürdi (İ8/21), sürüsüz (K3/11), zülifin (K4/20), mu̇tīr mu̇tīr (K4/34), süd (N1/17), dedimkü̇ne (N2/78).

2.1.2. Uzun Ünlüler

Boğumlanma süresi normal bir ünlünün süresinden daha uzun olan yahut normal uzunluktaki iki ünlünün boğumlanma süresini içine alan ünlü (Korkmaz, 2010: 221). Tükçede uzun ünlünün varlığı meselesi tartışılagelmiş bir konudur. Türk dilinde eski dönemlerden itibaren var olduğu ileri sürülen asli (birincil) uzun ünlüler ile çeşitli ses olaylarından kaynaklanan ünlü uzunlukları bulunmaktadır. Bu konu üzerine yapılan birçok çalışmada varlığı tespit edilen aslî uzun ünlülerin Ana Türkçe ya da Ön Türkçe döneminde[8] var olduğu; KökTürkçe ve Uygur Türkçesi dönemlerine ait yazılı metinlerde sistematik bir biçimde korunduğu (Buran, 2006: 3) ancak günümüz Türk yazı dillerinin birçoğunda uzun ünlülerin kısaldığı tespit edilmiştir.

Türk yazı dillerinin çoğunda ortaya çıkan uzun ünlülerin kaybolması, Ön Türkçe ünlü yapısının daha sonraki dönemlerde değişmesinin karakteristik özelliğidir. Aslında uzun ünlüler Yakut, Türkmen, Halaç dillerinde kalmıştır. Uzun ünlülerin kalıntıları başka Türk yazı dillerinde de kendini gösterir (Serebrennikov ve Gadjieva, 2011: 23).

Türkiye Türkçesi yazı dilinde aslî uzun ünlüler, ya kısalmış ya da normal süreli ünlüye dönmüştür. Diğer taraftan Türkiye Türkçesi ağızlarında aslî uzun ünlülerin korunduğu örneklere ya da uzun ünlülerin seslik izlerine rastlanmıştır.

GİA, Türkçe ve alınma kelimelerdeki uzun ünlüleri kısaltma ve normal süreli ünlüye çevirme eğilimindedir. GİA'nda Türkçe kökenli kelimelerde, az sayıdaki örnekte aslî uzun ünlülerin

[8] Uzun ünlüler hakkında yapılan çalışmalar: Talat Tekin, Türk Dillerinde Birincil Uzun Ünlüler, Simurg Yay., Ankara; Cahit Başdaş, Türkiye Türkçesinde Asli Uzunluk, Turkish Studies, 2007; O. N. Tuna, Köktürk Yazılı Belgelerinde ve Uygurcada Uzun Vokaller, TDAY Belleten, Ankara, s.; Korkmaz, Z., Anadolu Ağızlarında Aslî Ünlü Uzunlukları Hakkında, Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten, 197-203, 1953.

korunduğu tespit edilmiştir. GİA'nda tespit edilen uzun ünlüler, genellikle aslî olmayıp çeşitli ses olayları ile vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ortaya çıkan ünlü uzunluklarıdır.

2.1.2.1. Aslî Uzun Ünlüler

2.1.2.1.1. Türkçe Kelimelerde Aslî Uzun Ünlüler

GİA'nda Türkçe kelimelerde aslî uzun ünlüler az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir.

ād (M7/91), ōd (O19/74), ōT (A4/161), dērik (M7/98, bōş (Y1/160), bo͞cük (ŞK4/80), go͞nlēk (A4/69), so͞gerim (K10/43), sū͞d (ŞB5/15), yērik (A6/38), ōdun (K10/3), yōl (Y5/25).

2.1.2.1.2. Alıntı Kelimelerde Aslî Uzun Ünlüler

GİA'nda alıntı kelimelerde aslî uzun ünlüler, bazı örneklerde korunmuştur.

meselā (M1/9), ʿābdis (M1/16), fīlān (M1/16), feryād (M8/57), esās (ŞK3/11), selām (ŞK7/44), mevlām (ŞK9/54), müsāde (A5/14), mübārek (A5/14).

Alıntı kelimelerdeki uzun ünlüler, GİA'nda genellikle normal süreli ünlüye dönmüştür.

ıramazan (M1/3), zayif (ŞK6/71).

2.1.2.2. İkincil Uzun Ünlüler

İkincil uzun ünlüler, çeşitli ses olaylarına ya da vurgu ve tonlamaya bağlı olarak ortaya çıkan ünlülerdir. GİA'nda ikincil uzun ünlülerin örnekleri, aslî uzun ünlülere göre daha fazladır.

2.1.2.2.1. Ses Olaylarına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

GİA'nda ses olaylarına bağlı olarak oluşan ikincil uzun ünlüler; ünsüz düşmesi, hece kaynaşması ve ünlü birleşmeleri gibi ses hadiseleri sonucunda ortaya çıkmaktadır.

2.1.2.2.1.1. Ünsüz Düşmesine Bağlı Olarak Oluşan İkincil Uzun Ünlüler

GİA'nda **[f], [ğ], [h], [k], [n], [r], [v]** ve **[y]** ünsüzlerinin düşmesi sonucunda oluşan ünlü uzunlukları yaygın görülen ikincil uzun ünlülerdir.

2.1.2.2.1.1.1. [f] Ünsüzünün Düşmesi İle

GİA'nda az sayıdaki örnekte **[f]** ünsüzünün düşmesine bağlı olarak ikincil uzun ünlü görülmektedir. i͡şli kū͞te (ŞK2/79).

2.1.2.2.1.1.2. [g] Ünsüzünün Düşmesi İle

GİA'nda az sayıdaki örnekte **[g]** ünsüzünün düşmesine bağlı olarak ikincil uzun ünlü görülmektedir. ū͞n (M2/12).

2.1.2.2.1.1.3. [ğ] Ünsüzünün Düşmesi İle

[ğ] ünsüzünün düşmesine bağlı olarak ortaya çıkan ikincil uzun ünlüler GİA'nda yaygın görülmektedir.

bʿārsīmız (M1/5), dutdūmuzdā (M1/7), ʿāzıña (M2/7), yālarıġ (M2/40), ōlan (M6/16), soūdū (M6/29), ʿā̆m (M10/2), bʿālallardī (M10/14), çōunu (ŞK2/54), dāda (ŞK3/41), sālı (ŞK3/85), sīmaz (ŞK3/114), bādatı (ŞK3/126), ālamıya (ŞK4/21), ōlaḳ (ŞK4/114), dēnikde (ŞK6/14), dōdu (ŞK6/67), ȭredmeni (ŞK7/13), būda (ŞK172), yāmır (A6/67).

2.1.2.2.1.1.4. [h] Ünsüzünün Düşmesi İle

[h] ünsüzünün düşmesine bağlı olarak ortaya çıkan ikincil uzun ünlüler, şu örneklerde tespit edilmiştir.

sȭbet (ŞK3/58), zā̆er (ŞK3/122), şā̆rinde (ŞK3/153), şēribanıñ (ŞK4/95), vallā (ŞK8/153), maşallā (ŞK8/159), ırāmatlıġ (A5/8).

2.1.2.2.1.1.5. [k] Ünsüzünün Düşmesi İle

GİA'nda az sayıdaki örnekte **[k]** ünsüzünün düşmesine bağlı olarak ikincil uzun ünlü görülmektedir.

laʿābı (M8/135), ā suyun (ŞK1/34), şārī (ŞK1/56), ēsig (ŞK1/58), artī (ŞK2/64), āşam (ŞK6/17), āş (ŞK9/85).

2.1.2.2.1.1.6. [n] Ünsüzünün Düşmesi İle

GİA'nda birkaç kelimede görülmektedir. baā (ŞK5/97), saā (ŞK4/142).

2.1.2.2.1.1.7. [r] Ünsüzünün Düşmesi İle

GİA'nda birkaç kelimede görülmektedir.

sōna (M6/17), dikelē (ŞK2/119), yekiniyō (ŞK3/115).

2.1.2.2.1.1.8. [v] Ünsüzünün Düşmesi İle

İç seste **[v]** ünsüzünün düşmesine bağlı olarak görülen ikincil uzun ünlü GİA'nda sayıca fazla değildir.

yōrum (ŞK3/23), tȭbē (ŞK6/82), cuāb (ŞK7/189).

2.1.2.2.1.1.9. [y] Ünsüzünün Düşmesi İle

[y] ünsüzünün düşmesine bağlı olarak görülen ikincil uzun ünlü, GİA'nda belirli bazı kelimelerde görülmektedir.

bȭ̄k (M6/46), şē (M8/70), sȭ̄lüyebilirim (ŞK1/9), bȭ̄le (ŞK2/3), şȭ̄le (ŞK7/96), ġūruḳ (ŞK14/22).

2.1.2.2.1.2. Hece Kaynaşmasına Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

Bir kelimede yan yana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut yan yana bulunan iki kelimeden birincinin son sesi ile ikincinin ön sesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalması olayı (Korkmaz, 2010: 116)'na bağlı olarak oluşan ünlü uzunlukları GİA'nda yaygın bir şekilde görülen ses olayıdır.

yōrur (M2/22), şʿāre (M2/22), bo͞n (M2/35), dē misiñ (M3/7), pernām (M6/12), bilī̆n mi (M6/59), ḳā̆t (M8/6), ʿayānda (M8/62), ācının (M8/78), ḳabūne (M8/79), dēşmez (M10/10), çıḫacām (ŞK2/11), onikū̆n (ŞK2/19), edī̆ (ŞK2/118), mısdıġ ā (ŞK3/13), ālānāder (ŞK5/40), ġazzū (ŞK7/70), ʿā̆rlīnca (ŞB1/31).

2.1.2.2.1.3. Ünlü Birleşmesine Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

Ünlü ile biten ne + etmek; ne + olmak; beyle / öyle + idi; GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

nėdim (M2/3), nēse (ŞK2/16), netdiñ (ŞK18/401), beyledi (O13/54), öledir (İ6/7), ġavaltı (İ3/152).

2.1.2.2.2. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Olarak Oluşan Uzun Ünlüler

GİA'nda vurgu ve tonlamaya bağlı oluşan uzun ünlüler, yaygın bir şekilde görülmektedir. Vurgu ve tonlamaya bağlı oluşan ünlü uzunluklarının nedenleri ise şöyledir:

1. Derlenen metinlerde özellikle masal, hikâye gibi anlatı türlerinde anlatıcının (kaynak kişinin) cümle sonunda dikkati çekmek amacıyla yüklemde son seste yer alan ünlüyü uzattığı görülmektedir.

evindē (M1/5), ammā (M2/21), hē (A8/6), ēyle (A8/7), dē (A8/78), sáñā (ŞK1/5), övelcē (ŞK2/62), yāv (ŞK3/22), tā (ŞK3/38), ōy (ŞK3/78), bēh (ŞK3/145), ūzūn (ŞK4/3), çocūġ (ŞK7/14), hā (ŞK7/70), lān (ŞK9/68), ē (ŞK10/70), , sılayī̆z (A4/3), ġızlār (A4/44), yār (İ1/69).

2. Kaynak kişi, ara sıra, konuşurken hatırlayamadığı bir şeyi, hatırlamak için zaman kazanmak amacıyla bazı seslenme ünlemlerini uzattığı tespit edilmiştir.

ī (M2/35), ī̆ (ŞK1/2), ē (ŞK2/45).

3. Soru ekinin kullanılmadığı ancak soru anlamı veren cümlelerde çekimli fiilin son hecesinde yer alan ünlü uzatılır. Araban'ın Hisar ve Elif köylerinde bir örnekte görülen, ancak ses kaydı dışındaki konuşmalarda sou çekiminin soru eksiz yapıldığı tespit edilmiştir. annadīn (A2/21).

2.1.3. Kısa Ünlüler

Boğumlanma süresi normal süreli ünlüden daha kısa olan ünlüler, kısa ünlülerdir. GİA'nda tespit edilen ünlüler, genellikle normal süreli ünlülerdir. STT'nde boğumlanma yeri kısa olan **[ı]** ve

[i] ünlüleri GİA'da da kısadır ve genellikle boğumlanma yeri zayıf, düşme temayülü göstermektedir.

ırāmadlıġ (M9/26), ısdānbıl (N1/240), ısıcaġ (ND6/54), ışıḳ (İ1/85), ifaġım (A1/262), iki (ŞK3/133), ilaşlara (A8/115), ileri (ŞK7/209), ilg (K12/37), inanşları (022/15).

2.1.4. İkiz Ünlüler

İkiz ünlüler, bir dil birliği içerisinde, iki ünlü arasında kalan ğ, h, y, v gibi hafif boğumlanmalı ünsüzlerin eriyip yitmesi veya ünlüyle biten bir biçimin ünlüyle başlayan bir biçime bitişmesi sonucunda yan yana gelen iki ünlünün, ortak bir hece içerisinde ve ortak bir soluk baskısı altında birleşmesidir (Günay, 2003: 46). Aynı nefes baskısı altında boğumlanan ve tek bir ünlü değerinde olan çift ünlü. Türkçede aslî olarak ikiz ünlü yoktur. Özbek, Türkmen, Karagas, Azerbaycan vb. Türk lehçelerinde görülen ikiz ünlüler, Ana Türkçedeki aslî uzun ünlülerin zamanla ses değişmelerine uğrayarak ikiz ünlü durumuna dönüşmesinden oluşmuştur; Anadolu ve Rumeli ağızlarında da ünlü düşmesi ya da hece sonlarındaki y, v ünsüzleri ile yalın veya eklerle genişletilmiş kelimelerin iç seslerindeki y, v, ğ, h ünsüzlerinin eriyip kaybolmaları dolayısıyla yan yana gelen ünlüler, tek bir nefes baskısı altında birleşerek ikiz ünlüleri oluştururlar (Korkmaz, 2010: 127-128).

STT'nde ikiz ünlüler bulunmamaktadır. Ağızlarda çeşitli ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkabilmektedir. GİA'nda ikiz ünlüler az sayıda örnekte ve genellikle ğ ünsüzünün ünsüz düşmesine bağlı olarak ortaya çıkmaktadır. GİA'nda tespit edilen ikiz ünlüler; alçalan ikiz ünlüler, yükselen ikiz ünlüler ve eşit ikiz ünlüler başlıklarında incelenmiştir.

2.1.4.1. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci ögesi birinciye göre daha dar ve süreksiz olan ikiz ünlü türü (Korkmaz, 2010: 15). sāer (ŞK1/8), çōunu (ŞK1/54), āıya (ŞK2/75), louñ (ŞK4/20), doār (ŞK14/2), souḳ (ŞK14/17), ġourTmuş (A7/64), ayāı (İ4/3).

2.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler

Birinci ögelerinde ikincilere bakarak daha dar ve süreksiz ünlü bulunan ikiz ünlü türü (Korkmaz, 2010: 248). ġıcıā (K10/27), ġocua (K10/27), yıāllarıdı (A11/25).

2.1.4.3. Eşit İkiz Ünlüler

Her iki ögesindeki ünlü aynı ve boğumlanma süreleri eşit olan ikiz ünlü türü (Korkmaz, 2010: 87).

olduū (M6/46), böök (M6/46), baāşla (İ5/81), saābi (İ5/100), annaşanaād (İ5/131), maācir (İ6/22), dėduū (ŞK14/49), çocuū (Y5/507), desdeē (M6/77), seēr (ŞK7/215), ġalınlıında (M6/52), diniī (ŞK2/153).

2.1.5. Ünlü Uyumları

Ünlü uyumu, bir kelimede bulunan ünlüler arasındaki uyumdur. Türkçe kelimelerde ünlüler arasında boğumlanma yeri bakımından, bir uyum vardır. Sesler, ister kök ve gövde ister kök ve gövdeye eklenen ekler olsun her zaman ünlü uyumu dahilinde bir araya gelmektedir. STT'nde, ünlü uyumu sağlam olsa da bazı eklerin tek şekilli olması ünlü uyumuna aykırı bazı kullanımların ortaya çıkmasına sebep olabilmektedir.

Yazı dilinde ünlü uyumuna aykırı kullanılan ekler, konuşma dilinde yani ağızlarda çoğunlukla uyuma girebilmektedir. GİA'nda ünlü uyumu, genellikle sağlamdır. STT'nde uyuma girmeyen eklerin GİA'nda ünlü uyumuna girdiği tespit edilmiştir. Yabancı dillerden alınma kelimeler de ilerleyici ya da gerileyici ses benzeşmesiyle ünlü uyumuna uymaktadır. Ancak GİA'nda ünlü uyumuna aykırı kullanımların olduğu da tespit edilmiştir.

2.1.5.1. Kalınlık-İncelik Uyumu

Türkçede kelimelerin kalın (art) ve ince (ön) ünlüler bakımından gösterdiği uyumdur. Söz içindeki ünlüler, dilin ilgisi bakımından ya tamamen kalın veya tamamen ince ünlüye dönüşür. Sözlerin sonraki hecesindeki ünlüler, önceki hecede bulunan ünlüye göre söylenir. Ünlülerdeki böylesi benzeşme dil uyumu[9] diye adlandırılır. Dil uyumu kuralına göre söz köküdeki ünlüler, eklerdeki ünlüleri kendi ezgisine göre düzenler (Ceritoğlu, 2013: 250).

GİA'nda, bazen kalınlık-incelik uyumuna aykırı kullanımlar olsa da, kalınlık-incelik uyumu tamdır.

tana (M1/3), annemgilin (M1/4), bırꞌaġmasınnar (M5/31), dene (A10/46), dana (ŞK8/35), ġarı (K7/12).

Yazı dilinde kalınlık-incelik uyumuna aykırı olan **[-ken; -ki; -gil]** ekleri ile yardımcı fiil **[i-]**, GİA'nda ses uyumlarına bağlı olarak çok şekillidir.

yazar ıdım (M5/54), yörulmuşum ķu (M6/13), dayımınķı (ŞK5/11), ġızıķı (ŞK11/28), anamġıl (ŞK12/27), ġaynananġıl (Y5/11), güççūken (Y5/39), gençİken (Y6/70), ḫazıllarķan (M8/3), tobraķan (M9/54), çocūḫan (ŞK4/84), ġızıḫan (ŞK8/129), yāndaḫı (M8/67), bayaḫı

[9] Dil uyumu terimi için kullanılan farklı terimler de vardır; kalınlık-incelik uyumu (Ergin, 1985:70; Karaağaç, 2005:26; Arguşah ve Sağol-Yüksekkaya, 2013:54; Paçacıoğlu, 1995:3; Gürsoy-Naskali, 1997:58); dil benzeşmesi (büyük sesli uyumu) (Banguoğlu, 1986:79); damak uyumu (Şahin, 2011:42); büyük ünlü uyumu (Korkmaz, 2010:51; Gülensoy, 2005:317; Zülfikar, 1991:27; Gürsoy-Naskali, 1997:58); ahenk uyumu (Alkaya ve Çakmak, 2015:67).

(ŞK4/92), burdaḫı (ŞK4/173), azzīndaḫı (ŞB2/75), vücutundaḫı (A5/189), dağdaḫı (A5/250), üsdümüzdēki (A6/89), öteki (A8/65).

Yabancı dillerden alınma sözcükler, ilerleyici veya gerileyici ses benzeşmesiyle genellikle uyuma girmektedir.

ġaladan (M1/3), fīlān (M1/19), mısafır (M5/24), ġahva (K12/54), zalım (ŞK17/274).

2.1.5.1.1. Kalınlık-İncelik Uyumunun Bozulduğu Durumlar

GİA'nda kelimelerde, kelimelerle eklerin birleşmelerinde kalınlık-incelik bakımından uyum vardır. Bu uyum, bazen çeşitli nedenlerden dolayı bozulmaktadır.

Şimdiki zaman ekinin fiil çekiminde ekte yer alan **[-y]** ünsüzünün kalın ünlüleri inceltici etkisinden dolayı kalınlık-incelik uyumu bozulmaktadır.

düşünebiliyōñ mu (M4/15), çaliyoruz (M8/4), sölüyo (ŞK3/74), gediyalarımış (ŞK17/335), ġorḫiyrim (A1/13).

[-ken] zarf fiil eki, GİA'nda ses uyumlarına bağlı olarak çok şekilli kullanılsa da bazı örneklerde uyuma aykırı şekilde kullanıldığı görülmektedir.

ġapıdāken (ŞK5/86), vurūken (K7/66), sularken (K7/143), ūrlarken (O3/66).

GİA'nda, Araban ilçesinin Hisar ve Elif köylerinde bazı eklerin tek şekilli olması, kelime başındaki **[ı-]** ünlüsünün **[i-]**; belirtme hali ekinin ince ve dar ünlülü **[+i]** ekinin kullanılması kalınlık-incelik uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

ḫamuri (A1/30-31), gelemėdıḫ (A1/3), basdırdi (A1/3), geláḫ (A1/3), işıḫ (A3/9), ifaḫ (A1/9), ġuzulari (A1/12), geçirdıḫ (A1/13), cıvıladi (A1/14), sabáḫ oldi (A1/14), yoḫdi (A1/18), ifaḳdi (A1/27), burey (A5/127).

İsimden isim yapım eki **[-gil],** GİA'nda ses uyumlarına çok şekilli olsa da genellikle uyuma aykırı kullanılan eklerden biridir.

dayımgil (ŞK5/3), fayadgil (ŞK8/54), körōlugil (ŞK18/246), babamgil (A3/290), dayımgil (A7/42), anamgil (K9/62), ḥasan kiyágil (Y4/40).

İsimden isim yapım eki **[-çi],** GİA'nda az sayıdaki örnekte tek şekilli kullanıldığı için kalınlık-incelik uyumu bozulmaktadır. ġoyunçi (A7/14), ġınaçi (O12/24), yolçi.

GİA'nda kalınlık-incelik uyumununun bozulmasına sebep olan bir başka durum da bazı seslerin etkisiyle yarı kalınlaşmış ya da yarı incelmiş olan ünlülerdir. GİA'da sporadik ve nadiren görülen bu uyumsuzluk; **[k], [g], [ğ], [ñ]** ve **[h]** ünsüzlerinin yanındaki ince ünlüleri kalınlaştırıcı etkisinden kaynaklanmaktadır (Korkmaz, 1994: 48).

bellülárdı (M3/24), ayʿaġġabiyı (M5/3), ayʿána (M5/3), ġamiyonnar (M5/8), bʿāġmiyā (M5/16), şoriy (M5/16), başley (M5/25), pʿaglavʿáciy (M6/18), işıġiyizi (A1/8), ġadáḫ (A1/30), samani (A1/41), içiráḫ (A1/58).

GİA'nda, bölgenin kuzeyinde yer alan köylerde, sıfat fiil **[-DIk/-DUk]** ekinin; ilgi hali eki, ikinci teklik ve çokluk şahıs ekleriyle çekiminde ekin kalın ve yuvarlak şekli kullanılmaktadır. Ekin tek şekilli olması ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

gitdū ġuyuyu (A5/19).

2.1.5.1.2. Alıntı Kelimelerde Kalınlık-İncelik Uyumu

Alıntı kelimeler, GİA'nda ilerleyici veya gerileyici benzeşme ile kalınlık-incelik uyumuna uymaktadır.

faralar (A1/9), veziyetde (A1/177), ʿeyni (A1/238), ġarıb (A3/38), camının (A4/177).

Alıntı kelimelerden sonra gelen ekler, kelimenin son hecesinde yer alan ünlüsüne göre şekil almaktadır.

günahlarımız (M1/8), ifdardan (M1/16), dʿāvedlerimizi (M1/29), raḥmedlig (M7/9), piratisyeni (M7/23), fāliyetde (8/122), zindancımız (ŞK3/29), ḫayede (ŞK5/24), telifonu (ŞK7/104), intiḫamımı (ŞK15/17).

GİA'nda alıntı kelimelerde kalın ünlü olmasına rağmen kelimedeki ünsüzün özelliği nedeniyle kelimeye eklenen ünlünün kalın olması gerekirken bazen ince ünlülü olabilmektedir. Bu nedenle kalınlık-incelik uyumu bozulmaktadır.

ġalbli (ŞB2/124), ġalbiye (ŞK14/20), saʿātden (K10/31), normalde (İ7/49).

2.1.5.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

Türkçe kelimelerde ilk hecede yer alan ünlüler, ağzın durumuna göre şekil almaktadır. Bir kelimenin ilk hecesinde düz ünlü var ise sonraki hecelerde yer alan ünlü düz ünlü; ilk hecedeki ünlü yuvarlak ise sonraki hecede yer alan ünlü ya dar-yuvarlak ya da düz-geniş ünlüdür. GİA'nda düzlük-yuvarlaklık uyumu yazı diline göre daha sağlamdır.

çocuġlarnan (M1/4), yōrurduġ (M4/17), yanʿaġlarından (M4/49), iġdidardeydi (M6/23), çōunluġda (M7/42), özelligle (M7/67), ġonduranın (M8/24), dolandırır (ŞK87).

STT'nde, dudak ünsüzlerinin etkisiyle ikinci hecede yer alan yuvarlak ünlü, düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına sebep olmaktadır. Ancak GİA'nda dudak ünsüzlerinin yanında yer alan yuvarlak ünlülerin çoğunlukla düzlük-yuvarlaklık uyumuna girdiği tespit edilmiştir.

ḫamırı (K10/110), çamır (ŞK18/53), yāmır duası (ŞB3/17), pammığı (K5/25), davılına (Y7/6).

GİA'nda düzlük yuvarlaklık uyumuna aykırı kullanımlar da görülmektedir. Dudak ünsüzleri **[b, f, m, p, v]** yanındaki ünlüyü yuvarlaklaştırıcı etkiye sahiptir. GİA'nda söz konusu ünsüzlerin etkisiyle düz ünlülerin yarı yuvarlaklaştığı ve bu nedenle düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulduğu görülmektedir.

påspåsından (M4/25), ġıyåmad (M4/38), båbåmnan (M6/20).

GİA'nda ilgi hali eki, bazı isimden isim yapım ekleri, sıfat fiil eki -DUk'un, şimdiki zaman eki **[-yo/-yō]**'nun ve ikinci teklik ve çokluk ekinin Hamurkesen, Tekirsin, Karayusuflu, Koçlu, Yalangoz, Üçkilise, Muratlı köylerinde yaygın bir biçimde dar-yuvarlak ünlülü kullanılması düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

tellūnū (ŞK8/171), itin pislū (ŞK8/174), ġazanuñ (ŞK8/110), kekluk (A5/98), habersuz (ŞK7/24).

2.1.5.6. Ünlü Değişmeleri

Ünlülerin ünlülere veya ünsüzlerin ünlülere göre yaptığı etki sonucunda bir ünlünün nitelik değiştirmesi olayı (Korkmaz, 2010: 226). Ünlüler, ya önceki ya da sonraki hecede yer alan bir ünlünün veya sözcükte yer alan ünsüzün etkisiyle değişebilmektedir.

GİA'nda yukarıda bahsi geçen sebeplerden dolayı ünlü değişmeleri görülmektedir. Bu doğrultuda GİA'nda tespit edilen ünlü değişmeleri altı başlıkta incelenmiştir.

2.1.5.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

Kalın ünlülerin bazı seslerin etkisiyle incelmesidir. Diş, diş-eti, diş eti-ön damak bölgesinde boğumlanan **[y], [ş], [l], [c], [ç], [n], [z], [d], [t]** ünsüzleri, zaman zaman, yanlarında bulunan art çıkışlı ünlüleri kendi boğumlanma noktalarına çekerek önlüleştirirler (Yıldırım, 2018: 46). GİA'nda da bahsi geçen ünsüzler nedeniyle kalın ünlülerin inceldiği görülmektedir. Ünlü incelmeleri, genellikle tam ünlü incelmesi; bazen de yarı/kısmi bir ünlü incelmesi şeklinde görülmektedir. Bu ünlü incelmeleri, bazen ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

sóhbed (M1/18), binnar (M1/24), oturmiya (M1/25), temām (M2/9) salçiynān (M2/39), pernām (M6/12), dene (M7/80), sōnā (M8/76), saḫalí (M8/111), birez (M9/34), ayni (ŞK6/44), biyaz (ŞK13/123), ḥayvánı (M9/32), temām (M10/2), pontil (M10/14), vifad (M10/14), sicʿāġda (M10/17), sōhür (M1/19), saʿád (M10/23), tezēke (ŞK1/8), kerván (ŞK2/3), duvʿá (ŞK7/34), diregtör (ŞK7/153), peşete (ŞK17/60), sü (ŞK17/10), ġāyinbabam (ŞK17/36), ġoláy gelsíñ (ŞB1/8), nesi (A1/38), aci (A1/57), pinar (A3/66), mekinem (A8/12), ḥaní (A9/36), siyáḫ (A9/36), tem (İ6/26), esgerine (N1/28), süy (N1/97), evled (N1/216), ʿörühünnen (N1/273), cesiridig (ND4/117).

Araban'ın Hisar ve Elif köylerinden derlenen metinlerde kelime başında-nadiren kelime sonunda-yer alan **[ı]** ünlüsünün incelip **[i]** ünlüsüne dönüştüğü görülmektedir. Genellikle kelime başındaki, bazen de kelime sonundaki, düz, dar ve kalın **[ı]** ünlüsünün olduğu kelimelerde görülmektedir. Bu ses hadisesi, bu ağız bölgesini Türkiye Türkçesi ağızlarından Doğu ve Kuzeydoğu grubu ağızlarına ve Türk lehçelerinden Azerbaycan Türkçesine bağlamaktadır.

işıgi (A1/8), ifaġ ifaġ (A1/9), islandığınnan (A1/176), ifaḫ (A3/67), buzagi (A3/284).

2.1.5.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

Ünlü uyumunun bozulması nedeniyle GİA'nda ön, iç ve son seste ünlü kalınlaşması görülmektedir. Ünlü kalınlaşmaları genellikle tam ünlü kalınlaşması; ancak bazen de yarı/kısmi bir ünlü kalınlaşması şeklinde görülmektedir.

ataşa (M2/13), halda (M6/90), camısına (M6/62), ʿantábá (M8/106), yanı (ŞK6/22), cızıyom (ŞK6/22), ġaladan (A1/3), yanı (A1/3), áḳmēni (ŞK17/57), gerā (ŞK17/60), hā (ŞK17/64), iyālerim (ŞK17/79), fasılıya (ŞK17/323), gelsíñ (ŞB1/8), göresíñ (ŞB2/26), tábi (ŞB2/27), faralar (A1/9), işçiliġí (A4/21), çara (ŞK2/26), tana (ŞK2/27), mavı (ND4/45), nuşānnıymış (O8/4), tommuzdā (Y6/84), misafilliġa (A3/171), düġün (A3/175), düġúnumuz (K4/22), egmā (Y1/15).

2.1.5.6.3. Geniş Ünlülerin Daralması

Geniş ünlülerin daralması GİA'nda yaygın olarak görülen ve genellikle **[y]** ünsüzünün etkisiyle ortaya çıkan bir ünlü değişmesidir. **[y]** ünsüzü, önünde yer alan **[a]** ve **[e]** ünlüleri daraltarak **[ı]** ve **[i]** ünlüsüne dönüştürür. Geniş ünlülerin bazen de kısmen daraldıkları görülmektedir.

yimeglerimizi (M1/14), ʿābdis (M1/16), ġederdig (M1/17), birāber (M1/18), sóhbed ėderdig (M1/18), sürmiyē (M1/22), oturmiya (M1/25), yāvrım (M1/29), masıya (M6/13), gėyer (M8/10), pantulon (M8/20), gūmüş (M8/42), ipey (M9/42), ziytin (M10/20), şīyim (ŞK1/9), dümdik (ŞK1/13), deriden (ŞK1/24), telifonu (ŞK7/104), bütin (ŞK7/107), unnār (ŞK7/128), şı (ŞK9/29), penciriye (ŞK9/29), tıbi (ŞK9/72), tiş (ŞK17/18), yi (ŞK17/41) yimle (ŞK17/40), nī (ŞK17/53), üşde (ŞK17/168), ġınıyı (K4/3), ḫarbúl (ŞK8/90), bür (ŞK17/315), görmüşşüm (ŞK17/315), köti (A3/222).

2.1.5.6.4. Dar Ünlülerin Genişlemesi

GİA'nda dar ünlülerin genişlemesi, yaygın görülen bir ses değişmesi değildir. ėnan (ŞK7/83), endirmiş (N4/23).

2.1.5.6.5. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

GİA'nda, genellikle, **[b], [f], [m] ve [v]** gibi dudak ünsüzlerinin etkisiyle düz ünlülerin yuvarlaklaştığı tespit edilmiştir. Ancak dudak ünsüzlerinin olmadığı kelimelerde de ünlü yuvarlaklaşması görülebilmektedir.

åçardıġ (M1/13), hökümet (M6/50), bolyoz (M6/53), böyüyüncü (M7/94), gözēl (M7/89), påra (M8/123), övel (ŞK1/54), ġobåġ (ŞK2/78), mårıya (ŞK7/67), arüş (ŞK7/108), āşom (ŞK7/174) höcüm (ŞK7/197), yùġar (ŞK11/20) dåma (ŞK11/42), çuḫardım (ŞK11/42), sārū (ŞK13/72), altunda (ŞK16/23), üşde (ŞK17/164), vörüllerdī (ŞK17/168), ohd (ŞK18/33), muġaralarda (A1/10),

burmaḫ (A2/15), kekluk (A5/98), sura (A5/98), fulan (A9/7), låmba (A9/7), yörün (İ3/23), eldüvan (K6/31), oġursuz (K12/5), hönerlerini (N1/68), båş bårmā (N1/252), mūġaraya (ND2/5), düveleriñ (ND4/44), şonlar (O2/2), körē (O2/37), yörüyō (Y1/143), böze (Y6/16), tommuzdā (Y6/84).

2.1.5.6.6. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

GİA'nda bazı kelimelerde yuvarlak ünlülerin düzleştiği görülmektedir.

ḥamır (M2/20), davıl (M8/8), çėzemedin (ŞK7/163), sawudi (A1/183), matordan (K6/13), bēyüg (N1/208), büyle (ND4/44), küy (O1/11), sufraya (Y1/11).

2.1.1.7. Ünlü Düşmesi

GİA'nda bazı ses olaylarından dolayı, çoğunlukla, vurgusuz orta hecedeki ünlünün ünlü ile başlayan ek aldığında düştüğü görülmektedir. Orta hece düşmesi, halk ağzında daha yaygındır. Akıcı ünsüzlerin yanındaki ünlüler, dar ünlüler çoğunlukla düşmektedir (Tseng, 2002: 30-31).

ġoynuma (M4/10), gönlüm (M8/45), burnundan (İ6/123), ġarnındayim (O20/164), annına (A6/10), boynunu vur (A3/119), aġzını (A3/286), irelden (A5/102), oġlum (K2/25), ġaynımıñ (ŞK17/58), piskiledde (M10/27), ḥarkatlarını (ŞK13/110).

ora, bura, şura, nere gibi kelimelerin bulunma, ayrılma ve yaklaşma hâl ekleriyle birleşirken ikinci hecede yer alan **[a]** ve **[e]** ünlüleri düşürmektedir.

nėrdeydi (M1/20), orda (M1/30).

2.1.1.8. Ünlü Türemesi

Kelimenin aslında olmayan bir ünlünün türemesi hadisesidir. Bunun asıl sebebi, kelime sonunda yan yana bulunan iki ünsüzün söylenememesidir (Çoşkun, 2010: 58). GİA'nda kelime başında ve kelime içinde ünlü türemesi görülmektedir.

2.1.1.8.1. Kelime Başında Ünlü Türemesi

[r] ve **[l]** ünsüzlerinin söylenişi zor olduğu için, GİA'nda bu ünsüzlerin önünde genellikle düz-dar **[ı, i]** ya da dar-yuvarlak **[u, ü]** ünlülerinin türediği görülmektedir.

ıramazan (M1/3), ırız (ŞK2/5), ürüyamda (ŞK4/92), urumlar (A12/74), irezillĭg (K11/2), ʿörühünnen (N1/273), iregli (ND4/140).

2.1.1.8.2. Kelime İçinde Ünlü Türemesi

GİA'nda yabancı dillerden alınma bazı kelimelerde iç seste ünlü türemesi görülmektedir. Bu türeme daha çok iki ünsüzün yan yana olduğu kelimelerde söyleyişi kolaylaştırma eğiliminden dolayı ortaya çıkmaktadır.

ġonturol (M6/55), tēgisdiliñ (M7/1), bıroşülleri (M7/13), piratisyani (M7/23), tırabzonun (M7/64), moderenleşdī (M8/4), tıraş (M8/8), rēyisine (M9/16), elektironik (M9/59), ġompile (ŞK2/21), sāntıranc (ŞK3/132), yalıñızdī (ŞK7/14), ġıramafor (ŞK7/91), metire (ŞK7/124), ġısıraḳ (ŞK10/10), èşiyaları (ŞK10/16), fasılıya (ŞK17/323), ġurub (ŞK17/336), ġamiyon (A1/48), sıçıramasın (A1/77), davuşan (A11/45), kevirān (A12/3), paturon (İ7/2), doḫuzan (K12/68), amıcam (O6/2).

2.2. Ünsüzler

Ünlü seslerin aksine ünsüzler, çıkış yeri bakımından havanın ses çıkarma organlarına çarptırılmasıyla elde edilirler. Her çarpma öncesi veya sonrasında, ağız, burun veya yutak boşluklarında bir boğumlanmanın gerçekleşmesi gerekir (Karaağaç, 2010: 31); ağız kanalında ve diğer ses organlarında bir engellenme daralma veya kapanmayla ve bir ünlü yardımıyla çıkarılan ses (Korkmaz, 2010: 230); konsonantların teşekkülünde hava ve seda akımı ses geçidinde belirli bir takıntıya uğrar (Ergin, 1985: 36); hava borunun burun-ağız organından geçerken oluşan gürültüden çıkan ünsüz (seslenik) harfler, (Deny, 2012: 40), STT'nde yirmi bir tanedir.

Diğer taraftan SST'ndeki ünsüzlere ilaveten GİA'nda şu ünsüzler tespit edilmiştir; **[b], [c], [ç], [Ç], [d], [f], [g], [ġ], [h], [ḫ], [ḥ], [j], [k], [ḳ], [l], [m], [n], [ñ], [p], [P], [r], [ř], [s], [S], [ş], [t], [T], [v], [w], [y], [z].**

2.2.1. Ünsüz Türleri

[b] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü ve çift dudak ünsüzüdür. Türkçe kelimelerde ön, iç ve son seste bulunabilir.

başladım (M1/3), ben (M1/3), beyle (M1/8), birigdirmişdĭk (M1/15), burġulnan (M1/22), çalıb (ŞK1/3), şıb şıb (ŞB2/120), lob lob (A1/93), bʿaġdım (M6/13), barnʿamı (M6/14), begci (M6/23), bilĭymiñ (M6/17), boncuġ (M6/18), bazara (M6/24), boyasıynan (M6/100), bù (ŞK2/3), beş (ŞK2/16), beñlerin (ŞK2/99), bölünücü (ŞK2/141), bozùġ (ŞK3/23), beline (ŞK3/135), bāyınmış (ŞK18/118), sērbmiş (ŞK18/119), bele (A1/10), bene (A1/18), bılḫ (A1/161), buġda (A10/71), buz (A11/23), bıġçıyna (A11/26), büñüldüy (A12/61), bayaz (A13/164), bebēm (İ1/4), beslerim (İ5/23), bey bō̄rek (İ2/9), boyün (K5/13), bayırınā (N1/125), bōġuldu (N2/70), başġan (ND1/13), bālaylardın (ND4/79), boylu boslu (ND5/5), bayʿāġḳı (O5/32), beydili (O6/43), bozġurdu (O7/86), bibi (O10/28), barʿāġdaḫı (O12/31), bires (Y1/22), beşig (Y4/184), ballıġ (Y5/25), bürtdūmuz (Y5/101), āl basması (Y7/20), ġayınbabasınā (Y8/54).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ise ön, iç ve son seste bulunmaktadır.

elbise (M4/6), şabġåsını (M5/3), bahalandī (M5/11), ʿayib (M5/19), fåbriḳa (M6/6), ḫásʿab (M7/92), cenāb (M7/102), mekāb (M8/21), ġåsab (M10/26), nāsib (M11/7), kibāb (M11/9), yusub

ġarib (ŞK7/112), cuāb (ŞK7/189), asbāb (ŞK8/60), ġayib (ŞK10/94), harab (ŞK10/123), sāb (ŞK11/28), ʿáyūb (ŞK13/166), tākib (ŞK1447), azab (ŞK15/97), behramīñ (M5/34), bıroşülleri (M7/13), bosdana (M9/29), beyran (M11/5), bāġdād (ŞK3/11), zubununu (ŞK3/135), bezirġanmış (ŞK18/145), beddā (A10/75), bināyı (A13/76), beton (İ3/160), baḫşiş (İ5/116), bendek (K5/5), bahçemizden (N3/27), bayrāḳ (ND1/17), bidāve (Y4/18), büTcesine (Y8/30), borç (Y8/52), tabi (Y8/52), mesebinen (Y8/26).

[c] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste **[c]** ünsüzü kullanılmaktadır.

cayır cayīr (M2/13), cincik (M6/18), güccüg (M6/24), gėce (M6/43), yiyecek (M6/59), ʿamcanıñ (M7/10), önce (M7/61), cīl cīl (ŞK2/20), acı (ŞK2/75), çocuġlar (ŞK3/19), sancı (ŞK8/7), sıcāyınan (ŞK8/14), çeşicik (ŞK8/92), hēc (ŞB2/32), ceviliyo (ŞB2/86), ıcı (K1/12), ciride (K4/23), cercēr (K6/40), biñiciler (N1/7), sacda (N2/36), yüce (ND1/13), ġöcaya (ND2/15), incidmesin (O5/21), corā (O19/44), cāî cār (Y4/156).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

camiyē (M1/22), cüz sürmiy (M1/21) cehennemde (M2/13), cāʿadde (M6/24), cenglerinden (M6/37), ḥacı (M6/61), cezaevine (M6/85), cuba (M7/20), cendereli (M7/39), can (M8/73), badı caḳsın (M8/100), cumuriyed (M8/115), mācun (M8/117), cumʿārtesi (M8/124), meclis (ŞK1/51), cemre (ŞK2/54), lʿahmecin (ŞK2/80), ācem (ŞK2/101), cimād (ŞK3/16), gürcüsdandan (ŞK3/57), cālbaşı (K3/7), ciyerimi (K7/80), cazzı (N1/35), camālıñ (N1/141), cinsiyeti (ND3/11), yoncāñ (ND4/8), cesiridig (ND4/114), ciletin (ND6/58), icābında (O5/6), ceyrene (O7/9), cēbiñe (O15/13), cövded (O15/14), ceyiz (O17/4), macarā (O17/21), ʿacer (O19/35), cēvizin (Y4/93), cılbaḫ (Y4/256), cerrahlar (Y6/98), balcan (Y8/85), tandırcıġ (Y4/47).

[ç] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

çoġ (M1/32), çalḫaladım (M2/8), çaylar (M2/24), çıdġırıldım (M5/4), (ŞK2/5), çöküy (ŞK2/17), açıldı (ŞK2/42), çavış (ŞK2/123), çebiş (ŞK2/134), ġōç (ŞK2/147), genç (ŞK10/45), diyinçik (ŞK158), demirçiōlu (ŞK15/32), aç (ŞK15/41), çifçī (ŞB1/3), açılmış (ŞB1/14), suçuñ (ŞB1/39), çimēn (ŞB2/82), çevreden (ŞB3/11), çimdirirdıḫ (A2/20), basmaçıḫ (A2/23), çocuḫlariyan (A2/40), küççük (A7/16), çivi (A7/54), köçek (A8/47), amaçlı (A8/47), çōT çōT (A8/71), çemkirirdi (A8/141), çañ (A12/4), saç (A12/80), çöp (K5/35), çiftetelli (K6/8), çömçesinin (K6/83), çulunu (K7/17), çelimsiz (K7/40), çiy (K7/65), çevirmen (N1/6), çamlıbėle (N1/74), çiçēyi (N2/17), çubuġu (N3/55), bergçe (ND1/23), ġıraç (ND1/31), göç (ND4/67), çelme

(ND4/112), parçaladım (O15/18), çil (O15/40), çızma (O15/30), çuvāladıġ (O20/16), atlammaç (Y1/55), çimdigleme (Y4/3), çıtır çıtır (Y4/14).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

çarşılarda (M1/32), çeşidli (M3/22), çamaşır (M5/9), çorab (M6/43), çalkeş (ŞK1/10), çabıġ (ŞK2/143), ḫoşça (ŞK2/99), çeket (ŞK2/121), fırça (ŞK10/24), çadırā (ŞK10/60), çarālēri (ŞB5/14), pençe (K7/80), çaḫal (K7/90), çırʿāġ (N3/5), çanā̆mdēn (ND1/53), papıç (Y3/53), çārdaġ (Y4/212).

[d] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü ve diş-diş eti ünsüzüdür. GİA'nda Türkçe ve yabancı dillerden alınma kelimelerin başında, içinde ve sonunda görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

dutdūmuzdā (M1/7), ġardeşimiz (M1/23), dökerīk (M2/22), dāġa (M4/19), döşşeg (M5/10), el deyirmeninne (M5/19), doñdurmacı (M6/39), bardʿāġ (M10/20), delī (M10/24), damʿāġ (M11/22), damda (ŞK4/20), dön (ŞK5/14), dört (ŞK5/32), yedi (ŞK5/116), şindi (ŞK17/2), dizgini (ŞK18/52), ġurd (ŞB2/3), deve (A9/17), adanada (A9/46), doḫullardı (A11/32), ėdillide (İ1/2), sādıç (İ2/44), yoldaşım (İ3/31), dadlı (İ5/62), duz (K6/217), dızz (K7/57), dorġu (K7/116), dönenen (N1/33), duman (N1/47), dışarı (ND3/13), dibindēkī (ND4/14), hindī (ND4/47), ışıdırdıġ (Y6/16), kendir (Y6/22).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

ʿābdis (M1/16), fındīġ (M1/9), ġısmed (M1/19), dʿāvedlerimizi (M1/29), zīd (M2/16), tandırımız (M2/24), dene (M5/9), bedesden (M6/19), middet (M10/9), íḫdıyallar (M10/17), dʿaġġa (M10/8), duvar (ŞK4/3), damatlıḳ (ŞK5/36), duʿá (ŞK17/10), ādem (ŞK17/116), zindāna (ŞK18/37), adamıñ (ŞB2/59), efendim (A9/16), maydonus (A11/93), devled (İ5/23), davılnan (K4/4), bendekleri (K5/14), abdalı (N1/40), diġġad (N1/40), tereddüd (N1/47), misʿāyidmiş (ND3/4), dōsd (Y5/444), idare (Y6/12), dünyada (Y6/38), ḫasdası (Y7/23).

[f] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz ve sızıcı diş-dudak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste Türkçe yansıma ve alıntı kelimelerde görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ufāġ (M1/24), ōf (M2/24), fışḳırıncı (M6/13), çifde (M8/99), öfeliyom (ŞK6/24), fa' (ŞK9/98), fıllanıḳ (ŞK13/107).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

fısdıġ (M1/9), ifdardan (M1/16), fīlān (M1/20), fener (M1/26), fīlancanın (M2/35), küfdelig (M2/40), tarafında (M3/5), sofralarī (M3/12), ġʿadifesinnen (M7/60).

[g] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü ve ön damak ünsüzüdür. GİA'nda kelime başında, içinde ve sonunda Türkçe kelimelerde daha yaygın görülürken; alıntı kelimelerde ise nadiren görülen bir ünsüzdür.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

görünürdṻ (M1/4), gennernen (M4/9), gemiglerini (M11/19), işcimenlig (M11/8), geldünda (ŞK3/5), gecē (ŞK7/73), gezginçi (ŞK7/124), ergiyim (ŞB1/36), igde (A1/83), gögsüne (A1/247), gürP gürP (A1/277), gō̈desini (A5/10), (A12/89), gözetleme (A12/88), dügün (A13/133), mendig (İ3/106), gėyig (İ5/14), çingenler (K3/16), babayī̈gid (K4/32), gerdeg gecesī̈ (K4/39), ögsüz (K7/139), eTgilī̈ (K7/156), gene (N1/14), atatürgsün (ND1/13), güvenmemiş (ND1/7), güdērdiñ (ND4/23), göçü (ND4/23), güm güm (O6/9), güvēgi (O6/53), güreş (Y5/73), gebe (Y5/172), ülger (Y6/85), güz (Y6/87).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

günahlarımız (M1/8), zengin (M1/35), megdub (M5/44), asgerden (M11/7), ceng (ŞK7/118), bē^{y}gir (ŞK8/98), meleg (ŞB2/86), ēlegtirig (K4/40), legene (K10/113).

[ġ] Ünsüzü

Süreksiz, ötümlü ve dip damak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ay^{ᶜ}aġġabiyı (M5/3), yorġan (M5/9), yan^{ᶜ}aġlarından (M5/49), ġuduz (M6/82), d^{ᶜ}ār^{ᶜ}aġcī (M7/22), dalġa (M7/42), alışġın (ŞK8/4), ġolundan (ŞK8/7), ġuşāġdan (ŞK8/13), yālıġ (ŞK8/29), b^{ᶜ}ardaġ (ŞK8/42), ġırḳ (ŞK15/20), ġuşluyaḳ (ŞK15/37), ġabaġlara (ŞK16/13), oġlan (ŞB2/31), aġaçları (A1/83), ġayıḫlarda (A1/140), ġıyıġi (A1/247), yaġmır (A7/14), oġlaḳ (A7/54), boġuyolar (A7/67), tuluġlara (A8/79), yat^{ᶜ}āġ (K8/12), ġır^{ᶜ}āḳ (K8/9), ġazañ (K9/33), yarımlaġı (K9/47), zılġıt (K9/56), uyānıġ (N1/9), ġuyruġumnan (ND3/9), ġurubelden (ND4/22), ġırmızı (ND4/105), buġū (O1/18), ġurşun (O1/23), bar^{ᶜ}āġ (O6/48), ġastíyi (O7/3), ġırañġı Y5/70), ġaşşıġda (Y5/183), ḳāmlıġ (Y6/26), ılıġ (Y6/48), basġa (Y6/59), ġonus (Y6/64), ġarsılıġlī (Y6/154).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

şabġåsını (M5/3), ġamiyonnar (M5/8), ġıyåmad (M5/38), ^{ᶜ}aġlımız (M6/95), f^{ᶜ}arġ (M7/9), ġumāş (M7/18), layıġ (ŞK15/11), maġaraya (A1/11), ġavġa (A8/147), ġınamıs (K8/20), diġġad (N1/40), ġalbínda (N1/201), ġıral (N4/3), ġıymedlimsiñ (N4/19), ġalbur (ND3/3), muhaġġaḳ (ND4/92), ġurbandar (O7/23), ġumandanı (O7/46), āġrabasıñız (Y5/54), faġad (Y6/165).

[h] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz ve küçük dil ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

hebsi (M2/21), herkeş (M2/31), hemen (M6/61), dīnerdih (ŞK1/59), heç (ŞK3/66), ah (ŞK3/107), halam (ŞK4/104), hoyluyā (ŞK18/6), hemin (A1/17).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde kullanılmaktadır.

pehlivannarı (ŞK18/76), hava (M1/12), sōhüre (M1/19), ḳahkelerī M1/24), cehennemde (M2/13), zehir (M8/119), mʿāhanʿası (M9/70), hindisdanı (ŞK2/102), pehlivannarı (ŞK18/76), sīyahate (ŞB1/3), nehire (ŞB1/25), siyáh (ŞB2/74).

[ḥ] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz ve gırtlak kapağı ünsüzüdür. Bu da Arapçanın ha (w) sesi gibi gırtlak büzgünlüğüyle; fakat ses tellerinin de beraberce titreşmesiyle olur. Türkçede belli belirsiz söylenir ve kelime başlarında söylenmez (Deny, 2012: 72). Gaziantep, Suriye ile sınır komşusu olduğu için Suriye'ye yakın yerlerde ve merkezde sıkça duyulan bir ünsüzdür. Ancak Gaziantep'in kuzeyinde, kuzeydoğusunda ve güneybatısında azalır ve bazı yerlerde hiç duyulmaz. GİA'nda ön seste ve iç seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ḥanım (ŞK2/25), toḥanmam (ŞK6/82), baḥardıḳ (ŞK7/48), aḥa (ŞK7/101), ḳaḥardı (ŞK7/196), ḥañı (ŞB2/19), ifaḥlarmış (A1/322), burmaḥlarınna (A2/15), aḥşam (N2/5), ḥā (ND4/139), ḥayla (O8/87), baḥdī (Y1/36), toḥō (Y2/69).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön iç ve seste kullanılmaktadır.

terʿavaḥe (M1/17), ḥalalarımıza (M1/26), ḥavannardā (M2/34), bāḥçesi (M3/4), ḥayatımız (M6/3), ḥålıda (M6/7), ḥárf (ŞK1/4), ḥafdasına (ŞK2/57), ḥatamı (ŞK2/128), meşlāḥ (ŞK7/61), peyḥanbarlarımızın (ŞK7/129), ḥayvánnarın (A1/17), baḥdeniz (A2/6), anʿāḥdarıñ N1/92), şaḥbazlarım (N1/314), ḥamile (ND2/6), ıraḥmadlıġ (O8/19), füḥare (Y1/13).

[ḫ] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz ve dip damak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

yaḫarʿāġdan (M1/26), çalḫaladım (M2/8), ġorḫu (M2/31), sıḫım (M3/18), daḫʿár (M5/3), çuḫuru (M5/13), doḫumacı (M6/3), yoḫardáydim (M6/8), yaḫın (M7/4), båḫardım (ŞK1/7), çıḫiyın (ŞK2/13), şaḫa (ŞK4/149), pıḫ (ŞK4/206), başḫa (ŞK5/6), ġızıḫınıḫı (ŞK5/13), çarḫıḫ (ŞK586), tıḫıl tıḫıl (ŞK6/41), çaḫır (ŞK17/37), ġırḫılmadıġ (ŞK17/190), ḫatın (ŞK18/277), ġırḫīncı (ŞB2/50), şaḫıliyō (ŞB2/55), ġorḫmiyrıḫ (A1/6), çocuḫlara (A1/7), torpaḫladılar (A1/20), ifaḫlardi (A1/27), çıḫilcaḫ (A1/39), basmaçıḫ (A2/23), tökmáḫ (A2/44), apardıḫ (A2/99), yuḫuya (A3/8), ḳaḫduḫuna (A5/53), ḫardan (K5/85), ḫayḫırır (K5/138), oḫun (N1/145), yaḫadan (N1/172), taḫırtısı (ND3/21), ḫırsız (ND4/177), bıçaḫna (Y3/5), ḫorTdurur (Y4/155).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ḫamırlār (M2/33), portaḫal (M3/15), ḫoş (M5/23), mʿaḫkemiye (M6/21), ḫususunda (M6/59), loḫumdan (M6/68), maḫʿaralarda (M7/26), ḫåşıl (M7/30), pamuḫlu (M7/70), ḫısımlıġ (ŞK2/69), ḫēyirli (ŞK2/76), siḫortaya (ŞK17/124), aḫırı (ŞK18/42), mıḫrızlıġ (ŞK18/368), ḫayvanımıñ (ŞB1/13), ḫırsızmış (ŞB1/28), ḫåyāsızım (ŞB1/40), pısıḫTan (A2/123), ḫazinesinden (A3/21), ḫurşid (A5/4), maḫluḳlarnan (A5/52), padişaḫ (K2/18), ḫabar (K2/41), toḫum (K6/21), sarḫoş (N1/34), ḫalfesiydĪ (N3/4), árzaḫ (ND2/11), ḫuzur (ND2/16), naḫıra (Y2/15), ḫoruzun (Y2/62), noḫud (Y5/323).

[j] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz, ön damak ünsüzüdür. Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste yansıma seslerde kullanılmaktadır.

vıjjıḳ vıjjıḳ (A11/42), vijir vijir (11/102), ijde (K6/63).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

jöleden (M8/4), ruj (M8/14), orjinalı (M8/126), lȯjmanda (ŞK7/15), möhtej (ŞK18/374), ajlarında (A1/37), ejderhálernen (A5/52).

[k] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz ve ön damak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste ön (ince) ünlülerle kulanılmaktadır.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

dökerĪk (M2/22), kimisi (M4/20), körpüsünü (ŞK1/34), tek (ŞK2/43), ēdik (ŞK2/114), tėkeri (ŞK16/114), keklik (ŞK16142), küpē (ŞK16/196), türküsü (ŞK17/308), körōlu (ŞK18/82), ilkin (ŞB2/3), yeşillik (ŞB2/82), ūsekden (A3/56), kömür (A3/64), bileklere (A3/196), yüklĪk (K5/4), bendek (K5/7), erkeksen (K5/12), tilki (K7/67), pekey (N1/79), külü (N2/30), küser (ND3/28), kürlēr (ND4/14), hindĪkinden (ND4/76), gereksiz (O10/71), künde (O12/19), öküzleri (Y1/19), kesdi (Y1/23), ürkegler (Y4/59), ėtek (Y4/132), kediye (Y4/290), üfürük (Y4/293), küde küde (Y4/293), kekluġ (Y4/301).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

kirēmid (M2/18), kesesine (M2/28), şükür (M2/41), köye (M3/5), markete (M4/23), kirazıdı (M4/53), mürekkebim (M4/55), herkes (ŞK1/3), löküñ (ŞK2/18), çeket (ŞK2/121), mercimek (ŞK16/13), hökümet (ŞB3/6), şekildedik (A3/11), kerem (A3/13), şeker (A3/76), kilim (A7/11), kirve (K5/18), kebab (K6/124), kirmenini (K7/22), ʿaleykimeselem (N1/20), kilid (N1/93), kelleyi (N2/51), kepenēk (ND4/42), kültürüñ (O7/2), bekir (O8/42), çirkini (O10/90), keleble (Y4/76).

[ḳ] Ünsüzü

Sürekli, ötümsüz ve arka damak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste art (kalın) ünlülerle kullanılmaktadır.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ḳaḫ̄im (M4/9), çıbıḳ (M5/23), inanmᶜamᶜaḳ (M5/33), fışḳırıncı (M6/13), açıḳ (M6/46), ᶜāḳtobrᶜāġda (M7/19), çırḳīḳ (M8/102), saḳḳal (M8/111), ġoñāḳ (ŞK1/30), ġaḳ ġaḳ (ŞK4/40), vaḳ vaḳ (ŞK4/95), yārpaḳların (ŞK4/102), çuḳuryurdlu (ŞK7/15), yᶜataḳ (ŞK8/64), ḳırḫ̄ū (ŞK8/85), ifaḳdi (A1/27), ayaḫ̄ḳavudan (A1/111), ḳaḫ̄iyrıḫ̄ (A1/190), ġaşşıḳ (A8/18), burcaḳ (A8/92), aḥşamaçaḳ (K6/7), ġabıḳ (K6/89), yanāḳlār (K6/130), ḳurāġlıġ (K12/12), dudsāḳ (N1/316), arḳadaşlarına (N2/9), ḳızım (N3/16), ḳoḫ̄ar (ND1/32), yᶜāḳdıḳ, (ND4/19), āḳ (ND4/198), soḳranam (O13/20), tᶜāġ tūḳ (O14/19), ḳonşusu (Y1/9), oḳunacaḳ (Y1/25), ḳırpıcı (Y4/207), ōlaḳ (Y4/292).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

muḥaḳḳᶜāḳ (M3/15), ḳā̆d (M5/14), ḳafiye (M5/28), fā̆briḳa (M6/6), tiriḳōy (M7/5), imḳan (M7/58), erḳannı (ŞK1/26), ḳıral (ŞB4/3), maḳas (A1/73), mᶜaḳaşe (A1/179), aḳıllarına (A8/51), ḥaḳıyla (N1/76), bayrāḳ (ND1/17), sandıḳ (ND4/60), şiḳādlenir (O5/6), ḳᶜākiye (O6/9), rısḳını (O6/25), fırḳası (Y4/93), ḳavelti (Y4/284).

[l] Ünsüzü

Akıcı, ötümsüz ve ön damak ünsüzüdür. GİA'nda hem Türkçe hem de yabancı dillerden alınma kelimelerin başında (Türkçe kelimeler hariç), içinde ve sonunda görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde iç ve son seste kullanılmaktadır.

altı (M1/3), ilg (M1/3), beyle (M1/10), salıṅġaşlar (M1/37), toblum (M5/26), bilmezdim (ŞK1/6), bulutlar (ŞK5/25), dilimi (ŞK5/56), tarlanın (ŞB1/3), ġoláy (ŞB1/8), altınnarı (ŞB1/22), oġlan (ŞB2/4), hele (ŞB2/123), yelli (A4/3), bol (A4/3), yolurduḫ̄ (A4/22), yolma (A4/21), kölge (A8/112), yeşil (A8/122), terlik (İ1/28), dileg (İ5/22), elli (İ5/105), elmī̆y (K2/13), ılıdırdıġ (K9/85), güllē (N1/30), göl (N1/87), mudlu (ND1/22), hō̆le (ND4/44), ġılıç (ND4/57), sō̆lī̆m (O7/6), ulaşmadan (O7/44), ġartallār (O8/38), özel (O9/58), ġoltunda (Y2/4), altındā (Y3/20), dolmuşda (Y3/22), ėlegleri (Y6/46), ġarsılıġlī (Y6/153), çalġı (Y7/10).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ġala (M1/4), milled (M2/39), salçiynān (M2/39), temsil (M5/20), usulu (M6/6), allah (ŞK1/8), meleg (ŞK1/14), kel (ŞK5/11), leblebi (ŞK5/29), çuvalda (ŞK5/38), sultan (ŞB1/15), lāzım (ŞB1/23), helāl (ŞB2/65), ameliniñ (ŞB2/100), ġalbli (ŞB2/126), ezrāl (ŞB2/126), rezilligden (A4/12), ġalını (A8/11), ilaşlara (A8/128), låmba (A9/8), tembel (A13/174), mendilimde (İ1/8), sílayı (İ1/14), televizyonna (İ3/32), çömçáli (İ2/38), evled (İ5/38), felşlig (İ5/43), lireyi (İ5/94), evel (K2/2), ġalaġ (K3/3), ᶜayelle (K3/17), maḥᶜállenin (K10/90), manġāl (K12/179), salamı (N1/16), camālıñ (N1/141), ısdanbıldan (N1/144), ḥamile (ND1/6), sitiliñ (ND4/42), zülüf (ND4/114), måġlub (O9/38), külekde (O9/66), elḥᶜámdülile (O9/100), sülālenin (Y4/35), familyáda (Y4/51), tebliġaT (Y4/285).

[m] Ünsüzü

Sürekli, akıcı ve çift dudak ünsüzüdür. GİA'nda kelime başında, içinde ve sonunda görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

hepimiz (M2/25), yuvalaması (M2/35), dolma (M2/19), yimbir (M6/4), gördüm (M6/54), ġazmayna (ŞK3/7), utanmadıñ mı (ŞK4/153), yarım (ŞK4/175), barmaḳ (ŞK5/32), toġmaġ (ŞK5/116), bulammacı (ŞK5/122), sürerimiş (ŞB1/3), gelmiyoñ (ŞB2/25), gemi̇̄g (ŞB2/32), çimēn (ŞB2/82), kimin (A1/10), men (A1/15), samani (A1/41), burmaḥlarınna (A2/15), sürme (İ1/49), tuman (K3/4), tam (N2/28), atamızsın (ND1/10), onnanērim (ND4/39), maya (ND4/150), corumu (O3/81), yemlimeye (Y1/19), atlammaç (Y1/55), çomçalı (Y4/141), yāmır (Y4/168).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste ünsüzü kullanılmaktadır.

temām (M2/9), adamı (M2/13), mide (M2/40), mindeliynen (M5/6), masanın (M5/16), mʿaddi (M5/25), mʿārabaşındėydi (M6/39), mesilā (ŞK3/3), zaman (ŞK3/9), morálim (ŞK3/23), mavili (ŞK3/61), damatlıḳ (ŞK5/36), namazımı (ŞB1/14), camíya (ŞB2/4), meyvāsı (ŞB2/73), muġarada (A1/35), mumnan (A1/63), maḳas (A1/73), merḥam (A1/162), mercimegin (A1/323), maḥbul (A2/43), mekine (A8/12), mendilimde (İ1/8), malları (İ1/79), muḥammiri (K2/48), ormanda (K7/62), hörme (N1/29), ismimiñ (N1/71), zalimmiş (N2/3), düşmanı (ND1/5), tėmiz (O2/11), kerem (O7/8), mantı (Y4/4), mēvsimine (Y7/5).

[n] Ünsüzü

Sürekli, akıcı ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda kelime başında, içinde ve sonunda görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

annarımız (M1/32), ben (M3/3), nėriye (M3/13), sōnadan (M5/14), inne (M5/17), nenenin (M5/43), yanʿaġlarından (M5/49), dėng (M8/12), genç (ŞK3/54), sıçan (ŞK4/7), inek (ŞK4/15), oynēy (ŞB1/4), göynü (ŞB2/12), buñnu (A1/10), binaḫ (A1/48), ānadıncı (A5/12), davşan (A5/101), innelik (A5/256), reng (A6/89), günnerce (K2/31), ġarannıḳ (K5/64), sene (K6/53), sabınnār (K6/219), ėrkenden, (K7/17), ḥanı (N1/59), dırnānda (N1/90), gelmiyennēr (N1/314), yönümce (N2/46), nar (N3/55), başġan (ND1/13), şanlı (N1/20), saman (ND3/3), siçan (ND3/16), nurdaīna (ND4/21), hindigi (ND4/32), esner (O1/22), soġannı (O1/30), indirrik (O3/50), nasıl (O3/52), beyenmiy (O17/48), tanrı (Y1/3), ḳonşusu (Y1/9), gene (Y1/40), yılan (Y1/69), buynuzuna (Y2/10), incili (Y2/54), yanlız (Y4/9), siñsiñi (Y5/66), uyānıġ (Y5/423), en (Y5/433).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

namazı (M1/17), íntiza (M3/18), nikáhinde (M5/34), normalda (M8/5), niyāed (M8/23), sinī̄ (M8/34), isānnarıñ (ŞK3/4), zindancımız (ŞK3/29), durna (ŞK3/60), nişēli (ŞB1/6), ḥʿayvan

(A1/52), televzon (A5/6), ġurban (K6/3), kirmen (K7/22), fasılnan (N1/22), zencirde (N1/123), ḥavıdındā (ND4/159), mindel (ND5/55), intābı (O1/14), cannarī (O3/62), zurna (O17/2), efendime (O17/20), çoban (N1/10), insan (N3/11), nar (N3/55), vatan (ND1/7), cinsiyeti (ND2/11), aynısından (Y1/147), zengini (Y5/433).

[ñ] Ünsüzü

Sürekli, akıcı ve ön damak ünsüzüdür. Korkmaz'ın burun ünsüzleri (1994: 57) olarak isimlendirdiği nazal n ya da damaksıl n ünsüzü. GİA'nda bazı ağız bölgeleri hariç (Hisar ve Elif köyleri) yaygın bir şekilde işitilen bir ünsüzdür. Gaziantep ağzının ayırt edici karakteritistik ünsüzlerinden biri olarak iç seste ve son seste işitilmektedir.

salāñġaca (M1/38), yidiñ mİ (M2/5), yanarsıñ (M2/12), işiñ (M3/9), saña (M4/6), båbåmıñ (M6/21), doñdurmacı (M6/38), eñ (M6/69), iki biñ on bėş (M6/59), lañ lañ (M8/63), beñzer (M8/118), sáña (ŞK1/5), ġoñāḳ (ŞK1/30), göñül (ŞK17/35), babayıñ (ŞK2/52), ȯrmanıñ (ŞK3/3), eñginnen (ŞK3/15), geñişlİnde (ŞK4/129), ġ‹áydíñ (ŞB1/7), ġ‹ábāhatiñiz (ŞB1/24), deñsizim (ŞB1/40), ḥañı (ŞB2/19), çåġırıñ (ŞB2/23), iñiliyō (ŞB2/55), üñünü (A1/167), doñduġunan (A1/187), yeñi (A1/306), deviñ (A5/47), āşūñ (A5/73), çeñesini (A6/13), puñarı (A5/174), lāñ lūñ (A12/4), cıñırāna (A12/19), ėliñizden (İ1/51), babamıñ (İ2/3), yañarıdı (İ5/101), yeriñe (İ6/58), deñizin (İ6/86), orāñ (K2/7), diñdirmiye (K5/34), ataña raḥmet (K6/129), canıñı ala (K7/112), piñarıñ (N1/6), biñiciler (N1/7), an‹āḥdarıñ (N1/92), kertigliniñ puñarına (N5/4), sittı ḫanımıñ āslī (ND3/11), dam boyuñcāña (ND4/8), öñüne (ND4/38), cinsiñi (ND6/19), ḥakiyeniñ (O5/10), güv‹ēyiñ (O6/52), seniñ kültürüñ (O7/29, siñsiñi (Y5/66), oliyáñiz (Y5/123), doñuçöküye (Y5/41), bunuñ (Y5/421), basbıñar (Y6/29), soñbaḥar (Y6/87).

GİA'nda bazı bölgelerde, damaksıl n ünsüzü eski Türkçe yazılı metinlerindeki gibi **[-ng]** ünsüzüyle kullanılmaktadır. Bu kullanım yaygın olmamakla birlikte bazı kelimelerde şu köylerde Karacaburç, Çarpın (Işıklı), Muratlı, Güllüce, Nogay ve Çukuryurt köylerinde tespit edilmiştir.

yoluñgu (ŞK2/48), ġızıñġı (ŞK2/70), vañgılamıya (ŞK4/40), milletiñge (ŞK6/82), yangışmazdı (M6/26), sañga (A5/14), yüñge (A5/217), donguz (A11/47), soñġuraddan (ND4/32), ġırañġı (Y5/70).

[p] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz ve çift dudak ünsüzüdür. Türkçe kelimelerin başında p ünsüzü bulunmaz. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

top (M1/3), y‹apardıġ (M1/10), ġapıda (M2/32), p‹åtad‹āġ (M5/13), påspåsından (M3/25), parmám (M6/12), tipi (ŞK2/17), peh (ŞK3/156), pisik (ŞK4/6), yarpaḳları (ŞK4/10), patlaḳ (ŞK4/110), pēkey (ŞK18/45), köpēk (ŞB2/7), ėpeyi (ŞB2/20), pırıldiyo (ŞB2/85), pişbirigli

(ŞB2/103), aparır (A1/81), çöpü (A1/83), lop (A1/111), küp (A1/156), köpük (A1/253), tepeler (A3/56), ipek (İ1/25), arpa (İ2/36), çapıT (İ3/40), topal (İ7/20), yarpīz (İ8/7), pammıġı (K5/25), hoppa (K5/103), ġarpızdān (K6/104), pirpirim (K6/104), pişiriyō (N1/36), paramp‹arça (N5/40), pinti (N6/17), parıldıyan (ND1/16), kepenēk (ND4/43), ġapalı (ND4/60), kerpiç (O1/17), pısġīr (O3/36), çapalaġ' (O3/82), parparıl (Y2/51), tepsi (Y4/101), sopa (Y4/199).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

pişmaniye (M1/31), pilav (M2/20), peçİc (M2/25), şekerpāre (M3/5), portaḫal (M3/13), pasac (M6/18), pir sultan abdaldan (ŞK1/9), ġompile (ŞK2/20), peyḫambarıñ ġavlı (ŞK2/69), peşete (ŞK17/60), payamı (ŞK17/86), petirolcüymüş (ŞK17/98), patatis (ŞK17/323), pencereden (A3/198), parḳlıymış (İ3/27), paturon (İ7/2), perişān (İ7/14), pasdanecilerde (İ7/34), pençe (K6/93), perzivaḫ (N1/115), sepetden (N5/31), şampiyaniyna (ND6/34), pulis (O6/8), capḥanadā (O7/47), pontürü (O7/48), misāfirpervellig (Y4/86), pendir (Y6/127), papıç (Y2/53).

[P] Ünsüzü

p-b arası bir ünsüzdür. GİA'nda kelime başında, içinde ve sonunda görülmektedir.

ġaPlan (M6/50), araP (ŞK2/5), toPrā (ŞK2/57), yaPdi (A1/19), hePsi (A1/42), niziPde (A1/106), iPi (A3/293), aşıḳ ġariPden (A5/3), mektuP (K2/50), aPdallar (K4/22), dePdik (K5/2), mirḳoP (O1/12).

[r] Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir. Kelime başında söyleyişi kolaylaştırmak amacıyla **[r]** ünsüzünün önünde ünlü türemesi görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

birigdirmişdİk (M1/15), cayır cayīr (M2/139, ördeglĪ (M2/16), bard‹āġ (M10/20), ḫarıl ḫarıl (M10/20), ‹aġdarrız (M11/18), ōrgendim (ŞK1/6), bir (ŞK1/15), zorlār (ŞK2/156), var (ŞK3/20), üraşıyom (ŞK4/10), ġarġa (ŞK4/40), türkücüydü (ŞK13/152), yuvarlaḳ (ŞK14/12), poyraza (ŞK14/19), ġırḳ (ŞK15/20), demirçiōlu (ŞK15/32), ġurtarıncı (ŞK16/33), ġurd (ŞB2/3), ġarĪniñ (ŞB2/3), ġårdeşim (ŞB2/41), artıḫ (ŞB2/67), burçaḳ (İ1/38), ėrkegler (İ5/116), yėre (K4/4), urġadıḳ (K5/3), töresin (K6/20), köroġlu (N1/3), ayrıldı (N1/17), türlü (N3/9), türgçe (N7/32), yüregĪ (ND1/7), türklük (ND1/22), ormandı (ND6/3), emzir (ND6/36), dürüm (ND6/79), corumu (O3/81), bar‹āġ (O5/13), aradan (Y3/12), ürkegler (Y5/59), çuḫur (Y5/193), sùrdā (Y6/2), yarımı (Y6/51).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

ıramazanın (M1/3), miyān şerbedleri (M1/11), birāber (M1/18), ḫamur (M10/8), merkezde (ŞK1/6), rasaf (ŞK1/21), kerván (ŞK2/3), ırız (ŞK2/5), ġurbanım (ŞK13/80), arvaTlar (ŞK13/137), ‹aşireTleriñ (ŞK15/51), tereziniñ (ŞB1/22), nehire (ŞB1/25), ėvran (ŞB2/55), ḫarman (ŞB3/16),

asger (İ1/10), ġundura (İ1/28), esmer (İ4/4), tirenin (İ4/13), ziyaradın (İ5/8), berber (İ5/121), horuz (K1/9), saḥreye (K2/4), ürüyasında (2/20), bazar (K6/2), çorab (K6/31), hörmet (N1/29), tereddüd (N1/47), miras (N1/66), ġıralıñ (N4/26), ġumbara (ND1/75), rahmedlig (ND5/48), ráḥmine (O1/4), bereked (O5/43), zırambı (O7/73), habár (Y3/3), ḫamurunu (Y4/5), maġaralarda (Y6/6), sirketi (Y6/38).

[f̂] Ünsüzü

Sızıcı ve titrek bir söyleyiş özelliği olan ünsüzdür. GİA'nda yaygın kullanılan bir ünsüz değildir. Bu ses, daha çok Nizip, Karkamış ve Oğuzeli ilçelerinde duyulsa da Şehitkamil, İslahiye ve Araban'da da dağınık olarak örnekleri görülmektedir. Bu ünsüzün kendinden önceki ünlüyü de yarı kalınlaştırdığı örnekler de tespit edilmiştir.

bif̂ (ŞK2/33), buf̂nu (A1/10), yapaf̂lar (İ1/146), olaf̂aġ (İ1/157), taf̂lanın (İ2/46), ḫamıf̂ıñ (K6/130), yımıf̂ta (K6/218), ġavıf̂ıllar (K6/218), ġaf̂f̂aḫday (K9/73).

[s] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümsüz ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

sırtına (M1/7), sıcʿāġ (M1/12), sürmiyē (M1/22), salınġaçlar (M1/33), ses (M2/34), sōlėym (M6/2), yūsek (M6/36), ıslarḳan (M8/111), sarı (ŞK1/38), sōḳda (ŞK2/19), pisliyisa (ŞK4/17), sinek (ŞK4/25), savaşdīni (ŞK15/26), assınıllar (ŞK15/49), sizden (ŞB2/8), solunda (ŞB2/32), sözüne (ŞB3/3), sekiZ (İ1/3), suvan (İ1/16), sürüsünün (İ2/16), soyarsın (İ5/192), sürmesi (K4/17), sel (K5/31), üsdüne (K5/19), basıġ (N1/10), isdiyinçeg (N1/10), çelimsiz (N1/65), suy (N1/81), sessiz (N2/4), sevimli (ND1/17), serin (ND1/43), aslánímī (ND1/62), sürēgli (ND2/7), sıçan (ND3/4), susādım (ND3/17), soñguraddān (ND4/32), somurūr (O1/14), südüm (O4/34), ögsüzüm (O6/2), sintirmedim (Y1/26), savúşdurıyım (Y1/39), sindi (Y7/109), belesir (Y7/101), seyde (Y7/99).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

söhür (M1/19), tel ḥalvasī (M1/31), sos (M2/39), ġʿayısı (M3/10), suframız (M4/16), esas (M6/3), somun (M6/7), sʿāde (M8/3), elbisī (M8/10), vesēt (ŞK3/3), dōsdā (ŞK2/129), saʿāt (ŞK4/175), āsıl (ŞK15/7), cins (ŞK15/8), sarayda (ŞK15/61), sīyahate (ŞB1/3), ʿābdesimi (ŞB1/14), bosdan (İ1/46), seyisīmiş (İ2/11), hēsáb (İ4/6), nōsanısa (İ5/85), sandīn (İ5/111), sabaḫ (K2/23), is (K3/15), mısdafa (K5/7), süriyeden (K5/38), sekiye (K7/23), mevsimi (K9/4), mayısın (K9/10), fasılnan (N1/22), uruġsād (N1/292), cesür (N1/293), sobalārın (ND2/2), maḫas (O1/26), temsil Y2/32), asbab (Y2/45), mesa'fesine (Y4/104), sifalı (Y7/136), isallā (Y7/115).

[ş] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı ötümsüz ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

simid åşı (M1/20), båşladıġ (M7/7), ʿaġşam (M7/112), ēydirmiş (ŞK1/16), ġaşı (ŞK1/22), şol (ŞK2/25), aşşāda (ŞK3/20), arḫadaş (ŞK3/52), nişlėye (ŞK5/59), eşginiñ (ŞK6/24), çoḫuşūr (ŞK7/34), dēşir misiñ (ŞB1/16), düşkünmüş (ŞB2/4), şıb şıb (ŞB2/120), ġış (A1/3), işıgi (A1/8), yeşil (A1/68), şişki (A1/73), ġonuşmazzıḫ (A1/104), şuġġudaḫ (A3/93), yedmiş yeddi (A4/7), eşşeglere (A4/10), yerişmişdi (A7/3), ġaşşıḳ (A8/18), davşan (K2/21), dişinde (K2/23), yoldaşıñ (N1/262), ġarşısına (N2/19), arāşdíriyo (N2/22), yaş (N6/16), ḳoşā ḳoşā (ND1/72), başġa (ND2/15), köşeg (ND4/122), şibşifi fadımā (ND5/2), gözyaşı (O4/6), ġuşānır (O5/31), şindik (O6/8), çavùş (O7/40), gişiler (Y1/18), şuşadī (Y1/50), çüşşō çüşşōva (Y4/297), beşirliyig (Y5/19), şen (Y6/67).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

miyān şerbedleri (M1/11), neşeli (M1/38), ḫåşıl (M7/30), müşderiyē (M7/40), çeşidi (M7/63), maşallā (ŞK5/87), şeker (ŞK6/7), keşiş (A4/34), şıḫ (A7/3), ilaşlara (A8/128), ateşe (K1/5), baḫşiş (K3/6), uşʿāḫdıḫ (K10/12), şaḫ (K12/3), şafaḫnán (K12/16), nişannādıġ (K12/123), sarḫoş (N1/34), şaḥbazlarım (N1/314), çeşme (N4/4), şanlı (ND1/20), şiḳādlenir (O5/6), paşam (O6/42), şartım (Y1/64), şişeyle (Y1/74).

[t] Ünsüzü

Süreksiz, ötümsüz ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

utuzunca (M2/26), etler (M2/37), alt (M3/5), āntebē (M3/13), türkü (ŞK3/9), kütügü (ŞK3/7), tel (ŞK3/60), tözü (ŞK4/168), tıḫıl tıḫıl (ŞK6/41), tütüt (ŞK6/51), ortut (ŞK6/72), pıtış pıtış (ŞK8/97), torunumsun (ŞK12/2), otus (ŞB2/45), oturuyo (ŞB2/59), üsti (A1/33), tanimiyrıḫ (A1/59), topaç (A1/187), tükerim (A2/52), üterdi (A5/111), tikenimi (K1/4), yetgili (K12/7), çatışma (K12/24), toġlu (N1/21), tuz (N2/32), tilkiye (N8/67), bütin (O3/10), dutsāḳ (O9/43), atlammaç (Y1/55), çıtır çıtır (Y4/14).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde kelime başında, içinde ve sonunda **[t]** ünsüzü kullanılmaktadır.

terʿaváḫden (M1/18), tasımız (M2/20), tarafında (M3/5), temsil (M5/20), melmeketde (M6/17), åtaş (M6/28), imalatımı (M7/7), tezēke (ŞK1/8), sultan (ŞK1/9), díġġat (ŞK2/18), çeket (ŞK2/121), paltō (ŞK2/124), sāntıranc (ŞK3/132), tohtur (ŞK6/30), tȭbe (ŞK6/89), telsizī (ŞK7/104), nöbet (ŞK12/22), sī́yahate (ŞB1/3), terezíniñ (ŞB1/22), cömātim (ŞB2/8), taḫda (A1/20), saʿate (A1/92), etirafda (A1/107), tilfiz (A3/15), ġurbete (A3/24), ḥazireti (A5/54), tazı (K2/21), tuvalit (K4/30), taḫsı (K6/13), vatan (N1/6), tereddüd (N1/47), serveti (N1/189), tarihte

(N2/86), pintiy (N6/17), intābi (O1/4), temizlerdi (O1/15), işāreti (O6/12), kitliyim (Y1/48), teşt (Y2/38).

[T] Ünsüzü

[**t-d**] arası ses değerine sahip bir ünsüzdür. GİA'nda yaygın olarak hem Türkçe hem de yabancı dillerden alıntı kelimelerde kullanılmaktadır.

geTmedim (M6/2), aTmış (M6/4), otuz alTı (M6/7), pırTmış (M6/15), boşalTdılar (M6/25), müşTereler (M6/35), yėTTi (M6/96), şarTlarına (ŞK2/4), bulüTlandı (ŞK2/42), gevşeTdim (ŞK6/86), malaTyadan (ŞK7/127), defTerne (ŞK7/132), (ŞK11/33), aşireT (ŞK13/16), saraTlar (ŞK13/20), çıT çıT (ŞK13/158), baTdū (ŞK14/10), ḥayaT (A1/25), oTlar moTlar (A1/57), muraTdan (A1/101), gıT sıT (Y5/211).

[v] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü ve dudak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

severēgden (M1/10), çevirtdİrmiş (M7/107), alavere (ŞK2/4), güvenilik (ŞK2/9), yuvallaniyo (ŞK3/8), ayvāzı (ŞK3/79), varımış (ŞK18/14), vız vīz (ŞK18/326), yavaş (ŞB1/63), cev cēv (ŞB1/86), çevreden (ŞB2/11), suvadıḫ (A1/171), vericāḫ (A4/31), buvam (A4/87), üvez (A5/178), ava (K2/19), davşan (K2/21), duvaḳ (K3/3), zırvalar (K5/106), dövdürüller (K9/99), çevirmen (N1/6), yåv (N1/130), cıvīn (N6/7), ʿayaġġavı (O5/7), güvegiyi (O6/54), ġırvanmış (Y3/9), ḥùvvā ḥùvvā (Y4/295).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır

hava (M1/12), bʿaġlava (M1/35), ġʿahveleri (M2/24), mütevāzi (M5/27), ġıravad (M7/83), düvenim (M8/11), cevizİ (M9/13), kevran (ŞK2/20), ġuvvadlanmış (ŞK18/55), pelivansıñ (ŞK18/98), vezirnēn (ŞB1/5), ḫayvanımıñ (ŞB1/13), meyvāsı (ŞB1/73), ḥavalandım (A1/121), vasíyeT (A3/297), dev (A5/27), vücutundaḫı (A5/189), kirve (K5/18), avazı (K5/106), vallaḥā (K10/2), evlet (N1/111), ḫavudlarına (ND4/44), mavı (ND4/45), valinin (O6/4), vaḫıd (Y1/30), pilavın (Y4/122), ġavvaġda (Y4/220).

[w] Ünsüzü

Sürekli, sızıcı, ötümlü çift dudak ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

uwaḳ (M6/27), diwam (M7/7), ġawuġlara (M7/31), diwamlı (M7/100), öwel (ŞK3/16), tawùġ (ŞK7/32), warıdı (ŞK7/149), ġåwùrırdıġ (ŞK7/178), yåw (ŞK9/86), war (ŞB1/11), tawar (A1/164), sawudi (A1/183), ġawın (A1/268), dawıl (K9/24), ġuwār (N1/96).

[y] Ünsüzü

Sürekli, akıcı, ötümlü ve yarı ünlü özelliği olan bir ünsüzdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

oyun (M1/4), yiyeceglerimizī (M1/13), cayır cayīr (M2/13), çaylar (M2/24), yėdi (M3/4), yolda (M5/12), yıllıġ (M7/18), yōudu (ŞK1/7), boynuna (ŞK2/53), yüssüg (ŞK2/144), yuvallaniy (ŞK3/7), yī̇tler (ŞK4/52), yarpaķları (ŞK4/102), yaḫışır (ŞK5/36), gėydir (ŞB2/18), bėyle (ŞB2/85), yummālānıġ (ŞB2/103), ġorḫiyrım (A1/7), yuḫuya (A3/8), böyüy (A4/34), ġoyunçi (A7/14), yuḫalmazdıḫ (A8/86), yıġıntı (A12/85), yüce (İ1/21), ayran (İ1/68), gėyig (İ5/14), yaġdıracaķ (K5/42), sayġı (K7/38), ėyilig (K7/73), bey (N1/7), suy (N1/92), boylu (N1/104), yoncā (ND4/8), yayliya (ND4/116), yorum (O14/20), yaḫın (Y1/9), saydūm (Y4/35), yasdū, (Y6/153), sėy (Y6/163).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

yanı (M1/6), yārdım (M3/17), yare (M8/54), ıġdıyar (ŞK7/98), ḫakiye (ŞK7/130), dünyāya (ŞK8/22), ḫåyāsızım (ŞB1/40), hayvan (ŞB2/6), ḫeyirlerine (A1/19), ḫayaT (A1/25), zayif (A2/30), fayda (A2/64), ʿayvayı (A12/13), ziyaradın (İ5/8), ġıyamád (İ6/74), cumuriyetī̇ (ND1/8), hediye (ND1/75), meyli (O10/37), peyḥambarımıza (O11/5), ġıyafatī̇zdan (O14/5), ḫırisdiyannarıñ (O16/5), aylāsı (Y1/18), meyrem (Y4/10).

[z] Ünsüzü

Sürekli, ötümlü, sızıcı ve diş eti ünsüzüdür. GİA'nda ön, iç ve son seste görülmektedir.

Türkçe asıllı kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

biz (M1/16), ġızım (M5/11), buzlā (M5/18), çözgücū̄ (M7/22), göz (M7/23), vızılıyım (ŞK4/43), üzülüyo (ŞK4/80), çızġı (ŞK4/84), uzadamamış (ŞK11/26), biyaz (ŞK13/123), yıldız (ŞK14/9), sekizinci (ŞK14/34), duzlu (A2/28), aġziyan (A2/107), üzümleri (A9/36), cızzıġ (A10/57), donguz (A11/47), ġuzusuylā (İ1/15), yaz (İ5/36), denizē (İ6/91), ġızılcīġ (K6/90), dızz (K7/53), bòġazımıza (K11/11), gündüz (K12/169), dize (N1/83), zorlar (N1/246), zıblıyo (N2/43), omzuma (N2/54), tozu (O6/45), āzamadım (Y1/21), buynuzuna (Y2/10), ġarpız (Y4/95), üzerine (Y4/102), güz (Y6/82).

Yabancı dillerden alınma kelimelerde ön, iç ve son seste kullanılmaktadır.

zengin (M1/35), zerde (M1/34), zaman (M6/6), nergizē (ŞK1/14), mırazın (ŞK11/54), zulum (ŞK13/45), üzellik (A2/49), ziyaratá (A2/63), ezen (A2/91), zencilli (A10/46), ceneze (A11/58), zatan (A11/79), tenezil (İ6/14), arazí (İ6/21), ezrāl (İ6/80), ezelī̇ (K6/12), zeytin (K6/90), azab (K7/110), perzivaḥ (N1/116), zalimmiş (N2/3), ḫazreti (O6/24), zigri (O6/28), lüzum (O6/55), zurnalār (O7/6), intizamı (O9/37), namazıñı (Y1/19), zibilliē (Y1/42), zùbun (Y4/129), zevallıġ (Y6/7).

[ᵍ]Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[ᵍ]** ünsüzüdür. yapacāᵍsan (Y1/65).

[ˁ]Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[ˁ]** ünsüzüdür. Türkçeye Arapçanın etkisiyle geçmiş bir ünsüzdür. Merkez ağzında yaygın olmakla birlikte Gaziantep'in Suriye ile sınırına yakın yerlerde daha yaygın işitilen bir ünsüzdür. GİA'nda sadece alıntı kelimelerde görülmez, aynı zamanda Türkçe asıllı kelimelerde ön ve iç seste işitilen bir ünsüzdür.

bˁārırdıġ (M1/5), sıcˁāġ (M1/12), dˁāvedlerimizi (M1/29), sˁā (M2/15), tˁāġ tˁāġ (M2/33), salıncˁāġ (M3/20), ˁablan (M5/7), pˁåtadˁāġ (M5/14), ˁanˁaġdır (M6/7), bˁāzi (ŞK1/44), lˁaḥmecin (ŞK2/79), duˁāyı (ŞK4/124), meşlˁāʰi (ŞK7/62), namızlˁām (ŞB1/14), ḫˁånımıñ (ŞB1/18), ˁayni (A3/166), ḥˁáyvanların (A3/285), ˁammisĪ (İ1/136), ˁālıyan (İ5/103), ˁayeldi (K4/32), faˁāl (K6/49), bˁeʸle (K6/88), ˁaleykimeselem (N1/20), misˁāyidmiş (ND3/24), ġˁadek (O2/9), ayˁaġda (O2/12), ˁömiĨ (O3/4), ˁāyib (Y2/4), saˁāT (Y4/23), ˁāmmisi (Y4/165), çıḫˁatdıdıġ (Y5/385), ayˁeglerimin (Y5/411).

[ʰ] Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[h]** ünsüzüdür. GİA'nda ön ve son sesteki az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

ʰalbigi (M3/3), allaʰ (ŞK2/153), meşlˁāʰi (ŞK7/62), pådişaʰ (ŞB1/3), ʰele (ŞB1/6).

[ʳ]Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[ʳ]** ünsüzüdür. GİA'nda kelime başında ve sonunda görülmektedir. Bu ünlü genellikle, geniş zaman ekinin üçüncü çokluk şahıs ekindeki **[r]** ünsüzünde görülmektedir.

mesilā fontenteni, biliʳsiñ (M8/16), meşūʳ (M8/30), çobannaʳ (ND4/23), onāēʳim (ND4/23).

[ᵛ]Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[ᵛ]** ünsüzdür. GİA'nda kelime başında ve sonunda görülmektedir. aᵛrad (Y1/7).

[ʸ] Ünsüzü

Boğumlanma yeri zayıf ve düşmeye meyilli **[ʸ]** ünsüzdür. GİA'nda iç ve son seste görülmektedir.

eʸēr (ŞK2/13), båbåʸit (A12/7), evlenemessiʸiz (N8/38), nēʸse (Y1/23).

2.2.2. Ünsüz Olayları

2.2.2.1. Ünsüz Benzeşmesi

Söz içinde veya sözler arasında komşu olan seslerden birinin diğerini etkileyerek kendisine benzetmesi benzeşme diye adlandırılır. Bu olay sonucunda, bir sesin diğer sesi tamamıyla veya kısmen kendisine benzetmesi mümkündür (Ceritoğlu, 2013: 254). GİA'nda da ünsüzlerin boğumlanma özelliklerine bağlı olarak, ünsüzler arasında benzeşme görülmektedir. Bunlar, bir

ünsüzün diğer ünsüzü kendisine kısmen ya da tamamen benzetmesine göre uzak ya da yakın benzeşme; benzeşmenin yönüne göre ise ilerleyici veya gerileyici yönde görülebilmektedir.

2.2.2.1.1. Yakın Benzeşme

Yakın benzeşme, komşu iki ünsüzden birinin diğerine boğumlanma niteliği bakımından kısmen ya da tamamen benzemesidir. GİA'nda yaygın görülen bir ünsüz benzeşmesidir.

şinni (M2/17), merdivenni (M2/16), ramāzannıġ (M4/3), inne (M6/13), gennine (M7/75), ʿanniyasın (M7/105), asseydim (M8/23), ayrannı (ŞK2/78), eñginnen (ŞK3/15), avsınnansın (ŞK4/95), ışġınnarı (ŞK6/36), ġıssā (ŞK8/64), fıllanıyū (ŞK12/11), dinniyēg (ŞB1/6), ġurşunnar (A1/71), innim (A1/133), gelinnıḫ (A1/212), burmaḥlarınna (A2/15), tennimiş (A3/46), sōlellerdī (İ1/44), içellerē (İ3/73), oynallar (K4/3), serbessiñ (N1/154), çıḫınnallar (ND4/184), tallıya (M9/33).

2.2.2.1.2. Uzak Benzeşme

Bir kelimede yan yana olmayan, birbirinden uzakta olan iki ünsüzden birinin diğerini boğumlanma yani çıkış yeri bakımından kendisine benzetmesi olayıdır. GİA'nda şu örneklerde ünsüzler arasında uzak benzeşme görülmektedir.

çocuġlarnan (M1/4), süynan (M1/13), bâbâmnan (M6/21), bunusunnan (M8/60), ācabuşlularınan (ŞK2/144), ayaġımnan (A1/135), doñduġunan (A1/187), asbabayin (A1/225), davılnan zurnanan (K4/4), ayıynan (ND2/21), ġuyruġumnan (ND3/9), ḫırḫızlallār (O19/66), arabalarnan (Y6/142).

2.2.2.1.3. İlerleyici Benzeşme

GİA'nda ilerleyici yönde ünsüz benzeşmesi yaygın görülen bir ünsüz benzeşmesidir. Batı Grubu ağızlarını diğer ağız bölgelerinden ayırt edici bir ses benzeşmesidir. GİA'nı Batı Grubu ağızlarına bağlayan karakteristik bir özelliktir. GİA'nın I., II., ve III. Ağız Bölgelerinde ilerleyici benzeşme daha yaygındır. Ancak alt ağız bölgelerinden ... gerileyici benzeşme daha fazla görülmektedir.

bayannar (M8/13), şinni (ŞK17/66), bunnar (ŞK18/225), arġıyannarā (ŞK18/285), sancılanannarā (ŞK18/285), dinniyēg (ŞB1/6), innim (A1/133), ġarannıḳda (A5/102), ġayınnarımızā (A8/28), benne (A8/28), cannī (İ3/23), annaşıyūlar (İ5/55), üssüne (İ6/16), yaşınnan (K2/15), günnerce (K2/31), gelinnī (K4/33), ūzünnen (K5/88), borannı (K5/96), günnük (N1/120), dāġısdannı (N1/174), ġaramannan (N1/240), çobannar (ND4/37), assında (O5/15), çörtenne (O5/36), günnüzī (O7/22), ʿaydınnıġ (O9/63), ġoymalıymíşşin (Y5/387).

2.2.2.1.4. Gerileyici Benzeşme

Gerileyici ses benzeşmesi, kelime içinde önce gelen sesin, sonraki sese boğumlanma niteliği bakımından kısmen veya bütünüyle benzeşmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 105). GİA'nda gerileyici ses benzeşmesi, ilerleyici benzeşmeye göre daha az görülen bir ses benzeşmesidir.

yimessē (M4/18), ġassa (M6/56), çīrıllardı (M6/55), ʿayʿarliyamassā (M7/54), heyilli (M7/109), ḫazıllarḳan (M8/3), asseydim (M8/23), dınnʿāġlĭġ (M10/6), bussuñ (ŞK2/110), yuvallaġ (ŞK5/6), üzellik (ŞK6/43), bunnuna (ŞK6/50), bālallarıdī (ŞK12/19), assınıllar (ŞK15/49), ḫabelliʸmiş (ŞK18/224), bēglellerimiş (ŞK14/224), ġannı (ŞK18/285), getirmissin (ŞK18/352), zebzemizi (A5/151), üsse (İ3/11), inanıllarıdī (İ5/161), anaḥdallar (N1/93), dillermiş (N1/116), bissürü (N1/186), yassın (O9/72), annının (Y2/5), ġırıssīn (Y5/201).

2.2.2.1.5. Tam Benzeşme

Komşu olan iki sesten biri diğerini her yönüyle benzetiyorsa, benzeşmenin bu türü tam benzeşme olarak adlandırılır (Ceritoğlu, 2013: 254). GİA'nda ünsüzler arasında tam benzeşme şu örneklerde görülmektedir.

ġannımı (M4/9), ossuñ (M5/5), inanmassın (M5/40), inne (M6/13), zincilli bedesdenden (M7/6), cannandırırıġ (M7/12), tüllü (M7/24), ġʿaynadmassā (M7/52), köşgeller (ŞK2/119), siñilleniyēm (ŞK7/187), oruş dutmassañ (M4/6).

2.2.2.1.6. Yarım Benzeşme

Bir kelimede yan yana ve aralıklı olarak bulunan seslerden birinin ötekini boğumlanma özelliklerinden bir veya ikisi bakımından, yani kısmen kendisine benzeştirmesi olayıdır (Korkmaz, 2010: 241). GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

ombeşinde (ŞK144), ġamb (İ2/92), ısdambùlıñ (O19/31), ambaríy (O2/18).

2.2.2.2. Aykırılaşma

Bir dil biriminde yer alan seslerin çıkış yeri veya çıkış biçimi bakımından birbirinden uzaklaşmasıdır (Karaağaç, 2010: 63). GİA'nda genellikle yabancı dillerden alınma kelimelerde görülmektedir.

ufʿaḳTı (M6/65), ufʿaḳdı (M6/65), çalışdıḳ (M6/97), işdē (M7/12), bʿāsdırdıġ (M7/13), müşderi (M7/40), melmeketde (M6/17), ġėtdim (M9/42), tutduġ (M10/27), ocaḳdan (ŞK4/140), isdelleridi (ŞK7/46), fısdıġ (ŞK7/48), çitden (ŞK8/30), eşşekden (K6/87), atdan (K6/87), filcan (M9/9).

Aykırılaşma, GİA'nda kelime kök veya gövdelerine eklenen eklerde görülmektedir.

tobçu (M1/5), tebside (M1/14), ifdardan (M1/16), elegtirig (M1/17), ḥafdá (M2/19), hebsi (M2/21), işde (M5/7), pasdaniyi (M5/16), pasdadan (M5/17).

2.2.2.3. Ünsüz Uyumu

Korkmaz tarafından ünsüz uyumu; kelimelerin eklerle genişletilmesi sırasında veya yan yana gelen hecelerde tonlu ünsüzlerden ve ünlülerden sonra tonlu; tonsuz ünsüzlerden sonra genellikle tonsuz ünsüzlerin gelmesi temeline dayanan uyum şeklinde açıklanırken (2010: 232); Coşkun, ünsüz uyumunun yazı dilinden çok konuşma dili ile ilgili olduğunu ifade etmektedir (Coşkun, 2010: 80).

GİA'nda ünsüz uyumu, bazı ses ve ses olaylarının neden olduğu durumlar nedeniyle bozulsa da genellikle sağlamdır.

severēgden (M1/10), tegral (M1/11), simidcilerdē (M2/16), acıġdī (M3/3), raḥmedlig (M3/12), iġdidardeydi (M6/23), alacʿāġdım (M7/24), bilmezdim (ŞK1/6), elimden (ŞK1/6), āntibde (ŞK1/18), evden (ŞK2/38), ḫısımlıġ (ŞK2/69), gōsüncügde (ŞK2/80), ḫoşça (ŞK2/99), ıġdiyār (ŞK2/109), evvelce (ŞK2/136), çīdlamış (ŞK175), āmbalasçim (ŞK17/102), iresulgiliñ (ŞK17/121), çıġdında (ŞB1/5), ʿāġırlīnca (ŞB1/18), yeşilligde (ŞB2/83).

GİA'nda tonsuzluk ve tonlululuk bakımından ünsüzler arasında bir uyum vardır. Fakat bazı eklerin tek şekilli olması, ünsüz uyumunu bozmaktadır. Görülen geçmiş zaman ekinin, bulunma ve ayrılma hâli ekinin çoğunlukla **[d]**'li biçimlerinin; isimden isim yapım eki **[+CI/+CU]**'nun ise bazen **[c]** bazen de **[ç]**'li biçiminin kullanılması ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

tobçu (M1/5), ālışġannıġ (M1/14), birigdirmişdīk (M1/15), geşdik (M5/16), birinçi (M6/2), digdirdim (M6/14), tarafda (M7/26), geşdigde (ŞK1/34), gēlişdirīr (ŞK2/76), āçabuşdan (ŞK2/144), posdallının (ŞK2/145), kilisde (ŞK3/16), dermirçīm (ŞK3/93), yātduñ yillerē (ŞK17/98), gelīnçek (ŞK17/160), ifaḳdi (A1/27), geçecaḫdi (A1/33), yolçí (A3/111), çārinçi (A11/50), düşünçük (A13/65), yapīnçı (K5/84), aḥşamaçaḳ (K6/7).

Diğer taraftan GİA'nda kelime kök ve gövdesinde iç seste yan yana gelen iki tonsuz ünsüzden birinin bazen tonlulaştığı görülmektedir. Bu durum ise ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

usdalıġ (M4/12), çū küfde (M4/16), hafdá (M5/27), ġısġanmış (M5/32), ḫatdʿá (M5/35), desden (M5/44), isdedīmiz (M6/6), ʿanʿaġdır (M6/7), mısdafa (M7/59), ēşgili (ŞK2/78), hindisdanı (ŞK2/102), tebsilerín (ŞK2/140), başġa (ŞK3/70), toġtor (ŞK173), çifde (İ1/65).

GİA'nda bazı tonsuz ünsüzlerin yarı tonlu olarak kullanılması da ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Çok yaygın bir ses olayı olmasa da şu örneklerde tespit edilmiştir.

geşTi (ŞK2/35), yaPdığımız (A1/156), aḫTarırdıḫ (A1/161), mıraTda (A2/109), pısıḫTan (A2/123).

2.2.3.4. Ünlü-Ünsüz Uyumu

Türk dilinde ünlüler ve ünsüzler bir uyum dahilinde bir araya gelmektedir. **[k, g, ķ, ġ, ñ, ğ]** gibi ünsüzlerin yanlarındaki ince ünlüleri kalınlaştırma etkileri yüzünden yalnız bir hecesi kalınlaşmaya uğramış ünlüsü ince sıradan kelimelerde, kaybolmuş bulunan ünlü uyumundaki bozukluğu gidermek için ünlülerin değişen incelik niteliğinin ünsüzlere aktarılması yoluyla kelimenin genel söylenişini başka bir şekilde yeniden devam ettirmeye dayanan uyum (Korkmaz, 2010: 230). Bu uyum vokallerin hepsi ile, konsonantların ise bazıları ile ilgilidir. Türkçede vokallerle ancak bir uyum çerçevesi içinde bir araya gelen konsonantları Türkçe kelimelerde k, g, ğ (yumuşak g), ince l ile ancak e, i, ö, ü vokalleri; ķ, ġ, ğ (ğı), kalın l ile de ancak a, ı, o, u vokalleri bir arada bulunabilirler (Ergin, 1985: 75). Bu doğrultuda GİA'nda ünsüz ve ünlü seslerin bir araya gelmesinde bir uyum vardır. Ancak bazen bazı ağız bölgelerinde ünlü-ünsüz uyumunun bozulduğu örnekler tespit edilmiştir.

gȗlistān ġımı (ŞK2/7), çıḫarḫan (ŞK2/12), dȏşdȗmüz kimi (ŞK2/97), dezzeminki (ŞK2/120), bu toġtullārḫı (ŞK17/9), dedím ķı (ŞK17/129), getiriciñizkinem (ŞK18/12), bāġmışķınā (ŞK18/27), çüküre (ŞK 18/338), namaz ġılāḫan (ŞK18/443), gezerken (ŞB1/5), eyiliyo ḫu (ŞB2/35), ķaḫduḫuna (A5/53), defnederke (A11/57).

Bazı ağız bölgelerinde çeşitli ses olayları ve **[ḫ, ḫ, ķ, ġ, ñ]** ünsüzlerinin yanındaki ince ünlüyü tamamen ya da kısmen kalınlaştırıcı etkisinden dolayı ünlü-ünsüz uyumu bozulmaktadır. Yukarıda bahsedilen ünlü-ünsüz uyumu bozulmaktadır.

yisíñ (ŞK17/44), áķmēni (ŞK17/57), ēvuña (ŞK17/68), yātduñ yillerē (ŞK17/98), nineycıñ (ŞK17/103), ȏbsíñ (ŞK17/186), geláḫ (A1/3), elemėdıḫ (A1/3), işıġiyizi (A1/8), götürürduḫ (A1/11), gidaḫ (A1/60).

GİA'nda bazı ağız bölgelerinde **[f, ç, ş, n, y]** ünsüzlerinin yanındaki kalın ünlüyü tamamen ya da kısmen inceltici etkisinden dolayı ünlü-ünsüz uyumu bozulmaktadır.

işıḫ (A1/9), ifaġ (A1/9), yapamiyríḫ (A1/23), samani (A1/41), raḫmetliḫ (A1/47), vırıliy (K2/22), yarışmiya (K7/18), z‹áyif (K7/41).

2.2.4. Ünsüz Değişmeleri

Bir ünsüzün yerini başka bir ünsüze bırakmasıdır. Türkçede ünsüz değişmeleri, tonlulaşma, tonsuzlaşma, sızıcılaşma ve akıcılaşma şeklinde görülmektedir. GİA'nda ünsüz değişmeleri; tonlulaşma, tonsuzlaşma, sızıcılaşma ve akıcılaşma başlıklarında incelenmiştir.

2.2.4.1. Tonlulaşma

Tonlulaşmayı Korkmaz iki şekilde açıklamaktadır: 1. Ünsüzlerin boğumlanması sırasında, ciğerlerden gelen havaya ses tellerinin titreşerek ton vermesi, ünsüzlerin tonluluk niteliği

kazanması; 2. Tonsuz p, ç, t, k gibi ünsüzler ile biten kelimelerin sonuna ünlü ile başlayan bir ek getirildiğinde kelime sonundaki tonsuz sert ünsüzlerin yumuşayarak tonlu b, c, d, g (ğ) ünsüzlerine dönüşmesi olayı (2010: 215).

GİA'nda tonlulaşma yaygın görülen bir ses olayıdır. GİA'nda tonlulaşma, **[k- / ķ- > g- / ġ-; t- > d-; p- > b-; s- > z-]** ünsüzleri arasında ön, iç ve son seste görülen bir ünsüz değişmesidir.

2.2.4.1.1. Ön Seste Tonlulaşma

dutdūmuzdā (M1/7), ġorduġ (M1/9), bişerdī (M1/20), bazara (M6/24), daş (M6/53), ġᶜådınıñ (M7/88), barmām (M8/111), balcan (M10/30), duzladmaġ (ŞK3/120), bire (ŞK4/67), dilkīnen (ŞK5/121), ġarġa (ŞK5/121), cızıyom (ŞK6/22), geçi (ŞK7/33), depide (ŞK7/103), dapanca (K9/88), diregtör (ŞK7/153), ġurd (ŞB1/3), burmaḥlarınna (A2/15), dapanca (K9/88), zoba moba (İ5/160), zabah (O9/64), zebzemizi (A5/151), ġoyuñ (O10/102), ġoyiye (Y2/23).

2.2.4.1.2. İç Seste Tonlulaşma

gidsin (M1/8), tebsiye (M1/8), ifdar (M1/16), doġdur (M6/15), bedesden (M6/19), begci (M6/23), ʿayʿaġġabı (M6/42), dʿaġġa (M6/43), esgi (M7/62), ādlas (M7/67), yedmiş bėşde (M11/6), dįġġat (ŞK2/13), ıġdıyar (ŞK7/98), segiz (ŞK7/176), kebçe (A1/69), isbat (N1/117), börgüne (Y2/23).

2.2.4.1.3. Son Seste Tonlulaşma

tob (M1/4), ėgmēg (M1/9), fısdıġ (M1/9), peçīc (M2/25), mʿārifed (M7/89), deng (M8/12), ilʿac (M8/119), ēdig (ŞK2/118), (ŞK3/132), bůlammac (ŞK6/26), hēc (ŞK9/21), sevab (ŞK17/43), armıd (ŞK17/147), ġab (ŞK17/168), hec (A1/10), pīric (K12/49), ġısmed (M1/12), simid åşı (M1/20), dörd (M2/12), çeşid (M7/33), ġırʿavad (M7/82), damad (M8/10), ķarbonad (M10/4), yumʿāġ (M10/5), bardʿāġ (M10/20), sıcʿaġ (M11/17), ġarġ (ŞK1/14), aşşıġ (ŞK1/55), ḫısımlıġ (ŞK2/69), toġmaġ (ŞK5/116), ġızamıġ (ŞK6/3).

2.2.4.2. Tonsuzlaşma

Ses tellerinin ciğerlerden gelen havayı titreştirmemesi ve ton vermemesi; ünsüzlerin boğumlanma sırasında titreşimlerini kaybederek tonsuzluk niteliği kazanması (Korkmaz, 2010: 215). GİA'nda **[c- > ç-; b- > p-; d- > d- ;g- / ġ- > k- / ķ-]** ön seste, iç seste ve son seste görülen bir ses olayıdır.

2.2.4.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma

tükkanıñ (M6/45), pʿágl‘avanın (M7/78), çeked (M10/17), künde (ŞK6/77), toḥanmam (ŞK6/82), pecēden (ŞK7/44), pıçāḳ (ŞK8/4), tiştēn (ŞK17/183), tamı (A1/33), toḫtur (A1/58), tawar (A1/164), tikēn (A5/255), kölgiye (A8/99), tuvarın (A12/15), tolu (K5/31), pıçāḳ (ŞK8/4), tut (Y4/314).

2.2.4.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma

papıç (ŞK6/43), üçe (İ3/136).

2.2.4.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma

GİA'nda örneklerine rastlanmamıştır.

2.2.4.3. Sızıcılaşma

Süreksiz bir ünsüzün sürekli sızıcı bir ünsüze veya akıcı bir ünsüzün sızıcı bir ünsüze dönüşmesidir (Yıldırım, 2018: 94). Patlayıcı **[b, d, g, k, m, p, t]** ünsüzlerin, sızıcı **[f, v, y, h, s, ş, z, j, ğ]** ünsüzlerine dönüşmesi sızıcılaşma olarak adlandırılmaktadır. GİA'nda ön seste, iç seste ve son seste görülen bir ses olayıdır.

2.2.4.3.1. Ön Seste Sızıcılaşma

şorba (M1/20), şōġdan (ŞK1/42), şoşuġluġda (ŞK1/43), satē (ŞK7/68), sıta (ŞK8/41), hūs (ŞK9/68), zobānån (ŞK1158), höyle (İ3/85), hindi (İ5/55), hōle (ND4/44), ḫumüşdēn (ND4/113), ḫapatiylār (O2/27), ṣōliyemem (O7/7), şuşadī (Y1/50), sùrdā (Y6/2), seker (Y6/27), sirketi (Y6/37), şabalīn (Y1/41), şürü (Y1/41).

2.2.4.3.2. İç Seste Sızıcılaşma

çalḫaladım (M2/8), portaḫal (M3/13), uwaḳ (M6/27), suvan (ŞK4/130), ġaḫımı (ŞK4/138), deva (ŞK4/206), misavır (ŞK7/128), saşdā (ŞK8/12), ġavasını (ŞK8/40), yoḫus (ŞK8/60), kimeziniñ (ŞK13/121), ajlarında (A1/37), toḫtur (A1/58), ajı (A10/9), ayaḫḳavudan (A1/111), uşdu (A7/3), işdim (İ3/6), ijde (K6/63), mejnun (K9/123), sajda (K10/114), üjden (O13/42), emmüşi (O7/4), şuşadī (Y1/50), ġāfirengi (ŞK8/101), basbıñar (Y6/29).

2.2.4.3.3. Son Seste Sızıcılaşma

oruş (M1/7), heş (M6/2), herkiş (M9/34), melengiş (M9/41), ġaş (M11/2), ġoş (ŞK3/93), oḫ (ŞK10/58), möhtej (ŞK18/375), dimij (ND3/6).

2.2.4.4. Akıcılaşma

Akıcı olmayan ünsüzlerin akıcı ünsüzlere dönüşmesidir. Akıcılaşma; b, g, k gibi patlayıcı ünsüzlerden biri ile h gırtlak ünsüzünün; r, l, m, n, y gibi bol sesli akıcı ünsüzlerden birine dönüşmesi (Korkmaz, 2010: 14) olayıdır. GİA'nda iç, ön ve son seste görülmektedir.

2.2.4.4.1. Ön Seste Akıcılaşma

men (A1/15), lerduvanın (A7/30), löbedçi (O7/46).

2.2.4.4.2. İç Seste Akıcılaşma

deysin (M8/99), ciyer (M7/89), düyüne (M8/3), ēydirmiş (ŞK1/16), bilabar (M6/21), şindi (ŞK7/49), beyenmiş (ŞK9/8), ġuşşāyıñ (ŞK10/23), selbest (ŞK11/27), güleş (ŞK13/133), fēnç (ŞK17/71), deñişik (K9/58).

2.2.4.4.3. Son Seste Akıcılaşma

portaḫan (ŞK6/5), mindel (ŞK8/12), burabal (A1/71).

2.2.5. Ünsüz Düşmesi

Ünsüz düşmesi, bir kelimede yer alan ünsüzün bazı ses hadiseleri sonucunda düşmesi olayıdır. Kelime içinde (bir ünsüzden önce), kelime sonunda veya kaynaşma olayı ile iç seste *r, l, n, f* gibi akıcı ve sızıcı ünsüzler ile *y, g, ğ, k, h* gibi ünlüleşme ve sızıcılaşarak erime özelliği taşıyan ünsüzlerin kaybolması (Korkmaz, 2010: 231). GİA'nda ünsüz düşmeleri ön, iç ve son seste; genellikle **[r], [y], [h], [ğ], [ñ], [v], [w], [d], [t]** ve **[f]** ünsüzlerinde görülmektedir.

2.2.5.1. Ön Seste Ünsüz Düşmesi

Ön seste ünsüz düşmesi, GİA'nda genellikle bütün ağız bölgelerinde görülen bir ses olayıdır. Ancak Araban ilçesinin Hisar ve Elif köylerinde ön seste yer alan **[y-]** ünsüzü, kurallı bir biçimde düşürülmektedir. Bu ses olayı, bu ağız bölgesini, Türkiye Türkçesi ağızlarından Doğu Grubu ağızlarına; Türk lehçelerinden Azerbaycan Türkçesine bağlamaktadır.

ūn (M2/12), ēsab (ŞK7/165), öllügdē (ŞK8/100), abbā (ŞK8/113), abbesini (ŞK9/42), avada (ŞK10/157), urmiyasan (ŞK13/112), erkiş (ŞK13/121), ėrif (ŞK17/93), ūze (ŞB2/19), üz (A1/42), üzüne müzüne (A1/77), üglü (A1/38), üñünü (A1/167), ūsek (A3/56), iyaḫ (A4/14), oPluyaraḳ (A8/71), asan (İ2/26), üçe (İ3/136), ʿayván (K6/38), ēr (ND4/37), anı (ND4/74).

2.2.5.2. İç Seste Ünsüz Düşmesi

ele (ŞK4/102), evel (M1/20), yuvalamalar (M1/34), daʿa (M6/16), soūdū (M6/29), pelēvan (M6/51), sēmīm (M7/39), sōler (M7/58), şini (M7/69), mütiş (M8/15), meşūr (M8/30), yōrum

(M10/2), sōuġ (M11/11), şārī (ŞK1/56), sōbet (ŞK3/45), ḳāḳdı (ŞK3/123), bādat (ŞK3/154), zamedi (ŞK7/23), şōle bōle (ŞK7/54), buāzlarında (ŞK7/125), günūz (ŞK7/165), ōkeliniridi (ŞK9/63), puārıñ (ŞK9/86), cumurbāşġanınıñ (ŞK10/10), oşa mūşa (ŞK10/71), ġōduḳ (ŞK10/173), dōdük (ŞK10/173), sūrasında (ŞK11/24), tübe' (ŞK12/4), çit (ŞK13/133), dīled (ŞK17/7), diviler (ŞK17/233), ġubed (ŞK17/267), bāasından (ŞK18/15), çifçī (ŞB1/3), faʿāT (A5/10), gōdesini (A5/10), cumuriyet (A8/10), esī (İ5/159), geşler (K4/22), yārım (K6/11), admış (K6/40), muāġġaḳ (N1/91), hini (ND4/48).

2.2.5.3. Son Seste Ünsüz Düşmesi

bi (M1/33), ırız (ŞK2/5), satē (ŞK7/68), üs (ŞK8/8), sıta (ŞK8/41), heme (ŞK8/11), maşalla' (ŞK8/156), āş mış (ŞK9/85), ġı (ŞK16/19-20), işda (ŞB1/11), çō (ND4/49).

2.2.6. Hece Kaynaşması

Hece kaynaşması, bir kelimede yan yana yer alan hecelerdeki seslerin bazı ses olayları nedeniyle birleşip, kaynaşmasıdır. Bir kelimede yanyana bulunan iki veya daha çok hecedeki seslerin yahut da yanyana bulunan iki kelimeden birincinin son sesi ile ikincisinin ön sesinin birleşip kaynaşması ve dolayısıyla hece sayısının azalmasıdır (Korkmaz, 2010: 116).

iküç (M1/34), nėdīm (M2/1), yʿabdıracām (M2/38), onikūn (ŞK2/19), devlikūn (ŞK3/38), nebīm (ŞK5/2), ālānāder (ŞK5/40), irād (ŞK8/10), şindīkībi (ŞK8/53), ġulālıcılīmı (ŞK10/124), ōm (ŞK18/48), bāma (A5/6), āḳḳabı (O1/26).

2.2.7. Hece Düşmesi

Bir kelimede yan yana bulunan ve sesleri boğumlanma nitelikleri bakımından birbirine eşit ya da çok yakın olan iki hecenin söylenişte tek heceye indirilmesi (Korkmaz, 1994: 100). GİA'nda sık görülen bir ses olayı değildir.

bū şēre (M3/12), şārāküsdüden (M6/28).

2.2.8. Ünsüz Tekleşmesi

Bir kelimede yan yana bulunan iki ünsüzden birinin düşerek kaybolmasıdır. GİA'nda Arapçadan alınma kelimelerde görülen bir ses olayıdır. evel (A2/8).

2.2.9. Ünsüz Türemesi

Kelime ön, iç ve son seslerinde, kelimenin aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olayı (Korkmaz, 2010: 231). GİA'nda ünsüz türemesi, kelime başında, içinde ve sonunda görülmektedir.

2.2.9.1. Kelime Başında Ünsüz Türemesi

ʸipe (ŞK8/39), havlıya (ŞK10/97), ḥanalıġ (ŞK16/41), yünde (A1/104), yüzerine (A1/135), yip (A3/291), yēsirler (A5/62), yerişmişdi (A7/3), halcı (A7/57), yallaḥ (İ4/16), yıḫdıyar (İ6/30), ḥataşlardıġ (Y5/102), horḥān (O11/4).

2.2.9.2. Kelime İçinde Ünsüz Türemesi

ʿėylacı (M6/82), böyreg (M4/16), ʿāyid (M7/27), yazdırmışşım (M8/35), duvʿá (ŞK7/34), çeyne (A3/282), ayileniñ (A5/141), pambıġda (İ6/87), yanna (İ6/101), bilenzik (K10/33).

2.2.9.3. Kelime Sonunda Ünsüz Türemesi

suy (A1/105).

2.2.10. Hece Türemesi

GİA'nda örneklerine rastlanmamıştır.

2.2.11. Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz ikizleşmesi, bir kelimenin bünyesinde yer alan ünsüzün daha baskılı söylenmesiyle meydana gelen ses olayıdır. Korkmaz, iç seste iki ünlü arasında bulunan ve vurguyu üzerinde bulunduran ikinci hece başındaki ünsüzlerin, açık ve zayıf boğumlanmalı ilk hece ünlülerinin etkisi altında, kendi hece sınırlarını aşacak bir yoğunlukla boğumlanmaları sonucunda, söz konusu ünsüzdeki tekrarlanmayı gösteren ses olayı (Korkmaz: 2010: 231) olarak izah eder. Sözün pekiştirilmesi amacıyla her hangi bir kelime veya dil birliğinin daha vurgulu bir şekilde söylenmesiyle kelime bünyesinde bulunan ünsüzlerden birinin ikizleştiği görülür. Türkçede sesle yapılan pekiştirmelere bağlı olarak ortaya çıkan ses olaylarının en çok görülen ve en yaygın olanlarından biri ünsüz ikizleşmeleridir (Üstüner, 2003: 52).

Tekin, ünsüz ikizleşmelerinin aslî uzun ünlülerin tespit edilmesinde bir ölçüt olabileceğini ifade ederken konuyla ilgili olarak şunları söylemektedir: Türk dil ve lehçelerinde bol örnekleri bulunan ikizleşme olayı araştırıcıların öteden beri dikkatini çekmiş olmakla birlikte, bu seslik (fonetik) olayın sebepleri üzerinde şimdiye kadar pek durulmamış, çok kere örnek vermek ve ikizleşen ünsüzlere işaret etmekle yetinilmiştir. Yine Tekin, Gabain'in Brahmi metinlerinde sık sık rastlanan ikizleşme örnekleri dolayısıyla bir izah teşebbüsünde bulunduğunu ve ilk hece sonunda yer alan r, t, s, ş ve n seslerinde; kelime içinde daha ileride r ve t seslerinde vukua gelen bu ikizleşme keskin bir şekilde sona eren bir heceden sonra gelen ünsüzlerin uzatılmasının yazıya aksettirildiğini aktarır. Sonuç olarak Tekin, Türkçedeki ünsüz ikizleşmesi olayını pek çok halde kelimede aslî ya da ikincil uzun bir ünlünün varlığına bağlamaktadır (Tekin, 2013: 201).

Karaağaç, iç seste iki ünlü arasında bulunan bazı ünsüzlerin iki ayrı heceye ait olmak şartıyla yinelenmeleri olayıdır, diye tanımladıktan sonra Türkiye Türkçesi yazı dilinde olmayan ancak ağızlarda Eski Türkçedeki "dokkuz, yeddi, sakkal, ğaşşıh vb." gibi örneklerin ağızlarda devam ettiğini ve ayrıca Türk yazı dillerinde uzun ünlülerin kaybından ortaya çıkmış ikincil ses niteliğindeki ikizleşmelerin de olduğunu ifade eder (Karaağaç, 2012: 131-132).

Ünsüz ikizleşmesi, daha çok ilk hecesi açık olan iki heceli sıfatlarda ve zarflarda karşımıza çıkan bu olay, kelimenin belirginleştirilmesi için yapılan vurguya bağlı olarak ortaya çıkar (Üstüner, 2003: 53). GİA'nda görülen ünsüz ikizleşmeleri, genellikle sıfat ve zarflarda kelimeyi daha vurgulu hale getirme amacıyla hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ortaya çıkmaktadır.

güccüg (M6/24), sʿallʿanġaÇlar (M6/49), ōturrʿāġ (M8/98), eşşeg (M8/135), ġåşşı (M10/23), aşşıġ (ŞK1/55), bazzar (ŞK4/140), uzzaḳ (ŞK4/149), bulammaç (ŞK5/122), nişşe (ŞK6/34), accıcıḳ (ŞK6/54), ġazzıġ (ŞK7/63), ėyyiydi (ŞK7/121), nazzarā (ŞK8/153), ġızziyı (ŞK10/21), ġuşşāyıñ (ŞK10/23), işşē (ŞK10/49), ışşıḳ (ŞK16/23), gözzel (ŞK17/83), ġalmışşım (ŞK17/97), yaşşarmışşıḳ (ŞK17/157), yazzıḫ (A1/16), ġarranfil (A2/26), ġaççaḳ (A9/64), döşşēn (K6/115), uzzāġ (K6/123), döyyüs (K7/58), yassaḳ (K7/101), tozzāḫ (K8/22), ġuşşaḥ (K9/20), ġaf̂f̂aḫday (K9/73), gözzü (K12/14), uyyaniy (K12/16), ġozzunun (K12/49), ġassıġ (ND4/81), işşi (O5/4).

2.2.12. Göçüşme

Ses aktarımı ve yer değiştirme olarak da adlandırılan bu olaya ağızlarda sık rastlanmaktadır. Göçüşme bazı sözcüklerin bünyelerinde barındırdığı ünsüzler nedeniyle sözcük telaffuz edilirken, daha sonra gelecek bir ünsüsüzün boğumlanma noktasının daha önceye alınarak söylenmesinden kaynaklanmaktadır (İpek, 2009: 377). GİA'nda bahsi geçen nedenlerden dolayı bazı kelimelerde söyleyişi kolaylaştırmak nedeniyle hem yakın hem de uzak göçüşme görülmektedir.

2.2.12.1. Yakın Göçüşme

ġarvılır (M2/23), ʿarġımīz (M2/40) düyne (O2/7), körpü̇ (O2/5), melmeketde (M6/17), dorġu (M6/24), ʿārvåġdan (M6/25), urġʿāşİm (M7/4), irbāmli (M7/280), urġadıġ (ŞK1/15), ēşgilisi (ŞK2/78), yārpaḳ (ŞK4/100), tercibelĪ (ŞK7/25), tiskinirdim (ŞK8/130), devriş (ŞK10/33), yuḫuya (A3/8), şaḳba (A8/46), esgik (K4/35), eşki (K6/3), körpü (K11/15), gervemiş (K11/18), mirḳoP (O1/12).

2.2.12.2. Uzak Göçüşme

salınġaşlar (M1/37), burġul (M2/31), samırsaḳ (ŞK6/43), şarpa (ŞK6/54), orul (ŞK18/366), ārıl (A1/145).

2.2.13. Vurgu

Konuşma sırasında kelimedeki bir heceyi diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde söyleme (Korkmaz, 2010: 234). Üçok, vurguyu bir hecenin ötekilere karşı aldığı durum; bir hecenin öteki veya ötekilerden daha fazla belirtilmesi şeklinde açıklarken; vurgu üzerinde ses bakısı yanında süre ve nicelik özelliklerinin dikkate alınması gerektiğini belirtir. Ayrıca, vurgu/baskın söylenen bir hece üzerinde "gelenek (bir dilbirliği içinde büyüyen çocuğun vurguyu atalarından öğrenmektedir), ruhî durumlar ve fizik-fizyolojik vaziyetler"in de etkili oluğunu ifade eder. (Üçok, 2007: 124-128).

Karaağaç vurgunun, konuşma sırasında sözdeki bir hecenin diğerlerine göre daha yüksek bir ses tonuyla, daha baskılı bir şekilde söylendiğini; vurgunun söz vurgusu (vurgu) ve söz dizimi vurgusu (titremleme) (2010: 107) olmak üzere ikiye ayrıldığını söyler.

GİA'nda vurgu; kelime vurgusu, kelime grubu vurgusu ve söz dizimi vurgusu olmak üzere üç başlık altında değerlendirilmiştir.

2.2.13.1. Kelime Vurgusu

Her dilde iki veya daha fazla heceden teşekkül etmiş olan kelimeler yalnız başlarına telaffuz olunduklarında muayyen kurallara göre vurgulanırlar. Türkçede kelime vurgusu, hatta ek almış bile olsalar, son hece üzerinde bulunur (Üçok, 2007: 134). Karaağaç vurgunun iki yerde, özel adların bir bölümünü oluşturan yer adları ile zamir kaynaklı olan kişi ve iyelik eklerinde anlam ayırıcı olarak (2010: 107) kullanıldığını ifade eder.

Türkçede kelime vurgusu, yer adları hariç, son hece üzerindedir. GİA'nda da kelime vurgusunun yeri değişmemektedir. Fakat yazımı aynı anlamı farklı olan kelimelerde vurgu, anlam farklılığını vermek için yer değiştirebilir. ġaz**ma** (toprağı kazmaya yarayan alet) (Y5/339), **ġaz**ma (kazmak fiilinin olumsuz emir kipi çekimi); yaz**ma** (ince baş örtüsü) (ŞK13/114), **yaz**ma (yazmak fiilinin olumsuz emir çekimi), or**da** (M1/31), **ġa**pı (O8/75).

2.2.13.2. Kelime Grubu Vurgusu

Kelimeler söz içinde öbekleştikçe yeni bir vurgu rejimine girerler. İki, bazan daha ziyade kelimenin vurguları bayağı ortadan kalkar veya zayıflar, onların yerine yeğinliği fazla bir vurgu öbeğe hakim olur. Belirtme öbeklerinde vurgulu hece hemen daima belirtenin vurgulu hecesidir; birleşik kelimelerde vurgu genellikle ilk hecede ama bazı örneklerde son hece üzerindedir (Banguoğlu, 1986: 119).

GİA'nda kelime grubu vurgusu, vurgulanmak ve belirtilmek istenen kelime grubuna göre değişkenlik göstermektedir. bu**nun** lafını (A12/98), bur**şlu** memig (A13/7), süs**lü** yālıḳ (ŞK13/102), **bem**biyaz (A8/88), **ġıp**ġırmızı (Y5/375).

2.2.13.3. Söz Dizimi Vurgusu

Söz dizimi veya cümle vurgusu, bir cümlede yer alan kelimelerden birinin diğer kelimelere daha baskın söylenmesidir. Söz dizimi vurgusuyla ilgili olarak Üçok şunları söylemektedir: cümle aksanının teşekkülünde ön planda gelen, sözün bir parçasının öteki parçalardan daha fazla belirtilmesi isteğidir. Bu yüzden cümle içinde hangi kelimeye fazla önem vermek istiyorsak, vurguyu da onun üzerine alırız, yani cümle vurgusu manaya bağlı olarak yer değiştirir (2007: 136).

Karaağaç Türk dilinde titrem biriminin (cümle vurgusu), önemli olduğunu; Türkçede fiil cümlelerinde vurgunun yüklemin önündeki cümle ögesi; isim cümlelerinde ise yüklem veya yüklem öbeği üzerinde olduğunu belirtir ve Türkçede on titremin kullanıldığını ifade eder. Bu titremler; öfke titrem birimi, korku titrem birimi, nezaket titrem birimi, incinme titrem birimi, üzüntü titrem birimi, nefret titrem birimi, umursamazlık titrem birimi, mutluluk titrem birimi, utanma titrem birimi, şaşkınlık titrem birimi. (2010: 109-110).

GİA'nda cümle vurgusu, fiil cümlelerinde yüklemin önündeki ögenin; isim cümlelerinde ise yüklemin üzerindedir.

o oruç açılıncā biz bunnarı **severēgden** yȋrdig (M1/10), yėdi **yaşındasıñ** (M4/14), şū esgȋ müzelerȋ, esgi sarayları gezdȋn zamʿan **ġudnu ġumʿaşlarını** görürsüñ (M7/62), ġızīm, şindȋ bu, körōlunuñ yanī ġaş dene ġōlu **wār** (ŞK18/3).
ġara ġoyun da **çıḫıḳ** geliy (ŞB7/57).

2.3. Şekil Bilgisi

2.3.1. İsimler

Bu bölümde GİA'nda isimler, isimlere gelen yapım ekleri ve çekim ekleri ele alınmıştır. İsimlere eklenen yapım ekleri isimden isim yapım ekleri ve fiilden isim yapım ekleri; çekim ekleri ise hâl ekleri, iyelik ekleri, soru eki, aitlik eki ve çokluk eki başlıklarında ele alınmıştır.

2.3.1.1. İsim Yapım Ekleri

2.3.1.1.1. İsimden İsim Yapım Ekleri

İsimden isim yapım ekleri, isim kök ve gövdelerine gelerek yeni bir isim türeten eklerdir. GİA'nda isimlere gelen ekler, işlevleri ve kelimeye eklediği anlam bakımından standart yazı dili ile hemen hemen aynı olsa da yazı dilinden farklı kullanımların olduğu da tespit edilmiştir.

2.3.1.1.1.1. [+aḳ / +ek]

İşlek olmayan ek, GİA'nda az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. başaḳ (K7/171), topaḳ (ŞK16/29).

2.3.1.1.1.2. [+Ar]

Sayı adlarına gelerek, eklendiği sayıya sıfat işlevi yükleyerek bir şeyin eşit miktarda paylaştırıldığı anlamını katar. GİA'nda sayı adlarıyla kullanılan bir ektir.

ikişer (ŞK7/124), dörderden (ŞK7148), bėşer (A1/163), yėdişer (K12/168).

2.3.1.1.1.3. [+Ay]

İşlek olmayan ve sadece birkaç kelimede kalıplaşmış bir şekilde yer alan bir ektir. GİA'nda sadece kuzey ve güney kelimelerinde tespit edilmiştir. ġuzey (Y4/31), güneye (ŞK14/20).

2.3.1.1.1.4. [+Az]

Yazı dilinde de işlek olmayan bu ek, GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. ayaz (A1/59).

2.3.1.1.1.5. [+CA]

Aslında eşitlik, benzerlik ve karşılaştırma görevinde bir ad çekimi olan **[+CA]** eki kalıplaşma yoluyla sınıf değiştirerek zamanla bir yapım ekine de dönüşmüştür. Yapım eki olarak sıfat, zarf ve adlar türeten bir ektir (Korkmaz, 2009: 36). GİA'nda yaygın olarak kullanılan bir isimden isim yapım ekidir.

bünca (ŞB2/50), filanca (ŞB2/64).

Bu ek, millet isimlerine gelerek dil isimleri yapar. türgce (M7/99), ʿarabca (M7/99).

İsimlere eklenerek yer adları yapar. ācabuç (ŞK2/136), orgucada (ŞK7/47), payamcanin (A9/56), aġca köyün (K11/26), tutluca (O8/4), āġcaġaladān (O16/15).

GİA'nda **[+CA]** eki, sıfat fiil eki **[+AsI]** ile birlikte beddua ve dualarda yaygın bir kullanıma sahiptir.

2.3.1.1.1.6. [+cAz / +cāz]

Bu ek, +CAk ekinin pekiştirme eki +Az>+Iz ekinin geniştilmesiyle (Korkmaz, 2009: 41) oluşmuştur. Ek, GİA'nda tespit edilen örneklerde eklendiği kelimeye **"sevgi, küçültme ve acıma"** anlamı katmaktadır.

anacāzīm (ŞK12/25), adamcāz (ŞK16/17), gelincēz (ŞK16/27), arvadcāz (Y6/127).

2.3.1.1.1.7. [+CI / +CU]

Eski Türkçeden beri işlek olarak kullanılan (Ergin, 1985: 157) bu ek, eklendiği kelimeye **meslek** anlamı katmaktadır. GİA'nda, çeşitli fonetik hadiseler sonucunda farklı varyantlarda, işlek olarak kullanılan bir isimden isim yapım ekidir. GİA'nda **[+CI / +CU]** isimden yapım ekinin vurgu ve tonlama nedeniyle uzun ünlülü biçimleri de **[+cī / +cī̇ / +çī / +çī̇ / +çṻ]** kullanılmaktadır.

simidci (M2/16), doḫumacı (M6/3), doñdurmacı (M6/38), badırıccı (M9/20), işcimenlig (M11/7), dermirçī̇m (ŞK3/93), ġırıḳcī (ŞK6/21), arabacılıġ (ŞK8/55), ḫızmadçılā (ŞK10/180),

ġuzlaçı (ŞK11/43), petirolcüymüş (ŞK17/98), āmbalasçim (ŞK17/102), sāzcı (ŞK18/175), çifçī (ŞB1/3), yolçı (ŞB2/75), yomíyaciya (ŞB4/3), çüdçülūg (ŞB5/2), yolçū (İ3/187), pasdanecilerde (İ7/34), sınıġçı (İ7/64), düġürçü (K2/39), küpçi (K2/40), ġınaçı (K4/3), tırfancı (K6/50), maraġozculūnda (K7/63), oduncular (K7/83), aylıġçı (K7/163), deveci (ND5/4), sünnetçi (O2/36), harbılcı (Y1/85).

Az sayıda örnekte ekin yarı ince ünlülü ve tonsuz şeklinin kullanılması hem ünlü hem de ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

ġınaçí (O12/21), yardımçí (A2/65), yolçí (A3/111).

Bazı ağız bölgelerinde ekin tek şekilli kullanılması, hem ünlü hem de ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

demirçi (ŞK18/90), yolçi (A1/93), kürkçi (A4/164), kēkligçi (A13/7), sınıġçı (İ7/64).

2.3.1.1.1.8. [+CIK]

Eklendiği kelimeye **"küçültme ve sevgi"** anlamı katan ek, GİA'nda çeşitli fonetik hadiseler sonucunda çok şekilli olarak kullanılmaktadır.

tilkicik (M7/51), accıcıḳ (ŞK6/54), ġaşıcıġ (ŞK7/42), babacıḳ (ŞK16/21), küpeciklere (A1/171), ġaşıcıḳ (A6/50), gelincik (A11/105), ebçik (İ5/145), güccücūk (İ5/146), ikicik (ND1/25), tenecik (O20/42).

İsimden isim yapım eki **[+CIK]** ekinin bazı örneklerde son sesinde yer alan **[-k]** ünsüzünün sızıcılaşarak **[+cıẖ]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. daracıẖ (A3/212), osmancıẖ (K12/13).

İsimden isim yapım eki **[+CIK]** ekinin bazı örneklerde son sesinde yer alan **[-k]** ünsüzü **[+cIg]** şeklinde tonlulaşmaktadır. Ekin bu şekli, daha yaygın bir kullanım alanına sahiptir.

azıcıġ (M10/21), kel mısdafacıġ (A3/214), yazıcıġda (A13/3), gelincig (İ5/174), danecig (İ6/16), işgincig (İ8/13), bādemciglerim (K11/32), azzıcıġ (ND6/41), ḫābecig (O19/48), accıġ (Y4/31).

2.3.1.1.1.9. [+cül]

İşlek olmayan bir isimden isim yapım ekidir. GİA'nda yalnızca bir örnekte tespit edilmiştir. ölümcül (ŞK8/118).

2.3.1.1.1.10. [+çaḳ]

Az sayıdaki örnekte GİA'nda tespit edilmiştir. Eklendiği kelimeye **"küçültme ve sevgi"** anlamı katmaktadır. ġolçaġlı (O22/90), ısıcaġ (ND6/56).

2.3.1.1.1.11. [+daş]

Eski Türkçeden beri kullanılan ek, çok işlek olmamakla birlikte kişiler arasında **"ortaklık, beraberlik"** bildiren eşlik adları ve sıfatlar (Banguoğlu, 1986: 169) yapar ve eklendiği kelimeye **"mensubiyet ve bağlılık"** (Ergin, 1985: 167) anlamı katmaktadır. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

yoldaş (ŞK13/50), ġardaş (K7/129), arḫadaş (N7/6), wátandaş (O6/17).

2.3.1.1.1.12. [+ġa]

İşlek olmayan bu ek, GİA'nda bir kelimede tespit edilmiştir. bāşġa (ŞK18/118).

2.3.1.1.1.13. [+ġan]

İşlek olmayan bu ek, GİA'nda iki kelimede tespit edilmiştir. cumurbāşġanınıñ (ŞK10/10), başġanı (ŞK3/61).

2.3.1.1.1.14. [+ġıl / +gil]

GİA'nda işlek olmayan ek, eklendiği kelimeye **akrabalık** anlamı katmaktadır. Ek, STT'nde kalınlık-incelik uyumuna uymamaktadır, ancak GİA'nda tespit edilen örneklerde ekin ünlü ve ünsüz uyumlarına bağlı olarak çok şekilli kullanıldığı görülmektedir.

annemgil (A1/4), ḥalamgilē (M1/27), amcamgilē (M1/27), ʿābdılġādir meggigiliñ (M7/4-5), didemgiliñ (M9/53), candiggil (ŞK3/14), maviligil (ŞK3/64), kel aḫmet dayımgil (ŞK5/3), fayadgil (ŞK8/54), anamġıl (ŞK12/27), buvāmgillerden (A4/28), babamġılin (A12/73-74), ʿaḫmedeygilin (K8/18), ġayınbāmġılıñ (K9/22), ġaynanaṅġıl (Y5/11).

2.3.1.1.1.15. [+In / +Un]

GİA'nda işlek olmayan ek, aslında bir vasıta hāli ekidir ve bazı kelimelerde kalıplaşarak zarf yapma görevi üstlenir (Güzel, 166: 2019). Ek, GİA'nda zaman ifade eden kelimelere eklenerek zarf türetmekte ve sınırlı sayıdaki kelimede kullanılmaktadır. ġışın (M10/15), güzün (K9/8), yazın (Y4/107).

2.3.1.1.1.16. [+(I)nCI / +(U)nCU]

Sayı isimlerine eklenerek, sıra anlamı katan bir ektir.

ikinci (M2/12), birinci (M6/2), üçünciyi (M6/15), üçüncidē (ŞK6/46), sekizinci (ŞK14/2), ġırḫıncı (İ2/37).

2.3.1.1.1.17. [+leyin, +leyn]

Bu ek, zaman ifade eden kelimelere eklenerek zarf türetmektedir. GİA'nda çok işlek olmayan ek, ünlü uyumuna girmemekte ve ekin ikinci hecesinde yer alan ünlünün bazen düştüğü görülmektedir. sabahleyin (K7/104), sabāleyn (İ1/37), õleyin (A3/154).

2.3.1.1.1.18. [+lIK / +lUK]

İsimlere eklenerek isim ve sıfat türeten işlek bir yapım ekidir. Eklendiği isimden **"yer, âlet, topluluk isimleri, mücerret isimler ve sıfat"** (Ergin, 1985: 155) türetmektedir. GİA'nda işlek isimden isim yapma eklerinden biridir.

güneşlik (ŞK2/7), yeşillik (ŞK4/100), küfdelik (ŞK4/136), ıraḫmatlıḳ (ŞK6/54), mezellik (ŞK7/31), elbiseliklerimden (ŞK8/26), îblik (ŞK8/117), ılıġlıḳ (ŞK8/94), genşlik (ŞK10/93), arabacılıġ (ŞK8/55), yālıḳ (ŞK13/103), bazallıġdan (ŞK17/160), cennēdlik (ŞB2/44), ezāblıġ (ŞB2/65), oralıā (ŞB3/4), bùralıġ (ŞB3/6), mezallıġmış (ŞB3/6), raḫmetliḫ (A1/47), ḫesdalıḫ (A1/58), serinlik (A1/108), sāblik (A8/51), çiplik (A11/32), ikilik (İ5/29), pazallıġ (İ5/81), gelinnik (İ5/119), temizlig (İ7/27), dördlüg (K7/84), çifçilig (K7/164), ḥaf̂manlıġ (K9/12), bēylig meylĩg (K12/24), imparatorluġlar (K12/28), yigidlig (N1/181), bʿāġlavacılıġ (N3/3), pastacılıġ (N3/3), türklük (ND1/12), ġuşluḳ (O1/24), genşlig (O3/17), acılıġ (Y6/44).

Ek, sonu **[-n]** ile biten isimlerde, ilerleyici/tam benzeşme ile **[-nıḳ/-nıġ; -nük/-nuġ/-nūġ/-nůġ]** şekillerinde kullanılmaktadır.

alışġannī (M1/14-15), yorġunnūġ (M9/55), zubunnuġ (ŞK3/70), tumannıġ (ŞK8/182), gelinnik (ŞK13/20), çaydannıġ (ŞK17/132), ġarannıḳda (A5/102), meydannıḫ (A7/32), düşmannıġ (A9/60), keyvannıġ (İ7/99), mėydannıḳ (K10/31), ʿaydınnıġ (O9/63), serinnig (Y6/83).

GİA'nda **[+lIK/+lUK]** isimden isim yapım ekinin sonunda yer alan **[-ḳ]** ünsüzünün sızıcılaşarak **[-ḫ]** ünsüzüne dönüştüğü ve [+lIḫ] biçiminde kullanılmakatdır.

ıraḫmatlıḫ (ŞK4/200), bùralıḫda (ŞB3/19), ḫesdalıḫ (A1/58), gelinlıḫ (A1/203), berberlıḫ (A3/254) ġarşılıḫlı (K12/173).

GİA'nda **[+lIK/+lUK]** isimden isim yapım ekinin sonunda yer alan tonsuz **[-ḳ/-k]** ünsüzünün tonlulaşarak **[-ġ/-g]** ünsüzüne dönüştüğü görülmektedir.

çocuġluġ (M1/5), raḫmedlig (M3/12), dēşiglig (M8/15), şavrallıġ (M8/130), ocʿāġlıġ (M9/57), işcimenlig (M11/7), pisliglerini (M11/12), ḫısımlıġ (ŞK2/69), duvarlıġ (ŞK2/153), uzēllig (ŞK8/170), gevşeklig (ŞK15/23), analıġ (ŞK16/7), başlıġ (ŞK17/169), āşıġlıġ (ŞK18/4), mıḫrızlıġ (ŞK18/ 368), yıllıġ (ŞB2/50), yeşilligde (ŞB2/83), eyilig (A1/62), gemiciliġ (A1/137), soluġluġ (A2/38), ziyaratlıġ (A2/61), samanlıġda (A3/213), baTmanlıġ (A5/59), ġuraġlıġ (İ3/37), soūġlůġ (İ5/172), bolluġ (İ7/18), ḳurāġlıġ (K12/12), yolçulıġ (O2/6), ʿayellig (O3/41), yāġlıġ' (O108), kömürçülüg (Y4/42), misāfirpervellig (Y4/86), zevallıġ (Y6/7), ḳāmlıġ (Y6/26).

Ekin ilgi hâli ve iyelik ekiyle kullanımında, bazı ağız bölgelerinde tek şekilli kullanımı dikkat çekmektedir. Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesine geçiş sürecinde, Oğuz Türkçesinin yazı dili olarak kullanılmaya başlandığı Eski Anadolu Türkçesi döneminde bazı ekler, sadece yuvarlak ya da düz şekliyle kullanılmaktaydı. GİA'nda belli bir bölgede ekin sadece yuvarlak ünlülü şeklinin kullanılması, Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır.

Ekin Şehitkamil, Araban ve Yavuzeli'ne bağlı bazı köylerde, çoğunlukla iyelik ekleriyle birlikte kullanımında; ekin yuvarlak ve kalın ünlülü şekli daha yaygın kullanıma sahiptir. Ekin tek şekilli olması, hem kalınlık-incelik hem de düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

Tespit edilen örneklerde, isimden isim yapım eki **[+lIK/+lUK],** ilgi hâli ve iyelik ekleriyle birlikte ekin yuvarlak ünlülü kullanımı şu örneklerde tespit edilmiştir

genşlūm (ŞK7/183), yirmilūnda (ŞK8/85), ırāmadlūñ (ŞK8/44), pislū (ŞK8/99), ġırḳlū (ŞK8/105), ġardaşlūnu (ŞK8/139), tellūnū (ŞK8/171), bazallūa (ŞK9/18), gelunnuā (ŞK17/163), yalūnan (ŞK17/178), ḥasdelūne (A5/180), ġuraḳlūmuş (A6/45) babayiūtlūne (A6/6), zibillūna (Y1/156), analūn (Y2/4), zarallūñuz (Y5/140), ġıtlamalūnda (Y5/274).

Ek, tespit edilen bazı örneklerde ilgi hâli ve iyelik eklerinin olmadığı durumlarda da yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılmaktadır. unudġannuġ (ŞK7/182), bazalluġ (ŞK17/163).

Ekin, tespit edilen bir örnekte ise son seste yer alan **[-k]** ünsüzünün akıcılaşarak **[-y]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. südüglüyi (A3/291).

2.3.1.1.1.19. [+lI / +lU]

İsimlere eklenerek, isimleri sıfat yapan bu ek, eklendiği isme **"…e sahip, …i içinde bulunduran, …i olan; bir yere, bir müsseseye, bir kavme bir hanedana mensubiyet"** (Deny, 2012: 306; Ergin, 1985: 159) anlamlarını katmaktadır. GİA'nda yaygın ve işlek kullanılan bir isimden isim yapım ekidir.

küncülü egmēg (M1/23), ġuşlu (M2/16), ördeglĪ (M2/16), ġåpalı (M8/12), yazlı ġışlı (M10/16), semzentili (ŞK1/16), osmanİyalı (ŞK1/17), edebli erḳannı (ŞK1/26), gözlü (ŞK7/143), orġucalıyı (ŞK8/66), şērdli (ŞK8/154), diligli (ŞK8/173), aḫıllı (ŞK11/13), antebli (ŞK11/14), köklü (ŞK11/42), āyneli (ŞK13/22), beñli (ŞK15/2), ḫīzlı (ŞK17/91), sürgülū (ŞK17/136), örgülū (ŞK17/137), altın ḥameyli (ŞK17/201), saḳelliye (ŞK17/243), ḫayilli (ŞK17/257), dādlī (ŞK17/324), ḫabelliʸmiş (ŞK18/224), neşēliymiş (ŞB1/4), pişbirigli (ŞB2/103), ġazzıġlı (ŞB4/2), yaġlı (A1/182), çengelli (A1/188), ūglü (A3/26), yuġlu (A3/67), keseli (A5/138), salcalı (A5/245), ġabuḫlu (A6/93), ayaḳlı (A8/13), yarayışlı (A8/126), maraḫlı (A9/37), çilli (A11/39), ġarıncalı (İ1/62), toblumlu (İ5/101), meyvalī (K2/5), ġıcılı (K5/96), samırsʿāġlı (K6/147), derdlĪ (K6/193), düşüncelisin (K7/109), eTgilĪ (K7/156), muġamlı (K9/4), baḫımlı (K11/9), zavuġlu (K12/189),

ġalafadlı (N1/105), evledli (N1/216), kürklü pürklü (N5/4), cıncıġlī boncuġlū (N5/4), påslı (N5/8), iregli (ND4/140), yozġadlı (O9/3), ġarayusuplu (Y4/17).

Ek, sonu **[-n]** ile biten isimlere eklendiği zaman ilerleyici, tam ses benzeşmesiyle **[+nI]** biçiminde kullanılmaktadır.

merdivenni (M2/16), edebli erḳannı (ŞK1/26), baḫırcannıyı (ŞK8/66), deliġånniya (ŞB2/104), borannı (K5/96), osmannı (K12/27), ünnü (O9/3).

Bir örnekte ise ekin yuvarlak ünlülü şeklinin kullanıldığı görülmektedir. ġırḳlū (ŞK8/105).

Ekin, yarı dar ünlülü şekli sadece bir örnekte **[+lů]** tespit edilmiştir. köylů (M10/2).

2.3.1.1.1.20. [+men]

İşlek olmayan bir isimden isimden yapım ekidir. GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. işcimenlig (M11/7).

2.3.1.1.1.21. [+sIz/+sUz]

Eklendiği isme **"yokluk, eksiklik"** (Korkmaz, 2009: 64) anlamı katmakta ve isimleri sıfat yapmaktadır. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

heyirsiz (M7/111), unsuz (M10/6), namıssızlarıñ (ŞK3/135), gerēgsiz (ŞK9/72), ādsız (ŞK10/38), ȭsüzünen (ŞK16/7), göyneksiz (ŞK17/184), baḫımsız (ŞK17/15-16), ḫåyāsızım (ŞB1/40), bellisiz (A1/163), hediyesiz (A5/151), tütünsüz (K6/146), çelimsiz (K7/40), yāmırsız (K7/65), oġursuz (K12/5), çelimsiz (N1/65), sonsuz (N1/265), susuzundan (O3/47), ġurbansız (O5/37), ışıġsız (Y6/21), yoḳsuzlūndan (Y7/111).

Bir örnekte ise ekin düz ünlüyle biten bir kelimeden sonra kalın, dar ve yuvarlak ünlülü şeklinin kullanıldığı görülmektedir. habersuz (ŞK7/24).

2.3.1.1.2. Fiilden İsim Yapım Ekleri

2.3.1.1.2.1. [-A]

GİA'nda işlek olan bir ek değildir, az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir.

yarası (ŞK1/21), öte (ŞK4/103), geçeden (O3/42), oya (İ1/8).

2.3.1.1.2.2. [-AK]

Bu ek eklendiği fiilden **"yer adları, araç-gereç adları, somut ve soyut adlar"** (Korkmaz, 2009: 70) türetir. Ek, GİA'nda işlek bir fiilden isim yapım ekidir. Ancak çeşitli ses hadiseleri sonucunda çok şekilli bir yapıya sahiptir.

yʿataḳ (ŞK8/64), oturaḥ moturaḳ (İ7/57), ġoñāḳ (ŞK1/30), bıçaḫna (Y4/5), uçaġ (Y5/419), ġaçaḳda (Y6/8), döşşegdi (M5/9), oraḳ (A8/145), ġucaḳ (O20/43), sancaġdarıymış (A12/86), elek (Y4/207), dilek (İ3/56).

GİA'nda bazı örneklerde **[-AK]** fiilden isim yapım ekinin sonunda yer alan **[-ķ/-k]** ünsüzünün sızıcılaşarak **[-ḫ]** ünsüzüne dönüştüğü ve **[-aḫ]** biçiminde kullanıldığı tespit edilmiştir. bıçaḫ (A12/15), yataḫ (A1/167), oturaḥ moturaḳ (İ7/57).

GİA'nda **[-AK]** fiilden isim yapım ekinin sonunda yer alan tonsuz **[-ķ/-k]** ünsüzü, tonlulaşarak **[-aġ /-ʿaġ, -eg]** biçiminde kullanılmaktadır.

yatʿāġ (M9/71), daraġ (Y5/181), çapaġını (N6/14), dileg (İ5/22), yumaġlarīn (N2/35).

2.3.1.1.2.3. [-AcAK]

Gelecek zaman ifade eden bir sıfat-fiil eki olan ek, fiillerden kalıcı isimler de türetmektedir. GİA'nda kalıplaşmış bazı kelimelerde tespit edilmiştir. yiyeceglerimizī (M1/14), içecēk (ŞK18/267).

GİA'nda **[-AcAK]** fiilden isim yapım ekinin sonunda yer alan ötümsüz **[-ķ / -k]** ünsüzünün ötümlüleşerek **[-acaġ/-acʿaġ, -eceg]** biçiminde kullanılmaktadır.

geyecegde (K11/3), içeceg (M2/20), yatacaġ (ŞK10/141).

2.3.1.1.2.4. [-AlAK]

İşlek olmayan bir ektir, az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. çökelegler (ND5/10), yatalaġ (A7/27).

2.3.1.1.2.5. [-Am]

İşlek olmayan bir ektir, bir örnekte tespit edilmiştir. tutam (Y5/341).

2.3.1.1.2.6. [-Ar; -Ir]

İşlek olmayan bir ektir, az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. oḫur yazan (ŞK7/116), gederini (ŞK10/14), gelirini (ŞK10/14).

2.3.1.1.2.7. [-eneg]

İşlek olmayan bir ektir, az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. geleneglēr (O6/51), deynek (ŞK4/10).

2.3.1.1.2.8. [-ç]

İşlek bir fiilden isim yapım ekidir. GİA'nda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. ġazanç (ŞK2/5), gülünç (A3/210), inanç (A12/99).

2.3.1.1.2.9. [-ġa/-ge]

İşlek olmayan bir ektir, az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. sipirkeden (K11/14), dalġa dalġa (M7/42), bölgelerdē (M7/65).

2.3.1.1.2.10. [-gen]

İşlek olmayan bir ektir, sadece bir örnekte tespit edilmiştir. ergen (ŞK17/242).

2.3.1.1.2.11. [-ġı /-gi, -ġu/-gü]

GİA'nda işlek bir fiilden isim yapım ekidir.

sevgi (M9/69), çızġı (ŞK4/84), bilgilī (ŞK7/25), görgülū (ŞK7/25), çalġı (ŞK17/14), şişki (A1/173), sayġı (K7/38), sorġu (K13/16), sārġı (Y4/179), çizgili çizgili (Y4/128), basġısını (Y8/7).

2.3.1.1.2.12. [-ġın/-gin, -ġun/-gün; -ķın/-kin, -ķun/-kün]

Ek, fiil kök ve gövdelerine eklenerek **"berkitme ve alışkanlık sıfatları"** (Banguoğlu, 1986: 243) yapan işlek bir fiilden isim yapım ekidir. GİA'nda işlek bir ektir.

yorġunnūġ (M9/55), alışġın (ŞK8/4), düzgündür (ŞK18/463), düşkünmüş (ŞB2/4), bozġun (A10/16), basġın (İ7/44), çalġın (M10/39), alışġınım (İ3/7), basġın (İ7/44), azġınnıġ (K12/83), kesgin (K12/105), bʿayġın (N5/46), ġızġınnar (O8/37), soūķ alġınlī (Y7/103).

2.3.1.1.2.13. [-I / -U]

Somut ve soyut adlar türeten işlek bir ektir. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

yarı (ŞK1/28), ölü (ŞK4/175), yazı (ŞK7/116), diriye (ŞK7/174), örtü (ŞK13/26), yapıdan (A1/18), ölçü (A5/163), soḫularda (A8/85), doġu (K7/136), sayılı (K10/135), aşırı (Y4/45), dolu (Y4/169).

2.3.1.1.2.14. [-IcI/-UcU]

Fiil kök ve gövdelerine eklenerek, sıfat türetir. GİA'nda işlek kullanılan bir fiilden isim yapım ekidir.

geçici (ŞK1/47), sazıcı (ŞK1/48), yönetici (ŞK10/119), uyuşdurucu (ŞK18/215), gidicisiñ (ŞB2/56), ġorucu (A1/28), baḫıcı (İ3/15), görücü (İ5/55), rızġ verici (İ6/139), biñiciler (N1/7), ķırpıcı (Y4/207).

2.3.1.1.2.15. [-K]

GİA'nda işlek olan bir fiilden isim yapım ekidir.

bulanık (ŞK4/72), saçıķ (ŞK4/98), patlak (ŞK4/113), bȫyük (ŞK14/129), dēnikde (ŞK6/14), dārıķ (ŞK8/171), oynāķ (ŞK9/84), ġarāķ (ŞK9/88), bozuġlīynan (ŞK11/50), sārıķ (ŞK18/188), toķanıķ (İ7/68), dēyişik (K8/4), elek (Y4/207).

GİA'nda **[-K]** fiilden isim yapım ekinin sızıcılaşmış şekli olan **[-ḫ],** daha yaygın bir kullanıma sahiptir.

ġırıḫ (ŞK17/4), yārıḫ (ŞK17/4), suvaḫ (A19/34), bozzuḫ (K7/129), ōtlaḫdā (K7/163), ġoşuḫ (O3/74).

[-K] fiilden isim yapım ekinin tonlu şekli olan **[-ġ/-g]** biçimi, GİA'nda kullanılmaktadır.

darᶜāġ (M8/51), yᶜayıġ (M9/60), ūlaġ (ŞK2/64), soluġluġ (A2/38), bārıġ (ŞK8/185), ġırıġ (ŞK11/3), bölüg (ŞK18/61), sınıġçı (İ7/64), uyānıġ (N1/13), bulanıġ (O8/57), ışıġ (Y6/21).

2.3.1.1.2.16. [-m]

STT'nde olduğu gibi GİA'nda işlek bir fiilden isim yapım ekidir.

ulaşım (ŞK2/3), dilimi (ŞK5/56), dōmunū (ŞK9/24), duyūmlarımıza (ŞB3/20), ayrım (O3/54), düyümü (N2/43).

2.3.1.1.2.17. [-mA]

Fiilin üzerine gelerek geçici hareket isimleri yapan bir isim fiil ekidir. GİA'nda işlek kullanılan bir ektir. Ek, aynı zamanda kalıcı isimler de yapmaktadır.

çalışmᶜáynan (M6/3), doḫumᶜa (M7/67), yarışma (ŞK7/140), dolma (ŞK7/178), ġavırma (ŞK7/178), otlaġlantıma (ŞK7/179), ġari düzmesi (ŞK8/3), sürme (ŞK9/15), bȫyümesiñi (ŞK9/25), yazma (ŞK13/123), gȫerme (ŞK17/39), çızmayā (ŞK17/189), yaḫma tob (A3/236), yolmuya (A8/99-100), doḫuma (A11/31), ġonaġlama (A12/73), gözeTleme (A12/87), yimeden işmeden (ŞK2/32), döşürme (K6/90), oturtma (K7/123), ḫasdalanmasında (K7/152), yolma (K9/10), çatışma matışma (K12/24), intāblama (O1/3), sürüdme (O5/7), bayrᶜāġ digme (O5/27), çimdigleme (Y4/3), ġızarTma (Y4/3), sȫrme (Y4/3).

2.3.1.1.2.18. [-maç]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir. yolumaç (A5/87), uTmaç (A10/54), atlammaç (Y1/50).

2.3.1.1.2.19. [-mece]

İşlek bir ek değildir. Sadece bir örnekte tespit edilmiştir. bilmece (ŞK6/125).

2.3.1.1.2.20. [-mAK]

Fiilin üzerine gelerek geçici hareket isimleri yapan bir isim fiil ekidir. GİA'nda işlek kullanılan bir ektir. ėgmek (ŞK7/151), yimek (ŞK5/121), yemaḫ (A4/153).

Ekin GİA'nda tonlu şekilleri **[-maġ/-máġ; -meg/-mēg]** de kullanılmaktadır. içmáġımız (A4/153).

2.3.1.1.2.21. [-man]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. şişman (ND5/7).

2.3.1.1.2.22. [-mIş/-mUş]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

geçmişiñe (ŞK7/19), oḫumuşlūm (K9/9), yemiş (Y1/120), dolmuşda (Y4/22).

Yavuzeli ilçesinin Sarılar, Kuzuyatağı gibi Çepni köylerinde düzenli olarak **[ş > s]** değişmesi görüldüğü için bu bölge ağzında ek **[-mIs/-mUs]** şeklindedir. Derlenen metinlerde sadece bir örnekte tespit edilmiştir ancak bölge ağzında kurallı bir biçimde ekin [-s]'li biçimleri kullanılmaktadır. geçmislerdēn (Y6/3).

2.3.1.1.2.23. [-mur]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. yaġmur (K10/82).

2.3.1.1.2.24. [-n]

GİA'nda işlek bir ektir.

yıġıntı (A12/83), gelin (ŞK5/59), ekinlere (ŞK15/103), tütünsüz (K6/146), sökün (O22/4).

2.3.1.1.2.25. [-saḳ]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. dudsāḳ (ŞK18/176)

2.3.1.1.2.26. [-(I/U)ş]

Fiilin üzerine gelerek geçici hareket isimleri yapan bir isim fiil ekidir. GİA'nda işlek kullanılan bir ektir.

dikişi (M6/15), inanış (ŞK8/3), yarayışlı (A8/126), deyişine (A12/73-74), giriş (A12/82), çıḫış (A12/82).

2.3.1.1.2.27. [-dı/-tı]

İşlek bir fiilden isim yapım eki olan ek, **"yapan, olan veya yapılan nesneleri karşılamaktadır"** (Ergin, 1985: 194). GİA'nda yaygın kullanılan bir ektir.

ürküntü (ŞK6/31), sındı (ŞK6/44), sıḫıntı (A9/10).

2.3.1.1.2.28. [-u/-ü]

İşlek bir ek değildir. GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir. uyḫum (ŞK11/7), örtülerine (ŞK17/164), tolu (K5/31).

2.3.1.2. İsim Çekim Ekleri

2.3.1.2.1. Hâl Ekleri

2.3.1.2.1.1. Yalın Hâl

Bu hâl, ismin karşıladığı nesne ve kendisine tabi olan isim dışında hiçbir münasebet ifade etmeyen hâlidir. Demek ki isimlerin başka bir unsura bağlı olmayan normal teklik, çokluk ve iyelik şekilleri yalın hâlleridir (Ergin, 1985: 227).

GİA'nda yalın hâlde birçok kelime vardır.

bėş (M1/3), günahlarımız (M1/8), annem (M2/19), ġızım (ŞK1/2), tipi (ŞK2/17), cemre (ŞK2/55), çocuġlar (ŞK3/19).

2.3.1.2.1.2. İlgi Hâli Eki

Bu hâl, ismin başka bir isimle münasebeti olduğunu ifade eden halidir. İlgi hâli, ismin bir isimle ilgisi olduğunu, kendisinden sonra gelen bir isme tabi bulunduğunu gösterir. İsmin bu hâli bazen eksiz, çok defa da ekli olur (Ergin, 1985: 228). GİA'nda ilgi hâli ekinin STT'ndeki şekillerinin yanında; uzun ünlülü, yarı dar/ince ve kalın şekilleri de tespit edilmiştir. Ağız bölgelerinin çoğunda ek, damaksıl n'li kullanılmaktadır.

[+Iñ / +íñ; +Uñ, +ū̃ñ; +nIn / +nUn]

GİA'nda ilgi hâli ekinin hem ekli hem de eksiz kullanımı vardır. Ekin genellikle damaksıl n'li şekilleri kullanılmaktadır. İlgi hâli eki, ünlü ile biten kelimelerden sonra **[+nIñ/+nUñ, +níñ, +nu̇ñ];** ünsüzle biten kelimelerden sonra **[-Iñ/-íñ; -Uñ, -ū̃ñ]** şekillerinde eklenmektedir.

tandırīn başındā (M2/24), bedesdēniñ üsdü (M6/19), ʿáġrabålarımıñ (M7/4), kelleniñ dilī (M9/16), didemgiliñ árḫa odasında (M9/53), babayıñ yanında (M9/63), onīñ ayrıyeten bi şeyi (M10/10), şu kȭñ sırasī (ŞK1/20), ḥalebiñ suyū (ŞK1/24), şubatın biri (ŞK2/5), amcasınıñ ġızına (ŞK2/24), seniñ türküñü (ŞK2/106), ondarıñ türküsü (ŞK3/10), antibiñ ḥamamlarını (ŞK3/24), türkücünüñ ġarşısında (ŞK3/41), bundarıñ azzıġlarını mızzıġları (ŞK3/123), körōlununuñ adamlarınıñ iki tenesi (ŞK3/143), bu̇nıñ dumanı (ŞK3/144), körōluyuñ āsgerinden (ŞK3/1149), suyuñ ōzünden (ŞK14/119), emmimiñ asbablarını (ŞK5/9), sumān dali (ŞK6/23), yumurtanıñ aīynan (ŞK6/33), topalın mārası (ŞK7/53), sizin zorunuza (ŞK7/84), duvarın dibine (ŞK7/86), bunuñ öte yanında (ŞK7/108), esgi peyḥanbarlarımızın gününden (ŞK7/129), yedi māmed ādlınıñ ḥanımı (ŞK8/27), bi gözeliñ kölgesinde (ŞK9/60), bunnarıñ āzı dili (ŞK17/42), türküyün sȭñunda (ŞK18/239), Hikāyemizīñ adī (ŞB2/3), şahibeyin mizarınıñ oldu yėr (ŞB3/2), çocuḫların bir gün yanına (A1/2), köyün dışında (A1/9-10), ḥasanın buʳnu (A1/9-10), ġayınbabamın ġaradaşından (A1/33), çocuġun elini üzünü (A1/79), benim ʿamicemin çocuḫları (A1/100), buᵛāmın ḫazinesinden (A3/21), burān dügünnerini (A3/81), kel vezirin oġluna (A3/91), ġalasınıñ ġåpısı (A5/28), devin ġapısı (A5/46),

onnarıñ ėllerini (A5/63), keklūn sesi (A5/111), beyle duvān yörebine (A10/46-47), kimūn davarı (İ3/86), temmusun günü (İ6/26), benikin çocuḫlarımıḫın (İ6/97), orāñ baḫçıvanı (K2/7), seniñ adıñ (K2/17), gelinnerin başlarına (K/3), ḫʿacinin yörġanını (K6/40-41), eşeginiñ çulunu (K7/17), osmancıġıñ dēdesi (K12/4), köroġlunuñ salamı (N1/13), siziñ ėliñ (N1/125), füḫaranıñ tekiymiş (N2/4), ėvimizīñ öñū (ND4/7), düveleriñ hōle göç yėri (ND4/44), nasıreddin hocanın çōġ fırḳası (Y4/93), annının çatına (Y4/97), eliyin (A2/8), ciyeriyin (A2/107), ġızıyin (A3/264).

GİA'nda ilgi hâli eki, birinci teklik ve çokluk şahıs zamirlerinin çekiminde **[+im]** biçiminde kullanılmaktadır.

yanī dedūm benim (ŞK7/53), bizim milletiñgidi (ŞK7/112-113), benim elbiseliklerimden (ŞK8/26), bizim evin üsti (A1/33), benim ʿamcemin oġlu (A1/131), bizim mıġdarın dedesi (İ6/22), benim küçüglerim (K6/87).

Gaziantep'in Şehitkamil, Araban ve Yavuzeli ilçelerindeki köylerden derlenen metinlerde ilgi hâli ekinin geniş, yuvarlak ve kalın ünlülü biçimi kullanılmaktadır. Eski Türkçeden Eski Anadolu Türkçesi dönemine geçiş sürecinde ilgi hâli eki yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılmaktaydı. Bu yönüyle bu bölgedeki ağızlar, ilgi hâli ekinin Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki şeklini korumakta ve Gaziantep ağzını Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır. Ekin tek şekilli kullanılması, hem kalınlık-incelik hem de düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına sebep olmaktadır.

candūn babası (ŞK3/12), nenēm ırāmadlūñ (ŞK8/44), ō höllūñ içine (ŞK8/93), çabıtuñ üsdüne (ŞK8/94), ġazanuñ altına (ŞK8/110), āşūñ sözü (A5/73), ġaracaōlanùñ sözü (A5/73), atuñ üsdüne (A5/116), analūn ġoltunda (Y2/4), keklūn (Y5/35).

Bir örnekte ilgi hâli eki, **[+dıñ]** biçiminde kullanılmıştır. oradıñ üzerinde (ŞB1/3).

İlgi hâlinin GİA'nda eksiz kullanımı STT'nden farklılık göstermemektedir.

kilid dāşı (ŞK3/16), durna teli (ŞK3/69), baġlava dilimi (ŞK5/56), ortut çöpü (ŞK6/72), yāmùr duásine (ŞK7/31), atamız anamız aġlı (ŞK7/135), çocuḫlar ġablarına (A1/9), ısıTma puñarı (A5/174), anam ırāmaTlīn teberī (A8/19), baḫıcı parasī (İ3/21).

2.3.1.2.1.3. Yükleme Hâli Eki

Yükleme durumu, geçişli fiil taşıyan bir cümlede, fiilin etkisi altında kalan adın içinde bulunduğu durumdur (Korkmaz, 2009: 277). Yükleme hâli eki, ekli ya da eksiz biçimde GİA'nda aşağıdaki şekillerde kullanılmaktadır.

[+I, +U]

GİA'nda yükleme hâli eki için sonu ünsüz ile biten kelimelerden sonra **[+I, +U];** ünlü ile biten kelimelerden sonra araya **[+y]** bağlayıcı ünsüzü girmektedir. Ayrıca bazı fonetik hadiseler sonucunda GİA'nda bu eklerin uzun ünlülü, yarı dar, ince/kalın şekilleri de tespit edilmiştir.

ilg oruş dutdūmuzdā onnan sona, **bizī** onnan sȯna annemiz babamız, sırtına ālırdī (M1/7), gedīm, ġʿayısī yīm, ġarnımı doyurīm **ġayısīyi** (M3/10), şeye, şeyle bi böyük bi siniye **damatḫını** ġodular, bi de **gelinikini** ġodular (ŞK5/4), payravşanı, **payravşanını** özüyoñ, özüyoñ işde suyunu çıḫarıñ (ŞK6/14-15), ġırī, yanı **inciyeni** cızıyom (ŞK6/22), o **ışġınnarı** da ġaynadırdıḳ (ŞK6/36), **düñyēyi** deldi buāzına daġdı (ŞK7/136), şīle dirdi, **süprüntiyi** ġoy derdi (ŞK17/47), celladı çıġırdı, götür, **bunuñ boynunu** vur (A3/119), **ġadınını** alıḳ gitdū **ġuyuyu** gösderecek diyü (A5/18-19), bütün esgide bütün **mercimegleri** elne yolallarıdı (A8/137), yanī yanındāmış gimi annadır, **türküsünü** de çārırdī (İ2/4), **ġulübeyi** buluyō, ġulübenin içine giriyō, bi sandıġ (İ6/92), nene nene, şu **tikenimi** çıḳar (K1/4), bizim **elimizdekini** aldılar (K5/20), gidmiş gidmiş ġız, deviñ yoluna **şıllıġı** endirmiş (N4/23), bī aşā dişim düşmüş bilmedim **düşdüni** (ŞK17/96), **eliñí** öpüyūm dėdi (ŞK17/340), onda sōna da bu **mısāfirí** ġaldırım da dedi (Y1/24-25).

Araban'ın Hisar ve Elif köylerinden derlenen metinlerde belirtme hâli ekinin düz, dar ve ince **[-i]** şekli yaygın bir biçimde kullanılmaktadır. Ekin tek şekilli olması, hem kalınlık-incelik hem de düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına sebep olmaktadır. Ekin tek şekilli kullanımı, Türkiye Türkçesi ağızlarından Kuzeydoğu ve Doğu grubu ağızlarının karakteristik bir özelliğidir. Ekin tek şekilli düz, dar ve ince kullanılması, bu ağız bölgesini Kuzeydoğu ve Doğu ve grubu ağızlarına bağlamaktadır.

maġaraya götürürduḫ, o maġarada ġalırdi **ġuzulari** (A1/12), davar daġdan gelene ġadáḫ **ḫamuri** yōrurduḫ (A1/30-31), bi, ḫaşa derıḫ, bele **samani** götürdi (A1/39-40), onun onnan sōna o bi daġda bi oT olurdi, eyilig delerdi, onun **köküni** getirirdıḫ (A1/62), **ḫarbılı** çocuġun başına dutduḫ (A1/73-74), esgiden **pendiri yapmayi** bilmiyrıḫ (A1/192), **ġıyıġi** soḫdin mi ġımılamazmış (A1/247), **onnari süti** ġaynadiyle[r] (A2/6), **ġarib ile senemi** annatırdī, **bundari hepisini** annatırdı (A3/14), cigerime basdın **kömür közini** (A3/64), şērin ortasında körpü var, **körpiyi** yıḫiy (A3/220).

Araban'ın Hisar ve Elif köyleri dışında Karkamış'tan derlenen metinlerde ekin düz, dar ve ince ünlülü şeklinin kullanıldığı örnekler sporadik biçimde tespit edilmiştir. Ancak bu ağız bölgesinde Hisar ve Elif köylerindeki gibi yaygın bir kullanıma sahip değildir. edebālinin de ġızını alīy(K12/15), ȯburi ġayib etdigi zaman (K12/200).

[+n]

Eski Türkçe döneminde işlek bir yükleme hâli eki olan **[+n],** yaygın bir kullanım sahasına sahip olmasa da GİA'nda, genellikle, ölçü ve ahenk nedeniyle türkü, mani vb. türlerde teklik üçüncü şahıs iyelik ekinden sonra ortaya çıkmaktadır.

tobçu **topun** atsanā, ġannımız bʿārsīmız yırtıldı diye bʿārırdıġ (M1/5), **yarısın** da sen yē (ŞK10/8), aman ḫȯcam diy, gel **sesin** çıḫarTma diy (A3/92), **suyun, ekmegin** şu halel eyle (A3/132), işde filan yerderlēr, babamı görüyüm, **ırbūn** dolduruyum suyne (A7/42), **ġolun** da ġaldır da bȭle

boynuma aTdī (İ3/174), benikin **çocuḫlarımıḫın** da verin diyō (İ6/97), **oḫun** atar **yayın** tutār (N1/145), bu öküzün **ikisin** de kesdi (Y1/22-23), onā **parāsın** verik tekeyi geri gētiricim dedi (Y5/83).

[+y]

GİA'nda tespit edilen **[+y]** belirtme hâli, asıl belirtme hâli düşürülüyor ve bağlayıcı ünsüz olan **[+y]** sesi belirtme hâli fonksiyonunu üstlenmiş (Buran, 1996: 104) olur. **[+y]** belirtme hâli eki, GİA'nın birçok bölgesinde kullanılan bir ek olsa da merkez ağzında, diğer ağız bölgelerine göre işlek ve yaygın kullanılmaktadır.

niya **parey** onnarın kesesine ġöyʿāġ (M2/28), gėcenin üçünde ben gėtdim o **bʿaġlavīy** aldım geldim (M2/30), onnan sōna bu şėyi bilīymiñ, sen imʿam çʿadāşı, **pʿaglavʿáciy** (M6/17-18), mesilā çözgūcü, bi teg bi **çözgủy** biliy, **boyamáy** bilen bīki gişi, vār (M7/45), padişa **elmay** unuduyu (ŞK10/14), **sübrüntiy** āt dėrdi (ŞK17/47), **bủray** günden güne yıḫıyrīm (A4/4), bunnar, **elmīy** almış, soymuş, içini yimişler (K2/13), haci bis keserdig **hindiy** (K12/203), ā bı **dilkiy** gedmiş yʿaḫalamış (N5/11-12), yanı pinti insan **pintiy** ġınamış (N6/17), onu **göbēy** oḫula bālaylardın (ND4/78), gendi dʿaā bölē ulaşmadan ben içindē **mermiy** bir ġaş dana sīġdım (O7/44-45), baḫ orda gene fıḫarıya **kelemey** ġonuşdu (Y1/124).

GİA'nda teklik üçüncü şahıs ekinden sonra gelen yükleme hâli ekinin, bazı ağız bölgelerinde sadece yuvarlak ünlülü biçimleri kullanılmaktadır. Gaziantep'in Şehitkamil, Araban ve Yavuzeli ilçelerinden derlenen metinlerde yükleme hâli ekinin geniş, yuvarlak ve kalın ünlülü biçimi kullanılmaktadır. Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik bir özelliği olan yuvarlak ünlülü eklerin GİA'nda da kullanılması, GAİ'nı Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır.

bu **ġazzū** eletig (ŞK7/63), ondara **ipu, ipu** daḫardī (ŞK8/35), ben didim vallā bu üzüm **fısdū** ġoyuġ didim (ŞK9/42), a **ırbū** da doldurdum, abdazını al, anca ġaldırım (Y1/19), ben de **atdīmu** senin o batırdını devirirsem, onu alır ġazanırdım yanı (Y4/189).

Yalın halde kullanılan yükleme hâli eki almadan yükleme hâli fonksiyonunda kullanılan örneklerde tespit edilmiştir.

elimiz vuramig, çocuġ susduramazdıġ diy (M9/73), ben **kervanım** düzdüm diyi (ŞK2/11), hā̆, didi ġızım nēnen yuyuñ **buñ** didi (ŞK17/64), **ġılıcım** genine vėr (N1/117), **suyuñ** ġoydum (Y1/25).

2.3.1.2.1.3.1. Yükleme Hâli Ekinin Yaklaşma Hâli Eki Fonksiyonu

GİA'nda derlenen metinlerde az sayıda örnekte yükleme hâli ekinin yaklaşma hâli fonksiyonunda kullanıldığı tespit edilmiştir.

bilal bubanın **arvadını** avsınnadıyım didim (ŞK4/187), **gözümü** baḫiysin (A1/207), ḳāín geçin bu **yanı** gelin (A3/66), **seni** herkeş güliy (K5/44).

2.3.1.2.1.4. Yaklaşma Hâli Eki

Bir cümle ya da kelime grubunda fiildeki hareketin kendine doğru yaklaştığını gösteren hâl ekidir. Yaklaşma hâli eki, eklendiği kelimeye sadece "yaklaşma ya da yönelme" anlamı katmaz. Aynı zamanda ekin **"Yer, zaman, karşılaştırma, sebep, verme, bildirme, kuvvetlendirme, gaye, hedef..."** (Ergin, 1985: 233) gibi fonksiyonları da vardır.

GİA'nda yaklaşma hâli eki ünsüzle biten kelimelerden sonra **[+A];** ünlüyle biten kelimelerden sonra ekin önüne **[+y]** ve **[+n]** bağlayıcı ünsüzleri gelmektedir. Ekin çeşitli fonetik hadiselerden, vurgu ve tonlamadan kaynaklanan uzun ünlülü, yarı dar/kalın ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

bizī onnan sȯna annemiz babamız, **sırtına** ālırdī (M1/7), bi de didi, **sʿā** ḳaḥke almam didi (M2/15), oruş dutmassañ **saña** elbise almʿāġ diyler (M4/6), **saʿā** sōlim, bundan bėş sene önce, bir badırıccı geldi (M9/20), nī yidirdiñ bı **ġaynanaña** didi (ŞK17/53), yoḫ **ardıma** baḫmam (A1/82), sen **gelinninē** ne veriyun, yanı isdemezler (A8/35), ava gidiy (K2/20), dön gel gelin dön gel geri **yurduña** (K4/14), inanmalısınḳına yanı çadıra geldik (K5/15), onu götürdürdū **ġadınnara, ráḥmine** götürdürdū (O1/4), bu öküzlerini şürü, **zibillige** ad, dedi, **zibilliē** (Y1/41).

[+ñgA]

GİA'nda birkaç örnekte yaklaşma hâli eki, damaksıl n'nin etkisiyle [+**ñġa** / +**ñge**] biçimlerinde de kullanıldığı tespit edilmiştir.

ġızınıġa arvadıñı da dedi defnėd dedi (Y1/42), tōbē tōbē, yėtmiş iki **milletiñge** ġadar toḥanmam (ŞK6/82), müsāde eTmemiş mübārek, **sañga** herel bir zaral gelir diyerek (A5/14), **onġa** hemen etāme ġordum, ġaçār ġaçār gelirdim biliyon (Y4/132).

[+**yAn]**

Ekin **[+yAn]** şekilli kullanımı, Gaziantep'in kuzeydoğusunda yer alan Araban ilçesinin Hisar ve Elif köylerinde tespit edilmiştir. Bu iki köyde yaklaşma hâli ekinin **[+A]**'lı biçimleri kullanılsa da işlek yaklaşma hâli eki **[+yAn]** ekidir. Yaklaşma hâli eki **[+A]** ekine **[+n]**'nin gelmesiyle oluşmuş bir ektir.

ardıyen baḫmadan diy (A1/80), ġoḫmasın diyeraḫ, **ġulaḫlarınan ardıyen** hebsine ederim (A2/28), nazar mazar **çocuḫlariyan** olursa didi (A2/40), tavùġı **eliyen** al, baciyá sōledim (A2/78), al basması işde nefseken, **yaniyan** geliy (A2/106), filan yire gidicaḫ ya da **aġziyan** elini soḫiy, ciyeriyin çıḫariy (A2/107), ge diy, **bù diziyen** otur da diy, şū genç başını ġosun (A4/94).

[+y]

GİA'nda yaklaşma hâli eki olarak **[+y]** ekinin kullanımı tespit edilmiştir. Bu ek, kelime sonunda yer alan **[+A]** yaklaşma hâli ekinin düşmesiyle bağlayıcı bir ünsüz olan **[+y]**'nin yaklaşma hâli ekinin fonksiyonunu üzerine alması sonucunda oluşmuştur.

onnan sona **cüz sürmiy** gėdilirsē tegral geri camiyē cüz sürmiyē gėdilirdī (M1/21), oriy (M6/22), biz müşderiniñ sırtını fırçalʿārdıġ, parey alır **ġumbarey** atardıġ (M8/124), işde şū maācir köv yeddi ḥane bulġaristandā, atatürk bünnarı, **buráy** şēTdi (İ6/20), **süy** ġuvard ōlum o göle didi (N1/81).

GİA'nda yalın durumundaki az sayıda örnekte ekin yaklaşma hâli fonksiyonunda kullanıldığı tespit edilmiştir. dişlerimiz geliy (A2/66), bin arḫam diy (A3/159).

2.3.1.2.1.4.1. Yaklaşma Hâli Ekinin Yüklem Hâli Fonksiyonu

Bir örnekte ise ekin yükleme hâli fonksiyonunda kullanıldığı tespit edilmiştir. **bene** ġʿaydėderdī (O6/18).

2.3.1.2.1.5. Bulunma Hâli Eki

Bulunma hâli eki, genellikle fiildeki oluş ve kılışın yerini bildiren ad durumudur (Korkmaz, 2009: 289). Ek, bir yerde bulunma ve fiildeki hareketin nerede gerçekleştiğini gösteren bir isim çekim ekidir. GİA'nda ekin hem **[d]**'li hem de **[t]**'li biçimleri kullanılmaktadır. Ancak ekin ötümlü, **[d]**'li şekli daha yaygın bir kullanım alanına sahiptir.

[+DA]

GİA'nda ekin bazı fonetik hadiselerden dolayı uzun ünlülü, yarı kalın/ince şekilleri de kullanılmaktadır.

bizim ġalā, ġala görünürdū, **annemgilin evindē** (M1/4-5), bi dene şėyci vārıdı, doñdurmacı ibō vārıdı, **mʿārabaşındėydi** evi (M6/39), ben on üç yaşından belli tēgisdiliñ **içindīyim** (M7/1), dün **ürüyamda**, bir yaşlı bir ġadın bayaḫı o annatdīmız ġadınıñ, adamıñ bacısını gördümdü (ŞK4/92), ḥazireti ali **mekkede** mi nerdēse (A5/9), bazí çarpiyu, bazí davşan **aşşaġıda** yoḫarı (A11/44), **deñizin içinde** diyō, bir diyō, ada vār diyō (İ6/86), davarın ödü onnan, **ocaḫlarda** is oliy onnan birbirine ġatiyler (K3/14), biz eveli gelinner **ġaynananıñ yamacında** ġonuşamazdıġ (K9/35), dāġısdana gėtdī, **dāġısdanda** nasısa bīr ġadīn gözüne girdī (N1/111), **mūġarada** ayı bunı aylarca yıllarcā beglemiş (ND2/5), bü **çuḫuryurddakiler**, şindī adam aşşā inmiş (Y4/71).

2.3.1.2.1.5.1. Bulunma Hâli Ekinin Ayrılma Hâli Fonksiyonu

GİA'nda bulunma hâli ekinin ayrılma hâli eki fonksiyonunda kullanıldığı ağız bölgeleri de vardır. Bu bölgelerde ayrılma hâli eki kullanılmamaktadır.

sāda solda gelillēr (ŞK1/59), **orda camıda** çıḫan cimād (ŞK3/16), **çabıtda** yapallarıdī (ŞK7/39), buñdar bi yola düşmüş, gece **altunda** bi ışşıḳ yaniyomuş (ŞK16/23), **daġda** eve gelemėdıḫ (A1/2), **ġalbimde** diyrim (A1/15), **daşlarda** yaPdi, ḫeyirlerine, biri getdi daġdan çalı malı getirdi (A1/19), **ajlarında** hePsini suya verdıḫ (A1/37), getdıḫ bizi geçirecaḫlar, suyun **üzerinde** (A1/99), bi **geçide** yeTmiş dene topaç sıḫtıḫ (A1/186-187), **gelmişde geşmişde** ānar (A3/13), **ḥazireti**

muḥametde müsāde isdeyinci (A5/14), **onda** sōna (A8/7), işde aḥā **esgide** buydu (A8/16), **bünda** su içerdik biz **esgide** (A8/79), şėyle üzüm gimi **dağda** getirirdik (A8/107/108), o **ġılda** çul doḫullardī (A11/29), **yerinde** ḳaḳamıyon (İ2/16), **maladyada** gelenner vardı (İ5/5), **babaannemizde** ȫrendig (ND2/2), izin **allahTa** (Y1/35), **birinde** bal geliye, **birinde** yā geliya (Y2/17), **uyḫuda** ḳaḫdı (Y5/19).

2.3.1.2.1.5.2. Bulunma Hâli Ekinin Vasıta Hâli Fonksiyonu

GİA'nda tespit edilen bazı örneklerde bulunma hâli eki, ayrılma hâli fonksiyonunda kullanılmıştır.

torbada ev ev dilenilleridī (ŞK7/125), küçüh **ġayıḫlarda** giderdıḫ (A1/140), ġuyulardan suyi çekerdiġ, **kendirde** (A1/153), biz onu da geri **süzgeçte** süzerdıḫ (A1/154).

2.3.1.2.1.6. Ayrılma Hâli Eki

Kelime gruplarında ve cümlede fiilin gösterdiği hareketin kendisinden uzaklaştığını (Ergin, 1985: 235) ifade eden hâl ekidir. GİA'nda **[+DAn]** işlek kullanılan ayrılma hâli ekidir. Ayrılma hâli eki GİA'nda çok şekillidir, ancak ekin tonsuz şekli daha yaygın bir kullanıma sahiptir. Ekin tonsuz biçiminin kullanılması ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır.

[+DAn]

GİA'nda yaygın olarak ekin tonsuz şekilleri kullanılmaktadır. Bu durum ise ünsüz uyumsuzluğuna sebep olmaktadır.

ġaladan (M1/3), ʿācāmisinden (M6/45), tobrʿāġdan (M9/51), yoḫardan (ŞK3/7), atdan (ŞK10/63), ḫırpadan (ŞK10/63), dağdan (A1/19), sürüden (A1/42), davarımızdan (A1/42), ġayalardan (A1/91), eşek pıñarından (İ7/41), culābdan (K5/79), depeñden (K9/43), ġaraġoyunnardan (K12/75), nenelerimizdēn (N6/2), biyiglerimizden (N6/2), çanāmdēn (ND1/53), güccüg ġökbelden (ND4/22), sıftından (O1/13).

[+nAn]

GİA'nda ayrılma hâli **[+DAn]** ekinin ilerleyici ses benzeşmesi sonucunda ön seste yer alan **[d]** ünsüzünün önündeki **[n]** ünsüzüne benzeşmesiyle ek, **[+nAn]** biçiminde kullanılmaktadır. GİA'nda yaygın bir kullanıma sahiptir.

ammā boyaynan mezeg **elimnen** gelīr (M7/47), **poplinnen** tut **şunusunan** tut **bunusunnan** tūt (M7/60-61), sırmalı ġadifá alıllar geline bi dene, **gözelinnen** (ŞK2/116), biri **bāşınnan** dutar, biri **ʿāyaġlarınnan** dutar (ŞK9/19), ȫle **elimnen** dutdulār (ŞK9/23), **utandūnnan** sȫlemiyoñ (ŞK9/24), paralı terzi dālim de **bennen** ġayri şiyi (ŞK9/65), **ėliñnen** terzilig geliyō (ŞK9/67), padişāñ iki **ġulaġlarınnan** yapışiy (ŞK10/121), süTünün **bozuġlīynan** (ŞK11/50), baḫdım gennine yėdi āy, **altınnan** āldım (ŞK17/52), **zindannan** çıḫardmışlār (ŞK18/190), zatı onnar ölmiş, **acınnan** hePsi (A1/41), ġayının **içinnen** çıḫdım diy (A1/132), bi **ucunnan** bi ucu görükmiy (A1/141), buāmın **ḫaznasınnan** (A3/35), gök **üzünnen** (A3/259), ḥazireti ali **emmisinnen** müsāde isdemiş (A5/13),

yirmi **yaşınnan** sonā (K2/15), **gelinnen** sona (K6/7), **çīrīnnan** çıġmaz (K7/4), **şayirlerinnen** birisi (K7/159), ġayı **boyunnan** (K12/11), **bunnan** ayrılalım (N1/4), köy **ebelerinnen** (O1/6).

2.3.1.2.1.6.1. Ayrılma Hâli Ekinin Vasıta Hâli Fonksiyonu

Az sayıda örnekte, vasıta hâli ekinin **[+dAn]** şekli de GİA'nda tespit edilmiştir.

bʿaġşa bi **şeyden** dēşek mi (M7/94), ḥalbuki biz ḥayvannarı **ådımızdan** dʿāşīḳ. (M8/133), ġuru **yapıdan** bene aḫır yaPdi (A1/18), **neyden** gidilicaḫ (A1/46), çocuġlar beni el **fenerinden** götürdüler (A1/99-100), avraT **parasından** evlenmem (A3/19), **padişáhden** ḫanımı (K2/5), ġırḫ dana **ādlıdān** (ŞK2/20), **sıradan** düzülür (K6/3), **ėrkekten** barabar (K6/39), **aġadan** azzab (K7/130), **sipirkeden** sipirillerdī (K11/14), **senden** benik (O7/2).

2.3.1.2.1.7. Vasıta Hâli Eki

Adın belirttiği varlık veya nesnenin fiildeki oluş ve kılışta "vasıta" olarak kullanıldığını veya "birliktelik" ifade ettiğini gösterme durumudur (Korkmaz, 2009: 317). Vasıta hâli eki, fiildeki hareketin **ne ile, hangi vasıta ile, kim ile** ortaya çıktığını gösteren ektir. GİA'nda kullanılan vasıta hâli ekleri, STT'nden farklılık göstermektedir. GİA'nda yaygın kullanılan vasıta hâli eki, **[+nAn; +nA];** SST yazı dilindeki **[+lA; +lAn]** ve bu eklerin çeşitli ses hadiseleri sonucunda kullanılan şekilleridir.

[+lA]

Vasıta hâli eki **[+lA],** çekim edatı olan **[ile]** edatından[10] ekleşmiş bir vasıta ekidir. GİA'nda ünlü ile biten kelimelerden sonra bağlayıcı **[+y]** ünsüzü gelir, ancak **[+y]** ünsüzünün boğumlanma yeri zayıflar ve bazen de düşer. Ekin çeşitli fonetik hadiselerden dolayı uzun ünlülü, yarı kalın/ince ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

özelligle ādlas dedīmiz ġumaşlarını yanı saten doḫumʿalarī sarayda padişah (M7/67), ġoyun **ġuzusuylā**, suvan **acısıylā**, küskünüdüm barışdım, yarin **acısıylā** (İ1/15-18), verildi miʸdī **o parayla** ġızın babası, evinin bütün ehdiyacını yaparıdı (İ5/83), şişe, **şişeyle** ilaç verdi, bu adama (Y1/74), ne **arpıylā** ne **būdıyla** ben bu fiḫarîye hediye getirdim (Y1/127).

[+lAn]

"ile" edatının **ile+n** biçiminde genişletilmesinden sonra kök sesi olan i'yi kaybetmesi ve **+lAn** şekilde kalıplaşmasıyla ortaya çıkmıştır (Buran, 1996: 239). GİA'nda **[+lAn]** ekinin ses benzeşmesi sonucunda **[+nAn]** biçimi de kullanılmaktadır.

[10] Ergin, Türk Dil Bilgisi, 1983, s. 238; Banguoğlu, Türkçenin Grameri, 1986, s. 330; Korkmaz, Türkiye Türkçesi Grameri Şekil Bilgisi, 2009, s. 318, Buran, Anadolu Ağızlarına İsim Çekim (Hâl) Ekleri, 1996, s. 235.

evel zaman içinde bir **padışaḫlan** ḫanımı varmış (K2/2), aslında ondar kömürçülüg yaparlarımış, **bavāmgillēn** ondar (Y4/42), ordan geçeden çıḳan **tülüglen** su getirirdig, gizli gizli (Y6/9).

[+nA]

[+lA] ekinde yer alan **[+l]** ünsüzünün, ilerleyici ses benzeşmesiyle, **[+n]** ünsüzüne benzeşmesi sonucunda ortaya çıkmış şeklidir. GİA'nda yaygın bir kullanıma sahiptir. Ekin vurgu ve tonlama nedeniyle ortaya çıkan uzun ünlülü biçimleri de GİA'nda kullanılmaktadır.

bunnar burda otururiy, üç **vezirne** padişā (ŞK10/161), beşine de bėşer ġat yataḫ yaPdım, **üñne** (A1/163), **burmaḫlarınna** ġırḫ oliy ya (A2/15), he beni **ġalınna** verdiler, on üç ḳāt ġalın verdiler (A8/3), **duzuna** barabar içī bembiyaz deri simsiyaḫ olurdū (A8/97-98), **esgiyne** şindi bir dēl (A9/4), **bıġçıyna** kesellerdi ġalıb ġalıb (A11/26), baḳıcī para vermiyūlar da dedim-siz evlatımsıñız-ōrusbular dedim, **neçmiyeyne** oña (İ3/17), **gözümne** göricem didi (N1/71), bō̃le ġollarıḫ **ġolumuzuna** ġollarıġ ō kepenēk yaparıġ (ND4/43), bù ġız o zaman adama dedi kine **íşmarnā**, babasına íşmar etdi kine (Y1/86), sen bunu **arpáyna** mı veriyon, **būdáynan** mı veriyōn (Y1/126), onda sōna **bıçaḫna** şō̃le güzel güzel dilellēr (Y4/4-5).

[+nAn]

ile+n biçimi gerileyici benzeşmeyle inAn olduktan sonra, kök sesi olan i'yi düşürmekte ve ek +nAn şeklinde ortaya çıkmaktadır (Buran, 1996: 238). GİA'nda yaygın kullanılan bir vasıta hâli ekidir. Ekin fonetik hadiseler sonucunda yarı kalın/ince ve uzun ünlülü şekilleri de vardır.

kirēmid ġırīnnan ġ꞉ale yaparıġ ki tobçuyu bēgliyek (M2/18), ꞉aḥa şėyle şu ġ꞉ader falda mıḫını **dişiynen** eyerdi (M6/52), ėfendime ben sō̃leyim, körōlunuñ on yėdi bölüg **başiynan** ġırḳ ġaba **dayiynān** söhbed ėdiyōdu (ŞK3/56), bi **bireynen** bi bit varmış (ŞK4/20), hasan a senden yüzüm ġara, gid ġız bōn derdī, ġari ġoca ol derdī, **herifinnen** deridī (ŞK8/47), **yoġunan zılġıdınan** kō̃ʸū fırlanır gelir (ŞK13/24), siyah saçlarī **sırmayınān** örgülū̃ (ŞK17/137), çōġ **āşıġlarnan** yitişdīg (ŞK18/5), siyāte çıġdında, bū çifçī bėyle oynar görīy, **vezirnēn** gezerken (ŞB1/5), **anneñinen** ġonuş (ŞB2/14), **depignen** vuruġ vurūġ yuvaliyōlar (ŞB2/106), sarı yaġın içinde **mumnan** burabar, arı mumu var (A1/63), igde aġaçları olurdu ya, o aġaçların **çöpünnen** bėle şeye düzerdıḫ (A1/83), uşlarını beyle baġliyler **ibliknen**, burıyı da yazıyler (K3/12), urbānın sıġmiyō **daġinen** daşā (O6/37), sen bunu arpáyna mı veriyon, **būdáynan** mı veriyōn (Y1/126), ben gelene bu teşler dolsun, **gözüyün yaşıynán** diye (Y2/38).

[+bilen]

İşlek bir vasıta hâli değildir. GİA'nda bir örnekte tespit edilmiştir. iki gelin **bilēn** (ND4/66).

2.3.1.2.1.8. Eşitlik Hâli

Kelime gruplarında ve cümlede fiilin nasıl ve ne şekilde olduğunu veya yapıldığını, fiilin oluş veya yapılış tarzını ifade etmek için isim eşitlik hâline girer. Yani isim, fiilin kendisi gibi, kendisine benzer şekilde cereyan ettiğini göstermek için eşitlik hâlini alır (Ergin, 1985: 239). Eşitlik hâli eki, GİA'nda kelimelerden sonra **[+CA]**; teklik ve çokluk üçüncü şahıs iyelik eklerinden sonra araya **[+n]** bağlayıcı ünsüzü girmektedir.

[+CA]

Ekin vurgu ve tonlama nedeniyle uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

övelcē işdē (ŞK2/62), ne ḫoşça yaḫışmış beñlerin yüzē (ŞK2/98), benim ḫ'åmımıñ **'āġırlīnca** (ŞB1/18), **senelerce** ġonuşıyū, annaşıyular (İ5/59), ben seni āca baġlīm, **ėrḥadçe** ayānan çekim (K7/81), mesele, burıya **neçe** isannar gelmiş geçmiş (K12/32-33), **yerimce** oynarım, **yönümce** oynarım (N2/45-46), yaparıḳ yānı duzlarıġ ġadını, birāz **beyleçe** (Y6/50).

Eşitlik hâli eki, GİA'nda sadece eşitlik fonksiyonunda kullanılmaz. Aynı zamanda ek, eklendiği kelimeye **"miktar, görelik, karşılaştırma, abartı ve sınırlandırma"** anlamları da katar.

acı **bergçe** ġonuş ġulām duymuyō (ND1/23).

[+cAnA]

GİA'nda kullanılan **[+cAnA]** eşitlik hâli ekinin kökeniyle ilgili olarak Alkaya; eşitlik ekinin genişlemiş biçimleri olarak Türkiye Türkçesi ağızlarında görülen "çokçana, güzelcene, eycene, eyicänä" şekillerindeki ekin -çA+ ġına/gine birleşmesinden /ġ/, /g/ ünsüzünün erimesi sonucunda oluştuğunu, Malatya ve Ordu ağızlarında da ekin örneklerinin tespit edildiğini belirtmektedir. Aynı zamanda ekin Kıpçak ve Karluk grubu Türk lehçelerinde kullanıldığını ve Türkiye Türkçesi ağızlarında tespit edilen ekin bir Kıpçak tesiri/izi olabileceğini (Alkaya, 2008: 43-72) ifade etmektedir.

Ek, eklendiği sözcüğün anlamını pekiştirmek amacıyla GİA'nda yaygın bir kullanıma sahiptir.

simidi islarsıñ, **eycene** yōrursun içine de ėt döversin (A5/242-246), oynadıllardī **güzelcenē** (K10/33), yoncā çıġmīş dam **boyuñcāña** (ND4/8), onu ġarışdırır ġarışdırıllār **eyicene** doḫullar ġaşşūnan onu da ġoluna cumbal yapar (Y5/207).

[+çAK]

Eşitlik hâli eki **[+CA]**'nın üstüne **[ok/ök]** kuvvetlendirme edatının gelmesiyle oluşmuştur. Ergin, ekin eskiden beri var olan bir küçültme eki olduğunu belirtip sonraki dönemlerde çekim eki olarak eşitlik hâli eki fonksiyonunda kullanıldığını ifade etmektedir. Ek, ynakça kelimeye genellikle **"küçültme"** anlamı katmaktadır. GİA'nda küçültme anlamı yanında **"sınırlama ve eşitlik"** anlamında sınırlı sayıda örnekte kullanılmaktadır.

gelinnen sona tā **aḫşamaçaḳ**, güvegiyi dolandırıllardı (K6/7), ġuşūn **südüneçek** vardī, yōrum dedi (K6/161), o zamanā dā **günnerçek** geçer (N1/182), o zamana nirde oriya varicaḳ, dā o **zamançaḳ** (N1/183), biĵ **ayaçaḳ** yas tutĭy, yanı saḫalı kesmiy, saḫalı kesmemesĭ yanı yavan (O2/28), yanı oliy, köᵛrü olĭy tā **şiyeçek** yanı, kirve oliy duz egmeg unudulmiy (O2/39).

2.3.1.2.1.9. Yön Gösterme Hâli

Fiilde gerçekleşen hareketin gerçekleşme yönünü gösteren hâl ekleridir. Yön gösterme ekleri, yaygın bir kullanım alanına sahip olmayan çekim ekleridir. Bugün birkaç kelimede kalıplaşmış olarak, bir yapım eki gibi kullanılmaktadır. GİA'nda **[+rA, +rI, +ru; +ArI]** ekleri yön gösterme hâli ekleridir ve kalıplaşmış bazı kelimelerde tespit edilmiştir. Ekin bazı fonetik hadiselerden dolayı uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

2.3.1.2.2. İyelik Ekleri

İyelik ekleri, eklendiği ismin sahibine işaret eden isim çekim ekleridir. Bu ekler, adın karşıladığı nesnenin kime veya neye ait olduğunu bildiren, sahiplik gösteren ve adlar ile adlar arasında bağlantı kuran eklerdir. Dolayısıyla getirildikleri adların dışında fakat o adlara ait olan, o adların malı sayılan nesneleri şahıs olarak gösteren eklerdir (Korkmaz, 2009: 259).

GİA'nda iyelik eklerinin kullanımında, ikinci teklik/çokluk şahıs çekiminde damaksıl n (ñ)'nin korunması yanında STT'ne göre bazı farklılıklar göstermektedir.

Tablo 4. GİA'nda İyelik Ekleri

	Teklik	**Çokluk**
Birinci Şahıs	**+m; +Im/+Um/+ím**	**+mIz/+mUz; +mīz/+mĭz; +mIs**
İkinci Şahıs	**+n; +In/+Un** **+ñ; +Iñ/+Uñ** **+ñg** **+y; +yıñ**	**+nIz/+nUz; +ñIz/+ñUz** **+InIz/+IñIz; +UnUz/+UñUz** **+yIz** **+ĭz/+iĭz/+üŭz**
Üçüncü Şahıs	**+I/+U;** **+ī / +ĭ; +ū/+ŭ/+u̇; +ŭ/+u̇̆** **+sI/+sU** **+sī/+sĭ, +sū/+sŭ**	**+lArI**

Teklik Birinci Şahıs İyelik Eki

GİA'nda teklik birinci şahıs iyelik ekinin kullanımı yazı dilinden çok farklılık göstermemektedir. Bir kelimenin sonu ünlü ile bitiyorsa **[+m]**; ünsüz ile bitiyorsa **[+Im, +Um]** ekleri gelmektedir.

bubam (M10/37), benim gögsu̇m (ŞK1/21), benim de zoruma (ŞK7/84), çocuḫlarım (A1/230), benim yerimi (A2/9), benim tüfēm (A5/104), benim çocuġlarım (İ6/82), tikenimi (K1/5), göynüm (ŞK2/34), bōazımda (ND4/115), ögsüzüm (O6/3), üsdüm báşim (O6/5).

GİA'nda bölgenin kuzeyinde yer alan Yavuzeli, Araban ve Şehitkamil'in bazı köylerinde teklik birinci şahıs iyelik ekinin Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlak ünlülü şekli korunmaktadır. Teklik birinci şahıs iyelik eki, hem isim kök ve gövdelerinde hem de sıfat-fiil **[+DIk, +DUk]** ekiyle yuvarlak ünlülü şekliyle kullanılmaktadır. Şahin, iyelik eklerinin Eski Anadolu Türkçesinde yuvarlak ünlülü biçimleriyle kullanılmını, düzlük-yuvarlaklık uyumunun o dönemde henüz yerleşmemesine bağlamaktadır (2011: 50). Ekin yuvarlak ünlülü şeklinin kullanılması, GİA Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır. Diğer taraftan ekin tek şekilli olması, hem kalınlık-incelik hem de düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına neden olmaktadır. ġardaşūm (ŞK16/21), keklūm (A5/104).

Teklik İkinci Şahıs İyelik Eki

GİA'nda teklik ikinci şahıs iyelik ekinin damaksıl n'li şekilleri daha yaygın bir kullanıma sahiptir. Ek, ünlüyle biten isimlere **[+n/+ñ]**; ünsüzle biten isimlere [**+In/+Un; +Iñ/+Uñ]** biçiminde eklenmektedir. Çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle ekin; uzun, yarı kalın/ince, yarı dar/yuvarlak ünlülü biçimleri de vardır.

yōrum accı ḥasan didi, bi ġåşşı iş de didi, **ġırdlʿān delī** yumuşasın didi (M10/23), biz işdē esgiden **hülyā ʿablan** dā, **selvi teyzen** de (M5/7), çetin **ġardaşın** düşti, boġuldu **ābeyin**, dedim (A1/115), ana, baḫ **senin şeyinin üzünden, südüyin yoġurduyin üzünden** biz üç gişi boġuliydıḫ (A1/123), şabbōn devesi gimi ne **āzıñı** ġaldırıyonḫına (A9/25), senin diyō, günün bitdi (İ6/81), didi, ġızım **āġlıña** gele (K6/104), aman **bey babāñ** noldu gene, **bey babaña** noldu genē (N1/54-55), al deveci **düveñī**, ben yarime giderīm (ND4/4).

Ekten sonra ilgi hâli eki geldiği zaman ekin ünsüzü **[ñ],** çoğunlukla **[y]** olur. Ancak ekin **[ñ]** > **[y]** değişmesiyle **[y]**'li şekli de yaygın kullanıma sahiptir. GİA'nın hemen her bölgesinde duyulmaktadır.

sen geT **babayıñ evine** diy (ŞK2/52), biz dedi aşşā köye gidecēmiz uçun dedi, **emmiyikīni** ġomaycıḳ didi (ŞK5/10), emine bacı ālama, **ġızıyıñ vāġdı** geşdi (ŞK5/27), **geliniyiñ** de dört barmaḳ boyı ġısa (ŞK5/31), bu narıñ diyo, **biri ǟnneyiñ**, biri seniñ, biri de ḫöcanıñ diyo (ŞB2/71), ana, baḫ senin şeyinin üzünden, **südüyin yoġurduyin üzünden** biz üç gişi boġuliydıḫ (A1/123), **ġazaniyin, asbabayin** ḥazirle, diy (A1/225), otur da diy **senin başiyin** ben yıḫayim diy, yıḫan diy (A1/235), **yeddi sinsileyizin, yeddi süleleyizin** hepsini diy, şeyine elini soḫuy, diy bereket olur, daşar diy (A1/249-250), **eliyin** öbsünner dört ġız getirdıḫ dünyıya (A2/8), **anayın gözlerine** sür diy (A3/161), **ōluyuñ yaşı** uzun ossun derik, ġızısa **ġızıyıñ yaşı** uzun ossuñ derik (A5/149-150), **atıyin başı** da alınmadı mı, seniñ elinde biī tene bulınmadı mı (K4/8), ahā dėdi, **anay** ʿaġraba geliymiş ya (K6/98),

ġız gelin ḳaḫardī, mesele sen geldin **seniñ eliyi** öpellerdī̆ (K10/51), gendi iki teşt ġoyuyēr ben gelene bu teşler dolsun, **gözüyün** yaşıynán diye (Y2/38).

Yaygın olmasa da az sayıdaki kelimede ekin **[+ng]** biçiminde kullanımına da rastlanılmıştır. Eski Türkçe döneminde ek, damaksıl n'li ve damaksıl n **[+ng]** harfleriyle yazılıyordu. GİA'nda da az sayıdaki örnekte ekin bu şekli korunmaktadır.

allā ėTmiye öldü mü ġaldı mı gelin mi deyin **yoluñgu** gözledim (ŞK2/48), sennen bir ḫısımlıġ bėkliyōġ, **ġızıñġı** dūyür geldik (ŞK2/69-70), tōbē tōbē, **yėtmiş iki milletiñge** ġadar toḥanmam, dėmiş (ŞK6/82).

Şehitkamil ve Yavuzeli'nden derlenen metinlerde ekin Eski Anadolu Türkçesi dönemindeki yuvarlak ünlülü şekliyle kullanıldığı tespit edilmiştir. Teklik ikinci şahıs iyelik ekinin yuvarlak ünlülü şekli bu ağızlarda az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. Ancak ses kaydı dışındaki konuşmalarda ekin yuvarlak ünlülü şekliyle daha yaygın bir kullanıma sahip olduğu görülmüştür. Teklik ikinci şahıs iyelik ekinin bu ağız bölgelerinde yuvarlak ünlülü kullanılması, GİA, Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır.

ēvuña geliyom burcu burcu didi (ŞK17/68), dam başında durmōlan, **bıyūñu** burmōlan (ŞK17/211), ben de **senin evūne** gelig mısafır olan adamım dedi (Y1/172).

Teklik Üçüncü Şahıs İyelik Eki

GİA'nda teklik üçüncü şahıs iyelik eki, sonu ünlü ile biten kelimelere **[+sI / +sU];** sonu ünsüz ile biten kelimelere **[+I / +U]** şeklinde eklenmektedir. Teklik üçüncü şahıs iyelik ekinin bazı fonetik ses olayları nedeniyle yarı kalın/ince, yarı dar/uzun ünlülü şekilleri, GİA'nda kullanılmaktadır.

bāġı dümdik yoġū düze, **meleg köyů** ġarġ olmış güle nergizē (ŞK1/14), baḳçada **pirpirī̆m pipazī**, bu da **yeddi yılın ayvazī** (ŞK5/100), vírmış başına meşla^{h}i **adamıñ umuzunda** ġalmış (ŞK7/75), **türkü yārışı** yapallarıdī bōlē^{y}di ėsgiden, **ālıġ devrī̆** (ŞK7/111), **ayın işşıġı**, avrat sabeh belliy (A1/230), su ġızının saçı uzun diy (A1/237), **suyun üzü** diy bayaz köpük olursā bilin ki beni öldürmediler (A1/252), ondā alıllarıdı, maşāynā, **filanın gözū̄**, **gelinin düzū̄** bunda bi kōz alır (İ5/160), **gelinin aȓhadaşı** başḫa yėre gider, **gelinin başını** yabmıyā (K4/3), ġasaba var sùrdā, **urum ġalanıñ ȯ ötesi** (Y6/2).

Araban ilçesinin Elif ve Hisar köylerinde ek, çok şekillidir. Ancak ekin düz, dar ve ince ünlülü şekli **[+i]** daha baskın bir kullanıma sahiptir. Ekin bu şekilde kullanımı, bu ağız bölgesini Kuzeydoğu ve Doğu grubu ağızlarına bağlamaktadır.

bırdā ġayınbabamın ġaradaşından **bizim evin üsti** tamı bele **üstine** araba geçecaḫdi (A1/33), onun **köküni** sarı yaġ ġorduġ, sarı yaġın içinde mumnan burabar, arı mumu var (A1/62), aman ḫocam bilmedin sen şindi, cigerime basdın **kömür közini** (A3/62-63).

GİA'nda bölgenin kuzeyinde yer alan köylerde teklik üçüncü şahıs ekinin, sıfat-fiil eki **[+DIk, +DUk],** isimden isim yapım eki **[+lIk, +lUk]** ekleriyle kullanımında farklılık görülmektedir. İki ünlü arasında kalan sıfat-fiil ekinin son sesinde yer alan **[-k/-ķ]** ünsüzü sızıcılaşıp düşerek kaybolur ve sonraki hecede yer alan iyelik ekinin ünlüsüyle hece kaynaşması meydana gelir. Hece kaynaşması sonucunda ekin ünlüsü, yuvarlaklaşır ve kalın ünlülü şekliyle kullanılır.

su cacūnā da ġaz ayā derik, ısbatan derik, **su cacūna**, ısbatan, **su cacūna (**A5/258/259), işde ısbatan, ḥasan emmi hā **şeker ḥasdelūna** ısbatanı çoḳ öneriller (A5/262), la ben dedi, bu öküzleri **bizim köyün zibillūna** atdımıdı dedi (Y1/156), **gemūnu** adman ināmin diye (Y2/33), adamın gecē **çaġdū yėrde** binmiş (ŞK7/73), çimdirmesini de bȫle aynī **yirmilūnda;** bi de **ḳırḫū** bitincig, bȫle ġırḳlārdıḳ, çimdirirdik, **ġırḳladūmuz ō suyunuñ**, **banyo yabdū suyunuñ** há (ŞK8/85-86), **ḳantarmanıñ yolmasu**, bi oynan, bi seken (ŞK13/135), nēyeñ **ēlū** gelmiş bilmiyüm, dirdim (ŞK17/78).

Bir nesnenin birden fazla sahibi olmayacağı için iyelik eki, kural olarak üst üste iki defa gelmez. Ancak ek yığılması sonucunda bazen bir ek, işlevini kaybeder ve ihtiyaç duyulduğunda aynı eki ikinci defa üzerine alabilir. GİA'nda bazı kelimelerde kalıplaşmış olarak iyelik ekinin ek yığılmasıyla üst üste geldiği az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir.

bu ev sābisi şēle baḥdī (Y1/36), **hepisi** de ordā çoḫuşūr, yėmē yillerdī (ŞK7/34), varıllardı işde **kimeziniñ** evi direk olurdu (ŞK13/121).

Çokluk Birinci Şahıs İyelik Eki

GİA'nda çokluk birinci şahıs iyelik eki, sonu ünlü ile biten kelimelere **[+mIz/+mUz];** sonu ünsüz ile biten kelimelere **[+ImIz/+UmUz]** şeklinde eklenmektedir. Bu eklerin, bazı fonetik ses olayları nedeniyle, yarı kalın veya ince/yarı dar ya da uzun ünlülü şekilleri de GİA'nda kullanılmaktadır.

dʿāvedlerimizi şeyle yʿapardıġ yāvrım (M1/29), ġulblū tasımız (M2/21), didīmis (M10/12), zindancımız (ŞK3/29), başımıza (ŞK5/41), ġonuġumuz (ŞK18/349), buġday eledīmız ḫarbıllar (A1/72), üç yüzümüzü (A5/34-35), bizim kȫde bi ōlumuz (A9/4), dövletimiz (A9/13), suyumuz (A12/32), bizim habarimiz (İ5/61), puñarımız (İ6/8), çocuġuñuz (K2/11), bizim elimizdekini (K5/20), yönümüzü (K5/60), ekinimiz (K9/8), bizim babamıza (N1/59), basdılarımız (ND4/113), bileziglerimiz (ND4/114), cenezemiz (O3/4), bizim aylemiz (Y4/18).

Bir örnekte ekin sonunda yer alan **[-z]** ünsüzü, sızıcılaşarak **[-s]** olmuştur. usulumus (O3/8).

GİA'nda bölgenin kuzeyinde yer alan köylerde teklik üçüncü şahıs ekinin, sıfat-fiil **[+DIk, +DUk]** ekiyle kullanımında farklılık görülmektedir. İki ünlü arasında kalan sıfat-fiil ekinin son sesinde yer alan **[-k/-ķ]** ünsüzü sızıcılaşıp düşerek kaybolur ve sonraki hecede yer alan iyelik ekinin ünlüsüyle hece kaynaşması meydana gelir. Hece kaynaşması sonucunda ekin ünlüsü, yuvarlaklaşır ve kalın ünlülü şekliyle kullanılır. ġuyruḳ dedūmuz şeyiñ (ŞK14/2).

Çokluk İkinci Şahıs İyelik Eki

GİA'nda çokluk ikinci şahıs iyelik eki, sonu ünlü ile biten kelimelere **[+ñIz/+ñUz, +nIz/+nUz];** sonu ünsüz ile biten kelimelere **[+IñIz/+UñUz, +InIz/+UnUz]** şeklinde eklenmektedir. Bu eklerin, bazı fonetik ses olayları nedeniyle, yarı kalın/ ince, yarı dar ya da uzun ünlülü şekilleri de GİA'nda kullanılmaktadır.

GİA'nda ikinci çokluk şahıs iyelik ekinin damaksıl n **[ñ]'li** şekli daha yaygın kullanılmaktadır.

sizin zorunuza (ŞK7/84), emeglerinizi (A5/233), gölüñüzden (İ1/54), işiñize (K5/59), derdiñiz (Y4/74).

GİA'nda **[ñ] > [y]** değişmesi sonucunda ekin **[+yIz/+yUz]** biçimleri de tespit edilmiştir.

ḫasda olduġuyízda (K11/11), işıġiyizi (A1/8), ġaziyiz (A1/8), üsdüyize (A4/2), rısġıyīz (A4/2), üsdiyiz (O2/11), dodayīze (K3/11).

GİA'nda ikinci çokluk şahıs iyelik ekinde yer alan **[n]** ünsüzünün düşmesi sonucunda ekte yer alan ünlü ile bağlayıcı ünsüzün diftonlaştığı ve **[+ız/+iiz, +uuz/+üüz]** şekillerinde kullanıldığı görülmektedir.

ġ‹ábayetīiz (ŞB1/31), özürūüz (ŞB1/31), yaniīzde (A3/80), eviīzin yolu (A3/212), yüzüüze (K3/11).

Çokluk Üçüncü Şahıs İyelik Eki

GİA'nda çokluk üçüncü şahıs eki olarak **[+lArI]** eki de kullanılmaktadır. Ancak **[+I / +U, +sI / +sU]** eki kadar yaygın bir kullanıma sahip değildir.

melengiş ġ‹ahveleri (M2/24), ezeli, **gelinnerin başlarına** ġalaġ bağlarlarıdı (K3/3), dağda işde **ġayalarıñ diPlerinde** şėy olur, mışıraT olur, mışıraT, há (A5/252).

2.3.1.2.3. Çokluk Eki

İsimlere eklenerek isimlerin sayıca birden fazla olduğunu ifade eden isim çekim ekidir. GİA'nda çokluk eki, ilerleyici ses benzeşmesi, ünlü değişmeleri ve ünlü uzunlukları sonucunda şu şekillerde kullanılmaktadır:

[+lAr; +lār / +lēr]

GİA'nda isme çokluk anlamı veren **[+lAr]** ekidir.

fenerlernen (M1/27), pādişahlar (M7/66), döller (ŞK6/3), köçükler (ŞK8/28), çocuḫlar (A1/28), geçiler (A1/45), böcikler (A1/154), mendilleri (A3/216), åvcılar (A9/37), çingenler (K3/16), geşler (K4/22), pisikler (K9/45), öncekīler (N6/5), kilimler (ND4/48), ‹ayeller (O5/31), ġartallār (O8/38), bu teşler (Y2/48), dall‹āra (M7/24).

GİA'nda çokluk eki, eklendiği isme, çoğunlukla, çokluk anlamı katsa da bazen akrabalık isimlerine eklenerek, **[+gil]** eki fonksiyonunda eklendiği kelimenin anlamına akrabalık anlamı katmaktadır. ḫalolar (İ7/41), alişāların (İ7/43).

Bazı örneklerde ise çokluk ekinin sonunda yer alan **[-r]** ünsüzünün bazen düştüğü bazen de çıkış yerinin zayıfladığı görülmektedir. terliglēr (A9/3), ayaġġabılā (A9/4), adamlā (A9/56).

[+nAr; +nār / +nár / +nēr]

GİA'nda sonu **[-n]** ünsüzü ile biten kelimelerde çokluk ekinin ilerleyici ses benzeşmesiyle **[+nAr; +nār/+nēr; +nár]** biçimleri de kullanılmaktadır.

zamannarımda (M1/27), çoġ bī annarımız (M1/32), günnerimiz (M1/38), çalışannar (M7/68), gelinnerin (ŞK8/56), burda ȯ atannār (ŞK8/177), ġannār (ŞK17/239), elvannar (ŞB2/44), ġurşunnar (A1/71), düğünnerini (A3/81), onnarıñ ėllerini (A5/63), kevirannarda (A12/4), kėyvannar (İ7/99), keyvannıġ ėdenner (İ7/99), ekinner (K10/84), ġaraġoyunnardan (K12/75), ķadınnara (O1/3), ġurbannar (O5/28), ġazannar (O7/23), yabmıyannar (Y4/13).

[+dar/+dār/+dēr]

GİA'nda çokluk ekinin sınırlı sayıdaki kelimede **[d]**'li biçimlerinin de kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin daha çok **[o, bu, şu]** işaret zamirleri ile kullanıldığı görülmektedir.

ondar (M7/84), ġuraldardan (M8/85), bundarıñ (ŞK3/4), ondarıñ türküsü (ŞK3/10), bundarı (A3/231), genderi (O3/40), ġurbandar (O7/23), kimderdensiñ (O12/6).

2.3.1.2.4. Aitlik Eki

Aitlik eki, **"içinde bulunma ve aitlik bildiren"** bir işleve sahiptir. Bu ek, ad kök ve gövdelerine doğrudan doğruya gelebildiği gibi, adların ilgi ve bulunma durumu eki almış biçimlerinden sonra da gelir (Korkmaz, 2009: 263).

STT yazı dilinde aitlik eki, tek şekilli bir ektir. Korkmaz tarafından bu durum şöyle açıklanmaktadır: Ancak dilimize Farsçadan giren +ki bağlacının etkisiyle olacak; ek, gittikçe iki şekilliliğini yitirerek bugün Türkiye Türkçesinde yalnız kalın sıradan ünlü taşıyan sözlerde de +ki hâlinde ve dil benzeşmesinden kaçınan tek biçimli bir eke dönüşmüş bulunmaktadır (Korkmaz, 2009: 265).

Aitlik eki, SST yazı dilinde, tek şekilli olduğu için hem ünlü hem de ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Ancak yazı dilinde uyum dışında kalan ekler, ağızlarda ünlü ve ünsüz uyumalarına uyarak çok şekilli hâle gelmektedir. GİA'nda aitlik eki, ünlü ve ünsüz uyumlarına bağlı olarak çok şekilli **[+KI, +KU]** bir yapıya sahiptir.

[+KI, +KU]

Ek, GİA'nda kelime kök ve gövdelerine, yalın durumda, ilgi, iyelik ve bulunma hâli eklerinden sonra eklenmektedir.

biziki (ŞK9/10), herkeşkini (ŞK9/64), ġalbimdāki (ŞK17/353), genlerikini (A6/31), çökeniki (İ5/165), benimki (K3/16), yamaÇdākĭ (ND4/13), şindiki (M6/42), beniki (ŞK1/2), gelinikini (ŞK5/4), ġızıḳı (ŞK11/28-29), böyüki (A1/114), öbürküne (A5/141), kündekĭ (İ3/113), benikin çocuḫlarımıḫın (İ6/97), bizim elimizdekini (K5/20), ayānḳı (K6/29), bayʿāġḳı (O5/32), düngü ġastíyi (O7/3), ʿaġşamki (O7/4), sabehkini (O7/4), altındaḳı (Y1/58).

Ekin tonlu **[+g]**'li biçimleri yaygın bir kullanıma sahip değildir. Ancak az sayıdaki örnekte tespit edilmiştir. aşşaġı çeşme (A9/40), ḥangınıġı (İ5/164).

GİA'nda aitlik ekinin ünlüsünün az sayıdaki örnekte düştüğü görülmektedir. bizikleri (ŞK11/29), ötekleri (A1/27).

[+hu / +ḫu, +ḫı / +ḫī]

GİA'nda aitlik ekinin sızıcı şekilleri de kullanılmaktadır.

o yāndaḫı şavral (M8/67), bayaḫı (ŞK4/92), damatḫını (ŞK5/4), kel aḫmet dayımınḳı (ŞK5/11), geridehi adamlar (ŞK7/214-215), dışardaḫı adamlar (ŞK7/215), ötehi adamlar (ŞK7/220), bu toġtullārḫı (ŞK17/9), ordāḫı (ŞB2/55), azzīndaḫı (ŞB2/75), benikin çocuḫlarımıḫın (İ6/97), daġdaḫı (A5/250), onuḫunu (A6/40), ġadınnarıḫını (A7/7), bùraḫı köyde (K12/59), yoḫardaḫı (Y5/45).

2.3.1.2.5. Soru Eki

Soru eki, ismin soru şeklini yapan işletme ekidir. İsim fiile soru şeklinde bağlanmak için daima sonuna soru eki alır (Ergin, 1985: 243). mI / mU soru eki, yalın durumdaki adlara gelebildiği gibi, iyelik ve çekim ekleri almış adlardan sonra da gelebilir ve addan ayrı yazılır (Korkmaz, 2009: 329).

GİA'nda soru eki, ünlü uyumlarına bağlı olarak çok şekilli **[mI / mU]** bir yapıya sahiptir. Soru ekinin vurgu ve tonlamadan kaynaklı uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

dayanabilin mi (M4/14), düşünebiliyōñ mu (M4/15), şindikler èyle mi (M5/4), zemzem otu mı diyler bi (A2/3).

GİA'larında kelimeye soru anlamı yüklemek için soru eki kullanılmaktadır. Fakat Gaziantep'in Hisar ve Elif köylerinde soru anlamı vurgu yoluyla yapılmaktadır. Söz konusu bölgeden yapılan derlemelerde sadece bir örnek tespit edilmiştir. Ses kaydı dışındaki konuşmalarımızda vurgu yoluyla soru anlamı daha baskın olduğu gözlemlenmiştir. çocuḫlar gelişmiy. annadīn? yani ġırḫ basiy.

2.2.2. Zamirler

Zamirler adların yerini tutan kişileri ve nesneleri temsil veya işaret ederek karşılayan gramer birlikleridir (Korkmaz, 2011: 399). Zamirler temsil ettikleri veya gösterdikleri nesnelerin gerçek karşılıkları olmadıkları için ancak o nesnelerin ilk ve gerçek isimlerinin yerini geçici olarak tuttukları için tek başlarına bir şey ifade etmezler (Ergin, 1985: 263). Bu nedenle zamirler, kelime olarak tek başına kullanıldığında herhangi bir anlamı karşılamazlar. Zamirin karşıladığı ya da temsil ettiği nesne veya kişi biliniyorsa o zaman bir anlam ifade ederler.

Zamirler, karşıladıkları veya temsil ettikleri kişileri **"şahıs, dönüşlülük, işaret, soru ve belirsizlik zamirleri"** kategorisinde temsil ederler. Diğer kelime gruplarına göre, sayıca sınırlı olsa da yaygın ve işlek bir kullanıma sahiplerdir. Ancak zamirler, yeni bir kelime türetmeye elverişli kelimeler değildir. İsimler gibi iyelik, aitlik, çokluk ve hâl eklerini alabilirler.

GİA'nda zamirler, STT'yle benzerlik gösterse de ses ve biçim bilgisi bakımından farklılık gösterdiği kullanımlar da vardır. GİA'nda zamirler; **"şahıs, dönüşlülük, işaret, soru ve belirsizlik zamirleri"** başlıklarında incelenmiştir.

2.2.2.1. Şahıs Zamirleri

Şahıs zamirleri, varlıkları şahıslar halinde ve temsil suretiyle karşılayan kelimelerdir. Bütün varlıklar üç şahıs altında toplanır, üç şahıs teşkil ederler. Bunlardan birincisi *konuşan*, ikincisi *dinleyen,* üçüncüsü *adı geçen*'dir (Ergin, 1985: 265). Şahıs zamirleri, birinci, ikinci ve üçüncü şahıs olmak üzere üç; teklik-çokluk hâlleriyle altı kategoride bulunmaktadır.

GİA'nda şahıs zamirleri, yalın durumda Türkiye Türkçesi yazı dilinden çok farklılık göstermemekle birlikte hâl ekleriyle çekime girdikleri zaman bazı fonetik farlılıklar göstermektedir. Şahıs zamirlerinin GİA'ndaki durumu aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 5. GİA'nda Şahıs Zamirleri

	Yalın Hâl	**İlgi Hâli**	**Yükleme Hâli**	**Yaklaşma Hâli**	**Bulunma Hâli**	**Çıkma Hâli**
Teklik Birinci Kişi	ben, men, bėn	benim, menim	beni, beñi, bėni	bene, mene, bana, baña, báña, bʿá, baʿá, beʿā, baā, bā,	bende	benden, bennen
Teklik İkinci Kişi	sen, sėn, señ, sin	senin, seniñ	seni	sene, sana, saña, sáñā, sáña, seña, saā, sā, sʿa, saʿá, seʿā, saʿa	sende	senden, sennen
Teklik Üçüncü Kişi	o	onun, onın, onuñ, oniñ, onùñ	onu, onı, onù, oñu	oña, ona	onda	ondan, onnan
Çokluk Birinci Kişi	biz, bis	bizim	bizi, bizi,	bize	bizde	bizden
Çokluk İkinci Kişi	siz	sizin, siziñ	sizi	size	sizde	sizden
Çokluk Üçüncü Kişi	onlar, onnar	onnarıñ, onlarıñ	onları, onnarı	onlara, onnara	onlarda, onnarda	onlardan, onnarda

Yalın Hâl: Şahıs zamirlerinin GİA'ndaki yalın kullanımında STT'nden çok büyük bir farklılık görülmemektedir. Teklik birinci şahıs zamirinin Eski Türkçedeki şekli olan **[men]** de GİA'nın bazı ağız bölgelerinde kullanılmaktadır. Günümüzde çağdaş Türk yazı dillerinde men şahıs zamirini kullanan[11] lehçeler vardır. GİA'nda da Araban'ın Hisar ve Elif köylerinde teklik birinci şahıs zamiri, men şeklinde kullanılmaktadır. Aynı bölgede ben şahıs zamiri kullanılsa da men şahıs zamirinin kullanımı daha yaygındır.

men (A1/15), ben (A5/31), sen (İ5/96), biz (İ6/104).

Teklik birinci ve ikinci şahıs zamirlerinde yer alan **[e]** ünlüsünün bazı bölgelerde **[e-i]** arası bir ünlü değerine sahip olan kapalı e ünlüsüne dönüştüğü görülmektedir. Ayrıca çokluk birinci şahıs zamiri **[-z]**'nin akıcılaşmayla bir örnekte **[bis]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

bis (M8/29), sin (ŞK17/56), sėn (ŞK17/64).

Çokluk üçüncü şahıs zamirinin **[onnar]** şekli daha yaygın bir kullanıma sahiptir.

İlgi Hâli: GİA'nda şahıs zamirlerinin ilgi hâli ekiyle kullanımı, STT'nden bazı fonetik farklılıklar göstermektedir. Teklik ve çokluk birinci şahıs zamirlerinin ilgi hâli çekimi **[+im]** ekiyle yapılmaktadır. Eski Türkçede **[+Iñ, +nIñ]** olan ilgi hâli eki, Eski Anadolu Türkçesine geçerken birinci iyelik ekinin etkisi altında son sesteki -ñ ünsüzü -m'ye dönüşmüştür (Korkmaz, 2009: 409).

GİA'nda teklik-çokluk ikinci ve üçüncü şahıs zamirlerinin ilgi hâli eki çekiminde **[+nIn, +nun]** eklerinin damaksıl n'li şekilleri daha yaygın bir kullanıma sahiptir. Ayrıca ekte yer alan ünlünün de bazı fonetik değişiklikler sonucunda yarı dar, ince şekilleri de vardır.

benim (M1/26), senin elĩn (ŞK6/55), seniñ bilmedĩn taraf (N1/269), onıñ yanında (N7/22), onuñ altına (N8/10), onun ũs yanda (ND6/29), bizim cenezeler (O3/3), onnarıñ da pantōları (ŞK2/123).

Yükleme Hâli: GİA'nda şahıs zamirlerinin yükleme hâli ekiyle kullanımı, STT'nden fonetik ses değişiklikler dışında herhangi bir farklılık göstermemektedir.

beni (ŞK3/21), seni (ŞK6/11), oni (A3/255), onı (K6/108), bizi (ŞK4/119), sizi (ŞK18/254), onnari (A2/6), onnarı (A11/29).

Yaklaşma Hâli: GİA'nda şahıs zamirlerinin yaklaşma hâli ekinin kullanımında teklik birinci ve ikinci şahıs zamirlerinin çekiminde fonetik hadiseler nedeniyle farklı kullanımlar görülmektedir.

Teklik birinci ve ikinci şahıs zamirlerinin yaklaşma hâli çekiminde GİA'nda farklı kullanımlar söz konusudur. **ben** ve **sen** şahıs zamirleri, yaklaşma hâli eki ile çekime girdiğinde öncelikle şahıs zamirlerinde bulunan **[e]** ünlüsü, değişerek **[a]** ünlüsüne; **[-n]** ünsüzü de damaksıl n'ye dönüşerek **[baña, saña]** şeklinde kullanılır. Oğuzeli, Karkamış ve Nizip ilçelerinden yapılan

[11] AzerbaycanTürkçesi, Türkmen Türkçesi, Uygur Türkçesi, Özbek Türkçesi, Kazak Türkçesi, Kırgız Türkçesi, (Buran-Alkaya, 2009:62-97-125-157-219-247).

derlemelerde tespit edilemese de bu bölge ağızlarında şahıs zamirlerinin **[beñge, señge]** kullanımları daha yaygın ve baskın bir şekilde kullanılmaktadır.

sáña (ŞK1/23), baña (ŞK7/26), señā (ŞK17/71), seña (ŞB1/11), bene (A3/23), sene (A4/5), saā (İ2/20).

GİA'nda Oğuzeli, Karkamış, Nizip ile Araban'ın Hisar ve Elif köylerinde **ben** ve **sen** şahıs zamirlerinin ünlüsünde herhangi bir değişiklik olmadan **[bene/mene, sene]** şeklinde kullanılır. Şahıs eklerinin yaklaşma hâli çekiminin bu çekimi, Doğu grubu ağızlarının karakteristik bir kullanımıdır. Şahıs zamirinin yaklaşma hâli çekiminin bu şekilde kullanımı, bu ağız bölgesini Doğu grubu ağızlarıyla bağlantılı kılan özelliklerden biridir.

sene (A3/21), ben mene (A1/117), sene (A3/40), sene (A1/194), senē (A1/195), bene (A1/195).

Teklik birinci ve ikinci şahıs zamirlerinin yaklaşma hâli çekiminde, ben ve sen şahıs zamirlerindeki son ses **[-n]** ünsüzünün düşmesiyle ortaya çıkan şekilleri, GİA'nda daha yaygın bir kullanıma sahiptir. Şahıs zamirindeki **[n]** ünsüzü düşer ve ünlünün önünde-çoğunlukla-Arapçanın da etkisiyle ayn ünsüzü telaffuz edilir.

bāʿa (M8/22), baā (ŞK7/26), sā (N1/262), saʿá (ŞK13/161).

Bulunma Hâli: GİA'nda şahıs zamirlerinin bulunma hâli çekimi, yazı dilinden çok büyük farklılık göstermemektedir.

ēr **bende** gözüñ varısa, ġaraġoç melmeketi diy (A10/199), **sende** bi şeyler var diyemiyōsuñ (ŞK18/412), he, **bizde** de çōġ' ʿayibmiş (M9/65), ḥaci ʿabi **sizdē** babayıñ yanında çocū ġuca almʿaḳ ʿayib miydi (M9/63), **onnarda,** āşiredlerde büyüg oġlu olur (K12/69).

Ayrılma Hâli: GİA'nda şahıs zamirlerinin ayrılma hâli çekimi, yazı dilinden çok büyük farklılık göstermemekle birlikte bazen ilerleyici ses benzeşmesiyle **[sennen, onnan vb.]** şekillerinde kullanıldığı görülmektedir.

bizden ġayrí da üş dene gelin gene çıġdı, dördüncū (O8/21-22), paralı terzi dālim de **bennen** ġayri şiyi (ŞK9/65), bindēn (ŞK17/34), **sizden** bi dā ġız almıya töbe (ŞK5/53), benden (A3/265), ġızıyin ōluma almıya geldim, **sennen** böyüg demiş (A3/264), ġol ġırī, ayaḫ ġırī, **onnan** sōra ḫʿayvanıñ doġumu (A3/283), senden (ND4/83).

2.2.2.2. Dönüşlülük Zamirleri

Bu zamirler asıl şahıs zamirlerinden daha kuvvetli bir ifadeye sahip bulunan, onların mânâ bakımından daha kuvvetlileri, katmerlileri olan şahıs zamirleridir. Bunlar "asıl, öz" mânâlarına gelen isimlerin iyelik eki almış şekillerinden ibarettir (Ergin, 1985: 272).

Tablo 6. Dönüşlülük Zamiri

Yalın Hâl	**İlgi Hâli**	**Yükleme Hâli**	**Yaklaşma Hâli**	**Bulunma Hâli**	**Ayrılma Hâli**
gendim gennim kendim	gendimin gendimiñ gennimin gennimiñ kendimin kendimiñ	gendimi gennimi kendimi	gendime gennime gennime kendime	gendimde gennimde gennimde kendimde	gendimden gennimden kendimden
gendin gendiñ gennin genniñ kendin kendiñ kennin	gendiniñ gendiñiñ genninin genniñ kendiniñ kendiñiñ kenninin	gendini gendiñi gennini genniñi kendini kendiñi kennini	gendine gendiñe gennine genniñe kendine kendiñe kennine	gendinde gendiñde genninde genniñde kendinde kendiñde kenninde	gendinden gendiñden genninden genniñden kendinden kendiñden kenninden
gendi geni genni kendi gendisi gennisi	genninin genniniñ gendinin gendiniñ	gendini gennini gendisini kendini kendisini	gennine gendine gendinde kendisine kendisi kendisinde	gendinde genninde gendisinde gennisinde kendinde kendisinde	gendinden genninden gendisinden gennisinden kendinden kendisinden
gendiniz gendiñiz genniñiz	gendiñiziñ gendinizin genniñiziñ	gendinizi gendiñizi genniñizi	gendinize gendiñize genniñize	gendinizde gendiñizde genniñizde	gendinizden gendiñizden genniñizden
kendimiz gendimiz	kendimizin kendimiziñ gendimiziñ	kendimizi gendimizi	kendimize gendimize	kendimizde gendimizde	kendimizden gendimizden
genner gender genler kenler keller	genderin genderiñ kennerin	genneri genderi genleri kenleri	gennere gendere genlere	gennerde genderde genlerde kenlerde	gennerden gendernen genlerden kennerden

GİA'nda dönüşlülük zamiri için **[kendi]** zamiri kullanılmaktadır. **"Kendi"** zamiri, GİA'nda ön seste **[k-] > [g-]** tonlulaşmasıyla **[gendi]** biçiminde kullanılmaktadır. Yukarıda yer alan tabloda da görüldüğü gibi **[kendi]** dönüşlülük zamirinin iç sesinde ilerleyici ses benzeşmesiyle **[genner, kenner]** şeklinde kullanımları da vardır.

gennerin yanında (M1/16), gendi gendimize (İ1/32), geni genne (O1/5).

GİA'nda dönüşlülük zamiri **"kendi"** olsa da şahıs zamirlerinin tekrar edilmesiyle dönüşlülük anlamı sağlanmaktadır.

ben bene (A1/106), ben mene (A1/116), sen sene (A2/7), sen saña (Y6/10).

2.2.2.3. İşaret Zamirleri

Varlıkları işaret ederek, göstererek karşılayan zamirlerdir: bu, şu, o, bunlar, şunlar, onlar gibi. İşaret; zamanda, mekânda ve tasavvurda uzaklık ve yakınlık kavramına bağlı olduğundan konuşana oranla bu ve bunlar en yakında, şu ve şunlar biraz daha uzakta, o ve onlar da uzakta olan varlıkları göstermek için kullanılır (Korkmaz, 2009: 420-421). GİA'nda işaret zamileri, SST'nden farklı değildir ancak eklerle çekime girdiği zaman bazı fonetik değişiklikler gösterebilmektedir.

Tablo 7. İşaret Zamirleri

Yalın Hâl	İlgi Hâli	Yükleme Hâli	Yaklaşma Hâli	Bulunma Hâli	Ayrılma Hâli
bu	bunun bunuñ bunùñ	bunu bunı bunù	buña buna bùña	bunda buñda	bundan buñdan
şu şo	şunuñ şunun şonuñ şonùñ	şunu şuñu şunı şonu	şuna şuña şona şoña	şunda şuñda şonda şoñda	şundan şuñdan şondan şoñdan
o	onun onuñ onùñ onıñ	onu onℓ onı	ona oña	onda	ondan
bunnar bunlar bundar bındar	bunnarın bunnarıñ bunların bunlarıñ bundarın bundarıñ	bunnarı bunlar bundarı	bunnara bunlara bundara	bunnarda bunlarda bundarda	bunnardan bunlardan bundardan
şunnar şunlar şundar	şunnarın şunnarıñ şunların şundarın şundarıñ	şunnarı şunları şundarı	şunnara şunlara şundara	şunnarda şunlarda şundarda	şunnardan şunlardan şundardan
onnar ondar onlar	onnarın onnarıñ ondarın onların onlarıñ	onnarı ondarı onları	onnara ondara onlara	onnarda ondarda onlarda	onnardan ondardan onlardan

GİA'nda işaret zamirlerinin hâl ekleriyle kullanımı tabloda yer aldığı gibidir. Bazı fonetik değişiklikler dışında STT yazı dilinden, çok fazla farklılık göstermemektedir.

bunı (M1/9), bunnarıñ (M2/21), bındar (M8/76), onı (M10/40).

2.2.2.4. Belirsizlik Zamirleri

İnsan ve insan dışındaki varlıkları belirsiz bir şekilde temsil eden zamirlerdir.

orda tatlı yimēgler **fīlan** olurdū (M1/30), herkesin (M4/12), allaḥ **kimseyi** analıġ eline ġoymıya (ŞK16/39), **båşġası** temsil bōʸrek yabdı götürdü, **kimisi** ne bilim salata yabdı götürdū̄ (M5/20), **biri** (ŞK2/23).

2.2.2.5. Soru Zamirleri

Bunlar nesneleri soru şeklinde temsil eden, onların soru şeklindeki karşılıkları olan, onları soru hâlinde ifade eden, onları sormak için kullanılan zamirlerdir (Ergin, 1985: 276). GİA'nda insan ve varlıkları soru yoluyla karşılayan **[ne, kim]** soru zamirleridir. "Kim" soru zamiri insanlar için; "ne" soru zamiri zamiri ise insan dışında kalan canlı veya cansız varlıklar için kullanılmaktadır. Kim ve ne soru zamiri dışında, "hangi ve kaç" soruları da iyelik eki alarak soru zamiri olurlar.

bosdana **kim** gėdiceg (M9/29), şindi sen **ne** ārzū ediyirsin (A4/6).

2.2.3. Zarflar

Zarflar fiillderden, sıfatlardan, sıfat-fiillerden ve zarf niteliğindeki sözlerden çok önce gelerek onları zaman, yer, yön, nitelik, durum, azlık-çokluk bildirme, pekiştirme ve sorma gibi çeşitli yönlerden etkileyip değiştirerek anlamlarını daha belirgin duruma getiren sözlerdir (Korkmaz, 2009: 451).

GİA'nda tespit edilen zarflar; **"yer-yön zarfları, zaman zarfları, durum zarfları, miktar zarfları, soru zarfları"** olmak üzere incelenmiştir.

2.2.3.1. Yer-Yön Zarfları

Fiilde ortaya çıkan hareketin yönünü gösteren zarflardır. Bu gruba giren zarflar, fiildeki oluş ve kılışın yerini ve yönünü belirleyen zarflardır. Nereye?, nerede?, nereden?, nereye doğru? ve nereye kadar? sorularına karşılık olurlar (Korkmaz, 2009: 498).

Ergin'e göre "ileri, geri, aşağı, yukarı, içeri, dışarı, beri" (1985: 259) yer yön zarfıyken; Korkmaz edatlarla ya da başka yapılarda olup cümlede zarf olan "içeri doğru, geri, ileri geri..." (2009: 498) gibi kelimeleri de yer-yön zarfları içerisinde değerlendirmiştir. GİA'nda tespit edilen yer-yön zarfları şunlardır:

fursat buldu muydu geri **ileri** ġaçardı (ŞK7/219), bėş altı adım **ireli** gėdinç baḫdım (A12/64), en aşşa iküç saadlig **yoḫarı** yükseg yaylalarda olur (İ5/187), ġı **yoḳarı** baḳsa ki yıldızlar parıl parıl ediya (ŞK16/20), şu lerduvanın üsdünde gelim **aşşa** düşdü (A7/29), ōleden sōnadan **beri** dönüy (M5/14), o ġazzū **ora** çaḫacaḳ (ŞK7/64), bunuñ **öte** yanında tā'd varıdī (ŞK7/108), yav şora **yoḫarı** ġazzī (Y5/43), bizim **bıra** ḫarmı yėri dillerdi (O21/3).

2.2.3.2. Zaman Zarfları

Zaman zarfları bir oluş ve kılışın zaman içindeki yerini bildiren, sıfat-fiillerin ve zarf-fiillerin anlamlarını zaman açısından belirleyen, sınırlandıran veya kesinleştiren sözledir (Korkmaz, 2009: 495). GİA'nda tespit edilen zaman zarfları şunlardır:

gice ḳaḫar (M4/15), **ʿaḳşam** evde ḫazıllıġ yabmalı (M9/35), **sabaḫ** oliy, oġlan anasına dĭy (K2/23), **yarın** dėdim (K5/24), tā **devlikūn ikindine dorġu** geldi (ŞK3/38), söhürdē **onnan sona** ġardeşimiz gėder küncülü egmēg yabdırırdī (M1/23), **şindi** ney ġaldı hı yavrım (M1/32-33), **ġına gecesine** de şi çalallarıdı (ŞK17/16), hindi burdān senden ekme alıllār (ND6/83), **esgiden** bi ʿanteb evine bacım (M5/6), **ōleden sōnadan beri** dönüy (M5/14), **iki gün** bis işli küfdiye urġʿāşdıġ (M5/18), **şindik üş dörd gün önce** başleysin (M5/24), **hafdá soñunda** olūnu çocūnu dutar (M5/27), **yimbir sene** oldu emegli olalı (M6/4), **bi seferi** ḥålıda çalişiyken ġazā geçirdĭm (M6/7), **on ikĭ gūn bir ōlen** bù devenin ġarnında yaşiyi (ŞK2/18-19), övelcē işdē (ŞK2/62), **gece** ḳaḫardıḳ **iki, iki buçuḳdā** ben

ālardım, arḳası sura giderdim (A5/101), kekluk avına da **sabānan, seḥárde** ḳaḫar giderdïk, bi de **ikindin** giderdik (A5/101-102).

2.2.3.3. Durum Zarfları[12]

Fiildeki hareketin nasıl ve ne şekilde ortaya çıktığını gösteren zarflardır. GİA'nda tespit edilen hâl zarfları şunlardır.

bizim küfdeler de **böyüg böyüg** çıḫiy ya (M5/18), tek ḥayatımız **çalışmᶜáynan** geşti (M6/4), ḥava da **bȍle güzel** gidiyi (ŞK2/7), ġalan günneri de tek tek sayiyi (ŞK2/43), baḫiyo ḫı bir yïgid kï **burç gimi** (ŞB2/33), ġuru daşlarıñ üsdünde **zıldīr zıldīr** ėdiyo (ŞB2/84), **cev cev cev cēv** ġârnındaḫı iligler ceviliyo (ŞB2/86), ben şindi **bele** elimi **şelece** ġomüşum (A1/13), **güççük** olurdu yeddi sekiz yaşında bi şeyler (ŞK4/110), ordan **yüzün ġuylu** aşşā ġopuyoḳ (ŞK4/117), yaġın içinde **bılḫ bılḫ bılḫ** ġaynardï (A1/161), kesikbaş **yuvalanı yuvalanı** (A5/9).

2.2.3.4. Miktar Zarfları

Fiildeki hareketin, sıfatın veya zarfın miktarını ve derecesini bildiren zarflardır. GİA'nda tespit edilen miktar zarfları şunlardır:

oldūnan daᶜā **fazla** isdeyk (M5/4), **eñ** soñ (ŞK2/56), ben mene, **bi kere** serinlik geldi (A1/117), bâbam ırāmaTlıġ hikāyeyi **çoḳ** ānnadırdı (A5/3), ġızının neyi nōsanısa **en** iyisini alırıdı (İ5/85), bī adam epeyi gitdi, işde on daġġa on beş dāġġa (Y1/130), bunnar işde o zaman epey zaman gedince (ŞK10/56), bunı senin çapıtından **accıcıḳ** görmeden yoḳus iblïnden neden çek (ŞK6/49-50)

2.2.3.5. Soru Zarfları

Soru zarfları, fiildeki oluş ve kılışı çeşitli yönlerden soru yoluyla belirleyen zarflardır (Korkmaz, 2009: 523).

bù on iki gȳn biî ölen **nasıl** geşTi (ŞK2/35), biz **nėsi** eve geláḫ (A1/3) lan buña, adam bùnın içine **nası** gïrmïş, dillerdï (ŞK7/99).

2.2.4. Sıfatlar

Sıfatlar, adlardan önce gelerek onları niteleyen, nasıl olduklarını gösteren veya çeşitli yönlerden belirten sözlerdir (Korkmaz, 2009: 333). GİA'nda sıfatlar, niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki başlık altında incelenmiştir.

[12] Durum zarfı için Zeynep Korkmaz "tarz zarfları" (2009:499); Muharrem Ergin "nasıllık-nicelik zarfları, hâl zarfları" (1985:261) terimlerini kullanmışlardır.

2.2.4.1. Niteleme Sıfatları

Canlı ve cansız varlıkların renk, şekil, biçim, tat, koku, mesafe, huy, alışkanlık, yetenek, beceri gibi türlü dış ve iç özelliklerini bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2009: 361). GİA'nda tespit edilen niteleme sıfatları şunlardır:

küncülü egmēg (M1/23), **genç** çocuġlar (M2/32), **ō böyüg** ġamiyonnar (M5/8), **ḳırmızı** elbise (ŞK6/3-4), **gereksiz** ḥanek (ŞK9/95), **yozġadlı, ünnü** adam (O9/3), **çocu olan** yirden (ND6/84), **iki dene çıbıḳ** simid (M5/23), **ġara** lökün ġarnını (ŞK2/14), **bir** ḫısımlıġ (ŞK2/69), **yolçı** ġårdaş (ŞB2/75), **esgi** evimiz (A1/18), **ifaġ ifaġ** şeler (A1/9), **sarı** yaġ (A1/157), ġaracaōlanıñ **güççük höbürü** (A5/93), **ġuttuḳ** irbām (A5/140), **kepel** seydi (A5/143), **kirli** yüñge (A5/217).

2.2.4.2. Belirtme Sıfatları

Niteleme sıfatları dışında kalan, varlıkları sayı, işaret, soru ve belirsizlik yoluyla gösteren sıfatlardır. GİA'nda tespit edilen belirtme sıfatları; **"işaret sıfatları, sayı sıfatları, soru sıfatları ve belirsizlik sıfatları"** olmak üzere dört başlık altında incelenmiştir.

2.2.4.2.1. Sayı Sıfatları

Adların önüne gelerek onları sayı yoluyla belirten sıfatlardır. Sayı sıfatları **"asıl sayı sıfatları, sıra sayı sıfatları, üleştirme sayı sıfatları ve kesir sayı sıfatları"** olmak üzere dörde ayrılmaktadır. GİA'nda tespit edilen sayı sıfatları şunlardır.

2.2.4.2.1.1. Asıl Sayı Sıfatları

bėş altı tana top (M1/3), **bi** tebsiye (M1/8), **dörd** gün (M2/12), **otuz alTı** ʿanʿaġdır somun (M6/7), **bėş on** parā (ŞK1/57), **on yėdi** bölüg (ŞK3/56), **ġırḳ** tene ġız (ŞK3/57), **altı** gözlü **on** ʿāyaġlı (ŞK7/143), **on beş** tene ġurban (O3/4), **yėdi** evi (ND6/83), **iki** döşşēnen mindeliynen (M5/6), **bin** ḳā̆d para (M5/14), **iki** dene çıbıḳ simid (M5/23), **üÇ** gün **beş** gün, **bi** hafda (ŞK2/16), **otus doḫuz** dana anaḫdar (ŞB2/45), **otuz üç** yaşında (A1/26), **yeddi sekiz** yaşında bi şeyler (ŞK4/110), **yirmi** günnük (A5/156).

2.2.4.2.1.2. Sıra Sayı Sıfatları

ōlanımıñ **üçüncü** çocūmda (İ1/4), **dördüncü** capḫanadā (O7/47), **on altıncı** gün (ŞK14/67), **ġırḫıncıñ** (ŞK10/202), **beşinci** cuma (Y8/59), **ikinci** parey (M8/22), **sekizinci** ayın on beşinde (ŞK14/2).

2.2.4.2.1.3. Üleştirme Sayı Sıfatları

birēr sıḫım (M4/18), **birer** buÇuḳ metire, **ikişer** metire (ŞK7/124-125), böyüklük **üçer** metire (ŞK13/30), **onar** tana (A2/16).

2.2.4.2.1.4. Kesir Sayı Sıfatları

yüzde yüz yāmůr (Y5/165).

2.2.4.2.2. İşaret Sıfatları

Adların önüne gelerek onları işaret yoluyla gösteren sıfatlardır. **"o, bu, şu"** işaret sıfatlarıdır. GİA'nda **"o, bu, şu"** işaret sıfatının yanında bazı fonetik hadiseler ve vurgu nedeniyle uzun ünlülü, yarı dar ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

o oruç (M1/10), **o** böyrēg çöyreg (M4/16), **ō** böyüg ġamiyonnar (M5/8), **bı** yemeg (O3/5), **o** āci, tüylü acirin ācisi (A5/266), **o** dönemin (İ5/9), **o** aāşlā^{r} (İ5/25), **ȯ** dönemin ġomtanı (İ5/28-29), **bu** mezer(6/106), **şu** merkezde (İ7/54), **şu** tikenimi (K1/4), **şu** meşūr ġaracaōġlan (K7/153), **şu** sevimli güzel bayrāḳ (ND1/17).

2.2.4.2.3. Soru Sıfatları

Nesneleri veya varlıkları soru yoluyla gösteren sıfatlardır. Soru sıfatları sayıca azdır. GİA'nda **"kaç, ne, hangi ve nasıl"** soru sıfatları yanında bunların bazı fonetik hadiseler ve vurgu nedeniyle uzun ünlülü, yarı dar ve kalın ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

ben ilkoḫul bitirdim meslē girdim, **ġaş sene** (M11/2), **hangi evde** su varsa gėtmeliḫ (A1/152-153), bunı desenine görē işdē **ḥangi desen** çıḫacᶜáġsā (M7/34), antebde **ġaş dene çocuġ** (ŞK7/6), ḥanım ben evden çıḫalı **ġaç gün** oldu (ŞK2/31), **nasıl bir ev** yapacaġız (N3/75).

2.2.4.2.4. Belirsizlik Sıfatları

Belirsizlik sıfatları, varlık ve nesnelerin sayı ve miktarını açık ve kesin olarak değil kabataslak, belirsiz olarak bildiren sıfatlardır (Korkmaz, 2009: 395). GİA'nda tespit edilen belirsizlik sıfatları şunlardır:

bī şiyler (M1/8), **bi** ġaç ġuruş (Y4/88), **ġaç** eve gótürürsē (ŞK8/61), **hangi** gününe gelirse (ŞB3/27), **angi** evde su varsa gėtmeliḫ (A1/155), meselá **hangı** ḥasdalıġ (Y6/113).

2.2.4. Fiiller

Fiiler, iş ve hareket bildiren; karşıladıkları hareketler ile zaman mekân kapsamı içinde, somut ve soyut nesne ve kavramlarla ilgili her türlü oluş, kılış, kılınış ve durumları bildirirler (Korkmaz, 2009: 527).

Fiiller tek başına sadece bir adı bildirirler. Bu nedenle fiiller; zaman, tarz ve şahıs ekleriyle çekime girerler. Böylece, fiildeki hareketin ne zaman ve kim tarafından yapıldığını bildirirler. GİA'nda ağızlarında tespit edilen filler, yapım ekleri, çekim ekleri ve fiilimsiler olmak üzere incelenmiştir.

2.2.4.1. Fiilden Fiil Yapan Ekler

2.2.4.1.1. [-ȧġ]

GİA'nda çok işlek olmayan bir ettirgenlik ekidir. aşırāġmış (ŞK7/75).

2.2.4.1.2. [-AlA]

GİA'nda çok işlek olmayan bir fiilden fiil yapım ekidir. depeler (ŞK15/102), serpeler (A3/57), ġovalardı (Y7/25).

2.2.4.1.3. [-Ar]

GİA'nda çok işlek olmayan bir fiilden fiil yapım ekidir. Az sayıda örnekte tespit edilmiştir. çıḳarırdı (ŞK6/3), göverirdi (K9/21).

2.2.4.1.4. [-dAr]

GİA'nda çok işlek olmayan bir fiilden fiil yapım ekidir. Az sayıda örnekte tespit edilmiştir. gösderir (İ5/150), dönderdiler (İ6/47), göstertdi (N1/177).

2.2.4.1.5. [-DIr, -DUr]

Eklendiği fiillerden ettirgen fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

birigdirmişdïk (M1/14-15), dïgdirillēr (M8/130), diñnendirïk (M10/7), ēydirmiş (ŞK1/16), çıḫardırıġ (ŞK2/141), dutdurdūm (ŞK3/10), geydirirdik (ŞK4/112), vurdururduḳ (ŞK4/112), öTdüren (ŞK5/61), çimdiriyoñ (ŞK6/64), ānadīrdıñ (ŞK8/23), söndürï mi (ŞK17/15), āddırmış (ŞK18/36).

2.2.4.1.6. [-I, -U]

GİA'nda çok işlek olmayan bir fiilden fiil yapım ekidir. Az sayıda örnekte tespit edilmiştir. ġazıyiñ (A5/257), sürüyo (ŞB3/28).

2.2.4.2.7. [-ḳ / ġ]

GİA'nda işlek olmayan bir ektir. Sadece bir örnekte tespit edilmiştir. görükti (A1/116).

2.2.4.1.8. [-(I/U)l]

Eklendiği fiillerden edilgen fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

sarıldım (M6/14), çekildiler (ŞK3/38), dökülmüş (ŞK4/100), daḫılıydı (ŞK7/126), bozulmasın (A11/173), kesilmedi (A5/271), daḫılıḫ (A8/90), düzülürdū̆ (A13/150), saçılır (O15/12).

2.2.4.1.9. [-mA]

Fiil kök ve gövdelerine gelerek olumsuz fiiler türeten fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda işlek bir ektir. saz çalmadım (ŞK18/345), görmedim (O19/31).

2.2.4.1.10. [-(I/U)n]

Eklendiği fiillerden edilgen ve dönüşlü fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

dolandırrıġ (M8/61), sʿāğlanırdı (M9/16), görünür (ŞK1/16), yuvalanılla'mış (ŞK4/20), süzünürdü (ŞK4/111), sındı (ŞK6/44), dilenilleridi (ŞK7/125), ḳalḫınırdı (ŞK7/151), ġuvvadlanmış (ŞK18/55), geçindi (A1/26), söylenmez (K5/27).

2.2.4.1.11. [-p]

İşlek bir değildir. Sadece iki örnekte tespit edilmiştir. ḳırpıcı (Y4/207), serpeller (Y7/47).

2.2.4.2.12. [-r]

Eklendiği fiillerden ettirgen fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

içirdiy (A1/80), uçurdīy (K2/42), doġurT (A3/284), artırdı (Y6/5), batırrıḳ (Y6/48), doyurīm (M3/10), şaşırmış (ŞK18/105), uçuruyōlar (A13/50), içirīy (A13/171), ġaçırırlardı (K3/5), savırıllardı (K6/45), daşırdıḫ (A1/152), bişirirdıḫ (A1/180), geçiriridi (İ5/43).

2.2.4.1.13. [-ş]

Eklendiği fiillerden işteş fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

ġʿārışıġ (M8/46), atışmaġa (ŞK1/3), dolaşıyoḳ (ŞK4/118), yaḫışır (ŞK5/36), dolaşıyoḳ (ŞK14/118), deñişiyon (ŞK6/64), paylaşdırıncı (ŞK18/294), yerişmişdi (A7/3), savúşdurıyım (Y1/39), toblaşır (Y4/119).

2.2.4.1.14. [-t/-T/-d]

Eklendiği fiillerden ettirgen fiiller türeten işlek bir fiilden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek bir ektir.

sıyırTdı (M6/12), patlatdık (ŞK5/18), ġapatdıġdan (ŞK15/24), içirdiy (A1/80), uçurdī̇y (K2/42), çıḫardiy (K2/43), şennedir (K6/12), aḫıdısa(ND6/51), düzeltmeg (ŞK3/120), oḫuTmıyan (A6/26), ışıdırdıġ (Y6/16).

2.2.4.1.15. [-z]

Eski Türkçede de sayılı örnekler veren bir ettirgenlik ekidir. Türkiye Türkçesine uzanan birkaç kelimede kaynaşmış ve kalıplaşmış durumdadır (Korkmaz, 2009: 136). GİA'nda da kalıplamış bir şekilde birkaç örnekte tespit edilmiştir. utuzunca (M2/26), emzir (ND6/36).

2.2.4.2. İsimden Fiil Yapan Ekler

2.2.4.2.1. [-A]

Eski Türkçeden beri kullanılan ve çok işlek olmayan bir isimden fiil yapım ekidir. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

dilenilleridi (ŞK7/125), benzer (K6/185), döşeriz (ND4/42), oynardıġ (ND6/63).

2.2.4.2.2. [-Al]

GİA'nda çok işlek olmayan bir isimden fiil yapım ekidir.

boşalTdılar (M6/25), azaldiyü (A12/49), bolaldı (İ7/16), çoġaldı (O17/44), şeneldiyler (N3/77), yöneldim (M7/6).

2.2.4.2.3. [-Ar]

GİA'nda çok işlek olmayan bir isimden fiil yapım ekidir.

ėverdik (ŞK5/100), gȫerme (ŞK17/29), yaşarım (ŞK10/116), yeşeriyō (İ6/95), bozara (Y5/185).

2.2.4.2.4. [-ġır]

Kullanım alanı yaygın olmayan ve yansıma isimlerinden fiil türeten bir ektir. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir. fışḳırıncı (M6/13).

2.2.4.2.5. [-ıt]

GİA'nda çok işlek olmayan bir isimden fiil yapım ekidir. darıdıllarıdī (M8/20).

2.2.4.2.1.6. [-lA]

Eski Türkçeden beri kullanılan ve çok işlek olan bir isimden fiil yapım ekidir. GİA'nda da işlek olan ek, şu örneklerde tespit edilmiştir.

ġalʿáyla (M2/19) dınnʿāġlĪġ (M10/6), bulüTlandı (ŞK2/41), gözledim (ŞK2/48), yōrdla (ŞK3/83), dördlülenmiş (ŞK3/154), vañgılamıya (ŞK4/40), vızılıyı (ŞK4/47), zavırladılar (ŞK5/15), patlatdıḳ (ŞK5/18), tıḳılar (ŞK6/41), ġırḳlarsın (ŞK6/66), otlaġlantıma (ŞK7/179), ikiliyālar (ŞK8/120), süsledi (ŞK9/15), ḫatirletdiñ (ŞK9/33), tāsdigliyōm (ŞK9/42), ġuzlaçı (ŞK11/43), yūgledĪler (ŞK12/20), gūvēlekleşmiş (ŞK12/38), ġuşluyaḳ (ŞK15/37), avliyaḳ (ŞK15/37), pençelesem (ŞK15/49), çīdlamış (ŞK17/5), sālıġlarsa (ŞK17/39), yimle (ŞK17/41), aşılāddım (ŞK17/86), ġışlarīm (ŞK17/221), nallarımış (ŞK18/77), işdaḫlanmim (ŞB1/12), yėmegliyo (ŞB2/37), torpaḫladılar (A1/20), ifaḫlardi (A1/27), beslellerdi (A1/51), toPladım (A1/89), ḫavalandım (A1/121), basdıḳlallarıdı (A11/24), ḫoPladı (K5/17), añnayış (K7/4), ġaynaḳlaniy (K7/7), emletmeñ (K9/130), yemlimeye (Y1/17).

Ekin ilerleyici benzeşmeyle, bazı örneklerde **[-nA]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

avsınnansın (ŞK4/95), sabınnıyōñ (ŞK6/15), cannaniyō (ŞB2/63), şennedir (K6/12), serinner (Y6/84).

2.2.4.2.7. [-l]

GİA'nda çok işlek olmayan bir ektir. inceldĪ (M2/39), durulduġunnan (A1/158).

2.2.4.2.8. [-sa]

GİA'nda bir örnekte tespit edilen ve işlek olmayan bir ektir. susadım (Y1/62).

2.2.4.2.9. [-(I/U)ş]

GİA'nda çok işlek olmayan bir ektir. çoḫuşūr (ŞK7/34), yitişdĪg (ŞK18/5).

2.2.4.3. Fiil Çekim Ekleri

Fiiller hareketleri karşılayan kelimelerdir. Hareketler nesnelerin zaman ve mekân içindeki yer değiştirmeleri; oluşları, kılışları, duruşlarıdır. Fiil kök ve gövdeleri ise tek başına kullanılmayan dil birlikleridir. Bu nedenle fillerin çekime girmeleri gerekmektedir. Fiiller, şekil, zaman ve şahıs ekleriyle çekime girerek fiildeki hareketi bir zamana, şekle ve şahsa bağlarlar (Ergin, 1985: 280-281).

Bu doğrultuda GİA'nda fiil çekim ekleri; **"şahıs ekleri, zaman ekleri ve şekil ekleri"** başlıkları altında incelenmiştir.

2.2.4.3.1. Şahıs Ekleri

Çekimli fiildeki şahıs ekleri, fiilin gösterdiği oluş ve kılışın hangi şahıslar tarafından yapıldığını bildiren gramer kategorisidir (Korkmaz, 2009: 521). Şahıs ekleri, fiildeki hareketi, bir şahsa bağlayan eklerdir ve bu ekler; **"zamir kökenli şahıs ekleri, iyelik kökenli şahıs ekleri ve**

emir ekleri" olmak üzere üçe ayrılmaktadır. Bu doğrulta GİA'nda tespit edilen şahıs ekleri, bu üç kategoride incelenmiştir.

2.2.4.3.1.1. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Zamir kökenli şahıs ekleri; **"geniş zaman, gelecek zaman, şimdiki zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek kipi ve gereklilik kipinde"** kullanılan ve şahıs zamirlerinden ekleşmiş fiil çekim ekleridir. GİA'nda bahsedilen zaman ve kip eklerinde tespit edilen zamir kökenli şahıs ekleri, aşağıda yer alan tabloda gösterilmiştir.

Tablo 8. Zamir Kökenli Şahıs Ekleri

Kişi	Ek
Teklik Birinci Kişi	-m; -Im/-Um -ím; -īm / -i̇m, -ùm
Teklik İkinci Kişi	-n / - ñ -sIn / -sUn, -sIñ / -sUñ; -sín / -síñ / -sīñ -sAn
Teklik Üçüncü Kişi	—
Çokluk Birinci Kişi	-k / -ķ, -g / -ġ, -h / -ḫ -z; -Iz
Çokluk İkinci Kişi	-sīz / -si̇z / sıīz / -siī̇z; -sūz / -sŋz -sIñIz / -siyiz / -siyi̇z / -yíz / -yi̇z -ñuz -sāz / -sēz
Çokluk Üçüncü Kişi	-lAr, -lār / -lēr, -lA^{r}, -lā / -lē

Yukarıda yer alan tabloya göre, GİA'nda tespit edilen zamir kökenli şahıs eklerinin kullanımları ile ilgili şu hususlar dikkat çekmektedir.

Teklik Birinci Kişi

Teklik birinci kişi ekinin, ekte yer alan ünlünün bazı fonetik olaylar nedeniyle gösterdiği küçük farklılıklar hariç, ekin kullanımında önemli bir farklılığın olmadığı görülmektedir. Ek, yukarıda belirtilen zaman ve kip ekleriyle kullanılmaktadır.

sölicám (A4/53), görmemişşim (A8/141), yaḫıcım (A8/141), alacām (A9/10), yalıñızım (A9/49), doġmuşum (İ1/2), oynamamışım (İ5/153), ġonuşduruyum (A11/7).

Bir örnekte ekin sonunda yer alan **[-m]** ünsüzünün **[-n]** olduğu görülmektedir. Bu kullanım Nurdağı'ndaki yörüklerin söyleyiş özelliklerinde yaygın görülmektedir.

bōle ātarın (ND4/41).

Teklik İkinci Kişi

Teklik ikinci kişi ekinin zaman ve kip ekleriyle kullanımında bazı farklılıklar görülmektedir. Ekin damaksıl n'li şekilleri GİA'nda daha yaygın bir kullanıma sahiptir.

görürsüñ (M7/62), deñsizleniyōn mu (A9/11), öpİyuñ (A10/64), seviyuñ (A10/64), diyecen (A10/76), duruyun (A11/7), vericaḫsın (A4/116), verirsin (A4/119), verirsiñ (A8/35), görümüşşüñ (A8/147), gidesin (A10/77), gelesin (A10/77), yemiyecegsin (İ2/34), seslenmeyecegsin (İ4/18), aliyōsun (İ7/7), yol yabmışsın (İ7/22), islarsıñ (A5/242), verirsiñ (K1/15), güldürmezsin (K5/61), biliymişsiñ (K6/120), oġlusuñ (ŞK2/37), duriysin (K7/29), atatürgsün (ND1/13), alır mısıñ (ND3/6), gösdermiysin (Y1/173).

Teklik ikinci şahıs eklerinde dikkat çeken bir başka kullanım ise, Doğu grubu ağızlarında kullanılan **[-sAn]** şahıs ekidir. **[-sAn]** ikinci teklik şahıs eki, GİA'nda sınırlı bir bölgede, Araban'ın Hisar ve Elif köylerinde, kullanılmaktadır.

yüridicaḫsañ (A3/297), ḥaḳ aşıġısan (A4/40), bilicaḫsan (A4/40), ġılıysėn (A4/81).

Teklik Üçüncü Kişi

Teklik üçüncü şahıs çekimi STT'nde olduğu gibi GİA'nda da eksizdir.

toPluyacaḫ (A8/152), toPlamalı (A8/157), edmiyū (İ7/8).

Çokluk Birinci Kişi

Çokluk birinci şahıs eki için iyelik kökenli şahıs eki, daha yaygın bir kullanıma sahipken; zamir kökenli çokluk birinci şahıs **[-z; -Iz, -Uz]** daha sınırlı kullanılmaktadır. GİA'nda çokluk birinci şahıs eki, ünsüz uyumuna bağlı olarak çok şekillidir.

öldürecēz (A9/59), diyoruz (İ7/37), döşeriz (ND1/42), ġarışmāyız (ND4/97).

Çokluk İkinci Kişi

Çokluk ikinci şahıs ekinin çekiminde GİA'nda bazı fonetik farklılıklar dikkat çekmektedir. **[-sInIz; -sUnUz]** eki nadiren kullanılır. Ekin ikinci hecesinde yer alan **[-n-]** ünsüzü genellikle damaksıl n'ye ya da **[y]** ünsüzüne döner veya düşerek kaybolur; ünsüz düşmesi sonucunda ekin ünlüsü uzar.

oturiysİz (K2/8), sablimiyacaḫsīz (K10/41), ġurtarırsīız (ŞB1/24), gidersİiz (ŞB1/25), biliy misİz (A4/4), dersiñiz (A9/48), evlatımsıñız (İ3/17), biliyoñuz (İ3/148), döūşüyoñuz (İ6/116), verirsİz (K1/20), çalısİz (K3/11), sürüsüz (K3/11), bağışliyacaġsiyiz (K7/4), afėdersiyiz (K7/8), duyarsiyİz (O9/3), geçinirmíşıñız (Y5/96), tutabilsēz (O2/2), nediysiyİz (O2/6), yolçulıġ ediysİz (O2/6).

Çokluk Üçüncü Kişi

Çokluk üçüncü şahıs eki GİA'nda **[-lAr]**'dır, ancak ekin uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır. Çok yaygın olmasa da ekin sonunda yer alan **[-r]** ünsüzünün boğumlanma yeri bazen zayıflar, bazen de düşer ve düşerken ekteki ünlünün uzamasına sebep olur.

alıllarımış (A3/296), ġomúşlār (A4/8), ėTmemişler (A4/86), ġurudulla (A8/81), bāġmīşlāʳ (A9/58), demişlē (A9/58), demezler (İ2/19), biliyūllāʳ (İ3/7), isim ġoymışlar (İ7/38), çıḫmışlar (K1/17), ġovúşdıracaġlar (K7/36), boġuzliycaḫlar (K7/131), ġaliylar (N1/5).

2.2.4.3.1.2. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Bu kategoride yer alan şahıs ekleri, iyelik eklerinin zaman içerisinde şahıs eki işlevinde kullanılmasıyla ortaya çıkmış şahıs ekleridir. İyelik kökenli şahıs ekleri, görülen geçmiş zaman ve şart kipinin çekimlerinde kullanılan eklerdir. GİA'nda ağızlarında tespit edilen iyelik kökenli şahıs ekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 9. İyelik Kökenli Şahıs Ekleri

Kişi	**Ek**
Teklik Birinci Kişi	-m
Teklik İkinci Kişi	-n/-ñ
Teklik Üçüncü Kişi	—
Çokluk Birinci Kişi	-k/-ḳ; -g/-ġ; -h/-ḫ
Çokluk İkinci Kişi	-nIz, -nUz; -ñIz, -ñUz; -IñIz/-IñIz; -z, -Iz, -ī̆z; -yīz/-yiz
Çokluk Üçüncü Kişi	-lAr; -lār/-lēr, -lAʳ

GİA'nda tespit edilen iyelik kökenli şahıs eklerinin kullanımları ile ilgili şu hususlar dikkat çekmektedir.

Teklik Birinci Kişi

Teklik birinci kişi ekinin çekiminde standart yazı dilinden herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir.

yazdım (M5/52), geTmedim (M6/2), yoḫardáydim (M6/8), unuddum (ŞK1/44), öldüm (ŞK3/35), geTsem (İ3/121).

Teklik İkinci Kişi

Teklik ikinci kişi çekiminde ekin damaksıl n'li şekli daha yaygın bir kullanım sahasına sahiptir.

kesdiñ (A5/55), söledin (İ7/3), yadsañ uyusāñ (ŞK17/298).

Teklik Üçüncü Kişi

Teklik üçüncü şahıs çekimi, STT'ndeki gibi ise eksizdir.

yalvarıyü (A11/9), nedicek (A11/11), ḫayırlıydı (İ7/5).

Teklik üçüncü şahıs çekiminde Nurdağı/Nogay köyünden yapılan derlemede, görülen geçmiş zamanın teklik ve çokluk üçüncü şahıs çekiminden sonra **[-n]** ünsüz türemesi görülmektedir. Gaziantep'in diğer ağız bölgelerinde işitilmemektedir. Son seste türeyen **[-n]** ünsüzüyle yapılan çalışmalarda, bu sesle ilgili olarak şu bilgiler yer almaktadır:

Görülen geçmiş zaman ekinin teklik ve çokluk üçüncü şahıs çekiminde ortaya çıkan **[-n]** ünsüzü hakkında yapılan çalışmalarda Leyla Karahan (2012), Aylin Koç, Hakan Akça (2009) ekin sonunda ortaya çıkan **[-n]** ünsüzünün bir ünsüz türemesi olduğunu; Zeynep Korkmaz da Nevşehir İli Ağızları çalışmasında fiil çekiminin sonunda görülen **[-n]** ünsüzünün bir ünsüz türemesi olmayabileceğini gibi bir ekin kalıntısı (Korkmaz, 1994:) olabileceğini belirtmiştir. Talat Dinar ise son seste ortaya çıkan **[-n]** ünsüzünün bir ünsüz türemesi olmadığını, Altay Dil Birliği dönemindeki 3. şahıs zamiri olabileceği ihtimalini belirtir.

GİA'nda ise Nurdağı ilçesinde Yörüklerden yapılan derlemelerde tespit edilen örneklerde görülen geçmiş zaman ekinin teklik ve çokluk üçüncü şahıs çekimlerinde **[-n]** türemesi görülmektedir. Çünkü Gaziantep'in diğer ağız bölgelerinden yapılan derlemelerde tespit edilmemiştir.

gözeller ȭüñe **düşerdiñ** (ND4/24), ġoyunumuz **gelirdin** (ND4/26), doġuz teneke on tenike süd **çıġardıñ (**ND4/26-27), maya **varıdīn** öyle, yozüyü **varıdīn** (ND4/29), hā, onu **şȇyedellerdin** (ND4/78).

Çokluk Birinci Kişi

Çokluk birinci şahıs çekiminde şahıs eki, GİA'nda ünsüz uyumuna bağlı olarak çok şekillidir. Ekin sızıcılaşmış ve tonlu şekilleri de yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

dȋnerdih (ŞK1/59), yȋrıḫ (A4/9), otururduġ (A5/5), yarvalıyōḳ (A6/67), öperdig (A8/28), duzlardıḫ (A8/84), düverdik (A8/85), çalardīġ (A8/86), cērennıdayıḫ (A8/91), bilmek (A8/129), dedıġ (A11/12), arḫanızdayıḫ (A11/14), ḫoşbulduḫ (İ3/4), tobluyuḳ toblarıġ (İ3/104), toblarıġ (İ3/105), gişiyik (İ5/162), sōledik (İ7/4), yaparīḳ (İ7/27), ġuruyıḫ (K2/9), almaḫ (Ş2/37), ācıġ (ND3/14).

Çokluk İkinci Kişi

Çokluk ikinci şahıs ekinin çekiminde standart yazı dilindeki çekimler yanında ekin damaksıl n'li şekillerinin kullanımı daha yaygındır. Ayrıca Gaziantep merkez, Karkamış, Nizip ve Oğuzeli'nde **[-z; -yIz]** kullanımları daha baskın bir kullanıma sahiptir.

ġalırsayiz (A2/19), sefa geldiyiz (A4/2), bellediñiz (İ7/2), ėderdiyiz (K11/5), geldiñiz (Y4/72), yaşardıñız (Y5/2).

Çokluk Üçüncü Kişi

Çokluk üçüncü şahıs eki GİA'nda **[-lAr]**'dır, ancak ekin uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır. Çok yaygın olmasa da ekin sonunda yer alan **[-r]** ünsüzünün boğumlanma yerinin bazen zayıfladığı görülmektedir.

2.2.4.3.1.3. Emir Ekleri

Emir eklerinde şahıs ve kip eki bir arada yer almaktadır, yani şahıs eki, hem şahıs hem de emir kipinin fonksiyonunu bir arada taşımaktadır. GİA'nda tespit edilen emir ekleri tabloda yer aldığı gibidir.[13]

Tablo 10. Emir Ekleri

Kişi	**Ek**
Teklik Birinci Kişi	-ī̆m / -im; -Am, -ēm, -en, -eyim / -ēyim / -eyī̆m / -ē^{y}m, -yIm, -yAm
Teklik İkinci Kişi	__
Teklik Üçüncü Kişi	-sIn / -sUn; -sIñ / -sUñ; -síñ
Çokluk Birinci Kişi	-AK; -aḫ / -áḫ / -ēg, -āġ / -ʿāġ, -ī̆ġ /- ıġ -egin -AlIm, -ēlig, -āñ, -yaḳ / -yek, -yaḫ
Çokluk İkinci Kişi	-n / -ñ; -In, -ín, -Iñ; -Un / -Uñ; -yIn / -yUn
Çokluk Üçüncü Kişi	-sIn / -sUn; -sInnAr / -sUnnAr

baḫī̆m (M2/7), sōlemī̆m (M2/12), ʿannān (M7/106), ġurşun dökek (O1/24), sōlemiyek (O2/14), ödüyelim (O7/20), ḳaḫım (Y1/24), yemlī̆m (Y1/24).

2.2.4.4. Fiillerin Çekimi

Fiil kök ve gövdeleri, tek başlarına bir hareketin, oluşun, kılışın ve görünüşün adıdır. Fiillerin yargı bildirmesi için eklerle çekime girmesi gerekmektedir. Fiil kök ve gövdeleri, "zaman, kip, şahıs ve soru ekleriyle" çekimli, yargı bildiren bir fiil haline gelmektedir. GİA'nda çekimli fiiller, **" bildirme ve tasarlama"** ekleri başlığında, iki grupta ele alınmıştır.

2.2.4.4.1. Bildirme Kipleri

Bu kipler yapılmış, yapılmakta olan veya yapılacak olan işleri haber verme, yargı hâlinde bildirme niteliği taşıyan kiplerdir. Bu kipleri kurmak üzere getirilen ekler, hem kipin ifadesi olan şekil ve kalıbı hem de zamanı içine alırlar (Korkmaz, 2009: 583). Bildirme kipleri, **"geniş zaman,**

[13] Emir ekleri, Tasarlama Kipleri başlığında ayrıca incelendiği için burada emir ekleri hakkında bilgi verilmemiştir.

görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman, şimdi zaman ve gelecek zaman" olmak üzere beşe ayrılmaktadır. GİA'nda bildirme kipleri STT yazı dili benzerlik gösterirken bazı ağız bölgelerinde farklılılaşmaktadır.

2.2.4.4.1.1. Geniş Zaman

Geniş zaman, fiildeki hareketin geniş bir zaman diliminde yapıldığını gösteren bir zaman ekidir. Fiilde ortaya çıkan hareketin geçmişte yapıldığını, şimdi yapılıyor olduğunu ve gelecekte de yapılacağını bildirmektedir. Bu nedenle her üç zaman arasında gidip gelen bir esnekliğe sahiptir ve "her zamanı" içine alan bir süreklilik işlevi vardır. Bu işlevi dolayısıyla, sık sık yapılan, alışkanlık ya da âdet hâline gelen veya her zamanı kapsayan ve genellik taşıyan oluş ve kılışlar hep bu kiple anlatılır (Korkmaz, 2009: 637).

GİA'nda iki çeşit geniş zaman eki tespit edilmiştir, tespit edilen geniş zaman ekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 11. Geniş Zaman Ekleri

-r; -(I)r / -(U)r; -Ar, -ār / -ár / -ēr; -īr / -Īr	
Kişi	**Zaman ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	-rIm/-rUm; -ArIm
Teklik İkinci Kişi	-rsIn, -rsIñ; -ArsIn, -ArsIñ; -Añ
Teklik Üçüncü Kişi	-r; -Ar; -(I/U)r
Çokluk Birinci Kişi	-rIK/-rUK; -ArIK; -rIz/-rUz; -ArIz
Çokluk İkinci Kişi	-rsIz/ -rsUz;-ArsIz; -rsInIz; -rsIñIz/-rsUñUz; -ArsInIz/-ArsIñIz
Çokluk Üçüncü Kişi	-ArlAr/-AllAr; -(I/U)rlAr; -(I/U)llAr

Teklik Birinci Kişi

Teklik birinci şahıs geniş zaman ekinin çekimi GİA'nda çok büyük farklılık göstermemektedir. Bazı fonetik hadiselerden dolayı ekin ünlüsü bazen uzar, yarı daralır veya kalınlaşır. GİA'nda fiil kök ya da gövdesi **[-r]** ünsüzü ile bitiyorsa, iki **[r]** arasında kalan dar ünlü genellikle düşer.

gönderrim (A1/8), götürrüm (A1/16), faydalanırım (K7/74), öldürrüm (N4/6), alırīm (ND3/7), varrım (ND3/10), alırım (ŞB2/111), gelirim (M2/29).

Teklik İkinci Kişi

GİA'nda teklik ikinci şahıs geniş zaman eki için yukarıdaki tabloda yer alan ekler kullanılmaktadır. Ancak Nizip, Nurdağı ve Şehitkamil'in bazı bölgelerinde geniş zamanın teklik ikinci şahıs çekiminde **[-Añ]** ekinin kullanımı daha yaygındır. Ayrıca ekin uzun ünlülü, yarı dar ve kalın ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

Geniş zaman ekinin üzerine gelen şahıs ekinin ünsüzü ise çoğunlukla damaksıl n'lidir.

yanarsıñ (M2/13), deñ (M6/48), ġaçarsıñ (ŞK14/117), dēşir misiñ (ŞB1/16), ġabil ėder misiñ (K7/28), başlarsıñ (K7/37), çıḫarısıñ (K7/80), çıġırīsın (K8/9), yolarsıñ (K9/10), girersin (K9/10), kesersin (K12/57), yabdırırsın (K12/58), baḫarsıñ (N1/65), görürsüñ (N1/68), açamañ (N4/12), sereñ (ND4/151), ġapan (ND4/151), daḫañ (ND4/151), ġabil eder misin (Y1/3), uyur musuñ (ŞK17/303).

Teklik Üçüncü Kişi

GİA'nda geniş zaman ekinin teklik üçüncü şahıs çekiminde genellikle **[-r]** ve **[-Ar]** ekleri kullanılmaktadır. Ayrıca **[-Ar]** ekinin bazı fonetik hadiseler ve vurgu nedeniyle uzun ünlülü ve yarı dar/kalın ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

bişēr, yuvalamā yapılır (M1/34), ġonur (M2/23), içilīr (M2/24), dövülūr (M2/35), tıraş ėder (K6/8-9), şennedir (K6/12), yolunur (K9/11).

Geniş zamanın teklik üçüncü şahıs çekiminde, geniş zaman eki **[-r]**'nin bazen düştüğü ve ekte yer alan ünlünün uzadığı görülmektedir.

teslim edē (M9/32), dövülü mü (ŞK10/173), ġovulu mu (ŞK10/173), toblanı (İ6/42), alı (İ6/42), savuru (K6/48), çıḫartı (K6/48), sara (Y6/15).

Çokluk Birinci Kişi

GİA'nda geniş zamanın çokluk birinci şahıs çekiminde, çoğunlukla iyelik kökenli şahıs eki kullanılmaktadır.

yaparıġ (M2/17), alırız (M11/11), saçarıķ (K6/39), çıḫarrıķ (K6/39), derik (K7/104), aġırlarıġ (K12/57), dėriz (ND4/152).

Fiil kök ya da gövdesi **[-r]** ünsüzü ile bitiyorsa, iki **[r]** arasında kalan dar ünlünün genellikle düştüğü görülmektedir. bişirrīz (ND4/43), söndürrüz (M11/16).

Geniş zaman ekinin üzerine gelen şahıs eki [**-k/-ķ**]; çoğunlukla ötümlüleşerek [**-g/-ġ**] ya da sızıcılaşarak [**-h/-ḫ**] olur. derıḫ (A1/39), ġaldirīrig (A1/184).

Çokluk İkinci Kişi

GİA'nda geniş zaman çokluk ikinci kişi çekiminde, şahıs ekinin çoğunlukla damaksıl n'li şekilleri kullanılmaktadır. duyarsiyīz mi (O9/3).

Çokluk Üçüncü Kişi

GİA'nda geniş zamanın çokluk üçüncü kişi çekiminde, **[-Ar]** ve **[-r]** geniş zaman eklerinin sonunda yer alan **[-r]** ile şahıs eki **[-lAr]**'daki **[-l]** ilerleyici benzeşme **ile [-llAr; -AllAr]** biçiminde kullanılır.

söylellerdi (M6/35), ʿáñnadıllardı (M6/38), gėydirrik (ŞK6/3), baş çekeller (K6/5), seçele (ND4/48), şimşediller (Y4/188).

2.2.4.4.1.1.1. Geniş Zamanın Olumsuz Çekimi

Geniş zaman ekinin olumsuz çekimi, çoğunlukla, STT'nde olduğu gibidir, ancak teklik ve çokluk birinci şahıslarda farklılık göstermektedir. Teklik ve çokluk birinci şahıslarda, geniş zamanın olumsuz çekimi, bazı ağız bölgelerinde **[-mA]** ekiyle değil, **[-mAz]** ekiyle yapılmaktadır. Zeynep Korkmaz tarafından yapılan bir çalışmada, Kınık boyu ağız özelliği olduğu belirtilen bu kullanım (Korkmaz, : 28), GİA'nda merkez ağzında yaygın olmakla birlikte; Şehitkamil, Şahinbey, Araban, Karkamış, Nizip ve Oğuzeli'nde kullanılmaktadır.

almam (M2/15), şindi gėT, gece bi adam bulaman (M6/63-64), bulamazlar (M8/63), ġullanmazzıġ (M8/120), ġullanamazıġ (M8/121), bilmessiñ (ŞK2/118), gönderemēm (ŞK3/75), vėrmezik (ŞK6/5), yedirmēñ (ŞK6/10), böyümez (ŞK6/71), ġuru çıġmassan (ŞK8/48), çimdirmek (ŞK8/78), cor ėdmez (ŞK9/27), bilmeg (ŞB3/3), gedilmez (A1/34), gidemezıḫ (A1/94), seslenmezıḫ (A1/204), ġonuşmazzıḫ (A1/204), yimáḫ (A3/295), bulamaḳ (A8/19), çökmeZ (İ5/161), bulaman (İ5/185), dimezig (K4/41), taysinimez (K6/152), yaramaz (N1/65), ġarışmāyız (ND4/97), nazar dámez (ND4/152), bulaman (O5/4), ānnaman (O7/7), bilmeñ mi (O9/19), bilmeg (O10/3), gelmeg (Y4/60).

2.2.4.4.1.2. Şimdiki Zaman

Şimdiki zaman, fiildeki hareketin şimdi/şu an gerçekleştiğini bildiren bir zaman ekidir. Şimdiki zaman eki "-yor" Batı Türkçesinde "yorır" fiilinin ekleşmesiyle ortaya çıkmış yeni bir ektir (Gülensoy, 1985: 283). Şimdiki zaman eki için Türkiye Türkçesi standart yazı dilinde **[-(I)yor; -mAktA; -mAdA]** ekleri kullanılmaktadır. Diğer taraftan ağızlarda, şimdiki zaman ekinin durumu değişmekte ve çeşitli hadiselerinden kaynaklı olarak farklı şekilleri ortaya çıkabilmektedir.

Şimdiki zaman ekinin özellikle ünlü yapısı itibariyle gösterdiği sistemli dağılım, Anadolu ağızlarının ana gruplarını belirlemede önemli rol oynar (Karahan, 1996: 43). Şimdiki zaman ekinde ortaya çıkan değişmeler, GİA'nda ana ağız gruplarının tespit edilmesinde önemli bir etkendir. GİA'nda tespit edilen şimdiki zaman eklerini iki grupta toplayabiliriz. Birincisi, Eski Türkçede **"yorı- > yürü-"** fiilinin Eski Anadolu Türkçesi döneminde ekleşmesiyle oluşan **[-yor]** ve bu ekin çeşitli ses hadiseler nedeniyle farklı biçimleri; ikincisi geniş zaman ekinin şimdiki zaman eki fonksiyonunda kullanılan şekillerinden oluşmaktadır.

GİA'nda; Gaziantep merkez, Şahinbey, Karkamış, Nizip ve kısmen Şehitkamil bölgelerinde şimdiki zaman ekinin düz-dar ünlülü **[-i/-ī; -y]** eklerini; merkezden uzaklaştıkça şimdiki zaman **[-yor]** ekinin yuvarlak, geniş ya da dar ünlülü **[-yo / -yō; -yI/-yU, -yA]** eklerin kullanıldığı tespit edilmiştir.

I. Grup Ağız bölgesinin/Merkez ağzının baskın şimdiki zaman eki **[-y; -i/- ī];** II. Grup ağız bölgesinin şimdiki zaman eki, ses düşmesi sonucu oluşan yuvarlak ünlülü şekli **[-yo/-yō];** III. Grup ağız bölgesinin şimdiki zaman eki, **[-yA, -yI/-yU]** ekleridir.

III. Ağız bölgesinin alt ağız bölgesinde asli şimdiki zaman eki, geniş zaman ekinden gelişen **[-īr]** eki olmakla birlikte; **[-y; -yr; -y; -i/ī]** biçimleri de şimdiki zaman eki olarak kullanılmaktadır. Şimdiki zaman ekinin bu şekilleri, bu ağız bölgesini Kuzeydoğu ve Doğu grubu ağızlarına bağlamaktadır.

Buna göre GİA'nda tespit edilen şimdiki zaman ekleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 12. Şimdiki Zaman Ekleri

Ek	**-y, -i/-ī; -īr;-yr; -ey/-¶y; -yor / -yȯr / -yo/-yö, -yō, -yȯ / -yȱ; -yI, -yU, -yū̆ / -yu̇; -yA, -yå / -yā; -yė / -yē; -yēr / -yir / -yUr, -yu̇r, -yūr ,**
Kişi	**Zaman ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	-īm
Teklik İkinci Kişi	-ñ, -ysin, -īn
Teklik Üçüncü Kişi	-yır/-yir,-yur, -yor, -y,
Çokluk Birinci Kişi	-īk,
Çokluk İkinci Kişi	-ysīz, -ysiniz/-ysiñiz
Çokluk Üçüncü Kişi	-yler/-ylar

[-i / -ī]

Şimdiki zaman eki **[-yor]**'un düşmesi ve kendinden önceki düz-dar ünlünün şimdiki zaman eki fonksiyonunda kullanılmasıyla ortaya çıkmış olan bir ektir. Korkmaz Avşar boyundan kalan bir ağız özelliği olarak belirttiği şimdiki zaman eki **[-i/-ī]'**nin düzleşme veya diftonglaşma ya da ünlüleşerek uzun bir **[-ī/-ī]** (1971: 28); eyle, beyle, şeyle örneklerinde de görüldüğü gibi yuvarlak ünlülü eklerdeki düzleşme, y ünsüzünün erimesi ve hece kaynaşması olaylarının kuvvetli olması sebebiyle şimdiki zaman eki –(i)yor, ya düzleşip diftonglaşarak -ıy/-iy şeklini almış veyahut da büsbütün ünlüleşerek uzun bir -ı/-ī sesine dönmüştür (Gülensoy, 1985: 288).

GİA'nda yaygın bir kullanım sahasına sahip olan düz, dar, ince ve genellikle uzun ünlülü **[-i/-ī]** şimdiki zaman eki; I. ve II. Ağız gruplarında baskın; III. Ağız ve bu ağız grubunun alt ağız gruplarına diğer ağız bölgelerinin etkisi olduğunu ifade edebiliriz.

Düz, dar, ince ünlülü şimdiki zaman eki **[-i/-ī]**, bütün şahıslarda ve iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.Ekin ünlüsü, genellikle uzundur, ancak bazen normal süreli işitilmektedir.

bilmīm (M1/30), doyurīm (M3/10), dīm (M4/7), bilīk (M7/50), açik (M8/12), ḳahim gidīm (M9/55), ʿālīḳ (M10/3), bilīg (ŞK18/4), yapilerdi (A2/3), bilī misin (A4/9-10), gidī (A4/115), di ki (A4/125), yollara düşiler (K2/43), depīk (K5/4), yüklīk (K5/4), oynīlār (K6/41), fırlanīn (K6/121), geliñ (K7/32), baġlīlar (N1/38), götüriñ (N1/40), esirgīn (N6/11), geçī (ND3/5), otiríġ (O4/16), tanımīm (Y1/170), çıḳarīk (Y6/45), diñnendirīk (M10/7), yapīġ (ŞB4/2).

[-ī̇r]

[-ī̇r] geniş zaman eki, Eski Türkçede ve sonraki dönemlerde şimdiki zaman işlevinde kullanılan bir ektir. Bugün de bazı Türk lehçelerinde geniş zaman eki, şimdiki zaman fonksiyonunda kullanılmaktadır. Bu Türk lehçelerinden biri de Azerbaycan Türkçesidir. Bu konuda Vahit Türk şunları ifade etmektedir; Azerbaycan Türkçesinin şimdiki zaman eki hususunda bütün Türk şiveleri içerisinde ayrı bir yeri vardır. Bu saha Eski Türkçe'deki şekli hemen hemen olduğu gibi devam ettirmek gibi bir özelliğe sahiptir. Bu sahada şimdiki zaman için ayrı bir ek ortaya çıkmamış, geniş zaman ekleri, geniş zaman ve şimdiki zamana taksim edilmiştir. Dar ünlülü (-ır/ir/, -ur/-ür) şekilleri şimdiki zamana, geniş ünlülü (-ar/-er) şekiller ise Türkiye Türkçesi'ndeki geniş zaman karşılığı olarak gelecek zamana tahsis edilmiştir (Türk, 1996: 311). Buna göre Azerbaycan Türkçesinde, şimdiki zaman eki için **[-ır/-ir, -ur/-ür]** ekleri kullanılmaktadır.

[-ī̇r] geniş zaman eki, Doğu grubu ağızlarında (Karahan, 1996: 43-44) kullanılan bir şimdiki zaman ekidir. Özek, çalışmasında **[-ī̇r]** şimdiki zaman ekinin Doğu grubu ağızlarının asli şimdiki zaman eki olduğunu; geniş zaman eklerinin tarihi süreç içinde şimdiki zaman işleviyle kullanıldığını ve Azerbaycan Türkçesinin Doğu grubu ağızları üzerindeki etkisine bağlamaktadır (Özek, 2012: 1754).

GİA'nda **[-ī̇r]** şimdiki zaman eki, III. Ağız grubunun I. Alt ağız bölgesinde kullanılmaktadır ve ek bölgenin asli şimdiki zaman ekidir. Bu ağız bölgesinden (Araban ilçesinin Hisar ve Elif köyleri) derlenen metinlerde, az sayıda örnekte tespit edilse de ses kaydı dışında yapılan konuşmalarda şimdiki zaman eki **[-ī̇r]**'in yaygın bir kullanıma sahip olduğu gözlemlenmiştir. Şimdiki zaman eki **[-ī̇r/-ir]**, bu ağız bölgesini Doğu grubu ağızları ve Azerbaycan Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır.

olir (A2/3), zayıflī̇r (A2/23), gelişmī̇r (A2/23), yıḫī̇r (A4/5), toblī̇r (A4/9).

[-Ay]

Balkan Türk ağızlarından Kosova, Mitroviçası, Vuçitırnı ve Priştine ağızlarında (Gülensoy, 1985: 295) şimdiki zaman eki için **[-Ay]** eki kullanılmaktadır. Az sayıdaki örnekte tespit edilen **[-Ay]** şimdiki zaman eki, teklik ve çokluk üçüncü şahıs çekiminde GİA'nda kullanılmaktadır. I. Ağız grubu (merkez)'nda daha yaygın bir kullanıma sahip olmakla birlikte (merkez ağzında örnek tespit edilememiştir); Nurdağı ve Araban ilçelerinden yapılan derlemelerde de örneklerine rastlanmıştır.

ġonaylar (ND4/118), çekinneylēr (ND4/108), ḳāḫėy (A4/37), gidėy (A4/76).

[-y]

[-y] şimdiki zaman eki, **[-yor]** ekindeki **[-or]** seslerinin düşmesiyle oluşan bir şimdiki zaman ekidir. Ekin bazen boğumlanma yeri zayıflar, çok zayıf bir şekilde [**-i^{y} / -ī̇y]** telaffuz edilir ve şimdiki zaman işlevini yardımcı ünlü **[-i],** üstlenir. I. ve II. Ağız gruplarının aslî şimdiki zaman eki

olmakla birlikte diğer ağız bölgelerinde de görülmektedir. **[-y]** şimdiki zaman eki GİA'nı Doğu grubu ağızlarıyla birleştirmekte ve Batı grubu ağızlarından ayırmaktadır.

deyler (M1/30), sȭlėym (M6/2), girmey (M6/16), ġuduriy (M7/82), göriy misiñ (M8/61), yapiylar (ŞK2/4), dutduriy (ŞK3/8), çaḫışiy (ŞK7/86), çalışiy (ŞK7/95), geliyler (ŞK10/17), yiyler (ŞK10/17), yaḫışiy mi (ŞK10/23), aliy (ŞK15/4), geliy (ŞB1/4), oynēy (ŞB1/4), seslenmiy (ŞB2/11), gėdiy (ŞB4/3), yī̆yk (ŞB4/5), yaniy (A1/9), geliy (A1/9), ölüy (A1/38), yiy (A1/45), gidiysin (A1/50), eridiy (A1/76), ġuruysin (A3/4), getiriy (A3/17), çaġıriy (A3/74), yatiysin (A3/218), sorulmay (İ3/181), davıl çalıniy (K1/16), ġaynaḳlaniy (K7/7), ġaf̂f̂aḫday (K9/73), bēgliy (K12/8), bʿāġlanī̆y (K12/27), āliy (N1/3), variy (N1/4), toblāy (N6/13), yanmėy (N6/16), çāġırī̆y (ND3/20), olmāy (ND4/84), tutiyler (O2/2), aġliylēr (O2/18), ėlim deyī̆y mikinē (O3/15), bilī̆ysiñiz (O6/48), seslenmiy (Y1/40), çalışiy (Y4/22), geziyniz (Y5/59), gidiysiñ (Y5/59), báñziy (Y5/61), ġırḳliyler (Y6/43).

[-yr]

Şimdiki zaman eki **[-yr]**, III. Ağız grubunun I. Alt ağız grubunda (Araban ilçesinin Hisar ve Elif köyleri) tespit edilmiştir. Ek, teklik ve çokluk birinci şahıs çekiminde kullanılmaktadır. Diğer şahısların çekiminde kullanımına rastlanmamıştır. Çokluk birinci şahıs çekiminde iyelik kökenli şahıs eki için gırtlak ünsüzü **[-ḫ]**, kullanılmakta ve bu ses kendinden önceki ünlüyü kalınlaştırdığı için ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

[-yr] şimdiki zaman eki, bu ağız bölgesini; Bursa, Sivas ve Kars ağızlarıyla (Gülensoy, 1985: 289) bağlamaktadır.

ġorḫmiyrıḫ (A1/6), ġorḫiyrım (A1/7), demiyrim (A1/14), diyrim (A1/15), yapamiyríḫ (A1/23), bilmiyrler (A1/29), diyrıḫ (A1/46), tanimiyrıḫ (A1/59), örtiyrıḫ (A1/77), gidiyrim (A1/87), demiyrim (A1/88), toPliyrim (A1/89), gediyrıḫ (A1/90), ėniyrıḫ (A1/91), ġalī̆yrim (A1/102), tökiyrıḫ (A1/179), kesiyrıḫ (A1/182), asiyrıḫ (A1/188), ġayiyrıḫ (A1/189), pişiriyrıḫ (A1/199), ġaynadiyriḫ (A1/199), ḥaşildiyrıḫ, (A1/199), ġarişdiriyrıḫ (A1/200), bilmiyrim (A2/4), geziyrim (A3/90), ġazaniyrim (A3/242-243), yıḫiyrī̆m (A4/4).

[-yir/-yUr]

[-yor]'daki geniş yuvarlak o ünlüsünün dar yuvarlak u'ya ve y ünsüzünün etkisi altında incelmiş ü'ye dönüşmesiyle ortaya -yur ve -yür'lü şekilleri de çıkmıştır (Gülensoy, 1985: 285). Gaziantep'te ekin dağınık olarak görüldüğünü (Gülensoy, 1985: 285) belirtmektedir. GİA'nda ekin [-yir]'li şekli de kullanılmaktadır.

Ekin bu şekli, GİA'nı Doğu ve Kuzeydoğu grubu ağızlarıyla bağlantılı kılmaktadır.

biniyirsin (A1/49), geliyir (A3/135), ārzū ediyirsin (A4/6), geliyür (İ5/19), oturuyur (İ6/22), yenilmiyur (İ8/11).

[-yI/-yU]

Şimdiki zaman **[-yor]**'daki **-r** ünsüzünün düşmesi ve **-o** ünlüsünün **y** ünsüzünün etkisiyle tamamen darlaşması ve düzleşmesiyle oluşmuş bir şimdiki zaman ekidir. GİA'nda **[-yI/-yU]** şimdiki zaman eki, III. Ağız grubunda dağınık olarak bazı ağız bölgelerinde aslî şimdili zaman eki olarak kullanılmaktadır. Ekin çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle ekin yarı kalın veya uzun ünlülü biçimleri kullanılmaktadır.

Ekten önce kullanılan bağlayıcı ünlü, şimdiki zaman ekindeki **[-y]** ünsüzünün inceltici etkisiyle çoğunlukla **[-i-]**'dir. Bu nedenle, kalınlık incelik uyumunun bozulduğu görülmektedir.

unudiyim (ŞK1/54), gidiyi (ŞK2/7), çıḫiyı (ŞK2/12), çıḫiyın (ŞK2/13), duTiyi (ŞK2/17), ġalmiyı (ŞK2/20), biliyim (ŞK2/27), deliyi (ŞK4/4), yiyi (ŞK4/8), içiyı (ŞK4/14), ālıyım (ŞK4/35), ėdiyı (ŞK4/64), ālıyım (ŞK4/146), gediyi (ŞK10/3), geliyī (ŞK10/4), soruşduriyi (ŞK10/6), çıḫariyi (ŞK10/6), açiyı (ŞK10/20), utanmıyıñ (ŞK10/22), fırça atiyi (ŞK10/24), ġaliyı (ŞK10/32), bilemiyim (A5/49), çekiyi (ND4/92), seçiyi (Y2/45), oyniyu (ŞK3/8), çöḱüyü (ŞK3/8), sōlüyüler (ŞK3/9), çalişiyuġ (ŞK3/15), düşünüyü (ŞK10/14), unuduyu (ŞK10/14), soyuniyu (ŞK10/20), böyüyüler (ŞK10/35) oliyu (ŞK10/36), duʿá ediyüm (ŞK17/10), yuyuñ (ŞK17/64), öldṻrüyüm (ŞK17/93), sōlüyular (ŞK3/50), bāriyü (ŞK17/126), gediyük (ŞK17/162), geliyü (A5/17), dolduruyum (A7/42), vėriyṻm (A7/43), dikiyüm (A8/12), duruyu (A8/12), diyū (A11/5), bilmuyum (A11/17-18) ḫatırlamiyṻm (İ2/9), nediyūn (İ3/2), ellemiyṻ (İ3/55), geçiyū (İ5/7), sīmıyū (İ5/14), gediyun (İ5/39), kesiyūn (İ5/39), geliyū (İ6/15), gediyū (İ6/84), aliyuġ (İ7/34), ġıríyum (N2/27), yiyüm (N2/27), serpiyū (N2/30), geliyṻ (ND3/20).

[-yA]

Şimdiki zaman ekinin son sesindeki **[-r]** ünsüzünün düşmesi ve ekte yer alan ünlünün düzleşmesiyle oluşmuştur. GİA'nda **[-yA]** şimdiki zaman eki, III. Ağız ve alt ağız bölgelerinde tespit edilmiştir. Bu ağız bölgelerinde yaygın ve asli şimdiki zaman olarak kullanılmaktadır. Ekin ünlüsü, çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle bazen uzamakta ve yarı kalınlaşmaktadır. Korkmaz **[-yA]** şimdiki zaman ekinin Salur boyunun bir ağız özelliği olduğu ve çoğunlukla üçüncü şahıslarda Bolu, Kastamonu, Samsun, Zonguldak, Bartın ve yöresinde kullanıldığını ve Orta Asya Türkmenleri arasındaki Salurlarında karakteristik şimdiki zaman eki olduğunu ifade eder (1971: 31). GİA'nda [-yA] şimdiki zaman eki, bütün şahıslarda çekimlenmektedir. Bu ek, GİA, hem yukarıda bahsi geçen ağızlarla hem de Türkmen Türkçesiyle (Türk, 1996: 315) bağlantılı kılmaktadır.

döviya (ŞK14/17), geliyåm (ŞK4/134), duruye (ŞK5/45), nişlėye (ŞK5/59) kişlėye (ŞK5/58), başlıya (ŞK5/86), bilmiyān (ŞK7/8), çocūġ ġörḳmiyá (ŞK7/14), diñelemiyem (ŞK7/22), biliyåm (ŞK7/24), sallanıyē (ŞK7/48) vuriyā vuriyå (ŞK7/71), çıḳamıyā (ŞK7/77), görüyēn

(ŞK7/163), bilemiyeñíz (ŞK7/173), ġonuşiyaḳ (ŞK7/181), diyāḳ (ŞK/19), olùya (ŞK11/2), oturuyañ (ŞK11/2), bilmiyem (ŞK11/24), ġurban olamıyañız mı (ŞK11/31), oliye (ŞK12/10), sõlüyem (ŞK13/10), kõn genşleri giydiriye (ŞK13/32), evleniye (ŞK15/4), ediya (ŞK16/19-20), uyuya (A5/27), ḳaḫmiya (A5/50), uyanmiye (A5/50), yapiyā (İ7/53), veriye (İ7/53), sabınnıyek (İ7/87), öliye (Y2/4), ġaliyā (Y2/4), yapıye (Y4/39), diyá (Y5/2), duyiyán (Y5/16), emmisi oluyán (Y5/59).

[-yēr]

Türkmen Türkçesi sahasında kullanılan **[yar/-yer]** şimdiki zaman eki, yorı- fiilinin ekleşmesiyle ortaya çıkan şimdiki zaman ekidir (Türk, 1996: 315). Şimdiki zaman eki **[-yer/-yėr/-yir]** eki, Gaziantep'in Yavuzeli ilçesinden derlenen metinlerde tespit edilmiştir. Yaygın kullanılan bir şimdiki zaman değildir. Bu ek, GİA, hem Kuzeydoğu grubu ağızları hem de Türkmen Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır. Sadece bir örnekte tespit ettiğimiz ek, Nurdağı ve İslahiye'de ses kaydı dışındaki konuşmalarda az da olsa işitilmiştir. ġoyuyēr (Y2/38).

[-yo]

Şimdiki zaman ekinin son sesindeki **[-r]** ünsüzünün düşmesiyle oluşmuştur. GİA'nda geniş, yuvarlak ve kalın ünlülü **[-yo]** şimdiki zaman eki, III. Grup Ağız bölgesinin aslî şimdiki zaman ekidir. Diğer ağız bölgelerinde de kullanılmaktadır ancak bu ağız bölgelerinde yaygın bir kullanıma sahip değildir. Ekin ünlüsünün çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle uzun veya yarı dar ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır. Ekin kalın ünlülü olması, kalınlık-incelik uyumunun bozulmasına sebep olmaktadır.

[-yo] şimdiki zaman eki Gaziantep ağzını Batı grubu ağızlarına bağlayan bir ektir. Ayrıca, Korkmaz **[-yo]** şimdiki zaman ekinin bir Kınık ağzı özelliği olduğunu ifade etmektedir (Korkmaz, 1971: 26).

gidiyo (M9/29), yiyolar (M9/29), dāliyō (ŞK1/8), bėkliyōġ (ŞK2/69), diyoñ (ŞK2/93), isdemiyōm (ŞK2/106), ġurtulamiyȯ (ŞK3/8), yuvallaniyo (ŞK3/8), yatmiyom (ŞK3/28), uzuyoñ (ŞK4/4) söndürüyoñ (ŞK4/14), el yüz çalıyom (ŞK6/14), özüyoñ (ŞK6/14), dorġuyom (ŞK6/25), bilmiyōm (ŞK9/3), diyōñ (ŞK9/96), sormiyoñuz (ŞK10/142), oyuyolar (ŞK15/5), doñduriyō (ŞK17/64), görünüyō (ŞB2/3), biliyoñuz (ŞB2/8), yuvalanıyo (A5/17), geliyolar (A5/18), ḫatirliyemiyom (A5/23), yıḫiyoñ (A5/253), dorġuyȯn (A5/254), yaḫiyóm (A9/11), yaḫiyoḳ (A9/12), isdiyōn (A9/12), diyolar (İ2/18), oyuyōlar (İ2/30), uyuyamıyōm (İ3/6), ellemiyō (İ3/55), sõlüyōlar (İ5/21), oḫuyō (İ6/26), yekinĭveriyō (İ6/68), anlatiyo (N2/9), isdemiyo (N2/17), içerleniyo (N3/19), yüceliyō (ND1/21), çıḳmıyõ (ND1/45), duruyo (ND4/84), sıġmiyō (O6/37), diyon (Y1/7), içirmiyon (Y1/62), bārbārıyō (Y2/24), ġoymuyōḳ (Y4/9), çĭl ātiyōlar (Y4/28), biliyōn mu (Y4/28), yekiniyō (ŞK3/115), şēydiyōm (ŞK6/25), oturuyōġ (ŞK7/5), tāsdigliyōm

(ŞK9/42), diyōm (ŞK16/3), āliyȯm (ŞK17/24), biliyōm (ŞK18/3), çeviriyȭler (ŞK18/67), diyȯ̈ (A5/26), donanıyō (Y2/36).

[-yor]

[-yor] şimdiki zaman eki, GİA'nda yaygın kullanılan bir şimdiki zaman eki değildir. Yapılan derlemelerde, **[-yor]** şimdiki zaman eki, çoğunlukla kaynak kişinin kendini düzeltme eğiliminden dolayı kullandığı tespit edilmiştir.

çaliyoruz (M8/4), yapıyorum (M11/8), diyoruz (M11/14), ālıyorum (ŞK17/22), bilmiyoruġ (ŞB3/19), diyoruz (İ7/37), bēglemiyor mȕ (K12/7), ġızı oluyor (N3/18).

2.2.4.4.1.2.1. Şimdiki Zaman Ekinin Olumsuz Çekimi

Şimdiki zaman ekinin olumsuz çekimi STT'nden farklı değildir. Şimdiki zaman ekindeki **[-y]** ünsüzünün daraltıcı ve inceltici etksinden dolayı olumsuzluk eki **[-mA],** çoğunlukla **[-mi]** şeklinde kullanılmaktadır. Bu nedenle kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık uyumu bozulmaktadır.

soḫamiyoḳ (ŞK9/66), duymiyōm (ŞK9/99), dōndurmiyoñ mu (ŞK17/65), seslenmiyo (ŞB2/7), daşımıyoḫ (A8/18), aTmıyum (A8/19).

2.2.4.4.1.3. Görülen Geçmiş Zaman

Görülen geçmiş zaman eki, fiildeki hareketin geçmiş zamanda ortaya çıktığını ve hareketin konuşanın gözü önünde gerçekleşip bittiğini ifade eder. Korkmaz görülen geçmiş zamanı, "Fiildeki oluş ve kılışın söylendiği andan yani içinde bulunulan zamandan daha önceki bir zamanda bitmiş, tamamlanmış olduğunu gösteren bir zaman kesimini içine alır. Bu zaman kesimindeki oluş ve kılışın bitmişliğine, konuşan ya tanık olmuştur; bitmişlik onun gözleri önünde gerçekleşmiştir." sözleriyle açıklamaktadır (2009: 584). STT'nde görülen geçmiş zaman eki, ünlü ve ünsüz uyumlarına bağlı olarak çok şekillidir.

Tablo 13. Görülen Geçmiş Zaman Eki

Zaman Eki	**-DI / -dí, -dī / -dȉ / -dί; -dU -dū / -dȗ; -dȕ, -Ti**
Kişi	**Zaman ve kişi eki**
Teklik Birinci Kişi	-DIm / -DUm
Teklik İkinci Kişi	-DIn, -DUñ
Teklik Üçüncü Kişi	-DI / -DU; -DIn / -dıñ
Çokluk Birinci Kişi	-DIK; -dıḫ, -duḫ
Çokluk İkinci Kişi	-DInIz, -DUnUz
Çokluk Üçüncü Kişi	-DIlAr / -DUlAr

GİA'nda görülen geçmiş zaman ekinin, yaygın şekilde, ötümlü biçiminin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin ötümlü şeklinin kullanılması, ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Bazen ekte yer alan ünlünün, bazı fonetik hadiseler veya vurgu nedeniyle, yarı dar-kalın, uzun ünlülü şekilleri de kullanılmaktadır.

yidiñ (M2/5), dutduñ mū (M2/5), dikemediñ mi (M6/16), çıġdʿıġ (M6/21), alamadım (M9/68), ġodular (ŞK5/4), bālamadıḫ (ŞK10/15), hűsdüñ (ŞK17/308), götürürduḫ (A1/11), gelemėdıḫ (A1/3), yemlerdıḫ (A1/12), işıldī (A1/14), düşdıḫ (A1/100), geçirdıḫ (A1/25), verdıḫ (A1/37), yʿāḳdıḳ (ND4/19), yormadız (O4/34), ḫoşgeldĭz (O12/3) , sintírdī (Y1/8), arbed ėtdíñ (ŞK17/342), dād aldırdíñ (ŞK17/342), zindan ėtdíñ (ŞK17/343), dedí (ŞK17/344).

III. Ağız bölgesinin, I. Alt ağız bölgesinden derlenen metinlerde, görülen geçmiş zaman eki, tek şekilli **[-di]**'dir. Ekin ünsüzü ötümlü ve ünlüsü ise ince, dar ve düz **[-i]** ünlülüdür. Ekin tek şekilli kullanımı, hem ünlü hem de ünsüz uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Görülen geçmiş zaman ekinin tek şekilli kullanımı Doğu grubu ağızlarında görülen bir kullanımdır. Ekin bu şekilde kullanımı, GİA'nı Doğu grubu ağızlarına bağlamaktadır.

basdırdi (A1/3), ġalırdi (A1/11), gözel olurdi (A1/12), cıvıladi (A1/14), sabáḫ oldi (A1/14), yaPdi (A1/18), yaġdi (A1/32), ġaldi (A1/34), ġurtuldi (A1/35), ġaldí (A1/38), aldi (A1/40), aḫtardi (A1/74), yoḫti (A1/102), çıḫartdi (A1/110), boġuldi (A1/113).

GİA'nda görülen geçmiş zaman ekinin farklı bir kullanımı, Nurdağı ilçesinin Nogaylar köyünden derlenen metinlerde tespit edilmiştir. Görülen geçmiş zaman ekinin teklik ve çokluk üçüncü şahıs çekiminde, zaman ekinin sonunda **[-n]** türemesi görülmektedir. maya varıdın, yozüyü varıdın (N4/29). Görülen geçmiş zaman ekinin sonunda türeyen bu **[-n]** ünsüzü ile ilgili yapılan çalışmalarda konu hakkında şunlara değinilmiştir.

Karahan, görülen geçmiş zaman ekinin teklik üçüncü şahıs çekiminde seste görülen **[-n]** ünsüzün bir ünsüz türemesi olduğunu ve Orta, Güney ve Batı Anadolu ağızlarında görüldüğünü ifade ederken (2012: 227); Dinar, Anadolu ağızlarında sıklıkla rastlanan -DI(n) yapısındaki -n'ler'in bir ünsüz türemesi olmadığını, Altay dil birliği dönemindeki 3. şahıs zamirine işaret edebileceğini belirtmektedir (Dinar, 2015: 186). Ali

Bu doğrultuda GİA'nda tespit edilen örneklerde görülen geçmiş zaman ekinin ek fiil ve hikâye çekiminde son seste **[-n]** sesi ortaya çıkmaktadır. Bu kullanım, Gaziantep'in diğer ağız bölgelerinde işitilmeyen ve kullanılmayan **[-n],** Nurdağı ilçesinin Nogaylar köyünden derlenen metinlerde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

gözeller ő̄üñe düşerdiñ (ND4/24), maya varıdīn öyle, yozüyü varıdīn (ND4/29), ĭdleriñ olurdun (ND4/39), ḫoca ossun dėrsen şiye bālaylardın (ND4/79).

Şehitkamil ilçesinden derlenen metinlerde tespit edilen örneklerde ekin yuvarlak ve kalın ünlülü biçiminin yaygın kullanıldığı görülmektedir. Ekin tek şekilli kullanımı ise ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

o yaġdū (ŞK8/82), duyduñ duymaduñ (ŞK8/108), geldu (ŞK17/308).

Tespit edilen bir örnekte ise ekteki **[d-]** ünsüzünün ilerleyici benzeşme ile **[-n]** olduğu görülmektedir. ġamlannın (ŞK10/76).

2.2.4.4.1.3.1. Görülen Geçmiş Zaman Ekinin Olumsuz Çekimi

Ekin olumsuz çekiminde ise STT'nden farklı bir kullanım yoktur.

seslenmedim (ŞK4/180), annamadım (ŞK5/45), gelişmedī (ŞK/117), tüketmedim (ŞK9/44), ālışamādım (ŞK9/69), ġonuşamādıġ (ŞK17/33), çemkirmediñ (ŞK17/49), incitmedıñ (ŞK17/75), bulınmadı mı (K4/9).

2.2.4.4.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Kökeni bakımından -mlş/-mUş sıfat-fiilinden gelen öğrenilen geçmiş zaman kipi; fiilin karşıladığı oluş ve kılışın içinde bulunulan zamandan daha önce gerçekleştiğini; ancak, konuşanın bunu görmediğini, bilmediğini, başkasından duyup öğrendiğini veya farkında olmadan işlediğini ve sonradan fark ettiğini ya da gördüğünü bildiren bir şekil ve zaman kalıbıdır (Korkmaz, 2009: 600). STT'nde görülen geçmiş zaman eki, **[-mIş/-mUş]**'tur.

GİA'nda öğrenilen geçmiş zaman eki için iki ek kullanılmaktadır. STT'ndeki **[-mIş; -mUş]** eki yanında **[-(I)K]'lı** öğrenilen geçmiş zaman eki de kullanılmaktadır. Bu nedenle öğrenilen geçmiş zaman eki, GİA'nda iki başlıkta tasnif edilerek incelenmiştir.

2.2.4.4.1.4.1. [-mIş/-mUş] Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

Tablo 14. [-mIş/-mUş] Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

	-mIş, -mUş -míş, -mīş / -mĭş / -mij, -mu̇ş, -mu̇̄ş, -mūş / -mu̇̄ş; -mIs
Kişi	**Zaman Eki ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	
Teklik İkinci Kişi	-muşsun
Teklik Üçüncü Kişi	-mış/-miş, -muş/-müş
Çokluk Birinci Kişi	-mişşik
Çokluk İkinci Kişi	-mişsiñiz
Çokluk Üçüncü Kişi	-mışlar/-mişler, -muşlar/-müşler

Öğrenilen geçmiş zaman eki **[-mIş; -mUş]**, GİA'nda yaygın olarak kullanılan bir ektir. Ek, ünlü uyumlarına bağlı olarak çok şekilli, çoğunlukla iyelik kökenli şahıs ekleri olmak üzere zamir kökenli şahıs ekleriyle de kullanılmaktadır. Ekin, GİA'nda bazı fonetik hadiselerden dolayı yarı dar, yarı kalın/ince ve uzun ünlülü biçimleri de kullanılmaktadır.

pırTmış (M6/15), çıġmış (M7/75-76), ġapanmış (M9/51), ḫuylanmış (M11/24), gezmiş (ŞK1/10), ġarġ olmış (ŞK1/14), evlenmiş (ŞK2/23), yaḫışmış (ŞK2/99), düzmüş (ŞK3/11), böyümṻş (ŞK3/154), dördlülenmiş (ŞK3/154), giymiş (ŞK7/62), tiskĭnmĭş (ŞK8/125), ġurtulamamış (ŞK16/14), āğlıma düşmemiş (ŞK17/110) toblanmışşıġ (ŞK17/332), çıġmış (ŞB1/3), götürmüşler (ŞB3/4), ölmiş (A1/41), ġurtulmiş (A1/42), aḫmış (A1/59), eşmĭş (A1/88), doldurmuşuḫ (A1/175), selam gelmiş (A3/115), sancımış (A7/60), aparmış (A7/64), dolanmış (İ2/16), ġurmüş (K5/83), ėdmiş (K5/83), yememiş (K7/120), ġurulmüş (K12/13), görmṻş (ND2/4) , dóşmiş (O9/4), göllenmiş (Y1/28), yumuşamamış (Y1/120), almışlar (Y4/66), gelmişler (Y4/66), elini sōġdan sıcā vurmamış (M7/92), görmṻşsündür (M11/20), ölmṻş (ŞK16/7), ġomüşum (A1/13), düşmṻş (İ3/53), dōşmṻş (O9/5), çökmṻş (Y5/49).

III. Ağız bölgesinin II. Alt ağız grubunda ekin son sesinde **[-ş > -s]** değişmesi, akıcılaşma, meydana geldiği için ek bu bölge ağızlarında **[-mIs/-mUs]** şeklinde kullanılmaktadır. Ekin bu şekilde kullanımı, bu bölge ağızlarının ayırt edici bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. olmüs (Y6/38), unudmamısın (Y6/67).

Teklik/çokluk ikinci şahıs eklerinin, öğrenilen geçmiş zaman çekiminde ilerleyici ünsüz benzeşmesiyle az sayıdaki örnekte **[-mışşın/-mışşıñ]** biçimde kullanıldığı görülmektedir.

yazdırmışşım (M8/35), oḫiyamişşin (ŞK14/11), barışmamışşıñ (ŞK17/341), görümüşşṻñ (A8/147).

GİA'nda bir örnekte öğrenilen geçmiş zaman ekinin son sesinin sızıcılaşarak **[-j]** olduğu görülmektedir. dimij (ND3/6).

Bir örnekte ekin sonunda yer alan **[-ş]** ünsüzünün düştüğü tespit edilmiştir. varımı (İ2/30).

2.2.4.4.1.4.1.1. [-mIş/-mUş] Öğrenilen Geçmiş Zaman Ekinin Olumsuz Çekimi

Ekin olumsuz çekimi STT'nden farklılık göstermemektedir.

yimemiş (M11/24), gėdememiş (İ3/54), oynamamışım (İ5/153), güvenmemiş (ND2/7).

2.2.4.4.1.4.2. [-(I)K]'lı Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki

Tablo 15. [-(I/U)K] Öğrenilen Geçmiş Zaman Eki[14]

	-g / -ġ, -k / -ķ, -ḫ / -h
Kişi	**Zaman Eki ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	gelīm, geligim
Teklik İkinci Kişi	geliksiñ, geligsin
Teklik Üçüncü Kişi	gelik, gelig
Çokluk Birinci Kişi	gelīk, gelīg
Çokluk İkinci Kişi	geliksīz, geliksiñiz
Çokluk Üçüncü Kişi	gelikler, geligler

GİA'nın ayırt edici öğrenilen geçmiş zaman eklerinden biri olan **[-(I)K]**; Adana ve Osmaniye[15], Hatay[16], Kahramanmaraş[17], Mersin[18] ve Kilis[19] ağızlarında kullanılan bir zaman geçmiş zaman ekidir. Yapılan çalışmalarda, **[-(I)K]** öğrenilen geçmiş zaman eki hakkında şu görüşler ileri sürülmüştür.

Ö. A. Aksoy'un Gaziantep Ağzı adlı çalışmasında (-ik)'li geçmiş zaman (1945: 179) hakkında şu bilgiler yer almaktadır, "-miş'li geçmiş zaman"ın teklik üçüncü şahsına benzer bir kullanımın olduğunu, "tahmin, fiildeki hareketin sonradan görüldüğünü ve fiildeki hareketin başkasından duyulduğunu ancak bunu aktaran kişinin buna inandığı" (1975: 176-179).

Buran, [-Ik] ekinin yapım ve çekim eki olarak kullanıldığını belirterek; Türkiye Türkçesi ağızlarında anlatılan geçmiş zaman eki işlevinde Güney, Güneybatı ve İç Anadolu'nun bir bölümünde; anlatılan geçmiş zaman fonksiyonu dışında şimdiki zaman (gelik gelene), sıfat-fiil ve zarf-fiil fonksiyonunda da kullanıldığını ifade eder (1996: 1-18).

Jale Öztürk, [-Ik] ekinin Antakya ağzında belirsiz geçmiş zaman ve zarf-fiil işlevlerinde (2006, 530-535); Tor, [-Ik] ekinin Mersin ağzında, belirsiz geçmiş zaman, sıfat-fiil ve zarf-fiil işlevlerinde; Üstüner, [-Ik / -Uk] ekinin Eski Türkçedeki [-yuk / yük] sıfat-fiil ekinin devamı olduğunu; Anadolu ağızlarında yapım eki, sıfat-fiil eki, zarf-fiil eki ve öğrenilen geçmiş

[14] Tabloda yer fiil çekimi ses kayıtlarında yer almamaktadır. Ses kaydı dışında yapılan konuşmalardan tespit edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.
[15] Faruk Yıldırım, *Çukurova Ağızları-Adana ve Osmaniye İlleri,* Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ..., s. 216-219.
[16] Jale Öztürk, Antakya Ağzında -k ve -şkAn Eklerinin Kullanımı, *Türk Dili, Dil ve Edebiyat Dergisi,* Haziran 2006, C. XCI, S. 654, s. 530-535.
[17] Ahmet Miskioğlu, Görülmeyen Başkasından Duyulmayan (-Ik'lı) Geçmiş Zaman, *Türk Dili Dergisi*, 1992, Y. 5, C. 5, İstanbul, s. 1-3. Burak Telli, -Ik/-Uk Duyulan Geçmiş Zaman Eki Üzerine, Gazi Türkiyat Dergisi, 2019, S. 24, s. 127-140.
[18] Tor, G., Mersin Ağızlarında [-(I)k] Ekinin Kullanımı, *Workshop on Turkish Dialects II Orient-Institut Istanbul, Türk Dilleri Araştırmaları*, 2009, s. 107-165.
[19] Hülya, Arslan Erol, *Kilis İli Ağızları,* Kilis 7 Aralık Üniversitesi Matbaası, Kilis, 2018.

işlevlerinde kullanıldığını belirtir (2000: 141-144). Hülya Arslan-Erol, Kilis ağızlarıyla ilgili yaptığı çalışmada, 3. şahıslarda anlatılan geçmiş zaman çekimi için [-Ik / -ıḫ / -ük] ekinin kullanıldığını ifade eder (2018: 83-84).

[-I/Uk] ekinin GİA'nda çeşitli fonetik hadiseler sebebiyle sızıcı ve ötümlü şekilleriyle; öğrenilen geçmiş zaman eki, sıfat-fiil eki, zarf-fiil eki ve yapım eki işlevlerinde kullanıldığı tespit edilmiştir.[20] Ek GİA'nda, eklendiği fiildeki hareketin geçmiş zamanda gerçekleştiğini belirtir ancak "başkasından duyuma" anlamına işaret etmez. Fiildeki hareketin sonucuna tanık olma ve fiildeki hareketin sonucunu, bizzat görme durumu söz konusudur. Bu nedenle **[-(I)K]** geçmiş zaman eki eklendiği fiildeki iş, oluş veya kılışın başkasından duyulmadığını, hareketin gerçekleşme anına tanık olunmadığını; ancak hareketin-kısa bir zaman öncesinde gerçekleştiğini-sonucunun veya devam eden etkisinin görüldüğünü ifade eden bir zaman ekidir.

tėl ḥāvlasınıñ adını **dēşdirigler** şindi, pişmāniye (M7/66-67), dedem bütün servetini ona **batırıḳ** (M7/70-71), dörT dene ġız **alıġ**, dedēm (M7/75), **dēmeyigim** (ŞK1/4), her şēyi ben báña **ōrenīm** (ŞK1/5), yōġ kör memig **düzūg** (ŞK3/12), he yā, bizim sesimiz **azalıġ** (ŞK3/42), o diyoḫuna ġız ālama, sebiha bunı şaḫa **edik** (ŞK4/148), ġız **ölmiyik,** bı ġız **ölmiyik** (ŞK4/204), al **bassıḳ** (ŞK6/99), babası **gelig** bōn, ġaysērili (ŞK7/13), şindi babası **gelīk**, babası da var yānda (ŞK7/14), şindik, ēsgi dengem **ġalmėyıġ** (ŞK/27), bu ġazzū **eletig**, māranın içine çaḫacaḳ (ŞK7/63), gēlmiş, cömāte **gelig**, odā dā milleT oturiya (ŞK7/78), bāña **nōluġ** (ŞK9/9), ben didim vallā bu üzüm fısdū **ġoyuġ** didim (ŞK9/41-42), acı bires sōḳ alġınnī ġulām **ārlaşīḳ** (ŞK9/98), baḥarī buldūmuzda, ōlaḳlar oldū kimi, çocuġları **toblanıġlār** (ŞK9/105), ġızım bu **ölmēyik**, bu seni görüncü **bayılıḫ** (ŞK10/69), ġızlar **donanıḳ** (ŞK10/111), ōluñ oña **sevdalanıḳ** (ŞK10/131), dün gice **getirikler** toġtura götürmüşler (ŞK11/3), şurdan ġırıġ iyásını **batırıġlar** (ŞK11/3), ā şùra şōle kömür gimi **yanıḳ** (ŞK11/3-4), bi it mi **gidik**, ġablan mı **gidik** (ŞK12/30), seniñ başıñ **damlaḫıḳ** (ŞK13/124), ōlan o zaman baḫiy ki bubasınıñ gözleri **oyuluḳ** (ŞK15/14-15), båbam bizi bura azdırıġ +(ŞK16/22), iyālerim bütün **şīlūġ** (ŞK17/79), çaydannıġ ġadeġ **oluġ** (ŞK17/132), saña bi tay **getirīk** dimişler (ŞK18/20), yas, ġara şarpa onalāyıġ, her taraf ġara **suváyīġ** (ŞK18/169-170), sen **sōleyiksin** (ŞK18/407), **gidik** (A5/34), **çürüyük** (A6/91), başı bėyleydī, gendi deynekde **daḫılıḫ** (A8/89-90), insannarda **cin oluġ** (İ3/92), ilg gēlişlerinde yānı nėrde **geligler** (İ5/3), **göndermeyik** (İ5/94), **göz deymeyik** (İ5/161), **deyik** (K6/130), **ḥāşır neşir oluġlar** (Y4/57), **ġalmėyiḳ** (Y5/19).

2.2.4.4.1.5. Gelecek Zaman

Sıfat-fiil kökenli bir ek olan **[-AcAk]** eki, Eski Anadolu Türkçesinin sonlarına doğru şahıs ekleriyle kullanılarak gelecek zaman eki olmuştur. Ek, henüz gerçekleşmemiş bulunan; ancak, fiilin

[20] [-I/Uk] anlatılan geçmiş ekinin sıfat-fiil, zarf-fiil ve yapım eki işlevleri ilgili bilgi, eklerin alt başlıklarında verilmiştir.

gösterdiği oluş ve kılışın gelecekteki bir zaman kesiminde mutlaka gerçekleşeceğini bildiren bir kiptir (Korkmaz, 2009: 623-624).

GİA'nda, gelecek zaman eki için **[-AcAk]** ve **[-IcI/-UcU]** ekleri kullanılmaktadır.

2.2.4.4.1.5.1. Gelecek Zaman Eki [-IcI / -UcU]

GİA'ndan derlenen metinlerde, gelecek zaman için yaygın kullanılan gelecek zaman eki **[-IcI/-UcU]**'dur. Üstüner, **[-IcI/-UcU]** ekinin Eski Türkçedeki -gUçI sıfat-fiil ekinin devamı olduğunu, günümüz Türk lehçelerinin bir kısmında sıfat-fiil eki olarak; Türkiye Türkçesinde ise daha çok "fiilden isim yapma eki" ve Türkiye Türkçesi ağızlarında nadiren sıfat-fiil eki işlevinde kullanıldığını ifade ettikten sonra; ekin Türkiye Türkçesi ağızlarında gelecek zaman eki işlevinde kullanılmasına, az sayıda örnekten dolayı, şüphe ile yaklaştığını belirtir (2000: 136-139). Günşen ise; seyrek olarak ve belli ağızlarda, Gaziantep'ten Çukurova'ya Kahramanmaraş ve Kırşehir'e kadar olan yerlerde, [-AcAk] gelecek zaman eki yanında, eski bir sıfat-fiil olan -gUçI ekindeki [-g] ünsüzünün düşmesiyle ortaya çıkan [-IcI/-UcU] ekinin de gelecek zaman eki olarak kullanıldığını ifade eder (2006: 1-31). Karahan ise, VII. gruptaki Adana, Hatay, Kahramanmaraş ve kısmen de Gaziantep ağızlarında "-acak / -ecek"in yanında yakın geleceği karşılayan "-ıcı / -ici" ekinin de kullanıldığını belitir (1996: 147).

[-IcI / -UcU] eki, I. Ağız Grup bölgesinin asli gelecek zaman ekidir. GİA'nın hemen hemen bütün bölgelerinde **[-IcI / -UcU]** ekinin gelecek zaman işlevi yanında, yapım eki, sıfat-fiil eki görevlerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. GİA'nda gelecek zaman **[-IcI / -UcU]** ekinin çeşitli fonetik hadiseler ve vurgu nedeniyle uzun ünlülü şekilleri kullanılmaktadır.

Tablo 16. [-IcI/-UcU] Gelecek Zaman Eki[21]

	-IcI / -UcU; -ıcī; -cī, -cU
Kişi	**Zaman Eki ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	gelicim
Teklik İkinci Kişi	gelicin, geliciñ
Teklik Üçüncü Kişi	gelici
Çokluk Birinci Kişi	gelicik
Çokluk İkinci Kişi	geliciniz, geliciñiz
Çokluk Üçüncü Kişi	geliciler

vericin (M9/9), getiriciñ (M/10), oruş dutucuñ (M4/14), nēdicim (M7/93), oyniyabiliciñ mi (M8/106), bölünücüg (ŞK2/141), genç olucuñ (ŞK3/54), gözel olucu (ŞK3/54), gelicik (ŞK3/128), görücü (ŞK3/130), atıcıñ (ŞK4/85), alıcıñ (ŞK4/86), geçiricĭn (ŞK4/89), dutucuñ (ŞK4/89), küfde

[21] Tabloda yer fiil çekimi ses kayıtlarında yer almamaktadır. Ses kaydı dışında yapılan konuşmalardan tespit edilen veriler doğrultusunda oluşturulmuştur.

yōrucuḳ (ŞK4/129), gidicik (ŞK5/6), gaynadıcīn (ŞK6/72), nēdicin (ŞK7/24), sorucun (ŞK7/155), ölücü (ŞK8/140), nēydicĭn (ŞK8/164), dūz atıcıñ (ŞK8/164), düşünücü (ŞK10/12), olucu (ŞK10/37), gelici (ŞK10/41), oturucuḫ (ŞK10/86), vurucu (ŞK13/101), azdırıcıñ (ŞK16/9), gedici (ŞK17/37), getiriciñ (ŞK17/87), atıcıñ (ŞK17/87), telef olucu (ŞK17/319), gėdiciñ (ŞB2/19), göndericim (A5/184), ediciñ (A5/244), yōrucuñ (A5/245), geliciñ (İ2/13), gedicim (İ3/10), bulucu (İ3/15), gedici (İ3/150), ġurucuġ (İ5/76), yėdiricim (İ5/182), alıcım (İ6/81), çıḳarıcıḳ (İ7/86), yapiciyīġ (N1/9), ʿānadıcım (O5/2), gidicik (Y4/26).

[-IcI / -UcU] gelecek zaman eki, ünlü düşmesi düşmesi sonucunda ek **[-cI / -cU]** şekillerinde kullanılır.

yıḫiycıñ (M7/79), ʿanniycıġ (M7/104), yiycĭg (M9/0), oḫuycun (ŞK8/164), deycim (ŞK16/40), budeyciñ (ŞK17/87), nineycıñ (ŞK17/103), basırıcıñ (ŞK18/43), yabdırıciñ (ŞK18/43), bulcuñ (İ2/13), toblaycıġ (ND3/14), deycin (Y1/95), vericin (Y1/102), gedicim (Y1/106), varıcım (Y1/113).

2.2.4.4.1.5.1.1. Gelecek Zaman Eki [-IcI / -UcU] Ekinin Olumsuz Çekimi

ġomaycıḳ (ŞK5/10), varmiycım (ŞK9/11), getmiycim (ŞK9/11), olmiyci mi (A7/7), vermeycig (Y4/67), ġomaycıñ (ŞK18/42).

2.2.4.4.1.5.2. Gelecek Zaman Eki [-AcAK]

STT'nde gelecek zaman eki **[-AcAk]**'tır. **[-AcAk]** ekinin yapısı ile ilgili çeşitli görüşler vardır. Muharrem Ergin, ekin Türkçede sonradan-Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında- ortaya çıktığını, önce partisip yani sıfat-fiil eki olarak, sonra gelecek zaman çekim eki olduğunu, ekin bir ek birleşmesiyle doğmuş olabileceğini ifade eder (1985: 303). Korkmaz ise [-AcAk] ekinin sıfat-fiil kökenli bir ek olduğunu ve ekin "-a-ça-ok" şeklinde oluştuğunu belirtir.

Tablo 17. [-AcAK] Gelecek Zaman Eki

	-acāḳ/-acaġ/-acāġ/-acʿāġ / -acaḫ; -eceg / -ecek / -ēcek; -acā / -aġ / -cāġ / -caḫ; -cēk, -ıcā / -icá / -ice / -icē; -ecē / -cē; -ıcaḳ / -icek / -iceg / -ıcaḫ / -icaḫ/-ucaḫ / -cā
Kişi	**Zaman Eki ve Kişi Eki**
Teklik Birinci Kişi	-acām/-ecēm
Teklik İkinci Kişi	-acān/-ecēn,
Teklik Üçüncü Kişi	-acak/-ecek, -acaḫ
Çokluk Birinci Kişi	-acaḫ, -aceyik
Çokluk İkinci Kişi	
Çokluk Üçüncü Kişi	-acaḳlar

GİA'nda da **[-AcAk]** eki ve bu eke bağlı olarak bazı ses hadiseleri ile ortaya çıkan şekillerinin gelecek zaman eki olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

danışacāḳ (ŞK2/71), māranın içine çaḫacaḳ (ŞK7/63), yanacaḳ (ŞK13/20), güve dolanacaḳ (ŞK13/31), nedicen (K6/113), bālayacaḳsıñ (ŞK15/18), göreceksin (ŞK18/26), çıḫardıcʿāḳ (ŞK18/186), gösderecek (A5/19), nedicek (A11/11), gelecek (İ6/102), yaġdıracaḳ (K5/42), çiḳacaḳ (K9/71), yükselecek (ND1/22), çıḫacaḳ (O3/7), vėricem (O7/41), oḳunacaḳ (Y1/25), neydecám (Y4/98).

GİA'nda **[-AcAk]** gelecek zaman eki, ünsüz düşmesi nedeniyle uzun ünlülü şekilleriyle kullanılmaktadır.

çıḫacām (ŞK2/11), verecēm (K10/107), indirecēm (ŞK13/30), gelcēg (ŞK18/42), çıḫicām (A3/19), ġonuşacām (A8/34), verecēm (A8/34), gidcēm (K2/24), oḫiycām (K5/41), durucām (K5/55), gėdecēñ (N1/71), girecēm (O2/9), dediddirecēn (O3/81), alacāñ (O5/36), varacān (Y1/79), gidecēm (Y5/84).

GİA'nda **[-AcAk]** gelecek zaman eki, son seste sızıcılaşarak **[-ḫ/-h]** ünsüzlerine dönüşür. olacaḫ (ŞK2/54), yādıracaḫ (K5/57).

GİA'nda **[-AcAk]** gelecek zaman ekindeki **[-k]** ünsüzü, tonlulaşarak **[-ġ/-g]** ünsüzlerine dönüşür.

ʿanniycaġsıñ (M7/104), sōkeceg (ŞK3/7), ėvereceg (ŞK3/57-58), gideceg (ŞK7/61), (ŞK7/65-66), yatacaġlar (ŞK10/19), vuracaġım (ŞK10/37), ōdlanacaġlar (ŞK10/82), bişireceg (ŞK17/175), olmáyacaġ (İ2/13), ġına yaḫacaġlar (K2/39), bağışliyacaġsiyiz (K7/4), yapacaġ (O1/6), ʿaletėceg (O2/9), alacāġ (O5/37), ulaşacaġ (Y1/93), olacaġ (Y6/5).

III. Ağız Grubunun I. Alt Ağız bölgesinde ön sesteki ünlü tamamen daralır ve incelir; son sesteki ünsüz ise sızıcılaşır ya da ötümlüleşerek **[-icaḫ / -icaġ]** biçimlerinde kullanılır.

baḫicaḫ (A1/35), çıḫilcaḫ (A1/39), gidilicaḫ (A1/46), götüriceyíḫ (A1/104), eriycaḫ (A1/71), düzecām (A1/90), tūtĭcēḫ (A1/189), ġader olicaġ (A3/84), gelin olicāġ (A3/91), getiricaḫsın (A3/167), adı vūrılıcaḫ (K2/16), göricem (N1/71).

2.2.4.4.1.5.2.1. Gelecek Zaman Eki [-AcAK]'ın Olumsuz Çekimi

āvālmıyacaġ (İ2/36), yemiyecegsin (İ2/36), tutmiycāġ (N1/61), gedmiyecēm (M10/32), dimicēñ (N1/248), vurmayacaksın (ŞK10/37), deymiycek (ŞK15/19).

2.2.4.5. Tasarlama Kipleri

Zaman ifade etmeyen tasarlama kipleri, fiildeki hareketin şeklini gösteren eklerdir. Tasarlama kipleri, zaman ifade etmez, birtakım şekiller ifade ederler. Bu şekiller ise şart, istek, gereklilik ve emir şekillerinden oluşmaktadır (Ergin, 1985: 289). Tasarlama kiplerinde, bildirme

kiplerindeki gibi bildirme, haber verme biçiminde bir oluş ve kılış yoktur. Bu kipler, daha gerçekleşmemiş olan, ancak gerçekleşmesi istek, emir, şart ve gereklilik şekillerinde tasarlanan kiplerdir (Korkmaz, 2009: 627).

GİA'nda ağızlarında tespit edilen tasarlama kipleri **"istek, emir, gereklilik ve şart"** kipleridir. Bu kiplerin GİA'nda kullanımında STT yazı diliyle benzerlik ve farklılıklar gösterebilmektedir.

2.2.4.5.1. İstek Kipi

İstek kipi, istek ifade eden tasarlama kipidir. Fiilde harekete, "istek, arzu ve niyet" (Korkmaz, 2009: 628) ifadesi katan bir kip ekidir. GİA'nda tespit edilen istek kipi **[-A]**, STT'nden çok farklılık göstermemektedir. GİA'nda ağızlarında istek eki, yaygın kullanılan bir kip eki değildir. İstek anlamı için daha çok emir kipleri kullanılmaktadır.

Tablo 18. İstek Kipi

	-A; -ā / -ē
Kişi	**Kişi ve Kip Eki**
Teklik Birinci Kişi	-Am
Teklik İkinci Kişi	-AsIn
Teklik Üçüncü Kişi	-A
Çokluk Birinci Kişi	-aḳ/-ek, -aḫ
Çokluk İkinci Kişi	
Çokluk Üçüncü Kişi	-AlAr

GİA'nda istek eki **[-A],** iyelik kökenli şahıs ekleriyle kullanılmaktadır.

ʿānníyasıñ (M7/103), ėdēm (M8/48), kör olā (M8/92), ölēsin (M8/92), sõlüyesiñ (ŞK3/48-49), aça (ŞK5/15), giresin (ŞK5/15), adını batırasıñ (ŞK5/132), kel ōcānı batıra (ŞK5/133), satañ (ŞK18/17), satam (ŞK18/18), bulām (ŞK18/245), evin yapıla (A3/90), görē (K5/59), baḥasın (K5/73), āġlıña gele (K6/104), dolānam (ND1/60), bulānam (ND1/61), varasın (ND3/21), yiyesin (ND3/21), inanasın (O4/26), ḥanan ḥaraba ġala (O5/19), alasın (Y6/77), geláḫ (A1/3), binaḫ (A1/48), gidaḫ (A1/48), içiráḫ (A1/58).

2.2.4.5.1.1. İstek Kipinin Olumsuz Çekimi

bulunmıya (ŞK5/132), allah gendine yėdirmiye (ŞK5/133-134), seni arġıdıḳ incitmiye (ŞK11/12), açılmıyasın (A3/127), düşmiyaḫ mı (A1/106).

2.2.4.5.2. Dilek-Şart Kipi

Bir oluş ve kılışı "şart"a veya "dilek, istek ve niyet"e bağlayan bir tasarlama kipidir (Korkmaz, 2009: 676). Hareketin şart şeklinde tasarlandığını, şart olarak düşünüldüğünü anlatmak için fiil kök ve gövdelerine şart eki eklenir; ve şart eki Eski Türkçede uzun bir zaman "-sAr" şeklinde kullanılmış (Ergin, 1985: 309); XI. yüzyıldan başlayarak sondaki -r ünsüzünün eriyip kaybolması ile ek -sA (<sar)'ya dönüşmüştür (Korkmaz, 2009: 678).

Tablo 19. Dilek-Şart Kipi

	-sA / -sē, -sá / -sa̋, -si, -sAnA, -sanā / - senē /-senne
Kişi	**Kişi ve Kip Eki**
Teklik Birinci Kişi	-sAm
Teklik İkinci Kişi	-sAn; -sAñ
Teklik Üçüncü Kişi	-sA
Çokluk Birinci Kişi	-sAK, saḫ
Çokluk İkinci Kişi	-sAnIz, -sAñIz
Çokluk Üçüncü Kişi	-sAlAr

GİA'nda dilek-şart kipi, STT'den farklılık göstermez **[-sA]** eki olarak; ve ekin çekiminde iyelik kökenli şahıs eki kullanılmaktadır. Ekin ünlüsü, çeşitli fonetik hadiseler ve vurgu nedeniyle uzayabilmektedir.

gessē (ŞK3/60), urmiyasan (ŞK13/112), dėsem (ŞK7/84), gidmēse (ŞK7/84).

GİA'nda dilek-şart kipi **[-sA]** ekinin sonunda ünlü türemesi **[-A]** görülmektedir. Ek sonunda görülen bu ünlü türemesi, ekin anlamı pekiştiren bir seslenme ünlemidir.

tobçu topun atsanā, ġannımız bʿārsīmız yırtıldı diye bʿārırdıġ (M1/5), sáña dirim sáña ėşsenē ġuyu (ŞK1/23), oturuyoñ bayaḳ belli sōlesene (ŞK5/86), ē sen gōyük de bişiriyem yisene (ŞK11/42), bınnan acı dışarı çıḫīmsene fē^{h}ime dirdim (ŞK17/55), aci baḫınsene dirdim (ŞK17/55), hüssene sülüg emmimiñ ġızı dėrdī (ŞK17/309), ben ēle olduġunu bilsem dedi, der midim ki gelsenne (A1/125), çalsana (A3/188), bāġsanē (K12/191), baḥsene (O2/2), ānaTsenē (Y6/2).

2.2.4.5.2.1. Dilek-Şart Kipinin Olumsuz Çekimi

2.2.4.5.3. Emir Kipi

Fiilde tasarlanan hareketin emir şeklinde ifade edildiği ve fiilde ortaya çıkan hareketin emir olarak ortaya çıktığına işaret eder. GİA'nda emir eki, STT'yle ayrılan yönleri de bulunmaktadır.

Tablo 20. Emir Kipi

Kişi	Kişi ve Zaman Eki
Teklik Birinci Kişi	-Im
Teklik İkinci Kişi	—
Teklik Üçüncü Kişi	-sIn, -sIñ
Çokluk Birinci Kişi	-AgIn; -AlIm
Çokluk İkinci Kişi	-In / -Un, -Iñ / -Uñ; -yIn, -yIñ
Çokluk Üçüncü Kişi	-sInlAr, -sInnAr

GİA'nda emir eklerinin çekimi yukarıdaki tabloda gösterilmiştir. Derlenen metinlerden elde edilen verilere göre, çokluk birinci şahıs emir çekiminde bazı farklılıklar dikkat çekmektedir.

gėdeyĭm (M8/48), ġurban oliyūm (ŞK2/103), sōleyim (ŞK3/56), sōlēyim (ŞK5/3), anadıyim (A5/5), sōleyim (İ3/114), söleyēm (İ4/4), bēgliyek (M2/17-18), ʿātaġ (M2/18), ġöyʿāġ (M2/28), yʿåbdırʿāġ (M7/74), diyelim kinē (M8/129), isdiyēk (ŞK2/63), baḫalım (ŞK5/74), sōleyim (ŞK5/75), yumuyūm (ŞK7/183), düşünüyüm (ŞK7/183), yapaḫ (ŞK10/70), odladāḳ (ŞK10/85), yaḫaḫ mī (ŞK17/59), gēdelim (ŞB5/6), bilēk (A11/19), yidiriyim (İ5/182), çınġar çıḫaraḫ (İ6/104), duyalım (K7/38), ayrılalım (N1/4), başlıyaḫ (Y4/3), ılıdaḫ mı (Y4/83), vėriñ (M2/29), inandırsīñ (M2/30),), sōle (ŞK1/58), yarıya çal (ŞK6/37), tütüt (ŞK6/50), çek (ŞK6/50), yörüñ (ŞK16/15), çal (A3/190), gidin (A4/85), ġaldırin (A4/85), götürün (İ2/25), ġısaldın (İ6/116), yerin (K2/4), baġlayıñ (N1/37), namazıñı ġıl (Y1/19).

Emir eki **[-AgIn]**, Karkamış ve Nizip'te yaygın kullanılan bir emir ekidir. Derlenen metinlerde az sayıda örnek tespit edilmiş olsa da bu bilgi, orada yaşayan insanlardan teyit edilmiştir. Bu ek, o bölgelerde yaygın kullanılan çokluk birinci şahıs emir ekidir. gidegin (K2/4).

Şahinbey'den derlenen metinlerden bir örnekte ekin [-elĭg] şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. dahā gelelĭg geri şėye oḫu oġlana (ŞB2/22).

Emir kipi, GİA'nda dua ve beddualarda da yaygın bir biçimde kullanılmaktadır.

allah rısġıyĭz bol ossun (A4/2), ġalbiyiz yelli ossun (A4/3), sılayĭz bol ossun(A4/3), töresin (K6/20), sōġsuñ (M8/90), ōlesiñ (ŞK1/52), ele ʿayā düşürmesin (ŞK7/21).

2.2.4.5.3.1. Emir Kipinin Olumsuz Çekimi

işdaḫlanmim (ŞB1/12), çekişmiyek (A9/61), ġorḫmayın (A1/4), düşmesin mi (A1/111), bağırma (A1/112), āñma (N1/118).

2.2.4.5.4. Gereklilik Kipi

Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında teşekküle başlamış, şekil eki olarak Osmanlıca içinde kullanış sahasına çıkmış (Ergin, 1985: 31) olan gereklilik kipi; bir oluşun bir kılışın veya tasarlanan

bir eylemin yapılması gereğini bildiren bir kip olduğunu ifade eden Korkmaz, ekin -mA fiilden ad türetme eki ile -lU < -lıg sıfat ekinin kaynaşmasından oluştuğunu belirtir (Korkmaz, 2009: 693). STT'nde gereklilik kipi **[-mAlI]**'dır. GİA'nda da yaygın kullanılan gerek kipi, STT'nden farklılık göstermemekle birlikte; GİA'nda gereklilik için **[-mAK lazım]** yapısının da kullanıldığı tespit edilmiştir.

GİA'nda gereklilik kipi için şu ekler kullanılmaktadır: -mAlI; -malī / -mali; -maķ / -maġ lazım / -mek lazım

GİA'nda gereklilik kipinin ikinci hecesindeki **[-I]** ünlüsünün vurgu nedeniyle bazen uzadığı görülmektedir.

ġonuşmalıdı (M9/18), yimeli (M9/34), ḫazıllıġ yabmalı (M9/35), temizlemeliyim (M9/46), sāmalıyım (M9/46), yıḫanmalī (M9/47), misafirim olmalısıñ (ŞK2/159), başlamalısıñ (ŞK3/48-49), geçmeliyik (ŞK14/119), İsiz olmalīm (ŞK12/4), sōlemeliyim (ŞK12/8), bu toġtullārḫı ġanamālı, ġırılmālı (ŞK17/9), bügmeli (ŞK18/96), inanmalısın (K5/30), evermeli (K7/147), gėtmelİyig (N1/192), ninemeli (O6/19), ėvermeliyig (ŞK18/254), ġomalıdıḫ (A1/30), bulmaliyıḫ (A1/48), gėtmeliḫ (A1/153).

Gereklilik kipi **[-mAK lazım],** yapısındaki **[-mAK]** ekinde yer alan **[-k]** ünsüzünün bazen sızıcılaşarak **[-ḫ];** bazen de ötümlüleşerek **[-g]** ünsüzüne dönüştüğü tespit edilmiştir.

çünki diñnenmesi lazım (M10/8), altının yanması lazım (M11/15), ḫånımları sudan geçirmesi lāzım (ŞB1/23), gėdmem gereg (N1/114), bilmeg lazım (O9/94), durmaġ lazım (Y4/56).

2.2.4.5.4.1. Gereklilik Kipinin Olumsuz Çekimi

birini çıḫarıllar, birni gėydirillerdi, ona çocun anası heç bi şeyi yabmalı dál (ŞK8/30), işdē allán yaraddı iñsanı ben çoġ överim bᵓáġ, oḫumalı da dēlim (O9/87), e ġayınbabam vefaT etdİ. Dedim kine; - babalı, baā bābal atdı dedim. buña, dayıyıñ ōlunu babanın üsdüne ġomalı dāl̄mişin dedim, ölüncü dedim. seslenmedi gitdi (Y4/275).

2.2.4.6. Fiillerin Birleşik Kipli Çekimi

Birleşik kipli fiiller, içinde birden fazla kip eki bulunan fiiller olarak tanımlanabilir. Birleşik kipli fiillerin çekimli biçimlerinde genellikle iki (nadiren üç) kip eki bulunur. Zaman bildirme işlevi ise, yalnızca i- ek-fiilinden sonra gelen ek üzerindedir. Çekim sırasında i- ek-fiili çok kez eriyip kaybolmuştur. Buna göre birleşik zamanlı bir fiilin çekim biçimi: esas fiil/ + kip eki + i- ek-fiili + ikinci kip eki (zaman gösterme eki) + şahıs eki olarak çekilebilir. Birleşik zamanlı fiillerde i- ek-fiili yalnız görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kipi ekleri alabilir (Korkmaz, 2009: 733). Birleşik kipli fiillerin Hikâye, rivayet ve şart çekimleri vardır.

Bu doğrultuda, GİA'nda derlenen metinlerde tespit edilen birleşik kipli fiiller, hikâye, rivayet ve şart başlıklarında incelenmiştir. GİA'nda fiillerin birleşik çekimlerinde ikinci kip ekinin önüne gelen [i-] yardımcı fiilinin, çoğunlukla, düştüğü tespit edilmiştir.

2.2.4.6.1. Hikâye

STT'nde fillerin hikâye çekimi, **[-dI/-dU]** görülen geçmiş zaman eki ile yapılmaktadır. GİA da STT'ndan farklılık göstermemektedir. Emir kipi dışında diğer zaman ve kip eklerinde tespit edilen Hikâye çekimi aşağıda verilmiştir.

2.2.4.6.1.1. Geniş Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen geniş zamanın hikâye çekimi STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Geniş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ve şu şekillerde kullanılmaktadır: [**-rdu, -IrdI, -ırdī / -irdi̇ / -irdu, -ArdI, -ardī / -ērdi; -ArIdI, -urudu, -UrdU, -urdū; -mAzdI]**

atılırdı (M1/4), oyun oynardıġ (M1/4), ġalırdıḫ (A1/2), otururduḫ (A1/31), ġaynadırdi̇ (A1/63), süzerdi (A1/64), der midim (A1/125), aletirduḳ (A5/110), ġurarduḳ (A5/111), getirirdıḫ (A1/64), tökerdi (A2/38), derdıḫ (A3/231), sirvidirdıḫ (A3/231), ʿirḥad ėderdıġ (K11/12).

Gaziantep'in kuzey bölgesinden yapılan derlemelerde **[i-]** yardımcı fiili çoğunlukla düşmez ve ünlü uyumlarına bağlı olarak **[i-/ı-; u-/ü-]** çok şekilli kullanılmaktadır. Geniş zamanın hikâyesinde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

geliridi (ŞK1/3), olurudū (ŞK2/124), atarıdıḳ (ŞK6/34), bārdaġ vururudū (ŞK8/42), cızallarıdı (A10/7), geliridi (O5/30), gideridik (ND4/28).

Geniş zamanın hikâyesinin olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır:

sėvemezdim (M9/72), susduramazdıġ (M9/73), vėrmezdik (ŞK6/5), haberi olmazıdī (ŞK/22), ḳaḫamazdī (ŞK8/41), görsedmezlerdi̇ (ŞK9/11), dimesti (ŞK17/34), seslenmezidi (İ5/59), yabmazıdı (İ5/86), düzeridi (İ5/87), olamazdıġ (Y6/13).

2.2.4.6.1.2. Şimdiki Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen şimdiki zamanın hikâye çekimi STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Şimdiki zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ve kaybolur. Şimdiki zamanın hikâyesinde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

Şimdiki zamanın hikâye çekiminde kullanılan ekler şunlardır: **[-ydI, -ydU; -yOdU, -yōdu; -yUdU, -yūdū; -yAdI, -yādı, -yă̄dı; -eydi]**

kilimcilik ediydik (M7/100), ōsüriydim (M10/21), alıyordum (M11/23), söhbed ėdiyōdu (ŞK3/57), gelin alıyolardı (ŞK5/3), ġeliyādı (ŞK7/15), ġaliyă̄dī (ŞK7/15), çalişiyedi (ŞK7/100), urmiyādı (ŞK8/19), algidiyādıġ (ŞK8/56), bă̄nmiyōdu (ŞK9/5), atiyadım (ŞK13/105), emiyrdi

(A1/26), boġuliydıḫ (A1/124), ediylerdi (A2/3), ġatiylerdi (A2/3), aliylerdi (A2/5), dikiyüdüm (A8/13-14), gelinnik ediyoduḳ (A8/27), yatiyudum (İ3/4), tobluyȯduġ (İ6/73), aliyūdū (İ7/7), yapiyolarıdı (İ7/10), yıhaniydim (İ7/85), sabınnıyuduġ (İ7/85), yıḳıyōdūġ (İ7/86), sōridĩñ (K4/33), gediyȭdü (ND1/46), biliydim (ND4/19), yapĩydıġ (ND4/45), bulamiydıġ (O5/7), geziydik (O5/7), gömdüydük (Y1/159).

Şimdiki zamanın hikâyesinin olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır:

bilmiyȭduġ (İ3/78), ġarışmiyudu (İ5/90).

2.2.4.6.1.3. Gelecek Zamanın Hikâyesi

GİA'nda gelecek zamanın hikâye çekiminde şu ekler kullanılmaktadır: [-AcAġdI, -acᶜāġdı, -ecaḫdi, -caḫdi, -IcIydI, -UcUydU]

2.2.4.6.1.3.1. [-AcAK] Ekli Gelecek Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen **[-AcAK]** ekli gelecek zamanın hikâye çekimi, çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir.

alacᶜāġdım (M8/24), olacᶜāġdı (M8/29), çıḫacaḳTı (ŞK7/104), kesecāḍin (ŞK7/76), annatacaġdı (N3/11), gelecegdi (İ5/95), gidecegdim (K12/158), sėvecegdim (O3/54).

Gaziantep'in Araban ilçesi, Elif ve Hisar köylerinde görülen geçmiş zaman ekinin çoğunlukla ötümlü ve ince, düz, dar **[-i]** ünlüsüyle [-ecaḫdi/-icaḫdi] şekillerinde kullanılmasından dolayı, fiilin gelecek zamanın Hikâye çekiminde ünlü uyumunun bozulduğu görülmektedir. geçecaḫdi (A1/33), geçicaḫdi (A1/33).

2.2.4.6.1.3.2. [-IcI / -UcU] Ekli Gelecek Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen **[-IcIydı / -UcUydu]** ekli gelecek zamanın hikâye çekimi, Gaziantep merkez ve merkeze bağlı yerlerde yaygın bir kullanıma sahiptir. Gelecek zamanın Hikâye çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kulllanılmaktadır. götürücüydü (İ5/122).

2.2.4.6.1.4. Görülen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen görülen geçmiş zamanın hikâye çekimi STT'yle benzer olsa da bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Görülen geçmiş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ve kaybolur. Ancak **[i-]** yardımcı fiilinin düşmeyip korunduğu ve ünlü uyumlarında bağlı, çok şekilli kullanımları da tespit edilmiştir. Görülen geçmiş zamanın hikâye çekiminde şu ekler kullanılmaktadır: **[-dıġdı, -dIydI, -dUydU, -dUdU]**

gömdüydük (Y1/159), atdıydıġ (Y1/167), ġaldıydı (Y5/365), oldūydu (ŞK2/27), çıḫᶜatdıdıġ (Y5/385), pisdidi (ŞB2/107), yoḫdudu (K10/71).

Az sayıdaki örnekte, bazen sonda yer alan şahıs ekinin iki kip arasında kullanıldığı tespit edilmiştir.

başladıġdı (M6/5), gördümdü (ŞK4/93), yatdıḳġıdı (ŞK4/105), getdimdi (A1/87), gitdigidi (Y4/80).

2.2.4.6.1.5. Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi

GİA'nda öğrenilen geçmiş zamanın hikâye çekimi, STT'nden farklı kullanımlar göstermektedir. GİA'nda duyulan geçmiş zamanın hikâyesinin çekimi, [-mIşdI/-mUşdU] ve [-IKdI/-UKdU] ekleriyle yapıldığı tespit edilmiştir. Eklerin kullanım sıklığı bölgeye göre değişiklik gösterebilmektedir. Öğrenilen geçmiş zamanın hikâye çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır. Öğrenilen geçmiş zamanın hikâye çekiminde şu ekler kullanılmaktadır: **[-IKdI / -UKdU; -mIşdI / -mUşdU; -mIşIdI / -mUşUdU; -mışdī/-mişdī]**

2.2.4.6.1.5.1 [-IKdI / -UKdU] Ekli Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen duyulan geçmiş zamanın hikâye çekimi, genellikle **[-IKdI / -UKdU]** ekiyle yapılmaktadır. Duyulan geçmiş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ancak az sayıda örnekte **[i-]** yardımcı fiilinin korunduğu tespit edilmiştir. **[i-]** yardımcı fiili, ünlü uyumlarına bağlı olarak **[i-/ı-; -u/ü-]** çok şekilli kullanılabilmektedir.

gelīgdi (M7/12), iyālarım bēle içine batıġdı (ŞK17/80), geligdi (ŞK17/92) ölūdu (ŞK17/236), dāpıḳıdı (İ3/28), ġızıġlardı (İ5/96).

2.2.4.6.1.5.2 [-mIşDI / -mUşDU] Ekli Duyulan Geçmiş Zamanın Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen duyulan geçmiş zamanın hikâye çekiminde **[-mIşDI/-mUşDU]** ekinin kullanım sıklığı, **[-IKdI/-UKdU]** ekine göre daha az olsa da eklerin kullanım sıklığı, ağız bölgelerinin eğilimine göre farklılıklar gösterebilmektedir.

Duyulan geçmiş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ancak çok az sayıda örnekte **[i-]** yardımcı fiilinin korunduğu tespit edilmiştir. **[i-]** yardımcı fiili, ünlü uyumlarına bağlı olarak **[i-/ı-; u-/ü-]** çok şekilli kullanılabilmektedir.

birigdirmişdīk (M1/14-15), ġanamışdī (M10/36), gelmişdi (ŞK4/93), yerişmişdi (A7/3), gelmişdiler (İ7/42).

2.2.4.6.1.6. Şart Kipinin Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen şart kipinin hikâye çekimi, STT'nden farklılık göstermemektedir. Şart kipinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle **[-y]** sesine döner ve **[-sAydI]** şeklinde kullanılır. Az sayıdaki örnekte **[i-]** yardımcı fiilinin korunduğu görülmektedir.

Şart kipinin hikâye çekiminde şu ekler kullanılmaktadır: **[-sAydI, -sAyIdI, -sādı / -sēdi]**

olmasēydı (ŞK2/153), götürsekidi (ŞK15/94) vėrsēdi (İ4/41), varsaydı (İ5/28).

2.2.4.6.1.7. Gereklilik Kipinin Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen gereklilik kipinin hikâye çekimi STT'yle benzer kullanıma sahiptir. Gereklilik kipinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle **[y-]** sesine döner ve **[-mAlIydI]** şeklinde kullanılır. Ancak az sayıdaki örnekte **[i-]** yardımcı fiilinin korunduğu tespit edilmiştir.

Gereklilik kipinin hikâye çekiminde kullanılan ekler şunlardır: [**-mAlIdI, -maliydí]**

yabmaliydım (M9/45), öfelemelidıḫ (A1/58), boşaltmalıdım (A1/159), yaPmaliydím (A5/109).

2.2.4.6.1.8. İstek Kipinin Hikâyesi

GİA'nda tespit edilen istek kipinin hikâye çekimi, yaygın kullanılmamaktadır. İstek kipinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşmektedir. Az sayıdaki örnekte **[i-]** yardımcı fiilinin **[y-]** sesine döndüğü ve **[-AydI, -āydı, -aydī, -eydī]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir.

İstek kipinin hikâye çekiminde şu ekler kullanılmaktadır: **[-AdI, -ādı / -ēdi; -āydı / -aydī / -eydī]**

yaneydim (ŞK11/53), geçiredim (K6/16), görmiyedim (K6/17), yumuyadın (K6/23), ḳar olāydım (ND1/54), dōrulaydīm (ND1/55), gėdedim (O4/28), ölēdim (O4/28).

2.2.4.6.2. Rivayet

Bu şekil asıl fiil kiplerine **i-** fiilinin öğrenilen geçmiş zamanının getirilmesiyle yapılan birleşik çekimdir. Bu çekim **i-** fiilinin öğrenilen geçmiş zamanı ile yapılmakla beraber i- fiilinin öğrenilen geçmiş zamanı burada zaman ifade etmez; burada vazifesi zaman bildirmek değil, bir nakil, bir anlatma, bir sonradan farkına varış ifade etmektir (Ergin, 1985: 323). GİA'nda geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman ve duyulan geçmiş zamanın rivayet çekimleri tespit edilmiştir.

2.2.4.6.2.1. Geniş Zamanın Rivayeti

GİA'nda tespit edilen geniş zamanın rivayet çekimi STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Geniş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer, ancak bazen **[i-]** yardımcı fiilinin düşmediği ve ünlü uyumlarına bağlı olarak **[i-/ı-; u-/ü]** şekillerinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Geniş zamanın rivayet çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

çaʿārdırmış (M7/75), döverimiş (M10/37), olurımış (ŞK2/3), oynallarımış (ŞK2/133), giderimiş (ŞK2/133), götürürümüş (ŞK3/14), yuvalanılla'mış (ŞK4/20), çalarımış (ŞK6/56), çıḫabilirimiş (ŞK7/55), ġaharımış (A5/49), çıḫarırımış (ND2/13), sōlermiş (O8/25), gėdermiş (O8/25), daḫarımış (Y2/6), giderimiş (Y2/6), oturullarımış (Y4/35).

Geniş zamanın rivayetinin olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır:

ayırdmazmış (ŞK3/14), gelmezimiş (ŞK6/89), çocū olmazmış (ŞK10/3), ġımılamazmış (A1/247), bilmezmişsin (A1/259), giTmezlerimiş (A5/175), alınmazımış (K4/12), delinmezmiş (N6/10), çıḫamazmış (ND2/8).

2.2.4.6.2.2. Şimdiki Zamanın Rivayeti

Şimdiki zamanın rivayet çekimi GİA'nda, STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Şimdiki zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşer ve şahıs eki için iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

sōlüyomuşuñ (ŞK3/22), kekiyomuş (ŞK5/123), gelmiyomuş (ŞK5/123), yaniyomuş (ŞK16/23), dönüyomuş (ŞK17/93), diyōmuşşum (ŞK17/116), sariyōmuşuñ (A5/266), geçiriyümüş (A12/9), veriliyumuş (İ3/5), yayíyōmuş (İ3/53), yapiymiş (K1/3), davıllar çalınĭymış (K2/15), davıllar çalınĭymış, geliymiş (K6/98), biliymiş (N1/64).

Şimdiki zamanın rivayetinin olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır:

yāġmiyálarımış (ŞK8/110), ġoyiyālarımış (ŞK8/111), dėmiyōmuşşum (ŞK17/116).

2.2.4.6.2.3. Gelecek Zamanın Rivayeti

Gelecek zamanın rivayet çekimi GİA'nda, STT'nden bazı farklılıklar gösterebilmektedir. Gelecek zaman ekinin ikinci hecesinde yer alan **[-k]** ünsüzü; kip ekinin üzerine gelen **[i-]** yardımcı fiili düşer. Gelecek zamanın rivayet çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

gediciymiş (ŞK4/140), çıḫacāmış (ŞK7/101), diynenácāmĭş (ŞK7/102), yazıciymış (ŞB2/16), çekiciymiş (K7/18).

2.2.4.6.2.4. Duyulan Geçmiş Zamanın Rivayeti

Yapılan derleme metinlerinden örneğine rastlanmamıştır. Ancak duyulan geçmiş zamanın rivayet çekimi GİA'nda "küçümseme" anlamında kullanılmaktadır.

2.2.4.6.2.5. Şart Kipinin Rivayeti

Sadece bir örnekte tespit edilmiştir. ġalsāymış (ND4/49).

2.2.4.6.3. Şart

Birleşik zamanlı fiillerin şartı, kip eki almış bir esas fiile, i- ek-fiilinin şart kipinin getirilmesi ile oluşturulur. Bu birleşik kip, kendi yapısındaki şarta bağlı bu oluş ve kılışı cümledeki asıl fiille ilişkili kılarak asıl fiilin tamamlayıcıları görevini yüklenir (Korkmaz, 2009: 765). GİA'nda geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman, görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zamanın şartı tespit edilmiştir. Şart kipine bağlı olan birleşik çekimlerde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

2.2.4.6.3.1. Geniş Zamanın Şartı

GİA'nda tespit edilen geniş zamanın şart çekimi STT'nden çok fazla farklılık göstermez. Geniş zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili genellikle düşmektedir. Geniş zamanın şart çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

istersen (M6/47), alısā (M9/66), bulabilillersē (ŞK7/220), bişirillersē (A6/19), yaraʳsañ (ŞK18/30), vėrirseñ (ŞB1/18), buāzlarsam (Y2/27), çökersē (İ5/261), geçersēñ (K5/213), geçersē (M1/14-15), udulursāñ (ŞK6/143), gėderseñ (ŞK17/49), ġonuşturursā (A8/32), yimessē (M4/18), sōlüyemessē (ŞK3/41), bulamassa (ŞK7/219), ḳaḥamassa (ŞK8/7), yimessen (K12/152), büyümesse(N6/21), doġarsē (O2/41).

Geniş zamanın şartının olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır. Geniş zamanın rivayet olumsuz çekiminde, gerileyici ses benzeşmesiyle ekin **[-mAssA]** biçiminde kullanıldığı görülmektedir.

ġ‹aynadmassā, ādmassa, yabmassā (M7/52-53), sōlüyemessē (ŞK3/41), annadmassañ (ŞK3/47), sōlüyemessiñ (ŞK3/48), barışmassañ barışma (ŞK17/344) oturmassan (A4/5), almassan alman (A8/29-30), alamassam (İ1/25), vermeslerse (İ4/17), çalışmazsa (İ8/2), yapmassan (Y1/64).

2.2.4.6.3.2. Şimdiki Zamanın Şartı

GİA'nda tespit edilen şimdiki zamanın şart çekimi STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Şimdiki zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili düşmektedir. Şimdiki zamanın şart çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

yapılīysā (M7/76), bilīse bilmiysē (M7/87-88), ġullaniysā (M8/18), israr ediyse, (ŞK2/12), ġaçiyosa (ŞK3/8), pisliyisa (ŞK4/17), göriyāsā (ŞK8/70), sen biliyōsañ sōleseñē (ŞK9/24), diyolarsa (ŞB2/7), içebiliyse (A1/79), sinilleniyēmse (ŞK7/183-184), yimiyosan (İ4/19).

2.2.4.6.3.3. Gelecek Zamanın Şartı

GİA'nda tespit edilen gelecek zamanın şart çekimi STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Gelecek zaman ekinden sonra gelen **[i-]** yardımcı fiili düşmektedir. Gelecek zamanın şart çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

Gelecek zamanın şart çekiminde, bazen gelecek zaman ekinin ünlüsünün ünsüz düşmesi nedeniyle uzadığı görülmektedir.

çıḫac‹ā̆ġsā (M/34-35), olacaḥsa (A7/10), olmiyacāsa (A7/10), yiyecegse (K12/58), yapacāᵍsan (Y1/64).

2.2.4.6.3.4. Görülen Geçmiş Zamanın Şartı

GİA'nda tespit edilen görülen geçmiş zamanın şart çekimi STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Görülen geçmiş zaman ekiyle şart kipinin arasında yer alan **[i-]** yardımcı fiili,

genellikle düşmektedir. Görülen geçmiş zamanın şart çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

ġarşılaşdiysa (A5/52), ġaldırdımsa (ŞK2/143), aletdimse (ŞK6/86), yuduñsa (K6/23), egdinse (K9/8), egmedinse (K9/9).

2.2.4.6.3.5. Duyulan Geçmiş Zamanın Şartı

GİA'nda tespit edilen duyulan geçmiş zamanın şart çekimi STT'nden çok farklılık göstermemektedir. Duyulan geçmiş zaman ekiyle şart kipinin arasında yer alan **[i-]** yardımcı fiili, genellikle düşer. Duyulan geçmiş zamanın şart çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

çāmışsā (ŞK7/65), çaḫamamışsā (ŞK7/65-66), ġurumuşsa (A1/175-176) görmüşse (İ2/22), ayırmışsa (İ7/7).

2.2.4.7. Ek Fiil

Ek-fiil, Eski Türkçedeki **[er-]** "olmak" yardımcı fiilinin **er-> ir- > i-** değişimi ile ekleşmiş olan biçimidir. i- ek-fiilinin dildeki görevi, ad soylu kelimeleri fiil durumuna getirmek ve basit zamanlı kiplerden birleşik zamanlı kipler oluşturmaktır (Korkmaz, 2009: 702). STT'nde ek-fiil, geniş zaman, görülen geçmiş zaman, duyulan geçmiş zaman ve şart kipidir. GİA'nda tespit ettiğimiz ek-fiil bu dört kipte kullanılmaktadır.

2.2.4.7.1. Geniş Zaman

Tablo 21. Ek-Fiil/Geniş Zaman

Kişi	Kişi ve Zaman Eki
Teklik Birinci Kişi	-Im / -Um
Teklik İkinci Kişi	-sIn / -sUn; -sIñ / -sUñ
Teklik Üçüncü Kişi	___
Çokluk Birinci Kişi	-K; -h / -ḫ
Çokluk İkinci Kişi	-sInIz / -sUnUz; -sIñIz / -sUñUz
Çokluk Üçüncü Kişi	-lAr

GİA'nda geniş zaman kipinin ek-fiil ile kullanımı STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir.

Teklik birinci şahıs çekimi, STT'nden farklılık göstermez.

dışarlıyım (M11/29), ekiz tayıyım (ŞK4/212), ġaráyim (ŞK9/9), padişa̅ñ ōluyum (ŞK10/40), uzadamamış kimiyim (ŞK11/26), āmbalasçim (ŞK17/102), bāciyīġ (ŞK17/342), ergiʸim (ŞB1/27), ḫåyāsızım (ŞB1/40), borşliyīġ (ŞB4/4), gendininıḫ (A2/10), ġarslıyım (A3/148), tilfizliyim

(A3/163), alışġınım (İ3/7), deyilem (İ3/119), ġırḫlıyım (K6/170), tutlucalĪm (O8/4), adam aşlanıyım (O9/20), uruşluyum (O12/4), bacımsın (ŞK2/52), padişahsıñ (ŞK10/22), necisiñiz (ŞK10/79), benim yiyenimsin torunumsun (ŞK12/2), kimsíñ (ŞK17/101), evli misiñiz (ŞK18/211), bekarıḳ (ŞK18/212), manyāḳsın (ŞK18/213), gidicisiñ (ŞB2/56), ḥaḳ aşıġısan (A4/40), sabsālamsıñız (İ3/25), sėhirbazsın (İ6/61), düşüncelisin (K7/109), ġarıbsín (K12/65), ḥāġlısıñ (N1/191), dāvetimdesiñ (N1/192), ġıymedlimsiñ (N4/20), atamızsın (ND1/10), ḫaralısĪz (O12/3), āġrabasıñız (Y5/54), bůralıyıġ (İ4/7), elindenik (K8/6), nişannıyıḫ (A1/10), evliyıḫ (A1/39), ocaġıġ (A3/295), benik (O7/2), ʿācemi ʿasgerik (O7/40), bār (M8/11), accıġ ġaráyim tipim gözel (ŞK9/9), saġlamlar (K11/7), ġorḥaḳlār (Y4/59).

Olumsuz çekimi ise şöyle yapılmaktadır.

köylů dēlim (M10/2), maḥrĪm dālmişiñ (ŞK7/10), ġari düzmesi dāl (ŞK8/3), ġurd dēl (ŞB2/125), geçerli dēl (A8/77).

Bazı örneklerde ise teklik üçüncü kişide anlamı pekiştirmek ve vurgulamak için bildirme eki **[-DIr]** kullanılmaktadır. kemiglidir (M11/11), ėyidir (ŞK9/100), acerdir (İ6/65).

2.2.4.7.3. Görülen Geçmiş Zaman

GİA'nda görülen geçmiş zaman kipinin ek-fiil ile kullanımı STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Görülen geçmiş zaman bildirme eki **[-dI, -dU]** ekidir. Görülen geçmiş zaman ekinden önce gelen **[i-]** ek-fiili bazı ağız bölgelerinde genellikle korunmaktadır. Görülen geçmiş zamanın ad soylu kelimelerle çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

önemlidikinē (M9/16), sʿālıġlıydı (M9/53), güzeldi (M9/53), ʿayib miydi (M9/63), adamıdı (ŞK1/3), çoġdu (ŞK1/22), ġafámdeydī (ŞK1/44), ayazıdı (ŞK2/45), ḥanımımıdıñ (ŞK2/51), yaşlıydı (ŞK4/93), çērdēdim (ŞK5/41), odasiydī (ŞK7/106), milletiñgidi (ŞK7/107-108), adamıydı (ŞK7/120), ėyyiydi (ŞK7/121), ġuvvetlĪʸdi (ŞK7/122), ḫorantáydıḳ (ŞK7/123), ġarışıḳtı (ŞK7/123), zenʿaātiydi (ŞK7/152), bŌʸledi (ŞK8/17), kilōlūdu (ŞK8/39), döndüdü (ŞK8/67), gün müydŪ (ŞK9/3), şūreydĪ (ŞK9/10), evidi (ŞK9/10), yāḫınıdıġ (ŞK9/22), gendileriñidi (ŞK9/22), aġrebesiydĪ (ŞK9/35), dışardēydi (ŞK11/42) enginidi(ŞK11/42), zorudu (ŞK13/35), bŌyügüdüm (ŞK17/34), burdeydíñ (ŞK17/128), ġardaşdıñız (ŞK17/150), altın ḥameyli midĪñ (ŞK17/201), ifaḳdi (A1/27), ifaḫlardi (A1/27), yoḫdi (A1/32), eledi (A1/65), beledi (A1/78), sālamdıḫ (A1/155) ġırıḫçıdi (A3/283), sālamıdıḳ (A8/93), çocūdum (A9/2), ġoynumdāydı (İ3/65), makinisidi (İ4/8), usulüydü (İ5/55), ġariyıdı (İ7/97), ġolaylıġdı (K6/51), ʿayiPdi (K9/29), uşʿāḫdıḫ (K10/12), ḳapalıdī (O2/5), vargisĪdi (Y6/9), arişüdü (ŞK7/108).

2.2.4.7.3. Duyulan Geçmiş Zaman

GİA'nda duyulan geçmiş zaman kipinin ek-fiil ile kullanımı STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Görülen geçmiş zaman bildirme eki **[-mIş/-mUş]** ekidir. Duyulan geçmiş zaman ekinden önce gelen **[i-]** ek-fiili genellikle korunmaktadır. Duyulan geçmiş zamanın ad soylu kelimelerle çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

ʿayibmiş (M9/65), cevizimiş (ŞK6/4), dişisīmiş (ŞK6/93), dilkiymiş (ŞK7/81), adammış (ŞK7/82), varımış (ŞK103), göçeberimiş (ŞK10/81), açıġ mıymış (ŞK12/37-38), petirolcüymüş (ŞK17/98), bėrkimiş (ŞK17/127), güccügümüş (ŞK17/300), dādliymış (ŞK17/324), ufāġımış (ŞK18/38), neşēliymiş (ŞB1/4), ḫırsızmış (ŞB1/28), düşgünmüş (ŞB2/4), yōġumuş (ŞB2/4), mezallıġmış (ŞB3/6), işıḫmış (A1/120), günlükmüş (A1/261), yuḳāmış (A3/67), dişçimiş (A4/92), siyáḫimiş (A5/74), ġuraḳlūmuş (A6/45), sırtındiymiş (A7/59), ḫavalıymış (A9/26), yerimiş (A9/42), diyesiymiş (A11/18), müdürümüş (A12/9), sancaġdarıymış (A12/86), beşliyim (İ1/2), yanındāmış (İ2/4), seyisīmiş (İ2/11), azımış (İ3/26), ġomtanı mıymış (İ5/13), ġadınmíş (K7/13), tılısımımış (N1/252), zalimmiş (N2/3), misʿāyidmiş (ND3/4), ġadērimmiş (O3/79), gülzōreʸmiş (Y2/3), böyügümüşüm (Y4/131), suvarlıymış (Y5/83).

2.2.4.7.4. Şart Kipi

GİA'nda şart kipinin ek-fiil ile kullanımı STT'nden bazı farklılıklar göstermektedir. Görülen geçmiş zaman bildirme eki **[-sA]** ekidir. Şart kipinden önce gelen **[i-]** ek-fiili genellikle korunmaktadır. Şart kipinin ad soylu kelimelerle çekiminde iyelik kökenli şahıs ekleri kullanılmaktadır.

varsā (ŞK1/28), deneyise (ŞK2/150), ġıssā (ŞK8/64), büyükse (A3/258), ārlikdáysa (A5/59), ōlanısa (A5/149), ġızısa (A5/149), ḫazerse (A11/50), nōsanısa (İ5/85), kiminse (K5/11), erkeksen (K5/12), ėlēse (K7/49), odadāsa (K12/61), yoḫsam (O6/46).

2.2.4.8. Birleşik Fiiler

2.2.4.8.1. Fiil Unsuru İle Yardımcı Fiilden Kurulan Birleşik Fiiler

2.2.4.8.1.1. -Abil

düşünebiliyōñ mu (M4/15), gidebilirdi (M6/6), sōlüyebilirim (ŞK1/9), geçirebilirsen (ŞK6/142), gidebilisen (ŞK7/60), binebilīse (ŞK7/218), alabildūne (A5/159), yıḫıyabilir (A11/69), ġoḳabilir (K6/221), tutabilsēz (O2/2), ʿaġlıma getirebilsem (N8/59), dökebili (Y6/95), düşürebildikleri ġadar (Y8/46), getirebildik mi (Y8/52).

2.2.4.8.2. İsim Unsuruyla Yardımcı Fiilden Kurulan Birleşik Fiiller

2.2.4.8.2.1. İsim + ol-

ʿaşşıġ olmuş (O20/166), gelin de oluyo (Y4/141), ġısmed olan (M1/19), ḥasda oldūnda (M3/14), tırāş olurdu (M8/10), māl olmuş (M8/78), kör olā (M8/92), memnun oldū (M11/35).

2.2.4.8.2.2. İsim + et-

ġonturol etdirirdi (M6/55), ikna etTik (M12/45), rica etdİm (ND1/73), ḫızmed etdim (O3/73), alışviriş etmiden (O9/78), hicired etdİnde (O11/11), sefil etmesin (O20/48), íşmar etdi kine (Y1/86), taḫıb etdi (Y4/103), vefaT etdİ (Y4/274), ḥayle etdiñiz (Y5/193), cor eTmem (Y5/273), töbe etdirigdi (Y5/392), tēlim etdİk (Y8/51).

2.2.4.8.2.3. İsim + kıl-

namazını ḳıldı (Y1/33).

2.2.3.8.3. Anlamca Kaynaşmış Olan Birleşik Fiiller

āġlı gėdmiş (N6/07), ʿaġlıā düşürī (O8/50), ʿāġlım yėdmezdi (O3/75), ʿañnayış gösdereceg (K7/05), derdimi yaneydim (ŞK11/54), iş güç tutiy (A2/53), saç saçarıḳ (K6/39), safa sürerim (ŞK3/90), sürme çekeller (İ1/43).

2.2.4.9. Fiilimsiler

Fiil kök ve gövdelerinden geçici isimler yapan fiilimsileri Üstüner; fiilimsiler fiilerin isim şekilleridir. Hareket kavramı taşıyabilirler; ancak çekimli fiiller gibi şahıs ekleri alarak bağımsız bir cümlede yüklem olmazlar. İsimler gibi "imek" yardımcı fiilini alarak yüklem olabilirler (2000: 9) şeklinde açıklamaktadır. GİA'ndan derlenen malzemelerde tespit edilen fiilimsiler; **isim-fiil, sıfat-fiil ve zarf-fiil** başlıklarında incelenmiştir.

2.2.4.9.1. İsim-Fiiller

İsim-fiiller, fiil kök ve gövdelerine gelerek, fiillerden geçici hareket isimleri yaparlar. İsim-fiiller, fiil kök ve gövdelerinin karşıladıkları oluş, kılış ve durumları; şahıs ve zamana bağlı olmadan gösteren fiil adlarıdır (Korkmaz, 2009: 333). STT'nde **[-mA, -mAk, -ş]** ekleri, isim-fiil ekleridir.

GİA'nda tespit edilen **[-mA, -mAk, -(I/U)ş]** isim-fiil ekleri, STT'den farklı olmamakla birlikte fonetik bazı hadiseler nedeniyle bazı ses değişimleri görülebilmektedir.

2.2.4.9.1.1. [-mA]

STT'nde olduğu gibi GİA'nda da yaygın bir kullanıma sahiptir. GİA'nda **[-mA]** isim-fiil ekinin ünlüsünün bazı fonetik hadiseler nedeniyle farklı şekilleri de bulunmaktadır.

ġızım beniki hēP **dīneme örgenme** (ŞK1/2), artı her tarafdan ġar **ėrimiye** başlar (ŞK2/20), **bel ġaymāsı** oliyā (ŞK8/45), **çimdirmesini** de bȫle aynī yirmilūnda (ŞK8/85), sen diyi, **dost dutmiya**, oynaş **dolandırmiya**, ġuşşāyıñ arasında ėlma **dolandırmiya** yaḫışiy mi saña, dėyin (ŞK10/22), dişini **bilálemeye** Çalar (ŞK16/29), **tanıtmama** amaçlı gendi gendini şėyapallardī, (A8/47), gelinin aṙhadaşı başḫa yėre gider, **gelinin başını yabmıyā** (K4/4), zatan köroġlu da isdīy, ėve **gėdmesini** (N1/194), kötü insanı **ġ^ᶜayirmesi** kötü olur yanī (N6/11), **ġırḳ ġarışmasī** hindi senin çocuñ oldu del mi (ND4/132), sáña vėrrim **inne dēşmesi** yapallar (ND4/136), ėveli de zordu çocuġ dōġurma cānım, **bislemesi** (O3/41), yā **ünnenmesī**, şidō ḥ^ᶜanifi, gözel saz çalar türkü sȫlerdi (O10/8), öküzleri **yemlimeye** ḳaharsın (Y1/17).

Az sayıdaki örnekte ekin ünlüsü, **[-y]** ünsüzünün daraltıcı etkisiyle düz-dar **[-mI]** şeklinde kullanılmaktadır.

amā **dar^ᶜāġlamīynan doḫumiy** bilen vār (M7/48-49), ḳ^ᶜāḳmiya (M11/4), āşam da **ġına yaġmıya** giderdik (ŞK5/5), sizden bi dā **ġız almıya** töbe (ŞK5/53), bele egmeg **açmiya** otururduḫ (A1/31).

Az sayıdaki örnekte ekin ünlüsünün **[m^ᶜá]** şeklinde ayn ünsüzüyle kullanıldığı tespit edilmiştir.

tek ḥayatımız **çalışm^ᶜáynan** geşti (M6/3).

2.2.4.9.1.2. [-mAK]

İşlek bir isim-fiil eki olan **[-mAk],** GİA'nda da yaygın şekilde kullanılan bir ektir. GİA'nda **[-mAk]** eki, STT'yle benzer kullanıma sahip olsa da fonetik hadiseler nedeniyle bazı farklılıklar göstermektedir.

GİA'nda bazı fonetik hadiselerden dolayı **[-mAk]** ekinin sonudaki **[-k]** ünsüzü ötümlüleşerek ya da sızıcılaşarak **[-mēg, -māġ, -maḫ]** şekillerinde kullanılmaktadır.

doḫundūġdan sōna dā cenderiye **göndermēg** isdiyen cenderiyē gönderir (M7/36), yará de **gėdmeg** isdēr canım (M8/37), burıyā **atışmaġa** gelirdī (ŞK1/3), bāḳ bȕra gidīg **gelmemeg** vār, ġafayı **duzladmaġ** vār, kemeri **düzeltmeg** var (ŞK3/119-120), ġurşun **tökmáḫ** (A2/44), gelinnik eTme, işde **ġonuşmamaḳ** (A8/26), ġapılar, hiç kimsē **ellememeg** şartıyna geri otomatigmen açılıyū (İ5/29), oğlanın arḥadaşı yastığı ġaçırır, oğlana götürür, **baḫşiş almak** için (K3/6-7), hindi, hinūmi **ġorġmaḳ** yōudun, o zaman (ND4/116).

GİA'nda çoğunlukla isim-fiil ekinin ünlüsü **[-a-],** ayn [ᶜ] ünsüzüyle **[-m^ᶜāḳ]** şeklindeki kullanımı da yaygındır. çocū ġuca **alm^ᶜaḳ** ^ᶜayib miydi (M9/63).

Tespit edilen bir örnekte ekin sonunda yer alan ünsüzün düştüğü görülmektedir. ama ben ġorḫdum orda **ġalmadan** (A1/23).

2.2.4.9.1.3. [-I/Uş]

İsim-fiil eki **[-I/Uş],** GİA'nda STT'nden farklılık göstermemektedir. gelişĩ (K5/124).

2.2.4.9.2. Sıfat-Fiiler

Sıfat-fiil eklerinin asıl fonksiyonu, isimleri zaman kavramı taşıyan hareket vasıflarıyla nitelemektir (Üstüner, 2000: 15). Fiil özellikleri dolayısıyla, kendilerinde var olan hareket ve zaman kavramlarını, ad oldukları sıfata aktararak varlıkları ve nesneleri hareket ve zaman gösterme özellikleri ile geçici olarak vasıflandırırlar (Korkmaz, 2009: 909).

2.2.4.9.2.1. [-AcAK]

Eski Anadolu Türkçesinin sonlarında ortaya çıkmış (Ergin, 1985: 336), o dönemde pek seyrek kullanılan bir gelecek zaman sıfat-fiil ekidir (Üstüner, 2000: 29). STT'nde olduğu gibi, iyelik ekleriye beraber Türkiye Türkçesi ağızlarında çok farklı şekillerde görülen -AcAk eki, diğer sıfat-fiil eklerine oranla en fazla fonetik varyantları olma özelliğine sahiptir (Üstüner, 2000: 30).

su **içeceg** satılımız vār (M2/20), ġardaşındā bācısındā, sānda solunda **vėricek** kimse yōusā (ŞK2/71), nė var ki eziyed **olacaķ** (ŞK7/18), yaní barᶜaġ dilinde **ġonuşıcaķ** olursaḫ çoḫ osururmuş (K7/8), beyle **olacaġ** adam mısın (K7/92), esgi zaman **yaşanılacāġ** zaman (Y6/24).

GİA'nda derlenen metinlerden elde edilen örneklere göre **[-AcAk]** sıfat-fiil eki hem çok işlek hem de bazı fonetik hadiselerden dolayı çok şekilli olarak **[-acᶜāġ / -acᶜāġ / -icek / -ıcaġ /-ıcaķ / -acaḫ / -acāḫ / -ecám / -ecēm / -acā / -caḫ / -ıcā / -icā]** biçimlerinde iyelik ekleriyle ya da iyelik eksiz kullanılmaktadır.

piz **atılacᶜāġ** yėllerinĩ, yanı insanın **yimiyeceg** yillerinin hebsini atarız (M11/18-19), bir merkezde elimden **dutacaġ** kimse yōudu (ŞK1/7), beyle **olacaġ** arzı mıydın (ŞK4/208), oturdum yėrde **ġonuşacām** lafı unudiyām (ŞK7/184), bayanın ġuluncunuñ **gelecē** yere (ŞK8/11-12), yėyik işdikden sōna, **yatacaġ** zaman geliyĩ (ŞK10/141), gendileri **barındıracaġ** şėy elde edemiyolar (ŞK15/42), **öleceglerini** ne biliyim (ŞK17/95), şēyle baḫıncĩ, tayın soñu **gelecáni** bilĩmiş (ŞK181/16), ēy **çıḫacāḫ** yėr yōg hēc (ŞB2/32), benim ḥayvánnarın şeyi yoḫ, **ġoyacaḫ** yeri (A1/17), yol **açilacā** yoḫ (A1/34-35), . yōġ, dōr dēl, **duzláyacaġ zaman**, ya ōnda geri duzlallardī ajı yatırıllardī, (A10/8-9), dēl yaní çōġ zayif, **ēç bineceg durumu** yōġ (İ2/23-24), ciyerim göñül **ėyliyecek** yėre gidelim (İ3/139), , bir ġonusū evlenirse, anası **yatıcaġ** yėr yoġ (İ7/6), biĥ bēn, **ġaynanam oliçāķ**, şeyin inēmiz, iki tene inēmiz war (K9/29), bu anamıñ ġarşısına **dikelecek** gözü açıġ bir ġadın (N2/20), onu da **yīķanacaġ ėve** sėrperdĩg çulları yurduġ (ND4/128-129), bı yemeg ḫazır **olacaġ** vaḫdī (O3/5-6), benim cöbüme **ġoyacaġ** bėş ķāād (O7/37).

2.2.4.9.2.2. [-An]

Eski Türkçede pek yaygın olmayan, ancak günümüzde bütün Türk lehçelerinde kullanılan **[-An]** sıfat-fiil eki, Eski Türkçedeki -ġan/-gen ekinin başındaki -ġ/-g ünsüzlerinin düşmesiyle oluşmuştur (Üstüner, 2000: 52). Ek, Türkiye Türkçesi ağzılarında da yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. GİA'nda işlek bir sıfat-fiil eki olan **[-An],** STT'nden çok fazla farklılık göstermemektedir. Tespit edilen bazı örneklerde ekin ünlüsü, vurgu nedeniyle uzayarak **[-ān, -ēn]** biçimlerinde kullanılmaktadır.

onnan sona **çārılan** yirlere gėdilirdī (M1/30), ciyēri ėt **ėden** ʿarvad, ėt, mundar **ėden** ʿarvad diller (M7/97), çocā mʿāhanʿası **olmíyanın** sevgisi olur mu yāv (M9/70), çalıb **sōliyennēr** gelirdī (ŞK1/3), ben evden **çıḫana** ġader (ŞK2/25), **ūtulan** taraf (ŞK2/133), heç içiñizde türkü **sōlůyen** fílan var mı (ŞK3/18), mesele **dāved gelen** yirlerde (ŞK3/48), durna teli **dėnen** bi tel (ŞK3/60), ġırī, yanı **inciyeni** cızıyom (ŞK6/22), nazar **dā̆n** çocuġ (ŞK6/41), temsil şurdan bi çocū **doān** ġırḳlı bi avrat (ŞK6/67), **giden** eline kimi tawùġ alırdī (ŞK7/32), dilkiymiş sırtına **çıḫan** (ŞK7/80), ōlan **böyüyenā̆dar** o şey gelmez (ŞK10/38), bizi **azdıran** babacıḳ (ŞK16/21), öñünü düşünüb soñunu **sayan** (ŞK17/154), la seni **yıḫan** adam bar mıymış (ŞK18/154), davar daġdan **gelene** ġadáḫ ḫamuri yōrurduḫ (A1/30-31), yelde **üzen** turna mıdı ġaz mıdı (A3/100), daġdaḫı **çıḫan** oTlardan ġuzu ġulā (A5/250), çoci **olmiyen** ġadınnarıḫını (A7/6-7), bir **el vuran** olmuş (A11/16), yanı bilmuyum ki **ġaralıyanı** (A11/17-18), o bıçaḫ **çeken** de (A12/15), ġurbeT èle **geden** ġızın (İ1/48), nişan **yabmıyan** da düyün yaparıdı (İ5/65-66), **utuzan** onun parasını vėrir (K12/204), bizi **yücelten** atamızsın (ND1/10), çocū **durmayana** (ND4/83), sefillig **çekēn** anamız (O2/19), senin evūne gelig mısafır **olan** adamım (Y1/172).

2.2.4.9.2.3. [-Ar]

Geniş zaman ifade eden sıfat-fiil ekidir. STT'nde olduğu gibi, GİA'nda da yaygın bir kullanım alanına sahip değildir.

ōlum içinde **atar** olmiyan yoġ mù (ŞK3/119), bù bizim kel ġıza **bėñzer** oluġ (ŞK16/53), tabi **ġonuşur** ḫalım yōġ (ŞK17/79), siyā̆te çıġdında, bū çifçī bėyle **oynar** görī̆y, vezirnēn gezerken (ŞB1/5), **geder** ḫalım yoūdu (İ3/5), **gösderir** gimi yimeg yaparıdıḳ (İ5/150), **gezer** oldūm, **yazár** oldum (ND1/49).

2.2.4.9.2.4. [-AsI]

Anadolu ağızlarında az kullanılan bir sıfat-fiil ekidir. Gelecek zaman ifade eden bir sıfat-fiil eki olan **[-AsI],** "gereklilik-dilek ve istek anlamları" katar (Üstüner, 2000: 74). GİA'nda derlenen metinlerde daha çok dua-beddua örneklerinde yaygın bir biçimde kullanıldığı tespit edilmiştir. Ekin

az sayıda örnekte, ikinci ünlüsünün yarı kalın ünlülü **[-esí]** şeklinin de kullanıldığı görülmektedir. Bu ise kalınlık incelik uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

ġáhrolası emmi ōlu (ŞK13/57), **göresim** geldi (ŞB2/27), bi dügme **ġalasıya** kitleniy (A4/128), **ōlāsī** bınlar birez acı kȭde üş bėş ev gelişinci (A9/51), yanı biri **diyesiymiş** ki ōlan bùna gel **diyesiymiş** (A11/18), günün **gelesiye** ġadar (ND4/73-74).

2.2.4.9.2.5. [-dIK, -dUK]

-DIk/-DUk eki Eski Türkçe devresinden beri hemen hemen bütün Türk yazı dillerinde sıkça kullanılıp, kip eki durumuna geçmeyen sıfat-fiil ekidir. Çeşitli görevlerde kullanıldığı için, -DIk / -DUk sıfat-fiil eki, Anadolu ağızlarında en çok görülen, en işlek sıfat-fiil ekidir (Üstüner, 2000: 94-95). Geçmiş zaman ifade eden sıfat-fiiller türeten ek, GİA'nda işlek olarak kullanılan bir sıfat-fiil ekidir. Ek, ses uyumlarına bağlı olarak çok şekilli kullanılmaktadır.

yėyik **işdikden** sōna, yatacaġ zaman geliyī (ŞK10/141) ben bāzen ben diya **duyduġlarımı** sȭliyem (ŞK12/37), şēle duvarıñ yüzüne **ġoduġları** bi ayni (ŞK17/165), orda **gördīm** yerde (A7/44), onda sōna **uyandī** bille (A10/6), herifim ġıriz **geçirdī** günü (İ3/142), bi' tarafda **geldigleriyne** (İ5/6), bilmem **nēddīmiñ** ådamı (N5/13), **bilinmedig** ėllerē (O8/56), uyanıġ māmed **dedigler** (Y4/23).

STT'nden farklı olarak, ekin ünsüzü **[-k],** iki ünlü arasında kaldığı durumlarda bazen **[-g/-ġ]** ünsüzlerine dönerek **[-dıġ/-dig/-dūġ]** şeklinde tonlulaşmakta veya sızılaşmaktadır **[-dıẖ].**

sevdigim ġoley mi gėtmek (ŞK2/94), **işdigiñ** ġoñyāḳ mı sen ġaymaġ (ŞK9/83), **ġırẖılmadıġ** ġır ġoyūn (ŞK17/190), gün **görmēdig** ʰanımlār (ŞK17/195), cenezeyi **götürdüglerini**, şo tutuñ dibinde (ŞB3/2-3), rüyasında **gördügü** ġız (ŞK2/29-30), bù ġorucu **dediġımın** aġlına gelise gelir (A1/27-28), ėle bizim **tanıdıġımız** yoẖ (A1/57), **yidıġımız** yaġ (A1/163), haleb de **dedıġlárí** arabisdan (A3/113), bunun **sȭvdȗġı** varımış (A3/122), **gördüġu** anası (A3/172), elimi **yuduġum** arıġlar (İ1/55), ʿárebiñ **dėdigi** gimi (K7/35).

GİA'ndan derlenen metinlerde sıfat-fiil eki, **[-DIk/-DUk]** ekinin ünsüzü **[-k],** sızıcılaşıp düşerek, **[-di/-dī/-dȉ; -dū/-dü/-dȗ]** şekillerinde kullanılmaktadır.

biz **isdedȉmiz** zaman, **isdedȉmiz** yėre gidebilirdik (M6/6), onnan sonā geregli **oldu** ġʿader mayasını vurȉġ (M10/3), bir yaşlı bir ġadın bayaẖı o **annatdīmız** ġadınıñ (ŞK4/92), ōlumun sufrası **oldū** bille åçıyam (ŞK11/26), yanī esgiden **bildȉmi** sȭlim (ŞK12/2-3), hēç kimseniñ **duymadī** görmedȉ at olacaġ (ŞK18/12), siyāte **çıġdīnda**, bū çifçȉ bėyle oynar görȉy, vezirnēn gezerken (ŞB1/5), buñnarıñ **ġondū** yėrde bùnnar da göçeberimiş (ŞK10/81), devē cannı **oldū** vāT ḥavalı giderimiş (A9/28), onù **geldȉnne** (İ6/16), ismimiñ cismimiñ **olmadȉ** yėre (N1/71), biz **yėrleşdȉmizde** (ND4/31), meselā sen **batırdın** yėre (Y4/188).

Gaziantep'in kuzeyinden derlenen metinlerde ise sıfat-fiil **[-DIk/-DUk]** ekinin ünsüz düşmesiyle **[-du/-dū]** şeklinde kullanılır. Dudak uyumuna aykırı kullanılan bu özellik, bu ağız bölgesinin karakteristik bir özelliğidir. Ekin tek şekilli kullanılması ünlü uyumu yanında ünsüz uyumunu da bozmaktadır. Doğu Anadolu bölgesi ve Doğu Karadeniz bölgelerinde, **[-DIK/-DUk]** sıfat-fiil ekinin yuvarlak ünlülü şekilleri kullanılmaktadır (Üstüner, 2009: 97).

gitdumuz yirlerde (ŞK3/47), körōlunan **bildūm** yirden (ŞK3/55), hasan **yabdunuz** ġasde nasıl (ŞK7/20), bi de bi balhıma **girduna**, ayʿaġda diñelemiyem (ŞK7/22), **dedū** gimi çoġları gelir (ŞK7/26), **bildū** gimĩ orda birbillerine ėlleşiler (ŞK7/35-36), gördūm **yabdum** iş (ŞK7/189), **ulaşdū** yerden bi şablama vururdu (ŞK7/198), bū **vardūmuz** avrad (ŞK8/57), **ġırḳladūmuz** ō suyunuñ, banyo **yabdū** suyunuñ há (ŞK8/86), **batdū** yėllere pıtış pıtış ēt olur (ŞK8/97), tʿabi gücü yeTen çocuġ **dedūn** şėle on alTı (ŞK13/23), bėlimi **verdūm** tutlar (ŞK13/62), ādemim ġurbanım **yātduñ** yillerē (ŞK17/89), ānca ḥāırda **ġaldūmuzu** bilmedim (ŞK17/95-96), bī aşā dişim düşmüş bilmedim **düşdūni** (ŞK17/96), yüzüme elini **dā̃dūnu** biliyōm, (ŞK17/106), ġadınını alıḳ **gitdū** ġuyuyu gösderecek diyü (A5/18-19), yanı daġa yolmuya gėddúmuz zaman (A8/99-100), onun **getirdūnu** da biliyo (Y1/13), orıya **gitdūnu** da (Y1/13), benim antebe **gitdūm** gimi (Y/80), bibimin **verdūnda** (Y4/12), bütün bū **saydūm** sülālenin hebisi (Y4/35), benim **sõledūmi** (Y5/16).

GİA'ndan derlenen metinlerde sıfat-fiil eki, **[-DIk/-DUk]** ekinin ünsüzü **[-k],** düşer, ancak ekte görülen bu ünsüz düşmesinden sonra ekin ünlüsünde uzama görülmez. Normal süreli olarak telaffuz edilir.

bele **duyduma** göre (A9/66), **geldim** gün tanıdım (İ5/56), kim **oldunu** tanımiyuġ bile (İ5/59), onnan kericĩmin dōum **yābdımızda** da (ND4/73), **gördü** rüya yėrinde (ŞK2/27-28), **geldim** gün (K6/16), ādlarıñ **basdi** yėr (ND3/18).

2.2.4.9.2.6. [-IcI]

Eski Türkçede yer alan -gUçI sıfat-fiil ekinin devamı olan -IcI / -UcU eki, günümüz Türk lehçelerinde de kullanılmaktadır (Üstüner, 200: 136). Gelecek zaman ifade eden bir sıfat-fiil eki olan **[-IcI/-UcU]** Türkiye Türkçesi ağızlarında da kullanılmaktadır. GİA'ndan derlenen metinlerde **[-IcI/-UcU]** eki; sıfat-fiil, fiilden isim yapım eki ve gelecek zaman eki olarak işlek kullanılan bir ektir. GİA'nda sıfat-fiil eki olarak kullanılmaktadır. Fakat derlenen metinlerde örneğine rastlanmamıştır.

2.2.4.9.2.7. [-mAz]

Olumsuz geniş zaman ifade eden sıfat-fiil ekidir. GİA'nda da STT'ndeki gibi bir kullanıma sahiptir.

olmaz işi (ŞK4/152), birī **isdemez** sōler (ŞK8/162), **erişilmez** bi savaşçı (ŞK15/25), postali böyük ġabire **sīmaz** (ŞK15/32-33), ġayġı **ġoymaz** gözlerimi (A5/27), dili **durmazıñ** birī (K7/11), **gelmez** yola (O8/68).

2.2.4.9.2.8. [-mIş, -mUş]

Geçmiş zaman ifade eden bir sıfat-fiil eki **[-mIş/-mUş],** eskiden beri işlek bir ek olarak kullanılmaktadır. STT'nde hem zaman hem de sıfat-fiil eki olarak kullanılan **[-mIş/-mUş]**, GİA'nda da sıfat-fiil ve geçmiş zaman eki olarak kullanılmaktadır.

bu ġ‹aysi ‹aġacınıñ saḫızının suda **ėrimişi** b‹aḳ şu şişedeki (M7/55), alla^{h} rahmed ėtsin bütin **geçmişlerimize** (ŞK2/151), süT **dögmüş** pisik kimi ġoyuḳ dışara gidiyalar (ŞK11/33), **bezirlenmīş** ayā (K6/185), gene de şu sufrıya elimi **uzadamamış** kimiyim (ŞK11/26).

GİA'nda **[-mIş/-mUş]** sıfat-fiil eki, ses uyumlarına bağlı olarak kullanımaktadır. Ancak Yavuzeli ilçesinin Kuzuyatağı köyünden derlenen metinlerde ek sonunda **[-ş] > [-s]** değişmesi görüldüğünden ekin **[-mIs/-mUs]**'lu şekilleri, bu ağızların karateristik bir özelliği olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekin **[-mIs/-mUs]**'lu şekilleri, Karay Türkçesinde (Üstüner, 2000:) de kullanılmaktadır. Söz konusu bölgede sıfat-fiil **[-mIş/-mUş]** eki, **[-mIs/-mUs]**'lu şekilleriyle kullanılmaktadır ancak örneğine derlenen metinlerde rastlanmamıştır.

2.2.4.9.3. Zarf-Fiiler

Zarf-fiiller, bir yanıyla fiil, bir yanıyla da zarf özelliği taşıyan gramer kategorileri oldukları için, fiil yönleriyle yalnızca hareket ve zaman kavramını karşılarlar; zarf yönleriyle de bir oluş ve kılışın durum ve tarzını bildirme niteliğine sahiptirler. Bu nedenle cümlede, şahsa ve zamana bağlı bir yargı bildirmeyen; ancak, yargı bildiren fiiller yanında, onlardaki oluş ve kılışın durum ve tarzını belirleyen zarf görevi yüklenirler (Korkmaz, 2009: 983).

2.2.4.9.3.1. […A, …A; …ā, …ā / …ē, …ē]

Eski Anadolu Türkçesinde hem tek başına hem de tekrarlanarak kullanıldığı halde, Türkiye Türkçesine uzanan tarihi gelişme süresinde tek başına kullanılış gittikçe zayıflamış, belirli bazı şekillerde kalmıştır (Korkmaz, 2009: 984). GİA'nda zarf-fiil **[….A, ….A]** eki, tek başına nadiren kullanılırken; tekrar şeklinde işlek olarak kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Bazen ek, vurgu nedeniyle uzun süreli telaffuz edilmektedir.

yite yitē (M10/29), diye diye (ŞK2/95), süre söke (ŞK3/124), yuvalana yuvalanā (ŞK4/20), ġaça ġaça (ŞK4/134), titiriye titiriye (ŞK4/211), döne döne (ŞK5/16), yapa yapā (ŞK8/5), bārı bārı (ŞK8/20), göre göre (ŞK15/11), çeke çeke (ŞK18/417), yoġura yoġura (A3/237), yuvalanı yuvalanı (A5/9), oynuya oynuya (K4/4), ġorḫa ġorḫa (K10/16), ġapa ġapā (N1/170), çekē çekē (ND1/50),

aḳā aḳā (ND1/55), yöriye yörüye (ND4/28), büke bükē (ND4/142), sancı çeke çekē (O1/6), oynuyī oynüyī (O7/26), döne döne (Y1/50).

Tespit edilen bir örnekte tek başına kullanılmıştır. düşe (A5/102).

2.2.4.9.3.2. [-AndA]

Sıfat-fiil **[-An]** ve **[+dA]** bulunma hâli ekinin birleşmesiyle oluşmuş bir zarf-fiil ekidir. **[-AndA]** zarf-fiil eki STT'nde kalıplaşmış fiiller dışında kullanılmamaktadır. Azerbaycan Türkçesinde, **[-DIğIndA/-DUğUndA]** fonksiyonunda işlek olarak kullanılmaktadır. Türkiye Türkçesi ağızlarında da **[-AndA]** zarf-fiil eki olarak kullanılmaktadır. GİA'nda işlek bir kullanıma sahip olmayan ek, Araban'ın Hisar ve Elif köylerinden derlenen metinlerde tespit edilmiştir.

işde yara **çıḫardanda** onun üsdünü sardıḫ ki o yara irḫat ola (A1/64), ḫocam sen **gelende** (A3/98).

2.2.4.9.3.3. [-AnACA]

Sıfat-fiil **[-An]** ekinin üzerine, yaklaşma hâli **[-A]** ve eşitlik hâli **[-CA]** eklerinin gelmesiyle oluşmuş olan ve **[-A kadar]** fonksiyonunda, sınırlama bildiren bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda sık kullanılan bir zarf-fiil ekidir. Ekin GİA'nda daha çok **[-ç-]**'li biçimleri kullanılmaktadır.

o havadan **inenece** bünı böyle vurucuñ (ŞK4/87), biṙ gün şėyi **bitireneçe** ōlaḳ ġuzu yanımızın başında duruydu (ŞK4/114), sabeh bir **diyeneçe** bizi yatırmadı (ŞK4/184), şu ġazanı āleyik doldurucuñ, ben **gelenece** dėmiş (ŞK16/42), ben dim **gideneçe** benim yerimi yapín (A2/9), birisi ḫasde olmasız babamıñ suyu **ulaşanaça,** absınnardī (A7/5-6), suyu **bitireneçē** (Y6/47).

GİA'nda yaygın kullanıma sahip olan ancak derlenen metinlerde az sayıda örnekte tespit edilen ekin **[-eneçek]** şekli, GİA'nda kullanılmaktadır.

hėç ġalmadan barmāyıñ arasından o havadan **geleneçek** (ŞK4/88), mezere **gelēneçek** aġlallardı (O2/20).

2.2.4.9.3.4. […(-I/U)b ….masın]

[-IncA] zarf-fiil eki anlamında kullanılan **[…ar ….masın]** zarf-fiil eki, geniş zaman ve isim-fiil+iyelik eki+vasıta eklerinin birleşmesinden oluşmuş bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

allaḫ vermiye **doūb dōması** yatā girinci al bassıḳ (ŞK6/98).

2.2.4.9.3.5. […ar ….maz]

ġābire diyüm, **añnadır añnadmız** (ŞK17/121-122), senem bı sesi **dùyar duymaz** añliy (A3/198), ġış **düşer düşmez** ahırda (Y5/7).

2.2.4.9.3.6. [-ArAK]

Eski Anadolu Türkçesinden sonra Osmanlıcada ortaya çıkmış yeni bir ektir (Ergin, 1985: 341). Ekin yapısıyla ilgili görüşleri Korkmaz, "birincisi, eki -A istek eki ile +rAk karşılaştırma eki birleşmesine; ikincisi -(y)U zarf-fiil eki ile +rAk karşılaştırma eki birleşmesine, üçüncüsü de -Ur,-Ar geniş zaman eki ile +ok güçlendirme eki birleşmesine dayanmaktadır" şeklinde açıklar (2009: 993).

SST'nde çok işlek bir zarf-fiil ekidir**. [-ArAk]** zarf-fiil eki eklendiği fiildeki hareket ile çekimli fiildeki hareketin aynı anda gerçekleştiğini ifade eder. GİA'nda ses hadiseleri sonucunda değişik şekilleri ve oldukça işlek olan bir ektir.

GİA'nda ünsüz değişmelerine bağlı olarak **[-ArAk]** eki, [-araġ/ařaġ/-arᶜāġ/-ērig; -araḫ/-eraḫ] şekillerinde yaygın olarak kullanılmaktadır.

ḫamırı yōrduġdan sona yumᶜāġ **olarᶜāġ** kesi̇̄k (M10/5), tam **olaraġ** ōnū dā bilmim dē yimbi̇̄ne olacaḫ (ŞK2/54), çocuġlar dā duā̄ ėdereg gider (ŞK9/106), deyin **ālıyaraġ sızlayaraġ** yola düşüyö (ŞK15/53), onnan onu bėle **ederaḫ, şēderaḫ** maġuriya o bi şey samani, ḫaşa samani götürdi (A1/40-41), ḫocuya söliy, **çelāraġ** sōliy (A3/103), sañga herel bir zaral gelir **diyerek** (A5/14) o ipine öne **oPluyaraḳ** (A8/71), emir hayder **olarāġ** ġalmış (A9/67), birezi **daġlāraḫ** gelmiş (K12/80), altın güllē **olaraḫan** baḫşíş vėriy (N1/29-30), **çekerēk** (ND3/25), küsērig (ND3/26), basarıġ (ND3/29), bōcügler **düşüreg** gėderdi̇̄ (O9/66).

Ekin bulunma ve ayrılma hâli ekiyle birleşerek [-araḳda/-eraġdan/-erekdē/-erekte/-araġdan/-eregden] oluşmuş biçimleri GİA'nda kullanılmaktadır.

o oruç açılıncā biz bunnarı **severēgden** yi̇̄rdig (M1/10), ḫafızmış hā, ġuranı yazarmış, **baᶜaġmıyaraḳda** oḫurmuş (M7/93), **yuvalanāḳtan** gidiyo (A5/24), ilahi yarabbi sáña **güvenerekten** biz bir söz söyledik (K5/61), yaġmır yaġsın **diyerekte** (K10/80), böcügler **düşeregden** gėderdi̇̄ (O9/67), **isdemiyerēgden** içinden, hā̄ (ŞK8/156), acısi̇̄ geçsin **diyeregden** suda da ġarışdıriyen (ŞK8/168), senin elinnen dē gēçsin **diyerekden** el veriyālarımış (ŞK8/183), ġıyamád ġobtı **zannederegden** diyü (İ6/74), **ġaynaḳlanaraġdan** (N3/13).

2.2.4.9.3.7. [-AlI]

Eski Türkçede [-ġalı/-geli] şeklinde olan ek, Batı Türkçesinde [-alı/-eli] şeklinde geçmiş olan ek, " -mak için, -mek için" anlamında (Ergin, 1985: 342), başlangıcı geçmişe dayanan ve asıl fiille bütünleştiği için "bir zamandan beri" anlamıyla, zamanda süreklilik gösteren zarf-fiiller türetmektedir (Korkmaz, 2009: 1009). İşlek bir kullanıma sahip olmayan ek, GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir. Ekin vurgu nedeniyle bir kelimede, ikinci hecesinde yer alan ünlünün uzadığı görülmektedir.

yimbir sene oldu emegli **olalı** (M6/4), **çıḫalı** diyi (ŞK2/25), biġaç oldūydu sen **gėdeli** diy (ŞK2/27), ben yidim babannan ná zamandı bubañnan **yiyeli** (ŞK11/21), āşġıñ sevdası da başımızdan **aşalī** (ŞK2/86), sen ki bi gözele göñlüm **düşelī** (ŞK2/88), ben bunu **tergiyeli** eñ aşşā om beş sene oldū (ŞK18/342), bu ōlan camíya gelmiyo, bu ġız gitdi **gideli** (ŞB2/23), otus sene oldu adam **öleli** (İ3/33), ġuruḳ **doālı** şeyle beylē ayı geşdī (Y6/85).

2.2.4.9.3.8. [-AsIcA]

Sıfat-fiil **[-AsI]** ve eşitlik hâli **[-cA]** eklerinin birleşmesiyle oluşmuş bir zarf-fiil ekidir. Deny, [-AsIcA] ekindeki [+CA]'nın eklendiği fiile "küçültme ve aşağılama" anlamı kattığını belirtir (2012: 429). GİA'nda işlek olmayan, bedduada sıkça kullanılan ve eklendiği fiile istek anlamı katan bir zarf-fiil ekidir.

ġıran **düşesiceler** (ŞK11/31), zengin yirden çıḫıḳ dėrdi, allah **yidirmiyesice** dirdi (ŞK11/40), yaşşı ġara **gelesiceler** (O3/52), **biyimiyesciler** (O3/52).

2.2.4.9.3.9. [-dıḳça/-dıġca/-dikçe/-digce/-digçe/-digçē; -dükçe]

Sıfat-fiil **[-DIk/-DUk]** ve eşitlik hâli **[-cA]** eklerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Genellikle asıl fiildeki hareketin süresini kendisindeki hareketin süresiyle denkleştiren ve "-dığı sürece" anlamıyla zamanda devam, zamandan süreklilik veya sık sık oluş gösteren (Korkmaz, 2009: 1023) bir zarf-fiil ekidir.

STT'nden farklı olarak GİA'nda ses uyumları nedeniyle **[-DIk / -DUk]** sıfat-fiil ekinin farklı şekilleri kullanılmaktadır.

o ġaġasıynan **kekdikçe** yuduyomuş, o **yaladıḳça** dilini tikenler parçalıyomuş (ŞK5/126/127), sen beni mi güniliyan **dėdikçe** de köklü ġomazdı beni (ŞK11/47), ōlum gelib **geşdikçe** (İ3/131), elimiz **dėdikçe** yapardıḳ (İ7/71), sen **îsürdükçe** ġaldırma dėdi (K6/111), yazılan biî tarih **olmadıġca** (K7/165), şen **ḫatırladıḳça** ġonuş acı (Y6/67).

2.2.4.9.3.10. [-dikde/-dükde/-dügde]

Sıfat-fiil **[-DIk / -DUk]** ve bulunma hâli **[-dA]** eklerinin birleşmesiyle oluşmuş, "-dığı zaman" anlamında kullanılan bir zarf-fiil ekidir.

doġdur **çıġdıġda** sōna (A10/24), dutanā **dudduḳda** sōna mā^{h}kemiye düşmüş (A12/13-14), varıya **yandıġda** sōra da (İ5/26), sorā **yabdıġda** sōrā gelinin gelen ceîzinde öteberi vėrilleridi (İ7/101-102), mesele şey **aldıġda** ādaġ dėllerdī (Y4/117), alişā o olayı **gördügde** sōnā (Y5/52), ōlan dā **götürdükde** sōna (Y5/436-437), ē onnarı **yėdikde** sōna herkeş evine gėdiyō (A6/66), o sunı **işdikde** sōna ölümsüzleşiyō (İ2/83).

2.2.4.9.3.11. [-dIGIndA/-dUGUndA]

Sıfat-fiil eki **[-DIK/-DUK]** ekinin bulunma hâli eki ile birleşmesiyle oluşan bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda işlek kullanılan bir zarf-fiil ekidir.

nazar **dẵdīnde** de ġızım çocuġ tıḫıl tıḫıl ėder (ŞK6/41), benimki **yaPtıḫlarında** on iki on üç yaşında vardım (K3/16), **geldūnda** (ŞK3/5), türküye **başladında** (K7/184), tabdıġ emre gendini **ġovdūnda** bī yėre gelir (N7/5), şindi birisi ḥasda **oldūnda** dėllerdikinē (M3/14), oc‹āġlıġ **dendīnde** ateş yanmalı (M9/52-53), taḫıb **etdīnde** geliy baḫıy ki (K7/201).

2.2.4.9.3.12. [-duġunnan]

Sıfat-fiil eki **[-DIK/-DUK]** eki ile vasıta hâli ekinin birleşmesiyle oluşan bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda **[-IncA/-UncA]** fonksiyonunda işlek kullanılan bir zarf-fiil ekidir.

yaġ **durulduġunnan** süzerdim (A1/154), **savuduġunnan** küpeciklere doldurduġ (A1/171), sùya burmaḫ **batırdıġnan,** aḥa yeniden de bunı da bėle tekten, dört deḥfa ġırḫ ediy (A2/15-16), ġış **olduġunnan** davarı maġaralara götürürduḫ (A1/10-11).

2.2.4.9.3.13. [-dıġdan / -dıġtan / -dıḳdan / -duġdan]

Sıfat-fiil **[-DIk / -DUk]** ve ayrılma hâli **[-dAn**] ekinin birleşmesiyle oluşmuştur. GİA'nda az sayıda örnekte tespit edilmiştir.

ben tiriḳöy **bır‹ẵġdıġdan** sōna, bī iki sene ġadar boşluġ oldu (M7/5), **çözüldūgden** sōna bòyanır (M7/28), ėrtesi gün çarşıya **çīġdıġdan** sōna bu ‹ayaġġabı bā‹a lazım (M8/22), ḫamırı **yōrduġdan** sona yum‹āġ olar‹āġ kesīk (M10/5), dā sona birez dā **gelişdigden** sabahın üçünde ḳ‹āḳmiya başladıḳ (M11/4), sona biz onnara **vėrdigden** sōna bi ġaşıḳ **alıġdan** sona (M11/26), dizgini boynuna **düşdügden** sōra (ŞK1/33), ġaç gişi **yidikden** sōna uyḫuya düşerimiş (A5/48), **endigdēn** sona (İ6/44), illed **kömdūgden** sona (O2/24), defin **oldùġdan** sonā (O3/8).

2.2.4.9.3.13. […di …eli / …du …alı]

[-dIğIndAn beri] fonksiyonunda, görülen geçmiş zaman eki **[-di, -du]** ve **[-AlI]** zarf-fiil ekinin birlikte kullanıldığı bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda şu örneklerde tespit edilmiştir.

y‹anı biz ‹aġlımız **yėTTi yėteli** heP gendi emēmiz (M7/96-97), şù gözüm beyle **oldu olalı** tergedim (A8/13-14), **gėtdiñ gedeli** yimeden işmeden kesiliñ (ŞK2/33).

2.2.4.9.3.14. […ı …ı / …ü …ü]

[…ı …ı / …ü …ü] zarf-fiil ekleri, eklendiği fiildeki hareketin tekrar tekrar oluştuğunu ifade eder. GİA'nda çok işlek olmayan bir zarf-fiil ekidir.

üzülü üzülü (İ7/22), dolaşı dolaşı (Y1/50), dolanı dolanī (ND6/74).

2.2.4.9.3.15. [-IncA / -UncA]

Eski Türkçede -ğınça / -ginçe olan ek, Batı Türkçesinde ek başındaki [g-]'lerin düşmesiyle [-IncA / -UncA] şekline geçmiştir (Ergin, 1985: 341). Ekin [c]'li şekilleri daha sonra ortaya çıkmıştır.

GİA'nda **[-IncA / -UncA]** zarf-fiil eki en işlek eklerden biridir. Eklendiği fiildeki hareketin "kendisindeki gerçekleşme zaman veya anına bağlayan" bir zarf-fiil ekidir. Ekin GİA'nda bazı fonetik hadiselere bağlı olarak çok fazla varyantı bulunmaktadır.

GİA'ndan derlenen metinlerde **[-IncA / -UncA]** zarf-fiil ekinin çoğunlukla **[-ç-]'li** şekli **[-ınça / -īnçā / -īnçē / -ınçı / -ınçi / -inçi / -inçī / -inçí / īnçi, -unçu / -unçū / -ünçü]** kullanılmaktadır.

tob **atılıncā** biz de tobnān onā ʿātaġ (M2/18), **utuzunca** ō didi kī (M2/26), ġuşşā **çözünce** elma aşşā düşüy (ŞK10/21), sabah namazını **ġılınçi** maḥsus süllüme çıḫarım (ŞK14/6-7), ġurşun **döküncе** (İ5/166), sen ben ġıyamed ġobtı **deyince** (İ6/73-74), bu **yāġlaşıncā** (İ6/104), gecīce (K5/27), vatan **dağılınça** köroġlu (N1/6), **götürünce** (N2/14), yaymiyā **gėdincē** (ND2/4), bura **gelinci** (ND4/49), mālub olíb geri **gedīnçe** (O9/6-7).

Ekin ikinci hecesinde yer alan [-A] ünlüsünün düz-dar ya da dar-yuvarlak [-I/-U] ünlüsüne döndüğü görülmektedir **[-ıncī / -ıncı / -ınçı / -inci / -incī / -ınçi / -inçi / -inçī / -inçí / -īnçi /-unçi; -uncu / -üncü].** Zarf-fiil ekinin bu biçimiyle kullanılması düzlük-yuvarlaklık uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

ʿanʿaġdarı **basıncī** birdenbire **dönüncü** dengemi ġʿayb eTdim, (M6/8-9), asgere **gėdinciyē** ġadani ben mātemātī de bilmezdim (ŞK1/5), emmimin arvat ġapıyı açmíya içeri **girinci** (ŞK5/14-15), bēyle dolpu onu yarıya **sürüncü** birebir olurdu (ŞK6/34/35), yirmīn̄ **oluncuḳ,** çocuġ doālı yirmīn̄ **oluncu,** bunı duzluyoḳ (ŞK6/61), **böyüyüncü** tėri ġoḳmaz, duza yatırıyoñ (ŞK6/64-65), elma aşşā **düşüncü** sultan ḫanım buña ġızziyı (ŞK10/21), ora **gelinci** davıl bilōt de sekme ḥavası vurur (ŞK13/7), ordan ėyle **deyinci** ġabaḳ sallanıdaḳ (ŞK16/17), o dev ġarisi **yaġlaşınçí** kili aTmışlar (ŞK16/32), şēyle **baḫıncī,** tayın soñu gelecáni bilīmiş (ŞK18/16), ḥazireti aliye derdini **ānadıncı** (A5/12), **ölüncü** ġadını onū ġınıyı ekiyòlar (A6/8), beni mezere **ġoyunçi** (A7/14), onun içine **ġaşınçı** (A9/37), ōlāsī bınlar birez acı kōde üş bėş ev **gelişinci** (A9/51), ėyle **diyinçi,** biz de vazgeçmedik yāní (A11/14-15), ḥazerse **çārinçi** ḫazer ḫazel ḫazel gel gel derik (A11/50), o **tartınçı** çiçegleniyō (İ5/175), **çıḫīnçı** (K5/84), köroġlu esgerine **dīnçi** (N1/28), **bulunçu** varacān (Y1/79).

GİA'nda **[-IncI/-UncU]** zarf-fiil ekinin **[-ıncıḳ/-incik/-inçik/-unçuḳ/-inceg/-inçek/-ıncıġ/-incig/-cīġ, -çıḫ; -icaḳ]** şeklinde ek sonunda **[-k/-g]** türemesi görülmektedir. Ekin sonunda ortaya çıkan **[-k], [ok / ök]** kuvvetlendirme edatı olabilir.

külünü şėyle **āçıncıġ** ġıbġırmızı şıḫıḳ kimi ataş mėydana çıḫardı (), yirmīn̄ **oluncuḳ** (ŞK6/61), **ātıncıġ** yōrum, dilkinin birīsi yallā sıçıramış (ŞK7/80), şindī bir dōmdan **gelincik**

(ŞK8/75), yirmisi **oluncuḳ** o zaman duzunu (ŞK8/78), bi de ḳırḫū **bitincig** (ŞK8/85) güccūgen alışdırırsan heç onu **yabmayıncıg** o irād olmas (ŞK8/126), adamıñ elinen ib **ġopuncaḳ,** ġāçmış o māranın içine (ŞK12/31), körōlu **diyinçik** aġla körōlu geliyo (ŞK15/8), bazallıġdan **gelīnçek** ġızlar içerden çıġmazlardı (ŞK17/160), zindāna **addırıncī** rūşan āli dillerimiş (ŞK18/37), sōlenmiye **başlayıncıġ** (ŞK18/68), ġāpıdan **çıḫıncıḳ** bir ād çıḫiyō (ŞB2/73), şō māraşın yanına **varıncıġ** da tirenin öñünü de kēsdiler (İ4/13), neáder **deyincig** (İ5/76), ayrılalım **dīyinçek** (N1/5), bu **isdiyinçeg** (N1/10), ō anaġdarı verincig, o baġçanın ġapısını **açınçıġ** (Y1/165), birez dā **yerleşincig** (Y4/113).

Bir örnekte ekin ünsüz düşmesiyle **[-icik]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. çocū **çeşicik** sañġı sobanıñ başına getirirdik (ŞK8/92).

Bir örnekte ekin hece düşmesiyle**[-cin]** şeklinde kullanıldığı tespit edilmiştir. emmisi vėrmiy, **vėrmiycin** onna bunnar aşşıġ oliyi (A13/22).

2.2.4.9.3.16. [-K]

[-p] zarf-fiil eki fonksiyonunda kullanılan bir zarf-fiil ekidir. **[-K]** zarf-fiil eki, sıfat-fiil, öğrenilen geçmiş zaman eki olarak da kullanılmaktadır. Nurettin Demir, **[-K]** zarf-fiil ekinin **[-p]** zarf-fiil ekiyle bağlantılı olabileceğini ve Türkiye Türkçesi ağızlarında farklı varyantları da tespit edilen bu ekin son sesinin kendisinden sonra gelen kelimenin ilk sesinin etkisiyle [-K]'ye dönüşmüş (Demir, 2007: 381) olabileceğini ifade etmektedir. GİA'nda tespit ettiğimiz [-K] zarf-fiil eki, -p zarf-fiil ekinden dönüşmüş bir zarf-fiil ekidir. Bu ek, GİA'nda ses uyumlarına bağlı olarak **[-g/-ġ/-ḫ]** çok şekillidir.

tuduñ, āġacıñ başında ġannımı **doyuruġ** gelīm (M4/9-10), sabān **ḳaḫıġ** da ben bazlama yabmaliydım (M9/45), ōlūm bu ḥaváya **güvenilik** yola çıḫılmaz diy (ŞK2/8), **sōleyig** gidiyüler (ŞK3/51-52), bùra **gidīg** gelmemeg vār (ŞK3/119-120), bi dē çocuġ **doūḳ** gelinci (ŞK6/67), yalıñız **yatig** ḳahiyá bırda (ŞK7/13-14), sabáḥden **gidig** ām o marıʸa ġazzū çāmışsā (ŞK7/64), ısdanbùlda **ġonuşuḳ** bùrda diynenácāmīş (ŞK7/101-102), gendini ḳaḥamassa ġolundan **dutuġ** ġāldırır (ŞK8/7), **gelik** geçiyāmışsın sen (ŞK8/111-112), işdē düvʿā **oḫiyuḳ** suya atıcıñ (ŞK8/165), tåwıġ **kesik** onnan da yapallardī. (ŞK9/108), ātınī ġabūnu dā **götürük** ata veriyler (ŞK10/31), sen **çekilik** de bubåyıñ evine gitmiyañ dėyin (ŞK11/5), seni **arġıdıḳ** incitmiye (ŞK11/12), gelin **fıllanıḳ** ōlanın ġāpısına gelir (ŞK13/107), yan yana **duruḳ** bèle oynarsın (ŞK13/133), båbam bizi bura **azdırıġ** gidik (ŞK16/22), **arāyıġ** da nerde bulām (ŞK18/245), **çıḫīḫ** geliyo (ŞB2/29), gidiyo evren, **dāġılıġ** gidiyo geri (ŞB2/63), hepisi depignen **vuruġ vurūġ** yuvaliyōlar diyo (ŞB2/106), bütün dügünlerde **çalíġ** sōlersin diy (A3/81), ġadınını **alıḳ** gitdū ġuyuyu gösderecek diyü (A5/18-19), cıncıḫ hep, **ġırılıḳ** gediyo (A8/18), bōle **gōçüg** tergēdig (İ2/33), **daḫılıġ** çeker giderdin (ND4/116-117), **ġonuşuḫ ġonuşuḫ** yoḫarda yimeg yīk (O3/74), duysa bile **beşirliyig** ġonuşamiye (Y5/19).

2.2.4.9.3.17. [-kAn]

iken > -ken eki; i- ek-fiilinin zarf biçimi (Korkmaz, 2009: 1014) olan -ken zarf-fiiil ekinde, eskiden kök saklanırken sonradan düşürülmüş ve uyum dışında kalan ek, görülen geçmiş zaman, şart, istek ve emir şekillerinin dışındaki zaman ve kip ekleriyle (Ergin, 1985: 347) kullanılmaktadır. Zarf-fiil eki **[-kAn],** eklendiği fiildeki hareketle çekimli fiildeki hareketin aynı zamanda ortaya çıktığını ve "-dıkça, -dığı sürece, -makta iken" fonksiyonlarında (Korkmaz, 2009: 1015) kullanıldığını ifade eder.

STT'nde tek şekilli olarak kullanılan ek, GİA'nda ses uyumlarına bağlı olarak çok şekillidir **[-kAn / ķān, -ḫān / -ḫan / -ḥan, -ken / -kēn; -ķa / -ķā / -ḫa / -ḫā / -kē]** ve geniş zaman, şimdiki zaman, gelecek zaman ve duyulan geçmiş zaman ekleriyle kullanılmaktadır.

çıḫarḫan babası diy (ŞK2/6), tohtur filān **yoūķan**-ġızım işde ġurbanım sā-gene ayni işde (ŞK6/30), **vuruḫan vuruḫan** (ŞK7/71), bi ġıramafor dėllerdi, o çıḫdı biz **çocuḫan** (ŞK7/91), biz bilmezdik, **ġızıḫan** (ŞK8/129), baġcada **oturuḫan** (ŞK10/4), **güccūḫan** (ŞK13/134), oġlan ʿasgere **gediyḫan** (O4/2), **güccṻgen** alışdırırsan heç onu yabmayıncıg o irād olmas (ŞK8/126), **yaníyḫan** (K4/5), **ġonuşurḫan** (K7/4), suy **vurūken** çipinde **gezerken** (K7/66), mercimeg **yolurḫan** (İ1/44), **yoķġan** (K11/5), onnar da bėyle **içerken** (N1/8), dam ardında **gezerken** (N5/2), **dā̆liķan** (N6/5), şinnī onın için ben düggʿanımı **açarken** (M7/107), ʿām şini damadī düyüne **ḫazıllarķan** (M8/3), ġına **yʿaḫılıķān** şē sōlerdī (M8/70), çuġ dān āzında bürda bi adam odun **sōkeken** üsdüne ġaya yuvallaniy (ŞK3/6-7), bıra **gelmişken** şu bādatı birez gezek didi (ŞK3/123), yanı **avsınnarḫan** bi adam o çocuā nazar degerse esnerimiş (ŞK4/189), ergen olan **durmuşķan** (ŞK17/242), fareler berberlıḫ **ėderken** diye bi şėyler vardi (A3/254), **gidērken** öyüne genşler çıḫiy (A4/76).

Bazı örneklerde ekin sonundaki **[-n]** ünsüzünün düştüğü görülmektedir.

gedeke burıya ūrāʳmış (A9/47), adam **yandayḫa** (İ3/155), bī adam çocūnun asgere **gederkē** (İ5/34), esgide ōlēdi **çocuġķa** (İ5/147), **tāzēkē** bişirig yiyoġ (İ5/175-176), onnarı **yerke** (İ6/17), **yoḫardayḫa** (İ6/40), yaní vallā inegi **ġuvalarķa** wahe wahe diyoķ (A11/48), sudan **geçerke** (ND4/30), **ġırġlıķā** (ND4/104), yanı ġırḫını **çıķarırķā** (Y6/44).

[-ken] zarf-fiil eki, ses türemesiyle [-kene] biçiminde de kullanılmaktadır. oğlansa alicaḫla ġadın gender daḥa o şėyde **oyniykene** ġadına yumurta ġavıʳtmışlar (A1/304), ben ev **yapanaķana** çōġ' yardım ėdenner oldū gelik çalişiyolardı (İ7/18).

2.2.4.9.3.18. [-mAdAn]

Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesinin -mAdln zarf-fiilindeki ses değişmesiyle (-madın>-madan) oluşmuş bulunan -mAdAn; -(y), -(y)lp 1-(y)Up, -(y)ArAk zarf-fiil eklerinin olumsuz biçimi için kullanılan bir ektir (Korkmaz, 2009: 1011). GİA'nda da işlek olarak kullanılan bir zarf-fiil ekidir.

yōrmadan (M10/2), ē yemē **yėmeden** aç ġarnına, aç ġarnına çalıyoñ (ŞK6/17), bunı senin çapıtından accıcıḳ **görmeden** yoḳus iblīnden neden çek (ŞK6/50), ġāyfaltı **yabmadan** (ŞK8/138-139) şurda şėle **oturmadan** şùra gēldiler (ŞK12/23), adamcāz odunu **ġırmadan** ondarı alıcıñ başıña ġomuş (ŞK16/17), ardıyen **baḫmadan** diy (A1/80), burā **inmeden** (İ6/40), adını da ben **gelmeden** vùrmayıñ (K2/12), ama ġarı **durmadan** dızz gediy (K7/56-57), hiç bi şėyden **olmadın** yayliya gȫç çeker (ND4/116), gendi dʿaā bölē **ulaşmadan** (O7/44), biī adamınan ġoñşuluġ **ėtmiden,** uzun yolculuġ **ėdmiden,** alışvirişş **etmiden** (O9/78).

Ekin, **[-mada / -mede]** şeklinde kullanımları da vardır.

bizim bùrdā her baḥara **çıġmadā** bī ōlaḳ kėseller (ŞK9/104), güneş **dōmada, dōmada** elini yüzünü çalar (A10/17-18), sıçan **olmada** çuval delinmezmiş (N6/10), bilsēdim çayı **içmede** geliridim (İ3/6), evine gelinçi da **inmede** (İ5/128), tarlada saman **çegmede** (K7/108).

2.2.4.9.3.19. [-mezden]

GİA'nda **[-mAdAn]** zarf-fiil eki fonksiyonunda az sayıda örnekte kullanıldığı tespit edilmiştir.

ramazan **gelmezden** bi ḥafdá öncē (M2/19), ėmin **ölmezdin** evel (ŞK17/312).

2.2.4.9.3.20. [-masız]

GİA'nda **[-IncA/-UncA]** zarf-fiil eki fonksiyonunda az sayıda örnekte kullanıldığı tespit edilmiştir. birisi ḥasde **olmasız** babamıñ suyu ulaşanaça, absınnardī (A7/5-6).

2.2.4.9.3.21. [-maçıḫ]

GİA'nda **[-IncA/-UncA]** zarf-fiil eki fonksiyonunda az sayıda örnekte kullanıldığı tespit edilmiştir. senin ġırḫin bene **basmaçıḫ** zayıflīr, gelişmīr (A2/22-23).

2.2.4.9.3.22. [-mAsIn]

[-IncA / -UncA] ve [...Ar .....mAz] zarf-iil ekleriyle aynı işlevde kullanılan bir zarf-fiil ekidir. GİA'nda işlek bir kullanıma sahiptir.

hemen çocuġ **dōmasın** babamın küfünü aletillerdi (ŞK6/88-89), ġayıḫ üsdüme **dönmesin** çıḫdım diy (A1/132-133).

2.2.4.9.3.23. [-p/-P/-b]

Eski Türkçe [-p] şeklinde işlek olarak kullanılan ek, Eski Anadolu Türkçesinde [-Ip/-Up] şekillerinde; Eski Anadolu Türkçesi ve Azerbaycan Türkçesinde öğrenilen geçmiş zaman fonksiyonunda da kullanılmıştır (Ergin, 1985: 340).

GİA'nda işlek bir zarf-fiil ekidir ve ses uyumlarına bağlı olarak ötümlü/yarı-ötümlü şekilleri de vardır.

herkiş yimēni yimeli, onnan sōna **tobliyib** gelmeli (M9/35), **çalıb** sōliyennēr gelirdī (ŞK1/3), **uyuyub** uyḫuya ġanamaz oldum (ŞK2/89), bizim ġızlar āzınī **ayırıb** duruye (ŞK5/45), ben **gelip** vuracaġım (ŞK10/37), tırpādan aşşā **düşip** bayıliyī (ŞK10/63), ḳaḳ, babañ düyür gėtdi, ġızı **alib** gelicī (ŞK10/138), öñünü **düşünüb** soñunu sayan (ŞK17/154), biz tam bilmeg de bırda **gelib** yatdīnī (ŞB3/3), davara kim **gidib** de baḫicaḫ (A1/35), şindi **gidiP** getiren yoḫ, getiren yoḫ (A1/84-85), o üzerlī, **toPliyiP** eve **getiriP** onu düzecām (A1/89-90), bundar **ġız alıP** vėrmek (A9/51), **silib** süpürdügüm (İ1/57), bunu **alıb** geliyū (i2/17), o daşın başına kimin davarı **çıḳıb** da yatarsa (İ3/89), köylü asbabı **gėyib** boy ‹aynesī (K4/30), **geliP** röhüye durucām (K5/55), toroslarda **yetişib** de çöle ġadar inen (K7/137), bunnar **çekilib** gidīy (N1/5), gündēn günē bu gelin **eriyib** bitiyo (N2/9), kimse **gelib** gidemezimiş (N4/5), suyū içine **bātırıb bātırıb** (ND4/46), **mālūb olīb** geri gedīnçe (O9/6-7), **defnėdip** mezere ġoy (Y1/42).

2.2.3.12. Edatlar

Edatlar, yalnız başlarına anlamları olmayan, ad ve ad soylu kelime ve kelime gruplarından sonra gelerek anlam bakımından bunlarla sıkı sıkıya bağlı bulunan, gramer bakımından onlara hakim olan ve eklendikleri kelimeler ile cümlenin öteki kelimeleri arasında çeşitli anlam ilişkileri kuran görevli sözlerdir (Korkmaz, 2009: 1052).

GİA'nda tespit edilen **"son çekim edatları, bağlama edatları ve ünlem edatları"** başlıklarında incelenmiştir.

2.2.3.12.1. Son Çekim Edatları

İsimlerden sonra gelerek, bağlı olduğu isimle cümlenin diğer unsurları arasında zaman, mekân, cihet, tarz, benzerlik başkalık vb. gibi bakımlardan çeşitli ilgiler kuran kelimelere çekim edatı diyoruz (Hacıeminoğlu, 1992: 1). Fonksiyonları bakımından bu edatları hal eklerine benzetebiliriz. Hal ekleri ismin nominal hallerini, isim hallerini; son çekim edatları ise ismin adverbial hallerini, zarf hallerini meydana getirirler (Ergin, 1985: 336). GİA'nda tespit edilen son çekim edatları aşağıda verilmiştir.

2.2.3.12.1.1. başḳa / başġa

Başkalık anlamında kullanılan bir edattır. GİA'nda ses değişmelerine bağlı olarak çeşitli varyantları vardır. [**başḳa**] edatının ilk hecesinde yer alan **[-a-]** ünlüsü, dudak ünsüzü **[-b]**'nin etkisiyle yarı yuvarlaklaşır.

yaluñuz **ġuyruḳdan başġa ġuyruḳdan başġa** havada belki milyarlar ġatirilyonlarca yıldız var (ŞK14/21-22), ġır ād kimsīy ġomaz **benden başġa** (N1/191), başġa gedecek ġapımız mı var şu saátTen sōna herif **ellerinnen başḳa** (M12/8).

2.2.3.12.1.2. dorġu / doru

GİA'nda **"taraf"** anlamında kullanılan bir çekim edatıdır. SST'nden farklı olarak, edatta yer alan **[-ġr-]** ünsüzlerinde ortaya çıkan metatez sonucu, **[dorġu]** şeklinde kullanılır. **[ğ]** ünsüzü, bazen düşer, kendinden önceki **[-o-]** ünlüsünü uzatır ve **[doru]** şeklinde kullanılır.

güccüg bazara **dorġu** (M6/24), āşıb geTsem yara **dōru** (İ5/121), tā devlikün **ikindine dorġu** geldi (ŞK3/36), **bize dorġu** neneylen ōy üyin (K13/23).

2.2.3.12.1.3. dolayı

GİA'nda "sebep" anlamında isimlerden sonra kullanılan bir çekim edatıdır.

faġad düyün icabı oldundan **dolayı** adamlar (ŞK3/51-52).

2.2.3.12.1.4. evel / evvel / övel

GİA'nda **"zaman"** ifade eden bir çekim edatı olarak kullanılmaktadır. Arapça olan **[evvel]** çekim edatı, GİA'nda genellikle ünsüz düşmesine bağlı olarak **[evel]** ya da dudak ünsüzü **[v]**'nin etkisiyle yuvarlaklaşmış şekli olan **[övel]** biçimi vardır.

tā atatürgün şeyinnen **evel** o savaşdan **evel** (ŞK7/54), eşiyañı senden **evel** de salíyáḳ (ŞK12/21).

2.2.3.12.1.5. ġayrı / gāri

"Başka, başkaca" anlamında GİA'nda kullanılan Arapçadan dilimize geçmiş bir edattır. GİA'nda, kelime başındaki **[g]** ünsüzü çoğunlukla dip damak g'si ile telaffuz edilir.

paralı terzi dā̆lim de bennen **ġayri** şiyi (ŞK9/65.

2.2.3.12.1.6. gibi / kimi / kimi / gimi / ġımı

"Benzerlik" bildiren bir çekim ekidir. GİA'nda **[gibi]** çekim edatı ses uyumlarına bağlı olarak çok şekillidir.

o ḥaci nasır camısının ōnü ıramazanda ana baba günü **gimi** olur (M6/63), yollar ġuş **gimi** (M8/38), sankĭ o da olmùş **ḳımı** annatıllardı, bʿazi olmuş **kimi** annatıllardı (M9/3-4), şinni dėdĭm **gimĭ** (ŞK1/55), güneşlik hēr taraf bir gül gūlistān **ġımı** (ŞK2/7-8), dāda keklĭg **gimi** utanır (ŞK3/41), bire **gimi** yĭtler öldü (ŞK4/28), tavada ġuş **kimi** erittik (ŞK5/49), ay doār ėlek **gibi** (ŞK5/78), ben etdĭm **kimi** demiş (ŞK5/129), ġarnını sabınnadīñ **gimi** geçiyo (ŞK6/16), gözümü yumuyūm düşünüyüm aynī esgi genşlūm **kimi** bilirim (ŞK7/183), o zamanıñ padişā de buzūn cumurbaşġanı **ḫımı** ḫalḫı düşünücü (ŞK10/13), bōʸle bunun **ġımı** genç oliyu padişān ōlu (ŞK10/45-46), onun **ġumı** sözcüsü, yardımcısı var yanı (ŞK10/49), ġızların sufrasında el sufrası **gimi** urtlaniyan ġızın sūrāsında (ŞK11/24), bele işde ḥasanın bufnu **kimin** burda (A1/9-10), su da buma **gimi** yuġlu yuḳāmış (A3/67), ġarib **kimi** mıraz alan olmadı, kerem **gimi** de yanan olmadı (A3/225), şėle bi

mēndil **gimi** bir şey (A4/95), bus **gimi** ayranı çıḫardī, sōrdū (A8/90), yayannādek ataş **kimi** oluyu (A8/91), işde şindik dedĩn **kimi** mercimek yoluyōḳ (İ1/33), cin **gimi** ḥadice (İ3/15), ġaya **kimi** bendek (K5/5), şu döşşēn yüzünüñ pempesi **kimi** (K6/115), aha bėle curun **kimi** (K9/44), çimdigleme, mantı **gibi** (Y4/4).

Az sayıdaki örnekte ise **[gibi]** edatında kelime başında ve kelime sonunda ses düşmesi görülmektedir. Ünsüz düşmesi sonucunda ise ünlü uzaması görülmektedir.

işde şu ürküntü **yarāĩmi** olurdu yüzlerinde (ŞK6/31), **hinūmi** ġorġmaḳ yōudun (ND4/116), **hindĩ̄ümi** (ND4/121).

2.2.3.12.1.7. göre

GİA'nda **"karşılaştırma"** anlamında kullanılmaktadır.

işde o günüñ şarTlarına **göre** mal satiylar (ŞK2/4), bizim bȫyügleriñ sözüne **göre** (ŞB3/2-3), alacā da yeresine **göre** alacʿā doḫunĩy (M7/69), ʿåliy ġʿafasına **göre** oda dʿaḫımı yʿabdıriy (M7/86), dediglerine **görē** (A12/72), ibrahim baba sȫlentilē **göre** bir ġȫmtanmış yanı, tabı (İ5/12-13), sawucū olacaġ, genderin usuluna **göre** (K12/90-91), milled torlaniy toblaniy isde mēvsimine **göre** yaparıġ (Y7/4-5).

2.2.3.12.1.8. uçun / üçün / için / uçu / üçü

Eski Türkçede "uçun" (Ergin, 1985: 370) şeklinde olan edat, **"sebep, amaç"** anlamında GİA'nda kullanılmaktadır. Bugün STT'nde tek şekilli olarak kullanılan **[için]** edatı, GİA'nda çok şekillidir.

orucumuzū onnan åçardıġ, hava çoġ sıcʿāġ oldū **için** (M1/11-12), nĩ **uçun** (M2/14), bu ġʿader çoġ imḳan olmadī **için** üretilen belli ġumaşlar (M7/63), dedem onun **uçun** bi sēr de yengemi dögüydĩ (M9/17), o zaman bāda çāda ikindin namazını ġılmaġ **için** abdes aliyodu (ŞK3/137), orda ürāşmanın **uçun** yanı (ŞK14/123), onun **uçun** seslenmem, sinilleniyēmse (ŞK7/183-184), bi mendiliñ **uçun** çocuġ fılladırdı (ŞK13/22), allah **ucun** bunna barışiyım dedim (ŞK17/347), körȫnuñ nirdē zindanda oldūnu ʿānamā **uçun** (ŞK18/188-189), nazardan ġoruma **uçun** igde çöpü dellerdi (A1/83), ḥaḳ aşığı olduġu **uçun** adı kerem ġaldı ġızım (A4/33), onnār şindĩ çocuḳlar **uçun** geçerli (A8/76), ifdira ėTmek **için** ḳardeşiniñ öñüne gidiyȯ (İ1/83-84), ḥatir **uçun** çalişdiysan boşa gider (İ7/104), ʿayelle erkegi birbirinden ayırmak **üçün** (K3/17.9, yaban yabdīmız **üçün** (K12/169), çocuġlarım **ucun** (O3/84), bi mısafırı yollamaġ **uçun** (Y1/38), o çuḫura düşürmemenin **uçun** (Y4/193), öbürleri de onu düşürmemek **üçün** (Y4/194).

Bazen **[için]** edatının sonunda yer alan **[-n]** ünsüzü, düşer ve **[uçu/üçü/içi]** şekillerinde kullanılır.

türküdē üç günnüg mısafırlığ ġız **içi** sōlenir (M8/84), bi on sekkiz yaşında oġlum bar alayım sene diy, dügün **içi** (A3/62), işde onun **uçu** bēyle āġıt sōlerdi (A6/6-7), ben ḥakiyeyi sevdīm **içī** örda ġålabalī gördümne dönerdīm (A13/8), evin yanınā yīmışlar, mal **içi** (İ6/22), ġurban bayramı **içi** temizlig yaparīḳ (İ7/27), bizi gece yatırmanı **uçū** (İ8/28), çekindiklerin **üçū̃** ölmıymış ḳızım (İ8/42),), elli tene hindisi vār, mısafır **uçū** (K12/60), geçmemē **uçu** (ND4/41).

2.2.3.12.1.9. kadar / ġadar / ġáder / ġader / ġıdāḳ

[kadar] edatı, çeşitli ses uyumlarına bağlı çok şekilli olarak, GİA'nda **"miktar"** anlamında kullanılan bir edattır. GİA'nda **[kadar]** edatının ötümlü şekilleri, daha yaygın bir kullanım sahasına sahiptir.

sōhüre **gader** (M1/19), yanı o **ġıdāḳ** oruca önem vėrirdīg (M3/11), o **ġʿader** yōrulmuşum ḳu (M6/12-13), şu ġada ikiye getirīñ şu **ġʿadár** (M8/121), mesila, tahminim om beş yirmi dʿaġġa **ġʿadár** ḫamur diñleniy (M10/7-8), o zaman **ġader** canıgöbūnde somiya sīmaz diyo (ŞK3/114), saña şu **ġadár** verrik (ŞK7/60), yusub ġarib şu yannān öte yanna **ġader** bizim milletiñgidi (ŞK7/107-108), nē **ġādeg** ġarāḳ bı ādam dimişlēr (ŞK9/88), çaydannıġ **ġadeġ** oluġ (ŞK17/132), ne **ġaden** diyolarsa seslenmiyo (ŞB2/7), diñelene **ġʿādēn** gō̃ iñiliyō şaḫıliyō (ŞB2/55), su içene **ġader** (ND3/19), şu **ġʿadeg** ʿaraba şu **ġʿadek** malı vār (O2/8-9), o zamana **ġadēn** (O3/29-30), yeddi adıma **ġadar** (Y1/38).

GİA'nda [**kadar**] edatında kelime başında ünsüz düşmesi sonucunda hece kaynaşması görülmektedir.

oāder (A8/9), asgere **gidenǎder** bi imam çʿādaşda bi çavışōlunda çalışdım (M11/5-6), davıl **çalanādǎn** ġız suya gėdmezdi (ŞK17/162-163), ōle ġalıncı o **zamanaʿādaḳ** biz yėtişdig (M7/91), **ölünceʿāder** nası dōduysa ėyle ölmüş gėTmiş (M7/92), yedi **yaşıyanādek** durmuyan çocū anası evi yabmazdī (ŞK8/31), **yayannādek** ataş kimi oluyu (A8/91).

GİA'nda [**kadar**] edatında kelime sonunda ünlü türemesi görülmektedir.

saʿat yeddi bıçıḳ sekizi bulana **ġadarı** (K5/48), asgere gėdinciyē **ġadani** ben mātemātī de bilmezdim (ŞK1/5), ne **ġaderi** (ND3/19), bitiřene **ġadarı** (K5/74), iyne **ġadanī** yėl gelcēg (ŞK18/42), onna sōna yirmisine **ġadāni** (ŞK8/78).

GİA'nda [**kadar**] edatında kelime sonunda ünsüz türemesi görülmektedir.

davar dağdan gelene **ġadáḫ** ḫamuri yōrurduḫ (A1/30-31), bizim **oġudaḫ** sürüde davarda om beş davar ġurtuldi (A1/35), bele şuralara **ġadaḳ** suyun dabanında diy (A1/132), alana **ġıdah** ġonuşma yoḫ (A1/210), **şuġġudaḫ** (A3/93), depiden dırnā **gǎdem** sızılarıdī (ŞK8/1129-130).

Tespit edilen bir örnekte kelime sonunda ünsüz düşmesi görülmektedir. ne **ġada** (Y6/38).

2.2.3.12.1.10. keri / kerli / kerri / kelli

“Sonra” anlamında kullanılan bir edattır. Ses uyumlarına bağlı olarak GİA’nda çok şekillidir.

baraġ geldigden **keri** (K5/79), yemēgden **kerī** (K6/141), söhbet başladıġdan **keri** (K7/36), ondan **kerli** (K9/61), onnan **kerīm** (ND4/20-21), ona **ērin** (ND4/21), onnan **kericim** (ND4/22), **onāēʿim** (ND4/23), onna **ėrī** (ND4/65), onnan **kericīmin** dōum yābdımızda da (ND4/73), kirve olduġdan **kerri** (O2/40), ġafam iki **kelle** açılmış (O4/15), bunda **kelli** eyi olucum mōla (İ3/65), çocuġ olduġdan **geyī** (ND4/104).

2.2.3.12.1.11. karşı / ġarşı

GİA’nda **“zaman”** bildiren bir çekim edatıdır. i körōlu o ġader adama **ġarşı** nė desíñ (ŞK3/68).

2.2.3.12.1.12. üzere

“Sebep” anlamında GİA’nda kullanılmaktadır.

ġudnuculūñ bidmeg **üzere** oldūnu fʿarġ ėtdik (M7/9), vardım ki fısdıġ ġurumaġ **üzere** (Y4/317-318).

2.2.3.12.1.13. sonra / soñra / sona / sora

GİA’nda **“zaman”** bildiren bir çekim edatıdır. GİA’nda fonetik hadiseler nedeniyle çok şekillidir.

onnan **sona** (M1/8), ifdardan **sona** (M1/16), onnan **sonamıya** (M6/15), ondan **soyna** (ŞK6/42), bunnar ėpey gitdikten **sōna** cerene ne ġadir edeyse vuramiyī (ŞK10/58), yėyik işdikden **sōna**, yatacaġ zaman geliyī (ŞK10/141), ġurşunu atdıḫdan **sōna** o suyı çocuġun elini üzünü yıḫiy (A1/79), varıya yandıġda **sōra** da geri gendilīnde gelişdi (İ5/26), ġalḫtıḫdan **sonra** (K3/15), bınnar bırdān boġulduġdan **sōna** geçiyler (K12/73), ondan **soñra** bele innenen vuriylar vuriylar (K3/13).

2.2.3.12.2. Bağlama Edatları

Türkçede çok geniş bir yer tutan bağlaçlar; kelimeleri, kelime gruplarını, cümleleri ve kimi zaman da paragrafları şekil ve anlam bakımından birbirine bağlayan ve yüklendikleri işlevler ile, bağlandıkları sözler arasında türlü anlam ilişkileri kuran gramer ögeleridir (Korkmaz, 2009: 1091).

2.2.3.12.2.1. ama / amma / emme

Cümlenin başında kullanılarak, bir önceki cümlenin anlamına **“zıt”** bir anlam ifade eder. GİA’nda zıtlık bağlacı olarak işlek bir şekilde kullanılmaktadır.

āma ėsgiden ēyle dēyil (M8/18), i cenāb allah sāer işde birēz tezēke vėrmiş, olur yā, **ámme** şindi tabi dāliyō (ŞK1/8), **emmē** ben işim yòġ gücüm yòġ aşıġlar gelīr (ŞK1/56-57), āmānın diye

başladıḳ, **emme** dizimize vuruyōk (ŞK4/115), cannı bi şey **amā** adam ne oldūnu bilmiyē (ŞK7/75-76), **ammā** şindi bùrda sõliyemem (ŞK7/183), **emme** bir ėl dāiyō yüzüme (ŞK17/107), **emma** oġlan ġorḫuyo (ŞB2/59), **amma** ben şindi bele elimi şelece ġomùşum (A1/13), o genellikle gelmes **ama** keçiye kişşe derik (A11/49), esmerin güzeli **ammā** esmerin güzelĭdi (İ4/4-5), **ammá** şindikiler annaşıyū (İ5/59), şu tikenimi çıḳar, **amma** bene ver (K1/5), **ama** ġarı durmadan dızz gediy (K7/56-57hepimiz geşdik emme, a bıĭda suy (K11/26-27), **emmē** eysered orda diyler (K12/80-81), bele göze ḫoraf **ámma** didĭ (N1/69), **ammā, emmā** sittı ḫanımıñ āslī, cinsiyeti bĭtmiş (ND3/11), **emmē** şindĭ, eñ ġıymadlı (O3/54), ġoñşu **ama** moñşu nēy (O9/2), **ammā́** adam onun getirdūnu da biliyo (Y1/13), ben bu ġaderini bilirim **ammá** isānnıġ ölmez (Y4/85).

Tespit edilen bazı örneklerde edatın sonunda ünlü türemesiyle **[emmene/emmenē]** şekillerinde kullanılmaktadır.

emmene ġızların nesē de ōllarınıñ sufrası hēç çeke çelmen ōluyuñ sufrasında (ŞK11/23), şindi işde ōlum vār **emmenē** (ŞK17/12), **emmenē** ġalbimdāki beni bitirdĭ (ŞK17/353).

2.2.3.12.2.2. ancaḳ / ancaġ

Cümlenin başında kullanılarak, bir önceki cümlenin anlamına **“zıt veya sadece”** anlamı katar. GİA’nda zıtlık bağlacı olarak işlek bir şekilde kullanılmaktadır.

anc‹āġ ġır‹avadlarıñ ġutusunda yazar (M7/80), tavşanın sesi **ancaḳ** vurdūñ zaman vıjjıḳ vıjjıḳ vıjjıḳ dey şėy eder (A11/41-42), **ancaġ** ve **ancaġ** ben buna bi bunu (Y1/16).

2.2.3.12.2.3. artık

[artık] bağlacı, **“bundan sonra, nihayet, neticede”** (Hacıeminoğlu, 1992: 112) anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

artıḳ develer müveler çöküy, ḥayvannar (ŞK2/17), ġırḳ gün besledigden sōna at **artıḳ** erişilmez bi savaşçı oluyo yanı (ŞK15/25), e şindi **artıġ** gendĭ, ayùş de geldi bacım (K6/179), yāv **artıḫ** beni yaşadīm müddedce ḫeyirli gözel bi ölümne yaşad (ŞK2/126), **artıḫ** birbi ġıllarını, birbi şėlerini yimeye başladılar (A1/37).

2.2.3.12.2.4. ayrık

[artık] bağlacı ile aynı anlamında kullanılan **[ayrıḳ / ayrıġ]** bağlacı, Eski Anadolu ve Osmanlıca devirlerinde [ayruk] biçiminde (Hacıeminoğlu, 1992: 121) görülmeye başlanmıştır. GİA’nda **[ayruk]** edatının ikinci hecesinde yer alan **[-u-]** ünlüsü, tamamen düz-dar **[-ı-]** ünlüsüne dönmüş ve son seste yer alan **[-k]** ünsüzü de ötümlüleşerek **[-g / -ğ]** olmuştur.

nē gerā var, öldüm **ayrıġ** bitdĭm (ŞK17/80-81), onda sōna da **ayrıḳ** gendiler evinde yapar (A11/63).

2.2.3.12.2.5. baḳalım / baḫalım

[bakalım] bağlacı, **“bir süre bekleme”** ifade eden bir bağlaçtır. GİA’nda fonetik hadiseler sonucunda oluşmuş çeşitli şekilleri de kullanılmaktadır.

baḫalım ʿacaba nėdi̇̄ceg (N1/43), sō̄le **baḫalım** dėdim (ŞK3/74).

2.2.3.12.2.6. belki / beki

GİA’nda **[belki]** bağlacı, **“olabilir, bir ihtimale göre”** (Ayverdi, 2011: 332) anlamlarında kullanılmaktadır.

onnan sona **belki** görmüşsündür (M11/19-20), **belki** ġoydular (A6/128-129), **belki** de duydun ḥabarın varıdı (İ5/90), mʿahsuninin **belki** üç yüs tene var (K7/159-160), **belki** daā fazla oldu (Y8/81), **belki** de duydun ḥabarın varıdı (İ5/90), bissēm **belki** ben gendini ġonuşdurmam (O6/48-49).

[belki] bağlacının iç seste yer alan ünsüzü, **[-l-]** çoğunlukla düşerek **[beki]** şekline dönemektedir.

beki bi̇l̄in (M6/24), **beki** de dā var (ŞK8/107-108), **beki** de diy, bura da gelik (ŞK10/119), o da odada **beki** elli gişi var ha (ŞK19/354), **beki** sen bilirsin (K12/159).

2.2.3.12.2.7. bekit

GİA’nda **[belki, belkim]** bağlaçları fonksiyonunda kullanılan [**bekit]** bağlacı da vardır.

bekit ḫurşud gelir bizim ėllere (O20/188), **bekit** de biliyoñ mu (ŞK17/80), **bekit** on tüllü bālallarıdı (ŞK17/179-180), yanı şi esgi adedlerini **bekit** de birezini bi̇l̄ik işde (O13/15), baban onnarı **bekit** bilir dē (A8/77-78) ilaç da o zaman ėyle bir ġarōt derig, bilirsiñiz **bekit** (A10/15).

2.2.3.12.2.8. bereket versin

GİA’nda **“iyi ki, çok şükür”** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. **bereked vėrsin**, oğlanın biri didi ki (O4/20).

2.2.3.12.2.9. bes

Farsça bir bağlaç olan **[bes]**, **“yeter, böylece, nihayet, ondan sonra”** anlamlarında kullanılan bir bağlaçtır (Hacıeminoğlu, 1992: 127; Ayverdi, 2011: 347). GİA’nda sık kullanım alanına sahip olan bir bağlaçtır.

bes ḥalıdan emegli oldum (M6/4), **bes** gendine saġlam (K5/70), kim atarsa atsın, **bes** ġardaş ekmē yimemişe (K9/97-98), yanı **bes** bizim aḥmed bù arḫadaş da sürükdü aḥmed hep öldüler (K11/40), ayvazı **bes** gözelli uçun getirdi (N1/176), **bes** şō ʿabdallarā sō̄ledi̇̄n (O9/76), ayāġabı içindē, **bes** allah genşleri serin itsin (O20/78), ġızımızdan da ōlumuzdan dā allah **bes** kötü yolu yazmasın (ŞK7/11).

2.2.3.12.2.10. bile / bilen / bilene

[bile] edatı, bağlandığı unsurdan sonra gelerek **"pekiştirme, kuvvetlendirme"** anlamı katar. GİA'nda ağzında yaygın kullanılan bir edattır.

kim oldunu tanımiyuġ **bile** (İ5/59), götüremedin **bilē**, araba **bile** çalışmadī (İ7/23), şindiki gimi yumuşamamış **bile** (Y1/120), hā ėsgiden su **bilen** emmezdig çocuġlarā (ND4/184), ama onu **bilene** getiremedik (Y8/51).

2.2.3.12.2.11. bir de

GİA'nda **"ayrıca"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

bi de saġır öggeş varıdı, **bir de** mercimēn ġara memig vardı (ŞK2/118-119), **bir de** orda höbür var ġaracaōlanıñ güççük höbürü dėller (A3/98-99), **bir de** dėllerdī işde, ne mazı toPliyacaḫ (A6/155-156), bir yolçū̃ diyum, **bir de** gendi gendimi şediyum (İ3/187-188), **bir de** bėle çadır ėderig, biz daha çadır ėderig üç çadır ġadın (K9/119-120), dama varıdı, damá, manġalın dışında **bir de** dama vardī (K12/255), **bir de** böyüg bi ataş, he (Y5/80).

2.2.3.12.2.12. böylece / beylece

GİA'nda **"bu şekilde"** (Ayverdi, 2011: 422) anlamından kullanılan bir bağlaçtır. **[böylece]** edatının **[beylece]** şeklindeki kullanımı GİA'nda daha da yaygındır.

ellerinē, bāşıñā, şu dȭşünē, şu ayaḳlarının dırnaḫlarınā, **beylece** ekeller (A6/8-9), ramazan bayram hazıllıġları **beylece** olur (M1/35-36).

2.2.3.12.2.13. çünkü / çünki / çünküm / çünkim

"Şundan dolayı, şu sebepten" (Ayverdi, 2011: 616) fonksiyonunda sebep bildiren **[çünkü]** bağlacı, GİA'nda **[çünki]** şeklinde de kullanılmaktadır.

[çünkü] bağlacının **[çün+kim > çünkim > çünküm]** şekilleri de GİA'nda kullanılamktadır.

çünkü niye ġorġmadım (M2/31), **çünki** diñnenmesi lazım (M10/8), ayıpTır **çünkü** dinnenilmeS (M12/47), **çünkü** deve ḥavalı gider mi (A9/28-29), **çünkȕ** hökmed arḫası bunarın (O9/7), **çünkū̃** çüd sürüyō adam hā (Y1/17), **çünküm** onun ürüyasını gördū̃ (K12/119-120).

2.2.3.12.2.14. daha / daḫa

GİA'nda **[daha]** bağlacı, **"henüz, şu ana kadar"** anlamlarında kullanılmaktadır. Bağlacın **[daḫa / daḫası]** şekilleri, GİA'nda daha yaygın bir kullanıma sahiptir.

biz **daha** görmedik herif görücük (M12/51-52), **daha** fürsat bulabilillersē onnar ötehi adamlar (ŞK6/220), **daʰā** o ġuvalayan adamın sırtına da binelleridī (ŞK6/221), ōlaḳ ġuzu kövün içine girmiş, biz **dā** gelinnen güveynen urġaşıyoḳ (ŞK4/116), güççükdü **dā** bi yaşındā mıydı (ŞK4/175), fílan yėrde bir ġarı var ḫī **daʿā** oña ulaşan yoġdur (K7/12).

2.2.3.12.2.15. dōrusu

GİA'nda **"açıkcası, gerçekte"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. zengin diyelim dā **dōrusu**, bugün dilimizdekī deyimiyle (N3/14-15).

2.2.3.12.2.16. eyer / ēr

GİA'nda **"şayet, şart"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. **eyer** ki diyo, bù körōlu deyilse aPdalısa ekini depeler gider (ŞK15/101-102), şa ismayil biz gedīk **ēr** bende gözüñ varısa ġaraġoç melmeketi diy beni a orda buluñ diy (ŞK10/197-198), pantulon **ēr** bolusa darıdıllarıdī yōġ delbassa dā onù ütüler gėyelerdī (M8/21).

2.2.3.12.2.17. esas / eses

GİA'nda **"açıkcası, aslında"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. GİA'nda ilerleyici veya gerileyici tam benzeşme sonucunda **[eses]** şeklinde kullanılmaktadır.

eses yaban deñişi didin gece yapılır (K12/172), emmisī, esgi türkülerden tām beceremīm **eses** (O17/31), ben **esas** meslēm doḫumacı (M6/2), bù **esas** bubasından bi aT isdiyo (ŞK15/6), **esās** babası düzmüş (ŞK3/11).

2.2.3.12.2.18. fakat / faḳat / faḫad

GİA'nda **"tam tersi / aksi"** anlamında zıtlık bildiren bir bağlaçtır. STT'nde **[fakat]** şeklinde olan bağlaç, GİA'nda tonlulaşma ve sızıcılaşma sonucuda [**faḫat/faġad**] şekillerinde kullanılmaktadır.

sáña şuñu ġonuşīm, **faġad** ordā bi ōrgendim (ŞK1/7), **faġad** aslında körōlunuñ ġāyidesini bilmiyolar dā bulamiyolar (ŞK3/51), **faġaT** bı melmeketde sūri olmáyacaġ (İ2/13), **faġad** para ōlan evinde çıġarıdı (İ5/87), **fāad** gözzü açıḫ (K12/14), **faḳad** gel gör kū isānnár bozuldu (Y6/24-25), ben ayvazī ʿörhümden fazla sevīm, **faḫad** didi (N1/281), babamgil orda oturmuşlār, **fād** biz nizibde doġduġ (N3/2).

2.2.3.12.2.19. güya

GİA'nda **"sanki"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

buñā yaziylār, **güya** desden, megdub (M5/44), **güya** diyik hele birbirimizlen görüşek diyik (M14/16).

2.2.3.12.2.20. halbuki / ḫalbuḫı / ḫalbuki

GİA'nda **"buna rağmen"** anlamında, zıtlık bildiren bir bağlaçtır. STT'nde **[halbuki]** şeklinde olan bağlaç, GİA'nda çok şekillidir. Bağlaçta yer alan **[ki]** de ünlü uyumuna girerek **[ḫalbuḫı]** şeklinde kullanılmaktadır.

ḫābuki dā şōle şėyi vardı (ŞK7/96), **ḫalbūise** ne adam olmalı (ŞK7/100), ōn da ırāmadlıġdı, āşe ırāmadlıġ ġordu, **ḫalbuneḫı** (ŞK9/45), **ḫalbıḫı** aşşadālar (ŞK18/242), **halbuki** orada oūllarını çıḫartdılar (ND1/24), **ḫalbuki** biz ḥayvannarı ådımızdan dʿāşīḳ (M8/137-138).

2.2.3.12.2.21. hani / hanı / ḫanı

GİA'nda **"hatırlama"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. STT'nde **[fakat]** şeklinde olan bağlaç, GİA'nda çok şekillidir.

ḫani ėle esgiden eledi (A1/65), düyünnerde **hanı** herkeş, haliye düzülür (A8/39), **hanı** ebeler de dey göbēnnen gētirir (ND4/74), sen dīy **ḫanı** ġarslıyım dėdin (A3/157), şindi burdā soy isim verilirken köye **hañı** köylere geliyōlar ya (Y4/50).

2.2.3.12.2.22. ḫatta / ḫatda / ḫadda

GİA'nda **"daha, dahası, bunun yanında"** fonksiyonunda anlamı kuvvetlendiren bir bağlaçtır. STT'nde **[hatta]** şeklinde olan bağlaç, GİA'nda bazı ses hadiseleri sonucunda çok şekilli kullanılmaktadır.

ėrkeglerin dē yåldızından tūt o ʿālā ġadar tut **ḫatdā ḫatdā** dʿā ireli gėdiylēr bazılarī (M8/13-14), bėline ġuşʿā bʿālallardī, ben dā **ḫatda** vardı (M10/16), **hatda** cumʿā günü başlar (Y8/32), **ḫatdʿá** şeyine de gelemediler (M5/35), o adam **ḫatdā** evel el ʿarabasında satardı tükkanıñ önünde (M6/44-45).

2.2.3.12.2.23. hele

GİA'nda **"sonunda, şükür, şimdilik"** fonksiyonunda, kullanılan bir bağlaçtır.

fåTma **hele** bi dene daʿā bıraġ ʿāzıma dėrimiş, **hele** bi de on ikiden sōna baḫaḫ dadına dėrmiş (M7/80-81), **hele** yeri gėdek (M10/37), yav sen sōlüyomuşuñ **hele** bi iki tene dīniyek fīlan didi (ŞK3/22), beyim **hele** bi tabùr vėr dedi (ŞK3/148), **ele** şu yārpaḳların yeşillīn şėli yarpaḳları dökülmüş (ŞK4/102), **hele** ana bùra depikle (ŞK11/35), **hele** gelini vurmuş adam vursa kine gelini (ŞK12/33), nene nene de **hele** sōle (ŞK16/5), **hele** söyle senin şeyin nireli (ŞK18/413), **ʰele** dur, bu adamnan diy (ŞB1/6), **hele** yėriñ çåġırıñ da geliñ (ŞB2/23), **hele** disin dōsdu düşmanı bilēk (A11/19), **hele** ben ānada mi bilim (A13/17), **hele** durun (K5/41), sen ḫanımıña **hele** bir çiçek al götür (N2/13), **hele** şu üsdüne başıña bāḳ (Y1/85), baḫ **hele**, siz menevşe ablanın neyi oliyáñiz (Y5/23).

2.2.3.12.2.24. heralda

GİA'nda **"galiba, tahmin, muhtemelen"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

ʿantebden aşşā zırambı **ḫaral** (O7/73), o zaman ben **heralde** böyügümüşüm sa̅r ki (Y4/131), ōlum dimiş **heralda** bü körōlu dimiş (ŞK18/95), **heral** ōle oldu (ŞK9/3-4), **ḫaralda** canı sıḫıliyo (ŞB2/68).

2.2.3.12.2.25. ile

GİA'nda **"ve, sıralama"** görevinde kullanılan bir bağlaçtır.

ġarib **ile** senemi annatırdī (A3/13-14), dört yanı baġ **ile** bosdan (A3/114), gözümnen aḫıtdım ġan **ile** yaşı (O20/186), ġarib **ile** senemi annatırdī (A3/13-14), dört yanı baġ **ile** bosdan (A3/114), gözümnen aḫıtdım ġan **ile** yaşı (O20/86).

2.2.3.12.2.26. ille

GİA'nda **"ancak, daha, kesinlikle, sırf"** anlamlarında kullanılan bir bağlaçtır.

ille bundarı demiş, azdırıcıñ dėmiş (ŞK16/9), **illē** seni dėdi, boyün nöbedci vėricem (O7/41), **ille** ādların ġannı barabarı ġar oluncu (ŞK18/265), ḥalebde **ille** maşallā yėddi yıl ġaliy (A3/48), **ille** kī̆ ben sorumlu dā̆lim (A5/216).

2.2.3.12.2.27. ise

GİA'nda **"karşılaştırma, şart"** anlamında zıtlık bildiren bir bağlaçtır olarak kullanılmaktadır.

köy gimi yėrlerde **ise** bʿāzen bü kemal sunal filimleri olur (M8/123-124) şindik **isē** milled moderenleşdī̆ (M8/4).

2.2.3.12.2.28. ki

GİA'nda **"sebep, sonuç, belirtme, açıklama, kuvvetlendirme"** anlamlarında kullanılan bir bağlaçtır. STT'nde **[ki]** biçiminde tek şekilli olan bağlaç, GİA'nda ses uyumlarına bağlı olarak **[ḳı / ḫı / ḫu]** çok şekillidir.

kirēmid ġırīnnan ġʿale yaparıġ **ki** tobçuyu bēgliyek (M2/17-18), o ġʿader yōrulmuşum **ḳı** şėyin ġånı fışḳırıncı ḥåvada bʿaġdım ġana (M6/12-13), böle şʿāġġıdı şuġġudū, şʿaġġıdı onü yaymalı **ki** onnan yʿā çıḫarmalı (M9/61-62), bi yerde başlamalısıñ **ḳı** sıra türküye geldi mi, sōlüyesiñ (ŞK3/48-49), dışarda zeynebçe ġarisinde bi ġari gėliyō diyō **ḫu** (ŞK3/58-59), ḫaġġaten de gezdiler **ki** durna teli her düġġanda da vār (ŞK3/124), emmimin arvat ġapıyı açа **ḫı** içeri giresin (ŞK5/15), ben gelinin adını bilmiyom **ki** sōleyim (ŞK5/75), baḫardıḳ **ḳı** peceden sallaʳ (ŞK7/47-48), ġışın baḥardıḳ **kī̆** ordan torba sallanïyē (ŞK7/48), bundan ben bė̈le sōlemezdim bunu **kī̆** (ŞK7/173), inan **ḳī** ġaç denē ben bōle ırāmadlūñ gördüm (ŞK8/46), ġı yoḳarı baḳsa **ki** yıldızlar parıl parıl ediya (ŞK16/19-20), varsalar **ki** bi dev ġarisiniñ mārasına düşmüşler (ŞK16/23-24), sėyis bu şey varımış **ḳı** yusub (ŞK18/14), ėllemiş **kī̆** atıñ durumuna bāḳmış (ŞK18/49), oġlan diyo **ḫu** (ŞB2/11), oġlan

gözünü açiyo **ḫu** bīr binā (ŞB2/31-32), ana biz ġorḫmiyrıḫ **ki** (A1/6), o ġamiyonu bulmaliyıḫ **ki** binaḫ da ʿantebe gidaḫ (A1/48), işde yara çıḫardanda onun üsdünü sardıḫ **ki** o yara irḫat ola (A1/64), açíy **ki** ġarsın bāġlarında (A3/154), ġıymiyrıḫ **ki** iyáḫ (A4/17), ġadın olaraġ ġullaniy sār **ḳı** (A5/65-66), o halcınıñ şėyine soḫmuş **ḫu** o ḥasde olan (A7/62-63), bizim bura bilmem yodu **ḫu** (A9/18), yanı bilmuyum **ki** ġaralıyanı (A11/17-18), benim ḥatırıma gelmiyu **ḳu** yōsa hebsini biliyōdum (İ2/89), tanımiyu **ki** (İ5/58), ürüyasında baḫíy **ḫī** oġlan bir ava gidiy (K2/20), şeyle bi tolu tutdurdu **ḫu** (K5/31-32), şindiki kimi midi **ki** esgi düġünler yavrım (K6/6), fīlan yėrde bir ġarı var **ḫī** daʿā oña ulaşan yoġdur (K7/12), yazmam **kim** (O4/4), şindi diyek **kī** ḥʿaciniñ bâbası (O5/35), öküzleri yemlimeye gidim **ki** ben deyim ki (Y1/19), ben heralde böyügümüşüm sā**r ki** varırdım (Y4/131), ışıdır **ḳı** mal yemlerdik (Y6/14).

Az sayıdaki örnekte edatın ötümlü şekilleri de kullanılmaktadır.

herkeş dedi **gi** (O11/12), saña **ġı** (Y6/13).

[-ki] bağlacı, ses türemesiyle ve çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle [**kine/ḳına/ḫına**] şekillerinde yaygın olarak GİA'nda kullanılmaktadır.

bunı yaşı admış olan yėdmiş olan bütin, bʿaḳ **dėr kinē** (M8/30-31), evine geliyi, **diy kine** ḥanımına (ŞK2/22), o arada gözümü **aşdım ḫınē** ezen mezen oḫunmuşdu (ŞK4/105), bi **baḳtıḳ ḳına** ōlaḳ ġuzu kövün içine girmiş. (ŞK4/114-115), **aştımḫına** kül (ŞK4/146), āġlıma **gelmiyō ġınā** hānsi ben ne bilīm (ŞK9/45), bunnar variylēʳ, **varsalar kinē** oturiy (ŞK10/139), giTse **baḳsa kine** ordā bi düyün bir salsanat (ŞK12/32), hele gelini vurmuş adam **vursa kine** gelini (ŞK12/33), **dēyci kine** (ŞK13/29), **ġınanmazdı kine** (ŞK13/141), **gėdeʳdim kinē** götünü bālamışlār (ŞK17/57), oġlannan ġız ġåpıyı açíyolar **giriyolar ḫına** bir bobayigid diñeliyo (ŞB2/54), **diyám ḫınā,** bizim yēsirgil nē şiye gidiyālar (ŞK17/333), **baḫiy kine** dā anası, bėy bacı adı zelle (A3/174), **gelse kine** (A5/75), şabbōn devesi gimi ne āzıñı **ġaldırıyon ḫına** (A9/25), **inanmalısın ḳına** (K5/15), **üzülürmüş künē** (ND2/14), ėlim **deyīy mikinē** (O3/15), **deycin kine** (Y1/94), **ḳaḫdu ḫuna** (A5/53).

[-ki] bağlacı, ses türemesiyle ve çeşitli fonetik hadiseler nedeniyle [**kinem/ḳınam/ḫınam**] şekillerinde yaygın olarak GİA'nda kullanılmaktadır.

ġonuşmaz ḳınam (ŞK9/69), aha sōna bunnar telef oluncu āġlıma **geldi kinem**, abō baña allah bēle yazmış (ŞK17/330), baña ėyle, bi eyle ād **getiriciñiz kinem** didī (ŞK18/12), la ġara meyrem **bāġmış ḳılam** bü türküyü sölüyō (ŞK18/239), **baḫiy ḫınam** (N1/29), **hindi kinem** (ND4/164).

2.2.3.12.2.29. madem

GİA'nda **"öyleyse"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

sen **madem** bunun sövdüġı varımış (A3/122), **madem** öyle çiçēyi isdemiyo dėmek ki seniñ ġarıñ aç (N2/17).

2.2.3.12.2.30. mesela / mesele / misal / mesel

GİA'nda **"açıklama"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

meselā ėgmēg, fısdıġ, fındīġ falan bunı orucumuzu ʿaçāġ (M1/9), **mesile** ġomşular, ʿaġrabalar ramazan dʿaveti olunurdū (M1/29-30), **mesila,** tahminim om beş yirmi dʿaġġa ġʿadár ḫamur diñleniy (M10/7-8), baḳ **mesilā** ġaracaōlan nėriyi gezmiş (ŞK1/10), **mesilā** abi, adam mesem de şu ȯrmanıñ üsdüne burda bi şey görse bunıñ üzerine sōler yaní (ŞK3/3-4), **mesele** ben hepsini vurdum mu ben ġazaniyrim paraları (A3/242-243), **mesele** gendi bi sēr dönerdi (A8/60), **mesele** ġızın çocū olmiyū, **mesele** ōlumun çocū olmiyū (İ5/36-37), **mesele** anası öldü (O2/20), **mesel** inegler, bazan ters buzagi gelirdi (A3/283-284), bir ḥasde **mesel** diyüler git dağ çayı iç (A8/127), **mesele** anası öldü, mezere gelēneçek ağlallardı (O2/20), **mesele,** bōle bi odada om beş yirmi adamınan sōbet ėderken körōlu türküleri gözel sōlenir yanı (ŞK3/45-46), **mesela** birisi ölmüş çocuġlara nolicaġ (İ6/139-140), **mesila** bāḳ, pisuldan abdal der (ŞK1/44).

2.2.3.12.2.31. ne yazık ki

GİA'nda **"tam tersi / aksi"** anlamında zıtlık bildiren bir bağlaçtır. ama **ne yazıġ ġı** şu an kimse ziyarata çıġmiyō (ŞB3/25).

2.2.3.12.2.32. sade / sada / sadece / sadaca

GİA'nda **"yeter ki, yalnız"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. STT'nde **[sade / sadece]** şekillerinde olan bağlaç, GİA'nda ilerleyici ses benzeşmesiyle **[sada / sadece]** biçimlerinde kullanılmaktadır.

meşūr **sade** bū dāda olur (İ5/185), **sadece** insanın ġafası diyi (A5/20), ayvazıñ **sadaca** gözlerine ḫavás oldu (N2/180).

2.2.3.12.2.33. sanki

sankī o da olmüş ḳımı annatıllardı (M9/3-4), **sāhi** şu dundarlı köʸūne gidicik (ŞK13/118), **sēġı** ġızım dirdi (ŞK17/40), **sanki** dersin zelzele olíy (M12/63), **saḫı** bizde mısafır var (ŞK13/16).

2.2.3.12.2.34. sakın / saxın

"Asla" anlamında kullanılan **[sakın]** bağlacı, GİA'nda "uyarı, ikaz" anlamında da kullanılmaktadır. STT'nde **[sakın]** şeklinde olan bağlaç, GİA'nda sızıcılaşma sonucunda **[saḫın]** şeklinde kullanılmaktadır. sizi vuracaġ **saḫın** gelmen (Y4/310).

2.2.3.12.2.35. tabi

"Elbette" anlamında kullanılan bir bağlaçtır. GİA'nda bazı örneklerde dudak ünsüzü **[b]**'nin etkisiyle yuvarlak ünlülü biçimleri de kullanılmaktadır.

tåbi ḫamırı yördugdan sona, hemen şī olmaz (M10/7), **tabī** köröglunda birez genç olucuñ, sesiñ gözel olucu (ŞK3/54), **tabi** padişā biri de (ŞK10/139), **tʿabi** gücü yeTen çocug dedün şèle on alTı (ŞK13/23), ibrahim baba sölentilē göre bir gömtanmış yanı, **tabı** (İ5/12-13), **tabi** köylü, vatan dağılınça köroğlu ev çevirmen (N1/6).

2.2.3.12.2.36. temsil

"Mesela, örneğin" anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

temsil, bī èl yüz çaldırırdıg çocugları dā çalārıḳ (ŞK8/124), båşgası **temsil** bȫʸrek yabdı götürdǖ (M5/20), sen **temsil** gözü çaḫır olan yön dār deller (ŞK6/48), bi dē çocug doūḳ gelinci, **temsil** şurdan bi çocū doān gırḳlı bi avrat (ŞK6/67), **temsil** yapa yapā yānı artıg birez alışmış yān baya (ŞK8/5).

2.2.3.12.2.37. üstelik / üsdelig

GİA'nda **[üstelik/üsdelig]** bağlacı, **"daha, ayrıca"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. STT'nde **[üstelik]** şeklinde olan bağlaç, **[üsdelig]** şeklinde daha yaygın bir kullanım alanına sahiptir.

ben burdā bizim o garayusuplu kȫyünde on yedi gamyon bùrdan daā **üsdelig** çōluġ çocug (Y3/17-18).

2.2.3.12.2.38. ve

[ve] bağlacı Arapçadan Türkçeye geçmiş, aynı tür ve görevdeki kelime ve tamlamaları birbirine bağlayan (Korkmaz, 2009: 1106) bir bağlaçtır. GİA'nda yaygın bir biçimde kullanılan bağlaçtır.

ve yaz oldū zaman, bizim ö zamannarımız yazdī, miyān şerbedleri gidēr ålır gelirdig (M1/10-11), cumuriyed tārī̇ne geçildi **ve** usdalār èsgi usdalār (M8/115), ehlem **ve** seʰlem, dèmiş (K7/35).

2.2.3.12.2.39. veya / viya / veyad / viyad

[veya] bağlacı, GİA'nda **[veya/viya/veyad/viyad]** şekillerinde kullanılmaktadır.

herkeş yatā yatar **veyād** onnan sona cüz sürmiy gèdilirsē tegral geri camiyē cüz sürmiyē gèdilirdī̇ (M1/21/22), işdē gānın gaynarsa **viyādnan** içindēn yanı gaynarsā da ōlur (ŞK8/153), şu günüñ şarTlarıynan **viya** ona on bire gadar oturuliyu (ŞK10/18-19), yaylada işde südüne yōurdunu satar **viya** her nēse hemi davarı gelişir (A9/45-46), **veyahuT** geçi ḫazerse çārinçi ḫazer ḫazel ḫazel gel gel derik (A11/50), gızım olusa **veyatda** şu işe diye (Y4/117-118), kesikbaşı alaḳ **veya** gucāna **veya** terkisine goyaḳ (A5/19-20).

2.2.3.12.2.40. ya da

"Veya, yoksa" anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

yanı fısdīnı bulan fısdıġ getirirdi **ya da** ġ‹aybiden üzüm getirirdĭ (M9/11), ya bu demiş **ya da** başĶasını istemem demiş (M12/88), varsa gelirdĭ **ya da** sırtımızına geliyoduġ (İ7/19).

2.2.3.12.2.41. yahut

“Veya, yoksa” anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

eti de ġavırıllar, döveller **yohuT** robotda çekeller (A5/244-245), onu getiriyōlar pilav bişiriyōlar **yahuT** ėlar **yahuT** ėle de ġavırıḳ yiyōlar ondarı da (A11/101).

2.2.3.12.2.42. yani/yanı

“Açıklama, izah” anlamında kullanılan bir bağlaçtır. GİA’nda ilerleyici benzeşmeyle bağlaç, **[yanı]** şeklinde daha yaygın kullanılmaktadır.

yanı o ġıdāḳ oruca önem vėrirdĭg (M3/11), **yanı** gülmemēg elde dēl (M8/68-69), **yaní** ben kimsiyē báña bir ḥárf örged dēmeyigim çoḫ şükŭr (ŞK1/4), **yanı** üç günē bėş günē adam hėç ēsig olmaz (ŞK1/58), **yanī** biz diyālarḫına ayāmıza pıçāḳ vurdururduḳ (ŞK8/4), esgiden **yani**, bėle şėler geçirdıḫ (A1/178-179), **yanı** o gendinin ammisi oluyu (A8/52), **yanı** bilmuyum ki ġaralıyanı (A11/17-18), **yanī** yanındāmış gimi annadır (İ2/4), **yanı**, çabıT da bālıyōlar (İ3/55-56), ibrahim baba sŏlentilē göre bir ġömtanmış **yanı**, tabı (İ5/12-13), **yanı** sinelerce sürer (O3/69), onna beraber içine ġoymuyōḳ, **yanı** (Y4/9).

2.2.3.12.2.43. yanlız

GİA’nda **“tam tersi, aksi, ama”** anlamında zıtlık bildiren bir bağlaçtır.

yalnız dimiş bu biĭ ḫuā olabilir dimişlēr, ḥalḳ (O22/34), **yanlız** bı ibraĭm, ġurānda da geçiyu (İ5/19).

2.2.3.12.2.44. yoḳsa / yoḫsa / yosa

GİA’nda **“acaba, yani”** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. STT’nde **[yoksa]** şeklinde olan bağlaç, GİA’nda sızıcılaşma ve ses düşmesi sonucunda [**yoḫsa/yosa**] şekillerinde kullanılmaktadır.

yoḫsa çıḫar seni de yerim cücüklerini de yerim (ŞK6/111-112), yarışa sen mi önce başlarsıñ **yoksa** ben mi başlĭm (K7/37), ėrḥadçe ayānan çekim, **yoḫsa** canın acışir (K7/81), **yoḫsam** bissēm belki ben gendini ġonuşdurmam (O6/47), **yoġsa** ḫaḳ mı vėrir (O20/145), yanı **yoġsa** ben körōlu yēn sŏlerim (ŞK3/42-43), şahsenemim gelin midi **yōsa** ġız mıdı (A3/101), benim ḥatırıma gelmiyu ḳu **yōsa** hebsini biliyōdum (İ2/89), adı var **yōsam** hā valla (Y5/154).

2.2.3.12.2.45. zira / zere

GİA’nda **“sebep, sonuç, zıtlık”** anlamında kullanılan bir bağlaçtır. STT’nde **[zira]** şeklinde olan bağlaç, GİA’nda **[zere]** şeklinde kullanılır.

abō didim, **zere** didim, küfü hėç çıḳartmıyodu (ŞK4/157).

2.2.3.12.2.46. da... da...

GİA'nda **"kuvvetlendirme"** anlamında kullanılan bir bağlaçtır.

onū yiyoġ **da** biz, onu bişiriyōġ yiyō **dā** (İ5/174), malım **da** çōġdu oġlum **da** çōġdū (O4/11), işşi ĩyi **de** ossa gaçar antebē, kötü **de** ossa ġaçar (O5/4-5), bi **de** ġızı var, bi **de** aylāsı, bi **de** gendi üç gişiler (Y1/17-18), birin **de** yā geliye, birin **de** bal geliyē (Y2/10), aġa **da** sensĩn paşa **da** sensĩn (Y4/85), bāzı isanlıġları **da** götürüyō, efendilĩ **de** götürüyō (Y4/87).

2.2.3.12.2.47. gerek... gerek...

Sıralama işlevinde kullanılan bir bağlaçtır. Eski Türkçenin kerge- fiilinden > ker-ge-k> gerek gelişmesiyle oluşan bu bağlaç, kelime, kelime gruplarını ve görevdeş ögeleri sıralama yoluyla birbirine bağlar (Korkmaz, 2009: 1110).

gerēg årıl kōnde bi atölyemiz vār, **gereg** ünaldıda ḥ‹asib dürrū cā‹āddesinde bi atölyemiz var (M7/7-8).

2.2.3.12.2.48. hem... hem (de)... / hemin... hemin... / hemi... hemi...

Sıralama işlevinde kullanılan bir bağlaçtır. Bu bağlaç görevdeş ögeleri ya eşitlik ve birlikte olma yahut da birbirine karşıt olma işlevi ile sıralar ve bağlar (Korkmaz, 2009: 1110).

hemin ālıyom **hemin** gülüyom (ŞK4/207), **hemin** burda da bir evimiz yoḫdi (A1/17-18), **hemi** altına ġorduḳ **hemi** üsdüne ġorduġ (A8/108), **hemi** ebeydi, çocuġ dōudurdu **hemi** de em, ilaç yapardı, (A10/23-24), **hem** rebellig èder **hem** oyun oynardī (K6/9-10), **hemin** gendĩ **hemin** beñni döne (N1/173), ġızım **hemi** benim ġaynım **hemin** de köyün muġdariydi (Y4/102).

2.2.3.12.2.49. isder... isder...

Sıralama işlevinde kullanılan ve bir ayrıcalık, bir tercih yapmadan benimseme (Korkmaz, 2009: 1111) bir bağlaçtır.

isdēr ōredmen, **isde**r ev hanımı, **isder** imām, **isder** ḫoca, **isder** mesleg (M11/33), **isder** ataşe **isder** suya üç sefer (ŞK8/167), **isdēr** fısdıġ ossun, **isdēr** zèytin ossun, **isder** bèle muġamlı aġaç ossun (K9/3-4).

2.2.3.12.2.50. ge... ge...

[ister... ister...] işlevinde kullanılan bir bağlaçtır. **ge** gelir **ge** gelmes (O4/10).

2.2.3.12.2.51. ne... ne...

Sıraladığı ögelerden **"hiçbiri"** anlamını veren bir **"red"** bir **"olumsuzluk"** bildirme işlevi de yüklenmiştir (Korkmaz, 2009: 1111).

ne mide ʿarġımīz **ne** bişēmiz heç bi şeyimiz yōġ çōġ şükür (M2/40-41), bündar **ne** yorulmuş **ne** dördlülenmiş (ŞK3/154), **ne** ġırıḫ vār **ne** yārıḫ vār didi (ŞK17/4), **nē** ben pilav gördüm, **nē** balcan şī̈yi oldunu bildim, **nē** patatis oldunu bildim **ne** fasılıya oldunu bildim (ŞK17/322-323), ben **nē** elimi yudum **ne** ayā (K6/33), **ne** ḥaḳın ġalīr, **ne de** ḥalın ġalīr (K6/134), **ne** zayıflama vār **ne** güç ġaybı (N2/37), **ne** oġlana güvennim **ne** mala (O4/10), **ne** ememiz var **ne** bir̂ şey (O4/16), **ne** oġlanın **ne** evletin (O4/23-24), **ne** arpıylā **ne** būdıyla (Y1/127).

2.2.3.12.2.52. ya... ya (da)...

GİA'nda iki ögeden birini seçme, yeğleme veya iki ögeyi birbirleriyle karşılaştırma (Korkmaz, 2009: 1113) işlevinde kullanılır.

ya burşlu memig **yā** kēkligçi memig dėlleridi (A13/7-8), **ya** bundā **ya** şunda bāġarsın işdē (K12/218-219), şıḫın **ya** ayā diger señā, **ya** dayā deger seña yānı (N7/26), gėdiñ baḫıñ dėmiş, bu muḥaġġaḳ **ya** üzerlig **ya** īde dėmiş (ND4/159), **ya** geçī̈ ya ineg (ND6/78).

2.2.3.12.3. Ünlem Edatları

2.2.3.12.3.1. ey

uyuma **ey** deli gönül uyuma (ŞK1/35), **ey** sen nuríye bacı a gidicik (ŞK13/161), **ey** bi ben binā̈ azımdan çıġdı ām (ŞK18/466).

2.2.3.12.3.2. hadi

dedi ki **hadi** sō̈le (ŞB8/23), sen bürda ne duruyün **hadi** gidek diyülar (A11/7), **hadi** oġlum kalk ahmet gidelim dışarıya (N3/46), **hadi** get ġızım, dėmiş (N4/7), **hadi** hele ġızım, **hadi** yāvrım (ND6/17).

2.2.3.12.3.3. abo

abō ana, didi (ŞK11/12), **abō,** ōlum nicōldu yā (ŞK17/115), **ābō** adem öldü̇ mü olana (ŞK17/118), **abō** baña allah bēle yazmış (ŞK17/330), bāġmışḳınā **abōw**, getirdī̈ tay, üyuz kötü bi şey (ŞK18/27).

2.2.3.12.3.4. aman

aman bu benim cerenimi ġuvalıyan kim (ŞK10/62), **amanā** bacım ben gelinnerime bi şė dėmem (ŞK11/8), **aman** didim çocuḫlar köyün dışında (A1/9-10), **amā̈n** yarabbī̈ (K5/30-31), **åmān** seniñ kültürüñ sennen başlar (O7/2).

2.2.3.12.3.5. billaḫ

vallah **billah** keşge dedim bṻ gelinim yerine bir ġızım daḫa öleyidi (İ4/26).

2.2.3.12.3.6. ḫaşa

ḫaşa samani götürdi, **ḫaşa** nolicaḫ (A1/41).

2.2.3.12.3.7. of

a, **ōf ōf** èşde ʿantebli (M5/3), tandırīn başındā **ōf** çaylar içilĭr (M2/24), bir **of** çeksem de (İ3/28), ōrgümēnĭm ġaldı dā gene küreb dağında **of ōf** (O18/21).

2.2.3.12.3.8. valla / vallah

valla ʿāyibini yüzünē, vurmādım (O20/17), **valla** haci ʿā, ben yiyemĭm didi (M9/25), **valla** aha o günde ḳabul günümüz vardı (M14/14), elden aşā **vallah** ġurban da oy gücük ʿali vār (K5/105).

2.2.3.12.4. Cevap Edatları

2.2.3.12.4.1. hı

Kabul anlamında kullanınan bir edattır.

hı söyle avrat (M12/46), orda hē, **hı** orda (ŞK18/451).

2.2.3.12.4.2. evet

Kabul anlamında kullanınan bir edattır.

eved eved işdē, rāmedli şero dezem varıdı (Y5/79), **eveT** valla orda işde şōle esgide hayvancılıġ (Y4/234), **evet** şindi yaşanacaġ zaman (Y6/24).

2.2.3.12.4.3. he

Kabul anlamında kullanınan bir edattır.

hē, ben esas meslēm doḫumacı (M6/3), gice **he** vallaḫ (M4/17), **he** yā (M6/19), saḫo dėlle, **he** saḫo (M10/18), **he** ġına yapallardı (A11/65), günnük bir tene ġorduḫ feride ġız, **he** ġız (K10/102).

2.2.3.12.4.4. peki / pekey

Kabul anlamında kullanınan bir edattır.

pēkey ḫanım, diy (ŞK2/29), ė, **pekėy** ām (ŞK7/60), **peki** diyō (İ6/120).

2.2.3.12.5. Gösterme Edatları

2.2.3.12.5.1. işde

işde bacīm, bilmem ben yaşınī bilmem (K6/169), **işde** gör tilkinin oyūnu demiş (K7/86).

2.2.3.12.5.2. aha

aha dĭ şu ırbıġı, gȭ ırbıġı dolduruyum (A7/42), **aha** bùrasına sancımış babam, raḫmaTlıġ (A7/60), **aḫa** bėyle oluyo işde (ŞK6/46), **aḫa** bùra, demişler (K7/21), **aḫa** beyle ġal dėmiş, gör tilkinin oyununu (K7/89), **aḫa** yiddi ġızlara gidiyō yorum dili dimişlēr (ŞK18/292).

3. SONUÇ

Gaziantep ili, bulunduğu coğrafi konumu itibariyle önemli bir kavşak noktasında yer almaktadır. Doğu ile Batı; Kuzey ile Güney arasında geçiş noktasında bulunan Gaziantep, tarihi boyunca birçok medeniyetin, devletin hüküm sürdüğü bir toprak olmuştur. Bereketli Hilâl'in bir parçası olan bu toprakların geçmişinin, tarihî ve arkeolojik araştırmalar neticesinde, altı bin yıldan fazla olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle şehir, yaklaşık altı bin yıllık bir geçmişiyle kesintiye uğramayan bir yerleşim yeri olma özelliği göstermektedir, diyebiliriz. Bu durumda şehrin hem kültürel hem de tarihî özelliğinin oluşumunda birçok medeniyetin etkisinin olduğunu söylemek yanlış olmaz. Asur, Hitit, Firigler gibi önemli medeniyetlerin hüküm sürdüğü bu topraklar, bugün her katmanında o dönemlerden kalan birçok eser ile bunu kanıtlamaktadır (Zincirli Höyük, Zeugma Antik Kenti, vb.).

Gaziantep'e, tarihî kayıtlara göre, 11. yüzyıldan itibaren Türkler yerleşir ve ilerleyen dönemlerde bölgedeki Türk nüfusu artmaya başlar. Tarihî belgelere göre Türkler, 11. yüzyıldan itibaren gelmeye başlamış olsalar da bölgede 11. yüzyıldan önce küçük gruplar halinde Türkler (Kıpçak Türkleri) yaşıyordu. Bölgede siyasi hakimiyetleri yoktu, ancak o devrin yönetiminde önemli görevlerde bulunuyorlardı.

Tarihî kaynaklardan edinilen bilgilere göre Oğuz Türklerinin en az 23 boyu, bu bölgeye yerleşmiştir. Bunun bir diğer kanıtı ise Gaziantep yer adlarıdır. Ancak 24 Oğuz boyundan Avşar boyunu, daha fazla sayıda olduğu görülmüştür. Böylece zaman içerisinde Gaziantep ağzının söyleyiş bakımından kendine has özelliklerinin oluşmaya başladığını söyleyebiliriz.

Gaziantep bir geçiş bölgesi olduğu için birçok medeniyet için de cazip bir yerleşim yeri olmuştur. Bu nedenle geçmişte yaşamış olan medeniyetler, Gaziantep'in ağız ve dolayısıyla kültürel özelliklerinin oluşmasına katkı sağlamış ve bir iz bırakmıştır. Bunu, somut olarak da birçok unsurda görebilmekteyiz.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Gaziantep bulunduğu coğrafya nedeniyle bir geçiş yeridir. Bu özelliği nedeniyle Gaziantep ağzı için Karahan'ın da ifade ettiği gibi "**köprü ağzı**" (Karahan, 1996: 115) diyebiliriz. Yapmış olduğumuz çalışma sonucunda tespit edilen ağız özelliklerinin çeşitliliği, Gaziantep ağzının bir köprü ağzı olduğunu göstermektedir.

Gaziantep bir geçiş (köprü) ağzı olduğu için bazı ağız bölgelerinin gösterdiği özellikler, dağınık olarak yer almaktadır. Yaptığımız çalışmada birbirine yakın yerleşim yerlerinin farklı ağız özellikleri gösterdikleri görülmüştür. Birbirine yakın yerlerin farklı ağız özellikleri göstermesinin nedeninin yer değiştirme (göç) kaynaklı olduğunu ve bu yer değiştirmenin geç döneme kadar devam ettiğini söyleyebiliriz.

Yaptığımız çalışma doğrultusunda Karahan tarafından yapılan ve ağız gruplarını oluşturan ses ve şekil bilgisi ölçütlerini de göz önünde bulundurarak Gaziantep İli Ağızları ile ilgili şu özellikleri tespit ettik:

1. Leyla Karahan tarafından yapılan ağız sınıflandırmasına göre Gaziantep ağzı gösterdiği genel ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından Batı Grubu ağzı içinde; ana grup ağız özelliklerinden farklılışan ağız özellikleri bakımından Batı Grubu ağızlarının yedinci alt ağız grubunda yer alan Kilis, Kahramanmaraş, Hatay, Adana, Osmaniye, Adıyaman, kısmen Şanlıurfa ve Malatya ağızlarıyla birleşirken; alt ağız gruplarında Doğu grubu ağızlarının özellikleriyle ağız bölgeleri bulunmaktadır. Diğer taraftan Azerbaycan Türkçesi, Türkmen Türkçesi lehçeleriyle ortak dil özellikleri de bulunmaktadır.

2. Gaziantep'in bazı ağız özellikleri, ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından, tarihî olarak, Kıpçak Türkçesi ve Eski Anadolu Türkçesi'yle (Oğuz Türkçesi) bağlantılı kılan dil özellikleridir.

3. Derleme malzemelerinden elde edilen verilere göre GİA'nda üç ana ağız bölgesi ve III. Ağız bölgesine bağlı alt ağız bölgeleri tespit edilmiştir. Bu ağız bölgelerinin dil özellikleri şunlardır:

4. **I. Ağız Bölgesi**

a. I. Ağız Bölgesi, Gaziantep merkez ve kısmen Şehitkamil ve Şahinbey ilçelerinin merkez ve merkeze yakın bölgelerini kapsamaktadır.
b. Bu ağız bölgesi, ses ve şekil bilgisi özellikleri bakımından Batı Grubu ağızlarının genel özelliklerini göstermektedir.
c. Eski Türkçe dönemi yazılı metinlerinde tespit edilen kapalı e **[ė]** ünlüsü, bu ağız bölgesinde ön, iç ve son seste anlam ayırıcı bir ünlü olarak kullanılmaktadır.
d. Damaksıl n ünsüzü kelime içinde, sonunda ve bazı eklerde korunmakta, ancak bazen ñ > n > y değişmesine uğramakta veya tamamen eriyip düşmektedir.
e. Bu ağız bölgelerinin en karakteristik seslerinden biri, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ön, iç ve son seste işitilen [ḫ] ünsüzüdür.
f. Gaziantep Suriye'ye sınırında yer aldığı için Arapçanın etkisi görülmektedir. Arapçanın etkisiyle Gaziantep ağzına geçmiş olan ayn ünsüzü hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde ön ve iç seste duyulmaktadır. Bazen bu ünsüzün etkisiyle sözcükteki kalın ünlü, yarı incelir ve kalınlık-incelik uyumunun bozulmasına neden olur.
g. Bazı örneklerde gerileyici benzeşmenin örnekleri tespit edilmiş olsa da ilerleyici ses benzeşmesi daha yaygındır. STT'nde uyuma girmeyen birçok ek, ilerleyici ses benzeşmesiyle ses uyumuna girmektedir.
h. Söyleyişi zor olan **"r ve l"** ünsüzlerinin önünde düzenli olarak ünlü türemesi görülmektedir.

i. **“g, ğ ve ġ”** ünsüzleri, bu ağız bölgesinde korunmaz; genellikle, ya sızıcılaşır ya da düşerek kaybolur.

j. Kelime başında **“k- > g-, ķ- > ġ-, t- > d-“** değişmeleri sistemli bir biçimde görülmektedir. Ancak bazen kelimelerin tonsuz biçimlerinin aynı kaynak kişi tarafından kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, kendini düzeltme eğilimiyle birlikte, kitle-iletişim araçlarının etkisinden kaynaklanmaktadır.

k. İlk hece dışındaki yuvarlak ünlüler, bu ağız bölgesinde genellikle düz-dar ünlüye dönüşür.

l. Dudak ünsüzlerinin yanında yer alan düz-geniş ünlüler, ya yarı ya da tamamen yuvarlaklaşmaktadır.

m. **“ç, ş, y, c”** ünsüzlerinin kalın ünlüleri inceltici etkisiyle kalınlık incelik uyumu bozulmaktadır.

n. Bu ağız bölgesinin en belirgin özelliklerinden biri, sonu ünlü ile biten kelimeye ünlü ile başlayan ek getirildiğinde eki düşer ve ekin işlevini yardımcı ses olan **[y]** ünsüzüne bırakır. Bu ses hadisesi daha çok yaklaşma ve yükleme hâli eklerinde görülmektedir. Diğer ağız bölgelerinde bu ses olayı görülmez ya da az sayıdaki örnekte etkileşim yoluyla görülmektedir.

o. Geniş zaman olumsuz çekimi, GİA’nda teklik ve çokluk birinci şahıslarda **[-mA]** ekiyle yapılmaktadır. Ancak, bu ağız bölgesinde geniş zamanın olumsuz çekimi **[-mA]** olsa da asli ek, bütün şahıslarda **[-mAz]**’dır. Ekin bu şekilde kullanımı Salur Türk boyunun bir ağız özelliğidir.

p. Şahıs zamirlerinin yaklaşma hâli ekiyle çekiminde **[n]** ünsüzü ya damaksıl n olur ya da düşerek kaybolur.

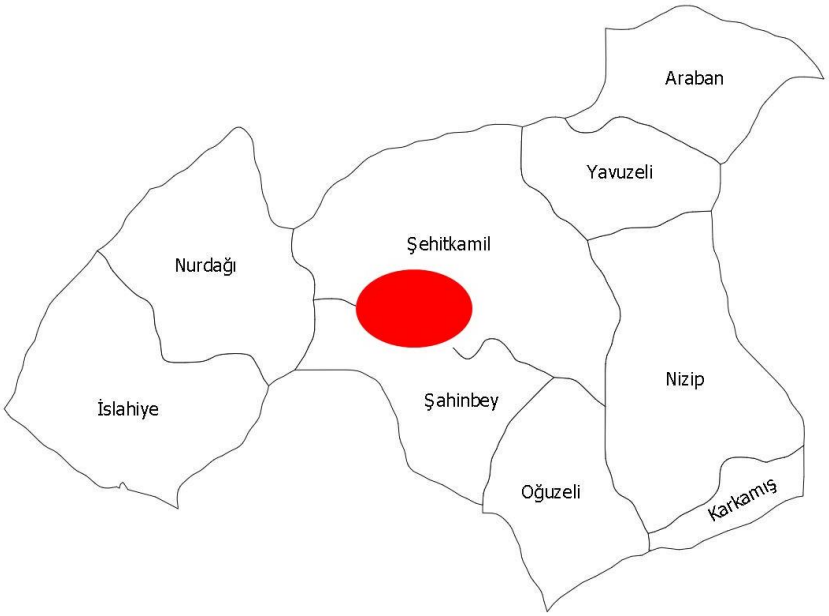
q. **[öyle/böyle]** edatları **[y]** ünsüzünün daraltıcı etkisiyle çoğunlukla **[ėyle/bėyle; öle/böle]** şeklinde kullanılır ve bu kullanım Korkmaz’ın makalesinde Avşar ağız özelliklerinden biri olarak kabul edilmektedir.

r. Gelecek zaman eki için hem **[-AcAK]** hem de **[-IcI/-UcU]** eki kullanılmaktadır. **[-IcI/-UcU]** ekinin kullanım sıklığı, **[-AcAK]** ekine göre daha yaygındır ve bu nedenle bu ağız bölgesinin asli gelecek zaman eki, **[-IcI/-UcU]**’dur.

s. Duyulan geçmiş zaman eki için **[-mIş/-mUş]** ve **[-I/UK]** ekleri bir arada kullanılmaktadır. Eğer bir kişi bir olaya tanık oldu ise ve yapılan herhangi bir işten geride bir iz varsa ve kişi bunu gördüyse o zaman **[-I/UK]** duyulan geçmiş zaman eki kullanılır. Diğer taraftan **[-mIş/-mUş]** ekli duyulan geçmiş zaman eki Batı Grubu Ağızlarındaki gibi çok şekillidir.

t. Zarf-fiil eki **[-p]**’nin yanında aynı işlevde **[-K]** eki zarf-fiil olarak işlek bir kullanım alanına sahiptir.

u. Şimdiki zaman ekinin düz-dar ünlülü şekli olan **[-y, -i/-ï]** biçimleri asli şimdiki zaman eki olarak kullanılmaktadır. Öte yandan merkez ağzında ekin yuvarlak ünlülü biçimleri olan **[-yo; -yor]** eklerinin de kullanıldığı tespit edilmiştir. Ancak **[-yo; -yor]** şimdiki zaman eki merkez ağzının asli şimdiki zaman eki değildir.

I. Ağız Bölgesi

5. **II. Ağız Bölgesi**

a. Bu ağız bölgesi; Nizip, Karkamış ve Oğuzeli bölgesini kapsamaktadır. II. grup ağız bölgesinin diğer ağız bölgeleriyle benzeşen yönleri olsa da bazı ağız özellikleri bakımından diğer ağız bölgelerinden ayrılmaktadır. Bu ağız bölgesinin özellikleri şunlardır:

b. Kapalı **e [ė]** ünlüsü ön, iç ve son seste anlam ayırıcı bir ünlü olarak kullanılmaktadır. Bu yönüyle I. Ağız Bölgesi ile birleşmektedir.

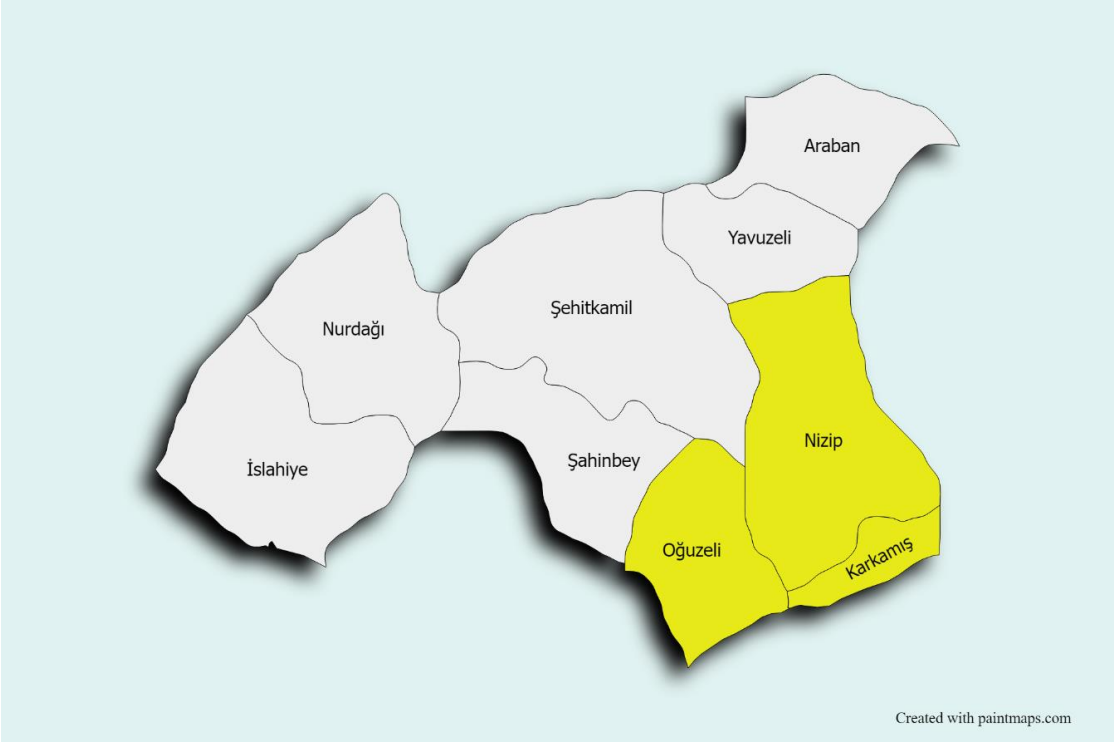
c. Damaksıl n'nin bazı örneklerde korunduğu görülürken; teklik ve çokluk ikinci şahıs iyelik ve şahıs eklerinde genellikle **[-ñ > -y]** değişmesi görülmektedir. Yapılan çalışmalara göre bu ses değişimi, Kıpçak Türkçesi özelliği olarak kabul edilmektedir. Türk dilinde görülen genel bir ses değişimi de olarak da kabul edebiliriz.

d. Bu ağız bölgesinin en belirgin karakteristik seslerinden biri hırıltılı [-ḫ] sesidir. Bu ses, bu ağız bölgesini I. Ağız bölgesi ile birleştirmektedir. Ön, iç ve son seste Türkçe ve alıntı kelimelerde iştilmektedir.

e. Diğer ağız bölgelerinde iç seste yer alan **[-ġ-; -g-]** ünsüzü sızıcılaşarak düşerken; II. ağız bölgesinde bu ünsüzler düşmez ve çoğunlukla korunmaktadır. Eski Anadolu Türkçesi

döneminde de iç ses **[-ġ-; -g-]** ünsüzü iki ünlü arasında korunmaktadır. Bu yönüyle bu ağız bölgesi, Eski Anadolu Türkçesinin bir ses özelliğini korumakta ve bu ağız bölgesini Eski Anadolu Türkçesiyle bağlantılı kılmaktadır.

f. Ön seste yer alan ötümsüz, ön ve arka damak ünsüzleri, ötümlüleşerek **[k->g-; ķ->ġ-]** olur. Bu ünsüz değişmesi bu ağız bölgesinde sistemli bir şekilde görülmektedir. Bu ses olayı, bu ağız bölgesini I. ağız bölgesine bağlamaktadır.
g. Bu ağız bölgesinin belirgin ses özelliklerinden biri de titrekliğini yitirmiş r ünsüzüdür. Bu ünsüz, genellikle **[bir]** kelimesinin söyleyişinde duyulmakla birlikte az sayıda başka örneklerde de rastlanmıştır.
h. İlerleyici ses benzeşmesi, gerileyici ses benzeşmesine daha çok görülmektedir.
i. Teklik birinci ve ikinci kişi zamirlerinin yaklaşma hâli çekimi, diğer bölge ağızlarından farklılık göstermektedir. Bu ağız bölgesinde, **"sene, bene"** şeklinde kullanımı daha yaygındır. Metinlerde tespit edilmese de **"senge"** biçiminin de kullanıldığı ses kaydı dışındaki konuşmalarda sıklıkla işitilmiştir.
j. **[Öyle/böyle]** edatı, **[ele/bele]** şeklinde kullanılmaktadır.
k. Emir kipinin çokluk birinci şahıs çekiminde **[-AgIn]** ekinin kullanımı daha yaygındır.
l. Şimdi zaman eki için bu ağız bölgesinde, ekin düz-dar ünlülü şekli olan **[-y, -i/-ï]** biçimleri kullanılır. Bu ekler, II. Ağız Bölgesinin asli şimdiki zaman ekidir. Şimdiki zaman eki, bu ağız bölgesini, I. Ağız Bölgesine bağlamaktadır.

II.Ağız Bölgesi

6. **III. Ağız Bölgesi**

a. Bu ağız bölgesi; Şehitkamil, Araban, Yavuzeli, Nurdağı ve İslahiye bölgesini kapsamaktadır.

b. III. Ağız Bölgesinin ağız özellikleri, geçiş bölgesinde yer aldığı için çeşitlilik göstermektedir.

c. İlerleyici ses benzeşmesi bu ağız bölgesinde yaygın görülen bir ses benzeşmesi iken; alt ağız bölgelerinde gerileyici ses benzeşmesi daha yaygındır.

d. Kelime içinde yer alan [**-g-; -ġ-**] ünsüzleri düşerek kaybolur, ancak alt ağız bölgelerinde bu ünsüzlerin korunduğu görülmektedir.

e. Ön seste yer alan [**k-/ḳ-; t-**] ünsüzleri tonlulaşarak [**g-/ġ-; ve d-**] olurlar.

f. III. Ağız Bölgesinin en belirgin özelliklerinden biri, kelime içinde ve sonunda damaksıl n ünsüzünün korunmasıdır.

g. **Sonra** edatı yerine **keri** edatı daha yaygın kullanılmaktadır.

h. **İçin** edatı, çok şekilli olarak [**uçun, uçu**] kullanılmaktadır.

i. **[Öyle/böyle]** edatının [**ōle/bōle]** kullanımı daha yaygın olmakla birlikte; alt ağız bölgelerinde farklı şekilleri de kullanılmaktadır.

j. Ek-fiil **[i-]**, bu ağız bölgesinde genellikle düşürülmez, korunur ve ünlü uyumuna bağlı olarak çok şekillidir.

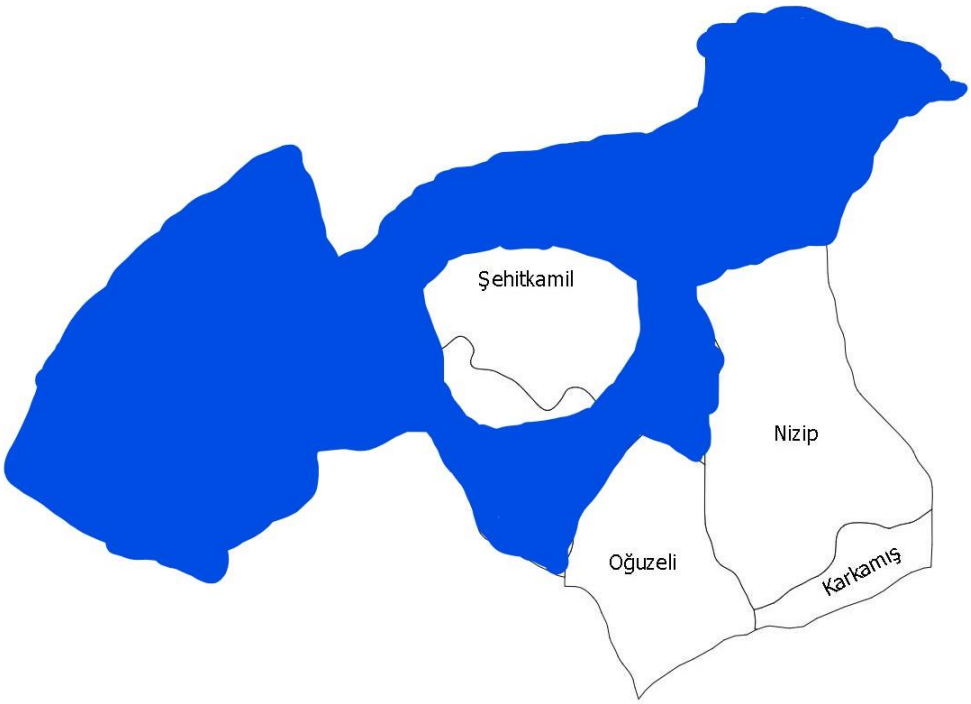
k. Şimdiki zaman eki, ses düşmesine bağlı olarak **[-yo/-yō]** şeklinde kullanılsa da; alt ağız bölgelerinde **[-yA, -yI/-yU, -y]** şimdiki zaman ekleri de kullanılmaktadır.

l. Geniş zaman eki **[-r]**'nin bazı örneklerde düştüğü görülmektedir.

m. Öğrenilen geçmiş zaman eki **[-mIş/-mUş]** çok şekillidir. I. Ağız bölgesinde daha yaygın kullanıma sahip olan **[-I/UK]** ekli öğrenilen geçmiş zaman eki, bazı alt ağız gruplarında görülmektedir.

n. Gaziantep merkez ağzı ve bazı ağız bölgelerinde işlek olarak kullanılan **[-IcI/-UcU]** gelecek zaman eki, bu ağız bölgesinde yaygın olmasa da örneklerine rastlanmaktadır. Bu ağız bölgesinin asli gelecek zaman eki, **[-AcAK]**'tır. Ekin çeşitli ses hadiselerine bağlı olarak farklı varyantları da kullanılmaktadır.

o. Üçüncü ağız bölgesi kendi içinde gösterdiği özelliklere göre dört alt ağız bölgesine ayrılmaktadır. Bu ağız bölgeleri şunlardır: I. Alt Ağız Grubu [Araban (Hisar ve Elif Köyü)]; II. Alt Ağız Grubu [Yavuzeli (Kuzuyatağı, Sarılar)]; III. Alt Ağız Grubu (Şehitkamil-kısmen, Yavuzeli-kısmen, Araban-kısmen) ve IV. Alt Ağız Grubu [Nurdağı (Nogaylar)].

III.Ağız Bölgesi

7. **III. Ağız bölgesi / I. Alt Ağız Grubu**

a. Gaziantep'in III. Ağız Bölgesi, I. Alt Ağız Grubunu, Araban'ın Hisar ve Elif köyleri oluşturmaktadır. Bu grubun ağız özellikleri, Gaziantep'in diğer ağız bölgelerinden farklılık göstermektedir. Hisar ve Elif köylerinin ağız özellikleri, Türkiye Türkçesi ağızları içerisinde Doğu Grubu ağızlarının ses ve şekil bilgisi özellikleriyle birleşmektedir. Aynı zamanda birçok özellik bakımından Azerbaycan Türkçesi ile benzerlik gösterir.

b. Bu ağız bölgesinde yer alan ağızların en belirgin özelliklerinden biri, damaksıl n ünsüzünün değişerek ya diş n'sine dönüşmesi ya da düşmesidir. Ancak damaksıl n, çok az örnekte duyulmaktadır.

c. Alınma kelimelerdeki uzun ünlüler kısalarak normal süreli ünlüye dönmektedir.

d. Çok heceli kelimelerin sonundaki **[ı, u, ü]** ünlüleri genellikle **[i]** ünlüsü karşılanmaktadır. Kelime sonunda görülen bu ses hadisesi bu ağız bölgesini, Doğu ve Kuzeydoğu Grubu ağızları ve Azerbaycan ağzının güney grubuyla birleştiren karakteristik bir ses özelliğidir. Bu konuda Muharrem Ergin, üçüncü şahıs iyelik ekinin tek şekilli olarak kullanıldığını ve bu kullanımın bu bölgenin ağız özelliklerinden kaynaklanan bir özellik olup Güney/Tebriz Türkçesinde bu şekilde kullanıldığını ifade etmektedir (Ergin, 1972: 102).

e. Bu ağız bölgesinin en karakteristik seslerinden biri **[ḫ];** ön, iç ve son seste hem Türkçe hem de alınma kelimelerde işitilmektedir. Aynı zamanda kendinden önceki ya da sonraki

hecede yer alan ince ünlüyü kalınlaştırarak ünlü uyumunun bozulmasına neden olmaktadır.

f. Ayn ünsüzü diğer ağız bölgelerine oranla bu ağız bölgesinde çok az işitilmektedir. Bunun nedeni, diğer ağız bölgeleri ile ticaret, evlilik ve ziyaret vs. gösterilebilir.

g. Ön seste yer alan bazı **[b-]**'ler, **[m-]** olarak kullanılmaktadır. Ergin bu durumu şöyle açıklamaktadır: "Türkçede kelime başında b'lerin aslî olduğunu, m'lerin asimilasyonla bir kısım kelimelerde m'ye döndüğünü, daha Eski Türkçe devresinde bunun misalleri olduğunu biliyoruz. Kelime başındaki b-m değişikliği, Eski Türkçeden beri devam etmiştir. Eski Anadolu Türkçesinde de hem b'li hem de m'li kullanımlar vardır. Bu durum Osmanlı sahasında b, Azeri sahasında m istikametinde inkişaf etmiştir. Bu yüzden bugün Osmanlı sahasında b'li olan bazı kelimeler, Azeri sahasında m'lidir." (Ergin, 1971: 98). Bu ağız bölgesinde de ön seste yer alan bazı b'lerin m'li kullanılması, bu ağız bölgesini Azerbaycan Türkçesine bağlamaktadır.

h. Bu ağız bölgesinin en belirgin ses özelliklerinden biri de ön seste yer alan **[y-]** ünsüzünün düşmesidir. Ergin bu konu hakkında "Bu eskiden beri birçok devrelerde ve şivelerde görülen bir hadisedir: yınan- > inan-, yinçü > inci, yılkı > ılkı... Başta y düşmesi umumiyetle dar vokallerin önünde vuku bulur. Çok nadir olarak geniş vokallerin önünde de rastlanabilir. Bu hadise umumi Türkçe için bir temayül mahiyetindedir ve misalleri çok fazla da değildir. İşte Türkçedeki bu temayül Azeri Türkçesinde genişleyerek bu sahanın bir hususiyetini teşkil eden umumi bir kaide haline gelmiştir." (Ergin, 1971: 90-91). Bu alt ağız bölgesinde, Azerbaycan Türkçesinde olduğu gibi ön seste yer alan **[y-]** ünsüzü, kurallı bir şekilde düşürülmektedir. Bu özellik, bu ağız bölgesini Azerbaycan Türkçesine bağlamaktadır.

i. Ön seste yer alan **[k-]**'ler, tonlulaşarak **[g-]** olmaktadır.

j. Son seste yer alan kalın, arka damak ünsüzü [**-k**]'lar, sızıcılaşarak [**-ḫ**] olur.

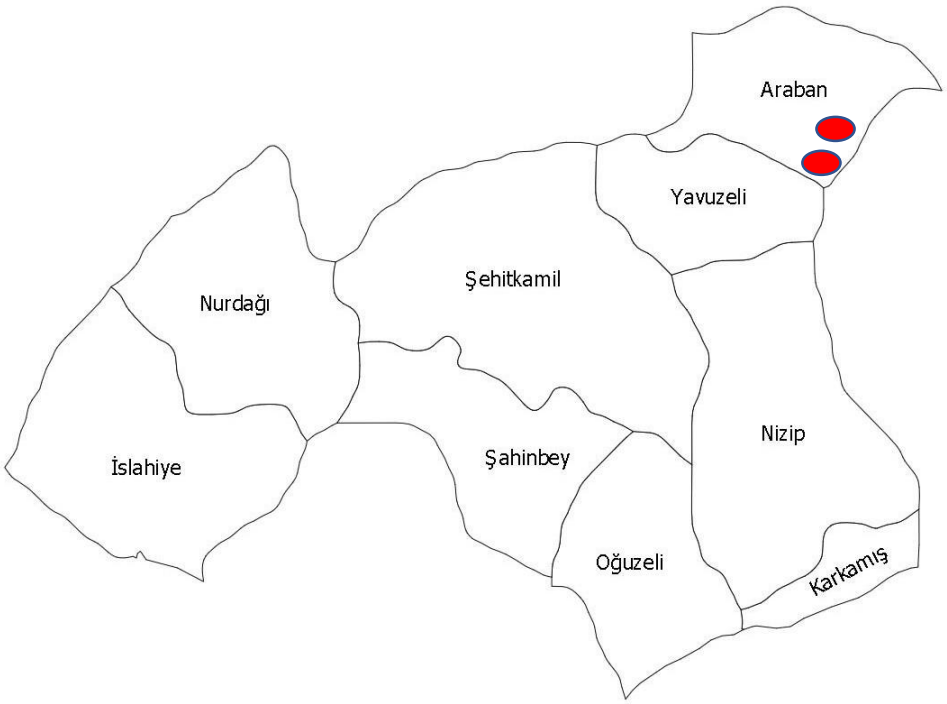
k. Ön sesteki **[ı-]**'lar genellikle **[i-]** olmaktadır. Azerbaycan Türkçesinde ön seste görülen bu ünlü incelmesinin nedeniyle ilgili olarak Yalçın şunları ifade etmektedir: "Azerbaycan Türkçesinde ı ile başlayan sözcük bulunmamaktadır. Bu durum ya "yı" ses grubu ile başlayan sözcüklerdeki ön ses y'nin düşmeden önce ı ünlüsünü inceltmesine ya da ı ünlüsünün zayıf karakterde bir ünlü oluşundan dolayı incelerek i ünlüsüne değişmesine dayanmaktadır." (Yalçın, 2018: 110). Ön seste görülen bu ses olayı, bu ağız bölgesini, Azerbaycan Türkçesine bağlamaktadır.

l. Benzeşmenin yönü çoğunlukla, Doğu Grubu ağızlarında olduğu gibi, gerileyici yöndedir.

m. Sayı isimlerinde bulunan patlayıcı ünsüzler, genellikle ikizleşmektedir.

n. **g-r** ve **p-r** ünsüzleri arasında metatez, yer değiştirme yaygındır.

o. Ön damak ve dip damak ünsüzü [**-g-; -ġ-**], iki ünlü arasında korunmaktadır. Bu ağız özelliği, ağız bölgesini II. Ağız bölgesine bağlamaktadır.
p. İsimden isim yapma ekinin **[-çi]** tonsuz biçimi, yaygın olarak kullanılmaktadır.
q. İç seste yer alan bazı **[-b]**'lerin sızıcılaşarak **[-v]** olduğu görülmektedir.
r. Çokluk birinci şahıs çekiminde çoğunlukla iyelik eki kökenli [**-ġ, -ķ, -ŋ**] şahıs ekleri kullanılmaktadır. Bu ekler, boğumlanma yeri bakımından yanındaki sesleri kalınlaştırıcı özelliğe sahiptir. Bu ağız bölgesinde çokluk birinci şahıs ekinin neden olduğu ünlü kalınlaşmalarını yaygın bir biçimde görmekteyiz. Bu ağız özelliği, ağız bölgesini Doğu Grubu ağızları ile Azerbaycan Türkçesiyle birleştiren bir özelliktir.
s. Teklik/çokluk birinci ve ikinci şahıs zamirlerinin yaklaşma hâli çekimlerinde şahıs zamirlerinin ünlüsü değişmemekle birlikte **bene/mene, sene** biçimlerinde kullanılmaktadır. Bu ağız özelliği, ağız bölgesini, II. Ağız Bölgesiyel birleştirmektedir.
t. Yaklaşma hâlin ekinin ses türemesiyle oluşan biçimi **[-yan/-yen]** yaygın olarak kullanılır.
u. Bu ağız bölgesinin gelecek zaman eki **[-AcAk]**'tır. Ekin ses olaylarına bağlı değişik varyantları da kullanılmaktadır. Gelecek zaman ekinin ön seste yer alan ünlüsü incelir ve daralır; son seste yer alan ünsüzü ise sızıcılaşarak [**-icaŋ**] şeklinde kullanılır.
v. Bu ağız bölgesinde Gaziantep'in diğer bölgelerinde görülen **[-I/UK]** ekli duyulan geçmiş zaman eki kullanılmaz. Bu ağız bölgesinin asli öğrenilen geçmiş zaman eki **[-mIş/-mUŞ]** ekidir.
w. **için** edatı, Eski Türkçe ve Eski Anadolu Türkçesindeki gibi **uçun** şeklinde kullanılmaktadır.
x. Şimdiki zaman eki için Doğu grubu ağızlarında kullanılan **[-yr ve -y; -ir]** ekleri kullanılmaktadır. Bu ağız bölgesinde asli şimdiki zaman eki **-yr** ve **-y** ekidir. **-ir** eki derlenen metinlerde daha az yer alsa da aslında ses kaydının olmadığı zaman daha işlek kullanıldığı tespit edilmiştir. **[-y]** şimdiki zaman eki, bu ağız bölgesini merkez ağzına bağlamaktadır.
y. Geniş zamanın olumsuz, çokluk birinci şahıs çekimi **[-mazık/-mezik]** biçimlerinde kullanılmaktadır. Geniş zamanın olumsuz çekiminin **[-maz/-mez]** ekiyle yapılması, bu ağız bölgesini I. ve II. Ağız Bölgesiyle birleştirmektedir.
z. İstek kipi **[-A],** bütün şahıslarda işlek olarak kullanılır.
aa. Zamir kökenli ikinci teklik şahıs eki **[-san/-sen]** olarak kullanılır.
bb. **[ki]** bağlacı GİA'nın genelinde hem ünlü hem de ünsüz uyumlarına bağlı olarak çok şekillidir. Ancak bu ağız bölgesinde uyum dışında kalmakta ve tek şekilli olarak kullanılmaktadır.
cc. **öyle/böyle** edatları ünsüz düşmesi ve yuvarlak ünlünün düzleşmesiyle, **ele/bele** biçimlerinde kullanılmaktadır.

III. Ağız Bölgesi / I. Alt Ağız Grubu

8. **II. Alt Ağız Grubu.** Bu ağız bölgesi, Yavuzeli ilçesinin Kuzuyatağı, Sarılar... köylerini kapsamaktadır. Bu köyler, Çepni (Alevi-Türkmen) köyleridir. Bölgenin dahil olduğu III. Ağız bölgesinden farklı ağız özelliklerine sahip olduğu görülmektedir. Bölgenin en belirgin özellikleri şunlardır:
   a. Kelime başındaki [k-/ķ-; t-] ünsüzüleri tonlulaşarak [g-/ġ-; d-] olur. Bu ses olayı bu grupta yer alan ağızları, I. ve III. Grup ağız bölgelerine bağlamaktadır.
   b. Damaksıl n ünsüzü, diş n'sine dönmüştür ancak az sayıdaki örneklerde bu ünsüzün yer yer işitildiği görülmektedir.
   c. İlerleyici benzeşme daha yaygındır.
   d. Bu ağız bölgesinin en belirgin ses olayı, ş>s değişmesidir. Düzenli bir şekilde ş>s değişmesi görülmektedir. Karahan çalışmasında ağızlarda görülen bu ses değişmesinin bir Kıpçak özelliği olduğunu ifade ederken (1996: 2); Buran ise Eski Türkçe döneminde görülen s/ş karşıtlığına dikkat çekerek, Batmanov'un Yenisey Yazıtlarında ş ağzı tespit ettiğini; günümüzde ise Çağdaş Türk Lehçelerinden Kazak, Hakas, Karakalpak, Karaim, Nogay ve Yakut lehçelerinde ş sesinin s ile karşılandığını ve bu ş/s ses karşıtılığının Türkiye Türkçesi ağızlarında da görüldüğünü belirtmektedir. Ağızlarda görülen bu ses karşıtlığının bazı örneklerinin ses benzeşmesinden kaynaklandığını bazı örneklerin ise herhangi bir kural olmadan ortaya çıktığını; kural dışı bu örneklerin Eski Türkçe dönemindeki

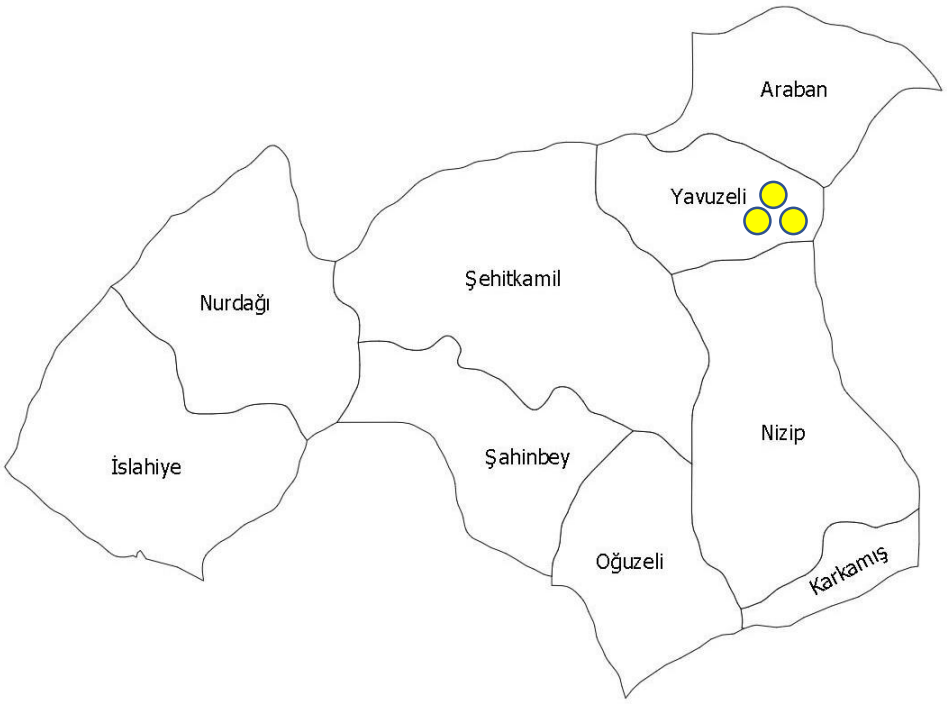
ş ağzının bir devamı olarak değerlendirilebileceğini ifade etmektedir (Buran, 2007: 126). Bu ağız bölgesinin en karakteristik ağız özelliklerinden biri **[ş]**'lerin **[-s]**'leşmesidir. Bu ses değişikliği düzenli ve kurallı bir biçimde ortaya çıkmaktadır.

e. Arka damak ünsüzü [**ġ**]'nın etkisiyle **e>a, á** değişmesi görülmektedir.

f. **r** ve **l** ünsüzlerinin önünde düzenli bir şekilde ünlü türemesi görülmektedir.

g. Şimdiki zaman eki olarak ses ve hece düşmesine bağlı olarak oluşan **[-y; -i/-ī]** ekleri kullanılmaktadır.

h. **öyle/böyle** kelimeleri, **[y]** ünsüzünün düşmesiyle **böle/öle** şekillerinde kullanılmaktadır.

III. Ağız Bölgesi / II. Alt Ağız Grubu

9. **III. Alt Ağız Grubu**

a. Bu grupta yer alan ağız bölgesini, Nurdağı ilçesinde yaşayan Yörüklerin (Nogaylar) ağız özellikleri oluşturmaktadır. Bu ağız bölgesi, merkez ağzıyla bazı ortak özellikler göstermekle birlikte birçok ağız özelliği bakımından diğer ağız bölgelerinden ve dahil olduğu III. Ağız Bölgesinden ayrılmaktadır.

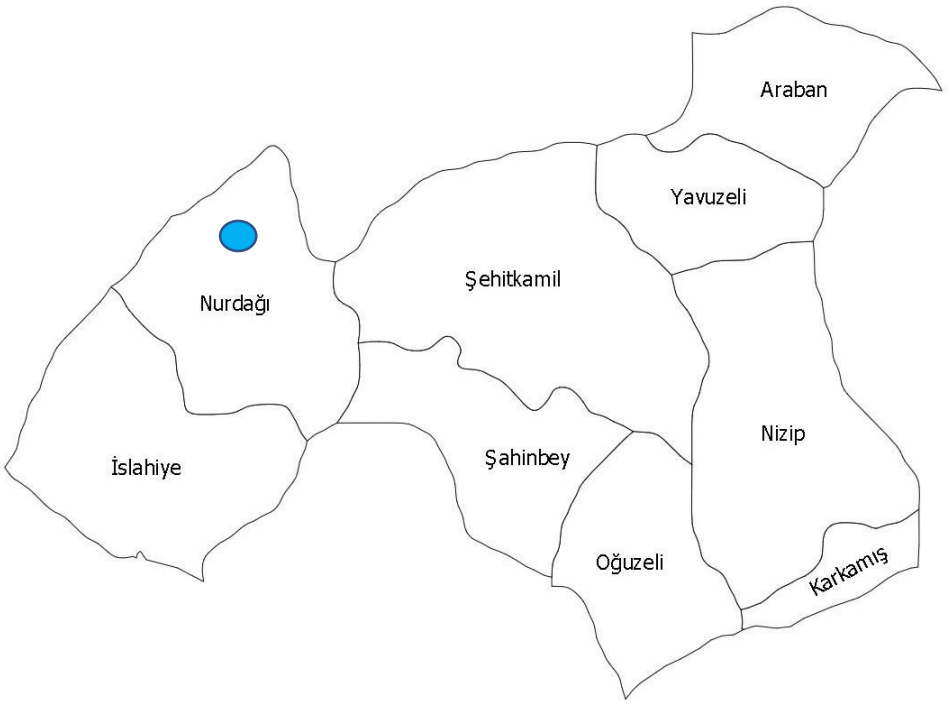
b. Bu ağız bölgesinde damaksıl n korunmuştur. Az sayıdaki bazı örneklerde ise Eski Türkçedeki şekliyle, **[ng]** biçiminde, kullanıldığı tespit edilmiştir.

c. Ön, iç ve son seste yer alan ön ve arka damak ünsüzü **[k-],** ötümlüleşerek [**g-/ġ-**] olur.

d. Ön seste yer alan bazı **[b-]**'ler **[p-]** olur:

e. Ön seste yer alan **[h-]** ünsüzü az sayıdaki örnekte düşer.

f. İlk hece dışındaki yuvarlak ünlüler düzleşir ve ünlü uyumuna uyar.
g. Ön seste bulunan **[ş-]** ünsüzü sızıcılaşarak **[h-]** olur.
h. İlerleyici ses benzeşmesi daha yaygındır.
i. **[Sonra]** edatı yerine **[keri]** edatı ve bu edatın bazı ses olaylarına bağlı olarak ortaya çıkan farklı varyantları daha yaygın kullanılmaktadır.
j. Zarf-fiil eki **[-A]**, diğer bölgelerde olduğu gibi daralmaz.
k. Diğer ağız bölgelerinden farklı olarak görülen en karakteristik özelliklerden biri de görülen geçmiş zaman ekinin teklik/çokluk üçüncü şahıs eklerinin sonunda ortaya çıkan **[-n]** ünsüzüdür. Bu ağız özelliği, diğer ağız bölgelerinde tespit edilmemiştir. Bu kullanım, bu bölgede yaşayan Yörüklere ait bir kullanım özelliğidir.
l. **İçin** edatı tek şekilli değildir ve farklı varyantlarda **uçun, uçu** şekillerinde kullanılmaktadır.
m. **[Öyle/böyle]** edatı, **õle/bõle** kullanımı daha yaygın olmakla birlikte; **[y]** ünsüzünün daraltıcı etkisiyle **üyle/büyle** biçimlerinde de az sayıda örnekte kullanılır.
n. Ek-fiil **[-i]**, çoğunlukla düşürülmez korunur ve ünlü uyumuna bağlı olarak çok şekilli kullanılır.
o. Şimdiki zaman eki için **[-y, -yo/-yõ, -Ay, -yI]** ekleri kullanılmaktadır. Baskın şimdiki zaman eki yuvarlak ünlülü **[-yo]** ekidir. Ancak geçiş bölgesinde yer aldığı için diğer ağız bölgelerinde kullanılan şimdiki zaman eki de kullanılmaktadır.
p. Geniş zaman eki **[-r]**'nin bazı örneklerde düştüğü görülmektedir.
q. Öğrenilen geçmiş zaman eki **[-mIş/-mUş]** çok şekilli olarak kullanılır.
r. Gaziantep merkez ağzı ve bazı ağız bölgelerinde işlek olarak kullanılan **[-IcI/-UcU]** gelecek zaman eki, bu ağız bölgesinde görülmezken gelecek zaman için **[-AcAK]** ekinin ses olaylarına bağlı ortaya çıkan farklı varyantları kullanılmaktadır.

III. Ağız Bölgesi / III. Alt Ağız Grubu

10.**IV. Alt Ağız Grubu**

a. III. Ana Ağız Grubunun IV. Alt Ağız Grubu, Şehitkamil (Tekirsin, Koşlu, Karayusuflu, Yalangoz, Üç Kilise), Araban (Muratlı), Yavuzeli (Aşağı Höcüklü) bölgelerini kapsamaktadır.

b. Bu ağız bölgesinin en karakteristik ünsüzlerinden biri hırıltı h **(ḫ)** ünsüzüdür. Ön, iç ve son seste işitilen bu ses, hem Türkçe hem de alıntı kelimelerde tespit edilmiştir.

c. Damaksıl n ünsüzü bu ağız bölgesinde korunmuştur. İç ve son seste işitilen bu ünsüz bazen ünsüz değişmesine bağlı olarak ñ > y şeklinde kullanılmaktadır. Aynı zamanda az sayıdaki örnekte Eski Türkçe dönemindeki kullanımı olan **[ng]** biçimine de rastlanmıştır.

d. **[-ınca/-ince]** zarf-fiil eki, ünlü uyumlarına bağlı olarak çok şekilli bir yapıya sahiptir.

e. **[-I/-U]** zarf-fiil eki işlek olarak, anlamı pekiştirme amacıyla tekrar gruplarında sıklıkla kullanılmaktadır.

f. **öyle/böyle** kelimeleri **öle/böle** ve **eyle/beyle** şekillerinde kullanılır.

g. Geniş zaman ekinin çokluk birinci şahıs çekimleri **[-mAz]** ekiyle yapılmaktadır. Bu Avşar ağız özelliklerinden biridir.

h. Şimdiki zaman ekinin ses düşmesine bağlı oluşan **[-yo]** eki yanında **[-yA, -yI]** şekilleri de kullanılmaktadır.

i. Bu ağız bölgesinde bazı ağız bölgelerinin baskın şimdiki zaman eki **[-yA]**'dır. Korkmaz, ekin Orta Asya Türkmenleri arasındaki Salurların karakteristik şimdiki zaman eki

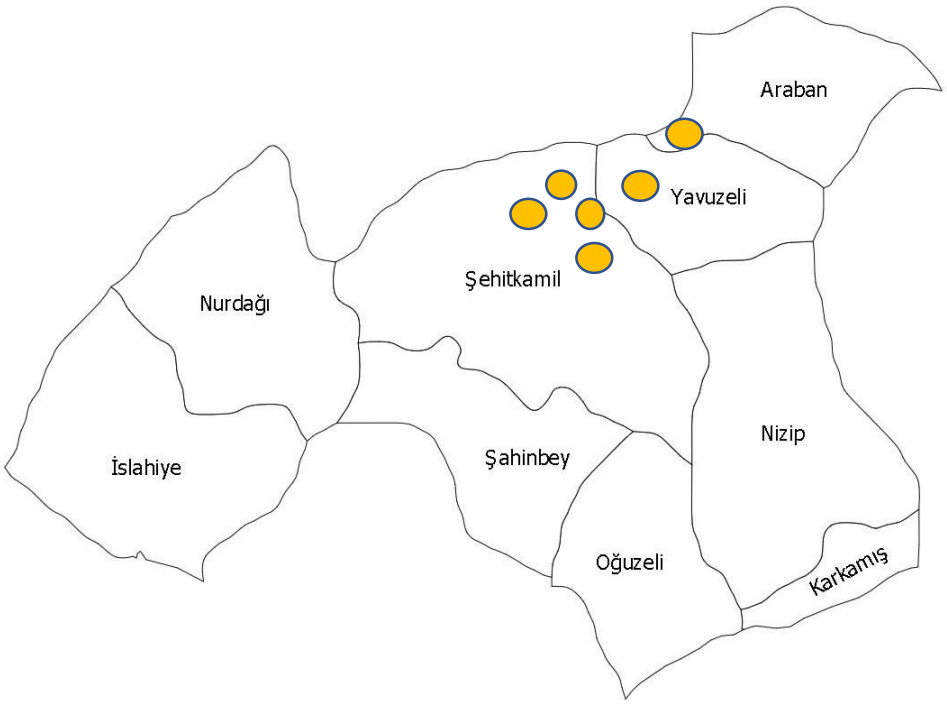
olduğunu belirtmektedir. Anadolu'da da Orta Anadolu ve bu bölgenin kuzeyinde yer aldıklarını belirtir (Korkmaz, 1971: 31). Bu ağız özelliğinin Gaziantep'te görülmesinin nedenini ise geçmişte bölgeye yerleşen kalabalık Oğuz gruplarının yerleşmelerine bağlayabiliriz.

j. Gelecek zaman için **[-AcAk]** ekinin ses değişimlerine bağlı olarak değişik varyantları ile I. Ağız bölgesinin asli gelecek zaman eki olan **[-IcI/-Ucu]** eki yan yana kullanılır. Ancak **[-IcI/-UcU]** çok yaygın değildir.

k. Öğrenilen geçmiş zaman eki çok şekillidir. Ancak **[-(I/U)K]** eki de kullanılmaktadır.

l. Eski Türkçede pekiştirme edatı olarak kullanılan **[-KInA],** ses uyumlarına bağlı olarak değişik varyantlarıyla birlikte işlek olarak kullanılmaktadır.

m. Bu ağız bölgesinin en karakteristik söyleyiş özelliklerinden biri de ünlü yuvarlaklaşmasına bağlı olarak ortaya çıkan düzlük-yuvarlaklık uyumsuzluğudur. Bu ağız bölgesinde bu ünlü uyumsuzluğu iki şekilde görülmektedir. Birincisi dudak ünsüzlerinin sebep olduğu ünlü yuvarlaklaşmasıdır. Dudak ünsüzleri **[b, f, m, p, v]** ünsüzlerinin yanındaki düz ünlüyü yuvarlaklaştırması sonucunda görülmektedir. İkincisi ise, Eski Anadolu Türkçesi döneminde bazı eklerin sistemli bir şekilde yuvarlak ünlülü şekli kullanılmaktaydı. Bu ağız bölgesinde de sıfat-fiil **[-DIk/-DUk]** ekinin iyelik ve ilgi hâli ekiyle kullanımında sistemli bir yuvarlaklaşma görülmektedir. Eski Anadolu Türkçesinin karakteristik bir özelliğini devam ettirmektedir. Yuvarlak şekilli ekler, bugün Kuzeydoğu ve Doğu grubu ağızlarının da karakteristik bir özelliğidir. Yuvarlak ünlülü ekler, bu ağız bölgesini Doğu ve Kuzeydoğu grubu ağızlarıyla birleştirmektedir.

III. Ağız Bölgesi / III. Alt Ağız Grubu

KAYNAKLAR

Abadi, Türk Verdünü. (2009). *Gaziantep-antep'in dört muhasarası*. Gaziantep: Gazi Matbaası.

Akca, H. (2012). Ağız çalışmalarında gramatikal dizin hazırlarken karşılaşılan sorunlar. *Türkbilig*, 121-142.

Aksoy, Ö. A. (1933). *Gaziantep dilinin tetkiki*. Gaziantep: Gaziantep Halkevi Basımevi.

_____ (1936). *Gaziantep ağzında sentaks.* Gaziantep: CHP Basımevi.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar I. *Başpınar Dergisi*, Şubat, 1-3.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar II (kullanılmayan kelimeler). *Başpınar Dergisi*, Mart, 1-4.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar III (kullanılmayan kelimeler). *Başpınar Dergisi,* Nisan, 2-6.

_____ (1940). gaziantep lehçesine dair yeni notlar IV (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler, darbımeseller). *Başpınar Dergisi*, Mayıs, 1-4.

_____ (1940). Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar V (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler, Darbımeseller). *Başpınar Dergisi*, Ağustos 1940, Gaziantep, s. 1-5.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar VI (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler, darbımeseller). *Başpınar Dergisi*, Ağustos, 1-5.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar VII (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler). *Başpınar Dergisi,* Eylül, 1-4.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar VIII (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler), *Başpınar Dergisi*, 2'nci Teşrin, 1-4.

_____ (1940). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar IX (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler). *Başpınar Dergisi*, 1'inci Kanun, 1-3.

_____ (1941). *Gaziantep ağzında atasözleri.* Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

_____ (1941). Gaziantep lehçesine dair yeni notlar X (tabirler, klişe cümleler, meşhur sözler). *Başpınar Dergisi*, II'nci Kanun, 1-2.

_____ (1941). Gaziantep Lehçesine Dair Yeni Notlar XI (Tabirler, Klişe Cümleler, Meşhur Sözler), *Başpınar Dergisi*, Şubat 1941, Gaziantep, s. 1-2.

_____ (1941). Gaziantep ağzı üzerine etüdler. *Türk Dili Belleten*, 5-6.

_____ (1945). *Gaziantep ağzı I-II-III*. İstanbul: İbrahim Horoz Basımevi.

_____ (1989). Divan'daki gaziantep sözcükleri. *Çağdaş Türk Dili*, 2-13.

_____ (1990). Antep Ağzından Derlemeler. *Yöre Dergisi*, Şubat, 9.

Alkaya, E. (2008), Eski Türkçe -qıña Ekinin Türk Lehçelerinde ve Türkiye Türkçesi Ağızlarındaki Kullanımı Üzerine. *Journal of Turkish Studies.* V 3/4. ss. 43-72.

Alkaya, E. ve Çakmak, M. C. (2015). *Harput ağzı fonetik ve morfoloji.* Elazığ: Manas Yayınları.

Alkaya, E. (2018). Gaziantep ağzı üzerine yapılan çalışmalar. *Tarihten Günümüze Gaziantep*. Gaziantep: Gazikültür AŞ.

Argunşah, M. ve Yüksekkaya-Sağol, G. (2013). *Karahanlıca, Harezmce, Kıpçakça Dersleri*. İstanbul: Kesit Yayınları.

Artam, N. (1942). Gaziantep ağzında atasözleri. *Başpınar Dergisi*, 32.

Asaf, M. (2008). *İbrişimden ince: gaziantep deyimleri üzerine karşılaştırmalı bir deneme*. İstanbul: Simurg Yayınları.

Balcıoğlu, B. ve Aydemir, N. (2014). *Karkamış*. Gaziantep: İpekyolu Kalkınma Ajansı.

Barlas, U. (1962). Beklik takmak ve nişan. *Gaziantep Kültür Dergisi*, 39.

_____ (2016). *Gaziantep'in sıhhî ve içtimaî coğrafyası.* İstanbul: Piya Matbaa.

Banguoğlu, T. (1986). *Türkçenin grameri.* Ankara: Türk Tarih Kurumu Basım Evi.

Biray, N. (2009). *Türkiye'deki afgan kazakları ağzı.* Ankara: TDK Yay.

Buran, A. (1996). *Anadolu ağızlarında isim çekim (hâl) ekleri.* Ankara: TDK Yayınları.

_____ (2007). Türkçede ve türkiye türkçesi ağızlarında s-ş meselesi. *Journal of Turkish Studies,* 2(121-127).

_____ (2011). Türkiye türkçesi ağızlarının tasnifleri üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 6/1(41-54).

_____ (1994). -ık ekinin anadolu ağızlarında kullanılışı. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı-Belleten*, 42(11-18).

Caferoğlu, A. (1984). *Türk dili tarihi.* İstanbul: Enderun Kitabevi.

_____ (). *Güney doğu illerimiz ağızlarından toplamalar.* Ankara: TDK Yayınları.

Ceylan, M. A. (2003). Ege adalarının türkçe adlarına genel bir bakış. *Avrasya Etüdleri,* 25(93-124).

Ceyhan, E. (1999). *Gaziantep tarihi (gaziantep'in siyasi, toplumsal eğitim tarihi).* Gaziantep: Gaziyurt Matbaası.

Çitçi, A. E. (2011). *Dört nala geçti zaman (antep hanekleri anılarda gaziantep)*. Gaziantep: Damla Matbaa.

_____ (2009). *İlkçağdan günümüze gaziantep tarihi.* Gaziantep: Damla Matbaası.

Coşkun, V. (2010). *Türkçenin ses bilgisi.* İstanbul: IQ Kültür Sanat Yayınları.

Dağı, F. (2013). Nur dağı (gavur dağı) platosunda derlenen bazı yerel kelimelerin etimolojisi üzerine bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 8/13(715-728).

Dağlıoğlu, H. T. (1941). Gaziantep ağzı üzerine etüdler. *HBH*, 112.

_____ (1997). Gaziantep ağzında atasözleri. *Ün*, 15.

Dai, A. (1997). *Gaziantep evlenme âdetleri.* Gaziantep: Sertaç Yay.

Demir, N. (1997). Ağız araştırmalarında derleme teknikleri. *Ağız Araştırmaları Bilgi Şöleni (9 Mayıs 1997),* Ankara: TDK Yay.

_____ (2007). Anadolu ağızlarında kullanılan geçmiş zaman eki –(y)XK. *Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen'e Armağan.* Ankara: Grafiker Yay.

_____ (1998). Ağız araştırmalarında kaynak kişi meselesi. *Dursun Yıldırım Armağanı*. Ankara.

Demircan, Ö. (2004). *Türkiye türkçesinde kök-ek birleşmeleri.* İstanbul: Papatya Yay.

Deny, J. (2012). *Türk dil bilgisi.* İstanbul: Kabalcı Yay.

Eren, H. (1953). Türk dillerinde metathèse. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten.* ss. 161-180.

Ergin, M. (1971). *Azeri türkçesi.* İstanbul: Edebiyat Fakültesi Basımevi.

_____ (1985). *Türk dil bilgisi.* İstanbul: Boğaziçi Yay.

_____ (2011). *Orhun abideleri.* İstanbul: Boğaziçi Yay.

Arslan-Erol, H. (2018). *Kilis ili ağızları.* Kilis: Kilis 7 Aralık Üniversitesi Matbaası.

Ekici, M. (2013). *Halk bilgisi (folklor) derleme ve inceleme yöntemleri*. Ankara: Geleneksel Yay.

Erkent, K. (2000). *Gaziantep ağzıyla nostaljik, folklorik deyişler.* Gaziantep.

Gabain, A. V. (2003). *Eski türkçenin grameri*. Ankara: TDK Yay.

Gaziantep. (2005). Gaziantep: Gaziantep Valiliği, İl Kültür Turizm Müd. Yay.

Gaziantep. (2014). Gaziantep: Gaziantep Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü Yay.

Gaziantep 97. (1997) *Gaziantep İl Turizm Müdürlüğü*. İstanbul: Üçer Ofset.

Gaziantep Masalları. (2005). Gaziantep: Sertaç Yay.

Goldstein, K. S. (1983). *Sahada folklor derleme metotları.* Ankara: Başbakanlık Basımevi.

Göğüş, M. (1938). *Kitabı dedekorkut, gaziantep dili ve göreneği.* Gaziantep: Gaziantep Halkevi Dil, Edebiyat, Tarih Şubesi Yay.

Göğüş, R. (1964). Gaziantep ağzıyla televizyon haberleri. *Alleben*, S 6.

Göğüş, C. (1970). Gaziantep ağzı. *Gaziantep Kültür Dergisi*.

Gökçe, F. (1999). Gaziantep ağzı ve azeri türkçesi. *Cumhuriyetin 75. Yılına Armağan: Gaziantep*. Gaziantep Üniversitesi.

Gözaydın, N. (2009). Ağız Araştırmalarında Derleme Yerinin Belirlenmesi. *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı (25-30 Mart 2008 Şanlıurfa).* TDK Yay. Ankara. s. 227-230.

Güçyetmez, C. (1939). Folklor derlemeleri (tekerlemeler ve bilmeceler). *Başpınar Dergisi*.

_____ (1939). Folklor derlemeleri (tekerlemeler ve bilmeceler). *Başpınar Dergisi.* İlkkanun(7-9).

_____ (1940). Folklor derlemeleri (atalarsözü). *Başpınar Dergisi*, Şubat(18-21).

Gül, R. (1999). *Gaziantep barakları ağzı*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

Güldiken, S. N. (2007). *III numaralı maraş ahkâm defterine göre ayıntab (h. 1196- 1229/ m. 1782-1814).* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Gülensoy, T. (1985). Anadolu ağızlarında şimdiki zaman eki. *Prof. Dr. İbrahim Kafesoğlu'nun Hatırasına Armağan.* Ankara: Türk Kültürü Araştırmaları.

_____ (2005). *Türkçe el kitabı.* Ankara: Akçağ Yay.

Gülensoy, T. ve Alkaya, E. (2003). *Türkiye türkçesi ağızları bibliyografyası.* Ankara: Akçağ Yay.

Güllü, R. E. (2010). *Antep ermenileri-sosyal kültürel ve siyasi hayat.* İstanbul: Kültür Sanat Yay.

Güngör, M. B. (2004). *Gaziantep'in coğrafi yapısına ve genel tarihine bakış*. İstanbul: Eren Yay.

Günşen, A. (2009). Anadolu ağızlarında farklı bir gelecek zaman eki ve çekimi: -ıcı/-ici/-ucu/-ücü. *Turkish Studies,* 1/2(54-84).

Günşen, A. (2009). Gaziantep ağzının şekil bilgisini belirleyen temel özellikler. *Turkish Studies,* 4/3(1081-1023).

Güzelbey, C. C. (1959). Dacik ve hay deyimleri üzerine bir inceleme. *Gaziantep Kültür Dergisi*, Mart(5-21).

_____ (1987). Gaziantep yer adları. *Belgelerle Türk Tarihi,* 30(30-39).

Güzelhan, M. (1965). Çızıyı kappeni kırdı. *Gaziantep Kültür Dergisi*, Ocak(18).

Hacıeminoğlu, N. (1992). *Türk dilinde edatlar.* Ankara: MEB Yay.

Haksever, S. (1940). Gaziantep şivesinden bir örnek. *Başpınar Dergisi*, Şubat(16-17).

_____ (1960). Gaziantep ağzından bir örnek. *Gaziantep Kurtuluş Dergisi*, 1.

Işıkhan, T. (2008). *Gaziantep Yer Adlarının Halkbilimi Bakımından Değerlendirilmesi.* Ankara.

İlhan, N. (2008). Divanu lugati't-türk'ten gaziantep ağzına atasözleri. *Akpınar Dergis.*

İpek, B. (2008). Türkiye türkçesi ağızlarında yabancı sözcüklerde ünsüz göçüşmeleri. *Türkiye Türkçesi Ağız Araştırmaları Çalıştayı Bildirileri (25-30 Mart 2008),* (377-393 ss.). Ankara: TDK Yay.

Karaağaç, G. (2010). *Türkçenin ses bilgisi.* İstanbul: Kesit Yay.

_____ (2012). *Türkçenin dil bilgisi.* Ankara: Akçağ Yay.

Karahan, L. (1996). *Anadolu ağızlarının sınıflandırılması.* Ankara: TDK Yay.

_____ (1999). Türkiye türkçesi ağızlarında ñ>y değişmesi, *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi,* (99-105).

_____ (2018). Türkiye türkçesi ağızlarında ş>s değişmesi ve çalış beldesi (haymana) ağzı, ss. 21.

_____ (2018). Ağızların korunmasında cinsiyetin rolü üzerine bir araştırma: kütahya, erzurum ve trabzon ağızları örneği. *Prof. Dr. Necmettin Hacıeminoğlu Hatıra Kitabı*. (335-342 ss.). İstanbul: Türk Edebiyatı Vakfı Yay.

Kocakerim, H. Ş. (2014). *Gaziantep şahinbey ağzı*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Korkmaz, Z. (1971). Anadolu ağızlarının etnik yapı ile ilişkisi sorunu, *Türk Dili AraştırmalarıYıllığı Belleten*.

_____ (1994). *Bartın ve yöresi ağızları.* Ankara: TDK Yay.

_____ (1994). *Nevşehir ve yöresi ağızları.* Ankara: TDK Yay.

_____ (2009). *Türkiye türkçesi grameri (şekil bilgisi).* Ankara: TDK Yay.

_____ (2010). *Gramer Terimleri Sözlüğü.* Ankara: TDK Yay., Ankara, 2010.

_____ (2013). *Türkiye türkçesinin temeli oğuz türkçesinin gelişimi.* Ankara: TDK Yay.

Köprülü, M. F. (2004). *Edebiyat araştırmaları-I.* Ankara: Akçağ Yay.

Kök, A. (1995). *Oğuzeli ve yöresi ağızları.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.).Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Külek, A. (2010). *71 numaralı gaziantep şer'iye sicili transkripsiyonu (1-101. Sayfalar- h. 1132/ m. 1720).* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.

Miskioğlu, A. (1992). Görülmeyen başkasından duyulmayan (-ık'lı) geçmiş zaman. *Türk Dili Dergisi,* Y. 5, C. 5, İstanbul.

Orkun, H. N. (2011). *Eski Türk Yazıtları.* Ankara: TDK Yay.

Özek, Fatih. (2012). Türkiye türkçesi doğu grubu ağızlarında şimdiki zaman eki. *Turkish Studies*. C 7. S. 1 ss. 1751-1765.

Öztürk, J. (2006). Antakya ağzında -ºk ve -ºşkan eklerinin kullanımı. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi,* 654(530-535).

Refik, A. (1989). *Anadolu'da türk aşiretleri (966-1200)*. İstanbul: Enderun Kitabevi, İstanbul.

Semedli, E., (2008). Türk Lehçelerindeki Bir Ses: Kapalı é. *Journel of Azerbaijani Studies.*

Serebrennikov, B. A. ve Gadjieva, N. Z. (2011). *Türk yazı dillerinin karşılaştırmalı tarihî grameri.* Ankara: TDK Yay.

Sevim, A. (2000). *Suriye ve filistin selçukluları tarihi*. Ankara: TTK Yay.

Sevinç, N. (2008). *Gaziantep'te türk boyları,* Gaziantep: Sertaç Yay.

Solmaz, M. (1991). *Şehit kâmil,* Gaziantep: Şehit Kamil Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yay.

Soyyigit, E. (2012). *Karkamış ağzı.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Sönmez, M. E. (2012). *Yerleşme yeri seçimi ve alansal gelişimi açısından gaziantep.* Özserhat Yay.

Şahin, H. (2011). *Eski anadolu türkçesi.* Ankara: Akçağ Yay.

Şimşek Umaç, Z. (2010). Gaziantep çepni ağzının türkiye türkçesinde ana ağız gruplarını belirleyen özellikler bakımından değerlendirilmesi. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 18(185-206).

_____ (2011). *Çepni ağzı (dil özellikleri, metinler, sözlük)*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Üniversitesi, Balıkesir.

Tekin, T. (2010). *Orhon yazıtları.* Ankara: TDK Yay.

_____ (2013). *Makaleler 3 (çağdaş türk dilleri)*. Ankara: TDK Yay.

Telli, B. (2019). -Ik/-Uk Duyulan Geçmiş Zaman Eki Üzerine, *Gazi Türkiyat Dergisi,* S. 24, s. 127-140.

Thomsen, V. (2011). *Orhon yazıtları araştırmaları*. Ankara: TDK Yay.

Torgan, M. (1960). Hakiye. *Gaziantep Kültür Dergisi*.

Türk, V. (1996). Türkçede şimdiki zaman kavramı, çekimleri ve ekleri. *Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten.* (291-340).

Üçok, N. (2007). *Genel fonetik (ana çizgileri),* İstanbul: Multilingual Yay.

Üstüner, A. (2003). Türkçede pekiştirme. Elazığ:

_____ (2009). *Anadolu ağızlarında sıfat-fiil ekler.* Ankara: TDK Yay.

Vardar, B. (2001), *Dilbilimin temel kavram ve ilkeleri.* İstanbul: Multilingual Yay.

Yaldırak, Ş. (2005). *Gaziantep kaynakçasına giriş*. Gaziantep: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kültür Serisi.

Yalçın, S. K. (2018). *Azerbaycan türkçesinin grameri.* Ankara: Akçağ Yay.

Yazmacı, A. (1961). Oğlanı ever. *Gaziantep Kültür Dergisi*.

Yener, S. Ş. (1940). Eski gaziantep lehçesinin orijinal bir örneği. *Başpınar Dergisi*.

_____ (1960). Güneş gediy meneş gediy. *Gaziantep Kültür Dergisi*.

_____ (1964). Ağzı urup. *Gaziantep Kültür Dergisi*.

_____ (1971). Gazianteplilerin türkçeciliğinden örnekler, *Gaziantep Kültür Dergisi*.

Yıldırım, F. (2008). *Suriye bayırbucak türkmen ağzı.* Adana: Karahan Kitabevi.

Yıldırım, K. (2018). Doğu türkistan'dan gaziantep'e yer adlarının göçü. *Tarihten Günümüze Gaziantep*(515-522). Gaziantep: Gazikültür AŞ.

Yılmaz, E., Ana Türkçede Kapalı e Ünlüsü, file: ///C: /Users/ADSIZ/Downloads/13652-Article%20Text-14082-1-10-20180703.pdf (11.05.2017)

Zülfikar, H. (1991). *Terim sorunları ve terim yapma yolları*. Ankara: TDK Yay.

EKLER

EK-1. Metinler

MERKEZ

Metin Numarası	M1
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Bayramlar, Törenler, Kutlamalar

Ramazan/Ramazan Bayramı

ʿramazanın ilg günündē ġaladan top atılırdı, bėş altı tana top atılırdī. yanı ıramazan geldi diyē tob atılırdı. i çocuġlarnan oyun oynardıġ, bizim ġalā, ġala görünürdū, annemgilin evindē. tobçu topun atsanā, ġannımız bʿārsīmız yırtıldı diye bʿārırdıġ. çocuġluġ anımız yanı.

ilg oruş dutdūmuzdā onnan sona, bizĭ onnan sȯna annemiz babamız, sırtına ālırdī, bizim günahlarımız gidsin diyē, anne babaların günahlī gidsin diyē. bi tebsiye onnan sōna, bĭ şiyler ġorduġ, ėlimize ne geçersē. meselā ėgmēg, fısdıġ, fındīġ falan bunı orucumuzu ʿaçāġ diyē, bunī beyle yʿapardıġ. o oruç açılıncā biz bunnarı severēgden yĭrdig. ve yaz oldū zaman, bizim ö zamannarımız yazdī, miyān şerbedleri gidēr ålır gelirdig, orucumuzū onnan åçardıġ, hava çoġ sıcʿāġ oldū için. bunnarī annan sona içerdig. ġısmed nėysē o ġonurdū ve orucumuzu süynan åçardıġ. onnan sona bu yiyeceglerimizĭ yĭrdig. yimeglerimizi, yiyeceglerimizĭ o tebside olan bizē ālışġannıġ, çocuġlıġ alışġannī, o işde ėlimize ne geçersē ona birigdirmişdĭk, onnan orucumuzu āçardıġ.

ifdardan sona annemiz fĭlan ʿābdis ālır, biz çocuġluġ anımız, biz de gennerin yanında terʿavaḥe gėderdig. ordan terʿaveḥ namazı ġılınırdī, eve gelirdĭk. yanı güzel bi şeyler vardı yanī. terʿaváḥden sōna ġomşularımıznan hēb birāber gelirdĭg, otururdūġ, sóhbed ėderdig. sȯhüre gader fĭlān onnan sonā söhür yimēni yir, söhürdē ġısmed olan yiyecegleri, simid åşı fĭlan bişerdĭ evel çay may nėrdeydi? simid åşı bişerdĭ, şorba bişerdĭ, yanı ʿaġşamdan ġalan yimēgler yĭnirdi. herkeş yatā yatar veyād onnan sona cüz sürmiy gėdilirsē tegral geri camiyē cüz sürmiyē gėdilirdĭ.

söhürdē onnan sona ġardeşimiz gėder küncülü egmēg yabdırırdī, vėyād ʿramazan ḳāhkeleri ufāġ ufāġ ramazan ḳahkelerĭ olurdū, onnarī alır gelirdĭ. ramazanda binnar yinirdĭ, güzel yanı şiyler olurdū. biz onnan sōna fenerlernen oturmiya gėderdĭg, amcalarımıza ḥalalarımıza falanā fener yaḥarʿāġdan elēgtirig fĭlan da yoġdu benim çocuġluġ zamannarımda. elegtirig fĭlan da yōudu fenerlernen ḥalamgilē, amcamgilē oturmiya giderdĭg.

dʿāvedlerimizi şeyle yʿapardıġ yāvrım. mesile ġomşular, ʿaġrabalar ramazan dʿaveti olunurdū. onnan sona çārılan yirlere gėdilirdĭ. orda tatlı yimēgler fĭlan olurdū, üzerindē tatlılār olurdu, tel ḥalvasī dirig bĭz, şindĭ ne deyler ona bilmĭm. pişmaniye olurdū, çarşılarda onnar satılırdī. bʿāġlavalar fĭlan çoġ bĭ annarımız vardı. şindi ney ġaldı hı yavrım! bi şey ġalmadī.

bayramdan iküç gün evel yuvalamalar bişēr, yuvalamā yapılır, ḥazır olūr. zerde, zerde bişēr, daha zengin olan yirlerdē bʿaġlava fĭlan ålınır, onnar gelĭr. ramazan bayram hazıllığları beylece olur.

güzel elbiseler ålınırdı çocuġlara fīlān, giysilēr. bayram yėrine giderdǐg bayram yėrinde salınġaşlar vardī, salāñġaca binerdig. yanī ėyle bǐ uzun salınġaçlar vardī. yanı beyle neşeli günnerimiz geçerdǐ.

Metin Numarası	M2
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	
Eğitim Durumu	

Bayramlar, Törenler, Kutlamalar

Ramazan/Ramazan Bayramı

yidi yaşında ben oruca başladım, ilg günü dayanamadım. nėdĭm? yidim, yidim orucū. orucu yidim. anam didi ki,

- yidiñ mĭ dutduñ mū?

- yōġ, yidim.

- ʿāzıña baḫĭm, diliñē baḫĭm.

ʿāzımı çalḫaladım. beyle göstertdim.

- temām, didi.

ėy bu sērd de āzım ālışdı. anam didi kĭ,

- günah olūr hā!

bi gün dutdum ikinci ūn gene, üç gün dörd gün yidim yalan sōlemĭm. anam didi kĭ,

- allah adamı ataşa yaḫʿar didi, cehennemde cayır cayīr yanarsıñ.

- nĭ uçun?

- bi de didi, sʿā ḳaḥke almam didi.

ḳaḥke de simid. ġuşlu olurdū evel, ördeglĭ olurdū, merdivenni olurdū simidcilerdē. biz onu yapārdıġ ġale. şinni nĭderdi? ėkerig çocuġlara zīd gėderdim. ġale yʿapardıġ, şeyden, kirēmid ġırīnnan ġʿale yaparıġ ki tobçuyu bēgliyek. tob atılıncā biz de tobnān onā ʿātaġ.

ramazan gelmezden bi ḥafdá öncē, ráḥmádlıġ annem gėder ġablarımızı ġalʿáyladır gelir. tavamız var, pilav tavamīz, tenceremiz var, ayran tasımız vār, su içeceg satılımız vār, ġulblū tasımız var… bunnarıñ hebsi ġalaylanır. ġalaylanır gelir ammā onnan bir ay önce ḥamır yōrur şʿāre dökerĭk, ramazana özel şāra dökerĭg. burġulnan ġarvılır, o şāre ġablara ġonur.

tandırımız vardī, tandırīn başındā ōf çaylar içilĭr, melengiş ġʿahveleri içilir, ġavırġalār ġarvılır, ramazanda hā! ramazanda oturduġ peçĭc oynadıġ, hepimiz, dörd bėş ġīz; dörd bėş ōlan. ūtuzduġ. utuzunca ō didi kĭ,

- ben gitmem.

biz ġazandīġ yā! niya parey onnarın kesesine ġöyʿāġ.

- vėriñ ben alır gelirim, didim.

allah seni inandırsīñ, gėcenin üçünde ben gėtdim o bʿaġlavĭy aldım geldim. ġörġmadım. çünkü niye ġorġmadım? ġorḫu yōġdu. bėyle şeylig yōġdu, ortamda. herkeş burġul ġʿaynadırdī, ġapıdā yatardī. ġonu ġonşu ġapıda yatardīġ, genç çocuġlar ġapıda yatardīġ.

ramazana özel ġureybelēr yāpılīr, bayramdan bi ḥafdá önce. ḫamırlār yōrulur, tʿāġ tʿāġ ḥavannardā ses gelīr.

- ī bōn fīlancanın yuvalaması vār.
- niyē?

o dōvüy. etler satılda dövülūr, çī küfdelig ėdlēr, et satılındā kütügdē, bi de satılımız vār dʿā aşşada ben onı gene yʿabdıracām, ȯnnan dövülür. çī küfdelēr yōrulur, ʿaráb küfdesi yaparıġ söhürdē. onȯ salçalārıġ, şindi sos deylēr milled inceldī. biz onı salçiynān bir güzel o ʿarab küfdesini yālarıġ onnar söhürdē yinir. ne mide ʿarġımīz ne bişēmiz heç bi şeyimiz yōġ çōġ şükȕr.

Metin Numarası	M3
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Bayramlar, Törenler, Kutlamalar

Ramazan/Ramazan Bayramı

bōle dā çocūm, babam bize oruş tutdurĭy. la ġarnım acıġdī, ben acım diyemĭm. ʰalbigi yėdi sekiz yaşlarında ya varīm ya yōġum. o zaman bū ḥalamgilin bāḥçesi vār, şeyĭñ, köyüñ alt tarafında, köye iki kilōmetire ġ‹ayısı, şekerpāre her şēy vār. ben ordan gedĭm, ḫalam diy,

- la oruş dē misiñ?
- ben yėmĭm ki, dim.
- la yemĭn de ne işiñ var, āġaşda!

gedĭm, ġ‹ayısĭ yĭm, ġarnımı doyurĭm ġayısĭyi. eve de gelĭm, orucum dĭm, babam íráḥmedlē. yanı o ġıdāḳ oruca önem vėrirdĭg, biz.

ıramazan sofralarī, valla şindi hėr şey bol. babām raḥmedlig şiye gėderdĭ, bū şēre gelirdĭ yanı. şehir dėrdig biz, āntebē adaniya bilmem nėriye gėderdĭ. ȯrdān portaḫal getirirdĭ, ėlma getirirdĭ. şindi birisi ḥasda oldūnda dėllerdikinē, bū muḥaġġaḳ, osman aliler dillerdĭ bize, yav muḥaḳḳ‹āḳ osman alilerdē portaḫal var dillerdĭ. bi de ḫafıs ḥalam vardī, ō, babam vėrirdĭ. ō s‹aġlardī. bōle işde nahiyedē bĭr ḥasda ōlan şu olan varsā gelirdĭ ona şĭyapar, yārdım ėderdĭ. yanī şindiki durumnan ėsgi durum bir dēyil. esgiden yōġdu hėr şey. ammā o zamandā íntizam vardī, sayġı vardī.

bilāssa ramazanda gelillēr, bōle eliynen dönderĭr salınc‹aġlar vardı, bōle. biz ġāçardıġ binerdĭg, salınc‹āġ nire gėtse biz de birāber gėderdĭk, güccŭgdük yā! onnan sōna āyılār, ayı gelirdĭ, ayı oynatıllardī. şindi var mī? bōle bi şėy yōġ. o zamanda vār, ayī oynatıllardī, ne bilim işdē çeşidli çeşidli şiyler yapallardī, esgi ramazandā. o zamannan şindiki ramazanda ō, milled asōrtig ġaliy, o zaman milled görmeyĭg bi şēy. onu da gördŭ bille bi şėy var bellŭlárdı.

Metin Numarası	M4
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Bayramlar, Törenler, Kutlamalar
Ramazan/Ramazan Bayramı

ramāzannıġ,
- oruş dut diylēr.
báñā.
- oruş dutmassañ saña elbise almᶜāġ diyler.
ben de dīm,
-ōruş dutīm dīm.
gennernen ḳaḫīm, söhürlūmü yiyım. gedīm tuduñ, āġacıñ başında ġannımı doyuruġ gelīm. ḳahkeleri çalīm ġoynuma ġoyīm, gelīm orda yīm.
- orucum, dīm.
oturīm. yanı çoġ usdalıġ vardī. hē.
- oruş dutīm, derdīm.
ne ōruş dutmasī? dayanabilin mi? yėdi yaşındasıñ, oruş dutucuñ.
gice ḳaḫar bir böyreg ġızardırdıġ. düşünebiliyōñ mu? gėce ḳaḫardīġ, bōyügler ḳaḫmadan biz ḳaḫardıġ, o böyrēg çöyreg ġızardırdīġ. suframız dörd dördlüg olurdū. çū küfde, küfde yōrurduġ. gice he vallaḥ! çi küfde yapardīġ.
- onu yimessē birēr sıḫım, doġ dutamāz dėrdi.
ònnār òrᶜāġ biçiyler, dāġa gėdiylēr.

Metin Numarası	M5
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri/Doğum

Gelin-Çocuk Görme

ayʿaġġabiyı ayʿána, şabġåsını da daḫʿár, a, ōf ōf èşde ʿantebli! şindikler èyle mi? çıdġırıldım, şindikiler. yoġ, hı', hı'. oldūnan daʿā fazla isdeyk biz, oldūmuzdan dā fazla isdeyk. yatı ossuñ, ġåtı ossuñ, yā!

esgiden bi ʿanteb evine bacım, bi sandīnan, adını sen sōle, iki döşşēnen mindeliynen gelirmiş. è şindi èyle mi? ey işdē! biz işdē esgiden hülyā ʿablan dā, selvi teyzen de… işde her nèysē ġamiyonnarı, ō böyüg ġamiyonnar gelirdī. o ġamiyon nèynen doldū? buzdolabı, çamaşır makinesi… èʸ bunnara bi yorġandī, döşşegdi, sāde bèş dene yorġan, beş dene döşşeg. ġåş dene ʿanteb işi yapılmış. illē, illē işde o zamanda.

şindi işde ġızım evlilig de bahalandī, emek dē. o, milēre nerden alabilir işdē. şindi herkesin evindē bi şeytan vār, biri televzōn biri de telefōn. işde a bınnan oyniylār, yolda getdī yerde, çuḫuru görmey. çuḫura düşiy pʿåtadʿāġ. eyle, è işde beyle.

yoruldū, yoruldū. ōleden sōnadan beri dönüy. bi toblantı ètdi, bin ḳād para åldı. masırafa saten, o da. hē ġızım, hē. e şindi bunun ġader de bi åbartı. çoġ åbartīk, artıġ, yazzıġ. geline bʿāġmiyā geliy şoriy, şōrdan èylē beyramın şeyinde, pasdaniyi geşdik. o masanın üsdünde inne åd yere düşmey. pasdadan, böyregden, işli küfdeden…

iki gün bis işli küfdiye urġʿāşdıġ. bı ġısmını buzlā atdıġ. bizim küfdeler de böyüg böyüg çıḫiy ya! şurda el deyirmeninne. èy sōlemesi ʿayib, iki gün üç gün ben dolma sarma ètdim götürdüm, båşġası temsil bōʸrek yabdı götürdū̄, kimisi ne bilim salata yabdı götürdū̄. geline bʿaġma da zorlaşdī, lofa görme de zorlaşdī, toblantı da zōr. biz bizi zorlaşdırdıġ. yōġ bacım yōġ, esgiden sölemesi ʿayib, bi ġabili günü olurumuş. biz esgileri bilīk. gedersiñ, ḫoş beş, sʿāñá bi ġahve gelir, ʿarḫasından da bi çay, yanına da iki dene çıbıḳ simid bitdī. è bunnan mısafır ʿāġırlımıya ne vār! ō, şindik üş dörd gün önce başleysin. hı'. mʿaddi mʿanevi temizlīnden başley, påspåsından başley. işler zorlaşdırīk biz. hēr şey båhalandıġça biz zorlaşdırīḳ, bi toblum olarʿaġ. hı' yāvrùm avrùpıyi gördüm ben. onnar ġayed mütevāzi, ġomşı ġomşiyi bilmez, herkes işinde gücünde, hafdá soñunda olūnu çocūnu dutar, markete gèder, neʸsē ḳafiye gèder, yimēni yir, påsdasını yīr, çocūnu gezdirir döner evine gelir.

Çocuk Göre

teg bırʿaġmasınnar hā! gözünü yüzünü, allah edmiye şèyeder. ya! o leylānın bi arḫadaşı vårdı, ikinci göbek oldu. bunnar oturdū yerde hediyeynen gidikler ya! onu ġısġanmış, gèdmiş ōlanın påtadaġ yüzünü ısırmış, beşīnde. o biri ġız, bir ōlan, yāni inanmʿamʿaḳ lazım. o da daʿá çocuġ, peş peşe oldu. behramīñ nikáhinde, şèydi, ġına gecesinde hamilèydi. ḥatdʿá, şeyine de gelemediler, dōmu mu oldu, bi şeyler oldu. beş beşe oldu. yanı arasında bi buçuḳ yaş var yoḳ.

- da’ diy, ānāne gitdik oruya diy, hediyeleri elimizde gördüū̄ kimi diy, ġız ġısġandī diy. gedmiş ōlanın yüzünü ısırmış doʿāl olarʿaġ diy, ġıyåmad ġobdū. ġʿåşdıġ ki diy, ōlanın yüzünü ısırmış diy. inanmassın ya! şėyin, buraʿān. güccüg güccügdü, gedmiş ōlʿānın yüzünü ısırmış. yanı işde bēyle.

Anonim Şiirler / Mani

ånam nenenin mʿānisi şiīr kimi. temsil isdanbùldā, nenem isdanbùla gėdiy, babam isdanbulda ya! ḫalamgilde bùrda ġızlar. buñā yaziylār, güya desden, megdub.

ʿaġşam olur ġåpıları kilidli
sabáḥ olur gövün yüzü buludlū
annem de gelir diye gövnüm umudlu
tez gel annem tez gel göresim geldi
iki yanʿaġlarından da öpesim geldi

şindi ordan da nėnem deykine;
yazı yazdım yazıdī
ġálemim kirazıdı
daʰʿa size çoġ şeyler yazarıdım
ammā mürekkebim azıdı

Metin Numarası	M6
Kaynak Kişi	Adil Öztürk
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

ben bʿāḳ şunı sōlèym, ben birinci sınıfa bile geTmedim, oḫula, heş geTmedim, oḫul yüzü görmedim. tek ḥayatımız çalışmʿáynan geşti. hē, ben esas meslēm doḫumacı, doḫumacı. bes ḥalıdan emegli oldum. yimbir sene oldu emegli olalı. yaşım aTmış sekiz. fabriḳa doḳuma, şō ḥalı ilg' çıġdıġlarında biz başladıġdı, hē. biz yanı yèrimiz şeydi ammā èʸle fåbriḳa usulu dēldi. biz isdedīmiz zaman, isdedīmiz yère gidebilirdik, çıḫʿardıġ yanı.

bi seferi ḥålıda çalişiyken ġazā geçirdīm. otuz alTı ʿanʿaġdır somun vårıdı, onu geçirdim. o da ters dişliydi, onan sōna, ʿanʿaġdarī burda da yoḫardáydim. ʿanʿaġdarı basıncī birdenbire dönüncü dengemi ġʿayb eTdim, ʿaşşā düşdüm. paçārām lif yırtıldı, yaní ölümden döndüm. daʿā bi dē ġadirōnun ġaması vårdı. şèle şu ġʿader ʿayām ġadirōya geçmèsiydi o ġama ġåfama girerdi. hē, èyle bi ġaza geçirdim.

bi de pernām arasında ġaldiydi. parmám şurdan he şurdān şèle sıyırTdı. o ġʿader yōrulmuşum ḳu şèyin ġånı fışḳırıncı ḥåvada bʿaġdım ġana. ne ġʿader inne vurdular uyuşmadı. uyuşmıya uyuşmıya barnʿamı digdirdim. a bèle masıya sarıldım. onnan sonamıya doġdur iki dikişi aTdı, üçünciyi atiy, innenin ucı pırTmış! hē. doġdura dèdim;

- daʿa dikemediñ mi yāv, didim. niye girmey inne, dèdim.

aḥa işde bù melmeketde çoḫ şèyler gördüm de. onnan sōna bu şèyi bilīymiñ, sen imʿam çʿadāşı, pʿaglavʿáciy? onuñ alTında bi pasac var, şindi cincik boncuġ satiylar. ha', bedesden alTda. he, o bedesdēniñ üsdü mʿahkemèydi. he yā! onun üsdü mahkemèydi, ben o maḫkemiye çıġdım, båbåmnan. båbåmıñ bi mʿaḥkemesi vårıdı. ben ora çīġdım. he. båbåmıñ bi mʿaḥkemesi vårdı; ora çıġdʿıġ biz, mʿaḫkemiye, båbåmnan bilabar. ondan sonàmiya onī sene elli yèdide cehepeliler yʿaġdı oriy. o mʿaḥkèmiyi yʿāġdı. ondan sonamıya, ē onuñ içinde de bi dene begci yandı. daʿá mendères iġdidardeydi onda. o üst cāʿadde yoġ mu? üs cāʿadde gidiy, güccüg bazara dorġu. beki bilīn, he. o cāʿaddeden geçemedik biz, ʿārváġdan, hē. boşalTdılar bütün orey.

yav båbåmız peg yangışmazdı, bi tandırımız varıdı. hepimiz tandıra gömülürdüg. ḥavzel alırdıġ, ḥavzel, zeytiniñ şèylerī, çekirdegleri. zeytin ḥʿavzeli dèrdik biz, ona. uwaḳ uwaḳ olurdu. onù alırdıġ şārāküsdüden, ondan sonamiya tandıra ġorduġ. åtaş olurdu. şindī, tandır şèy olurdu, birez soūdū vʿaḫıd, üsdünde kül olurdu. külünü şèyle āçıncıġ ġıbġırmızı şıḫıḳ kimi ataş mèydana çıḫardı, hē. ondan sōna ḥamʿám gimi olurdu. inan ḳī benim yanımda ġʿalōferden ʿèyiydi onda, hē. ġonuşurduġ ʿaylece yanı, bʿazi ʿaġrebeler filan gelirdi, ġonuşurduġ.

Anlatmalar / Masal Anlatma Geleneği

onū evel şèyler vardı. ġʿáḥvelerdē ḥakiye söylellerdi, he. ḥakiye söylellerdi. müşTereler otururdu ġʿaḥvede, bi de yūsek yère bi adam çıḫardı, o da ḥakiyeci, ʿañnadırdı. ḥazireti ʿali'nin şèylerinden

bʿaḥsederdi, cenglerinden. ḥatirliyemim, nerdeyse elli sene oldu. körōlundan da ʿáñnadıllardı, he, ʿáñnadıllardı. bi dene şėyci vårıdı, doñdurmacı ibō vårıdı, mʿārabaşındėydi evi. doñdurmacı ibō vardı işde orda. o ėyi ʿañnadırdı, he.

Bayramlar, Törenler, Kutlamalar

ō bayramda, şindiki bayramlar bayram mı yåv? yav bi ʿayʿaġġabı alırdıġ ġoynumuza alır yatardıġ, gėce. nėrdeydig ki? ʿayāmız Çorab görmezdi. esgi bazarı biliñ mi sen? bi dʿaġġa, ġaraġʿabirin yanından çıḫĩn ya, orda båġaya var, esgiden belli var, ȯra. o adam ḥatdā evel el ʿarabasında satardı tükkanıñ önünde, bilĩñ mi orıyı? ḥatda ʿācāmisinden beri tarafa var orda böȭk otoparḳ var, açıḳ otoparḳ, bildin mi? o otoparḳın oldū yėr varıya ora bazar yėriydi. orda bayram yėri olurdu. bayramlarda yav nė istersen vārdı, ne istersen. yılan oynadan mı dēñ, dansȭz mü dēñ, o sʿallʿanġaÇlar mı dēñ, dönen dolaPlar mı dēñ, şo gidiP gelen sʿallʿanġaÇlar vardı. ondan bi ġız düşdü, öldü ġız. baş vurullardı bėyle gėder gėder gelillerdĩ. onda bi ġız düşdü. ōndan sōna hökümet yasaġ etdi. āslan ġaPlān her şėy vardı.

pelēvan bile vardı, pelevan. ḳamil pelevan vardı. allāh rāmeT ėylesin, öldü. ʿaḥa şėyle şu ġʿader falda mıḫını dişiynen eyerdi. aḥa bėyle şu ġuşbʿarmām ġalınlıında, dişiynen eyerdi. ondan sōnamıya on kilolu mu beş kilolu mu bolyozu daş ġırardı. belinde, belinde ġırardı, daş ġırardı. yumurtȧyı var ya ben gözümnen gördüm. aḥa şėle dikine, yanına dēl ḥā, dikine. iki bʿarmʿānın arasına alırdı, aha bėle basar, ġırardı. millete de ġonturol etdirirdi yumurtiy. bāyramda yapardı. ʿantebde nėrde bi ġassa olsaydı onu çīrıllardı.

Anı

yiyecek ḫususunda, yiyecek ḫususunda hėr şė olurdu. sen şėyi bilĩn mi? ḥʿaci nasır cʿamısını, ėlmacı bazarında, güllünün ōlunu bilĩn, güllüōlu bʿaġlavası, bildiñ mi orıyı. o güllüōlu pʿāġlʿavʿasının dibinde camı var bi dene, ġapısı da var ʿāzda hemen ḥa! güllünün ōlunun düveninin ġapısının hemeni dibinde bi ġapı var, ḥacı nasır camısına girer o, bildin mi? o ḥaci nasır camısının ȭnü ıramazanda ana baba günü gimi olur. şindi gėT, gece bi adam bulaman. ıramazanda gene bulaman ama onda ȭle dēldi. melmeket ufʿaḳTı, şehir ufʿaḳdı.

ōrda ıramazanda şirin şėler satılırdı, ʿāġlıña ne gelirse, pʿåġlavā, tėl ḥávlası, tėl ḥāvlasınıñ adını dēşdirigler şindi, pişmāniye. pişmaniye nėy dim. mērsem tel ḥavlasımış. taman kemal sunal da satiy ya! orda ʿaġlına nė gelirse vår. dadlıdan dut, loḫumdan dutdur, daTdlıdan duTdur pʿāġlāvanın kilō yėdi buçuḳ ḳaʿāda deyi bārıllardı. o da eñ ėyi pʿaḥlava ḥā! o güllünün ōlu çoḫ esgi hā! ėle bȭnkü dünkü dēl yʿanı. dedem bütün servetini ona batırıḳ.

vallāhi dedemin båbåsı ʿantebĩn şėyiymiş, dapı müdürȕmüş dedēm, dedēm. şindi dedemiñ båbåsı ʿantebin dapu müdürüymüş, onnan sōna, dedēm dē bi tek bi ōlanmış. gürpedek ölmüş, båbåsı. malların hepisi buna ġalmış. güllünüñ ōlundan gelen pʿaḳlʿåvanın üsdüne saʿān ġaymā çaʿārdırmış evdē. dörT dene ġız alıġ, dedēm. malların hepisinden altından girmiş üsdünden çıġmış. ʿallıḳ mʿāmeT laʿābı, ʿāllıḳ mʿameT, direk dimek yʿanı. esgiden altına dikme veriller, ʿallıḳ diller ona desdeē alıḳ. bȕ ondan sonamıya güllünüñ ōlūndan gelen pʿáġlʿavanın üsdüne saʿān ġaymā çaʿārdırmış. gėce on ikide uzanırmış, nenemin ådı fåTmáydı,

- fåTma hele bi dene daʿā bıraġ ʿāzıma dėrimiş, hele bi de on ikiden sōna baḫaḫ dadına dėrmiş. hē. ondan sōna bù şėyi yaparmış, ġuduz ʿėlacı ġuduz. şindi köpekler insanı ısırıncı ġuduriy ya. bù ġuduz ʿėylacı da yoġmùş. bù ġoca da ġuduz ʿėylacı yaparmış, birine de vėrmiş, ölmüş adam. dedēm ġuduz ʿėlacı vėrmiş o da ölmüş. ondar da şiḳaʿāT ėTmişler. bunı, cezaevine aTmışlar, ġoceyi. cezaevi de nėrde bilĪn mi? ġurtuluş camısı.

ben orda bi sefer gėtdim, arḫadaşın yanına. güccügdüm, çoḫ oldu bu dedĪme. ondan sonamıya, her allahın günü ḥapise bi tepsi pʿaġlava ḥapise daşiniy. bu seērt pʿaġlavā, hē. anam diy ki,

- develernen fisdıġ gelir diy.

yav, kövümüz olmadıī ḥalda, kövde malları vårmış yav! gürpedek ʿām malın hepisini bitirmiş. ōle ġalıncı o zamanaʿādaḳ biz yėtişdig. bizim sırtımıza bindiler. gendi bėş ġuruş ġazanmamış, ölünceʿāder nası dōduysa ėyle ölmüş, gėTmiş. elini sōġdan sıcā vurmamış. ḥafızmış hā, ġuranı yazarmış, baʿaġmıyaraḳda oḫurmuş, ḥafız, ḥafızı kelam. yeddi ġarın asgere geTmemişler. babamın meslē yoġ, biz de böyüyüncü birez ekeleşinci bizi çalıştırmíya başladılar. ne oḫul ne bi şey; ne ābimi ne beni. ben båba egmeē yimedim heç, baba ekmeē yimedik. yʿanı biz ʿaġlımız yėTTi yėteli heP gendi emēmiz, gendimiz çalışdıḳ, gendimiz şētdik biz. allā şükür zengin dēlim amma kimseye de möhtaş dēlim. yėddi ġarın asgerlig ėTmemişler bunnar yav! teneke teneke altın verikler. biz çalışırıġ cumʿārtesi gelir båbam ikimiziñ de hisabını alır, ġor gėder. bizim elimize bėş ġuruş dēmez. elimizin yüzümüzün boyasıynan biz eve gėderik, kilimcilik ediydik, gele doḫumacılī. cumʿārtesi oluncu şippedeg damlar, ondan sōna hesabımızı alır, ġaç ḳaʿāt işte, cebine ġor, geri çeker gėder.

Metin Numarası	M7
Kaynak Kişi	Kasım Kaygın
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	51
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Meslekler / Kutnuculuk

şindĭ ḫanım ġızım benim yaşım ėlli bĭr. ben onüç yaşından belli tēgisdiliñ içindĭyim. daha evel kilim doḫuma da yābdım, tiriḳōculuġ yʿābdım uzun bi süre. yʿāġlaşıġ on yıldan belli dē ġudnū işiynen urġʿāşĭm. ġudnuculuġ benim yaḫın ʿáġrabålarımıñ işiydi, ʿābdılġādir meggigiliñ işĭydi. ben tiriḳōy bırʿāġdıġdan sōna, bĭ iki sene ġadar boşluġ oldu. onnan sona tegrar bi iş yabmiya ġarʿar vėrdim, ġudnu ġumaşına yöneldim. zincilli bedesdenden bu işe båşladıġ, dāʿa sōna imalatına bāşladıġ, imalatımız ḥalá diwam ėdĭy. gerēg årıl kōnde bi atölyemiz vār, gereg ünaldıda ḥʿasib dürrü cāʿāddesinde bi atölyemiz var. ĭ, bu esnada ġudnuculūñ bidmeg üzere oldūnu fʿarġ ėtdik. heb yaşlı yaşlī adamlarıñ elinde, raḥmedlig memed teymur ʿamcanıñ elinde, hüseyin mekikcinin ėlinde, ġalib şėrbedcinin elinde, yaşlı adamlārın.

işdē yʿanı kör topal geden bir mesleg halíne gelĭgdi. bunù tegrāl nası cannandırırıġ, nasıl ėderig diye düşündük taşındīḳ. tanıtım bıroşülleri bʿāsdırdıġ, efendime sōlĭm, sesimizi duyurabildĭmiz ġʿader yėtgililere sesimizi duyurabilmeye çʿalışdıḳ. şu anda da miyvāsını görük, ėpey bĭ mesafá alındı. gerek belediyemis, gerēg sanayĭ òdamız, gerēk vålilĭmiz; hem şahıslār olarʿāġ, hem ġurumlar olarʿāġ belli bĭ seviyiyē geldik. ġudnuculūa båşlamamız işde iki bĭn altı yılī itibarùyla bėyle oldu. şu anda dā daʿā ḥalá divam ėdĭy.

bilinen altı yŭz yıllıġ geçmişi olan bi ġumāş. dāʿa evel antebdē yaşiyān insannarın üşde birĭ bū meslegden ėkmeg ġazanmış, ėgmēk yimişlēr. gereg ġāzʿāntebiñ merkezinde gereg årıl kōnde gereg irbāmli kōnde, gereg cuba kōnde çėvre kòylerde, he. ʿāḳtobrʿāġda, heb oralarda bunnan çōġ ėkmeg yinmiş. bu meslēn yanı sıra yėni yeni meslegler yapılmış. meselā çözgücŭ, boyacī, mezegcĭ, dʿārʿaġcī ġudnuynan ilgili. ġudnū, çözgücü ʿayrı. bi dōġdor düşüñ, doġdor dėdĭn gimi piratisyeni de vār, göz dʿoġdoru da vār, ġʿalb doġru da vār işdē emvay tüllü dallʿāra ʿåyrılĭy. ġudnuculuġda dā bėş altı tene meslēn billeşmesinnen ġumaş miydana gelĭy.

ipek bize ḥam gelir, maḫʿaralarda gelir. çözgücü dėdĭmiz ʿårḫadaşlarıñ yėrine gėder, kimisĭ ėsgi ʿanteb evinde sōkiy bunū, kimisĭ-adını sen sōle-gendine ʿāyid bi yėri vār orda sōkiy. gevere dėrik çözgü dolabına, ordā çözülŭr, çözüldŭgden sōna bòyanır. buyacıya gėder. boyacī bòyadıġdan sōna, mezegciye gėdēr. mezegcĭ, yumışʿāḳ olan ipē serdleşdirĭr, doḫumiya ḫazır ḥale getirir. ḫåşıl vèrĭr, duvarda ʿåçār, tertiplēr, ġopùġları bʿālar, yʿåpışıġları ʿåçār. işde onūn işi birez daʿā uzun. onnan sonā ġawuġlara çeker, milēf dedĭmiz tʿaḥdaları vardır. o tʿáḥtalarā ipē sarar, şu şēgle getirir bʿāḳ şōrda gōrüysiñ, ona da milef dėnir. şėy, tʿáḥdasī milēf, ėyle oldū gimi ġawuġ olĭy. ġawùġlar da darʿāġcīya gėder. darʿāġcı da bunı desenine görē işdē ḥangi desen çıḫacʿáġsā, bişemeli mĭ meydāniye mĭ, efendime sōlim, mecidiye mĭ, ålaca mī nĭse ona görē tēl tēl sayiynan düzēr, desenini miydana

getirĭr. onnan sōna doḫunūr, doḫundūġdan sōna dā cenderiye göndermēg isdiyen cenderiyē gönderir, cenderiye göndermeg isdemiyēn ġumᶜaşı sādmiya bᶜåşlar.

cendere nēy? cenderē bi çeşid ütü. ġumaşın üsdüne muḥara deseni yapar. he yıḫandī gimi o muḥᶜare ġᶜáybolur. ben ġudnucuyum, ama bēn cendereli ġumaşı sēmĭm. birincisĭ yıḫandıġdan sonā ġᶜaybolĭy, yanı müşderiyē onù satana ġᶜader pallᶜāġ gösderĭñ, müşderi aldī gimi yıḫandī gimi gėri esgi ḥaline gelĭy. ḥalbiki dōal olarᶜāġ sādmayı sevdĭm için bᶜazen cenderesi çōunluġda çıḫĭy, şēyle pallᶜāġ pallᶜāġ dalġa dalġa durur. öbůrü düz, doḫundū gimi durur. he’.

hēbsi zor. bilmiyine hebsi zor, bilene hėr şey ġoley. şinĭ, bůnın hebsini de ben bilĭm tēg başıma yaparım diyen varsa yalan sōler. mesilā çözgůcü, bi teg bi çözgůy biliy, boyamáy bilen bĭki gişi, vār. hebsinĭn dēl de bůnıñ hebsini dēl dē ikisini üçůni bilen vār. ya ben işdē çözgůy bilmĭm ammā boyaynan mezeg elimnen gelĭr diyen vār. ben mezegden doḫumiyⁱ bilim diyen vār. boyáynan doḫumiyⁱ bilim diyen var. amā darᶜāġlamĭynan doḫumiy bilen vār ama bůnıñ hēbsini adan zeye bilim diyen dᶜā ben görmedim.

içerĭni bilĭk. içerĭ nası ōliy, nası yėrĭy? ama piratigdē hēbsiniñ meslē ᶜāyrıdır, hē. çözgüců mesilā çözdů yėrde bi dorāş aşsā ya çᶜaḫal ya tilkicik dėrik, ya çᶜaḫal yapar ya tilkicik yapar ᶜārıza vėrir. işi yōġsa onūnan urġaşsın. boyacī, ēyi ġᶜaynadmassā, duzunu ėyi ādmassa, banyosunū ėyi yabmassā gene sıḫıntı olur. mezekcĭ, ġᶜaysi ᶜaġacınıñ saḫızınıñ derecesinĭ, ᶜayᶜarliyamassā ġāwmı, yanı şů ġadeyife ġāᵛım gōrken belli bi şeker ġorsuñ yā! bu bēyle. bu ġᶜaysi ᶜaġacınıñ saḫızının suda ėrimişi bᶜaḳ şu şişedeki, şu da ġᶜaysi ᶜaġacının saḫızı aha. bunī çòġ ġor, bu ġoyu olursa işe yaramaz. bunī åz ġor, yanı hebsinin ᶜayrı bi şēyi var, özellĭ vār. hē, hebsiniñ ᶜayrı gendine ḥas bĭ görev dᶜāılımı vār. bůnıñ hebsini bilen adam yōġ. bilĭm diyen yalan sōler.

şindĭ ġızım, iki biñ on bėş yılındiyīġ, şu anda emvay tüllü ġumaş çıḫarılĭy. penyesinden dut ipēnden dut poplinnen tut şunusunan tut bunusunnan tūt ġòtunnan tut, ġᶜadifesinnen tut emvay tüllü ġumaş çıḫardılĭy. bunnan üç yüz yıl ǒnce gėri gėd vār mı bēyle bi şey? yōġ. şū esgĭ müzelerĭ, esgi saraylarī gezdĭn zamᶜan ġudnu ġumᶜaşlarını görürsüñ. ǒncedēn bu ġᶜader çōġ ġumaş çeşidi, bu ġᶜader çoġ imḳan olmadī için üretilen belli ġumaşlar, işde buldanın bėzi, ᶜantebin ġudnu ġumaşī, tırabzonun rize bėzi dėller, riziye ᶜayit bi rize bėzi vār. belli bölgelerdē doḫuma yapılĭy, bellĭ bölgelerde ġumaş çıḫᶜarılĭy, bū altı yüz yıldan belĭ ᶜantebde yᶜapılan bi ġumaş. geçmĭşde sarayda pådişahlar da ġullanmış, bunū. özelligle ādlas dedĭmiz ġumaşlarını yanı saten doḫumᶜalarī sarayda padişah, ḥanedanın ᶜaġrábaları ġullanĭy. şu meydaniye dediglerimizĭ sarayda çalışannar, işde ırġadlar o zamanıñ çalışannarī ġullanĭy. alacā da yeresine göre alacᶜā doḫunĭy, şini meydaniye teg ᶜantebde yapılır. öbůri dē teg ᶜantebde yᶜapılīr, alacā ipegli pamuḫlu doḫuma tėg ᶜantebde yapılır. ama bᶜåşġa yėllerde bᶜåşġa doḫumalar da yapallar ona da alaca dėllēr. alaca dėller yaní, hē’.

alaca da işdē ḫalḳın o gün için ġullᶜāndī bėlli bᶜåşlı şiylēr. şini bᶜāzen müşderĭ gelĭy;

- biz dĭy bu ġumᶜāşı diy, ġuru temizleme mi yᶜåbdırᶜāġ dĭy.

ben dē gennine dĭm ki;

- bu ġumᶜāş ėsgiden nası yapılĭysā şinni de ēyle yapılĭy. ėsgiden ġuru temizleme var miydī?

- yōġdu.

- bildĭn gimi bůnı yıḫiycıñ.

ancᶜāġ, ġırᶜavadlarıñ ġutusunda yazar ġuru temizleme yapıñ diye,

- ė ġıravadda yʿāziy diy.
- ė bünnan üç yüz bėş yüz yıl önce ġırʿavad da yōġdu dīm, ben.
ė var mıydı ġıravad? yōġ.
hē, şindi gene yapiylār. mödacılar ġullanīy şindi dē modacılār ġullanīy. ėñ ġullanışlı oldū yėr şalī, fularī, masīya ranır diye ʿåliylar, örtü yanı, ʿáynanın önüne açmiya aliylar. kimisi ʿåliy ġʿafasına göre oda dʿaḫımı yʿabdıriy. şō ʿantebde bi tʿabir vardır, ciyēri ėt ėden ʿarvad, ėti mündar ėden ʿarvad, dėller. ēr bunī ġʿadın ġullanmasını bilīse işe yaradır; ġullanmasını da bilmiysē çapıt parçası, ġʿaldırīr şōra atar. yaní ēyer ġʿådınıñ ėlinde mʿārifed varsā, ciyeri gözēl yimēg yapar, salatasınī yapar, sȭşünü yapār, bilmem nēder getirir sufriya ġör. elinnen de iş gelimiysē misgilim ġʿåra ėti mündar ėder çöpe ʿatar. o ʿårtīġ ād bineniñ ġılış ġuşananın didī ḥásʿab yʿanı, iş bunı ġullanmiya bālı. bünnan çōġ gözel elbiselēr yapanı da gȭrdüm ben bünı alīb da altı ay sōna gelīb,
- yav ben ō ʿaldīm ġumaş daʿā durīy. ben bunī ne yapabilirim? nēdicim?
- bʿaġşa bi şeyden dēşek mi?
diyeni de gördüm ben.

Kalıp Söz ve İfadeler / Dua

āzubesmele çekerīk, hē. ḥayıllı işler ossun işāllah dērik. yanī ben dʿā̄ çōġ, ī, ġurʿanı türgce de ʿarabca da oḫurum. amā ʿarabca oḫumadan ziyāde türgce oḫumiyā tarafdar oldūm için diwamlı duʿāmı türgce ėderim. cünkü ġurʿānı kerimdē cenāb allah peyġamberimize ne dīy, bʿaḳ bu bi emir-acı da ordan ġonuşīm- şindī o ġurʿāni kerimdē peyġamber efendimizē cenāb allah ayetinde dīy kī;
- ėy resulüm ʿānníyasıñ diye ġuranı seniñ dilinde ʿarabca gönderdim dīy.
bʿāḳ, bu nė demēk, ḥanı bīz islāmıñ şartı bėş dėller ya, islamıñ şartı bi ġurān dolusu, bėş dēl. islāmıñ şartı bi ġurān dolusū, ʿanniyasın diye ʿanniycaġsıñ dīy. i bize dē nası ʿanniycıġ bunı? benīm türgce bilīm, he türgce mėʿālini mısdafa kemal atatürg zamanında çevirtdīrmiş, ʿāñnan diye. nė dimek isdedīni ʿañnañ diye.
şinnī onın için ben düggʿanımı açarken, ya rabbi sen ḥayıllı işler vėr dėrim, öncedē ya fettaġ ya rezzʿāġ dėrdīk. yanı sabʿáhleyn rızıġ vėr ya rabbi dėrdīg, hē şinni ėyle dedīm de olīy. dʿā̄ çoġ ya rabbi sen ḥayıllı işler vēr. ḥʿaġġımıza heyillisini vēr, heyillīse işimiz ōssuñ, heyirsizsē ġåssın. her işde, hēr işiñ båşī, heyirli olmasıdır, hē. bismilāh çekerīk, duʿāmızı ėderik, ʿaġşam da gėderken, gene bismilaḥ çekerik kilidimizi vürır gėderik ġızım.

Metin Numarası	M8
Kaynak Kişi	Veysel Yusufoğlu
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	64
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Geçiş Dönemleri / Evlenme

Damat Tıraşı

berber efendim, ʿām şini damadī düyüne ḫazıllarḳan, ėsgiden sʿāde bi şekilde olurdū. şindik isē milled moderenleşdī, jöleden tut ʿālıġ varıya ʿālıġ ʿālā ġadar çaliyoruz. he ėrkēg olarʿaġ. he. onnan sonā esgiden ġadınnarın düyünü normalda olurdū, şindikī ėrkegleriñ saçına bile yʿaldız atıyoruz, yaldız he.

esgiden nēydi mesila? esgiden gelirdī adam, hē, oturullarıdī. damadıñ bbåbası, ʿabisi fílan bi yaḥ' çʿārıllardī. temām mı, bi dāvıl çālınırdī, bi daʳbıḫa çalınırdī tıraş ėderdī ordā. bʿázilerī tabí o zamanda bi påra atardī, damād. damād olacʿā́ġ, berberīn el emē diye para atallardī. ė damad da tırāş olurdu, elbisī gėyer düyüne gėderdi.

şindī ėyle dēyil ama şinnī adam diykinē benim fílan gün dṻyünüm bār. örneg bazar gününe dėng düşī̈y. bazar günü de düvenim ġåpalı oldū için biz ona özel düven açik. ya, nēdī̈g? ʿāyní didīn gimi bayannar nasıl ʿaġsesarı varsā ėrkeglerin dē yåldızından tūt o ʿālā ġadar tut ḥatdā ḥatdā dʿā ireli gėdiylēr bazılarī, bù ruj çaldıriylar, dʿā ireli gėderek. çoġ çoġ çōġ mütī̈ş bi dēşiglig vār.

mesilā fontenteni, biliʳsiñ, fonten dindirmez dē, ȯ, ȯndan sonā siprayíl, onnan sonā şėy jöle, jölden ḥāriç bāġs vār bʿāġs, bunnār, biryantin yaní gene elde. şini günümṻzün genç ġızlarī nası ġullaniysā, günümȕzin de genş dʿamadları årtıġ ġullaniy. āma ėsgiden ēyle dēyil, esgiden mesilā bir ʿayʿåġġabı gėyerdī, mesilā bir normal dā ȯ zamandā bir elbisē pantulon, ēr bolusa darıdıllarıdī, yōġ delbassa dā onù ütüler gėyelerdī. mesilā benim gendi dṻyünümde ben mekāb ʿayaġġabı gėydim. iş geliydī he. neden biliy misin? ėrtesi gün çarşıya çīġdıġdan sōna bu ʿayaġġabı bāʿa lazım. i, iş, ben ikinci parey niye verīm diyē gėtdī̈m meḳab åldım. ben niyāed dē yanı gėydim. ama ben onù ġondura asseydim ertesi gün o ġonduranın yėrine bi dene dā alacʿāġdım, iki masraf olacʿāġdı.

Kına Gecesi

o tepsī, yoġ yoġ ʿantebde de mesilen antebde dē düyün olacʿāġdan evel, ġīz, ġız bı tarafda ġalırdı ėrkeg bù tarafda ġalırdı. ġızı ʿåyrı erkegi de åyrı tepsi gėderdī. tepsi de nė vårdı işdē? biliysiñ ʿantebiñ yėmişlerinden incīr, onnan sōna işde ġʿayísi şu bū… yanı ʿantebiñ gendine ḥas itileri vårdī. ama şindi hebsī hepsī bir bir ḳʿaḳdī. ḥatdá bis esgiden ʿantibe gėderken çēyize bi türkü vardı, meşūʳ bi türküsṻ, antib bunī bṻtin, bunı yaşı admış olan yėdmiş olan bṻtin, bʿaḳ dėrkinē;

ben yarā̈ yābdırdīm
bī̈r gümȕş sinī̈
içinē yazdırmışşım
amān yarīn isminī̈, yarīn isminī̈
yará de gėdmeg isdēr canım

yollar ġuş gimi
åman beyler nası ėdek

ben yāre yābdırdīm
ammān bi̇r gü̇mü̇ş ġaşıġ
içinē yazdırmışım ammān
yār bana aşıġ, yār bana āşıġ
yare de gėdmeg isder gönlüm
yollār ġ‹ārışıġ
aman da beylēr nasıl nasıl ėdēm
nēr‹ē gėdeyi̇m, nāsıl ėdeyi̇m

ben yare yabdırdım
ammān bi̇r gü̇müş dar‹āġ, bi̇r gü̇müş dar‹āġ
darā dā yārim zülfünü
bi̇r yanā bırāġ, bi̇r yanā bırāġ
yare dē gėdmeg isdēr gönlü̇m
yolār çōġ ırāġ
aman da beylēr nasıl nasıl ėdēm
feryād ėderi̇m, nāsıl ėdem

bı türkü sō̈lerken mısdafa abim gimi böyügler, biz de öñde güççügler oyn‹ārdıġ. amā şėy şekilde ġålabalıġ şekilde gelir çibilegden. çibileg çalır şėyle gėdelerdi. şindi̇g allah åşġına ėyle bir ortam göriy misiñ? tepsi dolandırrıġ, hē. esgiden d‹ā bi de şē̈delerdi, portaḫal atalardı, portaḫal. eñ yṻseg yėrden, portaḫal atallardī, nėre ġader gėdēr? esgiden ‹ayānda şavral adam, portaḫal lañ lañ lañ lañ ġoşar. bulamazlar. onnan sōna öbu̇rü gelir,
- nētdi̇n?
öbürü gelir,
- nētdiñ?
getirir, portaḫan admada. ora yṻseg yėre çıḫallār mesilā, ē. hele o yāndaḫı şavral da ġåç‹arḫan var ya! ‹ayānda savral şaḫır şaḫır lom lom he la görseñ, yanı gülmemēg elde dēl, vallāi.
o şėy, ġına gecesi, mesila. ġına y‹aḫılıḳān şē̈ sō̈lerdi̇;

ėy ḥamamcī ḥamamınā güzellerden kim geli̇r kim geli̇r
aḫ ne bilēyim bey efendi̇ günde binbir can geli̇r can geli̇r
aḫ eñ sonunda mısırā sultanı ḫatun geli̇r ōy

bındar şē̈delleri̇, sō̈llerdi̇. ġazaller sō̈lenirdi̇, onnan sō̈nā ġådınnar arasındā. ‹antebin ‹arvadlar ‹arasında eline lēçiy alıllār, çalmiya başlallār, yügsēg yügsēg depelerē ev ġurmasınnār, ḥalbiki ‹anteb türküsü̇ dēyil bū. ama türkü māl olmuş bi türkü. hē. ona derkinē,

ġınayı getīr anēy barmaġıñ batır anēy
üç günnüg mısafırām boynundā yātır āney

türküdē üç günnüg mısafırlıġ ġız içi sōlenir. ama şindiki ġına geceleri üç gün olabilīy, bi ḥafdá olabilīy, bi gün sōna da olabilīy. sırf ġayġılardān ġuraldardan ʿanteb tarihde ġalmış. ama şindig yōġ. he, mani sōlenirdi. mesilā şėle diyelim,

usdamīn gėydigī samanı sarī
usdām seni sōġsuñ al ġızıl ārı
usda parān yōġsa ėdme bu ḳarī
gözlerīn kör olā ölēsin usda
ġʿabīr ġābīr gezesin usda
bùnda toblu halda sōlenen türkülerdī. hē, heb birʿāber.

alágtirig ġāçdī ḳalḳın ḫaşıla
gelīn ġızlār ōturrʿāġ ḫaşıl başına
çifde ġurşun dēysin ezzig daşınā
gözlerīn kör ola ölesin usdā

yanı bù, ezig daşı didī, çırḳīḳ var ya çırḳīḳ, ūrdaki şėy, dāş altdāki daş. yanı dimēg isdedīm ʿā́m esgiden olay buydu. ama şindiki isānar ġayed moderen oldulār ḥatdā ve hatdā ben, o gün telezōn sēyredīm, o ses türkiye mi nēse, yetenegsī misīz, bilmīm. hē, birisi çʿīġmış, badı caḳsın oynīy. ōlum bı yeteneg dēlkinē. işdē, düşün yāv, mayḳıl caḳsın lan. la seni bi sen, bi tob atı var hele oyniyabiliciñ mi? hel sen ġırḫ arazí oynabiliciñ mi? ʿantábá ayid türkülēr yāv veyad da türkiye mal olmùş türkülēr. hele bi ziybeg oyna, ziybeg. başġa bi emrin varsa sōle, anamızın adı ḫıdır, elimizden gelen budur.

Meslekler / Berberlik

usdamıñ adı ḥayri tuncel. ben bīr gün saḳḳal ıslarḳan, saḫalí ıslarḳan barmām şėyle, mísāde ėder misiñ, bıra deymemiş. yanı saḫalı ıslīn yā şėyle, ora kirada mı diye bāʿa bi dene ġafamı vurdu. yanı şunu dimeg isdiy. ėsgiden ahilig dergaḫında mesila isannar yitişillerdī, ahlʿāġ olarʿaġ, bīg olarʿāġ, anne babiyā tōbluma ġårşī. ahilīġ ḳʿāḳdı, cumuriyed tārīne geçildi ve usdalār ėsgi usdalār, bʿazí şėyleri çoġ eyi bililerdī, işde bunın gimī. örneg mesile bis, usduradān tıraş ėderdik, ġʿayiş vardı. tamam mı, o ġʿayişi çalardī çalardī çalardı, mācun vardı. mesile ıstıġā oynardın. ısdıġa şėyi çalalār, ya ġʿaymaması için. he' onūn da, onū da ona beñzer bi māci çalardı. onnan sōna ayrıca da zefīran din bi ilʿac bi zehir vardī, zeferān diyin. onù usdunın üsdüne çalīn migrobunu öldürürdü, o. ama şindikī şėyler almiyum, yanī biz bunı ġullanmazzıġ, şindi şu anda hiç bi yėrde ġullanamazıġ. çünkṻ, bizim usdanīñ almübin boyu, şu ġada ikiye getirīñ şu ġʿadár. usduriyse ġompile fāliyetde olur. yanī çòġ dēşdi.

bī ėsgiden påra paylaşımı nası olurdū? biz müşderiniñ sırtını fırçalʿārdıġ, parey alır ġumbarey atardıġ. cumʿārtesi günü ġumbarey açallardı. ġåç ḳaʿed birigmiş? on ḳʿā̆d. bi ḳʿā̆ bańa verirdi, bi ḳā̆d ona verirdi, iki şērde. årtanı gendi alırdı, esgiden. ama şindi nēy? şindī̆k gişi tıraş oliy, mesilā. ona ayrı vėriy, öbürine ayrı vėrī̆y, bu.

şindik işin orjinalı bi dē köy gimi yirlerde de årtıġ ḳʿāḳdı hemen hemēn. köy gimi yėrlerde ise bʿāzen bù kemal sunal filimleri olur. çōġ' moderen bi şekilde geyinir ya! şinik onnar da hemen hemen biyle oldu. diyelimkinē adam bùra gelī̆y şavral digdirī̆y, esgiden şavrallıġ normaldı. naḫışlı dī̆gdirillēr. onnan sōna gömleg yelek ipek olur, erkeglerde. içlī̆g dėllerdi, hē. gömleg dimez içlī̆g dėllerdi.

Dil-Anlatım / Lakaplar

benim adım, ġambùr veysel ʿām. hē. şū ġåsabımız vār, ayı bilāl. bū var ḳırḳız ġaraġoyunnu, laʿābı. onu bilmessen bilmezlēr. şının adı eşşeg ezed, ġårşıdāki, şùnın adı deve, deve mısdafa; berecigli mʿāmed. yanı bırda bizdē derkinē, bizim ʿanteb toblumundā, ʿantebde ḥayván toblumunā fazla önem vėrmezler. ḥalbuki biz ḥayvannarı ådımızdan dʿāşī̆ḳ. vallai, çōġ çōġ. şē var, it ʿali vār.

Metin Numarası	M9
Kaynak Kişi	Ökkeş Babacan
Derleme Yeri	Merkez / Yamaçoba
Yaş	55
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	M9
Kaynak Kişi	Mustafa Hasırcı
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	72
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anı

ėsgiden köy ḥayatlarındā ġışın, gice uzun oldū için böle, ī, nenelerimiz dedelerimiz toblallardı çolu çocū, hiḳᶜaye annadıllardı. çocuġdum ben, gėddīm zaman böle hiḳaye annatırdı, biz dē dinnerdīg. sankī o da olmùş ḳımı annatıllardı, bᶜazi olmuş kimi annatıllardı. bᶜazi de işde şē yapallardī, biz de dinnerdik.

ceyran yōġdū. köyde neydī? löküs ya da çıra yᶜaḫardıġ, ġış ḥayatına, biz orda bidon gimi zobaları olurdū, ēsgi kȭlerin. onù odun doldurulardı, yanardı. köy odalārı yēn geniş olur. orıya bigāç gelir, yȭssü oynallardī bȕyügler. yüssüg oyunu tēbside, filcan içinde. yanı filcan içindē o zaman neyine oynanırdī? sen ām bi tabᶜāġ fısdıġ vericin, bizē. fısdıġ getiriciñ yiycīg. bi tabᶜāġ üzüm, yanı o zaman köy hayatında bù vardī. yanı fısdīnı bulan fısdıġ getirirdi ya da ġᶜaybiden üzüm getirirdī. orda oturullār, fısdıġ üzüm onı yiller. köyün başġa neyi vardı ki, ne miyva ne şey. kö nedici? bāsdıġ, tarḫına didīmis, dadlı dilimli geni, cevizī, fısdī, üzümü, menengişi olurdu. köylü bunı igram ėderdi. ni igram iderdī? biz köy hayatında, miyva da gelīy, çayı bilmezlerdī çay da gelīy. yōrd da süd gelirdī.

Mehmet: o ġadēr önemlidikinē kelle bişirillerdī. kelleniñ dilī eviñ rēyisine sᶜāġlanırdı. dedem onun uçun bi sēr de yengemi dögüydī, nerdesē, niye saġlamadıñız diye.

Mustafa: şindī, ėn çōġ ėrkeg ġonuşur diye. erkeg eyle ġonuşmalıdı.

Ökkeş: köyde o geçerlī.

Mustafa: saᶜā sȭlim, bundan bėş sene önce, bir badırıccı geldi, masa açıcam, ġadın gēldi, yėre oturdu. ben didim, yāv! ġadın yire oturdu, yimē yidi. ġocası masıda yidi, gendisi yirde yidi, ȭlīydi. dülüg kȭyünde bi arḫadaşım var benim, adam köylü anam babam. tandır egmē yapallar. o gün de didim

- ᶜāli yav, benim canım didim tandır egmē isdiy didim.
- valla haci ᶜā, ben yiyemīm didi. bilin bizim avradlarıñ işini didi. anam ırāmadlıġ yapardı biz de yirdik.

köyde egmēg yapan ġalmadı ġızım. sabēn şini ḳaḫıḳ da ama sabēn altısında bi şey edim diyen ġalmadı. dᶜā da şeyle diyen ġalmadı. köyde şērliden dᶜā efendi oldu. hazır eg'meg gidiyo şērden, tāam mı onu yiyolar. çaylar yiyolar. bosdana kim gėdiceg? evin reyisi gėdsin baba, iki dene ᶜamale dud. bᶜāne yā diy, ben evde çalışīm diyo. evel eyle bi şey yoġdu, baḫıñ. evel köylü vardı, bùnnar sabáh ḳaḫardı, sabá ezeninden önce sözüm oña, aḫırı temizlēr, ḥayvánı temizler, ḥayvánnarı çȯbana teslim edē, onnan sōna yime ḫazıllā, evin reyisi gelir, çocuġlar kimse, tallıya gedmiş çalışiyollā, onın yimēni yapar, onun rızını alır, bi desde su alır, bi dāa gider. orda birez çalışır. herkiş yimēni yimeli, onnan sōna tobliyib gelmeli. ᶜaḳşam evde ḫazıllıġ yabmalı. suyu geline suyu içeri almalı. şindi eyle bi şēy var mī?

Mehmet: bizim köyde ḥaci abi, seniñ annadıġlarınıñ dā bires çōġū dā divam ėdiy gibi.

Mustafa: āz, ama az.

Ökkeş: ėsgi ġadınnar, gençler yabmiy.

Mehmet: dā ḥalen sabāları egmēg yapiylār. sabáh sāad bėşe ġahiy, ėgmeg yapiy. ġalın ėgmek var ḥaci abi. melengiş olur, içindē. abi bi lezzed ki!

Ökkeş: ipey oldu ġoşluya gėtdim, bizim köyün berisi. esgi annatdī, ī, ġadın, ḫanım dezemin annatdī hān benim de damadın dedesi nenesī. ezdi, āltev diller, ālt evde iki göz evleri var, alt ėv dillēr. şini altev didiklerinde ḥayván besliy.

- biz didi bùrda oturduġ, burda yaşadıġ didi. sabān ḳaḫıġ da ben bazlama yabmaliydım didī. buray, ḥayvánnarın altını temizlemeliyim didi. ḥayvánnarımızı sāmalıyım, ḥayvannarı dī şiye salmalıyım, daġā didī. ona yıḫanmalī didi, yaymalı didī, bilmem nire gedmeli bilmem ne… tallıya, şurıya buriya gedmeli… ī, şindi ōlum öggeş yōġ hēç yòġ amma dėdī.-bi ġacī bi ġocā bi de ōlu var.-şindi dėdi hēbsi ʿantebden gelīy, ayʿāmıza, somun da gelīy, miyvamız da gelīy, şu da bù da hebsi gelīy.

i şini altev didī yanı onda altev didī nēy? işde tobrʿāġdan ġapanmış, üsdü onu lolamalısıñ. ġışın da oliy ki ʿāġmasın, he ʿāġmasın diye. e şindi hebsi beton. ha beton oldù sʿālıġ ġalmadı, o tobraḳan sʿālıġlıydı. her şey güzeldi, dʿāşdı, sícʿāġdī.

Mehmet: didemgiliñ árḫa odasında yanı bele kerpik var ya, esgi ev var. normal odada yādmīm ben, valla otē odiya gėdim yatimkinē sabáyen ḳahim, gidīm. yorġunnūġ, sitres, bi şey allahın bi hegmeti. ha, òcʿaġ da var orda, bʿazen egmeg de yapiyler orda.

Mustafa: ocʿāġlıġ dersin, ocʿāġlıġ. dėller, bizim anteb dilinde. ocʿāġlıġ dendīnde ateş yanmalı, yimegler bişmelī, süd ġaynamalī, orda o süd çalınmalı… i şindi hēbsi, elektironik. südü ġoyīy, fişe dʿaḫīy, iş bitiy.

ben çocuġdum, deri yayıġ, dayımıñ arvadı, otururdū deri yʿayıġ olur, yanı yannıġ, biz yannıġ dillerdi. o deriye yannıġ he yannıġ diller. böle şʿāġġıdı şuġġudū, şʿaġġıdı… onù yaymalı ki onnan yʿā çıḫarmalı. he onnan yā çıḫaracaḳ.

Mehmet: ḥaci ʿabi sizdē babayıñ yanında çocū ġuca almʿaḳ ʿayib miydi?

Ökkeş: ʿayıbdı.

Mehmet: he, bizde de çōġ' ʿayibmiş. yaní bir babā, çocunu babasının yanında ġucana alısā abō ġıyamad ġoparmış.

Mustafa: he, alaman. atıcāyitdi, ō. ben şinī şi ʿaġlım ossa cihāled derim. şiniki ʿaġlım olsa cihāled dirim. ben niye ġızımı alamadım? ben de ġızımı alamadım. bu babíya ḥasred ġaldī. bù benim çocūm yāv. allā aşġına, babayi sevgi görsün, anne sevgi görsün. ne dimeg çocuġ senin yāv. çocā mʿāhanʿası olmíyanın sevgisi olur mu yāv.

Mehmet: biz diy, anca diy yatʿāġ odasına geşdīmiz zaman çocū alırdıġ ġucamıza èyle severdig, diy. babamıñ yanında sèvemezdim diy. çocuġ orda ʿaġlardı diy, hüngür hüngür ʿaġlardı diy, elimiz vuramig, çocuġ susduramazdıġ diy. babamızın yanında çocā elimizi vuramazdıġ diy.

Metin Numarası	M10
Kaynak Kişi	Hasan Erdana
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	50
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Meslekler / Ekmek Yapımı

yo köylü dēlim ben. temām baş üsdüne yōrum. ḫamur yōrmadan mı başlīm? temam ʿām. şindī ünce ḫamurīn suyunu ʿālīḳ, onnan sonā geregli oldu ġʿader mayasını vurīġ. sodasını, onnan sonā ḳarbonad didīmiz, şekerini vurīġ, ondan sona yōrma şėyine geçīk, makiniye. ḫamırı yōrduġdan sona yumʿāġ olarʿāġ kesīk.

unsuz ḫamur mu olur? onnan sōna, dınnʿāġlīġ. bişirme ondan sona bitdigden sonā. diñnendirīk. tåbi ḫamırı yōrduġdan sona, hemen şī olmaz. mesila, tahminim om beş yirmi dʿaġġa ġʿadár ḫamur diñleniy. çünki diñnenmesi lazım, o maya fīlan özeşleşīy yā, ḫamur yōrduġdan sonā. bi middet diñnenmesi lazım. hemen hemen, lʿaḫmacun ḫamurı ʿaynı. aynī ḫamurdan ġullanīm saten. onīñ ayrıyeten bi şeyi yōġ yanı, ʿaynı, dēşmez. ġʿasdim aynı.

Giyim-Kuşam

pontil, saḫō. beline ġuşʿā, ʿabaliyi bʿālallardī, esgi ʿarvadlar. he, benim babam gēnç vifad ėtdī. esgiden ʿām ḥaci usdanın didī gimi pontüli gėyellerdī, saḫōlarını gėyellerdi, ġışın. ġışın, yazlı ġışlı ḥaci usda bilir esgi insannar, bėline ġuşʿā bʿālallardī, ben dā ḥatda vardı. bizim íḫdıyallar ḥalā bėlinde ġuşʿāḳ yazlı ġışlı, çeked gėyen var yazlı ġışlī. o sicʿāġda bile adam çeketi gėyīy. saḫo dėlle, he saḫo. şaḳbasını daḫʿāllar, bı şekilde. esgi isannar nėrde yāv?

esgi adamlar sʿālıġlıdı. yāv benim dedem vardı, ḫarıl ḫarıl ziytin yānı içerdi, bardʿāġ bardʿāġ. ben azıcıġ bi ġaşıġ geçen gün ōsüriydim. ōsürē yaḫʿalandım işde, ōsürdüm ḫaci ḫabarin var, arvad bāa didi,

- yōrum accı ḥasan didi, bi ġåşşı iş de didi, ġırdlʿān delī yumuşasın didi.

ya ben bi ġaşşī safram ḳʿāḳdı yāv, safram ḳʿāḳdı ya ben içemedim. içemīm de, ḥala içemīm. bı esgi adamlar nası içiylēr, nası ėdiylēr bilmīm valla.

yav ben mesilā, işden durduġ. ben şiye gėdmişdik usdā, biz bitişigdē ġåsab ʿarḫadaşdan birāber tutduġ ōzėline gėtdik, piskiledde. piskiletin de tekeri patladı. ʿāşam işine bʿåşladılar, saʿād üç oldū, dörd oldū, bėş oldu, altı oldu ḥasan yōġ. ḥasan geldi, ōzėlinnen piskileti yite yitē. ōzelinden geldīk. şişi ėline çēgdi, o ġasab ėline masadı çēgdi, o ōluna, usda dā sōrme balcan fīlan sābladīmız şişi çēgdi, yanaşdī bāʿa, heç unudmīm. dövdü yōrum eve getirdi, bi de evde başladı. yāv neler yā! onnan sonā,

- ben gedmiyecēm dėdim.
- niye didi, babam?

eve geldim,

- a bēyle bėyle didim.

ʿāzım fīlan da ġanamışdī.

- hele yeri gėdek, seni o usdan nası döverimiş didi, bubam.

gėtdik tam düveniñ içine önce ben girdim. bubam ʿarḫada, depī vurdūnan düvenin önünde yüzün ġuylu gėtdim. ben çalġın kimi oldum, şī̈yle. şiyle dönmeme bʿāġmadım, bi de orda babam başladı. heç onı unudmam, hēç unudmam. eved, meḳanı cenned ossun, ellerine sʿālıġ. yōsa…

Metin Numarası	M11
Kaynak Kişi	Mustafa Hasırcı
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	72
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Meslekler/ Beyran Yapımı

ben ilkoḫul bitirdim meslē girdim, ġaş sene? on bir yaşında diyelim, on bir yaşındā. on bir yaşından belli ben sabáh uyḫusu görmedim. sabahın bėşinde ḳaḫarım. dā sona birez dā gelişdigden sabahın üçünde ḳ‹āḳmiya başladıḳ. biz de hem paġlavacılıġ hem kebābcılıġ hem de beyran olmiya başladı. asgere gidenā̆der bi imam ç‹ādaşda bi çavışōlunda çalışdım.

asgerden geldigden sona imam ç‹ādaşda başladıġ. yedmiş bėşde allah nāsib ėyledi, bū tāmis ġ‹āvesinin bitişīne düġġanı aşdıḳ, girişdē. yedmiş beşdē işcimenlig yapıyorum. hem sulu yimek hem kibāb hem beyran vardı. tabí işde on senede beyran birez dā başa ḳāḳdī için, biz sulu yimēgleri tergedik. şini ne? beyran, kebab, l‹aḫmacun.

şī', ėtimiz geldi, baḫ bi sa‹ā̄t evel geldi. etimiz kemikli etdi, onùn bazı pisliglerini alırız, kemiglidir ama. ḳazana atarız. ḳazanda iki sā̄t ġalmalı, sōuġ suyun içinde. onun ḳanlı suyunu, ilg önce pis sularını dō̄gdügden sōna ocā atarız. su dolu, köpū̄nü alırız, biz kep diyoruz dā, kepirini alırız. onnan sōna iç yāmız var, iç yā. onù da gedeken arḫadaşlar ata, ‹aġşama ġısallar oc‹ān altını. sabahın dörd buçuna ġadar, yanı nerden b‹aġsan on iki s‹ā̄t on üç s‹ā̄t bunın altının yanması lazım, ġısıġ atáşte.

sabahleyin geldīmizde, ocān altını söndürrüz, yānı alırız, o sıc‹aġ suyu taşırız. o ġazana ‹aġdarrız et suyunu. onnan sōna ėtin sōumasını bekleriz, acı birez sōġ su ilave ederiz. etin gemiglerini çıḫardın, işde ġılcal damarlarını, piz atılac‹ā̄ġ yėllerinī̄, yanı insanın yimiyeceg yillerinin hebsini atarız. onnan sona belki görmüşsündür, ēdleri düzeriz, sebāhdan servise ḫazır.

hatda tabí övünmeg gibi olmasın, biz meslēde zevkinin deyerine geliyor. geçen ḥafda cuma günü iki bey bi ḥanım efendi gelmişdī̄. adam seneler önce bi yėrden beyran yimiş, antebin içinde bù dışında dēyil. adam ḫuylanmış yimemiş. bu hanım efendi dē,

- bey efendi beyim dedi, sen de yi.
- ben yimem didi, diye sō̄lemiş.

sona biz onnara vėrdigden sōna bi ġaşıḳ alıġdan sona,

- bi tene de bana vėrin didi.

o zaman hisabı da ben alıyordum,

- yāv abi didi, özür dilerim, ben dışarlıyım. ben bi dā bu yimē yimem diye söz verdim gendime, ama burda yidim didi. ne ġoḫu vār… ayrı bi lezzed var didi.

ben o adama didim kī̄,

- ġardeşim bāḳ, isdēr ō̄redmen, isder ev hanımı, isder imām, isder ḫoca, isder mesleg yapan kimse önce işini seveceg, sōn müderi seveceg. benim meslēmizde, ben meslēmde önce işimi seviyorum, müşderiyi seviyoruz. müşderi memnun oldū zaman şu verdī̄ paradan dā hayıllı didim.

Metin Numarası	M12
Kaynak Kişi	Halit Gümüş
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	21
Eğitim Durumu	Üniversite Mezunu

Metin Numarası	M12
Kaynak Kişi	Döne Cinpolat
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	28
Eğitim Durumu	Lise Mezunu

Geçiş Dönemleri / Düğün / Kız İsteme

Halit: Adınız, ne iş yapıyorsunuz?

Döne: Döne Cinpolat, avrat berberiyik biS.

Halit: Evli misiniz?

Döne: nışannıyım. kele anam işTe elimizden geldînce ġonuşuyoḫ. herkesin kendi kökeni var, toprā var. bu da benim kendi kökenim, kendi torpām. doğduḳ, büyüdük bunnan da gediyoḳ zaten. başġa gedecek ġapımız mı var şu saátTen sōna? herif ellerinnen başḲa gidilecek yer yoḫ artık bize. bizde eyle demişler, doğdūn yerden şu saátTen sōna doyduğun yerdir, doyduğun yer olacaḳtır. bu da artıḫ herif elidir avraT için de.

Halit: Nişanlınızla nasıl tanıştınız?

Döne: yanı bizim düvene bi dene avrat gelirdi, bi gün geldi dedi ki ām,

- biz dedi, dölümüze dedi bi dene avraT báḫíyḳ dedi.
- ha dedik sizin uşā mı istīniz dedik?

hanı onnar da farḳlı ya biz aynı dēlik çünkü.

Halit: Gaziantepli mi?

Döne: yoḫ onnar maraşlılar, o da ökkeş zaten adından da belli. bulduḫ birbirimizi. neyse, geldi beyle oturdu düvene. dedikine

- biz dedi aríyḳ dedi, beyle sarışın ossun, renkli gözlü ossun.

anteplilerin hepsi de ėyleler ya. asılları öyledir, şimdikilerin hepsi melezdir, ġarışıḳlar bizler gibi deyiller. derken oturduḫ, dedimkine güldüm, ben de şaḫa edicīdim gendine. dedimkine,

- benden ėyi avrat mı bulucuñ? dēzze gel beni al dölünüze dedim.
- dedikine hē vallaḫ dōru deyin, senden ėyisini mi buluceydik dedi. gelek anam gelek dedi, bi ġāvenizi bi çayınızı içerik dedi.
- dedim ben saña şaḫa edicīdim, gerçek dēldi dedim.
- yoḫ dediler, bu işin şaḫası yoḫ artıḫ, biz dedi dölümüzü alıcıḫ, gelicik dedi, oturucuḫ dedi, siznen annaşıcıḫ dedi.

Halit: Siz ne tepki verdiniz?

Döne: gelin dedim anam ne dicim. anamın da båbamın da ḫaberi yoḫ, ben gel dedim.

- tamam dediler.

anama nası deyicīmi düşündüm, anama ne deycim ben şimdi? ām anam da beyle ġonularda āzıma eder yānı, şimdi ġollamıyorum ama eder. e båbam desen, abāv tavandaki demire asar, sıḫıntı böyük. dedimkine,

- hele şo uşān fotoğrafına baḫım, kim gelici? in mi gelici cin mi gelici? nāsı bi şey gelici? bir de baḫdım ki, gör boy post tamam. dedimkine bu uşaḫnan bu iş geder. çoḫ yaḳışıḳlıydı. ġara gözlü, uzun boylu ġara yāz deliġanlı dediklerinnen. nāsı beyen miyim? aḫşam eve geldim, anama nası deyicim? düşünüyom düşünüyom yol yoḫ. derken anam bize bārıyo mutfaḫTa. diyokine,

- bi bulaşıḫ burda ġalmış, şu şurda, bu evin uşaḫları ne iş yapıyo? siz nāsı ġıSsınız, avraTsınız?
e sayıyo. dedimkine ben de, tam yėrinde de geliy,
- yav esas da gėdim de artıḫ ġapımı bulum, dedim. senne dövüşecēme herifnen dövüşecēm dedim.
- nası, dedi.
- ya ana dedim bōn böyle böyle bizim dedim aha avraT geldi dükkana, dezze dedim. onnar dedim uşaḫlāna ġız baḫíylarmış. ben de dedim şaḫa edicīdim, gel beni al dedim. e dedikine senden eyisini mi bulucuḫ? gelek alaḳ dedi, dedim.
- töbe estağfurullah dedi, bu işlere de mi sen ġarışTıñ dedi.
ḫaneyi yedik, laf, söz yedik. neyse baḫdım bu kez ḳızlar kerc ediyler bā, taḫlid ediyler anam taḫlid.
- neymiş de gediciymiş de herif eli neymiş de. he he bulup seni kim isteyci dediler. sen çirkinsin dediler. kim bulur seni dediler. dedilerkine sen ġıssasın, göbekli kilolusun.
- e dedim anteP avradıyıḫ, köfdeyi gözel yruruḳ didik, işli köfdeyi yaparıḫ dedik, yuvarlama bilirik dedik, kömmeyi yaparıḫ didik. daha ne ėdicidik anam? ėrkeyiñ ġarnını doyurursañ eñ iyi avraT sensin.
e onnar da mařaşlı ya, mařaşlı olduḳları için onnar da yirler anam. biz yidirrik onnar yirler. iki taraf birbirini buldu dėdim. nėyse anamızı ikna etTik. iş båbaya geldi, babaya ben ġarışmam. o işe analar baḫar, anamızı saldıḫ babaya artıḫ. nėyse oturduḫ,
- herif.
- hı söyle avrat.
ġonuşiyler ben mutfaḫtayım, duyuyom gitmīm içeri, ayıpTır çünkü dinnenilmeS. nėyse,
- e nōldu avraT? de derdini?
- ya artıḫ geldi ġızıñ yaşı, geçiyo. öteki uşaḫlar böyüyo. e bunu artıḫ gözden çıḫaraḫ. bunu artıḫ bi yere yamayaḫ, bi ġapıya yapışTıraḫ dedi.
o da dedikine,
- niye kim geliy?
- bėyle bėyle bizim dükkana bi dene avrat gelmiş, bizim ġızı çoḫ beyenmiş. o da getmiş mařaşlı ōlanın birine demiş. oğlan da işde boylu boslu gözel yaḳışıḳlıymış. öyle demiş avrat, biz daha görmedik herif görücük.
- gelsin bi çay, ġāve içsin dediler.
nėyse baḫTım båbamın sesi geliy. tabi ben zilleri daḫdım oyniym. yaḳışıḳlı oğlan hele beni de bi beyendi mi yeme de yanında yaT, o saátTen sōna. beni görmedi ama ben beyendim onu. añgeslek bėyle bilerek yanı. bilerek naza çekiym gendimi, bir edalı bi işveli, derken üç gün sōna çārdıḫ eve. naza çekTik ya gendimizi gelmediler, çārmadıḫ. geldi nėyse oğlan bir içeri girdi, ėndam yerinde, boy pod yerinde, dersin bir seksen beş boylarında, bir de gėyinmiş simsiyah, ġaraları da geçirmiş üstüne;
- oh mis dedik.
dedimkine;
- ya rabbi elsümme, elden başḳa bir şey gelmiy. e ben neyim, bir seksenlik bir doḫsanlıḳ oğlanın yanında?
ben bir elliyim, bi buçuḫ metrelik boyum, küp ġadar bi şeyim yanında. neyse aldım ġahveleri elime, gidiyorum ama sallana sallana bėyle. sanki dersin zelzele olíy, eyle ki gediym yanı. çünkü niye bizde ġaynanalar yere sağlam basanı severler bes. bėyle basdın mı zelzele olmalı yerinde. derken girdim içeriye, bir baḫış atTım ki gözler de yeşil ya gösteriy beyle. renkli gözlülüyün verdiyi

edaynan girdim içeriye oğlanı vurdum ġalbinden. nėyse geldiler gėtTiler, gahveleri verdik, sōpet etTik. her şėy ġonuşuldu, edildi, gedildi. oğlan eve varmış,

- ya bu demiş ya da başĶasını istemem demiş. ben demiş çoḫ beyendim.
- oğlum baḫ yer uzaḫ, ġız ġıssa bu iş olmaz.
- yoḫ demiş yola gidecek benim, yolda da gelecek o benne, size düşmeS bu demiş. illa da olacaḫ demiş, Döne'den başķasını istemem demiş.

dedim,

- canını yerim senin Ökkeş'im. çünkü niye anasını atmış beni dutmuş. zaten erkeyin hası anayı atıķ avradı dutandır. öyle çünkü üç gün sōna ölecek gidecek, bi ayā çuḫurda ġaynanamıñ.

Metin Numarası	M13
Kaynak Kişi	Meryem Taş
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	42
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Günlük Konuşma

bugün ḳaḳtım. kalḳamim gene yatak beñi çekiy közlerime daǵ kibi büyüy, bu işler ,başım aġriy, dilim aġzımda dönmüy. sahı döşüme biri oturup bellim guluncum gövdem gırım gırım gırıliy. kasıklarım batiy, gafamın içinde sanki bir gaz ocaġı yaniy, galaycı körüğü gibim. keh keh kehlim mādem yüreġim duşiy yanım zonkliy taǵ kibi şişim zangur zangur zangurdim.

vallahi halım hiç yoġ beñim. kalkamim ne etsem ola ben kele ayşe bugün hiç halım yoġ. vallahi bir sürü işim var işimi tutacak halım yoḳtur. işler közüme taġ kibi büyümüş yün dökmüşüm öle duriy. salça yapsam yüñlar üstüne gidecek kötü olacak içinden gıl gıl çıkacak ne edeceġimi şaşırdım zamansız oldu. alım halım olsa keşke halım da yoḳtur başım puleniy belim tutmiy dilim aġzımda dönmey döşüme biri oturiy kuluncum kalḳmiy gövdem ġırım ġırım ġırıliy kilomdan alacaġım ḳalmamış hangi işimi tutim bilmim bir günün işi bir günün üstüne tekrar biniy ne yapam şaşırdım nası yapam bu işleri ben.

ŞEHİTKAMİL

Metin Numarası	ŞK1
Kaynak Kişi	Mehmet Ali Ağbulut
Derleme Yeri	Bağbaşı Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anonim Şiirler

ġızım beniki hēP dînеme örgenme. ben baḳ, báña kimsē… ġızım båḳ benim båbam derîn bi adamıdı. aşıġlar geliridi, burıyā atışmaġa gelirdî. çalıb sōliyennēr gelirdî, î herkes yanına gelirdî, dînerdim, ben. yanî ben kimsiyē báña bir ḥárf örged dēmeyigim çoḫ şükür. her şēyi ben báña ōrenîm. yanī sáñā bi şey sōlesem, asgere gėdinciyē ġadani ben mātemātî de bilmezdim. baḫ, sáña şuñu ġonuşîm, faġad ordā bi ōrgendim. bir merkezde elimden dutacaġ kimse yōudu. bütün bōlūñ hėr şėyine ben baḫardım, her şėyine ben båḫardım. i cenāb allah sāer işde birēz tezēke vėrmiş, olur yā, ámme şindi tabi dāliyō, dāliyō.

şindî, pir sultan abdaldan genē sōlüyebilirim. şinî bī didîm bına benim şîyim yòġ, yanī çalkeş, mesilā ġaracaòlan. baḳ mesilā ġaracaōlan nėriyi gezmiş, baḫ antibi gēzmiş, nė dimiş;

bāġı dümdik yoġū düze
meleg köyü ġarġ olmış güle nergizē
artı çoġ urġadıġ gözel bir ġızā
ēydirmiş semzentili görünür

dimiş. yòġ efendim, osmaníyalı. ēm, āntibde çoġ ġalmış, há.

ġılcan dėller şu kōñ sırasī
rasaf söker benim gögsüm yarası
baḫıda çoġdu ġaşı ġarası
sáña dirim sáña èşsenē ġuyu
beş deriden aḫar ḥalebiñ suyū
tilbaşar ėlinde şol ėkizġuyu
edebli erḳannı yol görünür

gedē varsa gür olur yarı
sazġınıñ gözel saz alı beri
bugün ġoñāḳ yėri nafaġ
…
ġırād yol inē aşdıġdan sōra
dizgini boynuna düşdügden sōra
ā suyun körpüsünü geşdigden sōra

uyuma ey deli gönül uyuma

lā́hiyadan aşā neler görünür
sāmış ġoldan heb sarı gėymiş
ġarşıdan dālar görünür

yanı maraşa ėle geşmiş. yanı şindi efendim çȯġ yeri var dā işde bʿāzilerini, İşde dėdīm gimi şindī bī şōġdan dīnedīm şėyler benīm, çocuġlūm dīnedīm şėyler. ōna sōra ben bȯnnarı, şoşuġluġda dīnedīm şeyler benim. ėlime yanı ġalemi almış dā́lim, ġalimi almış dā́lim, ġafámdeydī. şindī bʿāzi deyimleri unuddum, ġızım. mesila bāḳ, pisuldan abdal der, nē der bāḳ, dīyne seña bi mesel deyīm,

ḥatirden gȭnülden geçici olma
yidīñ başına bi ḥál gelīse
onı yazan sazıcı olma

meclis tārif olur kelamı diyne
ėl iki sȭlesiñ sen de biri sȯle
elinnen gelise iyi gelir
her aşıġdan deyīmler var dā ben çȯunu da unudiyim. yanı şindi övel çȫġ dīynedim. şinni dėdīm gimī, hē, hā́ båbamıñ ėvine gelirdī. aşşıġ gelirdī, kȫy de toblanırdı o zaman bēle televzōn şu bu bi şėy yȯġdū. işde herkeş dīynerdī, şārī sȫliyenner gelirdī, işde şunnar bınnar gelirdī. bėş on parā işde dīynerdīg bınnarī dīynerdīg. emmē ben işim yȯġ gücüm yȯġ aşıġlar gelīr, şu bu gelir ḫızmád ėderim ben. yanı üç günē bėş günē adam hėç ēsig olmaz. işdē herkes köylüler birikīr, sāda solda gelillēr işē yanı dīynerdig bȯnnarī, dīnerdih hē.

Metin Numarası	ŞK2
Kaynak Kişi	Mehmet Ali Cansız
Derleme Yeri	Karacaburç Köyü
Yaş	91
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK2
Kaynak Kişi	Eşi
Derleme Yeri	Karacaburç Köyü
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Takvimi

Arap'ın Devenin Karnına Girmesi / Köz (Cemre) Düşmesi

Eşi: esgiden kerván olurımış. bo̅le vesēt filan yoḫ, ulaşım şarTları yoḫ. bù kervan da alışveriş yapiylar yanı alavere yapiylar. işde o günüñ şarTlarına göre mal satiylar, mal aliy, ġazanç yanı ırız dávesi. şubatın biri dėyinci, adam o araP kervanna yola çıḫiy. çıḫarḫan babası diy;

- ōlum diyi, ḥava da bo̅le güzel gidiyi. güneşlik hēr taraf bir gül gu̅listān ġımı, yanı sōsa da yanı ḥava iglim şarTları gözel.
- ōlūm bu ḥaváya güvenilik yola çıḫılmaz diy, gel geTme diy.

ōlan diy ki;

- yav baba diy, ben yola çıḫacām, ben kervanım düzdüm diyi.

babası ne ġāder israr ediyse, ōlan çıḫiyı. çıḫarḫan babası diy ki;

- ōlum díġġat ėt! sen çıḫiyın çıḫmiya e^{y}ēr ġara tipiye yaġlaşırsan, yaḫalanırsañ, darda ġalırsañ diyi, ġara lökün ġarnını yar, onun ġarnında gir diyi. ġorḳma diyi, alla^{h} seni esirger, diyi.

ē bùnnar gediyiler işde. üÇ gün beş gün, bi hafda… hēr nēse yola gērēken yolda bùnnarı tipi duTiyi, ġar! bùnnar ġarda ġaliy! artıḳ develer müveler çöküy, ḥayvannar. bù, ġara lökü yariyi, ġara lökün̈ ġarnına giriyi, ʿareP. on ikī gu̅n bir o̅len bù devenin ġarnında yaşiyi, sōḳda. onikun̄ yātdan sona o̅len üzeri işde çıḫiyı ḫı ḥavalar gözēl, artı her tarafdan ġar ėrimiye başlar. cīl cīl sular… abiyí, ḥava şarTları gözel, kevran ġalmiyı, kevran ġompile ġırıliyı, hepisi öliyi yanı.

ē, bù, o zaman bi hēbēsi var. hēbesi omuzuna atiyı, evine geliyi. evine geliyi, diykine ḥanımınā, iki evli areP, amcasının ġızı biri de yabancı bi ġadın; onnan evlenmiş yanı. amcasınıñ ġızına diy ki;

- ġız ḥanım, ben evden çıḫana ġader, çıḫalı diyi, ġaç gün oldü?

ḥanım diy ki;

- ne biliyim ben diy. ben seniñ, onün̈ mı sayıyī̇m, diy. biġaç oldūydu sen gėdeli diy. ne biliyim ben diy.
- pēkey ḥanım, diy.

öbür ḥanımıña danışiyi;

- ḥanım ben evden çıḫalı ġaç gün oldu?

diy kī̇;

- bēyim sen evden çıḫalı, on iki gün bir o̅len oldu, hē.
- pekey.
- bù on iki gu̅n bir ölen nasıl geşTi? ḥavanıñ şarTları nasıl geşti?
- ben diy, deveniñ ġarnına girdim, dışarıyı göremedim, tipiye yaḫalandıḫ.

ḥanım buña annatiy, diy ki;

- herif, sen evden çıḫalı on iki gün biȓ ȫlen oldu, diyi. (işde o günüñ ġaç gün ġar yādiysa, o ġaderini tam olaraġ bilmȋm de duydūmu sȫlik, diyelim.) işde diy, sen evden çıḳdın ġar başladı, sen yedi veya sekiz gündür tipidēdin. ondan sonā ḥava açıldı, bȋ açıldı, bù bulùTlandı.

- e nası açıldı, bulùTlandı?

ġalan günneri de tek tek sayiyi;

- bùña diy, hērif işde filanca gün şù ġader ȫlene ġader güneş oldu, ondan sōna buluTlandı, gece şù saʿatden sōna ayazıdı.

- ē, diy, ḥanım sen bunnarı ne bildiñ?

- ē diy, bēyim sen yola gėdinci, ben yatamadım. sürekli dışarıya baḫdım, ḥavanıñ şarTlarına baḫdım. allā ėTmiye öldü mü ġaldı mı gelin mi deyin yoluñgu gözledim. ben bunnarı bundan biliyim, diy.

o zaman areP amcasınıñ ġızını yolluyù. diy;

- sen bugüne ġader benim ḥanımımıdıñ. amcamın ġızısın, bundan sōna sen benim anam bacımsın. sen geT babayıñ evine diy.

ötē ḥanımınan yaşamıya başliy. bȫle yaşam devam ediy işdē, şubatıñ yimbirine mi nē?

tam olaraġ ōnū dā bilmim dē yimbiȓine olacaḫ, ilg cemre düşer. cemre didȋ yanī suya kóz, ḥavıya köz düşer, torpā köz düşdȗ dėller. atalarıñ sözleri bunnar! cemre düşüyȋ, önce ḥavıya düşüyi, onnan sōna toPrā düşiy, ondan sōnā da suya düşiy. ortā suya düşiy, eñ soñ toPrā düşiy. mardın ilg ḥafdasına soñ cemre düşer. ō düşdükden sōna havanıñ şarTları ısınır. biȓ canlı darda ġaldī zaman dāda isdedȋ yėrde yatar yanı ölmez. ʿarebin dʿavesi bȫle.

Evlenme / Kız İsteme-Düğün

övelcē işdē,

- kimiñ ġızını isdiyēk?

artī ūlaġ vērirdȋ.

- kimiñ ġızını isdiyēk?

dillēr,

- yōrum işde, cānsız māmidaliniñ bi ġızı vār. yeriñ, gidēk isdiyēk.

onnar gelillēr, ḫoş bēş ōturusuñ.

- yōrum geldik, allahıñ emri, peyḫambarıñ ġavlı üzerinē, sennen bir ḫısımlıġ bėkliyȫġ, ġızıñġı dȗyür geldik.

oña, danışacāḳ, danışacaḳ…ġardaşındā bācısındā, sānda solunda vėricek kimse yōusā…. ōn da sorallār,

- beyle bir kimse var mı?

- yōġ, dir o dā.

- der, işdē ḥasan āıya dirik, yeri yōrum acı bı severt sennen birāber gėdek.

ḥasan ā da bizim gelmez tarafımızı, gēlişdirȋr. āldıġ vērdíġ, bi ḫēyirli ossun, bi çay içersiñ. o zaman çay yōġ zāten. o zamāndā āntebe gidellēr, mısafırā, la mısafırā ne yȋdirisiñ, yōrum. ġobåġ ēşgilisi yābmalı, ayran, ayrannı kȗde yaparıġ, efendime sȫlēm, ēşgili kȗte yapar, ȋşli kȗte yapar. lʿaḥmecin filan yōġ.

- yeri ōlum, gėt de şurdan gücā́de gȭsüncügde lʿahmecin yābdır da gel, diyōlar.
şindī́, o zaman o yōġ, eyle bi şēy yōġ. işli kū̄te meşʰūr. işli kū̄te gerek yola gidenē, ġaracaōlan sȭler.

ġaracaōlan dir ki de ḥasan paşalī
āşġıñ sevdası da başımızdan aşalī
ġızey ġurban oliyum
sen ki bi gözele göñlüm düşelī́
uyuyub uyḫuya ġanamaz oldum

ġaracaōġlan dir ki bilmem nētmek
bir figrim vār şü silayı tērg itmek
savuş get diyoñ ġurban oliyum
sevdigim ġoley mi gėtmek
taman sen getirdiñ beni gel diye diye

ā bınnān dȭşdū̄müz kimi,
darılma sevdigim ġurban oliyum sȭlenen sözē
ne ḫoşça yaḫışmış beñlerin yüzē
şorda da ıccıġ bi beñ var baḫsenē
ingiliz fıransīz ācem anızā
bütün hindisdanı deyer
şu gözleriñe bāḳ ġurban oliyum

nēdek benī́?
- gī́d dī́r, ben seniñ türküñü isdemiyōm dir, dȭşür.
ben hēç küsmüyōm. ben de heç küsmem.
- ben seni sėverim ne var ġurban oliyūm, sen de sev beni diyōm.
mevlam bir ġararā ġoymaz iñsanı a ıġdiyār olduñsā. bir gün olūr giderī́m, ḥasan yavrūm nideg biz ġoncáyi diyō. ḥasaniñ eline ayāna hemen düşsün ki ġoceyi bussuñ. ġoceyi torpaḫ altına ġoyduġ geldik dē.

Giyim Kuşam

sırmalī ġadifē alıllār geline bi denē, sırmalı ġadifá alıllar geline bi dene, gözelinnen. ġōndura yōġ. ā ben elif dezzemiñ gelin oldūndā elif dezzemiñ ġondurası yōudu. şura ġader bi ēdi gėyer. evel edig, edī́ bilmessiñ. bōtlar, bōdlar kimi. şurda da bi, deriden yapallār, deriden. köşgeller dikellēr, ammā gözel dikelē. altına da bi nalça çaḫallār. elif dezzeminki edī́di.
sora, çeket gėyēr, esgi adamlar da çeket gėyer. bi o didī́ kenan emmiñ ōlu vaysál ā, bi de saġır öggeş varıdı, bir de mercimēn ġara memig vardı. ō, o üş gişi çeked gėyerdi. onnan sōrasınıñ hepisi bozadī ġaradı, bozadī ġaradī… acī irbā́m çavış kimi bi ġaş da ġoca varıdī, onnarıñ da pantōları olurudū,

uzun. şindi paltō gene geyiyōlar. uzun pantōlarını, irbā̆m çavışıñ, memig çavışıñ, ġarā̆l emmimiñ fílanıñ şēleri olur.

Mehmet: ā ben de diyōm, yāv artıḫ beni yaşadīm müddedce ḫeyirli gözel bi ölümne yaşad. nōlursun. öldū̆m zamanna o arḫadaşlarımınan āyrı düşürme, onnarın yanna utandırma, ufᶜāġ tefeg ḥatamı af ėyle. ne diyēg? dōsda ḫızmád ėtmeg yōrġunnùġ sāyılmaz. dōsdā hızmád, o dā, ȯ dā ḥanım ġızımın ūru ossun da ō sen nėre dirsen orùya giderig.

Halk Tiyatrosu / Yüzük Oyunu

ġannıāralardan yüssüg oynallarımış. yüssüg oynadıġları mı, kimī̆ ūtulan taraf giderimiş ġannıārıya satallarımış. ġannıār ellerine bi çebiş vėririmiş;

- yerin gidin de yiñ dėrmiş.

ġannıāranın dāvarı dolū, hėr şeyi çoūmuş. ācabuçun evvelce gene esgi ȯren yėri çoġ' tarihi māralar da çıḫıyō. ācabuşun ġārşı dāda.

Eşi: saña diyekine eveli yüssū̆ nası oynallarımış diye, yüssū̆ nası oynallarımış, eveli diye ġız. yüssüg oynallar diyeñ ya!

Mehmet: yüssüg şȫʸle, yüssüg şöyle; yedi fílcanı tebsiniñ üsdüne ġollār. şù tebsilerín altına da bi yüssüg çıḫardırıġ, ġōruġ, işde şordan sāġlar gelirik. ikiyē bölünücüg. sāḳlar gelir. ara, ara... ḥāsında ola, ḥāsında ola... ilg ġaldırdım buldumısa, ona gül desdedir. nāsı bulundu? çabıġ bulundu. ondan sōna bi dene ġaldırdımsa, derdim dünyēt on sayı alıllār. āçabuşdan çēkildiler, burıya yüssüg, yüssüg oynamıya gelmişler, ācabuşlularınan cubalılar. posdallının, posdallı fálan, cıbālı ġaraōlan ıraḫmadlıġ, ᶜārif felánı, o gökleş... didiler;

- ām dana mı kėselim, ġōç mù keselim? nė, ne diyosanız ona oynùyaḳ yüssū̆, bòşa oynamıyaḫ, emámiz boşa çıḫmasın.

didi ki;

- ōlum tavīna oynùyaḳ ām. utulan adam, her adam bėş deneyise, bėş dene tåvıġ getirēg.

o da beşir rāḫmadlıġ varıdı, allaʰ rahmed ėtsin bütin geçmişlerimize. ōnun yannā ḫoca öggeş ġarışmī̆y ėmmē, ā şo cubalī,

- vay dinii̇̆ didi, bizim uşā duvarlıġ ġaldı.

nāsı buluyolar, ya? ēy buluyolar bizi de yeñdilēr. bēşī̆ʳ rāmadlıġ da hȯca öggeşe didi kī̆,

- ne dünki gimi dėdī̆, saā solā baḫiyōñ, yüssüg sāġlıyan tarafā, baḫiyōñ fílān.

çōġ zorlarına geldī̆, çoġ zorlār.

- ēr didilēr, şu adam içiñizde olmasēydı, hepimiziñ ėli dabancádeydi.

hocā öggeşe dikī̆ dikī̆ baḫiyōñ dimelerinē, çōġ' ġızmışlar. oca öggeş de didī̆,

- ām sen ne zaman geliseñ benim misafirim olmalısıñ didi. ė yorum.

Metin Numarası	ŞK3
Kaynak Kişi	Mustafa
Derleme Yeri	Üçkilise Köyü
Yaş	55
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK3
Kaynak Kişi	Halil Yılmaz
Derleme Yeri	Çaykuyu Köyü
Yaş	57
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Köroğlu

mesilā abi, adam mesem de şu ȯrmanıñ üsdüne burda bi şey görse bunıñ üzerine sȭler yaní. allā tarafından bundarıñ birez bʿāzi isānnarıñ hafızası bēyle açıġ olur. ne görür oña sȭler yanī. sȭler, yaratır yanī, geldūnda. ġaydesini bulur ėder, onda sȭliyenner. meselē bu̇rda uysal denen bi dā var. çuġ dān āzında bu̇rda bi adam odun sȭkeken üsdüne ġaya yuvallaniy. yanı ġazmayna kütügü dutduriy, adam kütüg sȭkeceg. ordā yoḫardan bi ġaya oyniyu, adam ne ġadar ġaçiyosa ġurtulamiyȯ. daş, yuvallaniyo adamıñ üzerine çöku̇yü. o zaman bunuñ üsdüne, o ölen adamın üsdüne bundar bu̇rda türkü sȭlüyüle^{r}, ḫalā̆n ėlli senedir, sȭlenir ō. ondarıñ türküsü. işdē, kütüge dutdurdūm daşlar sallandī bilmem ne dey bȭyle yēn sȭler. orda cānduġ bunu yēn sȭler. esās babası düzmüş, bunı kör memig ıraḫmadlıġ dā candıġ da gözel sȭler. yōġ kör memig düzȭg, candūn babası. kör memig yēn sȭlerimişdi, işde bırda mısdıġ ā, māmıd ā varmış. ō ma^{h}mıd ā, mısdıġ ā bının yanından hēç ayırdmazmış. kör memig yēn sȭlerimiş. nėre giderse yanında götürürümüş.

çinik mısdafa serd sȭlerimiş. meselē, o candiggil eñginnen sȭler. şini biz şē̆de çalişiyuġ ḫocā, kilisde bu̇nnan yėdi sekis sene öwel. kilid dāşı, yapiyȯġ. orda camıda çıḫan cimād, orda bizim çocuġlara sormuş,

- heç içiñizde türkü sȭlu̇yen fílan var mı?

bizim çocuġlar dā dėmiş işde,

- a aşşāda bi mısdafa emmim var, o bire sȭlu̇yo dėmişler.

beni çīrdılar, geldim. baña didi,

- yav sen sȭlüyomuşuñ hele bi iki tene dȋniyek fílan didi.
- yōrum, ben didim, vallahi ben sȭlerim de benim morálim bozuġ felan, didim.
- yāv didi, sen sȭleseñ sȭleseñ didi, báñā anca antibiñ ḫamamlarını sȭleñ didi.

ȭle deyinci bu benim zoruma gėtdȋ, ben buña körōlunnan iküş dene sȭledim.

zindanın ġāpısı daş
yatmiyom yėrim yaş
zindancımız ġızılbaş
öldüm zindanda zindanda

zindanın ġapısı demir
yatamiyum yerim çamır
zindancımız mılla ġavu̇r
öldu̇m zindanda zidanda

şini iküş dene sõledim buña. sıra gendine geldĭ. bi sõledĭ, sesi yėdmedi. bi dā duddurdu ġāyidesini bulamadī. vallahĭ bõle çekildiler gėtdiler, tā devlikũn ikindine dorġu geldi, didi,
- özür dilerim, didi.
he yā şindĭ, türkücü türkücünüñ ġarşısında sesli sõlüyemessē, dāda keklĭg gimi utanır sıḫıntı alır sõlüyemez yanī. he yā, bizim sesimiz azalıġ, yanı yoġsa ben körõlu yēn sõlerim. esas yēn sõlerim yanı.
aslında körõlu genelde odada sõlenir. he, şindĭ zurnuya gėdmez yanı, zurna serd çıḫar. aslında körõlu oda türküsü. mesele, bõle bi odada om beş yirmi adamınan sõbet ėderken körõlu türküleri gözel sõlenir yanı. çoġ annadım abi, bāzi düyünnerdē bi yėrlerdē gitdumuz yirlerde, mesele dāved gelen yirlerde, mesle körõlunu satan annadmassañ da fazla sõlüyemessiñ. çünkũ her şeyin bi başlanġıcı variya. bi yerde başlamalısıñ ḳı sıra türküye geldi mi, sõlüyesiñ. he, mesele bā̆zi adamlar, körõlunu düyünnerdē ḥaláyde sõlüyo. ḥalayda mesile, şurda şiyler sõlenir, başġa kõyüñ adamları sõlüyular. faġad aslında körõlunuñ ġāyidesini bilmiyolar dā bulamiyolar. faġad düyün icabı oldundan dolayı adamlar işde, sõleyig gidiyüler. yoġsā ġoláy dēl yanī, sõlemeg. yõġsa bĭkĭ arḫadaş bi tene şēden sõlüyü, bu yoḫarı telũgden mi nirden bir õlan geliyü dũyünnerde çoġ zaman ḥalayda o õlan sõlüyo, körõlunu. tabĭ körõġlunda birez genç olucuñ, sesiñ gözel olucu.
ben sizē öncē bĭ işde körõlunan bildūm yirden birez annatīyim bĭ, onnan sona dā…
şindi arḫadaşlar, ėfendime ben sõleyim, körõlunuñ on yėdi bölüg başiynan ġırḳ ġaba dayiynān söhbed ėdiyõdu. tābi bū gürcüsdandan ġırḳ tene ġız getirmiş, ġırġ tene baba yĭdinen ėvereceg yanī. içerde bõle sõbet ėdiyõdu, dışarda zeynebçe ġarisinde bi ġari gėliyõ diyõ ḫu,
- durna teli dėnen bi tel vār, gessē size nası yaḫışır diyu.
ġızlarıñ da tabĭ başġanı mavili. mavili diyõ
- durna teli nėrde olur, diyõ.
- diyõ, sen ged diyõ, körõluna sõle, körõlu diyõ bunū nėrdeyse bulur gelir.
maviligil içeri girdĭ, körõlu,
- buyur ġızım diyo. bir emriñ mi bi diyecā̆ñ mi var diyosā.
- diyo, heç bi emrim, bi diyecā̆m yoġ diyõ. durna teli gelmesse ġızlar gelin olmaz diyü, biz gelin olmaġ diyü.
i körõlu o ġader adama ġarşı nė desíñ?
- diyõ ġızım gid sen yėriñe otur diyo. durna teli gelir seni bulur diyo.
he, durna teli de bi zubunnuġ ta bādatda var, yanı başġa bi yėrde yõġ. o zaman körõlu burda sõlüyo,

õp ben ġızlārī ġandırāmēm
aramı yėllerine dē bildĭrmem
ben ayvāzı da gönderemēm
kim gider durna telinē

kim gider ġāyda tėline oy õy
aman ben ayvāzı da gönderemem oy õy
kim gider durna telinē

kim gider ġāyda tėline oy ōy

Halil: ha mısdafam ha’ ha’. aci ordan yōrdla, aci ordan desdeg vėr.

ōy ġafaların da sālı sollū
amanın hepisiden uzūn boylū ōy
sana dėrim bire sanā
amanın dā ġoş demir kim ōlūr

ōġlum kim gider durna telinē
yavrùm kim gidēr båyda tėlĪnen ōy
ah bire saná dērim de sañā ōy
amanın da ġoş dermirçĪm ōġlum ōy

ōġlum kim gidēr durna telinē
yavrım kim gidēr baġdād tēlinen ōy

Halil: ha’ mısdafa ha’.

ōf cefā çekērĪm bir zamān
amanīn safa sürerim her zamān
saña dėrim bire señā amanın
abdılfetdanna gül fadilē kösē kinān

oġlum kim gidēr durna tėlinen ōy
yavrım kim gidēr bāġdād ėline ōy
ah sana dėrĪm de bire señā ōy
amanın dā ġocā kinān

oġlum kim gider durna telinē
yavrım kim gider bāġdād ėline ōy

şindi arḫadaşlar hemen ġısadan keselim, körōlu oña sōledi, buña sōledi, ȯña sōledi buña sōledi… bi dene biz gėderig diyen yȯġ. o zaman ġader canıgöbūnde somiya sīmaz diyo, yekiniyō ḳaḫiyō diyoḫuna,
- baba biz giderig, diyōlar.
körōlu didikinem,
- ōlum didi, on yėdi bölüg başınıñ, ġırḳ ġaba dayinıñ didi, biñ yėdi yūz āsgeriñ içerinde sizden ġayri didi, ōlum içinde atar olmiyan yoġ mȕ, didi. bāḳ bȕra gidĪg gelmemeg vār, ġafayı duzladmaġ vār, kemeri düzeltmeg var, ölüm vār didĪ.

- vallahi baba didiler, isderse duzlansın sūanlasın didiler. biz giderik didilēr.
- körōlu didi, ōlum zā̆er siziñ içiñizde bir ata var dėdi.
ķāķdı efendime ben sōleyim, bundarıñ azzıġlarını mızzıġlarını ḫazılladī. būndār gitdiler, süre söke bādata vardılār. ḫaġġaten de gezdiler ki durna teli her düġġanda da vār. canı gömü de didi ki,
-ōlum bù durna telini alaḫ hemen gidek mi, birez bādatı gezeg mi?
dėdiysē. somiyā sīmaz didi,
-ulān ōlum didi, bādata bi dahe mi gelicik? bıra gelmişken şu bādatı birez gezek didi.
-ulan ōlum didi, körōlu bize didi, durna telini alíñ da gelín didi.
-ōlum būrda körōlu bizi nėrde görücü.
efendime sōleyim, bùndār bādatı dolandılār etdilēr geldilēr. bizim mezallıġda çay ocāndan ġayfe gimi bir dörd yol çatında bi ġayfidē ōturdulār sāntıranc oyunu oynuyolardī. yafudi ōlu bezirġanbaşı isminde bir adam dā bolu dağından geçerken bundarī körōlunun adamları soyarmıştı, bāzilerini taníyōdu. gendi gendine didi kī;
-ulan didi, bù namıssızlarıñ didi, şeri bekiri dünyayā bulaşiyō didī, etā̆ni zubununu beline çaldı, bādad yaniyō deyin bārī çīrmiyā başladı.
şindi arḫadaşlar, o zaman bāda çāda ikindin namazını ġılmaġ için abdes aliyodu. dedi,
-lan yaḫudu ōlu dėdi, ben baḫiyōm ōlum bi yėrde atáş duman yōġ. nėre yaniyō, didi.
- didi, aman beyim bunùñ dedí, dumanı sōna çıḫar dedí.
- ulan gel hele dedi.
- nė var, dedi.
geldī. dedī,
- körōlunuñ adamlarınıñ iki tenesi dörd yol çatında ġayfede santıranç oyunu oyniyolar. bùnnar dedi, arḫadan da gelir şēheri dedi, basallār. bùnıñ dumanı sūna çıḫar didi.
Halil: bēh ēy geh!
Mustafa: i padişāh didī,
- ne vār iki adamda didi. a şurdan bi manġa asger al get dedí. bùnnarı yaḫala gel.
- dedi, beyim hele bi tabùr vėr dedi.
adamıñ gözü ġorġmùş, körōluyuñ āsgerinden.
Halil: yā yā'.
- nolmuş didi, iki adama bi tabùr āsger didi.
- yav bi tabùr asgerinen yaḫaladır, öldürüllēr.
efendime ben sōleyīm, bādat şā̆rinde bunū alatirir, bādat sōleñ adamlara depeden dırnā gėtdi baḫdı ḫī, bùndar ne yorulmuş ne dördlülenmiş! ordū āsger böyümůş, her biri tırafō ġader var.
Halil: peh pēh!

Metin Numarası	ŞK4
Kaynak Kişi	Zekiye Polat
Derleme Yeri	Işıklı (Çarpın) Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Uzun Duvar

ūzūn ūzun bi duvar varmış.

- ne uzuyoñ dıvar, dėmiş.

- uzuyom uzuyom emme, dėmiş; yavrım dimiş; sıçan da gelik beni deliyi, demiş.

geriden şey gelmiş, pisik gelmiş.

- ne deliyoñ sıçan, demiş.

- deliyim, deliyim emma, dėmiş; pisik de beni yiyi, dėmiş.

- neyde ūraşıyoñ pisik, dėmiş.

- ūraşıyom, ūraşıyom emme, dėmiş; deynek de beni dövüyo, demiş.

- niye dövüyoñ deynek, dėmiş.

- dövüyom dövüyom emma, dimiş; su da beni söndürüyo, dėmiş.

- niye söndürüyoñ su, dėmiş.

- söndürüyom, söndürüyom emma inek de beni içiyı, dėmiş.

- içiyım içiyım emma dėmiş, inek; su da, insanlar da beni dövüyo, dėmiş. suyuñ içine, dėmiş; pisliyi dėmiş.

- pisliyisa dėmiş, insannar da beni döviya dėmiş, pisliy diy deyin.

Bireynen Bit

bi bireynen bi bit varmış. damda yuvalanılla'mış. yuvalana yuvalanā gelmiş, louñ altına, dam lolallarmış. louñ altında ġalmış. bit de ālamıya başlamış.

bire gimi yī̇tler öldü
ġannar çörtenden aḳdı
ben neydī̇m

deyin ālamış. geriden sinek gelmiş.

- niye ālıyoñ bit, dėmiş.

bire gimi yī̇tler öldü
ġannar çörtenden aḳdı
ben ālamim da kimler ālasın

dėmiş. geriden arı gelmiş.

- ne ālıyoñ sinek, dėmiş.

ālıyım ālıyım emma
bire gimi yïtler öldü
ġannar çörtenden aḳdı

dėmiş. ben de, dėmiş, ālıyım dėmiş.
arı vañgılamıya başlamış. geriden ġarġa gelmiş. ġarġa, ġaḳ ġaḳ dėmiye başlamış.
- niye ġālıyoñ, vızılıyoñ sinek dėmiş, arı dėmiş.

vızılıyım vızılıyım emma
bire gimi yïtler öldü
ġannar çörtenden aḳdı

ben de dėmiş vızılıyım dėmiş. sinek vızılıyı ben de vızılıyım ā dėmiş.
ġarġa ġālamıya başlamış. ġavān başına çıḳmış ġalāmış. ġavaḳ dėmiş, sese gelmiş.

- niye ġālıyoñ ġarġa, dėmiş.
ġalıyom ġalıyom emma
bire gimi yïtler öldü
ġannar çörtenden aḳdı

sinek vızılıyo, arı vañılıyo, ben de ġālıyom dėmiş.
ġavaḳ dallarını dökmiye başlamış.
- niye dėmiş, dalıñı dökdüñ, dėmiş, su.
- dalı dökmim de kim döksüñ, dėmiş.

bire gimi yïtler öldü
ġannar çörtenden aḳdı
sinek vızılıyo, arı vañılıyo, ġarġa ġālıyo, ben de, dėmiş, dalımı dökdüm dėmiş.

ordan darı şėy ėdiyı, soluyu. ġavā diyo ḫu;
- niye diyo üsdüme dalıñı dökdüñ, diyo.

bire gimi yïtler öldü
ġannar çörtenden aḳdı
sinek vızılıyo, arı vañılıyo, ġarġa ġālıyo, ben de, dėmiş, dalımı dökdüm, dėmiş.
su, suyun üsdüne dökülüncü su bulanık aḫıyo. su bulanık aḫıncı;

- niye diyo, bulanık akdıñ diyo, bōn diyo, dāġın dibine diyi.
- darı diyo;
ġavaḳ dalını döküyo

bire gimi yī̈tler öldü
ġannar çörtenden aḳdı
sinek vızılıyo, arı vañılıyo, ġarġa ġālıyo, ġavaḳ dalını döküyo, ben de boynumu bükdüm diyo. su da bulanık aḳdı diyo.

bi bireniñ ölmesine alıyı üzülüyo. bizler hėç bi şey bilmiyoḳ yanı, isdemiyoḳ bir bo͞cük dēl mi dėmek isdiyoḳ. bünıñ alıyı oña üzülüyolar, öldü diye.

Çocuk Oyunları / Tekkeli Oyunu

biz çocūḫan çızġı oynardıḳ. tekkeli oynardıḳ, beş dene daşnan tekkeli oynardıḳ. beş dene daşı onu havıya atıcıñ yėre düşerse öldüñ. tek tek atıcıñ. havadan gelenece sen yėrden bi dene alıcıñ. onu yere düşerse ölürsün. onu yėrine düşmeden beş denesini alıcın, tek tek. hepisini de bi şėyle ediciñ, o havadan inenece bünı böyle vurucuñ, ordan hepisini birden geçiriciñ. hėç ġalmadan barmāyıñ arasından o havadan geleneçek. geri atıcıñ, onı yēten dutucuñ onu da geçiricī̈n.

İnanmalar / Rüya

dün ürüyamda, bir yaşlı bir ġadın bayaḫı o annatdīmız ġadınıñ, adamıñ bacısını gördümdü. o da yanı yaşlıydı yüz yaşında öldü. o gelmişdi bizim eve. görümümün de elinden mi bi yėrinde yara çıḳmış.

- vaḳ vaḳ dėdi, o dėdi. acı şēribanıñ da dėdi, yarasını dėdi, gitsin de avsınnansın dėdi. o dėdi, yarası dėdi, avsın işi dėdi.
- āmān dėdim.

şėle hafiden dökmüş, saçıḳ olmış.

- āmanın fatma halam gelmiş de diyom, hele şu dökū̆müze saçīmıza bāḳ diyom.

şėle bi yeşillik yārpaḳ filan dökülmüş.

- ne, dėdi?
- ola bize diyom. ele şu yārpaḳların yeşillī̈n şėli yarpaḳları dökülmüş, dėdim.

gendi şėyle öte dōrġu getdi.

- kele dėdim, heç gelmezdi halam ,bize gelmişdi halam. hele ḳaḫsaña nuru diyom.

o arada gözümü aşdımḫınē ezen mezen oḫunmuşdu. yanı namazı ġıldıḳ yatdıḳġıdı.

Çocuk Oyunları / Yağmur Duası /
Çömçeli Gelin

iki ōlanı, ōlanın birini şo yū̆ze ġorduḳ, ġızıñ birini buyüzde gelin başı yapardıḳ. nā̆der de şėy patlaḳ çiçek varsa geliniñ başıña soḫardıḳ. gelin başı yapardıḳ. ōlan işde orda süzünürdü. güççük olurdu yeddi sekiz yaşında bi şeyler, güççük olurdu. yalan yėrden çorabını geydirirdik, küfünü vurdururduḳ. o şorda eline dayā verirdik. ġızın başına ne gader patlak çiçē var, patlaḳlar dėrdik, onnan onu başına soḫardıḳ.

bi͡ gün şėyi bitireneçe ōlaḳ ġuzu yanımızın başında duruydu. bi baḳtıḳḳına ōlaḳ ġuzu kövün içine girmiş. āmānın diye başladıḳ, emme dizimize vuruyōk,

- ōlaḳ ġuzu kövün içine girmiş, biz dā gelinnen güveynen urġaşıyoḳ, diyoḳ.
ordan ġaçarsıñ, yüzün ġuylu. o dā gidersem seni gösderrim. ordan yüzün ġuylu aşşā ġopuyoḳ. ōlaḳ ġuzu kövün evlere girmiş. artı ōlān ġuzun ot dalaşınnan dolaşıyoḳ anamız bubamız bizi düver diyin. ġorḳuyoḳ ġaçiyoḳ, suyuñ ōzünden bu yüze geçmeliyik. derelerde su var, o zamanında. kimisi gelinin başını yolmıya başladı, hüyükde. onun da dahadi yoḫ!
- anañıza söylemen ha!
ġorḳardıḳ. orda ūrāşmanın uçun yanı, biz köve getiremezdik, ʿayib olur diyin. orda biz ūrāşmanın uçun ėyle yapardıḳ, onu ėyle. duʿāyı ayrı yetten şėy ėderdik. ā o çömçe gelini, elbise geydirirdik, omuzuña alırdın. ev ev dolanırdıñ. burgul sümüd verirler, yā verirler. onu eletirsin, onu orda dāda yōrur yėrsin, çocuḳlara. çocuḳlar gendi aralarında yōrur yėrler. her evden bir ēsini alırsın.
biī gün biz yine, bizim sebiha kövün ġarşısında bu gedecēmiz kövüñ, adamıñ evinin üs yanında bōyük bir ġaya vardı, şo evin geñişlīnde, onuñ altında küfde yōrucuḳ.
- her evden dediler, bir ēsī gessin, küfdenin dediler.
ben de dedim;
- ben de giderim evden sümüd getirrim, suvan getirrim. beni bā düşen bu, dėdim.
- temam dėdiler.
ġaça ġaça geliyåm. bi de uzaḳ buråynan nėrdeyse şey ġadar var, şō köprü ġader var, gidecēm yer. ora vardım. dėdim;
- acı sebiha, ne var acı dėdim, bi küfdelik simid ver dėdim. acı iküş tene de suvan ġoy üsdüne dėdim. çebik dedim beni bekliyolar, orda, dėdim.
sen ḳaḳ, ocāḳdan ḳavur, yanı hėç ġaḫımı helal ėtmem ona. heyye. hėç halal ėtmem. báña,
- halal ėt diy.
haca gediciymiş, bazzar günü. sen ocaḳdan bi sāsı külü al, ḫavlı, elimizi sülūmüzü sildīmiz ḫavlınıñ içine ġoy, çıḫınna;
- ā saā sümüd de!
üsdüne de bi tene suvan ġoy, elime ver! ben de ne bilim! acele acele gedim ya! alıġ gediyum. orā vardīm. herkiş bi lēne sümüdünü ġoyuyo, her şėysini ġoydu.
- sen de didi, sen de getir didi.
aştımḫına kül! artıġ orda ālıyım, artı ben beni yėre çalıyom. o diyoḫuna;
- ġız üzülme!
- o diyoḫuna ġız ālama, sebiha bunı şaḫa edik.
ġız şaḫa olur mu? sen, ben ordan oralara uzzaḳ yėrden geldim. ġaça ġaça gediyum, ġaça ġaça gediyum. beni oynatmış sah! eve geldim, dedim;
- a bėyle bėyle ėtdi buba dėdim.
anama bubama söyledim. olmaz işi ėtdiler gendine,
- utanmadıñ mı sen diyi.

Halk Hekimliği / Nazar

ġurşun atarıḳ. ataşı olur, çocuḳ bayġın yatar. bi yerinde yara çıḫar, göz dēdi̇mi bi yerinde yara çıḫar. çocūn irāhitsiz olur, başı arġır. benim bu güççük ōlum, ġadir ōlan, güççüdü, altı aylıġdı. oturduk yimek yiyoduḳ. bu, dā ġarşıyaḫada oturdūmuz yėrde bi de iş yerinden bi ġadın geldi.

- zekiye ōlan ġaç aylıḳ, didi.

ben de didim;

- dā yedi sekiz aylıḳ didim.

bizim adam ġaldırdı, o gün de;

- hā didi. dā çocuġ altı aylıḳ didi.

bı çocuġ oturdu biznen, çocuḳ yimek yiy. bı çocuk ėve ulaşmıya ġalmadı. bı çocuḳ giceli günüzlü bārdı. üç gün bārdı. ben didim ki ġışın günü başında da küfü var, beyle duruy. bı kulānın tözü beyle şişdi. anam ıraḫmatlıḳ geldi;

- bını dedi, ōlanın bārdī, guruyı ġalmıyasıca didi. ōlanın bārdī, a bundan didi. ġulānın tözü şişmiş didi.

- abō didim, zere didim, küfü hėç çıḳartmıyodu, bārıyodu didim. ben de üşüyo belliyodum didim. göz dēdi̇ni bilmedim. anam bi ciledinen vurdu, burasından bi ġannı su fışġırdı. ōlan ḳaḳmamıya yirmi dört saāt yatdı, burdaḫı intaʿābli su aḫıncı. ciletnen, ciledinen vurduḳ. burdan ġannı su artı dā olmamış, intaʿāba binmemiş.

arzı da yarım saʿāt ölü yatdı, bizim a bı arzı. dezzesi āyuş vardı. onuñ namazlā bandını almış, naḫışlı namazlā bandını almış, ġoynuna ġoymuş. güççükdü dā bi yaşındā mıydı neydi? yeñi yeñi yörüyodu. dimiş,

- ġuruyu ġalmıyasıñ, dimiş-bizim kövde bi denesi anamıñ şu ġaynanamın dezzesiydi, övey dezzesi-şo çocuḳ kimiñise dimiş, a dimiş namazlā bañdıñızı aldı getdi dimiş. ben heç seslenmedim dimiş. nāder gözel ġız o çocuḳ dimiş, nası güzel dimiş. kimin çocū dimiş?

anam da dimiş;

- zekiyenin ġızı, dimiş.

bı ġız geldi allā ataşların içinde yandı. sabeh bir diyeneçe bizi yatırmadı. ḫarıladı, ataşlarıñ içine düşdü. annıñ çatına su ġoydum, çabıtı ġızdırdım suya batırdım ġoydūm. sabahten ḳaḳtım, didim;

- ben bunı didim, varıyım didim, bilal bubanın arvadını avsınnadıyım didim.

- ġızım ġızım didi, çocuḳ didi, nazara çatlamış didi. esnemeden didi, çeñem ayrıldı didi.

yanı avsınnarḫan bi adam o çocuā nazar degerse esnerimiş, avsınnayan adam esnerimiş. didi;

- bu çocuā nazar urġamış didi. yavrım git didi. bi ġurşun at didi. alget de yerine yatır didi.

ġardaşımıñ arvadıynan biz. ıras gele, biz atdıḳ. diller, yanı ġardaş ekmē yimiyen evdē anasının ilki olan ġurşun atarsa daḫa tesirli olurmuş dillerdi yanı. åtdıḳ ġız da, bu beşire didi̇miz;

- allān emrinen altına yabmış didi, çocuḳ ölmüş didi. dā siz didi, elde dolan.

artı bārıyoḳ. ġardaşımın avradı, bı māllede gelmiyen ġalmadı, kele zekiyeniñ o güzel ġızı ḫasde olmış diyen. a beyle nāsen ġocanın arvadı geldi.

- yavrım çocuḳ ölmüş didi, ne dolandırıyoñuz eliñizde didi. kele, bu nēdiñ didi? çīrın çocūñu alsınnar, getsinner didi. sabaça didi, bu çocuḳ elinizde dolanıcı mı bėyle didi.

anam didikine, anam ıraḫmatlıḫ şu ġolunu elledi, şu ġolunu elledi. bı ġolunun bi denesinin şurda bir damar sergimiş. çocuḳ satan såpsårı sarıḳ, doñuk doñuk beyle lemun gimi. çeñe heç açılmiy. bı damarı atıncı didikine, anam didi ki;

- ġız ölmiyik, bı ġız ölmiyik. içeri gidiñ de didi. dördünü beşini biî edin de ġurşun atın didi.

anam ġurşunu atar atmasın, ġurşun bu nasıl, ġurşun a beyle savrıldı. hėç suyun içine dēmedi belle. pıḫ etdi ġız. iki deva üç deva pısġırdı. bi baġdıḳḫına ġız ġıvıldamaya başladı. artı hemin ālıyom hemin gülüyom. çocuḳ ḳaḳdı oturdu.

- arzı beyle olacaġ arzı mıydın?

ġardaşımın arvadı yēn severdi.

- arzı beyle olacaġ arzı mıydın?

barġına basdı arzıyı. acı suyundan içirdik, acı yüzüne serptīk. çocuḳ titiriye titiriye şėyle titiredī ėylēlīnen aydı. a benim tekim nazardan ölmüş. ben ekiz tayıyım. ben çeñemi bālamışlar.

- ġız ölür ölmiye de dimişler-ġızamıḳ çıḫarıymışım-ōlan gendine yeter dimişler. bir ōlan mıydıḳına yüzüne baḳmıya ġıymazdın diyler.

- sofanın orta yerine de diy, bi sallanġıç ġurdum diy. gelen didikine diy;

- ōlan gennine yeter, ġız ölür ölmüye de didiler diy. ikū̄n çocuḳ geceli günüzlü bārdı. sırtıma aldım diyo.

evel esgi halda gelir ḳaḫardı arabalar. orda tā şindiki bilal babanın evine gelmiş.

Metin Numarası	ŞK5
Kaynak Kişi	Züleyha Demirtaş
Derleme Yeri	Akçaburç Köyü (Dündarlı Köyü)
Yaş	50
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anonim Şiirler / Mani

esgiden ġāfer mi vardı? esgiden ġāfere mi gidellerdi? nebīm biz çocūduḳ merem, niye yalan sōlēyim. kel aḫmet dayımgil gelin alıyolardı. şeye, şeyle bi böyük bi siniye damatḫını ġodular, bi de gelinikini ġodular. dön allah dön, soḫaḳları. ėyle dolanıllardı, cumārtesinden dolandırıllardı. āşam da ġına yaġmıya giderdik. ōlen, cuma günü davıl gelirdi. dedem perşembe günü getirdi. dīne sen. başḫa köye gidicik ya.

- dede, dėdim.
- ne diyoñ, didi.
- ḫanı didim emmimiñ asbablarını şėye ġomadıḳ, didim.
- yoġ yavrım dedi, biz dedi aşşā köye gidecēmiz uçun dedi, emmiyikīni ġomaycıḳ didi.
- tama dedim, kel aḫmet dayımınḳı ġoyduñ dedim.
- onnarın gelinneri burdaydı didi.

şindi neyse şėye ġoydular. bu kel aḫmetin ōlanıḫını bi şėye, ġızıḫınıḫı bi şėye. dön allah dön, dön allah dön ġapıya vardılar. dön allah dön, emmimin arvat ġapıyı açmíya içeri girinci, emmimin arvat ġapıyı açа ḫı içeri giresin. artı zavırladılar. emmim ġapıyı açtı, içeri girdiler. gelinikini ora ġodular, damatḫını geri eve getirdiler, döne döne. toḫo'.

ġara palıdı patlatdıḳ
emineyi çatlatdıḳ

ārişler üzüm oldū
emineniñ ġız bizim oldu

ḫayede ġoydum teşti
bulutlar geldi geşdi
emine bacı ālama
ġızıyıñ vāġdı geşdi

leblebi ġoydum tasda
el vurdum basa basa
geliniyiñ de
dört barmaḳ boyı ġısa
dėdik şėye kel āmet dayımın arvadına. hē, heyyē.

sūkde serçe baḫışır
damada da damatlıḳ yaḫışır

çuvalda biber geldi
içinde neler geldi
biz bù ġızı ālānāder
başımıza neler geldi

şindi vardıḳ, dǐyne. ġızıñ anası,
- ḫaba maba dėdi.
dėdǐni annamadım ben, içērdėdim. bizim ġızlar āzınī ayırıb duruye. neān, işde biz de ālardıḳ. ne var ki,
- öte gediñ şarmıtalar dėdim.

tavada ġuş kimi erittik
biz sözümü yerittik

çarşı ekmē söbe söbe
sizden bi dā ġız almıya töbe

dama atdım kilimi
damāt baġlava dilimi

at ġapıda kişlėye
gelin içerde nişlėye

- abōv, didi, düdük öTdüren. acı bacı giTme dā sōle.
- yoġ sōlemem artı didim.
- aman o dān yėre geTdim didi, ġarşılīnı getirik sōliyen hėç olmadı, dėdi.
- ne sōleyim, didim.
ben yoḫardan duymadım, dā yoḫsa oña neler sōlerdim.

sepetde mısḳā
gelinimiz de ne ġosġa
amān ġızımız da ne ġosġa
didiler. ben de ordan dėdim;

- maşallā maşallā.
- ġara ġara dērt didim. başġa bi şey yoġ mu dėdim. ġız gelinin bacısı dėdim, gelinin adı ney sōle baḫalım dėdim.

ne bilĩm, ben gelinin adını bilmiyom ki sõleyim. he.
- gelinin adı sibel, didi.

ay doār ėlek gibi
gün doār melek gibi
bir gelin aldıḳ
dondurma bebek gibi

arişler üzũm oldū
sibel de bizim oldū

- oturuyoñ bayaḳ belli sõlesene didim. ġapıdāken dėdim. ne bilmeli, çarḫıḫ. başlıya, maşallā maşallā.

ġızların anası ġara çalī
benim ōlan da gül yarpā

siniye ġoydum ġaymaḳ
yaladım barmaḳ barmaḳ
her adamın ḳarı dēl
bu ayda gelin almaḳ

baḳçada kirāz
bù da bi mıraz

baḳçada pirpirĩm pipazī
bù da yeddi yılın ayvazī

baḳçada pirpirim
dalları dilim dilim
āmedi ėverdik
māmede allākerim

Kalıplaşmış Söz ve İfadeler / Bilmece

dam üsdünde gümüş sini.
(ay)
uzun ot kölgesi yoḳ.
(yol)
ben giderim gendi ġalır.
ben giderim gendi tin tin ėder
(kölge)

yedi delikli toġmaġ
bunı bilmiyen aḳmaḳ

Anlatmalar / Masal

Tilki İle Karga

dilkĪnen ġarġa biribirini misafır ėtmiş. ġarġa, dilki nētmiş biliyon mu? şindik yimek baā ġalmaz deyin bulammaç yaPmış. bulammacı da áleTmiş, ġayanın üsdüne dökmüş. ġarġa kekiyomuş, āzına bi şey gelmiyomuş. dilki de yalāmīş ġarnını doyurmūş.

- ē dėmiş, ġarġa ġardaş, āmān dilki paşa demiş, ām dėmiş hafTıya da sen benim misafırım ol, dėmiş.

- temam, dėmiş.

şindi nėtmiş bu biliyoñ mu? bulamacı yaPmış, çayrazın üsdüne dökmüş. o ġaġasıynan kekdikçe yuduyomuş, o yaladıḳça dilini tikenler parçalıyomuş.

- ben etdĪm kimi demiş, ben de düşdüm ġuyuya dėmiş.

Kalıplaşmış Söz ve İfadeler / Beddua

allah üsdülerine bulunmıya onùñ. adını batırasıñ. ġara yėre geTsin. adını ġara yėre ġarıştırsın onun. devrili gassın. kel ōcānı batıra. allah, ġırannar giresĪce. dizin ġırılā. allah gendine yėdirmiye. ġara ġara dērt eTsin. anān minan geçe. adı batsın. gözlērini allah kērtli kertlĪ, peh' allah cañını alā. ciyerlerini yesin.

Metin Numarası	ŞK6
Kaynak Kişi	Emine Çevikdal
Derleme Yeri	Akçaburç Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Hekimliği

Kızamık

ġızamıġdā dā ġızım, ġızamıġ çıḳarırdı döller. ġızamıġda da ġırmızı şē gėydirrik, ḳırmızı elbise, yanı eyi çıḫarmış dėllerdi. evelki işde ḳırmızı elbise geydirdik. eline de cevizimiş, yuvālaḳ portaḫan alma vėrmezik. kötü çıḫar deyin. yarası çıḫardı, yuvarlaġ vėrmezdik eline, yuvallaġ verirsen kötü çıḫardı, bėyle yara olurdu. onù ėderdik işde. bekmez şerbetiynen, şeker şerbeti içirirdik. başġa bi şė acı tene yėmez, yėdirmezdik.

Sarılık

sarılıġda da begmez yėr işde ġızım. bekmezinen şire yeñ. aci, tene, eşgi yedirmēñ, he. bunnarı yedirsin, sarılıġda dā.

Değnik

dēnikde de, ġurbanım, işde ben el yüz çalıyom. payravşanı, payravşanını özüyoñ, özüyoñ işde suyunu çıḫarıñ, ondan sona içiriyoñ elinnen āzına, bunnuna çekiyo. sabınnıyōñ, işde ġarnını sabınnadīñ gimi geçiyo. bi sabeh, bi āşam yapıliyo. bı zamannar oluyo, bi de sabā̆n ėrken oluyo. ē yemē yėmeden aç ġarnına, aç ġarnına çalıyoñ. bı zaman āşam yemēni yėmeden bu zaman çalıyon.

Kırık Çıkık

işde ġırıḳcī ġırıḳcıya aletillerdī̆. ġırıḳcı sarardı, işde otuz ġırḳ gün dururdu. ben de yapıyom. şindi bēn ėyle ġırrī biliyom da sarmıyom. ġırī, yanı inciyeni cızıyom. o da pis ġanı çıḫıyo, ondan sonā da şu sumaḳ bùlammacı ediyom. sumā öfeliyom sumān dali var ya! eşginiñ, onuñ dalını öfeliyom ondan sonā ġoyùyom. acı suyuna duz atıyom. a onı ġaynadıyom, bi de şē̄ydiyōm. soān dorġuyom, onu vuruyoñ. onu ikūç gün vur. devamlı bùlammaç ediyon, acı duz atıyon içine ondan sona bùlammac ediyon. ondan sona üsdüne sıcaġ ġoyuyon. ondan sona ėyi oluyo.

Yara

tohtur filān yoūḳan-ġızım işde ġurbanım sā-gene ayni işde. ġırıḳçī ėderdi, ġocaġarı. bī̆ de şù eveli yara olurdı, yaralar olurdù. işde şu ürküntü yarāī̆mi olurdu yüzlerinde. ona da aynı gene bū şē̄ ėderdik gene aynı bù sumān saḫızı oluyo. o saḫızını toPlardıḳ. yumurtanıñ aīynan, az da ġatıran olurdu, evel ġurbanım. bunun üçünü bir ėdēr, bėyle dolpurdūḳ dolpurdūḳ. közün üsdünde acı da nişşe atarıdıḳ. bē̄yle dolpu onu yarıya sürüncü birebir olurdu.

bi de şu fısdıġlarıñ saḫızı var ya, tama ışġını oluyo ya! o ışġınnarı da ġaynadırdıḳ. ayni şū dal eşgisi gimi eşgisi çıḫardı ayni ġapġarā. onū da ayni yarıya çal. yanı üş dört günde ėyi ėderdi.

Nazar

nazar dāḏīnde de ġızım çocuġ tıḫıl tıḫıl ėder, ıḫ ıḫ ıḫ dėr. nazar dā̆n çocuġ. bù ėyle tıḳılar. ondan soyna ġurşun atıyoḳ. he ġurşun atıyoḳ, şēdiyoḳ, bi elēn içine acı duz ġoyuyoḳ, acı üzellik ġoyuyoḳ. elē şėyle üsdüne dutuyoḳ. bi de papıç ġoyuyoḳ, sóvan, samırsaḳ şeyi. bunnar, sındı ġoyuyoḳ, ayni ġoyuyoḳ, o elēn içine ġoyuyoḳ. bi de saḫane su goyuyoḳ. onu ġurşunu eridiyoñ, başıña dutuyolar. bėyle cazzadan atıyon, üç dā̆, üç dā̆. biyo iki dā̆ şėy ediyoñ, suya atıyoñ, üçüncidē dē ġuru saḫane atıyon. aḫa bėyle oluyo işde. işde aḫa bėyle adam gimi elleri dilleri meydana çıḳıyo, nazar olusā, hı.

sen temsil gözü çaḫır olan yōn dā̆r deller, ġurbanım. o dā̆niñ temsil sen gördün, benim çocūmu ona nazar dā̆di. senin gözün dā̆di. bunı senin çapıtından accıcıḳ görmeden yoḳus iblīnden neden çek! onu hemen ataşa ġoy, közün üsdüne ġoy. gendini bunnuna tütüt. hemen geçer, o da geçer.

El Alma

ben anamın elini aldım. anamā bi şarpa aldım, başına. bi şarpa aldım anam ıraḫmatlıḳ da;

- benim elīm senin elīn, benim elīm senin elīn, benim elīm senin elīn.

üç dā̆ bėyle etdi. anam ırāḫmatlıḳ. heyye. o da anası, anası çalarımış, anamıñ anası, o da anamıñ anasından almış.

Doğumla İlgili Gelenek, Görenek, İnançlar

Tuzlama, Kırklama

yirmīūn oluncuḳ, çocuġ doālı yirmīūn oluncu, bunı duzluyoḳ. siftah çimdiriyoḳ. ondan sonā da duzluyoḳ, gendini arī silī yatırīyoḳ. ġırḳında da ġırḳ gün oluncu da gene aynı duzluyom. duzluyoñ ondan sōnā dā geri aci duzda yatırıyoñ, ġoḳmasın deyin. böyüyüncü tėri ġoḳmaz, duza yatırıyoñ. acı yatıyo ondan sonā da geri çimdiriyoñ. sırtını deñişiyon, annesi de süzē alır. başına ġırḳ ġırḳ ġırḳ ġırḳ çocūā da dökersin suyu, anasını da. gendini ġırḳlarsın. o zaman ġırḳı çıḫar. ġırḫı çıḫıyo heyye. bi dē çocuġ doūḳ gelinci, temsil şurdan bi çocū doān ġırḳlı bi avrat, bizim de dōdu temsil. bi de çocū olan avrat geçer. onnan inne deñişiller. sen inneyi oña verin, o da inneyi saña verir. ġırḫı basmaz diller. o çocū ġırḳı basmaz diller. yanı biribirinin ġırḳı, ġırḳı basan çocuġ, iflah olmaz. işdē eʸlē ġızım, ġurban oldūm. işdē ġırḳı çıġmıyanı, ġırḳlī basan çocuġ böyümez yanı, gelişmez. zayif durur. ona dėllerdi, ġızım, ortut çöpünden ġırḳ dene ġırıcın. onu da suyun içine atıcīn, gaynadıcīn. o çocū o su da çimdiricin. ortut çöpü şu bān çöpleri var ya! onı ėderdik, işde bēle.

Al Basması

ō ālı, babām ırāmatlī basmış al, babamı.

- künde geliyō diyo, babam ırāmatlıḳ; döşüme, bıra, oturuyo diyo. babam ıraḫmatlıḳ, bi diyo, ben bunı diyo, yaTdım diyo. şēyle yorġanı da aldım, diyo. şēyle duTdum diyo. geldi döşümüñ üsdüne oturdu diyo. ben bunı şēle eTdim, duTdum diyo, babam ıraḫmatlıḳ, alı duTdūm diyō.

bi sorbā dimişkine;

- tō̆bē tō̆bē, yėtmiş iki milletiñge ġadar toḥanmam, dėmiş.

babam dutuncu.

- bıraġ beni yetmiş iki milletiñge toḳanmam, dėmiş.
babam bùña yemin eTdirmiş.
- nasılısa diyo babam gevşeTdim yorġanı, aletdimse getdi diyo. getdī diyo.
işde, babam ırāmatlīn bi nefse ossun, babamın aleTir vurullardı, nefselerē. o gelemesin, al basmasın deyin. ā bı işde esgi arvadların alayı, hemen çocuġ dōmasın babamın küfünü aletillerdi, başına vurullardı. al gelmezimiş, yanı babām tōbe eTdirik ya! babam ırāmaTlıḳ bėyle dėridi işde.
işde diyo, babam ırāmatlıġ, davşanı gör diyo. yoġ, ürüyasında dāl, ēle gelirimiş. bū āl nerde bi gözel varısa ona aşşıġ olurımış, erkē ossun, arvadı ossun. aşşıġ olurumuş. dişisīmiş babamā aşşıġ olan. babam ırāmadlıġ diyo;
- künde gelir, künde gelir; a bėyle gözümün yanna. şù davşanı gör diyō, gendi kimi sapsarı diyo. ayni davşan bellen diyō, babam ırāmadlıḳ, hī.
bėyle gelirimiş. işde babamın küfünü vurdurullardı. kimi görse küfünü vururdu babam. işde al dā ėylēmiş ġızım.
allā ėTmiye bizim kōvde sırımōn geliniydi. allaḥ vermiye doūb dōması yatā girinci al bassıḳ, ciʸērini çıḳarmıştı. āl ciʸēriñi çıḫartdī da, onı yanı. ne bi hafdālīdı allah vermiye! böbē de ġaldı, gendi de öldü. onu basīdı, al basīdı. şù sırımōn māmedīniñ arvadını, liyla ırāmalī basmadı mı āl? şēle diyo vardıġ;
- leyla nēdiyoñ leyla?
- emine bacīm ġurbanım saña, şurdān geldī döşüme oturdu, ciyerimi çıḳartdı, getti.
emmē döşü de bėyle ġavrılīdı fatma ġı! vallā bacım yanı allah gösdermiye bırasī bėyle bacım ġarārīdī.

Anlatmalar / Masal

Karga Paşa

bī ġarġa varımış. ġarġa āca yuvayı yabmīş. yedi dene cücük, cücük çıḫarmış. dilki gelirimiş aşşādan;
- leyn ġarġa paşā ōP! o, aT cücūn birini yeyim derimiş. yoḫsa çıḫar seni de yerim cücüklerini de yerim.
bı dilki paşā bi dene atarımış. onu yer, devlīkūn gene gelirimiş, ayni. devlīkūn gene gelirimiş ayni. bınıñ yeddi cücūnü yemiş. bi tene ġalmış. dėmişkine dilki paşa;
- at cücūn birini gene.
- yōrūm dėmiş, allahdan ġorḳ! artī bi cücūm ġaldī. onu da saña veriyim ben kiminen göynümü áleyim, dimiş.
arı silī, āca çıġmış, dırmanmīş. cücūnü dē yemiş, gendini de yėmiş.

Kalıplaşmış Söz ve İfadeler

Bilmece (De Bil)

de bil, onu bilirig. bilmessen;
- köv vėr, derdik.
- antebi saña veriyom, dėrdi.

antebi alırdım, dėrdimkine, de bil dėrdim, yanı bilmece.
yük üsdünde ġıllı yumaġ, de bil.
(deri)
ezildik süzüldük, bi iblē düzüldük, de bil.
(boncuk)
arḳam sura tin tin ėder, de bil.
(kölge)
bi taḫā ġıl ġodum
bi taḫā bal ġodum
bi taḫā boġ ġodum
ġılı iTden ġılı dikdim
boḳu yiTdim
balı yuTdum, de bil.

Çocuk Oyunları

Hobbaz

dört dene, beş dene daş dizerdig, tuvalaġ tuvalaġ. bùnı alır alır bėyle ġapardıḳ, alı ġapardıḳ. bēle atardıḳ, şēle burdan geçirirdik, onuñ beşini de geçirebilirsen udarsın; geçiremessen ölürsün. ordan sen alırdın tekrel geri. bu seōr sen oynardın. udulursāñ durduñ; geçirirsen, geçirmessen ötē alırdı, hobbazı o oynardı. bēyle sıra sıra oynardıġ hobbazı.

Metin Numarası	ŞK7
Kaynak Kişi	Hayri Sönmez
Derleme Yeri	Koşlu Köyü
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Hayri: sizden çōġ da yāşlı olur. ėy nasısıñız, eyi misiñiz?

Fazlı: sā olasīn.

Hayri: çoluġ çocuġ, sēn?

Fazlı: vallāhi, antebde oturuyōġ, işdē.

Hayri: antebde ġaş dene çocuġ?

Fazlı: dȭrd, güççüg ġız bū.

Hayri: ġaç ġız, ōlana? benim gimi sayısını da bilmiyān.

Fazlı: üç ġīz, bi ōlan.

Hayri: allah bāşlasıñ, onnan dā maḥrȋm dālmişiñ, onnan da. ġızı ōlu mı bar yāvrım. ġızımızdan da ōlumuzdan dā allah bes kötü yolu yazmasın. hocüyȋ gördün mü?

Emine: hañı hocāyı?

Hayri: ȭredmeni. he bōn bazar. o da bı ġıs çocū. babası gelig bōn, ġaysērili. yalıñız yatig ḳahiyá bırda, çocūġ ġörḳmiyá. ġız çocū, yalıñızdī. şindi babası gelȋk, babası da var yānda. bırda ġeliyādı, yanī lȯjmanda ġaliyȃdī. bi de ōlan vār. ōlan da çuḳuryurdlu dā, ō ȭlenden sōna geliyā.

Fazlı: vallāhi eziyetimiz oluyō.

Eşi: nė var ki eziyed olacaḳ.

Fazlı: geçmişiñe rāmed.

Eşi: hasan yabdunuz ġasde nasıl?

Fazlı: allā, ele ʿayā düşürmesin. allaʰ bundan aşşā düşürmesin.

Eşi: amin. bi de bi balhıma girduna, ayʿaġda diñelemiyem, ayʿaġda dolanamiyām.

Fazlı: zāmedimiz oldu.

Eşi: yō estafıllā, ne zamedi. habersuz nēdicin, biliyȃm

Fazlı: ben dedim, hiralda didim, ġoşluda heyri ām tercibelȋ, bilgilȋ, görgülȕ.

Hayri: baña gelilleridȋ, danışıllarıdī, böʸle şēler. dedū gimi çoġları gelir, baā danışıllarıdī evel. şindik, ēsgi dengem ġalmėyıġ.

Çocuk Oyunları / Yağmur Duası

Çomçalı Gelin

yāmȕr duásine çıḫallarıdī. şindik her kȭde bi ziyāred varıdī. ziyared, mezellik kimi bi yēr, íbadathanā. ėsgiler ziyared dēllēr. giden eline kimi tawùġ alırdī, kimi ōlaġ alırdī, kimi geçi alırdī. cümā günnerȋ, ora gider onnarı kėselleridȋ. orda yėmeg yapallardı, hȃ yemeg yapallarıdı, orda duvʿá ėdellerdȋ. hepisi de ordā çoḫuşūr, yėmē yillerdȋ. orda düvȃ ėdellerdȋ, yāmūr düvási oḫullardī, bilen bilmiyen allaha yarvalır. bildū gimȋ orda birbillerine ėlleşiler, ḫalelleşirlēr, dālıllārıdī.

ōnu senin gimi böyüg ġızlar ėdelleridi,

- çomçalı gelin nė isdēr.

çabıtda yapallarıdī, dēynegde yapallarıdī, sallallarıdī. böyüg ġız çocuġlarī da olurudu. yā toblallarıdī, burġul toblallarıdī, kūfde ėdelleridi genşlēr, onnan. yā, burġul, bibēr, işde duz...

- ō çomçalı gelin nē isdēr, bi ġaşıcıġ yā isdēr,

hā, çocuġ işde. on, on iki yaşlarında çocuġlār. ōle dolanıllār, ōnu kūde yapallārıdı.

Eşi: selām sōleñ mısafırdan dėllērdī. pecēden sallandırıllardı, gece. sizin oralarda var mıydı? çocuġlār gece.

Hayri: yanī bi şey isdelleridi, orda.

Eşi: bi şey, torbuya. çocuġ oldūnu biliyám. bizim orgucada ōleydi. baḫardıḳ ḳı peceden sallar. evel fiḫara varıdı ya! ġışın, ġışın baḫardıḳ kī ordan torba sallaníyē. yā fısdıġ ġorduḳ, ya burġul murġul ġoyduḳ. evel bōyledi, evel ondar vardī. şindi batal oldū, onnar gitdī.

Anı

birisi de bizim şorda bi māra vār, topalın mārası derik. yanī dedūm benim, icabalında, şōle bōle sene yirmi fílan. neyisē, tā atatürgün şeyinnen evel o savaşdan evel, esgiden canavar çoūmuş köylerde yırtıcı canavar çoūmuş . ō her adam dışarı mı çıḫabilirimiş! orda diyē, biri dėmiş kī,

- ben gider o mārıya dėmiş, gider gellim gėcē dėmiş.

gidersin gidemessin...

- giderim dėmiş.

- ė, pekėy ām. yeri gid, dėmiş. sen gidebilisen! saña şu ġadár verrik, dėmişler, cömāT.

bir adam mārıya gideceg, o dān tā arḫasında. onun da sırtında bi tenē meşlāḫ varımış. esgiden meşl<āhi giymiş, ġışın günü ya, ġār. meşl<ā giymiş bāşını gözünü sarmış, eline de bi ġazzıġ almış, āşdan düzmüş. bu ġazzū eletig, māranın içine çaḫacaḳ! māranıñ içi de iki yüZ üç yüs tene davar alır. māranın içi de, o ġazzū ora çaḫacaḳ. sabáḥden gidig ām o marıya ġazzū çāmışsā bùña o ziyafeti verecegler; çaḫamamışsā gitdim geldim dėrsē de gendi çekicek, o cermėyi.

şindik adam gitmiş, ora. ġazzū ėledmiş, mārıya varmış. marıyā varmış eline bi daş almış, ėline satē bı ġader dēynek. deynē eline ġoymūş, pāt bi tene vurmuş daşı, bi dah vurmuş, üç dafā dah vurmùş. adam bilmemiş ki gece ġarannıġda māranın içinde meşl<áy şēyi de içindēmiş, yėrdēymiş. meşl<āhin üsdüne çāġmış ġazzū. hā, ġazzū adam meşlāhin üsdüne çāḳmış. vuriyā vuriyā ġazzıġ geçmiye, meşlāhī delmiye ya. vuruḫan vuruḫan gēçirmiş bāġmış. hē, meşlāhin üsdündē, há, çaḳmış ġazzū, çaḳmış meşlāhī.

ancā bi de bāḳmış kī omuzunā sıçıramış bi şey. adamın gecē çaġdū yėrde binmiş. adamıñ gecē, çaġdū yėrde binmiş meşlahin burasından dutmuş, bāġmış ġazzıġda meşlahi sōgmüş. burdan meşlahi almış, başından aşırāġmış, vírmış başına meşlahi adamıñ umuzunda ġalmış. nēyse, tā orda burā ġader gelmiş sırtındā. cannı bi şey amā adam ne oldūnu bilmiyē. sırtında almış gelmiş. meşlāh de sarılī, o depiniyē depiniyē o da çıḳamıyā. gēlmiş, cömāte gelig, odā dā milleT oturiya. oturduḳları yėrde ancā meşlahī sıyırmış,

- ah gitdim geldim.

ātıncıġ yōrum, dilkinin birīsi yallā sıçıramış. dilkiymiş sırtına çıḫan. acından hayvan orıya gelmiş. davar mıvar varısa yīyi diye gelmiş, dilkiymiş. sabānen gidmişler ki mārada ġazzıġ çaḫılı duriye!

õʸle cesāredli bi adammış. böʸle oyun oynallarımış, bõʸle şaḫa yapallarımış. bõyle bi toblum barımış. şindi İsannarın toblumu yōḳ. ėnan kĭ şindiki bāḳ bi şey dėsem sizin zorunuza gėdēr. yanī benim de zoruma da gidse de hėş de gidmēse, ėsgide İsannarda bõle bi toblum barımış. iki teg, iki İt bi arıya geldi miydi, birbine bōuşurdu. yōrum şindik iki cömād bi arıya geldi mĭdi birbirine çaḫışiy, bi duvarın dibine bi yėrde.

Anlatmalar

Masal Anlatma Geleneği / Köy Odası / Bilmece

şindi ēsgiden tėlōzon yoġdū, hiç' bi şēy yōġdū. bi ġıramafor dėllerdi, o çıḫdı biz çocuḫan. o da şo zembelē vardı, çalallardı, kürēnen çalışırıdı. innesi varıdı. bù sene elli yıllarda. onna aġamın vardı bi tene aġamın. aġam çalardı. kövün adamının hepisi çoḫardı başına. gelillerdi,

- bū, yav nėrde, bu adam bunun neresinde, dillerdi. adam nerden çalışiy?

ḥābuki dā şõle şėyi vardı,

- aha ġutunun içinde adam, dērdi.

ıġdıyar adamlar buna gülüşürlēr;

- aman yarabbĭ, dėllerdĭ! lan buña, adam bùnın içine nası gĭrmĭş, dillerdĭ.

ḥalbūise ne adam olmalı. inneynen çalişiyedi. sōna,

- aḥa dėdiler. sonā bū adam, bir ʿāleT çıḫacāmış, didiler. ısdanbùlda ġonuşuḳ bùrda diynenácāmĭş, dėdiler.

- lan bùñ olur mu yāv?

telifonu kim bilirdĭ, telsizĭ kim bilirdi. o çıġdī aḥa dėrken tėlevzōn çıḫacaḳTı, o çıġdī. ā bù günnere geldik. bùnnarı kim bilirdi, bù telefonları fĭlan kim bilirdi.

bura yaz odasiydī, bura yaz odasī. bunun üsdüne ġuş gelir, ġūḳ. burada yāzın otururduḳ at tavlasī fılan varıdī. bütin yıġdıḳ, şētdik, bırası yaz odası. ā şurada bi depide bi ġapı dā varıdı, bunuñ öte yanında tā'd varıdī, bütün ariş üdü, arüş; altı bilmem nēydĭ.

türkü sõlelleridi. bı bāraġ tarafından türkũ getirillerdĭ. bu süyüç içeri baraġ tarafından türkücü gelilleridĭ. bizde, bırda türkü sölelleridi, yarış yapallarıdī, türkü yārışı yapallarıdī bõlēʸdi ėsgiden, ālıġ devrĭ. māʰmıd ānın evi, bırā, hacinin babasī. o da bunun ötē yanī, hanĭ bunnar babamgilin ʿaġribe. yusub ġarib şu yannān öte yanna ġader bizim milletiñgidi.

ėsgiden, ėsgidēn şū aşıġlardan annadıllarıdī. körōlundan annadıllarıdı, sürmeli bēden, sürmeli bēden annadırıdī, aşıġ ġaribden ānadırdī, şēy, o gezginçĭ. o gezginçĭler ānadırdī, biz de dĭynerdig, kõde hėç bi oḫur yazan yōġdū, bizim köʸden. yėñi yazı hėç yoġdu, ėsgi yazıyı da babam birez biliridĭ. gõsüncügden bi adam getirirdĭ, ḫoca, o, ėsgi yazıyı ō, oḫurdū. ėsgi cenglerĭ, biz de dĭynerdig. ā ceng işdē ya hazireti ali efendimiziñ cengi ossun, ötē hēbsinin.

şindi, şindi şõlėdĭ. benim båbam, bī kõʸün eñ yaşlı eñ varliyaTli bi adamıydı, baban bilir. dā çevrenin gene õlēʸdi. babamgilin ḥalı vaḥdı ėyyiydi, tā antebden bù yandā, mal mülk, dáve ġuvvetlĭʸdi. ġırḫ elli tene danamız olurdū, iki yüz tene davarımız olurdū. yirmi dörd baş ḫorantáydıḳ. iki ġardaş bi ārada babamınan emmim ġarışıḳtı.

āşām oldū mĭ, esgiden malaTyada gezginçi olurdu, ėllerinde birer buÇuḳ metire, ikişer metire dēynek olurudu. buāzlarında bi torbā, torbada ev ev dilenilleridĭ. onū arḫıya atallarıdı, bū torbanıñ

arḫa gözüne, boyunda daḫılıydı. burġulu da öñündē torbıya atallardī. tō̄’ malaTyadan belli gelir, derelerden buralarda dilenilleridi. ʿāşam oldu muydu bizim eve misavır olullarıdı, unnār. kō̄ʸün hePsi gelirdi. ḥakiye söylelleridi, ėsgi meteller. ēsgī̄, işde körōlundan işde esgi savaşlardan, esgi peyḥanbarlarımızın gününden. hepimiz, ḥakiye sō̄ler, hepimiz çuḫardıġ. bunī, bùnnarı dī̄ynerdig. sabaʿā ġade, bunı bunnarı yatırmazdıġ, hoşumuza giderdi, bu ġonuşuġ. ammā nė dėrse benim ġafama ō̄ʸle ayni ġalemine defTerne yazılmış gimi yazılırdı. gendiler giTdikten sōna bütün cō̄mā̄te annadırdım. bå̄ña annaT dillerdi. bi sēr ben annandırdım. ā, bilmecē, bilmece sō̄leridik. ā bilmece.

atamız anamız aġlı
düñyēyi deldi buāzına daġdı
altı gözlü on ʿāyaġlı
bùñı bilmiyenin hėç yoġdur aġlı
(çüt demiri)

yarışma yapardıġ, baña kimse dayanmazdı, bù yarışmadan yanı.

atamız anamız aġlı
düñyēyi deldi buāzına daġdı
altı gözlü on ʿāyaġlı
bùñı bilmiyenin hėç yoġdur aġlı

babañ bilī̄r, ne oldūnu bilir. altı gözlū̄ on ʿayaġlı, atamızıñ anamızıñ aġlī. bilemedin bʿāḳ! bū esgiden öküz olurdū, öküzüne çū́t sürer dedelerimiz. iki tene öküz olurdū. bù öküzüñ, iki öküzün, dō̄rd dene gözü olurdu. sekiz tene de ayā olurdu, dörderden sekiz ayaġ. ā altı gözlü å̊yaġ, iki tene de adamın gözü warıdı. dörd onnarın gözü, iki de adamın gözü, altı gözdü. onnarın ayā sekiz tene, iki de adamın ayā varıdı, on ayaḳ. bù atå̊mızın anamızın ʿālem bunnan sürerdī̄, ėgmek yiridī̄, dünyē onnan ḳalḫınırdı. motor mu bardī, şey mi bardī. öküzüne, o zaman bāġ bū, yanı atamızıñ anamızıñ zenʿaātiydi, aġlı. bütün dünya bunuñ üsdüne döneridi. motu diregtör mü vårıdı, ne vardı? öküzünen sürerdik. işde o öküz baḳ, atamız anamız aġlı, düñyeyi deldi boāzına daġdı. altı gözlü on ʿāyaġlı, bunı bilemezsen hėç yoġdur aġlı. sen baā sorucun, aha saā soruyum.

vara vara varmanın
ḥatası yoġ sormanın
ġırḫ ėlmanın
ġaçi künde ġaçi kölgede

yanı sórmanın hėç ḥatası yoġ, herkes sorabilir birbirinē. ēmir çēk, sōr. ėlmanın, ėlmanın ġırḫ denesini de görüyēn bu ėlmanın, ġırḫında görüyēn. çėzemedin mi? namazın ġaçi günde, ġaçi kölgede? namaz, namāzın ġırġ ėlmanın ġaçi gündē ġaçī̄ kölgedē? namazın, ġırḳ vaāt namazın ġaçi künde, ġaçi kölgede? ēsab ēyle. ō̄lennen ikinnin günū̄z, ō̄teglerī̄ āşam, yatsın sabehde. ġırḳā̄d işdē. yirmisi farz, yirmisi sünnet. yirmisi kölgede, yirmisi gündē.

ėTdim sȭT, bitdi ġavaḳ
yarpā tut, gendi armȕd
ölüye farz, diriye sünned

bāḳ, bilemiyeñíz. bundan ben bė^{y}le sȭlemezdim bunu kĪ! yarışma yapardıġ, bunī. kö^{v}ün adamnarıynā. ikiye bölünürdü kȭ. o zamanda odada, kȭ^{y} odası vårdı, babamıñ odasī. āşom oldu miydı, ġış günne kȭ^{y}lüler hePsi ora çoḫardı. yarış yāpardıġ. kim bilemessē, sekiz on gişi bi tarafa geÇerdi; sekiz on gişi bi. bilēmessen o zaman bi davar kesecā̆din. orda segiz on gişi onnar, bāsine yapardıġ. bilmiyenner dawar keseridĪ. kebåP ėder yirdig, ġåwȕrırdıġ, ġavırır. dolma ġavırma ėder yirdig onu. çoḫardıġ bi sēr, çekişi çekişi çekişĪ, he yā. ȭle beleş olmaz, otlaġlantıma yōġ. şindi yōġ, İsannarda o toblantı yōġ. u zamanda çıġmazdī, benim ġarşıma. ben ġafam ō zaman çalışırdī, şindi çalışmiye. eminē iki daġġā sōra ġonuşiyaḳ, bėş daġġa sōna saā ėmine dimem, unudurum, ismiñí unudurum ġızım dėrim, ya torunum derim. unudġannuġ vār. bunnārī dā esgi bildiglerimĪ, gözümü yumuyūm düşünüyüm aynī esgi genşlūm kimi bilirim. ammā şindi bȕrda sȭliyemem. ayni oturdum yėrde ġonuşacām lafı unudiyām. utaniyēm bi cömādde ġonuşmiya, ġonuşūmu unudiyām, ġonuşdūm yerde sȭliyecēm lafı unudiyam. ārıya bi adam girdi mĪydi. ben ġonuşiyā̆m sennen, baban da arıya girdi miydi siñir oliyām. ō zama unudiyām, ġonuşacāmı unudiyām. ona siñilleniyēm, heç seslenmem tōblumdā. onun uçun seslenmem, sinilleniyēmse, hērkeş ġonuşur ben dĪynerim. bi şey soran olusā, bildūm bi şēy olusā bi cuāb verrim. öteden çıḫar o öle dā̆l mi şöle, biri dedi miydĪ orada siñir ollum. yā ben onun içidėyim içindē, gördū̆m yabdum iş! adam ġulāġdan duymuş beni çıġardiyē, ben onnan niye dardişĪm da^{h}ā ḳaḫar giderim, o cömātden.

Halk Tiyatrosu / Düğün Eğlenceleri
Sinsin Oyunu

o, ō gecēydi. gece oldu mıydū gidellerdi, bȭle ışıġ yoġtu. şu ormanlarda çalı ġırallarıdī. ortalāma yėre serelleridi çalıyı. vurullardı çalıyı, havıya ḳaḫardı. o çalının etirafında bi adam siñilerdi, elini bȭle eder. sāa solā dönerdi. öteden birisi de ona höcüm eder gelirdi. ataş üsTüne höcüm ederdi, ona. ulaşdū yerden bi şablama vururdu boynunun kökű̆nden arḫasından. ulaşırsā vururdu. isterse yıḫılsın, isterse ġassın. ulaşamazsa o ġaçardı. bi sēr o gelen adam siñilerdi ataşın etirafı dönerdi. bi sēr ötű̆zden onu biri ġuvalardı. o ȭleydi. ona siñsiñ oyunu deller, gecē.

Kazık Tura Oyunu

ondan soñā bi dē tura oyunu varıdı. turā, ġazzıḳ tura dėllerdĪ. o dā gėne ikiye ayrıllarıdı, ėllerine birer tene iP alıllardī. bėş on gişi bu^{v}ű̆ze, beş on gişi ȭ^{v}ű̆zde. şindi ordan birisi ipi alırdī. bȭle ipi dutarıdī. bunnarıñ iÇine geliridi. bunnarın içē dōrġu geldi miydi, buna bi tene sol arḫadan vurullarıdı, buna. o vurur, ulaşıllarsa, onun da elinde bȕ ġader iP, ġıvralmış iP olurudu, yoḫus ġāyiş olurudu. ulaşdū yėrde belinin ortasına atardı onȕ. ȯ ġaçar bü^{y}ű̆ze düşerdi. bi sēr o oynarıdı. ip omuzda oynardı. bi sēr ō, bi sēr bırdan da birisi ġuvalardı, onū. onu tá orıya ġader döverdi. işde milleT gülüşüllerdi bȭle.

Çoturum Eşek Oyunu

sōna çoturum eşşeg dėllerdĭ. ona da bi[r] oyun dā varıdı. ona dā bėş alTı yedi gişi biř olurdu, ġafalarını bŏle çatallardī. birinin bėline de üç dört metire ib bālallardī. şindik geridehi adamlar bıñnarı seyircĭydi. o öteki adamlar, dışardaḫı adamlar geliP o çoturum adama binelleridi, binmek isdelleridi. bu dā ēyer binmeden onū vurābili[r]sē, binmeden sohōlekeli ya! binmeden onu vurabilise, elini vurabilise ona, ō binemezdi. bi seēr onnar çatılır, çotulurdu. binebilĭse o, o adamların üsdünde dönerdi, o. onnara biner üsdüne depelerine çıḳār, ō dönerdĭ. hā́, fursat buldu muydu geri ileri ġaçardı. adam bulamassa geri ġaçardı. bi sēr ötēki gelirdi. daha fürsat bulabilillersē onnar ötehi adamlar, dışardā adamlar, da[h]ā o ġuvalayan adamın sırtına da binelleridĭ. sırtına bindikten sōna doḫanma yōūdu ona. he, bŏle işde. ėsgi günnēr, esgi oyunnar bŏle[y]di. şėy yoġdu yānī çalġı yōūdu, telifon yōudu.

Metin Numarası	ŞK8
Kaynak Kişi	Habba Akbulut
Derleme Yeri	Koşlu Köyü (Orguca Köyü)
Yaş	66
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK8
Kaynak Kişi	Mehmet Akbulut
Derleme Yeri	Koşlu Köyü
Yaş	72
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Doğumla İlgili Gelenek, Görenek ve İnançlar

Doğum / Kısırlık

Habba: bȍle işde inanış mı barıdı, yāvrīm? gerçek de şēy midi? bu ġari düzmesi dā́l. áses işde alışġın, yanī biz diyālarẖına ayāmıza pıçāḳ vurdururduḳ, ḥā. ḥamile arvadlar mī? onu şindi evelī işde yanī, temsil yapa yapā yānı artıġ birez alışmış yān baya. o doūm yapan ġadınā temsil yārdımcı oliyā. ė başġa innesi yōġ, ilācı yȯġdur. yanı yārdımcı oliyā ha! gendini ḳaḥamassa ġolundan dutuġ ġāldırır, dolandırır dolandırī. ayib olmasıñ, sancı gelirse üs yanına çıḫar,

- ġıçıñı şura ġoy dėrdī. suyuñu boşlā dėrdi.

ȍʸle bunȕ ėderidik. ʿayib olmasın, el vardī, öfelellerdī, irād olurduḳ. ōnū dellēr dē şükür bis heç görmēdik. çocuġ yanı yėre düşdükden sōna bāzi èşleri düşmezdi. heme ḳaḥallardī, zibil ġollardī, ġızdırıllarıdī, saşdā getiriller, dökelleridī, altınā. bayanın ġuluncunuñ gelecē yere bi mindel filan açallarıdī, yasdıġ ġollarıdī, gendini torpā gömellerdi. ġuşāġdan aşşā há! üsdünü örtelleridī, bu onun sıcāyınan bʿāzi olurudu. düşeridi, bʿazi dē düşmezdī. geri dā, ayib olmasın, ḳaḥallarıdī, tavıġ boḫuynan sārı saman suynan bunu ġaynādıllardī. bunu bi şeyin üsdüne bayanı otutturullarıdī. onā o zaman gendi ḥalında cenāb allah, zār ineridi. zāten dōm sıcā çoḳ sėvēr, sōu sēmez, sıcā çoġ sever. hē. işde bȍʸledi yārım. şindik hemen şėʸ olan irādsiz olan araba gessin dōumā, araba gessin dōma. ben, ʿayib olmasın yārım, o da benim bí ġardaşım, bundar diyāḳ. bir ōlan çocūm, ėvēlden de çocūm durmiyādı, altı aylıġ dōiyādī. bi ōlan çocū, sekiz āylıġ dōdu, bārı bārı öldü. bi ondan sōna tedāvi oldum. bi ōlan çōcumda gitdim, dōuma. onnan sōna hasan emmiyin de haberi olmazıdī, ötenin de haberi olmazıdī, dünyāya gelilleridī.

Gelin: türbe dā́l de ana sen bi şey ānadīrdıñ. kim ki çocū olmamış dā yėdi evden mi ney çabıt mı nėy almış dėrdiñ. bȍʸle bi şey annadırdıñ.

Habba: o durmuyāna. çocū durmuyāna yėdi ēvden, yedi māmed adlı ēvden, bilmiyām ȍʸlēdi. şindi şȍle ēlbisēliglerden parçā, temsil benim elbiseliklerimden pārça. temsil gidellerdī, yedi māmed ādlınıñ ḥanımı onnan dā ālır, ondan dā alırdī. yėdī evden, onū ʿaynī şo işde şēylik, parçalı ėteg giyiyālar ya, köçükler, ȍʸlē dikelleridī. çocuā bi ġad, bi yālıġ dikellerdī, bi elbisē, bi köynā́nī, ya olusā iki ġad dikelleridī. birini çıḫarıllār, birni gēydirillerdi, onā çocūn anasī heç bi şeyi yabmalı dā́l. sōna sen getirirdiñ. temsili çitden ȍʸle parça dā́l de bi ġaT sen getiriñ, bi ġaT ötē, bi ġaT ötá… yedi yaşıyanādek durmuyan çocū anası evi yabmazdī, hā́. dışardan yapılır geliridī, ȍʸle ėdelleridī. há, çoḫū olmuyan ġadınnār, ėbe mi vardī, doġdur mu bardī, benim bi dene babānnem vardī. babānnem vardī, çocū olmuyan dā şėyaparıdī. evelden āşlıydı ėvlēr bȍʸle, mesē ācından on dana ipi daḥardī nenem. iki ayāḳlarını bȍʸle bālardı ipē. ondara ipu, ipu daḫardī. nėnem iki ayʿāġlarını bȍʸle bʿālardı, ipe. iki üş arvad bir ārıya olurdū onu bȍʸle ʿāsallarıdī. ʿavrad, asallardī oruya, hā́.

ġadınī, kellesi yėre geliridi, ġòlları da yėre gelirdi ġadınıñ, ʿaynı şöyle. şindi iki bayan bunu usul usūl sallallardī bȭʸle, sallallardī ġızım. diġġad ėdin ʸipe derdī. ben de, bunun gimi çoġ' kilōlūdu rāmadlıġ,

- sen dėrdi ġavasını şȭle, şura yanına indiriñ derdī.

ḳaḫamazdī benim gimī sıta. usulladan bȭʸle indirirdī, onuñ öfēlerdī ırāmadlıġ, belini öfelerdī, silkirirdī, getirirdī. bùña bʿardaġ vururdū, bārdaġ vururudū, buralarına da geri pıçʿaġ vururdū, geri tegral bardaġ vururdū. o pis ġannarını çekērdi beliniñ. kiminiñ belī gevşek olurumuş. o zaman yanī ȭʸle deridi, nenēm ırāmadlūñ, hā.

- kimi derdi, yāwrum işde bel ġaymāsı oliyā derdī, onnan düzen dutmiyā dedī, hā.

bȭle çekerdi. inan ḳī ġaç denē ben bȭle ırāmadlūñ gördüm. bȭʸle ġaldırırdı kī derdikine;

- hasan a senden yüzüm ġara, gid ġız bōn derdī, ġari ġoca ol derdī, herifinnen deridī. ār derdī, çocuā derdī, ġuru çıġmassan derdi, ben bu ėllerimi kėserim, derdī.

ballah bóyle bȭʸle ġāş dene var, oldu yanī bùrdā, hē, nenemdī. birezin de çocū dōārdı ȭlürdū, durmazdī, hasan ā. bu işdē bȭklerimiz dėllerdi,

- algedin de satın dėllerīdī.

orġucadan gētirdilēr, ġastelden getirdilēr, būrdān ārvadlārı, temsil yānī şėy icabī. o, bū çamırlıya götürürdük. ora, fahaz kiyanıñ anasının yannā, şindīkībi, ġarasalmanıñ mʿāmedi diyālar, onun anasınıñ yanna götürürdüm. yanı ben de gitdīm. bū, şū fayadgil var. arabacılıġ eder biliñ mi? onun anasıynan dā gitdīk.

bundārı algidiyādıġ, bāzına bi dene bēygir yuralı daḫiyālarıdı, afėdersin, gelinnerin, hā, ġadının. bū vardūmuz avrad, ēgseri de yāşlī dolandırırdī, onu. dutardıġ, algėdiridi. temsil her bi yėri derdikinē;

- bi āvrad getirdim satiyām almiyāñ mī?

o getirirdī aynī parça asbāb veridī yoḫus bāşḳa yùñ müñ verilleridī, şȯʸlē. ötēni algedirdī, ötēnī algėdirdi, ġaç eve gótürürsē, bȭle yùñ tōblārdı, parça toblardī, getiriridī, evē. orda gendinin evine dē çayımızı egmámizi yīrdik ki ḳaḫar, geliridig, hā. o geliniñ çocū bù sēr, o sālam dōrur geliridī. geri ō eve götürürdük, hā. hediyesiynen o eve gȭtürürdük. o dā işde ġıssā ġulanā küpe daḫarıdī, işde ėlbise ēdmiş, işde yėr yʿataḳ gimi eşşā alınā görē vārdī. hā, teġrár gerī hā, bi ġaç sefer dē ȭle birbirine yʿānı gelir gideridi hediyesīynē.

bunnar bi denē baḫırcannıyı gȭtürdük, bi dene orġucalıyı gȭtürdüg, iki dene mi bi dene mī burıyā, burdan da gene ʿaynī bu dedenin döndüdü, dedūmuzu onu gȭtürdük. yanī bȭle bi işde inānç varıdı yanī bȭle yapallarıdī. şindik babam, hemi accıġ şē ossā, cırd dōġdurā. hele varı mī yoġ mū? işde şȭle oldūm, işde evlendi dē çocū ġalmadı, götür doġdūra. e işde doġdur acı bōn gid saba gel, bōn gid saba gel. biyo tutdū ordā, az da mėfʿād göriyāsā bırʿāmiyā.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Tuzlama / Kırklama / Höllük

biz ʿayni gene yapiyāḳ, şindī bir dōmdan gelincik, az bir atarıḳ. duz yanī, há, āz atarıḳ yanī, bi şȭle işde yaz gününde, acī ḫam şeyne şėy ġòḫar yā çocuġ da, öʸle şė olmasın dēyi. ʰemen az suyā atarıḳ, ġarışdırrīḳ. onuñ üsdüne duru su ġōruḳ, ġanelik onu çocū banyō yabdırrıḳ. onna sōna yirmisine ġadāni çimdirmek. yirmisi oluncuḳ o zaman duzunu ēyi çalarıḳ. bēʸle duz ıslarıḳ, beʸle şeker ıslarıḳ,

ėvel duzunu çalārıḳ. ʿayib olmasın, paçasınıñ arasınā barmaḳlarıñ arasınā, ġoltuḳlarınā işde bōzına, hėr yerinē döşünē, āzının içi ġoḳmasın dēyn, ġulānıñ arḫalarınā, o yerinē çalārıġ. onnan sōna geri şēderik o şekeri ġoruḳ. ona geri ġaralıḳ su ġoruḳ, özērik özērik o yaġdū, yaḫiyā. bi şe bezir çalarıġ gerī. ondan sōna da iki su dökērik gene sabīnnārīḳ. eveli kil varıdī, kil çalarıdıḳ, şindi şampān. a bēʸle şampānı ḫazır, ondan çalarıġ.

çimdirmesini de bo͞le aynī yirmilūnda. bi de ḳırḫū bitincig, bo͞le ġırḳlārdıḳ, çimdirirdik, ġırḳladūmuz ō suyunuñ, banyo yabdū suyunuñ há, o ġırḳ suyuna, ġırḫ ġomasın diye. anası geziyē ya içerde her yėre elini vuriyā, onun ġırḫū olurumuş hā. eviñ içine de bu eve seriklēr. temsil mıdbāḳ, banyō, işdē oralarā gezdū yėllerē satıla ġōr, anasī onu şēder, serpelēr ėgmek sulamış gimi.

há, ondan eşerdīk, aynī sümüT gimi belerdik. onu da ḫarbůl varıdı, eveli çeşid çeşid ḫarbıllar varıdī, işde. o ḫarman işi ö͛le çıḫarıdı ya! onnan ėlerdik, getirirdik bi yėre gurudurduḳ. güneşe ġorduḳ. getirrik, çocū çeşicik sañġı sobanıñ başına getirirdik. sobayı şē͛le bi daş ġōrduḳ, ya bē͛gir nalı olurdū onnan ġorduḳ, onu geri ō höllūñ içine ġordūḳ. çabıtuñ üsdüne ġızdırırdıḳ, ılıġlıḳ altına ġorduḳ. podurā modura bilmezlerdī, o zaman hā. podura modurā olmazdī.

nėnemiz derdi,

- ġızīm dėrdī, accıġ bunu irediñ dėrdī. bunun dedi, batdū yėllere pıtış pıtış ēt olur, bu derdī.

gerçėkde ya͛rım ne bişerdī ne bişī olurdu. pislū dā ossa bile algedirdīk çöpe dȯkerdik, silkerdik, bėzine bulamazdī, bu öllügdē. torpaḳ gimi işdē ʿayni. ō ʿayni simid gimi olur, şo͞le ġāfirengi olurudu. burdan ėşērdik, ondā o͞le yapárdıḳ işde.

Gelin: o çimdirdī suyu da eviñ her tarfınā ʿayni çocuġ, ėgmek sulamış gimi eviñ tarafına dökiyēn. ġırḳlı sayılırmış. annenin, çocū geziyē, ġırḳlıyḳan dā ġoláy ġoláy annesiynen çocuġ bi yėre gidmes, ġırḫı çıḳanādar o çocūñ.

Habba: ġarşından ġırḳlū gēlir, ġarşıñdan. afėdersin, pisik olūr, ilḳbahallardā o da yavrılār, it olur o da yavrılār, dādan avdan gelilleridi, tüfā̆nen tüfē̆n de delleridi, şėyi olur, ġırḫ olur hā. ġarşılaşıncī o çocuġ gēlişmes. há, gelişmes, heç yanı gelişmez yanī. ōnda gerī işde belki de duyduñ duymaduñ mī? bi ocaġ gimi ėlinnen gėçen olurdū, beki de dā var. burda yoġ dā hı', burda yōġ. ġaraġuyu dēyn bi şėy vār, köy var. orùya algidiyālar, böle ġazanuñ altına çalı ġollarımış, bòş ġazanıñ. boş da çalı yanı yāġmiyálarımış. çocū çılbadī̆y içine ġoyiyālarımış. ya işde ō oturan temsil benim gimi yengeñ gimi. ėy gelik geçiyāmışsın sen,

- anam nutdiyān, burda? abbā dezze, napiyān, bu ġazanı?

bo͛͞le yanī hususī sorarmış.

- adam ėti bişiriyām diyāmış, gelin diyāmış. size de veriyī̆m, adam ėti bişiriyām, dellerimiş.

yanı burda biġaç denesi inan ḳī heç' çocuḳ gelişmedī. o͞ylekine bi inne bir ī̆blik oldū! iki dāfe ora götürdü gȯtürdü, yanī ölümcül çocuġlar ėyi oldulār. ġazanıñ içine ġoyiyālar, altına hususī çalı ġoyiyáler, ateşi yoġ yā! hā̆, o͞le bo͞le hā̆, adam eti bişiriyām deyn. iki dafā̆ yapiyālar, iki dafā̆, işde ikiliyālar, aylesi ikiliyālar.

Halk Hekimliği

El Yüz Çaldırma

temsil, bī ėl yūz çaldırırdıġ çocuġları dā çalārıḳ, dā da çaldırrıġ. payravşanıynan, hā. onu ıslārıġ onnan tėmsil, dā̆nik olan çocuġları yālı bi şėy yėmiş mi yėmegden tiskī̆nmī̆ş güccū̆gen alışdırırsan heç onu yabmayıncıg o irā̆d olmas. ha benim şu uşām, ōlum,

- gid eliñi yüzüñü çaldır dėdī̆m.

giden sene miydi ġız ō, evel sene mi? babannesi rāmadlıġ çalarıdī. ben gelin geldim benim de elimi yüzümü çaldı. biz bilmezdik, ġızıḫan. ā o zaman hasde oldūn bille depiden dırnā gā̆dem sızılarıdī. o huylandū memeg bō̆le gözümün ō̆ne geliridi, tiskinirdim ondan. eliñi yüzüñü rāmadlıġ, allah rāmed eylesin, sabā̆nán ḳaḫardım bi şeyim yoḳ.

işde páyravşānını suya ġor, tabā ıslār, onu öfelēr, gendi eliynen öfelēr öfelēr öfelē... acisini çıḫardīr. o içindē şėyini sıḫār, ālır geri ondā çay süzēnen süzēr. tabā, ayrı tabā onnān gendi eliynen bō̆ʸle içiriridi, eliynen içiriridi, üş davē. há, geri üç davē āzına vėrir, üç dávē şėder, abdez almış gimi, üç davē geri yüzünü yūr. sābını batırırdī, depisine çalārdı, ėllerini yurdū, ayāġlarını

- sōḳ sōḳ dásiñ de yavrım dėrdi, übresiñ dėrdi, eti dērdi.

hā̆, öʸle. onda iki kere yābdırırdıḳ. ekserī̆ işde bı zamannār, bi de sabanan, ġāyfaltı yabmadan. a bu ġardaşlūnu, dedī̆m dedī̆m, gidmedī̆. doġdūra gitdi geldī̆, ilaç ġullandı olmadı. aç susuz ölücü!

- ıla yaʸrım dedim, şo çeşmenin başında bir ev vār. ḳa dedim, o ḥayce ablaña gid de eliñi yüzüñü çaldır da gel dedim.

çoġları da saldım. hā hanımı aldı gitdiydi gerī̆ beriūze gelincig ne isdeydi ġı?

Gelin: bir hafda aç susuz yatdı, yėrnen yatā. oruya gitdik elini yüzünū̆ çāldī. ben bösböyük adam el yüz mü çaldırī̆m dedī̆, o çocuġ işī̆ dēdi.

Habba: anam ben dėdi ana arvada, ġannımı mı açıyī̆m, dēdi.

Gelin: götürdüg işdē, ʿáyib olmasın ordan gelī̆ken isdifā yabdı. onnan sōna,

- açımdan öldüm didī̆.

bùra geldik işdē, yidi işdi. bı zamannarda tegrar gitdik āşam üsdū̆, gene el yüzünü çaldı, onnan sōna işdē irād oldū.

Nazar

vallā nazzarā, ġurşun dökellērdi, há. işdē ġānın ġaynarsa viyādnan içindēn yanı ġaynarsā da ōlur. bʿāzi isānın gözleri yanī şērdli olurumuş. temsil vallā hēç şē olmaz dā, hā̆, o dā yōġ yōġ. şeyden yanı cinsden gelen bi şey. ġaradan maldan dā̆l dē bʿazi adamın sözü bēg dēr, insanā. isdemiyerēgden içinden, hā̆. ne maşalla' dēr.

- ne yāv işdē anam size noliyā, ā şunu şō̆le ėtdiñiz anam size noliyā ā şunu bō̆le aldıñız.

ė bi de demezlerkinē yānı;

- anam maşallā siz de şō̆le etdiñiz ḫēyirlí ossun.

dėmėz. onu dėse satin, içinnen gessē ōnu dēr. amana içerden gelmiyā, onu ō̆le söliyá, onu dā yō̆ritmiyā, yöridmiyā.

Gelin: birī̆ isdemez sō̆ler, birī̆ dē ġanı ġaynār çoġ' ġanı ġaynār, içine sevesi gelir. bi de o insanın gözü dēr dėllēr.

Habba: vallā işde nēydicĭn? ancā yā düvā̆ oḫuycun, dūz atıcıñ. işdē düvʿā oḫiyuḳ, suya atıcıñ, há. aha bu, bi dene atiyā.

Gelin: üç sefer elham oḳiyen, eliñe bi çimdik duzu aliyān, üç sefer nazarā nuzarā göz edenin gözü bozarā, diyēñ. üç sefer onu çeviriyen. isder ataşe isder suya üç sefer bunu o şėyden yapiyān. acısĭ geçsin diyeregden suda da ġarışdıriyen, eridiyēn dökiyen atáş de acisini.

Habba: há, āci yā, o da duz dā acī yā, acĭ aciyi şēyapar deyin. uzēllig ġoruḳ, duz ġōruḳ, dārıḳ ġoruḳ, kömür ġoruḳ, ateş kömürü, getirilleridĭ, babasının tellūnū ġollār bi denē, ne bilim ben? babasınī ġollār, ʿāyni ġōrduḳ. ya arpa būda dāl, bi tasdā şōle su ġoruduḳ ėlān içinē, ḥarbılın içine bĭgdiriridik. o da yanī diligli yā, o da diligli yā, hā̆ getirirdik. bù yōġ gene ona da ġollār, itin pislū, itiñ pislū ġollār, af ėdersin, eşşēñ boḫunu getiriller ġollār, at, boz eşşek boḫu. ġurşun atarḫan yānı işdē birigdiriller bi ġabā bi şēyē.

Ahmet: onu da her adam atamaz yānı her adamın ėlĭnnen gēçmezdĭ. ōle bir.

Habba: yoġ, bēn atmadım ġızım, wallā. burda ȯ atannār öldü. biriniñ adī bocuydū, hā̆. ōlunun adı dā şeydi māmedō dėllerdĭ, memeddi dē. hā̆ öleydi.

Ahmet: şō eyubun ōlu da atardī.

Habba: benim ō üç sene oldu mu nē? üç sene bitdi mi yaşār ābiñe.

Gelin: yō, āyleñdē elinnen geçen olusā mesilā, ġaynanasınan geçiyāsā ġaynanasınā bi tumannıġ alırımīş, bĭ başġa bĭ hediye alırımış. āl ġızım elimi saña vėrdim, bundan sōna yānī elim seniñ ossun, senin elinnen dē gēçsin diyerekden el veriyālarımış, hā̆. o zaman āylede süren bi şey olur yanī, elini verirse geçer dėllēr.

Habba: ō işde ilg' ōlu bōle tedaviynen dünyāya geldi. o hemen ōle bi gendi bi bārıġ dutdū billē ġaynanamna ġāyınbabam derdikine,

- ḳān şunu derdĭ götürün de, mucuyā ġurşun atdırın da gelin, derdĭ.

hēmėn baddaniyiyā sarārdım. evleri de bizim arḫasında otiriyādı, evel şō' dorġudā, şu tarafda. onnarın evnin beri yanna vārıncı ancā ōlan sesi kėsērdi. kōn içinde bārı bārı götürürdük, ora varıncı sesi kesēridi. orda o ġurşunu dögdürürdük.

- geri derdĭ, ġızım derdĭ, çocūñ baddaniyá başına bürü derdĭ. olu kĭ derdĭ ėtinē mitine bi şēʸ olur. āsıl cazzādan atdū billē, ʿayni ġızım bū burġul pilāvı gimí bōʸle saçılırdı.

- göriyán mi nazarı, derdĭ.

çıḫardırdīġını ʿayni ĭsan gözü gimi! bōle gözlerĭ yuvallāġ yuvallāġ, tabi gendi bilirdi.

- bāḳ ġızım derdĭ, bınnar gözū derdĭ, náġadek şu dili dėrdĭ incē inci.

şōle şē olurdu, hā̆, yanī o adama bi hafā̆ atdırıf, gēlirdĭm. ikinciyē o ādama geri götürmezdim, yanī geçeridi.

Metin Numarası	ŞK9
Kaynak Kişi	Fethiye Çağlar
Derleme Yeri	Karayusuflu Köyü
Yaş	81
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK9
Kaynak Kişi	Şükrü Çağlar
Derleme Yeri	Karayusuflu Köyü
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Şükrü: tamam da dȕyün ġaş gün çalındı? sorsenē.

Fethiye: bilmiyōm. doḫuz gün müydȕ, nēdi? doḫuz gün mü çalındı nė dutdū. heral ȭle oldu. bi ḥafda doḫuz gün çalınırdı.

Şükrü: tamam da dȕyün ġaş gün çalındı? sorsenē. beni bȃnmiyōdu, beni zorunan aldıñ. bȃnmediñ doḫuz gün çaldırdıñ.

Fethiye: aha bāşladıḳ. gendi beni alacāñ mı varımış? sȭle sȭle.

Emine: şügrȕ emmȋ, dezzem diyo ki beni nası beyenmiş, diyō.

Şükrü: niyē, bāña nōluġ? accıġ ġaráyim tipim gözel, şeyim gözel, accıġ ġaráyim.

Fethiye: çōġ gözel. ā genneriñ evi şūreydȋ, şu ġarşı evidi, biziki de bureydȋ. gȭrmezdȋ, görsedmezlerdȋ. hēç imḳanı yoġ, görsedmezleridi. işde ȭle anañ babañ virisē, gör görme vėrilleridȋ. yōġ varmiycım getmiycim deme yōġ. çōġ ġāldıḳ, yimbir yirmi iki yaşında varıdım haral. haralda ēle bi şeydi. yirmi iki yaşında fȋlan varıdım.

bunuñ emmisiniñ arvadı varıdı, güccük ferik dilleridi. o ferik rāmadlıġ beni tōġ', bir odada süsledi, gėydirdȋ. işdē. yōġ yōġ o zamanda hēç boya sürme bi şēy yōudu. elbisem de mavȋ, gözel ėlbisiydi. yōġ ġadifá dēldi. şile tiril tiril işde bi empirime kimi. telli de dȃlidi, māvi bir ėlbiseydi işdē. ántebde dȋgdirdilēr geldilēr. hı', bazallūa fılan nē? áletiller miydi ġızları o zaman, bȋ yere imḳanı mı bar.

Şükrü: āta bindirillēr, biri bāşınnan dutar, biri ʿāyaġlarınnan dutar, düşer ha gelin düşer diyin.

Fethiye: hēc biñmēdim benim elimden dutdulār, götürdülēr.

Şükrü: bȕrā yāḫınıdıġ yanı bizim ėvimiz şurasıdı, bura da gendileriñidi.

Fethiye: ȭle elimnen dutdulār, aldılar, ġėtdilēr işde.

Şükrü: utandūnnan sȭlemiyoñ, sen biliyōsañ sȭleseñē. çocuġlarıñ dōmunū, bȭyümesiñi….

Fethiye: hȃ canım!

Şükrü: āci o bişōları dimez, hēç öldürseñ cor ėdmez onnarı.

Fethiye: demȋm.

Şükrü: hȃ şo ġarşı ėv bizimidi, gendi de burdeydȋ. āccıġ şı penciriye gesse de bāġsam deyin āşamādek gözleridim. vallā bēglerdȋm. gendi de allāhdan ġorḳmazdı, ani dimezdi ki, bāña bāḫsın bi lōġma dimezdi. ōleydi. esgiden bū sāḳō, bundārıñ bu dȭşleri yırtılırdī, gendi terzȋdi.

Fethiye: señ de ėyi ḫatirletdiñ dā.

Şükrü: i tel çekellēr, bı dā çōġ gözel terzȋydȋ. olduyi ġız, beni de sevēr, gendileriñ de aġrebesiydȋ, beni çoḫ sevēr. dedȋ

- çeketi vēr, fetȋye dȋgdirȋm dėridi.

- ılå yōrum ōnùñ anası didim īrsīz. seni de öldürȕr, beni de öldürȕr didim.

rāmadlıġ şurda oḫuluñ yānda çüd sürüyōmuş, sırtımdan sōydu aldı, átēne sardı. ėsgiden uzun uzun zubunnār olurudu şunnarıñ dā genişi olurudu, sārdı getirdȋ. dȋgmişlēr, geri gȇtirdȋ, yınnarı bınnarı

gėydim. ġollārı bāġdım ki ār. ġışıñ günü, gene bū sırada, bunnar da olur anca bunnarıñ davasında üzüm fısdıġ fīlan çoġ olurudu. ben didim vallā bu üzüm fısdū ġoyuġ didim. ėlime alırım ballā her abbesini vallaī̆ on dáfe dönderiridim, buña eli dāḋi, eli dāḋi, eli dāḋi…. geri cöbüme ġordum yimezdim. tükenir deyin ġorḫardım. ballahi bėş altı ay buñu tüketmedim, aynı. baḫār baḫār geri ġordum.

Fethiye: ōn da ırāmadlıġdı, āşe ırāmadlıġ ġordu, ḫalbuneḫı. āġlıma gelmiyōġınā hānsi ben ne bilīm.

Şükrü: ballā kim ġōrsa ġōssuñ ben ġalbimden seni tāsdigliyōm. sōleridim, dirdīm ā bu türküyü de baña sōledirdī̆.

dolanı fıllanı dā havadan indim
eşini yitīrmiş de ġurd ġuşā döndüm
ellerim yarılı da elime virdiñ
ālarım ālarım da gözyaşım durmaz
dilerim mevladan da mevlām vėrmez
yanar ālarım da döner ālarım da
burda gözeliñ aşġına ālarım

bi bāyeç irelledim de yėtiremedim
meyvasını tobliyim didim de tōbliyamadım
bi gözeliñ kölgesinde oturīm didim oturamadım

ben sōleridim bunuñ üsdünē, ġalbimdeki bu yanī. ben baña sōleridim, aḥa ġalbimdeki bū. aha buña da ōkeliniridi sen ōle diyōñ dėyin. ballā çōġdu emme ġorḫiyōm ġızım.

Fethiye: ne ġorġması ġızım. çōġ' gözel sözlerī̆. yanı ben çōġ' gözel dikeridim. herkeşkini dikeridim, biçērdim. paralı terzi dāḋlim de bennen ġayri şiyi, dikişi bilen olmazdī bı kōde hiç. gençīken o da şindik de zatı bī̆ inne soḫamiyoḳ bi yėre.

Şükrü: ben de onuñ uçun işde saña aşıġ oldum. ėliñnen terzilig geliyō.

Fethiye: lān hūs, herkiş… ā ādmış yėdmiş segsen sene oldu dā ālışamādım bunıñ bir huyuna alışamadım, hiç. geregli ḫaneg ġonuşmazḳınam hiç.

Şükrü: nē ėyi gerekli olur?

Fethiye: amān huy gerek.

Şükrü: tıbi gendine göre gerēgsiz, baña göre gerēkli. ġısmet. ben boyna bunı sōleridim, başġa bi ḳarım yōġ.

dolanır fıllanır da ḫavadan inerdīm
eşini yitirmiş de bos ġurda döndüm
vėr benim yarımı da eyleme beni bırda

Fethiye: başġa ne ḫanek ġonuşuñ?
Şükrü: bāzi bāzī̆ kötü şēler de sōlerim.

çaydan mı geşdin ġadifáli gelin çaydan mı geşdin
işdigiñ ġoñyāḳ mı sen ġaymaġ
sen kimiñ ġızısıñ hėr yeriñ oynāḳ
bāzī̆d arada beyle dāş vururdum. āşḳ hėr şėyi yābdıriyō yāw valla şindik āş mış yōġ. ėsgi āşklardān. nē̆ ōssā yābdırırıdı yåw. ġaracaōlan ġarėymiş, durmuş bi puārıñ başıña varmış. ġızlār bùnıñ başına çōġmùş,
- bū nē ġādeg ġarāḳ bı ādam dimişlēr.
geri çīġmış oturmuş,

ālar beyler de içer de ġayfe ġara dā̆l mi
işde bilmem nė olur da ġara dā̆l mi

deyin sōlemiş sōlemiş. ġızlār ôtē yanna gėdmiş.
Fethiye: gereksiz ḫanek
Şükrü: nē diyōñ?
Emine: gözel ġonuşiyō diyō.
Şükrü: fa' onù dimez, onı dėmemeye dimez kī̆. acı bires sōḳ alġınnī ġulām ārlaşīḳ, ací birez ėyi duymiyōm.
Fethiye: duyma duyma ėyidir.

Halk Mutfağı

Oğlak Aşı

bizim bùrdā her baḥara çıġmadā bī̆ ōlaḳ kėseller, uşāḳ, çocuġ āşı dilleridi. baḥarī buldūmuzda, ōlaḳlar oldū kimi, çocuġları toblanıġlār, onnarā ōlaḳ etiynen pilav bişirillēr, ziyafed verillēr. çocuġlar dā duā́ ėdereg gider. allah ġabil ėylesin, şu ossun bu ossun dėyin. bahara ūlāşdıġ deyin. baḥarda yapallār. mesele şėy, ġışıñ ossun, yazın ossun bāzī̆ uşāḳ aşı diller yanı normal zamannarda da yapılır. ō, tåwıġ kesik onnan da yapallardī.

Metin Numarası	ŞK10
Kaynak Kişi	Hüdaverdi Yılmaz
Derleme Yeri	Bağbaşı Köyü
Yaş	55
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Şah İsmail

zamanın bi de pādişa^{h} varımış. bù padişahıñ çocū olmazmış. bir gün baġciye gediyi. baġcada oturuḫan, allah tarafından bi peri geliyī, insan ġılında.

- nēydīñ padişahım, filān diy işde.

soriyi soruşduriyi. çıḫariyi buña bi elma veriyi.

- è^{y}, padişahım şu elmayı āl. buñu āşam diyi, yatarḫan soy, ortadan böl. yārısını ḥanımıñ yèsin, ḥanımınıñ ismi de sultan, sultan hanım yèsiñ. yarısın da sen yē. ġabūnu da diyī, ḥayvanıña yèdir.

padişāñ binek atı vårımış, ġısıraḳ. è tabi, padişā, ġālbinnē, şindi cumurbāşġanınıñ ġalbinde otuz iki denē ^{h}èsaP döniyi. senin benim gibi dēl. bo͞n cumburbaşġanı olma ġolay mı? devleti düşünücü, asgeri düşünücü, vatandaşı düşünücü... dōru mu ^{h}asan emmi? èy, o zamanıñ padişā de buzūn cumurbaşġanı ḫımı ḫalḫı düşünücü! ḳarını zararını, gelirini gederini, nèrde nè olur onu düşünüyü. padişa elmay unuduyu! esgiden ġuşāġlar olurudu. ben o ġuşaġlar ulaşdī, biz bālamadıḫ. bo͞g ġıså ġuşaġlar olurudu. bù ġuşşān arasına parasını ġordū, şurasına işde gereken èşiyaları ġollardī. he, elmayı ġuşāñ arasında padişā soḫiyū. āşam oliyu, geliyler yiyler, oturiylar işdē.

bezirleri geliy, onnarınan ġonuşuylār, artı herkiş dāliyı. şu günüñ şarTlarıynan viya ona on bire ġadar oturuliyu. onnan soyna herkiş şāpiliyı, dāliyı, yatacaġlar. ḥanımı da yatā açiyı. padişah da geliy, ḥanımı yèrin içine gèdiyi. padişah ġuşşā çözüy yā! soyuniyu yā, ġuşşā çözünce elma aşşā düşüy. elma aşşā düşüncü sultan ḫanım buña ġızziyı.

- sen diy, utanmıyıñ, ġosġoca bir padişahsıñ. sen diyi, dost dutmiya, oynaş dolandırmiya, ġuşşāyıñ arasında èlma dolandırmiya yaḫışiy mi saña, dèyin.

biraz şèyapiy yanī, fırça atiyi padişā. padişah diy;

- yav ḥanım, dur bildīn gimi dēl. bo͞n diy, ben bāġciya gèTdim. bāġcada oturuḫan yaşlı bir adam geldi yanıma. ḥalımı ḫatirimi sordū. hē gederken de çıḫarTdı bù elmayı baña vèrdi, diyi. bù elmayı āşam yatarḫan soy, ortadan böl. yarısını sultan ḥanım yèsin, yarısını sen yè, ġabūnu dā ḥayvanıña yèdir, de diy.

- pekey, diyī.

bunnar elmayı soyuylar, ortadan. yarısını ḥanımına veriyi, ḥanım yiyi; yarsını gendi yiyi. ātınī ġabūnu dā götürük ata veriyler. buñnar yiyi işde, aradan birez zaman geçiliy. üş dört ay gimi zaman gēçinci, padişān ḥanımı hamile ġaliy. ġısırak da ḥamile ġaliyı. hē, è, padişah buña seviniyi. devriş veriyi bu elmıyı, padişaha, pi^{r} saḫallı bir devriş. hē, buñnar, işde gün geçiyi, zaman geliyi. oluyu, padişahın bir ōlu oliyı. èşde bunnar artı aradan epey zaman geçiyi, böyüyüler.

at da yavrılıyı, onuñ da bi èrkek tay oliyu. gelen pir saḫallı, nur saḫallı ġoca dèr kī;

- ōluñ olucu, ben gelene ġader de o çocūn adını vurmayacaksın. ben gelip vuracaġım, der.

çocuġ oluncu o pir sakallı, ōlan böyüyenā̄dar o şey gelmez. ādsız diyi çīriyılaʳ, padişāñ ōlunu. şaʰ ismā̄l āliyī;

- ben ġosġoca padişā̄ñ ōluyum beni adsız diyi çīriyīlar.

- ōlum işde seniñ babañ gelici, dedeñ gelici dėrken o avada ġoca geliyı. ġocanın ġucāna veriyiler. ōlanın adını vur deyin.

- tayın adı ġamber, bu gencimizin adı şaʰ ismā̄l, deyik sırtına bi dene vuriyı. işallah sırtı yėre gelmez, diyi.

ėşde bunnar artī aradan epeyi zaman geçiyi, böyüyleʳ. bizim, bō̄ʸle bunun ġımı genç oliyu padişān ōlu. padişah vezire dī̄y ki,

- lan bezir diyi, yav arḫadaş diyi, her şeyi ben mi sō̄lēyim.

o bāşvezir, padişān veziri dėrken. şindī̄ başbaḫan yardımcısı, yardımcı, yardımcı dėrken uzaġlaşıy ya, onun ġumı sözcüsü, yardımcısı var yanı. bi şėy oldum mu, bī̄ işşē onay veriken hepisi bi ariya geliyi, fikir mücʿādelesi yapiyi.

- yāv diyi, ali diyī̄, bu diyī̄, ben yaşlandım. yarın bir̄ gün bù siziñ başıñıza padişā' olacaġ. ė buñu diy, kime güvenirim? anca saña güvenirim. hele bir gün diy, buñu diy, şō̄le algėd, awa dorġū. bir av āyaynā hele gezdir, ġonuşdur. bù benim yėrimi alabileceg mi, alamıyacaġ mı?

çocūn ismi şaḥ ismayıl. ōlanıñ ismi şaḥ ismayʲl, tayıñ adı ġamber, ġamber tay, hē. ġamber taynan gėdiy, sātin ismayʲl, ava. bunnar işde o zaman epey zaman gedince, şah ismayliñ öñünden bir geyik çıḳiyi, ceren. şimdi bu, ātı cereniñ üsdüne süriy. ceren gėdiy, at gėdiy. bunnar ėpey gitdikten sōna cerene ne ġadir edeyse vuramiyī, şah ismayil. oḫ åtiy, o zaman oḳ var, vuramiyī.

bi çadırā ceren dobdolu doliyū. şaʰ ismayil de çadırıñ āzına variyı. içerden bī̄ ġadın çıḫiy, bayan;

- aman bu benim cerenimi ġuvalıyan kim, diyi.

şaʰ ismayíl ġızı görüncü atdan ḫırpadan aşşa düşiyi. tırpādan aşşā düşip bayıliyī. orda dā işde çadırlarda bi dene yaşlı bir dēze var. ġızın ismi gülizār. gülizar sērdiyī̄, gēdiyī̄, şeyi buliyī işdē. gariyi buliyī.

yav işde dēze, nene;dēze bō̄le bō̄le oldu. bī̄ genç benim cerenimi ġuvalādı, gēldi. ben de bu cerenimi ġuvalıyan kim deyn dışarı çıḫıncı atdan aşşā düşdü, öldü.

diyī̄. o zaman ġari geliyī̄ diy kī̄,

- ġızım bu ölmēyik, bu seni görüncü bayılıḫ.

- ē, ne yapaḫ?

- ne yapā vår mı? dut çadırıñ içine alaḫ. bunuñ yüzünū̄ gözünū̄, şēyab, ov, oşa mūşa. her nēyise bu ayār.

ıcıġ su fılan serpiylēr. işde ġızıñ da dizine yatiyī, ōlanıñ ġafasını ġızıñ dizine ġoyiylār. ġız, birez serpiylēr, bunuñ yüzüne müzüne birēz su mu serperken āyiyī, āyinci ḳaḫiyī diyī̄ ki;

- yav yī̄d diyī̄, neden diy, bu ġadar ġamlannın, kederlendin? bi ceren saña ġurban ōssun. ben aha buñu saña boāzlayım, etini yė, gėd. niye bō̄ʸle kederlendiñ? sen kimsiñ, diy.

- ben diyī̄ ava çıġdiydım, ceren de bura geldi. ġısmed bura çekmiş gelmiş. sen kimsin, necisiñiz burada, diyi.

meselē diyelim ki, cübekiriñ toprā şu dālar, bu köve ayid. ė, buranıñ da sorumlusu, buñnarıñ ġondū yėr de bu̇nnar da göçeberimiş. buñarı yaylıya gederimiş. o gün öranıñ dānda işdē bi hafda on gün ödlanacaġlar, ḥayvannarını.

diy ki;

- biz göçeberik. benim diyi, doḫuz dene ġardaşım var. bu, bi padişāñ yanına geddiler. aci, burda om beş gün, yirmi gün malımızı odladāḳ deyn. padişa ġabul ėdersē, biz burda om beş yimi gün oturucuḫ. ġabul ėdmezsē, ġardaşlarım işde oradan gelincī bu gece durur, yarin giderik, dėy.

diy;

- seniñ ismin ney?

- gülizār.

- temam, diyi. padişah benim babam, diyi, ben padişāñ öluyum. benim babam izin vērir. vėrmesse bile, ben vārır babama sōlerim. size burda oturmiyi izini alırım.

işde genşlik ala bula dėrken buñnarıñ orda birbirlerine göñülleri oliyü. ölan ata biniy geliy, ata biniy, geliy. tabi o vezir, müzür. ölanı ġayib ediyler. onnar ayrı geliy. padişah sorūversē;

- padişām biz dāda ġayib ėtdik, bi netice alamadıḳ.

ölan gelīy, havlıya girmez, atdan aşşā tırpadan hopliyū, düşiyū̄. ėşde padişāñ ölu geldi diyi, padişāmız geldi deyin vezir müzir oña yardımcı oliylar. ölanı yoḫarı çıḫariyler, yėrine yatıriyler. ölan ḫasda oliyi. bu padişah, ne ġadar vezir vüzera, çevrede ünlü doġdorlar, o günüñ hekimleri varısa buñuñ derdinē bi çare ānamiylār, bulamiyılār. ölan günden güne eriyi.

orda da bi cazı, bi ġari vårımış. diy ki;

- padişām öluyuñ ḫasdalīnı, göñlünüñ ḫasdelīni örgenirsem baña ne veriñ?

- yav ġari, cehennem ol da ged. ben hekim ġoymadım, bilgili adam ġoymadım bu örgenmedi de sen mi örgeniñ.

- yā padişāim ben örgenirim. sen baña ne vericiñ?

- ġız sen gid diy, benim ölumun derdini ōrgen. ben saña isdedīni verecēm.

- temam.

ġari geliyi, çadıra giriyi;

- lan ölum ismāl, sen ne yapiyıñ? hanañızı diyi, davıl dernek ġuruluġ diyī, bi sansalad diyī. ġızlar donanıḳ, diyi.

o zaman şāh ismāl diy kī;

- ġari nene içlerinde gülizar da var mı, diy.

- ölum ne gülizarı?

- filan yėrde diyi, otlaḫiyā oturan, doḫuz ġardaşı filan tarihte bavamıñ yanına geldiler, hē. onnarın bi bacısı var, gülizar, babam o ġızı baña alīsa ben yaşarım, almazsa bu derdi çeke çeke ölürüm, diy.

- lan ölum diy, sen ġosġoca padişān ölusuñ. nė demek almaz? seniñ babañ isderse her şeyī yapar, bōn yönetici. beki de diy, bura da gelik, dünneden gelmiş olur. sen ḳaḳ diy, ben bunu babaña ānatırım, diy.

ġari sērdiy ki padişāñ iki ġulaġlarınnan yapışiy.

- padişām öluyuñ derdini örgendim.

- ġız ḥanan harab olmıya, ġari, diyī. beni öldürücüñ mü? nēʸimiş sȭle.
- ē ġulālıcılīmı veriñ?
- yav şu ġariye şu ġader altın vėrin, diy. sȭle, diyi.
- padişāʰım diy, fílan zamañ, senin yanıña diy, doḫuz ġardaş gelmiş. fılan yėrde oturiylarmış.
- hē.
- onnarın bacısı gülizār varımış, bacılarī.
- hē.
- ōluñ oña sevdalanıḳ. babam, o ġızı baña alīsa ben yaşarım. almassa çeke çeke ölürüm, diy.
- yav gėdin de sȭleñ şuna, ben ġosġoca bi padişām, nası baña ġız vėrmezler, diy. baş vezire, diy; lan öbür iki veziri de yanıña al. diya atları dutuñ diy, iki habē de altın dolduruñ, gėdek ġızı alaḳ.
- pekey, padişām.

bunnar yola çıḫiyī, şaʰ ismāle ḫabár veriyler.

- ḳaḳ, babañ düyür gėtdi, ġızı alib gelicī.

bunnar variylēʳ, varsalarkinē oturiy. tabi padişā biri de;

- buyur, padişām buyur.

azed igram buña bir ġurban kesiyler. yėyik işdikden sōna, yatacaġ zaman geliyī.

- yav arḫadaş, biz burıya geldik, siz beña sormiyoñuz, yav; padişām niye geldiñiz? ḫeyir mi?

diyler kī;

- padişām, bizde aded öʸle dēl. sen burda üç gün durursañ, ḫoş geldiñ ėderik. üç güne ġader biz misavire, ḫoş geldiñ, demek.
- ya?
- üç sōnā, saña ḫoş geldiñ ėderik. bi hafda sōna da; niye geldiñ, emriñ ne, sȭle, derik.

dedi kī;

- temam, eyi gözel de biz gelik geçici bi misāvirik, biz burda ġalamaḳ, bizim işlērimiz vār, diy.
- ē, o zaman, buyur padişām, niye geldik? ėmriñ ne? sȭle.

diyi ki;

- ben allān emri peyġamberiñ ġavliynen bacıñız gülizāra düyür geldim.

doḫuz dene ġardaş, birbirinin gözünüñ içine baḫiylar, bi kelime yoḳ. padişaʰ diy ki;

- lan ōlum niye birbiriñiziñ gözüñüzüñ içine baḫiyñız? yeriñ diy, biz oturiyuḳ.

o avada gülizār da ġayfe getiriy, o zamanda çay yoḳ. bunnara ġayfe getiriyi, ġayfeyi dādiyī.

- a biz diy, oturīk, yeriñ dışarı çıḫıñ, diyi, ġönuşuñ. hē de iş bitirir, yoḳ da iş bitirir.
- pekey, diyler.

bunnar burda otururiy, üç vezirne padiş; ġardaşlar çıḫar. bi denesi diy;

- yav ġovalayaḳ, gedsin, sigdirėdek.

ötekī diy;

- āsaḳ.

öteki diyī;

- dövek.

ötekī;

- asaḳ.

öteki;

- kesek.

eñ güccügleri diy ki;

- yāv ġardaşım ġusura bāġmañ. siz benim hepiniz büyūmsüñüz. lan ġosġoca padişah dövülü mü, ġosġoca padişah ġovulu mu? biz burda üç gişiyik. ġōduḳ, dōdük. varır, ėmir vėrir bi tabır asger gelir, bizim diy, elimizi ġolumuzu bālar, nazarata atār. bacımızı da algedir evine oturdur.

- ė, nėdēk?

- nēdē yoḳ. hepimiziñ büyügü ġardaşımız vār. evel allah, sōna söz bunun.

bu diyī ki padişā;

- seniñ gimi bi padişah, bizim gimi bi göçeberiñ ġızını istedikden sona biz saña gelinlē dēl, ḫızmadçılā verrik, dēr.

ē padişā öteki diyi ki;

- ē padişāñ bi adlarıñ üsdü altınnan dolu. āltını vėrir, ġızı alır.

- lan yoġ, ōle dēl mu ġardaşım, diy. derik ki diy, padişām, acı bize de dörd gün müsāde vėr. sen gėd davılıñı bāşlat. ġırḳ günnen sōna bizim de bacımızıñ bize göre ēsī gēdī var. biz o ēsīlerini görrük. onnan sōna gelini algėd, der. temam mı?

- temam. valla dorġu sōliy, diylēr.

bunnar ḳaḫiylār geliyler. padişah diyi;

- ne etdiñiz? buyuruñ.

böyük ġardaşları diy ki;

- valla' padişām, neyidmesi yōḫ. sen ġosġoca bi padişāhsıñ. ė bizim gimi bi göçeberiñ bacısını istedīn zaman biz sana gelinlē dēl ḫızmadçılā gene verrik. algėd ġapında kēs, ġurban ossun saña. ė yalıñız acı bize birez ġırḳ gün möhled vėr. acı biz de bacımızın ufaġ defek ehdiyacını görek. onnan sōna diy, gel gelinini algėd. temam mı?

- tamam.

iş oliy. padişah, vezirler ḳaḫiyī, dāıñ öte tarafına aşmadan bunnar çalıyı çadmıyı yıḫıyī gediyler. o zaman, o şah ismālnen ġızıñ, gülizārıñ, ġonuştūnda barmāndāñ yüssū ġıza, veriy, gülizāra.

gülizār, işde tuvaled ehdiyacına hemen oyumun biriniñ arḫa tarafına variyī. bi ḳādā yazı yaziyī; "şa ismayil, biz gedīk, ēr bende gözüñ varısa, ġaraġoç melmeketi diy, beni a orda buluñ." diy.

bunnar, padişāh köve geliy, düyünü başladīyı. düyün çalıniyī. ġırḳ gün gėceli günüzlü davıllar çalıniyī. ēsgiden davıl çōġ olurumuş, yėdi segiz dene āşired olurumuş. ġırḫıncıūn ġınacı gėdiyī. herifin de çēzi geliy ya! lan variylar ḫı çadır çadmı, hėç gin kimse yoḫ.

- lan nė ėdēk, neyėdek?

.....

Metin Numarası	ŞK11
Kaynak Kişi	Bedriye Yılmaz
Derleme Yeri	Yalangoz Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Hayat (Gelin-Kaynana İlişkisi)

ġaderi ġara māsimin işde há ya. bùdāni olùya da sen orda niye oturuyañ gaş da gessene. dün gice getirikler toġtura götürmüşler. şurdan ġırıġ iyásını batırıġlar. ā şùra şȭle kömür gimi yanıḳ, há.

- sen çekilik de bubåyıñ evine gitmiyañ dėyin.

- o gitmem dėrmiş.

basarmış kötē. heç uyḫum gelmedi gėce bōn, onū düşünȕken düşȕnȕken. odāni kötē vuriyalar da yavrım, çek de gessene. amanā bacım ben gelinnerime bi şė dėmem. sabahten vardım,

- yavrım, didim, gişileriñiz çalışmıya gidiye, eviñizi barḳıñızı temizleñ, çöküñ, oturuñ eviñizde, didim.

- abō ana, didi. allā seni elē ayā düşürmiye diyá, gelinner. seni arġıdıḳ incitmiye de ana seni ele ayā düşürmiye diye. sen aḫıllısıñ, uşān da aḫıllı, diye.

o antebli ġızı, dün baā háP almış gelmiş, melham almış gelmiş, gözünü sevĪm. ōlun olursa geliniñ olur, ōlun olmassa gelinin olur mu? ġadasını aldīm. ġızlarımıñ evinde yimem. gelinner ötē beri getirir öñüme ġor.

- ana dir, ekmeg yidiñ mi, dir.

ben de,

- yimedim ġızım dirim, aniye.

getirir öñüme yùġar yùġar…

- ġız yāvrım, ben yidim babannan ná zamandı bubañnan yiyeli, dirim.

ġıyıġ da yimem ekmeglerini. ġızlarımıñ yanda da yirim, ōllarımıñ yanda da yirim. emmene ġızların nesē de ōllarınıñ sufrası hēç çeke çelmen ōluyuñ sufrasında. ġızların sufrasında el sufrası gimi urtlaniyan ġızın sūrāsında, bilmiyem. ġızın sufrasına varĪm şimdi, bi dene yanımda ġocası da çalışmıya gidik. şù sufráyı açar, gene de şu sufrıya elimi uzadamamış kimiyim. ōlumun sufrası oldū bille åçıyam, şura ġoyuyam. şùra ġorum, selbest. ōlum da hėç yanı benim sufram kimi bilmiyem. ōlanın nedāni uşā varısa, nene deyin gelir sāb çıḫar, saña. buba ġanına çekerimiş ya. ġızıḳı sāb çıḫar da odāni dēl. ġızıḳı el ōlu, ġızıḳı el ōlu. bāzi bizikleri dėr ki,

- ōlannar aġlı başında, der. beni bi dene deñginime, bir arvada düşüremediñ, dėr.

- ġurban olamıyañız mı avrada, dėrim. ġıran düşesiceler, dėrim. çekiliñ gėdiñ, başımdan. suçuñ hePsi sizde diyám.

ġızlara gelinnere, diyám. ōlannara seslenmiyalar, süT dögmüş pisik kimi ġoyuḳ dışara gidiyalar. hele biri bi şē desin,

- hele ana bùra depikle, bùra gel.

ora variyam coşdūm billa ġoyuḳ gidiyalar. ben çoḳ gün gördüm, zengin evde çekig geldim. şu ġadani mercimeg ġodururdu ġådın, ā baʿā.

- bùnı bişir de yim, dėrdi.

ben de şėyle bi pençe ġordum.

- zengin yirden çıḫıḳ dėrdi, allah yidirmiyesice dirdi. ġazannan deviriya, ġazannan bişiriya dėrdi.

ē sen gȫyük de bişiriyem yisene. evel suyumuz da dışardēydi, kȫvün dışında. ora suya gėderdig. ġarnım burnumda satılları alırdı, dış ġapıda ḥayede ġordū, dış ġapıda ġåbımız varıdı. ḥayede suları alır ġordū, ġapıyı basırır, beni de dışarda ġordū.

- ġız anam, aç şù ġåpıyı, içeri girĪmsene. beni niye aldıñ? adıbelli, eve ġomiyan da niye aldıñ, deridim. beni mi güniliyan dėridim.

sen beni mi güniliyan dėdikçe de köklü ġomazdı beni. dåma çuḫardım, dam enginidi, ya şu geçe kimi, gürpedek ġuzlaçı ġuzlaçı atardım.

- de, gel de beni bu eve ġoma sen, dėrdim.

işde süTünün bozuġlĪynan.

- ekrem dėrdim, anañ aḥa baña bėyle bėyle ediya, dėrdim.

- eyi ediya saña derdi. eyilig başa çıḫılmaz, dėrdi.

- fa' dėrdi bi anam bacım ola da acı yanına gide de derdimi yaneydim dėrdi, hėç bişēm ġalmaz dėrdi, ha. mırazın ġarnında ġala derdi, puh yüzüne dėrdi.

- benim yüzümde yoġdur, dėrdim.

tükürū̄ atardım, ā şēle ėderdim. yüzüme tükürürdü, ā bėle ėderdim, elimi.

- ā elimde bişē yoġ ki dėrdim. sen saña tükürdün dėrdim.

üş dene ġızı varıdı, üş dene ōlu varıdı. biri baġmadī zobānån dibine yatırdım. iki şişe ġolonyā aldım. yėriniñ üsdüñe dögdüm. altını da çezdim çezdim atTım.

- sen benim elime ġåldın ya, sen ölüg gidēnā̄dār båḫarım, didim. sen baña çoġ etdiñ, didim. egrem anan bañā çoġ etdĪdi. bā, baḫiyan mı götünü bāliyām dėdim.

Metin Numarası	ŞK12
Kaynak Kişi	Filiz Yılmaz
Derleme Yeri	Dündarlı Köyü
Yaş	30
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Efsane

Teyze: bacım ġızī, sen benim yiyenimsin torunumsun. benim şindikĭ, yanī esgiden bildĭmi sõlim. işde hepisini bilmem, aha şindi bi şē bissem bennen bi şē sordun. ben onu tübe' āġlıma getiremĭm. ben ná zaman nurmálim? ĭsiz olmalīm, āşam vāti yataʳķan nȯrmalim.

Gülizar: delĭ mi bāķ bāķ ġı.

Teyze: ē, bēnim bañá orda fırġat gėlmeli. āġlıma gelmėynen aleyĭ gelir, cāyır cāyır iküç ḥana sõlemeliyim.

Züleyha: ėy narin, ʿēyle oldu mu yā?

Teyze: işde yanī ayiblĭ sēmem, nası oliyasa õle oliye ġurban oldūm.

Filiz: olur olūr, beş yaş dā fıllanıyū. a baķ onda ēyle dedin dēyi, dǖşüniyǖm dǖşüniyǖm sabáhden bellĭ.

Diğer Teyze: dezem ırāmadlıġ benim bāşımı yʿāġmıya düşdü. dāḫiye durādan ikǖş dene arḫadaşım gēldi. bi arḫadaşım vār, yēn severdim. eliñiz artī, yumurtıyı bişirdi ġoydu;

- yi ġadasını aldĭm dedi, ġarta binersen dėdi acıḫırsın dėdi.

ġari ēyle dedĭ ēg'meg yiyemedim. ē isān bēyle bēyle sõliye, yiyemedim. bāşımī yʿābdī ırāmadlıġ. şindi ala çiçēgnēn allı pullū yābdı.

Teyze: hā ēle ėdelleridi işde, eldi mi?

Diğer Teyze: õlüye deyin bālallarıdī. āta bindirdiler bēni, at arabıyā dā şēyi eşiyamı yǖgledĭler. bùra geliyȯġ.

Filiz: eşiyañı senden evel de salíyáķ.

Teyze: ālamadım, ālamadım da aşşā şėdeken baña bi nöbet gēldi. anam bu gelinin nöbeti mi deyin, ā rāmadlıġ. şurda şėle oturmadan şùra gēldiler, ēşim ırahmadlī, tevramlama dėrdĭ. vūr dėrdĭ, ġoluñ, ġoluñ dalıñ mı dār derdi, vur dėdĭ.

Teyze: uy anacāzīm.

Diğer Teyze: hā, şindi başdan bi dā. vur derdĭ. eve bile gelmedin dedĭ.

Filiz: mesele şù şe', anamġıl laf edĭʸ, şu ġarākĭn ací payamlar varıya, bıra gelĭken köyē, orda bi māra varımış. hiç duyduñuz mu heç?

Teyze: hā ondā.

Filiz: hē. ordā, mesilā, şėy varımış, ney onun adī orā? bi it mi gidik, ġablan mı gidik? hā, adamın dā bi ġara iti varımış. adamıñ elinen ib ġopuncaķ, ġāçmış o māranın içine. bı bıra niye gitdi dėyin, giTse baķsakine ordā bi düyün bir salsanat, beri báñzeri de dēl. adam, iti de varımış, başta da bi gelin oynarımış ya! hele gelini vurmuş adam vursakine gelini, ġara it, şeytanmış.

Züleyha: gõzüñ kör olā.

Filiz: ben bāzen ben diya duyduġlarımı sõliyem. ben bilim ki yaşım ġaç?

Mehmet: ō hűgdē inek ġåçmış, gűvēlekleşmiş. o^{r}dā bi ġapısı varımı açıliyōmış, nasısā, ėvel açıġ mıymış? bù dā gĭrmĭş oraya inē çıḫardiyım diyin. inē çıḫarTmış, baḳmışḳına altınnar şēle yīlı orda durar. köme köme altınnar yīlımış. bű,

- acı birez dėmiş, şù etēme birez doldurum da demiş. aliyım demiş.

etēne dolduruymuş çıḫāḫān ġåpı ġapanırımış. láy, ^{h}ele geri ġapadim dā, ġapıyı açīm da yēten aliyım dėrimiş. boşaldırımış, ġapıyı açarımış, altını doldururumuş etēne, ġapıya gelēhen ġapı geri ġapanırımış. biřġaç sēr ė^{y}le yaPmış, baġmış olmiye. boş çıġmış

gitmiş. şù hü^{y}ű̃kde yanī. ėle sŏlellerdi esgiden

adamlar ėle sŏlelleridi.

Metin Numarası	ŞK13
Kaynak Kişi	Elif Üzümcü
Derleme Yeri	Tekirsin Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK13
Kaynak Kişi	Mehmet Üzümcü
Derleme Yeri	Tekirsin Köyü
Yaş	72
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Düğünle İlgili Gelenek ve Görenekler

Gelin Alma-Kına Gecesi

şu yanġılıḳ derik, ordan düyün gelirdi, çalınırdı. burdan bayraḳ dikilirdi, tül bayraḳ, deynē daḫallardī, gözel çılġı çabıTlar. şindi sen bizim dügüne geldin mi? ġoñşular çārırdım.

- geliñ anam, hele gidek, ġız.

ordan davıl ḥarbilenirdi, gelir. yoḫuş alTı derik, şo oḫulun yanına ora gelir, ordan ġoñu ġoñşu gider. ora gelinci davıl bilōt de sekme ḥavası vurur, sekeller, köyü fırlannır. benim kimi kötü olan arḫada dā fazla sekmiye gider. hē, kötü olannar arḫada ġalır, genşler seker fırlanır, köʸ̄ü fırlanır.

mıġdarın evine geliller, yoḫu çārıllar, zılġıdı çalallār, ḥalıyi dutallar. esgi günü sōlüyem ben, şindiki dēl, silah çıḫarıllar, düyün savrıldı. meselle, allah eTmiye bi yerde, bi yas yeri var, ölmüş var. onun ḥayadiná varırlar oynamazlar, bi fasıl ėdeller çalallar, o seken durur, sōlemez, yanı segmezler. ordan gele geliller, yimeglerini yiller. şindi dışarda çalıniye, bi odası olan içeri işde fasıl ėdeller türkü sōleller. genşler giremez, bēle yaşlı adamlar geçer oturur, genşler giremez, erkek ġısmı ġådın ġısmı evel ēle giTme yōdu.

saba oluncu emine, saḫı bizde mısafir var, aşireT gelir. bıra bi fasıl ėder, mısafir varsa fasıl ėder, ḫarmana çıḫar, davıl vurùlur, avraT uşaḳ toPlanır. şindi baḳ yaşlılar oynamiye, bizim gimileri halıya dutuşur, haliyi sekeller, oynallar. iki gün, iki gün davıl çalınır, üçüncü gün asbab fırlanır.

bōn āşama ġına yanacaḳ, şēlē ḥarbıllar, saraTlar olurdu, evel. ona işde gelinnik asbabını, bi poş atallardī, bi çeket, bi zubun, ġış olūsa çeket, ġış olmassa bir ayaġġabın bi çocuġ alırdı, bi ʿayne, o sandū neyi… bi mendiliñ uçun çocuġ fılladırdı. bi āyneli sandıġ vardı, bēyle o ayneli sandū çocūn biri alırdı. tʿabi gücü yeTen çocuġ dedūn şėle on alTı yaşlarında genşler, başına. ḥarbılanır, yoġunan zılġıdınan kōʸ̄ü fırlanır gelir, ġız evine verilir. elbise ġız evine verilir.

bōn ġına yanacaḳ, āşama ġına yaḫallar. sabaḥá evel gene vardı, bi ġat örtü, bi ayni. şindi çehiz bir hafda önce gidiye. bēygirin, sözümona, bi tarafına sandū yükleller, bi tarafına bi ġat örtü olurdu onu yükler, gelini bēygire bindirillerdi. fırlanır, dolanır. bizim şindi kim var? mesele ġaynım hösün, baban bilir, dēycikine,

- gelini ben indirecēm, ām.

gelin, o iner, birbirin hē. gelin iner ora āşam olur. genşler toPlanır, güve dolanacaḳ, güvē de elbisesini geydiriller. türkü sōleller, zılġıT çalallar, kōn genşleri giydiriye, ġadınnar ġarışmaz.

ġadınnar şindi, damaT şù tarafdan girer köʸ̄ü fırlanır. bēle bi belli yėre damaT gelir, anam övel ne zorudu. damaT çıġdı sana dė, damaT gelir el ėper. sākine ġapıda türkü sōlenir, yoḫ çārılır, iki sādıç olur, sādıç getirir şō ıḫdıyarların elini öper, gelin de o tarafdan gelir. işde düyün bitdi.

ġına gecesi, ġızım āyni içerde olur. ġına şindik abdal gelir çalar, ġızıñ başına da bir esgi çarşaflar olurıdı. şēle, böyüklük üçer metire, esgiden şēle bir çit irenginde bi ireng. şindi ondar yoġ, bēyaz miyaz yoḳ. a bēyle sırtımızdan başımıza bi çarşaf atallardı işde.

Kına Türküsü

şu ġıza gerek bi ana
ālıyorum yana yana
zalım ana zulum ana
ā getdim èliñizden
ġurtileyim diliñizden

şu ġıza gerek bi ġardaş
ālıyorum yoldaş yoldaş
zalım ġardaş zulum ġardaş
ā getdim èliñizden
ġurtileyim diliñizden

bir ġız saña yük müyüdü
heç emmimiz yoġ muyudu
ġáhrolası emmi ōlu
hèç ōluñuz yoġ muyudu
(yanı emmisi ōluna da ġahir ediyáler, almiyá deyin.)

bèlimi verdūm tutlar
èlimi yudūm ġaPlar
silik süpürdūm yurtlar
aḥa gitdim eliñizden

şu ġıza gerek bāba
ālıyorum ġaba ġaba
zalım bābā zulum bāba
aha gitdim èliñizden
ġurtulīm diliñizden

bābanıñ sārū ġavū olurumuş
şu ġıza gerek bi bacı
ālıyorum acı acı
zalım bacı zulum bacı
aha gitdim eliñizden
ġurtiliyam diliñizden

Nişan

bēle dèllerdi. işde bēle ġurbanım, evelki valla gözel idi. evelki günner çoġ gözel idi, nası gözel. baḳ bizim davıl çalındı, süleymeni biliñ, beş gün, bābañ bilir. o süleymeniñ davılı çalındı, bırda. ġırḫ

iki gün davıl çalındı, hèç abdallar giTmemiye, heç giTmemiye inan ki yèddi sekiz denē, peşi peşine evlendik. çoūdu ġız. ġırķ gün bizim davıl çalındı, esmetiñ. sen hasan biliñ, ḫocanıñ esmetiñ, ikūn de onuñ nişañı çalındı.

nişan dedūm işde ḥalva yènir, elbise atılır, söz kesilir. e şindi ġurbanım, hemen herkes düyun salonunda oliyá da biz dīniyek. ki bi davıl çalıniye,

- ånam, ġız bù saz kiminmiş?

- işde filan ōlan everiyemiş.

ēle duyuliye.

Bayrak Dikme

sahı bùrda biliyám, acı filan dèr;

- ġız elif hele gel, acı şu bayrā dik, ġız. sen gözel dikiyán.

bayraķ dikilirdī, süslenirdi. yoġ onù şindi dam, evel torpaķ dam olurdu. bayrā çıḫardır dama daḫallardı. işde asbab filannan bayraķ yère inerdi. gelin çıḫarḫan bayraķ yere inerdī, ēle olurdu. ne gözel olurdu o günner çoġ gözel idi.

Gelinin Eve Gelmesi

Mehmet: dā birisini sōlemedi. dikdiriller, güveye diller ki,

- bunı sıķaḫ geline.

eline ya armut elma ya bi şey veriller. geline nası vurucu?

Elif: işde ahlaġ pis idi. şindi gelin bēygire bindi ya, emine. şindi ikūş tene yālıķ sarallardı, sarallardı bù ġafıya, süslü yālıķ. bèyaz saḫı, pempe, onùñ üsdünden bir gerdan daḫallardı. gümüş gerdan, şuralarā çiçek soḫallardī.

Mehmet: emine, hele bù yengeyin āzının üsdüne bi vurdum şeyinen, atdan aşşā atiyadım gendini.

Elif: ġız emine, o kötūdü işde şindi gelin fıllanır. gelin fıllanıķ ōlanın ġåpısına gelir. ġız gene portaḫan ossā arġıTmaz, èlma vèrillerdi,

- e şunı al da vur!

ā gelinin gözüne dādi nolacaķ? işde bu ḥarkatlarını bānmezdim. bēn dīniyem. arḫadaşı diye ki,

- māmeT ver urmiyasan ver de ben ᵛurīm, diya.

māmeT şindi o yörelerimizin şèyi olmış oliya yanı. o huylarını bānmezdim. o huy çoķ kötüydü. şindi gelin ġapiya, şindi sen benden iyi biliyen ben unudiyam, geldi ya. ōlanın ġapısına bi bardaġ ġollar. aha şetemeden ġırılır. fa' o bardaġ ne uçundu bilmiyem, yōġ ne yapsınnar. işde ēʸle olurdū. şindi evel gelinçi giderdi. kōlerde yatardı, sāhi şu dundarlı köʸūne gidicik, yaḫın. orda gene yatardıķ. yōġ ġıníye gidiyek. kōde davıl çalıniye, bùrdān abdalların, evel aPdal çō olurdu. ikisi burda ġalırdı ōlanıñ ġınasını yaķmiya, ikisi ōra giderdi. emine, ġına yaḫallardı, ġına yaḫallardı, orda ġalıllardı. erkiş mısafır alırdı. varıllardı işde kimeziniñ evi direk olurdu, ᶜaḫardı. Zābānan baḫardıh ki, biyaz yazma olur, o oná gülerdi; o oná. damlatmış şarpalara, biyaz şeşlerē, isli isli. amān o diye ki;

- seniñ başıñ damlaḫıķ.

o diye ki,

- seniñ başıñ damlaḫıķ.

o zaman gelinin båşını da anam yapardı, gelinin başını yapallardī. baḫallardı ḫı anam, dūyünçü geliye, silehler sıḫılırdı, satı güleş olursa dorġu harmana çekellerdi. evel güleş olurdu, genşler güleşirdi. şu televzonda oliyá ya, onuñ gimi. davıl harbilenir davıla bağma yoḳ şo harmandā bağma yoḳ, güleş olurdu. olurdū, anam ne dutdū, bilōd gelin gelecek. şėle ikindinden evel gelini bindiriller. eve alıllar gelillerdi işde. tabi ġız evine gelincik haley dutallar. oyun havası, o da işde oynama, devenin havasını aPdal çalardī. derino vardı, derinō. çit çit durañ, oynarsın. yan yana duruḳ bėle oynarsın. daʿā benim arḫadaşım duriye, onu da ben ōynardım, güccūḫan, hasan ġüccūḫan. ġantarmanın yolmasu varıdı, ufōn davarı varıdı. ḳantarmanıñ yolmasu, bi oynan, bi seken. ufōn davarını da āīr, āīr, āīr, āīr. ġara ʸilan vardı, ġara ʸilan çalallardı, oyunuñ adı. elişgō vardı, sekellerdi, ġarşılıġlı arvaTlar ḥaley sekeller, şapalā vurullar. vallā esgi günneri aġlıma düşürdüñ. gözel gözel herkiz vardı.

biz ʿaliniñ davılında yedi dene ġurban kesTik; bizim ōlanın, yedi dene ġurban kesdik. asbaP fırlandī geldī, yimek yinecek, tábi aġrebelerim doldular, yemē yaPdılar, yidiler, işdiler. yėdi dene ġurban kesildi. yaní diyecēmkine benim bi dezzemin ġızı vardı, şėyde ince suda. ånam benim gimi topalliye;

- bacı dedim, aşāTma, davıl gitdi.

haley çekiliye içerde, bilōn bù oyniyáler, sıçıriyáler.

- bacı sennen ne oyniyēk, dedi. ġadañı alīm ne ōniyēk, dėdi. ufōn davarını oyniyaḳ, dedi.

tō, benim gimi ėvel, oyun ġınanmazdıkine, yaşlılar oynardı, haley çekerdi. ey şindi, ār ḥavalar vurulurdū, ne bilīm gözel türküler sōlenirdi. babam türkücüydü, çoḳ sōlerdi. bi dene vardı ġızım baḳ, esgi günneri isdiyen, sen dēmi. bi dene vardı ġızım baḳ.

şindī båbam eminē, babamı her dūnde götürüllerdi, içgi içmezdi. gözel türküyü sōlerdi. bir on iki davılınan ışırıma gėtdik. ġızım dėrdi, on iki davılnan şindi ondar var mı?

- on iki davılnan ışırıma gėtdik, dėrdi, gelin getirmiye.

båbam, yēn türkücüydü, yanı esgi günner gözel idi.

Çocuk Oyunları

Gülle

şindi ġızım, evel genşler on iki, on üş yaşında olanın elinde bir daş, benim gimi de solaḳ olan;

- çıT çıT çıT gülleci, derdi; çıT çıT çıT çıT çıT gülleci.

bù gülle yapıldı. şindi damlar da eveli torpah dam, birbirine eklīdi. gülle oynallardı.

- ulan filan lan, içeri batdı ōlum, içeri batdı. gözüñü sevīm ben, torpaḳ dam ya!

içeri batdı, ēy sen ġaynanam, ey sen nuríye bacı a gidicik. ordan gülle oynardı işde, gülle oynallardı.

Höl

höl dėllerdi, onu oynallardı. höl de bir dēynek dikellerdi. hölüç olurdu, eveli baḳ. şindi bizim baḳ, şindi bizim baḳ, ʿāli ōynardı, ʿáyūb oynardī, saʿá bizim bùrdan ötē çārır;

- leyn eyib, ülen ʿali, ḫırçılı al gel de oynuyaḳ.

155 ḫırç, şēle şēle çöb, düzülü çöp. ora varıllardı, oynardī, oynardī, sāhi bȍ(uzn)n biri utuḳ, bir ġucaḳ çöP getirillerdi. ahıra ġollardı. bȏn hırç utdu o, hırcı utduḳ. ey şindiki çocuḳlar hırÇ dēyim, baḳ bizim bı çocuḳlara deyim bilmez, esgi adamlar bilir.

Metin Numarası	ŞK14
Kaynak Kişi	Ahmet Avcı
Derleme Yeri	Tekirsin Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Takvimi / Kuyruk Doğumu

şindi emine, ġuyruḳ dedūmuz şeyiñ, sıcāñ sekizinci ayın on beşinde ġuyruḳ doār, on beşinde, āstosun on beşinde. kimse, çoġ adam göremez. on altısında görürsün, neden? ombeşinde doār dā esas sekizinde doār. sekizinde yayladan görürsüñ, yayla yüssek oldū uçun göremen, yaylada görükür. sekizden sona da yedi gün sona da ayın on beşinci günü bizim bùrdan şora ġasıli derik, dān üsdü, burdan çıḫarım, ben. sabah namazını ġılınçi maḥsus süllüme çıḫarım, ġuyrūn dōşunu beklerim. beklērim namazı ġıldıḳTan on, ombeş, yimi daġġa sona ʸirpadan çıḫar. biz ġuyruḳ dėrik, aslı oña şù venüs gibi bi isim var onuñ. yıldız, yıldız, sōḳ olur.

şindi şȭle ėmine, yıldız batımı didū ġuyrūn batması. ona ġader ekin ekilmez. o baTdū zaman zabānan. şindi yiʸēn şȭle baḳ; ġuyruḳ dėdū dünyā, sen ünversetede oḫiyamişşin, ben oḫul görmedim. şindi yuvarlaḳ ya, bunun ortasına aTmoster mi der, yanı egvator ortasına, onuñ şēle ḳılbėye de dursan, ḳılbeye durman gerekir. sā tarafı yaz, sol tarafı ġış, o egvatoruñ. yanı bi yanı yaz, bi yanı ġış. bùna aġlıñ yetiye, bennen eyi biliyen, ben oḫul görmedim. şindi ġuyruḳ doāna ġader, dā sekizinci ayın hafdasına ġader, dünyā çoḫ sıcaḳ olur yanı. ġuyruḳ dōduḳdan sōna ḥava binevi sōmaya başlar. ġuyruḳ tarafı ġış, soūḳ yanı. amosterin, eġvatorun ġuyruḳ tarafı souḳ, sā tarafı da devamlı yaz, sıcaḳ.

şindi ġuyruḳ sekizinci ayın om beşinde dōdu mu, dėllerdi ki nenem;

- ġuyruḳ dōna ġaden develer yönünü poyraza çevirir yatar, sıcaḳ ya.

ġuyruḳ dōuncuḳ yönünü ġalbiye güneye çevirir, artıḳ üşüyecek deller. biz onu esgiden ȭle nenemizden ėle duyduḳ. yaluñuz ġuyruḳdan başġa, ġuyruḳdan başġa havada belki milyarlar ġatirilyonlarca yıldız va. heç bi yıldız kıpırdamaz, hēç ġıpırdamaz. ġūruḳ dōncuḳ ġuyruḳ bȭle yapar, dalġalanır. bù dalġalar mana, sōūḳluġdan. sōuḳ şėyi var esintisi. ġuyrūḳ bėyle dalġalanır. hem de ġuyruḳ şù elektiriglerin mavi bėyaz gimi aÇıḳ göyü olur. ışū, geñiş olur. bele dalġalarnır. heç bi ġuyruḳdan başġa yıldız ġıpırdamaz, denemek uçun ġūyruḳ bȭle yapar. şindī yatsın namazí, baḳ gökdeki yıldızlarıñ başı terazi, gökdeki yıldızlarıñ başı terazi, aşar gider. onunla birezi diger. ḥalketen dē tereziynen birezi aşar gider. şindi terezi üş dene noġda bȭle ayni terezi şeklinde bu üş dene ġuyruḳ bi tene, ülgen yeddi tene. bi küçük ayı var, bi bȭyük ayı var. küçük ayı didūnun adı bizler arasında ülger, amā sizler dē onun adı küçük ayı. bi de böyük ayı var, dōru mu ergi mi? böyük ayının adı da yedi ġardaş, yedi ġardaş. o yedi ġardaş türkiyeyi heÇ tergemez, aşıḳ giTmez. burdan batar, bȭle gelīr, dönēr ‹ayni ekseni etirafında döner. ben birez gök şeyinden yanı şeyim var yanı amma terezi, ġuyruḳ, ülgel bunnar aşar gider. zamanla göregelir. işde bāḳ sekizinci ayın on beşine ġadeñ şindi batar gider göremezsin, yanı görün dē şindi āşam burda, yatsın namazı baḳ ki ġuyruḳ burda o gider aşar aşār tā geri sekizinci ayın om beşi diyene ġaden göremezsin, batdıḳdan sora, ondan sona tekrár türkiye gelir. günmegün ireller, erken doāna ġadēni, baā da ġoruḳ doār, ġuyruḳ

doāna ġadeni, ġuyruḳ doūncu artıġ baādan ġoruḳ dōmaz. dōdu, terezi oldu. birezi terezi dōncuḳ alaca başlar. üzüm yanı yeTmiye başlar.

dōdu terezi oldu birezi
dōdu ġuyruḳ, dōmaz ġoruġ

bù da gerçek yanı bu şayeler gerçek yanı. ülger saten devamlı temmus ayında girer. o hepisinden önce hazireniñ, ḥazireniñ yimbirine ülger doār. on sekizinde bendi, yirmisinde gendi . hazirende baḳ, yaz ayı ya, ḥazireniñ on sekizinde bendi doār. şöle iki tene saīnda bu gökyüzünü tākib ėder. biri şȭle çıḫar, biri bēle çıḫar. gendi ortada çıḫar. o ikiū̄n önce çıḫar, o bendleri. yirmisinde de gendi çıḫar, iki gün sōna o ülgen, yanı küçük ayı, böyük ayı dėdū yedi ġardaş, o türkiyeyi tergetmez.
şindi ayın otuz gün ay hesabı var. bunı biliyen, otuz günün on beşi aydınnıḳ, on beşi ġarannıġ. şindi siz biz şù durumdā aydınnıḳda mıyıḳ, ġarannıḳda mıyıḳ. yanı ayın aydınnū mù deller, ġarannū mı dėller bazıları dėrkine ay baḳ āşam, yatsın namazı baḳ ki ay şurda olur, ayın aydınnu dėr. yoḳ ayın ġarannū dėr. ay aşiyá dā. ay günmegün yarım saát, yarım saát geri ġala ġala Tolunay olur. geriye gider ay. şu andā güneş ayıñ öñü sura gidiye bʿaḳ, önü sura güneş. om beş gün sōna otomatikman ay güneşiñ ardına geçer. o zaman ayın başlangıcı başlar. ay bugün biri dėller. yanı cöv aynın ha. hökümet ayı deyil, hökümet ayıyna göv ayının arasında on üÇ gün fark ėder. oña rum ayo dėr, buña hökümet ayı dėr. ha tʿaġvimde de yazar, rami ve şey diye göv ayı diye aylar.
şindī güve ayıynan emine, rumi ayının arasında om beş gün, on üÇ gün farḳ ėder. on üÇ gün. amma yol, ḥesab, hėsab aynı hesab. ḥamırkesene, ḥamırkesene şurdan da giderim, şurdan da giderim mesele. yol ayni yol amma orada farḳ, on üÇ gün farḳ var. yol ayni yol. bir rumı hisaP bir gū̄ ayı. dėdūmuz, bizim hesabımız. onu çoḳ adam yåv cöv ayı, ne bilīm, rumiyi ne bilīm dėr.
şindī esgiden nenem dėrdiken båbåm dėrdikine ay bℓrdan doār dėller, baḳ bùrdan ay dōmaz. her şėy doudan doār. bùrdan dōmaz, adını ġoleyine mi dōū dėmişler. hePisi doūdan doār, burdan görükür. he burdan görükmek ayrı doġmaḳ ayrı. şindī āy, om beş gün ayıñ öñünde güneşiñ arḫasında gitdī, güneşin öū̄nde gitdī. on altıncı gün yer deēşdirir, ay güneşin öüne geÇer. şėy güneş ayın ayıñ önüne geÇer. güneşinen barabar, sifteh günü misafeleri bir metire farḳnan gider. åyı gȯremezsin, ışıġdan şåwḳdan. dānasi gün ay güneşin arḫasında ġalır. güneş aşar. ay bi meses boyù geride ġalır. yanı yelli burunun üsdünde ġalır diye ay dōdu dėller. ay görügdū̄, ay burdan dōdu da ordan görükTü danasiū̄n yarım saāt geç ġalır, geriye geriye gidecek baḳ. üÇünÇü gün daha geride, dördüncü gün, beşinci gün alTıncı gün bėle sába gerī gerī gerī gerī, om beş günüzü dewåmlı arḫasında götürür. her om beş günde yėr dēşdiriller. om beş önde gider, om beş geride ġalır. yanı bunıñ om beşi aydınnıḳ, om beşi ġarannıḳ diye geÇer, ha. ġarannıḳ deduū da şindik kime sorsañ ay burda yā, yatsın namazı baḳ ki ay burda olur. güneş burda olmaz. ayın ġarannu mı aydınnū mı diye sorsamayın ġarannū, aydınnū deyil. na zaman aydınnu olur, burdan dolunay dōdū gün. burdan dolunay olaraġ, güneş burdan batar, gendi burdan doār, işde. onga ayın aydınnū dėrsin. sabáḫá ġader ayın aydınnū dewåm eder. güneş doāna ġader ay aşmaz. onga ayın aydınnū dėr. şindi ay aşiyá ayın ġarannū o bāḳ.

Metin Numarası	ŞK15
Kaynak Kişi	Durdu Mehmet İnce
Derleme Yeri	Yalangoz Köyü
Yaş	50
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Köroğlu

şindi ilk etaPda körōlu beñli döneynen tanışır, beñli döneynen tanışdıkdan sonā işde beñli döneynen evleniye. bundarıñ evlenmeleri bayā bi zaman aliy, yanı.

båbåsının gözlerini oyuyolar. bubasınıñ gözünü bir bey varmışdı, bolu beyi diye bi bey. bu bey, körōlunnan, bù esas bubasından bi aT isdiyo.

- baña diyo, āsıl olan bi aT getir, diyo.

körōlu da atdan añlarmış, gidiyo yānı. körōlu diyinçik aġla körōlu geliyo, körōlunuñ bubası yanı. deli yusùP, deli yusüP gidiyo, atdan añlarımış. gözel bi cins, kötū bi aT, ayaḳda zor duruyo. onu buluḳ gelinci bolu diyo ki,

- sen diyo, bu ġadar bi melmeketde, bu ġadar aTların içinde baña layıġ göre göre diyo, bu kötü bi atı mı bulduñ, diyo. bunu diyo, gözlerini oyuñ. getirdī diyo, o ata da bindirin, geri diyo, melmeketine yollayin diyo, bolu beyi.

bunu gözlerini oyuyolar. o getirdī atınan da buñù geri melmeketine yolluyolar. ōlan o zaman baḫiy ki bubasınıñ gözleri oyuluḳ! bubası diye ki, bubasına diye ki;

- buba gözlerine ne oldu?

- ōlum diye, bu gözlerimi bolu beyi oydu. benim diyö, intiḫamımı bu atınan alacaḳsın, diy. bu ati diyü, bi yere bālayacaḳsıñ, bi aḫıra diyo. kesinligle ordan diyü kesinlikle diy, bu ata diy, güleş yüzü deymiycek, diy. o şekilde baḫacaḳsın diy.

atı orda ġırḳ gün mü, artıġ belli bi süre atı besledikden sōna, o deli yusübüñ ōlu atı çıḫardiy, bubasına görsediye. atı şēle belledī zaman atda gevşeglig görüy yanı, bēle gözüynen görmüyo da eliynen belleşdiriyo,

- atda gevşeklig var ōlum diy, bu ata bi yerden güneş deyiyo diy.

geri tekral ō delik, o ışıġ gelen orıyı da ġapatiyo, orıyı da ġapatdıġdan sōna, atı ġırḳ gün daha besliyo. ġırḳ gün besledigden sōna at artıḳ erişilmez bi savaşçı oluyo yanı. kȭrōlunuñ atınıñ gendinden fazla savaşdīni sȭlellerdī, yanı daha önceki şēler.

burasından bi de şiye geçelim. körōlunuñ başına gelen ġıssasından bi tanesi, zindana düşdū yer. bolu beyiniñ zindana düşdū yer. şindi bu, bolu beyiynen baya bi savaş yapiyolar, bolu beyiynen körōlu. körōlu işde başına asgerler toPluyo. asgelleri şu şekilde tobluyo. körōlū, baḳiy ki nērdē bi deliġannı genş, gözü ġannı, eli iş yapar, yürē ġuvatli olan genşler varısa o şekilde toPluyo genşleri. bu genşleri gendine asger ediniyü, o bulmuş oldī genşleri. bunnarın içinde demirçiōlu var, deli ḫoylu var, postali böyük ġabire sīmaz, bunnarın hePisi körōlunuñ asgelleri.

demirçiōlu bir gün asgere diyo ki;

- ulan diyo, alan bizig, vuran bizig, ġıran bizig diyo, nam körōlunuñ, ün körōlunuñ diyo.

- napalım diyo, asgerler.

- yav diyo, gidek diyo, avliyaḳ ġuşlar ġuşluyaḳ, vuraḳ biz de olaḳ bir körōlu diyo. biz diy, bu körōlunuñ niye diye yanı şėyini çekek. olur bulur mu, yav. işdē eTmesek duTmasaḳ bē^{y}le yaPmasaḳ eyi olur, diyolarsa bunnar ayrılıyolar, körōlundan.

körōlunnan ayrılıyo bunnar, gidiyolar bi yėre mesken ġuruyolar, ora mesken ġuruncu şimdi bunnar saġa gidiyolar aç ġaliyolar, sola gidiyolar açġaliyolar. bunnar ne yapıyolarsa gendiler gendileri barındıracaġ şėy elde edemiyolar. o zaman alalım ḥaberi körōlundan.

körōlunuñ başından asgeller geTmĩş, beñni döneynen ikisi tek başına ġalmışlār. evde bē^{y}le ġariban ġariban oturuḫana bunnarın iki aşireti varmış. yıldan yıla gelirimiş, bayramdan bayrama bi gelirimiş yanı. bunnara bi fasıl ederimiş, eviniñ zaḫresiniñ ihdiyacını görür giderimiş. şindi ʿaşireTler geliyo, baḫiyo ki beñni döneynen körōlu, evde teg başına, evde oturuyo, sarayda. şindi geliyolar bunnar fasılı ediyolar, körōluna fasıl etdikden sōna körōlu içinden diyo ki;

- yav diyo, şindik pençelesem vėrsem altını olu ki assınıllar. kesiyi diyo, üsdüne atım da diyo, ne ġadar alısa alsın diyo.

ġaldırıġ kesiyi ʿaşireTleriñ üzerine atıncı kese ortada ġaliyo. ʿaşireTe deyinci ʿaşiretiñ biriniñ döşünüñ taḳdasına deyincik dombalaġ aşiyo, adam. öbürü ō̃keleniyo, benim ġardaşımı öldürdüñ, deyin ālıyaraġ sızlayaraġ yola düşüyö. gitdĩ yėrde düşünüyo;

- lan bu adamıñ düşmanı kim, kim?

gitdĩ yėrde araşdır araşdır;

- bu adamıñ düşmanı bolu beyi, diyo.

gidiyo bolu beyiniñ yanına;

- beyim diyü, diriden dolu ḫaber, saña diyo. ē̃yle bi ḥaber getirdim kĩ…

- lan ne ḥaberi getirdiñ, bana diyö.

- beyim diyȯ, şu anda körōlunuñ başına asger ġalmiyik. beñli döneynen ikisi tek başına sarayda oturuyolar, diyo.

- ulan diyȯ, eşref diyȯ, beni diyȯ, yaḫniyi dorġan da diyȯ. ben körōluna yedi sefer asger savaş düzenledim, yedisinde de yeTmiş bin asgerimi ġırdı. yine de onnan baş ėdemedim. beni diyȯ, yaḫniye dorġaman ḥa diyȯ.

- vallahi yemin ėderim ki sarayda tek başına oturiy, beñni döneynen diy.

hemen o zaman bolu beyi diyo ki;

- bi manga asger ġurulsun, diy. gidin körōlunuñ elini ġolunu bālan, alın gelin.

valla ʿaşiret de bunnarıñ içinde geziyō. gediyolar, hemen ō körōlunuñ sarayını ġuşadiyolar. bi adam bi teg bi adam, hemen elini ġolunu balėyıḳ atın terkesine ġoyuyolar. lan körōlu gendi gendine bi baḫıyo ki bolu beyin asgelleri elini ġolunu arhadan bālamış, atın üsdüne de bindirmiş; alıḳ gidiyo, yanı o biçim.

körōlu, dālar ismini duydĩ zaman zar ālíyan dālar, o şekilde o yĩt pehlivan adam, bolu beyinin asgelleriniñ arasında gidiyo. gendi gendine gülüyo körōlu. o bolu beyinin asgerinin içindāki ġomtan diyo ki;

- niye güldün diyo, yav arḫadaş diyo.

- ben gülmēm de kim gülsün, diyȯ. elimi ġolumu bālamışsıñız da diyo, ben de ona güldüm diyo.

- e ne yapaḫ diyo, eliñi ġoluñu bıraḫaḫ da ġaçıcın mı diyo.

- lan bu ġadar asgerin içinde nası ġaçabilirim? elimi ġolumu çezin de diyo, gitdīm yėrde diyo, size iki türkü sōlerim diyo.

asgeller diyö ki;

- he, beyim yāv işde çez eliñi ġoluñu da gitdī yerde diyolar, iki türkü sōlesin. nėre ġaçabilir, nėre ġaçabilir, bu ġadar asgerin yanında.

elini ġolunu çeziyolar. türküsünü bilmiyom orda. körōlu türkü sōlüyo, atın üzerine getdī yerde.

- ey gidi avanaḳlar, o bolu beyinin asgellerine, şindi burdan varıcı da bolu beye övünücüñüz dē mi, diyo; körōlunu yaḫaladıḫ diye diyo. hiç körōlu diyo, arḫasında bilmem ġaş tana asgernen dolaşır, günde işde şu ġadar emrinde adamlar çalışır. e, şu ġadar görevlisi var, şu ġadar sorumlusu var deyik türkü de sōleʸinci, varıḳ da diyo, bolu beyine beni gösterdiñiz zaman bolu beyi de;

- size lan gitdiñiz de bi ʿaşireti mi buldunuz geldiñiz derse…

- bolu beyine ne cevaP vereceksin diyo.

adam;

- ėyi ki adamı sōletmişik diyo, lan sōletmesekidi, biz götürsekidi diyo, adam gide gide bi aPdalı mı getirdiñiz, demez miydi?

o zāmān körōlunun bi asgeri varmışdı, işine yaramamış. bù asger de onuñ ġulānı kesmiş, azab ėTmiş. o asger de bolu beyiniñ asgerinin içindeymiş, körōlunu bırahiyōlar.

- tamam diyolar, sen gidebilirsin diyolar.

o asger diyo ki;

- ben diyo, körōlunu eyi bilirim diyo. körōlu diyo, asıl bir insan, ėyer diyo. ḫahiḫattan bù körōluysa eyi, baḫın diyo. vallahi bu ekine basmaz, taḫımdan taḫıma gider. eyer ki diyo, bù körōlu deyilse aPdalısa ekini depeler gider.

körōlu da kesinlikle basmazmış yanı. taḫımdan taḫıma giTmiye başlamış. ekinlere basmadan.

.....

Metin Numarası	ŞK16
Kaynak Kişi	Zeynep Yiğit
Derleme Yeri	Kızıkkaracaören Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Kel Kız Masalı

diyom ki, biz diyōm yavrım diyōm, önceden televizon yōūdu diyoḳ. ġaynanam bardı diyōm, görümümüñ ġızları da vardı;

- nene nene de hele sōle.

bir dėrdik kī, hele saña onù annadīm da yavaş.

iki ōsüzünen, bi ara anaları ölmüş. bi ōlannan bi ġız ġalmış. evlenmiş, babaları üste, analıġ dėmīş kī,

- ille bundarı demiş, azdırıcıñ dėmiş. ben bundarı ġabil ėTmem dimiş.

herif demiş ki,

- eTmē duTmā.

- yoġ olmaz, dėmiş.

şēylē feridē ḳapā delerdig tama, ġabaġlara bù diri mercimek fùlan ġorduġ. ordan ġari elleriynen ġurtulamamış, båbaları. ġabāñ dibini delmişler.

- yörüñ yavrım, ōlum dēmiş, ġızım ōlum dėmiş. siz dėmiş, biz de ben de demiş, alıÇ toPlañ, biz de, beñ de odun ḳırīm demiş.

ordan ėyle deyinci ġabaḳ sallanıdaḳ, şėye dáiye sanallarmış. adamcāz odunu ġırmadan ondarı alıcıñ başıña ġomuş, heme gelmīş. uşaḳ alıcı toPla zatı almış. ġabāñ dibi delīmiş, dökülūmüş. ġaynanamıñ maseli bu. āmān ġız acı böyūmüş, ōlan güccūmüş. ġı yoḳarı baḳsa ki yıldızlar parıl parıl ediya, āşam olmuş,

- ġardaşūm ġardaşūm dėmiş, tāḳ tāḳ tabacıḳ da, bizi azdıran babacıḳ, demiş. ḳaḳ dėmiş, gidek demiş. båbam bizi bura azdırıġ gidik, demiş.

buñdar bi yola düşmüş, gece altunda bi ışşıḳ yaniyomuş. varsalar ki bi dev ġarisiniñ mārasına düşmüşler. emine ordan,

- aman yavrılarım demiş, dev ġarisi. nerden gelik nėriye gidiyoñuz dėmiş. size dėmiş, size dėmiş bi pañcarlı aş bişirīm gelim de yėñ demiş, uşā.

uşāñ işi güÇ. aha gelincēz demiş ki,

- benim ġollarımı yidi, bu demiş. amāñ ġız durmañ demiş, şordan bir kil alıñ demiş, bi topaḳ kil alıñ demiş. bù siz yer, dişini bilálemeye Çalar, demiş. atarsıñız, ardıñız sura gelirse demiş, aleyine mesele ettim bunù. siz ġaçıñ demiş.

eyisi bi gelin varımış. ordā, bu ġaçmış, çocuġlar. ġurban oldūmuñ yardımlarına ulaşmùş allaḥ. o dev ġarisi yaġlaşınçí kili aTmışlar, anañ anañ bilir. şordan şōle deñiz olmuş. ḥaḳ tarafında oliya ha feride. ondarı ġurtarıncı allāhım,

- hey yavrılarım dėmiş, ḫayle düştüñüz, dėmiş.

- aşşā sātlig bi boynuzu geşdik, demişler.

bù aşşā, sādaki dev ġarisi bi yoḫarı çocuġlar giTmiş, artı. bilān oñu zor güÇ geçinci bilān o şėy dē çaḫır tikeni olmùş, oña da ayni ėyle demişler. geri evi bulmùş bù uşaḳ ġurtulmuş. ġurtaran allah. gene ġudurmuş bu analıġ. allaḥ kimseyi analıġ eline ġoymıya, ne kimseyi babalıġ eline ġoy. kȫyde bi düyün varmış satı, soñ buñu da deycim, artı ġonuşmam emine. ordan kȫde bi düyün varmış. genni ġızını almīş, kȫve düyüne giTmiş, ḥanalıġ;

- sen de dėmiş cezá. şu ġazanı āleyik doldurucuñ, ben gelenece dėmiş.

kele bunnan, ġazannan gözyaşı dolar mı? ġoñşunuñ biri gelmiş dėmişkine ferdē;

- ḳaḳ yavrım dėmiş, ḳaḳ yavrım demiş. bù ālamiynen gözyaşı dolar mı demiş. iki ġab su aġdaraḳ şurdan puñardan dėmiş. bi pençe de duz ataḳ demiş. sennen biz de gidek düyüne demiş.

genni gelmiş, gelenece de geri gelir ġazanıñ başına otururs‌un, āleyik māleme demiş.

- aha dėmiş, doldurdum demiş.
- ėylē mi dezze?
- ēyle.

ēyle eTmişler, hemin gözyaşı duzlu olurmuş, birez de duz aTmışlar. giTmiş, giyinmiş, ġuşanmış başa geÇmiş, ō. goñşu götürüyō ya gendini. bu diyomuş ki analıġ;

- bù, bù bizim kel ġıza bėñzer oluġ, bu da bù asbaPları nerden almış.

gelik analıġ. başa geÇmiş ōynamış, hemėn gennerden evel gelmiş. o ġoñşusuynan sırtını soymùş, yerine ġomùş. genni ġazanıñ başına oturmùş. işde bēle işler olmùş, ġadasını aldīm. allaḥ kimsiye analıġ bi şey dememiş, sezmemiş analıġ sezmemiş, bilmemiş. sezdirmemişler. o ġoñşū uyānīmış.

Metin Numarası	ŞK17
Kaynak Kişi	Hatice Köseoğlu
Derleme Yeri	Akçagöze Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	ŞK17
Kaynak Kişi	Firdevs Bulut
Derleme Yeri	Akçagöze Köyü
Yaş	56
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

şindi ḫoca diyōḳ,

- toġtor beyim dėdim, yōġ didim, ġocam antebde dėdim. ben düşdüm damdan didim.

- allah allah didi. ne ġırıḫ vār ne yārıḫ vār didi.

bu başım ėzildi. dutdu sā tarafımı, bu tarafım bėyle ezildī. bėlim çīdlamış o zaman. beni toġtullār almadı. sōna bu alōñ memū vardı şīde,

- o dīled ḥasdanası didī-emine ġadirdi ırāmadlūa-ḫayca bacımı didi, sen didi, ara toġturunda ėyi ėdersin anca didi. bùrda bāġmazlar didī. ġāniyan yōġ didi, ġırılan yōġ didi. bu toġtullārḫı ġanamālı, ġırılmālı didī.

ā ġurban oldūm, arabada ġaldım gene bi yėrim ġırılmadı, şükūr. bı allā duʿá ediyüm,

- kimiñ ėlinde ġalırdım, diyüm, allah diyüm.

gennen yanīd, o zaman beni genni ėtdī. şindi işde ōlum vār emmenē! ē işde tüllü tüllü yėri vār. düyünnerī dāvıl çalallardī ġızım oynallardī, i bī çalġı yōudu ėvel.

Gelin: telezōnu söndürī mi?

Hatice: hē. düyünnēr işde dāvıl çalallarıdı oynallarıdı. silāḫ sıḫallarıdı, dabanca yōudu evel tüfēnen sıḫallarıdı. işde bēle olurudu dūn, ivel. ġına gecesine de şi çalallarıdı, ġını gecesinde türkü sōlelleridi tiş çalallardı. bile tēşdi çalallarıdı, oynallarıdı. ġızı ōᵛelleridi. işdē şu,

ġıza da gerek bir ana
ālıyorum yana yanā
bı ġıza gereg bir bacı
āliyòm aci acī
bı ġıza bir bėz de gerek
āliyorum yana yanā
buna bī ġardaş gerek
ālıyorum yoldaş yoldāş

bēle sōlelleridī. şī ġızı ūvekenē, ġız da ālardı. şini āliyan da yōġ, şindi ōrten de yōġ. şini güle güle bāyiniyılāʳ, ġonuşiyòlar. ırāmadlıġ bizim iki dene çocūmuz oldu, biz ġonuşamādıġ, birbirimizden bi şey isdiyemedik. ben de genninden üç yaş mı dōrd yaş mı bōyügüdüm, ėmindēn. dā heç anasınıñ yanında sü isdemezdi bindēn, sú geti dimesti.

Gelin: ėvel ḥatir göñül varımış.

Hatice: hā, ėyle işmar iderdi, ėletirdim bėn. ġāyinbabam dirdi,

- ḳaḫın da içiñ dirdi. işe geldín, şindi sulamiya gedici dėrdi.

ʿāyib olmasın, çocuġ da durdu ġoynumda. ōn sene oturdum ġāyinbabamın ėvinde, hēpisi de ādan gȫerme ėmin oldu bennen. ġari vardı, ġari, ġayinbabamıñ anasī, ne sālıġlarsa onu dutardīm, ne sālıġlarsā onu dutardım. sēġı ġızım dirdi,

- şunu yime şunu yi dirdī. çocūn var dirdi, yimezdim. tāwū yimle ġızım dirdi, bēygiri yemle ġızım dirdi, eşşā yemle dirdī. tāwıġları sula yimle dirdi. bunnarıñ āzı dili yoġ dirdi, seña çoġ sevab olur dirdi.

şindī ēle de;

- āmān o nası ḥanek, get şo da çıġ şȯrda da yisíñ diyōlar.

ben onù yemlerdīm,

- çocuġ ġoynuñda olursa etēn ucunı āç ġızım. şīle dirdi, süprüntiyi ġoy derdi, allah beni ġurtar dirdi, kimseniñ ėline ġoma dirdi. sübrüntiy āt dėrdi.

ātardım. bı ġari nė dirsē onu dutardīm. beni;

- sülōn ġızı derdi, nėre gėderseñ ayānıñ üsdüne gėt dirdi. bi gün bize çemkirmediñ dėrdi. ġāynınam da didikinē;

- ġızım didi, nėrden düşerseñ didí, şēle ayānıñ üsdüne düş didi.

baḫdım gennine yėdi āy, altınnan āldım. ġoñşular didi,

- nī yidirdiñ bı ġaynanaña didi?

bı gelinim de yanımda, bınnān bi ġızım barıdı ėvde. iki ġızım bar dā biri dā güccūdü,

- bınnan acı dışarı çıḫīmsene fēʰime dirdim, aci baḫınsene dirdim.

- baḫaḳ ana dirdī, yėri sin gėd dirdi.

gėdeʳdimkinē götünü bālamışlār, ʿāyib olmasın kürsüye ōnı tututmışlār, áḳmēni yidirmişlēr, bēz de yōdu babaña ırāmet. geldi ġaynımıñ ārvadları dėdikinē,

- bu bezī yaḫaḫ mī?

- yaḫıñ gėtsin gözel ōssuñ didim, ne gerā var didim. yaḫıñ atıñ aşşā didim.

- çocuġ?

- çocū yoġsā gene atıñ didim.

anam didi kī ırāmadlıġ, benim anamıñ adı zėkiyēdi, babamıñ adı da sülüg.

- hā, didi ġızım nēnen yuyuñ buñ didi? bizim gelinner, doñduriyō. ġoca ārᵛadıñ sırtını sėn dōndurmiyoñ mu bėzini didi?

- anam didim, tama şinni çāmaşır suyu çīġmış didim. su da vār, sabın vā… hēbsini yūyom didim.

- ēvuña geliyom burcu burcu didi.

- anam ġoloyā ādıriyom didim.

gėndi kiya ırāhmadlıġ,

- ana dėrdim, señā sȫledirdīm. ōluñ kiya yā dirdim, kiye ėtdīñ dirdim, oldu.

- ē ġızım dėrdī.

bı ėlini geydirirdim, o fēnç olan tarafıñ ayānı gėydirirdim siftah, üsdēdeken de elinen geydirirdim.

- incinme ġızım dirdi, nėrden düşerseñ ayān üsdüne düş dirdi. sen beni incitmedıñ dėdi. sen de inciñme didi.

dā vallah toġtullār diyo ġı,

- sen bi mücize diyü. nasī allah seni bēle ġurtardī? nēyeñ ēlū gelmiş bilmiyüm, dirdim? tabi ġonuşur ḥalım yōġ, yüzüm gözüm ḥarabā, bėlim ḥarabā. iyālerim bütün şīlūġ, iġ, iyālarım bēle içine batıġdı. ėpeyi bi avradıdım. bekit de biliyoñ mu bilmiyōñ mu? nē gerā var, öldüm ayrıġ bitdīm. ē. bēle arabanıñ içinde ġonuşiyolar eminiminen ademim ōy iḳıñıza da ġurbanım.
- cennedlerde yaşañ, gözzel yėllerde yaşañ diyom, künde ādemīm, eminim.
emin bi hatı da bi şey dimedi. hec osandım ben onnan dimedi, otus sene oturdū, beni dolandırdī.
- ōlum dedī, acı payamı aşılāddım didi. onuñ başını getiriciñ didi. cedāniñ ġuyusunda. iki ay didi, iki lōg didi çıḫar didi, dāş ġırdım onu atıcıñ didi. öñ tarafındā ġaldı onu budeyciñ didi, bēle ġonuşiyu.
adem de didi kī, ādemim ġurbanım yātduñ yillerē,
- babam didī, çek git dedī. fīlan yėrden bēle çıḳ dedi.
ḫīzlı sūrmüş. e bı da didi ki,
- aci geligdi, öldürdü.
ḥayle öldürüyüm anam bėn? bėn öldürebili miyim? ėrif gözümüñ gōeriydi, dizlerimiñ dermanıydı; ōlum da cīyerimidi. bėn ḥayle öldürüyüm? ben ōssem ben de ölürdūm. öleceglerini ne biliyim? eminiñ īrāmadlū, ne biliyim öleceglerini? ānca ḥāırda ġaldūmuzu bilmedim? ben şēle biyo başım fīlan sallāndı, bī aşā dişim düşmüş bilmedim düşdūni. āyrı bunnarı almışlār gėtmişler ben arabanıñ içinde ġalmışşım, araba tʿāġla dönüyomuş bēyle. ordan gelmiş şū şeymiş, petirolcüymüş,
- dezze dėdi, ġaldırdı beni.
görmüyōm adamı hėç görmüyōm, nası oldūnu da bilemiyōm. dėdim ki,
- sen kimsíñ ōlum dėdim?
- ben dedī, āmbalasçim dėdi.
- nineycıñ beni dedim?
- seniñ dėdi bāşıñ yarılmış dedī, toġturā.
- āmān başımı kim yarmış didim, kim yarırımış başım?
amma sesim çıġmiyōmuş, yüzüm gözüm ġanımış. yüzüme elini dādūnu biliyōm, süyne yudūnu bilmiyōm. emme bir ėl dāiyō yüzüme. dėdikinē,
- seni de toġtura…
- abō benim ōlum barıdı.
ėmin āġlıma düşmemiş.
- benim ōlum araba sürüyodu, nėre giderimiş dėdim? nī olmuş bize ōlum didim? kim ēdmiş bize dėdim?
dėdi kī,
- size kimse ėtmemiş didi, arabañızıñ tėkeri patlamış didi.
- abō! ōlum nicōldu yā, didim?
āli diyōmuşşum, ādem dėmiyōmuşşum. dėdi ki,
- ōn da başı yarıldı dedi.
- abō, ādem şuraña şā dādi öldüñ mü olana? ābō adem öldü mü olana?
usul usu ġonuşiyom. ġardaşımıñ ġızını da yanıma ġomışlār, cümā aġamıñ ġızını.

- ġız firdōs diyōm, boḫuñu yėyim diyom, āyni ādem diyom, babāsı diyom, gėliy iresulgiliñ ġāpısına diyüm, mirēynen arif gimi gėri gėdiyolar diyüm, ġābire diyüm, añnadır añnadmız.
- hūs ḥalam diyo, ġurbanım saña diyü. ēyikine, irādlerimiş, sennen onnār. hī boşa ġonuşiyoñ.
- abō ėmini gördüm diyom, bāriyodu diyom, şīde diyom.

ėlini başına ādmış bēle bāriyü, acilde. bizi siḫortaya ėledmişler, ādemi şāḏḳamile ėledmişler. ādem bėrkimiş.

- abō ėmin burdeydíñ ḥa dėdim, ābō.

beni dönderiyōlar, şēl dönderiyolar saçımı kėsiyolar. saçımı kesiyolar bēle. dedím ḳı,

- ōlum dedím usul kesíñ dėdim.

başım bēle şişmiş.

- bi çaydannıġ ġadeġ oluġ ḥala dėdi.
- e nōlur, ölüyüm hüs didim…

Ağıt

vardīm bāġdım ademīm ġapı sürgülū̄
siyah saçlarī sırmayınān örgülū̄
benim anam seninkīden görgülū̄
armıd daldā civeli yardan ayrıldım gerī

ġayalār ġayālār yassı ġayalār
altındañ üsdünde keklik yāyallār
senī benī bir ariyā ġoyallār
bu kimimiş bu kimimiş deyincē

bir ōlu bir babasmış diyolār
yüce da başındān armıd aġacī
dökülmiş yarpāġı ġalmış seyēcī
içerimē ġoyduñ ōlum ōlum bir böyüg acī
ana ġurban gözel ġardaşdıñız gözel bacī

yüce da başındā bir topaġ payam
aldılār ātımī bėn ġaldım yayān
öñünü düşünüb soñunu sayan
ölu̇r gidēr bu dünnede yaşāmaz

Geçiş Dönemleri / Düğün

Çeyiz/Kına Gecesi

Firdevs: davıl varıdı evel, şindiki gimi saz söz mü barıdıḫınā. dāvıl gelirdī, davıl çalallardī. bazallıġdan gelīnçek ġızlar içerden çıġmazlardı.

Hatice: antebdē bazallıġda eşiyesini alıllarıdı yā.

Firdevs: bazallıġnan eşiye almiya gediyük yā. ġız ėvde dururdu, davıl çalanādā̄n ġız suya gėdmezdi. dışarda del, içerde. ėlbise alıllardī, bazalluġ ē̄d, sırdlarına ėlbisē, gelunnuā ėlbisē, üşde örtülerine yataġlarına yüz alıllār, sāndıġ alıllardı, ġardolab bardı, bizde āyni bardı şē̄le duvarıñ yüzüne ġoduġları bi ayni…

Hatice: tel dolab bardı, buzdolab ne geziyodu? bi şey de yōdu yanī. sandıġ alıllardı, böyüg sandıġ olurdu şėle ötebelleri ġomiyā, iki tene bi dene sandıġ alıllardī, ġızım. yā iki ġat örtü vėrillerdī̄, bi kilim vörüllerdī̄, iküş dene ûşde baḫır ġab alıllardī.

Firdevs: hā̄ evel başlıġ varıdı.

Hatice: bāşlıġ vėrillerdī̄. evel varıdı, dörd bėş milar vėrillerdī̄, üç milār vėrillerdi. ḥalı olan işde vėrir. o ġalını da nī̄deñ biliyoñ? o ġalını da ġızlarına ḫaşlallarıdı yanı. alıġ yimez, ġızlarına eşiye alıllar. iküş tene teş alıllar, ġazan alıllardı, baḫır ġab olurdu o zaman. şindik hē̄r ġab da dolu. sātıl olurdū, işde baḫır, āleyi de baḫır olurudu. yanı şė ġırmızı ġırmızī olur ya onnardan olurumuş. onnardan alırımış. iki dene āġ ġazan almış, yōrd çalāġ dėyin, yimek bişireceg dėllerdi işde. ev olur. ḥā̄ şindi bunnā olmiyo, cıncıġ boncuġ aliyolār. baḫır alan yōġ şindī̄. gėtdi ġayib oldu.

ġadife dikellerdī̄, ġadifā̄ zubun. pempe olurdū, leylahi olurdū, başını da yapallardı, yalūnan. esgiden fės varıdı.

Hatice: bu ḫocanın fėsine ġāş tüllü yālıġ bālallarıdī. hēr tüllü bālallarıdı, bekit on tüllü bālallarıdı. ata bindirilleridi gelinī̄. ata bindirillēr getirir indirillerdī̄.

Kına Türküsü

tiştēn tiş ėtdim senī̄
göyneksiz ġoydun benī̄
āşam babañ gelirsē
bi seni ō̄bsíñ bir benī̄

ġızım ġızım ġızmayā
ġızımdā çızmayā
ġırḫılmadıġ ġır ġoyūn
ġālın gėssín ġızımā

sarılı böyüg ālar
dū̄yür gessín ġızımā
gün görmēdig ʰanımlār
küpē dāġsın ġızımā

ġızım sen oylu muydūñ
minará boylu muydūñ
her sėven sēni sē̄miş
altın ḥameyli midī̄ñ

damā darı sėrellēr
çıġma boyuñ görellēr
saçıñ erbişim tėlī̈
ḥançeri bā örellēr
ḥançeri bā örellēr
dam başında durmōlan
bıyūñu burmōlan
ġızımı saña vėrmezlēr
oralarda durmōlan
oralarda durmōlan

ben ġayadan oturrūm
tėlli mendil götürrṻm
seniñ kimin kötüyṻ
āyaġıma getirrī̈m

ben ġayada ġışlarīm
telli mendil işlerī̈m
seniñ gimi kötüyṻ
mañġır deyin āşlarım

ġız da bēle diyi, ōlanā. bi ōlan sōlüyü, bi ġız sōlüyü. bunū işde evelig bēle sōlerdik. düyünde yanī bir teş, teşte vurularıdī sōlelleridī̈.

geliniñ ununū uvāġ ėdellēr
şā̄ri yüzüne duvaġ ėdellēr
anadan babadan yırāġ ėdellēr
ālama ġızım yazıñ buyumuş
diviler ġalamini bēle buyurmuş

bēl sōlerdik. bē teşte de vururduġ. şī̈ndik şē çaliyo, sōlüyen de yōġ ėden de yoġ. bacım ölṻdu, bacımıñ ġızında sōledim, āladılar. bū şāar, hā̄ bunu sōledim. bėter sōleridim evel.

ġaya ġāyiyā baḫar
ġayadan ġannār aḫār
ġaya ġāyiyā baḫar
ġayadan ġannār aḫār
ergen olan durmuşḳan
saḳelliye kim baḫar
ergen olan durmuşḳan

saḳelliye kim baḫar
şu gelen alimōla
sallanān ġolumōlā
bizim faēl yol ėdmĭş
buñōlan delimōlā
buñōlan delimōlā

Kına Türküsü
çatallār çādma dāşını
yapallār gelin başınī
ġızım ġınañ ġudlu ōssun
bacım ġınañ ġūdlu ōssun
gelin ġınañ ḫayilli ōssun

geline gerek bi ġardaş
āliyalım yoldaş yoldaş
bacım ġınañ ġudlu ōssun
gelin ġınan ġudlu ōssun

geline gerek bi bacı
āliyalım aci acĭ
zalım bacı zulum bacı
vėrme ġızı ġubed ėle
gelin ġınañ ḫayilli ōssun
gelin ġınan ġudlu ōssun

geline gėrek bi dezze
āliyalım geze gezē
zalım dezze zulum dezze
vėrme ġızı ġubed ėle
gelin ġınan ġudlu ōssun

geline gerek bir emmĭ
aliyalım dengi dengĭ
zalım ėmmi zulum ėmmi
vėrme ġızı ġurbet ėle
gelin ġınan ḫayilli ōssun

geline gerek bi baba
āliyalım ġaba ġaba

zalım baba zulum baba
vėrme ġızı ġurbet ėle

geline gerek bi anā
aliyalım yana yanā
zalım ana zulum ana
vėrme ġızı ġurbed ėle
gurbet ėliñ aci ġahri
ya çekilīr ya çekilmēz
ya gelinīr ya gelinmes

Ninni
nennī çalsam dā yadsañ uyusāñ
ala gözleriñe uyḫu bürüsē
benim de ġızım güccügümüş böyüsē
benim de ġızım güccügümüş böyüsē

nennī çalsām uyur musuñ
uyḫū gözüñü bürüsüñ
yādsın dā ġızım uyusun
nenni benim ġızım nennī

bu bibegleriñ türküsü. işde çocuġlarıñ birini sālliyum geldu, utāndım. hŭsdüñ ġari dėdi, sōle dedi. ġari dimezdi ōnda, hüssene sülüg emmimiñ ġızı dėrdī, sōle didi.

İnanmalar / Rüya
ürüye gördümdē yanı evel, ėmin ölmezdin evel. dedimkinē, sebenāñ ḳaḳmışşım, ėmin dėdím.
- hı' dedi.
- bŭr ürye görmŭşşŭm ḫeyir ola dėdim
- nēmiş dėdi, ġari dedī.
- dėdimkinē ġaynanamınan dėdim, cumā āmıñ arvadı dėdim, ġuyuda dėdim, yėmeg yapiyo dedim.
- hēʸr ola didi, āġañ didi ḥasde ya didi, cümā aġam. o mŭ telef olucu ola didī.
- vālla bilmiyōm didim. ācí görümüm iki ġāşıḳ al dėdi, dedim.

yėmeg yanī, ölüye yimek yapiyū. şey, ġuyunuñ başındā. gece ürüyemdē. şey dedim, acıḫı görümüm iki ġaşıḳ al dėdi. āldım, ben iki ġaşşıḫ. nē ben pilav gördüm, nē balcan şīyi oldunu bildim, nē patatis oldunu bildim ne fasılıya oldunu bildim. baḳ ġennileri göremedim bile. yemek dādliymış baḳ ikisi de dādlī. ben bunu bilemedim hėç çezemedim.

ėmín dedim bēle görmŭşşim dedim. dā ben gėncoldum ġoca oldum bėyle ürüye görmedim dėdim. didikinē
- ġari didī, allah hėrini vėrsín didi. aġāñ didi, bērg ḥasde didi, cüma aġam ölücü sār didi.

- vallahi bilmiyum didim.

aha sōna bunnar telef oluncu āġlıma geldikinem, abō baña allah bēle yazmış. bèle görmüşşüm dèdim.

Firdevs: ne bilim yāvrım. ne bilĪm bi yère toblanmışşıġ. allah ēyiler ide. bi yèrē tōblanmışşıġ, bi ġalabalıġ. diyámḫınā, bizim yēsirgil nē şiye gidiyālar, almınyıya gidiyalarımış. bacımınan da küsüg yā! bū mıḥaremiñ arvadı, mıḥaremiñ ġızı nē, ònnar da gèdiyalarımış, ònnarā güle güle gèdin demiye vardım. bacısiyıġ ya, unnarı yollamiya vardım, vardımḫınā, unnar şēle pèkē pèkē olmuşlar, yanī bi ġurub ġurub ḥalına gelmişler. dedimkinē gülüşdülēr, gülüşdülēr, miyēseriñ ayāna dāġmışşım. miyēseriñ ayāna baḫdımġınā nè baḫiyım, bi ġara çārıġ, èsgi zaman ġar çarū, bu tüllü tüllŪ pòsd gimĪ i öñünde püsküleri var, şēle sallaniye, dŌndü geldi beni görünce. dedikinē;

- bārışaḳ ayrı dèdi, bacı dèdi. eliñí öpüyŪm dèdi.

- gèd ġız dèdim. sen dedĪm èyi ki bennen barışmamışşıñ, biz bacı mı olduġ dèdim. bèni arbed ètdíñ dedim. bèñ bāciyīġ deyín vèrdim ġızı da didim. bizi de ne ġızıma dād aldırdíñ ne de baña. zindan ètdíñ dünyamı dèdim. zindan ōssuñ dünyañ didim.

- ē dedí, barışmassañ barışma dedi.

şēle dorġu yeridi.

- vèr benimkini de yırā gèdiyom dèdi.

- acı yèriñ dèdim, ben allah yoluna gèdiyam dèdim. allah ucun bunna barışiyım dedim. gel gel öb dèdim. allah sinsin ġoymiyā dèdim. şu ayandā ayāġġabıya dèdim. bi ālem gülüyō ölmüyōñ mu dedim. alemden ayrıġsı giyiniyōñ dedi.

vallāġ bilā. èlimi şèle ètdĪm, gèndi dē bēle ètdĪ. gèndi şēle ètdi uzāndım gendi èlimi öbdů ben de yüzünü ŌbdüM.

vallā ne bilĪm ḥala, ālla yoluna geddime uçunā ā̄ dèrsem èyle diliminen dèrsem dèrim. emmenē ġalbimdāki beni bitirdĪ. yanı içimdā yazılı bènim. ne diyĪm allāh gendini ġāyġí yürüdsün.

Metin Numarası	ŞK18
Kaynak Kişi	Aşık Fevzi
Derleme Yeri	Göksüncük Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Köroğlu

ġızīm, şindī bu, körōlunuñ yanī ġaş dene ġōlu wār. çoġ' biliyōm körōluna ġızım yā, hā. bilīg dē yēnim işdē, yā işde genşlīmizde sōlerdik. bilirdik birez bizde de āşıġlıġ vardı genşlīmizde yānı, hā, çōġ āşıġlarnan yitişdīg. ōleyim işde yėnim, ā şindi…

körōlunuñ ġolu çōġ' ġızım. yāv hoyluyā gidmesi vār, telál teli hasan vār, ġara meryemiñ ġolu vār, körōlu ilg körōlu, bi seyisdī, körōlu. bolu beyiniñ yanında bi sēyisdi yanı. bolu, bolu beyi dėlleridi, bolu beyinin yanında bi seyisdi. bolu beyiñ yānda bu bi seyisdī. bugün bolu beyi didikinem, seyisleri çārdı;

- gelin ʰėle didi.
- buyur, didilēr.
- baña ėyle, bi eyle ād getiriciñizkinem didī, hēç kimseniñ duymadī görmedī at olacaġ, didi.

bünnār dā gitdilēr, sėyis bu şey varımış ḳı yusub, körōlunuñ baāsının ādı deli yüsub dillerdi, bāasından yanī. bū, bi kōy, bi ġāriniñ ėlinde bi kötü at varıdī, tay daʰa yanī. bele uyūz baḫımsız bi şėydi. şēyle baḫıncī, tayın soñu gelecáni bilīmiş. ėyi seyismiş yā! dėmiş;

- bu dimiş, satañ mı fılan dimiş.
- satam.

bi eyi parıyı alıncı.

- ām dimişlēr, ġoca yusub dimişlēr, saña bi tay getirīk dimişler, bolu beyim, dimişler. şindi dimişlēr, recā virmişler.
- niyē? hele çārıñ gessiñ.
- bėylē beylē.

deli yusübū çārmış;

- beyle beylē, dimiş.
- ben, kötü beyle beylē padişām, dimiş. sen buñu soñunda göreceksin.

bāġmışḳınā abōw, getirdī tay, ùyuz kötü bi şey! sen beni deyin, şėyleri çārmış, adamların közüne mil çēgdirmiş. deli yusübuñ gözlerine mil çekinci işdē o zaman deli yüsüb;

gün gelisi şu dāları yaraʳsañ
deli yüsub diye ālayıġ adımı sorarsañ
ġoç yīdleri çamlıbėlē ġoyarsañ
sorarım senden bi gün ohd

dimiş. senden bunnarī sōrarım dimiş. zōr gelmiş;

- lan dimiş daʰa bennen beyle soru mu sorucuñ fılan dėyin bunū zindanā āddırmış.

zindāna addırıncī rūşan āli dillerimiş, körōlunun adi ruşān ālī ėsās, körōlu dāl yāni, ufāġımış. ėve gelmiş, uzun ava çıḳaḳān;
- ōlum āli, dimiş.
- ne diyōñ, buba dimiş.
- ōlum aḫırı demiş, iyne ġadanī yėl gelcēg. ışıġ geleceg ġomaycıñ, dimīş. keçeʸne her tarafı basırıcıñ dimiş. hafdiye bi banyü yabdırıciñ işde. şele şeʸle yem vericiñ dimiş. şu ata baḫıcıñ ula dimiş.
- pēkey, buba dimiş.
ōlan da artı on iki, on üç yaşamış, dī ruşan ālı da.
bu', bir ay sōnā;
- ōm dimiş, āta bāḳtıñ mı, dimiş.
bāḳmış, kör gözlerine varmış, ėllemiş kī atıñ durumuna bāḳmış;
- ōlum dimiş, bi yėrden hava gelen yėr vār, eyi bāḳ, dimiş.
iki ay sōʸnā;
- ōlum dimiş, ātı gėd çıḫārt, vūr. şu dimiş, bataġlā sür dimiş, binō dimiş, bubasī, ruşán aliye. ruşán ali sürmüş, ayāġlarına ėllemiş kī ayānıñ birindē çamır vār. batallīda ayānı vurdū billē torpā bas. bururumuş, torpāġdan çamrī çēgden çıḳardırımış. bēyle ġuvvadlanmış, ād. daʰa ėyi baḳım isder, zaman. ȯrda dimişkine ōluna;
- gel ōlum āli dimiş, yāv hem bīr ġoca yusüblu bir beyīdi, oydular gözümü, şu gözümü dimiş. işde beyle ōluna yanı sōlüyō birez.

gözlerim oydular ōlum benim dimiş
suçum neydi diyōlar bilmiyom dimiş
tabırlarī bölüg bölüg yararsīñ
çamlıbele ordūları ġurarsıñ
bolu beyinden bu ḫasebi sorarsıñ dimiş
gün bugündür ȭç al, ayāġ zamandır ōlum āli dimiş

eyi türküyne, bu sōylēmiş işdē āli ānamış. āli ānayıncī, ālī, artīġ, atā binmiş çamlıbelē gidēr. beylē yol üşda dā adam bar. geleni çeviriyō, gideni çeviriyōler. binmiye başlamışlār. teg yanī yavaş yavaş, ruşan āli beyle. sōlenmiye başlayıncıġ;
- yā bu kimiñ ōlu fīlan, didī.
- yaᵛ kör yusübuñ ōlumuş, dimişler.
körōlu ōlu, körōlu onda ġalmış adī. yanı adı esē ruşan alimiş dē körōlu onna ġalmış adamın ādı.
- ōlum dimiş, ālī, nerde bėlli bi pehliᵛan varısa onu alıġ geliciñ, yanıña dimiş. beyle tēg başıña olmaz dimiş, bubası. yanī her şeyini adama.
- pekey buba, dimiş.
yānı pehlivannarı almıya gidmīye başlamış. ōdla, ōdla demirçiōlu varımış, bėlli bi adammış demirçī. nam hem demirçīmiş hem dē nal nallarımış şeyē, adlara nal nallarımış. ōn adını duymuş, demirçiōlununñ yanına vārmış;
- acı dimiş, şu atı nalla dimiş, demirçiōluna.

demirçiōlu dimiş;
- şu nal nasi, dimiş.
bi nal vėrmiş, nal elne alĭyıġ, körōlu şeyle bū̆gmüş nalĭ, dimiş;
- yaramaz, dimiş.
nēsē nali bū̆gmüş. demirçiōlu bāġmış adamā;
- ya bu nası aliyō ya dimiş.
bi el dā vermiş, bi el dā vermiş, ġırḳ biñ nal bügmüş ādmış. körōlu beyle ātıncī körōlu da çıḫartmış bi altın vėrmiş. demirçiōlu da dırnaynán basınçı, altın ikē bügmüş;
- bu da dimiş, bu āltın ė^{y}si dāl dimiş.
ġırḳ dene altını dā o demirçiōlu ariye vermiş, yanī.
- ā' dimiş, temam, benim aradīm adam işde. la demirçi dimiş.
- ne vār?
- yȯrum dimiş, saña bi şey diycĭm.
- sö^{y}le, dimiş.
emē demirçiōlununñ bubāsı dimĭş;
- ōlum dimiş heralda, bȯ körōlu dimiş, bunu yabsā yabsā bı yapār. altın bükme kĭm? şeyi dimiş nalı dimiş, bügmeli yāv, dimiş, olacaġ iş mi dimiş.
olur olmaz dirken birez ġonuşuncuġ;
- yāv dimiş, sen burda dimiş, nāl. bu ġadārı yĭdsiñ, pelivansıñ, nal nallıyoñ, şĭdiyoñ dimiş. işdē gidik dimiş, bolu beyiniñ emriniñ altında yaşíyōñ dimiş. senin gimi pēlivana bū gēlir mi dimiş.
şiyē demirçiōluna, yanī.
- ė, nidēk?
- nēdmesi wår mı, işde. çamlıbele gidek, şeyle beyle ediyek.
bunu ġåndırmış. çamlıbele girekēn, demirçiōlu ātıñ öñde giderimiş, körōlu arḫada giderimiş. demirçiōlu havayı şaşırmış gitdĭ yirde, yānı.
- yāv dimiş, bi dimiş, dāda eşgiyanıñ arḫasına düşük gidiyōm ya dimiş, gendi gendinē.
yāv olur mu fılan dirken, körōlunu sen, körōlu bunūñ ġulānıñ ine arḫadan binā̆n bārıncī, bārıncı lipeden aşşā düşmüş. bu körōlu sesi çoġ' ġuvvadlı^{y}mış. demirçiōlu bāyınmış ille, ^{y}üzüne su sērbmiş, birez sōyna bāġmış ki;
- lan sen körōlu musuñ, dimiş.
- hā́, dimiş.
- ey beni niye öldürmiyoñ?
- lan senin gimi bi deliġannıya ġıyılır mı dimiş, olur mu dimiş. körōlununñ sesi beyle gür olur dimiş. ḳāḳmış;
- temām dimiş, körōlu dimiş.
onnan sōna körōlu demirçiōluynān işdē, onnan sōna köse kėnana gidmiş, ondan sōna deli hoyluya gidmiş, işde deli hoyluya gidmēsi da^{h}a bāşġa oluyō. deli hoyluyū işdē onu nerden getiriyōdu? işde bi yerden onu da getiriyo dā. onnan sōna ʿāsger çoġāliyō. bi gün āsger çōalıncı ʿāsgeriñ içinde bĭ didiġodu oluyo. o diyō ḫu;
- ben pe^{h}livanım.

o diyōġu;
- sen peʰlivansın diyō.
birbine;
- tėmam diyō.
körōlu gidiyō bi yol çatına yatiyō. orıya da bir kervan gelirimiş, kervan bezirġan yanı o zamannarın ġatırlarına bezirġan gelirimiş. bezirġan gērken bezirġanıñ öñüne ātı süryō, baştā ġaḫiyō, ġılıncı çekiyō. bezirġana;
- dur baḫalım diyō, buna.
o da mahmudu bezirġānmış. o da çōġ' böyüg birī, şėʸ adammış yanī belli bī' peʰlivanmış, mahmudu bezirġan. o maʰmudu bezirġana bi gūn bunnarı bōda oturaḫān dimişler ki;
- yōrum, biz dimişler, lan dimişler, bu körōlunun dimişler, teg başına dāda teg biz bunuñ emriniñ altında yaşiyōġ dimişler.
deli hoylū, köse kenan, hepisi;
- nēdek?
- lan yeriñ dimiş, biz başımızı alāḳ gidek.
sowan dā, varımış, bayburdun yānda sovan dāna gidmişler, ġonmuşlār, bunnār. ġonuncu o zaman bi çoban da dāda davar yayarımış. deli hoyluyu salmışlār;
- yerī̇d de şo çobannan dimişler; acı iki tenē ġoyun algel kėseg dimişlēr.
varmış;
- selām aleyküm.
- aleykümselam, acı bize iki ġoyun vermiş.
- ġoyunu niye veriyim size lān dimiş, çobān.
o da mahmudu bezirġanmış, işde körōlunuñ şindiki yanna geçen bezirġanmış, dāda davar yayarımış, onnar. davarı varımış. yā verin vermeñ dikēn mahmudu bezirġanna hoylu ġāpışıncı, mahmudu bezirġani üsden admış, hoylunun gobáni üsdüne oturmuş. hoyluyu yıḫılmış. üsdüne aparıb, şōle yanna ujanġoldan yandan ḳāḳmış;
- nēddiñ? la bēyle beyle oldu.
- la seni yıḫan adam bar mıymış?
- ōv,ᵛārmış, dimiş.
- la hele gid de dimiş, bi sefer de dikine dimiş, yōrum körōlu isdiyō di, dimiş.
- dimiş, nī̇ş yōrum.
- körōlu iki ġoyun isdiyō.
diyinci, sürüyü de ikiye bölmüş;
- ʿálėd dimiş.
- hā dimiş, yōrum biz körōlunuñ bizim şėyimizde yaşiyō. gördū̇ belli, bizi adamıñ maḥanasına yaşşarmışşıḳ, dimiş.
- nēdek?
- ye'riñ dimiş, işdē adları yüg'liyēg gidek.
diyinci, emmē körōlu da ordā.

çamlıbelde duruḫan bi’ orıya, sāz çalan bi adam gelmiş. baḫmış ordā körōlunuñ bi gendi bi benni dönē vār. heç kimse ġalmāyıġ. aşşada da ġara çavış dėyin bū bolu beyinin adamları av ėdellerimiş. vārmışlar, dimişler;

- yōrum, biyle biyle. körōlunuñ yānda hēç kimse ġalamıyıġ dimişler, tēg başına körōlu.
- eyle mi lā?
- hemi gėdek hisabını götürēk dimişler.

gelmişle[r], körōlunun yanınā işdē, körōlu bi çāla yanaşmış, addını vurmuş öldürmüş, öldürmüşlē. dāş bitinci adamı dudmuşlar ȯrda. bo̊yle götürmüşler, zindana atıncī sōan dānda deli hoylu, dellah deli hasan dimiş gelmişler ki āsgellēr, benli döne, ġara yāsda. yas, ġara şarpa onalāyıġ, her taraf ġara suváyīġ;

- nė oldu, ana, dimişlēr.

hebab oldū hebab oldī̆
yandī ciyēr kebap oldī̆, dimiş
bi kötü sāzcı sebáb oldu, dimiş
dudsāḳ gitdī̆ bey bubañız dimiş

- abō dimişlēr, yorum dimeg körōlunu dudsāḳ áledigler, dimiş.

hebab ossun hebab ossuñ
yansıñ ciyer kebab ossuñ
o dervişlēr sebab ossuñ
biz getirrik bey bubamızı

dimişler. şindik, bınnar işdē burdān boluya vārmışlar, asgeller yānı. orıya vārmışlar;

- bolu dimişler, beylē beylē yāma dimişler. heç ıras gelen bursuñ ġırsıñ dimişler. bey bubāmızı çıḫardıc‹āḳ dimişler, körōluya.

onnar işde ordan boluya varmışlār. orda bi ‹ālem yabmışlār, ādları her birinī̆n bi yere sürmüşlēr. şeyiñ dē demirçiōlu dā başına bī̆ sārıḳ sārmış, kötü bi sārıḳ işdē. ben şuñu alıyōm, şuñu satiyōm, körōnuñ nirdē zindanda oldūnu ‹ānamā uçun, ō eyle giderimiş.

bunnar ėyle gidinci işde ordā körōlunuñ zindannan çıḫardmışlār, adamlar. yanī uş‹aġlar bolu beygiliñ o körōlu zindandā çıḫardmışlār getirmişlēr, boluya ġonuncu işdē onnān sōna dimişler ki;

- yōrum dimişlēr, oltudā ġara meryem barımış dēr, ēy, o ġara meyremiñ ōlu dimişler, mertceġor vār, dimişlēr. yōrum, yorum ō has cabbarıñ [d]imişler, şu ġ‹adēr sansānatı vār, şuñu vār, buñu vār dümişler. bu nası ėdek dimişlēr.
- yolu getirek dimişler.

körōlunun adamları beyle yanı. burdā, ġonuşamāḳ. körōlu dimiş;

- ōlum ben gidmiyōm ile dimiş; demirçi, deli hoyluya dimiş, köse kinana fılan dimiş. ōlum bis demirçiōlunuñ sözünnen çīġmañ. bu ni dirse dimiş, sözünü yėre getirmen dimiş. birábēr dimiş, gidiñ dimiş, mērd cabbārı getiriñ dimiş, bùra getiriñ dimiş, ġara miyremiñ ōluñu dimiş, ōltudan dimiş. getiriñ mi?

- getirim, dimiş.

bunnar gidmişlēr, ora işdē, orā ᵛarıncıġ, ġåra meyrem dē çōġ aḫılli bi ġadınımış. köse kinanın da' hanımı yōġmış ya! onnar avrad nėrde? onnar ayni şindi terörüsleʳ gimi ʿayni dāda işde. körōluna bı avrad, işde avrad nerde onnarın, bi körōlunuñ avradı varımış, sōnadan giddiler şėyē. sōnadan yanĪ, dimiş, köse kėnanā, ora varıncı dimiş;

- ām köse kenan, şeyi benim binō, oluñ olmadı ammā demiş.
- ossun buba, dimiş.
- yorum, köse kėnan dimiş, seniñ adıñ ney?
- köse kinān dimiş.
- tėmam dümiş. şinnĪ siz dimiş, buādēr çalıyōñuz. bėkar mısıñız, evli misiñiz, dimiş.
- ey bekarıḳ dimişlēr.
- e' sen manyāḳsın, dimiş köse kinānā. benim a bu yaşda bi salatım vār dimiş. ben dimiş, saña da varrım dimiş, köse kenanā. siz bugün burda yātıñ dimĪş, yĪñek dimiş.

yimēñ içine de bu varıyō, uyuşdurucu ādmış, ġara meyrēm. bu asgerin hepisi uyumuş. şini bunnarın ġollarınā balcasın bālamış, şēy, ġåra meyrem. nar baġçasına bālamış, bunnarī nar bālasına bāladıncī, ordā, ō köse kenan orda diyō ḫū;

yansıñ ataş narā yansıñ
yansıñ yansıñ da kül ossuñ
ōlum deli hoylu durmasın
bura gessin

bāriyō belē. onnar da ḫabelliᵛmiş, aşşāda bēglellerimiş, ḫabellilerimiş ya! onnarın bālanu duymuşlār, bunnar da nar baġçasınnan bēylē şēderimiş;

her tarafı ataş dālı
ġırış vurur sālı sollū
bolu beyine ġarşı demirçiōlu
at sürsün miydana gessiñ

dimiş. bū buba dimiş, demirçiōlı atı sürmüş gelmiş, deli hoyluya beyle sürmüş gelmiş;

şu derdime derman yanān
arāyıġ da nerde bulām
ta çinden gelme dēlig dellāġ
la hasan at sürsün bu yana

o gelmiş, la ġara meyrem bāġmışḳılam bü türküyü sölüyō, türküyün sōñunda atı süren miydana çıġdı.

- bu narı adam yōrum, iş, tā burdan sölüyō, tā dimiş. bolu dānda bura geliyō dimiş.

ḫalbıḫı aşşadālar. olacaġmış onnar biliyoñ mu yānı. işde orādan da yanı bū bi harb çıḫardmışlar bunnār. ō mer cabbarī yesir almışlār, ġara meyremin malını mülkünü hēbsini şēy almışlār yāni, gesni yire, boluya gelmişlēr.

ya bunnarın ġolu çōġ yanī, bu bi ġåra mėyramiñ ġolu, o merd cabbarıñ ġolu da. yanı o zamanda onnar da hasgedden beylēmiş. bolu beyi yanī bi būġdeymiş, e körōlugil de ayni beylē şindiki terösler gimi onnar da bi miydana çıġmışlār. ėyle bi şey ġurmuşlar, yanı adamlar biliyoñ mu? o zamanda beʸle bī tob yōġ, tüfeg yōġdur. o zamandan zāten meselē, hē.

bi gün de orda oturaḫan;

- yōrum dimişlēr, yerin gidēk.
- nere gidek?
- yeddi ġızlara gidek, yorum dimişlēr.
- artı sizi ėvermeliyig dimiş.

körōlu, pehlivannarā. evereceg olmuşlar ya!

- gidēk mi?
- gidek.
- yērin būba.

bunnār gideken, yėddi ġızlarā gidekēn çinē, bi yėre gelmişlēr, sormuşlār.

- burda dimişlēr, çine gideceg eñ yaḫın yī̆r nire?
- valla bıra yaḫın dā̆l dimiş, bùrdan çıḫamassıñız dimiş, bıra piv ġår yāġar dimiş. ya ġårdan ādlarıñız çıḫamaz dimişler. şu yoldan giderseñiz…

hem körōluna şēdmiş ki demirçiōlu;

- buba dimiş, ben dā çıḫamaḳ gel dimişler.

yarı yola varınçī dāda şindik bi yā, ġår yāmış. ille ādların ġannı barabarı ġar oluncu şindī̆ bu körōluna demirçiōlu asgelleri dē sandıġ, her deviye iki dene sandıġ yābdırmış, sadıñ içinde yiyeceg içecek, su içecēk, her şeyini ġoymuş. āsgeriñ birini ora ġoymuş. asgellerī̆ sandīna götürüyōmuş, yanı körōlunuñ asgeri dimesinner diyin, yėddi ġızā gidiyō ya, bunār.

lān, burdān o kövün variyim, bunnar ġardaşīm, develerden indī̆rmişler sandıġlar. demirçiōluynan körōluna varıya sīrdalarına almış, ta dāın başına sandıġları. adamlarī̆ çadámazlarımış da köylüler görür de;

- bāḳ bāḳ bunnar bù adamları niye áletiyū̆ dillēr dėyin.

āledmişler işdē bi gün, ikū̆n, bėş gün dirkēn bi yere vārmışlār. bi yavan ki ġara çadır, barımış ġara çadırdā, bi adamıñ üş dene ġızı varımış, işde varmışlār;

- selām alēkim. şeyle oldu, beyle oldu diyincī̆…

gėce uyuyaḫan körolu gī̆dmiş, benni ḫātùn diyin, o ġızın biriniñ adı benni ḫatın, birinin adı cebir, biriniñ adı nēyidi bunnarı ālmış getirmiş. sandıġdan demirçiōlunu çıḫardmış o ġızı ġoymuş, yerinē. ötáni getirmiş, deli hoyluyu çıḫardmış, onu ġoymuş. ötáni getirmiş, dellad deli hasanı çıḫādmış onu ġoymuş. olmuşlā dōrd dene. şindī̆, yāyanterlu olmuşlār, bi körōlu yoḫ yanī̆, sandıġlara ġızları ġoydular ya!

òra çine varıncī işdē, çine varıncī körōlu başına bi atġı sārmış, yırtıḳ bi elbise geymī̆ş kötü bi elbisē, elinde bi dʿayāḳ, gitdi yėrde;

- başı arġıyannarā, ġannı sancılanannarā háb yaziyōm, işde öpeliyōm, ilāç yaziyōm. çocū olmiyannarā çocuġ diyincĭ…
arḫadān bėş on dene çoluġ çocuġ giderimiş;
- aha burda bi deli geziyō diyin…
derkēn gitdĭ yėrdē;
- abō yiddi ġızlara giliyō dimişler.
onāleye gelmişler yanī. yėddi ġızlarıñ mālesini ānıyacaġlar yā!
- aḫa yiddi ġızlara gidiyō yorum dili dimişlēr.
hī! ānamış ḳı orā yiddi ġızlara varıncı ,işdē o yiddi ġızları gecē sandıġlara ālmışlār. sandıġ alıġ da dönekēn ġızları paylaşdırıncı deli hoyluya ġız ġalmamış. öte pelivanā ġız ġalmayıncī biri dimiş;
- lan yōrum sende de aḫıl yōġ dimiş. bu ġadā̆n de ḥárb ediyōñ, bu ġadā̆ ġılıç çaliyōñ dimiş, da[h]a dimiş bubañ dimiş ġızları ötā̆lere vėr, dimiş. saña gene ġız ġalmadı dimiş, dėli hoyluyā.
deli hoylu ōkelenmiş, yorum şĭm. arḫadan da yiddi ġızlarıñ bubalārī bi tavır āsgerinen şeyin üsdüne yėrmişle[r], körōlunuñ üsdüne yerimişlēr. heye, çinnen gelĭken o da onnarın üsdüne yērimişler. orda harbe dutuşmuşlar. illēmē ana buba günü olmuş, deli hoylu harbe gidmemiş, o zaman harbe gidmeyinci körōlu gidmiş,

hoylum ḳaḫsaña yerindēn
ġılıncı çeksene beliñden
ġarb ėli düşman olur elinden
hoylum ḳaḳsana hoylum yirinden

hoylum ḥaḳmam yerimdēn
ġılıç çekmēm belimden
ġız verdĭñ adamlar
alsın seni düşman ėlindēn

dimiş, deli hoylu ḫaḳmamış, genē dalanmış gelmiş, genē;

yansın lan ciyer kebab olsun
körōlu yanıña gelsin
ōlum mėramıñ avradsā
benni dönem seniñ ossun

- lan anāmı dimiş, baña dimiş şēder dimiş.
ötā̆ dimiş;
- ulā sėnde de dimiş, yorum merhimed yōġ. anamızı adam bize şēdiyō yā dimiş. bu ney sümünü sallandırıyōñ dimiş.
deli hoylu o zaman ġılıcı çēkmiş işde, ġılıcı çekincĭ hoylunuñ ġılıcınıñ önünde hēç adam duramazmış bēyle. baḫī ġafalar vız vīz vīz ġafalar bēyle giderimiş, kelleler uçarımış hava da bēylē.

bunnar beyle harb edincī o zamanda dā şu esgidēn āzırān ġıvırma tüfág olurudu yā. barıdınan esgi tüfegler olmaz mıydı? temanā āzınnan doldurullarıdı yā? ʿāzeli tüvēg çıġmış bi dene. onu dā bi çobanā virmişlēr. çoban dāda davar mı yayarımış niderimiş. deli hoylū ḥarbi ġazánmişler. harbi ġazanıncī çobanıñ yanına gelmiş;

- bu ne elindáki ney lan nimiş?
- bu tefeg.
- bu ne olur, dimiş.
- adama sıḫarsın öldürm̄müş.
- ne ölmeli lan bī adamı dimiş. şu atıra sıḳ össün.

ġatıra sıḫıncı, bi tene ġatır ölmüş. ötáni de deli hoylu ġannına mınnına vurmuş, gendi öldürmüş. bu adam mı öldür? bī dā sıġ da öldürsün diyinci deli ōlā sıḫıncı ām adam deli hoylu da çüküre düşmm̄üş ölmüş….

Anlatmalar / Aşıklık
Rüya Görme / Aşık Atışması

ya bi de işdē ya ben bunu tergiyeli eñ aşşā om beş sene oldū. türkü fílan sölē. yan beñ, bizde āşıġlıġ da vardī birez yā! bēnmiyen yelleri de ben gelişdirirdim yanī, sōleridim. bēyle ıras geldī midi heç sōlerdim, türkü. baña heş kimse ġarşımdā cuvāb viremezdī yā! ben albısdan dā yōġ ben saz çalmadım. aldım da bi dene bubam ġırdiydı dā. ben ā albısdında bi āşıġnan oturduḳ, āşınan oturduġ ġarşı ġarşıya dā aşıḳ yā baña didi, orda ben de bòġça götürm̄dü, halı fílan götürdük oruyā.

bugün ġonuġumuz da şu da
burda yatarsıñ da loġman mısın
cümle aleme yeter sin
neler getirmissin neler satarsıñ
param yoġdur borca vėr olum

bezidi baña adam. o da odada beki elli gişi var ha! saʿád doḫuzda oturduġ, lan yorum ben dā birdenbire ėyle aşīnan ġarşılaşincī dā bōşuġ ya! ben de,

bugün ġırvılır da bùrda yatārım
lòġman ossam cümle aleme yėterim
dürlü dürlü ġudnu ġumaş satarım
ben bōmca vėrememem dila sana

dim. adı āşıġ ḥasanıdı. yorum ėyle diyincī

yanma aşıġ fevzi ataşa yanmā
her yüze güleni dosd orul sanmā
pariya bu ġader çoġ’ önem vėrme

mıḫrızlıġ başıña bela getirir

dı̄di baña.

yėter hasan emmim bı bēyle yeter
çoġ’ aci sō̄leme sinemi yaḫar
yavrular bunnuma gül gimi ġöḫar
taman möhtej de zor hasan emmi

didim ben de.
- sen de hāġlısıñ yōrum didi, eyle diyincı̄ adam.
aşşıġ asān da arvadı ölmüş mü nolmuş ām,

logman mısın dėrde derman yazarsıñ
seyāʰ mısın diyār diyār gezersiñ
ördeg misin deñizlerde yüzersin
acı baña bi arvad bul ōlum fevzi

didi. ʿarvādı dā yōġmuş adamıñ ya!

baña mėsgen oldu dā albısdanıñ ȯvasī
ġuş uşmuş dā issiz ġalmış yuvasi
çalhan ā alḫazıñ osmanın ġaynanasī
dul oturur onu al hasan emmi

didim. çalhan da gennere yaḫın, orıya biliyoñ mu?
- ben oñu almiyōm ām, almiyōm.
cömád didi;
- la adam saña nı̄dsin? eyi buldu, vallahā didı̄ler.
cömʿād gendine biliyoñ mu? yorum eyle diyinci bū, ben didim ki;
- baña usulēd çocūñ biri didikine geldiydi, sabehden. et almıya gidik, awşına arvadı’ da suvan dorġamış didim. hasan geli diyin diy. ėrkenē yoʰ’ ya, şėye åvşınā,

netdin hasan emmi sen bunu netdiñ
hanı hanım almışsın sen onu netdiñ
sabahdan arvada suvan dorġaddıñ
ḫımsır suvan dön hasan emmi

aşıġ hasan ō̄kelendi, orda birine;
- tu’ sen sō̄leyiksin bunu lan didi.

ona sȭledin sölemedȉñ, ḫār gȕr dirkēn, o zaman bu banā,

āñadım bıra tercisinen yaralī
yar sevgisinin ġaşı gözü ġaralī
sende bi şeyler var diyemiyōsuñ
hele söyle senin şeyin nireli

di baña. ben de eylē diyincȉ, yāv işdē;

çeke çeke de bu dērd beni zedeler
baña mesken oldu avşıña diller
illeri maraş da köyü şekeroba dedelēr

şekeroba dedelerden biz bȉ ėvlendik dē biz zaman, ya işde ondan sōʸnā,

āñadım köᵛ fevzi sinen yaralı
yaralarıñ çoşmūş pare' pareli
melmeketin köyüñ ėliñ nereli

didi baña. nirelisin didi, yanı bañā.

ırtıma gėydim de bi ġara ġocuġ
ġarib olannara ġacıllar accıġ
dilim ġazianteb köyüm gösüncüg
bilmiyosañ ġayrı bil hasan emmi

didim. sözü bitirdig illē bȕrda benim āġlıma gelen bı ġadērȉ. biz sᶜā́d doḫuzda oturmuşşuġ birādēr ġārşılıġlı bele sȭlemişik, ġarşı ġarşına. bire ġaderȉ baḳ, teyibe almışlār.
- yōrum didilēr, adamlar, o adam didȉ yorum biz fevziynen didȉ, on gün söʸlesek gene bidmez didi adam. yāni fevzi de deñizimiş.
bi de adam dā onnar üç ġardaşımış, ėmme āşıġ ʰasa, āşıġ āli, āşıḳ nėy? üçünü de ḥaḳ aşiymış. unnarın bi bubāsı varımış, āşıġ āli, ta sürēden bi āşıġ gelmiş, onnan yitişmiş orıya. atışmıyā, hā́. atışmışlār, āşıġ āliniñ ġarşısında kimse duramaz dimiş, o adam. o åşıġ ʰasan gimi eyi bi āşıġdı yānı. ben de eylēʸdig. genşlȉmizde dē' e tergedik.
há, rüyamızda dā yav üşde hanım da bize ȍkeleniy. rüyamızda ben, bizi şı kȍʸde şıḫᶜōn düveni varıdī. orda düvende ben namaz ġıliyōdum. namaz ġılāḫan ben sā' tarafa selam vėrdim, bi adām bi bardāḳ şeyi böyüg, çay bardā dēl, böyüg bardaġnan;
- şunu iç ōlum didi, bāa.
ben de;
- yōġ' didim, namazī ġıliyōm filān…

- iç ōlum iç didi.

ben onu işdim, bi yānma geldi, bañā. gözümü aşdım işde ondan sōna artī ondan mı oldū bilmiyōm yanī. neden oldūnu da bilmiyōm da ben. bizim kōde, kōde bi baġġāl düġġanı varıdı, orda hē, hı orda. düvende yatiyodum rüyamdan hērif, hā. ondan mı oldū, bilmiyom da yanī beylē çōġ' söleridim, ben gitdīm yėrdē. ben dālara dāşlarā, ıras geldim yėrē sōleridim de… artı işdē ā üş nāñ hacē gitdīk geldīk, türküyü tergedīk. düyünē, nerde düyün varısa beni çārıllarıdī muhaḳḳaḳ, giderdim ben yānī.

hele āçabuşa varırdım, mısdafa kiya ıramadlıġ, yāv o da ėyi sōleridi, ıramadlıġ yā! lan nerde ossa beni çārır;

- hele gēl yāv fılan derdi, ıramadlıġ.

o leyliniñ ōlu haci vārıdī bi dene siziñ köylü. haci dayısı, o çōġ dilbezēgdī yā. bi gün ġalaltınnā gidiyōdum. yōrum aḫıdan omuzumā bi vuran oldu şeylē, dönüm ki hāci kiya.

- nediyōñ haci emmi, didim.

elli gündür de admış gündür güz ġardır
al yanaġda da siyah zülüf düzgündür
ėt vurmā yarama yaram azġındır

didi. işde beylē ġaracaōlannan söledī, haci kiyā. yā, ey bi ben binā azımdan çıġdı ām. lan haci kiya da admış yaşından sōna bi arvad ġaçırdiydı yā! he yōrum, men de o zaman işdē;

āşıġ feyzi sōler sōler ḫorulur
saña bi şey sōlesem sen dē
aşıġ fevzim sōler beyle hayıllıdır
saña bi şey sōlesem sende var mıdır
saña ġocalıġda arvad ġaçırdı diyōlar
aceba ġolay mıdır zor mudur

ġonuşmadan binā yorum, ulān benim bu laflarīm, yōrum köy duyulmuş. ora varıncı bu mısdavā kiya fılan;

- ne didin haci kiyaya ne didiñ?

bu ġara emmimgiliñ bi gün haci kiyaylan ġarşılaşdıġ mī? haci kiyāyı bidān, yav yanī, haci kiya emīm ġarşımda benim cevāb viremezdi yāv. o kelimeyi çıḫar dā besdesi yoġdurdu onun yanı biliyōñ mu? yanı bėylēydik genşlīmizde de işde ārtīġ yanı onnarın hēbsini bırāġdıḳ.

ŞAHİNBEY

Metin Numarası	ŞB1
Kaynak Kişi	Mustafa Demir
Derleme Yeri	Merkez / Şahinbey
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Çiftçiyle Padişah

pådişaʰ sī̆yahate çıġmış. oradıñ üzerinde bi çifçī̆, çif sürerimiş. çifçi, biz ġ‹áydiñ båşı dėrig, yanı tarlanın bi bu başına geliy oynēy, bir bu başına geliy oyney, neşēliymiş çifçi. pådişáḥ siyāḥate çīġmış. siyā̆te çıġdında, bū çifçī̆ bėyle oynar görī̆y, vezirnēn gezerken.

- ʰele dur, bu adamnan diy. bi nişēli bu adāmı dinniyēg, diy.

adam geliy. çifçi geri ġ‹áydíñ başınā, yolun kinarına gelī̆y.

- yāv çifçi ġoláy gelsíñ, diy.

o dā,

- sā olasıñ, diy.
- sende bi işda bi neşe war, diy. sen, ḫeyír ola? nōldu seña diy.
- yāw siyaḥát baba ben işdaḥlanmim da kim işdaḥlansın, diy.
- bi dene ḫanımım var, dey. vardım ki dēy, ḫayvanımıñ yemi ġonulmuş. ırbıma su ġonulmuş, namızl‹ām açılmış. ‹ābdesimi ålī̆m, namazımı ġılī̆m. emrime mütōh, diy.

ozman bı sultan dėykinē,

- benim üş dene ḫanımım var, diy. bu bi ḫanımnān dēşir misiñ, diy.

o da dī̆y ki, o zaman çifçī̆,

- sen benim ḫ‹ånımıñ ‹āġırlīnca åltın vėrirseñ lira veriseñ vėrrim, d‹ā̆şirim, diy.
- temam, verrim, diy.

padişahda ḫazinede mal çōġ.

-temam, diy.

ḫånımınī tereziniñ bi gözüne ġōy, altınnarı da bi gözüne ġoy, dēşiy. meselē bi maḥelde dēşiliy bū. bu üş dene ḫanımı getirī̆y. ḫånımları sudan geçirmesi lāzım.

-ġız dey, ġ‹ábāhatiñiz, özürüñüz neysē söyleñ ġurtarırsīız. yoġsā sizī̆, atarım suya, diy.

yanī, nehire gidersī̆iz.

birini sırtına bindiriy ȯrdan geçiriy. o deykinē,

- ben dey, elime ergiʸim diy.

ḫırsızmış yānı ḫ‹ånım ḫırsızmış bile.

- i senin ki ġolay.

onù geçirī̆y. o birine dē geçirmiye geliy.

- bu sultan dēy. bī̆ ḫanımnan üç ḫanım dēşdi ‹ā̆rlīnca lirā vėrdi, diy. nī̆y? ġ‹ábayetī̆iz, özürū̆üz niy de dēşdi bu bunu, diy.

o da dēykinē,

- ben de dī̆y, etēme ergiyim, diy.

yanī o da şeymiş, etēme ergi̇m dėrseñ. gene bu̇nnar seçerler bunū. ʰer tarafını sȭlemen gerē yōġ. etēme ergiyim diy.

- seni̇ de ġoley eylese, diy.

ōn da götüriy. öbür ḫånıma gediy sıra,

- sen de ġ‹ábahatiñ suçuñ nēse söyle, diy. onnar sȭledi ġurtuldu sen de söyle ġurtul, diy.
- o da ben deñsizim ḫåyāsızım, dey.
- seniki de ġoley, diy.

Metin Numarası	ŞB2
Kaynak Kişi	Emine Aslan
Derleme Yeri	Cevizli Köyü
Yaş	63
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anlatmalar / Masal

Kurt

Hikāyemizĩñ adī ġurd. ilkin ġurd şeglinde görünüyō. bir ġarĩniñ bir oġlu bir ġızı varmış. bu oġlan da camíya düşkünmüş, çoġ düşgünmüş. kimsesi yōġumuş. ġaḫmış adam sabáḥ namazında çıḫiyo ki ḫoca bi ġurt yatiyo, ġapıda.

- ėʸ hayvan diyo, ḳåḫ da geçek diyo.

bu ġurd seslenmiyo, it köpēk seslenmiyo. ne ġaden diyolarsa seslenmiyo. dönüyo,

- cömātim diyo, bu ġurd sizden ne isdiyo biliyoñuz mu, diyo.
- ne isdiyo, diyo.
- bir ġız isdiyo, diyo.

ḫoca añniyō. heç kimse seslenmiy, ġurda ġız vėrilir mi? oġlan diyo ḫu,

- ḫocam diyo, benim bir bacım, bir anam var, diyo. anamıñ göynü olursā diyō, bacımı vėrrim, diyo.
- temam diyo, gid anneñinen ġonuş, diyo.

bi annesinnen ġonuşiyo.

- temam oġlum nēydim diyō. ġader yazıciymış, diyo, ḫocañı ġırma diyo.
- yeri diyo, gėydir de getir diyo, ḫoca oġlana.

geydiriyo çıḫınını mıḫınınī işde vėriyo geliyo, aġlaşíyolar. ḫoca diyo ḫù ġızā,

- bu ġurd diyo ḥañı ūze gėderse sen ōze gėdiciñ, diyo. årdından gėdiciñ diyo.

gidiyo bùnnar. az mı gidiyolār, uz mu gidiyolār, ėpeyi gėdiyolar. ġız yoruliyo yatiyō. gözünü açiyo ḫu bir bina. hēç çıḫacaġ yėr yoġ. ġurt bunu çıġårdiyō yoḫarı. çıḫårdiyō ġurd şeglinde dolaniyō. dahā gelelĩg geri şėye oḫu oġlana. ḫoca diyo ḫu,

- bu ōlan camíya gelmiyo, bu ġız gitdi gideli. hele yėriñ çåġırıñ da geliñ.

çaġıriyo geliyo.

- niye diyo oġlum namazıña gelmiyoñ, sabáḥ namazıña diyō. ablañı diyo, ġårdeşiñi göresíñ mi geldi diyō.
- tábi ḫocam diyo, göresim geldi özledim, diyo.
- gid diyō birez yiyeceg bėliñe baġla, azzīñı gel, diyo.

oġlan gidiyo. azzīnı bėline baġliyō, çıḫīḫ geliyo.

- ġurduñ izini sür git, diyo.

oġlana. oġlan gidiyō gidiyō yiyecē bitiyo, yoruliyō oldū yirde ġaliyo. oġlan gözünü açiyo ḫu bĩr binā! saġında solunda gemĩg! şẽy çıḫacāḫ yėr yòg hēc. gemigleri yimiye başliyo, åç ġårnına. yoḫardan birisi egiliyo, diyo ḫu, baḫiyo ḫı bir yĩgid kĩ burç gimi,

- ḫånımım diyo, bùrda bir yigid var diyō, èlmanıñ yarısı sensĩñ, yarısı bu yigid diyo.

ġız eyiliyo ḫu ġårdeşĩ.

- amanın ġårdeşim sen nası èddiñ de geldin sen bıra diyo.

bir ib buluyo bunu çekiyo yoḫariya, yèmegliyo ġoyuyō.
- èy diyō, şini ġurt gelise ben seni nēydim diyo.
içeri dolaba saḫlíyo, ġurd geliyo. ġurduñ yemēni yiyo. artı ġurt dilinden añlıyo ġız. yiyolar içiyolar, ġurda diyo ḫı,
- şindi diyō, ġårdeşim gesse ne yapāñ, diyo.
- ne yaparım diyo, gül ider başıma soḫarım diyo. ġårdaşıñ seni baña verdi dē diyo, ben seni diyō, şey mi yapıcım, diyo. ġårdeşin dolāb da diyo, çıḫart da gelsin, diyo.
geliyō oturuyolar, iyōlar, içiyolar
- ā saña otus doḫuz dana anaḫdar diyo ġıza. ġårdaşıñı gezdir diyo.
gendi gidiyo geziyo. aşámdan aşama geliyo, èvē. dolaniyō fıllaniyolār. kimi yèr cennēdlik, gūl… ne bilim didī şī elvannar vār. cenned baḫçasī. geziyōlar, āġlíyo ġız. ġurt geldine;
- niye āġliyoñ, diyo.
- ben seniñ bùnca yıllıġ emēg vèrigim diyo, ġırḫīncı anᶜāgdarı baña vèrmediñ, diyo.
- ġorḫar ġårdaşıñ diyo.
- ġòrmaḫ diyo.
- amma heç bi şèyden ġòrḫmāyıñ diyo.
vèriyo, gèdiyō. oġlannan ġız ġåpıyı açíyolar giriyolarḫına bir bobayigid diñeliyo. diñelene ġᶜādēn gō̄ iñiliyō şaḫıliyō, bi èvran geliyo. oġlan diyo ḫu ordāḫī o diñelēn,
- sen de mi geldíñ ġårdaşım diyo. sen geri gidicisiñ diyō. bēn diyo, bı evren báña geliyo diyo. bu evran gidene ġāden bırdan gidme acı diyo. beni begle, diyo.
- tèmam, diyo.
emma oġlan ġorḫuyo. evran geliyō ayānıñ dibine oturuyo, ġonuyo.
- bunùñ dilinden dut diyo.
soruyō soruyō soruyō gemigleri ayrıliyo, etlērī, gemigler ġaliyo.
- ilahi ya rabbım diyo oġlan ġorḫuyo.
gidiyo evren, dāġılıġ gidiyo geri. oġlan yavaş yavaş cannaniyō.
- ġårdaşım diyo sen geri gidiciñ, diyo. ordaḫı diyo, filanca adama, ġariyē, sō̄ʸle de baña ḫåġġıñı helāl èylesiñ. ġırḫ senedir bürda ezāblıġ çekiyom, diyo.
- temam, diyo.
geliyo, sıḫıyō. oġlan tábī orda bozuldu artıḫ.
- nōldu, diyo ġurd. ġårdeşin gidici, ḥaralda canı sıḫıliyo, diyo.
- hē gidici, diyo
- gidīy üş denē nar ġòpardiyo.
- bu narıñ diyo, biri ānneyiñ, biri seniñ, biri de ḫòcanıñ diyo. bu üç azzıġıñ, diyo. algèd diyo.
cenned meyvāsı dillēr ya nara. getiriyo çıḫiyo. yola çıḫiyo. ġåpıdan çıḫıncıḳ bir ād çıḫiyō, siyáh ād. donu da siyāʰ adam da siyah. şī diyō,
- yolçı ġårdaş diyō, azzīndaḫı ney, diyo.
- azzımdānı diyo, üç narı vèrdi ġurt ġårdaşım, diyo. biri anamıñ, biri ḫocamıñ, biri benim, diyo.
- temam diyo.
gidiyo. iküç adım gidiyo, bi yèr meleg çıḫıyō. onıñ dā åtı donu biyaz. onıḫı da bembīyaz.

- yolçu ġårdaş diyo, azzīnda nė var, diyo.
- vėrememem diyo. üç nar diyo. hediye diyo anamıñ, ḫȯcanıñ, benim, diyo.
o da gidiyo. ireliye variyo ḫū yüz dėvē! çayīr, çimēn, yeşillik ġurumuş orda.
- ilahi yarabbi şu yeşilligde şu deveniñ ḥalına baḳ, diyo.
öte variyoḫınā bĭr dėve daha, ġurū çimēn yōġ, ġuru daşlarıñ üsdünde zıldīr zıldīr ėdiyo bėyle pırıldiyo. şō öte variyo, bir , sözümoña, yatiyo. ġåvasını ġaldıriyō, geri ġoyyō yirē. cev cev cev cēv ġårnındaḫı iligler ceviliyo.
- ilahi ya rabbım şuna baġ sen, diyo.
gidiyo. öte variyo ḫu bir deligli dāş. o çekiyo, o çekiyo, o çekiyo, o çekiyo.
- halbīsa birisi diyo, çekse bir geçiye yuvalanır, diyo.
geliyō. ėvē geliyō. işde söylüyo artı bȕnıñ hepisinĭ ḫociyā. ḫoca diyo ḫu,
- gid yat da sabādden gel, diyo.
- a bȕnnarıñ da hediyeñ, diyo. hediye saldı ġurd ġårdaş, diyo.
- timam, didĭ.
åldī, işde bu oġlā bȕnıñ hepisini āñnaddı, başına gelenĭ.
- oġlum didi, o didĭ, yĕr meleggēsidi didi. siyáh de didi yer meleggēsi didi, ō bĭyaz da gŏg meleggēsi didi. o seni deniyo didi. nar gidiyo diyin didi. ordaḫı da didĭ, eniglerde sonaḫı zemanıñ bŏyügleri durucū, çocuġları atılıcı, cev cev diyō. o daşa da gelise diyo herkiş vay nefsim dĭyin çekiyo diyo. vay nevsim diyciler sonaḫı zĭmanda diyo. o deve de diyō ʿameliniñ kötülŭnden diyo, ameli kötü diyo. oriyē de yayılan deveniñ de ameli iyi diyo. ameliniñ eyilĭnden diyo.
- şindĭden bu dilen adamıñ seña selamı var. filan ġariye diyo hėlal ėtdirmeliymişsiñ ḫaḳını diyo. ġır senedir ezzablıġ çekiyomuş diyo.
gidiyole ġariniñ yanına. yummālānıġ pişbirigli bir ġari. sŏlüyosā,
- yā diyo, beni bir om beş yaşında deliġånniya vėrirsēñ hėlal ėderim, yȯġsa ėdmem diyo.
- niye ėdmeñ diyo.
- ĭdmem beni hepisi depignen vuruġ vurūġ yuvaliyōlar diyo. ben bikar ġızḫan baña didikine diyo, dŭr gelennerē vėrdirmedi diyo, bu pisdidi diyo. beni de alan olmadı diyo ġaridim diyo.
gene sölüyo bu camıda ḫoca,
- bu ġariyi kim alıcı diyo.
oġlan diyo ḫū,
- anneme sŏleyim de, gene o oġlan, ben alırım diyö. annemnēn otursunnar diyo. ben de çalışır getirrim diyo.
anasına sŏlüyo,
- getir oġlum diyo. bir egmē o mu tügediyo diyo, yazzıġ diyo, sata kimsesi yoġ diyō.
yėriñ diyolar.
oġlanı hamama götürüyolār, ġariyi hamama götürüyōlar. varıyolār. bu ġarĭ variyō, oġlana diyo ḫu,
- filanca dāyiriye gid diyo.
oġlan variyo ḫu şıb şıb şıb bir om bėş yaşında bir deliġånnı bir ġız iniyo.
- ġusura baḫmā ġardeşim yannış geldim diyo.
geri geliyo. ḫocam diyo bėyle bėylē oldu diyo.

- gī̈t oġlum git diyo, ben seni hürü ġızlarınnan ēverdim diyo. o hürü ġızı oldu diyo.
o da ḫaḳını helal idiyō ġari de, o da ordan ezzablıġdan ġurtuluyō.
- oġlum o da diyo, ġurd dēl ēzrayil diyo. bu̇ndan sona gidseñ bacıñı göremeñ årtı diyo. o saġlīnda öldü diyo. çoġ ėyi ġalbli temiz galbliydi diyo. saġlīna ezrāl ġurd kesildi geldi aldı gitdi, åcısız diyo.
120 işde hepisin de sayiyo seni de hürü ġızınan ėverdim diyō. iyō içiyō mırazına geçiyo.

Metin Numarası	ŞB3
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	Mülk Köyü
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

İnanmalar / Yağmur Duası

bırasī şahinbey kȫyünün saġlıġ ocā, ayrıcā şahibeyin mizarınıñ oldu yėr, bizim bȫyügleriñ sözüne göre. biz tam bilmeg de bırda gelib yatdīnī, cenezeyi götürdüglerini, şo tutuñ dibinde. bırda yirmi otus sene ġāldıġdan sōna, cenezesini götürmüşler oralıā, ondan yanı bizim köyün ismi şahinbey.

bı dut, esgiden bùralıġ mezallıġmış. biz, bu sālıġ ocanıñ oldū yėr ġompile mezallıġ. bū tut da zamanında işde, bir cenezeniñ, ölenin vatandaşın başına dikilen bir tut. çoġ yaşlı yanī̇, yüz ėlli yıllıġ beki de var bı tut. bıra bizim ėsgi mezellıġ.

bırāsı şahinbey mülg köyünün ziyaretī̇. ėsgiden bizim dedelerimī̇z atalarımız yaġmùr duası için çıḫılırdī buralıġā. herkēs mayısıñ meselē birinē bazar gelirse birinē, beşine bazar günü gelirsē beşinē herkeş ġuzusunū ġurbanınī ārır gelir buralıġa. tabí çevreden mısafırını çāġıran, ēşin dosdunu çaġıran, antebden şėylerini çaġıran hēbsi bùra toplanır. ġurban kesilī̇r meselē ȫlen oldu. ȫlen vāġdı dėllāl çaġırır,

-ġomşùlār herkeş işde pilavını açsın.

pilavlar ātılır, dėllalıñ sözüne göre yanī. onnan sonā pilavlar bişer gözel, yimēgler ġonur. şu ḫarman yėrine, buralıġa, gözel ziyarátıñ ald yanına düzülür hērkeş. sıfralār açılır. gelen giden yemēni yir içēr. onnan sona yāmır duası yapılır.

bı dudu dirseñīz, bu duduñ dikildī̇ni? bizim köyde böyüglerimiz bile bilmiyo, nė zaman dikildī̇ni. bùralıḫda üş dene mezerin oldūnu sȫlüyolar. vārmış vallā, biz şindi bilmiyoruġ tam gerçēgini de. böyüglerimizin sözüne göre, duyūmlarımıza göre bùrda üş dene mezeriñ ōldūnu sȫlüyolar. zatan daşlardan belli baḫ. şırda şele bir daş vār, şorda bir tenē bī̇r yügsēg daş var. şurda vār. bu tuduñ da mezārıñ başınā dikildī̇ni sȫlüyolar yanī.

orda herkeşin ocaḫ yėlleri var, herkeş herkeşin ocāna kimse girmez. ō ocaġlarda yimeg bişer, pilav bişēr, mısafıllar çaġırır gözel, sıfralār düzülȗr, yimēni yir herkeş yāġmır duasını bırdan yapār. ziyaratın amacı budu. ama ne yazıġ ġı şu an kimse ziyarata çıġmiyȫ. herkeş ėşini dosdunū çāġıriyo ēvinde kesiyö, evinde yiyö, evinde içiyö. amma gene duāsını yapiyo tabī̇ herkeş mayısıñ bazar günü hangi gününe gelirse ilg ḫafdasınā bu iş burda olur. ḫalān sürüyo. bizim etiraf köylerde bile var. çimenni ossun, gülpınar olsun, mūacirosman ossun, sarı kö ossun bī kȫlerde ḫalan bu gelenemiz dėvam ėder, bizim.

Metin Numarası	ŞB4
Kaynak Kişi	Sultan Yılmaz
Derleme Yeri	Kazıklı Köyü
Yaş	40
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Günlük Konuşma

ben ġazzıġlı köyünden sultan. sultan yılmaz. ėgmek yapi̇̄ġ a valla, boyün. bibēr ėtdig tarlada ġaldı, ėlli ḫāda gėdiy, elli ḫāad nėy? yirmi ḫāda yomíyaciya vėri̇̄g, ā biz ġāldıġ ėyle. iş yoġ güç yoġ, åylıġ yōġ, bütu̇̇n borşliyīġ. herifin aylī yoġ, gelir yoġ. bütū̃ñ ā, sürüden oturub anca ėgmēg yi̇̄yk, ėmek ėdi̇̄k. hē, sürēgli yi̇̄yḳ. ġazānç yoḳ. bütün ġurudū. buġda, mercimeg gelmedi̇̄ bu senē. hökümet vėrdi̇̄ a şėyi de toḫumu dā, ġırāġ da olmadı. şindiki yāşımız eyi. bibēr ėtdig, pārı ėdmi̇̄y, suġan ėdi̇̄k tarlada çöküp ġaliy. para ėtdirmi̇̄y. ġazāni̇̄ġ, ėdi̇̄k miydāna getiri̇̄k tarlada ġāliy. ėlli ḳād yüs ḳuād bir saḫız parası, gennin saḫızı bahalı; bi̇̄zki tarlada zibil. hē, saḫıdan bile ucuz, bizki.

Metin Numarası	ŞB5
Kaynak Kişi	Hüseyin Kayhan
Derleme Yeri	Kazıklı Köyü
Yaş	83
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anonim Şiir / Türkü

ġazi oġlu hüseyin ġayhan. sekizen iki sekizen üç vār. çüdçülūg ėdī̄k. yoġ, sōrtdan kėsildik, işden kesildik he. tohō her işi sō̄lerseg, iş çoġ. şėylig vardī, düşmançılıġ vardī. esgiden düşmancılıġ vardī. sen beni vuriydıñ, ben seni vuriydum. işde nefsden, cāhilligden, nefsden. şükür ḥamd ossun, allaha şükür ġurtulduġ.

amanın ḳāḳ gē̄delim dē
ḫaccá gelin buñ ēl bize yarāmēz
şetdin yarim yaramēz yaramōz
sarı saçıña dā gene ġan bāledi darenmēz
şetdil yavrım darenmēz tıfil yavrım daranmēz ōy ōy
oy ōy yavrım daranmēz
amānīn dōġdēr ḥakim gelse de
gene bu derdiñe de çarālēri bulāmēz
şetil yavrım bulāmoz
amanın sū̄d çıḫaneken öldū̄rdū̄lēr gelinī̄
ḫaco gelinī̄ yār yār yā̄r ōy

Metin Numarası	ŞB6
Kaynak Kişi	Miyese Yıldız
Derleme Yeri	Şahinbey Merkez
Yaş	55
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Masal

bir varmış bir yoḳmuş evel zaman içinde ḳalbır saman içinde bi kıral varmış. bu kıralın bir oğlu varmış. oğlunu evlendirmek için ġız aríymış kıral ama oğlana ġızları beyendiremeymiş. sonra demiş,

- oğlum filan köyde bi ġız var, geT de bák da gel demiş.

oğlan o köye gėtTī yerde yolda üç tene fıçı görmüş. fıçının birini açmış içinden bir ġız çıḳmış,

- su su.

demiş ġız ölmüş. öbür fıçıyı açmış, onun da içinden bi ġız çıḳmış, o da,

- su su.

demiş ölmüş. üçüncü fıçıyı almış bu oğlan pınarın başına götürmüş. pınarın başından ġız,

- su.

dedī zaman hemen su vermiş, ġız ölmemiş. oğlan almış demiş,

- bennen evlenir misin demiş ġıza? ġız çoḳ güzelmiş, ġız da,

- tamam

demiş. ġızın parmāna bi yüzük tákmış. ġıza demiş,

- sen şu ācın başına çıḳ, pınarın başında bi ācın başına. ben ā sana ġıyafet alíym da geliym demiş.

Ḳız oraya çıḳmış, oğlan gėtmiş. árḫasından bi dilenci gelmiş, dilenciler gelmiş pınardan su içmiye. dilenci ġız suyun içine eyilmişkine bir güzel bi güzel ġız görüniy.

- ana dėmiş ben nādar güzelmişim demiş, suyun içinde hele resmime bák nādar güzel demiş.
- aḫılsız ġızım hele ġafanı ġaldır da ācın başına bák demiş.

dilençi ġız ācın başına bákmışkine bir güzel ġız oturiy.

- sen ne otirin orda demiş?

o da demiş,

- ben ġıralın ōlunu beklim demiş.
- niye?

demiş.

- báña ġıyafet getirecek, evlenicēk demiş.

o dilençi ġız o zaman ġızın saçından tutmuş, gendini suyun içine atmış. gendi çıḳmış oturmuş oraya. birezden oğlan gelmiş oraya. oğlan bi baḳmışkine yavan bir Ḳız åcın başında.

- saña noldu demiş, sen yēn güzeldiñ demiş.
- sen beni buraya bıraḳdın gitTin demiş. ben de demiş ondan sōna güneşde ġaraldım demiş.

oğlanıñ içine siñmemiş, gene de oğlan almış bu atına bindirmiş. ama oğlan bákmışgine barmānda yüssük yoḳ, o ġız olmadīnı áñnamış gene de almış götürmüş bunu. bu ġızdan evlenmiş dilençinin ġızınnan.

sōna ötegi ġız suyun içinde atTī yerde bi tene ġarı bulmuş bunu. ġarı almış bu ġızı evine götürmüş, ġızı eyleştirmiş onnan sóna şey etmiş ġıza bákmış gendi ġızı olmuş. ġıralın oğlu bunnarın soḫānda oturuymuş. Ḳıralın oğlu hástalanmış, ġarı demişkine,

- ġızım demiş ā demiş ġıralın oğlu hasta demiş. acı demiş, ona bi çorba yap da götürüym demiş.
ġız da o Ḳıralın oğlunun, gendinin evlenecē oğlan oldūnu añnamış. çorba yapmış, yüzzn̄ü de çorbanın içine ġoymuş, çorbayı göndermiş ġaríden.
ġıralın ōlu çorbayı içtī yerde bir baḳmışkine yüssük çıkmış. baḳmışkine o güzel ġıza verdī yüssük. demişkine ġariye,
- nene demiş seniñ ġızıñ mı var demiş?
o da,
- hē demiş.
- kim seniñ ġızıñ demiş?
- nētcin oğlum, benim ġızım demiş.
ġarinin haberi yoḳ yüssükden. ondan sōna bu dilençi ġız şüpelenmiş o zaman. o da hāmileymiş, dilençi ġız da. demişKine ġariyá,
- hele demiş, nene demiş, ben sizin evīze gėdiym demiş.
ġarínın evine gėtmişkine o güzel ġız orda bilmişkine bu demiş şeyi alacaḳ, o ġocasını alacaḳ elinden. bu ġızı zehirlemeye kákmış. ama ġıralın ōlu da bunnarı takip ediymiş. Ḳıralın ōlu gelmiş, almış bu ġızı evine götürmüş. onnan sōna o dilençi ġızı da annatmış gelinin başına gelenneri. dilençi ġıza da demişkine,
- seni demiş şimdi demiş yedi tene çamış ġatırıñ ġuyrūna báğlíym, seni gönderiym mi dáğa demiş.
o da gendini yedi tene çamış ġatrın ġuyrūna báğlamış o dilençi ġızı dáğa göndermiş. o güzel ġızdan da mutlu mesud yaşamışlar.

Anlatmalar / Masal

bi zamanlar bi köyde bi tane bi adam yaşarmış. bu adam namazını ġılarmış, orucunu tutarmış ama bu köylülerin heç biri namaz ġılmayı bilmezmiş, oruç tutmayı bilmezlermiş. ne ġadar söylerse de bu adam heç biri inanmazmış. bu adam bir gün başḳa bir köye gėtmiş, bákmışkine o köyde bir hoca, bütün köylülere vāz veriy, köylüler de onun yaptīnı yapíy. hocaya demişkine,
- acı bir gün de demiş bizim köye gel, bizim köylülere de söyle. ben demiş söyliym demiş ama bizim köylülerin heç biri baña inanmíy demiş.
o gün bu adamın penceresini önünde bir tene bir çirkin bir çirkin adam varmış. adam dışarıya çıḳmış sormaya gendi sorana ġadar getmiş o. sōna devlisi günü öbür köyün hocası gelmiş. bu adamın evinde bütün köylüleri toplamışlar. bu ġullara namaz ġılmayı, oruş tutmayı onları bütün ō̈retmiş, söylemiş. bákmışKine o çirkin adam biraz güzelleşerekden gelmiş, dışaríya çıḳmış gene ġaybolmuş.
sōna öbür hafta öbür hafta her cuma bu hoca gelip bunnarın köyünde vāz vermeye başlamış. bu vāz verdikçe o çirkin adam her seferinde güzellşerek geliymiş ġayboluymuş. sōna bi gün gene hoca gelmiş vāz vermiye bakmışkine o çirkin adam bir güzel bir güzel bu sefer bu adam dışarıya ġaçmış bunu tutmuş,
- gel içeri gel. niye sen dışarda dinliyn ille sen de gel de içerde diñle demiş.
bu adamı içeriye getirmiş, demişkine o güzel adam,
- bák demiş acı demiş ḥaftaya da benim evime gelin. bák ben de demiş aha şu dáğın arḫasında oturuym demiş.
- tamam demişler.

gedīken bu adama sarılmış onnan sōna getmiş. sabaḥdan kaḥmışlar bütün herkes o dağín arḫasına getmişler oralıḳ mezarlıḳmış. dāğın arḫasına getmişler geri dönmüşler.

- duruñ demiş adamın evine girmedik demiş, aha ġapısı şurası şu yeşil ġapı. oraya giricēk demiş, adam bizi bekliy demiş.

kimse gendini dinnememiş, duymamış çekmiş getmişler. bu adam o yeşil ġapıdan içeriye girmiş. bunu o güzel adam bütün her yeri üç gün üç gece gezdirmiş. yeşillerin eñ güzeli, mavilerin eñ güzeli, beyazların eñ güzeli ordaymış. üş gün sōna demişkine,

- ben artıḳ evime gėdiym demiş üç gündür seniñ eviñdeyim demiş.

bu da demişgine,

- sen gidemen artıḳ demiş.

- niye gėdemiym demiş.

- sen beñi demiş, bura demiş toplantıya çārdıñ demiş, hėç kimse gelmedi tek ben geldim. ben artıḳ evime gėdiym, çolūm çocūm beni bekler demiş.

- yoḳ demiş ben azrailim demiş. ben demiş ilk geldīmde seniñ canıñı alcaḳdım. sen tek başıña namaz ġılıp hėç kimseye örgetmiydin ve ben senin çoḳ kötü canıñı alcaḳdım demiş. ama sen getTin başḳa köyden hoca getirdiñ ve bütün köylüyü namaza alıştırdıñ, oruca alıştırdıñ tek başına kendi nefsini düşünmediñ demiş. ben ondan sōna geldim demiş, biraz eyi diye alcaḳdım. eñ soñ geldīmde de baḳdım sen kendi kendini düşünmüyon başḳalarını düşüniyn onun için ben saña sarıldīmda seniñ canıñı almışdım. onlar da seniñ cenāzeñi getirdiler mezarlā. seni bıraḳdı getTiler, ben seni içeriye aldım artıḳ seniñ eviñ burası sen burda yaşıycaḳsın demiş.

Metin Numarası	ŞB7
Kaynak Kişi	Mustafa Kurt
Derleme Yeri	Bağlarbaşı Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Masal

bir varmış bir yoḳmuş, evel zaman içinde ḫalbır zaman içinde, deve tellal iken ben anamıñ bėşşīni tınġır mınġır sallar iken fāḳir çocū bi dene ali varmış. ali dahá on bir yaşlarında geliy köve aġaya azaP oluy. tabiki bu yaş geşdikçe yavaş yavaş böyüy, büyüdükçe ali gendi gendine geldikçe bi şiyler yapmıya çalışíy.

bu, aġaya gelip azaP durduḳTan sōna áliye gennine diykine,

- oğlum bu ġoyunnarı al, çobanı ol, benim yanımda da yaşa.
- pekiy aġa diy.

ali davalları alíy, yabana götürüy. buralıḳda biř gün, iki gün, beş Kün derken ali artıḳ yavaş yavaş böyümiye başlíy. böyümiye başladīnda bu, aġa diy,

- acı şehire gidersen baña bi dene ġaval al, ben o ġavaldan her istedīmi, her şiytėtdīmi onnan ray ėderim.
- pekiy oğlum ali diy.

geliy şehire aliye bi dene ġaval alíy, bi de aliye hostan alíy dāda gėymiye. neyse ali bunnarı gėyiy dağa çıḫíy ġıyunnardan. biř gün, iki gün, beş gün derken bu su sefer çalıp söylemiye başlíy. çalıp söylemiye başlıyınçı ağanın da güzel bi ġızı varmış. adı mer[i]k, neyse adı bizim birey çoḳ güzelmiş, yaḳışıḳlı, kibar. neyse ġavalı alíy bizimbireye ilan ediy. diy ki,

- ana, ray ėdey ki ben acıḳTım báña yėmek getir.
- peki ġızım diyi, yemēni hazırla.

yemēni hazırladıḳTan sōna ali yola ġoyuluy. bizimbirey yola varíy ali de davarları getiriy, bu sefer ġoyunnarı, bizimbirey ġoyun sağmıya başlıy. ġoyun sağmıya başladīnda ali geliy ġara ġoyunun yanında bundan biř çift öpücük alíy. bunu gören ġara ġoyun aliye ġızíy. aliye ġızdīnda bu sefer ġara ġoyun yimeden içmeden kesiliy.

neyse bunnar, bizimbirey ġoyunnarı sāmıya başlíy. ġoyunnarı sādıḳTan sōna ali davarı suya indiriy. davarı suya ėndirdikTen sōna hepsi içiy ġara ġoyun içmiy ve bütün ġoyunnar içiy, ġara ġoyun suyun içinden çıḳmíy. o zaman ġadar ağási görüy, diyi ki,

- ali ġara ġoyun niye su içmedi, sudan niye çıḳmadı, bunun sebebi nėy?

ali bu sefer ġorḫusunnan, ağanın güzel ġızından öpücük aldı ya, ġara ġoyun buna ō̄kelendi, küsdü. dedi ki,

- áğa, söyliyemem söylersem beni cezalandırısın.

dedi ki,

- hadi sō̄le.

neyse bu ġara ġoyuna yarvaldı. dedi ki yarvaldı yarvaldı,

- çıḳartTınse ġoyunu.

ġara ġıyunu sudan çıḫartTı, ġara ġoyun amma su içmedi. dedi ki,

- olum baḳ, girdi suya su içmeden çıḳdı. bunun bi sebebi var.

- ağa dedi bizimbireyden ġara ġoyunun gölgesinde bi çüt öpücük aldım. bunu ġara ġoyun öykelendi, küsTü baña.
- hā olum ali ben seni cezalandıracām.
diyi ki,
- davara üç gün duz vereceksin. duz verdikden sōna bunu üç gün de suya indireceksin. eyerkine diyi, davallar su içerse seni cellad edecēm.
bunu duyan ali, üç gün üç gece davarlara duz veriy. duz verdikTen sōna bu sefer suya indiriy, suya indirdīnde ġoyunnara ali yalvariy ġavaldan. yalvardīnda ġoyunnar suyu içmeden geri dönüyler. geri döndūnde ali, diyi ki,
- oğlum baḳ davar helaḳ olacaḳ, ali diy, davar heláḳ olacaḳ. bunnarı diyi bir an önce geri suya çevir.
ali diy ki,
- ağa sen tam ġárarını ver, ben suya çeviririm.
diyi ki,
- oğlum ali sen bunnarı al, götür.
davar sudan çıḫaríy, ġara ġoyun gene sudan çıḳmíy. diyi,
- ali seni öldürecēm.
diyi,
- ağa acı bā beş dáḳḳa müsāde et, ġara ġoyunu çıḳaríym sudan diyi.
ġara ġoyuna bu sefer yalvaríy ġavaldan yalvaríy. ġara ġoyun da çıḫıḳ geliy. çıḳıp geldīnde bu sefer artıḳ döniy geliy.
- ali sen ġurtulduñ. ġırtulduñ diyi.
neyse bunnar dağa çıḳıylar, türkü söylemiye başlíy ali. ġara ġoyuna yalvaríy bunnar diyi,
- oğlum ġoyunnarımız heláḳ olacaḳ, acı bunnarı indir artıḳ suyunu içir.
suyunu içirdikTen sōna oralıḳTan bizimbirey çıḳíy. diyi ki,
- oğlum ali bizimbireyi saña verecem diyi, söz. ama diyi bunları davallarıma, mallarıma ėyi baḫacan diyi. peki ağa diyi. bu sefer ali başlíy;

aya baḳ, yıldıza baḳ
suya giden ġıza baḳ
ġız allāñı seversen
dön de sen de baña baḳ

tabiki bunu bicimbirey álnin beyle söyledīni duyíy, çadırdan çıḫíy. çadırdan çıḳdında aliye diy ki,
- ali sennen evlenecēm diyi. bobam beni ʿaffetTi.
- bunun ġarşılında diyi olum ali saña diyi davarımın yarısını verecēm. ġarşılında davarımın yarısını verecēm diyi ve bunnara da diyi bundan sōna sen sahiP olacaḳsın.
neyse bunnar kövden aliden berāber bicimbirey, bunnarın köylü toplaníy genleri bíraber olmalarını ilan ediyler, köve ilan ediyler.
köy ağası buna dayanamíy aliye diyi ki,
- ali oğlum artıḳ sen benim dāmadım oldun. bunnan sōna sen yuvañı gendin ġuracaḳsın.
- peki ağa diyi.
bunnar bicimbireyden çadırdan çıḫíylar, oynamıya başlíy. ali dāda oynamíya başlíy, bicimbirey çadırdan çıḳıp oynamíya başlíy. onnan sōna diyiler ki,

- olum ali gel köyümün yanına ev yap, burda da otur. köylü toplaníy bunnarın ġırḳ gün ġırḳ gece düyünnerini yapíylar. bunnarın bi oğulları oluy bi ġızları oluy. bunnarın adı biri ali oluy biri bicimbirey oluy. bundan sōna bunnar gelip geşTikçe bicimbireyden çocuḳları böyüy. çocuḳları böyüdn̄de bunnar köyün eñ zenginneri oluylar. diyi ki,

- baḳ ali hep sen zengin oldun, daha çoḳ malín mülkün oldu, artıḳ diyi sen benim azabım deyilsin azat etTim seni diyi.

Metin Numarası	ŞB8
Kaynak Kişi	Songül Zorlu
Derleme Yeri	Merkez / Şahinbey
Yaş	49
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Günlük Konuşma

aha işte aha böyle sehpaları yeni aldım, sehpayı. işte, bizim damadın babası mobilyacı da calısıy. o asama saġ olsun valla. bizimkiler kötü görmüş heral benimki de yenı halbusem. diyek getirmiş atak mı saġ olsun getiren. hé işte.

- siz ne ediniz gı? gelin de bir gün oturaķ. he korķmayın betülü de getir, nesrin ne ediy gi? gözükmiy nesrin evden cıķar mı? korķiy.

- he valla ne edek korkik valla. ne komşuya gidik ne şey edik hiç evdeyik. ne edek? aha bizim de telaşımız zaten insallah size de verīr bu talaşı. siz de telaşlanırsınız. böyle oġlanlan gızlan gelinlen. ne diyek? işte aha bunda ne edim?

işte aha hele dur aha işte zeynep ne bilim halım yoķ her işim duriy valla. daha nişan olucu diye halıları yıķamaya gondermedim. nişan da bizde olmayık hiç halim yok. o gün hasta oldum. aha doktora gittim doktor kalpten şüphelendi. işte kan pıhtıslaşması gördü şeyde tahlilde kanım pıhtılasiy. aha sımdı gene kalbim aġriy döşüm agriy başım aġriy doktora gidim. filmlerde bisey cıkmiy. işte bu aġrı niye ben çözemim? yanı çok şükür öle sıcaķ yerde oturik, akşamaça. aha bilmim valla nasıl olucu aha bole hastalık çek anca hastalık valla aha o günde ķabul günümüz vardı kabul gününde. Allah çocuklar durmiy bacım durmiy bir kabul edik amma burnumuzdan da geliy. güya diyik hele birbirimizlen görüşek diyik. şu korananın içinde aha görüşemik konuşamik cocuklarlan bir tat alamik günümüzde işte sey yaptım patates salatası yaptım, rus salatası yaptım, dolma yaptim kofte yaptım... aha çoķ şükür Allahın verdiġi gadar yedik içtik kalķtık. kısmet oydu o oldu. zeynep de dişarda. bi soluk yardım etmedik. ha emine abla da saġ olsun bögun ben taşkalalıyım diye akşam yemeġimizi yapti getirdi. ne edim anam valla. ķomsunun kötüsü mü olur gı komşu işte saġ olsun var olsun ben de aha kalkim hazirlanim gidem şu düġünümüzü de yapak ta gelek Allahın izniñlen

ARABAN

Metin Numarası	A1
Kaynak Kişi	Zeynep Kırmızıoğlan
Derleme Yeri	Elif Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

dağlarda işde ġalıllardı, dağlarda ġalırdıḫ. çocuḫların bir gün yanına getdim, dağda eve gelemėdıḫ, ġār ġış basdırdi. biz nėsi eve geláḫ? çocuḫlara didim;

- ġorḫmayın oġlum.

çocuḫlar didi;

- ana biz ġorḫmiyrıḫ ki…

ama ġorḫan benim, ben ġorḫiyrım. çocuḫlara dim;

- siz bù işıgi söndürmeyin! işıġiyizi, ġaziyiz biterse ben yarın gönderrim.

işıḫ yaniy, ifaġ ifaġ şeler geliy, faralar geliy, çocuḫlar ġablarına. aman didim çocuḫlar köyün dışında, bele işde ḥasanın buṙnu kimin burda. hec muġaralarda ġalıllardı. ġış olduġunnan davarı maġaralara götürürduḫ. maġaraya götürürduḫ, o maġarada ġalırdi ġuzulari. ġuzular da dağda gözel olurdi. yemlerdıḫ ġuzularımızı, orda yemlerdıḫ.

o geceyi orda geçirdıḫ. amma ben şindi bele elimi şelece ġomùşum. çocuḫlara ġorḫiyrim, demiyrim. yeller işıldī ġuşlar cıv cīv cīv cıvıladi. çoḳ şükür, dėdim, sabáḥ oldi dedim. çocuḫlara diyrim ki men size burda, ġalbimde diyrim, men sizi burda bi dā ġomam. götürrüm, men bù çocuḫları, bēle yazzıḫ.

dam ören adam var. yetim dedim, benim ḥayvánnarın şeyi yoḫ, ġoyacaḫ yeri. hemin burda da bir evimiz yoḫdi. esgi evimiz bu yanda. adam geldi, ġuru yapıdan bene aḫır yaPdi. daşlarda yaPdi, ḫeyirlerine, biri getdi dağdan çalı malı getirdi. dal, üsdüne basdılar, dalí. üsdüne de torpaḫladılar, e kötü ġapı, taḫda ġapı bulduḫ, ġoduḫ. dåvarımızı ġoduḫ içine. çocuḫları eve getirdim.

- ana, niye eve getirdin?

- oġlum, dedim, yapamiyríḫ işde, dedim, ama ben ġorḫdum orda ġalmadan, dedim.

bù çocuḫlar burda nesi yaşamış nesil ġalmışlar, baġcimiş? bi gece ġaldım yannarında gendim. bėle, işde ele ḥayaT geçirdıḫ biz ėle yaşadıḫ.

ġocam otuz üç yaşında geçindi, otuz üç yaşında geçindi. çocuġun biri memede emiyrdi, ifaḳdi, ötekleri de ifaḫ ifaḫlardi işde. iki tenenin aḳlına gelirse… böyük oġlannan bù ġorucu dediġımın aġlına gelise gelir. şindiki çocuḫlar şeytan her şeyi biliy, her şeyi ifaḫ çocuḫ biliy, aġlında ġaliy. ama ötē çocuġlar bilmiyrler.

işde bele gün geçirdıḫ, biz esgiden. üç daşı ġomalıdıḫ, davar dağdan gelene ġadáḫ ḫamuri yōrurduḫ, bele egmeg açmiya otururduḫ. daş, bele ġorduḫ, sarı üsdüne ġoruḫ.

o böyük ḳarda daha benim çocuḫ yoḫdi. bi bōk ḳar yaġdi, bırdā ġayınbabamın ġaradaşından bizim evin üsti tamı bele üstine araba geçecaḫdi, araba geçicaḫdi, çoḫ böyük ġar yaġdi. ē davar ġaldi, davar dağda ġaldi. davara kim gidib de baḫicaḫ, gedilmez. yol açilacā yoḫ. bizim oġudaḫ sürüde davarda om beş davar ġurtuldi, dağda, orda, muġarada.

ġayınbabam dedĭ ki,

- artıḫ birbi ġıllarını, birbi şėlerini yimeye başladılar, dėdi. ajlarında hePsini suya verdıḫ, dedi. ölenlerini dutduḫ suya verdıḫ, dedi. ölen dedi, ajından ölüy ha!

aç ġaldí. böyük ġarda nesi çıḫilcaḫ! ē onda yeni işde evliyıḫ. bi, ḫaşa derıḫ, bele samani götürdi. eline de bi böyük deynek aldĭ, bi de kürek aldi. onnan onu bėle ederaḫ, şēderaḫ maġuriya o bi şey samani, ḫaşa samani götürdi. ḫaşa nolicaḫ? zatı onnar ölmiş, acınnan hePsi. sürüden davarımızdan üz tene davardan om beş tene davar ġurtulmiş. ġayınbabam dedi,

- gelin dedi, hePsi davarları suya atdıḫ, dedi. acından davarlar bilbilinin ġılını yedi, dedi. geçiler bilbil ġılını yiy, getdi hePisi getdi, dedi.

yanı esgiler ele der. bi ḫasde olsa ʿaraba yoḫ. neyden gidilicaḫ? bi hasanōlu köyü diyrıḫ o köyde bi ġamiyon var. bi köy! burda bazo ḫoca vardı, raḥmetliḫ o ḫoca oġlunun bi ġamiyonu var. o ġamiyonu bulmaliyıḫ ki binaḫ da ʿantebe gidaḫ. bi almiya. arabanın içine biniyirsin, ʿaraba ġamiyon boş, lāḳ lūḳ, lāḳ lūḳ seni ḫam yol, ḫam yolda gidiysin. saġlar köyünde bir tene var, her köyde bir ġamiyon var. şindi her öġünde dört tene ʿaraba var. esgiden sözümona ḥʿayvan beslellerdi, şindi ʿaraba çoḫ ḥʿayvan bi şey yoḫ.

Halk Hekimliği

Yara Tedavisi

ėle bir şey yoḫ. oTlar moTlar ėle bizim tanıdığımız yoḫ. bi acı oT derdíḫ, o aci otu öfelemelidıḫ ki ḫasde çocuġ ḫasde olmuş onun suyunu içiráḫ. ḫesdalıḫ bėle ayaz geçmiş derdıḫ. damda yaTmış çocuġ ayaz geçmiş burnu aḫmış. toḫtur tanimiyrıḫ, toḫtur yoḫ. araba yoḫ ki toḫtura gidaḫ. araba yoḫ, elimiz melimiz de yara olduġundan bir tene ġari vardı, giderdıḫ, ġari geçindi. adi ḫava ġablandı, ġablanlardandı. onnan sōna o bi daġda bi oT olurdi, eyilig delerdi, onun köküni getirirdıḫ. onun köküni sarı yaġ ġorduġ, sarı yaġın içinde mumnan burabar, arı mumu var. unu, onnan burabar, ḫacını eridirdĭ, ġaynadırdĭ, onu bir ġaba süzerdi. o ġaba süzerdi. onu alır getirirdıḫ. işde yara çıḫardanda onun üsdünü sardıḫ ki o yara irḫat ola. ḫani ėle esgiden eledi.

Nazar

ġurşun atardıḫ, e çocuḫ ḫasde oldi, benim böyük oġlan ḫasde oldi. ġayinbabam ḳaḫdi, yetdi ki bi yaşlı ġari var. aldi, getirdi. getdĭ getirdĭ. bele bir toP ġaşşıḫ derıḫ biz ona, kebçe işde. köz yaḫdíḫ, köz oldi. ġurşunu ġodi içine, iküş saḫat ben de bele, köz atdi içine, ġurşunu içine atdı. o ġurşunnar burabal eriycaḫ, o ataşın içinde eridi. suyun içine de getirdıḫ ḫarbıl derıḫ biz, buġday eledīmız ḫarbıllar var, o ḫarbılın içine getirdıḫ: ʿayne ġodıḫ, inne ġodıḫ, bıçaġ ġodıḫ, bi maḳas ġoduḫ. ġadın dedi, bunnarı ġo, içine. ḫarbıli çocuġun başına dutduḫ. ġadın dolandırdī, dolandırdī tasın içide suyun içine aḫtardi. şele oliy:

- çıḫiy ġurşun. a baḫ diy, göz deymişler çocūġa, nazar eTmişler diy. üç kerre eridiy ha! he, üç kere eridiy çocuġun başına atiy, üsdüne şey örtiyrıḫ, üzüne müzüne sıçıramasın. esgiden beledi.

ġurşunu atdıḫdan sōna o suyı çocuġun elini üzünü yıḫiy. bi loġma da aġzına içebiliyse içirdiy. ḳaḫ diy, bu suyu da diy, ardıyen baḫmadan diy, yeddi yolun çatına diy at, geri dön. ele yapardıḫ. o suyu da aparır işde yolun ortasına bele çıḫardım. yolun ortasına ardiyen baḫma derdi ha! yoḫ ardıma baḫmam. suyu atar dönerdim.

nazardan ġoruma uçun igde çöpü dellerdi. igde aġaçları olurdu ya, o aġaçların çöpünnen bėle şeye düzerdıḫ. düzerdıḫ getirirdıḫ. boncuḫ olurdu göz boncuġu derdıḫ, ondan getirirdıḫ. ondan esgiden getirir düzerdıḫ, duvarlara asardıḫ. şindi gidiP getiren yoḫ, getiren yoḫ.

ben getdimdi, bir gün o dediġım köye, köyüme gidiyrim ya! çocuġu getirdim. biri de eşmĪş, bi çuḫur. eşmiş, para gelmiş, orda çocuġu ora oturtdum. demiyrim ki çocuḫ burdan sürünür, çıḫar, düşer. çocuġu ora oturtdum. ben getdım, üzeʳlik toPliyrim. o üzerlĪ, toPliyiP eve getiriP onu düzecām. üzerlĪ toPladım, çocuġi geri ordan çıḫartdım. ġoduḫ, getdıḫ yayan gediyrıḫ araba bi şey yoḫ. o köye yayan gediyrıḫ, ġayalardan ėniyrıḫ, e bi saʿatde burdan bele, burdan bele getdin mi bi saʿate ulaşırsın. yayan gediyrıḫ küçük bele ġayıḫlar olurdu. bir küçük ġayıḫda orda geçerdıḫ. ikindine yaḫın olduġunnan yeri dönerdıḫ yeri. yeri evimize yeri yayan ordan çıḫardıḫ. şindĪ yayan gidemezıḫ ki gidemezıḫ yayan gider gelirdıḫ.

Anı

bi gece, gece benim anam raḫmaTlıġ anam kötü olmuş. çocuġlar beni el fenerinden götürdüler. getdıḫ bizi geçirecaḫlar, suyun üzerinde. gece ġaranlıḫ ya, öte taraftan benim ʿamicemin çocuḫları el fenerine işıḫ ediyler, geçicāḫ. orta yerde getdıḫ, bi göle düşdıḫ, muraT böyük. muraTdan gediyrıḫ gece! ē ben ġorḫiyrim hē, gēşdıḫ, geşdıḫ, getdıḫ o köye, gece. çocuḫlar geri onan sōna geri döndüler eve geldiler. ben orda ġalĪyrim. çocuġlar döndü eve geldiler. evde davar var. kimse yoġ, bi şey yoḫti.

yünde bindıḫ, lastik çekenler var ya! elimizde bi sıtıl yoġurt, bi sıtıl süt anama götüriceyíḫ. tekerin üsdüne çocuḫlar beni de ġomuşlar, orta yerine, gender de her biri bi başında suy içinde. niziPde bi göle düşmiyaḫ mı? ben bene baġırmıya…

- ana baġırma ḥa! baġırırsın, baḳ, etirafda deller, noldi?
- oġlum boġulĪcayíġ! tabi!
- ġorḫma ana, ġorḫma!

ayaḳḳabıyi çıḫartdi bu ġorucu dediġım oġlan. ayaḫġabíyi ellerinde ne bi kürek var, ne bi şē var ki şēde. ayaḫḳavudan, ayaḫḳavudan valla birez, böyük oġlan lop düşmesin mi!

- ana baġırma diyrim.
- oġlum çetin boġuldi dedim.

biri mētin, biri çetin oġlumun böyüki çetin.

- çetin ġardaşın düşti, boġuldu ābeyin, dedim.
- yoġ ana, dedi.

bi baḳdım suyun üzerine çıḫdi, suyun üzerine çıḫdi, saçı görükti. ben mene, bi kere serinlik geldi,

- çoḫ şükür dedim.
- ana ġorḫma dedi, suyun dabanı da ne işıḫmış dedi. dabana dedi, tām indĪm elimi dedi. çamır şeylere atdım dedi, geri üze çıḫdim, didi. ḥavalandım dedi, he.

ġarşıya gēşdīḫ öte tarafa, derĪn derĪn ġarşıya gēşdıḫ. anama dedim ki,

- ana, baḫ senin şeyinin üzünden, südüyin yoġurduyin üzünden biz üç gişi boġuliydıḫ. sudan boġuliydıḫ dedim.
- nē bilim ġızım dedi. ben ēle olduġunu bilsem dedi, der midim ki gelsenne!

- biz üçümüz de boġuliydıḫ dedim, bi daha da dedim, çocuḫlar oġlannara bēle gidiP de dedim, tekere mekere binmeyin!

benim ʿamicemin çocuġu da bēle bir bal uçun çıḫmış, ʿayni bizim şėy olduġumuz yėre. ġåyıḳ orda su aliy, ġayıḳ batiy, gendi de burabar batiy. dediler

- bu iki gişi iç içe getdi.

biri benim ʿamcemin oġlu. ayaġında çızma varımış.

- bele şuralara ġadaḳ suyun dabanında diy, ġayının içinnen çıḫdım diy. ġayıḫ üsdüme dönmesin çıḫdım diy. suyun dabanına innim diy. ayaġımda çızmalarım diy, şaşırmadım, çıḫartdım diy. çıḫartmasam çızmalar beni boġucaḫdı, diy. su içine doluna aġır oldù diy. çızmaları ayaġımnan çıḫartdıġımnan diy, bir sahāt sōna diy, ben suyun yüzerine çıḫdım diy. suyun yüzerine çıḫdım diy. yānı esgiden ēledi, şindi böyük gemi var. ʿamicem çocuḫları orda o köyde işde gemiciliġ ediyler. böyük ʿaraba içinden, üsdünden geçer. iki ʿarabā geçer. saman üglü arabā, üsdünden geçēr gider. naḫır üklü araba geçer üsdünden geminin esgiden ėle bi şey yoḫdı, esgiden küçüh ġayıḫlarda giderdıḫ. bizi geçirillerdi, e şindi muraT da böyümüş, baraç yapıldığı uçun bi ucunnan bi ucu görükmiy.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Doğduya Gitme

doġdiye giTmē, gelilleʳ işde, görmiye gelĪlleʳ, bi şėler ārıl, gelilleʳ. hediye götürüller getirilleʳ. benim oġlana o ġuzuyatā dediġım köyde ortancılım bi küçĪnin bi dāha küçĪ ġocama, burabal asgerdeleʳmiş. böyük şė getirdi, çocuġun başına. biz esgiden çocuḫların bu şė ġorduḫ başlarına bırasına getirdiler daḫdılar. biz de onun bi ġızí oldi. biz iki tene götürdıḫ, biz o ġıza iki tene götürdıḫ. bundan ġomuşıḫ yayan gidiyrıḫ, o ġuzuyataġına yayan getdıḫ. çocuḫ sùrtımdā, ġoduḫ ora yayan getdıḫ. geri de yayan ordan eve geldıḫ. şindi arabadan gidiysin. esgiden yaní elē köylere ėyle giderdıġ.

esgiden su yoḫdĪ. köyün içinnen gider su daşırdıḫ. nerde su varsa, hangi evde su varsa gėtmeliḫ. su alaḫ geláḫ. ġuyùlardan çekerdig suyi, ġuyulardan suyi çekerdiġ, kendirde. biz onu da geri süzgeçte süzerdıḫ. içinde böcikler çıḫardi. yaní ondan insan daḥa sālamdıḫ. o ġuyudan suyu çeker getirirdıḫ. küP derdıḫ, dā benim kip de duriy, çamùrdan, çamùrdan yapıli küp. turşu yaPdıġımız küpűmiz de ayrıdi.

esgidēn sarı yāḥ, sarı yaġ yapardıġ. bılamaç ederdıḫ, yaġın içine yaġımızı ġavururduḳ. yaġ ġavrulurdi. yaġi süzerdíḫ, yaġ durulduġunnan süzerdim. geri o ġazān dibini yıḫardım, geri o süzduġum yaġı ora boşaltmalıdım ki bekmezden, bekmize unu çalırdı. bekmez acı az da su ġaçırırdıḫ şerbete, aġır olmasın diy, bulamacı yapardıḫ. bi tas o yaġın içine aḫTarırdıḫ. aḫTarır ġārışdırırdīḫ içinde ġaynardi. yaġın içinde bılḫ bılḫ bılḫ ġaynardĪ. bi o yaġi geri süzerdıḫ. bulmaci ġonşilara merḥam olan evlere, evlere tabaḥ tabaḥ daġıdırdıḫ. şindi yidığımız yaġ nesi olduġu bellisiz. sarı yaġ kimisini taniyan yoḫ şimdi, yōḫ. küpleri doldurduḳ, küplere sıġmadi, tawar çoḫ. bù alt aḫır derıḫ aḫıra tavarım sıġmazdi. bi de şura bi şey yapdıḫ, böyük davar çadırı yaPdıḫ, ġoyunnarĪ böyük davar çadırına ġoduḫ. çadır yaPdıḫ ġamiyon çadırı aldı oġlan. geçileri bunun

altına ġoduḫ, ġoyunnarı ona ġoduḫ. üñünü, oġlannara bėş oġlan vardi, beşine de bėşer ġat yataḫ yaPdım, üñne.

o sarı yaġı biz ne yapardıḫ o bele küpler vardi, yeşil küpler, o küpleri şindi hepi verdilēr. antalıya tarafınan geldi toPladılar. küpleri dutduḫ verdıḫ. ondarın içine de un bulamacınnan, bekmezden unu ġatdıḫ. ġatdıḫ suvadıḫ, içini sıvadīḫ küpeciklerin. içi çekişdıḫdan sōna sarı yaġlarımızdan savuduġunnan küpeciklere doldurduġ. ondara doldurduġ, aġızlarını ġapattıḫ.

ʿaşer derdıḫ biz ona ʿaşer derdıḫ. a bele o küpe suviyler, sarı yaġ bozulmasın, şişki ḳoḫmasın diy. doldurduḫ küpecikleri. sıġmıyanı nėderdıḫ? ġaynanam çebişlerin derisinnen terbiyelerdi. deri, ona doldurmuşuḫ. o gün bekmezi derıḫ, güne ġoruḫ. aġzını ġurumuşsa da bez islardıḫ, aġzına sarırdıḫ. ȯ islandıġınnan bele sıḫallaʳdı ġışın. sıḫallardı, yaġ çıḫardı, kelep kelep sarı yaḫ, tene tene. bekmez de çıḫardı o veziyetde.

mȕsafırın gelirdi, öyüne ġordum, ondarın öyüne ġorduḳ, mȕsafırların. esgiden yani, bėle şėler geçirdıḫ. mısafırın gelmiş, pilav pişirirdıḫ, mʿaḳaşe derıḫ biz. noḫudun parçası, hē. onnan bişirirdıḫ yumurtayı da üsdüne giriy, tökiyrıḫ. etirafına bekmezden de şerbet yapiyrıḫ, ayran yerine, esgiden. davarı kesiyrıḫ, besli, yaġlı olandan ġısır olandan. biz onu hepsindē ifaḫlādīḫ. bāḳ bi teşte ḥaşladıḫ ġavurduḫ. ġavurdūḫ o böyük teşte sawudi, sawudi. biz onȕ getirdıḫ sıḫdıḫ sıḫdıḫ sıḫdıḫ sıḫdıḫ sıḫdıḫ. esgiden dolab bi şey yoḫ yoġurT eşgimiy, hėç südi aḫşamdan ġaldirīrig eşgimiy, şindi dolabda eşgiy.

sabáhten onu biz onu getirdıḫ, sıḫtıḫ. bele sepetler olurdi, yetmiş dene topaç sıḫdıḫ bi geçide yeTmiş dene topaç sıḫtıḫ. topaḫ topaḫ etdıḫ. o sepete, doñduġunan doldurduḫ. sepete asiyrıḫ, dolap yoḫ. bele çengelli demirler var, evin içinde onu astıḫ.

oruş tūtīcēḫ, otuz seher oruşta, otuzunda da günde bi tene pilava ġayiyrıḫ, onnan. he günde bi tas da şerbet sáḫeri yimiye. şindi bi sáher ḳaḫiyrıḫ bi ḳaḫvalti. şindi ēle yapmiyrıḫ, ēle yapmiyrıḫ.

esgiden pendiri yapmayi bilmiyrıḫ. bi yaşlı adam geldi bi de para kesesi vār, kese yaPmışlar bezde. onu çıḫartdī bizim böyük oġlana;

- gel, dede ḥáyren dedi. sene dedi, vericám. ben dim bȕ naġadaḫ vericaḫ? yirmi beş ġuruş, sarı yirmi beş ġuruş para verdi. al dede ḥayren bu senē, bu da bene dedi. bu da benim ġayıḫ param dedi.

dört tenekiye yāġı doldurdum adam aġaştan şēlere ġodi, ḥayvanda heybelere ġodi. aġını da adam ordan yaPmış getirmiş, tenekelerin aġzına.

ḫamırı da yoġurdūḫ, o aġacın etirafına suvadıḫ. ekmēni çıḫartdı ki bi buġda ekmeyi. buġda ekmeyi daha bilmiyrıḫ. darı ekmeyi pişiriyrıḫ bele belē su ġaynadiyriḫ, ḥaşildiyrıḫ, ġarişdiriyrıḫ, o darı ununna tablama yapiyrıḫ. tablamayı yapiyrıḫ, adam getirdī, yoḫ o zaman gününde bilmiyle. daḥa ġayınbabam bi gün baḫdım ki bi çuval buġda getirmiş.

- arpa buġda ġarışıḫ didi. bu nedir, dedi.

esgiden biz de ġayınbabaya gelinlıḫ ediyrıḫ, daha iki çocuġum var, daha gelinlıḫ, seslenmezıḫ, ġonuşmazzıḫ. getir sorur. e kimse yoḫ bi şey diye.

bi gün dedi,

- ġızım dedi, gel bir şeyler söz verim. şu gelını boz dedi. ben geliyrım dedi, daġdan davardan geliyrim didi. los kim dedi, gözümü baḫiysin, bi şey soriyrim.

elini getdim öpdim.

- ġızım daġda bi aġaç fısdıḫ senin dedi.

gelinlī bozduḫ. nişannıyıḫ nişannıya da ġonuşma yoḫ. alana ġıdah ġonuşma yoḫ, gelinnıḫ ėderdıḫ. nişannım gelmiş ben o yandā, ben şindi nişannıdan burabar oturiylē, yemek yiyle, esgiden o usul yoḫdi, áġrebelerin hepsine o gelin gelinnıḫ edicaḫ. benim anam yaşlanmış, benim halamın ġocasına dā dėdiler,

- fılan adam ölmiş.

- anam ne diye? biy daha ben de diy o adamcāza gelinlıḫ ediydim diy.

- ona bu zamana ġadan mı ediydin?

- hē dedi yanına getmedim dā gelinlıġ edeydim dedi.

görümüsinin ġocası, esgiden eledi.

İnanmalar / Su Kızı

ġaynanam çocuḫlara annadırdi. esgiden belē mıraTlardā biz su ġızı derıḫ orda çıḫarmış. ondar çıḫarmış, sudan çıḫalaʳmış, dolanıllaʳmış. işde bi gün babamın anasí diy ki ismini çıġıriy;

- fílan diy, işde diy, sen ḥazirlen diy. sennen diy, asbab yıḫamıya gidaḫ diy. ġazaniyin, asbabayin ḥazirle, diy.

aḫşamnan bu ġadın ḫazırliy, ḫazırliyleʳ, köyün dışına gidiP ġazan, ocaḫ ġurub, ġara ġazanı ḳoyuP su ġızdırıP asbab yıḫiycaḫlaʳ. bellī ki ġonşusu çıġıriy, ayni o isimde çıġıriy. bunnar gidiyler. geliy diy ki;

- gel ḥā, ḳaḫ diy.

- e diy, daha çocuḫlarım da yatiy.

- çocuḫlarin diy, yatsın gel diy.

ayın işşıġı, avrat sabeh belliy.

- gazannı mazannı bene ver, bene ver, ben götürim diy.

gidiy, gidiyler, ġazannı ocaġa ġoyiyler. ġazanı ocaġa ġoyiyler, su ġıziy.

- otur da diy senin başiyin ben yıḫayim diy, yıḫan diy.

bi ker veziyetine baḫiy ki onun saçı yerde gidiy.

- su ġızının saçı uzun diy.

he, ġadın ʿeyni bizim kimi insan diy. demiş;

- sen ōtūr, senin saçın uzun, ben senikini ŏgde darayım.

nesi oliyse ġadın bunı otutturiy. nar aġacı da varmış, ḥayit aġacı da. biri daramış dolamış. bu yaniyi, daramış ona dolamış. tam baġlamış, baġlamış daş varmış, böyük ġaya. ġayanın üsdüne çıḫmış baġırmış;

- köylī köylī bene ulaşīn, ben burda bi su ġızı dutdum.

milleT, gediyler evler de yoḫ, bizler ḫayma derıḫ, ḫaymaların üsdünde yazın güni yatiyler diy. ev ne geziy muġaralarda oturiyler, benim dediġım o köyde, mıraT şeyinde. köylüler gidiyler. buna bi abe geydiriyler, esgiden çobannarın geydiġı abadan, abayı geydiriyler. gögsüne bi ġıyıḫ soḫiyler. ġıyıġi soḫdin mi ġımılamazmış. ġıyıġi soḫiyleʳ, buní aliy getiriyleʳ. diy ki;

- isanoġlu diy, beni bırahin, gedim diy. yeddi sinsileyizin, yeddi süleleyizin hepsini diy, şeyine elini soḫuy, diy bereket olur, daşar diy.

esgiden unnara ġadah küplere ġollarmış, yaġ küpüne, un küpüne hepsine elini soḫiy;
- beni bıraḫin diy. ēyer diy, ben gidim, çıḫdīm yerden diy, ordan ḥatlayım, suyun üzü diy bayaz köpük olursā bilin ki beni öldürmediler. yoḫ benden insan ḳoḫusu gelī̈ de beni öldürseler suyun üzü ġannı köpük olur.
bunı bıraḫiyler, gidiy mırada atıliy, bekliyler bi sāde ġalmiy suyun üzü ġannı köpük.
- yoḫsa demiş, ben dayim gelirim yanıyize, dayim gelirim.
o ele oliy. o zaman bu gelin şe oliy, gelini al basiy, ġulā mulā içine gidiy. ġadına, ġadına ġadın nefse oliy, ġadın doġum yapiy ya, nefseken onun ciyerini çekermiş heç bilmezmişsin, ġulaḫlari içine gidermiş, ġadının. o ciyeri alır gider suya batırmış, ġadın ölürmüş.
benim babamın ilk arvadı ele olmuş anası üç günlükmüş. su ġızı işde ciyeri çekiy, he. onnan sōna babam eve geliy kī̈ ḥanım ölmiş, çocuḫ ġaliy ġundaḫda. ėle, nenesi bėslemiş. bizim böyügümüz işde, sōna babam geri işde benim anamı almış evlenmiş. beş dene de anamdan olmış, onnan da bi ġızı olmış, işde o ġızı nenesi beslemiş.

Su Atı

gel oliy, get oliy… işde, bele suların kinarında biz baran derdıḫ, babam onda gidiy. erkekler bėle suyun kinarında çaġılları bele yariyler. ḳarpız ekeyle, ġawın derıḫ biz, kelek işde o ġawınnarı ekiyle. ġarpızlar şele oliy, kelekler iri iri oliy. onı egmiş, ben de ifaġım. her gün gediy, babamın yanında yatıyrim, o baranı, orayı bekliy ya.
- baba, diyrim.
- ne ġızım, diy.
- ben diyrim, bū ġaçan aTlar nere, dim, bu aTlar çap çaba barannarı depelemeden gidiyler.
- ġızım diy, filan köy adamıñ, ġoñşunuñ diy, aTları goPmuş diy.
dimesin ondar su aTmış. aTlar da var muradın içinde o aTlar da çıḫiy geliy. ondarı da çocuḫdum gördüm.
onnan sōna bi gün baḥdım ki ġadınnar geldi, suyun ortasına, gürP gürP gürP... şurrāP girdiler, girdiler baTdılar.
- baba didim.
- ne ġızım didi.
- dėdim, ondar o suya, arvaTlar girdi didim. suyun ortasında ġayib oldular.
- ġızım berecikden dedi, abı ḥayat suyu bùrda var dėmişler, dėdi. çimmiye gelmişler, dedi. ondar batdı ki o ġarşıdan çıḫa.
beni ġort it miymiş? getdim eve;
- ana bele bele dedim. bi gece bindim aT geldi, filan şey, ondar da suya gitdi didim. diyler ki dedi, berecikden çimmiye gelmişler.
babama dedi ki;
- bi daḫa çocuġu götürme ha dedi. niye götüriysin, ġorḫar dedi.
bı sefeʳ getmedim, babam teg getdi. abı ḥayat suyı diy, eyi suy varmış, orta yerde, mıradın ortasında. babam bene ėyle diy.

bi bele geldim, ḳaḫmīş, tut aġaci suyun altından gidiy. mırad, tam dudun dibine çıḫmış, bizim de iküş tene tavıġımız vār. bi tene baḫtım sözümona, köpek bele çıḫdi, ġırmızı, gözleri mavı mavı. çocuġum işde bele durmuş, baḫiyrım. tavīmı geldi aldi, lob suyun içine getdi batdı. ona dedim;

- ne, ne ġızım?

- tavīmızı dedim, bi bocu geldi, ġırmızı dedim, ne de gözel dedim, gözleri mavı mavı, ġaldırdi suya batdı.

- ġızım su iti, su iti dedi. bu su iti didi.

esgiden ėledi. bi tene, bozur derílḫ, suyun ötē üzünde bi köyde, dutmuşlār, yedi tene adam, erkekmiş. o, naḫır yaymış, sudan çıḫmış, oni dutiyle, yeddi sene o köyün naḫırını yaydırmışlar, orda ġalmış. onu orda çoban duTmuşlār, adam geTmemiş, orda yaşamış, bıraḫmamışlar.

ġaynanam dedī. bir gün de baḳtım bi ġadının uşaġı olmuş. siz gelin ġadının çocuġunu alın ġadını da götüriyler. ġadına diyler;

- geç işde filan yire gidiyrıḫ.

- ġadın diy, ben yeñi doġum yaPmışım. beni nere götüriysīz?

ġoñşu geyiminnen, gidiyler. ġadın baḫiy kī ohō, maġara adam dolu!

- arvāT, erkēk, ḥalay dutmuşlar diy, oyniylār. ġadın o zaman demiş, ben nedicēm şindi burda?

- ġundā sökerıḫ, demiş, çocuġun ġızsā getdi, oġlansa da ġurtuldu.

oġlansa alicaḫla. ġadın, gender daḥa o şėyde oyniy kene, ġadına yumurta ġavırtmışlar, tava getirdiler diy, mıraTdan sudan çıḫannar. ġadın gētiriy, birez mum getiriy. yaḫiy, bele bükiy bükiy, çocuġun ġundaġını sökicaḫla, ġadın getiriy orıya yapışdıriy. ġadın di ki;

- aḥa oġlan çocuġu size diy, aḥa sizin olsun. ben bıraḫın da gidim.

ġadın ġaçiy, çocuġu gendere veriy. ġadın ġapıyi da kitliy, damın üsdüne şėye geliy. geri geliyle, sökiler ki ġız!

- bu sene ġalicaḫ mı, diy. seni biz öldürrıḫ, seni biz öldürrıḫ.

ġadın, ġapıyı açmamış sabaḥa ġıdaḫ ġorḫmuş. sabaḫ olmuş ġocasi eve gelmiş;

- demiş, herif aḥa bele bele çocuġu da vėrdim, demiş. beni götürdüler demiş. çocuġu da verdim geldim dėmiş. anca ġaştım, canımı ġurtardım demiş.

mıratdan olannar işde, şindi ėle bi şey yōḫ, esgiden çoḫmuş.

esgiden esgere şėye gidellerimiş, ifaḥlarmış zār, adamlar, nenemiz sōlerdi, mercimegin dalına tüfenklerin, mercimegin dalına asmışlar. bele küçük adam varmış. mercimegin dalına gender şēlerini asarmış. biz sorurduḫ işde ġaynanam bundar çocuḫlara ḥaketlerdi. işde bildiġim buġıdaḫ, buġıdaḫ yavrım.

Metin Numarası	A2
Kaynak Kişi	Elif Çoban
Derleme Yeri	Elif Köyü
Yaş	74
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Hekimliği

Doğum / Kısırlık

ó zaman ėle yapilerdi amma çoḫ olir. ėle o zaman ebelerī ediylerdi ġadınnara. ey işde birbirine ġatiylardi. ne olduġunu bilmiyrim. zemzem otu mı diyler bi, bi şey sahmin diyler. ondardan epeyi aliylerdi, o zamanın gününde. şükür elhamdüllah ben ondarı görmedim. ebelere gidiylerdi, ediylerdi. şeyden o baḥdeniz diyleʳ. onnari süti ġaynadiyleʳ diy, süte oturiylerdi. buġusunu aliydin; sen sene, eyle gidiydi işde.

toḫtura moḫtura getmedím. evel allahın ġuvvatınan bırda çocuḫlar. eliyin öbsünner dört ġız getirdıḫ dünyıya. altı oġlan getirdıḫ, üçini aldi. ben dim gideneçe benim yerimi yapín, dedím. orda, ahráte gitdi, yedisini bize verdi, yedisi de gendinin. hepimiz gendininıḫ. evlendiler çoluġ çocuġ saʿabi oldileʳ.

Kırklama

ġırḫlaniy, aḥa dört kerre bele edersin ḳırḫ beş. o sudan o çocuġu çimdirirdıḫ ki ḳırḫ basmasın diyin. aḥa bele bir, ikki, üç, dört... burmaḥlarınna ġırḫ oliy ya! süya burmaḫ batırdıġnan, aḥa yeniden de bunı da bėle tekten, dört deḥfa ġırḫ ediy. onar tana, ḳırḳ beş ediy. o zaman da anamın anasidi.

- bıra gelin olmasında ġaynanamın ġaynanasi diy, dayımız oġlu varmışşıḳ ya! dedī;
- ġızım dedi, ben ölüm siz ġalırsayiz, a bele çocuġ mocuġ ġırḫlayín dedi.

abemdi, o da esgi adamlarda ha! onnan da çocuḫlari çimdirirdıḫ içerlere serperdıḫ ki ḳırḫ peklemesin, çocuḫ irhat eTsin. ġırḫ basma, ġırḫ basiy ya! çocuḫlar gelişmiy. annadīn? yani ġırḫ basiy. sen doġum yabmışsın, benim üsdüme gelmişsin. senin ġırḫin bene basmaçıḫ zayıflīr, gelişmīr. aḥa ele oliy, yanı ele olir.

Tuzlama

aḥa bu ġudar da daḥfe duz ġorsun, ġarranfil suyu ġorsun, gül suyu ġorsun, özersīn sulu olur. çocuḫların bacaḫlarına, şelerine, ġoltuklarının altına, ġafasına, aġzına ġorsun ki burmān duzlu ya. ġoḫmasın diyeraḫ, ġulaḫlarınan ardıyen hebsine ederim.

doġum yapan çocuḫlara arvatlar çıġıriy, beni. gidir duzliyrim, yapiyrim. ėle oliy işde, ġırḫ çıḫartmiye geziyler. aha çıḫardiyrıḫ işde. on iki gün, yirmi gün, çoḳ zayif oliyse yirmi günde getiriy. ġırḫını şeyini duzunu burabal, ḫısdan burabar duzliyleʳ, gidiyle. bi kerre duzliyleʳ, bi ġırḫın çıḫariy; yirmi gün onunda da duzliysin aha genni gennine paḳlaʳ. şindi sen, aha yanı yazın günü terliysin ya, ḳohiysin! ḳohmasın diyler, he. ġoltuḳların altı bişiy o düz bişiriy; bişmiy. annadı?

Nazar

ona nazar deymesine ġaynanam, şele ġurşun eridirdi, tavıya atardı. çocuġ cayırcığınnan bi soluġluġ oliy, çocuḫ. o zaman ġaynanam ġurşun tökerdi.

- dur ki dedí, elif dedĪ, biz ölürıḫ, siz ġalırsayiz didi, bele bele dedi. nazar mazar çocuḫlariyan olursa didi.

yalan eyi del, baḫ ezen de veriliy aḥā, allaha dıʿan mı edim, yemin de ėTmem, vallaḫ da dėmem heç bi şeye. kimsiye gene sȭlemem, yabancının lafını gene sȭlemem, heç allaha yemin eTmem. dedi;

- tahvını oḫudular, didi. ġurşun tökmáḫ, günaḫ didi. erḥatde ġoluyin kesiyler dedi. bir dehá ġurşun murşun tökme dedi.

āḥa bele bi tenesi gene dişime geldi diy ki;

- üç daḥfe didi, köz tök didi, çevir didi, elḥami, ḳuluvalahiy oḫu didi, çevir didi. o daha maḥbul didi. ġurşun tökme didi, günaḫmış.

ġaynanamın elinnen geçerdi. üzellik ġoyar, duz ġoyardıḫ. ben köz tökiyrim, ateş közi. onu da şėye atacaḫsın duʿasini oḫursun, üstine tökin. dedim ya, üç dört tenesini, tama şeye, ġaşıġa köz ġoruġ, hē. ʿayne ġoruḫ, inne atarıġ, o suyun içine. başıyan elē ġorum, başında tükerim. elḥami ġulvalahiy oḫiyrim, közi içine atıyrim. üzellĪ de onun içine atarıḫ. ėyle olur. allahtan onu işde ėyle ederıḫ. bēle günneri geçirdıḫ. duz, soġan ġoruḫ;

- dilliyler ḥā, aḥa anası bizi gene dilliyler. bu ġari heç evde durmiy diyler. daġa bele gidiy diyler, iş güç tutiy diyler, bù ḥalde, bù ḥalde.

- mavı daş ġara daş gözü deyenin gözü patlasın. elḥami ġuluvallayi oḫiysin, közi deviriysin.

Anlatmalar / Menkıbe

Ziyaret

esgiden bi küçük köymiş, şu dağın içinde ora ziyaratlıġ var. orda bi köy var, küçük elif ora. ora bir ġardaşı varmış, bi de bacısı varmış. ġardaşın adı ḥasan, bacısının adı elifmiş. ölmüş, ora gömmüşle. şindi ziyaratá ora gidiyler. her şė şifa oliy orda. tavıḫ kesiyle, davar kesiyle, ziratını, namazini ġıliyler, çekiliy geliyler. duʿasini ediyler, he biráz yatiyle, fayda oliy yardımı oliy işde, ceneb allah yardımçí oliy.

he, getdıḫ. ḥaşe baḫ çocuġu olmıyannarın, dişlerimiz geliy. diy

- o küçük köye gidin diy, ḳız olusa elif ġoyun, oġlan olusa ḥasan ġoyun diy.

yani o dileyi de ediyle, dutiyle, ġoyiyle. he, hē aġır maġır, davar apariyle. tavıġ, şunù bunù, culluġ apariyle. ne ossa onù keser.

şindi ben sene bi şey sȭleyim. çok oliy ḥa! ġonuşiyrıḫ, yalan eyi dēl, arġı sızı getirdim. uşaḫlar da daḥa ġızlar oġlannar evlenmemiş, pambā ġazmıya geTmişlerdi. o zaman dedim, allahın izininen dĪm, çocuhlar gelirse ziyarata giderıḫ. allahdan da çocuġlar dā geldĪ, ele bi şekil, gidemádıḫ. yanıma bi adam geldi, oranın adamí o köyün adamı;

- he dedi, bacım dedi, sen ziyaratı aḥT etmişsin dėdi, ḳayıraḫ dedi.

bi gün de hemin hemin aşıcaḫ ḥale bi bȭy bėle ġalmış üryemde. he nesisá getdıḫ. işde oranın adamı geldi;

- sen ziyaratı aḥTetmişsin, dėdi.
ḳaḫdıḫ getdıḫ, tavùġı eliyen al, baciyá sȭledim. bací da bùrada oturiydi ya, bu evde. dedí;
- ḳā bacı gidiysen giT didi. adam ġardaşımız da burabar gidiy, dėdi.
há, ġardaşa yoldaş yabanci! südü temiz olisá ġardaş oliy. ėle dēl mi ġurban, hepi din ġardaşıḫ nese. tavıġı duTdum, elimde aldım. gidiyrıḫ, ḳabirlī̇n içinden geçiyrıḫ. aḥa anası seni alla inandırsın! ā bele yatiyler, a bele gözüyen baḫiy. ben dim;
- depelen.
dedi;
- depele de geÇ dedi, bi şē olmaz.
adam dedi, hā! yanı ḳabirin yanınnan, mezer, hepisi terli türlü ötünün yatiyle. hė orda yatiy;
- geÇ de ge, geÇ de ge, geÇ de gel, didi.
mismiláhraḥmánrahim tavıġı eline aldi, piçaġi sürtirdi. bací dedi kī̇;
- baci dedi çocuḫları ġaldır da dedi, davarı süricaḫlar.
davarımız da var, sahári. ā bele ezen bilin mi? a o tavıġı kesdiġını kesmediġını bilmedim, o adam üryemde.
aha sonra çocuḫları ġaldırdıḫ davarı yolçi etdıḫ. ben dedim, bacı bele bele, dedim. dedi;
- bacı sen aḥT etdin de getmedin dedi. çocuḫlar da geldi dedi.
bi ḥafdá sonra eşşē oġlanı bindirdī̇m, beni bindirdim, tavıġı da aldım. gendi niyetine getdıḫ.
- hemin de kes, orda bişiremiysen de didi, eve geti, dėdi.
dişimde didi, bunı ha. yeddi eve de ver, didi. bişirdiġını ġabil eder, senin de şeyini, aḥdini. aha çekdim, geldim, apardıḫ, orda buāzladıḫ. abdazlıcaḳ dim, namazımı da iküş reḳet ġıldım, öyleyimi ġıldım. hepisinī̇ şeyinī̇ toġuruni hepsini ora tırḫtıḫliyrıḫ. ḳızlar bişirdī̇ sekiz eve de daġıtdi, eliyin artığı yidiler. ceneb allah da ġabil etdi, sona da o yemeglerim ġabil oldu işde. çoh şükür elḥamdillah ḥamdolsun.

İnanmalar

Al Basması

al basması işde nefseken, yaniyan geliy. bunun donuna şunun donuna geliy. seni çığıriy;
- ġaḥ diy, filan yire gidicaḫ ya da aġziyan elini soḫiy, ciyeriyin çıḫariy.
aḥa teslim oliysin. ėle oliy işde. nefse yatıysin ya! yōḫ erkeglere gelmez, onu dā o şēler var, o zaman gününde al ġızlarını duTmùşlar. işde nese çarPmış dutmùş, anamın dayılari, anamın dayılari o zaman duTmùş. şini gennen doġannar, gennen doġannar al yaḫın olmiy. o ġoca dutmuş;
- ġaçma dėmiş, seni duticām demiş. isan ol, dimiş; eliyi bene vurma, demiş. yeddi silsileyençe demiş, eliyin ġatarsan demiş, ben o adama yaḫın olmam demiş, annadın. yeddi süleleyeneçe sennen olannan, olannan, olannan hepsini eli var. bi şi olmiy ya! fısdıḫnan yāġlıḫ veriyler sene, şunu bunu veriyler. el ver, şarpın terini merini sıyıriy, oni yaniyen ġoyiy, baḫiy ki o ġoḫu var yaniyen gelmiy. aha bele işde. erkege gelmiy, arvatlara geliy, arvatlar nefse ya! erkek öldürirse o al ḳızını.

Anonim Şiir

Ninni

löllū̆ löllū̆ löllū̆ löllū̆ derdıḫ nenni çalırdıḫ. yaT tabişa geliy, yaT tabişo geliy, yat, löllū̆, löllū̆, löllū̆, löllū̆ bele çalırdıḫ. bişo bişo bişo bişo yaT, yaT tabişo yaT pısıḳ geliy diyrıḫ, hem çocuḫlar pısıḫTan şundan bunnan ḳorḫar.

Metin Numarası	A3
Kaynak Kişi	Hamza Yılmaz
Derleme Yeri	Hisar Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Aşık Garip Hikâyesi

bizim eve bù köyün hemen hemen hebsi toblanırıdı aġşam. babam masalı anlatırıdı. kimsede ses yoġ, he, kimseden ses yōġ. kimse, çoġu beke. bi leyen orta yère ġuruysin, bi leyen kesme dèller, ġırma dellēr, esgi ismiyne, onnan indirillerdi. bi susam var, susam dèller bele, küncü, biz küncü derik. o küncüden de indirillerdi. o beze, şey serillerdi, basdıḫ derıḫ, onna dürüm ėderdi. ajlıġ varıdi vatandaşda, onnan dürüm eder yirdi adam çifçi çoġu ya. yuḫuya dalırdı, babam hikáye annatır, kimseden ses yoġ.

ḳaḫ dèlleridi pùlan işde,

- aḥmed, mámed, sen get ōlum yaT ʸuḫun geliy.

bù şekildedik. bizim içeri aḫşamdan āşama yirmi gişi geliridi. yōġ amcam vardi geldi. benim babamın ismi şıḫ müslümidi, amcamın ismi ahmetdĪ, bù şekilde. bùndar işde gelmişde geşmişde ānar. şā ismāl, kerem barıdı. aslı kerem, kerem aslıyı annatan, ġarib ile senemi annatırdī, bundari hepisini annatırdı.

ġarıb, ġaríb dediġım, tifliz var ya, isfān, isfān. tilfiz, rusyanın içinde, gürcüstan tarafına. orada bi fakir aylenin çocū. bu gidiy oranın padişānā bù orda, bù ġız, şaḫın ġızı, oranın ġızí, ġarıb çocuġa göñül veriy. ġızın ismi dē senem. bù veriy, adamı bu getiriy, o zaman bū, ġıza diy ki,

- ben diy, ġurbete çıḫicām diy, senem diy, ben diy. avraT parasından evlenmem.

ġız diy ki,

- buᵛāmın ḫazinesinden sene istidiġın ġader diy, para getirim diy, o zaman mādeni altın. bundari getirim diy, senden diy, dügünümüzü ėt diy.
- yōḫ diy, yarın bene dersin ki deyneginen girdin, deyneginen çıġdın. ben bunu ġavul etmem diy. beni beklersen diy, ġurbete giderim, çalışırım diy, sene gėtirim.

nese tamam anlaşĪk, ġız gidiy. gene dayanamiy, aşġına. sevgilisi ġurbete çıkiy, gidiy. eyden ėye ḫaznadan ūglü bi para aliy mendile çıḫın ediy geliy.

uyan garíb uyan
ne yatarsın gün yüzlü bāġçáde
mendilim dolu geldim aḳçáde
uyan garib duydum ġurbete gidiymişsin

ġız beyit oḫiy orda. bi kere gözünü açiy ki senem baş ucunda!

- o ná ya senem diy.

- buāmın ḫaznasınnan diy, para getirdim evlenmemize de yeter, gençlīmize de.
- yōġ diy, ben senne önceden kesdim diy. ēlese diy,

ġarıb geTme yolları merT olur
her kötülē bir arıcı ġurT olur
beni eller sarır, sene dert olur
amman garib geTme rum eli
rum elinin gözeli çōdur
onnarı görüsen beni unutursun

ḫaḳaten de bu senálik var ya! oranın ġızlarının bele ġara üzüm yise şurada bi sediliy, senalig sanalig.
oranın ġızları bėyaz tennimiş.
- temam diy, söz senem diy, oruya giTmem, o ilgüme geTmem.
ordan ayırliy, geliy bu ḫalebe. ḫalebde ille maşallā yėddi yıl ġaliy. ġız artıġ şaḫ, ġıza ġıziy.
- seni diy, dur diy, vezirin ōluna verecēm diy.
dutiy vezirin ōluna şėdiy, ġırḫ gün ġırḫ gece düġün çaliy. o zaman bi bezirġan gelir. ġaḫ diy, onun
anası da, ġaribin anası da ālíya ālíya gözleri kör oliy. bacısı var, ismi ḫazele, o da diy,
- ele bi bazirġan gelmiş, gidaḫ diy, beki bunu gören olur diy.
gidiyler piñarın başına baḫiy ki bir bezirġan. bezirġana diy,
ūsekden ūsek tepeler
ora yāmır yār, bura serpeler
sandıġda çürüdü elmas küpeler
geyinib ġuşanmadım gelmedi sevdīm

ele dediġınan diy,
- gel ġızım diy. bi on sekkiz yaşında oġlum bar alayım sene diy, düġün içi.
- aman ḫocam bilmedin sen şindi
cigerime basdın kömür közini
diy. o zaman şaḫ, ō ġızı, gendi diy ki,
- ḳāín geçin bu yanı gelin. pinar suyu geçin gelin.
su da buma gimi yuġlu yuḳāmış. şele bi ifaḫ geçiy geliy. diy,
- ġızım bāḫ diy, bù adam sāḥsa diy, ġātarımı diy batırır, gene diy, seni bùña diy. bunuñ diy, sene diy, hediyesi, bunun sennen ilgili bi şeysi var mı diy.
bi altın tasa yazdırmış, çuġur altın tasa bi tarafı aşıġ ġarib, bi tarafı şaḥsenem. tasdı altından yabdırmış. diy,
- bù tasa kim sāb çıḫarsa o gendi diy.
- temam, diy.
bu adam köybeköy, ġasaba ġasaba gidiy, delal çaġıriy.
- şeker şerbeti ġaribtendir, yürüyen geliy. hem de şeker şerbetine dāvetli, diy.

orıya gidiyler, burıya gidiyler, adam dört ġatarıyla ḥalebe geliy. dört tene ġatarı ġaliy. dört ġatarı dedīm, dört ġatırı, dört ġatırıyna bu halebe vâriy. orda da haleb meydanında çaīrdıy ki bu genlerin ülke, ġariba. ġarib ne yapiy? ḥalebin şaīna diy ki,

- benim diy, ne anam var ne bâbam var ne kimsem var diy. ben diy bi ḥaḳ aşıġıyım diy. ben burada yanı̄zde barını̄m.
- temam diy. bütün dügünlerde çalíġ sō̄lersin diy, burān dügünnerini şen ėdersin diy.

adam öliy, o bu beziri nese orùya variy, dallalar çıġıriy.

- ya ēy ele ḳaīm ben de gidim.

ġader olicaġ ya!

- hele ḳaīm ben de gidim yav. beki bizim melmeketden gelen var diy.

gidiy baḫiy ki o bėzirġan sadace bi tasda şele şerbeti veriy. şerbeti içiy, tasa baḫiy. diy;

- bu tası nėrden aldın diy.
- ula diy, senin adın ney?
- benim adım aşıġ ġarib.
- evin yapıla diy, ben servetimi batırdım. ben seni geziyrim diy. bō̄n diy, otus sekiz gün oldu diy. ġız, ikū̄n sōna gelin olicāġ diy, kel vezirin oġluna.
- aman ḫòcam diy, gel sesin çıḫarTma diy. gidiy bunu hisebe oturiy. ne ġadaḫ ġatarı getdi?
- şuġġudaḫ.

bunun dört ġatını vėriy, dört ġatını yanı ġarib, buna verdi.

- temam mı ḫocam diy.
- otur diy.

ḫocam sen gelende
bahar mıdı yaz mıdı
yelde üzen turna mıdı ġaz mıdı
şahsenemim gelin midi yōsa ġız mıdı

ḫocuya söliy, çelāraġ sō̄liy. ḫoca diy ki, ġarib diy,

ben gelende bahar dēl yazidi
göllē üzen turna dēl ġazidi
şaḥsenem gelin dēl ġızidi
ālar, sızılar gördüm seni, sen onu bil

- tamam.

adamın bütün servetini veriy, adamı yolçí ediy, gidiy şahın ġapısına,

haleb de dedıġlárí arabisdan
dört yanı baġ ile bosdan
selam gelmiş nazlı işden

yolla beni sılıya gidim

hemen şah dėdi ki;
- celladı çıġırdı, götür, bunuñ boynunu vur.
ona çār, didi ki;
- baḫ sene emegimi ḥaram ėderim dėmiş.
- sen madem bunun sȏvdüġı varımış, götür ger yazzıḫ, yolla geTsin.
o zaman diy,
- götürim diy, şunu taburadan bi atasın, cáḥannám ossun gėTsin diy.
a çıḫiy, halebin kenār iniy çarşısına. ġızın ayāna, ġoluna ġolbāsını, ġulaġını küpesini, işde belinin kemerini, ayānın çízmasını, önemli olan şėyleri aliy. parada āġır, ügde hafif. o ġapısını bele kitliy diy. ġuduretden açılmıyasın diy, elini vuriy ġapıya. o ġazandī paralar ėyle ġaliy orda. çekiy. esgiden ḥalebe giden gelen insannar bunu sȏlerdi. dā o ġubbesi duriy dirleridi. hē, ġubbesi duriy dėrleridi. o zaman direk artıḫ yola… halebde ata biniy. ōnda bi ḫurça ġoyiy, biz heyne derik. eşiyasını o yana bu yana ġoyiy, ata biniy, sürȉy. hele diy
- şu ḥalebe baḫ, işde hatıyini çoġ yidim. suyun, ekmegin şu halel eyle, haleb şēri deyin, gediy. birez yol aldıḫdan sōna at yolda çaTliy. ġaldi, yoluda yaya.

bù yannan ġan geliyir,
bir yannan duhan
ġalmışım yollarda,
halim pek yaman
ḫızır yetiş imdadıma, ḫızır elāman
ġaribim sılıya ġaldırın beni

diy. bunū̆ sȏliyi. bi baḫiy ḫı ġıraTlı! bi yoldan ġıraTlı geliy! tozu dumana hepine eşiyeleri götiriy! bi ġayanın öyüne sāġliy.
- āyvaḥ diy, bu beni öldürür diy, bù eşiyelerimi de alíy diy.
geliy,
- ēy yolçi diy, niye burda oturiysin, nerelesin?
diy ki,
- ġarslıyım.
- ora gizlediġıñ nēdir, diy.
- birez eşiyem diy.
- al da gel diy, bin diy ārḫama.
biniy.
- yum gözüñü!
açíy ki ġarsın bāġlarında. bù ȏleyin namazını ġārsda ġıliy, ġarsda ġıliy. e ġarsdan tilfizin arası da yaya üç ay! üç ay üç aylıġ yol! yayā, yayā! yaya yeriy ya! atı yoḫ, bişesi yōġ! tabi orda da ȏleyin namazını ġıliyi, ġarsdan çıḫıy. baḫiy ki ō aTlı gene geliy;

- sen dī̆y ḫanı ġarslıyım dėdin.
- aman aġa diy, ben diy tilfizliyim diy. sene yalan sō̄ledim diy, ō̄zür dilerim diy.
- ey ōlum bāġ şindi dorġu sō̄ledin diy. bin arḫam diy.
biniy baḫiy ki ġars, tilfizin baġlarında.
- in diy, atımın ayaġının altınnan diy, o torpaġı al diy. anayın gözlerine sür diy. işallah diy, açılır.
bu döniy ki aTlı yōġ.
- ēy diy, ḫızır āleyiselemmiş diy.
orda gidiy. bi de çāT pinarın yanına gidiy, çalıP sō̄liy. bacsı da suya gelmiş.
- aney diy, bi denesi sō̄liy amma diy, ʿayni ġardaşım ġaribin sesi.
- e, diy seni cazzı diy. sen diy, gidib diy, elin oġlunu getiricaḫsın! benim gözüm kō̄r, ben.
valla ikinci seferde ġız dayanamiy.
- ġardaş, senin diy, burda evin var mı?
- yoḫ diy, bacım.
- gel diy, gel diy, ge gidaḫ, bize misafilliġa gidaḫ.
ġarib gidiy kī̆ diy, gördüġu anasí.
- sen diy, sen burda gel diy.
baḫiykine dā anası, bėy bacı adı zelle. aradan altı yėddi yıl geçmiş. o zaman diy ki
- bu düġün kimin diy, bacım diy.
diy ki;
- senemin düğünü diy. kel bezirin ōluna veriyler diy.
- elese diy, ben ġām diy, bi düğüne gidī̆m.
gidiy, gidiy ki ō bi kere ġaribin de arḫadaşı var ismi deli palta. o ġız gelin oliy deyin üzü ġuylu yatiy. yanı ġaribi, ġaribin arḫadaşı ya! ismi deli palta. o da ġız gelin oliy, garib gelmemiş ya! meraḳından ùzù ġuylu yatiy, hēç ḳaḳmiy, yeme içme de yoġ, he. o zaman bu gidiy ki aġlar beyler bi tarafda; beni gimi bacā çılbaġlar da bi tarafda;
- selam aleykim.
aġa bey, selamını aliyī̆, hē. o zaman diy, diy, tabi bacā çılban tirin, bùrdan meşlaḫin altından saza doliy;
- o ne diy; hemşerim sazın da mı bar diy.
- he ya, diy.
- çalsana diy.
- yā aġalar diy bene ġızar diy.
- lan aġası paşası mı var diy, çal diy.
bu başliy.

on yedi kesiye aldım, ayān çızmasını
mor baldura pek yaḫışır
on sekiz kesiye aldım, ġonun ġolbasını
mor bileklere ġurban pek yaḫışır

sõliy, ġınayı yaḳmıya senem ġomiy. senem bı sesi dùyar duymaz añliy. pencereden bele eyiliy, gendinin o ḫızmátçisine diy ki;

- bu, bù adam kim diy?

diy;

- bù adam diy, yani gelmiş diy.

ġız diy;

- bu ġarib diy.

o zaman ō ōlanın ablası da orta yėre girmiş;

basdım paran çengine
bu da ġaribin kenine

deyin oyniy. o zaman diy ki o zaman burası bires gülünç, gülünç olicaḫ;

evĪzin yolu daracıḫ dēl mi
sennen diy samanlıġda ġonuşan
kel mısdafacıġ dēl mi

diy. yālıġı, mendilleri, yėre atiy.

- aman diy palta bi kez, nedir lan diy?
- evin yıḫıla diyler, ġarib geldi. sen dā üzün ġuylu.
- hēhē diy.

şērin ortasında körpü var, körpiyi yıḫiy.

- ben diy adama ġız mı vērrim diy.

baḫiyler iş köti, iş köti diyler;

- ām, gelin bù düyünü bozmıyaḫ, şaḥsenemi ġaribe niḳáh edaḫ, gelin edaḫ. bacı ezeleyi de kel vezirin ōluna veraḫ.

on üçü demiş. ġarib kimi mıraz alan olmadı, kerem gimi de yanan olmadı! bunu sõledirleridi, esgi insanlar. yan bizim geleneyimĪz esgiden beledi. bele televizon yoḫ, bi şė yōġ, annadıllar, insan deyeri varıdı. he, babamdan örgendim, yoḫsa ben bunu nerede... benim amcam da çoġ eyi biliridi. ele işde.

Çocuk Oyunları / Sindirgeç

valla biz esgi adet dilim derdıḫ. bele bundarı bele sirvidirdıḫ, onu oynardıḫ, sindirgeç oynardıḫ. bele birisi çökerdĪ, üstünen o yana aşardıġ. sindirgeç, hē, uzun eşşek derleridi. birbĪne bele baġlanıllarıdi, gelen atlardi, sayallarıdi, sayĪ.

Yakan Top

o öbürü de yaḫma tob. öküz, öküzün tüyün yapallarıdı. sığırların bele tüyünü ġaşangıdan şēdeleridi. ōnda suda bele ister yoġura yoġura, yoġura yoġura keçe kimi ediy, tob yaparıdı. o şekilde oynallarıdı işde. hayvan tüyünden tob yapallarıdi. şele, bi dayre çizelleridi bele daşdan. onu içinde yaḫma tob derdıḫ, kime urusa o çıḫiy oyundan, dayireden çıḫiy.

Gülle

ondan sōna parayı dikelleridi, gülle atallardi, yerden. mesele ben hepsini vurdum mu ben ġazaniyrim paraları. ben aliyrim bu şekildedi.

Gummu

bi de daş variya, şele bi daşi ḳısa sīdırdıḫ. ġummu derdıḫ. bele, ġummu derdıḫ. bele, o daşi ġaldirır atardıġ. hadin bām kim bulicaḫ? gider işde daşlara ellerini vuriyleʳ, hangisi sicaḫsa alicaḫlar. getirirdi, ā ben. o ġazanırdi yanı, bu şekil oynallaridi. ġummù, ġummù delleridi.

Anlatmalar / Masal

Sıçan Ağa İle Fare Ağa

yāv ondar onnardan da vardi, onnardan da vardi. ondar yaní, bir varmış esgi zaman içinde ḫarbur saman içinde. develer damda gezen, fareler berberlıḫ ėderken diye bi şėyler vardi. he, bundar, bundari sōlerleridi. sıçır ā, fare ā. bu da ḥakiye. onù, oni bi gün işdē, baḫ bunù sene sōleyim. hē, bunū, ben tabi amcámdan duydum. bi bū fare var ya, sıçan. bī, burda sıçan derıḫ, hē. bu bi gün demiş kī̆,

- ben demiş; kim büyükse onun ġızını alicām oġluma.
- sıçan demişler, dünyadaki şēden böyügü yoḫ, gök üzünnen. gök üzüne sen nası gėdicaḫsın, demiş.
- rüzāra giderim.

demişler ki,

- rüzāra geTmiş, dėmiş;
- ġızıyin ōluma almıya geldim, sennen böyüg demiş.
- benden böyügü var, demiş.
- kimdir, demiş.
- ġızıldaġ. demiş, esiyrī̆m, esiyrī̆m yıḫamiyrim demiş, rüzġar.
- dėmiş, elese ben ḳaīm daġa gidim.

daġa gėTmiş, demiş kī̆,

- yav senden böyū̄ yoḳmuş, ġızıyin ōluma isdemiye geldim, demiş.
- demiş, la demiş, benden böyügü var.
- baḥ! kimdir, dėmiş.
- la sıçan var demiş, sıçan. bu yanımdan giriy, bùrdan çıḫiy demiş. naġıdı ediysim tutamiyrim demiş.

bē̆y, demiş,

- bizden böyügü yoḫ, ḳāım gidim, āmın oġlunun ġızını alım demiş.

bele bi misal var yanı. bėyle annatır. bınnar yaní ḥikaye dēl de ėle bi misal annatırdı. aḫıl defder dēl ki çoġ dā aḫıl defder deyil.

Halk Hekimliği

Ocak / Hayvan Hastalıkları, Kırık Çıkık

benim babam bù köyün doḫduru, bu çevre köyün doḫduru. çeyne çıḫını yaparıdı, babam. ġırıḫçıdi, ġol ġırī, ayaḫ ġırī, onnan sōra ḫʿayvanıñ doġumu. mesel inegler, bazan ters buzagi gelirdi, ondari doġurT. ondan sōra mesel bėş yüs tene ġoyuni vardı. he, ġışıraḫ düşdü mesele, biz esgiden keneye ġışıraḫ. onu giderdi bele ḥʿáyvanların üsdüne bir iki tene bulurdu. onu ġanını, aġzını bele tıġ'dırırıdı, ā̆zına suyu alırdi, davar içerde. bi kere üsdüne büsgürdürdi. derdı,

- ġapıyi ġapaT.

sabʿalī̆n açarlardı ki o kenenin hebsi yėrde. ocaḫdi, kenenin ġanını āzına sıḫiy, ocaḫdi babam. bizde dalaḫ yime yoḫdi, soġan ataşa gümme yasaḫdi. babamgil mesele, af edersiñ, südüglüyi tutulan, yip sökerdi, ʸib sökerdi. bele yanī ḥʿayvan, insan derdī̆ ki,

- bù çocuġ böyün iki günnen belli bele sıḫıniy, baġıriy.

ib sökeridi, bele alırdi iPi, şöle iPi çekerdi, ḫırrīT ib çözülürdi. aradan on daḳḳa geçmezdi adam, ḥʿayvan işerdi. ben onu gördüm. insanın için de geçerlidi.

onun için bize dalaḫ, mal, davar dalaġi yasaḫdi, yimáḫ. ocaġıġ, tılısımı bozulur, he. ondar dedesinden mi bubasından mı el alıllarımış, işde bele derimiş, derimiş. ā bī örgeridirimiş, derimiş. a būndan sonra bù, sene, sende dursun, sen yüridicaḫsañ. bele yanı vasíyeT üzeri kimi.

Metin Numarası	A4
Kaynak Kişi	Hatice Özkaya
Derleme Yeri	Hisar Köyü
Yaş	77
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

ey ḫoş geldiyiz, sefa geldiyiz, selallahu aleyi selemin selemi üsdüyize ossun. allah rısġıyĭz bol ossun, ġalbiyiz yelli ossun, sılayĭz bol ossun, bismillahiraḥmanirāhim.

yaşım ġaç biliy misĭz? yedmiş yeddi. bùra yanı, bùray günden güne yıḫıyrĭm. oġlum geliy yıḫĭr. ėy bùna oturmassan küserim sene. abō al, ala, ala olmaz yā, alā. aney ġurban ōtur, bıra serin oliy ya, çul sermim. şindi sen ne ārzū ediyirsin?

şindi biz dünyiye gelirken bırda, tabi yedmiş yeddi sene öncē, e biz dünyiye geldıḫ. bırası daḫ, ev yoḫ. bele bi daşlardan birbi üsdüne ġomùşlār. suy yoḫ, ēgmeg yōḫ dağlardā, daşlardā, oTlardā, çimennerde. toblĭr, yĭrıḫ, oT yĭrıḫ. ey şindi yoḫ. şu aḫan nehiri bilĭ misin? ha' ōra giderdıḫ ġızım. eşşeglere teneke vururduḫ, ordan su getirirdıḫ, tuluḫlardan ġızım. tuluġlardā geçinin derisi, baḫ geçinin derisi doldurur, getirirdıḫ. otuz ėrkeg, ḳırḫ ėrkeg giderdıḫ. rezilligden gece gelĭr yatardıḫ, sabáḥden ḳaḫardıḫ aná ġurban. ayāḫġavı yoḫ, çōrab yoḫ, ġ‹aḫwaldı yoḫ, patatıs yoḫ, zeytin yōḫ. yediġımız nē? bi arpa ekmegi, af edersin, yediġımız bi arpa ekmeyi. su da yoḫ ki biz onù yuyaḫ, yiyaḫ. ġırmızı bi ḥalnen bıraba açardılar, e acıḫ.

analarımız bize birer tene verirdi. ey biz bū ekmē ġıymiyrıḫ ki iyaḫ. e biz nerde edicaḫ? ġıymiyrıḫ ki iyáḫ. acıġ! a bi ekmegden o aġşamı ėderdıḫ, anadın. yēr mindeldē yatardıḫ bi kȭvün ārasında yatardıḫ. ondan sōna yeddi, sekiz on, on iki yaşına girdıḫ, ġocuya getdıḫ. adana ġazasına pamuġuna, pāmūġu toblar gelirdıḫ, pamuġu toblardıḫ. çēteler bırdan bele bizi ġabardırdı. yara tökerdıḫ. sen anliyacaḫ durumumuz yoḫ.

ordan gelirdıḫ, ē yolmıya çıḫardıḫ, tarım işçiliġí ona giderdıġ, ona giderdíḫ. bü sē, yolma yolurduḫ dağlarda daşlarda, ayıdan sudan. nerden ḥayat gelicaḫ, nerden ekmeg gelicaḫ? benim aġlıma geliy, bù ev, bù köy ḳırḫ ḥana yalañız vardı. ḳırḫ, baḫ, ḳırḫ ev vardı.

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Kerem İle Aslı

şindi benim meslegim bu, bülgim geyet fazlādır. ben bù bilgĭyi esgi zaman buvāmgillerden ōrgendim, baḫ bunu da sene sōleyim. bi aşıġ ġarib var, kerem vardi, yanı bū ḥaḳ aşıḳı hā! cahil düzme dēyil. bù kerem varḳ‹ān bù iki arḳadaş, arvadları ḥamile oliy. genner birbĭne dĭy ki;

- ġız oġlan olursa bunu birbĭmize vericāḫ.

biri doġuriy ġız, kerem oliy oġlan. keremin adı kerem deyil; ‹aḥmedi mirzāndır, ‹aḥmedi mirzandır. ḥaḳ aşığı olduġu uçun adı kerem ġaldı ġızım. baḫ sene ben onu annadīm.

bundarı böyüy, on, on iki yaşına geldiġınnan bı ġızın anasī keşiş ġarısı, buvası amma sümbi bizde. bı ġızı aliy ġaçiy, aliy ġaçiy. neriye gidiy? eskişehire gidiy. di ki,

- ġardaşımın oġluna verrim, niye ben buna verim?

bu kerem bunun aşḳına düşiy. aşḳına düşiy, bi de sofi arḥėdeşile ḳāḫėy, bù taḳibine çıḫiy, kerem, aşıġ kerem çıḫiy. çıḫarken sōlerken, gezērkēn tozarkēn aşıġ kereme şė geliy, altı tene ġız öyüne getiriyler. baḫ altı ġız getiriyler. diyler,

- sen ḥaḳ aşıġısan bunùn altısının adını bilicaḫsan.

aynádın mı ġızım? o zaman kerēm, aliy sazı eline;

altı ġızlār, altı ġızlār
āltı ġızīn birĭ emine
sorūlar gēndi yēminē
altı ġızlār, altı ġızlār

altı ġızlār altı ġızlār
altı ġızīn birĭ āşe
beñleri vār köşē köşē
herkes sevdigine düşē

baḫ bù ġaresi budur. dört ġızı da sene sölicám. dört ġızın birinin adı dūdi, biri inci, biri melek, biri baḳ meyrem.

altı ġızlār altı ġızlār
altı ġızīn birĭ mēlek
dünye dönēr çarḫı felēk
altı ġızlār altı ġızlār

altı ġızlār altı ġızlār
altı ġızīn biri merĭyem
ġaşlarī gōzünē heryen
ġaşlarī gōzüne heryen

altı ġızlār altı ġızlār

altı ġızīn biri inci
odur güzellērin genci
ġoynundā vār iki turi gȫnlēk

altı ġızlār altı ġızlār
altı ġızīn birĭ dudĭ
odur ġüzēllerin adĭ
odur güzēllerin adĭ

baḫ altısı da bitdi mi ġızım. ḥa, çekdi kerem gidėy. gidērken öyüne genşler çıḫiy, diyler,
- sen ḥaḳ aşıġısan, bi adamı getiriyler uzadĭler, bunun namazını ama adam saḥ, namaz ġıl diyler.
- yav diy, ölü namazı mı ġılım, diri namazı mı?
- yōḫ diy.
- bı ölü adama nasıl diri, nası diri namazı ġılıysėn.
çaT paT uriyler çocugi.
- tamam diy.
ġıliy.
- gidin, ġaldırin diy.
ʿeḫdiġaT ėTmemişler, gidiyler ki ölmiş adam. bí çekiy gediy, yoluna davam edĭy. gidē gidē, gidē
gidē eskişehere ulaşiy, ġızım. yanı bundari buvam oḫurdi. nēse giderken esgişēre gidiy, soriy;
- burda dişçi yoḫ mu, burda dişçi yoḫ mu?
biri diy ki;
- var arḫadaş diy, şurda bi ġari var diy, naslıḫanın anası diy.
dişçimiş dē ō, kerem onu üçü soriy, gidiy. orua girėy. ġari baḫiy, tanımiy tābi. aslıḫan diy;
- ge diy, bù diziyen otur da diy, şū genç başını ġosun da şu dişine çekim. hañġısı āriy ōlum? ḥa ōtus iki dişini, elindē aslıḫanın bir hediyesi varımış. şėle bi mēndil gimi bir şey. onu bele çāldı aġzına ġodunan.
- āy ana diy, bù keremmiş diy.
- ḥa' ġara yėre gessin diy, bùrda da mı bizi buldù diy.
ġari diy bunu. nese bū ġaḫiy tabi köy dolaniy, o zaman ev ne gēziy;
- yav işde bù köyün böyügü padişahı var mı?
- var.
- evi nērde?
şudur budur aliyler. nēse dĭler ki;
- aḥa bù diyler.
nēse bù geliykēn bi ġapíyi dȫyiy, diyler;
- mısafırın var mı, padişaḥa.
- gessin diy.
kerem içeri girdiġınnan padişaḫ sıçıriy, ayaġa ġaḫiy;

- ʿaḥmedi mirzan diy, sen nerden gelib, neriye gidiysin. ben buvayın āzabdım diy. buvayın ekmegini çoġ yėdĭm dĭy. sen bu ėllerde ne gezersin diy.

nese oturiy arḥadaşile burabar, sofiyle, ġonuşurkēn, ġonuşurkēn kerem derdine gendine annadĭy. diy ki;

- bele bele diy nişannımı alıḳ ġaşdı, ḥaḳ aşıġı.

- tamam diy ōlum, bene deydi diy.

gidĭ ḳarinin yanınā ġariye di ki;

- bù ġızı diy, bù oġlana vericaḫsın.

- yoḫ fılan diy.

- ya bù ėlden çıḫicān diy, ya bı ġızı bı oġlana vericán, kereme.

verirsin, vermem dėrken ġarinin göynine ġomey. padişah getirĭy bùna bi hemen dügün ġurĭy, di ki;

- bı ġınayı yaḫicā, biz bı gelini sabáḫ çıḫardicāḫ.

ḳari dē getiriy, ḳırḫ düymeli bi fisdan dikiy, ġızım, ḳırḫ düymeli bi elbise. ġıza diy ki;

- emegim diy sene ḥārám ola diy, bù ġırḫını da diy ḥaḳ aşıġısa diy, sazdan diy, sökicāḫ. ele gerdege giricaḫ.

buni ġızın anası ġıza sōliy. elibiseyi diki, ġıza geydiriy. ġızı gelin ediy, götüriy. padişaḫ bi eve ġōyiy. kerem sazile içeri giriy. sofu ġapıda beglĭ. gerdege giriy. sāzını çaliy, ġızım, o ġırḫ dügmenin otuz doġuzu sökiliy, bir ġalasıya kĭtleniy. sazı çaliy otus doġuzu sökiliy, bi dügme ġalasıya kitleniy. çaliy, sōkiliy. bi şele baḫiy ki ne baḫsın işiḫ oldi,

- aḥ…

demenen burabar, būg bele ataş çıḫiy, āġzından. bele ōlanın āzından çıḫiy. oġlan dutuşiy, yaniy. o zaman ġızın da saçı uzunmuş,

- aman kerem yandı, kerem yandı.

o yana ėderken, bura ėderken o da yaniy ġızım.

otus doġuz aşıḳın içindē ġarib kimin alan olmiy, kerem kimin de yanan olmiy ġızım. baḫ otuz doġuz aşıḳ vardır ġızım. şindik ġıyāmata yaḫın bi tene dā çıḫicaḫ, ḥaḳ tarafından ġırḫ olĭcāḫ aynadın mı ana ġurban, he. baḫ otus doḳuz aşıḫdan biri ġaribse aliy, kerem dutuşiy yaniy.

Halk Hekimliği

Kısırlık

yapiyrĭm, hē. baḫ miysi? ben o meslēgde ġırḳ beş senedir ʸaparım. esgi ġadınnarın mesleginen, zekem ġuvāTlí. şindi ben yeTmiş yeddi yaşındayım. sen beni, sen desen ki,

- nene.

ben deʸim,

- ne?

- sen bù gece üş senenin gününü say.

ben onu sayārım, gününe āyını bıraġ, gününü sayarım. ġaş bin senese onu sene sōlerim. yanı bù zekem alla vergisi. ne oġul, ne megdeb, ne madanıyaT, ne yemaḫ be içmáġımız vardı, ġızım. anca çil baḫdıḫ ayib olmasın. on yaşında on iki yaşında tumanımız yoḫdi, ana ġurban. bi şeyimĭz yoḫdi ki ne ĭyaḫ ne içaḫ.

ben o ilaci büyüsi, bitgi ilaşlarınnan yaparım. baḫ sene ben sōleyim. kürpçi ḫanınan ilácimi getirrim, kürpçi ḫanınnan getirrim baḫ. yanıma almanyadan gelmişleri austuryadan geliller, ustanbuldan geliller, hangı viliyatda dersen gelmediḫ kimse ġalmadı, ʿayib olmasın, iki bin üş bin tene ġadın elimnen geçmişdir.

baḫ bi dē doġum ebesiyim, büwüsi, ġırḫ bėş senedir. şindi ā bı ġardaşımın çocuġları bėş mi altı mı yedi mi onsu hepi bı elimden gēçmiştir. yanı doġum evesiyim. o meslegim de var, bibisi benim. onnan sōna bir ġırıḫ çıḳıḫ ayaġi çıḫiy, gelīler, ayaġımız incidi, meslegim de var, bibisi benim. gelir, biri gelir, gözüme toz gitdī. ben onu da dilimnen alırım ġızım. o gödāġı tozu dilimnen alırım ġızım. daḫ büyisi, bitgi ōTlārı var, sen bu ōTları tanımasın ki şindi. adını sōlesem gene tanımān, bu daġlarda yoḫ şindi. evel burālıḫda çoḫdi. şindi yoġ. bāḫ, bele bi bōz ōT vardı, toḫumu üsdünde, bele bi ōT var. bele bele gülleri var, pempe çiçekli, bayaz çiçekli. bele bi sārı oT várdī, bele ḳırdızıynan saki bir ḳoḫu ḳoḫar geline. güzeldi yō. onda sōna ġızım ondari toblari ġuruduruḫ, geri ġalanı kürkçi ḫanınan baḫ, polaT şekeri var ġızım ġatarıḫ, incirden ġatarıḫ, sarı üzümden ġatarıḫ, ġara üzümden ġatarıḫ, şu kemīnen ġatarıḫ, ondan sōna çörēk otundan ġatarıġ, mayana toḫumundan ġatarıḫ, fısdıġ saḫızı da a bu ġudā ġorūm. bundari döyerīm, döyerīm, döyerīm, döyerīm a bele bildiġın ḫamır kimi, yaġ kimi yaparīm, ġazlı bėze ġorum, ġazlı bėze. bele baḫ sen, ġazlı bėze ġorum, şėle şėle yaparım, ġadınnar gelir, çocuġ olmıya ġadınnara onnan veririm.

Çocuğun Geç Konuşması

o dişin geç zereli yoġ, geç ġonuşduġu şu şekil, baḫ. esgi isānnarı sana annadīm. çocuġ ġonuşamiy, şini binın āzına bi loġma ġoyiysin, ġonuşana, çocuḫ artıḫ böyümüş yanı, o da onnan bi iki yaş böyük o loġmayı, çarb āzından onā sōna, aynadın, şindi bı çocuġ oturiy ġonşamiy, şu çocuġ da ġonuşėy, yiy yanı loġmasını yi, ġonuşiy. o loġmayı aġzına ġoyicaḫ aḥd sōleme kimsiye elinen al, onun aġzına ġo. o zaman ġonuşiydi, esgi usul sana sōliyrim. hē, camının kilidini de azzına soḫalardı, çocuġum bele dorġ.

Çocuğun Yürüyememesi

ō, yeriyemediġında böyüsün evel şeyetdıḫdı, kösdegi vardi. getirirdi, yımırta ġaynalardı, çocuġ yeri düşey, yeri düşey. ondan çocuġu oturdullardī. çocuġun etegine yine bi yumurta ġaynadır ġōlardı, bi ḥʿabe şeker ġōlardı. şu iki burmaġını da baġlallardı biliysin? iplikde, onī. biri gelirdí ḫacci arḫadaş gelirdi. gelirdi oni bir ḳırırdī alıḳ çocuġun burmānı ḳırirdi. onu alırdı ḳaçardi, birbini ġuvalallardī. ġuvalallardı ki düşmiyeler. a ele ondan oādaġ he, esgi zamanın tılsımıdı. o da anası ġurban şindi işde bundarī benden bana kimse bilmes.

Metin Numarası	A5
Kaynak Kişi	Hamit Demir
Derleme Yeri	Muratlı Köyü
Yaş	66
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A5
Kaynak Kişi	Döndü Demir
Derleme Yeri	Muratlı Köyü
Yaş	59
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Menkıbe

Kesikbaş

ben, bâbam ırāmaTlıġ hikāyeyi çoḳ ānnadırdı. aşıḳ ġariPden ānnadırdı, körōlunna ānardī, onnan sōna şėden ānadırdı, kereminen aslıyı, ḫurşid ānan durdu ne bilim ben. yav ben ḥāsıñı anadıyim, ḥāsını ġafāma getirīm. çōġ ānadırdı, biz dizinin dibinde otururduġ, o zaman televzon yoġdū, o zaman radiyo yoġdū. bāma derdim, bāama derdim işde aci haḳáye sōle derdik, ırāmatlıġ sōlerdi biz dīñerdik.

ō kesikbaş devinen, kesikbaşı ānadırdı ırāmatlıġ. şimdī o kesikbaşı, ḥazireti aliyne ānadırdı onu. kesikbaş yuvalanı yuvalanı... ḥazireti ali mekkede mi nerdēse? kesikbaş, o zaman dev dėrdi, dev gōdesini yimiş, sādece ġafası ġalmış dėrdi.

faᶜāT bù, ġadının da almış, ġuyuya áleTmiş dėrdi, ġuyuya derdi, ıraḥmaTlıġ. şindī ordā kesikbaş varmış, şėye derdini ānaTmış ḥazireti aliye. ḥazireti aliye derdini ānadıncı, ḥazireti ali emmisinnen müsāde isdemiş. ḥazireti muḥametde müsāde isdeyinci, o zaman müsāde eTmemiş mübārek, sañga herel bir zaral gelir diyerek. mübārek geri tekral dėmiş ki,

- ne olūsa olsun ben ora giderim, demiş.

giderim deyinçi şindī kesikbaş önü sura yuvalanıyo, diyo. arḫasından ḥazireti ali geliyü diyü, atına. bize bōle ānadırdı ırāmāTlıġ. orda diyò, acidi, çölde geliyolar ya! ġadınını alıḳ gitdū ġuyuyu gösderecek diyü. orda diyü, ēldikine diyü. mübārek, kesikbaşı alaḳ veya ġucāna veya terkisine ġoyaḳ, sadece insanın ġafası diyi.

ná ġadar etdiyse diyò, o ġader güçlü ġuvetli, bi cenābı allāh aslanım didū bi insan. nedāni diyü, etdīyse diyü kesikbaşı yerinden bi dilhem yerinnen ġaldıramadı diy, güci yeTmedi diy. ordan gene bi şēyler sōlūyō, onu şindi ḫatirliyemiyom ben şindi. orda gene devåm ediyolar. geliyō, öñü sura yuvalanāḳtan gidiyo diyü. ġuyuyu gösderecek. orda gidinci varıyò,

- aḥa burası diya ġuyusu, deviñ. burāsı ġuyusu diyò. işdē ḥanımına, ōlumunan beni bir dev yidi diyò. ḥanımımı aldı gėTdi diyo, ġayġı ġoymaz gözlerimi, uyuya diyo, kesikbaş. işde burası diyo, ġalasınıñ ġåpısı.

şindī orda kemen diyo gendi o zaman-biz şindik ḥalat diyoḳ veya kendir diyoḳ veya iP diyoḳ ya-o zaman diyoḫuna kemen diyo, kemeni bi ġayıya bāladı diyo. üç yüz metire mi ġaç yüz metire ben o zaman da eyi tam bilemiyom. gendi gendini diyo, aşşā sallandırdı diyo. ḥazireti aliyi, aşşā sallandırıncı diyò, dülbürünen, dülbürü onuñ atı oluyo ḥazireti aliniñ. kesikbaş āladı diyi, şėyde diyi, ġuyunuñ başında. aşşā indi diyò, üç yüz tene diyo, insan, orda duruyo diyo, yesir. ordā üç yüz tene insan duruyo diyō, üç bin gidik. üç yüzümüzü diyò, üç yüz ġodu diyek. künde yüz gişinin gözünü yedi diye, şėye ḥazireti aliye. onnarnan da cenāb allah tarafınnan ḥazireti ali gimi bi insan gelecek, sizi ġurtaracaḳ deyin ürüya görüyolar.

bunnar ordā ahlımda ġaldū ġadar ille. orda işde,

- sen mi geldin bizi ġurtarmıya.

gimisine, ḥazireti aliyi şėdiyolar.

- señ diyō, siz diyō onun diyo ġapısını gösterin baña diyo.

- dā diya orda evi.

şeyinen kesikbaşnan dülbül ġuyunuñ başında bekliyo, diyȯ. orda geri, orda geri,

- aḥa burası diyü.

şėye, mesele içerisi diyo, biz ḫan diyek vėya da ne diyek?

- burası diyö devin ġapısı.

devin ġapısı geldū gimi, deviñ ġapısına gelise şindi ordā, ġapıyı giriyo içeri giriyoḫuna dev yatiyo. dev yatiyō, uyuyō. ġaç gişi yidikden sōna uyḫuya düşerimiş, ġaç gün sōna ġaharımış. onu bilemiyim. şindi mübārek bāriyü. o da bārdū gimi ʿayni şù göv gürülüyo ya, o şekil ses çıḫardırımış mübārek, ḳaḫmiya bu. uyanmiye, bi dahá bāriyō. şindi onu, cenāb allah öle yaratdī. çoḳ insanlarınan ġarşılaşdı, çoḳ devlerinen ġarşılaşdı, çoḳ ejderhálernen ġarşılaşdī. çoḳ āzının biri maḫluḳlarnan ġarşılaşdiysa ilkin ḥamlesini gendi yaPmazdı, ona yaPdırırdı, ġarşılaşdūna. ē şindi bù ḳaḫdī. ḳaḫduḫuna ḥazireti ali geldi. ḥazireti ali gelik ordā,

- sen aḫıTdıñ ġasir deviñ ġanını, sen kesdiñ, bunca devler başını, sen aḫıTdın ġasir devin ġanını. seni de yiyem de diyö, dünyede diyö sünnü müslüman ġoymıyam diyü.

şey dev, ḥazireti āliye. ḥazireti āliye bēle deyinçi o dā işde gendine şėdiyō, ne sȭledūnu tam bilemiyom şindi birbirleriynen cenke dutuşuyolar. ḥamlesini o yapiyo, dev yapiyō, bin baTmanlıġ gürcü, gürzü-ārtı bin batmannı nasıdır ārlikdáysa-buñu ġaldırıyo. ḥazireti āliye fırlatiyō. ḥazireti ali ġılıncını bȭle dutuyo, ġalḥanını. ona düşüyo geri şēyapiyō. şindi ḥazireti ali buna ḥamle yapíncı, gȭdesi bi tarafa düşüyo, ġafası bi tarafa düşüyo. hī düvā̄ ediyo, yoḫarı çıḫıyo gendi, mübarek. ordā geri tekral duá ediyō, ordáki yēsirler. he, geliyo onnarıñ ėllerini çeziyo, bālı ya. ellerini çeziyo, orda duá ediyō, gendi yoḫarı çıḫiyo tekral duá ediyo onnar da yoḫarı çıḫiyo, allahın emriynen ġuyunun yüzüne.

há, o kesikbaşıñ ḥanımı dā ayrıca devin yanında diyȯ há, onu çoḳ af buyur, ġadın olaraġ ġullaniy sār ḳı, orda geri kesikbaşa ḫanımını teslim ediyo, duá ediyo. kesikbaşıñ şėy gȭdesi de yerine geliyö, allah tarafınnan, ḫanımiynan ikisi bir arıya ġoyuyo, onnar nere derdī yav.

Halk Hikâyesi

Karacaoğlan

Döne: ġaraōlanı ānadırdī, tama sen on beşinde nōlur, on üçünde nōlur, aḥa onu sȭle işde! o da āşūñ sözü. kendi yāv o, şėyiñ sözü yav, ġaracaōlanùñ sözü yav. yōḳ anası yav, ne bilīm ne yav! şindi ġaracaōlan, ġaracaōlan diyoḫuna, ġaracaōlan çoḫ siyáḫimiş, ġaracaōlan diyō ya! şindī acıḳmış bizim ev gimi bi eve dönmüş. gelsekine, ī, ġız egmeg ediye. ġaracaōlan, ġız egmeg ediyō-eviñ ġızı-ġarı ḥavlı süpürüyō, gelin de yannıḳ yayiyō. bū, şindi,

- abbō diyolar, bu nası ġara adam yav! bu nası çirkin adam diyolar.

çoḳ ġaráymış sā̄r ki, há. hemen sazı indiriyō, çalıp sȭlüyō. sȭleyinci, ġız diyoḫuna baña sȭledi, gelin diyoḫuna baña sȭledi, ġari diyoḫuna baña sȭledi.

hele hele ġız,
ġız gelin de gelĩn
e ġarí nedeyin
sen sāne ġarı
sen gėT de işiñe baḳsene
şindi bunnar orda üçü birbirne düşüyolar, saç yolumaç ōnuyolar. o diyoḫuna
- baña sõledi.
bu diyoḫuna,
- baña sõledi.
baḫdıḫına iş ġalmadı, iş ġarışTī. sazını omuzuna vuruyo mübarek ġaḫıḳ gidiye. o gezerimişdi, o gezerimişdi, o ġarayusublunuñ üsT yanına, bir de orda höbür var ġaracaōlanıñ güççük höbürü dėller, ġaracaōlanuñ böyük höbürü dėller, ora gelmiş zamanında. tā dedemin gününden beri ġaracaōlanın güççük höbürü, ġaracaōlanın böyük höbürü dėller.

Av - Avcılık / Hayvan Sesleri

Hamit: yōrum işde kekluk avına, ben kekluk avına gitdūmda babamın arḫası sura ālayaraḳ giderdim, áletmezdi. anam ırāmaTlıġ derdi,
- bù da geTsin yanı āyānınañ mı gidiyon derdi.
gece ḳaḥardıḳ iki, iki buçuḳdā ben ālardım, arḳası sura giderdim. gendi benden tā şù şõle evler gimi irelden giderdi, beni álemiye göynü yoḳ ya! arḫası sura ġarannıḳda daşa düşe ġayıya düşe giderdim. sōna gennin keklū āyriydi, benim keklūm ayriydi. gennin tüfē ayriydi, benim tüfēm ayriydi. ava gitmedūm zaman ben ekmeg yiyemezdim, yėmeg yiyemezdim, içim istemezdi. davşan avına aḫşama otururdum, gedik avı, gedik avı dėrdik. kekluk avına da sabānan, seḥárde ḳaḫar giderdĩk, bi de ikindin giderdik. bunnarı yaPmadūm gimi ben ekmeg yiyemezdim. āşama eve gelik de ekmeg yiyemezdim. inanın mı içme siñmezdi yanı ülle ki yaPmaliydím.
ava giTdūmde bi şey yoḳuna yōrum, ava giTdūmda ḫayvanı aletirdik, ḫayvani aletirduḳ. ġurarduḳ keklū, ò üterdi, üteki ḫayvannar yerde sıḳar vururduḳ, keklūn sesi.
tavuġlara ġáh ġáh ġáh diyerek ses ederik, gel demek. ḫayvánnára yem atarıḳ, ġarnını doyurması uçun, há. onnara ėyle ederik, kiş dėrik. kediyi ben sēmem ki.
Döne: gel, piş piş piş dėrik, kedi dērik, kedi derik. köpēk, ismi nėyse onnan çārrıḳ. ya ġarabaş ġarabaş ġarabaş derik. oş oş ġarabaş derik.
Hamit: atuñ üsdüne binerik, elimize bi tene çıbıḳ olur. götünüñ üsdüne çıbūnan çarpar gider. dėh dėh git demek.
Döne: uwaḫ uwaḫ, gel demek uwaḫ uwaḫ.
Hamit: kekluḳ sesi, ḳaḳuba ḳaḳuba, ḳaḳuba ḳaḳuba, wíyḳ wíyḳ wíyḳ ḳaḳuba. o gel deyin çārır. bõle ora gelir. onnan sōna birbirne ʿayni ayni sesler sõleşiller. onnan sōna da geri ḫayvan da gelirse işde gelir. gelmesse de gelmez. geldū zaman da sıḫar vurruḳ altında şõle. bizim mevzi alırıġ şõlē, gennine bùra ġùrarıḳ, genni şõle gelir.

Çocuk Oyunları

Çota Oyunu

Hamit: çota dėrdig, çotā. çota da şindik üç ayaġlı bi tene şȭle bi tene āç dikerik, üç ayaḳlı bùra. bunun geçisi olur. mesele şu adam burey bekler. bunu şura dikerik. şu, bu burey bekler. biz de çeviklernen şura giderik. elimizde dēynene, bunu atarıḳ vurruḳ. bù gene getirir diker. vuramassaḳ sen de vuramadın, ben de vuramadın, ḥasen emmim de vuramadı, bu burda dikili durur. artu o deynē alacaz. bu sēr, deynē alıḫan da bù ulaşır bize vurur. bı sērde o kimi vurmuşsa o gelir tekrer ona. çocuḫan biz de bunu oynardıġ ekseriye.

Dil

Lakaplar

Hamit: yōrum onu babasının ismiyne sȭlenir mesele. ā şurda fehminiñ ōlu ali, vehbiniñ ōlu ali var. ȭte yanda güccük osmanıñ ōlu seydi var, şurda kürt selāhin ōlu uzun māmet, ayā ġırıḳ māmet. benim üç ōlum var. çüt keseli, siġara içerken iki tene daşırmış yanında. eyisini gendi içermiş, kötüsünü de arḫadaşlarına uzadırmış. bunu da bi dene arhadaşı ānamış. ōluma çüt keseli demiş. çırpıḳ celal, ufaḫ, onnan alıḳ, ġuttuḳ irbām, ufādī. ḳarısı, bizim ayileniñ ismine, şėyine ceneyler, öbürküne ġaḫarmannar deller; öbür ayiliye, başġaḫraman dėller; öbürüne yȋTler dėller. yanı soy ismiynen ha, lābıynan. babasınıñ laʿābı, kepel seydi, gendine seydi de babasına laʿābı kepel seydi, deller. ösōn ōlu ali dėller babama. benim dedem osoymuş, osō osō. emmimin ōlu, zabın osman, babası zayıfımış zabın dėmişler adama.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Bebek Göre

Hamit: gözüñ aydın dērik. ġız, ōluyuñ yaşı uzun ossun derik, ġızısa ġızıyıñ yaşı uzun ossuñ derik. allah analı babalı böyüsün derik. giderik elimize bir hediyemizi alır giderik, hediyesiz gėTmek. geçmiş ossun derik, gözün aydınnıḳ derik. oturruḳ zebzemizi yirik, meyvamızı, zebzemizȋ, çayımızı içerik onnan sōna da ġaḫar evimize gellik.

Halk Hekimliği

Kırklama / Tuzlama

Döndü: yirmi günnük oluncu yirmilik ġırḫı çıhıya deller. yirmilik ġırḫı, onù yirmȋ, ġırḫ, yirmi günün dolarsa aybolmasıñ hemin annesi hemin dōan çocū duzlallar. işde bi tabā duz ġollar, kil ġollar, çay şekeri ġollar. önce vücutu tüm yanmasın diye çay şekeri sürteller, sona da duzu. alabildüne ā bùralarınā, her tarafını bėyle duzlallar. sōna da o duzu birez durdurullar, ayib olmasın, şu barmaḳlarınıñ aralarī, bù bezenekler, ġollar… tüm bişmesin diye. şu bezenek diye şùra diyolar aha. işde bùralarına çalallar, her tarafına ġulaḳlarınıñ arḳasınā, başınıñ içine, her tarafını duzlallar. onnan sōna da birez duruncu yıḫar, bėze sarallar, yerine yatırıllar. hė, ġırḫ tene, ġırḳ tene ölçer. ölçü, yirmi teniye yirmi tene ölçer.

böyük ġırḫı da ġırḫ dene ona da ġırḫ dene ölçeller. ġırḫ tene ölçer ölçer ġollār. ġırḫ gün oluncu gene duzlallar. bir yirmi, bi de ġırḫ. anne de, ayib olmasın, buralarını duzlār. duz, çoḳluḳ ġoltuḳlarınıñ altınā, şu barnaḳlarınıñ aralūna ėyle yapar, ayni o dā anne de yeñi doān çocuḳ kimi

oluyō. vücutu büñyesi, onuñ uçu duzlanmasa o da bişiyō, anne de duzlanır. barnaḳlarınıñ bùra aralarına duz çaliyō bėyle tek tek duz çaliyo. bėyle barnaḳlarını aralarına. aha şu boyunlarınıñ şuralarınā, ġulaḳlarınıñ arḫası, yanı çocūḫuna anne de çaliyo, duzlaniy.

Sıtma Pınarı

Döndü: bizim tarlanın öte yanda öncē şē iydeli deller, o iydeli dē ısıTma puñarı dėller. önce doḫdura giTmezlerimiş. gider o sıTma puñardā su alır getiriʳ onu içellerimiş. ḥasde olan çocā ėrkeg ossun, ġadın ossun ısıTma puñarına gidek de su getirek, içirek dėllerimiş. her ḥasdelā da ekseri de ısıTmıya. ısıTmıya, şindi bù kövün içinde üves de var, üvez. bù üvez dē ısıTma savaşı ḥasdelūne düşüyo. ben, baḫ ḫorantam düştū̃, çoḳ çile çekdi. biz bıra, önce bıra göşdük. biz kövün öte başında oturuyoduḳ, bù eve göçüncü ısıTma ḥasdelūne düşdü, bilmedik. biz evin önünde yatdıḳ, üvez çoḳdu bize, ısıTmıya düşdü. şindi biz tā bı yoḫarı dama çıḫīyoḳ, orda yatiyoḳ.

ora sıTma puñarı diyolar dā o sıtmıya çoḳ kötü ḥasdelig, ölüme götürüyo. bù düşdū̃. anam doḳdur dedī̃,

- ben bu ḥasdelūā bi şey ānamiyom, adananın balcannısına göndericim dedī̃.

geri sāna bū̃ ben de dedim, dayılarım fılan geldi. bunu doḳdurun, başḳa doḳdurunu dēşdirdik.

- bi ay vücuta dedī̃ ilaç verilmiş dedi. bù ilaç da dedī̃ ilaç da açıḳlanmiyō dedi. ısıTmıya düşmesi dedi.

bir ay da ne ilaç verilmedī̃, yidū yemē diḳḳaT ėtdi. onda sōna bir ay sōna vücutundaḫı ısıTma açıḳlandı, yanı çoḳ kötü oldu.

Kısırlık

Döndü: tābe, şėyde ġadınnarda ayib olmasın ġadın, ġız tābesi olanıñ ġızı, ġızı durmaz, ʿayib olmasın ġızı olmaz. ōlanın da tābesi olanıñ da ōlu durmaz, ölür yanı. doġan ölür yoḫuT ġoynunda yarım yarım. işde ḫocuya mısḳa yazdırıllarımış, ḫocuya bi dē yılanıñ āzı. ā bù emmim, amcámın ḫanımına, bù ʿāli dayımıñ arvadī döndü dezzeme dē gitdiler yılanıñ āzındā cücük dutdular, o cücū de o cücū getürdü, ḫocuya verdi, cindara. o ḫoca da mısḳa yaPdı. işde çocuḫları onda sōna durdu, oldu. yılanıñ āzında cücük dutdū. başḳa köyde gelmiş o, başġa yerde gelmiş, bù köyē mısafırlīna gelmiş şù mısafırlūne gelmiş. baḳmış kī̃ bù adam mırTlaġ yaziyō tābė uçu, o adama yazdırmışlar yanı, amcamın ḥanımına yanı. ġadınnarın çocū durmassa tābe der, tābe ilaç.

ilacī onù ebeler düzer. bi de ʿayib olmasın ġadınnarın içerisi intiāb oluncu, būa duruyo. etirafda ot ġurusu, aha hepisini toPla, toPláyik durduruyo. tut, asma yarpā, kefer yarpā, ḥayir yarpā, işdē onnān sōna şù aḫlına gelen ne yarpā. asma yarpā bù toPladū oTları ġazanın içine ġoyuyo, ġaynadiyo, o suyu da getiriyo teştin üsdüne, teşte aḳdariyo. teştin üsdüne de şėyle iki tene taḳta uzadiyo. ġadın da bėyle cılbaniyo, o teştin üsdüne beyle üsdüne bi batdaniya bürüyo. ayri terikiyo, irāTleşiyō, önce bunu bėyle yapallar.

ben de yapiyom yanı. ben yaPdım, bi ġadın yaPdım onda ġorḳdum yanı, hā̃. çoḳ kötüydü. beyle içerisi intābdi, beni ġandırdı ille o ġadın. ben allaḥa ġarşı beni yanı sorumlu dálim, gendi sorumlu. ayib olmasın günü geçmiş, çocū varımış. baña da dėdi,

- ben ölüyüm dedi.

çocuḳ da düşük, ben sorumlu dálim, gendi düşük yaPdı, çocuḫ isdemiymiş, baña da ġandırdı. dedi ki,

- ḥasdiyim dedi.

o da ben de benim ġızım da gendilerin evinde gelinidi, acı ġızımın yeri raḫáT ossun diye ben onu yaPdım. ille kĭ ben sorumlu dā̆lim, gendi sorumlu, işdē ben onu ėyle yaPdım.

yumurtáyı kirli yüñge de sarallarmış, iraḥmine ġollarmış. yumurtáyı yāda bişirillermiş, onu da yapallarımış yanı, yā̆da bişirillermiş, onu da yapallarımış yanı. bėyle olan ėden çoḳ.

bi de şėy, baḫdenize süt, baḫdenizi ġaynadıcın südünen. onun da būna durucun, ġadınnara bù şėy ḫamile olursañ yapılmaz. ḫamile olmassañ vücutunda irāTsizlig olursa yapılır.

Günlük Konuşma

Kızı: anne sen ḥamide ne diyodun ya, o çok farḳlıydı, gözeldi.

Döndü: ġız yoḳ ben onù bilmiyom, unutdum.

Kızı: yōḳ onu söyle, hatirlamıyo ama farḳlı ve güzeldi, gerçekten.

Döndü: ġız yoḳ valla ben unutdum, bilmiyom bĭssem sŏlerim.

Kızı: yengem olsaydı onu şeyapardı, ben ḥatırlamıyom.

Döndü: ġız işde unudūm şekerim de var ya! hemen tez unuduyom bi şeyi. beniki deli şekerimi.

Hamit: a bù ġız da şėye gidecek arTvine gidecek, arTvine gidecek.

Döndü: ben de gendini ġaraḳdırıyom, yānī işde şėy. ben şeker ḥasdesiyim, malımız ġalaba çoḳ. allām ḥaḳına ḥayıllısını versin. uzah hėç gedik göremek allām emeglerinizi boşa vermesin.

Halk Mutfağı / Bayram Yemekleri

Lölüklü

Döndü: bayramdā yuvalama yapıllar. biz önce, oruç bayramı, yuvalama da deller, lölüklü delle^{r}imiş önce, lölüklü. şindi yuvalama diyolar. simidi islarsıñ, eycene yōrursun içine de ėt döversin. simidin ėti ġara et, yā ġonusa dālır. dŏcŭn, ġara ėt ġoyucuñ, onu da yōrucuñ, işde yuvalama ediciñ. kömme de yapallar, ḥamırı yōrullar. eti de ġavırıllar, döveller yohuT robotda çekeller. eti ġavırıllar, suvānnā salcalı yānā, işde ḥamırı yōrullar. ekmag gimi açallar üsdüne de o eti dŏşeller, beyle dileller, dilim dilim.

Dil

Ot İsimleri

Döndü: daġdaḫı çıḫan oTlardan ġuzu ġulā, ebelik, mırçalıḳ, ġuzu ġulā eşgi olur. ebelik eşgi olur. mırçalıḳ orta yerine şėyle sarı çiçá olur, çoḳ daTlı olur, mırçalıḳ, yēşil. mırçalıḳ onùñ ismi şėyi de ġuzu ġulā da eşgi olur bi dē şėyle. daġda işde ġayalarıñ diPlerinde şėy olur, mışıraT olur, mışıraT, há. aci olur, hē. o da aş otunuñ ismine baḥ, ġara tiken diller, ʿālālek dėller, onda sōna ġara tiken dėllēr, innelik dėller. yavaş, gelin eli dėller, çekik dırnā dėller. gelin eli ġırmızı, ġırmızı gül açar, şıḳıḳ çekik dırnā onda sōna ġara tikēn, ālālek, innelik. ataña īrāmet, innelik derik.

yemē yapiliyo, burġulu yıḫiyoñ, daġda ġazıyiñ, getiriyoñ. evde de yıḫiyoñ onu da dorġuyòn, içine de burġul atiyòñ bişiriyòñ, aş cacū derik. su cacūnā da ġaz ayā derik, ısbatan derik, su cacūna, ısbatan, su cacūna.

öküz hörtlē o yinmez, öküz hörtlē yinmez. o öküz hörtlē yinmiyo, ayni isbatana báñziyo, o tēlike oluyo. insan yirse āzı ġabarıyō. yarpañda āci, çoḳ āci, çoḳ şė, yarpañda āci, çoḳ āci, çoḳ şėy. işde ısbatan, ḥasan emmi hā şeker ḥasdelūna ısbatanı çoḳ öneriller. vallā şekerē bi de şunu duyduḳ, bu günnerde, bunu diyen bā ġadın ġızī hemşeriymiş. o ġız da anġaradā doḳdura telifon eTmiş, o sȭlemiş. tüylü acirin, tüylü acir var ya. siz bilirsiñiz, o tüylü acirin ācisini bù dizden bùraña beyle beyle vuruyōmuşun, gece yatarḫa. o beyle bezine sariyōmuşuñ, vücutundaḫı şekeri o āci, tüylü acirin ācisi çekiyomuş. tüylü aciriñ ācisi, ayib olmasın he, aḥa şindi şùrdan şurıya şeyle bāliycimişin valla, sizin oralarda olur.

hēr bēyle ḫasde oluñ, bi yimeg yiñ. o yemek saña doḫanır, ḥasde oluñ, vücutuñ pirpirim kimi olūr, iratsiz oluñ, ḳaḫan payravşanı ġaynadıñ, o suyunu içeñ rātleşiñ. ḥasán emmi sen biliñ ḫıra çicá, uzuyō, bėyle pempe pempe gül açiyō. ama onū, onū, benim ōlum bėş altı tene doġdura gitdi bù davara giden, bėş altı. ȭsürū kesilmedi. o ḫıríyi ġaynadıġ da içinçi geşdi. ė şindi gene var, şindi şù durumda daġda ásis önimsimiyoḳ, ben o asgere şindi davara gidene ġaş dáfe yarvaldım, ōlum ġışa bir poşet al, ġurudaḳ. papatya çoḳ oluyo, ġoyun gözü dėller.

Metin Numarası	A6
Kaynak Kişi	Meryem Erçalağan
Derleme Yeri	Muratlı Köyü
Yaş	92
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A6
Kaynak Kişi	Mehmet Erçalağan
Derleme Yeri	Muratlı Köyü
Yaş	59
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Ölüm

Ağıt-Kefenleme

Meryem: aġıt sȭler hē, var bùrda var. ġadın gelir hē. burda dā öldȕ bir tenesi varıdı, cüney deller. o aġıt sȭlerdi biz de ālardıķ, zılḫa aġıt sȭlellerdȋ. asbabını sallardı, asbabını da sallallarıdı. asbabını sallar sȭlellerimiş. işde aġıdı sȭlerdi, biz de ālardıġ ȭlüye. babayiūtlūne, genç yaşında öldü diye ona sȭlerdi. genç öldü, babayȋt öldü, çolū çocū varıdı, işde onun uçu bēyle āġıt sȭlerdi. o sȭlerdi, biz de ālardıġ.

ölüncü ġadını onū ġınıyı ekiyȯlar. ellerinē, bāşıñā, şu dȭşünē, şu ayaķlarının dırnaḫlarınā, beylece ekeller. çiçek miçek görmedim, ġomuyōlardı. başını bālallar, yüzünü örtelledȋ, bālallardī, iki tene, birini bāzına; yalūn birini de annına bālallār. şu ellerinē de bālallar, ellerine de ġınıyı ekeller ya! dökülmesin diye bėyle bālallar, hē işde. tama yēşilnē kırmızı bālallardī.

Döndü: ölüncü insanın da çeñesini bālallar bėyle, ne bilim ben bālallardı, işde. bilmiyom işde erkeglere safi biyaz ġollarımış, ġadınnara rengli ġırmızıyna yeşil. ben de şėytmiyom da gene ayni sarıyōlar. ḥalfet köyná biyaz ediyolar. önünün öynē ġaldı diyōlar, bālıyo. önüne öynük bālıyōlar. eskide ġırmızı ḫumaş bi de yeşil ḫumaş alıllardı. yanı ölünün yanına giTmem de ben. şindȋ ġırmızıynā yeşili yaPmiyōlar da aynen gene onu alıķ sarıyōlar, çitte de yapan var. sedef ġoyuyōlar.

Meryem: gelirdȋ, orda yirler, ölü evinde. şindi dē tāziye evinde yiyolar. ne bişirillersē, tavıġ bāzlallar. ġoñşular bişirir, ölü evinin ġoñşuları, köyün içinde ġonşuları bişirir getirir, sütüneāderi gendiler, heç bi şey eTmezler, ġonşular getirir. yeller, içeller. künde üç ev bėş ev eder eder götürür. üç gün oluncu işde tevafını çekiyōlar, yėdisinde de bir şey yapmıyōlar.

Döndü: ġırḫ küfdesi ėdeller, şindȋyse de ġırḫ küfdesini yaPmiyan helva alıķ dādiyō. bōn elli iki gün oldu diyōlar, mevlid oḫudaḫ diyolar, öncekȋ, önce ēyle dėllerdi. oḫudan oḫuduyōmuş, oḫuTmıyan da ġaliyōmuş.

Çocuk Oyunları

Saklambaç

Meryem: sāḳlammaç dėllerdĭ, işdē dört gişi olurdu, ben derdim. gözlerimi gelillēr, yumallardī, ben de ḳaḫar bunnarı ġuvalardım. gendileri dutdūm bille bu sēr de genlerikini bālardıḳ. kimi dutarsam onu bālarım.

Ebe Gurt Oyunu

ebe-ġurt; deyi ardın ardın bėyle düzüllerdĭ, o da geri ardımda dutār ben ġuvalarım.

Ebçik

ēbçik; dėller, onā da şėyle ev kimi, ev kimi yapar. ev kimi ev kimi yaparıḳ, ōnuñ içine öteberi ġōruḳ. işde onnarna, ekmek filan, gel bizim evde yė, bōn. sen bizim evde ye. ben gider, onda yerim. ā şudāni ekmeg, āzımıza alırıġ onuḫunu da alırıġ onuḫunu da yērik, ḳaḫın dālaḳ ayrı. çıḫar evimize gederik.

İnanmalar / Yağmur Duası

Çömçe Gelin

hē, o zaman çoḳ ġuraḳlūmuş, onu bilmiyom ben ġuraḳlū. hē çıḫallardī ya! hā, çömçe gelini de çöpe bėyle şėydellerdĭ, çömçiye öteberi geydirillerdi. iki tene de dutardıġ bir sürü de adam olurdu, onda çoḫ olurduġ.

çömçeli gelin ne isdēr
bir ġaşıcıḳ yaġ isdēr
yaġ yoūsa burġul isdēr
burġul yoūsa yumurta isdēr

bėyle derik hoPlarıḳ. bünnar da getirillēr işde su serpellēr, yāmır yāsın deyi. ōndā çörtenin altına elektirik, bü verdikleri öte beriyi çörteniñ altında bişirrik. ōnda da yerik, hē, hepimiz.

Döndü: o çömçeli geliñ çocuġlar eve gelincĭ, o çömçeli gelin oynayan çocuġlara ne derdiñiz?

Meryem:

çömçeli gelin ne isder
bir ġaşıcıḳ yaġ isder
yaġ yoūsa burġul isder
burġul yoūsa yumurta isder
yumurta yoūsa salça isder

ne isderse, hepisini isdeller. ē onnarı yėdikde sōna herkeş evine gėdiyō. ediyōḳ, ediyōḳ allahā yarvalıyōḳ, allā yāmır ver bize, böyükler dē ayrı ediyo. böyükler eTmiyo mu ḫu? böyükler de ediyo, onnar da ayrı ediyo, biz ayrı ediyōḳ.

Anlatmalar / Menkıbe

Kurt Dede

Meryem: ziyaret var dā, ziyaret ḥaraba oldu. ġurt dede. yōrum şindī duydūmuzu sōliyek. hē şindi ō dėller o āç, orda bi tene āç varıdı, kimse o āca yaġlaşmiyȯ. palıT, meşedir. yanı çoḳ yėrde, biz palıT, ġara palıT.

Döndü: ā aġācıñ dalını alan vücutu titiriyōdu, eve getirik yaḫanā o evē bi ġaza oluyōdu. bitdī, genni gennine töküldü aġaç, çürüdü.

Mehmet: ġurt dede diyolar içine iki dene mezer var. esgīdi şindi yenilediler onnarı, esgi baḫım da ġalmadı, esgi sayġı da ġalmadı. esgide ziyarata gediyōdu. bù kōn adamı. herangi bi şey oldū kimi ora gediyōdu. biz ōlaḳ hesiyōlarıdı, köyün hepisi gediyōdu,orda yėmeg yiyōdu. dışarda gelen ġonuḳ, ġoñşuları çārıyōlarıdı. yanı ēyle sayġı gösderiyōlarıdı. ama dorġuydu ama yʿāñışıdı onu bilmiyoḳ. yav işde ordā bi zaT yatiyō dėlleridi, oruya yanı ona sayġı. ḳarısı ġafasını şėyle bi ḫoş ėden ne bilim bir yėri arġıyan onu alır, alır getirillerdi buruya, çevre kōlerden.

Eşi: bizim bù köy yāmur duásına, bizim bù köy orıya gidellerdī. orda keserdig kesecēmizi, bōk ġazanna yėmeg ėderdig. giden köyüñ yarısı giderdi yanı, geder orda yemē yėller, içeller, gelillerdī. ḥatda biyo getdig yāmır üsdümüze yādı. getdig yemeg orda kesiliyö, işde götürüyuḳ, kesiyuḳ onu yemeg ėdene, yiyene ġader ikindin oluncu bi yāmır yādı. ḫoca duá etdi, herkiş duá etdi yönünü ġılbeye döndü, hē.

çabıt da bāliydı, çeşiT çeşiT, reng reng üsdümüzdēki elbiselerin. çocūduġ bāladıġ, bōkler biliyōsa dutuyōdu, zār. biz eyle bāliyoduġ, biz çocūduġ ėylesin bāladıġ, emme ācın başı nasıldı bēyle rüzġar vuruġ sallaniyōdu bezler. şindi çürüyük, gendi gendine ġurudu işde çoḳ yeri böyüküdü, bōk, ġabuḫlu ġabuḫlu.

Meryem: çocū olmıyannara çabıt bālallardıdı. he, öncede gediyōlarıdı, duá muva oḫullarıdı. bir bi şey bāzlallarıdı, yimek mimek ėdelleridi, yėlleridi. zeliha, bir beli arġıyan, anide başı arġıyan giderimiş esgide.

Metin Numarası	A7
Kaynak Kişi	Ayşe Fatma Topuklama
Derleme Yeri	Gelinbuğdayı Köyü
Yaş	78
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Hekimliği / Doğum

Kısırlık

benim bābām yerişmişdi, ġurbanım. bābām ḥace uşdu gėtdi. benim babam, şıḫ hűsen. nenemiñ ādı, babamıñ anasınıñ ādı esma musey dėllerdī. ḫalı kilimleri, ā bāḳ şù ḥalıları gendi doḫurdū, telne. e onda sōna ġızım, bı kȭde, benim absıncīydı. birisi ḥasde olmasız babamıñ suyu ulaşanaça, absınnardī. āġzınıñ suyunu, yirmi beş senē, otus sene çoci olmiyen ġadınnarıḫını cumʿá gecesi babam yatardī, bilirdī. olucu mu olmiyci mi? onu ḳaḫar sȭlerdi, cumʿá gecesi.

gendi işdē ġurbanım allā olacaḥsá tedávisini görürdű, babam bilgisini alırdī, babam illa dā babam oḫurdū, yatardī, istiānehe. ā çocī olacaḥsa olurdū, olmiyacāsa,

- yoḫ yavrım umudum yoḫtur, olmiyacaḥ derdi.

babam ḥasdaḫanada ayaġı ġırıldı, ḥasdaḥaniye gėtdi,

- öldűm gün yavrım dėrdi, dedi, daġdancīn üsdüne dėrdi bi yaġmır yaġacaḫ, ġızım beni mezere ġoyunçi, derdi. beni mezere ġoyunçi derdi bir yaġmır yaġacaḫ dėdi. allah vere daġdancın üsdüne de yaġa, dėrdi.

ġardaşlarım gendini tıraş ėderdī, şey iderdi. yanda küççük tipi vardī çay bişirirdī, gedenne gelenne. babam yerişdi. şükür babam cennetde.

- allah, aTmış dene mürüdüm var dėrdi, benim ēşiglig derdi, babam.

şindi ben nasıl, şindi bùrda canım sıḫılīydı işde evimde. babama ʿayen olurdu mezerde. bir gün derdi ki işde saḫı bir mezerdekini,

- gėdin burdā saġ olānnarā, bir bilgisi olana gėdin ġızımı sorun. niye canı sıḫıldı?

ėyle şėydi babam da. her şėḫıldı ėyle şėydi babam da.

her şėyi vardı babamın, gelillerdi adanada felşler gelirdi ḳaḫar, diñelir, gezer. gederdī ondarın hepsini babam. damlarını satdī babam bėyle damlarını daġdancīn aşşá evlerini, orda dedikinē;

- ḥasdelerim, felşlerim gēssin, ha şù ḥavliyi dolansın gessin dėrdi.

ḳaār, diñelir, gėderdi, o ḥasde yatalaġ, ḥasde, babam yerişmiş adamdı ġızım. babam derdi yāvrım, baḫ benim şù gelinimin çoci yoġudu. ilkin beyle düşerdi, davarım malım çoġudu. şu lerduvanın üsdünde gelim aşşa düşdü, ḥavlüye. babam yatardı derdi ki,

- yavrım bù gelindē geliniyin çocuġu olmaz.

- niye ġızım derdim?

daġdancīn dorçu var ya, dorç derik, yanı ey meydannıḫ, çayır kimi.

- orada dedi ki yavrım dėdi orada bir noḫuT egdim dėdī, o noḫudun bacıdı yoḫdur dėrdi. bacıdı yoḫdur dėrdi, he verimi yoḫdur derdi. o boş olūsa dėrdi çoci olmaz geliniyin derdi; o dolu olūsa çocuġu olur derdi.

he. hepisini bilirdī, hepisini, hepisini, hepin. birinin başına ne gelēcek, bir kötü rū́ʸē görse, derdi filan sen saña mıḫıyeT ol ḥa! sadaḳa çıḫardın, eyle gendine ʿayen olurdu.

İnanmalar

Rüya

rüya, babamı görürdū́m, anamı görürdū́m hē niye? işde filan yerderlēr, babamı görüyu̇m, ırbūn dolduruyum suyne. arabanda dayımgil var. aha dī şu ırbıġı, gṓ ırbıġı dolduruyum, babamın eline vėriyu̇m ḳı abdaz ala. he neneme veriyümkine babamın evi var, orda gördī̇m yerde babam evinin içinde, evinin ō̃nde bėyle bir yapı daşı var. bir göz ev, babama mevcuT babam onun içinde iniyȯ, ḳaḫiyȯ beyle görürdüm. ey şükür şȕ dağın içinde bir köv var. orda arḫadaşlar ḥace gitdi, ārabiyne babam uşdu gėtdi. şükür her şeyi ocaġı bizde.

Doğumla İlgili İnanmalar

Al Basması

şȕ ġadınnár ayib olmesin doġum yapiʸȯller, ġorḫallardı. he ȯ bizim kökümüz, o, kökü bizde. aḫar su, aḫar, şȕ hüyüñ ögünde, körpünüñ altında. o aḫar suyu̇n içinde. babam ō şey o ḥasdenin başına gider, ʿayib olmasın işde çocuḳ doġuran ġadın, bir mal mı keser? şurıya bir çivi çaḫar, bir çivi olur oña bir üleş, oġlaḳ üleşi, ġuḫu üleşi, he. onu ġaldırır orıya asar, o ġadınıñ cigerī̇ sùye çalınmamışsá ō ġadın eyi olur. çocī̇ de ölmez gendi de ölmez. yoḫ suyá de.

işde yārım ḥal basan şėy ġadın ölür, onun cigeri suyá çalınırsa halcı cigerini çalarmış. ā babamgilin de bēnim, babamıñ babasınıñ babası ta dedem, ḥalı dutmȕş. dutunçu eskidē bir ġıl ḥaba sırtındiymiş dedemin bėyle eTmiş şindi saḫı bu yaḫan bir tene ġıyyıḫ-demir ġıyyıḫ-şindi dikiş dikiyüller ya! panbıḳ manbıḳ aġızı. aha bȕrasına sancımış babam, raḫmaTlıġ. dedem burıya sancımış. o ġadının dutardı eletirdī̇, o ġadını ġara suya ġoūdullaʳdī. hal, halıcı o ġıyıġı sancımış, dēdem o güneşin ġuyūnde. o halcınıñ şėyine soḫmuş ḫu o ḥasde olan, çocuḫ doġuran, ġadın çocū da ölecek gendi de ölecek. dedem o ġıyıġı çıḫarTmış, hālı aparmış şu ġarayin, ta ġara suya ġourTmuş. ġara suda dėmişkine ḥalcı, dedeme;

- sen beni burıya ġōrT, demiş. bı ġara suda ġannı köpük aḫarsā bil ki demiş beni boġuyōlar cinner demiş, beni ġōrduyolar. beni boġuyolar, ġara suda ġan aḫar, köpük aḫar. yōḫ, ėle de ġourdursen demiş.

töbē etdirmiş, dedem. siñselemize, yeTmiş yeddi siñselemize töbeliyik biz heP. bize ḥal yaḫın olmas. he, ḥal dērik, ġız. a bėyle diyü, ʿayib olmasın döşleri uzun diyü, memekleri diyü beyle uzun, saçı uzun, uzun uzun. ġara suda ʿayib olmasın bėyle suyun içinde pildī̇r pildī̇r baḫarımış ḫalcı. baḫarmış döşünün birni bȕ omzuna atarmış, bir döşünü de bȕ omzuna atarmış. o zaman, halīn suyun içindē az şu iydeli diyōlar, mıradlı köyünde orda ʿayni benim ġaynanamın ġaynanası da gördü orda eşmede, he puñarında, sulu yerde, pınarda oluyomuş. he, suyun içine gū̃m gendi gendini gō̃rünçü gümbür gümbür o suyun içine girērmiş, ḥalcı içine atılırmış. beni kimse görmesin deyin. suyun içinde olurmuş. he, ona su ġızı denmiyo, hē. su ġızı diyȯ işde bir şey, işde dedem hepsini töbelētmī̇ş. bizim milletimize gelmez, biz ḥasde olmaḫ, çocī̇miz de olsa ō̃le de olsa yavrım.

Metin Numarası	A8
Kaynak Kişi	Ayşe Geniş
Derleme Yeri	Güllüce Köyü
Yaş	64
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A8
Kaynak Kişi	Mehmet Geniş
Derleme Yeri	Güllüce Köyü
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Galın-Galın Kesme

Ayşe: şimdi o da yōḫdur. he beni ġalınna verdiler, on üç ḳā̆t ġalın verdiler.

Mehmet: ne on üçü yāv, çoḫ verdiler yāv.

Ayşe: iki dene bi verdiler, on bir verdiler.

Mehmet: yoluna beraber on yėdi bin ḳā̆t verdiler, on yedi bin ḳā̆t verdiler, o zamanda hē.

Ayşe: hē, ėyle ossun, ēyle ossun. onda sōna annem ıraḫmaTlıġ getdi, baña bi kilim aldı. o ayrı, o ayrı. iki ġat yātaḫ etdi anam.

Mehmet: iki dene kilim, teg de iki de yataḳ verdi, oāder. parayı aldı, o zaman bir tene böyük cumuriyet var ya, yüs ḳā̆tdi, doḫsan ḳā̆tdi.

Ayşe: nēse ġalını aldı getdi, anam ırāmaTlıġ baña iki kilim aldı, bi sandıġ aldı. biî güççük ocaḳ aldı, biî mekine aldı, iki ġat da yataḳ etdi. dā o mekinem duruyu orda, dikiyüm, gözüm beyle olmasa dikiyüm. iki ġat da yataḳ etdi. ayaḳlı makine. aḥa bāzı dikiyüdüm, şù gözüm beyle oldu olalı tergedim.

Mehmet: singer singer. bu yetmiş de mi yetmiş dörtde mi almışdı işde.

Ayşe: işde aḥā esgide buydu. iki ġaT da yataḳda bir teşt, bi sini, bėş dene tābaḳ, iki tene tas baḫır o da üş dene ġazan, bir ilān,, bir güççük ilān işde bù, baḫır hebsi de baḫır. şindi ġaşşıḳ mādeni daşımıyoḫ. cıncıḫ hep, ġırılıḳ gediyo. evde biî ġaşıḳ mādeni tabaḫ tas bulamaḳ. biî tene, anam ırāmaTlīn teberī̆ var. bir tasdım dā var, aTmıyum. oġlan beyle dibini ġırdı, geri gėtdim orùyı yaPdırdım. hē yaPdırdım onu. ġaşşıḳ mādeni, anamın teberī̆.

Gelinnik Etme

Ayşe: gelinnik eTme, işde ġonuşmamaḳ. ġayınbabıya, bō̆klerē… işde vallā, bi senē, ikū̆ç senē de sürēr. ġayinbām öldü, ben ġonuşmadım, ėyle geTdi. he, valla. gelinnik ediyoduḳ, ġayınnarımızā. birileri gel benne ġonuş derse elini öperdig, genni de bir hediye alırdī. he, gendi;

- ille gel elimi öP de barışaḳ dellerdī̆. şunù sana verecēm.

bi alısan alın; almassan alman. yanı şarT dēl gendi göynüne geçerse alır verir.

Mehmet: gendinin, benim güççük ġardeşim, böyük ġardaşlarım ossun heP gelinnik yapallardī. gendi ġonuşturursā, hē. şindi ben dersem kī̆ saña dersem ille ben, sen ġonuşacām şunu saña verī̆m, hē. yanı bù isdenmez dē hediye yanı, ben verecēm gel, gelin elimi öP dē, hē. hediye, hediye de verirsiñ. sen gelinninē ne veriyun, yanı isdemezler.

Halk Tiyatrosu

Oyunum Köçek

Mehmet: düyünnerde hanı herkeş, haliye düzülür. silē olan silē sıḫar, işde oynallār, gülellēr, işde bu şekilde. bi gün evel ġınası yanar, bi gün sōna bazar günü de şeyi çıḫar. ġadınnardā bi ġına gecesi olurdū, ne türkü mürkü sȭlerdi, o da ġızın evinde. ġızın evinde oluyu, türkü sȭlellerdī, oynallardı, ġınasını yaḫallardī, ġına türküsü sȭleller, ötē türkü sȭleller.

bazi oyun yapallardī, ġaçırma olmuyō da bazi oyun yapallardī, oyun yapallardī. birinin eline dēynek verillerdī. iki tenesi, iki tene omuzuna çaTma şėy alırdı ġarmāç alırdı. beyle onun üstüne bi tene kilim atallardī. başına bi kötü şaḳba getirir, beyle, elē şėy eder. tanıtmama amaçlı gendi gendini şėyapallardī, deve biçimi yapallardı. oyunum köçek dėlleridi. hē onu dolandırırdı, orda mesele birisi, ikisi, üçü ġız oluyu; sen iküş tene oluyȯ. o da ġız dēl yanı, o da erkek, ġız ġılına giriyu. hē, o onu ġaçırmaḳ isder, onu ġaçırmaḳ isder. o deynene vurūr. devenin sābi o deynekne vurur, ona ġavuşır deynene, bėyle vururdū. yanı ölmiş ġalmış heç aḳıllarına gelmezlerdi, he, yaḫın olmasınnan. bėyle sāblik ėderdi, yanı o gendinin ammisi oluyu, ondara sāblik ederdi.

Sinsini

siñsiñi oynallardī, ġaragötdü oynallar. ortaya bi ataş ḥarlardī. bi geneş bi yere, o siñsiñi ataşın etirafında oynallardī, oynallardī, beyle. bí sēr, biri gendini gelir, ġuvalār, o ataşın üsdünde hoPlar, otūze düşer. bunȕ ġuvalardī, o gederdi. bi sēr, gendi o ġaşTı dutamadı mesele gendi bi sēr dönerdi, o siñsiñi dėdīm ataşın etirafında. bı sēr başḫası onu ġuvalar. işde bȕ şekilde yanı. bȕ erkegler için.

Garagötdü

ġaragötdū de yanı şindi bi yere aybe ġorlar. o aybede şindi bi taraf ġeçer, onna, o ona ġavuşur, vurūr. o ona ġavuşuru vurūr. bı sefer öteki ġaçar ġuvalardī, eskisi de biri oydu yanı.

Tura

bi de tura oynallardī. turā da ayrı, o turāda düyünde yanı düyünde, yanı düyünde oynar. tura mesele iki gişi, üç… düyünde beyle ġaçar. o öteki de bir ibte beyle ġıvırırdī, beki baban bilir, o ipine öne oPluyaraḳ, gėder, o da arḫadan vurur. beyle çōT çōT vurur gider yanı. ō başa varır, o başda geri bȕ başa getirillerdi, gene vuraraḳ gelirdī. hė yeñilirse bi sēr o da onu döver. bı sēr de ipi alır, ona vururdū. şindiki eyle nerdē?

Halk Bilgisi / Tuluk Yapımı

Mehmet: şindi onnar şėyle bi şey. onnār şindī çocuḳlar uçun geçerli; büyük adamlar için geçerli dēl. valla esgidē burdā. benim gör dūmü, diyüm ben, tabī. şu, baban onnarı bekit bilir dē, palıt ācının ceft olurdu, çeft derdik, esgide. çocuḳlara o palıtları toPlallardī. onun ḳabūne tuluġlara ġollardı. bȕnda su içerdik biz esgide, su ġızmasın diye.

Ayşe: geçilerin derisinde, ġoyun derisinde neyse. onu bėyle yüzer, tertemiz ėdellerdi. o deriyi, geri tekrel de bunnar. şurda nar var ya nar. narı, ġabȕnı döveller, ġurudulla, ötellerdē, döᵛēllerdi. bunna

ürün mörün geri şėye çalāllardī, o deriye çalallardī. içeri tertemiz, yanı deri ġoḫusu fulan gelmezdi yanı.

öceyin duzlardıḫ, öncēyi bi duzlardıḫ, bi deriyi. onda sōna narın ġabīnı giderdik, soḫularda düverdik, daş soḫuları. onu da duzuna ġaynadırdıḫ, o deriniyi bėyle yatırırdıḫ içinē dışınā çalardīġ. onda sōna birez beklerdik. onda sōna onu çıḫarırdıḫ ki yıḫardıḫ içini dışını yuḫalmazdıḫ. onna üş dene aġacı bir arıya beyle aha beyle baġlardıḳ. beyle onun üş tene yeri, ġulpu olurdu. ip baġlardıḳ, ġulPlarına da onū, bir ucunu orıya burıya baġlardıḫ. bir ucuna burıya baġlardıḫ, bi de fişşek olurdū. başı bėyleydī, gendi deynekde daḫılıḫ. onna yannıḫ yayardıḫ. bus gimi ayranı çıḫardī, sōrdū. ā bele bele yaġı çıḫardī, şindi dē cērennıdayıḫ, yaġı bile çıḳmıyu. yayannādek ataş kimi oluyu. o yaġı çıḳmaz işde sıcaġda. o deride yayārdıġ ne güzel olurdu. ona ġabçıyun ḳoḫusu burcaḳ burcaḳ gelirdī, daş kimi sālamıdıḳ ġızım. eveli tulū, gene tuluġ dedī o da geçi derisi.

Mehmet: ġalaz dedü de tulūn yarısı. ġalaz dikelleridi beyle.

Ayşe: onu da geri duzlardıḫ, siftah, eytene. beş on gün o duzda durурdū, onu geri çıḫarırdıḫ. öte āş da palıT derik, palıdın içi beyle dēl de dışının ġabīnı onu dā düvērdik. şėdēr ġaynadırdıḫ o tulūn içine doldururduḳ. duzuna barabar içī bembiyaz deri simsiyaḥ olurdū, onu geri yıḫardıḫ.

Mehmet: yanı çefti filan gelmez, bus kimi olurdu suyu. yanı daġa yolmuya gėddùmuz zaman, elne yolmuya gėdiyoḳ ya, oruya yolmuya gėdiyoḳ.

Ayşe: onu yıḫardıḫ o çeftin ḳoḫusu gelirdi, o palıtın çeftinin ġoḫusu gelirdī. onun çefti onu da giderdig, ġuyu var, ġuyuda getirirdik suyu evel, sırtımızna. o bȭk bele deriyi doldururduḳ. sırtımızā alīrdīḳ, getirirdik bi kölgiye indirirdik. bus kimi suyu olurdu. dolaP nēdici, ceylān. bunnar ġaç yaşında, o zaman ceylan geldi.

Mehmet: palıt çefti, derinin a bele beş altı metire ġuyu, su çekellerdī. aha bizim bùrda ġuyu vardı, aşşada varıdı, ġurudu heP, seksende geldi ceylan.

Ayşe: he ġoyuyōla, yarpaḳ derdīk ki, o ġırç derdik, ġırç ġırç. şėyle üzüm gimi daġda getirirdik. hemi altına ġorduḳ hemi üsdüne ġorduġ, yārpaġ da ġorduḳ, sērin olurdu. ama kölgiye ġorduḳ. a şù daş duvarların yerinde bele yer yapardıġ. o kölgüye ġorduḳ o daşın üsdüne o daş da serin olurdu.

Mehmet: onu güneş görmesin. bir ōt, o da bir çeşit ōt, mavi çiçek verirdi, biyaz çiçek verirdi. güneş de yoḫ. kölge şėyle şindi pencere gimi, şu pencere gimi eyle pencere gimi yerē. mesele ataş alacı ḳapalı, ön tarafı açıḫ, oruya ġorduḳ, bus gimi olurdu.

Dil

Ot İsimleri

Mehmet: hē, şėy teke saḫalı vardı yedikleri. çiydem olurdu, yōḫ yinirdi, yinir. ġopartdın mı dibi çıḫardı. mırçalīn, o teke saḫalın beyle ġopartdın, süT çıḫardı. ġarōt, ġara bi ota beñziyi yanı, yeşil hė bėyle, yeşil ġarōt, ġoyu yeşil.

Ayşe: yȯḫ, yinirdi ėyle mırçalıḳ olurdu, mırçalıḳ olurdu gider getirirdik yirdik. e başġa dā bizim bùrdā da bi şi yoḫ.

Mehmet: daġ, daġ çayı var. o çay sarı oluyù, çayı bişirdin mi, sabsarı olur. gendēn yemyeşil bişirdin mi sabsārı. çoḫ yarayışlı diyülár yanı, daġ çayı. milleT esgide onu içermiş. bir ḥasde mesel diyüler git daġ çayı iç. ėyle yanı.

Ayşe: o ilaşlara ġavışmadıḳ, bilmek, yapannar. belki ġoydular, getdiler de, anam ėrken öldü, gencidi gendi. geçmişine rāmeT. bilmek biz, yapannar belki ġuydular gitdiler dē neyde yaPdıḳlarını bilmiyuḳ, yapallarıdı. barmaḳlarındā yara çıḫardī, demrē olurdū. demreye olurdu. anam ırāmaTlıġ ġara çalıyı getirirdi. o tikenini çıḫarırdī, onuñ ucunu yaḫardī bi bura ġor ġor yaḫardı, o yara ėyle çıḫar artı ėyi olurdu. esgide bėyle bizim zamannarımızda doġdullar varıdı.

Kalıp İfadeler / Deyim

Zorla Mazıya Giden Ne Toplayacak?

Mehmet: bütün esgide bütün mercimegleri elne yolallarıdı. küşne ekelleridi, noḫudu elne dökelleridi. çütüne de süreridik.

Ayşe: esgide noḫuT dökerdig ġızım. şėyle döküyōlar mıdı? moturla ekiyolar ya! bu sürerdi öñde atına, ben de arḫada teg teg tēg dökerdim. bu, bā bėyle kezzekleri ġaldırırdım, bu çemkirirdi. ėy ben görmemişşim babamın evinde. bunu nerde yaḫıcım? hemi de gelir beni orda dü'erdi ya! bėyle işde nedim ġızım? anam acı, acısını da diyim de!

yolma yolmıya giderdig, oraḳ olurdu, hē. baña der,

- sen niye oraḳ örgenmiyoñ?
- yav ben zamanında örgenmedim. bunda sōna ben nası örgenicim?

ā biz orda bir ġavġa dutdururduḳ. sen görümüşşüñ yapiyon, ben görmemişim yapamiyom, hē. işde bu bėyle. her gün dōşürdüg ki-ġardaş bacın olā desēm-her gün dōşürdükkine,

- sen niyá oraḳ işlemİyon.
- yav bil ki, yapamiyom.

ben de şelek ātardım. he, dedem dedi,

-zorna mazıya giden, ne mazı toPluyacaḫ.

işde ben de bilmiyüm, görmēdim, yolma görmēdim, bi şey görmēdim. bizim bir işimiz yōḫ.

- göynü isdemiye isdemiye gidersen ne yapıcı dėlleridi. bir de dėllerdİ işde, ne mazı toPliyacaḫ! göynüne giTmeli toPlamalı, ėyle dėlleridi. ė biz de ben görmemişim.

Metin Numarası	A9
Kaynak Kişi	Ömer Koca
Derleme Yeri	Emirhaydar Köyü
Yaş	80
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A9
Kaynak Kişi	Vakıf Şahin
Derleme Yeri	Emirhaydar Köyü
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

Ömer: ben çocūdum, ben ůfāādım. ā işde bů kȭde tabuteki öküz güderdig. ayaġġabı yoūdū, ayaġġabı yoūdu. şimdi çocuġlarda, ufaġ çocuġlarda iküş tene terliglēr var. ayaġġabılā vār. esgiyne şindi bir dēl. şele bȋ, bizim kȭde bi ōlumuz vardī, arabanda evlendi. onun ġaynāsı burıya gelmiş, burıya geldi. burdā dimiş;

- yāv ġarannıġ dėmiş.

hanȋ o zaman dört numara fulan şu låmba olurdu, låmba olurdu. demiş kȋ o da;

- dört numara gözel låmba yaġmış, o zamanın hökmünde.

demiş ki;

- yav bura ġarannıġ. ben burda sıḫıntı alacām hā.

- yāv ana sen deñsizleniyōn mu? yav dört numara låmba yaḫiyȯm dā… dört numara lamba yaḫiyoḳ dā ne isdiyōn, sen bizden diye?

ya o zaman elētirik geldi? çoġ şükür, ē şeyimiz dövletimiz zenginleşdi. şindi eveli kȋmi dēl, evel fakiridi. dėdim ya işde låmba daşiyoduḫ hē, yåv işde, o zaman neydȋ? ḫā, giderdig bazı bele işdē, ıḫdıyalların yanındā bize, bizi masal ānardī. ȋşde masal ānadırdī efendim, işde, geçmişlerde ayrıġ, ē unutdum geTdi. bōn yeTmiş sekizen oluyu o zamānın hökmünde, hē, eyle. bilmem devesindē, ayısındā, ānadırdī. bizim burda deve yoḫdū. bizim bura bilmem yodu ḫu!

Kalıp İfadeler-Deyim

Şabōn Devesi Gibi Yürümek

Ömer: şėydē, bizim kȭde şabōn devesi gimi bůrda bizim ġoñşu vardī, şaḫallı köyü. orda ondar vardı, ondar devesi vardı. bizim bůrda bāzi adamlarda, şėyle āzını ḫavalanır giderse dillerdi ki;

- şabbōn devesi gimi ne āziñı ġaldırıyonḫına.

şabō isimli bir adam şabō, Çaḫallı köyünde, mezere devesi ḫavalıymış, şabōn devesi gimi ne ḫavañı ġaldırıyōn, ardına, hē, şabōn ḫava.

Vakıf: deveyi ḳaḫarımış, deveyi devē cannı oldū vāT ḫavalı giderimiş. çünkü deve ḫavalı gider mi?

Dil / Köyün Adının Hikâyesi

Emirhaydarın Hikâyesi

Ömer: bizim bů yaḫında şu köseceli köyü var, köseceli köyü. besni dānın ordā, burıya biri gelmiş de åvā gelmiş, ḫaní suvaḫ. su varımış dā orıya keklig su iÇmiye gelirimiş, o da sıḫarımış bōlurumuş.

Vakıf: bȭrTlen ḫaní siyáḫ siyáḫ üzümleri oluyō, ḫa ona bük derik.

Ömer: bük derig, onun içine ġaşmış. onun içine ġaşınçı, la ben bunda-åvcılar maraḫlı olur-åvına oruya ataş aTmış oña. ataş atıncı ā bük yanmış. bȭn içinde bi gözel çaTma, çeşme çıḫmış kȭn öñünde, aldındā çeşme çıḫmış.

Vakıf: şindi aşşağı çeşme.

Ömer:

- çeşme, lå bùra gözel bir yerimiş demiş. su da var gözel, öñü de gözel arāzi, ben burıya bi ev yaparım dėmiş.

köşk onuñ evi, oruya bi ev yaPmış bizimki. bi dē çaḫallı da evelce. bele gene şindi gene var ya! davar sābi, yaylıya gider. yaylıya gider. yaylada işde südüne yōurdunu satar viya her nēse hemi davarı gelişir. gedeke burıya ūrāʳmış. bùrda geçiy adanada berriki. baġmış burda gözel bir yėr. bi adam, orda bi adam, orda ev yaPmış. dēmiş,

- yāv ben de burıya gessem ne dersiñiz, dėmiş.
- sen de gel, demiş. ben buradā yalıñızım demiş.

o da gelmiş. o da şiye evini yaPmış, alişōn evini yaPmış, alışōn evini yaPmış. o da ordā nēse... ōlāsī bınlar birez acı kǒde üş bėş ev gelişinci bùndar ġız alıP vėrmek, onda sōna oluna bi ġız vērmiş. o da, ayiP olmasıñ, gereksizlĭ yaPmışlar. şey, hePsi çedēni öldürmů̈ş, şēTmişler. yaḫalamış gennini, genderi årda sōna ō adamı, közceli köyü yaḫın. bùrdā geTmiş sāblerine ōlanın, o ġızın sābi gēTmiş orıya ḫaber eTmi. ondār, bù dā öteki dē tā şėye geTdi ġızıldaġ. bilin, ġızıldā ora, şō, he besniye ayiT. ordā çoḫ uzaḫ da dēl yāv, şė payamcanin öte yānda. ora, oruya geTmiş. o da gene dē ora uzzaġ oldū uçun bu adamlā gendinin ikisini de öldürmüş. ōlanı da öldürmüş, ġızı da öldürmů̈ş, hē. bu dāfe yine bāġmīşlāʳ, bi ġalabalıġ geliyü. demişlē,

- biz ōn da yaPdıġ, ōn da yaPdıġ öldü. siz ne öldürecēz, dėmişler.

geTdikçe dē demişler,

- há düşmannıġ çekişmiyek dėmişler.

geTdĭ ondan geTmiş, ō, sōna, ō ölen adamın ḥanımı, çocuġu almış yaylacā geTmiş. peki yaylacī bilin mi? he yaylacıa geTmiş, oruya, orda ġalmış. aḥa sōna geri dē, onda sōna ne ō ondara ġız verir, ne de ġız alır veriller. ēy bazı var ġaççaḳ oluyu. ayni şō giden erlerde hē. onuñ adı emirimiş, emirimiş. ordā şėy şaḫallī, şaḫallīya gelen de işde emir, emir ḥaydar dey adı. emir ḥayder olmuş. eveli ona haydár ḥarmanıymış, bele duyduma göre. birisinin adı emirimiş, birinin ismi de hayderimiş, emir hayder olarāġ ġalmış. o yanna bu yanna emir hayder olaraġ geçiyo yanı.

Metin Numarası	A10
Kaynak Kişi	Münire Şahin
Derleme Yeri	Emirhaydar Köyü
Yaş	62
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kırklama

ġırḳlama, şō şėdelleridi, ḳara kili ġollarıdı, dōvelleridī. duzū ġollarıdī. şeb dėller, şeb ġollardī, bir arıya dōvellerdī, ġatallardī. duzuna barabar çocū gōdesine sürtellerdī, aġzına ġollardī, beyle sürtellerdī. her tarafına çalallarıdī. bele bele duzuna yātırırdī, acı uyuġlardī. onda sōna uyandī bille onu ġaldırın, çimdirirdin. şindi hemen ġaldırır, suya ġoyuyōlar. bi de dā şėdellerdī, boynu, boyna çocū çızallarıdı, kül ėkelleridī, sōna da duzlarıdı, beli arġımasın deyin. bēle ār iş dutarsā bēli arġımaz, dellerdi. yōġ, dōr dēl, duzláyacaġ zaman, ya ōnda geri duzlallardī ajı yatırıllardī, uyuġlar geri çıḫarır üstünde bi de yirmisinde duzlarlardı. bi de ġırḫında duzlarlar, üç günnük, yirmisinde üç sēr ġırḫında. şindi bi kerre ya duduyōn, dudmuyōn, evelde ėyle.

Halk Hekimliği

İshal

ilaç da o zaman ėyle bir ġarōt derig, bilirsiñiz bekit. ā onu dāda toPlardı, suya ġordu, şėdellerdi, çocuġ bozġun oldū bille, ārīsa, bozġun olusā, āmel olusa, aybaşı olmuş dėllerdi. getirir o suyu içirirsin elini yüzünü çalardı. evel bi kere sabaḥ, sabaḥ, güneş dōmada, dōmada elini yüzünü çalar, çalıl dėlleridi. elini yüzünü ō palyavşanı suyna elini yüzünü çalardı, elini çalardī āzına üç dáfe.

Yara

esgiden çocuġların båşı heb yara olurdu, em yapallardı. em yabdırırdıḫ bi oT vardı, bilmiyōm. ḥaccanın, benim edem, nenem sultey, hemi ebeydi, çocuġ dōudurdu hemi de em, ilaç yapardı, çocuḫların başına. şindi ilaç mı ġaldı, doġdur çıġdıġda sōna.

ebe de yōġ, yōġ ėyle ilac milac yabmazıdı. ona tābė dėlleridi, onu ḥocalara yazdırıllarıdı. valla bùralarda selattin ḫoca dėlleridi, esgide, ona yazdırıllarıdı. ḳurān oḫurdu, çocuḫlara bebegi düşmesin deyin.

Dil

Eşya İsimleri

öncede, tabaḫ baḳır, baḳır hebsi baḳırdı. bėyle heb dutdūn şėy ġazan dā tabān dā sinin dē mesele heb dutdūn şey biti, hebsi baḳırdı. ġaley yapallardı. ḥangil o da baḳırdı, sōna da satıl çıḫdı. hē, ḥangildi ilkin sōna dā adını satıl ġoydular. şindi ḥangil de ḳaḫdı, satıl da ḳaḫdī, sular evde aḫiy yanί ḥangile su çekerdig hangil derdig. keşen derdig, çeşen derdig bir taġda olurudu, he. etirāfı çinḳo olurdu, taġda olurdu ona keşen derdig su çekerdig onnarna.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Giyim Kuşam

evlenĭken ne giydiriller ġızım, şal derdig, şunun gimi şal olurdu, üç eteg olurdu, onu. ayreten bēyle dikerdig, başımızı da çeşiT çeşiT şalpalar oluyù ya. şėyle incė incė, dallı dallı, dallı yeşilli alıllarıdı. o teklik, tekliklere bēle tamım ėdelleridi, her şėye boyallārıdī. tüy tüy, bele ėder daḫardıġ iki tene bele, bùrana dikelleridi, o şalları da daḫallarıdı. alñıña dolallarıdı, başıña bėyle daḫar, saān ġollardı altına bėyle saāni ġollardī. bėyle yassı yanını yoḫarı getirillerdĭ. bele bele şalı dolallardī. a ėyle ėdellerdi, bi de altın daḫallarıdı burıya, şalların üstünne, çalba zencilli, üş dörT dene zenciri olurdu, asallardı. beyle duvān yörebine bėle, başġa.

Çocuk Oyunları

Taggara

taġġara oynardıġ, taġġara. á şu daşların uvaġları, tuvarlaġları var ya! ā onnarı beş daş derdig bele, hē beş dene olurdu. günde elimize alırdıġ, ötēni yere atardıġ, ōnu teg teg alırdıġ o biri sıfda teg alırdıġ, sōna çüt çüt alırdıġ, ona sōna üç çüt alırdıġ, üç teg taġġar verir ōynardıġ, uTmaç derdig, derdig.

Çizik

çızzıġ, cızzıġ oynardıġ, oynardıḫ. bele yazı başına, bele çızıġ uzunnā çızardıġ. bele bele çüt çüt oruya atlardıġ. on çızıā basdıġ mu ölürdük. başġası ōnārdı, yenerdiñ, başġası oynardı, bėyleydi.

Geçiş Dönemleri /Doğum

Okşamalık / Çoğun Yürüyememesi

ḫoPladırdıḫ, ḫoPPalā, hobbalā, ḫobbalā deyi. basiy ō. ġurban olum, basíy ha, basiy ha, ayā basiy hā! ġurban olum, ġurban ola diy öpĭyuñ, seviyuñ, ayānı basíyu diyi. ilg yürüdŭnde, yiyeceg alıllardī, piskŭtne şeker vardı. başġa bir şėy yoūdu. allārdı çocūn öyüne ġollardī, ayāna da bi ip, ip mi bālallardı. baş barmaġlarına ib bālallardı, biri kesib ġaçardı, ġucāndānı alıġ ġaçardī. bù çocuḫ da ġaḫmıya çabalaldı, ġaḫardī, yerisiñ diyi, işde ġaldırıllardı, yeridillerdi, yerisiñ diye.

Diş Hediği

dişi çıġdında da buġda bişirillerdĭ, hedig dėlleridi ona. noḫuduna barabar bişirilleridi, hebsini biliyoñ. ġoñşulara daġıdıllardī, işde hedig bişiriller, dişi çıḫsın diyin.

Dua-Beddua

vallā beddā vereñ de var. allāna ısdıfıl ossun diyen dē. ne deyecen? ẖeyirli ömirler versin diyecen, başġa ne diyecen. allā işini ras getirsin, allā yarımıza ġarşılaTmasın, allā kimsiye kötülüg vermesin, saña da vermesin yavrım. gülen gülen gidesin, gülen gülen gelesin deller, hē.

Metin Numarası	A11
Kaynak Kişi	Güllü Şahin
Derleme Yeri	Sarıkaya Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A11
Kaynak Kişi	İsmet Şahin
Derleme Yeri	Sarıkaya Köyü
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	A11
Kaynak Kişi	Meryem Kaya
Derleme Yeri	Sarıkaya Köyü
Yaş	59
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Meryem: he, ġızı dedi kĭ, gendinin ġızı arḫadā ġızıyna gelmiş. on iki, on üç ġızın önünde anası da gelmiş, bınnar kim dedim.

Güllü: ġaynanası mı gendinin anası mı?

Meryem: arvadın anası, çocuḫları almış, gelmiş. o çocuġlarda nasıl? āyní, arvada diyū ki diyū diy, - sen bùrda ne duruyùn hadi gidek diyùlar.

Güllü: çocuġlār şėy ḥasen tama dėrdi ki boyna ġonuşduruyum gendileri derdĭ acı yalvarıyü, ediyüm derdĭ.

Meryem: hım, bir dene ġız.

Güllü: ġız nedicek? satı dört dene.

Meryem: genne dedĭm, yårum, ōlum gelin eTmezler, dedıġ. bù çocuġları başına toPlar, gider. her biri bi yere dālır, hē. şeyTmedi. kim derse vermez dedĭ. yanı, biz de dedĭ kĭ birez verir diye dedim kĭ sevindik. hepimiz arḫanızdayıḫ dedi. ėyle diyinçi, biz de vazgeçmedik yāní. ossun dedig, yōġ dedi.

Güllü: bùna bir el vuran olmuş işde.

Meryem: dēmişler hē, biri bi şi demiş dē. ona dėmiş, boşver dėmiş onù. yanı bilmuyum ki ġaralıyanı dėmiş. yanı biri diyesiymiş ki ōlan bùna gel diyesiymiş, he bacım. biz de didik, hele disin dōsdu düşmanı bilēk. dē mi?

Güllü: hē vallā dorġu.

Anı

İsmet: esgidē ġar basallardī, yüksek yiller vardı. ġar buz fülan olmadī uçun ġar basallardī. bù zaman oldu mu üsdünü açallarıdī. onù ġışın işde bi çuḳur yėre yıāllarıdı, toPlallarıdı, yıāllarıdı üsdüne saman atallardī eyice basdıḳlallarıdı, o şėy olurudu. bù zaman oldu mū üsdünü samanını bi tarafa atar atar… bıġçıyna kesellerdi ġalıb ġalıb. ‹ayrāna, şuña buña ġullanırdı, işde hē.

ayaġġabı yapān olmazdı, yaleñız ġıl çullar varıdı, ġıl çullar. ġıl esgide davalların ġılı varıdı. o ġılda çul doḫullardī, çuval doḫullardı. ḫurş doḫullardı, onnarı doḫullardī. yav işde yaşlı ġådınnarın hepisi

dēl de ġısman isānnar. hatırliyum, vallā bunuñ bir tene anası vårdı. dönüş ġaya, o çoġ gözel doḫuma işi yapardı. çoval, şuñu buñu beyle, açallardı burdan oruya ġader. onda sōna da çiplik getiriyüler doḫullardı, teg teg geydirillerdi yanı esginin işde şėyleri bėylē.

Av-Avcılık

Hayvan Sesleri

İsmet: esgide ġar çō olurudu, åva gǐderdig. bù yazılar ġar olurdu, ġar dutaʳdı. keklǐg, tavşān, keklikleri ġarda çīrır dutardīġ, bù yazılarda ġardā, daġda çōḫ daġ keklǐ. o esgide çilli vårdı, onu dutardıġ. vallā sesi bū ġar kekliklerіñ ġaḳubā diye sōler; onnar dā vurḳ vurḳ víḳ diye söyler, çiller, he. tiyū tiyū tiyū tiyū merileri tiyū derdi; ėrkegleri vıḫ vıḫ vıḫ derdi. meri dişisi hē. yav işde gėderdig ėyle ava. tavşanın sesi ancaḳ vurdūñ zaman vıjjıḳ vıjjıḳ vıjjıḳ dey şėy eder, ses çıḫarır.

getdik bi gün, benim bi de kötü tek tüfēm var. yazıya getdik .o zaman tüfek ne āriy kötü bi tüvēm vār. bazí çarpiyu, bazí davşan aşşaġıda yoḫarı, deriye yoḫḫarı. la ben didim ele şuna sıḫǐm aci, tüfē sıḫdım. onu da orda alışdīm vurdum. hē, yōġ şėyidi ġırmalı. davuşan, keklik, ġūrT işde bunnar bulunur. dilkǐ, başġa ḥayvan mí bulunur? başġa ḥayvan yōḫ. yoġ donguz fılan yōḳ.

vallā tābi her hayvanın sesi farġlı. yaní vallā inegi ġuvalarḳa wahe wahe diyoḳ. hē ġuvalarḳa çārırḳāna çārmíyōḳ. o genellikle gelmes ama keçiye kişşe derik. it, he, ġovalırıḳ. veyahuT geçi ḥazerse çārinçi ḫazer ḫazel ḫazel gel gel derik; geçiye çārrıḳ beyaz rengi. adı yoḫsa kişşe, ʿayt diyoḳ. valla işde köpeyē de minik minik deyi çārrıḫ adıyla, köpek ya. ġuvalār, ġaḫar hadi davarım derdǐk, hadi dāvarım. kediye de pissik derik, pişt gel, pissik derik.

Geçiş Dönemleri / Ölüm

Kefenleme-Cenaze Yemeği

İsmet: yāv defnederke işde āllāırāmeT eTsin dėller, işde mekeni cennet ossun dėller. vallā şindi yemeg esgidē yapallardī o ceneze sābine yimeg yabdırmazlardı. üş beş güne ġadar ġōñşularī getrirdǐ, yaḫınlar getirirdǐ, yimeg yabmazlarıdı. dışarda yapallar getirillerdǐ yimegleri.

Güllü: ġōñşularda gelirdi ġızım. ele göre gelirdi ġızım. yimeg ceneze evine pilāv yapallāʳ, dolma yapallā, cıvıġ yapallā ġızım bùnnarı yapallā, yeşil fasılyayna, noḫuT yapallā. ilk gün ġoñşular getirir, ġızım. onda sōna da ayrıḳ gendiler evinde yapar.

hēç farġı yōġ. ė tabi annem derdikine ġadınā yedi ġåT sarıyūlar dėrdǐ, anam da çüfünirdi. ėrkē üş ġåT sarıyulla derdi. he ġına yapallardı, ġoḫu bēle yüzüne dökelleridi, ġına eline yaḫallarıdī, al yeşil baġlallarıdı. ė valla, ėyle yapallarımış al yeşil diye esgi geleneklerde yapallarıdı. ʿayni, ʿaynisi yapıyōlar, ėrkē yabmazlār, yōġ ġızım ėrkē yabmazlar. ġadına tabi ġadın işde yıḫuyūlar, kefinniyōlar, üş ġaT sarıyulār, ġadınnara atiyular onu. ōlu, ġızı āyānı yıḫıyabilir, gendini ḫocuyna barabar yıḫıyabilǐr ōlu, ġızı yabancı dēl. ėrkegi ōlu yıḫar, ġadını da ġızları yıḫar. barabar yur. yıḫamaz, günah olmaz yanı, ġadını ōlu yıḫıyamaz yōġ. ġız dā ėrkē yıḫıyamaz, babasını yıḫıyamaz. a ėyle oluyō ġızım.

agıT onu yaḫıyūlar ġızım, ālīyūlar, herkeş ālıyō ona. elbise için de şindi o yōġ. onu elbise elinde, şindi elbisesini eline alıyulardı dā şindi o yōġ artı. onu almıyūlar, bacı olan bacım öle; anası olan

anañ öle derdi, beyle ālallardī. gendiniñ ōlüsü olan gendi gendikine ālardı, onuñ yanına baş sālına, başıñ sālsun demiye geliller oruya, o ceneze evine. a beyle olur. şindi dā ėyle işdē.

u aġıt, esgideydi, o ġızım. dağıdan dağıdıyu alan olūsa alıyu, almıyusa ne bilĪm atıyular mı? birne bi fākire veriyular o elbiseleri, ya bi dışārı ġoyuyular ya. öldügde sōna ayaġġabısını ölü zatan burda bù bi ölü çıġdı diye, cenezesi çıġdı diye.

Halk Hekimliği / Doğum

Kısırlık

Güllü: onū, esgide ḫocálara gediyulardı, tari var deyin, ḳāt yazdırıyōlardī mùsġa yazdırıyōlardı. he, cami hocası, şıḫlar oluyūdu. ne bilim, cami ḫocası dēyil de zeyiraTlara gediyōlar. ē zeyiraTlara da gėdeller. ėy vallā onu ne bilĪm görmedim de diyōlar yanı ben de duydum. ʿayni senin gimi, onu da bālıyōlarmış yanı, ġuşaġı beyle çocuġu giden, düşenner baġlıyumuş he. ġadınnar baġlar, ġadınnarḫı düşer ġadınnar bālar.

onu şėyde yapiyōlarımış. şù ġoyunnarıñ yüñü oluyu ya. ġoyunnan esgi yaşlı ġadınnar yapıb veriyularımış. çocuġu olmuyannara ne otuna yapiyular, otuna yapiyular. şükür ben bilmem, eylece duyduġ yanı. ō sōġlama oliyu ya onu eyle ediyūlar, ġaynadıġ sōġlama südne, südü ġaynadıġ üsdüne oturur. maydanuz ġoyuyōlar, ġayniyò. souġlamıya ėyle yapallar. maydonus, südün içinde ġayniyò.

Dil

Ot İsimleri

Güllü: dağda tobladīmız oTlar, şù fısdıġların başında yeñi şėy olunçuḳ ışġın diller, yeñi açınçı baharda o ışġın olur. pancar oluyu işde. başġa, sarmaşıġ oluyu. ışġın şė fısdıġların başında yeñi şėy olunçuḳ ışġın diller, yeñi açınçı baharda o ışġın olur. pancar oluyu işde. başġa, sarmaşıġ oluyu, ışġın şėyle şėy ġavırıḳ yemiye çoḫ güzel. sarmaşıġlarımız olur onu getiriyōlar pilav bişiriyōlar yahuT ėlar yahuT ėle de ġavırıḳ yiyōlar ondarı da.

aci oT, ısırġan otu diyōlar ya, payravşa da var. o payravşan da ġaynadıb içiyòlar. zāteri de ġaynadıb içiyōlar, zāteri otù da var. dağlarda var hē. baḥarda oluyù, gül diyular, supancı, gül pancarı, gelin eli diyoġ, şeyle pancar oluyò. ġırmızı çiçegleri oluyò, yā. onun yanı tazēken dā açmamış hali yeñilir. abō çoġ gözel olur. yeñilir gelincik, hıhı. sōna çiçeg açıyòḳ ġırmızı ġırmızı tazēken çoġ gözel, salata şuña buña ekinlerin içinde olur.

su pancarı var, subatan, aḳan suların içinde olur. su olan yėrde olur. emme bùrda olmaz. bizim suyumuz yoġḳına, oña da yārpız dėller, isbatan dėller o suya yanı, mendik dėller. su köylerde olur. biz su pancarı, mendik, bi isbatan; a bùnnar üş dört yazı köylerde olur.

hayvannarın yidĪ otlar var. yenmiyen oT yōġ. ġoyun gözü, o papatyanın kökü, oña esgide ėyle dėlleridi ki şindi papatya diyōlar. şindi papatya diyōlar, esgide ġoyun gözü diyōlardı. bū ekinlerin içinde bāharda olur, dağda olur yazı tarafında olur, ekinlerin içinde olur. o da sārı çiçek açar ḥardal da ekinlerin içide olūr. önce nezi olur, sōna ġartlaşıḳ çiçek açıyu. önce südāḳ çayı dėrdik onda da olurdu yeşil yeşil zār. dağlar, ġayaların yörebinde olurdu. o şindi gėTmiyoġ bilmiyoġ da.

Metin Numarası	A12
Kaynak Kişi	Mehmet Yıldız
Derleme Yeri	Ziyaret Köyü
Yaş	69
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Kalıp İfadeler / Deyim

Çıngırağına Yiğit

Mehmet: babam īrāmadlıġda şèle duydum, şurda kevrān geçerdi ezeli. kevirān, o kevirannarda dā tabi çañ var. lāñ lūñ, lāñ lūñ getdĭ yerde ḥáyvannarna. bi çocūġdū getdig diyù. biz dedikkine diy,

- gedēk de aci bize portaḫan mortaḫan vermezm'ola?

getdig diyü. bir arḫadaşına getdik amma o bende båbåʸit diyü, ben ufām diyü. oruya vardıġ diyü. yanımdā o babayĭT adamna diyü ordaḫı bi adam çarpışdılar diyü. nası olduysa diyü o dā müdürümüş bölge müdürü. adıyamanın bölgeyi geçiriyümüş. o dĭ,

- sınır da şurda depenin başında adıyaman sınırı.

getdik diyü. benne giden arḫadaşın bi bıçā varımış diyü,

- bıçaḫ çegdi ona diyü.

o da diy bölge müdürüymüş, çekdĭ adam diyü, orda hemi dutanā dudmuş. dutanā dudduḳda sōna māʰkemiye düşmüş. besniye gidib geliy, mahkimiye artıḫ o adam.

burada bi íḫdıyar, tuvarın dibinde oturuyūmuş. o bıçaḫ çeken de bele māhkeme mi nere gidiyòmuş? o iḫdıyar sormuş,

- la ōlum āli mākemeyi nası etdin?

o da dedikine diyü,

- hökümet cıñırāna yeyiT dedi, diyü.

yanı ufaġ defegine yeyiT, yanı böyük işe yaḫın olmaz. yanı hökümet deydĭ ufaġ defē yeyit, yanı cıñırāna yeyit deyi diyü. yanı bȫyük işe geri çekiliyü diyü.

o íḫdıyar sordu diyü,

- mahkemeyi nası etdin dēyi. diyü āli dedi diyü.
- valla dayı dey, diy, hökümet cıñırāna yeyiT dey, diy.

yanı ufaġ defē yeyiT, bȫyüge gelinci yoḫ, böyük işlere yoḫ.

Dil / Yer Adları

Mehmet: şindi şùra beş depe, sulu muġara, esgi adı dā esgi adı.

Eşi: esgide belli varımış.

Mehmet: āşefatma var, sēdivaḫas var

Eşi: sēdivaḫas bùrası.

Mehmet: hē bùralar altındaş. bèyle yanı, şindi suyumuz şèyle şurda bir ġuyumuz vardı, bi kilōmetĭre gelir. bèş altı metire ipine ġovaya bağlarıdıġ, sallandırırdıġ. doldurur tuluġ doldururduġ, tuluġ, he. tulū bilmen sen, he. hē, tulū doldururduġ o bi tuluġ bizē bir hafde yeterdi.

şindi yömiyede bi ton su saf ediyuġ, gene yetmiyü he. onda çalışdım ben. şindi, orda esgide bir derimen varımış çalışdırmışlar zamanna, hē. un çalışdım, babam çalışdī. bāzcalı onnar çalışdı, cirōn

alisi çalışdı, eñ soñunda ben çalışdım, om beş yaşındayıdım. o şey ar ġopīratif var arabanda, ā onu ben yaPdım, o benim elimde geşdi, eyi biliyüm. dērmenin buf̄da bir ḥaraba dermen varıdı, zamanında çalışdırmışlar.

Eşi: ḥasdıġ ḫocagil yabmadı mıydı evelde?

Mehmet: onu bilemiyüm, onu bilemiyüm o daha eveli varıdı. eveli ḥarabasını biliyüm ben. ē, soñunda fazlı yabdı. aḫarsu vardī, çay. çay, çay hē. ġışın yāmır çoḫ yaġardı, ġar yaġardı, doñ atardı, bol su olurdu. tēy altıncı aya ġader o dermen yerirdi. şindi ġış olmiyü.

un ūtmiye ġarşı dağın dibinde su dērmennen varıdı, onda sōna arabanda dērimen vardı. ataş dermeni, otonaḳ ġolna çalışırıdı. burdā o adam bi yabdı bizim kȭylü fāliyete geçirdi. daşda getirttirdi. o günün hökmünde, nerde getitdirdiyse? ben ombeş yaşındáydım, orda çalışdım. bir gün gece yaġmır yaġdı, eyi bir yāmır yaġdı, tekrel geri boyraz çıġdı, yüzġar. boyraz çıḫínçi tabi suyu azaldiyü. selde gelmiş, bendi basmış daş, ġaya, ġum... ḳaḫdıḫ su azalmış dönmüyü. o íḫdıyar dėdi kī,

- yōrum mėmeT dėdi, küreyi al da dėdi, birez çaġıl maġıl at da dėdi, bendin ȭyüne dėdi, iküç çāl gelsin dėdi, dērmen çalışsın dedi.

neyse ben getdim amma sabānā bůlanıġ sū. ayāmı çermedim, aynī bilōT kimi kesiyu ayāmı soūḳ. bu ġader derenin aġzı vallā. bėş altı adım ireli gėdinç baḫdım bir sıcaḫ su. yanna yaḫınnacā yaḫlanmaz, ılġım çaldı beni. içine oturdūm, sen bellen sobanın üsdünde oturmuş kimi. her tarafımı gȭvdem ataş kimi oldu. nėyse o íḫdıyarın yanına geldim. dedim,

- fazlı efendi dedim, durum bēle bēle dedim.

dėdi,

- yėri gėdek dedi.

gendi íḫdıyar, öñüne düşdüm. gendi de yavāş yavāş geliyü. sular biri şorda büñüldüy, biri ordā, biri ordā bele büñüldüy. yerde çıḫiy sícaḫ su baḫdı,

- ḫayreT!

dėdi adam. çēkdig geri getdik. ikūş sōna zatan çoġaldılar oruya, ō suyu görenner duyan geldi. duyan geldi, o günün hökmünde şifalı su diyi. o günün hökmünde vásayiT yoūdu baḫ. aTmış sekizne aTmış doḫuz arasında çıġdı. ġaç sene oliyi, aTmış sekizne, aTmış doḫuz arası sene, ḥaseble, hē. vallā ben evliydim, aTmış sekiz aTmış doḫuz arasında çıḫdı o su, çayın suyu.

Anlatmalar / Menkıbe

Seydi Vakkas

sēdi vaġġas, sēdi vaġġas ḫazireTlerīmiş burda yōmuş yāv. dediglerine görē meggede mi nėrdeymiş? burda bi ġonaġlama yābmış, duydūmuza göre. yāv şindi burdā babamġılin deyişine görē, burda urumlar gelmiş, he. urumlar basınçı mübarē sȭlemiş. demiş, beyrāñı göstert fálan dimiş, urumlar ona. beyrāñı göstert demiş, hē işāretiñi göstert. bů mübārek almış böyük biz aġ daşı dėrdik, babamda duydum ben, ġalanın depesine düşürmüş derdi. ȯ da ālmış araban şėyde, ġalanın başında heraldē ya bėş yüz metire gelir ya gelmez-cırıT depe derik-orıya düşürmüş. o da orda bacısı varımış. anında mübārēn, aşefaTma, hē. burda o düşmannarın eline geçmesin diyi, ġarşı dā aTmış,

hē, bacısını. ġarşı dā var, orıya atmış. ordā baḫardā mevsimi geldĪ zaman saç şeklinde bi ōT çıḫiy orda, he, he.

Eşi: görmedim hē, nasıl oldūnu.

Mehmet: vallā onu bilmiyım da orda bir delig var. giriş çıḫış var. öncede çocuġ girer çıḫar yanı. başġa güşlü adam çıḫamaz, hē. orda bir ġışla gimi bi şėy var. yıġıntı yanı daş yıġıntısı. hē, onda sōna bù beş depede gene var yıġıntı hem mıġara var, burda iki tene hem mıġara var. hemi de çoḫ yıġıntı var.

yav şindi paḥemberimizlerin heralda sancaġdarıymış tahminime. sekiz yüz senelig baratı var, hē. mesele diyular ḫı ey burıya mesele ōrdu gelmiş, oruya ġoñmuş. bura gözeTleme bir ġalaymiş, her tarafı gözetleme. onda sōna işde bù asgiyenin atının ġazzıġıymış. bu zildiyenner onnar da göyerme deller. biz bŌklerimizde eyle duyduġ. āç var ya, bù zilliyen āçları var, palıT, onnar dedi. ḥayvánnarın ġazzī, ġazzında göyerme, he.

Eşi: o ġazzıḫlarda da āş oluşmùş yanı.

Mehmet: bŌyük bir ġumandanımış. gelmiş orda şėyeTmiş dĪynenmiş yanı. asgeriyne barabar gelmiş de şėyi burda yōġ diyōlar.

Eşi: burda yoġ diyōlar, işde gelmiş burda ġalmış. na zaman gidersen gidersĪn, öncede cumā günneri, gidelleridi öncedē. şindi na zaman giden. kimi adaġ uçun, kimi çocū uçun hē. bi adaġ uçun gidiyōlar, ėyle bi ḫasdesi olan, çocū olmuyan, gece orda yatan bile oluyo. genelde ġorḫu uçun.

Mehmet: şindi eveli biz ufādıġ, şindi varıya, şindi evelde, evelde bunun lafını edemezlerdi, bu mübarēn. şindi insannar inanç biTmiş yanı ġayibolmuş. bizim burda esgilerimiz bŌklerimiz derdi ki,

- bù odunu aparıb yāġdīn bille ya evde geçin ölür ya adamın ölür ya tavīn ölür dėllerdi.

şindi, şindi babam ırāmaTlıġ dėdi kĪ şurda biri, bi aġaç varımış. şu bizim çuḫur orda böyük bi aġaç varımış. bū cumánin arvadı, orda burul ġaynaTmışlar, burul ġaynaTmışlar. ġaynanası da varımış cumánin. bu cumá dē esgi arvadı nereliymiş, bilmiyom, kimin ġızı dellerimiş dē. he, ġaynāsı enişdesine demiş ki,

- sen bu aġācı yaḫiyoñ amma kimin başına dutduñ demiş.

o da demiş,

- ġızıyin başına dutdum demiş.

babam diy,

- çoh sürmedi öldü diyü.

hē bunnarı söyleridi babam.

Eşi: şindi dē zatı parasını alıyōlar, esgide eyle ġorḫiyolarımış. şindi oruya baḫan begçi kesiyu, onu da satıyular ama esgideki yaşlılar falan.

Mehmet: şindi kesiyüler ordā. şindi inanç ġısaldı, heç inanan yoġ, hē.

Metin Numarası	A13
Kaynak Kişi	Hacı Ali Yeşilbağ
Derleme Yeri	Aşağıyufkalı Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Dehar ve Zöhre

bāzi ʿantebde ben gördüm, orda. o yazıcıġda bi ġʿāye varıdı, bʿāzi dönerdim, ona bele ıġdıyarla ḥakiye sōliy, bele masıya vuruydi,

- çaT çaT çoT diġġaT edin.

he, båşlādırdı, ḥākiye ānnatırdı işde. ådam o da memig de, ödel burşlu memig mi delleridi, kēligci memig mi dėlleridi beyle bi şey. ådını biliyōm yaní ya burşlu memig yā kēkligçi memig dėlleridi. ḥakiye, ben ḥakiyeyi sevdīm içī ōrda ġålabalī gördümne dönerdīm. şele bėş on daġġā dinnēridim, geri ġaḫar gideridim. yani ele belli kimi bi ḥākiye dinne, ådam ḥakiye sōlüy bele. gelişimiz yerde türküsūnē, sazınā sözünē, åzına salçaları aḫiy ḫakiye sōlüy.

bù köyde işde bi dėdīm o ådam warıdı, o da öldü sen saōl. onda çoġ ḥakiye varıdı. o ālıyan nar, gülen ʿayvayı sōlüyen adamı ḥʿançerim bi ḥakiyesi varıdī, bi ʿaynim diye ḥakiye varıdı. bele bi bı elne yanda oturan adama şāḳ vurdu;

- ʿaynim saña diyòm-bi elne şāḳ vurudu-darām saña diyōm.

o çōġ o da çōġ mùʿazzam ḥakiye sōleridi. āşāmları ıġdıyallar ḥakiye sōleridi. wallā ḥatirledīm bi ne bilim ki ālıyan ʿayva vårıdı, gülen nar vårıdı. hele ben ānada mi bilim? ġåfam mı ġålmış benim, esgide. bāġ o şėy ālıyan ʿayva, gülen nār yanı ḥakiye bù sōleridi, adam. bizim bùrda bi ġoñşù ānatırdī, allā rámeT ēlesin. ådı da onun da ḥaceli demirdi, onun ådı da ḥācėli de. yav başlardı işde ḥakiyiye başladīmı dır dır…

masallarda bi dıḥar var, dıḫār, dıḫārı sōlellerdi birez. zōreyne emmisiniñ ōlunan ġızı bir arıya ʿaşşıġ ōliy. emmisi vėrmiy, vėrmiycin onna bunnar aşşıġ oliyi. båbası da bi şėye vermeg isdiy ġaraçora. ġaraçor isminde bi adam çıḫiy. şindi bùnnar ne ġadar ne yapiyōsā diyolar ḫı;

- bunū cállatcılārı çārıb båbasına barışaḫ. ådamın ġafasını kesen!

cellatcı, adama ġıymiyōlar, ġıymiyōlar. bu adama diyōlar ḫı;

- yav biz sandıḫ yabdırāḳ, bi sandıā ġoyaḳ. şù gidek, bire fırat gimi souġ suya ġōurdaġ. ölürse ōlūr, ölmezse ġalır.

acı şimdi, sōna, bū ådamın da şaḫ dā bi bacılī varmış. o da bi ā ġızı, padişah ġızı. deharín bi arġadaşı varımış. o gün de onnar cʿeriyelerini toPlamış. cēriye demeg, o zaman baḫıcıīmi, şindikinin baḫıcılarıīmi, he, baḫıcı. bu suyā onnar da piknē geliy. baḫiy ḫı yoḫarda bī såndıġ, ulaşıġ ġaraltı geliyü.

- ō åtın diyi, bayrā padişān ġızın diy ki şo gelen ġaraltı, malsa sizin, Çansa benim diyü.

ʿayni bilmiş gimi! nēse geliyü. orda bi mecub bù sandū getiriyü ġıyıyā. o ġaraçōr didīm adam dā namıssız deve donuna giriyi, suyu aşıġ o gidērkē, sandī taḫíb ediy. o da hele dutacaḫlar mı, ōleceg mi diye. şindi orda buní getiriyler oruya, dutuyòlar ḫī bù cīçılbaḳ gendinin arḫadaşı daḫár! bu daḫarı

dutuyí, dalında ízārı sıyıríyi izāra biniy. bunu üsdünde elbise yōġ ya! ō ġaracōr, ordā türkü sȭlȳy diyo ḫu,

deveci deve güder
sallanır eve gider
dáḫár gimi yȋTler
izāra bürünüb gider

- bℓ izār, zāra çıḫarmāḫ üçŋnsa o arḫadaş diy, yōġ çıḫarmadım. boşver onun sözüne, diy.
bunnar nėy sȭlüyōsa, nediyosa… bℓ çıḫarmíy. bunℓ aliy eve götüriy elbise gėydiriy, yemegliy, içiriy, tıraş etdiriy, bunū ʼn zamanın hökmünde ʼnrdā.
e padişā seçimi vårmış. padişa seçimi beyle şindikȋmi oy moy yoġ, ġuş ġonduruyularımış! ġuş ġourduyōlar. ġuş senin başīna ġonarsa sen padişaḥ olℓyon, benim başıma ġonāsa ben. ġuş uçuruyōlar, bı ġuşu ġōurduyōlar. o adam da şele yabancı bí ġíyidā köşedē, ġuş gidiy ådamın båşına ġoniy!
- ya diyō, āların, padişahın, vezirlerin çocuġları yāv. ġuş şaşırdı, ġuş şaşırdı! üç kerre ġōurduyōlar üçünde de onun båşına ġoniy, diyolar. yōġ ām olmadı bu, bℓ bȋ dilençi mi, abdal mı ney bℓ? burıya gelmiş, bℓrda pådişā mı olacaġ.
bunu bi oduya ġoyuyōlar, ġuşu ġōurduyōlar, ġuş dolaniyu, dolaniyu, dolaniy… gidiy pencerenin, eviñ penceresi de bi delȋ varımış, oruya giriy, gene båşına goniy. adama diy ki;
- yāv beki bu da bi padişā olur, beki bu da köklü kömeçlȋ şey.
bunū getiriyüler. oruya pådişá ediyülár. padişá oluyo. ām ō, sevdigi zȭre didim ġız, yolun üstüne, bizim asfat gimi yolun üsdüne de o zaman da asfat ne geziy, yol mu vårdı? oruya bi bina yabdıriy gelene geçene,
- yolçu musun kervan mısın? saña bi dafa ķẓt versem daʿārımı sorar mısın?
beyle bizim tuġay gimi bi genÇ diy ki,
- ben sorarım diy.
bu ķẓdı alıy gidȋy. yolu oruya düşünçük diy, bℓ o ķẓt aġlına geliy. diy,
- bℓrda bi padişān adı ney?
diyōlar ḫı;
- daʿār.
- tam aradīm diy.
ne ġadar ediyosa ġomuyōlar ġorucular.
- çıġ dışarī, dā yeñi oldu, adam. seni almaz, almazlā.
- yāv ben bi kelime sȭliyecēm.
gidiy ķẓdı gösderiy gendine. görevin yazdī ķẓdı gösderiy. diyo ḫu,
- işde sen, köyü toblȋ milleti, ben diy, geldimsē geldȋm, gelmedimse benim bu padişalım anam kimilȋn bℓ adama ḫalel. ben gelene ġader bℓ adam pådişalā devam etdireceg!
he, bu gece geliy, ġaçiy ġaçiy… geliyōsa bināyı buluyʼn. o ġız da hėç uyumazmış, o gün uyumuş yōrum! şēy deḫar diyü,

- aha geldim, merdim vardım da tahvı teci tergetdim, aha z̄örenin derdinde, diyü.
duymuyu. ikū̆ç sēr bele sölesin adam. ġız duyuy içerde, baḫıyyo ki deḥarın sesi, ġız orda ʼn zamana ġader diyü,

uyudum uyandım
saġ yanıma dayandım
daḥár gelir kör ā
ben padişā belledim
ā orda bℓ ġaraçōr namıssız, bunnar yatiyōlar, yaTıyōlar... ġaraçor billī̆ geliyü kū̆ ġızda ses yoġ.
gidib padişā diyü kü,
- padişām diyü, ḥarálda diyü, deḥar gelmiş diyü, ġızın hėç yaTmiyʼndū, bugün sēs yōġ.
- geT diy, o da canavar gimi bi adammış, o ġaraçor dėdī̆m adam.
geliyü kü bunnar yatiyü, ʿayib olmasın, yataġlarını åltına pısammanaġıyı soḫuy. ġız ġırag sırtına, (pısamma ib, he ib) o zaman samma dėlleridi, öküzleri bālımıya. onu bunu götürüy şindī̆. hākiye dimek mi? uyanmiy. aman apariy padişān düvenine indiriy, babası ġıza dürtüy şeyle. ġız gözünü
açiy, pådişah alíyler, ā orda ġız sōlüy. diy,
- eyi gelir fanıfana at üsdünde yorġanı, daḥʿar gözün körola.
buna padişān deyincik añlıyu ki, ordā emmisiníñ öñüñde yatiyo mollā cellād.
- gessin, cellād gessin.
bugün bu saʿāni kesiyʼnlar, saʿāni kesiyʼnlar. bunu mezere ġoyuyōlar. diyolar ḫı esgi adamlar işde,
- bū deḥarın ciyerini bℓ ġıza yėdirī̆sēk ġız sōur birez.
bunda çarşı etmek yassaġ oluyu. bunuñ ciyerini ġızardıyōlar. birez cēzi ġarní arġıyʼn,
- ġızım acında öldün. hele, şunda bi dikke yė hērif.
zeī̆re ġız ekme bölüg de bele ġullanışın ciyerler, bişmiş ciyer. vijir vijir ediyü beyle. bicir kimi biciriy, diy ki,
- bℓ dehárin eti diy, ben bunℓ yimem diy.
nēse geçiy, ġız diy ki,
- şėye gidek diy; ḫas baġçamız bizim oruya gidek de diy, acı orda bi ġasefetim dālsın diy.
ceʰriyeler bunu götüriy. daḥʿarın mezerine gömüyōlar, etirafına da bele ġåra çalıyı biliyün mü ġara çalı beyle tikenni tikenni bunℓ mezerin etirafına basiyōlar. ġız oruya ġavuşun,
- bey diy, siz, diyü, şeyiñizi ḫazırlayın ben darāmı unudum.
o diy;
- ben gidim.
o diy…
- yoġ diy, benim geTmem lazım, siz bulamazsıñız diy.
adam da diy, bℓ gelī̆y ʿayaġġabıyı çıḫaríy yanyaḳ. o ġåra çalıyı depeler, şaḳ şaḳ gidiyü. o yanna gidiyi bu yana gidiyü, nası ediyüse mezzeri açıyı, mezerin içine giriyü, zēri içiyü, ġalemtıraşı vuruliyℓ o da orda ölŋy.
ġaraçor çüt sürüyomuş, yazda baġmış ḫı bℓ ġız mezerin içine ġåçaraḳ gendi de geliy. geliy diyá;
- sizi diyü dünnáda ġåvuşdurmadım da bir arıya bℓ dünnáda mı ġåvuşduracam.

ikisini åraliy, ikisiniñ ortasına yatiyü, o da zēri içiy ġalemtıraşı vuruliy, o da orda geberiy. şindi diy yanı, o zaman bℓ yanı olmuş bℓ iş bū, yanı ele bir düzdürme, masal fulan dēl gerçek. yanı åşşıġların çoġ oldū zaman ha. vallā bilemūm onuñ årasını.

ā orda şindi diyü ōrda, ’n mezerde iki tene gül yetişiliy. bele ikisi bir arıya tomurcuḳlaşiy, çiçek açacaḳ zaman diy, ikisi bir arıya ġåvışacaḳ zaman diy, ortada bi ġåraçalı çıḫiy diy. ikisini bir arıya ġåvışdırmiy diy. ġåraçalı ġåraçor oliy. o gülŋn biri deḫār, biri zo̅re. ē işde o ortalarına şēʸolmasına mevsimi geldi mi diy, gül çıḫiy diy, arasından o ġåraçalı çıḫiy diyü.

- sizi bu dünnādā, bℓ dünnāda bir arıya ġåvışdırmadım, öte dünnāda ġåvışdıracām ne yarar diy.

Halk Tiyatrosu

Tura Oyunu

ōv! ėrkegler bizim bℓrdā esgide dügün olurdū bele gēnşler, bele bi dennenē ipi bükeller, suya båtırıllar, bükeller bele deynek kimi diñelirdi. ġalın, ġalın hē. işde sāmbaġıyı, kendiri bükellerdi, bėle altı yüz farıman varıdı. a beyle bi buçuġ metire, bi metire eninde tura dėlleridi. onu şindi bℓrdā birisini öñüne ġåtardı, şu eve ġadėrisi. işde şu aşşā eve ġadaġ bu årḫada, ʿafedersiñiz, eşşege vurur gimi, çāT çāT, çāT ġodūi̅mi ḥoPlār ayni bele elinde dutardī. depesine, o hoPluyaraḫ giderdi. o da arḫada döʸērek giderdi, işde ta başaġa. o oruya ġavışdī̅mi, bi arıya genşlerin o yanna olur, bu yanna durama. ōrdā bu bölüm o ipi ātardī, o dȫyülen ipi atardı. bℓ dönüm båşġa birisi ālırdı, bℓ o vurana öñüne ġatar bu delle, burıya ġader oñu vurℓy yanı, ʿayib olmasın ġåm yōġ beyle. vururlar, eşşē vursalar ölürdü, eşşege.

Sinsin Oyunu

hē, bi de gece ataş yaḫallarıdī, genşler birikirdi orıya. arvaT uşaḫ, arvaTlar otururdu. tuvarınná, cēsertle bir arıya ġuvalarıdı, o ataşın etirafında. ġuvalallarıdī, işdē kimi düşerdi, kimi ġåārdī, sonayā bi ḥalay havası… ėrkēg arvaT bizim bℓrda yanī ġårışıġ dėyincė eyle ġol ġola dēl, ėrkegler bi sırā şėy dutardī, arvaTlar dā düyün sābi biri gelir, ō uşTa duran ėrkēn elini alır, ahā arvaTlar da onun yörebine düzülürdū̆, çʿōġ muʿāzzamıdı.

yāv oyunnarın hōPlama, o hoPlama varıdī. āġır håva vardī, üç ʿayāġ dėlleridī̆ ne bilim… it yolā bindʿávāsi vārdī. it yola bindāvası, hoPlama håvasını; it yola bindávāsı, hoPlama havasını, it yola bindi delleridi, havası hē hoPlallardī bėyle.

ġådınnarın, dede. dedē avvası dėlleridi, işde üç ʿayʿāġ dėlleri de, nē bilim kī̆. ġådınnarın bilmedī̆ oyun mı var. ēsgide ġådınnar, båşına bi tāş diye, tāş geçirilleridi, südüne yazmayı bi puşu dolallardı, ġafasına, şu ġadar ġafa şu ġader olur. ā hoblā hā hōPlā, bölüg ġōrdullardī, ʿayib olmasın, gȭTlerinin üsdüne ġadēr. saçdā arḳada bȭlŭg örelleridi, ġafası ense beyle, o enne ta götünün üsdüne deyerdī̆.

irkeg, bayaz don var ya, bayaz don gėyerdi. üsdüne de bi köynek ʿaynī bayazda geyiP beyle gėyerdī̆. şū ’n bayaz don dedī̆m şuruya ġader sarı iplinē beyle doḫullardı. naḳış yaPmışlar, naḳış yapardī, o ʿayaġlarının aġzına şeyle birer ġarış uzunnūna çʿābıġ dėlleridi ora. baġlımıya yanı, şindi ossa onu hiç kimse giymezdi. allā allā nası geyilir? şēre de onna gidelleridi hā! kȭlerde, hē

hē, bi de onun üzüne bēyle gömleg nerdē? bi de aba delleridĪ. abā abo, ġırmızı çızġılı olurudu.
bayaz olurudu, ufabası olurdu, mor mor şēle gözzel! gaÇ çēşiT aba varıdı.

Kalıplaşmış İfadeler / Deyim

Yemeye de mi Erinmiyon?

ġåldır zamanı gelir zamanı dėrmiş, şeyler varıdı. beyle ġonuşurlardı. şindi zamanında bele bi bizim köy gimi bi yerdē, iki tembel çıġmış. pådişān evine girmiş. pådişā bℓnnarı yemeglĪy, içirĪy, işde üsünü båşını verĪy, baḫıcı duTmℓş. båġmışlar ikūn tembellerin işi eyi. köyüñ hepisi tembel olmuş, odā dolmuş, bele tembeline. ʿåtåşı atmış ådamın biri dama ataşa aTmışlār. o tembel, soñunda tembeller diy, köy dutuşuna fırlıyōlar, ta dış ġapıya ġaçıyōlar. o ġalā ġalā iki tembel ġalmış. biri birine diyo ḫu diyō,

- biz de mi yaḥ ġåçaġ, nėdeg? köy üsdümüze diyō, buna.
- yemiye de mi erinmĪyōn, didĪ, elleme, yañ git, yāt diy.

yemeye de mi beyenmiyon, yān git. ō esgiden nelēr vardı, nelēr?

İSLAHİYE

Metin Numarası	İ1
Kaynak Kişi	
Derleme Yeri	İdilli Köyü
Yaş	
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anonim Şiir / Mani

ėdillide dōdum, dōum ėdilli. bin doḫuz ġırḳ beşde, beşliyim. ocāñ on ikisine doġmuşum. on ʿaltı yaşında da evlendim. on yedi yaşında on sekiZ yaşında dā anne oldum. ondan sōna da işde ikincī bebēm oldu. ondan sōna iki ġız, iki ōlan. ōlanımıñ üçüncü çocūmda babası asgere getdī. ōlanıñ dōdū gün. birinci ōlan dōdūnda üçüncü çocūm dōdunda babası asgere gėtdi. ʿayni o gün, ʿayni o gün dōdu. ondan sōna işde ben derdimkine ben,

mendilimde tel oya
gülmedim doya doya
asger yolu beklerim
günü güne eklerim

sen gėT yarim asgere
ben sílayı beglerim
ġoyun ġuzusuylā
suvan acısıylā
küskünüdüm barışdım
yarin acısıylā

gülüm ben seni alır daġa ġaçarım
yüce dā başına çadır açarım
ġahve bulmasaḳ kenger içerim
nası ossa gülüm beslerim seni
evimizin önü bir uzun āsma
alamassam ipek alırım basma
nası ossa gülüm beslerim seni
evimizin önü bir uzun ērik
alamassam ġundura alırım terlik
nasıl ossa gülüm beslerim seni

ōyle maniler sōlerdik işde asgere gitdīnde. öle mendilimde tel oyayı sōleridim, ondan sōna başġa şeyler dā şėyapardıḳ, yʿani maniler. gendi gendimize türkü çārırdıḳ, türkü çārırdım. ölē maniler şēderik işde. işde şindik dedīn kimi mercimek yoluyōḳ, noḫud elimizlē onnarı yoluyōḳ, bōle çekiyōḳ, desde desde ediyóḳ, bú sefer diyoḳ kī ben derdimkinē derdim şėy,

sabāleyn ḳaḫdım ezen sesi var
ezen sesi deyil burçaḳ yası var
bu deyusun da ġaç tarlası var
elimi salladım deydi tikenē
ilāhi ġaynana ömrün tükene

mercimek yolurḫan, noḫud yolurḫan bȭle maniler sȭlerdik ki işde. ġız tarafından ōlan tarafından sȭlellerdī işde, ġına türküleri, ġına türküsü sȭlelleridi.

yazıya bosdan ekeller
kökünü yazdan sökeller
ġurbeT ėle geden ġızın
gözüne sürme çekeller

ben gideyim ėliñizden
ġurtulaydım dilinizden
yeşil başlı ördeg olsam
içmem sular gölüñüzden
elimi yuduġum arıġlar
belimi verdigim dudlar
silib süpürdügüm
ben gėdiyōm arḫadaşlar

ȭle maniler sȭlerdik, he şėyi de şėyi de sȭlerdik.

ġaya dibi ġarıncalı
benim göñlüm erinceli
saki ben de gelin mi oldum
yanı çifde görümceli

çiy köfdeleri ne acī
ayran bunun ilaci
ey yār gelin bacı
çiy köfde dama ġaşdı

ayran peşine düşdü
ille de canım çiy küfde
çiy küfdeler ne acı
ayran da onuñ ilacı

Halk Hekimliği

Oğul Kayası

olūn ġayası dėllerdī. ondan sōna oruya da birisī ġadının biri malları çoūmuş, oruya mal getirmişlēr. burıya ordan da ḳadın, ġız yānı genç ġızmış, bir ġardaş, bir de ġardaşı varmış. ġardeşi ava gidiyü geliyü, bey orda da ḳardeşini bekliyȯ. o zaman esgiden ipi eyirillerimiş, ȭyle çul kilim doḫullarımış yā, terşi derik, biz ona. onuñ eyildī zaman ġardeşini bekliyȯ. ordan bi tenesi de adama ġadınā bȭle şėyabíyō, ifdira ėTmek için ḳardeşiniñ öñüne gidiyȯ. di,

- senin ġardeşin bȭle böle bir kötü işde bulundu. sen dā diyü insan mısın, sen daha şėy misin? sen ġardeşin…

ḫırsinen geliyö, ġardeşini vuruyu. vurdū yėre de oruya, düşdū yerde de bȭle her zaman baḫıyolarkinē, sanki nur gimi atáş gimi düşüyō, oranın torpānı.

aha şindik benim ḥalam, babam onu ne yabmış? sırtına almış oruya çıḫarTmış. bāġ, burdan götürmüş. sırtına ālmış orda. bir o şehidi olan yere su dökmüşler, oruya çamırınī ḥalamın sırtınā çalmışlār. ali varıya, o ḥalamın sırtına çalmışlār, halam yörümüş gelmiş. bāġ onū babam sırtınna götürüyō, ḥalamı oruya. ona yėl delleridi, ora yel ocā diye geçer, şindi. ȭle bir yel olan bȭle sızı olan insannar oruya getirillerdī. onun ordā ō çamırından çalallardī. orda bir yėmek yapar, yėllēr, giderlerdī. baḫ, yeñi köyden gelillerdī, ġara puñardan gelillerdī, dērmencigden gelillerdī, her yerden gelillerdī. tāvùġ kesellerdī, ġurban kesellerdī, esgiden yaní orayı bȭle bir şey olaraġ bilmişler, yanı faydası oluyōmuş, he. anı ȭylē baḫdıḫları zamān geceleri ordā bȭle nur gimi ışıḳ yanarımış, ō yaní şehid olmuş mu ya, he.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kısırlık

çocū olmıyana, ġısır delleridi. kör ocaġlı, kör ocaġ ġaldī, ġısır ġaldı. ġısır işde çocū olmuyō, ġadına ȭle dėlleridi. valla bazi ġadınnar işde onnarā dedīn gimi tedavi ėdellerdī. yaní o doūm şeyinden, maydanos, maydonoZlā, maydanuZlā yaní tedāvi ėdellerdi. ḳarnına dedin gimi bȭle bir şey çāra gimi bir şey ḳızdırıllar, vurullardī. işde onda sōna maydanȯzna tėdavi ėdelleridi, yānı intiāb olan ġadınnarda belki intiābı var. çocū ondan olmuyo diye onan tedavi ėdellerdī. ė allaḥdan aşıya işde, ġurbanım allaḥa onun yanı çocū olurdu, doūm yapardı, onu ȭle.

onnarda ḳına, kül. külü ıslar, suyu içellerimiş, çocū olmasın diye. ḳınayı ıslar, suyu içellerimiş, esgiden. yaní doūm, çocūm olmasın diye. bizler ȭle bir şey ėTmedik. aha biz om bir tene doūm yabdıḳ, allā şükür de.

valla ėlma yėrdik, elma. elma şeftāli, şeftāli yėrdik ki, elma yerdik ki çocun yanaḳları gözel ossun, çocuġ gözel ossun diyē. onù ȭle şėyapardıḳ. ėlma dėllerdī, şeftalī dellerdī. çocuġ güzel olur, oná ġarnındā doān çocuġ.

vardī, şindi şė faTma deyzennen ikimiz varıya, hökkeşin anası o idāyete ḥamile, ben de ömere. şindi bù ne dėdi? dedikine;

- hadice abla dėdi, bacı dėdi ġarınçayın körügü. ġarınçalar yuva yabmış ya ġarınça yuvasına giTdik. dėdikine bir mavi iblik dedi, bu mavi ibligi dėdī ġarınçalar yuvasına çekerse dėdi, çocuḳ, seniñ çocūn, seninkini çekediyse, çekerse dėdi, sen çocūn ōlan dėdi. amma çekmesse ġız dedi.

benikini çekdī, ġarınçalar götürdū, gendikīni de çekmedi. benimkī ōlan oldu, gendiniki ġız oldū.

yaní bir dē şėyden şēyapardıḳ, çocūñ şeyinden annından şurasında bir morluḳ olurdu az bişė, onun arḫasında yanı ġız çocū, burası morsa arḫasında ōlan olurdū. ġaş arası morsa ondan sōna, onun arḫasından ōlan olurdū.

Sünnet

ḥalā çocuġ yaní bir yaşına degdi mi beñ, babañ ossa da olmasa dā bir yaşında iki yaşında çocū hemen sünned ėderdim. adamıñ da ücüretni vėrīrdim. adam önce bir ḥavlıyna bir ġalıp sabın vėrillerdī. sabın verirdik, onda sonā da adam ne isderse parasını vėrirdim, çeker giderdi. babāñ ḥabar neyin olmazdı. yōḳ farġ ėdmez çocū doār dōġmaz dā ediyōlar. yedi yaşına ġadar işde çocā edicin, sünned çünkū. yōġ şėyidmiyōdu dā halayıñ, amcayıñ çocuġlarını, hebisini, ḥasanī, şėyi levendī, a şėyi, hebsin berabēr sünned etdī, doānı. bahardā daā, ġanın daā çabıḳ ḳaynaması üçün dē yaranıñ çabıḳ ḳapanması üçün de süd ġaymā yoġ mu, çiy süd, çiy südün ġaymaā çalardıġ, mehlemi mihlem ōle bişey çalmazdıġ.

yaḫīn, ʿammisī, dayısī yaḫın ōlannar yabdırırdī yaní, kim yaní bir sevdin insanī kivre yapallardī yanı. biī adamı seviyȯ, adam arḫdaşīdīr, onū kivrē şindī, kivre yoḫdu ḳū. önceden barıdı, biz ō şindi mıḫdarıñ ġarısı yaġ mū, şėy mudarıñ ġarısınıñ babasınıñ onnarıñ kiviresi benim babam. o kivire nė yapar? düyün zamanı ōlan kivire evlendi zaman şė yapacaġ, düyünū evinde yapar ilg gün. evinde bayrā diker, kivre evinē, dåvıl gelīr, onda sōna yemeg yabdırır. babam bōle bi tekē keserdī, ġoç keserdī onda keri milleti yėmeglerdī, hebisinī ondan sonā da bayrā, davılī alıllardī ōlan evine gidelleridi. olan evinden dē ġız evine geline, ġınaya gidelleridī. kiʸre niḳaḥ bitenē ġadār onūñ. sādıç işde kivire sādıç. o zaman sādıÇ dilleridi, şindi kivre diyōlár. o sādış ondan sōna gelinī götürürdū. ilg sabahnan dā, sabanan dā gidellerdī, o kelle paçaların hepisini bişiriller biī ġazan kelle paça yapaīlar. onu dā milleti çaīrıllar, herkēs milletler birer tabāġ içēr herkez içēr, yerine para ġor. o para ġor aded ōlēydī, o zaman. ondan sōnā kivrē evine gelīr, şindī kivre, o zaman sadıÇ.

sünneti valla işde abdez, namazı olannār şėdenner yapardī, fenni sünnedicilere yaPdırıyudum, valla ben. ben geliyȯlardī, ilāhī sōlellerdī, ġurān oḫullardī, onnara yaPdırırdīm. yalıñız doġanı şėyapdırdıġ, şō sālıḫdaḫı bayrama, mēmura yabdırdıḫ.

valla düyün müyün yapıyȯlar ya, biziki yōġ. heç bi şey yanī. yōġ öle yanı. o sünned düyünü yaní bi gösderiş mösderiş şeyi yāv. ōle dediñ gimi, heÇ ben şēdmezdim. çocuġlar hemen biī yaşında iki yaşındā babañ ossa dā olmasa da sünneT ėderdim, adamıñ ücüretini verirdim. vallā onu dutū torpaā kömüyoduḳ.

yōġ aā sen ōle sünnet ėdene yėmeg mimēg, onnar altın mıltın dā düyün yapannar altın daḫallār, ondan sōna yėmek yapallār. tabī bȯrç olaīaġ, gendi dē sünneT etdi mī öbürü getüriyü. baḥımınī, bir uzun bir şey geydirirdik çocuā. yaní deymesin diyē. etek gimi bi şey gėydirirdik. üsdüne bir çarşaf örterdik, ōle işde çocūn üsdü açılmazdı, vallā, kimsē oḫumadılār, ben hėç görmedim yaní.

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	Mehmet Uçar
Derleme Yeri	İslahiye Merkez
Yaş	70
Eğitim Durumu	Lise

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	İre Bali
Derleme Yeri	Dinek Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	Hüseyin Doğan
Derleme Yeri	İslahiye Merkez
Yaş	70
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	Remzi Yavuz
Derleme Yeri	İdilli Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	Seydi Dönmez
Derleme Yeri	Kozdere Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Lise Mezunu

Metin Numarası	İ2
Kaynak Kişi	Sami Atılgan
Derleme Yeri	Hanağzı Köyü
Yaş	84
Eğitim Durumu	Lise Mezunu

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Köroğlu

Remzi: varıdī, var, bunuñ babası da varıdı. babamıñ ġardaşınıñ olurdū, o annadırdī, ya ō esgī mesele. körōlunda, ḫurşidde, ġaribde... yanī yanındāmış gimi annadır, türküsünü de çārırdī. yaū işdē sōlerdī işde, ne bilim ben. bū emmimiñ olūydu, bunùñ babası babam da sōlerdi. o da sōlerdī yaū, işde onu türküsünne barabar sōlerdi. yanında gelmiş gimi. ōrenmiş tā esgilerde, ōrenmişler. yōġ, bilmeg cānım. babam asesen de eñ çoġ ḫurşidi sōlerdi. bir ġonuşan ossa açarım, hikāye çōġ. faād yaşımız gedmiş, artī aġlımıza gelmiy. bey bōrek varıdı, bey bōrek ḥatırlamiyūm. āġlımız ġalmamış, yēdmiş sene oldu bunu duydum, bunū.

Mehmet: körōlunuñ babası genē dolu beyin, dolu beyin seyisīmiş, dolu beyin seyisīmiş. deri ki;

- baña bir aT bulcuñ. alıb geliciñ. faġaT bı melmeketde sūri olmáyacaġ.

diyü, dolu bey. bu ādam da sēsmiş, aTlarda ėyi anlarımış. bùnı göndermiş;

- geT demiş, bi aT bul, gel.

bu da gēdmiş. gēzmiş dolanmış etirafı. gēzmiş dolanmış bir aT sürüsünün içine varmış. bir zāyif at. ammā aT olacaġ baḫılırsa. eyi ad oldūnu şē yapiyō. bunu alıb geliyū, dolu bēʸine. dolu beye, seyisleri diyolar, vezirleri diyō kī… ne ali dėller oña, yōġ seyis demezler dē şey diyō;

- ali diyō, ād getirmiş, görmeñi deyer. anca diyō, bāġman görmen lazım diyō. saā bunu layıġ görmüş diyō.

Seydi: dolu beyine, ılāyıġ görmüşse, gözünü kör ediyü.

Remzi: şindi geliyü, adamlarna barabar, ata bāġdī dā bāġdi. dēl yaní çōġ zayif, ēç bineceg durumu yōġ. yeni bir tay yaní tay! emir veriyü, diyo ḳu, ney ali yāv?

- götürün, bunun gözlerini oyun diyū.

Seydi: körōlunun adı asan dā öteki ne deller oña.

Remzi:

- gözlerini oyun diyō, bıraḫın diyū. baña bunu mu lāyıġ görmüş diyū̃. bū atı mı ılayıġ görmüş diyü. adamları götürüyü iki gözünü de oyuyōlar. adamın dā bir ōlu varımı. diyö kü ōluna, körōlune, dā o zaman işde adınī aġlıma gelmiyū̃ yanī̃.
- bu ātı diyi, bu ḥayvanı diyi, içeri ġoyacaġsın ōlum, fīlan bir ev yapacaġsın diyū̃.

Seydi: ōlunu alıb gidiyü. bolu, bō̃le gō̃çüg tergēdig, gediyōlar. ged ōlum gēd, bū dāda çālıdan gētir diyü.

Remzi: dā ora çōġ, şindi bunū götürüyō adam, içeri ġoyuyō.

- heç āvālmıyacaġ diyō̃, ad diyō. orda arpa yiyeceg başġa bişēy yemiyecegsin diyō̃. ġırḳ gün buña baḫacaḳsın diyō̃, ġırḳ gün diyȯ̃. ġırḫıncı gün fīlan torbıya suyu vuracaġsın, tarla suyun altıda galācaġ. gidecegsin diyū̃, tarlanın bir yanda, bir yanna gidig gelcegsin diyü, ġoşara, ġuārıġ yaní. adam ō̃le yapiyō, ġırġ gün oluyō, ġırġ gün sōna atı çekib biniyō. taf̂lā suyu ġoyuyō, biniyü, geliyü ġü, geliyō.
- ne oldu ōlum diyü. toz var mı diyü, atın gedib geldi yerde diyō.
- baba toz var diyü.
- bir ġırḳ gün dā begle diyü, ġırḳ gün dā begle, diyü. ġırḳ gün sōra bi dā aynisini yabdırdiyō. ġırḳ gün sōna gelik suyu ġoyuruyō, taf̂lıya. ata biniyō, taf̂lanın içine gediyȯ geliyȕ, gene toZ çıḫıyō. ad dā berecini almamışdır, geliyō. soruyō;
- nasıl duru diyo, ōlum diyō.
- valla gene diyu, toz ḳaḫdı.
- bir ġırḳ gün dā baḳ diyō. ġırḳ gün dā baḳiyü, ġırḳ günün üçüncü seferindē suyu ġoyuruyō. ata biniyō, gediyō geliyō.
- toz moz ġalmamış diyȯ, toz yoġ, toz çıġmıyō.
- tamam, diyō.

o atı artıġ āmış. tabi bu arada bu atın, atlib gėdiyü sā sola. dolu beyine biniyȯ, gediyü öte. bē,

- ali diyü...

gelen ata biniyü, seyisine şey veriyō, dolu beyi;

- gedib o ātı gelin, ān gelin.

geliyü vermiyü dērken zorāki aliyular. zorāki alıb götürüyōlar dērken ōlu gediyü. geri atı alıb geliyü.

körōlu, sōna körün ōlu oluyō. körün ōlu atı, geri alıb geliyü, bilmem satı orda şeden başliyü, mücādele başliyū.

Sami: at için mücādele.

İre: babası da düşmanı ya!

Hüseyin: önce atı beyenmedī̃, babasının gözleri kör ėtdi, oydurdū. yanī̃ ordan başliyū. o yüzden başliy, işde. şė, adam dā āta bāġdī, at ele ayā sıġmaz oldu. ölümsüz diyū̃ler, o at bāzı görülür diyüler. ō̃le diyüler. ābı ḥayad suyunda içmiş o diyüler.

Remzi: derken işde, o atı şēyaparken, ōluna diyō ḳı;

- ōlum fīlan yerde bir suy çıḳacaḫ, ged oruya bāḳ diyü, yalıñız diy, suda içmē, ata da içirme diyü.

o körōlu gediyō babasınıñ dedi yėre varıyo ḳı orda bir sū meydana gelmiş. gendi içmiyū̃ ammā sürüyū, ad suyu, suda içiyū.

Mehmet: gendi oyalaniyū, bir yere gediyü, at suyu içiyū.

Remzi: gelib, dönüyü, babasınıñ yanına geliyū̃.

- netdin ōūl?

- getdim geldim diyü.

- beni götür diyū̃, o suya götür diyū̃. diyü kü, ben o sunı içersem benim gözlerim açılır diyü. faād babasını götürüyū̃, babası varıyō. orda suyuna elini yüzünü yıḫıyō, suyu içiyū. şediyō bi şe olmuyō.

- ōlūm diyō, sen bu sunı içmişin diyō.

- baba ben içmedim diyü, ya. āt işdi, diyü, āt aldı diyü āzına.

āt orda sōna ölümsüzleşiyü yanı. o sunı işdikde sōna ölümsüzleşiyō, yanı babam ırāmadlı Hikāyeyi bō̃le, çōġ bir dēl de bir de aġlımıza geliyō.

Mehmet: onun yanında, demirçiōlu vār, ayvaz vār, onnarı körōlu artıġ ad veriyō. hoylu, abbās bey, mısdafa üçimizde, diʸō ne ġadardıġ, körōlu der.

İre: ḫoylu vār, hoylu.

Remzi: valla o ġadarını aġlımā gelmiyü, ġızım. biliyōduġ amma āġlıma gelmiyū̃ ġızım ya. benim ḥatırıma gelmiyu ḳu yōsa hebsini biliyōdum, hebsini biliyom onnarın. babam annatırdī, hēb şeyimizde yazılıydı. bıralara dā geliyü, çōġ şēler oluyumuş. bıra da gelmiş. bırda şindi sarpın mūārası derdig, şeyin üsd tarafında, arfalının üsdünde ordā bi māra varıdı. orda yaşiyudū. dolu bey orda ġamb ġuruyōlar, ġonaġlamış ordā. uzundaġ diye bi yer var, demirçiōlunun orda yatdī söleniyi. uzunġabir dedimiz yėr, islāyenin alt tarafı, uzunġabir. orda uzunġabırı bilillēr, herkes bilir yanī.

Mehmet: dolu beyin ġalası var diller bùrda. ne kō̃ dėllēr? o şeyin sirolamatin köyüne. örtülü dėller, örtülüdē.

Metin Numarası	İ3
Kaynak Kişi	Medine Kurtini
Derleme Yeri	Çerçili Köyü
Yaş	89
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	İ3
Kaynak Kişi	Hatice Kurtini
Derleme Yeri	Çerçili Köyü
Yaş	80
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	İ3
Kaynak Kişi	Mehmet Kurtini
Derleme Yeri	Çerçili Köyü
Yaş	92
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Hatice: nefesim kesildĭ. nediyūn, nasısıñ?

Medine: ḫoş geldin ḥadice.

Hatice: ḫoşbulduḫ, ben de yatiyudum. ballā ḥasda oldum. biri dedi kĭ aylıġlar veriliyumuş, geder ḥalım yoūdu.

Hatice: vallā şindi çay işdĭm yā. sātı uyuyamıyōm, bilsēdim çayı içmede geliridim. çayı o ġadar āramam ġızım, ġaviye alışġınım. ille olmaġ. tēg başıma yaşiyum, heb biliyūllā^{r}. on teg bāşıma yapar içērim. yōġ' şekerim var. onu yiyemem, şēkērim var yimem. işde dün islāyeye gėtdik, hēb ḥasda olduḳ. sen getmedin mi?

Medine: yarın gedicim.

Hatice: işde ġarĭ, üsse gene yadmiyŭ, böyle id gimi ki yaşiyŭller. şöyle isān gimi yaşamiyum dā. yōġ'. ġulbu var işde bunūn. şū beninkĭ de ġoyaydın oña.

Ayten: yeter içmez satı. bŏle yaşıyuḳ işde biz.

Hatice: dün bir yerē getdim, ne diyūlar ġonşum;

- cin gimi ḥadice. oġlūna baḫıcı bulucu.

- aman dedĭm, yerinde ḳaḳamıyon, adama dedĭm. baḳıcī para vermiyūlar da dedim-siz evlatımsıñız-ōrusbular dedim, neçmiyeyne oña.

neçmiye diyō ki;

- ḥaḳan para assın ben yatiyum. ḥaḳan bākiyū.

ḥadice diyō ki;

- ismāl para assın, baḫıcı parasī.

ḥaciḳōnun ġızı.

- yörün gedin, adamı öle ėt. saḳad ḳaḳamiyu. aḳşamaçā, yarım cannī arvad ḫızmad ediyŭ dedim.

- heç oña vermiyular da dedi, sabsālamsıñız.

hē yā, bi de babasınıñ ġocasınıñ aylī azımış. babasınıñ aylīnı alıcı. ġocasının aylīn üsdünde şēdib dē babasınıḫı daā parḳlıymış, neçmiyē. ne bilĭm anam? aylīmız yō, acımızda ölüyoḳ. herifin aylī yōġ ġızım. tarla taḫıma dāpıḳıdı rāmedlig. baña yaşlı aylī bile yazmadılar tafla var üsdüne deyi. motur var üsdümē. gendi öldügde sonā çocuġlara cid moturu aldım, deñişdirdim, moturumuz esgiydi yāvrım. nē bilim? herkeş evlenen arvadı aldı, teg yaşıyūm, tēg yaşıyūm. şunuñ gimi bir sōluġ yoldaşım ossa, adam olsayıdī şorda oturuyadī. vallā televizyonna yaşıyūm yāvrım. āġlıyanna ālıyūm, gülennē gülüyüm, hē. a bırda öyle teg başıma böyle. otus sene oldu adam öleli.

İnanmalar/ Yağmur Duası

Çomçalı Gelin

Medine: ēsgideydī ù esgide, yaġmazdı yāmır, heyē. ġuraġlıġ getdī. ben çocūdum o zamannar. çömçáli gelin oynallarıdı. ta bù köyde o köye gidelleridī, çoġ' oynadıġ. biz çocūḫuna çoġ' oynadıġ. bi tene ġoca çomça olurudu. şindi o çomça da yōġ'. onuñ başınā işde çapıT dolardıġ, gēlin gimi yaparıdıġ. ġòl bālarıdıġ, ça'pıtına sarardıġ:

çomçá gelin çōm isdēr
allaḥda ıfamed isdēr
yerde bereket isder
bir ġaşıġ yā' isder

gēzerdig böyle. çocuġlar bo͞le dėr. ė bo͞yüg' oynarıdı, bù ko͞ydē o köydē. o ko͞y burıya gelir. o köy ortaya gėderidi. ortadā iki arasında bir köyün ġocā ġurT dede diyōlar āÇ var. o ācın dibinde de bişirirdik. daşda, bulġur, ēvlerdē bulġur yā, pilav bişirirdik, daşlarıñ üsdünde dē ġorduġ. çocuġlara loġma loġma vėrirdik yėlleridi. çocuġlar bo͞yügler de yėrdi, çocuġlar da gėderdi. işdē yanı, ġoca ġoca da heb daşlar varıdı, temiz daşların üsdüne ġoruduḳ. dā duruyò o ġurd dede, ulu bir aġac işde. ordā oturan evin ġadınī, inek yayíyōmuş. bir ġoca ġolū düşmùş. ġuru, onu yāġmış, yāmır yāmış ısınıyōmuş, òrda gėdememiş evē. ferç gimi olmùş. onda sonā şindi onun gimi aġaçlarıyna ġolları ġuruyan dü͞şüyō, ġuruyanı kimse ellemiyu͞, ulu bir aġaç yanı, heç kimse ellemiyō. yanı çabıT da bālıyōlar, dilek dutuyōlar ò ulu bi āç işde. hē, kėsmişler işde, ordā bizim altında da bizim bā var. ġollerin aleyi bizim baīn içine atıġlar, yaní gòtürsüner de yāġsınnar diye. biz yaḫar mıyıḫ? duyduġ o͞le olmuş işdē.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kırklama-Tuzlama

Medine: yapallarıdī, iki ġızımıñ ġaynanası olùye, ġaynımın arvadī, o doūm yapana onun çocūnu ben göbēni keseridim, duzlarıdım, sararıdım. ben de yabdım. bu, başġa da bende başġa kimse hiç. ḫoşgeldin.

Hatice: ne ėyiyim, ne kötüyüm işde. ne dēyim, bunda kelli eyi olucum mōla? bēn dahā şunuñ ġımı böyügü ġız ġoynumdāydı, gelin gētirdim. aha o da oldu benim gimi işde. dā ben çoġ' yaşlıyım, āleyinin yaşlısı ben idim. dörd denē, dörd eltim, hē, ikisi öldu͞ler ikimiz ġaldıḳ bınna.

ıcıḳ şeker ġordùḳ, içine duz atardıġ. duzlarıdıḳ, çapıtá sararıdıḳ. birez durdu muyu da banyo yabdırırıdıḳ. annē, ġırḳ gün sōna ḳırḳlanır. bebē de ḳırḳ arpa ġoruduḳ, ġırḳ buġda, ġırḳ' tene daş, ġırḳ tane altī yüssüg mü olūr, küpe mi olūr atarıdıḳ içine işdē, suyun içine, onna da çocuyi çimdirirdik. şo͞le elene dē, elen üsdüne de dökeridik, o suyu. evlere de serperidik. şu içellerē, esgide bo͞leyidi. şindi de biliyük, heç bi şe bilmiyük. násıl yabdıġlarınī? on iki tene çocūm barıdı. hepi͞niñ ebesi bunıñ ġaynanasíyıdı, ġaynımıñ arvadı. gendininki de varıdı. sekiz toḳḳuz tenē, onu da ben yabdım, birbirimizē yabdıġ.

Sarılık

vállā ȯ zaman bilmiyȭduġ, doġdurū. bir sarī şey, yazman örterdig üsdüne, yüzüne geçsin deyi diye. dōdumu da saten. öyle esgi adamlar işde bizde onu yaparıdıġ.

Şahmeran Kayası

Medine: şāhmeren ġızı dėlleridi evel. şaḥmeren, şahmeren ġız dellēr oña.

Amca: sızı mızı oldu mū götürrük o şaḥmerene. bal sızı oldu mudu şaḥmerene götürrük orda.

Medine: üsd yanı ġız, alT yanı yılan şaḥmeren ġızı.

Amca: höyle bir böyüg daş duvar, aşāda üsdüne durur. kimū̱n davarı çıḳarsa onȯ kesellēr, hē. islā̱nin altında hemen.

Medine: he davarın yėr olurdū, götürülledi, üş dört gişi bir gün orda yatallarıdı. bir teneyi kim bir de ġoca daş varımış, orda. o daşın başına kimin davarı çıḳıb da yatarsa onȯ kesellerimiş, hē. ġurban kesellerimiş. ȯrdā hē, yellerimiş. ordā evlere verillerimiş, gelillerimiş. o zaman işde o zaman itiḳat varıdı, faydası oluyudu. şindi kim eytiḳatı var, ziyarata, hocuya, hacıya. kimse, insannarda cin oluġ, heyye. şindi kimsenin eytiḳatı yoġdur.

Dil

Akrabalık Adları

ḥalıya bibi derdik, dayıya da dāyı derdik, emmiye emmi derdik, ġayınbabaya da baba derdik, ġaynanıya da ana derdik. bȯrda abi diyōlar, başġa yėrde de aġa diyōlār. şu' daīñ öte yānda bir köv var, ām dėllēr. bizkine kimi bacı dėridi, kimi abla diyū. eltilerine diyōlar. ede diyoḳ, ġaynılarına ede dėlleridi esgide. ġardaşlarına da ėde delleridi, ābi dėmezleridi esgidē. a, ede delleridi, genniden böyüglerine ābi dėller.

Ot İsimleri

ō dalar dā geri tobluyuḳ işde. kömēç, derdik, evelī̄ gelineli, ġuş egmegī̄, boncuġ otu, ufaġ ufaġ olur. e toblarıġ, şȭ̄le yėrē serili bir kökü olur onun, ekserī̄ toblarıġ, hē. ısbatan doblarıġ, bū ziyaratıñ önünde sū otȯ mı ōtu derdig. mendig, ısbatan, hē. şindi yōġ'. şindi ōt yōġ'. başġa bilmiyuḳ, işde yāġmır düşdü mi çıḳıyusū. baġçálerde dolu', su otu, su getdī̄, su otu da getdī̄.

Annonim Şiir / Türkü

Hatice: vallā, ōlanıḫı emi babasınıḫı, onnarı sölüyemiyōm ġızım ālıyūm. gendi kündekī̄ sȭ̄ledimi sȭ̄leyim size.

ġūrbed gezdim adım adım
gözümde ġaldı mȯradım
köşelerde çoḫ āladım
ben bende deyilem

şu ömrümün uzun yolū
āşıb geTsem yara dōru
gözlerim yaş dolu dolu
yol vėr daġlar yol vėr baña

giderim giderim dē
yolum yan gelīr
bir of çeksem de
yüregimden ġan gelir
deşin mezerimi de yolun üsdüne
ōlum gelib geşdikçe
ciyerim bana can gelir

bunnarı künde sölüyüm yāvrım, unudmuyum.

üçe dāġ başına da ġara gidelim
ōlum ġara gidelim
oranın gözeli göñül ėylemez
ciyerim göñül ėyliyecek yėre gidelim

ėrzurum dāları da ġarına bòran
almış beni zalım feleg derdine virán
yaġ mù yanında da ōlum bir ġurşun ġalem
yazam derdimi de babaña gönderem

çoġ' ġızım işde a böyle, söleyib sōleyib ālıyòm. kimsem yòġ', yalañız. ne sōleyim? oy herifin öldū günü sōledi mi? de sōleyi mi? herifim ġıriz geçirdī günü de ne sōledim biliyoñuz mū?
mendilini yumuş, bir güccük ġızım bar, şōle çiçeglerin bāşına sermiş. çiçegler āçılmış, ġarib çiçekler. oḳula gedici, ġızım merdivándā ėniyō ġızīm.
- mendilimi vir de gėd dėdi.
ā çay içiyōġ, bōle öñümüzde sabaná dā ġavaltı ġız mendillerini gētirdi. gendinikini aldı cebine ġoydu, ġız, babasınḫı da ġucāma atdī. aldım ġaTladīm.
- hėrif dėdim, her yėrde çıḳarıyun dėdim. āġzını, burnu sildīni dėdim. a ün bir yėride çıḳardın, ben utandım didīm. temizini çıḫar didim, adam yandayḫa.
adam titdigi dėdi, a bililler. birini aldı ġızım, cebine ġoydu, mendilin, birini geri dizime ġoydu.
- tùh, bu dedi şeyime de bir türkü sōlesene dėdi, mendilime dėdi.
ōlan everdik, ġız çıḳardıḳ, nişan yābdıḳ, çocuġların alır ġaḫardı, oyun bandını ġordū, ḥavlı da gēniş ġapı, beton òynardı. bir gün baña ne oyna dėdi ne de sōle dedi. öldū gün baña dedi ki,
- şu mendilime dėdi bir türkü sōlesene dėdi.
ġızın biri oḳula gėTdi biri de bizine ġavaltı yabdı. elimi de mendilinin üsdüne ġoydum bōle.

mendilin yudum ārıtdım gülüm
gülün dalında ġuruTdum
adın neyimiş unuTdum
çaġır var çaġır bo͞n beni

dedim, ġapı dā yaTdīm. sen geTdin ḥaberleri izlemiş içeride uyumuş. sen de içerdē yaTdīn. tıġadaġ güldü. evlatımsın,
- çaārsan gelirim dedi.
ġolun da ġaldır da bo͞le boynuma aTdī. şurda mısāfır çıġdı, merduvanda ben hemen nasıl ġolunu altında ḳaḳdım geTdim. aydınnamış hēç. o gün de adam bi soluġluġ oldu geTdi. yarım saād sürmedi ölüsü geldi, ġızım.
çāġır ġaracaōlan çāġır
daş düşdügi yėrden aġır
isan ōlum sevdigin de soġur
sorulmay sorulmay biliyȯn mu

benim nasıldı, bir adamım barıdı. avıḳad gimiydi, her şeyi biliridi. so͞ledini sanki defdere yaziyu gimi. şindi ġafamda hėç bi şey ġalmiyu. bu türgünün bāşı da buyudu ġızım. şindi so͞ledi͞m, mendili yudum arıTdīmı, başı da buyudu. hēb adamın türküleri, ben bilmem işdē. bünnarı so͞lüyum so͞lüyum, künde ālıyūm. evim de yōlun üsdünde şo͞le, pencerede diyum, öte yüzünde de bir dinniyen ossā nė der baña? bir yolçu͞ diyum, bir de gendi gendimi şediyum. nediyum? allahın bugüne şükür. aleyini ġızı da ėverdi͞m. ōlanı da everdi͞m, allahım herkeş ev saābı oldu, allahın bugünne şükür. canım isdiyu, onun yanına gidiyum, canım isdiyu geliyü işde. öyle günneri gelib geçiyü yāvrım, ne bilim?

Metin Numarası	İ4
Kaynak Kişi	Fatma Tıraş
Derleme Yeri	Türkbahçe Köyü
Yaş	108
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı / Atatürk'ün Gelişi

yüz yedi̇, ya. diliyūm yā, altı yeddi yaşında varıdım, şo͞le bi daş getirdim. altınā boyum yēTmedi, fezipaşada ayāı oña ġōdum, ben de o adamı görüm dėyi. adamın gözleri iri iri̇, saña söleyēm, kiprikleri oġ' oġ' yoḳarı dorġu. esmer, esmerin güzeli ammā esmerin güzeli̇di.

ben gimi dēldi. onu biliyūm, hēsáb eyle, altı yedi yaşında varıdım. ben fezipaşada ablam orda ġocası çalişiyudu, ben de çocūna baḳıyudum. biz bùralıyıġ ases, o da debbōda çalışırıdı, ēnişdem makinisidi. ben de bacım da ordēdi, çocūna baḫıyudum, salliyudum beşi̇ni meşi̇ni. haye ölēdi işde ġızım ne bilim. yoġ ġonuşmadı, ġısa ġısa kesdi̇, he diynedim amma çocūdum o zaman.

ben, bāḳ yū̆z yedi yaşına olduma göre ġızım, ben işde bu ġaderi biliyum. atātürküne ben nėrde baña düşürüller mi? ne biçim ġonuşdūnu bo͞le bir bir indirmediler de yėre tirende şo͞ māraşın yanına varıncıġ da tirenin öñünü de kēsdiler.

Gelin-Kaynana İlişkisi

o bir topal ōlum barıdı, gelin gişli, yallaḫ yatiruyū, yallaḫ yatiriyū, bù dā orda yatiyū diya. arvad yōġ evde. ben de ordā, o ġız da ordā. ben ona daşıyım, verillerse yiyüm. vermeslerse yatarım. dilini çek, gelinin oldū mu seslenmeyecegsin, dilini çekeceksin. yiyosan da bù yimiyosan da bū, zıḳḳım ye. şindiki gelinner bo͞le.

benim de bū topalın bir arvadı varıdı şēde aldım depede, a bunùn gelini. keşke dedim ġızımın bir öldü. vallah billah keşge dedim bū̆ gelinim yerine bir ġızım daḫa öleyidi, gelinim ölmiyedi, dedim. nasıl nasıldı? çolaġ durmuş, ḥalil usdanın, heye, semine, sultan da topal öggeşin arvadī, onun bacısıydí. allah ıraḥmed ēlesin, şindikileri̇ oynadma. ġaynanayı semiyūlar. ġaynanálar nidiyū? ben bilmiyum ki̇.

bū̆ ōlannarı kim dōruyo͡, ana dōrmuyo mù ya. bu nēdsin bū ġaynanası, bı yāvrım, benim iki tene ġaynanam varıdı. ġayıbabam iki evli̇ydi valla. on üç yāşında dā gelin geldim, adam ḥasdáymíş. ben on iki şey, yedi sene bū ōlan ġardaşım gimi yaşadım ḥaşá sizlerde, ben heç o͡le lafları bilmem de ėdme dē. biz bo͡le yaşadıġ, bo͡le ġaynananın içinde çıġdıġ biz. ben de şindik baña öte gėd dėseler, bir tingirli oldūm, bir tingirli oldum. bilmem ben yaşiyuḳ, ġocalī ya. bir odada aḥa bir evde yedi sekiz yā.

işde şo͞le ḥa ġızım, bo͞le ḥa ġızım tabi, tabi annadırdıġ, ne annadım ġızım, ne diyim.

ḥasan daā iki çatar
arasında güller bitēr
bir yi̇i̇de de bir yar yėter

iki sēer olmamış geldim

ḥasan daīnı eyellēr
aḫan suyunù deyellēr
emmim ġızını baña vėrsēdi
çadlar ölür müydü

Kilim Dokuma

temri mi, iblū uyardıġ, yėre, hē, düverdim. onu da biliyum çıġrīmız varıdı. ōlum çıġrıġ varıdı o zaman pambıġı çekerdim bo͞lē aḥa geTdim geldim. çıġrıġ olurudu egeridim. onna ayırdīm, pambī, şo͞le çürçürüye verilleridi. şù elini āzına verdik mi böle çekersin, ġıvradırsın. bo͞le ėdersin ėdersin, sararsın, ėdersin ėdersin sararsın. onda sōna onu çul doḫursun. üşde bo͞le yėrde terbī doḳurduġ, palaz yapardıġ, palaz yapardıġ, çul. işde bo͞le ya, hē. baş ġız çeyizi, verilleridi, onū hē, varıdı ya. çōġlar oturmadı aġlı yetincik. orda bir tene çaḫı vardí hele şorda getir, görsed. o çulun çaḳını getir hele, görsünner işde aḥa bo͞le doḳudūmuzu. ben doḫudum, bo͞le ondā keserdig, dörd Çāḳ işde buranın dōrusu yapardıġ. öle içelleri ḫalı olurudu, ḫalı ġurbanım. bunū ben yabdım. işde bū ib çıġırıġda ārdimiz ib, he. bu evde ben yabdım. işde bùnnarı doḫurduḳ, batal oldu bunnar, şindik. āTdılar, sōkdüler, yırTdılār.

Metin Numarası	İ5
Kaynak Kişi	Semine Gökmen
Derleme Yeri	Kabaklar Köyü
Yaş	76
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	İ5
Kaynak Kişi	İbrahim Gökmen
Derleme Yeri	Kabaklar Köyü
Yaş	79
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Efsane

İbrahim Sani Baba

Muhtar: işde bir iki ġåbile ilg gēlişlerinde yānı nėrde geligler, bınna pek belli deyil yanı. o, orta asyada oldugu gelmişler dirik. burıya da gelmemişler, aşşā yėrleşmişlēr. orda burıya çıġmışlar. zaman zaman da ġabinē burıya maladyada gelenner vardı. onda sora bir iki ġåvim daā var, bi' tarafda geldigleriyne. ġatırancī tarafınā, emelindeki şey ġatırancī. ondā sona ō ziyarad bȭlgesi, bura satanam maraşa ġadar güvercinlig olaraġ geçiyū. bizim sizin kȭdeki ziyaradın ibrām babanın olmüş oldu yėrde de oturmüş. orda da oturumuşla, onda sōnā göçü burıya yabmışlar. belki o dönemin ā ibraim abinin didī gimi bir iki tana ġabine gelmiş. onda a onā işdik maladyāda şeyde aydın bölgesinde bunnar heb sonunda gelen.

İbrahim: ibrahim babanın bunı bilenner var, o da kesmiş. ibrahim baba sȭlentilē göre bir ġömtanmış yanı, tabı. tabı oranın bölüg ġomtanı mıymış? ȭle, işdē burıya geliyü, dā çeşidlī yorumlā[r] var da benim onnar mantīma sīmıyū. gėyig güdmüş filan dille[r]. yanı burdā gėyī̇g güderimiş, işde u zamandaki iş miş, geyiñ işde yanda işde bȭle şeylerin çamaşırlarını atarımış. annesi orda yıḳarımış, ȭle deyinnē[r] var, benim mantīma sīmıyū.

işde bırdān şehid düşüyu. işde ibra[h]im baba, onda sōra bı ibra[h]im babā çoġ' şėylerde geçiyü yanı onda. bazlarī diyula[r] işde bı ibraim baba şeī̇ddir, haci begdeşin babası fīlanmış işdē. yanlız bı ibraī̇m, ġurānda da geçiyu, ibraim sāni. bir çoġ' şeylere geliyür yanī, ibra[h]im kesin bir bilgimiz yȭġ da. yaní ibra[h]im baba şēde geldini fılan satı ibraimin iki tane oldūnu sȭlüyōlar. büyüg şey yaní bùrda ġömtan oldū.

şindi ò dileg āçları yeni yapılma deyil, çoġ' esgiden, o esgiden yaní varıdı. ò āçla[r]. bir ara bī şė zamanında devled bi şeylerē el ġoydu zaman varıyá. tegge ve şėleri o zaman ġapādmışla[r] burıyī. he işde öncede beri teggē ġapatılmış. o şēyde, burası da ġapatılmış. ònda sōra işde ò yanmış, ordaki o aāşlā[r], bir tut ācı, bir ceviz, şėy çınar aācı, bınnar yanmış. varıya yandıġda sōra da geri gendilī̇nde gelişdi gimi bȭ̈le oluyu, faād ȭle bir oluyū, teg'rár.

Muhtar: çoġ ēsgi tarihde duyumlarına yanı bònnar heb. bizimkileri varsaydı, ò dönemin ġomtanı o ġapılara çivi çāġdırıyu. o ikilik çivi çāġdırıyu. ġapılar, hiç kimsē ellememeg şartıyna geri otomatigmen açılıyū. o ġanun varıya. ordā diyōlarkine emir veriyōlar;

- burda diyōlar, bù şekillē, şėyler yürütülüyō.

geliyollā, a bùrdan o ġomtanı on ikilig çiviyne o ġapıları çiviliyōlā, daā gendile[r] ordayḳan, gendilī̇nde ġapılar geri açılíyu.

İbrahim: ziyaratā, ziyarata gėderik, heye anam. bī̇ adam çocūnun asgere gederkē, asgerden gelinçī̇ yoūd da bir bȭle bir ḥasda olunçu adam, yanına gėderim diyü. o saāti daġġası yoġ'. yaz da ossa gėden, asgerde gelinçi, asgerde giderkē. mesele ġızın çocū olmiyū, mesele ōlumun çocū olmiyū.

ādaġ adiyum. ben çocūmun bir çocū olusa soña bunù keserim diyum, olmadan önce. ā çāriyun, yani çocumā bir evled vėr diyūn. olusa, soña şunu keserim diyun. oldu mu dilēn ġabil oldu mu gediyun kesiyūn. öyle de gėderik. ġurban oliyum o çoġ' şeyli ziyarad yanī. onun şeyini öldürdülēr. soñra dā yapiyuġ deyi onun önün de ġoca aāşlar varıdī. türbesī̆, dā varıdi. iki tene üsdüne ġapısı varıdī, yataḳānasi varıdī... ne varıdı hePsini sȭgdüler, tabi yā. dışarıda heb yabanda gelenner yatallār. meselē her ḥasdalī olusa ossun, gelilleridī̆. şifa vėr delleridi. felşlig geçiriridi, mesele bir aġır ḥasda olan götürür atallarıdı içine.

çoġ' ne dilediysem, meselē çocuma ḥasda olmuşudu, diledim. asgere gedinçi güle güle ged gel dedī̆m aleyi oldu, şifa oldu. gitdik ġaç sefer. varımışsa da bilimiyüm ben bilmiyüm. heş yoġ' yanı gedek her zaman gidek yani. düşeller, gelikē düşerik, giderkē düşeller. dışarda gelenner oliyu ziyarata düşerik.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Kız İsteme

Semine: esgi ġızlarda ne olur ki ġızım, bir sāndıġ, bir ġaT yatāḳ, onda sōna iki dene ġab, ġaşşıġ... ālēyini bir ata yügler gidelleridi o ġada. işde o ġaderidi işde. o ġadė işdē, çeyī̆z, sírd, bāş… ġaynaníyē hediye, ġayinbabıyá hediye, bù başġa bi şė yōḳ.

o zamānda böȭklerimiz esgide olanna, hindi ġızlar annaşıyūlar, o zaman görücü usulüydü yāni. ōlanna ġız ġonuşma yoūdu. ben gelin geldim, yėmin ėderim, geldim gün tanıdım. ben herifi görmediydim. beş ay nişannı ġaldım sata, gelmedi yanımā, hēç, hēç, hēç. ērem, ayib sȭlemesi, topal ossa görmedim. tanımiyu ki! esgide ȭlēdi, ana baba vėriridi. ġızları dā seslenmezidi. kim oldunu tanımiyuġ bile. ammá şindikiler annaşıyū. senelerce ġonuşıyū, annaşıyular. bizde annaşma yoūdu, ȭle. bȭklerimiz āġlı yėtenner anasına babasına arada ėdelleridi. ġız biTmiş, bizim habarimiz gene yoġdu. ġızların ḥaberi gene yoūdu, olmaz. ġıza da işde bȭle dadlı ne yoūdu da.

Söz Kesme / Sakala Varma

o zaman, saḳale varma dėlleridī̆. onda sōra nişan yapallarıdı, söz kesme, he. saḳale varma delleridi, söz kėselleridi. onda sorā da nişan yapan nişan yaparıdı; nişan yabmıyan da düyün yaparıdı. üç ay beş ay, üç sene nişannı ġalan oldurudū, bir sene nişannı ġalan olurudū. ȭleydi esgide yanī̆, biz ōlanı görmezdig, ōlan bizi görmezdi. olan geldi mi ġızlar ġaçardıġ. şuʸȕze geliy dēse şuȕze ġaçardıġ. şey, sen atan atan ġaçallarıdı. şindi geçiyü bi şē yoġ. heç bi şē yoġ, esgide ȭledi yavrım.

Galın

başlıġ, başlıġ, ġalındı. işde dē başlıġ dėlleridi. ġalın keselleridi. ōrda ġalın kesmiye, gėdelleridi. ōrda beş on ėrkeg ‹āġlı-köyün-yėtennerin, aġlı yėten böyüglerin de götürülleridi. işde;

- bizim borcumuz ney? neáder deyincig, düyünümüzü ġurucuġ ne diyoñuz, dėlleridi.

o derdi kidi;

- şù ġadēr parayı getir, düyününü ġur.

on bir yōġ, eñ yüsēġ, onda sōna bi şėye ġarışmazdī.

İbrahim: o zaman işdē belli bir para isderidi, ġızın babası. o şėy olan da cemād dėlleridi ki işdē, şu ġadarını baña baāşla, şu ġadarini baña baāşla felan pazallıġ yapallarıdı. alışveriş pazallī gimi, pazallıġ yapār. ȯ para verilirdĭ, ġızın babasına. verildi miʸdĭ o parayla ġızın babası, evinin bütün ehdiyacını yaparıdı. çeyizini, evin çeyizini o parayla yaparıdı, bu parayna düzerdi yanī.

Semine: üç bende diş, pazallıḳ yapallarıdı. ġızının neyi nōsanısa en iyisini alırıdı, he.

İbrahim: o parayı alıġ da yėmezdi. ōlan evi heç bi şē yabmazıdı, ġızın evini o parayna düzeridi. faġad para ōlan evinde çıġarıdı.

Semine: ēylēdi esgide. amma şindi vermeseler, ġız evi de yapiyu ōlan evi de yapiyu. annaşiyular, bizi ġarşılıġlı yapiyu. o zamanda ōlan evi heç ġarışmiyu, parayı veriyu, ġarışmiyudu. eñ yüsēg başlıġ benikiydi bȯ kövde, belki de duydun ḥabarın varıdı. üç milları, üç biñleriye kesĭdi. o da beş yüzünü vėrmedi, iki buçuā geldiydim. ēñ yüseg, dile geşdiydim, hē. elli, elli beş senenin işiydi.

İbrahim: senikĭ bizikinde çōġ' esgi de beniki hemen hemen aynı tarihlerdē. beniki üç bin üç yüzle, üç yüz lireyi isdedi. göndermeyik, üç yüz yüz lireyi isdedim. çünkü doḳuz yüzü yine gelecegdi.

Semine: köyün ġızlarının alayí para ėTdi. sen böyülüg deyin ana da ġızıġlardı, çoġ' para ėTdi deyin.

İbrahim: esgide erkēkĭ, yoūdu ġızım. he ġızları, ġızıḳı olurudu. işde cumā̆ günü davíl geliridĭ, çalar. üç günüdü esgide düyünne. cumʿā günü geliridi cumȭrtesi gidelleridĭ, ġızın ġınasını yaḫallarıdī. āşam da düyün saābi olur. ġızın evinde yanarıdı, ġızın evinde yañarıdı. toblumlu düyün saābi oldu gimi ġėdelleridĭ. ordā çalallarıdī, oynallarıdī. orda da ġıza ġına yaḫar gelilleridi. gel derdi. şindi bazar günü de ġız gelin gideridi.

Semine: ʿālıyan ʿālarıdı, ālamıyan ālamazıdı. o varıdī onu sȭlelleridi. gelin gelinçi dē ȭūTlelleridi. gelin işde ġaynanana eyi ōl, ġayınbabaña şȭle ol. nebĭm? unuTdum geTdim onnarı orda. ġızı ȯūTlelleridi gelinnerĭ. onuTdum yāvrım. elli senenin ne bilĭm. ġocayin izininde çīġmā, ġaynananın gözünde çıġmā, ġayınbabayın sözünde çıġmā. bȭle ȯūT verilleridi, gelinē.

bazar günü de gelin çıḫıyudu, cumaʿā çalınıyudu, ölende sōna cumaetesi de çalíniyudu, āşama ġına yaniyudu, bazar günü de aşama gelin oliyudu. üç gün çalíniyudu.

gelinden sayılānların birĭ şaḫa fela şēy gimi dütardı, ġapiyı, gelini vermiyudu. bir de sandīn üsdüne oturullarıdī. para almaġ içi, sandın oturana iküş ġuruş verilleridi. ġapiyī dutanā oñ baḫşiş alıllarıdī. ne ġadēk elinde çıḫiyusa, ne ġadē çıḫiyusa orda bi baḫşiş alıllarıdı.

atına ġotürülleridi, atına götürülleridi. yanına da bėş altı tana aḫlı yēten ġadınnarı bindirilleridi, görüm dėlleridi, aña da görüm. ama görümü deēl, ȭyle görüm biniyū̆ delleridĭ. bėş ōn tenē dē ėrkegler ata binelleridĭ. öñünde cirid vallarıdı hē. köyün her tarafında cirid vār gezelleridi. önde ėrkegler, arḫada da gelinnē o görümlēr gėderidĭ. altı yeddi tene de gelin. adın görüm biñeridi.

ayni bȭyle gelinnik bėyaz gelinnik, yōġ yōġ. gelinnig bėyazıdı, o zaman gene bėyaz gėydirdig, işdē. köylülerin eli, yaḫışanın biri biçērdi. berbere nėrē geTme, nėrē? yoūdu. yōūdu ya. eli yaḫışanın biri çıḫdı, işleridi gederidi. berber nē geziyūdū o zaman, berber işleridi. kim gȭtürücüydü ȭlēydi işde yāvrım, ne bilim unuTdum, neTdim.

bizim de gelinin önüne oġlaā ġollār şȭle bi bi şe ġollār. deyin şė, mūcu gelin olūsā onu ālır ġaldırı, şigli yaní şigli gendi gennĭ bilen insan, onu ālır ġaldırır. ērem bilmiyen şindi yoġut ō zaman ērē bilmiyen onu da depeler gederse bu gelinin şiki yōġ bȯ isān olmaz beyle ȭñüne oġlā ġollarıdī, şėyle.

onū atın ayānın altında ġırallarıdī. onu aT geldī ya, o bardā, atın ayānı altında ġırdırıllarıdī. evine gelinçi da inmede, inmede atın ayānın altında o bardā ġırallarıdī, esgidē.

şindī ʿāyni şē usulù oldū salònā gediyūlār, ġızım. berberē gediyūlār, düyün salōnda oluyū. kȭde gene olmiyu ġalan. heb şeēr usulu oldu. ōlanna ġız annaşanaād dȗn gene yeTmiyu. olan geliyü diy kü ben fılan ġızna ġonuşdum evlenicim. gediyülār evleniyüler. o esgi usul de ġalmadı geTdī.

İbrahim: ō pek olmaz. bizimkilerde sade zaman, bir gelinī alıb içeri götürüyü ya, gerde. gelin atdā iner, gelin atına geliridi, gelinin ġoluna girer. gelini götürȕkē genşler arḫadaşları arḫada bölē düver, içeri girene ġader böyle, şėdelleridi damada yaní.

Semine: oynuyūlār, ḥalā çekiyūlar, her şey yapiyūlaʳ. yōġ' onda yoġ.

İbrahim: ḥalay oyunu, başġa bi şė yoġ.

Çocuk Oyunları

Saklambaç

Semine: çocuġlūm aġlıma gene getiriyü. sāġlanbaş da varıdī. a şēle şėy de varıdī, ḫırlanġaç varıdī, bėyle.

Ebçik

ebçik ġurarıdıḳ, bȏle daşlarınā, oyuncanā yapardıġ. yanī ebçik yapardıġ. ev yaparıdıġ. mesele çocuġları gelin ėderidig, çocuġ güccücȗk, gelin ėderidik. biri anne olurudu, biri baba olurudu, biri yėmeg bişiriridi. esgide ȏlēdi, çocuġḳa.

vallā çoġ da āġlıma gelmiyȗ, çoġ' da çocuġlū yaşamadım. işdē güşdē fazla da çocuġ, işte de yaşıyamadıġ çocuġlūmuzū. işde oynardīġ, ammā işde böyle oynardıġ. ėyi yėmeg bişiriridig. gösderir gimi yimeg yaparıdıḳ, çocuġ yaparīdıġ, ebçik yaparıdıḳ. işde yapardıġ, işde yapardīġ her şey yapardıġ. arḫadaşlarına. aġlımıza zor geliyü. sanki bi...

İbrahim: bizim bū dā köyleri çocuġke çalışmaya başlayıb dāda daşda oyun oynumıya zaman yoġ'. ben hiç bi çocuġ olaraġ oyun oynamamışım, heç oynamamışım. devamlı çocūḳā başlāmışım işe ḥalán devam ediy. davar güderdik.

Halk Hekimliği / Nazar

Kurşun Dökme

oña da dėlleridi, ġurşun dökelleridī. beki bēn yabdırmadȕm da esgidē bir dē köz atallarıdī. böle bi ġaba su ġollarıdī, şöle kömür var ya. ocāġda esī de ataş yaḫarıdıġ. ataşla köz olur, bȏle zoba moba yoūdū. ondā alıllarıdı, maşāynā, filanın gözȗ, gelinin düzȗ bȕnda bi kȏz alır, dabana çökersē göz deyēr, çökmeZ ḥavıya ḳaḥása göz deymeyik. ona inanıllarıdī, ona inanıllarıdı. filanın çocūnā göz deyik deyin. ne üçü… ġaç gişiyik? burda böyün bize geldi. o ġadanī közünȗ atallarıdī. on kişi geldi, on közü onu da atan. ḥangınıġı deyik? bȕ çocuġ bȏyün ḥasda oldu. bının ḥangının gözȗ deyīk? onu atallarıdī. dabanı çöker, çökeniki filanın gözü deyik, bunun çökmȗş. ġurşun da dökelleridi dē. anam eyice ġurşunu sēmezidi. anam derdī, bize ġurşun gelmiyū. ġurşun dökünce, ölü olur derdī. ġurşunu dögdürmezdi. ġorḫarıdī. bize ġurşun gelmez deyī, biz ġurşun dȏgdürmezdik. esgī işde bēleydi.

Dil

Çiçek / Ot İsimleri

Semine: bù soūġlùġ çiçē dėller, bùna soūġlùġ çiçe. şō da bilmiyum, her birinin bi çeşid adı var. şō, menevşe çiçē, hī. dāda çeşid çeşid isdedĩn çiçeg var. papadya, yoūrd çiçē dėller, yōrd çiçē dėller, gelincig, gelinēli de gelincig dėller. gelineli derig biz ona. ġırmızī açar şo͂le. onū yiyoġ da biz, onu bişiriyōġ yiyō dā. o tartınçı çiçegleniyō tāzēkē bişirig yiyoġ, biz onu. çiçeg açmiyū, yeñi çıḫiyō ya. yeni çıḫarkē biz onu toblar yėrik. ġalannar da ġarTdı mı çiçeg açır. ısbanaġ gimi bişirig yi'yōġ. pilavna da yapiyuġ, pilavını da yapiyuḳ. lepe derik, lepe derig biz. lepenin işdē sadē od ġoyuyoġ. gelinelĩ, samısatıran, boncuġ otū… onda sōnā e dā çoūnu unuduyūm işde. buldumūz odların aleyini tobluyuḳ. gömeç ossun ne bilim. nedeyim soña? onu dā dōruyōḳ, yıḫiyōḳ, pilavını ediyuḳ. ne güzel de yiyōġ. hē. od lepesi diyoḫ, bi ona. hē. od lepesi. táze yaīna, yā ġorsun ona. sen gel de baḥarda gel, ben saña yidiriyim ot. odlu lepe yėdiricim.

İbrahim: beze dėriz biz, bu yaylanın bi otu var.

Semine: ışġını vār, bėzesi vār, bı yaylanın göbelē vār.

İbrahim: bir od, çoġ' gözel oluyō, yeme. meşūr sade bū dāda olur, başġa yėrde bulaman. ne deyim, mayanayı bilin mi? mayanayı, ayni mayananın ayni çıḫiy, bu küçüg oluyō. ġavur, yaluvuz olmaz bùrdā. en aşşa iküç saadlig yoḫarı yükseg yaylalarda olur. onu da ġavırırıġ, yiyōġ, onun da pilavı oliyū, her şeysi oliyū. her şey oliyū.

Semine: beziye söz vermeyim, beziye gedenim yoġ.

İbrahim: bi de ışġın var bùranın şöle şöle yarpaḫları olur çoġ geñiş incir yarpā gimi de çoġ' geniş olur yarpaġları. ortasında bir üşürüdmē çıḳār, onun. o, onnar tazēkē böyle soyarsın yersin. çoġ şeyli bi şey eşgi, uzun. sĩrdde gördüm, düġġannarın önünde bo͂le yīlı satiyōlar sĩrdde.

Semine: eşgi menek ayrī. eşgi menek şo͂le oT, oT bı yarpaḳ yarpaḳ, o eşgi menek ayrı. o da yoḫarı daġlarda olurdu. bizim herif getirirdi, ırahmadlıġ. çoġ' güzelidi esgidē. şindĩ sen gel bārda yā da olur, soña teze yaīna of, inegde doūrursā, saña bi lepe yapiyūm inan kĩ. o ıspatan, ıspatan, ġaziyē, o ayrĩ.

benim oḫumuşlūm yōġ', ò zaman salmazlarıdī ġızları oḫula. bizi salmadılar, salmazlarıdī, ġız nişannısına megdub yazarıdī, bizi oḫula salmazıdī. benim bir ġardaşım ā şordā gendi çocuġların aleyini oḫutdu, beni oḫudmadı ki ġız oḫumaz deyi. aḫa oḫurduġ, burdā. ġızlar nişannısına megdub yazar deyin salmadılar bizĩ, inan.

Metin Numarası	İ6
Kaynak Kişi	İbrahim Aslan
Derleme Yeri	Değirmencik Köyü
Yaş	92
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

hoşgeldiniz, ḥamdossun. nasısıñız, eyi misiñíz? sizden ırazı ossun, ḥamd ossun allān verdĭne şükür yavrım işde yā.

Dil / Yer Adları

oña seydiabdülle dėllēr, şu yūġseg yere, daġa seydi abdülle bı tarafda var. bi tene yügsē, ġozderē, şu tarafa aneller çalaḳ dėllēr. isimleri yāní başġa pancarlı ġaya dėlleridi. ġarşıda ġaya var hā, bùrdā ismi de öledir. çöl yurdu dėllēr, şū şeyin yerinē, hökenin yerinē, çayaḳ dėllēr. yav işde isim olaraġ ōledir işde. pıñar, puñarımız öldi. ġuyu vurduġ ġuyunun suyunù içiyoḳ, şindi şu derenin içine ġuyu vurduḳ. yòġ bùr̃ılarda ōle māra yòḳ. yōġ o esgi şēyler geşdi gėTdĭ.

Avcılık

esgidē he, ēsgide yapallarıdı. a öle avlār, davşan avına gėdelleridi, keklik, kēklik çoġūdu, kekliē gėdelleridi. keklig çoġ olurudu. şindi heç ġalmadı, tenezil. semti ġalmadı hē, keklig. meselā, şindĭ gėder, meselā bùra keklig geliyū. bireZ saman götürüller, o samanı dökeller, üssüne de bi ġaş danecig buġda muġda atallar, tene. ey onnar, onù geldĭnne, onar vuruyū, onnarı yerke, bùrdan sıḫar vurıllār.

Kutlamalar / Hıdırellez

o şēy yāv, işde şū maācir köv yeddi ḥane bulġaristandā, atatürk bùnnarı, buráy şēTdi, bùrda arazí vėrdi, onnara. onnara arazi vėrdi. onnar yaz günü odları biçmişler, getirmiş evin yanınā yīmışlar, mal içi. bizim mıġdarın dedesi de islāde oturuyur, dedesi. o da bùra ōrman, bùra ōrman, bùnnarın evleri yansın da bùrda göçsünner ġahı ġaçsınnar deyĭ. ḫızırā, danatımın orda bùrıya ataşí bıraḫiyō. ataşí bıraḫíyō. bùrda da bi tanesinin senin şeyin, idirisin dedesi ali hoca varımış. o da ġuranı kerimi aliyō, oḫuyō üfürüyō, oḫuyō üfürüyō. ataş geliyō bo̅le yaz günü tem temmusun günü, ataş geliyō. oḫuyō üfürüyō, oḫuyō üfürüyō… ataş geliyō şēle od yīnına yāġlaşınca ataş sō̅nū̅yō, bir şeyleri yanmadı. he, ataş oldu gimi bù orman yāndı, bi şeyleri yanmadī. işde ġurānı kerimi çōġ derin ḫocaydı diyō, dedi. oḫudū üfürdū̅, ataş sō̅ndü, bi şēmiz de yanmadı yāvrım dedi. senin şabān ā varıdı ya, şaban ā baña annatdı, yıḫdıyar. belki yüz yaşında varıdı, o annaddı, ölēdi yavrım dēdi. ōnnar bùra geldĭnde.

esásen o ḫıdırellezi onnar yaparıdı. he, bı mıācirler. yā işde yėmeg yapallārıdı, falan felanda tobalanıllar, şennik yapallār, mayısda, mayısıñ... yōġ gidmedim. onnarın, onnarın yėmeg bir oturmıya yedi çeşid yėmeg yėller onnar. bo̅le yapallarıdı. davıl çoūdū, hē. balı çoūdū, yā çoūdu. çeşid çeşid ḫamır yemē yapallarıdī, hē. çeşid çeşid… isimleri de çoġ' bùnnarın ismi pide yapallarıdī. hē, sulaġaçamaġ delleridĭ. bir ne çeşid gelir, tarḫana dėlleridi. he, çeşid çeşid yėmeg yāparıdī, bi oturmaya yeddi çeşid yemeg yelleridi.

Bayram

biz kȭv ordayḫa yoḫardayḫa, burā inmeden, ō zaman meselā bayram geldi. erkeş birer ġab yėmeg yaparıdī. onna sōna yāv kimin cenezāsi varıdı, bù sene? filan adamın. o yemē alı, hebisi toblanı gėder, onun evindē. evinde yemē yėllēr, onnan sonā da çoluġ çocuġ hepisi bayramlaşır, çıḫar gederidi. hē, bayramı bȭle ġudlarlarıdı. burıya indigden sōna o ḳāḳdī, ġaldırdılar. hē bùra endigdēn sona biî kömbiye şēyabdılar, kömme yabmā.

bayramdā, ordā yūḳa egmeg yapallarıdī, onu begmezne, yaīna yaġlallarıdī. ev ev daīdıllarıdī. o, oña, o oña datlı gimi. hē, ev ev daıtıllār, heP yanī hepisi o onuḫunu götürür, o oña götürür, bȭle daıtıllarıdī, hē. burıya inince kömbiye dönderdiler.

İnanmalar / Peygamber Kıssaları

Hz. İsa

- a orda bir ġaya var, dėmiş, o ġayanın içinde dėmiş, bir deve çıġsın, devenin dē, deve dėmiş çıġsın. gebe, doġursun.
- doūrdū gimi yavrùsı ḳaḳsın, gendini ēmsin saña inanırıḳ.

nēse, isā aleyi selām dėmiş;

- ġaya dėmiş ikiye ayrıl, deve çıġsın.

ġaya ikiye ayrılmış. deve çıġmış gelmiş. doūrmuş, yāvrısı ḳaḳmış emmiye başlamış.

- ė dėmişler, geri yerine gönder baḫîm.
- demiş, geri yeriñe gēT.
- geri geTmiş ġayanın içine girmiş.

geri çıġmış dėmişler,

- yāv ne ġadar sėhirbazsın sen demişler yav.

inanmamışlar. gene ė demişler;

- mezerliē gėdek, mezerligde bir ölüyi dirilT çıġsın, saña inanırıḫ.

gēTmişler mezerliē varıyȭlar;

- yoġ diyōlar, bu yeñi, acerdir diyōlar.

çoġ esgi bir mezere. nese çoġ esgi bir mezerlîn başına varıyūlar diyō;

- ġabír ehli ḳaḳ, diyō.

o orada hemen yekinîveriyō birisi çıḫíyō, diyō;

- sen kimsin diyō.
- ben diyō, nuh aleyiselamın ōlu sam diyō.
- tō' diyō, sen diyō, ġaç sene oldu öleli diyō? nuh aláyiselamın zamanında saç ārma yōġdū. senin başında bir tene siyaḥ ġıl yōġ, diyō.
- senin diyō, çārdīn zaman diyō, onu tobluyȯduġ diyō. sen çārınca, sen ben ġıyamed ġobtı deyince ġıyamád ġobtı zannederegden diyü, benim de siyaḥ ġıl ġalmadı diyō, siyaḥ ġıl. diyōlar gene de inanmıyolar, geri diyō;
- yeriñe ged diyü.

geri ġabirā giriyō gediyō. he ya.

Hz. Musa

mısa aleyiselema diyō şeyi ezrāl aleyiselam diyo ki;

- senin diyō, günün bitdi. ben alıcım diyō.

- ė diyō, benden de rabbime selam sȭle, benim çocuġlarım ufāġ. baña acı otus sene dā gün vėrsin. ondan sonā al canımı diyō.

ezrāl aleyiselam gediyū diyō;

- ya rabi diyō, senin mısan bȭle dedi diyō.

- deñizin içinde diyō, bir diyō, ada vār diyō. o adanın içinde bir ġulübe var diyō. ġulübenin içinde de diyō, bir diyō, ġutu var. ġutunun içinde diyō, bir pambıġda sarılı ġurd var diyō. o ġutuyu açsın bāġsın diyō.

nesē, ezrāl aleyiselem geliyü;

- yā mısā, rabbim bȭle dėdi.

mısa aleyiselem denizē asayı vurùyō, deniz ikiye āyrıliyō. gediyō gediyō, buluyō; adayı buluyō. adayın içine giriyō. ġulübeyi buluyō, ġulübenin içine giriyō, bi sandıġ! ġış günü, sandīn içinde bir ġurd sarılı, pambıḫda sarılı! ġurda bù yanda bir yeşil ot, bù yanda dönüyō bir çanaḫda buz gimi sū! bı yanna dönüyō yav otu yiyō, bı yanna dönüyo oT geni yeşeriyō, otu yiyō. dönüyō baḫiyō gene çanaḫ dolmùş suyuna!

- ımm diyō! ya rebi diyō, bırada diyō, bı pambıġda sarılı ġurdun ġısmetini veriyon, sen ya rebbi diyo. benikin çocuḫlarımıḫın da verin diyō.

ḳaḳiyō, gediyō. cenab allah diyō, dörd melekiye;

- gedin diyō, mùsanın yolunun üsdüne diyō, bir mezer ġazın.

nese bunnar bȭle adem donuna giriyōlar. ġėdiyōlar, mezeri ġaziyōlar. mısa āleyiselam, baḫiyō dörd gişi çalişiyū, o yanna baḫiyō, bù yanna baḫiyo heç köy möy yoḳ.

- allah allah diyō. bùnnar bùrda bi şey yapiyo. ámmā bunıñ aceba meftası nerden gelecek? nēse diyolar ki;

- bù yāġlaşıncā biz çınġar çıḫaraḫ, bū gendi mezerin içiñe yātar.

nēse yāġlaşiyu.

- diyo, yav bu mezer deşiyōñuz diyō. bunun mefdası nērde gelici, diyō.

- gelir diyolar.

- yazıġ diyō.

- bu sabanan diyō, boyuna ölçüverdig diyō. ölçmemiş diyō. bù mezer uzun oldu diyō.

öteki diyō;

- yoġ yoġ ġısa diyo.

- uzun diyō, ġısa diyō.

- nasıl adam bù yaūv diyō.

diyōlar;

- ta senin boyunda bir adamıdı. yaūv ne çınġar çıḫariyoñuz diyō. ben yātım diyō, uzunsa ġısaldın, ġısayısa uzatın. ne döūşüyoñuz?

- tamam diyōlar.

mısa aleyiselām mezerin içine yātiyō. ezrā aleyiselam ezrāl donuna giriyō.

- o mısa diyō, mezer senin diyō. geTdin orayı gördün diyo, günün biTdi diyō.
- peki diyō. benim diyǖ, canımı sen nerden alícın diyō.
- e ben diyō, senin canıñı āzından allım diyō.
- ben diyü, āzımdā tervāt kitabīnı oḫudum diyō.
- burnundan allım diyō.
- burnumda da nefes aldım diyō.
- gözünden allım diyō.
- gözümle de diyō yaziyı gördüm diyō.
- ġulanda allım diyō.

ġulāmda da diyō, oḫudumu diyō.
- elinden allım diyō.
- elimle de yaprā dēşdirdim diyō.
- ayandan allım diyō.
- ayamda da diyō, geTdim diyo, kitabı gētirdim diyō.

cenabı allah diyō;
- cebral, ezrāl aleyiselama ged diyō, cenneTden bir elma al. baş gelemen onnan diyō. ged bir elma al gel, buſnuna dud, burnundan çeg al diyō.

gediyō nese, bir elma aliyō, geliyō.
- ḳoḳulā şū elmayı diyō.

elmayı ḳoḫlarḫā buſnundan çekib aliyō. mezerini oruyā, gendini oruya gömüb, çavuşub gediyolār. ehe mezēr, gendinin mezeri oliyō ya! ya rızġ verici cenab allaḥ. mesela birisi ölmüş çocuġlara nolicaġ? çocū dā seninkinden dā eyi oliyō. alla ġısmatini verici gendi ya.

Metin Numarası	İ7
Kaynak Kişi	Veysel Boyraz
Derleme Yeri	Hasan Lök Köyü
Yaş	80
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	İ7
Kaynak Kişi	Cemile Boyraz
Derleme Yeri	Hasan Lök Köyü
Yaş	63
Eğitim Durumu	Ali Okulu

Metin Numarası	İ7
Kaynak Kişi	Meryem Boyraz
Derleme Yeri	Hasan Lök Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Ali Okulu

Metin Numarası	İ7
Kaynak Kişi	Zeynep Ayaz
Derleme Yeri	Hasan Lök Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Eski Yaşam

Meryem: şindik paturon oluġsun. ġızım siz, beni yaşlı mı belliyiz? ben daā dün bīr bō̄n iki. o şėyi dorġu sō̄ledin, dōru söledin.

Veysel: sōbetine sıfırlıyōlar. şindī̄ şu andā ne de ossa birēz eysig sō̄ledik belkī̄. o günün yaşamī, o günün yaşamī, bugünkünden benim ī̄n birez dā ḫayırlıydı.

Meryem: ġızım, kō̄y odalarındā üç odası olan, bir ġonusū evlenirse, anası yatıcaġ yėr yoġ. ayırmışsa gendisi, ġonşusū evine aliyūdū. şindi bir gelin aliyōsun veriyōsun. bir eve veriyosun kimseyi ġabil edmiyū, sadece ayle. üç evde üç ayle oturdūmū billim üç evde. yaní ō̄le günner geçiyudū esgide. hē iki gelin bir ġaynana. ekmē yimē de orda yapiyōlarıdī. ocaġda barabar yapiyolarıdı, yanī mısafıra çay da orda bişiyōdu. bir yatacaġ yėrleri varıdī. iki çocū ossa beki de ayaġ ucuna zor sīyodū, bugünner geçiyō. o günnerde sayġı, sevgi dā iyi.

yanī bir elbise ossun eT çamır gimi yapişib ġaliyōdū. şindi bir dayre veriyosun, ōlana veriyōsun yaşa bitdī̄. ġalıyō bir çocuġ arḫada, üç çocuġ ġaliyō perişān. amma ȯ zaman onnarın hepisi yaşaniyō. o bir evi yaparsan o bir gelin çiḫıyōdū. ya rebbi o çıġdı heç olmassa yerim bolaldı diyōdū. yardımcı olullarıdī. niye çalişiyoñuz, bȕrda siz, ben ev yapiyoñuz. ben ev yapanaḳana çōġ' yardım ėdenner oldū. gelik çalişiyolardı, yanı para almiyincı çalışiyolardı. bedenne çalişiyuduġ yāvrım. valla şindi de bolluġ amma ġış odunuñu ya ḫayvanın, sözümoña, varsa gelirdī̄ ya da sırtımızına geliyoduġ. a şū ġaya onun dibinde bȕ topal ayāmna odun getirdimi billim. esgi tarihde, şindi çıḫamiyūm, orālāra, şindi bitdī̄. o gün ġandım çocuġların taġsisi oruya çıḳar dėdim. bindim ō şū evin yandā çıġmadım. üzülü üzülü geTdim. adam diyum ki adı yol yabmışsın oruya ġadar beni götüremedin bilē, araba bile çalışmadī.

Kutlamalar / Bayramlar

Bayram Hazırlıkları

Meryem: ġurban bayramı içi temizlig yaparīḳ, ekmeg yaparīḳ, mísafirimiz gelici diy. dörd çēvremiz dutarıġ. bō̄le ġurbanımız olur, keserig aġırlarıġ, yemēni yaparıġ, ġavırmasını yaparıġ.

ıramazan bayramındā küncülü kömbe derig, onu yaparıġ. şeker, küncū̄, toḫán ġoyan, taḫán ġordū. mal yā olan mal yā ġordu. olmiyan sene yā da ġordū, zeytin yā yaramazdı yanı. acı dūşā olurudu. yaní misafilerimizi ōnna ālardıġ. ámmá şindi onnara ġalmadı kī̄, bi çuval yapardīġ, on gün

sürmezdi. on beş günü bunla yaparıdıġ, on beş gün sürmezdī. şindi pasdanecilerde bėş kilō aliyuġ bir ayda ġaliyū.

Dil / Yer Adları

Veysel: bùrıya ger osmanın deresi, hē. mesilā şū tarafa ocaġ batıran diyoruz, şū tarafa yaylaġlar diyoruz, şū tarafa ġızılāş diyoruz. ȭle isim ġoymışlar dedelerimiz. nėrden bāġsan üç yüzü geçmişdir. ben ondardan yaşamadım ki. bunnarın ucū suriyeden gelmiş.

Abi: suriyede gelme dēl mi?

Veysel: islāyen altında eşek pıñarından gelmiş. şeyleri de ḥalolar da eşşek pıñarında gelmişdiler, bınnarın dedesi yozġaTdan gelmiş.

Amca: şindi ḥasan lök, dedīmiz ġaya başındā alişāların elinnen oturuyōmuş, alişāların elinde oturuyōmuş. ḥasan lök didīmiz adam şindi aliuşā. bi yere gėdince birisi basġın yabmış, aliuşānın evini basmış, hē. bù dā hasan lök dedīmiz de adamı çēkmiş, vùrmış. vùrunca aliuşā gelmiş ki durum böyle böyle. bū benim ḥasmıma saygılıdır. şindi o alişā da bù adama baġmış ki bı adam nāmısına saib bir adam. ġızını vermiş, bùrayı da gendine vėrince gendi burıya gelmiş. bir ayaġı topalmış, bir ayā aḳsaḳ oldū içi ḥasan lök demişler.

Abi: mese lök, mesele ėrkeg deve dėmek, normalde. ama şey olaraġ lög lög giderimiş, ġızına. ayaī bir topalımış, lög lög giderimiş, laḳab olmış, soyadı deyil. köyün adı.

Veysel: hem böyügmüş hemi de aġsaḳmış.

Abi: alişā o olayı gördügde sōnā mesele bu benim ġızlarıma saīb çıġdı. bi tanesini veriye, sen de giT diye bù civara burıya bir ev yapiyā, öyle.

şu merkezde bir tane puñarımız var, ġocapıñar, o civarda, bir böyüg bir çınarımız var. ilg' yerleşim yėri o civar yanī. orıya gidīn bir baḳın orulara.

Cemile: o ācın yaşını kimse bilmiyü köyde, kenarını ördürdüler, torpaḳ doldurdular.

Veysel: yōġ, ben yedmiş beş yaşındayım aġaç halá ölēdi. yanı esgide oturaḥ moturaḳ yabmışlarıdı yannarını. ordan çürüme yabdı. sorāki gelennerimiz de etirafını çevirdiler. daş torpaḳ doldurdulār yaní önce orturaġ yabmışlarıdı.

Halk Hekimliği

Kırık Çıkık

Abi: oña ġırıġcı diyolarıdı, sarıyularıdı marıyulardī. bunun ġardaşı sarardī, esgide sınıġçı dā ġırıġçı, sınıġçı işde ġullanıllarıdı, bù kelimeleri.

Değnik

Meryem: oT yapardıġ, ōtda yapardıġ. payravşanı dērik. onu içirrik, süzü içirrik, çay gimi. üç sēr bişirdik mi temam, üç defá. göbēnin üsdüne sabınna şėder, ben böle, toḳanıḳ oldu mu. böle öfelerim sabınna, hē. sabını hē, o şȭle sabının yüzü şē oldu mù bil ki çocuġda toḳanıḳ var derdik. sabın kesnik kesnik olur, he, hī. o zaman biz onu ȭle dērdig. bi sefer iki sefer üç sefer yaparıġ. elimiz dēdikçe yapardıḳ, sabahları aç ġarnına yapardıġ, hī.

Kızamık

Meryem: ġızamıġda da biz şerbed içirrig. ōle ācıyi, eşkiyi yėdirmeg. sovūķ su yėdirmeg, içirmeg. ġızamī, çiçegde aynī.

Yara

Abi: bazī yaralar için de mesele belli ġadınnar varıdī. ōdlar da bi şeyler yazırlarıdī, eved eved işdē, rāmedli şero dezem varıdı. ḥalam zeyneb vār.

Cemile: şölelīn çıban gimi dėllēr, çıban gimi saġız yapışdırıllār. fısdıġ saķızı olur, çam saķızı olūr, ondarı şēdellēr. ondarı yapallarıdī. biz onū yabmāġ, biz onū yabmadıġ. yōġ biz hėç onu yabmadım dā yabdırmadım dā.

Abi: ġurşun dögme olayı yoġ muydu? allah bize yapallarıdı, annemgil.

Meryem: biz yarpızī, yarpızi sabınnarıdıķ, o yarpızın suyuyna çimdirirdik, çimdirebilirdin. yıhaniydim, ġaynatib, sıcaġ suyuna sabınnıyuduġ, çocū öylece yıķıyōdūġ. sabınna yıķıyuduġ. onu da çıķarıcıķ, yā ḥavlıya sarıcıġ ya... sōra bī diyo kī ya bi de sabınnıyek de yarpızın suyu ōle ġassın. işde o yarpızı sabınnardıķ, bedenine çalardıġ, çocūn. sırtını geydirirdig, o gün dururdū, elimiz deyerse banyo yabdırırdıġ. bi dā yabdırırdıġ. ōle, çocūmuz eyi olur gėderdī. ataşī çıġdī zaman, isāl oldū zaman, isalda da ateşi çıġdī zaman, ġarnını şişdī zaman, biz ōle yapardıġ. şindi hemen elli ataşín varmış doġdurā. ataşín varımış doġdurā. aldī ilaşların da faydası yoġ, zaralı var çocuā.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Düğün Yemekleri

düyün yemeglerimizdē düyün kēʸvanımız olurudu bizim. hangisinin dezesi olurudu, ḥacey ġarı, hangisinin deyzesidi? ekseret düyünnerde o yapar yėmegleri, ḥabey ġarí varıdı, ramadlıġ. temiz bir ġariyıdı, o yaparıdī. sárma dolma yaparıġ, ayran şorbası yapardıġ, keşkek yapallar. dōmeyne ėT suyuyna bişirilleridi. dōmeyi bişirilleridi. onu eyi bişirilleridī, ġadınnar bişirilleridi, kėyvannar. keyvannıġ ėdenner, onun yanında fazla hizmed ėdenner olaraġ.

şindi bir kėyvanı bir gişi yapamaz, dügün yemegi dörd beş arvad dā yapar. onān sorā yabdıġda sōrā gelinin gelen ceīzinde öteberi vėrilleridi, elbiselig ne. vallā sayarsa bir gişiye vėriller, ḥatırın varsa bir gişiye veriñ, ḥatırın yōsa da çalişdın boşa gider, boşa gider. ḥatir uçun çalişdiysan boşa gider, ona vėrilleridi.

Metin Numarası	İ8
Kaynak Kişi	Hatice
Derleme Yeri	Hasan Lök Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Hekimliği / Yaranın Tedavisi

elin çalısā āzın yėr, elin çalışmazsa āzın yėmez. yōġ canım, hiç bişi olmaz. hē, yōġsa yabmassan kimse yabmaz. kȭde yaşlılar yapardı ya, onū. o yaşlılar öldȳ, bi tene var ta şu tarafda oturuyō evi. kömeçine neyne yaparıdī, hī, hē. kömeç, onna yaparıdı. he ayaġda yara, barmaġdā, başġá yirde ossun, onda bişirilleridi. unnā, şeyne unna bişirilleridi, vȕrullarıdı, geçiriridi, iyleşecē ġalırıdı. bi yara mıra olaydī ȭle yapallarıdī. don kömeçī bi başġa yapallarıdı. o şū çiçegler açiyō ya' yapancı, amma yapallarıdī. don kömeçi delleridi oña, hım. onu da yaraā yapallarıdī.

Dil / Ot İsimleri

kömeç yėnilir, öbür ad, o dedīm kömeç yenilmiyur. yarpız ne olur dā ȭle yemiye olur. yarpīz, mendīg, ısbatan o da suda olurudū, hı. ısbatan olurdu, mendik olurdū, yarpız olur hē. dāda şe' olur, işgincig olur, saḫızın onun suyunu içellēr. şekere neye faydaliymış, o. onu ġaynadiyōn, suyunū içiyon, dāda olur. saḫızı, şu fısdıġ saḫızı aşıliyollār ya. ō, onu ġaynadıllar, onun işde saḫızı şėyini ācını suyunu içellēr. zarallı olannar da zatī ellemezler onū, isimleri.

Çocuk Oyunları

Motike

hē, çocuḫūne yapārdıġ, her şė yapardıġ, çelik çolaḳ oynardīġ, motike oynardīġ. daşına oynar, daşları üsdü üsdüne ġorduġ. bėş altı tene ġorduġ hē. üsd üsdüde ġorduġ. ġaç gişi şēderse. hā̄, vururlār, daşına vurullarıdī. hā̄. biz dāşı atardıġ, o devrȕlürdi, geri ḳaḫī, çocuġlar geri dikerī. geri yapar geri vururduġ, geri şėdelleridī. yōġ geri yapardı ō, motike, hē. çelik çolaḳ varıdi. dā düşünīm. siz oña ayaġġabıyna mı vururduñuz? hē, devrülsün deyī. hē. farġlıydı, onlarıḫı, ėrkegler de oynarıdı, her şē oynardī.

Anı

bizi gece yatırmanı uçū, ȭle dėlleridi, anan daramamış, baban daramamış dėy. esgide puārada otutturullarıdī, puāranıñ kėnarında. hē, ocaḳ başında ḳoḫudullarıdī. ciyran yoūdū, anan daramamış, baban daramamış dėlleridi. hemen düşer yatallarıdī, ġorḫularından. annadıllarıdī, masal annaTıllarıdī.

İnanmalar / Al Basması

vállā basiyu da ben bilmiyüm onu. al basıllarsa bıçaġ ġollār, bıçaġ ġollār, sayıġlar sabāça bārır çārır. ona mısġa ne yazdırıllār, avsȕnnallar, mısġa yazdırıllā. bıçaġ ġolla, başının altına, bıçaġ, maḳas, oña gelmezimiş. ėrkē de gelir ġadına da gelir. ġadına dā çoġ gelirimiş, ō. rüyasında yaḳalarsa yaḳılar ō başġa yaḳılanmaz ō.

Okşamalık

vallā da öyle de heç sevdiglerini görmedim. şindiki çocuġlara diyōġ da, esgide dėmezleridi yaní. çocūn olan semezlerdi, baba, anne heç çocuġ sēmezdi yani esgiden. hē. çekindiklerin üçū ōlmıymış
40 ķızım, heç demezleridī.

KARKAMIŞ

Metin Numarası	K1
Kaynak Kişi	Şükriye Özberk
Derleme Yeri	Karkamış Merkez
Yaş	45
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal Horoz

biî varmış, bir yoḫmuş. evel zaman içinde ḥalbır zaman içinde. biî ġari varmış, biî de ḫorus varmış. ġari ekmek yapiymiş. ḫorus gelmiş, dėmiş;

- nene nene, şu tikenimi çıḳar, amma bana ver.

ġari almış tikeni çıḫarmış, ateşe atmış. ḫoruz bağırmış;

- nene tikenim nerde?

ġari dėmiş;

- ataşa attım.

horuz;

- ne, dėmiş! o zaman bene dėmiş bir ekmek verirsin.

ekmegi almış ḫoruz gediy. önüne biî çoban çıḫmış. çoban dėmiş;

- ḫorus ġardeş ıcı ekmē bene ver.

ḫoruz ekmegi vermiş;

- ya ekmēmi verirsiñ ya bene biî ġoyun verirsin, dėmiş.

o da ġoyunu vėrmiş. gitmiş, bağmış bir dağıñ başında davıl çalıniy. çobanın önüne çıḫmışlar;

- şu davarı bize vėr de yėmek yapaḫ.

kesmişler, o zaman dėmiş çoban;

- ya ġoyunumu verirsīz ya da gelini verirsīz.

gelini almış gėtmiş. mıradını varmış.

Metin Numarası	K2
Kaynak Kişi	Aliye Yılmaz
Derleme Yeri	Karkamış Merkez
Yaş	50
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

bir vaf̂mış, bir yoġmûş. evel zaman içinde bir padışaḫlan ḫanımı varmış. bınnarıñ hèç çocuġu olmazmış. bir gῦñyün ġonu ġoñşu dèmişkine;

- yerin, saḫreye gidegin dèmiş.

padişáhden ḫanımı da ḳaḳmış, saḫriye gedmiş. hepsi beyle meyvalī beyle şeyli aġacıñ altına oturmış, o padişaḫdan ḥanımı da gedmiş bir ġurū aġacın altına oturmışlar. ordan orāñ baḫçıvanı gelmiş, dèmişkine;

- siz dèmiş, niye bu ġurunıñ altına oturiysĭz, ō meyvalılara gètmiysĭz.
- dèmiş, biz de beyle ġuruyıḫ.

çocuġları olmiymiş. ordan getirmiş bir èlmā vèrmiş, dèmiş;

- bu elmanı, elmĭyi soy, ġabıġını atıña vèr, içini de siz yiyiñ. çocuġuñuz olur ve bir oġluñuz olur. adını da ben gelmeden vùrmayıñ, dimiş.

bunnar, elmĭy almış, soymuş, içini yimişler. ġabıġını da ātına vèrmişler. atınıñ bif̂ tayı olmuş, genninin de bir oġlù olmış. neyse oġlan tā yirmi yaşına gelmĭş, bī şey gelmemiş. ā ō yirmi yaşınnan sonā gelmiş adını vùrmuş. davıllar çalınĭymış, yemekler oliymiş. bù oġlanıñ adı vùrılıcaḫ.

- seniñ adıñ dèmiş, ḫurşid beg ōssun, dèmiş. atınıñ adı da dimiş, ʿammar tay ossun, dèmiş. vırmış, getmiş. èy oġlan tabi padişaḫ oġlı. ē diykinē;
- sabēden ġırḫ dana ādlı diy, ġuşansın diy; şiye gidegin diy, ava.

ava gidiy. onnan önce ürüyasında baḫíy ḫī oġlan bir ava gidiy, ġırḫ dana ādlıdān. gidiy orda, baḫiyḫınā bif̂ davşan ġaçiy tazı gaçiy, davşan ġaçiy tazı ġaçiy. davşan bir çadıra giriy. çadırdan bir ġız çıḫiy, bir ġız çıḫiy lamba kimi, oġlan orda o ġıza vırıliy. padişaḫiñ oġlı, abdal ġızına hē, dişinde. sabaḫ oliy, oġlan anasına dĭy;

- ana diy, ben dĭy, boyun diy ava gidcēm.
- yōġ oġlum, ètme tutma, bu avı nirden çıḫardıñ.
- yoḫ heç çara yoġ, diy. ben diy ava gidecēm, diy.

ġırḫ tana ādlıyī ġuşandıriy, genni de başa düşiy, gidiy. gidiy gidiy ʿayni o gördü rüya yèrinde davşan ġaçiy tazı ġaçiy, davşan ġaçiy tazı ġaçiy. davşan bif̂ çadıra giriy, çadırda bir abdal ġızı çıḫiy. ġıymĭn ki buna bāġmiya. oġlan düşiy, bayıliy. he, rüyasında gördügü ġız, o ġız çadırın içine aliy bu sēr. çadırın içinde aliy, aydıriy. aydıriy ḫı bir beg oġlı! padişahiñ oġlı, genni bir.abdal ġızı. oġlan evine gidĭy. günnerce düşünĭy, egmek yimĭy, yimeden işmeden kesiliy. anası diykinē;

- oġlum niye diy, beyle diy, bu ava gètdiñ gedeli yimeden işmeden kesiliñ, diy.
- diy ana, dĭy çadırda diy, bir ġız çıḫdı, bir ġız çıḫdī lamba kimi diy. benim diy, göynüm ona düştü diy. onu baña alın diy.

anası diy;

- sen biî padişaḫ oġlusuñ, o biî abdal ġızı diy. çadır ġızı almaḫ diy.
- yoġ diy, heç çarası yoġ diy.

neysē buna düġürçü gidiyler. düġürçü gidiyler aliylar ġızı, getiriyler. ġına yaḫacaġlar, ġız banyo yapiy. ȯrda da bir küpçi ġarısı, bù ġızıñ emmisi oġlù varmış, yozġatda emmisi oġlı dā küpe biniy, uçurdīy ḫabar gönderīy. emmisi oġlı geliy, hē, dikine;

- bù ġına yanamaz diy.

banyodan çıḫardiy ġızı tā. yollara düşiler. o zaman o ġız bir megdub yaziy indiriy, oġlana. oġlan yoġmuş yā ġızı banyodan ėyle aliy gidiy. diy,

üç ocaḫ daşını da bir ariya ġurdular
arasına da zarfdan mektub ġodılar
ayaġı yan yaḳ da saçı sökük muḥammiri
yollara düşürdüler
diy mektuP yaziy ve aliy gidiy.

Metin Numarası	K3
Kaynak Kişi	Safiye Kılıç
Derleme Yeri	Karkamış Merkez
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Kalak Yapma

ezeli, gelinnerin başlarına ġalaġ baġlarlarıdı, duvaḳ atarlardı. başlarına çıtḳı yaparlardı, çiçekten. başına ġorlar, tozzaġ ġorlar. iki zıbun, iki köynek, iki tuman geydirirler; ögüne yastıḫ ġorlar. gelinin önüne ġorlar ne bilim öle ederlerdi. onu da ġaçırırlardı. onnan sonra bir tenesi cālbaşı gelir, oġlanın arḥadaşı yastıġı ġaçırır, oġlana götürür, baḫşiş almak için. arḥasına da bir oġlan çocuġu bindirirler, ilkinden oġlı olsun diye.

Süslenme

Dövme Yapımı

şindi siz nası yüzüze boya çalısïz, dodayïze boya sürüsüz, esgiden de bunnar süstü. üç tene dört tene igneyi baġliyler. uşlarını beyle baġliyler ibliknen, burıyı da yazıyler. ondan soñra bele innenen vuriylar vuriylar, ġan çıḫıy. ġaniy bıraḫiylar. baş tutiy, yani kerme tutuy. kermesini ġaldıriyler, bele ġaliy. yeşil öġde var, işde. davarın ödü onnan, ocaḫlarda is oliy onnan birbirine ġatiyler. ondan sonra işde üstünen ġabıġ ġalḫtıḫdan sonra ele ġaliy. benimki yaPtıḫlarında on iki on üç yaşında vardım. şekilleri çingenler yazıy. tā mezerde geder. ʿayelle erkegi birbirinden ayırmak üçün. kimi, erkek kimi oliy ġızlarıñ. ē şimdi modası ġalḫtı.

Metin Numarası	K4
Kaynak Kişi	Fethiye Çınar
Derleme Yeri	Karkamış Merkez
Yaş	78
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Kına Gecesi

oynallar aha ġınıyı yaḫallar. gelin ā bu zamannar ikindin ġınaçı gelir. gelinin aṙhadaşı başḫa yėre gider, gelinin başını yabmıyā. davılnan zurnanan öġünde oynuya oynuya gelini getirirler, babası evine. aġşama da ġınasını yaḫallar yā. ġına yaníyḫan türkü söyleller.

atıyin başı da alınmadı mı
seniñ elinde biṙ tene bulınmadı mı
getdin yad ellere

atıyin başı da alınmazımış
elinde biṙ tene bulınmazımış
dön gel gelin dön gel geri yurduña

geliniñ ġınası kömürden olur
gözünüñ sürmesi çamırdan olur
aġlama gelin aġlama anañ aġlasın
gelin atına atıñı baġladım da nar aġacına
zu̇lifin dolaşdı da gül aġacına

düġúnumuz davıl çalınır, aPdallar zurna çalar. geşler oynar, ġurşunnar sıḫılır. ezel, şindi taḥsı var, o zamanda at vardı geşler ̨ata biner ciride çıḫar. ā gelini getirirler. sabahdan ėledirler gelini. vallā üç gün sürer, dört gün sürer, hērkişin şeyine göre. onnan keri, bo̅n ġıniy yaḫarlar, sabaḥdan gelini çıḫarıllar. faḫırlar da elinde olmiyan, ē genner gennere türkü söyleller, oynallar, gelini çıḫarıllar, ġıniy yaḫallar.

Çeyiz

Gelin: biṙ ġıl kilimi vardī, biṙ ġat yatā vardī, biṙ ʿayne vardī, biṙ ġad yataḫ vardī. ʿayneyi de yüzlerine baḫmaġ için saēr. köylu̇ asbabı gėyib bòy ʿaynesī̇, tuvalit ʿaynesi bilmiy. evelde boy ʿaynesi var ona baḫallardī. köynē, köylī̇y gėyer zu̇lifini soḫār... ġaynanam babayī̇gid ʿayeldi, ya! sõlemiy ki.

Safiye: sā̇r gelinnī̇ ʿaḫlına geldi. şinni gelinner bāş çekī̇y. sen niye sōridī̇ñ? şindikilēr ā oġlannan oturī̇y. hēş dilleri durmī̇y. ancanī mu̇tī̇r mu̇tī̇r ġonuşiylār.

Gelin: ceyran āliy, ceyran olmisa ġonuşullar mı? esgik.

Safiye: ʿalatirig mi alíylār. to’ ġaríler de ʿalatirī̇ bilī̇y.

Gelin: ya evel ceylan mı vardı.

Safiye: bo̱n kör kimi, bir̂ vallā nancıdı? topal mıdı, kör müdi̱, salaġ mıdı? görmezler. tā gerdeg gecesi̱.

Gelin: ēlegtirig āliy, diy de.

Fethiye: ʿalatirig del de, eletirig dimezig.

Metin Numarası	K5
Kaynak Kişi	Bekir Ünal
Derleme Yeri	Yolağzı Köyü
Yaş	86
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

İnanmalar / Yağmur Duası

işde gendi köyde, inan etkine, bendekleri dePdik. bendekleri dePdik aḥa benim bendek, aḥa da tórōn bendegi. eve urġadıḳ, agşamdan geri döndük. herkiş eve getdi. biz bendekleri depi̇̄k, yükli̇̄k, darti̇̄k. la ben bendēme vardım baḥdımḫına tórōn bendē elden dePmiş, ben ayāmdan dePdim, ġaya kimi bendek. benim bendek sona yuvarlamış, gendiniki beri. dedim;

- mısdafa bù bendek seniñ, aḥa bù bendek benim.
- vallahi benim dēl.
- dėdim, gel yav etme bù bendek benim, bù bendek seniñ.
- dėdi, yoġ ām yoġ.
- yōrum allah dedim, kiminse bildirsin dedim.
- boyün bildirsin dėdi, erkeksen dedi.
- boyün bildirsin ulan dėdim. erkeksen boyün bildirsin dėdim.

şindi getdik, bendekleri dartdıḳ, verdi̇̄k evē geldi̇̄k. eve geldik işde, töf̄o burada inanmalısınḳına yanı çadıra geldik. herkiş yemeg yemeye oturduḳ. tóf̄ō da çadırdan çıġdılar. şeyle yemeg yi̇̄k. bir baḫtıḫḳına töron çadırı dutuşdu! bir gürültü getdi! şöyle ḫoPladı ġaşdı, avradın başı olsun.

- o bendek senindi̇̄ kirve vallah. inan et ki, o bendek senindi̇̄, vallahi senindi̇̄.

bù yandı. onu ėtdik, bi de üsdüne gene gėtdik, öte yānda bir tenesinkini şėyitdik. dėdik;

- āmed, ya noldu bizi tergetdiler. bizim elimizdekini aldılar.

bù aşşaġı yazırlara ġoymadı, o tarafı vėrdiler. biz ġaldıḳ açıḫda! bùnnar;

- yabandan beri öte diy.

ben;

- di̇̄m, yav yerin gedek. ben boyün bir şey oḫurum. yarın dėdim, öylen möylen dėdim. bir yaġmır arasına da bir tolu. bù köyün pammıġı hepsi torpā gömülür. ne gellere ne bize yerin eve gedek dedim.

eve geldik. ey bù milletin yanında bi şey söylenmez. birez acı geci̇̄ce.

- ḥanı yav?
- yōrum ben size ōlen dedim. he sa‹át on iki ōlen dedim.

valla ahmed ā yorum inanmalısın işde hePsi yandı. ōlen olinçí bi yaġmùr dutdurdu, amān yarabbi̇̄! sel beyle gedi̇̄y. bù yaġmırın arḥasından, ġurbanım gendine, şeyle bi tolu tutdurdu ḫu… allah yıraḥ eylesin ki āmed åbi.

- bekir ġurban bunù dindir.
- yōḳ ben yaġdırmıya söyledim, diñdirmiye bişey dimem, didim.

o köyün başḳa köye öte yanında herkiş vardı. o köyün pammīndan bir çöp ġalmadı. hePsi torpān içine getdi. ordan göştük başġa köye getdik çalışdıḳ. şindi bınnar hepisi íḳıḳata baḥarsın.

bıf̄da gene ben süriyeden geldim. dediler;

- yav köye dediler, şey getirdik. müfdü getirdīk, bilmem nē… yaġmır duāsı etdīk heç yaġmır maġmır vùrmadı dedim.
- yōrum, hele durun. boyün de biſ ben yaġmır duasi ben oḫiycām dedim. hele nolur.
- hahō bekir yaġmır yaġdıracaḳ bù da şeydiy.
bù dedi;
- seni herkeş güliy.
- niye baā güliy? ben kimsenin parasını pulunu aldım mı dedim.
- ney, dedi. bir yaġmır duʿası sen şey misin, dedi.
bıña dedim;
- sen baña beyle dedin mi? yarın dedim, sabahdan saʿat yeddi bıçıḳ sekizi bulana ġadarı çocuḳların ota getdi geldisē eve ulaşır, gelmezse orda ġalır dedim.
yā dedi bı;
- olmazsa.
- olmazsa sen baā ne söylerseñ söyle dedim.
aḫa şād yanımda oturiy.
- sen bā söyle dedim.
bir bulıd mulıd yoġ. ben dışarı çıġdım bi abdaz alīm, geliP röhüye durucām. bunıñ babasınnan ikisi raḥmatlıḫ oldı, mısdafa ḫalafın odasında geziyler;
- bekir abdaz aliy yaġmır yādıracaḫ ḫa!
dėdim;
- yōrum allah görē! savış eviñize gediñ, siz işiñize gediñ.
āmed yorum şindi geldik, biz yönümüzü döndük.
- ilahi yarabbi sáña güvenerekten biz bir söz söyledik. sen bizi ele işşallah güldürmezsin dedim.
biz sabā şey ėtdik, gecenin bir yarısında bù dışarı çıġdı;
- ōf dedi heç bulıd yoġ dedi. zatenem dünya ġarannıḳ gece kimi olmış. yaġmır yaġacaḳ, dedi!
- kes sesini, zubar yėriñe yat, dedim.
sabah oldı. bir gece bir günüz yaġdı yaġmır. işde aha desin.
- ben saña artı bişey dėmem dedi.
güliydi baña. şindi biſ şey gendi, saġlam saġlamınan ḫaḳḳı ḫaḳḳınan. cenābı ḫaḳa döner de gendine şey ėdersen maḥcuP ėtmez. bes gendine saġlam. bir köy bütün ben etdim ben otuz gündür, otuz gün çalışdım burıya. bir tenesi parasınnan dīm, gel aḫa şeyle biſ tabaġı üsdüne ġırsalar bir kimi çaġırsa adam onu da yaġmiy. ben otuz gün çalışdım;
- ilahī yarabbī sen dedim, benim şeyime baḥasın. bir raḥmet yaġmazsa işallah ben bunù bitiſene ġadarı. ben orda nece yaPdım, bitirdim. eve dönüşde ilahi yarabbi, benki bitdi sabaḥ da yaġmır başladı. aha bù şey gene. sabahda yaġmır başladı.

Anlatmalar/ Halk Hikâyesi

Feriz Bey Hikâyesi

culābdan gėlme. o gün baraġ geldigden keri, dātım olmış. toblum ḥalında biſ barāġ köyi diy kōmüş. vallā yavrım culābdan gelişi, üşde o zaman biſ ġåç ḥana buriya gelmişler. bırda bi dātım yapıḳ. barāġ da bir toblum ḥalında bi barʿāḳ diyeregden bırda bi dālım yabmış ġalmışlār. başḫa gelişī üşdē, bırda onuñ gimi diwåm ėdmiş. bırda üşde biſ gendi ḥalında biſ toblum ġurmüş, bir köy diy bir melmeket diy bırdā. biſ biſ ėdmiş, burda ġalmışlār. yollardā üşde gelīken buriya bu, bi dātım yapīnçı, ordan ḫarpıdaḳ çıḫīnçı ordā,

- biſ aşşā dimiş, ben bụrdan şindi geçib gedicem. barʿāğın üsdünden dimiş geçib aşşā ırāġa geçecem dimiş. ḥaylā, ḫardan gidebilirim.

o vād o dimişginē,

- barañ ūzünnen geçīb ırāġa mı gideceñ dimiş.

dėmiş,

- hē. dimiş.
- bırdan bilmīm, geçmeñi.

ovad sazını ėline almış,

ammān isgeleden çıḫdı da
bir cenaP ōb bir abbes paşān
yādı da ġıcılı borannı dā vallah
ġurban da varır urġunda urġundā oppā

ōp ėlbeyin beylerine ġurbān ōp
ōp at başı çekmēz ya bırda
seniñ ėyleyecek de vallah ġurban
taman asger kimin er var urġundā urġundān
ōp urġundā amān urġunda er var ey urġunda hop hoppa

elden aşā vallah ġurban da oy gücük ʿali vār
avazı zırvalar başā zırvalar başā hoppa
hōp zırvalar başa ya bụrda seni ėyleyen de
gücük ʿali kimi de var urġunda
amanīn var uġrundā vār urġundā hop hop

amānā arab isgender kimi dē ōb
ōb yā bırdān geçersēñ
aman ġannı mırad vallaḫ ġurbān
ġannī köpüg saçarsā hoppā

o vād dimiş,

- temam dimiş. ben bırdan geçemem.

- nerdēn?
- sür kürdleriñ içinnen dimiş.
kürdleriñ üsünnen vurmış, ıraġa geçmiş bırdān geçememiş. bu sudan, burdan båġmış geçilmeniñ ėmkeni ġālmadı. ordān kürdleriñ üsünen geçmiş, ırāġā. türkēniñ, bırdan bū barʿāġıñ üsünen geçememiş. aşşa gėdmiş, isgen ėtmiş. ė burdān şindī, barʿāḳ didiñ mī,
- barāḳ gendi biſ toblum ḥalında bir ʿāşired diy.
gendi gennine ġalmış, ırāġdan işde gelişī. bırda gendi ḥalında biſ isgen ġurmuş. burda veten ėdmiş, dātim ḥalındā. ī şindi bırdā.
Ahmet: şindī onū lafadanāḳ, bekir ā, türkünen mürkünen ıḫdıyarīġ, nefesimiz kesiliy. ʿabbes paşa diyler, paşā, ġazaba gelmīş. öñüne gelen yėri vurīn ġır, efendime sölim, ezīb geçīy. işde orda barʿān üsdünnen geçib acem tarafına gėdmek isdiy.
Bekir: gėdememiş, kürdlerin üsünen geçīy.
Ahmet: ordān gelīken üşde barʿān o zaman, o ireli gelennerīñ o, efendime sōlim, yigidleriñ, āşıġlarıñ bīr şāyiri varımış. üşde bele türkü sōliyen adam. şidik o zaman adām, işde sōlemiş,

isgeleden ḳʿāḳdı bi ʿabbes paşa
ġıcılı borannı daġ vār ögündē
ėlbeyli beylerī ād başı çegmez
seni ėyliyeceg ey vār ögünde
onnan aşşā küçük ʿālōlu ḫayḫırır ḳaḫar
çekerse ġılıncı çoġ nēdler sōker
dā onnan aşşaġı ġannı mırad köpügin saçarsa

o feriz begiñ barʿāḫda biſ gişī, ʿaġrabalarına küsmiş, āşiretine küsmūş, feriz beyiñ aşiretin içine gėtmiş. ȯrdā çoban olaraġ, çobannıġ fīlan ėdmiş. şinni orda çobannıġ mobannıġ ėdīb de bir müdded sōnā, gerī melmeketine gelmiş. zaman geçmiş, çoluġ çocī böyümūş, ıḫdıyallamış melmekete gelmiş. şindi mırādıñ öte tarafında onnār, beri tarafında bınnār.

Metin Numarası	K6
Kaynak Kişi	Türkan Uzunaslan
Derleme Yeri	Erenyolu Köyü
Yaş	62
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	K6
Kaynak Kişi	Fatma Çiçek
Derleme Yeri	Erenyolu Köyü
Yaş	63
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Fatma: köy düġúnu işde iki gün davıl çalınır, işde üç gün davıl çalınır. işde bazar günü çıḫar. altı, yèddi, sekiz, doḳuz ġurban kesilir. etler sıradan düzülür, bişer ēt. aş bişēr, eşki bişēr aḥa işde gelin çıḫar. ḥayle olurdı yavrım.

Türkan: baş çekeller èrkegler, ʿāyellēr.

Fatma: şindiki kimi midi ki esgi düġünler yavrım.

Türkan: güvēgi dolandırıllardı, gelinnen sona tā aḥşamaçaḳ, güvegiyi dolandırıllardı. tıraş èdelleridī. köme erkekler oynallarıdī, çiftetelli oynar güvegi dolandırıllardı, tıraş èder. ille de bī yaşar gelirdi dīm. bizim köyṻ şe'n èderdi. nasıl oyun oynardı? hem rebellig èder hem oyun oynardī.

Fatma: şimdi ne ġaldı yārım, şindi ne ġaldı kī? bırda, ā genderin turan ahmedī vardı. ḥaylá şennedir? yā aġır ʰava çeker, davıl güzel ḫoş, ḥalay bi ġıyas. ezelī atdan getirillerdi, ata bindirillerdī. sona sona taḫsı çıġTı. matordan getirillerdi.

Türkan: bī, atlar cırıt oynallarıdī.

Fatma: cırıt oynallardī, öġünde oynallardı gelinin. ne bilim? aha yāᵛrım damadın ʰalasına sōle. ben ne bilīm? geldim gün yoldā, yolda ġaza geçiredim de bu gözel günneri görmiyedim yāvrım.

Türkan: he, hē. bardaġ mırdaġ ġırallār. gelinin eline vèriller, gelin ġırar. bilmīm işde èyle eder. ne oldūnu bilmīm kī, artı gelīnsē...

Fatma: kimi èline nar verīr, çocu nar kimi töresin dey, ġırdırıllār. hē,

Türkan: kimi toḫum serper başınā, töresin diye.

Fatma: töresin diyē yanı ō çıġdī evin bereketi burıya gessin diye.

- acı didi baā, ne var yavrīm didi, acı elini yuduñsa, ayāñı yumuyadın. acı onun bereketi dē size gider dedi, ġaynanam elōna.

Türkan: kim èyle dedi.

Fatma: elonā.

Türkan: āney, evde yudurdu mu saldı? ille varmış, ġadınnarın altına dökeller.

Fatma: ben nebīm anam hē. yudum ġadınīn altına dökdüm, berket orda ġalırmış.

- ne vār yaᵛrım didi, acı eliñi yuduñ, ayānḳı da yuma orıya gider, berketin dedi.

vallah anam. halam didikine;

- bù nökerin ġızī, tam bayaz çorab geydirīyler, bayaz eldüvan daḫiyler. ḥaylē yumadan ġınıyı, ḥaylē daḳ.

Türkan: ben nē elimi yudum ne ayā. nē aḫlıma gelīy ne dögdṻm bir yere bilmīm ben de. çocuġdum ben. eldüvan meldüvan daḫmadılar bā.

Halk Bilgisi / Tarım

Fatma: amān, tarla işi ġızım ġırḫ üş gün yolma yolardıġ elden. mercimēg, arpā, buġdā… hā̄, ġırḫ dört gün cercer döġerdik. ʿayván vardı, ḥaşi beygir, öküz. sēç, sēç… iki elti geçer dahılı çerçerden saç saçarıḳ, tırfan çıḥarrıḳ. ėrkekten barabar cercer dögerik.

Türkan: admış gün cercēr döġdülēr. cercer bitdī gün, ḫalil edemnen şēy, bı ḫʿacinin yörġanını aldılar. yāvıznan ḫalil edem bāş çegdiler, içerde. oynīlār, ġurtulduḫ diye. ġız ėsgileri gidsin de gelmesin. tarladan gelīy, ḫarman yerinde yanı oynuylar, iş bitdi diye.

Fatma: seviniylēr yanı, işimiz bitdi diylermiş. gendinin ġardaşı, ġardaşı uşā.

Türkan: bėle yıġallarıdī, ḫarman.

Fatma: bēle biçer mi varıdı yāvrım. elden yolallarıdī, cercernen döġeller, savırıllardı yabadan.

Türkan: iki tenē şeʸle arḫa arḫıya, iki tene öküz. üş dene, dörd dene cercēr.

Fatma: üş denē, dörd denē adamlar savuru çıḫartı. şindi her şey incelendi.

Türkan: esgilēr gitdī gelmesin. ellī tenē admış tenē faʿāl olurdū.

Fatma: on üş dene mi on dörT dene mi şey geldi, tırfancı.

Türkan: bīy, tırfancı sōna ġolaylıġdı ō.

Fatma: bī, ne ġolaylī hele hüs hüs. bit basırdı bizi öldük. yemēnen, içmēnen. şey, o tarı ġaçırdı tirkan baciy. iki sene benim tarlama gėtdi. on üç mü on iki mi faʿalin ġalanı ezher tarafına getdi. ġavıroġlı ġavīr, bā ācımiy. ben boḫuna belendim, şimdi aha yeri yōġdur. iki adamın egmēni ben yidim. ē herkiş egmēni yidiremez mi, örtüsünü viremez mi? ey get bacım get.

Türkan: ben de ėylėdim tama bī şeydē.

İnanmalar / Yağmur Duası

Gog Oyunu

Fatma: ġōġ oynallardī, düēlizi vardī. ġoġcular geldī. dedem genlere elli ġuzu verir.

Türkan: he, ġuzu verillerdī, yāġ verillerdī, un verillerdī.

Fatma: ijde ėletir keser, yėmeg ėder yėllerdī. nası ėdellerdī?

Türkan: ġoġ oynallardī, köyü bütῡn dolanıllardī. küfde yoġurullardī, küfde yoġurullardī.

Fatma: ġız işdē ġōġ ġōġ, uşāġlar vermiyenin çörteni yōġ dėllerdī.

Türkan: su serpellēr.

Fatma: ʰerkiş burġul verir, sümüd verīr, tere yaġı verīr. toblallār. yā aş bişirillēr ya küfde ėdellēr.

Türkan: yāġdan burġul toblallār.

Fatma: ġabadayı olan, işde ġuzu vėrdi dedem.

Türkan: ġuzu vėrir.

Fatma:

ayran mıdır su mudur
möhʿō̄n evi bu mudur
ġazanı var aşı yōġ
çömçesinin başı yōġ
deylerdī, yā işde ġuzu vėrdi de ġurtuldu hā.

Türkan: nīyē?

Fatma:

ayran mıdır su mudur
möhᶜön evi bu mudur
ġazanı var aşı yōġ
çömçesinin başı yōġ
yanı vėrmesse saa̲r çörtenini düşürecek ē?

Halk Hekimliği / Döşürme

Fatma: benim küçüglerim ḫasda oldūnan eşşekden, atdan binellermiş. ġucamıza alır, gėderdik toġtura diy. bᶜeʸle ᶜāraba mı varmış anī.

Türkan: ġabıḳ mabıḳ çekeller, fadma çoġ çegdi.

Fatma: ġabīḳ, peyrevşanī, ġızılcīġ, zeytin yaġı, davarın südünnen döşürme ėdeller.

Türkan: ġaynadıllār, ḫamır ėdeller.

Fatma: ġayrı onı bişirillēr, tavada dışarı ġollar āyaza bėle saᶜāt yeddi sekiz oldūnnan da içine bir pençe un atallardı. ġari ġoca, onı ġızdırır, yoġurur, çekerdi.

Türkan: ḫasdalıġı onun içinde ġor çıḫardı uşāḳ valla.

Fatma: hē hē, kimdī anam, o ėyleydi? ben ėyle ėtdim ben.

Türkan: ġız bēn, fatoşun, lėylānın oġlu öliydi ėʸle ėtdīm. emnenin ġızı böyük, güççüg şērif tamᶜá ameliyeT oldu dā şey şėy.

Fatma: kimdi anam? döndü, döndü. ahā dėdi, anay ᶜaġraba geliymiş ya. āşe ġadın, hüsün emmimin avradı.

- ahā dėdi, aşey, aşey dezze dėdi, yeri dedi. ḫoşgeldin ėt, ḫalını ḥatırını sor didi, o bilir dėdi. bilirdi. geldim;

- ġurbānım didim, ḫoşgeldin ėtdim. elini öPdüm, ġızım ölecek dėdim.

- didi, ġızım āġlıña gele! burġuldān, ġarpızdān, ġavındān, üzümdēn, yer pirpirim otundan dėdi; ġoz yarpāndan, ġarageçi cüzünden, zeytin yaġı, çarpana ġabūḳ, ġınā, ġızılcıḳ, peyrevşānı... işde aġlına, şo ġara çörek otū. bunu sen döşür dedi, bişir. tavadan ayaza ġoy dedi.

saᶜāt yėddi buçıḳ sekiz oldu geldi. onın bir pençe de içine un atdı bacım. onı yoġurdı, ġızdırdı. keferden de aha döndü ki zeytinyaġı yaġlādī, bezin üsdüne serdi. ġızı yatırdı, üstüne de gene çaldı.

- elini ġolunı dėdi yavrūm, yararsa dedi, fadma, sen İsürdükçe ġaldırma dėdi, İsürdükçe salla dedi. yararsa dedī, ġızım dedi, burġul burġul terler dedī. dodaġī, yüzlerī pempe pempe olur. yoġ yaramazsa da ben nedīm sen nedicen?

bu döndü anam zatan ġaşı gözü ġara gendinin. ösürdükçe salladım, ösürdükçe… anam ā şu döşşēn yüzünüñ pempesi kimi oldu. içinde sökdüm ki ġundā açdıḳ, yılan kimi içinde ġavladı, sildīm asbabını geydirdim. içinde ġodı çıġtı ġız. vallah anam he. her aġlıma geldigce dim, ġarı nur içinde yat!

Türkan: nᶜānē ġaynatdīm, ḫamır ėtdīm, gendine çēgdim. sēn dedīn kimi orda ġodū çıġdī. ᶜadle bacīm dedi;

- orusbu dedī, şindiyeçe dedi, bėyle biliymişsiñ niye bōn, ikūç gündür bunu toġtur toġtūr, fırlanīn.

- dedim, anam idērīm. oba der ki dedim, toġtura götürmīy de bını edīy, yā.

Fatma: o döşürme, allā uçūmuzdan uzzāġ ėdsin de o döşürme toġturdan ėyī.

Türkan: lėylānın oġlù, lėylā kebab yĭmiş, küççüg ġucānda kebab yimiş. bėyle çadlĭy, geti ġızım, iki ḥᶜābe ḫamır edim. sēnĭñ olursā ġorḳmassın, ġurḳmassın. ḥamır da ėdsen bir şey de olsan dışarı çıḫmaz.

Fatma: senin ki ossa da coru çoġ olandan gene ġorḫín, vallā.

Türkan: yā, ėtdĭm bacım bunu;

- abō aney ataña raḥmet dedi.

o ḫamır̂ıñ içinde bir̂ uyḫu aldī, bir̂ uyḫu aldī... deyik kĭ pempe pempe olmùş yanāḳlār. o ḫamır şėy ėtdĭ genninĭ, irḫad oldu.

- aney dedĭ, sen bėyle ediymişsin. niye dēdi báña çēgdirdiñ? ben boyn üç gündür uyḫu uyumim dedi.

amān şondan uşā şĭder böyüdürsen ne ḥaḳın ġalīr, ne de ḥalın ġalīr.

Barak Odası

Türkan: babamızın odası vardī işde, baraḫ odası.

Fadma: möhᶜō̆ ġocanın odası vardī, sıyırdī ġāfasī. içilirdi yavrīm, ġurbannar kesilĭr, yėmegler olurdū.

Türkan: ġᶜaḫve bişer manġallarda durūr, ġurban kesilir, yemeg bişēr, oturullar.

Fatma: yėmág, yemēgden kerĭ, içgi içilĭr, miyvā, fısdıġ ġonur, hā̆.

Türkan: içgi olan içgi içer, şeyi ḥaci olan şėyini ḥacilĭni sürdürür, işde. meyvāsınī, fısdıġınī, çayınī… şĭden sōna, yemegden sona, dadlısınī yir.

Fatma: esginĭn neyĭ ġaldı yārım, aydan günü ġaldı. odası, emmimiñ odasī.

Türkan: ė babamın senede elli tenē yüs tenē oġlaḳ ġuzu kesērdi. babam ıraḫmatlıġın odasında mısafırlar, tütünsüz yėmeg dėllerdi. tütünsüz yemeg ney? sen bilin mi, sen? sabaḥnan yumırtā, nişşē, samırsᶜāġlı yoġurd, ḥavlā, begmēz, reçēl, etnen yumırta ġavırıllar işde. şeyiñ eşref ḫususinkini, eşref ḫususinkini. eşref ḫısusinkini saymışlar, yirmi beş mi çıḳmış; babamınkini saymışlar ġırḫ çıḫmış. tabaḥ o zaman he.

Fatma: işde bacīm, dedi, ġadire, zeyneb halamın herifi, yorum saten sülō aḥmedmiş didi. didikine, körüne nur yaġsın, babam diy sō̆lemĭm.

- yavrīm sizi yavız kim ki, dedĭ. haTice de satan taysinimez, sizi taysinĭy, babamın gününde de babamın gününde de bizi taysiniy. bunu kele ben, bunun yükün altınnan ḳaḫĭm, dedi.

- ḥayle dedi, ᶜayel aldī yeri defᶜad ėdmessin didi.

bir teg nē? matorun üstü saḫı ırġad gelĭy, faᶜál geliy, bir tegne. içi üsdü dolū. öylēn yemē, aġşām yemē. sabaḫ ḳaḫdī, getdinē diy, ben sizi dĭy, gedmesse, gelmesse diy. çiçeklerĭ, tüsülmesĭ, dazzū̆ hebsi, tama saā̆ dĭm, tegnē. ezel, bizim şēy, onda sōna, araba dolmuş mı vardī? babam ėtdĭ, hemin tegne dolū faᶜāl, ırġad kimi matorun üsdü dolū. ō̆len egmēne, aġşam egmēni, sabā ġava egmē.

- ġuşūn südüneçek vardī, yōrum dedi. satán sülō ᶜāḥmedmiş dedi.

her aġlına geldigçē, şindi artī ıḫdıyār olmuş, bir topaḳ. hēr aġlına geldigçe sō̆lerdi yōrum, hē.

- sāten sülō aḥmedmiş yōrum didi hē.

Türkan: sülō aḥmed diyib geçecek mi?

Fatma: satēn, ben aġavına girim dedi, hē. ġuşun südüneçek sıfrada vardı, emmim ġızı derdĭ.

Türkan: ėy ben, sabāça içgiyi içellerdi, valla sabāça iki tene üç tene ġurban kesilirdī. ā bėyle bir tekiyi kēsdik, sabahāça fadma ıraḫmatlıḫ öldǖ gün ha. o gün ha sabāça, sabāça tufan aḥmetden ben kebab etdik. ḫeyri on sekiz günnük, ġucāmda ġırḫlıyım. vallah ōnu kebab ėtdik, sabāça. sȍhʿürnen bacım bu şeyleri götürdǖ, tirėne bindirdi. a zatan, saʿat sekiz mi doġuzda ḥabar geldi ki fatma ölmiş diye.

Fatma: abū.

Türkan: sabāça davul çalındı, araḫı içdiler, yemeg yidiler sabaḥāça. anām, babam öleli ġaç gün oldu dā, anam ölelī. babam öldǖnde piröfösör olan oġlum ġucāmda, altı aylıġdī, ölǖken. anam dā on üç senē oldu öleli, on dörde girdi.

Geçiş Dönemleri / Ölüm

Fatma: aysel yirmi günnükdǖ, e şindi artıġ gendī, ayůş de geldi bacım. işde bacīm, bilmem ben yaşınī bilmem. şindiki kimi aḫlımda.

Türkan: şekēr ġumasınā girdī işde, dȍġuz gün çēgdī, başında oturdǖġ.

Fatma: genç ōġlu öldī, ġırīz geçirdī.

gedēm gezēr depelerī düzlērīm
bezirlenmīş ayā benzer yüzlērīm
ġaysoránin gelīnnerī ġızlarūn
heç birī de āsdaḫana beñzemez

Türkan: he fadma he!

Fatma: buñı güssüm örgendim ben, onun çocu olmadı ki. ʿācı ḥʿāci, mısdafa ēdey dey ki;

- acı bires türkü söylē.
- bacım ben söylīm sen de aġlīn.
- yōġ ben āġlamam derdī. acı sȍle de derdlī derdlī.

Türkan: heyē, saḫ mi? ben sȍledīnnen dayanamam.

Fatma: heç çocū olmadı yāʸrım.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kırklama, Tuzlama

Fatma: yōġ anam vardı benim günümde. ė şindi bu nökerimiñ ġızı ōlmuş, ḫalisē. beni getirmiye geldilēr. türkan bacīy, dā bu nökerimin böyüg ġızı ġoynundā baḫdımḳını iki temsi ġapısının arḫasında asılı üsd üsdē.

- e sen nē?

ġız, tos pempē he. şinni neysē yavız geldi beni getirmiʸe.

- didim, güssüm bunun üsdüne, gene nökerimin biȋ ġızı olur.
- ēy anām ēy didī, saḫı benim elimdē. sen dedi bir düzenē yıġdın dedī, yedi tene ġızı didi. daā biȋ tene olmůş dedi. diykine biȋ tene bunun üsdüne gene olur.

on iki ay, on iki ay bile yoġ üçünün arasında.

Türkan: neler yaparīḫ, ġadın doġumu yapar, yėre yātar, yımıfta ġavıfıllar, bif tabaḫ yǐr, üsdüne bif bardaḫ sıcʿāġ çay içēr, sūd içēr, yatār. bebegi de şėdellēr, yātar yerinde. ōn dā yüzünē ʿāḫmediye ȯrtellēr.

Fatma: şindi toġtura ėletǐyler.

Türkan: aman anām ė^{y}le düşme yoḫdu fazla, bebeglerde benim bacım uşʿāġlar.

Fatma: türkan abla hėr şēy incelendi, kövdē.

Türkan: her şey incelenǐ, hėr şey çōġaldı. evel bėle bif şey yōġdu ġızım.

Fatma: hē, ya!

Türkan: hē, dörd sefer duzlarıḫ, dörd sefer duzlarıḫ. ḫafdada bif, ḫafdada bir duzlār, bi ġaşıġ şeker atarıḫ, bif ġāşıġ dā duz atarıḫ. gendini ėyten eyi duzlār, aġzınaça damaġınaçā çalārīġ. on daġġa, on beş daġġa sararıġ ġucāmızda durur. ā, onnan sōna dā suyunu ḫazıllār, gennini sabınnār, liflēr, şampıannar, siler, ġurudur, geydirrig. asbablārī, terledǐnnen ġōġmaz, böyüsün ġōġmaz.

Fatma: böyüdūnen tabi, ġoḳabilir.

Türkan: özgüle dėmiş kǐ ġarī, sürme çekērig, heç a bele gözleri aġırılmaz. hėç, gözleri hēç gözleri āġımaz yazın. çapalaġlanmaz, kiminin uşşāngına baḫarsın gözü şirrif olur, yazın günū, pis pis ōr, hümsürügi aḫar. hēç bi şėy olmaz.

Metin Numarası	K7
Kaynak Kişi	Bican Ahmet Özaslan
Derleme Yeri	Çiftlik Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Kalıp İfadeler / Deyim

İki Dedirtmem

bù hikā̂t, nasī, nėrden geldi bilmĩm. biî ḥalḳ Hikāyesi bù. bagışliyacaġsiyiz, tabi ben ġonuşurḫan birez iş çīrīnnan çıġmaz dā cömā̂timiz de bize añnayış gösdereceg.

dėmiş;

- yåv bene iki dėdir.

bù Hikāyet nėrden ġaynaḳlaniy?

afėdersiyiz, adamıñ birisi çoḫ yėllenirmiş. yaní barʿaġ dilinde ġonuşıcaḳ olursaḫ çoḫ osururmuş. biî gün bù adam dėmiş ki;

- ulā dā benim ġadár da osuran wār mı?

dili durmazıñ birĩ şėʸle ıḫdíyar yaşlı biî adam dėmiş;

- daʿā̂ sen ne gördüñ? fĩlan yėrde bir ġarı var ḫī daʿā oña ulaşan yoġdur.

ġadın yaşlı bir ġadınmíş.

- nėrde?

diye sormuş adama. adam dā;

- fĩlanca kō̃ʸde, dėmiş.

ḳaḳmış sabā̂ʰ érkenden, eşeginiñ çulunu vùrmuş, üsdünē binmiş. ġarıdan ėmtiḫana gėdeceg yā, yarışmiya çekiciymiş. adam gėdmiş, köyü bulmuş.

- fılanca ġariniñ ėvi nere?

diye sormùş.

- aḫa bùra, demişler.

gelmiş, båḫmış ḳī ġarı sekiye oturmùş, eline kirmenini alıġ kirmen eġiriymiş ġari. bu adam;

- zamanıñ ḫeyirli ossùn, dėmiş.

eşekden gelmiş ġapınıñ āzına. ġari de dėmiş ki;

- ḫoş geldiñ, safa geldiñ.

adam;

- mısafür ġabil ėder misiñ?

diye sormuş. ġarı;

- başımda yėriñ war, buyùr ġardaş, dėmiş.

çulunu, ḥasırını admış ġarinin yanına, ġari kirmen eġiriy, gendi oturuymùş.

- ḫeyir işallā! nėrden geliñ, nereye gediñ? yolun burıya nası düşdü, demiş.

adam;

- valla ėmtihana geldim.

- ehlem ve seʰlem, dėmiş, ʿárebiñ dėdigi gimi.

osuruġ ġovùşdıracaġlar. söhbet başladıġdan keri ġariye dėmiş ki;

- yarışa sen mi önce başlarsıñ yoksa ben mi başlĪm, demiş.
- mısafıra saygı duyalım. öñce sen başla, sen bitir. onnan keri ben başlĪm, demiş gari.
- temam, dėmiş adam.
adam, ġariye båḫmış ḳī, ġari benim kimi zᶜáyif, çelimsiz.
- şişman ossa belki birez yėli çoġ olur. bı zᶜáyif, olsa ossa nė olur ḫı, dėmiş.
bu başlamış, ġariye dėmiş;
- say!
ġari saymış;
- bir, iki, üç, dörd…. yüz.
adam yüz defᶜá tırt tırt yüzü tėmamlamış.
- bù zᶜáyif nėrden yüz dene ġaçırıcaġ? yüs tene yeter, demiş. bitdi, demiş.
ġari;
- ėlēse sen diñne, dėmiş.
adam;
- temam, dėmiş.
- sen say, dėmiş, ġari.
adam başlamış saymaḫ uçun ammā ġari bi başlamış, dızz adam iki diyecek, ġari kesmiy ki! tızzıy boyna.
- seni iki dedirdmiyecēm döyyüs, dėmiş, ġoca ġari buña.
adam başlamış, bir iki diycek ya! tırt tırt ėTse iki, üç, dört, beş… diycek. ama ġarı durmadan dızz gediy.
- adam sene iki dedirtmiycem, döyyüs, dėmiş adama.

Anlatmalar / Masal

Aslan İle Tilki

ormanda, ayāna ġalan derik, ormanın içinde oldū zamanda dalı, yan yana keser, bu gürçū̃ olur. ònа ḳalan dėller, maraġozculūnda. esgiden orta asyadan gelme de durum bu.
aslan ormanın içinde çiy düşmüş, yaġmùr yāmış, orman yāmırsız olmaz. aslanıñ ayāna bādmış. suy vurūken çipinde gezerken ayāġ şişmiş. şişinci yemeden içmeden kesiliy, av yaḫalıyamiy. fırlanmış ormanın içerisinē. tilki gelmiş baḫmış ki aslan yatiy.
- abōv!
ḳıral, zᶜāyiflēmiş, gözü içine gėdmiş, benim kimi.
- aman aġáy dėmiş. yav saña nōldu? ḫeyir işāllā.
- sorma ōġlum, demiş.
tilki de ben buna biî ėyilig ėdersem, yüzünü gözünü silersem, gennine yardım ėdersem, sōna bir aġā oldu mu ben de genninden meminden faydalanırım ḥasábından aslana yaġ yaġdı.
- nesē demiş, ulan bù ormanda bizi ġonuşdurmiydi, tilki. gelene pençe atiy, gėdene pençe aTiy. bize söz saᶜābí yoġdur. bù dūşmiş, dur da ben bunın ḥaḳından gelim.
- bu ne aġey demiş, yav.
- dėmiş, ōlum şu ayāmdā ėle ġalanı çek, ōlum. şėyi çek, fılan.

- āgey demiş, ben şini çekersem, baā biſ pençe atarsıñ, ciyerimi çıḫarısıñ. dur dėmiş, ben seni āca baġlĪm, ėrḥadçe ayānan çekim. yoḫsa canın acışir, beni mahvėdersin.
- ülen ne yapiysen yap.

dilki aşşā inmiş. oduncular odun vuriylār, ipinin biſisini almış, getirmiş. aslanı dörd dördlüg aġaca baġlāmış, āyᶜaġlarını, ġafasını, ḫırdlānı. tam ġarantiya aldıġdan sōna ġarşısına geçmiş dėmiş ki;

- bizi ormandā iflᶜāh ėtmiydin, ġonuşdurmiydin. işde gör tilkinin oyūnu demiş.

ġuyrūnū ġaldırmış, aslanıñ ġarşısında biſ orıya cilve atiy, bir oruya cilve atiy. aslan ġārından çadliyacaġ.

- aḥa beyle ġal dėmiş, gör tilkinin oyununu.

çekmiş gedmiş tilki. arḫadan bi çaḫal gelmiş, çaḫal baḫmış ḫī aslan aġaşda baġlı! ġoca aslan devrilmiş! o da tilkiniñ düşündŪ şekilde;

- aman aġey saña noldu, yav? sen beyle olacaġ adam mısın, fılan demiş.
- ōlum şu beni sŌk yav. Záten ölĪm ben.
- temåm aġey.

o da tozunu silkmiş, ibdas edmiş ormandan. gözünü yüzünü silmiş.

- başġa emirin var mı, aġey?
- yōġ aġam, demiş.
- bu memleket artıḫ baā ḫaram, demiş aslan.
- niye?
- ė baġlıyanım tilki oluʳsa, çözenim çaḫal oluʳsa demiş, bù ormanda gezmek de baā yassaḳ.

Eşek İle Öküz

barān ḥalġ yaḫışdırması bar. meselē adam sabahleyin çüTler gediy. öküz derik biz onnara. öküzleri çüte ġoşiyler, eşşek aḫırda ġaliy. öküzler gediy çüT sürĪy, ikindine ġadār. geliy ki ġulaġları düşmĪş, yōrulmuş. ġımıldiycaḫ ḥalĪ yōġ. eşşēn işi yoḫ gücü yoḫ. içerdē samanını falanı yĪy, öküzlerden artan yemleri yiy, aḫırda raḥᶜád ediy. eşşek şeʸle baḫmış kĪ öküzün ġulāᶜā düşmüş, yeriyemiy, tarlada saman çegmede;

- ne o öküz ġardaş diy, yav düşüncelisin.
- ülen heç sorma diy, azab beni öldürdü diy. yanı, sāġıTdān dürtĪy, sırıġdan vurĪ dē bilmem ney… bīġdım diy.
- allā senin canıñı ala diy. ben eşşegim amma sen öküzoġlu öküzsün diy.
- nēy?
- ulan bū yėmi yėme diy. yanı atılan yemleri, bugün yėme. sabātan öküz ḥasda diy seni evde ġollār diy. çüte gėdmezsin, raᶜád edersin diy.
- ula ḥaḳaT dorġu ḥa diy.

o gün öküz yemi yėmiy. azab gėdiy, yaTsın namazında,

- aġā, sarı öküz yemi yemiy yav, ġulaġları soūḳ durĪy.
- yabma yāv.

geliy baḫiylār, öküz yemi yememiş. samanı mamanı yulafı önünde ēʸle duriy. aġa diy ki;

- aʿām öküz ġassın da sabaḫdan eşşē götür diy, ötē öküzün ġarşısına ġoşmiyá.
eşşek sōledine pişman oliy. sabaḫdan eşşēn üsdüne o oturtma biniy, çulu üsdüne atiy, demirleri bilmem neleri… ġayişlarī eşşēn üsdüne atiy, üsdüne de biniy.
- çō yeri tarlıya.
öte öküzün ġarşısına ġoşiy. eşşē vėr vermez misin. eşşēn ḥʿafti kesiliy, ġımıldiycaḳ ḥalı ġalmiy. eve geliy ki ġulaḳlar düşmüş, çöġdū. ḥayvan öküz gözüyün altından baḫiy.
- ne ō eşşek ġardaş yav diy, bozzuḫ duriysin yāv.
- zaráli yoḫ, benim yorulmama da diy. aġadan azzab ġonuşdulār diy, bōn da yemi yemessen sabaḥden seni boġuzliycaḫlar diy. ben de ona yanīm diy.
ḥalġ hiḳayesi bū.

Anlatmalar / Halk Hikâyesi
Öksüz Oğlan Hikâyesi

ḫurşid denilen selçuġlular zamanında biř aşıġ vār, kerem denilen doġu kökenli bir aşıġ var. ė bizim meşūr ġaracaōġlan var, toroslarda yetişib de çöle ġadar inen. e bůrda ögsüz ōġlan var. ögsüz ōlan, bābası ölmiş. biř anası var, malı mülkū̄ yōġ, heç bir şeyi yōġ. yetim ġalmış bir ʿadam. bů yetişincē malı mülkü çōġ olan āġa, köy saībi. ögsüz oġlana, önce sıġırları mıġırları güTdüriy, davar mavar güTdüriy. sonādan çüT sürdüriy öküzlerden fılan. ögsüz oġlan o aġanın ġapısında çalışiy.
aġanın da genÇ ve gözel biř ġızı vār. ė bū öküzleri sularken inīb, eve girib çıḫarken güccüglügden ögsüz oġlana ʿāşşıġ oliy, ġız. ögsüz oġlan da ġızı çōġ seviy. amma, yāma mı var! ḳaḫib de aġanın ġızını isdiyecek veya alacaġ. aġa vericeg gene! o şarTlarda, o günnerde bū imḳansız, imḳanı yoġ. illa aġa gendi kimi aġa bůlmalı, zengin bulmalı. onun oġlunnan, isder isdemez onun oġlunnan evermeli. yanī, ġızın kefine de deēl.
ė bůnnar gizli, içinnen birbirlerini seviyler. ammā işde ögsüz oġlan mısafır geldīnde, yeri tabaḫ getir, yeri ġaşşıḫ getir, yeri şunu bunu… o arada görū̄se görebiliy ġızı. evi yoġ, barḫı yoġ, aġanın ḫızmeTcisi. misafırı geliy, bilmem nėy? naḫıyad ögsüz oġlan ḫasdalaniy. bu ḫasdalanmasında işten ātiyler gendini. ġaḫiy efendim, ġaracaōlanā işçi olarʿaġ duriy. şu meşūr ġaracaōġlan var ya! toroslardan gelīb de çöle ġadar inen. nāsıl ġaracaōlan da sōlemiş;
- bennen sōna gelen āşıġ bilmem nėye sōlesin, dėmiş.
ḫaḳíḳaTan da ġaracaoġlanıñ eTgilī eTgilī türküleri vardır. ben biř dē aşıġ veysel çōġ övüldü, sayġı duydūm bir adam. faġad mʿāsuniye, aşıġ veyselden daha aşıġ, maḥsunī şėrif. aşıġ veysel tamam o günün şardlarına göre, o günün şardlarına göre gendi zamanının en böyüg şayirlerinnen birisi. ama māḫsunī bir başġaydı. yanı āraşdırsan aşıġ veyselin sekiz, on ayrı maḳamda besdeleri vār. mʿahsuninin belki üç yüs tene var, ayrı ayrı maḫamlarda hem de duyulmadıġ, yanı insanın uyduramıcā maḳamlār.
ġaracaōġlanā azzab duriy, tegrar bu ögsüz ōġlan. ē aġanın dā çölde davarlarī, ġoyunnarī, ōtlaḫda. ġaracaoġlanıñ iki azabı var. birisine aylıġçı dėllēr, birisine de azab dėller. çifçilig yapiy, suriyeniñ aḳpinar köyünde. tabi bū bir efsanē, ne derece dōru oldū. çünkü yazılan biř tarih olmadıġca, ḥalġ dilinde gelen sözleri, ben sōlim.

ġaracaōlanı yėmeg götüriylēr. ġaracaōlan yėmiy, bir şey ögsüz ōlan. ō̄lennen yemek yiycek, yüfdardan yemeg. yemek ney? ekmegden ya üzüm ya soġan ya bilmem ne... bir şey götüriyler, ġaracaōġlan yemiy. her getdī̄ tarlada ġaliy.

ötē azab geliy ögsüz ōlan, ġaracaōġlana söliy, diy ki;

- aġey diy, ögsüz oġlan, yemek yėmiy, yėmekler bütün tarladan ġaldī.

gidib baḫıy kī̄ günde çüT sürdū̄ yėrde başaḳ indirmiş, orda duriy yimegler.

- nedir oġlum derdin, diy.

diy kī̄;

- aġėy şurda bir göçeber ġızı vār, yanī̄ aġanın ġızı, ben yandım kül oldum diy.

- nėrde, diy.

- ʿā davarları fılan yerde yāyılī̄y, çadırları ġurulu.

ġaracaoġlan sazını alī̄y, çadırlara gediy.

- dur diy, onu senin ayāña getirecēm, o ġızı diy.

ġaracaoġlan, nası getiricek? sazını alib gediyken ġaracaoġlan büyük yoldan;

- aḥā aşıḫ geldi, āşıḫ geldi.

çadırlar mırḫanalar birikiyler bāşına. orda dörd beyid söliy. şindi baraḫ türkülerinin dörT, biz ḫana derik, dörT dörtlüg üzerine sōlerik. başġa anadoluda deyişik şekilde oliy veyā ozannar şayirlēr dörT dörTlüg sōlēr. baraġ da türgülerini dörT dörTlük sōler. ġaracaoġlan sazını alī̄b türküye başladında, ismi dē ġızıñ adī da telli durnaymış ġalibā, turnaymış ġızın adı. ögsüz oġlan dā, ne olacaġ? yaḳubmuş oġlanın ismi dē. oġlana diy ki

- sen o aḥpinar köyünün gözel bir pinarı vardī, sen pinarın başına ōtur. ben ġızı, yanıña göndericēm.

gidib türkü sōlerken, işde o türkülerde son beyitini sölim, dörd dördlüg sölenir dē aḫlıma gelmiy şimdī̄.

bittim’ola şam ėlinin ḫurmāsı
gettim’ola alā gözün sürmēsi
sefil yaḫubun da telli durnāsı
yarın saña selem salmış eylenme
uzaġ deyil aḳpiñarıñ başında

diye yerini de sōliy. milleT zannediy ki ġaracaoġlan türkü söliy! ammā ġız anniy. evel çatıyı külē aliy. ġız oruya suyá geliy. geldinde yaḫhıbı göriy. yaḫıbdan oturī̄b ġonuşurkēn, sevişirkēn, sözümona, ġardaşı, ġızın ġardaşı bunnan şübeleniy. bacım neriye getdi diye. taḫıb etdī̄nde geliy baḫıy ki bacısınnan ögsüz oġlan bir aradalar. orda, allā yavraliylar ki;

- yarabbi bizim yüzümüz ġara ėTme. bizi birer daş ėT, biz ʿaleme rezil olmiyāġ.

ikisi de dāş oliy. nė derece dorġu bilmem ammā. ben dāşları gördüm o piñarın başında, bir daş burda bir daş da şorda. birbirine egilmiş vaziyaTda ḥālā da duriy, aḳpiñar köyünde. ā aḳpiñar köylüleri de burda. ben geTdim o dāşları gördüm. ne derece dorġu, köy suriyede.

Metin Numarası	K8
Kaynak Kişi	Ayni Yılmaz
Derleme Yeri	Karkamış Merkez
Yaş	67
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Düğün Hazırlıkları

Ayni: düyünümüz nasıl oldu? o zaman, onnan evel ād vardī, adlara bindirillerdĭ, gelinnerĭ. bizim günümüzde mekine vardı, mekinelerden dēyişik olduġ bis. ben dēyişig oldum. şĭn deyişik yavrīm, beni ordan getirĭʸlār, burıya, barʿāġa getiriyler. ta biz ʿanteb elindenik. bunı dā hērifiniñ bācisını da ġardaşına āliy.

Safiye: hē işde bėyle. bī benim işde görümcem oliy. orda tā' orıya gėdiy, ė işdē geldik. ā ėy köy dügünü oldu, ġalabālıġ oldu. sekiz gün, gece günüz düyünümiz oldu, ġalabalıġ. orā ʿanteb ėline, bütūn yanī ġırʿāḳ köylerĭ dʿāved ėdersin çıġırīsın, yimeglĭ, ġurban kesdiler. otus tana mı, ġoyun?

Medine: gidellēr, ġırʿāḳ köylerden bütin mekineden yatʿaġ toblar, getirillēr, yėdmēz, ġalabalıġ çōġ olur. yatʿāġ getirir.

Ayni: pilav yaparsın, işde cıvīġ olur.

Medine: ġuru fasılıyā, patātes sulusū, şėy, şaʿāreli pilav, firik pilavī, üsdüne de ėdleri de ġaynʿādır ġoruḳ.

Ayni: ġına gecemiz, işdē üç gelĭndik bis. yanī köydē şėgilde çıġdım ya! üç gelin, o üç gelinin üçüni dē ėletillēr, ġoñşıda başını yumıyā. çarşaf atallār, ġolunnan bi ġızlar dutār, ėletir orıya. üç geliniñ üçi de bir arıya gėtdig. bu ʿaḥmedeygilin evinde ḫanım ġınamız yandī. ō bi ēvlēri vardī. biyig evleri vardı, diregli, kerpiç ev, biyig iki göz. yanī salonu biyig ha! ġınamıs işde üç gelinin ġınası orda yandı. sabahdanā düşbē birün gelir. şu elbiseyĭ melbise ġėydirillēr. ġafá, iki zubun üsd üsde ġėydiriyler, ġadifá zubun, uzun ētek, başiya da ḳāddan şeyle şėy ėdelleridĭ, çıġdī. ona da tozzāḫ, çiçek soḫallār. işde ġına geçiyi dĭm, tama! bir arıya gitdiydĭ. ā türkü sōlellēr, aġlarsīñ. ḥaylá sōylĭm, söyle dĭñ? ḥaylá sōylim baā gülellēr, medinegil. varʿāġ şurā, bírdā gülaydan aysál güler.

Metin Numarası	K9
Kaynak Kişi	Safiye
Derleme Yeri	Çiftlik Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Bilgisi / Ziraat

Ağaç Dikme

hē baḥar, hē baḥar. ince çayırda, ince çayır, ince çayır ā bu āçlar ince çayırda ekilir. isdēr fısdıġ ossun, isdēr zėytin ossun, isder bėle muġamlı aġaç ossun. baḥar mevsimi, ince çayırda. ince çayır mart. biz marda ince çayır defik. ondan keri zatan nisan geliy. nisan ayında da bėle aġaç maġaç ekilmez, tutmaz. eksen de tutmaz yanı. martda yanı ince çayırda aġacımızı hepimiz ėkerig yanı.

ekinimiz de baharda ekini güzün egdinse egdin, egmedinse ekemen. ekin yanı şu son güz ayı eyni deller. şindiki şėleri bilmem benim oḫumuşlūm yoḫ. tomus baḳ, a şindi gene de şindi yolma yolarsıñ tam. şindi mayıs bōn mayısın ikisi. ā bōn işde yolmıya girersin. artı afpalar, mercimegler yolunur. tomus da, dā şėyden sōna, bundan bif ay sōna işde on ḥafmanlıġ yėre dökülür. tomus başliy. o zaman ḥarmanımız dökülür. işde eveli cercernen dögerdig. cercer bēygirden dögerdig. cercer wårdı. o tomusda bundan bif ay sōna az az bu şindi bif ayaça yolma yolarsıñ. ġırḫ gün elli gün, elden yoluniy. e şindi biçer var. ġırḫ gün ėlli gün yolma yolardıġ. ġırḫ gün elli gün ā bele ḥata girer çıḫar, ā bùna ḥat dėfig. bùna baġ ā sürülmüş, aḥa bù ḥata girer çıḫarsın. işde ā bùna bùnda ā bù boyda afpa buġda ā bunù yolarsıñ. ā bėle evel bėle.

yaġmır yaġardı. yaġmır yaġar, azaPlar, eveli bizim yėdi sekiz tene azabımız vårdı. azaPlar bėline ġuşşaḥ sarallar, sab saçiylar, bėllerine ġuşaġ bālallar. o ġuşān arasında arpa buġda göverirdi. a bu yėre serpin gövermiy mi? ʿeyni ėyle göverirdi, tėrden tėrden çalışmadan. iki ay cercer dögerdig, iki ay bėygirden. o da ġayınbāmġılıñ baġ bùrda bizim yėdi tene azabımız vår, aylıġçı azab. hēr gün şù odada araḫı içilir, hökümet adamları, barān aġaları, bütün araḫı içilir, dawıl vurulur, zurna çalınır, günnük, günnük yėddi ġurban kesdimiz gün war.

Ölçü Birimi

yarımlaġı, südü şindi kilodan ölçüyük. eveli ġızım süT ölçmezdig. eveli süT satma yoġdu, çoġ ʿayiPdi, valla çoḳ ʿayiPdi. bif bēn, ġaynanam oliçāḳ, şeyin inēmiz, iki tene inēmiz war, yifmi tene de ġoyunumuz war. süt herkeşin ağır ağır baḫ, eveli keri de mekinesi çıġdı, bėle mekine çeker. yağını, yaġlıyı yavanı ayırdır. ġaynanam olicā da o yavanı çalmış, saTmıya salmış. saTmiya saliyḫan otopisde baḫmışḫına şėy iniy, ġazan iniy, bėle büyük ġazan iniy. baġmış ḳı döndü özaslan yaziy ġazañ üsdünde. eve geldi, didi;

- bunı kim saldı, didi.

biz eveli gelinner ġaynananıñ yamacında ġonuşamazdıġ, imḳan yoġ ġonuşaman. ben valla ġaynanam;

- şu anā analıġı salmış, didim.
- kime danışdı? saldı, didi.
- ben bilmem, ḥabarım yoġ didim.

adam da zalım, aġlıyan ışaḳdan öte! ġonuşman imḳanı mı war. didi ki;
- ā bėle tutdù aldı. a bù ġazanı görin mi didi.
aḥa ġazanı ayānıñ altına aldı ā bėle depeledi, ġazan a bele iki ġat oldu.
- ā bù südü de bùrda alır depeñden aḳdarırsam a şorda durdurrum didi.
biz çekerdig, o yavan südü. bir fiḫara almazsa gider şėle bir pēk yėre, aha bėle curun kimi yėre aḫdarrıḫ. itler pisikler gelir yalardı, satdırmazlardı. satma yoḫ. ölçme satma şimdi çıġdı ġızım.
buġdayı, yarımlaġı, aha bėle aġaÇda yarımlaġı aha bėle bu ġadarı üsdünde demir atılı, o demirden bėle silersin, demirin silesi o yarımlaġı. o on altı da gelebir, on yėdi de gelebilir. kilo hisabından on altı on yedi kilo dā fazla gelmez. o yarım, taḳdadan yapıliy, o yarım tümün, onun ikisi bir tümün olur. yiſmi dört kilo, yiſmi beş kilo. bu cuvar, tümün. ikisi biſ tümün, yarım, bir yarımlaġı yārım tümün.

Güneş Tutulması-Ay Tutulması

biz onu evel teneke çalardıḳ, zılġıt çalardıḳ, ay tutuliy ya! ay tuduldu mu ġarannıḳ oliy. o niye ġarannıḳ oliy? dünye ġarannıḳ oldū mu? bėle ḳaḫiy, zıPliy, gece kimi de dēl, şėle bir ḥava var yanı, deñişik bir ḥava var. o zaman köy toplanıllar, bı damların atırafını toPlallar, teneke çalallar, zılġıt çalallar. esgiden ėlemiş, ay açılsın diyi.
güneş dutuldūnda, işde yanı güneş dutuliy, işde ona zılġıt çalĪk, a güneş dutuliy diyin. güneş ġarannıḳ oliy ona zılġıt çalar, çapalaḳ çalardıġ, ondan kerli damların bėle etſafını dolanır, açılsın diyi. anamgil raḥmatlıġlar ,bizi ėle ėderdig. duʿā oḫuyan da olurdu, duʿá oḫuyan da var. oḫumış da abdaz aliP namaz ġılannar, ḥocalar duʿe oḫurdu. he ay dutuldu mu. eveli ėle ėderlerdi, ġızım.

Baharın Gelişi

biz cabrayıl dėſik, öteller şėle suyda. zamḫarı çıġdıġdan kerli zamḫarı. zamḫarı işde ġırḫ gün zamḫarı war. ġaraġış son güz ayımız, ġaraġış. ġara ġış bitdi mi, zamharı war, ġırḳ gün zamḥarı. ġırḳ gün zamḥarı çıġdıḳdan kerli ġırḫ da şehmeti var. o ġırh şehmetinin zamḫarı çıġdī gün ġırḫ gün, yirmi iki gün, yirmi iki bùçùḳ devenin ġarnında ġalır. şėy saġlı, o işde devenin ġarnında, sıcaġ ġızdı mı çiḳacaḳ.
o şėy çıġdı mı, dibeh çıġdı mı, bele çıḫdı mı, dibáḥ gireceḫ. dibʿá çıḫdı mı bir güneş biſ güneş olur… bėle düñye ġaſſaḫday. o zaman devenin ġarnından çıḫar. devenin ġarnından çıḫar, bele girme, dibeh çıḫma. dibʿáḥ da çıḫdıḳtan kerli cebrayıllar öteceḫ, suyun içinde. şu şėyler öteller, ġurbālar öteller, cebrayıllar öticek derik. onnar öteller, tam artı bilirsin ki bahar, maſt dėmiş. suyun közü düşüy. ondan kerli de o çıġdıġtan kerli de biſ ay sōna yėrin közü düşer. baḫarsın yėrin közü düşmüş yerler ısıniy derik. torpaġlar ġızĪy, biſ ay sōna öküzler ayaġını uzadır yatar. o zamanaça ayānı bėle büzer yatarmış. o çıġdıḳdan keri ayānı uzadır yatarmış, artı. öküzler ġızarmış, yėrin közü düşermiş.

Halk Hekimliği / Nazar

Kurşun Dökme

eveli ġurşun atardıġ ġızım. a şu ġadarı bir ġurşun olurdu, eveli. ondan keri getirir, o ġurşunu şėyin içine ġollardı, o bir ġaşşīn içine. iki ḥʿabe yåġ ġorsun, o ġurşun da ġorsun. yåġ aḥa şunın ġadarı

yåġ. ne yā ġorsan ġoy! o yaġdan ılıdırdıġ getirir, o ġurşunu o bir soān ġorsun, duz ġorsun, biî parça ekmeg ġorsun, bir ʿayni ġorsun, onı bir elegin içine indirirsin. onu getirir, bù nazar gelmiş di, bu uşaġın başına dutarsın. o ġurşun ılıdı mı cırḫ getiriî, o suyun içine aḫdarırsın. ġurşunu eline alırsın, dapanca kimi olmùş, adam kimi olmuş. esginin aḫlına baḫ! abō göz deymiş, nazar deymiş, bèle dèllerdi. üç kelle dökerig, üçten keri de geri de ılıdırsın, şù süye derig, a şu ġapılar var ya, o süyēn dibine aha bèle atarsın gendini.

elen ġırḫ dana, elēn ġırḫ dana gözü var. un elemiñ mi? çocūn yanı şeyine gitsin diye. duzu bilmim valla, duzu alır giderig duvarın dibine dökerig, ekmē ite atarsın, soġanı yèdi yolun çatına atarsın, o şu vastalar gidiy ya, soġanı götûr̂ûr̂ orıya atarsın. ayaġġabī düzer geri getirir eve indiriî̂sin. duzu duvarın dibine dökersin, ekmē de ite atarsın, suyu da ġaldır serpersin. suyla şèle çocūn yüzüne çalarıġ, ondan kerri ġaldır şèle dökerig. el alma yoġ. kim atarsa atsın, bes ġardaş ekmē yimemişe.

esgiden dimek ki tansuyonnarı yükselirmiş o zamandan bilmezlermiş, ġardaş ekmē yimiyen ʿayelleri getirir, duluġlarını dövdürüller innedenkine geçsin diyin. eveli toġtur mu vardı ġızım. a bı duluġlarını dövdürüller, başı arġiy diy geliy. inneden o bù duluġlardan. he ġardaş egmē yimicek, ġardaşı yoġ, ġardaş egmē yimicek. ona getirir şu bir çimdik şurıya duz ġoî̂lar ondan kēri de şèyle accıḳ yaşaî̂allar. iki tene inneden bù duluġlarını döveller. eveli èle edellermiş, başım arġiy diyin. dimekkine tansuyon ḳaḫiymiş bilmiylermiş. ġaynanam, boydaġ ġaynanam fıraḫı èyle olurdu. eñ soñunda toġtur çıḫdı. ġaynanam sekisen bèş yaşında öldü, toḫtur çıḫiyḫan toḫtura götürdṻ. toḫtur ülper tasuyon, ülper tasuyon dimiş. yanı süper tāsuyon Zatan çoġa da sürmedi öldü.

Geçiş Dönemleri / Ölüm

Ağıt

ölüyü eveli, evde yıḫardıġ ġızım. ölü bōn öldü del mi? gece öldüse, o gün evinde yatar. şindi algediy şiye ġoyiylar, morġa ġoyiylar. evinde yatar. zabahdan ḳaḫarsın bı ġapıya ondan keri biî ocaġ ġurallar. bir büyük don ġazanı indiriller, suyı ġızdırıllar. ġadın ölmüşse ġadın yıḫar, èrkeg ölmüşse ḫoca gelir, yıḫar. bırda kefinnellēr, èdeller, algedir mezerimize ġoruḳ.

ġadını kefinnerken ġınadan, çiçek, sedef, sedef ġoruḳ, ondan keri ġına dökerig. debeden dırnaġ ḳoḳuda, ġına ġadına. ġadına sedef getirir, başına bèyle sedef ġoruḳ. annını bèyle baġlarıġ, başına bayaz, başına da biyaz, annına da bayaz duvānı da bayaz duvaġ da verrig, bèyle duvaġ da verrig duvā da biyaz, ondarın hepsi bayaz olur.

ġadınḫı üÇ dene, biî işten bēle boġaz açarıġ, bèle gèydirrik, kefin gèydirrik. bir de bèle çadır èderig, biz daha çadır èderig üç çadır ġadın. ġadın eksig, biî yèri görükmesin. eveli biz bèle èderdik ġızım. aġıdı da ben yaḫarım.

mejnun kimī̂ çıġdīm daġın bāşınā
hèÇ ras gēlmedī̂ o senī̂n eşiñē
yavraldım yāḫāldīm cenebē ḥaḳañ
didi ala gözlümū̃n virmedī̂ baña
aylār yıllār geçmī̂ş uzadī arañ
aġ gögsū̃ñ ū̃sdündēñ açılan yarañ

bėn gelminceg sen yarāñī emletmeñ
yaramı sarmıyañ aḥ yar gendī gessiñ
ḥalımı sōrmıyāñ yar gendī gessiñ

iki teg ikī̇ñ zümmetim vār
iki teg ikī̇n zümmetim vār
birin ānām biri yārī̇m
o yaranā dal seçilmēz

anama ġīymat geçilmēz
anām anām ġarib anām
derTlin anām kiber anām
bu derdimi kime yanåm

çoḳ gezdim çoġ mu yoruldūm
çoġ gezdim çoġ mu yoruldūm
neçe ġapılardan ġovuldūm oy
aġlatmayun yetimimi
aġlatmayun ögsüzümüñ
göz yaşlārına boġuldum
içim yanar elav elāv
içim yanmış elav elāv
söndirmu̇ye suyun mı yōġ
içim yanmu̇ş elav elav
heç bir yudūm suyun mu yōḫ

Metin Numarası	K10
Kaynak Kişi	Canan Yıldırım
Derleme Yeri	Erenyolu Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

ōdun toblamíya giderdik. anam vallaḥā odun toblamıya, bizim bı ismʿāl kimi oġlannardan odun toblamıya giderdik. yāşıTlardıḫ yanı. giderdik odunu tōblar getirirdik ḳapının öñüne indirrik. ō, onun başına ġaldırırdī, o onun başına ġaldırırdı, odunu. ne güzeldi, valla o günnerimiz, dinime imanıma. mezelligin içinnen geçerdik, mezellin içinnen geçerdik, dėllerdi ki,

- gel dōuḳ yaḫıḳ dellerdi, douḳ yāḫ.

mezelligin içinden geçer, geçerdik ya, odun toblamıyā. fırada giderdik odun toblamıya. ōʸle yaġmır getirirdī̃ kenara atardī, gider ordan toblar gelirdik. yaġmīr, yaġmīr.

ōdun toblamıya giderdik, mezellī̃n içinnen geçērdik. kimi derdikine;

- gelin, dōʿuḳ yaġıḳ.

derdi bilmezdik, dōuḳ nasıl? uşʿāḫdıḫ āḫlımız yėTmezdi. bī̃ uşaġ da baġırır derdi ki;

- aḥa dėdi, ḳaḫdı gelī̃ʸler dedi, ġāçın dėllerdi.

evel, beyle duvarı yoḫdu, ġarġamışın mezeriniñ. ġaçardıḳ, ġāç ġāç ġāç ġāç giderik tam mırad kinarına ġaçırdıḳ. ora gelir suyumuzu içerdik. anām o suyu içerdik bele yüregimiz diy, güf̃b güf̃b güf̃b... ġorḫa ġorḫa geri ġaçardım, eve gelirdik. odunu tōblardıḫ, ḫarbıllar olurdu bėyle, ḫarbılların içine ġorduḫ, başımıza alır gelirdik. abō o günner ne güzeldi.

Geçiş Dönemleri / Düğün

ʿaḥmediye vardı evel, sarı, şu senin ġazān gimi sarı, onnan baġlallardī, kēçik ėdellerdi şurıyā. sōna başlarına, bele çiçek sablallardı, ne güzel. ġız ossun, gelin ossun başlarına sablallar, dėllerdi;

- filanın ġızı gelin. nası güzel olmuş, dėllerdi.

üç ėtek gėyerdik. ġına gecesinde işde a bele bir saçıñı baġlardıñ, yıḫanır, saçını baġlardıñ ėle. şarbasını örtellerdi, báyaz namazlıġ şey, yazmasını, onnan sōna bi getirillerdi, bi f̃ ġırmızı bi f̃ yazma üsdüne örtellerdī̃, ġına yaniyḫan. oynallardı ġızın evinde.

ġına türküsü söylellerdi. valla gözüm kör ossun! bissem sō̃lerim. ġocua, ġıcıā, ġocuġ köyünde gezdirif̃dik gelinnerī̃. orda inerdig, arabadan. güf̃b güf̃b, davıl çalardī, ḥayáTdá aha, şėy ḥarman yerinde. esás ille o her zaman, ġarġamışın gelinini ġörcuġa götürüllerdī̃. o ġörcuġü gezdirillerdī̃. ne bilī̃m anam, o usul eTmemişlerdi, onu. inerdik orda, ō bi f̃ böyük bi f̃ mėydannıḳ var. ana yolun üstünde, orda bir saʿātden çalardīġ, oynardīġ. zılıTlar çalınırdī, davıl çalınırdī. gelini ȯrta yirde oġlannan barabar oynadıllardī. bınnan ġʿāç sene evel, bünnan ā otus sene evel. oynadıllardī güzelcenē. onnan sōna herkiş geri ʿarabasına binerdī̃, ġarġamışa giderdik. gelini, gelinin evine inerdī̃, giTdī̃ gelinin evine.

şōbaş ėdelleridi. şobaş, işdē a bele bi f̃ tene eyil kamil adam da ōtururdu, sayılı bi f̃ adam. onnan sōnā bi f̃ de defder alıllardī, bi f̃ tene yazısı güzel olurdu. mesele anan yārım altın aTdī, onu yazar. sen bi f̃

bilenzik aTdıñ onu yazardī, sen para āTdıñ onu yazallardı. onnan sōna ne vėrirlerse çorab verillerdi, yanı şōbaşa parıyı atannara, bilenzik atannara, mendil verillerdī, çorab verillerdī evel. yanı eli boş giTmesin ʿayib diyerekdē.

yā! he, onu da ġaçırıllardī, innelellerdī, ignelellerdī oġlanı. ne bilim anam işde innelelleridi, usuldan. yorġan innesine ġadar innelellerdī. anam ıraḥmadlıġı, bù ʿābimi ġına gecesi yabmış;

- hepīze dedi, sōgerim dėdi. ísmʿāyılıma inne sāblıyanıñ dėdī. geçin dėdi. ben bùrdan, ben bùrda yanında duracam ısmʿalin dėdi.

ıraḥmadlıġı ūy ġardaşım. yanında durdu, inniyi sāblıyan mablıyan olmadı.

- yemin ėdin dėdi, ġurʿāná yemin ėdeceksīz dedi. siz dedi, ísmʿāle inne sablimiyacaḫsīz dedi.

hebsiniñ elini aradı, arḫadaşlarının. ġʿayınbabası geldī, davılında oynadī. vāy, vāy, vāy, vāy simō varsā. hebsi yalan oldu geTdī.

gelin olduġdan keri, sábáḥinē o tarafda sipáhe olurdu, evel. ġız gelin ḳaḫardī, mesele sen geldin seniñ eliyi öpellerdī. ġaynınıyı érken gider çıġırırdı yanna, ġor ġonşuyu, gelinimi getirdim diye, saġ selim diye. yémeg bişirirdī. sen gelirdin senin eliyi öperdi gelin, sen gendine hediye vérirdiñ. niġar gērir elini öperdi, niġara hediye, niġar hediye vérirdī. benim elimi öperdi, ben gendine hediye vérirdim. bele yanı geline hediye verillerdī, ḥā. para véren para verirdī, tabaḥ götürülleridī. hē gelin olduġdan keri sabáḥína, devlüsū̄ gün yanı, evlendigden sōna sabaḥiná. ġaynanalār dėrdikinē;

- vėr ġızım derdī, yanı borcumuz ḫarcımız olmaz derdī. vėr saʿā indir de altın edīm dėrdi.

kelleli altın ėdellerdi evel. gelinnerin döşüne daḫallardī. ne güzel olurdū, o gelinnerin döşünde altınnar, pırıl pırıl ėderdī.

İnanmalar / Yağmur Duası

Gog Oyunu

gece gece oynardıḫ, anēy ġız hē hē.

ġōġ ġōġ
ayran mıdır su mudur
alláhın evi o mudur
allahım bir yaġmır
suy aḫdar susumuzdan ōldüg

gece ḳaḫ. ceyran meyran yoḫdudu o zaman. ġarġamışda evel ceyran yōġdū. soñundan geldi ceyran. ta’ çarşıya ġadarı giderdik, bele bėş altı tana ġīz oġlān bele giderdik. ġapılara çalardıḫ,

ġoġ ġōġ derdig
ayran mıdır su mudur derdig
fılanın evi bu mu derdig

bizi ġuvalallardī. geri bize su vėrillerdī, yanı yaġmır yaġsın diyē, sùy aḫdarsın diye. arḫamızdan su dökelleridi ġovada, uşaḫların arḫasından yaġmır yaġsın diyerekte. anam bir sene heç yaġmùr

yaġmadı. hėç hėç hē̤ç hėç yaġmu̇r yaġmadı feride. o ecevitin dʿavesinde yāmadı, şu tama ġıbrıs ḥarbi oldu ya! aha onda hėç yaġmur yaġmadı. feride bu̇ yaġmu̇r yaġmadī. bu̇ anām, a bū milleT heb bele canlınadı. ilaḫiler söylellerdī̇, ġurban oldūm allahı çıġırıllardī. bes yanı, dėllerdi yaní yaġmır ossun dā ekinner yeşersin diye. heç yaġmır yaġmadı. o sene biz soba ġurmadıḫ. a bele dışarlarda yaTdılar ġışın günü. ā bu̇ ġışdı yanı. yazdan ġış ʿayni ikisi bir oldu. heç yaġmır yaġmadı niġar vallaḥa. yōġ anam, bize vėrmezlerdī̇. bufûl sümüd, bizi ġuvalallardī da uşʿāġdıḳ ya! güccüg uşʿāġdıḫ ya ġuvalallardī bizi. bir̂ gün anam didikine,

- siz dėdi, vėrmeyiñ dėdi. gel dėdi, ben size verim dėdi.

maḥʿállenin uşaġına. bufûl vėrdī̇, simiT vėrdī̇. yanı,

- alın gidin, bişirin derdi, yiyin dėdi.

yazın elektirig dirēnin altında oturrūḫ, ışıġında. támatesden. evel salça ne geziydi! tamatesi ēzdik, biber de ġoduḫ, acıġ da yaġ ġoduḫ, yaġı da çiy çiy ġoduḫ, uşaḫ aḫlı işde. yoġurduġ yėdik. o zaman güzel bir dādī varmış, artıḫ nasısa bilmī̇m. ne güzel olurdu valla dadlılār.

Halk Mutfağı

Topaç Yapımı

topaç ėderdig. babam íraḫmadlıġ, ġoyunu alırdı. ta yazın alırdı, bėslērdī̇k. onū, şėderdik, tam bele ḥavalar soġurdu, babam ıraḫmaTlıḫ keserdi. ġawırırdıġ ġazanda. donardıḫ, ġavırırdīḫ onu da bele bele büyük büyük sıḫardıḫ. hebin bir yėmege ġōrduḫ. ta ġış çıḫana ġadarı onu yėmē ġordu̇ḫ yėrdik. günnük bir tene ġorduḫ feride ġız, he ġız. bavam derdi ki;

- küçük sıḫmayın derdi, büyük sıḫın dėrdi.

a bele bele, valla hēr biri yarım kilō, yarım kilō sıḫardıḫ. doñardı anam zaʿār, evel. ne bilim dolab molab yoḫturdu, heç dolab yoḫturdu evel. yimeglerimiz de heder olmazdī, ne güzel olurdu.

Köy Kahkesi

köy ḳʿaḥkesi yapārdıḫ. ġabarTma tozu ġöyin, pir̂inci ġöyin, ondan sōna ḫamırı yoġururduḫ, süd ġorduḫ içine. ē ġoyig tama zeytin yaġı ġoyik, vanilē ġorduḫ. baḫ, ġabarTma tozu ġordu̇ḫ, küncü ġordıḫ, ġırmızı küncü ġordıḫ, bayáz küncü yoḫdu evel. ondan sōna mayanıyı dögērdik ġordıḫ, süd ġordıḫ. onnan sōna legene ġordıḫ hebsinī̇, yoġururdıḫ, yaġ da ġordıḫ bu̇nı yoġurur anām. şēderdik, sajda bişirirdik. sacın üsdünde bişirirdik. anam feride ne güzel olurdu o sacın üsdünde ḳaḥke ġız, hē.

Metin Numarası	K11
Kaynak Kişi	Döndü Kaya
Derleme Yeri	Çiftlik Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

Döndü: ḥarman savurĩn, irezillĩg irezillĩg. ġurban ossun, bugünün o vaḫıdın ōn senesi, bugünün bíî gününe ġurban ossun! abō abō. yiyeceg dē ġıssalīġ vār, geyecegde de ġısalīġ vār, iş dē çōġ. toġtur dā az ʿelāÇ da yōġ.

Gelin: ʿelaç yoḳġan diy, ḥasdalıġa nası ėderdiyiz, diy.

Döndü: ölūn, ölmen mi?

Fatma: tamam da ġızım şindinin valla, şindiden de saġlamlar. şindinin adamlarınnan bù deviî'in adamından saġlamlar.

Döndü: topaḫ kimi maşşallaḫ baḫımlı, meme süT emiy. ùfaḫ süT emiy, şeyin süTü, ḥayvannarın inēglerin südünü emiy. uşaḫ ne geziydi yavrım. çocuġa giderdıḫ biî şėydēdĩn de diy, diy yanı, esgiden bitgi şeyinnen, babam dėrdí bılamac vuríḳ, bòġazımıza eyle şeyden yanı, biTgiden ʿirḥad ėderdıġ.

Fatma: ʿayib sōlemesi biT yaġmır kimi yaġiy, bit. yavrūm biT vār, biT torpaḫ kimi sipirkeden sipirillerdĩ. yav ėllēr, rahadlallār. abdallar yorġanda yatiy, yorġanı sabáḥden ḳaḳmışlar davıl savıldī, abdallar getdi. biti, menderes geldi biT de ġalmadī, mırada körpü de yabdı yavrīm. herkiş geldi geşdĩ menderēs mĩ, menderes mĩ, menderes mĩ? ġurTnan ġoyun yayılır, oña da ġurban olĩm. biî gün ġocama dedim ki yabandayıġ yolmā yolĩḳ. gervemiş alTı ekme, gervemĩş altmış vahalden, arabanın üsdüne ġomùş. dedim;

- aḫmed, ben yėriyemĩm, ben köye ulaşamám.

aġ daşda, aġca köyü tarlasına ēgdik. aġca köyün tarlasına ēgdik. dedimkine,

- ben a şù arpa baā yėter dedím. ben geTmiycem eve dedím.

bíî yaġmır yaġdı, ġadir allaḥ! biî yaġmır fadma, sel eletiy. hipsādına diylerkine;

- faʿāl on tana diyler ki sen ireli geş de diyler, biz de sōna geçek.
- ya diy, beni suy ėletsin diy, benim öldümü isdiysĩz diy.

sōna hebsi birden vurdu on tanayıġ. aġdaşda aġca köyün tarlasına gelĩk. hepimiz geşdik emme, a bıîda suy.

Gelin: yʿānı ana, esgiden mesele tuluġdan suy içerdıġ, ġırmıd kübdē. köyde yanı būz yōġdu, esgide. ġırmıd kübler vardı.

Döndü: keşkem ġırmıT ossa… matıralar ġarası çıḫiy matıra ġılaḳ ulaşdıñ mı?

Gelin: yōġ ben bilmem.

Ayvaz: ēsgiden şẽ vardī aşırda biî fadma ġarí varıdī. benim bādemciglerim aha bele, ufāġ başıma şapġıyı ġoysam. bademciglerim arġiy. daā dedi;

- gel ġurban gel, tam benim. şeyi ġızdırdī, ġıyığı ġızdırdī, innenin ucunu. aḥa şù ġadā̄n ġıyyī, ġızdırdı. aç āġzını dedi. aşdım aġzımı, dayımınōlu burıya soġdū, bir de burıya soġdū. tükür ġurban dedi. āḥ odur bùdū̄r şindī̄, yanı kenarda dutuşan ne bademcig vār, ne...

Döndü: sizin yaşıyizde ne var? sizin yaşıyizde ne var? bi çēkirge geldí fadma, bi çekirge geldí, he. mʿòhiddin, şindi ò zamanın adamları saġlamdı. belē āḥmēd, zor işde olannar. biz hebsi, yanı bes bizim aḥmed bù arḫadaş da sürükdü aḥmed hep öldüler. işin zorlūnnan öldüler.

Gelin: aman anā, şindi dē ġoláy emme ḥasdalıġ çōġ'.

Döndü: ʿèlaş da çoġ', toġdur dā çōġ'. yaşlaniy gene maşallah, allāh vere de arḫasından bir şey çıḫmıya, ḫárb marb çıḫmıya. bèyle yaşıyana ele mi geçer yavrım.

Metin Numarası	K12
Kaynak Kişi	Kürdülü Mahmut Özdemir
Derleme Yeri	Karkamış-Merkez
Yaş	80
Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu

Anlatmalar / Hikâye

Osmancık

iki yüs ėlli senē önce şaḫ süleyman gelī̆b de şurdā carʿāblusuñ aşşā yanda süleyman şaḫ, osmannı imparatōrū, osman, osmancıġıñ dēdesi, şaḫ süleyman burda boġulinçā demişlēr,

- bū̆ fırād oġursuz geldi.

iki ġārib arḫadaşıynan boġulmadı mı? bùrda şindi mezārıní on iki tene türg āsgeri bēglemiyor mù? bir ġumandan yetgili, on iki tene de āsger beglī̆y. ā orda, suriye tarafında yillardır, bin doġuz yüz yirmi bir yılında bir̂ anlaşmayle. onnan beri bēgliy işde.

o zaman dėmişler;

- bize, bı fıraddan geçme ūrsuz geldi.

bir ġısmı bırda ġalmış, ġarageçililēr, ġayı boyunnan bunnar. iki teg ġayı boyunnan, her türlü işde ḳurāġlıġ başlayıncı, yurd aramī̆ya çıġmışlār. dāa önce mesile, selçuġlu imparatorlu ġonya tarafında ġurulmùş. bū osmancıḫ üç ġardáşiyne, ertūrul ġāzınıñ en güççüg ōlu. fāad gözzü açıḫ, çoh tüke gibi çocuḫ.

edebālinin de ġızını alī̆y. edebāli de ėrmiş bir̂ adām. edebālinin odasında yatarken edebālinin ġızına göynü düşiy. ġaḫiy şafaḫnán uyyaniy, soriy;

- bù ġız kimin, diy.
- benim ġızım, diy.
- bunu baña verī̆ʳ misin diy.

o da diy;

- bizim ō̆ʳf ve ādedlerimiz vār. böyügleriñi gönderī̆sin.

ertūrulun ōlu ya, en güccüg ōġlu! orda hemen genner gennere ġabul eddiriyler. sō̆yüd ġasabasınıñ orda, urumlar, ėrmenilērin, urumların yeri orā. rum ġırallarına da şė verī̆ymiş, selçuġlu imparatorlū da orda ġanīmış. çatışma matışma, bēylig meylī̆g döneminde bir̂ savaş mavaş oldu mu ġanimetden oradaki rumların bėyleri, ireli gelenneri alī̆ʸmış.

sonādan işde ō osmancıḫ, osman yanı, bin iki yüz yirmi doḫuz yılındā sō̆d ġasabasında şėyi ġuruncu, osmannı imparatorūnu beyligler bütün ona bʿāġlanī̆y. selçuġlu imparatorlū, rum imparatorlū bissürü imparatorluġlar vār, ùfāġ ùfāġ. onnan sōra ėdebālinin ġızını āliy. genninin ōlunu da orḫan ġazı da ordaki rum ġıráliniñ ġızına āşşıḫ oliy. nitekim onu, hē, uzundur bùnnarı annadmaḫ, onu da o ālī̆y.

şindi aşirēd, bu osmannının zamanında, yaḫın zamanda ceriyan eden bir davā. meselē, şindi bırā baraġ, baraġ buranın ismī̆ yani. bu mʿühidin ovasının ismi baraġ. mesele, burıya neçe isannar gelmiş geçmiş. işde şeyin sō̆ledi kimi, en son osmannı bır̂dan süleyman şaḫ fıradda boġulī̆y. şindi suriyede

onun mezēri, çevirmişlēr, türg asgeri begliy. on gişi orıyı ḥala daʰa. osmannı altı yüz yirmi sene yaşamış.

turġud özalin ilg hökümed ġurdūnda ḫalil şıvġın isiminde bir arḫadaşımız baḫandı. bùnnar çine gidiylēr. çine on gişi dȭled gönderiy bùnarī. orıya variylar, çinin yemēni yiyemiylēr. adamlar orda, türgler vār, molisdan, mōl türgleri, onnar çōġ'. otuZ ġırġ… şindi şu anda elli admış milyon oldu yanı. diyler;

- hele şu türgleri görek, ʿāġrabamızı görek diyleʳ.

gidiylēr, onnarın yerine gėdiler ki şȭle ā bele biȓ aġaşlı yeride ġoyunu kesmişlēr, asmışlār. bizimki, ġasab edȋk ya! kimi orda kebāb yāpȋy, kimi orda bilmem ne yapȋy.

ō bunnarı görȋnçe ḥavadan ġaçınilār, döşşegler serilȋy, bizim usulumuz. çünkü biz ordan gelmiyig. o usulu dā onnar bozmamış, devam edȋyòr. döşşegleri seriyler, kölge yerē ārt ȭlȋk diyler;

- üç günden beri çinde yimeg yiyēmedik.

bınnarı ikȕç gün āġırliylār, adamlarī. o aḫşam yemenȋ sinisinin foturafını çēgmişlerdȋ. bende de ġastāde de vārdī, ġayib ėtdim şindi. aynen bizim usulumuz odaȋmi sufriyi seriyler, oranın sufrasını. şėyle biȓ tēbside piȓic pilavı, üsdüne ġozzunun kellesini bile ġoymuşlār etinnen barabar, bizim usulumuz. hēç bozmamışlar, o fotōraf çegmişler, yemēn foturafını.

- ordan diy, ḳaḫdıḫ diy oḫula gitdik diy.

bozmamışlar yanī. bizim bū gelenē bozulmamış yanī. bizim muhʿūdin gelenē ordan gelme, tarihden gelme, bize. mısafırperverlig, oda sābi, ġahva sābi, yimeg yidirmē, mísafırımızı āġırlama, dā bı esgȋ bizim esgi gelen. o yüzden gelennin şeyi bozulmamış, devam ediy yanī.

mısafırları odalarımız var, odùya, odada aġırlarıġ. zaman ney bū? hindi zamanı kesersin, yazın oġlaġ zamanı kesersin, ġasab var burda. ne yiyecegse ona göre yemēñi yabdırırsın.

bū, bùraḫı köyde de satan. şindi gėd köyde her adamın odasının ögünde yirmi tene, ġırḳ tene, elli tene hindisi vār, mısafır uçū. mesele bir ceneze oldū mu her odada on tana odadāsa, on tanā mùḫāḳāḳ ġurban kesceglēr. ġurban ney? bōn hindi vār, üç tene beş dene… benim o gün yiyen, işde ticerde, beş dene hindi kesmiş, bir bū, biȓ ev sābi. çünkü ġırḫ elli tene mısafırī vār. ey orda on ev orıya yıġılmış, iküç yüz gişȋ. bī āded devam ediy yanī, devam ediy şu anda.

sen şindi bōn gitdiñ. neriye gidersin? ġarıbsín. heȓkiş mısafırı, her adam mıġdarı sorallār başda. mıġdarı gidersin, odası tamām. her şeyi vār. seni aġırlār, esgisi kimi yėdirir, içirir, yatırır, yatān tertemiz serilȋr, irḫatiñe baḫarsın sabahden işin ras gessin.

şindi bin iki yüz doḫuzan doḫuzdā osman bey, osmannı hökmetini ġurdū, osman beyi ġurdū, erturūr ġazınıñ üçünci oġlu bū. onnarda, āşiredlerde büyüg oġlu olur. ė erturul ġazının üç oġlu vār, sāwucu, gündüz, osmancıġ. osman beye, osmancıḫ dėllēr. deli dolu biȓ adammış. birāz çabġın, ātik. hē, ėle bunnarın yaşadı yer sȭd. sȭd de urumların yėrȋ, ḫıristiyannarın yėri, ermennerin yerȋ, orda türg çoġ az. bùnnar bırdan başdan sȭlim de orıya gelȋm. bınnar bırdān boġulduġdan sōna geçiyler. burdan birez burda ġaliylār, bir iki sene, devam ediyler. şėya variylar, ġonya ovasınā, ertūrul ġazı bey, süleyman şaḫın ōġlu. orıya variy ḫī esgi gėden sálçuġlulardan da iki ʿaşired vār. ġaraġoyunnardan öbür ʿāşiredin de ismi vār. sálçuġlular, dövüşiyler, ḫarb ėdiyler, birbirinnen. türg birbirinne, türgmenner. bınnar seyir ediy, baḫiy ḫı bir taraf bir tarafı maġlíb edicēg. bizim günümüzde diy, maġlub olanā yardım ėdersin.

ġahiylā̄r o tarafa yardım ediylē[r], o taraf ġazzanī̇y. ya tabī̇ onnar da senin. onnar diy kī̇ bınnar da çoġ. sekizen dörd bin ḫana gelmiş, birezi daġlāraḫ gelmiş. emmē eysered orda diyler, bunnarā diyler, bir yėr vėrek. neriyi? sȯd boġazı görmedim ben. o bȕrsada dēl mi? sȭd bursadā. bura ġadār türgler eziyed çekī̇y. urumların elinde[y]sē, urum ġalalarī, urumların ādedleri, azġınnıġ, türglere zulumluġ ėdiylēr.

- bunnar da azınnıġdalār, diy. bunnarı diy, anca burıya vėreg de diy, bȕnnardan bunnar boġuşsun dursun diyler. işde bize bir adam o zaman orıya veriyler, sȯde veriyler bınnarī. sȭdde başliy bınnarın davásī̇. osmancıġ en güççüg. babası ertulūr ġazī, doḫuzan dörd yaşında öliy, doḫuzan dörd yaşındā. ey bir bey ilazım! gendilerden ġayrı dörd türg beylī̇ gene var orda. küççüg onnar! bȕnnār çoġ, bȕnnar vurȕcū ġırıcī… sȭddē ḫanġı türge ḫaġsızlıġ olmuşsa osmanġazı gėdmiş. o onū̇ ġorumuş. o zaman diyler kī̇ böyüg oġlu var, sawucu. sawucū olacaġ, genderin usuluna göre. bir de edebalılı var, şıḫ. edeballı şıḫ. şindi edeballī, bū̇ osmancıġ dolaşī̇b geliy oriye. inicī̇ zaman, baḫiy ki bu deli dolu bir dürüs adam, yanī dorġū, adaledsizlī̇ yoġ. ḫaḳsize yardım edī̇y, ḫaḳliye yardım ediy, ḫaḳsize dēl. diy, bunda bir şey vār, boş deyil.

bunun ürüyesine yatiy, edeballī da dolu bir adammış, ėrmiş adam. gece bunu göriy yanı bū adamı, ayı göriy. ikinci gelişinde diy ki;

- sen diy, şu arıya girecēn diy, yatacān. burda ne görüsen sabáhden ba‹ā söyliyecēn diy, osmanā.

o zaman osmancıġ, gece yatī̇y. bu, ürüyesindē, ay doġiy, ay iki bölüniy, biri bu ġolunnan giriy bir parçası, biri bu ġolunnan giriy, osmancīn. sabahnán dā edeballī ḳaḫī̇y çaġırī̇y gendinī̇.

- gel osmancıġ diy, yemēni memeni yė. ne gördünse sȭyle.

oġlumiskine sȭliy. gendine bir şėy demī̇y. gendi getdigden sōna diy kī̇;

- bunū çoġ böyüg bir adam olacaġ. bunnan gelen de diy soy çoḫ sürecek, hökümdar olacaġ. bū böyüg bir hökümdar olacaḫ, bū gendinin şeyinnen. emme gendi de āşiredde kesgin bir adam. bı şekil adamlar sözü dutulan gişiler yanī. daā babasī gȭrüyinçe, liblȭr seçicegler.

gendi osmancıġ da dolaniy geliy orıyā, edebalının bir ġızı vār. osmancıġ bilmiy, sabadān odadan ḳaḫiy. yannan baḫiy, öteden baḫiy ḳī bir ġız geldī̇, merḫum ḫanım. ineg saġiy, osmancıġ buna baḫiyō.

- ben bı ġızı alırım diy.

ḳaḫiy iniy, yanına varī̇y ġıza merḫāba edī̇y.

- merḫaba.

ġız çoġ gözel, ġīz buna vuruliy. diy;

- bennen evlenmen mi?

eved, ġız güliy genninē diy;

- vȕy! bizde diy, bū soru dēl. bizde ‹āded vār. önce bi ‹adedi örgen de anan buban gelir beni isdelle[r]. sen bir bey oġlusun alısın. bennen biter mi?

osmancıġ neye urġadını bilmiy, şindi ġız ḫaġlı dėl mi? hē. o zaman gidiy anasını, bubasını yolliy, gelik isdī̇k. tabi veriller. bir bey oġluna niye vėrmesinner? edeballī biliy. çünküm onun ürüyasını gördū̇, her şeyi, ‹āyerledi. o zaman diy kī̇;

- vėrirī̇m, yalınız üç sene mī̇ iki sene mī̇ bir şarda ġoşiy. onnan sōna alīr, şindi vėrmēm.

birez dā oġlanı tecribi ėdmeli çünkü. şindi diy;

- a tamam. aha nişannādıġ, vėrdim. emmē çıḫarma yassaġ.
aradan zaman geçḯy, vaḫid geliy işdē geçḯy nē^{y}se ġızı alḯylar. babasın öliy. ertūrul ġazı öliy, doḫuzan dörd yaşındā. ėy biḟ ilazım şindi.
edeballī bırdan girişini yapiy, şindi osmancıā diy ki;
- sen aday ol, beyliē.
- ėy diy, ben nası aday olḯm? iki tene böyüg ġardaşım var, daā. bizim adedlerimizde böyüg olḯy diy.
.....

Kalıp İfadeler / Deyim
Bektaşi Sorusu
ben şindḯ geçen ḫasda oldum, ḫasdaḫanada yatḯm. hemşireniñ biri birine bíḟ soru sordū. ben güldüm, emşire bana baḫiy. üç gün yatdım, beni taniy. benim oġlan da orda oḳiydū, orda çālişiy.
- sen niye güldün amicá didi.
ben didim kḯ;
- sizin soruñuza güldüm didim.
- niyē didi.
- sizin bu begdeşi sorusū, bāġ begdeşi sorusu.
ikisi de durdu bele;
- begdeşi dėmeg ne dimeg, ḫaci ammi didi.
- işde bu soru dimek.
şindḯ páyḫamber efendimizē, o zaman bu eyi seh^{ı}ḯrbaz diye çirk ātdılār. ordan sēh^{ı}ḯrbazın, şeyin biḟ tenesḯ, müşrügin bir tenesi, eline bir salḫım üzüm aldı geldi. peyḫamber efendimize didi kḯ;
- bu benim ġısmatım mı dēl mi?
ėy peyḫambár efendimiz de ay^{ı}án vār.
- bu senin ġısmatın dēl dise yiyeceg, ġısmatınsa depiliyeceg.
ay^{ı}an oldu gendine, o zaman didi kḯ;
- yėrsen ġısmatın, yimessen ġısmatın dēl.
dorġu mu? e, o peyḫambar. bu, biz bu corlara nė dirik bilin mi? bēgdeşi sōrusu. annadabildim mi? hē, yanı şindi heliyi şarıya getirḯb sorarsañ olmaz.

Geçiş Dönemleri / Düğün
Yaban Değişiği
Ahmet: bacım barıdı, bacım on altı yaşındāydı. ben de asgere gidecegdim, ortaoḫulu bitirdim. bacımdan büyügüm, ben. bėş yaş büyügüm, bācım. ben bíḟ ġız isdḯm. babamgil vėrmḯy. o ġızı almama razı olmiy yanī, ġızı vėrḯb de. onun ġardáşinin ayaġı mayında gitmişdḯ. ben de o ġıznan o şė^{y}dḯm;
- ille alacām dḯm.
geldim gḯzlice bacımı ġandırdım dedim;
- sen dėdim benden yaban deñişḯ yabmassan, seni ben beni intiār ėderim.

yaban deñişi heş dā ordā ger sabahınā ėrtesi, sabahına bı zamannar kimi ġonuştuġ, ėrtesi sabaḫına da yabana yazıya yani gitdik. o benim bacımın elinden tutdū, altı gitdĭ, ġızın abisi. ben de o ġızı aldım gitdĭm. ā gitdig bír̂ tanıdıġın evine, dėdik;

- durum böyle böle.

a orda evlendik, he, yoḫ gündüz, ḥa yaban olduġu için yaban deñişĭ dėllēr. usulü bu yanī, yaban deñişĭ gece de olur.

Mahmut: onu gendi yabdī uçun o saġlamını ġonuşiy. da ordaḫı şėy gendi günü yabmış, eses yaban deñişi didin gece yapılır. gece gidersin, gece yoldan gider, kepirdēn ali, kepir gece yab, ġarşılıḫlı.

Eğlence / Oyun

Mangala

yėdişer dāş, yėddi tenē göz olur şēle. bir̂, iki, ǖç, dörd, bėş, altı, yeddĭ. iki taraflı ōlur, her birinde yedi daş olur. obur tarafını sen oynañ, bū tarafını ben oynārım. dā manġāl bizde tāġdası vār. köydeken, burda da çōġ' yėrdē yėri eşellēr. yėri eşer oynallār. kim kimi utarsa işde o zamanın ıḫdıyar̂ları, cıġarā, bir̂ düvende bir̂ masıraf ėtdirir, ona. onu da ėyle oynallarıdı.

Dama

dama varıdı, damá, manġalın dışında bir de dama vardī. onū oynarḫan, yine oyunun üş dāş olur onu yērsin. bir̂ daşı vėr. daşına göre yenir. oynarḫan açıġ verisen onu yedĭmi, o senin daşların azalır, utuzusun. mesile beyle daşlarī sayarḫan sayaḫan, ḫesāblī oynıyan öteki utar, o orda. o oyun çoġ' neşeli bir̂ oyun. atdı mı a beyle iki gişi oynardī, dörd beş gişi başına birikiller bēylē. ā, aha yidi hā! ā bāḳ, ordā... bi zavuġlu olur ḫu hē. o oyun da gözeldi dama oyunu.

bāġsanē ḳā̆dnan şeynen… gitdi o esgilēr, dama da gitdi. gene dama oyniylēr, ben baḫĭm burdā. faġad manġal gitdĭ, manġal oyunu... köyde, köy işlerinde, manġal odada olurdū veyad da güneşlig olur, köyün gözel yanī çimenni yerlerinde oturullar bėle manġaldan oynallār, bēle.

Yüzük Oyunu

Battal: yedi tene filcan mesele sc̆āġlallār, yedi tene dēl mi? birĭniñ altına bir yüssüg ġollār. öbür arḫasını döner, arḫada o bir̂ tene altına sc̆āġlār. onu tabi işde bulullardī. ya bundā ya şunda bāġarsın işdē. ilg bulduġu zaman, on olur. ikinci bulduġu zaman ġayib ediy, onu sen alın. ȯburi ġayib etdigi zaman, o ikinci olduġu zaman doġġuz sayı vėrirsin. onnan sōna yine düşer. artı sayılar beyle. utarsa, utan taraf ya işde bir̂ hindisine oynarsın veyā da tavıġınā.

Mahmut: haci bis keserdig hindiy. bėş ḳāda ālırdıġ, o zaman keserdig. ev sābi mesele o da benim, ben eve vėrrim bişirillēr. yüssē başlarıġ. utuzan onun parasını vėrir. gene orda yinir hā! o da zawuġlu olur.

Battal: ya çoġ' závgli olurdu ha! iki tene mesele o ġader. ya onda ya ondā, ya ondā ya bundā, elini atār. tū olur bēle baḫarsın, ġıyamad ġopar.

Mahmut: yüssüg şesiz olmaz, yanī ille yüssün şeyi bol olur ya! dügen olur, dügenin eşiyasına oynarsın. gene onu cömc̆ād yer. ėyle bir̂ yėre. şindi yėddi, yeddĭ oynallar ondā yeddi bir taraf oliy, yeddi bir tarafı, beş bir taraf oliy. bėş bi. sen bū taraf utarsā parıyĭ o taraf vėrecek, heb yineceg barabar yineceg.

Metin Numarası	K13
Kaynak Kişi	Behçet Yılmaz
Derleme Yeri	Karkamış-Merkez
Yaş	64
Eğitim Durumu	Okur-yazar Değil

Anonim Şiir / Türkü

Ezo Gelin

amanın bir̂ çif durnā uçurdūmdā̆yn uruş köyündēn
amanın bir çif durnā uçurdumdā̆yn uruş köyündēn
tilseved gölüne de batdı mı dersī̇n dersī̇n
amanın bir gömanīm ġaldı dā gene zambır köyündenī̇
tamanın tömişinimde de genē bı gün atdı mı dėrsiñ
amā̆n aman aman amanīn aman aman amanīn
hele neneylėn ezō gelin neneylēn
çıḫ şu süriye dālarına dā ana ġurbāeyn zalım neneylē neneylē ōy ūy ōy
aman yükū̄m ġaçaġdır dā urġadmeyin gümrügēn
geç acī bir ḫābā̆r geldi dē
gene uruş köyünden zalım ġardaşların da
seni satdı mı dersī̇n, satdı mı dersī̇n
hele neneylēn çıḫ şu süriye dālarına
gen bōgün bize sorġu amān amanā amanīn
bir od yabdırdım dā ḫurma dalındān
içini de döşēdim dē gene acam şalındanī
amanīn bir gelī̇n gētirdī̇m dē barāġ elindeniy barāġ elindenī̇y
hele neneylenī̇ ezō gelin neleylēnī̇
tamanı çıḫ süriye dālarına da gene bōyün
bize dorġu neneylen ōy ūyin
aman amanīn aman amanīān

NİZİP

Metin Numarası	N1
Kaynak Kişi	Mehmet Kılıçoğlu
Derleme Yeri	Büyükşemik Köyü
Yaş	1919-2004
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Köroğlu

beylēr, köroġlu tabī, āliy vuriy ġuriy var ya!

- siz variy, vuriy, ġıriy... nam köroġlunuñ. biz bunnan ayrılalım.

ayrılalım dīyinçek, bünnar çekilib gidīy. ayvåz, köroġlu, beñni döne ġaliylar. o zaman onnar çekilib gėdiy. tabi köylü, vatan dağılinça köroġlu ev çevirmen. sūd piñarıñ başında, eveli biñiciler olurdū biñiciler, içīy. alalım ḫabarı hebsi bey oġlu bey.

onnar da bėyle içerken biī diy,

-çobannan ġurban al gel bize. kibab yapiciyīġ, meze.

bu isdiyinçeg, çoban bunù ḫaş ėdiy, vėrmīy. basıġ geri gidiy. gidīnçek o zamān demirçi diykine,

- gėt dėkine köroġluñun salamı vār.

adam uyānıġ abi, köroġlunuñ salamı vār, mısafırı gelmiş, biī ġurban isdedi. o zaman,

- gene geven gene mi geldiñ, dīy.

diy,

- biī dāġġa diy, sāa köroġlunuñ salamı vār. mísafırı geldi, biī ġurban isdīy.

onnar ayrıldı, köroġlu var yā. köroġlu sūd pinarıñ başında orda içiy, o da esgerine. bünnar dağıñ başında ya! bı hebsi çoci yanı, çocī tābi, hēbsi genni tōblar yanı, hebsi yīd adam, hebsi yīt.

- o zaman, dīy, başım üsdüne ʿaleykimeselem diy.

bı diye ātiy, biī ġaş tene toġlu moġlu ayrılīy.

- diy, ġusura bağmasın diy. köroġlu fasılnan bı çıġdı diy.

getiriy.

- nası oldu?

- bı şekilde oldù diy.

o zaman diykine,

- biz diy boşa diy bu yabdīmızı. dönelim, babamızıñ yanına, dönelim babamızıñ yanına.

alalım ḫabarı köroġluna. köroġlu esgerine dīnçi, eses bı körōlu, bolu beyiniñ babası şėdiy. ordan iki abdal gelīy. baḫiyḫınam körōlu içiy, döne yanında hörmet ėdiy, ayvaz. altın güllē olaraḫan baḫşíş vėriy, büken ātíy. bınnar iki, abdal iki ġardaş. ātiy biī tenesini öliy.

- sāvıl ossun aġa diy, alib gėdiy.

ireli birez gėtdigden sona baġīy, o bolu beginiñ bėş yüs ādlısı bi gelīy.

- diy, bele bėle dīy, köroġlu içiy, su yoluñun başında benni dönenen barabar, çoġ kör sarḫoş.

cazzı ya!

- o zaman yalansın diy.

- beni bağlayıñ diy.
bağlïlar. gēl ḥağğaten ele. döne sazlarıñ içine girïy. körōlunu bālib götüriylēr. götürïnçek epiy gētden geri körōlu āyıliy.
- di, ben körōlu delim, abdal diy. yanlız abdalı götüriñ diğğad èt, diy.
bırʿāḫiylar bunı.
- körōğlu nʿāmeti debelemez diy.
ekinin icine o yana baḫíy, bu yana baḫíy, taḫıma düşiy.
- temam diy.
ikisi de bele var ya! emen geri üsdüne gètdiler. alalım ḫabarı uşaḫlardan. o zaman beñni döne ğara yasa girïy. çocuğları getdi, ğòcasī gètdi. çıḫiy saraya, geldilēr o zaman. tereddüd èdiy, sāğına baḫiyḫına bir duman çögdü geliyler. baḫiylar, anası görïy, şèy ğara yasda. baḫalım ʿacaba nèdïceg?

ulān ulēn ulēn ulēn dē
anam dā ne bacīm, bacīm döne dönē, bacım dönē
niye ğara dona girdiñ ōy, girdïñ gene ōy

aman bey babāñ noldu gene
bey babaña noldu genē
gene noldū, gene noldū ōy
noldū gene noldū genēy
aney ğurban ḫanı bizim bey babamıza dā noldu
aney ğurban ḫanı bizim babamıza dā noldu

- yēl ātı olacağ, kimse tutmiycāğ didi, ādlarda didi.
o zaman,
- pekey dèdi.
tabí adam biliymiş. gètdi. çoğ' āt göriymiş, deñiz ayğırınan bir alma, ğīr atı getiriy işde bı köroğlu. ğır atını getiriy, bele yüzine baḫarsıñ çelimsiz, sā' bir şiye yaramaz.
-bunı mı bañá didi, miras gördiñ, didi.
tolu bēye didi,
- bēy ben şinni bir şey diyemem señā. bunı sona didi, sen hönerlerini görürsüñ. ben bir şey diyemem. şindi didi, bele göze ḫoraf ámma didï. sona bùna ne olib olmadï ānarsıñ.
- yōğ didi. bī seniñ ossuñ didi. iki gözüñ de kör èt. tobrāmda durïñ, gèd didi. torpāmda durdurma. ismimiñ cismimiñ olmadï yère ğāyib olib gèdecēñ didi. gözümne göricem didi. ātı mesel ossuñ didi.
çēgdi bū o zamandan da, dā bù ʿāli de eses bı köroğlunuñ adı āli. ōlun da aldı gètdi, kimsesi yōḫ. aldī çamlıbèle vardı. çamlıbèle vardığdan sona ğır atı,
- ōlum didi. bunı sen bèsle yāvrùm didi. sen bunı bèsle yavrım didi. pekey didi.
bunı adam ḫaḳıyla bèsledï bèsledï…

- didi ōlum bāḳ, ġāsdī surátdan didi, ġapıdān penceredēn bīr ışşīġ gelmiyeceg a didi. didi, baḫ her tarafı yāb, didi.
- pekey, didi.

o zaman bīr gül buldu, şele bir ėyi bir göl buldu.

- süy ġuvard ōlum o göle didi.

ēydeni suy ġuvarddī.

- dize ḫati o suy ōlum didi.
- pekey baba, didi.
- suya dize ḫ‹ati sūy, onnan sona çēgdi didi. ōlum biñ şindi atıña didi. ʰele bīr, birden bir cırıd oyna didi, ȯ göldē.

emme göl çekilmiş tabī, ġurumuş. gēldi bir cırıd oynadı.

- geç ōġlum didi.

iki gözü görmiy ya! bāġdı,

- didi ōlum dā diyeri vār. ayanda dırnānda dā çamır var, didī. imḳeni yōġ ōlum, didi. dā muāġġaḳ bir işler yėri var didi.
- didi baba, bir an‹āḥdarıñ yiri var didi.

ėsgiden af idersiñ, bėle bir sani kilid anaḥdallar vardı, tabi bı fireng fílan şōna çıġdı.

- didi ōlum onu da ġapad didi.

ōn da ġapatdī. onnan sona gine didi,

- orıya bir süy ġuwār.

suy ġuvartdī, zaman geşdī. gene,

- bir cırıd oyunu orda ōlum didi.

oynadıġdan sonā,

- gėt ōlum baḫīm didi.

bāḫdı, yoġ.

- temam ōlum didi. a şinniden sona seni ġurtarīr? nire de gėdseñ zafará da ḥakim olursūñ, ġazanırsıñ yavrum didi. gėd. inşallā didi benim íntıġamımı alırsıñ didi.

a onnan sōna genni işde, tabí uzun boylu mesele efenim, gėtdi işde ġırḫ tene ōlan getirdī. ḥanı dir kī, yigid bādmaz döger, gözē ḫor gerek. nėrde bir babāyīd ġalafadlı varsā, ondarı getirdī. yanī yėter kī babayīd ossun, buādarı. bundarı getirdi, tekēr tekēr, tekēr tekēr, tekēr vā' uzun boylí, burda ‹aylarca gene sürü, gene tükenmez o zaman. teker teker, getirdī, bındarı temām ėtdī. temam oliken, dāasdana gėtdī, körōġlu. d‹āġısdana gėtdi,

- ōlum didi beña ġaç gün müsāde vėr, ben dāsdana gėdīm didi.
- gėt baba, didilēr.

evlet ėtdi ya! dā benni döne yōġ, anaları yōġ da hözürde. dāġısdana gėtdī, dāġısdanda nasısa bīr ġadīn gözüne girdī. orda üş günnük ėvli ġaldı, ġadınnan. üş günnük evli ġaldıġdan sonā,

- didi, benim gėdmem gereg. şudur budūr didi.
- yōġ, imkeni yōġ.
- baḫ didī, allahın ėmri didi. ōlum olusā, şū perzivaḥ dillermiş evel ḥanī vardı fílán, ayāġda isbat ėder yā! ā şu gennine vėr didi. bir de ġılıcım genine vėr. ben, ėrkeg olursa didi gennine vėr didi.

ġadın olusa hèç adımı añma didi. ġadın olursa, ġız olursa āñma didi. èrkeg olursa didi buñù gendine ver, gendi beni bulur didi.

üç günnük ēvli, bùrdan çekēr, gèder. geri gelir, çamlıbele, gelĭken piñarı, süd piñarıñ, bir piñarıñ başına gelir. bındār dā beyli döneden de gendi üryede gördü birbirini, yanı uyḫuda āşşıġ oldular, yanı birbiri heç bir cemālını görmediler. geldi baḫdı ki, allah allā ʿayni bı gördŭ ġadın! ʿayni gördŭ ġadın. i ġadın paġad piñarda süy āliy. orda sōler, dilde sōliyek

siziñ èliñ bayırınā
at ġuvaram çayırınā
anañ babañ ḫeyirine
gözel, bir suy vèr içelim

ġız baḫar ḳı gennine biĭ söz sōliy, bù adam kim yåv?

bizim èlde bayır olmaz
ād ġuārma çayır olmaz
piñar başında ḫeyir olmaz
iñ yĭgid yanın çaydan iç

didi. yanı in yigit yanın çaydan iç. bēn, piñar başında ḫeyir mi olur?

ḫasdayım ātdan inemem
inersem gèri binemem
camālıñ gördŭm dönemem
gözel, biĭ su vèr içelim

ısdanbıldan gelir tatār
oḫun atar yayın tutār
ḥasda olan yèrde yatar
in yĭd yanın çaydan iç

didi. tabı yā! o zaman nĭdsin köroġlu? baḫiy, nēdiyse cuvabını viriy gendine. körōlu durdu orda, sōlŭyemedi gendini bāladı

benim babam gülperidir
esgi degirmen yèridir
seni zencirde çürüdür
in yigid yanın çaydan iç

ben babañdan berg deliyim

ġuru yire ḫan körüyim
babañ ölsün ben süriyim
gözel, bir su vir içelim

dïken, baḫdı ḳı vaz geçmiy ġadın gendinnen. körōlu vaz geçmiy. körōlu olūnu bilmiy yā! o da bilmiy, o da bilmiy.

ġayēd altınnan sarïy
ġāyed gümüşden durïy
ben körōlunuñ yarïyım
beña dėller beñni döne

saçınnan ġapa ġapā terkisine aldı. beñli döne,
- allahıma çōġ şükür didi, ėlini öbdü.
çēgdi gėtdi çamlıbele, zatan deñizliydi. zatan bū ġırḳ tana evletini, hēbsini yaḫadan geçirdi, evlet ėtdi. hemin gendï hemin beñni döne. ġırġ' ōlunu hēb evlet ėtdi, bes dāġısdanni biî oġlu vār. dāġısdannı ḥasen üç günnük evlidi, orda ġaldı. ōn da ḥakiyesi çō da bis uzādmïġ.
ayvazı bes gözelli uçun getirdi, ayvaz eyi yanı, yigitdï. şunu bunu getirmedi, otuz doḫuz dana ġız getirdï, ayvazı göstertdi,
- alacām didi, getirdi.
- alacām didi.
getirtdï. ʿayvazı gösterdi bes ġızlara, bütün şāġ' ġızlarına. ayvazıñ sadaca gözlerine ḥavás oldu, yanı ʿayvazda bir yigidlig şu bū bile bi şey hēç yoġ.
şindï, o zamanā dā çōġ, o zamanā dā günnerçek geçer. o zamana nirde oriya varicaḳ, dā o zamançaḳ. da nėrden nirē, da bī. o zaman efendïm, bünī hebsini evlet itti zatan geçirdi. ġırḳ tene evled getirdï, ėñ soñ da ayvazı getirdï.
ʿayvazı dā ġasab şērdidi bī, ısdanbılda. ya ġassabıñ ōludu bū, bına bïssürü davar virdi, bissürü. bissürü davar veriyken bunā, ayvazı da getirek. ʿayvazı da ātdan getiriyken, ayvazıñ anası didi kï, ġasaba, didi,
- bissürü, bi sen didi, lörd bayrā dïgdiñ. bissürü davar virdi, bu adam señā. mesele didi, hiç sen bunu bir gün ėve dʿavet ētmiñ mi, didi. bu serveti bütin bundān bulduñ. hïç bunı dʿāvet ėtmediñ, biî gün didi.
- sen ḥāġlısıñ didi, ḫanımınā. pekiy didi.
- sa', o zaman didi, bōn aġa canım dāvetimdesiñ. ėve gėtmelïyig, didi.
- pekey, didi, köroġlu.
zatan köroġlu da isdïy, ėve gėdmesini. ėve gidiyken, ï bu nası ėtsiñ? bir pilan düşüniy. köroġlunuñ sïyasatı çōġ ġuvvadlıdı. ayvaza didi kï,
- acı didi, ayvaz gitsin de benim ġır atıñ yėmini, ben sōlemiye unuddum, ḫanciya didi. acı onuñ yėmini vėrsïñ didi.
- pekey didi.

o zamān babası didi,
- ḥadı ōlum sen gėt, ġır atıñ yēmini vėr gel didi.
o zamān, hussu sāliy hā ora, gendi arḫadan gedicēk, ayvazı ġaçıracaġ, ġalbında ḥalesi bu. birez bilir ki yanı ḥanā ʿaw ėdersiñ, ulaşdı ulaşmadı,
- ulán beña dir müsāʿade.
- ne vār, diy.
- ġır ād kimsi̇y ġomaz benden başġa. allā ėdmesin dir, oġlan yanına gėder de yem ġodū zaman ōlanı vurdu mu bizmihal ider didi. canı yanī mūaḳḳaḳ dir, canını alır.
emin gėder, atı sökēr, ayvazıñ ġolunnan ġapar, terkisine alır. çekēr gėder, körōġlu, ġaçırīr ōlanı, ayvazı ġaçırır. yanī, ġaçiriyḫan zor ārab var ōlanıñ dayısı, ismi zor arab. çōġ' bēyüg bir pelivān. zor araba ḫabar virirler ki,
- yeyeñigi, bi̇r adam geldi ġaçırdı.
o zamān adam, çōġ' beyṻg pelivānmış. gėder, bunı aḫdarīr, ulaşır aḫdarīr.
köroġlu ālımiya başlar, bėle. ālamiya başlar dir,
- yāv arḫadaş dir, şi̇yine ismin de sōr, zor arebe dimiş, sen bu yanda ġalır dir, seniñ yigeniñ nōlur? bi ġasab olur dir, ġassab şēerdi.
- di, ġasab olur, dā nōlur di.
- benim ġalırsa dir, çamlıbėlde bi̇r ġoç körōlununñ evledi dillēr. evledli ġazānır, bele bir bonkörlüg ġazānır.
ayvaz da āliy tabí.
- dir, gel beni şu āġaca bāla da gėt, gözüm görmesin dir, zor arab.
ve' āġaca bālar, aġaca bāladı mı,
- gėt dir.
ėy ayvaz ata bini̇b de terkiye ātdı mı gene ayvaz orda āġlamıya başlar. ayvaz ālamiya başladı mı, ēfendim şile sōliy,

bi̇r ġurd geldi şiḳar aldı sürüden
sensin benim cigerci̇dleri de
şindi ġasab babañ duyar gelir
gelir, başı yeke telli ḫan ayvazım ālama
ālayib da cigercim dālama

didi mi ayvaz ki arab gene duramaz. ipi̇, af idersiñ, ġırar gene, atan biner. gene āġdarır gelir. gene āġdarır gendini. gene aġdarır gendini, aġdariyḫan i körōlu gene baḫar gene āġdaramaz. ayvaz gene ġucāna alır, yi̇genini. gēne çōġ yavralır araba, çōġ yavralır ḥadınnan fazla yavralır, yavraldır.
- pēki dir. ben gene dayanamadım sāa dir, gėt dir, yuār, bir urġan şėyi, zencir, ādın şėyinde arḫada şėyi olur, zencir olur. yanı baḥaya ġollar esesi̇n, ād yanı ġaçmamanın ucun da, ġāyib olmamanın ucun da.şu zencirnen beni baġla dir, ātıñ zencirinen beni bāġla dir.
atıñ zencirinen bālar, ayvazı terkisine alır. gėtdi, gėtdi. gene orda sōler,

ḳaḳ gėdelim ġaramannan aşşaġī
iki yėrden ġuşanalım ġuşaġı
seña diller körōlunuñ uşaġı
başı yeke telli ḫan ayvazım ālama
ālayib da cigerciyim dālama

dinçe genē, arab gene zorlar. zencir mencir ġomaz gene. af idersiñ gendi gennine aḫdarīr. aḫdardı mī, biḟ dā biḟ şey diyemez artı.
- bir şey dimicēñ.
- peki.
ācır ammā, arab gendine dolar, çōġ' acır. köroġluna dir,
- pekī dir. bāḳ şu kekilimnen dir, iki tėl benden al, kekilimden dir, baş barmāmı birbirine baġla dir.- o gendiniñ tılısımımış efendim- iki båş bårmā birbirine bāla dir.
iki baş bār birbirine bālar,
- git artı serbessiñ dir.
o zaman körōlu çeker gider, ayvaz ne ġadān āġlarsa da hēç boşā… çeker gėder. çeker gėdēr, biz alalım ḫabarī, ġasab başından.
o ġaderi āşired gelir, aḫrabası gelir, duyannar gelīr, gelir baḫar tō… zor arāb, bāġlanmış!
- bı, ısdānbıl bına bāliyamaz. bīr adam bunı nasīl bālar didi, babā bunı bāliyan adam bizim kökimizi yōġ ider didi.
hebsi gėri döner. o zāman belni döneniñ yanına zatan eve götürdü. belni dönüyi, ayvazdan evel götürdü.
- ā dir, ḫanım sā biḟ evled getirdim. bù can yoldaşıñ seniñ, dir. gėcē günȗz yāndan ayırma bunı dir. bāḳ döne dē ġırḳ dene ōlu vardı, hībsini bundarıñ evlet ėtdi, yaḫasınnan geçirdī. ruhundan severdī bu ġadārī, yanı sonsuz severdi, bu ġāder düşerdī. ayvaza gelīyken, ayvaza gelīyken birez sōḳ, dir,
- dönē neden dir, bu ʿayvaz benim gözböbēm. sen dir, nasıl ayvazı sevīñ, bu ġader çōġ' dir.
- dir, seniñ bilmedīn taraf var.
- niye?
- ayvaz dir, çoġ gözel. bʿaḳ bundārı rʿöhümden fazla sevīm, canıma barġıma basīm. ayvaza dir, benim ġalbım egilir diye diy, valla onu sevīm, baḳ. āyvaz çōġ gözel diy.
ayvaza oāder yaḫın olmazdı. ʿörühünnen fazla sevīy amma yaḫın olmazdı. çoġ severdi ayvazı çōġ. çōġ gözeldi ayvaz da. satan ġırḳ dana ġız getirdī, otus doḫuz tana. otuz doḫuzun da ayvazı göstertdī getirdī. bēs demirçioġlū, bey misdafā, niġar ḫanımı dolu beyiniñ ġızını getirdi. bundar da ürüyelerde āşıġ oldulār, birbirini görmedilēr. körōlunuñ adamlarınī, foturaflar satılıyḫan bu ġız gendi görib ürüyesinde gördȗnü alır odasına asar. tabí bı uzun boylu aylarca gider de biz bunı uzadmiyıġ. didi kī,
- ben ayvazī ʿörhümden fazla sevīm, faḫad didi, bilmedīn taraf var, körōlu didi.
- neden, didi.
- didi, ben ayvazı ʿörhümden fazla sevīm, çōġ' sevīm. faḫad didī, fazla didi gennine, üzerime didi çekemīm. ġucama çekīm ayvazı, ġalbīm egilir diye didi. ayvaz çoġ gözel didi.

- didi, sen ḥaġlısıñ didi.

o zaman ʰaḳ vėrdi döniye. ayvaz çōġ gözeldi. ō uş uşʿāġları hebsini sėverdi, bāḳ. mesil, demirçioġlunu ėle getirdī, māmıdı bezirġeni ėyle getirdī, ḫoylu, delleg deli ḥaseni ėle getirdi, ġabire sıġmazı ėyle getirdī, meselā, köse kinānı ėyle getirdī, ġoca beyi ėyle getirdī, ġabíra sıġmazı ėyle getirdī. hēr birniñ birēr olayı vār da ama bu uzun beyle tabí, bū tükenmes. bundār ėvlet ėdiy, evled. bındār istiken de bēs üş denē serd adamı vardı, paşası vardī.

birī deli ḫoylu ḫī bütün uruġsad gendindē, deli ḫoylusun kimsē, nire gėdsē ḫoylu olmassa dʿaviy ġʿayib idellēr, maġlub olur. mālub gelillēr, ėve. bütün uruġsād ḫoyludadı.

yīd üzerinē, ġuvad üzerinē de demirçioġlu. çōġ' cesür, ġuvad vardı gendine kimseniñ güci gendine yėdmedī vā yėddirmedi dē. ō adarı onda da güç ġuvad vardī.

anām dönē bacım dönēñ
anām dönē bacım dönē
anam ġurbān niye girdiñ ġara dona donāñ
bey babamā ana ġurban noldu genēñ
ana ġurban āġlamañ āġlamā bey babama noldu gene noldū genē
ana ġurban ḥanı bizim bey babamız bey babāmız
ana ġurban ḥanı bizim sergenimīz elimiz ilimīz ōy
ana ġurban bey babama noldu genē ana ġurbān
anam aġlāman aġlamā bey babama noldu genē noldu genēy
ana ġurban ḥanı bizim bey babamız, ḥanı bizim sercenimīz ōy

aldı anaları, ne sȫlicek? ōlan cuvab vericeg, oġlana.

yērīn ēy adām olmiyannār
yerin ēy adām olmūyannār
adam ġadrını bilmiyennēr
adām ġadrī bilmiyennēr, bilmiyennēr
dar günümdē gelmiyennēr ōlum
şaḥbazlarım dar günümde gelmiyennēr gelmīyennēr
ulan oġlum dudsāḫ gėtdi bey babañ
ana ġurban dudsāḳ gėtdī bey babañ babān babān ōy
elen ōlum dar günūmde gelmiyennēr
ʰele ġurbanım dar günümde gelmiyennēr gelmiyennēr ōy
dudsāġ gėtdi bey babañ ōy babañ babāñ ōy

o zaman demirçiniñ ġafası orda allāġ didi yōġ. ballā düşman tarafından gėtdī.

çabān ōy niyē oturduñ anam āġlamañı
anām çabandā niye oturdūñ

bilbil gülin bitirdī̆ bitirdī̆ ōy
bilir mī̆siñ kim götürdüñ anam āġlamañā
ʰele ġurban anam bilir misiñ kim götürdū̆ kim götürdū̆
ana ġurban ḥanı bizim bey babamī babāmīz
ana ġurban ḥanı bizim serdenimī̆z elimī̆z ilī̆ ōy ōy

anasından sorī̆y, bes ismini sōle bize. kim tarafından gėtdī̆.

ulān hēb geldī̆ñiz ne yüzū̆nen ne yüzū̆nēn
(tabi şişirme yapiy yā!)
olum hēb geldiñiz ne yüzū̆nen ne yüzū̆nēñ
gėdiñ ülfed ėdmem ben sizinēn ben sizī̆nēñ
dolu bēy asgērī̆ beş yüzünēn
dolu bēy asgērī̆ beş yüzünēn beş yüzünēn beş yüzünēñ
ana ġurbān dudsāġ gėtdi bey babañız
ana ġurban dudsāḳ getdi ėliñī̆z ėlinī̆z ōy ōy
anam şindi bēn yolā çıḫārīm anam aġlamāñ
anam ġurban şindi bēn dālarā çıḫarīm çıḫārīm
ana ġurbān da çıḫār átirafa baḫarım çıḫār átirafa baḫarī̆m
dolu şēhrī̆ñi yıḫarım deli ḫoylu ben demī̆rçī̆
bolu şehrī̆nī̆ yıḫarım bolu şehriñī̆ yıḫarīm yıḫarīm yıḫārīm
anam ālama getirrim bey babamı babāmı babāmī ōy
ana ġurban getirrim serdeniñī̆ ėliñī̆ iliñī̆ ōy
bōlu şehriñi yıḫarīm anam ālamā
anām ālama bolu şehriñi yıḫarım
ben demirçi deli ḫoylu dēlī̆ ḫoylī̆
getirrim ana ġurbān bey babamī
getirrim serdeniñi ėliñī̆ iliñī̆ ōy

Metin Numarası	N2
Kaynak Kişi	Sevinç Bozkurt
Derleme Yeri	Nizip
Yaş	43
Eğitim Durumu	Lise Mezunu

Anlatmalar / Masal

Tıs Gelin

ġadınıñ biri çoġ zalimmiş. bunun bir ōlu varmış, çoġ zalim bir ġadınmış. gitmiş köyün birinden bir gelin almış. gelin dē füḫaranıñ tekiymiş, çok sessiz biriymiş. bu geline olmaz eziyeti ėdermiş. yemeg vėrmezmiş. adam ne bilsin? adam sabah evden çıḫar, aḫşam eve gelirmiş. gelin de ġorḫusunnan ġöcasına hiç bişey sōlüyemezmiş. egmēyi yaparmış ekmek damı dėrler oriya ġoyar, etrafına da külü serpermiş gelin o ekmē elini süremezmiş. yemeyi yapar āzını ġapatırmış. gelin yiyemezmiş. adam baḫmış ki bı gelinin yüzü gülmüyo. gündēn günē bu gelin eriyib bitiyo. diyokine arḳadaşlarına anlatiyo.

- ben nāpim? benim hanım bōyle böylē günden güne erimeye başladı. yüzü hiç gülmez. ben buna nā̆pim?

diyolarkine;

- sen ḥanımıña hele bir çiçek al götür.

götürünce ġadın diyo ki, anlını yere ēyiP;

- ben çiçēyi nāpim?

sora gidib arḳadaşına anlatiyo diyokine;

- madem öyle çiçēyi isdemiyo dėmek ki seniñ ġarıñ aç.

ġadınā alıp yemek götürüyo. yemē götürünce ġadın yiyo. baḫíyo hī bu ġadın aç. ama anasına da bişey diyemez. ne dėsin? ġarşısına geçib dē diyokine;

- dur, ben diyō gidiyim de diyo, bu anamıñ ġarşısına dikelecek gözü açıġ bir ġadın alíyım. bu, diyo anamıñ ḥaġġından ancaġ bu ġadın gelir.

ġalḫıb kōyün birine gidiyō. ariyo ama köy köy nėrde bir arsız ġız vār onu arāşdíriyo. köyün birine gidiyo, diyȯlarkine ses gelĭy ordan. diyōkine anası ġapiyı çaliyo.

- ġızīm, ġızīm.

- nē diyoñ?

diyōkine,

- ana sıçiyum, elimdē egmēg yiyȕm, saçımda da biti ġıríyum.

- hīh diyō. tam işde diyō, bu benim anamıñ haġġından gelir, diyo.

alíyo ġadını getiriyo, gelin getiriyo. şimdi bū ġadın sabaḥ ḳaḫıb egmēyi yapíyolar. āynı ġaynana gene külü serpiyū egmēg şeyini ġapiyı ġapatiyū. gidib ekmeg alamazlar. o küçū̆ʸe soruyu diyokine büyüg hanıma,

- bu niye böyle yabdı?

- işde bu böyle bize ekmek vėrmez, diyü.

- hī sen dur ġarī, ben seniñ haġġından gelmeyi bilirim, diyü.

sabah ġalḫíyo yumaġlarīn ucundān ġopariyō, ġopariyō alíyō. ġarı gitdi mi iki tane, ḳaḥke derler, ḳaḥke yapıb sacda hemen pişiriyō. birini gendinē, birini oña veriyō. ġaynına baḫíyo ki bu gelinnere hiç bi şēy olmuyo. ne zayıflama vār ne güç ġaybı. bir günde gene yapiyō,

- yürüyün, diyü düyüne gidecez, köyde düyün var, diyo.

bū gelinin gözü açıġ ya! hemen eteyinin beline şeyi baġliyō, ḳaḥkeyi baġliyo. gidiyo düġüne. öbürü de ġoltūnuñ altına ġoyuyo.

- ġaḫıñ diyo, düyünde oyniyacaġsıñız gelinnērim, diyo.

onnan sōra bunnar ġalḫıb oyniyolar. o gözü açıġ gelin zıblıyo. delī de büyük, düyümü de büyük. nası ossa düşmez.

öbür gelin de diyō ki:

- yerimce oynarım, yönümce oynarım.

ġolunu ġaldıramiyo ya! ġolunun altında. bu ġadın gene bişey çıḳaramiyo bundan. sabah oluyo. neyse kelle bişirecegler.

bu diyo ki:

- sen dūr ġarı diyo. sen dur ben seniñ haġġıñdan gelmeyi bilirim, diyo.

kelle bişirecegler ġarı kelleyi içeriye ġoyiyō, bunnara temizletiyō. ocā da ġoyiyō kelleyi gizliden pişiriyo. gendi yiyecek.

diyokine:

- ana aná, diyo gel mercimek dövecem, diyo seni de dü omzuma bāġlim da dü, seniñ gücünnen ben şu mercimēʸi iyce bi çekīm, diyo.

mercimēyi döverken ėl deyirmeninden sırtını bir o duvara vuriyō, bir öbür duvara vuriyō ġaynanayı öldürüyō. bu sefer indiriyo. nāpacaġ? ġadın ölüyo. getiriyō ġapınıñ arḫasına ġadını dayīyō. eline de kellenin bir parça kelleyi veriyō. şeyden evin penceresinden ādlayıb çıḫíyo.

oġlu gelince diyo:

- haní ne yemek yabdıñız?

diyo:

- nābdıḫ diyö, kelle yabdıḫ diyö. anañ da diyō ġapınıñ arḫasına geşdi gendi bişiriyo teg başına, di. bu sesleniyo, baḫıyokine ananın elinde et! bu bağıriyō, bāġırīyō… cevab vermiyo ġadın. sinirden tekmeyle ġapiya vurub ġapıyı açınca ġapı ġadına dēyiyō ġadın yere devriliyō. oġlu ġorḫudan sanıyo ki anasını gendi öldürdü.

- amān herif diyö, anañı öldürdüñ, diyo.

-nasıl ėderiz, nāparız?

- dur diyö, hiç kimseye deme diyö, derizkine diyö, kelle yērken bōġuldu.

imamı çāriyō. imamı çāġıríyolar, bunu diyolar hemen gömelim. imamı çāriyolar, imam annīyo tabi ġadınıñ önceden öldūnü.

diyokine:

- sūs diyö, elinnen böyle işared ėdiyo. sus diyo, sana diyo, bu ġadar bişey verecēm diʸ, sōyleme diyö.

neyse ġadını yıḫıyíb gömüyolar. imam geliyo. imam gelince diyokinē eliyle işared ėdiyo yā!

- ne diyō, vercēgdiñ baña diyo, hadi diyō, vėr diyo, verdiñ sözü.

- ne verecem, diyö. ben saña dedimkūne diyö, hūs, hüs ġaynanamıñ dili bu ġadardī lāyīnı buldu. bıraḫ, sesiñi çıḳarma da gömüb gidelim.

Metin Numarası	N3
Kaynak Kişi	Hasan Karataş
Derleme Yeri	Kılavuz Köyü
Yaş	67
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Masal

babamgil orda oturmuşlār, fād biz nizibde doġduġ, ilg oḫulu nizibde bitirdik. ben zāten onnan sora ādmış üç senesinde antebe geldim. benim meslēm bʿāġlavacılıġ, pastacılıġ. ė benīm şōle dim, ḥalamıñ oġlu güllü ōlunuñ ḫalfesiydī, düġġan āçmışdı. biz de buriya geldīmizde çocuġduġ işde. ī, ben yanına çırʿāġ olarʿāġ girdim. işde birāz yıllarımız oriya vėrdik, çocuġluġ dönemimizi. allā şükūr o meslē sāb olduġ.

yāv, annem annatırdī, yāni bize. ʰani şindi bīz nası dīm. o zaman bu ġadar şī olmadī için yōġdu yani. sadece biz annemizden faydalanırdıġ. işde annem şēdmiş bėyle ʿannatırdı, bizē. türlü çeşidli hiḳāyeler ʿannatırdī.

şindi şōle, i, benim yaşantım boyuncā tabikine ben çoġ ders çıḫartdım. yān şōle çıḫartdım. mesile şu annatacām Hikāyeden ġaynaḳlanaraġdan sōlīm. mesele bi insan, isderse nėler yapabilir? mesele bunnar o Hikāyeniñ içerisinde çoġ vardı. bundar bize çocuġlūmuzdan ġalma. ben on yėdi yaşında evlendim.

şindi zamanında o zamanıñ şiyleri diyelim artı bēyle ileri gelen kişiler zengin diyelim dā dōrusu, bugün dilimizdekī deyimiyle. üş tane ġızı oluyor. bu adamıñ hiç oġlu olmuyo. üş tane ġızı oliyō. adam gendi gendine biraz içerleniyo filan işde benim ḳızım oldu vesayire vesayirē... neyse zaman oluyor ġızlar büyüyor. büyüdū zaman ḫanımına diyo,

- ġızları al yanıma gel.

ġızları aliy, yanına geliy.

büyüg ġızına soriyo,

- ġızım beni ne ġadar seviyosun, diyo.
- babacım seni çoġ sevim, şeker gibi sevim.
- temam, ġızım aferim, diyo.

öbürine soruyo,

- sen beni ne ḫadar seviysin?
- baba, diy seni ben çoġ seviyorum. o ḫadar seviyorumkine, ḫas bahçemiz diyor o zaman bahçeleri varmış, ḫas bahçemizden daha çoġ seviyorum, diyor.
- temam ġızım, diyo.

güccük ġızına diyo,

- sen beni ne ḫadar seviyorsun?
- valla baba ben seni duz ġadar seviyorum.

adam ona içerleniy. tuz ġadar sevim diyince adamın birez teʿafına geliy, duz.

- eyle mi, diyo.
- öyle, diyo.

- temam, diyo.

şindi öbür iki ġızını zengin aylelernen o günün hökmünde evlendiriyo. o tuz gibi seven ġızı bir dellal ça‹artiyo, diykine;

- gidin, baḫın! en fakir, en tembel kim varsa bena onu bulun gelin ġızımı verecem.

o zamanda da bi tene tembel ‹ahmed diye birisi varmış ki yerinden ḳaḳmaġdan aciz, annesi sırtına alır gendini bi yerlere götürür. gidiyler bula bula onu buliylar. bulduġları gimi ġızını veriy, o adam. ġız da diykine:

- benim ġaderimse ben çekerim.

neyse gidiyö, oraya gelin geliyor. gelin geldikten sonra tabi birkaç zaman sonra kaynanası diyokine:

- bizim, diyo bahçeye sahreye gidelim. hadi oġlum kalk ahmet gidelim dışarıya.

ahmet diyo ki:

- valla ben yürüyemem ki ana bilisin beni sırtına almalısın.

- aman oġlum, etme tutma.

neyse alıyo bahçeye gidiyolar. yemeklerini yiyler, içiyler.

- ahmet, hadi eve gidelim.

- valla anne beni sırtına almalısın.

o gızda biraz açıkgözmüş gız da diyokine:

- anne biraz durunda öyle gidek.

gız gidiyo güzel bir nar çubuġu kesiyo.

- anne diyo sen ahmet'i bana bırak artık. ahmet, diyo kalk eve gidek.

- yav işte ben yürüyemem felan.

iki tane buna çekiyolar. işte o nar çubuġundan çekince, ahmet mecbur kalıyo yürümeye. bakıy kötü deynek geliy. neyse bu şekilde bir iki bir iki ahmet diy kine:

- böyle olmaz ahmet, diy yeri para gazan.

- yav etme tutma hanım işte ben tembelim şöyle.

- para kazanacaksın!

şimdi neyse tembel ahmet gidik hamballık ediy, bişeyler ediy. üç beş guruş kazanıy, geliy gapıyı dövüy.

- kim o?

- anne diyo hanım evde mi?

- evde oġlum.

- deġnek elinde mi?

- elinde oġlum.

- o zaman şu bi gaç guruş parayı alında ben tekrar gidim.

adam şimdi eve uġramaz oluyor. burda anlatılmak istenen şey kadından kaynaklanıyor. neyse belli bir zaman sonra biraz halları durumları iyi oluyor. kız geliyor.

diyor kine:

- ahmet şimdi bir ev yapacaġız.

- nasıl bir ev yapacaġız?

- babamın, diyor evinin karşısına babamın evi gibi bir ev yapacaġız.

öyle bir ev yapıylar. evi güzelce şeneldiyler.

diyor kine:

- ahmet şimdik de babamı, diyor yemeğe davet edek.

- olur, hanım peki.

çünkü hanımın dediğinden çıkamıyor artık adam. hanım öyle yönetiyor. neyse davet ediyler babasını, akşam oluy yemek yapılıyor. yemeğe tuz koymuyor kız. neyse yemeği adam bir kaşık aldığı zaman:

- yav kızım, diyo dünyanın tadı tuz, sen bu yemeğe tuz koymamışsın. bu yemeğin, diyor tadı yok.

- baba, diyor hatırlıyor musun? bir tarihte bize sorduğunda ben seni tuz gibi seviyorum dediğimde sen dellal çağırtıp beni, tembel ahmet'e vermedin mi? işte bak, diyor babacığım ben seni o kadar çok seviyorum ki dünyanın tadını seviyorum. yani orada ki bir evladın babasına karşı olan sevgisini anlatıyor. burda anlatılmak istenen konu o bir bayanın mesela evini çevirip ev yapması, efendime söylim o insanın artık bazı şeyleri aşıp para kazanmaya başlaması, yani bi evi burda demek istediğim konu bir evi bir kadın ev eder. erkek ev etmez.

Metin Numarası	N4
Kaynak Kişi	Emine Yılmaz
Derleme Yeri	Nizip
Yaş	46
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Masal

Kralın Üç Kızı

bī varmīş bi yoġmuş. bir zaman evel zaman ķıralıñ üş tene ġızı varmış. ġıral dėmiş kī, bir çeşme varmış o çeşmeden dē devamlı su içellermiş. ama o suyun yoluna bi dev oturmuş. o dev oturdū sürece de kimse gelib gidemezimiş. ġıralın birinci ġızı dėmiş;

- baba ben gider o devi keser öldürrüm, demiş. o suyun yolunu da açarım, demiş.
- hadi get ġızım, dėmiş.

gedmiş gedmīş yoldā dev onun nefesiylē dā ġorḫub ölmüş. bārmış ġorḫusunnan ölmüş, onu almış yemiş. ikinci ġızı gelmiş, dėmiş,

- baba beni bi izin ver, dimiş. ben gidim alim dėmiş. o suyu dimiş, yolunu ben açarım demiş.
- sen açamañ ġızım dėmiş.
- yoḫ dėmiş ben açarım.

o da gėdmiş deviñ nefesine, gidmiş gidmīş… baḫmış dev oturiy, ġorḫusunnan o da ölmüş. onu da almış yemiş. üçüncü ġızı gelmiş, üçüncü ġızı da ġıralıñ çoġ güzelmiş. dėmiş,

- baba ben gėder alır gelirim dėmiş. bene dimiş, bir tebsi dimiş, şıllıġ ġoy, bi de su ġoy demiş. bir ibrıḫ ben götürrüm deviñ yanına giderim, süyu açarım dėmiş
- temam ġızım. edme ama dėmiş, öbirleri öldü, seni de ġayib ėdmek isdemīm, dėmiş. sen benim ġıymedlimsiñ, dėmiş.
- yōġ baba ben gider gelirim, dėmiş.
- tamam demiş.

gidmiş gidmiş ġız, deviñ yoluna şıllıġı endirmiş. dev, şıllıġı yėrken onuñ ġafasını kēsmiş çeşmenin suyunu, yolunu āçmış ve bunnan sona o ġıralıñ yanına gėdmiş. ġıral demiş,

- āferim ġızım kimsenin beceremedīni sen becerdiñ demiş. ben demiş bunnan sona ġırallī fīlān yėrimi demiş, hėr şėyi sana devridecem, dėmiş. her şey seniñ ossuñ, ġızım dėmiş.

onnan sona da ġıralıñ ġızī olaraḫ gendi, suyuñ yolunu açmış vē mudlu ve mesud yaşamışlar.

Metin Numarası	N5
Kaynak Kişi	Zekeriya Çetinkaya
Derleme Yeri	Salkım Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Masal

vʿaġdında zamanındā bi dilki varmış. dam ardında gezerken bi mıġ bulmuş. ålmış gözüne çʿāġmış, gözü gümüş olmuş. gedmiş ʿayānı yılan delĩne soġmış, ʿāyanda bi cızma olmuş. küle debelenmiş, kürklü pürklü olmuş. kertigliniñ puñarına yadmış, cıncıġlī boncuġlū her tarafı bütün cıncīġ boncuġ olmuş. bunu bĩ ġurd görmüş.

- ulen dilki, bu ne ḥʿal, dimiş.
- nĩ ossun ʿā işde a bēyle bēyle ėddim, dimiş. bėyle oldu dimiş.

ā gedmiş bu ġurd, dam ardında gezdĩ yėrde bi påslı mıġ bulmuş. ålmış gözüne çʿāġmış, gözü kör olmuş. ʿayʿānı yılan delĩne sōġmuş, āyʿanı yılan soġmuş. küle debelenmiş, uyuz olmuş. kertigliniñ puñarına yadmış, buz doñmuş. sabādden ʿārvadlar gelmiş, genninĩ daşınan vuriyḳan vuriyḳan zornan ġurtulmuş, ġuyrō ġobmuş. dåʿā ġaçmış. ā bı dilkiy gedmiş yʿaḫalamış,

- anåsını ʿarvādını bilmem nēddĩmiñ ådamı dimiş. sen beni bēyle ėtdiñ dimiş. ā bı ḥala geldim dimiş.
- yʿav hele dur sāʿa dimiş, bĩ ʿaḫıl dʿā örgedicēm dimiş.
- nēy dimiş.
- yāḥ işdē seʿā bi dērmençilig örgedecʿåm. ged gel un mu yĩñ, ekmeg mi yiñ? ne yĩseñ yi, dimiş.
- ėylēse seni af ėtdim. di yiri beʿā örged, dimiş.

bī gedmişler dērmene, bınī şėyi ġaldırımış, dåşı ġåldırmış, dilkĩ. bu,

- nė var, dimiş.
- diliñi dimiş, bū dåşıñ altına ġoy, dimiş.
- nēlacʿāġ, dimiş.
- sen nĩnēyñ ġoy, dimiş.

bu, dilinĩ dåşın altınā dilini ġoymuş. ā gėdmiş, suyu bırʿādı mıydı dilkĩ, dāş döndü miydĩ ġurduñ dili ġobmuş. ta şėle ġåldırmış ādmış genninĩ, dāş. ėpey ordā bʿayġın yādmış. sōna ḳʿāġmış, gene gedmiş bunu bulmuş.

- sen bi seᵛer elimnen nası ġurtulacʿān ulan, dimiş. yā beni bu ḥale getirdíñ, dimiş.
- yav dur, ben a saʿā bi ʿāḫıl örgedĩm.
- nĩ var, dimiş.
- seʿā bĩ sepet örme örgedĩm, dimiş. bī sepetden dimiş, çobannara verrig, davʿār ʿårırıġ yirig sennen, dimiş.

ā gedmişler, bī sepetin içine ġomuş, bu dilki bunī, örmū̃ş, örmū̃ş…

- len ben nėrden çíḫacʿām, dimiş.
- ā bırdan bi çıbıġ çekerim, çıḫadırım seni dimiş. ō̃lmüş.

- lan ben çıḫamam tamān dimiş.

- len dūr sen nĭnēyñ dimiş. ā ben bırdan bi çıcıġ çekerim, çıḫadırım. şindi çȯban gelir, dimiş. çobana vėrirĭg, bi ġoyun ārırıġ sennen dimiş.

tamamen ȭrmüş, sepetiñ ʿāzını. çoban geldi miydĭ, bū yoḫʿardan sepete bi depik vȯrmuş. yuvalanı yuvalanı gedmiş. bunū çobanıñ köpekleri paramp‹arça ėdmiş, geberdmiş dē. ġåfası åymış, yimiş içmiş ġōrġca geçmiş.

Metin Numarası	N6
Kaynak Kişi	Firdevs Bişkin
Derleme Yeri	Adaklı Köyü
Yaş	64
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Kalıp İfadeler / Deyim-Atasözü

atamızdā, nenemizdēn, dedemizdēn işdē, nenelerimizdēn, biyiglerimizden bildīmiz bāzen kelimeler vār. ne bilīm bildīmi annatırım size ben. ēr esgilerdēn ġᶜāfamda ġulᶜāmda ġalmış, bı kelimelēr.

ā öncekīler èyle dèrdī, aḫīl dālikan nère gèderdiñ, ᶜaḫil dᶜálikān dērmene ġarpız ūdmiye mi gètdiñ? ġazan ġazana ġara dèmiş, tavanıñ gülmeden ᶜāġlı gèdmiş. dād gidmīş, cıvīn da başına geçmiş. kelimelēr, yanı ġullanılmiyan kelimelēr. ne yidirīr ne yīr, bütün körü mundar èder. onnarī işde sōlellerdi önce. olusa çad pat olmasa āç yād, yanı olusa yīrmiş, olmassa da gezer dururmuş. ġåzandīnı hemen yirmiş, esgilēr. sıçan olmada çuval delinmezmiş. yānı sıçan çuvalı deler, ᶜantebde sıçan mıçan yoġ kōde olurdu. itiñ ᶜāyanı dāşdan mı esirgīn dillerdi. kötü insanı ġᶜayirmesi kötü olur yaní. itin ᶜayānı daşdan mı esirgīñ. dillērdī ġåşīġ ġaşīġ toblēyib arasada satīy dillēr. arasada yanı ġaşıġ ġaşīġ toblāy, bi dᶜāġġada da yirmiş, tobladīnı. başġa bildīm kelimelēr, çapaġını alīm, çapānı ålīm dirkēn gözünü kör èdmiş. cehánnemē admışlār, odun yaş diye bārmış, yanmamış; odun yaş dey bᶜārmış. èy odun yāş genē yanmèy. odun yaş ya yanmaz. yaş odun yanar mı? ġuru yanar. boġlu da çamırlıyı ġınadı diller. o da şèy, yanı pinti insan pintiy ġınamış. pinti, hē gendi ḥalına bᶜāġmadan onı ġınamış. bezenēm bālı, heç bi iş dutamīm dimeg yanī. nēl sēm yapamīm. årdı urġunu mu bāsdı. bi şèye ᶜacele èdme dimeg yanı. aceleñ nè diñ? elbed olur. arasada dilēnīb arasada såtiñ. öñceden de ananıñ babanıñ èñ soñ çocūna iflāh olib de büyümesse çörte çalíñ diller. çörten çalġını dillērdi.

Metin Numarası	N7
Kaynak Kişi	Sabri Birelli
Derleme Yeri	Kurucahöyük Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Anlatmalar / Menkıbe

Yunus Emre

allah dosdu olaraḫ biliniy, yunus emre. yanī saygı duyulur. yunus ėmrey tabdīġ emrē ġuvār. ġuvdūnna çıḫār, gendi de çıḫınında bi şey yoġmuş. til yānı birez şüpelenincē tabdıġ emre gendini ġovdūnda bī yère gelir birġaş dervişnen tanışır arḫadaş olullār. dervişlēr duʿá ėdellēr, yimeg vaḫdi geldinnen, ġʿayibden gennere bi yimeg gelir, yèllēr. şini bir gün diller ki yunusa bir ġaş şīden sona,

-arḫadaş sen bizim duzumuzu egmēmizī yidīñ, sen de bize bi sıfra şēd diller, yānı. aç yānı biz de senikini yiyēg.

sıḳışmīş, gendi gendini de bilmezmiş, o zamana ġadar. allā yavralīy. diy,

-yā rab, beni mahçub ėtme. bunnara kimiñ yüzü hörmetine gönderiysen bunū, beña da onun yüzü hörmetine gönder, yānı.

o zaman çoġ debdelī bir şey gelir yanī. sıfra gelir. öbür dervişler şaşallār,

-nası oldu?

diller yanı. nē yīyib işdigden sona dīr,

-devriş, sen kimiñ yüzü hʿörmetine isdediñ, bu yimē de bu yimeg sene bōle bol geldi, iġramı allān.

dir,

-vallā siz sōlersīz ben de örgenirim, kimiñ yüzü hʿörmetine isdedīñizi. ben siziñ isdedīñiziñ yüzü hōrmetine isdedim dėr.

dėller,

-biz şō bi tabdüġ emre var ya! onıñ yanında bir sevil yunus var diller, onın şėyine isdedik. yüzü hʿörmetine isdedīg.

o zaman gendi gendini tanır. gerī gėdmiş dirgáhā, şíḫın yanına gėdmeyeb cesered ėdemez. ablasının yanına gėder, şıḫıñ ḫanımınıñ yanına. neḳared ėder. dir,

-yunus, giT eşiglā yat dir. şıḫın ya ayā diger señā, ya dayā deger seña yānı. bu kim dillersē, kim dėrse yunus diller. ò zaman dīr, hā bizim yunus mı dėrse bil ki seni ġabíl ėtmiştir. yoġsa insired ėtmiştir.

didiglerini uyġulār, ʿayni şiy olur,

-ha bizim deli yunus mu dir.

tabdıġ emre. o zaman gendi de tabí elini melini öper, ayʿāna ġapanır. yunus mere böyüg bi zatdır. şʿāyirlerini türgçe ġonuşur, türgmence yaní eses, sōyler. ḫanı sėvelim, sevilelim diye bir sözü vardır. yanı isannar, sen bir insanı sėvmeden onnan sevgi begleme ḫaḳın yoġdur. o insan seni sevdiñe, seniñ gendini sevdīne sen de sēmemezlig ėdemezsin, yānı. bunı tabí bunnār çoġ gözel dile getirmişlēr.

Metin Numarası	N8
Kaynak Kişi	Emine Özaslan
Derleme Yeri	Çiftlik Köyü
Yaş	63
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Şahbal Kız

biř padişáḥ varmış nė vařmış ne yoġmùş bir padişáh varmış. padişāhín üç ġızı varmış. üç ġızı öbůr padişáhín ōlu üç ġıza, bı ġıza dügürçi gelĭy. birini, önce bir bācsını önce almış. önce almış onu bilmiyeregden öbůr bacsını da ʿāliy. o bacsı dĭkine;

- ben diy, beni alırsañ diy, o ilkinki bācsı, sā diy bíř çüd diy, ėkiz ʸüşʿaġ doġuracam diy. bíř yanı altīn bíř yanı gümiş diy.

o bacsının çocġu olmiy. gėdiy adam öbürini aliy, öbür ġızı aliy. o dikinē gün oliy devrʿan döniy, o ġız ḥamile ġʿaliy. onun bůr çüd çocuġu oliy. bíř yannarı altın bir yannarı gümüş. öbür bacsı ḥāsıdliy, onu. ėletiy onuñ altına bůr çüd it enigi atiy, gendi o çocuġları aliy, bír sandıġ yabdıriyler deñize bıraḫiy. bınnar deñize bırahiylar bınnar gėdĭy. avcılar, bı padişáh, padişahin oġlu awa çıḫiy. diʸkine,

- bu diy, cansa benĭm malsa sizin diy.

gėdiyler gėdiyler alĭnçi getiriyler ki bür çüd ekiz uşʿāġ! bíř yannarı altın bíř yannarı gümüş. bu uşaġlar getiriyler, uşāġlar bür gün onnar şēʸ oliy. bu uşāġ böyiyler, bacıdan ġardaş şēye çıḫiylar. bācsını oġlan bíř aġacın başına ġoyiy. altında da bír piñar, suy. ġıza dikine,

- bacım sen otur diy. bınnar aw ėdiylēr toy ėdiylēr…

getiriyler bacıdan ġardaş yiyler. bişiriy bācsı yiyler, ġız aġacıñ üsdünde duriy. bür gün o padişʿáhin oglı şiye geliy, öbůr padişʿahin oġlu atından oriye geliy. ata ışlıġ çaliy çalĭy… ād, ışlıġdan ād su içmiy.

- ad niye suy içmiy diy.

egiliy baḫiykinē ġızın foturafı süyda görükiy. süyda baḫiy ki bíř ġıs! ġıza görĭʸken, ġıza bėle bėle şēʸdiy. onnar da öte. öbürü diy ki;

- ben ālim.

öteki diy ki;

- ben alim.

ġızı bı kimsey vėrmiy oġlan. ġız diy ki;

- yoġ diy, benim ġardaşım var diy.

ġardaşı geliy. ġardaşına;

- bėle bėle diy, bēn diy padişʿahin oġlu gördü bėle bele oldu, diy.

ġardaşı bacsını aliy, bíř şėye gėdiyler, başġa bir şēre gėdiyler, bir aġaca başġa yėre gėdiylēr. gėdiy bu oğlan gene geliy. o zaman biř ġari geliy yanına;

- ġarı ana diy, baña diy bėle bele bíř oğlan mısallat oldu diy, bele bele geliy, diy.

di ki;

- ġızım diy, sen onu diy şī̈ye gönder diy, atdan bír yère gönder diy. orda diy dèycēkkine diy, ordan o şey diy, bír ġıs var diy o ġızı alır gelirse diy sen oña varırsıñ diy. yoġ o ġızı alib gelemesse diy, evlenemessiʸiz diy.

oġlanī saliylar, oriya. oġlan diy kī̈, dī̈kine oġlana dikine oġlana,

- bāġ diy, āta.

at gidī̈y gidī̈y gidī̈y… bu āt oriya gidiken yʿaġlaşiyẖan ġuma gömüliy. ġuma gömüliy.

- nēldu diy, ata.

dī̈ʸkine;

- bāḳ padişahım diy, biz bırıya geldik diy, oġlanā. sen diy şēʸ diyēce diy. orda diy, bù diy, bütin diy dāş diy. baẖarsın diy, o dāşlar bütin isān diy. o ġız gelmesse diy, bütün ordaẖı isānnar daş oliy ġaliy diy. ġıs size diycekkine diy, oriya girilmes ġamçiyı yère vuracān diy, ġıza dēycen diy ḳātın.

atda barabar gendinnen şēliy gelib,

- binecegsen şēdecegsen bin. biniysen gelse geliysen çıẖiysan çıẖ, çıġmiysan biz gidicēyig. bèle diy şēdcek diy, ġamçiy yère vùracan diy.

ġamçiy yère vuriy diy,

- binecēksēn geleceksēn çıẖiysan çıġ, çıẖmiysan biz gidig diy. sen atın yönünü çevirecēn diy.

o zaman hemen ġız çıẖiy atın arẖasına hatliy;

- sür atı diy.

atı süriylēr geliyler şiyē, getiriy ġızı. orda toy ėdī̈y dügün ėdiy, o ġızı aliy şaẖbal ġızı.

Karga İle Tilki

bír dē yüsur balıġ var. onu da nasıl şēdim? onu da ʿaġlıma getirebilsem.

- nēdim ġardaş nēdim diy, yunsur balıġ beni yutdu diy.

o da ayrı bír ḥākiyet. hepsi bir del. bír varmış bír yoġmùş bír ġarı varmış. bír ġarıda bír ġoca. ġarī, tilki şēdmiş. tilkiden ġarġa birbirini dʿáved ėtmişler. ġarġa tilkiye şēdmiş bılamaç ėtmiş. siye sarmış. sermiş ġayanın üsdüne. tilki dinninen vùriy vùriy… şē ġarġa vùriy vùrī̈y dinninen şē gelir mi, bılamaç? şē, o da bír gün tilkiyi dʿaved ėdiy tilki de dikinē, gėdiy ġåvırġa ėdiy tikennerin arasına satiy. şēʸ de ġarġa da. tilki de onu alib yiyemiy. o da ēle şēdiy. ġarıdan dī̈ykinē;

- ġarı diy şiye ġariya gėdiy, tilkiye bèle èle ėtdim diy.

ġarı dīykine;

- tilkiyi dʿavet ėt, diy.

tilkiyi dʿavet ėdiyler tilki şiye giriy, tilkinin ġuyrūnu ġopariylar, çekiy ġuyrū ġopiy. ġariya diy ki;

- ġuyrūmu vėr, diy.

gari dī̈kine;

- ġuyrūñu diy işde bını şī̈yi getir diy, yav bír şėyi getir, ġarıdan ġuyrūmù isfim diy.

ġarı diy ki;

- şunnan bír yèrde bír şey isdiy işdē ġuyrūnu getir. şunu getir ġuyrūñu vèrim diy.

bír şeyler isdiy. ġuyrūnu getiriy, onnar da onu getiriy o diy ki;

- ġuyrūnu şēdiy. ġuyrūmu vèr.

anam çoẖ uzun uzun bu, ġuyrūnū işde almaġ uçun birez şèler var da onnarı unudī̈m. ġarıdan ġuyrūġunu almiya şē isdiy. ġarı şunu getir bını getir… ā oraları unudim.

Metin Numarası	N9
Kaynak Kişi	Hatice Demir
Derleme Yeri	Kürep Köyü
Yaş	73
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	N9
Kaynak Kişi	Mustafa Demir
Derleme Yeri	Kürep Köyü
Yaş	76
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

selem aleykimē ėlli senelig evliyim ḫalamıñ oġlunnan. isdemiye gelmiş, ben de gendim hayatdā bʿaġdım ġarpız yim. ʿaġzımı sildim hemen ġendini görinçe. bʿaġdım ġāyib oldu getdi. göre de ḫalamıñ oġlu bir çid cor söyleycem gendine. gendi beni tergedi ġaşdı getdi.

ē ondan kelli işde elli senelig evliyik. birr şey de görmedik bir şey ētmedig. dūyünüm davuldan geldi çıkdıġ, biz. ġınamız hayatda yandı, babamgilin hayadında böyüg bir hayadları var orda yandı. bele niḳáḥ şėy mi var? dügün salonu mu var ? orda da çıġdıġ ġoduġ, ata bindik ġoduḳ gėtdik köve.

ē, bir yüssūmüz oldu tob yüssümüz oldu ġāş dana ġatobos geldi bėyle. babam ırahmadlā ġarı ırahmadlıġ yėmek bişirdi;

- aman edem dedi sā acı et getirim, didi.
- geti bacım yim didi.

hemen iki tike et getirdi, ḫaci yidi, babam yidi ırahmadlıġ yidi ḳakdı. ēy işde bėyle oldu. ėvlenmemiz de beyle oldu. eyi geşdi, ondan kerri, ėyi geşdi. ġaş dana çocūm? on tana çocim oldu. şey beş oġlan beş tene ġız oldu. dördü öldū, dördü ġaldı. ondan keri işde, ā o çocuġlar da bize şinnik bize sebab oldu. ayāġlarim arġiy ġolum arġiy başım arġiy.

dünya bėyle işde dünye çilesi. anam ıraḫmadlıġ ösüz böyümiş, daā da biribi çoġ sevellerdi. birez de malları vardı.

- ē ġız edem bacım ġızı sal diy.

ben da on sekis yaşındaḫan ḳakdılar bize verdiler. dünya işi bėyle işde. Aşaġıya gettik geldik on tene çocuġumuz oldu beşi oglan beşi gız. Oġlanın biri galdı gızın dördü galdı dünyada ekmeġi olan ġaliy iste. aa şōle aa bōle askerden geldik arsa alak ev yapak bahçe alak Allah'ın keremine şükür hepsini aldık. hepsi uşakları uçurduk. evlenip malı bölüştük gendilere herkesin malını verdik. biz de işte emekli aylıgıylan geçinip gidik Allah'a şükür. yaş 75 oldu acı fazla bi yere de gidemiyik. böle yasak ya hastalıktan dolayı Allah'ın hikmeti işte. babam dedi oġlum işte dünyanın çilesi beyle en son gedicik yerdir bir gün Allah ne zaman derse biz de o zaman giderik dedi. her şey Allah'ın takdiri bizde artık yaş 75 Allah ne zaman derse o zaman giderik burda galan galiy galan yoġ ḫanı babamız ḫanı dedemiz ḫanı ammimiz babam derdi olum bizim derdi kövde o kadar malımız vardı dedi oksuz böödük çekdig başġa yere geddik. malların hepsini ona buna bıraġtıġ geldiġ şimdikte zaman geçdi mal alsak ney almasam ney alama zatan derdi işte dünyanın çilesi böle Allah'ın keremine şükür. namazımızı gılik haca gettig umreye gettig gene çok şükür he. babam gil üç gardaşlarmış en son hepsi antebe yerleşiġ amcam gilin hepsi çocukları böyük amcamın iki çocuġu galdı. bizler iki tene galdık gız oglan öte amcamdan da bı gız oglan galdı işte dünyanın halı yaşı günü gelen gidiy Allah'ın keremine yüz daafa şükür başġa bi diyecegimiz yog. Allah ölene rahmet etsin kalana saglık versin. selamınaleyküm.

NURDAĞI

Metin Numarası	ND1
Kaynak Kişi	Elif Tükenmez
Derleme Yeri	Kurudere Köyü
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar

Şiir

Atatürk

türkü ölümdēn odur ġurtarān
odur yenidēn türklǖ ġuran
yabdıġı ordū düşmanı ġovdū
olusū yurdū odur yaradan
türkün diledǐ yüce yüregǐ türkiye vatan
bu memleketǐ cumuriyetǐ
canıyla etdǐ bize armaġan
bizi yücelten atamızsın sen
yürü, izinden sana inanān
ülkü yürüsün türklük büyüsün
sen atatürgsün ey yüce başġan

Bayrağım

güneş gimi parıldıyan
şu sevimli güzel bayrāḳ
ey sevgili çocuġ
senin temiz ellerindē
şanlı yurdun hér yerindē
yüceliyō yücelēcek
türklük her an yükselecek

acı bergçe ġonuş ġulām duymuyō. satı üç sene oḫudum, hē. fazlā oḫutmadı babamgil salmadı. yaşım güccüg dē, yaşım ufādı. halbuki orada oūllarını çıḫartdılar yaşı böyük dē. biz de ikicik ġız oḫurduḳ salmadılar.

açıldı bı ilgbārın yazlarī
ōlum sen kime ėdeñ bu nazlarī
ananın babanın kötü sözlerǐ
bal olur gidēr
köyümüzün ġıraç arısı
gül olur ḳoḫar

onu da dediydim sa̱r ȯ zaman.

keklik davşan ḳoḫar dāda
ġaysi elmā dolu bādā
ʰele bugün yeni çaġdā
ne güzeldir anadolū

anadolu altın elī̱
ġaynaḳ dolu daī belī̱
eser ince serin yelī̱
ne güzeldir anadolū
o zaman sesim eyī̱ gediyȭdü, şimdi çıḳmıyȭ kī̱.
ben derdē gezer oldūm
ben derdimī̱ yazár oldum
bu derdi ben çekē çekē
heb çana̱mdēn bėzer oldum
bu derdi ben çekē çekē
heb çana̱mdēn bėzēr oldum
ücēlerdē ḳar olāydım
aḳā aḳā dōrulaydīm
vérin benī̱m aslánímī̱
dilēnirsēm dilēneydī̱m
vérin benī̱m yī̱dimī̱
dilēnirsēm dilēneyī̱m
püñar başīñā dolānam
bulānırsa̱m ben bulānam
vériñ benī̱m aslánímī̱
dilēnirsēm dilēnēm
vėrin benī̱m yī̱dimī̱
dolanırsa̱m ben dolanām

zabaīnā ėrken ėrkēn
bahcemizde gezinirkēn
arı dedi durma çalīş
küçük yaşdan işe alīş
ḫírıtaraḳ bir ḳarınçā
ḳoşā ḳoşā éve gitdī̱m
babamdan çȭġ rica etdī̱m
tütün günü bugün diyē
bir ġumbara vėr hediye

Metin Numarası	ND2
Kaynak Kişi	Esme Özdemir
Derleme Yeri	Kömürler Köyü
Yaş	56
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

babaannem annatırdī ġışın, şĪy sobalārın başındā, babaannemizde ōrendig. bir varmış bir yōġmuş. esgi zaman içindē, ḥalbůr saman içindē, ī, bir ayı varmış. ayı varmış, ḳız bir gūn ḳoyun, ī, kōvden bir ḳıs ḳoyůn yaymĪya gėtmiş. ḳoyun yaymiyā gėdincē āy bunī görmüş, ayı bunı ġāçırmış, getirmiş bir mūġaraya ġomuş. mūġarada ayı bunı aylarca yıllarcā beglemiş. begleyincē ayīdan ḥamile ġalmış, ġız. ḥamile ġalıncā gerĪ şēyabmış ayı buna güvenmemiş. güvenmemiş sürēgli daş ġormuş şeyĪñ arḫasınā, mūġaranıñ ġapısınā, taş ġormuş, bůyüg taş ġormuş, ġız çıḫamazmış. bir gün ġız dimiş ki,

- benim böbem var dimiş.

gendi gendini ėyice ayıya güvendirmiş. ayı birā güvenmĪş, dėmişkine demiş, bir gün ayı gendinē árzaḫ getirmiye gėdmiş. tabi şiyde ormandā. getirmiye gėdincē, ġıs ġāçmış küve gelmiş. ayı aylarcā yıllarcā şĪyi beglemiş, küvün ġarşısında dāġdan küvü bēglemiş. kōvü bėglemiş, künde dağın başında hem şĪyaparmış, ses çıḫarırımış gürültü yaparımış hem āġlarmış ayı. çoġ üzülürmüşkünē ġızza aşıġ olmış yā! geri bir de bebegi var, bebeg de olmış. ġızı başġa kūve ġocaya vėrmişlēr, başġa adama vėrmişlēr. ġadın oriya gėdmiş, orda dirlig yōġ düzen yōġ ḫuzur yōġ mutluluġ yōġ. ġadın demişkine dimiş, geri babasıgile gelmiş. babasıgile gelmĪş, ė bebē de olmış, gėri ayı, ayı artı ümidini kesmiye gelince bāġmışkine ġız geri geldi. ġızı bėglemiş bėglemiş, ġızı ālmış getirmiş. i, ġız dimişkine dimiş,

- sen bir ayı ġadar da çıḫamadıñ dimiş.

o adama. geri gelmiş, ayınıñ yanına gidmiş, ayıynan birligde bebēni almış gėdmiş ḫuzurlu mudlu yaşamışlār.

Metin Numarası	ND3
Kaynak Kişi	Zeliha Boyraz
Derleme Yeri	Gedikli Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anlatmalar / Masal

Sıttı Hanım

bir varmış, bir yòġmış. esgi zaman içinde ġalbur saman içindē bir síttı ḫanım varmış, bir de sıçan aġa varmış. sittı ḫanımıñ yaşī misʿāyidmiş yanı yirmi yirmi iki yaşlarındaymış. baġmış ki òrda bir fare geçǐ;

- fare bēy, fare bēy dimij, beni alır mısıñ dimiş.
- alırīm dimiş.
- amma öfkelenirseñ dimiş, sēn beni neynen döversiñ?
- ġuyruġumnan, dimiş
- ā dimiş, ben seña varrım dimiş.

ālmış götürmüş, evlenmişlēr. ammā, emmā sittı ḫanımıñ āslī, cinsiyeti bǐtmiş. hē. nēyse bù almış götürmüş, dimiş,

-valla dimiş, sittı ḫanım dimiş, dışarı çıḫma ha dimiş. biz ámbarlara gidib dimiş rızḫımı toblaycıġ, dimiş. ācıġ dimiş.

-temām dimiş.

sittı ḫanım beglēmiş beglēmiş siçan ā gelmemiş.

-valla dimiş susādım dimiş.

dışarı çīy, sā sola bāġmış su yoġmış, bāġmış kǐ, ādlarıñ basdi yèr çuḫur su girmiş. sittı ḫanım ēyilib su içene ġader içine girmiş. ne ġaderi çabalamış, çıḫamamış. çıḫamamış baġmış kǐ iküş dene ādlı geliyū̆, çāġırǐy di,

-ādlılār madlılār taḫırtısı dadlılār, bey evine varasın, ballı böyren yiyesin, sıçan aġā diyesin, sittı ḫanım suya düşdü, ulāş ulāş diyesin.

siçan āġa ònu duyiyū̆, bir börēni aliyū̆, ġaçiyū̆. ġaçiyū̆, gèdiy ki sittı ḫanım suyun içinde! çabaliyū̆,

-vèr eliñi çekerēk.

- yōġ sennen küsērig.
- vèr eliñi çekērek.

-yōġ sennen küser...

-ben de seña basarıġ diyū̆. ōfkeleniyū̆ burda bitiyū̆.

Metin Numarası	ND4
Kaynak Kişi	Ayşe Korkmaz
Derleme Yeri	Nogay Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Anonim Şiir / Türkü

dere aşşā gideŗ̄im
om beş devē güderī̇m
al deveci düveñī̇
ben yarime gideŗ̄im

ėvimizī̇ñ öñṻ yoncāñ ēʸ
yoncā çıġmī̇ş dam boyuñcāña
boyuñ uzūn belin incē
dam başınē çıġaŗ̄im
emmimōlū benī̇ piçanān giyār

yamaÇdākī̇ ġaba piñār
dibindēkī̇ ġoyun kürlēr
halbī̇gī̇ üsdünē düşsē
benim ġardáşim
tob zülüflī̇ gelin isdēr

a, get de bul. çōġ biliydim unutdūm. hē. biz gendi gendimize yʿāḳdıḳ, hē, kim birbirini görüydūñ, kim şeyi görüydūñ, hē. nurdaīnā, ōm bir sene yayliya gēlin ġetdī̇m. onnan keŗ̄im, geri geldī̇k. ġışın yazın ġoyunu sātdıḳ, ona ērin bůra, nurdaīna yėrleşdig. ġāyseriden onnan kericim ġurubelden, güccüg ġökbelden, böyüg yaylalardan. ġāseriden heyē. heye ġoyun götürüʳdüg, onāēʳim çobannaʳ ġoyunu güdērdiñ, biz göçü çekerdik. gözeller ō̈üñe düşerdiñ, heyye.

çādırı dutārdıḳ, onnam kericī̇m ḫamırı yōrurduḳ, ġaynana çeviriʳdiñ iz yapardıġ ġāldırırdıḳ. ġoyunumuz gelirdin, saārdıḳ, bėş yüz ġoyunumuz varıdın. doġuz teneke on tenike süd çıġardıñ, sāardıḳ, südçiye veŗ̄idik, heyē satardıḳ. göçü çekēr sabanán yola düşerdik. hē, yöriye yörüye, ġāseriye yoḫarı, maraşa yoġārī, gideridik hē. düvelere, hē. hē, alTı yėddi tene düvemiz varıdı. maya varıdīn öyle, yozüyü varıdīn. hēb onnara yüglēn bō̄le biri birine bālar çekeridin. sudan geçerke üsdüne biner geçeridik. heye, bindim, heye heye heyē. neler gördük! biz burıyā biz yėrleşdī̇mizde işde ġaynımıñ ġarıları varıdı, biz varıdıġ. hindigi gelinner yōudu. he, onnarı soñguraddān aldı.

Halk Bilgisi

Çobanlık / Keçe Yapımı

onnar dȭrt. heyē, hindi bi bu, bi de… ē üç ġardaş var. hindi de biri öldü. babalarına da çaḫır osman. aññadıllardı yā. ēr şeyi aññadılardı, ġörüdük, ēr şėyi bellerdig. çobannar gelikē öñüne varıdın çōu kepeneglerini alırdıġ. onuērim eve gelillerdi çorabları çıḫarı yıḳārdı, onnanērim yėmeglerdī. İdleriñ olurdun, onu onnara yimeg veridig.

hē, onu bililler onū. şeyler hocalar bilir. bazı telivizon içinde de gėyiler bȭle. hē yāmur geçmemē uçu teceg gėyellēr. bȭle ātarız bȭle, şėy yay dėller. bȭle ātarın, onaērim onu döşeriz şėyiñ üsdüne sitiliñ üsdüne bȭle. onaērim onu kepenēk yapar, bȭle ġollarıḫ ġolumuzuna ġollarıġ ō kepenēk yaparıġ. onu kolumuzunı bişirrīz. hē onu dirēglī yapallar düveleriñ hȭle göç yėri dėriz biz, arḫasına onnan kericīm ḫavudlarına būylē heb büyle ġırmızī onnan kericīm yėşīl, mavı hėr şīy yapardıġ. boyaları da kendimiz yapīydıġ, ġazanā ġaynadiydig suyū içine bātırıb bātırıb çıḫartin.

hindī hīç bi şey yapan yōġ. düveleriñ başına bȭle dırnamızınan yañışlı şėyler doḫurduġ, kilimler doḫurduġ onnan kericīm ne isdese seçele. ḫalılar doḫurduġ. hini hēç yoġ. heb sāddım ben bura gelinci. he ġalsāymış çoġudu benim çō. kilim, onnan kericīm halī, kendim doḫudum. namazlā var da bȭle kilim. hebicīni bu kelkel şiye verīvirdig ḫalılara. hē bȭle şīde kirmende, şeydē çarġda ib búkeridik. onna ericīm kirmende ērirdik onu yumaġ ėderdik, çıḳarıdıġ. bȭyle ikisini ġoşardıġ.

Anonim Şiir / Bilmece

sen mesel dėdīñ şėy mī? indī ev ardında ēri ġılıç, evin arḫasına böle şey gelmesin diye şėdellerdī, ārġ ėdellerdi paftayna, ō. onna erin ėl oturur ellez de oturur, diyēn, zobanın üsdündē şėy, ırbıġ. bi sed adsam ēri ēri burnu ēri ēri çocūn dūar dėyin. o da şėy, ī, nōd. yol içindē ġapalı sandıḳ, mezēr.

Çocuk Oyunları / Beş Taş

onna ērim bȭle düve güderdig. düveniñ yanındā, dāşı, bėş dene ider bėş ġaya oynardıġ. bȭle atār dutardıġ, bȭle atar… hē beş daş. beş dene dāşınan ūle bėş ġaya dėrdig, onu oynardıġ. onna ėrī yorulduġ mu, yāyliya giderkē yorulduġ mū ata binerdik. āt sürerdik binerdik tē ireli çayırlā varıdıġ inerdig. iki gelin bilēn oriya varırdıġ. orda inēr ātları güder yāyardıġ. onnan ērim göç yetişti mi ġāyin babamıza tēslim ėderdik. biz göçü çekerdik, hē. aynī ėrkek gibiydi ġadınnar da o zaman.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kısırlık Tedavisi / Göbek Bağı / Ad Verme

bunū ġadınnār bȭle cere diller, güccüg yėri olurdū. göbēnin bȭle çekēr, o çēgdi mi çocuġ ġalırdı. evel toġtur yōudu. onnan kericīmin dōum yābdımızda da hiç öylē günün gelesiye ġadar toġtūr muġtūr yōudu. günün gēldi mi bir ġarı alıllā geliller. anı bȭle ġaynınamız bilen olurdu. ha o göbēni kesērdi. böyüg işde bāşımızda ġaynınamız, gelir göbēni keser çocū suya çimdirīr ḳaldırır deliē ġaldırır, a ō. ė hindī bōle hėç bi şēy yōudu, hindīkinden. hīç orū tōġtur muġdūr yōudu. hanı ebeler de dey göbēnnen gētirir, çocū olmiyana çekērdin ġālırdı. ayrı kėseller soñu düşer atallardī. hā, onu şēyedellerdin, onu göbēy oḫula bālaylardın, ḫoca ossun dėrsen şiye bālaylardın, he şiyē, camıyā. evde ġomazlar, bi hȯca ossun dėyi camíya bālaylardın.

onū çocuġ durmiyanı bȭle ġassıġ getiri dėrler. bi cerēmi güccüg şėyi var. bùrda ġıvradıllarıdı. o da ġassī unġar ėderimiş çocuġ ġalırıdı. ėbeler.

hindi burdān senden ekme alıllār, benden ekme alıllar. yėdi evi gezeller, çocū durmayana onu ėddi mi çocuġ duruyo. he, şu yüzden ordan ordān yidi evi. heye, çocu olan yirden canım. hinȉ ēsgidēn ȭle mama bilen yōudu, ḫanımların südü yiterdi. südü olmāy. südü olmayanı da senin birin, südden birinin içiriylerdin işde. ḥañısı ossa olur. aġraba olması şard del canım. eveli ne varısa söz temsil südümüş bilmem içinē nişēymiş onna munna çalip yediriylerdi.

hē, bȭle hindi yeni ġaldında ḥañġīna baḫarsañ çocuġ oña çekerimiş dirleridi. hindi saña bāġdım deyn. sen gözelsiñ saña baḫdım del mi? oña çegdi dėllerdi, çocuġda. hȉn āzın kel oldūnda. hı' ėtmedik onu. ha ėden ėderimiş. hē bizim gelin ōnu tükürmüş, bana çegmiş nurten diye. emi adı vėrilen muhaġġaḳ muhaġġaḳ çekiyi, adıñı vėrdȉn adam. bȭgleriñ, ölüleriñ adı. çōġça ölünüñ adını ġollardı. mùsdafā, onnaeri ōsman, onna ericȉm ali, velȉ… hē bȭgleriñ ismini ġolarıdı. çaḫırcā, ȭle ġollarıdı. yōġ, bȭglerimiz yapar. ġaynanamız, ėbelerimiz ġuyar çocuġların ismini. yōġ, hindi sēn ġaynanan var del mi? ėv içinde bȭyüg olaraġ, hindik memed ābin var, ġaynanan vār nēse. bu ben dilēni ġocam dėdi mi onu ġor. biz ġarışmāyız, gelinner ġarışamaz, gelinner ġarışmaz. hindi dinniyēn yōġ da.

Al Basması

hȉç añnamazdıġ, yoġ esgȉ. he şȉy dillēr, çadmañ böyüg olūsa ġız dėller, çadman güccüg olusā ġarın böyüg olusā ōlun dillerdȉ. benim ā şīda bısbıçīdī. yüzüm soñgıra ōlannarda hėç ġalmadı. tā gözel oluyoġ. hē ġollar. hindi çocūñ oldu mu çocūn oldu mu ġòllar onu. çocuñ oldu mu yasdīn altına, çocūn maḫas ossun pıçā ossun onu ġullar. yȭġ onu yanı şiyten minen doḫanmasın diyē başının altına piçaġ ġollar, çocuġ olduġdan geyȉ, ġırġlıḳā. başlarına da ġırmızȉ tülped atallār. ėsgiden bȉz ġırmızı işdē tül ādmazdıġ, anımıza ġırmızı bȭle yazma yārlıġ ġırmızı, hē arnımızdan bālardıġ. yanı fes varıdı başımızda. işde o āl çekȉ çekinillēr, üsde ardını āl çeki çekindiñ. ha o zaman al basmas. ō al basannar senin didiñ o puçā ġonaylar çocuñ başınıñ altına. başına ġırmızı çeki çekinneylēr, al basdı dillerdin o zaman. o allah tarafınnan işde ȭle bi şēy oluyō. al basdı dimeg. işde ḫabarıñ olmadan al basar, allah tarafınan ȭle. hē, doḫanıllar diller bi şē̄ olsa, hē. hindik ȭle allah tarafından olurumuş.

başımızda altın varıdı. çelme dėriz, üç çeki varıdı. bȭle çelme üsdünen atdīn yalīmùz varıdı, bȗle zülüf basdılarımız varıdı, ḫumüşdēn. hēb sāddım hēb sāddım. gümüş bileziglerimiz varıdın, ġòllarımızın. benim zülüf bāsdıġ ta şurdāyden ucu sallanır burdan daḫılı fėsde, burda. onanerim altın da afnımdáydın, yėdi altın varıdın bō̄azımda. hindi, hinȗmi ġorġmaḳ yōudun, o zaman. hiç bi şėyden olmadın yayliya gȭç çeker. daḫılıġ çeker giderdin, hē. hē cesiridig, o günner ȉyiydin. o günner hindi nē? ōtursan da dādı yōġ, diñelsen de dadı yōġ. o yaylanıñ ġuvātı āyrı bi şē̄. sēnin dedȉn yaylıdā peynirleri bȭle ōcalardıġ, derilere basardıġ. beri düpekine bāsardıġ, çōġ gözel peynirleri olurdun. āyrıydī, bizim bù kȭylüler bùrdan bize gēlillerdi, üzüm gētirillēr, şē getiriller, hēr allardın. ō peynirin dādı ayrı bi şē̄ydi. hindȉ̄ümi peynirlerin heç dadı yōġ.

düvelerimizin köşē varıdın, ufāġ boduġ şȭle güccüg, köşşegler, biz köşeg derĭg. yeñi olana dēyir. hē, onu ēricĭm, dorum dedĭmiz de iki yaşında bi yaşında oliyō. hē dorum, yeñi dōmuş, köşşeg; ötekĭ dorum. yāşna giden, hē.

Kırklama

yeñi dōm yapan ġarıya ḳırḳlı dėller. hē, ḳırḳ tene dāş sayardıġ, hē ḳırḳ gün oldu mu. hindi gȭc gücüg ġumlar var ya hani dāş. dāşı sārdıġ, güccüg güccüg. onu da yīḳanacaġ ėve sėrperdĭg çulları yurduġ. her şėyi tēmizlērdig yatāñı şėyiñi ona ėrim o ġırḫ dene dāşı o suyun içine atardıġ, ġazanın içine atardıġ. ataşına yaḫardıġ ya! hē ġaynadıġ onun içine atardıḳ. yĭḳandīmızda, yiḳanırdı çōru çocū üsdünü başını yĭḳardıġ. başġa bi şėy admaġ. hē canım, yĭḳanır heb. ḳırḳ dedin mi heb ḳırġlardıġ, çorun çocun hēb. ġırḳ ġarışmasī hindi senin çocuñ oldu del mi? benim de oldu? sen benim üsdüme geldín, ḳırḳın ġārışīr. senin çocun ėyi olmaz, birimiziki iyi olmaz. sen onun üsdüne geldin mi beninĭ ḳırḳ basarımış. hindik bu olmassa hindi seni duyarsāḳ öteden geldin bilmēyim. báña inne vėrisin ben de sáña vėrrim inne dēşmesi yapallar. he, ha ben sāña verrim sen báña vėrin.

Kundaklama

ḥā, o ġundā, keçe dērig, onu diyēm mi? keçĭ ėrderdig, inegli keçē. kepeneg gibi aynĭ, iregli keçek. keçesinĭ ĭreglĭ, ġırmızī ederdĭ onnan ėrĭ bȭle yazardīġ, içine çabıdları döşerdig, ādna bi lāylon ġorduġ, elne gibi bişĭ yōudu. biz laylon ġōrduġ hē. onun üsdüne çābıdlarını dȭşerdĭ. onan ērim bacaġlarını buriya büke bükē, büke bükē bēlerdĭg, upuzūn. onnan kericĭm dışından çabıdın da şēderdig. keçē de ėderdig, dışınnan ipine bālardıġ. ȭle sālam dururdun, arḫaña aldıñ mı çocuġ dipdeñilir arḫañda. hiç ȭle bėlĭ mėlĭ bükülmēk yōġ. ipinēn, ipi daḫardıġ şurda ipinē, şēyle daḫar sırtımıza ālırdīġ, nē iş yaparsān yāp. isdersen ēgmē ėt, istersem sırd yu. nēdeg sırtı eveli elimizde yurduġ, çamāşırī.

Halk Hekimliği /Nazar

esgidĭ bĭ āç şi olur, beşig olur, çaḫılı. hē, tāta onuñ da içine güççüg döşeg ġorsun, güçük yasdıġ ġorsun. onnan ericĭm bȭle üsdüne bi çarşaf sereñ, üsdünü ġapan. he olur onu daḫañ beşşĭne daḫañ. ĭde nazar dámez. hindi ēsgiden biz maya dėriz, şo düveye. şorda düve çıḫıyĭ, adamıñ biri de çoġ nazarcıymış. hēlin dĭyi,

- sizin gözünüzüñ önünde dēyĭyi. ben şo gelen düvēyi yıġmassam adam dėlim.
- hadi lan ged, nasıl yıḫarsın, diyler.
- aha söyledim dēyĭ. 156), bȭle diz döküyüdȭ, diziniñ üsdüne yıḫıliyī. hē, öldürecēmiş, seniñ dėdĭñ şē var hindi, seniñ dėdiñ ne var? ĭde varımış havıdındā. ḥavıdında ĭde varımış, diz çōgmüş.
- gėdiñ baḫıñ dėmiş, bu muḥaġġaḳ ya üzerlig ya ĭde dėmiş.

ama düvēyi öldürecēmiş. diz çögmüş düve, ölmemiş. bȭle dizinin üsdüne bükülmüş, gȭtden bȭle ġalmış. ordan vāfmışlar ḥavùdını sögmüşler kĭ, ĭde çıġmış.

- ya dėmiş, ben bu düveyi öldürecēdim, baġ ĭde ġurtardı dėmiş.

ʰērkiş şēyidmiş ġāri, hindi bȭle düzellēr düzellēr daḫallardı, ġoyunnarı ġuzularımızın bōazına. mala bilen daḫallardī. hindikinem mālda mēlelde gözümü yōġ. filenin ḫuvadā ġoyunu vār, fidenin huvāda ġuzusu vār, dillerdin. ha' göze görükürümüş. dēymeyen göz olmazımış, hiç deymeyen göz olmazımış. ballā o bizim ġāyın ġarısı o ūn fadıma öldü. çoġ nazarı dádi, gözü de ġarāʸdı. yōġ o irengden mirengden dēl. gözū̄ bī dērdin gi bu bizim ḫaġġıynan, bizim ōlan ḫaġġı sen bilirsin, barabar onnarā varmışlar.

- allah allah dėmiş.
- ī̆yidi de onnar ȭlmedi dėmiş ġarı.
- ȭle sȭledim dėmiş, ūle yāḫışmışlar biribirine dėmiş. sȭledim dėmiş, ī̆yigi de ölmedi onnar da.

çābıdından bilen ġoġutdūġ kēsdig de. onun sırtınıñ bi yerinen ḫañġıra olusa ōssun, āzıcīġ āldın, yāġdın ve ġōḳdun bitdī̆. nazarı çıḫār.

İlk Tırnak-Saç Kesme / İlk Diş Çıkarma

bi yaşında, hē. ėveli kesersen ḫırsız olur dillerdin. hē ȭle dillerdin, biznen ėsgiden ȭle dėrdig. bi yaşına geldi mi dırnānı keserdig. suyu dā tā seringidin altı ay bilen vėrmezdim, ė mememizdem ėmiy ya! bilmezdig hėç su yemē bilmezdig, çocā. hindi bāḳ, mamı vėriyler, şiy vėriyler. ġārışıġ iş vėriylēr, çocuġ su isdēy hindik. hā ėsgiden su bilen emmezdig çocuġlarā. ōlan çocū ossun ġız çocū ossuñ, kız çocū kesdirmessin dē, biz kesdirmezdig esgiden. ōlan çocūnu yaşına yėtdi mi kėsdirin. bi yāşına gē̆tdi mi saçıñı kesdiriñ, hē ġız çocūnu hēç kesdirmezdig. sāġlanır, hindi söz temsili, senin saçıñ hindi bū ölenin saçını bȭle kesellerdi. bunū teberī̆ ossun böle ġatallar, çıḫınnallar, bi yėre ġollār. ġollār bi yėre ġollar, işde çıḫının içinē. istersen saklanır.

ha, ō şė vėrir, bi şē vėrir, hediye. o gören alır, böbē.

Eşi: nē alırsan al.

Ayşe: yōġ, yōġ. sen seslenme, bȕrda şėy var.

Eşi: ossun dimēcin. temām, sen ġonuşiyoñ da…

Ayşe: len hindi sen ġonuşma lēn. otur sora ġonuşun. telivonu ḫatapalım da ȭle ġonuş.

ordan çocū da dişi de çıġdı mı hėtik ġollār. biz kölle dėriz o zaman, heyye kölle. şėyi ġoyiyzē ya buydāyī, hē. siz hindi hedik dēyin, biz o zaman kölle dėrdik. onū ėderdig, bȭlū̄ tabaġlara ġatar dādırdıġ ʰērgiş içine para ġatar yeni zālulār. hediyē para ġollarıdın, geri salılarıdın. nė olursa ġollar tabā geri salılardın. bis gendimiz çürüyünceg mi? valā ėsgiden bi şē̆y ėdmezleridi. yōudun ȭle bi şi, kendi kendine eyi olur giderdin. hē. dişi de çıḫacaġ oldu mu kendimiz çıḳarırdıġ. hī̆ç tōhtur mōġdur yōudu, çekerdigine içine bāsar çıḳarıdıġ. hē ilg ossun soñu ossun, kendimiz çıḫarırdıġ hēb. ilg dişini hēb gendim çıḫardım. damın başına atardıġ, ġuzu dişī̆, āḳ bit, köpek dişi pek bit diye damı, çadırın başına atardıġ. çadırın başına atardıġ, ġuzu dişi āḳ bit, köpek dişi pek bit diyē.

Metin Numarası	ND5
Kaynak Kişi	Sultan Tükenmez
Derleme Yeri	Nurdağı Merkez
Yaş	55
Eğitim Durumu	Lise Mezunu

Dil / Lakaplar

şibşifi fadımā yani çoġ ġapı ġapı gezdī için şibşipi laḫabı ġurmuşlar. yōġ yānī çoġ ı, o ġapıdan o ġapıya o ġapıdan o ġapiyē sabaddan yani doġsan ġapıya doġsan deynek çaliyō. ūndan adını şibşifi ġoydular. hē. dal ėmine vār. ögsüz emine, dal emine, ne biliyīm? dal emine de niye ȭyle oldū? boylu boslu babayīd oldu için dal ėmine dėmişler, hē.

ē, laḫabī ne bilim ben? ġaddırıġ ḫassan diyolar, işde. o saḫallī, saḫalı oldu için, tır ėmine var, şişman oldu için tır gibi tır ėmine diyolar. faḫī, faḫılar dimişler, abıcāġlara da bilmiyüm işde laḫablarī abıcaġ. abıcaġ ne dimegse ben de bilmiyüm. seslenmezlēr, adam aḫrazmış, seslenmezmiş. o yüzden ona seslenmez dimişler. ne bilim ben çökelē çoġ mu yiyolardı? çoġ' mu sėviyolar? o yüzden onnara çökelegler diyolar. mùllosmannar var. mùllòsmannar dā çoġ şēʸ oldu için yāni ḫoca olduçin mùllosmannar dimişler. mesilā faḫılar, faḫılārıñ bir şiyi de mùllosmannar işdē. mùllosmannar da çoġ ġurān oḫuduġları için din eyitimi almışlar, o yüzden onnara mùllōsmannar diyolar.

ġıçıġaralar var. ġıçıġaralar da şu ayāñ arḫasī ġıç ya onnarıñ bu ayaġlarınıñ arḫası çoġ ġara olurmùş, kertmeli olurmuş yanı. kertmeli oldu için o yüzden onnarıñ bū yanī, kirli oldu için ġıçı ġaralar dimişler. çatal mùsdıġlar faḫılār, adamıñ ādı çatal musdùġ. o ġara gülle de güççükē böle ġara gülle gimiymiş gücücügmüş. o yüzden dėmişler oña ġara gülle diye. yanī boyu güççüg oldu için ġara bi gülle gimi ordan ora zıblarımış, ordan ora o yüzden adıñı ġara gülle dimişler. ġulā böyüg mısdafa da ġulā böyüg oldu için ġulā büyüg dėmişler.

güççüg gelin, cidȭ hösün boylu oldu için cida gibi dimişlēr. o yüzden ona cidö hösün dimişler. güççüg geline dē iki ėltilermiş ikisiniñ ådı da fadmaymış, hē. o fadma oluncu ona dėmişler gi sen öbürü büyügmüş abùcaġ memmediñ ġarısı öldü ya, onnan ėltiymiş, ō. onā, onùñ adı da fadma bunuḳu da fadma oluncu dimişler ki, bu güççüne güççüg gelin dē laḫābı öle ġalmış, güccüg gelin diye. öle güccüg gelin ġalmış adı.

bilmiyöm o begmezci hasannarı, begmezi çoġ yillermiş. bilmiyöm işdē ō hėraldā ȭle zāar amma onnarıñ bir tarafı da abdallardan gelmēʸmiş dā şēde, davılcùlardan gelmēmiş öʸle diyolar. hē bilmiyȭm yanī hē. ahā bu yanıñda oturiyö pano. şindī o ḥamza memmediñ babasınıñ adı memmedmiş, kendiniñ adı da ḥamzā. nası hitāb ediyöler? hamza memmed. mesilā haçi dedeñe dē aziz mısdafanıñ oġlu diyolar.

Anı

dedem derdī, bȭle derdi yanī, o ġafasınıñ fesī bir de şėyi vārmış bùñnarıñ defī. bu üsdünen o fesī duwarda asıliymış, derdi, yanı ḫayce ġari annadırdı. zingīr zingīr gece saʿād bir iki oldu mu o ibʿādeT ėdermiş o duḥardā. bi dē demişler,

- sen gece ġāyib oliyoñ nėre gėdiyoñ?

-ben dėmiş, bir saç tėliníñ üzerinde höggeş babiya gidiyom geliyom.
kimse de görmezmiş onùñ gidib geldini. bȭlē sırtının cübbesı̄nen ġafa fesı̄, bir de bȭle hanı̄, şeylēr def çaliyō ya! o defī böle zingı̄r zingı̄r oynarımış, duwardā. gece belli saʿāte geldi zaman o zigredermiş, ölmüş. yani o şėyi, fesiynen o defī, üsdünüñ cübbesi, böle duvarda asılı ġalmış ölüncē. gece bi baḫmışlar bȭle o fesiynen o şeyı̄ bȭle zingı̄r zingı̄r zigrėderimiş. demişler,
-allah naġadar, dėmeg ki dōruymuş bu höggeş gedig gelmiş demişlēr, gece.
ġarı annatırdı işte. dedemne nenem derdi ḥadça ġarı, böle bölēmiş derdi. babaanneyiñ babaannesinin dedesiyne nenesiymiş. ō, yani hadçe ġari annatırdı, bȭle otururudu,
- yavrım dėrdi, beniki ō, benim soyum ordan gelme. ama benim evladlarımıñ hebsi içgici dėrdi.
rahmedlig. ėy ḥaġġadde ȭle dedem de içeridı̄. anamıñ babası çoġ içerdı̄. şėy ī, mamō dedem içerdı̄.
şėy vardı şı alizord, ḥasañ dayımıñ dȳünündē da o zaman dedem, lėyla deyzemiñ dȳününde lāyla deyzem evleniyȭ, oriya ġınıya gėtdik. ġıs tarafı ėrkeg tarafına getdim, amanīn baḫdiydıġ dedem masa ġurmüş, babam! babam dedi kı̄,
- te'ġociya bāġ mamō ġociya bāḳ dedı̄. ġadehleri toḳuşduriyolar dedi, alizordnan dėdi.
yanı dayılarımıñ içmesi nėdmesi de yanī, doāl. baba ȭle içer ėdersē evladlar da içer.

Metin Numarası	ND6
Kaynak Kişi	Ayşe Asır
Derleme Yeri	Kurudere Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Dil / Lakap

Kara Çalı Adı

ormandı oralar, muarayıdı ġalenin yeri esgide. babam da asger ġaçāymış. ordā analīma - ġara çalī deyi isim yoġ derimiş. ben saña ġara çalī dedim mi asger varsa böcü var, böcü vār dēyi. āyer asger yōusa canı mı çıġdı dey yemāmı getir derimiş.

bizden āyşe olanın aleyi ġara çalı deller. ġara çalı dimeseler beni kimse tanımaz. ā şindi şurda şėyler oturiy işdē şū yazı kȭündeler. vardım adam gireneçe tanıdı bende bȭg yaşlılār. tanıdı;

- amān dėdi, çavışumuz geldi dedi.

o sata sensiñ diyular, ġara çalı diyular.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Hamilelik

ebelĭm şĭlerden örgendim, dōmda emşireler gösderdĭ, ȭrendim. düşürmeg üçü hėr şey ėdiyular ne asın diyem ki. inne de vurduriyolar düşsün dēyn, ilaç da içiyȯlar. esgide bi şe bilmezdig düşerse düşerdi ġalısa ġalırdı, esgide o yōġ. böle bi şeyler yōudu, esgide toġtur yōudu. gebe dėller, esgide ȭle dėrdig bĭs. dādlı yėrse ōlan olur dėrdik, āci yėrse ġız dōrurdu. yi eşgiyi dōr ayşeyi, yi dadlıyı dōr adlıyı. ġız yanı yāsdı olur, ōlan tostopalaġ olur. ėrkeg oldu mu çoġ sevinilir. ėrkeg çocū ocāñı yaḫiyō, cinsiñi sülāleñi yörüdüyō, ondā. ġıs çocū obiya gėdiyō obanıñ şeyini götürüyō.

Doğum

kimse olmaz yanındā. bir gişi olusa eliyin altında yiter. he, iki gişiyne. ġızım esgide oturub çömeliyolardı. sona sonā esgide direg oliyodu diregde dutiyolardı. sona sonā yatıriyȯdıñ baş ucu üce oliyō, arhíye dāyiyȯñ üsdüne çarşafını atiyoñ, dōm ȭle yapilyō. hē çarşafı atiyōn. bi şeyyoḫ sāncı yēnnedi miydi ḥay bahim, şöle ėdin tiselli de iden gendini. hadi hele ġızım, hadi yāvrım. ēş. o eşi kesen, onu da torpā kömen. göbeg ġordanınī, şȭle barmāına ölçēn, üç barmaġ, yoḫarda bālañ. orda balan üç barmaġ yoḫarda ėyi bālañ ġanama olmiyacaġ, böbegde. onun ȕs yanda da şȭle bir barnaġ yoḫarda da kesen. yanī göbeg uzun ġalır onun altında kesen, bānın yėri. bù tez düşsün dēyi. he ciled mi var maḫas mı bar. uzun da olur, bāzında dolaniyō. douncu bāzi çocun bāzına dolaşiyō. öncē yiḫārım ben. yĭḫadıġdan sōna duzlarım, on daġġa bėglerim, her yerinĭ. gözlerinin içineçē. onu duzlārīm şora beze sarar ġorum. onnan sōna on daġġa beglerim sāte baḫarım, on daġġa sōna geri çocū çimdirrim, burcu burcu sabınniya sabınniyā şampiyaniyna bėlȧne belerim. ananın ġucāna vėrrim.

- al emzir dėrim.

ananın eşi düşdü müydü, bəzini bā ġor vərirsin gendinē, geydirirsin yatāna yatırırsın onnan sona da ġarnını doyurursun, dōm olduġdan sōna. nefsē, dōncuġ yəmeg vərilmez. dōncuġ yāına begmezi ılıdırıġ, teze yāna, içer. ondan sona da bi bılammaç yaparıġ, nişşēnen he tollu tollu, oña da teze yā dökerig, yālıca. ġaşşıla ġaşşıġlār, egmánen yər. su içirmezdig evel, şindigiler suyu bol içiyi, biz su içirmezdig. azzıcıġ suyu zor vərirdig.

o ne yapıcı, elinden gekeni yapār. savol, eliñe sālıġ, allah ırazı ossun hē. memáni yiḫayivəriyō başını vəriyo çocuā. dōdu muydu ana babası bir oluġ danışıllar, birbirinē. esgide ġızım nene dede vərirdi. şindigiler anayna baba biliyū. ilkin ġızısā ġaynanıñ adını ġollār, ōlanısa ġāyinbabanın adını ġollār. he babanın. ḫoca, çīrır. ezen oḫur ġulāna ġucāna alır, adını ġor.

- adın şu, adın şu dir.

seslī dūvarsa, oña acı bir ad diller. yanı onuñ namazı ġılınır. ses duyulmassa, ōlen çocun ölü dōanın ōle kömeller.

çocū durmiyanın adı dursun deyi dursun ġonur, yaşar ġonur, songül ġonūr.

yōġ ġızım, ōle bi şey çocuġlara. ġan aḫıdısa ġıza da aḫıdır, ōlana da aḫıdır. farġ yōġ ciyēr ciyerdir.

Beşik Hazırlama

esgide taġda beşşīdi. yō, içine bir mindel ġorduġ, başına bi yāsdıġ, hē temizçe. dōm yabdırana ebe dənir, yanında duruġ ḫızmad ədene hemşire dinir. ġızım ney olucu? ısıcaġ su, sū, işde sabīn, bəz, maḫas. göbáni kesmiye maḫas. maḫas da ciled de oliyū, ġullanılmamış hē. çoḫ ciletine kesdim ben çoġ, çōunluġ bulunmiyudu. nə elinnen olusa vərir, olmassa yoḫ, ḫalel ədən, gədən. şunu vər dinmez.

Kırklama

ġırḳ gün sōna. ġırḳ gün sōna bī eleg dutallar, suyu dökeller depesinde ġırḳı çıġdı dēy, banyo yābdırı, elēn içine suyu dökeller, dutallār. ġırḳı çıġdı diyē yanı, ġırḳ basmasın, şu olmaz temiz ossun deyī. şindi sen dōm ətdíñ bù da dōm ətdi. bu seniñ üsdüñe gelīsē ò zaman ġırḳ basdı dillerdī, əsgide. şindi yōġ dā, əsgide bōle dilleridi. çocuġ ḫasdalandım kötülendigçe bu ġırḳ bāsiy dillerdī. bu çocuġ ġırḳ basiy dillerdi, bu çocuġ ġırḳ bassī olmuş dillerdi. yola bir ġazan çatallardī, āz yaşasın nə dəllerdi gelen bi kösē soḫardı, o çocuġ əyi ossun deyin. ġuru bir ġazan, gelen bir odun soḫar altına gəder.

Al Basması

işde başına bāzisin ġurān ġollār, şə ġollār, maḫās, pıçāḳ, aynā, darāġ, onnarı ġollar. ġırḳ basmasın deyin. yanı ġorḫar murḫar ürüyasında nede deyin, işde onnarı ġullār.

ġırḫlıyḫā mı? o çocun da baş ucunda ayna var, ġuān ġollar, bişe ġollār. hē, çıḫar anası işini dutar dolanı dolanī.

al basması oliyu diller. ġorḫasa al basar. işde bi şeyde ġorḫar ürüyasında ġorḫar böle yataḫan ne işdē… ġorḫarsā al basdı dirig. ġorḫar onu ḫocuya götürrüz. ḫocuya götürünür ġurān oḫunur, bi müsġa yazar geçer.

ineg südü vėrilir. ya geçī ya ineg. şire yėdirrig, burġullu pilav yidirrig. begmez şerbed ėd īç. umma
75 diller oña. umma oldu dēyi, arḫada bir egmēn içine dürüm ossun, ya suvan ġoñ dürüm ėden ġuluncuna bir tene vurun;
- umdūn bu ōssun dēr.
o da yer geçēr.

OĞUZELİ

Metin Numarası	O1
Kaynak Kişi	Gülten Uğur
Derleme Yeri	Büyükkaracaören Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Hekimliği / Doğum

Kısırlık

köy ebeleri vardı. ebeler işdē, ḳadınnara intāblama olur, köy ebeleri ilāç yapardī. onu götürdürdū̃ ġadınnara, ráḥmine götürdürdū̃. o, bi ḥafde on gün ġalır, ordakī̃ o intābi çekēr geni genne düşer. ġadın raḥedlerdi, onun üsdüne. i, çocūġa ġalılardī.

çocuġ doġum yapacaġ, gene köy ebelerinnen otururdu. sancı çeke çekē, eziyet çeke çeke… inne yoġ, biſ̃ şey yoġ. ō sancıyı çeke çekē olurdı. ebeler göbēni keser, yatırıllardı birez.

vallā onu bilemem. bėle şiye sarallardı, ġoyun yüñüne sarallardı. içine ne ilac ġorlardısa, ġoyun yüñüne sarallardı. deñiz köpū̃ ġorlardı, deñiz köpū̃gi dirlerdi, ġara üzüm, ġuru düē ġorlardī, onnan sönā bíſ̃ şey dā vardı. onu da işde bütün bunnarı birbirine ġatardı küy ebeleri, o ġoyunuñ yüñüne, kirli yüñüne. bāġ ossa, şindi olsa mirḳoP ġapar dėrsin. kiſ̃li ġoyunuñ yüñünü sıſ̃tından alıllardı, o yüñe sarallardī, bāġlāllardı ġadınnara götürüllerdi. geni gennine düşer ō. ordā intābı somurūr seni temizlēr. çişiñi yaPdī̃n zaman baḫārsın lübbedek sennen düşer. ā bėylē olmış. ā bu ġader olmuş, intābı temizlerdi.

ġadın dōġum yaPdıġdan sōna, bú ocaġlara kerpiç atallardī, esgi binaların kerpici var ya! onu dövellerdi. esgi kerpiç, düvellerdi içinde içine atallardı o ġızarırdı. onū ġadının altına ġollardı. ḥanı ġadın doġum yabmış ya! altına ġorlardı. onun buġū giderdi, giderdī̃ ſ̃áḥedlerdi ġadın, ġan da temizlenirdi. unı altına ġollardı, esgi ġadınnar.

Nazar

ona ġurşun döker. nazar degdigini, esner diller, işde yimek yimez, ḥalı olmaz. diller, bı nazar deymiş. ġurşun dökelerdi. ben de dökerim, ġurşun dökerim. ėl almiya gerek yoḳ, ġurşunda yoġ. ėl almıya gerek yoḳ. elek, ġuşluḳ zamanī á bėle bı zamannar, ġurşun dökek getir dėrsin. bíſ̃ ġabā acı duz ġorsuñ, biſ̃ şù ġader egmeg ġorsun, bir ʿayne indirirsin, maḫas indirirsin, biſ̃ āḳḳabı ters ġorsun, bir soġan ġorsun. onnan soyna ġurşun da dökersin, eridirsin. üsde çarşaf atarsın, getirir dökersin. üç sefer dökdükden sona. dökerken biſ̃ şey söylemī̃k dü‹á oḫuruḳ, onu oḫursun.

ġurşundan biſ̃ parça alırsın, çocuġun omuzuna o çocuġun, o suyu, egmegden suyu gider köpēn öñüne atarsın, biſ̃ tas da süy o köpēn başına dökerdiñ, o süyu ordan, soġannı da dama atarsın acıdır diye. üçünü de suya tasa tökersin, a bėyle açılır, göz göz açılır. işde o suyu itiñ başına dökeller. ġurşunu biſ̃ defá atī̃k, üzerlik atarsın.

Metin Numarası	O2
Kaynak Kişi	Ali Demir
Derleme Yeri	Tüzel Köyü
Yaş	57
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

baḫsene şonlar da geldi, balıġ tutiyler, balıġ da çoġ yāv, tutabilsēz fülan. yʿanī a bùrā, o kövden bù köv, yʿanı ikisi bír̃ dē. ā küççük tüzel, ā bùra. ėy ġardaşıġ zatan. he, bùrdayıġ, dewåmlı bùrda. yōġ, oḫıma şėyim yoḫdír, yalan söylemı̃m. oḫumùşlīmuz yoḫdír. hē, ėle.

körpů ḳapalıdī, şini yėni açıldı, yeni açıldı abi. yōġ kövün vallā.

- ė siz nediysiyı̃z? nere bėle yolçulıġ ediysı̃z?

yā abi, arazımız yoġ' şindi, çoġ şükir yānı. bedenıñ şėyiñ saġlıġ oldùġdan dùyne malı senin ossa ne yazar? düyne malı ney? he'. ney? fülan adam zengin, şu ġʿadeg ʿaraba şu ġʿadek malı vār. bōş. ne ʿaletėceg? ben de girecēm bù ġadek yirē, o da gireceg. zenginin fáydası̃ olmassā, bir̃ez şėyi olmassa…

a şele oturuñ, tėmiz yire. otur̃un, üsdiyı̃z torpaḫ olmasın. ʿāyd! he yā! oturun, ben ȧ durı̃m ayʿaġda. davar vār. davallar, güderim. ėlin mālına, bize lāf gelir, bizden döŭşüller. yōġ vallā, ėsgiden yoḫtı̃. şini bu yeni fülan çıġmış, yáni. esgiden ė́yle bir̃ şey yoġ yanı. yoġ vallā, biz şini yalan sōlemiyek bilin mi? biz ōḫul da görmedik, cahíl böyüdüg. abí dorġusun da bilmı̃k yanı, şėyimiz yōġ. yanı bildı̃miz yoḫtur. yoġ yanı bildı̃miz yoġ.

Geçiş Dönemleri / Ölüm

walla yāv işde aġliylēr işde. ne dı̃y? meselē, şele diy; işde babamız öldı̃; anā, aslın anamız, işde şey sefillig çekēn anamız, bilmem ne anamız dėller. būña báñzer yanı şėdellerdı̃, āġlallardı işde. mezēre. mesele anası öldü, mezere gelēneçek aġlallardı, onnan sona kesellerdi. eved, bele işde ḫoca da onnan sōna ōturur mezerin bāşında, ḫoca da onnan sona şėy vėrir.

ḫoca geliy, ḫocā geliy, şėdiy yanı. ḫoca gelig ōḫiy, kitaba baḫiy oḫiy işde şėdiy. mezere mesele girerken gendi meselē hebsinē milled kömdügden sona, onnan sona genner hērkiş ōturiy, ḫoca da mezerin başında bèle işde, bèle şėy veriy, düvʿási hē.

yoġ biski yoḫ, ʿabi ėle bir̃ şey, yōġ. o evʿēlidi, şindik ėle bir̃ şey yoḫ. yas tutuliylār, yāsı da tutuliy. mesele telévzōnu āçiyler ya telezōnu ḫapatiylār bir̃ iki ḥʿáfde. ė kimi yas tutiy şı̃ itmiy yanī, kimsi tʿabi tā bir̃ ʿay. bir̃ ayaçaḳ yas tutı̃y, yanı saḫalı kesmiy, saḫalı kesmemesı̃ yanı yavan. dėller,

- baġ baġ diller, babası ölmiş, anası ölmiş saḫalını tır̃aş ėdiy.

ėle oliy abi, başġa bir̃ şey yoġ.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Sünnet

yoġ sünnet dügünü olmaz abi. yoġ ʿantebe gidiyler, şindi toġtur. ėsgiden şiy gelirdi elinde çente wardır, sünnetçi gelirdi. çıġıta beri gelirdi. köylerē gelig sennen çörē' tutallar, çocū onùn ġucāna

ġollar. ė ōliy ya, baḫşiş vėriller. mesele o zaman sen körē tudūnnan elin ne vårsā çıḫariysin baḫiysin ki sen kȭr, onnan sōna şėy olib gidiy yanı. ėle olib gidiy. ė oliy yā! dewᶜåm ediy. yanı oliy, köᵛrü olĪy tā şiyeçek yanı, kirve oliy duz egmeg unudulmiy. kirve olduġdan kerri artıġ şey kimi ġucāna, sen mesele çocuġiʸ, çocuġun doġarsē ėrkeg çocun doġarsē diyelimkine kürve tutar. kürvesi olmiy, bunın ġucāna ġorsun sünnedçi dē işdē nası oḫiy bilmĪm, oḫiy işde onnan sōna ᶜaf idersin onnan sōna yimēg ediylēr, bífṙġaç gişi tobliylēr.

Metin Numarası	O3
Kaynak Kişi	Elif Çolak
Derleme Yeri	Üçkubbe
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Ölüm

Ağıt

çōġ, çoġ. ohō. türkü sōleller, türkü sōleller. şindī yōrum bizim cenezeler nasıl olur? cenezemiz size ʿömiſ geçindi. geder bunı morḫa ġoruḳ. bùra gelirik, on tåna, on beş tene ġurban kesērik, hē. onnan sōna bu yemē ekmeni yaparıḳ, yemēni yaparıḳ. bı yemeg ḫazır olacaġ vaḫdī, şindi zatan ʿalo vār. ordan çıḫsın, āş bişēceg burġulı ġollār ceneze ordan gelir. bù ceneze geldigden sonā, defin oldùġdan sonā bütin hebsine yèmeg çıḫacaḳ. yèmemiz bèyle yanı, usulumus.

hē, üç gün sonā da şīderik gene, gene biſ yimeg gene yaparıḳ, ē. biſ yimeg dā yaparıḳ, gene ʰerkeş dā ʿaşired bütin bāşımızda. onnan sonā işde gèder. bis ġırġ gün yimeg bişirdik, benim beyimde. ġırḳ gūn! ġırġ gün! hēr gün yimeg yabdıġ, üç ōn. hē. yā! èdeller, yōrum ʿaynen telēzonda şarḫı sōlūʸler ya, ʿāynen èyle ġonuşiy sōlellēr. ben ben, şīdemem aġıd sōliyemem. ben ēyle aġlarım. sōliyen sōler. āġlarsın, ana diyib. anansa ana diyi baġırıllar, babansa baba diyi çıġrışıllar.

altı ġız, dörd oġlan. èlim deyīy mikinē, nēdmiye. īş dutdum. ēgmek yaparım, davara gèderim, davar sāġarım, süd çekerim, gelenime ḫızmáT èderim, èyle. allā büyiddi. ō sōlerdim, onda bir genşlig vardı. biſ gün biyüg ġız ġucaġımda ben türkiye başlamışım, ha båbam, ha båbam, ha båbam… arḫadan beni diñnemişler. adam içeri geldi, didi,

- ne yapīñ?

- nedīm dedim, ġızı sevdim, çocī sevīm.

gece oġdu. işde ēyle olur. yōġ’ vallā. yōġ vallā yōġ. yōrum vallahi yōġ.

Geçiş Dönemleri / Düğün

benim düyünüm ām, iki gün dawıl çalındı. boyün şù telēzonda bāġdım āta bindirdiler, gelini. ben dīm, ʿaynen biz de bèyle olduġ. ondā ād vardı, ikūñ üç gün davıl çalınır. mısafirlar gērir dışardan mısafirları gelir. bütün herkiş alır. geri gene buna ġurban kesilir, yimeg ḫazıllanır. ò zaman zıda ġına gèce yanar. yaparıġ ġıníyı. çōġ ya ġonur, ġollarıdı. o zamana ġadēn nolurʿ? sabeh olur. yimēg’ler geceden bişer, ġazannar ġurulur, satan köy ġālabālıġ olur, çoġ’ ġalabalīmiz olur. onnan sōna, yemeg ḫazır olacaġ vaḫdī, ata bindiriller, köyü dolandırıllar, getirir seni indiriller. bēyledi, esgi bèyledi, hē. èşde ondan sona da herkiş şīder, onnan sōna sabáʰlīn de bir sıpa çıḳar, arvadlār èrkegler birbine çād çīd… kelle bişirillēr. ʿavradlar, ʿayellerin elinden bù kelliyi alır, erkegler ġaçar. ya acı şīdellerse, iki ḥʿabe biber ġòllar, arva ataş ġollar içinē, ʿayeller boġulsun diy. şèle taġalar olurdu eveli, ordan içeri vèriller, ārvadlar pısġīr. bèyle günner[i] ūyürdük. ēylēdi ʿām.

Kalıp İfadeler

Dua-Beddua

abō, nėler dīm? dūᵛērdim gennerī, ā bēle genderi dögerdīm. olmaz oladīz, şu ḫalımıza bāġ. ne çekīk, ėveli de zordu çocuġ dōġurma cānım, bislemesi. şindi dē ē. ėy ʿayellig şindī. biſ geçeden sıcʿaġ aḫīy, bir geçeden soūġ aḫiy içerlerdē, süyları içerde. iyle mi diy? şurda biſ ġuyumuz war, āldmış arşı. biz ondān kündē otuz dönüm suy getirirdim. otuz dönüm! iki külek bīyle çatı omuzumuzdā orda biſ tene çekērik, bir dolu alır ben de dāşırım. ġuyumuz da uzzaġ bize, uzāġ. o günnerī gȭrdük. he vallāh ōġlum ėyle. şīy musluġ şura geldi, dışardan suy geldi, şura geldi musluġ. bizim ġırġ tana dawarımız susuzundan geberēceg, getiren yōġ. ġızlar ġalmadı, gelin gēldi. gelin de diy kī,

- ben bunu getirmem.

suy', ineg davar susuz. vallāhi biziki gėtdī, ḫaraldan biſ şey aldı geldi, şu su tenkeri getirdi, ġırġ ķaāda. onu doldurur getirrig, ġapiya indirrik, davarımız malımız içēr. ġızlar ġalmadī.

nasıl ġıziydim? yōġ, ġavur enī dimem. yaşşı ġara gelesiceler dirdim, biyimiyesciler dirdim, yēdmiyesiceler derim. dışardan gērim ġızarım, davārın ȭünde, uşʿāġ gēr seña. valla hēç sēmedim. hāsını sėvecegdim? yōġ ayrım yabmīm. emmē şindī, eñ ġıymadlı, yanı şēle şēddīm çocuġ iki tene, şindi. iki tene. çoḫ şükir baʿā ėyi baḫiylār, çoġ' şükīr. bāḫ hēbsine raziyım. ḫaḫım biñ defʿá gennere helal ossun, yüz biñ defā. çoġ şükür. geçēn günnēr yanī allā ḫoş varsın. biyū̆g sȭlemīm, bı suriyeden nāncānı gelen oldusā, çocuġlarım bʿāġdı. oğlanın biri gelmiş diykīne bāa,

- sen bu çocuġları ḫayle bislēdiñ, bù çocuġları ḫayle dōġurdun? ėziyed çekmedin mi?

hēç māl gennerde yōġ'. ā şēyle dā biz görmedik beyle evled. ben didim,

- oğlum didim. o anādan gēr, babadan gēr. asalād gerek.

esgi analar ḫanı? şindikilēr! daā da şēdemig gelinnerē, cannarī sıḫılıy, iş vār diy. dā iş var diy.

Geçiş Dönemleri / Askere Uğurlama

asger bāķ ūrlarken nasıl yȯllarıġ? ġurban kėserik, yēmeg yaparıġ, ėlimiz dosdumuz birikir. geri bùrdan ʿantebe gėderik, ʿantebde de orda da biſ yėmeg yabdırrıġ, şīye gėderik, ozōn termünura gėderik. davılsa davıl, ė yasımız fulanımıs olmassā davùl çaldırrıġ, gendini. tutarıġ, vallā ėpeyi sürer. yanı sinelerce sürer, hē, sinelerce sürer. ȯrda da davıldan fulannan uşʿāġları yollārıġ, anası ʿaġlar, aġlār, aġlarsın yāw. benim beyimin de iki gözü mʿāzüldū̆, he yā! ā bėle gēr şura otururdū, yemeni getirirdīm, çocuġlarına baḫardım. yā' iyī ḫızmed etdim. āmin onun ḫılafın baā vėrsin. nīdim? o gün, yememiz vardı, şėʸ geldi, ġaymaḫamnan barabar yānda biſ ḫanım geldi. o da sāvcımış nėʸmiş? ġoşuḫ ġonuşuḫ yoḫarda yimeg yīk. didi;

- bù çocuġların fülan ġāş dana?

- ben īm maşallāʰ, ōn tana.

ėʸle diyinçī, ō didim çocig oldūna göre didim, heç dēlse didim, bēyim gözü görsē didim. yōġ, didi. ben didim valla ġızım, didim. iki gözü de görmezdī. ėy ḫaylá vardıñ? hē. ġadērimmiş didim. on dȭrd yaşındadım, hē. on dȭrde yaşındadım ʿāġlım yėdmezdi, uwʿāġdım. ė geri de biſ iki çocuġ olduġdan sonā, ėy ġafañ aydı emmē, nėdecēn? bu çocuġlara urusbù anañ mı dediddirecēn didim, ben bu corumu burda dedim. ben bunu yapacām dedim. onnan sōna ʿarvad bańa çapalaġ' çalmiya bāşladı, baʿā. reziller didi baḫ hele didi, televzōna çıḫiylar, didi. sen ḫayle ġaldın didi. ben īm, baḫ baḫ! ben nefsimi kimse, heç kimse ucundan dāşımam. çocuġlarım ucun!

Metin Numarası	O4
Kaynak Kişi	Fatma Polat
Derleme Yeri	Arslanlı Köyü
Yaş	78
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

ben oğlumū, on altı yaşında ēverdim ki işim çōġ, yiyenim yōġ’. oğlan ʿasgere gediyẖan yolliy oğlanı, oğlan didi kĭ,

- sen, saā megdǖb yazmam kim.

dėdi. babam ıraẖmadlıġ didi,

- bʿāġ ġızım didi, oğliyā didi. gözyaşı dōg’mi, bōş didi.

- niye oğlum, didim.

- işde didi, oğlan.

sona oñ altı yaşında oğlanı vėrdik, aldıġ gėtdĭ. ėliñ ġızı aldı, elimize vėrdi. şindi biʃ bayram gelir, ge gelir ge gelmes. yā işde bėyle. bėyle ne oğlana güvennim ne mala. işde malım da çōġdu oğlum da çōġdū. heş a şindi a benne ġocā emēmiz yōġ. bù oğlanıñ yanġısınnan. o dā onùn küçigi de biʃ ʿantebde ġıza yandı, o da ayrıldı. ben ġıfẖ gün sōna onnan sona ġafĭyi yitirmişim. benim kelfetetim çōġ, ane ġurban. onnan sōna deli olmuşşùm, memed diy deli olmuşşīm. gelene gidenē sizin kimilerĭ öpmişĭm, memed diymişĭm. bu güne ġurbanım, ādānāda yirmĭ üç gün yātdım. ġafam iki kelle açılmış, ǒlmemişim geri geldim. şinni bennen ġoca teg başımıza otiríġ. ne ememiz var ne biʃ şey. ā, gün boyna köyün içinde dolanĭm. a bele ẖʿakedim benim bele. ẖaketim çuġ’ benim. beni sǒledmeyin heç bēs. benim derdim baʿā yiter. temam mı? āñadın mı ġurban, ha’, babamsın.

bereked vėrsin, oğlanın biri didi ki,

- åna didi dünnenin malı dünnede ġalır, didi. gelzē didi, babamınan seni ẖace gidek, yollĭm.

ġırḳ’ bēş gün o mübāregde ġaldım, ā bù. baʿā ḳar ġaldı. başġa biʃ iş ġalmadı ki! ne oğlanın ne evletin. båşġa ḳar yōġ. he ana ġurban he. urmuyá de gėdēmedim, ne ġadáni didim, acı umurıya da gidim, gidemēdim ġurban. gidemedim, gidemedim. gözüñünen görük de inanasın, oranın dadını. gice günüz onārı işde sǜlērim sǜlērim gözyaşı dökerim. bùrdā daş olādım, ġåpıñda daş, medinenin ġapısında biʃ dāş oladım, dėrdim. o daġlara acı biʃ daş olādım, bíʃ daha gėdedim, ǒrda ölēdim, bėle derdim.

Okşamalık

ben ni dērdĭm, ben sōnadan ėvlendim ya’. en sifdáh allaha ġurbanım dirdĭm, sōña da peyẖambarlara ġurban olĭm sona dā size ġurbanım sizĭ virēne ġurbānım, bėle sėverdim. heş, beni ġafamı yōrmadılar. anam bardı, bacım bardı bennen fezla genneri sėvelleridi. şindi bʿāḳ onnara dĭm ki benim südüm genner, size ẖalál ossun siz beni yormadız allāh sizi yōrmasın. a bėle dĭm. heç ġızmadım çocuġlarıma valla, hēç.

Metin Numarası	O5
Kaynak Kişi	Hasan Akyılmaz
Derleme Yeri	Karacaören Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	O5
Kaynak Kişi	Dündar Alpaslan
Derleme Yeri	Barna Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Bilgisi / Barak Odası

yōrum bizim bùrada, bizim aḫırımız odamız, şini size bùnı ʿānadıcım. ā bıra, bizim esgi aḫır, diyinçik odā, halen odamız. gene çoġ şükir dē emmē şindi odada oturan kimsiyĭ bulaman. herkiş ĭşi güci bitiren, burdan ʿantebe ġaçmış. işşi ĭyi de ossa gaçar antebē, kötü de ossa ġaçar. ʰērkişin ġapısında birer tāḫsu, babası ayrī, oġlanḫı ayrı, dā ḫanımıḫı da var icābında. ġed sōr, şiḳādlenir, yā bùdu yāv şeyle de atar. lan taman babañız dedeñiz ʿayaġġavı bulamiydıġ, sürüdme ayʿaġġabılardan geziydik.

vallāhi yiyenim benim ʿāğlım ben iyce sōlemim, benim ʿaġlım çoġ kötü ben ḥakiye duymuşşum. o ēsgiden oturullardı, güm güm ḳʿākiye söylellerdĭ, bidmēzdĭ. he' devrisü güne ġalırdī. vallāhi duyar duysunnar yapallardı, ḥakiyeniñ. ḥakiyeler var da ėsgi ıġdıyarlarda yapallardı.

vallā hēç onù da bilmem ben. ʰĭç bilmem, barʿāġ yöresinen. onu gidersin, bizim bùra barʿāġ yöresi diye biĭ yėr var ya! şiye gider küreb dinen kürēb, urūş, rumėvlēg ora belli daha bizden. bizim bıra yazı kō̄ deller eses, bʿarāġ dimezler. süydan aşşʿaya barʿāġ diller. biz bùraya assında bis barʿāġa da gelmĭk, kilise mi giderig, kessil olĭġ yānı.

Kalıp İfadeler / Dua-Beddua

ḥaşe sizden, ėñ köreme olan eşşeg supası dĭm, ḥayvánōlu ḥayvan dĭm, köpek… allah ḥanan ḥaraba ġala, bizim bırda ḥanan ḥarva diller, nė diller? bizim bütin kelevüle vār dā ōlan gene dewåm ėdĭy. ē̄ işde beyle denĭydi. düvʿā̄ ėdersin nidersin? ėliñi aÇarsın, yāʸrım allaʰ seni incidmesin, allah senin tōbrʿāġ diy pençeledĭn altın ossun. allā seni analı babalı yaşadsıñ, ėyĭ günnerde yaşadsın. düvʿāye nasıl olur, düvʿá hepimi ʿayni duvá, dūʿā olur. beddʿā̄ ʿayni heb beddʿā nėlur, başġa? beddʿā hėr yirde ʿayni olur. ō çocūnu seversin de dövērsin de.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Bayrak Dikme

Dündar: ė şindik bʿāyraġ dĭgme ġalmadı. bayrʿāġ digme ġalmadı, ḥacĭ.

Hasan: yanı şini ne bayrʿāġ digme ġaldı, ēsgiden.

Dündar: esgiden.

Hasan: bizdē dellēl yōġ dā ābdallar geliridi, bıra baraġ ġısmından. üş dene dawıl zurna çalarıdı. ḥalay dutardı, bėyle ʿayeller, uşʿāġ gėyinir ġuşānır, oynallardī.

Dündar: kōylü geyimi vardı. köylü düyünü derdik. şini bayʿāġḳı dedĭm kimi ʿantebde oturan vār, köyde de oturan vār. gece ėdellerdĭ, gėce.

Hasan: oyun yapallardı cānım.

Dündar: kȭ düyünnerinde ḥ‹acēmi şindi diyek kȋ ḥ‹aciniñ båbası, belli ādam. köy dȳünü edic‹ág ḥaciyē. köylerē biz diyek kȋ çörtenne sekiz on kȭvü d‹āved eder. sen alacāñ, o alacāġ, o alacāġ, ȯ alac‹āġ, o alac‹āġ… gelen ġurbansız gelmēzdȋ.

Hasan: ġurbannar gelirdȋ, didȋ kimi. d‹āvedtel yapılır. ḥalān gene yapıliy dā u didȋm şindi bēyle ġalmādı.

Dündar: şinȋ galmādı u. şaba çıġrılır, yėmeg, yėmeg çıḫarırdı düyün sa‹ābi, sȭlemesi ‹ay^{i}b. abdala yān para tobladırdı. ḥaci der kȋ iki buçıġ ḳaā̆d atacāġ, adam başı. başġa atan olmazdı, iki buçuġ vėrirsiñ. mēndil vėrirdȋ, ḥavlu vėrirdȋ, düyün sa‹ābi ha! çorab vėrirdȋ, hā̆ işde şindi o ġalmādı. heyir bereked ēsgiden çȭġdū. şindi dā çoġ ḫeyir dutdūġ, ġana‹ád yȭġ.

Hasan: ġanaād yȭġ.

Dündar: a baġ şu kȭv, a biȋ ev heb ‹antebde.

Metin Numarası	O6
Kaynak Kişi	Ramazan Arıcı
Derleme Yeri	Büyükkaracaören
Yaş	90
Eğitim Durumu	Okuryazar

Metin Numarası	O6
Kaynak Kişi	Şaban Altın
Derleme Yeri	Büyükkaracaören
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anı

şindi burdān antebe getdim. amıcam beni dögdü̇, ġodu beni evden. döydü̇ beni oḫudmadı. elli oḫumaḳ isdi̇m, ben, oḫudmadı beni. neysē. waliye gidecēm, çıḫacam. ögsüzüm, kimsem yuġ. valinin ġapısında bi̇r pulis otu̇rı̇y, benim ayāmda ay‹āġġabı yūġ, efēndim saçım da uzāmış, üsdüm báşim kü̇rlı̇. ‹antebe ġadēri yan yalın ‹ayaḳ gėtdim, hē. dedi̇m,

- efendim dedim, ben waliye çıḫacām, derdimi ‹ānadacām, dedim.
- dėdi̇, yōrum, baña şeyle b‹āġdī, inanmadı.

bu necidir didi, şindik. ġorḫ'dum dā pulis ġorġdum bilmem. beni ġumadı, walinin yanına. neysē.

- dėdi, ōlum sen ne dimek isdi̇n?
- ben didim, beni oḫumaḳ isdim.
- didi ordā, ma‹ārif müdüri vār, fülan yirdē. odanın şeyinē ġapiyı gösderen bi̇r ōġ' işāreti yabmış, ġapiya dorġū. sen ō ōġ' işaretini baḫarsan, ġapiyı çalarsın, içeri girersin. o saña derdiñi, inş‹āllah sañá menf‹āti olur.

one de getdi̇m.

- didi oġlum oġulmīz yōġ. get dedi, get.

egeri ō isān ossā, wátandaş ossā, merḥ‹amedli bi̇r adam ossā, beni alırdı̇, ögüme düşerdı̇, bene ġ‹aydėderdı̇, oḫurdum ben. amā nasıl oḫudum ben? ninemeli, işde.

bismillēirāhmanı̇rahim

bucūd dünya ikēn mülki fenāde esēri
var idi ḥazreti allah ki yaratdı beşerı̇

rısḳını virse gerek ne çekersin kederı̇
ḥ‹aḳḳa tevhı̇zi ġıl küzed hükmü ġaderi

zigri mevlāyı ġoma dilinden bir lahza geri
çünki bi̇r fayda virmez bu yirin simm u zeri

āḳibed dāri uġbaya ėdecegsin seferı̇
annan sorulur senden etdigin ísyān ḫaberi

dı̇b kesdim burıya gaderı̇. dewåmı ġ‹aybetdi̇m. çōġ' bilirdim dē esgi isēn vār isēn esgi türkü esgı̇. tarihi esgi, isgen. efendi̇m, ama niynemeli unuddum. iki ḥanası vār.

sana derim saña dā ey ábbes paşā
urbānın sıġmiyō daġinen daşā
sená biſ ġılic wursam gidersin muşā
muşda durmassıñ dar düşēñ vana

abbes paşam der kĭ ġadliñe fermān
tez ʿara bul beydili derdiñe dermān
arebi tüſgmeni isderim ġurban
az ġalsın ḥatarım tozu dumanā

Şaban: wallā gendi iyĭ biliſ dē biz unudmuşşıḫ yāv. yoḫsam bissēm belki ben gendini ġonuşdurmam. he barʿāġ, büyig ġacıviren köyü. dügünnerimiz, ilkin bi ābdallar gelirdi, dawulçı, dawùlçı bilĭysiñiz. zurna çalar, urġuna çıḫar oynallarıdī, ḥalay dutalā. hē ēv ev ġåpı ġåpı gezellēr, ōnnan sona çıḫar ḥalay sekiller. ḥalay sēgdikden sōnā, gelin çıḫar. gelini ata bindiſir, esgĭ geleneglēr hā şindikini dimĭm. olurdū tabĭ tabĭ. oyün ġına yaḫarıġ, güvʿēyiñ eline ġına yaḫarıḫ. türkü sōlellēr, efēndim onnan sönā gelinin tabi ġınası ʿaynin güvēgi kimi. gelini esgiden ata bindirirdĭ. bu ʰüʸüg var ya bizim ʰüyüg, ōnun edirafın dolandıfı getiſi, mese biſ eve indirillerdi. indirdigden sönā güvegiyi dolandırıllardı. aḫşam zaman zaten bilĭsiñ, artı şēdmiye lüzum yōġ. hē, yemēg yēnir, çay içilir.

Metin Numarası	O7
Kaynak Kişi	Adil Öztürk
Derleme Yeri	Karaman Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar

töresi senden benik. åmān, seniñ kültürüñ sennen başlar, ōlum! hani ya, dünkü ġ‹asdiyi oḫuyan wår mı emmi ḫeyren. düngü ġastíyi oḫumiylēr ula, bayad diy. hı, war mı? ‹aġşamki sözü sabehkini dutiy mi ōlum? hı'? yā̆, emmüşi ḫeyrēn.

bizim arḫadaş, töhō, tohō… emmi heyrán, düyünner çōġ gözel olur. ḥanı ō ābdallār, o zurnalār, efēndime sōlī̆m, o türkü sōliyennēr, ḥanı ōġlum! şī̆ni sōlesēm sen bī̆ şėy ānnaman. sen nē bēglī̆n, emmisi heyrēn. ben türkü şōliyemem dē saā dilden sōlim. āñnarsan sōlim yiēnim yanı. şēy gelmiş, kerem geçiyken bůr̂ köyē gelmiş, köyden de gėdī̆y, ‹āwcılar arḫadan çıġmişlār. tāziyı ġuvarmış şē davşanā, ceyrene ġu^{v}ārmış. eveli cėren bōl olurumış, bilin mi? ā ceren gēlmiş keremin ġucāna düşmüş he. kerem yarvalmış avciya, dėmiş,

benim babam isfevanın yerēni
adam ossañ b‹āġışlarsın cereni

demiş, yanı āvcıya. ḥanı båġışliyacaġ adam ġaldı mı ōlum. milleti soyiyler emmi heyren şindī̆.

b‹āzılar geç veriyor ġaralı
aznan olsa ödüyelim zaralı

dėmiş kerem. yanı günnüzī̆ verī̆m, cērī̆nden vāzgeçin de mī̆? biliñ mi emmi heyren. şini bū kōyün kültürü nėy biliñ mi, emmi ḫayren. ġazannar ġurulūr, ġurbandar boġazlanır. efendime sōlū̄m, ābdallar fasılını yapar, ēr köye bir̂ tob gönderiller. efendime sōlī̆m, ordan ġārşı gelir. efendime sōlī̆m, ābdal ġarşılār, mal sa‹ābi ġarşılār, ėv sābī̆. çıḫarır üş bėş ġuruş para vėrillēr ābdalā. abdal oynuyī̆ oynüyī̆ gelir. cům‹ād dizilir, ōlum. hē parā, ō eñ ġıymadlı paralar, ȯrtada ay‹ānıñ altında ġalır, kim tenezül ėder, eyilib alır. yā! al yeşile boyanır, ġādınnār. zılġıdı bō' bō' ėder ġuvārıllār, emmişi, yā bar‹āñ bėyle kültüller vār, emmis^{i}. ġurbandār bōazlanır, efendime sōlī̆m, milled kibar düzülür, ‹āballar şabıyī̆ çīġırır. kimden? fílan adamdan. yā̆ emmi ḫáyren bēyle, yanı abdal kültür bėylē.

Geçiş Dönemleri / Askerlik

ben ‹āsgere ‹antebde getdim, efendime sōlī̆m, on ġuruş param yōġdurdu. ismi napıḳ? ōriya vārdıġ, bırf̂dan iki tene adam gedmişdi. şu de mülgde ḥamid var, şörde de höseyn. bůnnar baā onar ḳād para vėrdiler, her biri. ānġaranıñ bileti dē bir̂ ḳāīddı, o zaman deg ḳāıd. hē. sene elli doḫuzun bir̂inci āyı, yirmi altısına gėtdim. ė on ḳāīd o vėrdī̆, on ḳāıd da o vėrdi. yanı bizim ḫoranta da benim cöbüme

ġoyacaġ bėş ḳāād para yōġ. inan bele hā! āsgere gėtdim, āsgere gėtdim āmasıya carcurumda ġāldıġ. ordan bizi sāmsuna vėrdüler, ōġlum. samsundā, işde menderesin asıldī seneydī, sene aldmış. hē emmisi ḫayren. a o günde dēwrüm olmùş, biz de ʿācemi ʿasgerik. çavùş benden inadlaşdī,

- illē seni dėdi, boyün nöbedci vėricem.
- bēn ʿacemiyim, beni nöbede salma, gėdersem dönüş gelmem dėdim.

bāḳ ismin ʰaġġı uçun bēyle. şindi beni zordan nöbete saldı. ġårşı gelme war mı ʿām ʿasgerde. nāsıl ben bunu teslim aldımsā, gendi dʿaā bölē ulaşmadan ben içindē mermiy bir ġaş dana sīġdım, ām. ismin haḳı uçun haporlō bʿāġıriy,

- ġārnizōr ġumandanı vali bēgliy diy. tiyaza yarbayı tufan ergün, ʿācele yetiş, böyüg urus ödülǖ, dördüncü capḥanadā bǒyüg müsademe vār, ʿacele ʿasger yetişsin diy.

kimi tumānı geydi, kimisi gėyemǐy. kimi pontürü geydi, kimisi gėyemǐy. sábanan da efendime sōlǐm, yorum ben bǒlē de gidemedim. sıbāʰ oldu,

- dördüncù gurubdan gaze antebli ʿadil östürg, ʿacile şiyē gel didi, löbedçi ʿamirlǐne gel. benim dizim ġırıldı. ulā yōrum oruya vārdīm, nöbedci çavùşu benden mėrmi isdǐy. nirden vėrǐm ben? neyǐm bār? ben devlēd miyim? şündǐ, albay didi,
- ōlum niye beyle ėtdin didi, baā.
- dǐz ġırılıġ, bizim gecemiz gündüzümüz yōġ, bēyim didi.

båḫdī, anām ḫeyren. o zaman didi ki,

- yiǐmi yidi diyere dāġıtım bar, sēnⁱ neriye gönderǐm, didi.

ben dim,

- beni ʿānġırıya göndēr.

ʿanġaríy ben biǐ şey bellǐm. gendi, dedim ben. åñġırıya gėtdim emme, emmi ḫeyren, hē. gözēlleri seşdi seşdǐ aldılār. kimi ḫızmedker kimi posdā... ėy benim kimi ġaralār miydanda ġaldı. dediler,

- ge sen de posda ol dedilēr. künde dediler işde. ġārson bişirecēg ġʿahviy sen de eletecen paşiy içeceg.

cǒdet sönay ıraḥmadlīn posdasiydim, ēsgi genelġurmay båşġanı reyisi cumhur. hē. günden günē biǐ ġʿahve ėletirim gendinē, masāsınī siler çıḫarım. ayda her biri baʿā on ġuruş yiǐmi bēş ġuruş para vėrillēr, yirmi otus tana. wallā hā! ʿāylıġlarından. ēç ben ʿasgellǐ vız vızī kimi geçirdim. ne bir tüfeng daşıdīm ne bilmem nētdǐm…

Anonim Şiir / Türkü

heb sabır cumbalı gelinner ġızlār
beyler de oturmuş göç ardı gözler
bùnnar da hubdili arzılar gidēr
ʿantebden aşşā zırambı ḫaral
awcılar awda dudmadı ġaral
izandā zambırdā yaylā gėdēr
eşmede salmam beyler nicoldu
çüdlügdē ġara osmān ediyi zawır
geçirdi günner aḫ döndü dēwr

daā ordan öte devriş gidēr
eşmede salmam beyler nicoldu
dā ordan öte ʿömeſi ʿayder bebedi
ʿavşarın gözeli gelmes sabá oġlum
daā ordan öte teryenin dağı
tellel hüde mesgene aslan yatʿā
sekizen biñ evrēn güvenci dayʿā
çöllerin bozġurdu ġoş delfeloġlu dēr

Metin Numarası	O8
Kaynak Kişi	Ali Balta
Derleme Yeri	Sergili Köyü
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	O8
Kaynak Kişi	Ayuş Balta
Derleme Yeri	Sergili Köyü
Yaş	82
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Ayuş: ālī, ėsgi düyünnerī diy, nᶜāġledīñ.

Ali: ō.

Ayuş: şindī, şindī biz burdā nuşānnıymış. bē' tutluca vār şurdā, tutlucalīm. bu̇nnar da beredinni. bunuñ bācsī vār leylī, bēnim de ġardaşım ıraḫmadlıġ mıddafā, bizi dēşik ėtdiler. ōrda dāᵛıl çālınīy, bırda da bındarıñ daᵛılı çālınīy. üç çalındī, dördüncü günü, evel ād'larā bindirilērīk. atın üsdüne çarşāf atallardī, köylü zubunu olurdu, köylü zubunu, köylü köynē, uzun' asbāb gėyerdig, bufıya yāġlıġ' baġlallar, yüzümüze duvᶜāġ ġollardī. şindi ėyle dēl. ᶜantebde eyle dēl. şu̇rda duvā şeyle ediyler, şurda duvāġ. biziki tu̇n duvᶜāġdı hēb. dēşik, bunı bufdan bindirmişlēr, ġalabālıġ. barᶜāġdān, sinandān, ȯ dere köyu̇, oġuza mizārdan, şendikler çōġ. bizim de bū taraf, ᶜāntēb, mezerē, tilbaşār, diregli benim ᶜaġrabām hēb. hēbsi o geçeyē bizim dūyündē, o geçe de bu̇ndarın düyündē. bēni bindirdilēr. a ta geldi, çōruyā durdular, beni indirdilēr. bu̇ndarıñ ġızı dā gelmiy. ordan ėveli āt olurdu, ādlara biner cırıd oynarardı, geliniñ ōū sürā. ādlara bineller, seniñ kimi gēnşler, ciríd oynallardī. aha sōna bᶜāġdıġ, onnar gelinçi şo depiyeçe gelmiş, didileʳkine,

- gelin geliy didiler.

bu̇nın bācsından yanı, benim ġardaşımā. ōrdan bēni bindirdilēr, bufdan da bunī bindirmişler, şō çādʸōlu ötōzünde dēşik olduġ, bīyle. onuñ benim hemin ġardāşım ıraḫmadlıġ oldū hemⁱ de dēşīm. hē. bī, ben başımā bu̇nī bėylē.

düyünümüz de evel, ūş dōrd gün çalınırdı, köy düyünü çalını. bēş dene davıl getirdik biz bēş denē. bēş davılnan bėyle ġalabālıġ maşallah ucū bucū yōġ' tutlucada. bizden ġayrí da üş dene gelin gene çıġdı, dördüncū. bēyle yanı esgi bēyledi ġurbanım, esgiler. ᶜānnad sen de ᶜānnad ʰele.

Ali: neyī ᶜanadím ben?

Ayuş: düyünnerde baş çekermiş, türkü sōlermiş, gėdermiş gelirmīş.

Ali: iki tene sōlerim ᶜām çıḫaramīm, gerisinī.

Ayuş: taman dün ā sōlediñ, şē iki tene.

Ali: hā?

Ayuş: taman dün ā sōledin iki tene.

Ali: bu̇nnara mı sōledim?

Ayuş: yōġ'. bınnar dēldi, ġardaşiy ġızınā. taman şēy aldı, şu̇nun kimiyē aldı.

Ali: unudmūşu̇m yāᵛrum türkiy.

Ayuş: unudduñ mu ābdallarıñ sōledīni?

Ali: dur dur.

Ayuş: bᶜaḳ bāḳ.

Ali:

ʰavada ġızġınnar dȫ̄şȗ̄r
yėrde ġartallār üleş bölüşür
ġaynana gözüñ kör ola
çadırda düşmannar gülüşür

cerid bekir öldüsē ġırıldı kiliT
üsdümüzů bölündü biȋ ġara bulud
kürdülü kerimden bayındır ḥalıd
sallandı miydana incigci yüsū̄b

Ayuş: çōġ türkū̄ñ sȫ̄lesene hēbsini de.
Ali: e çıḫaramȋm āyş.
Ayuş: ʿāġlıā düşürȋ mȋ?
Ali: çōġ' bilirim hē.
Ayuş: ʿaġlıā düşürȋ mi?
Ali: hele sȫ̄le.
Ayuş: táma dȋysinkinē,

ādı sanı bilinmedig ėllerē
ġarışeydim boz bulanıġ sėllerē
adını sanı bilinmedig ėllerē

tama söylersiñ dayím.
Ali: ōnu da sen sȫ̄le. sen sölū̄sen, sen sȫ̄le.
Ayuş: ben wallah başını bilmem. gendi başını sȫ̄lese ben billȋm. bůndarı bilȋm ā.
Ali: çıḫaramȋm unudmuşşům yiyenim yā. çōġ sȫ̄lerdim. baş da ėyi dē baş çekerdim, yanı bu düyünnerde ben. bů köylerde. ta ėkiciye giderik. bē̄ylē gezȋk.
Ayuş: tama ha', şėyi sȫ̄lesenē,

bülbů̈li dutdum güle baġladım
ben yarımı gelmez yola yolladım

Ali: ē sȫ̄le yāḫ ben işde.
Ayuş: niye ben sölȋm, sen sȫ̄le. niye ben sȫ̄lȋm?
Ali: de sȫ̄le adam yassın yāw.
Ayuş: sen sȫ̄le, sen.
Ali: wallah unudmuşum ʿāyş.
Ayuş:
bülbül figān eyledi, ben de ʿaġladım

ben yarımí gelmez yola yolladım

Ali: getiremim soñunu getiremĭm.

Ayuş: ammān.

Ali: getiremĭm sōñunu. bĭki tene ʿaġlımda ġaldı, ō.

Ayuş: bes şō ʿabdallarā sōledĭn, cirid bekir ölmiş, ġapı kidlenmiş, ġaynana gözün... bụnnar, bụ türkü dēl bụnnār.

Ali: nė yā?

Ayuş: sen eses türküleriñi sōlesene.

Ali: nası türkü dēl bu bēy türküsü.

Ayuş: düyŭnde ḥayla dururduñ, türkü çıġrırdıñ, eliñi ġulāña atardıñ?

Ali: ė yōrum unudmuşum ʿáyş, benim bụ yaşım, ā yedmişe geliy yāw. admış yedmiş.

Ayuş: ēyh!

Metin Numarası	O9
Kaynak Kişi	Hacı Ali Birelli
Derleme Yeri	Tınazdere Köyü
Yaş	70
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Kalıp İfadeler / Deyim-İkilemeler

şindi esgi adamlar, dilde şindi vār. işde ġoñşu moñşu dēr. ġoñşu ama moñşu nēy? del mi? tut mut dėr. tut mud nēy? bunū, çapanoġlu burıya gelmiş, yozġadlı, ünnü adam. duyarsiyī̇z mi, adını? he. dėmiş işde bu̇rda, dóşmiş adanada, bir beyinen, aḥmed isimli ʿaḥmed bey. o şiyī̇n sōlemiş, dėmiş ki bunarın şāyirleri varımış. eveli bı seēr gelmiş, dōşmu̇ş. otuz altı biñ suwālınan gelmiş. padíşaʰ ġuvadları, maġlu̇b olmu̇ş geri gėdmiş. mālu̇b olíb geri gedī̇nçe yüz biñ gelmiş. çünkū̇ hökmed arḫası bunarın, tōblamışlar. bı sever ġarşı çıġmış, o on iki biñ adlınan, o otuz altı biñ ādliy mʿāġlu̇b ėdmiş. bu̇ sefer buríya geldī̇nde dōşmu̇şler. dėmiş,

seña derim seña zor ġozanōlu
nará ġoruḳ üsdüñüze ġablan var
benim gōʸnümde de señá yalıñız
paltaōlu…

işṣālarī, ʿaşiredlerī̇ ġaldıracam diy, çapanōlu. o diy,

seña dirim señá dayımıñ oġlū
aslım sarılı da bilmeñ mi beni
adam aşlanıyım yutarım seni
seniñ kimi üş bėş beyi de yudmam bar

ben ġózanoġluyum inerim muşa
atam dedem ḳarı girmek sevaşa
eveli geldiñ yorulduñ boşā
ġılınç ġalḫan ġöllarıñı dʿāġmam bar

diy. bü sever geliñ diy, maġlu̇b olduñ diy. bu diy kī̇,

şol ġara dʿaġlarnan da siziñ zoruñuz
sarf ėyleyiñ elde olan varıñız
benim góñlümde de señá yalıñız
dōrd köşeyi bir nizama dʿaġmam bar

diy. yaní bu intizamı getirecem diy, osmannı zamanında çapanoġlu. bu̇ aṣṣā yoḫarī biñ sekis yüzlere yaḫın fílan yanī, uzʿaġ dēl. dōşmüşlēr, måġlub olmuş. aşiredler måġlub olacaġ. bunī aṣṣā inmiş, bir

arvadıñ yanına gelmiş. bıŕda o arvad, zengin biŕ beyiñ ḫanımı. ġocāsını yaḫalamış, oġlunu yaḫalamış, ārvıdıñ ġardaşı yaḫala… arvad ġorḫusundan dönmüş. adlarının arḫa yanı çoġ', taybe derig bùrda, taybe de èsgiden bùrda çoġ vardı. taybe dē arvad bùna çoġ' hörmed èdmiş. demiş ki,

- beñá demiş, bū üş dutsāḳ var; birī ġocam, biri ġardaşım, biri de oġlum. bunnarıñ birini señá bāşladım, üçünü de öldürecem bùnnarıñ dèmiş. señá bāşladım. bā da bu ġadar orduma ḫızmad èdiñ, hörmed èdiñ, yanī. ḥañısını bāşlīm demiş.

- ġardaşımı dimiş.

- dimiş ġocañı niye isdemediñ?

- dā ġòcam olur dimiş, gencim ben yanı ġoca bulabirrim. babam biŕ oġlù var dimiş.

- oġluñ dimiş?

- oġlum biŕ dā olabilir dèmiş, ġardaşım olmaz biŕ dā. ben' ġardaşımı isterim dèmiş. ḫoşuna gēr üçünü birden bāşlamış, paşa.

işde bùrda köylü möylü diller, ād mād dèller. fılan bilē bu çüd çüd sayínça arvad dèmiş he paşa maşa dèllēr, zamanında. paşa maşa diyinçe şèy almış onnan paşā, birēz sōna dimiş,

- ad ney demiş?

- ād dimiş, ā bùrda gèd gel biner savaşırıġ. ondan da ġorḫmaz bize hözür verir, düşman gelemez. o ådlarıñ sayasında.

- özel demiş. mad nèy demiş?

- bèygir dirik dimiş. a biŕ tene yʿāyiliy yārı beygir demiş. isdemiyseñ yerimez yanı.

- avrad mavrad diyler.

- dimiş, avrad dimiş, heŕ şeyi bilir. zabā́nán ḳaḫar güñ doġmadan, işini yapar. çùfçise ġocasını çùfde yollar, başġa işi varsa yollar, yèdirir içirir yollār. måwrad dedīm, gözü ġapıya baḫar. evel ġapılarda kilid delī olurdu. ordan ʿaydınnıġ vururdu, ordan. birez dā yatar, baḫar zabah olmuş. ḳaḫar şindik çocùġlar ḳaḫār. vurur ḳırār, ordan gèder birēz yōrdu getirir, yanna ġōr yèr. yā́ceg ēgmek yapacaġ, ġocası yabanda gider. arḫasından yèmeg gönderdir. gönderdī yemē içine de bō̆cügler düşüreg gèderdī. külekde gediy yā! böcügler düşeregden gèderdī. oña da mavrad dedikleri biz.

- è, sen biŕ şey dā sō̆lediñ, paşa maşa dèdiñ.

- ben dīy, paşa dīy padişāhin yānda oturrum. padişáh didi ki; fılan yiri vuruñ! èmreder. yōġ padişā́m dèr, bi şey sō̆licēm. söyle, dēr. gene fermen seniñ dèr, emir fermen. onù yabmadan şunu yapaḳ dēr. onun padişā́ñ yükünü dèmiş başġa tarafa çevirir, demiş. maşa da dèmiş seniñ gimi allā…. işde oñá da maşa dèrik, demiş.

- dèmiş, tergiyiñ şiyi demiş. bıraḫıñ, orduyi tergemiş, ísdabùlā.

yanī bū ġuylū, halġı vùrmadan ġurtariy biŕ arvad. isānnarda fårġ vār şindi. işde biŕ arvad, bir marıvad dēl mi? heb belēyig, şindi bis. her çeşidimiz vār. şindi benim āġzım èyi sō̆liy diye, ben eyi dēlim. yaní, èyi adam dème. benim denememi yāb, yüce pēḫamber efendimiz dimiş kī,

- biŕ adamınan ġoñşuluġ ètmiden, uzun yolculuġ èdmiden, alışviriş etmiden èyi wiyā kötü dimeyiñ, dimiş.

nası bi şey sō̆lemiş. şindi biŕ adamı deneme yabmadan beñá èyi dème. kötü de deme, yabmadım çünkü. bùnnarı yʿābdıġdan sōna o ġārarī vèr. bunù ben sekizen üç yaşındáyīm şindi, beki sekizen dō̆rd, sekizeniñ üzerindē. o şèydē, bu şeyde bùnnarı yaşamışım, görmüşşüm. babamıñ ḥāsızlıġ

ėtdīni gördüm, seña haġsızlıġ ediy. bʿaġ heç bi şey dā ėyī. båbam yāv niye hʿaġsızlıġ ediñ sen. del mi? sōna zamanla genine buñù ʿāñatim. diy,

- hʿāġlısıñ diy.

ėyī şükůr olay geşdi. hʿaġlı ossam niye yarar.

işdē allān yaraddī iñsanı ben çoġ överim bʿāġ, oḫumalı da dēlim. ġurʿáni yůzden fazla ḥatim ėtdim, yaní oḫudum. esgi' şēʸ odū, oḫuma. bu biř de tevrāT aldım oḫudum, biř de incil var oḫudum. bůnnarı da oḫudum. bunarıñ içine bʿāġdım. bůnnar da gözeli onnar da gözel de zamanı dēñişmiş yanı. zaman varıya!

şindi esgidēn, olaylarda mesele ād etini yėllermiş, tevrattā. ġurʿānda yenmiy, bʿaḳ, ġurʿán yasʿaġlamış onī. ėsgiden iki baciyi biř adam alımış, iki bācı, ġadın. ġurʿanı kerim bůnı yasʿāġlamış. teg, teg allıġ. bůña yān şīn çoġ şėyler var, bi de yanı.

şindi insan, düñyáye niye geldi? evele buñı bilmeg lazım. şindi, allā bizi niye yaratdī. geçī meselá, ne bilim niye yaratdī? ḫocuya sorīm, ḫoca duriy.

- niye duriñ ḫoca dīm, ben.
- dėr ki ḫoca şindī, müslüman mısıñ?
- elḥámdülillah. müslümanım demicēñ, elḥamdülille dicēn. evēd.

ḫoca benim dedem, biř tene ḫoca varmış. ben çocuġdum, ʿaġlıma gelmiy.

- elḥʿámdülile ne zamanda beri müslümansıñ?
- ġalūbeladan beri.
- ġalübela nė demegdir?
- elesti birabbikün ḳitābıdır. siz bůñı ʿañamadīz talebeler del mi?

sönā zaman geşdi, aradan ḫoca öldů. ġırḫ elli sene, yimi otus sene geşdi. cemad ġonusa nideñ? anáyiñ båbası vardı, he ḫocadı. bizi bili derdi. elesti rabbiküm nēy? ḫoca bilmiy ki izʿāḥ ėtsin bunī. yʿanı bilmeg lazım önce. bʿaġ dī kī,

- sen müslüman mısıñ?
- elḥámdülila müslümanım.
- ne zamandan beri?
- ġalubela.
- ġalubele?

alláh diy ki ʿaref surásinde,

- elesdü birabbiküm. ben siziñ yüce rabbiñız del miyim, diy.

bʿáġ orda ben siziñ rabbıñíz del miyim?

- beli dik, bis.
- ḫòcalar diy ki beli. biř ġızmı diy, nām. nām da eved demek yanı beli de evet demek. biz de hē dėrig. bu eved dėmeg yanı. eved derik, eved demek yanı onuñ uçun. işdē allah diy,
- ná zamandan benimsin?
- elesti birabbiküm. allah bizi elesti birābiküm ḫıtabıñda varitdiñde, biz ondan beri müslümandıḳ diy.

yanı bůnı ḫoca ʿannatamiy. ė bı ḫocanıñ nė şėyi olur, yėtgisi; yārım ʿannadması olur. ötesi, gėdemez öte yanı. halbuki biz dünyáye niye geldik? allah diy ki,

- and ossun ki ben cinneri ve insannarı bēn tanısınnar diy yaratdım, diy.

biz allahı tanıma uçun burıya geldik, heç başġa bi şey için dēl. yeme, içmek, gezmek, ġonuşmaġ dēl, allahı tanımaġ için. nėrde allah, deseñ suç safırlīnda. allah yòġ. ė niye yōġ allah? yanı, görünmez. görünür, duyār. ámme bu göznen görünmez! bʿaḳ bu gözle dēl. başḫa bi şeynen
120 görürsüñ. onù da çalışmañ lazım. biz, mürşidi ḳamil dėrik, bůz. tasʿāᵛūf ʿilmi var, yanı şindi. esgi el dāylim ikidir. biri tasāᵛūf biri ġurānıkerim. bütůn ḫocalar tasʿāᵛūf oḫur. ámmā o tasāᵛūf oḫuyannar, oḫumiyannar ayrı.

Metin Numarası	O10
Kaynak Kişi	Hüseyin Yılmaz
Derleme Yeri	Dokuzyol Köyü
Yaş	71
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Ezo Gelin

õzo geline bizim ʿaġlımız yėdmez, bilmeg biz. sònādan, sunadan gelir, gennini de tanımam da çocūnu tanırım. biſ ġızı vardı işde ciril, işde burıya da geldi ya! burıya gelirdi. sonādan gedmē, gemĩni getirdilēr. düñneler birigdi bütün, yimegler bişdi bùrda. yānı benim anam ıraḫmadlıġ dėrdikinē, şey dėrdi,

- esmer gözeli, buġda beñizli dėrdi.

yā ünnenmesĩ, şidō ḥʿanifi, gözel saz çalar türkü sõlerdi. bùnnan da evliler ya, deñişik. yanı o, ḥalasını vėrmiş, bù da bācsını vermiş. tırampa diller ona, deyişik dėrik biz yaní. götürür, ikisi de gelini bindiriller ata, sen bùſdan, ordan köyden biſ ād salarsıñ burıya; būnnar da bùſdan salar ātı. orda herkes gelini bindirir, diller a yōrum fılan yirde, mesele köyüñ ōrtasına. beledinnen mesele bizim kõün ortası ne? beş, biſ kilōmetire gėtdiñ mi, temam. şindi oriya onnar da gelir, oriya gelir orda silʿahler sıḫılīr… onnan sōna, ēr ḫafif de olursāñ arḫan ġuvadlı olmassa gelinin ikisini birden almiya ḳaḫiylár. adam, gücüne güveniy, ikisini de alıġ gėdiy. bùrda atda ėdiyler de bizim kõᵛ ġårşı çīġdı.

a şù mezere köyü var, gözel, miziriñ köyü, ā şurda işde fayʿād ʿālnin evniñ yanında, ā şùrda yolun üsdündē. tõ aldılar ikisini gediyler. biz mizirin köyüne ulaşdı ėllerinden āldı, ikisini birden götüriy adam. he', ordan onnar, ʿām onu alır, oyze çeker gėder. mesele bizim köylù de öbùfünü alır, çeker. orda sıḫallār, orda alayı dutallār, oynallar… allā başlar çekilir, zılġıdlar çalınır, gözel, he. ārtı geliller, onnan sōna işde bùrda bu şėyi ille üç sever dönmeli, zeyrad dėllerdi burıya. zeyirad da ġalmadı, milled ām ġayib ėdiy aslını áses. nōrdu yanı? hahō, ata bindiſiller, arḫasına da biſ çocuġ, üş dörd yaşındā, çocuġ bindiriller. onnān sōna, bizim şurda biſ de şeyimiz vardı, ziyʿāred dėdik biz. a şù fayʿād ʿaliniñ eviniñ şù tarafı, zeytin, orda bĩſ, aāç vardı, atdan orüyi ille üş sefer dolanıllardı, he. ōra uġurdu. şindi ne uġūr ġaldī ne boūr ġaldı. gidiyle ʿantebde düyün salonunda herifler çāldıriy. yōġ ʿām yōġ, sõgdüler sõgdüler.

ben saʿā duydum bildĩm ġadarı ben de sõlim de. şindi bu özō gelini işde dėdĩm kimi tırampa ėdmiş adam. halasını vėrmiş ḥalasını, bibisini. biz bibi dirik, dā hala dimessen ḥala dinir. bibi dirler yanı, biz bibi dirdik esgiden, şindi ʰala diyler. evel eci dirdĩk, anneanneñe; şindi nene. büyügbaba büyükanne. yanı evel bū eci, yanı büyük anasına eci dirdi. yanı bu halasını dēyişik ediy, tırampa ėdiy. ediyler bùnnar, özō gelin ā şu belediñ köyüne gidiy gelin, deñişĩ de bı köyde oturiy. ġaraburun var onun saʿābi, ve gitdiler, batırdılar. içgiye gėtdi, biſ köy, sekiz biñ dönüm arazıyi işdi bitirdiler, babadan uşʿāġ.

şindi bū, özō geliniñ ġocasını geninden sōna aldī arvad da ġızmış, acı birez de ḫoraf diyek. kör selvi dillerdi, gendine o köylü̇. bu ʿām, adamıñ arḫasını düşmüş, adamı gendi gendine yʿāġmış. bı kör selbi didi͡m, bī özō geliniñ ġocasını. būnda özō gelin sėzmiş ʿām. dimiş,

- şindi dimiş, sen bunā meyli indiriñ. bennen gözel mi?
- yōġ.
- gō͡z bucu̇ġ, bennen de çirkin. sen buna nē dimiş, buna şi͡diñ?

ātışmışlar ām. a onnar da bunnar da bėzgeyik dedēdi. bu̇nnar şiye geldi mi, çoşar ataşın içine girellerdi, hėç bilmezdi. bı bėzgeyikler, ataş yanar içine atallar, genner genner. gine genni gendini damdan aşşā admış, bıra bizim köye gelmiş. köye gelinçi o da zatan, işde özo gelini bıraḫip ondan şi͡decek ya! gėri bisēr tegrer onu boşamış yōrum. bi͡rbi͡rinnen ā͡yrıliylar. gennine geri bi͡r ġız vėriy, o dulu aliy, bı özo gelini āliy. hē'.

o zaman izanda bi bekir aḥmed vardı, şu̇dā izan köyü̇ var orda, aḥmed bekir dillerdi, yaşlı adam, hem sayılı bi͡r adamdı o zaman. bınnar mendersin zamanında fılan tutunullardī. hüdüd kinarında da bi͡r ʿaā varmış. köyü vār, onun da ḫanımı ölmü̇ş. ėy arḫadaşlar içiyler sıçiylar ya! dimiş,

- yāv hayri sāb, bize bi͡r tene bulsañ, bulsāz olmaz mı dimiş, la yōrum dimiş.
- uruşdā, özō gelin diyler dimişler, bėzgeyiklerden. yāv görmü̇ye maġsus gėdek, saā alaḳ bunı dimiş.
- alabisēk dimiş.

ḳāmışlar bınnar arʿaba da yōġdu. o zamanın zengin adamı, arabaları varmış, o zaman şi͡ ʿarabası. bu̇nnar ʿarabadan gelmişler, a şu, a şu̇ ėvde otururdu. bınnarın oturdu yir. ʿali, ėlezēmmi dirdik biz, kū͡n yāşlısı. bunnar ārabadan bunın yanına gelmişler. adam bı da ḳaḫmış gennere bi culluġ kesmiş, böyüg adam diy yā, sāyiy adam. gennere bi culluġ kēsmiş. özō gelin de o zaman süriyeye dēyişik olmu̇ş geri. deñişik olmiya gėdiy. hē. adam ġız vėriy dul aliy. suriye gėdicek. şindi bu̇nnar bırda yimē yi diyeniçi bu ād ʿārabasınnan bu̇nnar vasa yōġ yā! faḫır adam, özō gelin de babasıgil de faḫır. bu alan adam da ād ʿarʿabasına bindirmişler, süriye gėdiyler. yāv dimiş, ırāmadlıġ, hėbsi de öldü ya,

- yav elez emmi dimiş, biz biyle ver.
- tō' elezi dimiş, uşdū… siz eveli ulaşdı ġurban dimiş.

adām şindi, tisevet gölüne de bʿāġdı mı dirsin diy türküsü vār. o zaman bınnar yōrum egmē yimiş yimemiş, ḳʿāḳmışlar.

- la bu̇nnar ele āyı mı ġurd mu görek dimiş, hele gelen.

bunnar şindi ḳaḫiylar ʿām, tisevetin yānda geri ulaşiylar, arabadan gėdiy ya adamlar. vasata başġā āt ʿarabası başġa. gediy ō͡üne duriy, bozuldu ʿāyā yapiylār, ʿarabíy ġurdaliy baḫig geliy. nėyse bunnar gėdiy, gözel emme gėdiy. ince darʿāġ şėyle boyliymış. ām çoci benim yaşıdımdı oriya getdigden sōna, bizden büyügdü. ʿaġlımıza gelmiy ki. ā o zaman bu aḥmed beki didim yazmış, bının üsdüne tü͡rkiyi yazmış. bi de kör bi͡r adam varmış, gereksiz, o adam da sō͡ylemiş bunu. hē. a onnan sona ünnenmiş. büsēr, özō gelinin ġocasının da zoruna gediy, ʿām şėy, şidʿō ḥʿanifinin. ėl elden gėdiy, onnan sona bū, ʿabdo da şini sō͡ledim ya onu sō͡lerdi o özō gelinin üsdüne getirirdi; özō gelin türküsünü sō͡lüyemezdi.

salınmaz ataşıñ da saldı özüme
gecelerde uyḫu girmez gözüme
biſ olur sen de gelin sözüme
dersinkine yār ėtdigim bilmedim

yanı bū özo gelinin üsdüne sȭliy yanı. iy emme baḳ gediy, genni gendine bunı sȭlerdi, gözünden yāş pirpirim kimi aḫardı. he yanı, çoġ ėyi sȭlerdi ıramadlıġ.

Anlatmalar / Hikâye

şindȋ, size biſ şėy' sȭylim de ʿābdodan müslim iki ġardaşlarmış, bınnar. mislim ācᵢ bires ḫorof; ʿāḳōda yʿāḫışıġlı babayȋd. bele kimi, bʿāġmiya ġıymassın diy. şindȋ, esgiden bù düzen de varmış, gözeli gösderir çirkini alıllarmış. ġadını ėyle ėdellermiş, ėrkē de. görmȋy adam, ē görücü usül. gidiyler ā şu diyler getiriyler. ba' yʿāşıġlı babayȋd, ġız da göriy temåm diy. båḫíy ki bu babayȋd yʿāḫışıġlı. temåm diy. öte yanı gelin geldi mi bu fısırıġ çıḫiy. şindi bunī mislim, ʿabdo göstüriyler mislime nişanniylar bu ġızī. hē. o yʿaḫışıġlı, o özin. i gendi gendini bilmezin biſi dimiş ki, bacım dimiş, seni dimişler ʿabdō gösderdi, mislime nişannaladılar yanı. seni eses mislime aliylār dimişler. ållā orur mu olmaz mı? ġıs, ḫabar saliy ki, ben isdemȋm diy. bȃn diy, gösderdigleri adama aliylarsā barım, almazlarsa ben ō mislime varmam dȋy. ozām bı mislȋm çoġ içerleniy ʿām. ben ne baā yar ossun. ġardaşı baḫiy ki yabana gėtdi, arḫasına düşiy gediy o da ġardaşınıñ. üş dȍrd dene sıḫiy ȍldüriy orda, öz ġardaşını. bizēr bunī duyan babalārī ʿáġıd ėdiy;

ʿābdōn mezeri de ġayadan oyub
saypıdma daşını mezerden ġoyuñ
ābdō ġaldırıñ da geri müslimi ġoyun
çoġ mu gördün āzın elimi

çōġ' severmiş onu da. babası söyliy, bı tüfkiy. la bı dörd ḫana, ben bı türkiy sȭylerim ben, bʿaġ ā ʿaġlıma gelmiy. sölemē söleme, birez de çalȧr sȭlerdik yanı, yalan sȭlemiyek. yō ām yōġ, ġırıġ parça parçā, ya bu necō.

biſ oda yābdırdım ḫurma dalından
içini döşetdim ʿacem şalından
biſ gelin getirdim ʿanteb ėlinden
çoġ mu gördün de aldıñ ėlimnen

diy, babaları sȭliy bunī hā! ʿāġıd ėdiy bu türkiy. şini bunı dā sādan ben gözel de sȭlerdim, bunı dörd ḫana. ben de esez asdım, ḫanı nefesim yedmiy de gene a çīġdı yōrum sizin şansiyȋza.

Metin Numarası	O11
Kaynak Kişi	İsmail Özdemir
Derleme Yeri	Uğurova
Yaş	83
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Menkıbe

Eyüb Ensari

osmannıdan evel bu çevrede, her yirde beylig ḥalında yaşamışlar, güşlü hökümet yōġ. horḥān ġaziniñ oġlu sultan máḥmed, murad ō biſ teşebüsde bulunmuş, ġonstantineyĪ, ısdanbıldan çıḥarmíyā. şindi ísdanbıldan çıġması için peyḥambarımıza sormuşlār, devrĪnde. dėmişler,

- ísdammıl islāmiyatın ėline geçer mi?

- yaní demiş, geçer. ıslammıl soñunda musülmannarın högmüne gireceg.

nėyse orda gendinin esʿabinden-eyibel ansarı isminde biſ adam-o da gendinin çōġ' sevdigi biſ dosd. nası sevdĪ? peyḥambarıñ mekkedēn medineye hicireti var, biliy misĪz? ō meggeden mediniye hicired etdĪnde mediniye gelĪnçē, medine ḥalḫı tefarūʿadla ġarşıladılār, peyḥambarımızī. herkeş dedi gi,

- benim mısafırım ōssun.

o salallāʰu ʿaleyiselem dedi ki,

- benim devemiñ ōüne kimse çıġmasın, devede geliy ya! o devem dedi, kimiñ ġapısına inersē ben onun mısafırıyım.

deve de higmed ilāhi fıſlandī dolandī eyib el ensarĪ diye biſ adamıñ ġāpsınıñ ōüne indi. orda indi, orda aġşamladı. onūn iki ġat evi vardı. sevgeşdĪ, ilg' gecē salallaʰu ʿaleyi selemĪ, alt eve ġoydu, gendi yoḫarda yatdı. yoġarı çıhinça dedi ki, ḫanımına,

- yav ḫanım didi, biz ne ḫalt ėtdik didi. peyḥambar aşşāda yatiy, biz yoḫarda yatĪġ. olacaġ şey mi? sabā ġadanı ġımıldamadılar, üsdünē şėy dögülmesin diyē. devlüsün ḳʿāḳdılar. dedilēr,

- yōġ, sen yoġardā biz aşşāġıdā.

oriya yėrleşdi. o zamān eyibbel ensārí, hazireti peyḥambarıñ bu hadisinĪ bizzad duydu, bizād duydu. ısdammīl, ıslāmiyetin eline geçeceg fed' olunacaġ diy. o ġuvāya ḳāḳdı ordān, ısdamıla geldĪ. çoġ çalışdı bıſda, çōġ üraşdı, bıſda şėhĪd oldu. müafaḳ olamadı, şiye, ısdammılın fethine müavıḳ olamadı. beki ḥatırlarsīz, dini ġonularda yayin yapılĪnça işde eyyibel ensarınıñ oldū biſ maḳam var ordā. biſ de orda biſ şey var, ordā. ordan yayin yapallar, ayib ánsarınıñ oldū şiyden. onu dā ġʿayib oldu, cenezesi dē. bilen yoġ. o allaʰın higmetĪ. yʿānı bizki rivʿaya duydumuz ha! bēn kitabda oḫumadım bunı.

davār bėslellēr o zaman. ġoyunnar ġowarıllār, geldĪ gimi ēyíb ʿánseriniñ mezeriniñ üsünde ikiye ayrılır. mezeri ariylar bulamiylar. bunnan şüpelendiler, bū davarın o mezerin üzünden geçĪb depelemedĪni. èşdiler orda buldular. oriya biſ şey yabdılar, türbe yābdılar. ėyib enseri şindi ısdammılda, mezeri ısdammılda.

ėy áyyib ensarınıñ bayʿāġ dedim gimi, şeyĪnde oldū maḫamınnan ordā yapılan gendine, şėyden yayın yapar, televzonnar, ordan ġonuşullar egseri eyib ensarınıñ şeyinē. onnan sonā, o öldü, bafād

ėtdī. gene vatan dėvam edīy de. işdē sultan máḥʿamed fetih, babası orhan gazí mi olicaġ? biliy misiñ? he, mehmed çelebiniñ. ōnan yetişenner, nasib oliy teşebüs ėdiyler, ısdambůlıñ feti için ásger tobliy. nāsíb mı işde allāh da meḥʿámed fatihiñ ḫocası, aḫ şemseddin, del mi? aḫşemseddin ḫoca onu yetişdirdī, onuñ terbiyesinde böyűyēn, bir böyüg zat oldu gėtdi. işdē sultan máḥʿamed isdammılı fʿát ėtdī. isdammılī fʿát ėdīnçe, o ġonstantinadan ġalan ġayri müslimler diyek, onnarīñ papazları vardī rıhbannarı yanī, böyüglerī, ʿalimleri onnarā, gendileriniñ inandī şiyi örgetenner, onnarīñ maġamındā, onnarı hēç ġarışmadı. del mi, heç ġarışmadı. herkēş, dininde serbest didi, sultan máhmed. orda onnarnan sürdů gėtdi, devam ėtdi osmannı. altı yůz biî küsür sene högmü vār.

Metin Numarası	O12
Kaynak Kişi	Leyla Öztürk
Derleme Yeri	Ekinveren
Yaş	63
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Kına Gecesi

- tegreál ḫoşgeldīz oġlum. ḫaralısīz?

- ben uruşluyum.

- uruşluya niye beñzemiñ sen? hē yanī barʿāġda bī, süriyeden del, var var uruşdā ʿāġralar, zaār onnar. kimderdensiñ, oġlum?

- ben ġara mēdin oġliyum. ḫacimeltin oġlu.

- hē.

- ġara memed diller, ben yanı, bi dene benim ʿaġrabam. bı da onuñ torunu hē. süy işdi miydī? ot addıñ mıydı gennere.

- he he.

- sıcaġ bōn da ḫava, abō.

- biz yānı bāşġa yėri bilmem, ben barʿāġ çevresini sölerim. ėy ḫakiyeler çoġ bilirdik, unuddum. benim aḫşamḫı yidīm aġlıma gelmiykine. onan sōna, yanı barʿāġlılarıñ eveli, yanı şi esgi adedlerini bekit de birezini bilīk işde.

düyünner olurdu eveli, barʿāġ düyünü. getiriller, perşembe günü getirillerdi ta şiyi, yān davılı. dawıl olur, eveli beyle şiy yoġdu, cazma. getiriller, köylerden geldi ādlı mısafırlar, şī olur, ġoñuya ġoñşùya bütün āyrı ʿāyrı vėrilir. onnar mısafırımız dē bazar günüçe ʿāġırlallār. ḳaḫʿālar sabaddan herkiş, davıl, düyün… çalar, oynallār, ideller… ʿaḫşamnan gėne ʿayni şė, köyde yatallar, bėle giri gėdme yōġ. onnan sōna bazar günü gelinī, çıḫarıllar. hē. geri, ġınaçí gideller, başġa köydese. bùrdan ikidinden ō gün ġınaçı gideller. ġınaçi gėdellēr, onnan eveli işdē, barʿāġıñ adeti, bir ġına davʿārı salallār, oriya yanı. ya ġoyun ossun geçi ossun. onnar būġazlar orda yimeg ḫazıllār, idēr. geri gelillēr, gider ġınaçi birezi gider, birezi bırda ġalır. bırda da oġlanıñ ġınasını yaḫallār. ora da gėdellēr, yanı başġa köyden alırsa. köyde olursa yanı herkeşki gene şėy.

va’ gėdeller ġızıñ ġınasını yaḫallār, o gice de o gidenner orda yatār. bilirdim yā eveli de şindi unuddum. ėyle söyliyemem, kör kimi sōlerim. tūrkü kimi sōliyemem, he, ġına türküsü, esgī ġına türküsü; şindi del yanı, şindikini bilmem. i gençken ben de ḫatırlarım. beki de şindi yanı düşünsem düşünsēn ʿaġlıma gelir de işde bėle ōlum. evelī çōġ bilirdig oġlum, balla şindi unuddum. evel çōġ bilirdim ben, hēç unudmazdım. şindi unudmuş ġovmùş gėdmişik oġlum balla, he. işde ġızlara ġına yaḫarḫan, barʿāġdaḫı geliniñ gėci ġınasını yaḫarḫan türkü söyleller ʿayeller, mʿāni söylellēr yanı. ben iyle söyliyemem. size ġonuşuḫ kimi sōylerim. hē ġıza söyleller yā! şīdellēr, ēzelki ġına türküsü,

ʿantebde ġına
badmanı ona
ʿağlama ġız gelin
nişannıñ dana

ʿantebde ġutu
için otu
ʿağlama ġız bacım
nişannıñ kötü

ʿantebde nişē
badmanı bişē
ʿağlama ġız gelin
nişannın paşa

bėle süyleller, yanı bunā şėy kimi sōyleller, gelini ʿāġladmaġ uçun. ēşde geline söyleller, badman didi, üç kilomuş, kilo kilō. onnan sona şė diller; yavaş size düşünim de, unuddūm düşünim de.

Metin Numarası	O13
Kaynak Kişi	Abdurrahman Öğüt
Derleme Yeri	Ulaşlı Köyü
Yaş	68
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Masal Anlatma Geleneği

ḥákiye sõylellerdi. işde yāv ben de unudmuşşum. ēle ırāmadlıġ bizde biſ ḥalaf vardı, baraġlı dėrdik. aḫşam bōn hikāye olicaḳ. gē sõliy, ʿaġşamnan gērir yir tutarıġ biz orda, odada. hē. āġşamnan yėr tutarıḳ, söyler de söylēr. bōn bidmedi, yarın gene diwåmᵗ war. o bitēr, tegrer ikinçi hikāye başlar. he bõyle yanı ġonuşuraḳ, ēsgiden yanı, bele telũzōn melũzon yoġdukine. kitab oḫurduġ, seyren nebi kitabı vardı. kitab oḫullardı, dēᵛamlı. ḥʿazireti ʿali şile öldürdü, bele öldürdü, bele vurdu, bele ġırdı… yanı cēg kitapları vardı. o kitapları dĩnerdig.

Anı

şu ḥalımıza çōġ şükür yanı. vaġad kimisi de beyenmiy işde, hazabına gelmiyen beyenmiy. yōġ, şini bĩz ʿaza ġanaʿād edmĩk artı. esgiden ıramadlıġ babam, bele ḫarmandā getirir. ḫarman ne? deveden getirrik, deviyi orda yũglerĩk, bırdī boşaldırıġ, yōġ iki celb. cendēr, cercer vardı. hē, yıġārıḳ, sapı yabadan atarıġ, tut kibi yıġarıḳ ḳarmanı. onnan keri o ḳarmanı tekēr bele saçarıḳ, tıḫa saçarıġ, onu da ḥayvánnan beyirde. cercer var, sĩz o gem ayrı cercer ayrı. yanı biſ yaz bına ūrġaşırıḳ, bunı dövērik. tekrer kömme ėderik, tekrer bunī savurrıġ. yaba var, şeyi tʿaġda yabadan. onnarnan savurrıġ bunı, sāvurrıġ buġda bir geçiye çıḫar, såman biſ geçiye çıḫār. nēyse onu bitirdigden kerri bı sever, satan tene de ḫeyir yoġġına. bėyle şey kimi yoġḳına, efendime soḳranam, onnan kerri tahıl zatan, borca vėrrik bütüni. şū şiye gėder, şu berberiñ, efẽndim, şu naḫırcınıñ, şu devecinin, şu şunū… bitēr heç biſ şey ġalmazdı. tekrer biz artı daḫını almĩġ. biſez işde tōbrʿaġdan fırannı çıḫarrıḳ afaradan çıḫarrıġ torpā. onnan kerri de birez arpā getirrik, arpıyi yuruġ, çuvaları doldurruġ. lamadlıġ babam biſ gün dedi ki,

- oġlum dedi, çōġ şükür dedi, lāḫiyı dutduġ didi. artı bitdi biſ şey didi. bi şēyimiz ġalmadı çōġ şükür.

şindi esgiden zahiyi dutdun kimi biterdi. he, ġışı irḥád geciriʳsiñ. bēyle ʿantebe gėdme mi vardī. nirdē?

yāv biz egmē bulmazdıġ yav. inan ekmē bulmazdıġ. ġarnımız doymazdı, arpa ekmē, arpa egmē. hele şu vardı. bu yaz maḥalı var yā, durmadan bize ayran şorbası ideller. yarmadan buġdıyi dövellerdi, hē, onu da ġaynadıllār. yav yaz boyna bu yinir mi yāv. aman ya rabbi yāv. yav artı ʿaġşam gelĩn, yüzüne baḫasız, nʿametin yāv göynü isdemiy. ė biſ şey yōġ yiyeceg. mecbũr yiyeceñ. hele biſ gün pilaf fılan olursā o gün bayram, kef allah kēf. ėmmē şindi milled baḫĩm tō'.

he hē, ġış boyna çüd sürerdig, şu günnere ġadaḳ, çüd sürerik. bu günnen sona artı şĩ ėderik felḥʿan iderik, tarlayı. tarlanıñ biſ geçesi bōş ġalır, biſ geçēsini ėkerik. bu geçiy sürerik, felḥʿan ėderik, o

geçiyi yolarığ. ġış gelir bu sēr bu geçi ikerik, o geçiyi sürerik. he yā. yanı esgiden çōġ' eziyed çēgdik çōġ. bele çoġ yıbrandıġ biz.

güççükken bizi, ġışıñ günü ėletillēr, o sōġda, ġışın sōyinda bi de çüd sürdürüller, ḥayvánnan. biḟ tene ḥayván ġoşallār. āġzına da saban ġorsun, sabān dutarsıñ beki biliysĭz. hē, onnan gēder geder gelirsiñ. sabaddan başlarsıñ dē saʿád üçe ġadak ondan diwam idersin. üjden sona bıraḫırsıñ. mesele o ḥayvánnara yol atarsın. çüd demirleri var şeyle, öte berĭyi de uzun meses var. ōnda mesese daḫarsıñ omuziye alırsın onu da. sen sen al dĭn artı. he yā, eve gelĭk. atarsın, gündüz gene bele gėdersiñ. her gün gēt, her gün gel. her gün git her gün gēl illallā.

hele biḟ gün de yaġmır evde ġalırsañ o gün böyüg bayram. çōġ böyüg biḟ bayram bizim uçun. o gün ėvde ġaldıġ. hē, çōġ böyüg biḟ bayram, yāv evi heç görmezdig, biz yā. hēç görmezdigkine yiyenim yav. şĭndik irḥatig emmē yāş gėtdi, yazımız geşdi. şintiki yaşantı çoġ eyi. yanı süper yaşantı yaşiy millēd, faād gene de memnun dēlik.

söylūm bunnara bʿazi, ben uşʿaġlarıma sōlerim de.

- ĭ, siz ölmişsĭz yav diyler, siz ölmişsĭz. o zamanda ölmişsĭz siz diy, ḥayád mi vardı siz de diyler. e ōlum o zamanda ḥayád bėyledi. ḥayád bėyle geçiydi. mejbur, herkiş beyledi, yanlız sen delsin. herkĭş beyledi, yanı biyle zenginnik yoġdu. şu, şü köy biḟ adamın malıdı, a bı köy biḟ adamın malıdı. o köydē işde ekidik saʿā virir, biş on dönüm yēr, sürersiñ, ōrtaġ. ḥarman geldi kimi bölēr yarsını alır, yarsını da saā vėrir. ḥayád beyle geçer gēder, işde. ārpa egmeni de yėrig, kef allah kef. yā buġda egmēni bulsāġ şĭdecēg, arpa ekmēnin için ġatıġ edicēg. inan bunı bulamĭġ, yanı bulamĭġ bunu. buġda ekmegi nerdē? arapanın ekmēni yapallār var ya, bir de ġururdu ki mübʿareg, variya atsa seni boġazlar. hē valla. ayrı seni boġāzlar, hēç yāv. ayrān ēgmek.

Metin Numarası	O14
Kaynak Kişi	Aysel Özer
Derleme Yeri	Gaziyurdu
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Metin Numarası	O14
Kaynak Kişi	Nail Özer
Derleme Yeri	Gaziyurdu
Yaş	69
Eğitim Durumu	Okuryazar

Geçiş Dönemleri / Düğün

Aysel: ġazī, acı yėri, şù abilerine şùrdan kürsü getiʳ, yeri aslan ġazim, bınnar ünversiteden, oḫuldan geliylermiş, yeri aslan ġazim. benim şī̇yde, o lisede oḳiy lekin isdambılda biſ torunum var. o da,
- nene didi, ille beña didi siziñ ġıyafatī̇zdan, zamanında ne gėyersēz gönderecegsiñ, ben bùrda görüciye çıḫaracam.
nėyse ordan gönderdig, biſ zubun neyse biſ köynek, biſ ȭynüg.
- orda ġızlar diy, her biri birini alġaçíy.
foturaf çēgdiriylēʳmiş. o nasī iş diylermiş, bu nēy diylermiş.
- nene diy, ġızlar her biri, birini alġāşdılar diy, foturaf çēgdiriyler diy.

Nail: barʿaġlarıñ esgi adēdleri.

Aysel: sen bizden ezelsiñ, hele sen senkini añnad dā, hē.

Nail: ėy ne añnadim, esgiden.

Aysel: ėy esginiñ ey bayramlar nası olurdu, düyȭnner nası olurdu?

Nail: esgiden düyün ḥalay olurdu, bėyle. ābdallar çalardı. ḥalay vardı, bele dügün salonu fılan yōġdu. yōġdu, satan şindi gȭrsedemeñ, yōġkine zatan. şindi yōġ zatan düyün salonnarı çīġdı. ēsgiden düyün salanu fılan yōġdu. köylerdē üç gȭn dörd gün dawıl çalınırdı, ābdal çadır ġurar,efendime sȭlim, yimegler bişer. ohō…
onnan sōna köy odalarında da ġʿaḥve dȭᵛülür. ġʿaḥve direg tʿāġ tūḳ, tʿāġ dūġ vurullar bėle. ʿaġaşdan şiyi orur onùn dibegi olur, he'. yanı ġaḥvá de dȭlür yorum. onnar şindi ġalmadı, yåᵛrım. gene biſ ġısım yirde vār. vår da vår. var canım, onüñ şindik hėr şiyi vār. var ya!

Çannakkale Savaşı

Aysel: ama bùnnar nėrdē. bùnnarıñ dedesi şėhid oldu çanaġġalede.

Nail: benim dedem, benim dedem çanaġġalėdē… aġlım yēdmez, dedem çanaġġalede şėhid olmùş.

Aysel: iykilēm, ʿaġlıñ yidmez emme, o ayrı yanı, çanaġġaláde şehid oluşuna.

Nail: kimiñ?

Aysel: ḥasán ḫocanıñ babasınıñ, ġayinbabamıñ babasınıñ. ʿaġlıñ yėdmez.

Nail: yėdmez, yėdmēz… dedem orda, şē olmış, şehid olmış. halen dā orda. o gün de şiy gėtdī̇. çanaġġaladá ya! he. dedem ya. babamıñ babası.

Aysel: ġayínbabamıñ babası.

Nail: orda şehid olmùş. he çanaġġalada şehid olmùş. antebiñ ġurtuluşunu pek bilmezzig de yōrum, faġad işde orda yanī. o gün de kör ʿali ora gėdmī̇ş, bizim enişde kör ʿali, küreblī̇, orda ōnda dedesi ordaymış. gėdmiş, mezerin de bulmış yōrum. vallahā, buldum diy. benkini, söylesēz ōn da bulurdum diy.

Aysel: söylesēz bulurdum diy, söylesēz diy, nayil özer diseñiz diy bulurdum diy. yā.

Nail: bulurdum diy, adam.
Aysel: baş daşında yazılımış.

Anlatmalar / Masal

Nail: biɾ tene benim masalīm vār, aha bırda edem örgetdi beñá. ede buñı sen ānadsene yorum ben ānadɪ̄m, ama seniñ yeriñē. adamiñ, aġaniñ biɾ tenesi āġaymiş, ḫaci çıġmış, ḫace gėdmiş, oġlum. ḫace gedɪ̄nçi, burda da yėrinde biɾ ʿazabı varımış, azāb işine güçüne baḫarımış. adam haşden dönünçū̄, adam ġarşılamış, ådam yanı, ʿaġasi geliy ya!
- ōlum nė var bizim ėvde, dimiş.
- dimiş, aġa seniñ küçoñ öldu̇ dimiş.
- la dimeg, küçōn öldü mu̇ dimiş.
- he, ya dimiş.
- küçō nōldu, öldu̇ dimiş.
- küçō dimɪ̄ş, babañ öldü de dėmiş, anañ öldü de deviyi buġazladıġ onu gemini yidi buġazına durdu öldu̇, dimiş.
- la dimeg anam da mı öldu̇ dimiş.
- dimiş, anañnan babāñ arasında üç gün vār dimiş.
- lā anam da öldu̇ dimiş.
- he, anañ da öldi dimiş.
- ė disiñe bizim ġåpandī.
- dimiş ki bizim, yōġ dimiş, siziñ eviñ ġapısını ben getirdim ocāġlʿā dʿāġdım dimiş. tamam mı?
- he.

bele olmış yāᵛrım yanı ben. ā bile olmış yavrım. he, ḫacá gėdmiş gi dönüşde adamı ġarşılamış, gendini.
- lā ne var yōġ, dimiş.
- dimiş, vallā siziñ küçō öldu̇ dimiş.
- la küçō noldu, öldu̇ dimiş.
- valla dive dimiş, anañ da ġazma tarsına buġazladī. onun gemini yidi öldu̇.
- la deve de mi öldu̇ dimiş.
- he ya, dimiş.
- gendi anañ, tārsına buġazladı, ġazma tāġırdısına, onu̇. anañnan babāñ arasında üç gün.
- babam?
- babañnan anān arasında üç gün var dimiş.

biliñ mi?
- diy, sona bizim ġapı ġapandī.
- dimiş, vallahi, siziñ eviñ ġapısını bizim ocaġlʿā getirdim, dʿaġdım dimiş.
- yāvrım. a bele oldu.

Anı

Aysel: sen beni dȋne. ġaynınam biȋ gün oturdu, bize ʿañnadíy. diy kȋ,

- şi seferbirlig oldu diy, ġaynınam. didiler ki diy, uruslar-bū şȋ ġavůrlar-geliylēr. kersendāşı bascāġlar!

- ḫayle edēñ?

- ġuççıya ġaçāñ.

nēse ġuççíya ġāşdıġ gėtdik diy ġaynanam. ȯrda di, biz zubůn dirik, beylegi zubunum ġalmış ėvde diy. ben diy, aġladım diy. didim di, gider ben zubunu alır gelirim, di. ben diy, eve geldim ki di, yāʸrılar diy, evi bėle didig didig ediyler diy. ġavırlar evi didig didig ediyler. yāʸrılar diy, beni görü görmez diy, beñá didiler ki diy,

- nöḫ nöḫ nöḫ didiler diy.

bēn diy, zubunu almadan diy, ġaynanam ġāşdım, geri onnara ulaşdım diy. he'. kersentaşa gelmişler, ġaynanamgil ġāçmışlar. onnar gēliy diyereg, çōlū çocu, şura ġuççı dirig, ora gėdmiş depede ġālmışlār. ama ġaynanam ʿaġlamış şele bȋyig ġızmış, bůyig çocuġ, on iki, üç yaşında,

- ben ülle gėder zubunumı ārır gērim dimiş.

- ġůz gėdme dėmişler, ġavur var ėvde gėdemessiñ.

ėve gelmiş, zubuna ėyilmiş, zubuna bʿāġmış, onnarı görmemiş. şēyle dönmůş kü, onnar da bile evi, düvȋg düvȋg ediyler diy. onnar gennere dimişler,

- nöḫ nöh nöh dimişler.

bı ġaçar, inan ġaynanam ġaçar. bı bėyle gedmiş. yān bıra gelmişler kersentāşa, ya'. bınnar ġāçmışlār, kersentāşa gelmişlēr yanı, ēd ya'.

işdē ōrumlar gelmiş, gelmiş. şu ġārşı, kȍyde yaşamışlar. orda mezelleri vārmış. ġaynanam didi ki,

- biz torpaḫ ėderken didi, ȯrda bilmezdig mezer oldunu. ėşşer bėyle altın çıḫardı dirdȋ. ölenneri, onnar küpesinnēn, altın eşşiyasınnan barabar kömellermiş. ālmazlarımış. ġāynınam dirdi,

- biz ėşerdȋg baḫardıġ ḳı, sarad dirdig torpaġ iderdik, içinde altın çıḫar dirdi, küpe çıḫardı dirdi ġaynanam.

ȯrda eyleşmişlēr ġalmışlār ġı ölülerini kömmůşlēr. o seferbilligdē. hē, fıransızlar. yā, he fıransızlār. tabı.

Dil

Nail: ben kėşanda yabdım. he, tekirdā keşanda. he, he keşanda yabdım. ōlum ʿasgerde bēn, asgerdeyȋg, biȋ gün ēyitim alānda bȋȋ bülüg ġȯmtanımız vār, ġurmay yüzbaşı, nazi kesgin.

- ōlum nayil didi, gel didi, senā biȋ görev verecēm.

- buyur ġomtanım didim, bardım biȋ selam çʿārbtım.

- didi, ōġlum gėd didȋ, depo çavuşından biȋ ȯrġan al da gel didi.

ȯrġan! ben o zaman yirmi biȋ yaşındayım, orġanın ne oldunu bilmim ōlum, ben o zaman. şini ben ġaça ġaçā geldim, ālaya. depo çavuşını buldum,

- çāvuşım didim, bülůg ġomtanımız didim, şiy isdiy didim, ȯrġan isdiy didim.

ben ȯrġanın ne oldunu bilmim ya!

- eyle mi didi. hē didim.

şinni ʿām geldi, depo çavuşu. ġapıyı aşdı, depōn ġapısını, ordan beña biî top kendir vėrdi ōlum. ā ben o zaman bildim ki bū orġanın adı kendirmiş. kendirin adı ȯrġanmış, hē. ben ȯmzuma aldım şindi ġaça ġaça,

- temam āferin didi.

baā, bülüg ġomtanı. yanı ben o yirmi yaşına urġanın ne oldunu bilmiydim ōlum. yanı beyle ki cahillig vardı, yārım.

Metin Numarası	O15
Kaynak Kişi	Cevdet Tabur
Derleme Yeri	Keçili Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

esgi şėylēr şeyle dayısı, evleniyken, bir ʿafda evel, on gün evēl, ʿabdallār gelir, davılcī. çadırları buraları ġurur. bir ʿafda on gün ė́ʸle çalar, köy oynallār. onnan sonā, alay, alay çeker, onnan sona başlallār.

iküç gündē ġurullār, gelini getirilēr. gelini esgiden ata bindirilēr, önüne ʸüz yasdī ġollar. develerī çañ daḫallar, develere çañ daḫallar, püsgül daḫallar, develeriñ çañları, loñġu da loñ loñgu da loñ gelir. ondan sōna, gelin geliy yolda. ata biñdi cırıd oyniy, cırıd oyniy atdan cırıd oyniy. her birine ulāşır bir tene ona atar, bir tene ona atar, ḥangısı ulaşırʳsā. o onu geçer. ondan sōna, gelin inē, silʿáʰ sıḫılmiya başlār. onna sōna gelin geldī zaman başına şeker atallār, para atallār dayısı. esgī durumlar bėylē.

bardāġ tohō, vur padlasın çal oynasın. bardaġ, bardaġ, bardaġ… bardaġ baba, bardān sözü mi var yāv? bardān sözü mi var yāv? paralar saçılır, şiler saçılır sabádden ḳaḫarsıñ ki ġafañ aymíş. eliñi cēbiñe atarsıñ para ġalmamış! para ġalmamış! ula nėtdiñ bu pariyı, yorum? aman allah töbē. abdallara verīsiñ, ver aġa vēr. şōbāş şobaş cövded ādan, çöver abdal.

ben de bir gün ġafam dudmuş, ābdallar şobaş ėdiy ġafam dudmīş ėdmiş.

- ulan dā ėyi vurmiñ didim.

pıçā atı admaz abdalıñ davılı parçaladım atdım.

- nėtdiñ, āa?
- aġası maġası yōġ, didim.
- gēç yerinde dur didim.

büránıñ şėyleri bėle. emme şindi dēyişdi dayısı yāv.

Anonim Şiir

Türkü

bugün ayīñ on dördū̄

ġız saçıñı kī̇m ördū̄

bugün ayīñ on dördū̄

ġız saçıñı kī̇m ördū̄

ördüse yarım ördū̄

ördüse yarım ördū̄

büruñ halay dözū̄lsün

sürmelilēr süzū̄lsün

aman amān sarı ġız

amān āmān sarı ġız

paraları da yėdiñ çil ġız
amān āmān sarı ġız
paraları da yėdiñ çil ġız
burun halay düzūlsün
sürmelilēr süzūlsün uy gözēl

ḫarman yėrī ḫış yėrī
ḫarman yėrī ḫış yėrī
faddımām yavaş yėrī
faddımām yavaş yėrī
burun halay dōzülsün
sürmelilēr süzülsün
aman amān sarı ġız
paraları da yėdiñ çil ġız

Metin Numarası	O16
Kaynak Kişi	Emir Bozgeyik
Derleme Yeri	Kabaağaç Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar

Günlük Konuşma

Eşi: ġarıb adam ḥayla olur.

Emi: müslümanıñ ġarıbí mı olur, yav.

Eşi: ōssuñ yabancı yėr yabancısı.

Emi: ġarıb diy ḫırisdiyannarıñ içinde olursuñ oña ġarîb dėller. ya, del mi? benim yāşım sekizen birdeyim, biñ doḫuz üz otus iki doġumluyum.

biî balıġcī aldı ġardı fėsimi
kimler tutar ʿaceb bunùñ yāsını
anam yōġdur, bacım yōġdur
kimler çegsin benim yasımı

dėrdi, yanı bėlē türkü sōlellerdī. yōġ ben dėwamını o ġadāni gėdemem, he yā. başġa nė olacaġ emmisi, bizim bùrdā.

ėyī çalışdıġ, ėyī gezdig. ḥardan sorasāñ sor. āġcaġaladān ta adanā şiyē ġadānī, izmire ġadanī gėtdim. hebsini gezdim. çōġ şükùr, ḥacáde gėtdim geldim, ġardaşım. hē. bîn doḫuz yüz doḫuzan altıda ḥacē gėtdim. hēbsin de melmeketdē evleri vār, ben de burda boydām. size ʿömir gėden az üç āy evel, bizim ḫanım geçindi. şindi ėvlenme gezîm, iḫdiyarım ġorḫim de bı sefer, hē. uşāġların da kimisi ġayil olîy, kimisi ġayîl olmiy. ben dē ġayillîm yōġ da ėv ġapalı ġaliy onnan ġorḫumdan evlenîm dîm, hē.

Halk Hekimliği / Ocak

Emir: yanı şıḫlıġ isterseñ onu da yaparım.

Eşi: meselē biîinnen bėyle biî doġdur bilmezdī, çızma kimi bele şişēr. onu öfeler geçirîr, biî aḫráb soḫmūş, biîiniñ aġzı egilmîş… he'

Emir: onun da biî duʿási var. mesele, onun duʿasi şu: orda inne fetaḥneneke suresiniñ içerisinde, ġurʿānda. o çızma duʿası, yanı bėyle şişer, kimisi. a biî gün bunukī, būnki bāḳ, ġolū beyle dutuldū, bʿāġdım ben de işden geldim bʿaḳdımîne, bizim ġız, ġolu sārılı bùrdā ȯmuzunda. nė geziy ġız, ḫeyir işalla ġızım didim. dōüşdün mü ḫoratandan, nėtdiñ didim. didi, yōġ. ya nēy, didim. ġoliy mi ġırdılar yoġsa, didim. yoġ didi, ġolumdā ofalama var, didi. hē. valla iki gün ofaladıġ ėyi oldu gėtdī. bėyle yeriyemezlerdī, ā bıîda ġoñşular, çoġ' gelen vardı, ordan. ʿayʿáġları beyle şişerdī.

Eşi: doġdullar felşlig diyler ya, yanı bėyle aġızī biî tarafına geliy, ėved. gendi öfelēr, eyi olur.

Emir: yav o ġadaniyi sōleme. āçip iç ireli gėdme yāv. biz acī, şėyimiz gizli ġāssıñ, del mi? ē. biî gün ā bùrda şu şibigdē, şindi o ėkicede, ō arvaddan ʰeîif ėkicede, şo bilēg, he'. geldi,

- ācı bunu ofala didi.
- ben didim,valla ben ofalıyamam didim. ā nizibde şi var, şıḫ şiy var didim, ḫabeş.

onun yanına gėtdǐ, biǐ şǐ olmamış. biǐ ḥafdá ġaldı sona geldi, elimi ayama düşdü.

- ben ǐm kimsiye sȍlemessēn, ofalārım.
- kimsiye sȍlemiycegsiñ didim.

söylēmedi. elimi ayamı öbdü, sonā. esǐ şeyle, ēsǐg bėylē ġocasınnan barıbār, didiler,

- ācı biǐ oġlāġ getireg de…

bizim mensele bizim ciddimiz bōsgēgli var süriyeli. özō gelin de benim ḥalamıñ ġızī. he, doḫuzyolda işde özō gelin, halamıñ ġızı. meselē özō gelinin babasınā emir dillēr, bʿaḳ benim adım emǐr. amcamız oġlu, bizē babam ıramadlıġ da ʿamcasınıñ oġlunuñ adını vȕrmış, beñā amcesinin adını vȕrmış. hē, emir. onū, onnār üç ġardaş mı dörd ġardaşlār. üç ġardaşlār; kenān, baḫır, zeynel dede. özō gelin dē bēş bacılār; radiyā, özō, sekinē, şehrǐ, şehri de benim ġardaşımın ʿayelidi, hē, biǐ de şėy var. ne dǐm ben saā. hē beki şey söyledi yāv, berecigli bunu süyledi size. bilmim de. iki söz biǐden biǐ arada söylenirse dadı olmaz del mi? ayrı ayrı olması lazım.

Metin Numarası	O17
Kaynak Kişi	Türkey Okut
Derleme Yeri	Ulaşlı Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okur yazar

Geçiş Dönemleri / Düğün

biz gendi dünümüzi şile yʿābdıġ. yanı dāvıl zurna tutduġ, gėtddig, zıddınam nėyimiz var ki? hēş biſ şėyimiz yōġdu. şėyimiz yōġ, yanı ėle ceyiz meyiz yōġdur. esgi zamanda ceyiz şindiki ceyiz kimi deyil yanı. ne vardı ki? biſ yorġan biſ döşşeg, biſ kilim başġa biſ şey yōġ. o zamanın hün̄gmi yān benim günümde ėyleydi. onnan sōna, davùl çaldı, iküç gün bù köyler variya dʿavatá, dāvate geldiler. esgiden ġadınnar zıtınım zubun gėyellerdī. zubunu biliñ mi sen? bilmīñ. he' zubun gėyellerdi. yanı āçıġ bùrası açıġ, arḫadan da baġlı. e pekit de şindi var dā? ė şileri görüsīz del mi? nēse o zamanda günün, ġadınnar bunı gėyer, erkegler de şavral. zıtınım biſ şavral o zamanda şavral da yōġdu. yanı hemen hemen şarval da bulunmiydi, bu şarval varya. biſ şarvaldan biſ kōy, acı vėr de şarvali fılan saba antebe gidecēm. yanı eyle günneri de gördüg. yanı babalarımızın gününnen dedelerimizin gününden gōrdük. efendime sōlim, onnan sona dāvùl çāldıġ, iki gün üç gün davùl çaldı, ònnan sōna da şiye tabí artīn gelin çıḫacaġ ya! gelin çıḫiyhan bunu ata bindiriller. beyīr beygīr, ḫayván variyā! ḫayvanā, onun yüzenginden bùrdan dutār, biſ tene de bùrdan dutār, biſ tene de yāsdıġ önündē…

Türkey: biſ tene de yasdıġı da bèle, geliniñ bùrasına bèle ġollar. geliniñ bùrasınnan buriyasiy bèle dutar.

Eşi: ha, o zamanda ėyleydi. onnan sona davıllar çalīr, işde şī olur, yān dün̄ bidmiş olur. ė, şeker atallār, şini gene atiylar da hē gelin geldi bille āt duriy ordā āvùşlār āvùşlār şeker atarıġ, o günün hʿōgminde ėyleydi. efendime sōylim nōlacaġ? ne kimi yānı, siz macara açıñ, ben sōlerim. siz, macarā açıñ.

Türkey: yanı genēr bı esgileri sōliʸlēr.

Eşi: meselē bayram gelir, bayramlarda, bayramlardā. bayram geldi billē bizim bayramımız biſ ḫafdá evel olur. bu yöreniñ adamları, biſ ḫafda. şo köyde, o kōde de biſ hafda olur, yanı hafda da biz hafdada başlarıġ. biſ hafda bayram gelene ġıdāġ oynārıġ, köyüñ içindē. ġādın ėrkēg farġ ėdmez, òynardıġ. genşlīmizde ėledi.

Türkey: ėledi ya. dʿavıl yōġ, vurma yōġ, oynardıġ. milled oynardıġ. yanı davıl yōġ.

Eşi: davıl yōġ ha. davıl zurna heş biſ şēy yōġ.

Türkey: nėdsin a bùrda davıl vardı.

Eşi: hele meyremō meyremō, hele ijde bilmim o zamandan türküsů ėʸledi. emmisī, esgi türkülerden tām beceremīm eses. türkülerden yanī, bilen gişi olmalı, onu. şindi ābim ossadı, eh. size nė ōssa sōlerdi, o. ō esgi dā ėyi esgi türkülerden mesele, ġaribdēn, rumnān, efendim, ġaracaoġlannān… yò ʿabdi bilirdi. aġlına getirmedīz. hā, ėle biſ şeyler yapardıġ. efendimē sōlīm. nė ʿammisi?

biz zaḫra dirig, zaḫrā buġda varıya, senelig buġdamızı ġöruġ, zaḫramızı ġöruḳ. zaḫrā, zaḫra da şide olur, direg düzerik, dirēn üzerine de çuvāları doldurruġ, oriya ġoruġ, biḟ senelig biḟ zaḫra, başġa biḟ şeyimiz yōġ hā hēç! yanı, geçim yolu çoġ.

Türkey: şindi ġurbānım, şindiki bu günlere ġurbanım, şindi hėr şey vār.

Eşi: şindi nēyēk? şindi sufrĪy düzĪg, bėlē şĪdmiyler yanı, bēnmiy. dā onnan çişĪd çişĪd yimegler yapiylar.

Türkey: şindikilēr!

Eşi: mesele şủrdası yumırta, şurda pindir, şurā yōġurd, şurāsı… efenime Ĭy gereken.

Türkey: ēsgiden ni vardı. eme esgi gene bunnan ėyiydi. esgi saġlamdı, şindikiler çürükler. vāllaḫ çürükler. hasdalıġ çoġaldı, derd çoġaldı.

Eşi: yāv esgiden saġlamdıdā, amman şĪdi, ḫayád yōġ. amma bʿāḳ şindi ġolun cılbaḳ gezĪn. sen bu gömlē bulabili misiñ? yōġ. gömlē nėrde bulacāġ? seniñ gėyimiñi nėrde bulacāġ bis, seniñ kefiñi nirde görecēk. şini sen ėve gėdĪn aylen yapíy, ben buñu beyenmĪm yāv şunu yab. pekey. del mi, yimē beyenmiy. amma ȯ zamanda bize yimeg mi vardı. mercimeg şorbası o da yā olur, ayran şorbasī, şu yōrddan olan, ayran, yā fĭlan kimi. işde yā olurdu.

Türkey: yaşantı bu işde. aman ʿömiṙlerimiz bele geşdi, çoġ' şủkủr.

Eşi: çoōra ben gėtdim geldim. damatis satdıġ, yān tamatis götürürdüg bủrdan.ezeli bıranın tomatási menşur olurdu. domatis ekerig, dʿarı ėkerik, efendim sȭlüm, bālcan, biber gimi. biber de çoġ, peg çoġ del. yānı nēzir. he, domatis, ġabāḳ, ġış ġabā, ėle ḫaylan ġabā, bilmim ne ġaba işde, pĪrpirim işti. geldi geşdi.

Türkey: nolicāġ ammisi, ezeli biḟ adamʳ oturu, odalarda oturuʳduġ. zatan bēn yaşım sizin kimi fılan kimi. yanī biz odada oturuġ hėç ġonuşma yoġ bizē, ḫaket dĪnik. yav bu dĪne dĪne dĪnē… yuḫun gelĪr, dĪne dĪne dĪne efennim, osanırsın, ġaḫàr gidersin. şēyimiz yȯġ, oda, evdē soba yōġ. soba şu zēd tenekeleri variya, zēd tenekelerini dibini düşürrủg, yoḫarısını düşürrủg, onủ āġaç ġoruġ, āġaç köz olur, o közde oturruġ. yanī içinē. mesele içine didĪm, idāre, numba. lumba çire di. şitil ġoruġ, şile tenike kimi biḟ şey, ġazyā ġorủġ, o ġazyadan onu, onda otủrruġ. o zamanın hʿögmủ yanı ben yėtişdim onnara yā. yetişdim diy onủn uçun sȭlim. benim gördüglerimi sȭlim. sen ėsgiden bʿāseddidĪn ya.

üşdē, şĪderig yanı, onu o idaradan o da dā söndürrủg ġazı biter dē ġaranıġda ġārrıḳ diy. irkēn yememizi yirik, yėmemizi irken yirig, çünkü aydınnıġ dey, sōuġ ġār, ġar dizimde. bis işde biḟ duman nişlĪy, allā şindi az biḟ şey sobadān, sobā ġuriysín, az biḟ şėy duman oldu bille, ḫanımlar diy kĪ lå öldủg yāv şinik bunī ḫayle ėdek. bis, talaşlaniylar ya, del mi, del mi emmisi. şindi ele. temzlĪg yōġ.

Eşi: ė tủrkey sen ele dĪn, ezel temizlig mi vardı.

Türkey: temizlĪg yōġ. ė şindiki kimi del ki, şindi hėr şēy.

Eşi: şini temiz, gözel her şey dörd dördlủg.

Türkey: bāḳ şu benim ayrīten odam. bu, şủ odamız. bủrda yanı, şini ġarıb şėy geldi bille geçĪb odiya oturĪk yememizi yĪk, elĪz artıġ ȯrda oturíġ, işde geleni āġırlĪġ, ezelĪ şē yōġ, oda yoġ biḟ şėy yoġ. biḟ köyde biḟ oda vār.

Eşi: ocāġlıġda arvadlar heb geçilēr şurda yatar, ḫoranta şurda yatar.

Türkey: ocāġlıġ vār, ocāġlıġ didim yanı şù egmeg ėtdimiz yērde, dùman nişlĭy òrda oturiysın. şuralārın af idersin, sobiy yanı şiy sıcaġā, ataşá dayanĭn ya, ġībġırmızī. sōġdan, ġār ġīş… temizlig yōġ. yabana çıḫĭn, ḫabḫab vardı şiy, taḳonya şū şė oliylar ya, abdaz aliylar ya, camılarda. onūn biĭ
75 böyü o da ʿāyaġlısī, onù gėyerik, onnan gezerik. ayʿaġġabı yoġ yav. anam biĭ tavùġa raḫmadlıġ, baā biĭ tavıġā, biĭ adama biĭ tavıġ vėrdi baā biĭ ḫabḫab yabdırdı. ḫabḫab didim, yanī o şēy. ayʿāġlı variya bele, ġardān ġışdān ayaġlarımız doñiy, şiy yōġ. o sōġlar, o şiyler bize tesil ėdmiy yanı, ālışġannıġdān. ama şindi ōssa? olmaz del mi ḫocam, olur mù şindik. yānı ėsgi zamannar gėdsiñ de gelmesin. hē onda bĭz tabí genşdik, siziñ gimi ġuvādlıdıġ, gencĭg bilmĭk. ama şindĭ, genşler ossa
80 gabil ider mi bùnnarī. ĭdmezsĭz ya.

Metin Numarası	O18
Kaynak Kişi	Abdülhannan Güvenç
Derleme Yeri	Kılavuz Köyü
Yaş	77
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Karacaoğlan

şindi̇̄ emmi̇̄m, bu̇ ġaracaoġlan sevdiginnen bıra şiye geliy, fırad dāına geliy. fırad dāına geliy, geliysē nişannısī tėlli ḥadçā diykinē,

- yav diy ġaracaoġlan diy, [h]ācıġdıġ diy. gėd de diy, şu̇ kürebden diy, bize yimeg getir diy, yimēg. ġaracaoġlan da ȯ zaman ḳaḫíy, kürebe gelī̇y. ġīs mārada ġalíy, tėlli ḥadçá, mārada ġalíy. gedī̇y yemegi getiriy genine, getiriykinē tō', ne getirsiñ? evren genini yūdmış, ġızı tėlli ḥadçáyi! ġollarını germiş bele.
- nė var ġız, noldu dimiş.
- dimiş, nolması yȯġ dimiş, pıçāġdan dimiş bı ḳafiriñ dimiş, āġzını yırtarsañ dimiş, ben saġlamım ha, bende bi̇̂ şey yoġ dimiş.
- valla dimiş, ben dimiş, ġorḫarım dimiş.
- sáḥ mi ġorḫarsıñ[u]lan dimiş.
- vallā dimiş, ben dimiş, senin kimi kökēden ġul olmadan beni aslan yisiñ dimiş.

ȯ zaman ḳaḫār, o zaman ėline sazını alır ġaracaoġlan, onnan sona sōlemiye başlar,

Ezo Gelin

amanın selbiñ aġacı da gene yolu̇n saġında ēy
urūş urumevleg de gene belediñ öñdēy
ōrgümēnī̇m ġaldı dā gene küreb dağında of ōf
amān küreb dağında gene gördüñ oy oy ōy
ōy kürēb dağına yarī̇ yardīm dē dōst

amanın duman dumān olmu̇ş dā küreb dağlarī yār yār yār
ġ‹ā̆zel olmış da gene ekiceniñ bağlarıñūy oy ōy
amanın güneşli diller de gene şu köyleriñ su̇rasīy yār yār yā̆r
ġáseb açar da benī̇m gögsū̆ yarasī oy gögsü yarasī
amān çōġ olur da gene bahıdanıñ dā gene ġaşı ġarasın ofō
amā̆n ergid muşambārī̇ teli görünür oy ōy
ergī̇d muşambar da teli görünür dōst

amanıñ günesēden yola çīġdıġ dā gene ġol ġola düzēy yār yār yā̆r yar
tū̆m parḫıḫ da ġarġ olmīş güle nergizēy güle nergizē
amān bāḫbiye urġadıġ dā gene gözel bi̇̂ ġızan ōf

amān ergidmiş ambaríy teli görünůr oy ōy
ergidmiş ambarī̇ de teli görünůr dōst

amānıñ gedige vardıġ dā gene yol oldu yarī
sāzuhunun güzelleri aḫiyor balī aḫiyor balī
ġónālġā yėrimiz de gene aḫ piñarin ofō
amān oradan da anteb ėli görünür oy oy
oradan da anteb ėli görünūr dōsd

ezō gelī̇n yataġındāy yatiyōr yatiyōr
sarī bülbül dē tama gene baş ucuñdán ötůyor ötüyōr
ezo gelī̇n sen gidersēn bir şetiliñ yetiyōr yetiyōr
neneylē neneylē de neneylē neneylēñ ezo gelin neneyle neneylēñ
süriyē dāġlārınıñ başına dā ordān bizen el eylēn el eylēn
neneylē ġara yazılım neneylē neneylē neneylē

benī̇m bekī̇ hėsabı yoġġına āşıġım ben yāv. hiḳāyesi, bırdān ḳ‹āḳdī, derişiglerdī̇ gennēr, deñişiglerdi. denişī̇g, denişig ėtdiler, öküz deñişigi ėtdilēr üş denē. ōnnan sōna ḳāḳdılār ġocasınā ‹ānaşamadı, ānaşamayī̇nça ḳāḳdī bòşandı yaní, ezo gelin. özō gelin boşandı, süriye ġodů gėtdī̇. onnan sōna ġocası bırda ġaldı. ġocasī ‹ānaşamadılar. sonā ordan ey zaman orda yātdıġdan sona öldů yanı. ȯrdan ḳāḳdı yanı şī̇y, milledvekilī̇, ȯ gėtdilēr ölüsůni getirdilēr, o zamanda. dağın başına kömmůşler gennini ordan çıḫartdılār, getirdilēr bırā. gerī̇ burıya kömdiler gendini, köye kömdüler. ama gendi dermiş dayım, ölürsem dermiş, yönümū̃ boyraza vėriñ. benim yönümü boyraza vėriñ de acı türkiyēniñ ġoḫusunu alī̇m, dermiş. bu ḥanegi orda biī̇ sōliyen olmuş aldı geldilēr.

Metin Numarası	O19
Kaynak Kişi	Adile Palas
Derleme Yeri	Kılavuz Köyü
Yaş	60
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	O19
Kaynak Kişi	Arif İsabaş
Derleme Yeri	Kılavuz Köyü
Yaş	80
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

Adile: hele ḫoş geldīz uşʿāġlār. ōġlum bizim düyümüz olurdū. biſ gün ġına yaḫardıġ, biſ gün ġınayᵢ yāḫarıġ, onnan kerlī, deᵛlisü gündē çıḫardırdıġ. ata bindirirdig, āt köyüñ iki ġırañı dolandırırdī, bögüne dē arḫasına da biſ uşʿāġ bindirillēr, iki. biſ buyzünnan dutar, biſ buyzūnnan tutār, fıſladīr getirir ġapīy indirillerdī. ġoca çōġ bennen ėyī bilir, ġocüya sor sen, ġociyā.

Arif: kimisī, kimisī geliniñ ayáne muḫād olullār, kimi gelin sābleri hā. ėceg olur, nolur nolmaz diye. bēgirin ġuyrūndan üç dal semiyēn adamlar ġıl çēgsin, o gelīn işi yėrimes. yoġud üzēngiden bi dāş geçsin soñu olmaz.

Adile: āzablīnnen tuttūr, kamil ocaġdan tuttū, osman ėfendidēn… sen bilīñ. hē, hēb ne varsa bünda vār. sōle, de. anasī benikī nėy? biziki bėledī. sábádden çıḫardıġ, ʿāġşam ėve gelirdī. sōle ʿarif, sōle bizkī nėy?

yolma yōlardıġ, çolūmiz çocumīz ḫatıñ başında beglerdī. nē irezilliglernen ėgmēg yīrdik, om bėş tene uşʿāġ doġurdum. hēç biſinnen diyēn ḫesebi şēdmedik. şindīk ʿarvadlār iki ḥʿabe sancı tutti zaman doġuma ġaçīylar. doġum nirdē? yalla. bizler ėle biſ şey bilmezik, tarlalarda doġururduġ, belē ġucamıza alır gelirdig. tarlalardan doġurur dōġuru uşā ġucamızda getirirdig. şindiki arvadlar hēmin vurrūb. ġoynuna düşi düşmez diy,

- anam benim, benim herifim beni ėledmiy.
- niyē?

çatala çıġmalımış. yanı ona çıḫarsā īyi olurmuş uşā, çıḫmazsā uşşāġ iyi olmazmış. bizler onu bilmeg, yā. yā ana ġurban bēledi işde. ėsgiden bėledi.

Gelin-Kaynana İlişkisi

heriflerden dögüşürdüg, herifden dōşirdüg, vürışırdīġ, üşāġ bėslerdīg. sefilligden üşaġ böyiddīg. nelēr çēgdik. şindig bu günner, tō paşa günnerī. biz memegde uşāġ böyüddūk. sūd emzirmēk, bü ḳoḳmış südleri emzirmezdigkine. her uşamız olur, a en kötü şo baḳ hele ḫayle duriy, ġōç kimi durīy. yā ben bėle uşʿāġ böyüddüm. nēye yararḫına bēyüddim ya. şindik ḫormannı tomatozu yiylēr, onnan keri balcanī biberī yiylēr, uşāġlar kimi kör olīy, kimi saḫad ōliy. bizler de ėyle biſ şey yōġdı anasī. yoġ ana ġurbān yōġ.

yōġ ġaynanımı ben görmedim. ne ġaynanam beni gördū, ne de ġaynanamı. hēş dōşmedīm. ġaynananıñ yatīr ḳaḫār elini öperdīm, yatar ḳaḫar yüzüni öperdīm. ġaynanam bele gelir gidēn… görīn ōġlum. niye görmedim? ġaynanasız yėr mi var?

üle gėdēr onü bāşġa yirde beni irezil mi ėdecegsīz. oġlum bennen gėdmiş, biſ tene isdiy, ben ḫasdemişşim de ʿacer. ben büncanı uşʿāġ dōġurmüşşīm ėdmişşīm, ēᵛimi obiya saʿib ėdmē. yā, bī' ḫasdesiñ sen evlenīm, gėdmiş şō şī var. ne oranıñ adı, kelē? ney oranıñ adı? lē sōleyin ʰelē. kele

yoġ yōġ. şırdē ḫasengilin oturdī köʸ. ḥaci aġadan bíî ġız isdiymiş. bē' ben de bùrdān yavāşlīn çıġdīm ġodum gèddīm, evlerinē gētdīm. gētdim, tō bᶜāġdım saḥden isdīy.

- hī didim, ġalbimden, yavāş ġalbime yāzdım ben būn dēfdere. yavaş dā seniñ ḫaḳınnan gelīm didim.

ᶜāġşam oldù, geldi. ēlime hamadanī, demir ḥamadanı, vuru vurmaz gendini, o dā bobāy dē çam dire kimi oturdī yirde vuru vurmaz, geni bāyindırdım, düşürdüm. yā işde biz beledik. hemīn corā yatardıġ, hemin de kötüsù olursa dūᵛerdik. genī èlini ġaldırabilir midi? şindik arvadlār tō! şō şinniki günner yaş yaşiyasın!

bizlēr īş tutardıġ. èrkegleriñ bize dili olmazdıḫınā. ben burdān doḫuz sene depemdē, şīye şōd eve, teg eve süy daşıdım, doḫuz senē. māl bèslēdim, meral bèslēdim, uşāġ bèsledim, īt besledīm, tāvıġ beslēdim, sürüden belē. şindiki arvādlar iki ḥābecig şùrdan biî tas suy getirmiye zorlarına gēliy. doḫuz sene depemdē, ō adamı da ben dövmem mi, düver del gözünü çıḫarrım. yā işde bèleyik anası. uşᶜāġlar baġrışīr èder. yolmiyā gèderdig, yolmadan gerir, āç susuz içerde yā egmē buluruġ ya bulmazdīġ. şīni tō ēgme de ġabil èdmiylēr, sōmun yiylēr. somunu da ġabil èdmiyler, ḳᶜaḥke yiylēr. è boyin şindik arvad olasın ninēmeli, vaḫdımız gèşdi. yaşım ādmış. nedīm ōġlum.

Anı

Arif: çiflīn ᶜayazinde yatar ḳārıġ. yav günüz faᶜāle teggiynen boşaldıllār, bēgmez, şerbed èdeller. ġırḫ èlli faᶜāle. bizim de gözümüz baḫar ġanımız aḫar.

- a şu bi dilim de begmezi alıñ da yiñ dimezlēr.

biî gün neyisē sırasına getiricig, artī söhᶜürē yaḫın, ġara ᶜali ġara, siziñ yoġurdçi ġara ᶜali.

- ᶜali didim.
- nèy didi.
- ᶜali didim, gelic ediyler, asıya ġari çıḫār.

paskilin altına genini sᶜāġladım. bunnar çīġdıġdan sōna biî ḥafdá èyi divām ètdīg, küregden begmezī. orādıġ orādıġ durduġ. yōġ, tenikiye kürē…

Adile: ḫırḫızlīy, ḫırḫızlīy. ġırḫızlādıġ yirdē ġaldıriy sᶜāġliylār, ġırḫızlī sōle. mal sāᶜabi virmez, biz ḫırḫızlallār.

Arif: onu yir. farhında olmadı. biî gūn, artī cēded almış, küregden, tenekiden kürē boşandiriyken, dışarı boşaldmış. sebā oldū, köyùn āġası ona sorīy, buna sorīy,

- bu bēgmizi kim dögdü bèle diy.

kim üsdüne alīr?

- āġa döken pisig, āġa ne bilī? sᶜōrnen şöfey geldi, mazōd bēzin mi aldı?

o dēl bu bize ġoġuldu, ipey sürdü bū. ballā mıġrıs, barī için, a biî sᶜāheni de, burdasīz, gene günüz buriy beglīn. emme şindīk biî ġoç ġuyru, genē ḥalallıġnan ḥalal alırsıñ. şindik bis, çimmiye, bes allah o gününe ges. belesine anamgil ayᶜán altınā ōd baġlardı, arpā bāş èdellerdī.

èy şini eñ kötü biî isānıġ gene ġapımızda allā virsin. cercine, tırāgtōr, ᶜarıba üş dörd tenē, tarlıyısa zeytin fısdıġ ilesinē, maşallā şindiki gidişete, maşallā şindiki gèdişetē. ā bir ayᶜāġ, ayāġabı içindē, bes allah genşleri serin itsin, gilmēsin.

Adile: ana ġurbān, evelī eşşegdēn giderdīg. onnan keri eşşeg elimize geçmez yayan gidērdig, o günnerimiz bu günden èyī. o gúnnerde demir kimidik, şindi ġorḫumuzdan āġzımıza biî şey

75 ġoyamīġ, şeker olīy, şinik ġorḫumuzdān tāsiyon oliy, şinnik nelēr sōlim sā. taş gimidig yāv daş gimidik. şindiki bu günner nėye yararḳına, hē heſ şey çoġalmış ille ʿömiſimiz gėtdi. ömiſlerimiz gėtdī, anası nėye yarar.

Metin Numarası	O20
Kaynak Kişi	Hamide Öztürk
Derleme Yeri	Yazılı Köyü
Yaş	78
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Metin Numarası	O20
Kaynak Kişi	Cuma Öztürk
Derleme Yeri	Yazılı Köyü
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Cuma:

yaġmůr yaġar sular aḫar engine engine

kimse düşmez dengine dengine

ahiretde güzelinen zengine

āhiretde sorġu suval olur mů

Hamide: töbe töbē, bele cor, benim aġlıyacam heç.

Cuma: baḫ baḫ bāḫ… heş şů cora aġlımıya ne var kĭ…

Hamide: ḥacĭ şĭ olursa sāa hökümed baḫar. niye acĭm yav. ō baḫar aylıġ çıḫardır baḫar.

Cuma: nasısa ölmůş diy, ta hökümed baḫar diy.

Hamide: çōġ şůkir ām genninnen gelĭr, bĭşeyim yōġdu. yōġdū, biî kilimimiz vardı, ōnda dĭkdig ġoñşunuñ biri buġda ḫırḫızlamış getiriy,

- ḥaydeʳ dim, ben buñu sōlerim ha benim dilim durmaz didim.

- sȯle didi.

- ben dim, sōlerim didim.

ġ‹āḥdıġ buġdıyĭ dĭgdik, çuvāladıġ ġ‹āldırdīġ. sebēden de beri sōleme, ben de sōlemedim valla ‹āyibini yüzünē, vurmādım.

Cuma: babaña iraḫmed yāv.

Ahmet: ėyi ėtmişsiñ. darġınızā noldū?

Hamide: aman aḫmed benim ḥalım mı bar sōliyecē. ā aydınnıġ, biî şėyimiz yōġTu.

Ahmet: heç biî şey yoġ mu?

Hamide: hėç biî şėyimiz yoġdu, biî ġad örtümiz, vardı.

Ahmet: ė somiyeñiz?

Hamide: somu nerdē? somu, nėrde getirir midi, babañ? amān çōġ şükir gennine. şinĭk ėyiyim de şinig’ dē bēle allah gözůmi aldı.

Cuma: iyisiñ ėyi şükir, iyi iyĭ.

ben seni sėverim sevsene beni

mevlem bi gerede ġomaz insanı

Hamide: çoġ şükir ḥacĭ.

Ahmet: anā ayrıldĭz nėrde gördü nenem sizi?

Hamide: hiç biî şėy dimedim.

Ahmet: taman tenikiy ōvmůş de geri bāyinmış.

Hamide: tenikiyi alma isdemiş,

- bi tene getir de suy ġızdır baā dimiş.

benim ḥalım ḥaberim bile yōġ.
- didilēr, süne ġarī bayılmış.
gėtdik ki ġoca saḫelini yoliy.
- ġız biz, tenike nidicig ana, tenike nidicig?
çoġ şükir. getirirdig, yā. saman iderdik, sata da sizi bėslerdim. rʿaḥni yerinnen getirirdim de yā. şura yıġardıḳ, amān.
- ḥaci didim bir odunumuz yòġ didim. dā burġul ġaynadacām, bir şėy yōġ burġul yōġ, bir tenecik. valla şùrdā acı birez odun var, getirisiñ didim.
gėtdim a bir ġucaḳ tobladım ille, sıcāġ. arvād,
- virmem didi.
- balla ben tobladımı alırım, vermiyseñ tobladmiysan tōbladma.
- vāy ġardaşım ġızı, ben seniñ oldunu bilmedim.
yav gelini bennen ġapişmiya saliñ sen, ḥayle bilin diy. amān ne bilim yāvrım, ėyi baḫardı, valla ėyi baḫardı. allā gendini sefil ėtmesin. bu dünnene de sefil etmesin, o dünnenede de sėfil ėtmesin.
Ahmet: anā babam ėvledīnde sēn dedemgilde midiñ? ilg evlilīnde.
Hamide: yōġ.
Ahmet: ya'?
Hamide: bizden mi?
Ahmet: yoġ yōġ, öbůr arvaddan evlendīnde.
Hamide: ō, gendi ayrıdı ondā.
Ahmet: sen bekardıñ onda del mi?
Hamide: he he.
Ahmet: pekey, onda sēn, ō arvadı tandiydıñ del mi?
Hamide: ya, yoldaşımdı.
Ahmet: yoldaşıñdı. gözel midi ana, analīmiz?
Hamide: güzeldi, yīgitdi de, ām. her baldırı beledi, gümbůr gümbůr ėderdi, şindik etmiye. vallā, o güzeldi, niye yalan sōlim. hem bennen dā iridi.
Ahmet: babam iki evli ya. önceki analīmız, teyzemiz, bizim ḫanımların teyzesi oliy.
Hamide: güzeldi yā. güzel de yigitdidi.
Ahmet: allah allah.
Hamide: ta sen boyda vardı.
Ahmet: albandıra gider misīz? barabar mı giderdiyiz?
Hamide: he, giderdig ya. her gün arbandıra giderdig, genninen. ēy işde ġader ġısmet.
Ahmet: allah allah.
Hamide: genni bırda şiye virdilēr, o da genine dabanca mı çegmiş tüfeg mi çegmiş. nefemiş, ġōrġmůş.
Ahmet: babam ilk ḫanımı alırken, davıldan fīlan almiy hā! ġız ġardáşini yabana şiye gėdiyler, cacā gidiylēr. ordā, o sevdi ġız da geliy, sevdī ġızın ġardeşin dikine,
- ala bacımı saña, vėr bacıñı baña diy.
o da diy ki,

- temam.
aliġ götüriylēr. başġa küve götüriylēr. ēle oldu del mi anā?
Hamide: ē, oġlan a şunun ġadek var yoġdu, durmuş güccūcügdü, o. gendi emme büyüg, gennin adı da böyüg, i genni de böyügdü. anca küçigdü hē.
Ahmet: halamı vėriy babam, ġız ġardeşini. o da ġız ġardeşini vėriy. amma babam o şeyi severmiş. anā babam o ġızı sever midi?
Hamide: edem bilmim, valla sėver mi sevmez mi onu bilmim. bu̇r gün didilēr,
- mʿamolar deñişik ėdmiş.
ben biʸle duydum.
Ahmet: babam yaḫışıġliymış ama hā! dē mi?
Cuma: ġoleyine mi geldi anañ.
Hamide: bāġıyiz vardı geldim, ben ḫaci ġurbanım.
Cuma: bāġ adama ėgmeg mi yidirir, seni herif yidirir.
Hamide: yāv yidirmez mi?
- bʿāġ didiler, ʿaġşama ba ġavın geliceg dī.
elelēm şiy del mi, şeker aḫmedden baā geldi.
- hele dur döne dėdi. buncaġ, baā ġavın getiriceg didi.
babañ sonadan istedi.
Cuma: ben isdemiydim bunu yāv, semiydim.
Hamide: bu zamannar kimi,
- yāv nuru dī, bunnarıñ bāġı var şiyi vār.
beni ona virmedilēr. gice aġġı bunnar getirdiler.
Ahmet: ėyi ki babama varmışsıñ ana ya!
Hamide: ėyi ki de almış.
Ahmet: vallā.
Hamide: vallaha.
Cuma: püşmansañ geri gėd.
Hamide: yōġ, saġol. niye gėdim.
Cuma: nēġadar püşmansañ. püşman olusuñ, sona da düşman olursuñ.
Hamide: ben nē düşmanīm, ne de püşmanīm. püşman dēlim.
Ahmet: şini benim babām bėş sene davar yayiy ḫocam. babam evleniy, dedem āyırdī gendini. tabi ikinci hanımı aldıġdan sona dedem raḫmedli āyırdī. yiyeceg bir şey yōġ, içeçēg bir şey yōġ.
- vėrdigleri şu ġader diy arpā, bu ġadar da bi buġda yanı.
babam çoban duriy yanı. çoban duriy, köde davar yāyiy, bēş sene. şeytana kef gerek, bir senē ġurʿāġlıġ oliy yanī. ekin olmiy, taḫıl olmiy, buġdalar olmiy, arpalar olmī. bubā ėle olmadı mı?
Cuma: ēle oldu, ya. babam ḫaḳ tablamiya çıḫiy, o oḫulun yanında bir evleri yoġ mu? tam şile ġabirin öbu̇r tarafında. ondara gėdiy,
- gėd ʿām selöh versin de diy, ben onnan sona verim diy.
selöh de şu sizin tam ġarşıdaki.
veliye gėtdim de zelühe saldı

ḥaḳımın yarısı bülal da ġaldı
köme ġaderlig beña oldu
burġulu buġdiyi ben kimden alacam

diy. babam deynē şeyapiy bū sēr. velḥasil ḥaḳı tobliyamiy babam, babam ḥaḳ tobliyamiy. bilala gidiy bilal diy kī̆,
- ām sen benim ġızımı öldürdün ġardaşım diy. sen bennen bir̂ şey isdeme, ben senden bir̂ şey isdemim diy.
çirçire gėdiy, çirçir diykine,
- ġardaşım ben dā cercer dögmedim diy. cerceri dögüm de ḥaḳıñı al, diy.
habba ʿāliye gėdiy. habba ali,
- ġaşdan toplī̆n diy.
- on sekizden diy.
- yoġ ġardeşim, ben on yediden vėrrim diy.
alā, bir ḳadına on kesiy. ráḥmádlı bürda anamıñ amcası oġlū vardı, bi tene antebli mısdafā, yeni evlenmiş dī̆y babām, daḫımı gėymiş dī̆y, āa ġızı almış diy. ben bāġdım diy, heç o yannan olmiy diy. ben diy, deynē elime aldım diy, bir̂ de rʿáḥmadlıġ zekeriye dayı vardı, evleri' bitişig. bes o temiz ḫʿāġ veriydi, ʿām. bobam diykinē,

zekeriye vėrdi temiz ḫaḳımı
ġırad ʿabdō süpürüyor boḫunu
ʿantebli mısdafa gėydi daḫımı
viremedi dörd davʿārıñ ḫaḳını

diy, bobam. arvad diy ki,
- gel edem gel gel. gel ḥaḳıñı al da gėt diy.
yoġsa ḫaḳ mı vėrir? ele mi babā,

veliye gėtdim de zelluḥa saldı
ḥaḫımıñ yarısı bilalde ġaldı
köme ġaderlig beñá oldu
burġullüġ buġdáyi ben kimden alacam

çirçile gėtdim cercer döᵛeceg
ḥabba ālūgiden hisab göreceg
şıġ' māmede gėtdim para verecēg
burġulu buġdiyi ben kimden alacam

Cuma: ėyle oldu. ḥava bulandı dāġlar böyüdü, dodaġlarım ġurudu.

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Hurşid Bey

Cuma: sȭliyek ām sȭliyek.

vāḫdında zamanındā… zaman zaman içinde, ḫarbıl saman içinde, deve dellellig ėderken, eşşēg ḥammállig ėderken, süpa berbellig ėderken, ben anamıñ ġarnındayim onda, anam eşigdēyken, babam beşigdēyken, taḫīr taḫīr bėşiglerini salladım, bu̇rdan vurdu̇ġ palanī, ordan çēgdig ġolanī, bu sȭledimiz hepi de yalanī. yalan del mi?

walla günde zamanında biſ hönker bēʸ varmış. ḫurşid bēyiñ babası. bu̇narıñ çocī olmazmış. bunnar bᶜāġciye gezmiye gėdmişler, bir devriş baba gelmiş. çıḫardmış cöbu̇nden bi alamayi ikiye pölmu̇̇ş.

- şunı sen yi dimiş, ḫanımınan ikiyiz; ġabını da ata yidir dimiş. bunı, onnan biſ tay olur dimiş, adını ġoymayīn, ben geldimnen ġorum dėmiş. siziñ oġlanıñ adını da ben ġorum dimiş.

şindi bu adam gėdmiş bir sene sona gelmiş ki biſ tay olmu̇̇ş. tayıñ adı ġammer tāy, oġlanıñ adı ḫurşid bēy. ḫurşid bey, böyümiş ᶜaşşıġ olmuş. maḥámeyri var.

Ahmet: ama önce medresede böymümiş, hā. önce medresede böymiş yanı. bele bi ġapali yėrde bȭyümiş öncē. heç güneş görmemiş.

Cuma: tabi tabī, hē̄ç güneşe çıḫardmamış. yā. ḫurşid bey olmuş. bunnār, gezmiye, ava gėtdiklerī yirde, orda biſ ġız ıras gelmiş. ġızı görinçi yıḫılmış atdān aşşa düşmu̇̇ş. bāyılmış, aydırmışlar gendini. ġīz saᶜābleri gelinçi ordan gȭçmu̇̇ş, tā ġaraüslana gėdmişlēr. ġarayüsḳan dā, ġarayüsḳan beyiñ köyū̄miş. bu eve gelmiş duramamış. biſ daā gėdmiş. gedmiş ki yer de yōġ olmu̇̇ş, çadır da yüglemiş, gedmiş. güſüb ocā varmış o ġıziñ, oca ġurdaladī yirde bāġmış biſ megdüb çīġmış. megdibü oḫumış, megdübi oḫuduġdan sonā,

geydim ġarayı da dögdüm ḫumaşı
gözümnen aḫıtdım ġan ile yaşı
sāġla amanatımı üç ocᶜāġ daşı
bekit ḫurşud gelir bizim ėllere

dī̆y ġız, yazmış. ġarayüsḳana gėtmiş. vara varā varmış ḳı bu adam taḫīb ėtmiş, öñüne biſ mırād gelmiş. ātdan gidiy diy, āt geçememiş. sazını ėline almış, bir türkü sȭlemiş,

āt ged murada
nᶜóḥ gününnen belli sen de aḫar gelirsiñ
sen de benim kimi olmu̇̇ş delisiñ
üsdü köpüglenmiş beşe sevinsin
aḫ ged mırad aḫ ged dur eyle ele niçin

mırad oldi yirde doñmuş ġalmış. atı üsdüne sürmiş, ötū̃ze geçmiş. bu sȭledim derdi, yanī. ola varmış, bᶜāġmış ḳı biſ yerde ışıġlar yᶜāniy, ō mıḥamerinin çadırını ġurmu̇̇ş ordā. orda mıḥamerīniñ düyünü çalıniymiş. dimişler,

- ḫurşid bey kimanā tecelli.

gendī, gelmiş oriya ḫurşid bey, gendi ya. ēline sazını almış, bu̇ſ türkü sȭlemiş. o zaman dimişler,

- işde ḫurşid bey bu, öldürüñ, cellete diñ?
celletler almış gėdmiş.
- yā işde iki reḳā̊d namaz ġılī̊m de dimiş, size bu̇r̂ türkü sõlim dimiş. onnan sona beni cellete vėriñ dimiş.
iki riḳā̊d namazı ġılmış,
ölüm farz mı yoġsa sünned
bir can uçun ėdmem minnet
diseler ki seña cennet
girmem yar señsiz ḥaramlar olsun

diy. bʿåġmış ḳı mu̇ḥameri gendini ġurtarmiya geliy. gēlmiş gendini ġurtarmış, genini ġurtārmış. gece de mıḥamerinen ikisi ġāçmışlār. o zamane ġadēr, ġarayüsġan bėy duymuş bunū,
sebah olmuş da bizim geldimizi duymuşlar
arḫamızdan üç yüz ādlı gelmişlēr
üç yüz adlınan da altı dana barabar gelmişler

o zamān gelmiş bulmuşlār genini, ġarışmamışlār. ġız dimiş ki,
- ben dimiş, ā ġarayüsḳan beye ben ġarşı gėdim dimiş.
ḫurşid bēy ġalmış, gendi ġılıncı çēgmiş, ġarayüsḫan bēyi öldürī̆nçi dimişler,
- bize ne, gidek birer çuāl un, būda elimize geçer dimişler.
onnar ġāçmış gėdmişler. o, mıḥameriniñ köye gelmiş, ḫurşid bēy. ordā ġul ʿālibaya dimişler ki,
- sen buñu öldür, ġannı asbabını getir dimişler.
ġul ʿāla varmış, genni öldürmiye gēdmiş,

öldürüseñ öldür, ġoli ballıyām
aşġa eline ciyercī̆ dāliyām
adım ḫurşid de hönker oġliyem
mevleniñ aşġına öldu̇rme beni

diyinçi, öldürmemiş. ġannı asbablārını şē̆, mülki köpek enī̆ varmış onnarı öldürmiş, ona belemiş getirmiş.
- düşmanıyī̆ziñ ʿömri bu ġadek ossun diy.
ġız da ġırḫ ḫaramların içine ādmış. o zaman ġız eline sazını alī̆y, devede şēyini ālmış;

yeriñizde ḥaymá biter nar olmaz
sizlerde de namıs ġayred ʿā̊r olmaz
ḫurşid gėderse de mıḥār size yār oldurmaz
öldürüseñ öldu̇r ben de ölürüm

āġı bardānı almış eline, diy. o zamān hönker bey dimiş ki, şē̆ ō ġulāraġ dimiş ki,

elimizde ḥayma biter nar olur
bizlerde de namıs ġayret ar olur
muʰār sevdigine vallah yar olur
öldürmedim ben ḫurşidi ḫurşidi

diyinçi,
- sen dimişler, onnarā içgÏy içirmişlēr.
ġılınci çegmiş, üçü birden bınnarī hēpi birden öldürmişlēr. o zaman bubasına söz vėrmiş, bacımı saā verrim diy. geldi diy, bācsını muḥannenin etirafındā dolaniy diy, ġul ʿareb diy, ġara bir ġul ʿareb. dimiş,
- ġardáşim bu ḫul ne geziysiñ, sarayıñ etirafında dimiş.
- bacım seni oña verecem dimiş.
- beni verecen dimiş?

şam ėline ekeller, bacım
geri döner sökellēr
eyi tʿahne de dökeller
ġarabiber de ġara deyil mi

bacım dimiş. bacısını örgediy. o zamān öldürmemiş. bācsını gendine vermiş, ġırḳ gün düyünü çalındırmış. genni muḥameriyi almış, bacsını o ġul ʿarábe vėrmiş. orda yimiş içmişler, geçmişler. ādaşıñ orda dayanmış yıḫılmış, ʿāliy diy, gendi āġliy āt ʿāġliy diy, gözünün yaşını siliy diy.

atım sen,
atım sen kişneme ben oldum ḥasde
yönümi çevirdim gül yüzlü dosda
muḥamman ġıymadlı ġır atım ḥasde

o zaman ād sırıya siláḥdā geliy.

nė deller de ḫurşib beyim nė dellēr
ġurdlar ġuşlar gelmiş fiġan ėdeller
sen giderseñ beni pay pay ėdellēr
allahın aşġına ġoyma bu daġda

diy. ād sōliy bunı a.

Metin Numarası	O21
Kaynak Kişi	Hayriye Demir
Derleme Yeri	İkizkuyu Köyü
Yaş	65
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Halk Bilgisi / Tarım

ėlli sene olmuş. düyünüm ā bù ḫarma yėrinde yapıldı, ōlum. ē, a bı boşluġ, ḫarmı yėri dillerdi, şū şindi ev yapıldı. davıl zurnā. bizim bıra ḫarmı yėri dillerdi, bura. yanı küv meydanı yā, bù köve ʿāyid, küvē ʿayīd olana yaḫa ḫarma yėri dillerdi.

hē, düyünner bütün bırda olurdu. bizim de bir ḥafdá düyünümüz oldu, burda. ata bindim. åta bindim, ne ārʿāba vardı o zaman. hīç araba yoġdu. ʿaynalī? bir ġamiyon gelirdi ʿantebden, bir domatiz balcan yüglēr giderdī, araba mı vardı? tirāġdōr, arāba yōġdu. devē vardī, ād vardı. vallah, sōlim, bizim günümüzde onnar vardī.

ġayinbabam ıraḥmadlıġ iyī-bunīñ babası-tırāġdōr almış. tırāġdor sürmesini de bilmīy. tıraġdōru çālışdırmış, tırāġdor gidiymiş,

- hūş diymiş tıraġdora. hūş…

yā! at kimi hūş diymiş. tırāġdor kimsede yōġ kövde īlg' babası almışdı, ben yeni geligdim bırda. gėdmiş almışdı, kimse sürmesini bilmiy. bu' bilmīy, ġaynım bilmīy, ġʿāyinbabam bilmīy. ilg' ġayinbāam sen çīġ ben çıḫīm, sen sür ben sürīm. ī, ġāyinbāam çīġmış,

- sürmesseñ sürmeñ lan dimiş.

onnan sona tırāġdōr gidiymiş,

- hūş diymiş, hūş.

vallā.

Geçiş Dönemleri / Düğün

onū şindi, beni isdiylerdī bunā, babam vėrmiy. bū gėtdi, ʿasgere gėtdi bir iki āylıġ oldū. ġayínbāamgil bir de ḫalasıgil vardı, sayılır adamdı yanī, ġocasī. onnar gelīg gidiylēr, bobamıñ göynünü ėtdilēr, yüssū dʿāġdılār. bīr gün ʿantebe gėtdīk, işdē ėkim. antebe gėtdik, senede bir sever ʿantebe gėderdik, üsdümüze başımızā gėyiceg almiyā. āldıġ geldik, bür çuval doldurduġ, bür de heybe doldurduġ. heybe babamda, çuval da benim bāşımda. geldīk gi, bū izine gelmiş. girdig gi bobam diy ki dayım,

- otobis gelīy, bir otobis vār, bir ġamiyon.

ġamiyōn arzāġ götürür, otobis de binek getirir götürür. sabadden gidēr antebē, ikinnin vāġdı gelīr. bobam diy ki

- ġızım ireli gėd diy, arḫada diy, otobis yeriyeceg sallanır düşersiñ diy.

ireli gidecēm bū oturīy. gēlmiş bobām görmemiş. geldig kōyden, antebden kōve geldik. būrda indik otobisden, çuvalı başıma aldım, aha bėyle yerīm. gören diy kī,

- nişannın da barabar mı?
- anam hüsüñ, nişannım nėrdē?

geldig, bū eve gėtdi, güzün de günü, ekim ġāssım. eve gėtdī̂. biz de bizim ėv burda genneriñ burdā. bėş altı ġapı vār aramızda. nişannılıyıġ, nė geldi ātdılār ne bîr şey. nişannılıyīġ, görmiye bile gelmiy, ġorḫusunan, babamıñ ġorḫusunnan.

bîr gün orda da ġapılarında bēyüg bir tut var, bī̂yle. tuduñ dibine çıġmış, yām da hafi hafif yaġiy. biz de çatınan suya gėderdik, mīslıġ yōġdu ėvlerde, alātirig yōġdı, çırdan otururduġ. bu bʿāġdımkine tuda belini vėrmiş durī̂y. ben didim ki usullanaḳ, durma yōġ ġorḫumnan duramıbillī̂m, hēmi kövüñ diline düşersiñ. çatı boynumdā, üç eteg sırtımdā onna sōna ʿaḥmediye yʿālıġ başımdā, o zaman da gēşlig, deliġannī. didim,

- bîr ḫarbıl didim, yumurta ġosaḳ, vallā bîr ḥarbıl cücüg çıḫarmıssıñ didim.

yiridim yėrdē hā! buna sōlim, ė nişannılıyīġ adam gelmişşiñ, om beş gün olmůş! āsgerden gelmiş adam nişannısınī görür.

- ġurḫa mı yātdıñ didim, içerdē. bir ḫarbır cücüg çıḫarırmışsıñ didim.

çatı boynumda gidī̂m amma ādlı gimi. siyu aldım geri döndům. ʿāġşam baḫdım ki bir bacısı vār, genniniñ böyū̄, onnan gēlmişlēr. bir elbisēlig almış, bī̂r bey yoldaşı dillerdi, bir gerdan almış. onnan sona didim,

- o lafı sōlmesem dimeg ki gelmezmişiñ.

Metin Numarası	O22
Kaynak Kişi	Mehmet Ali Erkan
Derleme Yeri	İkizkuyu Köyü
Yaş	95
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Halk Hikâyesi

Kadıoğlu Yusuf Paşa

bizimkiler orta asıyadan gelme, dördüncü mırad zamānı. orda moġullār bünnara çōġ eziyed ėdermiş, seneler de ġurʿaġ geldi kimi bu tarafa sökün ėdmiş gelmiş, sekizen dörd biñ ḫana. şindi tā ısdanbıldan berrid, ġaradeñizden berri bilmem ne bunnar bütün hebsi türgmen. irʿaḳ, ırāḳ gene ėyle, ırān dörtde üçü türgmen. bunnar, efenime, geldigden sōna padişāʰ ėmir vėrmiş ki,

- işde hele gėdiñ, ġadıoġlu yusuf paşiyā, bunarıñ inanışları ney, bunar kim, ne ġaderi ġalabalıġ?

o da oriya varînçı bu adama çōġ ḫörmed ėdmişler, üç gün sen bırʿaḳmamış, bėş gün ötē bıraḳmamış, bir ay ġalmış orda, ġadioğlu yusüf paşa.

şindî hüdüd kinarında ėlbeyliler vār. duyar mısîz, ismiñi? ġadíoğlu yusüf paşiya gelin dimiş ki,

- padişām, inanşları şaî beşinçi meseb dimiş. -onnan sora efenim, feġad bizim barān biî ismi dē beydili.- ġonuşuġları beydilli, fesiḫ türgler dimiş, silahşorlar dimiş, ata binmiy seviyler, siláh ġullanmiy seviyler dimiş, çoġ cesaredlilēr dimiş.

padişaʰ,

- ben seni med ėdmiye mi gönderdim. hele inanşlarını sor dim. ben de seni gennere tebiyʿā ėtdim dimiş.

ġadıoğlu yusüf paşiyī, yollāmış.

bı sekizen dörd biñ ḫana dā ėri feriz bey. iki tuġlū. iki tuġlu ne demek? şu annıñ çatında bitereg olur, bu bey, iki olursa bey oğlu bey. feriz bey, bey oğlu bey. sekizen dörd biñ ḫananın idarācısi. he, ondan sorā efēndim, şî olduġdan sorā bınnar gelmişler ki-bos geyigleriñ cedi şıḫ ḫızḫınarey, bünnar evledi resül. onnan so, höker ḫaziredlerî, bizim de bʿāzi biye gelir maladyanıñ bir kōyünde. dede diyinçi ele sanki ʿalevi dedeleri del. abdázli, namazlı, haciler taġvālar, ḫalē şeyleri ġaynarmış, ocʿāġlarī. o zaman bı da bınnarī dimişler kî,

- biz de sizi ėlimize bey ėderik dimiş, firiz bey.

ilbeyli beyi ordan gelme.

o zaman padişáḫ dimiş,

- siz vergi vermelisîz dimiş, dövled vergisiz olmaz dimiş.

bùñnar dimişler,

- biz ʿānnamîġ, vîrgi ne dimek, ʿañnamîġ.

- yalnız dimiş bu biî ḫuā olabilir dimişlēr, ḫalḳ.

- yōġ dimişler, bu ḫuā del dimişlēr.

o zaman fėriz bey yāyı yabmış, vergi verileceg diyē. bíî ġısımları vėrmiş, biî ġısımları vėrmemiş. dimiş,

- ben de irāna giderim dimiş. siz menim emrimi dudmuysūz.

nėysē o zaman irān ḥanē olĩnçā,
- bíf̃gaç biz de giderik dimişlēr.
- dimiş, bennen giden ġız odununa ataş bırʿāġsın dimiş.
ġışın yaḫacaġ odun yaḫarsa nėrde oturacāġlar? bʿāġmışlār, bir tene şordā ataş ḳaḫiy, bir de orda ḳaḫiy. çōġ nōġsan. bizim de bif̃ dedemiz vār. dede diyĩnçi o da ʿaşirēdler onnar da biznen geldi, abdāllar. onnar da feriz beyiñ çalġıcısı bùnnār. o zaman dimiş kĩ gōhrünnen nĩdiler hodā, dede didimiz. onnan sōra şunı şōliy:

çāġrışı çāġrışı yayladan in
şo ʿaynevülle tersemʿáḥ dönün
buyün size izin ġoruya ġonuñ
feriz bey ʿaceme gėtdi durnalar

dimiş. feriz bey ʿaceme gėtmiş, o gėdiş olmuş. ḥalā şindi ġulām da çalĩy dā feriz beyiñ sülalārındān orda bilenner varmış, feriz beyiñ şeyini. onnan sōna geliy bù tarafa çökiyler. bırdan bı sēr şey padişāʰ şėyi gōndermiş, ʿabbės paşíyi. surīya ḫüdud yā! onnan sōna suriyanıñ köylerinē bınnar vėrmemişlēr,
- biz de vėremezzik dimişlēr.
o zaman padişāʰ ėmir vėrmiş kĩ
- culabıñ dāşını dāş üsdünde ġómayıñ!
bēş yüz ādlı biñdirmiş, bif̃ de deli başī! deli başī da şėy, ʿabbes paşa. şindi ireniñ ordā, sü minaralarını dahĩ sōgdürmüşlēr. bunnār ġāçmış irana gėdmişlēr. şindi dōrdde üçü iran, ıraġlı bùnnar, ırāġlı, türgmenner.
işi bitirdigden sönā, suriyanıñ işdē ġazā, vülayed ḥalábiñ ḫarıcında, ḫaraba ėdmiş ʿabbes paşā. ordan dimiş ki,
- baā bif̃ yol gösderiñ de kese bif̃ yoldan gidĩm dimiş, ʿabbes paşa.
o zaman dimişlēr,
- biz bùranıñ yėrlisi dēlig dimişler. ā dedemoġlu sōler, oruyi dimişlēr, bilir o dimişlēr.
- kim bū adam?
çārdmışlār, gelmiş. bıyyī böyüg bif̃ adam, dimiş,
- baā kese bif̃ yol, gösder de ordan gidĩm dimiş.
o zaman dėmiş kĩ,
- paşam dimiş, ben telden sōlerim dimiş.
dilden sōliyememiş.
- ė telden sōle dimiş.
evel şėyiñ ismi feriz paşanıñ, evel isgelē, sonā kellēr, şindi fevzi paşa isimleri. dedemoġlu şāyiri şele sōliy,

isgeleden ḳʿāḳdı bir ʿabbes paşa
ʿasger sıġmiy dāġınan daşā

ġarġalār ġuzġunnar döner güleşē
seni eyliyeceg yol öñüñde

paşam sen oradan geçĭnçe
ġannı mırad köpügün saçinça
ġuş olub semalarda uçĭnça
misiḳḳōnolu kelō indirir seni

türgmene yʿaġlaşma boz barʿaġ duyar
ʿigidler vār ırmana ad ġoyar
ismin sormadan ġʿıydiñ görünür
ġolları ġolçaġlı .. zor tabūrlar

ġaraisā onnan, o adam da o da bėş yüz gişiye bedelmiş.
- pekey nėrden gėdmem dimiş.
- şürdán çıḫarsıñ baydā, gidevĭr, ġabcāz, ulumʿaḥserē, küççig mʿaḥsere, mazmaḫor bınnar da adam çīğmaz dimiş. hec birinde adam yōġ.
yanı bınnar esgiden olan şeyler, ʿaşiredlig üzerĭnde. ėsgiden de bir ġʿazvecilig vārmış. ġʿazvecilig ne demeg? ġʿazveli, seniñ bėş on adamıñ var, gider ġarşıda dā, dāş, dā¸dāş davar. yeteri ġader böler ōlerine ġatar gelillermiş. bunıñ ismi ġazveli, arḫadan ġuvʿád geldi bunı çevirdise ōliy, öldürĭy, çevirise bunū. elinen dönesē dönderiylēr, dönmese mal onnarın malı. malı oldu bū, riḥāledde bu. ėlin malında ne ḥaḫın vār, seniñ?

Metin Numarası	O23
Kaynak Kişi	Mehmet Bostancı
Derleme Yeri	Çaybeyi
Yaş	75
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anonim Şiir / Türkü

bilmēm şu felegiñ nesī vār bendē nesī vār bendē
gece gündüz aġlarım gözlerīm ġanlī
mevlām, mevlām gül dememīş baña cihandā
gendi gül dėmemiş de nasıl güleyīm oy oy
gendi gül dėmemiş de nasıl güleyīm

seniñ āşıḫlarīıñ gülmēz dėdilēr
heb aġlayıb da gözyaşıñı silmez dedilēr
ġızey seni bu saña yār sultan didilēr
gerçeg mi sevdigim görmiye geldiñ oy oy
seni bu ėllere de sultān dedilēr
gerçeg mi sevdigim görmiye geldiñ

hele kirpikleriñ ıslāġ dā gözleriñ nemlīy
āh kirpiklerīn ıslāġ da gözlerīñ nemlī
içim keder dolu da göynim elemlīy
ġız gözlērim yollārda da ben nidēm ġalbim nemli
yar begledme yollarıñı dā gelecegseñ gēl
gel ha gēl, gel söyledmē gēl

hele sabrım taḫmülim ġalmadı daşdīy
āh sabrım taḫmilim ġalmadı dāşdı
derdim biriken de biñe ulaşdíy
ah kötüler peşimde de ben nedem bugün tedbilim dolaşdī
ġızey çarásiz derdime dėrman olacaġsañ gēl
gel ha gēl gel söyledmē gēl

küçük yaştā ġurbád ēlde gezer dīvaná divanā
ġalemi defderī elde de yar yār yazar dīvanā divanā
ġalámi defderī eldē yazar dīvanā divanā
minneT ėtmem ben felēgē aşıġım ben bir melegē
ūnūluġ girdi de melegē yār yār süzēr divanā divāna

yāv biz işde bėle bāḳ abisi, dırnāġ gadēn çocī bile ġaliyana getiren adamlarıġ, ġardaşım. ġafamız boş, nere? çocūġ çōġ hüzünnü sõledim ya dayanamadı.

şindi ām bis, bu adamlarnan okey oynārıġ, bugün tahıla gėtdik keşertdǐg geldik genneri, yāv. keşerdilēr, reng dēyişdilēr. kimi dāşī ātīy, kimi ısḳātiyıya da vurīy. selāh isḳātida dāş ġomamışdı.

YAVUZELİ

Metin Numarası	Y1
Kaynak Kişi	Mehmet Bekar
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	87
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

şindi bir adam geldi, bir adamın evine.
- tanrı misāfirı ġabil eder misin, dedi.
adam da dedikine;
- ḫoş geldin, dedi. buyurun dėdi.
o anda avrad dėdi kī;
- sen dedi, neyin var da buyur buyur diyon dedi, aʸrad.
avrad buna birez sintírdī. bu adam oturdu, yer gösderdī, o adamcāz oturdu. bù adam ḳaḳdī, gėtdī, sizin ev gimi bir yaḫın ev varımış, ḳonşusu. dedikine;
- bize dedi, bir mısafır geldi, iki ekmeg yoġ mu?
ònnar da vėrdī. onu, sufrasına dutdū getirdi, sufraya ġòydu;
- buyūrun dedi.
ammā adam onun getirdūnu da biliyo hā! orıya gitdūnu da biliyo. fùḫare dedi;
- ben yimem dedi, adına fuhare, ben yimem dedī.
diyne, yimedi, egmā yimedi. dedikinē;
- allahım dėdi, ne yapīm dedi. bù ev sābi āç. nası edim? ancaġ ve ancaġ ben buna bi bunu, dėdi. öküzleri yemlimeye ḳaharsın, bir çüd de öküzü vār, çünkū̄ çüd sürüyō adam hā. bi de ġızı var, bi de aylāsı, bi de gendi üç gişiler didi. ben dėdi, izāmadım, āzamadım. öküzleri yemlimeye gidim ki ben deyim ki dedī; misafır ġardaş ḳaḳ, namazıñı ġıl! a ırbū da doldurdum, abdazını al, anca ġaldırım. buna dėdi, buna dedi, bunu yapabillim dedi. bi gice āzamadım buna dedi.
nēʸse bu adam yatdı. yātdı ġızı da yatdı, aylası yatdı. bù adam, bires sona ḳāḳdı. bu öküzün ikisin de kesdi, aḫıla gitdi, misafir kesdi, kesdī. ġızını da kesdi, aylasını da kesdi. bı adam;
- bismillārahmerahim dedi. yā rebim dedi, ḳaḫım da öküzleri yemlīm de onda sōna da bu mısāfirí ġaldırım da dedi. ḳaḳ ezen oḳunacaḳ, abdáziñi ā, suyuñ ġoydum. anca beyle varılır, dedi. bu adama sintirmedim dedi.
bunu düşünüyo. neʸse ḳaḳdı. önce öküzlerin yanına varmıya, irbīni de verecēg de bu adamı ġaldıracaḳ. vårdı, ayā ġanın içine girdi. şey ġan göllenmiş, şėyde göllēnmiş, bu gölledi. bu adam, ò anda hèc seslenmedi, hīç sesini çıḫarmadı. beri geldi;
- ḳaḫ mısafır ġardaş dėdi, vaḫıd yahın dedi. ḳaḳ abdaz suyuñu burùya ġoydum, ırbū. abdāziñ al, namazıñı ġıl dedi.
hic sesini çıḫarmadı hā. da bu mısafir, ev sābi heç seslenmedi. bı adam ḳāḳdī, abdesini aldı, namazını ḳıldı.
- fihare dedi, ben dedi, izininne gidecām, adam, mısafir dedi.

- izin allahTa dedi.
bu baḫdıḫına bu adam, bunıñ peşinde geliyo. bu ev sābisi şēle baḥdī;
- fiḫare dedi, ben giderim dedi, saōl dedi.
- yòġ dedi, bi mısafırı yollamaġ uçun yèdi adım ḫaḳı var dedi. ben yeddi adıma ġadar seni savúşdurıyım dèdi.
gene seslenmiy adam, seslenmedi şēle döndü, o adam;
- fıhare dedi, şabalĪn dedi, ḳaḳ. iküş dene şey, müslüman çār, bu öküzlerini şürü, zibillige ad, dedi, zibilliē. ġızınıġa arvadıñı da dedi defnèd dedi. defnèdip mezere ġoy dedi.
- ġomam dedi.
- temam dedi.
bu adam gitdĪ, ġoydu gitdi.
- allahım dedi, ben ne yapĪm, bu ev sābi hā, ben ne yapĪm dedi.
geldi gitdĪ, gitdĪ…
- ġapımı kitliyim, anaġdarı da cebime ġoyum da dedi, [h]ele şu ormannara gidim. bires acı sıhıntım gedmez mi ola, moralim gelmez mi dedi.
çēgdi gitdi. he gitdi. bu adam dolaşı dolaşı, döne döne işde bū ormanın içinde şuşadī;
- ya rásùllā dèdi, ben nası edim nèrde su olur?
bŌle yŪsegde baḫdıḳına èpēyi yèrde bi yeşillig görüküy, yeşil yer. dedikine;
- ben dedi, yavaş yavaş buña giderim. bu muhaḳḳaḳ ya puñar dedi, orda. orda ya puñar var dèdi. gedim dedi.
ḳaḳdı getdi. vårdī, puñarda iki tene atlammaç var. bir ayānı burıya ġoydu. ġōydu āyaġlarını;
- bisminārāmanrahim dedi.
elini birez yıḳadī, bi pençe ġaldırdī, āzına ġodu. o ayanıñ altındaḳı daşıñ altında bir evrán çıġdī, yılannarın dā padişā[h]ı, böyügü;
- bırah o suyu, o suyu bırā dedi.
yılan şaha diyo, yılan diyō. şey dedĪ;
- ben dedi, tā dedi, çoġ gözeldi dedi, ormanda gezerken dedi, susadım dedi. niye içirmiyon dedi.
- saña bir şartım bar dedi, onu yapacā[ğ]san içirrim dedi; yapmassan dedi.
- yaparım dèdi.
- temam dedi, iç.
içdū ġadar içdi, suyun içine çıġdı, şèye puñarda çıġdı, oturdu. yılanna adam ōturdu;
- sen şō kö[y]ü görüyoñ mu dedi.
adama, yılan sŌledi, hā.
- görüyom dedi.
mesele, makenni gimi yeri gösderdi;
- yaḫın, orda dedi. yedi seneden beri, dedi, bir adamın ġızı derde yaḫalandı. ben seña bir ilaç verecēm dèdi.
şişe, şişeyle ilaç verdi, bu adama.
- sen giT dèdi.

toġturlar gėdiyō, ücüretine veriyō. ġızın āzı ġapalī, ġonuşma yōġ, yedi senedir bēʸle ġapalıymış ġız. o doġdur geliyo, bu doġdur gidiyō. ücüretini alan gidiyō. gidiyō diyoḫunā;
- evi gidib bulacān. bulunçu varacān, orda o evde doġdurlar dedi, çoġ. heç bi ġıza fayda yoġ dedi. benim antebe gitdūm gimi, heç fayda yoġ didi.
ȯ, onda bu vārdı, hemen eşiglē oturdu;
- ben de doġdurum dedi. ben de doġdurum dėdi.
şişe cebinde adamın, ilaç şişesi. şeyle baġdılar;
- la savůş şurda dėdiler. sen bizim dėdiler, şeyimizi bozmíya mı geldin dediler. senin neren doġdur? harbılcı ġılafeti sen de! hele şu üsdüne başıña bāḳ, pismāl dėdiler.
bů ġız o zaman adama dedikine íşmarnā, babasına íşmar etdikine;
- onnarın parasını vėr gitsin, bu ġalsın, bu ādam ġassın.
bu, ben de doġdurum diyeni ġabil ediyo. ġız,
- ġassın diyō.
hēbisi hėsabını alan gėtdi. hemen bu ġızın bāş ucuna oturdū, o ilacı vērdi. la verinçi yōrum ġızın dili de açıldī, gözü de açıldī. allah allāh, bů ġız ġonuşmıya başladı.
yalañız nȯġda arıya, orıya bi nȯġda soġdum. didi ki;
- en sonunda, bu ġız dedi, sālūna ulaşacaġ, bu yedi senelig ġız, hasdá olan salūna ulaşacaġ. sen deycinkine, o ġızın sāhibisine;
- artı baña izin veriñ de ben gėdim deycin. bu kelemeyi deycin.
onnar da saā derse ki;
- doġdūr bā̆y bizim borcumuz nēʸ dersē…
- borcūn yōġ.
- ne yōġ yoᵛ olur mu? ben bu ġader para vėrdim doġdurlarā, çara bulamadı. sen de buldun, allā tarafında. niye yoġ?
de ki dėdi;
- allahın emriyne sen ġızıñı baā vericiñ dėdi.
o sȭledi hā, yılan söledi.
- allahın emriyne, ġızıñı vericin baā dė, dėdi.
- temam dedi.
baña izin verin gedicim dēyinci;
- borcumuz neydi, dedi, bu ġızın babası.
- borcun yō, borcunuz yoġ dedi.
- niye yoġ dedi.
- ben ġızı salūna ulaşdırdım, allaʰın emriyná. ġızını baā vėr, dedi.
- ėy ām dedi. ġızımın dėdi, bi danışim didi, ġızıma bi danışĭm dedi.
dānışdī, ġız dedikinē;
- benim dilimi evel allaʰ sōna bu aşdı. ġonuşma tarzımı bu şēʸtdi, ben buna da varıcım dedi.
- temám dedi.
ōrda buna bir ev yābdılār, nē bilim eşʸe getirdilēr derken bunu bir ev ėtdiler. o salūna ulaşan ġızı da buna vėrdilēr, babasgil.

gelelim, düyünnerde de zāmerinin günü, zāmeri mormorusu, zāmeri gününde heç bir meyvá olur mū, bir meyvá olur mū? mėyvā, bu adam iki sepet yemişi dolduruyō, yemiş yemiş. dā şunın gimi, dā şindiki gimi yumuşamamış bile, hē. bu ġız ġapıya çıġdí, ġapıya çıġdī;

- bu nēy dedi, emmi didi.

- bunna dedi, ben fıḫariye getiriyom dedi.

baḫ orda gene fıḫarıya kelemey ġonuşdu, bù adam. allah allah!

- la hele ġapıya çıġ, ġapıya çıġ dedi, ġocasına, o ġıs.

- ēmmi didi, sen bunu arpáyna mı veriyon, būdáynan mı veriyōn?

- yōġ dėdi. ne arpıylā ne būdıyla ben bu fıḫaríye hediye getirdim.

yarpāh yeşil, altı yemiş, şunun gimi işde.

- allah allāh, ben bunu ġandırım da demiş, içeriye alım demiş.

bınnar içeri āldı. bī adam epeyi gitdi, işde on daġġa on beş dāġġa… ėvde ayrıldı gitdī, bı adam, gediyō. dedi;

- la ula dedi, bunun birisini de babamgile götürek dedi, babamgile götürek dedi.

bilmiyolar ha zamanı da bilmiyōlar, ʰayreti de bilmiyolar, ʰayret diye bi şey yoġ, bilmiyolar. o anda bunun bir tenesini āldılar, ġayınbabasıgilē adam gendi eliyle götürdü, ġayınbabasīle indirdi sepeti.

- la dedi, ōlum bu nėy?

- valla dėdi, bir adam getirdi dėdi. hec bi şeynen satmíyim, saā hediye getirdim dedi.

- ulan ōlum dēdi, ġaç durma, durma gid. o adama ulaş de ki dėdi, acı ġayınbabamgil de isdiyō. bı bù zaman olmaz. bı, bı zaman olmaz didi. şu saātde bu yėmiş olmaz, dedi. ġaç bunu bul dedi.

sergdī, sergdī, sergdī;

- gedme, ġayınbabangile acı bi seped alacām diyō, gedme diyō.

bu boyna gidiyō, yörüyō, yörüdi, yörüdū̆, yörüdū̆... bunun bi girdi bu adam, o şey getiren ha, yimiş getiren girdi. la yōrum, gendi de aynı yolda yörümüş gimi gendi de yörüdü yörüdü gėtdi, adam. há. yörüdü, getdi, şēʸe döndü;

- fıḫáre ne vār, dedi.

- ġayınbabam da dedi, bunun aynısından isdiyo dedi.

abō baḫdıḫına haşā her taraf aha bele masalla sallaniyo! heb mėyvalar olmıyan mėyva yōġ, olmıyan mėyvalar yōġ. dedi;

- pekī dedi. al şu anʿāġdārı dedi, canın belki sıḫılır dedī, anʿāġdār ha! şu ġapıyı aç dedi. şu baġçanın ġapısını dedi. acı orda, şey dedi, moralin gelir dedi.

fıharıya, annadiy.

- ged dedi, moralin gelir didi. orda birez dedi acı, he, görüsen görürsün dedi.

acı la bu arada aşdı, ġapıyı, aşdī. bu adam da şeʸ toblamıya gitdi, ġayınbabasına hē, gėtdi. la bu adam vardıḫına yōrum;

- la ben dedi, bu öküzleri bizim köyün zibillūna atdımıdı dedi, bù öküzler nėrde gelmiş, buruya dedi.

adam hā́.

- la yorum ġızımı mezallā gömdüydük, anasın da yanı başına gömdüg dedi, tergėtdik. ġıs şurda oturuyō, anası şurda oturuyō, bùrdaḫı da bōş, burdaḫı da boş, boş.

la bu adam hayrėd ėtdi;

- allāh allāh, bu ne yāv!

gene jeton düşmüyō, jeton düşmüyō. yalıñız gendinin ismi fıḥárē. o anda getiriyō, dalını dalını üzerine şeyabmış, kēsmiş, gētirmiş, iki sepet getirmiş toblamış. maġsadan;

- fùhare dedĪ, sen ō, ō anaġdarı verincig, o baġçanın ġapısını açınçıġ dedi, ne gördün dedi, nėʸ var dedi. arası mesele şey mi, eyi gördün mü dedi.

- bizim ayalnan ġızı gördüm dėdi. öküzleri bizim zibillūā atdıydıġ dedi; onu da gördüm dedi.

- ė sen beni tanıyōn mu dedi.

- yoġ dedi. tanımĪm dedi.

- ben de senin evine gelen mísafırım dedi, adam.

- ālarsın yāv, ālarsın. ben de senin evūne gelig mısafır olan adamım dedi. sen de bi ġonşu, iki egmeg şuraña ġoydun da dedi baña gösdermiysin gȭya dedi. getirig sufruya ġoydun dedi.

- temám dedi, temám dedi.

o adami ev sābi yetişmiş bi adam. nēsē bu ġadarını anca aġlımda dutabildim, ben āġlımın bi tarafında dutuyōm. ben başġa bunu bilen yōġ ki.

Metin Numarası	Y2
Kaynak Kişi	Hatice Başkahraman
Derleme Yeri	Yavuzeli
Yaş	102
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

Kel Kız Masalı

şindi birinin, birinin iki ġızı varımış. birinin adı gülzȭreymiş, birinin adı da kel fadma. kel fadmanın babası, anası ölİye, analūn ġoltunda ġaliyā. o ġızın dā ʿāyib olmasın, aynının çatında tüy biterimiş, erkek biti biterimiş, ġızın annının çatında. bir gȭn beş gȭn, bir gȭn beş gȭn... bi inē varımış, kel fadmanın. künde yuralı başına daḫarımış, giderimiş. o gün accıġ kepekde bosnu ėderimiş, āʿcunun arasına ġorumuş.

inā allah, ġurban oldūm allah, dil veriyė, diyo ḫu;

- buynuzuma çıġ da diye, ėm diye.

buynuzuna çıḫıyō, emiyi. birinde yā geliye, birinde bal geliyē. devlüsȭnü ȭle diyoḫuna bu,;

- sen ne yiyon dāda diyō.
- hec ne yiyom diyō, kel fadma, analūna.

diyoḫuna ġızınā, gülzöhriye;

- hele diye, sen de gid bōn naḫıra diye.

barabar gidiyİ, şindi kel fadma ȭlen oluncuġ acıḫıya. şi inān buynuzuna varıya emiye, birinde bal geliye, birinde yā geliya. ġız diyoḫuna;

- acı ben de emİm diyo.

ġız, neyİse, ġız çıḫıye. birindē ġan geliye birinde de şe, ġızın āzına. eve geliyı diyoḫuna anasına;

- a böle böle ana diye.

onda sōna geliye diyoḫuna

- egmā bura gevrediye, birini şu börgüne ġoyiye, birini şu börgüne. egmá bu bār bārbārıyō, arvad. ora döniye, egmeg ġırı yiye; bura dönüye belim ġırıldı, belim ġırıldı.
- niye?

e bī kel fadmanın ināni buāzlarsam, etini yİrsem iyi olur.

diyo ḫı ġadın;

- allahdan ġorḳ, bū ȭsüzün inē, bunna geçiniy.

ġaḫıya bu inē diyoḫunā, kel fadma ha', onna sōna;

- şėy diyē, sen diyē, ġonşulara, daāl diyē.

ona varıya, temsil şu ġonşulara varıya diyo ḫu;

- gemūnu adman ināmin diye.

bu torluyō, tobluyō algediyō, pēydiye. aḫırna kömüye, bunu kömiye, aḫıra kömüye. bir gün beş gün derken padşān ōlunun davılı vuruliyá. şė diyoḫuna, gidiye diye kel fadma, ḳaḫıyo, onu donanıyō ġuşanıyā davıla gidiye. benim gimi bir arvad geliye;

- ġız ne oturuyōn diye.
- nēdim diyō. gendi iki teşt ġoyuyēr ben gelene bu teşler dolsun, gözüyün yaşıynán diye.
- gözüyün yaşıynán teş dolur mu?

a^{v}rade geliye, ötede;

- ġız ḳaḳ diye, iki sátıl su getir.

iki sıġma duz atiye, ġarışdıriye tesleri dolduriye.

- ḳaḳ gidek diye.
- temam yavaş diye, aḫıra gidim gelim de diye.

aḫıra varıyo ḫu aḫırın āzını açıyá ki tō'... nėdāni asbab para varısa aḫır dolu. seçiyi giniyē, bir ġat giyniye. tulū ġoltuna aliye, a^{v}rad alıġ gidiye.

varıya, varıya başa düşüye. başa düşüye oynuye. gene geri geliye, tulū geri o gün geliye. geliyō diyōḫuna;

- kel fadma diyō.
- ne diyōn, diyo.
- bir ġız geldi, bir ġız gelig sırtı başı parparıl, başa düşdü diye.
- e nedim ya diye.

devlūsūn oliye, gene gidiye, bunuñ ayāna bir altında papıç giyiniyō. padşān ōlu da suya gidiye, incili sulamıya geliye. tulū dolduruḫan papıçının biri suya düşüye, padşan ōlu da bėygiri sulamıya geliye. beygiri getiriye, sulūḫan, sulūm derken bėygir ötüye. geliyoḫuna bir papıç;

- bunū diye kimin ayāna olūsa diye o suda alırsın diye padşān ōlu.

şöle ġapı ġapı dolaniye, ġapı ġapı dolaniye, kimsenin ayāna olmiye. kel fadmayı dutiye tandıra sokiyē analū, āzını örtiye. öteden ben geliyám, bir a^{r}vade gimi;

- ġızın fadma nic'oldu diyō.
- haberim yoġ diyō.

ḫoruzun biri geliyē, kel fadma tandırda ġıyġıdī ġıy, ġıyġıdī ġīy... gene ḫoruzun biri geliye tutiye azına atiye;

- orusbu bunu niye burıya vurdun diye.

padşān ōlu geliye bunū āyāna soḳiye bunu;

- ben bu ġızı alıcım diye.

davıl vuruliyá, padşān ōlu alıcı ya bunū. onda sōna dāvıl vuruliye ceyz yazılıcı;

- yazılsın diye, ceyizim, kel fadma.

bunu aḫıra atıyeler getireyeler. atıyolarkine toḫō… üç bėygir, dörd bėygir yükü ġarıltī çıḫar. geliye diyoḫuna kel fadma,

- há diye davıla gitdin, başda oynuyan ben dāl miyim diye. saā para mı verrim altın mı verrim diye.

kel fadma padşān ōlunu aliyá. yiyi içiy mırazına eriye.

Metin Numarası	Y3
Kaynak Kişi	Süleyman Kaya
Derleme Yeri	Merkez
Yaş	77
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Anlatmalar / Masal

şindi ʿaām, şurdan bāşlıyāḳ. şindi vahdiylē zamanındā bi adamın üç ōlu varımış. bu üç ōlunūñ habár vermişler ki;

- bi ōluna ōlu olmuş.

haber vermişler ki;

- bir oluñ oldu.
- adını nė vurucun?
- vurun adını mủḥammed dėmiş.

gene ġırvanmış, vahid saāT tām olmuş. gene bir ōlu olmủş, gene bir ōlu olmuş. gene dėmişler ḫocam;

- bir ōlun oldu. vurun adını mủḥammed ġon.

aradan altı geçmeden gene dėmişler;

- hocam bir ōlun oldu.
- alla allā yāv daha altı ay oldu. ey çocuḫlara baḫıyum... bu neyin nesi demiş.

yōġ ondar zamanında olmuş, bi sene geşdikten sōna olmuş. o bi çocuġ dādalmış, aynı dayma altanmamış. o ġadını allahın emriyne altı ayda bi çocuġ demiş;

- hocam gene bi ōlun oldu demiş.
- alla alla bu ne iş, altı ayda. onun da vurun adını muḥammed demiş.

üç ōlu oldu, üçünün adı da muhámmed. biri vahiT sā̄d temam olmủş, o adam...

Metin Numarası	Y4
Kaynak Kişi	Ökkeş Zirek
Derleme Yeri	Aşağıhöcüklü Köyü
Yaş	72
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	Y4
Kaynak Kişi	Ahmet Zirek
Derleme Yeri	Aşağıhöcüklü Köyü
Yaş	74
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Bayram Yemekleri

Çimdikleme - Tarhana

Ökkeş: başlıyaḫ, ufaġ köfde, efẽndim, dolma, çimdigleme, ġızarTma, tava, sȭrme, var da var. çimdigleme, mantı gibi. şindi onu yapallar, biliyōn mu? taḫdanın üzerinde açallar, ḫamurunu, su ġatallar mu ġatallar. yoūrullar, egmeg yabmış gimi. onda sōna bıçaḫna şȭle güzel güzel dilellēr. onda sōna da böle keseller, ufaġ ufāġ. onda sōra eline alır, bȭle biyo yapar, ayni mantı olūr.

Mustafa: ondā,māntının içine ġayserililēr ġāvırma ġoyuyollar, bunda ġonma yōġ. içi bōş oluyō. bȭle yanlız tavıġ mıvıġ eti, onna beraber içine ġoymuyōḳ, yanı. şindī, onū bù evde otururdu işdē, meyrem ḥala derdig işde, biz bibi derdig. ō dişim yoḫdur diye hemen yanı her iki günde bi yapardı. bize getirirdi çocūġduġ. ā acı o çimdiglemede ona varsa ver bibimin verdünda derdi.

Ökkeş: ā mesele tarḥana zamanı, tarḥana yapallār, çoū yabdī. yabmıyannar çoġ az ġaldı. tarḥana şorbası, bȭle sobanın üsdüne ġollār çıtır çıtır yillēr.

Dil / Lakap - Yer Adları

Mustafa: ben burdā bizim o ġarayusuplu kȭyünde on yedi ġamyon bùrdan daā üsdelig çōluġ çocuġ. bizim aylemiz diye heb yardım, on yedi ġamiyon bidāve yükledig, hilmigile. hē, āmed dayım, onnan benim dāyım burda giTme onnar. aha şù ḥaraba mesele, aha şu tutun altındā ḥaraba varıya bōşluġ, aḥa onnar dēli ġoyunnar dėller. onnar hē, onnar burda oturullarımış. hacī bi ömer ġaldı orda, başġa kimse, memūn ōlu. başġa kimse ġalmadı, hē māmeT de dolmuşda çalışiy.

Ökkeş: uyanıġ māmeT, saᶜāT kiyagilin ēnişdesi, o uyanıġ māmed dedigler benim ġārdaşım. bùra getirdik, bunda da dùrmadı. gene geri o köye gitdi. avrad aldı gitdi. yāv işde avrad dėdi;

- ora gidicik.

avradın arḫası sura düştü gitdi.

Mustafa: şindi gendiler bizim kȭʸȭn yerini çuḫur diye bize çīl ātiyōlar, biliyōn mu? biz de gendilere yanı sizi ki;

- nėre diyōm, yav sizin açıġ yeriniz mi var?

bizim de ġuzey accıġ āçıḳ, onnarın da accıġ doū tarafı açıḳ, hē.

Ökkeş: yav gessin de acı bī rüzġār boyrazdan mı geliyō, şarġdan mı geliyō ġarbiden mi geliyō gessin. ācı sıcaġ olmasın.

Mustafa: bizim esgī böyüglerin hebsi, o tut āçları yoġ mu, camının oldū yer. bura, yurT hayması dėller. bütün bū saydūm sülālenin hebisi burda oturullarımış işde. dāyımız, o gitdiler işde kimse de ġalmadı onnarda yanı. şindi ōrdā bėş on tene çitlig malı şēyapıḫ inek, sōna onū işde zengin oldu, erziġırıġ onda. ēyi ġafası çalışıyō. hā, hā onun bi böyüg tarlaları var? talışan mı diyō nediy, ismi lābı tallanın, ġoşluya giderke, oruda. her şeyi de yapiyá, teg başına emme her şėyi yapıye.

ḥasan kiyanın ġännı tarlası var. ḥasan kiyágil şèygilde aḥraba. çaġlar yoġ mū? onnarın emmisi ō, hasan kiyā. onnarıñ saātgilin emmi gimi işde, cemāl çālān. aslında ondar kömürçülüg yaparlarımış, bavāmgillēn ondar. şindi esgilerin āslında birez şèyleri var da heb sōna da aġlımıza geliyō.

bizim burda mesele düyün çalıníyō dēl mi? ġoşluda bi tenesi ölsin, burda düyün mārs olurumuş. amma şindi duvar aşırı çaliyōlar, heç kimse bilmiyō.

Mustafa: ondar bİzden dā deyişik ġonuşur. biz mesele giliyoġ, gidiyoġ dèr, ondar geliyāḫ, gidiyaḳ, gelyāḫ diyōlar. tandırcıġ uyar bize, yeniyurd da uyar bize, ġaraġuyu deller, yeñyurd bizim burda çıḫarsan ikİ kilōmetire. ḥā dān yöresinde olan yāublu onun altında bū ald tarafında, haft. mıradlıynan bizim bùrā aynı gimi.

şindi burdā soy isim verilirken köye hañı köylere geliyōlar ya. senin soy ismini ne ġurāḳ, bunun soy ismini ne ġurāġ derken... bù bizim familyáda dedelerimiZ, o zaman bunnar da gene bizim mezirāmız ya, bizim ō böyüglerimizin birine sormuş, o memur.

- bunnarın soy ismini ne vuraḳ.
- yav bunnar çōġ āsi yav demiş, bu adamlar çoġ āsi demiş.

gelene, āsi yazmış, gidene āsi yazmış.

şindi bizim bùrā ā ali kiyalar dedin mi, durmaġ lazım. o çuḫuryurT dedum bùrda yaya biñ gişi mümkün dēldi. orayı geçig de buralara gelmeg. è şindi bizine ḥāşır neşir oluġlar.

- bōn bizim yerimizden mi geçdig diyōġ, gennere biliyōn mu?

yāv o ġader ġorḥaḳlār, ürkegler... ālardan ġorḫallar.

Ökkeş: şindi muḫdarlıġ burdā, ālıġ da burdā. o adamlar bizim o dedİmiz adamların yanında annayacāmız şekilde ikinci sınıf insannar, o zamanın devrinde. şindi burdaḫı, mùġdarā da muġdar derimiş ki;

- baña üş tāna ōlaġ gönderin. benim mısafırım geliyō.

gelirimiş bir aradā şu tereyaī derig ya;

- baña yā getirin dèmiş. benim dedİmi anlíyon mu? bana yā getirin.

bunnar da yāları almışlar, gelmişler, muḫdallıā. bí dāfa demişler ki;

- yāv bū bizden her sene yā isdiyō yav. gideg arti biz vermeycig diyeg, demişlēr.

şindi bùrdā ü beş gişi tōblānmış, adamın öñÜne gelmişlēr, toblānmışlar. adamın evine gelmişler, gelİken ġonuşmaları;

- ā biz sā yā vermeycig.

bù çuḫuryurddakiler. şindİ adam aşşā inmiş;

- niye geldiñiz lā, ḫoş geldiniz derken…

işde bundara çay mıy nēse o zamanın gününde vermiş.

- derdiñiz ney? hele sÕlen demiş. derdiñiz ne? hele sÕlen demiş.

ordā dutulmuş ġalmış bùndar.

- yav aġa demiş, sen bizden yā isdiyōn ámmā yāī keleble mi getirek, ılıdaġ da mı getirēg?

o da demiş kİ,

- lā gidin bi sefer de ılıdın getirin, demiş.

şindi bındār allaısmalıġ diyi giderke yolda yayan, bilbilerine ġonuşmuşlar;

- ula ḥani biz yā vermimeye gitdigidi.

ō ona girmiş, ō ona girmiş. biri demiş kĭ;
- lan demiş, hepinizin dili dutuldu ōlum dēmiş. gene benim āzım açıldı. didim ki demiş, ılıdaḫ mı dedim. ben onu becerdim demiş. siz ōn da diyemediniz ām demiş.
yanı bù dōru ḥā! dōrü bi şey. ben diyōm yōrum şu, şindi bildĭm, şu cöbinde biráz paran varsa aġa da sensĭn paşa da sensĭn. ben bu ġaderini bilirim ammá isānnıġ ölmez. isānlıġ hèç bi zaman ölmeZ, misāfirpervellig hèç bi zaman ölmeZ, gözel ġonşuluġ hèç bi zaman ölmeZ. ama işde şindiki zaman, bāzı isanlıġları da götürüyō, efendilĭ de götürüyō. adamı sıfırdan çıġmış bi ġaç ġuruş paralanmış;
- tohō diy aġa da benim lan ben de benim diy, bu bȭledir.

Anlatmalar / Fıkra

Nasreddin Hoca

Ökkeş: nasıreddin hocanın çōġ fırḳası var. bir gün diyū cēvizin altına girmiş, yaTmış nasıreddin hoca. böle bāġmış;
- ē ġurban oldūm álla, bù ġadar ācınna demiş, ne güccüg güccüg meyvelerin ney? şȭle ġarpız kimi ġarpız kimi ossa ne gözel olurdu demiş.
ȭle derken, uyuyō ya cevizin biri tıġġada annının çatına düşüyō, uyanıyō.
- tȭbē yarábbi deyin, şinni bù ġarpùz kimi ossa be neydecám?

Anı

Ökkeş: şindi ġızım bir gün bùrda bi düyün yemē var. aynı burda, bu dedimiz tepsi siniler var ya, burġul pilavının üzerine birez et vār ki saña dēm. şini ġızım hemi benim ġaynım hemin de köyün muġdariydi. geldi tam, en eyi sininin üzerinde et varıya onu taḫıb etdi. tam onun mesa'fesine oturdu.
biri baña dedi ki;
- yav, dedi şunu nasıl ġaldıracaġ, orda dedi.
- ben dedim ġaldırrım, ben onu.
- nası?
- yāv, yērleşeg. sen bösböyük muġdarsın, acı yoḫarı çīġ, yāv.
siniden ayırdıcām, ā şu ġader sini var ya!
- yav dedi, yerleşin işde.
- yāv olmaz dèdim, sen bösböyüg adamsın. yoḫarı çıġ
az dā yerleşdĭ, baḫdı sini mesāfesi ġayib olùyō, birez dā yerleşincig;
- ulā sizin, ben yimiyōm ulā dedi, saḳallı bȭle dedi.

İnanmalar / Adak

Uşak Aşı

Ökkeş: şindi bi şiye… mesele şey aldıġda ādaġ dèllerdĭ. ġurban keselleridi ki işde. ōlum olusa, ġızım olusa veyatda şu işe diye. ȭle yapallarıdı, uşāġ aşı dèlleridi biliyōn? uşāġ aşı delleridi pilavı bişiriller üsdünü, tavıġ mesele, köyün çocuġlarının hePsi toblaşır.
Mustafa: şöle şöle ġızım, mesele benim bi derdim var. allah diyom ki;
- ya rasulla, benim bù dilemi ġabùl èdersen ben çocuġlara bĭ ziyafeT çekecēm.
sen de bi tene ōlaġ boāzlarsın. o tepsilerin üzerine de pilavın üzerine etler çārırsın.

- herkes ġaşīnı assın gessin.

ġaşıġ elimizde herkes ġaşşınī. şindik orda ġaşıġda ederken birisi baġdı ki taniyo çocuġ ā şȭle tāġġıdāh vurur;

- sen niye benim etimi alıyōn?

filim varıdı yānı ȭle.

şindī sen bilirsin ḥasan emmi, ġāseri keteni dėlleridi, çizgili çizgili biliyon? bundā çocūġ biz, şȭle ġuşāġlı zȕbun dėlleridi, elbise. şindi zubun, o zaman zubun delleridi. o zaman ondā giyerdik, ben ėti yimezdim ya, bavām ırāmatlıġ ėti çōġ severdi. accı çoūġların içinde de o zaman ben heralde böyügümüşüm sā̆r ki varırdım o şeyin üzerinde, ben hemen ētleri bȭle sıyırırdım. ėtek derdig, biliyōn? onġa hemen etā̆me ġordum, ġaçār ġaçār gelirdim biliyon? ben ėT yimiyōm ya, bāba saña ēT getirdig dey, gendi sıyırır sıyırır getirirdim. bavam ıramaTlıġ,

- ōlum sen, hē, çocuġ aşu, ōlum sen nēdiyon?

- valla kimse bişė demiyō baā dėrdim. ben yimiyōm derdim. ben ḥıssámı saʿā getiriyōm derdim. ben yimiyom saā getiriyōm.

Halk Bilgisi / Yağmur Duası

Çomçalı Gelin

çomçalı gelin de oluyo. şindi mesele çocuġlar böle bi gelin yapallar. ġarşılıġlī ġızlar tutar onū, ġızlar. ġızlar onu tutar, ėrkegler de işdē çomçalı gelin gelī diye, her eve gelin ȭnünde, şimdī,

Ökkeş:

çomçalı gelin çom isder

bi ġaşıġ bulġul isder

verenin bir ōlu ossun

vermiyenin bir ġızı ossun

vermiyenin iki gözü kör ossun

Mustafa: ha, ȭle dėllēr, mejbur yanı veriller, herkes verir.

Ökkeş: annīn üsdüne de bi tas sėrpeller, o çocuġların üsdünde.

Mustafa: o da olduġda sōna ō gelini dutannarın üzerine su sıḳ, ėrkegler ġaçar. onnarı ḫorTdurur, amma mutlaḥa sulanır. ȭle yānı yāmır içi.

Galalı Oyunu

bi de ġālalı derdig. yanı mesele şȭle üş dene, mesele şȭle daş dikiyōġ. üş de bȕ tarafa diyoḳ. üç beş gişi bȕranın sābi oluyo, üç beş gişi de bȕ tarafın sāibi oluyō. üçü de ġāla, bunun daş. şindi burdaḫı adam bȕna atar. bȕnnarı vurursa, burākibi, bȕrayı vurursā bȕnnar güneyler, bȕ tarafa geçeller. o, o birbillerinin sırTlarına bineller, ondar yendi diye. bȕ taraf yeñerse ondar da bineller bȕ tarafın sırtına geçeller o şekilde. inān ki bis böyüglerimiz bu ġaḫdeleri yābdılār, inancın ossun valla. ikindine ġalmadı yāmır yādı, hē. çōcuġlar böyügler de oynuyōlar işde duā ediliye.

Ökkeş: onun ʿāmmisi oynasın allaha töbē töbē töbē yüzde yüz yāmȕr yārdı.

Mustafa: aḥa bunun annesi varıdı, ḫussi onu oynatıllarıdı, hacıvet dezze. şişdi arḫadaşlarını tobla da ēvli barġlı yā! ġalalı oyna da ací yāmır yāsın dėlleridi. ikindine ġalmaz yāmır yārdı az da çoġ' da yārdı.

Ökkeş: ġalālı oyna dėlleridi, şu ireç dāda dėller, inaç daġda.

Çocuk Oyunları

Arası Kesme

Ökkeş: ikisinin arasından geçmek. o dört oldu mù ondar ġazaniyō. onun aynisi, arası kesme, sen öldün dellerdi, ikisinin arasından geçtin mi, bi tarafda öldü deller.

Çoturum Eşek

Mustafa: vallā şindi çocu, ġızlar, şindī gelin oynıyaḳ delleridi. çȭblerde, mesela çöblerde bȭle şė yapallarıdı, sārġı yapallarıdı. bunnarı gelin yaparlar. şindiki ḥanı dondurma çıġmış ya, çin malı nēse. şindilerinin ʿaynisinin bȭle alıllardı, gelin oynu, ġızlarıḫı oydu.

erkeglerikī de işde ō işde dėdūm gibi bunnar, yanı arası kesme dedumuz. atdā şėy derdik, çoturum beşik mi derdig. güşlü bȭle üş gişi bȭle çotār. onda sōna bir gişi ėbe olaraġ bekler. onu, diyerleri de ona binmiye çalışır, ġarşıdaki ona binmiye çalışiyō, he. o, ona bindirmemeye çalışır. ondar binmiye çalışır. ona biz çoturum beşig derdik. ėrkeg oyunu işde bȭledi yānı, a bù şekilde ġızlarda gelin çābıtdan işde çöbden.

Hılç

Ökkeş: ha, bir de odunnarı şimşediller ḫılç derdig biz ḫılç. meselā sen batırdın yėre, ben de atdīmu senin o batırdīnı devirirsem, onu alır ġazanırdım yanı.

Höl

Mustafa: bi de şėy varıdı, höl delleridi. hȭl, taşda şȭle yuvarlaġ yapallar, ellerine birer zoba alıllār. şȭle bi çuḫur olurdu, o çuḫura düşürmemenin uçun. ebe onu düşürmiye çalişdı. öbürleri de onu düşürmemek üçün, onu üç beş gişi olur, beş altı gişiye ġader de olurdu yanı.

Çot

Ökkeş: bi dē çoT, üç ayā var, dikeller. mesele üç bi taraf, bi tānesi ebe olur. dörd beş dane de orda ellerinde sopa ġatallar. vurdū zaman gider, odunun üsdüne ayānı basar, ona ġarışamaz. tekrar ġaçar, gider gene gelir, ölmeZ ya, tekrar dirilir o tekrar atar. bȭle atar.

Mustafa: ō çotu vuramiyincıya ġader ō öbürü bēgler, öbürü atıġ onu vuramadū zaman o ġurtulur, o vuramıyıncı gider onu bēgler bi seferde.

Dil / Eşya İsimleri

Ökkeş: ġırḳlıġ dėller, işde biz ona ġırḳlıġ derik.

Mustafa: maḫas diyōlar, biz maḫas deller amma ō, ġoyunuñ ō şėy oldū zaman o zaman ġırḳlıġ, ġırḳlū getir. ġoyunu kesicī̈k, yaní mesele, yüñü ḳırpıcı. ḥarbıl derik, elek derik, saraT derik, saraT

böyüg olur, deligler böyüg olur. bȭle ondan irisi daā var, fısdıġ gözesi dėller ona. hē fısdıġ gözesi fısdıġ ėlerig onna.

Ökkeş: gözze, en böyüg gözze, onun küççȗ saraT mesele onnan sōna ḥārbıl var. pencere diyōġ, ō şū, bùrıya işde şė olaraġ oturaġ, oturaġ. evin önüne avlı oruya hē, oruya ġarşıya seki, eşşig, seki derik. segmen derik. ȭnce çārdaġ ġurallarımış, ḥasan emmi, heb getirillerimiş evin önlerine, avlına.

Mustafa: şȭle aşşada, düz yarı pencere olır ona taā derig. he, şȭle ufaġ olur, taha dėller, ona bunnara mı? direg de dėller, ġawaġ da dėller.

Ökkeş: ġaş dene ġawaġ atıldı diyō. şindi direk oldu mùdu? ēsgi evlere var mı? hē, ortadaḫına o, digme direg derig.

Mustafa: şù aşşā gözde var.

Ökkeş: ā şurda dört dene bȭle Peşi Peşine var, ġāşılıġlı şeyle çifde derig ōna da o mesēle. meşede kesilen onnar atılı, ben bilmiyōm bu ġavvaġda bu digme mesele, sulu yȇrde olan şey, onnarda meşe dāġdaḫı olan şēler.

mesela esgidē bi mısafır gelirdī̇, şȭle bi ona sini dėllerdi. üzerine pilav ġollarıdı, üzerine ėt ġollarıdı. ya bi sini yėmek getirsene. mesela pilav, sōña da bù bi tavıġ bi tabaḫ yemeg getire çıġdı. bȭle devam ediyō yanı, antebine dilimiz fazla oġşamaz bizim bùrda, oġşamaz, beñzemez.

Dil / Yer Adları

Mustafa: çōġ vār. gözlü göl bir, küççük göl iki, yassı pıñarı, ġol pıñarı… mesele şurda şu gördūn dāların hepisinin ismi vār. ō, annaç ġaya, şōra ġarlıġ, şōra emir dōān, şō taraf ġara hörükler, şō yüsek yeller var ya, ġara hörükler.

Ökkeş: bı tarafın hepi, her tarafı vār. şo ġarşı topaġ daş, dikili dāş, topalaġ ġaya… var da var. sarı yārılıġ, ābdi ölen, arı daşı, hösün ölen daşı, ballı dere, düdenin buāzı, talla. boyun talla, burun ucu, dēşik dēşik isimleri var, hangisini sayī̇m bēn.

Mustafa: tarī̇ māra, demirçi mārası var. eveT, valla orda işde şȭle esgide hayvancılıġ fılān yapannar orda ġalıllarımış, he.

Ökkeş: mesele ʿabdi ölen, orda bi abdi diye bi isim var. adam ölmiş atalarımızdan belli bȭle devam eder gelir. kömrük, ġarasu var da vār. ā şura çātalla.

Mustafa: mesele benim bi talla var, orda da bi yolçı gēçmiş. dedemizden ġalmışdı, bi tallamız var, orda bi ḥaydȃr isiminde geçerken bi yolçı ora düşmüş, ölmüş. onda sōna oranın ismi şindi ḥaydár tallası. mesele benim bùrda bi talla var, onun ismi dē, talla bȭle çuḫur bi yerde. bōāz diye biliyōn mu? onun ismini de buāz talla ġoymuşlar yanı öle. çökek var mesel, çökek tallası var. ġazan geçō derik, uçacaġ tallası vār, bā yeri vār. tilki höbürȗ; tilki höbürü, tilki çoġmuş, hē. şȭle yıġma olan yer.

Mustafa: üş bėş dene ġaya billeşmiş oriye yelleşmişler. a mesele ġarşımızda burıya, a şō ġayanın arḫasına burıya topalaġ yataġ deller. topalaġ yataġ deller, şurıʸa mesele āmeT āmgilin baḫ, su yolā dėller, şu ormanın oruyacaḳ.

Ökkeş: şindi burası yeniyurT varıya, o zaman burda su yoġmuş. o yeni yurtda su getirī̇ken orda ineller gelillerimiş ya, oranın ismine su yolā ġoymuşlar. meselá burda bi denēmiz var, şu ḫayluġ köyüne gidērken, ora boncuġ deresi.

Mustafa: mesele şuruya salān deresi diyōlar, şōle bi su birikir ordā, ġāḥ dėrig biz, oruya saylaġ diye, bú dere sāylaġ deresi ġalmış.

Dil / Kalıp İfadeler

Dua-Beddua

Eşi: allah seni iflāḳ etmiye derim, allah şōle bōle olasın işde.

Ökkeş: şōle olasın, bōle olasın yōḫ. baḥ ele baḥ baña baḥ. allah yīdigen yıḫılasın, ḥameyli ciyeriñe otura, allaḫ gördūn gün bugün ola.

Mustafa: allah seni bi dā getirmiye.

Ökkeş: şu beddālarí verdirmeyin baña. bedeniñe ġurşun deā,

Eşi: allah seni iflah eTmiye, işde āzına geleni sōlersin.

Ökkeş: baḥ hele, afedersin, şu mememde emen irin ola, şu mememde emen ġan ola. biz bunnarı çocuġlūmuzda ḥatirliyōġ.

Eşi: işde gördūn gün bu ola deller.

Mustafa: onna ġōnuşma, onna ġonuşma deller biliyōn mu, afedersin, şu memedeki ġan ola, şu irin ola. o adamınan ġonuşma. niye? onu benim ölümün üzerime ġoyman. onu mezerime ġoyman bōle yanı.

Eşi: ġayın bubām, bi dene yiyeni vardı. onna küsüdü, baña dedi ki ġızım dedi;

- ō, ben ölüse, onu üsdüme ġoman ḥa dedi.

ben dedim;

- ā gelirse dedim, o adam gelise üsdüñe dedim, ölüncü dedim.

yerinā̆der getirdim;

- yoḫ dedi.

- ġoman dedi.

e ġayınbabam vefaT etdī. dedimkine;

- babalı, baā bābal atdı dedim. buña, dayıyıñ ōlunu babanın üsdüne ġomalı dālmişin dedim, ölüncü dedim.

seslenmedi gitdi.

Halk Mutfağı

Jandarma Yemeği

Mustafa: ḳaḫ, ḳaḫ.

Eşi: e ḳaḫvaltı türü, hėmen pēnirīmiş, yoūrdumuş, yumurtıymış.

Mustafa: ēziyet bi şėy yoḫ, e bi ḳāve. eziyet yoḫ tama. bi candarman yeme, biz canderme yemē derik, ḳavelti. hemi ācėle oliyo ya. şindi cāndarma bi şey getirir mesele küve. diyelim ki bi tebliġaT şeyi oldu, onu götürür muhdarlā getirir. öbür köᵛē de gidicim dėr, durmaz. o zaman ona iki yumurta ġırallār işde bi yoūrT ālelacele, ona candarma yemė derik.

Yansıma Sesler / Hayvan Sesleri

Ökkeş: kediye çārıḫa kediyi çārıḫan pisi pisi, ġuvalarḫan pişt kedi kedi. ġoyunu çārıḫan püfT, inē mesela raḥaT durması uçu wuḥā wuḥā, giTmesi üçü de vo' vo'; ġoyunu da çārıḫan pūfT derik.

onnar, ō mesele geçi ōlaķ. geçiye ō̃le demek, hė', geçiyi orda çārıḫan, hė' hė' o orda bārır. köpē üfürük, üsürük çalallār, ıslıġ. gidēken de küde küde.

Mustafa: mesele isim olūsa satan ismiyne çārırlar. mesele boncuġ vuruyōlar, işde meylek, her çeşiT isim ġoyuyōlar yanı. atı çārıḫan mesele ḥùvvā ḥùvvā o şekilde.

Ökkeş: giderken de ḫızlı gitsín diye deh deh.

Mustafa: eşşē bah, çüşşō çüşşōva diye çārıllar. amma ata ḥovvā ḥùvvāḥ diye çārıllār.

Ökkeş: kekligde ses çıharsā gelmes ki, sese gelmez, sese gelmes keklig.

Mustafa: keklū sādace var ya, şindī̃ afedersin ona puşluġ deller bizde biliyōn mu? şindi bù çār avcıları diyōlar bizlere. biz ġurā ġurarıķ. bi de bō̃le yėri yaparıķ ēsil derik biz ona. oruya girerik. keklūn birini orā ġurarız. o ütēr, öbür kekluġ gelir, onu sıḫar vururuķ, ona siz puş diyō, avcısınız dėller bize amma onlar uçurullar. bō̃le gō̃gde ḥavada giderkē sıḫallār uçarā. ō̃le yanı keklū, ses bile çıḫardaman.

Ökkeş: öter amma dillerini bilmiyōġ, mesele onnara küfür mü ediyō ne ediyō? onnar da o küfüre dayanamiyō, geliyōlar. ne bilsin bizim burda pusuġ durdūmuzu, ō̃le dēl mi?

Mustafa: şindi gėdī̃k şō ġayıya keklū ġurduķ ōrda kekluk var mesele, dā keklū, sen bırda gidik orda ġurdūnna, senin keklūk ötdū̃ zaman ordaḫı diyō ḫu sen mekánímda ne ānıyōn. o, ōnā, o ona... o onu dō̃vmiʸe geliyō, orda da işde bi dene sıḫıġ vuruyōġ yanı, ō̃le yanı.

Ökkeş: aḫraba aḫrabíyi vurduruyō, nesil nesili māfediyō. ḥalbu ki orda dese ki o kekluķ orda dese ki onnarın lisanıyla burdā bù ġarşımda bi adam bār, sizi vuracaġ saḫın gelmen dese onnar gelir mi? biz de fısdıġ ġuşu derik, fısdıġ ġuşu, abō abō bitirī̃r, bitirī̃r.

Mustafa: onu ġoley ġoley vuramıyoġ biz, bādem fısdıġ heç ġoymuyo.

Ökkeş: biz pirātik demek oná ḫūylaġ derik, ḫuylaġ, hē.

Mustafa: baķ, şu fısdıġ ācı şō tut aācı heç össe buna ġonmaz. heç ġatyen ġonmaz buna.

Ökkeş: ya fısdā ġonar, ya bādeme ġonar, ya eriʸē ġonar. en çoḫ fısdıġına bademe gelir. benim şo yoḫarda böyüg bir aācım var ġurutdū bedenini tū̃m ġavlaTmış. tā dabandaki zilfesine ġader ġāvlaTmış, la ben de dėdim bú fısdā nolmùş. vardım ki fısdıġ ġurumaġ üzere. üzerindeki ġabıġları hebsini ġaldırmış. amma bėş gün ḫuylanır bi dā gelir. ökelenirse, māfeder valla. şu ġadar ġaġası var ġardaşım. vıī̃T sen sanarsın şey çalışıyō.

Metin Numarası	Y5
Kaynak Kişi	Oya Asi
Derleme Yeri	Çukuryurt Köyü
Yaş	25
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	Y5
Kaynak Kişi	Memik Asi
Derleme Yeri	Çukuryurt Köyü
Yaş	85
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Metin Numarası	Y5
Kaynak Kişi	Seydi Asi
Derleme Yeri	Çukuryurt Köyü
Yaş	79
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Metin Numarası	Y5
Kaynak Kişi	Nurettin Eğil
Derleme Yeri	Çukuryurt Köyü
Yaş	59
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Metin Numarası	Y5
Kaynak Kişi	Necla Eğil
Derleme Yeri	Çukuryurt Köyü
Yaş	59
Eğitim Durumu	Okuryazar değil

Günlük Konuşma

Oya: ēsgide diy, nası yaşardıñız diyá?

Memik: işde irezillūna günümüz geçerdi. nē malcılī üzerine sāda malcılıġ üzerine. ġoyun, ġara da var işde geçī...

Oya: ġōyunu gēçiyi diye, nėrde yayardıñız diye.

Memik: aḥa bū̄ dālarda, arpayna saman atardıġ. o zaman orman çoūdu dā kesisine yāyılırdi yánı. ey şindik ō̄le dēl. ġış düşer düşmez ahırda.

Oya: esgide diye, dā esgileri annadıllardı, bize diye, bize işde. hikāye falan bilmem, ō̄le şēyTmezler de yanı işde ġaynanam der. ġaynanam bize işde esgide şu şu oldu, bō̄le oldu diye. bunnarı cor ederdi diye. işde ō̄le diyeler.

Memik: ġaynananġıl nerde?

Oya: onnar aşşā köye gitdiler.

Memik: niye?

Oya: māazziz ablanın yanına gitdiler, öyle.

Memik: kimine?

Oya: bayram abimne. benim sō̄ledūmi duyiyá, benim sō̄ledumi duyiyán diyem, ġayınbabama, he.

Memik: bu çocuġ ḥasde mi?

Oya: yōġ uyḫuda ḳaḫdı. duysa bile beşirliyig ġonuşamiye ki, gelmiye mi?

Çocuk: gelmiye, yemmeg yiyelerimiş.

Memik: o kim?

Oya: şėy sēdi emmimi çāríyám de gelmezmiş. yemeg yillermiş, gelmiye. ō sēdi işdē benim babamın emmisi olur, onun dedesi. baḫ hele, siz menevşe ablanın neyi oliyáñiz? yōl burda bo͞le gidiye.

Memik: yōl burdā her tarafa gider, bù dāda ballıġ, yavızēli, öbür tarafa ġaracaburç işde. hañısını sayi͞m.

Fazlı: sēydigiliñ evi orası mı oluyō?

Oya: yōġ ora benim emmimiñ ėvi de onnarın evi bù ġarşıdāki şù yolun üsdündē ilk ev varıya, öbür tarafında deyil, beri tarafındaki ev, onun evi orası.

Fazlı: eveli köyün içinde miyidi nēy?

Oya: há, ō önce şū yamaşda oturullarıdı, ġayanın dibinde.

Memik: kim?

Oya: sēdi ēmgili diye.

Memik: yāv ben çoġ yabdım, işdē sāḥare giderdik ordā eve gelirdig ikindin giderdig. dālarda o zaman çoġ keklik vardī, şindi ġalmėyiḳ. biz o zaman keklūn, ġuraḳ keklūnùn altına gelirdi, yabanı sıḥardıḫ. mārtdā, şubatdā, şindi yapılmaz. hē keklik varıdı.

Oya: güççügken diyē, ne ōynardıñ sen diye?

Memik: hı?

Oya: güççü͞ken ne ōynardıñ diye.

Memik: o metinnē biz o zaman çoġ davar yayardıġ, bekirine. işde dālarda, hepisinin adı var. şō ġarşıya ḥātın yüzü derig, doñuçöküye derik, doñuz çökmüş o zamannan, doñuz çöken yėr.

Nurettin: doñuz çöken yėr derig biz, he, doñuz çöken yėr. yav şora yoḫarı ġazzī, yöreb, şėy, sarbınıñ yörebi derig. şora ġurban başī, çoban daşı, iñir duwan, kör puñar… şėy, sen sō͞lē, yoḫardaḫı fısdıġ bekleyen höbür, ġaraāz, sulu kütük, mısdılīmri, düz ġavla işde bo͞le gidiye. yanı adı var. yanı isāna nası bi ad ġomuşlarısa, aynı burāda da meskun yanı.

Memik: yoḫ.

Oya: yanī, ondarda neler olmuş da nede ġalmış onnarıñ adları diye. ben bilmem de gendi bilir. doñuz çalan yėr diyá, şė yanı nōlmuş da çökmůş nōlmůş yanı? zātınlıyan şindiki çocuġlar dinlemiye ki͞. ḫocuya fılan gidellerimiş, elini yüzünü çalıllarımış.

Seydi: ḫōşgeldiñiz.

Fazlı: hoşdulduġ. beni tanıdıñ mı yōsa.

Seydi: çıḫaramadım ya.

Nurettin: tamā āġrabasıñız.

Seydi: yōrum olabili, çıḫaramadım.

Fazlı: menevşeniñ dayısı.

Seydi: yoḫ hērī͞f.

Fazlı: hē.

Seydi: hē, ne geziyniz, nėre gidiysiñ sen? emmisi oluyán dayısı mı?

Fazlı: dayısı.

Nurettin: önnen şo͞le diġġat ėdersen baġ mánevşiye báñziy, ḫā!

Seydi: nasısın?

Fazlı: canıyın sālī.

Halk Tiyatrosu / Sinsini

Seydi: düyünnerde siñsiñi öynardıġ. ataşı vururduġ şōra ḥarmanın içine, davıl ḥarbileniridi, siñsiñi oynarıdıġ.

Nurettin: o siñsiñi mesele ataş yaġdınız? napardıñız, ḥayle yapardıñız yanı. zıblar mıdıñız, ġarşılıġlı ḥayle ederdiñiz?

Seydi: yōġ, ataşın ġırañġı ġıvranırdıġ şōle dutardıġ. bir de böyüg bi ataş, he. bōle yüzümüze dutardıġ, birsī de ötede geliridi, vārdīm ḥa derdi. anca sıçırardı. ulaşırsan ġuluncunun ortasına bi yėrinde sāblarna vururdu, ulaşamasa da gendi oynardı.

yā nefsī, güreş de çoūdu yav. aha buyudu, güreşçi buydū. ġoley ġoley yıḫılmazdı. şindi taġġāvıġladı, düşdü işde. güreşde başġa ib turası dėllerdī, ib bi ölçü şōle şėy edelleridi, düzülülleridi.

Memik: başdā adam boyna başda oynarıdı. hā, ḥalay dutallarıdı, başda. ḥalayın başına bu adam oynarıdı.

Seydi: güreşçi de buyudu işde. ne bilim ben, aḫlımızda mı ġaldı yav. üç ayaġ mı dėlleridi, ne delleridi, onù oynardı. ekseri aḥa bū. aynı olurdu, geneli ġadın arḫada dutardı.

Nurettin: memmed nerde ġı?

Oya: suvarlıya gitdiler.

Nurettin: niye? suvarlı ne aġlına düşdū̆ ġī?

Oya: suvarlıymış, teke ėnmiş orā. onā parāsın verik tekeyi geri gētiricim dedi. mámmed dėdi. ben de gidecēm, ben oraları heç görmedim dedi.

Nurettin: arabayna giTdi ō.

Oya: taksine giTdiler hē.

Memik: mammet nėre giTdi.

Oya: suvarlıya giTdiler

Memik: niye?

Oya: niye mi? işde gezmiye.

Seydi: öte ardılda öte.

Oya: ārdılda öte gidiyen.

Nurettin: ‹ārdılda bayā ötede sēydi emmi, baya öte. tama biz fısdıġ ġırmıya gidē içinde geşdig ya. bir gün adam ordā ,bizim bù tarafın yolùnı bilig çıḫardıġ gelimez. bilmessen yanı. gene ġoley de bilmiyine zor.

Oya: esgide kömür mù̆ satar geçinirmíşıñız?

Nurettin: burdā ānteb ėline kömür götürüllerimiş.

Oya: çerig ġırardıġ, onù yaḫardıġ diyē, onù satmıya gidellerimişidi. çerig yanı odun, yanı odun ġırallarımış, yaḫallarımış.

Seydi: ōdunu ġırardıġ, dāda şōle ġalın odunnári. onda sōna kömù̆r ocaī olur, kömür ocānı bōle āçardıġ. işde ortasına dā bi şiş dikerdig bōle. o bürtdūmuz odunnarı getirir, örerdī̆g. orda bilbine dāına bāsırırdıġ, ḥataşlardıġ, ikün yanardı. bir gün yānardī, ġarallanırdī, kömür olurudu.

Nurettin: onu şėy onu basırı, odun ātar basırdıñ, onuñ üsdüne torpaḫ fulan atar miydin?
Seydi: hā̆, torpā atardım.
Nurettin: atardıñ ō yavaş yavaş sõnũg kömür oliye. yōsa nasıl olur? yānar geçer.
Seydi: kömür olurudu, kömürü de işde şişine yeni yer tādırdıġ torpān altına geliridi, torpān altında işde.
Nurettin: kilō hisabı mı satardıñ onu?
Seydi: hī, hammalların olurudu, āntebde onnar satardī.
Nurettin: geri beyirlerne de gelirdiñiz, yā şu çilliye baġ, şu güne bāġ.
Seydi: şindi siz araba ġapıñıza gelmeycik?
Nurettin: ō̃keliniyē, vag' artistēne... gelmesse niye gelmedi deyin ō̃keliniyek. yoġ, eycene araba ġapının önüne gelmeyinci, ökeleniyek, şū hákmete bāġ, hēy.
Seydi. yav bū aşşa höcüglüne ġonuşmamız āyni heralda. bū başġa köyleri dutmaz. yāv işde şū yoḫarı höcüglüler onnar bi tevil ġonuşur biz bi tevil ġonuşuruġ, dilimiz birbine bā̆ñzemez.
yāv geldi beni sıḫışdıriye dedē ḳāḳ, dedē ḳāḳ, bizim yusubun ġızı, benim ōlanın ġızı, tōrun. ġız vāriyem ele yeri gėT diyem, yanını vėrdi giTmiye illen seni götürecám diye. davar sizin zētini yayıġ. dünkü yeriyen davar, zeytini māvedik hē.
Nurettin: hē.
Memik: yoḫ ulā.
Seydi: valla ordá.
Memik: yolda gidik.
Seydi: yolda gidik, ġöyuluġ içinē. rıza namına gideg de baḫaḫ, mal saābi bú da ōlunun malı dā̆l mi, hā̆?
Memik: aşşa bacaġlarında yēn yeyik.
Seydi: hā̆, bacaġlar, çalı ėdig her birsini. çalısını çıḫardıġ, ġoyun bùnı yimez mi?
Memik: yoġ ulā.
Seydi: wallā, ġoyun çoġ yī̆k.
Memik: orda aşşā bāların içinde çi gidig ola?
Seydi: hā̆, orda aşşa inmiş.
Oya: babamgilin bānı da yayıġ, işdē.
Seydi: ġadirin bānın içinde.
Memik: yav peki şėyTmez yav.
Nurettin: şū aşşā tel çekik yā. o ḥatna gennerin evine çēik yā. ora varıncı, telde geçėmī̆nci, sizin orda ō̃le geçik, tepede aşşa hısda var, ya.
Seydi: yōġ, yōġ. şindi o bȭk dikili dāş yoġ mū, orda ġuyuluġ içine, orda yüzün ġuylū şū ḥaymen ġurdūm yėr var ya.
Nurettin: a şindi bayram gessin de gidek. baḫaḳ iküç adam ʿayb dál mi? zarallūñuz nēse baş dacı.
Seydi: ġādirin ō ara şėyde telde, hā, vardı. ėyiydi ordan ġadirī̆ne geçig. hē, ġadirinne, işde aşşā inik, orda yātıḳ davar.
Nurettin: gidek, baḫaḳ ayib dā̆l mi? şėyimiz verek borcumuzu, verek. dadlı āzımızı niye acı ėdek, yav. gidek iki adam dā̆l mi baḫın ne keserseñiz ben ġabilim.

Memik: davar nėrde yatiyōdı?

Nurettin: ō yoḫarı ġum ucā yoġ mudu, ġum ucā yoġ mu, ġum ūca. ordā timav orda. şō, bizim toma sen geldin, biz çekeydik, sen şōra baġçiye indindi. ordā dimişler, anā ineg ordan yòla vuraḫ dimişler, orda yėmişler.

Memik: tüm yeriyig hī davarıñ?

Nurettin: ġompile, ġoca tufan yeyig, há bálinde ġan yoūmuş, hebsi yiyig davar.

Memik: yeñi mi?

Seydi: la yāvrīm, ḥayren varısa acı bi çalḫumaç. ĭç yāv, la yōrum iç, iç.

Nurettin: o dā sālam adama gelmiyye, adı var yōsam hā valla. işin āslı içiliceg bi şė ossa, ora adamı öldüriye, işde. usul ader dėyinse bi yėr şėytetsen yōsam ġola nē ki. hele şȭle yère dög ayni cāĭ cār ediye. ayni ʿayib olmasıñ işde isānı da ēle ediye hā.

Seydi: hā̆.

Geçiş Dönemleri /Doğum

Kırklama

Necla: çocuġlarī kilinen duzū şeker atallar, kili atallar içine, onnan duzlallār. yanı bişmesin deyin şeyi, gözü, āzı ġoġmasın deyin ȭle yapallār. gendi dē ġırġ. iki sefer bi ġırḫında bi sefer, bi de sōna. yirmisinde de yapiyálár, yirmisinde de yapiyálár. onda sonā da bi elegde bi şeylerde su geçiriller üsnünden. ġırḳ ġırḳ, ġırḳ deller, ġırḫı çıḫar, ġırḫı çıḫarımış ēle dėller. şēyini bezini bēláni de toblallār. o ġadının da üsdünnen su geçiriller, o çocūnun bezlerinin de üsdünnen de su geçirillēr, beşşĭnin üsdüne su geçiriller, beben ġırḫı çıḫar dėller. ḥamile diyek işde yüglü diyen oliyá, ḥamile diyen oliyá.

Seydi: ġoynu dolu diyeler, hē.

Necla: hā̆, ġoynu dolu fulan diyeler, esgilerĭ. ocā kör dėller, kör ocaġ dėller, ġısır demiyek. vallā işdē onú dā yapallarımışdī, oTlardān yapallarımışdī, ben bilmem.

Seydi: onù da sȭlemiye Zata.

Necla: ēsgileri işde ȭle dėlleridi, yañı ġoynu dolu fülan dėller, yüglü dėller, gebe dėller şindikiler de.

Halk Bilgisi / Nazar / İlaç Yapımı

Necla: nazar fulan dádū zaman da nazar oldu dėyin getiriller. ḥarbılīn, elēn içine şėy ġollār, suvan ġabī ġollar, būda ġollār, bıçaġ ġollar, ayāġġabı fulan ġollār… onu da getiriller işde ġurşunu atallar, arpa ġollār.

Seydi: ārpa ġollār.

Neclla: hıhı. arpa ġollār, içinē, bunùn hepisini, bir ėTmeg ġırū getirir ġollar içine, ʿayni ġollār, daraġ ġollār, būdā ġollār, suwan ġollār, onu da harbıl. vallā yaní bunī yanı işde nazar dádū bille yanı bundarí bir ėtdiler. ḥarbılın içine elán içine ġollār, ordan da ġurşunu da şėyē bĭ ġaşşıġda bi şėdē eridillēr. bir tasdā su getirir ḥarbılın içine ġollar. meselē çocūn başına nazár oldū bille nāzar dāik dėller. getiriller onu ĭnē ġor;

- azarā bázarā göz ėdenin gözü bozara.

dėller. getiriller suyun içine āġdarıllar. bȭlē şėy olur dili, olūr, ġolları olūr, āzı olūr. ʿayni isān şēglinde olur, nazar oldū belli olur, yanı onda. üç sefer ediciler, üç sefer edicin. hele başġa da bi şey bilmĭm işde. bùrda çōġ, şurdā bĭ ġadın varıdı öldü, şindi bi ōluna atar. hā̆ el mi verig ne yapıḳsa hā̆, ferid, feridin, postalcının ōlu.

Nurettin: ġardaş egmá yimiyen mi?

Necla: valla elinden geçen dėller, ben ȭle duydum. başġa ben bilmedim.

Nurettin: ġardaş egmá yimiyen mi atar?

Necla: ḥayle etdiñiz saʿād emmim, ġara memmed diyekine;

- gözümüzü, gözünüzü sevĭm beni alın teg diye. bū diyē, erkēn olū giTmiş ki diye. baña diye, niye demádiñiz diye yanı, ġara mammed tez diʸe. ġurbanım mammed diyē, ejderin ōluna beni götür diye, yȭmiyeñi verim diye, araba paranı verĭm diye, gidim de diye, ben diye, ondarın diye, türgü sȭlerim diye, filim çekerim diye.

hā̆, benim ġaynanamın nökeri varımışTı, o yaparımışdı, ilaç fılan. hā̆, işde ḥasdelig uçúñ, yanı bĭ yara çıḫartsın, bi şėyleri, yanī yaparımışdı, em yaparımışdı, artı neyle yabdūnu ben güççügdüm, ben ne bilim?

Seydi: ḥarbılı bir ġovası varıdı. toġturda falēydi, ġırıḫ çıḫıḫ çekmesi, ġolun ġırıssīn, dişin arġısīn, hā̆ yabmadū yoġdu, siftaḥ işi.

Nurettin: dişi arġıdū zaman kerpetenne çekeridi, dişi.

Necla: hā̆, kerpetennen çekerdi dişini, hā̆ kerpeten yanı ġorḫumuzdan çekdiremēydik. o sāt yanı, yeri ġanar da öllüg deyin. kerpetenne çekeridi. ġırū çıḫū çekeridi;

- durmaliysĭz dėrdi, yāvrım durmaliyisĭz derdi.

ġırū çıḫū çekeridi. onu da ā aynı yumùrtáyne cummal yaparıdı işde. şeynen sabını, sabını ġaldırımışıdı, onu da içine de yumurtáyi ġırırmış, yumurtanın bėyazını ė, sarısını dáēl. onu ġarışdırır, ġarışdırıllār, eyicene doḫullar ġaşşūnan. onu da ġoluna cumbal yapar işde. ġoluna çeker, yapallar, o dutdururudu yanı ġolunu, ayānda mesele ġolunda ġırıġ ossun.

dişinde kerpetennen çekeridi. ben yanı şȭle gıT sıT biliyem. burda evleri varıdı, aha şurda evleri varıdı. bunıñ ıraḥmatılıġ babası;

- durmalıysĭz yavrım derdi, ġımıldaman dėrdi.

taġda fılan ġomazdı, ȭyle berg şėy oldū bille taġdıyı ġordu dā, ġomazdı.

Seydi: lā yōrum biyō antebde çıġdım ben yayen, gelĭk deyi. lā yōrum bi dişim arġıdı, bĭ dişim arġıdī, bĭ dişim arġıdī… bùra eve geldim, yatamiyum, dişim arġiy. yōrum ḥayle edicim? bunun babası da işde diş çekiyi. gece bi yārısı, la bùnnarın da bi iti vār, yōrum bȭyüg. ömrümde sēmem, gördū̆ yerde ġaçar, yumaġlar, üsdüme atılır.

Necla: ben sizin atıcā atim de gidĭm de geri gelim, diyem. şùní içim de cor çoru edicik. gidiyim de geri geliyim diyem.

Seydi: dĭne hele dĭne.

Necla: yā dĭniyem ben.

Seydi: ḳaḳsı, bùnnarın bi yēr damı var, ā bı damın yerinde. emmi ite ġorḫusunda gelemiyem. bȭle, uldūr, uldūrur yētdim emme, īrāmatlıġ dāmın şù öñümde yatardı, ta' irelde. ėy şeyle gele, gele, gele gėtdim, bùrıya işde şù, aha şù yolaḳ ġadėk ġāldım. it ġırānda yatar mı? bùrdan ḥōūḳ dedi, üsdüme

atıldı emme! ben de gendinin üsdüne çökdüm. yōġ bùnùñ babasının. it gēri ġaşdı. lā yōrum bù adamın dili dutuldu, gece üsdüne uyḫulu bunun çökdüm ya, uyḫuda.

- lā māmmeT emmī benīm ḳāḳ, måmmeT emmi benim dim.

gözlerini açıye;

- sen kimsin diye.

- ben sēydiyim diyem.

yönünü dōrġuTdum, yeri içine oturdūm. ḥayvah tumansızımış! tumanı mumanı, tuman evėl ḳāke bėzi olurudu şėle bėli. ėlē şalvár mıvīr her adamda nėrdē? nēse ben bunu oturdūm, ġırāñā oturdum. dedim;

- ben āntebde şindik dişim arġıdī, dişimi çekdirmiye geldim.

- yavrım dedi, ben birez iyileş de çek dedi, o zamana ġadaḳ bana.

bi şey yōḳ, ālātirik yōḳ…

- gidek dedi, gidek.

getdī. kȭnek var, miltan kimi, o da ḳāke bėzi. ayib olmasın bù dasda urġuma düşdü. aha şùnun babası, bėn arḫasına düşdüm emme, dişīm arġíyē bi yandan, gülüyem bi yanda. nōluḳ, gendi düşdü, tumanı yoḳ, damdan indik.

şindi ėve geldik, bùnùñ anası da ġātır bėsler, merkem derlerimişdi.

- mērem, mērem dėdi, uysān uysān ni yerdek ġāpıyı aşdırdıḳ.

-lan ne vār, dedi.

o da şė de yatarıdı, sırtında.

- hele dėdī, şėdeī lombáyi yāḳ dedi.

şo itafet var, çıra var, ōnu yāḳdırdī, ā ġocası var.

- ula sen tumanı gėymen mi, dedi.

beni ġōudurtdiler.

- tuman var mı altındaḫı.

lāfım olmasın, kerpeteñi gėtdi buldu, geldi. iÇerde içeriye gitdi, buldu, geldi. yōrum beki de ḥatirlīn? bi, o bi basammaḳ vardı, sēdirin ʿayni sofu gimi şȭle.

- otur ġardeşim şura, dėdi.

ora beni bȭle oturdū, ġuluncumu tuwara vėrdi. arvaT, çıreyi dutiye. ė çıranın şu yanı cil kedi yumaḥ! a şùra şėdiye, kerpetenni aliye, ayibolmasın, dıs… yana cılbaḫ, mal sallaniye, vallahi bȭle oldu. çēgdi, dişimi aha çēgdi çıḫartdı dişimi.

Halk Bilgisi / Lakaplar

Necla: bù ġuyulardā su yoġdū. suya gidiyēk, gidiyēk, gece gidiyek bekliyek. herkes sırasıynan daā çekiyēk. hepimiz de oturaḳ, diyek yanı suyu beklīyekkine çekek deyin. hı, gece gidiyek, gündüz gidiyek. varíyek bù zamanaça oturíyek. diyekkine,

- mesele gece oldu diyek.

bù zaman oldu. oturruḳ, bėş alTı gişi tenekeleri düşür, şu tenekeleri, salça ġutuları. ondarī ipinen, iP bālarıġ sallandırrıġ, kimin hangili ireli ulaşırsa o içine atar, suyun çoūnu o getirir. çēderig, yōla getirrik.

bir gün de varmış ḫı, ıramaTlar varmış ki bū babası ıramatlıġ, kepik emmimidi. hē, kepikdi. hē, işde mammedimiş de adı, kepik denir, lābına. şėy demiş;
- durun hele demiş, yāvrım demiş. durmalısiyiz demiş.
- ben çekī̆m de siz ō̆le çekin demiş.
hā̆;
- durmaliysiyī̆z.
demiş. gendi bō̆le ġonuşurumuş, ġonuşū ō̆lemiş. geri gidik ḳaḫmışlar, yanī, ġuyunuñ içine. gendi ḳaḥar ḳahmasız, ʿayib oliy de yanı ben bunu cor eTmem dī̆m de, sen ḥatırın, et dī̆ñ. bù suyun ġıtlamalūnda işde dėmiş, ġuyunun ayaġlarını şō̆le aTmış demiş;
- yāvrım durmalisī̆z dėmiş. hele ben çekī̆m demiş.
handa arvadın tenesi, hengilleri atıncıḳ içine, içine atıncı, amca dėyin şō̆le ātmış yanı baḳ! anca diye, ʿayib olmasın tumanın uççurunu arvadın bi denesī̆, çeēr çegmez içine şalvarı suyun içindē ıġdırmışlar bù, ayib olmasın;
- durmalī̆siyiz.
deyin şavralı çekeneçe, ayaġda picama yōġ, her yeri açıġda ġalmış. ārvādlar, arvadın biri demiş;
- kī̆ben satılı alīm, suyu alī̆m, ġaçim, siz de içedēni çeēn demiş.
o zamanda ġadāni de;
- Zatan diyá, suyu diyá çėgdig emme diye, adam şavralınan oynī̆ye diye. ayaġlarının üsdünü diye, ġuyunun ġırañına ġōdu ille diye, her yeri mėydanda diye. valla biz bu suyu aldıġ ġaşdıḳ, iki satıl da ġalır diye bi alıġ ġaçiyē…
ġalanın da içine tenike sallandıriye hepisi de ġablarını dolduriye;
- yavrım durmalıyisiyiz, durmalıyisiyiz, siz bana niye bō̆le etdiñiz de…
demin malamat oluġ ġalıġ. o arvadın da suyunu alıġ ġaçan arvad da ġocanın dayısının babasının ġocası, gendine aşıġ oliye. ey yōġ, gene yōġ, yiyenneri diye bunū.
Seydi: ėy baḫiyañiz siz durmadan.
Necla: ey, yōġ. gene, yōġ, diyenneri diyēm, yōġ. iyēr,
- irāmatlıġ ġoyuġ eve bù şekil gelmī̆ş dėmiş. senin ġafan demiş, seni dėmiş, ġomām dėmiş. āvrad diye.
sādan geliye, tirkiye dėmiş, sėyarın arvadı, tirkiyen dėmişler.
- kepūn ayāndā şavralı çıḫarTmış, suyun başında bekledū yerden suyu, ben çekī̆m deyin dėmiş. sıyırTmış çıḫarTmış şavralın ipinen dutuncu, şiyennen de ġalmış dėmişler. gendī̆ hevesini ġossam dėmiş, şēle oluyum deyik.
artı ārvad deyik;
- aġa demiş, ʿayıb demiş, eve mísafır geliye, gėT. allah bi mísafır geliye de bañа demiyedi dėmiş.
hā̆, ō̆le ō̆le bi mísafır varsa, bi mısafır gelmişse, ō̆le ō̆le eve yʿāğlaşmış gelmiş ārvad. işde bū̆ önceden ġıTlamalıġ, su Sabānādā beglerdin. aḥa şùrda ġuyumuz aḥa.
ben gidim eve südümü çalí gelī̆m de temam mı? tėz gellim, şindi süd soūr, tėz gellim ben.

Halk Tiyatrosu / Kız Kaçırma Oyunu

Necla: evelī düyünnere çıḫallarıdı, ėrkeglere, ġızlara ėrkeg wallā esgiden bū. asbabı giydirillerdi. yanı ėrkeg deyin oynadıllardī, eline şėy şişeyi alırdī, birā içerdī, milled gülüşürüdü. gendinin arḫası surā olur giderdi, işde ōle. ėrkeglēr, şindī ġadınnar ėrkeg asbabı giyerdī, ġadın asbabı giyerdi, yanı ėrkēg diyerekden yanı ortaya çıḫardı. alıġ ġaçmīş olurdu. ō, onū arvadların ġoluna girellerdi. ḥalbūnáḫí gendiler de arvat. bünnarıñ ġolunan girerdi, alır, ġaçırıllarıdı. arḫası sura ġuvalallarıdı ġız ġaçırma oyunu dėller, önce yapallarıdı, şindi yapmíyáler. ėllerine bi siġara alıllār içelleridī, ġadınnar, yanı ėrkák deyin. ėrkeg asbabı giyelleridi. önnerine bi deynē alıllarıdı, ḥanı bi ġaçırmıya gelen deynenán vurullarıdı ġırañına ġomazdı, bù arvad. meselē ėrkegler ġolunnan sıḫardī, ġaçırmíyė deyin deynēnen vururdu. elinde siġara yanı ėrkeg olmuş deyin. anam işde bōleydi, ġız ġaçıran vardı.

Anonim Şiir / Bilmece

Abla: hakiye de dėller, yük üsdüne yālı deynek, derdig uşāġlara. bōle ʿāşam otururduġ. o ne, dėlleridi. bilemezleridi. yük üsdünde yālı deynek; oña yılan dėrdik yanı. yük üsdünde bunnar gimi, bunnar giderek, bunnar ġınā derdig. anamgil ānadırdī. noḫud dėlleridi, ġara mayáyi, anayin ögüne dayadım. bu nēyimiş derdim. dėllerdikine bu nēyimiş, derdi. ōynügmüş oysa. ekmeg ėdeniken önüne aldūn öynügmüş. biz de ne bileg? biz dedik, ġı bu nēmiş dedig. bilemezdik.

Nurettin: canıñı ala seniñ.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kırk Basması

Abla: bir gün işde ōlanı bizim ōlanı, ġırġ basdī. biz şu tarafda işde ġırġ pınar derig, ḥī, ġırġ basar, pisūn ġırḳı basarımış. yanī çocuġ eyi oluyá ya, güzēl olūr, sōnadan kötülenir.

- bù çocuā noldu, derig.

artı umudu kesig toġtura götürdük. bi şėy şėy olmadı. ayʿāġların bunün gimi ġaldı, inceledī. götürürdük illene ḥı. ʿantebe de gōtürdük, ʿayní bù ġırapıñara da götürdük, götürdük. ben didimkine;

- bù ḥāyle olucu dėdim, ḥayle çıḫardıcıġ dėdim.

çocuū gōtürdūm, ataşí yʿāġdılar. ataşí yʿaḫıp;

- båḫum bù çoci bişiriciler mi, dėdim.

şōle üşden dāş çıtıdılār. ġazanı don ġazanı gētirdi adam, arvād üsdüne ġoydu. geri de getirdi altına şōle bi tutam da çālı ġoydu. çalıyí ġoydu illene ırbi da suyu ġodular, ḥazılladılār.

- båḫım dėdim, ōlanı bişiriciler mi dėdim.

ġazanın altına da ataş, çāġmāda ḥazılladılar kīllene. geri baña dedikini;

- sen dėdi, türkü sōlēcin dedi.
- çıġ'. ben türkü bilmem dedi.
- yōġ, dedi, türküyü sōlemessen dėdi, bunuñ ġırḫı çıḫmaz, dedi.
- valla bilmēm dedim.

geri nēse;

- bilmem deyin deme dėdi. sen söle dėdi. adam eti bişer mi, adam eti bişer mi, deyin dedi. giT giT gel dėdi. tūrü bo͞le so͞le dedi. türgü dedūm yanı bù dedi.

ben;

- buysa bunù ḥá so͞lerim dėdim. türküyü bilmem dedim.

gerī, gendī ġazanın altıña bʿaġ ataşi çalıyı ġodu da yʿaġmadı. geri de ōlanı cılbatdılar, içine ġodulār. çimdirdilēr, ayāndan dutdulār, salladılār. gene geri gendi ʿayaḫlarını ġasnı aşşa geldi. ayʿānı dā yòḫarı getirdiler. getirdilēr,

- ġırḳ ġırḳ ġırḳ ġırḫı çıḫdı.

öle çıḫarmış, ġırḳ basması. o͞le giderimiş. geri ben dē ōlanı gendiler böle yapiylēr, sen de giT giT gel deyin türküyü so͞le diyá.

- ben de didim, ne diyim. adam eti bişer mi, adam eti bişer mi, dedim.

iküş deá gitdim gitdim geldim illene, aha sōna öle geşdi. gene geri bundan geşti, eyi olmadı. bùrda bı ġırḳpıñar tarafda derik, şù şėyde var bi ġadın, ʿanteb ġarayusubunda o òrda ġariyidī. işde bù merve dedūm, şindiki bıra ġız geldiydi ya, onun ġırḫını çıḫartdıġ. o da o͞le oldu. artı bunùñ ōlu derhine gece umudu. bù ġırġ basan çōġ bārırımış. böle kötüleniridi, aha böle barnām gimi ġaldıydı. ne toġtūr ġodūḳ ėleTmedig bir yėr ġomadıḳ. geri dėdiler;

- hele biyo dėdiler, bū şėyde ʿanteb ġaraġuyusu varımış, dedilēr.

ora götürdülēr. ora götürdük illene bi ġarī, ġarınıñ ōlū da tırafıġ ġazası olmūş, iki de ġız var şo͞le şo͞le. ėletdik ille şo͞le bī ġırmızī çāmır, onun içine şo͞le tamā ùfáġ, şo͞le çāşāġ oluyė, şo͞le daş ġırmılı. onu şēde özedī, bi tasda tavada özedī, şo͞le de bi şėyi var. ḳʿāke yabmış, onu da saÇda bişirmiş doñdurmuş, o͞le ġaldırmış. yanı gelini o͞le çıḫardı, bu ġadani bù çocū çıḫartdıġ illenē şēy içinden onnan sırtına suvadī, çimdirdī, o çamırı suvadī o da o͞le çıḫartdı. ben didim;

- anam o tarafda o͞le çıḫardı, bu tarafa da bo͞le çıḫartdı dīm.

onu çimdirdi, onu sırtına çāldı, ġıpġırmızı ėtdī. gene, gene ʿayib olmasın ayānı şo͞le etdi; bù çocū bùrdan alı bu yanı geçirdī, onnan sōna da o ḳʿākenin içinnen geçirdi. bo͞le iküş dʿāfe de aḥa bo͞le çıḫartdı. yanı onun üsdüne düzeldi. ḥā, gelişmiye, pissūn ġırḫı basarımış, pısıġ, ʿayib olmasın, ēniglerimiş; itin ġırḳı, pisūn, biz bilmemişsig. há o͞le dėlleridi, bilmiyem.

Oya: davılın ġırḫı da basíye.

Necla: davıl, davılın, mesele şindī, sen körpe çocū ġırġlı çocū götürmessin. davılın ġırḫı, un geliridi unūn üsdünden geçerse, geçmeden ēti bunuñ üsdüne ēti sen ġomalıymışsın, bo͞le olurumuş. yanı ġırġ basmazımış. o͞le.

Oya: ben hulusi gētirdim, davılıñ üsdüne üş dáfe oturtdum ġaldırdım.

Necla: işde biz ʿanteb ġaraġuyusuna çıḫʿatdıdıġ yanı onnan sōna düzeldi, yanı bizim merve unuñ, davılın hā. şinni mesele davıl bù yannan geçiye mi? köyün içine mesele, bùrdan geçmeden, üsdünnen gēçmeden sen ėletig davılın üsdüne ġoymalıymíşşin. un gelirdi, unun üsdüne, şindi bo͞le bi şey ġalmadı ārtıġ.

Al Basması

Necla: aḥa bu bilir. bunuñ babasınıñ gelmiş al, ġuālamış, dutmuş deyin laḫıdır. aḥa áletsin. al, al basma. babam ırāmat dutuġ deyi, töbe etdirigdi diye. şo yoḫarda dā var işde şȯ yoḫarı dorġu ġuyu var. orıya yoḫarı gidiyemiş, kömür yaḫallarımış.

Nurettin: yāv, ordā bȯ orta kȭyde kömür yaḫallarımış, kömür yaḫallarımış babamgil, bȯ dāda, ormanda, esgide, kömür.

Necla: bȯ diye fülanın yȯlanın ardına gidiyek diye de… sen laf ėt onū.

Nurettin: buām tȭbe etdirmiş. dutmuş bubam ırāmaTlıġ tȯranın yōlanın āzında, kömür ocānda, kömür yaḫaḫan gėce;

- ėgmēmi yidim, yātdī diye.

ocān üsdüne yatallarımış ya. ġalan da ekmáni asmīᵏ şōra başı ucuna ġomuş. lā oyulu yėre gelmiş, bi pisik! ġıT ġıT ġıT ġıT bi ekmá yerimiş, ġuvalarımış. bȭle eline çarparımış, ġuvālarımış, ġaçar giderimiş. lan birez sōna gene gelirimiş. nā̆se bū uyudū yėrde bȭle elini çātıncı duTmuş ha. dutuncu ulan gözünü açmış kī̆ ne pisū! ulan bi gelin gimi diye, saña ne deyim, bi gelin gimi diye. ʿayın on dördü gimi yaníye diye. ulan āġ mí sāh mī̆ işde! tāşlı mūşlı diye bȭyle diye varıya, há dedim ki diye;

- sata benim aradum budu, diye. seni artı bıraḫır mıyım dedim, diye. ayın on dördü ġımı yaníye bi ġız diye.

he, seni ben alırım dedim diye.

yōrum bȭle dēr demez diye, ben seni alırım dʿēr diye. bū̆ ʿayib olmasın küfür ėtmiye, al sevmezimiş ḥarálde yōrum ırāmaTlıġ dērdi. ēlim ġōdu, ayāmın altlarını aha bȭl şapīr şapīr şapīr şapīr ayʿeglerimin altını öpüye diye. ayʿāmı ġōurdiye elimi öpüye diye. ġorḫdum diye. diye, ben seni alırım deyinci diye, yorum nētdim, nētmedim diye, tū̆be etdirmedim mi dērdi, şabıtmadım derdi.

Necla: benim diye siñsilemin oldū yėrē, ġoḫumun oldū yėre gelmėycī̆n dedim diye.

Nurettin: gelmeycin dedi. emme biyi beni bʿāsdī. beni yaḫaladı. baña önce, biyo uçʿāġ donunda geldi, uçāġ donunda, sōna beygir oldu. ben sizin a şȯ yıḫılın evin önünde, o derede fılan bi dana biyaz daş varıdı. bȭle derede ötē atlıyana suyun üsdünde ulā ben orda aTliyḫa bu da benim üsdüme aTladı yorum. lā önce uçāġ bu yanda geldi, uçāġ bȯ yanı geçiye mesele. batıda dōüyá gidiye. lan bi uçaġ geldi diyem, lan bu uçā süren kim diye. ġasacōferid ġaḫdān mı oymuş ne bileg biz? lan onda önce bȯ bēyir donunda geldi baña. beni daşladīm, geri benim üsdüme atladı. ben bunuñ altda ġaldım varıya ḳaḥana ġadáni öldüm. yōġ ben tem altında ġaldīm, bȭle gendi benim üsdümde, böle at ġımı yʿātdı. şini nası çırpını çırpınī ben uyānıġ mıyım artı nası edūsam ben de ġaḫdım onu da ȭle gördüm.

Anlatmalar / Masal

Adam İle Yılan

Oya: ırāmatlıġ nenem cor ėderdi, bunū. şė bi yılanla ādam. adam oduncuyumuş, odun keserimiş. şenuni, ihdiyacını işdē eviniñ giderini onna ġarşılarımış. adam künde odunu kesmiye giderken bi yılan çıḫarımış, oruya önüne. yılan demiş ki;

- künde baña sū̆d getir.

415 künde yılan götürmüş bir bardaġda, bi saḥʿán süd götürmüş. künde yılana götürür, yılan da gendine künde āltın verirmiş.

ādam köyün en zengini olmuş. ādam onna ḥace gidmiye ġarar vermiş. bi de güccüg ōlu varımış, ōluna demiş kī̄;

- bū şeyi götür. südü götür, ben gidiyem yılan ġoy. yılan künde çıḫar bunı içer demiş.

420 ordā yılan işdikçe ōlan iküş dʿāhfe götürüg ġoymuş. ōlan da götürük ġomuş. ōlan dā götürdükde sōna ikküş dā̄fe almış altını. altını alıncı da bu yılanın arḫasında demiş;

- yılanın arḫasında bence altın çōḳ gidiyim öldürī̄m demiş. bu āltını da alī̄m ben.

yılanīn çocuġ görmüş yerini öldürmüş. evde gelēken de ġazma kürek getirmiş. yılan südü içmiş, geru şeyine delūna girerken vurmuş yılanı ġopārdmış. yılan da can avlisine çıġmış ōlanı sōġmuş.

425 ōlan ölmüş yılanın da ġuyurū gidmiş ō̄le. ādam işde ḥʿacde ne ġadarı duruġ geliye… gelmiş. adam demiş ki, adam yılanın yanına gelmiş, gene südü çıḫardmış, ġomuş. yılan iÇmiş;

- artı gene dōsd olaḳ demiş, adam da yılana.

yılan demiş kī̄;

- sen dē evlād acísi, bende de ġuyruġ acisi varken biz ārtı dosT ōlamaġ demiş.

430 veſmemiş, adam da onda sōna.

Metin Numarası	Y6
Kaynak Kişi	Mehmet Yıldız
Derleme Yeri	Sarılar Köyü
Yaş	90
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	Y6
Kaynak Kişi	Yüksel Yıldız
Derleme Yeri	Sarılar Köyü
Yaş	50
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Günlük Konuşma

Yüksel: ġasaba var sùrdā, urum ġalanıñ ȯ ötesi. ānaTsenē, ānaT, ānaT, ānaT bis geçmislērden.

Mehmet: ne ānnadim ben, geçmislerden? burasī şen. gendi ḥalinde bi kȭy oldu gitdī. gēçmis ne olacaġ? gidē gidē, gidē gidē uzmannī artırdı tābi efendim. çadırdā burda ev yōġdu, barġ yōġdu. çadırda maġaralarda yaşardıġ, çadır ġurardıḳ. e şindī incelendi, yükseldi. herkiş oḳullar çıġdī, allaḥ devlete zevallıġ vermesin.

māralarda ġaçaḳda işde su yōġ, şėy yoġ. fıraT kenarı var şurda, fırad var. ordan geçeden çıḳan tülüglen su getirirdig, gizli gizli. bir açīr vergi varıdī, emniyed vargisī̇di, ḥaçırıdī. davarā, malā açır dėlleridi, davara alırıdı. emlek mala alırıdī, bir dē haçır, sen saña şey alır.

efendim bù şey zamanda ġaz verillerdī̇, ġaz. bi şişe ġaz, bir seneye verirdi. onnan idare olamazdıġ. nası ānnadím saña ġı? şu antab fısdī var ya, onuñ şitilleri dibinde, şitilleri kesērdig, döverdig, bele döverdik, daşnan. onu yaḳar, ışıdır ḳı mal yemlerdik, ekseri malı yemlerdig. efendim idāre ederdik. işde onuñ saḳızları var, saḳızlarını toblar, çabıta sara, böze sarar fitil, fitil ėderdik, ġor şurıya ışıdırdıġ. ışıḳ mışıḳ yoġdū. dumānı isānı vurur. isgeri, ġura bi şey çadırın ācın şeyi külü.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Mehmet: esgiden düyünnerimiz ʿayni beyle, şey davıl üç gün sürür, düyün üç gün sürürdi. davıl varıdı, odun yaḳallarıdı, ışıġ ėdelleridi āşam. ışıġsız odun ışıġ. şėyine oynálleridī̇ işde kimi siñsiñ ėdelleridi, oynálleridi. kendir havası oynálleridī̇; esgi bı şeylerden, ipinen oynálleridi. bilmem işde. esgi zaman yaşanılacāġ zaman da insannár bozuldu. evet, şindi yaşanacaġ zaman. faḳad gel gör kū̄ isānnár bozuldu. eveli isānnıġ vardī. söz, bi söz sȭlediñ mi tamam. ėyilig vardī, ġoñşuluġ, ḳāmlıġ, aġrabalıġ vardı. ḥay, şindi ġandıran ġandırana, merdem merdeme.

Yüksel: seker de al. annad mı birāz?

Mehmet: bizim bùrānın köküne altı yüz, altı yüz elli sene olmùs, burıya geleli, ıraġdan.

Yüksel: basbıñar tarafındā mı? basbıñar surda aḥā. há, há temām, temām.

Mehmet: islāyede bizim kösemin ōlu doġdor orda bi islāyede. islāyede cȭmal.

Yüksel: cemal bùrda, anteptiydi, ellām.

Mehmet: bilmim orıya verdiler, islayeye verdilēr.

Yüksel: cemal soy adı ney?

Mehmet: soy adı, yılmaz.

Yüksel: cemal yılmaz, bū aġraba eralda, yırāz. ben dálım da aġraban mı? kesōlar, kesōlar. ben de bù köydenim ā. cemal yılmaz, hā̄. bizim kȭylü doġdur, antebde çōġ da há. ási, isdanbílda vılan, sivas vallar sirketi var. geliyler canım. sarılar sirketi deller. beyle yanī hepi bu dünyada. yanı ne ġada beyle vilayad varısa orda seyi var. sirketi var, dayımıñ ōlu yanı o dā.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Kırklama

Yüksel: ġırḳ günde sey oliy isde, ġırḳ günde yanı beyle ġırḳliyler. öte beri ġollar, suān ġorlār, inne ġollār, hā. acılıġ ya, acı, acı çıḫsın dėllēr, yanı ġırḫını çıḳarırḳā. ġırḳını çıḳarma dėrik, ġırḳını çıḳarīk dėrik. suān ġollār, inne ġollār, beyle papıç teki ġollār, işde bėyle bi tas da su ġöllar. ėlēg var ḥanı un varıya, un eleá derik. onnan yanı, bele suyu bitireneçē, bele ġapıdan dısarī bėyle serpeller. bėyle ederek, çıḳsın gidsin dėller, ġırḳı gidsin bėyle dėller. sürīk, suyun içine ġoruḳ, ılıġ suyun içine ėlini batırrıḳ, ayānı batırrıḳ, su parçasının araların suralarına bėyle ġöḳmasın derik. hā, yaparıḳ. yaparıḳ yānı duzlarıġ ġadını, birāz beyleçe. harbırıñ yirmisinde yarımı çıḳar, ġırḫında da tamı çıḳar. ġırḳ günü çıḳar, temamı çıḳar, yirmisinde yarımı çıḳar.

Geçiş Dönemleri / Çocukluk

Okşamalık / Göbek Bağı

Yüksel: valla yapallar, bizm köy ōlanı sė' tutar, farġlı tutar. eyi ne bilīm, ōlancā. hėç de seviyler. ne bilīm ben, ne bilīm? ādmazlar dā ġız o da ciyer, o da ciyer ādmazlar da ōlan basġa, há, olan basġa. o ġızı atallar mı, admazlar. ille ōlan basġa.

ėyle ilaÇ fılan sürülür isde. há, gömiyler canım hī, ėy isçimen ossun dėller. mesele fısdıġların içine gömeller, sėyle. hā, admazlar yanı. oḳula sey için oḳula atallār, oḳula atallār. dısarı bėyle işçimen ossun dėller, fısdıġlara gömeller, isde. ne bilim? be oḳula atdım ōlan çocūnu. ey yōġ oḳumadılar. ā, sevmēdi gene de atdıġ. biri dısarda birisi de isde asgerde, ne bilim, anḳarada. ġonus biraz ġonus, şen çoġ bilīn. bu çoġ biliy, bù çoġ gezmiş etirefī, há. çoġ biliy. etiref yanı bėyle çevreleri çoġdu, gezerdi. hım.

Mehmet: bildīmi unudīm.

Yüksel: yō niye bildīni unudmamısın. şen ḥatırladıḳça ġonuş acı. sey, şen çoġ çevrede, ō.

Mehmet: esgiden mi? heç gedmedik yerim ġalmadı.

Yüksel: yā, her yėre giderdi bù, gençīken. yōġ, ėyle gezeridi, esiya bi sėy satmazdı ḥıġ'. dolduriyi mi ġayfeñi?

Mehmet: ben yabmam, benīki sadece, bi zaman ġaçaḳna urġaşdım.

Yüksel: çay ġızım, çayna, çay.

Mehmet: yanī, ġaçaġ şeylerinen suriyeden getirir; burda satar, yapardıġ aḥa. sōna sōnā şeynen ūraşdım, sıġırçīlīnan. götürürdüg bazara şēderdik. onda sōna, baġdım ḳı o dā, onda da iş ġalmadı. ocacılıġ. insánlár biráz şeylendi, itimad vardı esgiden. itimad ḳaḳdı billen, yörüyün töho'. sāki mali bān̄miy. dā ged gel ki para alasın! onnan da vazgeşdik. ā derkēn derkēn… çüdçü, çüdçülüē başladıġ. nōldu? bol bol çüdçülüg yabdıġ. bù ayāġġabılar yōġdū. öküz gōdū̄ varıya, öküzün gönnū̄. ayaġġabı ėderdig, dikerdik. onna giyer dā giderdik. derisi derisī; derisini, ayaġġabı ėderdik, dikerdik. āyaġġabı yōġ, para yoḳ.

Yüksel: há, eyle ġonuşullar, ėyle. güyrük dōdu dā serinlig oldu falan dėller. ġar mar yādında. bū sė diy yanı sıcaġ oldu mu, soūġ düşdü mü? meselā güz geldi, gūrüg falan diy. dōmáya diy ne derūz dey, serinlig düsdü mü dey.

Mehmet: ġuyruḳ, dōġdu mu ḥava serinner, dēyişir. dōdu efendim. şini ġūyruḳ, tommuzdā ayıñ altısına ġuyruḳ dōdu. ġuruḳ doālı şeyle beylē ayı geşdī. evel şėy doār, ülger doār, sōna terezi doār,

sōna ġuyruḳ doār. ülger doūnca ısınır. şindi yaz, güzden ayrıldı artı. güz, yaz gitdi; güz, güz başladı şindi, soñbaḥar.

Halk Bilgisi / Nazar

Kurşun Dökme

Yüksel: dȯkeller, mesele birinin falan memā sisdi mi, ġursun dökellēr. yōġ ne bilim, valla? ġursun dökeller. nazar dėller, nāzar olmus deller, ġursun dökeller. heç bi sėy ġomazlar. biri ġursunu dökeller. ġursun da daġılır, bėyle ʿayni sėy kimi há üç kere dökeller. ḥı, ėy esgilerde, yōġ. herkiş dökellēr. yoġ ben dögmedim dē yalan sōlemim; dökebili yanı herkis. yoġ ne bilim onū annamadım. eşgiden yapallarımış ḥā. doġdȯr mu barımış? esgiden yapallarımıs. a, kefennerden mi diyler nisē ōnu iláç miláç yapallarımış. esgiden anı doġdur mu barıdı, ėsgiden.

Mehmet: cerráh vardı, cerráh vardı, cerrahlar varıdı. bunnar daġda ȭTlardan ilác yapardı. dā halen var. bizde yōġ amma seyde var, urfıya bālı, berecē halfetiye bālı, ömerli köyünde cerráh móhamed var şindi. o çōġ şeyler daġa gideri ōTları toblār.

Yüksel: sėde de var, erálam bū mȕradın öte tarafında nė oranın adī, belesir mi, nėy?

Mehmet: he, orda da var. ȭTlardan çȭġ doġdurlara da tārif eder. efendim işde onnar biliyler. bilmem soūḳ alġınlī, ġırıā çıḳā, dize bilmem nėye. işde yapiyler. dā hale cerráh mohamed, cerráh bekir var. bir ġaÇ dene dā bildȋm, bȕ ömerli.

Yüksel: urfa taraflarında há mıradın öte tarafında.

Mehmet: Zatan mȕrad bize on, on bel daġġalıġ.

Yüksel: urum ġaláda aha burda o da mȕradın şeyinde. meselá, ılıcāġ var aḥa bizim burda ılıcaġ surda suyun yanı. suyu varıya bȕ dünyada yōġdur, suyu. yoġ, bȕrda gėTmiy. köyümüzün suyu ēsgiden gelirdi dē sindi gelmiy. esgiden alırdıġ. bȕ dünyada yoūmus, yanı bȕ ılıcáyin suyu. ılıcāġ derik. ḥayder puñarı diylēr, ılıcāġ, hayder puñarı işde. ėyle gölü var, ılıcā, ılıcā. yolu çirkin, inelmiy. yolun yoḳsuzlūndan bu arabalar fulan inemiy. inemedȋ uçā faZla gidėlmiy. gidȋyler de yanı şini yıḳánmiye, beyle şifālı suyü, sıcāġ dāl. ille şifalı, çoḳ iyi. meselá hangı ḥasdalıġ? bȕ yüzünde bȋ sē çıġmış, orūyi yıḳanmíye gideller de şifa bulullardı. ey gidemȋk yolu çirkin. yolu kötü gidilmiy. ā, ey benim bȕ ġocam da sindi burıyá yavızeline si miʸ vėrdi. isallā yapala dȋk. işde yapılmiy. ya, yolu yoġdur. şini görsēsiz, çoḳ sifālı gelmedik yanı bū çevrelerde bile.

Mehmet: ana, ḥayder puñarı var onda hayder, hazireti. o puñarı allahdan hazireti āli efendimiz oruyá gelmiş. bi puñar, bu puñarda.

Yüksel: ġaç yėrden, ġaç yėrde puñar beyle puñar gayniy de suyü yanı yolu yōġ, araba inelmiy.

Mehmet: bu puñarda, atı sulāmış;

- ya alí dėmiş, ben bū suyu içemȋm. bu su ileyigim dēl.

aşşā göle çıḳıḳ geliy. aşşā göle çıḳmış, bu puñar alá hayder puñarı. bu ġasaba köyünden bi ḥasda oliy. arı ġonā ne veriyler. diy ki;

- ayelne, ēsig diy, hele beliñáde diy, iki ekmenen bi pendir ġoy da diy, bi aşıġliy. şȕ ālevileriñ bir alı ḥaʸder puñarı var diy, ben oruya gidecēm diy.

arvadcāz ḳaḳiy, iki ekmeg pendir çıḳariy. eline çıḳın veriy, geliy. oruya geliy, içiriy ediy, yāhkeniy. diy;

- bir şeyle bi havız gözel.

yāḫkeni, yanına da şeyle böyüg bir ġaya var, bizim bù dam gimi. ġayánin kölgesine geliy yatiy, uyuyiy. ḳaḳíy ki güneş şeyle geçmiş;

- ġız ḳalḳ, he ḳaḳ.

arvada da başı ucunda oturī.

- ne var diy.

- yav ben de bi şėy ġalmadı diy.

Yüksel: sifalı su yanı gelmede çoḳ iyi su dā yolumuz yoḳ, yolu yōġdur.

Mehmet: eyivallah diy, adam dirildi gitdi.

Yüksel: yā, isde onù sey ėdildi. ḥā, e belediye vėrdi iSde sėyitdi. bùrda hem ne bilim bēglīk ki yapıla. há, heç bi yerde yōġ, bu su. çōġ iyi sorabilirsin köyde. sȯledi, illehana navād ne bilim ben? acı dim, siz de sōlesāz. sōlesān acı ne var. ėy yolumuz yōġ arabíynen inemīk, depe çıḫılmiy. hā, hērkīş gelmedi. işdē illēm giderdik, gēnşlerimiz gider yanı gitdikleri zaman. ėy bu ġoca arvad şėyler gidemez. yā, yolu yoġ, yolu ossa arabalarnan durullar. heç bi yėre giTmeg burıya gidilinir. çevre bütün, yanı biz dāl, hā yolu yoġdur isde, ġalíy milled gidemiy.

Geçiş Dönemleri / Düğün

Çeyiz

Yüksel: her sėy alınır. meselá, benim çeyimde ēsgiden sindi halı yeni çıġdı. benim ceyizimde kilim olurdū, örgü kilimler varıya, ondardan oldū çoūdu, varıdı. bi sandıġ, esgiden biz çoġ' ceyiz olmazdī. kilim, cōūl derig seyle, çōūl olurdu, yataḳ olurdū, yorġanı, yasdū̄, dössá olurdu. şindi çoġ ediyler, yapiyler. ėrkeg ayni beyle ġarsılıġlı yataḳ yapallar, kilim yapallar… yanı sindi çoġ yapıllardı, ġarsılıġlī. önceden de ėyleydi.

Halk Bilgisi

Kurt Ağzı Bağlama

Yüksel: köyün bi tene mesele ben çobanıyım, tōblandım, meselá yirmi tene gider, daġda güder ōdladırdım gelirdim aḳşam da herkiS evine há. ya ėyle olurdu. var, ėdellēr onu şėyle edeller.

Mehmet: aha bunun ammisi vardı, nahırcı. nahır da inek. bizim ineg gelmemiş.

- māmed acı şu ġurdun āzını bāla.

bū alırdī bi sėy oḳurdū, bir bıçaġ eline oḳurdū, bū efendim. işde, ḥasanōlundan gözü böyügden ġurdu şėy eder. bū ġurd, şėyleri sındırları alīr, bismillā deyn ġapatırdī.

- faġad derdī, mal geldi mi, baña ḥabár ver, derdi. günāh derdi.

mal geldi mi gider açardı. inek geldi mi açardı, bù āzını. çünkü günāh derdi.

Metin Numarası	Y7
Kaynak Kişi	Meryem Sönmez
Derleme Yeri	Kuzuyatağı Köyü
Yaş	55
Eğitim Durumu	Okuryazar Değil

Geçiş Dönemleri / Düğün

kȭde düyünner ne olacāġ? düyünümüz sėy olur. cumārtesi baslĭy, o zaman basliy. geri şė ediy yanί önce yimeg filan yĭk, onda sōna gerĭ düyün ġuruliy, oyniyler, gene geliy, yimek yĭʸk, sennik geliy, onnan sōna gene. ġına gecesindē yemek veriyler, milled torlaniy toblaniy isde mēvsimine göre yaparıġ. bir ȭn patlıcan bişirrik, bir ȭn ġuru fasılā bişirrik. bir ȭn yeşil fasılā bişirrik; yaz günü, yaz olana, yaz davılına. ġışa dā şė yaparıḳ patatesnen, fasılē, ġuru fasılē düyüne. gene pilav yanında ēti ġavırır bişereller. kebābımız olur, há, kebap olur. çerezimiz ōlur. mevsimine göre her şėyimiz olur. mēvsim olmaz, he kebabın da mevsim olmaz.

gelinin ġınası gece, gelinin ȗzüne duvānı örtiyler, aḥa öteden çalġı çalĭy, anası babası çalır sȭliy. türkü sölĭy, o çalgıcı, ġına şėyi sȭliy. ġızını gelin edenner ʿaġliyler. ālar ālar. artı ālār var mı? bizi kĭ åta bindĭk biz ā bu köyleri dolandırdılār, bizi ġandırdılar. araba yoūdu evel. biz aTla kȭyün için dolandırdılar, köyün için dolandırdı. atın vārdım da köy fülán dolanırdın. zubun geyindik biz. ata bindirillerdĭ, atın ardından üç etek derdik evel üç ėtek olurdū. ġudnu geydirillerdĭ. Su şėy, yeşil geydirillerdi işde. sarı olur, ġırmızı oliy. işde beyle rengleri vardı. şʿahār dėlleridi, bėyle başlarına atallarıdı.

Geçiş Dönemleri / Doğum

Al Basması

āl basması da bizim pēk buralarda olmaz ō, esgiden. sindik yoḳtur. ēsgiden dėlleridi, şindi ėyle bi şēy yoġ. esgiden delleridi, āl basması delleridĭ. sāḳı ġadın yaTdū yėrde ġorḫar ona al basması delleridi, al basmış deller. şindi doġdorlar onā mesėle biz al dĭk; ondar da ney diyler, ney ḫasdası diyler ona.

ål basmā, ona ål yaḫalān adam olūsa, beyle gelir deynēnen gelir, evel benim babam ıramadlıġ varıdı, kürtlere çōġ giderdi babam. alı ġovalardı. beyle ata dedelerimden, dedelerimden ġalma bi şeydi. deynē eline alırdī, bi bu tuvara vururdu, bir buna vururdu. bir şuna vururdu.

- çek ged ben geldim. sen ne geziysin burda, çıḳ gėd ben geldim. sen ne geziysin orda çıḳ gėd derdĭ. o ġådının, babam bir yere getdi mi işlĭni yırtar alıllardī. gönlēni yırtar alıllardī, evet. alır ġådının başına, baş ucuna ġollardī. o zaman al ġarışmazdī. ġadın inancını baġliydi işde, eyleydi. babam dāşna alı kürtlerde, daşna alırdī kürtlerde, babam geçindi.

Metin Numarası	Y8
Kaynak Kişi	İmam Türkkan
Derleme Yeri	Kuzuyatağı Köyü
Yaş	78
Eğitim Durumu	İlkokul Mezunu

Metin Numarası	Y8
Kaynak Kişi	Fevzi Sarıgül
Derleme Yeri	Kuzuyatağı Köyü
Yaş	81
Eğitim Durumu	Ali Okulu

Günlük Konuşma

Fevzi: yanı burda her köyün fārġlı kendine has bi dil şivesi var yanı. ēşmezin fārġlıdır, sārıların fārġlıdır. se olaraġ ġullanıllar, şe olaraġ ġullanıllar, tābir olaraġ.

İmam: fısdıġ üzerine çōġ az ġaldı.

Fevzi: var dā yanı ne deyim, gēç hevesledik. evel hevesidiñ miydi, şeyine, bunun mesala yāġını, basdırmasını bizim buralarda bilen yoūdu. onun için heves olmadı. sāer her şėy moderen oldu, basġısını da yapabiliyōn. gōüle basıyōn, yaġınī, zeytin. fısdun verimiñi vėrmez de faġad gözel bir mahsul. gövünü ġov basıyin, ġarasını ġarā basıyín. ġalanın yaġ et mesele. yıllar yılı yė'. ġoḳmasī, eşgimesī, bilmem nesi yòġ. yanı güzel maḥsùl, acı.

İmam: göv dėllēr, yeşil dėllēr tür olaraġ yanı.

Geçiş Dönemleri /Düğün

Dolu İçme

Fevzi: şindi geşmişde evlenirken oġlana ġız baġmazlardı. örnek, ġız sābi oġlan sābi bėş altı gişi bir arıya oturdular mı, dorġu oturun.

- ne var?

örneg işde;

- güllüyneñ mʿāmediñ dolusu içileceg.

dolu içme dėlleridi evel söz kesmede há. onnan sōna sabaḥdan ġıznan oġlan duyar. oturmuşlār;

- ġızīnı verdim mi?
- verdim. aldıñ mı?
- aldım.

onnan sōna da birer bardaġ, bir bardaġ araḫı içeller. sabānan ōlannan ġız duyardı, nişannılanmış.

İmam: allahın emriynen, peyġamberin ġavlīnen, mesebinen saıġ cāfer, sādıġ meshebi üzerine verdim. ġabùl etdiñ mi?

- eved.

işde üş defa tekrarlanır.

Fevzi: onnan sōna işde nişannı ġalıllardı artı herkişin büTcesine göre mesele iki sene ġalan olurdu. bir sene ġalan olurdū, altı ay ġalan olurdū. onnan sōna düyüne başlar, düyün bizim burdā üç günüdü. üç günüz, üç gece düyün çalarıdı. hatda cumʿā günü başlar.

Kalın Kesme

Fevzi: evel başlıġ vardı, ġalın kesme. bizde ġalın kēsme dėllėr de bālıġ yanı. òn, on beş gişi adam toblanırdı, efendim. ġız babasına dėllerdī;

- hele söyle ne alācēn?
örneg derdi ki, meseli;
- dörd bin ḳaed alacēm.
dèllerdikine;
- cümātá bāşlamıy mıñ?
derdi ki örnek;
- bėş yüs ḳā̆dini cümātá baāşlī̆m.
- peyġambár efendimize ney baāşlī̆ñ?
- beş yüz de ona baālī̆m.
ġaldı üç bin. ondan sōna artı, işde gene çalışıllardı, düşürebildikleri ġadar, düşürülleridi. ben bin doḳus yüz ḳā̆dá evlendim, başlıġ olaraġ.

İmam: aldıñ mıydı arvadı.

Fevzi: yōġ, hē, bin doḳus yüs ḳā̆de evlendim.

İmam: dana satarsın, bazarlıġ edersin.

Fevzi: ama onu bilene getiremedik. rısḳumuzu tēlim etdī̆k. biz bir çift öküs satdīḳ, efendime sölūm. başġa yėrden borç ėtdī̆k. onu bir arıya getirebildik mi? tabi ki… yā, var mıydı ki para var mıydı? düyünden sōna gelin meselā, işdē şōlēydi. gelin olan ġız, ġaynınā, ġayınbabasınā, ġaynınasınā, işde ōlanın yaḫınnarın hepine gelinlik ėderdī̆. onu dutub bi şėyler ederdi. sayġıdan, ōle barışırdı. yōsa üç sene küsgün ġalan gelin olurdū.

İmam: yanı küsgün deēl aslında, ona küsgün dā̆l de.

Fevzi: küsgün deyil de gelinnilik ėderdi. onun yanında ġonuşmazdī. bizimkiler ḥaral, allāma bi ay, ġırḳ gün oldu. aman dördüncü, beşinci cuma arvad fılana şunu getir, şunu götür, şunu şeyle ėd, bunu beyle eT. çōġ lāzım oldūndan tez barışdılar. babamdan ḥárel ġırḫ elli bin de ġalını var.

İmam: ayrı ġaldı.

Fevzi: yōġ, küsgün. gelini atınan dolandırırdıġ. ā bıra ziyāreddi. há', bùrda ziyared de var. ā ziyared ācınan da bir desde ġırar gelinin båşlarına taḳar, çiçek. araşdıriyler, ōnnar ġonuşduriyler, yōġ. ḳaḳdī, artı yōġ. başġa ziyarata da yōġ. çōġ farġliydi, balayına gediy. há, şey ta bùrdan alíy, balayına gėdiyler. biz balayını nėy oldunu da bilmī̆m de ben, duymuşşum yanı.

Anlatmalar / Menkıbe

Garababa Ziyareti

Fevzi: bùrda ġarababa ziyaratı, ġarababa. beni, biz bendi göremiyeni görmedik dē biz sadace, babalarımızdan dedelerimizden duydumuz. bùra ziyarád dèllēr. ona göre sayġı gösderī̆k yanı. ġurban keserik, yılda bi defa. ġurban keserik burıya sene de bi defa. mayıs ayınıñ içinde olur ekseri, he. herkes, her köy yapar burda. her ev gendine görē, gücüne görē biī̆ ġan aḫıdır. bùrda toblallar, yir, içerī̆k. bütún köylü, bütün alavi köyleri.

İmam: ġarababa ziyaratının görevi osmannının belli bölgede şeyinī̆ vergisini toblūb devlete teslim ėden gişi.

Fevzi: işde onlar zatan osmanlıdan ġaçʿán adamlar daʿā̆ ne vergisi çıḫiy.

İmam: Hikāye annatıllarıdı, tob ḥasan dėlleridi birine. hiç, şıḫon hodcası, tob ḥasan Hikāyesí. wallā işdē herkeşin yapamdīnı, bunù kim yapar, kim yapār? tob hasan. tob hasan ged şunu yab da gel dėllerimiş. o da yaparımış ki
annatıllardī. bēyle, av var da şindi ben anlatameyecēm yanı, vardı o zaman añnatıllardı. elli sene oldū, belki daā fazla oldu.

Fevzi: mıġdar imām, çarşamba maḥmıd, çirkin fevzi gençlİnde çoḳ çirkindi.

Fevzi: benden güzeli var mī?

İmam: deli ġoca var, deli alō var. deli çobtan, deli çoḳ. balcan derik, balcan māmed

EK-2. DİZİN

A

a : **O, işaret zamiri.**
a.+ nnan son M1/13
a.+ ñ İ5/113
a.+n Y6/92

a : **O, şahıs zamiri.**
a.+nna O6/28

a : **Aha, işte anlamında edat.**
a. M5/4, M5/13, M6/15, M10/35, ŞK2/99, ŞK3/133, ŞK3/21, ŞK4/135, ŞK4/158, ŞK4/162, ŞK4/179, ŞK4/187, ŞK4/194, ŞK6/22, ŞK6/87, ŞK7/9, ŞK8/137, ŞK8/48, ŞK8/83, ŞK10/157, ŞK10/197, ŞK12/12, ŞK13/152, ŞK13/41, ŞK18/207, ŞB2/93, ŞB4/3, ŞB4/7, A1/168, A2/19, A2/79, A2/88, A3/114, A3/272, A4/157, A4/158, A4/173, A4/18, A5/221, A7/69, A8/100, A8/96, A10/42, A11/104, A11/69, A11/73, A13/132, İ1/118, İ3/129, İ3/137, İ3/139, İ3/34, İ3/95, İ4/20, İ5/11, İ5/139, İ5/33, İ5/38, İ6/12, İ6/47, İ7/20, K6/168, K6/215, K9/10, K9/22, K9/41, K9/42, K9/43, K9/57, K9/78, K9/85, K9/95, K10/24, K10/35, K10/78, K10/80, K10/99, K11/23, K11/28, K12/124, K12/167, K12/183, N1/100, N1/102, N1/75, N5/8, N5/30, ND4/17, ND4/68, O1/31, O2/3, O2/12, O4/12, O4/18, O4/35, O5/46, O7/35, O9/51, O10/107, O10/12, O10/17, O10/24, O10/41, O10/55, O10/72, O13/53, O14/74, O16/25, O17/30, O19/26, O19/57,O19/71, O20/258, O20/44, O20/79, O21/3, Y1/8, Y1/20, Y2/22, Y4/176, Y4/230, Y5/140, Y5/254, Y5/408, Y6/91
a.+ nı ND4/66

a : **Ak, beyaz.**
a.+ īynan ŞK6/30

á :**Aha, işte anlamında edat.**
á. A10/47, O1/24

ā : **Ağa, varlıklı kimse.**
ā. ŞK2/104, ŞK2/113, ŞK2/138, ŞK2/88, ŞK4/108, ŞK4/126, ŞK4/41, ŞK2/108, ŞK6/81, ŞK7/102, ŞK7/105, ŞK7/116, ŞK7/131, ŞK7/145, ŞK8/127, ŞK8/154, ŞK8/50, ŞK9/11, ŞK9/48, ŞK9/66, ŞK11/4, ŞK11/38, ŞK11/57, ŞK11/58, ŞK12/24, ŞK13/102, ŞK13/46, ŞK13/51, ŞK17/11, ŞK18/6, ŞK18/327, ŞK18/412, ŞB2/46, ŞB4/4, ŞB4/5, ŞB6/18, ŞB6/44, A2/79, A2/88, A3/226, A3/271, A4/146, A5/131, A5/152, A5/187, A6/38, A6/67, A7/5, A7/11, A7/56, A8/133, A8/81, A9/3, A9/37, A10/15, A10/47, A12/39, A13/121, A13/152, A13/30, A13/82, A13/84, A13/91, İ3/135, İ5/10, İ5/193, İ5/39, İ6/28, K2/16, K4/4, K4/19, K4/28, K5/121, K5/31, K6/112, K6/12, K6/165, K6/211, K7/202, K8/8, K8/23, K9/4, K9/11, K9/17, K9/18, K9/41, K9/42, K9/43, K10/33, K10/80, K12/8, K12/165, K12/184, K12/42, N1/115, N1/244, N5/9, N5/12, N5/14, N5/26, N5/34, N5/36, N5/38, N6/6, N8/79, ND3/11, ND4/92, ND6/7, O1/16, O2/4, O3/37, O3/57, O3/67, O4/18, O4/24, O5/3, O7/11, O8/28, O8/30, O8/58, O8/81, O9/48, O10/100, O10/17, O10/32, O10/70, O10/86, O14/118, O14/60, O16/29, O16/35, O16/37, O19/76, O20/209, O20/21, O21/3, O22/65, Y1/26, Y4/108, Y4/12, Y4/122, Y4/14, Y4/206, Y4/223, Y4/255, Y4/56, Y4/70, Y5/205, Y5/221, Y5/246, Y6/109, Y6/36, Y6/59, Y6/73, Y7/13, Y8/62, Y8/63
ā.+ dan O15/15
ā.+ ıya ŞK2/70
ā.+ lar ŞK9/85, ŞK17/183
ā.+ lardan Y4/59
ā.+ ların A13/51
ā.+ m M9/10, M12/12, M12/31, ŞK2/133, ŞK2/136, ŞK2/145, ŞK5/100, ŞK7/59, ŞK7/63, ŞK13/31, ŞK18/201, ŞK18/21, ŞK18/320, ŞK18/353, K18/364, ŞK18/422, A3/204, A13/52, A13/58, İ3/93, K5/11, O3/24, O7/41, O10/101, O10/22, O10/41, O10/69, O20/12, O20/124, O20/154, O20/62, O23/33, Y1/112, Y4/83, O10/19
ā.+ mgilin Y4/232
ā.+ mın A3/252
ā.+ mıñ ŞK17/285
ā.+ n İ2/60
ā.+ nın ŞB7/29

ā :**Beyaz renk.**
ā.+ da ŞK17/37

ȧ : **İşte.**
ȧ. O2/12

ǎ : **İşte.**
ǎ. ŞK17/320

ā - : **Akmak.**
ā.- mış İ2/56

ā su : **Ak Su, yer adı.**
ā.+ yun ŞK1/30

ā' : **Aha, işte anlamında edat.**
ā. ŞK18/87

ʿā : **Aha, işte anlamında edat.**
ʿ. K7/174
ʿ.+ m M6/87, M8/4, M8/123, O3/34, O8/27, O10/27, O10/36, O10/37, O10/67, O10/73, O10/92, O20/116, O20/135

ʿǎ : **Ağa, varlıklı kimse.**
ʿ. N5/8
ʿ.+ m M8/94, M10/3, M10/15, O14/117,O7/39

ʿaā : **Ağa, varlıklı kimse.**
ʿ. O10/48
ʿ.+ m Y3/3

ʿābal : **Abdal, gezgin. Düğünlerde davul-zurna çalan kimse.**
ʿ.+ lar O7/26

ʿabali : **Kıyafet.**
ʿ.+ yi M10/14

ʿabbes paşa : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir bey.**
ʿ. O22/61-62

ʿabbes paşa : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir bey.**
ʿ. K5/122, K5/128, O22/58, O22/63, O22/75

ʿabbės paşí : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir bey.**
ʿ.+ yi O22/53

ʿabdal : **Abdal, gezgin. Düğünlerde davul-zurna çalan kimse.**
ʿ.+ lār O15/3
ʿ.+ larā O8/75

ʿābdesimi ål - : **Abdest almak.**
ʿ.- īm ŞB1/15

ʿābdılġādir meggi : **Abdulkadir Mekki, kişi adı**
ʿ.+ giliñ M7/5-6

ʿabdi : **Abdi, kişi adı.**
ʿ. O17/34

ʿabdi ölen : **Abdi Ölen, yer adı.**
ʿ. Y4/222

ʿābdis āl - : **Abdest almak.**
ʿ.- ır M1/17

ʿabdo : **Abdullah, kişi adı.**
ʿ. O10/73, O10/88

ʿabdō : **Abdullah, kişi adı.**
ʿ. O10/89

ʿābdo : **Abdullah, kişi adı.**
ʿ.+ dan O10/83

ʿābdō : **Abdullah, kişi adı.**
ʿ.+ n O10/95

ʿabi : **Ağabey, abi.**
ʿ. M9/64, O2/25
ʿ.+ si M8/8

ʿābi : **Ağabey, abi.**
ʿ.+ mi K10/41

ʿabla : **Abla, büyük kız kardeş.**
ʿ.+ n M5/8

ʿacaba : **Acaba.**
ʿ. N1/49

ʿācāmisi : **Ağa Camisi, yer adı.**
ʿ.+ nden M6/43

ʿaceb : **Acaba.**
ʿ. O16/9

ʿacele : **Acele, çabuk.**
ʿ. O7/43

ʿācele : **Acele, çabuk.**
ʿ. O7/42

ʿacele ėd - : **Acele etmek.**
ʿ.- me N6/20

ʿacem : **Acem, İran, yer adı.**
ʿ. O10/103
ʿ.+ e O22/50, O22/51

ʿacemi : **Acemi, usta olmayan.**
ʿ.+ yim O7/38

ʿācemi : **Acemi, usta olmayan.**
ʿ. O7/36

ʿacer : **Acer, yeni. Eskinin karşıtı.**
ʿ. O19/34

ʿācı : **Acı, istek, rica.**
ʿ. K6/184

ʿacile : **Acele, çabuk.**
ʿ. O7/46

ʿaç - : **Açmak.**
ʿ.- āġ M1/11

ʿåç - : **Açmak.**
ʿ.- ār M7/31, M7/32

ʿadam : **Adam, kişi.**
ʿ. K7/138

ʿaded : **Adet, gelenek.**
ʿ.+ i K12/117

ʿāded : **Adet, gelenek.**
ʿ. K12/117

ʿadil östürg : **Adil Öztürk, kişi adı.**
ʿ. O7/46

ʿadle : **Adile, kişi adı.**
ʿ. K6/117

ʿaf id - : **Affetmek, bağışlamak.**
ʿ.- ersin O2/40

ʿafda : **Hafta.**
ʿ. O15/3, O15/4

ʿafedersiñiz : **Afedersiniz.**
ʿ. A13/134

ʿaffet - : **Affetmek, bağışlamak.**
ʿ.- Ti ŞB7/71

ʿāġ - : **Akmak.**
ʿ.- masın M9/53

ʿaġa : **Ağabeyi, abi.**
ʿ.+ si O14/44

ʿaġac : **Ağaç.**
ʿ.+ ının M7/57
ʿ.+ ınıñ M7/54, M7/56

ʿaġaş : **Ağaç.**
ʿ.+ dan O14/21

ʿaġdar - : **Aktarmak.**
ʿ.- rız M11/19

ʿáġıd ėd - : **Ağlamak.**
ʿ.- iy O10/94

ʿāġıd ėd - : **Ağlamak.**
ʿ.- iy O10/106

ʿāġırla - : **Ağırlamak, ikram etmek.**
ʿ.- llār O12/20

ʿāġırlīnca : **Ağırlığı kadar.**
ʿ. ŞB1/19

ʿaġ(ı)l : **Akıl.**
ʿ.+ ım M9/68, O5/9
ʿ.+ ımız M6/93, O10/4
ʿ.+ ına M6/65

ʿāġl : **Akıl.**
ʿ.+ ı İ5/72
ʿ.+ ım O5/9
ʿ.+ ıña M6/63

ʿaġla - : **Ağlamak.**
ʿ.- dım O8/70
ʿ.- ma O12/37, O12/41, O12/45
ʿ.- mış O14/88
ʿ.- r O3/66
ʿ.- rdı M9/73, M9/74

ʿāġlad - : **Ağlatmak.**
ʿ.- maġ O12/47

ʿāġlı gėd - : **Korkmak.**
ʿ.- miş N6/7

ʿaġlıā düş - : **Aklına düşmek, hatırlamak.**
ʿ.- ürī O8/50

ʿāġlıā düş - : **Aklına düşmek, hatırlamak.**
ʿ.- ürī O8/48

ʿāġlım yėd - : **Bilmek.**
ʿ.- mezdi O3/75

ʿağlıma gel - : Aklına düşmek, hatırlamak.
ʿ.- ir O12/30
ʿ.- miy O9/91, O10/100

ʿağlıma getir - : Aklına düşmek, hatırlamak.
ʿ.- ebilsem N8/58

ʿağlımda ġal -: Aklına düşmek, hatırlamak.
ʿ.- dı O8/74

ʿağlımıza gel - : Aklına gelmek, hatırlamak.
ʿ.- miy O10/70

ʿağlıñ yėd - : Bilmek.
ʿ.- mez O14/29

ʿağlıñ yid - : Bilmek.
ʿ.- mez O14/27

ʿağli - : Ağlamak.
ʿ.- yler Y7/12

ʿāğli - : Ağlamak.
ʿ.- y O20/247

ʿāğra : Akraba.
ʿ.+ lar O12/6

ʿağraba : Akraba.
ʿ. K6/96
ʿ.+ lar M1/30
ʿ.+ larına K5/135
ʿ.+ m O12/10

ʿağrabā : Akraba.
ʿ.+ m O8/13

ʿağrába : Akraba.
ʿ.+ ları M7/69

ʿágrabå : Akraba.
ʿ.+ larımıñ M7/5

ʿāğraba : Akraba.
ʿ.+ mızı K12/41

ʿağrebe : Akraba.
ʿ.+ ler M6/32

ʿağribe : Akraba.
ʿ. ŞK7/110

ʿağsesar : Aksesuar.
ʿ.+ ı M8/14

ʿağşam : Akşam.
ʿ. M5/46, M7/112, O13/32
ʿ.+ a M11/16, O20/91
ʿ.+ dan M1/22
ʿ.+ ki O7/5
ʿ.+ nan O13/5

ʿāğşam : Akşam.
ʿ. O19/12, O19/41, O21/47

ʿaḫ - : Akmak.
ʿ.- ardı ŞK13/114

ʿaḥa : Aha, işte.
ʿ. M6/49

ʿaḫıl : Akıl.
ʿ. N5/16

ʿāḫıl örged - :Yol göstermek.
ʿ.- īm N5/30

ʿaḫil : Akıl.
ʿ. N6/6

ʿaḫlına gel - : Aklına gelmek, hatırlamak.
ʿ.- di K4/28

ʿāḫmediye : Turumcu renkteki baş örtüsü.
ʿ. K6/203

ʿaḥmed bey : Ahmet Bey, kişi adı.
ʿ. O9/5

ʿaḥmedeygil : Ahmet ede, kişi adı.
ʿ.+ in K8/19

ʿaḥmedi mirzan : Aslı ve Kerem Hikâyesinde, Kerem'in diğer adı.
ʿ.+ dır A4/32
ʿ. A4/101

ʿaḥmedi mirzān : Aslı ve Kerem Hikâyesinde, Kerem'in diğer adı.
ʿ.+ dır A4/32

ʿaḥmediye : Turuncu baş örtüsü.
ʿ. K10/20, O21/42

ʿaḫşam : Akşam, sabah karşıtı.
ʿ.+ nan O12/20

ʿāḳōda : Abdullah, kişi adı.
ʿ. O10/84

ʿaḳşam : Akşam, sabah karşıtı.
ʿ. M9/36

ʿāḳtobrʿāġ : **Aktoprak köyü, yer adı.**
ʿ.+ da M7/21

ʿal - : **Almak.**
ʿ.- dīm M7/94

ʿāl : **Allık, yüze sürülen pudra.**
ʿ.+ ā M8/14, M8/5

ʿāl - : **Almak.**
ʿ.- īḳ M10/4
ʿ.- iy N8/6, O20/247

ʿål - : **Almak.**
ʿ.- a O20/215
ʿ.- iy M7/87
ʿ.- iylar M7/86

ʿāla - : **Ağlamak.**
ʿ.- rıdı İ5/101

ʿālālek : **Alalek, bir ot türü.**
ʿ. A5/239

ʿalatirī : **Elektirik.**
ʿ. K4/31

ʿalatirig : **Elektirik.**
ʿ. K4/31, K4/36

ʿálėd - : **Alıp iletmek, götürmek.**
ʿ. ŞK18/152

ʿalem : **Herkes, başkaları.**
ʿ.+ e K7/199

ʿālem : **Herkes, başkaları.**
ʿ. ŞK7/148

ʿālem yab - : **Sazlı sözlü eğlenmek.**
ʿ.- mışlār ŞK18/181

ʿalet - : **Alıp iletmek, götürmek.**
ʿ.- ėceg O2/10

ʿāleT : **Araç.**
ʿ. ŞK7/99

ʿalevi : **Alevi.**
ʿ. O22/26

ʿaleyi : **Hepsi, herkes.**
ʿ. O11/19

ʿaleykimeselem : **Aleykümesselam, selamın karşılığı.**
ʿ. N1/21

ʿālı - : **Ağlamak.**
ʿ.- yan İ5/101

ʿālıġ : **Allık, yüze sürülen pudra.**
ʿ. M8/5

ʿali : **Ali, kişi adı.**
ʿ. ŞK13/157, O19/59, O19/61
ʿ.+ niñ ŞK13/131

ʿali ėlezēmmi : **Ali, kişi adı.**
ʿ. O10/55-56

ʿāli : **Ali, kişi adı.**
ʿ. M9/25, ŞK13/156, A5/187, N1/71

ʿalim : **Alim, bilen, bilgin.**
ʿ.+ leri O11/43

ʿallıḳ : **Allık, yüze sürülen pudra.**
ʿ. M6/74

ʿallıḳ mʿāmeT : **Allık Mehmet, kişi adı.**
ʿ. M6/73

ʿāllıḳ mʿameT : **Allık Mehmet, kişi adı.**
ʿ. M6/73

ʿalo : **Telefon konuşmasında söylenen seslenme sözü.**
ʿ. O3/7

ʿamale : **Amele, işçi.**
ʿ. M9/31

ʿamca : **Amca, babanın erkek kardeşi.**
ʿ.+ nıñ M7/11
ʿ.+ sınıñ O16/45

ʿamce : **Amca, babanın erkek kardeşiç**
ʿ.+ min A1/127

ʿamel : **Amel, yapılan iş.**
ʿ.+ iniñ ŞB2/100

ʿamice : **Amca, babanın erkek kardeşi.**
ʿ.+ m A1/133
ʿ.+ min A1/124, A1/96

ʿamirlī : **Amirlik.**
ʿ.+ ne O7/46

ʿammar tay : **Ammar Tay, Şah İsmail'in atının adı.**
ʿ. K2/18

ʿammi : **Amca, babanın erkek kardeşi.**

ʿ.+ sī İ1/121
ʿ.+ si O17/35

ʿāmmi : **Amca, babanın erkek kardeşi.**
ʿ.+ si Y4/159

ʿanʿaġdar : **Anahtar.**
ʿ.+ ı M6/9
ʿ.+ ī M6/9

ʿanʿaġdır : **Anahtar.**
ʿ. M6/8

ʿaña - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- madīz O9/95

ʿāna - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- mā ŞK18/183

ʿanad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- ím O8/25

ʿānad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- acām O6/7
ʿ.- ıcım O5/3

ʿānaş - : **Anlaşmak.**
ʿ.- amadı O18/49
ʿ.- amadılar O18/50

ʿāñat - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- im O9/76

ʿanġarí : **Ankara, yer adı.**
ʿ.+ y O7/55

ʿāngırı : **Ankara, yer adı.**
ʿ.+ ya O7/54

ʿañna - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- mīġ O22/34
ʿ.- ñ M7/107

ʿāñna - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- mīġ O22/34
ʿ.- n M7/107

ʿannad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- ması O9/113

ʿañnad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- ırdı M6/36, M6/39
ʿ.- íy O14/76

ʿáñnad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- ıllardı M6/38

ʿānnad - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ. O8/23, O8/24

ʿannat - : **Anlatmak, kavratmak.**
ʿ.- amiy O9/113
ʿ.- ırdı N3/9
ʿ.- ırdī N3/10

ʿanni - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- yasın M7/105
ʿ.- ycaġsıñ M7/105
ʿ.- ycıġ M7/105

ʿānní - : **Anlamak, kavramak.**
ʿ.- yasıñ M7/103

ʿantáb : **Antep, yer adı.**
ʿ.+ á M8/97

ʿanteb : **Antep, yer adı.**
ʿ.+ īn M6/69
ʿ. M5/7, M7/28, M8/125, M8/73, M8/80, K8/6, K8/10, O10/104, Y5/355, Y5/360, Y5/378
ʿ.+ de M6/54, M7/67, M7/71, M7/87, M8/126, M8/27, A13/4, N6/11, O3/63, O4/13, O5/32, O5/46, O7/29, O8/10, O10/26, O12/35, O12/39, O12/43
ʿ.+ den M9/50, O7/68, O21/8
ʿ.+ e A1/49, O2/33, O3/63, O5/5, O6/6, O13/27, O21/23, O21/24, Y5/328
ʿ.+ in M6/70, M7/65, M8/71
ʿ.+ iñ M8/29

ʿāntēb : **Antep, yer adı.**
ʿ. O8/12

ʿanteb işi : **Gaziantep'e özgü bir el işi.**
ʿ. M5/11

ʿantebli : **Antep'te yaşayan kimse.**
ʿ. M5/4

ʿantebli mısdafa : **Antebli Mustafa, ünlü bir masal anlatıcısı.**
ʿ. O20/138

ʿantib : **Antep, yer adı.**
ʿ.+ e M8/30

ʿār : **Ağır.**
ʿ. O20/225

ʿārlīnca : **Ağırlığınca, ağırlığı kadar.**

ʿ. ŞB1/32

ʿår - : **Almak.**
ʿ.- ırıġ N5/32

ʿar ʿaba : **Araba.**
ʿ.+ sına O10/61

ʿara : **Ara, aralık, boşluk.**
ʿ.+ sında M8/72

ʿara - : **Aramak.**
ʿ. O6/36

ʿarab küfdesi : **Arap köftesi, kötelik bulgurdan yapılan bir köfte türü.**
ʿ.+ ni M2/41

ʿaráb küfdesi : **Arap köftesi, kötelik bulgurdan yapılan bir köfte türü.**
ʿ. M2/39

ʿaraba : **Araba.**
ʿ. A1/134, A1/47, A1/50, A1/51, A1/52, O2/9
ʿ.+ dan O10/55
ʿ.+ sı O10/55, O10/68
ʿ.+ sına K10/33
ʿ.+ sında M6/43

ʿarabā : **Araba.**
ʿ. A1/134

ʿāraba : **Araba.**
ʿ. K6/86
ʿ.+ sınnan O10/59

ʿarabca : **Arapça, Arap dili.**
ʿ. M7/103, M7/99

ʿarabí : **Araba.**
ʿ.+ y O10/68

ʿārdıl : **Ardıl köyü, yer adı.**
ʿ.+ da Y5/93

ʿareb : **Arap.**
ʿ.+ in ŞK2/59

ʿáreb : **Arap.**
ʿ.+ iñ K7/36

ʿaref : **Aref suresi.**
ʿ. O9/104

ʿareP : **Arap.**
ʿ. ŞK2/19

ʿarġı : **Ağrı, sızı.**
ʿ.+ mīz M2/41

ʿarḫa : **Arka, önün karşıtı.**
ʿ.+ da M10/38
ʿ.+ sından M5/24

ʿarḫadaş : **Arkadaş.**
ʿ.+ dan M10/26

ʿårḫadaş : **Arkadaş.**
ʿ.+ larıñ M7/27

ʿarıba : **Araba.**
ʿ. O19/75

ʿārıza vėr - : **Bozulmak.**
ʿ.- ir M7/53

ʿarif : **Arif, kişi adı.**
ʿ. O19/13

ʿārif : **Arif, kişi adı.**
ʿ. ŞK2/131

ʿårtīġ : **Artık, bundan böyle, bundan sonra.**
ʿ. M7/92

ʿarvad : **Avrat, kadın.**
ʿ. M7/88, O3/78
ʿ.+ lar M8/72, M10/14
ʿ.+ lār O19/15

ʿarvād : **Avrat, kadın.**
ʿ.+ ı ŞK18/358
ʿ.+ ını N5/14

ʿārvad : **Avrat, kadın.**
ʿ.+ lar N5/11

ʿārváġ : **Evrak.**
ʿ.+ dan M6/26

ʿās - : **Asmak.**
ʿ.- allarıdī ŞK8/38

ʿasgellī : **Askerlik.**
ʿ. O7/63

ʿasger : **Asker.**
ʿ. O7/43, O22/76
ʿ.+ de O7/40, O14/107
ʿ.+ e O4/3, O21/21
ʿ.+ ik O7/36

ʿāsger : **Asker.**
ʿ. ŞK18/116
ʿ.+ e O7/29
ʿ.+ iñ ŞK18/117

ʿāşam : **Asker.**
ʿ. M10/27, ŞK7/125, Y5/315

ʿaşer : **Aşar vergisi.**
ʿ. A1/168

ʿaşired : **Aşiret.**
ʿ. K12/76, O3/11
ʿ.+ lerī O9/15

ʿaşirēd : **Aşiret.**
ʿ.+ ler O22/44

ʿāşired : **Aşiret.**
ʿ. K5/118
ʿ.+ in K12/76

ʿaşiredlig : **Aşiretlik.**
ʿ. O22/91

ʿaşireT : **Aşiret.**
ʿ. ŞK15/68
ʿ.+ e ŞK15/51
ʿ.+ iñ ŞK15/51
ʿ.+ ler ŞK15/46
ʿ.+ leriñ ŞK15/51

ʿaşiret : **Aşiret.**
ʿ.+ i ŞK15/91

ʿaşşā : **Aşağı, yukarının karşıtı.**
ʿ. M6/10

ʿaşşıġ ol - : **Aşık olmak.**
ʿ.- muş O20/166

ʿaşşıġ ōl - : **Aşık olmak.**
ʿ.- iy A13/23

ʿāşşıġ ol - : **Aşık olmak.**
ʿ.- iy K7/142

ʿat - : **Atmak.**
ʿ.- ar M7/91

ʿāt - : **Atmak.**
ʿ.- aġ M2/19

ʿåtåş : **Ateş.**

ʿ.+ ı A13/167

ʿavrad : **Avrat, kadın.**
ʿ. ŞK8/38
ʿ.+ lar O3/32

ʿavşar : **Oğuz'un Avşar boyu.**
ʿ.+ ın O7/77

ʿaw ėd - : **Affetmek, bağışlamak.**
ʿ.- ersiñ N1/188

ʿāwcı : **Avcı.**
ʿ.+ lar O7/10

ʿay : **Ay, yılın on iki bölümünden her biri.**
ʿ. O2/27
ʿ.+ ın Y5/396
ʿ.+ larca N1/105

ʿayīd : **Ayit.**
ʿ. O21/5

ʿay ʿā : **Ayak.**
ʿ.+ nı N5/10

ʿay ʿáġ : **Ayak.**
ʿ.+ ları O16/30

ʿay ʿaġġabı : **Ayakkabı.**
ʿ. M6/41

ʿay ʿåġġabı : **Ayakkabı.**
ʿ. M8/20

ʿay ʿarli - : **Ayarlamak.**
ʿ.- yamassā M7/55

ʿayā : **Ayak.**
ʿ.+ m M6/11
ʿ.+ mız M6/42
ʿ.+ nda M8/59, M8/65
ʿ.+ nı N5/4, N6/13

ʿāya : **Ayak.**
ʿ.+ nda N5/4
ʿ.+ nı N6/12

ʿāyā : **Ayak.**
ʿ. O10/68

ʿayaġ : **Ayak.**
ʿ.+ larının A13/157

ʿāyaġ : **Ayak.**

ʿ.+ larınnan ŞK9/20

ʿayaġġabı : **Ayakkabı.**
ʿ. M8/22, M8/23
ʿ.+ yı A13/112

ʿayaġġavı : **Ayakkabı.**
ʿ. O5/8

ʿayaġlı : **Ayaklı, ayağı olan.**
ʿ. ŞK7/143

ʿāyaġlı : **Ayaklı, ayağı olan.**
ʿ. ŞK7/135, ŞK7/141, ŞK7/151
ʿ.+ sī O17/80

ʿayaḫ : **Ayak.**
ʿ.+ larını Y5/348

ʿayaḳ : **Ayak.**
ʿ. O6/6

ʿayaz : **Ayaz, kuru soğuk hava.**
ʿ.+ inde O19/55

ʿayb : **Ayıp.**
ʿ. Y5/140

ʿāyd : **Koyun kovalarken çıkarılan ses.**
ʿ. O2/12

ʿayder : **Haydar, kişi adı.**
ʿ. O7/76

ʿaydınnıġ : **Aydınlık.**
ʿ. O9/55

ʿayel : **Ayal, kadın, eş.**
ʿ. K6/152
ʿ.+ di K4/27
ʿ.+ idi O16/48
ʿ.+ le K3/17
ʿ.+ ler O3/33, O5/31, O12/33
ʿ.+ leri K9/94
ʿ.+ lerin O3/32

ʿāyel : **Ayal, kadın, eş.**
ʿ.+ lēr K6/6

ʿayellig : **Ayal, kadın, eş.**
ʿ. O3/38

ʿayen ol - : **Ayan olmak, belli olmak.**
ʿ.- urdu A7/20, A7/38

ʿāyerle - : **Ayarlamak.**
ʿ.- di K12/121

ʿayıb : **Ayıp.**
ʿ. Y5/298
ʿ.+ dı M9/65

ʿayib : **Ayıp.**
ʿ. M9/64, K10/39, Y5/271
ʿ.+ miş M9/66

ʿāyib : **Ayıp.**
ʿ.+ ini O20/18

ʿayib ol - : **Ayıp olmak.**
ʿ.- ur ŞK4/107

ʿayib olmasın :**Söylenmesi uygun olmayan sözler söylenmeden önce söylenen söz.**
ʿ. ŞK8/11, ŞK8/19, ŞK8/78, A4/145, A5/185, A5/193, A7/52, A7/69, A7/70, A13/138, A13/153, A13/88, Y5/275, Y5/368, Y5/371, Y5/401

ʿayib olmasıñ :**Söylenmesi uygun olmayan sözler söylenmeden önce söylenen söz.**
ʿ. Y5/156

ʿáyib olmasın :**Söylenmesi uygun olmayan sözler söylenmeden önce söylenen söz.**
ʿ. ŞK8/145

ʿāyib olmasın :**Söylenmesi uygun olmayan sözler söylenmeden önce söylenen söz.**
ʿ. ŞK17/36, ŞK17/56, Y2/5

ʿayib sōlemesi :**Söylenmesi uygun olmayan sözler söylenmeden önce söylenen söz.**
ʿ. K11/14

ʿāyid : **Ait.**
ʿ. M7/28, O21/5

ʿayiP : **Ayıp olmak.**
ʿ.+ di K9/29

ʿayit : **Ait.**
ʿ. M7/65

ʿayle : **Ailece, bütün aile.**
ʿ.+ ce M6/32

ʿāylıġ : **Aylık, her ay.**
ʿ.+ larından O7/62

ʿaynī : **Aynı, benzer.**

ʿ. ŞK8/29

ʿáyna : **Ayna.**
ʿ.+ nın M7/86

ʿaynalī : **Aynası olan.**
ʿ. O21/7

ʿayne : **Ayna.**
ʿ. ŞK13/23, A1/69, A2/49, K4/24, O1/25
ʿ.+ sī K4/25
ʿ.+ si K4/25, K4/26
ʿ.+ yi K4/24

ʿaynen : **Aynen, olduğu gibi.**
ʿ. O3/13, O3/25

ʿāynen : **Aynen, olduğu gibi.**
ʿ. O3/13

ʿaynevülle : **Aynevülle, yer adı.**
ʿ. O22/48

ʿañnayış gösder - : **Anlayış göstermek.**
a.- eceg K7/5

ʿaynı : **Aynı, benzer.**
ʿ. M10/10, M10/11, ŞK8/39

ʿayni : **Aynı, benzer.**
ʿ. ŞK8/101, ŞK8/190, ŞK8/192, ŞK8/74, ŞK8/99, ŞK14/33, ŞK18/198, A1/124, A3/153, A5/117, A5/50, A7/73, A11/65, A11/83, A13/35, İ1/7, K2/28, K9/81, K10/81, N1/120, N1/121, N7/30, O5/22, O5/23, O12/21, Y5/178, Y5/184, Y5/251, Y6/20, Y6/88
ʿ.+ m A13/16
ʿ.+ si A11/65
ʿ.+ sinin Y4/171

ʿaynı́ : **Aynı, benzer.**
ʿ. A13/155, Y5/328

ʿaynī : **Aynı, benzer.**
ʿ. ŞK8/67

ʿāyni : **Aynı, benzer.**
ʿ. ŞK8/169, İ5/128

ʿāynı́ : **Aynı, benzer.**
ʿ. M8/14

ʿaynim : **Aynim, kişi adı.**
ʿ. A13/14

ʿaynin : **Aynı, benzer..**
ʿ. O6/44

ʿayrān : **Ayran.**
ʿ.+ a A11/27

ʿayrı : **Ayrı.**
ʿ. M7/23, M7/58

ʿāyrı : **Ayrı.**
ʿ.+ dır M7/51

ʿåyrı : **Ayrı.**
ʿ. M8/28

ʿåyrıl - : **Ayrılmak.**
ʿ.- ïy M7/25

ʿáyş : **Ayyuş, kişi adı.**
ʿ. O8/81

ʿāyş : **Ayyuş, kişi adı.**
ʿ. O8/68

ʿayt : **Keçiyi kovalarken çıkarılen ses.**
ʿ. A11/50

ʿáyūb : **Eyüp, kişi adı.**
ʿ. ŞK13/156

ʿayván : **Hayvan**
ʿ. K6/38

ʿayvaz : **Ayvaz, kişi adı, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
ʿ. N1/249
ʿ.+ da N1/167
ʿ.+ ı N1/166, N1/171, N1/172

ʿaz : **Az, eksik.**
ʿ.+ a O13/13

ʿāz : **Ağız.**
ʿ.+ da M6/58
ʿ.+ ım M10/36
ʿ.+ ıma M6/77
ʿ.+ ımı M2/9
ʿ.+ ıña M2/8
ʿ.+ ını N5/40

ʿazab : **Azap, eziyet. İşçi.**
ʿ.+ ı O14/43

ʿāzeli tüvēg : **Bir tüfek çeşidi.**

ʿ. ŞK18/311

aʿā : **Ağa, varlıklı kimse.**
a.+ m K7/121

aā : **Ağa, varlıklı kimse.**
a. İ1/141

āa : **Ağa, varlıklı kimse.**
ā. O15/20, O20/133

aāc : **Ağaç.**
a.+ ı Y4/297
a.+ ım Y4/299

aāç : **Ağaç.**
a. O10/25

aāş : **Ağaç.**
a.+ lar İ5/42
a.+ lāʳ İ5/26

aba : **Aba, yünün dövülmesiyle yapılan kalın ve kaba kumaş.**
a. A13/159, A13/161
a.+ dan A1/240
a.+ yı A1/240

abā : **Abo, şaşırma bildiren söz.**
a. A13/160

åbart - : **Abartmak.**
å.- īk M5/16

åbartı : **Bir şeyi olduğundan büyük gösterme, abartı.**
å. M5/16

abāv : **Abo, şaşırma bildiren söz.**
a. M12/32

abbā : **Abo, şaşırma bildiren söz.**
a. ŞK8/112

abbās bey : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir aşiret lideri.**
a. İ2/87

abbe : **Habbe, tane, adet.**
a.+ sini ŞK9/43

abbes paşa : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir aşiret lideri.**
a.+ m O6/35

abbes paşā : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir aşiret lideri.**
a.+ n K5/94

ábbes paşā : **Abbas Paşa, Barak aşiretinde önemli bir aşiret lideri.**
á. O6/31

abbō : **Abo, şaşırma bildiren söz.**
a. A5/77

abdal : **Abdal, gezgin, derviş.**
a. ŞK13/39, A13/53, K2/24, K2/30, K2/32, K2/38, N1/30, N1/31, N1/41, O7/23, O7/27, O15/16
a.+ a O5/41
a.+ ı N1/41
a.+ ıñ O15/19
a.+ lar ŞK13/76, K11/15, K11/16
a.+ lara O15/15
a.+ lardan ND5/27
a.+ ların ŞK13/111

abdāl : **Abdal, gezgin, derviş.**
a.+ lar O22/45

ābdal : **Abdal, gezgin, derviş.**
ā. O7/22, O14/19
ā.+ ā O7/23
ā.+ lar O5/30, O6/40, O7/21, O14/16, O15/17
ā.+ lār O7/6
ā.+ larıñ O8/34

abdaz : **Abdest.**
a. O17/79, Y1/31
a.+ ını Y1/21

abdáz : **Abdest.**
a.+ iñi Y1/26

abdāz : **Abdest.**
a.+ iñ Y1/32

abdaz al - : **Abdest almak.**
a.- īm K5/56
a.- a A7/43
a.- iP K9/60
a.- iy K5/58

abdazlı - : **Abdest almak.**
a.- caḳ A2/96

abdázli : **Abdestli.**
a. O22/26

abdes : **Abdest.**

a.+ ini Y1/33

abdes al - : Abdest almak.
a.- iyodu ŞK3/123

abdez : Abdest.
a. İ1/134

abdez al - : Abdest almak.
a.- mış ŞK8/133

abdılfetdan : Abdülfettan, özel ad.
a.+ na ŞK3/92

abdi : Abdi, özel ad.
a. Y4/222

ābdi ölen : Abdi Ölen, yer adı.
ā. Y4/218

ābdō : Abdullah, özel ad.
ā. O10/97

abe : Ağabey, abi.
a. A1/240
a.+ mdi A2/20

ābey : Ağabey, abi.
ā.+ in A1/111

ābı ḥayad suyu : Ölümsüzlük suyu.
ā.+ nda İ2/69

abı ḥayat suyu : Ölümsüzlük suyu.
a. A1/275

abı ḥayat suyı : Ölümsüzlük suyu.
a. A1/282

abıcaġ : Abucak, yer adı.
a. ND5/8

abıcāġlar : Abucaklar, lakap, özel ad.
a.+ a ND5/7

abi : Ağabey, abi.
a. M9/38, M9/42, M11/31, ŞK3/4, ŞK3/44, İ3/92, N1/14, O2/6, O2/8, O2/30, O2/33
a.+ lerine O14/3
a.+ m M8/56
a.+ mne Y5/17
a.+ nin İ5/10
a.+ si K12/165, O23/31
a.+ yí ŞK2/21

ābi : Ağabey, abi.
ā. İ3/94, İ3/95
ā.+ m O17/32
ā.+ mi M6/92
ā.+ n ND4/88
ā.+ ñe ŞK8/177

åbi : Ağabey, abi.
å. K5/33

abi^{y} : Ağabey, abi.
a. O2/15

abla : Abla.
a. İ1/103, İ3/93, K6/206
a.+ m İ4/7
a.+ ña ŞK8/139
a.+ ñı ŞB2/26
a.+ nın Y5/15, Y5/24
a.+ sı A3/190
a.+ sının N7/26

abùcaġ : Abucak, yer adı.
a. ND5/23

abo : Şaşırma bildiren söz.
a. A13/160

abō : Abo, şaşırma bildiren söz.
a. M9/67, ŞK4/153, ŞK11/13, ŞK17/108, ŞK17/114, ŞK17/117, ŞK17/123, ŞK17/126, ŞK17/298, ŞK18/173, ŞK18/278, A4/6, A11/100, K6/127, K9/84, K10/18, K11/4, O3/37, O12/13, Y1/149, Y4/294

ābō : Abo, şaşırma bildiren söz.
ā. ŞK17/117, ŞK17/126

abōv : Abo, şaşırma bildiren söz.
a. ŞK5/49, K7/69

abōw : Abo, şaşırma bildiren söz.
a. ŞK18/28

absıncī : Efsuncu.
a.+ ydı A7/6

absınna - : Efsunlamak.
a.- rdī A7/7

abū : Abo, şaşırma bildiren söz.
a. K6/170

ac : Aç, tokun karşıtı.
a.+ ıġ A4/18
a.+ ıḫ A4/16

a.+ ım M3/4
a.+ ımızda İ3/29
a.+ ında A13/99
a.+ ından ŞK7/79, A1/45
a.+ ınnan A1/42

āc : **Ağaç.**
ā.+ a ŞK6/101, ŞK6/110, A6/65, K7/81
ā.+ ın ŞB6/18, ŞB6/24, ŞB6/25, A6/82, İ3/47, İ7/55, Y6/18
ā.+ ınan Y8/63
ā.+ ından ŞK8/36
ā.+ ını İ8/15
ā.+ ının A8/69
ā.+ ınna Y4/94

åc : **Ağaç.**
å.+ ın ŞB6/33

acī : **Acı.**
a. ŞK8/167, ŞK17/144

acī - : **Acımak, üzülmek.**
a.- m O20/10

ācabuç : **Akçaburç, köy adı.**
ā.+ un ŞK2/122

ācabuş : **Akçaburç, köy adı.**
ā.+ un ŞK2/123

ācabuşlu : **Akçaburç köyünden olan kimse.**
ā.+ larınan ŞK2/130

acam : **Acem ülkesi, İran, yer adı.**
a. K13/19

accı : **Acı, rica bildiren söz.**
a. M10/23, Y4/128

accıcıḳ : **Azıcık, birazcık.**
a. ŞK6/45

accıġ : **Azıcık, birazcık.**
a. ŞK8/68, ŞK8/96, ŞK9/10, ŞK18/391, Y2/8, Y4/31

āccıġ : **Azıcık, birazcık.**
ā. ŞK9/30

accıḳ : **Azıcık, birazcık.**
a. K9/97

aceba : **Acaba, kuşku anlatan söz.**
a. ŞK18/429, İ6/97

acele : **Acele, hızlı yapılan.**
a.+ ñ N6/20

ācėle : **Acele, hızlı yapılan.**
ā. Y4/268

acele acele : **Acele bir şekilde yapılan.**
a. ŞK4/127

acem : **Acem ülkesi, İran, yer adı.**
a. K5/123

ācem : **Acem ülkesi, İran, yer adı.**
ā. ŞK2/92

acer : **Yeni.**
a.+ dir İ6/61

acı : **Acı**
a. ŞK9/91, ŞK17/85, İ1/63, Y6/43.
a.+ dır O1/31
a.+ sī ŞK8/165
a.+ sını A8/128
a.+ sıylā İ1/15, İ1/17

acı : **İstek, rica.**
a. ŞK5/49, ŞK8/70, ŞK10/181, ŞB7/56, ŞK2/70, ŞK4/120, ŞK4/80, ŞK10/190, ŞK11/54, ŞK12/41, ŞK13/85, ŞK13/86, ŞK17/289, ŞK17/315, ŞK17/54, ŞK18/136, ŞK18/139, ŞK18/357, ŞK18/76, ŞB2/58, ŞB6/44, ŞB6/72, ŞB6/86, ŞB7/12, ŞB7/61, A5/206, A13/104, A13/30, K6/185, K6/187, K6/24, K6/30, N1/182, ND1/23, ND6/47, O4/25, O4/28, O14/3, O17/11, O18/54, O20/43, Y1/139, Y1/143, Y1/155, Y1/49, Y2/19, Y4/12, Y5/145, Y6/153, Y6/63, Y8/10, İ6/77

acı : **Miktar, biraz.**
a. ŞK6/22, ŞK6/24, ŞK6/31, ŞK6/38, ŞK6/58, M7/101, M11/19, ŞK4/193, ŞK16/20, A1/154, A8/128, A9/50, A10/6, A11/9, İ7/32, K5/28, O1/25, O3/32, O10/35, Y1/152, Y1/154, Y4/107, Y4/32, Y5/153, Y6/135

acı - : **Acımak, üzülmek.**
a.- r N1/232

ācı : **İstek, rica.**
ā. O16/36, O16/42, Y4/297, Y4/33

ācı : **Acı.**

ā.+ yi İ7/70

ācı - : **Acımak, üzülmek.**
ā.- miy K6/54
ā.- r N1/232

acı acı : **Üzüntülü bir şekilde.**
a. ŞK13/69

acı oT : **Tadı biraz acı olan yenilebilir bir ot türü.**
a. A1/55

acıġ - : **Acıkmak.**
a.- dī M3/4

acıġ : **Biraz, miktar.**
a. K10/88

ācıġ : **Biraz, miktar.**
ā. ND3/15

acıḫ - : **Acıkmak.**
a.- ırsın ŞK12/16
a.- ıya Y2/17

acıḳ - : **Acıkmak.**
a.- mış A5/74
a.- Tım ŞB7/19

acılıġ : **Acı olan, kötü olan.**
a. Y6/43

åcısız : **Acı olmayan.**
å. ŞB2/128

aci : **İstek, rica.**
a. ŞK3/77, ŞK6/10, ŞK10/84, ŞK17/265, ŞK17/54, ŞK17/91, ŞK18/348, A5/7, A5/238, A11/44, A12/7
a.+ si Y5/437
a.+ sini ŞK8/131, ŞK8/166
a.+ yi ŞK8/167

aci : **Biraz, miktar.**
a. ŞK6/57

aci - : **Acımak.**
a.- di A5/19

ací : **Biraz, miktar.**
a. ŞK9/91
a.+ si Y5/437

ací : **Üzüntü.**
a.+ si Y5/437

ací : **İstek, rica.**
a. Y4/161

ací : **Acı.**
a. ŞK12/28

acī : **Biraz, miktar.**
a. ŞK2/110, ŞK8/167, ŞK8/75

acī : **İstek, rica.**
a. O16/33

acī : **Üzüntü.**
a. K13/13, O16/33

acī : **Acı.**
a. İ1/57,

āci : **Acı.**
ā. ŞK8/167, A5/246, A5/247, A5/251, ND6/17
ā.+ si A5/251, A5/252
ā.+ sini A5/250

āci : **İstek, rica.**
ā. ŞK9/28

āc' : **İstek, rica.**
ā. O10/83

ācí : **İstek, rica.**
ā. ŞK17/288

aci acĭ : **Üzüntülü bir şekilde.**
a. ŞK17/24, ŞK17/242

aci oT : **Tadı biraz acı olan yenilebilir bir ot türü.**
a. A11/97

aci otu : **Tadı biraz acı olan yenilebilir bir ot türü.**
a. A1/55

acil : **Hemen yapılması gereken.**
a.+ de ŞK17/124

aciz : **Güçsüzlük.**
a. N3/40

aç - : **Açmak.**
a. Y1/151, ŞK11/46
a.- a ŞK5/15
a.- acaḳ A13/122

a.- allar A5/232, Y4/5
a.- allardı M8/114, A11/31
a.- allarıdī ŞK8/14, A11/24
a.- amañ N4/13
a.- ar ŞK11/26, A5/240, A11/108, İ5/169, O18/27
a.- ardı Y6/157
a.- ardılar A4/16
a.- arıġ K9/113
a.- arım İ1/19, İ2/9, N4/7, N4/11, N4/14, N4/18
a.- arımış ŞK12/43
a.- arken M7/108
a.- arlardı A3/264
a.- arsın O5/20
a.- dıḳ K6/113
a.- ıñ O17/22
a.- ınca N2/67
a.- ınçı A11/93, A11/94
a.- ınçıġ Y1/166
a.- ır İ5/171
a.- ıyīm ŞK8/144
a.- ıyá Y2/46
a.- ıye Y5/228
a.- ıyı A13/113
a.- ıyòḳ A11/101
a.- ıyu A11/108
a.- ik M8/13
a.- īm ŞK12/42
a.- iy A3/32, A13/91
a.- íy A3/141
a.- iyı ŞK10/21
a.- iyo ŞB2/22, ŞB2/32
a.- iyō A5/255, İ8/8
a.- íyolar ŞB2/55
a.- mamış A1/311, A11/100
a.- mış ŞB6/7, ŞB6/10, N4/27, Y5/395
a.- miya M7/86, A1/32
a.- míya ŞK5/14
a.- miyū İ5/170
a.- sın ŞB3/15, İ6/83
a.- tı ŞK5/15

aç : **Aç, tokun karşıtı.**
a. ŞK6/16, ŞK8/138, ŞK8/142, ŞK15/41, A1/40, İ7/68, K11/36, N2/18, N2/19, N7/10
a.+ ımdan ŞK8/146

āç - : **Açmak.**
ā.- ardıġ Y5/101
ā.- ıncıġ M6/30
ā.- ip O16/33
ā.- iyler O2/26
ā.- mış N4/24
ā.- mışdı N3/5

āç : **Aç, tokun karşıtı.**
ā. ŞK17/45, A5/122, A6/65, A12/88, İ3/46, İ3/54, N6/9, ND4/137, O19/50, Y1/17
ā.+ lar K9/4
ā.+ la^{r} İ5/23
ā.+ ları A12/89, İ5/23, Y4/34

åç - : **Açmak.**
å.- ardıġ M1/13, M1/14
å.- ıyam ŞK11/27

åç : **Aç, tokun karşıtı.**
å. ŞB2/34

āçabuş : **Akçaburç köyü, yer adı.**
ā.+ a ŞK18/414
ā.+ dan ŞK2/130

açıġ : **Açık, kapalının karşıtı.**
a. ŞK3/5, ŞK12/39, K12/181, O17/8, Y4/30
a.+ da Y5/278

āçıġ : **Açık, kapalının karşıtı.**
ā. O17/8

açıḫ : **Açık, kapalının karşıtı.**
a. A8/104
a.+ da K5/22

açıḳ : **Açık, kapalının karşıtı.**
a. M6/44, ŞK14/25, Y4/31

āçıḳ : **Açık, kapalının karşıtı.**
ā. Y4/31

açıḳlan - : **Açıklama işi yapılmak.**
a.- dı A5/182
a.- miyō A5/179

açıl - : **Açma işine konu olmak.**
a.- an K9/121
a.- dı ŞK2/41, ŞK2/43, ND1/26, O2/6, Y4/82
a.- dī Y1/92
a.- ır ŞB3/17, A3/149, İ2/79, O1/31
a.- ıyū İ5/31
a.- iyōmış ŞK12/38
a.- íyu İ5/34
a.- mazdı İ1/144
a.- mış ŞB1/15, O4/16
a.- mıyasın A3/116
a.- miy ŞK4/184
a.- sın K9/56, K9/59

āçıl - : Açma işine konu olmak.
ā.- mış İ3/132

açır : Aşar vergisi.
a. Y6/11

açīr : Aşar vergisi.
a. Y6/10

ad : İsim.
a.+ ī A4/66, A4/67
a. İ2/18, İ2/37, İ2/47, İ2/74, İ8/11, N8/23, ND6/47, O9/47, Y1/43
a.+ ı M8/101, M8/124, ŞK5/59, ŞK5/62, ŞK8/175, ŞK10/44, ŞK10/55, ŞK13/128, ŞK14/30, ŞK14/31, ŞK14/32, ŞK17/62, ŞK18/265, ŞK18/266, ŞK18/341, ŞK18/68, ŞB7/17, ŞB7/18, ŞB7/82, A2/59, A3/161, A4/32, A4/33, A4/50, A9/64, A9/65, A9/66, A11/50, A12/28, A13/65, İ2/27, İ5/167, İ7/49, K2/18, K7/183, N1/71, ND4/84, ND4/85, ND5/24, ND5/25, ND5/29, ND6/49, O14/118, O19/35, O20/165, O20/166, O20/80, Y2/4, Y5/265, Y5/41, Y5/47, Y6/33, Y6/34, M8/99, ŞK18/266, Y3/20
a.+ ī ŞK18/68
a.+ i A1/59
a.+ ım M8/123, A3/84, O16/45, O20/218
a.+ ımı ŞK18/31
a.+ ın A3/83, İ3/150, İ5/116, ND6/46
a.+ ıñ ŞK18/203, K2/18
a.+ ına Y1/15
a.+ ından M12/17
a.+ ını M6/64, M7/28, ŞK5/107, ŞK5/61, ŞK14/64, ŞK18/75, A4/151, A4/40, A10/31, K2/13, ND4/85, ND5/5, ND6/43, ND6/45, O8/55, O9/5, O16/45, O16/46, O20/163, Y3/8, Y3/9, Y3/12, Y3/19
a.+ ıñı ND4/84, ND5/19
a.+ ınī İ2/32
a.+ i ŞK18/36
a.+ ī ŞK8/174, ŞK12/31, ŞB2/4, K7/182, Y6/96
a.+ iyla A11/51
a.+ lara ŞK18/74, K8/4
a.+ ları ŞK18/156, Y5/49
a.+ larıñ ŞK10/180
a.+ larının O9/33

ad(t) - : Atmak., bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
a.- amiñ O14/42
a.- dıñ O12/11
a.- dını ŞK18/164
a.- er Y5/155
a.- mada M8/64
a.- maġ ND4/121
a.- man Y2/34
a.- maz O15/19
a.- mazlar Y6/55, Y6/57
a.- mış ŞK18/143, K7/32, O10/43
a.- mışlār N6/16
a.- sam ND4/53

ād - : Atmak., bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
ā.- massa M7/54
ā.- mazdıġ ND4/96
ā.- mazlar Y6/54
ā.- mış ŞK17/124, ŞK18/209, ŞK18/83, N5/27, O20/223

ād : İsim.
ā. M7/92, ŞK18/13, ŞK18/54, ŞB2/74, ŞB2/75, İ2/21, K5/130, K8/4, N1/128, N1/220, N8/22, O3/25, O9/48, O9/83, O10/11, O10/59, O10/60, O20/253, O20/258, O21/9
ā.+ ı ŞK18/15, ŞK18/69, A7/5, ND5/16, O8/53
ā.+ ın N1/219
ā.+ lara O8/15
ā.+ larda N1/59
ā.+ ları ŞK18/181
ā.+ ların ŞK18/253
ā.+ larıñ ND3/19
ā.+ larıñız ŞK18/250
ā.+ na ND4/130

åd - : : Atmak., bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
å. M5/18

åd : İsim.
å.+ ı M6/75, A13/20, A13/21, ND5/22
å.+ ımızdan M8/127
å.+ ını A13/8
å.+ larıñ O9/49

ad ġo - : Adlandırmak.
a.- muşlarısa Y5/47

ad ġoy - : Adlandırmak.

a.- ar O22/84

ād mād : **Atla ilgili olan.**
ā. O9/44

ad ver - : **Adlandırmak.**
a.- iyō İ2/86

ād' : **At.**
ā.+ larā O8/8

ada : **Ada, deniz veya göl sularıyla çevrilmiş kara parçası.**
a. İ6/81
a.+ nın İ6/81
a.+ yı İ6/86
a.+ yın İ6/87

adaġ : **Adanılan şey.**
a. A12/94, A12/95

ādaġ : **Adanılan şey.**
ā. İ5/38, Y4/115

adaledsizlī : **Adalete aykırı olan.**
a. K12/93

adam : **Adam, insan, erkek kişi.**
a. M6/36, M6/43, M6/61, M6/81, M7/59, M8/8, M8/119, M8/12, M8/60, M9/23, M10/18, M11/24, M11/25, ŞK1/50, ŞK2/6, ŞK2/136, ŞK2/143, ŞK3/4, ŞK3/7, ŞK3/8, ŞK3/9, ŞK3/119, ŞK4/146, ŞK4/172, ŞK6/43, ŞK7/115, ŞK7/178, ŞK7/183, ŞK7/189, ŞK7/192, ŞK7/209, ŞK7/54, ŞK7/60, ŞK7/66, ŞK7/68, ŞK7/69, ŞK7/75, ŞK7/93, ŞK7/95, ŞK7/97, ŞK7/98, ŞK7/99, ŞK8/114, ŞK8/118, ŞK8/143, ŞK8/173, ŞK10/104, ŞK10/27, ŞK12/33, ŞK12/34, ŞK14/4, ŞK14/61, ŞK15/52, ŞK15/69, ŞK15/72, ŞK15/93, ŞK15/94, ŞK18/146, ŞK18/158, ŞK18/229, ŞK18/306, ŞK18/308, ŞK18/320, ŞK18/335, ŞK18/352, ŞK18/366, ŞK18/396, ŞK18/397, ŞK18/398, ŞK18/400, ŞK18/64, ŞK18/87, ŞB1/8, ŞB2/5, ŞB2/75, ŞB6/67, ŞB6/69, ŞB6/74, ŞB6/77, ŞB6/80, ŞB6/81, ŞB6/82, ŞB6/85, ŞB6/95, ŞB6/96, ŞB6/97, A1/18, A1/187, A1/19, A1/191, A1/192, A1/195, A1/209, A1/292, A1/294, A1/300, A1/316, A2/70, A2/76, A2/83, A2/89, A3/8, A3/185, A3/187, A3/269, A3/64, A3/69, A3/71, A3/77, A4/69, A4/78, A5/123, A5/191, A5/77, A6/44, A9/26, A9/46, A12/9, A12/14, A12/15, A12/46, A12/64, A12/82, A13/112, A13/20, A13/24, A13/36, A13/49, A13/70, A13/74, A13/78, A13/87, İ1/114, İ1/115, İ1/122, İ2/36, İ2/41, İ2/68, İ3/138, İ3/139, İ3/156, İ3/32, İ3/34, İ4/27, İ5/35, İ5/36, İ6/108, İ7/23, İ7/43, İ7/46, K5/126, K5/73, K7/10, K7/103, K7/12, K7/155, K7/16, K7/19, K7/24, K7/28, K7/34, K7/40, K7/41, K7/47, K7/51, K7/54, K7/57, K7/59, K7/92, K9/40, K9/83, K10/35, K12/104, K12/106, K12/66, K12/86, K12/93, K12/95, N1/126, N1/14, N1/174, N1/19, N1/196, N1/197, N1/240, N1/290, N1/62, N1/74, N2/6, N2/9, N3/17, N3/33, N3/42, N8/9, ND4/141, ND4/84, ND5/8, ND6/8, O2/9, O3/19, O5/41, O6/18, O7/14, O7/15, O7/30, O8/66, O9/4, O9/18, O9/68, O9/84, O10/15, O10/19, O10/29, O10/47, O10/56, O10/57, O10/58, O10/60, O10/71, O10/72, O10/86, O11/10, O14/38, O14/44, O16/3, O17/57, O20/165, O20/180, O21/44, O21/45, O22/66, O22/67, O22/87, O22/90, Y1/3, Y1/5, Y1/9, Y1/120, Y1/125, Y1/131, Y1/132, Y1/135, Y1/138, Y1/14, Y1/144, Y1/146, Y1/155, Y1/156, Y1/159, Y1/162, Y1/172, Y1/177, Y1/18, Y1/23, Y1/24, Y1/30, Y1/33, Y1/35, Y1/37, Y1/41, Y1/46, Y1/51, Y1/68, Y3/20, Y4/154, Y4/222, Y4/255, Y4/293, Y4/71, Y5/140, Y5/145, Y5/282, Y5/333, Y5/343, Y5/353, Y5/418, Y5/419, Y5/433, Y5/435, Y5/438, Y5/76, Y5/77, Y5/94, Y6/132, Y7/24, Y8/35
a.+ a M11/33, ŞK3/137, ŞK3/65, ŞK8/194, ŞK18/317, ŞK18/71, ŞB2/65, ŞB6/90, A2/109, A3/202, A4/73, A5/140, A5/191, A13/15, A13/27, A13/55, A13/74, İ1/71, İ3/17, İ7/46, K7/16, K7/59, ND2/16, ND2/22, O10/91, O17/81, O20/89, O22/11, Y1/139, Y1/27, Y1/70, Y1/75, Y5/154, Y1/87
a.+ ā ŞK18/81
a.+ da ŞK3/133, Y5/232
a.+ dan O7/27
a.+ dı A7/28, O10/47, O21/22
a.+ ı M2/14, ŞK15/94, ŞK17/99, ŞK18/165, ŞK18/318, ŞB6/85, A2/70, A2/73, A3/102, A3/18, A4/69, A6/70,

A9/52, A13/14, İ1/122, İ3/24, İ4/4, İ7/44, K12/96, N1/271, O9/72, O10/36, O10/54, O14/60, O19/48, Y1/29, Y4/87, Y5/155
a.+ ıñ A1/267, K7/9
a.+ ıdı ŞK1/4, İ6/110
a.+ ım İ3/162, Y1/173
a.+ ın ŞK3/10, ŞK5/75, ŞK7/146, ŞK7/147, ŞK7/211, ŞK7/72, ŞK8/152, ŞK8/173, ŞK12/32, ŞK18/69, ŞB6/74, ŞB6/76, ŞB6/93, A3/102, A9/61, A12/100, İ2/31, İ3/164, İ4/4, İ6/38, K6/55, K12/60, N3/33, O13/53, O13/54, Y1/3, Y1/73, Y1/84, Y3/3, Y4/68, Y5/225
a.+ ıñ ŞK3/9, ŞK3/135, ŞK4/112, ŞK4/77, ŞK7/72, ŞK7/74, ŞK12/32, ŞK15/54, ŞK15/56, ŞK18/153, ŞK18/263, ŞK18/358, ŞB2/102, İ1/114, İ1/139, N3/16, ND4/140, ND5/16, O10/36, O11/18, O22/92
a.+ ınan ŞK3/43, O9/70, Y4/250
a.+ ından K11/9
a.+ ının ŞK7/91
a.+ ıydı ŞK7/118
a.+ i Y1/177
a.+ í A2/70
a.+ lā A9/55
a.+ lar M10/20, M10/25, ŞK2/108, ŞK3/47, ŞK3/50, ŞK7/205, ŞK7/210, ŞK7/96, ŞK12/45, ŞK13/16, ŞK13/160, ŞK15/88, ŞK18/184, ŞK18/236, ŞK18/297, ŞK18/396, A1/315, A8/67, A13/96, İ3/75, K6/48, K12/106, K12/39, O9/3, O10/67, O19/9, Y4/54, Y4/60, Y8/76
a.+ larī ŞK18/259
a.+ lara ŞK3/139
a.+ larda A2/20, A9/23
a.+ ları ŞK3/120, ŞK3/48, ŞK18/160, ŞK18/191, ŞK18/261, İ2/31, K9/24, K11/40, O17/25
a.+ larıġ O23/31
a.+ ların ŞK7/208, ŞK18/28, Y4/60
a.+ larıñ M7/10
a.+ lārın M7/12
a.+ larınī N1/259
a.+ larıníñ ŞK3/129
a.+ larınnan K11/8
a.+ larī K12/48
a.+ larna İ2/24
a.+ larnan O23/33
a.+ mış ŞK7/81, ŞK18/127, ŞK18/74, A13/87, K12/72, K12/95
a.+ na A12/9
a.+ nan ŞB1/7
a.+ narıynā ŞK7/167
a.+ sın Y4/110

adām : **Adam, insan, erkek kişi.**
a. ŞK18/403, K5/126, K12/16, N1/291, O10/64
a.+ ı ŞB1/7

ādam : **Adam, insan, erkek kişi.**
ā. ŞK9/83, İ2/15, O5/35, Y1/88, Y5/418, Y5/424, Y5/432
ā.+ a ŞK8/194

ådam : **Adam, insan, erkek kişi.**
å. A13/7, A13/10, A13/13, O14/44
å.+ ı N5/14
å.+ ın A13/167, A13/26, A13/30, A13/50

adām ol - : **İyi yetişmek, iyi bir duruma gelmek.**
a.- miyannār N1/288
a.- mūyannār N1/289

adamcāz : **Kendisine sevgi veya acıma duyulan erkek.**
a. ŞK16/18, Y1/9
a.+ a A1/210

adan zeye bil - : **Bütünüyle, tamamıyla bilmek.**
a.- im M7/50

adana : **Adana ili, yer adı.**
a. A4/20
a.+ da A7/24, A9/45, O9/5
a.+ nın A5/176

adanā : **Adana ili, yer adı.**
a. O16/14

ādānā : **Adana ili, yer adı.**
ā.+ da O4/16

adani : **Adana ili, yer adı.**
a.+ ya M3/14

ādaş **Aktaş, yer adı.**
ā.+ ıñ O20/247

aday : **Bir iş için yetiştirilen, eğitilen kimse.**
a. K12/128, K12/129

addır - : **Atma işini yaptırmak.**
a.- ıncī ŞK18/36

āddır - : **Atma işini yaptırmak.**

ā.- mış ŞK18/35

aded : Görenek, alışkanlık.
a. ŞK10/143, İ1/132
a.+ lerimizde K12/129
a.+ lerini O12/16

adēd : Görenek, alışkanlık.
a.+ leri O14/12

āded : Görenek, alışkanlık.
ā. K12/64
ā.+ leri K12/84
ā.+ lerimiz K12/22

adem : Adem, kişi adı.
a.+ īm ŞK17/133
a. ŞK17/117, ŞK17/88, İ6/95
a.+ im ŞK17/80

ādem : Adem, kişi adı.
ā.+ īm ŞK17/82
ā. ŞK17/115, ŞK17/117, ŞK17/119, ŞK17/125
ā.+ i ŞK17/124
ā.+ im ŞK17/88

adet : Tane.
a. A3/211
a.+ i O12/23

adı ... yap - : Beklenilen, istenilen özelliklere sahip olmayan.
a. İ7/23

adı var : Beklenilen, istenilen özelliklere sahip olmayan.
a. İ7/23, Y5/154

adı bat - : Adı anılmaz olmak.
a.- sın ŞK5/109

adı vürıl - : Adlandırmak.
a.- ıcaḫ K2/17

adıbelli : Hiç olmazsa, bari.
a. ŞK11/46

adım : Yürümek için yapılan ayak atışlarının her biri.
a. ŞB2/80

adım : 75 cm olan mesafe.
a. A12/54, Y1/39
a.+ a Y1/39

adım adım : Yavaş yavaş, yavaş bir şekilde.
a. İ3/105

adımı añ - : Birinden, bir şeyden söz etmek.
a.- ma N1/116

adını sen söyle - : Bir şeyin hatırlatılması için söylenir.
a. M5/7

adını batır - : Adı anılmaz olmak.
a.- asıñ ŞK5/107

adını ġo - : Adlandırmak.
a.- llār ND6/44

adını ġoy - : Adlandırmak.
a.- mayīn O20/163

adını vür - : Adlandırmak.
a.- muş K2/16

adını vur - : Adlandırmak.
a. ŞK10/43
a.- mayacaksın ŞK10/38

ādır - : Aktarmak, dökmek.
ā.- iyom ŞK17/68

adıyaman : Adıyaman ili, yer adı.
a. A12/11
a.+ ın A12/10

ādla - : Atlamak.
ā.- yıb N2/60

ādlas : Atlas.
ā. M7/68

adlı : Atlı, ata binmiş olan.
a. ŞK8/26
a.+ nan O9/9, O20/207
a.+ yı ND6/18

ādlı : Atlı, ata binmiş olan.
ā. K2/20, ND3/21, O12/18, O20/206, O21/47, O22/58
ā.+ dān K2/21
ā.+ nıñ ŞK8/28
ā.+ sı N1/33
ā.+ yī K2/28

ādlı : .... adını taşıyan, isimli.
ā.+ nıñ ŞK8/28

ādlılār madlılār : Atlı olan kimseler.

ā. ND3/22

ādli : **Atlı, ata binmiş olan.**
ā.+ y O9/9

admış : **Altmış, sayı adı.**
a. M8/31, ŞK18/419, ŞK18/423, K6/40, K6/49, K12/40, O8/81

ādmış : **Altmış, sayı adı.**
ā. ŞK9/66, N3/4, O19/52

adsız : **Adı olmayan, isimsiz.**
a. ŞK10/41

ādsız : **Adı olmayan, isimsiz.**
ā. ŞK10/39

af buyur - : **Affedersiniz anlamında kullanılan söz.**
a. A5/65

af ed - : **Bağışlamak.**
a. O13/23
a.- ersiñ A3/265
a.- ersin Y4/246, Y4/249, Y4/282

af ėt - : **Bağışlamak.**
a. O13/23
a.- dimdi N5/20
a.- ersin ŞK8/56, ŞK8/104, ŞK8/171
a.- ersiyiz K7/9

af ėyle- : **Bağışlamak.**
a. ŞK2/115

af ed - : **Bağışlamak.**
a.- ersin A4/14-15

af id - : **Bağışlamak.**
a.- ersin O17/78
a.- ersiñ N1/215, N1/228, N1/91

afara : **Buğday, arpa başağı.**
a.+ dan O13/23

aferim : **Övme, beğenme, takdir sözü.**
a. N3/24

āferim : **Övme, beğenme, takdir sözü.**
ā. N4/25

āferin : **Övme, beğenme, takdir sözü.**
ā. O14/120

aġ : **Ak, beyaz.**
a. A12/75, K9/121
a.+ ını A1/192
a.+ lar A3/169

āġ : **Ak, beyaz.**
ā. ŞK17/167, Y5/396

aġ daş : **Aktaş, yer adı.**
a.+ da K11/22

aġa : **Geniş toprakları olan varlıklı kimse.**
a. ŞB7/9, ŞB7/11, A3/145, A3/171, İ3/92, K7/119, K7/143, K7/144, N1/178, N1/32, O14/46, O15/15, Y4/76, Y4/85, Y4/89, Y5/298
a.+ dan K7/129
a.+ lar A3/176
a.+ ları K9/24
a.+ m ŞK7/91, ŞK17/287, ŞK17/296, K7/97
a.+ mın ŞK7/91
a.+ mıñ ŞK17/118
a.+ nın K7/140, K7/141, K7/143, K7/149, K7/160, K7/172
a.+ niñ O14/42
a.+ sı A3/177
a.+ ya ŞB7/5, ŞB7/7

aġā : **Geniş toprakları olan varlıklı kimse.**
a. K7/117, K7/74
a.+ ñ ŞK17/296

āġa : **Geniş toprakları olan varlıklı kimse.**
ā. K7/138, O19/70
ā.+ ñ ŞK17/287
ā.+ sı O19/67
ā.+ ymiş O14/42

aġac : **Ağaç.**
a. İ3/50
a.+ a K7/84, N1/206, N8/33
a.+ ı A1/234, A8/78
a.+ ımızı K9/8
a.+ ın A1/193, K2/7, N8/17
a.+ ıñ K2/6, N8/20
a.+ ına K4/16, K4/17
a.+ i A1/284
a.+ ī ŞK17/142

aġāc : **Ağaç.**
a.+ ı A12/105
a.+ ıñ A6/67

āġac : **Ağaç.**
ā.+ a N1/205, N1/206
ā.+ ıñ M4/10

aġaç : **Ağaç.**
a. A1/204, A6/68, A12/101, A12/102, İ3/53, İ7/56, K9/5
a.+ da K9/47
a.+ ları A1/80
a.+ ların A1/80
a.+ larıyna İ3/52

āġaç : **Ağaç.**
ā. O17/61

aġaç maġaç : **Ağaçla ilgili olan.**
a. K9/7

aġası maġası : **Ağa ile ilgili olan.**
a. O15/21

aġaş : **Ağaç.**
a.+ da K7/90
a.+ tan A1/191

āġaş : **Ağaç.**
ā.+ da M3/10

aġaşlı : **Ağaçlı olan yer.**
a. K12/42

aġavı : **Ayakkabı.**
a.+ na K6/163

aġáy : **Ağabey, abi.**
a. K7/71

aġca köyü : **Akça köyü, yer adı.**
a. K11/22
a.+ n K11/22, K11/27

āġcaġala : **Akçakale köyü, yer adı.**
ā.+ dān O16/14

aġdar - : **Aktarmak.**
a.- aḳ ŞK16/46
a.- ır N1/216
a.- iyḫan N1/216

āġdar - : **Aktarmak.**
ā.- amaz N1/217
ā.- ıllar Y5/184
ā.- ır N1/215, N1/216

aġdaş : **AKtaş, yer adı.**
a.+ da K11/27

aġey : **Ağabey, yer adı.**
a. K7/168, K7/78, K7/92, K7/94, K7/96

aġėy : **Ağabey, abi.**
a. K7/172

āgey : **Ağabey, abi.**
ā. K7/80

aġġı : **Vakit, zaman.**
a. O20/98

āġı - : **Akmak.**
ā.- maz K6/216

āġı : **Ağu, zehir.**
ā. O20/228

aġıd : **Ağıt.**
a. O3/13
a.+ ı A6/6, K9/115

aġır : **Ağır, yavaş.**
a. A1/130, A1/155, İ3/159, İ5/45

āġır : **Ağır, yavaş.**
ā. A3/115

aġır aġır : **Çok yavaş olan**
a. K9/30

aġır ʰava : **Ağır hava, bir oyun türü.**
a. K6/13

āġır håva : **Ağır hava, bir oyun türü.**
ā. A13/147

aġır maġır : **Ağır ağır, yavaş yavaş.**
a. A2/65

aġırıl - : **Ağrımak.**
a.- maz K6/215

āġırlī - : **Ağırlamak, ikram etmek.**
ā.- ġ O17/74

aġırla - : **Ağırlamak, ikram etmek.**
a.- rıġ İ7/28, K12/58

aġırlā - : **Ağırlamak, ikram etmek.**
a.- r K12/67

āġırla - : **Ağırlamak, ikram etmek.**
ā.- ma K12/56

āġırli - : **Ağırlamak, ikram etmek.**

ā.- ylār K12/48

aġıt : **Ağıt.**
a. A6/4, A6/5, A11/70, A11/75

āġıt : **Ağıt.**
ā. A6/8

aġız : **Ağız.**
a.+ ı A7/59
a.+ ī O16/31
a.+ larını A1/167

aġ(ı)l : **Akıl.**
a.+ a ŞK15/9
a.+ ı ŞK7/133, ŞK7/136, ŞK7/139, ŞK7/142, ŞK7/149, ŞK7/151, ŞK7/152
a.+ ıma İ2/32, İ5/139, K6/114
a.+ ımıza İ2/9, İ2/85, İ5/147, Y4/43
a.+ ına A1/29, A13/64, K6/104
a.+ ī ŞK7/143

āġ(ı)l : **Akıl.**
ā.+ ıma ŞK9/46, ŞK17/109, İ2/89, İ5/145
ā.+ ımın Y1/177
ā.+ ımız İ2/10

aġlī - : **Ağlamak.**
a.- n K6/186

aġla - : **Ağlamak.**
a.- dım O14/82
a.- llardı O2/19
a.- ma K4/15
a.- mā N1/285
a.- māñ N1/316
a.- rım O3/14, O23/4
a.- rsın O3/66
a.- rsīñ K8/23
a.- sın K4/15
a.- yıb O23/9

aġlā - : **Ağlamak.**
a.- man N1/285
a.- r O3/66

āġla - : **Ağlamak.**
ā.- llardı O2/19
ā.- mā N1/281
ā.- mam K6/187
ā.- mañ N1/281
ā.- mañā N1/303
ā.- mañı N1/300
ā.- mıya N1/208
ā.- rmış ND2/15
ā.- rsa N1/237
ā.- rsın O3/14

aġlaş - : **Birlikte ağlamak.**
a.- íyolar ŞB2/19

aġlat - : **Ağlamasına yol açmak.**
a.- mayun K9/136, K9/137

aġlı - : **Ağlamak.**
a.- mıya O20/9
a.- yacam O20/8
a.- yan K9/40

āġlı - : **Ağlamak.**
ā.- yanna İ3/33

aġlı başında : **Sürekli akıllı davranan.**
a. ŞK11/31

aġlı yet - : **Aklı ermek, anlayabilmek.**
a.- incik İ4/46

āġlı yėt - : **Aklı ermek, anlayabilmek.**
ā.- enner İ5/60

aġlı yėt - : **Aklı ermek, anlayabilmek.**
a.- en İ5/72

aġlım yĕd - : **Aklı ermek, anlayabilmek.**
a.- mez O14/25

aġlıma düşür - : **Hatırlatmak.**
a.- düñ ŞK13/129

aġlıma gel - : **Hatırlamak.**
a.- iy A4/24
a.- miykine O12/15

aġlımā gel - : **Hatırlamak.**
a.- miyü İ2/89

āġlıma gel - : **Hatırlamak.**
ā.- dikinem ŞK17/298
ā.- en ŞK18/394
ā.- mėynen ŞK12/8

āġlıma getir - : **Hatırlatmak.**
ā.- emīm ŞK12/5

aġlımda dut - : **Unutmamak.**
a.- abildim Y1/177

aġlıñ yet - : **Aklı ermek, anlayabilmek.**
a.- iye ŞK14/15

aġlına düş - : **Hatırlamak.**

a.- dū Y5/82

aġlına gel - : Hatırlamak.
a.- digçe K6/159

āġlıña gel - : Hatırlamak.
ā.- e K6/102

aġlīna gel - : Hatırlamak.
a.- digçē K6/159

aġlına getir - : Hatırlatmak.
a.- medīz O17/34

aġlında ġal - : Unutmamak.
a.- iy A1/30

aġli - : Ağlamak
a.- ylēr O2/17

āġli - : Ağlamak
ā.- y O20/247
ā.- yoñ ŞB2/50

āġlí - : Ağlamak
ā.- yo ŞB2/48

aġraba : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
a. ND4/78, Y6/35
a.+ n Y6/35

āġraba : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
ā.+ sıñız Y5/55

aġrabalıġ : Akraba olma durumu.
a. Y6/26

aġrebe : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
a.+ lerim ŞK13/132
a.+ siydī ŞK9/36

áġrebe : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
á.+ lerin A1/207

aġsaḳ : Aksayan, hafifçe topallayan.
a.+ mış İ7/50

agşam : Akşam.
a.+ dan K5/4

aġşam : Akşam.

a. A3/4, K6/157
a.+ a K4/5

aġşām : Akşam.
a. K6/154

āġşam : Akşam.
ā.+ nan O13/6

aġşamı ėd - : Akşamlamak, günü bitirmek.
a.- erdıḫ A4/18

aġşamla - : Akşamlamak, günü bitirmek.
a.- dı O11/19

aġ(ı)z : Ağız.
a.+ ı A12/54
a.+ ımı K11/36
a.+ ına A1/192, A1/76, A2/26, A4/165, A4/166, A10/5, A13/157, A1/171, A4/88
a.+ ınaça K6/210
a.+ ını A1/170, A3/261
a.+ iyan A2/103

āġ(ı)z : Ağız.
ā.+ ım O9/67
ā.+ ımıza O19/80
ā.+ ına O13/40
ā.+ ını İ3/137, K11/36, O18/12
ā.+ ından A4/122
ā.+ ınıñ A7/7

aġzı egil - : Yüz felci olmak.
a.- mīş O16/23

ağa : Geniş toprakları olan, varlıklı kimse.
a. ŞB7/38, ŞB7/50, ŞB7/56, ŞB7/64, ŞB7/78
a.+ nın ŞB7/17
a.+ sı ŞB7/76

ağá : Geniş toprakları olan, varlıklı kimse.
a.+ sı ŞB7/27

áğa : Geniş toprakları olan, varlıklı kimse.
á. ŞB7/31

ah : Ağrı, acı duyulduğunda söylenen söz.
a. ŞK3/84, ŞK3/95, O23/23

aḫ : Ağrı, acı duyulduğunda söylenen söz.
a. A4/121, K9/123

aḫ : Ağrı, acı duyulduğunda söylenen söz.

a. M8/69, M8/70, O7/73

aḫ - **: Akmak.**
a.- īy O3/39
a. O20/186
a.- an A4/10, İ4/37
a.- ar ŞK1/22, A7/51, A7/66, K6/217, O19/56, O20/4, O20/183
a.- ār ŞK17/219, ŞK17/221
a.- ardı O10/81
a.- arsā A7/65
a.- ıncı ŞK4/156, ŞK4/59
a.- ıyo ŞK4/59
a.- iy A10/32, O3/39
a.- iyor O18/37
a.- mış A1/57

āh **: Ağrı, acı duyulduğunda söylenen söz.**
ā. O23/15, O23/21

āḫ **: Ağrı, acı duyulduğunda söylenen söz.**
ā. K11/37

aḫ piñari **: Ak Pınar, yer adı.**
a.+ n O18/38

aḫşemseddin **: Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmet'in Hocası, kişi adı.**
a. O11/40

aha **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. M6/53, M7/57, M12/45, ŞK7/152, ŞK7/95, ŞK8/162, ŞK9/8, ŞK9/61, ŞK10/77, ŞK12/4, ŞK13/108, ŞK13/65, ŞK13/71, ŞK16/28, ŞK16/49, ŞK17/298, ŞK18/276, ŞB6/86, ŞB6/93, A2/112, A2/29, A2/31, A2/32, A2/90, A2/96, A5/154, A5/163, A5/194, A7/42, A7/59, A8/78, A8/96, A13/77, İ1/77, İ1/96, İ3/63, K4/4, K5/68, K5/76, K6/107, K6/16, K6/54, K9/44, K9/47, K9/85, K10/29, K10/77, K11/33, K12/124, K12/184, ND4/143, O8/16, O14/41, O21/32, Y1/149, Y4/19, Y5/209, Y5/223, Y5/238, Y5/255, Y5/354, Y5/358, Y5/402, Y5/73, Y6/102, Y6/152

aʰa **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. ŞK7/78

ahā **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. A13/145, K6/96, K6/98, ND5/28

aḥa **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. M6/18, M6/50, M6/52, ŞK7/102, ŞK7/99, ŞK9/60, ŞK11/52, ŞK13/61, ŞK18/280, A1/307, A1/312, A2/104, A2/14, A2/15, A2/16, A2/23, A2/25, A2/52, A2/78, A4/96, A5/252, A5/27, A5/45, A5/71, A8/14, A9/62, İ4/30, İ4/42, İ4/47, K5/3, K5/4, K5/8, K5/54, K5/72, K6/5, K7/89, K9/18, K9/42, K9/80, K10/14, K11/35, Y4/160, Y4/20, Y5/7, Y5/300, Y5/370, Y5/383, Y5/79, Y6/102, Y6/70, Y7/11

aḥā **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. A2/39, A8/17, K7/178, Y6/29

aḫa **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
a. ŞK6/42, İ5/194, K7/22

āḫa **: İşte, ora anlamında kullanılan bir işaret sözü.**
ā. A2/44

aḫarsu **: Akarsu.**
a. A12/43

aḥd **: Anlaşma.**
a. A4/166
a.+ ini A2/95

aḫdar - **: Aktarmak.**
a. K10/67
a.- dı N1/229
a.- ırsın K9/83
a.- īr N1/197, N1/228
a.- rıḫ K9/45
a.- sın K10/74

aḫı **: Arka, önün karşıtı.**
a.+ dan ŞK18/417

aḫıd - **: Akma işini yaptırmak.**
a.- ır ND6/50, Y8/73
a.- ısa ND6/50

aḫıl **: Akıl.**
a. ŞK18/284, A3/253, A3/254

aḫıl **: Ağıl, küçükbaş hayvanların barındığı**

yer.
a.+ a Y1/24

aḫıllı : Akıllı.
a. ŞK11/14
a.+ sıñ ŞK11/14

aḫılli : Akıllı.
a. ŞK18/197

aḫılsız : Akılsız, anlayışı kıt olan.
a. ŞB6/24

ahır : Büyükbaş hayvanların barındığı yer.
a.+ a ŞK13/159
a.+ da Y5/8

aḫır : Büyükbaş hayvanların barındığı yer.
a. A1/159, A1/19, O5/4, Y2/46
a.+ a ŞK15/19, A1/159, Y2/35, Y2/45, Y2/46, Y2/70
a.+ da K7/104, K7/106
a.+ ı M9/33, ŞK18/41
a.+ ımız O5/3
a.+ ın Y2/46
a.+ na Y2/35

aḫıT - : Akıtmak, akma işini yaptırmak.
a.- dım O20/177
a.- dın A5/56
a.- dıñ A5/56

aḫīl : Akıl.
a. N6/6

ahilīġ : Ahilik, esnaf ve zanaatkarları içine alan ocak.
a. M8/104

ahilig dergaḫı : Ahilik, esnaf ve zanaatkarları içine alan ocak.
a.+ nda M8/103

ahiret : Ahiret.
a.+ de O20/6

āhiret : Ahiret.
ā.+ de O20/7

ah(ı)l : Akıl.
a.+ ımda A5/39

aḫ(ı)l : Akıl
a.+ ı İ5/112, K10/88
a.+ ıma K6/34
a.+ ımda K6/176
a.+ ımızda Y5/78
a.+ ına A5/195, K9/84

ahl ʿāġ : Ahlak, huy.
a. M8/104

ahlaġ : Ahlak, huy.
a. ŞK13/94

aḫlıma gel - : Hatırlamak.
a.- miy K7/188

āḫlımız yėT - : Aklı ermek, anlayabilmek.
ā.- mezdi K10/13

ahmed : Ahmet, kişi adı.
a. K5/31

aḥmed : Ahmet, kişi adı.
a. A3/11, K11/41, O9/5, O10/71, O20/21

aḫmed : Ahmet, kişi adı.
a. K11/21

āḥmēd : Ahmet, kişi adı.
ā. K11/40

aḥmed bekir : Ahmet Bekir, kişi adı.
a. O10/46

ahmet : Ahmet, kişi adı.
a.+ dī A3/13

aḫpinar köyü : Akpınar köyü, yer adı.
a.+ nün K7/185

aḫráb : Akrep.
a. O16/23

aḥraba : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
a. Y4/40

aḫraba : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
a. Y4/292
a.+ sı N1/239

aḫrabí : Akraba, kan bağıyla birbirine bağlı olan kimseler.
a.+ yi Y4/292

ahrát : Ahiret.
a.+ e A2/11

aḫraz : Konuşma yeteneği olmayan kimse.

a.+ mış ND5/9

aḥşam : **Akşam.**
a. N2/6

aḫşam : **Akşam.**
a. M12/36, K12/48, O6/46, O13/5
a.+ a A5/103
a.+ dan A1/179
a.+ ḫı O12/15
a.+ nan A1/220

aḫşamaçaḳ : **Bütün gün boyunca, akşama kadar.**
a. K6/8

aḫşamdan āşama : **Her akşam üst üste.**
a. A3/12

aḫşemseddin ḫoca : **Akşemseddin, Fatih Sultan Mehmet'in Hocası, kişi adı.**
a. O11/40

aḥT et - : **Bir şeyi yapmak için kendine söz vermek.**
a.- din A2/91
a.- mişsin A2/71, A2/74

aḫtar - : **Aktarmak.**
a.- di A1/71
a.- ır A1/156
a.- ırdıḫ A1/156

āīr : **Ağır, hızlının karşıtı.**
ā. ŞK13/127

āīr āīr : **Çok yavaş.**
ā. ŞK13/127

aj : **Aç, tokun karşıtıç**
a.+ ından A1/39
a.+ larında A1/38

ajı : **Acı, biraz.**
a. A10/10

ajlıġ : **Açlık.**
a. A3/8

ak - : **Akmak.**
a.- dıñ ŞK4/60

aḳ - : **Akmak.**
a.- dı ŞK4/23, ŞK4/28, ŞK4/34, ŞK4/40, ŞK4/46, ŞK4/52, ŞK4/57, ŞK4/64,
ŞK4/66
a.- an A11/102

āḳ : **Ak, beyaz.**
ā. ND4/184, ND4/185

aḳā aḳā : **Akmak.**
a. ND1/49

aḳçá : **Gümüş para.**
a.+ de A3/30

aḳdar - : **Aktarmak.**
a.- ırsam K9/43
a.- iyo A5/196

aḳıl : **Akıl; düşünme ve anlama gücü.**
a.+ larına A8/48

āḳibed : **Akıbet, bir işin sonu.**
ā. O6/27

āḳḳabı : **Ayakkabı.**
ā. O1/26

aḳ(ı)l : **Akıl; düşünme ve kavrama gücü.**
a.+ ına A1/28

aḳmaḳ : **Ahmak, aklını gereği gibi kullanamayan.**
a. ŞK5/94

áḳmē : **Ekmek.**
á.+ ni ŞK17/56

aḳpiñar : **Akpınar köyü, yer adı.**
a. K7/202
a.+ ıñ K7/193

aḳpinar köyü : **Akpınar köyü, yer adı.**
a.+ nde K7/162

aḳpiñar köyü : **Akpınar köyü, yer adı.**
a.+ nde K7/202

aḳsaḳ : **Aksayan, hafifçe topallayan.**
a. İ7/47

aḳşam : **Akşam.**
a. Y6/150

aḳşamaçā : **Akşama kadar, bütün gün boyunca.**
a. İ3/24

al - : **Almak.**
a. M12/22, M12/46, ŞK4/124, ŞK10/132, ŞK13/101, ŞK13/157,

ŞK17/288, ŞK17/290,
ŞK18/362, ŞK18/62, ŞB7/8, ŞB7/12,
ŞB7/52, A3/148
a.- īb K7/182
a.- īm N6/15, O18/55, Y5/280, Y5/429
a.- īnçi N8/15
a.- īy K7/175, K12/16, O20/223
a.- īylar K12/125
a.- ī̮mış K12/26
a. A1/190, A2/75, A3/138, A4/6,
A4/166, A5/258, A12/51, İ6/129,
İ6/130, İ6/78, N1/233, N2/14, N3/19,
ND4/5, ND4/173, ND6/35, O13/43,
O14/111, O20/127, O20/141, Y1/151,
Y1/21, Y1/32, Y6/27
a.- a A4/6, O20/75
a.- ā A4/6, O20/132
a.- abildūne A5/152
a.- abileceg ŞK10/53
a.- abilir M5/12
a.- abisēk O10/53
a.- acʿāġ O5/37
a.- acʿāġdım M8/25
a.- acaġ K7/143
a.- acāġ O5/37
a.- acaḳ ŞB6/59
a.- acaḳsın ŞK15/18
a.- acam O20/121, O20/146, O20/150
a.- acām K12/160, N1/164, N1/165,
Y1/143
a.- acāñ ŞK9/8, O5/36
a.- acaz A5/126
a.- acēm Y8/38
a.- ācēn Y8/36
a.- acı A8/104
a.- aḫ ŞK3/112, ŞK10/71, A1/148
a.- aḳ M12/47, ŞK10/133, A5/20,
O10/51
a.- āḳ ŞK18/133
a.- alım ŞK15/42, N1/8, N1/238,
N1/29, N1/46
a.- amadıḳ ŞK10/96
a.- amadım M9/69
a.- aman M9/68
a.- amassam İ1/23, İ1/26
a.- amazlar N2/31
a.- amıyacaġ ŞK10/54
a.- an ŞK15/36, ŞK17/169, ŞB2/108,
A4/126, A6/67, A11/75, O10/60,
Y1/78, Y1/91
a.- ana A1/205
a.- asın Y6/73
a.- ayım A3/58
a.- caḳdım ŞB6/106, ŞB6/109
a.- dī A1/41, İ7/86
a.- dı ŞK4/162, ŞK8/141, ŞK9/39,
ŞB2/128, ŞB7/29, A1/161, A5/28,
A8/8, A8/10, A8/12, A8/13, İ2/83,
İ3/135, İ3/139, İ3/32, K9/41, K9/42,
K12/145, N1/156, N1/287, N1/71,
ND4/30, O3/46, O4/10, O8/32, O16/8,
O18/55, O19/70, O20/26, Y1/34, Y4/24
a.- dıñ ŞK11/46, ŞK11/47
a.- dıġ O4/10, Y5/284
a.- dıġda Y4/115
a.- dıġdan O20/108
a.- dılar ŞK9/24, K5/21, K6/41, O10/18
a.- dılār ŞK17/147, O7/56
a.- dım M2/31, M12/81, ŞK4/200,
ŞK6/49, ŞK6/71, ŞK11/60, ŞK18/327,
ŞB6/111, ŞB7/38, A2/78, A2/92,
A3/179, A3/181, İ3/136, İ3/31, İ4/20,
İ6/119, K5/46, K12/165, O9/80,
O14/119, O20/134, O21/32, O21/47,
Y8/23
a.- dın A3/82
a.- dıñ ŞK9/6, ND4/133, O10/105,
Y8/22, Y8/47
a.- dıñız ŞK8/154
a.- di A1/286, A1/41, A1/66, A2/10,
A2/86
a.- dī M7/42, K6/152, N1/72, O10/35
a.- dūn Y5/319
a.- ı İ6/39, Y5/369
a.- ıb İ2/14, İ2/18, İ2/34, İ2/61, İ2/62,
İ2/63, İ5/132
a.- ıcı ŞB2/111, İ3/27, Y2/68
a.- ıcıḫ M12/26
a.- ıcım İ6/76, Y2/67
a.- ıcın ŞK4/72
a.- ıcıñ ŞK4/72
a.- ıġ M6/72, ŞK4/127, ŞK17/164,
ŞK18/282, ŞK18/70, A10/61, İ5/84,
K7/23, O10/16, Y2/47, Y5/284,
Y5/287, Y5/306
a.- ıġdan M11/28
a.- ıḫan A5/126
a.- ıḳ M6/74, ŞK15/71, A4/105,
A4/172, A5/135, A5/20, A6/18, A6/25
a.- ıllā ND4/66
a.- ıllar ŞK2/103, ŞK13/123, ŞK17/165,
ND4/75
a.- ıllār M8/72, ŞK2/103, ŞK2/129,
ŞK17/157, ND4/75, Y4/182, Y5/309
a.- ıllardı ŞK17/157, ŞK17/159,
ŞK17/165, A6/17, O1/14, Y4/171
a.- ıllardī ŞK7/196, ŞK17/156,
ŞK17/160, ŞK17/161, A10/59, İ1/127,
K10/36, Y7/30
a.- ıllarıdı ŞK17/154, A10/39, İ5/111,
İ5/155, Y5/310
a.- ıllarıdī İ5/110

a.- ıllarımış A3/271
a.- ıllarmış O10/85
a.- ım A3/252, Y1/130
a.- ımış O9/84
a.- ın ŞK15/67, A1/296, A8/29, K2/36, K10/86, K12/194, Y5/192
a.- ıñ ŞK16/29, ŞK16/30, O19/57
a.- ıncı ŞK18/20, Y5/428
a.- ıp N2/19
a.- ıP A9/50
a.- ır M1/25, M2/30, M6/41, M6/96, M6/98, M8/113, M9/35, ŞK6/59, ŞK7/63, ŞK10/180, ŞK11/45, A1/253, A1/62, A5/144, A5/167, A6/74, A8/29, A8/65, A9/63, A13/145, İ1/18, İ3/142, İ5/156, K6/85, K9/43, K9/88, K10/18, N1/193, N1/217, N1/222, N1/259, N3/41, N4/17, N8/37, ND3/7, ND4/172, ND6/45, O3/26, O3/32, O3/41, O7/24, O10/19, O10/20, O13/55, O14/82, O18/17, O19/17, Y4/7, Y4/179, Y5/308, Y6/12, Y7/30
a.- ırdī O6/18
a.- ırdı M6/53, M8/115, ŞK6/134, ŞK11/44, ŞK13/23, ŞK13/24, A4/173, A8/42, K10/93
a.- ırdıġ M6/28, M6/29, M6/41, M9/72, A10/48, A10/49, ND4/35, Y6/104
a.- ırdım ŞK6/116
a.- ırdın ŞK4/109, ŞK6/133
a.- ırdi A3/261, A3/268
a.- ırdī ŞK7/197, ŞK7/32, ŞK7/33, ŞK8/28, A7/10, A8/26, Y5/304, Y6/154, Y7/26
a.- ırıdı İ5/83, Y6/11
a.- ırıdī Y6/11
a.- ırıġ A5/119, A6/38
a.- ırım ŞK9/43, ŞK10/92, ŞB2/113, A4/150, İ1/23, İ1/26, K12/111, O20/46, Y5/400, Y5/401, Y5/404
a.- ırımış ŞK8/179, ŞK17/167
a.- ırımīş ŞK8/179
a.- ırız M11/12, M11/14, M11/15, M11/18
a.- ırīm ND3/8
a.- ırken O20/73
a.- ırsa O12/26
a.- ırsan ND4/173
a.- ırsañ N8/7
a.- ırsın ŞK4/111, K9/83, O1/29, O13/43, Y2/58
a.- ırsıñ N1/101, O19/72
a.- ısa ŞK15/50
a.- ısā M9/66
a.- ısan A8/29
a.- ısın K12/118
a.- ıy A13/64
a.- ıyȯlar A12/111
a.- ıyōm ŞK18/183
a.- ıyōn Y4/124
a.- ıyordum M11/30
a.- ıyu A11/75
a.- ıyulardı A11/71
a.- ib ŞK10/136, K7/177, N1/32, N8/38, N8/64
a.- īb M7/93
a.- icaḫla A1/304
a.- icaḫlar A3/226
a.- icām A3/235
a.- ícın İ6/115
a.- iġ O20/78
a.- im N4/11, N8/28
a.- īm Y5/280
a.- íñ ŞK3/115
a.- īr K12/122, O19/69, Y6/155
a.- īrdīḳ A8/94
a.- īsa ŞK10/115, ŞK10/130
a.- iy ŞK2/6, ŞK15/5, A1/125, A1/241, A3/115, A3/27, A4/128, A4/35, A4/41, A13/45, K2/31, K2/45, K2/50, K7/195, N3/20, N8/9, N8/11, N8/33, N8/56, O10/45, O10/59
a.- íy ŞB7/10, ŞB7/15, ŞB7/18, ŞB7/23, A3/131, Y8/65
a.- iyī A3/171
a.- iyá Y2/74
a.- iyān ŞK8/163
a.- iydin A2/8
a.- iye Y2/47, Y5/254
a.- iyım ŞK12/41, ŞK12/43
a.- íyım N2/21
a.- iylar M7/86, K2/40
a.- iylār O10/90
a.- íylār K4/31
a.- iylarsā O10/92
a.- iyler A4/95
a.- íyler A13/91
a.- iylerdi A2/6
a.- íym ŞB6/18
a.- iyō İ6/131, İ6/133, İ6/23
a.- íyo N2/30
a.- íyō N2/36
a.- iyolār ŞK17/168
a.- iyōsun İ7/8
a.- iyrim A3/222
a.- iyū̃ ND3/24
a.- iyūdū İ7/8
a.- iyuġ İ7/34
a.- iyular İ2/61
a.- lārdı A10/59
a.- lardın ND4/111
a.- lıġ O9/85

a.- lım İ6/116, İ6/118, İ6/120, İ6/122, İ6/124, İ6/126
a.- mīġ O13/22
a.- mʿāġ M4/7
a.- mʿaḳ M9/64
a.- ma O20/34
a.- madan O14/86
a.- madı ŞK17/7
a.- maġ İ5/109, N8/78
a.- maḫ K2/38
a.- mak K3/7
a.- maḳ ŞK5/76
a.- malı M9/36
a.- mam M2/16
a.- mama K12/158
a.- mamışdır İ2/47
a.- man A8/29
a.- massa ŞK10/130
a.- massan A8/29
a.- maz ŞK10/117, A13/70
a.- mazlā A13/70
a.- mazlarsa O10/92
a.- mazsa ŞK10/115, K9/44
a.- mış ŞK1/37, ŞK4/159, ŞK6/52, ŞK7/62, ŞK7/66, ŞK7/74, ŞK7/76, ŞK8/25, ŞK11/15, ŞK16/19, ŞK16/54, ŞK17/167, ŞK18/259, ŞB6/12, ŞB6/14, ŞB6/38, ŞB6/39, ŞB6/41, ŞB6/60, A1/257, A5/12, A9/61, A11/6, A12/75, İ1/77, İ3/126, K1/7, K1/13, K1/22, K2/14, K5/92, K7/83, N2/5, N4/10, N4/16, N8/5, N8/6, ND2/22, ND3/13, O9/45, O19/66, O20/100, O20/133, O20/181, O20/191, O20/194, O20/228, O20/246, O21/10, O21/48, O21/49, Y5/428
a.- mışdı A8/16, O21/13, O21/14
a.- mışlar ND5/13, Y4/66
a.- mışlār ŞK17/96, ŞK18/232
a.- mışsın ŞK18/371
a.- mıya ŞK18/368, ŞK18/73, A3/240
a.- mıyūlar A11/71
a.- mıyusa A11/75
a.- mīş ŞK16/42
a.- miy O20/73
a.- miya ŞK17/155, A1/49, N8/79
a.- miyá ŞK13/57
a.- miyā O21/24
a.- miyāñ ŞK8/59
a.- miyincı İ7/19
a.- miyōm ŞK18/364
a.- sın ŞK15/50, ŞK18/298
a.- sınnar ŞK4/181

al : **Kırmızı.**

a. M8/84, ŞK18/420, A11/64, O7/24
a.+ acaḳ ŞB6/58

al : **Al Karısı, yeni doğum yapan kadınları korkuttuğuna inanılan kötü ruh.**
a. ŞK6/69, ŞK6/90, A2/106, ŞK6/82, Y5/383, Y5/384, Y5/401, Y7/22, Y7/31
a.+ ı ŞK6/131, ŞK6/72, Y7/25

ál(i) : **Ali, özel ad.**
á.+ nin ŞB7/69

āl - : **Almak.**
ā. ŞK8/179, ŞK10/8
ā.- īy K12/31
ā.- ardıḳ A6/5
ā.- ardım A5/98
ā.- dı O10/18, Y1/131
ā.- dıġ ŞK2/71, O21/24
ā.- dılar Y1/135
ā.- dım ŞK17/290, ŞK17/51
ā.- dın ND4/161
ā.- ıġ ŞK7/109, Y4/60
ā.- ır ŞK8/131, ŞK8/28, İ5/122
ā.- ırdı A13/137
ā.- ırdıġ K12/197
ā.- ırdī M1/8
ā.- ırdīġ ND4/134
ā.- im N8/26
ā.- iy K4/30, K4/35, K8/7, K12/29, N1/4, N1/121, O10/45
ā.- iyī ŞK10/40
ā.- mazlarımış O14/100
ā.- mış ŞK18/266, A12/76, İ1/78, ND2/19, ND3/12, O20/223
ā.- mışlār ŞK18/281

āl : **Al Karısı, yeni doğum yapan kadınları korkuttuğuna inanılan kötü ruh.**
ā. ŞK6/69, ŞK6/84, ŞK6/92, ND4/97, ND4/98

āl : **Kırmızı.**
ā. ND4/97, ND4/98

âl - : **Almak.**
â.- īm N6/15
â.- dı M5/15
â.- dım M8/24
â.- dī ŞB2/95
â.- ır M1/12
â.- mış N5/3, N5/9

âl : **Al Karısı, yeni doğum yapan kadınları**

korkuttuğuna inanılan kötü ruh.
å. Y7/24

al bas - : **Al Karısı'nın yeni doğum yapan kadını korkutma işi.**
a.- annar ND4/98
a.- ar ND4/101, ND6/71
a.- dı ND4/100, ND4/99, ND6/72
a.- ıllarsa İ8/31
a.- īdı ŞK6/93
a.- iy A1/251
a.- mas ND4/98
a.- masın ŞK6/81
a.- mış Y7/22
a.- sıḳ ŞK6/91-95

al basma : **Al Karısı'nın yeni doğum yapan kadını korkutma işi.**
a. Y5/384

ål basmā : **Al Karısı'nın yeni doğum yapan kadını korkutma işi.**
å. Y7/24

al basması : **Al Karısı'nın yeni doğum yapan kadını korkutma işi.**
a. A2/102, ND6/71, Y7/22

āl basması : **Al Karısı'nın yeni doğum yapan kadını korkutma işi.**
ā. Y7/20, Y7/21

al ġızları : **Al Karısı, yeni doğum yapan kadınları korkuttuğuna inanılan kötü ruh.**
a.+ nı A2/105

al ḳızı : **Al Karısı, yeni doğum yapan kadınları korkuttuğuna inanılan kötü ruh.**
a.+ nı A2/113

alī - : **Ağlamak.**
a.- yıġ ŞK18/79

ālī : **Ali, özel ad.**
ā. ŞK18/63, ŞK18/70, O8/3

ala : **Kırmızı.**
a. ŞK12/18

ala : **Ela, gözde sarıya çalan kestane rengi.**
a. ŞK17/270, K9/119

alá : **Ali, özel ad.**
a. Y6/118

alā : **Ela, gözde sarıya çalan kestane rengi.**
a. K7/190

āla - : **Ağlamak.**
ā.- dı A5/34
ā.- dılar ŞK17/217
ā.- dım İ3/107
ā.- llardī A11/72
ā.- ma ŞK4/132, N1/213, N1/226, N1/321, N1/324, ŞK5/23, ŞK17/214
ā.- mā N1/323
ā.- madım ŞK12/23
ā.- mazıdı İ5/101
ā.- mış ŞK4/25
ā.- mıya ŞK4/21
ā.- mıyan İ5/101
ā.- mim ŞK4/29
ā.- miya N1/198, N1/208
ā.- miynen ŞK16/45
ā.- r A3/100, Y7/12
ā.- rdı ŞK17/29, A11/72
ā.- rdıġ A6/6, A6/8, İ7/32
ā.- rdıḳ ŞK5/39
ā.- rım ŞK9/53, ŞK9/55, ŞK9/56
ā.- rsın Y1/173
ā.- sın ŞK4/29
ā.- yaraḳ A5/96
ā.- yıġ ŞK18/31
ā.- yib N1/214, N1/227

ālā - : **Ağlamak.**
ā.- r Y7/13

ala bula : **Öyle böyle, bu şekilde.**
a. ŞK10/93

alacʿā : **Aba kumaşının bir türüne verilen ad.**
a. M7/70

alaca : **Aba kumaşının bir türüne verilen ad.**
a. M7/72, M7/74, ŞK14/40

alaca : **Üzümün kızarmaya başlaması.**
a. ŞK14/40

alacā : **Aba kumaşının bir türüne verilen ad.**
a. M7/70, M7/71

ålaca : **Aba kumaşının bir türüne verilen ad.**
å. M7/36

alágtirig : **Elektirik.**
a. M8/89

ālālek : **Yenilebilir bir ot türü.**
ā. A5/241

alama : **Ağlama işi.**
a.+ yi O20/161

alān : **Alan, saha, meydan.**
a.+ da O14/108

ālānāder : **Alana kadar.**
ā. ŞK5/34

alat - : **Alıp iletmek, götürmek.**
a.- ir ŞK3/139

alāt - : **Alıp iletmek, götürmek.**
a.- irig O21/39

ālātirik : **Elektirik**
ā. Y5/236

alavere yap - : **Alışveriş yapmak.**
a.- iylar ŞK2/5

alavi : **Alevi.**
a. Y8/73

alay : **Halay.**
a. O15/4
a.+ ı O10/20

ālay : **Asker topluluğu.**
ā.+ a O14/113

alayı : **Herkes.**
a. ŞK6/81

alayí : **Hepsi.**
a. İ5/94

aláyiselam : **Aleyhisselam.**
a.+ ın İ6/67

albandıra : **Yalnız.**
a. O20/68

albay : **Albay.**
a. O7/48

albısdan : **Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi, yer adı.**
a. ŞK18/327
a.+ ıñ ŞK18/359

albısdın : **Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesi, yer adı.**
a.+ da ŞK18/328

ald : **Alt, üstün karşıtı.**
a. ŞB3/17, Y4/49
a.+ ındā A9/38

aldmış : **Altmış, sayı adı.**
a. O7/35

āldmış : **Altmış, sayı adı.**
ā. O3/40

ále - : **Ağlamak.**
á.- miye A5/99

āle - : **Ağlamak.**
ā.- yik ŞK16/43, ŞK16/48

áled - : **Alıp iletmek, götürmek.**
á.- igler ŞK18/173

āled - : **Alıp iletmek, götürmek.**
ā.- mişler ŞK18/262

ālelacele : **Acele bir şekilde.**
ā. Y4/270

alem : **Herkes, başkaları.**
a.+ den ŞK17/317
a.+ e ŞK18/332, ŞK18/338

ālem : **Herkes, başkaları.**
ā. ŞK17/316

alet - : **Alıp iletmek, götürmek.**
a.- dimse ŞK6/79
a.- illerdī ŞK6/19
a.- illerdi ŞK6/82
a.- ir ŞK6/80
a.- irdik A5/107
a.- irduḳ A5/107

áleT - : **Alıp iletmek, götürmek.**
á.- iller ŞK9/18
á.- iyū̄ ŞK18/261
á.- mezdi A5/96
á.- miş ŞK5/98, A5/12
á.- sin Y5/384

ālevi : **Alevi.**
ā.+ leriñ Y6/121

aleyī : **Herkes.**
a. ŞK12/8

aleyi : **Herkes.**
a. İ3/55, İ5/47, ND6/7
a.+ ne ŞK16/31
a.+ ni İ3/167, İ5/173, İ5/194

āleyi : **Herkes.**
ā. ŞK17/166
ā.+ nin İ3/64

ālēyi : **Herkes.**
ā.+ ni İ5/53

aleykümselam : **Esenlik, selamet sizin de üzerinize olsun, anlamında kullanılan söz.**
a. ŞK18/139

alġaç - : **Alıp kaçmak.**
a.- íy O14/9

alġāş - : **Alıp kaçmak.**
a.- dılar O14/11

alged - : **Alıp gitmek, götürmek.**
a.- in ŞK8/51
a.- ir ŞK10/173, K9/107
a.- irdī ŞK8/60
a.- irdīk ŞK8/98
a.- iy K9/105
a.- iyō Y2/35

algėd - : **Alıp gitmek, götürmek.**
a. ŞK10/183, ŞK10/189, ŞK10/191, ŞK10/52, ŞB2/72
a.- irdi ŞK8/61
a.- iridi ŞK8/57

algel - : **Alıp gelmek, getirmek.**
a. ŞK18/136
a. N1/10

alget - : **Alıp getirmek, götürmek.**
a. ŞK3/133, ŞK4/173

algid - : **Alıp gitmek, götürmek.**
a.- iyādıġ ŞK8/56
a.- iyālar ŞK8/108

alḫazıñ osman : **Alhazın Osman, kişi adı.**
a.+ ın ŞK18/361

alı - : **Ağlamak.**
a.- yı ŞK4/67, ŞK4/68

ālı - : **Ağlamak.**
ā.- miya N1/198
ā.- yan nar gülen ʿayvayı A13/14
ā.- yaraġ ŞK15/53
ā.- yım ŞK4/130, ŞK4/32, ŞK4/35
ā.- yō A11/70
ā.- yom ŞK4/189
ā.- yȯm İ3/129
ā.- yoñ ŞK4/26, ŞK4/31
ā.- yorum ŞK13/44, ŞK13/49, ŞK13/63, ŞK13/69, ŞK17/22, ŞK17/28
ā.- yūm İ3/103, İ3/165, İ3/33

alı ḥaʸder puñarı : **Ali Haydar Pınarı, Yavuzeli'nde yer adı.**
a. Y6/121

alıberi : **Aldığımdan beri.**
a. ŞK1/26

alıc : **Alıç eriği.**
a.+ ı ŞK16/19
a.+ ıñ ŞK16/19

alıÇ : **Alıç eriği.**
a. ŞK16/16

alın - : **Alma işi yapılmak.**
a.- ır Y6/142
a.- madı K4/7
a.- mazımış K4/10

ålın - : **Alma işi yapılmak.**
å.- ır M1/36
å.- ırdı M1/37

alınā görē : **Alımına göre.**
a. ŞK8/64

alır alır : **Alarak.**
a. ŞK6/131

alış - : **Yadırgamaz duruma gelmek, uyum sağlamak.**
a.- amadım ŞK9/67
a.- dīm A11/44
a.- mış ŞK8/6

ālış - : **Yadırgamaz duruma gelmek, uyum sağlamak.**
ā.- amādım ŞK9/66

alışdır - : **Alışmasına yardım etmek.**
a.- ırsan ŞK8/124

ālışġannıġ : **Alışkanlık.**
ā. M1/15
ā.+ dān O17/83

alışġannī : **Alışkanlık.**
a. M1/15

alışġın : **Alışkın, bir şeye veya bir şey yapmaya**

alışmış olan.
a. ŞK8/5
a.+ ım İ3/8

alışō : **Ali Uşağı, özel ad.**
a.+ n A9/49

alıştır - : **Alışmasına yardım etmek.**
a.- dıñ ŞB6/107, ŞB6/108

alışveriş : **Alışveriş.**
a. İ5/80

alışveriş yap - : **Alıvveriş yapmak.**
a.- iylar ŞK2/5

alışviriş : **Alışveriş.**
a. O9/70

ālıyan ʿayva : **Ağlayan Ayva, masal adı.**
ā. A13/18, A13/19

ali : **Ali, özel ad.**
a. ŞK10/51, ŞB7/4, ŞB7/5, ŞB7/10, ŞB7/14, ŞB7/15, ŞB7/21, ŞB7/22, ŞB7/25, ŞB7/28, ŞB7/29, ŞB7/40, ŞB7/44, ŞB7/45, ŞB7/46, ŞB7/47, ŞB7/49, ŞB7/52, ŞB7/54, ŞB7/59, ŞB7/60, ŞB7/63, ŞB7/64, ŞB7/71, ŞB7/72, ŞB7/77, ŞB7/79, ŞB7/81, ŞB7/83, ŞB7/85, İ1/79, İ2/19, İ2/21, İ2/25, İ2/58, K12/170, ND4/85
a.+ den ŞB7/74
a.+ ye ŞB7/15, ŞB7/23, ŞB7/24, ŞB7/70, ŞB7/76

ali - : **Ağlamak.**
a.- yalım ŞK17/253, ŞK17/262
a.- yō ŞK18/82

alí : **Ali, özel ad.**
a. Y6/117

áli : **Ali, özel ad.**
á.+ ye ŞB7/7

āli - : **Ağlamak.**
ā.- y N1/204
ā.- yalım ŞK17/238, ŞK17/242, ŞK17/248, ŞK17/258
ā.- yan ŞK17/29
ā.- yòm ŞK17/24
ā.- yorum ŞK17/26

āli : **Ali, özel ad.**
ā. ŞK17/115, ŞK18/39, ŞK18/55, ŞK18/62, ŞK18/63, A12/18, A12/24, N1/71

ālí - : **Ağlamak.**
ā.- ya A3/49
ā.- yan ŞK15/72

ālī - : **Ağlamak.**
ā.- yūlar A11/70

ali hoca : **Ali Hoca, özel ad.**
a. İ6/23

ali kiyalar : **Ali Kiyalar ailesi, özel ad.**
a. Y4/56

ali uşā : **Ali Uşağı, özel ad.**
a. İ7/45

alimōla : **Ali mi ola?**
a. ŞK17/226

alīş - : **Yadırgamaz duruma gelmek, uyum sağlamak.**
a. ND1/63

alişā : **Ali Uşağı, özel ad.**
a. İ7/45, İ7/51

alişālar : **Ali Uşağı ailesi, özel ad.**
a.+ ın İ7/42

alişō : **Ali Uşağı, özel ad.**
a.+ n A9/49

aliuşā : **Ali Uşağı, özel ad.**
a. İ7/43
a.+ nın İ7/44

alizord : **Alizord, özel ad.**
a.+ nan ND5/51

alizord ḥasañ : **Alizord Hasan, özel ad.**
a. ND5/48

alla : **Allah.**
a. A2/79, A4/139, İ6/135, Y3/15, Y3/19

allā : **Allah.**
a. M6/94, ŞK3/5, ŞK4/167, ŞK6/91, ŞK7/22, ŞK11/13, ŞK17/11, A6/60, A7/10, A10/68, A13/158, İ1/97, K6/121, K7/111, K7/198, N1/120, N3/7, N7/11, O3/17, O3/54, O5/21, O9/64, O9/86, O10/20, O17/67, O20/49, Y1/101, Y3/15

a.+ m A5/223
a.+ ma Y8/58
a.+ n ŞK4/177, ŞK10/152, İ6/2, N7/18, O9/79
a.+ na A10/67
a.+ ñı ŞB7/67

álla : **Allah.**
á. Y4/94

ālla : **Allah.**
ā. ŞK17/320

ållā : **Allah.**
å. O10/91

allā aşġına : **Allah'ını seversen anlamında söz.**
a. M9/70

allā ėdmesin : **Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.**
a. N1/191

allā ėTmiye : **Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.**
a. ŞK2/49

allā rámeT ēlesin : **Ölen birini anarken söylenen söz.**
a. A13/20

allā virsin : **İyi bir şeyi elde edenlere söylenen söz.**
a. O19/75

allāġ : **Allah.**
a. N1/299

allah : **Allah.**
a. M2/14, M2/31, M11/8, ŞK5/5, ŞK5/107, ŞK5/108, ŞK5/109, ŞK5/110, ŞK5/13, ŞK5/14, ŞK7/11, ŞK7/12, ŞK8/129, ŞK9/98, ŞK10/5, ŞK10/175, ŞK16/39, ŞK17/5, ŞK17/12, ŞK17/296, ŞK17/298, ŞK17/300, ŞK17/315, ŞK17/316, ŞK17/45, ŞK17/77, A4/3, A5/144, A5/67, A7/19, İ4/23, İ6/97, İ7/78, K5/12, K5/60, N1/120, N7/4, ND4/100, ND4/101, ND4/156, ND5/42, ND6/41, O5/18, O5/21, O9/109, O9/111, O9/114, O9/117, O9/118, O13/33, O13/56, O15/15, O19/73, O19/77, O20/26, O20/66, O20/70, Y1/125, Y1/130, Y1/92, Y2/9, Y4/118, Y4/240, Y4/241, Y4/243, Y4/245, Y5/298
a.+ a A2/39, A2/40, O4/31, ŞK7/35, Y4/159
a.+ ā A6/60
a.+ dan ŞK6/108, A2/69, Y2/30, Y6/112
a.+ ı K10/79, O9/116, O9/117
a.+ ım İ3/168, K10/66, Y1/47, Y1/17
a.+ ıma N1/157
a.+ ın M9/57, A2/9, A2/69, A5/64, İ3/167, İ3/168, N1/114, O20/257, Y1/103, Y1/105, Y3/17, Y8/26
a.+ ıñ ŞK2/65
a.+ Ta Y1/36
a.+ tan A2/51

allaʰ : **Allah.**
a. ŞK2/137, ŞK2/15, ŞK7/22, O5/21, Y1/114
a.+ ın O11/30, Y1/111

allaḥ : **Allah.**
a. ŞK16/33, ŞK16/40, ŞK16/57, Y6/8
a.+ a A5/200, İ1/93
a.+ da İ3/42
a.+ dan İ1/93

allaḫ : **Allah.**
a. Y4/242

alláh : **Allah.**
a. O9/104
a.+ ın K10/65

allāh : **Allah.**
a. M6/49, ŞK17/321, O4/34, O11/39, Y1/130, Y1/163, Y1/92
a.+ dan ŞK9/31
a.+ ım ŞK16/34

allah åşġına : **Allah'ını seversen anlamında söz.**
a. M8/57

allah edmiye : **Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.**
a. M5/32

allah eTmiye : **Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.**
a. ŞK13/12

allah gösdermiye : **Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.**
a. ŞK6/97

allah vere : **İnşallah, anlamında kullanılan söz.**
a. A7/15

allāh vere : **İnşallah, anlamında kullanılan söz.**

a. K11/44

allah vermiye : Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.
a. ŞK6/92

allaḥ vermiye : Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.
a. ŞK6/91

allah yıraḥ eyle - : Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.
a.- sin K5/33

allah yidirmiyesice : Olması istenilmeyen bir durumda söylenen söz.
a. ŞK11/41

allaha şükür : Gerçekleşen güzel bir durumda Allah'a teşekkür etmek için kullanılan söz.
a. ŞB5/6

allahın günü : Her gün.
a. M6/84

āllāırāmeT : Ölen birini anarken söylenen söz, Allah'a rahmet.
ā. A11/55

allaısmalıġ : Allah'a ısmarladık, ayrılan bir kimsenin kalanlara söylediği söz.
a. Y4/79

allākerim : Allah kerim, Tanrı büyüktür anlamında söz.
a. ŞK5/84

allı pullū : Allı pullu, süslü püslü, süslenmiş.
a. ŞK12/18

alma : Elma.
a. ŞK6/6, N1/62

alma : Almak işi.
a. N1/62

almanya : Almanya, yer adı.
a.+ dan A4/143

almınyı : Almanya, yer adı.
a.+ ya ŞK17/301

almi Almak işi.
a.+ ya O10/15

almiyum : Alimünyum.
a. M8/110

almübin : Alimünyum.
a. M8/111

al(ı)ñ : Alın.
a.+ ıña A10/40

alōñ memū : Ali Oğlunun Memiği, özel ad.
a. ŞK17/7

alt : Üstün karşıtıç
a. M3/6, A1/159, İ2/94, İ3/80, O11/20
a.+ da M6/20, Y5/413
a.+ dāki M8/93
a.+ ı ŞK13/7, K11/19
a.+ ıda İ2/39
a.+ ına M6/74, ŞK2/101, ŞK2/106, ŞK4/177, ŞK4/20, ŞK8/109, ŞK8/118, ŞK8/93, A1/161, A2/26, A8/99, A10/41, İ8/33, K2/7, K2/9, K6/28, K6/29, K9/42, K12/191, K12/192, N2/42, N5/23, N8/11, ND4/94, ND4/95, ND4/99, ND6/65, O1/18, O1/19, O1/20, O19/62, Y4/92, Y5/107, Y5/334, Y5/337, Y5/37
a.+ ınā ŞK8/13, İ4/3, N5/26, O19/73
a.+ ıña Y5/347
a.+ ında M6/19, ŞK4/113, ŞK4/21, ŞK18/130, ŞK18/96, A5/118, A6/50, A7/51, İ3/156, İ3/54, İ3/82, İ5/125, İ5/126, İ7/40, K10/87, N2/48, N8/17, ND6/22, ND6/29, O7/24, Y1/59, Y4/49, Y5/108, Y5/414
a.+ ındā Y4/20
a.+ ındaḫı Y5/249
a.+ ındaḳı Y1/59
a.+ ından M6/72, A1/284, A3/172, K7/126
a.+ ındañ ŞK17/138
a.+ ını M9/47, M11/16, M11/18, ŞK11/60, Y5/403
a.+ ının M11/17
a.+ ınnan ŞK17/51, A3/148, K6/150
a.+ larını Y5/402

ålt : Alt, üstün karşıtı.
å.+ ına A13/88

altan - : Olmak.
a.- mamış Y3/17

altev : Al kattaki ev, oda.
a. M9/45, M9/52

altėv : Al kattaki ev, oda.

a. M9/45

āltev : **Al kattaki ev, oda.**
ā. M9/44
ā.+ de M9/44

altı : **Altı, sayı adı.**
a. M1/4, M7/18, M7/25, M7/66, M7/93, M10/28, ŞK4/141, ŞK4/147, ŞK7/106, ŞK7/135, ŞK7/141, ŞK7/143, ŞK7/145, ŞK7/146, ŞK7/151, ŞK7/203, ŞK8/20, ŞK9/45, A2/10, A2/32, A3/161, A4/147, A4/38, A4/39, A4/42, A4/45, A4/46, A4/47, A4/52, A4/53, A4/55, A4/56, A4/57, A4/60, A4/61, A4/64, A4/65, A5/256, A8/96, A12/33, A12/54, İ4/3, İ4/7, İ5/112, İ5/115, İ8/20, K6/4, K6/172, K10/69, K12/164, K12/174, ND4/164, ND4/27, O3/16, O11/45, O20/207, O21/36, Y1/129, Y3/13, Y3/15, Y3/17, Y3/19, Y4/183, Y5/261, Y8/15, Y8/31
a.+ na A6/50
a.+ nā A5/160
a.+ sı A4/68
a.+ sına O7/32, Y6/81
a.+ sında M9/28
a.+ sının A4/40

ālтı : **Altı, sayı adı.**
ā. A4/43

altı yȳz : **600, sayı adı.**
a. M7/19

altı yüz : **600, sayı adı.**
a. A13/132, Y6/28

altı yüz elli : **650, sayı adı.**
a. Y6/28

altı yüz yirmi : **620, sayı adı.**
a. K12/36

altın : **Altın.**
a. M6/95, ŞK10/124, ŞK10/132, ŞK17/190, ŞK18/84, ŞK18/92, A3/22, A3/65, A10/42, İ1/141, K10/36, K10/57, N1/30, N8/10, N8/15, ND1/37, ND4/103, ND4/106, O5/21, O14/100, O14/102, O14/99, Y2/72, Y5/429
a.+ a ŞK2/127
a.+ da Y2/54
a.+ dan A3/66
a.+ ı ŞK12/43, ŞK15/49, Y5/428
a.+ i ŞK18/86
a.+ nan ŞK10/180, N1/152
a.+ nar ŞK12/40, K10/59
a.+ narı ŞB1/23

āltın : **Altın.**
ā. ŞK18/85, Y5/423
ā.+ ı ŞK10/180, Y5/429

åltın : **Altın.**
å. ŞB1/19

altın mıltın : **Altınla ilgili olan.**
a. İ1/141

alTıncı : **Altı sayısının sıra sayı sıfatı.**
a. ŞK14/72, A12/44

altındaş : **Altıntaş, yer adı.**
a. A12/32

altī : **Altı, sayı adı.**
a. İ3/68

altīn : **Altın, değerli maden.**
a. N8/8

altmış : **Altmış, sayı adı**
a. K11/19

altun : **Altın, değerli maden.**
a.+ da ŞK16/24

amā̆n : **Şaşma, şaşkınlık ifade eden söz.**
a. K5/31

amā̆n : **Yardım istenildiğini anlatan söz.**
a. K13/9, O18/29

ama : **Zıt iki cümleyi birbirine bağlayan söz, bağlaç.**
a. M6/61, M7/40, M7/50, M7/51, M7/72, M8/109, M8/115, M8/12, M8/24, M8/30, M8/73, M8/79, M8/81, M8/94, M9/28, M9/39, M11/13, M11/32, M12/32, M12/72, M12/82, ŞB3/26, ŞB6/4, ŞB6/107, ŞB6/38, ŞB6/59, ŞB6/68, ŞB6/73, ŞB7/63, A1/8, A1/24, A1/30, A4/69, A5/216, A5/255, A6/72, A6/73, A8/99, A11/48, A12/112, İ5/113, İ7/48, K7/157, K7/57, N1/270, N2/19, N2/23, N4/5, N4/19, ND4/147, ND5/45, O6/30, O9/3, O14/24, O14/42, O14/88, O17/83, O17/85, O18/53, O20/167, O20/86, Y4/87, Y8/50

amā : **Zıt iki cümleyi birbirine bağlayan söz,**

bağlaç.
a. M7/49, M7/99, M8/56, ŞK7/75, ŞK14/31, O6/19

āma : **Zıt iki cümleyi birbirine bağlayan söz, bağlaç.**
ā. M8/19

amac : **Amaç, hedef, ulaşılmak istenilen sonuç.**
a.+ ı ŞB3/26

amaçlı : **Amacı olan.**
a. A8/44

aman : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. M8/46, M8/54, ŞK3/125, ŞK3/74, ŞK5/51, ŞK7/97, ŞK10/62, ŞK16/26, A1/10, A3/145, A3/198, A3/59, A3/87, A4/124, A13/90, İ3/17, K5/109, K6/205, K7/71, K7/92, K11/43, K13/9, K13/12, K13/24, N1/53, O13/31, O15/15, O15/34, O15/47, O17/52, O20/21, Y8/58

amān : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. M8/36, ŞK5/56, ŞK9/69, ŞK13/115, K5/101, K6/132, K6/37, K13/17, N2/69, ND6/10, O15/34, O15/35, O15/37, O15/47, O18/22, O18/28, O18/33, O18/34, O18/39, O20/25, O20/41, O20/48

amāñ : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞK16/29

āmān : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
ā. ŞK4/82, ŞK5/100, ŞK16/20, ŞK17/104, ŞK17/43, O15/35, O15/37

åman : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
å. M8/39

åmān : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
å. O7/3

amana : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞK8/157

amanā : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞK11/9, K13/17

amānā : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. K5/107

amanat : **Emanet, birine geçici olarak bırakılan eşya.**
a.+ ımı O20/178

amanın : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞK3/79, ŞK3/81, ŞK3/85, ŞK3/91, ŞK3/96, ŞB2/37, ŞB5/7, ŞB5/16, K13/4, K13/5, K13/7, O18/19, O18/24, O18/26

amanıñ : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. O18/31

amānıñ : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. O18/36

āmanın : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
ā. ŞK4/84

āmānın : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
ā. ŞK4/99

amanīān : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. K13/24

amanīn : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞK3/90, K5/106, K13/9, K13/17, K13/20, K13/24, ND5/50

amānīn : **Dikkat çekmek için söylenilen söz.**
a. ŞB5/13

āmasıya : **Amasya, yer adı.**
ā. O7/34

āmbalasçi : **Ambulansçı, cankurtaran.**
ā.+ m ŞK17/101

ambar : **Eşya ve yiyeceklerin saklandığı yer, oda.**
a.+ ī O18/35
a.+ íy O18/34

ámbar : **Eşya ve yiyeceklerin saklandığı yer, oda.**
á.+ lara ND3/14

amca : **Babanın erkek kardeşi.**
a. Y5/274
a.+ larımıza M1/27
a.+ m A3/12, A3/209
a.+ mgilē M1/28
a.+ mın ŞK2/52, A3/13, A5/191
a.+ mız O16/45
a.+ sı O20/132
a.+ sının ŞK2/24
a.+ sınıñ ŞK2/25, ŞK2/51

a.+ yıñ İ1/117

amcá : **Babanın erkek kardeşi.**
a.+ mdan A3/233
a.+ mın A5/187

amce : **Babanın erkek kardeşi.**
a.+ sinin O16/46

āmed : **Ahmet, kişi adı.**
ā. K5/21, K5/33, K5/61, Y4/19
ā.+ i ŞK5/83

amel : **Yapılan iş.**
a.+ i ŞB2/100
a.+ iniñ ŞB2/101

āmel ol - : **İshal olmak.**
ā.- usa A10/16

ameliyeT ol - : **Ameliyat olmak.**
a.- du K6/95

āmeT : **Ahmet, kişi adı.**
ā. Y4/231

amıca : **Babanın erkek kardeşi**
a.+ m O6/3

amicá : **Babanın erkek kardeşi.**
a. K12/136

amin : **Allah kabul etsin anlamında duaların arkasından söylenen söz.**
a. ŞK7/23

āmin : **Allah kabul etsin anlamında duaların arkasından söylenen söz.**
ā. O3/68

ammã : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
a. Y1/14

ámmã : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
á. O9/121

amma : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
a. M6/94, M9/50, ŞK14/34, ŞK14/59, ŞK14/60, ŞK17/105, ŞB2/54, ŞB3/27, ŞB7/36, A1/14, A2/4, A3/153, A4/34, A12/8, A12/105, A12/53, İ1/106, İ2/89, İ4/11, İ5/86, İ7/15, İ7/19, İ8/8, K1/6, K7/111, K7/142, N1/255, ND3/9, ND5/27, O17/46, O17/49, O20/81, O21/47, Y4/150, Y4/193, Y4/280, Y4/285, Y4/287, Y4/301, Y4/45, Y6/94

ammá : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
a. İ5/59, Y4/85

ammā : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
a. M2/22, M3/19, M5/55, M6/6, M7/48, ŞK2/106, ŞK7/129, ŞK7/176, ŞK18/201, İ2/18, İ2/74, İ4/5, İ5/145, K7/147, K7/194, K7/200, K7/54, N1/232, ND3/12

ámma : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
á. N1/67

ámmá : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
á. İ7/32

ámmā : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
á. İ6/97, Y4/76

amman : **Uyarı anlamında söylenen söz.**
a. A3/39, O17/46

ammān : **Uyarı anlamında söylenen söz.**
a. M8/41, M8/42, M8/49, K5/93, O8/73

ámme : **Ama, zıt iki cümleyi birbirine bağlayan bağlaç.**
á. ŞK1/9, O9/118

ammi : **Amca, babanın erkek kardeşi.**
a. K12/142
a.+ si A8/49, O17/57, Y6/152

amoster : **Atmosfer.**
a.+ in ŞK14/18

an : **Zamanın bölünemeyecek en kısa parçası.**
a. ŞB3/26, ŞB7/47, ND1/22
a.+ da M7/15, M7/18, M7/60, M8/110, ŞK15/60, K12/65, Y1/7, Y1/135, Y1/164, Y1/30, K12/40
a.+ dā ŞK14/53, İ7/5
a.+ ında A12/77
a.+ narımız M1/33

ān - : **Anmak, hatırlamak.**

ā.- ıyōn Y4/290

āñ - **: Anmak, hatırlamak.**
ā.- ma N1/116

anī **: Hani, işte.**
a. K6/86

anʿāgdar **: Anahtar.**
a.+ ı ŞB2/51

anʿāġdār **: Anahtar.**
a. Y1/151
a.+ ı Y1/151

anʿāḥdar **: Anahtar.**
a.+ ıñ N1/90

ana **: Anne.**
a.+ ñ K4/15
a. M12/45, ŞK8/144, ŞK8/24, ŞK11/13, ŞK11/18, ŞK11/36, ŞK13/43, ŞK13/45, ŞK17/145, ŞK17/21, ŞK17/263, ŞK17/55, ŞK17/70, ŞK18/168, ŞB6/22, ŞB7/19, A1/7, A1/103, A1/105, A1/108, A1/112, A1/116, A1/119, A1/23, A1/278, A4/128, A4/141, A4/89, A5/6, A9/12, İ3/92, İ4/25, İ5/58, İ5/94, K2/25, K2/35, K10/31, K11/29, K13/11, N1/280, N1/281, N1/282, N1/283, N1/284, N1/286, N1/295, N1/305, N1/306, N1/314, N1/315, N1/318, N1/322, N1/326, N2/28, N2/55, N8/35, ND6/42, O3/14, O4/25, O19/22, O19/29, O19/78, O20/39, O20/61, O20/99, Y2/22, Y6/112
a.+ cāzīm ŞK12/26
a.+ dan ŞK17/213
a.+ lar M12/58, O3/59
a.+ ları ŞK16/8, N1/109, N1/287
a.+ larımız A4/17
a.+ m M2/5, M2/11, M2/13, M6/85, M9/23, M9/26, M12/6, M12/23, M12/29, M12/31, M12/37, M12/50, M12/54, M12/56, ŞK2/52, ŞK4/150, ŞK4/155, ŞK4/165, ŞK4/182, ŞK4/184, ŞK4/187, ŞK6/49, ŞK6/51, ŞK8/112, ŞK8/144, ŞK8/154, ŞK8/156, ŞK11/46, ŞK11/54, ŞK12/23, ŞK13/6, ŞK13/119, ŞK13/122, ŞK13/35, ŞK17/135, ŞK17/62, ŞK17/65, ŞK17/68, ŞK17/92, ŞB2/13, A1/207, A1/210, A1/94, A3/74, A5/174, A5/96, A8/115, A8/118, A8/12, A8/128, A8/20, A11/62, A13/74, İ3/28, İ5/160, İ5/161, İ5/35, K6/112, K6/114, K6/120, K6/172, K6/173, K6/192, K6/29, K6/31, K6/93, K6/96, K10/3, K10/108, K10/30, K10/40, K10/41, K10/75, K10/81, K10/83, K10/99, N1/279, N1/285, N1/300, N1/303, N1/304, N1/316, N1/317, N1/321, N1/323, N1/51, N8/78, O4/33, O10/7, O14/52, O14/54, O16/10, O17/81, O19/19, O20/156, O21/34, Y5/367, A8/9, Y5/312
a.+ ma M12/31, M12/37, ŞK4/136, A1/100, A1/118, K9/129
a.+ mā ŞK6/49
a.+ mdan A1/258
a.+ mġıl ŞK12/28
a.+ mgil K9/59, O19/73, Y5/317
a.+ mı A1/257, A7/41
a.+ mın M12/29, ŞK6/49, A2/105, A2/106, A2/17, A8/21
a.+ mıñ ŞK4/161, ŞK6/51, ŞK6/52, ŞK17/62, ŞB2/13, ŞB2/82, ŞB7/3, N2/21, N2/22, N2/29, ND5/47, O20/132, O20/156, ŞB2/77
a.+ mız ŞK4/102, ŞK7/133, ŞK7/139, ŞK7/151, O2/17, O2/18
a.+ mızı M12/57, M12/58, ŞK18/306
a.+ mızın ŞK7/147, M8/99
a.+ mızıñ ŞK7/143, ŞK7/149
a.+ n ŞK11/62, İ8/26, İ8/28, K10/36, K12/117
a.+ ñ ŞK9/12, ŞK11/52, ŞK16/33, A11/72, N1/124, N2/64, O3/77, O14/50, O14/55, O14/65, O14/68, O20/87
a.+ ñı N2/69
a.+ nın N2/66, ND1/28, ND6/34, ND6/36
a.+ nıñ N6/21
a.+ ñıza ŞK4/106
a.+ ñnan O14/53, O14/68
a.+ nsa O3/14
a.+ sı ŞK5/36, ŞK5/71, ŞK6/51, ŞK8/33, ŞK8/85, ŞK9/38, A1/255, A2/52, A2/78, A3/161, A3/49, A4/117, A4/174, A4/83, A5/72, A11/4, A11/5, A11/6, A11/30, A11/72, İ1/101, İ7/7, K2/33, K2/37, K7/137, N1/173, N1/48, N2/24, O2/19, O2/29, O3/66, O19/49, O19/82, Y1/161, Y2/5, Y5/241, Y7/11
a.+ sın Y1/160
a.+ sına ŞB2/115, İ5/60, K2/24, N2/20, O10/31, Y2/21
a.+ sından ŞK6/52, N1/307
a.+ sını M12/93, ŞK6/59, K12/119,

N2/68
a.+ sının ŞK4/175, ŞK8/53
a.+ sınıñ ŞK8/54, ŞK17/32, A7/5
a.+ sıynan ŞK8/55
a.+ sí A1/216, A3/159, ND6/69
a.+ sī ŞK8/31, ŞK8/87, ŞK17/37, A4/34, O19/12, O19/29
a.+ sidi A2/17
a.+ yı M12/94
a.+ yın A3/148
a.+ yin Y5/318
a.+ yna ND6/43

ana - **: Anlamak.**
a.- dın A4/18
a.- y K6/96

aná **: Anne.**
a. A4/13, N2/55
a.+ yiñ O9/97

anā **: Anne.**
a. ŞK17/261, K9/37, K11/43, O2/17, O20/31, O20/51, O20/78, O20/82, Y5/148
a.+ dan O3/58
a.+ m K6/171, K6/198, K6/205, K9/130, K9/131, K10/107, K10/16, K10/78, N1/277, N1/278, N1/301, N1/324, O7/51
a.+ mı ŞK18/304
a.+ n O14/70

anå **: Anne.**
a.+ sını N5/14

āna - **: Anlamak.**
ā.- mış ŞK18/281, ŞK18/63, A5/135
ā.- miylār ŞK10/100
ā.- miyom A5/176
ā.- r A3/14
ā.- rdī A5/4, A9/16
ā.- rsıñ N1/67
ā.- yıncī ŞK18/63

ānā **: Anne.**
ā.+ m K9/127

āña - **: Anlamak.**
ā.- dım ŞK18/377, ŞK18/386
ā.- dın O4/19

åna **: Anne.**
å. O4/22
å.+ m M5/44, ŞK13/134, ŞK13/81

ana baba günü : Kargaşa içindeki kalabalık.
a. M6/60

ana buba günü : Kargaşa içindeki kalabalık.
a. ŞK18/289

ānad - **: Anlatmak.**
ā.- īm O14/42
ā.- a A13/18
ā.- ıncı A5/13
ā.- ırdı A5/5, A5/6, A5/9, A5/10, A5/19
ā.- ırdī ŞK7/113, A5/71, A9/16, A9/18, Y5/317
ā.- īrdıñ ŞK8/24
ā.- sene O14/41

anadolu **: Anadolu, yer adı.**
a. ND1/37
a.+ da K7/180

anadolū **: Anadolu, yer adı.**
a. ND1/36, ND1/40

anaġdar **: Anahtar.**
a.+ ı Y1/166, Y1/49

anaḥdal **: Anahtar.**
a.+ lar N1/91

anaḫdar **: Anahtar.**
a. ŞB2/46

analī **: Analık, üvey anne.**
a.+ mız O20/64
a.+ miz O20/61

analı babalı böyü - : Yeni doğan bebek için söylenen söz, dua.
a.- sün A5/144

analı babalı yaşad - : Yeni doğan bebek için söylenen söz, dua.
a.- sıñ O5/21

analıġ **: Analık, üvey anne.**
a. ŞK16/8, ŞK16/40, ŞK16/53, ŞK16/55, ŞK16/57
a.+ ı K9/37

analī **: Analık, üvey anne.**
a.+ ma ND6/4

analū **: Analık, üvey anne.**
a. Y2/60
a.+ n Y2/5
a.+ na Y2/14

anān minan geç - : Hanen (Evin) binan yıkılsın,

anlamında söylenen beddua.
a.- e ŞK5/109

ānāne : Anneanne, nine, annenin annesi.
ā. M5/38

ānaş - : Anlaşmak.
ā.- amayînça O18/49

ānat - : Anlatmak.
ā. Y6/3
ā.- ırdī A13/20
ā.- ırım ŞK10/119
ā.- mış A5/13
ā.- senē Y6/3

ancʿāġ : Ancak, yalnızca anlamında kullanılan bağlaç.
a. M7/81

anca : Ancak, yalnızca anlamında kullanılan bağlaç.
a. M9/72, ŞK3/25, ŞK9/42, ŞK10/52, ŞK17/9, ŞB4/6, A1/313, A4/140, İ2/21, K12/85, O20/80, Y1/177, Y1/21, Y1/26, Y5/275, Y5/71
a.+ nī K4/29

ancā : Ama, fakat anlamında kullanılan karşıtlık bildiren bağlaç.
a. ŞK7/72, ŞK7/77, ŞK8/161, ŞK8/186

ānca : Ama, fakat anlamında kullanılan karşıtlık bildiren bağlaç.
ā. ŞK17/94

ancaġ : Ancak, yalnızca anlamında kullanılan bağlaç.
a. N2/22, Y1/17

ancaḳ : Ama, fakat anlamında kullanılan karşıtlık bildiren bağlaç.
a. A11/40

and os - : Yemin etmek.
a.- sun O9/115

ane : Anne.
a. O4/14

aneller çalaḳ : Aneller Çalak, yer adı.
a. İ6/6

aney : Anneciğim anlamında sevgi bildiren söz.
a. A3/153, K6/127, K6/130, N1/57, N1/58

anēy : Anneciğim anlamında sevgi bildiren söz.
a. M8/75, M8/76, K10/62

āney : Anneciğim anlamında sevgi bildiren söz.
ā. M8/78, K6/28

aney ġurban : Anneciğim anlamında sevgi bildiren söz.
a. A4/6

anġara : Ankara, yer adı.
a.+ dā A5/249

ānġara : Ankara, yer adı.
ā.+ nıñ O7/31

añgeslek : Şaka, dalga geçme.
a. M12/73

åñġırı : Ankara, yer adı.
å.+ ya O7/55

anı : Hatıra.
a. İ1/85
a.+ mız M1/6, M1/17
a.+ mıza ND4/96

ānı - : Anlamak.
ā.- yacaġlar ŞK18/279

anızā : ?
a. ŞK2/92

ani : Hani, işte.
a. ŞK9/31

ani : Birdenbire.
a. de A6/87

aniye : Yalandan, yalancıktan, oyun olsun diye.
a. ŞK11/20

anḳara : Ankara, yer adı.
a.+ da Y6/60

anla - : Bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- rımış İ2/15

añla - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu

kavramak.
a.- rımış ŞK15/10
a.- rmış ŞK15/9

anlaş - : Duygu ve düşünce bakımından birleşmek.
a.- īk A3/26

anlaşma : Anlaşmak durumu.
a.+ yle K12/9

anlat - : Bilgi vermek, açıklamak.
a.- ameyecēm Y8/80
a.- ırıdı A3/4
a.- iyo N2/10, N2/17

anl : Alın.
a.+ ını N2/15

añlı - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- yo ŞB2/40
a.- yu A13/93

anli - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- yacaḫ A4/21

anlí - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- yon Y4/65

añli - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- y A3/183

ann : Alın.
a.+ ına A6/11, K9/111
a.+ ını K9/110
a.+ ının Y2/6, Y4/96
a.+ ıñ ŞK4/168, O22/22
a.+ ından İ1/109
a.+ īn Y4/148

anna - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- dı A2/33
a.- dım ŞK3/44
a.- dın A2/109
a.- dīn A2/21
a.- madım ŞK5/38, Y6/90
a.- tır A3/253
a.- yacāmız Y4/61

añna - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
a.- mazdıġ ND4/91
a.- mış ŞB6/46

áñna - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
á.- mış ŞB6/39

ānna - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
ā.- man O7/8

āñna - : Anlamak, bir şeyin ne olduğunu kavramak.
ā.- rsan O7/9

annaç ġaya : Annaç Kaya, yer adı.
a. Y4/215

annad - : Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.
a.- īm ŞK16/7, A4/162
a.- īy A4/104
a. Y6/27
a.- abildim K12/153
a.- dı İ6/28
a.- ıġlarınıñ M9/38
a.- ıllar A3/208
a.- ıllardı M9/4, Y5/9
a.- ıllarıdı ŞK7/112
a.- ıllarıdī ŞK7/112, İ8/29
a.- ım İ4/31
a.- ır İ2/5
a.- ırdı ND5/33
a.- ırdıġ İ4/31
a.- ırdım ŞK7/131
a.- ırdıñ ŞK8/25
a.- ırdī İ2/4
a.- ırıdī ŞK7/113
a.- ırdi A1/215
a.- īm A4/33
a.- iy Y1/153
a.- maḫ K12/31
a.- massañ ŞK3/45

añnad - : Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.
a. O14/13
a.- ılardı ND4/34
a.- ıllardı ND4/34
a.- ır ŞK17/121
a.- im O14/14
a.- mız ŞK17/121

ānnad - : Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.
ā.- ırdı A5/4
ā.- im Y6/5

ā.- ím Y6/14

āñnad - **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
ā.- dı ŞB2/95

annand - **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
a.- ırdım ŞK7/131

annaş - **: Düşünce ve duygu bakımından birleşmek.**
a.- anaād İ5/129
a.- ıcıḫ M12/27
a.- ıyū İ5/59
a.- ıyular İ5/60
a.- ıyūlar İ5/55
a.- iyular İ5/87

annaşma **: Anlaşmak durumu.**
a. İ5/60

annat - **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
a.- acām N3/12
a.- an A3/14
a.- dı İ6/28
a.- dī M9/43, M9/44
a.- dīmız ŞK4/77
a.- ıllardı M9/5, M9/6
a.- ıllardī Y8/79
a.- ıllarıdı Y8/77
a.- ıllarıdī İ8/29
a.- ır A3/9
a.- ırdı M9/5, A3/15, A3/253, ND5/43, ND5/44
a.- ırdī A3/15, İ2/91, N3/8, ND2/3
a.- ırım N6/4
a.- iy ŞK2/38
a.- īyim ŞK3/53
a.- mış ŞB6/60

annaT **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
a. ŞK7/131

añnat - **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
a.- ıllardı Y8/80

ānnat - **: Anlatmak, bilgi vermek, açıklamak.**
ā.- ırdı A13/7

anne **: Çocuğu olan kadın, ana.**
a. M1/9, M8/104, M9/70, A5/159, A5/160, A5/161, A5/164, A5/214, İ1/4, İ5/143, İ8/37
a.+ m M2/20, M5/48, M5/49, A8/8, A11/62, N3/8, N3/9
a.+ me ŞB2/113
a.+ mgil İ7/78
a.+ mgilin M1/5
a.+ miz M1/8, M1/17
a.+ mizden N3/9
a.+ mnēn ŞB2/113
a.+ nin ŞK8/102
a.+ ñinen ŞB2/15
a.+ si ŞK6/59, A5/150, İ5/17, N3/41, Y4/160
a.+ sinnen ŞB2/16
a.+ siynen ŞK8/102

annē **: Çocuğu olan kadın, ana.**
a. İ3/67

ǎnne **: Anne.**
ǎ.+ yiñ ŞB2/72

anneanne **: Annenin annesi, nine.**
a.+ ñe O10/31

anni - **: Anlamak, bir şeyi kavramak.**
a.- y K7/194

annī - **: Anlamak, bir şeyi kavramak.**
a.- yo N2/73

añni - **: Anlamak, bir şeyi kavramak.**
a.- yō ŞB2/12

antab **: Antep, yer adı.**
a. Y6/14

antalıya **: Antalya, yer adı.**
a. A1/164

anteb **: Antep, yer adı.**
a. M9/58, O18/40
a.+ de M8/27, ŞK7/6, ŞK7/7, ŞK17/4, Y5/213, Y6/36
a.+ dē M7/19, ŞK17/154
a.+ den ŞK7/119, ŞB3/13, O21/31
a.+ e N3/4, O6/3, O17/11, O21/23, Y1/81
a.+ ē O5/5, O21/28
a.+ i ŞK6/115, ŞK6/116
a.+ in M11/25
a.+ iñ O14/33
a.+ ine Y4/211

ánteb **: Antep, yer adı.**
á.+ de ŞK9/18

ānteb **: Antep, yer adı.**
ā.+ de Y5/110, Y5/234
ā.+ e ŞK2/72
ā.+ ē M3/14

anteb ėli : **Antep şehri, yer adı.**
a. O18/39

ānteb ėli : **Antep şehri, yer adı.**
ā.+ ne Y5/97

antebli : **Antep şehrinden olan kimse.**
a. ŞK11/15, O7/46

antebli mısdafā : **Antepli Mustafa, kişi adı.**
a. O20/132

anteP : **Antep, yer adı.**
a. M12/53

antepli : **Antep şehrinden olan kimse.**
a.+ lerin M12/19

antep : **Antep, yer adı.**
a.+ tiydi Y6/31

antib : **Antep, yer adı.**
a. M8/31
a.+ i ŞK1/11
a.+ iñ ŞK3/25

āntib : **Antep, yer adı.**
ā.+ de ŞK1/17

apar - : **Alıp varmak, götürmek.**
a.- dıḫ A2/96
a.- ıb ŞK18/144, A12/100
a.- ır A1/78
a.- iy A13/90
a.- iyle A2/65, A2/66
a.- mış A7/63

aPdal : **Gezgin, derviş.**
a. ŞK13/111, ŞK13/124
a.+ ı ŞK15/95
a.+ ısa ŞK15/102
a.+ lar K4/18

ar : **Var, yokun karşıtı.**
a. A12/39, O20/230

ar : **Utanma, utanç duyma.**
a. O20/230

ār : **Ağır, zor, güç.**
ā. ŞK9/41, A10/9

ǎr : **Ağır.**
ǎ. ŞK8/48

ǎr - : **Eğirmek.**
ǎ.- dimiz İ4/49

ār - : **Aktarmak.**
ā.- ır ŞB3/12, O14/90
ā.- ırıġ N5/39
ā.- mış ŞK18/147

ār ḥava : **Ağır hava, bir halay oyun çeşidi.**
ā.+ lar ŞK13/138

år(a) : **Ora.**
å.+ da A9/52

arʿaba : **Araba.**
a. O10/54

ārʿāba : **Araba.**
ā. O21/7

ara : **İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe.**
a. ŞK16/8, ŞK17/8, İ5/23, Y5/142
a.+ da ŞK4/90, ŞK9/80, İ2/56, İ5/61, K7/148, O16/49, Y1/155
a.+ dā Y4/64
a.+ dalar K7/197
a.+ dan ŞK10/32, ŞK10/35, ŞK10/45, A3/161, A3/268, K12/125, O9/96, Y3/13
a.+ ların Y6/48
a.+ larına A5/162, A5/163
a.+ larında ŞK4/110
a.+ larī A5/153
a.+ lūna A5/160
a.+ mızda O21/36
a.+ ñ K9/120
a.+ sı A3/142, A12/67, İ1/110, Y1/167
a.+ sına M6/53, ŞK10/16, K2/47, K5/26, N8/64, Y2/8
a.+ sınā ŞK8/79
a.+ sında M5/37, M6/13, ŞK10/17, ŞK10/24, ŞK14/31, ŞK14/56, ŞK14/58, ŞK15/73, A12/66, A12/67, İ3/46, İ4/33, K6/200, K9/21, O14/53, O14/68, O14/70
a.+ sındā M8/71
a.+ sından ŞK4/74, A13/124, Y4/166, Y4/167

ara - : **Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.**
a. ŞK2/128
a.- dı K10/48
a.- dīm ŞK18/87, A13/68
a.- dum Y5/398
a.- mīya K12/13

arā - : **Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.**

a.- yıġ ŞK18/224

āra : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe.
ā.+ da ŞK7/121
ā.+ sında A4/19

āra - : Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak.
ā.- mam İ3/8

åra : İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, mesafe.
å.+ sını A13/120

arab : Arap.
a. N1/215, N1/228, N1/232

arab isgender : Arap İskender, kişi adı.
a. K5/107

araba : Tekerlekli, motorlu ya da motorsuz kara taşıtı.
a. ŞK8/19, ŞK17/110, ŞK17/96, A1/135, A1/34, A1/58, A1/88, İ7/24, K6/155, N1/217, O21/7, O21/8, Y5/112, Y5/114, Y5/194, Y6/114, Y7/13
a.+ da ŞK17/11
a.+ dan A1/146, K10/28, O10/67
a.+ lar ŞK4/201, Y6/106
a.+ ları O10/54
a.+ larnan Y6/137
a.+ nın A1/49, K11/20
a.+ nıñ ŞK17/80, ŞK17/96
a.+ ñızıñ ŞK17/113
a.+ yna Y5/85

arabā : Araba.
a. A1/134

arāba : Araba.
a. O21/8

āraba : Araba.
ā.+ dan O10/56

arabacılıġ : Araba mesleğiyle uğraşan kimse.
a. ŞK8/55

araban : Araban, yer adı.
a. A12/76
a.+ da A7/42, A9/5, A12/39, A12/45

arabí : Araba.
a.+ ynen Y6/135

ārabi : Araba.
ā.+ yne A7/46

arabisdan : Arabistan, yer adı.
a. A3/103

araḫı : Rakı.
a. K6/171, K9/24, K9/25, Y8/24

årali - : Aralamak.
å.- y A13/118

aramı : Harami.
a. ŞK3/70

araP : Arap.
a. ŞK2/6

arasa : Buğday, arpa tahıl gibi ürünlerin satıldığı yer.
a.+ da N6/13, N6/14, N6/21

arası kesme : Nişandan önceki ön anlaşma.
a. Y4/166-167, Y4/172

araşdır - : Birini ya da bir şeyi bulmak için göz gezdirmek.
a.- ŞK15/55
a.- iyler Y8/63

āraşdır - : Birini ya da bir şeyi bulmak için göz gezdirmek.
ā.- san K7/157

arāşdír - : Birini ya da bir şeyi bulmak için göz gezdirmek.
a.- iyo N2/23

arazı : Arazi, yer, toprak parçası.
a.+ mız O2/8
a.+ yi O10/34

arazi : Arazi, yer, toprak parçası.
a. İ6/19

arazí : Arazi, yer, toprak parçası.
a. İ6/19

arāzi : Arazi, yer, toprak parçası.
a. A9/41

arbandır : Arbandır, yer adı.
a.+ a O20/69

arbed ėt - : Bir şeyi daha kötü duruma getirmek.

a.- díñ ŞK17/310

ard : Art, arka, geri.
a.+ ı O7/66
a.+ ıma A1/79
a.+ ımda A6/34
a.+ ına ŞK14/54, A9/27, Y5/388
a.+ ında N5/3, N5/9, ND4/51
a.+ ından Y7/15
a.+ ını ND4/98
a.+ ıñız ŞK16/30
a.+ iyen A1/77, A1/79, A2/27

ård : Art, arka, geri.
å.+ ından ŞB2/20

årdı urġunu mu bās - : Bir işte çok acele davranan bir kimse için söyelenen kalıp söz.
å.- dı N6/20

ardıl : Ardıl, yer adı.
a.+ da Y5/91

ārdıl : Ardıl, yer adı.
ā.+ da Y5/92

ardın ardın : Arka arka, geri geri.
a. A6/34

areb : Arap.
a.+ i O6/37

areP : Arap.
a. ŞK2/24, ŞK2/51

arfalı : Arfalı, yer adı.
a.+ nın İ2/92

ārġ ėd - : Arık, oluk açmak.
ā.- ellerdi ND4/52

arġadaş : Arkadaş.
a.+ ı A13/31

arġı - : Ağrımak.
a.- dı Y5/213
a.- dī Y5/214, Y5/234
a.- dıḳ ŞK11/13
a.- dū Y5/201
a.- masın A10/9
a.- maz A10/9
a.- r ŞK4/140
a.- sīn Y5/200
a.- yan A6/74, A6/87
a.- yannarā ŞK18/273
a.- yȯ A13/98

arġı sızı getir - : Ağrılı bir hastalığa yakalanmak.
a.- dim A2/67

arġıT - : Ağrımasına yol açmak.
a.- maz ŞK13/100

arġi - : Ağrımak.
a.- y K9/95, K9/98, K11/34, Y5/214

arġí - : Ağrımak.
a.- yē Y5/239

arha : Arka, önün karşıtı.
a.+ dan ŞK15/70

arḥa : Arka, önün karşıtı.
a.+ sına K3/8
a.+ sından K5/32

arḫa : Arka, önün karşıtı.
a. ŞK7/124, ŞK10/196, K6/47, O9/33
a.+ da ŞK13/9, ŞK18/101, A8/126, A13/135, İ5/115, İ5/134, İ7/15, K12/192, N1/220, ND6/75, O21/30, Y5/79
a.+ dā A11/3
a.+ dan ŞK3/130, ŞK7/198, ŞK18/104, ŞK18/287, A8/63, K7/90, N1/187, O3/19, O7/10, O17/8, O22/93
a.+ dān ŞK18/275
a.+ larınā ŞK8/80
a.+ m A3/146
a.+ mızdan K10/75, O20/206
a.+ n O10/15
a.+ ña ND4/133
a.+ ñda ND4/133
a.+ nızdayıḫ A11/15
a.+ sı A5/163, ND5/14, O9/8, Y4/27
a.+ sına ŞK18/103, ŞB6/92, N2/58, N2/64, N8/54, ND4/41, ND4/51, O10/23, O10/93, O19/5, Y4/231, Y5/239
a.+ sınā ND2/8
a.+ sında ŞK7/60, ŞK8/185, ŞK14/66, ŞK14/69, ŞK14/73, ŞK15/87, ŞB6/88, İ1/110, K6/194, Y5/428, Y5/429
a.+ sından ŞK7/191, A5/18, İ1/111, K10/75, K11/44, O9/57
a.+ sını K12/192, O10/36
a.+ sī ND5/14

árḫa : Arka, önün karşıtı.
á. M9/55
á.+ sından ŞB6/20

ārḫa : Arka, önün karşıtı.

ā.+ ma A3/138

årḫa : **Arka, önün karşıtı.**
å.+ da A13/134

arhadaş : **Arkadaş.**
a.+ ı A5/134

arḥadaş : **Arkadaş.**
a.+ ı K3/7
a.+ ile A4/103

arḫadaş : **Arkadaş.**
a. ŞK3/50, ŞK10/140, ŞK10/47, ŞK15/75, A4/172, A4/83, A13/44, K11/41, N1/199, N7/7, N7/9, O7/6
a.+ ı M5/32, ŞK13/102, A3/166, A3/167, A13/38
a.+ īdīr İ1/122
a.+ ım M9/23, ŞK12/15, ŞK13/125
a.+ ımız K12/37
a.+ ın M6/83, A12/12
a.+ ına A12/8
a.+ ıynan K12/7
a.+ lar M11/15, ŞK3/123, ŞK3/54, ŞK3/99, A7/46, İ1/51, O10/48
a.+ ları İ5/134
a.+ larımınan ŞK2/114
a.+ larına A5/134, İ5/147
a.+ larını Y4/161
a.+ larının K10/48

ařhadaş : **Arkadaş.**
a.+ ı K4/4

arḫası sura : **Arkası sıra, arkasından, ardından, peşinden.**
a. A5/95, A5/99, Y5/308

arḫası surā : **Arkası sıra, arkasından, ardından, peşinden.**
a. Y5/305

arḥėdeş : **Arkadaş.**
a.+ ile A4/37

arḫı : **Arka, önün karşıtı.**
a.+ ya ŞK7/123, K6/47

arhí : **Arka, önün karşıtı.**
a.+ ye ND6/24

arı : **Ara, mesafe.**
a. ŞK4/30, ŞK4/36, ŞK4/37, ŞK4/47, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65, A1/61, ND1/62
a.+ sı ND1/30
a.+ ya ŞK7/179, ŞK7/84, ŞK7/85, A5/67, A8/78, A10/5, A13/117, A13/121, A13/122, A13/123, A13/126, A13/136, A13/142, A13/23, K8/19, K8/23, K12/97, Y1/93, Y8/15, Y8/51

ārı : **Ara, mesafe.**
ā. M8/84
ā.+ ya ŞK7/178, ŞK8/37

arı daşı : **Arı Taşı, yer adı.**
a. Y4/218

arı ġonā : **Arı Konağı, yer adı.**
a. Y6/119

arı silī : **Temiz, tertemiz.**
a. ŞK6/110

arıcı : **Alıcı, alan.**
a. A3/37

arıġ : **Arık, oluk.**
a.+ lar İ1/48

ārıl : **Arıl köyü, yer adı.**
ā. A1/140

årıl kȭ : **Arıl köyü,yer adı.**
å.+ nde M7/8, M7/21

arıT - : **Temizlemek.**
a.- dımı İ3/164

ārıt - : **Temizlemek.**
ā.- dım İ3/148

ari : **Ara, mesafe.**
a.+ ya ŞK10/50, K2/46
a.+ yā ŞK17/139

ari - : **Aramak, bulmaya çalışmak.**
a.- ylar O11/33
a.- yo N2/23

arí - : **Aramak, bulmaya çalışmak.**
a.- yḳ M12/18
a.- ymış ŞB6/4

arī silī : **Temiz, tertemiz.**
a. ŞK6/56

āri - : **Aramak, bulmaya çalışmak.**

ā.- y A4/86, A11/42

ārī - : **Aramak, bulmaya çalışmak.**
ā.- sa A10/16

arif : **Arif, kişi adı.**
a. ŞK17/120

ariş : **Asma, çardak üzerine yayılan üzüm.**
a.+ ler ŞK5/67
a.+ üdü ŞK7/106

āriş : **Asma, çardak üzerine yayılan üzüm.**
ā.+ ler ŞK5/19

ariye ver - : **Yararsız bir şekilde harcamak.**
a.- miş ŞK18/86

arḳa : **Arka, önün karşıtı.**
a.+ da A13/153
a.+ m ŞK6/121
a.+ sınā A5/155

arḳadaş : **Arkadaş.**
a. A4/29
a.+ ına N2/17
a.+ larına N2/10

arḳası sura : **Arkası sıra, arkasından, ardından, peşinden.**
a. A5/98

ārlik : **Ağırlık.**
ā.+ dáysa A5/60

ārma : **Ağarma işi.**
ā. İ6/67

armaġan : **Hediye.**
a. ND1/10

armıd : **Armut.**
a. ŞK17/136, ŞK17/142

armùd : **Armut.**
a. ŞK7/164

armut : **Armut.**
a. ŞK13/93

ar(ı)n : **Alın, ön.**
a.+ ımızdan ND4/97

aŕ(ı)n : **Alın, ön.**
a.+ ımdáydın ND4/106

arpa : **Buğdaygillerden bitki.**
a. ŞK8/169, A1/197, A4/14, A4/15, İ2/37, İ3/67, K9/21, K11/23, O13/29, O13/56, Y5/176, Y5/178
a.+ lar O20/112
a.+ nın O13/57
a.+ yna Y5/7

arpá : **Arpa, buğdaygillerden bitki.**
a.+ yna Y1/127

arpā : **Arpa, buğdaygillerden bitki.**
a. K6/37, O13/23, O19/73, O20/110

aŕpa : **Arpa, buğdaygillerden bitki.**
a. K9/18
a.+ lar K9/12

ārpa : **Arpa, buğdaygillerden bitki.**
ā. O13/55, Y5/177

arpı : **Arpa, buğdaygillerden bitki.**
a.+ yi O13/23
a.+ ylā Y1/128

arsız : **Utanması, sıkılması olmayan kimse.**
a. N2/23

arşı : **Arşın, uzunluk ölçüsü.**
a. O3/40

art - : **Artmak, çoğalmak.**
a.- an K7/106

ārt : **Artık, bundan böyle.**
ā. K12/45

årt - : **Artmak, çoğalmak.**
å.- anı M8/115

artīn : **Artık, bundan böyle.**
a. O17/14

artı : **Artık, bundan böyle.**
a. ŞK1/15, ŞK2/20, ŞK4/102, ŞK4/130, ŞK4/157, ŞK4/178, ŞK4/189, ŞK5/15, ŞK5/50, ŞK10/19, ŞK10/35, ŞK16/37, ŞK16/41, ŞK18/242, K18/412, ŞK18/45, ŞB2/40, ŞB2/91, A8/119, A11/71, K5/69, K6/20, K9/11, K9/71, K9/75, K12/195, N1/229, N1/236, N3/15, ND2/18, O6/47, O13/13, O13/22, O13/25, O13/32, O13/35, O13/44, Y1/96, Y5/197, Y5/297, Y5/327, Y5/357, Y5/398, Y5/415, Y5/435, Y6/82, Y7/13, Y8/30, Y8/45, Y8/64

ārtı : **Artık, bundan böyle.**
ā. A5/60, O10/21, Y5/437

årtı : **Artık, bundan böyle.**
å. ŞB2/126

artıġ : **Artık, bundan böyle.**
a. M5/16, ŞK4/130, ŞK8/6, ŞK14/39, ŞK15/21, A3/45, İ2/56, İ2/86, K6/175, O2/38

ārtıġ : **Artık, bundan böyle.**
ā. Y5/381

årtıġ : **Artık, bundan böyle.**
å. M8/117, M8/19

artıḫ : **Artık, bundan böyle.**
a. M12/10, M12/26, M12/42, M12/58, M12/63, M12/64, ŞK2/113, ŞB2/68, A1/38, A3/118, A4/163, A12/15, K7/98, K10/89

artıḳ : **Artık, bundan böyle.**
a. M12/9, ŞK2/18, ŞK14/21, ŞK15/26, ŞB6/101, ŞB6/104, ŞB6/111, ŞB6/99, ŞB7/10, ŞB7/58, ŞB7/61, ŞB7/77, ŞB7/85

artır - : **Artmasını sağlamak, çoğaltmak.**
a.- dı Y6/6

arti : **Artık, bundan böyle.**
a. Y4/67

artī : **Artık, bundan böyle.**
a. ŞK2/62, ŞK6/108, ŞK10/45, ŞK18/408, İ2/9, K6/159, O19/58, O19/66

artīġ : **Artık, bundan böyle.**
a. ŞK18/63

ārtīġ : **Artık, bundan böyle.**
ā. ŞK18/435

artistēne : **Artist gibi, havalı olmak.**
a. Y5/113

artu : **Artık, bundan böyle.**
a. A5/126

arTvin : **Artvin, yer adı.**
a.+ e A5/221

arüş : **Asma, çardak üzerine yayılan üzüm.**
a. ŞK7/106

arva : **?**
a. O3/33

arvad : **Arvat, kadın, eş.**
a. M10/22, ŞK8/37, ŞK18/357, ŞK18/423, ŞK18/428, İ3/24, İ4/17, İ7/95, O9/31, O9/32, O9/34, O9/44, O9/66, O10/35, O19/52, O20/140, Y2/25, Y2/37, Y5/287, Y5/311, Y6/137, Y8/58
a.+ a ŞK8/144, ŞK11/31, ŞK18/372, A11/6, Y6/128
a.+ dan O16/35, O20/55
a.+ ı M9/61, ŞK4/179, ŞK4/191, ŞK6/85, ŞK9/15, ŞK17/285, ŞK17/302, ŞK18/353, A1/255, A12/102, A12/103, İ3/32, İ3/72, İ4/20, O20/59, Y5/293, Y8/47
a.+ ı’ ŞK18/368
a.+ ın A11/6, Y5/274, Y5/275, Y5/278, Y5/287
a.+ ıñ O9/31
a.+ ına ŞK5/29
a.+ ını ŞK6/93, ŞK4/170
a.+ ıñı Y1/43
a.+ ıynan ŞK4/174
a.+ ī A5/187, İ3/59, İ4/23
a.+ lar ŞK8/5, O17/76, O19/18
a.+ lār O3/31, O19/44
a.+ ları A4/29
a.+ ların ŞK6/81, Y5/307

aʳvad : **Arvat, kadın, eş.**
a.+ e Y2/60

arvād : **Arvat, kadın, eş.**
a. O20/44, Y5/333
a.+ lar O19/47

ārvad : **Arvat, kadın, eş.**
ā. Y5/297, Y5/299
ā.+ lar O3/34
ā.+ ları ŞK17/57
ā.+ lārı ŞK8/52

ārʳad : **Arvat, kadın, eş.**
ā.+ ıñ ŞK17/63

ārvād : **Arvat, kadın, eş.**
ā.+ lar Y5/278

arvadcāz : **Kadıncağız anlamında kullanılan; sevgi ve acıma bildiren söz.**
a. Y6/122

arvat : **Arvat, kadın, eş.**
a. ŞK5/14, ŞK5/15, A13/143, Y5/253, Y5/307
a.+ lar ŞK13/129, A1/274, A2/113, A2/28, A13/141, A13/144, A13/145
a.+ lara A2/112

arvāT : **Arvat, kadın, eş.**
a. A1/301

arvaT uşaḫ : **Kadın çocuk, aile topluluğu.**
a. A13/141

ārvıd : **Arvat, kadın, eş.**
ā.+ ıñ O9/32

arzāġ : **Erzak, uzun süre saklanan yiyecek.**
a. O21/28

árzaḫ : **Erzak, uzun süre saklanan yiyecek.**
á. ND2/12

arzı : **Arzu, kişi adı.**
a. ŞK4/158, ŞK4/190, ŞK4/192
a.+ yı ŞK4/193

arzı : **Arzu, istek.**
a.+ lar O7/67

ārzū ed - : **İstemek.**
ā.- iyirsin A4/7

as - : **Bir şeyi aşağıya sarkacak şekilde sakırtmak.**
a.- aḳ ŞK10/166
a.- allardı A10/43
a.- allardī ŞK8/38
a.- ar M12/33, A7/54, N1/259
a.- ardıḫ A1/82
a.- armış A1/317
a.- dım O10/107
a.- iyrıḫ A1/183
a.- mışlar A1/316
a.- mışlār K12/42
a.- mīš Y5/392
a.- seydim M8/24
a.- sın İ3/20, İ3/22, Y4/121, ND6/15
a.- sında O5/16
a.- tıḫ A1/183

ās - : **Bir şeyi aşağıya sarkacak şekilde sakırtmak.**
ā.- aḳ ŞK10/162

asa : **Asa, baston.**
a.+ yı İ6/86

asalād : **Asalet, soyluluk.**
a. O3/58

asan : **Hasan, kişi adı.**
a. İ2/27

asbab : **Esvap, giyisi, giyecek.**
a. ŞK13/20, ŞK13/88, A1/218, A1/221, Y2/46
a.+ ayin A1/219
a.+ ı K4/25, Y5/303, Y5/306, Y5/310
a.+ ını ŞK13/21, A6/5, A6/6, K6/114, O20/214
a.+ larını ŞK5/10
a.+ lārını O20/220
a.+ lārī K6/212

asbāb : **Esvap, giyisi, giyecek.**
a. ŞK8/60, O8/9

asbaP : **Esvap, giyisi, giyecek.**
a.+ ları ŞK16/54

asbaP fırlan - : **Düğün günü gelin ve damadın eşyalarını bir tepsi içinde sokak sokak dolaştırmak**
a.- dī ŞK13/132

āsdaḫan : **Aslıhan, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki kadın kahraman.**
ā.+ a K6/182

ases : **Esas, bir şeyin özünü oluşturan temel.**
a. İ4/8

áses : **Esas, bir şeyin özünü oluşturan temel.**
á. ŞK8/4, O10/22

asesen : **Esasen; başından, temelinden,kökünden.**
a. İ2/8

asfat : **Asfalt.**
a. A13/59

asgel : **Asker.**
a.+ ler ŞK15/43, ŞK15/81, ŞK18/178
a.+ lerī ŞK18/255
a.+ leri ŞK15/30, ŞK15/34, ŞK15/70, ŞK18/254
a.+ lerine ŞK15/86
a.+ leriniñ ŞK15/73

āsgel : **Asker.**

ā.+ lēr ŞK18/166

asger : **Asker.**
a. ŞK3/133, ŞK10/172, ŞK15/32, ŞK15/60, ŞK15/62, ŞK15/67, ŞK15/96, ŞK15/97, ŞK15/99, İ1/10, K5/100, ND6/4, ND6/5, ND6/6, O3/62
a.+ de İ5/37, Y6/60
a.+ dele˜miş A1/142
a.+ den M11/8, İ5/36
a.+ deyīg O14/108
a.+ e M6/91, M11/6, ŞK1/6, ŞK15/35, A5/257, İ1/6, İ1/7, İ1/12, İ1/28, İ5/35, İ5/46, K12/156
a.+ i ŞK10/13, ŞK15/96, ŞK18/256, K12/35
a.+ imi ŞK15/63
a.+ in ŞK15/79, ŞK15/83, ŞK18/209
a.+ inen ŞK3/138
a.+ inin ŞK15/74, ŞK15/97
a.+ iyne A12/91
a.+ ler ŞK15/30, ŞK15/37
a.+ nen ŞK15/88

asgēr : **Asker.**
a.+ ī N1/312, N1/313

ásger : **Asker.**
á. O11/39

āsger : **Asker.**
ā. ŞK3/137, ŞK3/140, ŞK18/116, K12/8
ā.+ den O21/44
ā.+ e O7/33, O7/34
ā.+ i K12/7
ā.+ iñ ŞK3/104, ŞK18/255
ā.+ inden ŞK3/135
ā.+ inen ŞK18/287

asgerlig ėT - : **Askerlik yapmak, ordu hizmetinde bulunmak.**
a.- memişler M6/95

asgiye : **Askeriye.**
a.+ nin A12/87

asıl : **Esas, kök, köken.**
a. ŞK15/100
a.+ ları M12/19

asıl - : **Asma işi yapılmak.**
a.- dī O7/35
a.- ı ND5/40
a.- iymış ND5/33

āsıl : **Esas, kök, köken.**
ā. ŞK8/190, ŞK15/8

asılı : **Asılmış olan.**
a. K6/194

asıya : **Asiye, kişi adı.**
a.+ dan O22/4

asıya ġari : **Asiye Karı, kişi adı.**
a. O19/61

ási : **Asi, kişi adı.**
á. Y6/36

āsi : **Asi, kişi adı.**
ā. Y4/54, Y4/55

ásis : **Esas, kök, köken.**
á. A5/257

as(ı)l : **Asıl, kök, köken.**
a.+ ım O9/17
a.+ ında ŞK3/42, ŞK3/43, ŞK3/49, Y4/41, Y8/56
a.+ ını O10/22

ās(ı)l : **Asıl, kök, köken.**
ā.+ ı Y5/154
ā.+ ında Y4/42
ā.+ ī ND3/12

aslan : **Arslan.**
a. K7/65, K7/67, K7/87, K7/90, K7/91, K7/98, O7/79, O14/3, O14/4, O18/16
a.+ a K7/75
a.+ ı K7/83
a.+ ıñ K7/65, K7/87
a.+ ım A5/22

aslán : **Arslan.**
a.+ ímī ND1/50, ND1/56

āslan : **Arslan.**
ā. M6/48

aslı : **Kerem ve Aslı Hikâyesindeki kadın kahraman.**
a. ŞK14/9
a.+ yı A3/14

aslı kerem : **Aslı ve Kerem, halk hikyesi.**
a. A3/14

aslıḫan : **Aslı, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki kadın kahraman.**
a. A4/84

a.+ ın A4/87

aslın : **Aslı, Köroğlu hikyesindeki kadın kahraman.**
a. O2/17

asma : **Çardak üzerine yayılan üzüm.**
a. A5/194, A5/195

āsma : **Çardak üzerine yayılan üzüm.**
ā. İ1/22

asōrtig : **Asortik, sosyetik.**
a. M3/24

assın - : **Azımsamak, az görmek.**
a.- ıllar ŞK15/49

āstos : **Ağustos ayı.**
ā.+ un ŞK14/4

aş - : **Geçmek**
a.- alī ŞK2/79
a.- ar ŞK14/28, ŞK14/29, ŞK14/34, ŞK14/36, ŞK14/69
a.- ār ŞK14/36
a.- ardıġ A3/212
a.- dıġdan ŞK1/28
a.- ıġ A13/36
a.- ıḳ ŞK14/32
a.- iyá ŞK14/52, ŞK14/79
a.- madan ŞK10/193
a.- maz ŞK14/79

aş - : **Açmak**
a.- dı O14/117, Y1/155
a.- dıḳ M11/9
a.- dım ŞK18/408, K11/36
a.- dımḫınē ŞK4/90
a.- dī Y1/155
a.- ıcaḫ A2/72
a.- sā M7/52
a.- tımḫına ŞK4/130

aş - : **Konuşmaya başlamak.**
a.- dı Y1/114

aş - : **Açmak, bir dileğin Allah tarafından kabul edilmesi.**
a.- ıya İ1/93

aş : **Pilav, yemek.**
a. ŞK16/27, K6/4, K6/66
a.+ ı K6/74, K6/81

āş : **Pilav, yemek.**
ā. A8/87, A12/90, O3/7
ā.+ dan ŞK7/62

āş - : **Geçmek.**
ā.- ıb İ3/110

aş cacū : **Aş cacığı, yenilebilir bitki türü.**
a. A5/243

āş mış : **Pilav, yemekle ilgili olan.**
ā. ŞK9/80

aş otu : **Aş otu, yenilebilir bitki türü.**
a.+ nuñ A5/238

aşā : **Aşağı, yukarının karşıtı.**
a. ŞK1/32, ŞK17/95, K5/102
a.+ da İ3/81

aşam : **Akşam.**
a.+ a İ5/107

āşam : **Akşam.**
ā. ŞK5/6, ŞK6/15, ŞK6/16, ŞK7/161, ŞK8/147, ŞK10/8, ŞK10/18, ŞK10/28, ŞK12/5, ŞK13/32, ŞK14/36, ŞK14/51, ŞK16/21, ŞK17/177, İ5/98, Y6/21
ā.+ a ŞK13/27, A5/105, ŞK13/21, İ5/107
ā.+ ādek ŞK9/31

āşām : **Akşam.**
ā. ŞK7/122
ā.+ ları A13/17

aşámdan aşama : **Her akşam üst üste.**
a. ŞB2/47

aşāTma : **Ayşe Fatma, kişi adı.**
a. ŞK13/135

aşdır - : **Açma işi yaptımak.**
a.- dıḳ Y5/242

āşe : **Ayşe, kişi adı.**
ā. ŞK9/46, A4/47, K6/96

aşefaTma : **Ayşe Fatma, Seydi Vakkas menkıbesindeki Seydi Vakkas'ın kız kardeşi.**
a. A12/77

āşefatma : **Ayşe Fatma, Seydi Vakkas menkıbesindeki Seydi Vakkas'ın kız kardeşi.**

ā. A12/30

aşey : **Ayşe, kişi adı.**
a. K6/98

aşġ : **Aşk, sevgi.**
a.+ a O20/217
a.+ ına ŞK9/56, A3/26, O20/219, O20/257

āşġ : **Aşk, sevgi.**
ā.+ ıñ ŞK2/79

āşı : **Aşık, halk ozanı.**
ā.+ nan ŞK18/328

aşıġ : **Aşık, halk ozanı.**
a. ŞK18/426, K7/135, K7/155
a.+ dan ŞK1/46
a.+ lar ŞK1/4, ŞK1/50
a.+ lardan ŞK7/112

aşıġ : **Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi duyma, sevgili.**
a. M8/43, K7/134
a.+ ım O23/29

āşıġ : **Aşık, halk ozanı.**
ā. ŞK18/399, ŞK18/424, K7/153
ā.+ dı ŞK18/401
ā.+ larıñ K5/126
ā.+ larnan ŞK18/6
ā.+ nan ŞK18/328

āşıġ : **Bir kimseye veya bir şeye karşı aşırı sevgi duyma, sevgili.**
ā. M8/43
ā.+ ım O18/47

åşıġ ʰasan : **Aşık Hasan, kişi adı.**
å. ŞK18/400-401

āşıġ āli : **Aşık Ali, kişi adı.**
ā. ŞK18/398, ŞK18/399
ā.+ niñ ŞK18/400

aşıġ fevzi : **Aşık Fevzi, kişi adı.**
a. ŞK18/342

aşıġ ġarib : **Aşık Garip, Garip ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
a. A3/65, A3/84, A4/28
a.+ den ŞK7/113

āşıġ ʰasa : **Aşık Hasan, kişi adı.**
ā. ŞK18/398

aşıġ hasan : **Aşık Hasan, kişi adı.**
a. ŞK18/374

āşıġ ḥasan : **Aşık Hasan, kişi adı.**
ā.+ ıdı ŞK18/341

aşıġ kerem : **Aşık Kerem, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki erkek kahraman.**
a. A4/38
a.+ e A4/38

aşıġ maḥsunī şėrif :**Aşık Mahsuni Şerif, halk ozanı.**
a. K7/155-156

aşıġ ol - : **Sevmek.**
a.- dum ŞK9/65
a.- iye Y5/288
a.- mış ND2/15

āşıġ ol - : **Sevmek.**
ā.- dulār N1/258

aşıġ veysel : **Aşık Veysel, halk ozanı.**
a. K7/154, K7/156
a.+ den K7/155
a.+ in K7/158

āşıġlıġ : **Aşık olanın durumu.**
ā. ŞK18/5, ŞK18/325

aşıġli - : **Açıklamak, açıkça söylemek.**
a.- y Y6/120

aşıḫ : **Halk ozanı.**
a. K7/178

aşıḫ : **Bir kimseye ya da bir şeye sevgisi olan kimse.**
a.+ dan A4/128

āşıḫ : **Halk ozanı.**
ā. K7/178

āşıḫ : **Bir kimseye ya da bir şeye sevgisi olan kimse.**
ā.+ larīñ O23/8

aşıḳ : **Halk ozanı.**
a. ŞK18/328, A4/127

aşıḳ : **Bir kimseye ya da bir şeye sevgisi olan kimse.**
a. A4/127
a.+ ın A4/126

āşıḳ : **Halk ozanı.**
ā. ŞK18/398

aşıḳ ġariP **Aşık Garip, Garip ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
a.+ den A5/4

aşılād - : **Elde edilmesi istenilen bir ağacın bir parçasını, anaç ağaca kaynaştırmak.**
a.- dım ŞK17/85

aşıli - : **Elde edilmesi istenilen bir ağacın bir parçasını, anaç ağaca kaynaştırmak.**
a.- yollār İ8/14

aşır : **Aşar vergisi.**
a.+ da K11/33
a.+ ı Y4/45

aşırāġ - : **Örtmek, bağlamak.**
a.- mış ŞK7/74

aşī : **Aşık, halk ozanı.**
a.+ nan ŞK18/336

aşired : **Aşiret, topluluk, oymak.**
a.+ ler O9/30

aşirēd : **Aşiret, topluluk, oymak.**
a. K12/32

āşired : **Aşiret, topluluk, oymak.**
ā. ŞK10/200, N1/239
ā.+ de K12/105
ā.+ lerde K12/70

aşireT : **Aşiret, topluluk, oymak.**
a. ŞK13/17
a.+ i ŞK15/44
a.+ in K5/135

āşiret : **Aşiret, topluluk, oymak.**
ā.+ ine K5/135

aşḳ : **Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.**
a.+ ına A4/37

āşk : **Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.**
ā.+ lardān ŞK9/81

āşḳ : **Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu.**
ā. ŞK9/80

āşla - : **Haşlamak.**
ā.- rım ŞK17/208

aşlan : **Arslan, aslan.**
a.+ ıyım O9/18

āşlı : **Ağaçlı, ağacı olan.**
ā.+ ydı ŞK8/35

āşom : **Akşam.**
ā. ŞK7/167

aşş ʿa : **Aşağı.**
a.+ ya O5/15

aşşa : **Aşağı.**
a. ŞK10/63, A7/30, İ5/181, K5/117, O20/170, Y5/127, Y5/132, Y5/137, Y5/349
a.+ da M2/39, ŞK18/159, A8/97, Y4/201
a.+ dālar ŞK18/230

aşşá : **Aşağı.**
a. A7/25

aşşā : **Aşağı.**
a. ŞK4/101, ŞK5/11, ŞK7/22, ŞK8/14, ŞK10/22, ŞK10/63, ŞK10/67, ŞK10/97, ŞK12/23, ŞK13/97, ŞK16/36, ŞK16/37, ŞK17/59, ŞK18/105, ŞK18/324, A5/32, A5/33, A5/34, A13/133, İ5/5, K5/132, K5/85, K7/83, K12/4, ND4/3, O7/68, O9/29, O9/31, O10/43, Y4/205, Y4/71, Y5/13, Y5/131, Y5/136, Y5/143
a.+ da ŞK3/21, ŞK18/216, O11/21
a.+ dan ŞK6/102

aşşā göl : **Aşağı Göl, yer adı.**
a.+ e Y6/118

aşşa höcüglü : **Aşağı Höcüklü köyü, yer adı.**
a.+ ne Y5/115

aşşaġı : **Aşağı.**
a.+ ı K5/134
a. A9/39, K5/22
a.+ da A11/43

aşşāġı : **Aşağı.**
a.+ dā O11/24

aşşaġī : **Aşağı.**
a. N1/223

aşşıġ : **Aşık, halk ozanı.**
a. ŞK1/47

åşşıġ : **Aşık, halk ozanı.**

å.+ ların A13/120

aşşıġ asān : **Aşık Hasan, kişi adı.**
a. ŞK18/353

aşşıġ ol - : **Aşık olmak, sevmek.**
a.- an ŞK6/86
a.- iyi A13/23
a.- urımış ŞK6/85
a.- urumuş ŞK6/85

āşşıġ ol - : **Aşık olmak, sevmek.**
ā.- dular N1/120

āşşıḫ ol - : **Aşık olmak, sevmek.**
ā.- iy K12/30

āşū : **Aşık, halk ozanı.**
ā.+ ñ A5/72

at - : **Atmak, fırlatmak.**
a. A1/278, A1/77
a.- īk O1/32
a. A12/51
a.- a M11/15
a.- acāġ O5/41
a.- acaḫsın A2/48
a.- aḳ ŞK16/46
a.- alardı M8/59
a.- allar İ6/15, O10/42, Y5/160, Y6/55
a.- allār K8/18, ND4/96, O15/11, O17/20, Y6/57, Y6/58
a.- allardı ŞK13/41, K6/91, O1/18
a.- allardī M8/59
a.- allardi A3/221
a.- allardī ŞK7/125, ŞK13/22, A8/43, A11/25, ND4/70, O1/17, O8/8
a.- allarıdı ŞK7/124, İ5/45, Y7/17
a.- allarıdī İ5/158, İ5/159
a.- amaz ŞK8/173
a.- an İ5/158, O5/41
a.- annār ŞK8/174
a.- annara K10/38
a.- ar M7/89, ŞK4/187, A1/79, A11/26, N1/137, ND4/57, O5/7, O15/9, Y4/154, Y4/188, Y5/104, Y5/186, Y5/190, Y5/262
a.- ār ŞK10/172, K12/201, ND4/57
a.- ardı ŞK7/199, A2/35, A12/44, A13/137
a.- ardıġ M8/114, A3/225, A10/48, İ3/66, İ8/21, ND4/120, ND4/184, ND4/185, Y5/7
a.- ardıḳ ŞK6/132, ND4/121
a.- ardım ŞK11/49, ŞK11/57, Y5/105
a.- ardıñ O8/80, Y5/106
a.- ardī ŞK8/176, K10/10
a.- arıdıḳ ŞK6/31, İ3/68
a.- arıġ A2/49, O13/15, O17/21
a.- arıḫ A2/51, K6/210, K6/210
a.- arıḳ ŞK4/139, ŞK8/74, ŞK8/76, A5/109, A5/124
a.- arım ŞB1/25
a.- arımış ŞK6/105, İ5/17
a.- arız M11/14, M11/21
a.- armış A7/71, A7/72
a.- arsa K9/92
a.- arsıñ K7/80
a.- arsın K9/86, K9/88, K9/89, K9/90, O1/27, O1/30, O1/31, O1/32, O13/44
a.- arsıñ O15/14
a.- arsıñız ŞK16/30
a.- asın A3/113
a.- dā İ5/133
a.- dan ŞK10/67, ŞK13/97, O10/25
a.- dı M6/16, A1/68, K6/106, K12/183, K13/8
a.- dıñ K10/37
a.- dıġ M5/19, Y6/59
a.- dıḫ A1/45
a.- dıḳ ŞK4/174
a.- dım ŞK5/45, A1/117, O15/19, Y6/59
a.- dımıdı Y1/157
a.- di A1/67
a.- dī İ3/136, İ3/155, K10/37
a.- dīmu Y4/179
a.- dīn ND4/103
a.- diydıġ Y1/168
a.- dū ŞK8/190
a.- ı O15/19
a.- ıcā Y5/217
a.- ıcıñ ŞK4/71, ŞK4/74, ŞK8/161, ŞK8/162, ŞK17/86
a.- ıcīn ŞK6/66
a.- ıġ Y4/189
a.- ıġlar İ3/55
a.- ıḳ M12/94
a.- ım ŞK15/49
a.- ıñ ŞK17/59, ŞK17/61
a.- ıncı ŞK4/184, ŞK15/51, A9/37, Y5/274
a.- ıncıḳ Y5/274
a.- ıncī ŞK18/165
a.- ıra ŞK18/318
a.- ıyeler Y2/70
a.- ıyolarkine Y2/70
a.- ıyom ŞK6/22
a.- ıyon ŞK6/24, ŞK6/41, ŞK6/42
a.- ıyoñ ŞK6/42
a.- ıyoruz M8/7
a.- ıyrim A2/50

a.- ıyular A11/75
a.- im Y5/217
a.- iy M6/16, A1/74, A3/197, K7/122, K7/123, K7/76, K7/77, N8/11
a.- iyā ŞK8/162
a.- iyadım ŞK13/97
a.- iye Y2/43, Y2/64
a.- iyı ŞK2/23
a.- iylar O17/20
a.- iyoñ ND6/24
a.- iyȯñ A5/243
a.- iyōn ND6/25
a.- iyular A11/66
a.- madım ŞK8/174
a.- masın ŞK4/187
a.- mış M12/93, ŞB6/32, A9/37, A12/78, A12/79, A13/167, K1/7, Y5/272
a.- mışlar M6/82, ŞK16/33, ŞK16/52
a.- mışlār A13/168
a.- mıyum A8/20
a.- sa O13/58
a.- sanā M1/6
a.- sın K9/92
a.- tım K1/10
a.- Tım ŞK11/60
a.- Tī ŞB6/41

at - **: Koymak.**
a.- arız M11/13

at **: At.**
a. ŞK5/47, ŞK6/107, ŞK7/105, ŞK8/172, ŞK10/37, ŞK10/57, ŞK15/7, ŞK15/8, ŞK15/10, ŞK15/26, ŞK18/13, ŞK18/16, ŞK18/221, ŞK18/226, A3/122, A13/92, İ2/14, İ2/16, İ2/17, İ2/18, İ2/65, İ2/68, İ2/75, İ5/125, K4/19, K5/98, N1/123, N8/41, O21/13, Y5/414
a.+ a ŞK10/32, ŞK10/93, ŞK10/94, ŞK15/13, ŞK15/20, ŞK15/24, ŞK17/173, ŞK18/43, A3/118, A3/119, İ2/24, İ2/46, İ2/52, İ2/59, İ2/71, İ5/53, K4/19, K6/14, N1/208, N8/21, N8/42, ND4/58, O3/29, O6/43, O6/45, O8/14, O10/23, O15/6, O17/14, O19/4, O20/162, O21/6, O22/16, Y7/15
a.+ ā ŞK18/63
a.+ an N1/215
a.+ da ŞK15/22, ŞK15/24, N8/48, O10/16
a.+ dā Y4/172
a.+ dan ŞK10/63, ŞK10/97, ŞK15/9, ŞK15/10, K6/13, K6/85, N8/36, O15/9
a.+ dān O20/170
a.+ ı ŞK10/11, ŞK15/13, ŞK15/21, ŞK15/22, ŞK15/25, ŞK18/222, ŞK18/227, ŞK18/76, A3/142, A5/33, İ2/29, İ2/41, İ2/56, İ2/61, İ2/63, İ2/67, İ2/70, N1/193, N8/55, N8/56, O20/187, Y4/278, Y6/116
a.+ ım O20/249, O20/250, O20/252
a.+ ımın A3/148
a.+ ın ŞK15/69, ŞK15/71, ŞK15/84, İ2/43, İ2/56, İ5/125, N8/52, N8/54, O8/8, Y7/14, Y7/15, İ5/126
a.+ ıñ ŞK18/48, N1/222
a.+ ına ŞB6/38, A5/19, A8/126, İ5/112, İ5/133, K4/16
a.+ ıña K2/12, N1/83
a.+ ınan ŞK15/15, ŞK15/18, Y8/62
a.+ ından N8/21
a.+ ıñı K4/16
a.+ ının A12/87
a.+ ınıñ ŞK15/27, K2/14, K2/18
a.+ ıyin K4/7, K4/10
a.+ i ŞK15/19
a.+ lar A1/266, A1/268, K6/15
a.+ larda İ2/15
a.+ ları ŞK10/132, A1/267
a.+ ların ŞK15/12
a.+ uñ A5/113

aT - **: Atmak, fırlatmak.**
a. ŞK6/103

āt - **: Atmak, fırlatmak.**
ā. ŞK17/46
ā.- ĭy O23/34
ā.- ar Y5/104
ā.- ardım ŞK17/47, A8/137
ā.- ardī A13/137
ā.- arın ND4/38
ā.- arız ND4/38
ā.- dı N1/208
ā.- dıñ K10/37
ā.- dılar İ4/50
ā.- dılār O21/36
ā.- ıncıġ ŞK7/79
ā.- ıncī ŞK18/83
ā.- iy N1/22, N1/31
ā.- íy N1/31
ā.- iyler K7/150
ā.- mış Y5/274

āt **: At.**
ā. İ2/83, İ2/84, N1/62, N8/41, ND4/58, O8/15, O10/68, O17/20, O19/4, O20/181, O20/182, O20/247
ā.+ a ŞK9/20, ŞK12/20, ŞK18/47, İ2/68, N8/40

ā.+ dan N1/132, N1/172, O20/181
ā.+ ı ŞK10/57, ŞK18/124, ŞK18/51, İ2/33, N1/70, İ2/60, O10/12
ā.+ ımī ŞK17/147
ā.+ ıñ ŞK18/101, N1/221
ā.+ ına K2/14
ā.+ ınī ŞK10/32
ā.+ ları ND4/59

åt - : **Atmak, fırlatmak.**
å.- dıḳ ŞK4/175
å.- iy ŞK10/58

åt : **At.**
å.+ a O21/7
å.+ ı ŞB2/80
å.+ ın A13/34

at arabı : **At arabası, yük taşımak için koşulmuş taşıt.**
a.+ yā ŞK12/20

ata : **Dedelerden ve büyükbabalardan her biri.**
a. ŞK3/108, İ5/114, O10/11, O15/8, Y4/280, Y7/25
a.+ larımız ŞB3/10
a.+ larımızdan Y4/222
a.+ m O9/21
a.+ mız ŞK7/133, ŞK7/139, ŞK7/151
a.+ mızdā N6/3
a.+ mızıñ ŞK7/143, ŞK7/149
a.+ mızsın ND1/11

atå : **Dedelerden ve büyükbabalardan her biri.**
a.+ mızın ŞK7/147

āta : **Dedelerden ve büyükbabalardan her biri.**
ā. O3/24

åta : **Dedelerden ve büyükbabalardan her biri.**
å. Y7/13

atalarıñ sözleri : **Atasözü.**
a. ŞK2/56

atan atan : **Atarak.**
a. İ5/68

atañ īrāmet : **Atana rahmet, yapılan bir iyilikten sonra bir kimsenin atalarına merhamet dileme.**
a. A5/241

atañ raḥmet : **Atana rahmet, yapılan bir iyilikten sonra bir kimsenin atalarına merhamet dileme.**
a. K6/127

atar ol - : **Bir işi yapmakta istekli olmak.**
a.- miyan ŞK3/105

ataş : **Ateş.**
a.+ ī İ7/84
a. M6/31, ŞK7/190, ŞK18/212, ŞK18/218, A4/122, A8/104, A8/51, A8/82, A9/37, A12/46, A12/56, A13/141, İ5/154, İ6/24, İ6/25, İ6/26, İ6/27, O3/33, O10/42, O22/42, O22/43, Y5/337, Y5/68, Y5/70
a.+ a M2/14, ŞK6/46, A3/265, A13/168, K1/10
a.+ á O17/78
a.+ e ŞK8/164
a.+ ı ŞK4/139, Y5/66
a.+ ın ŞK7/192, A1/68, A8/52, A8/54, A13/142, O10/41, Y5/70
a.+ ıñ O10/76
a.+ ına ND4/120
a.+ i Y5/347
a.+ í İ6/22, Y5/331
a.+ ín İ7/85, İ7/86
a.+ la İ5/154
a.+ ların ŞK4/167
a.+ larıñ ŞK4/167

atáş : **Ateş.**
a. ŞK3/124, ŞK8/165, İ1/76
a.+ te M11/17

åtaş : **Ateş.**
å. M6/29

ataşa yan - : **Yanmak.**
a.- mā ŞK18/342

atatürg : **Atatürk, Mustafa Kemal Atatürk Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu.**
a.+ sün ND1/14
a.+ ün ŞK7/53

atatürk : **Atatürk, Mustafa Kemal Atatürk Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu.**
a. İ6/18

atātürk : **Atatürk, Mustafa Kemal Atatürk**

Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu.
a.+ üne İ4/12

atdır - : **Atma işini yaptırmak.**
a.- ın ŞK8/184
a.- ır̆ ŞK8/194

átē : **Etek.**
á.+ ne ŞK9/39

ateş : **Ateş.**
a. M9/58, ŞK8/168, A2/47
a.+ e K1/7
a.+ i ŞK8/118, İ7/85

atġı : **Atkı, kaşkol.**
a. ŞK18/271

atıcāyitdi : **Babayiğit, cesur.**
a. M9/68

atıl - : **Atma işine konu olmak.**
a.- acʿāġ M11/20
a.- an K7/113
a.- ır ŞK13/79
a.- ırmış A7/75
a.- iy A1/249

atıl - : **Koymak, yerleştirmek.**
a.- dı Y4/203, Y5/224
a.- ı K9/47

atıl - : **Saldırmak, hücum etmek.**
a.- dı Y5/224
a.- ır Y5/216

atıl - : **Bir kimsenin yerini almak.**
a.- ıcı ŞB2/98

atıl - : **Patlamak.**
a.- ıncā M2/19
a.- ırdı M1/4, M1/5
a.- ırdī M1/4

ātıl - : **Dağıtmak.**
ā.- ır ŞB3/16

atılı : **Atılmış olan.**
a. Y4/207

atıraf : **Etraf, çevre.**
a.+ ını K9/55

atış - : **Halk ozanlarının belirli bir kafiye üzerine karşılıklı yarışmaları.**
a.- mışlār ŞK18/400
a.- mıyā ŞK18/400

ātış - : **Halk ozanlarının belirli bir kafiye üzerine karşılıklı yarışmaları.**
ā.- mışlar O10/41

atışma : **Halk ozanlarının belirli bir kafiye üzerine karşılıklı yarışma işi.**
a.+ ġa ŞK1/4

ātik : **Çabuk davranan, çevik.**
ā. K12/72

átiraf : **Etraf, çevre.**
á.+ a N1/318

atla - : **Bir engeli sıçrayarak ya da fırlayarak atlamak.**
a. Y7/14
a.- dı Y5/410, Y5/413
a.- rdıġ A10/53
a.- rdi A3/213

atlammaç : **Basamak.**
a. Y1/56

atlı - : **Bir engeli sıçrayarak ya da fırlayarak atlamak.**
a.- yana Y5/409

aTlı : **Atlı, atı olan.**
a. A3/143, A3/150

atli - : **Bir engeli sıçrayarak ya da fırlayarak atlamak.**
a.- b İ2/56
a.- yḫa Y5/410

aTmış : **Altmış, sayı adı.**
a. A7/19, A12/66

aTmış doḫuz : **Altmış dokuz, sayı adı.**
a. A12/66, A12/67

aTmış sekiz : **Altmış sekiz, sayı adı.**
a. M6/5, A12/67
a.+ ne A12/66

aTmoster : **Atmosfer.**
a. ŞK14/13

atölye : **Zanaatkarların çalıştığı yer.**
a.+ miz M7/9

austurya : **Avusturya, yer adı.**

a.+ dan A4/144

av : **Karada, denizde ya da havada evcil olmayan hayvanları yakalama işi.**
a. ŞK10/53, K7/67, Y8/79
a.+ a ŞK10/56, ŞK10/78, ŞK18/38, A5/102, A5/107, İ1/69, K2/20, K2/21, K2/25, K2/27, K2/34, O20/169, K2/21, A11/40
a.+ dan ŞK8/105
a.+ ı K2/26
a.+ ına A5/103, A5/95, İ6/12
a.+ lār İ6/12

åv : **Karada, denizde ya da havada evcil olmayan hayvanları yakalama işi.**
å.+ a A11/36
å.+ ā A9/33
å.+ ına A9/37

av ėd - : **Avlamak.**
a.- ellerimiş ŞK18/160

ava : **Hava, durum, ortam, ambiyans.**
a.+ da ŞK10/155, ŞK10/42

āvāl - : **Hava almak.**
ā.- mıyacaġ İ2/37

avanaḳ : **Kolaylıkla kandırılabilen kimse.**
a.+ lar ŞK15/86

avaz : **Ses, yüksek ses.**
a.+ ı K5/103

avcı : **Avı kendine iş edinen kimse.**
a.+ lar N8/12
a.+ ları Y4/283
a.+ sınız Y4/285

āvcı : **Avı kendine iş edinen kimse.**
ā.+ ya O7/15

åvcı : **Avı kendine iş edinen kimse.**
å.+ lar A9/36

avci : **Avı kendine iş edinen kimse.**
a.+ ya O7/12

āʿcu : **Avı kendine iş edinen kimse.**
ā.+ nun Y2/8

avıḳad : **Avukat.**
a. İ3/162

avlı : **Avlu.**
a. Y4/198
a.+ na Y4/200

avli - : **Avlamak.**
a.- yaḳ ŞK15/38

āvùşlā - : **Avuçlamak,**
ā.- r O17/20

avrad : **Kadın.**
a. ŞK8/57, ŞK18/198, ŞK18/199, O9/53, Y1/7, Y1/9, Y4/24, Y4/25
a.+ a ŞK11/32
a.+ ı M12/94, ŞK4/178, ŞK18/199, K6/97
a.+ ıdım ŞK17/79
a.+ ın K5/18, Y4/27
a.+ ıyıḫ M12/53
a.+ larıñ M9/26
a.+ sā ŞK18/302

aʿrad : **Kadın.**
a. Y2/47
a.+ e Y2/41

āvrad : **Kadın.**
ā. ŞK8/59, Y5/292

avrad mavrad : **Kadın, kadınla ilgili olan.**
a. O9/52

avrat : **Kadın.**
a. M12/4, M12/10, M12/12, M12/13, M12/22, M12/45, M12/55, M12/60, M12/62, M12/67, M12/69, ŞK6/61, ŞK6/62, ŞK13/18, A1/226, A3/20
a.+ sınız M12/40

avrùpı : **Avrupa, yer adı.**
a.+ yi M5/27

avsın : **Efsun, büyü.**
a. ŞK4/81

avsınna - : **Efsunlamak, büyülemek.**
a.- nsın ŞK4/80
a.- rḫan ŞK4/172
a.- yan ŞK4/172

avsınnad - : **Efsunlama, büyüleme işini yaptırmak.**
a.- ıyım ŞK4/170

avsùnna - : **Efsunlamak, büyülemek.**
a.- llar İ8/32

avşıñ : **Afşin; Kahramanmaraş'ın ilçesi, yer**

adı.
a.+ a ŞK18/383

åvşın : **Afşin; Kahramanmaraş'ın ilçesi, yer adı.**
å.+ ā ŞK18/369

aw : **Av.**
a. N8/19, N8/13
a.+ a ŞK10/53
a.+ da O7/69

awcı : **Av işiyle uğraşan kimse.**
a.+ lar O7/69

awşın : **Afşin; Kahramanmaraş'ın ilçesi, yer adı.**
a.+ a ŞK18/368

ay : **Ay, art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre.**
a. M2/22, M7/93, ŞK9/45, ŞK10/33, ŞK14/49, ŞK17/86, ŞK18/46, ŞK18/50, A3/142, A5/179, A5/181, İ5/57, İ5/66, K6/200, K9/13, K9/15, K9/23, K9/56, K9/72, K9/73, K12/99, ND4/164, O22/12, Y3/15, Y8/31, Y8/58
a.+ a A12/44
a.+ aça K9/15
a.+ açaḳ O2/27
a.+ da ŞK5/76, İ7/34, O7/61, Y3/17, Y3/19
a.+ dan K6/141
a.+ ı ŞK14/45, ŞK14/55, ŞK14/56, ŞK14/57, ŞK14/61
a.+ ımız K9/64
a.+ ın ŞK14/3, ŞK14/6, ŞK14/16, ŞK14/19, ŞK14/35, ŞK14/37, ŞK14/49, ŞK14/52, ŞK14/76
a.+ ıñ Y6/81
a.+ ında ŞK14/43, K9/7
a.+ ının ŞK14/56, ŞK14/58
a.+ ıyna ŞK14/56
a.+ ıynan ŞK14/58
a.+ īñ O15/26, O15/28
a.+ lar ŞK14/57
a.+ lār K9/120
a.+ larca N1/260, ND2/6
a.+ larcā ND2/13
a.+ nın ŞK14/55

ay : **Dünyanın uydusu olan gök cismi.**
a. ŞK5/63, ŞK5/87, ŞK14/51, ŞK14/52, ŞK14/52, ŞK14/53, ŞK14/54, ŞK14/55, ŞK14/63, ŞK14/67, ŞK14/68, ŞK14/69, ŞK14/70, ŞK14/75, ŞK14/79, K12/99
a.+ a ŞB7/65
a.+ ā K6/180
a.+ ın ŞK14/50, ŞK14/52, ŞK14/55, ŞK14/67, ŞK14/78, ŞK14/79, A1/226, Y5/398
a.+ ıñ ŞK14/53, ŞK14/66, ŞK14/67

ay - : **Kendine gelmek.**
a.- dı ŞK4/194
a.- míş O15/14

āy - : **Kendine gelmek.**
ā.- inci ŞK10/74
ā.- iyī ŞK10/74

āy : **Ay, art arda gelen iki yeni ay arasında geçen süre.**
ā. ŞK17/51, A4/89, O16/17
ā.+ ını A4/138

āy : **Dünyanın uydusu olan gök cismi.**
ā. ŞK14/65

āy : **Birdenbire duyulan acı, şaşırma ve sevinç bildiren ünlem.**
ā. A4/89, ND2/5

åy : **Dünyanın uydusu olan gök cismi.**
å.+ ı ŞK14/68

ay dutul - : **Güneş, dünya, ay dizilişinde ayın uygun koşullarda dünya gölgesine girmesi sonucunda kararması.**
a.- du K9/60

ay tudul - : **Güneş, dünya, ay dizilişinde ayın uygun koşullarda dünya gölgesine girmesi sonucunda kararması.**
a.- du K9/53

ay tutul - : **Güneş, dünya, ay dizilişinde ayın uygun koşullarda dünya gölgesine girmesi sonucunda kararması.**
a.- iy K9/53

ay'á : **Ayak.**
a.+ n O19/73
a.+ na M5/4

ay'ā : **Ayak.**
a.+ mı Y5/403
a.+ mıza M9/50
a.+ na N7/32
a.+ nı Y5/349
a.+ nıñ O7/24

āyʿa : **Ayak.**
ā.+ nı N5/10

ayʿaġ : **Ayak.**
a.+ da ŞK7/23, O2/13

ayʿāġ : **Ayak.**
a. O19/77
a.+ ların Y5/327
a.+ larını ŞK8/37

āyʿaġ : **Ayak.**
ā.+ larını K7/84

ayʿaġġabı : **Ayakkabı.**
a. O17/80

ayʿāġġabı : **Ayakkabı.**
a. O6/5
a.+ lardan O5/8

ayʿaġġabi : **Ayakkabı.**
a.+ yı M5/4

ayʿāġlı : **Ayaklı, bir destekle yere dayanan.**
a. O17/82

ayʿán : **Ayan, belli, açık.**
a. K12/148

ayʿan ol - : **Belli olmak, bilinir olmak.**
a.- du K12/150

ayʿeg : **Ayak.**
a.+ lerimin Y5/403

aya : **Ayak.**
a.+ ī İ7/49
a.+ mda İ6/127
a.+ nda N1/88
a.+ ndā ŞK17/316
a.+ ndan İ6/126
a.+ nıñ Y1/59

ayā : **Ayak.**
a. ŞK7/145, ŞK7/147, A5/243, A10/58, İ7/47, K6/34, N7/27, Y1/29, Y4/186
a.+ ı İ4/4
a.+ mda O6/5
a.+ mdā K7/79
a.+ mdan K5/6
a.+ mı A12/53, A12/54
a.+ mın Y5/402
a.+ mıza ŞK8/5
a.+ mna İ7/21
a.+ n ŞK17/74, A3/179
a.+ ñ ND5/14
a.+ na ŞK2/100, ŞK17/305, A3/114, A10/60, K7/62, K7/66, Y2/54, Y2/58, Y2/59
a.+ ña K7/176
a.+ nan K7/81
a.+ nda Y5/208
a.+ ndā Y5/294
a.+ ndan Y5/348
a.+ nı ŞK17/72, ŞK18/52, A10/58, İ5/125, K9/74, K9/75, Y1/56, Y4/187, Y5/368, Y6/47
a.+ ñı K6/24
a.+ nın A3/115, İ5/125, İ5/126
a.+ nıñ ŞK17/48, ŞK17/50, ŞK18/52, ŞB2/60, K9/42
a.+ nkı K6/30

āya : **Ayak.**
ā.+ ynā ŞK10/53

āyā : **Ayak.**
ā.+ na Y2/66
ā.+ nı A11/67
ā.+ nınañ A5/97

ayá : **Ayak.**
a.+ne O19/8

ayā ġırıḳ māmet : **Ayağı Kırık Mehmet, kişi adı.**
a. A5/133

ayaġ : **Ayak.**
a. ŞK7/145, İ7/12
a.+ a A4/100
a.+ da İ8/5, Y5/278
a.+ ı A7/13, İ7/47, K2/48, K12/158
a.+ ımda A1/129
a.+ ımız A4/148
a.+ ımnan A1/131
a.+ ında A1/127
a.+ ını K9/74
a.+ ının A3/148
a.+ i A4/148
a.+ larımız O17/82
a.+ larını Y5/272
a.+ larının Y5/282
a.+ larınıñ ND5/14

ayāġ : **Ayak.**
a. ŞK18/62, K7/66
a.+ da N1/114
a.+ larına ŞK18/52
a.+ larını ŞK8/134

āyaġ : **Ayak.**

ā.+ ıma ŞK17/204
ā.+ larını Y1/57

åyaġ : Ayak.
å. ŞK7/146

ayāġabı : Ayakkabı.
a. O19/77

ayaġġabı : Ayakkabı.
a. A9/3, A9/4, A11/28, Y6/75, Y6/76
a.+ lā A9/5
a.+ n ŞK13/22
a.+ sını A11/77
a.+ yna İ8/23

ayāġġabı : Ayakkabı.
a. Y5/175
a.+ lar Y6/74
a.+ ya ŞK17/316

āyaġġabı : Ayakkabı.
ā. Y6/76

ayaġġabī : Ayakkabı.
a. K9/89

ayaġlı : Ayaklı, bir destekle yere dayanan.
a. A5/122

ayaḫ : Ayak.
a. A3/258

ayaḫġabí : Ayakkabı.
a.+ yi A1/106

ayāḫġavı : Ayakkabı.
a. A4/13

ayaḫḳavu : Ayakkabı.
a.+ dan A1/107

ayaḳ : Ayak.
a. ŞK7/147
a.+ da ŞK15/11
a.+ larının A6/9

ayāḳ : Ayak.
a.+ larını ŞK8/36

ayaḳḳabı : Ayakkabı.
a.+ yi A1/106

ayaḳlı : Ayaklı, bir destekle yere dayanan.
a. A5/122, A8/14

ayal : Karı, eş, kadın.
a.+ nan Y1/168

ayār : Ayar, ölçü, derece.
a. ŞK10/72

ayaz : Çok soğuk hava.
a.+ a K6/104
a.+ ıdı ŞK2/46

āyaz : Çok soğuk hava.
ā.+ a K6/90

ayaz geç - : Ayazda kalıp üşümek.
a.- miş A1/56, A1/57

aybaşı ol - : Ay hali olmak, adet olmak.
a.- muş A10/16

aybe : Heybe.
a. A8/57
a.+ de A8/57

aybolmasıñ : Söylenmesi uygun olmayan bir şeyler söylenmeden önce özür dilerim anlamında söylenen söz.
a. A5/150

aydın : Aydın ili, yer adı.
a. İ5/11

aydınna - : Aydınlanmak.
a.- mış İ3/156

aydınnıġ : Aydınlık, bir yeri aydınlatan ışık.
a. O17/66, O20/21

aydınnıḳ : Aydınlık, bir yeri aydınlatan ışık.
a. ŞK14/49, ŞK14/74
a.+ da ŞK14/50

aydınnu : Aydınlık, bir yeri aydınlatan ışık.
a. ŞK14/52, ŞK14/77

aydınnū : Aydınlık, bir yeri aydınlatan ışık.
a. ŞK14/51, ŞK14/76, ŞK14/78, ŞK14/79

aydır - : Bayılan bir kimseyi kendine getirmek.
a.- iy K2/31
a.- mışlar O20/171

ayel : Ayal, karı, eş, kadın.
a.+ ne Y6/120

āyer : Ayar, ölçü, miktar, değer.

ā. ND6/6

ayet : **Kur'an'ın surelerini oluşturan kısımlardan her biri.**
a.+ inde M7/102

ayı : **Ayı, iri gövdeli hayvan.**
a. M3/22, ŞK14/61, K9/10, K12/96, ND2/4, ND2/6, ND2/7, ND2/11, ND2/13, ND2/15, ND2/18, ND2/21, Y6/81
a.+ dan A4/23
a.+ nıñ ND2/22, Y8/72
a.+ sındā A9/18
a.+ ya ND2/11
a.+ ynan ND2/22

āyı : **Ayı, iri gövdeli hayvan.**
ā. O7/32, O10/66
ā.+ lār M3/21

ayı bilāl : **Ayı Bilal, kişi adı.**
a. M8/123

āyıl - : **Kendine gelmek.**
ā.- iy N1/40

ayıp : **Ahlak kurallarına aykırı olan davranış.**
a.+ Tır M12/61

ayır - : **Birbirinden uzaklaştırmak.**
a.- dīm İ4/43
a.- liy A3/45
a.- ma N1/244
a.- mışsa İ7/8

ayırd - : **Ayırma işini yaptırmak.**
a.- ıcām Y4/108
a.- ır K9/31
a.- mazmış ŞK3/15

āyırd - : **Ayırma işini yaptırmak.**
ā.- ĭy O20/107, O20/108

ayırmak : **Ayırma işi.**
a. K3/17

ayī : **Ayı, iri gövdeli hayvan.**
a. M3/22
a.+ dan ND2/7

ayib : **Ahlak kurallarına aykırı olan davranış.**
a. Y5/144

ayib ánsarı : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
a.+ nıñ O11/30

ayib olmasın : **Utanılacak bir durum karşısında söylenen söz.**
a. ŞK8/16, A4/140, A5/153, A5/159, A5/184, A5/201, A5/252, Y5/238, Y5/254, Y5/276

ayib olmasıñ : **Utanılacak bir durum karşısında söylenen söz.**
a. ŞK8/8

ayib olmesin : **Utanılacak bir durum karşısında söylenen söz.**
a. A7/50

ayib sōlemesi : **Utanılacak bir durum karşısında söylenen söz.**
a. İ5/58

ayiblī : **Ayıbı, kusuru olan.**
a. ŞK12/11

ayid : **İlgilendiren, ilişkin, ilgili.**
a. M8/97, ŞK10/80

ayile : **Aile.**
a.+ niñ A5/136

ayili : **Aile.**
a.+ ye A5/136

ayiP olmasıñ : **Utanılacak bir durum karşısında söylenen söz.**
a. A9/51

ayiT : **İlgilendiren, ilişkin, ilgili.**
a. A9/54

ayla : **Aile.**
a.+ sı Y1/23
a.+ sını Y1/24

aylā : **Aile.**
a.+ sı Y1/19

ayle : **Aile.**
a. İ7/9
a.+ lernen N3/37
a.+ mız Y4/18
a.+ n O17/48
a.+ nin A3/17
a.+ si ŞK8/119

āyle : **Aile.**

ā.+ de ŞK8/181
ā.+ ñdē ŞK8/178

aylıġ : **Bir ay içinde olan.**
a. ŞK8/21, A3/142
a.+ dı ŞK4/141
a.+ dī K6/172

aylıġ : **Her ay düzenli olarak ödenen para, maaş.**
a. O20/10
a.+ lar İ3/5

āylıġ : **Bir ay içinde olan.**
ā. ŞK8/21, O21/21

åylıġ : **Her ay düzenli olarak ödenen para, maaş.**
å. ŞB4/5

aylıġçı : **Azab, bir kişinin yanında çalışan kimse.**
a. K7/161, K9/24

aylıḳ : **Bir ay içinde olan.**
a. ŞK4/143, ŞK4/145, ŞK4/147

aylī : **Her ay düzenli olarak ödenen para, maaş.**
a. ŞB4/5, İ3/27, İ3/29
a.+ mız İ3/28
a.+ n İ3/27
a.+ nı İ3/27

ayüş : **Ayyuş, kişi adı.**
a. K6/175

aynĪ : **Aynı, benzer.**
a. ŞK8/60, ŞK8/84, ŞK8/89, İ7/71, ND4/128

ayna - : **Anlamak, kavramak.**
a.- dın A4/128, A4/164

ayna : **Işığı ya da görüntüyü yansıtan sırlı cam.**
a. ND6/69

aynά - : **Anlamak, kavramak.**
a.- dın A4/41

aynā : **Işığı ya da görüntüyü yansıtan sırlı cam.**
a. ND6/67

ayneli : **Aynası olan.**
a. ŞK13/24

āyneli : **Aynası olan.**
ā. ŞK13/23

aynen : **Olduğu gibi.**
a. A6/18, K12/49

aynı : **Benzer.**
a. M10/12, M12/15, ŞK6/29, ŞK6/56, ŞK9/45, ŞK14/59, İ5/91, Y1/145, Y3/16, Y4/49, Y5/79
a.+ nın Y2/5
a.+ sından Y1/148

āynı : **Aynı, benzer.**
ā. N2/30

ayni : **Aynı, benzer.**
a. ŞK6/105, ŞK6/106, ŞK6/27, ŞK6/33, ŞK6/34, ŞK6/40, ŞK6/88, ŞK7/129, ŞK7/176, ŞK13/27, ŞK14/29, ŞK14/60, ŞK16/38, ŞK17/158, ŞK18/198, ŞK18/234, A1/221, A5/117, A5/160, A5/245, A6/16, A9/63, A13/134, İ5/117, İ5/180, Y4/8, Y5/156, Y6/145
a.+ si Y4/166
a.+ sini İ2/46

aynί : **Aynı, benzer.**
a. M10/11, A12/53, Y4/99, Y5/205, Y5/47

aynī : **Aynı, benzer.**
a. ŞK7/176, ND4/61

āyni : **Aynı, benzer.**
ā. ŞK13/39, ŞK17/119, ŞK17/157, Y5/115

āynί : **Aynı, benzer.**
ā. A11/6

ayrĪ : **Başka, başka türlü.**
a. İ5/191

ayran : **Yoğurdun sulandırılmasıyla yapılan içecek.**
a. M2/21, ŞK2/73, A1/176, İ1/58, İ1/61, İ1/64, K6/72, K6/79, K10/64, K10/72, O13/30, O17/50
a.+ ı A8/81

ayrān : **Yoğurdun sulandırılmasıyla yapılan**

içecek.
a. O13/59

ayran şorbası : Ayran ve yarmayla yapılan soğuk çorba.
a. İ7/91

ayrannı kŭde : Yoğurt ve yuvarlamayla yapılan yemek.
a. ŞK2/73

ayreten : Ayrıca, başkaca.
a. A10/38

ayrı : Başka, başka türlü.
a. M8/116, M11/32, ŞK8/131, ŞK10/94, ŞK14/65, ŞK17/308, A6/39, A6/60, A6/61, A8/9, A8/61, İ5/188, K7/158, N8/60, ND4/112, ND4/70, O5/6, O9/121, O13/17, O13/58, O14/27, Y8/61
a.+ dı O20/56
a.+ di A1/151

āyrı : Başka, başka türlü.
ā. ŞK17/95, ND4/109
ā.+ ydī ND4/110

åyrı : Başka, başka türlü.
å. M8/28

āyrı ʿāyrı : Her biri ayrı olan.
ā. O12/19

ayrı ayrı : Her biri ayrı olan.
a. K7/159, O16/50

āyrı düşür - : Birbirinden uzak kalmak.
ā.- me ŞK2/114

ayrıca : Ayrı olarak, başkaca.
a. M8/108, A5/65

ayrıcā : Ayrı olarak, başkaca.
a. ŞB3/3

ayrıġ : Bundan böyle, bundan sonra.
a. ŞK17/80, A9/17

ayrıġsı : Ayrıksı, alışılagelmiş davranışlara aykırı olan.
a. ŞK17/317

ayrıḳ : Bundan böyle, bundan sonra.
a. A11/61

ayrıl - : Uzaklaşmak.
a.- īy N1/22
a. İ6/51
a.- alım N1/5, N1/6
a.- dīz O20/31
a.- dı N1/18, O4/13, Y1/131, Y6/82
a.- dım ŞK17/136
a.- ır O11/33
a.- ıyo ŞK15/40
a.- ıyolar ŞK15/39
a.- iyo ŞB2/62
a.- larıdı ŞK7/195
a.- mış İ6/52

āyrıl - : Uzaklaşmak.
ā.- iyō İ6/86

āʾrıl - : Uzaklaşmak.
ā.- iylar O10/45

ayrım : Ayırma işi.
a. O3/51

ayrıyeten : Ayrıca.
a. M10/11

ayrıyetten : Ayrıca.
a. ŞK4/108

ayri : Başka, başka türlü.
a. A5/198
a.+ ydi A5/101, A5/102

ayrī : Başka, başka türlü.
a. İ5/188, O5/6

āyri : Başka, başka türlü.
ā.+ ydi A5/101

ayrīten : Ayrıca.
a. O17/73

aysál : Aysel, kişi adı.
a. K8/24

aysel : Aysel, kişi adı.
a. K6/175

āyş : Ayyuş, kişi adı.
ā. O8/47

ayşe : Ayşe, kişi adı.
a.+ yi ND6/18

āyşe : Ayşe, kişi adı.
ā. ND6/7

āyuş : Ayyuş, kişi adı.

ā. ŞK4/158

āyvaḥ : **Eyvah, beklenmedik ve hoşa gitmeyen bir durumla karşılaşınca duyulan acıma.**
ā. A3/131

ayvaz : **Ayvaz, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahraman.**
a. İ2/86, N1/162, N1/182, N1/204, N1/208, N1/215, N1/217, N1/237, N1/253, N1/256, N1/264, N1/267, N1/30
a.+ a N1/181, N1/247, N1/254, N1/255
a.+ dan N1/242
a.+ ı N1/162, N1/163, N1/170, N1/172, N1/187, N1/194, N1/222, N1/249, N1/256, N1/257, N1/263, N1/264
a.+ ıñ N1/166, N1/173, N1/193
a.+ ī ŞK5/80, N1/261

ayvāz : **Ayvaz, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahraman.**
a.+ ı ŞK3/71, ŞK3/74

ayvåz : **Ayvaz, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahraman.**
a. N1/6

āyvaz : **Ayvaz, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahraman.**
ā. N1/254

áyyib ensarı : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
á.+ nıñ O11/36

az : **Eksik, çok karşıtı.**
a. M9/39, ŞK6/30, ŞK8/70, ŞK8/74, ŞK8/76, ŞB2/21, A1/155, A7/72, İ1/109, K11/5, K12/73, O6/38, O16/17, O17/67, Y4/111, Y4/14, Y4/162, Y8/5
a.+ ıdı M5/55
a.+ ımdan ŞK18/422
a.+ ımış İ3/27
a.+ ına Y2/64
a.+ nan O7/18

āz : **Eksik, çok karşıtı.**
ā. M9/39, ŞK8/74, ND6/64

āz : **Ağız.**
ā.+ ı A5/187, A5/246, Y1/77, Y5/161, Y5/184
ā.+ ım Y4/82
ā.+ ımdā İ6/117
ā.+ ımıza A6/38
ā.+ ımızı Y5/144
ā.+ ın İ8/3, ND4/82, O10/98
ā.+ ına ŞK5/99, ŞK6/14, ŞK8/132, A3/264, A10/19, İ2/83, İ4/43, K7/26, Y1/59, Y2/20, Y4/245, A4/163
ā.+ ında ŞK3/7, A5/189, Y5/389
ā.+ ındā A5/188
ā.+ ından A4/164, İ6/116, A4/122
ā.+ ını A9/23, N2/9, Y2/46, Y2/60, Y6/153, Y6/157
ā.+ ıñı A9/25
ā.+ ının ŞK8/79, ŞK13/97, A5/53
ā.+ ınī ayır-ıb ŞK5/38
ā.+ ınnan ŞK18/311

āz : **Kapı, giriş yeri.**
ā.+ ına ŞK10/60

āz - : **Azmak, şaşırmak.**
ā.- amadım Y1/19, Y1/22

åz : **Eksik, çok karşıtı.**
å. M7/57

ǎz : **Ağız.**
ǎ.+ ına A3/261

az az : **Küçük ölçülerle.**
a. K9/15

azab : **Azap, tarlada aylıkla çalışan işçi.**
a. K7/109, K7/116, K7/162, K7/167, K9/24
a.+ ı K7/161
a.+ ım ŞB7/85
a.+ ımız K9/20, K9/24

azāb : **Azap, tarlada aylıkla çalışan işçi.**
a. O14/43

āzab : **Azap, tarlada aylıkla çalışan işçi.**
ā.+ dım A4/101

azab ėT - : **İşçi yapmak.**
a.- miş ŞK15/97

āzablĪ : **Azaplık, işçilik.**
ā.+ nnen O19/11

azal - : **Eksilmek.**
a.- ıġ ŞK3/40
a.- ır K12/182
a.- mış A12/50

azald - : **Eksilme işini yaptırmak.**

a.- iyü A12/49

azaP : Azap, tarlada aylıkla çalışan işçi.
a.+ lar K9/20

azaP dur - : İşçi olarak çalışmak.
a.- duḳTan ŞB7/7

azaP ol - : İşçi olarak çalışmak.
a.- uy ŞB7/5

azarā bázarā : Nazar için kurşun dökülürken nazarın çıkması için söylenen söz.
a. Y5/183

azat et - : Serbest bırakmak.
a.- Tim ŞB7/86

azdır - : Yoldan çıkartmak, şaşırtmak.
a.- an ŞK16/22
a.- ıcıñ ŞK16/10
a.- ıġ ŞK16/23

azed igram : Ağırlama.
a. ŞK10/139

azġın : Azmış olan, kudurgan.
a.+ dır ŞK18/421

azġınnıġ : Azgınlık, azgın olma durumu.
a. K12/84

āzı dili yoġ : Çok az konuşan kimse.
ā. ŞK17/40

azıcıġ : Biraz.
a. M10/21

āzıcīġ : Biraz.
ā. ND4/160

āzım ālış - : Bir şeyi çok yeme isteği duymak.
ā.- dı M2/11

āzıma ed - : Kızmak, öfkelenmek.
ā.- er M12/32

åzına salçaları aḫ - : Bir şeyi çok beğenmek.
å.- iy A13/11

azınnıġ : Bir topluluk içinde sayıca az olma durumu.
a.+ dalār K12/85

āzırān : Haziran ayı.
ā. ŞK18/310

aziz mısdafa : Aziz Mustafa, kişi adı.
a.+ nıñ ND5/30

azrail : Azrail, insanların canlarını almakla görevlendirilen melek.
a.+ im ŞB6/105

āzubesmele çek - : Besmele söylemek.
ā.- erīk M7/98

azzab : Azap, tarlada aylıkla çalışan işçi.
a. K7/129, K7/160

azz : Ağız.
a.+ ımdānı ŞB2/77
a.+ ına A4/167

azzıcıġ : Biraz.
a. ND6/40

azzıġ : Azık, yiyecek içecek eşya.
a.+ ıñ ŞB2/72

azzıġlarını mızzıġlarını : Yiyecek içecek.
a. ŞK3/109

azzī : Azık, yiyecek içecek eşya.
a.+ nda ŞB2/81
a.+ ndaḫı ŞB2/76
a.+ nı ŞB2/30
a.+ ñı ŞB2/29

B

bŭ : En yakını gösteren söz, işaret zamiri.
b. A5/177

bĕşşī : Beşik.
b.+ ni ŞB7/4

bī : Bir, sayı adı.
b. M1/9, M1/33, M1/38, M7/6, M7/16, M7/17, M7/58, M8/113, ŞK2/41, ŞK3/53, ŞK6/101, ŞK6/27, ŞK8/122, ŞK8/179, ŞK9/19, ŞK9/64, ŞK9/96, ŞK10/49, ŞK10/60, ŞK10/66, ŞK17/27, ŞK18/117, ŞK18/182, ŞK18/236, ŞK18/320, ŞK18/385, ŞB1/32, A3/233, A9/5, A13/33, A13/52, İ5/35, K6/15, K6/52, N4/4, N5/6, N5/16, N5/32,

N7/6, ND4/137, ND4/154, ND6/59, O7/7, O12/6, Y4/119, Y4/32, Y5/181, Y5/186, Y5/197, Y5/213, Y5/214, Y5/362, Y6/108

bī' : **Şaşkınlık ifade eden söz.**
b. ŞK18/127, O19/35

bīg : **Büyük, yetişkin belli yaşa gelmiş kimse.**
b. M8/104

bīgdir - : **Biriktirmek, bir araya toplamak.**
b.- iridik ŞK8/170

bīkī : **Bir iki.**
b. ŞK3/50

bīki : **Bir iki.**
b. M7/47, O8/74

bīn : **Bin, sayı adı.**
b. M7/18

bīn doḫuz yüz doḫuzan altı : **1996, sayı adı.**
b.+ da O16/15-16

bīr : **Bir, sayı adı.**
b. M3/17, M7/3, M8/101, M8/34, M8/41, M8/49, M8/51, ŞK18/55, ŞB2/33, ŞB2/85, ŞB3/23, İ7/3, K5/126, N1/110, N1/196, N1/240, N1/75, O21/23, O21/48

bīř : **Bir, sayı adı.**
b. K10/13, N1/78, O10/25, O14/108

bīs - : **Bilmek, anlamak, kavramak.**
b.- sem A5/217

bīs : **Biz, şahıs zamiri.**
b. ND6/17

bīssürü : **Bir sürü, pek çok.**
b. N1/171

bīşey : **Bir şey.**
b.+ im O20/12

bīt - : **Bitmek, tükenmek.**
b.- miş ND3/12

bīy : **Şaşırma, şaşkınlık ifade eden söz.**
b. K6/51

bīyaz : **Beyaz.**
b. ŞB2/96

bīyig : **Büyük.**
b. O14/88

bīyle : **Böyle, bunun gibi.**
b. O3/41, O8/19, O21/38

bīz : **Biz, şahıs zamiri.**
b. M1/32, M7/104, N3/8, ND4/96, O13/13, O17/84
b.+ den Y4/46
b.+ ki ŞB4/10

bʿaġ - : **Bakmak.**
b. O9/75, O9/98, O10/100, Y5/347
b.- dım M6/14
b.- san M11/16

bʿáġ - : **Bakmak.**
b. O9/106

bʿāġ - : **Bakmak.**
b. O4/7, O9/79, O20/91
b.- dı O3/55, O10/64
b.- dıġ O8/16
b.- dım O9/81, O16/26, O19/37
b.- dımkine O21/40
b.- dī O6/8
b.- madan N6/19
b.- madım M10/39
b.- mış O14/92, O20/188
b.- mışlār O22/43
b.- miyā M5/17

bʿåġ - : **Bakmak.**
b.- mış O20/202

bʿāġci : **Bahçe.**
b.+ ye O20/160

bʿāġır - : **Bağırmak.**
b.- iy O7/41

bʿāġışla - : **Bağışlamak, affetmek.**
b.- rsın O7/14

bʿāġlan - : **Bağlanmak, tabi olmak.**
b.- īy K12/28

bʿaġlavī : **Baklava, fıstık ve yufkayla yapılan bir tatlı.**
b.+ y M2/31

bʿaġlava : **Baklava, fıstık ve yufkayla yapılan bir**

tatlı.
b. M1/36

bʿāġlava : **Baklava, fıstık ve yufkayla yapılan bir tatlı.**
b.+ lar M1/33

bʿāġlavacılıġ : **Baklava işiyle uğraşan kimse.**
b. N3/4

bʿāġmi : **Bakmak işi.**
b.+ ya O10/84

bʿāġs : **Saça şekil vermek için kullanılan bir madde.**
b. M8/18

bʿaḥsed - : **Bahsetmek, anlatmak.**
b.- erdi M6/37

bʿaḳ - : **Bakmak.**
b. M6/3, M7/56, M8/3, M7/101, ŞK14/54, N1/253, O8/36, O9/118, O9/83, O16/44
b.- dımīne O16/26

bʿāḳ - : **Bakmak.**
b. M7/33, M7/104, ŞK7/143, O4/34, O17/46

bʿāla - : **Bağlamak.**
b.- llardī M10/14, M10/16
b.- r M7/31
b.- rdı ŞK8/37

bʿāne : **Beni ilgilendirmez anlamında söylenen söz.**
b. M9/31

bʿār - : **Bağırmak, yüksek ses çıkarmak.**
b.- ırdıġ M1/6
b.- mış N6/16

bʿarāġ : **Barak aşireti.**
b. O5/15

bʿardaġ vur - : **Vücudun ağrıyan yerlerini bardak ile tedavi etmek.**
b.- urdū ŞK8/43

bʿarmʿā : **Parmak.**
b.+ nın M6/53

bʿārsī : **Bağırsak.**
b.+ mız M1/6

bʿās - : **Basmak.**
b.- dī Y5/407

bʿāsdır - : **Basma işini yaptırmak.**
b.- dıġ M7/14

bʿāsed - : **Bahsetmek, anlatmak.**
b. O17/64

bʿaşġa : **Başka, değişik, farklı.**
b. M7/95

bʿåşġa : **Başka, değişik, farklı.**
b. M7/72

bʿåşla - : **Başlamak, harekete geçmek.**
b.- dılar M10/28
b.- r M7/38

bʿaygın : **Bayılmış, kendinden geçmiş kimse.**
b. N5/27

bʿāyraġ : **Bayrak.**
b. O5/27

bʿazen : **Bazen, ara sıra.**
b. M7/43, M9/57

bʿāzen : **Bazen, ara sıra.**
b. M7/74, M8/118

bʿāzı : **Bazı, birtakım, kimi.**
b.+ lar O7/17

bʿazi : **Bazı, birtakım, kimi.**
b. M6/32, M9/5, M9/6, ŞK8/15, ŞK8/152, O13/50

bʿazí : **Bazı, birtakım, kimi.**
b. M8/105

bʿázi : **Bazı, birtakım, kimi.**
b.+ lerī M8/10

bʿāzi : **Bazı, birtakım, kimi.**
b. ŞK1/38, ŞK3/5, ŞK8/15, ŞK8/151, A13/4, O22/26
b.+ lerini ŞK1/35

bʿeʸle : **Böyle, bunun gibi.**
b. K6/86

bǎn - : **Beğenmek, hoşuna gitmek.**
b.- mediñ ŞK9/7
b.- mezdim ŞK13/102, ŞK13/105
b.- miy Y6/73
b.- miyōdu ŞK9/6

bǎn : **Ben, şahıs zamiri.**
b. O10/91

bǎñze - : **Benzemek.**
b.- mez Y5/117

bǎy : **Bey, saygı sözü.**
b. Y1/98

bǎzi : **Bazı, birtakım, kimi.**
b. ŞK3/47

bē : **Bir, sayı adı.**
b. ŞK17/216

bēg : **Bey, saygı sözü.**
b. ŞK8/152

bēgle - : **Beklemek.**
b.- rdīm ŞK9/31

bēl : **Böyle, bunun gibi.**
b. ŞK17/216

bēle : **Böyle, bunun gibi.**
b. ŞK1/47, ŞK6/67, ŞK13/35, ŞK13/74, ŞK17/124, ŞK17/127, ŞK17/129, ŞK17/18, ŞK17/209, ŞK17/215, ŞK17/29, ŞK17/294, ŞK17/298, ŞK17/318, ŞK17/77, ŞK17/79, ŞK17/80, ŞK17/87, ŞK17/89, O3/37, O20/26
b.+ di O19/22

bēle - : **Belemek, kundaklamak.**
b.- rdīg ND4/131

bēn : **Ben, şahıs zamiri.**
b. ŞK13/102

bērg : **Sıkı, sağlam, yüksek.**
b. ŞK17/296

bēş : **Beş, sayı adı.**
b. O8/21, O8/22, O16/47, O20/111

bēy : **Bey, saygı sözü.**
b. A3/251

bēyaz miyaz : **Beyaz.**
b. ŞK13/41

bēyle : **Böyle, bunun gibi.**
b. M7/56, M7/62, M10/35, ŞK6/134, ŞK6/31, ŞK13/24, ŞK13/41, ŞK17/96, N3/15, N5/8, O8/23
b.+ di O8/23, O3/30

bēʸle : **Böyle, bunun gibi.**
b. ŞK15/39, ŞK15/44

bēylē : **Böyle, bunun gibi.**
b. K12/184, O8/60

bēyle bēyle : **Böyle, bunun gibi.**
b. ŞK12/17

ba : **Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. O20/91
b.+ ā K5/46

ba : **Bağ, bahçe.**
b. Y4/232
b.+ īn İ3/55

bā : **Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b.+ ʿa M8/102, M8/23
b. M12/49, ŞK4/116, ŞK11/62, ŞK17/195, ŞB7/56, A5/248, A8/126, K5/55, K6/35, K6/54, ND6/36, O9/36

bā : **Baba.**
b.+ ma A5/7

bā : **Göbek bağı, kordon.**
b.+ nın ND6/29

bā : **Bağ, bahçe.**
b. ŞK17/194, İ3/55
b.+ dā ND1/34
b.+ ların Y5/131
b.+ n ŞK6/66
b.+ nı Y5/133
b.+ nın Y5/134

bā - : **Bakmak.**
b.- m A3/225

bāla - : **Bağlamak.**
b.- rdı ŞK8/36
b.- m A3/225

bā yeri : **Bağ Yeri, yer adı.**
b. Y4/228

ba' : **Bayağı, çok.**
b. O10/86

baña : **Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki**

almış şekli.
b. İ2/29

baʿā **: Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. ŞK11/38, K12/97, O3/52, O3/78, O4/19, O4/24, O7/61

bāʿa **: Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. M10/30

baʿaġ - **: Bakmak.**
b.- mıyaraḳda M6/90

baā **: Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. ŞK5/97, ŞK7/152, ŞK7/27, ŞK11/15, ŞK14/38, K5/53, K6/24, K7/100, K7/80, K7/98, K8/24, K11/23, O3/68, O7/31, O7/49, O10/93, O14/121, O17/81, O20/35, O20/92, O20/93, O22/63, O22/68, Y1/103, Y1/105, Y1/111, Y4/134, Y4/260

baā **: Bağ, bahçe.**
b.+ dan ŞK14/39

baā **: Baba.**
b.+ sının ŞK18/15

bāa **: Ben, şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. M10/22, ŞK18/404, O3/55

bāa **: Baba.**
b.+ ma A5/7
b.+ sından ŞK18/16

baālī - **: Bağlamak.**
b.- m Y8/44

baāşlī - **: Bağışlamak, affetmek.**
b.- m Y8/42
b.- ñ Y8/43

baāşla - **: Bağışlamak, affetmek.**
b. İ5/79

baba **: Baba.**
b.+ ñ ŞK10/42
b. M6/93, M9/31, ŞK2/12, ŞK3/102, ŞK3/107, ŞK17/257, ŞK17/259, ŞB1/13, A1/264, A1/272, İ2/44, İ2/83, İ3/91, İ5/144, İ5/58, İ8/37, N1/108, N1/82, N1/90, N3/27, N3/32, N4/7, N4/11, N4/17, N4/21, ND5/52, ND6/43, O3/15, O15/12
b.+ dan ŞK17/213, O3/58, O10/34
b.+ ları ŞK16/8, O10/106
b.+ larımızdan Y8/70
b.+ larımızın O17/12
b.+ ların M1/9
b.+ larına ND4/33
b.+ lārī O10/94
b.+ m M3/4, M3/11, M3/17, M5/44, M9/23, M10/14, M10/33, M10/40, ŞK6/70, ŞK6/72, ŞK6/76, ŞK6/78, ŞK6/79, ŞK6/80, ŞK6/82, ŞK6/84, ŞK6/86, ŞK6/88, ŞK6/89, ŞK7/115, ŞK8/68, ŞK10/115, ŞK10/130, ŞK10/91, ŞK13/139, ŞK17/89, A1/256, A1/257, A1/260, A1/282, A1/283, A3/4, A3/9, A3/257, A3/265, A7/4, A7/8, A7/10, A7/11, A7/13, A7/18, A7/19, A7/23, A7/25, A7/28, A7/30, A7/44, A7/45, A7/46, A7/51, A7/59, A12/4, A12/101, A12/108, A12/110, A12/37, İ1/124, İ1/126, İ1/77, İ1/80, İ2/6, İ2/8, İ2/84, İ2/90, K6/142, K6/148, K6/156, K6/171, K6/172, K10/93, K10/94, K11/12, N1/142, ND5/50, ND6/4, O4/6, O7/13, O9/40, O13/13, O13/24, O14/69, O16/45, O20/107, O20/111, O20/114, O20/122, O20/157, O20/51, O20/64, O20/73, O20/81, O20/82, O20/86, O21/21, Y5/384, Y7/24, Y7/25, Y7/30, Y7/32
b.+ ma ŞK10/92, A1/280, A5/139, A7/20, A7/44, N1/281, N1/284, N1/285, O20/99
b.+ mā ŞK6/86, N1/280
b.+ mda A12/75, O21/25
b.+ mdan A3/208, ND1/66, Y8/59
b.+ mġılin A12/72
b.+ mgil A3/265, N3/3, ND1/23, Y5/386, K12/157
b.+ mgile Y1/133
b.+ mgilin ŞK7/110, ŞK7/119, A7/57, Y5/133
b.+ mı ŞK6/69, ŞK13/141, A7/41, N1/321
b.+ mın M6/91, ŞK6/80, ŞK6/81, ŞK6/89, A1/216, A1/255, A1/263, A3/13, A5/95, A7/24, A7/43, A8/127, K6/142, K6/149, K6/150, Y5/24
b.+ mıñ M9/73, ŞK7/167, ŞK17/62, A7/5, A7/7, A7/57, İ2/4, O9/75, O14/31, O21/37
b.+ mınan ŞK7/121, O4/22
b.+ mınkini K6/146
b.+ mız M1/8, N1/282, N1/286, O2/17

b.+ mıza N1/57, N1/58
b.+ mızın M9/74, K6/134
b.+ mızıñ N1/28
b.+ mī N1/305, N1/326
b.+ msın O4/20
b.+ n ŞK7/118, ŞK7/179, ŞK13/30, A8/63, A8/68, İ8/26, İ8/28
b.+ ñ ŞK7/143, ŞK9/12, ŞK10/117, ŞK10/136, ŞK17/177, İ1/113, İ1/139, N1/124, N1/148, N1/212, N1/294, N1/295, N1/298, O14/50, O20/25, O20/94
b.+ nsa O3/15
b.+ ña ŞK10/119, İ3/128, N1/54
b.+ ñdan N1/146
b.+ nın İ5/13, ND1/28, ND6/44, Y4/260
b.+ nıñ N6/21
b.+ ñız N1/314, O5/7
b.+ nnan ŞK11/22
b.+ ñnan O14/70
b.+ sgil Y1/118
b.+ sı ŞK2/7, ŞK2/13, ŞK3/12, ŞK3/13, ŞK7/14, ŞK7/15, A5/139, A7/57, A13/90, İ1/6, İ2/4, İ2/6, İ2/12, İ2/80, İ5/19, İ5/78, İ5/81, K4/5, K12/87, N1/185, N1/29, ND5/47, ND6/42, O2/29, O5/6, O10/99, O11/38, O14/31, O14/32, O20/159, O21/10, O21/13, Y1/108, Y2/5, Y5/210, Y5/215, Y5/239, Y5/264, Y7/11, İ2/66
b.+ sıgil O10/60
b.+ sıgile ND2/17, ND2/18
b.+ sın K12/125
b.+ sına A5/138, İ5/61, İ5/80, Y1/87, Y8/35
b.+ sınā O16/44
b.+ sınḫı İ3/136
b.+ sını A11/69, İ2/80
b.+ sınıḫı İ3/103, İ3/28
b.+ sının M9/66, ŞK8/168, A5/131, İ2/67, Y5/225, Y5/288
b.+ sınıñ A7/57, İ1/123, İ2/73, ND5/29, O14/29, Y5/383, İ2/76, A5/137, İ3/27
b.+ sınī ŞK8/169
b.+ sınnan K5/57
b.+ sī ŞK7/109, K12/106
b.+ smış ŞK17/141
b.+ ya M12/57, M12/58
b.+ yıñ M9/64, ŞK2/53
b.+ yi M9/70

babā : Baba.
b. M9/66, N1/240, O20/142
b.+ m M3/13, ŞK6/69, ŞK6/82, O20/107, O20/133
b.+ mı N1/321
b.+ mız N1/282
b.+ mī N1/321
b.+ mīz N1/305
b.+ n N1/295
b.+ ñ İ1/116, N1/298, N1/53, O14/53, O14/68
b.+ sı ŞK17/119

bāba : Baba.
b. Y4/131
b.+ sı K7/137

bābā : Baba.
b.+ m A7/4

båba : Baba.
b.+ ñ ŞK13/75
b. M6/92, ŞK13/62, ŞK13/64
b.+ ları ŞK16/15
b.+ m M6/96, M12/32, ŞK1/3, ŞK7/118, ŞK13/141, ŞK13/144, ŞK16/23, A3/74, A5/4, O9/76, O3/19
b.+ mın M12/29, M12/71
b.+ mıñ ŞK1/47
b.+ nıñ ŞK13/67
b.+ sı M8/8, A13/23, O5/35, O9/97
b.+ sına A13/26
b.+ ya M12/57

båbå : Baba.
b. ŞK13/64
b.+ m ŞK14/63
b.+ mıñ M6/21, M6/22
b.+ mız M6/27
b.+ mnan M6/21, M6/22
b.+ sı M6/69, M6/70, M6/71
b.+ sının ŞK15/6

babaanne : Babanın annesi, nine.
b.+ m ND2/3
b.+ mizde ND2/3
b.+ sinin ND5/44
b.+ yiñ ND5/43

babacı : Babaya sevgiyle yaklaşıldığını ifade eden söz.
b.+ m N3/23

babacıḳ : Babaya sevgiyle yaklaşıldığını ifade eden söz.
b. ŞK16/22

babal : Vebal.
b.+ ı Y4/260

bābal at - : Vebal atmak, manevi sorumluluk

yüklemek.
b.- dı Y4/260

babalıġ : **Üvey baba.**
b. ŞK16/40

babaña ırāmet : **Yapılan bir işte Allah senden razı olsun anlamında söylenen söz.**
b. ŞK17/57

babaña iraḥmed : **Yapılan bir işte Allah senden razı olsun anlamında söylenen söz.**
b. O20/19

babanne : **Babanın annesi, nine.**
b.+ si ŞK8/126

babānne : **Babanın annesi, nine.**
b.+ m ŞK8/34, ŞK8/35

babayʏd : **Yürekli, güçlü kuvvetli kimse.**
b. N1/104, ND5/5, O10/84, O10/86, O10/87
b.+ inen ŞK3/54-55

babāyʏd : **Yürekli, güçlü kuvvetli kimse.**
b. N1/103

babayʏgid : **Yürekli, güçlü kuvvetli kimse.**
b. K4/27

babayʏt : **Yürekli, güçlü kuvvetli kimse.**
b. A6/7, A12/9

bbåbåʸit : **Yürekli, güçlü kuvvetli kimse.**
b. A12/8

babayiūtlū : **Yürekli, güçlü kuvvetli olma.**
b.+ ne A6/7

babi : **Baba.**
b.+ yā M8/104

babí : **Baba.**
b.+ ya M9/69

bac(ı) : **Bacı, kız kardeş.**
b.+ sı A3/152, N8/11, N8/6
b.+ sını N8/6, N8/33, O20/246
b.+ sının N8/9

bāc(ı) : **Bacı, kız kardeş.**
b.+ sı N8/7, N8/20
b.+ sından O8/18
b.+ sını N8/5, N8/17, O10/10, O20/236, O20/245
b.+ sī O8/6

bacʏy : **Kız kardeşe sevgiyle seslenme sözü.**
b. K6/193

bacā çılba : **Fakir.**
b.+ n A3/171

bacā çılbaġ : **Fakir.**
b.+ lar A3/169

bacaġ : **Bacak.**
b.+ lar Y5/128
b.+ larında Y5/127
b.+ larını ND4/131

bacaḫ : **Bacak.**
b.+ larına A2/26

bacı : **Kız kardeş.**
b. ŞK5/23, ŞK5/49, ŞK13/135, ŞK13/137, ŞK13/152, ŞK13/68, ŞK13/70, ŞK17/23, ŞK17/241, ŞK17/243, ŞK17/308, ŞK17/309, A2/76, A2/90, A2/91, A3/161, A3/204, A11/71, İ1/103, İ1/59, İ3/93
b.+ dan N8/16, N8/20
b.+ lār O16/47
b.+ larī ŞK10/128
b.+ m M5/7, M5/23, ŞK6/97, ŞK6/98, ŞK11/9, ŞK11/54, ŞK12/3, ŞK17/216, ŞK17/235, ŞK17/239, ŞB2/13, A2/71, A3/157, A3/162, A11/71, İ4/9, K6/106, K6/126, K6/168, K6/175, K6/186, K6/205, K6/56, K7/196, K12/156, N1/277, N1/278, N1/51, N8/19, O4/33, O10/89, O12/41, O16/10, O20/239, O20/241, O20/245, A11/19
b.+ mdan K12/157
b.+ mı ŞK17/8, ŞB2/13, K12/161, O20/236, O20/75
b.+ mın K12/164
b.+ mıñ ŞK17/217
b.+ mınan ŞK17/302
b.+ mızı ŞK10/172
b.+ mızın ŞK10/190
b.+ mızıñ ŞK10/182
b.+ msın ŞK2/53
b.+ ñı ŞB2/126, O20/75
b.+ ñız ŞK10/152
b.+ sı ŞK5/59, ŞK10/115, ŞK10/128, A2/59, A3/49, A12/77, O21/48
b.+ sını ŞK4/77, ŞK10/189, A12/78, O20/245
b.+ sının A2/59
b.+ sınnan K7/197

b.+ sıydí İ4/23
b.+ siyıġ ŞK17/303

bācı : **Bacı, kız kardeş.**
b. O9/84
b.+ m K12/157
b.+ sındā ŞK2/66

bacıd : **Bir yerden bir yere geçiş ücreti.**
b.+ ı A7/34, A7/35

bacılī : **Üvey kız kardeş.**
b. A13/30

baci : **Bacı, kız kardeş.**
b. A2/87
b.+ y K6/53
b.+ yá A2/75
b.+ yi O9/84

bací : **Bacı, kız kardeş.**
b. A2/75, A2/86

bacī : **Bacı, kız kardeş.**
b. ŞK17/145
b.+ m ŞK6/96, K6/117, K6/147, K6/175, N1/51

bāci : **Bacı, kız kardeş.**
b.+ sını K8/7
b.+ yīġ ŞK17/310

bād - : **Batmak.**
b.- maz N1/103
b.- mış K7/66

bāda çāda : **Orada burada.**
b. ŞK3/123

bādad : **Bağdat, yer adı.**
b. ŞK3/122

bādat : **Bağdat, yer adı.**
b. ŞK3/139
b.+ a ŞK3/110, ŞK3/114
b.+ da ŞK3/67
b.+ ı ŞK3/112, ŞK3/114, ŞK3/117

bādat şār̆i : **Bağdat şehri, yer adı.**
b.+ nde ŞK3/139

baddaniyá : **Battaniye.**
b. ŞK8/188

baddaniyi : **Battaniye.**
b.+ yā ŞK8/185

bademe : **Badem.**
b.+ e Y4/298

bādem : **Badem.**
b. Y4/295
b.+ e Y4/298

bademcig : **Ağız boşluğunun sonunda iki yanda bulunan badem biçimindeki parça.**
b. K11/37
b.+ lerim K11/34

bādemcig : **Ağız boşluğunun sonunda iki yanda bulunan badem biçimindeki parça.**
b.+ lerim K11/33

badı caḳsın : **Michael Jackson, kişi adı.**
b. M8/96

badırıccı : **Misafir.**
b. M9/21

badman : **Batman, tartı birimi.**
b. O12/47
b.+ ı O12/36, O12/44

bū : **Bu, en yakını gösteren işaret zamiri.**
b. ŞK12/40, Y5/300, Y5/401

bū : **Bu, en yakını gösteren işaret sıfatı.**
b. A3/19, İ4/21, İ4/25, K12/6, K12/92, Y5/7, Y5/303, Y5/360

bū : **Bu, en yakını gösteren şahıs zamiri.**
b. Y5/264

bafād ėt - : **Vefat etmek.**
b.- dī O11/38

baġ - : **Bakmak.**
b. ŞB2/88
b.- īy N1/33
b. K9/17, K9/23, ND4/149, O2/29, Y5/111, Y5/62
b.- dı Y4/122
b.- dıḳẖına ŞK4/188
b.- dılar Y1/84
b.- dım Y6/71
b.- madī ŞK11/59
b.- mazlardı Y8/14
b.- mış ŞK12/44, A9/45, A13/115, İ7/46, K1/17, K9/33, ND3/6, ND3/21

baġ : **Bağ, bahçe.**

b. A3/104, O5/46
b.+ larıñ O18/25
b.+ larında A3/147

bāġ : **Bağ, bahçe.**
b. A13/19, O20/89
b.+ ı ŞK1/13, O20/97
b.+ ıyiz O20/88
b.+ larında A3/141

bāġ - : **Bakmak.**
b. A3/146, İ1/77, İ1/80, K12/140, N8/40, ND5/51, O1/13, O3/38, Y5/111, Y5/114, ŞK7/149
b.- arsın K12/193
b.- dı N1/87
b.- dım ŞK9/41, ŞK17/133, ND4/82, O3/24, O20/133
b.- di İ2/24
b.- dī İ2/24, İ2/68
b.- man İ2/21
b.- mazlar ŞK17/9
b.- mış ŞK7/71, ŞK7/73, ŞK18/106, ŞK18/81, ND3/19, O20/174, Y4/93
b.- mışḳılam ŞK18/227
b.- mışḳınā ŞK18/28
b.- mışkine ND2/19
b.- mīşlā^{r} A9/57
b.- sam ŞK9/30
b.- san İ7/38
b.- sanē K12/186
b.- sın İ6/83

båġ - : **Bakmak.**
b.- mış K5/115
b.- mışlar A13/166

båġaya : **Bakaya, kalıntı.**
b. M6/43

baġca : **Bahçe.**
b.+ da ŞK10/5

bāġca : **Bahçe.**
b.+ da ŞK10/26

baġci : **Bahçe.**
b.+ miş A1/25
b.+ ye ŞK10/4

bāġci : **Bahçe.**
b.+ ya ŞK10/26

baġça : **Bahçe.**
b.+ mız A13/104
b.+ nın Y1/152, Y1/166
b.+ sına ŞK18/210
b.+ sınnan ŞK18/217

baġçá : **Bahçe.**
b.+ lerde İ3/100

bāġçá : **Bahçe.**
b.+ de A3/29

baġçi : **Bahçe.**
b.+ ye Y5/148

bāġdād èli : **Bağdat şehri, yer adı.**
b.+ ne ŞK3/94, ŞK3/98

baġdād tēli : **Turna teli.**
b.+ nen ŞK3/87

baġġāl : **Bakkal.**
b. ŞK18/409

baġır - : **Bağırmak, yüksek ses çıkarmak.**
b.- ıllar O3/14
b.- ır K10/13
b.- ırsın A1/103
b.- iy A3/267
b.- iyō N2/66
b.- ma A1/103, A1/108
b.- mış A1/236, K1/7
b.- mıya A1/102

bāġır - : **Bağırmak, yüksek ses çıkarmak.**
b.- īyō N2/66

baġışli - : **Bağışlamak, affetmek.**
b.- yacaġsiyiz K7/4

båġışli - : **Bağışlamak, affetmek.**
b.- yacaġ O7/15

baġlī - : **Bağlamak.**
b.- lar N1/39
b.- m K7/81

baġla - : **Bağlamak.**
b. N1/221, N1/234, ŞB2/29
b.- dım K4/16, O8/62
b.- llar O8/9
b.- llardı A4/171
b.- llardī K10/20
b.- llarıdı A11/64
b.- mış A1/235
b.- r A11/84
b.- rdı O19/73
b.- rdıñ K10/24
b.- rdıḫ A8/80

b.- rdıḳ A8/78, A8/79
b.- rdıñ K10/24
b.- rıdıġ A12/33
b.- rıġ K9/111
b.- yıñ N1/38

baġlā - : Bağlamak.
b.- mış K7/84

bāġla - : Bağlamak.
b. N1/221

bāġlā - : Bağlamak.
b.- llardı O1/14

baġlan - : Bağlama işine konu olmak.
b.- ıllarıdi A3/213

bāġlan - : Bağlama işine konu olmak.
b.- mış N1/239

baġlava : Baklava, fıstık ve yufkayla yapılan tatlı.
b. ŞK5/46

baġlı - : Bağlamak.
b.- mıya A13/158
b.- yanım K7/100
b.- yumuş A11/84

baġlı : Bir bağ ile tutturulmuş olan.
b. K7/90, O17/8

baġli - : Bağlamak.
b.- ydi Y7/31
b.- yler K3/12
b.- yo N2/41
b.- yō ŞB2/30, N2/41

bāġli - : Bağlamak.
b.- m N2/55

baġma : Bakmak işi.
b. ŞK13/121, ŞK13/122

bāġmi : Bakmak işi.
b.+ ya K2/30

baġrış - : Birlikte karşılıklı bağırmak.
b.- īr O19/50

bāġs : Vaks, saça şekil vermek için kullanılan madde.
b. M8/18

bah - : Bakmak.
b. Y4/280
b.- im ND6/25

baḥ - : Bakmak.
b. A2/63, A3/248, A5/238, Y4/241, Y4/246
b.- acaḳsın ŞK15/20
b.- aḳ Y5/140
b.- ardıḳ ŞK7/48
b.- arsın K5/38
b.- asın K5/74
b.- dım A1/270
b.- dımḫına K5/5
b.- dī Y1/37

baḫ - : Bakmak.
b.- īm M2/8, İ6/53, K12/186, N1/98, O13/34
b. A2/39, A3/110, A3/121, A3/232, A4/12, A4/126, A4/128, A4/132, A4/142, A4/143, A4/146, A4/155, A4/159, A4/162, A4/24, A4/28, A4/33, A4/39, A4/50, A4/68, A5/170, A7/29, A12/66, İ1/82, K9/30, K9/84, K10/104, N1/114, N1/76, ND5/50, O3/78, O3/79, O20/9, Y1/125, Y5/24, M11/12, M12/89, ŞK1/7, ŞK1/11, ŞB3/22, A1/73, A1/119
b.- acaḳsın İ2/38
b.- acan ŞB7/64
b.- aḫ M6/77, Y5/125
b.- aḳ ŞK17/55, Y5/144
b.- alım ŞK5/60, ŞK18/126, N1/49
b.- allardı ŞK13/119
b.- allardī K4/26
b.- an A12/111
b.- ar ŞK17/218, ŞK17/220, ŞK17/223, ŞK17/225, N1/126, N1/216, N1/239, O9/55, O9/56, O19/56, O20/10, O20/11
b.- arīm N1/318
b.- ardı O20/48, O20/49
b.- ardıġ O14/102
b.- ardıh ŞK13/114
b.- ardıḳ ŞK7/47
b.- ardım O3/68
b.- arım N1/318, ND6/32
b.- arımış A7/7, O14/44
b.- armış A7/71
b.- arsan O6/14
b.- arsañ ND4/81
b.- arsın K6/216, K9/73, K12/201, K12/68, N8/45
b.- arsıñ N1/63
b.- ārsın O1/15
b.- asız O13/32

b.- dı ŞK3/140, A12/62, N1/120, N1/150, Y4/111
b.- dıḫ A4/140
b.- dıḫına A5/89, Y1/149, Y1/37
b.- dıḫları İ1/85
b.- dıḳına Y1/53
b.- dım M12/35, M12/49, ŞK2/48, ŞK2/49, ŞK17/51, A1/196, A12/54, ND4/82, O21/47
b.- dımġınā ŞK17/306
b.- dımḳını K6/193
b.- ıcıñ ŞK18/43
b.- ın ŞK15/101, N3/39, Y5/145
b.- ıñ M9/32, ND4/146
b.- ıncī ŞK18/17
b.- ınsene ŞK17/54
b.- ıy K7/169, K7/197
b.- ıyo ŞK15/70
b.- ıyokine N2/66
b.- ıyolarkinē İ1/76
b.- ıyudum İ4/9
b.- ıyum Y3/15
b.- ıyyo A13/78
b.- icaḫ A1/35
b.- ig O10/69
b.- im M12/34
b.- iy ŞK15/16, A1/230, A1/300, A2/112, A2/79, A3/129, A3/143, A3/147, A3/52, A3/81, A4/120, A4/84, A13/32, K7/127, K12/109, K12/134, K12/78, K12/93, N1/140, N8/24, O2/22, O10/93
b.- íy K2/21, N1/44
b.- iyan ŞK11/62
b.- iyañiz Y5/289
b.- iyḫına N1/48
b.- iyḫınā K2/22
b.- iyḫınam N1/30
b.- iyım ŞK17/306
b.- iykine A3/161
b.- iykinē N8/24
b.- iylar ŞK10/153, N1/48
b.- iylār K7/119, O3/52
b.- iyler A3/203
b.- iyñız ŞK10/154
b.- iyo ŞK15/46, ŞB2/34, İ6/96
b.- iyō İ6/90, İ6/96, K12/110
b.- íyo N2/19, N2/38
b.- iyōm ŞK3/124
b.- iyōñ ŞK2/141
b.- iyrım A1/286
b.- iysin A1/202, O2/36
b.- ma A1/79
b.- madan A1/77
b.- maġ K4/25
b.- mam A1/79
b.- mış ŞK18/158, K7/107, K7/67, K7/90, N2/9, N4/15
b.- mışḫına K9/32
b.- mışlar ND5/40
b.- sene O2/3
b.- senē ŞK2/91
b.- sın A4/120
b.- tıḫḳına K5/17
b.- tım A1/285
b.- Tım M12/71

baḫ - **: İlgilenmek.**
b. M12/58
b.- ardı ŞK1/8

báḫ - **: Bakmak.**
b.- íyḳ M12/13

bāḫ - **: Bakmak.**
b. A3/64, A4/152, O3/53, O20/9
b.- dı N1/99
b.- sın ŞK9/32

båḫ - **: İlgilenmek.**
b.- ardı ŞK1/8

båḫ - **: Bakmak.**
b.- arım ŞK11/61
b.- dī O7/51
b.- ım Y5/336
b.- íy O10/87
b.- mış K7/23, K7/41
b.- um Y5/332

bahalan - **: Pahalanmak.**
b.- dī M5/12

båhalan - **: Pahalanmak.**
b.- dıġça M5/27

bahalı **: Pahalı, ucuzun karşıtı.**
b. ŞB4/10

baḫan **: Bakan, vekil.**
b.+ dı K12/37

bahar **: Bahar mevsimi.**
b. A3/93, A3/97, K9/72
b.+ a ŞK9/99
b.+ da A11/93, A11/94, K9/9
b.+ dā İ1/119

baḥar **: Bahar mevsimi.**
b. K9/4, K9/5
b.+ a ŞK9/96
b.+ da ŞK9/99, A11/98, İ5/176

b.+ ī ŞK9/96

baḫar : **Bahar mevsimi.**
b.+ dā A12/79

bāhar : **Bahar mevsimi.**
b.+ da A11/107

baḫār baḫār : **Bakarak.**
b. ŞK9/45

baḥaya ġo - : **?**
b.- llar N1/220

bāḫbi : **Bahbi, yer adı.**
b.+ ye O18/33

bahce : **Bahçe.**
b.+ mizde ND1/61

baḫça : **Bahçe.**
b.+ sī ŞB2/48

bahçe : **Bahçe.**
b.+ leri N3/28
b.+ miz N3/27
b.+ mizden N3/28

bāḥçe : **Bahçe.**
b.+ si M3/5

baḫçıvan : **Bahçe işleriyle uğraşan kimse.**
b.+ ı K2/8

baḥdeniz : **Maydanoz.**
b. A2/7

baḫdeniz : **Maydanoz.**
b.+ e A5/211
b.+ i A5/211

baḫı : **Bakı, yer adı.**
b.+ da ŞK1/20

baḫıcı : **Bakma işiyle görevlendirilen kimse.**
b. A13/166, A13/32, İ3/16, İ3/22
b.+ larıīmi A13/32

baḫıcıīmi : **Bakma işiyle görevlendirilen kimsenin işine benzer iş.**
b. A13/32

bahıda : **Bahıda, yer adı.**
b.+ nıñ O18/28

baḫıl - : **Bakma işi yapılmak.**
b.- ırsa İ2/18

baḥım : **Bakma işi.**
b.+ ınī İ1/143

baḫım : **Bakma işi.**
b. A6/70

baḫımlı : **İyi bakılmış.**
b. K11/10

baḫımsız : **İyi bakılmamış.**
b. ŞK18/17

baḫır : **Bakır madeni.**
b. ŞK17/161, ŞK17/165, ŞK17/166, ŞK17/169, A8/18

baḫırcannı : **Bakırcanlı köyü, yer adı.**
b.+ yı ŞK8/66

baḫış - : **Karşılıklı bakma işi.**
b.- ır ŞK5/30

baḫış at - : **Kısa süre bakıp geçmek.**
b.- Tım M12/84

baḫī : **Bak ki.**
b. ŞK18/309

baḥşí vėr - : **Bahşiş vermek.**
b.- iy N1/31

baḫşiş : **Bahşiş.**
b. İ5/110, K3/7

baḫşiş vėr - : **Bahşiş vermek.**
b.- iller O2/35

bak - : **Bakmak.**
b.- mışkine ŞB6/81

baḳ - : **Bakmak.**
b. A4/51, İ2/51, K9/10, N1/254, O10/80, O19/26, Y4/297, Y5/274, ŞK1/3, ŞK1/11, ŞK7/151, ŞK12/12, ŞK13/140, ŞK13/155, ŞK13/156, ŞK13/160, ŞK13/18, ŞK13/75, ŞK14/12, ŞK14/27, ŞK14/36, ŞK14/45, ŞK14/51, ŞK14/63, ŞK14/71, ŞK14/75, ŞK17/291, ŞK17/292, ŞK18/395, ŞB2/84, ŞB7/37, ŞB7/47, ŞB7/65, ŞB7/66, ŞB7/68, ŞB7/85, A1/103, ŞK13/140
b.- dım ŞB6/109, A1/113
b.- ım ŞK18/54
b.- ın İ7/54

b.- ıyudum İ4/8
b.- iy ŞK15/31
b.- iyü İ2/52
b.- mış A5/191
b.- mışḳına ŞK12/40
b.- mışkine ŞB6/33, ŞB6/48
b.- mıya ŞK4/197
b.- sa ŞK16/21
b.- sakine ŞK12/33
b.- sene A5/84
b.- tıḳḳına ŞK4/98
b.- tım A1/296

bák - : Bakmak.
b. ŞB6/22, ŞB6/86
b.- mış ŞB6/42
b.- mışgine ŞB6/38
b.- mışkine ŞB6/25, ŞB6/70
b.- mışKine ŞB6/77

báḳ - : Bakmak.
b. ŞB6/6, ŞB6/24

bāk - : Bakmak.
b.- iyū İ3/20

bāḳ - : Bakmak.
b. A7/5, İ2/71, İ4/12, K12/184, N1/233, N1/246, N1/267, N1/75, N8/44, ND4/165, ND5/51, O3/62, O7/39, O8/36, O16/25, O17/73, O23/31, Y1/86, ŞK4/84, M11/34, ŞK1/38, ŞK1/39, ŞK2/94, ŞK3/105, ŞK7/166, ŞK7/82, ŞK8/193, ŞK12/7, ŞK14/35, ŞK14/79, ŞK18/261, ŞK18/49, A1/177
b.- mış ŞK7/72, ŞK18/48
b.- tıñ ŞK18/47

båḳ - : Bakmak.
b. ŞK1/3

baḳça : Bahçe.
b.+ da ŞK5/77, ŞK5/79, ŞK5/81

baḳıcī : Bakma işini yapan kimse.
b. İ3/17

baḳır : Bakır madeni.
b. A10/29
b.+ dı A10/29, A10/30

bal : Bal arılarının bitkilerden yaptığı tatlı, sıvı madde.
b. ŞK6/124, A1/124, ND1/29, Y2/11, Y2/18
b.+ ı ŞK6/128, İ6/32
b.+ ī O18/37

bál : Bal arılarının bitkilerden yaptığı tatlı, sıvı madde.
b.+ inde Y5/151

bal sızı : Ağrı sızı.
b. İ3/78

bala - : Bağlamak.
b.- n ND6/27
b.- sın ŞK18/210

bāla - : Bağlamak.
b. N1/205, N1/234, Y6/153
b.- dı A5/31, N1/141, N1/206
b.- dıġ A6/81, A6/82
b.- dıncī ŞK18/211
b.- llar A6/10, A6/11, A6/14, K9/21, A6/12
b.- llār A6/11
b.- llardı A6/14, A10/60
b.- llardıdı A6/85
b.- llardī ŞK7/204, A6/11, A6/13
b.- llarıdı ŞK17/172, ŞK17/173
b.- llarıdī ŞK12/20, ŞK17/172
b.- madıḫ ŞK10/16
b.- mış ŞK15/70, ŞK18/210, ŞB6/64
b.- mışlar ŞK4/195
b.- mışlār ŞK17/56
b.- mışsıñız ŞK15/76
b.- n ŞK15/67
b.- ñ ND6/27, ND6/28
b.- r ŞK10/172, A11/84, N1/206, N1/222, N1/235, N1/240, ND4/28
b.- rdıġ ND4/132, ND4/97
b.- rdıḳ A6/32
b.- rıdıġ İ3/40
b.- rıġ Y5/262
b.- rım A6/32
b.- yacaḳsıñ ŞK15/19
b.- ylardın ND4/71, ND4/72

bāla : Balak, pantalon, şalvar vb. ayakların çıktığı bölüm.
b.+ nu ŞK18/216
b.+ sına ŞK18/211

balayı : Evliliğin ilk günleri.
b.+ na Y8/64, Y8/65
b.+ nı Y8/65

balcan : Patlıcan.
b. M10/30, ŞK17/290, O21/8, Y8/83
b.+ ī O19/28

bālcan : **Patlıcan.**
b. O17/54

balcan māmed : **Balcan Mehmet, kişi adı.**
b. Y8/83

balcannı : **Balcanlı, Adana'da yer adı.**
b.+ sına A5/176

baldır : **Baldır, bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü.**
b.+ ı O20/62

baldur : **Baldır, bacağın dizden ayak bileğine kadar olan bölümü.**
b.+ a A3/180

balė - : **Bağlamak.**
b.- yıḳ ŞK15/69

bāle - : **Bağlamak.**
b.- di ŞB5/10

balhıma gir - : **Birdenbire ağrımak.**
b.- duna ŞK7/23

bālı : **Bir bağ ile tutturulmuş olan.**
b. M7/92, Y6/94

bālı - : **Bağlamak.**
b.- mıya A13/89
b.- ya A5/63
b.- yo A6/16
b.- yōlar A6/17, İ3/54
b.- yōlarmış A11/83

balıġ : **Balık.**
b. O2/3

bālıġ : **Balık.**
b. Y8/34

balıġcī : **Balık işiyle uğraşan kimse.**
b. O16/8

bāli - : **Bağlamak.**
b.- b N1/39
b.- yām ŞK11/62
b.- yamaz N1/240
b.- yan N1/240
b.- ycimişin A5/252
b.- yoduġ A6/82

bāli : **Bir bağ ile tutturulmuş olan.**
b.+ ydı A6/81

bālí - : **Bağlamak.**
b.- ym ŞB6/62

balla : **Vallahi, yemin sözü.**
b. O12/31, O12/32, O20/46

ballā : **Vallahi, yemin sözü.**
b. ŞK9/43, ŞK9/48, ŞK9/61, İ3/5, N1/299, ND4/153, O19/71

ballah : **Vallahi, yemin sözü.**
b. ŞK8/49

ballahi : **Vallahi, yemin sözü.**
b. ŞK9/45

ballı : **Ballık köyü, yer adı.**
b. ND3/22

ballı - : **Bağlamak.**
b.- yām O20/216

ballı dere : **Ballı Dere, yer adı.**
b. Y4/218

ballıġ : **Ballık köyü, yer adı.**
b. Y5/26

bana : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. M8/43, M11/29, ŞK15/59, A4/174, İ3/119, K1/6, K12/134, ND4/83, Y4/65, Y5/235, Y5/286

banā : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK18/376

baña : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. M8/115, ŞK3/22, ŞK7/138, ŞK7/27, ŞK9/49, ŞK9/60, ŞK9/70, ŞK10/103, ŞK10/105, ŞK10/115, ŞK10/130, ŞK10/132, ŞK10/27, ŞK11/52, ŞK11/61, ŞK12/23, ŞK15/8, ŞK15/12, ŞK17/298, ŞK17/311, ŞK18/13, ŞK18/304, ŞK18/326, ŞK18/328, ŞK18/335, ŞK18/346, ŞK18/357, ŞK18/359, ŞK18/368, ŞK18/381, ŞK18/383, ŞK18/389, ŞB2/107, ŞB2/43, ŞB2/51, ŞB2/65, ŞB6/73, ŞB7/12, ŞB7/39, ŞB7/68, A5/201, A5/203, A5/42, A5/78, A5/79, A5/86, A5/88, A8/8, A8/12, A8/130, İ2/14, İ3/112, İ3/143, İ3/144, İ3/166, İ3/29, İ4/13, İ4/29, İ4/38, İ5/79, İ6/28, İ6/77, K2/36, K5/49, K5/70, K9/119,

K12/20, N2/79, N8/35, O3/78, O6/8, O20/75, O23/5, Y1/107, Y1/174, Y1/96, Y4/103, Y4/241, Y4/244, Y4/252, Y4/63, Y4/65, Y5/192, Y5/298, Y5/337, Y5/407, Y5/412, Y5/421, Y6/156

bañá : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK12/8, N1/64

bañā : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK11/62, ŞK18/389, ŞK18/408

báña : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK1/3, ŞK1/5, ŞK4/122, ŞB2/57, ŞB6/31, ŞB7/19, K6/130, ND4/125, ND4/126

báñā : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. M4/6, ŞK3/25

bāña : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK9/10, ŞK9/32

båña : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki.**
b. ŞK7/131

band : **Bant, şerit.**
b.+ ını ŞK4/158, ŞK4/159, İ3/142

bañd : **Bant, şerit.**
b.+ ıñızı ŞK4/162

banyo : **Banyo.**
b. ŞK8/85, İ3/67, İ7/83, K2/41, ND6/60
b.+ dan K2/44, K2/45
b.+ sunū M7/54

banyō : **Banyo.**
b. ŞK8/76, ŞK8/87

banyü yabdır - : **Banyo yapmak.**
b.- ıciñ ŞK18/42

báñze - : **Benzemek.**
b.- r O2/18

báñzi - : **Benzemek.**
b.- y Y5/62
b.- yo A5/245

bar : **Var, yokun karşıtı.**
b. ŞK7/11, ŞK9/19, ŞK17/53, ŞK18/146, ŞK18/64, A3/173, A3/58, İ3/132, K7/103, ND6/30, O7/52, O9/19, O9/23, O9/28, O20/21, Y1/65
b.+ dı ŞK16/4, ŞK17/157, ŞK17/158, ŞK17/159, O4/33
b.+ dī ŞK7/148, ŞK7/149, ŞK8/34
b.+ ıdı ŞK8/4, ŞK17/108, ŞK17/53, A3/14, İ1/123, İ3/162, İ3/71, K12/156, Y6/92
b.+ ıdıḫınā ŞK17/152
b.+ ıdınan ŞK18/311
b.+ ımış ŞK18/187, ŞK18/263, Y6/91

bar - : **Varmak, ulaşmak.**
b.- dım O14/110
b.- ıdı İ4/16
b.- ım O10/92
b.- ımış ŞK7/82, ŞK7/84

bār - : **Varmak, ulaşmak.**
b.- dı ŞK4/149, ŞK4/199
b.- dū A5/50
b.- ıġ ŞK8/182
b.- ıllardı M6/66
b.- ıncı ŞK18/105
b.- ıncī ŞK18/104
b.- ır İ8/32, Y4/276
b.- ırımış Y5/357
b.- ıyo M12/37
b.- ıyodu ŞK4/153
b.- ıyoḳ ŞK4/178
b.- ī ŞK3/122
b.- iyō ŞK18/216, A5/51
b.- iyodu ŞK17/123
b.- iyü ŞK17/124, A5/50
b.- mış N4/9, N6/16

bār : **Var, yokun karşıtı.**
b. M8/12, N1/235, O7/48, Y2/24, Y4/293
b.+ da İ5/190

barʿā : **Barak aşireti.**
b.+ n K5/123, K5/125
b.+ ñ O7/25

barʿaġ : **Barak aşireti.**
b. K7/9

barʿāġ : **Barak aşireti.**
b. O5/13, O5/14, O5/15, O6/40, O12/14, O12/17
b.+ a K8/6, O5/16
b.+ da O12/6
b.+ daḫı O12/32
b.+ dān O8/11
b.+ ın K5/85
b.+ ıñ K5/117, O12/23

barʿağlar : **Barak aşiretinden olan.**
b.+ ıñ O14/12

barʿāğlı : **Barak aşiretinden olan.**
b.+ larıñ O12/15

barʿāḫ : **Barak aşireti.**
b.+ da K5/135

barʿāḳ : **Barak aşireti.**
b. K5/117, K5/81

bara : **Barak aşireti.**
b.+ ñ K5/88

barā : **Barak aşireti.**
b.+ n K7/103, K9/24, O22/15

barabar : **Beraber, birlikte.**
b. ŞK14/67, A8/88, A10/5, A10/64, A11/67, A11/68, A12/92, İ2/7, İ2/24, İ7/11, K6/39, K10/32, K12/205, K12/51, N1/34, N8/48, ND4/155, O3/69, O14/100, O20/207, O20/68, O21/33, Y2/17

barabarı : **Beraber, birlikte.**
b. ŞK18/253

baraç : **Baraj.**
b. A1/136

baraġ : **Barak aşireti.**
b. ŞK7/107, K5/79, K7/181, K12/33, O5/30

barāġ : **Barak aşireti.**
b. K5/79, K5/81, K13/20

bāraġ : **Barak aşireti.**
b. ŞK7/107

baraġlı : **Barak aşiretinden olan.**
b. O13/5

baraḫ : **Barak aşireti.**
b. K7/179

baraḫ odası : **Barak odası.**
b. K6/134

barāḳ : **Barak aşireti.**
b. K5/118

baran : **Baran, tarlanın ekilen her bir bölümü.**
b. A1/260
b.+ ı A1/263
b.+ narı A1/266

barat : **Berat, bir haktan yararlanmak için verilen belge.**
b.+ ı A12/85

bārbār - : **Bağırmak.**
b.- ıyō Y2/25

bardʿāġ : **Bardak.**
b. M10/20, M10/21

bardā : **Bardak.**
b. ŞK18/403, İ5/125, İ5/126
b.+ n O15/12, O15/13
b.+ nı O20/228

bardaġ : **Bardak.**
b. ŞK13/108, O15/12, Y8/24
b.+ da Y5/422
b.+ nan ŞK18/403

bardāġ : **Bardak.**
b. O15/12

bardaġ mırdaġ : **Bardak.**
b. K6/19

bardaġ vur - : **Bardakla tedavi etmek.**
b.- urdū ŞK8/44

bārdaġ vur - : **Bardakla tedavi etmek.**
b.- urudū ŞK8/43

bardaḫ : **Bardak.**
b. K6/202

bardāḳ : **Bardak.**
b. ŞK18/403

barġ : **Ev, mülk.**
b. Y6/7

barġına bas - : **Kucaklamak.**
b.- dı ŞK4/193

barḫ : **Ev, mülk.**
b.+ ı K7/149

bārı bārı : **Bağırarak.**
b. ŞK8/186, ŞK8/21

barıbār : **Beraber, birlikte.**

b. O16/41

barın - : Barınmak, bir yere sığınmak.
b.- īm A3/75

barındır - : Barınmasını sağlamak.
b.- acaġ ŞK15/42

barış - : Barışmak, anlaşmak.
b.- aḫ A13/26
b.- aḳ A8/28
b.- dılar Y8/59
b.- dım İ1/16
b.- ırdı Y8/55
b.- iyım ŞK17/315
b.- ma ŞK17/312
b.- mamışşıñ ŞK17/309
b.- massañ ŞK17/312

bārış - : Barışmak, anlaşmak.
b.- aḳ ŞK17/308

barī : Varlık.
b. O19/71

barmā : Parmak.
b.+ ına ND6/27
b.+ m M8/101
b.+ mı N1/233
b.+ nda ŞB6/39
b.+ ndāñ ŞK10/194
b.+ yıñ ŞK4/74

bårmā : Parmak.
b. N1/234

barmaġ : Parmak.
b. ND6/27
b.+ dā İ8/6
b.+ ıñ M8/76
b.+ larına A10/60

barmaḳ : Parmak.
b. ŞK5/28, ŞK5/74
b.+ larıñ ŞK8/79
b.+ larındā A8/117
b.+ larınıñ A5/153

barnʿa : Parmak.
b.+ mı M6/15

barnā : Parmak.
b.+ m Y5/358

barnaġ : Parmak.
b. ND6/28

barnaḳ : Parmak.
b.+ larını A5/163
b.+ larınıñ A5/160, A5/162

bas - : Basmak.
b. ŞK18/53
b.- allār ŞK3/130
b.- allardī A11/23, A11/24
b.- ar M6/53, Y4/187
b.- ardıġ ND4/110
b.- arıġ ND3/30
b.- armış ŞK11/8
b.- cāġlar O14/78
b.- dıġ A10/53
b.- dılar A1/20
b.- dım A3/191
b.- dın M12/83, A3/60
b.- di ND3/19
b.- ıġ N1/11
b.- ıncī M6/9
b.- ınçı ŞK18/84, A12/73
b.- ıyin Y8/9
b.- ıyín Y8/9
b.- ıyōn Y8/8
b.- īdı ŞK6/93
b.- iy A10/57, A10/58
b.- íy A10/57
b.- íye Y5/373
b.- iyōlar A13/106
b.- iyu İ8/31
b.- íyu A10/58
b.- maçıḫ A2/23
b.- madan ŞK15/104
b.- madı mı āl ŞK6/94
b.- maz ŞK15/101
b.- mazmış ŞK15/103
b.- mış ŞK6/69, A12/49, İ7/44

bās : Bahis.
b.+ ine ŞK7/170

bās - : Basmak.
b.- ar ND4/182
b.- ardıġ ND4/110

basa basa : Basarak.
b. ŞK5/26

basammaḳ : Basamak.
b. Y5/251

basbıñar : Başpınar köyü, yer adı.
b. Y6/29

basdı : Saça takılan takı.

b.+ larımız ND4/104

bāsdıġ : **Saça takılan takı.**
b. ND4/105

bāsdıġ : **Üzümden yapılan yiyecek, pestil.**
b. M9/13

basdıḫ : **Üzümden yapılan yiyecek, pestil.**
b. A3/8

basdıḳla - : **Bastırmak.**
b.- llarıdı A11/25

basdır - : **Bastırmak.**
b.- di A1/4
b.- masını Y8/7

basġa : **Başka, öteki.**
b. Y6/55

basġın : **Baskın.**
b. İ7/43

basġı : **Baskı.**
b.+ sını Y8/8

basır - : **Bastırmak.**
b.- dıñ Y5/104
b.- ı Y5/104
b.- ıcıñ ŞK18/42
b.- ır ŞK11/45

bāsır - : **Bastırmak.**
b.- ırdıġ Y5/102

basḳa : **Başka, öteki.**
b. A5/177

baslī - : **Başlamak.**
b.- y Y7/3

basli - : **Başlamak.**
b.- y Y7/3

basma : **Kumaş türü.**
b. İ1/23

baş : **Kafa.**
b. ŞK7/121, A3/32, A10/60, İ4/46, N1/233, N1/235, ND6/24, ND6/69, O8/59, O14/39, O18/42, Y7/31
b.+ a A8/64, K5/104
b.+ ā K5/103
b.+ da A8/64, Y2/72, Y5/76
b.+ dan ŞK12/27, K12/73
b.+ ı ŞK4/140, ŞK14/27, ŞK14/28, ŞK17/116, ŞK18/273, A6/82, A8/80, İ3/164, K4/7, K4/10, K5/130, K5/98, K6/75, K6/82, K9/95, N1/213, N1/226, O5/41, Y5/392, Y6/128, A6/87, K5/18
b.+ ım ŞK17/6, ŞK17/129, ŞK17/95, K9/98, ŞK17/104
b.+ ıma M7/46, ŞB2/43, A13/48, İ3/8, İ3/34, K11/34, O21/32
b.+ ımā O8/20
b.+ ımda K7/31
b.+ ımdā O21/42
b.+ ımdan ŞK11/32
b.+ ımı ŞK17/104
b.+ ımıza ŞK5/35, ŞK13/41, K10/18, O4/17
b.+ ımızā O21/24
b.+ ımızda ND4/103, ND4/97
b.+ ımızdan ŞK2/79
b.+ ımızı ŞK18/133, A10/38
b.+ ıñ ŞK13/116, ŞK13/118
b.+ ına M8/90, ŞK1/41, ŞK4/42, ŞK4/96, ŞK4/97, ŞK6/49, ŞK6/59, ŞK6/82, ŞK7/74, ŞK7/91, ŞK8/188, ŞK8/91, ŞK9/82, ŞK13/25, ŞK13/39, ŞK15/28, ŞK15/30, ŞK15/43, ŞK15/47, ŞK15/60, ŞK15/65, ŞK16/48, ŞK16/56, ŞK17/124, ŞK18/129, ŞK18/161, ŞK18/182, ŞK18/259, ŞK18/271, ŞB1/5, ŞB2/95, ŞB3/8, ŞB6/108, ŞB6/12, ŞB6/18, ŞB6/24, ŞB6/25, ŞB6/61, A1/142, A1/71, A1/74, A3/52, A7/37, A7/52, A8/43, A10/23, A10/52, A12/105, A12/107, İ1/19, İ3/121, İ3/84, İ6/62, K3/5, K7/185, K9/110, K9/111, K9/82, K10/5, K12/184, N1/119, N2/65, N6/8, N8/17, ND4/184, ND4/185, ND4/44, ND4/99, ND6/53, ND6/67, O1/30, O1/32, O15/11, O18/45, O18/52, Y1/160, Y2/7, Y4/39, Y5/182, Y5/76, Y7/31
b.+ ınā ŞB1/8, ŞB3/23, İ3/39, K6/22
b.+ ıña ŞK4/94, ŞK6/41, ŞK9/81, ŞK16/19, ŞK18/345, ŞK18/71, ŞB6/106, A10/41, Y1/86
b.+ ında M4/10, ŞK4/149, ŞK4/98, ŞK8/139, ŞK17/196, ŞB6/18, ŞB6/34, A1/101, A5/171, A5/34, A5/44, A11/92, A12/11, A12/76, İ6/68, İ8/27, K1/17, K6/177, K7/193, K7/201, N1/7, N1/129, N1/131, N1/18, N1/19, N1/34, ND2/14, O2/24, Y5/294, A11/94, O19/14, A2/50
b.+ ındā M2/25, ŞK17/146, ŞK17/289, İ7/42, ND2/3
b.+ ından ŞK7/74, ŞK15/43, ŞB6/12,

N1/238
b.+ ındān ŞK17/142
b.+ ınē ND4/10
b.+ ını ŞK13/119, ŞK17/170, ŞK17/85, A4/86, A5/56, A6/10, K4/5, K8/18, ND6/42, O8/58
b.+ ının ND4/95, İ8/32
b.+ ınıñ ŞK3/104, A5/155, ND4/99
b.+ ıñıza ŞK10/51
b.+ ınī ŞK17/233
b.+ ıyan A2/49
b.+ īna A13/48
b.+ īñā ND1/54
b.+ iya K8/22
b.+ iyin A1/229
b.+ iynan ŞK3/54
b.+ larına A1/143, K3/4, K10/21, ND4/96, Y7/17

baş : **İlk sıra.**
b.+ dā Y5/76

báş : **Kafa.**
b.+ im O6/6

bāş : **Kafa.**
b. İ5/54, O19/73, Y1/91
b.+ ı İ3/163
b.+ ıma İ3/9
b.+ ımda O21/26
b.+ ımızda ND4/67
b.+ ıñ ŞK17/103
b.+ ına İ3/132, K7/179
b.+ ınā K9/116
b.+ ıñā A6/9
b.+ ında O2/20
b.+ ını ŞK7/61
b.+ ınnan ŞK9/20

bâş : **Kafa.**
b. N1/234
b.+ ı ŞB1/4, A10/21
b.+ ına A13/151, A13/50, A13/52, A13/55
b.+ ını ŞK13/119
b.+ ī M7/111
b.+ larına Y8/63

bāş çeg - : **Halayın başında oynamak.**
b.- diler K6/41

baş çek - : **Halayın başında oynamak.**
b.- eller K6/6
b.- erdim O8/59
b.- ermiş O8/26

bāş çek - : **Halayın başında oynamak.**
b.- īy K4/28

baş dacı : **Çok sevilen kimse ya da şey.**
b. Y5/141

baş ėd - : **Bir sorunu çözmek için mücadele etmek.**
b.- emedim ŞK15/63

baş gel - : **Bir sorunu çözmek için mücadele etmek.**
b.- emen İ6/129

baş sālı : **Baş sağlığı, taziye ziyareti.**
b.+ na A11/73

baş tut - : **Başı ağrımak.**
b.- iy K3/13

baş üsdüne : **Sevgiyle karşılanır, anlamında kullanılan söz.**
b. M10/3

başvezir : **Başvezir.**
b.+ e ŞK10/132

başvur - : **Bir işin olması için işlem başlatmak.**
b.- ullardı M6/47

başa geÇ - : **Halayın başında oynamak.**
b. ŞK16/53, ŞK16/55

başa çıḫıl - : **Bir sorunla uğraşmak, mücadele etmek.**
b.- maz ŞK11/53

başa düş - : **Halayın başında oynamak.**
b.- dü Y2/52
b.- üye Y2/48

başa düş - : **Liderlik yapmak.**
b.- iy K2/28

başa ḳāḳ - : **Yapılan bir iyiliğin sürekli söylenmesi.**
b.- dī M11/10

başaġ : **Arpa, buğday vb. ekinin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.**
b.+ a A13/135

başaḳ : **Arpa, buğday vb. ekinin tanelerini taşıyan kılçıklı başı.**
b. K7/169

başbaḫan : **Başbakan.**
b. ŞK10/48

bāşçı : İşçi başı.
b.+ mızda O3/11

başda : Önce.
b. K12/67

başġa : Başka, öteki.
b. M8/98, M9/13, M12/8, ŞK3/48, ŞK3/67, ŞK5/59, ŞK6/8, ŞK8/7, ŞK8/179, ŞK9/71, ŞK9/75, ŞK14/22, ŞK14/26, A5/190, A8/110, A10/44, A10/59, A10/68, A11/45, A11/93, A11/95, A12/82, İ1/29, İ2/37, İ3/100, İ3/60, İ3/61, İ3/92, İ5/136, İ5/179, İ5/54, İ6/6, İ8/8, İ8/34, K5/37, K7/180, K7/96, N1/191, N6/14, N8/33, ND2/16, ND4/121, O2/30, O4/24, O5/23, O5/41, O9/116, O9/54, O9/63, O10/68, O12/22, O12/26, O16/12, O17/5, O17/38, O20/78, Y1/178, Y4/21, Y5/115, Y5/186, Y5/189, Y5/74, Y8/51, Y8/64
b.+ sı A10/53
b.+ ydı K7/157

başġá : Başka, öteki.
b. İ8/6

başġā : Başka, öteki.
b. O10/68

bāşġa : Başka, öteki.
b. ŞK18/115, O12/14, O19/33

båşġa : Başka, öteki.
b. A13/137, O4/25
b.+ sı M5/21

başġaḥraman : Bir eserde başrolü oynayan kişi.
b. A5/137

başġan : Başkan.
b. ND1/14
b.+ ı ŞK3/58

başḫa : Başka, öteki.
b. ŞK5/7, K4/5, K5/82, O9/119
b.+ sı A8/54

başı yap - : Kuaförde saçını yaptırmak.
b.- ardıḳ ŞK4/93, ŞK4/94

başım üsdüne : Büyük saygıyla ağırlanır, anlamında kullanılan söz.
b. N1/21

bāşımı yʿāġ - : Güç, zor duruma sokmak.
b.- mıya ŞK12/14

bāşımī yʿāb - : Kuaförde saçını yaptırmak.
b.- dī ŞK12/17

başıñ sāl - : Başsağlığı dilemek.
b.- sun A11/73

başına toPla - : Etrafına biriktirmek.
b.- r A11/13

başını yolmı : Saçını yolmak.
b.+ ya ŞK4/104

başḳa : Başka, öteki.
b. M12/8, M12/79, ŞB6/107, ŞB6/69, A5/189, K5/36
b.+ larını ŞB6/110
b.+ sını M12/88, M12/91

bāşḳa : Başka, öteki.
b. ŞK8/60

başlī - : Başlamak.
b.- m M10/3, K7/38, K7/39

bāşlī - : Başlamak.
b.- m O9/37

başla - : Başlamak.
b. K7/39
b.- dı M10/31, M10/40, M11/6, ŞK2/41, ŞK3/122, ŞK4/104, ŞK4/189, K5/76, N1/209, Y1/92, Y6/83
b.- dıġ M11/8, Y6/74
b.- dıġdan K7/37
b.- dıġdı M6/6
b.- dıḳ M11/5, ŞK4/99
b.- dılar M6/92, A1/38
b.- dım M2/4
b.- dında K7/182
b.- dī A13/21
b.- dīnda ŞB7/11, ŞB7/22
b.- llār M8/72, O15/5
b.- malısıñ ŞK3/46
b.- mış ŞK4/21, ŞK4/36, ŞK4/42, ŞK4/48, ŞK15/103, ŞK18/73, ŞB6/80, İ6/52, K7/43, K7/54, K7/57
b.- mışım O3/18
b.- mışlār ŞK18/65
b.- r ŞK2/21, ŞK14/17, ŞK14/40, ŞK14/55, N1/198, N1/208, O7/3, O10/20, O13/7, O18/17, Y8/31, Y8/32

b.- rdı A13/21
b.- rıġ K12/198, O17/26
b.- rsıñ K7/38
b.- rsıñ O13/41
b.- yıb İ5/148
b.- yıncı K12/13
b.- yıncıġ ŞK18/65

başlā - : Başlamak.
b.- mışım İ5/150
b.- r O15/10

bāşla - : Başlamak.
b.- dı O3/78
b.- dıġ M7/8
b.- dıḳ ŞK9/8
b.- dım O9/36
b.- mış O9/43
b.- mıy Y8/40
b.- sıñ ŞK7/11

båşla - : Başlamak.
b.- dıġ M7/8
b.- mamız M7/18

başlad - : Başlama işini yaptırmak.
b.- ïyı ŞK10/199

båşlād - : Başlama işini yaptırmak.
b.- ırdı A13/7

başlanġıc : Bir işin vs.nin ilk bölümü; ön söz, giriş.
b.+ ı ŞK3/46

başlangıc : Bir işin vs.nin ilk bölümü; ön söz, giriş.
b.+ ı ŞK14/55

bāşlat - : Başlama işini yaptırmak.
b. ŞK10/182

başle - : Başlamak.
b.- y M5/26
b.- ysin M5/25

başlı - : Başlamak.
b.- y ŞB7/22
b.- ya ŞK5/69
b.- yaḫ Y4/4
b.- yınçı ŞB7/17

başlı : Başı olan.
b. İ1/46

bāşlı - : Başlamak.
b.- yāḳ Y3/3

başlıġ : Şapka.
b. ŞK17/162, İ5/71, İ5/88, Y8/34, Y8/46

bāşlıġ : Şapka.
b. ŞK17/163

başli - : Başlamak.
b.- y ŞK2/54, A3/178, İ2/68, K9/14, K12/87
b.- yo ŞB2/33
b.- yū İ2/64, İ2/67
b.- yü İ2/64

başlí - : Başlamak.
b.- y ŞB7/11, ŞB7/17, ŞB7/25, ŞB7/60, ŞB7/64, ŞB7/79, ŞB7/80

başta : İlk olarak.
b. ŞK12/34

baştā : İlk olarak.
b. ŞK18/125

bāşvezir : Başvezir, vezirlerin başı.
b. ŞK10/48

bat - : Batmak.
b.- ar ŞK14/33, ŞK14/35, ŞK14/77
b.- dı ŞK13/151, ŞK13/152, A1/276, A1/287, A1/290, K13/6
b.- dıḳdan ŞK14/37
b.- dılar A1/271
b.- dū ŞK8/96, ŞK14/11
b.- ıġdı ŞK17/79
b.- ır M8/76
b.- iy A1/125

bataġlā : Bataklık, derin olmayan sularla örülü batak bölge.
b. ŞK18/51

batal ol - : Bir şey unutulmuş olmak.
b.- du İ4/50
b.- dū ŞK7/49

batallī : Batallı, yer adı.
b.+ da ŞK18/52

batdaniya : Battaniye.
b. A5/198

batı : Güneşin battığı bölge.
b.+ da Y5/411

batım : Batma, batmak işi.
b.+ ı ŞK14/11

batır - : Batma işini yaptırmak.
b.- dıġnan A2/16
b.- dılar O10/34
b.- dım ŞK4/168, A3/85
b.- dın Y4/178
b.- dīnı Y4/179
b.- ıġlar ŞK11/4
b.- ıḳ M6/68
b.- ır A3/64
b.- ırdī ŞK8/133
b.- mış A1/253
b.- rıḳ Y6/47

bātır - : Batma işini yaptırmak.
b.- ıb ND4/43

båtır - : Batma işini yaptırmak.
b.- ıllar A13/131

batma : Batma, batmak işi.
b.+ sı ŞK14/11

baTmanlıġ : Ölçü birimi.
b. A5/60

batmannı : Ölçü birimi.
b. A5/60

bava : Baba.
b.+ m K10/96, Y4/132
b.+ mıñ ŞK10/114

bavā : Baba.
b.+ m Y4/128
b.+ gillēn Y4/42

bayʿāġ : Az önce, demin.
b. O11/36
b.+ ḳı O5/32

baya : Bayağı, gerçekten.
b. ŞK8/6

baya : Oldukça, epey.
b. ŞK15/29, Y5/93

bayā : Oldukça, epey.
b. ŞK15/5, Y5/93

bayad : Bayat.
b. O7/4

bayaḫı : Az önceki, deminki.
b. ŞK4/77

bayaḳ : Az önceki, deminki.
b. ŞK5/69

bayan : Kadın.
b. ŞK8/39, ŞK10/61
b.+ ı ŞK8/17
b.+ ın ŞK8/13
b.+ nar M8/14

bayaz : Beyaz.
b. A1/247, A4/153, A13/155, A13/156, A13/160, K6/32, K9/111, K9/112
b.+ da A13/155

bayáz : Beyaz.
b. K10/105

báyaz : Beyaz.
b. K10/25

bayburd : Bayburt, yer adı.
b.+ un ŞK18/134

baydā : Bayda, yer adı.
b. O22/89

båyda tėlī : Bayda teli,
b.+ nen ŞK3/83

bāye : Oldukça, epeyi.
b. ŞK9/57

bayġın : Bayılmış, kendinden geçmiş.
b. ŞK4/139

bayıl - : Kendinden geçmek.
b.- ıḫ ŞK10/69
b.- iy K2/30
b.- iyī ŞK10/63
b.- mış O20/37

bāyıl - : Kendinden geçmek.
b.- mış O20/171

bāyın - : Kendinden geçmek.
b.- mış ŞK18/105

bayındır ḥalıd : Bayındır Halit, kişi adı.
b. O8/44

bayır : Küçük yokuş, belen.
b. N1/127

b.+ ınā N1/122

bāyin - : **Kendinden geçmek.**
b.- iyılā^{r} ŞK17/30
b.- mış O20/33

bāyindır - : **Kendinden geçme işini yaptırmak.**
b.- dım O19/42

bayrʿāġ : **Bayrak, bir milletin simgesi olarak kullanılan kumaş.**
b. O5/27, O5/28

bayrā : **Bayrak, bir milletin simgesi olarak kullanılan kumaş.**
b. ŞK13/86, ŞK13/87, A13/34, İ1/125, İ1/127, N1/174

bayraḳ : **Bayrak, bir milletin simgesi olarak kullanılan kumaş.**
b. ŞK13/4, ŞK13/87, ŞK13/88

bayrāḳ : **Bayrak, bir milletin simgesi olarak kullanılan kumaş.**
b. ND1/17

bayraḳ dikil - : **Düğün yapılan evin çatısına bayrak asma.**
b.- irdi ŞK13/4

bayram : **Milli ve dini bakımdan önemi olan günler.**
b. M1/36, M1/37, M1/38, M6/41, M6/45, İ6/37, O4/11, O13/33, O13/46, O13/47, O17/24, O17/26, Y5/140, Y5/17
b.+ a ŞK15/45, İ1/136
b.+ da M6/41
b.+ dā A5/227, İ6/42
b.+ dan M1/35, M2/34, ŞK15/45
b.+ ı A5/227, İ6/40, İ7/27
b.+ ımız O17/25
b.+ ındā İ7/30
b.+ lar M6/41, O14/15
b.+ larda M6/45, O17/24
b.+ lardā O17/24

bāyram : **Milli ve dini bakımdan önemi olan günler.**
b.+ da M6/54

bayramlaş - : **Birbirinin bayramını kutlamak.**
b.- ır İ6/40

baz : **Bazı, kimi.**
b.+ larī İ5/19

bāz : **Boğaz.**
b.+ ına ŞK8/56, A6/11, ND6/30
b.+ ında ND6/30

bazī : **Bazı, kimi.**
b. İ7/73

bāzī : **Bazen, ara sıra.**
b. ŞK9/76, ŞK9/99

bāzīd : **Bazen, ara sıra.**
b. ŞK9/80

bazallıġ : **Pazarlık, düğünden önce yapılan alışveriş.**
b.+ da ŞK17/154
b.+ dan ŞK17/153
b.+ nan ŞK17/155

bazallū : **Pazarlık, düğünden önce yapılan alışveriş.**
b.+ a ŞK9/18

bazalluġ : **Pazarlık, düğünden önce yapılan alışveriş.**
b. ŞK17/156

bazan : **Bazen, ara sıra.**
b. A3/258

bazar : **Pazar, belli bir şeyin satıldığı yer.**
b. M6/44
b.+ a M6/25, Y6/71

bazar : **Pazar, gün adı.**
b. M8/12, M8/13, ŞK7/14, ŞB3/11, ŞB3/12, ŞB3/28, A8/37, İ5/100, İ5/106, İ5/107, K6/3, O12/19, O12/21

bazarlıġ ed - : **Pazarlık, düğünden önce yapılan alışverişi yapmak.**
b.- ersin Y8/49

bāzcalı : **Boğazcalı, yer adı.**
b. A12/38

bāzen : **Bazen, ara sıra.**
b. ŞK12/37, N6/4

bazı : **Bazı, kimi, birtakım.**
b. M11/12, A9/16, A9/63, ND4/37
b.+ ları ŞK14/51
b.+ larī M8/15

bāzı : **Bazı, kimi, birtakım.**

b. A8/14, İ2/69, Y4/87

bazi : **Bazı, kimi, birtakım.**
b. A8/41, İ1/89

bazí : **Bazı, kimi, birtakım.**
b. A11/43

bāzi : **Bazı, kimi, birtakım.**
b. ŞK3/44, ŞK8/12, ŞK9/76, ŞK11/30, A9/23, A13/4, ND6/30
b.+ lerini ŞK3/120
b.+ sin ND6/67

bazirġan : **Bezirgan, tüccar.**
b. A3/51

bāzla - : **Boğazlamak, boğma işini yapmak.**
b.- llar A6/21
b.- llarıdı A6/86

bazlama : **Sacda pişirilen ekmek.**
b. M9/46

bazo ḫoca : **Bazo Hoca, kişi adı.**
b. A1/48

bazzar : **Pazar, gün adı.**
b. ŞK4/124

be : **Ben, şahıs zamiri.**
b. Y4/97, Y6/58

bē : **Seslenme sözü.**
b. İ2/57

bē' : **Şaşkınlık ifade eden söz.**
b. O8/5, O19/36

beʿā : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. N5/20

bebe : **Bebek.**
b.+ di O7/76
b.+ n Y5/165

bebē : **Bebek.**
b. İ3/67, ND2/18
b.+ m İ1/5
b.+ ni ND2/22

bebeg : **Bebek.**
b. ND2/15
b.+ i A10/26, K6/202, ND2/15
b.+ lerde K6/205

bebek : **Bebek.**
b. ŞK5/66

becer - : **Üstesinden gelmek.**
b.- dim Y4/83
b.- diñ N4/25
b.- emīm O17/32
b.- emedīni N4/25

beddʿā : **Beddua, kötü dua.**
b. O5/23

beddʿā : **Beddua, kötü dua.**
b. O5/23

beddā : **Beddua, kötü dua.**
b.+ larí Y4/244

beddā ver - : **Beddua etmek.**
b.- eñ A10/67

bedel : **Değer, fiyat.**
b.+ miş O22/87

beden : **Vücut.**
b.+ ıñ O2/8
b.+ ine İ7/82
b.+ iñe Y4/244
b.+ ini Y4/299
b.+ ne İ7/19

bedesden : **Değerli eşyalrın satıldığı yer.**
b. M6/20

bedesdēn : **Değerli eşyalrın satıldığı yer.**
b.+ iñ M6/20

beg : **Bey.**
b. K2/31

begci : **Bekçi.**
b. M6/24

begçi : **Bekçi.**
b. A12/111

begdeşi : **Bektaşi, Hacı Bektaşi Veli'nin tarikatından olan kimse.**
b. K12/142

begdeşi sorusu : **Yersiz sorulan soru.**
b. K12/140

begdeşi sorusū : **Yersiz sorulan soru.**
b. K12/140

bēgdeşi sōrusu : Yersiz sorulan soru.
b. K12/152

bēgir : Beygir, at.
b.+ in O19/9

beglī - : Beklemek.
b. A4/118
b.- n O19/72
b.- y K12/8

bēglī - : Beklemek.
b.- k Y6/134
b.- n O7/8

begle - : Beklemek.
b. İ2/45, ŞB2/58
b.- me N7/35
b.- miş ND2/7, ND2/13
b.- rdī O19/14
b.- rdin Y5/300
b.- rim İ1/13, ND6/32
b.- yincē ND2/7

beglē - : Beklemek.
b.- miş ND3/17

bėgle - : Beklemek.
b.- miş ND2/14, ND2/19
b.- rim ND6/31

bēgle - : Beklemek.
b.- llerimiş ŞK18/216
b.- miş ND2/13
b.- miyor K12/8
b.- r Y4/189, Y4/190

begled - : Bekleme işini yaptırmak.
b.- me O23/18

begli - : Beklemek.
b.- y K12/35

bēgli - : Beklemek.
b.- y K12/9, O7/42
b.- yek M2/19

begmez : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b.+ ī O19/63
b. ŞK6/10, ND6/74
b.+ i ND5/26, ND6/38, O19/57
b.+ ne İ6/42

begmēz : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b. K6/144

bēgmez : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b. O19/55

begmezci hasannar: Pekmezci Hasanlar, kişi adı.
b.+ ı ND5/26

bēgmiz : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b.+ i O19/68

bēh : Peh, beğenme anlatan söz.
b. ŞK3/131

behram : Behram, kişi adı.
b.+ īñ M5/35

bekī : Belki.
b. O18/47

bekar : Evli olmayan kimse.
b.+ dıñ O20/57
b.+ ıḳ ŞK18/206

bėkar : Evli olmayan kimse.
b. ŞK18/205

beke : Belki.
b. A3/5

beki : Belki.
b. M6/25, ŞK8/107, ŞK10/118, ŞK18/335, ŞB3/9, A3/51, A3/80, A8/62, A13/57, İ5/153, İ7/12, O9/74, O10/71, O11/28, O12/30, O13/40, O16/48, Y5/250

bekir : Bekir, kişi adı.
b. K5/121, K5/34, K5/43, K5/58
b.+ ine Y5/41

bekir aḥmed : Bekir Ahmet, kişi adı.
b. O10/46

bekit : Belki.
b. ŞK17/172, ŞK17/79, A8/68, A10/15, O12/16, O20/179

beklī - : Beklemek.
b.- yekkine Y5/258

bekle - : Beklemek.
b.- dū Y5/294

b.- r ŞB6/104, A5/123, A5/124, Y4/174
b.- rdik A8/77
b.- rim ŞK14/8, İ1/10
b.- riz M11/19
b.- rsen A3/25

beklē - : Beklemek.
b.- rim ŞK14/8

bekli - : Beklemek.
b.- m ŞB6/28
b.- y ŞB6/95, A1/263
b.- yek Y5/257
b.- yler A1/249
b.- yo A5/44
b.- yȯ İ1/69, İ1/71
b.- yolar ŞK4/121

bekmez : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b. ŞK6/7, A1/154, A1/172
b.+ den A1/154, A1/165, A1/175
b.+ i A1/170
b.+ inen ŞK6/10

bekmiz : Üzüm vb. kaynatılarak koyulaştırılmış şekli.
b.+ e A1/154

bel : Sırt ve kalça arasında daralan bölüm.
b.+ ī ŞK8/44, ND1/38
b.+ i A6/86, A10/8, O9/107, O9/108
b. ŞK8/46
b.+ e A2/52
b.+ im Y2/26
b.+ imden ŞK18/296
b.+ imi İ1/49
b.+ in ND4/9
b.+ iñáde Y6/120
b.+ inde M6/51
b.+ iñden ŞK18/292
b.+ ine M10/14, ŞK3/121, N2/41
b.+ ini ŞK8/42, O21/40
b.+ inin ŞK7/199, A3/115
b.+ iniñ ŞK8/44

bēl : Sırt ve kalça arasında daralan bölüm.
b.+i A10/9

bėl : Sırt ve kalça arasında daralan bölüm.
b.+ i Y5/232
b.+ im ŞK17/6, ŞK17/78
b.+ imi ŞK13/58
b.+ inde M10/17
b.+ ine M10/16, ŞK7/204, ŞB2/30, K9/21
b.+ iñe ŞB2/29
b.+ lerine K9/21

belī : Beri, ondan bu yana.
b. M7/67

bėlī mėlī : Bel ile ilgili olan.
b. ND4/133

bela : İçinden çıkılması güç durum.
b. ŞK18/345

bėlá : Belek, kundak, çocuk bezi.
b.+ ne ND6/34

bēlá : Belek, kundak, çocuk bezi.
b.+ ni Y5/164

bele : Böyle, bu şekilde.
b. M9/55, ŞK14/26, ŞK18/16, ŞK18/395, A1/11, A1/128, A1/14, A1/163, A1/168, A1/171, A1/181, A1/183, A1/260, A1/261, A1/284, A1/285, A1/286, A1/305, A1/31, A1/316, A1/32, A1/34, A1/40, A1/66, A1/67, A1/78, A1/89, A2/112, A2/117, A2/14, A2/15, A2/19, A2/37, A2/44, A2/79, A2/88, A3/7, A3/116, A3/183, A3/207, A3/211, A3/212, A3/213, A3/215, A3/216, A3/218, A3/224, A3/253, A3/260, A3/261, A3/266, A3/267, A3/268, A3/271, A3/272, A3/42, A4/9, A4/122, A4/152, A4/153, A4/154, A4/158, A4/159, A4/167, A4/21, A4/88, A8/100, A8/81, A8/93, A8/96, A9/16, A9/43, A9/65, A10/40, A10/48, A10/52, A12/16, A12/62, A13/4, A13/5, A13/100, A13/105, A13/11, A13/121, A13/130, A13/131, A13/134, A13/15, A13/164, A13/167, A13/78, K3/13, K3/14, K5/126, K6/215, K9/17, K9/42, K9/68, K9/70, K10/16, K10/21, K10/24, K10/35, K10/54, K10/69, K10/78, K10/80, K10/94, K11/33, K12/141, K12/42, N1/202, N1/46, N1/63, N1/67, N8/35, O2/20, O4/18, O7/33, O10/84, O13/7, O13/9, O13/13, O13/16, O13/38, O13/44, O14/16, O14/60, O14/74, O16/22, O17/52, O17/82, O18/10, O19/31, O20/8, O20/167, Y1/149, Y6/15, Y6/45, Y6/46
b.+ di A1/75, A3/207, O20/62
b.+ sine O19/73

bele - : Belemek, kundaklamak.
b.- dik O19/43

b.- miş O20/221
b.- rdik ŞK8/89
b.- rim ND6/34

belē : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK18/216, A1/215, K11/40, O19/17, O19/47

belē - : **Belemek, kundaklamak.**
b.- yig O9/67

bėle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M6/15, M6/53, ŞK11/57, ŞK13/125, ŞK14/72, ŞK17/298, A1/173, A1/26, A1/261, A1/41, A1/56, A1/81, A2/16, A2/72, A10/44, A13/132, K6/207, K6/44, K6/90, K9/5, K9/7, K9/113, K9/115, K9/19, K9/31, K9/32, K9/41, K9/42, K9/44, K9/47, K9/48, K9/54, K9/58, K9/69, K9/74, K9/84, K9/85, K12/188, N1/198, N1/91, N8/35, N8/50, O1/10, O1/24, O2/7, O2/24, O3/67, O4/29, O4/32, O4/35, O12/21, O12/30, O12/47, O14/20, O14/83, O15/23, O17/17, O17/18, O19/27, O19/68, O23/31
b.+ dī O19/12
b.+ di O19/22

bėle - : **Belemek, kundaklamak.**
b.- yik O19/49

bėlē : **Böyle, bu şekilde.**
b. O16/12, O17/40

bēle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK6/132, ŞK13/15, ŞK14/46, ŞK15/22, ŞK16/56, A1/122, A1/124, A1/17, A2/51, A5/58, A10/9, A10/39, A11/63, K6/45, K9/113, K12/189, K12/201
b.+ ydi İ5/163

bele bele : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. A1/278, A1/312, A2/90, A4/105, A4/153, A10/6, A10/42, A10/52, K10/95, K10/99, N8/35

bele belē : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. A1/194

bele bėle : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. N1/34

bėle bele : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. N8/32

bėle bėle : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. N8/25, N8/32

bēle bēle : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. A12/58

bėle ėle : **Bunun gibi, buna benzer.**
b. N8/66

beled : **Belet, yer adı.**
b.+ iñ O18/20

beledin : **Beledin, yer adı.**
b.+ nen O10/13

belediñ köyü : **Beledin köyü, yer adı.**
b.+ ne O10/32

belediye : **Belediye.**
b. Y6/133
b.+ mis M7/16

belen - : **Bulanmak, bulaşmak.**
b.- dim K6/54

belesir : **Beleşir, yer adı.**
b. Y6/96

beleş : **Bedava, ücretsiz.**
b. ŞK7/172

belkī : **Olabilir, muhtemelen.**
b. İ7/5

belki : **Olabilir, muhtemelen.**
b. M11/21, ŞK8/107, ŞK14/22, A8/115, A8/116, İ1/92, İ5/10, İ5/88, İ6/28, K7/158, K7/42, O6/39, Y1/151, Y8/80

bellī : **Belirli, bilinmedik yanı olmayan.**
b. M7/66, ŞK12/13, A1/221

bellī - : **Öğrenip akılda tutmak.**
b.- m O7/55

belle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK4/188

belle - : **Öğrenip akılda tutmak.**
b.- dī ŞK15/22
b.- dim A13/83
b.- diñiz İ7/3
b.- n ŞK6/88, A12/55
b.- rdig ND4/34

belleşdir - : İz yapmak.
b.- iyo ŞK15/23

belli : Belirli, bilinmedik yanı olmayan.
b. M6/43, M7/3, M7/4, M7/17, M7/55, M7/64, M7/66, M11/4, M12/17, ŞK5/69, ŞK13/35, ŞK15/21, ŞK18/127, ŞK18/153, ŞB3/22, A3/267, A12/29, A13/10, İ5/4, İ5/78, İ7/73, ND5/38, O5/14, O5/35, O20/183, Y4/222, Y5/185, Y8/74

belli - : Öğrenip akılda tutmak.
b.- y A1/226
b.- yodum ŞK4/153

bėlli : Belirli, bilinmedik yanı olmayan.
b. ŞK18/70, ŞK18/73

bėlli bʿåşlı : Önemli.
b. M7/74

bellisiz : Belli olmayan, bilinmeyen.
b. A1/158

bellů - : Bilmek.
b.- lárdı M3/25

belni döne : Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.
b.+ niñ N1/242

belni dönů : Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.
b.+ yi N1/242

bembĭyaz : Çok beyaz, tertemiz.
b. ŞB2/80

bembiyaz : Çok beyaz, tertemiz.
b. A8/88

ben : Ben şahıs zamiri.
b.+ ĭ ŞK2/95, ŞK17/139, ŞK17/176, ŞK17/178, ND4/11
b.+ ĭki Y6/68
b.+ ĭm M7/106, ŞK1/36, N3/5, N8/14, ND1/50, ND1/52, ND1/56, ND1/58, O3/72, O3/79, O16/39, O18/27, O18/47, Y5/227
b. M2/4, M2/28, M2/30, M2/31, M2/39, M3/4, M3/6, M3/9, M4/8, M5/20, M5/27, M6/3, M6/4, M6/20, M6/21, M6/52, M6/83, M6/92, M7/3, M7/6, M7/108, M7/40, M7/45, M7/47, M7/48, M7/50, M7/76, M7/83, M7/93, M7/94, M7/96, M7/98, M8/101, M8/22, M8/23, M8/24, M8/33, M8/40, M8/48, M8/94, M9/4, M9/22, M9/26, M9/31, M9/46, M9/56, M9/61, M9/68, M9/69, M10/3, M10/16, M10/21, M10/24, M10/26, M10/32, M10/38, M10/39, M11/3, M11/4, M11/27, M11/30, M11/31, M11/33, M11/35, M12/20, M12/25, M12/29, M12/31, M12/41, M12/46, M12/57, M12/61, M12/71, M12/72, M12/79, M12/81, M12/88, ŞK1/3, ŞK1/5, ŞK1/6, ŞK1/8, ŞK1/36, ŞK1/46, ŞK1/49, ŞK1/50, ŞK2/104, ŞK2/113, ŞK2/12, ŞK2/26, ŞK2/28, ŞK2/29, ŞK2/32, ŞK2/37, ŞK2/48, ŞK2/49, ŞK2/96, ŞK2/97, ŞK2/98, ŞK3/124, ŞK3/24, ŞK3/26, ŞK3/40, ŞK3/53, ŞK3/69, ŞK3/71, ŞK3/74, ŞK4/115, Y5/280, ŞK4/116, ŞK4/127, ŞK4/133, ŞK4/144, ŞK4/149, ŞK4/153, ŞK4/162, ŞK4/170, ŞK4/194, ŞK4/24, ŞK4/29, ŞK4/35, ŞK4/41, ŞK4/47, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65, ŞK5/105, ŞK5/38, ŞK5/53, ŞK5/57, ŞK5/61, ŞK5/90, ŞK5/91, ŞK6/108, ŞK6/13, ŞK6/19, ŞK6/49, ŞK6/71, ŞK6/72, ŞK7/131, ŞK7/166, ŞK7/173, ŞK7/178, ŞK7/181, ŞK7/183, ŞK7/184, ŞK7/26, ŞK7/56, ŞK8/126, ŞK8/142, ŞK8/144, ŞK8/169, ŞK8/19, ŞK8/40, ŞK8/47, ŞK8/48, ŞK8/54, ŞK9/42, ŞK9/47, ŞK9/48, ŞK9/60, ŞK9/62, ŞK9/65, ŞK9/70, ŞK10/104, ŞK10/105, ŞK10/106, ŞK10/115, ŞK10/118, ŞK10/130, ŞK10/132, ŞK10/152, ŞK10/16, ŞK10/26, ŞK10/38, ŞK10/41, ŞK10/47, ŞK10/51, ŞK10/66, ŞK10/77, ŞK10/78, ŞK10/91, ŞK10/92, ŞK11/9, ŞK11/19, ŞK11/22, ŞK11/37, ŞK11/40, ŞK12/4, ŞK12/5, ŞK12/37, ŞK13/104, ŞK13/107, ŞK13/12, ŞK13/126, ŞK13/151, ŞK13/31, ŞK14/7, ŞK14/13, ŞK14/15, ŞK14/33, ŞK15/100, ŞK15/62, ŞK15/76, ŞK16/10, ŞK16/16, ŞK16/43, ŞK17/4, ŞK17/101, ŞK17/201, ŞK17/205, ŞK17/290, ŞK17/292, ŞK17/294, ŞK17/31, ŞK17/315, ŞK17/319, ŞK17/44, ŞK17/83, ŞK17/93, ŞK17/95, ŞK17/96, ŞK18/118, ŞK18/182, ŞK18/192, ŞK18/207, ŞK18/252, ŞK18/27, ŞK18/324, ŞK18/325, ŞK18/327, ŞK18/328, ŞK18/335, ŞK18/336, ŞK18/340, ŞK18/351, ŞK18/364,

ŞK18/367, ŞK18/381, ŞK18/401, ŞK18/402, ŞK18/405, ŞK18/408, ŞK18/409, ŞK18/411, ŞK18/413, ŞK18/422, ŞB1/13, ŞB1/28, ŞB1/35, ŞB1/41, ŞB2/107, ŞB2/113, ŞB2/124, ŞB2/39, ŞB2/43, ŞB2/51, ŞB4/3, ŞB5/5, ŞB6/103, ŞB6/104, ŞB6/105, ŞB6/106, ŞB6/108, ŞB6/110, ŞB6/111, ŞB6/18, ŞB6/22, ŞB6/28, ŞB6/36, ŞB6/57, ŞB6/72, ŞB6/86, ŞB6/99, ŞB7/3, ŞB7/12, ŞB7/19, ŞB7/40, ŞB7/50, A1/8, A1/9, A1/121, A1/131, A1/14, A1/189, A1/201, A1/206, A1/210, A1/227, A1/229, A1/233, A1/237, A1/24, A1/246, A1/250, A1/262, A1/266, A1/299, A1/301, A1/307, A1/67, A1/84, A1/86, A1/97, A1/98, A2/6, A2/10, A2/109, A2/19, A2/47, A2/67, A2/79, A2/90, A3/145, A3/154, A3/165, A3/20, A3/202, A3/208, A3/221, A3/222, A3/226, A3/233, A3/235, A3/24, A3/244, A3/269, A3/35, A3/74, A3/75, A3/78, A3/80, A3/85, A3/97, A4/101, A4/132, A4/133, A4/135, A4/138, A4/142, A4/149, A4/27, A4/33, A4/36, A5/4, A5/5, A5/102, A5/104, A5/110, A5/125, A5/17, A5/170, A5/176, A5/177, A5/199, A5/200, A5/202, A5/203, A5/206, A5/207, A5/215, A5/217, A5/218, A5/222, A5/24, A5/257, A5/32, A5/95, A5/98, A6/14, A6/15, A6/18, A6/30, A6/31, A6/34, A6/37, A6/42, A7/20, A8/126, A8/127, A8/132, A8/133, A8/137, A8/139, A8/143, A8/25, A8/31, A8/32, A8/68, A9/3, A9/11, A9/36, A9/41, A9/47, A9/48, A11/43, A11/82, A11/86, A12/8, A12/36, A12/38, A12/39, A12/43, A12/47, A12/53, A12/67, A12/75, A13/4, A13/9, A13/102, A13/107, A13/109, A13/18, A13/48, A13/63, A13/71, A13/73, A13/74, A13/83, İ1/7, İ1/101, İ1/13, İ1/135, İ1/138, İ1/145, İ1/18, İ1/31, İ1/44, İ1/51, İ1/55, İ2/6, İ2/79, İ2/83, İ3/5, İ3/108, İ3/138, İ3/155, İ3/164, İ3/20, İ3/37, İ3/60, İ3/64, İ3/72, İ4/4, İ4/7, İ4/8, İ4/9, İ4/12, İ4/17, İ4/24, İ4/27, İ4/28, İ4/29, İ4/48, İ4/49, İ4/50, İ5/130, İ5/149, İ5/176, İ5/38, İ5/47, İ5/56, İ5/57, İ6/110, İ6/116, İ6/117, İ6/66, İ6/69, İ6/76, İ7/3, İ7/17, İ7/18, İ7/38, İ7/56, İ7/65, İ8/31, K2/13, K2/25, K2/27, K5/5, K5/112, K5/24, K5/25, K5/30, K5/35, K5/39, K5/42, K5/46, K5/56, K5/69, K5/71, K5/73, K5/74, K5/75, K5/85, K6/111, K6/130, K6/150, K6/154, K6/163, K6/165, K6/167, K6/17, K6/176, K6/184, K6/186, K6/187, K6/188, K6/29, K6/34, K6/35, K6/54, K6/55, K6/57, K6/93, K7/4, K7/111, K7/130, K7/154, K7/163, K7/172, K7/185, K7/200, K7/202, K7/38, K7/39, K7/73, K7/74, K7/77, K7/80, K7/81, K7/93, K8/5, K9/115, K9/35, K9/39, K10/43, K10/54, K10/84, K11/21, K11/23, K11/32, K12/111, K12/129, K12/133, K12/134, K12/137, K12/156, K12/157, K12/159, K12/165, K12/175, K12/186, K12/198, K12/82, N1/107, N1/115, N1/146, N1/148, N1/154, N1/182, N1/219, N1/261, N1/263, N1/311, N1/319, N1/325, N1/41, N1/66, N2/11, N2/12, N2/16, N2/21, N2/35, N2/51, N2/56, N2/80, N3/3, N3/6, N3/11, N3/14, N3/27, N3/32, N3/44, N4/7, N4/11, N4/14, N4/17, N4/18, N4/21, N4/25, N5/30, N5/35, N5/37, N5/38, N6/4, N7/20, N8/7, N8/26, N8/28, ND1/42, ND1/43, ND1/44, ND1/46, ND1/55, ND1/59, ND3/11, ND3/30, ND4/6, ND4/125, ND4/126, ND4/141, ND4/149, ND4/46, ND4/88, ND5/6, ND5/8, ND5/9, ND5/36, ND6/5, ND6/31, ND6/56, O1/23, O2/10, O2/12, O3/13, O3/14, O3/18, O3/25, O3/41, O3/45, O3/57, O3/74, O3/77, O3/79, O4/3, O4/13, O4/31, O5/9, O5/13, O6/4, O6/7, O6/12, O6/19, O6/39, O7/8, O7/29, O7/40, O7/45, O7/48, O7/53, O7/55, O7/62, O8/20, O8/25, O8/58, O8/60, O8/63, O8/64, O8/65, O8/70, O8/71, O9/105, O9/106, O9/115, O9/20, O9/40, O9/61, O9/68, O9/73, O9/79, O9/88, O9/91, O10/106, O10/107, O10/28, O10/91, O10/92, O10/93, O10/99, O11/17, O12/5, O12/8, O12/10, O12/14, O12/29, O12/31, O12/33, O13/4, O13/50, O14/6, O14/107, O14/112, O14/113, O14/115, O14/118, O14/121, O14/42, O14/57, O14/60, O14/82, O14/90, O15/17, O16/12, O16/16, O16/18, O16/26, O16/37, O16/48, O17/22, O17/48, O17/53, O17/63, O18/12, O18/14, O18/16, O18/47, O19/27, O19/30, O19/34, O19/37, O19/39, O19/45, O19/48, O20/106, O20/116, O20/121, O20/124, O20/127, O20/131, O20/133, O20/134, O20/14, O20/146,

O20/150, O20/156, O20/16, O20/163, O20/17, O20/209, O20/227, O20/232, O20/250, O20/28, O20/46, O20/47, O20/85, O20/88, O20/95, O21/13, O21/15, O21/40, O22/19, O22/39, O22/70, O23/17, O23/23, O23/29, Y1/100, Y1/111, Y1/114, Y1/124, Y1/128, Y1/130, Y1/15, Y1/157, Y1/17, Y1/172, Y1/173, Y1/177, Y1/178, Y1/19, Y1/20, Y1/35, Y1/38, Y1/39, Y1/47, Y1/52, Y1/54, Y1/63, Y1/73, Y1/83, Y1/89, Y1/96, Y2/19, Y2/39, Y2/60, Y2/67, Y2/72, Y4/105, Y4/112, Y4/119, Y4/128, Y4/129, Y4/131, Y4/134, Y4/135, Y4/17, Y4/178, Y4/207, Y4/253, Y4/254, Y4/300, Y4/83, Y4/84, Y4/85, Y4/89, Y5/145, Y5/169, Y5/189, Y5/194, Y5/198, Y5/209, Y5/213, Y5/217, Y5/220, Y5/224, Y5/230, Y5/232, Y5/234, Y5/235, Y5/267, Y5/271, Y5/273, Y5/294, Y5/301, Y5/329, Y5/339, Y5/345, Y5/35, Y5/351, Y5/353, Y5/366, Y5/377, Y5/400, Y5/401, Y5/404, Y5/408, Y5/409, Y5/413, Y5/414, Y5/415, Y5/426, Y5/429, Y5/49, Y5/78, Y5/84, Y6/5, Y6/117, Y6/121, Y6/130, Y6/135, Y6/149, Y6/35, Y6/36, Y6/54, Y6/68, Y6/89, Y7/28, Y8/46, Y8/65, Y8/79

b.+ ce Y5/429

b.+ de ŞK10/197, A12/8, İ3/108, İ3/60, İ5/83, K12/49, ND6/8, O18/13, Y5/437

b.+ dē O23/3

b.+ den M12/22, ŞK13/107, A1/247, A3/241, A3/247, A4/174, A5/98, İ6/77, K12/162, N1/233, ND4/75, O7/36, O7/47, Y8/82, N1/191

b.+ i M12/22, M12/46, M12/72, M12/93, ŞK2/113, ŞK2/87, ŞK2/98, ŞK3/22, ŞK4/6, ŞK4/9, ŞK4/11, ŞK4/116, ŞK4/121, ŞK4/13, ŞK4/134, ŞK4/15, ŞK4/16, ŞK4/18, ŞK6/77, ŞK7/183, ŞK9/6, ŞK9/8, ŞK9/9, ŞK9/15, ŞK9/35, ŞK9/36, ŞK9/38, ŞK9/74, ŞK10/197, ŞK10/41, ŞK11/31, ŞK11/46, ŞK11/47, ŞK11/48, ŞK11/50, ŞK15/62, ŞK15/64, ŞK15/90, ŞK17/6, ŞK17/102, ŞK17/127, ŞK17/13, ŞK17/307, ŞK17/321, ŞK17/45, ŞK17/47, ŞK17/74, ŞK17/83, ŞK17/98, ŞK18/109, ŞK18/382, ŞK18/413, ŞK18/415, ŞB2/105, ŞB2/107, ŞB2/108, ŞB2/58, ŞB5/5, ŞB6/104, ŞB6/36, ŞB7/31, ŞB7/71, A1/246, A1/247, A1/299, A1/312, A1/94, A2/28, A2/92, A3/106, A3/128, A3/131, A3/169, A3/25, A3/38, A3/41, A4/133, A5/200, A5/27, A7/14, A7/15, A7/65, A7/66, A7/75, A8/4, A8/128, A12/55, İ2/79, İ3/126, İ3/151, İ5/194, İ7/3, İ7/23, K6/192, K6/196, K7/109, K7/81, K7/93, K8/6, K11/26, K12/118, N1/117, N1/205, N1/221, N1/38, N3/22, N3/26, N3/31, N4/11, N5/14, N5/29, N7/12, N8/59, ND3/9, ND6/7, O3/19, O4/19, O4/33, O4/34, O6/3, O6/4, O6/9, O6/12, O6/18, O7/38, O7/39, O7/54, O8/14, O9/17, O14/76, O14/84, O18/16, O19/19, O19/30, O19/33, O20/195, O20/219, O20/240, O20/256, O20/28, O20/98, O21/21, Y1/170, Y5/118, Y5/192, Y5/194, Y5/248, Y5/253, Y5/407, Y5/413, Y8/69

b.+ i ŞK18/28, M6/92, ŞK10/122, ŞK11/45, A1/101, A1/130, A1/277, A5/99, K12/134, N8/7, ND3/7, O6/3, Y5/53

b.+ ik O7/3

b.+ ikī O19/12

b.+ iki ŞK1/3, A5/219, İ5/91, ND5/45

b.+ ikin İ6/92

b.+ ikini İ1/107

b.+ ikiydi İ5/88

b.+ im M1/27, M6/32, M7/3, M7/5, M8/12, M8/123, M8/21, M9/23, M9/25, M9/44, M9/70, M10/14, M10/20, M11/35, M12/7, M12/90, ŞK1/3, ŞK1/10, ŞK1/19, ŞK1/37, ŞK2/52, ŞK3/24, ŞK3/26, ŞK4/140, ŞK5/100, ŞK5/72, ŞK6/44, ŞK6/50, ŞK7/9, ŞK7/118, ŞK7/129, ŞK7/173, ŞK7/52, ŞK7/83, ŞK8/110, ŞK8/124, ŞK8/126, ŞK8/177, ŞK8/20, ŞK8/27, ŞK8/34, ŞK8/42, ŞK9/22, ŞK9/74, ŞK10/106, ŞK10/12, ŞK10/170, ŞK10/53, ŞK10/62, ŞK10/66, ŞK10/84, ŞK10/91, ŞK11/28, ŞK11/56, ŞK11/61, ŞK12/3, ŞK12/14, ŞK13/8, ŞK13/125, ŞK13/133, ŞK13/134, ŞK13/138, ŞK13/147, ŞK15/18, ŞK15/52, ŞK16/29, ŞK17/108, ŞK17/110, ŞK17/135, ŞK17/271, ŞK17/272, ŞK17/276, ŞK17/62, ŞK18/201, ŞK18/207, ŞK18/394, ŞK18/430, ŞK18/434, ŞK18/57, ŞK18/87, ŞB1/17, ŞB1/19, ŞB2/13, ŞB2/77, ŞB2/82, ŞB6/54, ŞB6/86, ŞB7/8, ŞB7/77, ŞB7/85, A1/8, A1/124, A1/127, A1/141, A1/150, A1/18, A1/190,

A1/207, A1/208, A1/239, A1/255, A1/257, A1/33, A1/65, A1/94, A1/95, A2/10, A2/22, A3/13, A3/154, A3/209, A3/257, A3/74, A3/84, A4/148, A4/149, A4/24, A4/27, A5/101, A5/133, A5/206, A5/255, A7/4, A7/6, A7/19, A7/29, A7/73, A8/30, A8/68, A10/22, A11/42, A12/39, A13/111, A13/19, A13/34, A13/48, A13/73, İ1/124, İ1/54, İ1/77, İ2/79, İ2/90, İ3/162, İ3/63, İ4/20, İ4/25, İ5/15, İ5/17, İ5/192, İ5/193, İ6/115, İ6/70, İ6/77, İ7/6, İ7/45, İ7/51, K2/35, K5/3, K5/6, K5/8, K5/9, K5/10, K5/74, K6/192, K6/198, K6/205, K6/53, K6/85, K7/11, K7/129, K7/41, K7/70, K8/8, K9/10, K10/54, K11/26, K11/33, K11/35, K12/134, K12/147, K12/164, K12/19, K12/198, K12/63, N1/101, N1/112, N1/142, N1/182, N1/202, N1/211, N1/249, N1/254, N2/11, N2/29, N3/4, N3/11, N3/17, N3/44, N4/20, N8/30, ND2/10, ND4/105, ND4/123, ND4/15, ND4/46, ND4/92, ND5/45, O3/12, O3/24, O3/66, O4/14, O4/18, O4/19, O4/34, O5/9, O6/5, O7/13, O7/33, O7/47, O7/56, O8/12, O8/18, O8/19, O8/81, O9/13, O9/27, O9/67, O9/68, O9/91, O10/7, O10/70, O11/14, O11/16, O12/10, O12/15, O14/4, O14/25, O14/41, O16/6, O16/11, O16/43, O16/45, O16/48, O17/6, O17/64, O17/73, O18/54, O19/19, O20/8, O20/107, O20/124, O20/14, O20/184, O20/21, O20/36, O21/25, Y1/114, Y1/81, Y2/37, Y4/100, Y4/118, Y4/119, Y4/124, Y4/19, Y4/224, Y4/226, Y4/23, Y4/250, Y4/299, Y4/63, Y4/65, Y4/82, Y4/89, Y5/118, Y5/17, Y5/196, Y5/227, Y5/24, Y5/29, Y5/398, Y5/406, Y5/410, Y5/413, Y5/414, Y6/109, Y6/142, Y7/24, ŞK2/145, ŞK4/194

b.+ imkī İ1/107
b.+ imki K3/16
b.+ imkini ŞK17/314
b.+ imsin O9/110
b.+ inī ND4/124
b.+ inkī İ3/13
b.+ ki K5/75
b.+ kini O14/36
b.+ ne M12/90, A8/26, A12/12, O4/12
b.+ nen ŞK9/63, ŞK12/4, ŞK14/15, ŞK17/309, ŞK17/37, ŞK18/35, ŞB6/15, K7/153, K12/115, K12/118, O4/17, O4/33, O10/38, O10/40, O19/6, O19/33, O20/124, O20/48, O20/63, O22/42

beñ : **Ben şahıs zamiri.**
b. ŞK16/17, ŞK18/324, İ1/113
b.+ i ŞB6/103

beñ : **Tende bulunan ufak koyu leke.**
b. ŞK2/91
b.+ leri A4/48
b.+ lerin ŞK2/90

bèn : **Ben şahıs zamiri.**
b. ŞK17/147, ŞK17/34, ŞK17/92, ŞK17/93, K9/122, Y5/239
b.+ i ŞK17/309
b.+ im ŞK17/321

bèñ : **Ben şahıs zamiri.**
b. ŞK17/310

bẽn : **Ben şahıs zamiri.**
b. M7/40, ŞK6/20, ŞK8/174, ŞB2/57, İ3/62, İ5/153, K6/94, K9/29, N1/131, N1/316, N1/317, N8/32, O7/38, O9/115, O11/31, O14/108, O14/86, O17/57, Y4/219
b.+ i O8/13, O8/18, ŞK12/20
b.+ im ŞK12/8, A7/57, O8/6

bẽn - : **Beğenmek, hoşuna gitmek.**
b.- miy O17/40
b.- miyen ŞK18/325

ben báña : **Kendi kendine, yalnız başına.**
b. ŞK1/6

ben bene : **Kendi kendine, yalnız başına.**
b. A1/102

ben beni : **Kendi kendine, yalnız başına.**
b. ŞK4/130, K12/162

ben' : **Ben şahıs zamiri.**
b. O9/42

bena : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. N3/39

beña : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. ŞK10/140, N1/107, N1/155, N1/189, N7/12, O14/6, O14/117, O20/120

beñá : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. O9/35, O9/72, O14/41, O14/84, O20/145

beñā : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. O16/46

bençim : **Benim için.**
b. A5/139

bend : **Bent, set.**
b.+ i ŞK14/45, A12/49, ŞK14/44, Y8/69
b.+ in A12/51
b.+ leri ŞK14/47

bendē : **Bendek.**
b. K5/5
b.+ me K5/5

bendeg : **Bendek.**
b.+ i K5/4

bendek : **Bendek**
b. K5/3, K5/6, K5/8, K5/10, K5/19
b.+ leri K5/3, K5/4, K5/15

bene : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. A1/19, A1/190, A1/227, A1/237, A1/283, A2/108, A2/22, A3/176, A3/24, A4/106, K1/12, K1/14, K1/16, K7/7, N4/17, O6/19

beñizli : **Ten rengi.**
b. O10/8

benli döne : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. ŞK18/166
b.+ ynen ŞK15/04-05

beñili döne : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. N1/156
b.+ ynen ŞK15/4-5, ŞK15/4, ŞK15/60

beñni döne : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. N1/46-47

benni döne : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. N1/109
b.+ m ŞK18/303
b.+ nen N1/34

benni dönē : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. ŞK18/159

beñni döne : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. N1/6, N1/155, N1/159
b.+ ynen ŞK15/43, ŞK15/46, ŞK15/65

benni ḫatın : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. ŞK18/265

benni ḫātün : **Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.**
b. ŞK18/265

benze - : **Andırmak, gibi görünmek.**
b.- r K6/180

beñze - : **Andırmak, gibi görünmek.**
b.- mez K6/182, Y4/212
b.- miñ O12/6
b.- r M8/108

bėñze - : **Andırmak, gibi görünmek.**
b.- r ŞK16/54

beñzi - : **Andırmak, gibi görünmek.**
b.- yi A8/109

berī : **Ötenin karşıtı.**
b.+ yi O13/43

beraber : **Birlikte.**
b. A8/7, Y4/10

berabēr : **Birlikte.**
b. İ1/118

berāber : **Birlikte.**
b. ŞB7/74

berbellig : **Berberlik işiyle uğraşan kimse.**
b. O20/156

berber : **Berberlik işiyle uğraşan kimse.**
b.+ īn M8/10
b. M8/4, İ5/119
b.+ e İ5/118
b.+ ē İ5/128
b.+ iñ O13/21

b.+ iyik M12/4

berberlıḫ : **Berberlik işiyle uğraşan kimse.**
b. A3/231

berec : **Baraj.**
b.+ ini İ2/47

berecē : **Birecik, yer adı.**
b. Y6/94

berecigli : **Birecikli olan kimse.**
b. O16/49

berecigli mʿāmed : **Birecikli Mehmet, kişi adı.**
b. M8/125

berecik : **Birecik, yer adı.**
b.+ den A1/275, A1/279

beredinni : **Beredin köyünden olan kimse.**
b. O8/6

bereked : **Bolluk.**
b. O4/21, O5/43

bereket : **Bolluk.**
b. A1/244, İ3/43
b.+ i K6/23, K6/24

berg : **Sağlam, sıkı.**
b. N1/146, Y5/212

bergçe : **Sağlam, sıkı gibi.**
b. ND1/23

beri : **Ötenin karşıtı.**
b. M5/15, M6/43, ŞK8/186, A5/92, İ5/25, K5/6, K5/138, K5/23, K12/9, K12/47, ND4/110, O2/34, O9/101, O9/111, O9/92, O9/93, O20/17, Y1/30, Y1/73, Y5/30
b.+ si M9/43

beri báñzeri : **Hiçbir şeye benzemeyen.**
b. ŞK12/33

beriūz : **Beri yüz, ön taraf.**
b.+ e ŞK8/141

bėrk : **Sağlam, sıkı.**
b.+ imiş ŞK17/125

berket : **Bereket, bolluk.**
b. K6/29
b.+ in K6/30

berri : **Ötenin karşıtı.**
b. O22/6
b.+ ki A9/45

berrid : **Ötenin karşıtı.**
b. O22/6

bes : **Sadece, yalnızca.**
b. M6/5, M12/83, ŞK7/12, K5/71, K9/92, K10/79, K11/41, N1/159, N1/162, N1/166, N1/307, O8/75, O19/73, O19/77, O20/135

bēs : **Sadece, yalnızca.**
b. N1/257, N1/271, O4/19

besde : **Müzik eserini oluşturan ezgilerin bütünü.**
b.+ leri K7/158
b.+ si ŞK18/434

besle - : **Yiyecek ve içeceğini sağlamak.**
b.- dīm O19/47
b.- digden ŞK15/26
b.- dikden ŞK15/21
b.- llerdi A1/52
b.- miş A1/258
b.- rim İ1/21, İ1/24, İ1/27

beslē - : **Yiyecek ve içeceğini sağlamak.**
b.- dim O19/47

bėsle - : **Yiyecek ve içeceğini sağlamak.**
b. N1/73
b.- dī N1/74
b.- dim O19/46
b.- llēr O11/32
b.- miş A1/256
b.- r Y5/241
b.- rdīg O19/24
b.- rdim O20/40

bėslē - : **Yiyecek ve içeceğini sağlamak.**
b.- dim O19/46
b.- rdīk K10/93

besli - : **Yiyecek ve içeceğini sağlamak.**
b.- y M9/45
b.- yo ŞK15/26

besli : **Besili, semiz.**
b. A1/177

besni : **Besni, yer adı.**
b.+ ye A9/54, A12/15

besni dā : Besni Dağı, yer adı.
b.+ nın A9/32

beş : Beş, sayı adı.
b. M5/10, M6/51, M12/75, ŞK1/22, ŞK2/17, ŞK4/70, ŞK4/72, ŞK6/131, ŞK7/196, ŞK12/12, ŞK13/75, ŞB7/10, ŞB7/16, ŞB7/56, A1/189, A1/190, A1/257, A2/14, A2/16, A8/86, A8/96, A10/48, A11/56, A12/83, İ5/57, İ5/66, İ5/72, İ5/89, İ7/95, K7/57, K9/50, K12/183, K12/204, K12/62, K12/63, N1/312, N1/313, ND4/57, O10/13, Y2/6, Y2/7, Y2/36, Y4/153, Y4/183, Y4/186, Y4/68
b.+ de İ1/3
b.+ e O20/185
b.+ ine ŞB3/11, A1/162
b.+ inē ŞB3/12
b.+ ini ŞK4/185, ŞK6/132

bėş : Beş, sayı adı.
b. M1/4, M2/26, M2/27, M5/10, M6/88, M6/96, M7/104, M7/25, M7/60, M7/83, M9/21, M10/28, ŞK1/49, ŞK1/50, ŞK2/136, ŞK7/174, ŞK7/196, ŞK7/203, ŞK9/45, ŞK17/163, ŞK18/262, ŞK18/275, A1/162, A3/259, A4/146, A5/255, A5/256, A6/23, A8/17, A9/50, A12/33, A12/54, A13/10, İ5/112, İ5/114, İ7/34, İ8/20, K10/69, K12/157, K12/174, K12/197, K12/204, ND4/56, ND4/57, O7/22, O7/33, O9/19, O20/107, O21/36, O22/11, O22/92, Y4/230, Y4/301, Y4/36, Y5/261, Y8/14
b.+ e M9/41
b.+ inde M11/4

bēş : Beş, sayı adı.
b. O7/62

beş beşe : Peş peşe, arka arkaya.
b. M5/36

beş daş : Beş taş, beş taşla oynanan oyun.
b. A10/47

beş depe : Beştepe, yer adı.
b. A12/28

bėş yüs : Beş yüz, sayı adı.
b. N1/33, Y8/42

beş yüz : Beş yüz, sayı adı.
b. Y8/44

bėş yüz : Beş yüz, sayı adı.
b. A12/76, ND4/24, O22/87

bēş yüz : Beş yüz, sayı adı.
b. O22/58

beşĪ : Beşik.
b.+ nde M5/34

beşĪni meşĪni : Beşikle ilgili olan.
b. İ4/10

bēşĪ[r] : Beşir, kişi adı.
b. ŞK2/140

beşer : İnsan.
b.+ ī O6/22

bėşer : Beş sayısının üleştirme sayı sıfatı.
b. A1/162

beşig : Beşik.
b. ND4/137
b.+ dēyken O20/157

bėşig : Beşik.
b.+ lerini O20/157

beşinci : Beş sayısının sıra sayı sıfatı.
b. ŞK14/72, Y8/58

beşinçi : Beş sayısının sıra sayı sıfatı.
b. O22/15

beşir : Beşir, kişi adı.
b. ŞK2/137
b.+ e ŞK4/175

beşirli - : Bir şeyi yapabilmek.
b.- yig Y5/20

beşli : Son rakamı beş olan doğum tarihi.
b.+ yim İ1/3

beşşĪ : Beşik.
b.+ di ND6/53
b.+ ne ND4/139
b.+ nin Y5/165

bėter : Daha kötü.
b. ŞK17/217

beton : Çimentonun kum ve suyla karıştırılmış hali.

b. M9/53, İ3/143

bey : **Erkekler için kullanılan saygı sözü.**
b.+ īdi ŞK18/55
b. M8/69, M11/24, M11/26, ŞK15/6, ŞK15/7, ŞK18/179, A3/171, A13/107, İ1/69, K12/118, K12/120, K12/89, N1/8, N1/280, N1/281, N1/282, N1/284, N1/285, N1/286, N1/294, N1/295, N1/298, N1/305, N1/314, N1/321, N1/326, N1/53, N1/54, N1/57, ND3/22, O21/48, O22/23, O22/29
b.+ i O9/19
b.+ im M11/26, ŞK3/125, ŞK3/134, ŞK15/58, ŞK15/60, ŞK15/82, ŞK17/4
b.+ imin O3/66
b.+ iñ O9/31, O20/172
b.+ inen O9/5
b.+ ler M8/39, ŞK9/85, A3/169, O7/71, O7/75, O7/66
b.+ lēr M8/46, M8/54, N1/4
b.+ lerī K5/130
b.+ lerine K5/97

bėy : **Erkekler için kullanılan saygı sözü.**
b. A3/161
b.+ leri K12/26

bēy : **Erkekler için kullanılan saygı sözü.**
b. N1/66, ND3/7, O8/79
b.+ im ŞK2/34, ŞK2/48, O3/73, O7/50

bey bōrek : **Bey Börek, halk Hikâyesi.**
b. İ2/10

bey buba : **Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman, Köroğlu.**
b.+ mızı ŞK18/177, ŞK18/179-180
b.+ ñız ŞK18/172

bey misdafā : **Bey Mustafa, kişi adı.**
b. N1/257

beyīr : **Beygir, at.**
b. O17/14

beyaz : **Beyaz, renk adı.**
b. A11/50
b.+ ların ŞB6/98

bėyaz : **Beyaz, renk adı.**
b. ŞK13/95, ŞK14/25, A3/43, İ5/117
b.+ ıdı İ5/117
b.+ ını Y5/206

beyçi : **Beycik.**
b.+ mde O3/12

beydili : **Beydili, Oğuz boylarından biri.**
b. O6/36, O22/16

beydilli : **Beydili köyünden olan.**
b. O22/16

beyen - : **Beğenmek.**
b. M12/36
b.- di M12/72
b.- dim M12/73, M12/88
b.- mīm O17/48
b.- medī İ2/67
b.- miş M12/67, ŞK9/9
b.- miy O13/12, O17/49
b.- miyon A13/172

beyendir - : **Beğenme işini yaptırmak.**
b.- emeymiş ŞB6/5

beygīr : **Beygir, at.**
b. O17/15

beygir : **Beygir, at.**
b. K6/38, O9/51, Y5/408
b.+ i Y2/56

bėygir : **Beygir, at.**
b. O9/51, Y2/56, Y2/70
b.+ den K9/23
b.+ i Y2/56

bēygir : **Beygir, at.**
b. ŞK8/56
b.+ den K9/14
b.+ e ŞK13/29, ŞK13/94
b.+ i ŞK17/39
b.+ in ŞK13/28

bē^{y}gir : **Beygir, at.**
b. ŞK8/92

beyid : **Beyit, iki dizeden oluşan şiir.**
b. K7/179

beyir : **Beygir, at.**
b.+ de O13/16
b.+ lerne Y5/111

bēyir : **Beygir, at.**
b. Y5/412

beyit : **Beyit, iki dizeden oluşan şiir.**
b. A3/32
b.+ ini K7/187

beylī : **Böyle, bu şekilde.**
b. K12/89

beyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M1/11, M1/39, M2/9, M5/14, M12/17, M12/18, M12/31, M12/85, ŞK2/68, ŞK4/149, ŞK4/150, ŞK4/179, ŞK4/183, ŞK4/187, ŞK4/190, ŞK4/192, ŞK9/80, ŞK18/110, ŞK18/191, ŞK18/222, ŞK18/264, ŞK18/310, ŞK18/35, ŞK18/426, ŞK18/56, ŞK18/65, ŞK18/70, ŞK18/83, ŞB7/69, A5/197, A5/200, A5/232, A5/250, A7/29, A7/45, A7/70, A8/108, A8/14, A8/15, A8/20, A8/42, A8/43, A8/52, A8/62, A8/63, A8/78, A8/85, A8/87, A10/6, A10/43, A11/31, A11/72, A11/73, A11/83, A13/8, A13/100, A13/106, A13/132, A13/138, A13/154, A13/156, A13/164, A13/47, A13/62, İ5/124, K2/6, K2/10, K2/34, K3/12, K5/32, K5/49, K7/89, K7/92, K10/15, K12/182, K12/183, K12/195, N1/270, O3/57, O5/20, O7/49, O12/18, O13/55, O14/122, O16/26, O16/30, Y1/26, Y6/107, Y6/114, Y6/145, Y6/20, Y6/37, Y6/38, Y6/42, Y6/44, Y7/17, Y7/24, Y7/25, Y8/59
b.+ ce A6/10
b.+ çe Y6/49
b.+ di O13/52, O13/53

be^{y}le : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK8/78, ŞK18/236

beylē : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK18/235, ŞK18/411, ŞK18/422, ŞK18/64
b.+ miş ŞK18/234

bėyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M2/32, M6/47, M6/50, M7/18, M10/35, M12/67, M12/73, M12/82, M12/83, ŞK4/181, ŞK6/7, ŞK6/131, ŞK6/30, ŞK6/41, ŞK6/42, ŞK6/43, ŞK6/51, ŞK6/83, ŞK6/87, ŞK6/89, ŞK6/97, ŞK14/25, ŞK17/6, ŞK17/294, ŞB1/6, ŞB2/86, A3/253, A5/152, A5/162, A5/197, A5/198, A5/209, A5/255, A6/12, A6/14, A6/34, A6/43, A6/49, A7/25, A7/44, A7/58, A7/69, A7/70, A8/109, A8/119, A8/126, A8/128, A8/134, A8/47, A8/48, A8/71, A8/76, A10/29, A10/41, A12/32, A13/149, İ5/140, K6/118, K6/122, K6/130, K6/166, K8/8, K9/110, K9/112, K10/18, K11/45, N1/9, N3/9, N5/8, O1/31, O3/9, O3/25, O3/34, O5/31, O7/25, O8/22, O13/20, O13/52, O14/16, O14/95, O14/99, O16/22, O16/25, O16/29, O16/31, O21/32, Y6/45, Y6/46, Y6/47, Y6/48, Y6/58, Y6/61, Y6/88, Y7/17
b.+ di O3/30, O13/52
b.+ ydī A8/80
b.- ydi A10/54

bė^{y}le : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK7/166

bėylē : **Böyle, bu şekilde.**
b. A11/33, O1/16, O7/27, O8/20, O15/11, O16/41
b.+ ydik ŞK18/435

bēyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M5/42, ŞK3/5, ŞK18/309, ŞK18/326, ŞK18/347, ŞK18/53, A5/253, A6/8, A6/83, A10/38, A13/159, N5/14, O5/39, O7/27, O7/39, O13/27, Y8/79

bē^{y}le : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK8/78, ŞK8/83, Y1/77

bēylē : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK18/217, ŞK18/310

beyle beyle : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. A5/250

beyle beylē : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞK18/26, ŞK18/27

beylē beylē : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞK18/179

bėyle bėyle : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞK4/135, ŞK11/52, O4/11

bėyle bėylē : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞB2/123

bėylē beylē : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞK18/24

bēyle beyle : **Buna benzer, bunun gibi.**
b. ŞK18/145

beylece : **Böyle, bu şekilde.**
b. M1/37

beylegi : Böyle ki, böylece
b. O14/81

beyli : Beyi olan.
b.+ ē K12/128

beyli döne : Benli Döne, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahraman.
b.+ den N1/119

beylig : Bey olma durumu.
b. O11/4
b.+ ler K12/28

bēylig meylīg : Beylik.
b. K12/25

beyrā : Bayrak.
b.+ ñı A12/73

beyram : Behram, kişi adı.
b.+ ın M5/17

beyran : Et ve pirinçle yapılan yemek.
b. M11/6, M11/10, M11/11, M11/24

beyrāñ : Et ve pirinçle yapılan yemek.
b.+ ı A12/74

beyūg : Büyük, küçük karşıtı.
b. N1/197

bēyüg : Büyük, küçük karşıtı.
b. N1/194

bēyu̇d - : Büyümek.
b.- dim O19/27

bēyu̇g : Büyük, küçük karşıtı.
b. O21/38

bez : Kumaş parçası.
b.+ ī ŞK17/58
b. A1/171
b.+ de A1/188
b.+ e A3/7, ND6/32
b.+ in K6/107
b.+ ine A5/251
b.+ ini Y5/164
b.+ ler A6/83
b.+ lerinin Y5/165

bėz : Bez, kumaş parçası.
b. ŞK17/25, ND6/55
b.+ e A4/159, A5/156
b.+ i Y5/232, Y5/238
b.+ ine ŞK8/99
b.+ ini ŞK17/64, ND6/36

bēz : Bez, kumaş parçası.
b. ŞK17/57

bez - : Bezmek, usanmak.
b.- idi ŞK18/335

beze : Hamur parçası.
b. İ5/177

bėze : Hamur parçası.
b.+ si İ5/178

bezenek : El ya da ayak parmaklarının arası.
b. A5/154
b.+ ler A5/153

bezenēm bālı : Güçsüz durumda, bir iş yapacak gücü olmamak.
b. N6/19

bėzer ol - : Bezmek, usanmak.
b.- dum ND1/45

bėzēr ol - : Bezmek, usanmak.
b.- dum ND1/47

bezi : Beze, bir ot türü.
b.+ ye İ5/183

bēzin : Benzin, yakıt türü.
b. O19/70

bezir : Vezir.
b. ŞK8/81, ŞK10/47
b.+ i A3/77
b.+ leri ŞK10/19

bezirġan : Bezirgan, tüccar.
b. ŞK18/123, ŞK18/124, A3/48, A3/52
b.+ a ŞK18/125, A3/52
b.+ ıñ ŞK18/124
b.+ mış ŞK18/141

bėzirġan : Tüccar.
b. A3/81

bezirġanbaşı : Tüccarların başı.
b. ŞK3/119

bezirlen - : Süslenmek.
b.- mīş K6/180

bı : **Bu, işaret zamiri.**
b.+ nna M5/13, ŞK17/54, K10/32

bı : **Bu, işaret zamiri.**
b. M5/19, M10/18, ŞK7/14, ŞK7/67, A3/183, A13/15, İ5/178, İ5/18, İ7/46, K7/42, K12/11, K12/163, N5/12, N5/14, O9/113, O14/95
b.+ nnar N8/12

bı : **Bu, işaret sıfatı.**
b. M8/27, M8/56, M10/25, ŞK2/70, ŞK4/148, ŞK4/149, ŞK4/158, ŞK4/167, ŞK4/178, ŞK4/182, ŞK4/184, ŞK4/185, ŞK6/105, ŞK6/15, ŞK6/16, ŞK7/107, ŞK8/136, ŞK8/147, ŞK9/63, ŞK12/32, ŞK13/160, ŞK17/11, ŞK17/23, ŞK17/25, ŞK17/47, ŞK17/52, ŞK17/53, ŞK17/72, ŞK18/199, ŞK18/347, ŞK18/394, ŞB1/16, ŞB2/57, ŞB3/7, ŞB3/9, ŞB3/19, A1/282, A4/110, A4/113, A4/146, A4/147, A4/164, A4/34, A4/35, A4/73, A5/127, A5/173, A7/6, A7/65, A8/54, A8/58, A8/65, A13/49, İ2/14, İ4/25, İ5/188, İ5/19, İ5/20, İ6/5, İ6/30, İ6/89, İ6/91, K6/40, K9/105, K9/55, K9/95, K10/3, K12/106, K12/111, K12/56, K13/8, N1/120, N1/240, N1/26, N1/260, N1/29, N1/63, N1/71, N1/91, N2/9, N6/5, N8/5, N8/12, ND1/26, O1/24, O3/6, O3/54, O9/6, O9/8, O10/33, O10/37, O10/42, O10/45, O10/92, O10/99, O13/19, O13/53, O16/18, O17/23, O18/12, O21/3, O22/53, Y1/131, Y1/140, Y1/24, Y1/33, Y4/217, Y5/221, Y5/355, Y6/22

bı : **Bu, işaret zamiri.**
b. M8/96, ŞK6/81, ŞK9/83, ŞK17/90, ŞK18/92, K5/51, O10/99, O22/22, Y1/140
b.+na ŞK1/10
b.+ nnar ŞK1/49
b.+ nnā ŞK2/88, ŞK17/53
b.+ nı ŞK3/14, ŞK6/106, İ5/159, ŞK4/151
b.+ nın İ3/65, İ5/4

bıra : **Bura.**
b. M8/102

bı : **Bu, şahıs zamiri.**
b. ŞK9/35, N1/19, N1/22, N1/23, N8/29, O1/22, O10/56, O12/10, O14/95, O22/27
b.+nı A4/163, O10/71, K6/120, N5/21, N8/73, N8/79, O13/17, N1/171, N1/240

bıçā : **Bıçak.**
b. A12/12

bıçaġ : **Bıçak.**
b. A1/70, İ8/31, İ8/32, İ8/33, Y5/175, Y6/154

bıçaḫ : **Bıçak.**
b. A12/16
b.+ na Y4/6

bıçaḫ çeg - : **Bıçağı birine saplamak için hazır hale geirmek.**
b.- di A12/13

bıçıḳ : **Bıçak.**
b. K5/49

bıġçı : **Bıçkı, testere.**
b.+ yna A11/26

bılamac : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. K11/12

bılamaç : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. A1/152, N8/62, N8/63

bılammaç : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. ND6/38

bılḫ : **Kaynama sesi.**
b. A1/156

bındar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. M8/71

bındar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. N1/106
b.+ ı O8/7

bındār : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. N1/119, N1/271, Y4/79

bınlar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. A9/50

bınnar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. ŞK8/193, A3/253, İ5/26, O22/89, ŞK1/49

bınnar : **Bunlar, işaret zamiri.**
b. ŞK9/41

bınnar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. ŞK18/178, A11/4, K5/37, K12/74, K12/78, K12/81, N1/31, N8/12, N8/19, O8/32, O10/47, O10/54, O10/64, O10/83, O14/3, O14/95, O22/24, O22/54, O22/91, Y1/131, K12/48, K12/86, O20/235, O22/27
b.+ ı İ7/41, K2/3, K12/87, O10/55

bınnār : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. K5/138

bıñnar : **Bunlar, işaret zamiri.**
b. ŞK7/205

bır(a) : **Bura.**
b.+ da M8/125, ŞK3/14, ŞK7/108, ŞK7/15, ŞK7/16, ŞK9/74, ŞK13/76, ŞB3/4, ŞB3/5, A2/9, A4/8, İ2/92, İ3/34, K5/119, K5/81, K5/82, K5/98, K6/12, K9/107, K12/12, O5/19, O8/7, O10/59, O12/25, O14/41, O18/50, O20/71, O21/6, O21/14, Y4/289
b.+ dā A1/33, K5/120, K5/83
b.+ dan ŞB2/58, ŞB3/26, A4/21, K5/112, K5/116, K5/91, K12/127, K12/73, N5/36, N5/38, O22/53, ŞK7/200
b.+ dān İ5/18, K5/108, K5/115, K12/74, O18/47
b.+ dī O13/14

bır̆(a) : **Bura.**
b.+ da K5/39, K11/28, O9/31, O11/27, O16/29
b.+ dan K12/34, O7/30

bırʿāġ - : **Bırakmak.**
b.- dıġdan M7/6

bırʿā - : **Bırakmak.**
b.- miyā ŞK8/71

bırʿā : **Bura.**
b.+ dı N5/26

bırʿaġ - : **Bırakmak.**
b.- masınnar M5/32

bırʿāġ - : **Bırakmak.**
b.- sın O22/42

bırʿāḫ - : **Bırakmak.**
b.- iylar N1/42

bırʿaḳ - : **Bırakmak.**
b.- mamış O22/11

bıra : **Bura.**
b. ŞK3/114, ŞK6/70, ŞK12/28, ŞK12/32, ŞK13/17, ŞK18/249, ŞK18/377, ŞB2/37, ŞB3/9, A2/18, A4/7, A5/171, İ2/91, O5/3, O5/15, O5/30, O10/43, O14/95, O18/4, O21/4, Y5/356, Y8/62
b.+ da İ6/91
b.+ lara İ2/91
b.+ nın O17/54
b.+ sı ŞK7/105, A4/8
b.+ sına A1/143
b.+ sī ŞK6/97, ŞB3/3

bırā : **Bura.**
b. ŞK7/109, K12/33, O18/53, Y1/61
b.+ sı ŞB3/10

bıraba : **Beraber, birlikte.**
b. A4/16

bıraġ - : **Bırakmak.**
b. M6/77, ŞK6/77, A4/138

bırāġ - : **Bırakmak.**
b. M8/51
b.- dıḳ ŞK18/436

bırah - : **Bırakmak.**
b. Y1/61
b.- in A1/243
b.- iylar N8/12
b.- iyōlar ŞK15/97

bıraḫ - : **Bırakmak.**
b. N2/81
b.- aḫ ŞK15/78
b.- ın A1/307, İ2/29
b.- ıñ O9/65
b.- ır Y5/398
b.- ırsıñ O13/42
b.- in A1/246
b.- ip O10/44
b.- iy N8/12
b.- iylar K3/13
b.- iyler A1/249
b.- iyō İ6/22
b.- íyō İ6/22
b.- mamışlaʳ A1/295

bıraḳ - : **Bırakmak.**
b.- dı ŞB6/111

b.- dın ŞB6/36
b.- mamış O22/12

bırı : **Bura.**
b.+ ya N8/44

bıroşül : **Broşür.**
b.+ leri M7/14

bısbıçīdī ?
b. ND4/92

bıyū : **Bıyık.**
b.+ ñu ŞK17/197

bıyyī : **Bıyık.**
b. O22/67

bi : **Bir, sayı adı.**
b. M1/9, M1/34, M2/13, M2/16, M2/20, M2/34, M2/38, M2/41, M3/16, M3/22, M3/24, M5/7, M5/10, M5/13, M5/15, M5/16, M5/23, M5/24, M5/27, M5/32, M5/36, M5/37, M6/8, M6/11, M6/12, M6/13, M6/19, M6/21, M6/22, M6/24, M6/27, M6/36, M6/38, M6/41, M6/42, M6/47, M6/48, M6/54, M6/58, M6/59, M6/60, M6/70, M6/77, M6/83, M6/84, M6/92, M7/4, M7/7, M7/9, M7/101, M7/104, M7/105, M7/19, M7/23, M7/28, M7/39, M7/46, M7/52, M7/55, M7/58, M7/62, M7/65, M7/67, M7/87, M7/95, M8/4, M8/9, M8/10, M8/102, M8/108, M8/109, M8/110, M8/114, M8/115, M8/117, M8/118, M8/16, M8/25, M8/31, M8/58, M8/73, M8/79, M8/80, M8/96, M8/97, M8/98, M9/10, M9/11, M9/18, M9/23, M9/28, M9/31, M9/35, M9/37, M9/42, M9/50, M9/57, M10/10, M10/11, M10/21, M10/23, M10/24, M10/31, M10/39, M11/6, M11/12, M11/24, M11/28, M11/29, M11/31, M11/32, M12/12, M12/13, M12/24, M12/34, M12/39, M12/64, M12/67, M12/70, M12/72, M12/73, M12/81, ŞK1/4, ŞK1/6, ŞK1/7, ŞK1/39, ŞK1/41, ŞK1/48, ŞK2/103, ŞK2/105, ŞK2/106, ŞK2/108, ŞK2/113, ŞK2/120, ŞK2/127, ŞK2/129, ŞK2/17, ŞK2/23, ŞK2/24, ŞK2/63, ŞK2/71, ŞK2/76, ŞK2/81, ŞK2/91, ŞK3/4, ŞK3/7, ŞK3/8, ŞK3/100, ŞK3/114, ŞK3/118, ŞK3/124, ŞK3/133, ŞK3/134, ŞK3/137, ŞK3/138, ŞK3/21, ŞK3/23, ŞK3/35, ŞK3/43, ŞK3/44, ŞK3/46, ŞK3/51, ŞK3/55, ŞK3/57, ŞK3/62, ŞK3/63, ŞK3/67, ŞK4/4, ŞK4/118, ŞK4/120, ŞK4/124, ŞK4/127, ŞK4/128, ŞK4/139, ŞK4/141, ŞK4/142, ŞK4/155, ŞK4/159, ŞK4/161, ŞK4/172, ŞK4/173, ŞK4/182, ŞK4/188, ŞK4/198, ŞK4/20, ŞK4/67, ŞK4/71, ŞK4/73, ŞK4/79, ŞK4/85, ŞK4/95, ŞK4/98, ŞK5/4, ŞK5/5, ŞK5/13, ŞK5/44, ŞK5/59, ŞK5/78, ŞK5/99, ŞK6/8, ŞK6/105, ŞK6/106, ŞK6/108, ŞK6/119, ŞK6/123, ŞK6/124, ŞK6/125, ŞK6/15, ŞK6/23, ŞK6/33, ŞK6/38, ŞK6/39, ŞK6/40, ŞK6/49, ŞK6/61, ŞK6/62, ŞK6/70, ŞK6/74, ŞK6/80, ŞK6/85, ŞK6/92, ŞK7/10, ŞK7/105, ŞK7/114, ŞK7/115, ŞK7/118, ŞK7/121, ŞK7/123, ŞK7/131, ŞK7/16, ŞK7/169, ŞK7/171, ŞK7/177, ŞK7/178, ŞK7/181, ŞK7/182, ŞK7/188, ŞK7/190, ŞK7/191, ŞK7/192, ŞK7/195, ŞK7/197, ŞK7/200, ŞK7/207, ŞK7/210, ŞK7/23, ŞK7/31, ŞK7/42, ŞK7/46, ŞK7/47, ŞK7/52, ŞK7/60, ŞK7/62, ŞK7/66, ŞK7/67, ŞK7/72, ŞK7/75, ŞK7/81, ŞK7/82, ŞK7/83, ŞK7/84, ŞK7/85, ŞK7/86, ŞK7/89, ŞK7/91, ŞK8/103, ŞK8/107, ŞK8/108, ŞK8/116, ŞK8/123, ŞK8/129, ŞK8/136, ŞK8/14, ŞK8/152, ŞK8/155, ŞK8/159, ŞK8/162, ŞK8/163, ŞK8/168, ŞK8/169, ŞK8/17, ŞK8/172, ŞK8/178, ŞK8/181, ŞK8/182, ŞK8/188, ŞK8/194, ŞK8/21, ŞK8/22, ŞK8/24, ŞK8/25, ŞK8/29, ŞK8/30, ŞK8/31, ŞK8/32, ŞK8/34, ŞK8/56, ŞK8/58, ŞK8/59, ŞK8/65, ŞK8/66, ŞK8/68, ŞK8/75, ŞK8/81, ŞK8/84, ŞK8/90, ŞK8/92, ŞK9/5, ŞK9/14, ŞK9/16, ŞK9/17, ŞK9/32, ŞK9/57, ŞK9/59, ŞK9/64, ŞK9/71, ŞK9/81, ŞK10/4, ŞK10/5, ŞK10/7, ŞK10/100, ŞK10/102, ŞK10/109, ŞK10/115, ŞK10/132, ŞK10/146, ŞK10/148, ŞK10/153, ŞK10/159, ŞK10/172, ŞK10/177, ŞK10/180, ŞK10/188, ŞK10/196, ŞK10/37, ŞK10/44, ŞK10/49, ŞK10/50, ŞK10/60, ŞK10/64, ŞK10/76, ŞK10/82, ŞK10/84, ŞK10/96, ŞK11/9, ŞK11/26, ŞK11/31, ŞK11/35, ŞK11/40, ŞK11/54, ŞK12/4, ŞK12/15, ŞK12/23, ŞK12/27, ŞK12/29, ŞK12/31, ŞK12/32, ŞK12/33, ŞK12/34, ŞK12/38, ŞK13/108, ŞK13/12, ŞK13/127, ŞK13/13, ŞK13/133, ŞK13/139, ŞK13/140, ŞK13/15, ŞK13/17, K13/22, ŞK13/23, ŞK13/27, ŞK13/28, ŞK13/29, ŞK13/35, ŞK13/40, ŞK13/41, ŞK13/43, ŞK13/48, ŞK13/68, ŞK13/80, ŞK13/93,

ŞK13/97, ŞK14/9, ŞK14/15, ŞK14/23, ŞK14/26, ŞK14/30, ŞK14/31, ŞK14/69, ŞK15/5, ŞK15/6, ŞK15/7, ŞK15/8, ŞK15/10, ŞK15/12, ŞK15/13, ŞK15/19, ŞK15/21, ŞK15/24, ŞK15/26, ŞK15/28, ŞK15/29, ŞK15/31, ŞK15/40, ŞK15/45, ŞK15/58, ŞK15/67, ŞK15/69, ŞK15/70, ŞK15/91, ŞK15/94, ŞK15/96, ŞK16/8, ŞK16/24, ŞK16/27, ŞK16/29, ŞK16/32, ŞK16/36, ŞK16/37, ŞK16/41, ŞK16/42, ŞK16/46, ŞK16/57, ŞK17/11, K17/130, ŞK17/158, ŞK17/159, ŞK17/160, ŞK17/161, ŞK17/178, ŞK17/209, ŞK17/237, ŞK17/241, ŞK17/247, ŞK17/257, ŞK17/261, ŞK17/300, ŞK17/301, ŞK17/304, ŞK17/306, ŞK17/31, ŞK17/316, ŞK17/48, ŞK17/53, ŞK17/77, ŞK17/79, ŞK17/83, ŞK18/8, ŞK18/9, ŞK18/103, ŞK18/110, ŞK18/116, ŞK18/123, ŞK18/128, ŞK18/13, ŞK18/135, ŞK18/148, ŞK18/158, ŞK18/159, ŞK18/16, ŞK18/164, ŞK18/17, ŞK18/171, ŞK18/181, ŞK18/182, ŞK18/197, ŞK18/199, ŞK18/20, ŞK18/207, ŞK18/21, ŞK18/230, ŞK18/233, ŞK18/234, ŞK18/235, ŞK18/238, ŞK18/247, ŞK18/253, ŞK18/262, ŞK18/263, ŞK18/269, ŞK18/271, ŞK18/272, ŞK18/276, ŞK18/28, ŞK18/287, ŞK18/312, ŞK18/319, ŞK18/324, ŞK18/327, ŞK18/328, ŞK18/33, ŞK18/357, ŞK18/379, ŞK18/390, ŞK18/398, ŞK18/399, ŞK18/401, ŞK18/403, ŞK18/408, ŞK18/409, ŞK18/417, ŞK18/42, ŞK18/422, ŞK18/423, ŞK18/425, ŞK18/427, ŞK18/433, ŞK18/49, ŞK18/70, ŞK18/73, ŞK18/79, ŞK18/83, ŞK18/84, ŞK18/89, ŞB1/4, ŞB1/5, ŞB1/7, ŞB1/12, ŞB1/14, ŞB1/17, ŞB1/23, ŞB2/6, ŞB2/16, ŞB2/54, ŞB2/56, ŞB2/80, ŞB6/3, ŞB6/6, ŞB6/10, ŞB6/17, ŞB6/18, ŞB6/20, ŞB6/21, ŞB6/33, ŞB6/41, ŞB6/44, ŞB6/67, ŞB6/81, ŞB7/4, ŞB7/6, ŞB7/12, ŞB7/15, ŞB7/17, ŞB7/37, ŞB7/38, ŞB7/82, A1/100, A1/101, A1/102, A1/106, A1/113, A1/122, A1/135, A1/137, A1/140, A1/141, A1/143, A1/155, A1/156, A1/159, A1/16, A1/160, A1/177, A1/179, A1/181, A1/184, A1/185, A1/187, A1/193, A1/196, A1/199, A1/200, A1/202, A1/204, A1/216, A1/230, A1/237, A1/240, A1/241, A1/249, A1/25, A1/258, A1/270, A1/278, A1/281, A1/284, A1/285, A1/289, A1/292, A1/296, A1/314, A1/33, A1/40, A1/41, A1/42, A1/47, A1/48, A1/49, A1/52, A1/55, A1/59, A1/66, A1/70, A1/76, A1/85, A1/88, A1/89, A1/94, A1/96, A1/99, A2/5, A2/110, A2/30, A2/31, A2/36, A2/40, A2/44, A2/58, A2/59, A2/67, A2/70, A2/72, A2/82, A2/92, A3/5, A3/6, A3/113, A3/119, A3/129, A3/130, A3/152, A3/153, A3/165, A3/166, A3/169, A3/17, A3/198, A3/207, A3/217, A3/224, A3/231, A3/232, A3/233, A3/234, A3/253, A3/261, A3/27, A3/32, A3/42, A3/48, A3/51, A3/58, A3/63, A3/64, A3/65, A3/74, A3/81, A4/9, A4/111, A4/114, A4/118, A4/120, A4/127, A4/14, A4/141, A4/146, A4/15, A4/152, A4/153, A4/163, A4/164, A4/170, A4/171, A4/18, A4/19, A4/28, A4/37, A4/69, A4/83, A4/87, A4/97, A5/104, A5/107, A5/113, A5/122, A5/134, A5/150, A5/159, A5/176, A5/179, A5/186, A5/193, A5/198, A5/199, A5/211, A5/219, A5/22, A5/23, A5/237, A5/24, A5/248, A5/253, A5/31, A5/37, A5/51, A5/61, A5/74, A6/17, A6/22, A6/65, A6/67, A6/71, A6/73, A6/74, A6/79, A6/86, A7/14, A8/6, A8/8, A8/108, A8/111, A8/119, A8/12, A8/139, A8/17, A8/24, A8/29, A8/37, A8/38, A8/43, A8/51, A8/53, A8/54, A8/57, A8/61, A8/64, A8/67, A8/75, A8/80, A8/94, A9/5, A9/37, A9/42, A9/43, A9/46, A9/51, A9/57, A10/7, A10/10, A10/11, A10/17, A10/21, A10/42, A10/60, A11/104, A11/14, A11/18, A11/24, A11/26, A11/42, A11/43, A11/76, A11/77, A12/5, A12/9, A12/101, A12/102, A12/12, A12/16, A12/33, A12/34, A12/36, A12/46, A12/72, A12/79, A12/82, A12/95, A13/4, A13/8, A13/10, A13/104, A13/122, A13/13, A13/130, A13/132, A13/136, A13/14, A13/141, A13/143, A13/144, A13/15, A13/151, A13/152, A13/155, A13/159, A13/16, A13/165, A13/18, A13/20, A13/22, A13/23, A13/24, A13/28, A13/30, A13/31, A13/35, A13/54, A13/55, A13/57, A13/60, A13/61, A13/62, A13/65, A13/71, A13/87, A13/99, İ1/126, İ1/137, İ1/138, İ1/143, İ1/71, İ2/16, İ2/46, İ2/81, İ2/92, İ2/93,

İ3/163, İ3/27, İ3/39, İ3/54, İ3/70, İ4/3, İ5/110, İ5/121, İ5/136, İ5/147, İ5/149, İ5/154, İ5/155, İ5/166, İ5/175, İ5/177, İ5/184, İ5/186, İ5/190, İ5/24, İ5/54, İ5/68, İ5/69, İ5/77, İ5/84, İ6/5, İ6/15, İ6/22, İ6/26, İ6/27, İ6/35, İ6/87, İ6/97, İ7/33, İ7/43, İ7/51, İ7/67, İ7/73, İ7/82, İ7/83, İ8/4, İ8/7, K5/128, K5/20, K5/28, K5/31, K5/32, K5/56, K5/81, K5/84, K6/13, K6/209, K6/217, K7/54, K7/90, K8/18, K8/20, K10/25, K11/39, K12/117, K12/184, K12/204, N1/167, N1/174, N1/200, N1/33, N2/38, N2/56, N3/12, N3/40, N3/41, N4/4, N4/5, N4/11, N4/17, N5/3, N5/4, N5/9, N5/18, N5/29, N5/30, N5/36, N5/38, N5/39, N5/40, N6/14, N6/19, N6/20, N7/5, N7/7, N7/9, N7/23, N7/33, ND4/100, ND4/101, ND4/107, ND4/109, ND4/112, ND4/114, ND4/121, ND4/130, ND4/138, ND4/160, ND4/163, ND4/164, ND4/168, ND4/170, ND4/171, ND4/172, ND4/181, ND4/33, ND4/44, ND4/53, ND4/68, ND4/71, ND4/73, ND5/18, ND5/34, ND5/40, ND6/15, ND6/16, ND6/25, ND6/38, ND6/50, ND6/53, ND6/64, ND6/71, ND6/73, O1/5, O6/40, O9/116, O9/119, O9/62, O9/72, O9/75, O9/85, O10/46, O10/57, O10/71, O12/10, O13/25, O13/39, O19/10, O19/57, O20/110, O20/132, O20/161, O20/167, O20/29, O20/35, Y1/112, Y1/134, Y1/138, Y1/143, Y1/144, Y1/17, Y1/173, Y1/177, Y1/178, Y1/18, Y1/19, Y1/21, Y1/39, Y1/53, Y1/59, Y1/80, Y1/93, Y2/7, Y3/3, Y3/5, Y3/16, Y3/17, Y3/18, Y4/115, Y4/118, Y4/12, Y4/120, Y4/138, Y4/143, Y4/148, Y4/152, Y4/167, Y4/181, Y4/182, Y4/186, Y4/190, Y4/209, Y4/21, Y4/210, Y4/222, Y4/224, Y4/225, Y4/226, Y4/227, Y4/234, Y4/236, Y4/243, Y4/252, Y4/267, Y4/268, Y4/269, Y4/270, Y4/283, Y4/291, Y4/293, Y4/301, Y4/37, Y4/44, Y4/78, Y4/84, Y4/86, Y4/88, Y4/99, Y5/101, Y5/116, Y5/153, Y5/154, Y5/155, Y5/161, Y5/162, Y5/163, Y5/181, Y5/186, Y5/197, Y5/213, Y5/215, Y5/221, Y5/236, Y5/239, Y5/251, Y5/275, Y5/284, Y5/298, Y5/299, Y5/309, Y5/310, Y5/327, Y5/334, Y5/355, Y5/361, Y5/363, Y5/381, Y5/393, Y5/395, Y5/396, Y5/399, Y5/409, Y5/411, Y5/418, Y5/420, Y5/422, Y5/424, Y5/47, Y5/70, Y5/72, Y5/74, Y6/5, Y6/113, Y6/119, Y6/120, Y6/124, Y6/13, Y6/130, Y6/134, Y6/138, Y6/143, Y6/149, Y6/154, Y6/18, Y6/25, Y6/30, Y6/45, Y6/66, Y6/68, Y6/87, Y7/21, Y7/26, Y8/3, Y8/54, Y8/58, Y8/71, M1/18

bi : **Bu, işaret zamiri.**
b.+ nna M1/25

bí : **Bu, işaret zamiri.**
b. ŞK8/20, A8/52, Y4/66

bí : **Bu, şahıs zamiri.**
b. A4/78

bí : **Bu, işaret sıfatı.**
b. A13/49

bī : **Bu, işaret zamiri.**
b. ŞK1/10, ŞK1/36, ŞB3/30, A3/271, K6/10, N5/21

bī : **Bu, işaret zamiri.**
b. ŞK7/118, N1/68

bī : **Bu, işaret sıfatı.**
b. ŞK17/15, ŞK17/95, ŞK18/318, İ5/24, K6/57, K12/64, N5/32, N5/34, O10/37, Y1/131, Y2/28

bī : **Bu, şahıs zamiri.**
b. İ7/81, K2/15, K8/8, N1/169, N1/171, O8/20

bi ayā çuḫurda : **Yaşayacak çok az zamanı olmak.**
b. M12/94

bi soluġluġ ol - : **Birdenbire ölmek.**
b.- du İ3/156

bi yere yama - : **Bir kimseyi biriyle evlendirmek.**
b.- yaḫ M12/64

bi’ : **Şaşkınlık ifade eden söz.**
b. ŞK18/158, İ5/7

bibeg : **Bebek.**
b.+ leriñ ŞK17/277

biber : **Biber.**
b.+ ī O19/28
b. ŞK5/32, K10/88, O3/33, O17/55

bibēr : **Biber.**
b. ŞK7/40, ŞB4/3, ŞB4/8

bibi : **Hala.**
b. İ3/91, O10/29, O10/30, Y4/11
b.+ min Y4/13
b.+ si A4/148, A4/149
b.+ sini O10/29

bicimbirey : **Kişi adı.**
b. ŞB7/69, ŞB7/74, ŞB7/80, ŞB7/83
b.+ den ŞB7/79, ŞB7/83

bicir : **Yansıma ses.**
b. A13/100

bicir - : **Biciremek.**
b.- iy A13/101

biç - : **Ekin, ot vb. kesmek.**
b.- er K6/45
b.- ērdi İ5/118
b.- ērdim ŞK9/63
b.- mişler İ6/19

biçer : **Biçme işini yapan araç.**
b. K9/16

biçim : **Şekil.**
b. ŞK15/71, İ4/13
b.+ i A8/44

bid - : **Bitmek, tükenmek.**
b.- medi O13/6
b.- meg M7/10
b.- mez ŞK18/397
b.- mēzdī O5/10
b.- miş O17/19

bidān : **Bu kadar.**
b. ŞK18/433

bidāve : **Bedava, ücretsiz.**
b. Y4/18

bidon : **İçine eşya konulan kap.**
b. M9/7

bīġ - : **Bıkmak, usanmak.**
b.- dım K7/110

bigāç : **Birkaç, çok olmayan.**
b. M9/9

biġaç : **Birkaç, çok olmayan.**
b. ŞK2/28, ŞK8/116

biġaş : **Birkaç, çok olmayan.**
b. ŞK2/110

bikar : **Bekar, evli olmayan.**
b. ŞB2/107

bil - : **Bilmek, anlamak.**
b. ŞK18/393
b.- ī A4/10, O19/70
b.- īg ŞK18/5
b.- īk M5/23, M7/51, O12/16
b.- īm M7/106, M7/45, M7/59, ŞK5/61, ŞK9/47, ŞK13/139, ŞK14/62, ŞK17/300, ŞK17/320, A5/73, A11/75, A11/82, İ3/28, İ5/103, K6/17, K10/30, N6/4, O8/58, Y6/53, Y6/54
b.- īmiş ŞK18/17
b.- īn M6/25, M6/56, M6/57, M6/82, Y6/60
b.- īñ M6/43, O19/11
b.- īr ŞK7/143
b.- īse M7/88
b.- īsiñ O6/47
b.- īy M6/18, K4/31
b.- īysiñiz O6/41
b. A3/100, A7/65, A8/136, İ7/66, N7/28
b.- dīm N6/15, O10/28, Y4/84, Y6/99
b.- dīmi ŞK12/4, N6/4, Y6/62
b.- dīmiz N6/3, O2/15, O2/15
b.- dīn M7/80, ŞK10/26
b.- dīni Y6/63
b.- diġım A1/318
b.- diġın A4/158
b.- dim ŞK17/291, O14/118
b.- din M6/44, M6/59
b.- diñ M6/57, ŞK2/47
b.- dū ŞK7/35
b.- dūm ŞK3/53, ŞK7/181
b.- eg Y5/319, Y5/412
b.- ēk A11/20
b.- emedim ŞK17/292
b.- emedin ŞK7/143
b.- emem O1/10
b.- emessē ŞK7/168
b.- ēmessen ŞK7/169
b.- emezsen ŞK7/152
b.- emezdik Y5/320
b.- emezleridi Y5/316
b.- emiyeñíz ŞK7/166
b.- emiyim A5/50
b.- emiyom A5/32, A5/59
b.- emiyōm ŞK17/99
b.- emiyüm A12/42
b.- emūm A13/120

b.- en M7/47, M7/50, M7/59, ŞK7/35, ŞK9/63, İ5/122, O11/30, O17/32, Y1/178, Y8/7
b.- ene M7/45, Y8/50
b.- enner İ5/13, O22/52
b.- erek M12/73
b.- ēyim M8/69
b.- icaḫsan A4/40
b.- ig Y5/94
b.- ilerdī M8/105
b.- iller ND4/37
b.- illēr İ2/95, İ3/139
b.- ilerdi O9/97
b.- im M3/23, M5/21, M7/49, ŞK4/127, ŞK8/169, ŞK12/37, ŞK17/300, ŞB2/48, A1/121, A5/5, A6/14, A6/74, A11/81, A13/147, A13/150, A13/18, İ2/6, İ3/169, İ3/31, İ5/120, İ5/174, K3/6, K6/16, K10/100, K10/40, ND5/6, ND5/9, O9/87, O20/48, Y1/117, Y5/198, Y5/78, Y6/133, Y6/135, Y6/58, Y6/60, Y6/86, Y6/90, İ4/10
b.- imiyüm İ5/47
b.- in M9/26, A1/247, A2/88, A9/54, A9/62, İ5/180, K6/143, K12/152, O2/15, O7/11, O20/48
b.- iñ M6/42, ŞK8/55, ŞK13/75, ŞK13/78, A5/255, O7/19, O7/20, O14/71, O17/8
b.- inen M7/19
b.- ir M10/16, ŞK7/118, ŞK7/143, ŞK13/160, ŞK13/30, ŞK13/75, ŞK16/33, A8/63, A8/69, İ2/95, K6/98, N1/188, N1/303, N1/304, ND4/37, O9/53, O19/6, O22/65, Y5/383, Y5/50
b.- iř O6/39
b.- irdī ŞK7/102, A7/8, A7/37
b.- irdi ŞK7/102, ŞK7/103, ŞK8/192, K6/100, O17/34
b.- irdig O12/30
b.- irdik ŞK18/5, O12/14
b.- irdim O6/29, O12/27, O12/31
b.- iridī ŞK7/115
b.- iridi A3/209, İ3/162
b.- irig ŞK6/113
b.- irik M12/54
b.- irim ŞK7/176, ŞK15/100, N2/35, N2/51, O8/49, Y4/85
b.- irsin K9/71, ND4/155, Y4/126
b.- iʳsiñ M8/17
b.- irsiñiz A5/249, A10/15
b.- iy M7/46, M8/22, A1/29, A1/30, A4/5, K12/120, O11/11, O11/39, Y6/60, Y6/61
b.- iyīm ND5/5
b.- iyā̆m ŞK7/25
b.- iyám ŞK7/47, ŞK13/85
b.- iydim ND4/17
b.- iyem Y5/209
b.- iyen ŞK13/107, ŞK14/15, ŞK14/49
b.- iyim ŞK2/28, ŞK2/29, ŞK2/50, ŞK17/94
b.- iyler Y6/98
b.- iymiş N1/62
b.- iymişsiñ K6/118
b.- iyo Y1/14
b.- iyōduġ İ2/89
b.- iyōdum İ2/90
b.- iyom ŞK6/20, İ2/90
b.- iyōm ŞK17/105, ŞK18/4, A13/8
b.- iyon ŞK5/97, Y4/126, Y4/131
b.- iyoñ ŞK5/103, ŞK17/164, ŞK17/79, ŞK18/230, ŞK18/236, ŞK18/363, ŞK18/367, A10/65
b.- iyȯn İ3/161
b.- iyōn Y4/5, Y4/116, Y4/130, Y4/227, Y4/249, Y4/28, Y4/282, Y4/58
b.- iyōñ ŞK18/435
b.- iyoñuz ŞB2/9, İ3/131
b.- iyōsa A6/82
b.- iyōsañ ŞK9/25
b.- iysīz O13/40
b.- iysin A4/171
b.- iysiñ M8/29
b.- iyū ND6/43
b.- iyūllāʳ İ3/8
b.- iyum İ4/12, İ4/41
b.- iyūm İ4/7
b.- iyük İ3/70
b.- iyüm A12/39, A12/42
b.- iyün A13/105
b.- līm O8/58
b.- lim İ7/9, İ7/21
b.- mīk O2/15, O17/85
b.- mīm M1/32, M7/48, M8/95, M10/25, ŞK2/40, K5/91, K6/19, K6/20, K6/34, K7/4, K10/89, O2/40, Y5/186, Y8/65
b.- mīñ O17/8
b.- mīy O21/10, O21/14, O21/15
b.- medī A13/151
b.- medīn N1/251, N1/261
b.- medik A5/172
b.- medim ŞK4/155, ŞK17/95, A2/88, O10/79, O20/47, Y5/189
b.- medin A3/59
b.- meg ŞB3/4, İ2/8, O9/86, O9/98, O10/4, O19/22
b.- mek A8/115, A8/116
b.- meli ŞK5/69
b.- mem M3/14, M7/90, M9/48, M9/49, ŞK2/83, ŞK3/11, ŞK7/106, ŞK12/4,

ŞK15/88, A9/18, A9/19, A11/87, İ2/63, İ3/164, İ4/28, İ4/29, K5/40, K6/176, K7/110, K7/123, K7/149, K7/153, K7/200, K9/10, K9/39, K11/32, K12/43, N5/14, ND4/79, O2/18, O5/13, O6/9, O7/63, O8/58, O12/14, O12/29, O22/6, Y5/9, Y5/169, Y5/339, Y5/343, Y5/346, Y5/49, Y6/23, Y6/98, Y8/10, ŞK9/86, K7/165
b.- mēm O23/3, Y5/341
b.- memiş ŞK7/68, ŞK16/57
b.- memişsig Y5/371
b.- men A12/34
b.- meñ O9/17
b.- mes A4/174
b.- messen M8/124, ŞK6/113, Y5/94
b.- messiñ ŞK2/105
b.- mēyim ND4/125
b.- mez M5/28, ŞK13/160
b.- mezdī O16/22
b.- mezdi O10/42
b.- mezdig ND4/165, ND6/16, O14/99
b.- mezdik ŞK8/127, K10/13
b.- mezdim ŞK1/7
b.- mezik O19/16
b.- mezlēr M8/124
b.- mezlerdī M9/15, ŞK8/93
b.- mezlermiş ŞB6/68, K9/93
b.- mezmiş ŞB6/68, N7/11
b.- mezmişsin A1/253
b.- mezzig O14/33
b.- mim ŞK2/55, K9/88, O14/112, O14/115, O16/49, O17/31, O17/56, O20/83, Y6/32
b.- miş A13/35
b.- mişkine ŞB6/58
b.- mişler İ1/84
b.- miy K4/25, K12/108, K12/119, N1/150, N1/151, O9/97, O21/14
b.- miyām ŞK8/26
b.- miyān ŞK7/9
b.- miydim O14/121
b.- miyē ŞK7/76
b.- miyem ŞK11/25, ŞK11/28, ŞK13/108, Y5/372
b.- miyen ŞK5/94, ŞK7/35, İ5/122, İ5/123
b.- miyenin ŞK7/136, ŞK7/142
b.- miyenner ŞK7/170
b.- miyennēr N1/290, N1/291
b.- miyeregden N8/6
b.- miyım A12/81
b.- miyine M7/45, Y5/95
b.- miyle A1/196
b.- miylermiş K9/99
b.- miyo ŞB3/19
b.- miyō Y4/45
b.- miyo̱duġ İ3/74
b.- miyoġ A11/110
b.- miyōġ Y4/287
b.- miyoḳ ŞK4/67, A6/73
b.- miyolar ŞK3/49, Y1/134, Y1/135
b.- miyōlar Y1/134
b.- miyom ŞK5/61, ŞK15/84, ŞK18/410, ŞK18/58, A5/215, A5/217, A6/14, A6/42, A12/103
b.- miyōm ŞK9/4, ŞK17/106, ŞK17/288, ŞK18/409, A10/22, Y4/207
b.- miyo̱m ND5/28
b.- miyōñ ŞK17/79
b.- miyoruġ ŞB3/20
b.- miyosañ ŞK18/393
b.- miyöm ND5/26
b.- miyrıḫ A1/187, A1/194
b.- miyrim A2/5
b.- miyrler A1/30
b.- miysē M7/89
b.- miyuḳ A8/117, İ3/100
b.- miyum ŞK17/297, İ4/24, İ5/166
b.- miyü İ7/55
b.- miyük İ3/70
b.- miyüm ŞK17/77, A8/139, İ5/48, İ8/31, ND5/8
b.- muyum A11/18
b.- sēdim İ3/7
b.- sem A1/121
b.- sin N2/6, Y4/288

bilēg : **Bilek.**
b. O16/35

bilā : **Bilek.**
b. ŞK17/318

bilabar : **Beraber, birlikte.**
b. M6/22

bilal : **Bilal, kişi adı.**
b. O20/123
b.+ a O20/123
b.+ de O20/144

bilal baba : **Bilal Baba, Hamidiye köyünde ileri gelen biri.**
b.+ nın ŞK4/201

bilal buba : **Bilal Baba, Hamidiye köyünde ileri gelen biri.**
b.+ nın ŞK4/170

bilále - : **Bıçak vb. keskinleştirmek.**
b.- meye ŞK16/30

bilān : Bu defa.
b. ŞK16/37

bilāssa : Bihassa, özellikle.
b. M3/20

bilbi : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ ne Y5/102

bilbil : Birbiri, karşılıklı olarak.
b. A1/46, N1/302

bilbileri : Birbirleri, karşılıklı olarak.
b.+ ne Y4/79

bilbili : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ nin A1/45

bildīr - : Sezdirmek.
b.- mem ŞK3/70

bildig : Tanıdık.
b.+ lerimī ŞK7/175

bildir - : Bilme işini yaptırmak.
b.- sin K5/12, K5/13, K5/14

bile : Üstelik.
b. M6/3, M6/49, M8/7, M10/17, ŞK8/98, ŞK10/92, ŞK12/27, ŞK17/19, ŞK17/292, ŞB1/29, ŞB3/19, ŞB3/29, ŞB4/10, A8/82, A12/95, İ3/30, İ5/59, İ7/24, K6/200, K12/50, N1/167, O14/60, O14/93, O20/36, O21/37, O23/31, Y1/121, Y4/286, Y5/20, Y6/111

bilē : Üstelik.
b. İ7/24, O9/44

bilek : Bilek.
b.+ lere A3/182

bilen : İle, birliktelik/beraberlik bildiren söz.
b. ND4/160, ND4/164, ND4/166, ND4/67, ND4/77

bilēn : İle, birliktelik/beraberlik bildiren söz.
b. ND4/59

bilenzik : Bilezik, el bileğine takılan aksesuar.
b. K10/37, K10/38

bilet : Bilet.
b.+ i O7/31

bilezig : Bilezik, el bileğine takılan aksesuar.
b.+ lerimiz ND4/105

bilgī : Düşünce ürünü.
b.+ yi A4/27

bilgi : Düşünce ürünü.
b.+ miz İ5/21
b.+ si A7/22
b.+ sini A7/10

bilgilī : Bilgisi olan kimse.
b. ŞK7/26

bilgili : Bilgisi olan kimse.
b. ŞK10/104

bilin - : Bilme işi yapılmak.
b.- iy N7/4
b.- medig O8/53, O8/55

billī : Belli, açık.
b. A13/84

billa : Birlikte.
b. ŞK11/37

billah : Billahi, vallahi.
b. İ4/21

bille : Birlikte.
b. M3/24, ŞK8/127, ŞK11/27, A6/31, A10/7, A10/16, A12/100, O17/20, O17/68, O17/73, Y5/180, Y5/182, Y5/212

billē : Birlikte.
b. ŞK8/183, ŞK8/190, ŞK18/53, O17/24

billen : Birlikte.
b. Y6/72

billeş - : Birleşmek.
b.- miş Y4/230

billeşme : Birleşme işi.
b.+ sinnen M7/26

bilmece : Bilmece oyunu.
b. ŞK6/116, ŞK7/131, ŞK7/132

bilmecē : Bilmece oyunu.
b. ŞK7/131

bilōd : **Bu defa.**
b. ŞK13/122

bilōn : **Bu defa.**
b. ŞK13/136

bilōt : **Bu defa.**
b. ŞK13/8, A12/53

bin - : **Binmek.**
b.- īb N1/208
b. A3/138, A3/146, N8/49
b.- aḫ A1/49
b.- dīk Y7/13
b.- dıḫ A1/100
b.- di ŞK13/94
b.- dikten ŞK7/211
b.- diler M6/88
b.- dim A1/278, İ7/22, ND4/28, O21/6, O21/7
b.- ebilīse ŞK7/208
b.- eceg İ2/24
b.- ecegsen N8/49
b.- ecēksēn N8/52
b.- ek O21/28
b.- eller O8/15, Y4/155, Y4/156
b.- elleridī İ5/114, ŞK7/211
b.- elleridi ŞK7/206
b.- ellermiş K6/85
b.- emem N1/133
b.- emezdi ŞK7/207
b.- eniñ M7/92
b.- er ŞK7/208, K4/19, N1/215, ND4/28, O8/15, O9/48
b.- erdī K10/34
b.- erdīg M3/21
b.- erdig M1/38
b.- erdik ND4/58, ND4/59
b.- erik A5/113
b.- iy ŞK10/93, ŞK10/94, A3/118, A3/119, A3/139, A3/147, A13/38, K2/42, K7/122, K7/123
b.- iyirsin A1/50
b.- iyȯ İ2/56
b.- iyō İ2/41, İ2/47, İ2/52
b.- iysen N8/49
b.- iyǖ İ5/113
b.- iyü İ2/42, İ2/59
b.- meden ŞK7/206, ŞK7/207
b.- mek ŞK7/206
b.- meyin A1/123
b.- miş ŞK7/72, ŞK7/73, ŞK18/63, K7/18
b.- miy O22/16
b.- miye ŞK18/64, Y4/174, Y4/175

bin : **Bin, sayı adı.**
b. M5/15, ŞK15/63, A4/138, A5/35, A5/60, A8/7, İ1/3, İ5/91
b.+ dēn ŞK17/32

biñ : **Bin, sayı adı.**
b. M7/60, ŞK18/83, O3/53, O7/80, O9/7, O9/8, O9/29, O22/6, Y4/56
b.+ e O23/22
b.+ leriye İ5/89

biñ - : **Binmek.**
b. N1/83
b.- di O15/8
b.- eridi İ5/116
b.- mēdim ŞK9/22

bin doġuz yüz yirmi : 1920, sayı adı.
b. K12/9

biñ doḫuz üz otus iki : 1932, sayı adı.
b. O16/7

bin doḳus yüs : 1900, sayı adı.
b. Y8/48

bin doḳus yüz : 1900, sayı adı.
b. Y8/46

bin iki yüz doḫuzan doḫuz : 1939, sayı adı.
b.+ dā K12/69

bin iki yüz yirmi : 1920, sayı adı.
b. K12/27

biñ yėdi yǖz : 1700, sayı adı.
b. ŞK3/104

binǎ : **Bu defa, bir defa.**
b. ŞK18/422, ŞK18/430

binǎn : **Bu defa, bir defa.**
b. ŞK18/104

bina : **Ev.**
b. ŞB2/22, A13/60
b.+ ların O1/17

binā : **Ev.**
b. ŞB2/33
b.+ yı A13/75

binbir : **Pek çok.**
b. M8/69

bindir - : **Binme işini yaptırmak.**
b.- dīm A2/92
b.- di K6/168
b.- diler ŞK12/20, O3/24
b.- dilēr O8/14, O8/18
b.- dim A2/92
b.- ilēr O15/6
b.- ilēřīk O8/8
b.- iller ŞK13/123, O3/30, O10/11, O10/23, O17/14
b.- illēr ŞK9/20, O19/5, ŞK17/173
b.- illerdī K6/14, K8/4, Y7/15
b.- illerdi ŞK13/29
b.- illeridi ŞK17/173, İ5/113
b.- in ŞK15/13
b.- ir O10/12
b.- irdī O6/45
b.- irdig O19/4
b.- irler K3/8
b.- iy ŞB1/27
b.- memeye Y4/175
b.- miş ŞK15/71, ŞB6/38
b.- mişler O8/19, O10/61
b.- mişlēr O8/11

bindiř - : **Binme işini yaptırmak.**
b.- iller O10/23
b.- ir O6/43

biñdir - : **Binme işini yaptırmak.**
b.- miş O22/58

binek : **Araç, vasıta.**
b. ŞK10/11

binevi : **Bir çeşit.**
b. ŞK14/17

biñici : **Binme işi yapan kimse.**
b.+ ler N1/8

binō : **Bu defa.**
b. ŞK18/201, ŞK18/51

bir : **Bir, sayı adı.**
b.+ ī M7/20, A4/65, K6/182, O9/35
b.+ īsi ŞK7/79
b. M2/22, M2/40, M3/18, M4/16, M5/34, M7/13, M8/20, M8/58, M9/21, M9/66, M11/04, M12/35, M12/73, M12/75, M12/76, M12/79, M12/81, M12/84, ŞK1/5, ŞK1/7, ŞK1/15, ŞK2/8, ŞK2/109, ŞK2/19, ŞK2/65, ŞK2/68, ŞK2/84, ŞK2/99, ŞK3/108, ŞK3/118, ŞK3/119, ŞK3/51, ŞK3/62, ŞK3/89, ŞK4/111, ŞK4/113, ŞK4/114, ŞK4/167, ŞK4/183, ŞK4/196, ŞK4/67, ŞK4/77, ŞK5/65, ŞK7/60, ŞK7/99, ŞK8/116, ŞK8/139, ŞK8/142, ŞK8/173, ŞK8/20, ŞK8/37, ŞK8/74, ŞK9/15, ŞK9/18, ŞK9/66, ŞK10/4, ŞK10/139, ŞK10/23, ŞK10/27, ŞK10/34, ŞK10/35, ŞK10/52, ŞK10/53, ŞK10/57, ŞK10/64, ŞK11/31, ŞK12/33, ŞK13/142, ŞK13/147, ŞK13/155, ŞK13/159, ŞK13/22, ŞK13/28, ŞK13/39, ŞK13/40, ŞK13/53, ŞK13/95, ŞK14/61, ŞK14/68, ŞK15/6, ŞK15/100, ŞK15/38, ŞK16/7, ŞK16/29, ŞK17/106, ŞK17/139, ŞK17/141, ŞK17/144, ŞK17/146, ŞK17/178, ŞK17/21, ŞK17/210, ŞK17/23, ŞK17/25, ŞK17/252, ŞK18/123, ŞK18/46, ŞK18/55, ŞB1/5, ŞB2/4, ŞB2/104, ŞB2/105, ŞB2/11, ŞB2/116, ŞB2/121, ŞB2/13, ŞB2/22, ŞB2/34, ŞB2/35, ŞB2/38, ŞB2/55, ŞB2/74, ŞB2/86, ŞB2/89, ŞB2/90, ŞB3/8, ŞB3/22, ŞB4/9, ŞB6/3, ŞB6/4, ŞB6/7, ŞB6/21, ŞB6/25, ŞB6/33, ŞB6/48, ŞB6/69, ŞB6/70, ŞB6/72, ŞB6/74, ŞB6/81, ŞB7/3, ŞB7/47, A1/3, A1/124, A1/131, A1/19, A1/201, A1/296, A1/51, A1/55, A1/58, A1/62, A1/66, A1/84, A1/90, A2/15, A2/42, A2/59, A3/124, A3/230, A3/260, A3/37, A3/52, A4/119, A4/148, A4/154, A4/172, A4/87, A5/144, A5/15, A5/159, A5/181, A5/258, A5/27, A5/67, A5/90, A6/4, A6/23, A6/43, A6/46, A6/55, A6/74, A6/86, A7/15, A7/21, A7/22, A7/34, A7/37, A7/44, A7/45, A7/52, A7/53, A7/58, A7/71, A7/76, A8/10, A8/102, A8/114, A8/133, A8/139, A8/141, A8/17, A8/18, A8/20, A8/26, A8/62, A8/78, A8/79, A8/80, A9/5, A9/26, A9/41, A9/46, A10/5, A10/15, A10/33, A10/59, A11/11, A11/17, A11/30, A12/8, A12/32, A12/34, A12/37, A12/40, A12/48, A12/54, A12/81, A12/82, A12/87, A12/91, A13/117, A13/119, A13/121, A13/122, A13/123, A13/126, A13/142, A13/22, İ1/104, İ1/109, İ1/113, İ1/114, İ1/121, İ1/143, İ1/144, İ1/22, İ1/25, İ1/68, İ1/73, İ1/78, İ1/81, İ1/82, İ1/84, İ1/91, İ1/96, İ2/9, İ2/14, İ2/17, İ2/18, İ2/25, İ2/31, İ2/33, İ2/39, İ2/45, İ2/51, İ2/71, İ2/73, İ2/75, İ2/85, İ3/115, İ3/127, İ3/132, İ3/137, İ3/141, İ3/143, İ3/145, İ3/15, İ3/162, İ3/166, İ3/32, İ3/44, İ3/46, İ3/50, İ3/51,

İ3/53, İ3/74, İ3/81, İ3/83, İ3/84, İ3/93, İ3/98, İ4/16, İ4/20, İ4/21, İ4/29, İ4/30, İ4/34, İ4/46, İ5/4, İ5/6, İ5/10, İ5/108, İ5/13, İ5/132, İ5/153, İ5/179, İ5/185, İ5/193, İ5/20, İ5/21, İ5/23, İ5/26, İ5/27, İ5/36, İ5/38, İ5/39, İ5/45, İ5/52, İ5/53, İ5/66, İ5/78, İ6/110, İ6/129, İ6/130, İ6/131, İ6/25, İ6/32, İ6/34, İ6/47, İ6/59, İ6/62, İ6/68, İ6/81, İ6/82, İ6/88, İ6/89, İ6/94, İ7/7, İ7/8, İ7/10, İ7/11, İ7/14, İ7/15, İ7/16, İ7/34, İ7/46, İ7/47, İ7/49, İ7/52, İ7/53, İ7/54, İ7/91, İ7/95, İ7/96, İ7/97, K1/4, K1/12, K1/17, K2/3, K2/4, K2/7, K2/11, K2/12, K2/15, K2/21, K2/22, K2/23, K2/30, K2/31, K2/32, K2/35, K2/41, K2/44, K2/46, K3/7, K3/8, K5/118, K5/137, K5/17, K5/20, K5/25, K5/26, K5/36, K5/47, K5/56, K5/62, K5/64, K5/68, K5/71, K5/72, K5/73, K5/74, K5/81, K5/83, K5/94, K6/106, K6/124, K6/153, K6/159, K6/166, K6/198, K6/209, K6/34, K6/91, K7/13, K7/134, K7/137, K7/138, K7/14, K7/155, K7/157, K7/162, K7/164, K7/166, K7/172, K7/185, K7/197, K7/201, K7/46, K7/57, K7/74, K7/87, K8/19, K8/23, K9/106, K9/113, K9/143, K9/44, K9/50, K9/51, K9/55, K9/68, K9/78, K9/79, K9/80, K9/81, K9/97, K10/24, K10/31, K10/81, K10/89, K10/95, K10/96, K11/36, K11/44, K12/8, K12/9, K12/100, K12/104, K12/105, K12/106, K12/118, K12/12, K12/145, K12/180, K12/191, K12/204, K12/32, K12/37, K12/61, K12/63, K12/74, K12/78, K12/82, K12/86, K12/89, K12/95, K13/5, K13/7, K13/13, K13/18, K13/20, N1/115, N1/118, N1/120, N1/125, N1/149, N1/167, N1/175, N1/180, N1/195, N1/202, N1/219, N1/230, N1/63, N1/78, N1/89, N1/91, N1/94, N2/4, N2/5, N2/14, N2/21, N2/23, N2/38, N2/57, N2/59, N3/38, N4/4, N4/17, N4/18, N7/8, N7/23, N7/34, N8/4, N8/5, N8/10, N8/33, ND1/64, ND1/68, ND2/3, ND2/4, ND2/5, ND2/6, ND2/9, ND2/11, ND2/15, ND2/21, ND3/4, ND3/5, ND3/6, ND3/24, ND4/66, ND5/12, ND5/27, ND5/32, ND5/33, ND5/36, ND5/37, ND6/22, ND6/28, ND6/42, ND6/47, ND6/53, ND6/64, ND6/65, ND6/75, ND6/76, O1/25, O1/26, O3/18, O3/31, O3/39, O3/41, O6/25, O7/41, O7/63, O9/28, O9/67, O11/41, O13/18, O13/58, O15/3, O15/4, O15/9, O18/43, O19/76, O20/132, O20/160, O20/165, O20/181, O20/199, O20/237, O20/42, O21/21, O21/24, O21/27, O21/38, O21/46, O21/47, O21/48, O22/12, O22/26, O22/43, O22/75, O22/91, O23/29, Y1/3, Y1/10, Y1/11, Y1/117, Y1/119, Y1/120, Y1/135, Y1/138, Y1/18, Y1/56, Y1/59, Y1/65, Y1/73, Y2/6, Y2/35, Y2/37, Y2/47, Y2/52, Y2/54, Y2/57, Y2/60, Y3/7, Y3/10, Y3/12, Y3/14, Y4/144, Y4/145, Y4/173, Y4/178, Y4/214, Y4/299, Y4/64, Y4/92, Y4/99, Y5/102, Y5/178, Y5/180, Y5/181, Y5/199, Y5/264, Y5/324, Y5/358, Y5/422, Y5/70, Y5/94, Y6/10, Y6/11, Y6/121, Y6/124, Y6/125, Y6/13, Y6/154, Y6/99, Y7/6, Y7/7, Y7/26, Y7/27, Y7/30, Y8/9, Y8/15, Y8/24, Y8/31, Y8/50, Y8/51, Y8/63

b.+ den ŞK4/73, K11/27, N1/83, O9/43, O10/15, O10/19, O20/235

b.+ deyim O16/7

b.+ e ŞK10/20, A13/28

b.+ i M5/13, ŞK1/44, ŞK2/6, ŞK3/140, ŞK14/55, ŞB2/77, A4/61, A10/49, A13/123, K9/127, K10/99, N2/4, O3/55, O4/21, O7/61, O9/35, O14/9, O14/11, Y2/55, Y2/63, Y3/20, Y4/96, Y5/278

b.+ in K9/127

b.+ indē ŞK18/52

b.+ ine M6/80, N2/23, O15/9

b.+ inē ŞB3/11

b.+ ini ŞK6/103, ŞK6/107, ŞK18/255, A6/11, O9/35, O14/9, O14/11

b.+ isi M3/15

b.+ ne A11/76

b.+ ni ŞK8/30, A7/71

b.+ niñ N1/270

b.+ sī Y5/71

b.+ sini Y5/128

birik - **: Birikmek.**

b.- iken O23/22

b.- ikir Y4/236

bi^{r} **: Bir, sayı adı.**

b. ŞK7/203

biř **: Bir, sayı adı.**

b. ŞK2/34, ŞK2/36, ŞK2/39, ŞK2/59, ŞK4/112, ŞK4/185, ŞK4/98, ŞK7/203, ŞK10/51, ŞK15/35, ŞB7/10, ŞB7/16,

ŞB7/23, A8/12, A8/13, A8/19, A8/20, İ1/122, İ1/130, İ1/139, İ6/41, K1/4, K1/13, K1/16, K2/14, K2/22, K2/29, K2/38, K4/8, K4/11, K4/24, K4/33, K5/118, K5/119, K5/135, K5/42, K5/70, K5/72, K5/79, K5/80, K5/82, K5/83, K5/85, K6/128, K6/197, K6/199, K6/201, K6/202, K6/207, K6/209, K6/210, K7/4, K7/10, K7/12, K7/134, K7/137, K7/141, K7/154, K7/163, K7/73, K7/80, K7/87, K9/106, K9/113, K9/114, K9/13, K9/15, K9/29, K9/51, K9/68, K9/72, K9/73, K9/81, K10/25, K10/26, K10/30, K10/31, K10/35, K10/36, K10/37, K10/66, K10/76, K10/83, K11/11, K11/19, K11/24, K11/33, K12/9, K12/103, K12/108, K12/109, K12/120, K12/122, K12/126, K12/145, K12/16, K12/174, K12/177, K12/181, K12/183, K12/192, K12/195, K12/203, K12/25, K12/42, K12/50, K12/63, K12/72, K12/92, K12/93, K12/94, K13/4, N1/103, N1/126, N1/135, N1/14, N1/160, N1/17, N1/176, N1/202, N1/210, N1/22, N1/229, N1/244, N1/31, N1/48, N1/62, N1/66, N1/83, N1/85, N1/90, N1/96, N7/14, N7/34, N8/4, N8/34, N8/60, O1/8, O1/25, O1/26, O1/28, O1/29, O1/30, O1/32, O2/14, O2/25, O2/26, O2/27, O2/30, O3/10, O3/18, O3/39, O3/40, O3/41, O3/46, O3/63, O3/69, O3/76, O4/10, O4/13, O4/17, O4/24, O4/28, O5/14, O5/46, O6/5, O6/13, O6/18, O6/26, O6/33, O6/46, O7/21, O7/31, O7/55, O7/61, O8/43, O9/5, O9/108, O9/31, O9/40, O9/42, O9/51, O9/60, O9/66, O9/70, O9/72, O9/80, O9/84, O9/91, O10/5, O10/102, O10/104, O10/11, O10/13, O10/23, O10/24, O10/34, O10/45, O10/47, O10/48, O10/50, O10/71, O10/78, O10/83, O11/5, O11/10, O11/11, O11/18, O11/29, O11/34, O11/45, O12/23, O13/4, O13/17, O13/19, O13/22, O13/24, O13/25, O13/32, O13/33, O13/36, O13/40, O13/46, O13/47, O13/53, O13/54, O14/4, O14/8, O14/108, O14/109, O14/110, O14/111, O14/117, O14/22, O14/41, O14/42, O14/43, O14/76, O15/17, O16/8, O16/22, O16/23, O16/24, O16/25, O16/31, O16/35, O16/38, O16/42, O16/48, O16/49, O17/4, O17/5, O17/10, O17/11, O17/15, O17/16, O17/17, O17/25, O17/26, O17/29, O17/34, O17/37, O17/38, O17/57, O17/62, O17/67, O17/75, O17/80, O17/81, O18/13, O18/33, O18/55, O19/3, O19/5, O19/6, O19/16, O19/29, O19/33, O19/47, O19/58, O19/62, O19/66, O19/71, O19/72, O19/75, O19/80, O20/108, O20/109, O20/111, O20/114, O20/12, O20/124, O20/134, O20/159, O20/162, O20/165, O20/170, O20/172, O20/174, O20/180, O20/188, O20/21, O20/22, O20/23, O20/32, O20/42, O20/44, O21/6, O21/7, O21/8, O21/22, O21/36, O21/38, O21/43, O22/15, O22/35, O22/37, O22/44, O22/58, O22/63, O22/67, O22/68, Y8/73
b.+ den O16/49

bír : **Bir, sayı adı.**
b. N8/17, N8/73, N8/75, N8/76
b.+ dā K8/24

bír : **Bir, sayı adı.**
b. N8/11

bíř : **Bir, sayı adı.**
b. K11/4, K11/24, K12/133, K12/157, K12/165, N8/7, N8/8, N8/10, N8/15, N8/17, N8/24, N8/33, N8/35, N8/36, N8/37, N8/58, N8/60, N8/63, O1/12, O1/25, O2/4, O4/29, O19/36, O22/37

bīř : **Bir, sayı adı.**
b. N1/83

bir bir : **Birer birer.**
b. M8/30, İ4/13

bir ėd - : **Birleştirmek.**
b.- ēr ŞK6/30

birī : **Bilinmeyen bir kimse.**
b. ŞK8/159, ŞK18/127, A4/43, A4/47, A4/53, İ5/108, K7/12, N1/273

bir ʿāber : **Beraber, birlikte.**
b. M8/88

birā : **Bir ara.**
b. ND2/11

birā : **Bira, arpadan yapılan içki.**
b. Y5/304

birábēr : **Beraber, birlikte.**
b. ŞK18/194

birāber : Beraber, birlikte.
b. M1/19, M3/21, M10/27, ŞK2/70

bíraber : Beraber, birlikte.
b. ŞB7/74

birābiküm : Rabbiniz değil miyim?
b. O9/111

birādēr : Erkek kardeş.
b. ŞK18/395

biraz : Az miktarda.
b. ŞK10/25, ŞB6/109, ŞB6/77, N3/17, Y6/60

biráz : Biraz, az miktarda.
b. A2/61, Y4/84, Y6/72

birāz : Biraz, az miktarda.
b. K12/72, N3/6, Y6/27, Y6/49

birbī : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ mize A4/31
b.+ ne A3/213, A4/30

birbi : Birbiri, karşılıklı olarak.
b. A1/38, A4/9
b.+ ne ŞK7/84, ŞK18/121, O3/31, Y5/116
b.+ ni A4/173

birbil(r) : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ lerine ŞK7/36
b.+ lerinin Y4/155

birbir(i) : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ lerine ŞK10/93
b.+ leriynen A5/59
b.+ lerini K7/147
b.+ ne A5/117, A5/85

birbiri : Karşılıklı olarak.
b. N1/120
b.+ mizden ŞK17/31
b.+ mizē İ3/72
b.+ mizi M12/17
b.+ nden K3/17
b.+ ne ŞK7/85, ŞK8/65, A2/5, K3/15, K7/201, N1/233, N1/234, N1/235, O1/12, ŞK13/150
b.+ nē ŞK7/157, ND6/42
b.+ ni M12/57, N1/119, N1/258, N8/61, ND4/17
b.+ nin ŞK10/153
b.+ ñiziñ ŞK10/154
b.+ nne K12/77
b.+ nnen K12/77

birbiri : Birbiri, karşılıklı olarak.
b.+ nnen O10/44

birbirin : Karşılıklı olarak, kendi aranda.
b. ŞK13/32

birdenbire : Aniden.
b. M6/10, ŞK18/336

bire : Pire.
b. ŞK3/21, ŞK3/80, ŞK3/84, ŞK3/91, ŞK3/95, ŞK4/22, ŞK4/27, ŞK4/33, ŞK4/39, ŞK4/45, ŞK4/51, ŞK4/56, ŞK4/63, ŞK18/395
b.+ niñ ŞK4/67
b.+ ynen ŞK4/20

birebir : Aynı, tıpkı.
b. ŞK6/31

birer : Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı.
b. ŞK7/122, ŞK7/196, A4/17, A13/157, İ1/131, İ6/37, K7/199, O5/6, O20/211, Y4/181, Y8/24

birēr : Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı.
b. M4/19, N1/270

bires : Biraz.
b. M9/38, ŞK9/91, A3/193, K6/185, O10/83, Y1/23, Y1/49

birey : Kişi, fert.
b. ŞB7/18

birez : Biraz.
b. M6/30, M6/91, M7/32, M9/35, M11/4, M11/10, M11/19, ŞK3/5, ŞK3/112, ŞK3/114, ŞK3/52, ŞK3/53, ŞK7/115, ŞK8/6, ŞK9/92, ŞK10/190, ŞK10/32, ŞK10/74, ŞK12/41, ŞK14/33, ŞK16/52, ŞK18/5, ŞK18/106, K18/325, ŞK18/56, ŞK18/94, ŞB2/29, A1/107, A1/305, A3/122, A3/137, A5/153, A5/155, A8/77, A9/50, A11/15, A12/51, A13/22, A13/97, A13/98, İ3/66, İ6/14, İ7/6, K5/28, K7/5, K7/42, K12/123, K12/74, N1/188, N1/248, N1/33, N3/33, N7/5, N8/78, O1/9, O9/55, O10/100, O10/35, O13/23, O20/43, Y1/9, Y1/154, Y1/59, Y4/100,

Y4/111, Y4/42, Y5/235, Y5/394
b.+ den ŞB6/33
b.+ i ŞK14/28, ŞK14/29, ŞK14/39, K12/81, O12/25, ŞK14/41
b.+ in ŞK8/49
b.+ ini O12/16

birēz : **Biraz.**
b. ŞK1/9, ŞK10/74, İ7/5, O9/45, O9/56

biřez : **Biraz.**
b. O2/11, O13/22

biřġaç : **Birkaç, çok olmayan.**
b. ŞK12/44

bířġaç : **Birkaç, çok olmayan.**
b. O2/40, O22/41

birġaş : **Birkaç, çok olmayan.**
b. N7/6

biri : **Bilinmeyen bir kimse.**
b. M5/34, ŞK2/24, ŞK7/182, ŞK7/192, ŞK7/55, ŞK9/20, ŞK10/137, ŞK11/35, ŞK11/59, ŞK13/158, ŞK13/24, ŞK14/46, ŞK16/44, ŞK17/53, ŞK18/283, ŞK18/368, ŞB2/72, ŞB6/68, ŞB6/69, ŞB6/73, ŞB7/82, ŞB7/83, A1/101, A1/110, A1/127, A1/20, A1/234, A1/27, A1/84, A4/128, A4/149, A4/172, A4/32, A4/50, A4/51, A4/57, A4/82, A5/53, A8/52, A8/58, A9/33, A10/60, A11/14, A11/18, A11/19, A12/101, A12/61, A12/62, A13/144, A13/167, A13/169, İ1/67, İ3/5, İ3/146, İ5/118, İ5/119, İ5/143, İ5/144, K12/100, K12/133, K12/99, ND4/140, ND4/33, O7/31, O9/120, O20/13, Y4/103, Y4/81, Y6/59, Y6/88
b.+ leri A8/26
b.+ miziki ND4/124
b.+ n ND4/78
b.+ nĩn ŞK18/181
b.+ nde O22/90, Y2/11, Y2/18, Y2/20
b.+ ndē Y2/20
b.+ nden N2/5
b.+ ne M12/68, ŞK18/374, ŞB1/31, A13/169, K12/133, N2/24, Y4/52, Y8/77
b.+ ni ŞK4/93, ŞK8/30, ŞK17/277, ŞB1/27, ŞB6/7, İ3/139, N2/37, N8/5, Y2/24, Y4/284
b.+ nin ŞK7/204, ŞK18/265, A4/50, A7/37, A8/41, A9/66, İ5/166, ND4/78, Y2/4, Y6/86
b.+ niñ ŞK8/174, ŞK10/196, ŞK15/52, ŞK18/265, ŞK18/266
b.+ sĩ İ1/67
b.+ si ŞK7/196, ŞK7/200, ŞK7/52, ŞB2/34, ŞB2/90, A3/212, A7/6, A8/45, A13/137, İ6/134, İ6/64, İ7/43, K7/9, K7/157, N3/40, Y4/122, Y6/59, M8/95
b.+ side ŞK7/189
b.+ sine K7/161
b.+ sini ŞK13/91, A13/133, Y1/133
b.+ sinin A9/66
b.+ ymiş N2/5

biři : **Bilinmeyen bir kimse.**
b. N1/9, O10/89
b.+ nde K12/175
b.+ niñ K12/191, O16/23
b.+ nnen O16/22, O19/15
b.+ sini K7/83

biribiri : **Karşılıklı olarak.**
b.+ ne ND4/158, ND4/28
b.+ ni ŞK5/97
b.+ nin ŞK6/63

birig - : **Birikmek.**
b.- di O10/6
b.- miş M8/114

birigdir - : **Birikme işini yaptırmak.**
b.- iller ŞK8/172
b.- mişdĩk M1/16

birik - : **Birikmek.**
b.- ĩr ŞK1/51
b.- iller K12/184
b.- ir O3/63
b.- irdi A13/141
b.- iyler K7/179

birinci : **Bir sayısının sıra sayı sıfatı.**
b. M6/3, İ1/6, N4/6
b.+ sĩ M7/40

biřinci : **Bir sayısının sıra sayı sıfatı.**
b. O7/32

birkaç : **Çok olmayan.**
b. N3/45

birlig : **Beraber.**
b.+ de ND2/22

birün : **Bir gün.**
b. K8/21

biryantin : Saç şekillendirmek için sürülen madde.
b. M8/18

bis : Biz şahıs zamiri.
b. M5/19, M8/106, M8/30, M12/4, ŞK8/12, ŞK18/193, K8/5, K8/17, K12/197, N1/161, ND4/180, O3/11, O5/16, O9/107, O9/67, O17/48, O17/67, O17/68, O19/73, O23/33, Y4/156, Y6/3
b.+ ki O2/25

bis - : Bilmek.
b.- sem ŞK12/4, K10/27
b.- sēm O6/39

bisēr : Bu defa.
b. O10/44

bisle - : Yiyecek ve içeceğini vermek.
b.- mesi O3/38

bislē - : Yiyecek ve içeceğini vermek.
b.- diñ O3/56

bismilaḥ çek - : Besmele söylemek.
b.- erik M7/112

bismilāh çek - : Besmele söylemek.
b.- erīk M7/111

bismillā : Besmele.
b. Y6/155

bismillahiraḥmanirāhim : Besmele.
b. A4/4

bismillārahmerahim : Besmele.
b. Y1/25

bismillēirāhmanīrahim : Besmele.
b. O6/20

bisminārāmanrahim : Besmele.
b. Y1/58

bissūrü : Bir sürü, çok fazla.
b. N1/172

bissürü : Bir sürü, çok fazla.
b. K12/29, N1/172, N1/174

biş -
b.- di O10/6
b.- ēceg O3/7
b.- emeli M7/35
b.- er ŞB3/16, ŞB3/25, K6/4, K6/137, O3/28, O14/19, Y5/343, Y5/353
b.- ēr M1/35, M1/36, ŞB3/25, K6/4, K6/5, K6/137
b.- erdī M1/21, ŞK8/98, M1/21
b.- ir ŞK11/39
b.- irdik İ7/65
b.- iriy A2/33
b.- iy A2/32
b.+ iyō A5/161
b.- iyōdu İ7/11
b.- melī M9/59
b.- mesin A5/154, Y5/161
b.- miş A13/100
b.- miy A2/33

biş : Beş, sayı adı.
b. O13/54

biş : Bir şey.
b. İ8/3

bişī : Bir şey.
b. ŞK8/98, ND4/130

bişe : Bir şey.
b. ND6/69
b.+ si A3/142

bişė : Bir şey.
b. İ1/110, Y4/134

bişē : Bir şey.
b. ŞK11/58, O12/44
b.+ m ŞK11/54
b.+ miz M2/41

bişer - : Pişme işini yaptırmak.
b.- eller Y7/8

bişey : Bir şey.
b. İ1/120, K5/35, K5/69, N2/7, N2/20, N2/48, N2/75

bişēy : Bir şey.
b. İ2/37

bişir - : Pişme işini yaptırmak.
b.- īm ŞK16/27
b. K6/104
b.- dī A2/97
b.- di ŞK12/15
b.- diġını A2/95
b.- dik O3/11
b.- din A8/112, A8/113

b.- eceg ŞK17/168
b.- ecēg O7/58
b.- ecegler N2/49, N2/52
b.- emiysen A2/94
b.- iciler Y5/332, Y5/336
b.- ig İ5/169, İ5/171
b.- iller A10/65, İ1/130, Y4/117
b.- illēr ŞK9/97, K6/66, K6/90, K12/198, O3/32
b.- illerdī M9/17, A10/64
b.- illeridī İ7/93
b.- illeridi A10/64, İ7/92, İ7/93, İ8/6
b.- illermiş A5/208, A5/209
b.- illersē A6/20
b.- in K10/86
b.- ir A6/21
b.- irdī A7/17, K10/52
b.- irdıḫ A1/175
b.- irdik İ3/47, K10/107, K10/108
b.- iridi İ5/144
b.- iridig İ5/146
b.- iy N8/20
b.- iya ŞK11/42
b.- iyām ŞK8/114, ŞK8/118
b.- iyem ŞK11/43
b.- iyo N2/64
b.- iyōġ İ5/169
b.- iyōlar A11/96
b.- iyȯñ A5/243
b.- me M10/7
b.- miş Y5/364
b.- rīz ND4/40
b.- rik A6/50, Y7/6, Y7/7

bişo : **Ninni söylerken söylenen yansıma ses.**
b. A2/117

bişō : **Bir şey.**
b.+ ları ŞK9/28

bit - : **Bitmek, tükenmek.**
b. ND4/184
b.- dī M5/25, A6/68, İ7/15, İ7/22, K6/40, ND4/161
b.- dīm ŞK17/80
b.- di ŞK7/163, ŞK8/177, ŞK13/38, A4/68, İ6/114, İ6/76, K5/75, K6/42, K6/43, K7/48, K9/64, O13/25
b.- digden M10/7
b.- enē İ1/128
b.- er K12/118, O17/65, O20/224, O20/229
b.- ēr İ4/33, O13/7, O13/22
b.- erdi O13/27
b.- ereg O22/23
b.- erimiş Y2/6
b.- erse A1/9
b.- inci ŞK18/165
b.- incig ŞK8/84
b.- irdim K5/75, K12/157
b.- işīne M11/9
b.- iy M9/60
b.- iyo ŞB2/32, N2/10
b.- iyū ND3/30
b.- miş A12/98, İ5/61
b.- tim'ola K7/189

bit : **Bit, zararlı böcek türü.**
b. ŞK4/20, ŞK4/21, ŞK4/26, K11/14, K11/16, ND4/185
b.+ i K11/16, N2/28

bit basır - : **Her yeri bit kaplamak.**
b.- dı K6/52

bitgi : **Bitki, ot türü.**
b. A4/142, A4/151, K11/12
b.+ den K11/13

biti : **Biraz.**
b. A10/30

bitir - : **Bitme işini yaptırmak.**
b.- īr Y4/294
b. K7/39
b.- dī ŞK17/321, N1/302
b.- dig ŞK18/394
b.- digden O13/19, O22/61
b.- dik N3/3
b.- diler O10/34
b.- dim M11/3
b.- en O5/5
b.- eneçe ŞK4/98
b.- eneçē Y6/46
b.- ir ŞK10/157
b.- miş M6/88

bitiř - : **Bitme işini yaptırmak.**
b.- ene K5/75

bitişig : **Yandaki, yan yana olan.**
b.- dē M10/26
b. O20/135

biy : **Şaşkınlık ifade eden söz.**
b. A1/210

biyaz :**Beyaz, renk adı.**
b. ŞK13/114, ŞK13/115, ŞB2/80, A6/15, A6/16, A8/102, K9/111, K9/112, Y5/409

biye : **Ben şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
b. O22/26

biyi - : **Büyümek, yetişmek.**
b.- miyesciler O3/49

biyi : **Bir defa, bir kere.**
b. Y5/407

biyig : **Büyük, yetişkin.**
b. K8/20, K8/21
b.+ lerimizden N6/3

biyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M8/119, O10/62, O13/53

biʸle : **Böyle, bu şekilde.**
b. O20/85

biyle biyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK18/161

biyo : **Bir defa.**
b. ŞK6/41, ŞK8/70, ŞK17/95, A6/78, Y4/7, Y5/360, Y5/407

biyō : **Bir defa.**
b. Y5/213

biyūg : **Büyük, yetişkin.**
b. O3/54

biyüg : **Büyük, yetişkin.**
b. O3/18

biz : **Biz şahıs zamiri.**
b.+ ī M1/8, İ5/195
b. M1/11, M1/17, M1/26, M2/17, M2/19, M2/29, M2/40, M3/12, M3/14, M3/20, M3/21, M4/17, M5/5, M5/8, M5/23, M5/26, M5/27, M6/6, M6/7, M6/22, M6/26, M6/28, M6/88, M6/91, M6/93, M6/94, M6/95, M6/97, M7/75, M8/110, M8/113, M8/126, M8/13, M8/56, M9/5, M9/6, M9/7, M9/15, M9/27, M9/46, M9/61, M9/72, M10/26, M11/5, M11/11, M11/14, M11/23, M11/28, M12/13, M12/15, M12/18, M12/26, M12/56, M12/69, ŞK2/100, ŞK3/100, ŞK3/102, ŞK3/107, ŞK3/16, ŞK3/64, ŞK4/100, ŞK4/107, ŞK4/112, ŞK4/174, ŞK4/70, ŞK5/3, ŞK5/11, ŞK5/34, ŞK5/38, ŞK5/42, ŞK7/114, ŞK7/116, ŞK7/89, ŞK8/5, ŞK8/127, ŞK8/74, ŞK10/140, ŞK10/144, ŞK10/148, ŞK10/154, ŞK10/157, ŞK10/16, ŞK10/171, ŞK10/177, ŞK10/183, ŞK10/189, ŞK10/190, ŞK10/197, ŞK10/84, ŞK10/85, ŞK10/96, ŞK13/131, ŞK13/80, ŞK14/9, ŞK14/21, ŞK14/50, ŞK15/38, ŞK15/94, ŞK16/4, ŞK16/16, ŞK16/17, ŞK16/46, ŞK17/30, ŞK17/309, ŞK18/129, ŞK18/133, ŞK18/153, ŞK18/177, ŞK18/385, ŞK18/394, ŞK18/396, ŞB1/4, ŞB3/4, ŞB3/7, ŞB3/20, ŞB4/4, A1/4, A1/7, A1/119, A1/122, A1/142, A1/143, A1/144, A1/149, A1/163, A1/168, A1/174, A1/177, A1/178, A1/181, A1/215, A1/26, A1/260, A1/261, A1/31, A1/310, A1/317, A1/66, A1/69, A2/37, A3/7, A3/119, A3/211, A3/260, A4/8, A4/113, A4/15, A4/17, A5/6, A5/8, A5/124, A5/127, A5/170, A5/171, A5/172, A5/173, A5/227, A5/30, A5/46, A6/5, A6/6, A6/8, A6/61, A6/66, A6/71, A6/82, A7/68, A7/77, A8/116, A8/133, A8/143, A8/70, A9/58, A11/104, A11/14, A11/15, A11/19, A12/6, A12/75, A12/88, A12/97, A13/170, A13/28, İ1/123, İ1/70, İ1/96, İ3/14, İ3/38, İ3/55, İ3/75, İ4/8, İ4/28, İ4/29, İ5/162, İ5/168, İ5/169, İ5/170, İ5/172, İ5/177, İ5/67, İ6/37, İ6/99, İ7/67, İ7/70, İ7/76, İ7/77, İ7/79, İ7/85, İ8/21, K2/10, K5/4, K5/22, K5/61, K5/62, K5/64, K7/103, K7/180, K7/199, K8/6, K9/6, K9/114, K9/115, K9/35, K9/44, K9/53, K9/63, K10/80, K11/25, K11/41, K12/152, K12/44, N1/5, N1/238, N1/260, N1/28, N3/3, N3/5, N3/9, N7/10, N7/23, N8/44, N8/49, N8/52, ND1/25, ND3/14, ND4/113, ND4/130, ND4/139, ND4/167, ND4/17, ND4/177, ND4/178, ND4/21, ND4/29, ND4/41, ND4/60, ND4/89, ND6/40, O2/15, O3/25, O3/40, O3/57, O5/16, O5/36, O6/39, O7/36, O8/5, O8/21, O9/108, O9/111, O9/114, O9/116, O9/119, O9/59, O10/4, O10/10, O10/18, O10/24, O10/29, O10/30, O10/56, O10/62, O11/21, O11/24, O12/14, O13/5, O13/22, O13/29, O13/38, O13/47, O14/102, O14/81, O14/99, O16/33, O17/3, O17/26, O17/36, O17/58, O19/25, O19/42, O19/65, O20/39, O21/35, O21/39, O22/29, O22/34, O22/41, O22/55, O22/65, O23/31, Y4/11, Y4/127, Y4/175, Y4/178, Y4/192,

Y4/193, Y4/236, Y4/246, Y4/267, Y4/28, Y4/283, Y4/294, Y4/295, Y4/296, Y4/46, Y4/67, Y4/70, Y4/80, Y5/116, Y5/148, Y5/283, Y5/319, Y5/324, Y5/36, Y5/371, Y5/378, Y5/41, Y5/412, Y5/437, Y5/44, Y5/93, Y6/138, Y6/144, Y7/13, Y7/14, Y7/15, Y7/22, Y8/50, Y8/65, Y8/69
b.+ de M9/66, M12/9, M12/83, ŞK7/108, ŞK10/143, ŞK13/17, ŞK17/157, ŞK18/5, ŞK18/325, A1/198, A3/265, A4/35, A7/47, A7/51, İ5/60, K12/117, K12/175, O13/4, Y4/282, Y6/94, Y8/34
b.+ dē M8/125, O5/30
b.+ den A3/252, A9/13, ND6/7, O2/13, O5/15, O8/22, O10/70, O14/13, O20/54, Y4/67, Y4/76
b.+ e M7/105, M7/27, M12/9, M12/37, ŞK3/115, ŞK4/87, ŞK4/89, ŞK10/181, ŞK10/182, ŞK17/110, ŞK17/111, ŞK17/48, ŞK18/139, ŞK18/306, ŞK18/402, ŞB5/8, A2/11, A3/158, A3/270, A4/17, A5/127, A5/172, A5/19, A6/60, A7/68, A9/16, A12/7, İ5/157, İ5/161, İ5/162, İ7/78, K1/19, K5/26, K7/5, K7/77, K10/74, K10/82, K12/11, K12/55, K12/86, K13/17, K13/23, N1/10, N1/307, N2/34, N3/8, N3/13, N7/9, ND1/10, ND4/111, O2/13, O3/42, O9/48, O10/50, O13/30, O14/76, O17/49, O17/83, O18/6, O19/45, O19/71, O20/211, Y1/11, Y4/12, Y4/28, Y4/285, Y4/47, Y5/9, Y5/10, Y6/101, M3/4, M3/16, ŞK10/190
b.+ ē M1/15, M9/10, A12/34, N3/10, O16/45, O17/58
b.+ en O18/45
b.+ i M6/91, ŞK2/140, ŞK3/116, ŞK4/103, ŞK4/167, ŞK16/22, ŞK16/23, ŞK17/124, ŞK17/310, ŞK18/153, ŞK18/402, ŞB6/95, A1/136, A1/95, A2/52, A4/21, A4/90, A5/40, A9/16, İ5/192, İ5/193, İ5/67, İ5/87, İ8/26, K5/21, K5/62, K6/150, K6/52, K7/199, K7/76, K7/86, K10/74, K10/82, K10/83, ND1/11, O7/34, O8/6, O9/111, O9/86, O9/97, O13/39, Y7/13, K9/59
b.+ ig ŞK15/36
b.+ iki ŞK9/11, İ1/137, O3/46, O8/10, O19/12
b.+ ikinde İ5/91
b.+ ikleri ŞK11/30
b.+ im M1/5, M1/8, M1/12, M5/19, M6/88, M6/96, M8/111, M8/125, M9/26, M9/38, M9/43, M9/58, M10/17, M12/12, M12/45, M12/67, ŞK2/139, ŞK2/71, ŞK3/117, ŞK3/18, ŞK3/20, ŞK3/40, ŞK4/112, ŞK4/146, ŞK4/158, ŞK4/161, ŞK4/78, ŞK5/20, ŞK5/38, ŞK5/68, ŞK6/61, ŞK6/91, ŞK7/110, ŞK7/114, ŞK7/126, ŞK7/47, ŞK7/52, ŞK8/185, ŞK9/23, ŞK9/96, ŞK10/148, ŞK10/172, ŞK10/177, ŞK10/182, ŞK10/188, ŞK10/45, ŞK13/5, ŞK13/156, ŞK13/160, ŞK13/19, ŞK13/29, ŞK13/75, ŞK13/77, ŞK14/7, ŞK14/61, ŞK16/54, ŞK17/228, ŞK17/30, ŞK17/301, ŞK17/63, ŞK18/153, ŞK18/409, ŞB3/3, ŞB3/6, ŞB3/9, ŞB3/10, ŞB3/19, ŞB3/29, ŞB3/30, ŞB6/72, ŞB6/73, ŞB7/18, A1/124, A1/188, A1/232, A1/257, A1/285, A1/34, A1/36, A1/55, A3/4, A3/12, A3/207, A3/80, A5/119, A5/136, A5/166, A5/74, A6/37, A6/76, A7/50, A7/76, A8/111, A8/119, A8/139, A8/96, A9/18, A9/19, A9/22, A9/23, A9/32, A11/103, A12/101, A12/46, A12/98, A13/104, A13/130, A13/143, A13/165, A13/20, A13/59, A13/62, İ3/54, İ3/55, İ5/8, İ5/121, İ5/148, İ5/189, İ5/61, İ5/74, İ6/20, İ7/89, K5/21, K6/10, K6/155, K7/135, K7/199, K8/5, K9/20, K9/23, K10/3, K11/41, K12/129, K12/22, K12/44, K12/49, K12/51, K12/54, K12/56, K12/78, N1/127, N1/240, N1/282, N1/283, N1/286, N1/305, N1/306, N1/57, N1/58, N7/9, N7/31, ND4/111, ND4/153, ND4/154, ND4/155, ND4/83, O3/4, O3/43, O5/3, O5/13, O5/15, O5/19, O6/45, O7/6, O7/33, O7/50, O8/12, O8/13, O10/4, O10/13, O10/16, O10/20, O10/24, O10/43, O13/46, O14/34, O14/45, O14/56, O14/57, O14/72, O14/73, O16/13, O16/17, O16/26, O16/43, O17/24, O19/3, O19/56, O20/179, O20/205, O20/64, O21/4, O21/6, O21/9, O21/35, O22/15, O22/25, O22/44, Y1/157, Y1/168, Y1/85, Y1/98, Y4/17, Y4/18, Y4/211, Y4/28, Y4/288, Y4/31, Y4/34, Y4/44, Y4/48, Y4/49, Y4/51, Y4/52, Y4/56, Y4/58, Y4/60, Y5/118, Y5/148, Y5/324, Y5/378, Y5/94, Y6/125, Y6/152, Y6/28, Y6/30, Y6/36, Y6/53, Y7/20, Y8/7, Y8/32, Y6/102, ŞK13/131, A9/5
b.+ imidi ŞK9/30

b.+ imki A9/43, K12/43
b.+ imkiler O22/4, Y8/57
b.+ imkilerde İ5/132
b.+ imkileri İ5/29
b.+ ine İ3/146, Y4/57
b.+ kī O19/13
b.+ ki ŞB4/10, O11/31
b.+ kine İ3/93
b.+ ler M12/20, ŞK4/67, ŞK14/30, A1/238, İ1/96, O19/16, O19/21, O19/29
b.+ lēr O19/45
b.+ lerde O20/230
b.+ lere Y4/283
b.+ nen ŞK4/148, ND4/163, O22/45

biz bizi : **Kendi kendimize.**
b. M5/22

bizād : **Bizzat, kendisi olarak, aracısız.**
b. O11/26

bizēr : **Bir sefer, bir defa.**
b. O10/94

bizim yunus : **Bizim Yunus, Yunus Emre Türk tasavvuf edebiyatı şairi.**
b. N7/28

bizimbirey : **Kişi adı.**
b. ŞB7/21, ŞB7/22, ŞB7/25, ŞB7/62
b.+ den ŞB7/38
b.+ e ŞB7/18
b.+ i ŞB7/63

bizmihal id - : **Dua etmek.**
b.- er N1/192

bizzad : **Bizzat, kendisi olarak, aracısız.**
b. O11/25

bù : **Bu işaret zamiri.**
b. M6/18, M8/15, M8/93, ŞK3/121, ŞK8/170, ŞK14/43, ŞK15/96, ŞK16/14, A1/17, A1/25, A5/153, İ3/38, İ3/45, İ7/46, İ7/62, O22/52, Y5/332
b.+ nna M5/25, M7/83, M7/92, M9/32, ŞK2/17, ŞK2/18, ŞK3/17, K10/33, N4/24

bù : **Bu şahıs zamiri.**
b. M6/74, A3/150, A3/17, A3/18, A3/77, A4/37, A4/96, A4/97, A5/54, A5/97, A8/125, A8/126, A8/134, A13/112, A13/115, A13/137, A13/37, A13/45, A13/52, A13/53, A13/64, İ1/102, İ6/108, İ6/99, İ7/44, K5/43, K5/44, K5/64, K7/138, K7/48, K7/77, N8/44, ND3/13, O10/10, Y2/24, Y6/66
b.+ du O5/7
b.+ na A4/111, İ2/15, N1/169, O8/20, O9/34, Y4/154
b.+ ña A3/64
b.+ nna O10/9
b.+ nı O8/18
b.+ nù Y5/225, Y5/241

bù : **Bu işaret sıfatı.**
b. M6/79, M6/80, M8/118, M8/28, M11/25, ŞK2/4, ŞK2/18, ŞK2/19, ŞK2/36, ŞK2/41, ŞK3/112, ŞK5/34, ŞK6/29, ŞK7/103, ŞK7/119, ŞK7/138, ŞK7/144, ŞK7/198, ŞK8/137, ŞK8/62, ŞK10/4, ŞK10/16, ŞK10/27, ŞK10/28, ŞK13/150, ŞK13/81, ŞK13/95, ŞK13/97, ŞK14/24, ŞK15/100, ŞK15/102, ŞK15/39, ŞK16/37, ŞK16/38, ŞK16/45, ŞK16/54, ŞK18/261, ŞK18/92, A1/9, A1/159, A1/28, A2/53, A3/4, A3/12, A3/123, A3/13, A3/131, A3/141, A3/162, A3/17, A3/185, A3/187, A3/204, A3/257, A3/267, A3/272, A3/64, A3/67, A3/72, A4/108, A4/110, A4/115, A4/137, A4/139, A4/151, A4/152, A4/157, A4/24, A4/27, A4/29, A4/50, A4/86, A4/89, A4/92, A5/12, A5/169, A5/171, A5/179, A5/187, A5/190, A5/191, A5/195, A5/212, A5/221, A5/250, A5/256, A6/70, A6/76, A7/31, A7/71, A8/18, A8/55, A8/64, A9/3, A9/32, A9/53, A10/61, A11/13, A11/24, A11/25, A11/36, A11/37, A12/100, A12/74, A12/83, A12/87, A12/88, A13/102, A13/117, A13/119, A13/126, A13/13, A13/137, A13/19, A13/35, A13/44, A13/74, A13/84, A13/97, İ4/16, İ5/123, İ5/158, İ5/166, İ5/32, İ5/54, İ5/88, İ6/104, İ6/26, İ6/38, İ6/88, İ6/96, İ7/21, İ7/52, K2/16, K2/41, K2/43, K4/4, K5/8, K5/10, K5/22, K5/26, K5/28, K5/32, K5/76, K6/32, K7/4, K7/8, K7/10, K7/100, K7/76, K9/4, K9/18, K9/41, K9/43, K9/82, K9/95, K9/97, K10/41, K10/78, K10/81, K11/8, K11/41, K12/18, N1/126, N1/244, N1/71, N2/19, ND4/111, ND6/29, O2/4, O2/10, O3/8, O3/32, O3/56, O3/71, O4/12, O8/60, O8/76, O8/81, O9/9, O10/84, O17/6, O18/4, O19/26, O21/3,

O21/5, Y1/9, Y1/125, Y1/140, Y1/157, Y1/17, Y1/23, Y1/87, Y1/92, Y4/10, Y4/119, Y4/152, Y4/153, Y4/155, Y4/156, Y4/176, Y4/210, Y4/293, Y4/71, Y4/94, Y4/97, Y5/225, Y5/238, Y5/257, Y5/259, Y5/26, Y5/261, Y5/272, Y5/29, Y5/291, Y5/311, Y5/326, Y5/328, Y5/356, Y5/357, Y5/365, Y5/369, Y5/379, Y5/386, Y5/410, Y5/412, Y5/94, Y6/103, Y6/104, Y6/105, Y6/108, Y6/109, Y6/125, Y6/13, Y6/157, Y6/36, Y6/74, Y6/99, Y7/13, Y7/26
b.+ nı ŞB2/95

bù : **Bu işaret zamiri.**
b. M8/88, M9/11, M9/51, M9/70, ŞK2/23, ŞK5/78, ŞK5/80, ŞK6/37, ŞK7/147, ŞK7/90, ŞK10/51, ŞK10/53, ŞK12/39, ŞK13/136, ŞK15/7, ŞK16/30, A1/189, A5/124, A5/126, A5/174, A6/50, A8/32, A11/77, İ4/18, K5/20, K7/4, K10/78, ND6/61, O4/24, O9/29, Y4/283, Y4/51, Y4/84, Y5/276, Y5/330, Y5/344, Y5/388, Y6/60
b.+ ña ŞK2/45, ŞK7/64, ŞK8/43, O9/85, O9/95, ŞK6/78, ŞK7/136, ŞK7/142
b.+ nda ŞB2/126, K9/13, A8/70, İ5/155, K9/18, O19/12
b.+ nı M7/45, M7/47, M7/50, M7/58, ŞK3/130, ŞK4/68, ŞK7/97, ŞK9/82, ŞB2/91, M7/80, M7/93, ŞK4/73, ŞK6/131, ŞK11/39, ŞK14/15, A4/6, A8/127, A11/17, A11/19, İ5/166, K9/17, K9/18, K10/107, N1/67, O5/3, O9/113, O9/84, Y5/128
b.+ nnar ŞK1/37, ŞK1/51, ŞK2/17, ŞK7/128

bùçùḳ : **Yarım.**
b. K9/66

bùdāni : **Bu kadar.**
b. ŞK11/3

bùgün **Bu gün.**
b.+ nere ŞK7/103

bùl - : **Bulmak.**
b.- malı K7/144

bùlammac : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. ŞK6/24
b.+ ı ŞK6/21

bùlammaç : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. ŞK6/24

bùlanıġ : **Duru olmayan.**
b. A12/53

bùñ : **Bu işaret zamiri.**
b. ŞK7/101

bùnar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. K12/38

bùnar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b.+ ı O20/159

bùnca : **Bu kadar.**
b. ŞB2/51

bùncanı : **Bu kadar.**
b. O19/34

bùndar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. ŞK3/140, A3/13, A9/50, Y4/75

bùndar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b.+ ı N1/104, O8/13, O8/14

bùndar : **Bunlar işaret zamiri.**
b. O8/58

bùndār : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. ŞK3/117

bùnnar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. ŞK3/130, ŞB1/36, ŞB2/21, A6/49, A13/24, İ5/11, İ6/97, K5/22, K7/147, K12/38, K12/73, K12/90, N1/6, N1/18, O7/30, O7/67, O8/5, O10/32, O10/41, O10/55, O10/59, O10/60, O10/66, O14/24, O22/25, O22/60, Y4/154
b.+ da K12/85
b.+ ı ŞK3/133, A13/165, İ4/50, İ6/18, K12/31, O1/12, O8/31, O9/73, O22/4, Y4/154, ŞB2/93, İ6/21, İ6/34, O9/36, O14/24, Y5/215, Y5/221, Y5/307

bùnnar : **Bunlar işaret zamiri.**
b. ŞK10/81, ŞK17/298, A11/104, O8/76, O9/81
b.+ ı ŞK7/103, A11/60, O9/74, O9/81, O17/86

bụnnār : **Bunlar işaret zamiri.**
b. ŞK18/15, O8/76

bụnnār : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. K12/89, O22/45

bụñnar : **Bunlar şahıs zamiri.**
b. O22/33
b.+ ı ND5/32

bụr(a) : **Bura, bu yer.**
b.+ da M5/45, M9/46, ŞK3/7, ŞK3/10, ŞK7/176, ŞK7/99, ŞK13/85, ŞK17/9, ŞK18/337, ŞK18/394, ŞB2/35, ŞB3/21, A1/275, A4/90, A6/4, A7/20, A8/96, A9/22, A9/23, A9/45, A11/8, A11/102, A13/143, A13/20, A13/53, A13/65, İ2/96, İ3/92, İ5/22, İ6/19, İ6/21, İ6/22, İ6/97, İ7/17, K5/104, K7/135, K9/23, K9/43, K10/44, K12/7, K12/176, ND4/174, ND4/73, O2/5, O9/5, O9/33, O9/44, O9/48, O10/6, O10/16, O10/21, O14/7, O16/35, O17/30, O17/73, O20/132, Y4/211, Y4/226, Y4/56, Y4/99, Y5/186, Y5/355, Y6/103, Y6/133, Y6/31, Y8/62, Y8/69, Y8/73
b.+ dā ŞK8/49, ŞK9/96, A8/111, A9/52, A13/130, A13/133, İ5/181, İ6/7, O4/27, O16/13, O16/26, Y4/68
b.+ daḫı Y1/161
b.+ dan ŞK13/156, ŞK14/7, ŞK14/63, ŞK14/64, ŞK18/249, A3/171, A3/249, İ5/33, İ6/16, K5/85, K10/43, N1/118, ND4/111, O3/63, O12/22, O17/15, O17/53, O20/157, Y4/17, Y5/224, Y5/369, Y5/380, Y8/65
b.+ dān ŞK13/111, O19/37
b.+ dayıġ O2/4

bụř(a) : **Bura, bu yer.**
b.+ dan O10/11, O10/12

bụra : **Bura, bu yer.**
b. M8/119, ŞK3/105, ŞK11/36, ŞK12/21, ŞK18/194, ŞK18/229, ŞB3/13, A4/5, A5/119, A5/123, A5/162, A8/119, A9/41, İ6/20, İ6/21, İ6/29, İ6/41, K7/22, ND4/19, O2/4, O3/5, O5/13, Y2/24, Y2/26, Y5/214, Y8/70, ŞK8/147, İ6/14, Y4/24
b.+ da A2/75, O5/3
b.+ ḫı K12/60
b.+ lar A12/32
b.+ larda A10/25
b.+ larına A5/154
b.+ larınā A5/152
b.+ na A10/40
b.+ ña A5/250
b.+ nın İ5/184, Y4/153
b.+ nıñ O22/65
b.+ sı A12/31, O17/8
b.+ sına A7/59, O17/17
b.+ sınnan O17/17
b.+ y A4/5
b.+ ya O5/16
b.+ yı İ7/46, Y4/154

bụrā : **Bura, bu yer.**
b. ŞK9/23, O2/3, Y4/49, Y4/56
b.+ nın Y6/28

bụralı : **Burada yaşayan kimse.**
b.+ yıġ İ4/8

bụralıġ : **Bu yer.**
b. ŞB3/7

bụralıḫ : **Bu yer.**
b.+ da ŞB3/20, A4/152

bụrı : **Bura, bu yer.**
b.+ ya İ6/22, İ7/36, Y4/198, Y5/223

bụřı : **Bura, bu yer.**
b.+ larda İ6/9

bụrsa : **Bursa, yer adı.**
b.+ da K12/82

bō : **Bura.**
b.+ da ŞK18/128

bō' : **Taklit sesi.**
b. O7/25

boāz : **Boğaz.**
b.+ ına ŞK7/151

bōaz : **Boğaz.**
b.+ ına ND4/151

bōāz : **Boğaz.**
b. Y4/227

boāzla - : **Boğazlamak.**
b.- rsın Y4/120
b.- yım ŞK10/77

bōazlan - : **Boğma işi yapılmak.**
b.- ır O7/26

boba : **Baba.**

b.+ m ŞB7/71, O20/135, O20/140, O21/26, O21/29
b.+ mıñ O21/23

bobā : **Baba.**
b.+ m O21/31
b.+ y O19/41

bobayigid : **Yiğit, cesur kimse.**
b. ŞB2/55

bocu : **Yırtıcı hayvan.**
b. A1/289
b.+ ydū ŞK8/174

bo̅cüg : **Böcek.**
b.+ ler O9/58

bo̅cük : **Böcek.**
b. ŞK4/67

bōd : **Bot, ayakkabı.**
b.+ lar ŞK2/105

boduġ : **Küçük, kısa.**
b. ND4/113

boġ : **Dışkı.**
b. ŞK6/125

boġ - : **Boğmak.**
b.- ucaḫdı A1/130
b.- uyolar A7/66
b.- uyōlar A7/66

bo̅g : **Büyük.**
b. ŞK10/16, ND6/8
b.+ lerimiz ND4/86
b.+ leriñ ND4/84, ND4/86

boġaz : **Boğaz.**
b. K9/113

bȯġaz : **Boğaz.**
b.+ ımıza K11/12

boġazla - : **Boğma işini yapmak.**
b.- nır O7/20
b.- r O13/58

boġāzla - : **Boğma işini yapmak.**
b.- r O13/59

bȯġça : **Bohça.**
b. ŞK18/329

boġlu : **Boku olan.**
b. N6/17

boġul - : **Boğulmak.**
b.- īcayíġ A1/104
b.- īy K12/35
b.- di A1/109
b.- du A1/111
b.- duġdan K12/74
b.- dum K9/138
b.- inçā K12/5
b.- iydıḫ A1/119, A1/120, A1/122
b.- madı K12/7
b.- sun O3/33

bōġul - : **Boğulmak.**
b.- du N2/71

boġuş - : **Karşılıklı boğmak.**
b.- sun K12/86

boġuzli - : **Boğma işini ypam**
b.- ycaḫlar K7/130

bōgün : **Bu gün.**
b. K13/17

boḫ : **Bok, dışkı.**
b.+ u ŞK8/172
b.+ una K6/54
b.+ unu ŞK8/171, O20/137
b.+ uñu ŞK17/119
b.+ uynan ŞK8/16

boḳ : **Bok, dışkı.**
b.+ u ŞK6/127

bo̅k : **Büyük, yetişkin.**
b. A1/33, A6/77, A6/84, A8/93
b.+ ler A6/81
b.+ lerē A8/24
b.+ lerimiz ŞK8/50, A12/99, İ5/60
b.+ lerimizde A12/88

bo̅k dikili dāş : **Büyük Dikili Taş, yer adı.**
b. Y5/138

bol : **Geniş, bereketli.**
b. M3/13, A4/4, A12/44, N7/17, ND6/40
b.+ usa M8/21

bōl - : **Olmak.**
b.- urumuş A9/34

bōl : **Geniş, bereketli.**
b. O7/11

bōl : **Böyle.**
b. Y5/402

bol bol : **Çok fazla.**
b. Y6/74

bol ol - : **Geniş olmak.**
b.- ur K12/202

bolal - : **Genişlemek.**
b.- dı İ7/17

bōle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ND4/68

bōle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M3/4, M3/17, M3/20, M3/22, ŞK2/4, ŞK2/8, ŞK2/54, ŞK2/60, ŞK3/36, ŞK3/43, ŞK3/55, ŞK7/187, ŞK7/189, ŞK7/197, ŞK7/201, ŞK7/204, ŞK7/212, ŞK7/84, ŞK8/4, ŞK8/118, ŞK8/128, ŞK8/154, ŞK8/182, ŞK8/192, ŞK8/47, ŞK8/61, ŞK8/67, ŞK8/68, ŞK8/84, ŞK14/24, ŞK14/27, ŞK14/29, ŞK14/33, A5/117, A5/19, A5/60, İ1/126, İ1/31, İ1/38, İ1/71, İ1/75, İ1/81, İ1/84, İ1/85, İ1/91, İ2/34, İ2/85, İ3/135, İ3/14, İ3/147, İ3/155, İ3/45, İ4/13, İ4/19, İ4/28, İ4/31, İ4/44, İ4/45, İ4/47, İ4/48, İ5/104, İ5/142, İ5/155, İ5/16, İ5/186, İ5/36, İ5/62, İ6/24, İ6/32, İ6/40, İ6/44, İ6/80, İ6/85, İ6/95, İ7/28, N7/17, ND4/103, ND4/109, ND4/129, ND4/138, ND4/143, ND4/147, ND4/148, ND4/150, ND4/170, ND4/28, ND4/37, ND4/38, ND4/39, ND4/44, ND4/47, ND4/48, ND4/56, ND4/57, ND4/64, ND4/66, ND4/73, ND4/81, ND4/97, ND5/32, ND5/37, ND5/40, ND5/44, ND6/62, Y1/53, Y4/7, Y4/10, Y4/112, Y4/130, Y4/15, Y4/170, Y4/171, Y4/173, Y4/188, Y4/195, Y4/206, Y4/211, Y4/223, Y4/226, Y4/241, Y4/251, Y4/283, Y4/285, Y5/10, Y5/101, Y5/222, Y5/25, Y5/253, Y5/255, Y5/270, Y5/286, Y5/315, Y5/344, Y5/367, Y5/369, Y5/370, Y5/376, Y5/381, Y5/393, Y5/394, Y5/401, Y5/409, Y5/414, Y5/46, Y5/70
b.+ di Y4/176
b.+ dir Y4/89
b.+ ydi Y5/313
b.+ ʸdi ŞK7/212
b.+ yidi İ3/70

bōlē : **Böyle, bu şekilde.**
b. İ4/42, ND5/37, O7/45, Y5/184
b.+ ʸdi ŞK7/109

bōle bōle : **Bunun gibi.**
b. ŞK10/66

bōle böle : **Bunun gibi.**
b. İ1/73

bōlge : **İdari sınır.**
b.+ si İ5/8

bolluġ : **Bereket.**
b. İ7/19

bolu : **Bolu, yer adı.**
b. ŞK15/11, ŞK18/8, ŞK18/179, İ2/34, N1/320, N1/324
b.+ ya ŞK18/178, ŞK18/181, ŞK18/185, ŞK18/232

bōlu : **Bolu, yer adı.**
b. N1/323

bōlū : **Bölük, askeri birlik.**
b. ND4/178
b.+ ñ ŞK1/8

bolu begi : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahramanlardan biri.**
b.+ niñ N1/33

bolu bey : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahramanlardan biri.**
b.+ e ŞK15/86
b.+ giliñ ŞK18/185

bolu beyi : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesinde erkek kahramanlardan biri.**
b. ŞK15/6, ŞK15/14, ŞK15/18, ŞK15/56, ŞK15/66, ŞK15/90, ŞK18/9, ŞK18/10, ŞK18/234
b.+ m ŞK18/21
b.+ n ŞK15/70
b.+ ñ ŞK18/9
b.+ nden ŞK18/61
b.+ ne ŞK15/89, ŞK15/92, ŞK18/220
b.+ niñ ŞK15/29
b.+ nin ŞK15/73, ŞK15/86, ŞK18/9, ŞK18/159, ŞK15/72-73
b.+ niñ ŞK15/57, ŞK15/97, ŞK18/8, ŞK18/96, N1/29
b.+ ynen ŞK15/29, ŞK15/30

bolu dā : **Bolu Dağı, yer adı.**

b.+ nda ŞK18/229

bolu dağı : **Bolu Dağı, yer adı.**
b.+ ndan ŞK3/119

bōlūg : **Bölük, askeri birlik.**
b. A13/153

bolyoz : **Balyoz.**
b.+ u M6/51

bōmca : **Borca.**
b. ŞK18/340

bōn : **Bu gün.**
b. M12/45, ŞK4/60, ŞK7/14, ŞK8/48, ŞK8/70, ŞK11/8, ŞK13/21, ŞK13/27, A6/25, A6/37, A9/17, K6/118, K7/129, K9/104, K9/11, K12/62, K12/66, N1/178, O12/13, O13/5, O13/6, Y2/16, Y4/58

bōn : **Bu gün.**
b. M2/36, ŞK10/118, ŞK10/12, ŞK10/26, A3/85, A9/37, İ3/151, İ7/3, K4/20, K4/33

boncuġ : **Bocuk.**
b. Y4/277

boncuġ deresi : **Boncuk Deresi, yer adı.**
b. Y4/235

boncuġ otu : **Boncuk otu, bir ot türü.**
b. İ3/97

boncuġ otū : **Boncuk otu, bir ot türü.**
b. İ5/173

boncuḫ : **Boncuk.**
b. A1/81

boncuk : **Boncuk.**
b. ŞK6/120

bonkörlüg : **Bonkörlük, eli açılık.**
b. N1/203

bōnkü : **Bugünkü.**
b. M6/67

bȯnnar : **Bunlar işaret zamiri.**
b. İ5/29

bȯran : **Boran, sağanak yağışlı hava.**
b. İ3/125

borannı : **Boran, sağanak yağışlı hava.**
b. K5/129, K5/95

borc : **Borç.**
b.+ umuz İ5/74, Y1/108, Y1/98
b.+ umuzu Y5/144
b.+ un Y1/109
b.+ ūn Y1/99
b.+ unuz Y1/109

borca : **Borç olarak verilen.**
b. ŞK18/334, O13/20

borcumuz ḫarcımız : **Borç.**
b. K10/57

bȯrç : **Borç.**
b. İ1/142

borç ėt - : **Borçlanmak.**
b.- dīk Y8/51

borşli : **Borcu olan.**
b.+ yīġ ŞB4/5

bōrTlen : **Böğürtlen, ahududu.**
b. A9/35

bos : **Boz, açık toprak rengi.**
b. O22/24

bosdan : **Bostan, sebze ekilen yer.**
b. A3/104, İ1/40
b.+ a M9/30

bōsgēgli : **Bozgeyikli, kişi adı.**
b. O16/43

bosġurd : **Bozkurt.**
b.+ a ŞK9/73

bosnȕ : **Bostan.**
b. Y2/8

boş : **Dolu karşıtı.**
b. ŞK8/109, ŞK12/44, A1/50, A7/35, K12/94, O23/32
b.+ a N1/28
b.+ ā O9/22

bȯş : **Dolu karşıtı.**
b. ŞK8/109
b.+ a ŞK2/133

bōş : **Dolu karşıtı.**
b. O2/10, O4/7, O13/36, Y1/161, Y4/9
b.+ uġ ŞK18/336

boş boş : Amaçsız, bir şey yapmadan.
b. Y1/161

boşa - : Boşamak, evliliği bitirmek.
b.- mış O10/44

boşā çek - : Faydasız olmak.
b.- er N1/237

boşa çıḫ - : Çalışmamak.
b.- masın ŞK2/134

boşa gid - : Emeklerin sonuca ulaşmaması.
b.- er İ7/97, İ7/98, İ7/97-98

boşa ġonuş - : Boşuna konuşmak.
b.- iyoñ ŞK17/121-122

boşa ver - : Boş geçirmek.
b.- mesin A5/224

boşal - : Boşalma işi yapmak.
b.- dıllār O19/55

boşald - : Boşalma işi yaptırmak.
b.- ırığ O13/14
b.- mış O19/67

boşaldır - : Boşalma işi yaptırmak.
b.- ımış ŞK12/43

boşalT - : Boşalma işi yaptırmak.
b.- dılar M6/26
b.- malıdım A1/154

boşan - : Evliliği bitirmek.
b.- dı O18/49

bȯşan - : Evliliği bitirmek.
b.- dı O18/49

boşandir - : Evliliği bitirmek.
b.- iyken O19/67

boşlā - : Bırakmak.
b. ŞK8/10

boşluġ : Boş olan yer.
b. M7/6, O21/3

bōşluġ : Boş olan yer.
b. Y4/20

boşver - : Aldırmamak.
b. A11/18, A13/44

bōt : Bot ayakkabı.
b.+ lar ŞK2/105

boūr : Uğur.
b. O10/26

bōuş - : Boğuşmak.
b.- urdu ŞK7/85

boy : Boy, uzunluk.
b. K4/26
b.+ da K9/18, O20/67
b.+ ı ŞK5/28
b.+ larında M12/76
b.+ u M8/111, ND5/18
b.+ um M12/81, İ4/3
b.+ uñ ŞK17/192, ND4/9
b.+ una İ6/104
b.+ uncā N3/11
b.+ uñcāña ND4/8
b.+ unda ŞK7/124, İ6/110
b.+ ụ ŞK14/69

bȯy : Boy, uzunluk.
b. K4/25

bōy : Boy, uzunluk.
b. A2/72

boy pos : Vücudun yapısı.
b. M12/75

boy post : Vücudun yapısı.
b. M12/35

boya : Boya.
b. ŞK9/16
b.+ ları ND4/42
b.+ sıynan M6/97
b.+ ynan M7/48

boya - : Boyama işini yapmak.
b.- llārıdī A10/39

boyá : Boya.
b.+ ynan M7/49

bȯya - : Boyama işini yapmak.
b.- dıġdan M7/30

boya çal - : Makyaj yapmak.
b.- ısīz K3/11

boya sür - : Makyaj yapmak.
b.- üsüz K3/11

boyacī : Boya işi yapan kimse.
b. M7/23, M7/30, M7/53

boyamá : Boyama işi yapmak.
b.+ y M7/46

boyan - : Boyama işi yapılmak.
b.- ır O7/25

bȯyan - : Boyama işi yapılmak.
b.- ır M7/29

boydā : Boydak, yalnız olmak.
b.+ m O16/16

boydaġ : Boydak, yalnız olmak.
b. K9/99

boyin : Bu gün.
b. O19/52

bóyle : Böyle.
b. ŞK8/49

bȭyle : Böyle.
b. ŞK3/12, ŞK7/82, İ5/117, N2/11, ND4/49, O13/7, Y5/397

bȭʸle : Böyle.
b. ŞK7/81, ŞK8/113, ŞK8/132, ŞK8/190, ŞK8/25, ŞK8/35, ŞK8/36, ŞK8/37, ŞK8/39, ŞK8/42, ŞK8/47, ŞK8/49, ŞK10/45, ŞK10/77
b.+ di ŞK7/49, ŞK8/18

boyli : Boyu olan.
b.+ ymış O10/69

boylí : Boyu olan.
b. N1/105

boylu : Boyu olan.
b. M12/36, ŞK17/188, N1/102, N1/260, ND5/21

boylū : Boyu olan.
b. ŞK3/79

boylu boslu : Uzun boylu olan.
b. M12/68, ND5/5

boy(u)n : Boyun.
b. K6/130
b.+ uma İ3/155
b.+ umda O21/47
b.+ umdā O21/41
b.+ umu ŞK4/65
b.+ una ŞK1/29
b.+ undā M8/78
b.+ unu A3/108
b.+ unun ŞK7/190

boyna : Devamlı, sürekli.
b. ŞK9/70, A11/9, K7/55, O4/18, O13/31, O13/35, Y1/144, Y5/76

boynu boyna : Boydan boya, baştan başa.
b. A10/8

boynuz : Boynuz.
b.+ u ŞK16/36

boyraz : Poyraz.
b. A12/48, A12/49
b.+ dan Y4/32

boyraz : Türkiye
b.+ a O18/54

bȭʸrek : Börek.
b. M5/21

boyun : Boyun.
b. K2/25
b.+ larınıñ A5/163

bȭyüg : Büyük, yetişkin.
b. ND4/87, O7/43, Y5/216
b.+ e A12/26
b.+ ler M4/16, İ3/48
b.+ leri ŞB2/98
b.+ leriñ ŞB3/3
b.+ üdüm ŞK17/32

bȭyüg' : Büyük, yetişkin.
b. İ3/45

bȭyük : Büyük, yetişkin.
b. ŞK4/113, A12/22, A12/91

bȭyük ayı : Büyük ayı, takım yıldızı.
b. ŞK14/30

bȭyüme : Büyümek işi.
b.+ siñi ŞK9/26

boyün : Bugün.
b. ŞB4/3, K5/13, K5/14, K5/25, K5/42, O3/24, O7/37

bōyün : Bugün.
b. K13/22

bȭyün : **Bugün.**
b. İ5/159

bȭyů - : **Büyümek, yetişmek.**
b.- miş O20/168

boz : **Toprak rengi.**
b. ŞK8/172, O8/54

boz - : **Bir şeyi çalışmaz duruma getirmek.**
b. A1/201
b.- duḫ A1/205
b.- mamış K12/45
b.- mamışlar K12/51, K12/54
b.- mıyaḫ A3/204
b.- míya Y1/85

bōz : **Boğaz.**
b.+ ına ŞK8/79

boz barʿaġ : **Barak aşireti.**
b. O22/83

bōz ōT : **Boz ot, ot türü.**
b. A4/152

boza - : **Boz rengi olmak.**
b.- dī ŞK2/110

bozar - : **Boz rengi olmak.**
b.- ā ŞK8/164

bȯzgeyik : **Bozgeyik, kişi adı.**
b. O10/41

bȯzgeyikler : **Bozgeyik ailesi, kişi adı.**
b. O10/42
b.+ den O10/51

bozġun ol - : **İshal olmak.**
b.- dū A10/16
b.- usā A10/16

bozġurd : **Bozkurt.**
b.+ u O7/81

bozůġ : **Bozulmuş olan.**
b. ŞK3/24

bozuġlī : **Bozuk olma durumu.**
b.+ ynan ŞK11/51

bozul - : **Bozmak.**
b.- du ŞB2/68, O10/68, Y6/24, Y6/25
b.- mamış K12/54, K12/56
b.- masın A1/168
b.- ur A3/270

bozur : **Bozur, yer adı.**
b. A1/292

bozzuḫ dur - : **Canı sıkılmak.**
b.- iysin K7/128

böbe : **Bebek.**
b.+ m ND2/10

böbē : **Bebek.**
b. ŞK6/93, ND4/172

böbeg : **Bebek.**
b.+ de ND6/28

böcik : **Böcek.**
b.+ ler A1/149

böcü : **Böcek.**
b. ND6/5

böcüg : **Böcek.**
b.+ ler O9/59

bögün : **Bu gün.**
b.+ e O19/5

böl - : **Paylaştırmak.**
b. ŞK10/8, ŞK10/28
b.- er O22/93
b.- ēr O13/55
b.- müş ŞK18/151
b.- üg A13/100

böle : **Böyle.**
b. M9/3, M9/4, M9/62, ŞK8/109, İ4/43, İ5/154, İ7/65, İ7/66, K12/166, ND4/170, ND4/51, ND5/17, ND5/38, ND5/39, ND5/43, ND6/16, ND6/71, Y4/7, Y4/138, Y4/93, Y5/351, Y5/357, Y5/358, Y5/414

bölē : **Böyle.**
b. İ5/134, O7/40
b.+ miş ND5/43

böle böle : **Bunun gibi.**
b. Y2/22

bölge : **İdari sınır.**
b. A12/10, A12/14
b.+ de Y8/74

b.+ lerde M7/66
b.+ lerdē M7/66
b.+ sinde İ5/11
b.+ yi A12/10

bölüg : **Askeri birlik.**
b. ŞK3/104, ŞK3/54, A13/152, İ5/14

bölüg bölüg : **Parça parça.**
b. ŞK18/59

bölüm : **Kısım.**
b. A13/136

bölün - : **Bölme işi yapılmak.**
b.- dü O8/43
b.- iy K12/99
b.- ücüg ŞK2/127
b.- ürdü ŞK7/167

bölüş - : **Karşılıklı paylaşmak.**
b.- ür O8/39

böök : **Büyük.**
b. M6/44
b.+ lerimiz İ5/55

börē : **Börek.**
b.+ ni ND3/24

börg : **Vücudun yan kısmı.**
b.+ üne Y2/24

bösböyüg : **Çok büyük.**
b. Y4/110

bösböyük : **Çok büyük.**
b. ŞK8/143, Y4/107

böy - : **Büyümek.**
b.- miş O20/167

böyi - : **Büyümek.**
b.- yler N8/16

böyid - : **Büyüme işi yaptırmak.**
b.- dīg O19/25

böyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. M12/45, ŞK4/73, İ3/12, İ3/129, İ3/34, İ3/45, İ5/134, İ5/145, İ5/185, N2/33, N2/34, N2/75

böʸle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK7/27, ŞK7/81, K12/166

böylē : **Böyle, bu şekilde.**
b. N2/11

böyle böyle : **Bunun gibi.**
b. İ7/45

böyre : **Börek.**
b.+ n ND3/22

böyreg : **Börek.**
b. M4/16
b.+ den M5/18

böyrēg çöyreg : **Börek.**
b. M4/17

böyū - : **Büyümek.**
b.- müş ŞK16/20
b.- yēn O11/41

böyū : **Büyük.**
b. A3/246, O21/48

böyü - : **Büyümek.**
b.- dūnde ŞB7/84
b.- dūnen K6/214
b.- dü O20/151
b.- düg O2/15
b.- mez ŞK6/65
b.- miş O20/166, O20/167
b.- müş A1/136, A4/163
b.- mūş ŞK3/140, K5/137
b.- sē ŞK17/271, ŞK17/272
b.- sün A4/169, K6/213
b.- y ŞB7/5, ŞB7/84, A4/34
b.- yenādar ŞK10/39
b.- yleʳ ŞK10/45
b.- yo M12/63
b.- yüler ŞK10/36
b.- yüncü M6/91, ŞK6/57

böyü : **Büyük.**
b. O17/80

böyüd - : **Büyüme işini yaptırmak.**
b.- dūk O19/25
b.- dūm O19/27
b.- ürsen K6/132

böyüg : **Büyük.**
b. M5/9, ŞK7/37, ŞK7/39, ŞK17/144, ŞK17/160, ŞK17/183, ŞK18/127, ŞK18/403, A3/240, İ3/81, İ7/53, K6/193, K7/157, K12/104, K12/105, K12/129, K12/91, N7/33, ND4/20, ND4/67, ND4/91, ND4/92, ND5/19,

O7/42, O10/57, O11/41, O13/46, O13/47, O20/80, Y4/195, Y4/197, Y4/299, Y4/37, Y5/70, Y6/125
b.+ den Y6/155
b.+ dü O20/80
b.+ ler M8/56, Y4/158
b.+ lerī O11/43
b.+ lerimiz ŞB3/19, Y4/157
b.+ lerimizin ŞB3/21, Y4/52
b.+ lerin İ5/72, Y4/34
b.+ lerine İ3/95
b.+ leriñi K12/22
b.+ müş İ7/50
b.+ ü A3/236, A3/241, A3/247, A3/252, A4/92, İ3/63, Y1/60
b.+ ümüşüm Y4/129
b.+ ümüz A1/257

böyüg böyüg : **Çok büyük.**
b. M5/19

böyük : **Büyük.**
b. M12/33, ŞK5/4, ŞK10/187, A1/107, A1/133, A1/134, A1/142, A1/160, A1/178, A1/188, A1/235, A1/28, A1/33, A1/34, A1/40, A1/41, A1/65, A1/97, A4/164, A5/158, A5/91, A8/11, A8/30, A12/102, A12/21, A12/26, A12/75, K6/94, K10/31, ND1/24
b.+ i A1/110
b.+ ler A6/60, A6/61
b.+ üdü A6/84

böyük ayı : **Büyükayı, takım yıldızı.**
b. ŞK14/31, ŞK14/47-48
b.+ nın ŞK14/32

böyüklük : **Büyük olma durumu.**
b. ŞK13/40

böyülüg : **Büyük olma durumu.**
b. İ5/94

böyümi : **Büyümek işi.**
b.+ ye ŞB7/11

böyün : **Bu gün.**
b. A3/267, İ5/157

böyŭg : **Büyük.**
b. O22/67

böz : **Bez, kumaş parçası.**
b.+ e Y6/17

bo͞az : **Boğaz.**
b.+ ımda ND4/106

bu : **İşaret zamiri.**
b. M7/101, M7/104, M7/56, M7/57, M8/116, M9/69, M12/7, M12/88, M12/90, ŞK3/26, ŞK4/116, ŞK4/141, ŞK4/180, ŞK5/103, ŞK8/15, ŞK8/162, ŞK8/50, ŞK8/96, ŞK9/60, ŞK9/98, ŞK10/176, ŞK10/51, ŞK10/62, ŞK10/69, ŞK10/72, ŞK16/20, ŞK16/29, ŞK16/32, ŞK16/53, ŞK16/54, ŞK17/140, ŞK18/18, ŞK18/63, ŞK18/85, ŞB6/58, A1/190, A1/197, A1/291, A3/192, A3/232, A3/234, A3/73, A5/123, A5/126, A12/54, A13/134, A13/52, İ5/180, İ6/61, K6/73, K6/80, K7/78, K9/15, K10/73, K12/152, N1/11, N1/270, ND4/125, ND4/154, ND4/33, ND4/88, ND6/61, ND6/63, ND6/77, O2/14, O8/79, O9/109, O9/80, O10/87, O13/31, O14/10, O17/52, O17/58, O17/73, O18/55, O19/71, O20/187, O22/35, O22/36, Y1/123, Y1/128, Y1/137, Y1/163, Y1/29, Y1/82, Y3/15, Y4/248, Y5/318, Y5/320, Y5/383, Y5/410, Y6/60, K5/84
b.+ du ŞB3/26, Y5/398
b.+ dur M8/99, A4/50
b.+ ñ ŞK17/63
b.+ ñā M5/45, ŞK2/38, ŞK3/26, ŞK3/35, ŞK3/99, ŞK7/97, ŞK9/43, ŞK9/45, ŞK10/7, ŞK10/8, ŞK10/34, ŞK10/52, ŞK10/77, ŞK14/56, ŞK15/15, ŞK16/41, ŞK18/189, ŞK18/27, A5/60, İ2/38, N1/117, O9/76, O9/86, O14/41, O17/48, O20/14, O20/214
b.+ nda A8/132, A9/36, A13/98, İ3/62, K12/192, K12/201, Y4/9, Y4/126, Y4/24
b.+ ndan M9/21, ŞK2/50, ŞK2/52, ŞK3/10, ŞK7/166, ŞK7/22, ŞK8/179, ŞB7/23, ŞB7/73, A1/144, K9/15, Y5/354, ŞB7/83, N2/48
b.+ ndarıñ ŞK3/5
b.+ nı ŞK7/151, A2/16, M1/10, M1/11, M7/106, M7/13, M7/28, M7/35, M7/57, M7/67, M7/88, M7/92, M7/94, M8/110, M8/31, M9/14, M12/63, ŞK3/12, ŞK3/139, ŞK4/132, ŞK4/170, ŞK5/94, ŞK6/45, ŞK6/55, ŞK6/71, ŞK6/72, ŞK7/128, ŞK7/166, ŞK7/197, ŞK7/198, ŞK7/96, ŞK8/11, ŞK8/16, ŞK8/164, ŞK8/39, ŞK8/96, ŞK9/70, ŞK10/119, ŞK13/92, ŞK14/49,

ŞK15/13, ŞK16/31, ŞK17/209,
ŞK17/217, ŞK17/292, ŞK18/101,
ŞK18/126, ŞK18/324, ŞK18/35,
ŞK18/370, ŞK18/375, ŞK18/92,
ŞB1/33, ŞB1/36, ŞB6/39, ŞB6/82,
ŞB6/97, ŞB7/23, ŞB7/29, ŞB7/38,
ŞB7/42, ŞB7/44, ŞB7/69, ŞB7/76,
A1/234, A1/240, A1/241, A1/249,
A2/66, A2/95, A3/117, A3/129,
A3/206, A3/208, A3/232, A3/233,
A3/24, A3/87, A3/89, A4/117, A4/28,
A4/36, A5/123, A5/124, A5/127,
A5/134, A5/177, A5/198, A13/102,
İ2/10, İ2/11, İ2/21, İ4/49, İ5/13, İ5/39,
K5/34, K5/74, K6/104, K6/126,
K6/150, K9/18, K9/34, N1/260, N1/64,
N1/66, N1/73, N1/74, N5/6, N5/28,
N5/34, N5/41, N7/36, ND4/64, O3/5,
O3/26, O3/45, O3/77, O7/40, O9/4,
O9/31, O9/73, O9/98, O10/107,
O10/72, O10/80, O10/94, O11/31,
O12/47, O13/17, O13/18, O13/57,
O17/9, O17/14, O17/68, O20/258,
O22/94, Y1/127, Y1/17, Y1/178,
Y1/21, Y1/28, Y2/35, Y2/58, Y2/66,
Y4/297, Y5/179, Y5/232, Y5/271,
Y5/288, Y5/346, Y5/418, Y5/426,
Y7/26, Y8/59, Y8/78, N1/245
b.+ nın M8/105, M11/17, ŞK3/4,
ŞK14/74, İ3/71, İ6/97, O22/93
b.+ nla İ7/33
b.+ nnā ŞK17/168, ŞK17/315,
ŞK18/34, A8/73, Y1/124, Y2/30
b.+ nnan M5/33, M7/22, M7/62,
ŞK2/56, ŞK6/40, ŞK7/148, ŞK16/44,
ŞB7/77, N4/25, O17/44, M12/7
b.+ nnarı M1/11, M1/13, M5/10,
ŞK2/47, ŞK2/50, ŞK6/11, ŞK7/128,
M2/22, ŞB6/43
b.+ nnar A1/221, N2/44
b.+ nnār M8/18
b.+ nu ŞK8/16, ŞK15/15, ŞB6/41,
M5/16, ŞK3/10, ŞK6/30, ŞK7/104,
ŞK7/106, ŞK7/109, ŞK7/93, ŞK8/40,
ŞK8/96, ŞK10/45, ŞK10/71, ŞK10/74,
ŞK14/13, ŞB7/28, ŞB7/37, ŞB7/72,
A1/161, A2/102, A3/89, A5/123,
A11/30, A12/97, İ1/58, İ5/160, İ6/101,
K6/150, Y1/135, Y1/148, Y4/154,
Y4/51, Y5/340, Y5/375, Y5/383,
Y5/413, Y8/6, A5/248, O10/106
b.+ nū ŞK3/60
b.+ nuñ ŞK7/150
b.+ nūñ ŞK18/104, İ3/13
b.+ nụñ ŞK3/125, ŞB2/61, Y5/178,
Y5/327
b.+ nusunna M7/61
b.+ydu M8/94, A8/17
b.+ ydū Y5/73
b.+ysa Y5/346
b.+ yudu Y5/73, Y5/78, İ3/163, İ3/164
b.+ yumuş ŞK17/214

bu : İşaret sıfatı.
b. M1/14, M6/83, M6/84, M7/9,
M7/22, M7/56, M7/64, M7/75,
M8/23, M11/25, M11/31, M12/26,
M12/35, M12/39, M12/48, M12/49,
M12/89, ŞK2/10, ŞK3/51, ŞK4/103,
ŞK4/112, ŞK4/140, ŞK4/173, ŞK4/175,
ŞK4/181, ŞK4/187, ŞK5/13, ŞK5/76,
ŞK6/17, ŞK7/129, ŞK7/158, ŞK7/62,
ŞK7/93, ŞK8/4, ŞK8/112, ŞK8/48,
ŞK8/67, ŞK8/86, ŞK9/32, ŞK9/42,
ŞK9/48, ŞK10/115, ŞK10/34, ŞK10/44,
ŞK10/57, ŞK10/67, ŞK10/76, ŞK10/80,
ŞK10/84, ŞK10/86, ŞK11/50, K13/102,
ŞK14/29, ŞK14/43, ŞK14/46, ŞK15/7,
ŞK15/101, ŞK15/12, ŞK15/18, K15/19,
ŞK15/20, ŞK15/24, ŞK15/29, ŞK15/32,
ŞK15/54, ŞK15/56, ŞK15/79, ŞK15/83,
ŞK16/40, ŞK17/6, ŞK17/7, ŞK17/10,
ŞK17/149, ŞK17/172, ŞK17/277,
ŞK17/306, ŞK17/58, ŞK18/4, ŞK18/9,
ŞK18/105, ŞK18/129, ŞK18/15,
ŞK18/207, ŞK18/209, ŞK18/226,
ŞK18/229, ŞK18/233, ŞK18/254,
ŞK18/284, ŞK18/306, ŞK18/314,
ŞK18/315, ŞK18/316, ŞK18/320,
ŞK18/344, ŞK18/376, ŞK18/382,
ŞK18/430, ŞK18/433, ŞK18/61,
ŞK18/66, ŞK18/82, ŞK18/85, ŞK18/95,
ŞB1/5, ŞB1/7, ŞB1/17, ŞB1/24,
ŞB1/32, ŞB2/5, ŞB2/8, ŞB2/9,
ŞB2/102, ŞB2/108, ŞB2/110, ŞB2/111,
ŞB2/118, ŞB2/20, ŞB2/24, ŞB2/35,
ŞB2/58, ŞB2/72, ŞB2/95, ŞB3/7,
ŞB3/19, ŞB3/28, ŞB3/30, ŞB5/14,
ŞB6/3, ŞB6/38, ŞB6/39, ŞB6/41,
ŞB6/55, ŞB6/59, ŞB6/60, ŞB6/67,
ŞB6/68, ŞB6/69, ŞB6/74, ŞB6/76,
ŞB6/79, ŞB6/82, ŞB6/85, ŞB6/90,
ŞB6/96, ŞB7/8, ŞB7/16, ŞB7/22,
ŞB7/24, ŞB7/29, ŞB7/34, ŞB7/44,
ŞB7/57, ŞB7/58, A1/106, A1/126,
A1/143, A1/19, A1/190, A1/211,
A1/220, A1/235, A1/266, A1/310,
A1/77, A2/25, A2/52, A2/75, A3/119,
A3/189, A3/222, A3/226, A3/249,
A3/257, A3/42, A3/45, A3/62, A3/69,
A3/82, A4/102, A4/27, A4/37, A5/126,
A5/176, A5/248, A6/31, A7/58, A8/16,

A8/37, A9/55, A9/56, A9/66, A12/103, A12/105, A12/87, A12/98, A13/113, A13/126, A13/136, A13/27, A13/32, A13/38, A13/73, A13/75, A13/95, İ1/35, İ2/15, İ2/33, İ2/56, İ2/82, İ3/141, İ3/163, İ3/60, İ4/12, İ4/50, İ5/177, İ5/82, İ6/104, K2/9, K2/12, K2/26, K2/31, K2/34, K5/115, K6/112, K6/168, K6/17, K6/192, K6/193, K7/150, K7/160, K7/23, K7/62, K7/64, K7/98, K8/19, K9/132, K9/22, K9/47, K9/50, K9/82, K12/100, K12/140, K12/143, K12/144, K12/147, K12/149, K12/152, K12/32, K12/33, K12/93, K12/99, N1/199, N1/247, N1/249, N1/259, N1/28, N1/44, N2/5, N2/21, N2/22, N2/38, N2/48, N2/58, N2/75, N2/80, N3/8, N3/16, N5/7, N5/9, N5/26, N5/29, N5/34, N7/17, N8/16, N8/34, N8/41, N8/78, ND1/9, ND1/27, ND1/44, ND1/46, ND4/146, ND4/149, ND4/47, ND5/14, ND5/24, ND5/28, ND5/32, ND5/42, ND6/63, O1/16, O3/6, O3/56, O3/76, O3/77, O4/16, O6/26, O8/60, O9/118, O9/29, O9/36, O9/74, O10/101, O10/106, O10/21, O10/28, O10/32, O10/59, O10/60, O10/71, O10/88, O11/4, O11/25, O13/30, O13/35, O13/36, O13/37, O15/14, O17/11, O17/25, O17/39, O17/47, O19/25, O19/68, O19/79, O19/81, O20/110, O20/158, O20/165, O20/172, O20/180, O20/222, O20/238, O20/257, O20/49, O20/96, O22/5, O22/11, O22/23, O22/95, O23/12, O23/33, Y1/9, Y1/100, Y1/108, Y1/120, Y1/121, Y1/140, Y1/144, Y1/155, Y1/156, Y1/157, Y1/162, Y1/177, Y1/23, Y1/25, Y1/27, Y1/28, Y1/30, Y1/33, Y1/37, Y1/42, Y1/46, Y1/47, Y1/51, Y1/75, Y1/78, Y1/88, Y1/94, Y1/96, Y2/31, Y2/39, Y2/67, Y3/3, Y4/157, Y4/207, Y4/54, Y4/85, Y4/89, Y4/99, Y5/19, Y5/283, Y5/364, Y5/367, Y5/369, Y5/410, Y5/411, Y5/428, Y5/429, Y5/77, Y6/106, Y6/113, Y6/116, Y6/117, Y6/118, Y6/134, Y6/137, Y6/38, . M2/11, M6/18, M7/7, M7/77, M8/85, M12/10, ŞK6/133, ŞK7/107, ŞK7/206, ŞK8/99, ŞK10/104, ŞK10/99, ŞK12/23, ŞK17/140, ŞB3/23, ŞB4/7, ŞB6/12, ŞB7/64, A1/251, İ1/104, İ5/123, K12/167, N1/174, N1/175, N2/10, O6/45, O13/37, O23/10, Y3/19

bu : **Şahıs zamiri.**

b. ŞK18/189, ŞK18/193, ŞK18/209, ŞB1/33, ŞB6/100, ŞB6/80, ŞB7/5, ŞB7/7, ŞB7/11, A3/131, A3/169, A3/178, A3/18, A3/185, A5/51, A5/77, A5/87, A8/127, A13/137, A13/57, A13/64, İ2/17, İ4/25, İ6/101, İ7/51, K7/43, N1/180, N1/187, N2/22, N2/29, N2/33, N2/34, N2/50, N2/66, N5/21, N7/27, N8/14, O6/9, O9/24, O9/44, O10/36, O10/87, O20/193, O21/40, Y1/114, Y1/144, Y1/37, Y1/54, Y1/88, Y1/89, Y1/91, Y2/12, Y2/35, A3/17

b.+ na M6/71, M6/81, ŞK17/27, ŞB2/22, ŞB2/38, A3/51, A4/31, A4/91, A5/61, A8/53, A13/105, A13/106, A13/170, A13/26, A13/37, A13/38, A13/45, A13/46, A13/54, A13/58, A13/93, A13/95, İ2/18, İ2/29, İ2/36, K2/30, K2/40, K6/118, K7/73, K8/7, K12/104, K12/110, K12/114, K12/20, K12/95, N1/11, N1/172, N1/175, N1/197, N1/240, N1/42, N2/12, N2/72, N7/12, ND2/5, ND2/6, ND2/7, ND4/170, O8/11, O8/18, O10/106, O10/38, O10/40, O10/52, O10/88, O16/36, O16/49, O19/67, O20/162, O20/204, O20/95, O21/21, O21/44, Y1/9, Y1/114, Y1/117, Y1/118, Y1/130, Y1/141, Y1/17, Y1/21, Y1/22, Y2/65, Y2/66, Y2/68, Y2/70, A5/56

b.+ña ŞK9/61, ŞK10/139, ŞK10/22, K6/184, Y1/54, Y4/260, K7/56

b.+nda K12/94

b.+ ndān N1/175

b.+ nıñ ŞK9/66, K5/56, K7/77, O2/39, O10/56, Y1/37, Y5/210

b.+ nnan K7/196, K12/104, N1/5, O11/33

b.+ nukī O16/25

b.+ nuḳu ND5/24

b.+ nīñ O21/10

b.+ nuñ ŞK9/15, ŞK9/60, ŞK10/175, ŞK18/129, A3/108, A3/111, A3/64, A4/37, A4/69, A13/98, İ2/4, İ2/26, İ7/61, K6/197, K6/199, K12/95, N2/4, O8/6, Y1/133, Y1/144, Y2/54, Y4/160, Y5/215, Y5/226, Y6/152, ŞK10/100

b.+ nùn A4/40, İ2/6, İ4/20, O16/9, Y5/357

bú : **Bu işaret sıfatı.**

b. İ1/31, O1/17, Y4/237, Y4/300

bú : **Bu işaret zamiri.**

b. Y5/125

bū : **Bu işaret sıfatı.**
b. M3/5, M3/13, M3/15, M11/8, ŞK7/8, ŞK7/149, ŞK7/93, ŞK8/190, ŞK17/302, A4/91, K12/70, Y5/192, M7/20, ŞK3/54, ŞK6/84, ŞK7/124, ŞK7/144, ŞK7/99, ŞK8/57, ŞK9/32, ŞK9/41, ŞK17/217, ŞK18/159, ŞK18/16, ŞK18/222, ŞK18/230, ŞB1/6, ŞB1/24, ŞB3/7, A1/266, A3/233, A4/17, A4/29, A11/107, A11/38, A12/102, A13/119, A13/30, A13/97, İ2/6, İ2/29, İ2/34, İ3/99, İ4/20, İ4/25, İ4/27, İ4/49, İ5/148, İ5/179, K5/116, K7/113, K7/141, K7/144, K7/162, K10/78, K12/14, K12/175, K12/204, K12/58, K12/96, N1/158, N2/30, N2/41, N5/23, N5/40, ND4/170, ND5/15, O7/20, O8/12, O9/35, O9/66, O10/31, O10/35, O10/73, O10/80, O11/33, O14/118, O14/77, O20/122, O22/66, O22/95, Y1/51, Y4/35, Y4/49, Y5/115, Y5/426, Y6/111, Y6/117, Y6/155, Y6/35, Y6/96
b.+ ñ ŞB5/8
b.+ n O19/39

bū : **Bu işaret zamiri.**
b. M7/66, M8/123, M8/73, ŞK6/29, ŞK8/54, ŞK9/60, ŞK9/83, ŞK18/96, İ4/19, K7/131, K12/117, K12/60, N1/271, O19/71, Y2/30, Y5/394, Y5/79, Y6/154, Y6/78
b.+ nda O10/37
b.+ndan A3/272

bū : **Bu şahıs zamiri.**
b. ŞK18/367, A5/76, İ6/99, İ7/45, K12/105, K12/54, K12/63, N1/167, N1/171, N1/71, O21/21, O21/26, O21/31, O21/35, Y4/67
b.+ a A5/193
b.+ na A5/211
b.+ ña O2/18
b.+ nki O16/25

bu' : **İşaret sıfatı.**
b. ŞK18/46

bu' : **Şahıs zamiri.**
b. O21/14

buā : **Baba.**
b.+ m Y5/389
b.+ mın A3/34

buādar : **Bu kadar.**
b.+ ı N1/104

buādēr : **Bu kadar.**
b. ŞK18/205

buāz : **Boğaz.**
b.+ ına ŞK7/134, ŞK7/140
b.+ larında ŞK7/123

buāz talla : **Boğaz Tarla, yer adı.**
b. Y4/227

buāzla - : **Boğazlamak.**
b.- dıḫ A2/96
b.- rsam Y2/28

buba : **Baba.**
b. ŞK4/135, ŞK11/29, ŞK15/17, ŞK18/202, ŞK18/222, ŞK18/252, ŞK18/40, ŞK18/44, ŞK18/72
b.+ lārī ŞK18/287
b.+ m M10/37, M10/38, ŞK18/327, Y5/389
b.+ ma ŞK4/136
b.+ mız ŞK4/103
b.+ n K12/117
b.+ ñ ŞK18/285
b.+ ñnan ŞK11/22
b.+ sı ŞK15/10, ŞK15/16, ŞK18/71
b.+ sına ŞK15/16, ŞK15/22, O20/235
b.+ sından ŞK15/7, A3/271
b.+ sını K12/119
b.+ sınıñ ŞK15/6, ŞK15/16
b.+ sī ŞK18/51

bubā : **Baba.**
b. O20/112
b.+ sı ŞK18/399, ŞK18/91

bubå : **Baba.**
b.+ yıñ ŞK11/6

būba : **Baba.**
b. ŞK18/246

bucùġ : **Buçuk, yarım.**
b. O10/40

bucūd : **Bi-vücud.**
b. O6/21

buçıġ : **Buçuk, yarım.**
b. O5/41

buçıḳ : **Buçuk, yarım.**
b. K6/106

buçu : **Buçuk, yarım.**
b.+ ā İ5/89
b.+ na M11/16

buçuġ : **Buçuk, yarım.**
b. A13/132, O5/42

buçuḫ : **Buçuk, yarım.**
b. M12/81

buçuḳ : **Buçuk, yarım.**
b. M5/37, M6/66, ŞK7/122
b.+ dā A5/98

būda : **Buğda.**
b. ŞK8/169, O20/211, Y5/175

būdá : **Buğda.**
b.+ ynan Y1/127

būdā : **Buğda.**
b. Y5/179

bude - : **Budamak.**
b.- yciñ ŞK17/86

būdı : **Buğda.**
b.+ yla Y1/128

bǖg - : **Büyük.**
b.- müş ŞK18/79, ŞK18/81

bǖg : **Büyük.**
b. A4/122

buġaz : **Boğaz.**
b.+ ına O14/51

buġazla - : **Boğazlamak.**
b.- dı O14/68
b.- dıġ O14/50
b.- dī O14/65

būġazla - : **Boğazlamak.**
b.- r O12/24

buġda : **Buğda.**
b. ŞB4/7, A1/193, A1/194, A1/196, A1/197, A10/64, İ3/67, K9/18, K9/21, O10/8, O13/18, O13/56, O13/57, O17/36, O20/110, O20/13
b.+ lar O20/112
b.+ mızı O17/36
b.+ yı K9/47

buġdá : **Buğda.**
b.+ yi O20/146

buġdā : **Buğda.**
b. K6/37

buġda muġda : **Buğda.**
b. İ6/15

buġday : **Buğda.**
b. A1/69

būġde : **Buğda.**
b.+ ymiş ŞK18/234

buġdı : **Buğda.**
b.+ yī O20/17

buġdi : **Buğda.**
b.+ yi O13/31, O20/150, O20/121

buġıdaḫ : **Bu kadar.**
b. A1/318

buġu : **Buğu.**
b.+ sunu A2/8

buġū : **Buğu.**
b. O1/19

bugün : **Bu gün.**
b. ŞK1/27, ŞK14/55, ŞK18/9, ŞK18/208, ŞK18/330, ŞK18/337, A13/86, A13/95, K7/113, N3/16, ND1/35, ND1/67, O15/26, O15/28, O23/23, O23/33, Y4/242
b.+ dür ŞK18/62
b.+ e ŞK2/52, İ3/167
b.+ künden İ7/6
b.+ ne İ3/168
b.+ ner İ7/12
b.+ ün K11/3, K11/4

búk - : **Bükmek.**
b.- eridik ND4/48

bul - : **Kaybedilen bir şeyi ele geçirmek.**
b. İ2/16, ND4/17, O6/36, Y1/141, ŞK18/357
b.- abili O17/47
b.- abilillersē ŞK7/210
b.- abirrim O9/40
b.- acāġ O17/47
b.- acān Y1/80
b.- ām ŞK18/224
b.- amīġ O13/57
b.- amadı Y1/100
b.- amadī ŞK3/36

b.- amaḳ A8/20
b.- aman M6/61, İ5/179, O5/5
b.- amassa ŞK7/209
b.- amazdī ŞK8/99
b.- amazlar M8/60
b.- amazsıñız A13/111
b.- āmēz ŞB5/14
b.- āmoz ŞB5/15
b.- amiydıġ O5/8
b.- amiyılār ŞK10/100
b.- amiylar O11/33
b.- amiyolar ŞK3/49
b.- an M9/11
b.- ana K5/49
b.- cuñ İ2/14
b.- dù A4/90
b.- du M12/57, ŞK7/209, ŞK18/366, N1/78, Y5/250, N2/81
b.- duġları N3/41
b.- duġu K12/193
b.- duḫ M12/17, A1/21
b.- dular O11/34
b.- dum O14/113, O14/35
b.- dumısa ŞK2/128
b.- dumūz İ5/173
b.- dūmuzda ŞK9/97
b.- dun Y1/100
b.- duñ ŞK15/13, N1/175
b.- dunuz ŞK15/91
b.- icaḫ A3/225
b.- iyī ŞK10/65
b.- iylar N3/41
b.- malı K7/145
b.- maliyıḫ A1/49
b.- masaḳ İ1/20
b.- mazdıġ O13/29
b.- mazdīġ O19/51
b.- mış O14/35
b.- mùş ŞK16/38
b.- muş ŞK15/33, ŞB6/41, K7/19, N5/3, N5/9, N5/28
b.- muşlār O20/208
b.- sāġ O13/56
b.- sañ O10/50
b.- sāz O10/50
b.- uceydik M12/23
b.- ucu İ3/16
b.- ucuḫ M12/47
b.- ucuñ M12/22
b.- uḳ ŞK15/11
b.- ullardı Y6/109
b.- ullardī K12/192
b.- um M12/42
b.- un N3/39
b.- uñ ŞK10/198
b.- unçu Y1/80
b.- up M12/51
b.- ur M12/52, ŞK3/6, ŞK3/60, ŞK3/66, ŞK15/39, N1/117
b.- urdu A3/261
b.- urdum O14/36, O14/37, O14/38
b.- uruġ O19/50
b.- uyo ŞB2/38
b.- uyò A13/75
b.- uyō İ6/86, İ6/87
b.- uyolar ŞK2/140

bula bula : **Var olanın en değersizini seçmek.**
b. N3/41

bulamac : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b.+ ı ŞK5/103, A1/155
b.+ ınnan A1/165

bulammac : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b.+ ı ŞK5/98

bulammaç : **Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.**
b. ŞK5/98

bulan - : **Duruluğunu yitirmek.**
b.- dı O20/151

bulān - : **Duruluğunu yitirmek.**
b.- am ND1/55
b.- ırsa̅m ND1/55

bulanıġ : **Duru olmayan.**
b. O8/54

bulanık : **Duru olmayan.**
b. ŞK4/59, ŞK4/60, ŞK4/66

bulaşıḫ : **Kirli mutfak eşyası.**
b. M12/39

buldan bėzi : **Buldan bezi, kumaş türü.**
b. M7/65

bū̅le : **Böyle.**
b. İ5/27, ND4/104

bulġaristan : **Bulgaristan, yer adı.**
b.+ dā İ6/18

bulġul : **Bulgur.**
b. Y4/143

bulġur : Bulgur.
b. İ3/47

bulıd : Bulut.
b. K5/65

bulıd mulıd : Bulutla ilgili olan.
b. K5/56

bulın - : Bulma işi yapılmak.
b.- madı K4/8
b.- mazımış K4/11

bulůTlan - : Bulutlarla kaplanmak.
b.- dı ŞK2/42, ŞK2/43

bulmac : Un ve suyla yapılan katı olmayan hamur.
b.+ i A1/157

bulud : Bulut.
b. O8/43

buludlū : Bulutlu olmak.
b. M5/47

bulun - : Bulma işi yapılmak.
b.- du ŞK2/129, İ1/73
b.- mıya ŞK5/107
b.- miydi O17/11
b.- miyudu ND6/56
b.- muş O11/5
b.- ur A11/45

bulut : Bulut.
b.+ lar ŞK5/22

buluTlan - : Bulutlarla kaplanmak.
b.- dı ŞK2/45

buma : ?
b. A3/63

bunar : Bunlar, şahıs zamiri.
b. O22/9
b.+ ın O9/6, O9/8, O22/9

bunar : Bunlar, işaret zamiri.
b.+ ıñ O9/81

bunār : Bunlar, şahıs zamiri.
b. ŞK18/257

buñar : Bunlar, işaret zamiri.
b. ŞK10/81

buncaġ : Bu kadar.
b. O20/93

bundar : Bunlar, şahıs zamiri.
b. ŞK8/20, A1/317, N1/258, N3/13,
b.+ ı ŞK16/10, A3/23, A4/158, Y4/73, A4/34
b.+ ī ŞK3/119
b.+ıñ ŞK3/109, ŞK15/5, N1/246

bundar : Bunlar, işaret zamiri.
b. A3/232
b.+ i A3/15, A3/211, A3/232, A4/174, A4/79, Y5/180

bundār : Bunlar, şahıs zamiri.
b. ŞK8/56, N1/253

bundār : Bunlar, işaret zamiri.
b. N1/271
b.+ ıñ ŞK9/32

buñdar : Bunlar, şahıs zamiri.
b. ŞK16/24

būndār : Bunlar, şahıs zamiri.
b. ŞK3/109

bunlar : Bunlar, işaret zamiri.
b.+ ı ŞB7/63

bunn : Burun.
b.+ uma ŞK18/349
b.+ una ŞK6/14, ŞK6/46

bunnar : Bunlar, şahıs zamiri.
b. M6/95, ŞK7/110, ŞK8/66, ŞK10/159, ŞK10/185, ŞK10/193, ŞK10/199, ŞK10/31, ŞK10/35, ŞK18/184, ŞK18/197, ŞK18/217, ŞK18/258, ŞK18/261, ŞB7/25, ŞB7/60, ŞB7/74, ŞB7/79, ŞB7/83, A5/39, A5/85, A8/95, A13/23, A13/45, A13/84, A13/88, İ4/50, İ6/95, K2/14, K12/12, K12/85, N3/13, O10/41, O10/56, O10/67, O10/69, O19/62, O20/160, O20/98, O22/6, O22/7, Y4/172, Y4/51, Y4/54, Y4/66, Y5/317, Y6/93

bunnar : Bunlar, işaret zamiri.
b. ŞK9/41, ŞK10/135, ŞK10/137, ŞK10/45, ŞK10/56, ŞK10/58, ŞK14/34, ŞK15/39, ŞK15/40, ŞK15/41, ŞK15/47, ŞK18/310, ŞB7/84, A8/72, A11/45, K3/11

b.+ a ŞK15/45, ŞB7/16, ŞB7/47, ŞB7/52, ŞB7/61, A1/70, A5/104, A12/110, İ3/120, Y5/11
b.+ ı Y4/247
b.+ ıñ ŞK7/197, ŞK9/42, ŞK15/44, ŞK15/68, ŞB7/74, ŞK17/40

bunnar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b.+ a ŞK10/155, ŞK17/96, ŞK18/128, ŞK18/211, ŞK18/266, ŞB6/59, ŞB7/73, A6/31, K12/44, K12/82, K12/85, N2/52, N7/12, O13/50, Y4/170, Y4/202
b.+ ın ŞK15/33, ŞK15/34, ŞK18/210, ŞK18/233, ŞB6/79, ŞB7/81, ŞB7/82, İ7/38, K12/72, O9/35, O20/97, Y4/53

bunnār : **Bunlar, işaret zamiri.**
b. ŞK7/175

bunnār : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. ŞK18/134, ŞK18/231, ŞK18/247, N7/36, O20/169, O22/59

buñnar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. ŞK10/32, ŞK10/34
b.+ ıñ ŞK10/81, ŞK10/93

būnnar : **Bunlar, şahıs zamiri.**
b. O10/12
b.+ ı İ3/165

buñōlan : **Bu oğlan.**
b. ŞK17/229, ŞK17/230

bur(a) : **Bura, bu yer.**
b.+ da M6/9, M9/46, M11/32, M12/39, ŞK3/4, ŞK3/68, ŞK8/108, ŞK8/112, ŞK8/116, ŞK8/174, ŞK9/56, ŞK10/143, ŞK10/148, ŞK10/159, ŞK10/171, ŞK10/85, ŞK10/92, ŞK13/112, ŞK14/36, ŞK14/75, ŞK18/208, ŞK18/248, ŞK18/276, ŞK18/95, ŞB3/29, ŞB6/112, ŞB7/81, A1/11, A1/16, A1/18, A1/237, A1/25, A1/302, A1/48, A3/133, A3/156, A3/160, A3/233, A4/81, A5/126, A6/4, A9/11, A9/18, A9/46, A11/77, A12/71, A12/72, A12/73, A12/78, A12/83, A12/92, A12/93, A12/98, İ5/157, İ5/32, K5/119, K5/83, K7/201, K7/202, K12/5, K12/59, K12/74, K12/97, N1/105, ND3/30, ND4/106, O3/77, O14/43, O16/16, O21/6, O21/35, Y4/19, Y4/20, Y4/233, Y4/234, Y4/288, Y4/35, Y4/44, Y4/48, Y4/99, Y5/209, Y5/25, Y6/6, Y6/102, Y6/70, Y7/28, Y8/3, Y8/72, ŞK18/331
b.+ dā ŞK18/191, A7/22, A8/68, A9/6, A12/46, A12/72, İ5/16, İ5/194, K12/187, O8/5, O21/36, Y4/17, Y4/293, Y4/50, Y4/60, Y5/26, Y5/97, Y8/32
b.+ dasīz O19/71
b.+ daḫı ŞK4/156, Y1/161, Y4/154, Y4/61
b.+ dan ŞK4/157, ŞK6/132, ŞK7/74, ŞK8/100, ŞK8/67, ŞK13/4, ŞK14/7, ŞK14/33, ŞK14/65, ŞK14/70, ŞK14/77, ŞK14/78, ŞK15/86, ŞK18/229, A1/85, A1/89, A11/32, İ1/78, K5/115, K12/74, ND4/105, O5/5
b.+ dān ŞK18/178, ŞK18/258, K5/117, ND4/75, O6/3, O19/45
b.+ daydı ŞK5/12
b.+ deydī ŞK9/30
b.+ deydíñ ŞK17/126

bur - : **Burmak, kıvırmak.**
b.- mōlan ŞK17/197
b.- suñ ŞK18/179
b.- un O15/39, O15/45
b.- urumuş ŞK18/53

buŕ(a) : **Bura, bu yer.**
b.+ da A12/40
b.+ dan O8/11, O8/18

būr : **Bura, bu yer.**
b.+ da ŞK3/116
b.+ dān ŞK8/52

būŕ : **Bura, bu yer.**
b.+ da O21/32

bura : **Bura, bu yer.**
b.+ ʿān M5/41
b. ŞK7/104, ŞK9/23, ŞK10/118, ŞK10/78, ŞK16/23, ŞK18/215, ŞB6/103, A3/54, A4/125, A9/11, A9/19, İ5/8, K12/83, ND4/46, O21/4, Y4/34
b.+ da ŞK7/104, ŞK10/79, A3/75, A12/16, K5/15, A12/86
b.+ dā A9/48
b.+ lara Y4/57
b.+ larda ŞK7/125, Y7/20, Y8/7
b.+ ları O15/4
b.+ larına ŞK8/43
b.+ larını A5/159
b.+ nın İ4/48, K12/33
b.+ nıñ ŞK10/80
b.+ sı ŞB6/112, A3/193, A5/27, A5/29,

A5/45, A5/47, İ1/110, İ5/25, Y4/233
b.+ sından ŞK4/155, ŞK7/73, ŞK15/28
b.+ sī Y6/5
b.+ y M9/47
b.+ ya ŞB6/36

burá : **Bura, bu yer.**
b.+ y İ6/18

burā : **Bura, bu yer.**
b. ŞK7/75, İ6/37
b.+ da Y5/47
b.+ kibi Y4/154
b.+ n A3/76
b.+ sı A5/27

burå : **Bura, bu yer.**
b.+ ynan ŞK4/118

burabal : **Beraber, birlikte.**
b. A1/142, A1/68, A2/30

burabar : **Beraber, birlikte.**
b. A1/125, A1/206, A1/61, A2/30, A2/76, A4/103, A4/122

buralıġ : **Burası, bu yer**
b.+ a ŞB3/12, ŞB3/17
b.+ ā ŞB3/11
b.+ da ŞB7/10

burcaḳ burcaḳ: Güzel koku.
b. A8/83

burcu burcu : **Güzel koku.**
b. ŞK17/67, ND6/33

burç : **Güçlü kuvvetli.**
b. ŞB2/34

burçaḳ : **Burçak.**
b. İ1/34

bure : **Bura, bu yer.**
b.+ y A5/123
b.+ ydī ŞK9/11

burgul : **Bulgur.**
b. ŞK4/109

burġul : **Bulgur.**
b. M2/32, ŞK7/40, ŞK8/190, A5/243, A6/47, A6/48, A6/56, A6/57, K6/66, K6/68, O20/42, Y4/100
b.+ dān K6/102
b.+ ı O3/7
b.+ nan M2/23
b.+ u ŞK7/124, O20/121, O20/150, A5/242

burġul burġul : Tane tane, damla damla.
b. K6/110

burġul murġul: Bulgurla ilgili.
b. ŞK7/49

burġullùġ : **Bulgur yapmak için ayrılan buğday.**
b. O20/146

burġullu : **İçinde bulgur olan.**
b. ND6/74

burı : **Bura, bu yer.**
b.+ ya ŞK2/130, ŞK10/140, A3/71, A7/60, A7/65, A8/79, A8/80, A9/6, A9/32, A9/41, A9/45, A9/47, A10/42, A12/86, A13/138, A13/53, İ1/68, İ3/45, İ5/5, İ5/6, İ5/10, İ5/14, İ6/40, İ6/44, İ7/47, İ7/52, K5/72, K5/80, K5/84, K6/23, K7/33, K8/6, K11/36, K12/33, K12/85, N3/5, ND4/131, O6/29, O9/4, O9/116, O10/5, O10/11, O10/22, O18/53, Y1/56, Y2/65, Y4/230, Y4/231, Y6/138, Y6/28, Y8/71
b.+ yá Y6/110
b.+ yā ŞK1/4, ŞK8/67, ND4/29
b.+ yasiy O17/18
b.+ yı K3/12
b.+ yī İ5/25

buřı : **Bura, bu yer.**
b.+ ya O8/9

buri : **Bura, bu yer.**
b.+ y O19/72
b.+ ya M9/49

burí : **Bura, bu yer.**
b.+ ya O9/9

burù : **Bura, bu yer.**
b.+ ya Y1/31

burmā : **Parmak.**
b.+ n A2/27
b.+ nı A4/172

burmaġ : **Parmak.**
b.+ ını A4/171

burmaḥ : **Parmak.**
b.+ larınna A2/15

burmaḫ : Parmak.
b. A2/15

bur(u)n : Burun.
b.+ u A1/57, ND4/53
b.+ umda İ6/119
b.+ undan İ6/118, İ6/130

buř(u)n : Burun.
b.+ u A1/11, İ3/137
b.+ una İ6/130
b.+ undan İ6/133

bursa : Bursa, yer adı.
b.+ dā K12/83

burşlu memig : Burçlu Memik, Gaziantep'te ünlü bir Hikâye anlatıcısı.
b. A13/7, A13/8

buru : Bura, bu yer.
b.+ ya A6/75, Y1/158

burul : Burgul.
b. A12/102

buřul : Burgul.
b. K10/82, K10/85

bus - : Bulmak.
b.- suñ ŞK2/100

bus : Buz.
b. A8/104, A8/81, A8/90, A8/94

buū̆z : Bu yüz, bu taraf.
b.+ e ŞK7/196

buva : Baba.
b.+ m A4/79
b.+ sı A4/34
b.+ yın A4/101

buvā : Baba.
b.+ mgillerden A4/28

buᵛā : Baba.
b.+ mın A3/22

buyacı : Boyama işi yapan kimse.
b.+ ya M7/29

buydāy : Buğday.
b.+ ī ND4/178

būylē : Böyle, bu şekilde.
b. ND4/41

buyùr - : Buyurmak, emretmek.
b. K7/31

buynuz : Boynuz.
b.+ uma Y2/10
b.+ una Y2/11, Y2/17

buyur - : Buyurmak, emretmek.
b. O14/110, Y1/8, ŞK3/62, ŞK10/138, ŞK10/150, ŞK18/12
b.- muş ŞK17/215
b.- un Y1/6
b.- uñ ŞK10/186

buyūr - : Buyurmak, emretmek.
b.- un Y1/13

buyün : Bu gün.
b. O22/49

buyüz : Bu yüz, bu taraf.
b.+ de ŞK4/93

buyz : Bu yüz, bu taraf.
b.+ ùnnan O19/5
b.+ ūnnan O19/6

buz : Buz, suyun donmuş hali.
b. A11/23, İ6/89, N5/11

būz : Buz.
b. K11/29

buzagi : Buzağı, ineğin yavrusu.
b. A3/259

buzdolab : Buzdolabı.
b. ŞK17/159

buzdolabı : Buzdolabı.
b. M5/9

buzlā : Buzluk, buzdolabının donduran bölümü.
b. M5/19

buz : Bu gün.
b.+ ūn ŞK10/14

bü : İşaret sıfatı.
b. ŞK18/227, O9/24, O10/72, A4/22

büg - : **Bükmek.**
b.- meli ŞK18/93
b.- müş ŞK18/83, ŞK18/84

bük - : **Bükmek.**
b.- düm ŞK4/65
b.- eller A13/130, A13/131
b.- ellerdi A13/132
b.- en N1/31
b.- iy A1/306
b.- me ŞK18/92

bük : **Böğürtlen ağacı.**
b. A9/35, A9/36, A9/37

büke bükē : **Bükerek.**
b. ND4/131

bükül - : **Bükme işi yapılmak.**
b.- mēk ND4/133
b.- müş ND4/147

bülal : **Bilal, kişi adı.**
b. O20/119

bülbül : **Sesi güzel olan kuş.**
b. O8/70, O18/42

bülbu̇l : **Bülbül, sesi güzel olan kuş.**
b.+ i O8/62

bülgi : **Bilgi.**
b.+ m A4/27

bülüg : **Bölük, askeri birlik.**
b. O14/108, O14/121

bülu̇g : **Bölük, askeri birlik.**
b. O14/114

büñüldü - : **Sıcak suyun yer altından çıkarken çıkardığı ses.**
b.- y A12/61, A12/62

büñye : **Bünye, vücut yapısı.**
b.+ si A5/161

bür : **Bir, sayı adı.**
b. N8/15, N8/16, N8/20, O21/25

bür(a) : **Bura, bu yer.**
b.+ da ŞB2/66

bür - : **Vurmak, ses çıkarmak.**
b.- uñ O15/32

bürá : **Bura, bu yer.**
b.+ nıñ O15/23

bürt - : **Toplamak, kırmak.**
b.- dūmuz Y5/101

bürü - : **Bürümek, sarmak, kaplamak.**
b. ŞK8/188
b.- süñ ŞK17/274
b.- yo A5/198

bürün - : **Bürüme işi yapılmak.**
b.- üb A13/43

büsgürd - : **Püskürtmek, fışkırtmak.**
b.- ürdi A3/262

büTce : **Bütçe, gelir giderlerin hepsi.**
b.+ sine Y8/30

bütin : **Bütün, eksiksiz.**
b. ŞK2/137, ŞK7/105, K8/12, N8/45, O3/8, O3/11, O5/19

bütún : **Bütün, eksiksiz.**
b. Y8/73

bütn̄ : **Bütün, eksiksiz.**
b. K6/63, K8/10

bütn̄ñ : **Bütün, eksiksiz.**
b. ŞB4/5

bütün : **Bütün, eksiksiz.**
b. M6/67, ŞK7/106, ŞK7/130, ŞK7/149, ŞB4/6, ŞB6/107, ŞB6/70, ŞB6/76, ŞB6/77, ŞB6/90, ŞB6/97, ŞB7/26, A3/102, A3/76, A8/123, İ5/81, K5/71, K7/168, K9/25, K12/28, N1/274, N8/45, O1/12, Y4/35, Y6/138, Y8/73

bütu̇n : **Bütün, eksiksiz.**
b. ŞK1/8, ŞK2/93, ŞK17/78, ŞB4/5, N1/166, N1/273, N5/6, N6/9, O3/26, O9/120, O10/6, O12/19, O21/6, O22/6
b.+ i O13/21

büwü : **Bibi, hala.**
b.+ si A4/146

büyi : **Bibi, hala.**
b.+ si A4/151

büyid - : **Büyüme işini yaptırmak.**
b.- di O3/17

büyig : **Büyük.**
b. O6/40

büyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ND4/41

büyū : **Yetişkin, belli bir yaşa gelmiş.**
b.+ msüñüz ŞK10/170

büʸūz : **Bu yüz, bu taraf.**
b.+ e ŞK7/200

büyü - : **Büyümek.**
b.- dū N3/18
b.- dük M12/7
b.- dükçe ŞB7/5
b.- messe N6/22
b.- sün ND1/13
b.- yor N3/18

büyü : **Bibi, hala.**
b.+ si A4/142

büyüg : **Büyük, yetişkin.**
b. İ5/22, K12/70, N2/32, N3/21
b.+ dü O10/70
b.+ müş ND5/23
b.+ ü ŞK10/175
b.+ üm K12/157

büyügbaba : **Babanın babası, dede.**
b. O10/31

büyük : **Büyük.**
b. A8/67, K7/177, K9/106, K9/33, K10/98, N2/44, N2/45, O10/31
b.+ se A3/235

büyük büyük : **İri, kocaman.**
b. K10/95

büyükanne : **Babanın ya da annenin annesi.**
b. O10/31

büyŭg : **Büyük.**
b. O20/79

büz - : **Büzmek, buruşturmak.**
b.- er K9/74

bŭr : **Bir, sayı adı.**
b. ŞK17/283, N8/10, N8/11, O20/83

bŭř : **Bir, sayı adı.**
b. O7/9, O20/191, O20/195, O21/25

bŭtin : **Bütün, eksiksiz.**
b. M8/31, M8/32, N1/175

bŭtün : **Bütün, eksiksiz.**
b. M6/26

bŭyig : **Büyük.**
b. O14/88

bŭyüg : **Büyük.**
b. ND2/9
b.+ ler M9/9

bŭz : **Biz şahıs zamiri.**
b. O9/119

bõn : **Bugün.**
b. ŞK13/158, ŞK13/159

bõyle : **Böyle, bu şekilde.**
b. ŞK18/165

C

cŏmal : **Cemal, kişi adı.**
c. Y6/30

cĭyer : **Ciğer, yürek.**
c.+ imidi ŞK17/93

cʿeriye : **Cariye.**
c.+ lerini A13/31

cāʿadde : **Cadde.**
c. M6/25
c.+ den M6/25

cabrayıl : **Cebrayil, kurbağa.**
c. K9/63

cacā : **Cacık, yenilebilir ot.**
c. O20/74

cáḥannám : **Cehennem.**
c. A3/113

cahíl : **Cahil, öğrenim görmemiş.**
c. O2/15

cahil düzme : **Bilmeden yapılmış olan.**
c. A4/29

cahillig : Bilgisizlik.
c. O14/122

cāhillig : Bilgisizlik.
c.+ den ŞB5/5

cālbaşı : Çocukluk çağından çıkmış genç.
c. K3/7

cállatcı : Cellat, ölüm cezası olan kimseleri öldürmekle görevli kimse.
c.+ lārı A13/26

camāl : Cemal, kişi adı.
c.+ ıñ N1/134

camı : Cami, ibadet yeri.
c. M6/58
c.+ da ŞK3/17, ŞB2/110
c.+ larda O17/80
c.+ nın A4/167, Y4/34
c.+ yā ND4/71

cami : Cami, ibadet yeri.
c. A11/81
c.+ yē M1/23

camí : Cami, ibadet yeri.
c.+ ya ŞB2/5, ŞB2/24, ND4/72

can : Ruh, yaşama, hayat.
c. O20/199
c.+ ı N1/192
c.+ ım M8/37, M9/25, ŞK9/27, A7/20, İ1/62, İ3/168, İ3/169, İ8/3, N1/178, ND4/122, ND4/77, ND4/79, O14/22, Y6/37, Y6/56
c.+ ımı A1/313, İ6/115, İ6/78
c.+ ın Y1/151
c.+ ın acış-ir K7/81
c.+ ıñı ŞB6/106, İ6/116
c.+ ıyla ND1/10
c.+ narī O3/59
c.+ sa N8/14

cān : Ruh, yaşama, hayat.
c.+ ım İ2/8

can avlisi : Ölüm korkusundan doğan güçlü tepkiyle.
c.+ ne Y5/431

can gel - : Canlanmak.
c.- īr M8/69
c.- ir İ3/119

can yoldaşı : Yalnızlıktan kurtulmak için birlikte yaşanılan kimse.
c.+ ñ N1/244

canavar : Canavar.
c. ŞK7/54, A13/87

cāndarma : Jandarma.
c. Y4/268

candarma yemė : Jandarma yemeği, kısa süre hazırlanan yemek.
c. Y4/270

candarman yeme : Jandarma yemeği, kısa süre hazırlanan yemek
c. Y4/267, Y4/267-268

candıġ : Candık, kişi adı.
c. ŞK3/13

candiggil : Candık ve ailesi, kişi adı.
c. ŞK3/16

candū : Candık, kişi adı.
c.+ n ŞK3/13

cānduġ : Candık, kişi adı.
c. ŞK3/12

canı gömü : Canı Gömü, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
c. ŞK3/110-111

canı mı çıġ - : Ölmek.
c.- dı ND6/6

canı sıḫıl - : İçi sıkılmak.
c.- dı A7/22
c.- iyo ŞB2/69

canı göbünde somiya sīmaz : Canı Gömünde Somiya Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
c. ŞK3/100

cānım : Canımdan çok sevdiğim.
c. O3/38, O5/34

canıma barġıma bas - : Bir kimseyi çok sevmek.
c.- īm N1/253

canını al - : Öldürmek.
c.- ır N1/192

canıñı al - : Öldürmek.
c.- a K7/111, Y5/321
c.- caḳdım ŞB6/105
c.- mışdım ŞB6/110

cañını al - : Öldürmek.
c.- ā ŞK5/110

canını ye - : Çok severim anlamında söylenen söz.
c.- rim M12/93

canıyın sālī : Sağlıklı olmanı isterim anlamında söylenen söz.
c. Y5/64

canlı : Canı olan, güçlü.
c. ŞK2/59

canlın - : Canlanmak.
c.- adı K10/78

cannan - : Canlanmak.
c.- dırırığ M7/13
c.- iyō ŞB2/64

cannı : Canı olan, güçlü.
c. ŞK7/75, A9/28

cānsız māmidali : Cansız Mehmet Ali, kişi adı.
c.+ niñ ŞK2/63

capḥana : Cephane.
c.+ dā O7/43

cār̆ cār : Çok konuşan kimse için söylenir.
c. Y5/156

carʿāblus : Carablus, yer adı.
c.+ uñ K12/4

carcurum : Carcurum, yer adı.
c.+ da O7/34

cāyır cāyır : Etkili ve hızlı biçimde konuşmak.
c. ŞK12/8

cayır cayīr : Şiddetli bir biçimde yanmak.
c. M2/14

cayırcığ : Ateş, halsizlik.
c.+ ınnan A2/35

cazı : Cadı.
c. ŞK10/102

cazma : Atlı misafir.
c. O12/18

cazza : Sıcak bir şeyin suya bırakıldığında çıkardığı ses.
c.+ dan ŞK6/41

cazzā : Sıcak bir şeyin suya bırakıldığında çıkardığı ses.
c.+ dan ŞK8/190

cazzı : Cadı.
c. A3/154, N1/36

ceīz : Çeyiz.
c.+ inde İ7/96

ceb : Cep.
c.+ ime Y1/49
c.+ inde Y1/84
c.+ ine M6/99, İ3/136, İ3/139

cēb : Cep.
c.+ iñe O15/14

cebir : Cebir, kişi adı.
c. ŞK18/266

cebral : Cebrail, vahiy meleği.
c. İ6/129

cebrayıl : Kurbağa.
c.+ lar K9/70, K9/71

ced : Büyük, ata.
c.+ i O22/25

cedā : Ceda köyü, yer adı.
c.+ niñ ŞK17/85

cēded : Cedet köyü, yer adı.
c. O19/66

cefā çek - : Zulüm görmek.
c.- ērīm ŞK3/89

ceft : Palıtın derinin kötü kokusunu gidermek için kullanılan kabuğu.
c. A8/69

cēg : Cönk.
c. O13/9

cehánnem : Cehennem.
c.+ ē N6/15

cehennem : Cehennem.
c. ŞK10/104
c.+ de M2/14

cehepeli : CHP partisinden olan kimse.
c.+ ler M6/23

ceʰriye : Cariye.
c.+ ler A13/105

celb ?
c. O13/14

cellad : Cellat, ölüm cezası almış birini öldürmekle görevlendirilen kimse.
c.+ ı A3/108

cellād : Cellat, ölüm cezası almış birini öldürmekle görevlendirilen kimse.
c. A13/94

cellad ed - : Cellat, ölüm cezası almış birini öldürmekle görevlendirmek.
c.- ecēm ŞB7/43

cellatcı : Cellat, ölüm cezası almış birini öldürmekle görevlendirilen kimse.
c. A13/27

cellet : Cellat, ölüm cezası almış birini öldürmekle görevlendirilen kimse.
c.+ e O20/193, O20/196
c.+ ler O20/194

cemad : Cemaat, insan topluluğu.
c. O9/96

cemād : Cemaat, insan topluluğu.
c. İ5/78

cemal : Cemal, kişi adı.
c. Y6/31, Y6/33

cemāl : Yüz.
c.+ ını N1/120

cemāl çālān : Cemal Çalan, kişi adı.
c. Y4/41

cemal yılmaz : Cemal Yılmaz, kişi adı.
c. Y6/35, Y6/36

cemre : Şubat ayında havaya, suya ve toprakta oluşan sıcaklık artışı.
c. ŞK2/55, ŞK2/58

cemre düş - : Sıcaklık artmak.
c.- er ŞK2/55
c.- üyī ŞK2/56

cenab allah : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. İ6/93

cenab allaḥ : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. İ6/134

cenāb allah : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. M7/100, M7/102, ŞK1/9, ŞK8/17, A5/37, A5/52

cenabı allah : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. İ6/128

cenābı allāh : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. A5/22

cenābı ḥaḳ : Cenâb-ı Allah, Allah.
c.+ a K5/70

cenaP : Cenap; saygı ve onur.
c. K5/94

cenāze : Cenaze.
c.+ ñi ŞB6/111

cendēr : Cercer.
c. O13/14

cendere : Pres, bastırmak.
c. M7/39
c.+ si M7/43

cenderē : Pres, bastırmak.
c. M7/39

cendereli : Baskılı.
c. M7/40

cenderi : Pres, bastırmak.
c.+ ye M7/37, M7/38
c.+ yē M7/38

ceneb allah : Cenâb-ı Allah, Allah.
c. A2/62, A2/98

cenebē ḥaḳ : Cenâb-ı Allah, Allah.
c.+ añ K9/118

ceneyler : Ceneyler ailesi, kişi adı.
c. A5/136

cenezā : Cenaze.
c.+ si İ6/38

ceneze : Cenaze.
c. A11/56, A11/59, A11/73, K12/61, O3/7, O3/8
c.+ ler O3/4
c.+ miz O3/5
c.+ niñ ŞB3/8
c.+ si A11/77, O11/30
c.+ sini ŞB3/5
c.+ yi ŞB3/4

ceng : Savaş, mücadele.
c. ŞK7/116
c.+ i ŞK7/116
c.+ lerī ŞK7/116
c.+ lerinden M6/37

cenke dutuş - : Savaşmak, mücadele etmek.
c.- uyolar A5/59

cenned : Cennet.
c. M10/40, ŞB2/48, ŞB2/74
c.+ lerde ŞK17/82

cennēdlik : Öldükten sonra cennete gideceğine inanılan kimse.
c. ŞB2/48

cennet : Cennet.
c. A11/55, O20/200
c.+ de A7/18
c.+ den İ6/129

cēr : Ceylan, ahu.
c.+ înden O7/19

cercer : Buğday, arpa vb. samanından ayırmak için kullanılan araç.
c. K6/40, K9/14, K9/15, K9/23, O13/15, O13/16, O13/17, O20/127, O20/147
c.+ i O20/127
c.+ nen K6/45, K9/14

cercēr : Buğday, arpa vb. samanından ayırmak için kullanılan araç.
c. K6/47

cercer dög - : Buğday, arpa vb. samanından ayırmak.
c.- erik K6/39

cercer dög̀ - : Buğday, arpa vb. samanından ayırmak.
c.- erdik K6/38

cercēr dög̀ - : Buğday, arpa vb. samanından ayırmak.
c.- dülēr K6/40

cerci : Cercer.
c.+ ne O19/75

cere : Kısırlığa neden hastalık.
c. ND4/64

cerēm : Kısırlığa neden hastalık.
c.+ i ND4/73

ceren : Ceylan, ahu.
c. ŞK10/57, ŞK10/60, ŞK10/76, ŞK10/78, O7/11
c.+ e ŞK10/58
c.+ i O7/14
c.+ imi ŞK10/62, ŞK10/66, ŞK10/67
c.+ iñ ŞK10/57

cėren : Ceylan, ahu.
c. O7/11

cērennı : Elektirikli, elektirikle çalışan.
c.+ dayıḫ A8/82

cerid bekir : Cerit Bekir, kişi adı.
c. O8/42

ceriyan ed - : Ortaya çıkmak, meydana gelmek.
c.- en K12/32

cēriye : Cariye.
c. A13/31

cermė : Sıkıntı, sorun.
c.+ yi ŞK7/65

cerrah : Halk hekimi.
c.+ lar Y6/93

cerráh : Halk hekimi.
c. Y6/93, Y6/98

cerráh bekir : Cerrah Bekir, insanları şifalı otlarla tedavi eden halk hekimi.
c. Y6/99

cerráh móhamed : Cerrah Muhammet, insanları şifalı otlarla tedavi eden halk hekimi.
c. Y6/95

cesaredli : Cesur.
c.+ lēr O22/17

cesāredli : Cesur.
c. ŞK7/81

cesered ėd - : Cesaret etmek.
c.- emez N7/25-26

cēsert : Yüreklilik.
c.+ le A13/142

cesir : Yüreklilik.
c.+ idig ND4/108

cesür : Yüreklilik.
c. N1/275

cev : Yansıma ses.
c. ŞB2/87, ŞB2/98

cēv : Yansıma ses.
c. ŞB2/87

cevab : Yanıt.
c. N2/66

cevāb : Yanıt.
c. ŞK18/434

cevaP : Yanıt.
c. ŞK15/92

cevili - : Cevlemek sesini çıkarmak.
c.- yo ŞB2/87

ceviz : Koz, ceviz.
c.+ ī M9/14
c. İ5/26
c.+ imiş ŞK6/5
c.+ in Y4/96

cēviz : Koz, ceviz.
c.+ in Y4/92

ceyiz : Çeyiz.
c. O17/4, O17/5, Y6/144
c.+ im Y2/69
c.+ imde Y6/143

ceyiz meyiz : Çeyizle ilgili olan.
c. O17/4

ceylan : Ceylan, ahu.
c. A8/95, A8/97, K4/32

ceylān : Ceylan, ahu.
c. A8/95

ceyran : Elektrik.
c. M9/7, K10/68, K10/69

ceyran : Etki, cazibe.
c. K4/30

ceyran meyran : Elektrik.
c. K10/68

ceyren : Ceylan, ahu.
c.+ e O7/10

ceyz : Çeyiz.
c. Y2/68

cezá : Ceza.
c. ŞK16/43

cezaevi : Hükümlülerin kaldığı yer.
c. M6/82
c.+ ne M6/82

cezalandır - : Ceza vermek.
c.- acām ŞB7/40
c.- ısın ŞB7/31

cēzi : Cadı.
c. A13/98

cıbālı ġaraōlan : Cubalı Karaoğlan, kişi adı.
c. ŞK2/131

cıġarā : Sigara.
c. K12/177

cılbaḫ : Çıplak, kıyafeti olmayan.
c. Y5/254

cılbaḳ : Çıplak, kıyafeti olmayan.
c. O17/46

cılban - : Kıyafetini çıkarmak.
c.- iyo A5/197

cılbat - : Kıyafetini çıkarma işini yaptırmak.
c.- dılar Y5/347

cıncıġ boncuġ : Boncuk.
c. ŞK17/168

cıncıġlī boncuġlū : Boncuklu olan.
c. N5/5

cıncıḫ : Cam.
c. A8/19

cıncīġ boncuġ : Boncuk.
c. N5/6

cıñırā : Çıngırak.
c.+ na A12/20, A12/22, A12/25

cırd : Hemen.
c. ŞK8/68

cırḫ : Kuruşunun suya atılırken çıkardığı ses.
c. K9/82

cırıd : Cirit oyunu.
c. N1/84, N1/85, N1/96, O8/15, O15/8, O15/9

cırıT : Cirit oyunu.
c. K6/15, K6/16

cırıT depe : Cırıt Tepe, yer adı.
c. A12/76-77

cıv : Kuş sesi.
c. A1/15

cıvıġ : Patates, fasülye vb. sulu yemeklere verilen genel ad.
c. A11/60

cıvıla - : Kuşların ötmesi.
c.- di A1/15

cıvī : Patates, fasülye vb. sulu yemeklere verilen genel ad.
c.+ n N6/8

cıvīġ : Patates, fasülye vb. sulu yemeklere verilen genel ad.
c. K8/14

cız - : Çizmek, bir kişinin iyileşmesi için el ve ayak bileklerinin çizilmesi.
c.- ıyom ŞK6/20

cızma : Çizme.
c. N5/4

cızzıġ : Çizik.
c. A10/52

cīçılbaḳ : Çıplak.
c. A13/37

cid moturu : Tarlayı sürmek için kullanılan araç.
c. İ3/31

cida : Uzun boylu olan kimse.
c. ND5/21

cidd : Ced, ata, soy.
c.+ imiz O16/43

cidō hösün : Cida Hüseyin, kişi adı.
c. ND5/21

cidö hösün : Cida Hüseyin, kişi adı.
c. ND5/21

ciger : Ciğer, yürek.
c.+ ī A7/54
c.+ i A7/56
c.+ ime A3/60
c.+ ini A7/56

cigercīd : Çok sevdiğim anlamında kullanılan söz.
c.+ leri N1/211

cigercim : Çok sevdiğim anlamında kullanılan söz.
c. N1/214

cigerciy : Çok sevdiğim anlamında kullanılan söz.
c.+ im N1/227

cihāled : Cehalet, bilgisizlik.
c. M9/68, M9/69

cihan : Dünya.
c.+ dă O23/5

cil : Çil, benekli.
c. Y5/253

cīl cīl : Suyun akarken çıkardığı ses.
c. ŞK2/21

ciled : Jilet.
c. ND6/29, ND6/55
c.+ inen ŞK4/155, ŞK4/156

cilet : Jilet.
c.+ ine ND6/56
c.+ nen ŞK4/156

cilve at - : Naz yapmak
c.- iy K7/87

cimād : Cemaat, topluluk.
c. ŞK3/17

cin : Cin.
c. İ3/16
c.+ ner A7/66
c.+ neri O9/115

in mi cin mi : **Kim olduğunu anlamak için kullanılan söz**
c. M12/34

cin ol - : **Açık gözlü olmak**
c.- uġ İ3/87

cincik boncuġ : **Camla ilgili olan.**
c. M6/19

cindar : **Cinle ilgilenen kimse.**
c.+ a A5/188

cins : **Tür**
c. ŞK15/10
c.+ den ŞK8/152
c.+ iñi ND6/19

cinsiyet : **Cinsiyet.**
c.+ i ND3/12

cirid : **Cirit.**
c. İ5/114, İ5/115
c.+ e K4/19

ciríd : **Cirit.**
c. O8/16

cirid bekir : **Cirit Bekir, kişi adı.**
c. O8/75

ciril : **Ciril, kişi adı**
c. O10/5

cirōn alisi : **Ciron Alisi, kişi adı**
c. A12/38

cīv : **Kuş sesi.**
c. A1/15

civar : **Etraf.**
c. İ7/54
c.+ a İ7/52
c.+ da İ7/53

civeli : **Nazlı, naz yapan.**
c. ŞK17/136

ciyer : **Ciğer.**
c. ŞK18/175, ŞK18/300, A13/100, Y6/54
c.+ dir ND6/51
c.+ i M7/90, A1/253, A1/255
c.+ im İ3/119, İ3/124
c.+ imi ŞK6/96, K7/80
c.+ iñe Y4/242
c.+ ini A1/252, A13/97, A13/98
c.+ iyin A2/103
c.+ ler A13/100

ciyēr : **Ciğer**
c. ŞK18/170, ND6/50
c.+ i M7/87

ciʸēr : **Ciğer**
c.-+ ini ŞK6/92
c.+ iñi ŞK6/92

ciyercĪ : **Canım anlamında kullanılan sevgi sözü**
c. O20/217

ciyerlerini ye -: **Ölesin anlamında kullanılan bir beddua**
c.- sin ŞK5/110

ciyran : **Elektrik**
c. İ8/27

cōdet sönay : **Cevdet Sunay, 5. cumhurbaşkanı.**
c. O7/60

cōmăt : **Topluluk.**
c.+ e ŞK7/130

cor : **Laf, söz**
c. O20/8
c.+ a O20/9
c.+ ā O19/43
c.+ lara K12/152
c.+ u K6/125
c.+ umu O3/77

cor çoru : **Laf, söz.**
c. Y5/217

cor ed - : **Konuşmak.**
c.- erdi Y5/11

cor ėd - : **Konuşmak.**
c.- erdi Y5/418
c.- mez ŞK9/28

cor eT - : **Konuşmak.**
c.- mem Y5/271

coş - : **Heyecanlanmak.**
c.- dūm ŞK11/37

cōūl : **Çok, fazla.**
c. Y6/144

cöb : Cep.
c.+ inde Y4/84
c.+ üme ŞK9/44, O7/33
c.+ ünden O20/161

cömʿād : Cemaat, topluluk.
c. ŞK18/367, K12/203

cömǎd : Cemaat, topluluk.
c. ŞK7/85

cömǎT : Cemaat, topluluk.
c. ŞK7/59
c.+ imiz K7/5

cömád : Cemaat, topluluk.
c. ŞK18/365

cömād : Cemaat, topluluk.
c.+ de ŞK7/177

cömāt : Cemaat, topluluk.
c.+ den ŞK7/184
c.+ e ŞK7/77
c.+ im ŞB2/9

cöv : Ay adı.
c. ŞK14/55, ŞK14/61

cövded : Cevdet, kişi adı.
c. O15/15

cuāb : Cevap, yanıt.
c. ŞK7/182

cuba kȭ : Cuba köyü, yer adı.
c.+ nde M7/21

cubalı : Cuba köyünden olan kimse.
c.+ lar ŞK2/131

cubalī : Cuba köyünden olan kimse.
c. ŞK2/138

culab : Culab, Suriye'de bir yer adı.
c.+ ıñ O22/57

culāb : Culab, Suriye'de bir yer adı.
c.+ dan K5/79, K5/80

culluġ : Hindi.
c. A2/66, O10/57

cumʿá : Cuma, gün adı.
c. A7/8, A7/9

cumʿā : Cuma, gün adı.
c. İ5/97, Y8/32

cumʿārtesi : Cumadan sonraki gün, gün adı.
c. M6/96, M6/98, M8/114

cumǎ : Cuma, gün adı.
c. İ5/96

cuma : Cuma, gün adı.
c. M11/24, ŞK5/6, ŞB6/79, Y8/58

cumá : Cuma, kişi adı.
c. A12/103
c.+ nin A12/102, A12/103

cumā : Cuma, gün adı.
c. ŞK17/285, A12/94

cumaʿā : Cuma, gün adı.
c. İ5/106

cumaetesi : Cumadan sonraki gün, gün adı.
c. İ5/106

cumārtesi : Cumadan sonraki gün, gün adı.
c. Y7/3
c.+ nden ŞK5/6

cumbal : Kırık-çıkık tedavisinde yumurtadan yapılan bir ilaç.
c. Y5/207
c.+ ı O7/65

cumburbaşġanı : Cumhurbaşkanı.
c. ŞK10/12

cummal : Kırık-çıkık tedavisinde yumurtadan yapılan bir ilaç.
c. Y5/205

cumȭrtesi : Cumadan sonraki gün, gün adı.
c. İ5/97

cumurbaşġanı : Cumhurbaşkanı.
c. ŞK10/14

cumurbāşġanı : Cumhurbaşkanı.
c.+ nıñ ŞK10/11

cumuriyed : Cumhuriyet.
c. M8/105

cumuriyet : Cumhuriyet.
c. A8/11

c.+ ī ND1/9

curun : **Su konulan derin kap.**
c. K9/44

cuvab : **Cevap, yanıt.**
c. N1/287
c.+ ını N1/140

cuvāb : **Cevap, yanıt.**
c. ŞK18/326

cuvar : **Civar, etraf.**
c. K9/50

cübbe : **Cübbe.**
c.+ sīnen ND5/37
c.+ si ND5/39

cübekir : **Cübekir köyü, yer adı.**
c.+ iñ ŞK10/80

cücū : **Civciv.**
c. A5/188

cücū̃ : **Civciv.**
c.+ m ŞK6/108
c.+ n ŞK6/103, ŞK6/107
c.+ nü ŞK6/106, ŞK6/110

cücüg : **Civciv.**
c. O21/43, O21/46

cücük : **Civciv**
c. ŞK6/101, A5/188, A5/189
c.+ lerini ŞK6/104

cümā̆ : **Cuma, kişi adı.**
c. ŞK17/287

cüma : **Cuma, kişi adı.**
c. ŞK17/296

cümā : **Cuma, kişi adı.**
c. ŞK17/118

cümā : **Cuma, gün adı.**
c. ŞK7/33

cümāt : **Topluluk.**
c.+ á Y8/40, Y8/42

cümle : **Herkes.**
c. ŞK18/332, ŞK18/338

cüney : **Cüney ailesi, kişi adı.**
c. A6/5

cünkü : **Çünkü, şundan dolayı.**
c. M7/100

cüz sür - : **Kur'an'ı bölüm bölüm okumak.**
c.- miy M1/22
c.- miyē M1/23

cûm'ād : **Topluluk**
c. O7/23

Ç

çī : **Çiğ.**
ç. M2/38, M2/39

çīl āt - : **Hava atmak.**
ç.- iyōlar Y4/28

ç'ābıġ : **Çabuk, hızlı.**
ç. A13/157

ç'āġ - : **Çakmak.**
ç.- mış N5/4, N5/9

ç'aḫal : **Çakal.**
ç. M7/52

ç'alış - : **Çalışmak.**
ç.- dıḳ M7/15

ç'īġ - : **Çıkmak**
ç.- mış M8/95

ç'ōġ : **Çok, fazla.**
ç. A13/145

ça - : **Çakmak.**
ç.- mış ŞB6/62

çā - : **Çakmak.**
ç.- mışsā ŞK7/64

ça'pıt : **Bez, kumaş parçası.**
ç.+ ına İ3/40

ça'ārd - : **Çağırma işini yaptırmak.**
ç.- ırmış M6/72

ça'ārdır - : **Çağırma işini yaptırmak.**
ç.- mış M6/75

ça ʿart - : Çağırma işini yaptırmak.
ç.- ıyo N3/38

çabala - : Bir iş için uğraşmak.
ç.- ldı A10/61
ç.- mış ND3/20

çabali - : Bir iş için uğraşmak.
ç.- yū ND3/25

çaban : Oturulan yer.
ç.+ dā N1/301

çabān : Oturulan yer.
ç. N1/300

çabġın : Haylaz, hovarda.
ç. K12/72

çabıd : Bez, kumaş parçası.
ç.+ ın ND4/132
ç.+ ları ND4/129

çābıd : Bez, kumaş parçası.
ç.+ ından ND4/160
ç.+ larını ND4/131

çabıġ : Çabuk, hızlı.
ç. ŞK2/129

çabıḳ : Çabuk, hızlı.
ç. İ1/119

çabıt : Bez, kumaş parçası.
ç. ŞK8/25, A6/81, A6/85, İ3/53
ç.+ a Y6/16
ç.+ da ŞK7/39
ç.+ ı ŞK4/168
ç.+ uñ ŞK8/93

çābıt : Bez, kumaş parçası.
ç.+ dan Y4/176

çadla - : Kıskanmak.
ç.- r İ4/39

çād çīd : Çat sesi.
ç. O3/31-32

çad pat : Az çok.
ç. N6/9

çadá - Çıkartmak.
ç.- mazlarımış ŞK18/260

çadır : Çadır.
ç. ŞK18/262, A1/160, İ1/19, K2/38, K9/114, O14/19, O20/173, Y6/7
ç.+ a ŞK10/108, K2/22, K2/29, K5/16
ç.+ ā ŞK10/60
ç.+ da K2/29, K2/35, O8/41, Y6/7
ç.+ dā ŞK18/263, Y6/6
ç.+ dan ŞB7/69, ŞB7/79, ŞB7/80, K2/23, K5/16
ç.+ ı A1/160, A1/161, K5/17
ç.+ ın K2/31, ND4/184, ND4/185, ŞK2/18
ç.+ ıñ ŞK10/60, ŞK10/71
ç.+ ına A1/160
ç.+ ını O20/188
ç.+ lar K7/179
ç.+ lara K7/175
ç.+ larda ŞK10/64
ç.+ ları K7/174, O15/4

çādır : Çadır.
ç.+ ı ND4/23

çadır çadmı : Çadır.
ç. ŞK10/201

çadır ėd - : Çadır kurmak.
ç.- erig K9/114

çadlī - : Kıskanmak
ç.- y K6/122

çadma : Rahim.
ç.+ n ND4/91
ç.+ ñ ND4/91

çādma : Rahim.
ç. ŞK17/232

çādʸōlu : Çad yolu, yer adı.
ç. O8/19

çaġ - : Çakmak.
ç.- dū ŞK7/72, ŞK7/73

çaġ : Çağ, zaman.
ç.+ dā ND1/35

çāġ - : Çakmak.
ç.- māda Y5/337
ç.- mış ŞK7/69

çāġdır - : Çakma işini yaptırmak.
ç.- ıyu İ5/30

çaġıl : Taş parçalarından oluşan yığın.

ç.+ ları A1/261

çağıl maġıl : Taş parçalarından oluşan yığın.
ç. A12/51

çağır - : Çağırmak.
ç.- īy K12/100
ç. İ3/151
ç.- an ŞB3/13
ç.- ır ŞB3/14, ŞB3/25
ç.- iy A3/69
ç.- iyo ŞB2/25
ç.- sa K5/73

çāġır - : Çağırmak.
ç.- īy ND3/21
ç. İ3/158
ç.- an ŞB3/13
ç.- iyo ŞB3/27
ç.- íyolar N2/72

çåġır - : Çağırmak.
ç.- ıñ ŞB2/24

çaġlar : Çağlar, kişi adı.
ç. Y4/40

çāġrışı çāġrışı : Bağrışarak.
ç. O22/47

çaḫ : Şak, ince ve uzun dokuma kilim.
ç.+ ı İ4/47

çaḫ - : Çakmak.
ç.- acaḳ ŞK7/62, ŞK7/63
ç.- allār ŞK2/106
ç.- amamışsā ŞK7/64
ç.- ar A7/53

çaḫal : Çakal.
ç. K7/100, K7/90

çaḫallı : Çakallı köyü, yer adı.
ç. A9/43

Çaḫallı köyü : Çakallı köyü, yer adı.
Ç.+ nde A9/26

çaḫıl - : Çakılma işini yapmak.
ç.- ı ŞK7/81, ND4/137

çaḫır : Çakır renk, yeşile yakın göz rengi.
ç. ŞK6/44, ŞK16/38

çaḫır osman : Çakır Osman, kişi adı.
ç. ND4/34

çaḫırcā : Çakırca köyü, yer adı.
ç. ND4/86

çaḫış - : Tartışmak.
ç.- iy ŞK7/85

çaīr - : Çağırmak.
ç.- ıllar İ1/131

çaīrd - : Çağırma işini yaptırmak.
ç.- iy A3/73

çaḳ - : Çakmak.
ç.- mış ŞK7/71

çaḳ : Şak, küçük kilim.
ç.+ ını İ4/47

çāḳ - : Çakmak.
ç.- mış ŞK7/70

Çāḳ : Şak, küçük kilim.
Ç. İ4/48

çal - : Çalmak.
ç.- īm M4/11
ç.- īy Y7/11
ç. A3/177
ç.- alār M8/107
ç.- allar ŞK13/13, A5/154, K9/56
ç.- allār Y4/276
ç.- allardı ŞK7/90, ŞK13/128, ŞK17/19
ç.- allardī ŞK17/15, ŞK17/153, A8/73, İ1/82
ç.- āllardī A8/73
ç.- allarıdı ŞK17/17, ŞK17/18, ŞK17/19
ç.- allarıdī A10/6, İ5/99
ç.- an ŞK18/158
ç.- anādān ŞK17/155
ç.- ar ŞK13/39, İ5/97, K4/18, O6/41, O10/9, O12/20, O15/4
Ç.- ar ŞK16/30
ç.- ardı ŞK7/91, O14/16
ç.- ārdı ŞK8/134
ç.- ardıġ İ1/120, İ7/83
ç.- ardıḫ K10/70
ç.- ardıḳ K9/53
ç.- ardī ŞK13/124, K10/28
ç.- ardīġ A8/77, K10/31
ç.- arıdı O5/31, Y8/32
ç.- arıdıḳ ŞK8/82
ç.- arıdī ŞK8/126
ç.- arıġ ŞK8/81, ŞK8/83, K9/91
ç.- ārıġ ŞK8/80
ç.- ārıḳ ŞK8/122

ç.- arımış ŞK6/51
ç.- ārīġ K6/211
ç.- armış A7/56
ç.- arsın O6/14
ç.- dı K6/108, O17/6, O17/13
ç.- ıb ŞK1/4
ç.- ıl A10/18
ç.- ıp ŞB7/16, ŞB7/17, A5/78
ç.- ıP A3/152
ç.- ır Y7/12
ç.- ırdı A1/154
ç.- ırdıḫ A2/116, A2/117
ç.- ısā İ8/3
ç.- ışırıġ M6/95
ç.- ıyōñuz ŞK18/205
ç.- íġ A3/76
ç.- ip ND4/80
ç.- īr O17/19
ç.- iy A3/48, A4/118, A4/119, A4/120
ç.- iyo ŞK17/216, A5/162, A5/164, N2/24
ç.- iyō A5/162, ND5/4
ç.- iyōlar Y4/45
ç.- iyoruz M8/5
ç.- mazdıġ İ1/120
ç.- mış K9/32
ç.- mışlār İ1/79
ç.- miya M8/72
ç.- sana A3/175
ç.- ar O10/100

çal - : **Keskin bir şeyi (bıçak, makas) sürtmek.**
ç.- ardı M8/107
ç.- ardī M8/107

çal - : **Merhem, ilaç sürmek.**
ç. ŞK6/34
ç.- arıḳ ŞK8/78
ç.- ārıḳ ŞK8/78
ç.- īn M8/109
ç.- ıyoñ ŞK6/16
ç.- ıyon ŞK6/17

çal - : **Kıyafeti toplamak.**
ç.- dı ŞK3/122

çal - : **Ses çıkarmak.**
ç.- īy N8/21, O22/51

çal - : **Hatırlamak, anımsamak.**
ç.- ĭy O22/51

çāl : **Taş yığını, çağal.**
ç. A12/52
ç.+ a ŞK18/164

çāl - : **Sürmek, dokundurmak, değdirmek.**
ç.- dı A4/88, Y5/368

çāl - : **Enstürman çalmak.**
ç.- dıġ O17/13

çalba : **Eşarp, baş örtüsü.**
ç. A10/43

çaldır - : **Çalma işini yaptırmak.**
ç.- dıñ ŞK9/7
ç.- ırdıġ ŞK8/122
ç.- iylar M8/15
ç.- rıġ ŞK8/122, O3/64

çāldır - : **Çalma işini yaptırmak.**
ç.- iy O10/26

çalġı : **Müzik aleti.**
ç. ŞK7/212, ŞK17/15, Y7/11

çalgıcı : **Müzik aletini çalan kimse.**
ç. Y7/12

çalġıcı : **Müzik aletini çalan kimse.**
ç.+ sı O22/45

çalġın kimi ol - : **Delirmiş gibi olmak.**
ç.- dum M10/39

çalḫala - : **Çalkalamak.**
ç.- dım M2/9

çalhan : **Çalhan, kişi adı.**
ç. ŞK18/363

çalhan ā : **Çalhan Ağa, kişi adı.**
ç. ŞK18/361

çalḫumaç : **Özensizce yapılan iş.**
ç. Y5/153

çalı : **Odunsu bitki**
ç. ŞK7/187, ŞK8/109, ŞK8/118, A13/106, ND6/7, ND6/11, Y5/128
ç.+ nın ŞK7/188
ç.+ sını Y5/128
ç.+ yı ŞK7/188, A13/105, A13/112, Y5/347
ç.+ yí Y5/334

çālı : **Odunsu bitki**
ç. Y5/334
ç.+ dan İ2/35

çalı malı : **Odunsu bitki**
ç. A1/20

çalın - : **Çalma işi yapılmak.**
ç.- ĭymış K2/16
ç.- dı ŞK9/3, ŞK9/4, ŞK9/6, ŞK13/76, ŞK13/77, ŞK13/78, K6/171, O3/24
ç.- dī O8/7
ç.- ı O8/21
ç.- ır ŞK13/19, K4/18, K6/3, K9/25, O3/25, O10/21
ç.- ırdı ŞK9/5, ŞK13/4, O8/21, O14/19
ç.- ırdī K10/32
ç.- ırsa A7/56
ç.- ıyudu İ5/106
ç.- iy K1/17
ç.- iye ŞK13/111, ŞK13/15, ŞK13/80
ç.- iyī ŞK10/199, ŞK10/200
ç.- iymiş O20/189
ç.- íyō Y4/44
ç.- mamışsá A7/54

çālın - : **Enstürman çalmak.**
ç.- ĭy O8/7

çalındır - : **Düğün yapmak.**
ç.- mış O20/246

çalış - : **Çalışmak.**
ç.- īm M9/31
ç.- annar M7/69
ç.- annarī M7/70
ç.- dı A12/38, O11/27
ç.- dıġ O16/14
ç.- dıḳ M6/94, K5/37
ç.- dım M11/7, A12/37, A12/38, A12/48, K5/72, K5/73, A12/36
ç.- dī A12/37
ç.- ıllardı Y8/45
ç.- ır M9/35, ŞK15/88, ŞB2/114, Y4/174, Y4/175
ç.- ırdī ŞK7/173
ç.- ırıdı ŞK7/90, A12/46, İ4/9
ç.- ırım A3/25
ç.- ıyō Y4/302, Y4/37
ç.- iy ŞK7/93, K7/140, Y4/22
ç.- íy ŞB7/6
ç.- iyō Y4/174
ç.- iyolardı İ7/19
ç.- iyollā M9/34
ç.- madan K9/22
ç.- madī İ7/24
ç.- mañ O9/119
ç.- maya İ5/148
ç.- mazsa İ8/3
ç.- mıya ŞK11/26
ç.- miye ŞK7/173
ç.- sın A12/52

çalışdır - : **Çalışma işini yaptırma.**
ç.- mışlar A12/37, A12/40

çālışdır - : **Çalışma işini yaptırma.**
ç.- mış O21/11

çalışmʿá : **Çalışma işi yapmak.**
ç.+ ynan M6/4

çalışmı : **Çalışma işi yapmak.**
ç.+ ya ŞK11/11

çalıştır - : **Çalışma işi yaptırma.**
ç.- míya M6/92

çalıyı çadmıyı : **Her şey.**
ç. ŞK10/193

çalī : **Odunsu bitki.**
ç. ŞK5/71, ND6/5

çalín - : **Düğün yapmak.**
ç.- iyudu İ5/106, İ5/107

çaliş - : **Çalışmak.**
ç.- dı Y4/183
ç.- dın İ7/97
ç.- diysan İ7/98
ç.- iyedi ŞK7/98
ç.- iyken M6/8
ç.- iyolardı İ7/18
ç.- iyoñuz İ7/17
ç.- iyū İ6/96
ç.- iyudu İ4/8
ç.- iyuduġ İ7/19
ç.- iyuġ ŞK3/16

çalīş - : **Çalışmak.**
ç. ND1/62

çāliş - : **Çalışmak.**
ç.- iy K12/135

çalkeş : **Özensizce.**
ç. ŞK1/11

çam : **Çam ağacı**
ç. O19/42

çam saḳızı : **Çam sakızı.**
ç. O19/42, İ7/75-76

çamaşır : **Kıyafet.**
ç.+ larını İ5/17

çamāşır : **Kıyafet.**
ç.+ ī ND4/135

çāmaşır : **Kıyafet.**
ç. ŞK17/65

çamaşır makinesi : **Kirli kıyafetleri yıkayan makine.**
ç. M5/10

çamır : **Su ve toprağı karıştırmak**
ç. ŞK3/32, ŞK18/52, A1/117, İ7/14, N1/88
ç.+ dan K4/14
ç.+ ı Y5/365
ç.+ ından İ1/81
ç.+ ınī İ1/78

çāmır : **Su ve toprağı karıştırmak**
ç. Y5/362

çamırlı : **Çamur olan.**
ç.+ ya ŞK8/53
ç.+ yı N6/17

çamış : **Manda.**
ç. ŞB6/64

çamlıbel : **Çamlıbel, Köroğlu Hikâyesinde olayların geçtiği yer, mekan.**
ç.+ de ŞK18/158
ç.+ e ŞK18/100, ŞK18/101, ŞK18/60, N1/118, N1/158
ç.+ ē ŞK18/63

çamlıbėl : **Çamlıbel, Köroğlu Hikâyesinde olayların geçtiği yer, mekan.**
ç.+ de N1/202
ç.+ e N1/72
ç.+ ē ŞK18/32

çamır : **Su ve toprağı karıştırmak**
ç.+ dan A1/150, A1/151

çamr : **Su ve toprağı karıştırmak**
ç.+ ī ŞK18/53

Çan : **Can, ruh.**
Ç.+ sa A13/34

çañ : **Çan.**
ç. A12/5, O15/7
ç.+ ları O15/7

çañ : **Çene.**
ç.+ mdēn ND1/45, ND1/47

çanaġġala : **Çanakkale, yer adı.**
ç.+ da O14/33
ç.+ dá O14/31

çanaġġalá : **Çanakkale, yer adı.**
ç.+ de O14/27

çanaġġale : **Çanakkale, yer adı.**
ç.+ de O14/24, O14/25

çanaġġalė : **Çanakkale, yer adı.**
ç.+ dē O14/25

çanaḫ : **Toprak, metal kap.**
ç. İ6/90
ç.+ da İ6/89

çap çaba : **Özensizce yapılan iş.**
ç. A1/266

çapā : **Çapak.**
ç.+ nı N6/15

çapaġ : **Çapak.**
ç.+ ını N6/15

çapalaġ' çal - : **Alkışlamak.**
ç.- miya O3/78

çapalaġlan - : **Çapak oluşmak.**
ç.- maz K6/216

çapalaḫ çal - : **Alkışlamak.**
ç.- ardıġ K9/58

çapanoġlu : **Hileli, kuşkulu durum.**
ç. O9/4, O9/29

çapanōlu : **Hileli, kuşkulu durum.**
ç. O9/15

çapıt : **Kumaş, bez parçası.**
ç. İ3/40
ç.+ á İ3/66
ç.+ ından ŞK6/45

çapıt parçası : **Kumaş, bez parçası.**
ç. M7/89

çār - : **Çağırmak.**
ç. A3/109, Y1/42, Y4/283

ç.- dı ŞK18/10
ç.- dıḫ M12/74
ç.- dīn İ6/69
ç.- dıñ ŞB6/103
ç.- ıb A13/26
ç.- ıḫa Y4/273
ç.- ıḫan Y4/273, Y4/275, Y4/278
ç.- ıllar Y4/280
ç.- ıllār Y4/280
ç.- ıllarıdī ŞK18/413
ç.- ıñ ŞK18/23
ç.- ınca İ6/69
ç.- ır ŞK13/156, ŞK18/415, A5/117, İ8/32
ç.- ırdım ŞK13/5, İ1/30
ç.- ırdī İ2/6
ç.- ırḳāna A11/48
ç.- ırlar Y4/277
ç.- ırsın Y4/120
ç.- ıyōlarıdı A6/72
ç.- inçi A11/49
ç.- íyám Y5/23
ç.- iyō N2/72
ç.- iyolar N2/72
ç.- iyun İ5/39
ç.- madıḫ M12/74
ç.- mış ŞK18/25, ŞK18/28
ç.- míyōḳ A11/48
ç.- rıḫ A11/50
ç.- rıḳ A5/111, A11/49
ç.- san İ3/154

çara : Tedavi yolu, çıkar yol.
ç. K2/27, Y1/100
ç.+ sı K2/39

çarā : Tedavi yolu, çıkar yol.
ç.+ lēri ŞB5/14

çāra : Tedavi yolu, çıkar yol.
ç. İ1/91

çarásiz : Tedavi yolu, çıkar yolu olmayan.
ç. O23/24

çarb : Çalmak, almak.
ç. A4/164

çārd - : Çağırma işini yaptırmak.
ç.- mışlār O22/67

çārdaġ : Tarlada, bahçede ağaç dallarından yapılan barınak.
ç. Y4/199

çare : Tedavi yolu, çıkar yol.
ç. ŞK10/100

çarġ : Tekerlek biçimindeki makine.
ç.+ da ND4/48

çarḫı felēk : Talih, kader
ç. A4/54

çarḫıḫ : Gereksiz kimse.
ç. ŞK5/69

çārıġ : Bir ayakkabı türü.
ç. ŞK17/306

çārıl - : Çağırma işini yapılmak.
ç.- an M1/31

çarp - : Çarpmak.
ç.- arımış Y5/393

çarP - : Çarpmak.
ç.- ar A5/113
ç.- iyu A11/43
ç.- mış A2/105

çarpana : Domates kurusu.
ç. K6/103

çarpış - : Çarpışma işini karşılıklı yapmak.
ç.- dılar A12/9

çarşaf : Yatağın üzerine serilen örtü.
ç. ŞK13/41, İ1/144, K8/18, ND4/138, O1/27
ç.+ ı ND6/25
ç.+ ını ND6/24
ç.+ lar ŞK13/40

çarşāf : Yatağın üzerine serilen örtü.
ç. O8/8

çarşamba maḥmıd : Çarşamba Mahmud, kişi adı.
ç. Y8/81

çarşı : Dükkanların olduğu yer.
ç. ŞK5/43, A13/98
ç.+ larda M1/33
ç.+ sına A3/114
ç.+ ya M8/23, K10/69

çarū : Çarık
ç. ŞK17/306

çāşāġ : Düzeni bozulan eşya.
ç. Y5/362

çat : Yol ayrımı.
ç. A13/6
ç.+ ına ŞK4/168, K9/89

ç.+ ında O22/22

çat - : İki şeyi tutturmak, bağlamak.
ç.- allār ŞK17/232
ç.- allardī ŞK7/204, ND6/64
ç.- ar İ4/32
ç.- ılır ŞK7/207
ç.- ma A8/42, A9/37

çāt - : İki şeyi tutturmak, bağlamak.
ç.- ıncı Y5/395

çāT : Sert bir cismin kırılırken çıkardığı ses.
ç. A13/134

çaT paT : Az çok ve yalan bir biçimde.
ç. A4/74

çāT pinarı : Çatal Pınarı, yer adı.
ç.+ n A3/152

çatal : Yemek yerken kullanılan araç.
ç.+ a O19/21

çatal müsdıġlar : Çatal Mustafa ailesi, kişi adı.
ç. ND5/16

çatal musdùġ : Çatal Mustafa, kişi adı.
ç. ND5/16

çātalla - : İki şeyi tutturmak, bağlamak.
ç. Y4/223

çatı : Bir yapının damını kuran parçaların bütünü.
ç. O3/41, O21/41, O21/47
ç.+ na Y4/96
ç.+ nan O21/39
ç.+ nda Y2/6
ç.+ yı K7/195

çatışma matışma : Çatışmayla ilgili.
ç. K12/25

çatlat - : Çatlak duruma getirmek.
ç.- dıḳ ŞK5/18

çaTli - : Kıskandırmak.
ç.- y A3/122

çavış : Bir işin başındaki kimse.
ç.+ umuz ND6/10

çavışıñ memig çavış: Çavuş Memik, kişi adı.
ç.+ ıñ ŞK2/112

çavışōlu : Çavuşoğlu, kişi adı.
ç.+ nda M11/7

çavùş : Bir işin başındaki kimse.
ç. O7/36
ç.+ u O7/47

çavuş - : Savuşmak, çekip gitmek.
ç.- ub İ6/133

çavuş : Bir işin başındaki kimse.
ç.+ ından O14/111
ç.+ ını O14/113
ç.+ u O14/117

çāvuş : Bir işin başındaki kimse.
ç.+ ım O14/114

çay : Çay.
ç. M5/24, M9/15, M12/70, ŞK2/71, ŞK2/72, ŞK3/117, ŞK8/131, ŞK10/155, ŞK18/403, A5/151, A7/17, A8/112, A12/43, İ3/7, İ3/135, İ7/11, İ7/64, K6/202, O6/47, Y6/69
ç.+ dan ŞK9/77, N1/130, N1/131, N1/139, N1/145
ç.+ ı M9/15, A8/112, İ3/7, İ3/7
ç.+ ımızı ŞK8/62, A5/146
ç.+ ın A12/68
ç.+ ınızı M12/24
ç.+ ınī K6/140
ç.+ lar M2/25, M9/30
ç.+ na Y6/69

çay mıy : Çayla ilgili olan.
ç. Y4/73

çayaḳ : Çayak, yer adı.
ç. İ6/7

çaydannıġ : Çay pişirilen kap.
ç. ŞK17/130

çayır : Yeşil otların olduğu yer.
ç. A7/33, N1/128
ç.+ ınā N1/123
ç.+ lā ND4/59

çayīr çimēn : Yeşil otların olduğu yer.
ç. ŞB2/83

çay may : Çayla ilgili olan.
ç. M1/21

çayraz : Dikenli küçük ağaç.

ç.+ ın ŞK5/103

çe - **: Çekmek.**
ç.- ēn Y5/280
ç.- ēr Y5/275

çē - **: Çekmek.**
ç.- ik Y5/136

çebik **: Çabuk, hızlı.**
ç. ŞK4/121

çebiş **: Keçinin yavrusu.**
ç. ŞK2/120
ç.+ lerin A1/169

çedēni **: Şeydeki.**
ç. A9/51

çēd - **: Çekmek.**
ç.- erig Y5/263

çeft **: Derinin kokusunu almak için palıtın deriye sürülen kabuğu.**
ç. A8/69
ç.+ i A8/90, A8/92
ç.+ in A8/92
ç.+ inin A8/92

çeg - **: Çekmek.**
ç. İ6/130
ç.- di K6/87, ND4/82
ç.- mede K7/107
ç.- mez K5/130, Y5/275
ç.- miş ND4/83, O20/235, O20/71
ç.- mişler K12/51
ç.- sin O16/11

çėg - **: Çekmek.**
ç.- dig Y5/282

çēg - **: Çekmek.**
ç.- den ŞK18/53
ç.- dī K6/177
ç.- di M10/29, M10/30, N1/158, N1/71, N1/83, ND4/64, Y1/51, Y5/255
ç.- dig O20/158
ç.- dik O19/25
ç.- dim K6/116
ç.- miş O20/210
ç.- mişlerdī K12/48
ç.- sin O19/9

çēgdir - **: Çekme işini yaptırmak.**
ç.- diñ K6/130

çehiz **: Çeyiz.**
ç. ŞK13/28

çek - **: Çekmek.**
ç. ŞK6/46, ŞK11/9, ŞK17/89
ç.- ī ND4/98
ç.- īk O3/38
ç.- īm N1/264, N2/56, Y5/267, Y5/273, Y5/294
ç.- īy K12/83
ç. K7/79, Y5/235, Y7/28
ç.- dī A12/14, İ1/107
ç.- di A4/68
ç.- dim A2/96
ç.- e İ1/105
ç.- ek ŞK15/39, Y5/258
ç.- eller A5/231, K6/87
ç.- ellēr ŞK9/35
ç.- ellerdī A8/96
ç.- ellerdi ŞK13/120
ç.- emīm N1/264
ç.- en A12/16
ç.- ēn O2/18
ç.- eneçe Y5/278
ç.- enler A1/100
ç.- er M6/99, M7/32, A1/150, İ1/116, K6/13, K9/31, N1/237, ND4/107, O10/19, O10/20, O15/5, Y5/208
ç.- ēr N1/118, N1/193, ND4/64, O1/5
ç.- erdi ŞK8/47, A3/268, K6/91, Y5/202
ç.- ērdi ŞK8/44
ç.- erdig A1/148, A10/32, A10/33, K9/44
ç.- erdigine ND4/182
ç.- erdiġ A1/148
ç.- erdim İ4/42
ç.- ērdin ND4/69
ç.- erēk ND3/26
ç.- ērek ND3/28
ç.- eridi Y5/201, Y5/203, Y5/205, Y5/209
ç.- eridin ND4/28
ç.- ērik O3/41
ç.- erim N3/44, N5/36, O3/17, Y5/195, N5/38
ç.- erimiş ŞK11/29, ND4/81
ç.- ermiş A1/252
ç.- erse İ1/105, K5/133
ç.- ersem K7/80
ç.- ersin İ4/43, O6/23
ç.- eydik Y5/148
ç.- i ND4/103, ND4/98, ND4/99
ç.- ib İ2/41, İ6/133
ç.- icek ŞK7/65
ç.- iciymiş K7/19

ç.- ig ŞK11/37
ç.- ik Y5/136
ç.- iliñ ŞK11/32
ç.- iliyü A12/22
ç.- im A4/86, K7/81
ç.- in Y5/267
ç.- incī ŞK18/308
ç.- indiñ ND4/98
ç.- iy A1/255, A3/117, A4/78, N8/69
ç.- iyēk Y5/258
ç.- iyi ND4/84
ç.- iyo ŞK6/14, ŞB2/38, ŞB2/89, ŞB2/99
ç.- iyō ŞK18/125
ç.- iyōḳ İ1/31
ç.- iyom ŞB2/66
ç.- iyomuş ŞB2/103, A5/251
ç.- iyūlar İ5/135
ç.- medi İ1/107
ç.- mēm ŞK18/296
ç.- mesi Y5/199
ç.- messe İ1/106
ç.- mēz K5/98
ç.- miş ŞK10/78, ŞB6/96, K7/90
ç.- se ŞB2/90
ç.- sem İ3/115
ç.- sene ŞK18/292

çēk - : **Çekmek.**
ç. ŞK7/157
ç.- dig A12/64
ç.- miş ŞK18/308, İ7/44

çekdir - : **Çekme işini yaptırmak.**
ç.- emēydik Y5/202
ç.- miye Y5/234

çeke çeke : **Çekerek.**
ç. ŞK10/115-116, O1/7, ŞK10/130, ŞK18/382

çeke çekē : **Çekerek.**
ç. O1/7, O1/8

çekē çekē : **Çekerek.**
ç. ND1/44, ND1/46

çeke çelmen ōl - : **Çekinmek, utanmak.**
ç.- uyuñ ŞK11/24

çeked : **Ceket.**
ç. M10/17, ŞK2/109

çeket : **Ceket.**
ç. ŞK2/108, ŞK13/22
ç.+ i M10/18, ŞK9/37

çekik dırnā : **Çekik tırnağı, bir ot türü.**
ç. A5/240, A5/239-240

çekil - : **Çekilme işinin yapılması.**
ç.- īr ŞK17/266
ç.- diler ŞK3/36
ç.- ib N1/6, N1/7
ç.- ik ŞK11/6
ç.- ir O10/21
ç.- iy A2/61
ç.- mēz ŞK17/266
ç.- miş N1/85

çēkil - : **Çekilme işinin yapılması.**
ç.- diler ŞK2/130

çekin - : **Utanmak, sıkılmak.**
ç.- diklerin İ8/38
ç.- illēr ND4/98
ç.- neylēr ND4/99

çekirdeg : **Sert kabuklu yiyecek.**
ç.+ leri M6/28

çekirge : **Çekirge.**
ç. K11/39

çēkirge : **Çekirge.**
ç. K11/39

çekiş - : **Çekişmek, ağız kavgası yapmak.**
ç.- ī ŞK7/171
ç.- dıḫdan A1/166
ç.- i ŞK7/171

çel - : **Çalmak.**
ç.- āraġ A3/96

çelik çolaḳ : **Çelik çomak, tahta parçalarıyla oynanan oyun.**
ç. İ8/19, İ8/23

çelimsiz : **Zayıf.**
ç. K7/41, N1/63

çelme : **Üç parçalı kadın kıyafeti.**
ç. ND4/103

çemkir - : **Söylenmek.**
ç.- irdi A8/127
ç.- mediñ ŞK17/48

çeñe : **Çene.**

ç. ŞK4/183
ç.+ mi ŞK4/194
ç.+ sini A6/14

çeñem ayrıl - : Esnemek.
ç.- dı ŞK4/171

çeng : Denk, eşit.
ç.+ ine A3/191

çengelli : Ucu çengelli olan şey.
ç. A1/183

çente : Çanta.
ç. O2/34

çerçer : Cercer.
ç.+ den K6/39

çerez : Kuruyemiş.
ç.+ imiz Y7/9

çerig : Asker
ç. Y5/98

çerme - : Kıyafetin ayak ve kol kısımlarını katlamak.
ç.- dim A12/53

çeş - : Çözmek.
ç.- icik ŞK8/91

çeşen : Kova.
ç. A10/32

çeşid : Tür.
ç. M7/39, İ5/166, İ6/32, İ6/34, İ6/35
ç.+ i M7/64
ç.+ imiz O9/67

çeşid çeşid : Türlü.
ç. ŞK8/89, İ5/167, İ6/33, İ6/35

çeşidlĭ : Türlü.
ç. İ5/15

çeşidli : Türlü.
ç. N3/10

çeşidli çeşidli : Türlü.
ç. M3/23

çeşit : Tür.
ç. A8/102, Y4/278

çēşiT : Tür.
ç. A13/161

çeşiT çeşiT : Türlü.
ç. A6/81, A10/38

çeşme : Çeşme.
ç. A9/38, A9/39, A9/41, N4/5
ç.+ den N4/5
ç.+ nin ŞK8/139, N4/24

çēte : Çete.
ç.+ ler A4/20

çetin : Çetin, kişi adı.
ç. A1/109, A1/110, A1/111

çevik : Çelik çomak oyununda kullanılan tahta parçası.
ç.+ lernen A5/124

çevir - : Döndürmek.
ç. A2/45, ŞB7/48
ç.- diler İ7/57
ç.- dim O20/251
ç.- ecēn N8/52
ç.- ir ŞK14/20, ŞK14/21, O9/63
ç.- iʳdiñ ND4/23
ç.- irim ŞB7/50
ç.- ise O22/94
ç.- iyen ŞK8/164
ç.- iyȭ ŞK18/64
ç.- iyȭler ŞK18/64
ç.- mişlēr K12/35

çevird - : Çevirme işini yaptırmak.
ç.- ise O22/94

çevirmen : Tercüman.
ç. N1/7

çevirtdĭr - : Çevirme işini yaptırmak.
ç.- miş M7/107

çevre : Etraf.
ç. A3/257, A6/75, Y6/138
ç.+ de ŞK10/99, O11/4, Y6/63
ç.+ den ŞB3/12
ç.+ lerde Y6/111
ç.+ leri Y6/61
ç.+ nin ŞK7/119
ç.+ sini O12/14

çėvre : Etraf.
ç. M7/21

çēvre : Etraf.

ç.+ miz İ7/28

çey : **Çeyiz.**
ç.+ imde Y6/142

çeyīz : **Çeyiz.**
ç. İ5/53

çeyiz : **Çeyiz.**
ç.+ i İ4/46
ç.+ ini İ5/81

çēyiz : **Çeyiz.**
ç.+ e M8/31

çeyne : **Çene.**
ç. A3/257

çez - : **Çözmek.**
ç. ŞK15/82
ç.- dim ŞK11/60
ç.- emedim ŞK17/293
ç.- in ŞK15/79
ç.- iyo A5/63
ç.- iyolar ŞK15/84

çėz - : **Çözmek.**
ç.- emedin ŞK7/158

çēz : **Çeyiz.**
ç.+ i ŞK10/201

çı - : **Çıkmak.**
ç.- iylar O3/79
ç.- y K11/31

çıban : **İltihablı yara.**
ç. İ7/75

çıbıġ : **Uzun tahta parçası.**
ç. N5/36

çıbıḳ : **Uzun tahta parçası.**
ç. M5/24, A5/113

çıbū : **Uzun tahta parçası.**
ç.+ nan A5/113

çıcıġ : **Salatalık ve yoğurtla yapılan yiyecek.**
ç. N5/38

çıdġırıldım : **Nazik, kibar.**
ç. M5/5

çıġ - : **Çıkmak.**
ç. N8/52, Y1/126, Y2/10, Y4/110, ŞK17/43, A13/70
ç.- arīm ND4/10
ç.- ardıñ ND4/25
ç.- arıdı İ5/85
ç.- dʿıġ M6/22
ç.- dı ŞK13/36, ŞK18/228, ŞK18/422, A11/77, A12/48, A12/66, İ3/155, İ7/16, İ7/51, K5/64, K9/31, K9/46, K9/68, N1/23, N1/91, ND4/177, O8/23, Y1/68, Y4/211, Y6/142, A11/77
ç.- dıġ İ4/28
ç.- dıġda A10/23
ç.- dıġdan K9/63
ç.- dıġlarında M6/6
ç.- dıġtan K9/72
ç.- dıḳdan K9/65, K9/74
ç.- dılar K5/17
ç.- dım M6/21, K5/56, K8/17, Y5/213
ç.- dın A3/24
ç.- dí Y1/121
ç.- dī ŞK7/102, İ7/84, İ7/85, K6/116, K6/23, K9/66, Y1/122, Y1/60, Y6/8, K8/22
ç.- dīm K9/116, O19/37
ç.- dīnda ŞB1/6, A10/64
ç.- diydım ŞK10/78
ç.- ırdıñ O8/80
ç.- mīş ND4/8
ç.- ma ŞK17/192
ç.- mā İ5/104
ç.- madā ŞK9/96
ç.- madım İ7/23
ç.- malımış O19/21
ç.- masɪ O11/6
ç.- masın O11/16
ç.- massan ŞK8/48
ç.- maz K7/5
ç.- mazdī ŞK7/173
ç.- mazlardı ŞK17/153
ç.- mış M6/73, ŞK6/110, ŞK12/44, ŞK18/312, ŞB1/4, A13/165, İ6/52, İ6/56, ND4/148, O2/14, O9/8, O14/42, O21/38, Y4/170, Y4/88, Y5/431, Y6/108
ç.- mışlar İ5/6
ç.- mışlār ŞK18/235, K12/13
ç.- mıyō İ2/54
ç.- mişlār O7/10
ç.- miyȭ ŞB3/26
ç.- miyōmuş ŞK17/105
ç.- miysan N8/49
ç.- sın İ6/47, İ6/48, İ6/51, İ6/59
ç.- tı K6/114
ç.- Tı K6/14

çıġ' - : **Çıkmak.**

ç. Y5/339

çıġard - **: Çıkma işini yaptırmak.**
ç.- iyē ŞK7/183

çıġård - **: Çıkma işini yaptırmak.**
ç.- iyō ŞB2/22

çıġır - **: Çağırmak.**
ç.- dı A3/108
ç.- ıllardī K10/79
ç.- ırdı K10/51
ç.- īsın K8/10
ç.- iy A1/217, A1/221, A2/102, A2/28, A3/77

çıġırıġ **: Bağrış, çığlık.**
ç.+ da İ4/49

çıġıta **: Çıktıktan beri.**
ç. O2/34

çıġrıġ **: Sarkıtılan bir şeyi çekmeye yarayan araç.**
ç. İ4/41, İ4/42

çıġrıl - **: Çağırma işi yapılmak.**
ç.- ır O5/40

çıġrış - **: Çağırma işini birlikte yapmak.**
ç.- ıllar O3/15

çıġrī **: Çığlık.**
ç.+ mız İ4/41

çıh - **: Çıkmak.**
ç.- arsā Y4/281
ç.- inça O11/20

çıḫ - **: Çıkmak.**
ç.- īm O21/15
ç.- īmsene ŞK17/54
ç.- īn M6/43, O17/79
ç.- īnçı K5/84
ç.- īy M7/43
ç.- ʿardıġ M6/7
ç. K13/11, K13/16, K13/22, N8/49
ç.- a A1/276
ç.- abilirimiş ŞK7/54
ç.- acʿáġsā M7/35
ç.- acaġ ŞB2/22, ND4/181, O17/14
ç.- acāḫ ŞB2/33
ç.- acaḳ O3/8
ç.- acaḳTı ŞK7/102
ç.- acam O6/4
ç.- acām O6/7
ç.- acāmış ŞK7/99
ç.- āḫān ŞK12/42
ç.- alaʳmış A1/216
ç.- alı ŞK2/26, ŞK2/32, ŞK2/34, ŞK2/39
ç.- allār M8/64
ç.- allardī A6/42
ç.- allarıdı Y5/303
ç.- allarıdī ŞK7/31
ç.- amadıñ ND2/21
ç.- amaḳ ŞK18/252
ç.- amam N5/37
ç.- amamış ND3/20, ND3/21
ç.- amassıñız ŞK18/249
ç.- amaz ŞK18/250, A12/82
ç.- amazmış ND2/9
ç.- amiyūm İ7/21
ç.- an ŞK3/17, ŞK7/79, A5/235
ç.- ana ŞK2/26, K10/95
ç.- aneken ŞB5/16
ç.- annar A1/305
ç.- ar ŞK3/42, ŞK6/6, ŞK6/103, ŞK7/182, ŞK8/9, ŞK10/159, ŞK11/29, ŞK13/18, ŞK14/9, ŞK14/46, ŞK14/47, ŞK15/22, ŞK17/86, ŞK18/434, A1/86, A6/39, A8/119, A8/37, A12/82, İ6/40, K4/19, K6/4, K6/5, K9/17, K9/69, K9/70, N2/6, ND6/69, O6/41, O6/42, O13/19, O14/102, Y2/71, Y5/426
ç.- ār N1/318, N7/5, O13/19, O19/61
ç.- amīm O8/47
ç.- ardı M6/31, M6/36, ŞK6/6, ŞK6/7, ŞK6/34, A1/172, A8/108, K6/92, O14/102, O14/99, Y5/306
ç.- ardıḫ A1/91, A4/22
ç.- ardım A1/78
ç.- ardın A7/38
ç.- ardi A1/149
ç.- ardī A8/117, A8/81
ç.- arḫan ŞK2/13
ç.- arıdı ŞK8/90
ç.- arıllār ŞK8/30
ç.- arım ŞK14/7, ŞK14/8, O7/61
ç.- arıñ ŞK6/14
ç.- arkē İ5/170
ç.- arken A4/38, K7/141
ç.- arma K12/124
ç.- armış ŞK6/101, A1/215, A1/216, Y5/351
ç.- arsā O19/21
ç.- arsan Y4/48
ç.- arsın K9/18
ç.- arsıñ O22/89
ç.- dı ŞK7/89, A10/31, A12/67, İ5/119, K2/35, K5/93, K9/100, K9/68
ç.- dıḳtan K9/70

ç.- dım A1/128, A1/129, A1/131, A1/132
ç.- di A1/113, A1/285
ç.- dī K2/35
ç.- dim A1/117
ç.- dīm A1/246
ç.- ık ŞK11/41, ŞB7/57
ç.- ıñ ŞK10/157
ç.- ıncı ŞK10/67
ç.- ıncık ŞB2/74
ç.- ısıñ K7/80
ç.- ıy A3/143, K3/13
ç.- ıyī ND4/140
ç.- ıyo ŞK6/21, A5/62
ç.- ıyō ŞK2/123, ŞB2/80, İ2/47, Y2/11
ç.- ıyudu İ5/106
ç.- icaḫ A4/127
ç.- icām A3/20
ç.- icān A4/110
ç.- īḫ ŞB2/30
ç.- ilcaḫ A1/40
ç.- ínçi A12/49
ç.- iy M5/20, ŞK10/60, A1/268, A1/73, A3/114, A3/218, A3/219, A3/249, A4/122, A4/148, A4/37, A4/38, A4/68, A12/62, A12/79, A13/122, A13/124, A13/24, İ5/180, K2/23, K2/30, N1/47, N8/13, N8/54, O20/114, Y8/76, O6/42
ç.- íy ŞB7/16, ŞB7/69
ç.- iye Y2/20
ç.- iyhan O17/14
ç.- iyḫan K9/100
ç.- iyı ŞK2/13, ŞK2/20
ç.- iyın ŞK2/14
ç.- iylar N8/17
ç.- íylar ŞB7/79
ç.- iyo ŞB2/6, ŞB2/74, A5/63, A5/64
ç.- iyō ŞB2/74, İ5/170
ç.- íyo N2/60
ç.- íyō İ6/64
ç.- īyoḳ A5/173
ç.- iysan N8/49, N8/52
ç.- iyusa İ5/110
ç.- ma ND3/14, K9/70
ç.- maz K6/124
ç.- mazsā O19/21
ç.- mış A1/124, A1/236, A1/284, A1/293, A9/38, K1/13, K6/146
ç.- mışlar K1/18
ç.- mıya K11/45
ç.- miya ŞK2/14
ç.- miysan N8/52
ç.- sın A10/65, O3/7, Y6/43

çıḫ ʿarıl - : Çıkarma işi yapılmak.
ç.- īy M7/66

çıḫ ʿat - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç.- dıdıġ Y5/378

çıḫad - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç.- ırım N5/36, N5/38

çıḫād - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç.- mış ŞK18/269

çıḫar - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç.- rıḳ K6/39

çıḫar - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç. İ3/138
ç.- acaḳ M9/63
ç.- amīm O8/27, O8/59
ç.- amadım Y5/54, Y5/56
ç.- dı Y5/364, Y5/367
ç.- dıġ O19/12, Y5/128
ç.- dım ND4/183
ç.- dın M11/20
ç.- diyım ŞK12/39
ç.- ḫan ŞK2/7
ç.- ı ND4/35
ç.- ıllar ŞK13/12, K4/21, K4/22, O12/22
ç.- ımış Y5/420
ç.- ır A10/10, A11/41, O7/22
ç.- ırdı O5/40
ç.- ırdıġ ND4/183
ç.- ırdıḫ A8/77, A8/87
ç.- ırdī A8/118
ç.- ırımış ND2/14
ç.- ırmışsıñ O21/46
ç.- ıymışım ŞK4/196
ç.- īm N1/317
ç.- iy A2/103, A2/31
ç.- íy ŞB7/53, A13/112
ç.- iyi ŞK10/7
ç.- iyler ŞK10/98
ç.- iysin O2/36
ç.- madı Y1/33
ç.- madım A13/44
ç.- māḫ A13/44
ç.- malı M9/63
ç.- mıssıñ O21/43
ç.- mış ŞK6/5, K1/7
ç.- míy A13/45
ç.- míyā O11/6
ç.- rıġ O13/23
ç.- rıḳ O13/23
ç.- rım O19/49

çıḫār - : Çıkarma işi yaptırmak.
ç.- īm N1/317

çıḫard - : **Çıkarma işini yaptırmak.**
ç.- aman Y4/286
ç.- ıcʿāḳ ŞK18/180
ç.- ıcıġ Y5/330
ç.- ıġ Y5/94
ç.- ıñ K2/26
ç.- ır ŞK13/87, O20/10
ç.- ırdıġ O19/4
ç.- ırımış A5/51
ç.- icāḫ A4/113
ç.- īr ŞK8/131
ç.- iy K2/44
ç.- iyrıḫ A2/29
ç.- mamış O20/169
ç.- mış ŞK18/266, ŞK18/268, O20/160, Y5/433
ç.- mışlar ŞK18/231
ç.- mışlār ŞK18/184, ŞK18/185

çıḫård - : **Çıkarma işini yaptırmak.**
ç.- iyō ŞB2/22

çıḫardıl - : **Çıkarma işini yaptırılmak.**
ç.- īy M7/62

çıḫardır - : **Çıkarma işini yaptırmak.**
ç.- dīġını ŞK8/192
ç.- ıġ ŞK2/127

çıḫarıl - : **Çıkarma işini yaptırılmak.**
ç.- ĭy M7/60

çıḫart - : **Çıkarma işini yaptırmak.**
ç. ŞB2/44
ç.- dī A1/188
ç.- dı ŞK10/27, A1/193, Y5/255, Y5/366, Y5/367, Y5/370
ç.- dıġ Y5/365
ç.- dıġımnan A1/131
ç.- dılar ND1/24
ç.- dılār O18/52
ç.- dım A1/130, A1/87, N3/11
ç.- di A1/106
ç.- dī ŞK6/92
ç.- ı K6/48
ç.- in ND4/43
ç.- masam A1/130
ç.- mış ŞK12/39, ŞK18/84, A7/63, İ1/77, Y5/294, Y5/295
ç.- miye A2/29
ç.- sın Y5/197
ç.- Tı ŞB7/36

çıḫārt - : **Çıkarma işini yaptırmak.**
ç. ŞK18/51

çıḫıl - : **Çıkma işi yapılmak.**
ç.- ırdī ŞB3/11
ç.- miy Y6/136

çıḫın : **İçine eşya konulan kumaş.**
ç.+ ı A3/257
ç.+ ın ND4/171
ç.+ ında N7/5

çıḫın ed - : **Çıkınlamak.**
ç.- iy A3/27

çıḫınını mıḫınınī : İçine eşya konulan kumaş.
ç. ŞB2/19

çıḫınna - : **Çıkınlamak.**
ç. ŞK4/125
ç.- llar ND4/170

çıḫış : **Çıkış, giriş zıttı.**
ç. A12/81

çık - : **Çıkmak.**
ç.- mış ŞB6/48

çıḳ - : **Çıkmak.**
ç. Y7/28, ŞK17/89, ŞB6/18
ç.- acaḫ İ2/71
ç.- aḳān ŞK18/38
ç.- amıyā ŞK7/76
ç.- an Y6/10
ç.- ar İ7/22, O3/31, Y6/49, Y6/50
ç.- ār ŞK7/209, İ5/185
ç.- ardıḳ İ3/142
ç.- arıdıġ ND4/182, ND4/49
ç.- ariy Y6/122
ç.- armıştı ŞK6/92
ç.- arsa İ3/81
ç.- dı ŞB7/37
ç.- dın ŞK2/40
ç.- dīnda ŞB7/69
ç.- ıb İ3/84
ç.- ıḳ Y6/118
ç.- ıp ŞB7/57, ŞB7/80
ç.- ıylar ŞB7/60
ç.- ıyo ŞK6/43
ç.- ıyusū İ3/100
ç.- íy ŞB7/62
ç.- iyi ŞK10/57
ç.- madı ŞB7/28
ç.- maz A8/82
ç.- mış ŞK4/42, ŞK4/79, ŞB6/8, ŞB6/10, ŞB6/20, ŞB6/32, ŞB6/75, ŞB6/78, K6/146, Y6/118
ç.- mıyō̆ ND1/41

ç.- mıyu A8/82
ç.- míy ŞB7/27, ŞB7/53
ç.- sın Y6/46

çıḳā : **Kırık çıkık.**
ç. Y6/98

çıḳar - : **Çıkma işini yaptırmak.**
ç. K1/6
ç.- amiyo N2/48
ç.- dın İ3/138
ç.- ıcıḳ İ7/81
ç.- ırdı ŞK6/4
ç.- ırdıġ ND4/182
ç.- ıyun İ3/137
ç.- íym ŞB7/56
ç.- ma N2/81

çıḳardır - : **Çıkma işini yaptırmak.**
ç.- ımış ŞK18/53

çıḳart - : **Çıkma işini yaptırmak.**
ç.- dı ŞK6/96
ç.- mıyodu ŞK4/153
ç.- Tınse ŞB7/35

çıḳın : **İçine eşya konulan kumaş.**
ç. Y6/122

çılbad - : **Kıyafetini çıkarmak.**
ç.- ĭy ŞK8/110

çılġı çabıT : **Kumaş.**
ç.+ lar ŞK13/5

çınar : **Geniş yapraklı ağaç.**
ç.+ ımız İ7/53

çınar aācı : **Geniş yapraklı ağaç.**
ç. İ5/26

çınġar çıḫar - : **Olay çıkarmak.**
ç.- aḫ İ6/99
ç.- iyoñuz İ6/110

çır ʿāġ : **Zanaat öğrenmek için ustanın yanında çalışan kimse.**
ç. N3/6

çıra : **Yağlı ve çabuk yanan tahta parçası.**
ç. M9/7, Y5/246
ç.+ nın Y5/253

çırd - : **Çağırtmak.**
ç.- an O21/39

çıre : **Yağlı ve çabuk yanan tahta parçası.**
ç.+ yi Y5/253

çırḳīḳ : **Kuyudan suyu çekmek için kullanılan alet.**
ç. M8/93

çırpıḳ celal : **Çırpık Celal, kişi adı.**
ç. A5/135

çırpını çırpınī : **Çırpınarak.**
ç. Y5/415

çıT : **Tahta parçasının kırılırken çıkardığı ses.**
ç. ŞK13/149

çıtı - : **İki şeyi bir aray getirmek.**
ç.- dılār Y5/333

çıtır çıtır : **Çok taze.**
ç. Y4/15

çıtḳı : **Gelinin saçını süslerken çiçeklerden yapılan süs.**
ç. K3/4

çız - : **Çizmek işi.**
ç.- allarıdı A10/8
ç.- ardıġ A10/52

çızġı : **Çizgi.**
ç. ŞK4/70

çızġılı : **Çizgisi olan.**
ç. A13/160

çızı : **Çizik.**
ç.+ ā A10/53

çızıġ : **Çizik.**
ç. A10/52

çızma : **Çizme.**
ç. A1/127, O16/22, O16/25
ç.+ lar A1/130
ç.+ ları A1/131
ç.+ larım A1/129
ç.+ sını A3/179
ç.+ yā ŞK17/180

çızzıġ : **Çizik.**
ç. A10/52

çi : **Çiğ.**
ç. Y5/131

çī - : Çağırmak.
ç.- y ND3/19

çi küfde : Çiğ köfte.
ç. M4/18

çibileg : Alkış.
ç.+ den M8/57

çibileg çal - : Alkışlamak.
ç.- ır M8/57

çiçá : Çiçek.
ç. A5/236

çiçē : Çiçek.
ç. İ5/167

çiçeg : Çiçek.
ç. A11/100, İ5/167, İ5/170, İ5/171
ç.+ de İ7/71
ç.+ ler İ3/132, İ8/8
ç.+ leri A11/99
ç.+ lerin İ3/132

çiçēg : Çiçek.
ç.+ nēn ŞK12/18

çiçeglen - : Çiçeklenmek, çiçek açmak.
ç.- iyō İ5/169

çiçek : Çiçek.
ç. ŞK13/96, A8/102, A11/108, A13/122, K8/22, K9/109, K10/21, N2/14,
Y8/63
Ç. İ5/165
ç.+ lerī K6/154
ç.+ ten K3/5

çiçek miçek : Çiçek.
ç. A6/10

çiçekli : Çiçek olan.
ç. A4/153

çiçēy : Çiçek.
ç.+ i N2/16, N2/18

çīdla - : Çatlamak.
ç.- mış ŞK17/6

çif : Çift, tarlayı sürmek.
ç. ŞB1/4, K13/4, K13/5

çifçī : Tarım işiyle uğraşan kimse.
ç. ŞB1/4, ŞB1/6, ŞB1/18

çifçi : Tarım işiyle uğraşan kimse.
ç. ŞB1/4, ŞB1/5, ŞB1/8, ŞB1/9, A3/9

çifçilig : Tarım işiyle uğraşan kimse.
ç. K7/162

çifde : Çifte, iki.
ç. M8/91, İ1/56, Y4/206

çiflī : Çiftlik.
ç.+ n O19/55

çift : Çift, tarlayı sürmek.
ç. ŞB7/23, Y8/50

çifte telli : Oyun havası.
ç. K6/9

çīġ - : Çıkmak.
ç. O21/15, Y4/107
ç.- dı O10/107, O10/16, O14/18
ç.- dıġ O18/31
ç.- dıġdan M8/23, O19/62
ç.- dım M6/21
ç.- mā İ5/104
ç.- mañ ŞK18/193
ç.- maz O22/90
ç.- mış ŞK9/84, ŞK17/65, ŞB1/6, O20/174, O21/15

çīġır - : Çağırmak.
ç.- ır O7/26

çiḫ - : Çıkmak.
ç.- ıyōdū İ7/16

çíḫ - : Çıkmak.
ç.- acʿām N5/35

çiḳ - : Çıkmak.
ç.- acaḳ K9/67

çil : Çil, yüzdeki küçük lekeler.
ç. A4/140, O15/36, O15/38, O15/48
ç.+ ler A11/39

çile çek - : Zulüm görmek.
ç.- di A5/170

çilli : Çil olan.
ç. A11/38
ç.+ ye Y5/111

çimdigleme : Mantıya benzeyen, içinde et olmayan

yemek.
ç. Y4/4, Y4/5
ç.+ de Y4/12

çimdik : **Vücudun bir yerini iki parmakla sıkıştırıp sıkmak.**
ç. ŞK8/163, K9/97

çimdir - : **Banyo yaptırmak.**
ç.- īr ND4/68
ç.- dī ŞK8/101, Y5/365
ç.- di Y5/368
ç.- dilēr Y5/348
ç.- ebilirdin İ7/80
ç.- icin ŞK6/66
ç.- irdıḫ A2/14, A2/20
ç.- irdik ŞK8/84, İ3/69, İ7/79
ç.- irdin A10/7
ç.- iyoḳ ŞK6/55
ç.- iyoñ ŞK6/58
ç.- mek ŞK8/77
ç.- mesini ŞK8/84
ç.- rim ND6/33

çimen : **Yeşil ot.**
ç.+ nerde A4/10

çimēn : **Yeşil ot.**
ç. ŞB2/85

çimenni : **Çimen olan.**
ç. ŞB3/29, K12/188

çimmi : **Banyo.**
ç.+ ye A1/275, A1/279, O19/73

çin : **Çin, yer adı.**
ç. Y4/171
ç.+ de K12/47
ç.+ den ŞK18/225
ç.+ e ŞK18/248, ŞK18/271, K12/38
ç.+ ē ŞK18/247
ç.+ in K12/38
ç.+ nen ŞK18/288

çingen : **Çingene, gezgin.**
ç.+ ler K3/16

çinik mısdafa : **Çinik Mustafa, kişi adı.**
ç. ŞK3/16

çinḳo : **Çinko madeni.**
ç. A10/33

çipi : **Sağda solda dolaşma.**
ç.+ nde K7/66

çiplik : **Çiftlik.**
ç. A11/32

çīr - : **Çağırmak.**
ç.- dılar ŞK3/22
ç.- ıllardı M6/54
ç.- ın ŞK4/180
ç.- ır A11/37, ND6/44
ç.- iyılaʳ ŞK10/39
ç.- iyīlar ŞK10/41
ç.- miyā ŞK3/122

çirçil : **Çırçır, pamuğu sapından ayıran alet.**
ç.+ e O20/147

çirçir : **Çırçır, pamuğu sapından ayıran alet.**
ç. O20/126
ç.+ e O20/126

çire : **Çıra, ışık yayan tahta parçası.**
ç.+ di O17/62

çīrī : **Bağrış, haykırış.**
ç.+ nnan K7/5

çirk āt - : **Karşıdakinin gerçek duygularını öğrenmek için kasıtlı olarak söylenen söz.**
ç.- dılār K12/144

çirkin : **Güzelin karşıtı.**
ç. ŞB6/74, ŞB6/77, ŞB6/80, ŞB6/81, A5/77, O10/40, Y6/106, Y6/109
ç.+ di Y8/81
ç.+ i O10/85
ç.+ sin M12/52

çirkin fevzi : **Çirkin Fevzi, kişi adı.**
ç. Y8/81

çiş : **İdrar.**
ç.+ iñi O1/15

çişīd çişīd : **Çeşitli, türlü**
ç. O17/40

çit : **Bağ, bahçe gibi yerlerin etrafına örülen duvar.**
ç. ŞK13/40
ç.+ den ŞK8/31
ç.+ te A6/19

çit çit : **İkili.**
ç. ŞK13/125

çitlig : **Çiftlik.**
ç. Y4/36

çivi : **Çivi.**
ç. A7/53, İ5/30
ç.+ yne İ5/33

çivili - : **Çivi çakmak.**
ç.- yōlā İ5/33

çiy : **Çiğ, su damlası.**
ç. İ1/120, İ1/57, İ1/60, K7/65

çiy çiy : **Pişmemiş olan.**
ç. K10/88

çiy küfde : **Çiğ köfte.**
ç. İ1/62
ç.+ ler İ1/63

çiydem : **Çiğdem, yumrulu yenilebilir bitki.**
ç. A8/107

çiz - : **Çizmek.**
ç.- elleridi A3/218

çizgili çizgili : **Üzerinde çizgi olan.**
ç. Y4/126

çízma : **Çizme.**
ç.+ sını A3/115

ço : **Çok, fazla.**
ç.+ ūdu ŞK13/77, İ6/33, Y5/73, Y6/143
ç.+ ūdū İ6/32, İ6/33
ç.+ ūmuş ŞK2/122, ŞK7/54, İ1/67
ç.+ ūnu İ5/173, Y5/262

çō : **Çok, fazla.**
ç. ŞK13/111, A11/36, K7/124, N1/160, ND4/46
ç.+ dur A3/40
ç.+ u ND4/35
ç.+ unu ŞK1/46

çōal - : **Artmak.**
ç.- ıncı ŞK18/117

çōb : **Çöp, atık.**
ç.+ lerde Y4/169

çoban : **Koyun ve keçileri otlatan kimse.**
ç. ŞK18/135, ŞK18/312, A1/294, K1/13, K1/20, K5/136, N1/11, N5/40, O20/111
ç.+ a N5/39
ç.+ ā ŞK18/312
ç.+ ı ŞB7/8
ç.+ ın K1/17
ç.+ ıñ ŞK18/313, N5/41
ç.+ ıyım Y6/149
ç.+ nan ŞK18/136
ç.+ nar ND4/34
ç.+ na^{r} ND4/21
ç.+ nara N5/32
ç.+ narın A1/240

çobān : **Koyun ve keçileri otlatan kimse.**
ç. ŞK18/140

çȯban : **Koyun ve keçileri otlatan kimse.**
ç. N5/38
ç.+ a M9/33
ç.+ nan N1/10

çoban daşı : **Çoban Taşı, yer adı.**
ç. Y5/45

çobannıġ : **Çoban mesleğini yapan kimse.**
ç. K5/136

çobannıġ mobannıġ : **Çoban mesleğini yapan kimse.**
ç. K5/136

çocĪ : **Çocuk.**
ç. A7/11, A7/54, N1/19, O3/21, O20/159, O23/31
ç.+ miz A7/77

çocā̆ : **Çocuk.**
ç. İ1/117

çocā : **Çocuk.**
ç. M9/71, M9/74, A5/168, ND4/165

çoci : **Çocuk.**
ç. A7/7, A7/29, A7/35, N1/19, O10/69, Y5/332

çocig : **Çocuk.**
ç. O3/73

çocùġ : **Çocuk.**
ç.+ lar O9/56

çocu : **Çocuk.**
ç. K6/184, K6/21, ND4/76, Y4/169
ç.+ ā ŞK4/172, ŞK4/173, ŞK8/29, ŞK8/48, İ1/143, İ7/86, ND6/42, Y5/326
ç.+ ŋan A5/127
ç.+ ma İ5/46
ç.+ mā İ5/39
ç.+ n İ1/98, ND4/124, ND6/30,

ND6/47, O2/39, ND6/69
ç.+ ñ ND4/123, ND4/94, ND4/99
ç.+ nu M9/66
ç.+ ū Y5/331

çocū : Çocuk.
ç. M9/64, M9/72, ŞK4/163, ŞK6/61, ŞK6/62, ŞK6/63, ŞK6/66, ŞK7/14, ŞK7/15, ŞK8/102, ŞK8/109, ŞK8/21, ŞK8/24, ŞK8/26, ŞK8/33, ŞK8/35, ŞK8/49, ŞK8/62, ŞK8/69, ŞK8/76, ŞK8/91, ŞK10/4, ŞK17/61, ŞK18/273, ŞB7/4, A3/17, A5/150, A5/192, A5/201, A6/85, A7/62, A10/5, A10/8, A12/94, A12/95, İ1/110, İ1/114, İ1/116, İ1/88, İ1/92, İ1/93, İ1/95, İ5/37, İ5/38, İ6/135, İ7/12, İ7/80, K6/189, ND4/167, ND4/177, ND4/68, ND4/69, ND4/75, ND6/19, ND6/20, ND6/33, O2/34, Y5/365, Y5/369, Y5/374
ç.+ ā ŞK6/59
ç.+ duġ A6/81, A6/82
ç.+ duḳ ŞK5/3
ç.+ dum A9/3, İ3/37, İ4/11
ç.+ ḫan ŞK4/70, ŞK7/89
ç.+ ḳā İ5/150
ç.+ m M3/4, M9/70, ŞK8/20, İ1/6, İ1/96, İ3/71
ç.+ mda İ1/5
ç.+ mu ŞK6/45
ç.+ mun İ5/38
ç.+ muz ŞK17/30, İ7/84
ç.+ n ŞK4/140, ŞK8/31, ŞK10/38, ŞK10/55, ŞK13/24, ŞK17/39, A10/59, İ1/105, İ7/83, İ8/37, K9/87, K9/91, ND4/53, ND4/93, ND4/94, Y5/181, İ1/144
ç.+ ñ ŞK8/103, ŞK8/188, ŞK18/368, İ1/109, ND4/93
ç.+ na İ4/8, İ4/9, N6/21
ç.+ nā İ5/157
ç.+ nu M5/29, İ3/60, ND4/168, ND4/169, O5/23, O10/5, Y6/59
ç.+ ñu ŞK4/181
ç.+ nun İ5/35, Y5/165

çōcu : Çocuk.
ç.+ mda ŞK8/22

çocū dur - : Hamile kalmak.
ç.- miyanın ND6/49

çocug : Çocuk.
ç.+ i A4/74

çocuġ : Çocuk.
ç. M5/35, M9/71, M9/73, M9/74, ŞK4/147, ŞK4/148, ŞK6/37, ŞK6/55, ŞK6/61, ŞK6/64, ŞK6/81, ŞK7/7, ŞK7/43, ŞK7/47, ŞK8/101, ŞK8/103, ŞK8/106, ŞK8/12, ŞK8/143, ŞK8/75, ŞK10/39, ŞK13/22, ŞK13/23, ŞK13/24, ŞK17/45, ŞK17/60, ŞK18/274, A1/56, A1/57, A2/35, A3/267, A4/160, A4/162, A4/164, A4/165, A4/170, A10/16, A10/22, A12/81, İ1/100, İ1/113, İ1/99, İ5/143, İ5/145, İ5/146, İ5/149, İ5/159, İ7/15, İ8/37, ND1/18, ND4/133, ND4/166, ND4/64, ND4/73, ND4/74, ND4/76, ND4/81, ND4/95, ND6/62, ND6/63, ND6/64, O1/7, O3/38, O3/52, O3/76, O10/23, O14/88, Y3/16, Y3/17, Y4/122, Y5/19, Y5/325, Y5/430
ç.+ a A3/18, K11/11
ç.+ da İ7/66, ND4/82
ç.+ duġ N3/6
ç.+ dum M9/4, M9/61, K6/35, O9/91
ç.+ i A1/87
ç.+ i^{y} O2/38
ç.+ ḳa İ5/144
ç.+ ke İ5/148
ç.+ lar M2/33, M9/34, ŞK3/20, ŞK8/117, ŞK9/98, ŞK16/32, ŞK16/37, A1/30, A1/94, A1/99, A2/69, A6/52, İ1/138, İ3/45, İ3/48, İ3/49, İ8/22, Y4/138, Y5/51
ç.+ lār ŞK7/43, ŞK7/45, A11/9
ç.+ lara M1/37, M2/18, ŞK3/18, A6/52, İ3/30, İ3/48, İ6/135, İ8/36, ND6/50, Y4/119, O3/77
ç.+ larā ND4/167
ç.+ larda A9/4, A11/6
ç.+ ları ŞK8/122, ŞK8/123, ŞK9/97, ŞB2/98, A4/146, A11/13, A13/51, İ5/143, K2/11, N1/47, N8/11, O3/56
ç.+ larım İ6/77, O3/55, O3/80
ç.+ larıma O4/35
ç.+ ların A10/21, İ3/142, İ5/194, İ7/22, ND4/87, O3/71, Y4/148
ç.+ larıñ ŞK9/25, ŞK17/277
ç.+ larına O3/67
ç.+ larının Y4/117
ç.+ larıni İ1/118
ç.+ larī ŞK7/39, Y5/160
ç.+ larnan M1/5
ç.+ u A1/124, A1/281, A1/307, A1/308, A1/312, A1/84, A1/85, A1/86, A2/14, A2/63, A4/170, A7/31, A7/36, A9/61, A11/83, A11/86, K2/4, K3/8, N8/9, N8/10
ç.+ um A1/198, A1/286, A4/167
ç.+ un A1/142, A1/27, A1/303, A1/306,

A1/71, A1/74, A1/76, A4/170, A4/172, O1/29, O2/38
ç.+ unu A1/296
ç.+ uñuz K2/12

çocūġ : **Çocuk.**
ç. ŞK7/15, O23/32, Y4/126
ç.+ a A1/73
ç.+ dū A12/5
ç.+ duġ Y4/12

çōcuġ : **Çocuk.**
ç.+ lar Y4/158

çocuġ āşı : **Çocuk aşı, bir dileğin kabul olması için çocuklara pişirilen pilav.**
ç. ŞK9/96

çocuġ aşu : **Çocuk aşı, bir dileğin kabul olması için çocuklara pişirilen pilav.**
ç. Y4/133

çocuġ da dur - : **Hamile kalmak.**
ç.- du ŞK17/36

çocuġ mocuġ : **Çocuk.**
ç. A2/19

çocūġa ġal - : **Hamile kalmak.**
ç.- ılardī O1/6

çocuġlıġ : **Çocuk olma durumu.**
ç. M1/15

çocuġlū : **Çocuk olma durumu.**
ç. İ5/145
ç.+ m ŞK1/36, İ5/139
ç.+ muzda Y4/247
ç.+ muzdan N3/13
ç.+ muzū İ5/145

çocuġluġ : **Çocuk olma durumu.**
ç. M1/6, M1/17, M1/28, N3/7

çocuh : **Çocuk.**
ç.+ lar A2/69

çocuḫ : **Çocuk.**
ç. A1/145, A1/256, A1/30, A1/33, A1/65, A1/85, A2/21, A2/36, A4/163, A5/203, A7/62, A10/61, K12/15
ç.+ dum A1/269
ç.+ lar A1/6, A1/10, A1/101, A1/122, A1/25, A1/29, A1/98, A2/9, A2/118, A2/21, A2/91
ç.+ lara A1/4, A1/8, A1/14, A1/16, A1/215, A1/317, A2/28, A10/25, Y3/15
ç.+ ları A1/133, A1/17, A1/96, A2/87, A2/90, A5/189, A11/6, A1/22
ç.+ larım A1/224
ç.+ larımıḫın İ6/92
ç.+ ların A1/3, A1/142, A2/26, A10/23
ç.+ lari A2/20
ç.+ larin A1/225
ç.+ lariyan A2/38
ç.+ ūne İ8/19

çocūḫ : **Çocuk.**
ç.+ una A5/163, İ3/39

çocuḳ : **Çocuk.**
ç. ŞK4/139, ŞK4/148, ŞK4/162, ŞK4/163, ŞK4/171, ŞK4/177, ŞK4/180, ŞK4/181, ŞK4/183, ŞK4/189, ŞK4/193, ŞK4/199, ŞK8/116, A5/161, A5/203, A7/52, İ1/105
ç.+ lar ŞK4/110, ŞK13/159, A8/67
ç.+ lara ŞK4/110, ŞK13/160, A8/69
ç.+ ları ŞB7/83, ŞB7/84
ç.+ ların K5/50

çocuy : **Çocuk.**
ç.+ i İ3/69

çoġ : **Çok, fazla.**
ç. M1/13, M1/33, M4/13, M5/16, M5/54, M7/110, M7/64, M8/105, M8/15, M8/16, ŞK1/15, ŞK1/17, ŞK2/142, ŞK3/44, ŞK3/51, ŞK8/18, ŞK9/42, ŞK11/61, ŞK11/62, ŞK13/74, ŞK13/89, ŞK14/4, ŞK17/41, ŞB2/5, ŞB2/127, ŞB3/8, ŞB5/4, A3/121, A3/209, A3/254, A4/102, A9/14, A11/100, A11/101, A11/31, A13/120, A13/13, İ2/8, İ5/145, İ5/184, İ5/186, İ5/29, İ6/13, İ6/62, İ8/33, K5/133, K6/125, K6/87, K7/42, K9/133, K9/134, K9/29, K12/104, K12/114, K12/73, K12/81, K12/90, N1/253, N1/255, N1/264, N1/34, N2/4, N3/11, N3/13, N3/23, N3/27, N3/28, N4/16, N7/14, N7/36, ND2/15, ND4/140, ND4/153, ND5/3, ND5/9, ND5/11, ND5/12, ND5/14, ND5/26, ND5/47, ND6/19, ND6/56, O2/3, O2/8, O3/4, O3/53, O5/4, O5/9, O5/43, O9/33, O9/79, O9/85, O10/105, O10/81, O10/92, O10/98, O11/27, O12/14, O13/38, O13/49, O17/38, O17/55,

O20/30, O20/40, Y1/63, Y1/80, Y4/14, Y4/54, Y5/130, Y5/35, Y5/36, Y5/41, Y6/145, Y6/146, Y6/60, Y6/61, Y6/63
ç.+ a K9/101
ç.+ du ŞK1/20, Y6/61
ç.+ ları ŞK7/27, ŞK8/141
ç.+ muş Y4/229
ç.+ u A3/5, A3/9
ç.+ udu A7/29, ND4/46
ç.+ ūdu İ6/12

çoġ' : **Çok, fazla.**
ç. K11/44, Y4/162

çȯġ : **Çok, fazla.**
ç. M7/57, M8/112, ŞK1/35, O22/17

çōġ : **Çok, fazla.**
ç. M2/42, M7/22, M7/64, M7/92, M7/98, M8/127, M8/16, M8/53, M9/19, ŞK1/46, ŞK2/142, ŞK7/3, ŞK9/11, ŞK9/13, ŞK9/35, ŞK10/200, ŞK18/6, ŞK18/197, ŞK18/233, ŞK18/417, ŞB1/21, A5/6, A13/17, İ2/9, İ2/24, İ2/36, İ2/85, İ2/91, İ6/26, K7/138, K7/142, K7/154, K8/13, K11/5, N1/157, N1/168, N1/181, N1/217, N1/254, N1/256, N1/267, ND1/66, ND4/110, ND4/17, O3/4, O3/27, O4/3, O4/14, O7/6, O8/12, O8/46, O8/59, O11/27, O12/30, O12/31, O13/12, O13/25, O13/26, O13/38, O13/46, O13/47, O16/15, O18/28, O19/6, O20/12, O20/25, O22/4, O22/11, O22/44, O23/32, Y4/128, Y4/214, Y4/54, Y4/92, Y5/186, Y5/357, Y6/134, Y6/36, Y6/95, Y7/25, Y8/5, Y8/59, Y8/64
ç.+ du ŞK9/61, O4/12
ç.+ dū O4/12, O5/43
ç.+ lar İ4/46
ç.+ mùş ŞK9/82

çōġ' : **Çok, fazla.**
ç. K11/43, K11/44

çoġ' : **Çok, fazla.**
ç. ŞK2/122, ŞK8/159, ŞK8/40, ŞK18/4, ŞK18/105, ŞK18/344, ŞK18/348, İ3/129, İ3/38, İ3/39, İ3/64, İ5/145, İ5/179, İ5/18, İ5/185, İ5/189, İ5/20, İ5/23, İ5/41, İ5/46, İ5/94, İ6/33, K12/183, K12/200, N1/62, ND5/10, O3/29, O3/52, O9/33, O9/34, O16/29, O17/52, Y6/144

çōġ' : **Çok, fazla.**
ç. M8/118, M9/66, ŞK2/144, ŞK9/62, ŞK18/7, ŞK18/127, ŞK18/411, İ5/91, İ7/18, K12/176, K12/39, N1/194, N1/197, N1/232, N1/249, N1/263, N1/275, O6/29, O8/49, O10/99, O11/10, O13/38

çoġal - : **Artmak.**
ç.- dı O17/45
ç.- dılar A12/64
ç.- mış O19/81

çoġāl - : **Artmak.**
ç.- iyō ŞK18/116

çōġal - : **Artmak.**
ç.- dı K6/207

çōġça : **Oldukça fazla.**
ç. ND4/85

çōġū : **Çok kimse.**
ç. M9/38

çoh : **Çok, fazla.**
ç. A2/99, A12/109, K12/15

çoḫ : **Çok, fazla.**
ç. M6/18, M6/67, M6/83, M12/35, M12/67, M12/88, ŞK1/5, ŞK9/36, ŞK14/16, A1/115, A1/159, A1/34, A1/52, A2/4, A5/73, A6/44, A8/5, A8/113, A9/54, A11/95, A12/43, A12/84, İ3/107, K7/9, K12/104, N8/78, ND6/56, O3/52, Y4/298
ç.+ di A4/152
ç.+ muş A1/314
ç.+ ū ŞK8/34

çoḫ - : **Bir şeyin başına toplanmak.**
ç.- ardı ŞK7/91
ç.- ardıġ ŞK7/171

çōḫ : **Çok, fazla.**
ç. A11/37

çoḫar - : **Bir şeyin başına toplanmak.**
ç.- dı ŞK7/168

çoḫuş - : **Bir araya gelmek, toplanmak.**
ç.- ūr ŞK7/34

çok : **Çok, fazla.**
ç. A2/67, A5/214, N2/5

çoḳ : **Çok, fazla.**
ç. ŞK8/18, ŞK11/37, ŞK13/105, ŞK13/139, ŞK14/61, ŞB6/106, ŞB6/15, ŞB7/18, ŞB7/85, A1/15, A2/29, A5/4, A5/170, A5/174, A5/182, A5/199, A5/210, A5/223, A5/236, A5/246, A5/247, A5/258, A5/52, A5/53, A5/65, A5/78, A6/42, A6/66, A6/84, K9/133, K9/29, Y6/108, Y6/111, Y6/131, Y8/81, Y8/83
ç.+ du A5/172

çōḳ : **Çok, fazla.**
ç. Y5/429

çoḳluḳ : **Çoğu zaman.**
ç. A5/160

çolaġ durmuş : **Çolak Durmuş, kişi adı.**
ç. İ4/22

çolu çocū : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. M9/4
ç.+ m ŞB6/104

çolū çocū : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. A6/7
ç.+ miz O19/14

çōlū çocu : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. O14/87

çoluġ çocī : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. K5/137

çoluġ çocuġ : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. ŞK7/5, ŞK18/275, A2/12, İ6/39

çōluġ çocuġ : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. Y4/18

çom : **Çömçe.**
ç. Y4/142

çōm : **Çömçe.**
ç. İ3/41

çomça : **Çömçe.**
ç. İ3/39

çomçá : **Çömçe.**
ç. İ3/41

çomçalı gelin : **Çömçeli Gelin, yağmur duası için oynanan oyunun adı.**
ç. ŞK7/38, ŞK7/42, Y4/138, Y4/139, Y4/142

çōra : **Şura, şu yer.**
ç. O17/53

Çorab : **Çorap.**
ç. K6/32, K10/38, K10/39, O5/42
Ç. M6/42
ç.+ ını ŞK4/96
ç.+ ları ND4/35

çōrab : **Çorap.**
ç. A4/14

çorba : **Çorba.**
ç. ŞB6/44, ŞB6/46
ç.+ nın ŞB6/47
ç.+ yı ŞB6/47, ŞB6/48

çōru : **Şura, şu yer.**
ç.+ yā O8/14

çōru çocū : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. ND4/121

çorun çocun : **Çocuklu aile topluluğu.**
ç. ND4/122

çoş - : **Heyecanlanmak.**
ç.- ar O10/41
ç.- mūş ŞK18/387

çot - : **Çota oyununda tahta parçalarını bir araya getirmek.**
ç.- ār Y4/173

çoT : **Tahtanın taşa değdiğinde çıkardığı ses.**
ç. A13/6, Y4/186
ç.+ u Y4/189

çōT : **Tahtanın taşa değdiğinde çıkardığı ses.**
ç. A8/63

çota : **Tahta ve taşla oynanan oyun.**
ç. A5/122

çotā : **Tahta ve taşla oynanan oyun.**
ç. A5/122

çotul - : **Tahta parçalarını bir araya getirmek.**
ç.- urdu ŞK7/208

çoturum adam : **Çoturum oyununda ebe olan kimse.**
ç.+ a ŞK7/205

çoturum beşig : **Çoturum Eşek oyunu.**

ç. Y4/175

çoturum beşik : **Çoturum Eşek oyunu.**
ç. Y4/173

çoturum eşşeg : **Çoturum Eşek oyunu.**
ç. ŞK7/203

çoū : **Çocuk.**
ç. Y4/14
ç.+ du Y5/7

çoūġ : **Çocuk.**
ç.+ ların Y4/128

çōūl : **Çok, fazla olan.**
ç. Y6/144

çōunluġ : **Çoğu zaman.**
ç. ND6/56
ç.+ da M7/43

çoval : **Çuval.**
ç. A11/31

çöb : **Çöp, atık.**
ç. ŞK13/158
ç.+ den Y4/176
ç.+ lerde Y4/169

çög - : **Çökmek.**
ç.- dü N1/48

çöġ - : **Çökmek.**
ç.- dṻ K7/126

çök - : **Çökmek.**
ç.- düm Y5/225, Y5/226
ç.- en Y5/43, Y5/44
ç.- eniki İ5/160
ç.- er İ5/159
ç.- erdī A3/212
ç.- ersē İ5/156
ç.- iyler O22/52
ç.- meZ İ5/156
ç.- mṻş İ5/160
ç.- müş Y5/42
ç.- müş Y5/50
ç.- üñ ŞK11/11
ç.- üp ŞB4/8
ç.- üy ŞK2/18
ç.- üyü ŞK3/9

çökek : **Çökek Tarlası, yer adı.**
ç. Y4/227

çökek tallası : **Çökek Tarlası, yer adı.**
ç. Y4/228

çökelē : **Çökelek.**
ç. ND5/9

çökeleg : **Çökelek.**
ç.+ ler ND5/10

çöl : **Çöl.**
ç.+ de A5/19, K7/160
ç.+ e K7/135, K7/151
ç.+ lerin O7/81

çöl yurdu : **Çöl Yurdu, yer adı.**
ç. İ6/7

çömçáli gelin : **Çömçeli Gelin, yağmur duası için oynanan oyunun adı.**
ç. İ3/38

çömçe : **Çömçe.**
ç.+ sinin K6/75, K6/82

çömçe gelin : **Çömçeli Gelin, yağmur duası için oynanan oyunun adı.**
ç.+ i ŞK4/108, A6/42-43

çömçeli gelin : **Çömçeli Gelin, yağmur duası için oynanan oyunun adı.**
ç. A6/45, A6/52, A6/54

çömçeli geliñ : **Çömçeli Gelin, yağmur duası için oynanan oyunun adı.**
ç. A6/52

çömçi : **Çömçe.**
ç.+ ye A6/43

çömel - : **Dizinin üstüne eğilmek.**
ç.- iyolardı ND6/23

çöp : **Atık.**
ç. ŞK13/158, ŞK13/159, K5/36
ç.+ e M7/91, ŞK8/98, A6/43
ç.+ leri ŞK6/67
ç.+ ü A1/80
ç.+ ünden ŞK6/65
ç.+ ünnen A1/80

çörē' : **Çörek otu.**
ç. O2/34

çörēk otu : **Çörek otu.**
ç.+ ndan A4/157

çörte çal - : Çörten çalgını, fazla gelişmeyen.
ç.- íñ N6/22

çörten : Suyun aktığı boru.
ç.+ den ŞK4/23, ŞK4/28, ŞK4/34, ŞK4/40, ŞK4/46, ŞK4/52, ŞK4/57, ŞK4/64
ç.+ i K6/64
ç.+ in A6/49
ç.+ iñ A6/50
ç.+ ini K6/83
ç.+ ne O5/36

çörten çalġını : Çörten çalgını, fazla gelişmeyen.
ç. N6/22

çöv - : Çözmek.
ç.- er O15/15

çöz - : Çözmek.
ç.- dü̇ M7/52
ç.- enim K7/100
ç.- ünce ŞK10/22
ç.- üy ŞK10/21

çözgṻcü : Kutnu kumaşı için ipi çözen kimse.
ç. M7/46

çözgü : Kutnu kumaşı için ipi çözmek işi.
ç. M7/29

çözgücṻ : Kutnu kumaşı için ipi çözen kimse.
ç. M7/23

çözgücü : Kutnu kumaşı için ipi çözen kimse.
ç. M7/23, M7/27

çözgücu̇ : Kutnu kumaşı için ipi çözen kimse.
ç. M7/51

çözgu̇ : Kutnu kumaşı için ipi çözmek işi.
ç.+ y M7/46, M7/48

çözül - : Çözme işi yapılmak.
ç.- dṻgden M7/29
ç.- ṻr M7/29
ç.- ürdi A3/268

çō̈ġ : Çok, fazla.
ç. Y6/97

çṻ küfde : Çiğ köfte.
ç. M4/17

çuāl : Çuval.
ç. O20/211

çuġ dā : Çubuk Dağı, yer adı.
ç.+ n ŞK3/7

çuġ’ : Çok, fazla.
ç. O4/18

çuġur : Çukur
ç. A3/65

çuḫ - : Toplanmak.
ç.- ardıġ ŞK7/128
ç.- ardım ŞK11/48

çuḫur : Çukur.
ç. A1/85, A12/101, ND3/19, Y4/182, Y4/227, Y4/28
ç.+ a M5/14, Y4/182
ç.+ u M5/14

çuḫuryurd : Çukuryurt köyü, yer adı.
ç.+ dakiler Y4/71

çuḫuryurT : Çukuryurt köyü, yer adı.
ç. Y4/56

çuḳur : Çukur.
ç. A11/24

çuḳuryurdlu : Çukuryurt köyünden olan kimse.
ç. ŞK7/16

çul : Kilim.
ç. A4/7, İ1/70, İ4/44, İ4/45
ç.+ lar A11/28, A11/28
ç.+ ları ND4/119
ç.+ u K7/122
ç.+ un İ4/47
ç.+ unu K7/18, K7/32

çū̇t sür - : Tarlayı sürmek.
ç.- er ŞK7/144

çuva : Çuval.
ç.+ ları O13/23

çuvā : Çuval.
ç.+ ları O17/37

çuval : Çuval.
ç. A1/196, İ7/33, N6/11, O21/25
ç.+ da ŞK5/32
ç.+ ı N6/11, O21/32

çuvāla - : Çuvala koymak işi.
ç.- dıġ O20/17

çüd : Çift, iki.
ç. ŞK9/39, N8/7, N8/10, N8/11, N8/15, O13/42, Y1/18

çüd çüd : Çift, iki.
ç. O9/44

çüd sür - : Tarla sürmek işi.
ç.- erdig O13/35
ç.- erik O13/35
ç.- üyō Y1/18

çüd sürdür - : Tarla sürme işini yaptırmak.
ç.- üller O13/39

çüdçü : Tarla sürme işini yapan kimse.
ç. Y6/74

çüdçülῡg : Tarla sürme işini yapan kimsenin mesleği.
ç. ŞB5/3

çüdçülü : Tarla sürme işini yapan kimsenin mesleği.
ç.+ ē Y6/74

çüdçülüg : Tarla sürme işini yapan kimsenin mesleği.
ç. Y6/74

çüdlüg : Çiftlik.
ç.+ dē O7/72

çüfün - : Sarmak, sarılmak (Kefen).
ç.- irdi A11/62

çükür : Çukur.
ç.+ e ŞK18/321

çünki : Çünkü.
ç. M10/9, O6/26

çünkῡ : Çünkü.
ç. M8/111, ŞK3/46, İ1/117, Y1/18

çünkü : Çünkü.
ç. M2/32, M12/15, M12/61, M12/83, M12/93, M12/94, A9/28, İ5/92, K7/163, K12/123, K12/44, K12/63, O9/73, O17/66, Y6/157

çünküm : Çünkü.
ç. K12/120

çünkῧ : Çünkü.
ç. O9/8

çürçürü : Çürçürü, yer adı.
ç.+ ye İ4/43

çürü - : Çürümek.
ç.- dü A3/55, A6/68
ç.- yük A6/83
ç.- yünceg ND4/180

çürüd - : Çürüme işini yaptırmak.
ç.- ür N1/144

çürük : Çürümüş olan.
ç.+ ler O17/45

çürüme : Çürüme işini yapmak.
ç. İ7/57

çüşşō : Eşeği çağırırken çıkarılan ses.
ç. Y4/280

çüşşōva : Eşeği çağırırken çıkarılan ses.
ç. Y4/280

çüt : Çift sürme, tarlayı sürme.
ç. ŞB7/38, A10/49, K7/169
ç.+ e K7/114
ç.+ ler K7/103
ç.+ üne A8/124

çüt çüt : İkişerli.
ç. A10/49, A10/53

çüt demiri : Tarlayı sürerken kullanılan alet.
ç. ŞK7/137

çüt keseli : Kişi adı, lakap.
ç. A5/133, A5/135

çüt sür - : Tarla sürme işi.
ç.- īy K7/104
ç.- üyomuş A13/115

çüT sürdür - : Tarla sürme işini yaptırmak
ç.- iy K7/139

çüte ġoş - : Atla tarlayı sürmek.
ç.- iyler K7/104

çῧfçi : Çiftçi.
ç.+ se O9/53

çῧfd : Çift.
ç.+ e O9/54

D

ḍi - : **Demek, söylemek.**
ḍ-mişler ŞK18/188

dôk - : **Dökme işini yapmak.**
d.- eller Y6/86
d.- erdik ŞK8/98

dôv - : **Dövme işini yapmak.**
d.- erdig Y6/15
d.- erdik Y6/15

dī - : **Demek, söylemek.**
d. A12/10, O9/98, M9/48, ŞK18/45, A7/42
d.- b O6/29
d.- di ŞK18/346
d.- k Y6/110, Y7/22
d.- ken N1/150
d.- kine N8/6, N8/39, N8/72
d.- ler A4/95
d.- m M3/11, M4/8, M4/9, M4/12, M7/76, M7/83, A2/69, K5/25, K5/72, K6/10, K6/155, K8/23, K12/160, N3/8, O3/25, O3/37, O4/34, O4/35, O5/18, O9/88, O16/19, O16/48, Y5/271, Y5/367
d.- n O13/43, O17/70
d.- ñ K8/23
d.- nçi N1/29
d.- ne O14/76
d.- r ŞK2/96, N7/16, N7/28
d.- y M7/101, M7/102, M7/103, M7/105, M7/75, ŞK10/46, ŞB1/18, ŞB1/35, A3/144, A4/102, A4/30, K2/24, K2/25, K2/35, K6/154, N1/15, N1/21, N1/34, O2/17, O9/61, O10/92, O20/133, O20/180
d.- yi ND4/140
d.- yin ŞB2/99
d.- yinçek N1/6
d.- ʸkine N8/43
d.- ykinē N8/65
d.- yne ŞK5/36
d.- ynerdig ŞK7/114, ŞK7/116
d.- yne-rim ŞK7/181
d.- ysinkinē O8/52

dīg - : **Dikme işini yapmak.**
d.- dik O20/17
d.- diñ N1/174
d.- mişlēr ŞK9/40

dīgdir - : **Dikme işini yaptırmak.**
d.- īm ŞK9/37
d.- dilēr ŞK9/18
d.- illēr M8/120

dīgme : **Evin ortasında tavana destek veren tahta.**
d. O5/27

dīk - : **Dikme işini yapmak.**
d.- dig O20/13

dīled ḥasdanası : **Devlet Hastanesi.**
d. ŞK17/8

dīn - : **Dileme işini yapmak.**
d.- ik O17/58

dīne - : **Dileme işini yapmak.**
d. O17/58, O17/59, Y5/219, ŞK5/7
d.- dīm ŞK1/36, ŞK1/37
d.- rdig O13/10
d.- rdih ŞK1/51
d.- rdim ŞK1/5

dīnē - : **Dileme işini yapmak.**
d. O17/59

dīñe - : **Dileme işini yapmak.**
d.- rdik A5/8

dīneme : **Dileme işini yapma.**
d. ŞK1/3

dīni - : **Dileme işini yapmak.**
d.- yek ŞK3/23, ŞK13/80
d.- yem ŞK13/102, Y5/220

dīvaná : **Divane, aklı yerinde olmayan.**
d. O23/26

dīvanā : **Divane, aklı yerinde olmayan.**
d. O23/27, O23/28

dīyne - : **Dinleme işini yapmak.**
d. ŞK1/39
d.- dim ŞK1/46
d.- rdī ŞK1/48
d.- rdīg ŞK1/49
d.- rdig ŞK1/51, ŞK7/128

dīynen - : **Dinlenmek, rahatlamak.**
d.- miş A12/91

dīz ġırıl - : **Ayağa kalkamayacak kadar halsiz olmak.**
d.- ıġ O7/50

dʿā̆ : **Daha, henüz.**
d. M7/110, M7/98

dʿā̆ş - : **Değişmek.**
d.- irim ŞB1/19

dʿā : **Daha, henüz.**
d. M2/39, M7/50, M8/15, M8/58, M9/29, N5/16

dʿaā : **Daha, henüz.**
d. O7/40

dʿāfe : **Defa, kere.**
d. Y5/370

dʿaġ - : **Takmak.**
d.- dım O14/73
d.- mam O9/28

dʿāġ - : **Takmak.**
d.- dılār O21/23
d.- dım O14/57
d.- mam O9/23

dʿaġġa : **Dakika.**
d. M6/42, M10/9

dʿāġġa : **Dakika.**
d.+ da N6/14

dʿāġısdan : **Dağıstan, yer adı.**
d.+ a N1/106

dʿaġ : **Dağ.**
d.+ larnan O9/25

dʿaḫ - : **Takmak.**
d.- ïy M9/60

dʿāhfe : **Defa, kere.**
d. Y5/427

dʿāılım **Dağılım, paylaştırma.**
d.+ ı M7/58

dʿál - : **Dağılmak.**
d.- iḳān N6/6

dʿamad : **Damat.**
d.+ ları M8/19

dʿār ʿaġcī : **Kumaşın dokunmada tarama işini yapan kimse**
d. M7/23

dʿarı : **Mısır.**
d. O17/54

dʿāş - : **Taşmak.**
d.- dı M9/54

dʿāşī - : **Taşımak.**
d.- ḳ M8/127

dʿavat : **Davet.**
d.+ á O17/7

dʿave : **Dava.**
d.+ si ŞK2/59
d.+ sinde K10/77

dʿāved : **Davet.**
d. O5/38
d.+ lerimizi M1/30

dʿaved ėd - : **Çağırmak.**
d.- iy N8/63

dʿāved ed - : **Çağırmak.**
d.- er O5/36

dʿāved ėd - : **Çağırmak.**
d.- ersin K8/10

dʿáved ėt - : **Çağırmak.**
d.- mişler N8/61

dʿavet : **Davet.**
d.+ i M1/30

dʿavet ēt - : **Çağırmak.**
d.- miñ N1/175

dʿavet ėd - : **Çağırmak**
d.- iyler N8/69

dʿavet ėt - : **Çağırmak**
d. N8/68

dʿāvet ėt - : **Çağırmak**
d.- mediñ N1/176

dʿavıl : **Davul.**
d. O17/28

dʿavi : **dava.**

d.+ y N1/274

dʿayāḳ : **Dayak.**
d. ŞK18/272

dʿēr : **Diğer, öteki.**
d. Y5/401

dʿoġdor : **Doktor.**
d.+ u M7/24

dā - : **Değmek.**
d.- dīnde ŞK6/37
d.- di ŞK9/44, ŞK13/102, ŞK17/117
d.- dūnu ŞK17/105
d.- iyō ŞK17/106
d.- niñ ŞK6/44
d.- r ŞK6/44, ŞK12/25

dā : **Dağ.**
d. ŞK6/41, ŞK6/51, ŞK7/119, ŞK12/27, ŞK17/32, O5/6, O18/45, O23/18
d.+ n ŞK6/37

dāfe : **Defa, kere**
d. Y5/428

dāl : **Değil.**
d. ŞK6/84, ŞK7/182, ŞK8/4, ŞK8/152, ŞK8/169, ŞK8/24, ŞK8/31, ŞK8/32, ŞK9/85, ŞK9/86, ŞK18/249, ŞK18/36, ŞK18/85, Y2/72, Y5/126, Y5/144, Y5/145, Y6/107, Y6/138, Y8/56, ŞK1/38
d.+ idi ŞK9/18
d.+ im ŞK1/37, ŞK9/63, A5/207
d.+ mişin Y4/260

dāl - : **Dağılmak.**
d.- iḳan N6/6
d.- mişiñ ŞK7/11

dānik : **Mide bulantısı ve ishal hastalığı.**
d. ŞK8/123

dāş : **Taş.**
d. ŞK17/86

dē - : **Demek, söylemek.**
d.- miş ŞK16/16
d.- r O7/81
d.- rik M7/98
d.- yi ND6/29
d.- yir ND4/114

dēl : **Değil.**
d. ŞK11/29, A3/254

dēynek : **Sopa.**
d. ŞK7/123

da : **Da/de edatı.**
d. M1/27, M1/28, M3/24, M5/4, M5/16, M5/22, M5/24, M5/35, M5/50, M5/51, M6/9, M6/36, M6/38, M6/58, M6/65, M6/66, M6/80, M6/81, M7/4, M7/101, M7/112, M7/15, M7/24, M7/34, M7/35, M7/56, M7/67, M7/70, M7/72, M7/74, M7/83, M7/89, M7/93, M7/99, M8/108, M8/11, M8/119, M8/46, M8/54, M8/64, M8/80, M8/98, M9/5, M9/7, M9/12, M9/15, M9/28, M9/29, M9/46, M9/51, M9/53, M9/57, M10/36, M11/15, M11/30, M12/7, M12/10, M12/15, M12/17, M12/29, M12/31, M12/42, M12/56, M12/65, M12/67, M12/68, M12/76, M12/88, M12/90, ŞK1/46, ŞK2/4, ŞK2/8, ŞK2/9, ŞK2/105, ŞK2/106, ŞK2/108, ŞK2/110, ŞK2/111, ŞK2/116, ŞK2/123, ŞK2/127, ŞK2/137, ŞK2/140, ŞK2/57, ŞK2/71, ŞK2/75, ŞK2/79, ŞK2/91, ŞK3/110, ŞK3/115, ŞK3/13, ŞK3/130, ŞK3/45, ŞK3/58, ŞK3/71, ŞK3/74, ŞK3/78, ŞK3/85, ŞK4/6, ŞK4/104, ŞK4/13, ŞK4/149, ŞK4/158, ŞK4/16, ŞK4/165, ŞK4/175, ŞK4/18, ŞK4/29, ŞK4/66, ŞK4/75, ŞK4/78, ŞK4/80, ŞK5/6, ŞK5/100, ŞK5/31, ŞK5/56, ŞK5/72, ŞK5/78, ŞK5/80, ŞK5/98, ŞK6/4, ŞK6/10, ŞK6/108, ŞK6/20, ŞK6/21, ŞK6/28, ŞK6/30, ŞK6/31, ŞK6/33, ŞK6/34, ŞK6/47, ŞK6/49, ŞK6/51, ŞK6/56, ŞK6/58, ŞK6/59, ŞK6/62, ŞK6/66, ŞK6/71, ŞK6/92, ŞK7/3, ŞK7/9, ŞK7/109, ŞK7/11, ŞK7/115, ŞK7/12, ŞK7/124, ŞK7/14, ŞK7/15, ŞK7/16, ŞK7/179, ŞK7/198, ŞK7/200, ŞK7/203, ŞK7/211, ŞK7/39, ŞK7/60, ŞK7/76, ŞK7/90, ŞK8/101, ŞK8/104, ŞK8/105, ŞK8/109, ŞK8/122, ŞK8/140, ŞK8/141, ŞK8/151, ŞK8/165, ŞK8/167, ŞK8/170, ŞK8/171, ŞK8/173, ŞK8/176, ŞK8/184, ŞK8/20, ŞK8/38, ŞK8/43, ŞK8/67, ŞK8/70, ŞK8/75, ŞK8/82, ŞK8/89, ŞK9/3, ŞK9/6, ŞK9/100, ŞK9/23, ŞK9/42, ŞK9/46, ŞK9/52, ŞK9/53, ŞK9/54, ŞK9/55, ŞK9/61, ŞK9/64, ŞK9/72, ŞK9/74, ŞK9/86, ŞK10/9, ŞK10/102, ŞK10/104,

ŞK10/112, ŞK10/118, ŞK10/146, ŞK10/155, ŞK10/157, ŞK10/172, ŞK10/20, ŞK10/21, ŞK10/33, ŞK10/37, ŞK10/73, ŞK10/80, ŞK10/81, ŞK11/3, ŞK11/9, ŞK11/14, ŞK11/23, ŞK11/26, ŞK11/28, ŞK11/29, ŞK11/43, ŞK11/46, ŞK11/54, ŞK11/60, ŞK12/23, ŞK12/34, ŞK12/41, ŞK12/42, ŞK13/101, ŞK13/119, ŞK13/124, ŞK13/126, ŞK13/127, ŞK13/150, ŞK13/39, ŞK13/57, ŞK13/80, ŞK14/6, ŞK14/18, ŞK14/32, ŞK14/38, ŞK14/43, ŞK14/59, ŞK14/60, ŞK14/70, ŞK14/75, ŞK15/9, ŞK15/103, ŞK15/13, ŞK15/15, ŞK15/23, ŞK15/25, ŞK15/49, ŞK15/62, ŞK15/76, ŞK15/78, ŞK15/82, ŞK15/86, ŞK15/89, ŞK16/5, ŞK16/7, ŞK16/22, ŞK16/38, ŞK16/41, ŞK16/54, ŞK17/116, ŞK17/118, ŞK17/142, ŞK17/146, ŞK17/164, ŞK17/166, ŞK17/170, ŞK17/209, ŞK17/21, ŞK17/29, ŞK17/302, ŞK17/310, ŞK17/35, ŞK17/43, ŞK17/49, ŞK17/62, ŞK17/65, ŞK17/81, ŞK17/83, ŞK17/90, ŞK17/93, ŞK17/99, ŞK18/116, ŞK18/123, ŞK18/127, ŞK18/135, ŞK18/141, ŞK18/157, ŞK18/159, ŞK18/208, ŞK18/213, ŞK18/216, ŞK18/217, ŞK18/224, ŞK18/230, ŞK18/233, ŞK18/234, ŞK18/235, ŞK18/260, ŞK18/282, ŞK18/287, ŞK18/288, ŞK18/310, ŞK18/320, ŞK18/321, ŞK18/325, ŞK18/327, ŞK18/330, ŞK18/331, ŞK18/335, ŞK18/337, ŞK18/353, ŞK18/363, ŞK18/368, ŞK18/384, ŞK18/402, ŞK18/409, ŞK18/411, ŞK18/414, ŞK18/420, ŞK18/423, ŞK18/45, ŞK18/83, ŞK18/84, ŞK18/85, ŞB1/13, ŞB1/18, ŞB1/23, ŞB1/34, ŞB1/36, ŞB1/39, ŞB1/41, ŞB2/5, ŞB2/7, ŞB2/125, ŞB2/126, ŞB2/24, ŞB2/44, ŞB2/75, ŞB2/80, ŞB2/83, ŞB2/92, ŞB2/93, ŞB2/96, ŞB2/97, ŞB2/98, ŞB3/8, ŞB3/23, ŞB4/7, ŞB6/6, ŞB6/10, ŞB6/100, ŞB6/110, ŞB6/15, ŞB6/18, ŞB6/24, ŞB6/27, ŞB6/44, ŞB6/46, ŞB6/51, ŞB6/55, ŞB6/56, ŞB6/59, ŞB6/60, ŞB6/61, ŞB6/64, ŞB6/65, ŞB6/86, ŞB7/8, ŞB7/17, ŞB7/57, ŞB7/73, ŞB7/81, A1/116, A1/122, A1/124, A1/13, A1/136, A1/149, A1/155, A1/171, A1/175, A1/184, A1/185, A1/19, A1/190, A1/192, A1/193, A1/205, A1/224, A1/229, A1/234, A1/258, A1/268, A1/278, A1/297, A1/303, A1/307, A1/308, A1/312, A1/49, A1/76, A1/77, A1/78, A2/103, A2/16, A2/17, A2/20, A2/25, A2/31, A2/39, A2/48, A2/68, A2/69, A2/75, A2/76, A2/87, A2/88, A2/91, A2/92, A2/96, A2/98, A3/138, A3/142, A3/143, A3/152, A3/167, A3/169, A3/173, A3/190, A3/192, A3/209, A3/230, A3/232, A3/49, A3/50, A3/63, A3/72, A4/115, A4/123, A4/125, A4/149, A4/15, A4/157, A4/163, A4/165, A4/171, A4/174, A4/28, A4/50, A4/68, A4/86, A4/90, A5/103, A5/117, A5/118, A5/12, A5/122, A5/126, A5/134, A5/146, A5/152, A5/155, A5/158, A5/161, A5/169, A5/179, A5/181, A5/185, A5/189, A5/196, A5/197, A5/201, A5/203, A5/206, A5/209, A5/211, A5/221, A5/227, A5/229, A5/237, A5/238, A5/242, A5/243, A5/248, A5/256, A5/32, A5/37, A5/46, A5/50, A5/64, A5/72, A5/97, A6/6, A6/14, A6/16, A6/18, A6/27, A6/34, A6/36, A6/38, A6/49, A6/50, A6/61, A6/70, A6/81, A7/23, A7/62, A7/73, A8/4, A8/101, A8/102, A8/111, A8/128, A8/13, A8/14, A8/17, A8/18, A8/38, A8/41, A8/46, A8/61, A8/63, A8/65, A8/76, A8/79, A8/84, A8/86, A8/87, A8/93, A8/99, A9/8, A9/34, A9/41, A9/43, A9/49, A9/51, A9/54, A9/55, A9/56, A10/8, A10/15, A10/30, A10/31, A10/38, A10/40, A10/60, A10/61, A10/64, A10/69, A11/4, A11/103, A11/108, A11/109, A11/110, A11/32, A11/44, A11/61, A11/62, A11/68, A11/82, A11/83, A11/96, A11/97, A11/98, A12/103, A12/106, A12/11, A12/112, A12/14, A12/19, A12/47, A12/51, A12/76, A12/77, A12/81, A12/88, A12/90, A13/7, A13/105, A13/112, A13/114, A13/117, A13/118, A13/13, A13/135, A13/145, A13/17, A13/20, A13/21, A13/23, A13/30, A13/32, A13/36, A13/49, A13/57, A13/59, A13/75, A13/77, A13/87, İ1/4, İ1/5, İ1/113, İ1/114, İ1/115, İ1/127, İ1/139, İ1/35, İ1/64, İ1/67, İ1/68, İ1/69, İ2/4, İ2/6, İ2/7, İ2/15, İ2/17, İ2/66, İ2/71, İ2/91, İ3/101, İ3/121, İ3/125, İ3/127, İ3/136, İ3/143, İ3/155, İ3/163, İ3/164, İ3/167, İ3/17, İ3/26, İ3/39, İ3/49, İ3/53, İ3/54, İ3/60, İ3/63, İ3/66, İ3/69, İ3/72, İ3/75, İ3/84, İ3/91, İ3/92, İ3/94, İ4/8, İ4/9, İ4/14, İ4/17, İ4/18,

İ4/19, İ4/23, İ4/41, İ5/5, İ5/6, İ5/9, İ5/100, İ5/112, İ5/113, İ5/115, İ5/123, İ5/126, İ5/13, İ5/139, İ5/145, İ5/15, İ5/153, İ5/158, İ5/160, İ5/166, İ5/169, İ5/171, İ5/181, İ5/182, İ5/189, İ5/190, İ5/20, İ5/21, İ5/25, İ5/27, İ5/36, İ5/37, İ5/47, İ5/62, İ5/65, İ5/78, İ5/84, İ5/89, İ5/94, İ5/98, İ6/119, İ6/123, İ6/127, İ6/20, İ6/21, İ6/22, İ6/23, İ6/39, İ6/92, İ7/11, İ7/20, İ7/31, İ7/40, İ7/46, İ7/70, İ7/73, İ7/81, İ7/85, İ7/86, İ7/97, İ8/9, İ8/12, İ8/15, İ8/31, İ8/33, İ8/36, K1/17, K1/21, K2/6, K2/7, K2/13, K2/14, K2/18, K2/41, K2/46, K2/47, K2/48, K3/6, K3/8, K3/12, K4/5, K4/7, K4/10, K4/16, K4/17, K4/21, K5/4, K5/102, K5/16, K5/26, K5/43, K5/73, K5/76, K5/81, K5/93, K5/95, K5/96, K6/111, K6/123, K6/125, K6/30, K6/90, K7/11, K7/121, K7/129, K7/141, K7/142, K7/152, K7/154, K7/181, K7/182, K7/191, K7/201, K7/77, K7/91, K7/95, K8/7, K8/22, K9/7, K9/101, K9/111, K9/112, K9/115, K9/13, K9/23, K9/31, K9/40, K9/48, K9/59, K9/60, K9/65, K9/70, K9/79, K9/90, K10/107, K10/13, K10/35, K10/40, K10/82, K10/88, K10/95, K11/5, K11/8, K11/18, K11/41, K11/44, K12/108, K12/134, K12/164, K12/169, K12/176, K12/177, K12/184, K12/186, K12/188, K12/196, K12/198, K12/199, K12/21, K12/24, K12/25, K12/30, K12/31, K12/76, K12/80, K12/81, K12/85, K12/95, K13/14, K13/22, N1/9, N1/100, N1/109, N1/151, N1/160, N1/161, N1/169, N1/170, N1/172, N1/18, N1/180, N1/204, N1/205, N1/214, N1/220, N1/227, N1/237, N1/256, N1/257, N1/258, N1/270, N1/276, N1/318, N1/71, N1/92, N1/93, N2/8, N2/20, N2/28, N2/52, N2/55, N2/64, N2/81, N3/40, N3/43, N4/7, N4/15, N4/16, N4/27, N6/8, N6/10, N6/14, N6/17, N6/18, N7/13, N8/6, N8/17, N8/25, N8/58, N8/60, N8/63, N8/64, N8/65, N8/76, N8/78, ND1/32, ND2/21, ND4/106, ND4/108, ND4/118, ND4/132, ND4/137, ND4/159, ND4/175, ND4/176, ND4/177, ND4/33, ND4/42, ND4/47, ND4/53, ND4/61, ND4/65, ND4/74, ND4/78, ND4/89, ND4/96, ND5/7, ND5/12, ND5/14, ND5/19, ND5/22, ND5/24, ND5/27, ND5/29, ND5/48, ND5/52, ND6/4, ND6/15, ND6/26, ND6/28, ND6/30, ND6/37, ND6/38, ND6/39, ND6/50, ND6/55, ND6/61, ND6/69, ND6/78, O1/12, O1/20, O1/26, O1/30, O2/3, O2/10, O2/15, O2/20, O2/24, O2/26, O3/10, O3/31, O3/42, O3/59, O3/63, O3/65, O3/69, O4/12, O4/13, O4/26, O4/31, O5/6, O5/11, O5/13, O5/16, O6/6, O7/32, O7/33, O7/44, O7/67, O8/5, O8/7, O8/18, O8/22, O8/57, O8/59, O9/108, O9/119, O9/17, O9/25, O9/36, O9/48, O9/59, O9/64, O9/79, O9/81, O10/5, O10/9, O10/10, O10/12, O10/14, O10/22, O10/23, O10/35, O10/41, O10/43, O10/48, O10/54, O10/56, O10/60, O10/72, O10/73, O10/74, O10/76, O10/86, O10/93, O10/97, O10/99, O11/10, O11/39, O12/10, O12/13, O12/25, O13/16, O13/31, O13/40, O13/43, O13/55, O14/5, O14/111, O14/20, O14/22, O14/36, O14/43, O14/52, O14/54, O14/55, O14/65, O14/93, O15/7, O15/8, O15/36, O15/38, O15/48, O16/18, O16/19, O16/21, O16/24, O16/45, O17/8, O17/10, O17/11, O17/14, O17/17, O17/20, O17/26, O17/37, O17/50, O17/65, O17/80, O18/8, O18/19, O18/25, O18/27, O18/28, O18/30, O18/32, O18/39, O18/40, O19/5, O19/48, O19/51, O19/57, O20/105, O20/110, O20/119, O20/141, O20/162, O20/163, O20/173, O20/176, O20/205, O20/207, O20/223, O20/40, O20/71, O20/74, O20/76, O20/80, O20/81, O21/25, O21/33, O21/38, O21/42, O22/11, O22/27, O22/44, O22/45, O22/51, O22/58, O22/87, O22/90, O23/9, O23/15, O23/16, O23/17, O23/34, Y1/5, Y1/8, Y1/114, Y1/118, Y1/12, Y1/130, Y1/134, Y1/14, Y1/148, Y1/155, Y1/160, Y1/161, Y1/168, Y1/174, Y1/21, Y1/23, Y1/24, Y1/25, Y1/26, Y1/33, Y1/43, Y1/49, Y1/97, Y2/4, Y2/10, Y2/54, Y2/55, Y3/19, Y3/20, Y4/4, Y4/7, Y4/116, Y4/149, Y4/156, Y4/161, Y4/162, Y4/202, Y4/206, Y4/210, Y4/217, Y4/223, Y4/224, Y4/24, Y4/274, Y4/287, Y4/291, Y4/31, Y4/42, Y4/43, Y4/47, Y4/51, Y4/60, Y4/62, Y4/66, Y4/76, Y4/77, Y4/83, Y4/85, Y4/87, Y4/89, Y5/5, Y5/125, Y5/133, Y5/156, Y5/163, Y5/164, Y5/170, Y5/174, Y5/175, Y5/179, Y5/180, Y5/181,

Y5/186, Y5/203, Y5/205, Y5/206, Y5/207, Y5/215, Y5/238, Y5/241, Y5/244, Y5/284, Y5/285, Y5/287, Y5/328, Y5/334, Y5/337, Y5/347, Y5/357, Y5/361, Y5/364, Y5/366, Y5/367, Y5/369, Y5/373, Y5/392, Y5/410, Y5/415, Y5/423, Y5/427, Y5/428, Y5/429, Y5/431, Y5/432, Y5/435, Y5/438, Y5/47, Y5/50, Y5/72, Y6/102, Y6/110, Y6/120, Y6/125, Y6/128, Y6/150, Y6/152, Y6/24, Y6/35, Y6/36, Y6/45, Y6/49, Y6/54, Y6/72, Y6/73, Y6/88, Y6/97, Y7/10, Y7/14, Y7/20, Y7/22, Y8/8, Y8/24, Y8/63, Y8/64, Y8/65, Y8/79

da : **Dağ.**
d.+ ī ND1/38
d.+ īñ İ3/92
d.+ lar İ3/97

dá - : **Değmek.**
d.- dū Y5/174, Y5/180
d.- iye ŞK16/18
d.- siñ ŞK8/135

dā : **Da/de edatı ve dağ.**
d. M3/4, M5/5, M5/8, M7/18, M7/25, M7/37, M8/20, M8/21, M8/25, M8/50, M9/38, M9/41, M10/16, M10/30, M11/4, M11/5, M11/10, M11/15, M11/31, M11/37, ŞK1/35, ŞK1/46, ŞK2/116, ŞK2/55, ŞK2/69, ŞK3/7, ŞK3/119, ŞK3/13, ŞK3/20, ŞK3/35, ŞK3/49, ŞK3/53, ŞK3/81, ŞK3/96, ŞK4/100, ŞK4/101, ŞK4/141, ŞK4/145, ŞK4/147, ŞK4/157, ŞK4/159, ŞK4/177, ŞK5/44, ŞK5/49, ŞK5/53, ŞK6/4, ŞK6/11, ŞK6/57, ŞK6/90, ŞK7/105, ŞK7/11, ŞK7/12, ŞK7/16, ŞK7/175, ŞK7/195, ŞK7/203, ŞK7/206, ŞK7/94, ŞK8/102, ŞK8/107, ŞK8/108, ŞK8/122, ŞK8/151, ŞK8/158, ŞK8/16, ŞK8/167, ŞK8/175, ŞK8/24, ŞK8/28, ŞK8/35, ŞK8/55, ŞK8/63, ŞK8/98, ŞK9/34, ŞK9/35, ŞK9/40, ŞK9/50, ŞK9/66, ŞK9/98, ŞK10/29, ŞK10/32, ŞK10/63, ŞK12/12, ŞK12/20, ŞK12/32, ŞK12/39, ŞK12/42, ŞK13/9, ŞK13/91, ŞK14/5, ŞK14/16, ŞK14/52, ŞK17/269, ŞK17/275, ŞK17/294, ŞK17/53, ŞK17/76, ŞK18/116, ŞK18/15, ŞK18/182, ŞK18/252, ŞK18/310, ŞK18/312, ŞK18/320, ŞK18/327, ŞK18/328, ŞK18/336, ŞK18/358, ŞK18/359, ŞK18/360, ŞK18/398, ŞK18/402, ŞK18/434, ŞK18/64, ŞK18/83, ŞK18/86, ŞB1/10, ŞB2/80, ŞB4/7, ŞB5/10, ŞB6/63, A1/150, A1/16, A1/208, A1/212, A2/104, A2/69, A3/117, A3/161, A3/199, A3/254, A4/127, A5/160, A5/174, A5/43, A5/58, A5/65, A6/4, A6/25, A6/64, A7/11, A8/111, A8/13, A8/20, A8/87, A9/12, A9/13, A9/33, A9/53, A10/8, A10/29, A10/31, A11/100, A11/38, A11/69, A11/71, A11/74, A12/5, A12/10, A12/28, A12/78, A13/144, A13/30, A13/36, A13/70, İ1/4, İ1/113, İ1/116, İ1/117, İ1/130, İ1/131, İ1/139, İ1/141, İ1/19, İ1/29, İ1/73, İ2/24, İ2/27, İ2/31, İ2/32, İ2/36, İ2/45, İ2/46, İ2/47, İ2/51, İ2/52, İ2/68, İ2/91, İ3/13, İ3/135, İ3/152, İ3/50, İ3/63, İ3/97, İ4/16, İ4/26, İ5/14, İ5/148, İ5/169, İ5/173, İ5/174, İ5/41, İ5/42, İ5/59, İ6/135, İ6/77, İ7/6, İ7/13, İ7/44, İ7/62, İ7/77, İ7/84, İ7/95, İ8/11, İ8/23, İ8/33, K2/42, K5/134, K5/95, K6/172, K6/173, K6/193, K6/202, K6/210, K6/211, K6/95, K7/5, K7/11, K7/16, K7/160, K7/183, K8/7, K9/13, K9/49, K10/79, K11/5, K11/44, K12/100, K12/123, K12/163, K12/175, K12/45, K12/56, K13/7, K13/11, K13/12, K13/18, N1/109, N1/119, N1/168, N1/171, N1/201, N1/229, N1/51, N1/57, N1/58, N1/71, N1/88, N3/15, N4/9, ND4/164, ND5/11, ND5/27, ND6/62, O1/12, O3/10, O3/11, O3/57, O3/59, O4/13, O4/32, O5/19, O5/30, O5/38, O5/43, O6/9, O6/31, O7/76, O8/14, O9/40, O9/42, O9/55, O9/60, O9/75, O10/106, O10/29, O11/30, O14/13, O14/30, O15/18, O17/9, O17/33, O17/40, O17/46, O17/65, O18/21, O18/24, O18/28, O18/31, O18/33, O18/36, O19/39, O19/41, O20/127, O20/172, O20/42, O20/63, O22/22, O22/51, O22/92, O23/14, Y1/121, Y1/60, Y2/5, Y4/111, Y4/243, Y4/289, Y4/301, Y4/46, Y5/7, Y5/9, Y5/101, ŞK1/154, Y5/169, Y5/212, Y5/349, Y5/384, Y5/427, Y6/131, Y6/39, Y6/54, Y6/71, Y6/73, Y6/75, Y6/77, Y6/94, Y6/98, Y6/99, Y7/7, Y8/6
d.+ da ŞK2/59, ŞK3/39, ŞK4/110, ŞK10/96, ŞK18/103, ŞK18/129, ŞK18/135, ŞK18/141, ŞK18/199, ŞK18/253, ŞK18/312, ŞB7/15, ŞB7/79, A10/15, İ2/34, İ5/148, İ5/167, İ5/179,

İ8/13, İ8/14, ND1/33, Y2/13, Y5/100, Y5/26, Y5/387, ŞK2/123
d.+ dan ŞK8/105
d.+ ın ŞK18/259, ŞB6/87, ŞB6/92
d.+ ıñ ŞK10/193
d.+ ına Y5/102
d.+ ín ŞB6/91
d.+ lar ŞK1/34, ŞK10/80, ŞK15/72
d.+ lara ŞK18/411
d.+ larā N1/317
d.+ larda Y5/7, Y5/36, Y5/41
d.+ ları ŞK18/30, İ3/125
d.+ ların Y4/215
d.+ larına K13/11, K13/16, K13/22
d.+ n ŞK7/60, ŞK5/51, ŞK14/7, Y4/48
d.+ nda ŞK10/82

dā - : **Değmek.**
d.- ik Y5/182

dā - : **Taşmak**
d.- şdı O23/21

da' : **Daha, henüz.**
d. M5/38, ŞK18/198

daʿā : **Daha, henüz.**
d. K7/13, Y8/76

daʿa : **Daha, henüz.**
d. M6/17

daʿá : **Daha, henüz.**
d. M5/35, M6/24

daʿā : **Daha, henüz.**
d. M5/5, M6/11, M6/77, M7/18, M7/32, M7/94, ŞK13/125, K7/13

dāʿa : **Daha, henüz.**
d. M7/8, M7/19

dåʿā : **Daha, henüz.**
d. N5/12

daʿār : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/67
d.+ ımı A13/61

daā : **Daha, henüz.**
d. İ1/119, İ3/28, İ5/7, İ5/33, İ7/3, K6/199, K11/34, K12/106, K12/129, O3/59, O7/74, O7/78, O20/172, Y4/17, Y4/195, Y5/258, Y8/80

dāa : **Daha, henüz.**
d. M9/35, ŞB6/64, K12/13

daāl : **Değil.**
d. Y2/32

dāasdan : **Dağıstan, yer adı.**
d.+ a N1/106

daban : **Ayak tabanı.**
d.+ a A1/116, İ5/156
d.+ daki Y4/299
d.+ ı A1/116, İ5/159
d.+ ına A1/129
d.+ ında A1/128

dabanca : **Tabanca, silah.**
d. ŞK17/17, O20/71

dabancá : **Tabanca, silah.**
d.+ deydi ŞK2/143

dad : **Tat, lezzet**
d.+ ı ND4/109, ND4/112, O16/49
d.+ ına M6/77
d.+ ını O4/27

dād - : **Dağıtmak.**
d.- ırdıġ ND4/179
d.- iyī ŞK10/156

dād : **Tat, lezzet.**
d. N6/7
d.+ ı ND4/108, ND4/112
d.+ ī K10/89

dād aldır - : **Huzur vermek.**
d.- díñ ŞK17/310

dādal - : **Dağıtmak.**
d.- mış Y3/16

dadlı : **Tatlı.**
d. M9/13, İ5/62, Y5/144
d.+ dan M6/65
d.+ lār K10/90, ND3/22
d.+ sınī K6/140
d.+ yı ND6/18

dādlı : **Tatlı.**
d. ND6/17

dādli : **Tatlı.**
d.+ ymış ŞK17/292

dādlī : **Tatlı.**

d. ŞK17/292

dáēl : **Değil.**
d. Y5/206

dafā : **Defa, kere.**
d. ŞK7/68, ŞK8/118, ŞK8/119

dafa : **Defa, kere.**
d. A13/61

dāfa : **Defa, kere.**
d. Y4/66

dáfe : **Defa, kere.**
d. ŞK9/43, A5/258, A10/19, Y5/377

dāfe : **Defa, kere.**
d. ŞK8/117, A9/56

daġ : **Dağ.**
d. A8/112, A11/37, K5/129
d.+ a A2/52, A3/244, A3/245, A8/90, İ1/18, İ6/5, Y6/95, ŞB7/16, ŞB7/60
d.+ ā M9/48
d.+ da A1/3, A1/13, A1/204, A1/35, A1/36, A1/59, A5/237, A5/242, A5/257, A8/98, A11/107, A11/37, A11/92, O20/257, Y6/149, Y6/93
d.+ dan A1/20, A1/201, A1/31
d.+ ı O7/78
d.+ ın A2/58, A7/45, A12/45, K9/116, ND2/14, O18/52
d.+ ıñ K1/17, N1/19
d.+ inen O6/32
d.+ lar A11/109, İ3/112
d.+ lara O4/28
d.+ larda A1/3, A4/23, A11/98, İ5/189, A4/152
d.+ lardā A4/9

daġ - : **Takmak.**
d.- dı ŞK7/134, ŞK7/140, ŞK7/151

dāġ : **Dağ.**
d. İ3/121
d.+ a M4/20
d.+ daḫı Y4/208, A5/235
d.+ dan ND2/13
d.+ ın ŞK4/60
d.+ ınan O22/76
d.+ lar O20/151
d.+ lārınıñ O18/45

dāġ - : **Takmak.**
d.- mışşım ŞK17/305
d.- sın ŞK17/186

daġ çayı : **Dağ çayı, ada çayı.**
d. A8/112, A8/113, A8/114

daġdancī : **Dağdancık köyü, yer adı.**
d.+ n A7/14, A7/25, A7/33

daġdancı : **Dağdancık köyü, yer adı.**
d.+ n A7/16

daġġa : **Dakika.**
d. ŞK7/174, ŞK14/9, K6/211, ND6/31, ND6/32, ND6/33, Y1/131
d.+ sı İ5/37

daġġā : **Dakika.**
d. ŞK7/173, A13/10

dāġġa : **Dakika.**
d. N1/17, Y1/131

daġġalıġ : **Belirli bir sürede yapılan.**
d. Y6/101

daġıd - : **Dağıtmak.**
d.- an A11/75
d.- ıllardī A10/65
d.- ırdıḫ A1/157
d.- ıyu A11/75

daġıl - : **Dağılmak.**
d.- ır Y6/88
d.- inça N1/7

dāġıl - : **Dağılmak.**
d.- ıġ ŞB2/64

dāġısdan : **Dağıstan, yer adı.**
d.+ a N1/109
d.+ da N1/109

dāġısdannı ḥasen : **Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
d. N1/160

dāġısdanni : **Dağıstan şehrinden olan kimse.**
d. N1/160

daġıt - : **Dağıtmak**
d.- di A2/98

dāġıtım : **Dağıtma.**
d. O7/52

daġ(ı)l - : **Dağılmak**

d.- āraḫ K12/81

daḥ - : **Takmak.**
d.- ardī ŞK8/36

daḥ : **Dağ.**
d. A4/151

daḫ - : **Takmak.**
d.- ʿár M5/4
d.- allar O15/7
d.- allār İ1/142
d.- allardı ŞK13/88, ŞK13/95, ND4/150
d.- allardī ŞK13/5, K10/58, ND4/151
d.- allarıdı A10/40, A10/42
d.- añ ND4/138, ND4/139
d.- ar A10/41, ND4/134
d.- ardıġ A10/40, ND4/134
d.- ardī ŞK8/37
d.- arıdī ŞK8/64
d.- arımış Y2/7
d.- arsıñ O13/43
d.- dılar A1/143
d.- iyālarıdı ŞK8/56
d.- iyler K6/32
d.- madılar K6/35

daḫ - : **Giyinmek.**
d.- ʿāllar M10/18

daḥ : **Dağ.**
d. A4/9

dahī : **Dahi, zeki.**
d. O22/59

daʰʿa : **Daha, henüz.**
d. M5/54

daḥʿar : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/92
d.+ ın A13/105

daha : **Daha, henüz.**
d. M1/36, M7/3, M12/54, M12/69, ŞK7/210, ŞK14/71, ŞK15/26, ŞK15/27, ŞB2/85, ŞB7/85, A1/122, A1/194, A1/198, A1/210, A1/224, A1/33, A2/45, A12/42, İ1/73, K7/155, K9/114, N3/28, O4/29, O5/15, Y3/15

daʰa : **Daha, henüz.**
d. ŞK7/67, ŞK7/68, ŞK18/115, ŞK18/16, ŞK18/285, ŞK18/35, ŞK18/54, K12/36

dahá : **Daha, henüz.**
d. ŞB7/4, A5/51

dahā : **Daha, henüz.**
d. ŞB2/23, İ3/62

daʰā : **Daha, henüz.**
d. ŞK7/184, ŞK7/210

daḥa : **Daha, henüz.**
d. A1/149, A1/196, A1/281, A1/304, A2/68

daḫa : **Daha, henüz.**
d. ŞK4/175, İ4/21

dāha : **Daha, henüz.**
d. A1/141

dahadi yoḫ : **Halsiz ve yorgun olmak.**
d. ŞK4/105

daḥár : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/82

daḫar : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d.+ ı A13/38

daḫár : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/38

dáḫár : **Dahar, Ağlayan Ayva- Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/42

dahe : **Daha, henüz.**
d. ŞK3/114

daḥfe : **Defa, kere.**
d. A2/25, A2/45

daḫıl - : **Takılmak.**
d.- ı ND4/106
d.- ıġ ND4/107
d.- ıḫ A8/81

dahılı : **Takılmış, asılı.**
d. K6/39

daḫılı : **Takılmış, asılı.**
d.+ ydı ŞK7/124

daḫım : **Eşya ve aletlerin hepsi.**

d.+ ı O20/133, O20/138

daḫın : **Tahıl.**
d.+ ı O13/22

dāḫiye : **İşte oradan.**
d. ŞK12/14

daıt - : **Dağıtmak.**
d.- ıllār İ6/43
d.- ıllarıdī İ6/44

daīd - : **Dağıtmak.**
d.- ıllarıdī İ6/43

daḳ - : **Takmak.**
d. K6/33

daḳḳa : **Dakika.**
d. A3/268

dáḳḳa : **Dakika.**
d. ŞB7/56

dal : **Ağacın gövdesinden ayrılan kolların her biri.**
d. ŞK6/34, A1/20, K9/128, ND5/5, O19/9
d.+ dā ŞK17/136
d.+ ı ŞK4/50, K7/62
d.+ ımı ŞK4/53, ŞK4/58
d.+ ıñ ŞK12/25
d.+ ına A1/316, A1/317
d.+ ında A13/38, İ3/149
d.+ ından O10/102
d.+ ındān K13/18
d.+ ını ŞK4/62, ŞK4/65, ŞK6/22, A6/67, Y1/164, Y1/165
d.+ ıñı ŞK4/49, ŞK4/55
d.+ i ŞK6/21
d.+ í A1/20
d.+ lʿāra M7/25
d.+ ları ŞK5/82
d.+ larını ŞK4/48

dal - : **Dalmak.**
d.- ırdı A3/9

dál : **Değil.**
d. Y5/140
d.+ ım Y6/35
d.+ im A5/200, A5/203

dāl - : **Dağılmak.**
d.- aḳ A6/39
d.- ıllārıdī ŞK7/36
d.- ır A5/229, A11/14
d.- iyām O20/217
d.- iyı ŞK10/19, ŞK10/20
d.- iyō ŞK1/9
d.- sın A13/104

dāl **Ağacın gövdesinden ayrılan kolların her biri.**
d.+ ı ŞK18/218

dal emine : **Dal Emine, kişi adı.**
d. ND5/5-6

dal ėmine : **Dal Emine, kişi adı.**
d. ND5/5

dāla - : **Dağlamak.**
d.- ma N1/214, N1/227

dalaġ : **Dalak.**
d.+ i A3/270

dalaḫ : **Dalak.**
d. A3/265, A3/270

dalan - : **Etrafını sarmak.**
d.- mış ŞK18/299

dalaş : **Talaş, odun parçaları.**
d.+ ınnan ŞK4/102

dalġa : **Su yüzeyindeki kıvrımlı hareket.**
d.+ lar ŞK14/24

dalġa dalġa : **Kıvrımlı.**
d. M7/43

dalġalan - : **Üzerinde dalga oluşmak.**
d.- ır ŞK14/24, ŞK14/25, ŞK14/26

dālım : **Dağılım, birbirinden ayrılma.**
d. K5/81

dallal : **Tellal.**
d.+ lar A3/77

dallı : **Dalı olan.**
d. A10/38

dallı dallı : **Canlı.**
d. A10/39

dam : **Ev, evin üst kısmı.**

d. ŞK4/21, ŞK5/86, ŞK11/48, ŞK13/150, ŞK13/151, ŞK13/87, ŞK17/196, A1/18, N5/3, N5/9, ND4/8, ND4/10, Y6/125
d.+ a ŞK5/45, ŞK13/88, A13/168, İ1/60, A5/173, O1/31
d.+ ā ŞK17/191
d.+ da ŞK4/20, A1/57, A3/231
d.+ dan ŞK17/4, O10/43, Y5/240
d.+ ı N2/8, ND4/184, Y5/221
d.+ ın A1/308, ND4/183, Y5/221
d.+ lar M6/98, ŞK13/150
d.+ ların K9/55, K9/58
d.+ larını A7/25

dām : Ev, evin üst kısmı.
d.+ ın Y5/222

dåm : Ev, evin üst kısmı.
d.+ a ŞK11/48

dama : Dama oyunu.
d. K12/180, K12/186

damá : Dama oyunu.
d. K12/180

dama oyunu : Dama oyunu.
d. K12/185

damad : Damat.
d. M8/11
d.+ a ŞK5/31, İ5/134
d.+ ın M9/44, K6/16
d.+ ıñ M8/8
d.+ ī M8/4

damād : Damat.
d. M8/10

dāmad : Damat.
d.+ ım ŞB7/77

damaġ : Damak, ağız tavanının boşluğu.
d.+ ınaçā K6/210

damar Damar.
d. ŞK4/183

damarı : Damar.
d. ŞK4/184

damat : Damat.
d. ŞK13/35, ŞK13/36
d.+ ḫını ŞK5/5, ŞK5/16

damāt : Damat.
d. ŞK5/46

damatis : Domates.
d. O17/53

damatlıḳ : Damatın düğünde giydiği kıyafet.
d. ŞK5/31

damla - : Damlamak.
d.- ḫıḳ ŞK13/116, ŞK13/118

damlat - : Damlama işini yaptırmak.
d.- mış ŞK13/115

dana : Tane, adet.
d. ŞK2/133, ŞK8/36, ŞB2/46, K2/20, K2/21, K9/87, N1/163, N1/256, O3/71, O7/41, O12/38, O20/207, Y5/409, Y8/49
d.+ mız ŞK7/120

dāna : Tane, adet.
d.+ si ŞK14/68

danasiῑn : Bir sonraki gün.
d. ŞK14/71

danatım : Denetim.
d.+ ın İ6/22

dane : Tane, adet.
d. Y4/187

danecig : Tane, adet.
d. İ6/15

danış - : Danışmak.
d.- īm Y1/112
d.- acaḳ ŞK2/66
d.- acāḳ ŞK2/66
d.- dı K9/38
d.- ıllar ND6/42
d.- ıllarıdī ŞK7/27
d.- im Y1/112
d.- iyi ŞK2/31

dānış - : Danışmak.
d.- dī Y1/113

dansõz : Dans etmeyi meslek edinmiş kadın.
d. M6/46

dāp - : Tapmak.
d.- ıḳıdı İ3/29

dapanca : Tabanca.

d. K9/83

dapı : Tapu.
d. M6/69

dapu : Tapu.
d. M6/70

dar : Geniş karşıtı
d. N1/292, N1/293, N1/296, N1/297, O6/34

darda ġal - : Zor durumda kalmak.
d.- ırsañ ŞK2/14

darʿāġ : Tarak.
d. M8/49, O10/69

darʿāġcı : Kumaş dokuması için ipliği tarayan kimse.
d. M7/35

darʿāġcī : Kumaş dokuması için ipliği tarayan kimse.
d.+ ya M7/34

darʿāġlamī : Tarama işi.
d.+ ynan M7/49

dara - : Taramak.
d.- mamış İ8/26, İ8/28
d.- mış A1/234, A1/235
d.- yım A1/233

darā - : Taramak.
d. M8/50

darā : Tarak.
d.+ m A13/16
d.+ mı A13/107

daracıḫ : Çok dar.
d. A3/194

daraġ : Tarak.
d. Y5/179

darāġ : Tarak.
d. ND6/67

daran - : Tarama işini yapmak.
d.- mēz ŞB5/11, ŞB5/12

daʾbıḫa çalın - : Darbuka çalmak.
d.- ırdī M8/9

darda ġal - : Sıkıntılı olmak.
d.- dī ŞK2/59

dardiş - : Tartışmak.
d.- īm ŞK7/184

daren - : Tarama işini yapmak.
d.- mēz ŞB5/10, ŞB5/11

darġ ?
d.+ ınızā O20/20

darı : Mısır.
d. ŞK4/54, ŞK4/61, ŞK17/191, A1/194, A1/195

darıd - : Taramak, silahla bir yere sürekli ateş etmek.
d.- ıllarıdī M8/21

dārıḳ : Tarak.
d. ŞK8/168

darıl - : Darılmak, gücenmek.
d.- ma ŞK2/89

dāri : Mısır.
d. O6/27

dart - : Tartmak, ölçmek.
d.- īk K5/5
d.- dıḳ K5/15

dasda : Tas, su içilen kap.
d.+ da Y5/238

dāsdan : Dağıstan, yer adı.
d.+ a N1/107

daş : Taş.
d. M6/51, M6/52, M8/93, ŞK3/9, ŞK3/27, ŞK6/131, ŞK7/66, ŞK8/92, ŞK13/147, ŞB3/22, ŞB3/23, A1/235, A1/32, A2/54, A3/224, A8/100, A8/101, A8/76, A8/84, A12/47, A12/49, A12/82, İ3/159, İ3/68, İ3/81, İ4/3, İ7/58, K7/199, K7/201, K12/175, N8/46, ND2/8, ND4/57, O4/27, O4/28, O19/81, Y4/152, Y4/154, Y5/363, Y5/409
d.+ a ŞB2/98, A5/99
d.+ ā O6/32, O22/76
d.+ da İ3/47, İ5/148
d.+ dan A3/218, N6/13
d.+ ı ŞK4/71, ŞK7/67, A1/31, A7/44, A12/75, K12/181, O20/178
d.+ ın İ3/84, A8/100

d.+ ıñ Y1/59
d.+ ına İ8/19, İ8/21, K12/181
d.+ ınan N5/12
d.+ ında O14/39
d.+ ını K2/46, O10/96
d.+ i A3/224, A3/225
d.+ lar ŞK3/11, İ3/49
d.+ lara A3/225
d.+ larda A1/20, A4/23
d.+ lardā A4/10
d.+ lardan ŞB3/22, A4/9
d.+ ları İ8/20
d.+ ların A10/47, İ3/49, K12/182
d.+ larıñ ŞB2/85, İ3/47
d.+ larınā İ5/142
d.+ larī K12/182
d.+ nan ŞK4/70, Y6/15
d.+ u N1/221

daş - **: Taşmak.**
d.- ar A1/244
d.- dīy O23/20

dāş **: Taş.**
d. M8/93, ŞK18/165, ŞB2/89, K7/200, K12/174, K12/181, N5/26, N5/27, N8/45, ND4/117, ND4/118, O4/28, O19/10, O22/57, O22/92, O23/34, Y5/333
d.+ dan N6/12
d.+ ı ŞK3/17, İ8/21, ND4/118, ND4/119, ND4/56
d.+ ınan ND4/57
d.+ ını ŞK17/232, O22/57
d.+ ī O23/34
d.+ lar N8/45
d.+ larā ŞK18/411
d.+ ları K7/200, K7/202

dåş **: Taş.**
d.+ ı N5/21
d.+ ın N5/26
d.+ ıñ N5/23

dāş vur - **: Taşa vurmak.**
d.- urdum ŞK9/80

daşı - **: Taşımak.**
d.- dım O19/46
d.- dīm O7/63
d.- mıyoḫ A8/19
d.- rdıḫ A1/147
d.- rmış A5/133
d.- yım İ4/17

dāşı - **: Taşımak.**
d.- mam O3/80
d.- rım O3/42

daşi - **: Taşımak.**
d.- yoduḫ A9/15

daşin - **: Taşıma işi yapılmak.**
d.- iy M6/84

daşla - **: Taş atmak.**
d.- dīm Y5/413

dātım **: Dağıtma işi.**
d. K5/79, K5/81, K5/84

dātim **: Dağıtma işi.**
d. K5/120

daTlı **: Tatlı.**
d.+ dan M6/66
d. A5/236, İ6/43

dav'ār **: Koyun ve keçiye verilen ortak ad.**
d. N5/32
d.+ ı O12/23
d.+ ıñ O20/139

davē **: Dava, sorun.**
d. ŞK8/132

dava **: Dava, sorun.**
d.+ sında ŞK9/42

davá **: Dava, sorun.**
d.+ sī K12/87

davā **: Dava, sorun.**
d. K12/32

daval **: Koyun ve keçiye verilen ortak ad**
d.+ lar ŞB7/43, O2/13
d.+ ları ŞB7/10
d.+ larıma ŞB7/63
d.+ ların A11/28

davam ed - **: Bir işi sürdürmek.**
d.- īy A4/78

davar **: Koyun ve keçiye verilen ortak ad**
d. ŞK7/169, ŞK7/63, ŞK18/135, ŞK18/141, ŞK18/312, ŞB7/47, ŞB7/53, A1/160,
A1/31, A1/35, A1/36, A1/43, A1/99, A2/60, A2/65, A3/261, A3/270, A9/44, İ5/150, N1/171, N1/172, N1/174, O2/13, O3/46, O20/107, O22/93, Y5/120, Y5/143, Y5/146, Y5/151, Y5/41

d.+ a ŞB7/42, A1/35, A5/256, A5/258, O3/16, Y6/11
d.+ ā Y6/11
d.+ da A1/36
d.+ dan A1/202, A1/43
d.+ ı ŞK18/142, ŞB7/25, ŞB7/26, A1/12, A1/177, A2/87, A2/90, A9/45, İ3/81, İ3/84, K1/19
d.+ ım A7/29, A11/51
d.+ ımın ŞB7/72, ŞB7/73
d.+ ımız ŞK7/120, A2/88
d.+ ımızdan A1/43
d.+ ın İ3/83, K3/14, K6/88, O11/33
d.+ ıñ Y5/150
d.+ lar A1/45
d.+ lara ŞB7/44
d.+ ları ŞB7/21, A1/45, K7/174
d.+ larī K7/160

davār : Koyun ve keçiye verilen ortak ad.
d. O11/32
d.+ ın O3/50

dāvar : Koyun ve keçiye verilen ortak ad.
d.+ ım A11/51

dåvar : Koyun ve keçiye verilen ortak ad.
d.+ ı ŞK2/122
d.+ ımızı A1/21

davar mavar : Davar, hayvan.
d. K7/139

davar mıvar : Davar, hayvan.
d. ŞK7/80

davar sāġ - : Süt sağmak.
d.- arım O3/17

davar yāy - : Hayvanları otlatmak.
d.- iy O20/111

davarımız malımız : Davar, hayvan.
d. O3/47

dāvat : Davet, çağrı.
d.+ e O17/7

davē : Dava, sorun.
d. ŞK8/132, ŞK8/133

dáve : Dava, sorun.
d. ŞK7/120
d.+ si ŞK2/6

dávē : Dava, sorun.
d. ŞK8/133

dāved gel - : Davet edilmek.
d.- en ŞK3/45

dāvet : Davet, çağrı.
d.+ imdesiñ N1/178

dāvetli : Davete çağrılan kimse.
d. A3/70

davıl : Davul, vurmalı çalgı.
d. ŞK5/6, ŞK10/200, ŞK13/7, ŞK13/8, ŞK13/111, ŞK13/121, ŞK13/135, ŞK13/18, ŞK13/19, ŞK13/77, ŞK13/80, ŞK17/152, ŞK17/155, İ6/32, K1/17, K4/18, K6/3, K6/13, K10/28, K10/32, K11/16, O3/25, O3/64, O8/21, O12/20, O17/28, O17/29, O17/30, O21/4, Y2/68, Y5/374, Y5/379, Y6/20, Y6/21
d.+ a ŞK13/121, Y2/37, Y2/72
d.+ dan O3/66, O20/73
d.+ ı ŞK13/75, O12/18, O15/19, Y2/36
d.+ ın Y5/373, Y5/374, Y5/379, Y5/380
d.+ ıñ Y5/377
d.+ ına Y7/7
d.+ ınan ŞK13/142
d.+ ında ŞK13/131, K10/48
d.+ ıñı ŞK10/182
d.+ ī İ1/127
d.+ lar ŞK10/200, K2/16, O17/19
d.+ nan ŞK13/142, ŞK13/143, K4/5, O8/22
d.+ sa O3/64

daʸıl : Davul, vurmalı çalgı.
d.+ ı O8/7

dāvıl : Davul, vurmalı çalgı.
d. ŞK17/15, ŞK17/152, ŞK17/17, O17/3, Y2/68

dāʸıl : Davul, vurmalı çalgı.
d. O8/7

dåvıl : Davul, vurmalı çalgı.
d. İ1/125

davıl çalın - : Davul çalmak.
d.- dı ŞK13/75, ŞK13/76

dāvıl çālın - : Davul çalmak.
d.- ırdī M8/9

davıl dernek ġurul - : Düğün yapmak.

d.- uġ ŞK10/109

davıl ḥarbilen - : Davul çalmak
d.- iridi Y5/66-67

davılcī : Davul çalan kimse.
d. O15/3

davılcù : Davul çalan kimse.
d.+ lardan ND5/27

davíl : Davul, vurmalı çalgı.
d. İ5/96

davùl : Davul, vurmalı çalgı.
d. O3/64, O17/6, O17/13

dāvùl : Davul, vurmalı çalgı.
d. O17/13

davşan : Tavşan.
d. ŞK6/88, A5/103, A11/43, İ6/12, K2/22, K2/29, ND1/33
d.+ ā O7/10
d.+ ı ŞK6/84, ŞK6/87

davul : Davul, vurmalı çalgı.
d. K6/171

dawar : Davar, hayvan.
d. ŞK7/170
d.+ ımız O3/43

dawıl : Davul, vurmalı çalgı.
d. K9/25, O3/24, O5/30, O12/18, O14/18

dawùlçı : Davul çalan kimse.
d. O6/41

dawulçı : Davul çalan kimse.
d. O6/41

dayī - : Dayamak.
d.- yō N2/59

day ʿā : Dayak.
d. O7/80

daya - : Dayamak
d.- dım Y5/318

dayā : Dayak.
d. ŞK4/96, N7/27

dayan - : Dayanmak
d.- īn O17/78
d.- abilin M4/15
d.- amadı O23/32
d.- amadım M2/4, N1/219
d.- amam K6/188
d.- amiy A3/155, A3/26
d.- amíy ŞB7/76
d.- amiyō Y4/288
d.- dım A13/81
d.- mazdı ŞK7/138
d.- mış O20/247

dayı : Annenin erkek kardeşi.
d. A12/25
d.+ larım A5/177
d.+ larımıñ ND5/52
d.+ lari A2/105, A2/106
d.+ m Y4/19
d.+ mın ŞK5/29, K11/36
d.+ mıñ M9/61, A5/187, ND5/48, Y6/38, O9/16
d.+ ımgil ŞK5/4, A7/42
d.+ mınḳı ŞK5/11
d.+ mız A2/18
d.+ sı ŞK18/417, N1/194, O15/3, O15/11, O15/23, Y5/57, Y5/60, Y5/61
d.+ sının Y5/287
d.+ sī İ1/121
d.+ ya İ3/91
d.+ yıñ Y4/260

dāyı : Annenin erkek kardeşi.
d. İ3/91
d.+ m Y4/19
d.+ mız Y4/35

dayım : Daima, sürekli.
d. O18/53, O21/26

dāyi - : Dayamak.
d.- yòñ ND6/24

dayim : Devamlı, sürekli.
d. A1/250

dayím : Devamlı, sürekli.
d. O8/56

dayire : Daire, ev.
d.+ den A3/219

dāyiri : Daire, ev.
d.+ ye ŞB2/120

dāy(i)l : Değil.

d.+ im O9/120

dayma : **Devamlı, sürekli.**
d. Y3/17

dayre : **Daire, ev.**
d. A3/217, İ7/14

dazzū : **Dazhüyük, yer adı.**
d. K6/155

de : **De bağlacı/edatı.**
d. M1/17, M2/11, M2/16, M2/17, M2/19, M2/38, M3/10, M3/11, M3/16, M3/21, M4/8, M5/8, M5/12, M5/13, M5/16, M5/19, M5/22, M5/36, M5/48, M6/13, M6/18, M6/24, M6/36, M6/53, M6/77, M6/80, M6/82, M6/91, M6/94, M6/96, M7/109, M7/24, M7/45, M7/47, M7/77, M7/91, M7/96, M7/99, M8/117, M8/13, M8/19, M8/27, M8/28, M8/37, M8/44, M8/56, M8/58, M9/6, M9/18, M9/24, M9/27, M9/44, M9/50, M9/57, M9/66, M9/69, M10/23, M10/24, M10/27, M10/31, M10/39, M11/5, M11/6, M11/26, M11/29, M12/10, M12/19, M12/20, M12/35, M12/41, M12/42, M12/46, M12/48, M12/51, M12/72, M12/76, M12/84, ŞK1/7, ŞK1/44, ŞK2/108, ŞK2/109, ŞK2/113, ŞK2/121, ŞK2/140, ŞK2/144, ŞK2/24, ŞK2/40, ŞK2/44, ŞK2/75, ŞK2/78, ŞK2/97, ŞK2/98, ŞK3/4, ŞK3/110, ŞK3/111, ŞK3/24, ŞK3/67, ŞK3/84, ŞK3/95, ŞK4/9, ŞK4/11, ŞK4/115, ŞK4/116, ŞK4/118, ŞK4/120, ŞK4/127, ŞK4/129, ŞK4/141, ŞK4/144, ŞK4/146, ŞK4/15, ŞK4/153, ŞK4/173, ŞK4/185, ŞK4/196, ŞK4/198, ŞK4/199, ŞK4/21, ŞK4/35, ŞK4/41, ŞK4/47, ŞK4/50, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65, ŞK4/73, ŞK4/78, ŞK4/80, ŞK4/84, ŞK4/93, ŞK5/5, ŞK5/105, ŞK5/27, ŞK5/38, ŞK5/55, ŞK5/57, ŞK5/68, ŞK5/99, ŞK6/5, ŞK6/103, ŞK6/104, ŞK6/110, ŞK6/13, ŞK6/132, ŞK6/15, ŞK6/19, ŞK6/23, ŞK6/27, ŞK6/33, ŞK6/37, ŞK6/39, ŞK6/40, ŞK6/59, ŞK6/61, ŞK6/62, ŞK6/93, ŞK6/97, ŞK7/114, ŞK7/116, ŞK7/145, ŞK7/146, ŞK7/147, ŞK7/158, ŞK7/16, ŞK7/204, ŞK7/23, ŞK7/34, ŞK7/52, ŞK7/61, ŞK7/62, ŞK7/63, ŞK7/64, ŞK7/68, ŞK7/72, ŞK7/76, ŞK7/83, ŞK8/4, ŞK8/105, ŞK8/107, ŞK8/114, ŞK8/127, ŞK8/135, ŞK8/136, ŞK8/139, ŞK8/155, ŞK8/156, ŞK8/159, ŞK8/165, ŞK8/184, ŞK8/185, ŞK8/20, ŞK8/22, ŞK8/23, ŞK8/24, ŞK8/32, ŞK8/40, ŞK8/49, ŞK8/51, ŞK8/54, ŞK8/57, ŞK8/84, ŞK8/86, ŞK9/11, ŞK9/17, ŞK9/30, ŞK9/31, ŞK9/34, ŞK9/35, ŞK9/38, ŞK9/49, ŞK9/51, ŞK9/57, ŞK9/58, ŞK9/63, ŞK9/64, ŞK9/65, ŞK9/73, ŞK9/76, ŞK9/85, ŞK10/4, ŞK10/9, ŞK10/104, ŞK10/118, ŞK10/132, ŞK10/137, ŞK10/14, ŞK10/148, ŞK10/157, ŞK10/181, ŞK10/182, ŞK10/190, ŞK10/201, ŞK10/27, ŞK10/38, ŞK10/60, ŞK10/66, ŞK10/78, ŞK10/81, ŞK11/6, ŞK11/9, ŞK11/13, ŞK11/19, ŞK11/24, ŞK11/26, ŞK11/39, ŞK11/40, ŞK11/43, ŞK11/45, ŞK11/48, ŞK11/50, ŞK11/54, ŞK12/22, ŞK12/33, ŞK12/34, ŞK13/8, ŞK13/104, ŞK13/147, ŞK13/155, ŞK13/157, ŞK13/33, ŞK13/37, ŞK13/78, ŞK14/14, ŞK14/25, ŞK14/31, ŞK14/47, ŞK14/57, ŞK15/28, ŞK15/38, ŞK15/63, ŞK15/68, ŞK15/71, ŞK15/76, ŞK15/79, ŞK15/89, ŞK15/90, ŞK15/91, ŞK15/96, ŞK15/97, ŞK16/16, ŞK16/17, ŞK16/27, ŞK16/43, ŞK16/46, ŞK16/48, ŞK16/52, ŞK17/107, ŞK17/159, ŞK17/166, ŞK17/18, ŞK17/216, ŞK17/25, ŞK17/271, ŞK17/272, ŞK17/29, ŞK17/292, ŞK17/31, ŞK17/310, ŞK17/311, ŞK17/314, ŞK17/319, ŞK17/37, ŞK17/42, ŞK17/53, ŞK17/57, ŞK17/72, ŞK17/75, ŞK17/79, ŞK17/88, ŞK17/93, ŞK18/5, ŞK18/136, ŞK18/148, ŞK18/151, ŞK18/209, ŞK18/234, ŞK18/238, ŞK18/260, ŞK18/284, ŞK18/306, ŞK18/319, ŞK18/324, ŞK18/325, ŞK18/329, ŞK18/336, ŞK18/350, ŞK18/351, ŞK18/352, ŞK18/381, ŞK18/382, ŞK18/390, ŞK18/397, ŞK18/398, ŞK18/401, ŞK18/405, ŞK18/412, ŞK18/419, ŞK18/423, ŞK18/435, ŞB1/33, ŞB1/35, ŞB1/38, ŞB1/40, ŞB1/42, ŞB2/100, ŞB2/108, ŞB2/113, ŞB2/125, ŞB2/128, ŞB2/18, ŞB2/37, ŞB2/57, ŞB2/65, ŞB2/72, ŞB2/96, ŞB2/99, ŞB3/4, ŞB3/9, ŞB3/21, ŞB4/7, ŞB5/13, ŞB5/14, ŞB6/6, ŞB6/109, ŞB6/36, ŞB6/38, ŞB6/39, ŞB6/47, ŞB6/69, ŞB6/70, ŞB6/72, ŞB6/83, ŞB6/86, ŞB7/15, ŞB7/21, ŞB7/42, ŞB7/68, A1/101, A1/122, A1/125,

A1/143, A1/145, A1/150, A1/151, A1/159, A1/162, A1/164, A1/172, A1/175, A1/187, A1/21, A1/210, A1/238, A1/247, A1/257, A1/262, A1/28, A1/285, A1/289, A1/296, A1/35, A1/41, A1/58, A1/67, A1/68, A1/84, A2/11, A2/16, A2/39, A2/50, A2/59, A2/65, A2/72, A2/82, A2/85, A2/91, A2/94, A2/95, A2/98, A3/7, A3/103, A3/131, A3/152, A3/166, A3/168, A3/205, A3/206, A3/215, A3/224, A3/253, A3/269, A3/34, A3/42, A3/70, A3/78, A3/80, A4/126, A4/147, A4/149, A4/167, A4/37, A5/104, A5/105, A5/118, A5/124, A5/125, A5/127, A5/134, A5/138, A5/159, A5/160, A5/161, A5/164, A5/168, A5/169, A5/177, A5/188, A5/193, A5/197, A5/199, A5/206, A5/208, A5/211, A5/219, A5/222, A5/228, A5/230, A5/232, A5/237, A5/242, A5/243, A5/248, A5/57, A5/67, A5/75, A5/81, A5/84, A5/90, A6/5, A6/6, A6/8, A6/11, A6/12, A6/15, A6/17, A6/18, A6/19, A6/23, A6/25, A6/31, A6/43, A6/44, A6/61, A7/16, A7/54, A7/55, A7/57, A7/62, A7/67, A7/71, A7/77, A8/10, A8/103, A8/115, A8/124, A8/126, A8/128, A8/129, A8/137, A8/139, A8/141, A8/143, A8/16, A8/18, A8/25, A8/26, A8/28, A8/33, A8/37, A8/57, A8/58, A8/61, A8/62, A8/65, A8/72, A8/80, A8/85, A8/87, A9/33, A9/41, A9/47, A9/48, A9/56, A9/63, A9/64, A9/66, A10/8, A10/10, A10/11, A10/22, A10/24, A10/31, A10/42, A10/67, A11/14, A11/15, A11/19, A11/30, A11/42, A11/50, A11/51, A11/70, A11/81, A11/82, A11/83, A11/96, A11/98, A12/7, A12/16, A12/61, A12/84, A12/92, A13/7, A13/100, A13/104, A13/115, A13/141, A13/150, A13/155, A13/158, A13/159, A13/170, A13/171, A13/172, A13/21, A13/31, A13/52, A13/55, A13/59, İ1/101, İ1/107, İ1/119, İ1/52, İ1/55, İ1/62, İ1/68, İ1/71, İ1/75, İ1/97, İ2/5, İ2/8, İ2/31, İ2/85, İ3/5, İ3/115, İ3/117, İ3/128, İ3/13, İ3/130, İ3/134, İ3/141, İ3/143, İ3/146, İ3/152, İ3/156, İ3/165, İ3/166, İ3/27, İ3/47, İ3/48, İ3/55, İ3/60, İ3/67, İ3/69, İ3/70, İ3/72, İ3/75, İ3/84, İ3/92, İ4/4, İ4/8, İ4/9, İ4/13, İ4/14, İ4/17, İ4/20, İ4/28, İ4/29, İ4/34, İ5/9, İ5/100, İ5/106, İ5/107, İ5/108, İ5/116, İ5/121, İ5/131, İ5/139, İ5/145, İ5/154, İ5/168, İ5/175, İ5/184, İ5/190, İ5/40, İ5/72, İ5/86, İ5/88, İ6/7, İ6/121, İ6/125, İ6/15, İ6/20, İ6/27, İ6/33, İ6/70, İ6/71, İ6/77, İ6/82, İ7/5, İ7/10, İ7/12, İ7/19, İ7/40, İ7/44, İ7/50, İ7/52, İ7/57, İ7/73, İ7/82, İ8/24, İ8/33, İ8/36, K1/4, K1/19, K2/10, K2/12, K2/15, K2/28, K3/11, K4/25, K4/31, K4/35, K4/36, K5/104, K5/105, K5/137, K5/20, K5/42, K5/71, K5/99, K6/10, K6/106, K6/107, K6/108, K6/120, K6/121, K6/124, K6/132, K6/149, K6/150, K6/17, K6/175, K6/182, K6/186, K6/187, K6/202, K6/34, K6/42, K6/57, K6/76, K7/5, K7/100, K7/123, K7/130, K7/135, K7/143, K7/146, K7/151, K7/159, K7/161, K7/194, K7/200, K7/202, K7/26, K7/63, K7/73, K7/74, K8/15, K8/19, K9/7, K9/9, K9/10, K9/113, K9/30, K9/43, K9/48, K9/54, K9/72, K9/85, K9/90, K9/97, K10/100, K10/36, K10/57, K10/88, K11/4, K11/8, K11/12, K11/16, K11/17, K11/25, K11/36, K11/44, K12/4, K12/8, K12/104, K12/105, K12/117, K12/141, K12/148, K12/156, K12/158, K12/159, K12/16, K12/165, K12/168, K12/180, K12/49, K12/60, K12/72, K12/73, K12/77, K12/85, K12/92, K13/6, K13/8, K13/19, N1/100, N1/115, N1/119, N1/182, N1/191, N1/199, N1/208, N1/211, N1/260, N1/271, N1/275, N1/46, N1/68, N1/71, N2/7, N2/21, N2/42, N2/44, N2/46, N2/55, N2/59, N3/5, N4/6, N4/17, N4/19, N6/21, N6/22, N7/5, N7/9, N7/10, N7/11, N7/17, N7/20, N7/32, N7/35, N8/63, N8/64, ND1/25, ND2/15, ND2/18, ND3/5, ND3/30, ND4/109, ND4/114, ND4/123, ND4/125, ND4/132, ND4/140, ND4/154, ND4/157, ND4/158, ND4/160, ND4/17, ND4/177, ND4/181, ND4/33, ND4/37, ND4/52, ND4/69, ND5/5, ND5/8, ND5/12, ND5/17, ND5/32, ND5/37, ND5/47, ND5/52, ND6/15, ND6/25, ND6/55, O1/23, O1/31, O2/10, O3/25, O3/31, O3/38, O3/41, O3/44, O3/63, O3/66, O3/74,

O3/76, O4/13, O4/25, O4/26, O5/5, O5/6, O5/7, O5/23, O5/24, O5/33, O6/16, O7/9, O7/19, O7/30, O7/36, O7/45, O7/58, O7/66, O8/6, O8/12, O8/13, O8/20, O8/21, O8/24, O8/46, O8/66, O8/70, O9/108, O9/109, O9/13, O9/19, O9/27, O9/33, O9/35, O9/36, O9/58, O9/72, O9/80, O9/82, O9/85, O10/4, O10/100, O10/105, O10/106, O10/107, O10/11, O10/15, O10/16, O10/20, O10/24, O10/28, O10/33, O10/35, O10/40, O10/58, O10/60, O10/61, O10/64, O10/71, O10/78, O10/83, O10/85, O10/95, O11/18, O11/29, O11/38, O12/16, O12/27, O12/29, O12/30, O12/47, O13/4, O13/6, O13/12, O13/19, O13/23, O13/39, O13/43, O13/46, O13/49, O13/50, O13/51, O13/56, O13/58, O14/21, O14/30, O14/34, O14/35, O14/50, O14/66, O15/17, O16/15, O16/16, O16/18, O16/26, O16/43, O16/48, O16/49, O17/9, O17/10, O17/11, O17/12, O17/15, O17/16, O17/17, O17/25, O17/37, O17/55, O17/84, O18/6, O18/20, O18/26, O18/35, O18/38, O18/44, O18/54, O19/12, O19/29, O19/30, O19/34, O19/37, O19/43, O19/51, O19/56, O19/57, O19/71, O20/100, O20/106, O20/116, O20/117, O20/118, O20/127, O20/134, O20/143, O20/158, O20/17, O20/173, O20/183, O20/184, O20/195, O20/203, O20/218, O20/225, O20/226, O20/227, O20/230, O20/243, O20/244, O20/254, O20/26, O20/33, O20/35, O20/41, O20/49, O20/62, O20/65, O20/80, O21/6, O21/10, O21/22, O21/25, O21/28, O21/35, O21/39, O22/5, O22/19, O22/25, O22/29, O22/39, O22/41, O22/44, O22/55, O22/58, O22/63, O22/68, O22/91, O23/6, O23/7, O23/12, O23/22, O23/23, O23/27, O23/30, Y1/100, Y1/119, Y1/133, Y1/134, Y1/139, Y1/145, Y1/172, Y1/173, Y1/18, Y1/19, Y1/24, Y1/25, Y1/28, Y1/83, Y1/86, Y1/89, Y1/92, Y1/96, Y2/16, Y2/19, Y2/20, Y2/45, Y4/101, Y4/120, Y4/129, Y4/138, Y4/139, Y4/148, Y4/152, Y4/153, Y4/158, Y4/172, Y4/174, Y4/178, Y4/179, Y4/181, Y4/183, Y4/187, Y4/202, Y4/22, Y4/227, Y4/269, Y4/274, Y4/276, Y4/279, Y4/283, Y4/29, Y4/294, Y4/300, Y4/31, Y4/32, Y4/36, Y4/38, Y4/57, Y4/78, Y4/87, Y4/89, Y5/10, Y5/107, Y5/111, Y5/125, Y5/140, Y5/162, Y5/164, Y5/165, Y5/172, Y5/194, Y5/206, Y5/217, Y5/218, Y5/224, Y5/23, Y5/235, Y5/244, Y5/251, Y5/258, Y5/264, Y5/265, Y5/267, Y5/271, Y5/280, Y5/281, Y5/285, Y5/286, Y5/29, Y5/295, Y5/298, Y5/301, Y5/307, Y5/315, Y5/319, Y5/328, Y5/333, Y5/347, Y5/351, Y5/353, Y5/361, Y5/363, Y5/370, Y5/388, Y5/415, Y5/424, Y5/430, Y5/437, Y5/49, Y5/70, Y5/71, Y5/73, Y5/78, Y5/84, Y5/95, Y6/107, Y6/109, Y6/114, Y6/130, Y6/135, Y6/146, Y6/27, Y6/36, Y6/53, Y6/59, Y6/96, Y8/9, Y8/34, Y8/44, Y8/56, Y8/57, Y8/60, Y8/62, Y8/65

de - **: Demek, söylemek.**

d. Y1/102, Y1/139, M12/62, ŞK4/126, ŞK10/29, ŞK16/6
d.- dıġ A11/13
d.- di ŞK3/123
d.- dī ŞK3/128, ŞK8/143, ŞK8/46, ŞK9/36, ŞK12/17, ŞK12/27, ŞK17/101, ŞK17/103, ŞK17/284, ŞK17/85, ŞK17/89, ŞB6/14, A1/296, A1/37, A2/18, A2/37, A5/175, A5/176, A5/179, A8/84, A11/14, K6/110, K6/118, K6/130, K6/149, K6/198, ND5/51, Y1/15, Y1/151, Y1/166, Y1/20, Y1/62, A5/179, K6/110
d.- dīm M7/109, ŞK8/137, ŞK17/309, A11/13, A13/156, İ3/17, İ5/47, İ8/11, O5/32, O6/6, O9/54
d.- dīme M6/83
d.- dīmi Y4/65
d.- dīmiz M7/33, M7/68, İ7/42, İ7/44, ND4/114, Y4/60
d.- dīn İ1/30, İ1/89, K6/116, ND4/109
d.- dıġlárí A3/103
d.- di M11/26, M12/12, M12/13, M12/18, M12/23, M12/24, M12/26, M12/27, M12/44, M12/47, M12/48, M12/64, ŞK3/126, ŞK3/127, ŞK3/130, ŞK3/134, ŞK5/11, ŞK7/182, ŞK10/147, ŞK12/16, ŞK13/137, ŞK17/116, ŞK17/278, ŞK17/282, ŞK17/312, ŞK17/317, ŞK17/89, ŞB7/30, ŞB7/32, ŞB7/34, ŞB7/36, ŞB7/38, A1/112,

A1/116, A1/117, A1/121, A1/189,
A1/190, A1/191, A1/197, A1/200,
A1/201, A1/202, A1/204,
A1/212, A1/275, A1/276, A1/279,
A1/280, A1/281, A1/291, A1/39,
A1/44, A1/45, A1/46, A1/70, A2/19,
A2/37, A2/41, A2/42, A2/43, A2/71,
A2/81, A2/82, A2/83, A2/86, A2/87,
A2/90, A2/91, A5/179, A5/180,
A5/202, A5/204, A5/205, A7/14,
A7/34, A8/137, A11/3, A11/15,
A11/16,
A12/20, A12/24, A12/52, A12/60,
A12/89, İ1/104, İ1/106, İ2/73, İ3/5,
İ3/141, İ3/143, İ3/144, İ3/154, İ3/26,
İ6/27, İ6/80, K5/13, K5/44, K5/47,
K5/51, K5/65, K5/66, K5/69, K6/104,
K6/105, K6/109, K6/110, K6/117,
K6/118, K6/127, K6/131, K6/147,
K6/151, K6/152, K6/158, K6/163,
K6/198, K6/199, K6/25, K6/26, K6/30,
K6/98, K10/14, K10/43, K10/46,
K10/47, K11/34, K11/36, K11/37,
ND1/62, ND5/50, ND5/51, ND6/10,
O6/17, O11/15, O11/16, O11/20,
O13/24, O13/25, Y1/4, Y1/6, Y1/8,
Y1/106, Y1/108, Y1/109, Y1/11,
Y1/110, Y1/111, Y1/112, Y1/115,
Y1/116, Y1/123, Y1/124, Y1/126,
Y1/13, Y1/132, Y1/133, Y1/137,
Y1/138, Y1/14, Y1/140,
Y1/141, Y1/147, Y1/148, Y1/15,
Y1/150, Y1/151, Y1/152, Y1/154,
Y1/157, Y1/158, Y1/160, Y1/166,
Y1/167, Y1/168, Y1/169, Y1/17,
Y1/170, Y1/171, Y1/172, Y1/173,
Y1/174, Y1/175, Y1/176, Y1/21,
Y1/22, Y1/25, Y1/26, Y1/27, Y1/31,
Y1/32, Y1/35, Y1/36, Y1/38, Y1/39,
Y1/42, Y1/43,
Y1/44, Y1/45, Y1/47, Y1/49, Y1/50,
Y1/54, Y1/55, Y1/58, Y1/61, Y1/63,
Y1/64, Y1/65, Y1/67, Y1/69, Y1/71,
Y1/73, Y1/80, Y1/81, Y1/83, Y1/94,
Y4/103, Y4/104, Y4/109, Y4/112,
Y4/252, Y4/253, Y4/257, Y4/258,
Y5/224, Y5/235, Y5/237, Y5/243,
Y5/245, Y5/247, Y5/338, Y5/339,
Y5/340, Y5/343, Y5/344, Y5/407,
Y5/83, Y5/84
d.- dí ŞK3/125, ŞK3/133, ŞK17/312,
A2/37, A2/75
d.- diddirecēn O3/77
d.- dig A11/16, Y5/320
d.- dıġım A1/106, A1/141, A1/239,
A1/84, A3/16
d.- dığımın A1/29
d.- dığınan A3/57
d.- digi O11/13
d.- digler Y4/23
d.- diglerimizī M7/69
d.- diglerine A12/71
d.- dik M12/14, M12/53, M12/54,
M12/77, Y5/319
d.- dikine M12/17, M12/23, M12/47,
M12/65, A12/19, İ1/102, Y1/5, Y1/10,
Y1/53, Y1/87
d.- dikinē ŞK17/307, A7/26, Y1/113,
Y1/16
d.- dikini Y5/337
d.- dikkine A12/6
d.- dikleri O9/59
d.- diklerinnen M12/36
d.- diler M12/26, M12/30, M12/51,
M12/52, M12/70, ŞK4/114, A1/125,
K5/39, K5/40, O7/57, O7/58, Y1/85
d.- dilēr O7/58, O11/23, O23/9,
O23/12, Y5/360
d.- dilerkine M12/52
d.- dim M12/22, M12/25, M12/29,
M12/42, M12/43, M12/45, M12/46,
M12/47,
M12/53, M12/92, ŞK4/115, ŞK4/121,
ŞK4/134, ŞK5/11, ŞK7/26, ŞK8/139,
ŞK8/140, ŞK13/135, ŞK17/102,
ŞK17/286, ŞK17/288, ŞK17/289,
ŞK17/294, ŞK17/310, ŞK17/315,
ŞK17/317, A1/109, A1/111, A1/115,
A1/118, A1/120, A1/122, A1/123,
A1/15, A1/18, A1/24, A1/278, A1/287,
A1/289, A2/48, A2/69, A2/90, A5/177,
A11/4,
A11/15, A12/57, A12/58, İ3/152, İ3/17,
İ3/18, İ3/25, İ4/20, İ4/21, İ4/22, K5/7,
K5/12, K5/27, K5/30, K5/41, K5/42,
K5/46, K5/48, K5/49, K5/50, K5/53,
K5/55, K5/63, K5/67, K5/74, K6/120,
K11/19, K11/20, K12/161, ND6/5,
O3/21, O3/77, O3/78, O6/7, O7/55,
O11/36, Y4/105, Y4/254, Y4/255,
Y4/260, Y4/261, Y4/83, Y5/233,
Y5/341, Y5/346, Y5/353, Y5/397,
Y5/398, Y5/400, Y5/406, O6/7
d.- dím ŞK17/127, ŞK17/128, A2/11,
K11/23
d.- dīm A3/72
d.- dimiz İ2/94, Y4/99
d.- dimkine M12/20, M12/21, M12/33,
M12/35, M12/41, M12/78, K11/22,
Y4/259
d.- dimkinē ŞK17/280, ŞK17/305
d.- dimkŭne N2/80

d.- din ŞK12/12, İ1/91, K5/49, ND4/122, Y4/56
d.- diñ İ1/138
d.- diydim ND1/32
d.- du ŞK8/96
d.- dū ŞK7/27
d.- dum Y4/56
d.- dūm ŞK7/52, ŞK13/79, Y5/344, Y5/356
d.- dumuz Y4/172
d.- dūmuz ŞK14/3
d.- dūmuzu ŞK8/67
d.- dūn ŞK13/24
d.- duū ŞK14/75
d.- dü A8/85
d.- lerdi A1/60
d.- lle A13/137
d.- ller ŞK6/44, ŞK7/193, ŞK14/21, ŞK14/51, A1/103, A5/136, A5/138, A5/149, A5/166, A5/227, A6/5, A10/70, A12/88, İ2/27, K9/10, ND6/7, O5/15, O20/254, Y4/167, Y4/193, Y4/231, Y4/248, Y4/249, Y4/282, Y4/48, Y5/163, Y6/37, Y6/87, Y7/22
d.- llēr ŞK8/11, A3/6, İ3/77, O20/254
d.- llerdī A8/28, İ1/99
d.- llerdi A1/80, A10/9, K10/8, Y4/167
d.- lleridī A13/160, İ5/114, İ6/34, Y7/21
d.- lleridi ŞK8/105, A3/227, A13/7, A13/149, İ1/80, İ1/88, İ3/94, İ3/95, İ5/44, İ5/65, İ8/8, Y4/117, Y4/127, Y4/169, Y4/181, Y5/79, Y7/21, Y7/22
d.- llerimiş A12/104, ŞK8/115
d.- lleʳimiş A5/228
d.- mīm ŞK9/29
d.- mīy K12/103
d.- mádiñiz Y5/193
d.- me ŞK9/13, N2/71, O9/72, Y5/343
d.- meg A13/31
d.- mek ŞK10/117, ŞK10/144, A5/109, A5/114, A5/115, O9/108, O9/109, Y4/296
d.- mēk M7/104
d.- memīş O23/5
d.- memiş ŞK16/57
d.- mez ŞK15/95, Y5/401
d.- mezler İ2/20
d.- mezleridī İ8/38
d.- mezlerkinē ŞK8/155
d.- micēñ O9/90
d.- miş M12/68, M12/88, M12/90, M12/91, ŞK4/6, ŞK4/8, ŞK4/11, ŞK5/100, ŞK5/105, ŞK12/41, ŞK16/10, ŞK16/11, ŞK16/16, ŞK16/17, ŞK16/22, ŞK16/23, ŞK16/26, ŞK16/27, ŞK16/28, ŞK16/29, ŞK16/30, ŞK16/31, ŞK16/45, ŞK16/46, ŞK16/47, ŞK16/48, ŞK16/49, ŞK18/201, ŞK18/41, ŞB6/5, ŞB6/6, ŞB6/10, ŞB6/101, ŞB6/102, ŞB6/103, ŞB6/104, ŞB6/105, ŞB6/107, ŞB6/108, ŞB6/112, ŞB6/12, ŞB6/14, ŞB6/15, ŞB6/17, ŞB6/19, ŞB6/22, ŞB6/23, ŞB6/24, ŞB6/26, ŞB6/27, ŞB6/28, ŞB6/30, ŞB6/31, ŞB6/35, ŞB6/36, ŞB6/37, ŞB6/44, ŞB6/45, ŞB6/50, ŞB6/52, ŞB6/53, ŞB6/54, ŞB6/57, ŞB6/58, ŞB6/62, ŞB6/63, ŞB6/72, ŞB6/73, ŞB6/84, ŞB6/86, ŞB6/88, ŞB6/93, ŞB6/95, ŞB6/99, A1/232, A1/250, A1/301, A1/303, A1/312, A1/313, A2/108, A2/109, A3/206, A3/234, A3/235, A3/236, A3/240, A3/241, A3/242, A3/243, A3/245, A3/246, A3/247, A3/249, A3/250, A3/251, A3/252, A5/135, A5/17, A7/65, A7/66, A7/67, A9/8, A9/10, A9/41, A9/48, A11/18, A12/104, A12/105, A12/106, A12/107, A12/73, A12/74, İ2/16, İ6/54, K7/100, K7/33, K7/38, K7/39, K7/48, K7/72, K7/76, K7/78, K7/80, K7/86, K7/92, K7/97, K7/98, N4/7, N4/12, N4/18, N4/22, N4/24, N4/25, N4/26, ND2/11, O7/15, O9/34, O9/35, O9/37, O9/47, O9/50, O9/51, O9/63, O9/64, O9/65, O11/9, Y1/130, Y3/15, Y3/17, Y3/18, Y3/19, Y4/54, Y4/74, Y4/76, Y4/77, Y4/78, Y4/81, Y4/82, Y4/83, Y4/94, Y4/95, Y5/265, Y5/266, Y5/267, Y5/270, Y5/272, Y5/273, Y5/279, Y5/280, Y5/291, Y5/298, Y5/420, Y5/425, Y5/426, Y5/428, Y5/429, Y5/433, Y5/435, Y5/436, Y5/437
d.- mişgine ŞB6/100
d.- mişkine ŞB6/43, ŞB6/49, ŞB6/61, ŞB6/71, ŞB6/85, ŞB6/98, ND2/17
d.- mişKine ŞB6/56
d.- mişlē A9/57
d.- mişler M12/9, ŞK16/36, ŞK16/38, ŞB6/89, A3/236, A3/238, A9/59, İ6/57, İ6/58, İ7/47, K7/22, ND5/34, ND5/41, Y4/66
d.- mişlēr K12/5, ND5/42, Y4/67
d.- miye ŞK17/303, A11/73
d.- miyedi Y5/298
d.- miyek Y5/169
d.- miyō Y4/134
d.- miyrim A1/15, A1/85
d.- nen ŞK3/7

d.- r ŞK1/38, ŞK1/39, ŞK2/70,
ŞK10/183, ŞK10/38, ŞK11/31,
ŞK14/13, A1/121,
A1/47, A5/192, A8/130, İ2/87, İ3/166,
K6/120, O5/41, O6/35, Y5/10
d.- rdī ŞK8/184, ŞK8/188, ŞK8/191,
ŞK8/193, ŞK8/40, ŞK8/41, ŞK8/46,
ŞK8/48, ŞK8/97, ŞK12/27, A3/266,
A5/68, A11/9, A11/10, İ5/161, K6/164,
K6/187, K10/57, ND5/32, Y6/156,
Y7/29
d.- rdīk A8/98, A11/51
d.- rdīm M4/14
d.- rdı A3/262
d.- rdıḫ A1/150, A1/168, A1/260,
A1/57, A1/81, A2/116, A3/211,
A3/218, A3/224
d.- rdi ŞK8/46, ŞK8/48, ŞK8/95,
ŞK11/53, ŞK11/55, ŞK12/25,
ŞK13/149, ŞK17/45,
ŞK17/48, ŞK18/416, A1/79, A5/12,
A5/96, A5/97, A7/12, A7/15, A7/19,
A7/21, A7/28, A7/30, A7/35, A7/36,
A7/38, A11/39, A11/40, A11/63,
A11/72, A12/75, A12/99, İ5/100,
K10/13, K10/86, K10/96, K10/98,
ND1/44, ND1/46, ND5/32, ND5/33,
ND5/43, O20/187, Y4/13, Y5/204,
Y5/211, Y5/318,
Y5/405, Y5/71, Y6/156, Y6/157,
Y8/37, Y8/41
d.- rdig A10/32, A10/33, A10/37,
A10/48, A10/50, İ2/92, İ3/99, K10/71,
K10/72, K10/73, Y4/11, Y4/130,
Y4/152, Y4/173, Y4/178, Y5/315,
Y5/317
d.- rdíḫ A1/55
d.- rdik ŞK6/114, A5/8, A8/69, A8/98,
İ3/91, İ3/92, İ3/97, İ7/67,
O5/32, Y4/172, Y4/175, Y7/15
d.- rdikidi İ5/75
d.- rdikine ŞK8/183, ŞK8/47, A11/62,
K10/11
d.- rdikinē ŞK8/58
d.- rdim ŞK2/129, A5/7, A6/30, A7/32,
İ1/32, O4/29, O23/22, Y4/134, Y4/135,
Y5/318
d.- rdimkine İ1/7
d.- rdimkinē İ1/32
d.- rdin K7/170
d.- rdiñe O6/36
d.- rdiñi O6/15
d.- rdiñiz A6/53, Y4/74
d.- rhine Y5/357
d.- rıḫ A1/159, A1/170, A1/174,
A1/215, A1/238, A1/261, A1/40,
A1/66, A1/69, A3/8, A3/234
d.- ri İ2/13
d.- ridi ŞK8/45
d.- ridī ŞK8/48
d.- ridim ŞK11/47
d.- rig A9/36, A10/15, İ5/168, İ5/172,
İ7/30, K9/85, O9/33, Y4/204, Y4/206,
Y5/324, Y5/326, Y5/42, Y5/44, Y5/45,
Y6/144, Y4/201, Y4/64
d.- rīg ND4/113
d.- ríḫ A1/292
d.- rik ŞK7/52, ŞK10/146, ŞK10/181,
ŞK13/4, ŞK13/7, ŞK14/7, A3/7,
A3/119, A5/111, A5/112, A5/143,
A5/144, A5/145, A5/241, A5/243,
A5/244, A6/49,
A7/33, A9/35, A11/48, A11/49,
A11/52, A12/77, İ1/70, İ5/172, K7/103,
K7/180, K7/62, K9/71, K9/73, O9/109,
Y4/192, Y4/194, Y4/195, Y4/199,
Y4/228, Y4/268, Y4/271, Y4/275,
Y4/283, Y4/294, Y4/296, Y5/355,
Y5/42, Y6/105, Y6/45, Y6/48, Y8/83,
A8/87
d.- řik K9/6
d.- rim M9/68, ŞK7/175, O3/50, O6/31,
O9/11, Y4/240
d.- rimiş A3/271, A3/272, ND6/5,
ND6/6, ŞK6/103, Y4/62
d.- rizkine N2/71
d.- rken M12/20, M12/37, M12/74,
M12/84, ŞB7/10, ŞB7/16, İ2/70,
Y1/117, Y2/36, Y2/56, Y4/51, Y4/72,
Y4/96
d.- rkēn ŞK18/277, Y6/73, Y6/74
d.- rkinē M8/125, M8/74
d.- rler N2/37
d.- rleridi A3/212
d.- rlerimişdi Y5/241
d.- rmiş O18/53, O18/54, O18/55
d.- rsīn K13/6
d.- rsĩn K13/15
d.- rse ŞK15/91, A8/26, A11/14, Y1/97
d.- rsē Y1/98
d.- rsem A8/31
d.- rsen A4/144
d.- rsin M9/58, M12/75, M12/82,
A3/24
d.- rsinkine O10/79
d.- rūz Y6/79
d.- se Y4/292, Y4/293, Y4/294
d.- sēm A8/134
d.- sen M12/32, A4/133
d.- señ O9/117
d.- sin ŞK11/35, K5/68
d.- síñ ŞK3/65

d.- rsiñiz A9/47
d.- y ŞK3/11, ŞB1/14, ŞB1/25, ŞB1/28, ŞB1/41, A9/65, A11/41, A12/25, K6/184, K6/21, N6/16, ND4/69, ND6/6, O17/66, Y4/131, Y6/79
d.- yī İ5/162, İ6/21, İ8/24
d.- yīm ŞK1/39
d.- ycim M12/31, ŞK16/41
d.- ycin Y1/96
d.- ycinkine Y1/95
d.- ydi A4/106
d.- yecen A10/67
d.- yi M6/66, A6/34, A6/49, A10/57, A11/50, A12/22, İ3/30, İ3/75, İ5/194, İ5/41, ND6/5, ND6/49, Y5/213, Y5/384
d.- yicīmi M12/31
d.- yicim M12/37
d.- yik ŞK10/44, ŞK15/89, K6/128, Y5/296, Y5/297
d.- yim ŞK13/160, İ5/180, Y1/20, Y5/396, Y8/6
d.- ʸim A4/135
d.- yin M12/23, ŞK2/49, ŞK3/122, ŞK4/18, ŞK4/25, ŞK5/98, ŞK6/6, ŞK6/57, ŞK6/81, ŞK8/167, ŞK9/31, ŞK9/44, ŞK9/87, ŞK9/99, ŞK10/43, ŞK10/98, ŞK11/29, ŞK12/20, ŞK12/24, ŞK13/57, ŞK15/53, ŞK17/208, ŞK18/28, A3/121, A3/166, A3/193, A5/116, A5/38, A7/75, A10/9, A10/26, A11/80, İ5/121, İ5/157, İ5/195, İ5/94, İ5/95, ND6/65, ND6/68, Y4/97, Y5/113, Y5/161, Y5/203, Y5/258, Y5/278, Y5/294, Y5/304, Y5/310, Y5/312, Y5/343, Y5/352, Y5/383
d.- yín ŞK17/310
d.- yince İ6/70
d.- yincē ŞK17/140
d.- yinci ŞK3/26, ŞK15/51, ŞK16/18, Y5/404
d.- yincig İ5/74
d.- yincik ŞK15/52, A13/93
d.- yinçi A5/18, A5/58
d.- yinnēʳ İ5/17
d.- ykine M5/51
d.- ykinē ŞB1/27
d.- yler M1/32
d.- ylēr M2/40
d.- ylerdī K6/76
d.- yn ŞK8/118, ŞK10/67, ŞK10/85, ND4/82, Y6/155

dė - **: Demek, söylemek.**
d. Y1/105, ŞK13/36
d.- dī M9/50, ŞK2/141, ŞK12/25, İ1/104, K10/43, O6/8, Y5/245
d.- dīm ŞK1/35, ŞK1/47, ŞK8/125, A8/54, A13/13, A13/87, O10/28
d.- dīmiz M7/27
d.- dīn M7/24
d.- dīñ ND4/144, ND4/51
d.- di M9/50, ŞK3/124, ŞK4/80, ŞK4/81, ŞK4/86, ŞK5/37, ŞK5/51, ŞK8/144, ŞK12/16, ŞK13/137, ŞK17/101, ŞK17/103, ŞK17/112, ŞK17/115, ŞK17/130, ŞK17/277, ŞK17/284, ŞK17/288, ŞK17/290, ŞK17/308, ŞK17/314, ŞK17/74, ŞK17/98, A1/275, A1/38, A2/71, A2/74, A2/76, A2/94, A3/107, A5/201, A7/15, A7/34, A12/101, A12/50, A12/51, A12/52, A12/59, A12/64, İ1/102, İ1/103, İ1/105, İ3/134, İ3/139, İ3/141, İ3/143, İ3/145, İ6/85, K5/11, K5/13, K6/103, K6/109, K6/96, K6/98, K6/99, K10/14, K10/43, K10/44, K10/46, K10/84, K10/86, N1/61, ND4/88, ND5/51, ND6/10, O4/6, O6/11, O7/37, O20/93, Y1/6, Y1/7, Y1/102, Y1/103, Y1/105, Y1/112, Y1/128, Y1/138, Y1/139, Y1/168, Y1/17, Y1/18, Y1/19, Y1/21, Y1/31, Y1/40, Y1/52, Y1/55, Y1/66, Y1/74, Y1/76, Y1/83, Y4/25, Y5/242, Y5/252, Y5/338, Y5/340, Y5/343, Y5/344, Y5/84, ŞK3/108, A7/34
d.- digi K7/36
d.- dik ŞK5/29, K5/20, K12/165, O10/24
d.- dikçe ŞK11/48
d.- dikine İ1/104
d.- dikinē ŞK17/106, ŞK17/57
d.- diler ŞK4/117, ŞK7/100, ŞK7/99, A1/208, Y1/85, Y1/86, Y5/359, Y5/360
d.- dilēr O23/8
d.- dim M6/16, M6/17, M10/32, M12/57, ŞK4/116, ŞK4/119, ŞK4/120, ŞK4/121, ŞK4/135, ŞK4/82, ŞK4/87, ŞK4/89, ŞK5/8, ŞK5/40, ŞK5/57, ŞK5/59, ŞK5/60, ŞK5/69, ŞK11/62, ŞK17/4, ŞK17/100, ŞK17/110, ŞK17/111, ŞK17/126, ŞK17/128, ŞK17/283, ŞK17/285, ŞK17/295, ŞK17/299, ŞK17/309, ŞK17/311, ŞK17/315, ŞK17/316, ŞK17/99, A1/15, A1/274, A9/15, İ3/137, İ7/22, K5/10, K5/14, K5/25,

K5/59, K6/101, K12/162, O7/38,
Y4/110, Y4/300, Y5/330, Y5/332,
Y5/336, Y5/346
d.- dím ŞK17/281
d.- dimkinē ŞK17/285
d.- din A3/144
d.- diñ ND4/144, O9/60
d.- dir K7/7
d.- diysē ŞK3/113
d.- dū ŞK14/12
d.- dūm Y4/172
d.- dūmuz ŞK14/61
d.- duū ŞK14/48
d.- kine N1/13
d.- lle M10/18
d.- ller M7/104, M7/65, M7/72, M7/88,
M9/58, ŞK1/18, ŞK2/56, ŞK14/51,
ŞK14/55, ŞK14/63, ŞK14/70, A3/6,
A3/7, A5/137, A5/138, A5/166,
A5/239, A5/240, A5/259, A5/91,
A5/93, A6/36, A6/65, A10/4, A11/103,
A11/55, İ2/19, İ2/97, İ3/95, İ5/166,
İ5/168, K7/162, K7/63, N1/155,
N7/22,ND4/117, ND4/38, ND4/91,
ND6/17, O2/18, O2/28, O9/44, O16/6,
Y4/163,
Y4/192, Y4/196, Y4/20, Y4/201,
Y4/202, Y4/232, Y4/285, Y4/35,
Y5/164, Y5/166, Y5/168, Y5/171,
Y5/182, Y5/184, Y5/189, Y5/308,
Y5/315, Y6/46, Y6/47, Y6/56, Y6/58,
Y6/77
d.- llėr Y8/34
d.- llēr M7/72, ŞK8/160, ŞK8/181,
A5/239, İ2/96, İ3/93, İ6/5, İ6/6,
İ6/7, İ6/8, İ7/75, K7/161, K12/167,
K12/71, O9/45, Y4/147, Y6/43, Y8/11,
Y8/70
d.- lleridi İ3/77, İ3/94, İ5/78, İ6/35,
İ8/26, Y4/116, Y4/126, Y5/171,
Y5/371, Y5/78, Y6/11, Y7/17, Y7/20,
Y8/19, Y8/77
d.- llerīdī ŞK8/51
d.- llerdī ŞK7/195, ŞK7/203, ŞK7/97,
ŞK8/175, A6/30, A7/5, A8/141, İ1/67,
İ1/99, K6/64, Y4/115, Y5/74, Y8/35
d.- llērdī ŞK7/44
d.- llerdi M8/121, ŞK6/5, ŞK6/65,
ŞK7/89, ŞK8/50, ŞK13/155, ŞK13/74,
ŞK14/19, ŞK17/168, A6/26, A10/17,
A12/100, K6/143, K9/84, K10/7,
K10/14, K10/22, K10/23, K10/79,
ND4/82, ND6/64, O10/22, Y4/209
d.- llerdikine Y5/318, Y8/39
d.- llerdikinē M3/15
d.- lleri A13/150
d.- lleridī A13/147, İ5/64
d.- lleridi ŞK18/9, A3/10, A6/73,
A8/141, A8/143, A8/45, A10/18,
A10/24, A10/25, A10/64, A11/106,
A13/8, A13/9, A13/133, A13/150,
A13/157, A13/89, İ1/89, İ5/113,
İ5/153, İ5/71, İ5/74, İ6/6, İ8/28,
Y4/127, Y4/161,
Y4/163, Y5/316, Y5/317
d.- llerimiş A5/168, Y8/79
d.- miş ŞK4/58
d.- mīş ŞK16/9
d.- me O9/68, O9/72
d.- meg K12/142, ND5/42, O9/109
d.- mek ŞK4/68, İ7/48
d.- mem ŞK11/9, A2/40, K5/69
d.- memeye ŞK9/91
d.- memiş O23/6, O23/7
d.- mėz ŞK8/157
d.- mezleridi İ3/95, İ8/37
d.- miş ŞK3/20, ŞK4/5, ŞK4/6, ŞK4/9,
ŞK4/10, ŞK4/11, ŞK4/12, ŞK4/13,
ŞK4/14, ŞK4/15, ŞK4/16, ŞK4/17,
ŞK4/18, ŞK4/26, ŞK4/30, ŞK4/31,
ŞK4/35, ŞK4/37, ŞK4/41, ŞK4/42,
ŞK4/43, ŞK4/47, ŞK4/49, ŞK4/50,
ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK5/100, ŞK5/101,
ŞK5/102, ŞK5/105, ŞK6/108, ŞK6/75,
ŞK6/77, ŞK7/55, ŞK7/56, ŞK7/58,
ŞK7/59, ŞK12/41, ŞK16/10, ŞK16/13,
ŞK16/16, ŞK16/22, ŞK16/26, ŞK16/27,
ŞK16/35, ŞK16/43, ŞK16/45, ŞK16/46,
ŞK16/49, ŞK18/17, ŞB6/22, A1/313,
A2/108, A3/110, A3/239, A3/244,
A3/248, A5/15, A9/7, A9/42, A9/47,
A11/18, A11/19, İ6/47, İ6/48, İ6/50,
İ6/51, K1/5, K1/9, K1/12, K1/13,
K1/16, K1/20, K2/5, K2/9, K2/10,
K2/11, K2/18, K5/89, K6/215, K7/6,
K7/10, K7/12, K7/153, K7/17, K7/25,
K7/26, K7/31, K7/36, K7/37, K7/40,
K7/42, K7/43, K7/50, K7/52, K7/53,
K7/56, K7/59, K7/71, K7/79, K7/80,
K7/85, K7/89, K9/72, N4/4, N4/6,
N4/8,
N4/10, N4/11, N4/13, N4/14, N4/16,
N4/17, N4/18, N4/19, N4/20, N4/21,
N4/26, N6/7, ND4/146, ND4/149,
ND4/156, ND4/157, ND4/158,
ND5/36, O7/12, O7/19, O9/5, O9/6,
O9/10, O9/36, O9/42, O9/44, O9/63,
O9/64, O9/65, O14/50, O20/163,
O22/69, Y3/9, Y4/65, Y5/272, Y5/273,
Y5/291, Y5/292, Y5/293, Y5/295,
Y5/296, Y5/298, Y6/117
d.- mişkine ŞK6/106, ŞK16/44, A7/63,

K2/4, K2/8, ND2/11
d.- mişler ŞK3/21, ŞK7/59, ŞK14/64, A1/275, A5/140, A9/58, A9/60, İ6/53, İ6/56, K12/10, ND5/5, ND5/17, ND5/20, ND5/23, O11/7, O14/91, Y3/11,
Y3/13, Y5/293, Y5/295
d.- miye ŞK4/36
d.- miyōmuşşum ŞK17/115
d.- nen ŞK3/57
d.- nir M7/34, ND6/54
d.- r ŞK6/37, ŞK10/37, ŞK11/30, ŞK11/31, ŞK13/85, ŞK14/52, ŞK14/56, ŞK14/57,
ŞK14/62, ŞK14/79, İ3/45, N7/21, O9/4, O9/62, O9/89, Y4/269, Y4/46
d.- rīm ŞK3/95
d.- rdī ŞK8/10, ŞK8/193, ŞK8/96, ŞK12/25, ŞK17/278, ŞK17/71, A11/62, N6/6
d.- rdīg M7/109
d.- rdīk M7/109
d.- rdi M4/19, ŞK6/115, ŞK8/10, ŞK8/135, ŞK8/41, ŞK11/39, ŞK11/41, ŞK11/42, ŞK11/53, ŞK11/54, ŞK11/55, ŞK13/142, ŞK13/143, ŞK17/35, ŞK17/46, ŞK17/48, A5/11, A5/12, A7/14, A7/16, A7/19, A7/27, A7/34, A7/35, A11/9, K10/57, K10/98, ND5/45, ND5/46, O10/7, O10/8, O16/12, Y5/204, Y5/211
d.- rdí K11/12
d.- rdig M3/14, A5/122, ND4/164, ND4/57, ND6/17
d.- rdik M6/28, ŞK4/97, ŞK16/7, A5/103, A11/109, A12/75, ND4/178, ND6/17,
O13/5, Y5/316
d.- rdikene ŞK14/63
d.- rdikine ŞK14/63
d.- rdikinē K10/56, O10/7
d.- rdim ŞK6/116, ŞK11/50, ŞK11/52, ŞK11/56, ŞK11/58, ŞK17/70, O4/28, Y4/134
d.- rdimkine ŞK6/116
d.- rdiñ ŞK8/25
d.- ridi ŞK6/83, ŞK9/37, İ3/93
d.- ridim ŞK11/47
d.- rig ŞB1/5, O9/109, Y4/236
d.- řig K9/17
d.- rik M7/29, M7/52, ŞK14/9, A5/110, A5/111, O9/119, O9/64, O10/10, Y6/44
d.- řik K9/63
d.- rim M7/108, ŞK3/80, ŞK3/91, ŞK7/175, ŞK11/32, ŞK17/320, ND6/35
d.- rimiş M6/77, ŞK12/43
d.- riz İ5/177, ND4/103, ND4/139, ND4/177, ND4/41
d.- rken ŞK7/102, ŞK10/42, ŞK10/48, ŞK10/93, A4/111
d.- rkine ŞK14/51
d.- rkinē M8/32
d.- rler N2/8, ND4/73
d.- rleridi A3/118
d.- rmiş M6/78, ŞK2/121, ŞK11/7, A13/164
d.- rse ŞK7/129, N7/28
d.- rsē ŞK7/64
d.- rsem ŞK17/320
d.- rsen ND4/71
d.- rseñ ŞB1/36
d.- rsin ŞK14/78, O1/13, O1/25
d.- rsiñ K13/8
d.- se ŞK8/157
d.- seler İ4/29
d.- sem ŞK7/83
d.- sin N2/20
d.- y ŞK10/87, İ8/26
d.- ycēkkine N8/36
d.- yi İ4/4, ND4/72
d.- yin ŞK9/61, ŞK9/99, ŞK10/24, ŞK11/6, ŞK12/33, ŞK17/167, ŞK18/159, ŞK18/261,
ŞK18/35, ND4/53, Y5/174, Y5/274
d.- yincė A13/144
d.- yinci ŞK2/6
d.- yinse Y5/155
d.- ykinē ŞB1/16

dē **: De bağlacı/edatı.**
d. M3/8, M5/12, M6/11, M6/70, M7/5, M7/105, M7/47, M7/71,
M7/76, M7/85, M8/117, M8/14, M8/17, M8/24, M8/27, M8/52, M9/5, M11/25, ŞK2/101, ŞK2/55, ŞK3/70, ŞK6/110, ŞK6/42, ŞK6/61, ŞK7/195, ŞK8/11, ŞK8/15, ŞK8/152, ŞK8/159, ŞK8/175, ŞK8/180, ŞK8/62, ŞK8/65, ŞK8/69, ŞK14/28, ŞK14/31, ŞK14/36, ŞK15/87, ŞK16/38, ŞK17/318, ŞK18/5, ŞK18/182, ŞK18/197, ŞK18/254, ŞK18/385, ŞK18/425, ŞK18/68, ŞK18/74, ŞB1/31, ŞB2/43, ŞB5/7, A3/18, A4/114, A4/146, A4/84, A5/166, A5/170, A5/186, A5/187, A5/237, A6/20, A6/60, A8/116, A8/32, A8/33, A8/69, A8/82, A9/43, A9/53, A9/55, A9/59, A9/62, A10/29, A10/67, A11/18, A11/20, A12/103, A12/104, A12/111, İ1/109,
İ1/128, İ1/142, İ2/20, İ3/113, İ3/28,

İ3/48, İ3/69, İ4/28, İ5/101, İ5/114, İ5/153, İ5/160, İ5/71, İ6/47, K5/107, K6/25, K7/109, K7/154, K7/182, K7/183, K7/187, K8/18, K11/4, K11/5, K11/43, K13/13, K13/19, K13/20, N1/246, N1/276, N1/50, N2/5, N2/20, N4/5, N5/41, N8/58, ND1/24, ND4/167, ND5/22, ND5/25, ND5/30, ND5/34, O2/4, O2/39, O3/38, O5/4, O6/29, O6/39, O7/8, O7/31, O8/59, O9/34, O11/30, O12/19, O13/41, O16/18, O16/47, O17/65, O18/23, O18/42, O19/5, O19/42, O20/26, O20/86, O22/16, Y4/186, Y4/226, Y5/161, Y5/351, Y5/437, Y6/104, Y6/11, Y6/89, Y8/69

dē - : **Demek, söylemek.**
d.- dīni ŞK4/155, ŞK5/38
d.- di ŞK8/143, ŞK8/144, İ6/29, K6/130, Y1/139
d.- dikçe İ7/68
d.- llēr ŞK7/32
d.- m Y4/100
d.- medi ŞK4/188
d.- meyigim ŞK1/5
d.- mez M6/97
d.- miş A9/46, Y4/82
d.- mişler A11/18
d.- ñ M6/46
d.- r ŞK8/153, ŞK8/157, ŞK10/178, ŞK18/187, ND6/77, O9/3, O9/62, O9/63, Y5/401
d.- rdīm O4/31
d.- rdi ŞK7/95, ŞK8/135, Y5/402, Y5/405
d.- rdig İ7/67
d.- rdin ND4/154
d.- rig ND4/128
d.- rik A5/111, A5/143, A7/69, İ7/64
d.- rim ŞK3/84
d.- rken İ2/61
d.- se İ5/68
d.- y ŞB1/14, ŞB1/32, ND6/59
d.- yī ND4/143
d.- ycen N8/47
d.- ycikine ŞK13/30
d.- yi ŞK8/75, ŞK12/12, A12/24, ND6/6
d.- yim ŞK13/160, İ3/62
d.- yin ND4/178
d.- yinci Y1/107
d.- ykinē ŞB1/34
d.- yn ŞK8/108, ŞK8/80, ND6/15

de bil : **Bilmece.**
d. ŞK6/113, ŞK6/116, ŞK6/117, ŞK6/119, ŞK6/121, ŞK6/128

dē' : **Bağlaç.**
d. ŞK18/401

deã : **İşte, orada.**
d. Y4/244

deá : **İşte, orada.**
d. Y5/354

debbō : **Depo.**
d.+ da İ4/8

debdelī : **Deli, kaçkın.**
d. N7/14

debele - : **Tepelemek.**
d.- mez N1/43

debelen - : **Tepeleme işi yapılmak.**
d.- miş N5/5, N5/10

dede : **Annenin ya da babanın babası.**
d.+ ñ ŞK10/42
d. ŞK5/8, A1/189, A1/190, A13/150, ND6/43, O22/26, O22/44
d.+ lēr ŞK18/384
d.+ lerden ŞK18/385
d.+ leri O22/26
d.+ lerimīz ŞB3/10
d.+ lerimden Y7/25, Y7/26
d.+ lerimiz M9/3, ŞK7/144, İ7/37
d.+ lerimiZ Y4/51
d.+ lerimizden Y8/70
d.+ lerimizin O17/12
d.+ m M6/67, M9/18, M10/20, ŞK5/7, A5/139, A7/57, A7/60, A7/62, A7/68, A7/76, A8/137, K6/60, K6/69, ND5/32, ND5/47, ND5/48, ND5/50, O9/21, O9/91, O14/25, O14/30, O14/31, O20/108, O20/107
d.+ me A7/64
d.+ mgilde O20/51
d.+ min M6/69, A5/92, A7/58
d.+ miñ M6/69
d.+ miz O22/44
d.+ mizden Y4/224
d.+ mizdēn N6/3
d.+ mne ND5/43
d.+ ñe ND5/30
d.+ nin ŞK8/67
d.+ ñiz O5/7
d.+ si M9/44, İ6/20, İ6/23, İ7/41, O14/24, O14/35, Y5/24

d.+ sinden A3/271
d.+ siyne ND5/44

dedē : **Annenin ya da babanın babası.**
d. Y5/118
d.+ di O10/41
d.+ m M6/69, M6/70, M6/72, M6/81

dēde : **Annenin ya da babanın babası.**
d.+ m A7/61
d.+ si K12/5

dedē avvası : **Dede havası, oyun adı.**
d. A13/150

dedemoġlu : **Dedemoğlu, kişi adı.**
d. O22/65, O22/73

dedird - : **Söyleme işini yaptırmak.**
d.- miyecēm K7/56

dedirt - : **Söyleme işini yaptırmak.**
d.- miycem K7/59

deēl : **Değil.**
d. İ5/113, K7/146, Y8/56

deēşdir - : **Değiştirmek.**
d.- ir ŞK14/66

def : **Tef, vurmalı çalgı.**
d.+ ī ND5/38, ND5/39

def çal - : **Tef çalmak.**
d.- iyō ND5/38

defī : **Defa, kere.**
d. ND5/32

defʿá : **Defa, kere.**
d. K7/47, O3/53

defʿad ėd - : **Vefat etmek, ölmek.**
d.- messin K6/152

defā : **Defa, kere.**
d. O3/53

defa : **Defa, kere.**
d. Y8/29, Y8/71

defá : **Defa, kere.**
d. İ7/65, O1/32

defder : **Defter.**
d.+ ī O23/27, O23/28
d. A3/254, K10/36
d.+ e İ3/162

dēfder : **Defter.**
d.+ e O19/39

defin : **Gömme.**
d. O3/8

defned - : **Gömmek.**
d.- erke A11/55

defnėd - : **Gömmek.**
d. Y1/43
d.- ip Y1/43

defTer : **Defter.**
d.+ ne ŞK7/130

deg - : **Değmek, temas etmek.**
d.- di İ1/113
d.- er N7/27

deg : **Dek, kadar.**
d. O7/31

degirmen : **Değirmen.**
d. N1/143

deh : **Atın gitmesi için söylenen söz.**
d. Y4/279

dėh : **Atın gitmesi için söylenen söz.**
d. A5/114

dehá : **İşte, ora.**
d. A2/43

dehar : **Dahar, Ağlayan Ayva, Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d.+ ín A13/30

dehár : **Dahar, Ağlayan Ayva, Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d.+ in A13/102

deḥar : **Dahar, Ağlayan Ayva, Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/76, A13/86
d.+ ın A13/78, A13/97

deḥār : **Dahar, Ağlayan Ayva, Gülen Nar masalındaki erkek kahraman.**
d. A13/123

deḥfa : **Defa, kere.**

d. A2/16

del - **: Delmek.**
d.- di ŞK7/134, ŞK7/140, ŞK7/151
d.- er N6/11
d.- erdig ŞK16/14
d.- im N1/41
d.- iyi ŞK4/6
d.- iyoñ ŞK4/8
d.- mişler ŞK16/15
d.- miye ŞK7/70

del **: Değil.**
d. ŞK17/156, A2/39, K4/36, K9/104, N8/60, ND4/123, ND4/79, ND4/82, ND4/87, O9/3, O9/105, O9/106, O9/76, O9/95, O11/40, O11/44, O12/6, O12/29, O16/6, O16/33, O16/50, O17/9, O17/49, O17/55, O17/68, O17/69, O17/71, O17/84, O19/48, O20/158, O20/57, O20/59, O20/78, O20/92, O22/26, O22/36
d.+ sin O13/53

dėl **: Değil.**
d. K12/119
d.+ im ND4/141
d.+ lerdi M8/121

dēl **: Değil.**
d. M6/52, M6/67, M7/105, M7/47, ŞK3/50, ŞK4/68, ŞK5/75, ŞK10/12, ŞK10/143, ŞK10/178, ŞK10/181, ŞK10/189, ŞK10/26, ŞK12/33, ŞK13/12, ŞK18/403, ŞB2/126, A2/67, A2/77, A3/194, A3/196, A3/253, A3/97, A3/98, A3/99, A8/29, A8/46, A8/68, A8/87, A9/5, A9/15, A9/54, A10/9, A11/30, A11/67, A13/119, A13/144, İ2/24, İ2/85, İ7/39, K5/9, K9/54, K12/117, K12/147, K12/149, K12/151, K12/191, K12/82, K12/94, ND4/154, O8/10, O8/76, O8/79, O9/116, O9/117, O9/118, O9/30, O9/67, O19/71, Y4/288, Y4/44, Y5/8, Y6/117
d.+ di M6/7, M6/61, M12/25, ŞK9/17, İ4/7, O8/32, Y4/57
d.+ ik M12/15, O13/49
d.+ im M6/94, M10/3, O9/68, O9/79, O20/106
d.+ kinē M8/96
d.+ se O3/73

delī **: Deli, kaçkın.**
d. M10/23, ŞK12/7, A13/55, N2/44, O9/55
d.+ miş ŞK16/19
d.+ ne N5/4, N5/10

dēlī ḫoylī **: Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. N1/325

delal **: Tellal.**
d. A3/69

delbassa **: Özensizce yapılan iş.**
d. M8/21

deli **: Akli dengesi bozuk olan.**
d. ŞK1/31, ŞK18/114, ŞK18/276, ŞK18/289, ŞK18/312, ŞK18/320, A5/219, O4/14, O4/15, Y8/83
d.+ ē ND4/68
d.+ siñ O20/184
d.+ yim N1/146, ŞK4/9

dėli **: Akli dengesi bozuk olan.**
d. ŞK18/285

deli alō **: Deli Ali, kişi adı.**
d. Y8/83

deli başī **: Delibaşı, kişi adı.**
d. O22/58

deli çoban **: Deli Çoban, kişi adı.**
d. Y8/83

deli dolu **: Çok hareketli.**
d. K12/71, K12/93

deli ġoca **: Deli Koca, kişi adı.**
d. Y8/83

dēli ġoyunnar **: Deli Koyunnar, kişi adı.**
d. Y4/20

deli hoylu **: Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. ŞK18/166, ŞK18/214, ŞK18/287, ŞK18/289 ŞK18/299, ŞK18/308, ŞK18/319
d.+ ya ŞK18/115, ŞK18/192, ŞK18/222, ŞK18/282, ŞK18/115
d.+ yā ŞK18/286
d.+ yu ŞK18/135, ŞK18/268
d.+ yū ŞK18/115

deli hoylū **: Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki**

erkek kahraman.
d. ŞK18/131, ŞK18/313

deli ḫoylu : Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d. ŞK15/33, N1/273, N1/319, N1/325
d.+ sun N1/273

deli ōl : Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d.+ ā ŞK18/320

deli palta : Deli Balta, kişi adı.
d. A3/166, A3/167

deli yunus : Deli Yunus, kişi adı.
d. N7/31

deli yusüP : Deli Yusuf, kişi adı.
d. ŞK15/10

deli yusüb : Deli Yusuf, kişi adı.
d.+ ū ŞK18/25
d.+ uñ ŞK18/29
d.+ üñ ŞK15/21

deli yusüP : Deli Yusuf, kişi adı.
d. ŞK15/10

deli yüsub : Deli Yusuf, kişi adı.
d. ŞK18/15, ŞK18/31

deli yüsüb : Deli Yusuf, kişi adı.
d. ŞK18/29

delig : Delik.
d. A12/81
d.+ ler Y4/195

dēlig : Delik
d. O22/65

dēlig dellāġ : Delik Tellak Deli Hasan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d. ŞK18/225

deliġanlı : Delikanlı.
d. M12/36

deliġannı : Delikanlı.
d. ŞK15/31
d.+ ya ŞK18/110

deliġånnı : Delikanlı.
d. ŞB2/121

deliġannī : Delikanlı.
d. O21/42

deliġånni : Delikanlı.
d.+ ya ŞB2/105

deligli : Deliği olan.
d. ŞB2/89

delik : Delik.
d. ŞK15/25

delikli : Deliği olan.
d. ŞK5/93

delimōlā : Deli mi ola!
d. ŞK17/229, ŞK17/230

delin - : Delme işinin yapılması.
d.- mezmiş N6/11

dellad deli hasan : Delik Tellak Deli Hasan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d.+ ı ŞK18/268

dellah deli hasan : Delik Tellak Deli Hasan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d. ŞK18/166

dellal : Çağırma işini yapan kimse.
d. N3/38

dėllal : Çağırma işini yapan kimse.
d.+ ıñ ŞB3/16

dėllāl : Çağırma işini yapan kimse.
d. ŞB3/14

delleg deli ḫasen: Delik Tellak Deli Hasan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
d.+ i N1/268

dellēl : Çağırma işini yapan kimse.
d. O5/30

dellellig : Çağırma işini yapan kimsenin mesleği.
d. O20/155

delū : Delik.
d.+ na Y5/431

demĪrçĪ : Demir yapma işiyle uğraşan kimse
d. N1/319

deme : Deme, söyleme işi.

d.+ nen A4/122

demeg : **Bir şey anlamına gelmek.**
d. O22/92
d.+ dir O9/94

demek : **Bir şey anlamına gelmek.**
d. O22/22, Y4/275

dėmek : **Bir şey anlamına gelmek.**
d. N2/18

dēmi : **Az önce.**
d. ŞK13/140

demin : **Az önce.**
d. Y5/287

demir : **Demir.**
d. ŞK3/31, A7/58, K9/47, O19/41, O19/79
d.+ den K9/48
d.+ e M12/33
d.+ in K9/48
d.+ ler A1/183
d.+ leri K7/123, O13/42

demirçī : **Demir yapma işiyle uğraşan kimse.**
d. ŞK18/74
d.+ miş ŞK18/74

demirçi : **Demir yapma işiyle uğraşan kimse.**
d. ŞK18/192, ŞK18/87, N1/11, N1/325
d.+ niñ N1/299

demirçi mārası : **Demirci Mağarası, yer adı.**
d. Y4/220

demirçioġlu : **Demircioğlu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. N1/275
d.+ nu N1/268

demirçioġlū : **Demircioğlu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. N1/257

demirçiōlı : **Demircioğlu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. ŞK18/222

demirçiōlu : **Demircioğlu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
d. ŞK15/33, ŞK15/35, ŞK18/101, ŞK18/102, ŞK18/105, ŞK18/182, ŞK18/220, ŞK18/251, ŞK18/254, ŞK18/73, ŞK18/77, ŞK18/81, ŞK18/84, ŞK18/86, İ2/86
d.+ na ŞK18/76, ŞK18/98
d.+ nu ŞK18/266
d.+ nun İ2/94
d.+ nuñ ŞK18/193, ŞK18/75, ŞK18/91
d.+ ynan ŞK18/259
d.+ ynān ŞK18/114

demrē : **Yara.**
d. A8/117

demreye : **Yara.**
d. A8/118

den - : **Söyleme işinin yapılması.**
d.- īydi O5/20
d.- dīnde M9/58
d.- ir Y5/265
d.- miyo A7/76

dene : **Tane.**
d. M5/10, M5/11, M5/24, M6/24, M6/38, M6/58, M6/72, M6/77, M8/103, M8/25, M9/31, M12/12, M12/13, M12/67, ŞK2/103, ŞK2/129, ŞK2/136, ŞK3/100, ŞK3/26, ŞK3/35, ŞK4/70, ŞK4/72, ŞK6/101, ŞK6/105, ŞK6/131, ŞK6/65, ŞK7/7, ŞK7/145, ŞK8/162, ŞK8/34, ŞK8/49, ŞK8/56, ŞK8/66, ŞK10/153, ŞK10/200, ŞK10/44, ŞK10/64, ŞK10/84, ŞK11/26, ŞK11/31, ŞK11/59, ŞK12/14, ŞK13/131, ŞK13/133, ŞK13/140, ŞK14/29, ŞK17/160, ŞK17/161, ŞK17/167, ŞK17/30, ŞK18/4, ŞK18/254, ŞK18/263, ŞK18/269, ŞK18/275, ŞK18/312, ŞK18/327, ŞK18/417, ŞK18/86, ŞB1/14, ŞB1/17, ŞB1/24, ŞB3/20, ŞB3/21, ŞB7/4, ŞB7/12, ŞB7/15, A1/181, A1/182, A1/257, A5/134, A5/158, A6/69, A7/19, A8/6, A8/10, A8/17, A8/18, A8/78, A10/43, A10/48, A11/11, A11/12, İ5/52, K6/47, K6/50, K7/48, K9/113, K12/63, N1/246, ND3/21, ND4/119, ND4/56, ND4/57, O5/30, O8/21, O8/23, O10/94, O12/10, Y1/42, Y4/152, Y4/203, Y4/206, Y4/230, Y4/252, Y4/291, Y6/99
d.+ sī Y5/275
d.+ si ŞK4/161, ŞK8/116, ŞK10/159, A3/153
d.+ sini ŞK4/72, ŞK7/158
d.+ sinin ŞK4/182

d.+ yise ŞK2/136

dene - : **Denemek, tecrübe etmek.**
d.- mek ŞK14/27

denē : **Tane.**
d. ŞK2/103, ŞK8/168, ŞK8/47, ŞK8/66, ŞK10/12, ŞK13/77, ŞB2/71, İ3/64, K6/48, N1/271, O8/22, O18/48
d.+ miz Y4/234

deneme : **Deneme işi.**
d. O9/72
d.+ mi O9/68

deng : **Uygun.**
d.+ ine O20/5

deñg : **Uygun**
d.+ inime ŞK11/31

dėng : **Uygun.**
d. M8/13

denge : **Bir nesne veya insanın düşmeden durması.**
d.+ m ŞK7/28

dengemi ġ'aybeT - : **Kontrolünü yitirmek.**
d.- dim M6/10

dengi dengĪ : **Uygun olan.**
d. ŞK17/253

deni - : **Denemek.**
d.- yo ŞB2/97

dēnik : **Mide bulantısı ve ishal hastalığı.**
d.+ de ŞK6/13

denil - : **Deme işinin yapılması.**
d.- en K7/134

deñiş - : **Değişmek.**
d.- iller ŞK6/62
d.- iyon ŞK6/58

dēñiş - : **Değişmek.**
d.- miş O9/82

denişĪg : **Değişik, berdel.**
d. O18/48

deñişdir - : **Değişme işini yaptırmak.**
d.- dim İ3/31

deñişig : **Değişik, berdel.**
d.+ lerdi O18/48

denişig ėt - : **Berdel yapmak.**
d.- diler O18/48

deñişik : **Değişik, berdel.**
d. K9/55, O10/9

deñişik ėd - : **Berdel yapmak.**
d.- miş O20/84

deñişik ol - : **Berdel yapmak.**
d.- miya O10/58

deniz : **Deniz.**
d. İ6/86
d.+ ē İ6/86

deñiz : **Deniz.**
d. ŞK16/33
d.+ e N8/12
d.+ imiş ŞK18/397
d.+ in İ6/81
d.+ lerde ŞK18/356

deñiz ayġırı : **Deniz aygırı.**
d.+ nan N1/62

deñiz köpŪ : **Deniz köpüğü, bir ot türü**
d. O1/11

deñiz köpŪgi : **Deniz köpüğü, bir ot türü**
d. O1/11

deñizli : **Denizli, yer adı.**
d.+ ydi N1/158

denne : **Deynek, sopa.**
d.+ nē A13/130

deñsiz : **Saygısızca davranan.**
d.+ im ŞB1/41

deñsizlen - : **Saygısızca davranmak.**
d.- iyōn A9/12

deP - : **Bastırmak**
d.- īk K5/5
d.- dik K5/3
d.- dim K5/6
d.- miş K5/5

depĪ : **Depik.**
d. M10/38

depe : Tepe.
d. Y6/136
d.+ de A12/83, İ4/20, O14/88
d.+ lerī K6/179
d.+ lerē M8/72
d.+ lerine ŞK7/208
d.+ mdē O19/45, O19/48
d.+ ñden K9/43
d.+ nin A12/11
d.+ sinde ND6/59
d.+ sine A12/75, A13/135

depeden dırnā : Bütünüyle.
d. ŞK3/139, K9/109-110

depele - : Tepelemek.
d. A2/82
d.- di K9/42
d.- medīni O11/34
d.- meden A1/266
d.- n A2/80
d.- r ŞK15/102, A13/112, İ5/123

depi : Tepe.
d.+ de ŞK7/105
d.+ sine ŞK8/133
d.+ yeçe O8/16

depiden dırnā : Bütünüyle.
d. ŞK8/127

depig : Tepik.
d.+ nen ŞB2/107

depik vùr - : Tepiklemek.
d.- muş N5/40

depikle - : Tepiklemek.
d. ŞK11/36

depili - : Tepelemek.
d.- yeceg K12/149

depiniyē depiniyē : Tepinerek.
d. ŞK7/76

depo : Depo.
d. O14/111, O14/113, O14/117

depō : Depo.
d.+ n O14/117

derĪn : Derin.
d. ŞK1/3

derĪn derĪn : Uzun uzun (zaman).
d. A1/118

derd : Dert, üzüntü
d. O17/45
d.+ e Y1/73
d.+ ē ND1/42
d.+ i ŞK10/115
d.+ im O4/19
d.+ imī ND1/43
d.+ ime O23/24, ŞK18/223
d.+ imi İ3/128, K9/132, O6/7
d.+ inde A13/77
d.+ ine İ3/126, A4/103
d.+ inē ŞK10/100
d.+ iñe ŞB5/14
d.+ ini M12/62, ŞK10/106, ŞK10/121, A5/13

dėrd : Dert, üzüntü
d.+ e ŞK18/354

dērd : Dert, üzüntü
d. ŞK18/382

derdimi yan - : Derdini anlatmak
d.- eydim ŞK11/54

derdlĪ derdlĪ : Derdi olan
d. K6/187

dere : Dere.
d. ND4/3, Y4/237
d.+ de Y5/409
d.+ lerde ŞK4/104
d.+ lerden ŞK7/125
d.+ nin A12/54, İ6/9

dere köyù : Dere köyü, yer adı.
d. O8/11

derece : Derece
d. K7/162, K7/200, K7/203
d.+ sinī M7/55

deri : Ten.
d. ŞK6/118, A1/170, A8/74, A8/88
d.+ de A8/83
d.+ den ŞK1/22, ŞK2/105, ŞK2/106
d.+ lere ND4/110
d.+ nin A8/96
d.+ niyi A8/76
d.+ sī Y6/76
d.+ si A4/12, A8/84, Y6/76
d.+ sinde A8/71
d.+ sini Y6/76

d.+ sinnen A1/170
d.+ ye M9/62, A8/73, A11/43
d.+ yi A8/72, A8/75, A8/93

deri yʿayıġ : **Deri yayık.**
d. M9/61

deri yayıġ : **Deri yayık.**
d. M9/61

derimen : **Değirmen.**
d. A12/37

dērimen : **Değirmen.**
d. A12/45

derin : **Derin.**
d. İ6/26

derino : **Derino, oyun havası.**
d. ŞK13/124

derinō : **Derino, oyun havası.**
d. ŞK13/125

derişig : **Dğişik, berdel.**
d.+ lerdĭ O18/47

derman : **Derman, çare.**
d. ŞK18/223, ŞK18/354
d.+ ıydı ŞK17/93

dermān : **Derman, çare.**
d. O6/36

dėrman : **Derman, çare.**
d. O23/24

dermen : **Değirmen.**
d. A12/40, A12/44
d.+ i A12/46

dērmen : **Değirmen.**
d. A12/52
d.+ e N5/21, N6/6
d.+ in A12/40
d.+ nen A12/45

dērmencig : **Değirmencik köyü, yer adı.**
d.+ den İ1/83

dērmençilig : **Değirmencilik mesleği.**
d. N5/18

ders çıḫart - : **Deneyim kazanmak.**
d.- dım N3/11

dert ol - : **Sorun olmak.**
d.- ur A3/38

derTli : **Üzüntülü.**
d.+ n K9/131

derviş : **Derviş.**
d.+ ler N7/14
d.+ lēr ŞK18/176, N7/7
d.+ nen N7/6

desde : **Deste, on tane olan.**
d. M9/35, Y8/63
d.+ dir ŞK2/128
d.+ ē M6/74

desde desde : **Deste, on tane olan.**
d. İ1/31

desdeg vėr - : **Yardımcı olmak.**
d. ŞK3/77

desden : **Destan.**
d. M5/45

desen : **Desen, şekil.**
d. M7/35
d.+ i M7/39
d.+ ine M7/35
d.+ ini M7/36

deş - : **Kazmak.**
d.- in İ3/117
d.- iyōñuz İ6/101

dēş - : **Değişmek.**
d.- di M8/112, ŞB1/32, ŞB1/33
d.- ek M7/95
d.- ir ŞB1/17
d.- iy ŞB1/23
d.- mesi ND4/126
d.- mez M10/11

dēşĭ : **Değişik, berdel.**
d.+ m O8/20

dēşdir - : **Değişme işini yaptırmak.**
d.- dik A5/178
d.- dim İ6/125
d.- igler M6/64
d.- iller ŞK14/73

dēşiglig : **Farklılık.**
d. M8/16

dēşik : **Değişik.**
d. O8/11

dēşik dēşik : **Farklı.**
d. Y4/219

dēşik ėt - : **Değişik olmak, berdel yapmak.**
d.- diler O8/6-7

dēşik ol - : **Berdel yapmak.**
d.- duġ O8/19

dēşil - : **Karşılıklı değiştirmek.**
d.- iy ŞB1/24

dev : **Canavar.**
d. A5/11, A5/28, A5/49, A5/58, A5/59, N4/5, N4/6, N4/9, N4/15, N4/23
d.+ i N4/7
d.+ iñ A5/27
d.+ in A5/47, A5/48, A5/65
d.+ iñ A5/48, N4/15, N4/23, N4/18
d.+ ler A5/56
d.+ lerinen A5/52

dev ġarisi : **Dev Karısı, canavar.**
d. ŞK16/26, ŞK16/33, ŞK16/37
d.+ niñ ŞK16/24

deva : **Derman, çare.**
d. ŞK4/188

devåm ed - : **Sürdürmek.**
d.- iyolar A5/24-25

devam ed - : **Sürdürmek.**
d.- īyȯr K12/45
d.- er Y4/223
d.- iy ŞK2/54, İ5/150, K12/57, K12/64, K12/65
d.- iyler K12/75
d.- iyō Y4/211

dėvam ed - : **Sürdürmek.**
d.- īy O11/38

dėvam ėd - : **Sürdürmek.**
d.- er ŞB3/30

devam ėt - : **Sürdürmek.**
d.- di O11/45

devam etdir - : **Sürdürme işini yaptırmak.**
d.- eceg A13/74

devamlı : **Sürekli.**
d. ŞK6/23, ŞK14/18, ŞK14/43, İ5/149, N4/5

dēᵛamlı : **Sürekli.**
d. O13/8

deve : **Deve.**
d. M8/125, ŞB2/99, ŞB7/3, A8/44, A9/18, A9/28, A13/36, A13/40, İ6/47, İ6/51, İ6/52, İ7/48, O11/18, O14/66, O20/155
d.+ de O11/16, O20/223
d.+ den O13/14
d.+ ler ŞK14/20, A3/231
d.+ lerī O15/7
d.+ lerden ŞK18/258
d.+ lere O15/7
d.+ leriñ O15/7
d.+ lernen M6/86
d.+ m O11/16
d.+ miñ O11/16
d.+ nin ŞK2/19, A8/47, İ6/47, K9/66, K9/67, K9/69, K9/69
d.+ niñ ŞK2/37, ŞB2/100, ŞB2/84
d.+ si A9/23, A9/25, A9/26, A9/22
d.+ sindē A9/18
d.+ yi A9/28

devē : **Deve.**
d. A9/28, ND4/4, O21/8

dėve : **Deve.**
d. ŞB2/85

dėvē : **Deve.**
d. ŞB2/83

deve mısdafa : **Deve Mustafa, kişi adı**
d. M8/125

deveci : **Deve sahibi.**
d. A13/40, ND4/5
d.+ nin O13/21

develer müveler : **Deve.**
d. ŞK2/18

devenin havası : **Deve havası, oyun havası**
d.+ nı ŞK13/124

devi : **Deve.**
d.+ ye ŞK18/254
d.+ yi O13/14, O14/50

devinen kesikbaşı : Kesikbaş ve Dev menkıbesi.
d. A5/9

devir - : Devirmek.
d.- irsem Y4/179
d.- iya ŞK11/41
d.- iysin A2/55

deviř : Zaman.
d.+ in K11/9

devlīkǖn : Bir sonraki gün
d. ŞK6/105

devled : Devlet.
d. İ5/24

devlēd : Devlet.
d. O7/48

devlet : Devlet.
d.+ e Y6/8, Y8/75
d.+ i ŞK10/13

devlikǖn : Bir sonraki gün.
d. ŞK3/36

devlisi : Bir sonraki gün.
d. ŞB6/75

devlisů : Bir sonraki gün.
d. O19/4

devlǖsǖn : Bir sonraki gün.
d. Y2/54

devlüsǖ : Bir sonraki gün.
d. K10/55

devlüsǖn : Bir sonraki gün.
d. O11/23

devlüsǖnü : Bir sonraki gün.
d. Y2/11

devr : Zaman, dönem.
d.+ ī ŞK7/109
d.+ īnde O11/7
d.+ inde Y4/61

devrʿan : Zaman.
d. N8/9

devrid - : Devretmek.
d.- ecem N4/26

devril - : Devirmek.
d.- iyō N2/67
d.- miş K7/91

devrili gas - : Ölürsün inşallah anlamında kullanılan beddua.
d.- sın ŞK5/108

devrisü : Bir sonraki gün.
d. O5/10

devriş : Derviş, gezgin.
d. ŞK10/34, N7/17, O7/74

devriş baba : Derviş Baba, kişi adı.
d. O20/160

devrül - : Devrilmek..
d.- sün İ8/23

devrůl - : Devrilmek.
d.- ürdi İ8/21

dewʿåm ed - : Sürdürmek.
d.- iy O2/37

dewåm : Sürekli.
d.+ ı O6/29

dėwam : Sürekli.
d.+ ını O16/12

dewåm ed - : Sürdürmek.
d.- er ŞK14/78

dewåm ėd - : Sürdürmek.
d.- īy O5/20

dewåmlı : Sürekli.
d. ŞK14/73, O2/5

dēwr : Zaman.
d. O7/73

dēwrům : Devrim.
d. O7/36

dey - : Değmek, dokunmak.
d.- īy O3/16
d.- di İ1/36
d.- ellēr İ4/37
d.- enin A2/54
d.- er ŞK2/93, İ2/21
d.- erdī A13/154
d.- erse İ7/83

d.- ik İ5/158
d.- iyo ŞK15/24
d.- memiş M8/102
d.- mesin İ1/143
d.- meyen ND4/153
d.- miycek ŞK15/20

dēy - : **Değmek, dokunmak.**
d.- īyi ND4/141
d.- iyō N2/67
d.- meyen ND4/152
d.- sin M8/91

deyī : **Diye.**
d. ND6/61

deyīm : **Deyim, kalıp söz.**
d.+ ler ŞK1/46

deyer : **Değer, kıymet.**
d.+ i A3/208
d.+ ine M11/23

dēyi : **Diye.**
d. ND6/75

deyil : **Değil.**
d. ŞK14/55, ŞK14/76, A3/254, A4/32, İ1/34, İ5/4, İ5/23, İ7/49, K7/193, K12/94, O17/5, O20/244, Y5/30, Y8/57
d.+ em İ3/108
d.+ ler M12/20
d.+ se ŞK15/102
d.+ sin ŞB7/86

dēyil : **Değil.**
d. M3/18, M8/12, M8/20, M8/73, M11/25, A4/29, A11/81

deyim : **Deyim, kalıp söz.**
d.+ iyle N3/16
d.+ leri ŞK1/38

deyirmen : **Değirmen.**
d.+ inden N2/57

deyiş : **Deme.**
d.+ ine A12/73

dēyiş - : **Değişmek.**
d.- di O15/23
d.- dilēr O23/34
d.- ir Y6/80

deyişik : **Farklı.**
d. K7/180, K8/6, O10/10, Y4/46

dēyişik ed - : **Berdel yapmak.**
d.- iy O10/32

dēyişig ol - : **Berdel yapmak.**
d.- dum K8/5-6

dēyişik ol - : **Berdel yapmak.**
d.- duġ K8/5
d.- mùş O10/58

deyne : **Deynek, sopa.**
d.+ nán Y5/311
d.+ ne A8/47

deynē : **Deynek, sopa.**
d. ŞK7/67, ŞK13/4, A5/126, O20/122, O20/134, Y5/310, Y7/26
d.+ nen Y5/312, Y7/24

dēyne : **Deynek, sopa.**
d.+ ne A5/124

deyneg : **Deynek, sopa.**
d.+ inen A3/24

dēyneg : **Deynek, sopa.**
d.+ de ŞK7/39

deynek : **Deynek, sopa.**
d. ŞK4/11, ŞK4/12, A1/41, A13/131, ND5/4, Y5/315, Y5/316
d.+ de A8/80
d.+ ne A8/47

dēynek : **Deynek, sopa.**
d. ŞK7/67, ŞK13/155, A8/42

deyus : **Deyyus.**
d.+ un İ1/35

deyze : **Teyze, annenin kız kardeşi.**
d.+ m ND5/49
d.+ miñ ND5/49
d.+ nnen İ1/101
d.+ sidi İ7/90

deze : **Teyze, annenin kız kardeşi.**
d.+ m ŞK12/14, İ7/74
d.+ min M9/44
d.+ si İ7/89

dēze : **Teyze, annenin kız kardeşi.**
d. ŞK10/64, ŞK10/66

dezze : Teyze, annenin kız kardeşi.
d. M12/45, ŞK8/112, ŞK16/50, ŞK17/247, ŞK17/249, ŞK17/98, K6/98
d.+ m ŞK9/9
d.+ me A5/187
d.+ min ŞK13/133,
d.+ miñ ŞK2/104, ŞK2/104
d.+ minki ŞK2/107
d.+ si ŞK4/158, ŞK4/162
d.+ siydi ŞK4/161

dēzze : Teyze, annenin kız kardeşi.
d. M12/22

dıʿan : Dahar, Ağlayan Nar ile Gülen Ayva masalında erkek kahraman.
d. A2/39

dıḥar : Dahar, Ağlayan Nar ile Gülen Ayva masalında erkek kahraman.
d. A13/22

dıḥār : Dahar, Ağlayan Nar ile Gülen Ayva masalında erkek kahraman.
d. A13/22
d.+ ı A13/22

dınnʿāġlī - : Ekmek hamuruna tırnakla şekil vermek.
d.- ġ M10/7

dır dır : Çok konuşan, geveze.
d. A13/21-22

dırman - : Tırmanmak.
d.- mīş ŞK6/110

dırna : Tırnak.
d.+ mızınan ND4/44
d.+ ynán ŞK18/84

dırnā : Tırnak.
d.+ nda N1/88
d.+ nı ND4/164

dırnāġ : Tırnak.
d. O23/31

dırnaḫ : Tırnak.
d.+ larınā A6/9

dıs : Dış, iç karşıtı.
d. Y5/254

dısar(ı) : Dışarı.
d.+ da Y6/59

dısarı : Dışarı.
d. Y6/58

dısarī : Dışarı.
d. Y6/46

dış : Dış, iç karşıtı.
d. ŞK11/44, A13/168
d.+ arı ŞK10/157, ŞK10/67
d.+ ına A1/220
d.+ ınā A8/77
d.+ ında M11/25, ŞK11/43, A1/11, K12/180
d.+ ından ND4/132
d.+ ını A8/78
d.+ ının A8/87
d.+ ınnan ND4/132

dışar(ı) : Dışarı.
d.+ da ŞK3/55, ŞK11/45, ŞK13/14, ŞK17/156, ŞB6/83, A6/72, A11/57, İ5/49
d.+ dā ŞK7/210
d.+ daḫı ŞK7/205
d.+ dan ŞK8/33, O3/26, O3/43, O3/50
d.+ dēydi ŞK11/43
d.+ larda K10/80

dışara : Dışarı.
d. ŞK11/34

dışarı : Dışarı.
d. ŞK7/54, ŞK17/54, K5/56, K5/64, K6/124, K6/90, ND3/14, ND3/19, O19/67
d.+ da İ5/43
d.+ ya ŞK2/48, ŞB6/75, ŞB6/82
d.+ yı ŞK2/37

dışārı : Dışarı.
d. A11/76

dışarí : Dışarı.
d.+ ya ŞB6/78

dışarī : Dışarı.
d. A13/70

dışarlı : O yerden olmayan kimse.
d.+ yım M11/31

dıvar : Duvar.
d. ŞK4/5

dızz : **Gaz çıkarırken ses.**
d. K7/54, K7/58

di - : **Demek, söylemek**
d. A1/306, A4/107, A4/112, A4/35, N1/41, O14/81, N1/201, N2/65, ND3/21ŞK18/148, ŞK18/381
d.- cēn O9/90
d.- cim M12/29
d.- dī M7/92, M8/93, M9/47, M9/48, M9/52, M10/15, ŞK2/108, ŞK2/144, ŞK2/55, ŞK3/106, ŞK3/121, ŞK3/132, ŞK8/146, ŞK17/8, ŞK17/9, ŞK17/10, ŞK17/296, ŞK17/89, ŞK18/13, ŞK18/396, ŞK18/66, ŞB2/48, ŞB2/94, ŞB2/96, ŞB2/97, A13/171, İ5/10, K6/198, N1/114, N1/263, N1/67, N1/88, O5/38, O14/111, O20/97, ŞK17/287
d.- dīler ŞK18/366
d.- dīm ŞK1/10, A13/35, İ3/138, O5/38, O10/37, O17/62
d.- dīmis M9/13
d.- dīmiz M10/5, ŞK4/176, İ7/43
d.- dīn M8/14, O17/64
d.- di M2/5, M2/10, M2/11, M2/13, M2/14, M2/16, M2/27, M9/26, M9/46, M9/47, M9/48, M10/22, M10/23, M10/33, M10/37, M11/27, M11/29, M11/31, M11/32, ŞK2/135, ŞK2/139, ŞK2/140, ŞK2/145, ŞK3/104, ŞK3/105, ŞK3/108, ŞK3/111, ŞK3/113, ŞK3/114, ŞK3/115, ŞK3/120, ŞK3/121, ŞK3/124, ŞK3/125, ŞK3/130, ŞK3/133, ŞK3/134, ŞK3/137, ŞK3/22, ŞK3/23, ŞK3/25, ŞK3/37, ŞK3/38, ŞK4/129, ŞK4/143, ŞK4/147, ŞK4/151, ŞK4/152, ŞK4/171, ŞK4/172, ŞK4/173, ŞK4/177, ŞK4/180, ŞK4/181, ŞK4/184, ŞK4/185, ŞK4/186, ŞK5/9, ŞK5/11, ŞK5/12, ŞK5/49, ŞK5/51, ŞK5/62, ŞK11/13, ŞK17/5, ŞK17/8, ŞK17/9, ŞK17/113, ŞK17/278, ŞK17/287, ŞK17/296, ŞK17/50, ŞK17/51, ŞK17/52, ŞK17/62, ŞK17/63, ŞK17/64, ŞK17/67, ŞK17/68, ŞK17/75, ŞK17/85, ŞK17/86, ŞK17/87, ŞK17/88, ŞK17/90, ŞK18/11, ŞK18/14, ŞK18/328, ŞK18/352, ŞK18/358, ŞK18/365, ŞK18/375, ŞK18/389, ŞK18/397, ŞK18/404, ŞK18/407, ŞK18/422, ŞB2/108, ŞB2/96, ŞB2/97, A1/6, A1/117, A1/197, A1/202, A1/273, A1/291, A2/37, A2/38, A2/42, A2/45, A2/46, A2/76, A2/85, A2/94, A2/95, A3/109, A11/20, K6/102, K6/147, K6/152, K6/161, K6/198, K6/24, K6/30, K6/98, K9/119, K9/33, K9/34, K9/38, K9/40, K9/41, K9/43, K12/136, K12/139, K12/142, K12/146, K12/150, N1/100, N1/101, N1/107, N1/112, N1/114, N1/115, N1/116, N1/117, N1/131, N1/140, N1/157, N1/164, N1/165, N1/173, N1/174, N1/175, N1/176, N1/177, N1/178, N1/179, N1/181, N1/182, N1/183, N1/184, N1/185, N1/186, N1/192, N1/215, N1/240, N1/241, N1/260, N1/261, N1/262, N1/263, N1/264, N1/265, N1/266, N1/299, N1/59, N1/64, N1/65, N1/66, N1/67, N1/68, N1/69, N1/70, N1/73, N1/75, N1/76, N1/77, N1/79, N1/81, N1/82, N1/83, N1/84, N1/86, N1/88, N1/89, N1/90, N1/92, N1/93, N1/96, N1/98, O3/19, O3/70, O3/74, O3/78, O3/79, O4/4, O4/6, O4/7, O4/9, O4/21, O4/22, O6/9, O6/13, O6/17, O7/46, O7/48, O7/49, O7/50, O7/51, O7/52, O9/61, O11/21, O11/44, O12/47, O13/25, O14/6, O14/109, O14/111, O14/116, O14/120, O14/98, O14/99, O16/28, O16/29, O16/36, O19/60, O20/15, O20/45, O20/93, Y1/112, Y1/123, Y1/127, Y1/140, Y1/154, Y1/19, Y1/81, Y1/93
d.- dí ŞK17/50
d.- diglerini N7/30
d.- dik M12/53, M12/54
d.- dikine ŞK4/182, ŞK4/184, ŞK4/198, ŞK18/368, ŞB2/108, K6/148, K6/31, K10/83
d.- dikinē ŞK17/295, ŞK17/49
d.- dikinem ŞK3/103, ŞK18/10
d.- diklerinde M9/45
d.- diler ŞK2/132, ŞK3/107, ŞK4/199, ŞK5/57, ŞK7/99, O8/17, O14/77, O14/84, O14/85, O16/41, O20/91
d.- dilēr ŞK2/143, ŞK3/107, ŞK18/12, ŞK18/396, N1/108, O20/37, O20/83, O23/10
d.- dileʳkine O8/16
d.- dim M2/30, M6/17, M9/22, M9/24, M9/25, M10/35, M11/33, M11/37, ŞK3/24, ŞK4/144, ŞK4/145, ŞK4/149, ŞK4/153, ŞK4/154, ŞK4/169, ŞK4/170, ŞK5/10, ŞK5/50, ŞK5/52, ŞK5/59, ŞK5/69, ŞK7/26, ŞK9/38, ŞK9/42, ŞK9/43, ŞK9/58, ŞK9/59, ŞK11/11, ŞK11/12, ŞK11/61, ŞK11/62, ŞK17/4, ŞK17/104, ŞK17/110, ŞK17/114, ŞK17/131, ŞK17/288, ŞK17/297,

ŞK17/310, ŞK17/311, ŞK17/59,
ŞK17/61, ŞK17/65, ŞK17/66,
ŞK18/351, ŞK18/363, ŞK18/367,
ŞK18/369, ŞK18/394, ŞK18/406,
ŞK18/418, A1/4, A1/10, A1/272,
A1/274, A1/278, A11/43, A13/58,
İ3/138, K5/35, K6/101, K6/197, K9/37,
K9/39, K12/137, K12/138, O3/57,
O3/58, O3/73, O3/74, O3/75,
O3/77, O4/8, O4/25, O6/12, O10/71,
O14/110, O14/114, O14/116, O14/82,
O15/18, O15/21, O15/22, O16/27,
O16/28, O16/37, O16/40, O17/77,
O17/82, O19/39, O19/40, O19/59,
O19/61, O20/14, O20/16, O20/42,
O20/43, O21/40, O21/42, O21/43,
O21/46, O21/49, Y4/82, Y5/353,
Y5/366
d.- dimiz O22/46
d.- dimkine Y5/329
d.- din ŞK18/432, K12/170
d.- diñ ŞK18/432, K5/117
d.- dū ŞK14/11, A5/22
d.- dūnun ŞK14/30
d.- k O9/107
d.- kēn ŞK18/142
d.- kine ŞK18/148, K2/42, N8/18,
N8/39, O20/74
d.- kinē N8/9, N8/64
d.- ller M6/74, M9/44, M9/62,
ŞK4/174, ŞK6/63, ŞK9/100, ŞK13/91,
ŞK18/383, A5/238, A11/92, A11/94,
İ2/96, N1/225, N6/18, N6/22, N7/8,
N7/9, N7/16, N7/23, N7/28, ND4/101,
ND4/64, ND6/47, ND6/71, ND6/75,
O1/22, O2/29, O5/15, O5/19, O9/44,
O10/10, O10/12, O12/10, O12/47,
O18/26
d.- lleʳ İ5/15
d.- llēr M9/45, ŞK2/62, ŞK18/261,
ŞB2/74, N1/202, N6/14, ND4/91,
O16/44
d.- llerdī M3/15, M3/16, ŞK7/97,
ND4/92, ND6/62, ND6/63
d.- llērdī N6/13
d.- llerdi M9/62, ŞK4/175, ŞK7/131,
ŞK7/93, ŞK18/16, N6/12, ND6/63,
ND6/64, O10/36, O10/46, O21/4,
O21/5, O21/48
d.- lleʳdi A9/24
d.- llērdi N6/22
d.- llerdin ND4/100, ND4/152,
ND4/163
d.- lleridi ŞK9/15, ŞK9/96, İ1/129,
ND6/62
d.- llerimiş ŞK18/36
d.- llermiş N1/114
d.- llersē N7/28
d.- m M3/9, M6/64, ŞK18/341, A1/8,
A1/189, A1/266, A2/10, A2/79,
A2/96, K6/115, N3/5, O7/53, O20/14,
O20/16, O22/19, Y5/227, Y6/135
d.- mī̃m O6/43
d.- mī̃ş ŞK18/208, ŞK18/41, ŞK18/91,
O14/50
d.- mēcin ND4/175
d.- medi ŞK17/83
d.- medim O20/32
d.- meg M8/103, M9/70, ŞK18/173,
K12/142, N6/19, N6/20, ND4/100,
O14/47, O14/52, O21/50
d.- mēg M8/93
d.- megse ND5/8
d.- mek M6/73, M7/107, A13/90,
K9/93, K12/143, O6/11
d.- mekkine K9/98
d.- melerinē ŞK2/144
d.- mem ŞK7/174, K5/35, O3/49
d.- meseler ND6/7
d.- mesin A1/268
d.- mesinner ŞK18/256
d.- messen O10/29
d.- mesti ŞK17/32
d.- meyiñ O9/71
d.- mez M8/121, ŞK9/28, ŞK9/91
d.- mezdi ŞK9/31, ŞK9/32, ŞK17/278
d.- mezig K4/36
d.- mezler O5/15
d.- mezlēr O19/57
d.- micēñ N1/230
d.- mij ND3/7
d.- miş ŞK1/12, ŞK1/17, ŞK4/6,
ŞK4/13, ŞK4/160, ŞK4/161, ŞK4/162,
ŞK4/163,
ŞK4/164, ŞK4/165, ŞK4/166, ŞK6/109,
ŞK16/10, ŞK18/103, ŞK18/107,
ŞK18/108, ŞK18/110, ŞK18/111,
ŞK18/113, ŞK18/133, ŞK18/140,
ŞK18/147, ŞK18/148, ŞK18/149,
ŞK18/152, ŞK18/153, ŞK18/154,
ŞK18/156, ŞK18/166, ŞK18/170,
ŞK18/171, ŞK18/172, ŞK18/173,
ŞK18/18, ŞK18/191, ŞK18/192,
ŞK18/193, ŞK18/194, ŞK18/195,
ŞK18/196, ŞK18/200, ŞK18/202,
ŞK18/203, ŞK18/204,
ŞK18/205, ŞK18/207, ŞK18/208,
ŞK18/222, ŞK18/229, ŞK18/242,
ŞK18/249, ŞK18/252, ŞK18/26,
ŞK18/27, ŞK18/283, ŞK18/284,
ŞK18/285, ŞK18/299, ŞK18/304,
ŞK18/305, ŞK18/306, ŞK18/307,

ŞK18/316, ŞK18/318, ŞK18/34,
ŞK18/35, ŞK18/39, ŞK18/40,
ŞK18/400, ŞK18/42, ŞK18/43,
ŞK18/44, ŞK18/47, ŞK18/49, ŞK18/51,
ŞK18/55, ŞK18/56, ŞK18/57, ŞK18/58,
ŞK18/61,
ŞK18/62, ŞK18/70, ŞK18/71, ŞK18/72,
ŞK18/76, ŞK18/77, ŞK18/78, ŞK18/79,
ŞK18/80, ŞK18/82, ŞK18/85, ŞK18/87,
ŞK18/89, ŞK18/90, ŞK18/92, ŞK18/93,
ŞK18/95, ŞK18/96, ŞK18/97, A2/108,
A9/6, A12/74, K2/13, K2/18, K5/111,
K5/112, K5/114,
K5/85, K5/86, K5/88, K5/90, K9/101,
N1/199, N4/11, N4/17, N5/7, N5/8,
N5/14, N5/15, N5/16, N5/17, N5/19,
N5/20, N5/22, N5/23, N5/24, N5/25,
N5/29, N5/31, N5/32, N5/33, N5/35,
N5/36, N5/37, N5/38, N5/39, ND2/9,
ND2/10, ND2/17, ND2/20, ND2/21,
ND3/7, ND3/8, ND3/9, ND3/10,
ND3/11, ND3/13, ND3/14, ND3/15,
ND3/16, ND3/18, O9/38, O9/39,
O9/40, O9/41, O9/46, O9/48, O9/51,
O9/53, O9/69, O9/71, O10/37, O10/38,
O10/40, O10/49, O10/50, O10/52,
O10/53, O10/61, O10/62, O10/63,
O10/66, O10/89, O14/45, O14/46,
O14/47, O14/48, O14/49, O14/51,
O14/52, O14/53, O14/54, O14/55,
O14/57, O14/62, O14/63, O14/64,
O14/65, O14/66, O14/67, O14/70,
O14/73, O14/90, O18/11, O18/12,
O18/13, O18/14, O18/15, O18/16,
O20/162, O20/163, O20/164, O20/195,
O20/196, O20/208, O20/209, O20/228,
O20/237, O20/238, O20/239, O20/240,
O20/245, O20/35, O21/16, O22/14,
O22/15, O22/16, O22/17, O22/20,
O22/29, O22/31, O22/32, O22/35,
O22/38, O22/39, O22/42, O22/45,
O22/51, O22/62, O22/63, O22/67,
O22/68, O22/70, O22/72, O22/88,
O22/90, Y5/265
d.- mişginē K5/87
d.- mişkine ŞK6/74, ŞK18/54, ND2/19
d.- mişler ŞK4/196, ŞK18/128,
ŞK18/129, ŞK18/130, ŞK18/136,
ŞK18/160, ŞK18/161, ŞK18/163,
ŞK18/178, ŞK18/179, ŞK18/180,
ŞK18/186, ŞK18/187, ŞK18/190,
ŞK18/21, ŞK18/250, ŞK18/252,
ŞK18/278, ŞK18/67, ND5/7, ND5/9,
ND5/11, ND5/16, ND5/19, ND5/22,
ND5/24, O10/51, O10/89, O10/90,
O14/93, O14/94, O20/189, O20/192,
O20/210, O20/211, O20/213, O20/214,
O20/234, O22/27, O22/33, O22/36,
O22/65, Y5/148, Y5/149
d.- mişlēr ŞK9/83, ŞK18/136,
ŞK18/168, ŞK18/173, ŞK18/187,
ŞK18/188, ŞK18/189, ŞK18/206,
ŞK18/21, ŞK18/22, ŞK18/239,
ŞK18/241, ŞK18/248, ŞK18/280,
ND5/21, O22/35, O22/36, O22/41,
O22/55, O22/64, O22/65
d.- n M8/108
d.- ñ N6/20, ND4/99, O20/193
d.- nçe N1/228
d.- nen O5/14
d.- nir ND6/54
d.- r ŞK2/69, ŞK2/78, ŞK2/83, ŞK2/96,
ŞK11/18, N1/103, N1/189, N1/191,
N1/192, N1/198, N1/199, N1/200,
N1/202, N1/205, N1/207, N1/219,
N1/221,
N1/232, N1/233, N1/234, N1/236,
N1/244, N1/245, N1/248, N1/249,
N1/250,
N1/253, N1/254, N7/19, N7/26, N7/27,
N7/31, ND6/46, N1/251
d.- rdim Y4/118
d.- rdī ŞK17/39, ŞK17/40, ŞK17/55,
O14/99
d.- rdīk O10/30
d.- rdīm ŞK9/48, O4/31
d.- rdi ŞK11/41, ŞK17/34, ŞK17/35,
ŞK17/38, ŞK17/39, ŞK17/40, ŞK17/41,
ŞK17/45,
ŞK17/46, ŞK17/48, ŞK17/55, ŞK17/74,
O10/32, O14/101, O14/102, O14/103
d.- rdig O14/102
d.- rdik O10/30, O10/56
d.- rdim ŞK17/54, ŞK17/70, ŞK17/77,
O3/49, O3/50
d.- rig M1/32, ND6/72, O14/87,
O17/36
d.- rik ŞK2/70, İ5/5, K12/152, O9/51,
O10/29, O14/81
d.- rim M9/69, ŞK1/21, ŞK11/20,
ŞK11/22, O9/16
d.- rken ŞK18/104, ŞK18/94
d.- rkēn ŞK18/262, ŞK18/376, N6/15
d.- rler O10/30
d.- rlerdi O1/11
d.- rleridi A3/118, ND4/81
d.- rse ŞK18/193
d.- rsē ŞK17/47
d.- rsen ŞK2/116
d.- rseñīz ŞB3/19
d.- rsin O10/64
d.- se K12/149

d.- seler O20/200
d.- señiz O14/37
d.- sin A11/20
d.- siñe O14/56
d.- y M3/7, M5/38, M5/39, M5/40,
M6/85, M6/86, M7/75, M7/82,
M9/31, M9/72, M9/73, M9/74, M9/75,
ŞK2/7, ŞK2/10, ŞK2/11, ŞK2/12,
ŞK2/13, ŞK2/25, ŞK2/27, ŞK2/28,
ŞK2/29, ŞK2/30, ŞK2/33, ŞK2/37,
ŞK2/38, ŞK2/40, ŞK2/45, ŞK2/47,
ŞK2/48, ŞK2/50, ŞK2/51, ŞK2/53,
ŞK4/123, ŞK4/18, ŞK4/198, ŞK4/199,
ŞK10/6, ŞK10/102, ŞK10/106,
ŞK10/111, ŞK10/112, ŞK10/116,
ŞK10/117, ŞK10/118, ŞK10/119,
ŞK10/124, ŞK10/125, ŞK10/131,
ŞK10/132, ŞK10/149, ŞK10/153,
ŞK10/154,
ŞK10/157, ŞK10/159, ŞK10/161,
ŞK10/169, ŞK10/172, ŞK10/181,
ŞK10/187, ŞK10/191, ŞK10/197,
ŞK10/198, ŞK10/23, ŞK10/25,
ŞK10/26, ŞK10/29, ŞK10/52, ŞK10/68,
ŞK10/76, ŞK10/77, ŞK10/83, ŞK10/88,
ŞK15/19, ŞK15/20, ŞK15/22, ŞK15/24,
ŞK15/38, ŞK15/65, ŞK15/67,
ŞK18/369, ŞB1/7, ŞB1/9, ŞB1/11,
ŞB1/12, ŞB1/13, ŞB1/15, ŞB1/17,
ŞB1/19, ŞB1/20, ŞB1/22, ŞB1/25,
ŞB1/28, ŞB1/32, ŞB1/33, ŞB1/35,
ŞB1/37, ŞB1/38,
ŞB1/40, ŞB1/42, ŞB7/9, ŞB7/11,
ŞB7/14, ŞB7/18, ŞB7/47, ŞB7/49,
ŞB7/70,
A1/128, A1/129, A1/130, A1/131,
A1/132, A1/155, A1/169, A1/210,
A1/216, A1/218, A1/219, A1/222,
A1/223, A1/224, A1/225, A1/227,
A1/229, A1/231, A1/232, A1/239,
A1/242, A1/243, A1/244, A1/246,
A1/265, A1/267, A1/282, A1/283,
A1/299, A1/301, A1/305, A1/307,
A1/310, A1/73, A1/77, A2/8,
A2/103, A2/18, A2/44, A2/63, A2/64,
A3/112, A3/113, A3/116, A3/120,
A3/129, A3/131, A3/133, A3/134,
A3/136, A3/137, A3/138, A3/145,
A3/146, A3/148, A3/149, A3/151,
A3/153, A3/154, A3/156, A3/157,
A3/158, A3/159, A3/160, A3/161,
A3/162, A3/163, A3/164, A3/165,
A3/171, A3/173, A3/174,
A3/175, A3/176, A3/177, A3/184,
A3/185, A3/186, A3/187, A3/188,
A3/189, A3/19, A3/193, A3/195,
A3/197, A3/198, A3/20, A3/200,
A3/202, A3/21, A3/22, A3/23, A3/24,
A3/25, A3/33, A3/34, A3/35, A3/44,
A3/47, A3/49, A3/50, A3/51, A3/52,
A3/57, A3/58, A3/61, A3/63, A3/64,
A3/66, A3/67, A3/68, A3/70, A3/73,
A3/74, A3/76, A3/80, A3/81, A3/82,
A3/83, A3/85, A3/86, A3/87, A3/90,
A3/91, A3/96, A4/101, A4/102,
A4/104, A4/105, A4/106, A4/108,
A4/109, A4/110, A4/114, A4/115,
A4/71, A4/72, A4/75, A4/77, A4/82,
A4/83, A4/85, A4/86, A4/89,
A4/90, A4/91, A4/99, A5/23, A5/24,
A10/58, A11/7, A12/6, A12/108,
A12/14, A12/25, A13/101, A13/102,
A13/103, A13/104, A13/107, A13/108,
A13/110,
A13/111, A13/112, A13/119, A13/122,
A13/123, A13/124, A13/127, A13/168,
A13/171,
A13/34, A13/44, A13/55, A13/62,
A13/63, A13/64, A13/68, A13/73,
A13/87,
A13/91, İ2/71, İ5/130, İ7/27, K2/20,
K2/25, K2/27, K2/34, K2/35,
K2/36, K2/37, K2/38, K2/39, K2/43,
K2/45, K2/50, K4/35, K5/118,
K5/23, K5/43, K5/80, K5/83, K6/148,
K6/154, K6/86, K7/108, K7/109,
K7/110, K7/111, K7/113, K7/114,
K7/115, K7/119, K7/121, K7/128,
K7/129,
K7/130, K7/167, K7/168, K7/170,
K7/171, K7/172, K7/173, K7/176,
K7/184,
K9/95, K10/17, K11/6, K11/12,
K11/26, K12/102, K12/103, K12/104,
K12/111,
K12/114, K12/116, K12/117, K12/121,
K12/123, K12/127, K12/129, K12/130,
K12/18,
K12/19, K12/20, K12/21, K12/53,
K12/78, K12/80, K12/85, K12/94,
K12/96,
K12/97, N1/9, N1/16, N1/17, N1/190,
N1/21, N1/23, N1/254, N1/26,
N1/28, N1/32, N1/34, N1/37, N1/38,
N1/41, N1/43, N1/45, N3/27,
N7/11, N8/7, N8/8, N8/14, N8/19,
N8/23, N8/25, N8/27, N8/29,
N8/30, N8/32, N8/35, N8/36, N8/37,
N8/38, N8/39, N8/40, N8/42,
N8/44, N8/45, N8/46, N8/47, N8/50,
N8/51, N8/52, N8/53, N8/55,
N8/59, N8/65, N8/66, N8/68, N8/70,

N8/71, N8/73, N8/74, N8/75,
N8/76, O2/17, O2/22, O3/33, O3/39,
O3/44, O3/59, O3/60, O4/15,
O5/21, O7/4, O7/42, O7/43, O8/3,
O9/104, O9/105, O9/108, O9/109,
O9/112, O9/114, O9/115, O9/15,
O9/24, O9/29, O9/76, O9/77, O10/106,
O10/57, O10/64, O10/84, O10/87,
O10/91, O11/26, O13/51, O14/9,
O14/11,
O14/35, O14/36, O14/37, O14/38,
O14/72, O14/76, O14/77, O14/81,
O14/82,
O14/83, O14/84, O14/85, O14/86,
O14/93, O16/6, O17/64, O17/65,
O17/68,
O18/6, O19/18, O19/68, O20/11,
O20/110, O20/116, O20/122, O20/123,
O20/124,
O20/125, O20/127, O20/129, O20/130,
O20/131, O20/133, O20/134, O20/140,
O20/141,
O20/181, O20/202, O20/222, O20/228,
O20/236, O20/247, O20/248, O20/258,
O20/48,
O20/75, O20/76, O21/26, O21/29,
O21/30, O21/32, Y4/38, Y4/89, Y5/3,
Y6/119, Y6/120, Y6/121, Y6/123,
Y6/129, Y6/130, Y6/132, Y6/78,
Y6/79, M9/73
d.- ʸ N2/75
d.- ʸkine N8/13
d.- yö ŞK15/62, A5/27, A5/28, A5/33,
İ2/38
d.- yī ŞK10/9, ŞK10/109, ŞK10/110,
ŞK10/122, ŞK10/163, ŞK10/176,
ŞK10/30, ŞK10/51,
ŞK10/68, ŞK10/74, ŞK10/76, ŞK10/78
d.- yīm ŞK17/321
d.- yīnçi O22/44
d.- ya ŞK10/132, ŞK12/37, ŞK13/104,
İ4/16
d.- yá ŞK11/13, A13/116, Y5/3,
Y5/282, Y5/352, Y5/50
d.- yāḳ ŞK8/20
d.- yallar M10/17
d.- yālar ŞK8/54
d.- yālarḫına ŞK8/5
d.- yám ŞK11/33, ŞK11/34
d.- yámḫınā ŞK17/301
d.- yāmış ŞK8/114
d.- ycīm ŞK18/89
d.- ycek K7/57
d.- ycekkine N8/46
d.- yciler ŞB2/99
d.- ydıġ ND5/50
d.- ydi ŞK8/141, N8/35
d.- ye M1/6, M5/48, M7/103, M7/105,
M7/107, M7/14, M7/81, M7/86,
M8/10, M8/102, M9/18, M9/19,
M9/53, M11/27, M11/31, ŞK2/124,
ŞK4/68,
ŞK4/99, ŞK7/80, ŞK8/85, ŞK11/14,
ŞK13/103, ŞK13/115, ŞK13/117,
ŞK14/57, ŞK14/70,
ŞK14/74, ŞK14/76, ŞK15/6, ŞK15/16,
ŞK15/18, ŞK15/39, ŞK15/87, ŞK18/31,
ŞB6/109,
A1/199, A1/210, A3/231, A5/151,
A5/154, A5/206, A5/36, A6/7, A6/12,
A8/70, A9/13, A10/62, A11/15,
A11/38, A11/39, A11/64, A11/77,
A13/14,
A13/151, A13/37, İ1/80, İ1/93, İ1/95,
İ1/96, İ2/93, İ3/55, İ3/75,
İ7/52, K3/8, K6/169, K6/203, K6/22,
K6/23, K6/41, K6/42, K7/16,
K7/194, K7/197, K7/21, K7/30, K9/87,
K10/52, K10/74, K10/79, K12/144,
N1/22, N1/254, N1/264, N3/40, N6/16,
N7/34, ND4/184, ND4/51, ND4/84,
ND5/17, ND5/25, O1/31, O5/14,
O9/68, O11/18, O19/9, Y1/134, Y2/10,
Y2/16, Y2/22, Y2/34, Y2/36, Y2/38,
Y2/39, Y2/42, Y2/44, Y2/45,
Y2/52, Y2/53, Y2/58, Y2/65, Y2/67,
Y2/69, Y2/72, Y2/73, Y4/11,
Y4/116, Y4/139, Y4/155, Y4/18,
Y4/222, Y4/227, Y4/237, Y4/279,
Y4/28,
Y4/280, Y5/6, Y5/9, Y5/11, Y5/119,
Y5/192, Y5/193, Y5/194, Y5/195,
Y5/229, Y5/275, Y5/282, Y5/283,
Y5/284, Y5/288, Y5/292, Y5/34,
Y5/38,
Y5/384, Y5/388, Y5/391, Y5/395,
Y5/396, Y5/397, Y5/398, Y5/399,
Y5/40,
Y5/400, Y5/401, Y5/403, Y5/404,
Y5/406, Y5/411, Y5/49
d.- ʸe Y5/193
d.- yē M1/5, M1/9, M1/11, M8/23,
ŞK7/55, İ1/143, İ1/99, K6/23,
K10/74, ND1/67, ND4/185, ND4/95,
ND6/60, O11/23, O22/37, Y2/32,
Y5/192,
Y5/193, Y5/38, Y5/98
d.- yecā̆m ŞK3/63
d.- yecā̆ñ ŞK3/62
d.- yēce N8/44
d.- yecek K7/54
d.- yecēmkine ŞK13/133

d.- yecen A10/68
d.- yeg Y4/67
d.- yēg ŞK2/115
d.- yek A5/36, A5/46, O5/35, O5/36, O10/35, O11/42, Y5/166, Y5/258, Y5/260
d.- yekine ŞK2/124, Y5/191
d.- yekkine Y5/259
d.- yeler Y5/11, Y5/167, Y5/168
d.- yelim M8/82, M11/3, ŞK2/40, ŞK10/80, N3/15, Y4/269
d.- yelimkine O2/39
d.- yelimkinē M8/119
d.- yem ND6/15, Y5/119, Y5/17, Y5/217, Y5/218, Y5/230, Y5/411
d.- yēm ND4/128, Y5/290
d.- yemīm M3/4
d.- yemediniz Y4/83
d.- yemem N1/66, N1/67
d.- yemez N1/229, N2/20
d.- yemiyōsuñ ŞK18/379
d.- yen M7/46, M7/48, M7/49, M7/50, M7/59, M9/29, ŞK3/100, ŞK4/179, A5/248, A10/67, Y5/166
d.- yeñ ŞK2/125
d.- yēn ND4/52, O19/15
d.- yēñ ŞK8/164
d.- yene ŞK14/37
d.- yeneçe ŞK4/167
d.- yeni M7/96, Y1/89
d.- yeniçi O10/59
d.- yenneri Y5/290
d.- yeraḫ A2/27
d.- yere O7/52
d.- yereg O14/87
d.- yeregden ŞK8/165, K5/81
d.- yerek A5/109, A5/15
d.- yerekdē K10/39
d.- yerekden ŞK8/180, Y5/306
d.- yerekte K10/75
d.- yerleri Y4/174
d.- yesin ND3/23
d.- yesiymiş A11/19
d.- yi ŞK2/8, ŞK2/12, ŞK2/15, ŞK2/16, ŞK2/26, ŞK2/39, ŞK4/137, ŞK4/60, ŞK10/8, ŞK10/109, ŞK10/110, ŞK10/114, ŞK10/124, ŞK10/151, ŞK10/157, ŞK10/179, ŞK10/185, ŞK10/23, ŞK10/28, ŞK10/39, ŞK10/41, ŞK10/44, ŞK10/47, ŞK10/51, ŞK10/62, ŞK10/79, ŞK10/84, ŞK10/91, ŞK10/98, ŞK17/209, ŞB7/20, ŞB7/27, ŞB7/41, ŞB7/43, ŞB7/46, ŞB7/47, ŞB7/51, ŞB7/53, ŞB7/55, ŞB7/56, ŞB7/59, ŞB7/60, ŞB7/62, ŞB7/63, ŞB7/64, ŞB7/71, ŞB7/72, ŞB7/73, ŞB7/76, ŞB7/78, ŞB7/84, ŞB7/85, ŞB7/86, A5/21, A5/34, A10/58, A10/61, A12/65, A12/78, A13/34, İ2/33, K9/56, K9/59, O3/14, O3/15, Y4/79
d.- yib K6/162, O3/14
d.- yīġ M7/60
d.- yiler ŞB7/80
d.- yim A5/6, A8/128, İ4/31, Y5/353
d.- yin M8/109, ŞK4/103, ŞK4/107, ŞK12/39, ŞK18/256, ŞK18/265, ŞK18/276, ŞK18/369, ŞB2/97, A2/15, A10/65, K9/57, K9/94, K9/98, ŞK9/21
d.- yincī ŞK18/264, ŞK18/274, ŞK18/341, ŞK18/352, ŞK18/381
d.- yince N3/33
d.- yinci ŞK18/151, ŞK18/157, ŞK18/320, ŞK18/367
d.- yinçī O3/73
d.- yinçe O9/45
d.- yinçeg N1/11
d.- yinçi A11/15, O20/220, O20/233, O22/26
d.- yinçik ŞK15/9, O5/4
d.- ykīne O3/55
d.- ykine ŞK2/23, ŞB7/7, K6/199, N1/12, N1/27, N3/38, N3/43, O20/126
d.- ykinē M8/12, K2/19, K2/33, O18/5, O20/135
d.- yù A12/6
d.- ylē Y3/3
d.- yler M4/7, ŞK4/197, ŞK10/142, ŞK10/158, A1/278, A1/297, A2/5, A2/6, A2/32, A2/52, A2/53, A3/199, A3/203, A4/39, A4/68, A4/70, A4/96, A4/97, K5/122, K11/25, K12/40, K12/46, K12/82, K12/86, K12/91, ND4/142, O9/52, O10/30, O10/51, O10/86, O13/51, O16/31, O19/61, Y6/91, Y7/23
d.- yleʳ A2/7, K12/41
d.- ylēr M4/5, ŞK10/184, Y6/105
d.- ylerkine K11/24
d.- ylermiş K6/43, O14/10
d.- yùlar A11/8
d.- ymiş O21/12, O21/13, O21/18
d.- ymişīm O4/16
d.- yne Y1/16
d.- ynedim İ4/11
d.- yo M9/31, ŞK3/100, ŞK3/62, ŞK3/63, ŞK3/66, ŞK4/200, ŞK4/54, ŞK4/55,

ŞK4/60, ŞK4/61, ŞK4/66, ŞK6/70, ŞK6/71, ŞK6/72, ŞK6/79, ŞK6/84, ŞK6/86, ŞK6/88, ŞK6/94, ŞK9/9, ŞK15/8, ŞK15/100, ŞK15/101, ŞK15/11, ŞK15/12, ŞK15/13, ŞK15/14, ŞK15/19, ŞK15/35, ŞK15/36, ŞK15/37, ŞK15/38, ŞK15/48, ŞK15/49, ŞK15/50, ŞK15/56, ŞK15/58, ŞK15/61, ŞK15/66, ŞK15/74, ŞK15/75, ŞK15/76, ŞK15/77, ŞK15/78, ŞK15/79, ŞK15/80, ŞK15/87, ŞK15/89, ŞK15/92, ŞK15/94, ŞK15/99, ŞK17/122, ŞK17/76, ŞB2/7, ŞB2/9, ŞB2/10, ŞB2/100, ŞB2/101, ŞB2/102, ŞB2/103, ŞB2/105, ŞB2/106, ŞB2/107, ŞB2/108, ŞB2/109, ŞB2/11, ŞB2/111, ŞB2/112, ŞB2/113, ŞB2/114, ŞB2/116, ŞB2/119, ŞB2/12, ŞB2/120, ŞB2/122, ŞB2/123, ŞB2/124, ŞB2/126, ŞB2/127, ŞB2/128, ŞB2/13, ŞB2/14, ŞB2/15, ŞB2/17, ŞB2/18, ŞB2/19, ŞB2/20, ŞB2/23, ŞB2/26, ŞB2/28, ŞB2/29, ŞB2/31, ŞB2/34, ŞB2/35, ŞB2/37, ŞB2/39, ŞB2/41, ŞB2/42, ŞB2/43, ŞB2/44, ŞB2/46, ŞB2/50, ŞB2/51, ŞB2/52, ŞB2/53, ŞB2/54, ŞB2/56, ŞB2/57, ŞB2/58, ŞB2/59, ŞB2/61, ŞB2/63, ŞB2/65, ŞB2/66, ŞB2/67, ŞB2/69, ŞB2/70, ŞB2/71, ŞB2/72, ŞB2/73, ŞB2/76, ŞB2/77, ŞB2/78, ŞB2/79, ŞB2/81, ŞB2/82, ŞB2/84, ŞB2/88, ŞB2/90, ŞB2/91, ŞB2/92, ŞB2/93, ŞB2/98, ŞB2/99, A5/18, A5/28, A5/29, A5/30, A5/31, A5/32, A5/33, A5/34, A5/35, A5/42, A5/46, A13/169, A13/39, A13/72, İ2/25, İ2/49, İ6/101, İ6/106, İ6/114, İ6/127, İ6/75, İ6/92, İ7/81, N2/15, N2/21, N2/22, N2/29, N2/40, N2/43, N2/50, N2/51, N2/55, N2/56, N2/61, N2/63, N2/69, N2/75, N2/79, N3/18, N3/22, N3/24, N3/29, N3/30, N3/34, N3/35, N3/36, Y1/62, Y2/9, Y2/19, Y2/29, Y2/33, Y2/51

d.- yȯ ŞK15/60, ŞK15/62, ŞK15/64, ŞK15/76, A5/19, A5/22, A5/34, A5/36, A5/44, A5/65, İ2/54

d.- yō ŞK2/100, ŞK3/56, ŞK3/58, ŞK3/59, ŞK3/60, ŞK3/63, ŞK3/66, ŞK6/73, ŞK6/87, ŞK6/88, ŞK9/9, ŞK9/90, ŞK18/117, ŞK18/120, ŞK18/122, ŞK18/126, ŞK18/211, ŞB2/116, ŞB2/128, ŞB2/13, ŞB2/17, ŞB2/26, ŞB2/27, ŞB2/29, ŞB2/35, ŞB2/39, ŞB2/42, ŞB2/44, ŞB2/57, ŞB2/76, ŞB2/98, ŞB2/99, A5/35, A5/42, A5/74, A6/25, A13/169, A13/170, A13/51, İ2/19, İ2/20, İ2/21, İ2/22, İ2/29, İ2/37, İ2/43, İ2/46, İ2/49, İ2/51, İ2/55, İ2/70, İ2/81, İ2/82, İ3/19, İ3/21, İ6/101, İ6/103, İ6/104, İ6/105, İ6/107, İ6/108, İ6/110, İ6/114, İ6/115, İ6/116, İ6/117, İ6/118, İ6/119, İ6/120, İ6/121, İ6/122, İ6/123, İ6/124, İ6/125, İ6/126, İ6/127, İ6/128, İ6/129, İ6/130, İ6/132, İ6/27, İ6/62, İ6/63, İ6/64, İ6/65, İ6/66, İ6/67, İ6/68, İ6/69, İ6/70, İ6/71, İ6/75, İ6/76, İ6/77, İ6/78, İ6/79, İ6/80, İ6/81, İ6/82, İ6/83, İ6/91, İ6/92, İ6/93, İ6/94, İ6/97, N2/21, N2/29, N2/64, N2/79, ND6/20, Y1/143, Y1/62, Y1/90, Y2/13, Y2/14, Y2/39, Y2/50, Y2/61, Y2/62, Y4/203, Y4/285, Y4/290, Y4/38

d.- ʸō İ2/87

d.- yő̄ İ2/37, İ2/38, N2/46

d.- yoñ ŞK5/9

d.- yōdū İ7/17

d.- yodun A5/214

d.- yoġ A11/99

d.- yōġ İ8/36, Y4/198, Y4/58

d.- yōġu ŞK18/119

d.- yoḫ İ5/175

d.- yoḫuna ŞK3/101, ŞK4/130, ŞK4/132, A5/31, A5/73, A5/78, A5/79, A5/85, A5/87, Y2/11, Y2/15, Y2/18, Y2/20, Y2/23, Y2/36, Y2/71

d.- yoḫunā Y1/79, Y2/31

d.- yōḫuna Y2/49

d.- yoḳ ŞK4/100, ŞK16/4, A5/30, A5/31, A11/47, A11/50, İ1/31, İ3/94, Y4/153

d.- yōḳ ŞK17/3

d.- yokine M12/38, N2/10, N2/17, N2/20, N2/32, N2/54, N2/74, N3/46

d.- yokinē N2/77

d.- yōkine N2/27

d.- yō̄kine N2/24
d.- yolar ŞK15/82, ŞK15/98, ŞB2/117, A5/154, A5/174, A5/228, A5/77, A6/26, A6/69, A13/25, A13/52, A13/95, İ2/19, İ6/102, İ6/98, N2/72, ND5/6, ND5/10, ND5/13, ND5/28, ND5/30
d.- yolᵣ ND5/7
d.- yolār ŞK17/141
d.- yōlar ŞK2/75, ŞK3/102, ŞK17/43, ŞK18/428, ŞK18/58, A6/16, A7/72, A11/106, A11/82, A11/97, A12/92, A12/93, A13/27, A13/66, İ3/46, İ3/92, İ3/94, İ5/32, İ6/109, İ6/112, İ6/61, İ6/71, Y4/193, Y4/236, Y4/283, Y4/47
d.- yōlᵣ A6/26
d.- yōlār İ3/92
d.- yōlardı A11/106
d.- yolarıdı İ7/61
d.- yolarkine N2/13
d.- yȯlarkine N2/24
d.- yōlarkine İ5/31
d.- yolarsa ŞK15/39, ŞB2/8
d.- yom ŞK4/84, ŞK4/87, ŞK4/89, ŞK16/4, ŞK17/119, ŞK17/123, ŞK17/82, Y4/118
d.- yȯm A13/16
d.- yōm ŞK2/113, ŞK2/98, ŞK16/4, ŞK16/5, ŞK17/119, A13/16, Y4/30, Y4/84
d.- yomuş ŞK16/53
d.- yōmuşşum ŞK17/115
d.- yon Y1/8
d.- yoñ ŞK2/85, ŞK6/95, ŞK18/95, N2/26
d.- yōn Y2/51
d.- yōñ ŞK9/61, ŞK9/89, ŞK18/40, ŞK18/418
d.- yoñuz İ5/74
d.- yor N3/27, N3/28
d.- yoruz M11/15, İ7/36, İ7/37
d.- yosa A13/45
d.- yosā ŞK3/62
d.- yosanız ŞK2/133
d.- yö ŞK15/18, ŞK15/59, ŞK15/81, ŞB2/113, A5/47, A5/57, A7/76, İ2/31, N2/64, N2/69, N2/71, N2/75, N2/76, N2/80
d.- yölár İ1/129
d.- yrıḫ A1/47, A2/117
d.- yrim A1/108, A1/16, A1/264, A1/266
d.- yse İ1/105, N1/140
d.- ysiyīz O2/7
d.- yu ŞK3/57, İ2/50
d.- yū A11/6, A11/7, İ2/26, İ2/29, İ3/93, İ4/24
d.- yū̃ İ2/29, İ2/33, İ2/39, İ2/79, İ6/115, ND3/30, Y4/92
d.- yular A11/98, A12/86, ND6/11
d.- yulᵣ İ5/19
d.- yūlar İ3/15
d.- yū̃ler İ2/68
d.- yum İ3/166, İ5/38, İ5/39, İ7/23
d.- yun İ5/40
d.- yūn İ3/3, İ5/39
d.- yü ŞK3/63, ŞK3/64, ŞK15/19, ŞK15/58, ŞK17/122, ŞK17/77, A5/19, A5/20, A5/23, A5/25, A5/45, A5/57, A7/69, A7/70, A12/8, A12/9, A12/10, A12/109, A12/12, A12/13, A12/14, A12/19, A12/20, A12/22, A12/23, A12/24, A13/107, A13/117, A13/121, A13/125, A13/34, A13/76, A13/77, A13/79, A13/85, A13/86, İ1/73, İ2/15, İ2/30, İ2/35, İ2/39, İ2/43, İ2/44, İ2/45, İ2/58, İ2/71, İ2/72, İ2/78, İ2/79, İ2/80, İ2/83, İ5/36, İ6/117, İ6/70, İ6/72, N2/34, N2/35, N2/40
d.- yülár A8/113
d.- yüler A8/114, İ2/69
d.- yüm ŞK17/12, ŞK17/120, A8/68

dī - **: Demek, söylemek**
d.- ykine N8/67

diñne - **: Dinlemek.**
d. K7/50

dib **: Dip.**
d.+ i ŞK16/19, A8/108, İ1/53
d.+ inde M6/58, M6/59, ŞB3/5, A5/6, A12/16, A12/45, İ3/47, İ7/21, Y5/32, Y6/14
d.+ indēkī ND4/13
d.+ ine ŞK4/60, ŞK7/85, ŞK11/59, ŞB2/60, A1/284, K9/85, K9/88, K9/90, O21/38
d.+ ini ŞK16/15, A1/153, A8/21, O17/60

dibʿá **: Dibah.**
d. K9/68

dibʿáḥ **: Dibah.**
d. K9/70

dibáḥ **: Dibah.**

d. K9/68

dibeg : **İçinde kahve öğütülen taş.**
d.+ i O14/21

dibeh : **İçinde kahve öğütülen taş.**
d. K9/68, K9/70

dide : **Dede.**
d.+ mgiliñ M9/55

didig didig : **Ayrıntılı bir şekilde.**
d. O14/83

didiġodu : **Dedikodu.**
d. ŞK18/117

dig - : **Dikmek.**
d.- er N7/27

digdir - : **Dikme işini yaptırmak.**
d.- ïy M8/119
d.- dim M6/15

diger : **Diğer, öteki.**
d. ŞK14/28

diġġad ėt - : **Uyanık davranmak.**
d. N1/41, ŞK2/14

diġġad ėd - : **Uyanık davranmak.**
d.- in ŞK8/40

diġġaT ed - : **Uyanık davranmak.**
d.- in A13/6

diġġat ėd - : **Uyanık davranmak**
d.- ersen Y5/62

digme : **Tahta direk.**
d. O5/27, O5/28, Y4/204, Y4/207

dik - : **Dikmek.**
d. ŞK13/86
d.- dim ŞK6/126
d.- elē ŞK2/106
d.- eller Y4/186
d.- ellēr ŞK2/106
d.- ellerdī ŞK8/30, ŞK17/170
d.- ellerdi ŞK13/155
d.- elleridī ŞK8/29, ŞK8/30
d.- elleridi A3/221, A8/85, A10/40
d.- emediñ M6/17
d.- er A5/125, İ1/125
d.- erdig A10/38, Y5/101
d.- erdik Y6/75, Y6/76
d.- eridim ŞK9/62, ŞK9/63
d.- erik A5/122, A5/123
d.- i A4/117
d.- ili A5/126
d.- iy A4/114
d.- iyán ŞK13/86
d.- iyōġ Y4/152
d.- iyüdüm A8/14
d.- iyüller A7/59
d.- iyüm A8/13, A8/14
d.- me M6/74

dik : **Dik.**
d.+ ine M6/52, M6/53

dikī dikī baḫ - : **Ters ters bakmak.**
d.- iyōñ ŞK2/144

dikdir - : **Dikme işini yaptırmak.**
d.- iller ŞK13/91

dikel - : **Dikme işini yapmak.**
d.- ecek N2/21

diker : **Diğer, öteki.**
d.+ ī İ8/22

dikil - : **Dikme işinin yapılması.**
d.- dīni ŞB3/19, ŞB3/20, ŞB3/23
d.- en ŞB3/8
d.- irdī ŞK13/87

dikili dāş : **Dikili Taş, yer adı.**
d. Y4/217

dikiş : **Dikilmiş olan.**
d. A7/59
d.+ i M6/16, ŞK9/63

diḳḳaT ėt - : **Uyanık davranmak.**
d.- di A5/181

dikke : **Tike, bir parça (et için).**
d. A13/99

dil : **Dil.**
d.+ ī M9/17
d. Y8/3
d.+ de N1/121, O9/3
d.+ den O7/8, O22/71
d.+ i ŞK8/193, N2/80, N5/27, Y1/92, Y5/184, ŞK18/280
d.+ im ŞK18/392, O19/57
d.+ imi Y1/114
d.+ iminen ŞK17/320
d.+ imiz Y4/211, Y5/116

d.+ imizdekī N3/16
d.+ imnen A4/149
d.+ inī N5/26
d.+ inde M7/103, M9/58, K7/9, K7/163
d.+ inden ŞB2/40, O6/25, ŞB2/61
d.+ ine O21/41
d.+ iñē M2/8
d.+ ini ŞK5/104, N5/26
d.+ iñi N5/23
d.+ inizden İ1/45
d.+ iñizden ŞK13/47, ŞK13/52, ŞK13/66, ŞK13/72
d.+ leri ŞK6/43
d.+ lerini Y4/287

dil - : **Dilmek, kesmek, bölmek.**
d.- ellēr Y4/7

dil ver - : **Konuşmak.**
d.- iyė Y2/9

dila : **Dilek.**
d. ŞK18/340

dilbezēg : **Konuşmayı seven kimse.**
d.+ dī ŞK18/417

dile - : **Dilemek.**
d.- dī ND1/8
d.- dim İ5/46
d.- diysem İ5/46
d.- ller A5/232
d.- rim ŞK9/54

dile : **Dilek.**
d.+ mi Y4/119
d.+ n ŞB2/102

dilē : **Dilek.**
d.+ n İ5/40
d.+ ni ND4/88

dile geş - : **Herkes tarafından konuşulmak.**
d.- diydim İ5/89-90

dile getir - : **Konuşmak, söylemek.**
d.- mişlēr N7/36

dileg : **Dilek.**
d. İ5/23

dilek dut - : **Dilek tutmak.**
d.- uyōlar İ3/54

dilen - : **Sadaka istemek.**
d.- illeridī ŞK7/123
d.- illeridi ŞK7/125

dilēn - : **Sadaka istemek.**
d.- īb N6/21
d.- ēm ND1/57
d.- eyīm ND1/53
d.- eydīm ND1/51
d.- irsēm ND1/51, ND1/53, ND1/57

dilenci : **Sadaka isteyen kimse.**
d. ŞB6/20, ŞB6/21
d.+ ler ŞB6/20

dilençi : **Sadaka isteyen kimse.**
d. ŞB6/25, ŞB6/32, ŞB6/55, ŞB6/56, ŞB6/60, ŞB6/61, ŞB6/64, A13/52
d.+ nin ŞB6/40

diley : **Dilek.**
d.+ i A2/65

dilhem : **Dirhem, ölçü birimi.**
d. A5/23

dili - : **Dilek.**
d.- yūm İ4/3

dili durmaz : **Sır tutamayan kimse.**
d.+ ıñ K7/12

dili dutul - : **Konuşamamak**
d.- du Y4/82, Y5/225

dili ol - : **Söyleyecek bir şeyi olmak**
d.- mazdıḫınā O19/45

diligli : **Delikli.**
d. ŞK8/170

dilim : **Parça, kısım.**
d. A3/211
d.+ i ŞK5/46
d.+ nen A4/150

dilim dilim : **Parça, kısım.**
d. ŞK5/82, A5/232

dilim dur - : **Sır tutmak.**
d.- maz O20/14

dilimli : **Parçalı.**
d. M9/14

dilini çek - : **Konuşmamak.**
d. İ4/18

d.- eceksin İ4/18

dilkī : **Tilki.**
d. A11/45, N5/21, N5/26
d.+ nen ŞK5/97

dilki : **Tilki.**
d. ŞK5/97, ŞK5/99, ŞK6/101, K7/83, N5/3, N5/7, N5/34
d.+ nin ŞK7/79
d.+ y N5/12
d.+ ymiş ŞK7/79, ŞK7/80

dilki paşa : **Tilki Paşa, masal kahramanı.**
d. ŞK5/100, ŞK6/106

dilki paşā : **Tilki Paşa, masal kahramanı.**
d. ŞK6/105

dilleri dur - : **Sır tutmak.**
d.- mīy K4/29

dilli - : **Dedikodu yapmak.**
d.- yler A2/52

dimek : **Deme işi.**
d. O22/34

din - : **Dinmek, durmak.**
d.- iī ŞK2/139
d.- ir O10/30
d.- mez ND6/57

din : **Din.**
d. A2/77, ND5/13
d.+ i O11/28
d.+ inde O11/44
d.+ ninen N8/62, N8/63

dindir - : **Durdurma işini yaptırmak.**
d. K5/34
d.- mez M8/17

diñdirmi : **Durdurma işi.**
d.+ ye K5/35

diñel - : **Ayakta durmak.**
d.- emiyem ŞK7/23
d.- ēn ŞB2/56
d.- ene ŞB2/56
d.- ir A7/24, A7/28
d.- irdi A13/131
d.- iyo ŞB2/55
d.- sen ND4/109

dinime imanıma : **Yemin sözü.**
d. K10/6

dinle - : **Dinlemek.**
d.- miye Y5/51

diñle - : **Dinlemek.**
d. ŞB6/84

diñlen - : **Rahatlamak.**
d.- iy M10/9

dinli - : **Dinlemek.**
d.- yn ŞB6/83

dinne - : **Dinlemek.**
d. A13/10
d.- memiş ŞB6/96
d.- rdīg M9/5
d.- rdik M9/6

dinnē - : **Dinlemek.**
d.- ridim A13/10

diñne - : **Dinlemek.**
d.- mişler O3/19

diñnen - : **Rahatlamak.**
d.- mesi M10/9, M10/10

diñnendir - : **Rahatlama işini yaptırmak.**
d.- īk M10/8

dinnenil - : **Rahatlama işi yapılmak.**
d.- meS M12/61

dinni - : **Dinlemek.**
d.- yēg ŞB1/7
d.- yen İ3/166
d.- yēn ND4/89

diP : **Dip.**
d.+ lerinde A5/237

dipdeñil - : **Aşağıda olmak.**
d.- ir ND4/133

dire : **Direk.**
d. O19/42

dirē : **Direk.**
d.+ n O17/37
d.+ nin K10/87

direg : **Direk.**
d. ND6/23, O14/20, O17/37, Y4/202, Y4/204
d.+ de ND6/23

direglī : **Direği olan.**
d. O8/12

dirēglī : **Direği olan.**
d. ND4/40

diregli : **Direği olan.**
d. K8/20

diregtör : **Traktör.**
d. ŞK7/150

direk : **Direk.**
d. M6/73, ŞK13/114, A3/118, Y4/203

dirgáh : **Dergah.**
d.+ ā N7/25

diri : **Diri, canlı**
d. A4/73
d.+ den ŞK15/58
d.+ ye ŞK7/165

diri mercimek : **Kabuğundan ayrılmamış mercimek.**
d. ŞK16/14

diri namazı : **Diri namazı.**
d. A4/71, A4/73

diril - : **Canlanmak.**
d.- di Y6/132
d.- ir Y4/188

dirilT - : **Canlandırmak.**
d. İ6/59

dirlig : **Düzen.**
d. ND2/17

diş : **Diş.**
d.+ ī ND4/184
d.+ īm Y5/239
d. İ5/83
D. A10/63
d.+ i A10/64, A10/65, ND4/177, ND4/181, ND4/184, ND4/185, Y5/201
d.+ im ŞK17/95, Y4/11, Y5/213, Y5/214, Y5/234
d.+ imde A2/95
d.+ ime A2/44
d.+ imi Y5/234, Y5/255
d.+ in A4/162, Y5/199
d.+ inde K2/24, Y5/209
d.+ ine A4/86
d.+ ini ŞK16/30, A4/87, ND4/183, Y5/202
d.+ iynen M6/50
d.+ lerimiz A2/63

diş çek - : **Dişi yerinden çıkarmak.**
d.- iyi Y5/215

dişçi : **Diş hekimi.**
d. A4/81
d.+ miş A4/84

dişi : **Dişi.**
d.+ sīmiş ŞK6/86
d.+ si A11/40

dişli : **Güçlü.**
d.+ ydi M6/9

divam ėd - : **İşi sürdürmek.**
d.- īy M7/18
d.- iy M9/38

divām ėt - : **İşi sürdürmek.**
d.- dīg O19/62

divanā̆ : **Deli.**
d. O23/26

divanā : **Deli.**
d. O23/27, O23/28, O23/30

divāna : **Deli.**
d. O23/30

dive : **Deve.**
d. O14/65

divi : **Deve.**
d.+ ler ŞK17/215

diwam : **Sürekli**
d. O13/41

diwam ėd - : **İşi sürdürmek.**
d.- īy M7/8

diwåm ėd - : **İşi sürdürmek.**
d.- miş K5/82

diwåm' : **Sürekli.**
d. O13/6

diwamlı : **Sürekli.**
d. M7/100

diya : **İşte, orada.**
d. A5/27, A5/43

diyār diyār : **Ülke ülke.**
d. ŞK18/355

diye diye : **Diyerek.**
d. ŞK2/87

diyer : **Diğer**
d.+ i N1/88

diyne - : **Dinlemek.**
d. ŞK1/43
d.- nácāmīş ŞK7/100

diz : **Diz.**
d.+ den A5/250
d.+ e N1/81, Y6/98
d.+ imde O17/66
d.+ ime İ3/139
d.+ imize ŞK4/99
d.+ ine ŞK10/73
d.+ inin A5/6, ND4/147
d.+ iniñ ND4/143
d.+ lerimiñ ŞK17/92

diz - : **Dizmek, sıralamak.**
d.- erdig ŞK6/131
d.- iyen A4/86

diz çōğ - : **Diz çökmek.**
d.- müş ND4/145

diz çög - : **Diz çökmek.**
d.- müş ND4/147

diz çök - : **Diz çökmek.**
d.- üyüdū ND4/143

dize : **Mısra.**
d. N1/83

dizgin : **Kayış.**
d.+ i ŞK1/29

dizil - : **Dizilmek, sıraya koymak.**
d.- ir O7/23

dizim ġırıl - : **Güçsüz, halsiz kalmak.**
d.- dı O7/47

dizin ġırıl - : **Güçsüz, halsiz kalmak.**
d.- ā ŞK5/108

dūman : **Duman**
d. O17/77

dūr - : **Durmak.**
d.- madı Y4/24

dūy - : **Duymak.**
d.- ar A3/183

do - : **Doğmak.**
d.- ālı ŞK6/55, Y6/81
d.- ān ŞK6/61, İ1/100, A5/161
d.- āna ŞK14/16, ŞK14/38, ŞK14/79
d.- ānı İ1/118
d.- ār ŞK5/63, ŞK5/64, ŞK14/3, ŞK14/5, ŞK14/38, ŞK14/44, ŞK14/45, ŞK14/63, ŞK14/64, ŞK14/65, ŞK14/78, Y6/81, Y6/82, İ1/116
d.- ūb ŞK6/91
d.- ūḳ ŞK6/61
d.- ūnca Y6/82
d.- uncu ND6/30
d.- ūncu ŞK14/39

dō - : **Doğmak.**
d.- an A5/150
d.- ārdı ŞK8/49
d.- du ŞK6/61, ŞK8/21, ŞK14/19, ŞK14/39, ŞK14/41, ŞK14/42, ŞK14/70, İ1/7, İ3/75, ND6/42, Y6/77, Y6/80, Y6/81
d.- dū ŞK14/77, İ1/6
d.- duḳ M12/7
d.- duḳdan ŞK14/17
d.- dum İ1/3
d.- dūn M12/9
d.- dunda İ1/6
d.- dūnda İ1/6
d.- duysa M6/89
d.- iyādī ŞK8/21
d.- mada A10/18
d.- ması ŞK6/91
d.- masın ŞK6/81
d.- maz ŞK14/39, ŞK14/42, ŞK14/64
d.- muş ND4/115
d.- na ŞK14/20
d.- ncuġ ND6/37, ND6/38
d.- ncuḳ ŞK14/24, ŞK14/39
d.- rmuyo İ4/25
d.- ruyō İ4/25
d.- uncuḳ ŞK14/21

dō̄ - : **Dövmek.**
d.- cūn A5/229
d.- dük ŞK10/171

do ʿāl olar ʿaġ : **Elbette, işin gereği olarak.**
d. M5/39

dō ʿuḳ : **Tahta parçası.**

d. K10/12

doāl : **Doğal**
d. ND5/52

dōal olarʿāġ : **Elbette, işin gereği olarak.**
d. M7/42

dōan : **Doğan, kuş.**
d.+ ın ND6/48

dobdolu : **Dolu.**
d. ŞK10/60

dobla - : **Toplamak.**
d.- rıġ İ3/99

doda : **Dudak.**
d.+ yīze K3/11

dodaġ : **Dudak.**
d.+ ī K6/110
d.+ larım O20/151

doġ : **Açın karşıtı.**
d. M4/19

doġ - : **Doğmak.**
d.- an A5/185
d.- annar A2/106
d.- arsē O2/38, O2/39
d.- duġ N3/3
d.- dullar O16/31
d.- iy K12/99
d.- madan O9/53
d.- maḳ ŞK14/65
d.- muşum İ1/3

dōġ - : **Doğmak.**
d.- du Y6/80
d.- maz İ1/116

dō̄g - : **Dökmek.**
d.- dügden M11/14

dō̄g' - : **Dökmek.**
d.- mi O4/7

doġan : **Doğan, kuş.**
d.+ ı İ1/136

dōġdēr : **Doktor.**
d. ŞB5/13

doġdiye giTmē : **Yeni doğan bebeği görmeye gitmek.**
d. A1/140

doġdor : **Doktor.**
d. M7/24, Y6/30
d.+ lar ŞK10/100, Y7/22
d.+ u M7/24

doġdȯr : **Doktor.**
d. Y6/90

dōġdor : **Doktor.**
d. M7/24

doġdul : **Doktor.**
d.+ lar A8/120

doġdur : **Doktor.**
d. M6/16, ŞK8/34, ŞK8/70, A10/23, O16/22, Y1/78, Y1/86, Y6/36, Y6/92
d.+ a M6/16, A5/256
d.+ ā İ7/86
d.+ lar Y1/80
d.+ lara Y6/97
d.+ larā Y1/100
d.+ ū İ3/74
d.+ um Y1/83, Y1/89

doġdūr : **Doktor.**
d. Y1/98
d.+ a ŞK8/137, ŞK8/69

dōġdur : **Doktor.**
d.+ ā ŞK8/68

doġġuz : **Sayı olarak dokuz.**
d. K12/194

doġsan : **Sayı olarak doksan.**
d. ND5/4

doġu : **Yön olarak batının karşıtı.**
d. K7/134

doġum : **Doğum.**
d. A2/22, A2/28, A4/146, A4/147, A7/50, O1/7, O1/19, O19/16
d.+ a O19/16
d.+ u A3/258, K6/201

dōġum : **Doğum.**
d. O1/17

doġum yap - : **Doğum yapmak.**
d.- iy A1/252
d.- mışım A1/299

doġumlu : **Doğum yılı.**
d.+ yum O16/7

doġur - : **Doğurmak.**
d.- acam N8/7
d.- an A7/52, A7/62
d.- dum O19/15
d.- iy A4/32
d.- sun İ6/48
d.- ur O19/17
d.- urduġ O19/17

dōġur - : **Doğurmak.**
d.- dun O3/56
d.- mùşşīm O19/34
d.- u O19/17

dōġurma : **Doğurma.**
d. O3/38

doġurT - : **Doğurtma işini yatırmak.**
d. A3/259

doġuz : **Dokuz, sayı adı.**
d. ND4/24
d.+ da K6/169

dōġuz : **Dokuz, sayı adı.**
d. K6/177

doḫan - : **Dokunmak.**
d.- ıllar ND4/101
d.- ır A5/253
d.- ma ŞK7/211
d.- masın ND4/95

doḫdur : **Doktor.**
d.+ a A5/167
d.+ u A3/257

doḫsan : **Doksan, sayı adı.**
d. A8/11

doḫsanlıḳ : **Doksan yaşında olan kimse.**
d. M12/79

doḫu - : **Dokumak.**
d.- dum İ4/48, ND4/47
d.- llar Y5/207
d.- llardı A11/32, A13/156
d.- llardī A11/29
d.- llarımış İ1/70
d.- rdū A7/6
d.- rduġ ND4/44, ND4/45
d.- rduḳ İ4/50
d.- rsun İ4/45

doḫumʿa : **Dokuma işi.**
d.+ larī M7/68

doḫuma : **Dokuma işi.**
d. M7/4, M7/66, M7/71, A11/31
d.+ lar M7/72

doḫumacı : **Dokuma işini yapan kimse.**
d. M6/4

doḫumacılī : **Dokuma işini yapan kimse.**
d. M6/98

doḫumi : **Dokuma işi.**
d.+ y M7/50
d.+ ya M7/31
d.+ y^i M7/49

doḫun - : **Etkilemek.**
d.- īy M7/70
d.- dū M7/44
d.- dūġdan M7/37
d.- ūr M7/37

doḫuz : **Dokuz, sayı adı.**
d. ŞK9/4, ŞK9/5, ŞK9/7, ŞK10/114, ŞK10/125, ŞK10/153, ŞK10/84, A12/67,
İ1/3, K12/27, O19/45, O19/46, O19/48
d.+ da ŞK18/335, ŞK18/394
d.+ un N1/257, O7/32

doḫuzan dörd : **94, sayı adı.**
d. K12/126, K12/87, K12/88

doḫuzyol : **Dokuzyol köyü, yer ad.**
d.+ da O16/44

doḳdur : **Doktor.**
d. A5/175
d.+ a A5/249
d.+ un A5/177
d.+ unu A5/177

doḳu - : **Dokumak.**
d.- dūmuzu İ4/48
d.- rduġ İ4/45

doḳuma : **Dokuma işi.**
d. M6/6

doḳuz : **Dokuz, sayı adı.**
d. İ5/92, K6/4

dol - : **Dolmak.**

d.- an ŞK4/177
d.- ar ŞK16/44, ŞK16/45
d.- arsa A5/150
d.- dū M5/9
d.- dular ŞK13/132
d.- durdu̇ A1/166, A1/167, O21/25
d.- durdu̱ A1/169, A1/182
d.- durduḳ A1/159
d.- durdular İ7/55
d.- durdulār İ7/58
d.- durdum ŞK16/49, A1/191, Y1/21
d.- duriye Y5/285
d.- durru̇ O13/24, O17/37
d.- durucuñ ŞK16/43
d.- duru̱an Y2/55
d.- durullarıdı ŞK18/311
d.- duruñ ŞK10/133
d.- durur A4/12, A12/33, O3/47
d.- dururdu̇ A12/34
d.- dururduḳ A8/88, A8/94
d.- duruymuş ŞK12/42
d.- duruyō Y1/120
d.- iy A3/172
d.- iyū ŞK10/60
d.- mùş İ6/90
d.- muş A13/167, K6/155
d.- muşda Y4/22
d.- sun Y2/39
d.- una A1/130
d.- ur Y2/40

dōù : Doğu.
d.+ yá Y5/411

dȭl - : Dövmek.
d.- ür O14/21

dola - : Sarmak.
d.- llardı A13/152
d.- llardī A10/42
d.- llarıdı A10/41
d.- mış A1/234, A1/235
d.- r N1/232
d.- rdıġ İ3/40

dolab : Dolap.
d. ŞK17/159, A1/179, K10/100
d.+ a ŞB2/40
d.+ da A1/180
d.+ ına M7/29

dolāb : Dolap.
d.+ da ŞB2/44

dolab molab : Dolap.
d. K10/100

dolan - : Dolaşmak, gezmek.
d.- īm O4/18
d.- acaḳ ŞK13/32
d.- ām ND1/59
d.- amiyām ŞK7/23
d.- dılār ŞK3/117
d.- dī O11/18
d.- ı ŞK9/50
d.- ıcı ŞK4/181
d.- ıllār ŞK7/43
d.- ıllardı ŞK5/5, O10/25
d.- ıllardī K6/63
d.- ılla[r]mış A1/216
d.- ır ŞK9/72, ŞK13/29, K9/59
d.- ırdın Y7/15
d.- ırdıñ ŞK4/109
d.- ırsa̱m ND1/59
d.- iy A4/91, A13/54, K12/108, O20/236
d.- iye Y2/59
d.- iyō ŞB2/23, ŞB2/47, ND6/30
d.- iyu A13/54
d.- mış İ2/17
d.- sın A7/27

dolān - : Dolaşmak, gezmek.
d.- am ND1/54

dolandır - : Dolandırmak, kandırmak.
d.- dı Y7/14
d.- dılar Y7/14
d.- dılār Y7/13
d.- dī ŞK17/84, A1/71
d.- ıllar O3/30
d.- ıllardı ŞK5/6, K6/8, K6/9, O6/46
d.- ır ŞK8/8
d.- ırdı A8/45
d.- ırdıġ Y8/62
d.- ırdī ŞK8/57, O19/5
d.- ıyoñuz ŞK4/180
d.- ī ŞK8/8
d.- miya ŞK10/24

dolandı̆ - : Dolandırmak, kandırmak.
d.- ı O6/46

dolanı dolanī : Geze geze.
d. ND6/70

dolaP : Dolap.
d. A1/183, A8/94
d.+ lar M6/46

dolaş - : Dolaşmak.

d.- īb K12/92
d.- dı K4/17
d.- dī O23/23
d.- ır ŞK15/88
d.- ıyoḳ ŞK4/102
d.- iyō ND6/30

dolaşı dolaşı : **Geze geze.**
d. Y1/51

dolayı : **Bu nedenle.**
d. ŞK3/50

doldur - : **Doldurmak.**
d.- iye Y2/43
d.- iyi Y6/67
d.- muşuḫ A1/170
d.- ulardı M9/8
d.- um ŞK12/41
d.- urumuş ŞK12/43
d.- uyum A7/42

dōled : **Devlet.**
d. K12/38

dolma : **Dolma, yemek adı.**
d. M5/20, ŞK7/171, A11/60, İ7/91, Y4/4

dolpu - : **Köpürtmek.**
d.- rdūḳ ŞK6/30, ŞK6/31

dolpu : **Köpük.**
d. ŞK6/31

dolu : **Boşun karşıtı.**
d. M11/14, ŞK10/180, ŞK15/58, ŞK17/166, A1/300, A3/30, A7/36, İ2/18,
K12/95, N1/319, ND1/34, ND1/38, O3/41, O23/16, Y2/46
d.+ su M7/104, Y8/18
d.+ sū M7/105

dolū : **Boşun karşıtı.**
d. ŞK2/122, K6/153, K6/156

dolu bey : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
d. İ2/15, İ2/93
d.+ e İ2/19
d.+ in İ2/96

dolu bēy : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
d. N1/312, N1/313

dolu beyi : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
d. İ2/59
d.+ n İ2/12
d.+ ne İ2/23, İ2/56
d.+ niñ N1/257-258

dolu bē̈i : **Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
d.+ ne İ2/18-19

dolu dolu : **Dolu.**
d. İ3/111

dolu içme : **Söz kesmeden sonra içilen içeçek.**
d. Y8/19

dolu' : **Boşun karşıtı.**
d. İ3/100

dolunay : **Dolunay.**
d. ŞK14/77

dōm : **Doğum.**
d. ŞK8/18, ND4/117, ND6/24, ND6/37, ND6/53
d.+ a ŞK8/19
d.+ da ND6/14
d.+ dan ŞK8/74
d.+ u M5/36
d.+ unū ŞK9/25

dōm ėt - : **Doğurmak, doğum yapmak.**
d.- di ND6/61
d.- díñ ND6/61

domatis : **Domates.**
d. O17/54, O17/55

domatiz : **Domates.**
d. O21/8

dombalaġ aş - : **Takla atmak.**
d.- iyo ŞK15/52

dōme : **Dövme.**
d.+ yi İ7/92
d.+ yne İ7/92

dōmȧ : **Doğma.**
d.+ ya Y6/79

don : **Şekil, biçim.**

d.+ u ŞB2/80
d.+ una A2/102, A13/36, İ6/113, İ6/95
d.+ unda Y5/408, Y5/412

don : **Elbise, kıyafet.**
d. A13/155, A13/156, Y5/333
d.-+ a N1/279, N1/52
d.+ u ŞB2/75

don - : **Donmak, üşümek.**
d.- ardıḫ K10/94
d.+ āñ N1/279

doñ - : **Donmak, üşümek.**
d.- ardı K10/99
d.- duġunan A1/182
d.- iy O17/83
d.- muş N5/11, O20/187

doñ : **Suyun buz tutması.**
d. A12/44

don ġazan : **Büyük tencere.**
d.+ ı K9/106

don kömeçī : **Don kömeci, ot türü.**
d. İ8/7

don kömeçi : **Don kömeci, ot türü.**
d. İ8/8

donan - : **Donanmak, süslenmek.**
d.- ıḳ ŞK10/110
d.- ıyō Y2/37

doñdur - : **Dondurma işini yaptırmak.**
d.- iyō ŞK17/63
d.- muş Y5/364

dōndur - : **Dondurma işini yaptırmak.**
d.- miyoñ ŞK17/64

dondurma : **Dondurma.**
d. ŞK5/66, Y4/170

doñdurmacı ibō : **Dondurmacı İbo, kişi adı.**
d. M6/38, M6/39

dȭndü : **Döndü, kişi adı.**
d. ŞK17/307

donguz : **Domuz.**
d. A11/46

doñu çöküye : **Donu Çöken yer, yer adı.**
d. Y5/42

doñuk doñuk : **Hareket etmeden.**
d. ŞK4/183

doñuz : **Domuz.**
d. Y5/42, Y5/44

doñuz çalan : **Domuz Çalan, yer adı.**
d. Y5/50

dōr - : **Doğurmak.**
d. ND6/18, A10/9
d.- ur ŞK8/63
d.- urdu ND6/18

dorāş : **Karmaşık.**
d. M7/52

dorç : **Tahta parçası.**
d. A7/33
d.+ u A7/33

dȭrd : **Dört, sayı adı.**
d. ŞK7/8, ŞK7/145, ŞK17/31, ŞK18/269, O8/21, O9/28, O9/74, O10/94
d.+ de O22/59

dorġa - : **Doğramak.**
d.- man ŞK15/64
d.- mış ŞK18/369
d.- n ŞK15/62

dorġad - : **Doğrama işini yaptırmak.**
d.- dıñ ŞK18/372

dorġu : **Yanlışın karşıtı.**
d. M6/25, ŞK3/36, ŞK10/184, ŞK13/120, ŞK17/313, A3/146, A4/167, A11/21, İ4/5, İ7/4, K7/115, K7/200, K7/203, K12/152, K13/23, Y5/385, Y8/15
d.+ dā ŞK8/185
d.+ sun O2/15
d.+ ydu A6/73

dorġu - : **Doğramak.**
d.- yom ŞK6/23
d.- yȯn A5/243

dorġū : **Yanlışın karşıtı.**
d. ŞK10/53, K12/93, O6/14

dōrġu : **Yanlışın karşıtı.**
d. ŞK4/88, ŞK7/197

dōrġuT - : **Doğrultma işinin yapılması.**

d.- dum Y5/231

dȭrt : **Dört, sayı adı..**
d. ND4/33

dōru : **Yanlışın karşıtı.**
d. M12/23, ŞK10/13, ŞK14/31, İ3/110, İ7/4, K7/163, Y4/84
d.+ su İ4/48, N3/16
d.+ ymuş ND5/42

dōru - : **Doğramak.**
d.- yōḳ İ5/174

dōrula - : **Doğrulamak.**
d.- ydīm ND1/49

dorum : **Durum,vaziyet.**
d. ND4/114, ND4/115

dōrü : **Doğru.**
d. Y4/84

dosd : **Dost, arkadaş**
d. ŞK18/343, O11/11
d.+ a O20/251
d.+ u N7/4
d.+ unu ŞB3/13
d.+ unū ŞB3/27

dōsd : **Dost, arkadaş.**
d. O18/40, Y5/435
d.+ a ŞK2/115
d.+ ā ŞK2/116
d.+ u A11/20

dost : **Dost, arkadaş.**
d. ŞK10/23, Y5/437

dōst : **Dost, arkadaş.**
d. O18/23, O18/30, O18/35

dóş - : **Kavga etmek.**
d.- miş O9/5

dōş : **Doğuş, doğma.**
d.+ unu ŞK14/8

dȭş - : **Kavga etmek.**
d.- dȭmüz ŞK2/88
d.- irdüg O19/24
d.- medȭm O19/30
d.- müşlēr O9/30
d.- müş O9/6
d.- müşler O9/10
d.- ȭr O8/38

d.- ür ŞK2/96

dȭş : **Kıyafetin ön, göğüs bölümü.**
d.+ leri ŞK9/32

dȭş : **Göğüs.**
d.+ ünē A6/9

dȭşe - : **Döşemek.**
d.- ller A5/232
d.- rdī ND4/131

dȭşür - : **Toplamak.**
d.- düg A8/134
d.- dükkine A8/134

dou : **Doğu.**
d.+ dan ŞK14/64

doū : **Doğu.**
d. Y4/31
d.+ dan ŞK14/65

dōū : **Doğu.**
d. ŞK14/64

dōud - : **Doğurma işini yapmak.**
d.- urdu A10/22

douḳ : **Tahta parçası.**
d. K10/8

dōuḳ : **Tahta parçası.**
d. K10/8, K10/13

doūm : **Doğum.**
d. ŞK8/6, İ1/90, İ1/94, İ1/96, İ1/97, İ3/59

dōum : **Doğum, doğma.**
d. İ1/3, ND4/65
d.+ a ŞK8/22
d.+ ā ŞK8/19

doūr - : **Doğum, doğma.**
d.- dū İ6/49
d.- muş İ6/52
d.- ursā İ5/190

dȭüş - : **Kavga etmek.**
d.- dün O16/27

dȭv - : **Vurmak.**
d.- ellerdī A10/5
d.- elleridī A10/4

dōv - : **Vurmak.**
d.- mi^{y}e Y4/291
d.- üy M2/38

dō^{v} - : **Vurmak.**
d.- ülür O14/20

doy - : **Doymak.**
d.- dun M12/10
d.- mazdı O13/29
d.- urīm M3/11
d.- uruġ M4/10

dōy - : **Dövmek.**
d.- iy A4/97

doya doya : **Çok yemek.**
d. İ1/9

doyur - : **Doyma işini yaptırmak.**
d.- masu A5/110
d.- mūş ŞK5/99
d.- ursañ M12/55
d.- ursun ND6/37

dōyül - : **Dövme işi yapılmak**
d.- en A13/137

dōzül - : **Düzülmek.**
d.- sün O15/45

dög - : **Dökmek.**
d. Y5/156
d.- dūm K6/34
d.- dü O19/68
d.- düm ŞK11/60, O20/176
d.- dü O6/3
d.- er N1/103
d.- erdīm O3/37
d.- erdig K9/14, K9/15, K9/23
d.- ērdik K10/106
d.- medim O20/127, Y6/89
d.- müş ŞK11/34
d.- üm O20/127
d.- üydī M9/18

döġ - : **Dövmek.**
d.- eller K6/45

dögül - : **Dövme işi yapılmak.**
d.- mesin O11/23

dögüş - : **Kavga etmek.**
d.- ürdüg O19/24

dök - : **Dökmek.**
d.- dükden O1/27
d.- düm ŞK4/53, ŞK4/58, K6/29
d.- düñ ŞK4/49, ŞK4/55
d.- ebili Y6/90
d.- eller İ6/15, K6/28, ND6/59, ND6/60, O1/32, O20/243, Y6/89
d.- ellēr Y6/89
d.- ellērdi ŞK8/150
d.- elleridī ŞK8/13
d.- elleridi A8/124, A11/63, İ5/160, K10/75
d.- en O19/70
d.- erīg M2/23
d.- erīk M2/23
d.- erdig A8/125
d.- erdim A8/126
d.- erdiñ O1/30
d.- eridik İ3/69
d.- erig K9/109, K9/84, K9/88, K9/91, ND6/39
d.- ērik ŞK8/82
d.- erim O1/23
d.- erken O1/28
d.- ersin ŞK6/59, K9/90, O1/27
d.- iyen ŞK8/165
d.- iyēn ŞK8/102
d.- mim ŞK4/50
d.- miye ŞK4/48
d.- müş ŞK4/83, ŞK5/103, ŞK5/98
d.- müşler İ1/78
d.- süñ ŞK4/50
d.- üyo ŞK4/62, ŞK4/65
d.- üyōlar A8/125

dökūmüze saçīmıza : Dağınıklık.
d. ŞK4/84

dökül - : **Dökme işi yapılmak.**
d.- mesin A6/12
d.- miş ŞK17/143
d.- müş ŞK4/85, ŞK4/87
d.- ūmüş ŞK16/20
d.- üncü ŞK4/59
d.- ür K9/13, K9/14

döl : **Çocuk.**
d.+ ler ŞK6/4
d.+ ümüze M12/13
d.+ ümüzü M12/26
d.+ ünüze M12/22

dön - : **Dönmek.**
d. K4/12, ŞK5/5, ŞK5/13, ŞK5/14, ŞK18/373, ŞB7/68, A1/78
d.- dūnde ŞB7/46
d.- dü A1/99, A6/80, N5/26, O7/73,

Y1/146, Y1/41
d.- dük K5/4, K5/61
d.- düler A1/98
d.- düm M6/11, ŞK9/51
d.- dm̈ ŞK9/73, O21/47
d.- ekēn ŞK18/282
d.- elim N1/28
d.- emem N1/134
d.- en M6/46
d.- er M5/30, ŞK9/55, ŞK14/33, K5/70, K12/192, N1/242, O20/242, O22/77
d.- ēr ŞK14/33, A4/54
d.- erdī ŞK7/209
d.- erdīm A13/9
d.- erdıḫ A1/91
d.- erdi ŞK7/189, ŞK7/192, ŞK7/208, A8/54
d.- erdim A1/79, A13/4
d.- eridi ŞK7/150
d.- esē O22/94
d.- iy ŞB7/58, A3/150, N8/10
d.- iye Y2/26
d.- meli O10/22
d.- meme M10/39
d.- mese O22/94
d.- mesin A1/129
d.- müş A5/74, O9/33
d.- müşler ŞB6/92
d.- müyü A12/50
d.- mm̈ş O14/92
d.- üm ŞK18/417
d.- ün O22/48
d.- üncü M6/10
d.- ünçū O14/44
d.- üy M5/15
d.- üye Y2/26
d.- üyler ŞB7/46
d.- üyo ŞB2/8, İ6/89
d.- üyō İ6/88, İ6/89, İ6/90
d.- üyomuş ŞK17/96
d.- üyü İ2/76

dönder - : Döndürmek.
d.- diler İ6/44
d.- īr M3/20
d.- iridim ŞK9/43
d.- iylēr O22/94
d.- iyolar ŞK17/127
d.- iyōlar ŞK17/127

döndü : Döndü, kişi adı.
d. A5/187, K6/107, K6/112, K6/96
d.+ dü ŞK8/67

döndü özaslan : Döndü Özaslan, kişi adı.
d. K9/33

döne : Döne, kişi adı.
d. N1/246, N1/30, N1/39, N1/51, O20/93
d.+ den M12/91

dönē : Döne, kişi adı.
d. N1/249, N1/277, N1/278, N1/51

döne cinpolat : Döne Cinpolat, kişi adı.
d. M12/4

döne döne : Dönerek.
d. ŞK5/16, Y1/51

dönem : Dönem, devir.
d.+ imizi N3/7
d.+ in İ5/10, İ5/29
d.+ inde K12/25

dönēñ : Döne, kişi adı.
d. N1/277

döni : Döne, kişi adı.
d.+ ye N1/267

dönüm : Dönüm, alan ölçüsü.
d. A13/137, O3/40, O3/41, O10/34, O13/54

dönüş : Dönme.
d. O7/38
d.+ de K5/75, O14/60

dönüş ġaya : Döne Kaya, kişi adı.
d. A11/31

dörd : Dört, sayı adı.
d. M2/13, M2/26, M5/25, M10/28, M11/16, ŞK3/118, ŞK3/129, ŞK7/120, ŞK7/146, ŞK10/181, ŞK17/163, İ3/64, İ4/48, İ6/93, İ6/96, İ7/28, İ7/95, K6/209, K6/47, K6/48, K7/179, K7/187, K7/46, K7/83, K12/174, K12/183, K12/89, O3/16, O10/107, O10/23, O10/99, O14/18, O16/46, O19/75, O20/139, O22/5, Y2/70, Y4/186
d.+ ünü ŞK4/185

dörd bin : Dört bin, sayı adı.
d. Y8/38

dörd dördlüg ol - : Eksiksiz olmak.
d.- urdū M4/17

dörd dördlŭg : Eksiksiz.
d. O17/72

dörder : Dört sayısının üleştirme sayı sıfatı.
d.+ den ŞK7/145

dördlüg : Dört mısradan oluşan türkü.
d. K7/187, K7/84

dördlülen - : Dörde tamamlamak.
d.- miş ŞK3/140

dördüncŭ : Dört sayısının sıra sayı sıfatı.
d. O8/23

dördüncü : Dört sayısının sıra sayı sıfatı.
d. ŞK14/72, O7/43, O8/7, Y8/58

dördünců : Dört sayısının sıra sayı sıfatı.
d. O7/46, O22/4

dörT : Dört, sayı adı.
d. M6/72, ŞK4/156, ŞK5/28, ŞK6/131, ŞK6/34, ŞK7/204, ŞK10/32, A1/191, A1/51, A2/9, A2/14, A2/15, A2/16, A2/48, A3/104, A3/71, A3/72, A3/89, A4/50, A6/30, A9/8, A9/9, A9/12, A10/43, A11/104, A11/12, İ3/83, K3/12, K4/20, K6/38, K7/180, K7/181, K7/57, Y4/166, Y4/206
d.+ de A8/16, O22/7

dörtlüg : Dört mısradan oluşan türkü.
d. K7/180, K7/181

dörTlük : Dört mısradan oluşan türkü.
d. K7/181

dössá : Döşek, yatak.
d. Y6/145

döş : Göğüs.
d.+ leri A7/69
d.+ ü ŞK6/97
d.+ üme ŞK6/70, ŞK6/96
d.+ ümüñ ŞK6/72
d.+ ünde K10/59
d.+ üne K10/58
d.+ ünē ŞK8/79
d.+ ünü A7/71
d.+ ünün A7/71
d.+ ünüñ ŞK15/52

döşe - : Döşemek.
d.- rdig ND4/130
d.- riz ND4/39

döşē - : Döşemek.
d.- dim K13/19

döşeg : Yatak.
d. ND4/137

döşet - : Döşeme işi yaptırmak.
d.- dim O10/103

döşşē : Yatak.
d.+ n K6/113
d.+ nen M5/7

döşşeg : Yatak.
d. M5/11, O17/5
d.+ di M5/10
d.+ ler K12/44
d.+ leri K12/45

döşür - : Toplamak.
d. K6/104

döşürme : Soğuk algınlığı için yapılan bir ilaç.
d. K6/121

döşürme ėd - : İlaç yapmak.
d.- eller K6/88

döŭş - : Kavga etmek.
d.- üller O2/13
d.- üyoñuz İ6/111

döv - : Dayak atmak.
d.- dü M10/30
d.- ecem N2/55
d.- ek ŞK10/164
d.- eller A5/230, A8/72, K9/98
d.- ellerdi O1/18, O13/31
d.- er A8/65
d.- erdi ŞK7/201
d.- ērik O13/17
d.- erimiş M10/37
d.- erken N2/57
d.- ersin A5/229
d.- ersiñ ND3/9
d.- ērsin O5/24
d.- iya ŞK4/18
d.- mem O19/48
d.- üyo ŞK4/11, ŞK4/16
d.- üyom ŞK4/13
d.- üyoñ ŞK4/12

dövˇ - : Dayak atmak.
d.- eceg O20/147
d.- ēllerdi A8/73

d.- ērek A13/135

dövdür - : Dayak atma işini yaptırmak.
d.- üller K9/94, K9/95

dövled : Devlet.
d. O22/32

dövleti : Devlet.
d.+ miz A9/14

dövül - : Dayak atma işi yapılmak.
d.- ȗr M2/38
d.- ü ŞK10/171
d.- ür M2/39

dövüş - : Dayak atma işi yapılmak.
d.- ecēm M12/43
d.- ecēme M12/42
d.- iyler K12/77

döy - : Dayak atmak.
d.- dȗ O6/3
d.- erīm A4/158

döyyüs : Deyyus.
d. K7/56, K7/59

dözȗl - : Düzülmek, sıralanmak.
d.- sün O15/32

duy - : İşitmek.
d.- an A12/64

dū - : İşitmek.
d.- ar ND4/53

duʿa : Dua, yakarış.
d.+ sı O16/25
d.+ si O16/24
d.+ sini A2/48

duʿá : Dua, yakarış.
d. K9/59
d.+ si O16/24

duʿā : Dua, yakarış.
d. K9/59
d.+ mı M7/100
d.+ mızı M7/112
d.+ yı ŞK4/108

dūʿā : Dua, yakarış.
d. O5/22

duʿá ed - : Tanrıya yalvarmak.
d.- iyüm ŞK17/11

duʿá ėd - : Tanrıya yalvarmak.
d.- ellēr N7/7

duʿasini ed - : Tanrıya yalvarmak.
d.- iyler A2/61

duʿe : Dua, yakarış.
d. K9/60

duā̋ ėd - : Tanrıya yalvarmak.
d.- ereg ŞK9/98

duā : Dua, yakarış.
d.+ sını ŞB3/28

duá ed - : Tanrıya yalvarmak.
d.- iyo A5/64, A5/66
d.- iyō A5/62, A5/63

duā edil - : Tanrıya yalvarmak.
d.- iye Y4/158

duá et - : Tanrıya yalvarmak.
d.- di A6/80

duá muva : Dua, yakarış.
d. A6/85

dud - : Tutmak.
d. İ6/130, M9/31
d.- duḳda A12/15
d.- madı O7/69
d.- muş A12/14
d.- muşlar ŞK18/165
d.- muyōn A10/12
d.- muysūz O22/39
d.- uyōn A10/12

dud : Dut, meyve.
d.+ lar İ1/49
d.+ u ŞB3/19
d.+ un A1/284
d.+ uñ ŞB3/19

dudī : Dudi, kişi adı.
d. A4/65

duddur - : Tutma işi yaptırmak.
d.- du ŞK3/35

dūdi : Dudi, kişi adı.
d. A4/50

dudsāġ : Esir.
d. N1/298, N1/314

dudsāḫ : **Esir.**
d. N1/294

dudsāḳ : **Esir.**
d. ŞK18/172, ŞK18/173, N1/295, N1/315

duhan : **Duman.**
d. A3/124

duwar : **Duvar.**
d.+ dā ND5/34

dul : **Eşi vefat eden kimse.**
d. ŞK18/362, O10/59
d.+ u O10/45

duluġ : **Duluk.**
d.+ lardan K9/96
d.+ larını K9/94, K9/95, K9/98

duman : **Duman.**
d. ŞK3/124, N1/48, O17/67, O18/24
d.+ a A3/129
d.+ ā O6/38

dumān : **Duman.**
d. O18/24
d.+ ı Y6/17

dumanı sōna çıḫ - : **Gizli bir işin sonra ortaya çıkmas.**
d.- ar ŞK3/125

dumanı sūna çıḫ -: Gizli bir işin sonra ortaya çıkması.
d.- ar ŞK3/130

dn̄ : **Dün, önceki gün.**
d. ŞK17/18, İ5/129, O17/19
d.+ de ŞK13/141
d.+ ümüzi O17/3

dundarlı köyū : **Dündarlı köyü, yer adı.**
d.+ ne ŞK13/110

dur - : **Durmak.**
d. A3/47, K7/176, K7/77, K7/80, N2/21, N2/35, N2/51, N2/71, N5/16, N5/30, O8/35, O20/186, O20/93, ŞK10/26, ŞB1/7, A2/37, ŞK18/126, O15/22
d.- īm O2/12
d.- īñ N1/68
d.- īy M7/94, K7/117, N1/153, O19/27, O21/40
d.- acam K10/44
d.- ama A13/136
d.- amamış O20/172
d.- amaz ŞK18/400, N1/215
d.- amazmış ŞK18/309
d.- amıbillīm O21/41
d.- an A13/145
d.- añ ŞK13/125
d.- ar ŞK12/40
d.- du A5/5, A5/189, İ3/66, K10/45, K12/141, N1/140, O14/51
d.- duġ M10/26, O19/63
d.- dular O8/14
d.- dūmuzu Y4/288
d.- duñ ŞK6/134
d.- iñ O9/88
d.- iy A1/150, A3/118, K7/119, K7/151, K7/160, K7/169, K7/201, N8/20, O9/87, O10/68, O17/20, O19/27, O20/111
d.- iye ŞK7/81, ŞK13/126
d.- ma ND1/62, Y1/139
d.- mañ ŞK16/29
d.- madan K7/58, O13/30, Y5/289
d.- madım ŞK5/53
d.- maġ Y4/56
d.- malīsiyiz Y5/277
d.- malısiyiz Y5/266
d.- malıyisiyiz Y5/286
d.- malıysīz Y5/211
d.- malisīz Y5/273
d.- maliyisīz Y5/204
d.- maliysīz Y5/204
d.- maliysiyīz Y5/269
d.- man ŞK14/14
d.- ması Y4/274
d.- masın ŞK18/214
d.- massa A5/192
d.- massıñ O6/34
d.- mayana ND4/75
d.- maz ŞK9/53, A5/184, A5/185, Y4/270
d.- mazdī ŞK8/50
d.- miy A2/52
d.- miyādı ŞK8/20
d.- miyanı ND4/73
d.- mōlan ŞK17/196, ŞK17/199, ŞK17/200
d.- muş ŞK9/81, A1/286
d.- muşḳan ŞK17/222, ŞK17/224
d.- muyan ŞK8/32
d.- muyāna ŞK8/26
d.- san ŞK14/14
d.- sun A3/272, K12/86, ND6/49
d.- ucām K5/56
d.- ucū ŞB2/98
d.- ucun A5/211

d.- uġ ND6/54, Y5/432
d.- uḫan ŞK18/158
d.- uḳ ŞK13/125
d.- ullar Y6/138
d.- un K5/42, Y5/266
d.- uñ ŞB6/93
d.- uncu A5/155
d.- ur M7/43, M7/44, ŞK6/65, ŞK10/86, ŞK13/14, A5/126, İ3/81, K6/211
d.- ūr K6/137
d.- urdu ŞK6/19, ŞK17/155
d.- urdū A8/86, İ7/83
d.- urdun ND4/133
d.- urduñ O8/80
d.- urmuş N6/10
d.- ursañ ŞK10/143
d.- uy ŞK4/149
d.- uydu ŞK4/98
d.- uye ŞK5/38
d.- uyùn A11/8
d.- uyo ŞK15/11, A5/193, A5/35, ND4/76
d.- uyȯ İ3/50
d.- uyu A8/13

dūr - : **Durmak.**
d. N2/51, N5/38

dūr : **Düğür.**
d. ŞB2/108

durā : **Tura oyunu.**
d.+ dan ŞK12/14

durdur - : **Durma işini yaptırmak.**
d.- ma N1/69, O21/40
d.- rum K9/43
d.- ullar A5/153
d.- uyo A5/194

durmuş : **Durmuş, kişi adı.**
d. O20/79

durna : **Turna kuşu.**
d.+ lar O22/50

durnā : **Turna kuşu.**
d. K13/4, K13/5

durna teli : **Turna teli.**
d. ŞK3/110, ŞK3/57, ŞK3/59, ŞK3/63, ŞK3/66, ŞK3/67
d.+ nē ŞK3/72, ŞK3/75, ŞK3/82, ŞK3/86, ŞK3/97
d.+ ni ŞK3/112, ŞK3/115

durna tėli : **Turna teli.**
d.+ nen ŞK3/93

dursun : **Dursun, kişi adı.**
d. ND6/49

duru : **Saf, temiz.**
d. ŞK8/76, İ2/49

durul - : **Sakinleşmek.**
d.- duġunnan A1/153

durum : **Vaziyet, hal.**
d. M3/18, A12/58, İ7/45, K7/63, K12/166
d.+ da A5/257
d.+ dā ŞK14/50
d.+ lar O15/11
d.+ nan M3/18
d.+ u İ2/25
d.+ umuz A4/21
d.+ una ŞK18/48

dūş - : **Düşmek.**
d.- miş K7/77
d.- üyō İ3/53

dūşā : **Tat, lezzet.**
d. İ7/32

dut - : **Tutmak, yakalamak.**
d. M6/65, M7/61, ŞK10/71, ŞB2/61
d.- acaġ ŞK1/08
d.- acaḫlar A13/37
d.- alā O6/41
d.- allar ND6/59
d.- allār ND6/60, O10/20
d.- amadı A8/53
d.- amāz M4/19
d.- amīm N6/19
d.- anā İ5/110
d.- annarın Y4/149
d.- andır M12/94
d.- ar M5/29, ŞK9/20, ND6/70, O17/18, O19/5
d.- ār A6/34, K8/18, O17/15
d.- ardı A7/60, Y5/79
d.- aʳdı A11/36
d.- ardıġ ŞK8/57, A6/43, A11/38, ND4/57, Y5/70, Y5/71
d.- ārdıḳ ND4/23
d.- ardım ŞK17/38
d.- ardī A13/135, A13/144
d.- ardīġ A11/37
d.- ardīm ŞK17/38, ŞK17/47

d.- arıdī ŞK7/197
d.- arıġ İ7/28
d.- arsā A10/9
d.- arsam A6/32
d.- arsın K9/82
d.- arsıñ O13/40
d.- du ŞK17/6
d.- dū ŞK8/182, ŞK9/4, ŞK13/122, A5/189, Y1/12
d.- dūġ O5/43
d.- duḫ A1/164, A1/39, A1/71
d.- dular A5/188
d.- dulār ŞK9/22, ŞK9/24, Y5/348
d.- dum M2/13, ŞK6/71, ŞK6/72, A1/237, A2/78, A12/107, O8/62
d.- dūm ŞK6/73, A6/31
d.- dūmuzdā M1/8
d.- duñ M2/6, A12/105
d.- dūn A10/29, A10/30
d.- icām A2/108
d.- iy A3/48, O7/5
d.- iye Y2/59, Y5/253
d.- iyle A1/293, A2/65
d.- iyolardı ND6/23
d.- mā ŞK16/12
d.- masaḳ ŞK15/39
d.- maz Y5/115
d.- miya ŞK10/23
d.- mùş A2/105, A2/106, A7/57, A13/166
d.- mùşlar A2/105
d.- muş M12/93, ŞK7/73, A2/107, Y5/383, Y5/389, Y5/395
d.- muşlār A1/292, A1/294
d.- ub Y8/54
d.- ucuñ ŞK4/75
d.- uġ ŞK8/8, Y5/384
d.- uñ ŞK10/132
d.- uncu ŞK6/76, Y5/295, Y5/395
d.- unçu A7/57
d.- uyí A13/38
d.- uyo A5/60
d.- uyōdu A6/82
d.- uyoḳ ŞK6/39
d.- uyolar ŞK6/41
d.- uyòlar A13/37
d.- uyōm Y1/178

dut : **Dut, meyve.**
d. ŞB3/7
d.+ ū İ1/140

dutanā : **Tutanak.**
d. A12/14

dutdur - : **Tutma işini yaptırmak.**
d. M6/65, M6/66
d.- du K5/31
d.- dūm ŞK3/11
d.- iy ŞK3/8
d.- urudu Y5/208

dutsāḳ : **Esir.**
d. O9/35

dutul - : **Tutma işini yapılmak.**
d.- dū O16/26
d.- muş Y4/75

dutuş - : **Yanmak.**
d.- an K11/37
d.- du K5/17
d.- iy A4/122, A4/129
d.- una A13/168

dūv - : **Dövmek.**
d.- arsa ND6/47

dūᵛ - : **Dövmek.**
d.- erdik O19/43

duvʿá : **Yakarış.**
d. ŞK7/34

duvʿāġ : **Gelinin başına örtülen örtü.**
d. O8/9
d.+ dı O8/10

duvá : **Gelinin başına örtülen örtü.**
d. O5/22

duvā : **Gelinin başına örtülen örtü.**
d. K9/112, O8/10
d.+ n A10/43
d.+ nı K9/111, Y7/11

duvaġ : **Gelinin başına örtülen örtü.**
d. ŞK17/212, K9/111, K9/112

duvāġ : **Gelinin başına örtülen örtü.**
d. O8/10

duvaḳ at - : **Gelinin başını duvakla örtmek.**
d.- arlardı K3/4

duvar : **Duvar.**
d. ŞK4/4, İ3/81, Y4/45
d.+ a N2/57
d.+ da M7/31, ND5/40
d.+ ı K10/15
d.+ ın ŞK7/85, K9/88, K9/90

d.+ ıñ ŞK17/158
d.+ lara A1/82
d.+ ların A8/100

duvarlıġ ġal - : **Hiçbir şey kalmamak.**
d.- dı ŞK2/139

duwar : **Duvar.**
d.+ da ND5/33
d.+ dā ND5/38

duy - : **Duymak, işitmek.**
d.- alım K7/39
d.- an ŞB7/44, A12/65, O10/94
d.- annar N1/239
d.- ar N1/212, O5/11, O22/13, O22/83, Y8/19
d.- ār O9/118
d.- ardı Y8/24
d.- arsāḳ ND4/125
d.- arsiyīz O9/4
d.- dī ŞK15/72
d.- du O11/25, O11/26
d.- duġ A11/87, A12/88, İ3/56
d.- duġlarımı ŞK12/37
d.- duḳ ŞK14/22, A5/248
d.- dum A3/233, A3/31, A11/83, A12/4, A12/75, İ2/11, O10/28, O20/85, Y5/189
d.- dūm K7/155
d.- duma A9/65
d.- dūmu ŞK2/40
d.- dumuz O11/31, Y8/70
d.- dūmuza A12/72
d.- dūmuzu A6/64
d.- dun İ5/88
d.- duñ ŞK8/107
d.- duñuz ŞK12/29
d.- íy ŞB7/69
d.- iyá Y5/17
d.- iyán Y5/17
d.- iyū̃ ND3/24
d.- ma ŞK9/93
d.- madī ŞK18/13
d.- maduñ ŞK8/107
d.- mamış ŞB6/96
d.- maz A3/183
d.- miyōm ŞK9/92
d.- muş ŞK18/75, O20/203
d.- muşlar O20/205
d.- muşlār ŞK18/217
d.- muşşum O5/10, Y8/66
d.- muyō ND1/23
d.- muyu A13/78
d.- sa Y5/20
d.- sunnar O5/11
d.- uy A13/78
d.- uyom M12/61

duyul - : **Duyma işi yapılmak.**
d.- iye ŞK13/83
d.- madıġ K7/159
d.- massa ND6/47
d.- muş ŞK18/430

duyum : **Haber.**
d.+ larına İ5/29

duyūm : **Haber.**
d.+ larımıza ŞB3/21

duyur - : **Duyma işini yaptırmak.**
d.- abildīmiz M7/15
d.- abilmeye M7/15

dū̃yün : **Düğün.**
d.+ dē O8/13
d.+ nerde ŞK3/51
d.+ ü O5/35
d.+ üm M8/12
d.+ ümde M8/22
d.+ ünde ND5/49
d.+ ündē ND5/48

dū̃yünçü : **Düğün yapan kimse.**
d. ŞK13/120

dū̃yür : **Düğür, kız istemeye giden kimse.**
d. ŞK17/184

dū̃yür gel - : **Kız istemeye gelmek.**
d.- dik ŞK2/65

duz : **Tuz.**
d. ŞK6/22, ŞK6/24, ŞK6/38, ŞK7/41, ŞK8/167, ŞK8/74, ŞK8/78, ŞK16/46, ŞK16/52, ŞB7/42, ŞB7/44, A2/25, A2/47, A2/51, A5/151, A5/159, A5/162, İ3/66, K6/210, K9/81, K9/97, N3/32, N3/33, O1/25, Y2/43
d.+ a ŞK6/58
d.+ da ŞK6/57, A8/86
d.+ u ŞK8/163, A5/152, A5/153, K9/87, K9/88, K9/90
d.+ ū A10/4, Y5/160
d.+ umuzu N7/9
d.+ una A8/76, A8/88, A10/5, A10/6
d.+ unu M7/53, ŞK8/77, ŞK8/78, A2/30

dūz : **Tuz.**
d. ŞK8/161

duz egmeg : Tuz ekmek hakkı, manevi hak.
d. O2/37

duzla - : Tuzlamak.
d.- llar A5/150, A5/152, A5/159, A5/155
d.- llār Y5/160
d.- llardī A10/10
d.- rdıḫ A8/75, A8/86
d.- rıdı A10/8
d.- rıdıḳ İ3/66
d.- rıdım İ3/60
d.- rıġ Y6/48
d.- rıḫ K6/209
d.- rım ND6/31
d.- rlar A10/11
d.- rlardı A10/11

duzlá - : Tuzlamak.
d.- yacaġ A10/9

duzlā - : Tuzlamak.
d.- r A5/159, K6/209, K6/210
d.- rīm ND6/32

duzlan - : Tuzlama işi yapılmak.
d.- ır A5/162
d.- iy A5/164
d.- masa A5/161
d.- sın ŞK3/107

duzli - : Tuzlamak.
d.- yleʳ A2/30, A2/31
d.- yrim A2/28
d.- ysin A2/31

duzlu - : Tuzlamak.
d.- yoḳ ŞK6/55, ŞK6/56
d.- yom ŞK6/57
d.- yoñ ŞK6/57

duzlu : İçinde tuz olan.
d. ŞK16/52, A2/27

dü - : Demek, söylemek.
d. N2/55
d.- miş ŞK18/205
d.- mişler ŞK18/189

dü ʿá : Yakarış.
d. O1/28

düdeni buāzı : Düden Boğazı, yer adı.
d. Y4/218

düdük : Düdük.
d. ŞK5/49

düēliz : Düveliz, yer adı.
d.+ i K6/60

dügen : Dükkan.
d. K12/202
d.+ in K12/202

dügg ʿan : Dükkan.
d.+ ımı M7/108

düġġan : Dükkan.
d. N3/5
d.+ da ŞK3/110
d.+ ı M11/9, ŞK18/409
d.+ narın İ5/186

düġün : Düğün.
d. A3/162

dügme : Düğme.
d. A4/120
d.+ nin A4/119

düġú : Düğün.
d.+ nu K6/3

düġún : Düğün.
d.+ umuz K4/18

dügün : Düğün.
d. A3/48, A3/58, A4/111, A13/130, İ7/95, N8/56, O14/16
d.+ e ŞK13/5, A3/165
d.+ lerde A3/76
d.+ nerimiz O6/40
d.+ nerini A3/76
d.+ ü A3/164, K8/9, O2/33
d.+ ümüzü A3/23

düġün : Düğün.
d.+ e N2/42
d.+ ler K6/7

dügürçi : Düğür, kız istemeye giden kimse.
d. N8/5

düġürçü : Düğür, kız istemeye giden kimse.
d. K2/40

dükkan : Dükkan
d.+ a M12/45, M12/67

dülbül : Düldül, Hz. Ali'nin atı.

d. A5/44

dülbür : **Düldül, Hz. Ali'nin atı.**
d.+ ü A5/33
d.+ ünen A5/33

dülüg kōyü : **Dülük köyü, yer adı.**
d.+ nde M9/23

dün : **Önceki gün.**
d. ŞK4/77, ŞK11/4, ŞK11/15, İ3/10, İ3/15, İ7/3, O8/28, O8/30
d.+ gü O7/4

dünkü : **Önceki gün.**
d. M6/67, O7/3, Y5/120

dünná : **Dünya.**
d.+ da A13/117

dünnā : **Dünya.**
d.+ da A13/126
d.+ dā A13/126

dünne : **Dünya.**
d.+ de ŞK17/149, O4/22
d.+ den ŞK10/118
d.+ ne O20/49, O20/49
d.+ nin O4/22

düñne : **Dünya.**
d.+ ler O10/6

dünya : **Dünya.**
d. ŞK7/149, K5/65, O6/21
d.+ da Y6/103, Y6/104, Y6/38
d.+ daki A3/236
d.+ mı ŞK17/311
d.+ ñ ŞK17/311

dünyá : **Dünya.**
d.+ ye O9/114

dünyā : **Dünya.**
d. ŞK14/12, ŞK14/16
d.+ ya ŞK8/182

düñyá : **Dünya.**
d.+ ye O9/86

dünyāya gel - : **Doğmak.**
d.- illeridī ŞK8/23

dünye : **Dünya.**
d. A4/54, K9/54
d.+ de A5/57

dünyē : **Dünya.**
d. ŞK7/148

düñye : **Dünya.**
d. K9/69
d.+ yi ŞK7/151

düñyē : **Dünya.**
d.+ yi ŞK7/134, ŞK7/140

dünyēt : **Dünya.**
d. ŞK2/129

dünyı : **Dünya.**
d.+ ya A2/10

dünyi : **Dünya.**
d.+ ye A4/8

düpek : **İçine peynir konulan kap.**
d.+ ine ND4/110

dürlü dürlü : **Çeşitli.**
d. ŞK18/339

dürt - : **Dürtmek.**
d.- īy K7/109
d.- üy A13/91

dürüm : **Dürüm, ekmeğe sarılan yemek.**
d. A3/8, ND6/75

dürüm ėd - : **Ekmeğe sarmak.**
d.- en ND6/76

dürüs : **Dürüst.**
d. K12/93

düs - : **Düşmek.**
d.- dü Y6/79

düş - : **Düşmek.**
d. ŞK17/50, ŞK17/74
d.- īy M8/13
d.- dıḫ A1/96
d.- dū̃ ŞK15/29, A5/174, İ1/75
d.- dūni ŞK17/95
d.- dü M6/47, M6/48, ŞK4/168, ŞK10/67, ŞK12/14, A3/260, A5/172, A7/30, İ1/61, İ3/100, K7/33, ND3/23, ND6/36, Y5/238, Y5/240, Y5/74, Y6/78
d.- dügden ŞK1/29

d.- dügi İ3/159
d.- dükden ŞK2/58, ŞK8/12
d.- düm M6/10, ŞK5/105, ŞK17/4, A12/61, Y5/239
d.- e A5/100, A5/99
d.- ē A4/49
d.- en ŞK4/116
d.- ēñ O6/34
d.- enner A11/84
d.- er ŞK2/58, ŞK9/20, A1/86, A8/53, A11/84, İ8/28, K9/73, K12/195, ND4/70, O1/6, O1/15, O1/16, Y5/8
d.- erdī N1/247, O6/18
d.- erdi ŞK7/200, A7/29, A13/143, ND6/16
d.- erdiñ ND4/22
d.- eregden O9/59
d.- eridi ŞK8/15
d.- ermiş K9/75
d.- erse ŞK4/71, ŞK4/72, ND6/16
d.- erseñ ŞK17/50, ŞK17/74
d.- ersiñ O21/30, O21/41
d.- ey A4/170
d.- i O19/18
d.- iler K2/44
d.- ip ŞK10/63
d.- iy M5/14, ŞK2/57, ŞK2/58, A4/37, K2/30, N1/44, O10/93
d.- iyi ŞK10/63
d.- iyū ŞK10/97
d.- meden ŞK4/72
d.- memiş ŞK17/109
d.- mesin A10/26, A1/107
d.- mey M5/18
d.- mez N2/45, O19/18, O20/5, Y5/8
d.- mezdī ŞK8/15
d.- mezdi ŞK8/12
d.- miyaḫ A1/102
d.- miyeler A4/173
d.- mūş ŞK18/321
d.- müş ŞK18/105, A12/15, K7/65, K9/73, O7/11, O10/36, Y4/225, ŞK17/95
d.- müşler ŞK16/25
d.- müş İ3/51, O20/170
d.- sē ND4/14
d.- sün ŞK2/100, ND6/15, ND6/29
d.- ti A1/111
d.- tū A5/170
d.- tü K2/36, Y4/27
d.- tüñüz ŞK16/35
d.- ük ŞK18/103, A5/203
d.- ün M8/96
d.- üncü ŞK10/22
d.- ünçük A13/64
d.- ür Y5/261
d.- üreg O9/58
d.- ürmüş A12/75
d.- üy ŞK10/22, K9/72
d.- üye Y2/55
d.- üyi ŞK2/57
d.- üyo A5/170, A5/60, A5/61
d.- üyō İ1/76, Y4/96
d.- üyolar A5/85

düş - **: Uğramak, gitmek.**
d.- eller İ5/48, İ5/49
d.- erik İ5/48, İ5/49

düşbē **: Perşembe, gün adı.**
d. K8/21

düşgün **: Çok bağlı olmak.**
d.+ müş ŞB2/5

düşkün **: Çok bağlı olmak.**
d.+ müş ŞB2/5

düşman **: Düşman.**
d. ŞK18/293, ŞK18/298, N1/299, O9/48, O20/105
d.+ ı ŞK15/54, ŞK15/56, A11/20, İ2/66, ND1/6
d.+ ıyīziñ O20/222
d.+ īm O20/106
d.+ nar O8/41
d.+ narın A12/78

düşmancılıġ **: Düşmanlık yapmak.**
d. ŞB5/5

düşmançılıġ **: Düşmanlık yapmak.**
d. ŞB5/4

düşmannıġ çekiş -: Düşmanlık yapmak.
d.- miyek A9/60

düşme **: Düşme.**
d. K6/205
d.+ si A5/180

düşūn - **: Düşünmek.**
d.- ūken ŞK11/8

düşük yaP - **: Bebek düşürmek.**
d.- dı A5/203

düşün - **: Düşünmek.**
d.- īm İ8/23
d.- īy K2/32
d.- dū K7/91
d.- düm M12/31
d.- ebiliyōñ M4/16

d.- im O12/47
d.- iy N1/180
d.- iyn ŞB6/110
d.- mediñ ŞB6/108
d.- müyon ŞB6/109
d.- sem O12/30
d.- sēn O12/30
d.- ūken ŞK11/8
d.- üb ŞK17/148
d.- ücü ŞK10/13, ŞK10/14
d.- üyo ŞK15/53, Y1/28
d.- üyom M12/37
d.- üyü ŞK10/15
d.- üyüm ŞK7/176

düşüñ - : **Düşünmek.**
d. M7/24

düşünceli : **Düşüncesi olan.**
d.+ sin K7/108

düşündük taşındīḳ : Konuyu ayrıntılı şekilde düşünmek.
d. M7/14

düşür - : **Düşürmek.**
d.- düler K2/49
d.- düm O19/42
d.- ebildikleri Y8/45
d.- ecek K6/83
d.- emediñ ŞK11/31
d.- meg ND6/14
d.- memek Y4/183
d.- memenin Y4/182
d.- mesin ŞK7/22
d.- miye Y4/182
d.- müş A12/77
d.- rüg O17/60, O17/61
d.- üller İ4/13
d.- ülleridi Y8/45

düt - : **Tutmak, yakalamak.**
d.- ardı İ5/108

düv - : **Dövmek.**
d.- ellerdi O1/18
d.- er ŞK4/103, İ5/134, O19/48
d.- erdik A8/76
d.- ērdik A8/87
d.- erdim İ4/41

dü^{v} - : **Dövmek.**
d.- erdi A8/128

dū̃^{v} - : **Dövmek.**
d.- ērdim O3/37

düvīg düvīg : **Döverek.**
d. O14/93

düv'ā̃ : **Yakarış.**
d. O5/20

düv'á : **Yakarış.**
d. O5/22
d.+ si O2/24

düv'ā : **Yakarış.**
d. ŞK8/161
d.+ ye O5/22

düvā̃ : **Dua.**
d. ŞK7/34, ŞK8/161

düvā̃ ed - : **Dua etmek.**
d.- iyo A5/61-62

düvā̃ ėd - : **Dua etmek**
d.- ellerdī ŞK7/34-35

düve : **Deve.**
d. ND4/139, ND4/147, ND4/56
d.+ lere ND4/26
d.+ lerimizin ND4/113
d.+ leriñ ND4/41, ND4/44
d.+ miz ND4/27
d.+ ñī ND4/5
d.+ niñ ND4/56
d.+ ye ND4/139
d.+ yi ND4/149

düvē : **Deve.**
d.+ yi ND4/141, ND4/147

düven : **Dükkan.**
d. M8/13
d.+ de ŞK18/402, ŞK18/410, K12/177
d.+ e M12/12, M12/17
d.+ i ŞK18/402
d.+ im M8/13
d.+ in M10/38
d.+ iñ M10/38
d.+ ine A13/90
d.+ inin M6/59

düymeli : **Düğmesi olan**
d. A4/114

düyne malı : **Varlık, servet.**
d. O2/9

düyun : **Düğün.**
d. ŞK13/80

düyn̄ : **Düğün.**
d.+ de O8/80
d.+ dē O8/13
d.+ ner O14/15

düyü : **Düğün**
d.+ müz O19/3

düyüm **Düğüm.**
d.+ ü N2/44

düyün : **Düğün**
d. M8/27, ŞK3/49, ŞK10/199, ŞK12/33, ŞK13/4, ŞK13/12, ŞK13/38, ŞK16/41, ŞK16/42, ŞK18/413, A13/144, İ1/124, İ1/141, İ5/128, İ5/66, İ5/98, İ5/99, İ7/89, N2/40, O5/40, O5/42, O10/26, O12/20, O14/16, O14/17, O14/18, Y4/44, Y4/99, Y6/20, Y7/4, Y8/31, Y8/32
d.+ de ŞK17/210, A8/61, A8/62, N2/43
d.+ den Y8/53
d.+ e M8/4, M8/11, ŞK16/42, ŞK16/46, N2/40, Y7/8, Y8/31
d.+ ē ŞK18/412
d.+ ne İ5/97
d.+ ner O7/6, O12/17, O21/6, Y7/3
d.+ nēr ŞK17/17
d.+ nerī ŞK17/15, O8/3
d.+ nerde A8/36, İ7/90, O8/26, O8/60, Y1/119, Y5/66
d.+ nerdē ŞK3/44, ŞK3/47
d.+ nere Y5/303
d.+ nerimiz Y6/20
d.+ nerinde O5/35
d.+ nerini ŞB7/82
d.+ ū İ1/125
d.+ ü M8/6, ŞK10/199, A3/204, İ1/138, O5/32, O8/21, O12/17, O20/189, O20/246
d.+ üm O3/24, O21/3
d.+ ümiz K8/9
d.+ ümüz K8/4, O8/21, Y7/3
d.+ ümüzü İ5/74
d.+ ümüz O21/6
d.+ ünü İ5/76

düyün müyün : **Düğünle ilgili olan.**
d. İ1/137

düyür gel - : **Kız istemeye gitmek.**
d.- dim ŞK10/152

düyür gėt - : **Kız istemeye gitmek.**
d.- di ŞK10/136

düz - : **Düzmek, sıralamak.**
d.- īg O17/40
d.- düm ŞK2/12
d.- ecām A1/87
d.- ellēr ND4/150
d.- er A5/193, K9/89
d.- ēr M7/36
d.- erdıḥ A1/81, A1/82
d.- erdi İ5/82
d.- eridi İ5/85
d.- erik O17/37
d.- ēy O18/31
d.- müş ŞK3/12, ŞK7/62
d.- ūg ŞK3/13
d.- üllerdi A6/34

düz : **Düz, eğri olmayan.**
d. M7/43, A2/33, Y4/201
d.+ e ŞK1/13
d.+ ū İ5/155

düz ġavla : **Düz Kavlak, yer adı.**
d. Y5/46

düzdürme : **Düzdürme.**
d. A13/119

düzel - : **Düzelmek.**
d.- di Y5/370, Y5/378

düzen : **Uyum, tertip.**
d. ND2/17, O10/85
d.+ ē K6/198

düzen dut - : **Düzenleme yapmak.**
d.- miyā ŞK8/46

düzenle - : **Düzenleme yapmak.**
d.- dim ŞK15/63

düzgün : **Düzgün.**
d.+ dür ŞK18/420

düzlē - : **Düzlemek.**
d.- rīm K6/179

düzūl - : **Dizilmek.**
d.- sün O15/39

düzül - : **Dizilmek.**
d.- dük ŞK6/119
d.- ūr ŞB3/25
d.- ü ŞK13/158
d.- ülleridi Y5/75
d.- ür ŞB3/17, A8/36, K6/4, O7/26

d.- ürdū A13/145

dûmdik : **Dik bir şekilde.**
d. ŞK1/13

dûn : **Dün, önceki gün.**
d.+ ki ŞK2/141

dûşün - : **Düşünmek.**
d.- iyūm ŞK12/12

dûyne malı : **Servet, mal mülk.**
d. O2/8

dûyün : **Düğün.**
d. ŞK9/3, ŞK9/6

dûz - : **Dizmek.**
d.- eriz M11/21

E

e : **Konuşmada zaman kazanmak için çıkarılan ses.**
e. M5/16, M9/53, M12/32, M12/41, M12/46, M12/53, M12/56, M12/62, M12/63, M12/79, ŞK2/43, ŞK8/69, ŞK13/101, ŞK13/79, ŞK15/78, ŞK15/88, ŞK17/131, ŞK17/90, ŞK18/234, ŞK18/401, A1/136, A1/199, A1/21, A1/224, A1/65, A1/88, A3/141, A3/154, A4/8, A4/16, A4/17, A5/82, A7/6, A8/110, A13/47, İ3/98, İ5/173, İ6/116, K6/175, K6/195, K7/135, K9/16, K12/152, O8/47, O13/52, O17/8, Y2/28, Y2/53, Y4/259, Y4/266, Y4/267, Y6/7, Y6/133

ė : **Konuşmada zaman kazanmak için çıkarılan ses.**
ė. M5/8, M5/14, M5/25, M7/82, M7/83, M7/84, M8/11, ŞK2/145, ŞK7/59, ŞK8/7, ŞK8/155, ŞK10/11, ŞK10/174, ŞK10/188, ŞK10/190, ŞK10/33, ŞK10/52, ŞK10/80, ŞK18/99, A5/257, A8/143, A11/62, A11/64, İ1/93, İ3/45, İ6/53, İ6/58, İ6/77, K5/117, K6/142, K6/192, K7/100, K7/135, K7/141, K7/147, K8/8, K12/70, N3/4, ND2/18, ND4/165, ND4/68, O2/7, O2/26, O2/35, O2/36, O3/64, O3/76, O5/27, O7/32, O8/81, O9/113, O9/117, O9/60, O13/32, O14/56, O17/9, O17/20, O17/70, O17/71, O19/52, O20/24, O21/44, O22/72, Y1/170, Y4/57, Y5/206, Y5/253

ē : **Konuşmada zaman kazanmak için çıkarılan ses**
ē. M6/24, M8/64, ŞK2/17, ŞK2/23, ŞK2/47, ŞK2/48, ŞK5/100, ŞK6/16, ŞK10/123, ŞK10/150, ŞK10/179, ŞK10/180, ŞK10/70, ŞK11/43, ŞK12/8, ŞK12/17, ŞK17/71, ŞK17/80, A1/35, A1/40, A1/97, A4/22, A5/54, A6/59, A9/14, A9/17, A11/82, A12/43, A13/123, K2/19, K3/17, K4/21, K6/55, K6/83, K10/104, ND4/33, ND5/6, O3/10, O3/38, O8/64, O16/34, O20/79, O21/3, Y4/94

e’ : **Konuşmada zaman kazanmak için çıkarılan ses**
e. ŞK18/207

ē : **Düşünürken zaman kazanmak için çıkarılan ses.**
ē. ŞK17/13, ŞK17/312, K7/160, O5/20, O10/86

ebçik : **Çocukların oynadığı evcilik oyunu.**
e. İ5/142, İ5/146

ēbçik : **Çocukların oynadığı evcilik oyunu**
ē. A6/36

ebe ġurt : **Ebe kurt oyunu.**
e. A6/34

ebe : **Doğum yaptıran kimse.**
e. A10/24, ND6/54, Y4/182, Y4/186
e.+ ler A5/193, ND4/69, O1/4, O1/8
e.+ lere A2/7
e.+ leri O1/4, O1/13
e.+ lerī A2/4
e.+ lerinnen O1/7
e.+ si İ3/71
e.+ siyim A4/146
e.+ ydi A10/22

ėbe : **Doğum yaptıran kimse.**
ė. ŞK8/34, Y4/173
ė.+ ler ND4/74
ė.+ lerimiz ND4/87

ebelī : **Doğum yaptıran kimsenin mesleği.**
e.+ m ND6/14

ebelik : **Doğum yaptıran kimsenin mesleği.**
e. A5/235

ėceg : **Azıcık.**
ė. O19/8

ecevit : **Bülent Ecevit, Türkiye Cumhuriyeti başbakanı.**
e.+ in K10/76

eci : **Hala.**
e. O10/30, O10/31

ēç : **Hiç.**
ē. İ2/24, O7/62

ed - : **Etmek, bir işi yapmak.**
e.- īk K12/43
e.- īm K10/57
e.- īy K6/120
e.- eller Y6/151
e.- elleridi Y5/74
e.- ellermiş K9/98
e.- emezlerdi A12/98
e.- ēñ O14/79
e.- enner Y7/12
e.- er M12/32, ŞK7/189, ŞK8/55, A3/8, A6/23, A8/43, A11/41, K6/20, Y6/155
e.- eraḫ A1/41
e.- erdī ND4/129
e.- erdıḫ A1/152
e.- erdi Y8/54
e.- erek Y6/46
e.- erıḫ A2/51
e.- erik A5/110
e.- erim A2/27
e.- erken Y4/122
e.- erlerdi K3/6
e.- ersin A2/14
e.- eyse ŞK10/58
e.- icʿág O5/36
e.- icaḫ A4/17
e.- icēg O13/57
e.- iciñ ŞK4/73
e.- icik Y5/217
e.- iciler Y5/185
e.- icim Y5/215
e.- icin İ1/117, Y5/185
e.- iciñ A5/230
e.- im M9/28, A2/39, Y1/17, Y1/52
e.- in ŞK4/185
e.- iñ O9/76
e.- incī ŞK18/310
e.- iy A2/16, A2/17, A3/216, O9/75, Y6/122, Y7/4
e.- iya ŞK11/52, ŞK11/53, ŞK16/21
e.- iyáler ŞK13/57
e.- iydik M6/97
e.- iydin A1/211
e.- iye A5/75, Y5/156
e.- iyek ŞK18/100
e.- iyi O7/72
e.- iyle A2/65
e.- iyler O8/10, O10/32, O14/83, O14/84, O14/93, Y6/145, A1/134
e.- iylēr O2/40
e.- iylerdi A2/4, A2/7
e.- iymişsin K6/130
e.- iyo A6/60, A6/61
e.- iyō A5/75, Y4/287
e.- iyȯḳ İ1/31
e.- iyōḳ A6/59, A6/61
e.- iyolar A6/16
e.- iyōlar İ1/116
e.- iyom ŞK6/21
e.- iyon ŞK6/24
e.- iyoñ ŞK6/42
e.- iyosa A13/69
e.- iysīz O2/7
e.- iysim A3/249
e.- iyuġ A12/36
e.- iyuḳ İ5/174
e.- iyūlar A11/87
e.- iyü A13/100
e.- iyülár A13/58
e.- iyüm A11/10
e.- iyüse A13/113
e.- mīk O13/13
e.- me N4/19
e.- ūsam Y5/415

ėd - : **Etmek, bir işi yapmak.**
ė.- īb K5/136
ė.- īk ŞB4/6, ŞB4/8, ŞB4/9, ŞB5/3
ė. ND6/74, Y8/59
ė.- di ND4/76
ė.- dim N5/8
ė.- diñ ŞB2/37
ė.- ecegsīz O19/33
ė.- ecegsin O6/27
ė.- ek M8/39, ŞK18/189, Y5/145
ė.- eller A6/25, K9/107, O3/12, O19/56
ė.- ellēr ŞK17/211, ŞK17/212, ŞK17/213, O20/256, Y6/150
ė.- ellerdī ŞK7/34, K6/62, O5/33, O19/74
ė.- ellerdi A8/71, A10/42, K10/58
ė.- elleridī ŞK8/33, K8/22
ė.- elleridi ŞK7/37, ŞK7/40, ŞK12/19, A6/86, A10/39, İ5/61, Y6/21, Y6/22
ė.- ellermiş O10/85

ė.- em M8/55
ė.- ēm M8/46, M8/54
ė.- emezsin N7/36
ė.- en M7/87, M7/88, ŞK17/216, A5/209, ND4/83
ė.- eñ ND1/27
ė.- ene A6/79
ė.- eniken Y5/319
ė.- er ŞK3/6, ŞK5/91, ŞK7/171, A10/40, O7/25, O19/50
ė.- erīm M8/55
ė.- erdī K10/59
ė.- erdi ŞK6/27, ŞK6/35, A3/8, A8/49, K6/10, O20/62
ė.- erdig M1/20, A6/77, K9/59, K10/93, ND4/128, ND4/132, Y6/75, ND4/178
ė.- erdik ŞK4/108, ŞK6/7, ŞK6/29, ŞK6/67, Y6/17, Y6/76, K9/115
ė.- erdim ŞK11/57
ė.- erdiyiz K11/6
ė.- eridig İ5/143
ė.- eridik ŞK8/11, İ5/143
ė.- erig M7/14
ė.- erik M7/112, O13/17, O13/35, O22/29, ŞK10/143, ŞK10/146
ė.- erim M7/100
ė.- erimiş ND4/83, Y2/8
ė.- eriz N2/70
ė.- erken A3/231, A4/125, O14/99, O20/155, O20/156
ė.- erlerdi K9/61
ė.- ermiş N2/6
ė.- ersē ND5/52
ė.- ersem K7/73
ė.- ersen K5/71
ė.- ersin ŞK17/9, İ4/44, O5/20
ė.- eyīm M8/47
ė.- icidik M12/54
ė.- ig Y5/128
ė.- in ND6/25
ė.- iy N8/56, N8/64, O10/22
ė.- iyler O10/16
ė.- iylēr M10/25, N8/19
ė.- iyular ND6/15
ė.- mīş ŞK17/228
ė.- mīy ŞB4/8
ė.- me M8/85, İ4/28
ė.- mē O19/35
ė.- mem ŞB2/105, O20/199
ė.- meñ ŞB2/106
ė.- mez İ1/116
ė.- mezleridi ND4/181
ė.- miden O9/70
ė.- miş K5/136, K5/83, N5/41, O15/17
ė.- mişşīm O19/34
ė.- sen K6/123

ėd : **Et, besin maddesi.**
ė.+ lēr M2/38
ė.+ leri K8/15

ēd : **Et, besin maddesi.**
ē. O14/96
ē.+ leri M11/21

elbise ēd - : **Elbise dikmek.**
ē.- miş ŞK8/64

edī : **Edük, edik, kısa bot.**
e. ŞK2/105
e.+ di ŞK2/107

eda : **Naz, işve.**
e.+ ynan M12/85

edalı : **Nazlı, işveli.**
e. M12/73

ede : **Ağabey, abi.**
e. İ3/94, İ3/95, O14/41
e.+ m A10/22, K6/41, O14/41, O20/141, O20/83
e.+ mnen K6/40

ėde : **Ağabey, abi.**
ė. İ3/94

edebalı : **Şeyh Edebali, Osmanlının kuruluşunda önemli bir yere sahip Ahi şeyhi.**
e.+ nın K12/108

edebalılı : **Şeyh Edebali, Osmanlının kuruluşunda önemli bir yere sahip Ahi şeyhi.**
e. K12/92

edebāli : **Şeyh Edebali, Osmanlının kuruluşunda önemli bir yere sahip Ahi şeyhi.**
e. K12/16
e.+ nin K12/16, K12/17

ėdebāli : **Şeyh Edebali, Osmanlının kuruluşunda önemli bir yere sahip Ahi şeyhi.**
ė.+ nin K12/29

edeballī : **Şeyh Edebali, Osmanlının kuruluşunda önemli bir yere sahip Ahi şeyhi.**
e. K12/100, K12/120, K12/127, K12/92, K12/95

edebli erḳannı : **Terbiyeli.**
e. ŞK1/24

ēdey : **Ağabey, abi.**

ē. K6/184

ēdi : Edük, edik, kısa bot.
ē. ŞK2/105

edig : Edük, edik, kısa bot.
e. ŞK2/105

edil - : Etme işi yapılmak.
e.- di M12/87

ėdil - : Etme işi yapılmak.
ė.- di Y6/133

ėdilli : İdilli köyü, yer adı.
ė. İ1/3
ė.+ de İ1/3

edin - : Sahip olmak.
e.- iyü ŞK15/32

ediraf : Etraf.
e.+ ın O6/45

efendī : Efendi.
e. M8/69

efendīm : Seslenme sözü.
e. N1/169, O6/30

efendi : Efendi.
e. M9/29, M11/24, M11/25, M11/26, A12/58
e.+ miz Y6/113
e.+ miziñ ŞK7/116

efendilī : Efendilik, efendice davranış.
e. Y4/87

efendim : Seslenme sözü.
e. A9/17, K7/150, N1/234, O6/7, O17/34, Y6/6, Y6/13, Y6/154, Y6/16, Y6/80, Y6/97, Y8/35, M8/4, ŞK1/17, ŞK1/35

efēndim : Seslenme sözü.
e. O6/5, O6/44, O13/21, Y4/4, O22/24

ēfendim : Seslenme sözü.
ē. N1/209

efendim sōlüm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O17/54

efendime ben sōleyīm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. ŞK3/139

efendime soḳranam: Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O13/20

efendime sōlīm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. M7/14, O7/21, O7/22, O7/26, O7/29, O7/45

efendimē sōlīm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O17/35

efēndime sōlīm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O7/7

efendime sōlēm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. ŞK2/73

efendime sōleyim : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. ŞK3/109, ŞK3/117

ėfendime sōleyim : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
ė. ŞK3/54

efendime sōlim : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. M7/36, K5/125, O14/19, O17/13

efendime sōlūm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O7/21

efendime sōylim : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. O17/21

efendime sölim : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. K5/122

efendime sölūm : Konuşurken gerekli kelime bulunmadığında söylenir.
e. Y8/51

efenim : Seslenme sözü.
e. O22/15, N1/102
e.+ e O22/7, O17/43

efennim : Seslenme sözü.
e. O17/59

efsanē : Efsane.

e. K7/162

eg - : **Ekme işi yapmak.**
e.- dim A7/34
e.- din K9/9
e.- dinse K9/9
e.- medinse K9/9
e.- miş A1/262

ēg - : **Ekme işi yapmak.**
ē.- dik K11/22

eg'meg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. M9/29

ēg'meg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ē. ŞK12/17

eger - : **Yünü ip haline getirmek.**
e.- idim İ4/42

eger : **Binek hayvanlarının sırtına konulan nesne.**
e.+ i O6/18

egil - : **Eğilmek, bükülmek.**
e.- ir N1/254
e.- iy N8/24
e.- iyo ŞB2/34
e.- miş K7/201

egmă : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. Y1/16, Y2/24

egmá : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. Y2/24, Y5/188, Y5/190
e.+ mizi ŞK8/62
e.+ nen ND6/39

egme : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e.+ ē M6/92
e.+ ni O13/56

egmē : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. M9/24, ŞB2/116, K6/157, K9/96, O10/65, O13/29, O13/30, O19/50
e.+ mizī N7/9
e.+ n ND6/75
e.+ ne K6/156
e.+ ni K6/157, K6/55, O13/56

ėgmē : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė.+ mi Y5/391

ēgme : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ē. O19/51

ēgmē : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ē. ND4/135

egmeg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. M9/57, A1/32, A5/74, A5/75, İ6/42, O1/25, O17/77, Y1/174, Y2/26, Y4/6
e.+ den O1/29

egmēg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. M1/24, M9/28, M9/41, N2/28, N2/31

ėgmeg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė. M9/41, O20/89

ėgmēg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė. M1/10, ŞB4/6, O19/14

ēgmeg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ē. A4/9

egmek : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. K2/32

ėgmek : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė. M9/42, ŞK7/148, ŞK8/101, ŞK8/88, ŞB4/3

ėgmēk : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė. M7/20

ēgmek : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ē. O3/16, O9/57, O13/59

egmēy : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**

e.+ i N2/7, N2/30

egrem : **Ekrem, kişi adı.**
e. ŞK11/62

egseri : **Ekseri, genellikle.**
e. O11/37

ēgseri : **Ekseri, genellikle.**
ē. ŞK8/57

egvator : **Dünyayı iki yarım küreye ayırdığı varsayılan çizginin adı.**
e. ŞK14/13
e.+ uñ ŞK14/15

eġvator : **Dünyayı iki yarım küreye ayırdığı varsayılan çizginin adı.**
e.+ un ŞK14/18

eh : **Şöyle böyle.**
e. O17/33

ehdiyac : **İhtiyaç.**
e.+ ına ŞK10/196
e.+ ını ŞK10/191, İ5/81

ehe : **İşte, o.**
e. İ6/134

ehlem : **Selam vermek için kullanılan söz.**
e. K7/36

eh(i)l : **Ehil, sahip.**
e.+ i İ6/63

ʿeḫdiġaT ėT - : **İnanmak.**
ʿ.- memişler A4/78

ejder : **Büyük yılan**
e.+ in Y5/193

ejderhá : **Ejderha.**
e.+ lernen A5/53

ek - : **Ekme işi yapmak.**
e.- eller A6/10, A6/12, İ1/40, O20/241
e.- elleridi A8/123
e.- emen K9/9
e.- erig O17/54
e.- eyle A1/261
e.- idik O13/54
e.- iyle A1/262
e.- iyolar A8/125
e.- iyȯlar A6/9
e.- sen K9/7

ėk - : **Ekme işi yapmak.**
ė.- elleridī A10/8
ė.- erig M2/18, K9/8
ė.- erik O13/36, O17/54

ekeleş - : **Büyümek.**
e.- inci M6/91

ekice : **Ekice köyü, yer adı.**
e.+ niñ O18/25

ėkice : **Ekice köyü, yer adı.**
ė.+ de O16/35

ėkici : **Ekice köyü, yer adı.**
ė.+ ye O8/60

ekil - : **Ekme işinin yapılmak.**
e.- ir K9/4
e.- mez ŞK14/11, K9/7

ekim : **Ekim, ay adı.**
e. O21/35

ėkim : **Ekim, ay adı.**
ė. O21/23

ekin : **Ekilmiş olan.**
e. ŞK14/11, K9/9, O20/112
e.+ e ŞK15/101
e.+ i ŞK15/102, K9/9
e.+ imiz K9/9
e.+ in N1/44
e.+ lere ŞK15/103
e.+ lerin A11/101, A11/107, A11/108
e.+ ner K10/79

ekiz : **İkiz, ikisi bir arada doğan çocuk.**
e. ŞK4/194, N8/15

ėkiz : **İkiz, ikisi bir arada doğan çocuk.**
ė. N8/7

ėkizġuyu : **İkizkuyu köyü, yer adı.**
ė. ŞK1/23

eklī - : **Eklemek, ilave etmek.**
e.- di ŞK13/150

ekle - : **Eklemek, ilave etmek.**
e.- rim İ1/11

ekmá : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**

e. Y5/393
e.+ ni Y5/392

ekmag : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. A5/231

ekme : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. A13/100, K11/19, ND4/75
e.+ ē M6/93
e.+ nen Y6/120
e.+ ni O3/6

ekmē : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. ŞK4/174, ŞK5/43, A4/17, İ7/10, K1/14, K9/88, K9/90, K9/92, K9/93, N2/8, O13/29
e.+ mi K1/16
e.+ ni A1/193, O13/57
e.+ nin O13/56

ekmeg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. ŞK11/18, A4/23, A5/102, A5/105, A6/38, İ7/27, K9/81, N2/31, N5/18, Y1/11, Y5/319, Y6/122
e.+ den A4/18, K7/165
e.+ i A4/14, K1/13, K1/15, O13/57
e.+ in A3/121
e.+ ini A4/102
e.+ lerini ŞK11/23

ėkmeg : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
ė. M7/20, M7/22

ekmek : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e. A6/37, K1/5, K1/12, N2/8, N2/34

ekmey : **Hamurun pişirilmesiyle yapılan yiyecek.**
e.+ i A1/193, A1/194, A4/15

ekrem : **Ekrem, kişi adı.**
e. ŞK11/52

eksen : **Bir cismi iki eşit parçaya bölen çizgi.**
e.+ i ŞK14/33

ekserī : **Ekseri, genellikle.**
e. ŞK8/136, İ3/98

ekseret : **Ekseri, genellikle.**
e. İ7/90

ekseri : **Ekseri, genellikle.**
e. A5/169, Y5/79, Y6/15, Y8/72

ekseriye : **Ekseri, genellikle.**
e. A5/128

eksig : **Noksan.**
e. K9/114

el : **El**
e.+ ī ND1/37
e.+ īm ŞK6/50
e.+ īn ŞK6/50
e. M6/43, ŞK8/11, ŞK13/36, ŞK18/83, A1/94, A1/96, A3/271, O9/120, Y5/187
E. ŞK6/48, ŞK8/121
e.+ de M8/18, ŞK4/177, O9/26, O23/27
e.+ dē O23/28
e.+ den M12/79, K5/102, K6/37, K6/45, K9/16, O10/73, K5/5
e+ di ŞK12/19
e.+ i ŞK9/43, ŞK9/44, A2/110
e.+ im ŞK8/180
e.+ imīz N1/306
e.+ imde ŞK11/58, A2/78, A12/39
e.+ imdē K6/198, N2/28
e.+ imden ŞK9/22, A4/147, ŞK1/7
e.+ ime M12/82, ŞK4/127, ŞK9/52, O20/134
e.+ imi ŞK8/179, ŞK11/26, ŞK11/57, ŞK15/76, ŞK15/79, A1/116, A1/14, A8/28, A8/33, İ1/36, İ1/48, İ3/146, K6/34, K10/54, O10/98, Y5/403
e.+ imiz İ7/68, İ7/83, N1/283
e.+ imizde M5/38, A1/100, A5/124, ND4/135, O20/229, Y4/122
e.+ imizdekini K5/21
e.+ imizden M8/99, M12/6
e.+ imize M6/96, A5/113, A5/144, A10/48, O4/10, O19/78, O20/211
e.+ imizi M9/74, ŞK4/124, ŞK10/172
e.+ imizin M6/97
e.+ imizlē İ1/31
e.+ imle İ6/125
e.+ imnen M7/48, ŞK9/24, N5/29, A4/145
e.+ in İ8/3, O2/35
e.+ indáki ŞK18/314
e.+ inde M7/10, M7/11, ŞK7/198, ŞK13/147, ŞK18/272, A11/71, A13/134, İ5/110, İ7/43, K4/8, K4/11, K4/21, N2/66, O2/33, Y5/312

e.+ indē A4/87
e.+ inden ŞK4/79, ŞK18/293, ŞB6/59, İ6/124, K12/164, ND6/41, O3/32, Y5/189
e.+ indeᵛsē K12/83
e.+ ine M8/72, ŞK2/100, ŞK4/96, ŞK6/5, ŞK6/7, ŞK7/32, ŞK7/61, ŞK7/66, ŞK7/67, ŞK13/93, A1/41, A2/86, A4/41, A7/43, A8/42, A11/63, A11/71, A12/78, K6/19, K7/23, K9/83, K12/145, N2/59, O6/44, O11/26, O20/217, O20/223, O20/228, Y4/7, Y5/304, Y5/393, Y6/122, Y6/154, Y7/26
e.+ iñe ŞK8/163
e.+ inen ŞK12/32, ŞK17/72, A4/166, O22/94
e.+ ini M6/89, ŞK7/189, ŞK7/207, ŞK8/86, ŞK13/37, ŞK15/67, ŞK15/69, ŞK15/70, ŞK15/84, ŞK17/105, A1/203, A1/244, A1/245, A2/103, A8/26, A10/18, A13/145, İ2/80, İ4/43, K6/101, K6/109, K6/24, K10/48, K10/53, K12/201, N2/8, O19/31, Y1/59, Y5/395
e.+ iñi ŞK8/128, ŞK15/78, ŞK15/82, K6/30, ND3/26, ND3/28, O8/80, O15/14
e.+ iñí ŞK17/308
e.+ inizde ŞK4/181
e.+ iñizde ŞK4/180
e.+ iñizden ŞK13/61, ŞK13/71
e.+ innen M7/91, ŞK1/45, ŞK6/14, ŞK8/178, ŞK8/180, A2/47, İ7/42, N2/75, ND6/56
e.+ iyen A2/75
e.+ iyi A2/108, K10/51, K10/52
e.+ iyin A2/9, A2/109, ND6/22
e.+ iyle Y1/135, N2/77
e.+ iynen M3/20, ŞK8/130, ŞK8/132, ŞK15/23
e.+ ler A3/38
e.+ lere K4/9
e.+ leri ŞK6/43
e.+ lerim ŞK9/52
e.+ lerinde A1/106, Y4/187
e.+ lerindē ND1/19
e.+ lerine ŞK2/120, A6/12, Y4/181
e.+ lerinē A6/9, A6/11
e.+ lerini A3/225, A5/63
e.+ leriynen ŞK16/15
e.+ ne ŞK18/79, A8/123, A8/91, A13/15, A13/16, ND4/130

elet - **: Alıp iletmek, götürmek.**
e.- etig ŞK7/62

el **: Ülke, yurt.**
e.+ indenik K8/7
e.+ indeniy K13/20
e.+ indenĭy K13/20

ėlet - **: Alıp iletmek, götürmek.**
ė.- etig Y5/380

ėl **: El.**
ė.+ ĭnnen ŞK8/173
ė. ŞK1/44, ŞK8/122, ŞK17/106, N2/57, ND4/52, O10/73
ė.+ de N1/127
ė.+ e İ1/42
ė.+ i ŞK2/143
ė.+ im O3/16
ė.+ ime ŞK1/37, ŞK9/43
ė.+ imi ŞK13/59, ŞK17/318
ė.+ imize M1/16, O22/29, M1/10
ė.+ imnen O10/105
ė.+ in O2/13
ė.+ iñ ŞK18/388, N1/122, O4/10
ė.+ iñĭ N1/322, N1/327
ė.+ inĭz N1/315
ė.+ iñĭz N1/315
ė.+ inde M7/11, M7/89, ŞK18/16
ė.+ inden O10/104
ė.- indēn ŞK18/298
ė.+ ine M10/29, ŞK7/67, K5/92, K6/21, O11/8, O18/17, O20/181, O20/241
ė.+ ini ŞK17/124, ŞK17/72, N1/157, O19/43, Y6/47
ė.+ iñi O5/20
ė.+ inin K7/189
ė.+ iñizden ŞK13/46, ŞK13/51, ŞK13/65, İ1/44
ė.+ innen ŞK8/107
ė.+ iñnen ŞK9/65
ė.+ lēr K11/15
ė.+ lere O20/179
ė.+ lerē O8/53, O8/55
ė.+ lerimi ŞK8/48
ė.+ lerinde ŞK7/122
ė.+ lerinden O10/18
ė.+ lerine ŞK7/196, Y5/309
ė.+ lerini ŞK8/134, A5/63

ėl **: Ülke, yurt.**
ė.+ e ŞK17/244, ŞK17/250, ŞK17/255, ŞK17/260, ŞK17/264, ŞK18/293
ė.+ i O18/40
ė.+ iñ ŞK17/265, O22/95
ė.+ inde ŞK1/23
ė.+ ine K8/10
ė.+ lerde A4/102
ė.+ den A4/110

ė.+ lere O23/12

ēl : **Ülke, yurt.**
ē. ŞB5/8

ēl : **El.**
ē.+ im Y5/402
ē.+ ime O19/41
ē.+ ine O20/191
ē.+ ū ŞK17/77

ēl : **El.**
ē.+ de O23/26

ēl - : **Eğilmek.**
ē.- dikine A5/20

el alma : **Bir şeyi yapmak için izin almak.**
e. K9/91

ėl almı : **Bir şeyi yapmak için izin almak.**
ė.+ ya O1/24

ėl almi : **Bir şeyi yapmak için izin almak.**
ė.+ ya O1/23

el deyirmeni : **El gücüyle çalıştırılan değirmen.**
e.+ nne M5/20

el emē : **Elde yapılan iş.**
e. M8/10

el eylē - : **El sallamak.**
e.- n O18/45

el ġoy - : **Üstüne konmak.**
e.- du İ5/24

el ōlu : **Damat.**
e. ŞK11/30

el sufrası : **Yabancı kişilerin evindeki yemek.**
e. ŞK11/25

el ver - : **Bir şeyi yapmak için izin almak**
e.- iyālarımış ŞK8/180

el ver : **Bir şeyi yapmak için izin almak**
e. A2/111

el vur - : **Bir konuya müdahale etmek.**
e.- an A11/17
e.- dum ŞK5/26

ėl vur : **Dokunmak, tedavi etmek.**
ė.- mā ŞK18/421

el yüz çal - : **Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.**
e.- ıyom ŞK6/13

el yüz mü çaldır -: Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.
e.- īm ŞK8/143

el yüzünü çal - : Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.
e.- dı ŞK8/147

elīz artıġ : **Yenilen bir şey söylenmeden önce söylenilen söz.**
e. O17/74

ėla - : **Ağlamak.**
ė.- r A11/96

ėlā : **Elek.**
ė.+ n ŞK8/169

elá : **Elek.**
e.+ n Y5/180

ʿėlac : **İlaç.**
ʿ.+ ı M6/79, M6/81

ʿelaç : **İlaç.**
ʿ. K11/6

ʿelāÇ : **İlaç.**
ʿ. K11/5

ʿėlaş : **İlaç.**
ʿ. K11/44

elāman : **İmdat anlamındaki söz.**
e. A3/127

elav elav : **Alev alev.**
e. K9/142

elav elāv : **Alev alev.**
e. K9/139, K9/140

elbed : **Elbette, tabi ki.**
e. N6/21

ėlbey : **Elbeyli, yer adı.**
ė.+ in K5/97

ėlbeyli : **Elbeyli, yer adı.**
ė. K5/130

ėlbeyliler : **Elbeyli, yer adı.**
ė. O22/13

elbisī : **Elbise, kıyafet.**
e. M8/11

elbise : **Elbise, kıyafet.**
e. M4/7, ŞK4/109, ŞK6/5, ŞK13/26, ŞK13/79, ŞK18/271, A4/114, A11/70, A13/39, A13/45, İ7/14, Y4/127
e.+ ler M1/37
e.+ lēr M7/93
e.+ leri A11/76
e.+ lerin A6/81
e.+ m ŞK9/16
e.+ sini ŞK13/33, A11/71
e.+ yi A4/117

elbisē : **Elbise, kıyafet**
e. M8/20, ŞK8/30, ŞK18/272

ėlbise : **Elbise, kıyafet.**
ė. ŞK8/64, ŞK17/156
ė.+ ydi ŞK9/18

ėlbisē : **Elbise, kıyafet.**
ė. ŞK17/156, ŞK17/157

elbiselig : **Elbise yapılan kumaş.**
e. İ7/96

elbisēlig : **Elbise yapılan kumaş.**
e. O21/48

ēlbisēlig : **Elbise yapılan kumaş.**
ē.+ lerden ŞK8/27

elbiselik : **Elbise yapılan kumaş.**
e.+ lerimden ŞK8/27

elbiseyī melbise : **Elbiseyle ilgili olan.**
e. K8/21

ėlbisi : **Elbise yapılan kumaş.**
ė.+ ydi ŞK9/17

elde ed - : **Elde etmek.**
e.- emiyolar ŞK15/42

eldüvan : **Eldiven.**
e. K6/32

eldüvan meldüvan : **Eldiven ve eldivene benzeyen şeyler.**
e. K6/35

ele : **Öyle, bu şekilde.**
e. ŞK4/87, A1/251, A1/255, A1/26, A1/47, A1/78, A2/23, A2/70, A3/209, A3/51, A3/57, A3/78, A4/116, A4/173, A11/43, A13/10, A13/119, K3/15, K5/62, K11/45, N1/39, O10/66, O17/69, O17/70, O20/142, O20/186, O22/26, Y4/241, Y5/119
e.+ di A1/213, A1/63
e.+ n İ3/69, K9/87
e.+ ne İ3/69
e.+ se A3/165, A3/244

ele - : **Elemek.**
e.- dīmız A1/69
e.- miñ K9/87

elē : **Öyle, bu şekilde.**
e. ŞK6/39, A1/146, A2/49, A8/43
e.+ n ŞK6/38, ŞK6/40, K9/87, ND6/60, Y5/174

ėle : **Öyle, bu şekilde.**
ė. M6/67, ŞK1/35, ŞK12/45, ŞK14/22, A1/135, A1/256, A1/26, A1/314, A1/55, A1/63, A2/4, A2/104, A2/28, A2/77, A3/253, A7/67, A11/96, K7/79, K9/59, K9/61, K9/98, K10/25, K12/72, N1/268, O2/5, O2/25, O2/30, O2/36, O17/4, O17/34, O17/55, O19/16, O20/112
ė.+ di A1/292, O17/27, O17/28
ė.+ miş K9/56

ėle - : **Elemek.**
ė.- rdik ŞK8/90
ė.- rig Y4/196

ėlē : **Öyle, bu şekilde.**
ė. Y5/232
ė.+ se K7/50

ēle : **Öyle, bu şekilde.**
ē. ŞK6/84, ŞK9/14, A1/121, A1/185, A1/186, Y5/164
ē.+ di A1/133
ē.+ se A3/35

ēle : **Öyle.**
ē. ŞK12/19, ŞK13/16, ŞK13/83, ŞK13/89, ŞK17/42, N8/65, O13/4, O20/114,
O20/78, Y5/156

ele ʿayā düşür - : Allah kimseye muhtaç etmesin anlamında söz.
e.- mesin ŞK7/22

ele ayā düşür - : Allah kimseye muhtaç etmesin anlamında söz.
e.- miye ŞK11/14

elē ayā düşür - : Allah kimseye muhtaç etmesin anlamında söz.
e.- miye ŞK11/13

ele ayā sıġ - : Yerinde duramayan kimse.
e.- maz İ2/68

ele göre : Gelin görmek.
e. A11/59

eleá : Elek.
e. Y6/45

ėled - : Götürmek.
ė.- irler K4/20
ė.- miş ŞK7/66
ė.- mişler ŞK17/124, ŞK17/125
ė.- miy O19/19

eleg : Elek.
e. ND6/59
e.+ de Y5/163
e.+ in K9/81

ėlēg : Elek.
ė. Y6/45

elegtirig : Elektrik.
e. M1/28

elēgtirig : Elektrik.
e. M1/27

ēlegtirig : Elektrik.
ē. K4/35

elek : Elek.
e. O1/24, Y4/194

ėlek : Elek.
ė. ŞK5/63

elektirig : Elektrik.
e. K10/87
e.+ lerin ŞK14/25

elektirik : Elektrik.
e. A6/50

elektironik : Elektirikle ilgili eşyalar.
e. M9/60

elelēm : Elalem, başkası, başkaları
e. O20/92

elemlīy : Üzüntülü, kederli.
e. O23/16

elen : Ulan, ey, seslenme sözü.
e. N1/296

elesdü birabbiküm : Rabbiniz değil miyim?
b. O9/105, O9/111

elesti birabbikün : Rabbiniz değil miyim?
b. O9/95

elet - : Götürmek
e.- ecen O7/58
e.- irdī A7/60
e.- irsin ŞK4/110
e.- iy K11/24

ėlet - : Götürmek
ė.- īyler K6/204
ė.- dik Y5/362
ė.- illēr O13/39, K8/18
ė.- ir K6/62, K8/19
ė.- irdim ŞK17/34
ė.- irim O7/61
ė.- iy N8/11
ė.- medig Y5/358
ė.- sin K11/26

eletirig : Elektirik.
e. K4/36

elētirik : Elektirik.
e. A9/14

elez : Elez, kişi adı.
e. O10/62
e.+ i O10/63

elḥ ʿámdülile : Çok şükür anlamında söz.
e. O9/92

elham : Fatiha duası.
e. ŞK8/163

elḥam : Fatiha duası.
e.+ i A2/45, A2/50, A2/54

elḥamdillah : Çok şükür anlamında söz.

e. A2/99

elḥámdülila : Çok şükür anlamında söz.
e. O9/100

elḥámdülillah : Çok şükür anlamında söz.
e. O9/90

elḥamdülille : Çok şükür anlamında söz.
e. O9/90

elhamdüllah : Çok şükür anlamında söz.
e. A2/6

eli boş giT - : Bir yere eli boş gitmemek.
e.- mesin K10/39

eli iş yap - : Becerikli, maharetli kimse.
e.- ar ŞK15/31

eli yaḫış - : Becerikli, maharetli kimse.
e.- anın İ5/118, İ5/119

elif : Elif, kişi adı.
e. ŞK2/104, ŞK2/106, ŞK13/86, A2/37, A2/64
e.+ miş A2/59

elime ergi : Hırsız kimse.
e.+ ʸim ŞB1/28

elime ġål - : Muhtaç olmak.
e.- dın ŞK11/61

elimi ayama düş -: Muhtaç olmak.
e.- dü O16/38

elimi ayamı öb - : Yalvarmak.
e.- dü O16/41

elimi yüzümü çal -: El yüz çaldırmak.
e.- dı ŞK8/127

ėlimiz dosdumuz : Tanıdık.
ė. O3/62

elimiz melimiz : El.
e. A1/58

elimiz vur - : Dokunmak.
e.- amig M9/74

elin oġlu : Damat.
e.+ nu A3/154

ėlinde ġal - : Muhtaç olmak.
ė.- ırdım ŞK17/12

eline ġoy - : Muhtaç olmak.
e. ŞK16/40-41.
e.- mıya ŞK16/40

ėline ġo - : Muhtaç olmak.
ė.- ma ŞK17/46

eliñe sālıġ : Eline sağlık.
e. ND6/41

elini ver - : El vermek.
e.- irse ŞK8/181

elini yüzünü çal - : El yüz çaldırmak.
e.- ardı A10/18-19

eliñi yüzüñü çaldır - : El yüz çaldırmak.
e. ŞK8/139

elini al - : Bir şeyi yapmak için izin almak.
e.- dım ŞK6/49

elini çal - : Dokunmak.
e.- ardī A10/19

elini melini : El.
e. N7/32

elini üzünü : El yüz.
e. A1/76

elini vur - : Dokunmak.
e.- iy A3/116

elini yüzünn̄ çāl - : Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.
e.- dī ŞK8/142

elini yüzünü çal - : Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.
e.- ar A10/18
e.- ardı A10/17
e.- ıllarımış Y5/51

eliñi yüzüñü çaldır - : Bir kişi halsiz olduğunda iyileştirmek için yapılan tedavi.
e. ŞK8/125

eliñiz artī : Yapılan yemeğin güzel olduğunu karşısındaki kimseyi kırmamak için söylenen söz.
e. ŞK12/15

elişgō : Elif Karı, kişi adı.
e. ŞK13/128

eliyin artığı : **Yapılan yemeğin güzel olduğunu karşısındaki kimseyi kırmamak için söylenen söz.**
e. A2/98

ellī : **Elli, sayı adı.**
e. K6/49

ellām : **Elalem.**
e. Y6/31

elle - : **Dokunmak.**
e.- di ŞK4/182
e.- me A13/171
e.- memeg İ5/30
e.- mezler İ8/15
e.- miyō İ3/53
e.- miyū̃ İ3/53

ėlle - : **Dokunmak**
ė.- miş ŞK18/48, ŞK18/52

ellerine sʿālıġ : **Eline sağlık.**
e. M10/40

ėlleş - : **Karşılıklı dokunmak.**
ė.- iler ŞK7/36

ellez : **Ellez, yer adı.**
e. ND4/52

elli : **Elli, sayı adı.**
e. M6/23, M6/37, ŞK7/120, ŞK7/90, ŞK18/335, ŞK18/419, ŞB4/4, A6/26, İ5/103, İ5/90, İ7/85, K6/142, K6/60, K9/16, K9/17, K12/40, K12/61, K12/64, O6/4, O7/32, O9/96, Y8/80
e.+ yim M12/81

ėlli : **Elli, sayı adı.**
ė. M7/3, ŞK3/10, ŞB3/9, ŞB4/4, ŞB4/9, K9/16, K12/4, O19/56, O21/3

elli beş : **Elli beş, sayı adı.**
e. İ5/90

elli bin : **Elli bin, sayı adı.**
e. Y8/60

elmī : **Elma.**
e.+ y K2/14
e.+ yi K2/12

elma : **Elma.**
e. ŞK10/7, ŞK10/22, ŞK13/93, İ1/98, İ6/129, İ6/130, İ6/131
e.+ nı K2/12
e.+ y ŞK10/15
e.+ yı ŞK10/8, ŞK10/17, ŞK10/27, ŞK10/28, ŞK10/31, İ6/132, İ6/133

elmā : **Elma.**
e. ND1/34

ėlma : **Elma.**
ė. M3/15, ŞK10/24, ŞK13/100, İ1/98, İ1/99
ė.+ nın ŞK7/155, ŞK7/157, ŞK7/158, ŞK7/159
ė.+ nıñ ŞB2/35

ėlmā : **Elma.**
ė. K2/11

ėlmacı bazarı : **Elmacı Pazarı, yer adı.**
ė.+ nda M6/57

elmas : **Değerli mücevher.**
e. A3/55

elmı : **Elma.**
e.+ yı ŞK10/34

elo : **Elif'in Oğlu, kişi adı.**
e.+ nā K6/27

elō : **Elif'in Oğlu, kişi adı.**
e.+ na K6/25

elsümme : **?**
e. M12/79

elti : **Kadının kocasının erkek kardeşinin eşi.**
e. K6/38
e.+ lerine İ3/93
e.+ m İ3/64

ėlti : **Kadının kocasının, erkek kardeşinin eşi.**
ė.+ lermiş ND5/22
ė.+ ymiş ND5/23

elvan : **Renkler.**
e.+ nar ŞB2/48

em - : **Emmek, somurmak.**
e.- īm Y2/19
e.- en Y4/246
e.- iy K11/10, K11/11
e.- iye Y2/17
e.- iyi Y2/11
e.- iyrdi A1/27
e.- mezdig ND4/167

em : İlaç.
e. A10/23

ėm - : Emmek, somurmak.
ė. Y2/10
ė.- iy ND4/165

ēm : İlaç.
ē. ŞK1/17

ēm - : Emmek, somurmak.
ē.- sin İ6/49

ēm : Emmi, amca.
ē.+ gili Y5/34

em yabdır - : İlaç yapmak.
e.- ırdıḫ A10/21

em yap - : İlaç yapmak.
e.- allardı A10/21
e.- arımışdı Y5/197

emī : Emmi, amca.
e.+ m ŞK18/434

emīr : Emir, kişi adı.
e. O16/45

emá : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
e.+ miz ŞK2/134

eme : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
e. O17/44
e.+ miz O4/17

emē : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
e. ŞK18/91
e.+ miz M6/93, O4/12

emeg : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
e.+ im A4/115
e.+ imi A3/110
e.+ lerinizi A5/223

emēg vėr - : Bir şeyin olması için çok çalışmak.
e.- igim ŞB2/51

emegli ol - : Belli bir süre çalıştıktan sonra haklardan yararlanmak için görevinden ayrılmak.
e.- alı M6/5
e.- dum M6/5

emek : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
e. M5/12

ėmek : Emek, bir işin yapılması için harcanan süre.
ė. ŞB4/6

emel : Gerçekleştirilmesi zamana bağlı istek.
e.+ indeki İ5/7

emen : Hemen.
e. N1/46

emi : Hemi, hem.
e. İ3/103, ND4/84

emin : Emin, kişi adı.
e. ŞK17/83, N1/193
e.+ im ŞK17/82
e.+ iminen ŞK17/80
e.+ iñ ŞK17/94

ėmin : Emin, kişi adı.
ė. ŞK17/109, ŞK17/126, ŞK17/280, ŞK17/37
ė.+ dēn ŞK17/32
ė.+ i ŞK17/123

ėmín : Emin, kişi adı.
ė. ŞK17/294

emine : Emine, kişi adı.
e. ŞK5/23, ŞK6/96, ŞK13/112, ŞK13/17, ŞK13/94, ŞK13/97, ŞK13/99, ŞK14/3, ŞK14/58, ŞK16/25, ŞK16/41, ŞK17/8, A4/43
e.+ niñ ŞK5/20
e.+ yi ŞK5/18

eminē : Emine, kişi adı.
e. ŞK7/173, ŞK13/141

ėmine : Emine, kişi adı.
ė. ŞK7/174, ŞK14/11, ND5/5

emir : Emir, kişi adı.
e. M7/101, İ5/31, O9/62, O16/44, O16/46
e.+ imiş A9/64, A9/66
e.+ in K7/96

ėmir : Emir, kişi adı.
ė. ŞK10/171, O22/8, O22/56

ēmir : Emir, kişi adı.
ē. ŞK7/157

emir dōān : Emir Doğan, yer adı.
e. Y4/215

emir ḥaydar Emir Haydar, kişi adı.
e. A9/64-65

emir hayder : Emir Haydar, kişi adı.
e. A9/66, A9/67

emir ḥayder : Emir Haydar, kişi adı.
e. A9/65

emir ver - : Emretmek.
e.- iyü İ2/25

ėmken : İmkan, olanak.
ė.+ i K5/116

emlek : Taşınmayan malk ve mülk.
e. Y6/11

emlet - : İyileştirmek.
e.- meñ K9/122

emma : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ŞK4/9, ŞK4/13, ŞK4/15, ŞK4/16, ŞK4/32, ŞK4/38, ŞK4/44, ŞB2/60

emmā : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ND3/12

emme : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ŞK4/6, ŞK4/11, ŞK4/99, ŞK9/61, ŞK17/106, A6/82, A11/102, K11/28, K11/43, K12/105, N1/85, O7/55, O10/69, O10/80, O14/27, O15/23, O19/72, O20/79, Y4/39, Y5/222, Y5/224, Y5/239, Y5/282, Y5/407

emmē : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ŞK1/49, ŞK6/97, ŞK18/157, K12/124, K12/81, O3/51, O3/76, O5/4, O13/48

ėmme : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
ė. ŞK18/398

ėmmē : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
ė. ŞK2/138, O13/33

emmene : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ŞK11/24

emmenē : Ama, iki cümleyi birbirine bağlayan zıtlık bağlacı.
e. ŞK17/13, ŞK17/321

emmi : Amca.
e. ŞK10/13, ŞK13/55, ŞK18/350, ŞK18/362, ŞK18/370, ŞK18/373, ŞK18/393, ŞK18/418, A5/247, A5/254, İ3/91, O7/4, O7/6, O7/15, O7/19, O7/20, O7/27, O7/55, O10/62, Y1/123, Y4/126, Y4/199, Y4/41, Y5/221, Y5/227, Y5/93
e.+ m ŞK3/21, ŞK5/15, ŞK7/121, ŞK18/347, A5/125, A5/187, İ4/38, K6/163, Y5/191
e.+ mi Y5/23
e.+ miñ Y5/29, K6/141
e.+ midi Y5/264
e.+ min ŞK5/14, ŞK5/15, A5/139, K6/97
e.+ miñ ŞK5/10, İ2/6
e.+ miz ŞK13/54
e.+ ñ ŞK2/108
e.+ sī O17/31
e.+ si ŞK13/57, A13/23, K2/41, K2/42, O7/35, O16/13, O17/69, Y4/41, Y5/24, Y5/60, O7/8
e.+ şi O7/5
e.+ s^{i} O7/26
e.+ siniñ ŞK9/15, A13/22
e.+ siníñ A13/93
e.+ sinnen A5/14
e.+ şi O7/25
e.+ ye İ3/91, İ6/52
e.+ yikīni ŞK5/11
e.+ yin ŞK8/22

ėmmi : Amca.
ė. ŞK17/254

emmī : Emmi, amca.
e. ŞK9/9, ŞK17/252, Y5/227
e.+ m O18/4

ĕmmi : **Emmi, amca.**
ĕ. Y1/127

emmimōlū : **Amcanın oğlu.**
e. ND4/11

emne : **Emine, kişi adı.**
e.+ nin K6/94

emniyed : **Güvenlik.**
e. Y6/10

empirime : **Kumaş türü.**
e. ŞK9/17

em(i)r : **Emir, buyruk.**
e.+ i ŞK2/65, ŞK10/152
e.+ im ŞK3/63
e.+ ime ŞB1/15
e.+ imi O22/39
e.+ in M8/99
e.+ iñ ŞK3/62, ŞK10/146
e.+ inde ŞK15/88
e.+ inen ŞK4/177
e.+ iniñ ŞK18/130, ŞK18/96
e.+ iyná Y1/111
e.+ iyne Y1/103, Y1/105, Y3/17
e.+ iynen Y8/26, A5/64

ėm(i)r : **Emir, buyruk.**
ė.+ i N1/114
ė.+ iñ ŞK10/150

ėmred - : **Buyurmak.**
ė.- er O9/61

emşire : **Hemşire.**
e. K12/134
e.+ ler ND6/14

ėmtihan : **İmtihan, sınav.**
ė.+ a K7/35

ėmtiḫan : **İmtihan, sınav.**
ė.+ a K7/18

emvay : **Çeşitli, türlü.**
e. M7/25, M7/60, M7/62

emzir - : **Emme işini yaptırmak.**
e. ND6/35
e.- mēk O19/26
e.- mezdigkine O19/26

en : **En, genişlik.**
e. İ5/181, İ5/83, K7/157, K12/14, K12/23, K12/34, K12/87, N3/39, O4/31, O19/26, Y1/94, Y4/101, Y4/197, Y4/298, Y5/424
e.+ inde A13/132

en - : **İnmek.**
e.- digdēn İ6/41

eñ : **En, genişlik.**
e. M6/66, M8/59, M8/70, M12/55, ŞK2/57, ŞK7/118, ŞK10/169, ŞK18/248, ŞK18/324, ŞB6/109, ŞB6/97, ŞB6/98, ŞB7/84, A12/38, İ2/8, İ5/77, İ5/88, K9/99, O3/51, O7/23, O19/75

ėn : **En, genişlik.**
ė. M9/19

ėn - : **İnmek.**
ė.- iyō İ3/133
ė.- iyrıḫ A1/88
ė.- miş Y5/83

ėñ : **En, genişlik.**
ė. M7/85, N1/170, N6/21, O5/18

ēñ : **En, genişlik.**
ē. İ5/89

enĪ : **Enik, hayvan yavrusu.**
e. O20/220

ėnan - : **İnanmak.**
ė. ŞK7/82

ėndam : **Endam, vücut, beden.**
ė. M12/75

endir - : **İndirmek.**
e.- miş N4/23

ėndir - : **İndirmek.**
ė.- dikTen ŞB7/26

engin : **Engin, alçak.**
e.+ e O20/4
e.+ idi ŞK11/48

eñgin : **Engin, alçak.**
e.+ nen ŞK3/16

enig : **Enik, hayvan yavrusu.**
e.+ i N8/11

e.+ lerde ŞB2/97

ēnigle - : Yavrulamak.
ē.- rimiş Y5/371

enişde : Bir kimsenin kız kardeşinin ya da kadın akrablarının kocası.
e. O14/34
e.+ sine A12/104

ēnişde : Bir kimsenin kız kardeşinin ya da kadın akrabalarının kocası.
ē.+ m İ4/9
ē.+ si Y4/23

ense : Boynun arkası.
e. A13/154

epey : Oldukça fazla.
e. ŞK10/35, ŞK10/56
e.+ i ŞK10/45

ėpey : Oldukça fazla.
ė. M7/16, ŞK10/58, N5/27

epeyi : Oldukça fazla.
e. A2/6, Y1/131

ėpeyi : Oldukça fazla.
ė. ŞK17/79, ŞB2/21, O3/65

ėpēyi : Oldukça fazla.
ė. Y1/53

epiy : Oldukça fazla.
e. N1/40

er : Er, asker.
e. K5/100, K5/101
e.+ lerde A9/63

ėr - : Ermek.
ė.- miş K12/16

ēr : Eğer, şayet.
ē. M7/88, M8/21, ŞK2/143, ŞK10/197, N6/4, ND4/34, O7/21, O10/14

ēr - : Eğirmek, yünü ip haline getirmek.
ē.- irdik ND4/48

ėrī : Keri, sonra.
ė. ND4/129, ND4/58

erálam : Her halde, kesinlikle.
e. Y6/96

eralda : Her halde, kesinlikle.
e. Y6/35

erbişim : İbrişim, ipekten yapılan iplik.
e. ŞK17/193

ērē : Eğer, şayet.
ē. İ5/123

ērem : Eğer, şayet.
ē. İ5/122, İ5/57

ergīd - : Eğritmek.
e. O18/30

ergen Ergen, henüz evlenmemiş olan.
e. ŞK17/222, ŞK17/224

ergi : Eğri.
e. ŞK14/31

ergid - : Eğritmek.
e. O18/29
e.- miş O18/34, O18/35

ėrḥad : Rahat; üzüntü, sıkıntı ve keder olmama durumu.
ė.+ çe K7/81

erḥat : Rahat; üzüntü, sıkıntı ve keder olmama durumu.
e.+ de A2/42

eri - : Erimek.
e.- di A1/68
e.- ycaḫ A1/68
e.- yi ŞK10/101
e.- yib N2/10

ėri - : Erimek.
ė.- mişi M7/56

ėri : Geri, tekrar.
ė. O22/22

ēri : Eğri.
ē. ND4/51

ēri ēri : Eğire eğire, eğirerek.
ē. ND4/53

ericīm : Keri, kericiğim, sonra.
e. ND4/138, ND4/48, ND4/85

ēricīm : Keri, kericiğim, sonra.

ē. ND4/114

erid - : **Eritmek.**
e.- illēr Y5/181
e.- irdī A1/61
e.- irdi A2/35
e.- irsin O1/27
e.- iy A1/73, A1/74
e.- iyēn ŞK8/165
e.- iyoñ ŞK6/41

ėrif : **Herif, koca, eş.**
ė. ŞK17/92

ērik : **Erik.**
ē. İ1/25

ėrim : **Keri, kericiğim, sonra.**
ė. ND4/119

ērim : **Keri, kericiğim, sonra.**
ē. ND4/131, ND4/56, ND4/60

erimeye başla - : **Erimek.**
e.- dı N2/11

ėrimi : **Erime işini yapmak.**
ė.+ ye ŞK2/21

erin - : **Üşenmek, bir şeyi yapmak için isteği olmamak.**
e.- mīyōn A13/171

erin : **Keri, kericiğim, sonra.**
e. ND4/52

ērin : **Keri, kericiğim, sonra.**
ē. ND4/19

erinceli : **Üşengeç.**
e. İ1/54

erişil - : **Ulaşma işi yapılmak.**
e.- mez ŞK15/26

erit - : **Erime işini yaptırmak.**
e.- tik ŞK5/41

eri^{y} : **Erik.**
e.+ ē Y4/298

ėrkák : **Erkek, yetişkin adam.**
ė. Y5/309

erkē : **Erkek, yetişkin adam.**
e. ŞK6/85
e.+ n Y5/192

ėrkē : **Erkek, yetişkin adam.**
ė. A11/63, A11/65, A11/69, İ8/33, O10/85
ė.+ n A13/145

erkeg : **Erkek, yetişkin adam.**
e. M9/19
e.+ e A2/112
e.+ i M8/28, K3/17
e.+ ler A8/55, O3/32, O17/10
e.+ lerde M8/120
e.+ lere A2/104, A6/15
e.+ lerikī Y4/172

ėrkeg : **Erkek, yetişkin adam.**
ė. M8/28, M9/19, A4/12, A4/13, A5/168, İ5/72, İ7/48, K9/107, N1/115, N1/117, ND5/49, ND6/19, O2/38, Y4/175, Y5/303, Y5/304, Y5/305, Y5/310, Y5/312, Y6/145
ė.+ i A11/67
ė.+ ler A13/144, İ5/114, İ5/115, İ8/24, K6/6, O3/31, Y4/139, Y4/149, Y5/311, A13/130
ė.+ lēr Y5/305
ė.+ lere Y5/303
ė.+ leri A11/39
ė.+ lerin M8/14
ė.+ leriñ M8/6, O19/45

ėrkēg : **Erkek, yetişkin adam.**
ė. M8/5, A13/143, O17/27, Y5/306

erkek : **Erkek, yetişkin adam.**
e. ŞK13/16, A2/113, A8/46, K3/17
e.+ ler A1/261, K6/9
e.+ miş A1/293
e.+ sen K5/13, K5/14

erkēk : **Erkek, yetişkin adam.**
e.+ ī İ5/96
e. A1/301

ėrkek : **Erkek, yetişkin adam.**
ė. ŞK10/37, ND4/61
ė.+ ten K6/39

erkek biti : **Bir kadının alnında çıkan tüy.**
e. Y2/6

erken : **Erken, vaktinden önce.**
e. ŞK14/38

ėrken : **Erken, vaktinden önce.**
ė. ŞK6/16, A8/115, K10/51

ė.+ den K7/18

ėrken ėrkēn : Erken, vaktinden önce.
ė. ND1/60

ėrkenē : Erken, vaktinden önce.
ė. ŞK18/369

erkeş : Herkes.
e. İ6/37

erkey : Erkek, yetişkin adam.
e.+ in M12/93

ėrkey : Erkek, yetişkin adam.
ė.+ iñ M12/54

erkiş : Herkes.
e. ŞK13/113

ermen : Ermeni.
e.+ nerin K12/73

ėrmeni : Ermeni.
ė.+ lērin K12/24

ėrmiş : Eren, derviş.
ė. K12/95

ertesi : Bir gün sonra.
e. M8/24

ėrtesi : Bir gün sonra.
ė. M8/22, K12/163

ertulūr ġazī : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e. K12/87

erturul ġazı : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e.+ nın K12/70-71

ertūrul : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e.+ un K12/23

ertūrul ġazı : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e. K12/125

ertūrul ġāzı : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e.+ nıñ K12/14

ertūrul ġazı bey : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e. K12/75

erturūr ġazı : Ertuğrul Gazi, Osmanlı beyliğinin kurucusu.
e.+ nıñ K12/70

erziğırıġ : Yaramaz çocuklar için söylenen sevgi ifadesi.
e. Y4/37

ėrzurum : Erzurum, yer adı.
ė. İ3/125

es - : Esmek,
e.- iyrīm A3/243

esī : Eksik, noksan.
e. İ5/154

esī : Eksik; zavallı, aciz anlamından kadınlar için kullanılan söz.
e. O16/41

ēsī : Eksik, noksan.
ē. ŞK4/114
ē.+ lerini ŞK10/183

ēsī gēdī : Eksik, noksan.
ē. ŞK10/182

ēsīg : Eksik; zavallı, aciz anlamından kadınlar için kullanılan söz.
ē. O16/41

es ʿab : Hesap.
e.+ inden O11/10

ēsab ēyle - : Hesaplamak.
ē. ŞK7/160

esas : Esas, temel.
e. M6/4, M12/42, ŞK3/41, ŞK14/5, ŞK15/7

esás : Esas, temel.
e. K10/29

esās : Esas, temel.
e. ŞK3/12

ėsās : Esas, temel.
ė. ŞK18/36

esásen : Esas, temel.
e. İ6/30

esē : Esas, temel.
e. ŞK18/68

eser : Eser, yapıt.
e. ND1/39

esēr : Eser, yapıt.
e.+ i O6/21

eses : Esas, temel.
e.+ ĭn N1/220
e. K12/170, N1/29, N1/71, N7/33, O5/15, O8/78, O10/90, O17/32

esez : Esas, temel.
e. O10/107

esgĪ : Eski, önceki, yeni karşıtı.
e. M7/63, İ2/5, İ5/162, K12/56, ND4/91, O6/30, O6/43, O12/29, O15/11, Y4/34
e.+ di A6/69

ēsgĪ : Eski, önceki, yeni karşıtı.
ē. ŞK7/127

esger : Asker.
e.+ e A1/315
e.+ ine N1/18, N1/29

esgi : Eski, önceki, yeni karşıtı.
e. M3/23, M6/67, M7/42, M7/63, M9/43, M9/55, M10/14, M10/16, M10/18, M10/20, M10/25, ŞK2/108, ŞK2/122, ŞK4/201, ŞK6/81, ŞK7/127, ŞK7/175, ŞK7/176, ŞK7/212, ŞK13/11, ŞK13/129, ŞK13/140, ŞK13/144, ŞK13/160, ŞK13/39, ŞK18/311, A1/19, A2/20, A3/6, A3/207, A3/211, A3/230, A4/132, A4/162, A4/166, A4/174, A4/27, A6/69, A6/70, A11/64, A11/85, A12/103, A12/28, A13/95, İ3/75, İ5/130, İ5/52, İ6/9, İ6/62, İ7/21, K6/7, K12/56, K12/76, N1/143, ND2/4, ND3/4, O1/17, O1/18, O1/20, O3/30, O3/59, O5/3, O6/29, O6/30, O8/23, O9/3, O9/120, O12/16, O14/12, O15/3, O17/4, O17/31, O17/33, O17/44, Y6/22, Y6/24
e.+ dĪ ND4/137
e.+ de A1/52, A6/70, A6/87, A8/113, A8/119, A8/123, A8/125, A8/17, A8/69, A8/70, A10/25, A11/105, A11/106, A11/28, A11/36, A11/37, A11/80, A12/111, A12/29, A12/37, A13/130, A13/172, A13/19, İ3/37, İ3/70, İ3/94, İ5/144, İ5/55, İ5/58, İ5/67, İ5/69, İ5/86, İ5/91, İ5/96, İ5/97, İ7/10, İ7/56, İ7/61, İ8/26, İ8/36, K11/30, ND6/4, ND6/15, ND6/16, ND6/17, ND6/22, ND6/43, ND6/53, Y4/220, Y5/9, Y5/10, Y5/387, Y5/96, ND6/23
e.+ dē A8/68, A11/23, A11/56, İ3/95, İ5/127, İ5/153, İ5/189, İ6/12, Y4/209
e.+ deki A12/112
e.+ den M3/18, M5/7, M5/8, M5/23, M6/43, M6/73, M8/6, M8/8, M8/115, M8/119, M8/20, M8/30, M8/58, M8/59, M8/94, M10/15, ŞK2/4, ŞK5/3, ŞK7/122, ŞK7/144, ŞK7/53, ŞK7/61, ŞK9/32, ŞK10/15, ŞK12/3, ŞK12/45, ŞK13/40, ŞK14/21, ŞK14/63, ŞK17/171, ŞB3/7, ŞB5/4, A1/133, A1/135, A1/136, A1/142, A1/146, A1/147, A1/173, A1/176, A1/179, A1/187, A1/198, A1/207, A1/213, A1/215, A1/240, A1/245, A1/292, A1/314, A1/315, A1/63, A1/75, A1/82, A2/58, A3/117, A3/207, A3/260, A10/21, İ1/69, İ1/84, İ1/96, İ5/23, İ8/37, K3/11, K7/63, K9/56, K9/93, K11/12, K11/29, ND4/168, O2/14, O5/29, O6/45, O10/30, O10/84, O13/13, O13/27, O13/38, O14/14, O14/16, O15/6, O17/7, O17/46, O22/91, Y5/303, Y6/104, Y6/144, Y6/20, Y6/65, Y6/72, Y6/91, Y6/92, Y7/20, Y7/21, A1/31
e.+ dēn ŞK18/310, A1/152, O9/83
e.+ deydi A11/75
e.+ ler A1/47, O8/23
e.+ lēr K6/49, K12/186, N6/11
e.+ lerĪ Y5/168
e.+ lerde İ2/8, Y6/89
e.+ lerdēn N6/4
e.+ leri M5/23, O17/23, Y5/9
e.+ lerimiz A12/99
e.+ lerin Y4/42
e.+ nĭn K6/141
e.+ nin A11/33, K9/84
e.+ niñ O14/15
e.+ si K12/67
e.+ ydi İ3/31
e.+ yne A9/5

ėsgi : Eski, önceki, yeni karşıtı.
ė. M3/18, M7/28, M8/105, M9/40, ŞK7/114, ŞK7/115, ŞK7/116, ŞK7/126, ŞK7/212, ŞK9/80, ŞK17/306, ŞB3/9, O5/11, O8/3, O17/84

ė.+ de ŞK7/84, ND6/62
ė.+ den M7/77, M8/4, M8/103, M8/113, M8/19, M9/3, ŞK7/109, ŞK7/112, ŞK9/39, ŞB3/10, N1/91, ND4/163, ND4/166, ND4/180, ND4/96, O2/14, O2/33, O9/33, O9/84, O17/64, O19/22, O22/91, Y6/92
ė.+ dēn ŞK7/112
ė.+ ler ŞK7/32
ė.+ leri K6/42

ēsgi : **Eski, önceki, yeni karşıtı.**
ē. M9/8, İ5/29, O7/60, Y4/203
ē.+ de A13/151, İ6/12, Y5/3
ē.+ den ŞK7/89, ŞK10/200, K11/33, ND4/139, O5/10, O5/28, O5/43, O13/7, O14/18, O17/44, Y6/104, Y6/142, Y7/20
ē.+ dēn ND4/77
ē.+ deydī İ3/37
ē.+ leri Y5/171

esgi bazar : **Eski Pazar, yer adı.**
e.+ ı M6/42

esgi' : **Eski, önceki, yeni karşıtı.**
e. O9/80

ēsgi : **Eski, yeni karşıtı.**
ē. ŞK7/28

esgik : **Eksik, noksan.**
e. K4/30

esgişēr : **Eskişehir, yer adı.**
e.+ e A4/80

ēsi : **Eksik, noksan.**
ē.+ ni ŞK4/111

ēsig : **Eksik, noksan.**
ē. ŞK1/50, Y6/120

ēsil : **Avlamak için yapılan kurak yeri.**
ē. Y4/283

esinti : **Hafif rüzgar.**
e.+ si ŞK14/25

esirgī - : **Esirgemek, korumak.**
e.- n N6/12
e.- ñ N6/13

esirge - : **Esirgemek, korumak**
e.- r ŞK2/16

esiya : **Eşya.**
e. Y6/66

eski : **Eski, önceki, yeni karşıtı.**
e.+ de A6/17
e.+ dē A7/57
e.+ si A8/58

eskişeher : **Eskişehir, yer adı.**
e.+ e A4/79

eskişehir : **Eskişehir, yer adı.**
e.+ e A4/35

esma musey : **Esma Musey, yer adı.**
e. A7/5

esmer : **Esmer, siya çalan ten rengi.**
e. İ4/5, O10/8
e.+ in İ4/5

esmet : **İsmet, kişi adı.**
e.+ iñ ŞK13/77

esna : **Bir işin yapıldığı an.**
e.+ da M7/9

esne - : **Esnemek.**
e.- r O1/22
e.- rimiş ŞK4/172

esneme : **Esneme işini yapmak.**
e.+ den ŞK4/171

estafillā : **Estağfurullah.**
e. ŞK7/25

estağfurullah : **Estağfurullah.**
e. M12/48

eş - : **Kazmak.**
e.- ellēr K12/176
e.- er K12/176
e.- erdīk ŞK8/89
e.- mīş A1/85
e.- miş A1/85

eş : **Karı kocadan her biri.**
e.+ i ND6/26, ND6/36
e.+ iñē K9/117
e.+ ini ŞK9/51, ŞK9/73

ėş - : **Kazmak.**
ė.- diler O11/34
ė.- erdīg O14/102

ė.- ērdik ŞK8/100
ė.- senē ŞK1/21

ės : **Karı kocadan her biri.**
ė.+ ini ŞB3/27
ė.+ leri ŞK8/12

ēş : **Karı kocadan her biri.**
ē. ND6/26
ē.+ im ŞK12/24
ē.+ in ŞB3/13

ėşde : **İşte.**
ė. M5/4, ŞK10/35, ŞK10/45, ŞK10/97, O3/30

ēşde : **İşte.**
ē. O12/47

eşeg : **Eşek.**
e.+ iniñ K7/18

eşek : **Eşek.**
E. K7/102
e.+ den K7/26

eşek pıñarı : **Eşek Pınarı, yer adı.**
e.+ ndan İ7/40

eşgi : **Ekşi.**
e. ŞK6/10, A5/235, A5/236, A5/237, İ5/186
e.+ den Y6/90
e.+ niñ ŞK6/22
e.+ si ŞK6/34
e.+ yi ND6/18

eşgi - : **Ekşimek.**
e.- miy A1/179, A1/180
e.- y A1/180

eşgi menek : **Ekşi Menek, ot adı**
e. İ5/188

ēşgili kūte : **Ekşili köfte, yemek adı.**
ē. ŞK2/73

eşgime : **Bir yiyeceğin tadının ekşimesi.**
e.+ sī Y8/10

eşgiya : **Eşkiya.**
e.+ nıñ ŞK18/103

eşig : **Kapının önü.**
e.+ dēyken O20/157

eşiglā : **Kapının önü.**
e. N7/27

eşiglē : **Kapının önü.**
e. Y1/82

ēşiglig : **Kapının önü.**
ē. A7/19

eşiya : **Eşya.**
e.+ mı ŞK12/20
e.+ ñı ŞK12/22
e.+ sına K12/203
e.+ sını A3/119

ėşiya : **Eşya.**
ė.+ ları ŞK10/17

eşiye : **Eşya.**
e. ŞK17/155, ŞK17/165
e.+ leri A3/129
e.+ lerimi A3/131
e.+ m A3/137
e.+ sini ŞK17/154

eşki : **Ekşi.**
e. K6/4
e.+ yi İ7/70

eşme : **Eşme, yer adı.**
e.+ de A7/73, O7/71, O7/75

ēşmez : **Eşmez, yer adı.**
ē.+ in Y8/3

eşref : **Eşref, kişi adı.**
e. ŞK15/62, K6/145

ėşş - : **Eşmek, kazmak.**
ė.- er O14/99

eşşă : **Eşek.**
e. ŞK17/40

eşşā : **Eşek.**
e. ŞK8/64

eşşē : **Eşek.**
e. A2/92, A13/138, K7/121, K7/125, Y4/280
e.+ n K7/105, K7/122, K7/123, K7/125
e.+ ñ ŞK8/171

eşşeg : **Eşek.**
e. O19/78
e.+ dēn O19/78

e.+ e A13/134, A13/139
e.+ im K7/111
e.+ lere A4/11

eşşēg : **Eşek.**
e. O20/156

eşşeg ezed : **Eşek İzzet, kişi adı.**
e. M8/124

eşşeg supası : **Daha çok çocuklar için kullanılan sevgi sözü.**
e. O5/18

eşşek : **Eşek.**
e. ŞK8/172, K7/104, K7/107, K7/122, K7/128
e.+ den K6/85

eşşek pıñarı : **Eşek Pınarı, yer adı.**
e.+ nda İ7/40

eşşig : **Kapının önü**
e. Y4/199

eşşiya : **Eşya.**
e.+ sınnan O14/100

eş^{y}e : **Eşya.**
e. Y1/117

et : **Et, besin maddesi.**
e. M11/19, ŞK18/368, A5/229, İ7/14, N2/66, Y4/100, Y4/101, Y8/10
e.+ i ŞK8/118, ŞK8/135, A5/230, A5/231, A5/232, A13/102, Y4/10, Y5/343, Y5/353
e.+ imi Y4/124
e.+ imiz M11/12
e.+ in M11/19
e.+ ini ŞK10/77, O9/83, Y2/28
e.+ innen K12/51
e.+ iynen ŞK9/97
e.+ ler M2/38, K6/4, Y4/120
e.+ lērī ŞB2/62
e.+ nen K6/144

et - : **Bir işi yapmak.**
e. Y8/59
e.- dī ND1/10
e.- dīdi ŞK11/62
e.- dīk K5/40
e.- dīm ŞK5/105
e.- dīñ Y5/272
e.- dıḫ A1/182
e.- di M11/12, ŞK6/51, Y5/368
e.- diñ ŞK11/61
e.- digin O6/28
e.- dik K6/167
e.- dilēr ŞK3/117
e.- dim ŞK6/72, K5/71
e.- din A12/18, A12/24
e.- diñiz ŞK8/156, ŞK10/186, Y5/286
e.- diyse A5/22
e.- dīyse A5/23
e.- me K5/10
e.- mē ŞK16/12
e.- mek A13/98
e.- mesek ŞK15/39
e.- mezler A6/22
e.- mi A9/53
e.- miden O9/70
e.- miş ŞB6/42, A7/58
e.- mişler ŞK16/52
e.- miye Y4/240, O20/62, Y4/245
e.- miyo A6/60
e.- sin ŞK5/109, A11/55
e.- tim ŞK16/31

ėt - : **Bir işi yapmak.**
ė. A3/23, K7/199, N1/68, ND4/135
ė.- dī ŞK17/13, ŞK17/318, K6/129, K6/156, N1/106, Y5/368
ė.- dīm ŞK17/318, K6/126, K6/94
ė.- dīni O9/75
ė.- di M5/15, ŞK4/135, ŞK17/318, İ5/94, İ5/95
ė.- dig ŞB4/3, ŞB4/8
ė.- digim O10/79
ė.- dik K5/20, K5/64
ė.- diler Y1/117, Y5/180
ė.- dilēr O18/48, O21/23
ė.- dim M5/20, ŞK7/163, ŞK17/175, K6/93, N8/66, O22/20
ė.- dimiz O17/77
ė.- din O7/49
ė.- diñ N5/14
ė.- dīñ ŞK17/70
ė.- diñiz ŞK8/154
ė.- me K2/26
ė.- medik İ1/96, ND4/83
ė.- mem A2/39
ė.- memiş ŞK17/113
ė.- miden O9/70
ė.- miş ŞK5/97, N8/62
ė.- mişler M6/81
ė.- mişsiñ O20/20
ė.- miye ŞK6/91
ė.- se K7/57
ė.- siñ N1/180

ėt : **Et, besin maddesi.**

ė. M7/87, A5/229, İ7/92, Y4/131, Y4/210
ė.+ i M7/88, M7/91, ŞK8/114, A5/229, Y4/128
ė.+ imiz M11/12
ė.+ in M11/19
ė.+ inē ŞK8/188

ēt : **Et, besin maddesi.**
ē. ŞK8/96, K6/4, Y4/131
ē.+ i Y5/375, Y7/8
ē.+ leri Y4/129

et satılı : **Kemkli eti kesmek için kullanılan kesici alet.**
e.+ ndā M2/38

etă : **Etek, kadın giyisisi.**
e.+ me Y4/130
e.+ ni ŞK3/121

etaP : **Etap, aşama**
e.+ da ŞK15/4

etdir - : **Bir işi yaptırmak.**
e.- medim Y5/405

ėtdir - : **Bir işi yaptırmak.**
ė.- mĭy ŞB4/8

etē : **Etek, kadın giyisisi.**
e.+ me ŞK12/41
e.+ n ŞK17/45
e.+ ne ŞK12/42, ŞK12/43

eteg : **Etek, kadın giyisisi.**
e. A10/37, O21/41
e.+ ine A4/170

ėteg : **Etek, kadın giyisisi.**
ė. ŞK8/29

etek : **Etek, kadın giyisisi.**
e. İ1/143

ėtek : **Etek, kadın giyisisi.**
ė. K10/24, Y4/130

ētek : **Etek, kadın giyisisi.**
ē. K8/21

etēme ergĭ : **Ahlaklı davranışı olmayan kimse.**
e.+ m ŞB1/36

etēme ergi : **Ahlaklı davranışı olmayan kimse.**
e.- yim ŞB1/35, ŞB1/37

etey : **Etek, kadın giyisisi.**
e.+ inin N2/41

eTgilĭ eTgilĭ : **Etkili bir şekilde.**
e. K7/154

etiraf : **Etraf, çevre.**
e. ŞB3/29
e.+ da A1/103, A5/194
e.+ ı ŞK7/192, İ2/17
e.+ ına A1/175, A1/193, A13/105, A13/106
e.+ ında ŞK7/188, ŞK14/33, A8/52, A8/54, A13/142, O20/238
e.+ ındā O20/236
e.+ ını İ7/57

etirāf : **Etraf, çevre.**
e.+ ı A10/33

etiref : **Etraf, çevre.**
e. Y6/61
e.+ i Y6/61

ėTmeg : **Ekmek.**
ė. Y5/178

etraf : **Etraf, çevre.**
e.+ ına N2/8

etřaf : **Etraf, çevre.**
e.+ ını K9/58

ev : **Ev.**
e.+ ĭze ŞB6/57
e.+ ĭzin A3/194
e. M8/72, M9/55, M11/34, ŞK8/139, ŞK17/168, ŞB7/81, A1/239, A4/9, A4/24, A4/91, A5/74, A6/22, A6/23, A6/36, A7/44, A9/42, A9/43, A9/46, A9/50, İ2/33, İ3/168, İ5/142, İ7/17, İ7/18, İ7/52, K8/20, K12/197, K12/63, K12/64, N1/7, ND4/51, O5/46, O21/4, Y1/10, Y1/117, Y1/17, Y1/177, Y1/33, Y1/37, Y1/47, Y5/29, Y5/30, Y6/6, Y8/72
e.+ de M9/31, M9/36, M10/31, ŞK11/37, ŞK15/43, ŞK15/46, ŞK15/47, A1/147, A1/99, A2/52, A2/75, A5/242, A6/37, A8/19, A10/32, A12/100, İ4/17, İ4/30, İ4/50, İ7/9, K6/28, K7/114, K9/104, ND4/71, O13/46, Y1/80, Y4/10, Y5/430
e.+ dē M6/72, ŞK4/174, O17/60
e.+ den ŞK2/26, ŞK2/32, ŞK2/34,

ŞK2/39, ŞK2/40, ŞK4/111, ŞK4/114, ŞK4/116, ŞK8/24, ŞK8/28, N2/6, O6/3
e.+ e M1/18, M3/11, M6/97, M10/31, M10/34, M12/36, M12/74, M12/87, ŞK4/134, ŞK4/78, ŞK5/16, ŞK7/126, ŞK8/61, ŞK8/63, ŞK8/86, ŞK11/46, ŞK11/50, ŞK12/27, ŞK13/123, A1/3, A1/4, A1/145, A1/22, A1/23, A1/256, A1/277, A1/311, A1/87, A1/98, A1/99, A2/94, A2/95, A2/98, A3/4, A4/118, A5/105, A5/171, A5/74, A6/52, A6/67, A13/133, A13/41, A13/45, İ7/8, K5/4, K5/15, K5/27, K5/28, K5/75, K7/126, K7/141, K9/33, K9/90, K11/23, K12/198, N1/242, N2/6, ND4/35, O6/46, O11/20, O13/44, O14/83, O19/46, O20/172, O21/35, Y2/20, Y4/139, Y5/214, Y5/291, Y5/298, Y5/299, Y5/301, Y5/35, K5/50, K10/17
e.+ ē ŞK8/61, İ3/52, K5/15
e.+ i M6/39, ŞK7/109, ŞK8/33, ŞK9/11, ŞK13/114, ŞK16/38, A4/94, A5/43, A7/43, A9/43, İ5/84, İ5/86, İ5/87, İ7/16, İ8/5, K6/73, K6/80, K7/148, K10/65, K10/73, ND4/75, ND4/76, O11/19, O13/47, O14/83, O14/93, Y1/80, Y5/28, Y5/29, Y5/30
e.+ idi ŞK9/11
e.+ im İ3/165
e.+ imde A7/20
e.+ ime ŞB6/104, ŞB6/86, ŞB6/99
e.+ imiz A1/19
e.+ imize A1/91, A5/146, A6/39
e.+ imizin İ1/22, İ1/25
e.+ in M9/30, M9/34, M12/39, ŞK4/113, A1/183, A1/34, A3/156, A5/172, İ3/50, İ5/81, İ6/20, İ7/22, K6/23, N2/59, ND4/51, Y4/198, Y4/200, Y5/408
e.+ iñ M9/17, ŞK8/101, ŞK8/86, ŞB6/111, A5/75, A13/55, O14/57, O14/73
e.+ inde M7/28, ŞK11/16, ŞB3/27, ŞB6/76, A5/206, A8/127, A8/38, A11/61, İ1/125, İ5/98, İ6/39, K8/19, K9/104, K9/105, K10/26, İ5/85, A6/20
e.+ indē M1/6, M5/13, İ6/39
e.+ inden İ1/128
e.+ iñdeyim ŞB6/99
e.+ ine M5/7, M5/30, ŞK2/23, ŞK2/53, ŞK4/201, ŞK8/62, ŞK10/173, ŞK11/6, ŞK13/11, ŞK13/123, ŞK13/25, ŞK13/26, ŞB6/41, ŞB6/58, ŞB6/60, ŞB6/93, A6/59, A11/59, A11/73, A13/165, İ1/127, İ1/128, İ1/132, İ5/126, İ7/8, K2/32, K4/5, K10/34, K12/165, ND3/22, Y1/3, Y1/172, Y4/68, Y5/136, Y6/150
e.+ inē İ1/125
e.+ ini A9/49, İ5/84, İ7/44
e.+ inin ŞK4/112, A6/21, A7/44, İ5/81
e.+ iniñ ŞK15/45, O10/24, Y5/419
e.+ iñizde ŞK11/12
e.+ iñize K5/60
e.+ ler A1/238, A5/99
e.+ lere ŞK4/102, A1/157, İ3/69, İ3/85, Y4/203
e.+ leri M9/45, ŞK8/185, İ6/21, K8/20, O16/16, O20/114, Y5/209, Y5/210
e.+ leri’ O20/135
e.+ lerinē O19/37
e.+ lerini A7/25
e.+ nin ŞK8/186
e.+ niñ O10/17
e.+ ūne Y1/173

év **: Ev.**
é.+ e ND1/65

ėv **: Ev.**
ė. ŞK9/30, ND4/87, O7/22, O16/19, O21/35
ė.+ de ŞK17/155, ŞK17/53, O10/55, O13/47, O14/45, O14/82, O14/91, Y1/131
ė.+ e ŞK4/148, ŞK18/38, N1/178, N1/180, N1/274, ND4/118, O14/92, O17/48, O19/12, N1/175, Y5/241
ė.+ ē ŞB2/47, ŞB2/91
ė.+ i K7/20, Y5/29
ė.+ imiz ŞK9/23
ė.+ imizīñ ND4/7
ė.+ inde ŞK17/36
ė.+ ine ŞK1/47
ė.+ lēr ŞK8/35
ė.+ lerde O21/39

ēv **: Ev.**
ē.+ den ŞK8/26
ē.+ inde ŞB3/27
ē.+ lerdē İ3/47
ē.+ lēri K8/20
ē.+ uña ŞK17/67

ēᵛ **: Ev.**
ē.+ imi O19/34

ē̆v **: Ev.**
ē̆.+ den ŞK8/26

ev ev **: Her eve uğramak.**
c. İ6/42, İ6/43

ēv ev : **Her eve uğramak.**
ē. O6/41

ev ev dolan- : **Her eve uğramak.**
e.- ırdıñ ŞK4/109

ev ev dilen- : **Her eve uğrayıp bir şey istemek.**
e.- illeridī ŞK7/123

ev ʿēl : **Önce.**
e.+ idi O2/25

eve : **Ebe, doğum yaptıran kimse.**
e.+ siyim A4/147

evē : **Evel, önce.**
e. A6/67

eved : **Evet, peki, onaylama sözü.**
e. M10/40, İ7/73, İ7/74, K12/116, O2/20, O9/108, O9/109, Y8/28

evēd : **Evet, peki, onaylama sözü.**
e. O9/90

ėved : **Evet, peki, onaylama sözü.**
ė. O16/31

evel : **Evel, önce.**
e.+ ī ŞK8/6, İ3/97, O12/30, O19/78, Y5/303
e. M1/21, M1/35, M2/17, M6/35, M6/43, M7/4, M7/19, M8/27, M9/31, M9/32, M11/12, ŞK2/105, ŞK4/201, ŞK6/30, ŞK7/28, ŞK7/48, ŞK7/49, ŞK7/53, ŞK8/126, ŞK8/185, ŞK10/175, ŞK11/43, ŞK12/22, ŞK13/110, ŞK13/111, ŞK13/120, ŞK13/123, ŞK13/147, ŞK13/16, ŞK13/21, ŞK13/27, ŞK13/87, ŞK16/55, ŞK17/152, ŞK17/162, ŞK17/163, ŞK17/18, ŞK17/217, ŞK17/280, ŞB6/3, ŞB7/3, A2/9, A4/152, A4/169, A8/37, A8/93, A9/15, A10/17, İ3/77, K1/4, K2/3, K4/32, K6/207, K7/195, K8/4, K9/19, K9/53, K10/100, K10/105, K10/15, K10/20, K10/33, K10/39, K10/50, K10/58, K10/68, K10/87, K10/99, N1/114, N1/243, N4/4, ND4/65, ND6/40, O8/7, O8/21, O9/55, O10/30, O10/31, O11/4, O12/31, O15/3, O16/17, O17/25, O22/73, Y1/114, Y6/81, Y7/14, Y7/15, Y7/24, Y8/6, Y8/19, Y8/34
e.+ de A10/12, A12/41, A12/97, K4/26
e.+ den ŞK8/35
e.+ e O9/86
e.+ i ŞK2/124, ŞK6/28, ŞK8/82, ŞK8/89, ŞK13/150, ŞK13/155, A8/84, A9/14, A9/65, A12/42, A12/97, K9/104, K9/114, K9/14, K9/20, K9/28, K9/30, K9/35, K9/61, K9/78, K9/94, K9/98, N1/8, ND4/135, ND4/79, O3/34, O7/10, O9/6, O9/22, O10/63, O12/15, O12/17, O12/18, O12/27, Y5/31, Y6/25, ŞK2/124, . O12/23

evėl : **Evel, önce.**
e. Y5/232

evēl : **Evel, önce.**
e. O15/3

ėvel : **Evel, önce.**
ė. ŞK8/78, ŞK12/39, ŞK13/138, ŞK17/15, ŞK17/33
ė.+ i ND4/163, O3/38, O8/15

ėvēl : **Evel, önce.**
ė.+ den ŞK8/20

evelce : **Evel, önce.**
e. A9/43

evelig : **Evel, önce.**
e. ŞK17/209

evelki : **Evel, önce.**
e. ŞK6/5, ŞK13/74

ever - : **Evlendirmek.**
e.- dīm İ3/168
e.- dik İ3/142
e.- eceg ŞK18/243
e.- iyemiş ŞK13/82
e.- meli K7/145

ėver - : **Evlendirmek.**
ė.- dīm İ3/167
ė.- dik ŞK5/83
ė.- dim ŞB2/128
ė.- eceg ŞK3/55
ė.- meliyig ŞK18/242

ēver - : **Evlendirmek.**
ē.- dim ŞB2/124, O4/3

evet : **Evet, peki, onaylama sözü.**
e. O9/108, Y4/220, Y6/24, Y7/30

evin yapıla : **Senin için her şey iyi olsun anlamında**

dilek ifadesi.
e. A3/85

evin yıḫıla : Senin için her şey kötü olsun anlamında dilek ifadesi.
e. A3/199

eviñizi barḳıñızı : Ev bark.
e. ŞK11/11

evlī : Bekar olmayan.
e.+ ydi İ4/26

evlad : Çocuk.
e.+ lar ND5/52
e.+ larımıñ ND5/45

evlād : Çocuk.
e. Y5/437

evlat : Çocuk.
e.+ ımsıñız İ3/18
e.+ ımsın İ3/153

ėvle - : Evlenmek.
ė.- dīnde O20/51

evled : Çocuk.
e. İ5/39, N1/170, N1/244, N1/271, O3/57
e.+ i N1/202, O22/25

evledli : Çocuklu.
e. N1/202

evlen - : Evlenmek.
e.- īken A10/37
e.- īm O16/19, O19/35
e.- dīnde O20/55
e.- di ŞK8/69, A9/6, İ1/124
e.- digden K10/56
e.- dik ŞK13/77, K12/167
e.- diler A2/12
e.- dim İ1/4, N3/14, Y8/46, Y8/48, O4/31
e.- ecē ŞB6/46
e.- ecēm ŞB7/71
e.- emessiʸiz N8/38
e.- en İ3/31
e.- icēk ŞB6/31
e.- icim İ5/130
e.- ir ŞB6/15
e.- irken Y8/14
e.- irse İ7/7
e.- iy O20/107
e.- iye ŞK15/5
e.- iyken O15/3
e.- iyȭ ND5/49
e.- iyüler İ5/130
e.- mem A3/20
e.- memiş A2/68
e.- memize A3/34
e.- men K12/115
e.- miş ŞK2/24, ŞK16/8, ŞB6/40, A1/257, O20/133
e.- mişlēr ND3/12

ėvlen - : Evlenmek.
ė.- dik ŞK18/385

evlendir - : Evlenme işini yaptırmak.
e.- iyo N3/37
e.- mek ŞB6/4

evlenme : Evlenmek işi.
e.+ leri ŞK15/5

ėvlenme : Evlenmek işi.
ė. O16/17

evlet : Çocuk.
e.+ in O4/25
e.+ ini N1/158

ėvlet ėd - : Çocuğu nüfusuna geçirmek.
ė.- iy N1/271

evlet ėt - : Çocuğu nüfusuna geçirmek.
e.- di N1/109, N1/159, N1/246

evlet it - : Çocuğu nüfusuna geçirmek.
e.- ti N1/169

evli : Bekar olmayan.
e. ŞK2/24, ŞK18/205, N1/110, O20/64
e.+ di N1/160
e.+ ler O10/9
e.+ ydim A12/67
e.+ yıḫ A1/40

ėvli : Bekar olmayan.
ė. N1/110

ēvli : Bekar olmayan.
ē. N1/118

ēvli barġlı : Evlenmiş olan.
ē. Y4/161

evlilī : Evli olma.
e.+ nde O20/51

evlilig : **Evli olma.**
e. M5/12

evran : **Büyük yılan.**
e. ŞB2/58, ŞB2/60

evrán : **Büyük yılan.**
e. Y1/59

ėvran : **Büyük yılan.**
ė. ŞB2/56

evren : **Büyük yılan.**
e. ŞB2/57, ŞB2/64, O18/9

evrēn : **Büyük yılan.**
e. O7/80

evvel : **Önce.**
e.+ ce ŞK2/122

ey : **Birine seslenirken kullanılan ünlem.**
e. M5/8, ŞK1/31, ŞK13/138, ŞK13/152, ŞK13/159, ŞK15/86, ŞK18/109, ŞK18/206, ŞK18/422, A2/4, A3/146, A4/3, A4/10, A4/17, A7/33, A7/45, A12/86, İ1/59, İ6/15, K5/101, K5/131, K5/28, K6/55, K12/64, K12/89, ND1/14, ND1/18, O6/31, O14/15, O18/50, Y3/15, Y5/8, Y5/288, Y5/290, Y6/109, Y6/59

ey - : **Eğmek, büknek.**
e.- ellēr İ4/36
e.- erdi M6/50

ėy : **Birine seslenirken kullanılan ünlem.**
ė. M2/11, M5/20, M7/103, M8/68, ŞK7/3, ŞK8/110, ŞK10/13, ŞK12/10, ŞB2/39, A4/6, A8/127, A11/82, K2/19, K6/165, K8/9, K12/126, K12/129, K12/148, N1/208, N6/16, ND5/47, O2/4, O3/38, O3/74, O3/76, O7/56, O10/48, O11/36, O12/14, O14/14, O14/15, O19/75, Y1/112, Y5/223, Y5/289, Y6/135, Y6/137, Y6/56, Y6/89

ėy - : **Eğmek, büknek.**
ė.- er ŞK15/100

ė^{y} : **Birine seslenirken kullanılan ünlem.**
ė. M5/10, ŞK10/8, ŞB2/7

ēy : **Birine seslenirken kullanılan ünlem.**
ē. ŞK2/140, ŞK3/131, ŞK13/152, ŞK18/187, A3/133, A3/151, A3/78, A9/63, K6/198, N1/288, N1/289, O18/19

ēy - : **Eğmek, büknek.**
ē.- iP N2/15

ē^{y} : **Birine seslenirken kullanılan ünlem.**
ē. ND4/7

ẽy : **Ey, tamam.**
ẽ. O20/69

eyī : **İyi, kötü karşıtı.**
e. ND1/41

ėyī : **İyi, kötü karşıtı.**
ė. K6/121, O5/22, O9/75, O9/78, O16/14, O19/6, O19/79

eycene : **Tam olarak, adamakıllı.**
e. Y5/114, A5/228

eyden ėye : **İyiden iyiye, tam olarak, adamakıllı.**
e. A3/27

ēydeni : **Tam olarak, adamakıllı.**
ē. N1/80

ēydir - : **Eğime işini yaptırmak.**
ē.- miş ŞK1/16

eyer : **Eğer, şayet.**
e. ŞK15/101
e.+ kine ŞB7/43

e^{y}ēr : **Eğer, şayet.**
e. ŞK2/14

ēyer : **Eğer, şayet.**
ē. M7/89, ŞK7/206, A1/246

ēyh : **Eh anlamında kullanılan söz.**
ē. O8/82

eyi : **İyi, kötü karşıtı.**
e. M8/105, ŞK6/5, ŞK10/148, ŞK11/53, ŞK14/15, ŞK15/100, ŞK15/101, ŞK15/39, ŞK18/20, ŞK18/366, ŞK18/401, ŞK18/49, ŞK18/63, ŞB4/8, ŞB6/109, A1/282, A2/39, A2/67, A3/209, A5/32, A7/54, A12/39, A12/48, A13/167, A13/92, İ2/18, İ3/62, İ5/102, İ6/2, İ6/135, İ7/84,

İ7/92, K12/144, N1/162, ND4/181, O9/68, O13/49, O16/31, O20/243, Y1/167, Y4/101, Y5/325, Y5/354, Y6/53
e.+ ce A11/25, İ5/160
e.+ cene Y5/207
e.+ misiñiz ŞK7/3
e.+ si ŞK16/32
e.+ sini M12/47, A5/134

ėyi : **İyi, kötü karşıtı.**
ė. M6/39, M6/66, M7/53, M7/54, M12/22, ŞK6/25, ŞK6/34, ŞK8/117, ŞK9/34, ŞK9/68, ŞK9/92, ŞK15/94, ŞK17/9, ŞK17/309, ŞK18/17, ŞK18/414, ŞK18/54, ŞB2/127, ŞB7/64, A8/119, İ2/15, İ5/145, N1/78, ND4/124, ND6/28, ND6/65, O3/52, O8/59, O9/67, O9/68, O9/70, O9/72, O10/81, O15/18, O16/29, O17/33, O19/62, O20/100, O20/20, O20/27, O20/48, O20/49, O20/99
ė.+ ce ND2/11
ė.+ dir ŞK9/93
ė.+ sini M12/23
ė.+ ydi O17/44, Y5/142
ė.+ yim İ3/62, O20/26

ēyi : **İyi, kötü karşıtı.**
ē. Y4/37

ẽyi : **İyi, kötünün karşıtı.**
ẽ. M7/53, ŞK8/77
ẽ.+ kine ŞK17/122
ẽ.+ ler ŞK17/300

ʿėyi : **İyi, kötünün karşıtı.**
ʿ.+ ydi M6/32

eyib : **Eyüp, kişi adı.**
e. ŞK13/157

ēyíb ʿánseri : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
ē.+ niñ O11/32

eyib ensarı : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
e.+ nıñ O11/37

ėyib enseri : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
ė. O11/35

eyibbel ensārí : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
e. O11/25

eyibel ansarı : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
e. O11/10

eyibel ensarĪ : **Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.**
e. O11/18

eyil - : **Eğilmek, bükülmek.**
e.- dī İ1/70
e.- ib O7/24
e.- iy A3/184
e.- iyo ŞB2/36
e.- mişkine ŞB6/21

eyil : **Ehil, bir işte yetkili olan.**
e. K10/35

ėyil - : **Eğilmek, bükülmek.**
ė.- miş O14/92

ēyil - : **Eğilmek, bükülmek.**
ē.- ib ND3/20

eyilĪ : **İyilik, iyi olma durumu.**
e.+ nden ŞB2/101

eyilig : **İyilik, iyi olma durumu.**
e. ŞK11/53, A1/60

ėyilig : **İyilik, iyi olma durumu.**
ė. K7/73, Y6/25

eyir - : **Eğirmek, yünü ip yapmak.**
e.- illerimiş İ1/70

eyitim : **Eğitim.**
e.+ i ND5/13

ēyitim : **Eğitim.**
ē. O14/108

eyivallah : **Teşekkür ederim, anlamında söz.**
e. Y6/132

ʿėylac : **İlaç.**
ʿ.+ ı M6/80

eyle : **Öyle.**
e. M5/14, M9/19, M9/31, M9/36, M12/9, M12/82, ŞK2/76, ŞK18/13, ŞK18/162, ŞK18/183, ŞK18/352, ŞK18/367, A2/8, A6/82, A7/38, A8/103, A8/65, A9/18, A11/87, A12/111, A12/88, A13/144, K11/12, N3/34, O8/10, O14/116, O17/12, O20/186, Y6/77

e.+ ce A11/87
e.+ se ŞB1/38
e.+ ydi Y7/32

eyle - : **Oyalamak.**
e.- di O8/70
e.- me ŞK9/74

eylē : **Öyle.**
e. ŞK18/381
e.+ ʸdig ŞK18/401

eʸlē : **Öyle.**
e. ŞK6/64

ėyle : **Öyle.**
ė. M1/38, M5/4, M5/8, M6/12, M6/89, M7/109, M7/34, M8/12, M8/58, M9/72, ŞK4/108, ŞK5/5, ŞK6/20, ŞK6/37, ŞK16/18, ŞK16/38, ŞK17/320, ŞK17/34, ŞK18/13, ŞK18/184, ŞK18/235, ŞK18/336, ŞK18/341, ŞB4/5, A1/146, A1/283, A2/51, A3/117, A5/110, A5/160, A5/207, A7/23, A8/8, A8/110, A8/114, A8/119, A8/143, A8/25, A10/12, A10/15, A10/24, A10/42, A11/106, A11/15, A11/40, A11/64, A11/69, A11/74, A11/88, A12/95, K2/45, K6/20, K6/26, K6/93, K9/22, K9/99, K12/177, N1/268, N1/269, N1/270, N6/6, O3/13, O3/17, O3/42, O8/10, O10/85, O12/28, O19/29, O20/151, O22/7, Y6/105, Y6/150, Y6/56, Y6/66, Y6/77, Y7/21, K12/203
ė.+ ler M12/19
ė.+ sin A6/82
ė.+ ydi O17/6, O17/19, O17/21, Y6/146, K6/93

ėyle - : **Eylemek, oyalamak.**
ė.- sin M6/49, ŞK9/98
ė.- yecek K5/99
ė.- yen K5/104

ėʸle : **Öyle.**
ė. M6/6, ŞK12/44, K6/205, K6/94, O2/14, O3/73, O15/4
ė.+ di O17/31

ėylė - : **Oyalamak.**
ė.- dim K6/57

ėylē : **Öyle.**
ė. M5/17, ŞK16/50
ė.+ miş ŞK6/90
ė.+ se N5/20

ēyle : **Öyle.**
ē. ŞK12/12, ŞK12/17, A6/26, A6/72, A8/8

ēylē : **Öyle.**
ē.+ di İ5/86

ẽyle : **Öyle.**
ẽ. M7/77, M8/19, ŞK15/58, ŞK16/51, ŞK16/52, O3/14, O3/22

ẽʸle : **Öyle.**
ẽ. ŞK13/109, K7/119

ẽylē : **Öyle.**
ẽ.+ di O3/34

ʿẽyle : **Öyle**
ʿ. ŞK12/10

ėylēlī : **O şekilde, öylece.**
ė.+ nen ŞK4/194

eylen - : **Eğlenmek.**
e.- me K7/192

eyleş - : **Oyalanmak.**
e.- mişlēr O14/104

eyleştir - : **Oyalanma işini yaptırmak.**
e.- miş ŞB6/42

eyli - : **Oyalanmak.**
e.- yeceg O22/78

ėyli - : **Oyalanmak.**
ė.- yeceg K5/131

eyni : **Aynı, benzer.**
e. K9/10

ʿeyni : **Aynı, benzer.**
ʿ. A1/232, K9/22

eysered : **Çoğunlukla, genellikle.**
e. K12/81

ėʸsi : **Eksik, noksan.**
ė. ŞK18/85

eysig : **Eksik, noksan.**
e. İ7/5

ėyten eyi : İyiden iyiye, tam olarak, adamakıllı.
ė. K6/210

eytene : İyiden iyiye, tam olarak, adamakıllı.
e. A8/86

eytiḳat : İtikat, inanma.
e.+ ı İ3/86, İ3/87

eyub : Eyüp, kişi adı.
e.+ un ŞK8/176

ėyyi : İyi.
ė.+ ydi ŞK7/119

eyyibel ensarı : Eyyün Ensari, Türkiye'de Eyüp Sultan diye bilinen kişi.
e.+ nıñ O11/29

ez - : Ezmek, bir şeyinüstüne basarak sıkıştırmak.
e.- īb K5/122
e.- di M9/44

ēz - : Ezmek, bir şeyinüstüne basarak sıkıştırmak.
ē.- dik K10/88

ezāblıġ : İşçilik.
e. ŞB2/66

ezel : Eski, önce.
e.+ ī K6/13, O17/74
e. K4/18, K6/155, O17/70
e.+ i A12/4, K3/4, O17/53, O17/57
e.+ siñ O14/13

ēzel : Eski, önce.
ē.+ ki O12/34

ezele : Ezele, kişi adı.
e.+ yi A3/204

ezen : Ezan.
e. A2/39, A2/88, İ1/33, İ1/34, ND6/44, Y1/26
e.+ inden M9/32

ezen mezen : Ezan.
e. ŞK4/90

ezher : Ezher, kişi adı.
e. K6/53

ezig daşı : Ezik taşı.
e. M8/93

ezil - : Ezme işi yapılmak.
e.- dī ŞK17/6
e.- dik ŞK6/119

ėzil - : Ezme işi yapılmak.
ė.- di ŞK17/6

eziyed : Eziyet, sıkıntı.
e. ŞK7/19, K12/83

eziyed çēg - : Sıkıntıya uğramak.
e.- dik O13/38

ėziyed çek - : Sıkıntıya uğramak.
ė.- medin O3/56

eziyed ėd - : Sıkıntıya uğramak.
e.- ermiş O22/5

eziyet : Eziyet, sıkıntı
e. O1/7, Y4/267
e.+ i N2/6
e.+ imiz ŞK7/18

ēziyet : Eziyet, sıkıntı
ē. Y4/267

ezo gelīn : Ezo Gelin, Ezo Gelin Hikâyesindeki kadın kahraman.
e. O18/43

ezō gelīn : Ezo Gelin, Ezo Gelin Hikâyesindeki kadın kahraman.
e. O18/41

ezo gelin : Ezo Gelin, Ezo Gelin Hikâyesindeki kadın kahraman.
e. O18/44, O18/49

ezō gelin : Ezo Gelin, Ezo Gelin Hikâyesindeki kadın kahraman.
e. K13/10, K13/21

ezrā aleyiselam : Azrail (as.), öldürmekle görevli melek.
e. İ6/113

ezrāl : Azrail (as.), öldürmekle görevli melek.
e. ŞB2/127, İ6/113

ezrāl aleyiselam : Azrail (as.), öldürmekle görevli melek.
e. İ6/75, İ6/79

e.+ a İ6/129

ezrāl aleyiselem : **Azrail (as.), öldürmekle görevli melek.**
e. İ6/84

ēzrayil : **Azrail, ölüm meleği.**
ē. ŞB2/126

ezzablıġ : **Azaplık, işçilik.**
e. ŞB2/103
e.+ dan ŞB2/125

ezzig daşı : **Ezik taşı.**
e.+ nā M8/91

F

fʿarġ ėt - : **Fark etmek, ayırt etmek.**
f.- dik M7/10

fʿát ėd - : **Fark etmek, ayırt etmek.**
f.- īnçe O11/42

fʿát ėt - : **Fark etmek, ayırt etmek.**
f.- dī O11/41

fa’ : **Fa, öyle mi anlamında söz.**
f. ŞK9/91, ŞK13/108

faʿăl : **İşçi.**
f. K6/49

faʿal : **İşçi.**
f.+ in K6/53

faʿál : **İşçi.**
f. K6/153

faʿāl : **İşçi.**
f. K6/156, K11/25
f.+ e O19/55, O19/56

faʿāT : **Fakat.**
f. A5/12

faād : **Fakat.**
f. İ2/9, İ2/80, İ5/27, O13/49

fāad : **Fakat.**
f. K12/15

fabriḳa : **Fabrika.**
f. M6/5

fâbriḳa : **Fabrika.**
f. M6/7

fād : **Fakat.**
f. N3/3

faddımā : **Fatma, kişi adı.**
f.+ m O15/43, O15/44

fadma : **Fatma, kişi adı.**
f. K6/109, K6/166, K6/183, K6/87, K11/24, K11/33, K11/39, ND5/22, ND5/24, Y2/61
f.+ ymış ND5/22

faēl : **İşçi..**
f. ŞK17/228

faġad : **Fakat.**
f. ŞK1/7, ŞK3/48, ŞK3/49, İ5/85, K7/155, K12/187, O14/34, Y6/156, Y8/9

faġaT : **Fakat.**
f. İ2/14

faḫad : **Fakat.**
f. N1/261, N1/263

fahaz kiya : **Vakkas Kiya, kişi adı.**
f.+ nıñ ŞK8/53

faḫılar : **Fakılar ailesi, kişi adı.**
f. ND5/7, ND5/12

faḫılār : **Fakılar ailesi, kişi adı.**
f. ND5/16
f.+ ıñ ND5/12

faḫır : **Fakir, zenginin karşıtı.**
f. O10/60
f.+ lar K4/21

faḫī : **Fakir, zenginin karşıtı.**
f. ND5/7

faḳad : **Fakat.**
f. Y6/24

fakir : **Fakir, zenginin karşıtı.**
f. A3/17, N3/39
f.+ idi A9/15

fākir : **Fakir, zenginin karşıtı.**

f. ŞB7/4
f.+ e A11/76

fal : **Fal.**
f.+ da M6/50

falan : **Özel adın yerini tutan kelime.**
f. M1/10, A12/112, Y5/9, Y6/77, Y6/78, Y6/86
f.+ ı K7/106

falan felan : **Özel adın yerini tutan kelime.**
f.+ da İ6/30-31

fálan : **Özel adın yerini tutan kelime.**
f. ŞK2/131, A12/74

falanā : **Özel adın yerini tutan kelime.**
f. M1/27

falē : **Özel adın yerini tutan kelime.**
f.+ ydi Y5/199

fāliyet : **Faaliyet, iş.**
f.+ de M8/112

fāliyete geçir - : **Çalışmaya başlamak.**
f.- di A12/46

familyá : **Aile.**
f.+ da Y4/51

fanıfana ?
f. A13/92

fara : **Fare.**
f.+ lar A1/10

fare : **Fare.**
f. A3/233, ND3/6, ND3/7
f.+ ler A3/231

fare ā : **Fare Ağa, masal kahramanı.**
f. A3/232

farġ : **Fark.**
f. İ1/116, ND6/50
f.+ ı A11/62

fârġ : **Fark.**
f. O9/66

farġ ėd - : **Farkına varmak.**
f.- mez O17/27

farġlı : **Farklı, aralarında fark olan.**
f. A11/47
f.+ ydı İ8/24

fārġlı : **Farklı, aralarında fark olan.**
f. Y8/3
f.+ dır Y8/3, Y8/4

farġlı tut - : **Ayrı tutmak.**
f.- ar Y6/53

farġli : **Farklı, aralarında fark olan.**
f.+ ydi Y8/64

farh : **Fark.**
f.+ ında O19/66

farıman : **Ferman, buyruk.**
f. A13/132

farḳ : **Farklı, aralarında fark olan.**
f. ŞK14/60
f.+ nan ŞK14/68

fark ėd - : **Ayırt etmek.**
f.- er ŞK14/56

farḳ ėd - : **Ayırt etmek.**
f.- er ŞK14/58

farḳlı : **Farklı, aralarında fark olan.**
f. M12/15, A5/216
f.+ ydı A5/214

farz : **Yapmak zorunda kalınan.**
f. ŞK7/161, ŞK7/165, O20/198

fasıl : **Fasıl, eğlence.**
f.+ ını O7/21
f.+ nan N1/23

fasıl ed - : **Eğlenmek.**
f.- erimiş ŞK15/45

fasıl ėd - : **Eğlenmek.**
f.- eller ŞK13/13, ŞK13/15
f.- er ŞK13/17, ŞK13/18

fasıl et - : **Eğlenmek.**
f.- dikden ŞK15/47-48

fasılā : **Fasülye.**
f. Y7/6, Y7/7

fasılē : **Fasülye.**
f. Y7/8

fasılı ed - : Eğlenmek.
f.- iyolar ŞK15/47

fasılıya : Fasülye.
f. ŞK17/291

fasılıyā : Fasülye.
f. K8/15

fasılya : Fasülye.
f.+ yna A11/60

fatma : Fatma, kişi adı.
f. ŞK4/84, ŞK6/97, İ1/101, K6/169

fâTma : Fatma, kişi adı.
f. M6/77

fâTmá : Fatma, kişi adı.
f.+ ydı M6/76

fatoş : Fatma, kişi adı.
f.+ un K6/94

fayʿād ʿāl : Fayat Ali, kişi adı.
f.+ nin O10/17

fayʿād ʿali : Fayat Ali, kişi adı.
f.+ niñ O10/24

fayadgil : Fayat ve ailesi., kişi adı.
f. ŞK8/54

fayda : Fayda, yarar.
f. A2/61, O6/26, Y1/80, Y1/81
f.+ sı İ1/84, İ3/86, İ7/86

fáyda : Fayda, yarar.
f.+ sī O2/11

faydalan - : Yararlanmak.
f.- ırdıġ N3/9
f.- ırım K7/74

faydali : Yararlı.
f.+ ymış İ8/13

fazla : Gereğinden çok, daha çok.
f. M5/5, M8/126, ŞK3/46, ŞK13/9, ŞK15/27, İ5/145, İ7/93, K6/205, K9/49, N1/218, N1/253, N1/255, N1/261, N1/263, O9/79, Y4/211, Y6/107,
Y8/80

fazlā : Gereğinden çok, daha çok.
f. ND1/23
f.+ dır A4/27

fazlı : Fazlı, kişi adı.
f. A12/43, A12/58

fa' : Öyle mi anlamında söz.
f. ŞK11/54

fed' olun - : Fethetmek, bir yeri savaşarak almak.
f.- acaġ O11/26

feġad : Fakat.
f. O22/15

fēʰime : Fehime, kişi adı.
f. ŞK17/54

fehminiñ ōlu ali : Fehmi'nin oğlu Ali, kişi adı
f. A5/131

fela : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. İ5/108

felan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. ŞK3/24, İ5/79

felánı : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f.+ ı ŞK2/131

feleg : Felek, talih, şans.
f. İ3/126
f.+ iñ O23/3

felēg : Felek, talih, şans.
f.+ ē O23/29

felḥʿan ėd - : Karıştırmak.
f.- erik O13/37

felḥʿan id - : Karıştırmak.
f.- erik O13/36

felş : Felç, inme.
f.+ ler A7/24
f.+ lerim A7/27

felşlig : Felçlik.
f. İ5/44, O16/31

fēnç ol - : İnme inmek.
f.- an ŞK17/72

fener : **Fener, ışık.**
f. M1/27
f.+ inden A1/94
f.+ ine A1/96
f.+ lernen M1/26, M1/28

fenni sünnedci : **Usulüne göre iş gören.**
f.+ lere İ1/134

ferç : **Felç, inme.**
f. İ3/52

ferdē : **Feride, kişi adı.**
f. ŞK16/44

ferid : **Ferit, kişi adı.**
f. Y5/187
f.+ in Y5/187

feride : **Feride, kişi adı.**
f. ŞK16/34, K10/108, K10/76, K10/77, K10/96

feridē : **Feride, kişi adı.**
f. ŞK16/14

ferik : **Ferik, kişi adı.**
f. ŞK9/15

feriz beg : **Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.**
f.+ iñ K5/135

feriz bey - : **Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.**
f.- iñ K5/135

feriz bey : **Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.**
f. O22/22, O22/23, O22/50, O22/51
f.+ iñ O22/45, O22/52, O22/51

fẽriz bey : **Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.**
f. O22/37

feriz paşa : **Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.**
f.+ nıñ O22/73

fermān : **Ferman, buyruk.**
f. O6/35

fermen : **Ferman, buyruk.**
f. O9/62

feryād : **Feryat, çığlık.**
f. M8/55

fes : **Şapka yerine kullanılan kırmızı, silindir biçimindeki başlık.**
f.+ ī ND5/32, ND5/33, ND5/37
f. ND4/97
f.+ iynen ND5/39, ND5/40

fẽs : **Şapka yerine kullanılan kırmızı, silindir biçimindeki başlık.**
f. ŞK17/171
f.+ de ND4/106
f.+ imi O16/8
f.+ ine ŞK17/172

fesiḫ : **Verilmiş kararı bozma.**
f. O22/16

fetḥye : **Fethiye, kişi adı.**
f. ŞK9/37

fetaḥneneke suresi: **Kevser Suresi.**
f.+ niñ O16/24

feth : **Fetih.**
f.+ ine O11/28

feti : **Fethi, kişi adı.**
f. O11/39

fettaġ : **Fettah, Allah'ın sıfatlarından biri.**
f. M7/109

fevzi : **Fevzi, kişi adı.**
f. ŞK18/357, ŞK18/386, ŞK18/397
f.+ m ŞK18/426
f.+ ynen ŞK18/396

fevzi paşa : **Fevzi Paşa, yer adı.**
f. O22/73

feyzi : **Fevzi, kişi adı.**
f. ŞK18/424

fezipaşa : **Fevzi Paşa, yer adı.**
f.+ da İ4/4, İ4/7

fezla : **Fazla.**
f. O4/33

fıçı : **Tahtadan yapılmış geniş kap.**
f. ŞB6/7
f.+ nın ŞB6/7
f.+ yı ŞB6/10, ŞB6/12

fiḫara : **Fukara, fakir.**

f. ŞK7/48, K9/44

fihare : Fukara, fakir.
f. Y1/35, Y1/42

fiḥárē : Fukara, fakir.
f. Y1/164

fiḫare : Fukara, fakir.
f. Y1/38

fiḫáre : Fukara, fakir.
f. Y1/147

fiharı : Fukara, fakir.
f.+ ya Y1/153

fiḫarı : Fukara, fakir.
f.+ ya Y1/125

fiḫari : Fukara, fakir.
f.+ ye Y1/124

fiḫarí : Fukara, fakir.
f.+ ye Y1/128

filan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. ŞK2/74, ŞK7/105, ŞK9/18, ŞK10/125, ŞK10/73, ŞK18/104, ŞK18/18, ŞK18/192, ŞK18/416, A1/209, A4/109, A5/177, A11/46, İ5/130, İ5/21, K7/140, K7/174, K7/79, K7/92, O9/44, O10/12, O10/47, O13/33, O14/17, O14/18, O17/11, O17/58, Y5/196, Y5/212, Y5/409, Y5/51, Y6/56, Y7/4
f.+ ın K10/73

filān : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. Y4/221

filana : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. Y8/58

filanca : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. K7/20

fillad - : Fırlatmak, hızla atmak.
f.- ırdı ŞK13/23

fillan - : Fırlanmak, dolanmak, gezmek.
f.- ı ŞK9/50
f.- ıḳ ŞK13/99
f.- ır ŞK9/72, ŞK13/99
f.- ıyū ŞK12/12
f.- iyolār ŞB2/47

fındīġ : Fındık, kuru yemiş.
f. M1/10

fırad : Fırat Nehri, yer adı.
f. Y6/9
f.+ a K10/9
f.+ da K12/35
f.+ dan K12/11

fırād : Fırat Nehri, yer adı.
f. K12/6

fırad dāı : Fırat Dağı, yer adı.
f.+ na O18/4

fıraḫ : Sevgi ifadesi.
f.+ ı K9/99

fırannı : Fransız.
f. O13/22

fıransız : Fransız.
f.+ lar O14/104
f.+ lār O14/105

fıransīz : Fransız.
f. ŞK2/92

fırat : Fırat Nehri.
f. A13/28, Y6/9

fırça at - : Bir kimseyi azarlamak.
f.- iyi ŞK10/25

fırçal'ā - : Bir kimseyi azarlamak.
f.- rdıġ M8/113

fırġat gėl - : İlham gelmek.
f.- meli ŞK12/8

fırḳa : Fıkra, nükteli ve mizahi kısa Hikâye.
f.+ sı Y4/92

fırlad - : Fırlatmak, hızla atmak.
f.- īr O19/6

fırlan - : Fırlanmak, dolanmak, gezmek.
f.- în K6/119
f.- ır ŞK13/10, ŞK13/20, ŞK13/25, ŞK13/29, ŞK13/35
f.- mış K7/67
f.- nır ŞK13/8

fırlan - : Fırlanmak, dolanmak, gezmek.
f.- dī O11/18

fırlat - : **Fırlatmak, hızla atmak.**
f.- iyō A5/60

fırlı - : **Fırlanmak, dolanmak, gezmek.**
f.- yōlar A13/168

fısdā : **Fıstık.**
f. Y4/298, Y4/300

fısdıġ : **Fıstık.**
f. M1/10, M6/86, M9/10, M9/12, ŞK7/48, ŞK9/42, K6/138, K9/5, O19/76, Y4/195, Y4/196, Y4/295, Y4/297, Y4/300, Y5/93, Y8/5
f.+ ına Y4/298
f.+ ınī K6/140
f.+ lara Y6/58
f.+ ların A11/92, A11/93, Y6/57
f.+ larıñ ŞK6/33

fısdıġ bekleyen höbür : **Fıstık Bekleyen Höbür, yer adı.**
f. Y5/46

fısdıġ ġuşu : **Fıstık kuşu.**
f. Y4/294

fısdıġ saḫızı : **Fıstık sakızı, fıstık ağacından elde edilen reçine.**
f. A4/157, İ8/14

fısdıġ saḳızı : **Fıstık sakızı, fıstık ağacından elde edilen reçine.**
f. İ7/75

fısdıḫ : **Fıstık.**
f. A1/204
f.+ nan A2/111

fısdī : **Fıstık.**
f. M9/14, Y6/14
f.+ nı M9/11

fısdu : **Fıstık.**
f.+ n Y8/8

fısdū : **Fıstık.**
f. ŞK9/43

fısırıġ çıḫ - : **Pısırık, aşırı çekingen davranmak.**
f.- iy O10/87-88

fışġır - : **Fışkırmak, hızla çıkmak.**
f.- dı ŞK4/155

fışḳır - : **Fışkırmak, hızla çıkmak.**
f.- ıncı M6/14

figān : **Figan, inleme.**
f. O8/70

fíġan ėd - : **Feryat etmek.**
f.- eller O20/255

fig(i)r : **Fikir, düşünce.**
f.+ im ŞK2/84

fikir : **Fikir, düşünce.**
f. ŞK10/50

filan : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. M6/33, ŞK2/4, ŞK4/85, ŞK7/103, ŞK8/14, ŞK10/114, ŞK13/151, ŞK13/82, ŞK13/85, ŞK18/35, ŞK18/431, ŞB6/6, A1/267, A1/278, A1/298, A2/103, A6/37, A7/38, A7/41, A8/90, İ2/38, İ2/71, İ5/15, İ6/38, N3/17, O9/61
f.+ ın İ5/155, İ5/157, İ5/160, K10/23
f.+ nan ŞK13/88

fílān : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. ŞK6/27, ŞK10/6, ŞK18/406

fílan : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. M1/17, M1/21, M1/28, M1/31, M1/33, M1/36, M8/8, M8/12, M10/9, M10/30, ŞK3/19, ŞK3/23, ŞK7/53, ŞK9/14, ŞK9/42, ŞK10/114, ŞK10/125, ŞK17/89, ŞK17/95, ŞK18/324, ŞK18/329, ŞK18/66, ŞB2/102, A1/218, İ2/33, K5/136, K7/13, N1/91, O7/27, O9/30, O17/50, O20/73
f.+ ıñ ŞK2/112
f.+ mış İ5/19

fílán : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. N1/114

fílān : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. ŞK2/141, N4/26

fílan : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. M1/27, M10/36

fílān : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. M1/20, M1/37

filanca : **Falan, özel adın yerini tutan kelime.**
f. ŞK2/45, ŞB2/120, ŞB2/65

fílanca : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. K7/17

fílanca : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f.+ nın M2/36

fílcan : Fincan; çay ya da kahve içmek için kullanılan kap.
f. M9/9, M9/10, K12/191
f.+ ı ŞK2/126

fílen : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f.+ in ND4/151, ND4/152

fílim : Film
f. Y4/125, Y5/195
f.+ leri M8/118

firdȏs : Firdevs, kişi adı.
f. ŞK17/119

fireng : Firenk anahtarı.
f. N1/91

firik : Firik; buğdayi nohut vb. tahılların ateşte kavrulmuş hali.
f. K8/15

firiz bey : Feriz Bey, Barak aşiretinde önemli bey.
f. O22/29

fisdan : Fistan, elbise.
f. A4/114

fiş : Fiş, piriz.
f.+ e M9/60

fişşek : Fişek
f. A8/80

fitil fitil : Lambada, kandilde vb. mumdaki yağın yanması için bükülen kumaş.
f. Y6/17

fühara : Fukara, fakir.
f.+ nıñ N2/5

fühare : Fukara, fakir.
f. Y1/166

fühare : Fukara, fakir.
f. Y1/14

fülan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. ŞK16/14, A11/23, O2/3, Y5/171

fülanın yülanın : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. Y5/388

fürsat : Fırsat, şans.
f. ŞK7/210

fonten : Fondöten, makyaj yaparken yüze sürülen krem.
f. M8/17

fontenten : Fondöten, makyaj yaparken yüze sürülen krem.
f.+ i M8/17

fotoraf : Fotoğraf.
f.+ ına M12/34

fotōraf : Fotoğraf.
f. K12/51

foturaf : Fotoğraf.
f.+ ı N8/24
f.+ ını K12/48, K12/52
f.+ lar N1/259

foturaf çēgdir - : Fotoğraf çektime işini yaptırmak.
f.- iyler O14/11
f.- iylē^{r}miş O14/10

fuhare : Fukara, fakir.
f. Y1/15

fulan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. A8/74, A9/8, A13/119, Y5/104, Y5/168, Y5/174, Y5/175, Y6/106
f.+ ımıs O3/64
f.+ nan O3/66

fular : Boyna bağlanan ince ipek kumaş.
f.+ ī M7/86

fursat : Fırsat, şans.
f. ŞK7/209

fülan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. O2/9, O2/14, O3/71

fülán : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. Y7/15

fülan : Falan, özel adın yerini tutan kelime.
f. O6/13

G

ġǒġ - : **Kokmak.**
ġ.- maz K6/213

gôr - : **Görmek.**
g.- emezsin ŞK14/68

gôtür - : **Götürmek.**
g.- dü ŞK8/117
g.- dük ŞK8/67
g.- ürdük ŞK8/63

gīd - : **Gitmek.**
g. ŞK2/96
g.- erdig A11/36
g.- miş ŞK18/265

gīr - : **Girmek.**
g.- mīş ŞK7/97, ŞK12/39

gīt - : **Gitmek.**
g. ŞB2/124

gīzlice : **Gizli bir şekilde.**
g. K12/161

ġ ʿăzel : **Gazel.**
ġ. O18/25

ġ ʿabīr : **Kabir, mezar.**
ġ. M8/87

ġ ʿábahat : **Kabahat, kusur.**
ġ.+ iñ ŞB1/40

ġ ʿábāhat : **Kabahat, kusur.**
ġ.+ iñiz ŞB1/25

ġ ʿábayet : **Kabahat, kusur.**
ġ.+ īiz ŞB1/32

ġ ʿāç : **Kaç, ne kadar.**
ġ. K10/32

ġ ʿadár : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. M8/111, M10/9

ġ ʿadeg : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. O2/9

ġ ʿadek : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. O2/10

ġ ʿādēn : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. ŞB2/56

ġ ʿader : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. M6/11, M6/13, M6/50, M7/15, M7/41, M7/64, M10/4

ġ ʿadēr : **Kadar edatı, dek, gibi.**
ġ. ŞK18/188

ġ ʿadın : **Kadın.**
ġ. M7/88

ġ ʿådın : **Kadın.**
ġ.+ ıñ M7/89

ġ ʿadife : **Kadife, kumaş türü.**
ġ.+ sinnen M7/61

ġ ʿafa : **Kafa, baş.**
ġ.+ sına M7/87

ġ ʿāfa : **Kafa, baş.**
ġ.+ mda N6/4

ġ ʿāḥ - : **Kalkmak.**
ġ.- dıġ O20/17

ġ ʿahve : **Kahve.**
ġ. O7/61
ġ.+ leri M2/25

ġ ʿaḥve : **Kahve.**
ġ. O14/20
ġ.+ de M6/36

ġ ʿaḫve : **Kahve.**
ġ. K6/137

ġ ʿáḥve : **Kahve.**
ġ.+ lerdē M6/35

ġ ʿahvi : **Kahve.**
ġ.+ y O7/58

ġ ʿaḫwaldı : **Kahvaltı.**
ġ. A4/14

ġ ʿal - : **Kalmak.**
ġ.- iy N8/10

ġ ʿalb : **Kalp.**
ġ. M7/24

ġ ʿaldır - : **Kaldırmak, yukarı doğru hareket ettirmek.**
ġ.- īr M7/89

ġʿāldır - : Kaldırmak, yukarı doğru hareket ettirmek.
ġ.- dīġ O20/17

ġʿale : Kale.
ġ. M2/19

ġʿalōfer : Kalorifer.
ġ.+ den M6/32

ġʿåra : Kara, siyah.
ġ. M7/91

ġʿārışıġ : Karmaşık olan.
ġ. M8/45

ġʿasd : Kasıt,amaç.
ġ.+ im M10/11

ġʿasdi : Gazete.
ġ.+ yi O7/3

ġʿåş - : Kaçmak.
ġ.- dıġ M5/39

ġʿay - : Kaymak.
ġ.- maması M8/107

ġʿaybet - : Kaybetmek, yitirmek.
ġ.- dīm O6/29

ġʿaybid - : Kaybetmek, yitirmek.
ġ.- en M9/12

ġʿaybol - : Kaybolmak.
ġ.- ĭy M7/41

ġʿáybol - : Kaybolmak.
ġ.- ur M7/40

ġʿáyd : Kaya.
ġ.+ iñ ŞB1/4
ġ.+ íñ ŞB1/8

ġʿaydėd - : Kaydetmek.
ġ.- erdī O6/19

ġʿāye : Kaya.
ġ. A13/4

ġʿayınbaba : Kayınbaba, kaynata.
ġ.+ sı K10/48

ġʿayısĭ : Kayısı.
ġ. M3/11

ġʿayısı : Kayısı.
ġ. M3/6

ġʿayib : Gaip, görünmez alem.
ġ.+ den N7/7

ġʿayib id - : Kaybetmek, yitirmek.
ġ.- ellēr N1/274

ġʿayib ol - : Kaybolmak.
ġ.- du O11/30

ġʿāyinbaba : Kayınbaba, kaynata.
ġ.+ m O21/14

ġʿayir - : Sahip çıkmak
ġ.- mesi N6/12

ġʿayísi : Kayısı.
ġ. M8/29

ġʿayiş : Kemer.
ġ. M8/106

ġʿayişi çal - : Makas vb. deri kemere sürtmek.
ġ.- ardī M8/106

ġʿaynad - : Kaynatmak.
ġ.- ırdī M2/33
ġ.- massā M7/53

ġʿaysi : Kayısı.
ġ. M7/54, M7/56

ġʿazvecilig : Gazvecilik, insanlardan zorla eşya alan kimse.
ġ. O22/91, O22/92

ġʿazveli : Gazvecilik, insanlardan zorla eşya alan kimse.
ġ. O22/92

ġʿıy - : Kıymak, acımamak.
ġ.- diñ O22/85

gădem : Kadar.
g. ŞK8/128

gĕç - : Geçmek.
g. O15/22

gĕd - : Gitmek.
g.- elim ŞB5/7
g.- miş O20/215

gĕT - : Gitmek.
g.- dīm O19/37

g.- di ND4/168
g.- dim O19/37
g.- mişler İ6/60

gẽydir - : **Giyme işini yaptırmak.**
g.- illerdi ŞK8/31

ġā - : **Kalkmak.**
ġ.- m A3/165

ġå - : **Kalkmak.**
ġ.- ārdī A13/143

ġab : **Kap, eşya.**
ġ. ŞK16/45, ŞK17/161, ŞK17/165, ŞK17/166, İ5/52, İ6/38
ġ.+ a A1/62, İ5/154
ġ.+ lara M2/23
ġ.+ larımızı M2/20
ġ.+ larına A1/10
ġ.+ larını Y5/285

ġåb : **Kap, eşya.**
ġ.+ ımız ŞK11/44

ġābīr : **Kabir, mezar.**
ġ. M8/87

ġaba : **Kaba, saygısız.**
ġ. O17/56

ġabā : **Kabak.**
ġ. ŞK8/172, O1/25
ġ.+ ñ ŞK16/15, ŞK16/19

ġaba ġaba : **Kaba bir şekilde.**
ġ. ŞK13/63, ŞK17/258

ġaba piñār : **Kaba Pınar, yer adı.**
ġ. ND4/12

ġabadayı : **Kabadayı, yürekli.**
ġ. K6/69

ġabadayi : **Kabadayı, yürekli.**
ġ.+ ynan ŞK3/54
ġ.+ nıñ ŞK3/104

ġabaġ : **Kabak.**
ġ.+ lara ŞK16/14

ġabaḳ : **Kabak.**
ġ. ŞK16/18

ġabāḳ : **Kabak.**
ġ. O17/55

ġabar - : **Kabarmak.**
ġ.- ıyō A5/246

ġabardır - : **Kabarma işini yaptırmak.**
ġ.- dı A4/21

ġabarTma tozu : **Hamurun kabarması için kullanılan baharat.**
ġ. K10/103, K10/105

ġabcāz : **Kapcağız, yer adı.**
ġ. O22/89

ġabçıy : **Kauçuk.**
ġ.+ un A8/83

ġabı : **Kabuk.**
ġ.+ ni O20/162

ġabıġ : **Kabuk.**
ġ. K3/15
ġ.+ ını K2/12, K2/14
ġ.+ ları Y4/301

ġabıḳ mabıḳ : **Kabuk.**
ġ. K6/87

ġabī : **Kabuk.**
ġ. Y5/175
ġ.+ nı A8/75, A8/87

ġabīḳ : **Kabuk.**
ġ. K6/88

gabil : **Kabul, razı olma.**
g. O17/85

ġabil : **Kabul, razı olma.**
ġ. ŞK9/98
ġ.+ i M5/23
ġ.+ im Y5/145

ġabil ed - : **Kabul etmek.**
ġ.- er A2/95, Y1/4
ġ.- iyo Y1/89
ġ.- miyū İ7/9

ġabil ėd - : **Kabul etmek.**
ġ.- er K7/29
ġ.- miyler O19/51
ġ.- miylēr O19/51

ġabil et - : **Kabul etmek.**
ġ.- di A2/98

ġabil ėT - : **Kabul etmek.**

ġ.- mem ŞK16/10

ġabíl ėt - : **Kabul etmek.**
ġ.- miştir N7/29

ġabil ol - : **Kabul etmek.**
ġ.- du A2/99, İ5/40

ġåbile : **Kabile, grup.**
ġ. İ5/4

ġabine : **Kabile, grup.**
ġ. İ5/11

ġabinē : **Kabile, grup.**
ġ. İ5/6

ġabir : **Kabir, mezar.**
ġ.+ ā İ6/73
ġ.+ in O20/115

ġabír : **Kabir, mezar.**
ġ. İ6/63

ġābir : **Kabir, mezar.**
ġ.+ e ŞK17/120

ġabíra sıġmaz : **Kabire Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
ġ.+ ı N1/270

ġabire sıġmaz : **Kabire Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
ġ.+ ı N1/269

ġabù : **Kabuk.**
ġ.+ nı A8/72

ġablan : **Kaplan.**
ġ. ŞK12/31, O9/12

ġablanlar : **Kaplanlar ailesi, kişi adı.**
ġ.+ dandı A1/59

ġabùl ėd - : **Kabul etmek.**
ġ.- ersen Y4/119

ġabùl et - : **Kabul etmek.**
ġ.- diñ Y8/27

ġabū : **Kabuk.**
ġ.+ nu ŞK10/9, ŞK10/29, ŞK10/32

ġabuḫlu ġabuḫlu : **Kabuk olan.**
ġ. A6/84

ġabūḳ : **Kabuk.**
ġ. K6/103

ġabul ed - : **Kabul etmek.**
ġ.- diriyler K12/23

ġabul ėd - : **Kabul etmek.**
ġ.- ersē ŞK10/85
ġ.- mezsē ŞK10/86

ġacıllar : **Gacıllar ailesi, kişi adı.**
ġ. ŞK18/391

ġacıviren köyü : **Gacıveren köyü, yer adı.**
ġ. O6/40

ġacī : **Kıvırcık köyü, yer adı.**
ġ. M9/50

gaç - : **Kaçmak.**
g.- ar O5/5
g.- iy K2/22

gaÇ : **Kaç, ne kadar.**
g. A13/161

ġaç : **Kaç, ne kadar.**
ġ.+ ī ŞK7/159
ġ. M6/98, ŞK2/26, ŞK2/32, ŞK2/39, ŞK4/143, ŞK7/9, ŞK8/47, ŞK8/61, ŞK8/65, ŞK12/37, A4/5, A5/32, A5/49, A8/95, A12/66, İ1/35, İ5/157, İ5/47, İ6/67, İ8/20, K6/172, N1/107, Y4/88, Y6/114, Y6/99
ġ.+ an A1/266
ġ.+ i ŞK7/156, ŞK7/158, ŞK7/159, ŞK7/160

ġaç - : **Kaçmak.**
ġ.- īylar O19/16
ġ.- ʿán Y8/76
ġ. Y1/139, Y1/140
ġ.- abilir ŞK15/83
ġ.- abilirim ŞK15/79
ġ.- allarıdı İ5/68
ġ.- an Y5/287
ġ.- āñ O14/80
ġ.- ar ŞK7/200, A8/58, A8/62, O3/32, O5/6, O14/95, Y4/149, Y4/188, Y5/216, Y5/394
ġ.- ār Y4/130
ġ.- ardı ŞK7/191, ŞK7/209, A10/61
ġ.- ardıġ İ5/68
ġ.- ardıḳ K10/15
ġ.- ardım K10/17

ġ.- ardī A10/61
ġ.- arım İ1/18
ġ.- arsıñ ŞK4/101
ġ.- ıcın ŞK15/78
ġ.- ıñ ŞK16/31
ġ.- ırdıḳ K10/16
ġ.- ıyōlar A13/169
ġ.- im Y5/280
ġ.- iy A1/308, A4/35, A13/75, K2/22, K2/29
ġ.- iyē Y5/284
ġ.- iyoḳ ŞK4/103
ġ.- iyosa ŞK3/9
ġ.- iyū̃ ND3/24
ġ.- ma A2/108
ġ.- mamanın N1/220
ġ.- mış ŞK16/32, ŞB6/82, N5/12, O5/5
ġ.- mīş Y5/307
ġ.- sınnar İ6/21

ġāç - : **Kaçmak.**
ġ.- ardıġ M3/20
ġ.- dī M8/89
ġ.- ın K10/14
ġ.- mış ŞK12/32, ND2/12, O20/212, O22/59
ġ.- mışlar O14/87
ġ.- mışlār O14/96, O20/203

ġāç : **Kaç, ne kadar.**
ġ. K10/15

ġåç - : **Kaçmak.**
ġ.- ʿarḫan M8/65
ġ.- aġ A13/170
ġ.- araḳ A13/115
ġ.- mış ŞK12/38

ġåç : **Kaç, ne kadar.**
ġ. M8/114, K5/80

ġaça : **Kaçak, gizlice.**
ġ. ŞK4/133, ŞK4/134

ġaçā : **Kaçak, gizlice.**
ġ.+ ymış ND6/4

ġaça ġaça : **Koşarak.**
ġ. ŞK4/118, ŞK4/133, O14/119

ġaça ġaçā : **Koşarak.**
ġ. O14/113

ġaçaġ : **Kaçak, gizlice.**
ġ. Y6/70
ġ.+ dır K13/12

ġaçaḳ : **Kaçak, gizlice.**
ġ.+ da Y6/9
ġ.+ na Y6/68

ġaççaḳ : **Kaçak, gizlice.**
ġ. A9/63

ġaçın - : **Kaçınmak, uzak durmak.**
ġ.- ilār K12/44

ġaçır - : **Kaçma işini yaptırmak.**
ġ.- acaġ N1/187
ġ.- dı ŞK18/428, K6/53, N1/196
ġ.- diydı ŞK18/423
ġ.- ıcaġ K7/48
ġ.- ıllardī K10/40
ġ.- ıllarıdı Y5/308
ġ.- ır K3/7, N1/194
ġ.- ırlardı K3/6
ġ.- īr N1/193
ġ.- maḳ A8/46
ġ.- mıya Y5/310
ġ.- míyė Y5/312

ġāçır - : **Kaçma işini yaptırmak.**
ġ.- mış ND2/6

ġaçırma : **Kaçma işi yaptırmak.**
ġ. A8/41

ġaçir - : **Kaçma işini yaptırmak.**
ġ.- iyḫan N1/194

ġad : **Kat, tabaka.**
ġ. ŞK8/29, ŞK8/30, K4/24, O20/23

ġadā : **Kadar.**
ġ. ŞK18/284
ġ.+ ni O16/12

ġadān : **Kadar.**
ġ. ŞK18/284, K11/35

ġadāni : **Kadar.**
ġ. O16/12

ġada : **Kadar.**
ġ. M8/111, İ5/53, Y6/38

ġadaġ : **Kadar.**
ġ. A13/133

ġadah : **Kadar.**
ġ. A1/245

ġadaḫ : **Kadar.**
ġ. A1/189, A3/87

ġadáḫ : **Kadar.**
ġ. A1/31

ġadak : **Kadar.**
ġ. O13/41

ġadaḳ : **Kadar.**
ġ. A1/128, O13/35, Y5/235

ġadan : **Kadar.**
ġ. A1/211

ġadān : **Kadar.**
ġ. N1/237

ġadanī : **Kadar.**
ġ. ŞK18/41, İ5/158, O16/15

ġadānī : **Kadar.**
ġ. O16/14

ġadanı : **Kadar.**
ġ. O11/23

ġadañı alīm : **Derdin bana gelsin anlamında söz.**
ġ. ŞK13/137

ġadani : **Kadar.**
ġ. ŞK1/6, ŞK11/38, Y5/365

ġadáni : **Kadar.**
ġ. O4/25, Y5/413

ġadāni : **Kadar.**
ġ. ŞK8/77, Y5/281

ġadaniyi : **Kadar.**
ġ. O16/33

ġadar : **Kadar.**
ġ. M7/6, M8/5, M8/15, M11/16, ŞK3/9, ŞK4/118, ŞK6/75, ŞK10/20, ŞK10/76, ŞK10/99, ŞK15/12, ŞK15/50, ŞK15/79, ŞK15/83, ŞK15/88, ŞK15/89, ŞB6/69, ŞB6/75, ŞB7/27, A5/22, A5/39, A11/57, A13/152, A13/24, A13/69, İ1/117, İ3/8, İ5/8, İ6/57, İ7/23, K7/135, K7/151, K10/41, N2/75, N3/8, N3/22, N3/32, N3/33, N7/11, ND2/21, ND4/66, O9/36, O20/110, Y1/39, Y1/68, Y4/302, Y4/94, Y8/45
ġ.+ dıġ İ2/87
ġ.+ dī N2/80
ġ.+ ı K5/49, K9/47, K9/80
ġ.+ ını İ2/89, Y1/177
ġ.+ ını İ5/79
ġ.+ ini İ5/79

ġadár : **Kadar.**
ġ. ŞK7/59, K7/11

ġadār : **Kadar.**
ġ. İ1/128, K7/105, K12/83
ġ.+ ī N1/247

ġadarı : **Kadar.**
ġ. K5/75, K9/78, K10/69, K10/96, O10/28, Y5/432

ġadārı : **Kadar.**
ġ. ŞK18/95

ġadasını al - : **Derdin bana gelsin anlamında söz.**
ġ.- dīm ŞK12/16
ġ.- dīm ŞK11/16, ŞK16/56

ġaddırıġ ḫassan : **Gaddırık Hasan, kişi adı.**
ġ. ND5/6

ġade : **Kadar.**
ġ. ŞK7/128

ġadė : **Kadar.**
ġ. İ5/53

ġadē : **Kadar.**
ġ. İ5/110

ġadeġ : **Kadar.**
ġ. ŞK17/130

ġādeg : **Kadar.**
ġ. ŞK9/83

ġadeh : **Kadar.**
ġ.+ leri ND5/51

ġadek : **Kadar.**
ġ. O2/10, O20/222, O20/79

ġadėk : **Kadar.**
ġ. Y5/223

ġadēk : **Kadar.**
ġ. İ5/110

gadēn : **Kadar.**
g. O23/31

ġaden : **Kadar.**
ġ. ŞK14/20, ŞK14/37, ŞB2/8

ġadeñ : **Kadar.**
ġ. ŞK14/35

ġadēn : **Kadar.**
ġ. O3/28

ġāden : **Kadar.**
ġ. ŞB2/58

ġadeni : **Kadar.**
ġ. ŞK14/39

ġadēni : **Kadar.**
ġ. ŞK14/38

gader : **Kadar.**
g.+ ī O6/29
g. M1/20, ŞK4/97

ġader : **Kadar.**
ġ. M5/16, M8/59, ŞK2/105, ŞK2/26, ŞK2/45, ŞK2/52, ŞK3/100, ŞK3/141, ŞK3/65, ŞK4/118, ŞK7/110, ŞK7/198, ŞK7/201, ŞK7/67, ŞK7/75, ŞK10/124, ŞK10/144, ŞK10/38, ŞK14/11, ŞK14/16, ŞK14/78, ŞK14/79, ŞK18/344, ŞB2/17, A3/22, A3/79, A5/22, A6/79, A11/32, A12/44, A12/54, A13/138, A13/152, A13/156, A13/74, A13/79, İ5/134, K12/200, N1/249, ND3/20, O1/16, O1/25, O20/110, O22/93, Y1/100, Y4/108, Y4/183, Y4/189, Y4/300, Y4/59
ġ.+ i N1/239, O6/24, O22/9
ġ.+ idi İ5/53
ġ.+ imse N3/44

ġadėr : **Kadar.**
ġ.+ isi A13/133

ġadēr : **Kadar.**
ġ. M9/17, A13/153, İ5/76, O20/203
ġ.+ immiş O3/75

ġāder : **Kadar.**
ġ. ŞK2/13, N1/247

ġader ġısmet : **Nasip, kısmet.**
ġ. O20/69

ġaderī : **Kadar.**
ġ. ŞK18/395

ġadērī : **Kadar.**
ġ. ŞK18/394

ġaderi : **Kadar.**
ġ. ŞK11/3, İ4/12, ND3/20

ġadēri : **Kadar.**
ġ. O6/6

ġaderini : **Kadar.**
ġ. ŞK2/40, Y4/85

ġaderlig : **Kadar.**
ġ. O20/120, O20/145

ġadeyif : **Undan yapılan, tatlı olarak tüketilen yiyecek.**
ġ.+ e M7/55

ġadın : **Kadın.**
ġ. M9/21, M9/22, M9/41, M9/43, ŞK2/24, ŞK4/142, ŞK4/77, ŞK10/60, A1/220, A1/232, A1/234, A1/252, A1/253, A1/299, A1/300, A1/301, A1/304, A1/305, A1/306, A1/308, A1/311, A1/70, A1/71, A4/145, A5/168, A5/184, A5/197, A5/199, A5/200, A5/248, A5/65, A6/4, A7/52, A7/54, A7/56, A7/62, A11/66, K6/201, K6/96, K7/14, K9/106, K9/107, K9/114, N1/116, N1/121, N1/150, N2/15, N2/19, N2/21, N2/22, N2/30, N2/48, N2/58, N2/66, N2/67, ND2/16, ND2/17, O1/6, O1/17, O1/19, O1/20, O9/84, Y2/29, Y5/186, Y5/306, Y5/355, Y5/79, Y7/21, Y7/31
ġ.+ a A1/251, A1/297, A1/304, A11/65, İ1/89, İ8/33, K9/110, N2/67
ġ.+ ā ŞK8/7, A11/62, İ1/71, N2/19
ġ.+ ḫı K9/113
ġ.+ ı A1/297, A6/9, A7/60, A11/68, K9/109, N2/30, N2/59, N2/77, O10/85, Y3/17, Y6/49
ġ.+ ımış ŞK18/197
ġ.+ ın ŞK8/57, A1/253, A1/296, A5/12, A7/60, İ1/67, O1/18, Y5/164
ġ.+ ıñ ŞK4/77, ŞK8/39, A7/54, N2/4, N2/73
ġ.+ ını A5/19
ġ.+ ī ŞK8/38, İ3/50
ġ.+ īn K6/29
ġ.+ mış N2/4
ġ.+ míş K7/14
ġ.+ nan N1/110
ġ.+ nar M9/40, ŞK13/33, ŞK13/35, A1/270, A4/160, A11/84, A11/85, İ1/89, İ7/73, İ7/93, ND4/61, O1/20, O17/7, O17/9, Y5/305, Y5/309
ġ.+ nár A7/50
ġ.+ nār ND4/64, ŞK8/34
ġ.+ narda A5/184
ġ.+ nara A2/4, A4/160, A5/211, A6/15, A11/66, O1/5, O1/14

ġ.+ narda İ1/92
ġ.+ nardā A8/38
ġ.+ narḫı A11/84
ġ.+ narı İ5/112
ġ.+ narıḫını A7/8
ġ.+ narın M8/6, A4/132, A5/192, A5/193, K6/28

ġādın : **Kadın.**
ġ. O17/27
ġ.+ nār O7/25

ġådın : **Kadın.**
ġ. ŞK11/38, ŞK13/16
ġ.+ ın Y7/30, Y7/31
ġ.+ nar M8/71, A13/151
ġ.+ narın A13/150
ġ.+ narın A11/30

ġadıoġlù yusuf paşi : **Kadıoğlu Yusuf Paşa, kişi adı.**
ġ.+ yā O22/9

ġadıoġlu yusüf paşi : **Kadıoğlu Yusuf Paşa, kişi adı.**
ġ.+ yī O22/21

ġadifā : **Kadife, kumaş türü.**
ġ. ŞK17/170

ġadifá : **Kadife, kumaş türü.**
ġ. ŞK2/103, ŞK9/17, K8/21

ġadifáli : **Kadife kumaşından elbisesi olan.**
ġ. ŞK9/77

ġadife : **Kadife, kumaş türü.**
ġ. ŞK17/170

ġadifē : **Kadife, kumaş türü.**
ġ. ŞK2/103

ġadīn : **Kadın.**
ġ. N1/110

ġadioġlu yusüf paşa : **Kadıoğlu Yusuf Paşa, kişi adı.**
ġ. O22/12

ġadíoġlu yusüf paşi : **Kadıoğlu Yusuf Paşa, kişi adı.**
ġ.+ ya O22/13

ġadir : **Kadir, değer, kıymet.**
ġ.+ īne Y5/142
ġ. ŞK4/140, ŞK10/58
ġ.+ di ŞK17/8
ġ.+ e K6/147
ġ.+ in Y5/134
ġ.+ inne Y5/142

ġādir : **Kadir, kişi adı.**
ġ.+ in Y5/142

ġadir allaḥ : **Yüce Tanrı.**
ġ. K11/24

ġadirō : **Kadir'in oğlu.**
ġ.+ nun M6/11
ġ.+ ya M6/11

ġadl : **Katl, ölüm.**
ġ.+ iñe O6/35

ġad(i)r : **Kadir, değer, kıymet.**
ġ.+ ını N1/290
ġ.+ ī N1/291

ġafī : **Kafa, baş.**
ġ.+ yi O4/14

ġafa : **Kafa, baş.**
ġ. A13/152, ND5/37
ġ.+ lar ŞK18/309
ġ.+ ların ŞK3/78
ġ.+ larını ŞK7/204
ġ.+ m ŞK7/173, O4/16
ġ.+ ma ŞK7/129
ġ.+ mda İ3/163
ġ.+ mı M8/103, O4/33
ġ.+ mız O23/32
ġ.+ n Y5/291
ġ.+ ñ O15/14
ġ.+ nı ŞB6/24
ġ.+ sı A5/11, A5/21, A5/61, A13/153, N1/299, Y4/37
ġ.+ sına A2/26, A13/152
ġ.+ sını ŞK10/73, A6/74, A13/26, K7/84, N4/23
ġ.+ sınıñ ND5/32

ġafá : **Kafa, baş.**
ġ. K8/21
ġ.+ mdeydī ŞK1/38

ġāfa : **Kafa, baş.**
ġ.+ sī K6/135

ġåfa : **Kafa, baş.**
ġ.+ m A13/19
ġ.+ ma M6/12

ġafam dud - : **Halsiz olmak.**
ġ.- mīş O15/17
ġ.- muş O15/17

ġafāma getir - : Hatırlamakç
ġ.- īm A5/6

ġafañ ay - : Kendine gelmek.
ġ.- dı O3/76

ġåfası åy - : Kendine gelmek.
ġ.- mış N5/42

ġafayı duzlad - : Hayatını kaybetmek.
ġ.- maġ ŞK3/106

ġāfer : Kuaför.
ġ. ŞK5/3
ġ.+ e ŞK5/3

ġafı : Kafa, baş.
ġ.+ ya ŞK13/95

ġāfirengi : Kahverengi, renk adı.
ġ. ŞK8/100

ġaġa : Gaga, kuşun ağzı.
ġ.+ sı Y4/302
ġ.+ sıynan ŞK5/103

ġah - : Kalkmak.
ġ.- arımış A5/50
ġ.- ı İ6/21
ġ.- iy M9/41
ġ.- iylār K12/80

ġaḥ - : Kalkmak.
ġ. A2/103

ġaḫ : Gak, su biriken yer.
ġ.+ dān Y5/412
ġ.+ ımı ŞK4/122

ġaḫ - : Kalkmak.
ġ. A3/48
ġ.- ar A5/146, A11/51, A13/10
ġ.- ardı İ3/142
ġ.- ardī A10/61
ġ.- dım Y5/415
ġ.- ık A5/89
ġ.- ıñ N2/43
ġ.- ıya Y2/31
ġ.- iy A4/100, A4/91, K7/150, K12/17
ġ.- iyō ŞK18/125
ġ.- mış ŞB2/5
ġ.- mıya A10/61
ġ.- ar O17/59

ġáh : Tavuğu çağırırken çıkarılan ses.
ġ. A5/109

ġāḥ : Tavuğu çağırırken çıkarılan ses.
ġ. Y4/236

ġaḥarmannar : Kahramanlar ailesi, kişi adı
ġ. A5/136

ġaḥde : Oyun.
ġ.+ leri Y4/157

ġahir : Kahır, üzüntü.
ġ. ŞK13/57

ġahr : Kahır, üzüntü.
ġ.+ i ŞK17/265

ġáhrol - Kahrolmak, üzülmek.
ġ.- ası ŞK13/55

ġahva : Kahve.
ġ. K12/55

ġaḥvá : Kahve.
ġ. O14/21

gahve : Kahve.
g.+ leri M12/86

ġahve : Kahve.
ġ. M5/24, İ1/20
ġ.+ leri M12/82

ġaḳ : Gak, su biriken yer.
ġ. ŞK4/36

ġaḳubā : Keklik avlarken çıkarılan ses
ġ. A11/38

gal - : Kalmak.
g.- ācaġ İ2/39
g.- mādı O5/40

ġal - : Kalmak.
ġ.- īyrim A1/98
ġ. K7/89
ġ.- amaḳ ŞK10/148
ġ.- amıyıġ ŞK18/161
ġ.- an M1/22, ŞK2/44, İ5/129, İ5/66, O11/42, Y5/392, Y8/31
ġ.- anı A4/155, K6/53
ġ.- annar İ5/170
ġ.- asıya A4/119, A4/120
ġ.- dı M1/33, ŞK2/49, ŞK6/93, ŞK17/86, ŞB4/4, A4/33, A6/16, A10/23, K6/12, K6/141, K13/7,

N1/110, N1/160, O5/28, O7/15, O7/57, O10/26, O16/38, O18/21, O18/50, O20/119, O20/144, Y4/14, Y4/21, Y5/327, Y5/78, Y8/5, Y8/45, Y8/61
ġ.- dıġ O13/47
ġ.- dıġdan N1/111
ġ.- dıḳ İ3/65, K5/22
ġ.- dım ŞK17/11, ŞK17/147, A1/25, İ5/57, O4/24, Y5/413
ġ.- dın O3/79
ġ.- dır İ3/155, K9/90, K9/91
ġ.- dırabilir O19/43
ġ.- dıracaḳ Y1/29
ġ.- dıramiyo N2/48
ġ.- dırdı ŞK4/146
ġ.- dırdım Y5/377
ġ.- dırdımsa ŞK2/129
ġ.- dır-di A1/290
ġ.- dırdī Y1/59
ġ.- dır-ıllardı A10/62
ġ.- dırım Y1/26
ġ.- dırımış N5/21
ġ.- dırımışıdı Y5/206
ġ.- dırıñ O10/97
ġ.- dırır ND4/68
ġ.- dırırdı K10/5
ġ.- dırırdī K10/5
ġ.- dıriy O19/64
ġ.- dırma K6/109
ġ.- dırmış Y4/301
ġ.- di A1/35, A3/122
ġ.- dí A1/40
ġ.- dī M9/70, ŞK6/108, İ1/88, K7/168, O10/26
ġ.- dīm Y5/414
ġ.- dīnda ND4/81
ġ.- diydı Y5/358
ġ.- diydi M6/13
ġ.- dū A5/39
ġ.- dūmuzu ŞK17/94
ġ.- ıġ Y5/287
ġ.- ıllardı ŞK13/113, A1/3, A1/11, Y8/30
ġ.- ıllarımış Y4/221
ġ.- ıncā ND2/7
ġ.- ıncı M6/88
ġ.- ır ŞK5/90, ŞK13/9, ŞK14/69, ŞK14/70, ŞK14/71, ŞK14/74, A13/29, K5/50, K9/66, N1/199, ND6/29, O1/5, O4/22, O7/24, O12/25, O13/36, Y5/284
ġ.- ırdı M8/28, ŞK13/112, ND4/65, ND6/16
ġ.- ırdıḫ A1/3
ġ.- ırdi A1/12
ġ.- ırdī O5/11
ġ.- ırıdı İ8/7, ND4/74
ġ.- ırmış K6/29
ġ.- ırsa N1/202
ġ.- ırsañ O13/46
ġ.- ırsayiz A2/19, A2/37
ġ.- ısa ND6/16
ġ.- ıyō İ7/15
ġ.- icaḫ A1/310
ġ.- īr K6/132
ġ.- iy M3/24, ŞK2/18, ŞB4/8, A1/256, A3/117, A3/45, A3/71, K3/14, K3/15, K7/104, K7/166, N8/46, O16/19
ġ.- íy O18/8, Y6/139
ġ.- iyǎdī ŞK7/16
ġ.- iyā Y2/5
ġ.- iylar N1/6
ġ.- iylār K12/74
ġ.- iyo ŞB2/32, ŞB2/62
ġ.- iyō İ7/15
ġ.- iyōdū İ7/14
ġ.- iyolar ŞK15/41
ġ.- iyōmuş A6/27
ġ.- iyū İ7/34
ġ.- ma Y7/26
ġ.- madan ŞK4/74, A1/24
ġ.- madı M9/28, M9/29, M9/54, ŞK4/148, ŞK4/178, ŞK8/69, ŞK18/285, A4/144, A5/89, A6/70, İ5/131, İ6/13, İ6/70, İ7/32, K5/36, ND4/93, O3/44, O4/24, O5/27, O10/22, O13/25, O14/21, O23/20, O23/21, Y4/157, Y4/21, Y4/36, Y5/381, Y6/130, Y6/65, Y6/72
ġ.- mādı O5/39, O5/43
ġ.- madī M1/34, K11/16, O3/48
ġ.- malı M11/13
ġ.- mamış ŞK18/282, İ2/10, İ2/54, O15/14
ġ.- māyıġ ŞK18/159
ġ.- mayıncī ŞK18/283
ġ.- maz ŞK5/98, ŞK11/55, Y4/162
ġ.- mazdı O13/22
ġ.- mėyıġ ŞK7/28
ġ.- mėyiḳ Y5/36
ġ.- mış M6/71, M8/80, M12/39, ŞK1/17, ŞK4/21, ŞK6/106, ŞK7/75, ŞK16/8, ŞK17/143, ŞK18/360, ŞK18/68, A1/294, A2/72, A5/11, A8/48, A9/62, A9/66, A12/93, A13/169, K5/119, K7/138, K12/12, N6/5, ND2/7, ND4/148, ND5/25, ND5/40, O14/82, O20/187, O20/210, O22/12, Y4/237, Y4/75, Y5/278, Y5/295, Y5/49
ġ.- mışdı Y4/224
ġ.- mışım A3/125
ġ.- mışlar A1/25

ġ.- mışlār ŞK15/43, K5/82, K5/84, O14/104
ġ.- mışşım ŞK17/96
ġ.- miy A1/249
ġ.- miyı ŞK2/21
ġ.- miyik ŞK15/60
ġ.- miyu İ3/163
ġ.- sāymış ND4/46
ġ.- sın O6/38, Y1/88

ġāl - : **Kalmak.**
ġ.- dıġ ŞB4/4, O7/34
ġ.- dıġdan ŞB3/5
ġ.- dıḳ ŞK9/13
ġ.- dım Y5/223
ġ.- ırdı ND4/70
ġ.- madı K5/116
ġ.- mışlār O14/88
ġ.- iy ŞB4/9

ġål - : **Kalmak.**
ġ.- dır A13/164
ġ.- mış A13/19

ġalʿáylad - : **Bakır eşyaları kalayla kapplatmak.**
ġ.- ır M2/20

ġala : **Kale.**
ġ. M1/5
ġ.+ dan M1/4
ġ.+ larī K12/83
ġ.+ nın A12/75, A12/76, Y5/285, Y8/9
ġ.+ sı İ2/96
ġ.+ sınıñ A5/29
ġ.+ ymiş A12/87

ġalā : **Kale.**
ġ. M1/5

ġalā - : **Karganın çıkardığı ses, gaklamak.**
ġ.- mış ŞK4/42

ġāla - : **Karganın çıkardığı ses, gaklamak.**
ġ.- mıya ŞK4/42

ġāla : **Kale.**
ġ. Y4/153

ġala ġala : **Bütünü, olup olacağı.**
ġ. ŞK14/53

ġalā ġalā : **Bütünü, olup olacağı.**
ġ. A13/169

ġalaba : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. A5/223

ġalabalī : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ.+ miz O3/29

ġalabalıġ : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. ŞK17/301, A9/57, K8/9, K8/13, O22/10

ġalabālıġ : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. K8/9, O8/11, O8/22

ġālabālıġ : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. O3/29

ġålabalıġ : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. M8/57

ġålabalī : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. A13/9

ġalafadlı : **Kalabalık, insan topluluğu.**
ġ. N1/103

ġalaġ bağla - : **Gelinin başını süslemek.**
ġ.- rlarıdı K3/4

ġalalı : **Kalalı oyunu, yağmur yağması için oynanan oyun.**
ġ. Y4/161

ġalālı : **Kalalı oyunu, yağmur yağması için oynanan oyun.**
ġ. Y4/163

ġālalı : **Kalalı oyunu, yağmur yağması için oynanan oyun.**
ġ. Y4/152

ġalaltı : **Kalealtı, yer adı.**
ġ.+ nnā ŞK18/417

ġalam : **Kalem, yazma aracı.**
ġ.+ ini ŞK17/215

ġalám : **Kalem, yazma aracı.**
ġ.+ i O23/28

ġalan : **Tahta parçası.**
ġ. K7/62
ġ.+ ı K7/79

ġalaylan - : **Bakır eşyaları kalayla kapplatmak.**
ġ.- ır M2/22

ġalaz : **Galaz.**
ġ. A8/85

ġalb : **Kalp, yürek.**
ġ.+ ım N1/254
ġ.+ im O23/17
ġ.+ imdāki ŞK17/321
ġ.+ imde A1/16
ġ.+ imdeki ŞK9/60
ġ.+ imden ŞK9/48, O19/39
ġ.+ ime O19/39
ġ.+ índa N1/187
ġ.+ inde ŞK10/12
ġ.+ inden M12/86
ġ. + iye ŞK14/21
ġ.+ iyiz A4/4

ġālb : **Kalp, yürek.**
ġ.+ innē ŞK10/11

ġalbīm egil - : **Kırılmak, üzülmek.**
ġ.- ir N1/264

galbli : **İyi kalpli.**
g.+ ydi ŞB2/127

ġalbli : **İyi kalpli.**
ġ. ŞB2/127

ġalbur : **Elek.**
ġ. ND3/4

ġaldır - : **Kaldırmak.**
ġ. A2/87, ŞB6/24
ġ.- acaġ Y4/104
ġ.- acam O9/15
ġ.- amadı A5/23
ġ.- dı ŞK17/98
ġ.- dıḫ A2/90
ġ.- dılar İ6/41
ġ.- dım ŞK2/128
ġ.- ı İ5/122
ġ.- ıġ ŞK15/51
ġ.- ım Y1/21
ġ.- ın A3/128, A10/7
ġ.- ır A7/53, A10/7, İ5/122
ġ.- ırdı ŞK8/47
ġ.- ırdım A8/127
ġ.- ıyōn A9/27
ġ.- ıyonḫına A9/25
ġ.- in A4/77
ġ.- iyler K3/14
ġ.- iyō ŞB2/86
ġ.- mış K7/87, Y5/364
ġ.- rım Y4/105

ġāldır - : **Kaldırmak.**
ġ.- ır ŞK8/8
ġ.- ırdıḳ ND4/24

ġåldır - : **Kaldırmak.**
ġ.- mış N5/21, N5/27

ġaldir - : **Kaldırmak.**
ġ.- īrig A1/179
ġ.- ır A3/225
ġ.- ıyo A5/60

ġale : **Kale**
ġ. M2/18
ġ.+ nin ND6/4

ġalem : **Kalem, yazma aracı.**
ġ. İ3/127
ġ.+ i ŞK1/37, O23/27
ġ.+ ine ŞK7/130

ġálem : **Kalem, yazma aracı.**
ġ.+ im M5/53

ġalemtıraş : **Kalemtraş, bıçak.**
ġ.+ ı A13/114, A13/118

ġaley : **Kalay.**
ġ. A10/30

ġalḥ - : **Kalkmak.**
ġ.- tı K3/18

ġalḫ - : **Kalkmak.**
ġ.- ıb N2/23, N2/44
ġ.- íyo N2/36
ġ.- tıḫdan K3/15

ġalḥan : **Kalkan, korunmalık.**
ġ.+ ını A5/60

ġalḫan : **Kalkan, korunmalık.**
ġ. O9/23

ġalı - : **Gaklamak, karganın çıkardğı ses.**
ġ.- yom ŞK4/44

ġālı - : **Gaklamak, karganın çıkardğı ses.**
ġ.- yo ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65
ġ.- yoñ ŞK4/43
ġ.- yom ŞK4/47
ġ.- yoñ ŞK4/37

ġalıb ġalıb : **Kalıp.**
ġ. A11/26

ġalın : **Kalın, başlık parası.**
ġ. A8/4, Y5/100

ġ.+ dı İ5/71
ġ.+ ı ŞK17/164, A8/12, Y8/60
ġ.+ na A8/4

ġālın : **Kalın, başlık parası.**
ġ. ŞK17/182

ġalın ġalın : **Kalın bir şekilde.**
ġ. A13/131

ġalın kes - : **Söz kesmek, nişan öncesi.**
ġ.- elleridi İ5/71

ġalın kesme : **Söz kesmek, nişan öncesi.**
ġ. Y8/34

ġalın kēsme : **Söz kesmek, nişan öncesi.**
ġ. Y8/34

ġalın kesmi **Söz kesmek.**
ġ.+ ye İ5/71

ġalınlı : **Kalınlık.**
ġ.+ ında M6/50

ġalıp : **Kalıp, şekil, biçim.**
ġ. İ1/115

ġalib şėrbedci : **Galip Şerbetçi, kişi adı.**
ġ.+ nin M7/11

ġalibā : **Galiba, sanılır ki, anlaşıldığı gibi.**
ġ. K7/183

ġalim : **Kalem, yazma aracı.**
ġ.+ i ŞK1/37

ġaliyana getir - : **Coşturmak, galeyana getirmek.**
ġ.- enO23/31

ġalma : **Kalmak işi.**
ġ. N3/14

ġalubela : **Kalubela, çok eski zaman.**
ġ. O9/102

ġalūbela : **Kalubela, çok eski zaman.**
ġ.+ dan O9/93

ġalubele : **Kalubela, çok eski zaman.**
ġ. O9/103

ġalübela : **Kalubela, çok eski zaman.**
ġ. O9/94

ġåm : **Gam, keder.**
ġ. A13/138

ġama : **Kama, bıçak.**
ġ. M6/12
ġ.+ sı M6/11

ġamb : **Kamp.**
ġ. İ2/93

ġamber : **Gamber Tay, Şah İsmail'in atının adı.**
ġ. ŞK10/44

ġamber tay : **Gamber Tay, Şah İsmail'in atının adı.**
ġ. ŞK10/55
ġ.+ nan ŞK10/55-56

ġambūr veysel : **Kambur Veysel, kişi adı.**
ġ. M8/123

ġamçi : **Kamçı.**
ġ.+ y N8/51, N8/50
ġ.+ yı N8/46

ġamiyon : **Kamyon.**
ġ. M5/9, A1/161, A1/48, A1/50, A1/51, O21/7, O21/27, Y4/18
ġ.+ nar M5/9
ġ.+ narı M5/9
ġ.+ u A1/49

ġamiyōn : **Kamyon.**
ġ. O21/28

ġamlan - : **Kederlenmek, üzülmek.**
ġ.- nın ŞK10/76

ġammer tāy : **Gamber Tay, Şah İsmail'in atının adı.**
ġ. O20/165

ġamyon : **Kamyon.**
ġ. Y4/17

ġan : **Kan.**
ġ. ŞB5/10, A3/123, A7/66, İ3/116, K3/13, ND6/50, O1/20, O20/177, Y1/29, Y2/20, Y4/246, Y4/249, Y5/151, Y8/73
ġ.+ a M6/14
ġ.+ ı ŞK6/21
ġ.+ ımış ŞK17/105
ġ.+ ımız O19/56
ġ.+ ın İ1/119, Y1/29
ġ.+ ına ŞK11/29
ġ.+ ını A3/261, A3/264, A5/56, A5/57
ġ.+ nar ŞK4/23, ŞK4/28, ŞK4/34, ŞK4/40, ŞK4/46, ŞK4/52, ŞK4/57,

ŞK4/64
ġ.+ nār ŞK17/219, ŞK17/221
ġ.+ narını ŞK8/44

ġan - : **Kanmak, aldanmak.**
ġ.- dım İ7/22

ġån : **Kan.**
ġ.+ ı M6/14

ġana - : **Kanamak**
ġ.- r Y5/203
ġ.- mālı ŞK17/10
ġ.- mışdī M10/36

ġanaʿád : **Kanaat, yetinme.**
ġ. O5/43

ġanaʿād : **Kanaat, yetinme.**
ġ. O13/13

ġanaād : **Kanaat, yetinme.**
ġ. O5/45

ġanama : **Kanamak işi.**
ġ. ND6/28

ġanamaz ol - : **Kanmaz olmak, yeterli bulmamak.**
ġ.- dum ŞK2/82

ġandır - : **Kandırmak, inandırmak.**
ġ.- āmēm ŞK3/69
ġ.- an Y6/26
ġ.- ana Y6/26
ġ.- dı A5/200, A5/204
ġ.- dılar Y7/13
ġ.- dım K12/161
ġ.- ım Y1/130

ġåndır - : **Kandırmak, inandırmak.**
ġ.- mış ŞK18/101

ġanelik : **Kan ılık, çok sıcak olmayan su.**
ġ. ŞK8/76

ġanı ġaynā - : **İçi ısınmak.**
ġ.- r ŞK8/159

ġānın ġayna - : **İçi ısınmak.**
ġ.- rsa ŞK8/150

ġani - : **Savaşmak.**
ġ.- y K3/13

ġanī : **Kanma**
ġ.+ mış K12/25

ġāni - : **Kanamak**
ġ.- yan ŞK17/9

ġanimet : **Savaşta düşmandan ele geçirilen mal mülk.**
ġ.+ den K12/26

ġanlī : **Kanlı, kan olan.**
ġ. O23/4

ġan(ı)n : **Karın.**
ġ.+ ı ŞK18/253, ŞK18/273
ġ.+ ımı M4/10, ŞK8/144
ġ.+ ımız M1/6

ġannı : **Kanlı, kan olan.**
ġ. ŞK4/155, ŞK4/157, ŞK15/31, A1/248, A1/249, A7/65, K5/109, K5/134, O20/214, O20/220, O22/80

ġānnı tarlası : **Kanlı Tarlası, yer adı.**
ġ. Y4/40

ġannıār : **Kanlı Kara, kişi adı.**
ġ. ŞK2/120

ġannıāra : **Kanlı Kara, kişi adı.**
ġ.+ nın ŞK2/122

ġannıāralar : **Kanlı Kara ailesi, kişi adı.**
ġ.+ dan ŞK2/119

ġannıārı : **Kanlı Kara, kişi adı.**
ġ.+ ya ŞK2/120

ġannına mınnına : **Karın ve mideyle ilgili olan.**
ġ. ŞK18/319

ġannī : **Kanlı, kan olan.**
ġ. K5/110

ġantarmanın yolmasu : **Kantarmanın Yolması, oyun havası.**
ġ. ŞK13/126

ġanun : **Kanun, yasa.**
ġ. İ5/31

ġap - : **Kapmak, yakalamak.**
ġ.- an ND4/138
ġ.- ar N1/193
ġ.- ardıḳ ŞK6/131, ŞK6/132

ġaP : **Kap, eşya.**
ġ.+ lar ŞK13/59

ġāp(ı) : **Kapı.**
ġ.+ sınıñ O11/18

ġåp(ı) : **Kapı.**
ġ.+ ıñda O4/28

ġapī : **Kapı.**
ġ.+ y O19/6

ġapa ġapā : **Söylenerek.**
ġ. N1/156

ġapad - : **Kapatmak.**
ġ. N1/92
ġ.- im ŞK12/42

ġapād - : **Kapatmak.**
ġ.- mışlaʳ İ5/25

ġapalı : **Açık olmayan.**
ġ. ND4/54, O16/19
ġ.+ ymış Y1/78

ġåpalı : **Açık olmayan.**
ġ. M8/13

ġapali : **Açık olmayan.**
ġ. O20/167

ġapalī : **Açık olmayan.**
ġ. Y1/77

ġapan - : **Kapama işini yapmak.**
ġ.- dī O14/72
ġ.- ır N7/32
ġ.- ırımış ŞK12/42, ŞK12/44
ġ.- mış M9/52

ġåpan - : **Kapama işini yapmak.**
ġ.- dī O14/56

ġapat - : **Kapama işini yaptırmak.**
ġ. A3/263
ġ.- dıġdan ŞK15/25
ġ.- dī N1/93
ġ.- ırdī Y6/155
ġ.- ırmış N2/9
ġ.- iyo ŞK15/25
ġ.- iyū N2/31
ġ.- tıẖ A1/167

ġapatıl - : **Kapama işini yapılmak.**
ġ.- mış İ5/25

ġapġarā : **Çok siyah olan.**
ġ. ŞK6/34

ġapı : **Kapı.**
ġ. M6/59, ŞK7/105, ŞK12/44, ŞK17/133, ŞB6/93, A1/21, İ3/143, İ3/152, N2/67, O8/75, O14/72, O21/36
ġ.+ da M2/33, ŞK5/47, ŞK11/44, ŞK13/36, ŞB2/6, A4/118
ġ.+ dā M2/33
ġ.+ dāken ŞK5/69
ġ.+ dan ŞB6/96, ND5/4, Y6/46
ġ.+ dān N1/75
ġ.+ lar İ5/30, İ5/34, K9/85
ġ.+ lara İ5/30, K10/69
ġ.+ larda O9/55
ġ.+ lardan K9/135
ġ.+ ları İ5/33
ġ.+ larında O21/38
ġ.+ mı M12/42, Y1/49
ġ.+ mız M12/8
ġ.+ mızda O19/75
ġ.+ nda ŞK10/189
ġ.+ nıñ K7/26
ġ.+ nın Y5/114
ġ.+ nıñ N2/58, N2/64
ġ.+ ñıza Y5/112
ġ.+ sı M6/58, ŞK3/31, ŞK12/38, ŞB6/93, A5/47, A5/48, İ5/42
ġ.+ sına ŞK13/107, A3/102, A5/48, O11/16
ġ.+ sınā ND2/8
ġ.+ sında K7/140, O4/28, O6/5
ġ.+ sını A3/116, A5/42, O14/117, O14/57, O14/73, Y1/152, Y1/166
ġ.+ sının M6/59, K6/194
ġ.+ sında O5/6
ġ.+ ya ŞK5/14, ŞK12/43, A3/116, A13/169, K9/105, ND5/4, O9/55, Y1/121, Y1/126
ġ.+ ya yapışTır-aḫ M12/64
ġ.+ yı ŞK5/14, ŞK5/15, ŞK11/45, ŞK12/42, ŞK12/43, A1/311, A5/48, N2/67, O14/117, Y1/151, Y1/155
ġ.+ yi A1/308, A3/263

ġāpı : **Kapı.**
ġ.+ sı ŞK3/27
ġ.+ sına ŞK17/120
ġ.+ yı Y5/242

ġåpı : **Kapı.**
ġ. ŞK12/42
ġ.+ dan ŞB2/74
ġ.+ ları M5/46
ġ.+ sı A5/29
ġ.+ sına ŞK13/99

ġ.+ yı ŞK11/46, ŞB2/55

ġapı ġapı : **Ev ev.**
ġ. ND5/3, Y2/59

ġåpı ġåpı : **Ev ev.**
ġ. O6/42

ġāpış - : **Kavga etmek.**
ġ.- ıncı ŞK18/143

ġapi : **Kapı.**
ġ.+ ya ŞK13/107, N2/67, O3/47, O6/14
ġ.+ yē ND5/4
ġ.+ yı İ5/108, N2/24, N2/31, O6/13, O6/14
ġ.+ yī İ5/109

ġapí : **Kapı.**
ġ.+ yi A4/97

ġapişmi : **Kavga etmek**
ġ.+ ya O20/48

ġaPlān : **Kaplan.**
ġ. M6/48

ġar : **Kar.**
ġ. ŞK2/18, ŞK2/21, ŞK2/39, ŞK2/40, ŞK17/306, ŞK18/253, A1/35, A11/23, A11/36, A11/38, A12/43, O17/66
ġ.+ a İ3/122
ġ.+ da ŞK2/18, A1/40, A11/37
ġ.+ dā A11/37
ġ.+ dān O17/82
ġ+ dı O16/8
ġ.+ dır ŞK18/419
ġ.+ ıñ N2/18
ġ.+ ına İ3/125

ġār : **Kar.**
ġ. ŞK7/61, A1/4, O17/66
ġ.+ ından çadli-yacaġ K7/88

ġār - : **Kalkmak.**
ġ.- rıḳ O17/65

ġår : **Kar.**
ġ. ŞK18/249, ŞK18/253
ġ.+ dan ŞK18/250

ġār ġīş : **Kar.**
ġ. O17/79

ġar mar : **Kar.**
ġ. Y6/77

ġår meyrem : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ. ŞK18/197

ġarī : **Yaşlı kadın.**
ġ. ŞB2/118, İ3/12
ġ.+ niñ ŞB2/4

ġarʿar : **Karar, yargı.**
ġ. M7/7

ġara emmi : **Kara Emmi, kişi adı.**
ġ.+ imgiliñ ŞK18/433

ġarā emmi : **Kara Emmi, kişi adı.**
ġ.+ miñ ŞK2/112

ġara : **Kara, siyah.**
ġ. M12/36, ŞK2/14, ŞK5/17, ŞK5/71, ŞK9/85, ŞK9/86, ŞK11/3, ŞK12/32, ŞK12/34, ŞK17/306, ŞK18/167, ŞK18/262, ŞK18/263, ŞK18/390, ŞB7/23, ŞB7/24, ŞB7/26, ŞB7/27, ŞB7/28, ŞB7/29, ŞB7/34, ŞB7/36, ŞB7/38, ŞB7/53, ŞB7/56, ŞB7/57, ŞB7/60, A1/220, A2/54, A3/42, A4/90, A5/229, A5/77, A8/108, A13/106, İ3/121, K6/112, N1/279, N1/47, N1/48, N1/52, N6/7, ND5/14, ND5/17, ND5/18, ND6/5, ND6/7, ND6/11, O3/49, O8/43, O9/25, O18/46, O19/58, O20/237, O20/244, Y5/5, Y5/317
ġ.+ dan ŞK8/152
ġ.+ lār O7/56
ġ.+ sı ŞK1/20, K11/31
ġ.+ sın O18/28
ġ.+ sını Y8/9
ġ.+ yı O20/176

ġara : **Kıyafet, takım.**
ġ.+ ları M12/76

ġara - : **Karalamak, kötülemek.**
ġ.- dı ŞK2/110
ġ.- dī ŞK2/110

ġará : **Esmer.**
ġ.+ yim ŞK9/10
ġ.+ ymış A5/78

ġarā : **Esmer.**
ġ. Y8/9
ġ.+ ʸdı ND4/154

ġåra : **Esmer.**
ġ. A13/105, A13/112

ġara ʿali : **Kara Ali, kişi adı.**
ġ. O19/58

ġara çalı : **Kara Çalı, yer adı.**
ġ.+ yı A8/118

ġara çavış : **Kara Çavuş, kişi adı.**
ġ. ŞK18/159

ġara çörek otū : **Çörek otu**
ġ. K6/104

ġara ġara dērt : **Beddua.**
ġ. ŞK5/109, ŞK5/59

ġara ġuyu : **Kara Kuyu, yer adı.**
ġ.+ su Y5/360
ġ.+ suna Y5/378

ġara gülle : **Kara gülle.**
ġ. ND5/16, ND5/17, ND5/19

ġara hörükler : **Kara Hörükler, yer adı.**
ġ. Y4/216

ġara lök : **Kara deve.**
ġ.+ ü ŞK2/18-19
ġ.+ ün ŞK2/15
ġ.+ üñ ŞK2/19

ġara mammed : **Kara Mehmet, kişi adı.**
ġ. Y5/193

ġara mēd : **Kara Mehmet, kişi adı.**
ġ.+ in O12/8

ġara memed : **Kara Mehmet, kişi adı.**
ġ. O12/10

ġara memmed : **Kara Mehmet, kişi adı.**
ġ. Y5/191

ġara meryem : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ. ŞK18/187
ġ.+ iñ ŞK18/7

ġåra mėyram : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ.+ iñ ŞK18/233

ġara meyrem : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ. ŞK18/227
ġ.+ in ŞK18/231
ġ.+ iñ ŞK18/187

ġara meyrēm : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ. ŞK18/209

ġåra meyrem : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ. ŞK18/210

ġara miyrem : **Kara Meryem, kişi adı.**
ġ.+ iñ ŞK18/194

ġara osmān : **Kara Osman, kişi adı.**
ġ. O7/72

ġara palıT : **Palıt türü.**
ġ. A6/66

ġara puñar : **Kara Pınar, yer adı.**
ġ.+ dan İ1/82-83

ġara su : **Kara Su, yer adı.**
ġ.+ da A7/63, A7/65, A7/66, A7/70
ġ.+ ya A7/60, A7/63

ġara tiken : **Karadiken, diken türü.**
ġ. A5/238, A5/239

ġara tikēn : **Karadiken, diken türü.**
ġ. A5/240

ġara üzüm : **Siyah üzüm.**
ġ. O1/11
ġ.+ den A4/156

ġara yas : **Matem, yas.**
ġ.+ da ŞK18/166

ġara yėre : **Beddua.**
ġ. ŞK5/107

ġara ʸilan : **Karayılan, Gaziantep savunmasında mücadele eden Molla Mehmet.**
ġ. ŞK13/128

ġara yusub : **Kara Yusuf, kişi adı.**
ġ.+ unda Y5/355

ġaraāz : **Kara Ağız, yer adı.**
ġ. Y5/46

ġarababa : **Karababa Ziyareti, yer adı.**
ġ. Y8/69

ġarababa ziyaratı : **Karababa Ziyareti, yer adı.**
ġ. Y8/69
ġ.+ nın Y8/74

ġarabaş : **Köpek adı.**
ġ. A5/112

ġarabiber : Karabiber, baharat.
ġ. O20/244

ġaraburun : Karaburun, yer adı.
ġ. O10/33

ġaracaburç : Karacaburç köyü, yer adı.
ġ. Y5/26

ġaracaoġlan : Karacaoğlan, halk ozanı.
ġ. K7/175, K7/177, K7/182, K7/194, O18/4, O18/6, O18/8, O18/17
ġ.+ ıñ K7/154, K7/161
ġ.+ nān O17/34

ġaracaōġlan : Karacaoğlan, halk ozanı.
ġ. ŞK2/83, K7/135, K7/151, K7/166
ġ.+ a K7/167
ġ.+ ā K7/160

ġaracaȯlan : Karacaoğlan, halk ozanı.
ġ. ŞK1/11

ġaracaōlan : Karacaoğlan, halk ozanı.
ġ. ŞK1/11, ŞK2/77, ŞK2/78, ŞK9/81, A5/73, A5/74, A5/75, İ3/158, K7/152, K7/164
ġ.+ ā K7/150
ġ.+ ı K7/164
ġ.+ ıñ A5/91
ġ.+ ùñ A5/72
ġ.+ nan ŞK18/422

ġaracaōlanın güççük höbürü : Karacaoğlanın Küçük Höbürü, yer adı.
ġ.+ A5/92

ġaracaōlanın böyük höbürü Karacaoğlanın Büyük Höbürü, yer adı.
ġ. A5/92-93

ġaracōr : Karaçor, Ağlayan Nar İle Gülen Ayva masalındaki erkek kahraman.
ġ. A13/39

ġåraçalı : Karaçalı, yer adı.
ġ. A13/122, A13/123, A13/124

ġaraçor : Karaçor, Ağlayan Nar İle Gülen Ayva masalındaki erkek kahraman.
ġ. A13/115, A13/24, A13/84, A13/87
ġ.+ a A13/24

ġaraçōr : Karaçor, Ağlayan Nar İle Gülen Ayva masalındaki erkek kahraman.
ġ. A13/35, A13/84

ġåraçor : Karaçor, Ağlayan Nar İle Gülen Ayva masalındaki erkek kahraman.
ġ. A13/123

ġaradaş : Karataş, yer adı.
ġ.+ ından A1/34

ġaradeñiz : Karadeniz, yer adı.
ġ.+ den O22/6

ġaraġ ʿabir : Karakabir, yer adı.
ġ.+ in M6/43

ġarageçi cüzü : İlaç yapımında kullanılan bir ot türü.
ġ.+ nden K6/103

ġarageçili : Karakeçili aşiretinden olan.
ġ.+ lēr K12/12

ġarağış : Karakış, kış mevsiminin en zor geçtiği zaman.
ġ. K9/64

ġarağoç : Karakoç, yer adı.
ġ. ŞK10/197

ġarağoyunnar : Karakoyunlar aşiretinden olan kimse.
ġ.+ dan K12/76

ġarağoyunnu : Karakoyunlar aşiretinden olan kimse.
ġ. M8/124

ġaragötdǖ : Düğünlerden oynanan bir oyun, halk tiyatrosu.
ġ. A8/57

ġaragötdü : Düğünlerden oynanan bir oyun, halk tiyatrosu.
ġ. A8/51

ġarağuyu : Karakuyu köyü, yer adı.
ġ. ŞK8/108, Y4/47

ġaraisā : Kara İsa, yer adı.
ġ. O22/87

ġarāḳ : O taraf, orası.
ġ. ŞK9/83

ġarākĪn : O taraf, orası.
ġ. ŞK12/28

ġaraḳdır - : Çekinmek.
ġ.- ıyom A5/222

ġaral - : Esmerleşmek.

ġ.- dım ŞB6/36

ġaral : **Karar**
ġ. O7/69
ġ.+ ı O7/17

ġaralı - : **Karalamak, kötülemek.**
ġ.- yanı A11/19

ġaralıḳ : **Siyahlık.**
ġ. ŞK8/81

ġaralī : **Siyahlık.**
ġ. ŞK18/378

ġarallan - : **Karar vermek.**
ġ.- ırdī Y5/102

ġaraltı : **Çeyiz.**
ġ. A13/33, A13/34

ġaraman : **Karaman, yer adı.**
ġ.+ nan N1/223

ġaranıġ : **Karanlık.**
ġ.+ da O17/65

ġaranlıḫ : **Karanlık.**
ġ. A1/95

ġarannıġ : **Karanlık.**
ġ. ŞK14/50, A9/7, A9/11
ġ.+ da ŞK7/68

ġarannıḳ : **Karanlık.**
ġ. ŞK14/74, K5/65, K9/53, K9/54, K9/58
ġ.+ da ŞK14/50, A5/99

ġarannu : **Karanlık.**
ġ. ŞK14/76

ġarannū : **Karanlık.**
ġ. ŞK14/51, ŞK14/52, ŞK14/76, ŞK14/79

ġarantiya al - : **Kesinleştirmek.**
ġ.- dıġdan K7/84

ġaraōlan : **Karaoğlan, halk ozanı.**
ġ.+ ı A5/71

ġarar : **Karar, yargı.**
ġ. Y5/424

ġarār - : **Kararmak.**
ġ.- īdī ŞK6/98

ġárar : **Karar, yargı.**
ġ.+ ını ŞB7/50

ġārar : **Karar, yargı.**
ġ.+ ī O9/73

ġararā ġoy - : **Arada kalmamak.**
ġ.- maz ŞK2/99

ġarasalmanıñ m ʿāmed: Karasalman'ın Mehmet, kişi adı.
ġ.+ i ŞK8/53

ġaraüslan : **Karayüskan, yer adı.**
ġ.+ a O20/171

ġarayin : **Karayin, yer adı.**
ġ. A7/63

ġarayusublu : **Karayusuflu köyü, yer adı.**
ġ.+ nuñ A5/90

ġarayusuplu kȫyü: Karayusuflu köyü, yer adı.
ġ.+ nde Y4/17

ġarayüsġan bėy : Karayüskan Bey, kişi adı.
ġ. O20/203

ġarayüsḫan bēy : Karayüskan Bey, kişi adı.
ġ.+ i O20/210

ġarayüsḳan : **Karayüskan, yer adı.**
ġ. O20/172
ġ.+ a O20/180

ġarayüsḳan bey : Karayüskan Bey, kişi adı.
ġ.+ e O20/209

ġarb : **Batı.**
ġ. ŞK18/293

ġarbi : **Batıdan esen rüzgar.**
ġ.+ den Y4/32

ġardaş : **Kardeş.**
ġ. ŞK4/174, ŞK5/100, ŞK7/121, ŞK10/125, ŞK10/153, ŞK13/48, ŞK13/50, ŞK17/237, ŞK17/27, A2/77, A3/156, İ1/68, K7/108, K7/128, K7/31, K9/92, K9/93, K9/96, N1/31, N8/17, N8/20, N8/59, ND4/33, O16/46, Y1/20, Y1/31, Y5/188, Y5/190
ġ.+ a A2/77
ġ.+ dıñız ŞK17/145
ġ.+ ı ŞK10/114, A2/59, İ1/68, İ7/61, K6/43, K7/196, K9/96, N8/31, N8/33, O9/32, O10/93
ġ.+ ıġ O2/4

ġ.+ ıḫ A2/78
ġ.+ ım ŞK8/20, ŞK10/170, ŞK10/181, ŞK10/84, A3/153, İ4/27, İ5/193, K10/45, K12/129, N8/30, O8/6, O9/35, O9/42, O16/15, O20/124, O20/127, O20/47, O23/31, Y4/302
ġ.+ ımā O8/18
ġ.+ ımı ŞK15/53, O9/38, O9/42
ġ.+ ımın ŞK4/178, ŞK4/191, A4/146, A4/36, O16/48
ġ.+ ımıñ ŞK4/174, ŞK17/118
ġ.+ ımış ŞK18/398
ġ.+ ımız ŞK10/175, A2/76
ġ.+ ın A1/111, A2/59
ġ.+ ına N8/31, K8/7
ġ.+ ındā ŞK2/66
ġ.+ ını O10/94
ġ.+ ınıñ İ2/4, O10/93
ġ.+ īm ŞK18/258
ġ.+ ini O20/81
ġ.+ iy O8/32
ġ.+ lar ŞK10/159
ġ.+ lār O16/46, O16/47
ġ.+ ları ŞK10/187
ġ.+ larım ŞK10/86, A7/17, A8/30
ġ.+ ların K13/14
ġ.+ larına İ3/94
ġ.+ larmış O10/83
ġ.+ lūnu ŞK8/137
ġ.+ ūm ŞK16/22

ġardáş : **Kardeş.**
ġ.+ im ND4/15, O20/238
ġ.+ ini O20/73
ġ.+ inin K12/158
ġ.+ iyne K12/14

ġardāş : **Kardeş.**
ġ.+ ım O8/19

ġārdaş : **Kardeş.**
ġ.+ ım Y4/24

ġårdaş : **Kardeş.**
ġ. ŞB2/76, ŞB2/81, ŞB2/93
ġ.+ ım ŞB2/57, ŞB2/65, ŞB2/77
ġ.+ ıñ ŞB2/43, ŞB2/52
ġ.+ ıñı ŞB2/46

ġardaş bacın ol - : **Kardeş olmak.**
ġ.- ā A8/134

ġardeş : **Kardeş.**
ġ. K1/14
ġ.+ i İ1/69, O20/74
ġ.+ im M11/34, ŞB2/122, A8/30, O20/131, Y5/252
ġ.+ imiz M1/24
ġ.+ in İ1/73, İ1/74
ġ.+ ini İ1/71, İ1/75, O20/81

ġårdeş : **Kardeş.**
ġ.+ ī ŞB2/36
ġ.+ im ŞB2/37, ŞB2/42
ġ.+ in ŞB2/44, ŞB2/69
ġ.+ iñi ŞB2/26

ġardolab : **Gardrop.**
ġ. ŞK17/157

ġare : **Kare.**
ġ.+ si A4/50

ġarė : **Esmer.**
ġ.+ ymiş ŞK9/81

ġarġ ol - : **Karışmak.**
ġ.- mış ŞK1/14
ġ.- mīş O18/32

ġarġa : **Karga**
ġ. ŞK4/36, ŞK4/42, ŞK4/43, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65, ŞK5/100, ŞK5/97, ŞK5/98, ŞK6/101, N8/61, N8/62, N8/64
ġ.+ lār O22/77

ġarġa paşā : **Karga Paşa masalındaki hayvan kahraman.**
ġ. ŞK6/103

ġarġamış : **Kakamış, yer adı.**
ġ.+ a K10/34
ġ.+ da K10/68
ġ.+ ın K10/15, K10/29

ġarı : **İhtiyar kadın.**
ġ. ŞB6/41, ŞB6/43, A5/75, A5/83, K6/115, K7/13, K7/23, K7/30, K7/57, N2/36, N2/51, N2/52, N8/35, N8/60, N8/66, N8/67, N8/74, N8/79, ND4/157, ND4/66, ND5/43
ġ.+ da N8/60
ġ.+ dan K7/18, N8/65, N8/73, N8/79
ġ.+ ları ND4/29
ġ.+ nıñ Y5/361
ġ.+ sı A4/34, İ1/123, K2/41, ND4/153, ND5/23
ġ.+ sınıñ İ1/123
ġ.+ ya ND4/117

ġarıb : **Garip, yabancı.**
ġ. A3/16, A3/18, A3/36, O16/3, O16/6, O17/73

ġ.+ í O16/4
ġ.+ sín K12/66

ġarıltī : **Çeyiz.**
ġ. Y2/70

ġarın : **Karın.**
ġ. ND4/92

ġarıncalı : **Karınca olan yer.**
ġ. İ1/53

ġarınça : **Karınca.**
ġ. İ1/103
ġ.+ lar İ1/103, İ1/104, İ1/107
ġ.+ yın İ1/103

ġarış - : **Karışmak.**
ġ.- amaz ND4/89, Y4/188
ġ.- eydim O8/54
ġ.- mīy ŞK2/138
ġ.- madı O11/44
ġ.- mam M12/58
ġ.- mamışlār O20/208
ġ.- māyız ND4/89
ġ.- maz ŞK13/34, ND4/89
ġ.- mazdī İ5/77, Y7/31
ġ.- miyu İ5/87
ġ.- miyudu İ5/88
ġ.- Tıñ M12/48

ġarış : **Karış, ölçü birimi.**
ġ. A13/157

ġarışdır - : **Karışma işini yaptırmak.**
ġ.- ıllār Y5/207
ġ.- ır Y5/207
ġ.- iye Y2/43
ġ.- iyen ŞK8/165
ġ.- rīḳ ŞK8/76

ġārışdır - : **Karışma işini yaptırmak.**
ġ.- ırdīḫ A1/156

ġārışıġ : **Karmaşık.**
ġ. ND4/166

ġårışıġ : **Karmaşık.**
ġ. A13/143

ġarışıḫ : **Karmaşık.**
ġ. A1/197

ġarışıḳ : **Karmaşık.**
ġ.+ lar M12/19
ġ.+ tı ŞK7/121

ġarıştır - : **Karışma işini yaptırmak.**
ġ.- sın ŞK5/108

gari : **İhtiyar kadın.**
g. K7/39, N8/72
g.+ yi ŞK10/65

ġari : **İhtiyar kadın.**
ġ. ŞK3/55, ŞK8/48, ŞK10/102, ŞK10/104, ŞK10/108, ŞK10/112, ŞK10/120, ŞK10/122, ŞK10/68, ŞK12/17, ŞK16/14, ŞK17/277, ŞK17/278, ŞK17/284, ŞK17/296, ŞK17/37, ŞK17/47, ŞB2/104, ŞB2/125, A1/58, A1/59, A1/66, A2/52, A4/83, A4/84, A4/91, A5/79, K1/4, K1/5, K1/7, K1/9, K7/23, K7/26, K7/32, K7/41, K7/45, K7/49, K7/53, K7/54, K7/56, N8/34, ND5/44
ġ.+ dim ŞB2/109
ġ.+ niñ K7/20
ġ.+ nin ŞB6/55, A4/111, K7/32
ġ.+ niñ ŞB2/104
ġ.+ sinde ŞK3/55
ġ.+ ya N8/66, N8/69
ġ.+ yá ŞB6/56
ġ.+ ye ŞK10/124, ŞB2/102, ŞB6/49, A4/107, K7/37, K7/41, K7/43
ġ.+ yē ŞB2/65
ġ.+ yıdı İ7/91
ġ.+ yi ŞB2/111, ŞB2/118
ġ.+ yidī Y5/356

ġarí : **İhtiyar kadın.**
ġ. A5/82, K11/33
ġ.+ den ŞB6/47
ġ.+ ler K4/31
ġ.+ nın ŞB6/58

ġarī : **İhtiyar kadın.**
ġ. K6/215, N2/35, N8/61, Y5/361

ġāri : **İhtiyar kadın.**
ġ. ND4/150
ġ.+ niñ ŞK18/16

ġari düzmesi : **Ottan yapılan ilaç.**
ġ. ŞK8/4

ġari ġoca : **Karı koca.**
ġ. K6/91

garib : **Garip, yabancı.**
g. A3/167, A3/31, A3/39

garíb : Garip, yabancı.
g. A3/28

ġarib : Garip, yabancı.
ġ. ŞK18/391, A3/159, A3/189, A3/199, A3/206, A3/73, A3/89, A3/96, A4/126, K9/130, O16/6
ġ.+ a A3/73
ġ.+ de İ2/5
ġ.+ dēn O17/33
ġ.+ e A3/204
ġ.+ i A3/167
ġ.+ im A3/128
ġ.+ in A3/153, A3/166, A3/167, A3/192, A3/49
ġ.+ se A4/128
ġ.+ tendir A3/70

ġaríb : Aşık Garip, kişi adı
ġ. A3/16

ġarib ile senem : Aşık Garip ile Senem, halk Hikâyesi.
ġ.+ i A3/14-15

ġārib : Aşık Garip, kişi adı.
ġ. K12/7

ġarib çiçek : Çiçek türü.
ġ.+ ler İ3/133

ġariban ġariban : Yabancı.
ġ. ŞK15/44

ġarişdir - : Karışma işini yaptırmak.
ġ.- iyrıḫ A1/195

ġarlıġ : Karlı.
ġ. Y4/215

ġarmāç : Karın üzerine pekmez dökülerek yapılan tatlı.
ġ. A8/42

ġar(ı)n : Karın.
ġ.+ ım M3/4
ġ.+ ımı M3/11
ġ.+ ımız O13/29
ġ.+ ına ŞK2/19, ŞK2/37, ŞK6/16, İ7/68
ġ.+ ında ŞK2/15, ŞK2/19, K9/66, K9/67
ġ.+ ındā İ1/100
ġ.+ ından K9/69
ġ.+ ındayim O20/156
ġ.+ ını M12/54, ŞK5/99, ŞK6/15, A5/109, İ7/85, ND6/37, ŞK2/15
ġ.+ í A13/98

ġår(ı)n : Karın.
ġ.+ ına ŞB2/34
ġ.+ ındaḫı ŞB2/87

ġarnım burnumda : Hamile.
ġ. ŞK11/44

ġārnizōr : Garnizon, askeri birlik.
ġ. O7/42

ġarōt : Kara ot, ot adı.
ġ. A8/108, A8/109, A10/15

ġarpız : Karpuz.
ġ. N6/6, Y4/95
ġ.+ dān K6/102
ġ.+ lar A1/262

ġarpůz : Karpuz.
ġ. Y4/97

ġařřaḫda - : Kararmak.
ġ.- y K9/69

ġarranfil : Karanfil.
ġ. A2/25

ġars : Kars, yer adı.
ġ. A3/147
ġ.+ da A3/141
ġ.+ dan A3/141, A3/143
ġ.+ ın A3/141

ġārs : Kars, yer adı.
ġ.+ da A3/141

ġarsılıġlı : Karşılıklı, birlikte, beraber.
ġ. Y6/145

ġarsılıġlī : Karşılıklı, birlikte, beraber.
ġ. Y6/146

ġarslı : Kars'ta yaşayan kimse.
ġ.+ yım A3/135, A3/144

ġārson : Garson.
ġ. O7/58

ġarşı : Karşı.
ġ.+ ñdan ŞK8/104
ġ. ŞK3/65, ŞK9/11, ŞK9/30, ŞK18/220, ŞK18/328, ŞK18/395, A5/200, A12/45, A12/78, O9/8, O20/209, Y4/217
ġ.+ da İ6/6, O22/92
ġ.+ daki O20/117, Y4/174
ġ.+ dāki Y5/29

ġ.+ dan ŞK1/34, A1/276
ġ.+ ma ŞK7/173
ġ.+ mda ŞK18/434, Y4/293
ġ.+ mdā ŞK18/326
ġ.+ mızda Y4/230
ġ.+ na ŞK18/395
ġ.+ ndan ŞK8/104
ġ.+ sına K7/121, K7/125, K7/85, N2/20, N2/21
ġ.+ sında ŞK3/39, ŞK4/112, ŞK18/400, K7/87, ND2/13
ġ.+ ya ŞK18/328, A1/118, Y4/198, Y5/42

ġārşı : **Karşı.**
ġ. ŞK2/123, O7/22, O14/97

ġårşı : **Karşı**
ġ. O7/39, O10/16
ġ.+ dāki M8/124

ġarşıla - : **Karşılamak.**
ġ.- mış O14/44, O14/61
ġ.- rımış Y5/419

ġaʳşıla - : **Karşılamak.**
ġ.- dılār O11/13

ġarşılā - : **Karşılamak.**
ġ.- r O7/22

ġarşılaş - : **Karşılaşmak.**
ġ.- dı A5/52
ġ.- dıġ ŞK18/433
ġ.- dī A5/53
ġ.- diysa A5/53
ġ.- dūna A5/54
ġ.- ıncī ŞK8/106
ġ.- incī ŞK18/336

ġarşılaT - : **Karşılatmak.**
ġ.- masın A10/68

ġarşılıġlı : **Karşılıklı, birlikte, beraber.**
ġ. ŞK13/128, İ5/87, Y5/69

ġārşılıġlı : **Karşılıklı, birlikte, beraber.**
ġ. ŞK18/395

ġarşılıġlī : **Karşılıklı, birlikte, beraber.**
ġ. Y4/138

ġarşılıḫlı : **Karşılıklı, birlikte, beraber.**
ġ. K12/171

ġarşılī : **Karşılıklı, birlikte, beraber.**
ġ.+ nda ŞB7/72
ġ.+ nı ŞK5/51

ġarşıyaḫa : **Karşıyaka, yer adı.**
ġ.+ da ŞK4/141

ġårşī : **Karşı.**
ġ. M8/104

ġarT : **Taze olmayan.**
ġ.+ dı İ5/171

ġarta bin - : **Yaşlanmak.**
ġ.- ersen ŞK12/16

ġartal : **Kartal.**
ġ.+ lār O8/39

ġartlaş - : **Taze olmamak.**
ġ.- ıḳ A11/108

ġarvıl - : **Kavrulmak.**
ġ.- ır M2/23, M2/26

ġas - : **Kalmak.**
ġ.- sın ŞK7/191, İ7/82, K7/121, Y1/88, Y1/90

ġās - : **Kalmak.**
ġ.- sıñ O16/33

ġås - : **Kalmak.**
ġ.- sın M7/111

ġasab : **Kasap, et satılan dükkan.**
ġ. M10/29, K12/43, K12/59, N1/171, N1/200, N1/201, N1/212, N1/238
ġ.+ a N1/173

ġåsab : **Kasap, et satılan dükkan.**
ġ. M10/26
ġ.+ ımız M8/123

ġasaba : **Şehirden küçük, köyden büyük yerleşim yeri.**
ġ. Y6/3
ġ.+ sınıñ K12/24

ġasaba ġasaba : **Şehir şehir.**
ġ. A3/69

ġasaba köyü : **Kasaba köyü, yer adı.**
ġ.+ nden Y6/118

ġasacōferid : **Kasaco Ferit, kişi adı.**

ġ. Y5/412

ġāsd : **Kasıt.**
ġ.+ ī N1/75

ġasde : **Gazete**
ġ. ŞK7/21

ġáseb : **Kasap, et satılan dükkan.**
ġ. O18/27

ġasefet : **Kasafet, sıkıntı.**
ġ.+ im A13/104

ġāseri : **Kayseri, yer adı.**
ġ. Y4/126
ġ.+ den ND4/20
ġ.+ ye ND4/26

ġasıli : **Gasılı, yer adı.**
ġ. ŞK14/7

ġasir dev : **Gasir Dev, Kesikbaş menkıbesindeki canavar.**
ġ.+ in A5/56
ġ.+ iñ A5/56

ġasnı : **Kasık.**
ġ. Y5/348

ġassab : **Kasap, et satılan dükkan.**
ġ. N1/200, M6/54
ġ.+ ıñ N1/171

ġassıġ : **Kasık.**
ġ. ND4/73

ġāssım : **Kasım, ay adı.**
ġ. O21/35

ġassī : **Kasık.**
ġ. ND4/74

ġastā : **Gazete.**
ġ.+ de K12/49

ġastel : **Su biriken yer.**
ġ.+ den ŞK8/52

ġastí : **Gazete.**
ġ.+ yi O7/4

ġaş : **Kaç, ne kadar.**
ġ. M11/3, ŞK7/7, ŞK9/3, ŞK9/6, ŞK15/88, ŞK18/4, A4/138, A5/258, İ1/110, İ6/15, N1/22, N7/8, O7/41, Y4/203
ġ.+ dan O20/129
ġ.+ ı ŞK1/20, ŞK18/378, K6/112, O18/28
ġ.+ larī A4/58, A4/59

ġaş - : **Kaçmak.**
ġ. ŞK11/3
ġ.- dı A4/105, İ1/60, K5/18, Y5/225
ġ.- dıḳ Y5/284
ġ.- ınçı A9/36
ġ.- mış A9/36
ġ.- Tı A8/53
ġ.- tım A1/313

ġāş : **Kaç, ne kadar.**
ġ. ŞK8/49, ŞK17/172, O3/71

ġāş - : **Kaçmak.**
ġ.- dıġ O14/81
ġ.- dım O14/86

ġåş : **Kaç, ne kadar.**
ġ. M5/11

ġaşangı : **Hayvanların tüylerini taramak için kullanılan alet.**
ġ.+ dan A3/215

ġaşıcıġ : **Bir kaşık.**
ġ. ŞK7/42

ġaşıcıḳ : **Bir kaşık.**
ġ. A6/46, A6/55

ġaşıġ : **Kaşık.**
ġ. M8/41, M10/21, İ3/44, K6/210, Y4/122, Y4/143
ġ.+ a A2/49
ġ.+ da Y4/122

ġāşıġ : **Kaşık.**
ġ. K6/210

ġaşıġ ġaşīġ : **Kaşık kaşık.**
ġ. N6/14

ġaşıḳ : **Kaşık.**
ġ. M11/28, ŞK17/290

ġāşıḳ : **Kaşık.**
ġ. ŞK17/288

ġaşıḳ mādeni : **Alimünyumdan yapılmış eşya.**
ġ. A8/19

ġāşılıġlı : **Karşılıklı.**
ġ. Y4/206

ġaşī : **Kaşık.**
ġ.+ nı Y4/121

ġåşīġ ġaşīġ : **Kaşık kaşık.**
ġ. N6/13

ġaşşı : **Kaşık.**
ġ.+ la ND6/39
ġ.+ nī Y4/122

ġåşşı : **Kaşık.**
ġ. M10/23

ġaşşıġ : **Kaşık.**
ġ. İ5/53
ġ.+ da Y5/181

ġaşşıġlā - : **Yemek yemek.**
ġ.- r ND6/39

ġaşşıḫ : **Kaşık.**
ġ. ŞK17/290, A1/66, K7/148

ġaşşıḳ mādeni : **Alimünyumdan yapılmış eşya**
ġ. A8/19, A8/21

ġaşşī : **Kaşık.**
ġ. M10/24
ġ.+ n K9/79

ġaşşū : **Kaşık.**
ġ.+ nan Y5/207

ġat - : **Katmak, eklemek.**
ġ.- allar ND4/170, Y4/6, Y4/187
ġ.- allardī A10/5
ġ.- ar A13/137, ND4/179, O22/93
ġ.- ardı O1/12
ġ.- arıġ A4/157
ġ.- arıḫ A4/155, A4/156, A4/157
ġ.- arsan A2/109
ġ.- dıḫ A1/165
ġ.- iylardi A2/5
ġ.- iyler K3/15

ġaT : **Kat.**
ġ. ŞK8/32, ŞK13/27, ŞK13/29, ŞK17/161, A1/162, A8/9, A8/13, A8/14, A8/17, A11/66, İ5/52, K4/24, K9/42, O11/19, Y2/47
ġ.+ ını A3/89

ġåt : **Kat.**
ġ. A11/62, A11/63
ġ.+ ı M5/6

ġåt - : **Katmak, eklemek.**
ġ.- ardı A13/133

ġatar : **Katar, kervan.**
ġ.+ ı A3/71, A3/72, A3/87
ġ.+ ıyla A3/71

ġātar : **Katar, kervan.**
ġ.+ ımı A3/64

ġatıġ : **Katık, yemek.**
ġ. O13/56

ġatır : **Katır.**
ġ. ŞK18/319
ġ.+ a ŞK18/319
ġ.+ ı A3/72
ġ.+ ıñ ŞB6/62
ġ.+ ıyna A3/72
ġ.+ larına ŞK18/124

ġātır : **Katır.**
ġ. Y5/241

ġatıran : **Katran.**
ġ. ŞK6/30

ġatırancī : **Katran işiyle uğraşan kimse.**
ġ. İ5/7

ġatirilyon : **Katrilyon, para miktarı.**
ġ.+ larca ŞK14/23

ġaTla - : **Katlamak**
ġ.- dīm İ3/136

ġat8ı)r : **Katır.**
ġ.+ ın ŞB6/64

ġatyen : **Katiyen, kesinlikle.**
ġ. Y4/297

ġavuş - : **Kavuşmak.**
ġ.- un A13/106

ġava : **Kafa, baş.**
ġ. K6/157
ġ.+ sını ŞK8/41

ġavā : **Kavak ağacı.**
ġ. ŞK4/54
ġ.+ n ŞK4/42

ġåva : **Kafa, baş.**

ġ.+ sını ŞB2/86

ġavaḥ : **Kavak ağacı.**
ġ. ŞK7/163

ġavaḳ : **Kavak ağacı.**
ġ. ŞK4/42, ŞK4/48, ŞK4/62, ŞK4/65

ġaval : **Kaval, üflemeli çalgı.**
ġ. ŞB7/12, ŞB7/15
ġ.+ dan ŞB7/12, ŞB7/45, ŞB7/57
ġ.+ ı ŞB7/18

ġavaltı : **Kahvaltı.**
ġ. İ3/135

ġavaltı yab - : **Kahvaltı yapmak.**
ġ.- dı İ3/146

ġāve : **Kahve.**
ġ. M12/70
ġ.+ nizi M12/24

ġavġa dutdur - : **Kavga yapmak.**
ġ.- urduḳ A8/133

ġāʿım : **Şeker ve su ile yapılan şerbet.**
ġ. M7/55

ġavın : **Kavun.**
ġ. O20/91, O20/93
ġ.+ dān K6/102

ġavır - : **Kavurmak.**
ġ.- ıḳ A11/95, A11/96
ġ.- ıllar A5/230, A5/231, K6/145
ġ.- ır ŞK7/171, Y7/8
ġ.- ırdīḫ K10/95
ġ.- ırıġ İ5/182
ġ.- masını İ7/29

ġavır : **Yabancı.**
ġ.+ lar O14/83

ġavıř - : **Kavurmak.**
ġ.- ıllar K6/201

ġavırġa : **Patlamış mısır.**
ġ.+ lār M2/25

ġåvırġa : **Patlamış mısır.**
ġ. N8/64

ġavırma : **Etle yapılan yemek.**
ġ. ŞK7/171

ġāvırma : **Etle yapılan yemek.**
ġ. Y4/9

ġavıroġlı : **Gavuroğlu, dinsiz.**
ġ. K6/54

ġavıʿt - : **Kavurmak.**
ġ.- mışlar A1/304

ġavış - : **Kavuşmak, birleşmek.**
ġ.- dīīmi A13/136
ġ.- madıḳ A8/115

ġåvış - : **Kavuşmak, birleşmek.**
ġ.- acaḳ A13/122

ġåvışdır - : **Kavuşmak, birleşmek.**
ġ.- acām A13/126
ġ.- madım A13/126
ġ.- miy A13/123

ġavi : **Kahvehane.**
ġ.+ ye İ3/8

ġåvim : **Kavim, kabile.**
ġ. İ5/7

ġavīr : **Yabancı, dinsiz.**
ġ. K6/54

ġavl : **Kavil, söz.**
ġ.+ īnen Y8/26
ġ.+ ı ŞK2/65
ġ.+ iynen ŞK10/152

ġavla - : **Kuruyemişin kabuğunu soymak.**
ġ.- dı K6/114

ġavlaT - : **Kuruyemişin kabuğunu soymak.**
ġ.- mış Y4/299

ġāvlaT - : **Kuruyemişin kabuğunu soymak.**
ġ.- mış Y4/300

ġavůr : **Yabancı, dinsiz.**
ġ.+ lar O14/77

ġavrıl - : **Kavrulmak.**
ġ.- īdı ŞK6/97

ġavrul - : **Kavrulmak.**
ġ.- urdi A1/153

ġavū : **Kavuk.**
ġ. ŞK13/67

ġavul et - : **Kabul etmek.**
ġ.- mem A3/24-25

ġavur - : **Kavurmak.**
ġ. İ5/181
ġ.- duḫ A1/178
ġ.- dūḫ A1/178
ġ.- urduḳ A1/152

ġavur : **Yabancı, dinsiz.**
ġ. O14/91

ġavur enī : **Dinsizin çocuğu anlamında kullanılan söz.**
ġ. O3/49

ġavuş - : **Kavuşmak, birleşmek.**
ġ.- ır A8/47
ġ.- ur A8/58

ġåvuşdur - : **Kavuşmak, birleşmek.**
ġ.- acam A13/117
ġ.- madım A13/117

ġavvaġ : **Kavak ağacı.**
ġ.+ da Y4/207

ġawaġ : **Kavak ağacı.**
ġ. Y4/202, Y4/203

ġawın : **Kavun.**
ġ. A1/261
ġ.+ narı A1/262

ġawır - : **Kavurmak.**
ġ.- ırdıġ K10/94

ġawůġ : **Kavuk.**
ġ.+ lar M7/34

ġåwůr - : **Kavurmak.**
ġ.- ırdıġ ŞK7/171

ġāwm : **Kavim, kabile.**
ġ.+ ı M7/55

ġawuġ : **Kavuk.**
ġ. M7/34
ġ.+ lara M7/32

gayi - : **Kaynamak.**
g.- y Y6/114

ġay - : **Kaymak.**
ġ.- iyrıḫ A1/184

ġayīl ol - : **İzin vermek, kabul etmek.**
ġ.- miy O16/18

ġaya : **Kaya.**
ġ. ŞK3/7, ŞK3/8, ŞK4/113, ŞK17/218, ŞK17/220, A1/235, A12/49, İ1/53, İ6/7, İ6/47, İ6/51, İ6/52, İ7/20, İ7/42, K5/6, ND4/56, ND4/57, Y4/230, Y6/125
ġ.+ da ŞK17/205
ġ.+ dan ŞK17/201, ŞK17/219, ŞK17/221, O10/95
ġ.+ lār ŞK17/137
ġ.+ lardan A1/88
ġ.+ ların A11/109
ġ.+ larıñ A5/237
ġ.+ nın ŞK5/98, A1/235, A3/130, İ6/47, İ6/55, N8/62, Y4/231, Y5/32
ġ.+ sı İ1/67

ġayá : **Kaya.**
ġ.+ nin Y6/125

ġayā : **Kaya.**
ġ.+ lār ŞK17/137

ġayb : **Kayıp, yitik.**
ġ.+ ı N2/38

ġaybol - : **Kaybolmak.**
ġ.- muş ŞB6/78
ġ.- uymuş ŞB6/80

ġāyda tėli : **Turna teli.**
ġ.+ ne ŞK3/73, ŞK3/76

ġayde : **Kaide, kural.**
ġ.+ sini ŞK3/6

ġayed : **Gayet, pek çok.**
ġ. M5/28, M8/94

ġayēd : **Gayet, pek çok.**
ġ. N1/152

ġāyed : **Gayet, pek çok.**
ġ. N1/153

ġāyfaltı : **Kahvaltı.**
ġ. ŞK8/136

ġayfe : **Kahve.**
ġ. ŞK3/118, ŞK9/85, ŞK10/155
ġ.+ de ŞK3/129

ġ.+ ñi Y6/67
ġ.+ yi ŞK10/155

ġayfi : **Kahve.**
ġ.+ dē ŞK3/118

ġayġı : **Kaygı.**
ġ. A5/28
ġ.+ lardān M8/80

ġāyġí yürüd - : **Kaygılanmak.**
ġ.- sün ŞK17/321

ġayı : **Kaya.**
ġ.+ nın A1/128
ġ.+ ya A5/100, A5/31, Y4/289

ġayı boyu : **Kayı boyu.**
ġ.+ nnan K12/12

ġayıbaba : **Kaynata.**
ġ.+ m İ4/26

ġayıḫ : **Kayık.**
ġ. A1/128, A1/191
ġ.+ da A1/90
ġ.+ lar A1/90
ġ.+ larda A1/136

ġayıḳ : **Kayık.**
ġ. A1/125

ġåyıḳ : **Kayık.**
ġ. A1/125

ġāyın : **Kocanın erkek kardeşi.**
ġ. ND4/153

ġayınbaba : **Kaynata.**
ġ.+ m A1/196, A1/37, A1/43, Y1/148, Y4/259
ġ.+ ma Y5/18
ġ.+ mgil Y1/139
ġ.+ mın A1/33
ġ.+ ña İ5/102
ġ.+ ngile Y1/143
ġ.+ sıgilē Y1/135
ġ.+ sīle Y1/136
ġ.+ sına Y1/155
ġ.+ sınā Y8/53
ġ.+ ya A1/198, İ3/91, A8/24
ġ.+ yın İ5/104

ġāyınbaba : **Kaynata.**
ġ.+ m ŞK8/183

ġayınbā : **Kaynata.**
ġ.+ mğılıñ K9/23

ġayınbubā : **Kaynata.**
ġ.+ m Y4/252

ġayınnar : **Kocanın erkek kardeşi.**
ġ.+ ımızā A8/26

ġayısī : **Kayısı.**
ġ.+ yi M3/11

ġāyi : **Kaya.**
ġ.+ yā ŞK17/218, ŞK17/220

ġayib : **Kayıp, yitik.**
ġ. ŞK17/169, O10/22

ġayib ed - : **Kaybetmek.**
ġ.- iy K12/193
ġ.- iyler ŞK10/94

ġayib ėd - : **Kaybetmek.**
ġ.- mek N4/19

ġayib et - : **Kaybetmek.**
ġ.- digi K12/194

ġayib ėt - : **Kaybetmek.**
ġ.- dik ŞK10/96
ġ.- dim K12/49

ġayib ol - : **Kaybetmek.**
ġ.- dular A1/274
ġ.- ụyō Y4/111

ġāyib ol - : **Kaybolmak.**
ġ.- ib N1/69
ġ.- iyoñ ND5/35
ġ.- mamanın N1/221

ġayibol - : **Kaybolmak.**
ġ.- muş A12/98

ġāyide : **Kaide, kural.**
ġ.+ sini ŞK3/36, ŞK3/49

ġayil ol - : **Kabul etmek, izin vermek.**
ġ.- īy O16/18

ġayillī : **Kabul.**
ġ.+ m O16/18

ġayinbā : **Kaynata.**
ġ.+ m A8/25

ġayinbāa : **Kaynata.**
ġ.+ m O21/15

ġayínbāa : **Kaynata.**
ġ.+ mgil O21/22

ġāyinbāa : **Kaynata.**
ġ.+ m O21/15

ġayinbaba : **Kaynata.**
ġ.+ m A1/65, O21/10
ġ.+ mıñ ŞK17/37, O14/29

ġayínbaba : **Kaynata.**
ġ.+ mıñ O14/32

ġāyinbaba : **Kaynata.**
ġ.+ m ŞK17/34
ġ.+ mın ŞK17/36
ġ.+ mıza ND4/60
ġ.+ nın ND6/44

ġayinbabı : **Kaynata.**
ġ.+ yá İ5/54

ġayiş : **Kemer.**
ġ.+ larī K7/123

ġāyiş : **Kemer.**
ġ. ŞK7/199

ġaymā : **Kaymak, sütten elde edilen koyu, yağlı, yiyecek.**
ġ. M6/72, M6/75, İ1/120
ġ.+ sı ŞK8/46

ġaymaā : **Kaymak, sütten elde edilen koyu, yağlı, yiyecek.**
ġ. İ1/120

ġaymaġ : **Kaymak, sütten elde edilen koyu, yağlı, yiyecek.**
ġ. ŞK9/78

ġaymaḫam : **Kaymakam.**
ġ.+ nan O3/69

ġaymaḳ : **Kaymak, sütten elde edilen koyu, yağlı, yiyecek.**
ġ. ŞK5/73

ġay(ı)n : **Kocanın erkek kardeşi.**
ġ.+ ılarına İ3/94
ġ.+ ım ŞK13/30, O21/14, Y4/100
ġ.+ mın İ3/59
ġ.+ ımıñ ŞK17/57, İ3/71, ND4/29
ġ.+ ına N2/37

ġaynʿād - : **Kaynama işi yaptırmak.**
ġ.- ır K8/16

ġayna - : **Kaynamak.**
ġ.- dıġ ND4/120
ġ.- lardı A4/169
ġ.- malī M9/59
ġ.- rdī A1/156
ġ.- rdi A1/156
ġ.- rmış O22/27
ġ.- rsā ŞK8/150

ġayna : **Kaynata.**
ġ.+ nıñ ND6/43

ġaynā : **Kaynata.**
ġ.+ sı A9/6, A12/104

gaynad - : **Kaynama işi yaptırmak.**
g.- ıcīn ŞK6/66

ġaynad - : **Kaynama işi yaptırmak.**
ġ.- acām O20/42
ġ.- ıb A11/97, A11/98
ġ.- ıcın A5/211
ġ.- ıġ A5/256, A11/87, A11/88
ġ.- ıllar İ8/15
ġ.- ıllār K6/89, O13/31
ġ.- ıñ A5/254
ġ.- ır A4/171
ġ.- ırdī A1/61
ġ.- ırdıḫ A8/76, A8/88
ġ.- ırdıḳ ŞK6/33
ġ.- iydig ND4/43
ġ.- iyleʳ A2/7
ġ.- iyo A5/196
ġ.- iyom ŞK6/23
ġ.- iyōn İ8/14
ġ.- iyriḫ A1/194

ġaynād - : **Kaynama işi yaptırmak.**
ġ.- ıllardī ŞK8/16

ġaynaḳ : **Kaynak, menba.**
ġ. ND1/38

ġaynaḳlan - : **Sebep olmak.**
ġ.- araġdan N3/12
ġ.- iy K7/8

ġaynana : **Kayınvalide.**
ġ. İ1/37, İ7/10, N2/31, O8/40, O8/75, ND4/23
ġ.+ lar M12/83
ġ.+ lār K10/56
ġ.+ m ŞK13/152, ŞK16/4, A1/169,

A1/215, A1/296, A1/317, A2/35, A2/36, İ4/26, K4/26, K6/25, K9/100, K9/29, K9/31, K9/36, K9/99, O14/103, O14/81, O14/86, O14/88, O14/95, O14/97, O19/30, O19/31, Y5/10
ġ.+ mgil O14/87
ġ.+ mı O19/30
ġ.+ mın ŞK4/161, A2/18, A2/47, A7/73, Y5/196
ġ.+ mıñ M12/95, ŞK16/20, N2/80
ġ.+ mınan ŞK17/285
ġ.+ mız ND4/86
ġ.+ mna ŞK8/183
ġ.+ n ND4/87, ND4/88
ġ.+ na İ5/102
ġ.+ ña ŞK17/52
ġ.+ nġıl Y5/12
ġ.+ nın İ4/28, İ5/104
ġ.+ nıñ K9/35, O19/31
ġ.+ sı A7/73, A11/5, A12/103, İ3/59, İ4/25, N3/45
ġ.+ sınā ŞK8/178
ġ.+ sınan ŞK8/178
ġ.+ si A2/18
ġ.+ sī ŞK18/361
ġ.+ síyıdı İ3/71
ġ.+ yı İ4/24, N2/58

ġaynaná : Kayınvalide.
ġ.+ lar İ4/24

ġaynanasız : Kayınvalidesi olmayan.
ġ. O19/32

ġaynanı : Kayınvalide.
ġ.+ mı O19/30
ġ.+ ya İ3/92

ġaynaní : Kayınvalide.
ġ.+ yē İ5/54

ġaynaT - : Kaynama işi yaptırmak.
ġ.- dīm K6/116
ġ.- ib İ7/80
ġ.- mışlar A12/102

ġaynına : Kayınvalide.
ġ.+ m O14/76, O14/77
ġ.+ mız ND4/66, ND4/67
ġ.+ sınā Y8/54

ġaynınā : Kayınvalide.
ġ. Y8/53

ġāynına : Kayınvalide.
ġ.+ m ŞK17/49, O14/101

ġaynını : Kayınvalide.
ġ.+ yı K10/51

ġayni - : Kaynamak.
ġ.- yȯ A11/88, A11/89

ġayred : Gayret, çaba.
ġ. O20/225

ġayret : Gayret, çaba.
ġ. O20/230

ġayrı : Başka, diğer.
ġ. ŞK18/393, K6/90, K12/89

ġayri : Başka, diğer.
ġ. ŞK3/105, ŞK9/63

ġayrí : Başka, diğer.
ġ. O8/22

ġayrimüslim : Müslüman olmayan.
ġ.+ ler O11/42

ġāyseri : Kayseri, yer adı.
ġ.+ den ND4/20

ġayserili : Kayserili olan kimse.
ġ.+ lēr Y4/9

ġaysērili : Kayserili olan kimse.
ġ. ŞK7/14

ġaysi : Kayısı.
ġ. ND1/34

ġaysorá : Kayserili olan kimse..
ġ.+ nin K6/181

ġaz : Gaz
ġ. A3/94, Y6/13
ġ.+ ı O17/65
ġ.+ iyiz A1/9

ġaz : Kaz, kuş türü.
ġ. A3/94
ġ.+ idi A3/98

ġaz ayā : Gazayağı, ot türü.
ġ. A5/243

ġaz - : Kazmak.
ġ.- ın İ6/94
ġ.- ıyiñ A5/242

ġ.- iyē İ5/191
ġ.- iyōlar İ6/95

ġazī : **Gazi, kişi adı.**
ġ. O14/3

ġāzʿānteb : **Gaziantep, yer adı.**
ġ.+ iñ M7/20

ġazẕ geçir - : **Kaza geçirmek.**
ġ.- dīm M6/8

ġaza : **Kazan, büyük tencere.**
ġ.+ ñ K9/33

ġaza : **İlçe, kaymakamlık.**
ġ.+ sına A4/20

ġaza : **Trafik kazası.**
ġ.+ sí Y5/361

ġazā : **Kaza.**
ġ. O22/61
ġ.+ n A1/153, K10/20

ġaza geçir - : **Kaza geçirmek.**
ġ.- dim M6/12
ġ.- edim K6/17

ġaza ol - : **Kaza geçirmek.**
ġ.- uyōdu A6/67

ġazaba gel - : **Öfkelenmek.**
ġ.- mīş K5/122

ġazal : **Gazel.**
ġ.+ ler M8/71

ġazan - : **Kazanmak.**
ġ.- dī A3/116
ġ.- dīġ M2/29
ġ.- ıncī ŞK18/313
ġ.- ırdım Y4/179
ġ.- ırdi A3/226
ġ.- ırsıñ N1/101
ġ.- iyō Y4/166
ġ.- iyrim A3/222
ġ.- mamış M6/89
ġ.- mış M7/20

ġazan : **Kazan, büyük tencere.**
ġ. ŞK17/165, ŞK17/167, A1/220, A8/18, A10/29, İ1/131, K9/32, K9/33, K9/42, N6/7, ND6/64, ND6/65
ġ.+ a M11/18, N6/7
ġ.+ ā ND4/43
ġ.+ da K10/94
ġ.+ ı ŞK8/112, ŞK16/43, A1/220, A1/228, K6/74, K6/81, K9/41, K9/42, Y5/333
ġ.+ ın A5/196, ND4/120, Y5/337, Y5/347
ġ.+ ıñ ŞK8/117, ŞK16/48, ŞK16/56, ŞK8/109
ġ.+ iyin A1/218
ġ.+ na A6/77
ġ.+ nan ŞK11/41, ŞK16/44
ġ.+ nar O3/28, O7/20
ġ.+ nı A1/228
ġ.+ uñ ŞK8/109

ġazán - : **Kazanmak.**
ġ.- mişler ŞK18/313

ġazān - : **Kazanmak.**
ġ.- īġ ŞB4/9
ġ.- ır N1/202, N1/203

ġåzan - : **Kazanmak.**
ġ.- dīnı N6/10

ġazan geçō : **Kazan Geço, yer adı.**
ġ. Y4/228

ġazanç : **Kazanç, getiri, yarar.**
ġ. ŞK2/6

ġazānç : **Kazanç, getiri, yarar.**
ġ. ŞB4/6

gazannı mazannı : **Tencere.**
g. A1/227

gaze antebli : **Gaziantep'te yaşayan kimse.**
g. O7/46

ġazi : **Gazi, kişi adı.**
ġ. ŞB5/3
ġ.+ ın O14/3, O14/4

ġazianteb : **Gaziantep, yer adı.**
ġ. ŞK18/392

ġazlı : **Gazlı,gaz olan.**
ġ. A4/159

ġazma : **Kazma aracı.**
ġ. O14/65, O14/68, Y5/430
ġ.+ yna ŞK3/8

ġazmı : **Kazma aracı.**

ġ.+ ya A2/68

ġazveli : **Kazveli, yer adı.**
ġ. O22/93

ġazya : **Gaz yağı.**
ġ.+ dan O17/63

ġazyā : **Gaz yağı.**
ġ. O17/62

ġazzan - : **Kazanmak.**
ġ.- īy K12/80

ġazzıġ : **Kazık.**
ġ. ŞK7/62, ŞK7/70, ŞK7/81
ġ.+ da ŞK7/73
ġ.+ ıymış A12/87

ġazzıġlı köyü : **Kazıklı köyü, yer adı.**
ġ.+ nden ŞB4/3

ġazzıḫ : **Kazık.**
ġ.+ larda A12/90

ġazzıḳ tura : **Düğünlerde oynanan bir oyun.**
ġ. ŞK7/195

ġazzī : **Kazık.**
ġ. A12/89
ġ.+ nda A12/89

ġazzī yöreb : **Kazık yörebi, yer adı.**
ġ. Y5/44

ġazzū : **Kazık.**
ġ. ŞK7/62, ŞK7/63, ŞK7/64, ŞK7/66, ŞK7/69, ŞK7/71

ge(l) - : **Gelmek.**
g. A2/85, A3/158, O7/58
g.- çig Y4/57
g.- lene A13/60
g.- r A3/111
g.- Tmiş A9/61

ge : **Ya... ya.. bağlacı anlamına gelen bağlaç.**
g. O4/11

ġey - : **Giymek.**
g.- dim ŞK9/41

gē - : **Gelmek.**
g.- r O3/50, O3/58, O3/67
g.- rim O3/50
g.- rir K10/53, O3/26
g.- rken ŞK18/124

gē - : **Gelmek.**
g. O13/5

gebe : **Hamile.**
g. İ6/48, ND6/17, Y5/171

geber - : **Öldürmek.**
g.- ēceg O3/44
g.- iy A13/118

geberd - : **Öldürmek.**
g.- miş N5/41

gec - : **Geçmek.**
g.- īce K5/28

gece : **Gece, gündüzün karşıtı.**
g. M6/60, ŞK2/46, ŞK7/187, ŞK7/44, ŞK7/45, ŞK7/68, ŞK10/86, ŞK16/24, ŞK17/289, ŞB6/97, ŞB7/44, ŞB7/82, A1/25, A1/278, A1/94, A1/95, A1/97, A1/98, A3/48, A4/13, A4/137, A5/250, A5/98, A12/48, A12/95, A13/141, A13/75, İ8/26, K5/65, K5/68, K9/104, K9/54, K10/62, K10/68, K12/168, K12/170, K12/171, K12/95, K12/99, ND5/33, ND5/35, ND5/38, ND5/40, ND5/42, O3/22, O5/33, O20/203, Y5/215, Y5/225, Y5/257, Y5/259, Y5/260, Y5/357, Y7/11, Y8/32
g.+ den O3/28
g.+ leri İ1/85
g.+ lerī M8/79
g.+ lerde O10/77
g.+ miz K8/17, O7/50
g.+ nin K5/64
g.+ si M8/67, ŞK13/39, A7/8, A7/9, A8/38
g.+ sinde ŞK17/19, K10/24, M5/35
g.+ sindē Y7/5
g.+ sine ŞK17/18
g.+ yi A1/14

gecē : **Gece, gündüzün karşıtı.**
g. ŞK7/193, ŞK7/72, ŞK7/73, ŞK18/281, O11/19
g.+ ydi ŞK7/187

ġece : **Gece, gündüzün karşıtı.**
g. M4/16, M6/42, M6/75, ŞK11/8, ŞK18/265, O3/27, O5/33, Y5/390
g.+ nin M2/31

gėcē : **Gece, gündüzün karşıtı.**
g. ŞK7/56

gece gündüz : **Her zaman, ara vermeden, sürekli.**
g. O23/4

gėcē günṻz : **Her zaman, ara vermeden, sürekli.**
g. N1/244

gece günüz : **Her zaman, ara vermeden, sürekli.**
g. K8/9

geceli günüzlü : **Her zaman, ara vermeden, sürekli.**
g. ŞK4/199

gėceli günüzlü : **Her zaman, ara vermeden, sürekli.**
g. ŞK10/199

gėci : **Gece.**
g. O12/32

gecir - : **Geçme işini yaptırmak.**
g.- iˤsiñ O13/27

geç - : **Geçmek.**
g.- īb K5/88, O11/34, O17/74
g.- īk M10/5
g.- īnçe O22/79
g.- īy K5/123, K5/124, K12/125
g. A2/82, A2/85, K13/13, N1/86
g.- dig Y4/58
g.- ecaḫdi A1/34
g.- eceg O11/26
g.- ecek K6/162
g.- ecem K5/86
g.- ek ŞB2/7, K11/25
g.- elim ŞK15/28
g.- eller Y4/155, Y4/156
g.- ėmīnci Y5/137
g.- emedik M6/26
g.- emem K5/112
g.- ememiş K5/115, K5/117, O20/181
g.- en M10/21, ŞK8/178, ŞK18/141, Y5/189
g.- ēn O3/53
g.- ene A13/60
g.- er ŞK6/47, ŞK6/62, ŞK8/181, ŞK13/16, ŞK14/54, ŞK14/67, ŞK14/74, A1/134, A1/135, İ1/80, K6/38, K10/9, K11/45, N1/168, ND6/73, O11/8, O11/9, O13/55, O15/10, O20/211, Y5/106
g.- ēr A1/135, ND6/78
g.- erdī M1/39
g.- erdıḫ A1/90
g.- erdi ŞK7/169, A2/47, A12/4, Y5/4
g.- erdik K10/6, K10/9
g.- ērdik K10/11
g.- eridi ŞK8/195
g.- eridik ND4/28
g.- erke ND4/28
g.- erken ŞK3/119, Y4/225
g.- erlidi A3/269
g.- erse A8/29, Y5/375
g.- ersē M1/10, M1/16
g.- ersēñ K5/108
g.- ī ND3/6, O9/86
g.- ib K5/123, K5/85, N2/20
g.- icāḫ A1/96
g.- icaḫdi A1/34
g.- ici ŞK1/40
g.- ig Y5/142
g.- ik Y5/137
g.- in A3/62, K10/43
g.- inci ŞK16/37
g.- indi A1/27
g.- irdī K6/178
g.- irdıḫ A1/14, A1/174, A2/51
g.- irdim M6/8
g.- iricīn ŞK4/75
g.- irmiş M12/76
g.- iy A3/63, A9/45, A13/103
g.- iyāmışsın ŞK8/111
g.- iyāsā ŞK8/178
g.- iydi O13/52
g.- iye ŞB2/90, Y5/379, Y5/411
g.- iyi ŞK10/35, ŞK10/36, ŞK10/45
g.- iyken O7/9
g.- iyler K12/74
g.- iyo ŞK6/15, A9/67
g.- iyō İ7/12
g.- iyrıḫ A2/78
g.- iyu İ5/20
g.- iyū İ5/8
g.- iyudū İ7/10
g.- iyü İ3/169, İ5/19, İ5/68
g.- mīş K9/120
g.- me K12/11
g.- meden Y3/13, Y5/375, Y5/380
g.- mek Y4/166
g.- meliyik ŞK4/103
g.- mesin A12/78
g.- mez O19/78
g.- mezdi A3/268
g.- miş ŞK16/53, ŞK16/55, A3/161, A5/201, K5/115, K5/116, K5/137, K7/85, K12/34, N5/42, N6/8, O20/187, Y6/126
g.- mişdir A4/145, İ7/38
g.- mişler O20/247
g.- miye ŞK7/70

g.- sin ŞK8/165, İ3/74, K9/94, O19/10
g.- tin Y4/167

geç : **Belli bir zamandan sonra olan, erkenin karşıtı.**
g. ŞK14/71, A1/298, A4/162, O7/17

gėç - : **Geçmek.**
g.- en ŞK8/107

gēç - : **Geçmek.**
g.- inci ŞK10/33
g.- irmiş ŞK7/70
g.- meden Y5/380
g.- mezdī ŞK8/173
g.- miş Y4/224
g.- miştir A4/147
g.- sin ŞK8/180

gēç : **Belli bir zamandan sonra olan, erkenin karşıtı.**
g. Y8/6

ġeç - : **Geçmek.**
ġ.- er A8/57

geçi : **Gece.**
g.+ yi K8/22

geçĪ : **Keçi.**
g. ND6/74, Y5/5

geçe : **Ora, karşılıklı iki yandan her biri.**
g. ŞK11/49, O8/13
g.+ den O3/39, Y6/9
g.+ si O13/36
g.+ yē O8/13

geçē : **Ora, karşılıklı iki yandan her biri.**
g.+ sini O13/36

geçen : **Bir önceki.**
g. M11/23, K12/133

geçerlĪ : **Yürürlükte olan.**
g. M9/20

geçerli : **Yürürlükte olan.**
g. A8/67, A8/68

geçi : **Keçi.**
g. ŞK7/33, A8/84, A11/49, O12/24, O13/37, Y4/275
g.+ de A1/182
g.+ ler A1/46
g.+ lēr O17/76
g.+ leri A1/161
g.+ lerin A8/71
g.+ n A12/100
g.+ nin A4/12
g.+ si A5/123
g.+ y O13/36
g.+ ye A11/49, O13/19, Y4/275
g.+ yi O13/37, Y4/275

gēçi : **Keçi.**
g.+ yi Y5/6

geçil - : **Geçme işinin yapılması.**
g.- di M8/105
g.- iy ŞK10/32
g.- meniñ K5/116
g.- mēz K9/129

geçim yolu : **Geçinme araçları.**
g. O17/38

geçin - : **Yaşamak için gerekeni sağlamak.**
g.- di A1/27, A1/59, O3/5, O16/17
g.- irmíşıñız Y5/96
g.- iy Y2/30

geçir - : **Geçme işini yaptırmak.**
g.- īr O16/22
g.- īy ŞB1/31
g.- dī Y5/369
g.- di N1/169, O7/73, Y5/369
g.- dim O7/63
g.- ebilirsen ŞK6/132
g.- ecaḫlar A1/95
g.- emessen ŞK6/133
g.- iciñ ŞK4/74
g.- iller Y5/163, Y5/164, Y5/165
g.- illēr Y5/165
g.- illerdi A1/136
g.- illeridi A13/151
g.- irdik ŞK6/132
g.- iridi İ5/44, İ8/7
g.- irsen ŞK6/134
g.- iy ŞB1/27
g.- iyümüş A12/10
g.- mesi ŞB1/24
g.- messen ŞK6/134
g.- miye ŞB1/31

geçmĪş : **Zaman bakımından eskide kalan.**
g.+ de M7/67

geçme : **Geçme işi**
g.+ mē ND4/38
g.+ ñi K5/91

geçmė : **Geçme işi**
g.+ siydi M6/12

geçmis : **Zaman bakımından eskide kalan.**
g.+ lerden Y6/5
g.+ lērden Y6/4

gēçmis : **Zaman bakımından eskide kalan.**
g. Y6/6

geçmiş : **Zaman bakımından eskide kalan.**
g.+ i M7/19
g.+ lerde A9/17
g.+ lerimize ŞK2/137

geçmiş os - : **Hasta kimsenin iyileşince söylenen dilek sözü.**
g.- sun A5/145

geçmişiñe rāmed : **Ölen bir kimseyi anarken söylenen söz.**
g. ŞK7/20

geçmişine rāmeT : **Ölen bir kimseyi anarken söylenen söz..**
g. A8/116

ged - : **Gitmek.**
g. ŞK3/60, ŞK10/104, İ2/34, İ2/71, İ5/47, İ6/129, İ6/72, N5/18, ND4/142, O20/182, O20/186, Y1/154, Y6/73, Y7/28, Y8/79
g.- īk ŞK10/197
g.- īken ŞB6/90
g.- īm M3/6, M3/11, M4/10
g.- īnçe O9/8
g.- īnçi O14/43
g.- īy K5/32, O18/9
g.- diler ŞK10/84
g.- dime ŞK17/320
g.- ecek M12/8
g.- ecēmiz ŞK4/112
g.- ek İ5/48, K5/25, K5/27
g.- ēk A12/7
g.- eke A9/45
g.- eken M11/15
g.- eli K2/34
g.- ēm K6/179
g.- en İ1/42
g.- enim İ5/183
g.- enne A7/17
g.- er M12/35, A6/77, İ3/6, K3/17, O13/41
g.- erdī A7/24
g.- erdi A8/53
g.- eridi İ5/119, İ6/40
g.- erik A6/39
g.- erimiş ŞK10/81
g.- erkē İ5/35
g.- erken ŞK10/27
g.- erse İ5/123
g.- ersiñ M5/24
g.- iñ ŞK5/40, K5/60, K7/33
g.- ib İ2/43, İ2/60
g.- icēk N1/187
g.- icem K5/85
g.- ici ŞK17/35, İ3/133
g.- icim İ3/11, Y1/107
g.- iciymiş M12/51, ŞK4/124
g.- ig ND5/42
g.- ik A5/223
g.- ilmez A1/35
g.- im ŞK4/127, A1/243, Y1/55
g.- in İ3/24, İ6/94
g.- ince ŞK10/56
g.- inçi İ5/46
g.- iy A1/263, A3/122, A4/78, A4/86, K1/13, K7/103, K7/104, K7/175, K7/58, O9/58, O10/68, O10/80, O10/93, Y8/64, ŞB1/39
g.- iyḫan O4/3
g.- iyi ŞK10/4
g.- iyiler ŞK2/17
g.- iyken K7/177
g.- iyler ŞK10/194, A1/238, O10/18
g.- iyùm ŞK4/128
g.- iym M12/83
g.- iyo A8/19, ND6/20
g.- iyȯ İ2/47
g.- iyō İ2/52, İ2/73, İ6/131, İ6/73, İ6/86, İ6/93, Y1/132
g.- iyōdu A6/70, A6/71
g.- iyȭdü ND1/41
g.- iyoḳ M12/8
g.- iyolar ŞK15/68
g.- iyolār İ6/134
g.- iyōlar A11/82, İ2/34
g.- iyōlarıdı A6/85
g.- iyrıḫ A1/88, A1/89, A1/97
g.- iyū İ6/79
g.- iyūlār İ5/128
g.- iyūlār İ5/128
g.- iyulardı A11/80
g.- iyum ŞK4/133, ŞK4/134
g.- iyun İ5/40
g.- iyü İ2/56, İ2/61, İ2/75
g.- iyülār İ5/130
g.- iyük ŞK17/155
g.- mīş N4/9
g.- me Y1/143
g.- mē O10/6
g.- medik Y6/65

g.- meli M9/49
g.- messe K6/154
g.- mez Y1/50
g.- miş M5/39, M5/41, M9/34, İ2/9, K2/6, K2/7, K7/90, N4/9, N5/4, N5/9, N5/13, N5/28, N5/41, O14/95, O20/173
g.- mişdi O7/30
g.- mişler N5/21, N5/34
g.- miyecēm M10/32
g.- sin ŞK10/160

gėd - **: Gitmek.**
g. İ3/134, İ4/29, K12/60, N1/101, N1/68, O5/7, O9/48, O14/111, O18/6, O20/103, O20/116, O21/30, Y7/28, Y7/29, M7/62, ŞK10/182, ŞK10/77, ŞK17/309, ŞK17/55, ŞK18/51
g.- īk Y4/289
g.- īm N1/107
g.- īn O17/48
g.- īy N8/12, O7/10
g.- dīm M9/4, O19/37
g.- dụmuz A8/90
g.- ē ŞK1/25
g.- eceg K7/19
g.- ecēñ N1/69
g.- edim O4/29
g.- ek M10/37, ŞK2/70, ŞK10/133, ŞK18/163, A12/60, İ6/59, O10/51
g.- elerdi M8/57
g.- eli ŞK2/28
g.- elim N1/223
g.- eller A11/82, O12/27
g.- ellēr O12/23, O12/25
g.- elleridī İ5/99
g.- elleridi İ6/12, İ6/13
g.- ēmedim O4/25
g.- emem O16/12
g.- ememiş İ3/52, K5/124
g.- emessiñ O14/91
g.- emez O9/114
g.- emiym ŞB6/102
g.- en İ5/37, K12/76, ND6/57, O16/17
g.- ene K7/76
g.- er M1/24, M2/20, M5/29, M6/47, M6/96, M6/99, M7/27, M7/30, M7/35, A8/63, İ6/14, İ6/39, N1/118, N1/191, N1/193, N1/197, N1/237, N4/17, N7/26, ND6/65, O3/11, O9/56, O10/19, O13/21, O14/90
g.- ēr M7/30, M8/59, N1/238, O7/70, O19/33
g.- erdī M3/13, M3/14, M8/28, İ7/84, O9/58, O9/59
g.- erdīg M1/26
g.- erdīk M3/21
g.- erdi M8/11, A7/28, İ3/49
g.- erdig M1/18, ŞK11/44, A11/40, O19/50
g.- erdik K6/86, O21/24, O21/39
g.- eʳdimkinē ŞK17/56
g.- erdiñ N6/6
g.- erek M8/15
g.- eridī İ5/115
g.- eridi İ3/46
g.- erig ŞK3/100
g.- erik M6/97, M7/112, İ5/35, İ5/40, O3/63, O3/64
g.- erim İ5/36, O3/17
g.- erken M7/112, M8/31
g.- ermiş O8/26
g.- erse ŞB2/20, O20/226
g.- ersem O7/38
g.- erseñ ŞK17/48
g.- ersiñ O13/44
g.- eyīm M8/47
g.- iñ ŞK11/32
g.- icaḫsın A3/236
g.- iceg M9/30
g.- icek O10/59
g.- iciñ ŞB2/20
g.- iler K12/42
g.- ilirdī M1/23, M1/31
g.- ilirsē M1/23
g.- im M9/56, M12/42, O20/104, O20/209, Y1/96
g.- in ŞK10/132, ŞK17/303, A7/22
g.- iñ N1/311, ND4/146, O22/9
g.- ince İ7/43
g.- incē ND2/5, ND2/12
g.- inci ŞK2/48
g.- inciyē ŞK1/6
g.- inç A12/54
g.- iy M5/44, K7/116, K8/8, N1/7, N1/32, N8/9, N8/34, N8/64,N8/66, ND3/24, O10/16, O10/58, O10/67, O10/69, O10/73, O20/115, O20/126, O20/128, ŞK10/56, ŞK10/57, ŞB4/4
g.- iyī ŞK10/201
g.- iyalarımış ŞK17/303
g.- iyam ŞK17/315
g.- iyi ŞK10/21
g.- iyler N8/15, N8/33, O10/61, O20/74, Y8/65
g.- iylēr M4/20, M8/15, N8/34
g.- iym ŞB6/104, ŞB6/57, ŞB6/99
g.- iyō A6/59, Y1/77, ŞB2/55
g.- iyoḳ A8/91
g.- iyolar ŞB2/21, ŞK17/120
g.- iyōlar İ6/95
g.- iyom ŞK17/314

g.- iyōm İ1/51
g.- iyoñ ND5/35
g.- iyü İ2/56
g.- elleridi İ5/72
g.- mīş O14/34
g.- me O12/21, O13/27, O14/91, O16/33
g.- meg M8/37, M8/44, M8/52
g.- mek K5/123
g.- mem N1/112, O22/88
g.- meyeb N7/25
g.- mez ŞK3/42
g.- mezdi ŞK17/156
g.- mezsin K7/114
g.- miş M5/34, ŞK9/87, K5/117, K7/19, K7/70, K12/90, N4/15, N4/24, N5/26, N7/25, ND2/12, ND2/16, ND2/22, O9/7, O14/35, O14/43, O14/60, O14/88, O19/33, O19/35, O20/165, O20/173, O20/194, O21/14
g.- mişdik M10/26
g.- mişik O12/32
g.- mişler O20/160, O20/212
g.- mişlēr O20/172, O22/59
g.- sē N1/273
g.- señ N1/100
g.- sin M9/31
g.- siñ O17/84

gēd - **: Gitmek.**
g. İ2/34
g.- er O13/41, O13/55
g.- iyī ŞK10/64
g.- miş İ2/17

geder **: Gider.**
g. O3/5
g.+ ini ŞK10/15

gedig **: Gedik avı.**
g.+ e O18/36

gedik avı **: Gedik avı.**
g. A5/103

gedil - **: Gitme işinin yapılması.**
g.- di M12/87

gėdiş **: Gidiş.**
g. O22/51

gėdişet **: Durum, hal**
g.+ ē O19/76

gėdme **: Gitmek işi.**
g.+ sini N1/180

geh **: Tavuk çağırırken çıkarılan ses.**
g. ŞK3/131

gel - **: Gelmek.**
g. A2/85, A3/138, A3/158, A3/58, A3/87, A5/109, A5/111, A5/115, A5/116, A6/37, A8/26, A8/28, A8/32, A9/48, A11/19, A11/49, A11/52, İ2/16, İ5/100, İ5/175, İ5/176, İ5/190, İ5/47, İ6/130, K4/12, K5/10, K5/72, K10/8, K10/84, K11/35, K12/102, N1/186, N1/205, N2/55, N3/19, N5/18, O7/46, O9/48, O13/44, O14/109, O14/111, O20/141, O23/19, O23/25, Y5/344, Y5/352, Y6/25, Y6/73, Y8/79, M5/49, M12/22, M12/29, M12/46, ŞK2/10, ŞK2/75, ŞK2/87, ŞK3/126, ŞK3/133, ŞK8/140, ŞK8/70, ŞK10/191, ŞK11/36, ŞK11/50, ŞK13/157, ŞK13/86, ŞK17/316, ŞK18/252, ŞK18/55, ŞB2/29, ŞB2/92, ŞB6/6, ŞB6/72, ŞB6/83, ŞB7/81, A1/201, A1/223, A1/225, A1/189, A3/160
g.- ī A1/247, Y4/139
g.- īb M7/93, K7/151, K12/4
g.- īg O21/22
g.- īgdi M7/13
g.- īk ŞK7/15, K11/27, O13/44, Y5/213
g.- īken ŞK8/145, ŞK12/28, ŞK18/288, K5/125, K5/84, N1/118, Y4/69
g.- īler A4/148
g.- īlle^{r} A1/140
g.- īm M3/11, M4/11, K12/74, O19/40, Y5/301
g.- īn M8/90
g.- īnçē O11/12
g.- īnçek ŞK17/153
g.- īr M1/36, M2/35, M7/48, M8/68, M8/70, ŞK1/50, ŞK14/33, A4/13, İ1/125, İ1/132, İ3/114, N1/239, O17/59, O20/12, O21/29
g.- īse ŞK1/41
g.- īsē ND6/61
g.- īy M7/42, M7/74, M8/119, M9/15, M9/50, M9/51, ŞK10/97, ŞB1/8, A13/112, K6/153, K6/34, K6/42, N1/30, N1/33, N8/5, O18/8, O21/27
g.- īyken N1/247, N1/248
g.- ī^{y}ler K10/14
g.- áḫ A1/4, A1/148
g.- cēg ŞK18/41
g.- cegsin İ2/39
g.- dī ŞK2/142, ŞK3/128, ŞK3/35, ŞK6/96, ŞK8/137, ŞK13/132, A2/70, A12/79, İ5/125, K6/60, K10/48,

K12/109, O11/27, O11/32, O15/10
g.- dīk M10/29, ŞK18/412, K5/15, ND4/19, O21/26
g.- dīm A13/73
g.- dīmde ŞB6/105, ŞB6/109
g.- dīmizde M11/18, N3/6
g.- dīnce M12/6
g.- dīnde ŞB7/57, İ6/29, K7/147, O9/9
g.- dīñiz N1/308
g.- dīnne İ6/15
g.- dıḫ A1/145, A4/8
g.- di M1/4, M5/49, M5/50, M9/21, M10/28, M11/12, M12/12, M12/17, M12/45, M12/57, M12/63, M12/75, ŞK3/36, ŞK3/47, ŞK4/142, ŞK4/150, ŞK4/167, ŞK4/179, ŞK5/22, ŞK5/32, ŞK5/33, ŞK5/35, ŞK6/71, ŞK7/197, ŞK7/84, ŞK7/85, ŞK8/182, ŞK10/27, ŞK10/78, ŞK10/97, ŞK10/98, K13/107, ŞK17/307, ŞK17/57, ŞK18/408, ŞB2/127, ŞB2/27, ŞB2/28, A1/164, A1/187, A1/19, A1/270, A1/278, A1/286, A1/289, A2/44, A2/70, A2/73, A2/91, A3/12, A3/199, A5/177, A5/54, A8/95, A8/97, A9/6, A9/14, A12/65, A13/124, İ2/43, İ3/157, İ5/158, İ5/67, İ6/37, K6/106, K6/169, K6/175, K6/196, K6/50, K7/4, K7/178, K9/33, K10/69, K11/16, K11/17, K12/6, K12/11, K12/145, K13/13, N1/120, N1/17, N1/196, N1/210, N5/40, N7/18, ND2/19, ND4/164, ND5/39, ND6/10, O2/3, O3/19, O3/43, O3/46, O3/69, O8/14, O9/86, O10/5, O10/41, O10/87, O12/18, O13/55, O14/117, O16/35, O16/38, O17/20, O17/24, O17/56, O17/73, O19/41, O19/70, O20/236, O20/87, O20/92, O21/36, O22/5, O22/45, O22/94, Y1/3, Y1/11, Y1/30, Y1/48, Y2/52, Y4/101, Y5/118, Y5/250, Y5/349, Y5/408, Y5/410, Y5/411, Y5/412, Y6/156, Y6/157, Y6/78
g.- dí K11/39, K11/40
g.- dig O21/31, O21/35
g.- digce K6/115
g.- digden M11/8, K5/79, O3/8, O22/7
g.- diġınnan A4/34
g.- digleriyne İ5/7
g.- dik M7/17, ŞK2/101, ŞK2/65, ŞK7/103, ŞK8/147, ŞK10/140, ŞK10/150, K5/15, K5/16, K5/28, K5/61, K8/8, N8/44, O9/114, O9/116, O21/25, O21/31, O23/33, Y5/241
g.- dikçe ŞB7/6
g.- dikten N3/45
g.- diler M12/86, ŞK10/114, A1/98, A1/99, O17/7
g.- dilēr ŞK3/117, ŞK9/18, K6/193, N1/47, O18/55
g.- dim M2/31, M10/34, M12/37, ŞK3/22, ŞK4/133, ŞK4/134, ŞK7/64, ŞK7/78, ŞK8/126, ŞK11/38, ŞB2/122, ŞB6/103, ŞB6/108, A1/284, A1/313, A2/96, A3/240, A3/246, A3/30, A12/56, A13/77, İ2/78, İ4/26, İ4/35, İ4/42, İ5/56, K5/39, K6/100, K6/17, K7/35, K12/161, N3/4, N5/15, O4/17, O14/113, O14/83, O16/15, O16/26, O17/53, O20/88, Y5/214, Y5/234, Y5/354, Y7/28
g.- dimizi O20/205
g.- dimnen O20/163
g.- dimsē A13/73
g.- din ŞK13/5, ŞB2/37, A5/40, K10/51, ND4/124, ND4/125, Y1/85, Y5/148
g.- diñ ŞK10/146, N1/15, O9/22, O23/11, O23/13
g.- dín ŞK17/35, ND4/123
g.- díñ ŞB2/57
g.- dinde K7/195
g.- dine ŞB2/49
g.- dini İ5/21, ND5/37
g.- diñiz ŞK10/140, ŞK15/91, N1/310, Y4/72
g.- dinnen N7/7
g.- disē K5/50
g.- diydi ŞK18/368, Y5/356
g.- diydim İ5/89
g.- du ŞK17/277
g.- dū A5/118, A5/48
g.- dūnda ŞK3/6
g.- e ŞK13/14, M6/97
g.- ebilir K9/48
g.- ebir K9/48
g.- ecáni ŞK18/17
g.- ecē ŞK8/13
g.- eceg ŞK18/41
g.- ecegdi İ5/93
g.- ecegseñ O23/18
g.- ecek M12/90, ŞK13/122, A5/37, İ6/97
g.- ēcek A7/37
g.- eceksēn N8/52
g.- ēhen ŞK12/44
g.- ek M12/23, M12/47
g.- ēken Y5/430
g.- elīg ŞB2/23
g.- eli Y6/28
g.- elim Y1/119
g.- emėdıḫ A1/4

g.- emediler M5/36
g.- emesin ŞK6/80
g.- emesse N8/38
g.- emez O9/49
g.- emiyem Y5/222
g.- en M6/47, M6/71, M6/75, M8/99, ŞK4/198, ŞK7/192, ŞK8/152, ŞK10/37, ŞK15/25, ŞK15/28, ŞK17/226, ŞK18/49, ŞB3/17, A3/117, A3/213, A3/80, A6/72, A9/64, A13/34, İ2/59, İ5/12, İ7/96, K5/122, K7/153, K12/104, K12/56, N3/15, ND4/141, ND6/65, O3/54, O5/37, O10/66, O16/30, Y1/172, Y5/310, ND6/64, A5/195, K7/163
g.- enī ŞB2/95
g.- ende A3/92, A3/97
g.- ene ŞK10/38, A1/31, A13/74, K7/76, O17/26, Y2/39, Y4/55
g.- enece ŞK4/71, ŞK16/43, ŞK16/48
g.- eneçek ŞK4/74
g.- ēneçek O2/19
g.- eni ŞK18/64, ND6/41, O17/74, Y4/245
g.- enime O3/17
g.- enne A7/18
g.- enner İ5/43, İ5/49, İ5/6
g.- ennerīñ K5/125
g.- ennerē ŞB2/108
g.- enneri ŞB6/61, K12/26
g.- ennerimiz İ7/57
g.- ennin K12/56
g.- esiceler O3/49
g.- esin A10/69
g.- esiye ND4/65
g.- i ŞK18/369
g.- iñ ŞK13/6, K7/33
g.- ib ŞB3/4, A4/101, İ2/76, İ3/118, İ3/169, N4/6, N8/48
g.- icī ŞK10/136
g.- icaḫ A4/23
g.- ice O19/61
g.- icegdī O20/91
g.- ici M12/34, ŞK10/42, İ6/101, İ7/27
g.- icik M12/26, ŞK3/114
g.- iciñ ŞK18/70, İ2/14
g.- ig ŞK7/14, ŞK7/77, O2/22, O2/34, Y1/173, Y2/52
g.- igdi ŞK17/91
g.- igdim O21/13
g.- igler İ5/4
g.- ik ŞK4/6, ŞK8/110, ŞK10/118, ŞK16/26, ŞK16/55, A5/105, A5/55, İ2/46, İ7/18, K12/120
g.- ikē İ5/48, ND4/35
g.- iller ŞK13/11, ŞK13/14, A4/144, A11/73, ND4/66, O10/21
g.- illeʳ A1/140
g.- illēr M3/20, ŞK1/51, ŞK2/64, A6/30, O12/24
g.- illerdī M6/48, A6/78, İ1/82, İ1/83
g.- illerdi ŞK7/92, ŞK13/123, A7/24, ND4/35
g.- illeridī ŞK7/108, ŞK7/27, İ5/44
g.- illeridi ŞK8/105, İ5/100
g.- illerimiş İ3/86, Y4/234
g.- illermiş O22/93
g.- im ŞK16/27, Y2/45, Y5/217
g.- imez Y5/94
g.- in M12/29, ŞK2/49, ŞK8/184, ŞK15/67, ŞK18/11, ŞB6/86, A1/45, A3/204, A3/62, İ2/60, K10/12, N3/39, O22/13, ŞK8/114, Y4/169
g.- iñ ŞB2/24, O9/24
g.- ín ŞK3/115
g.- incī ŞK10/86, A6/52
g.- ince N2/61, N2/77, ND2/18
g.- inci ŞK6/61, ŞK13/8, ŞK15/11, A12/26, ND4/46
g.- incig ŞK8/141
g.- incik ŞK8/74, ŞK13/123
g.- inçī İ5/36
g.- inçi İ5/101, İ5/126, İ5/37, O8/16, O10/43, O20/171
g.- ip ŞK10/38, ŞB6/79, ŞB7/7, ŞB7/83
g.- iP ŞK7/205, K5/56
g.- ir M2/20, M2/22, M5/24, M5/30, M5/48, M6/86, M6/96, M7/27, M8/57, M8/60, M8/62, M9/9, M9/34, ŞK1/45, ŞK1/50, ŞK2/128, ŞK3/130, ŞK3/60, ŞK3/66, ŞK4/201, ŞK6/87, ŞK7/104, ŞK7/125, ŞK7/27, ŞK8/159, ŞK8/65, ŞK10/172, ŞK11/29, ŞK13/7, ŞK13/17, ŞK13/25, ŞK13/35, ŞK13/36, ŞK13/37, ŞK13/39, ŞK13/99, ŞK14/35, ŞK14/38, ŞK16/48, ŞB3/12, ŞB4/5, A1/29, A3/48, A4/149, A4/160, A5/117, A5/118, A5/119, A5/127, A6/4, A8/128, A8/52, A12/33, A12/76, A13/144, A13/164, A13/82, A13/92, İ3/116, İ3/46, İ6/102, İ6/34, İ8/33, K3/7, K4/4, K8/21, K9/107, K9/45, K10/16, K12/117, N1/118, N1/119, N1/136, N1/212, N1/213, N1/216, N1/239, N2/22, N5/38, N7/6, N7/8, N7/14, N8/63, ND4/67, O2/13, O3/8, O3/26, O4/11, O7/22, O7/23, O10/4, O10/14, O13/37, O15/3, O15/8, O17/24, O19/31, O20/179, O22/26, Y1/152, Y1/154, Y4/188, Y4/223, Y4/284, Y4/294, Y4/298, Y4/301,

Y7/24
g.- iʳ ŞK12/8
g.- irini ŞK10/14
g.- irdī M1/25, M3/13, M3/17, M3/22, M5/9, M8/8, M9/16, ŞK1/4, ŞK1/5, ŞK1/47, ŞK1/48, ŞK1/49, ŞK17/152, A6/20, A8/64, A8/83, A8/92, İ7/20, O5/38, O19/13, Y4/209
g.- irdīk M1/18
g.- irdıḫ A1/92, A4/20, A4/22
g.- irdi M6/33, M12/12, ŞK5/7, ŞK7/126, ŞK7/189, ŞK7/210, ŞK8/38, ŞK13/4, A1/173, A3/259, A4/172, A7/24, A8/92, A11/59, K6/10, O2/33, O2/34, O6/40, O10/5, O21/7, Y5/37, Y5/381, Y6/104
g.- irdí A4/172
g.- irdig M1/12, O19/17, Y5/35
g.- irdīg M1/19
g.- irdik K10/10, K10/17, K10/18
g.- irdim Y4/130, Y6/150
g.- irdin K10/52, ND4/24
g.- irdiñiz Y5/111
g.- iridī ŞK8/33, ŞK8/63, İ5/97
g.- iridi ŞK1/4, ŞK7/197, ŞK8/128, ŞK8/38, A3/12, İ5/133, İ5/97, O5/30, Y5/107, Y5/375, Y5/71
g.- iridig ŞK8/62
g.- iridim İ3/7
g.- irik ŞK2/127, O3/5
g.- irim M2/30, A1/250, İ3/154, N4/17, N4/21, O14/82
g.- irimiş ŞK6/102, ŞK6/105, ŞK6/106, ŞK6/84, ŞK6/89, ŞK15/44, ŞK15/45, ŞK18/123, ŞK18/124, A9/33, İ8/34, Y4/64, Y5/394
g.- irken A4/8
g.- irmīş O8/26
g.- irmiş M5/8, N2/7
g.- irse M6/63, M6/65, ŞK8/9, ŞK16/31, ŞB3/11, ŞB3/28, A1/28, A2/69, A5/118, Y4/255
g.- irsē ŞK17/177, ŞB3/12
g.- irsiñ O13/41, O20/183
g.- iʳse N8/37
g.- ise ŞK1/45, ŞB2/39, ŞB2/98, A1/29, A5/48, Y4/255
g.- iseñ ŞK2/145
g.- isi ŞK18/30
g.- iy M5/17, M12/41, M12/66, M12/71, ŞK10/19, ŞK10/199, ŞK10/201, ŞK10/21, ŞK10/94, ŞB1/5, ŞB1/8, ŞB1/31, ŞB7/5, ŞB7/15, ŞB7/22, ŞB7/57, ŞB7/58, A1/10, A1/222, A1/256, A1/268, A1/308, A2/102, A2/113, A2/116, A2/117, A2/63, A3/11, A3/129, A3/132, A3/143, A3/27, A3/45, A3/63, A3/70, A3/71, A4/5, A4/38, A12/15, A13/115, A13/116, A13/32, A13/64, A13/75, İ5/68, K2/42, K6/153, K7/105, K7/119, K7/126, K7/149, K7/167, K7/195, K7/197, K9/6, K9/95, K12/108, K12/125, K12/92, N3/20, N8/21, N8/31, N8/34, N8/35, O2/22, O8/17, O8/81, O10/69, O11/16, O14/44, O15/8, O16/31, O18/4, O18/5, O20/202, O20/253, O20/74, O22/52, Y6/118, Y6/122, Y6/125, Y7/4, Y7/5
g.- iyī ŞK10/5, ŞK10/139, ŞK10/68
g.- iya Y2/18
g.- iyā ŞK7/17
g.- iyāḫ Y4/47
g.- iyám Y2/60
g.- iyåm ŞK4/118
g.- iydī M8/22
g.- iye ŞK13/120, Y2/11, Y2/18, Y2/20, Y2/23, Y2/37, Y2/41, Y2/48, Y2/55, Y2/56, Y2/63, Y2/66, Y2/71, Y5/293, Y5/298, Y5/433
g.- iyē Y2/11, Y2/63
g.- iyı ŞK10/42, Y2/20
g.- iyi ŞK2/23, ŞK10/108, ŞK10/50, ŞK10/35
g.- iyim Y5/218
g.- iyir A3/123
g.- iykēn A4/97
g.- iyȯ İ2/47
g.- iyle A1/309
g.- iyler ŞK10/18, ŞK10/185, A2/61, N1/48, N8/56, Y6/37
g.- iylēr O14/77
g.- iylermiş O14/4
g.- iyȯlardī İ1/135
g.- iym ŞB6/18
g.- iymiş ŞB6/80, K6/96
g.- iyo ŞK15/9, ŞK15/46, ŞB2/123, ŞB2/19, ŞB2/25, ŞB2/30, ŞB2/40, ŞB2/47, ŞB2/57, ŞB2/68, A5/62, N2/77, Y1/37, Y1/78, ŞB2/56
g.- iyō ŞK6/70, ŞK9/65, ŞK18/229, ŞB2/45, ŞB2/60, ŞB2/91, A5/25, İ2/42, İ2/47, İ2/53, İ2/85, İ6/131, İ6/24, İ6/25, Y2/49, Y4/291, Y4/32, Y4/33, Y4/43, Y4/63
g.- iyoduġ İ7/20
g.- iyȯġ ŞK12/21
g.- iyoḫuna Y2/56
g.- iyolar ŞK15/47, A5/19
g.- iyōlar Y4/288, Y4/50
g.- iyollā İ5/33
g.- iyom ŞK17/67, ND5/36

g.- iyor M11/23, N3/45
g.- iyōsa A13/75
g.- iyö A5/67, İ1/75
g.- iyrım A1/201
g.- iyrim A1/202
g.- iysē O18/5
g.- iysen N8/49
g.- iyū İ6/14
g.- iyṻ İ2/18, İ2/76, ND3/21
g.- iyü ŞK3/51, A5/18, A9/57, A12/61, A13/33, A13/35, A13/84, A13/88, İ1/69, İ2/24, İ2/42, İ2/61, İ2/62, İ2/63, İ2/91, İ3/169, İ5/130, İ5/14, İ5/147, İ6/84
g.- iyür İ5/20
g.- lik A5/146
g.- lim ŞK7/56, Y5/301
g.- mīk O5/16
g.- mīş ŞK16/19, K2/15, ND2/18, Y5/291
g.- mīyennēr N1/293
g.- me ŞK18/225, K7/63, K12/55, ND5/45
g.- medī ŞB4/7
g.- mede Y6/131
g.- meden K2/13
g.- medıḫ A4/144
g.- medi ŞK11/8, ŞB6/103, A3/56, İ5/57, Y5/113, Y6/136
g.- medik Y6/111
g.- mediler M12/74
g.- medimse A13/73
g.- medin ŞK12/27
g.- meg Y4/57
g.- meli M9/36
g.- mem O7/38
g.- memeg ŞK3/105
g.- memiş A3/168, K2/15, ND3/17, Y6/152
g.- mēmiş ND5/27
g.- memişler İ5/5
g.- men Y4/293
g.- mes A11/48, O7/77, Y4/281, O4/11
g.- mesin K6/42, K6/49, ND4/51, O17/84
g.- messe ŞK3/63, A5/118, K6/154, N8/45, Y5/113
g.- mėycīn Y5/406
g.- meycik Y5/112
g.- meycin Y5/407
g.- meyinci Y5/114
g.- mēʸmiş ND5/27
g.- mez ŞK10/39, A2/104, A5/118, A7/77, A8/90, A12/76, İ5/162, K9/49, O8/63, O8/71, Y1/50, Y4/281
g.- mēzdī O5/37
g.- mezden M2/20
g.- mezdi ŞK4/89, A8/74
g.- mezimiş ŞK6/82, İ8/33
g.- mezlerdi A8/48
g.- mezmiş Y5/23
g.- mezmişiñ O21/50
g.- mezse K5/50
g.- minceg K9/122
g.- miş M12/67, ŞK4/7, ŞK4/20, ŞK4/201, ŞK4/25, ŞK4/30, ŞK4/36, ŞK4/42, ŞK4/84, ŞK7/75, ŞK7/76, ŞK7/80, ŞK10/118, ŞK10/125, ŞK10/78, ŞK11/15, ŞK16/44, ŞK16/48, ŞK16/55, ŞK17/77, ŞK17/97, ŞK18/158, ŞK18/222, ŞK18/227, ŞK18/299, ŞK18/313, ŞK18/38, ŞK18/399, ŞB6/20, ŞB6/33, ŞB6/60, ŞB6/76, ŞB6/78, ŞB6/81, A1/174, A1/206, A1/311, A1/85, A3/105, A3/152, A3/187, A3/51, A5/190, A5/91, A9/6, A9/33, A9/49, A11/3, A11/4, A11/6, A12/49, A12/73, A12/86, A12/91, A12/92, A12/93, A13/53, A13/86, İ1/79, İ2/7, İ2/73, İ2/91, İ5/11, İ6/52, İ7/38, İ7/40, İ7/41, İ7/45, İ7/47, K1/5, K2/8, K2/16, K5/137, K5/138, K7/23, K7/26, K7/67, K7/90, K12/34, K12/81, N1/14, N4/10, N4/16, N5/11, ND2/13, ND2/18, ND2/22, ND5/42, O3/55, O7/9, O8/16, O9/4, O9/6, O9/7, O9/8, O9/31, O10/43, O14/92, O14/97, O20/160, O20/165, O20/172, O20/181, O20/191, O20/208, O20/212, O20/255, O21/26, O21/45, O22/5, O22/67, Y1/157, Y5/299, Y5/383, Y5/393, Y5/433, Y6/113
g.- mişdī M11/24
g.- mişdi ŞK4/78, ŞK4/89
g.- mişdiler İ7/41
g.- mişken ŞK3/114
g.- mişler ŞK2/130, ŞK17/304, ŞK18/166, ŞK18/279, A1/275, A1/279, İ5/5, K5/80, O10/55, O10/56, O14/87, O14/95, O20/207, O22/24, Y4/66, Y4/69
g.- mişleʳ ŞK18/164
g.- mişlēr ŞK18/232, ŞK18/247, O14/96, O20/206, Y4/68
g.- mişleri A4/143
g.- mişse Y5/299
g.- mişsin A2/22
g.- mişşiñ O21/44
g.- miy M12/79, A2/112, İ2/9, O8/14, O21/37, Y6/104
g.- miyā ŞK8/157

g.- miye Y5/20, Y5/21, Y5/23
g.- miyeceg N1/75
g.- miyen ŞK4/178, O13/12
g.- miyennēr N1/292, N1/293, N1/296, N1/297
g.- miyig K12/45
g.- miyo ŞB2/24
g.- miyōġınā ŞK9/46
g.- miyomuş ŞK5/99
g.- miyoñ ŞB2/26
g.- miysē M7/91
g.- miyū İ5/161
g.- miyū̃ İ2/32, İ2/89, İ5/145
g.- miyye Y5/154
g.- se ŞB5/13, N8/49
g.- sekine A5/74
g.- senne A1/121
g.- sin M12/70, ŞK18/301, ŞB2/44, A12/52
g.- yāḫ Y4/47
g.- zē O4/22

gėl - : **Gelmek.**
g.- iy ŞK17/119
g.- iyō ŞK3/56

gēl - : **Gelmek.**
g. N1/39, O13/45, O23/18, O23/19, O23/24, O23/25, ŞK18/416
g.- di M9/21, ŞK10/66, ŞK12/15, N1/85, ND4/66, O3/44
g.- diler ŞK12/24
g.- illerdi ND4/111
g.- ir ŞK8/104, ŞK18/96
g.- irdīm ŞK8/194
g.- iy O14/87
g.- miş ŞK7/76, O7/11, O20/202, O21/31
g.- mişlēr O21/48

ġel - : **Gelmek.**
ġ.- iyādı ŞK7/16

gel ol - : **Zaman geçmek.**
g.- iy A1/260

gelĪn : **Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız.**
g. A5/81, K13/20, O13/32, O19/9
g.+ dik K8/17
g.+ nerī K6/181
g.+ sē K6/20

gele gele : **Gelerek.**
g. Y5/223

gelene : **Gelenek, kültürel kalntı, alışkanlık.**
g.+ miz ŞB3/30

gelenē : **Gelenek, kültürel kalntı, alışkanlık.**
g. K12/54

gelene gidenē : **Gelenler, uğrayanlar.**
g. O4/15

geleneg : **Gelenek, kültürel kalntı, alışkanlık.**
g.+ lēr O6/43

gelenek : **Gelenek, kültürel kalntı, alışkanlık.**
g.+ lerde A11/64

geleney : **Gelenek, kültürel kalntı, alışkanlık.**
g.+ imĪz A3/207

gelın : **Gelin, evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız.**
g.+ ı A1/201

gelik geçici : **Gelip geçici, kalıcı olmayan.**
g. ŞK10/148

gelin - : **Gelme işi yapılmak.**
g.- īr ŞK17/267
g.- mes ŞK17/267

gelin : **Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız.**
g. ŞK2/104, ŞK4/93, ŞK4/94, ŞK5/48, ŞK5/76, ŞK8/126, ŞK9/20, ŞK9/77, ŞK12/34, ŞK13/107, ŞK13/122, ŞK13/143, ŞK13/32, ŞK13/37, ŞK13/94, ŞK13/99, ŞK16/32, ŞK17/233, ŞK17/236, ŞK17/240, ŞK17/245, ŞK17/246, ŞK17/251, ŞK17/256, A1/207, A1/251, A1/296, A2/18, A3/95, A3/99, A5/75, A5/79, A5/81, A6/54, A7/30, A8/32, İ1/55, İ1/59, İ3/41, İ3/63, İ4/16, İ4/26, İ5/100, İ5/101, İ5/102, İ5/106, İ5/107, İ5/116, İ5/121, İ5/133, İ5/143, İ5/56, İ7/8, İ7/10, İ7/16, K4/4, K4/12, K4/15, K4/16, K6/5, K6/19, K8/17, K10/21, K10/23, K10/50, K10/52, K10/55, N2/5, N2/7, N2/8, N2/9, N2/10, N2/30, N2/44, N2/46, N3/45, ND4/16, ND4/59, ND4/83, O3/44, O6/42, O8/17, O8/23, O10/104, O10/78, O10/87, O12/37, O12/45, O15/8, O15/10, O17/14, O17/20, O19/8, Y4/138, Y4/139, Y4/170, Y4/171, Y4/176, Y5/395, Y5/396, Y7/12, Y8/53, Y8/55

g.+ dē A7/31
g.+ den İ5/108
g.+ e M5/16, M9/36, ŞK2/103, ŞK13/92, ŞK13/93, ŞK17/237, ŞK17/241, ŞK17/247, ŞK17/252, ŞK17/257, ŞK17/261, A4/154, İ1/128, K10/54, N2/5, O12/47
g.+ ē İ5/105
g.+ ī ŞK17/173, İ1/129, İ5/132, O12/21, ŞB5/16
g.+ i ŞK10/183, ŞK12/34, ŞK13/123, ŞK13/29, ŞK13/31, A1/251, A4/113, İ4/20, İ5/108, İ5/133, K1/21, K1/22, K4/5, K4/20, K4/21, K10/32, K10/34, O3/25, O6/43, O6/45, O10/11, O10/12, O12/47, O15/6, O20/48, Y4/149, Y5/364, Y8/62, K4/19, K4/22
g.+ iñ K4/13
g.+ idi A5/206
g.+ ikini ŞK5/5, ŞK5/16
g.+ im ŞK17/53, İ4/21, İ4/22
g.+ imi K10/51
g.+ imin A7/29
g.+ imiz ŞK5/55
g.+ in ŞK4/104, ŞK5/59, ŞK5/61, ŞK5/62, ŞK11/16, ŞK12/23, ŞK13/102, ŞK13/119, ŞB6/61, İ4/18, İ5/121, İ5/123, İ5/133, İ5/155, İ7/96, K3/6, K4/4, K4/5, K6/16, K6/19, K8/18, K8/21, K10/34, N2/9, N2/41, O6/44, O10/15, Y7/11, Y8/63
g.+ iñ ŞK4/94, ŞK8/62, ŞK11/16, ŞK17/211, K8/19, O8/15, O12/32, O17/17, O19/8
g.+ ini ŞK10/191, K10/29
g.+ iydi ŞK6/91
g.+ iyiñ ŞK5/27
g.+ iyin A7/31, A7/35
g.+ nī K4/28
g.+ nē İ5/115
g.+ nen ŞK4/100, K6/8
g.+ ner ŞK11/13, ŞK11/17, ŞK17/63, İ4/19, K4/28, K9/35, ND4/30, ND4/89, O7/65
g.+ nerī İ5/103, K8/5, K10/28
g.+ nere ŞK11/34, N2/38
g.+ nerē O3/59
g.+ neri ŞK5/12
g.+ nērim N2/43
g.+ nerime ŞK11/9
g.+ nerin ŞK8/56, K3/4, K10/58

gēlin : **Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız.**
g. İ3/40, ND4/18

gelin al - : **Gelini evinden almak.**
g.- dıḳ ŞK5/65
g.- ıyolardı ŞK5/4

gelin çıḫ - : **Evlenmek.**
g.- arḫan ŞK13/88

gelin deñişī : **Gelin değişi, berdel.**
g. O10/33

gelin ed - : **Kızı evlendirmek.**
g.- aḫ A3/204
g.- iy A4/117

gelin eli : **Geln eli, ot türü.**
g. A5/239, A5/240, A11/99, İ3/97

gelin eT - : **Kızı evlendirmek.**
g.- mezler A11/13

gelin ol - : **Evlenmek.**
g.- icāġ A3/86
g.- iy A3/166, A3/167
g.- maġ ŞK3/64
g.- maz ŞK3/63

gelincēz : **Acıma ve sevgi ifadesi.**
g. ŞK16/28

gelincig : **Gelincik çiçeği.**
g. İ5/168

gelincik : **Gelincik çiçeği.**
g. A11/100

gelinçi : **Gelini almaya gidenler.**
g. ŞK13/110

geline bʿaġma : **Düğünden gelini görmek için yapılan tören.**
g. M5/22

gelinelī : **Gelineli, ot türü.**
g. İ5/172

gelineli : **Gelineli, ot türü.**
g. İ5/168

gelinēli : **Gelineli, ot türü.**
g. İ5/168

gelinlē : **Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.**
g. ŞK10/177, ŞK10/189

gelinlıġ ed - : **Gelin olduktan sonra hediye alıncaya**

kadar kimseyle konuşmamak.
g.- eydim A1/212

gelinlıḫ : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g. A1/198

gelinlıḫ ed - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- iydim A1/210
g.- iyrıḫ A1/198

gelinlī : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g. A1/205

gelinlik ėd - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- erdī Y8/54

gelinnıḫ ėd - : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g.- erdıḫ A1/205-206

gelinnıḫ ed - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- icaḫ A1/207

gelinni : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g.+ nē A8/33

gelinnig : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g. İ5/117

gelinnik : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g. ŞK13/21, İ5/117

gelinnik ed - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- iyoduḳ A8/25

gelinnik eTme : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmama.
g. A8/24

gelinnilik ėd - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- erdi Y8/57

gelinnik yap - : Gelin olduktan sonra hediye alıncaya kadar kimseyle konuşmamak.
g.- allardī A8/30-31

geliş - : Gelişmek, büyümek.
g.- di İ5/27
g.- digden M11/5
g.- inci A9/50
g.- ir A9/45
g.- medī ŞK8/116
g.- mīr A2/23
g.- mes ŞK8/106
g.- mez ŞK6/65, ŞK8/106
g.- miy A2/21
g.- miye Y5/370

geliş : Gelmek işi.
g.+ ī K5/119, K5/82
g.+ i K5/80
g.+ imiz A13/11
g.+ inde K12/96

gēliş - : Gelişmek, büyümek.
g.- mes ŞK8/106

gēliş : Gelmek işi.
g.+ lerinde İ5/4

gelişdir - : Gelişme, büyüme işini yaptırmak.
g.- irdim ŞK18/325

gēlişdir - : Gelişme, büyüme işini yaptırmak.
g.- īr ŞK2/71

geller : Kendileri.
g.+ e K5/26

gelme : Gelmek işi.
g. İ7/39, O22/4, O22/30

ġårşı gelme : Baş kaldırma.
g. O7/39

ġelme : Gelmek işi.
g. K5/79

gelmez taraf : Eksik, yetersiz olan.
g.+ ımızı ŞK2/71

gelmiş : Gelecek.
g.+ de A3/14

gelunnu : Gelinlik, evlenen kızın düğünde giydiği kıyafet.
g.+ ā ŞK17/156

gem : Atı yönlendirmek için ağzına takılan araç.
g. O13/16

gemī : Kemik.

g.+ ni O10/6

gemĭg : **Kemik.**
g. ŞB2/33

gemi : **Kemik.**
g. A1/133
g.+ ni O14/50, O14/65
g.+ nin A1/135

gemiciliġ : **Gemi işiyle uğraşan kimse.**
g. A1/133

gemig : **Kemik.**
g.+ ler ŞB2/62
g.+ leri ŞB2/33, ŞB2/62
g.+ lerini M11/20

gemū : **Kemik.**
g.+ nu Y2/34

gen(di) : **Kendi.**
g. K13/17
g.+ leri ŞB7/74
g.+ lerikini A6/31

genĭ : **Kendi.**
g. O19/43

genc : **Genç, yaşı ilerlememiş olan.**
g.+ ĭg O17/85
g.+ i A4/62
g.+ idi A8/116
g.+ im O9/40
g.+ imizin ŞK10/44

gėncol - : **Genç olmak.**
g.- dum ŞK17/294

genç : **Genç, yaşı ilerlememiş olan.**
g.+ ĭken ŞK9/64, Y6/66
g. M2/33, M8/18, ŞK3/52, ŞK10/45, ŞK10/66, A4/86, A6/7, A13/62, İ1/68, K6/178, K7/141
g.+ ken O12/29
g.+ ler M9/40

gēnç : **Genç, yaşı ilerlememiş olan.**
g. M10/14

gençlĭ : **Gençlik, genç olma.**
g.+ mize A3/34
g.+ nde Y8/81

gendĭ : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. K6/175, K9/123, K9/124, N1/159, O20/191, Y5/295, Y5/347

gendē : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g.+ n A8/112

gender : **Kendi dönüşlülük zamirinin çokluk eki almış hali.**
g. A1/101, A1/304, A1/317
g.+ e A1/308
g.+ i A9/52, O3/37
g.+ in K6/12, K12/91

gendi : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. M6/88, M6/93, M8/115, M8/21, ŞK4/110, ŞK4/88, ŞK5/90, ŞK5/91, ŞK6/87, ŞK6/93, ŞK7/164, ŞK7/65, ŞK8/130, ŞK8/132, ŞK8/17, ŞK8/182, ŞK8/192, ŞK9/8, ŞK9/30, ŞK9/31, ŞK9/33, ŞK10/31, ŞK14/45, ŞK14/46, ŞK14/47, ŞK14/77, ŞK17/318, ŞK18/158, ŞK18/319, ŞB2/47, ŞB6/32, ŞB6/42, ŞB6/75, A1/125, A2/92, A3/61, A3/67, A5/134, A5/201, A5/203, A5/207, A5/30, A5/53, A5/62, A5/63, A5/98, A7/6, A7/10, A7/54, A7/62, A8/116, A8/27, A8/29, A8/31, A8/53, A8/54, A8/80, A11/72, A12/61, A13/115, İ1/142, İ1/29, İ2/73, İ2/75, İ3/103, İ3/166, İ3/30, İ5/193, İ6/135, İ6/99, İ7/47, K5/3, K5/118, K5/119, K5/70, K5/82, K7/144, K7/156, K7/32, K12/103, K12/105, K12/108, K12/169, N1/117, N1/119, N1/187, N1/259, N2/53, N2/64, N2/68, N4/27, N6/18, N7/5, N7/32, N8/11, O2/23, O6/39, O7/40, O7/55, O8/58, O11/20, O14/68, O16/31, O17/3, O18/53, O20/191, O20/210, O20/247, O20/56, O20/79, O23/6, O23/7, Y1/135, Y1/145, Y1/19, Y2/39, Y4/131, Y5/161, Y5/240, Y5/270, Y5/271, Y5/348, Y5/414, Y5/49, Y5/72, Y6/5
g.+ kĭni İ1/107
g.+ kine A11/72
g.+ lĭnde İ5/34
g.+ ler ŞK7/130, ŞK15/42, A6/22, A11/61, Y4/28, Y5/307, Y5/351
g.+ le^{r} İ5/33
g.+ lerden K12/89
g.+ lere Y4/29
g.+ leri ŞK15/42, A6/31, A11/9
g.+ lerin A5/206
g.+ leriñ ŞK9/35
g.+ leriniñ O11/43
g.+ leriñidi ŞK9/23
g.+ m A1/26, ND4/183

g.+ me M11/32
g.+ mi M12/73, İ3/167
g.+ miz M6/93, M6/94, ND4/180
g.+ mize İ1/29
g.+ mizi M12/74
g.+ n ŞB7/77
g.+ nĩ K12/101
g.+ ndē N1/273
g.+ nden ŞK15/27
g.+ ne M7/28, M7/58, M8/30, M12/20, ŞK3/35, ŞK4/136, ŞK4/196, ŞK9/70, ŞK15/32, ŞK18/367, A4/103, A5/138, A5/58, A7/38, A13/72, İ7/46, K5/32, K5/71, K6/116, K10/53, K10/54, K12/103, K12/150, N1/117, N1/140, N1/232, N1/275, N1/276, O10/36, O10/80, O11/36, O20/245, Y5/288, Y5/423, Y8/72, ŞK5/109
g.+ nē ND2/12, ND6/36, O7/61, N2/37
g.+ ni ŞK6/110, ŞK6/46, ŞK6/56, ŞK6/59, ŞK8/8, ŞK8/14, ŞK13/98, ŞK16/53, ŞK17/321, ŞB6/32, ŞB6/64, ŞB6/96, A5/222, A7/17, A8/52, A11/67, İ6/133, İ6/49, K6/210, K7/150, K9/86, N1/141, N1/216, N3/41, N7/6, N7/35, ND6/26, O3/65, O6/39, O10/43, O14/61, O18/53, O20/108, O20/171, O20/202, O20/49, O19/41
g.+ niki İ1/107, K5/6
g.+ nikini İ3/135
g.+ nin ŞK8/62, ŞB6/46, A2/11, A3/184, A8/30, A8/49, A9/56, A11/3, A11/5, A13/38, İ6/134, K6/112, K6/43, K12/105, O11/10, Y1/164, Y5/224, Y5/305
g.+ niñ A11/72, N1/234
g.+ ninıŋ A2/11
g.+ ninki İ3/72
g.+ nnen N1/150, N8/48
g.+ si M9/22, İ7/8

gėndi : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. ŞK17/318, ŞK17/69

gēndi : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. A4/44

gendi gendimiz : Kimseye danışmaksızın.
g.+ e ND4/17

gendi gendine : Kimseye danışmaksızın.
g. ŞK3/120, ŞK15/70, ŞK15/73, ŞB7/6, A6/83, N3/17, O10/36

gendi gendinē : Kimseye danışmaksızın.
g. ŞK18/103

gendi gendini : Kimseye danışmaksızın.
g. A5/32, A7/74, A8/44, N7/11, N7/25, ND2/11

gendi gendini bil - : Ağırbaşlı olmak.
g.- mezin O10/89

gendi gennĩ : Kimseye danışmaksızın.
g. İ5/122

gendi genni : Kimseye danışmaksızın.
g.+ ne K5/119

gendi gennine : Kimseye danışmaksızın.
g. N1/228

gendilĩ : **Kendiliğinden; doğal olarak, herhangi bir müdahale olmadan.**
g.+ nde İ5/27

gene : **Yine.**
g. M2/13, M2/39, M6/61, M7/112, M7/54, M7/85, M8/18, ŞK2/111, ŞK2/122, ŞK6/105, ŞK6/107, ŞK6/27, ŞK6/29, ŞK6/56, ŞK7/119, ŞK8/147, ŞK8/171, ŞK8/67, ŞK8/74, ŞK8/82, ŞK9/41, ŞK10/189, ŞK11/26, ŞK13/100, ŞK13/111, ŞK13/27, ŞK16/40, ŞK17/11, ŞK17/61, ŞK18/285, ŞK18/396, ŞB1/36, ŞB2/110, ŞB2/113, ŞB3/27, ŞB5/10, ŞB5/14, ŞB6/38, ŞB6/39, ŞB6/78, ŞB6/81, ŞB7/53, A2/40, A2/44, A2/52, A3/143, A3/26, A3/64, A4/151, A5/124, A5/159, A5/24, A5/257, A6/16, A6/18, A8/64, A8/84, A9/43, A9/55, A12/36, A12/83, A13/55, İ2/47, İ2/50, İ3/12, İ5/117, İ5/129, İ5/139, İ5/61, İ6/58, İ6/71, İ6/90, K5/20, K5/39, K5/76, K6/108, K6/125, K6/197, K6/199, K7/143, K9/10, K11/44, K12/186, K12/198, K12/203, K12/89, K13/7, K13/14, K13/19, K13/22, N1/105, N1/15, N1/208, N1/215, N1/216, N1/217, N1/219, N1/222, N1/228, N1/281, N1/52, N1/53, N1/55, N1/56, N1/95, N2/31, N2/38, N2/48, N5/28, N8/34, O1/7, O3/10, O3/11, O3/26, O5/4, O5/20, O5/38, O8/23, O9/62, O10/107, O11/38, O12/26, O13/6, O13/44, O13/49, O14/22, O17/20, O17/44, O18/19, O18/20, O18/21, O18/22, O18/25, O18/26, O18/28, O18/31, O18/33, O18/36, O18/38, O18/42,

O19/72, O19/75, O22/7, Y1/125, Y1/164, Y1/41, Y2/48, Y2/54, Y2/63, Y3/10, Y3/13, Y3/18, Y4/188, Y4/24, Y4/52, Y4/82, Y5/288, Y5/290, Y5/348, Y5/354, Y5/368, Y5/394, Y5/433, Y5/435, Y5/95, Y6/59, Y7/4, Y7/5, Y7/8, Y8/45

genē : **Yine.**
g. ŞK1/10, ŞK18/299, İ2/12, K13/8, N1/228, N1/281, N1/284, N1/285, N1/54, N6/16, O19/72

gėne : **Yine.**
g. ŞK7/195, O12/21

gēne : **Yine.**
g. N1/217

genel : **Genel olarak, umumi.**
g.+ de ŞK3/42, A12/96
g.+ i Y5/79

genelġurmay båşġanı : **Genelkurmay başkanı.**
g. O7/60

genellikle : **Büyük çoğunlukla.**
g. A11/48

genēñ : **Gene, yine.**
g. N1/280

genēr : **Kendi dönüşlülük zamirinin çokluk eki almış hali, kendiler.**
g. O17/23

geneş : **Geniş.**
g. A8/51

genēy : **Gene, yine.**
g. N1/285, N1/56

geni : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. M9/14, İ6/89, O19/42
g.+ nden O10/35
g.+ ne N1/115, O9/76, O18/9, O20/71
g.+ ni O18/9, O19/62, O20/202, O20/208

geni genne : **Kimseye danışmaksızın.**
g. O1/6

geni gennine : **Kimseye danışmaksızın.**
g. O1/15

geniş : **Geniş.**
g. M9/8, İ5/185
g.+ i ŞK9/40

geñiş : **Geniş.**
g. ŞK14/26, İ5/184

gēniş : **Geniş.**
g. İ3/143

geñişlī : **Geniş olan.**
g.+ nde ŞK4/113

genler : **Kendi dönüşlülük zamirinin çokluk eki almış hali, kendiler.**
g.+ e K6/60
g.+ in A3/73

genne : **Kendi dönüşlülük zamirinin yaklaşma hali eki almış hali, kendine.**
g. A11/13

gennen : **Kendi dönüşlülük zamirinin vasıta hali eki almış hali, kendiyle.**
g. ŞK17/13, A2/106

genner : **Kendi dönüşlülük zamirinin çokluk eki almış hali, kendiler.**
g.+ ī O3/37
g. A4/30, K4/21, O2/23, O4/34, O10/42
g.+ de O3/57
g.+ den ŞK16/55
g.+ e ŞK18/363, K4/21, N7/7, O3/53, O10/57, O12/11, O14/93, O22/19, Y4/58
g.+ i O4/33, O23/33
g.+ in M1/17, Y5/136
g.+ iñ ŞK9/11, O21/36
g.+ nen M4/10

gennēr : **Kendi dönüşlülük zamirinin çokluk eki almış hali, kendiler.**
g. O18/47

genner gennere : **Kimseye danışmaksızın.**
g. K12/23

genni : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
g. ŞK16/42, ŞK16/48, ŞK16/56, ŞK17/13, A5/119, A8/26, K2/28, K2/32, N1/102, N1/19, O10/43, O10/80, O20/215, O20/246, O20/71, O20/80
g.+ den İ3/95
g.+ n A5/101, O20/80, ŞB4/9

g.+ nī K6/129, N5/11, N5/27
g.+nden ŞK17/31
g.+ ne M7/76, ŞK4/199, ŞK17/51, ŞB7/7, A5/119, K7/73, N1/115, N1/116, N1/126, N1/263, O10/45, O20/25
g.+ nē K12/116
g.+ nen O20/69
g.+ ni A9/52, K6/212, O10/4, O18/52
g.+ nin K2/15, K12/30
g.+ niñ O21/48
g.+ nnen O20/12

ġenni : Kendi dönüşlülük zamiri.
ġ.+ leri ŞK17/291

genni gennine : Kimseye danışmaksızın.
g. A2/31, A6/68

genninden meminden : Ondan bundan anlamında.
g. K7/74

genş : Genç, yaşı ilerlememiş olan.
g. M8/19, ŞK15/31
g.+ dik O17/85
g.+ ler ŞK13/9, ŞK13/121, ŞK13/147, ŞK13/15, ŞK13/16, ŞK13/25, ŞK13/32, ŞK15/32, A4/68, A13/141, İ5/133, O17/85
g.+ lēr ŞK7/40
g.+ leri ŞK13/33, ŞK15/32, ŞK15/33, O19/77
g.+ lerin A13/136

gēnş : Genç, yaşı ilerlememiş olan.
g.+ ler A13/130, O8/16
g.+ lerimiz Y6/136

genşlī : Gençlik, genç olan.
g.+ mizde ŞK18/5, ŞK18/6, ŞK18/401, ŞK18/435, O17/27

genşlig : Gençlik, genç olan.
g. O3/18

genşlik : Genç olan.
g. ŞK10/93

genşlū : Gençlik, genç olan.
g.+ m ŞK7/176

ger : Eğer.
g. K12/163

ger - : Gelmek.
g.- ir O19/50
g.- miş O18/10

gēr - : Gelmek.
g.- im O14/90
g.- ir O13/5

ger osmanın deresi : Ger Osmanın Deresi, yer adı.
g. İ7/36

gerī : Geri, bir şeyin sonra gelen bölümü.
g. ŞK8/107, ŞK8/141, ŞK8/65, ŞK8/81, ŞK14/72, ŞK17/136, K5/137, N7/25,
ND2/7, O18/53, Y5/347, Y7/4

gerā : Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.
g. ŞK17/59, ŞK17/79

gerçeg : Gerçek, doğru olan şey.
g. O23/11, O23/13

gerçēg : Gerçek, doğru olan şey.
g.+ ini ŞB3/21

gerçek : Gerçek, doğru olan şey.
g. M12/25, ŞK8/4, ŞK14/43, A13/120
g.+ ten A5/216

gerçėk : Gerçek, doğru olan şey.
g.+ de ŞK8/98

gerdan : Vücudun omuz ve baş arasında kalan bölümü.
g. ŞK13/95, ŞK13/96, O21/49

gerde : Gerdek, düğün gecesi.
g.+ de İ5/132

gerdeg : Gerdek, düğün gecesi.
g.+ e A4/116, A4/118

gerdeg gecesī : Gerdek gecesi, düğün gecesi.
g. K4/34

gere : Ara.
g.+ de O20/29

gerē : Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.
g. ŞB1/37

gereg : Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.
g. M7/9, M7/20, M7/21, ŞK17/23,

N1/112

gerēg : **Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.**
g. M7/8, M7/16

geregli : **Olması, bulunması zorunlu olan.**
g. M10/4, ŞK9/67

gerēgsiz : **Olması, bulunması zorunlu olmayan.**
g. ŞK9/70

gerek : **Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.**
g. M7/16, ŞK2/76, ŞK9/69, ŞK13/43, ŞK13/48, ŞK13/62, ŞK13/68, ŞK17/21, ŞK17/237, ŞK17/241, ŞK17/25, ŞK17/252, ŞK17/257, ŞK17/261, ŞK17/27, N1/103, O1/23, O1/24, O3/58, O6/23

gerek - : **Lazım olmak.**
g.- en O17/43, ŞK10/17
g.- ir ŞK14/14

gerēk : **Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.**
g. M7/16

gėrek : **Gerek, gerçekleşmesi zorunlu olarak beklenen.**
g. ŞK17/247

gērēk - : **Lazım olmak.**
g.- en ŞK2/17

gerekli : **Olması, bulunması zorunlu olan.**
g. ŞK9/68

gerēkli : **Olması, bulunması zorunlu olan.**
g. ŞK9/70

gereksiz : **Olması, bulunması zorunlu olmayan.**
g. ŞK9/88, O10/72

gereksizlī : **Olması, bulunması zorunlu olmayan.**
g. A9/51

geri : **Geri, bir şeyin sonra gelen bölümü.**
g. M1/23, M6/99, ŞK4/74, ŞK5/16, ŞK6/133, ŞK6/57, ŞK7/209, ŞK8/131, ŞK8/132, ŞK8/133, ŞK8/15, ŞK8/188, ŞK8/194, ŞK8/43, ŞK8/44, ŞK8/63, ŞK8/80, ŞK8/81, ŞK8/92, ŞK9/40, ŞK9/44, ŞK9/45, ŞK9/84, ŞK12/42, ŞK12/44, ŞK14/36, ŞK14/53, ŞK15/13, ŞK15/15, ŞK15/25, ŞK16/38, ŞK16/48, ŞB1/8, ŞB2/123, ŞB2/23, ŞB2/57, ŞB2/64, ŞB2/65, ŞB2/86, ŞB6/92, ŞB7/46, ŞB7/47, A1/117, A1/145, A1/149, A1/153, A1/154, A1/157, A1/257, A1/308, A1/77, A1/87, A1/98, A4/155, A5/117, A5/15, A5/177, A5/44, A5/60, A5/62, A5/66, A6/34, A8/21, A8/64, A8/72, A8/73, A8/86, A8/89, A9/62, A10/10, A12/22, A12/48, A12/64, A13/10, İ2/61, İ2/63, İ3/139, İ3/97, İ5/27, İ5/31, İ5/34, İ6/53, İ6/54, İ6/55, İ6/56, İ6/71, İ6/73, İ8/21, İ8/22, K4/12, K5/4, K9/85, K9/89, K10/17, K10/33, K10/74, N1/11, N1/118, N1/40, N1/46, ND2/15, ND2/17, ND2/19, ND2/22, ND4/179, ND4/180, ND4/19, ND6/33, O3/26, O3/63, O3/76, O4/17, O6/25, O9/7, O10/45, O10/58, O10/67, O10/97, O12/22, O12/24, O14/86, O20/103, O20/242, O20/33, O21/47, Y2/48, Y4/24, Y5/111, Y5/217, Y5/218, Y5/270, Y5/333, Y5/337, Y5/342, Y5/347, Y5/348, Y5/351, Y5/354, Y5/359, Y5/413, Y5/83, Y7/3, ŞK6/58
g.+ de ŞK14/69, ŞK14/71, ŞK14/74
g.+ dehi ŞK7/204
g.+ den ŞK4/7, ŞK4/25, ŞK4/30, ŞK4/36
g.+ sinī O8/27
g.+ ye ŞK14/71, ŞK14/53

gėri : **Geri, bir şeyin sonra gelen bölümü.**
g. M7/42, M7/62, ŞK17/120, N1/133, N1/242, ND2/18, O10/44

gēri : **Geri, bir şeyin sonra gelen bölümü.**
g. Y5/225

geru : **Geri, bir şeyin sonra gelen bölümü.**
g. Y5/431

gerve - : **Gevremek, kolay kırılır duruma gelmek.**
g.- mīş K11/19
g.- miş K11/19

ges - : **Gelmek.**
g.- se ŞK9/30, ŞB2/42
g.- sē ŞK3/57, ŞK8/157
g.- sem A9/47
g.- sene ŞK11/3, ŞK11/9
g.- sin ŞK4/114, ŞK8/19, ŞK18/215,

A4/90, A4/99, A7/27, A13/94, Y4/121, Y4/32, Y4/33, Y5/140
g.- siñ ŞK18/221, ŞK18/23, K9/123, K9/124
g.- sín ŞK17/184

ges : **Bes, sadece, yalnızca.**
g. O19/73

gės - : **Gelmek**
g.- sín ŞK17/182
g.- sin K6/23

gēs - : **Gelmek.**
g.- sin A7/27

gesni : **Yeniden.**
g. ŞK18/232

geş - : **Geçmek.**
g. K11/25
g.- dī K11/17, N1/95, Y6/81
g.- dīmiz M9/72
g.- dıḫ A1/97
g.- di ŞK5/22, ŞK5/24, A5/257, A12/39, İ6/10, N2/64, O9/78, O9/96, O13/48, O17/52, O17/56, Y5/354
g.- dig Y5/94
g.- digden ŞK1/30
g.- dik M5/17, ŞK16/36, K11/27
g.- dikçe ŞB7/5, İ3/118
g.- dikten Y3/16
g.- din ŞK9/77
g.- miş ŞK1/35
g.- ti M6/4, ŞK2/36, Y5/354
g.- Ti ŞK2/36
g.- Tikçe ŞB7/83

geş : **Genç.**
g.+ ler K4/18, K4/19

gēş - : **Geçmek.**
g.- dıḫ A1/118, A1/97
g.- dīḫ A1/118

gēşlig : **Gençlik, genç olan.**
g. O21/42

geşmiş : **Geçmiş.**
g.+ de A3/14, Y8/14

get - : **Gitmek.**
g.- īr M8/75
g. A3/11, A13/87, İ2/16, K6/56, N4/8, ND4/17, O6/17
g.- dī M5/14, ŞK6/79, ŞK15/84, A1/66, A9/61, A12/5, İ1/6, İ3/101, İ3/37, İ5/131, K7/166, K10/49, Y5/238
g.- dīm O6/16
g.- dıḫ A1/145, A1/88, A1/95, A1/96, A1/97, A2/63, A2/72, A2/75, A2/93, A4/20
g.- dım A1/86
g.- di ŞK4/162, ŞK4/88, ŞK6/79, A1/126, A1/20, A1/282, A1/287, A1/303, A1/46, A3/87, A8/8, A8/12, A8/25, A9/17, A9/54, İ3/156, K5/4, K5/37, K5/50, K6/54, K7/197, K11/16, N1/315, N1/47, Y1/146, Y1/56, Y7/30
g.- dig A6/78, A12/5, A12/8
g.- digden K12/103, O10/70
g.- dik A11/42, A12/8, A12/12, A12/64, K5/15, K5/37
g.- dikçe A9/59
g.- diler A8/115
g.- dim ŞK5/51, ŞK13/46, ŞK13/51, A1/3, A1/203, A1/277, A12/53, İ2/78, İ3/15, İ3/156, İ4/42, İ5/102, İ6/127, İ7/23, K7/202, ND5/50, O6/3, O7/29
g.- dimdi A1/84
g.- din A1/89, İ3/152, İ6/114, K4/9
g.- dinē K6/154
g.- i A2/94
g.- ir Y4/194
g.- irdī ŞK9/40, ŞK15/13, N1/170, N1/268
g.- irdıḫ A1/69
g.- irdik O8/21
g.- irdim A1/84, N1/244
g.- irek N1/172
g.- ireyeler Y2/70
g.- irmiş İ2/21
g.- irmiye Y4/243
g.- mīş ŞK15/43
g.- me İ5/118
g.- medim M6/3, A1/212, A1/282
g.- medím A2/9
g.- medin A2/91, İ3/10
g.- mem A3/44, A13/111
g.- memiş A1/294
g.- memişler M6/91
g.- miş M12/67, ŞB6/75, ŞB6/90, A3/239, A9/53, A9/55, A9/61, A9/62, İ6/55, K2/19
g.- mişler ŞB6/92, ŞB6/96
g.- mişlerdi A2/68
g.- miycem K11/23
g.- miycim ŞK9/13
g.- sem İ3/110
g.- sin ŞK5/107, A3/111, A5/97
g.- sinner ŞK4/181
g.- ti ŞK6/96

g.- Tiler ŞB6/111
g.- tim'ola K7/190
g.- Tin ŞB6/107

geT - **: Gitmek.**
g. ŞK2/53, ŞK17/43, ŞB6/6
g.- me ŞK2/10, A3/36, A3/39

gėt - **: Gitmek.**
g. A5/84, İ1/12, N1/108, N1/13, N1/186, N1/205, N1/207, N1/219, N1/98, O20/141, Y5/119, Y5/298, ŞK4/129, ŞB2/116, ŞB2/18, ŞB7/19, A1/199, ŞK15/8
g.- dī İ6/10, N1/106, N1/109, N1/295, N1/299, N1/307, O3/46, O4/10, O14/31, O16/29, O16/38, O18/50, O19/82, O21/35, Y1/10, ŞK2/75, ŞK17/48
g.- dīk O21/23
g.- dīm M8/24, ND4/18
g.- di ŞK3/140, ŞK17/169, A5/28, A7/4, A7/13, A7/46, İ1/7, İ3/146, K6/53, N1/102, N1/106, N1/158, N1/222, N1/294, N1/298, N1/314, N1/47, N1/62, N1/71, O10/34, O10/93, O11/41, O11/45, O13/48, O19/82, O21/21, O21/35, O22/50, Y1/146, Y1/155, Y1/91, Y5/250
g.- dig K8/19, O17/3
g.- digden N1/33
g.- dik M10/27, M10/38, ŞK13/142, ŞK13/143, İ3/10, K5/20, ND5/49, O14/81, O20/38, O21/24, O23/33
g.- diklerī O20/170
g.- diler ŞK3/36, N1/46
g.- dilēr ŞK9/24, O18/51
g.- dim M2/31, M6/83, M9/43, M10/39, ŞK10/26, A8/21, O6/6, O7/32, O7/34, O7/55, O16/15, O16/16, O17/53, O20/118, O20/143, O20/147, O20/149, O20/44, Y5/223
g.- diñ K2/34, N6/7, O10/13
g.- mek ŞK2/86, A5/145
g.- melīyig N1/178
g.- meliḫ A1/148
g.- miş M6/89, ŞB6/20, ŞB6/70, A3/245, K1/22, K5/136, ND2/5, O20/180, O22/51
g.- mişkine ŞB6/58
g.- mişler ŞK17/96
g.- miy Y6/103
g.- miyoġ A11/110
g.- miysīz K2/9
g.- se M3/21
g.- sin ŞK17/59, A3/113
g.- Tī ŞB6/7
g.- Tiler M12/86

gēT - **: Gitmek.**
g. M6/60
g. İ6/54, O13/44
g.- den N1/40
g.- miş A9/53

get ol - **: Zaman geçmek.**
g.- iy A1/260

geti - **: Getirmek, gelmesini sağlamak.**
g. K6/123, ŞK17/32

getir - **: Gelmesini sağlamak.**
g.- īk ŞK18/21, ŞB4/9
g.- īken Y4/233
g.- īñ M8/111
g.- īy ŞB1/24, A4/111
g.- īʸlār K8/6
g. İ4/47, İ5/76, K7/148, N8/73, N8/75, N8/79, ND6/6, O1/25, O18/6, O20/214, O20/35, Y2/42, Y5/421, Y8/58
g.- dī ŞK15/15, ŞK18/28, A1/195, A1/66, N1/102, N1/104, N1/105, N1/163, N1/170, N1/256, N1/257, N1/268, N1/269, N1/270
g.- dīk K5/40
g.- dıḫ A1/178, A1/181, A1/69, A2/10
g.- di M10/31, ŞK5/7, A1/142, A1/20, A1/66, N1/104, N1/162, N1/164, N1/258, N1/269, O3/47, Y1/12, Y1/138, Y5/334
g.- dig Y4/131
g.- dik K5/40, Y4/24
g.- diler ŞK5/16, ŞB6/111, A1/143, A1/305, O20/98, Y5/349
g.- dilēr ŞK8/52, O10/6, O18/52, O18/53, Y1/117, Y5/349
g.- dim ŞK8/59, ŞK15/58, A1/22, A3/34, İ4/3, K10/52, O10/104, O14/57, O14/73, Y1/128, Y1/138, Y4/256
g.- dimi İ7/21
g.- din A1/23
g.- diñ ŞK2/87, ŞK15/59, ŞB6/107
g.- díñ N5/29
g.- diñiz ŞK15/95
g.- dūnu Y1/14
g.- ebildik Y8/51
g.- ecek ŞB6/31
g.- ecem O9/29
g.- ecēm K7/176
g.- eg O16/42

g.- ēg ŞK2/136, Y4/76
g.- ek ŞK18/190, A5/168, Y4/76
g.- emīm O8/72, O8/74
g.- emedik Y8/50
g.- emezdik ŞK4/107
g.- emim O8/72
g.- en A1/82, A1/83, O3/44, O23/31, Y1/144, Y1/145
g.- i ND4/73
g.- icaḫsın A3/154
g.- iceg O20/93
g.- icek K7/177
g.- icig O19/58
g.- iciñ M9/11, ŞK17/85
g.- iciñizkinem ŞK18/13
g.- ig Y1/174
g.- ik ŞK5/51, A6/67
g.- ikler ŞK11/4
g.- ilēr O15/6
g.- iller ŞK8/13, ŞK8/171, ND4/111, O12/17, O12/18, Y5/174, Y5/176, Y5/182, Y5/184
g.- ille[r] A1/141
g.- illēr A6/49, K8/12
g.- illerdī ŞK7/107, A10/42, A11/58, İ1/81
g.- illerdi ŞK13/159, A6/75, A8/64, K6/13, K6/14, K10/25, O12/17
g.- illeridī ŞK8/168
g.- illerimiş Y4/200
g.- im ŞK18/196, A3/22, A3/23
g.- in Y4/65, Y4/78
g.- iñ ŞK8/32, ŞK18/194, ŞK18/195
g.- iP A1/87
g.- ir M7/31, M7/33, M7/91, M8/64, ŞK11/17, ŞK11/21, ŞK13/37, ŞK17/173, ŞK18/345, A1/82, A5/125, A6/21, A6/22, A8/43, A10/17, A11/61, K8/13, K9/110, K9/78, K9/80, K9/82, K9/90, K9/94, K9/96, O1/27, O3/30, O9/57, O13/13, O19/6, O20/25, O21/28, Y4/268, Y4/269, Y5/101, Y5/178, Y5/181, Y5/263, Y6/70
g.- i[r] A5/167
g.- iř K9/83
g.- irdī M3/14, M3/15, M9/12, ŞK7/115, ŞK8/43, ŞK8/60, A11/57, K10/10
g.- irdīm O3/67
g.- irdıḫ A1/150, A1/60, A1/62, A1/81, A1/82, A4/11, A4/12
g.- irdi M9/12, A3/226, A4/169, A8/118, İ5/189, O10/74, Y4/12
g.- irdig O19/18, O20/40, Y6/10
g.- irdik ŞK8/170, ŞK8/90, ŞK8/91, A8/110, A8/93, A8/94, A8/99, K10/4
g.- irdim O3/40, O20/40, Y4/131
g.- irdiñ ŞK8/31
g.- iridī ŞK8/61
g.- irler K4/5, K4/19
g.- isiñ O20/43
g.- iy ŞK10/155, ŞB7/21, A1/305, A1/306, A2/30, A3/18, A4/114, N1/24, N1/62, N1/63, N8/56, N8/76, O18/9, O20/13
g.- iye Y2/56
g.- iyi ŞK10/155
g.- iyken N1/172
g.- iykinē O18/9
g.- iyler A4/39, A4/69, A13/37, K2/40, K8/6, N8/15, N8/16, N8/20, O10/86
g.- iyle[r] A1/242
g.- iyo ŞK18/116, ŞB2/74, A5/196, N2/30
g.- iyō N2/58, Y1/164
g.- iyōdu ŞK18/116
g.- iyōlar A11/96
g.- iyom Y1/124
g.- iyōm Y4/134, Y4/135
g.- iyoñ A5/242
g.- iyü A13/35, İ5/139
g.- iyüler A11/32, A13/58
g.- medi N1/162
g.- mem O3/45
g.- missin ŞK18/333
g.- miş ŞK3/54, ŞK18/266, ŞK18/268, ŞB6/85, A1/192, A1/196, İ6/19, K2/11, K7/83, ND2/6, ND2/19, O20/221, Y1/165, Y5/430
g.- mişlēr ŞK18/185, İ1/68
g.- miye ŞK13/143, K6/193, ND2/12, O19/48
g.- mi[y]e K6/196
g.- rīm ŞK17/204
g.- rig O3/47
g.- rik ŞK8/91, ŞK18/177, O13/14, O13/23, Y5/263
g.- rim ŞK4/116, ŞB2/114, A4/143, N1/321, N1/322, N1/326, N1/327
g.- sene Y4/210
g.- siñ O18/9

geti[r] - : Gelmesini sağlamak.
g. O14/3

getiř - : Gelmesini sağlamak.
g.- i O6/46

gėtir - : Gelmesini sağlamak.
g.- im A3/25

gētir - : **Gelmesini sağlamak.**
g. İ2/35
g.- dī ŞK9/41
g.- dīm K13/20
g.- di İ3/135, Y5/333
g.- dilēr ŞK8/52
g.- dim İ3/63, İ6/127, Y5/377
g.- e Y4/211
g.- icim Y5/83
g.- illēr ND4/111
g.- ir ND4/69
g.- iy A1/305
g.- miş Y1/165
g.- miye ND2/12

getirt - : **Gelme işini yaptırmak.**
g.- dī N1/166
g.- tirdi A12/47

getitdir - : **Gelme işini yaptırmak.**
g.- diyse A12/47

getür - : **Gelmesini sağlamak.**
g.- dü A5/188
g.- iyü İ1/143

geven : **Ot.**
g. N1/15

gevere : **Çözgü dolabı, kutnu kumaşının iplerinin çözülüp işleme alındığı yer.**
g. M7/29

gevred - : **Gevremek, kolay kırılır duruma gelmek.**
g.- iye Y2/24

gevşeglig : **Gevşek olma durumu.**
g. ŞK15/22

gevşek : **Sıkı ve gergin olmayan.**
g. ŞK8/45

gevşeklig : **Gevşek olma durumu.**
g. ŞK15/24

gevşeT - : **Sertlik ve gerginliği bozmak.**
g.- dim ŞK6/79

gey - : **Giymek.**
g.- di O7/44
g.- dig̈ı A1/240
g.- dim O20/176
g.- iñ İ5/16
g.- iP A13/155
g.- iyōlar ŞK2/111
g.- mīş ŞK18/271

gėy - : **Giymek.**
g.- ïy M10/18
g.- di O20/138
g.- digī M8/83
g.- dim M8/22, M8/24, ŞK18/390
g.- elerdī M8/21
g.- ellēr ND4/38
g.- ellerdī M10/15, O17/7
g.- ellerdi M10/15, O17/8
g.- emīy O7/44
g.- en M10/17
g.- er M8/11, ŞK2/105, ŞK2/108, K4/26, O17/9
g.- ēr ŞK2/108
g.- erdī M8/20, A13/156
g.- erdi ŞK2/109, A13/155
g.- erdig O8/9
g.- erdik K10/24
g.- erik O17/80
g.- ersēz O14/6
g.- ib K4/25
g.- iler ND4/37
g.- inmiş M12/76
g.- iy ŞB7/16
g.- men Y5/247
g.- miş ŞK1/33, O20/133
g.- miye ŞB7/15

geyī : **Giyim.**
g. ND4/95

gėyīg : **Geyik.**
g. İ5/16

geydir - : **Giyme işini yaptırmak.**
g.- ïyler K6/32
g.- dik ŞK6/5
g.- dim K6/114
g.- iller ŞK13/33
g.- illerdī Y7/16
g.- illerdi A6/43, A11/32, Y7/16
g.- irdig İ7/83
g.- irdik ŞK4/109, ŞK4/96, İ1/143
g.- irdim ŞK17/72, ŞK17/73
g.- irler K3/5
g.- irsin ND6/36
g.- iy A4/117
g.- iyler A1/240
g.- iyo ŞB2/19
g.- rig K6/212

gėydir - : **Giyme işini yaptırmak.**

g. ŞB2/18
g.- dī ŞK9/16
g.- dig İ5/118
g.- irdik İ1/144
g.- irdim ŞK17/72
ġ.- illēr K8/21
g.- iy A13/45
g.- iyler K8/21
g.- rik ŞK6/4, K9/113

geyeceg : **Giyecek, kıyafet, elbise.**
g.+ de K11/4

geyet : **Gayet, pek çok aşırı.**
g. A4/27

gėyiceg : **Giyecek, kıyafet, elbise.**
g. O21/24

geyig : **Geyik.**
g.+ leriñ O22/25

gėyig : **Geyik.**
g. İ5/15

geyik : **Geyik.**
g. ŞK10/57

geyil - : **Giyme işi yapılmak.**
g.- ir A13/158

geyim : **Giyecek, kıyafet, elbise.**
g.+ i O5/32
g.+ innen A1/300

gėyim : **Giyecek, kıyafet, elbise.**
g.+ iñi O17/47

geyin - : **Giyinmek.**
g.- dik Y7/15
g.- ib A3/56
g.- ir M8/118

gėyin - : **Giyinmek.**
g.- ir O5/31

gez - : **Gezmek, dolaşmak.**
g.- īk O8/60
g.- īm O16/17
g.- īn O17/46
g.- dī N5/9, ND5/3
g.- dīn M7/63
g.- dig O16/14
g.- diler ŞK3/110
g.- dim İ3/105, K9/133, K9/134, O16/15
g.- dū ŞK8/87
g.- eg ŞK3/112
g.- ek ŞK3/114
g.- eller ND4/75
g.- ellēr O6/42
g.- elleridi İ5/115
g.- en A3/231
g.- er A7/24, N6/10, O23/26
g.- ēr K6/179
g.- erdi Y6/61
g.- eridi Y6/66
g.- erik O17/80
g.- erimişdi A5/90
g.- erken ŞB1/6, K7/66, N5/3, Y1/63
g.- ērkēn A4/38
g.- ersin A4/102
g.- ersiñ ŞK18/355
g.- esin M8/87
g.- iy A1/239, A13/59, O16/27
g.- iydi K10/87, K11/11
g.- iydik O5/8
g.- iyē ŞK8/102, ŞK8/86
g.- iyler A2/29, K5/57
g.- iyniz Y5/60
g.- iyo ŞB2/47
g.- iyō ŞK15/68, ŞK18/276
g.- iyodu ŞK17/159
g.- iyōlar ŞB2/48
g.- iyrim A3/85
g.- iysin Y7/28
g.- iysiñ O20/238
g.- iyūdū İ5/119
g.- mek K7/100
g.- mis Y6/61
g.- miş ŞK1/11
g.- miye O20/160, O20/169, Y5/90

gēz - : **Gezmek, dolaşmak.**
g.- erdig İ3/45
g.- iy A4/91
g.- miş ŞK1/11, İ2/17

gezdir - : **Gezme işini yaptırmak.**
g. ŞK10/53, ŞB2/46
g.- illerdī K10/30
g.- ir M5/30
g.- iřdik K10/28
g.- miş ŞB6/97

geze gezē : **Dolaşarak, gezerek.**
g. ŞK17/248

gezer ol - : **Gezmek, dolaşmak.**
g.- dūm ND1/42

gezginçī : **Gezici, seyyar.**

g. ŞK7/113

gezginçİler : **Gezici, seyyar.**
g. ŞK7/113

gezginçi : **Gezici, seyyar.**
g. ŞK7/122

gezin - : **Dolaşmak.**
g.- irkēn ND1/61

gezmek : **Gezmek işi.**
g. O9/116

ġı : **Kız baksana, anlamında seslenme sözü.**
ġ. ŞK6/97, ŞK8/141, ŞK12/7, ŞK16/20, ŞK17/76, ŞB3/26, O14/104, Y5/319, Y5/80, Y6/14

ġıbġırmızı : **Çok parlak kırmızı.**
ġ. M6/31

ġıbrıs ḥarbi : **Kıbrıs Harbi.**
ġ. K10/77

ġıcı : **Kıvırcık köyü, yer adı.**
ġ.+ ā K10/27

ġıcılı : **Tipi, kar.**
ġ. K5/129, K5/95

ġıç : **Kalça.**
ġ. ND5/14
ġ.+ ıñı ŞK8/10

ġıçıġaralar : **Gıçı Karalar, kişi adı**
ġ. ND5/16, ND5/14

ġıdāġ : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. O17/26

ġıdah : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. A1/205

ġıdaḥ : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. A1/311

ġıdāḳ : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. M3/12

ġıḳı bas - : **Sesi çıkmak.**
ġ.- arımış Y5/325

ġıl : **Kıl, tüy.**
ġ. ŞK6/123, A7/58, A11/28, İ6/68, İ6/70, K4/24, O19/9
ġ.+ ı ŞK6/126, A11/28
ġ.+ ını A1/45, A1/46
ġ.+ larını A1/38

ġıl - : **Kıl, tüy.**
ġ. O6/24, Y1/20, Y1/32
ġ.- dım A2/97
ġ.- ım A4/71
ġ.- ıysėn A4/73
ġ.- iy A3/141, A4/76

ġılafeti : **Kıyafet, giyisi.**
ġ. Y1/86

ġılaḳ : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. K11/31

ġılbe : **Kıble.**
ġ.+ ye A6/80

ġılcal damar : **Kılcal damar.**
ġ.+ larını M11/20

ġılcan : **Gılcan köyü, yer adı.**
ġ. ŞK1/18

ġılıc : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ.+ ı ŞK18/308
ġ.+ ım N1/115
ġ.+ ınıñ ŞK18/308

ġılıç : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ. ŞK18/296, ND4/51

ġılıç çal - : **Kılıçla savaşmak.**
ġ.- iyōñ ŞK18/284

ġılınc : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ.+ ı ŞK18/125, ŞK18/292, K5/133, O20/210
ġ.+ ını A5/60
ġ.+ i O20/235

ġılınç : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ. O9/23

ġılış : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ. M7/92

ġılī : **Kılık, kıyafet.**
ġ.+ na A8/46
ġ.+ nda ŞK10/5

ġılic : **Kılıç, çelikten yapılan silah.**
ġ. O6/33

ġıllı : **Tüylü.**
ġ. ŞK6/117

ġımı : **Gibi, benzer.**
ġ. ŞK2/8, ŞK10/45, İ3/63, Y5/398, Y5/414

ġımıla - : **Kımıldamak, hareket etmek.**
ġ.- mazmış A1/241

ġımılda - : **Kımıldamak, hareket etmek.**
ġ.- madılar O11/23
ġ.- man Y5/211

ġımıldi - : **Kımıldamak, hareket etmek.**
ġ.- ycaḫ K7/105
ġ.- ycaḳ K7/125

ġına : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ. M5/35, M8/67, M8/79, ŞK13/39, ŞK17/18, A8/38, A8/39, A11/63, İ1/39, İ5/100, İ5/107, K8/17, K8/22, K9/109, K9/110, K10/24, K10/27, O3/27, O12/23, O12/28, O12/29, O12/32, O12/34, O12/35, O19/3, Y7/5, Y7/12
ġ.+ dan K9/109
ġ.+ mıs K8/21
ġ.+ mız K8/19
ġ.+ n ŞK17/240, ŞK17/246, ŞK17/251, ŞK17/256
ġ.+ ñ ŞK17/234, ŞK17/235, ŞK17/236, ŞK17/239, ŞK17/245
ġ.+ sı A8/37, K4/13, K8/21, O6/44, Y7/11
ġ.+ sını İ5/98, O12/25, O12/27, O12/33
ġ.+ sını yaḫ-allar K4/5
ġ.+ sını yaḳ-miya ŞK13/112
ġ.+ ya İ1/128
ġ.+ yı M8/75, A3/183, A4/113
ġ.+ yi O19/4

ġına - : **Kınamak, ayıplamak.**
ġ.- dı N6/18
ġ.- mış N6/18, N6/19

ġınā : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ. Y5/317

ġınā : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ. K6/103

ġına gecesi : **Düğünden önce evlenecek olan kızın eline kına yakmak için yapılan eğlence.**
ġ. K10/42

ġına yʿaḫ - : **Kına sürmek.**
ġ.- ılıḳān M8/67

ġına yaġ - : **Kına sürmek.**
ġ.- mıya ŞK5/6

ġına yaḫ - : **Kına sürmek.**
ġ.- acaġlar K2/40
ġ.- allar ŞK13/27
ġ.- allardı ŞK13/113, ŞK13/112-113
ġ.- arıġ O6/43
ġ.- arıḫ O6/44

ġına yan - : **Kına sürmek.**
ġ.- acaḳ ŞK13/21, ŞK13/27
ġ.- amaz K2/43
ġ.- iyḫan K10/26
ġ.- íyḫan K4/5

ġınacı : **Damat evinden gelinin evine kına almaya giden topluluk.**
ġ. ŞK10/201

ġınaçı : **Damat evinden gelinin evine kına almaya giden topluluk.**
ġ. K4/4, O12/22

ġınaçi : **Damat evinden gelinin evine kına almaya giden topluluk.**
ġ. O12/23, O12/25

ġınaçí : **Damat evinden gelinin evine kına almaya giden topluluk.**
ġ. O12/22

ġınan - : **Kınamak, ayıplamak.**
ġ.- mazdıkine ŞK13/138

ġınasını yaḫ - : **Kına sürmek.**
ġ.- allardī A8/39

ġını : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ. ŞK17/18
ġ.+ ya ND5/49
ġ.+ yı A6/9, A6/12, K6/33

ġınıyı yaḫ - : **Kına sürmek.**
ġ.- allar K4/4

ġıni : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ.+ y K4/21, K4/22

ġıní : **Kına, saç ve elleri boyamak için kullanılan toz.**
ġ.+ ye ŞK13/111
ġ.+ yı O3/27

ġıpġırmızı : **Çok parlak kırmızı.**
ġ. Y5/368

ġıpırda - : **Kıpırdamak, hareket etmek.**
ġ.- maz ŞK14/23, ŞK14/26

ġır - : **Kırmak.**
ġ. K5/122
ġ.- allār K6/19, Y4/270
ġ.- allarıdī ŞK7/187, İ5/125, İ5/126
ġ.- allarımış Y5/99
ġ.- an ŞK15/36
ġ.- ar K6/19, N1/215, Y8/63
ġ.- ardı M6/51, M6/52, M6/53
ġ.- ardıġ Y5/100, Y5/98
ġ.- dı ŞK15/63, A8/21, O13/9
ġ.- dılar O16/28
ġ.- dım ŞK17/86
ġ.- diydı ŞK18/327
ġ.- ıcın ŞK6/66
ġ.- ırmış Y5/206
ġ.- iy N1/5
ġ.- íyum N2/28
ġ.- ma ŞB2/17
ġ.- madan ŞK16/18
ġ.- mıya Y5/93
ġ.- salar K5/73
ġ.- sıñ ŞK18/179

ġır : **Kır, beyaz.**
ġ. ŞK17/181, O20/252

ġır ād : **Kır at, Köroğlu'nun atının adı**
ġ. N1/191, ŞK1/28

ġır at : **Kır at, Köroğlu'nun atının adı**
ġ.+ ıñ N1/182, N1/186
ġ.+ ı N1/72
ġ.+ ını N1/63

ġırīz : **Kriz, aniden ortaya çıkan sorun.**
ġ. K6/178

ġırʿāḳ : **Karşı taraf.**
ġ. K8/10, K8/12

ġırʿavad : **Kıravat.**
ġ. M7/83
ġ.+ larıñ M7/81

ġıra pıñar : **Karapınar, yer adı.**
ġ.+ a Y5/328

ġıraç : **Karşı taraf.**
ġ. ND1/30

ġırad ʿabdō : **Gırad Abdo, kişi adı.**
ġ. O20/137

ġırag : **Karşı taraf.**
ġ. A13/88

ġırāġ : **Karşı taraf.**
ġ. ŞB4/7

ġıral : **Kral.**
ġ. N4/4, N4/24
ġ.+ ın ŞB6/28, ŞB6/42, ŞB6/44, ŞB6/48, ŞB6/59, N4/6
ġ.+ ıñ N4/16, N4/24, N4/27
ġ.+ larına K12/24

ġırál : **Kral.**
ġ.+ iniñ K12/30

ġırallī : **Krallık, kral olma durumu.**
ġ. N4/25

ġıramafor : **Gramofon.**
ġ. ŞK7/89

ġırañ : **Yan taraf.**
ġ.+ ı O19/5
ġ.+ ına Y5/311, Y5/283

ġırān : **Yan taraf.**
ġ.+ da Y5/224

ġırāñ : **Yan taraf.**
ġ.+ ā Y5/233

ġıran düş - : **Ölesiniz anlamında beddua.**
ġ.- esiceler ŞK11/32

ġırañġ : **Yan taraf**
ġ.+ ı Y5/70

ġırannar gir - : **Ölesiniz anlamında beddua.**
ġ.- esîce ŞK5/108

ġıraTlı : **Kıratlı.**
ġ. A3/129

ġıravad : **Kıravat.**
ġ. M7/84
ġ.+ da M7/82

ġırç : **Gırç sesi.**
ġ. A8/98

ġırdır - : **Kırma işini yaptırmak.**
ġ.- ıllār K6/21
ġ.- ıllarıdī İ5/126

ġırdlʿā : **Gırtlak.**
ġ.+ n M10/23

ġırġ : **Kırk, sayı adı.**
ġ. ŞK3/54, ŞK7/159, ŞB2/103, İ2/41, K12/39, O3/11, O3/12, O3/43, O3/47, Y5/161

ġırġ bas - : **Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.**
ġ.- an Y5/357
ġ.- ar Y5/325
ġ.- dī Y5/324
ġ.- mazımış Y5/376

ġırġ pınar : **Kırkpınar, yer adı.**
ġ. Y5/324

ġırġ' : **Kırk, sayı adı.**
ġ. N1/159

ġırġlı : **Yeni doğum yapmış kadın.**
ġ. Y5/374
ġ.+ ḳā ND4/95

ġırh : **Kırk, sayı adı.**
ġ. K9/65

ġırḫ : **Kırk, sayı adı.**
ġ. ŞK7/120, ŞK7/155, ŞK7/158, ŞK8/106, ŞK8/85, ŞB2/66, A2/15, A2/16, A2/28, A3/48, A4/119, A4/128, A5/149, A5/156, A5/158, A5/159, K2/20, K2/21, K2/28, K6/146, K6/37, K6/38, K9/16, K9/17, K9/63, K9/65, K9/66, K9/87, K12/64, N1/102, ND4/119, O9/96, O19/56, O20/223, Y8/60
ġ.+ ı A5/149, Y5/373, Y5/374, A5/158
ġ.+ ın A2/31
ġ.+ ında ŞK7/158, A10/11, Y5/162, Y6/49
ġ.+ ını A4/115
ġ.+ ıni A2/30
ġ.+ in A2/22
ġ.+ ū ŞK8/86

ġırḫ : **Kırk, sayı adı.**
ġ. O4/13

ġırḫ arazí : **Kırık arazi, yer adı.**
ġ. M8/97

ġırḫ bas - : **Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.**
ġ.- iy A2/21, A2/22

ġırḫ basma : **Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.**
ġ. A2/21

ġırḫ bėş : **Kırk beş, sayı adı.**
ġ. A4/146

ġırḫ iki : **Kırk iki, sayı adı.**
ġ. ŞK13/76

ġırḫ küfdesi : **Ölen kişinin kırkıncı gününde yapılan köfte.**
ġ. A6/25
ġ.+ ni A6/25

ġırḫı bas - : **Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.**
ġ.- arımış Y5/370
ġ.- maz ŞK6/63

ġırḫı çıh - : **Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.**
ġ.- arımış Y5/163-164
ġ.- ıya A5/149

ġırḫı çıḫ - : **Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.**
ġ.- ar Y5/163, Y5/166
ġ.- dı Y5/350
ġ.- ıyo ŞK6/60
ġ.- maz Y5/340

ġırḫı çıḳ - : **Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.**
ġ.- anādar ŞK8/103

ġırḫıl - : **Kırkma işinin yapılmak.**
ġ.- madıġ ŞK17/181

ġırḫıncı : **Kırk sayısının sıra sayı sıfatı.**
ġ. İ2/38

ġırḫıncın̄ : **Kırkıncı gün.**
ġ. ŞK10/200

ġırḫını çıḫart - : Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.
ġ.- dıġ Y5/356

ġırḫını çıḳar -: Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.
ġ.- ırḳā Y6/43

ġırḫızlī : Hırsızlık.
ġ. O19/64

ġırḫızlā - : Hırsızlık yapmak.
ġ.- dıġ O19/64

ġırḫīncı : Kırk sayısının sıra sayı sıfatı.
ġ. ŞB2/51

ġırḫla - : Kırklamak.
ġ.- yín A2/19

ġırḫlan - : Yeni doğum yapan anne ve bebeğin kırk günü doldurması.
ġ.- iy A2/14

ġırḫlı : Kırk günü doldurmamış olan.
ġ.+ yım K6/167

ġırḫlı : Kırk günü doldurmamış olan.
ġ.+ yḫā ND6/69

ġırı : Kırık, kırılmış olan.
ġ. Y2/26
ġ.+ ā Y6/98

ġırıġ : Kırık, kırılmış olan.
ġ. ŞK11/4, O10/101, Y5/208

ġırıġcı : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ. İ7/61

ġırıġçı : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ. İ7/62

ġırıḫ : Kırık, kırılmış olan.
ġ. ŞK17/5

ġırıḫ çıḫıḫ : Kırık çıkık, kırılmış olan.
ġ. Y5/199

ġırıḫ çıḳıḫ : Kırık çıkık, kırılmış olan.
ġ. A4/148

ġırıḫçı : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ.+ di A3/258

ġırıḳcı : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ. ŞK6/19
ġ.+ ya ŞK6/19

ġırıḳcī : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ. ŞK6/19

ġırıḳçī : Kırık tedavisi yapan kimse.
ġ. ŞK6/27

ġırıl - : Kırılmak, birçok parçaya ayrılmak.
ġ.- an ŞK17/9
ġ.- dı A7/13, O8/42, Y2/26
ġ.- ıḳ A8/19
ġ.- ır ŞK13/108
ġ.- iyı ŞK2/22
ġ.- madı ŞK17/11
ġ.- mālı ŞK17/10

ġırıs - : Kırılmak, birçok parçaya ayrılmak.
ġ.- sīn Y5/199

ġırış : Kılıç.
ġ. ŞK18/219

ġırī : Kırık, kırılmış olan.
ġ. ŞK6/20, A3/258
ġ.+ nnan M2/19

ġıriz geçir - : Bir organdan fizyolojik değişiklik olmak.
ġ.- dī İ3/130

ġırḳ : Kırk, sayı adı.
ġ. ŞK3/104, ŞK3/54, ŞK6/19, ŞK6/56, ŞK6/59, ŞK7/160, ŞK8/85, ŞK10/182, ŞK10/190, ŞK10/199, ŞK13/77, ŞK15/21, ŞK15/25, ŞK15/26, ŞK18/83, ŞK18/86, ŞB7/81, ŞB7/82, A5/156, İ1/3, İ2/37, İ2/38, İ2/45, İ2/46, İ2/51, İ2/52, İ3/67, İ3/68, K9/64, K9/65, K12/60, N1/158, N1/170, N1/246, N1/256, ND6/59, O3/12, O20/245, Y5/163, Y5/350, Y6/42, Y6/49, Y8/58
ġ.+ ı Y5/371, Y6/46
ġ.+ ında ŞK6/56

ġırḳ : Kırk, sayı adı.
ġ. ŞK6/65

ġırḳ bas - : Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.
ġ.- dı ND6/62

ġ.- iy ND6/63
ġ.- masın ND6/60, ND6/67-68

ġırḳ bās - : Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.
ġ.- iy ND6/63

ġırḳ basması : Doğumdan sonraki kırk gün içinde anne ya da bebeğin rahatsızlanması.
ġ. Y5/351

ġırḳ bassī ol - : Doğumdan sonraki kırk gün içinde anne ya da bebeğin rahatsızlanması.
ġ.- muş ND6/63

ġırḳ beş : Kırk beş, sayı adı.
ġ. A4/132

ġırḳ ġarışmasī : Kırk karışması, kırk günü doldurmayan anne ya da bebeğin, yeni doğum yapmış bir anneyi ziyaretinde o anne veya bebeğin rahatsızlanması.
ġ. ND4/122

ġırḳ pıñar : Kırkpınar, yer adı.
ġ. Y5/355

ġırḳ' : Kırk, sayı adı.
ġ. İ3/68

ġırḳ' bēş : Kırk, sayı adı.
ġ. O4/24

ġırḳăd : Kırk kağıt, kırk para.
ġ. ŞK7/161

ġırḳı bas - : Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.
ġ.- an ŞK6/63, ŞK6/63
ġ.- maz ŞK6/63

ġırḳı çıġ - : Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.
ġ.- dı ND6/59, ND6/60
ġ.- mıyanı ŞK6/64

ġırḳı çıḫ - : Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.
ġ.- ar ŞK6/60

ġırḳını çıḳar - : Doğumdan ve ölümden sonra kırk gün geçmek.
ġ.- īk Y6/44
ġ.- ma Y6/43

ġırḳla - : Yeni doğum yapan anne ve bebeğin kırk günü doldurması.
ġ.- dūmuz ŞK8/85
ġ.- rsın ŞK6/60

ġırḳlā - : Yeni doğum yapan anne ve bebeğin kırk günü doldurması.
ġ.- rdıḳ ŞK8/84

ġırḳlama : Yeni doğum yapan anne ve bebeğin kırk günü doldurması.
ġ. A10/4

ġırḳlı : Kırk günü doldurmamış olan.
ġ. ŞK6/61, ŞK8/102
ġ.+ yḳan ŞK8/102

ġırḳlıġ : Kırklık, yeni doğan bebeğin doğduktan sonra kırk gün giyeceği kıyafet.
ġ. Y4/192, Y4/194

ġırḳli - : Yeni doğum yapan anne ve bebeğin kırk günü doldurması.
ġ.- yler Y6/42

ġırḳlī bas - : Doğum yapan anne ve bebeğinin kırk gün dolmadan dışarıya çıkarıldığında kötü bir durum olacağını düşünmek.
ġ.- an ŞK6/64

ġırḳlū : Kırk günü doldurmamış olan.
ġ. ŞK8/104, Y4/194

ġırma : Üzüö suyundan yapılan ve kurutulan bir tatlı.
ġ. A3/6

ġırmalı davuşan : Kırmalı Tavşan, tavşan türü.
ġ. A11/44

ġırmıd : Kiremit.
ġ. K11/29, K11/30

ġırmılı : Kiremit.
ġ. Y5/363

ġırmıT : Kiremit.
ġ. K11/31

ġırmızĪ : Kiremit.
ġ. ND4/96

ġırmızı : Kırmızı, renk adı.
ġ. ŞK6/4, A1/285, A1/289, A4/15, A6/17, A11/99, A13/160, K10/105,

K10/26, ND4/96, ND4/97, ND4/99, Y7/16
ġ.+ yna A6/15
ġ.+ ynā A6/18

ġırmızı ġırmızı : Koyu kırmızı.
ġ. A5/240, A11/101

ġırmızı ġırmızī : Koyu kırmızı.
ġ. ŞK17/166

ġırmızī : Kırmızı, renk adı.
ġ. İ5/168, ND4/129, ND4/42, Y5/362

ġırrī : Kırılmış olan.
ġ. ŞK6/20

ġırtul - : Kurtulmak.
ġ.- duñ ŞB7/59

ġırū : Kırılmış olan.
ġ. Y5/178

ġırū çıḫū : Kırık çıkık, kırılmış olan.
ġ. Y5/203, Y5/205

ġırvan - : Kıvranmak; acı çekmek, üzülmek.
ġ.- mış Y3/10

ġırvıl - : Kıvrılmak; eğrilip bükülmek.
ġ.- ır ŞK18/337

ġıs - : Kısmak; alçaltmak.
ġ.- allar M11/16

ġıS : Kız.
ġ. ŞK7/14, N8/24, N8/37, N8/46, ND2/12, ND5/49, ND6/20, O10/91, Y1/126, Y1/160
ġ.+ sınız M12/39

ġısa : Boyu, uzunluğu az olan.
ġ. ŞK5/28, İ6/106, İ6/107
ġ.+ yısa İ6/111

ġıså : Boyu, uzunluğu az olan.
ġ. ŞK10/16

ġısa ġısa : Çok küçük.
ġ. İ4/10

ġısadan kes - : Kısa ve az konuşmak.
ġ.- elim ŞK3/99

ġısal - : Kısa duruma gelmek.
ġ.- dı A12/113
ġ.- dın İ6/111

ġısalīġ : Kısa olma durumu.
ġ. K11/4

ġısġan - : Kıskanmak.
ġ.- dī M5/38
ġ.- mış M5/33

ġısıġ : Kısık, kısılmış olan.
ġ. M11/17

ġısım : Kısım, bölüm.
ġ. O14/22
ġ.+ ları O22/37

ġısır : Çocuğu olmayan kimse.
ġ. A1/177, İ1/88, Y5/168

ġısır ġal - : Çocuğu olmamak.
ġ.- dı İ1/88

ġısırak : Kısrak, dişi at.
ġ. ŞK10/33

ġısıraḳ : Kısrak, dişi at.
ġ. ŞK10/11

ġıs(ı)m : Kısım, bölüm.
ġ.+ ı ŞK13/16, K12/12
ġ.+ ından O5/30
ġ.+ ını M5/19

ġısman : Kısmen, bazı bakımdan.
ġ. A11/30

ġısmat : Kısmet, nasip.
ġ.+ ım K12/147
ġ.+ ın K12/149, K12/151, K12/151
ġ.+ ınsa K12/149
ġ.+ ini İ6/135

ġısmed : Kısmet, nasip.
ġ. M1/13, M1/20, ŞK10/78

ġısmet : Kısmet, nasip.
ġ. ŞK9/70
ġ.+ ini İ6/91

ġıssa : Kısa, boyu, uzunluğu az olan.
ġ. M12/89
ġ.+ sın M12/52
ġ.+ sından ŞK15/28

ġıssā : Kısa, boyu, uzunluğu az olan.
ġ. ŞK8/64

ġıssalīġ : **Kısa olan.**
ġ. K11/4

ġış : **Kış, mevsim adı.**
ġ. M9/7, ŞK7/168, ŞK13/22, ŞK14/14, ŞK14/15, ŞK14/17, A1/4, A1/11, A12/44, İ6/87, İ7/19, K10/81, K10/95, O13/35, O13/37, Y5/8
ġ.+ a A5/258, Y7/7
ġ.+ dān O17/82
ġ.+ dı K10/81
ġ.+ ı O13/27
ġ.+ ıñ ŞK9/41

ġış ġabā : **Kı mevsiminde yetişen bir kabak türü.**
ġ. O17/55

ġışın : **Kışın, mevsim adı.**
ġ. M9/3, M9/53, M10/15, M10/16, ŞK4/149, ŞK7/48, ŞK7/61, A1/171, A11/24, A12/43, K10/80, ND2/3, ND4/19, O13/39, O22/43

ġışıñ : **Kışın, mevsim adı.**
ġ. ŞK9/99, O13/39

ġışıraḫ : **Kışırak, bir böcek türü.**
ġ. A3/259, A3/260

ġışla - : **Kış mevsimini geçirmek.**
ġ.- rīm ŞK17/205

ġışla : **Kışla, askerilerin toplu olarak kaldıkları yer.**
ġ. A12/82

gıT : **Kıt, az.**
g. Y5/209

ġıT : **Kıt, az.**
ġ. Y5/393

ġıTlamalıġ : **Kıtlık, yokluk.**
ġ. Y5/300

ġıtlamalū : **Kıtlık, yokluk.**
ġ.+ nda Y5/272

ġıvılda - : **Hareket etmek.**
ġ.- maya ŞK4/188

ġıvır - : **Kıvırmak, bükmek.**
ġ.- ırdī A8/62
ġ.- ma ŞK18/310

ġıvrad - : **Kıvırmak, bükmek.**
ġ.- ıllarıdı ND4/74
ġ.- ırsın İ4/44

ġıvral - : **Kıvranmak; acı çekmek, üzülmek.**
ġ.- mış ŞK7/199

ġıvran - : **Kıvranmak; acı çekmek, üzülmek.**
ġ.- ırdıġ Y5/70

ġıy - : **Kıymak, zulmetmek.**
ġ.- ıġ ŞK11/23
ġ.- mīn K2/30
ġ.- massın O10/84
ġ.- mazdın ŞK4/197
ġ.- miyōlar A13/27
ġ.- miyrıḫ A4/17, A4/18

ġıy : **Gıy sesi.**
ġ. Y2/63

ġıyafat : **Kıyafet, elbise.**
ġ.+ īzdan O14/6

ġıyafet : **Kıyafet, elbise.**
ġ. ŞB6/18, ŞB6/31

ġıyamád : **Kıyamet.**
ġ. İ6/70

ġıyåmad ġob - : **Kıyamet kopmak, bir yerde aniden gürültü olmak.**
ġ.- dū M5/39

ġıyamad ġop - : **Kıyamet kopmak, bir yerde aniden gürültü olmak.**
ġ.- ar K12/201
ġ.- armış M9/67

ġıyāmat : **Kıyamet.**
ġ.+ a A4/127

ġıyamed : **Kıyamet.**
ġ. İ6/69

ġıyas : **Kıyas, denk sayma.**
ġ. K6/13

ġıyġıdī : **Gıy sesi.**
ġ. Y2/63

ġıyı : **Kıyı, sahil.**
ġ.+ yā A13/35

ġıyıġ : **Kıyık, büyük iğne.**
ġ.+ ı A7/61, A7/63, K11/35
ġ.+ i A1/241

ġıyıḫ : **Kıyık, büyük iğne.**
ġ. A1/241

ġıyıl - : **Bir kimseye acımadan eziyet etmek.**
ġ.- ır ŞK18/110

ġıymadlı : **Kıymetli, değerli.**
ġ. O3/51, O7/24, O20/252

ġıymedli : **Kıymetli, değerli.**
ġ.+ msiñ N4/20

ġıyun : **Koyun.**
ġ.+ nardan ŞB7/16
ġ.+ u ŞB7/36

ġıyyıḫ : **Kıyık, büyük iğne.**
ġ. A7/58, A7/59

ġıyyī : **Kıyık, büyük iğne.**
ġ. K11/36

ġız : **Kız.**
ġ. M5/34, M5/38, M6/47, M6/48, O9/108M6/72, M8/27, M8/79, M12/89, ŞK2/125, ŞK2/26, ŞK3/54, ŞK4/131, ŞK4/132, ŞK4/133, ŞK4/163, ŞK4/167, ŞK4/175, ŞK4/185, ŞK4/188, ŞK4/196, ŞK4/199, ŞK5/20, ŞK5/59, ŞK7/8, ŞK7/9, ŞK7/15, ŞK7/39, ŞK8/126, ŞK8/48, ŞK9/35, ŞK10/106, ŞK10/122, ŞK10/132, ŞK10/74, ŞK11/22, ŞK11/46, ŞK13/6, ŞK13/123, ŞK13/25, ŞK13/26, ŞK13/53, ŞK13/77, ŞK13/81, ŞK13/86, ŞK13/99, ŞK16/8, ŞK16/20, ŞK16/29, ŞK17/119, ŞK17/155, ŞK17/209, ŞK17/29, ŞK17/309, ŞK18/282, ŞK18/285, ŞK18/297, ŞB1/25, ŞB2/11, ŞB2/12, ŞB2/121, ŞB2/21, ŞB2/24, ŞB2/36, ŞB2/40, ŞB2/48, ŞB2/55, ŞB6/4, ŞB6/6, ŞB6/7, ŞB6/10, ŞB6/12, ŞB6/14, ŞB6/15, ŞB6/21, ŞB6/25, ŞB6/32, ŞB6/39, ŞB6/41, ŞB6/46, ŞB6/55, ŞB6/56, ŞB6/58, ŞB7/67, A1/309, A2/10, A3/155, A3/166, A3/167, A3/17, A3/188, A3/202, A3/21, A3/26, A3/32, A3/45, A3/86, A3/95, A4/31, A4/32, A4/39, A5/143, A5/184, A5/215, A5/217, A5/219, A5/221, A5/248, A5/74, A5/75, A5/78, A5/80, A5/81, A7/69, A8/45, A8/46, A9/50, A9/51, A9/63, A11/11, A11/12, A11/69, A13/100, A13/103, A13/106, A13/115, A13/58, A13/75, A13/78, A13/88, A13/91, A13/97, İ1/5, İ1/106, İ1/108, İ1/110, İ1/128, İ1/38, İ1/68, İ3/135, İ3/136, İ3/142, İ3/63, İ3/80, İ4/17, İ4/46, İ5/100, İ5/129, İ5/193, İ5/194, İ5/56, İ5/61, İ5/86, K2/23, K2/31, K2/35, K2/40, K2/44, K6/114, K6/196, K6/41, K6/64, K6/94, K7/142, K7/194, K7/195, K10/108, K10/21, K10/50, K10/62, K10/96, K12/109, K12/114, K12/116, K12/119, K12/157, K12/18, N1/116, N1/126, N1/163, N1/256, N1/259, N2/23, N3/43, N4/23, N8/10, N8/20, N8/29, N8/45, N8/54, ND1/25, ND2/7, ND2/9, ND2/19, ND4/167, ND4/169, ND4/91, ND6/17, ND6/18, O3/16, O3/18, O10/45, O10/59, O10/86, O12/37, O12/41, O12/45, O15/27, O15/29, O15/34, O15/35, O15/36, O15/37, O15/38, O15/47, O15/48, O16/26, O16/27, O18/11, O19/36, O20/170, O20/180, O20/208, O20/223, O20/39, O20/73, O20/74, O20/81, O22/42, O23/17, Y1/113, Y1/121, Y1/78, Y1/87, Y1/89, Y1/92, Y1/94, Y2/18, Y2/20, Y2/38, Y2/42, Y2/52, Y5/119, Y5/356, Y5/361, Y5/399, Y6/127, Y6/54, Y8/14, Y8/24, Y8/35, Y8/53
ġ.+ a ŞK10/194, ŞK13/43, ŞK13/48, ŞK17/23, ŞK17/25, ŞB2/46, ŞB6/15, ŞB6/17, ŞB6/42, ŞB6/48, ŞB6/61, ŞB7/66, A1/144, A3/19, A3/45, A4/114, A4/117, A13/90, A13/97, İ5/100, İ5/62, K2/23, K12/112, N8/5, N8/17, N8/24, N8/47, ND6/50, O12/34, Y1/80, ŞK13/62, ŞK13/68, ŞK17/21
ġ.+ ā ŞK1/15, ŞB2/19
ġ.+ an O18/33
ġ.+ da A13/84
ġ.+ dan ŞB6/39, ŞB6/65
ġ.+ ḫan ŞB2/107
ġ.+ ı M8/28, M12/67, ŞK2/24, ŞK2/63, ŞK4/166, ŞK4/178, ŞK5/34, ŞK7/11, ŞK10/115, ŞK10/130, ŞK10/133, ŞK10/180, ŞK10/63, ŞK11/15, ŞK11/59, ŞK13/133, ŞK17/19, ŞK17/244, ŞK17/250, ŞK17/255, ŞK17/260, ŞK17/264, ŞK17/278, ŞK17/29, ŞK17/302, ŞK17/310, ŞK17/48, ŞK18/263, ŞK18/267, ŞB2/4, ŞB2/124, ŞB6/41, ŞB6/42, ŞB6/59, ŞB6/60, ŞB6/64, A1/258, A3/17,

A3/61, A4/108, A4/110, A4/117,
A4/35, A4/50,
A5/184, A5/185, A5/75, A9/56, A11/3,
A11/66, A11/67, A12/103, A13/22,
A13/30, İ3/167, İ3/23, İ5/103, K2/30,
K2/32, K2/38, K2/40, K2/44, K2/45,
K6/107, K6/163, K6/192, K6/193,
K6/197, K6/198, K6/94, K7/141,
K7/142, K7/148, K7/172, K7/176,
K7/185, K10/23, K12/108, K12/111,
K12/125,
K12/158, K12/165, N3/16, N3/17,
N3/38, N4/4, N4/6, N4/10, N4/16,
N8/4, N8/5, N8/9, N8/29, N8/37,
N8/56, ND2/19, O3/21, O4/10,
O8/14, O10/5, O16/44, O18/9,
O20/133, O20/170, O20/47, O20/82,
Y1/111,
Y1/118, Y1/168, Y1/19, Y1/23, Y1/73,
Y2/4, Y2/67, Y4/145, Y5/118, Y6/55,
ŞK10/136, ŞB7/17, A11/3, ND2/16,
ND2/19
ġ.+ ıñ K7/182
ġ.+ ıḫan ŞK8/127
ġ.+ ıḫınıḫı ŞK5/13
ġ.+ ıḳı ŞK11/29, ŞK11/30, İ5/96
ġ.+ ım M5/12, M5/16, M7/3, M7/113,
M7/60, M9/28, ŞK1/3, ŞK1/38,
ŞK3/62, ŞK3/66, ŞK4/171, ŞK6/4,
ŞK6/10, ŞK6/27, ŞK6/37, ŞK6/64,
ŞK6/65, ŞK6/90, ŞK7/174, ŞK8/174,
ŞK8/179, ŞK8/188, ŞK8/190, ŞK8/193,
ŞK8/39, ŞK9/61, ŞK9/62, ŞK10/69,
ŞK11/20, ŞK13/140, ŞK13/142,
ŞK13/147, ŞK13/39, ŞK16/16,
ŞK17/15, ŞK17/160, ŞK17/179,
ŞK17/187, ŞK17/214, ŞK17/234,
ŞK17/271, ŞK17/272, ŞK17/275,
ŞK17/276,
ŞK17/38, ŞK17/39, ŞK17/40, ŞK17/45,
ŞK17/50, ŞK17/53, ŞK17/63, ŞK17/71,
ŞK17/74, ŞK18/4, ŞK18/7, ŞB6/24,
ŞB6/44, ŞB6/54, ŞB7/20, A1/121,
A1/201, A1/204, A1/265, A1/267,
A1/273, A1/275, A1/288, A1/291,
A2/19, A3/58, A3/64, A4/11, A4/114,
A4/118, A4/12, A4/125, A4/126,
A4/127, A4/140, A4/150, A4/154,
A4/155, A4/33, A4/41, A4/68, A4/79,
A5/206, A7/6, A7/14,
A7/28, A7/32, A8/125, A8/128, A8/84,
A10/37, A11/59, A11/60, A11/61,
A11/65, A11/69, A11/70, A11/75,
A13/99, İ2/89, İ3/8, İ3/103, İ3/129,
İ3/132, İ3/133, İ3/139, İ3/157, İ3/163,
İ3/29, İ4/10, İ4/12, İ4/21, İ4/31, İ5/128,
İ5/52, İ5/96, İ7/3, İ7/7, K6/101,
K6/102, K6/110, K6/123, K6/207,
K6/37, K9/104, K9/115, K9/28, K9/46,
K9/61, K9/78,
K9/95, K10/57, K11/8, K12/19, N3/22,
N3/24, N3/29, N4/8, N4/13,
N4/19, N4/25, N4/26, N8/36, ND6/22,
ND6/26, ND6/43, ND6/50, ND6/54,
O3/74, O4/7, O16/27, O21/30, Y4/100,
Y4/116, Y4/118, Y4/252, Y4/99, Y6/69
ġ.+ ıma ŞK17/310, Y1/112
ġ.+ ımā ŞK17/182, ŞK17/184,
ŞK17/186
ġ.+ ımdā ŞK17/180
ġ.+ ımı M9/69, ŞK17/198, A7/22,
N3/39, O20/124, Y1/160
ġ.+ ımın ŞK2/116, A5/206, İ4/21,
Y1/112
ġ.+ ımıñ İ3/59
ġ.+ ımız ŞK5/56
ġ.+ ımızdan ŞK7/12
ġ.+ ın ŞK4/96, ŞK10/64, ŞK11/25,
ŞK18/265, ŞB6/17, ŞB6/32, A3/114,
A3/18,
A4/117, A4/123, A4/34, A4/50, A8/38,
A9/53, A11/3, A13/34, A13/86,
İ1/42, İ3/146, İ5/37, İ5/78, İ5/80, İ5/81,
İ5/84, İ5/97, İ5/98, K7/145, K7/183,
K7/196, K10/26, K12/164, N8/24,
O20/74, Y1/108, Y1/77, Y1/91, Y1/92,
Y1/95, Y2/5, Y2/6, Y2/20, Y2/61
ġ.+ ıñ M12/63, ŞK4/93, ŞK5/36,
ŞK10/194, ŞK10/73, ŞK13/39, ŞB6/50,
ŞB6/53,
K2/41, O12/27
ġ.+ ına ŞK2/25, İ7/49, K2/24, K12/17,
K12/30, N3/21, N3/30
ġ.+ ınā Y2/15
ġ.- ınā O8/32
ġ.+ ınan ŞB2/128
ġ.+ ında ŞK17/217
ġ.+ ından ŞB7/29
ġ.+ ıñġı ŞK2/65
ġ.+ ını ŞK2/51, ŞK2/62, ŞK10/177,
ŞK16/42, ŞK17/118, A3/235, A3/252,
İ4/38, İ7/46, K7/143, K12/29, N1/258,
N3/37, N3/42, Y1/111, Y1/24, Y7/12
ġ.+ ıñı Y1/103, Y1/105
ġ.+ ınıġa Y1/43
ġ.+ ının İ5/83
ġ.+ ıni K12/16
ġ.+ ınnan ŞB6/40
ġ.+ ısa A5/143
ġ.+ ısā ND6/43
ġ.+ ısın ŞK2/52
ġ.+ ısıñ ŞK9/79

ġ.+ ıyıñ ŞK5/24
ġ.+ ıyıñ A5/143
ġ.+ ıyin A3/240, A3/246, A12/107
ġ.+ ıyna A11/3
ġ.+ í A1/143, A3/18
ġ.+ ī A5/248, K6/32, N4/27, O10/88, O16/43, ŞK12/3
ġ.+ idi A3/99
ġ.+ īm ŞK8/96, ŞK18/4, İ3/133, N2/25
ġ.+ iñ O20/173
ġ.+ īn A4/43, A4/47, A4/53, A4/57, A4/61, A4/65
ġ.+ īnı Y8/21
ġ.+ lar M5/45, ŞK3/63, ŞK5/38, ŞK7/37, ŞK10/110, ŞK17/153, A2/68, İ5/194, İ5/55, İ5/67, K8/18, N3/18, O3/44, O3/47, O14/9, O14/11, Y4/138, Y4/139, Y4/169
ġ.+ lār M8/90, ŞK9/82, ŞK9/87, A4/42, A4/45, A4/46, A4/52, A4/55, A4/56, A4/60, A4/64, O7/65
ġ.+ lara ŞK11/34, N1/166, O12/32, Y5/303
ġ.+ larda İ5/52, Y4/176
ġ.+ ları ŞK9/19, ŞK18/270, ŞK18/282, ŞK18/285, ŞB6/4, ŞB7/82, A3/43, A11/68, İ5/192, İ5/58, İ5/96, N3/19, N3/20, ŞK16/5
ġ.+ larıḫı Y4/171
ġ.+ larıma İ7/51
ġ.+ larımıñ ŞK11/16, ŞK11/23
ġ.+ ların ŞK5/71, ŞK11/24, İ5/61
ġ.+ larıñ ŞK3/58, K3/17
ġ.+ larına ŞK17/164, ŞK17/165, N1/166
ġ.+ larının A3/42, İ5/94
ġ.+ larınnan ŞB2/124
ġ.+ larī M8/19
ġ.+ lārī ŞK3/69
ġ.+ larūn K6/181
ġ.+ masın A8/70
ġ.+ mış İ1/68, O14/88
ġ.+ na İ5/130
ġ.+ nan K12/159, Y8/19
ġ.+ sā A1/303

ġız - : **Kızmak, öfkelenmek.**
ġ.- ïy K9/73
ġ.- ar A3/176
ġ.- arım O3/50
ġ.- dı K9/67
ġ.- dında ŞB7/24
ġ.- ıġlardı İ5/94
ġ.- iy A1/228, A3/46
ġ.- íy ŞB7/23
ġ.- iydim O3/49
ġ.- madım O4/35
ġ.- mayā ŞK17/179
ġ.- mış O10/35
ġ.- mışlar ŞK2/144

ġız al - : **Kız almak, bir ailenin kızını kendi ailesine katmak.**
ġ.- mıya ŞK5/44

ġız baḫ - : **Kız almak için, gidip kızı görmek.**
ġ.- íylarmış M12/46

ġız ġaçıran : **Kız Kaçıran, yer adı.**
ġ. Y5/313

ġız ġaçırma : **Bir kızı kendi isteği olmadan alıp götürmek.**
ġ. Y5/308

ġıza yan - : **Bir kıza aşık olmak.**
ġ.- dı O4/13

ġızamıġ : **Kızamık hastalığı.**
ġ. ŞK6/4
ġ.+ da ŞK6/4, İ7/70
ġ.+ dā ŞK6/4

ġızamıḳ : **Kızamık hastalığı.**
ġ. ŞK4/196

ġızamī : **Kızamık hastalığı.**
ġ. İ7/71

ġızar - : **Kızarmak, kırmızıya yakın renk almak.**
ġ.- ırdı O1/18
ġ.- mış K9/75

ġızard - : **Sebzeyi yağda pişirmek.**
ġ.- ırdıġ M4/16
ġ.- ırdīġ M4/17
ġ.- iyōlar A13/98

ġızarTma : **Sebzeyi yağda pişirme.**
ġ. Y4/4

ġızdır - : **Isıtmakç**
ġ. O20/35
ġ.- dı K6/107, K11/36
ġ.- dım ŞK4/168
ġ.- dī K11/35
ġ.- ıllar K9/106
ġ.- ıllarıdī ŞK8/13
ġ.- ıP A1/221
ġ.- ır K6/91
ġ.- ırdıḳ ŞK8/93

ġızey : **Kadınlar için seslenme sözü.**
ġ. ŞK2/80, O23/10, O23/24

ġızġın : **Kızgın, öfkeli.**
ġ.+ nar O8/38

ġızıl : **Kızıl.**
ġ. M8/84

ġızılāş : **Kızılağaç, yer adı.**
ġ. İ7/37

ġızılbaş : **Kızılbaş, alevi.**
ġ. ŞK3/29

ġızılcıḳ : **Kızılcık meyvesi.**
ġ. K6/103

ġızılcīġ : **Kızılcık meyvesi.**
ġ. K6/88

ġızıldā : **Kızıldağ, yer adı.**
ġ. A9/54

ġızıldaġ : **Kızıldağ, yer adı.**
ġ. A3/243, A9/54

ġızz - : **Kızmak, öfkelenmek.**
ġ.- iyı ŞK10/22

ġızz : **Kız.**
ġ.+ a ND2/15

gi : **Ki bağlacı.**
g. ND4/154, ND5/23, O14/60, O21/26

ġī : **Kız anlamında seslenme.**
ġ. Y5/82

ġībġırmızī : **Çok parlak kırmızı.**
ġ. O17/78

gibi : **Benzer anlamında edat.**
g. M9/38, M12/20, ŞK5/63, ŞK5/64, ŞK5/66, ŞK10/12, ŞK14/9, K12/15, N3/23, N3/37, ND4/128, ND4/130, ND5/7, ND5/21, Y4/5, Y4/172
g.+ ydi ND4/61

gice : **Gece.**
g. M4/16, M4/18, M9/3, ŞK11/4, O12/27, O20/98, Y1/22

gice günüz : **Sürekli, hiç durmadan.**
g. O4/27

giceli günüzlü : **Sürekli, hiç durmadan.**
g. ŞK4/148-149.

gid - : **Gitmek.**
g. Y1/139, Y2/16, g. ŞK3/66, ŞK8/125, ŞK8/139, ŞK8/48, ŞK8/70, ŞK10/106, ŞK18/148, ŞB2/120, ŞB2/15, ŞB2/29, ŞB2/92, ŞK7/59
g.- īg ŞK3/105
g.- īm M9/56, A3/165, O21/47, O22/63, O22/68, Y5/217
g.- īn İ7/54
g.- īnçek N1/11
g.- īy ŞB2/71, A13/64, K2/32, N1/6, N8/41
g.- aḫ A1/218, A1/49, A1/58, A3/158, A3/51
g.- cēm K2/25
g.- diler ŞK18/200
g.- e ŞK11/54
g.- ē Y5/93, Y6/6
g.- ebilirdik M6/7
g.- ebilirim K5/86
g.- ebilirsin ŞK15/98
g.- ebilisen ŞK7/59
g.- ecām Y1/35
g.- eceg ŞK7/60, ŞK18/248
g.- ecegdim K12/156
g.- ecegsin İ2/39
g.- ecek M12/90, M12/94, ŞK14/71, A5/221
g.- ecēm ŞK4/119, K2/27, O6/4, O17/12, O21/31, Y5/84, Y6/121
g.- ecēmiz ŞK5/11
g.- eceñ K5/88
g.- ecez N2/40
g.- eg Y4/67, Y5/125
g.- egin K2/5, K2/20
g.- ek ŞK3/112, ŞK13/6, ŞK15/38, ŞK16/23, ŞK16/46, ŞK18/100, ŞK18/133, ŞK18/156, ŞK18/240, ŞK18/241, ŞK18/245, A5/168, A11/8, A13/104, A13/28, İ5/48, O4/22, O20/211, Y2/44, Y5/140, Y5/144, Y5/145, Y5/237
g.- ēk ŞK2/63, ŞK18/239, ŞK18/244
g.- eken ŞK18/247
g.- ekēn ŞK18/247
g.- ēken Y4/276
g.- eli ŞB2/24
g.- elim İ3/121, İ3/122, İ3/124, N2/81
g.- eller O12/22, Y6/109
g.- ellēr ŞK2/72, K8/12
g.- ellerdī ŞK8/28, A6/76, İ1/130
g.- ellerdi ŞK5/3, ŞK7/187
g.- elleridī İ1/128, İ3/38, İ5/97

g.- elleridi A12/94, A13/159, İ1/127, İ5/53
g.- ellerimiş A1/315, Y5/51
g.- ellerimişidi Y5/98
g.- ėlmiy Y6/107
g.- emīk Y6/109
g.- emádıḫ A2/70
g.- emedim O4/26, O7/45
g.- emēdim O4/26
g.- emen ŞB6/101
g.- emessin ŞK7/57
g.- emez Y6/137
g.- emezıḫ A1/91, A1/92
g.- emezimiş N4/6
g.- emiy Y6/139
g.- en ŞK7/32, ŞK8/126, ŞB3/18, ŞB7/66, A3/117, A5/256, A6/77, A8/138, A9/63, A11/83, A12/12, A12/94, ND4/115, O22/42
g.- ēn O19/32
g.- ēnǎdār ŞK11/61
g.- enǎder M11/6
g.- ene ŞB2/58, A5/258, Y4/55
g.- enē ŞK2/76
g.- eneçe A2/10
g.- eni ŞK18/64
g.- enner O12/27
g.- er M9/35, ŞK3/72, ŞK3/73, ŞK3/75, ŞK3/76, ŞK3/82, ŞK3/97, ŞK3/98, ŞK7/33, ŞK7/56, ŞK9/98, ŞK13/8, ŞK13/9, ŞK14/28, ŞK14/29, ŞK14/34, ŞK14/35, ŞK14/36, ŞK14/53, ŞK14/68, ŞK14/73, ŞK15/101, ŞK15/102, A1/135, A1/147, A1/253, A1/92, A3/225, A5/114, A5/167, A6/38, A7/52, A8/110, A8/63, A9/29, A9/44, A11/14, A13/41, A13/43, K4/5, K6/25, K6/30, K9/44, K10/10, K10/51, K12/170, N1/237, N1/260, N4/7, N4/21, O1/29, O5/14, O9/57, O12/24, O12/25, O14/82, O20/68, O22/92, Y4/187, Y4/188, Y4/190, Y5/26, Y6/136, Y6/149, Y6/157
g.- ēr M1/12, ŞK3/83, ŞK3/86, ŞK3/87, ŞK3/93, ŞK3/94, ŞK17/149, ŞK18/64, ND1/29, O7/67, O7/74, O21/28
g.- erīm ŞK2/99, ND4/3, ND4/6
g.- erdī O1/19, O21/8
g.- erdīg M1/29, M1/38, O19/78
g.- erdīk A5/104
g.- erdıġ A1/146, A4/22
g.- erdıḫ A1/136, A1/59, A4/13, K11/11, A4/11
g.- erdi ŞK13/110, ŞK13/112, A3/260, A5/99, A6/77, A13/135, İ1/116, O1/19, Y6/66, Y7/25, Y5/305
g.- erdig A8/130, A8/93, A9/16, O20/69, Y5/35
g.- ērdig O19/79
g.- erdíḫ A4/22
g.- erdik ŞK5/6, A5/104, A8/75, K10/3, K10/4, K10/9, K10/11, K10/34, K10/69, Y5/35, Y6/136, Y6/76
g.- erdim ŞK18/413, A5/100, A5/96, A5/98
g.- erdin ND4/181, ND4/108
g.- erdiyiz O20/68
g.- erek Y5/317
g.- erıḫ A2/69
g.- eri Y6/95
g.- eridi ŞK8/65, İ5/100
g.- eridik ND4/26
g.- eridim A13/10
g.- erig ŞK2/117, ŞK3/102, K9/88, O5/16
g.- erik ŞK3/107, ŞK10/87, A5/124, A5/144, K10/15, O8/60, O22/41
g.- erim ŞK4/116, ŞK5/90, ŞK5/91, ŞK7/184, ŞK7/58, ŞK14/59, ŞK14/60, A3/237, A3/25, A5/17, A5/18, İ3/113, N4/18, O22/39, Y1/38, Y1/54
g.- erimiş ŞK2/119, ŞK17/110, ŞK18/101, ŞK18/102, ŞK18/183, ŞK18/275, ŞK18/309, A6/87, A9/28, İ7/48, İ7/49, Y2/7, Y5/351, Y5/394, ŞK15/46
g.- erke Y4/38, Y4/79
g.- erkē İ5/37, İ5/48, ND4/58, Y4/285
g.- ērkē A13/36
g.- erken A4/79, Y4/279, Y5/420
g.- ērken A4/68, Y4/235
g.- erlerdī İ1/82
g.- ermiş A1/253
g.- ersīiz ŞB1/26
g.- ersīn A12/93
g.- erse ŞK3/15, A9/23
g.- ersem ŞK4/101
g.- ersen ŞB7/12, A12/93, A8/141
g.- erseñ O20/256
g.- ersēn O18/43
g.- erseñiz ŞK18/250
g.- ersin ŞK7/57, K12/170, K12/66, K12/67, O5/13, O6/33, O17/59
g.- esin A10/69
g.- ėy A4/68
g.- eyim İ1/44
g.- ī A4/107
g.- ib A1/35, A3/154, A12/15, A13/85, K7/169, K7/187, N2/17, N2/31, ND3/14, ND5/37, Y1/80

g.- icaḫ A2/103
g.- icēyig N8/50
g.- ici ŞB2/69, ŞB2/70
g.- icik ŞK13/110, ŞK13/152, Y4/26, ŞK5/7
g.- icim Y4/269
g.- iciñ ŞB2/65
g.- icisiñ ŞB2/57
g.- ig ŞK7/63, İ2/39, N8/52, Y5/131
g.- ik ŞK11/26, ŞK12/31, ŞK16/23, ŞK18/368, ŞK18/96, A5/35, Y4/290, Y5/124, Y5/125, Y5/270
g.- iken N8/41
g.- ikler M5/33
g.- im A1/246, A1/307, A3/244, A3/252, A3/78, A3/80, A13/109, N4/11, O4/26, Y1/20, Y1/49, Y2/45, Y5/194, Y5/301, A3/106
g.- in ŞK2/121, ŞK15/67, A2/64, A4/77, K10/86, N3/39, Y4/78
g.- iñ ŞK4/185, ŞK18/194
g.- inci ŞK18/184, A5/25
g.- iP M6/46, A1/122, A1/220, A1/82
g.- ir A2/28
g.- iy M6/25, A1/228, A1/230, A1/249, A1/251, A1/260, A1/284, A2/52, A2/76, A3/102, A3/152, A3/159, A3/166, A3/169, A3/17, A3/26, A3/69, A3/81, A3/87, A4/35, A4/80, A4/84, A13/49, A13/54, A13/72, K2/21, K2/28, K2/45, K2/50, K9/89, K12/119, N1/11, O2/36, O10/33, O20/123, O20/181
g.- iyȍdi İ1/72
g.- iyī Y2/17
g.- iyaḳ Y4/47
g.- iyalar ŞK11/35, ŞK11/37
g.- iyālar ŞK17/301
g.- iyalarımış ŞK17/302
g.- iydi A2/8
g.- iye ŞK13/28, A5/89, Y2/36, Y2/37, Y2/47, Y2/54, Y2/55, Y5/25, Y5/411, Y5/47, ŞK11/11, ŞK14/54
g.- iyek Y5/257, Y5/259, Y5/388, ŞK13/111
g.- iyem Y5/426
g.- iyemiş Y5/385
g.- iyen Y5/92
g.- iyi ŞK2/8, A13/113
g.- iyim N2/21, Y5/218, Y5/429
g.- iyken N1/180
g.- iyle A2/30, O10/26
g.- iyler A1/222, A1/228, A1/240, A1/266, A1/300, A2/60, A3/52, A3/71, A4/78, K2/40, N3/41, O2/33, O10/86
g.- iylēr K12/38, K12/42, O20/74, O21/22
g.- ïyler Y6/107
g.- iylerdi A2/7
g.- iymiş O21/11, O21/17
g.- iymişsin A3/31
g.- iyo M9/30, ŞK15/73, ŞB2/64, ŞB2/80, ŞB2/83, A5/25, N2/24, N2/41, ŞK15/9, ŞK15/10, ŞK15/57, ŞK15/71, ŞB2/21, ŞB2/30, ŞB2/47, ŞB2/89, ŞB2/97
g.- iyō N2/23, Y1/144, Y1/78, ŞK18/123, ŞK18/256, ŞK18/280, ŞB2/32
g.- iyōdum ŞK18/417
g.- iyoġ Y4/46
g.- iyolar ŞK15/40, ŞK15/41
g.- iyolār ŞB2/21
g.- iyōlar A12/95
g.- iyole ŞB2/104
g.- iyom ND5/36
g.- iyōm ŞK18/103
g.- iyȯmuş A12/17
g.- iyon A5/97
g.- iyoñuz ŞK16/26
g.- iyorum M12/82
g.- iyö N3/45
g.- iyrim A1/84
g.- iyrıḫ A1/144, A1/298, A2/78
g.- iysen A2/76
g.- iysin A1/146, A4/101, A1/50
g.- iysiñ Y5/60
g.- iyum İ3/169
g.- iyü A13/112, A13/113, İ1/69, İ2/34
g.- iyüler ŞK3/50
g.- mīş N4/15, N6/8
g.- mīye ŞK18/73
g.- me ŞB2/58
g.- medī ŞK8/137
g.- medim İ6/31
g.- memiş ŞK18/290
g.- mes ŞK8/103
g.- mēse ŞK7/83
g.- mesi ŞK18/7
g.- mēsi ŞK18/115
g.- meyinci ŞK18/290
g.- miş ŞK18/114, ŞK18/115, ŞK18/290, N4/15, N4/23, ND2/22, Y5/432
g.- mişler ŞK7/80, ŞK18/134
g.- mişlēr ŞK18/197
g.- miye Y5/424
g.- miyōm ŞK18/192
g.- señ ŞB2/126
g.- sin M1/9, K6/42, Y6/46, Y6/47

gidē : **Giderek.**
g. A4/78

gide gide : **Giderek.**
g. ŞK15/94

gidē gidē : **Giderek.**
g. A4/78-79

gider : **Gider, harcamaların hepsi.**
g.+ ini Y5/419

gidevīr : **Gidevir, yer adı.**
g. O22/89

gidi : **Azarlama sözü.**
g. ŞK15/86

gidil - : **Gitme işi yapılmak.**
g.- ecek M12/9
g.- icaḫ A1/47
g.- miy Y6/109

gidilin - : **Gitme işi yapılmak.**
g.- ir Y6/138

gidişet : **Hal, durum.**
g.+ e O19/76

gil - : **Gelmek.**
g.- iyō ŞK18/278
g.- iyoġ Y4/46
g.- mēsin O19/77

gimī : **Gibi, benzer.**
g. M8/106, ŞK1/47, ŞK7/35, ŞK8/42, ŞK17/306

gimi : **Gibi, benzer.**
g. M6/60, M7/24, M7/34, M7/39, M7/42, M7/44, M7/80, M8/117, M8/14, M8/38, M8/56, M9/7, M10/15, ŞK1/36, ŞK2/141, ŞK3/118, ŞK4/183, ŞK4/22, ŞK4/27, ŞK4/33, ŞK4/39, ŞK4/45, ŞK4/51, ŞK4/56, ŞK4/63, ŞK6/15, ŞK6/34, ŞK6/43, ŞK7/9, ŞK7/130, ŞK7/27, ŞK7/37, ŞK8/101, ŞK8/107, ŞK8/110, ŞK8/133, ŞK8/192, ŞK8/40, ŞK8/64, ŞK8/88, ŞK8/89, ŞK8/99, ŞK10/177, ŞK10/188, ŞK10/26, ŞK10/33, ŞK11/5, ŞK11/25, ŞK13/121, ŞK13/134, ŞK13/138, ŞK13/147, ŞK14/25, ŞK17/120, ŞK17/152, ŞK17/207, ŞK18/110, ŞK18/198, ŞK18/235, ŞK18/349, ŞK18/401, ŞK18/96, ŞB2/34, A3/169, A3/206, A3/63, A4/87, A5/104, A5/232, A5/37, A5/48, A5/50, A5/74, A5/99, A8/103, A8/104, A8/81, A8/98, A9/22, A9/25, A9/26, A10/37, A11/83, A12/82, A13/134, A13/165, A13/28, A13/35, A13/42, A13/59, A13/62, A13/87, İ1/138, İ1/143, İ1/76, İ1/85, İ1/89, İ1/91, İ2/5, İ2/7, İ3/12, İ3/16, İ3/163, İ3/32, İ3/40, İ3/52, İ3/63, İ4/7, İ4/27, İ5/10, İ5/108, İ5/146, İ5/171, İ5/184, İ5/27, İ5/80, İ5/99, İ6/26, İ6/43, İ6/49, İ6/89, İ7/14, İ7/64, İ7/75, K5/82, K7/36, K10/20, N3/42, ND1/16, ND5/18, O9/64, O11/32, O11/36, O17/55, O17/85, O21/47, Y1/10, Y1/121, Y1/129, Y1/145, Y1/72, Y1/81, Y2/37, Y2/60, Y4/6, Y4/41, Y4/49, Y5/251, Y5/317, Y5/327, Y5/358, Y5/395, Y5/396, Y6/125
g.+ dig O19/81
g.+ dik O19/81
g.+ leri ŞK13/19
g.+ sine A5/41
g.+ ydi İ3/162
g.+ ymiş ND5/17

gimí : **Gibi, benzer.**
g. ŞK8/190

gin : **Geniş.**
g. ŞK10/201

gin - : **Giyinmek.**
g.- iyē Y2/46

gine : **Gene, yine.**
g. N1/93, O10/42

gir - : **Girmek.**
g. ŞK2/15
g.- īmsene ŞK11/46
g.- īy N1/39, N1/47
g.- dī ŞK3/61, K6/177
g.- dīñ N1/52
g.- dıḫ A4/19
g.- di M12/75, ŞK7/178, ŞK7/179, ŞB7/37, K6/173, O23/30, Y1/144, Y1/145, Y1/29, A1/274
g.- dig O21/26
g.- digınnan A4/100
g.- diler ŞK5/16, A1/271
g.- dim M11/3, M12/84, M12/85, ŞK2/37, N3/6, M10/38
g.- din A3/24
g.- diñ N1/279, N1/52
g.- eceg O2/10, O11/9

g.- eceḫ K9/68
g.- ecēm O2/10
g.- ecēn K12/97
g.- ekēn ŞK18/101
g.- ellerdi O10/42, Y5/307
g.- emez ŞK13/15, ŞK13/16
g.- ene İ5/134
g.- eneçe ND6/8
g.- er M6/59, ŞK13/35, ŞK14/43, A12/81, İ5/133, K9/17, K9/18
g.- erdi M6/12, Y5/308
g.- erik Y4/284
g.- erken O2/23, Y5/431
g.- ērmiş A7/75
g.- ersin K9/11, O6/14
g.- esin ŞK5/15
g.- ėy A4/84
g.- ib K7/141
g.- icaḫ A4/116
g.- icēk ŞB6/94
g.- im K6/163
g.- inci ŞK5/15, ŞK6/91
g.- iy A1/175, A3/249, A4/118, A13/55, K2/23, K2/29, K12/100, N8/69
g.- iyi ŞK2/19, ŞK10/108, A13/36
g.- iyo A5/48
g.- iyō İ6/113, İ6/73, İ6/87
g.- iyoḫuna A5/48
g.- iyōlar İ6/95
g.- iyolarḫına ŞB2/55
g.- iyu A8/46
g.- iyü A13/113
g.- me K9/70
g.- medik ŞB6/93
g.- mek O9/21
g.- mem O20/201
g.- mez ŞK10/97, ŞB3/24, O10/77
g.- mey M6/17
g.- miş M6/73, ŞK4/100, ŞK4/102, ŞK4/99, ŞB6/97, A3/190, A13/165, İ6/55, ND3/19, ND3/20, Y4/81, Y4/92

ġīr at : **Kır at.**
ġ.+ ı N1/62

giri : **Geri, arka.**
g. O12/21

giril - : **Girme işi yapılmak.**
g.- mes N8/46

giriş : **Girilen yer.**
g. A12/81
g.+ dē M11/9
g.+ ini K12/127

ġīs : **Kız.**
ġ. O18/8

gişī : **Kişi, kadın ve erkeğe verilen ad.**
g. K5/135, K12/64

gişi : **Kişi, kadın ve erkeğe verilen ad.**
g. M7/47, M8/116, ŞK2/109, ŞK7/169, ŞK7/170, ŞK7/196, ŞK7/203, ŞK18/335, A1/119, A1/126, A3/12, A5/49, A6/30, A8/62, İ3/83, İ6/96, İ7/95, İ8/20, K12/183, K12/184, K12/35, K12/38, ND6/22, O2/41, O17/32, Y4/153, Y4/173, Y4/183, Y4/57, Y4/68, Y5/261, Y8/15, Y8/35, Y8/75
g.+ ler K12/106, Y1/19
g.+ leriñiz ŞK11/11
g.+ nin A5/36
g.+ ye İ7/97, O22/87, Y4/183
g.+ yik ŞK10/171, İ5/157
g.+ yne ND6/22

gişli : **Evli olan kadın.**
g. İ4/16

git - : **Gitmek.**
g. ŞK8/141, A2/76, A5/114, A8/114, A13/171, A13/172, İ7/52, N1/236, N7/27, O13/45, Y1/76, Y5/344, Y5/352, ŞK4/173, ŞK17/89, ŞB2/124, ŞB2/31
g.- dī ŞK7/50, ŞK14/66, ŞK15/53, ŞK15/55, ŞK15/82, ŞK18/102, ŞK18/172, ŞK18/277, A4/149, K6/49, K10/34, K12/164, K12/187, Y1/131, Y1/46, Y1/48, Y6/5
g.- dīk ŞK8/55, ŞK18/412
g.- dīm ŞK8/54, ŞK15/79, ŞK18/411, K12/165, ND1/65
g.- dīnde İ1/28
g.- di ŞK8/137, ŞK12/33, ŞK13/135, ŞK18/272, ŞB2/128, ŞB2/24, A1/278, A2/11, A5/256, A7/46, K12/186, N2/36, Y1/131, Y1/155, Y1/24, Y1/46, Y1/51, Y4/24, Y4/262, Y4/27, Y5/250, Y5/85, Y5/87, Y6/132, Y6/83
g.- diñ K12/66
g.- dig K12/165
g.- digidi Y4/80
g.- dik M5/38, ŞK8/142, ŞK8/147, İ1/104, İ5/47, K12/164, K12/53
g.- dikleri Y6/137
g.- dikten ŞK7/130, ŞK10/58
g.- diler ŞK3/109, A5/187, A8/116, O10/33, Y4/36, Y5/13, Y5/15, Y5/81,

Y5/86, Y5/88
g.- dilēr ŞK18/15
g.- dim ŞK7/64, ŞK7/78, ŞK8/22, ŞK13/61, ŞK13/65, ŞK13/71, Y5/354
g.- din Y2/72
g.- diñiz ŞK15/91
g.- diydī K8/23
g.- dū A5/20
g.- dūm Y1/81
g.- dūmda A5/107, A5/95
g.- dūmde A5/107
g.- dumuz ŞK3/45
g.- dūnu Y1/14
g.- mīm M12/61
g.- me ŞK13/16, Y4/19
g.- medūm A5/102
g.- meg Y6/138
g.- meli A8/143
g.- mem M2/28, ŞK11/7, A3/44, A6/18
g.- memiye ŞK13/76
g.- mesi Y4/274
g.- mez ŞK14/33
g.- mezlerimiş A5/167
g.- miş ŞK7/66, ŞK12/44, ŞK16/37, ŞK16/42, ŞK16/52, K1/17, N2/4, Y5/192
g.- mişdī K12/159
g.- miyañ ŞK11/6
g.- miye ŞK15/103, Y5/119
g.- se ŞK12/33
g.- sin ŞK4/80, K9/87, N1/182, Y1/88
g.- sín Y4/279
g.- Tin ŞB6/36

giT - : **Gitmek.**
g.- me ŞK5/49

giy - : **Giymek.**
g.- ār ND4/11
g.- elleridi Y5/310
g.- er Y6/75
g.- erdī Y5/306
g.- erdi Y5/306
g.- erdik Y4/128
g.- iyālar ŞK8/29
g.- mezdi A13/158
g.- miş ŞK7/61

ġīy : **Gıy sesi.**
ġ. Y2/63

giydir - : **Giyme işi yaptırmak.**
g.- iller A10/37
g.- illerdi Y5/304
g.- iye ŞK13/33

ġíyi : **Kıyık, büyük iğne.**
ġ.+ dā A13/49

giyin - : **Giyinmek.**
g.- iyō Y2/54
g.- iyōñ ŞK17/317
g.- miş ŞK16/52

ġīymat : **Kıymet, değer.**
ġ. K9/129

giy(i)n - : **Giyinmek.**
g.- iye Y2/47

giysi : **Giyisi, kıyafet.**
g. lēr M1/37

ġīz : **Kız.**
ġ. M2/26, M8/27, ŞK7/10, K10/69, K12/114, O20/171

gizle - : **Saklamak.**
g.- diġıñ A3/136

gizli : **Başkalarından saklanan.**
g. K7/147, O16/33
g.+ den N2/53

gizli gizli : **Gizli bir şekilde.**
g. Y6/10

ġůr - : **Kurmak.**
ġ.- arıḳ A5/119

ġůz : **Kız.**
ġ. O14/91

gȫ : **Gök, yeşil.**
g. ŞB2/56, A7/42

ġo - : **Koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.**
ġ. A4/166, A1/70
ġ.- dı K6/114
ġ.- dıḫ A1/70
ġ.- dılar K2/47
ġ.- di A1/191, A1/192, A1/67
ġ.- dů O18/50
ġ.- du A5/36, O6/3, Y1/59, Y5/347
ġ.- dū K6/116, N1/191
ġ.- duġları ŞK17/158
ġ.- duḫ A1/145, A1/160, A1/161, A1/21, A1/70, A1/87, K10/88
ġ.- dūĭmi A13/134
ġ.- dūḳ Y5/358
ġ.- dular ŞK5/5, ŞK5/16, Y5/334

ġ.- dulār Y5/348
ġ.- dum ŞK6/123, ŞK6/124, ŞK6/125, O19/37
ġ.- dunan A4/88
ġ.- larıdı ND4/86
ġ.- lla İ8/32
ġ.- llar ŞK13/108, A5/151, K6/90, ND4/171, ND4/180, ND4/93, ND4/95, ND6/67, ND6/69, O2/35, O3/33, O15/6, O17/17, Y5/175, Y5/178, Y5/181, Y6/42
ġ.- llār ŞK2/126, ŞK8/168, ŞK8/169, ŞK8/171, A5/158, İ5/121, İ8/31, K7/114, K12/191, ND4/170, ND4/171, ND4/177, ND6/44, ND6/67, ND6/69, O3/7, Y4/15, Y5/175, Y5/176, Y5/177, Y5/178, Y5/179, Y5/180, Y6/43, Y6/44
ġ.- llardı ŞK13/159, A8/70, A10/41, K9/79, ND4/85, O1/19, O1/20
ġ.- llardī ŞK8/13, ŞK10/17, A10/5, A10/6, A10/41, A10/60, O8/9, Y7/31
ġ.- llarıdı A10/4, ND4/86, O3/27, Y4/209, Y4/210
ġ.- llarıdın ND4/179
ġ.- llarıdī ŞK8/14, A10/4, İ5/124, İ5/154
ġ.- llarımış ŞK8/109, A6/15
ġ.- llarmış A1/245, A5/208
ġ.- ma O6/25
ġ.- madıḳ ŞK5/10, Y5/358
ġ.- malı Y4/260
ġ.- malıdıḫ A1/31
ġ.- malıymışsın Y5/375
ġ.- mam A1/16, Y1/44
ġ.- mām Y5/291
ġ.- mamışdı O23/35
ġ.- man Y4/253, Y4/258
ġ.- masın ŞK8/85
ġ.- maycıḳ ŞK5/11
ġ.- maycıñ ŞK18/41
ġ.- maz N1/191, N1/228, O20/29
ġ.- mazdı ŞK11/48, Y5/212, Y5/311
ġ.- mazlar ND4/71, Y6/88
ġ.- mey A4/111
ġ.- mışlār ŞK17/118
ġ.- miy A3/183
ġ.- miyā ŞK17/160
ġ.- miyan ŞK11/46
ġ.- mùş ŞK16/56, K11/20
ġ.- mùşlār A4/9
ġ.- mùşum A1/14
ġ.- muş ŞK16/19, ND2/6, Y5/392, Y5/427, Y5/434
ġ.- muşıḫ A1/144
ġ.- muşlar A1/101
ġ.- muyōlar A13/69
ġ.- muyōlardı A6/10
ġ.- n Y3/12
ġ.- ñ ND6/75
ġ.- nurdū M1/14
ġ.- r M6/96, M6/99, M7/57, ŞK8/130, ŞK11/17, A8/119, İ1/132, K6/92, K10/51, ND4/88, ND6/36, ND6/45, Y5/182, Y6/17
ġ.- rdıḫ K10/105, K10/106, K10/107
ġ.- rdùḫ K10/105, K10/96
ġ.- rdùḳ İ3/66
ġ.- rdu ŞK9/46, A10/15, İ7/31, Y5/212
ġ.- rdū ŞK10/17, ŞK11/44, ŞK11/45, İ3/142, İ7/31
ġ.- rduġ M1/10, M6/29, ŞK16/14, A1/60, A8/99, İ3/48, İ8/20, ND4/130, ND6/53
ġ.- rduḫ A1/143, A1/32, K10/104, K10/18, K10/96
ġ.- rduḳ ŞK4/93, ŞK7/49, ŞK8/91, ŞK8/92, ŞK8/93, A1/173, A8/100, A8/104, A8/99
ġ.- rdūḳ ŞK8/92
ġ.- rdum ŞK9/44, ŞK9/45, ŞK11/40, A1/173, Y4/130
ġ.- rlar A8/57, K3/5, K3/6
ġ.- rlār Y6/43
ġ.- řlar K9/97
ġ.- rlardı O1/11, O1/19
ġ.- rlardısa O1/10
ġ.- rlardī O1/12
ġ.- rùġ O17/62
ġ.- rmuş ND2/8, ND2/9
ġ.- rsan K9/80
ġ.- rsun A2/25, A2/26, İ5/175, K9/79, K9/81, ND4/137, ND4/138, O1/25, O1/26, O2/39, O13/40
ġ.- rsuñ M7/55, O1/25
ġ.- ruduḳ ŞK8/169, İ3/50, İ3/67
ġ.- ruġ A2/49, O17/37, O17/61, O17/62
ġ.- ruḫ A1/170, A1/32, A2/49, A2/51
ġ.- ruḳ ŞK8/167, ŞK8/168, ŞK8/81, K8/16, K9/108, K9/109, K9/110, Y6/47, O3/5, O9/12
ġ.- rum ŞK11/27, A2/49, A4/159, ND6/32, O20/163
ġ.- rumuş Y2/8
ġ.- rūm A4/157
ġ.- saḳ O21/43
ġ.- sun A4/86
ġ.- y ŞK17/45, ŞB1/23
ġ.- yiyzē ND4/178
ġ.- yuyam ŞK11/27

ġò - **: Koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.**
ġ.- llar ND4/93, O3/33, Y6/45

ġ.- lları ŞK8/38
ġ.- mayıñ O22/57
ġ.- muş N5/34
ġ.- r M7/91
ġ.- ruġ O17/36
ġ.- ruḳ O17/36

ġō - : **Koymak, bir şeyi bir yere bırakmak.**
ġ.- du Y5/283, Y5/402
ġ.- duḳ ŞK10/171
ġ.- dum İ4/4
ġ.- lardı A4/171
ġ.- ma ŞK11/50
ġ.- r ŞK8/87, O9/57
ġ.- rduġ ND4/130
ġ.- rduḫ K10/95
ġ.- rduḳ ŞK8/169, ŞK8/92
ġ.- rken M7/55
ġ.- rsa ŞK9/48
ġ.- ruġ ŞK2/127
ġ.- ruḳ ŞK8/167, ŞK8/76, A6/37
ġ.- ssuñ ŞK9/48
ġ.- y ŞB1/23

ġob - : **Kopmak, herhangi bir yerinden ikiye ayrılmak.**
ġ.- mùş N5/27
ġ.- muş N5/12
ġ.- tı İ6/69, İ6/70

gobá : **Göbek.**
g.+ ni ŞK18/143

ġobåġ ēşgilisi : **Kabaktan yapılan ekşi ve sulu yemek.**
ġ. ŞK2/73

ġoca : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ. M6/80, ŞK2/110, ŞK8/48, ŞK10/37, ŞK10/42, ŞK17/63, A2/107, İ3/39, İ3/51, İ5/42, K7/56, K7/91, N8/61, O4/17, O9/40, O19/6, O20/38, Y5/151, Y6/137
ġ.+ m ŞK17/4, A1/27, ND4/88, O9/35, Y6/110
ġ.+ ma A1/142, K11/19
ġ.+ ñı O9/39
ġ.+ nın ŞK10/42, Y5/287
ġ.+ sı M9/22, ŞK11/26, A1/213, İ4/8, O9/57, O18/50, Y5/246, Y5/288
ġ.+ sına A1/208, Y1/126
ġ.+ sınā O18/49
ġ.+ sını ŞB6/58, O9/54, O10/35, O10/37
ġ.+ sının İ3/27, O10/73
ġ.+ sınıñ İ3/27
ġ.+ sınnan O16/41
ġ.+ si A1/311
ġ.+ sī O21/22, O18/50
ġ.+ yin İ5/103

ġocā : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ. M9/50, İ3/46, O4/12
ġ.+ sını O9/32

ġôca : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ.+ m O9/40
ġ.+ sına N2/7
ġ.+ sī N1/47
ġ.+ ya ND2/16

ġoca beyi : **Koca Bey, kişi adı.**
ġ. N1/269

ġoca daş : **Kocataş, yer adı.**
ġ. İ3/84

ġoca ġoca : **Büyük.**
ġ. İ3/49

ġocā kinān : **Koca Kenan, kişi adı.**
ġ. ŞK3/96

ġoca ol - : **Yaşlanmak.**
ġ.- dum ŞK17/294

ġoca pıñar : **Koca Pınar, yer adı.**
ġ. İ7/53

ġoca yusub : **Koca Yusuf, kişi adı.**
ġ. ŞK18/21

ġoca yusüblu : **Koca Yusuflu köyünden olan kimse.**
ġ. ŞK18/55

ġocaġarı : **Yaşlı kadın.**
ġ. ŞK6/27

ġocalıġ : **Yaşlılık**
ġ.+ da ŞK18/428

ġocalī : **Yaşlılık**
ġ. İ4/30

ġoce : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ.+ yi M6/82, ŞK2/100

ġoci : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ.+ yā O19/7

ġocù : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ.+ ya O19/6

ġocu : **Eş, yaşlı, ihtiyar.**
ġ.+ a K10/27
ġ.+ ya A4/19

ġocuġ : **Gocuk, mont.**
ġ. ŞK18/390

ġocuġ köyü : **Kıvırcık köyü, yer adı.**
ġ.+ nde K10/27-28

gȭç - : **Göçmek.**
g.- müş O20/171
g.- üg İ2/34

ġoç : **Koç.**
ġ. ŞK18/32, İ1/126, O19/72

ġōç : **Koç.**
ġ. ŞK2/133, O19/27

gȭç çek - : **Göçmek.**
g.- er ND4/107

ġoç körōlu : **Koç Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ġ.+ nuñ N1/202

gȭde : **Gövde, beden.**
g.+ si A5/61, A5/67
g.+ sine A10/5
g.+ sini A5/11

gȭdȭ : **Gövde, vücut.**
g. Y6/75

ġodur - : **Koyma işini yaptırmak.**
ġ.- urdu ŞK11/38

gȭer - : **Yeşermek, filizlenmek.**
g.- me ŞK17/37

gȭer : **Nur.**
g.+ iydi ŞK17/92

gȭg meleggēsi : **Gökyüzü meleği.**
g. ŞB2/96-97
g.+ de Y4/285

ġoġ : **Gok oyunu, yağmur yağması için oynan oyun.**
ġ. K10/71

ġoġ - : **Kokmak.**
ġ.- masın Y5/161

ġōġ : **Gok oyunu, yağmur yağması için oynan oyun.**
ġ. K6/60, K6/64, K10/63, K10/71

ġoġ oyna - : **Gok oyunu, yağmur yağması için oyun oynamak.**
ġ.- llardī K6/63

ġoġcu : **Gok oyununu oynayanlar.**
ġ.+ lar K6/60

ġoġul - : **Kokmak.**
ġ.- du O19/71

ġoġut - : **Hoş olmayan bir koku bırakmak.**
ġ.- dūġ ND4/160

ġoḫ - : **Kokmak.**
ġ.- masın A2/27

ġȯḫ - : **Kokmak.**
ġ.- ar ŞK8/75, ŞK18/349

gȭhr : **Gevher, değer.**
g.+ ünnen O22/46

ġoḫu : **Koku.**
ġ. M11/32, A2/112, A11/63
ġ.+ mun Y5/406
ġ.+ su A8/74, A8/92
ġ.+ sunu O18/55

ġoḳ - : **Kokmak.**
ġ.- abilir K6/214
ġ.- masın ŞK6/57, ŞK8/80
ġ.- maz ŞK6/58

ġȯḳ - : **Kokmak.**
ġ.- masın Y6/48

ġōḳ - : **Kokmak.**
ġ.- dun ND4/161

ġoḳma : **Kokmak işini yaptırmak.**
ġ.+ sī Y8/10

ġol : **Kol.**
ġ. A3/258
ġ.+ a Y5/155
ġ.+ dan ŞK1/33
ġ.+ iy O16/28
ġ.+ lar A5/153
ġ.+ ları İ3/52, O22/86, Y5/184
ġ.+ lārı ŞK9/41

ġ.+ larımı ŞK16/29
ġ.+ larınā ŞK18/210
ġ.+ larını O18/10
ġ.+ lerin İ3/55
ġ.+ na A12/46
ġ.+ u ŞK18/7, ŞK18/8, ŞK18/233, O16/26
ġ.+ ū İ3/51, O16/26
ġ.+ umdā O16/28
ġ.+ umu ŞK15/76, ŞK15/79
ġ.+ umuzu ŞK10/172
ġ.+ umuzuna ND4/40
ġ.+ un İ3/155, O17/46, Y5/199
ġ.+ uñ ŞK12/25
ġ.+ una A3/114, İ5/133, Y5/207, Y5/307, Y5/208
ġ.+ unan Y5/308
ġ.- unda Y5/208
ġ.+ undan ŞK8/8
ġ.+ unı K6/109
ġ.+ unnan K8/18, K12/100, K12/99, N1/193, Y5/311
ġ.+ unu ŞK4/182, ŞK15/67, ŞK15/69, ŞK15/70, ŞK15/84, İ3/156, N2/48, Y5/208
ġ.+ uñu ŞK15/78, ŞK15/82
ġ.+ unun ŞK4/182, N2/48
ġ.+ uyin A2/42

ġòl : **Kol.**
ġ. İ3/40
ġ.+ larımızın ND4/105
ġ.+ larıñı O9/23

ġōl : **Kol.**
ġ.+ u ŞK18/4

ġol ġola : **Kol kola, birlikte.**
ġ. A13/144, O18/31

ġol pıñarı : **Kol Pınarı, yer adı.**
ġ. Y4/214

ġolan : **Kolan.**
ġ.+ ī O20/158

ġolay : **Kolay, zorun karşıtı.**
ġ. ŞK10/12, ŞK18/429, ŞB1/30

ġoláy : **Kolay, zorun karşıtı.**
ġ. ŞK3/50, K11/43

ġoláy gelsíñ : **İş yapan kimseye söylenen iyi dilek sözü.**
ġ. ŞB1/9

ġoláy ġoláy : **Kolay bir şekilde.**
ġ. ŞK8/102

ġolaylıġ : **Kolay olma durumu.**
ġ.+ dı K6/51

ġolaylī : **Kolay olma durumu.**
ġ. K6/52

ġolba : **Bilezik.**
ġ.+ sını A3/181

ġolbā : **Bilezik.**
ġ.+ sını A3/114

ġolçaġlı : **Kolluklu sandalye.**
ġ. O22/86

ġoley : **Kolay, zorun karşıtı.**
ġ. M7/45, ŞK2/86, ŞB1/38, ŞB1/42, Y5/95
ġ.+ ine ŞK14/64, O20/87

ġoley ġoley : **Kolay bir şekilde.**
ġ. Y4/295, Y5/73

ġoli : **Koli.**
ġ. O20/216

ġolla - : **Korumak.**
ġ.- mıyorum M12/32
ġ.- rıġ ND4/40
ġ.- rıḫ ND4/39

ġolonyā : **Kolonya.**
ġ. ŞK11/60

ġoloyā : **Kolonya.**
ġ. ŞK17/68

ġoltu : **Omuz başının altında kolun gövdeyle birleşen yeri.**
ġ.+ na Y2/47
ġ.+ nda Y2/5

ġoltū : **Omuz başının altında kolun gövdeyle birleşen yeri.**
ġ.+ nuñ N2/42

ġoltuk : **Omuz başının altında kolun gövdeyle birleşen yeri.**
ġ.+ larının A2/26

ġoltuḳ : **Omuz başının altında kolun gövdeyle birleşen yeri.**
ġ.+ ların A2/32

ġ.+ larınā ŞK8/79
ġ.+ larınıñ A5/160

ġolumōlā : **Kolu mu ola?**
ġ. ŞK17/227

ġompile : **Komple, tamamen.**
ġ. M8/112, ŞK2/22, ŞB3/7, Y5/151

ġomşı : **Komşu.**
ġ. M5/28

ġomşi : **Komşu.**
ġ.+ yi M5/28

ġomşu̇ : **Komşu.**
ġ.+ lār ŞB3/15

ġomşu : **Komşu.**
ġ.+ lar M1/30
ġ.+ larımıznan M1/19

ġomtan : **Komutan.**
ġ. ŞK15/74
ġ.+ ı İ5/14, İ5/30, İ5/33, O14/121
ġ.+ ım O14/110
ġ.+ ımız O14/114

ġȯmtan : **Komutan.**
ġ. İ5/22
ġ.+ ımız O14/108
ġ.+ mış İ5/14

gon - : **Konmak.**
g.- iy A13/55

ġon - : **Konmak.**
ġ.- ar Y4/298
ġ.- arsa A13/48
ġ.- āsa A13/48
ġ.- aylar ND4/99
ġ.- dū ŞK10/81
ġ.- iy A13/50, A13/52
ġ.- ma Y4/9
ġ.- maz Y4/297
ġ.- muşlār ŞK18/134
ġ.- un A3/181
ġ.- uñ O22/49
ġ.- uncu ŞK18/134, ŞK18/185
ġ.- ur M2/24, ŞB3/16, K6/138, ND6/49, O3/27
ġ.- ūr ND6/49
ġ.- usa A5/229
ġ.- uşan A3/195
ġ.- uşur N7/33
ġ.- uşuyoḫ M12/6
ġ.- uyo ŞB2/60

ġoñ - : **Konmak.**
ġ.- muş A12/86

ġonaġla - : **Konaklamak.**
ġ.- mış İ2/93

ġonaġlama : **Konaklama işi yapmak.**
ġ. A12/72

ġoñāḳ : **Konak, büyük ev.**
ġ. ŞK1/27

ġȯnālġā : **Konaklayacak yer.**
ġ. O18/38

ġoncá : **Gonca, gülün henüz açmamış hali.**
ġ.+ yi ŞK2/100

gȭnder - : **Göndermek.**
g.- miş O22/53

ġondura : **Kundura, ayakkabı.**
ġ. M8/24
ġ.+ nın M8/25
ġ.+ sı ŞK2/104

ġōndura : **Kundura, ayakkabı.**
ġ. ŞK2/104

góñ(ü)l : **Gönül.**
g.+ ümde O9/27

gȭnlēk : **Gömlek.**
g. A4/63

ġonstantina : **Konstantine, İstanbul, yer adı.**
ġ.+ dan O11/42

ġonstantine : **Konstantine, İstanbul, yer adı.**
ġ.+ yī O11/5

ġon(u)ş - : **Konuşmak.**
ġ.- amiy A4/165

ġonş : **Komşu.**
ġ.+ um İ3/15

ġoñşı : **Komşu.**
ġ.+ da K8/18

ġonşi : **Komşu.**
ġ.+ lara A1/157

ġoñşù : **Komşu.**
ġ. A13/20

goñşu : **Komşu.**
g. ŞK16/53

ġonşu : **Komşu.**
ġ. Y1/173
ġ.+ lar A6/22
ġ.+ lara Y2/32, Y2/33
ġ.+ ları A6/21
ġ.+ su A1/221
ġ.+ sū İ7/8
ġ.+ yu K10/51

ġoñşu : **Komşu.**
ġ. A1/300, A9/22, O9/3
ġ.+ lar ŞK13/5, ŞK17/51, A6/21, A11/61, O16/29
ġ.+ lara A10/65
ġ.+ ları A6/21, A6/72
ġ.+ nuñ A1/267
ġ.+ nuñ ŞK16/44, O20/13
ġ.+ suynan ŞK16/55

ġoñşū : **Komşu.**
ġ. ŞK16/58

ġõñşu : **Komşu.**
ġ.+ larda A11/59
ġ.+ larī A11/57

ġoñşu moñşu : **Komşu.**
ġ. O9/3

ġonşuluġ : **Komşu olma durumu.**
ġ. Y4/86

ġoñşuluġ : **Komşu olma durumu.**
ġ. O9/70

ġoñşuluġ ḳāmlıġ : **Komşu olma durumu.**
ġ. Y6/26

ġonturol et - : **Kontrol etmek.**
ġ.- dirirdi M6/53

ġonu : **Konu.**
ġ.+ larda M12/32, O11/28
ġ.+ sū İ7/7

ġoñu ġoñşu : **Bütün komşular.**
ġ. ŞK13/7-8

ġonu ġonşu : **Bütün komşular.**
ġ. M2/33

ġonu ġoñşu : **Bütün komşular.**
ġ. K2/4

ġonuġ : **Misafir.**
ġ.+ umuz ŞK18/330

ġonuḳ : **Misafir.**
ġ. A6/72

ġonul - : **Koyma işi yapılmak.**
ġ.- muş ŞB1/14, ŞB1/15

ġonus - : **Konuşmak.**
ġ. Y6/60
ġ.- a O9/96

ġonuş - : **Konuşmak.**
ġ.- īm M7/101, ŞK1/7
ġ. A8/26, ND1/23, ND4/176, Y6/63, ŞB2/15
ġ.- acām ŞK7/177, A8/32
ġ.- acāmı ŞK7/180
ġ.- amādıġ ŞK17/31
ġ.- amāḳ ŞK18/191
ġ.- aman K9/35
ġ.- amazdıġ K9/35
ġ.- amiy A4/163
ġ.- amiye Y5/20
ġ.- an İ2/9
ġ.- ana A4/163
ġ.- du Y1/125
ġ.- duġu A4/162
ġ.- dulār K7/129
ġ.- dum İ5/130
ġ.- dūm ŞK7/178
ġ.- dūnu İ4/13
ġ.- ėy A4/165
ġ.- ıcaḳ K7/9
ġ.- ıyū İ5/60
ġ.- iy A4/165, K12/169, O3/13
ġ.- iyām ŞK7/179
ġ.- iyaḳ ŞK7/174
ġ.- iydi A4/166
ġ.- iylār K4/29
ġ.- iyler M12/61
ġ.- iyo ŞB2/16
ġ.- iyō ŞK9/90
ġ.- iyolar ŞK17/80
ġ.- iyȯlar ŞK17/30
ġ.- iyom ŞK17/118
ġ.- iyoñ ND4/175
ġ.- iyrıḫ A2/67
ġ.- iyu ŞK17/87
ġ.- ma ND4/176, Y1/114, Y4/249, Y4/250

ġ.- madan ŞK18/430
ġ.- madı İ4/10
ġ.- madım A8/25
ġ.- malıdı M9/19
ġ.- mam ŞK16/41
ġ.- mamaḳ A8/24
ġ.- man K9/40
ġ.- mazdī Y8/57
ġ.- mazḳınam ŞK9/67
ġ.- mazzıḫ A1/199
ġ.- mıya Y1/92
ġ.- miya ŞK7/177
ġ.- muşlar Y4/79
ġ.- tuġ K12/163
ġ.- tūnda ŞK10/194
ġ.- uḫ O3/70
ġ.- uḳ ŞK7/99
ġ.- ullar K4/30, O11/37, Y6/77
ġ.- un ND4/176
ġ.- uñ ŞK9/75
ġ.- uncuġ ŞK18/94
ġ.- ur M9/19, ŞK7/181, ŞK17/78, Y4/46, Y5/116
ġ.- uraḳ O13/7
ġ.- urduġ M6/32, M6/33
ġ.- urḫan K7/5
ġ.- urkēn A4/103, K7/196
ġ.- urlardı A13/164
ġ.- uruġ Y5/116
ġ.- urumuş Y5/270
ġ.- uylār ŞK10/19

ġōnuş - : konuşmak.
ġ.- ma Y4/249
ġ.- uñ ŞK10/157

ġonuşdur - : Konuşma işini yaptırmak.
ġ. ŞK10/53
ġ.- iyler Y8/64
ġ.- mam O6/40
ġ.- miydi K7/76
ġ.- miydin K7/86
ġ.- uyum A11/9

ġonuşma : Konuşma işi yapmak.
ġ. A1/205, İ5/56, O17/58, Y1/77
ġ.+ ları Y4/69
ġ.+ mız Y5/115

ġonuşmaġ : Konuşma işi yapmak.
ġ. O9/117

ġonuştur - : Konuşma işini yaptırmak.
ġ.- ursā A8/31

ġonuşū : Konuşma tarzı, üslup.
ġ. Y5/270
ġ.+ mu ŞK7/177

ġonuşuġ : Konuşma tarzı, üslup.
ġ. ŞK7/129
ġ.+ ları O22/16

ġonuşuḫ : Konuşma tarzı, üslup.
ġ. O12/34

ġonuşul - : Konuşma işine konu olmak.
ġ.- du M12/86

ġoñuya ġoñşùya : Bütün komşular.
ġ. O12/19

gǒnül : Gönül.
g.+ den ŞK1/40

ġonya : Konya, yer adı.
ġ. K12/14

ġonya ovası : Konya Ovası, yer adı.
ġ.+ nā K12/75

ġoñyāḳ : Konyak, bir içki türü.
ġ. ŞK9/78

goP - : Kopmak, ayrılmak.
g.- muş A1/267

ġop - : Kopmak, ayrılmak.
ġ.- iy N8/69
ġ.- uncaḳ ŞK12/32
ġ.- uyoḳ ŞK4/102

ġopĪratif : Kooperatif
ġ. A12/39

ġopar - : Kopma işini yaptırmak.
ġ.- iylar N8/69
ġ.- iyō N2/36

ġòpar - : Kopma işini yaptırmak.
ġ. ŞB2/71

ġopārd - : Kopma işini yaptırmak.
ġ.- mış Y5/431

ġopart - : Kopma işini yaptırmak.
ġ.- dın A8/107, A8/108

ġopùġ : Kopmuş olan.
ġ.+ ları M7/31

gȭr - : **Görmek.**
g.- dük O3/42, O17/13
g.- düm M7/93
g.- mezdī ŞK9/11
g.- ünçü A7/74
g.- üyinçe K12/106
g.- üysiñ M7/33

ġór - : **Görmek.**
ġ.- üdük ND4/34

ġȯr - : **Görmek.**
ġ.- maḫ ŞB2/53

ġȯrcuġ : **Kıvırcık köyü, yer adı.**
ġ.+ a K10/29
ġ.+ ù K10/30

ġōrd - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- ullardī A13/153
ġ.- uyolar A7/66

ġordan : **Kordon, göbek bağı.**
ġ.+ ınī ND6/27

ġorġ - : **Korkmak.**
ġ.- dum O6/9
ġ.- madım M2/32

ġȯrġ - : **Korkmak.**
ġ.- madım M2/31

ġōrġ - : **Korkmak.**
ġ.- mùş O20/72

ġōrġca : **Yer adı.**
ġ. N5/42

ġorġma : **Korkmak işi.**
ġ.+ sı ŞK9/62

ġorġmaḳ : **Korkmak işi.**
ġ. ND4/107

ġorḫ - : **Korkmak.**
ġ.- a K10/17
ġ.- allar Y4/59
ġ.- allardı A7/50
ġ.- an A1/8
ġ.- ar ŞB2/52, A1/281, ND6/71, ND6/72, Y7/21
ġ.- ardım ŞK9/44
ġ.- arıdī İ5/162
ġ.- arım O18/14
ġ.- arsā ND6/72
ġ.- arsıñ O18/15
ġ.- asa ND6/71
ġ.- dum A1/24, Y5/404
ġ.- im O16/18
ġ.- ín K6/125
ġ.- iyolarımış A12/111
ġ.- iyōm ŞK9/61
ġ.- iyrım A1/8
ġ.- iyrim A1/14, A1/97
ġ.- ma A1/105, A1/116
ġ.- mayın A1/5
ġ.- maz O9/48
ġ.- miyrıḫ A1/7
ġ.- muş A1/311
ġ.- ub N4/9
ġ.- uyo ŞB2/60, ŞB2/63

ġȯrḫ - : **Korkmak.**
ġ.- māyıñ ŞB2/54

ġorḫ' - : **Korkmak.**
ġ.- dum O6/9

ġorḫaḳ : **Korkmuş olan.**
ġ.+ lār Y4/59

ġorḫar murḫar : **Korkmak.**
ġ. ND6/68

ġorḫu : **Kötülük gelme ihtimali, kaygı.**
ġ. M2/32, A12/96
ġ.+ dan N2/68
ġ.+ larından İ8/28
ġ.+ mdan O16/19
ġ.+ mnan O21/41
ġ.+ muzdan O19/79, Y5/202
ġ.+ muzdān O19/80
ġ.+ sunan O21/37
ġ.+ sunda Y5/221
ġ.+ sundan O9/32
ġ.+ sunnan ŞB7/29, N2/7, N4/9, N4/15, O21/37

ġorḳ - : **Korkmak.**
ġ.- Y2/30, ŞK6/108
ġ.- ardıḳ ŞK4/107
ġ.- dum A5/199
ġ.- ma ŞK2/15
ġ.- massın K6/123
ġ.- mazdı ŞK9/31
ġ.- uyoḳ ŞK4/103

ġōrḳ - : **Korkmak.**
ġ.- miyá ŞK7/15

gȭrsed - : **Göstermek.**
g.- emeñ O14/17

ġort : **Kurt.**
ġ. A1/277

ġōrT - : **Bırakmak, salmak.**
ġ. A7/65

ġoru - : **Korumak, esirgemek.**
ġ.- muş K12/91

ġoru : **Koru, bakımlı küçük orman.**
ġ.+ ya O22/49

ġorucu : **Kırsal bölgede güvenlik güçlerine yardımcı olan sivil görevli.**
ġ. A1/106, A1/29
ġ.+ lar A13/69

ġoruġ : **Olgunlaşmamış ekşi üzüm.**
ġ. ŞK14/42

ġoruḳ : **Olgunlaşmamış ekşi üzüm.**
ġ. ŞK14/38, ŞK14/39

ġoruma : **Korumak işi.**
ġ. A1/80

ġos - : **Koşmak.**
ġ.- sam Y5/296

ġosġa : **Kendini beğenen kimse.**
ġ. ŞK5/55, ŞK5/56

ġosġoca : **Büyük.**
ġ. ŞK10/117, ŞK10/132, ŞK10/170, ŞK10/171, ŞK10/188, ŞK10/23, ŞK10/41

gȭsüncüg : **Göksüncük köyü, yer adı.**
g.+ de ŞK2/75
g.+ den ŞK7/115

ġoş - : **Koşmak.**
ġ.- allār O13/40
ġ.- ar M8/60
ġ.- ara İ2/40
ġ.- ardıġ ND4/49
ġ.- iy K7/125, K12/122
ġ.- uḫ O3/70

ġoş delfeloġlu : **Koç Delferoğlu, Barak aşiretinde bir beyin adı.**
ġ. O7/81

ġoş demir : **Koç Demirçi, Demircioğlu Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ġ. ŞK3/81

ġoş dermirçĪ : **Koç Demirçi, Demircioğlu Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ġ.+ m ŞK3/85

ġoşlu : **Koçlu köyü, yer adı.**
ġ.+ da ŞK7/26, Y4/44
ġ.+ ya M9/43, Y4/38

ġoşmi : **Koşmak işi.**
ġ.+ yá K7/121

gȭT : **Kalça.**
g.+ den ND4/148
g.+ lerinin A13/153

ġȯt : **Kalça.**
ġ.+ unnan M7/61

gótür - : **Götürmek.**
g.- ürsē ŞK8/61

ġȯtür - : **Götürmek.**
g.- süner İ3/55

gȭtür - : **Götürmek.**
g.- dȭm Y5/331
g.- düg ŞK8/66
g.- dük ŞK8/66, Y5/328
g.- ücüydü İ5/120

ġotür - : **Götürmek.**
ġ.- ülleridi İ5/112

ġoūd - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- ullaʳdī A7/61

ġōudurt - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- diler Y5/248

ġourd - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- ursen A7/67

ġōurd - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- aġ A13/28
ġ.- iye Y5/403
ġ.- uyōlar A13/49, A13/52, A13/54

ġourT - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- muş A7/63

gȭül : **?**
g.+ e Y8/8

ġov - : **Kovmak.**

ġ.- dū ND1/6
ġ.- dūnda N7/6
ġ.- mụ̀ş O12/32

ġov **: Göv, yeşil.**
ġ. Y8/9

ġova **: Kova.**
ġ.+ da K10/75
ġ.+ sı Y5/199
ġ.+ ya A12/33

ġovala - **: Kovalamak.**
ġ.- rdı Y7/25
ġ.- yaḳ ŞK10/160

ġovalı - **: Kovalamak.**
ġ.- rıḳ A11/49

gȭvde **: Gövde, vücut.**
g.+ m A12/56

ġovụ̀şdır - **: Tartışmak.**
ġ.- acaġlar K7/37

ġovul - **: Kovma işi yapılmak.**
ġ.- dūm K9/135
ġ.- u ŞK10/171

ġowar - **: Bırakmak, salmak.**
ġ.- ıllār O11/32

goy - **: Koymak, bir yere bırakmak.**
g.- uyoḳ ŞK6/40

ġoy - **: Koymak, bir yere bırakmak.**
ġ. ŞK16/41, K6/104, K9/80, N4/17, N5/23, N5/25, Y1/43, Y5/426, Y6/120, ŞK4/125, ŞK4/127, ŞK6/46, ŞK8/10, ŞK6/46, ŞK4/120
ġ.- īm M4/11
ġ.- īy M9/60
ġ.- acaġ O7/33
ġ.- acaġsın İ2/33
ġ.- acaḫ A1/18
ġ.- aḳ A5/21, A13/28
ġ.- allār ŞK17/139
ġ.- amīġ O19/80
ġ.- an İ7/30
ġ.- ar A2/47, N2/8
ġ.- ardıḫ A2/47
ġ.- arsañ ŞK18/32
ġ.- aydın İ3/13
ġ.- du ŞK4/128, ŞK12/15, İ3/136, İ3/139, İ3/140, O11/20, Y1/46, Y1/56, Y5/333, Y5/334
ġ.- duġ ŞK2/101
ġ.- duḳ ŞK7/49
ġ.- dular ŞK5/13, ŞK18/270, A8/115, A10/31, ND5/5
ġ.- dum ŞK4/168, ŞK5/21, ŞK5/25, ŞK5/73, İ3/146, Y1/26, Y1/31
ġ.- dūm ŞK4/168
ġ.- dun ŞK17/176, Y1/174
ġ.- duñ ŞK5/11, ŞK17/144
ġ.- icaḫ A4/165
ġ.- ig K10/104
ġ.- ik K10/104
ġ.- iy A2/112, A3/119, N8/17
ġ.- iyālar ŞK8/117
ġ.- iyālarımış ŞK8/110
ġ.- iyáler ŞK8/118
ġ.- iye Y2/24
ġ.- iylar K9/105
ġ.- iylār ŞK10/73
ġ.- iyle A2/65
ġ.- iyler A1/228
ġ.- iyō N2/52
ġ.- iysin A4/163
ġ.- ụ̀yom ŞK6/22
ġ.- ma O20/257
ġ.- madı K5/22
ġ.- madım ŞK10/104
ġ.- malıymíşşin Y5/380
ġ.- man Y4/250, Y4/251
ġ.- maz A5/28
ġ.- mışlar İ7/37
ġ.- mıyam A5/57
ġ.- muş ŞK4/159, ŞK18/255, ŞK18/267, ŞK18/268, ŞK18/269, ŞB6/47, N5/26, Y5/427
ġ.- mūş ŞK7/67
ġ.- muşlar Y4/227, Y4/234
ġ.- muşlār K12/51
ġ.- muyo Y4/295
ġ.- muyōḳ Y4/10
ġ.- sam K11/34
ġ.- ucuñ A5/229
ġ.- uġ ŞK9/43, Y5/291
ġ.- uḳ ŞK11/34, ŞK11/37
ġ.- um Y1/49
ġ.- un A2/64, O10/97
ġ.- uñ O10/96
ġ.- unçi A7/15
ġ.- uyēr Y2/39
ġ.- uyo ŞK4/128, A5/196, A5/67, N2/42
ġ.- uyō ŞB2/38, İ2/36, İ2/41
ġ.- uyoġ İ5/172
ġ.- uyoḳ ŞK6/38, ŞK6/39, ŞK6/40
ġ.- uyōla A8/98
ġ.- uyolar ŞK15/69

ġ.- uyōlar A6/19, A10/7, A11/88, A13/54, A13/95, Y4/278
ġ.- uyollar Y4/9
ġ.- uyon ŞK6/25
ġ.- uyular A11/76
ġ.- yō ŞB2/86

ġöy - : **Koymak, bir yere bırakmak.**
ġ.- du Y1/12
ġ.- in K10/103

ġōy - : **Koymak, bir yere bırakmak.**
ġ.- du Y1/56
ġ.- iy A4/118

gōya : **Güya, sanki.**
g. Y1/174

gōʸ(ü)n : **Gönül**
g.+ ümde O9/13

ġoy(u)n :**Koyun, kucak.**
ġ.+ uma M4/11
ġ.+ umda ŞK17/36
ġ.+ umdāydı İ3/63
ġ.+ umuza M6/41
ġ.+ una ŞK4/159, O19/18
ġ.+ unda A5/186
ġ.+ undā A4/63, K6/193
ġ.+ uñda ŞK17/45

ġoynu dolu : **Hamile.**
ġ. Y5/167, Y5/168, Y5/171

ġoyu : **Koyu, rengi açık olmayan.**
ġ. M7/57, A8/109

ġöyul - : **Girişmek, başlamak.**
ġ.- uġ Y5/125

ġoyun : **Koyun.**
ġ. ŞK18/136, ŞK18/139, ŞK18/150, ŞB7/22, ŞB7/23, ŞB7/24, ŞB7/26, ŞB7/27, ŞB7/28, ŞB7/29, ŞB7/36, ŞB7/38, ŞB7/53, ŞB7/57, A8/71, İ1/14, K1/16, K8/11, K11/18, N5/39, ND4/13, ND4/21, O1/10, O1/11, O12/24, Y5/4, Y5/128, Y5/130
ġ.+ a ŞB7/34, ŞB7/57, ŞB7/60
ġ.+ i A3/259
ġ.+ nan A11/85
ġ.+ nar ŞB7/26, ŞB7/45, O11/32
ġ.+ narī A1/160
ġ.+ nara ŞB7/45
ġ.+ narı ŞB7/8, ŞB7/22, ŞB7/25, A1/161, ND4/150
ġ.+ narımız ŞB7/61
ġ.+ narıñ A11/85
ġ.+ narī K7/161
ġ.+ u ŞK18/140, ŞB7/35, ŞB7/56, K1/17, K10/93, K12/42, ND4/152, ND4/19, ND4/21, Y4/194, Y4/274
ġ.+ umu K1/21
ġ.+ umuz K9/30, ND4/24
ġ.+ un ŞB7/23, ŞB7/38
ġ.+ uñ O1/13, O1/14, Y4/193

ġoyūn : **Koyun.**
ġ. ŞK17/181

ġōyun : **Koyun.**
ġ.+ u Y5/6

ġoyun gözü : **Koyun gözü, papatya.**
ġ. A5/259, A11/105, A11/106

ġoyunçu : **Koyun işiyle uğraşan kimse.**
ġ. Y4/273

ġoyur - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- uyō İ2/46, İ2/52

gōyük : **Yer adı.**
g. ŞK11/43

gōz : **Göz.**
g. O10/40
g.+ üne A4/59
g.+ ünē A4/58

ġoz yarpā : **Ceviz yaprağı.**
ġ.+ ndan K6/103

ġözanoġlu : **Kozanoğlu, Barak aşiretinde bir beyin adı.**
ġ.+ yum O9/20

ġozanōlu : **Kozanoğlu, Barak aşiretinde bir beyin adı.**
ġ. O9/11

ġozderē : **Kozdere köyü, yer adı.**
ġ. İ6/6

gōzüñ kör ol - : **Gözün kör olsun, beddua.**
g.- ā ŞK12/36

ġozzu : **Kuzu, koyunun yavrusu.**
ġ.+ nun K12/50

göbá : **Göbek.**
g.+ ni ND6/55

göbē : **Göbek.**
g.+ ni İ3/60, ND4/67
g.+ nin İ7/65, ND4/64
g.+ nnen ND4/69
g.+ y ND4/70

göbeg : **Göbek.**
g. ND6/26, ND6/29

göbek : **Göbek.**
g. M5/33

göbekli : **Göbeği olan.**
g. M12/52

göbelē : **Göbelek, mantar.**
g. İ5/178

göbēni kes - : **Göbek kordonunu kesmek.**
g.- er O1/8

göç - : **Göçmek, yer değiştirmek.**
g.- sünner İ6/21
g.- üncü A5/171

göç : **Başka bir yere gitme.**
g. ND4/41, ND4/60, O7/66
g.+ ü İ5/10

göçeber : **Göçebe, yerleşik yaşamayan kimse.**
g. K7/172
g.+ ik ŞK10/84
g.+ imiş ŞK10/81
g.+ iñ ŞK10/177, ŞK10/188

göçü çek - : **Göç etmek.**
g.- ēr ND4/25
g.- erdik ND4/21, ND4/60

gödāġ : **Gökdağ, yer adı.**
g.+ ı A4/150

gög(ü)s : **Göğüs, sine.**
g.+ ṻ O18/27
g.+ ṻñ K9/121
g.+ ü O18/27
g.+ üne A1/241
g.+ üm ŞK1/19

gök : **Gökyüzü, hava.**
g. ŞK14/33
g.+ deki ŞK14/27, ŞK14/28

gökleş : **Mavi.**
g. ŞK2/131

göküzü : **Gökyüzü, hava.**
g.+ ne A3/236
g.+ nnen A3/236

gökyüzü : **Gökyüzü, hava.**
g.+ nü ŞK14/46

göl : **Göl**
g. N1/78, N1/85
g.+ dē N1/84
g.+ e A1/102, N1/79, A1/96
g.+ lē A3/98
g.+ ü Y6/106
g.+ üñüzden İ1/47

gölge : **Gölge.**
g.+ sinde ŞB7/38

gölle - : **Göllenmek, su birikmek.**
g.- di Y1/30

göllen - : **Göllenmek, su birikmek.**
g.- miş Y1/29

göllēn - : **Göllenmek, su birikmek.**
g.- miş Y1/29

göm - : **Gömmek.**
g.- düg Y1/160
g.- düydük Y1/160
g.- elim N2/72
g.- eller Y6/57, Y6/58
g.- ellerdi ŞK8/14
g.- iyler Y6/56
g.- müşle A2/60
g.- üb İ6/133, N2/81
g.- üyolar N2/77
g.- üyōlar A13/105

göman : **Güman.**
g.+ īm K13/7

gömeç : **Kömeç, ot türü.**
g. İ5/174

gömlē : **Gömlek.**
g. O17/47

gömleg : **Gömlek.**
g. M8/120, M8/121, A13/159

gömül - : **Gömme işi yapılmak.**
g.- iy N8/41

g.- ür K5/26
g.- ürdüg M6/27

gönder - **: Göndermek.**
g.- īm O7/52
g.- īsin K12/22
g.- īy K2/42
g. İ6/53, N7/13, N8/36
g.- dī O9/58
g.- dig O14/8
g.- dim M7/103, O22/19
g.- dir O9/58
g.- ecegsiñ O14/6
g.- em İ3/128
g.- emem ŞK3/74
g.- emēm ŞK3/71
g.- icēm K7/186
g.- icim A5/176
g.- iller O7/21
g.- in Y4/63
g.- ir M7/38
g.- iy K12/38
g.- iym ŞB6/62
g.- iysen N7/12
g.- meg M7/38
g.- mēg M7/37
g.- meyik İ5/92
g.- miş ŞB6/47, ŞB6/64, İ2/15
g.- rim A1/9

göndēr - **: Göndermek.**
g. O7/54

gön(ü)l **: Gönül.**
g.+ ῡm M8/52
g.+ üm M8/44

göñ(ü)l **: Gönül.**
g.+ üm İ1/54
g.+ ünüñ ŞK10/103

gönlē **: Gömlek.**
g.+ ni Y7/30

göñlüm düş - **: Aşık olmak.**
g.- elī ŞK2/81

gönnῡ **: Gönül.**
g. Y6/75

gönül **: Gönül.**
g. ŞK1/31

göñül ėyle - **: Hoşça vakit geçirmek.**
g.- mez İ3/123

göñül ėyli - **: Hoşça vakit geçirmek.**
g.- yecek İ3/124

göñül ver - **: Sevmek, aşık olmak.**
g.- iy A3/18

göñülleri ol - **: Kabul etmek.**
g.- iyü ŞK10/93

gör - **: Görmek.**
g. K7/86, K7/89, Y6/25, M12/35, ŞK6/84, ŞK6/87, ŞK9/12
g.- īn O19/32
g.- īnçe K12/44
g.- īy ŞB1/6, N1/48
g.- ī^{y}ken N8/24
g.- dīm A7/44
g.- diñ N1/64
g.- dῡ M3/24, ŞK18/153, K12/121, N1/121, O19/30, Y5/216
g.- dῡm ŞK7/183
g.- dūn Y4/215
g.- dῡn Y4/242, Y4/248
g.- dῡnü N1/259
g.- dü A7/73, K2/28, N1/119, N8/32, O20/31
g.- düñ K7/13
g.- düg O17/12
g.- dügde İ7/51
g.- düglerimi O17/64
g.- düġu A3/159
g.- dügü K2/30
g.- dük ND4/29
g.- düm M5/27, M6/18, M6/52, M7/96, ŞK8/47, ŞK17/123, ŞK17/290, A1/269, A3/100, A3/269, A13/4, İ5/186, İ6/121, K7/200, K7/202, O9/75, Y1/168, Y5/415
g.- dümdē ŞK17/280
g.- dümdü ŞK4/78
g.- dümne A13/9
g.- dün ŞK6/44, ŞK7/12, İ6/114, O10/105, O10/98, Y1/166, Y1/167
g.- düñ O18/22
g.- dünse K12/102
g.- düῡ M5/38
g.- dῡm N1/134
g.- ebiliy K7/148
g.- eceg O20/148
g.- ecēk O17/48
g.- eceksin ŞK18/27
g.- ek ŞK10/191, K12/41, O10/66
g.- ellēr ŞK17/192
g.- emedim ŞK2/37, ŞK17/292
g.- emek A5/223
g.- emen ŞK14/6
g.- emeñ ŞB2/126

g.- emez ŞK14/4
g.- emezsin ŞK14/35, ŞK14/37
g.- emiyeni Y8/69
g.- en ŞB7/23, A3/51, ND4/172, O21/32
g.- enner A12/64
g.- esim M5/49, ŞB2/28
g.- esíñ ŞB2/27
g.- ib N1/259
g.- icem N1/69
g.- in K9/41
g.- inçi O20/170
g.- iy M8/58, K7/195, K12/95, K12/96, O10/86
g.- iyán ŞK8/191
g.- iyāsā ŞK8/70
g.- iymiş N1/62
g.- mīy O10/85
g.- me ŞK9/12
g.- medī ŞK18/13
g.- meden ŞK6/45
g.- medi M12/72
g.- mēdig ŞK17/185
g.- medik M12/69, O2/15, O3/57, Y8/69
g.- mēdik ŞK8/12
g.- mediler N1/120
g.- medilēr N1/258
g.- medim M7/50, M11/4, ŞK14/13, ŞK14/16, ŞK17/295, A2/7, A6/10, A11/82, A12/80, İ1/145, İ5/58, İ8/36, K12/82, O19/30, O19/32, Y5/84, M6/04
g.- mēdim A8/139
g.- mediydim İ5/57
g.- memiş O14/92, O20/168, O21/31
g.- memişim A8/133, A8/143
g.- memişşim A8/127
g.- men İ2/21
g.- meñi İ2/21
g.- mesin A7/75, A8/102, N1/205
g.- mey M5/14
g.- meyīg M3/24
g.- mez O14/84
g.- mezdī O3/74
g.- mezdi M6/42, İ5/67
g.- mezdig İ5/67, O13/47
g.- mezdigkine O13/48
g.- mezler K4/33
g.- mezmiş ND5/37
g.- miy N1/87
g.- miye O21/37, O23/11, O23/13, A1/140
g.- miyedim K6/18
g.- müş ŞB6/7, N5/6, Y5/430, İ2/30
g.- müşşüm ŞK17/299, O9/75
g.- müyo ŞK15/23
g.- müyōm ŞK17/99
g.- mu̇ş ND2/5
g.- mu̇şsündür M11/21
g.- mu̇şşim ŞK17/294
g.- mu̇şşu̇m ŞK17/283
g.- mu̇ye O10/51
g.- rük ŞK10/183
g.- se ŞK3/4, ŞK6/89, A7/37
g.- sē O3/73
g.- señ M8/65
g.- sēsiz Y6/111
g.- sün M9/70
g.- sünner İ4/47
g.- ü O14/84
g.- ücü ŞK3/116
g.- ücük M12/69
g.- ügdū̃ ŞK14/70
g.- ük O4/26
g.- üm İ4/4
g.- ümüşşu̇ñ A8/133
g.- ün ŞK14/36
g.- ünce ŞK17/307
g.- üncü ŞK10/63, ŞK10/69
g.- ür ŞK3/5, ŞK15/46, ŞK18/260, O21/45
g.- ürdū̃ A7/10
g.- ürdū̃m A7/41
g.- ürdüm A7/45
g.- ürsün ŞK14/4, Y1/154
g.- ürsüñ M7/63, ŞK14/5, N1/66, O9/119
g.- üsīz O17/9
g.- ū̃se K7/148
g.- üsen A3/41, K12/97, Y1/154
g.- üy ŞK15/22, ŞB7/27
g.- üydū̃ñ ND4/18
g.- üyēn ŞK7/158
g.- üyom Y1/71
g.- üyoñ Y1/69
g.- üyu̇m A7/41
g.- u̇k M7/16

gör - **: Görmek.**
g.- dū̃mü A8/68

göre **: Göre edatı.**
g. M7/70, M7/87, ŞK2/5, ŞK9/70, ŞK10/182, ŞK14/35, ŞB3/4, ŞB3/16, ŞB3/21, A9/65, A12/72, İ4/12, İ5/13, K4/20, K7/156, K12/181, K12/59, K12/92, O3/73, Y7/6, Y7/9, Y8/30, Y8/70

görē **: Göre edatı.**
g. M7/35, M7/36, ŞK8/64, A12/71,

A12/73, K5/60, Y8/72, Y8/73

göre göre : **Bilerek.**
g. ŞK15/12

görev : **Görev, sorumluluk**
g. M7/58, O14/109
g.+ i Y8/74
g.+ in A13/72

görevli : **Görevli olan.**
g.+ si ŞK15/89

görgülū : **Görgülü, görgüsü olan.**
g. ŞK7/26, ŞK17/135

görsed - : **Göstermek.**
g. İ4/47
g.- iye ŞK15/22
g.- mezlerdī ŞK9/12
g.- mezleridi ŞK9/12

görüciye çıḫar - : **Evlenmesi muhtemel kızın görücüye çıkması.**
g.- acam O14/7

görücü usulü : **Görücü usulü evlenmek.**
g.+ ydü İ5/55

görücü usül : **Görücü usulü evlenmek.**
g. O10/86

görük - : **Gözükmek, görünmek.**
g.- iy N8/24
g.- mek ŞK14/65
g.- mesin K9/114
g.- miy A1/137
g.- ti A1/113
g.- Tü ŞK14/70
g.- ür ŞK14/6, ŞK14/65
g.- üy Y1/53

görül - : **Görme işi yapılmak.**
g.- ür İ2/69

görüm : **Evlenecek olan kızın sağdıcı.**
g. İ5/113, İ5/116
g.+ lēr İ5/115
g.+ ü İ5/113

görüm : **Evli bir kadının eşinin kızk kardeşi.**
g.+ üm ŞK17/288, ŞK17/290
g.+ ümün ŞK4/78
g.+ ümüñ ŞK16/5
g.+ üsinin A1/213

görümce : **Evli bir kadının eşinin kızk kardeşi.**
g.+ m K8/8

görümceli : **Görümcesi olan kadın.**
g. İ1/56

görün - : **Görünmek.**
g.- iy ŞB6/21
g.- mez O9/118
g.- ūr O18/40
g.- ür ŞK1/16, ŞK1/24, ŞK1/32, ŞK1/34, O9/118, O18/29, O18/30, O18/39,
O22/85
g.- ürdū M1/5
g.- üyō ŞB2/4
g.- ür O18/34, O18/35

gösder - : **Göstermek.**
g.- īk Y8/71
g.- īñ M7/41
g. O22/68
g.- dī ND6/14, Y1/9
g.- di O10/89, Y1/72
g.- digleri O10/91
g.- ecek A5/20, A5/25
g.- en O6/13
g.- ir İ5/146, O10/85
g.- iy A13/72
g.- miysin Y1/174
g.- rim ŞK4/101

gösderiş mösderiş : **Gösteriş, şatafatt.**
g. İ1/138

göster - : **Göstermek.**
g.- di N1/166
g.- diñiz ŞK15/90
g.- in A5/42
g.- iy M12/85

göstert - : **Gösterme işini yaptırmak.**
g. A12/74
g.- dī N1/257
g.- di N1/163
g.- dim M2/9

göstür - : **Göstermek.**
g.- iyler O10/88

gösüncüg : **Göksüncük köyü, yer adı.**
g. ŞK18/392

göş - : **Göçmek, başka bir yere gitmek.**
g.- dük A5/171
g.- tük K5/37

göt : **Kalça.**
g.+ ünü ŞK11/62, ŞK17/56
g.+ ünün A13/154
g.+ ünüñ A5/113

götir - : **Götürmek, taşımak, ulaştırmak.**
g.- iy A3/130

götür - : **Götürmek, taşımak, ulaştırmak.**
g.- īnçek N1/39
g. A3/108, A3/111, İ2/79, K7/121, N2/14, Y5/194, Y5/426, Y8/59, ŞK8/69, ŞB7/52
g.- dıḫ A1/144
g.- di A1/41, A1/42
g.- dū M5/21, İ1/107, K6/168, K9/100, N1/304, M5/21
g.- dü ŞK8/117, N1/242, N1/243, Y1/135
g.- düg ŞK8/145
g.- düglerini ŞB3/4
g.- dük ŞK18/329, Y5/327, Y5/328, Y5/329, Y5/361
g.- dükde Y5/428
g.- düler A1/312, A1/95
g.- dülēr ŞK9/22, Y5/361
g.- düm M5/21
g.- düñ N1/303
g.- ecám Y5/119
g.- ek Y1/133
g.- ēk ŞK18/163
g.- emedin İ7/24
g.- iceyíḫ A1/100
g.- im A1/227, A3/113
g.- iy ŞB1/39, A4/117, A13/105, A13/45, O10/19
g.- iyler A1/297, K7/166
g.- iylēr K7/164, N1/39, O20/78
g.- iysīz A1/299
g.- iysin A1/281
g.- mīy K6/120
g.- me A1/281
g.- messin Y5/374
g.- mezdim ŞK8/195
g.- müş ŞB6/12, ŞB6/39, ŞB6/42, ŞB6/60, İ1/78, ND3/12, Y5/422, Y5/422
g.- müşler ŞK11/4, ŞK18/165
g.- müş ND3/13
g.- müşler ŞB3/5
g.- rūm ŞK17/202
g.- rük İ3/78
g.- rüm N4/18, A1/17
g.- rüz ND6/72
g.- sekidi ŞK15/94
g.- ūkē İ5/133
g.- ūmdü ŞK18/329
g.- üg Y5/427
g.- ük ŞK10/32, Y5/427
g.- ülledi İ3/83
g.- üller A1/140, İ6/14
g.- üllerdī K10/29
g.- üllerdi ŞK13/141, O1/14
g.- ülleridī K10/55
g.- ülleridi İ5/112, İ5/73
g.- üllerimiş Y5/97
g.- ün ŞK8/184, İ2/26
g.- ünce N2/15, N2/19
g.- ür ŞK14/73, A6/23, İ5/45, İ6/43, İ6/44, K3/7, N3/41, O10/11, O21/28, Y4/269, Y5/422
g.- ürdū İ1/130
g.- ürduḫ A1/12
g.- ürdüg O17/53, Y6/71
g.- ürdüg ND4/21
g.- ürdük ŞK8/187, ŞK8/53, ŞK8/63, ŞK1/328
g.- ürdüm ŞK8/54
g.- ürümüş ŞK3/15
g.- üy ŞB7/10, A13/89
g.- üym ŞB6/44
g.- üyo A5/174, N2/19
g.- üyō ŞK16/53, İ1/80, İ2/36, ND6/20, Y4/87
g.- üyolār ŞB2/118
g.- üyōlar ŞB2/118, İ2/61
g.- üyōmuş ŞK18/256
g.- üyū İ2/80
g.- üyuḳ A6/79
g.- üyü İ2/31, İ5/132

götŭr - : **Götürmek, taşımak, ulaştırmak.**
g.- ŭr K9/89

götürd - : **Götürme işini yaptırmak.**
g.- ürdū O1/5

götürün - : **Götürme işini yaptırmak.**
g.- ür ND6/72

götůr - : **Götürme işini yaptırmak.**
g.- iñ N1/41

göv : **Mavi, yeşil.**
g. ŞK14/56, ŞK14/57, A5/50, Y8/11
g.+ ün M5/47
g.+ ünü Y8/9

göver - : **Kızarmak.**
g.- irdi K9/22
g.- miy K9/22

göv(ü)n : **Gönül.**
g.+ üm M5/48

göy : **Kıyafetsiz, çıplak.**
g.+ ü ŞK14/26

göyerme : **Kızarmak, yeşermek.**
g. A12/88, A12/89

göy(ü)n : **Gönül.**
g.+ im O23/16
g.+ ü A5/99, ŞB2/13
g.+ üm K2/35
g.+ ine A4/111
g.+ üne A8/143, A8/29
g.+ ünü O21/23

göyneksiz : **Kıyafetsiz.**
g. ŞK17/176

göynü düş - : **Sevmek, aşık olmak.**
g.- iy K12/17

göynü isde - : **Canı istemek.**
g.- miy O13/32
g.- miye A8/141

göynümü ál - : **Gönlünü almak**
g.- eyim ŞK6/109

göz : **Göz, görme organı.**
g. M7/24, ŞK4/155, A7/44, K8/20, K12/174, ND4/152, ND4/153
g.+ de Y4/205
g.+ dü ŞK7/147
g.+ le O9/118
g.+ ler M12/84
g.+ lerī ŞK8/192
g.+ lerīm O23/4
g.+ lerīn M8/86, M8/92
g.+ lerīñ O23/15
g.+ leri ŞK8/151, ŞK15/16, A1/286, A1/289, A3/49, İ2/67, İ4/4, K6/215, K6/216
g.+ lerim ŞK18/57, İ2/79, İ3/111
g.+ lērim O23/17
g.+ lerimi ŞK15/18, A5/28, A6/30
g.+ leriñ O23/14
g.+ lerine ŞK15/17, ŞK18/29, ŞK18/48, A3/148, N1/166
g.+ leriñe ŞK2/94, ŞK17/270
g.+ lerini ŞK15/6, ŞK15/13, ŞK15/15, İ2/26, İ2/29, Y5/228
g.+ lērini ŞK5/109
g.+ lerinin ND6/31
g.+ nen O9/118
g.+ ū̃ ŞK8/193, İ5/155, ND4/154
g.+ ü ŞK6/44, ŞK7/145, ŞK7/146, ŞK8/164, ŞK8/192, ŞK18/378, A2/54, K6/112, K6/216, K7/70, K9/87, N5/4, N5/10, ND4/154, O3/67, O3/73, O3/74, O9/54, Y1/92, Y5/161, Y6/154, ŞK15/31, A2/54, Y4/146
g.+ üm ŞK17/105, ŞK17/78, A3/154, A8/14, A8/15, K10/27, N1/205
g.+ üme A4/149, O10/77
g.+ ümle İ6/121
g.+ ümne N1/69
g.+ ümnen M6/52, O20/177
g.+ ümü ŞK4/90, ŞK7/175, ŞK18/408, ŞK18/55, A1/202, ND4/151
g.+ ümün ŞK6/87, ŞK8/128
g.+ ümüñ ŞK17/92
g.+ ümüzü Y5/192
g.+ ümüz O19/56
g.+ ün K7/190, O8/75
g.+ üñ N1/68, O8/40
g.+ ünde İ5/104
g.+ ünden İ6/120, O10/81
g.+ üne ŞK7/124, ŞK13/102, ŞB1/23, İ1/43, N5/3, N5/9
g.+ ünū̃ ŞK10/71
g.+ ünü M5/32, ŞK7/61, ŞK11/15, ŞK15/6, ŞB2/22, ŞB2/32, A3/32, A5/36, A13/91, İ2/23, İ2/31, K7/73, K7/95, N6/15, O19/49, Y5/395
g.+ üñü ŞK17/274, A3/140
g.+ ünün O20/248
g.+ ünüñ ŞK10/153, K4/14
g.+ üñünen O4/26
g.+ ünüzü Y5/192
g.+ ünüzüñ ND4/141
g.+ üñüzüñ ŞK10/154
g.+ üynen ŞK15/23
g.+ üyün K7/126, Y2/39, Y2/40
g.+ ů N1/87
g.+ ůmi O20/26
g.+ ůyen A2/79

göz : **Oda.**
g. M9/44

göz boncuġ : **Nazar boncuğu, mavi boncuk.**
g.+ u A1/81

göz dē - : **Nazar değmek.**
g.- dīmi ŞK4/139

göz dey - : **Nazar değmek.**

g.- ēr İ5/156
g.- ik İ5/157
g.- meyik İ5/156
g.- miş K9/84
g.- mişler A1/73

göz ėd - : **Nazar değmek.**
g.- enin Y5/183

göz ed - : **Nazar değmek.**
g.- enin 20/163-164

göz göz : **Üzeri delikli olan.**
g. O1/31

gözböbē : **Gözbebeği.**
g.+ m N1/249

gözden çıḫar - : **Yoksaymak.**
g.- aḫ M12/63

göze : **Göze, delik.**
g.+ si Y4/195, Y4/196

gözē : **Göze, delik.**
g. N1/103

göze görükür - : **Dikkat çekmek.**
g.- ümüş ND4/152

göze ḫoraf : **Hoş görünmeyen.**
g. N1/67

gözel : **Güzel.**
g. M7/93, M12/53, M12/68, ŞK1/15, ŞK1/26, ŞK2/9, ŞK2/106, ŞK2/113, ŞK2/21, ŞK3/13, ŞK3/44, ŞK3/52, ŞK4/163, ŞK6/85, ŞK9/10, ŞK9/11, ŞK9/17, ŞK9/35, ŞK9/62, ŞK9/90, ŞK10/148, ŞK13/5, ŞK13/139, ŞK13/141, ŞK13/75, ŞK13/86, ŞK13/89, ŞK15/10, ŞK17/145, ŞK17/59, ŞB3/16, ŞB3/17, ŞB3/25, A1/13, A1/289, A9/9, A9/37, A9/41, A9/46, A11/100, A11/101, A11/31, İ1/99, İ5/179, K6/17, K7/141, K7/185, K12/114, K12/188, N1/125, N1/135, N1/149, N1/253, N1/254, N1/264, N7/36, ND4/110, ND4/93, O7/6, O9/82, O10/9, O10/106, O10/17, O10/21, O10/38, O10/69, O17/72, O18/33, O20/61, Y4/86, Y4/95, Y6/124, Y8/9
g.+ di A5/214, K12/185, N1/256, N1/267, Y1/63
g.+ e ŞK2/81
g.+ i A3/40, İ3/123, O7/77, O9/81, O10/8, O10/85
g.+ idi ŞK13/144, ŞK13/74, ŞK13/89
g.+ iñ ŞK9/56, ŞK9/59
g.+ innen ŞK2/103
g.+ ler ND4/22
g.+ siñ ND4/82

gözēl : **Güzel.**
g. M7/90, ŞK2/20, O15/40
g.+ leri O7/56

gözel gözel : **Güzel şekilde.**
g. ŞK13/129

gözelli : **Güzel olan.**
g. N1/162

gözeTleme : **Gözetleme.**
g. A12/86, A12/87

gözle - : **Beklemek.**
g.- di ŞK2/49

gözle - : **Takip etmek.**
g.- r O7/66
g.- ridim ŞK9/31

gözlū : **Gözü veya deliği olan.**
g. ŞK7/143

gözlü : **Gözü veya deliği olan.**
g. M12/18, M12/36, ŞK7/135, ŞK7/141, ŞK7/146, ŞK7/151
g.+ mūn K9/119

gözlü göl : **Gözlü Göl, yer adı.**
g. Y4/214

gözlülü : **Gözü veya deliği olan.**
g.+ yün M12/85

gözū dey - : **Nazar değmek.**
g.- īk İ5/159

gözü açıġ : **Uyanık.**
g. N2/21, N2/41, N2/44

gözü bozara : **Nazarın bozulması için kurşun dökülürken söylenen söz.**
g. Y5/183

gözü dē - : **Nazar değmek.**
g.- r ŞK8/160

gözü dey - : **Nazar değmek.**
g.- ik İ5/160

gözü ġor - : **Gözü korkmak, bir şeyden zarar geleceğini düşünmek.**
g.- müş ŞK3/135

gözümde ġal - : **Çok istediği bir şeyi yapamamak.**
g.- dı İ3/106

gözüñ aydın : **Hayırlı olsun, anlamında bir dilek ifadesi.**
g. A5/143

gözün aydınnıḳ : **Hayırlı olsun, anlamında bir dilek ifadesi.**
g. A5/145

gözün dā - : **Nazar değmek.**
g.- di ŞK6/45

gözün körola : **Gözün kor olsun, anlamında beddua.**
g. A13/92

gözüñ varısa : **Bir şeyi yapmayı istemek.**
g. ŞK10/197

gözüne gir - : **Birinin sevgisini kazanmak.**
g.- dī N1/110

gözüñü sevĪm : **Birinden bir şey istenildiğinde söylenen söz**
g. ŞK13/151

gözyaşārı : **Gözyaşı.**
g.+ na K9/138

gözyaşı : **Gözyaşı.**
g. ŞK16/44, ŞK16/45, ŞK16/52, O4/7
g.+ m ŞK9/53
g.+ ñı O23/9

gözyaşı dök - : **Ağlamak.**
g.- erim O4/27

gözze : **Güzel.**
g. Y4/197

gözzel : **Güzel.**
g. ŞK17/82, A13/161

gözzü açıḫ : **Uyanık.**
g. K12/15

gū̄ : **Güneş.**
g. ŞK14/61

ġu - : **Koymak.**
ġ.- llar ND4/94
ġ.- llār ND6/68
ġ.- madı O6/9

ġuāla - : **Kovalamak.**
ġ.- mış Y5/383

ġuān : **Kur'an-ı Kerim.**
ġ. ND6/69

ġuār - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- ıġ İ2/40
ġ.- ma N1/128

ġubbe : **Kubbe.**
ġ.+ si A3/117, A3/118

gū̄c : **Güç.**
g. ND4/118

ġuca : **Kucak.**
ġ. M9/64
ġ.+ ma N1/264
ġ.+ mıza M9/72, K6/85, O19/17
ġ.+ mızda O19/18
ġ.+ na M9/66

ġucā : **Kucak.**
ġ.+ ma İ3/136
ġ.+ mda K6/167, K6/172
ġ.+ mızda K6/211
ġ.+ na ŞK10/42, A5/21, N1/217, ND6/34, ND6/44, O2/35, O2/38, O2/39,
O7/11
ġ.+ nda K6/122
ġ.+ ndānı A10/61

ġucaġ : **Kucak.**
ġ.+ ımda O3/18

ġucaḳ : **Kucak.**
ġ. ŞK13/159, O20/44

ġuççı : **Guççu, yer adı.**
ġ. O14/87
ġ.+ ya O14/80

ġuççí : **Guççu, yer adı.**
ġ.+ ya O14/81

ġudā : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. A4/157

ġudar : **Kadar, ölçüsünde.**
ġ. A2/25

ġudla - : **Kutlamak, tebrik etmek.**
ġ.- rlarıdı İ6/40

ġudlu : **Kutlu, uğurlu.**
ġ. ŞK17/234, ŞK17/239, ŞK17/240, ŞK17/246, ŞK17/251

ġūdlu : **Kutlu, uğurlu.**
ġ. ŞK17/235

ġudnu : **Kutnu kumaşı.**
ġ. M7/63, Y7/16
ġ.+ ynan M7/23

ġudnū : **Kutnu kumaşı.**
ġ. M7/5, M7/23

ġudnu ġumaş : **Kutnu kumaşı.**
ġ. ŞK18/339

ġudnu ġumaşı : **Kutnu kumaşı.**
ġ.+ na M7/7

ġudnu ġumaşī : **Kutnu kumaşı.**
ġ. M7/65

ġudnucu : **Kutnu kumaşı işiyle uğraşan kimse.**
ġ.+ yum M7/40

ġudnuculū : **Kutnu kumaşı işiyle uğraşan kimse.**
ġ.+ a M7/17
ġ.+ ñ M7/10

ġudnuculuġ : **Kutnu kumaşı işiyle uğraşan kimse.**
ġ. M7/5
ġ.+ da M7/25

ġudur - : **Kuduz olmak, öfkelenmek.**
ġ.- iy M6/79
ġ.- muş ŞK16/40

ġuduret : **Kudret, güç.**
ġ.+ den A3/116

ġuduz : **Kuduz.**
ġ. M6/79, M6/80, M6/81

ġuḫu : **Kohu.**
ġ. A7/53

ġūḳ : **Guk sesi.**
ġ. ŞK7/104

gūl : **Gül, çiçek.**
g. ŞB2/48

ġul : **Kul.**
ġ. O18/16, O20/215
ġ.+ lara ŞB6/76

ġul ʿālibaya : **Kul Alibaba, kişi adı.**
ġ. O20/212

ġul ʿarábe : **Kul Arap, kişi adı.**
ġ.+ e O20/246

ġul ʿareb : **Kul Arap, kişi adı.**
ġ. O20/236, O20/237

ġulʿā : **Kulak.**
ġ.+ mda N6/5

ġula : **Kulak.**
ġ.+ nā ŞK8/64
ġ.+ nda İ6/122

ġulā : **Kulak.**
ġ. ND5/19
ġ.+ m ND1/23, O22/51
ġ.+ mda İ6/123
ġ.+ na ND6/44
ġ.+ ña O8/80
ġ.+ nı ŞK15/96
ġ.+ nın ŞK4/151
ġ.+ nıñ ŞK8/80, ŞK18/104

ġulā böyüg mısdafa: Kulağı Büyük Mustafa, kişi adı.
ġ. ND5/19

ġulā büyüg : **Kulağı Büyük Mustafa, kişi adı.**
ġ. ND5/19

ġulā mulā : **Kulakla ilgili olan.**
ġ. A1/251

ġulāʿā düş - : **Yorulmak.**
ġ.- müş K7/107

ġulaġ : **Kulak.**
ġ.+ ını A3/114
ġ.+ lārı K7/117

ġulāġdan duy - : **Başkasından duymak.**
ġ.- muş ŞK7/183

ġulaġları düş - : **Yorulmak.**
ġ.- mīş K7/105

ġulaġlarınnan yapış - : **Mutlu haber vermek**
ġ.- iy ŞK10/120

ġulaḫ : **Kulak.**
ġ.+ larınan A2/27
ġ.+ lari A1/253

ġulaḳ : **Kulak.**
ġ.+ larınıñ A5/155, A5/163

ġulaḳlar düş - : **Yorulmak.**
ġ.- müş K7/126

ġulālıcılī : **Kulak alıcılığı, mutlu bir haber verilmek istendiğinde söylenir**
ġ.+ mı ŞK10/123

ġulām ārlaş - : **Az duymak.**
ġ.- īḳ ŞK9/91

ġulāraġ : **Kulak alıcılığı, mutlu bir haber verilmek istendiğinde söylenir.**
ġ. O20/228

ġulb : **Kulp; tencere, tava vb. eşyaların tutacak yeri.**
ġ.+ u İ3/13

ġulblū : **Kulpu olan.**
ġ. M2/22

ġūlistān : **Gül bahçesi.**
g. ŞK2/8

ġull ʿān - : **Kullanmak.**
ġ.- dī M7/74

ġullan - : **Kullanmak.**
ġ.- īm M10/11
ġ.- īy M7/69, M7/70, M7/85
ġ.- amazıġ M8/111
ġ.- dı ŞK8/137
ġ.- ıllar Y8/4
ġ.- ıllarıdı İ7/62
ġ.- ırdı A11/27
ġ.- ışın A13/100
ġ.- iy M8/19, A5/66
ġ.- iysā M8/19
ġ.- masını M7/88, M7/89
ġ.- mazzıġ M8/110
ġ.- mış M7/67
ġ.- miy O22/17
ġ.- miya M7/92

ġullanıl - : **Kullanma işi yapılmak.**
ġ.- mamış ND6/56
ġ.- miyan N6/8

ġullanışlı : **Kullanışlı, rahatça kullanılan.**
ġ. M7/85

ġulp : **Kulp; tencere, tava vb. eşyaların tutacak yeri.**
ġ.+ larına A8/79
ġ.+ u A8/79

ġulunc : **Kulunç, sırt.**
ġ.+ umu Y5/253
ġ.+ una ND6/76
ġ.+ unun Y5/72
ġ.+ unuñ ŞK8/13

ġuluvalla : **İhlas suresi.**
ġ.+ yi A2/54

ġulübe : **Kerpi, saman veya tahtadan yapılan basit, küçük ev.**
ġ. İ6/81
ġ.+ nin İ6/87, İ6/82
ġ.+ yi İ6/87

ġulvalah : **İhlas suresi.**
ġ.+ iy A2/50

gūm : **Güm sesi.**
g. A7/74

ġum : **Kum.**
ġ. A12/49, Y5/147
ġ.+ a N8/41
ġ.+ lar ND4/118

ġum ʿaş : **Kumaş.**
ġ.+ ı M7/38
ġ.+ larını M7/63

ġum ʿāş : **Kumaş.**
ġ. M7/77
ġ.+ ı M7/75

ġuma : **Kuma, aynı erkekle evli olan kadınların birbirlerine adı.**
ġ.+ sınā K6/177

ġumandan : **Kumandan.**
ġ. K12/8
ġ.+ ı O7/42
ġ.+ ımış A12/91

ġumaş : **Kumaş.**
ġ. M7/26, M7/60, M7/62, M7/64, M7/66, M7/67, M7/94
ġ.+ ı M7/40
ġ.+ ın M7/39

ġ.+ lar M7/64
ġ.+ larını M7/68

ġumāş : **Kumaş.**
ġ. M7/19

ġumbara : **Kumbara.**
ġ. ND1/68

ġumbare : **Kumbara.**
ġ.+ y M8/114

ġumı : **Gummu oyunu.**
ġ. ŞK10/49

ġummu : **Gummu oyunu.**
ġ. A3/226

ġummu : **Gummu oyunu.**
ġ. A3/224

gǖmüş : **Gümüş.**
g. M8/49

gǖmüş : **Gümüş.**
g. M8/41

gún : **Gün.**
g.+ nerde O19/79

gǖn : **Gün.**
g. ŞK2/19, ŞK2/36, ŞK18/128, ND2/4, O3/12, O14/18, O19/66, Y2/6, Y2/7

gǖñ : **Gün**
g. N1/175

ġundā : **Kundak.**
ġ. A1/303, K6/113, ND4/128

ġundaġ : **Kundak.**
ġ.+ ını A1/306

ġundaḫ : **Kundak.**
ġ.+ da A1/256

ġundura : **Kundura.**
ġ. İ1/26

gǖñyün : **Her gün.**
g. K2/4

ġur - : **Kurmak.**
ġ.- īy A4/112
ġ. İ5/76
ġ.- acaḳsın ŞB7/77
ġ.- āġ Y4/51
ġ.- āḳ Y4/50
ġ.- allarımış Y4/199
ġ.- an ND1/5
ġ.- ar O14/19
ġ.- ardıḳ Y6/7
ġ.- arduḳ A5/108
ġ.- arıdıḳ İ5/142
ġ.- arıḳ Y4/283
ġ.- arız Y4/284
ġ.- arsıñ ŞK18/60
ġ.- dū K12/69, K12/70
ġ.- duḳ Y4/289
ġ.- dular K2/46
ġ.- dum ŞK4/198
ġ.- dūm Y5/139
ġ.- dūnda K12/37
ġ.- dūnna Y4/290
ġ.- iy N1/4
ġ.- iysín O17/67
ġ.- madıḫ K10/80
ġ.- masınnār M8/73
ġ.- mùş K5/83, ND5/50, O20/188
ġ.- muş K5/119
ġ.- muşlar ŞK18/235, ND5/3
ġ.- ub A1/220
ġ.- ucuġ İ5/74
ġ.- uliy Y7/4
ġ.- ullār O15/6
ġ.- uncu ŞK15/40, K12/28
ġ.- ur O15/4
ġ.- urdu O13/58
ġ.- uyolar ŞK15/40
ġ.- uyōlar İ2/93
ġ.- uysin A3/5

ġurʿaġ : **Kurak, yağışsız hava.**
ġ. O22/5

ġurʿāġlıġ : **Kurak olan.**
ġ. O20/112

ġurʿan : **Kur'an-ı Kerim.**
ġ.+ ı M7/98

ġurʿán : **Kur'an-ı Kerim.**
ġ. O9/83
ġ.+ i O9/79

ġurʿān : **Kur'an-ı Kerim.**
ġ.+ á K10/46
ġ.+ da O9/83, O16/25
ġ.+ ı M7/100

ġurʿanı kerim : Kur'an-ı Kerim.
ġ. O9/84

ġurʿāni kerim : Kur'an-ı Kerim.
ġ.+ dē M7/101

ġura : Kura, çekiliş
ġ. Y6/18

ġurā : Kurak, av için hazırlanan tuzak.
ġ. Y4/283

ġuraġlıġ : Kurak olan.
ġ. İ3/37

ġuraḳ : Kurak, av için hazırlanan tuzak.
ġ. Y5/36

ġuraḳlū : Kurak olan.
ġ. A6/42
ġ.+ muş A6/42

ġural : Kural.
ġ.+ dardan M8/80

ġuran : Kur'an-ı Kerim.
ġ.+ ı M6/90, M7/103

ġurān : Kur'an-ı Kerim.
ġ. M7/104, M7/105, İ1/135, ND5/12, ND6/67, ND6/73
ġ.+ da İ5/20

ġuranı kerim : Kur'an-ı Kerim.
ġ.+ i İ6/23

ġurānı kerim : Kur'an-ı Kerim.
ġ.+ i İ6/26

ġurānı kerim : Kur'an-ı Kerim.
ġ. O9/120

ġurbā : Kurbağa.
ġ.+ lar K9/71

ġurbād : Gurbet.
ġ. O23/26

ġurbāeyn : Gurbanım, anlamında kullanılan bir sevgi sözü.
ġ. K13/11

ġurban : Dini buyruğu yerine getirmek için kesilen hayvan.
ġ. ŞK10/139, ŞK17/145, A2/77, A3/182, A4/128, A4/13, A4/141, A4/174, İ1/84, İ7/27, K5/102, K5/34, K5/96, K5/99, K6/4, K6/137, K6/165, K8/10, K9/25, K10/78, K11/35, K11/37, K12/62, N1/10, N1/14, N1/17, N1/280, N1/281, N1/282, N1/283, N1/284, N1/286, N1/295, N1/304, N1/305, N1/306, N1/315, N1/317, N1/322, N1/57, N1/58, O3/6, O3/26, O3/62, O4/14, O4/19, O4/25, O4/26, O4/32, O6/37, O10/63, O19/22
ġ.+ dar O7/20
ġ.+ dār O7/26
ġ.+ ımız İ7/28
ġ.+ ınī ŞB3/12
ġ.+ nar K6/135, O5/38

ġurbān : Dini buyruğu yerine getirmek için kesilen hayvan.
ġ. K5/109, K5/97, N1/279, N1/284, N1/314, N1/318, N1/326, O19/29, O19/78
ġ.+ ım K6/101, O4/32, O17/39

ġurban başī : Koyunun başı.
ġ. Y5/45

ġurban kes - : Koyun kesmek.
ġ.- dik ŞK13/131
ġ.- elleridi Y4/115
ġ.- ellerimiş İ3/85
ġ.- erik Y8/71
ġ.- Tik ŞK13/131

ġurban kesil - : Koyun kesmek.
ġ.- īr ŞB3/14
ġ.- di ŞK13/133

ġurban ol - : Bir şey için kendini feda etmek.
ġ.- īm K11/18
ġ.- a A10/58
ġ.- amıyañız ŞK11/32
ġ.- dūm ŞK6/64, ŞK12/11
ġ.- iyum ŞK2/80, ŞK2/85, ŞK2/89, ŞK2/94, İ5/41
ġ.- iyūm ŞK2/98
ġ.- um A10/57, A10/58

ġurban oldūm : Sevgi ifadesi.
ġ. ŞK17/11, Y2/9, Y4/94
ġ.+ uñ ŞK16/32

ġurban os - : Bir şey için kendini feda etmek.
ġ.- sun ŞK10/190, K11/3, K11/4

ġurban ōs - : Bir şey için kendini feda etmek.
ġ.- sun ŞK10/76

ġurbanım : **Gurbanım, anlamında kullanılan bir sevgi sözü.**
ġ. ŞK13/79, O8/23, ŞK6/13, ŞK6/27, ŞK6/30, ŞK6/44, ŞK6/96, ŞK13/74, ŞK17/122, ŞK17/81, ŞK17/88, A7/4, A7/10, İ1/93, İ4/49, K5/32, N1/297, O4/16, O4/31, O4/32, O17/39, O20/88, Y5/193

ġurbansız : **Kurban olmayan.**
ġ. O5/37

ġurbed : **Gurbet.**
ġ. ŞK17/244, ŞK17/250, ŞK17/264

ġūrbed : **Gurbet.**
ġ. İ3/105

gurbet : **Gurbet.**
g. ŞK17/265

ġurbet : **Gurbet.**
ġ. ŞK17/255, ŞK17/260, İ1/42
ġ.+ e A3/20, A3/25, A3/31

ġurbete çık - : **Bir kimsenin doğduğu yerden başka bir yere gitmesi.**
ġ.- iy A3/26

ġurd : **Kurt.**
ġ. ŞK9/51, ŞB2/4, ŞB2/8, ŞB2/9, ŞB2/126, ŞB2/127, ŞB2/20, ŞB2/23, ŞB2/40, ŞB2/69, ŞB2/93, İ6/82, İ6/88, N1/210, N5/6, N5/9, O10/66, Y6/155
ġ.+ a ŞB2/12, ŞB2/41, İ6/88
ġ.+ lar O20/255
ġ.+ u Y6/155
ġ.+ un İ6/91, Y6/153
ġ.+ uñ ŞB2/31, ŞB2/40, N5/27

ġurd dede : **Kurt Dede ziyareti.**
ġ. İ3/50

ġurdala - : **Karıştırmak**
ġ.- dī O20/174

ġurdali - : **Karıştırmak**
ġ.- y O10/68

ġureybe : **Kurabiye.**
ġ.+ lēr M2/34

ġurḫa yat - : **Bir yerde uzun süre yatmak.**
ġ.- dıñ O21/46

ġurḳ - : **Korkmak**
ġ.- massın K6/123

ġurmay yüzbaşı : **Kurmay yüzbaşı.**
ġ. O14/108

ġursun : **Kurşun.**
ġ. Y6/88

ġursun dök - : **Kurşun dökmek.**
ġ.- eller Y6/87
ġ.- ellēr Y6/86

ġursunu dök - : **Kurşun dökmek.**
ġ.- eller Y6/88

ġurşun : **Kurşun.**
ġ. M8/91, ŞK4/139, ŞK4/187, ŞK8/150, ŞK8/184, A2/35, İ3/127, İ5/160,
İ5/161, İ5/162, K9/78, K9/79, K9/82, O1/26, Y4/244
ġ.+ a A1/73
ġ.+ da O1/24
ġ.+ dan O1/29
ġ.+ nar A1/68, K4/18
ġ.+ u ŞK4/187, ŞK6/41, A1/67, A1/68, İ5/160, İ5/161, K9/79, K9/80, K9/83, O1/32, Y5/180

ġurşun at - : **Kurşun dökmek.**
ġ. ŞK4/173
ġ.- ardıġ K9/78
ġ.- ardıḫ A1/65
ġ.- arḫan ŞK8/172
ġ.- arsa ŞK4/175
ġ.- ın ŞK4/185
ġ.- ıyoḳ ŞK6/38

ġurşun dögdür - : **Kurşun dökme işini yaptırmak.**
ġ.- mezdik İ5/162

ġurşun dögme : **Kurşun dökmek işi.**
ġ. İ7/78

ġurşun dök - : **Kurşun dökmek.**
ġ.- ek O1/24
ġ.- elerdi O1/23
ġ.- elleridī İ5/153
ġ.- er O1/22
ġ.- erim O1/23
ġ.- ünce İ5/161

ġurşun murşun tök -: **Kurşun dökmek.**
ġ.- me A2/43

ġurşun tök - : **Kurşun dökmek.**
ġ.- erdi A2/36
ġ.- me A2/46

ġurşun tökmáḫ: Kurşun dökmek işi.
ġ. A2/42

ġurşunu at - : **Kurşun dökmek.**
ġ.- allar Y5/176
ġ.- dıḫdan A1/76

ġurşunu dögdür - : **Kurşun dökme işini yaptırmak.**
ġ.- ürdük ŞK8/187
ġ.- ürmezdi İ5/161-162

ġurt : **Kurt.**
ġ. ŞB2/6, ŞB2/22, ŞB2/39, ŞB2/40, ŞB2/48, ŞB2/77, A3/37
ġ.+ nan K11/17

ġürT : **Kurt.**
ġ. A11/45

ġurt dede : **Kurt Dede ziyareti.**
ġ. A6/64, A6/69, İ3/46

ġurtar - : **Kurtarmak.**
ġ. ŞK17/46
ġ.- acaḳ A5/37
ġ.- an ŞK16/39
ġ.- dı ND4/149
ġ.- dım A1/313
ġ.- dī ŞK17/77
ġ.- ıncı ŞK16/34
ġ.- ırsīız ŞB1/25
ġ.- īr N1/100
ġ.- iy O9/66
ġ.- mış O20/202
ġ.- mıya A5/40
ġ.- miya O20/202

ġurtār - : **Kurtarmak.**
ġ.- mış O20/203

ġurtarān : **Kurtarmak.**
ġ. ND1/4

ġurtil - : **Kurtulmak.**
ġ.- eyim ŞK13/47, ŞK13/52
ġ.- iyam ŞK13/72

ġurtul - : **Kurtulmak.**
ġ. ŞB1/40
ġ.- īm ŞK13/66
ġ.- acʿān N5/29
ġ.- amamış ŞK16/15
ġ.- amiyȯ ŞK3/9
ġ.- aydım İ1/45
ġ.- di A1/36
ġ.- du ŞB1/40, A1/303, K6/76
ġ.- duġ ŞB5/6
ġ.- duḫ K6/41
ġ.- duñ ŞB7/59
ġ.- miş A1/43
ġ.- muş ŞK16/38, N5/12
ġ.- ur Y4/190
ġ.- uyō ŞB2/125

ġurtuluş : **Bir şeyden ya da yerden kurtulma.**
ġ.+ unu O14/33

ġurtuluş camısı : **Kurtuluş Camisi**
ġ. M6/82

ġuru : **Kuru, yaşın karşıtı.**
ġ. M7/75, ŞK6/42, ŞK8/48, ŞB2/85, A1/19, İ3/51, K8/15, N1/147, N6/17, ND6/65, Y7/6
ġ.+ nıñ K2/9
ġ.+ su A5/194
ġ.+ yıḫ K2/10

ġuru - : **Kurumak, ıslaklığını yitirmek.**
ġ.- du A6/83, A8/97, O20/151
ġ.- dū ŞB4/6
ġ.- maġ Y4/300
ġ.- muş ŞB2/83, N1/85
ġ.- muşsa A1/171
ġ.- yan İ3/52
ġ.- yanı İ3/53

ġurū : **Kuru, yaşın karşıtı.**
ġ. ŞB2/85, K2/7

ġuru düē : **Kuru düğe, ot türü.**
ġ. O1/11

ġuru fasılē : **Kuru fasülye, sebze.**
ġ. Y7/8

ġuru temizleme : **Kuru temizleme.**
ġ. M7/77, M7/81

gurub : **Grup, kabile.**
g.+ dan O7/46

ġurub ġurub : **Grup olarak.**
ġ. ŞK17/304

ġurubel : **Kurubel, yer adı.**
ġ.+ den ND4/20

gurud - : Kuruma işini yaptırmak.
g.- urduḳ ŞK8/91

ġurud - : Kuruma işini yaptırmak.
ġ.- aḳ A5/258
ġ.- ulla A8/72
ġ.- ur K6/212
ġ.- uruḫ A4/155

ġuruḳ : Koruk, üzümün ekşi hali.
ġ. Y6/81

ġūruḳ : Koruk, üzümün ekşi hali.
ġ. ŞK14/23

ġurul - : Kurma işi yapılmak.
ġ.- mùş K12/14
ġ.- sun ŞK15/67
ġ.- u K7/174
ġ.- ur O3/28
ġ.- ūr O7/20

ġurum : Kurum.
ġ.+ lar M7/17

ġuruş : Kuruş, en küçük para birimi.
ġ. M6/88, M6/96, A1/189, A1/190, İ5/109, O7/23, O7/29, O7/62, Y4/88

ġuruT - : Kuruma işi yaptırmak.
ġ.- dū Y4/299
ġ.- dum İ3/149

ġuruyu ġal - : Ölesin anlamında beddua.
ġ.- mıyasıñ ŞK4/161

gǖrüg : Kuyruk.
g. Y6/78

ġusura baġmasın : Hoş görmek.
ġ. N1/23

ġusura bāġmañ : Hoş görmek.
ġ. ŞK10/170

ġusura baḫmā: Hoş görmek.
ġ. ŞB2/122

ġuş : Kuş.
ġ. M8/38, ŞK5/41, ŞK7/104, ŞK18/360, A13/48, A13/49, A13/51, A13/54, O22/81
ġ.+ ā ŞK9/51
ġ.+ lar ŞK15/38, A1/15, O20/255
ġ.+ u A13/49, A13/54
ġ.+ un K6/163
ġ.+ ūn K6/158

ġuş egmegī : Kuş ekmeği, ot türü.
ġ. İ3/97

ġuş ġondur - : Kuş kondurmak.
ġ.- uyularımış A13/47

ġuş ġourd - : Kuş bırakmak/salmak.
ġ.- uyōlar A13/48

ġuş ʿā : Kuşak, bele sarılan kumaş.
ġ. M10/14, M10/16

ġuş ʿāḳ : Kuşak, bele sarılan kumaş.
ġ. M10/17

ġuşā : Kuşak, bele sarılan kumaş.
ġ.+ n K9/21
ġ.+ ñ ŞK10/17

ġuşad - : Kuşatmak, sarmak.
ġ.- iyolar ŞK15/69

ġuşaġ : Kuşak, bele sarılan kumaş.
ġ. K9/21
ġ.+ ı A11/83, N1/224
ġ.+ lar ŞK10/16

ġuşāġ : Kuşak, bele sarılan kumaş.
ġ.+ dan ŞK8/14
ġ.+ lar ŞK10/15

ġuşāġlı : Kuşağı olan.
ġ. Y4/127

ġuşan - : Kuşanmak; beline kuşak, kemer vb bağlamak.
ġ.- alım N1/224
ġ.- anın M7/92
ġ.- ıyā Y2/37
ġ.- madım A3/56
ġ.- mış ŞK16/53
ġ.- sın K2/20

ġuşān - : Kuşanmak; beline kuşak, kemer vb bağlamak.
ġ.- ır O5/31

ġuşandır - : Kuşanma işini yaptırmak.
ġ.- iy K2/28

ġuşbʿarmā : **En küçük parmak.**
ġ.+ m M6/50

ġuşlu : **Kuş olan.**
ġ. M2/17

ġuşlu - : **Kuş avlamak.**
ġ.- yaḳ ŞK15/38

ġuşluḳ zamanī : **Kuşluk vakti.**
ġ. O1/24

ġuşşā : **Kuşak, bele sarılan kumaş.**
ġ. ŞK10/21, ŞK10/22
ġ.+ n ŞK10/16

ġuşşā - : **Kuşak, bele sarılan kumaş.**
ġ.- yıñ ŞK10/24

ġuşşaḥ : **Kuşak, bele sarılan kumaş.**
ġ. K9/21

ġuttuḳ irbām : **Kuttuk, İbrahim, kişi adı.**
ġ. A5/135

ġutu : **Kutu.**
ġ. İ6/82, O12/39
ġ.+ ları Y5/261
ġ.+ nun ŞK7/95, İ6/82
ġ.+ sunda M7/81
ġ.+ yu İ6/83

ġuv - : **Kovmak.**
ġ.- ār N7/5
ġ.- dūnna N7/5

ġuvʿád : **Kuvvet, güç.**
ġ. O22/93

ġuvā : **Kova.**
ġ.+ ya O11/26

ġuvad : **Kuvvet, güç**
ġ. N1/275, N1/276
ġ.+ larí O9/7

ġuvadlı : **Gücü kuvveti olan.**
ġ. O10/15

ġuvādlı : **Gücü kuvveti olan.**
ġ.+ dıġ O17/85

ġuvala - : **Kovalamak.**
ġ.- llardı A4/173
ġ.- llardī A4/173, K10/74, K10/82, K10/83
ġ.- llarıdı Y5/308
ġ.- llarıdī A13/142
ġ.- r A8/54
ġ.- rdı ŞK7/192, ŞK7/201
ġ.- rdım A6/31
ġ.- rdī A8/53, A8/58
ġ.- rḫan Y4/273
ġ.- rıdı A13/142
ġ.- rım A6/34
ġ.- rımış Y5/393
ġ.- rḳa A11/47, A11/48
ġ.- yan ŞK7/211

ġuvalā - : **Kovalamak.**
ġ.- dı ŞK10/66
ġ.- r A8/52, A11/51

ġuvāla - : **Kovalamak.**
ġ. : **Kovalamak.**- rımış Y5/394

ġuvalı - : **Kovalamak.**
ġ.- yan ŞK10/62, ŞK10/67

ġuvar - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- am N1/123
ġ.- mış O7/10

ġuvār - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- ıllār O7/25

ġuʿār - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- mış O7/10

ġuvard - : **Bırakmak, salmak.**
ġ. N1/79
ġ.- dī N1/80

ġuvart - : **Bırakmak, salmak.**
ġ.- dī N1/95

ġuvāt : **Kuvvet, güç.**
ġ.+ ı ND4/109

ġuvāTlí : **Gücü kuvveti olan.**
ġ. A4/133

ġ̄uvēlekleş - : **Büyümek.**
g.- miş ŞK12/38

ġuvetli : **Gücü kuvveti olan.**
ġ. A5/22

ġuvvadlan - : **Kuvvetlenmek.**
ġ.- mış ŞK18/54

ġuvvadlı : **Kuvvetli olan.**
ġ.+ dı N1/181

ġ.+ ʸmış ŞK18/105

ġuvvat : **Kuvvet, güç.**
ġ.+ ınan A2/9

ġuvvetlī : **Kuvvetli olan.**
ġ.+ ʸdi ŞK7/120

ġuwār - : **Bırakmak, salmak.**
ġ. N1/94

ġuy - : **Koymak.**
ġ.- ar ND4/87
ġ.- dular A8/116

ġuyu : **Kuyu.**
ġ.+ lardan A1/148

ġuyrō : **Kuyruk.**
ġ. N5/12

ġuyru : **Kuyruk.**
ġ. O19/72

ġuyrū : **Kuyruk.**
ġ. N8/69
ġ.+ mu N8/73
ġ.+ mu N8/71, N8/77
ġ.+ n ŞK14/8, ŞK14/11
ġ.+ na ŞB6/62, ŞB6/64
ġ.+ ndan O19/9
ġ.+ nu N8/69, N8/75, N8/76, N8/77
ġ.+ nū K7/87, N8/78
ġ.+ ñu N8/73, N8/75

ġuyruġ : **Kuyruk.**
ġ. Y5/437
ġ.+ umnan ND3/10

ġuyrūġ : **Kuyruk.**
ġ.+ unu N8/79

ġuyruḳ : **Kuyruk.**
ġ. ŞK14/3, ŞK14/9, ŞK14/12, ŞK14/16, ŞK14/17, ŞK14/18, ŞK14/19, ŞK14/20, ŞK14/21, ŞK14/24, ŞK14/25, ŞK14/29, ŞK14/34, ŞK14/36, ŞK14/38, ŞK14/39, ŞK14/42, Y6/80, Y6/81, Y6/82
ġ.+ dan ŞK14/22, ŞK14/26

ġuyrūḳ : **Kuyruk.**
ġ. ŞK14/25

ġūyruḳ : **Kuyruk.**
ġ. ŞK14/27, Y6/80

ġuyu : **Kuyu.**
ġ. ŞK1/21, A8/93, A8/96, A8/97, İ6/8, İ6/9, Y5/385
ġ.+ da ŞK17/285, A8/93
ġ.+ dan A1/150
ġ.+ lardā Y5/257
ġ.+ lardan A1/148
ġ.+ muz A12/32, O3/40, O3/42, Y5/300
ġ.+ nun A5/64, İ6/8, Y5/272, Y5/283
ġ.+ nuñ ŞK17/289, A5/34, A5/44, Y5/270
ġ.+ su A5/27
ġ.+ sunda ŞK17/85
ġ.+ ya ŞK5/105, A5/12
ġ.+ yu A5/20, A5/25

ġuyū : **Kuyu.**
ġ.+ nde A7/61

ġuyul - : **Koyulmak, çalışmak.**
ġ.- uġ Y5/138

ġuyurū : **Kuyruk.**
ġ. Y5/432

ġuzey : **Kuzey.**
ġ. Y4/31

ġuzġun : **Kuzgun.**
ġ.+ nar O22/77

ġuzlaçı : **Hamile.**
ġ. ŞK11/49

ġuzu : **Kuzu.**
ġ. ŞK4/100, ŞK4/102, ŞK4/98, K6/142, K6/60, K6/61, K6/69, K6/70, K6/76, ND4/184, ND4/185
ġ.+ lar A1/13
ġ.+ larımızı A1/13
ġ.+ larımızın ND4/150
ġ.+ lari A1/13
ġ.+ n ŞK4/102
ġ.+ su ND4/152
ġ.+ sunū ŞB3/12
ġ.+ suylā İ1/14

ġuzu ġulā : **Ot türü.**
ġ. A5/235, A5/237

ġuzuyatā : **Kuzuyatağı köyü, yer adı.**
ġ. A1/141

ġuzuyatağı : **Kuzuyatağı köyü, yer adı.**
ġ.+ na A1/144

ġü : **Ki bağlama edatı.**
ġ. İ2/42

güc : **Güç.**
g.+ i N1/275
g.+ ü K7/105
g.+ ünde M5/28
g.+ üne O10/15, Y8/72
g.+ ünnen N2/56
g.+ üm ŞK1/49

gücă : **Güca köyü, yer adı.**
g.+ de ŞK2/75

güccǖ : **Küçük.**
g.+ dü ŞK17/53
g.+ gen ŞK8/124
g.+ ḫan ŞK13/126, ŞK13/126
g.+ ke ND5/17
g.+ müş ŞK16/20

güccǖcüg : **Çok küçük**
g.+ dü O20/79

güccǖg : **Küçük.**
g.+ dük M3/21

güccücǖk : **Küçük.**
g. İ5/143

güccüg : **Küçük.**
g. M5/41, M6/25, K10/82, K12/23, ND1/24, ND4/113, ND4/64, ND4/73, ND4/91, Y5/424
g.+ dü M5/41
g.+ düm M6/83
g.+ ken Y5/38
g.+ leri ŞK10/169
g.+ ümüş ŞK17/271, ŞK17/272

güccüg gelin : **Küçük Gelin, kişi adı.**
g. ND5/25

güccüg ġökbel : **Küçük Gökbel, yer adı.**
g.+ den ND4/20

güccüg güccüg : **Çok küçük.**
g. ND4/118, Y4/94

güccüglüg : **Küçük olma durumu.**
g.+ den K7/142

güccük : **Küçük.**
g. İ3/132, N3/30

güccük ferik : **Küçük Ferik, kişi adı.**
g. ŞK9/15

güccük osman : **Küçük Osman, kişi adı.**
g.+ ıñ A5/132

güci yeT - : **Üstesinden gelmek.**
g.- medi A5/23

gücü yeT - : **Üstesinden gelmek.**
g.- en ŞK13/24

gücücüg : **Küçücük**
g.+ müş ND5/17

gücüg : **Küçük.**
g. ND4/118

gücük ʿali : **Küçük Ali, kişi adı.**
g. K5/102, K5/105

güÇ : **Güç, kuvvet.**
g. ŞK16/28, ŞB4/5, N1/276, N2/38
g.+ üne O14/43

güççǖ : **Küçük.**
g.+ dü ŞK4/140
g.+ ken Y5/40

güççü : **Küçük.**
g.+ ne ND5/24

güççüg : **Küçük.**
g. ŞK7/8, K12/15, K12/87, ND4/137, ND5/18
g.+ düm Y5/198
g.+ ler M8/56

güççüg gelin : **Küçük Gelin, kişi adı.**
g. ND5/21, ND5/24
g.+ e ND5/22

güççüg şērif : **Küçük Şerif, kişi adı.**
g. K6/94-95

güççük : **Küçük.**
g. ŞK4/140, ŞK4/95, A5/91, A8/12, A8/18, A8/30
g.+ dü ŞK4/159
g.+ ken O13/39

güçlü : **Kuvvetli, güçlü.**
g. A5/22

güçük : **Küçük.**
g. ND4/137

güd - : **Gütmek.**
g.- er A13/40, ND4/59, Y6/150
g.- erīm ND4/4
g.- erdig A9/3, ND4/56
g.- erdik İ5/150
g.- ērdiñ ND4/21
g.- erim O2/13
g.- erimiş İ5/16
g.- müş İ5/15

gül - : **Gülmek.**
g.- dü İ3/153
g.- düm M12/20, ŞK15/76, K12/134, K12/138
g.- dün ŞK15/75, K12/136
g.- ellēr A8/37, K8/24
g.- eni ŞK18/343
g.- ennē İ3/33
g.- er K8/24
g.- erdi ŞK13/114
g.- eyïm O23/6, O23/7
g.- iy K5/45, K5/46, K12/116
g.- iydi K5/70
g.- meden N6/7
g.- medim İ1/9
g.- mēm ŞK15/76
g.- mēz O23/8
g.- müyo N2/10
g.- sün ŞK15/76
g.- üyo ŞK15/73
g.- üyō ŞK17/317
g.- üyom ŞK4/189
g.- üyüm İ3/33
g.- üyem Y5/239

gül : **Gül.**
g. ŞK2/8, ŞK2/128, ŞK5/72, ŞK18/349, ŞB2/43, A2/25, A5/240, A5/255, A11/98, A13/121, A13/124, K4/17, N1/78, ND1/31, O20/251, O23/5, O23/6, O23/7
g.+ e ŞK1/14, O8/62, O18/32
g.+ in N1/302
g.+ ler İ4/33
g.+ leri A4/153
g.+ üm İ1/18, İ1/21, İ1/24, İ1/27, İ3/148
g.+ ün İ3/149
g.+ u̇n A13/123

gül fadilē : **Gül Fadile, kişi adı.**
g. ŞK3/92

gül pancarı : **Ot türü.**
g. A11/99

gülay : **Gülay, kişi adı.**
g.+ dan K8/24

güldür - : **Güldürmek.**
g.- mezsin K5/62

güle güle : **Vedalaşma sırasında söylenen söz.**
g. ŞK17/30, ŞK17/303, İ5/46

gülen gülen : **Vedalaşma sırasında söylenen söz.**
g. A10/69

gülen nar : **Gülen Nar masalı.**
g. A13/18

gülen nār : **Gülen Nar masalı.**
g. A13/19

güleş : **Güreş.**
g. ŞK13/120, ŞK13/122, ŞK15/20
g.+ ē O22/77

güleş - : **Güreşmek.**
g.- irdi ŞK13/121

gülizar : **Gülizar, kişi adı.**
g. ŞK10/112, ŞK10/115, ŞK10/64
g.+ ı ŞK10/113

gülizār : **Gülizar, kişi adı.**
g. ŞK10/128, ŞK10/155, ŞK10/196, ŞK10/64, ŞK10/90
g.+ a ŞK10/152, ŞK10/195
g.+ ıñ ŞK10/194

gülle : **Misket.**
g. ŞK13/150, ŞK13/152, A3/221, ND5/17, ND5/18

güllē : **Misket.**
g. N1/31

gülleci : **Gülle oynayan kimse.**
g. ŞK13/149

güllü : **Güllü, kişi adı.**
g.+ nün M6/58
g.+ nüñ M6/71
g.+ nünōlunu M6/57
g.+ yneñ Y8/18

güllününōlu : **Güllüoğlu, kişi adı.**
g. M6/67

güllünüñōlū : **Güllüoğlu, kişi adı.**
g.+ ndan M6/74

güllüōlu : **Güllüoğlu, kişi adı.**
g.+ nuñ N3/5

güllüōlu bʿaġlava : **Güllüoğlu Baklava.**
g.+ sı M6/57

güllüōlu pʿāġlʿavʿası : **Güllüoğlu Baklava.**
g.+ nın M6/58

gülmemēg elde dēl : **Bir durum karşısında istemeden de olsa gülmek.**
g. M8/65

gülperi : **Gülperi, kişi adı.**
g.+ dir N1/142

gülpınar : **Gülpınar, yer adı.**
g. ŞB3/29

gülünç : **Komik.**
g. A3/193

gülüş - : **Karşılıklı gülmek.**
g.- dülēr ŞK17/305
g.- üllerdi ŞK7/201
g.- ür O8/41
g.- ürlēr ŞK7/96
g.- ürüdü Y5/305

gülzörey : **Gülzöhre, kişi adı.**
g.+ miş Y2/4

gülzöhri : **Gülzöhre, kişi adıç**
g.+ ye Y2/15

güm - : **Gömmek.**
g.- me A3/265

güm güm : **Güm sesi**
g. O5/10

gümbür gümbür : **Bir şey yere düşünce çıkan ses.**
g. A7/74

gümbu̇r gümbu̇r : **Bir şey yere düşünce çıkan ses.**
g. O20/62

gümiş : **Gümüş.**
g. N8/8

gümrügēn : **Gümrük.**
g. K13/12

gümüş : **Gümüş.**
g. ŞK5/86, ŞK13/96, N5/4, N8/10, N8/16
g.+ den N1/153

gümu̇ş : **Gümüş.**
g. M8/34

gün : **Gün.**
g. M1/35, M2/13, M5/19, M5/20, M5/25, M7/74, M8/101, M8/12, M8/22, M8/25, M8/79, M8/80, M8/95, M9/24, M10/21, M12/12, M12/74, M12/94, ŞK2/17, ŞK2/26, ŞK2/32, ŞK2/34, ŞK2/39, ŞK2/45, ŞK2/99, ŞK4/112, ŞK4/146, ŞK4/149, ŞK4/98, ŞK5/64, ŞK6/19, ŞK6/23, ŞK6/56, ŞK9/3, ŞK9/4, ŞK9/5, ŞK9/6, ŞK9/7, ŞK10/4, ŞK10/143, ŞK10/181, ŞK10/190, ŞK10/199, ŞK10/35, ŞK10/51, ŞK10/52, ŞK10/81, ŞK10/82, ŞK10/85, ŞK10/86, ŞK13/19, ŞK13/20, ŞK13/75, ŞK13/76, ŞK13/77, ŞK14/6, ŞK14/47, ŞK14/54, ŞK14/56, ŞK14/58, ŞK14/59, ŞK14/60, ŞK14/66, ŞK14/68, ŞK14/71, ŞK14/72, ŞK14/77, ŞK15/21, ŞK15/25, ŞK15/26, ŞK15/35, ŞK17/185, ŞK17/48, ŞK18/116, ŞK18/238, ŞK18/262, ŞK18/30, ŞK18/33, ŞK18/396, ŞK18/417, ŞK18/433, ŞK18/62, ŞB6/69, ŞB6/72, ŞB6/74, ŞB6/81, ŞB6/97, ŞB6/98, ŞB7/10, ŞB7/16, ŞB7/42, ŞB7/44, ŞB7/81, A1/3, A1/170, A1/196, A1/200, A1/216, A1/263, A1/270, A1/296, A1/84, A2/29, A2/31, A2/72, A3/232, A3/234, A3/29, A3/48, A3/85, A5/158, A5/49, A6/23, A6/26, A7/14, A7/21, A8/134, A8/37, A8/86, A11/42, A11/61, A12/48, A13/31, A13/75, İ1/6, İ1/7, İ1/125, İ2/38, İ2/41, İ2/45, İ2/46, İ2/51, İ2/52, İ3/143, İ3/156, İ3/67, İ3/83, İ5/107, İ5/56, İ6/78, İ7/22, İ7/33, İ7/83, K4/20, K5/72, K5/73, K5/79, K6/3, K6/166, K6/17, K6/172, K6/177, K6/37, K6/38, K6/40, K7/10, K7/116, K8/9, K9/104, K9/16, K9/17, K9/24, K9/26, K9/64, K9/65, K9/66, K10/55, K10/83, K11/19, K12/134, K12/48, K12/63, K13/8, N1/107, N1/176, N7/8, N8/9, N8/16, N8/20, N8/63, ND2/9, ND2/11, ND4/117, ND6/59, O1/5, O3/10, O3/11, O3/12, O3/18, O3/24, O3/25, O3/68, O4/13, O4/16, O4/18, O4/24, O8/21, O12/22, O13/24, O13/33, O13/44, O13/45, O13/46, O13/47, O14/108, O14/18,

O14/30, O14/34, O14/53, O14/68, O14/70, O14/76, O15/3, O15/4, O15/17, O16/25, O16/29, O16/35, O17/6, O17/13, O19/3, O19/4, O19/58, O20/245, O20/69, O20/83, O21/23, O21/38, O21/44, O22/11, Y2/7, Y2/36, Y2/48, Y4/242, Y4/248, Y4/301, Y4/92, Y4/99, Y5/102, Y5/264, Y5/324, Y5/94, Y6/20, Y8/58
g.+ de M8/69, ŞK6/34, ŞK7/159, ŞK14/73, ŞK15/88, A1/184, A1/185, A2/30, A10/48, N2/38, O7/35, O20/159, Y4/12, Y6/42
g.+ dē ŞK7/159, ŞK7/162, O15/6, O19/4
g.+ den K12/47, O7/61, O19/79
g.+ dēn N2/10
g.+ dür ŞK2/41, ŞK18/419, ŞB6/99, K5/72, K6/118, K6/130
g.+ e ŞK10/143, A1/170, A11/56, İ1/11, O5/11, Y5/111, O4/16
g.+ ē N2/10, O7/61, ŞK1/50
g.+ i A1/238
g.+ lere O17/39
g.+ ne ŞK7/168
g.+ nen ŞK10/182, A3/267, O13/35
g.+ ner ŞK13/144, ŞK13/74, ŞK13/89, İ7/10, K10/18, ND4/108, O7/73, O19/25, O19/44, O19/81
g.+ nēr ŞK7/212, O3/54
g.+ nerī ŞK7/33, O3/42, O19/25
g.+ nerce K2/32
g.+ nerçek N1/168
g.+ nerde A5/248, İ7/12, K7/144, O5/22
g.+ nere O13/35
g.+ neri ŞK2/44, ŞK13/129, ŞK13/140, A2/51, A12/94, İ3/169, K6/17, O17/12
g.+ ner[i] O3/34
g.+ nerimiz M1/39, K10/6, O19/79
g.+ ū K6/217
g.+ ūmde N1/296
g.+ ü M2/4, M5/23, M8/114, M8/13, M11/24, ŞK4/124, ŞK4/149, ŞK5/6, ŞK5/7, ŞK7/61, ŞK9/41, ŞK13/11, ŞK14/6, ŞK14/67, ŞB3/12, ŞB3/28, ŞB6/75, A5/201, A8/37, İ1/11, İ3/130, İ5/100, İ5/106, İ5/107, İ5/96, İ6/19, İ6/24, İ6/87, İ7/33, K6/3, K6/141, K10/80, K12/169, ND1/67, O8/7, O12/17, O12/21, O13/39, O21/35, Y1/119, Y6/49, Y7/7, Y8/32, A2/32, İ3/130, İ5/97
g.+ üçe O12/19
g.+ üdü İ5/97, Y8/32
g.+ ümde K6/192, N1/293, N1/297, O17/6
g.+ ümdē N1/292
g.+ ümüz Y5/4
g.+ ümūzün M8/18
g.+ ümüzde K8/5, K12/78, O21/9
g.+ ümūzin M8/19
g.+ ün A5/150, A12/47, A12/65, İ2/52, İ6/114, İ6/76, İ7/5, İ7/6, K7/156, N3/37, ND4/65, ND4/66, O17/9, O17/21
g.+ üñ ŞK2/5, ŞK10/100, ŞK10/19, ŞK2/39
g.+ ünde ŞK8/75, A1/196, A2/6, A2/105, K6/150, Y1/119, Y4/73, K6/150
g.+ ündē M1/4
g.+ ünden ŞK7/127, A5/92, O17/13
g.+ üne M8/13, ŞB3/28, A4/138, K11/4, O19/73
g.+ ünnen O17/12, O20/183
g.+ ünü A4/137, A4/138

güñ : **Gün.**
g. O9/53

gün geçir - : **Yaşamak.**
g.- dıḫ A1/31

gün gör - : **Yaşamak.**
g.- düm ŞK11/37

günah : **Günah.**
g.+ larımız M1/9

günaḫ : **Günah.**
g. A2/42
g.+ mış A2/46

günāh : **Günah.**
g. Y6/156, Y6/157

günah ol - : **Yazık olmak.**
g.- maz A11/68
g.- ūr M2/12

günahlī : **Günah olan.**
g. M1/9

günde : **Her gün.**
g. K7/169

günden güne : **Gün geçtikçe.**
g. ŞK10/101, A4/5, N2/11

gündüz : **Gündüz.**
g. K12/167, K12/71, O13/44, Y5/259
g.+ ümüz O7/50

günesē : **Güneyese köyü, yer adı.**
g.+ den O18/31

güneş : **Güneş.**
g. ŞK2/45, ŞK14/53, ŞK14/54, ŞK14/67, ŞK14/69, ŞK14/75, ŞK14/77, ŞK14/79, ŞK15/24, A8/102, A8/103, A10/17, K9/58, K9/68, K9/69, ND1/16, O20/168, Y6/126
g.+ de ŞB6/36
g.+ e ŞK8/91, O20/169
g.+ in ŞK14/66, ŞK14/67, ŞK14/69, A7/61
g.+ iñ ŞK14/54, ŞK14/66
g.+ inen ŞK14/67

güneş dutul - : **Gün tutulması.**
g.- dūnda K9/57
g.- iy K9/57

güneşli : **Açık, aydınlık.**
g. O18/26

güneşlig : **Güneş ışınlarına engel olan perde.**
g. K12/188

güneşlik : **Güneş ışınlarına engel olan perde.**
g. ŞK2/8

güney : **Güney.**
g.+ ler Y4/155
g.+ e ŞK14/21

günili - : **Kıskanmak.**
g.- yan ŞK11/47, ŞK11/48

günlük : **Her gün yapılan.**
g.+ müş A1/255

günmegün : **Gün geçtikçe.**
g. ŞK14/38, ŞK14/52

günnüg : **Her gün yapılan.**
g. M8/77, M8/79

günnük : **Her gün yapılan.**
g. A5/149, A10/11, K6/167, K9/25, K10/96, N1/110, N1/118, N1/160
g.+ dū̃ K6/175

günnüz : **Gündüz.**
g.+ ī O7/19

günū̃z : **Gündüz.**
g. ŞK7/160

günüz : **Gündüz.**
g. K5/68, O19/55, O19/72, Y8/32
g.+ ü ŞK14/72

giceli günüzlü : **Sürekli, durmadan.**
g. ŞK4/149

gür : **Gür sesi.**
g. ŞK1/25, ŞK18/110

gürb : **Gürb sesi.**
g. K10/17, K10/28

gürcü : **Gürcüstan'dan olan kimse.**
g. A5/60

gürcüsdan : **Gürcüstan, yer adı.**
g.+ dan ŞK3/54

gürcüstan : **Gürcüstan, yer adı.**
g. A3/16

gürçū̃ : **Gürcüstan'dan olan kimse.**
g. K7/63

güreş : **Güreş sporu.**
g. Y5/73
g.+ de Y5/74

güreşçi : **Güreş sporuyla uğraşan kimse.**
g. Y5/73, Y5/78

gürP : **Gürb sesi.**
g. A1/270

gürpedek : **Birdenbire.**
g. M6/70, M6/87, ŞK11/49

gürüb : **Grup, kabile.**
g. O20/173

gürültü : **Ses.**
g. ND2/14

gürültü get - : **Birdenbire ses çıkarmak.**
g.- di K5/17

gürülü - : **Gürülemek.**
g.- yo A5/50

gürz : **Silah olarak kullanılan topuz.**
g.+ ü A5/60

güssüm : **Gülsüm, kişi adı.**
g. K6/184, K6/197

güş : **Güç, kuvvet.**
g.+ dē İ5/145

güşlü : **Güçlü, kuvvetli.**
g. A12/82, O11/4, Y4/173

güTdür - : **Gütme işini yaptırmak.**
g.- iy K7/139

güvʿēy : **Damat.**
g.+ iñ O6/44

güve : **Damat.**
g. ŞK13/32, ŞK14/58

güvē : **Damat.**
g. ŞK13/32

güvēg : **Damat.**
g.+ i O6/45

güvegi : **Damat.**
g. K6/9
g.+ yi K6/8, O6/46

güvēgi : **Damat.**
g. K6/8

güven - : **Güven duymak.**
g.- erekten K5/62
g.- irim ŞK10/52
g.- iy O10/16
g.- mīş ND2/11
g.- memiş ND2/8
g.- nim O4/11

güvenc : **Güven duygusu.**
g.+ i O7/80

güvendir - : **Güven vermek.**
g.- miş ND2/11

güvenil - : **Güvenmek.**
g.- ik ŞK2/10

güvercinlig : **Güvercinlik, yer adı.**
g. İ5/8

güvey : **Damat.**
g.+ e ŞK13/91
g.+ nen ŞK4/100

güya : **Sözde, sanki.**
g. M5/45

güyrük : **Kuyruk.**
g. Y6/77

güz : **Güz, mevsim adı.**
g. ŞK18/419, K9/9, K9/64, Y6/78, Y6/82, Y6/83
g.+ den Y6/82

güzel : **Güzel, çirkin karşıtı.**
g.+ īdi İ4/6
g. M1/18, M1/26, M1/37, M2/41, ŞK2/8, ŞK4/163, ŞK4/178, ŞB6/21, ŞB6/22, ŞB6/25, ŞB6/48, ŞB6/58, ŞB6/65, ŞB6/81, ŞB6/85, ŞB6/97, ŞB7/17, ŞB7/29, A8/83, A11/95, İ1/100, İ5/174, K6/13, K10/101, K10/108, K10/21, K10/23, K10/36, K10/58, K10/89, ND1/17, O20/65, Y8/10
g.+ cenē K10/33
g.+ di M9/54, A4/154, A5/216, K10/5, K10/18, O20/62, O20/63, O20/65
g.+ diñ ŞB6/35
g.+ dir ND1/36, ND1/40
g.+ i ŞB6/97, ŞB6/98, İ4/5, Y8/82
g.+ idi İ5/189
g.+ inen O20/6
g.+ lerden M8/68
g.+ leri O18/37
g.+ lērin A4/62
g.+ miş ŞB6/15, ŞB7/18, N4/16
g.+ mişim ŞB6/22

güzēl : **Güzel, çirkin karşıtı.**
g. Y5/325
ġ.+ lerin A4/66, A4/67

güzel güzel : **Herhangi bir sıkıntıya uğramadan.**
g. Y4/7

güzelleş - : **Güzel bir durum olmak.**
g.- erek ŞB6/80
g.- erekden ŞB6/78

güzün : **Güz mevsimi.**
g. K9/9, O21/35

gûl - : **gülmek.**
g.- mez N2/11

H

hīb : **Hep, bütün.**
h.+ sini N1/246

hīç : **Hiç, cümlenin anlamına olumsuzluk katar.**
h. N1/175, ND4/182, ND4/44, ND4/69, ND4/91, O21/7, Y1/30

ʰīç : **Hiç, cümlenin anlamına olumsuzluk katar.**
ʰ. O5/13

hīn : **Şimdi.**
h. ND4/82

hʿôgm : **Hüküm.**
h.+ inde O17/21

ḥʿabe : **Tane, adet.**
ḥ. A4/171, K9/79, O3/33, O19/16

ḥʿābe : **Tane, adet.**
ḥ. K6/123

ḥʿac : **Hac, Kabe.**
ḥ.+ de Y5/432

ḥʿacēmi : **Hacı Emmi, kişi adı.**
ḥ. O5/35

ḥʿaci : **Hacı, Hacc'a gidip gelen kimsenin adı.**
ḥ. M6/56
ḥ.+ niñ O5/35

ḫʿaci : **Hacı, Hacc'a gidip gelen kimsenin adı.**
ḫ.+ nin K6/40

ḥʿāci mısdafa : **Hacı Nasır Camisi, yer adı.**
ḥ. K6/184

ḥʿáfde : **Hafta.**
ḥ. O2/26

ḥʿafti kesil - : **Nefesi kesilmek.**
ḥ.- iy K7/125

ḫʿāġ ver - : **Hak vermek.**
ḫ.- iydi O20/135

ḥʿaġġ : **Hak, adalet.**
ḥ.+ ımıza M7/110

hʿaġlı : **Haklı, hakka uygun.**
h. O9/78

hʿāġlı : **Haklı, hakka uygun.**
h.+ sıñ O9/77

hʿaġsızlıġ : **Haksızlık, hakka uygun olmayan.**
h. O9/76

ḥʿaked : **Hikâye.**
ḥ.+ im O4/18

ḥʿaḳḳ : **Hak, adalet.**
ḥ.+ a O6/24

ḥʿal : **Hal, durum**
ḥ. N5/7

ḥʿançerim : **Hançerim masalı.**
ḥ. A13/14

ḫʿånım : **Kız ve kadınlara verilen unvan.**
ḫ. ŞB1/29
ḫ.+ ıñ ŞB1/19

ḥʿanifi : **Hanifi, kişi adı.**
ḥ.+ nin O10/73

ḥʿasib dürrů cāʿāddesi: Hasip Dürri Caddesi , yer adı.
ḥ.+ nde M7/9

ḫʿati : **Hata.**
ḫ. N1/83

ḥʿavzel : **Yakacak, zeytinin çekirdeğinden yapılan yakacak.**
ḥ.+ i M6/28

ḥʿayvan : **Hayvan.**
ḥ. A1/52, A3/266, A3/269

ḥʿáyvan : **Hayvan.**
ḥ.+ ların A3/260

ḫʿayvan : **Hayvan.**
ḫ.+ ıñ A3/258

ḥʿazireti ali : **Hz. Ali, kişi adı.**
ḥ. O13/9

hʿögm : **Hüküm.**
h.+ ů O17/63

hʿörmet : **Hürmet.**
h.+ ine N7/17, N7/20

hā̆ : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. ŞK1/47, ŞK7/209, ŞK7/33, ŞK7/43, ŞK8/106, ŞK8/118, ŞK8/136, ŞK8/151,

ŞK8/153, ŞK8/170, ŞK8/174, ŞK8/175, ŞK8/180, ŞK8/194, ŞK8/33, ŞK8/38, ŞK8/45, ŞK8/46, ŞK8/56, ŞK8/62, ŞK8/63, ŞK8/65, ŞK8/86, ŞK8/93, ŞK9/27, ŞK9/30, ŞK12/19, ŞK12/27, ŞK12/30, ŞK12/31, ŞK17/162, ŞK17/217, ŞK17/34, ŞK17/63, ŞK18/4, ŞK18/108, ŞK18/400, ŞK18/410, A5/199, İ8/21, K6/138, K6/38, O5/43, O17/34, Y1/159, Y4/37, Y5/105, Y5/126, Y5/128, Y5/132, Y5/157, Y5/168, Y5/186, Y5/187, Y5/196, Y5/200, Y5/202, Y5/268, Y5/299, Y5/379, Y6/136, Y6/138, Y6/36, Y6/43, Y6/48, Y6/57

ḥǎ : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḥ. ŞK17/168, Y4/48, Y5/370, Y6/133

hē : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. ŞK1/52

hēç : **Hiç, cümlenin anlamına olumsuzluk katar.**
h. K6/216, K10/76, ND4/45, O5/13, O12/31, O17/38, O20/169

hēr : **Her, teker teker.**
h. ŞK17/166

ha : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M9/53, M9/57, M12/14, ŞK3/77, ŞK4/106, ŞK8/7, ŞK8/124, ŞK9/20, ŞK11/55, ŞK14/55, ŞK14/57, ŞK14/74, ŞK16/34, ŞK18/335, A1/281, A1/39, A1/73, A1/79, A2/20, A2/95, A5/137, A7/27, A10/57, A13/120, K6/166, K8/21, K12/200, N7/31, ND3/14, ND4/126, ND4/172, ND4/67, ND4/83, ND4/98, O3/18, O3/19, O5/42, O11/31, O17/19, O17/29, O18/13, O20/14, O23/19, O23/25, Y1/134, Y1/145, Y1/151, Y4/147, Y4/178, Y5/395

há : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. ŞK1/17, ŞK7/71, ŞK8/106, ŞK8/132, ŞK8/15, ŞK8/150, ŞK8/162, ŞK8/167, ŞK8/34, ŞK8/74, ŞK8/85, ŞK8/89, ŞK11/3, ŞK11/5, ŞK18/402, A2/77, A5/110, A5/238, A5/65, A5/78, A9/60, Y1/146, Y2/72, Y5/151, Y5/32, Y5/371, Y5/397, Y6/100, Y6/134, Y6/150, Y6/29, Y6/36, Y6/55, Y6/56, Y6/61, Y6/77, Y6/88, Y7/8, Y8/19, Y8/65

hā : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M2/12, M2/26, M5/32, M6/67, M6/90, ŞK4/147, ŞK7/69, ŞK8/122, ŞK8/141, ŞK18/6, ŞK18/153, ŞB7/40, A2/83, A4/29, A5/247, A6/42, A9/11, A10/58, A13/152, A13/159, İ6/7, K6/76, K12/184, K12/199, N1/187, N7/28, ND4/166, ND4/70, O6/43, O7/33, O7/62, O8/29, O10/106, O17/38, O19/8, O20/167, O20/73, O20/86, O21/44, Y1/104, Y1/14, Y1/18, Y1/33, Y1/47, Y1/70, Y5/142, Y5/154, Y5/156, Y5/76
h.+ sını O3/51

ḥa : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḥ. M6/58, ŞK15/64, ŞK17/126, A1/103, A2/67, A4/68, A4/87, A7/38, A9/35, İ4/31, K5/58, K7/115, K12/167, Y4/253, Y5/71

ḥa' : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḥ. A4/90

ḥá : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḥ. Y5/346

ḥā : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḥ. M6/52, M6/67, ŞK8/5, A1/223, A2/52, K10/54, ND4/128, Y4/84, Y5/62, Y6/90
ḥ.+ sını A5/6
ḥ.+ sıñı A5/6

ḫā : **Evet anlamında kullanılan söz.**
ḫ. A9/15

ha' : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M6/19, ŞK3/77, ŞK3/88, A4/11, ND4/152, O4/19, O8/61, Y2/31

há' : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. Y8/62

ḫāad : **Hayat.**
ḫ. ŞB4/4

háb yaz - : **İlaç/Reçete yazmak.**
h.- iyōm ŞK18/273

ḫābǎr : **Haber, bir olay üzerinden edinilen**

bilgi.
ḫ. K13/13

ḫaba : **Şöyle böyle.**
ḫ. A7/58

ḫaba maba : **Şöyle böyle.**
ḫ. ŞK5/37

habar : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
h.+ imiz İ5/61

habár : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
h. Y3/4

ḫabar : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
ḫ. İ1/116, K6/169
ḫ.+ ım K9/39
ḫ.+ ın İ5/88

ḫabár : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
ḫ. Y6/156

ḫabar : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
ḫ. K2/42, N1/195, O10/91
ḫ.+ ı N1/8, N1/29, N1/46
ḫ.+ ıñ ND4/100
ḫ.+ ī N1/238
ḫ.+ in M10/22

ḫabár ver - : **Bildirmek, haber ulaştırmak.**
ḫ.- iyler ŞK10/135

habba ʿāli : **Habba Ali, kişi adı.**
h.+ ye O20/128

habba ali : **Habba Ali, kişi adı.**
h. O20/128

ḫabba ālūgi : **Habba Ali, kişi adı.**
ḫ.+ den O20/148

habē : **Tane, adet.**
h. ŞK10/132

ḫābecig : **Tane, adet.**
ḫ. O19/47

ḫabelli : **Haberli, haberi olmak**
ḫ.+ lerimiş ŞK18/216
ḫ.+ ʸmiş ŞK18/216

haber : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
h. Y3/6
h.+ i ŞK8/22, ŞK8/23, ŞB6/55
h.+ im Y2/62

ḫaber : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
ḫ. ŞK15/58
ḫ.+ i ŞK15/42, ŞK15/59, İ5/61
ḫ.+ im O20/36
ḫ.+ leri İ3/152

ḫaber : **Haber, bir olay üzerinden edinilen bilgi.**
ḫ. ŞK15/58, A9/53
ḫ.+ i M12/29, O6/28

habersuz : **Habersiz, haberi olmayan.**
h. ŞK7/25

ḫabeş : **Habeş, kişi adı.**
ḫ. O16/37

ḫabey ġarí : **Habey Gari, kişi adı.**
ḫ. İ7/90

ḫabḫab : **Tahta ayakkabı.**
ḫ. O17/79, O17/82

ḫābuki : **Halbuki**
ḫ. ŞK7/94

hac : **Hac, Kabe.**
h.+ a ŞK4/124
h.+ ē ŞK18/412

ḫac : **Hac, Kabe.**
ḫ.+ á O16/15
ḫ.+ e A7/4, O4/22

ḫac : **Hac, Kabe.**
ḫ.+ ını A1/61

hacī : **Hacı, Hacc'a gidip gelen kimsenin adı.**
h. Y4/21

ḫacī : **Hacı, Hacc'a gidip gelen kimsenin adı.**
ḫ. O5/27, O20/10, O20/30

ḫacá : **Hatice, kişi adı.**
ḫ. O14/60

ḫacca : **Hatice, kişi adı.**
ḫ.+ nın A10/22

ḫaccá gelin : Hatice Gelin, kişi adı.
ḫ. ŞB5/8

ḫacci : Hatice, kişi adı.
ḫ. A4/172

ḫace : Hatice, kişi adı.
ḫ. A7/46, O14/43, Y5/424

ḫacē : Hatice, kişi adı.
ḫ. O16/16

ẖace : Hatice, kişi adı.
ẖ. O14/43

ḫācėli : Hacı Ali, kişi adı.
ḫ. A13/21

ḫaceli demir : Hacı Ali Demir, kişi adı
ḫ.+ di A13/20

ḫacey ġarı : Hatice Gari, kişi adı.
ḫ. İ7/90

hacı : Hacca gidip gelen kimse.
h.+ ya İ3/87

ḫacı nasır camısı : Hacı Nasır Camisi, yer adı.
ḫ.+ na M6/59

ʰācıġ - : Acıkmak.
ʰ.- dıġ O18/6

hacıvet dezze : Hacıvet Teyze, kişi adı.
h. Y4/160

haci : Hacca gidip gelen kimse.
h. ŞK18/417, ŞK18/418, K12/197
h.+ ler O22/27
h.+ nin ŞK7/109

hāci : Hacca gidip gelen kimse.
h. ŞK18/417

ḫaci : Hacca gidip gelen kimse.
ḫ. M9/38, M9/42, M9/64, M10/15, M10/16, K6/139, O5/41, O20/42, O20/88
ḫ.+ ye O5/36

ẖaci : Hacca gidip gelen kimse.
ẖ. M10/21, K12/142, O14/42

haci ʿā : Hacı Ağa, kişi adı.
h. M9/26

ḫaci aġa : Hacı Ağa, kişi adı.
ḫ.+ dan O19/36

haci begdeş : Hacı Bektaş, kişi adı.
h.+ in İ5/19

haci kiya : Hacı Kiya, kişi adı.
h. ŞK18/423, ŞK18/433-434
h.+ ya ŞK18/432
h.+ ylan ŞK18/433

haci kiyā : Hacı Kiya, kişi adı.
h. ŞK18/422
h.+ yı ŞK18/433

ḫaci nasır camısı : Hacı Nasır Camisi, yer adı
ḫ.+ nın M6/60

ḫacikō : Haciko, kişi adı.
ḫ.+ nun İ3/23

ḫacilī : Hacca gidip gelen kimse.
ḫ.+ ni K6/139

ḫacimelt : Hacı Mehmet, kişi adı.
ḫ.+ in O12/8

ẖaco gelinī : Haco Gelin, kişi adı.
ẖ. ŞB5/17

haçır : Aşar vergisi.
h. Y6/11

ḫaçır : Aşar vergisi.
ḫ.+ ıdī Y6/10

haçi : Hacca gidip gelen kimse.
h. ND5/30

ḫad : Had, sınır, uç.
ḫ.+ ınnan N1/218

ẖād : Hatta, bile, üstelik.
ẖ.+ a ŞB4/4

ẖāda : Hatta, bile, üstelik.
ẖ. ŞB4/4

ḫadar : Kadar.
ḫ. N3/26, N3/27, N3/31

ḫadça ġarı : Hatice Karı, kişi adı.
ḫ. ND5/43

hadçe : Hatice, kişi adı.
h. ND5/44

ḥadı : **Haydi, isteklendirme sözü.**
ḥ. N1/186

hadi : **Haydi, isteklendirme sözü.**
h. ŞB7/33, A11/8, A11/51, N2/79, N4/8, ND4/142, ND6/26

hadice : **Hatice, kişi adı.**
h. İ1/103

ḥadice : **Hatice, kişi adı.**
ḥ. İ3/4, İ3/16, İ3/21

hadin : **Haydi, isteklendirme sözü.**
h. A3/225

hadis : **Hadis.**
h.+ inī O11/25

hafā : **Hafta.**
h. ŞK8/194

hafda : **Hafta.**
h. ŞK2/17, ŞK8/142, ŞK10/146, ŞK10/82, ŞK13/28, O17/26
h.+ sına ŞK14/16

hafdá : **Hafta.**
h. M5/28

ḥafda : **Hafta.**
ḥ. M11/23, ŞK9/5, O17/25
ḥ.+ sına ŞK2/58
ḥ.+ sınā ŞB3/28

ḥafdá : **Hafta.**
ḥ. M2/20, M2/34, M8/80, A2/92, O16/38, O17/25, O19/62, O21/6

ḫafda : **Hafta.**
ḫ.+ da K6/209

hafdālī : **Haftada bir kez yapılan.**
h.+ dı ŞK6/92

hafde : **Hafta.**
h. A12/34

ḥafde : **Hafta.**
ḥ. O1/5

hafdi : **Hafta.**
h.+ ye ŞK18/42

ḫafıs : **Hafız, Kur'an'ı ezbere bilen kimse.**
ḫ. M3/16

ḥafız : **Hafız, Kur'an'ı ezbere bilen kimse.**
ḥ. M6/90
ḥ.+ mış M6/90

hafıza : **Bellek.**
h.+ sı ŞK3/5

ḥafızı kelam : **Hafız, Kur'an'ı ezbere bilen kimse.**
ḥ. M6/90

hafi : **Hafif.**
h.+ den ŞK4/83

hafi hafif : **Çok hafif.**
h. O21/38

hafif : **Hafif.**
h. A3/115

ḫafif : **Hafif.**
ḫ. O10/14

hafta : **Hafta.**
h. Y4/49, ŞB6/79

ḥafta : **Hafta.**
ḥ.+ ya ŞB6/86

hafTı : **Hafta.**
h.+ ya ŞK5/100

ʰaġġ : **Hak, adalet.**
ʰ.+ ı O7/39

ḥaġġ : **Hak, adalet.**
ḥ.+ ından N2/22

ḫåġġ : **Hak, adalet.**
ḫ.+ ıñı ŞB2/66

ḥaġġad : **Hakikat, gerçek.**
ḥ.+ de ND5/47

ḥaġġaten : **Hakikaten, gerçekten.**
ḥ. N1/39

ḫaġġaten : **Hakikaten, gerçekten.**
ḫ. ŞK3/110

ḥaġġı : **Hakkı, kişi adı.**
ḥ. ND4/155
ḥ.+ ynan ND4/155

haġġından gel - : Baş etmek.
h.- ir N2/29
h.- meyi N2/35

haġġıñdan gel - : Baş etmek.
h.- meyi N2/51

hāġlı : Haklı, doğru.
h.+ sıñ ŞK18/352

ḥaġlı : Haklı, doğru.
ḥ.+ sıñ N1/266

ḥāġlı : Haklı, doğru.
ḥ.+ sıñ N1/177

ḫaġlı : Haklı, doğru.
ḫ. K12/119

haġsızlıġ : Haksızlık, doğru olmayan.
h. O9/75

ḥaġsızlıġ : Haksızlık, doğru olmayan.
ḥ. K12/90

ḥaḫ : Hak, adalet.
ḥ.+ ımıñ O20/144
ḥ.+ ın O22/95

ḫaḫ : Hak, adalet.
ḫ.+ ım O3/53

ḥahiḫat : Hakikat, gerçek.
ḥ.+ tan ŞK15/100

hahō : Boşuna anlamında kullanılan söz.
h. K5/43, O10/23

ḥāır : Nerede.
ḥ.+ da ŞK17/94

haḳ : Hak, adalet.
h.+ ı O7/41

ʰaḳ : Hak, adalet.
ʰ. N1/267

ḥaḳ : Hak, adalet.
ḥ. ŞK16/33, ŞK18/398, A4/127
ḥ.+ ımın O20/119
ḥ.+ ın K6/132, N7/35
ḥ.+ ına A5/223
ḥ.+ ıñı O20/127, O20/141
ḥ.+ ıyla N1/74

ḥaḳ - : Kalkmak.
ḥ.- mam ŞK18/295

ḫaḳ - : Kalkmak.
ḫ.- mamış ŞK18/299

ḫaḳ : Hak, adalet.
ḫ. O20/142
ḫ.+ ı Y1/39
ḫ.+ ımı O20/136
ḫ.+ ını ŞB2/102, ŞB2/125, O20/139
ḫ.+ ınnan O19/39

ḥaḳ aşıġı : Hak Aşığı, ozan.
ḥ. A4/105, A4/33
ḥ.+ sa A4/115
ḥ.+ san A4/40, A4/69
ḥ.+ yım A3/74

ḥaḳ aşıḳı : Hak Aşığı, ozan.
ḥ. A4/29

ḥaḳ aşi : Hak aşığı, ozan.
ḥ. ŞK18/398-399

ḫaḳ tabla - : Yapılan bir işin ücretini almak.
ḫ.- miya O20/114

ḥaḳ tobli - : Yapılan bir işin ücretini almak.
ḥ.- yamiy O20/122

ḥaḳan : Hakan, kişi adı.
ḥ. İ3/20

ḥaḳaT : Hakikat, gerçek.
ḥ. K7/115

ḥaḳaten : Hakikat, gerçek.
ḥ. A3/42

haḳáye : Hikâye.
h. A5/8

ḥaket : Hikâye.
ḥ. O17/58
ḥ.+ im O4/18

ḥaketle - : Hikâye toplamak.
ḥ.- rdi A1/317

ḥaḳı tobli - : Yapılan bir işin ücretini almak.
ḥ.- yamiy O20/122

ḥaḳından gel - : Baş etmek.
ḥ.- im K7/77

ḫaḳíḳaTan : **Hakikaten, gerçekten.**
ḫ. K7/154

ḫakim : **Hakim.**
ḫ. ŞB5/13

ḫakim ol - : **Egemenliğini sürdürmek.**
ḫ.- ursūñ N1/100

hakiye : **Hikâye.**
h. Y5/315

hākiye : **Hikâye.**
h. A13/90

ḫakiye : **Hikâye.**
ḫ. M6/35, ŞK7/126, ŞK7/128, A3/232, A13/5, A13/9, A13/11, A13/13, A13/15, A13/17, A13/19, O5/9
ḫ.+ ler O5/11, O12/14
ḫ.+ niñ O5/11
ḫ.+ si A13/14, N1/160
ḫ.+ yi A13/9

ḫákiye : **Hikâye.**
ḫ. O13/4

ḫākiye : **Hikâye.**
ḫ. A13/7, A13/10

ḫakiye : **Hikâye.**
ḫ. A13/11

ḫakiyeci : **Hikâye anlatan kimse.**
ḫ. M6/36

ḫākiyet : **Hikâye.**
ḫ. N8/60

ḫakiyi : **Hikâye.**
ḫ.+ ye A13/21

ḫaḳḳ : **Hak, adalet.**
ḫ.+ ı K5/70
ḫ.+ nan K5/70

ḫaḳli : **Haklı, doğru.**
ḫ.+ ye K12/94

hákmet : **Hikmet.**
h.+ e Y5/114

ḫaḳsiz : **Haksız, doğru olmayan.**
ḫ.+ e K12/93, K12/94

hal : **Hal, durum.**
h. A7/61
h.+ da M8/88, ŞK4/201
h.+ i A11/100
h.+ im A3/126
h.+ īn A7/72
h.+ íne M7/13

hāl : **Al Karısı.**
h.+ ı A7/63

ḫal : **Hal, durum.**
ḫ.+ ī K7/105
ḫ. A7/68, A7/69
ḫ.+ da M6/87
ḫ.+ de A2/53
ḫ.+ e M7/31
ḫ.+ ı ŞK7/119, A7/57, O1/22
ḫ.+ ım ŞK17/78, O20/21, O20/36, İ3/6
ḫ.+ ımı ŞK10/27, K9/124
ḫ.+ ımıza O3/37, O13/12
ḫ.+ ın K6/132
ḫ.+ ına ŞK17/304, ŞB2/84, N6/18
ḫ.+ ında ŞK8/17, K5/118, K5/119, K5/79, K5/81, K5/83
ḫ.+ ındā K5/120
ḫ.+ ında O11/4
ḫ.+ inde Y6/5
ḫ.+ ine M7/42
ḫ.+ nen A4/15

ḫál : **Al Karısı.**
ḫ. ŞK1/41

ḫal bas - : **Al basmak.**
ḫ.- an A7/56

ḫalā̆n : **Hala, şimdiye kadar.**
ḫ. ŞK3/10

hala : **Babanın kız kardeşi.**
h. O10/29
h.+ m ŞK4/84, ŞK4/89, İ1/79, K6/31
h.+ mı O20/81
h.+ mıñ O16/44
h.+ mın A1/208, K6/147
h.+ sını O10/29, O10/32
h.+ yıñ İ1/117

ʰala : **Babanın kız kardeşi.**
ʰ. O10/30
ʰ.+ sına K6/16

halá : **Hala, şimdiye kadar.**
h. İ7/56

ḥala : **Babanın kız kardeşi.**
ḥ. M10/24, ŞK17/130, ŞK17/320, K12/36, N5/14, O10/30, Y4/11
ḥ.+ larımıza M1/27
ḥ.+ m M3/16, ŞK17/122, İ1/77, İ7/74
ḥ.+ mgilē M1/28
ḥ.+ mgilin M3/5
ḥ.+ mı İ1/80
ḥ.+ mın İ1/79, İ1/79
ḥ.+ mıñ N3/5, O16/43
ḥ.+ sıgil O21/22
ḥ.+ sını O10/10, O10/29

ḥalá : **Babanın kız kardeşi.**
ḥ. M7/8, M7/18

ḥalā : **Babanın kız kardeşi.**
ḥ. M10/17, İ1/113, İ5/135, O22/51

ḥālā : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. K7/201

ḫala : **Babanın kız kardeşi.**
ḫ.+ m M3/7
ḫ.+ mgilde M5/45

ḥaláb : **Haleb, yer adı.**
ḥ.+ iñ O22/61

ḥalaf : **Halef, kişi adı.**
ḥ. O13/4
ḥ.+ ın K5/57

ḥalal : **Helal.**
ḥ. O19/72

halal ėt - : **Helal etmek.**
h. ŞK4/123
h.- mem ŞK4/122

ḥalál os - : **Helal etmek.**
ḥ.- sun O4/34

ḥalallıġ : **Helallik**
ḥ.+ nan O19/72

ḥalan : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. ŞB3/30

ḥalán : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. İ5/150

ḥalān : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. ŞB3/29, O5/38

ḥalat : **Kalın ip.**
ḥ. A5/30

halay : **Davul ve zurna eşliğinde oynanan oyun.**
h. O15/32, O15/39, O15/45

ḥalay : **Davul ve zurna eşliğinde oynanan oyun.**
ḥ. İ5/136, K6/13, O6/41, O14/16
ḥ.+ da ŞK3/48, ŞK3/52
ḥ.+ ın Y5/76

ḥaláy : **Davul ve zurna eşliğinde oynanan oyun.**
ḥ.+ de ŞK3/47

ḥalay dut - : **Halay oyunu oynamak.**
ḥ.- allarıdı Y5/76
ḥ.- ardı O5/31
ḥ.- muşlar A1/301

ḥalay havası : **Davul ve zurna eşliğinde oynanan oyun.**
ḥ. A13/143

ḥalay sēg - : **Halay oyunu oynamak.**
ḥ.- dikden O6/42

ḥalay sek - : **Halay oyunu oynamak.**
ḥ.- iller O6/42

halbīgī : **Halbuki, oysa.**
h. ND4/14

ḫalbıḫı : **Halbuki, oysa.**
ḫ. ŞK18/230

ḥalbır : **Halbur, elek.**
ḥ. K1/4

ḫalbır : **Halbur, elekb.**
ḫ. ŞB7/3

ʰalbigi : **Halbuki, oysa.**
ʰ. M3/4

ḥalbiki : **Halbuki, oysa.**
ḥ. M7/42, M8/73

halbīsa : **Halbuki, oysa.**
h. ŞB2/90

ḥalbůr : **Halbur, elek.**
ḥ. ND2/4

ḥalbu : **Halbuki, oysa.**
ḥ. Y4/292

ḥalbūise : **Halbuki, oysa.**
ḥ. ŞK7/98

halbuki : **Halbuki, oysa.**
h. ND1/24, O9/114

ḥalbuki : **Halbuki, oysa.**
ḥ. M8/126

ḥalbūnáḫí : **Halbuki, oysa.**
ḥ. Y5/307

ḫalbuneḫı : **Halbuki, oysa.**
ḫ. ŞK9/46

halcı : **Al Karısı.**
h. A7/56
h.+ nıñ A7/61

ḥalcı : **Al Karısı.**
ḥ. A7/64, A7/75

ḫalcı : **Al Karısı.**
ḫ. A7/71

hale : **Hala, şimdiye kadar.**
h. Y6/98

ḥale : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. A2/72, N5/29
ḥ.+ si N1/187

ḥalē : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. O22/27

haleb : **Halep, yer adı.**
h. A3/103
h.+ de A3/118
h.+ e A3/72
h.+ in A3/114

ḥaleb : **Halep, yer adı.**
ḥ.+ de A3/45
ḥ.+ e A3/117, A3/121, A3/45, A3/71
ḥ.+ in A3/73
ḥ.+ iñ ŞK1/22

haleb meydanı : **Halep Meydanı, yer adı.**
h.+ nda A3/72

haleb şēri : **Halep Şehri, yer adı.**
h. A3/121

ḥalel : **Helal.**
ḥ. A13/74

ḥalel ėd - : **Helal etmek.**
ḥ.- en ND6/57

halel eyle - : **Helal etmek.**
h. A3/121

ḥalelleş - : **Hakkını birbirine bağışlamak.**
ḥ.- irlēr ŞK7/36

halen : **Hala, şimdiye kadar.**
h. O5/4, O14/30, Y6/94

ḥalen : **Hala, şimdiye kadar.**
ḥ. M9/41

haley çek - : **Halay oyunu oynamak.**
h.- erdi ŞK13/138

haley çekil - : **Halay oyunu oynamak.**
h.- iye ŞK13/136

haley dut - : **Halay oyunu oynamak.**
h.- allar ŞK13/124

ḥaley sek - : **Halay oyunu oynamak.**
ḥ.- eller ŞK13/129

ḫalfe : **Kalfa.**
ḫ.+ siydī N3/5

ḥalfet köyná : **Kefen.**
ḥ. A6/16

halfeti : **Halfeti, yer adı.**
h.+ ye Y6/94

halġ : **Halk, millet.**
h.+ ı O9/66

ḥalġ : **Halk, millet.**
ḥ. K7/103, K7/131, K7/163

ḥalḫ : **Halk, millet.**
ḥ.+ ı O11/12

ḫalḫ : **Halk, millet.**
ḫ.+ ı ŞK10/14

halı : **Halı, kilim.**
h. ŞK18/329, Y6/142

ḥalı : **Halı, kilim.**
ḥ. M6/6, ŞK17/163
ḥ.+ dan M6/5
ḥ.+ ları A7/5
ḥ.+ ya İ3/91

ḥålı : **Halı, kilim.**
ḥ.+ da M6/8

ḫalı : **Halı, kilim.**
ḫ. A7/5, İ4/49
ḫ.+ lar ND4/45
ḫ.+ lara ND4/47

halıcı : **Halı işiyle uğraşan kimse.**
h. A7/61

ḫalını ḥatırını : **Keyif.**
ḫ. K6/98

halıya dutuş - : **Halay oyunu oynamak.**
h.- ur ŞK13/19

ḥalıyi dut - : **Halay oyunu oynamak.**
ḥ.- allar ŞK13/11

ḥalı ġal - : **Hali kalmak.**
ḥ.- miy K7/126

halī : **Halı, kilim.**
h. ND4/46

ḫalil : **Halil, kişi adı.**
ḫ. K6/40, K6/41

ḫalil şıvġın : **Halil Şıvgın, kişi adı.**
ḫ. K12/37

ḥalil usda : **Halil Usta, kişi adı.**
ḥ.+ nın İ4/22

ḫalisē : **Halise, kişi adı.**
ḫ. K6/192

haliy : **Davul ve zurna eşliğinde oynanan oyun.**
h.+ e A8/36

haliyi sek - : **Halay oyunu oynamak.**
h.- eller ŞK13/19

ḥalḳ : **Halk, millet.**
ḥ. K7/4, O22/35

ḫalḳ : **Halk, millet.**
ḫ.+ ın M7/74

ḥalketen : **Hakikaten, gerçekten.**
ḥ. ŞK14/28

ḥalolar : **Halolar, kişi adı.**
ḥ. İ7/40

ḫalt ėt - : **Uygunsuz bir iş yapmak.**
ḫ.- dik O11/21

ḥalva : **Helva.**
ḥ. ŞK13/79

ḥam : **Olgunlaşmamış olan.**
ḥ. M7/27

ḫam : **Olgunlaşmamış olan.**
ḫ. ŞK8/75, A1/50

ḥam ʿám gimi ol - : **Çok sıcak ya da çok kalabalık olmak.**
ḥ.- urdu M6/31

hamadan : **Metal kap.**
h.+ ī O19/41

ḥamadan : **Metal kap.**
ḥ.+ ı O19/41

hamam : **Hamam.**
h.+ a ŞB2/118

ḥamam : **Hamam**
ḥ.+ ınā M8/68
ḥ.+ larını ŞK3/25

ḥamamcī : **Hamam işiyle uğraşan kimse.**
ḥ. M8/68

ḥamdos - : **Çok şükür anlamında söz.**
ḥ.- sun ŞB5/6, İ6/2

ḥamdol - : **Çok şükür anlamında söz.**
ḥ.- sun A2/99

ḥameyli : **Bıçak.**
ḥ. ŞK17/190, Y4/241

ḥamır : **Hamur.**
ḥ. M2/23, K6/123
ḥ.+ ı A5/230, A5/231

ḫamır : **Hamur.**

ḫ. A4/158, İ6/33, K6/129
ḫ.+ ı M10/6, M10/8, A1/193, K10/103, ND4/23
ḫ.+ lār M2/34

ḫamıř : **Hamur.**
ḫ.+ ıñ K6/128

ḫamır ed - : **Hamur yoğurmak.**
ḫ.- im K6/123

ḫamır ėd - : **Hamur yoğurmak.**
ḫ.- eller K6/89

ḫamır ėt - : **Hamur yoğurmak.**
ḫ.- dīm K6/116

ḥamırkesen : **Hamurkesen köyü.**
ḥ.+ e ŞK14/59

ḥamid : **Hamit, kişi adı.**
ḥ. O7/30
ḥ.+ e A5/214

hamilė : **Hamile.**
h.+ ydi M5/36

hāmile : **Hamile.**
h.+ ymiş ŞB6/56

ḥamile : **Hamile.**
ḥ. ŞK8/5, İ1/101, N8/10, ND2/7, Y5/166

hamile ġal - : **Hamile olmak.**
h.- iy ŞK10/33

ḥamile ġal - : **Hamile olmak.**
ḥ.- iyı ŞK10/33

ḥamile ol - : **Hamile olmak.**
ḥ.- iy A4/29

ḫamile ol - : **Hamile olmak.**
ḫ.- massañ A5/212
ḫ.- ursañ A5/212

ḥamle : **Hamle.**
ḥ. A5/61
ḥ.+ sini A5/53, A5/59

ḫamur : **Hamur.**
ḫ. M10/3, M10/7
ḫ.+ dan M10/11
ḫ.+ īn M10/4

hammal : **Hamal.**
h.+ ların Y5/110

ḥammállig : **Hamal işiyle uğraşan kimse.**
ḥ. O20/156

ḫamur : **Hamur.**
ḫ. M10/9
ḫ.+ ı M10/10
ḫ.+ i A1/31
ḫ.+ unu Y4/6

ḥamzā : **Hamza, kişi adı.**
ḥ. ND5/29

hamza memmed : **Hamza Mehmet, kişi adı.**
h. ND5/29

ḥamza memmed : **Hamza Mehmet, kişi adı.**
ḥ.+ iñ ND5/28

hān : **Han.**
h. M9/44

ḫan : **Han.**
ḫ. A5/46, N1/147

ḫan ayvaz : **Han Ayvaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri**
ḫ.+ ım N1/213, N1/226

hanī : **Hani, nerede.**
h. A9/8, ND5/38

hana : **Hane, ev.**
h.+ ñızı ŞK10/109

ḥana : **Dörtlük, kıta.**
ḥ. ŞK12/9, O10/107, O10/99

ḥana : **Hane, ev.**
ḥ. A4/24, K5/80
ḥ.+ sı O6/30

ḥanā : **Hani, işte.**
ḥ. N1/188

ḫana : **Dörtlük, kıta.**
ḫ. K7/180, O22/22

ḫana : **Hane, çadır.**
ḫ. K12/81, O22/6, O22/22
ḫ.+ nın O22/24

ḥanalıġ : **analık, üvey ana.**

ḥ. ŞK16/42

ḥanan harab ol - : Evin yıkılsın anlamında beddua.
ḥ.- mıya ŞK10/122

ḥanan ḥaraba ġal - : Evin yıkılsın anlamında beddua.
ḥ.- a O5/19

ḥanan ḥarva : Evin yıkılsın anlamında beddua.
ḥ. O5/19

ḫanci : Hancı.
ḫ.+ ya N1/182

ḥançer : Hançer, bıçak.
ḥ.+ i ŞK17/194, ŞK17/195

handa : Nerede.
h. Y5/274

ḥane : Ev.
ḥ. İ6/18

ḥanē : Ev.
ḥ. O22/40

ḥanedan : Hükümdar.
ḥ.+ ın M7/68

ḥaneg : Söz, kelime.
ḥ. ŞK9/67
ḥ.+ i O18/55

ḥanek : Söz, kelime.
ḥ. ŞK9/88, ŞK17/43

ḫanek : Söz, kelime.
ḫ. ŞK9/75

ḥaneyi ye - : Söz işitmek.
ḥ.- dik M12/49

hangı : Hangi, soru sıfatı
h. A4/144, Y6/108

hañġı : Hangi, soru sıfatı.
h.+ sı A4/86

ḥangı : Hangi, soru sıfatı.
ḥ.+ nıġı İ5/158
ḥ.+ nın İ5/159
ḥ.+ sı O15/9

ḥanġı : Hangi, soru sıfatı.
ḥ. K12/90

ḥañġıra : Nere.
ḥ. ND4/160

hangi : Hangi, soru sıfatı.
h. ŞB3/28, A1/147
h.+ si A3/225
h.+ sini Y4/219
h.+ sinin İ7/89, İ7/90

ḥangi : Hangi, soru sıfatı.
ḥ. M7/35

ḥañġī : Hangi, soru sıfatı.
ḥ.+ na ND4/81

hangil : Kova.
h. A10/32
h.+ i Y5/262

ḥangil : Kova.
ḥ. A10/30, A10/31
ḥ.+ di A10/31
ḥ.+ e A10/32

hanı : Hangi, soru sıfatı.
h. M12/15, ŞK18/371, A8/36, ND4/69

hañı : Hangi, soru sıfatı.
h. ŞK7/13, Y4/50
h.+ sını Y5/27

ḥanı : Hangi, soru sıfatı.
ḥ. M7/104, K5/29, N1/103, N1/282, N1/283, N1/286, N1/305, N1/306, N1/57, N1/58, N7/33, O1/19, O3/59, O7/6, O7/7, O7/15, O10/107, Y4/170, Y5/310, Y6/45

ḥañı : Hangi, soru sıfatı.
ḥ. ŞB2/20
ḥ.+ sı ND4/78
ḥ.+ sını O9/37

ḫanı : Hangi, soru sıfatı.
ḫ. ŞK5/10, A3/144

hanım : Kadınlar için kullanılan unvan.
h. M11/25, ŞK18/371, ŞK18/402, N2/11
h.+ a N2/32
h.+ ı M11/34, ŞK8/141, ŞK18/198, O20/108

ʰanım : Kadınlar için kullanılan unvan.

ʰ.+ lār ŞK17/185

ḥanım : **Kadınlar için kullanılan unvan.**
ḥ. M11/24, ŞK2/116, ŞK2/26, ŞK2/27, ŞK2/30, ŞK2/32, ŞK2/38, ŞK2/47, ŞK10/26, ŞK10/31, A1/256
ḥ.+ ı ŞK8/28, ŞK10/20, ŞK10/21, ŞK10/33, A5/65, A9/61, K2/7
ḥ.+ ımı A5/28
ḥ.+ ımıdıñ ŞK2/52
ḥ.+ ıñ ŞK10/8
ḥ.+ ına ŞK10/31, A5/192, A5/27
ḥ.+ ınā ŞK2/24
ḥ.+ ıña ŞK2/31, N2/14
ḥ.+ ınan ŞK2/54
ḥ.+ ınıñ ŞK10/9

ḫanım : **Kadınlar için kullanılan unvan.**
ḫ. M7/3, M9/43, ŞB1/32, K8/19, N1/244, O3/69, O11/21, O16/17
ḫ.+ ı ŞB1/24, K2/3, K2/6, O9/31, O10/48, O20/73
ḫ.+ ıḫı O5/6
ḫ.+ ım ŞB1/14, ŞB1/17
ḫ.+ ına A5/187, N3/18, O11/20
ḫ.+ ınā N1/177
ḫ.+ ınan O20/162
ḫ.+ ını A5/66
ḫ.+ ınıñ N7/26
ḫ.+ iynan A5/67
ḫ.+ lar O17/68
ḫ.+ ların ND4/77, O20/64
ḫ.+ nan ŞB1/32
ḫ.+ nān ŞB1/17

ḫånım : **Kadınlar için kullanılan unvan.**
ḫ.+ a ŞB1/39
ḫ.+ ım ŞB2/35
ḫ.+ ınī ŞB1/23
ḫ.+ ları ŞB1/24

hani : **Hangi, soru sıfatı.**
h. ND4/118, O7/3

ʰani : **Hangi, soru sıfatı.**
ʰ. N3/8

haní : **Hangi, soru sıfatı.**
h. ŞK7/110, N2/62

ḥani : **Hangi, soru sıfatı.**
ḥ. A1/63, Y4/80

ḥaní : **Hangi, soru sıfatı.**
ḥ. A9/33, A9/35

ḥanī : **Hangi, soru sıfatı.**
ḥ. N1/114

hānsi : **Hangi, soru sıfatı.**
h. ŞK9/46

háP : **Hap, ilaç.**
h. ŞK11/15

ḫapat - : **Kapatmak.**
ḫ.- alım ND4/176
ḫ.- iylār O2/26

ḥapis : **Cezaevi.**
ḥ.+ e M6/84

haporlō : **Hoporlör.**
h. O7/41

ḥar(a) : **Nere.**
ḥ.+ dan O16/14

ḫar(a) : **Nere.**
ḫ.+ dan K5/86

ḫār gūr : **Gürültü.**
ḫ. ŞK18/376

ḥaraba : **Harabe, terk edilmiş yer.**
ḥ. A6/64, A12/40, Y4/19, Y4/20
ḥ.+ sını A12/42

ḥarabā : **Harabe, terk edilmiş yer.**
ḥ. ŞK17/78

ḫaraba ėd - : **Altüst etmek.**
ḫ.- miş O22/61

haral : **Heralde, galiba.**
h. ŞK9/14
h.+ da ŞK9/14

ḥaral : **Heralde, galiba.**
ḥ. Y8/57

ḫaral : **Heralde, galiba.**
ḫ. O7/68
ḫ.+ dan O3/46

ḥaralda : **Heralde, galiba.**
ḥ. ŞB2/69

ḥarálda : **Heralde, galiba.**
ḥ. A13/86

ḥarálde : **Heralde, galiba.**

ḥ. Y5/402

ḫaralı : Nereli.
ḫ.+ sīz O12/4

ḥaram : Helal olmayan.
ḥ.+ lar O20/201

ḫaram : Helal olmayan.
ḫ. K7/98
ḫ.+ ların O20/223

ḥaram ėd - : Haram etmek.
ḥ.- erim A3/110

ḥārám ol - : Haram etmek.
ḥ.- a A4/115

harb : Savaş.
h. ŞK18/230, ŞK18/310
h.+ e ŞK18/289, ŞK18/290
h.+ i ŞK18/313

ḥarbi : Savaş.
ḥ.+ i ŞK18/313

ḥárb ed - : Savaşmak.
ḥ.- iyōñ ŞK18/284

ḫarb ėd - : Savaşmak.
ḫ.- iyler K12/77

ḫárb marb : Savaş.
ḫ. K11/45

harbe dut - : Savaşmak.
h.- uşmuşlar ŞK18/289

harbıl : Harbul, elek.
h. Y5/179

ḥarbıl : Harbul, elek.
ḥ. O21/43, Y4/194
ḥ.+ ı Y5/199
ḥ.+ ın ŞK8/170, Y5/180, Y5/181
ḥ.+ īn Y5/174
ḥ.+ lar ŞK13/21

ḫārbıl : Harbul, elek.
ḫ. Y4/197

ḫarbıl : Harbul, elek.
ḫ. A1/69, O20/155, O21/43
ḫ.+ ın A1/69
ḫ.+ i A1/70
ḫ.+ lar ŞK8/90, A1/69, K10/17
ḫ.+ ların K10/18

ḥarbılan - : Davul çalmak.
ḥ.- ır ŞK13/25

harbılcı : Dilenci.
h. Y1/86

harbır : Harbul, elek.
h.+ ıñ Y6/49

ḫarbır : Harbul, elek.
ḫ. O21/46

harbilen - : Davul çalmak.
h.- ir ŞK13/121

ḥarbilen - : Davul çalmak.
ḥ.- irdi ŞK13/7

ḫarbül : Harbul, elek.
ḫ. ŞK8/89

ḫarbur : Harbul, elek.
ḫ. A3/231

ḥardal : Hardal, ot türü.
ḥ. A11/108

ḥárel : Heralde, galiba.
ḥ. Y8/59

ḥárf : Harf.
ḥ. ŞK1/5

ḫarıc : Hariç, dışında.
ḫ.+ ında O22/61

ḫarıl ḫarıl : Çok çalışmak.
ḫ. M10/20

ḫarıla - : Köpeğin çıkardığı ses.
ḫ.- dı ŞK4/167

ḥāriç : Hariç, dışında.
ḥ. M8/18

ḥarkat : Hareket, tavır.
ḥ.+ larını ŞK13/102

ḥarla - : Ateşi artırmak.
ḥ.- rdī A8/51

ḫarma : Harman yeri.

ḫ. O21/3, O21/5

harman : **Harman yeri.**
h.+ a ŞK13/120
h.+ dā ŞK13/122

ḥarman : **Harman yeri.**
ḥ. O13/54
ḥ.+ ımız K9/14
ḥ.+ ın Y5/66

ḫarman : **Harman yeri.**
ḫ. ŞK8/90, ŞB3/17, K6/44, O13/14, O15/41, O15/42
ḫ.+ a ŞK13/18
ḫ.+ dā O13/13

ḥarman savur - : **Tahılı samanından ayırmak.**
ḥ.- īn K11/3

ḥarman yeri : **Harman yeri.**
ḥ.+ nde K10/29

ḫarman yeri : **Harman yeri.**
ḫ.+ nde K6/42

ḥarmanlıġ : **Harman yeri.**
ḥ. K9/13

ḫarmı : **Harman yeri.**
ḫ. O21/3, O21/4

ḫarpıdaḳ : **Birdenbire, aniden.**
ḫ. K5/84

has : **Has, özel.**
h. Y8/3
h.+ ı M12/93

ḥas : **Has, özel.**
ḥ. M7/58, M8/30, N3/27, N3/28

ḫas : **Has, özel.**
ḫ. A13/104

has cabbar : **Hasan Cabbar, kişi adı.**
h.+ ıñ ŞK18/188

ḥásʿab : **Hesap.**
ḥ. M7/92

ḥasáb : **Hesap.**
ḥ.+ ından K7/74

hasan : **Hasan, kişi adı.**
h. ŞK7/21, ŞK8/22, ŞK8/48, ŞK8/50, ŞK13/126, ŞK13/78, ŞK18/226, ŞK18/347, ŞK18/350, ŞK18/362, ŞK18/369, ŞK18/370, ŞK18/373, ŞK18/393

ʰasan : **Hasan, kişi adı.**
ʰ. ŞK10/13

ḥasan : **Hasan, kişi adı.**
ḥ. M10/23, M10/28, ŞK2/70, ŞK2/99, A2/59, A2/64, A5/247, Y4/126, Y4/199
ḥ.+ ın A1/11
ḥ.+ ī İ1/118
ḥ.+ iñ ŞK2/100

ḥasán : **Hasan, kişi adı.**
ḥ. A5/254

ḥasan ā : **Hasan Ağa, kişi adı.**
ḥ. ŞK2/71

ḥasan da : **Hasan Dağı, yer adı.**
ḥ.+ ā İ4/32
ḥ.+ īnı İ4/36

ḥasán ḫoca : **Hasan Hoca, kişi adı.**
ḥ.+ nıñ O14/29

hasan kiyā : **Hasan Kiya, kişi adı.**
h. Y4/41

ḥasan kiya : **Hasan Kiya, kişi adı.**
ḥ.+ nın Y4/40

ḥasan kiyágil : **Hasan Kiyagil, kişi adı.**
ḥ. Y4/40

hasan lök : **Hasan Lök, kişi adı.**
h. İ7/44

ḥasan lök : **Hasan Lök, kişi adı.**
ḥ. İ7/42, İ7/43, İ7/47

ḥasan paşalī : **Hasan Paşalı, kişi adı.**
ḥ. ŞK2/78

ḥasanōlu : **Hasanoğlu, kişi adı**
ḥ.+ ndan Y6/154

hasanōlu köyü : **Hasanoğlu köyü, yer adı.**
h. A1/47

ḥasd ol - : **Hasta olmak.**
ḥ.- muşudu İ5/46

hasdá : **Hasta.**
h. Y1/94

ḥasda : **Hasta.**
ḥ. K7/113, N1/138

ḥasdá : **Hasta.**
ḥ.+ ymíş İ4/27

ḫasda : **Hasta.**
ḫ.+ sı Y7/23
ḫ.+ yım N1/132

ḥasda ol - : **Hasta olmak.**
ḥ.- an İ5/45
ḥ.- du İ5/159
ḥ.- duḳ İ3/10
ḥ.- dum İ3/5
ḥ.- dūnda M3/15
ḥ.- iy Y6/119
ḥ.- unçu İ5/36

ḥasda ōl - : **Hasta olmak.**
ḥ.- an M3/17

ḫasda ol - : **Hasta olmak.**
ḫ.- dum K12/133
ḫ.- dūnan K6/85
ḫ.- iyi ŞK10/99

ḥasdaḫana : **Hastahane.**
ḥ.+ da A7/13

ḫasdaḫana : **Hastahane.**
ḫ.+ da K12/133

ḥasdaḥani : **Hastahane.**
ḥ.+ ye A7/13

ḫasdala - : **Hastalanmak.**
ḫ.- ndı ND6/62

ḫasdalan - : **Hastalanmak.**
ḫ.- iy K7/150

ḫasdalanma : **Hastalanmak.**
ḫ.+ sında K7/150

hasdalıġ : **Sağlığın bozulması durumu.**
h. O17/45

ḥasdalıġ : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḥ. K11/43, Y6/108
ḥ.+ a K11/6

ḫasdalıġ : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḫ.+ ı K6/92

ḥasdalī : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḥ. İ5/44

ḫasdalī : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḫ.+ nı ŞK10/103

ḥasde : **Hasta.**
ḥ. ŞK17/287, ŞK17/296, A7/28, A7/62, A8/114, O20/250, O20/252, Y5/19
ḥ.+ lerim A7/27
ḥ.+ nin A7/52
ḥ.+ siyim A5/222

ḫasde : **Hasta.**
ḫ. A1/56
ḫ.+ si A12/95
ḫ.+ siñ O19/35
ḫ.-+mişşim O19/34

hasde ol - : **Hasta olmak.**
h.- dūn ŞK8/127

ḥasde ol - : **Hasta olmak.**
ḥ.- an A5/167/168
ḥ.- maḫ A7/77
ḥ.- masız A7/6
ḥ.- sa A1/47
ḥ.- uñ A5/253

ḫasde ol - : **Hasta olmak.**
ḫ.- di A1/65
ḫ.- mış ŞK4/179
ḫ.- muş A1/56
ḫ.- uñ A5/253

ḫasdelī : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḫ.+ ni ŞK10/103

ḥasdelā : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḥ. A5/169

ḥasdelig : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḥ. A5/174, Y5/196

ḥasdelū : **Sağlığın bozulması durumu.**
ḥ.+ ā A5/176
ḥ.+ na A5/247
ḥ.+ ne A5/170, A5/172

ḥasdıġ ḫocagil : Hasdık Hocalar, kişi adı
ḥ. A12/41

ḥasdi : Hasta.
ḥ.+ yim A5/205

ḥaseb : Hesap.
ḥ.+ i ŞK18/61

ḥaseble - : Hesaplamak.
ḥ. A12/67

ḥasen : Hasan, kişi adı.
ḥ. A5/125, A11/9

ḫasengil : Hasanlar ailesi, kişi adı
ḫ.+ in O19/36

hasgedden : Hakikatten, gerçekten.
h. ŞK18/234

ḥāsı : Hangisi.
ḥ.+ nda ŞK2/128

ḥāsıdli - : Kıskanmak.
ḥ.- y N8/11

ḥasır : Hasır, kilim.
ḥ.+ ını K7/32

ḥāsızlıġ : Haksızlık.
ḥ. O9/75

ḥasm : Hasım, düşman.
ḥ.+ ıma İ7/45

ḥasred : Hasret, özlem.
ḥ. M9/69

hasta : Hasta.
h. ŞB6/44

hástalan - : Hasta olmak.
h.- mış ŞB6/43

haş : Hac.
h.+ den O14/44

ḫaş ėd - : Dayak atmak, dövmek.
ḫ.- iy N1/11

haşā : Bir sözün kabul edilmediğini ifade eden söz.
h. Y1/149

ḥaşá : Bir sözün kabul edilmediğini ifade eden söz.
ḥ. İ4/27

ḫaşa : Bir sözün kabul edilmediğini ifade eden söz.
ḫ. A1/40, A1/42

ḥaşe : Bir sözün kabul edilmediğini ifade eden söz.
ḥ. A2/63, O5/18

ḫaşıl : Dokumacılıkta kullanılan bir sıvı.
ḫ. M8/90
ḫ.+ a M8/89

ḫåşıl : Dokumacılıkta kullanılan bir sıvı.
ḫ. M7/31

ḥāşır neşir : Samimi.
ḥ. Y4/57

ḥaşi : Bir sözün kabul edilmediğini ifade eden söz.
ḥ. K6/38

ḥaşildi - : Hışıldamak, ses çıkarmak.
ḥ.- yrıḫ A1/194

ḥaşla - : Haşlamak.
ḥ.- dıḫ A1/178

ḫaşla - : Haşlamak.
ḫ.- llarıdı ŞK17/164

ḥat : Hat.
ḥ. K9/17
ḥ.+ a K9/17, K9/18
ḥ.+ na Y5/136

ḥat - : Katmak.
ḥ.- arım O6/38

ḫat : Hat.
ḫ.+ ıñ O19/14

ḥata : Hata, yanlış.
ḥ.+ mı ŞK2/115
ḥ.+ sı ŞK7/154, ŞK7/157

ḥataşla - : Ateşlemek, yakmak.
ḥ.- rdıġ Y5/102

ḥatd ʿá : Hatta, daha.
ḥ. M5/36

hatda : Hatta, daha.

h. M11/23, Y8/32

hatdā : Hatta, daha.
h. M8/94

ḥatda : Hatta, daha.
ḥ. M6/43, M10/16, A6/78

ḥatdá : Hatta, daha.
ḥ. M8/30

ḥatdā : Hatta, daha.
ḥ. M6/43, M8/15, M8/94

hatı : Hata.
h. ŞK17/83
h.+ yini A3/121

ḥātın yüzü : Hatun Yüzü, yer adı.
ḥ. Y5/42

ḥatır : Hatır.
ḥ.+ ıma gel-miyu İ2/90
ḥ.+ ın İ7/97, Y5/271

ḥatırla - : Hatırlamak, aklına gelmek.
ḥ.- dıḳça Y6/63
ḥ.- mıyom A5/218
ḥ.- miyūm İ2/10
ḥ.- rım O12/29
ḥ.- rsīz O11/28

hatırli - : Hatırlamak, aklına gelmek.
h.- yum A11/30

ḫati : Hata.
ḫ. N1/81

haTice : Hatice, kişi adı.
h. K6/149

ḥatim ėt - : Hatmetmek.
ḥ.- dim O9/80

ḥatir : Hatır, gönül.
ḥ. İ7/98
ḥ.+ den ŞK1/40

ḫatir : Hatır, gönül.
ḫ.+ imi ŞK10/27

ḥatir göñül : Hatır, gönül.
ḥ. ŞK17/33

ḥatirlī - : Hatırlamak, aklına gelmek.
ḥ.- n Y5/251

hatirla - : Hatırlamak, aklına gelmek.
h.- mıyo A5/216

ḥatirle - : Hatırlamak, aklına gelmek.
ḥ.- dīm A13/18

ḫatirlet - : Hatırlama işini yaptırmak.
ḫ.- diñ ŞK9/34

ḥatirli - : Hatırlamak, aklına gelmek.
ḥ.- yemim M6/37
ḥ.- yōġ Y4/247

ḫatirli - : Hatırlamak, aklına gelmek.
ḫ.- yemiyom A5/24

ḥatla - : Atlamak.
ḥ.- yım A1/246

hatli - : Atlamak.
h.- y N8/54

ḫatun : Hatun, kadın.
ḫ. M8/70

hava : Hava.
h. M1/13, ŞK18/309, ŞK18/49
h.+ da ŞK14/22
h.+ dan ŞK4/71, ŞK4/73, ŞK4/74, ŞK9/50
h.+ nıñ ŞK2/58
h.+ sı ŞK13/124, A13/149
h.+ yı ŞK18/102

ʰava : Hava.
ʰ.+ da O8/38

ḥava : Hava.
ḥ. ŞK2/8, ŞK2/9, ŞK2/21, ŞK2/41, ŞK14/17, K9/55, O12/13, O20/151, Y6/80
ḥ.+ da Y4/285
ḥ.+ dan ŞK9/72, K12/44
ḥ.+ lar ŞK2/20, K10/94
ḥ.+ nıñ ŞK2/36, ŞK2/48

ḥavá : Hava.
ḥ.+ ya ŞK2/10

ḥåva : Hava.
ḥ.+ da M6/14

ḫava : Hava.
ḫ. A9/27

ḫ.+ ñı A9/27

ḥava ġablan : **Hava Kaplan, kişi adı.**
ḥ.+ dı A1/59

ḥavalan - : **Yükselmek.**
ḥ.- dım A1/117
ḥ.- ır A9/23

ḥavalı : **Göz alıcı.**
ḥ. A9/28

ḫavalı : **Göz alıcı.**
ḫ.+ ymış A9/26

ḥavan : **İçinde baharat öğütülen kap.**
ḥ.+ nardā M2/35

ḥavás : **Heves.**
ḥ. N1/166

havı : **Hava.**
h.+ ya ŞK4/71, ŞK7/188

ḥavı : **Hava.**
ḥ.+ ya ŞK2/56, ŞK2/57, İ5/156

havıd : **Semer.**
h.+ ındā ND4/144

ḥavıd : **Semer.**
ḥ.+ ında ND4/144

havız : **Havuz.**
h. Y6/124

ḥavlā : **Helva.**
ḥ. K6/144

ḥavùd : **Semer.**
ḥ.+ ını ND4/148

havlı : **Avlu.**
h.+ ya ŞK10/97

ḥavlı : **Avlu.**
ḥ. A5/75, İ3/143

ḥavlı : **Havlu.**
ḥ.+ ya İ7/81
ḥ.+ yna İ1/114

ḫavlı : **Havlu.**
ḫ. ŞK4/124
ḫ.+ nıñ ŞK4/125

ḥavli : **Avlu.**
ḥ.+ yi A7/27

ḥavlu : **Havlu.**
ḥ. O5/42

ḥavlü : **Avlu.**
ḥ.+ ye A7/30

ḫavud : **Semer.**
ḫ.+ larına ND4/41

ḥavzel : **Yakacak, zeytin çekirdeğinden yapılan yakacak.**
ḥ. M6/27, M6/28

ḥay : **Buyrun anlamında.**
ḥ. ND6/25, Y6/26

ḥayad : **Hayat, avlu.**
ḥ.+ iná ŞK13/13

ḥayád : **Hayat, avlu.**
ḥ. O13/51, O13/52, O13/55, O17/46

ḫåyāsız : **Hayasız, edepsiz.**
ḫ.+ ım ŞB1/41

hayat : **Hayat, yaşam.**
h.+ ında M9/11, M9/15

ḥayat : **Hayat, yaşam.**
ḥ. A4/23
ḥ.+ ımız M6/4
ḥ.+ ına M9/7
ḥ.+ larındā M9/3

ḥayáT : **Hayat, yaşam.**
ḥ.+ dá K10/28

ḥayaT geçir - : **Yaşamak.**
ḥ.- dıḫ A1/26

ḫayca : **Hatice, kişi adı.**
ḫ. ŞK17/8

ḥayce : **Hatice, kişi adı.**
ḥ. ŞK8/139

ḫayce ġari : **Hatice Gari, kişi adı.**
ḫ. ND5/33

ḥaydăr : **Haydar, kişi adı.**

ḥ. Y4/225

haydár ḥarmanı : **Haydar Harmanı, yer adı.**
h.+ ymış A9/65

ḥaydár tallası : **Haydar Tarlası, yer adı.**
ḥ. Y4/226

hayder : **Haydar, kişi adı.**
h.+ imiş A9/66

ḥayder : **Haydar, kişi adı.**
ḥ. O20/14

hayder hazireti : **Hz. Haydar, kişi adı.**
h. Y6/112

hayder puñarı : **Haydar Pınarı, yer adı.**
h. Y6/105, Y6/118

ḥayder puñarı : **Haydar Pınarı, yer adı.**
ḥ. Y6/105, Y6/112

haye : **Evet.**
h. İ4/10

ḥaye : **Evet.**
ḥ.+ de ŞK11/44

ḥayed : **Avlu.**
ḥ.+ e ŞK11/45

ḫayed : **Avlu.**
ḫ.+ e ŞK5/21

ḫayḫır - : **Haykırmak, bağırmak.**
ḫ.- ır K5/132

hayıllı : **Hayırlı, uğurlu.**
h. M11/37
h.+ dır ŞK18/426

ḥayıllı : **Hayırlı, uğurlu.**
ḥ. M7/108, M7/110, M7/98
ḥ.+ sını A5/223

ḫayırlı : **Hayırlı, uğurlu.**
ḫ.+ ydı İ7/6

ḥayilli : **Hayırlı, uğurlu.**
ḥ. ŞK17/245, ŞK17/256

ḫayilli : **Hayırlı, uğurlu.**
ḫ. ŞK17/236

ḥayir : **İncir.**
ḥ. A5/195

ḥayit : **Hayat.**
ḥ. A1/234

ḥayla : **Nasıl.**
ḥ. O8/80, O16/3

ḥaylá : **Nasıl.**
ḥ. K6/13, K8/23, O3/74

ḥaylā : **Nasıl.**
ḥ. K5/86

ḥaylan ġabā : **Haylan kabağı.**
ḥ. O17/55-56

ḥayle : **Nasıl.**
ḥ. ŞK17/92, ŞK17/93, K6/5, K6/152, O3/56, O3/79, O14/79, O19/27, O20/48, Y5/214, Y5/330, Y5/68

ḥaylē : **Nasıl.**
ḥ. K6/32, K6/33

ḥāyle : **Nasıl.**
ḥ. Y5/330

ḫayle : **Nasıl.**
ḫ. ŞK16/35

ḥayle ed - : **Nasıl edelim anlamında söz.**
ḥ.- erdiñiz Y5/69

ḥayle ėd - : **Nasıl edelim anlamında söz.**
ḥ.- ek O17/68

ḥayle et - : **Nasıl edelim anlamında söz.**
ḥ.- diñiz Y5/191

ḫayluġ köyü : **Hayluk köyü, yer adı.**
ḫ.+ ne Y4/235

hayma : **Gölgelik.**
h.+ sı Y4/35

ḥayma : **Gölgelik.**
ḥ. O20/229

ḥaymá : **Gölgelik.**
ḥ. O20/224

ḫayma : **Gölgelik.**
ḫ. A1/238
ḫ.+ ların A1/238

ḥaymen : **Gölgelik.**
ḥ. Y5/139

hayrėd ėt - : **Şaşırmak.**
h.- di Y1/162

ḥayren : **Çok beğenen.**
ḥ. A1/190, Y5/153

ḥáyren : **Çok beğenen.**
ḥ. A1/189

ḫayren : **Çok beğenen.**
ḫ. O7/20, O7/35

ḫáyren : **Çok beğenen.**
ḫ. O7/27

ʰayret : **Şaşırma.**
ʰ. Y1/134
ʰ.+ i Y1/134

ḫayreT : **Şaşırma.**
ḫ. A12/63

hayri : **Hayri, kişi adı.**
h. O10/50

ḥayri tuncel : **Hayri Tuncel, kişi adı.**
ḥ. M8/101

ḥayvah : **Eyvah anlamında söz.**
ḥ. Y5/231

hayvan : **Hayvan.**
h. ŞK7/79, ŞB2/7, A3/217
h.+ ın A11/47
h.+ narın A11/105

ḥayvan : **Hayvan.**
ḥ. A5/118, A11/45, K7/126, O5/18
ḥ.+ ā O17/15
ḥ.+ da A1/191
ḥ.+ ı İ2/33
ḥ.+ ın İ7/20
ḥ.+ ıña ŞK10/10, ŞK10/29
ḥ.+ i A5/107
ḥ.+ nar ŞK2/18, A5/108
ḥ.+ narı M8/126, M9/48
ḥ.+ narın K11/11
ḥ.+ narını ŞK10/82

ḥayván : **Hayvan.**
ḥ. M8/126, M9/45, O13/40, O17/15
ḥ.+ ı M9/33
ḥ.+ nan O13/16, O13/40
ḥ.+ nara O13/42
ḥ.+ nára A5/109
ḥ.+ narı M9/33
ḥ.+ narımızı M9/47
ḥ.+ narın M9/47, A1/18, A12/89

ḥáyvan : **Hayvan.**
ḥ.+ narna A12/5

ḫayvan : **Hayvan.**
ḫ.+ ı A5/107
ḫ.+ ımıñ ŞB1/14

hayvancılıġ : **Hayvan işiyle uğraşma.**
h. Y4/220

ḥayvánōlu : **Küfür.**
ḥ. O5/18

hazab : **Hesap.**
h.+ ına O13/12

ḫazel : **Keçiyi çağırırken çıkarılan ses.**
ḫ. A11/49

ḥazele : **Hazele, kişi adı.**
ḥ. A3/49

ḥazer : **Keçiyi çağırırken çıkarılan ses.**
ḥ.+ se A11/49

ḫazer : **Keçiyi çağırırken çıkarılan ses.**
ḫ. A11/49

ḥazılla - : **Hazırlamak.**
ḥ.- dılar Y5/337
ḥ.- dılār Y5/335

ḫazılla - : **Hazırlamak.**
ḫ.- dī ŞK3/109
ḫ.- rḳan M8/4

ḫazıllā - : **Hazırlamak.**
ḫ. M9/33
ḫ.- r K6/212, O12/24

ḫazıllan - : **Hazırlama işi yapılmak.**
ḫ.- ır O3/27

hazıllıġ : **Hazırlık.**
h.+ ları M1/37

ḫazıllıġ : **Hazırlık.**

ḫ. M9/36

hazır : Hazır.
h. M9/29

ḫazır : Hazır.
ḫ. M7/31, M11/22, ŞK8/83, O3/6, O3/29

hazırla - : Hazırlamak.
h. ŞB7/20
h.- dıḳTan ŞB7/21

ḫazırla - : Hazırlamak.
ḫ.- yın A13/107

ḫazırli - : Hazırlamak.
ḫ.- y A1/220
ḫ.- yleʳ A1/220

ḥazır ol - : Hazır olmak.
ḥ.- ūr M1/35

ḫazine : Hazine.
ḫ.+ sinden A3/22
ḫ.+ de ŞB1/21

haziren : Haziran, ay adı.
h.+ de ŞK14/45
h.+ iñ ŞK14/44

ḥaziren : Haziran, ay adı.
ḥ.+ iñ ŞK14/44, ŞK14/45

ḥazireti ʿali : Hz. Ali, kişi adı.
ḥ.+ nin M6/36-37

hazireti ali : Hz. Ali, kişi adı.
h. ŞK7/116

hazireti āli : Hz. Ali, kişi adı.
h. Y6/112

ḥazireti ali : Hz. Ali, kişi adı.
ḥ. A5/10, A5/14, A5/18, A5/37, A5/54, A5/55, A5/60, A5/61
ḥ.+ niñ A5/33
ḥ.+ ye A5/13, A5/36
ḥ.+ yi A5/33, A5/41
ḥ.+ yne A5/9

ḥazireti āli : Hz. Ali, kişi adı
ḥ.+ ye A5/58

ḥazireti muḥamet : Hz. Muhammet.
ḥ.+ de A5/14

hazireti peyḫambar : Hz. Muhammet.
h.+ ıñ O11/25

ḥazirle - : Hazırlamak
ḥ. A1/219

ḥazirlen - : Hazırlama işi yapılmak.
ḥ. A1/218

ḫazna : Hazine.
ḫ.+ dan A3/27
ḫ.+ sınnan A3/34

ḥazreti allah : Tanrı, Allah.
ḥ. O6/22

he : Evet anlamında kullanılan söz.
h. M4/18, M6/13, M6/20, M6/21, M6/25, M6/35, M6/38, M6/39, M7/106, M7/21, M7/39, M8/5, M8/6, M8/7, M8/22, M8/65, M8/82, M9/53, M9/62, M9/63, M9/66, M9/68, M10/14, M10/18, M12/51, ŞK3/39, ŞK3/40, ŞK3/42, ŞK3/47, ŞK3/67, ŞK5/61, ŞK6/10, ŞK6/38, ŞK7/14, ŞK7/172, ŞK7/211, ŞK10/17, ŞK14/65, ŞK15/82, ŞK18/423, ŞB5/4, A1/117, A1/184, A1/232, A1/255, A1/74, A2/32, A2/61, A2/63, A2/65, A2/71, A2/72, A3/5, A3/168, A3/174, A3/208, A3/232, A3/259, A3/270, A4/128, A4/173, A5/252, A5/62, A6/85, A7/35, A7/37, A7/43, A7/50, A7/53, A7/69, A7/73, A7/74, A7/75, A8/4, A8/137, A8/25, A8/26, A8/48, A8/98, A9/54, A9/62, A10/33, A11/3, A11/19, A11/39, A11/48, A11/63, A11/81, A11/84, A12/104, A12/34, A12/36, A12/73, A12/79, A12/89, A13/7, A13/32, A13/75, A13/89, İ1/52, İ1/85, İ3/83, İ4/10, İ4/50, İ5/25, İ5/64, İ5/83, İ5/96, İ6/12, İ6/26, İ6/30, İ6/35, İ6/73, İ7/67, İ8/5, K2/30, K5/30, K6/114, K6/146, K6/183, K6/19, K6/196, K6/61, K9/60, K9/96, K10/40, K10/96, K11/40, K12/167, ND4/126, ND4/138, ND4/30, ND4/46, ND4/71, ND4/76, ND4/91, ND6/22, ND6/29, ND6/39, ND6/44, O2/4, O2/12, O3/42, O3/67, O4/25, O6/40, O7/11, O9/5, O9/45, O9/97, O10/21, O10/25, O10/81, O11/39, O12/12, O12/28, O12/32, O13/7, O13/27, O13/35, O13/37, O13/44, O14/104,

O14/107, O14/31, O14/33, O14/48, O14/55, O14/59, O14/60, O14/67, O16/12, O16/43, O17/55, O20/58, O20/69, O22/24, Y1/154, Y1/51, Y4/174, Y4/201, Y4/221, Y5/18, Y5/400, Y5/44, Y5/70, Y6/127, Y6/97, Y7/9, Y8/72

hė : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. A2/83, A5/156, A8/109, A8/64

hē : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M4/13, M5/16, M6/4, M6/6, M6/12, M6/16, M6/26, M6/31, M6/32, M6/78, M6/84, M7/109, M7/111, M7/51, M7/58, M7/85, M7/98, M8/8, M8/121, M8/123, M8/58, M8/73, M8/88, M8/95, M12/23, ŞK1/47, ŞK2/34, ŞK5/29, ŞK7/71, ŞK8/18, ŞK8/49, ŞK10/114, ŞK10/127, ŞK10/129, ŞK10/157, ŞK10/27, ŞK10/33, ŞK10/34, ŞK10/55, ŞK12/31, ŞK13/9, ŞK13/32, ŞK17/17, ŞK18/237, ŞK18/410, ŞB2/70, ŞB4/6, ŞB4/10, ŞB6/52, A1/174, A1/212, A1/97, A2/49, A2/65, A3/118, A3/171, A3/212, A3/233, A3/234, A4/132, A4/167, A5/238, A6/4, A6/12, A6/42, A6/50, A6/65, A6/80, A7/41, A7/76, A8/7, A8/8, A8/107, A8/130, A8/134, A8/21, A8/31, A8/32, A8/33, A8/45, A8/46, A9/15, A9/18, A9/27, A9/56, A9/64, A10/31, A10/48, A10/70, A11/14, A11/18, A11/21, A11/27, A11/40, A11/44, A11/47, A11/98, A12/110, A12/113, A12/32, A12/34, A12/37, A12/43, A12/67, A12/74, A12/77, A12/78, A12/80, A12/82, A12/83, A12/86, A12/95, A13/131, A13/141, A13/149, A13/159, İ3/27, İ3/34, İ3/54, İ3/64, İ3/82, İ3/85, İ3/98, İ3/99, İ4/41, İ4/46, İ5/114, İ5/175, İ5/90, İ6/13, İ6/32, İ6/33, İ6/34, İ6/40, İ6/41, İ6/43, İ6/44, İ7/10, İ7/36, İ7/44, İ7/66, İ8/3, İ8/5, İ8/13, İ8/19, İ8/20, İ8/23, İ8/24, İ8/27, İ8/37, K2/24, K2/42, K5/90, K6/160, K6/161, K6/163, K6/19, K6/208, K6/209, K6/21, K6/29, K6/93, K8/8, K9/4, K10/108, K10/55, K10/62, K12/119, K12/153, K12/184, K12/30, K12/72, N6/18, ND1/23, ND3/12, ND4/101, ND4/108, ND4/114, ND4/115, ND4/117, ND4/120, ND4/122, ND4/130, ND4/137, ND4/143, ND4/163, ND4/169, ND4/17, ND4/178, ND4/18, ND4/181, ND4/183, ND4/26, ND4/27, ND4/37, ND4/40, ND4/48, ND4/57, ND4/61, ND4/81, ND4/83, ND4/86, ND4/93, ND4/97, ND5/5, ND5/22, ND5/28, ND6/25, ND6/41, ND6/53, ND6/56, ND6/69, O2/5, O2/24, O3/6, O3/10, O3/12, O3/30, O3/65, O3/74, O3/75, O6/6, O6/41, O6/47, O7/23, O7/31, O7/35, O7/55, O7/60, O8/20, O8/49, O9/109, O10/58, O10/72, O10/88, O12/6, O12/9, O12/10, O12/22, O12/34, O13/6, O13/15, O13/31, O13/35, O13/41, O13/47, O13/58, O14/104, O14/116, O14/118, O14/13, O16/15, O16/18, O16/19, O16/29, O16/46, O16/48, O17/20, O17/84, O19/11, O19/81, O20/80, O21/6, Y1/121, Y1/155, Y4/133, Y4/157, Y4/19, Y4/196, Y4/198, Y4/20, Y4/203, Y4/21, Y4/229, Y4/296, Y4/31, Y5/120, Y5/121, Y5/142, Y5/167, Y5/264, Y5/265, Y5/37, Y5/59, Y5/60, Y5/86, Y8/48

he’ : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M7/44, M8/108, O2/9, O5/10, O10/19, O14/21, O14/86, O16/23, O16/35, O17/8

hė’ : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. Y4/275, Y4/276

hē’ : **Evet anlamında kullanılan söz.**
h. M7/73, O10/45

heb : **Hep, bütün.**
h. M7/10, M7/21, M8/88, ŞK1/33, A10/21, A10/29, A10/30, İ3/8, İ3/49, İ5/11, İ5/129, İ5/29, İ5/43, K10/78, K12/205, ND1/45, ND1/47, ND4/122, ND4/41, ND4/45, O5/23, O5/46, O7/65, O9/67, O17/76, O23/9, Y1/149, Y4/18, Y4/199, Y4/43
h.+ in K10/95
h.+ isi İ6/39, Y4/35
h.+ isini İ1/118
h.+ sī M8/30
h.+ si M2/22, M7/45, M9/51, M9/53, A3/4, A3/264, A8/18, A10/29, A10/30, K6/155, K10/49, K11/27, K11/41, N1/8, N1/19, N1/20, N1/242, ND5/45, O22/6, Y4/34, Y5/151

h.+ sin İ1/118
h.+ sinī K10/106, İ1/127
h.+ sinīn M7/47
h.+ sine A2/27, O3/8
h.+ sinē O2/23
h.+ sini M7/45, M7/47, M7/59, M11/21, A10/65, İ2/90, N1/169, N1/267, O16/15, Y4/301
h.+ siniñ K10/48
h.+ sinin M7/57
h.+ siniñ M7/58

hėb : **Hep, bütün.**
h.+ si O10/61

hēb : **Hep, bütün.**
h. M1/19, İ2/91, İ3/10, İ3/164, N1/159, N1/308, N1/310, ND4/104, ND4/122, ND4/183, ND4/27, O8/11, O8/13, O19/11
h.+ ini M7/50
h.+ isi Y1/91
h.+ si M7/45, M9/50, M9/59, ŞB3/13, N1/19, O8/13
h.+ sin O16/16
h.+ sine O3/53
h.+ sini ŞK17/65, ŞK18/231, ŞK18/435, N1/158, O8/46
h.+ sinin ŞK7/117
h.+ siniñ M7/51

hebab : **Kebap, yanmak.**
h. ŞK18/169, ŞK18/174

hēbe : **Heybe.**
h.+ si ŞK2/23

hēbē : **Heybe.**
h.+ si ŞK2/23

hebicī : **Hep, bütün.**
h.+ ni ND4/47

hec : **Hiç.**
h. ŞK17/83, A1/11, O22/90, Y1/138, Y2/14

hėc : **Hiç.**
h. Y1/30

hēc : **Hiç.**
h. ŞK9/22, ŞB2/33

heç : **Hiç.**
h. M2/41, M6/92, M10/30, M10/40, ŞK2/97, ŞK3/19, ŞK3/63, ŞK4/163, ŞK4/184, ŞK4/89, ŞK7/180, ŞK8/106, ŞK8/12, ŞK8/124, ŞK8/31, ŞK11/8, ŞK12/29, ŞK13/54, ŞK13/76, ŞK14/23, ŞK14/26, ŞK14/32, ŞK17/32, ŞK18/159, ŞK18/179, ŞK18/326, ŞB2/12, ŞB2/54, ŞB6/68, ŞB6/69, ŞB6/73, A1/252, A2/40, A2/52, A6/22, A8/48, A12/113, İ1/137, İ1/138, İ2/37, İ3/26, İ3/53, İ3/70, İ4/28, İ5/149, İ5/69, İ5/84, İ5/87, İ6/13, İ6/96, İ7/16, İ8/36, İ8/37, İ8/38, K2/27, K2/39, K5/40, K5/65, K6/182, K6/189, K6/215, K7/109, K7/137, K9/143, K10/100, K10/76, K10/80, K10/81, N1/120, N6/19, ND4/112, O3/73, O3/80, O4/19, O4/35, O9/116, O9/75, O11/44, O13/22, O13/47, O20/8, O20/133, O20/168, O20/22, Y1/119, Y1/33, Y1/80, Y1/81, Y4/295, Y4/297, Y4/45, Y5/84, Y6/134, Y6/138, Y6/65, Y6/87

hėç : **Hiç.**
h. ŞK1/50, ŞK4/122, ŞK4/153, ŞK4/187, ŞK4/67, ŞK4/74, ŞK5/51, ŞK7/114, ŞK7/136, ŞK7/142, ŞK7/152, ŞK7/157, ŞK10/201, ŞK11/28, ŞK11/54, ŞK13/56, ŞK13/76, ŞK17/292, ŞK17/99, ŞB6/103, ŞB6/106, A1/179, A5/223, A13/75, A13/86, İ1/145, İ3/163, İ7/77, K2/3, K6/215, K9/117, K10/76, K10/77, N1/116, ND4/165, ND4/68, ND4/93, O10/42, O17/58, O20/23, Y4/86, Y6/53

hēç : **Hiç.**
h. M9/49, M10/40, ŞK2/97, ŞK3/15, ŞK8/151, ŞK9/12, ŞK9/16, ŞK9/28, ŞK11/24, ŞK14/23, ŞK18/13, ŞK18/161, ŞK18/308, ŞB2/22, A3/168, A11/62, İ3/156, İ5/57, K6/217, K12/51, N1/167, N1/237, ND4/169, O3/51, O3/57, O4/35, O11/44, O13/47, O13/59, O19/15

heç' : **Hiç.**
h. ŞK8/116

heder ol - : **Bozulmak, hasta olmak.**
h.- mazdī K10/100

hedig : **Hedik, buğdayın haşlanarak pişrilmiş hali.**
h. A10/64, A10/65

hedik : **Hedik, buğdayın haşlanarak pişrilmiş hali.**
h. ND4/178

hediye : **Armağan.**
h. ŞK8/179, ŞB2/82, ŞB2/93, A1/140, A8/26, A8/32, A8/33, İ5/54, K10/53, K10/54, ND1/68, ND4/172, Y1/128, Y1/138
h.+ leri M5/38
h.+ mizi A5/144
h.+ ñ ŞB2/93
h.+ sīynē ŞK8/65
h.+ si A3/64, A4/87
h.+ siynen ŞK8/63
h.+ ynen M5/33

hediyē : **Armağan.**
h. ND4/179

hediyesiz : **Hediyesiz.**
h. A5/145

hegmet : **Hikmet.**
h.+ i M9/57

hēhē : **Evet anlamında söz.**
h. A3/200

hekim : **Doktor.**
h. ŞK10/104
h.+ leri ŞK10/100

hel : **Hele, özellikle.**
h. M8/97

helaḳ ol - : **Yıkılmak.**
h.- acaḳ ŞB7/47

helāḳ ol - : **Yıkılmak.**
h.- acaḳ ŞB7/47, ŞB7/61

helal : **Helal.**
h. O3/53

hėlal ėd - : **Helal etmek.**
h.- erim ŞB2/105

helal ėt - : **Helal etmek.**
h.- mem ŞK4/122

hėlal ėtdir - : **Helal etme işini yaptırmak.**
h.- meliymişsiñ ŞB2/102

helāl ėyle - : **Helal etmek**
h.- siñ ŞB2/66

helal id - : **Helal etmek**
h.- iyō ŞB2/125

hele : **Hele, özellikle.**
h. M6/77, M8/64, M8/97, M8/98, M10/37, M12/34, M12/71, ŞK3/134, ŞK3/23, ŞK4/84, ŞK4/89, ŞK8/69, ŞK10/52, ŞK10/53, ŞK11/35, ŞK11/36, ŞK12/34, ŞK13/6, ŞK13/86, ŞK13/97, ŞK16/6, ŞK16/7, ŞK18/148, ŞK18/23, ŞK18/380, ŞK18/414, ŞK18/416, ŞB2/24, ŞB6/22, ŞB6/24, ŞB6/57, A3/119, A3/80, A5/80, A11/20, A13/18, A13/36, A13/99, İ4/47, K5/42, K6/52, K12/41, K13/10, K13/16, K13/21, N2/14, N5/16, ND6/26, O3/79, O8/51, O10/66, O13/30, O13/33, O13/46, O14/13, O17/31, O19/3, O19/27, O20/93, O22/9, O22/19, O23/20, Y1/126, Y1/86, Y2/16, Y4/246, Y4/74, Y5/155, Y5/185, Y5/219, Y5/24, Y5/245, Y5/266, Y5/273, Y5/360, Y6/120, Y8/36

ʰele : **Hele, özellikle.**
ʰ. ŞK3/126, ŞK12/42, ŞB1/7, N1/297, N1/304, N1/83, ND1/35, O8/24, O23/14, Y1/49

ʰelē : **Hele, özellikle**
ʰ. O19/36

ʰėle : **Hele, özellikle**
ʰ. ŞK18/11

hēlin : **Helin, kişi adı.**
h. ND4/140

heliyi şarıya getir -: Bir şeyi başka bir şeyle açıklamaya çalışmak.
h.- īb K12/153

helva : **Helva.**
h. A6/25

hem : **Hem, bağlayıcı söz.**
h. M7/17, M11/5, M11/6, M11/9, M11/10, ŞK14/25, ŞK18/251, ŞK18/55, ŞK18/74, A2/118, A3/70, A12/83, A12/84, İ7/50, K6/10, K6/11, K7/159, ND2/14, O10/47, O20/63, Y6/133

hemĪn : Hem görevinde bağlayıcı söz.
h. O19/43

heme : Hemen, derhal.
h. ŞK8/12, ŞK16/19

hemen : Hemen, derhal.
h. M6/58, M10/8, ŞK2/100, ŞK3/112, ŞK3/99, ŞK6/46, ŞK6/47, ŞK6/81, ŞK8/18, ŞK8/182, ŞK10/196, ŞK13/79, ŞK15/66, ŞK15/68, ŞK15/69, ŞB6/14, A3/107, A4/111, A5/219, A5/78, A10/7, İ1/114, İ1/139, İ3/155, İ3/82, İ6/64, İ7/85, İ8/28, K12/23, N2/37, N2/41, N2/72, N6/10, N8/54, Y1/82, Y1/91, Y4/11, Y4/129, Y4/130

ʰemen : Hemen, derhal.
ʰ. ŞK8/76

hemėn : Hemen, derhal.
h. ŞK16/55

hėmen : Hemen, derhal.
h. Y4/266

hēmėn : Hemen, derhal.
h. ŞK8/185

hemen hemen : Yaklaşık olarak
h. M8/119, M10/10, A3/4, İ5/91, O17/10

hemen hemēn : Yaklaşık olarak.
h. M8/117

hemeni : Hemen, derhal.
h. M6/59

hemi : Hem görevinde bağlayıcı söz.
h. ŞK8/68, ŞK18/163, A8/128, A8/99, A9/45, A10/22, A12/14, A12/84, İ7/50, Y4/100, Y4/268

hemⁱ : Hem görevinde bağlayıcı söz.
h. O8/20

hēmi : Hem görevinde bağlayıcı söz.
h. O21/41

hemin : Hemen, derhal.
h. ŞK4/189, ŞK16/52, A1/18, A2/94, A5/150, K6/156, N1/159, O8/19, O19/43, Y4/101

hēmin : Hemen, derhal.
h. O19/18

hemin hemin : Yaklaşık olarak.
h. A2/72

hemşeri : Aynı şehirden olan kimse.
h.+ m A3/173
h.+ ymiş A5/248

hemşire : Hemşire.
h. ND6/54
h.+ niñ K12/133

hengil : Kova.
h.+ leri Y5/274

hep : Hep, bütün.
h.+ īniñ İ3/71
h.+ īze K10/43
h. M6/93, ŞB7/85, A7/68, A8/19, A8/30, A8/97, İ6/43, K11/41
h.+ i A1/163, A2/77, A4/147, Y4/217, Y6/38, O20/158
h.+ imi O5/22
h.+ imiz M2/26, M6/27, ŞK7/127, ŞK7/128, A2/11, A6/51, K9/8, Y5/258, K11/27, A11/15
h.+ imiziñ ŞK2/143, ŞK10/175
h.+ in A7/37
h.+ ine A3/129, Y8/54
h.+ iniz ŞK10/170
h.+ inizin Y4/82
h.+ isi M6/71, ŞK2/110, ŞK2/22, ŞK7/34, ŞK7/91, ŞK10/50, ŞK14/64, ŞK15/34, ŞK18/131, ŞK18/209, ŞB2/107, A1/46, A2/83, A6/71, A11/30, A13/167, İ6/40, İ6/43, İ7/16, K5/37, Y5/285
h.+ isiden ŞK3/79
h.+ isin ŞB2/128
h.+ isinī ŞB2/91, A2/97
h.+ isinden M6/72, ŞK14/44
h.+ isini M6/87, ŞK4/73, ŞK12/4, ŞB2/95, A3/15, A5/194, A6/59, A7/37, İ1/130, Y5/178
h.+ isinin Y4/215, Y5/41
h.+ sī M8/30
h.+ si M12/19, ŞK7/126, ŞK7/168, ŞK11/33, ŞB7/26, A1/43, A1/45, A9/51,
K2/6, K5/26, K5/31, K5/36, K9/112, N8/60, Y4/117
h.+ sindē A1/177
h.+ sine A1/207, A1/245
h.+ sini A1/243, A1/38, A2/110, A2/97, A3/221, A7/25, A7/76, İ5/43

hēP : Hep, bütün.

h. ŞK1/3
h.+ i O20/235
h.+ isi ŞK17/36

her : Her, birer birer.
h. M3/6, M5/9, M6/48, M6/84, M7/111, M9/54, M12/86, ŞK1/6, ŞK1/8, ŞK1/46, ŞK2/136, ŞK2/20, ŞK3/110, ŞK3/140, ŞK3/46, ŞK3/90, ŞK4/111, ŞK4/114, ŞK4/128, ŞK5/75, ŞK7/31, ŞK7/54, ŞK8/101, ŞK8/173, ŞK8/58, ŞK8/86, ŞK9/43, ŞK9/96, ŞK10/117, ŞK10/47, ŞK10/71, ŞK13/141, ŞK14/64, ŞK14/73, ŞK17/189, ŞK18/167, ŞK18/181, ŞK18/218, ŞK18/254, ŞK18/255, ŞK18/343, ŞK18/41, ŞK18/71, ŞB5/4, ŞB6/79, ŞB6/80, ŞB6/97, ŞB7/12, A1/101, A1/263, A1/29, A1/51, A2/60, A3/37, A5/152, A5/154, A5/155, A5/169, A7/23, A7/24, A7/46, A8/134, A9/45, A10/6, A10/39, A11/14, A11/47, A12/56, A12/87, İ1/75, İ1/83, İ3/137, İ3/162, İ5/114, İ5/135, İ5/147, İ5/166, İ5/182, İ5/44, İ5/48, İ8/19, İ8/24, K6/114, K6/159, K6/207, K6/48, K7/166, K10/29, K12/12, K12/121, K12/174, K12/60, K12/61, K12/66, K12/67, N1/76, N4/26, N5/5, ND1/22, ND4/119, ND6/31, O7/31, O7/61, O9/67, O11/4, O13/44, O13/45, O14/9, O14/11, O15/9, O17/72, O19/26, O20/62, O20/69, Y1/149, Y4/12, Y4/139, Y4/217, Y4/278, Y4/38, Y4/39, Y4/67, Y5/128, Y5/232, Y5/26, Y5/278, Y5/283, Y6/142, Y6/66, Y7/9, Y8/3, Y8/7, Y8/72

ʰer : Her, birer birer.
ʰ. ŞB1/36

heř : Her, birer birer.
h. O9/53, O19/81

hér : Her, birer birer.
h. ND1/20

hėr : Her, birer birer.
h. M3/13, M3/18, M6/56, M7/45, ŞK1/8, ŞK2/122, ŞK8/79, ŞK9/79, ŞK9/80, K6/206, K6/207, N4/26, ND4/42, ND6/14, O5/23, O14/22, O17/39, O17/71

hēr : Her, birer birer.
h. M5/26, M7/111, ŞK2/8, ŞK2/17, ŞK17/172, A5/253, K6/159, K9/24, K10/99, N1/270, ND4/111, O3/12

heral : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. ŞK9/4

heralda : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. ŞK18/92, A12/85, Y5/115

hėraldā : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. ND5/26

heralde : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. Y4/129

heraldē : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. A12/76

herangi : Herhangi, belli olmayan.
h. A6/70

herel : Herhalde, büyük olasılıkla.
h. A5/15

ʰērgiş : Herkes.
ʰ. ND4/179

herif : Adam, eş.
h. M12/59, M12/69, ŞK2/39, ŞK16/11, A1/312, İ5/189, N2/69, O20/89
h.+ den O19/24
h.+ i İ5/57, K6/147
h.+ im İ3/130, O19/19
h.+ in ŞK10/201, ŞB4/5, İ3/130, İ3/29
h.+ innen ŞK8/48
h.+ ler O10/26
h.+ lerden O19/24
h.+ nen M12/42

ʰeřif : Adam, eş.
ʰ. O16/35

hėrif : Adam, eş.
h. İ3/137

hērif : Adam, eş.
h. ŞK2/45, ŞK18/410, A13/99
h.+ iniñ K8/7

herif eli : Kadının kocasının yaşadığı yer ya da ev.
h. M12/51
h.+ dir M12/10

herif elleri : Kadının kocasının yaşadığı yer ya da ev.

h.+ nnen M12/8

hėrini vėr - **: Hayrını versin anlamında söz.**
h.- sín ŞK17/296

ʰerkĪş **: Herkes.**
ʰ. O13/53

hērkĪş **: Herkes.**
h. Y6/136

herkes **: Herkes.**
h. M5/28, ŞK1/4, ŞK1/51, ŞK7/157, ŞK13/79, ŞB6/90, A4/49, İ2/95, O10/12, Y4/121, Y4/122, Y4/147, Y5/257, Y8/72
h.+ in M5/13, M12/6

herkēs **: Herkes.**
h. ŞB3/11, İ1/131

herkeş **: Herkes.**
h. M1/22, M2/32, ŞK1/48, ŞB3/12, ŞB3/15, ŞB3/24, ŞB3/25, ŞB3/27, ŞB3/28, A6/59, A8/36, A11/70, İ3/168, İ3/31, K5/45, O11/13
h.+ in ŞB3/24, K9/30, Y8/78
h.+ ki O12/26
h.+ kini ŞK9/62

ʰerkeş **: Herkes.**
ʰ. O3/11

herkēş **: Herkes.**
h. O11/44

hērkeş **: Herkes.**
h. ŞK7/181, ŞB3/17

herkez **: Herkes.**
h. İ1/131

herkis **: Herkes.**
h. Y6/150, Y6/90

herkiş **: Herkes.**
h. M9/35, ŞK4/128, ŞK9/66, ŞK10/19, ŞK10/20, ŞB2/98, A6/80, K5/4, K5/16, K5/36, K6/55, K10/33, K11/17, O3/26, O3/31, O5/5, O12/20, O13/52, Y6/8, Y6/89
h.+ in Y8/30

ʰerkiş **: Herkes.**
ʰ. K6/66

heřkiş **: Herkes.**
h. K12/66

hērkiş **: Herkes.**
h. O2/23
h.+ in K4/20

ʰērkiş **: Herkes.**
ʰ. ND4/150
ʰ.+ in O5/6

herkiz **: Herkes.**
h. ŞK13/130

heryen **: Hayran, sevgi sözü.**
h. A4/58, A4/59

hesab **: Hesap.**
h. ŞK14/59
h.+ ı ŞK14/49
h.+ ımız ŞK14/61
h.+ ımızı M6/98

hėsab **: Hesap.**
h. ŞK14/59
h.+ ı O18/47
h.+ ını Y1/91

ḫesab **: Hesap.**
ḫ. ŞK14/59

hēsáb eyle - **: Hesaplamak.**
h. İ4/7

ḫesāblī **: Bütçeye uygun olan.**
ḫ. K12/182

ʰėsaP dön - **: Oyun dönmek.**
ʰ.- iyi ŞK10/12

ḫesdalıḫ **: Hastalık.**
ḫ. A1/56

ḫeseb **: Hesap.**
ḫ.+ i O19/15

heş **: Hiç.**
h. M6/3, ŞK18/326, İ5/48, K12/163, O4/12, O4/33, O17/29, O20/9

hėş **: Hiç.**
h. ŞK7/83

hēş **: Hiç.**
h. K4/29, O17/4, O19/30

hėtik **: Hedik.**

h. ND4/177

heves : Heves
h. Y8/7
h.+ ini Y5/296

hevesi - : Heveslenmek, bir şeyi yapmak istemek.
h.- diñ Y8/6

hevesle - : Heveslenmek, bir şeyi yapmak istemek..
h.- dik Y8/6

hey : Seslenme sözü.
h. ŞK16/35

hēy : Seslenme sözü.
h. Y5/114

heybe : Heybe.
h. O21/25
h.+ lere A1/192

heye : Evet anlamında söz.
h. ŞK18/288, İ4/22, İ5/35, ND4/21, ND4/28, ND4/29, ND4/76

heyē : Evet anlamında söz.
h. İ3/37, K6/188, ND4/21, ND4/25, ND4/29, ND4/33

heyillī : Hayırlı, uğurlu.
h.+ se M7/110

heyilli : Hayırlı, uğurlu.
h.+ sini M7/110

heyir : Hayır, uğur.
h. O5/43

ḫeyir : Hayır, uğur.
ḫ. ŞK10/140, K7/33, K7/71, N1/129, N1/131, O5/43, O13/20
ḫ.+ ine N1/124
ḫ.+ lerine A1/20

ḫeyir işalla : Şaşma ve merak ifade eden söz.
ḫ. O16/27

ḫeyir ola : Şaşma ve merak ifade eden söz.
ḫ. ŞK17/283

ḫeyír ola : Şaşma ve merak ifade eden söz.
ḫ. ŞB1/12

heyirli : Hayırlı, uğurlu.
h. M7/111

ḫeyirli : Hayırlı, uğurlu.
ḫ. ŞK2/113, A10/67

ḫeyirli os - : Hayırlar getirsin anlamında söz.
ḫ.- sùn K7/25

ḫēyirli os - : Hayırlar getirsin anlamında söz.
ḫ.- sun ŞK2/71

ḫēyirlí os - : Hayırlar getirsin anlamında söz.
ḫ.- sun ŞK8/156

heyirsiz : Uğursuz.
h.+ sē M7/111

heyne : Heybe.
h. A3/119

hē˅r ola : İyi olur inşallah anlamında söz.
h. ŞK17/287

heyrán : Hayran.
h. O7/6

heyren : Hayran.
h. O7/15, O7/19

heyrēn : Hayran.
h. O7/8

ḫeyren : Hayran.
ḫ. O7/4, O7/51, O7/55

ḫeyrēn : Hayran.
ḫ. O7/5

ḫeyri : Hayri, kişi adı.
ḫ. K6/167

heyri ā : Hayri Ağa, kişi adı
h.+ m ŞK7/26

heyye : Evet anlamında kullanılan söz.
h. ŞK4/122, ŞK6/51, ŞK6/60, İ3/87, ND4/177, ND4/22

heyyē : Evet anlamında kullanılan söz.
h. ŞK5/29

hı : Evet anlamında kullanılan söz.
h. M1/33, M12/60, ŞK6/43, ŞK18/410, İ8/12, O7/4, Y5/258, Y5/39

ḫı : Evet anlamında kullanılan söz.
ḫ. Y5/328, Y6/89

ḩ̮ı : Evet anlamında kullanılan söz.
ḩ̮. ŞK2/20, ŞK5/15, ŞK10/201, ŞK13/119, ŞK17/289, ŞB2/34, ŞB2/41, A3/129, A12/86, A13/115, A13/25, A13/27, A13/32, A13/66, A13/95, K2/31, K7/42, K12/78, Y2/29, Y5/264

hı' : Evet anlamında kullanılan söz.
h. M5/5, M5/25, M5/27, ŞK8/108, ŞK9/18, ŞK17/282, ND4/83, O7/5

ḩ̮ıdır : Hızır As.
ḩ̮. M8/99

ḩ̮ıdırellez : Hıdırelllez.
ḩ̮.+ i İ6/30

ḫıġ' : Hayır anlamında kullanılan söz
ḫ. Y6/66

hıhı : Evet anlamında kullanılan söz.
h. A11/100, Y5/178

ḩ̮ılaf : Dilek
ḩ̮.+ ın O3/68

ḩ̮ılç : Hılç oyunundaki tahta çubuk.
ḩ̮. Y4/178

hım : Düşünürken çıkarılan ses.
h. A11/11, İ8/9, Y6/61

ḩ̮ımı : Gibi, benzer görevinde kullanılan söz.
ḩ̮. ŞK10/14

ḩ̮ımsı - : Bozulmak (Yemek).
ḩ̮.- r ŞK18/373

ḩ̮ıra çicá : Hira çiçeği.
ḩ̮. A5/255

hırc : Hılç oyunundaki tahta çubuk.
h.+ ı ŞK13/159

hırç : Hılç oyunundaki tahta çubuk.
h. ŞK13/159, ŞK13/160

ḩ̮ırç : Hılç oyunundaki tahta çubuk.
ḩ̮. ŞK13/158

ḩ̮ırçıl : Hılç oyunundaki tahta çubuk.
ḩ̮.+ ı ŞK13/157

ḩ̮ırdlā : Gırtlak.
ḩ̮.+ nı K7/84

ḩ̮ırḩ̮ızlī - : Hırsızlamak.
ḩ̮.- y O19/64

ḩ̮ırḩ̮ızla - : Hırsızlamak.
ḩ̮.- llār O19/65
ḩ̮.- mış O20/13

ḩ̮ırí : Hira çiçeği.
ḩ̮.+ yi A5/256

ḩ̮ırisdiyan : Hıristiyan.
ḩ̮.+ narıñ O16/6

ḩ̮ıristiyan : Hıristiyan.
ḩ̮.+ narın K12/73

ḩ̮ırlanġaç : Salıncak.
ḩ̮. İ5/140

ḩ̮ırpadan : Birdenbire.
ḩ̮. ŞK10/63

ḩ̮ırrīT : Birdenbire.
ḩ̮. A3/268

ḩ̮ırs : Hırs, azim.
ḩ̮.+ inen İ1/75

ḩ̮ırsız : Hırsız.
ḩ̮. ND4/163
ḩ̮.+ mış ŞB1/29

hısda : Gizlice.
h. Y5/137

ḩ̮ısdan : Gizlice.
ḩ̮. A2/30

ḩ̮ısımlıġ bėkli - : Akraba olmayı istemek.
ḩ̮.- yōġ ŞK2/65

ḫ̣ıssá : Hisse, pay.
ḫ̣.+ mı Y4/134

ḩ̮ısusi : Hususi, özellikle.
ḩ̮.+ nkini K6/145

ḩ̮ış : Bol, bereket.
ḩ̮. O15/41, O15/42

ḩ̮ıtab : Yanında, huzurunda.

ḫ.+ ıñda O9/111

ḫızḫınarey
ḫ. O22/25

ḫızır : **Hızır As.**
ḫ. A3/127
ḫ.+ ā İ6/22

ḫızır āleyiselem : **Hızır As.**
ḫ.+ miş A3/151

ḫızlı : **Hızlı, çabuk.**
ḫ. Y4/279

hızmád : **Hizmet.**
h. ŞK2/116

ḫızmad ed - : **Çalışmak.**
ḫ.- iyű İ3/24

ḫızmad ėd - : **Çalışmak.**
ḫ.- ene ND6/54

ḫızmád ėd - : **Çalışmak.**
ḫ.- erim ŞK1/50

ḫızmad ėt - : **Çalışmak.**
ḫ.- diñ O9/37

ḫızmád ėt - : **Çalışmak.**
ḫ.- meg ŞK2/115

ḫızmadçılā : **Hizmet gören kimse.**
ḫ. ŞK10/178, ŞK10/189

ḫızmáT ėd - : **Çalışmak.**
ḫ.- erim O3/17

ḫızmátçi : **Hizmet gören kimse.**
ḫ.+ sine A3/184

ḫızmed et - : **Çalışmak.**
ḫ.- dim O3/68

ḫızmedker : **Hizmet gören kimse.**
ḫ. O7/56

ḫızmeTci : **Hizmet gören kimse.**
ḫ.+ si K7/149

hī : **Evet anlamında kullanılan sözcük.**
h. ŞK6/88, ŞK17/122, ŞK18/281, A5/61, İ5/167, İ7/67, İ7/68, İ8/5, N2/19, N2/35, O19/39, Y5/110, Y5/150, Y6/56

ḥī : **Evet anlamında kullanılan sözcük.**
ḥ. Y5/324

ḫī : **Evet anlamında kullanılan sözcük.**
ḫ. ŞK3/140, A13/37, K2/21, K7/13, K7/90, K12/76, N1/273

hic : **Hiç.**
h. Y1/33

hicired et - : **Göçmek.**
h.- dīnde O11/12

hiciret : **Göç.**
h.+ i O11/11

hiç : **Hiç.**
h. M8/110, ŞK9/64, ŞK9/67, ŞK12/29, ŞK15/87, A13/158, İ3/61, İ5/149, İ5/30, İ8/3, N1/175, N2/7, N2/11, N2/38, N2/71, N3/16, ND4/107, ND4/133, ND4/153, ND4/65, O20/32, Y8/77

hiç' : **Hiç.**
h. ŞK7/89

higmed : **Hikmet.**
h. O11/18

higmet : **Hikmet.**
h.+ ī O11/31

hīh : **Hayır anlamında kullanılan söz.**
h. N2/29

hiḳʿaye : **Hikâye.**
h. M9/4

hikẖ́at : **Hikâye.**
h. K7/4

Hikâye : **Hikâye.**
h. Y8/77
h.+ den N3/12
h.+ mizīñ ŞB2/4
h.+ niñ N3/13
h.+ sí Y8/78
h.+ yi İ2/85

hikáye : **Hikâye.**
h. A3/9

hikāye : **Hikâye.**
h. İ2/9, O13/5, O13/7, Y5/9
h.+ yi A5/4

hiḳaye : **Hikâye.**
h. M9/4
h.+ si K7/131

hiḳāye : **Hikâye.**
h.+ ler N3/10
h.+ si O18/47

ḥikaye : **Hikâye.**
ḥ. A3/253

Hikâyeçi : **Hikâye anlatan kimse.**
h.+ si K7/4

Hikâyet : **Hikâye.**
h. K7/8

hilmi : **Hilmi, kişi adı.**
h.+ gile Y4/18

hinī : **Şimdi.**
h. ND4/77

hindī : **Şimdi.**
h. ND4/44, ND4/68
h.+ kinden ND4/68

hindīm̄i : **Şimdiki gibi.**
h. ND4/112

hindi : **Şimdi.**
h. İ5/55, K12/58, K12/62, K12/63, ND4/106, ND4/108, ND4/117, ND4/122, ND4/125, ND4/139, ND4/144, ND4/150, ND4/165, ND4/169, ND4/176, ND4/178, ND4/33, ND4/75, ND4/81, ND4/87, ND4/89, ND4/93
h.+ gi ND4/30
h.+ kinem ND4/151
h.+ si K12/61
h.+ sine K12/195

hindi : **Hindi.**
h.+ y K12/197

hindik : **Şimdi.**
h. ND4/101, ND4/125, ND4/166, ND4/88

hindisdan : **Hindistan, yer adı.**
h.+ ı ŞK2/93

hini : **Şimdi.**
h. ND4/45

hinm̄i : **Şimdiki gibi.**
h. ND4/107

hipsād : **Hesap.**
h.+ ına K11/24

hiral : **Herhalde, galiba.**
h.+ da ŞK7/26

ḫírıt - : **Gülmek.**
ḫ.- araḳ ND1/64

hisab : **Hesap.**
h. O20/148
h.+ ı M11/30, Y5/109
h.+ ından K9/49
h.+ ını M6/96, ŞK18/163

hisaP : **Hesap.**
h. ŞK14/61

hiseb : **Hesap.**
h.+ e otur-iy A3/87

hitāb ed - : **Hitap etmek.**
h.- iyöler ND5/29

ḫīzlı : **Hızlı.**
ḫ. ŞK17/90

hizmed ėd - : **Çalışmak.**
h.- enner İ7/94

ḫù : **Ki bağlacı görevinde kullanılan söz.**
ḫ. ŞB2/19

ḥùvvā : **Atı çağırırken çıkarılan ses.**
ḥ. Y4/278

ḥùvvāḥ : **Atı çağırırken çıkarılan ses.**
ḥ. Y4/280

hobbalā - : **Hoplamak, zıplamak.**
h. A10/57

ḫobbalā - : **Hoplamak, zıplamak.**
ḫ. A10/57

hobbaz : **Taşla oynanan bir oyun.**
h.+ ı ŞK6/134, ŞK6/135

hoblā - : **Hoplamak, zıplamak.**
h. A13/152

hoca : **Hoca.**
h. ŞB6/107, ŞB6/70, ŞB6/79, ŞB6/81

h.+ lar ND4/37
h.+ m Y3/14, Y3/18
h.+ sı ŞB6/76, A11/81
h.+ ya ŞB6/71

hocā : Hoca.
h.+ yı ŞK7/13

hȯca : Hoca.
h. ND4/71

ḥoca : Hoca.
ḥ.+ lar K9/60
ḥ.+ lara A10/24

ḫoca : Hoca.
ḫ. M11/34, ŞK2/137, ŞK7/115, ŞK17/3, ŞB2/6, ŞB2/110, ŞB2/12, ŞB2/18, ŞB2/19, ŞB2/23, ŞB2/91, A1/48, A3/96, A5/188, A6/80, K9/107, ND4/71, ND5/11, ND6/44, O2/20, O2/22, O2/24, O9/113, O9/87, O9/88, O9/89, O9/91, O9/96, O9/97
ḫ.+ dı O9/97
ḫ.+ lar O9/120
ḫ.+ m ŞB2/13, ŞB2/28, A3/90, A3/92, O17/84, O20/107, Y3/11, ŞB2/123, A3/59
ḫ.+ mıñ ŞB2/77
ḫ.+ ñı ŞB2/17
ḫ.+ nın ŞK17/172
ḫ.+ nıñ O9/113
ḫ.+ sı A11/81, O11/40
ḫ.+ ydı İ6/27

ḫocá : Hoca.
ḫ.+ lara A11/80

ḫocā : Hoca.
ḫ. ŞK3/17, O2/22

ḫȯca : Hoca.
ḫ.+ lar O9/108
ḫ.+ m A3/87
ḫ.+ nıñ ŞB2/72, ŞB2/82

hȯca öggeş : Hoca Ökkeş, kişi adı.
h.+ e ŞK2/140

hocā öggeşe : Hoca Ökkeş, kişi adı.
h. ŞK2/144

ḫocanıñ esmet : Hocanın İsmet, kişi adı.
ḫ.+ iñ ŞK13/78

ḫoci : Hoca.
ḫ.+ yā ŞB2/91

hocȕ : Hoca.
h.+ yī ŞK7/12

hocu : Hoca.
h.+ ya İ3/87

ḫocu : Hoca.
ḫ.+ ya A3/96, A5/186, A5/188, ND6/72, O9/87, Y5/51
ḫ.+ yna A11/67

hodā dede : Hoca Dede, kişi adı.
h. O22/46

hȫl : Höl oyunu.
h. Y4/181

hȫle : Şöyle.
h. ND4/41

hop : Hop hareketi.
h. K5/101, K5/106

hōp : Hop hareketi.
h. K5/104

hoPla - : Hoplamak.
h.- llardī A13/149
h.- r A8/53
h.- rıḳ A6/49

hōPlā - : Hoplamak.
h. A13/152

ḥoPlā - : Hoplamak.
ḥ.- r A13/134

ḫoPla - : Hoplamak.
ḫ.- dı K5/18

ḫoPlad - : Hoplamak.
ḫ.- ırdıḫ A10/57

hoPlama : Hoplamak işi.
h. A13/147, A13/148

hōPlama : Hoplamak işi.
h. A13/147

hoPlama hȧvası : Oyun havası.
h.+ nı A13/148-149

hopli - : Hoplamak.
h.- yū ŞK10/97

hoPlu - : Hoplamak.
h.- yaraḫ A13/135

hoppa : Hop hareketi.
h. K5/101, K5/103

hoppā : Hop hareketi.
h. K5/110

ḫoPPalā - : Hoplamak.
ḫ. A10/57

ḫor : Değersiz.
ḫ. N1/103

ḫoraf : Değersiz.
ḫ. O10/35

ḫoranta : Aile.
ḫ. O7/33, O17/76
ḫ.+ dan O16/27
ḫ.+ m A5/170

ḫorantá : Aile.
ḫ.+ ydıḳ ŞK7/121

horḫān ġazi : Orhan Gazi, kişi adı.
h.+ niñ O11/5

ḫormannı : Ormanlı, ağaçlı yer.
ḫ. O19/28

hȭrmet : Hürmet, değer.
h.+ ine N7/21

ḫorof : Değersiz.
ḫ. O10/84

ḫorTdur - : Bırakmak.
ḫ.- ur Y4/150

ḫorul - : Değersiz olmak.
ḫ.- ur ŞK18/424

ḫorus : Horoz.
ḫ. K1/5, K1/14

horuz : Horoz.
h. K1/11

ḫoruz : Horoz.
ḫ. K1/7, K1/13, K1/15
ḫ.+ un Y2/63

hostan : Kıyafet.
h. ŞB7/15

ḫoş : Hoş, güzel
ḫ. K6/13, O3/54

ḫoşbeş : Hatır sormak için söylenen söz.
ḫ. M5/24

ḫoşbēş : Hatır sormak için söylenen söz.
ḫ. ŞK2/64

hoş bulduġ : Hoşgeldiniz sözünün karşılığı.
h. Y5/53

ḫoş bulduḫ : Hoşgeldiniz sözünün karşılığı.
ḫ. İ3/5

ḫoş ėd - : Hoş etmek.
ḫ.- en A6/74

ḫoş gel - : Hoş gelmek.
ḫ.- dīz O12/4, O19/3
ḫ.- diñ K7/27
ḫ.- din İ3/4, İ3/61, Y1/6
ḫ.- diñ ŞK10/143, ŞK10/144, ŞK10/146
ḫ.- diniz Y4/72
ḫ.- diyiz A4/3

ḫōş gel - : Hoş gelmek.
ḫ.- diñiz Y5/52

ḫoş geldin ėt - : Hoş gelmek.
ḫ. K6/98
ḫ.- dim K6/101

ḫoşça : Güzelce.
ḫ. ŞK2/90

hoşgel - : Hoş gelmek.
h.- diniz İ6/2

hoşumuza gid - : Hoşuna gitmek.
h.- erdi ŞK7/129

ḫoşuna gē - : Hoşuna gitmek.
ḫ.- r O9/43

ḫōūḳ : Köpeğin havlama sesi.
ḫ. Y5/224

ḥovvā : Atı çağırırken çıkarılan ses.
ḥ. Y4/280

hoylu : **Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
h. ŞK18/142, İ2/86, İ2/88
h.+ m ŞK18/291, ŞK18/294, ŞK18/295
h.+ nun ŞK18/143
h.+ nuñ ŞK18/308
h.+ yā ŞK18/7
h.+ yu ŞK18/143

ḫoylu : **Deli Hoylu, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri..**
ḫ. İ2/88, N1/268, N1/273
ḫ.+ dadı N1/274

höbür : **Eski, yıkık bina.**
h. A5/90
h.+ ü A5/91

höcüm ed - : **Saldırmak.**
h.- er ŞK7/189
h.- erdi ŞK7/190

höggeş : **Ökkeş, kişi adı**
h. ND5/42

höggeş babi : **Ökkeş Baba, Peygamber Efendimizin mührünü gören kişi.**
h.+ ya ND5/36

hög(ü)m : **Hüküm.**
h.+ ü O11/46
h.+ üne O11/9

hökenin yeri : **Hökenin Yeri, yer adı.**
h.+ nē İ6/7

höker ḥaziredlerī : **Hönker Hazretleri, kişi adı.**
h. O22/25

hökkeş : **Ökkeş, kişi adı.**
h.+ in İ1/101

hök(ü)m : **Hüküm.**
h.+ ünde A9/9, A9/18, A12/47, A12/65, A13/46, N3/37

hökmed : **Hükümet.**
h. O9/8

hökümdar : **Hükümdar.**
h. K12/104, K12/105

hökümed : **Hükümet.**
h. K12/37, O20/10, O20/11

hökümet : **Hükümet.**
h. M6/48, ŞK14/55, ŞK14/56, ŞB4/7, A12/20, A12/25, K9/24, O11/4
h.+ deydī A12/21

höl : **Höl oyunu.**
h. ŞK13/155, Y4/181

höllū : **Höllük.**
h.+ ñ ŞK8/92

hölüç : **Hölüç oyunu.**
h. ŞK13/155

höner : **Hüner.**
h.+ lerini N1/66

hönker : **Hünkar.**
h. O20/218

hönker bey : **Hünkar Bey, kişi adı.**
h. O20/228

hönker bēʸ : **Hünkar Bey, kişi adı.**
h. O20/159

hörmed ėd - : **Hürmet etmek.**
h.- miş O9/34

ḫörmed ėd - : **Hürmet etmek.**
ḫ.- mişler O22/11

hörmed ėt - : **Hürmet etmek.**
h.- diñ O9/37

hörmet : **Hürmet, değer.**
h.+ ine N7/12, N7/13

hörmet ėd - : **Hürmet etmek**
h.- iy N1/30

höseyn : **Hüseyin, kişi adı.**
h. O7/30

hösü ölen daşı : **Hüseyin Ölen Taşı, yer adı.**
h. Y4/218

hösün : **Hüseyin, kişi adı.**
h. ŞK13/30

höyle : **Şöyle.**
h. İ3/81

hözür : **Huzur.**
h.+ de N1/109

hözür ver - : **Huzur vermek.**
h.- ir O9/48

ḫu : **Ki bağlama edatı görevinde kullanılan söz.**
ḫ. ŞK3/56, ŞK4/54, ŞK18/117, ŞB2/119, ŞB2/12, ŞB2/121, ŞB2/22, ŞB2/23, ŞB2/33, ŞB2/34, ŞB2/36, ŞB2/56, ŞB2/89, ŞB2/91, A6/60, A7/62, A9/19, A13/169, A13/39, A13/72, K5/33, K12/184, Y2/9, Y2/33, Y2/46, Y4/290

ḫū : **Ki bağlama edatı görevinde kullanılan söz.**
ḫ. ŞK18/211, ŞB2/112, ŞB2/83

ḫuā : **?**
ḫ. O22/35, O22/36

hubdili : **Güzel sözlü.**
h. O7/67

hū̆g : **Höyük.**
h.+ dē ŞK12/38

hū̆gm : **Hüküm.**
h.+ i O17/6

ḫul : **Hal, durum.**
ḫ. O20/238

hulusi : **Hulusi, kişi adı.**
h. Y5/377

ḫumaş : **Kumaş.**
ḫ. A6/17
ḫ.+ ı O20/176

ḫumüş : **Kumaş.**
ḫ.+ dēn ND4/104

ḫümüş : **Gümüş**
ḫ. ND4/104

ḫurç : **Hurç, eşya konulan bohça.**
ḫ.+ a A3/119

ḫurma : **Hurma.**
ḫ. K13/18, O10/102

ḫurmā : **Hurma.**
ḫ.+ sı K7/189

ḫurşid : **Hurşit, kişi adı.**
ḫ. K7/134, O20/218, O20/226
ḫ.+ de İ2/5
ḫ.+ i İ2/8, O20/232

ḫurşid ā : **Hurşit Ağa, kişi adı.**
ḫ.+ nan A5/5

ḫurşid beg : **Hurşit Bey, kişi adı.**
ḫ. K2/18

ḫurşid bey : **Hurşit Bey, kişi adı.**
ḫ. O20/166, O20/169, O20/190, O20/191, O20/193
ḫ.+ im O20/254

ḫurşid bēy : **Hurşit Bey, kişi adı.**
ḫ. O20/166, O20/210, O20/212
ḫ.+ iñ O20/159

ḫurşud : **Hurşit, kişi adı**
ḫ. O20/179

hū̆s - : **Susmak.**
h. N2/80, ŞK9/66, ŞK17/122
h.- düñ ŞK17/277

ḫussi : **Hususi, özellikle.**
ḫ. Y4/160

hussu : **Hususi, özellikle.**
h. N1/187

ḫusus : **Hususi, özellikle.**
ḫ.+ unda M6/56

hususī : **Hususi, özellikle.**
h. ŞK8/113, ŞK8/118

ḥususi : **Hususi, özellikle.**
ḥ.+ nkini K6/145

ḫususi : **Hususi, özellikle.**
ḫ.+ nkini K6/145

hū̆ş - : **Susmak.**
h. O21/12, O21/13, O21/18

huvā : **Hava, ara.**
h.+ da ND4/152

ḥuva : **Hava, ara.**
ḥ.+ dā ND4/151

huy : **Huy, tavır.**
h. ŞK9/69, ŞK13/105
h.+ larını ŞK13/105
h.+ una ŞK9/67

ḫuylaġ : Herhangi bir huyu olan.
ḫ. Y4/296

ḫūylaġ : Herhangi bir huyu olan.
ḫ. Y4/296

huylan - : Huylanmak.
h.- dū ŞK8/128

ḫuylan - : Huylanmak.
ḫ.- ır Y4/301
ḫ.- mış M11/25

ḫuzur : Huzur.
ḫ. ND2/17

ḫuzurlu : Huzurlu.
ḫ. ND2/22

hüde : Hüda.
h. O7/79

ḫüdud : Hudut, sınır.
ḫ. O22/53

hüdüd : Hudut, sınır.
h. O10/48, O22/13

hük(ü)m : Hüküm.
h.+ ü O6/24

hülyā : Hülya, kişi adı.
h. M5/8

hümsürüg : Burundan akan salya.
h.+ i K6/217

hüngür hüngür : Çok ağlamak.
h. M9/73

hürü : Huri.
h. ŞB2/124, ŞB2/128

hüs - : Susmak.
h. K6/52, N2/80, ŞK17/131
h.- sene ŞK17/278
h.- üñ O21/34

hüseyin ġayhan : Hüseyin Kayhan, kişi adı.
h. ŞB5/3

hüseyin mekikci : Hüseyin Mekikçi, kişi adı.
h.+ nin M7/11

hüsün : Hüseyin, kişi adı.
h. K6/96

hüʸ̈k : Höyük.
h.+ de ŞK12/45

hüyü : Höyük.
h.+ ñ A7/51

ʰüyüg : Höyük.
ʰ. O6/45

ʰüʸüg : Höyük.
ʰ. O6/45

hüyük : Höyük.
h.+ de ŞK4/104

hüzünnü : Hüzünlü.
h. O23/32

I

ı : Düşünürken çıkarılan ses.
ı. ND5/3

ī : Düşünürken çıkarılan ses.
ī. M2/36, M7/98, M9/43, ŞK18/34, A5/74, ND2/4, ND2/5, ND4/53, ND5/47, O21/15

ıccıġ : Birazcık, azıcık.
ı. ŞK2/91

ıcı : Birazcık, azıcık.
ı. K1/14

ıcıġ : Birazcık, azıcık.
ı. ŞK10/73

ıcıḳ : Birazcık, azıcık.
ı. İ3/66

ıġdır - : Ikındırmak.
ı.- mışlar Y5/276

ıġdıyar : İhtiyar, yaşlı.
ı. ŞK7/96
ı.+ la A13/5
ı.+ larda O5/12

ıġdiyal : İhtiyar, yaşlı.
ı.+ lar A13/17

ıġdiyār ol - : Yaşlanmak.
1.- duñsā ŞK2/99

ıḫ : Ikınırken çıkarılan ses.
1. ŞK6/37

ıḫdıyalla - : Yaşlanmak.
1.- mış K5/138

ıḫdıyar : İhtiyar, yaşlı.
1.+ īġ K5/121

ıḫdıyār ol - : Yaşlanmak.
1.- muş K6/159

ıḫdiyal : İhtiyar, yaşlı.
1.+ ların A9/16

ıḫdiyar : İhtiyar, yaşlı.
1.+ ların ŞK13/37

ıḫdiyaŕ : İhtiyar, yaşlı.
1.+ ları K12/177

ıḫdíyar : İhtiyar, yaşlı.
1. K7/12

ıla : Ulan anlamında argoda seslenme sözü.
1. ŞK8/139

ılå : Ulan anlamında argoda seslenme sözü.
1. ŞK9/38

ılayıġ : Layık, uygun.
1. İ2/29

ılāyıġ gör - : Uygun görmek.
1.- müşse İ2/23

ılġım çal - : Ateşi hissetmek.
1.- dı A12/55

ılı - : Ilımak.
1.- dı K9/82

ılıcá : Sıcak su çıkan yer.
1.+ yin Y6/105

ılıcā : Sıcak su çıkan yer.
1. Y6/106

ılıcaġ : Sıcak su çıkan yer.
1. Y6/103

ılıcāġ : Sıcak su çıkan yer.
1. Y6/102, Y6/105

ılıd - : Ilıtmak.
1.- aġ Y4/76
1.- aḫ Y4/83
1.- ın Y4/78
1.- ırdıġ K9/80
1.- ırıġ ND6/38
1.- ırsın K9/85

ılıġ : Ilık olan.
1. Y6/47

ılıġlıḳ : Ilık.
1. ŞK8/93

ım : Düşünürken çıkarılan ses.
1. İ6/91

ırā : Irak, uzak.
1.+ n O22/7

ıraġ : Irak, yer adı.
1.+ a K5/115
1.+ dan Y6/28

ırāġ : Irak, yer adı.
1. M8/53
1.+ a K5/85, K5/88
1.+ ā K5/116
1.+ dan K5/119

ıraġlı : Irak'tan olan kimse.
1. O22/60

ırāġlı : Irak'tan olan kimse.
1. O22/60

ırahmadlıġ : Ölmüş kimse.
1. İ5/189

ıraḫmadlıġ : Ölmüş kimse.
1. ŞK2/131, ŞK3/13, O8/20, O21/10
1.+ ı K10/41, K10/45

ıraḫmadlıġ : Ölmüş kimse.
1. O4/6, O8/6, O10/7

ırāhmadlıġ : Ölmüş kimse.
1. ŞK17/69

ırahmadlī : Ölmüş kimse.
1. ŞK12/24

ıraḫmadlī : Ölmüş kimse.
1.+ n O7/60

ırah̤matılıġ : **Ölmüş kimse.**
1. Y5/210

ırah̤maTlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. A5/12

ırah̤maTlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. A8/8
1.+ ın K6/142

ırah̤matlıh̤ : **Ölmüş kimse.**
1. K6/166

ırah̤matlıh̤ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK4/182, K10/94

ırah̤matlık̤ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK4/150, ŞK6/49, ŞK6/70, ŞK6/72

ırāh̤matlık̤ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/51

ırah̤med ēle : **Ölen bir kimse için söylenen söz.**
1.+ sin İ4/23

ırāk̤ : **Irak, uzak.**
1. O22/7

ırāmadlı : **Ölmüş kimse.**
1. İ2/84

ıramadlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK18/414, ŞK18/416, O10/81, O13/13, O16/45, Y7/25

ırāmadlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. M9/26, ŞK6/86, ŞK8/42, ŞK9/46, ŞK12/14, ŞK12/18, ŞK17/30, ŞK17/62, O10/61, O13/4
1.+ dı ŞK9/46

ırāmadlık̤ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/88

ırāmadlū : **Ölmüş kimse.**
1.+ a ŞK17/8
1.+ ñ ŞK8/45, ŞK8/47

ırāmalī : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/94

ıramaT : **Ölmüş kimse.**
1.+ lar Y5/264

ırāmat : **Ölmüş kimse.**
1. Y5/384

ıramaTlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. Y4/132, Y5/264

ırāmatlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/84, A5/4, A5/8, A5/9, A5/96, A8/118, A8/12, A12/101, Y4/128, Y5/389, Y5/402, Y5/418

ırāmāTlıġ : **Ölmüş kimse.**
1. A5/19

ırāmatlık̤ : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/70, ŞK6/82

ırāmatlī : **Ölmüş kimse.**
1. ŞK6/69
1.+ n ŞK6/80, A8/20

ıramazan : **Ramazan ayı.**
1. M1/4, M3/13, İ7/30
1.+ da M6/60, M6/61, M6/63

ırẖamed : **Ölmüş kimse.**
1. İ3/42

ıras gel - : **Rast gelmek.**
1.- dī ŞK18/326
1.- dim ŞK18/411
1.- e ŞK4/174
1.- en ŞK18/179
1.- miş O20/170

ırazı : **Razı.**
1. İ6/2

ırazı os - : **Razı olmak.**
1.- sun ND6/41

ırbı : **Irbık.**
1.+ ma ŞB1/14

ırbıġ : **Irbık.**
1. ND4/53
1.+ ı A7/42

ırbi : **Irbık.**
1. Y5/334

ırbū : **Irbık.**
1. Y1/20, Y1/31
1.+ n A7/42

ırġad : **İrgat, tarım işçisi.**
1. K6/153, K6/156
1.+ lar M7/69

ırız : **İrz, namus.**
1. ŞK2/6

ırman : **Orman.**
1.+ a O22/84

ısbanaġ : **Ispanak.**
1. İ5/171

ısbatan : **Isbatan, ot türü.**
1. A5/244, A5/247, İ3/98, İ3/99, İ8/12
1.+ ı A5/247

ısdambůl : **İstanbul, yer adı.**
1.+ ıñ O11/39

ısdamıl : **İstanbul, yer adı.**
1.+ a O11/27

ısdammıl : **İstanbul, yer adı.**
1.+ da O11/35
1.+ ın O11/28

ısdammīl : **İstanbul, yer adı.**
1. O11/26

ısdanbıl : **İstanbul, yer adı.**
1.+ da N1/171
1.+ dan N1/136, O11/6, O22/6

ısdānbıl : **İstanbul, yer adı.**
1. N1/240

ısdanbůl : **İstanbul, yer adı.**
1.+ da ŞK7/99

ısdıfil os - : **Uğraşmak.**
1.- sun A10/67

ısdıġa : **Dama oyununun kutusu.**
1. M8/107

ısıcaġ : **Sıcak.**
1. ND6/54

ısın - : **Isınmak.**
1.- ır ŞK2/59, Y6/82
1.- ıyōmuş İ3/51
1.- iy K9/73

ısır - : **Isırmak.**
1.- ıncı M6/79
1.- mış M5/34, M5/39, M5/40, M5/41

ısırġan otu : **Isırgan otu.**
1. A11/97

ısıTma : **Sıtma hastalığı.**
1. A5/170, A5/171, A5/182

ısıTma puñarı : **Sıtma Pınarı, yer adı.**
1. A5/166
1.+ na A5/168

ısıTmı : **Sıtma hastalığı.**
1.+ ya A5/169, A5/172, A5/179

ısḳāti : **Dama oyununun kutusu.**
1.+ yıya O23/34

ıslī - : **Islamak.**
1.- n M8/102

ısla - : **Islamak.**
1.- r İ1/95
1.- rıḳ ŞK8/78
1.- rḳan M8/101

ıslā - : **Islamak.**
1.- r ŞK8/130
1.- rıġ ŞK8/123

ıslāġ : **Islak.**
1. O23/14, O23/15

ıslāmiyet : **İslamiyet.**
1.+ in O11/26

ıslammıl : **İstanbul, yer adı.**
1. O11/9

ıslıġ : **İstanbul.**
1. Y4/276

ısmʿal : **İsmail, kişi adı.**
1.+ in K10/44

ıspatan : **Isbatan, ot türü.**
1. İ5/191

ıstıġā : **Dama oyununun kutusu**
1. M8/107

ışaḳ : **Uşak, çocuk.**
1.+ dan K9/40

ışġın : **Fıstığın baharda açan iilk yaprakları.**

ı. A11/92, A11/93, A11/94, A11/95, İ5/184
ı.+ ı ŞK6/33, İ5/178
ı.+ narı ŞK6/33

ışıd - : **Işıklandırmak.**
ı.- ır Y6/15
ı.- ırdıġ Y6/17

ışıġ : **Işık.**
ı. ŞK7/187, ŞK15/25, ŞK18/41, Y6/21
ı.+ dan ŞK14/68
ı.+ ında K10/87
ı.+ lar O20/188

ışıġsız : **Işık olmayan.**
ı. Y6/21

ışıḳ : **Işık.**
ı. İ1/85

ışıḳ mışıḳ : **Işık.**
ı. Y6/17

ışırım : **Işırım otu**
ı.+ a ŞK13/142, ŞK13/143

ışlıġ : **Islık.**
ı.+ dan N8/22

ışlıġ çal - : **Islık çalmak.**
ı.- iy N8/21

ışşıḳ : **Işık.**
ı. ŞK16/24

ışşīġ : **Işık.**
ı. N1/75

ışū : **Işık.**
ı. ŞK14/26

İ

i : **Düşünürken çıkarılan ses.**
i. M1/5, M7/105, M8/23, M9/52, M9/59, ŞK1/8, ŞK3/132, ŞK3/65, ŞK9/35, ŞK17/15, ŞK17/306, ŞB1/30, N1/121, N1/216, N3/11, ND2/19, O1/6, O12/29, O20/80

i - : **Ermek yardımcı fiili.**
i.-di O6/22
i.- dim İ3/64
i.- ken ŞB7/3, ŞB7/4
i.- kēn O6/21
i.- mişler ŞK18/188
i.- sēn O6/29
i.- yaḫ A4/17
i.- yáḫ A4/18
i.- yōlar ŞB2/45

i - : **Yemek yemek.**
i.- yō ŞB2/128

Ī : **Düşünürken çıkarılan ses.**
ī. M7/9, M9/3, M9/49, ŞK1/4, K5/120, N1/180, N3/6, O13/51

Ī - : **Yemek yemek.**
ī.- yaḫ A4/141

ib : **İp.**
i. ŞK7/204, ŞK12/32, ŞB2/38, A3/268, A10/60, A13/89, İ4/49, ND4/48, Y5/74
i.+ te A8/62

ib turası : **İp Turası, oyun türü.**
i. Y5/74

ib ʿādeT ėd - : **İbadet etmek.**
i.- ermiş ND5/34

íbadathanā : **İbadethane, ibadet edilen yer.**
í. ŞK7/32

ibdas ed - : **Kabul etmek.**
i.- miş K7/95

iblī : **İplik.**
i.+ nden ŞK6/46

iblē : **İplik.**
i. ŞK6/119

iblig : **İplik.**
i.+ i İ1/104

iblik : **İplik.**
i. İ1/104
i.+ nen K3/12

Ībik : **İplik.**
ī. ŞK8/116

iblū : İplik.
i. İ4/41

ibraīm : İbrahim, kişi adı.
i. İ5/20

ibraʰim : İbrahim, kişi adı.
i. İ5/21

ibrahim : İbrahim, kişi adı.
i. İ5/13

ibrahim baba : İbrahim Baba, kişi adı.
i. İ5/13

ibraʰim baba : İbrahim Baba, kişi adı.
i. İ5/18, İ5/21

ibraʰim babā : İbrahim Baba, kişi adı.
i. İ5/18

ibraim : İbrahim, kişi adı.
i. İ5/10
i.+ in İ5/21

ibraim baba : İbrahim Baba, kişi adı.
i. İ5/19

ibraim sāni : İbrahim Sani, kişi adı.
i. İ5/20

ibrām baba : İbrahim Baba, kişi adı.
i.+ nın İ5/9

ibrıḫ : İbrik.
i. N4/18

ic : İç, dışın karşıtı.
i.+ ine N1/44

icab : İcap, gerek.
i.+ ī ŞK8/52
i.+ ı ol-dundan ŞK3/49

icāb : İcap, gerek.
i.+ ında O5/7

icabal : İcap, gerek.
i.+ ında ŞK7/52

iç - : İçmek.
i.- īy N1/8
i. A8/114, N1/130, N1/131, N1/139, N1/145, O16/33, Y5/153, ŞK18/404, ŞK18/407
i.- aḫ A4/141
i.- di Y1/68
i.- diler K6/171
i.- dū Y1/68
i.- ebiliyse A1/76
i.- eceg M2/21, O7/59
i.- elim N1/125, N1/135, N1/149
i.- eller A6/78, Y8/24, A6/22
i.- ellēr İ8/13, İ8/15
i.- ellerdi K6/165
i.- elleri İ4/49
i.- elleridī Y5/309
i.- ellerimiş A5/167, İ1/95, İ1/96
i.- ellermiş N4/5
i.- emīm M10/24, M10/25, Y6/117
i.- emedim M10/24
i.- eñ A5/254
i.- ene ND3/20
i.- er ŞK9/85, K6/139, ND5/52, ND6/38, Y5/426
i.- ēr ŞB3/18, İ1/131, İ1/132, K6/202, ND5/52, O3/47
i.- erīk Y8/73
i.- erdī ND5/47, ND5/48, Y5/304
i.- erdıġ K11/29
i.- erdi M10/20
i.- erdig M1/13
i.- erdik A8/70, K10/16
i.- eridī ND5/47
i.- erik M12/24, A5/146
i.- erim İ1/20
i.- ērim İ3/9
i.- erken A5/133, N1/9
i.- ermiş A5/134, A8/114
i.- erse ŞB7/43
i.- ersem İ2/79
i.- ersiñ ŞK2/71
i.- im Y5/217
i.- iñ ŞK17/35
i.- inçi A5/257
i.- iráḫ A1/56
i.- irmezdig ND6/40
i.- irrim Y1/65
i.- iy ŞB7/26, ŞB7/27, A3/81, A13/118, N1/18, N1/30, N1/34, Y2/74
i.- iyı ŞK4/15
i.- iyım ŞK4/16
i.- iyi ND6/40
i.- iyler O10/48
i.- iylēr M10/25
i.- iyō ŞB2/128
i.- iyōġ İ3/135
i.- iyoḳ İ6/9
i.- iyolar ŞB2/41, ŞB2/45
i.- iyȯlar A11/97, ND6/15
i.- iyōlar A11/98

i.- iyon İ8/14
i.- iyö ŞB3/27
i.- iyū İ2/74, İ2/75, İ2/80
i.- mē İ2/71
i.- mede İ3/7
i.- meden ŞB7/46
i.- medi ŞB7/28, ŞB7/36
i.- medim İ2/83
i.- mem İ1/47
i.- mesi ND5/52
i.- mez İ3/14
i.- mezdi ŞK13/141
i.- miş İ2/69, N5/42, Y5/431, Y5/434
i.- mişin İ2/82
i.- mişler O20/247
i.- miy ŞB7/26, N8/22, N8/23
i.- miye ŞB6/21, A9/33
i.- miyū İ2/73
i.- sin M12/70
i.- tī ŞB6/48

iç **: İç, dışın karşıtı.**
i.+ ī A8/88
i. M11/15, Y1/67
i.+ ē ŞK7/197
i.+ eri M9/36, ŞK7/107, A3/12
i.+ i ŞK7/62, ŞK7/63, ŞK8/79, A1/165, A8/87, K6/153, Y4/9, M8/79, A3/58, İ5/109, İ6/20, İ7/27, İ7/47, Y4/150
i.+ idēyim ŞK7/183
i.+ im A5/102, K9/139, K9/140, K9/142, O23/16
i.+ imdā ŞK17/321
i.+ in O12/40, Y7/14
i.+ indīyi-m M7/3
i.+ indāki ŞK15/74
i.+ inde M9/9, M11/13, M11/25, ŞK3/105, ŞK4/167, ŞK7/68, ŞK7/95, ŞK8/186, ŞK15/12, ŞK15/33, ŞK15/68, ŞK15/79, ŞK17/80, ŞK17/96, ŞK18/117, ŞK18/255, ŞB6/3, ŞB6/22, ŞB6/41, ŞB7/3, A1/102, A1/149, A1/156, A1/183, A1/268, A1/61, A1/68, A2/58, A3/16, A3/218, A3/230, A3/231, A5/169, A6/21, A7/44, A7/45, A7/51, A7/70, A7/75, A9/37, A11/101, A11/102, A11/107, A11/108, A11/89, İ4/28, İ6/47, İ6/81, İ6/82, İ6/88, K1/4, K2/3, K2/31, K6/113, K6/114, K6/115, K6/128, K6/92, K7/65, K9/70, ND3/4, ND3/25, ND4/37, ND4/87, O1/18, O4/18, O14/102, O16/6, O20/155, Y1/51, Y4/128, Y5/131, Y5/134, Y5/31, Y5/93, Y8/72, M6/24, K7/62, ŞK5/33
i.+ indē M9/10, M9/42, ŞK7/183, ŞK8/131, A4/126, A7/72, ND2/4, ND3/4, ND4/54, O7/40, O17/27, O19/77, Y5/276
i.+ indēmiş ŞK7/69
i.+ inden ŞK8/153, ŞK15/48, ŞB6/7, ŞB6/10, ŞB7/27, A1/134, A2/78, K10/9, Y5/365
i.+ indēn ŞK8/150
i.+ indeymiş ŞK15/97
i.+ ine M10/38, ŞK4/100, ŞK4/125, ŞK4/16, ŞK4/168, ŞK4/187, ŞK4/99, ŞK6/24, ŞK6/38, ŞK6/40, ŞK6/66, ŞK7/197, ŞK7/62, ŞK7/97, ŞK8/110, ŞK8/117, ŞK8/159, ŞK8/170, ŞK8/86, ŞK8/92, ŞK10/153, ŞK10/154, ŞK10/21, ŞK10/71, ŞK12/32, ŞK17/79, ŞB6/21, ŞB6/32, ŞB6/38, ŞB6/47, A1/130, A1/152, A1/155, A1/164, A1/21, A1/251, A1/253, A1/287, A1/50, A1/67, A1/68, A1/69, A1/70, A1/71, A2/49, A2/50, A5/155, A5/196, A5/228, A5/243, A6/36, A6/69, A7/74, A7/75, A8/88, A9/36, A12/55, A13/113, A13/115, İ2/17, İ2/47, İ3/55, İ3/66, İ3/68, İ5/45, İ6/9, İ6/113, İ6/87, K2/31, K5/136, K5/37, K6/106, K6/91, K7/70, K9/79, K9/81, K9/83, K10/104, K10/18, N1/39, ND3/20, ND4/120, ND4/129, ND4/137, ND4/179, ND4/182, ND4/43, ND6/53, ND6/60, ND6/75, O1/10, O1/18, O9/58, O9/81, O10/42, O17/62, O20/223, Y1/29, Y1/68, Y4/9, Y4/10, Y5/138, Y5/160, Y5/174, Y5/178, Y5/180, Y5/181, Y5/184, Y5/206, Y5/262, Y5/271, Y5/274, Y5/275, Y5/285, Y5/348, Y5/362, Y5/379, Y5/66, Y6/47, Y6/57, ŞK18/209, İ6/55, N5/34, Y5/231, A1/67
i.+ inē M8/35, M8/42, ŞK8/170, A8/77, ND4/171, ND4/79, O3/33, O17/61, Y5/125, Y5/178
i.+ iñe İ6/99
i.+ ineçē ND6/32
i.+ ini A1/165, A8/77, K2/12, K2/14, K13/19, O10/103
i.+ iñizde ŞK2/143, ŞK3/108, ŞK3/19
i.+ innen ŞK8/157, A1/128, A1/147, K5/114, K7/147, K10/6, K10/11, Y5/369
i.+ iyü A13/113
i.+ lerinde ŞK10/112
i.+ meden ŞB7/37

Îç - : **İçmek.**
î. ND6/75, Y5/153

iç içe : **Birbirine çok yakın.**
i. A1/126

içĪ : **İçin edatı.**
i. A13/9

içe : **İçeri.**
i.+ dēni Y5/280

içecek : **İçecek.**
i. ŞK18/255

içecēk : **İçecek.**
i. ŞK18/255

içeçēg : **İçecek.**
i. O20/109

içel : **İçeri.**
i.+ lerē İ3/70

içer(i) : **İçeri.**
i.+ de ŞK3/55, ŞK5/48, ŞK17/156, ŞB6/83, A3/261, A13/78, K6/41, O3/39,
O19/50, Y5/250, ŞK8/86, ŞK13/136, ŞK13/39
i.+ dē İ3/152, K7/106, O21/46
i.+ den ŞK8/157, ŞK10/60, ŞK17/153
i.+ lerdē O3/39
i.+ lere A2/20

içēr(i) : **İçeri.**
i.+ dēdim ŞK5/38

içerĪ : **İçeri.**
i. M7/51
i.+ ni M7/51

içeri : **İçeri.**
i. M12/61, M12/75, ŞK3/61, ŞK4/185, ŞK5/14, ŞK5/15, ŞK5/16, ŞK11/46, ŞK13/15, ŞK13/151, ŞK13/152, ŞB2/40, ŞB6/83, A4/100, A4/118, A5/48, A8/73, İ2/33, İ2/36, İ5/132, İ5/134, O3/19, O3/34, O6/14, Y1/131
i.+ de İ3/152
i.+ mē ŞK17/144
i.+ nde ŞK3/104
i.+ si A5/193, A5/200, A5/46
i.+ sinde N3/13, O16/25
i.+ sinē K7/67
i.+ ye M12/84, M12/85, ŞB6/111, ŞB6/85, ŞB6/96, N2/52, Y1/130, Y5/250

içerlen - : **Kırılmak, öfkelenmek.**
i.- iy N3/33, O10/92
i.- iyo N3/17

içgĪ : **Alkollü içecek.**
i.+ y O20/234

içgi : **Alkollü içecek.**
i. ŞK13/141, K6/138, K6/139
i.+ ye O10/34
i.+ yi K6/165

içgici : **İçki içen kimse.**
i. ND5/45

içil - : **İçme işinin yapılması.**
i.- īr M2/25, K6/138
i.- eceg Y8/18
i.- iceg Y5/154
i.- ir M2/25, K9/24, K9/25, O6/47
i.- irdi K6/135

içime siñ - : **İçi rahat etmek.**
i.- mezdi A5/105

için : **Amaç, neden vb. görevlerde kullanılan edat.**
i. M1/13, M7/108, M7/42, M7/64, M7/74, M7/99, M8/108, M8/13, M9/3, M11/11, M12/10, M12/56, ŞK3/123, ŞB3/11, ŞB6/4, ŞB6/110, A3/269, A3/270, A8/55, A8/67, A11/70, İ1/71, İ2/65, İ7/73, K3/7, K4/25, K12/167, ND5/3, ND5/5, ND5/6, ND5/7, ND5/11, ND5/13, ND5/15, ND5/16,
ND5/18, ND5/19, ND5/21, O9/116, O9/117, O11/6, O11/39, O13/56, O19/71, Y6/57, Y8/7

içir - : **İçme işini yaptırmak.**
i.- īy A13/166, ŞB7/61
i. İ2/72
i.- dikTen ŞB7/62
i.- diy A1/77
i.- ek A5/168
i.- ir K12/67, O9/54
i.- irdik ŞK6/8, ŞK4/193
i.- iridi ŞK8/132
i.- irsin A10/17
i.- iy A13/46, Y6/122
i.- iylerdin ND4/78
i.- iyoñ ŞK6/14

i.- meg İ7/71
i.- mezdig ND6/40
i.- mişlēr O20/234
i.- miyon Y1/63
i.- rig İ7/70
i.- rik İ7/64

içlīg : **Elbisenin altına giyilen kıyafet.**
i. M8/121

içmáġ : **İçilecek olan.**
i.+ ımız A4/139

içmē : **İçme işi yapmak.**
i.+ nen K6/52

içmek : **İçme işi yapmak.**
i. O9/116

id - : **Etmek, yapmak.**
i.- e ŞK17/300
i.- eller O12/20, O13/30
i.- en ND6/25
i.- er ŞB2/43, N1/241, ND4/56, O17/85
i.- ēr O12/24
i.- ērīm K6/120
i.- erdi A7/17
i.- erdik O14/102, O20/40
i.- ersin O13/42

id : **İt, köpek.**
i. İ3/12

idara : **Işık veren araç.**
i.+ dan O17/65

idarācı : **Yönetici.**
i.+ si O22/24

idare : **Işık veren araç.**
i. Y6/13

Īd - : **Etmek.**
Ī.- mem ŞB2/107
Ī.- mezsīz O17/86

Īd : **İt, köpek.**
Ī.+ leriñ ND4/36

Īde : **İğde.**
Ī. ND4/139, ND4/144, ND4/146, ND4/148, ND4/149

idāre : **Yönetim.**
i. O17/62

idāre ed - : **Yönetmek.**
i.- erdik Y6/16

idāyet : **Hidayet, doğru yol.**
i.+ e İ1/101

idiris : **İdris, kişi adı.**
i.+ in İ6/23

ifaġ : **Ufak, küçük.**
i.+ ım A1/262

ifaġ ifaġ : **Çok küçük.**
i. A1/10

ifaḥ : **Ufak, küçük.**
i.+ larmış A1/315

ifaḫ : **Ufak, küçük.**
i. A1/29, A3/63

ifaḫ ifaḫ : **Çok küçük.**
i.+ lardi A1/28

ifaḫlā - : **Küçültmek.**
i.- dīḫ A1/177

ifaḳ : **Ufak, küçük.**
i.+ di A1/28

ifdar : **İftar.**
i.+ dan sona M1/17

ifdira ėT - : **Suçu birinin üzerine atmak.**
i.- mek İ1/71

ifl ʿāh ėt - : **Kötü bir durumdan kurtulmak.**
i.- miydin K7/86

iflah : **Kötü bir durumdan kurtulma.**
i. Y4/245

iflah ol - : **Kötü bir durumdan kurtulmak.**
i.- maz ŞK6/64

iflāʰ ol - : **Kötü bir durumdan kurtulmak.**
i.- ib N6/22

iflāḳ : **İflah.**
i. Y4/240

iġ : **Eyeğe kemiği.**
i. ŞK17/78

igde : İğde ağacı.
i. A1/80

ʿigid : Yiğit, kahraman.
ʿ.+ ler O22/84

iġdidar : İktidar.
i.+ deydi M6/24

iglim : İklim.
i. ŞK2/9

igne : İğne.
i.+ yi K3/12

ignele - : İğnelemek.
i.- llerdī K10/40

iġram : İkram, ağırlama.
i.+ ı N7/18

igram ėd - : Ağırlamak.
i.- erdi M9/14

igram id - : İkram, ağırlama.
i.- erdī M9/14-15

íḫ : Yok anlamında kullanılan söz.
í. M10/17

íḫdıyar : İhtiyar, yaşlı.
í. A12/50

ihdiyac : İhtiyaç, gereksinim.
i.+ ını ŞK15/46, Y5/419

iḫdiyar : İhtiyar, yaşlı.
i. A12/17
i.+ ım O16/17

íḫdiyar : İhtiyar, yaşlı.
í. A12/16, A12/23, A12/61
í.+ ın A12/56

ijde : İşte.
i. K6/62, O17/31

ik - : Ekmek.
i.- erik O13/37

ikī : İki, sayı adı.
i. Y4/48
i.+ n K9/126
i.+ ñ K9/125

ikē : İki, sayı adı
i. ŞK18/84

iḳı : İki, sayı adı.
i.+ ñıza ŞK17/81

íḳıḳat : İtikat, inanma.
í.+ a K5/37

iki : İki, sayı adı.
i. M3/6, M5/7, M5/19, M5/20, M5/24, M5/50, M6/16, M6/53, M7/6, M7/18, M7/60, M8/115, M8/25, M9/31, M9/44, M11/13, M11/24, M12/57, ŞK1/44, ŞK2/24, ŞK3/129, ŞK3/133, ŞK3/137, ŞK3/23, ŞK4/188, ŞK4/93, ŞK6/41, ŞK6/75, ŞK6/77, ŞK7/120, ŞK7/121, ŞK7/144, ŞK7/145, ŞK7/146, ŞK7/147, ŞK7/173, ŞK7/62, ŞK7/84, ŞK7/85, ŞK8/116, ŞK8/118, ŞK8/119, ŞK8/136, ŞK8/30, ŞK8/36, ŞK8/37, ŞK8/39, ŞK8/66, ŞK8/82, ŞK10/12, ŞK10/120, ŞK10/132, ŞK11/59, ŞK13/147, ŞK13/19, ŞK13/37, ŞK14/45, ŞK14/47, ŞK15/44, ŞK15/80, ŞK15/82, ŞK16/8, ŞK16/45, ŞK17/160, ŞK17/167, ŞK17/288, ŞK17/290, ŞK17/30, ŞK17/53, ŞK17/85, ŞK17/86, ŞK18/136, ŞK18/139, ŞK18/150, ŞK18/254, ŞK18/50, ŞB7/10, ŞB7/16, A1/126, A1/134, A1/143, A1/144, A1/198, A1/28, A2/29, A3/260, A3/267, A4/164, A4/171, A4/29, A4/63, A5/133, A5/197, A5/98, A6/11, A6/26, A6/43, A6/69, A8/6, A8/9, A8/10, A8/12, A8/13, A8/14, A8/17, A8/42, A8/62, A10/40, A12/83, A13/121, A13/165, A13/169, İ1/5, İ1/113, İ1/139, İ2/31, İ3/46, İ3/59, İ4/26, İ4/32, İ4/35, İ5/4, İ5/7, İ5/10, İ5/21, İ5/42, İ5/52, İ5/89, İ7/4, İ7/10, İ7/12, İ7/68, K3/5, K6/3, K6/123, K6/165, K6/193, K6/38, K6/47, K6/53, K6/55, K7/7, K7/161, K7/46, K7/54, K7/56, K7/57, K7/59, K8/20, K8/21, K9/125, K9/126, K9/23, K9/29, K9/42, K9/66, K9/79, K9/97, K12/7, K12/12, K12/122, K12/129, K12/174, K12/183, K12/200, K12/74, K12/76, K12/99, N1/224, N1/233, N1/234, N1/235, N1/30, N1/31, N1/68, N1/87, N2/36, N3/37, ND4/114, ND4/59, ND5/22, ND5/33, ND6/22, O2/26, O3/24, O3/33, O3/41, O3/52, O3/67, O3/74, O3/76, O4/16, O5/41, O5/42, O6/30, O7/30, O8/27, O8/28,

O8/30, O9/84, O10/83, O11/19, O13/14, O16/29, O16/49, O17/13, O19/4, O19/5, O19/15, O19/47, O20/195, O20/197, O20/64, O21/21, O22/22, O22/23, Y1/11, Y1/120, Y1/165, Y1/174, Y1/56, Y2/4, Y2/39, Y2/42, Y2/43, Y4/12, Y4/146, Y4/214, Y4/270, Y5/145, Y5/161, Y5/284, Y5/361, Y6/120, Y6/122, Y8/30
i.+ de M6/75
i.+ dir O9/120
i.+ miz İ1/101, İ3/64
i.+ miziñ M6/96
i.+ si ŞK13/112, ŞK15/43, ŞK15/60, ŞK17/292, A5/67, A8/45, A13/121, A13/122, İ3/64, K5/57, K7/200, K9/11, K9/50, K10/81, K12/141, N1/46, O2/4, O10/11, O20/203
i.+ sin Y1/24
i.+ sine İ1/3
i.+ sini M7/47, A9/56, A13/118, A13/123, ND4/49, O10/15, O10/16, O10/18, O10/19
i.+ sinin Y4/166, Y4/167
i.+ siniñ A13/118, ND5/22
i.+ ye M8/111, ŞK7/167, ŞK7/195, ŞK18/151, İ6/51, İ6/52, İ6/86, O11/33, O20/161
i.+ yē ŞK2/127
i.+ yiz O20/162

iki bin : Sayı adı.
i. A4/145

iki yüs : Sayı adı.
i. K12/4

ikicik : İki tane olan.
i. ND1/25

ikidin : İkindin vakti.
i.+ den O12/22

ikili - : Bir şeyi ikinci defa söylenişte yapmak.
i.- yālar ŞK8/119

ikilig : İki uygulaması olan.
i. İ5/33

ikilik : İki uygulaması olan.
i. İ5/30

ikincĪ : İki sayısının sıra sayı sıfatı.
i. İ1/5

ikinci : İki sayısının sıra sayı sıfatı.
i. M2/13, M5/33, M8/23, A3/155, K12/193, K12/194, K12/96, N4/10, O20/108, Y4/61
i.+ yē ŞK8/194

ikinçi : İki sayısının sıra sayı sıfatı.
i. O13/7

ikindin : İkindin vakti.
i. ŞK3/123, A5/104, A6/79, K4/4, Y5/35
i.+ den ŞK13/123
i.+ e ŞK3/36, A1/90, K7/104, Y4/157, Y4/161

ikinnin : İkindin vakti.
i. ŞK7/160, O21/28

ikişer : İki sayısının üleştirme sayı sıfatı.
i. ŞK7/122

ikiūn : İki gün.
i. ŞK14/46

ikki : İki ,sayı adı.
i. A2/15

ikküş : İki üç.
i. Y5/428

ikna et - : İkna etmek.
i.- Tik M12/57

ikūç : İki üç.
i. ŞK6/23, A8/24, A13/78, K6/118, K12/48

ikūn : İki gün.
i. ŞK4/199, ŞK13/78, ŞK18/262, A3/86, A13/166

ikūñ : İki gün.
i. O3/25

ikūş : İki üç.
i. ŞK12/14, ŞK13/94, A12/64

iküç : İki üç.
i. M1/35, ŞK12/8, ŞB2/80, A12/52, İ5/181, O15/6, O17/6, Y5/140

iküç yüz : İki üç yüz.
i. K12/64

ikün : İki gün.
i. Y5/102

iküş : **İki üç.**
i. ŞK3/26, ŞK3/35, ŞK4/120, ŞK17/161, ŞK17/165, A1/285, A1/67, A2/96, A8/45, A9/4, İ5/109, ND3/21, Y1/42, Y5/354, Y5/369, Y5/427

il : **İl, vilayet.**
i.+ ī N1/306
i.+ imīz N1/283
i.+ iñī N1/322, N1/327
i.+ leri ŞK18/384

il ʿac : **İlaç.**
i. M8/109

ilac : **İlaç.**
i. O1/10
i.+ ı İ1/64, Y1/91
i.+ i A4/142, İ1/58
i.+ ī A5/193

ilác : **İlaç.**
i. Y6/93
i.+ imi A4/143

ilāc : **İlaç.**
i.+ ı ŞK8/7

ilac milac : **İlaç.**
i. A10/24

ilaç : **İlaç.**
i. ŞK8/137, A5/179, A5/181, A5/192, A10/15, A10/23, ND6/15, Y1/74, Y1/75, Y1/84, Y5/196, Y6/56

ilāç : **İlaç.**
i. O1/4

iláç miláç : **İlaç.**
i. Y6/91

ilaç yap - : **İlaç yapmak.**
i.- ardı A10/23

ilāç yaz - : **Reçete yazmak.**
i.- iyōm ŞK18/273

ilahī : **Tanrıyı övmek için söylenen söz.**
i. K5/74

ilāhī : **Tanrıyı övmek için söylenen söz.**
i. İ1/135

ilahi : **Tanrıyı övmek için söylenen söz.**
i. ŞB2/63, ŞB2/84, ŞB2/88, K5/62, K5/75

ilaḫi : **Tanrıyı övmek için söylenen söz.**
i.+ ler K10/78

ilāhi : **Tanrıyı övmek için söylenen söz.**
i. İ1/37, O11/18

ilān : **Leğen.**
i. A8/18

ilan ed - : **Duyurmak.**
i.- iy ŞB7/18
i.- iyler ŞB7/75

ilaş : **İlaç.**
i.+ lara A8/115
i.+ ların İ7/86
i.+ larınnan A4/142

ilave ed - : **Eklemek.**
i.- eriz M11/19

ilazım : **Lazım, gerekli.**
i. K12/126, K12/89

ilbeyli bey : **İlbeyli Beyi, kişi adı,**
i.+ i O22/30

ile : **İki unsuru bağlama görevinde kullanılan söz.**
i. ŞK18/192, A3/104, O20/177
i.+ sinē O19/76

ileri : **Gerinin karşıtı.**
i. ŞK7/209, N3/15

ileyig : **Layık.**
i.+ im Y6/117

ilg : **İlk, birinci.**
i. M1/4, M1/8, M2/4, M11/14, ŞK2/128, ŞK2/55, ŞK2/58, ŞK18/8, ŞB3/28, A10/58, İ1/125, İ1/130, İ5/4, K12/193, K12/37, ND4/183, O20/51

ilg’ : **İlk, birinci.**
i. M6/6, ŞK8/182, İ7/53, O11/19, O21/15

īlg’ : **İlk, birinci.**
ī. O21/13

ilgbār : **İlkbahar, mevsim adı.**

i.+ ın ND1/26

ilgili : **İlgili, alakalı.**
i. M7/23, A3/64

ilgoḫul : **İlkokul.**
i.+ u N3/3

ilgüm : **İklim, ülke.**
i.+ e A3/44

ilig : **İlik.**
i.+ ler ŞB2/87

ilk : **İlk, birinci.**
i. ŞK15/4, ŞB6/105, A1/255, A11/60, O20/73, Y5/29
i.+ i ŞK4/175
i.+ inden K3/8

ilḳbahal : **İlkbahar, mevsim adı.**
i.+ lardā ŞK8/104

ilkin : **İlk, birinci.**
i. ŞB2/4, A5/53, A7/29, A10/31, ND6/43, O6/40

ilkinki : **İlk olarak.**
i. N8/7

ilkoḫul : **İlkokul.**
i. M11/3

illa : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. M12/90, A7/10, K7/144

illallā : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. O13/45

ille : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. ŞK16/10, ŞK18/105, ŞK18/253, ŞB6/83, A3/45, A5/200, A5/207, A5/39,
A8/28, A8/31, İ1/62, İ3/8, K6/10, K6/28, K10/29, K12/160, K12/202, O10/21, O10/25, O14/6, O19/82, O20/44, Y5/283, Y5/362, Y6/108, Y6/55

illē : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. M5/11, ŞK18/394, O7/37

illehana : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. Y6/134

illēm : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. Y6/136

illēmē : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. ŞK18/289

illen : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. Y5/119

illene : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. Y5/328, Y5/334, Y5/354, Y5/361

illenē : **İlla, hangi şartla olursa olsun.**
i. Y5/365

ʿilm : **İlim.**
ʿ.+ i O9/120

imalat : **Üretim.**
i.+ ımız M7/8
i.+ ına M7/8

imam : **İmam.**
i. N2/72, N2/77
i.+ ı N2/72

imām : **İmam.**
i. M11/34

imʿam çʿadāş : **İmam Çağdaş, kişi adı.**
i.+ ı M6/18-19.

imam çʿādaş : **İmam Çağdaş, kişi adı.**
i.+ da M11/6, M11/8

imdad : **İmdat, yardım.**
i.+ ıma A3/127

imḳan : **İmkan, olanak.**
i. M7/64, K9/35
i.+ ı ŞK9/12, ŞK9/19, K7/144, K9/40

imḳansız : **İmkansız.**
i. K7/144

imken : **İmkan, olanak.**
i.+ i N1/113

imḳen : **İmkan, olanak.**
i.+ i N1/88

imparatorluġ : **İmparatorluk.**
i.+ lar K12/29

in - : **İnmek.**
i.- īb K7/141
i. A3/148, N1/131, N1/139, O22/47

i.- dīm A1/116
i.- di O11/18, O11/19
i.- digden İ6/40
i.- dik O21/32, Y5/240
i.- dim ŞK9/50
i.- dindi Y5/148
i.- ē ŞK1/28
i.- eller Y4/234
i.- elmiy Y6/106, Y6/115
i.- emīk Y6/136
i.- emedī Y6/107
i.- emem N1/132
i.- en K7/135, K7/151
i.- enece ŞK4/73
i.- er ŞK13/32, İ5/133
i.- ēr ND4/59
i.- erdī ŞK13/88, K10/34
i.- erdīm ŞK9/72
i.- erdi ŞK13/88
i.- erdig K10/28, ND4/59
i.- erdik K10/30
i.- eridi ŞK8/17
i.- erim O9/20
i.- ersē O11/17
i.- ersem N1/133
i.- icī K12/93
i.- ik Y5/143
i.- ince İ6/44
i.- iy A3/114, K9/32, K9/33, K12/112
i.- iyo ŞB2/121
i.- iyȯ A7/45
i.- mede İ5/126
i.- meden İ6/37
i.- miş K7/83, O9/31, Y4/71, Y5/132
i.- nim A1/129

in : **Mağara.**
i. N1/145

iñ - : **İnmek.**
i. N1/130

īn : **İn.**
ī. İ7/6

in mi cin mi : **Kim olduğu belli olmayan kimseler için kullanılır.**
i. M12/34

inā : **İnek.**
i. Y2/9
i.+ min Y2/34
i.+ n Y2/17
i.+ ni Y2/28

inē : **İnek.**
i. ŞK12/39

īnē : **İğne.**
ī. Y5/182

inaç dag : **İnanç Dağı, yer adı.**
i.+ da Y4/163

inadlaş - : **İnatlaşmak.**
i.- dī O7/36

inan - : **İnanmak.**
i. İ5/190, İ5/195, O7/33, O13/29, O13/57, O14/95, M6/31, ŞK8/116, ŞK8/47, ŞK13/76
i.- an A12/113
i.- ān ND1/12
i.- asın O4/27
i.- dırsīñ M2/31
i.- dī O11/43
i.- ıllarıdı İ5/157
i.- ıllarıdī İ5/156
i.- ın A5/105
i.- ırıḫ İ6/59
i.- ırıḳ İ6/49
i.- mʿamʿaḳ M5/34
i.- madı O6/8
i.- malısın K5/31
i.- malısınḳına K5/16
i.- mamışlar İ6/58
i.- massın M5/41
i.- mazmış ŞB6/69
i.- mıyolar İ6/71
i.- míy ŞB6/73

inān - : **İnanmak.**
i. Y4/156

inan et - : **İnanmak.**
i. K5/19
i.- kine K5/3

inanc : **İnanç.**
i.+ ını Y7/31

inancın ossun : **İnan ki anlamında söz.**
i. Y4/157

inanç : **İnanç.**
i. A12/113, A12/98

inānç : **İnanç.**
i. ŞK8/68

inandırsın : **İnan ki anlamında söz.**

i. A2/79

inanış : **İnanç.**
i. ŞK8/4
i.+ ları O22/9

inanş : **İnanç.**
i.+ ları O22/15
i.+ larını O22/19

incĭr : **İncir.**
i. M8/29

ince : **Kalının karşıtı.**
i. K9/5, K9/7, ND1/39, O10/69

incē : **İnce, kalının karşıtı.**
i. ŞK8/193, ND4/9

ince çayır : **Mayıs ayı.**
i. K9/4, K9/6
i.+ da K9/4

incė incė : **İnce bir şekilde.**
i. A10/38

incel - : **Zayıflamak.**
i.- dĭ M2/40

incele - : **Araştırmak.**
i.- dĭ Y5/328

incelen - : **Araştırmak.**
i.- ĭ K6/207
i.- di K6/206, K6/48, Y6/7

incesu : **İncesu köyü, yer adı.**
i.+ da ŞK13/134

inci - : **İncimek.**
i.- di A4/148
i.- yeni ŞK6/20

inci : **İnci.**
i. ŞK8/193, A4/50, A4/61

incid - : **İncitmek.**
i.- mesin O5/21

incigci yüsūb : **İncikci Yusuf, kişi adı.**
i. O8/45

incil : **İncil, Hıristiyanların kutsal kitabı.**
i. O9/81
i.+ i Y2/55

incin - : **İncinmek, kırılmak.**
i.- me ŞK17/74

inciñ - : **İncinmek, kırılmak.**
i.- me ŞK17/75

incir : **İncir.**
i. İ5/184
i.+ den A4/155

incit - : **İncitmek.**
i.- medıñ ŞK17/74
i.- miye ŞK11/13

indĭ : **Şimdi.**
i. ND4/51

indĭr - : **İndirmek.**
i.- mişler ŞK18/258

indi : **Şimdi.**
i. A5/34

indir - : **İndirmek.**
i. K10/57, ŞB7/61
i.- dĭnde ŞB7/45
i.- di Y1/136
i.- digden O6/46
i.- dilēr O8/14
i.- eceksin ŞB7/42
i.- ecēm ŞK13/31
i.- iller K9/106, O3/30
i.- illerdĭ ŞK17/173, O19/6
i.- illerdi A3/6, A3/7, O6/46
i.- iñ ŞK8/41
i.- ir O22/82
i.- irdĭ ŞK8/42
i.- irdik A8/94
i.- irsin K9/82, O1/25, O1/26
i.- iršin K9/90
i.- iy ŞB7/26, ŞB7/45, A13/90, K2/44
i.- iyo N2/58
i.- iyō A5/78
i.- mediler İ4/13
i.- miş K7/169
i.- rik K10/5, O3/47

ine : **Yine.**
i. ŞK18/104

inē : **İnek.**
i. ŞK12/39, O15/10, Y2/7, Y2/30, Y2/31, Y4/274
i.+ miz K9/29

ineg : **İnek.**
i. İ5/190, K12/109, ND6/74, O3/46, Y5/148, Y6/152

i.+ i A11/47
i.+ ler A3/258

inēg : **İnek.**
i.+ lerin K11/11

inegli : **İneği olan.**
i. ND4/128

inek : **İnek.**
i. ŞK4/15, ŞK4/16, ŞK12/38, İ3/50, Y4/37, Y6/152, Y6/157

ingiliz : **İngiliz.**
i. ŞK2/92

iñili - : **İnlemek.**
i.- yō ŞB2/56

iñir duwan : **İnir Duvan, yer adı.**
i. Y5/45

inne : **İğne.**
i. M5/18, M6/17, ŞK6/62, ŞK8/116, ŞK9/64, A1/70, A2/49, ND4/125, ND4/126, ND6/15, O1/8, O16/24, Y6/43, Y6/44
i.+ den K9/95, K9/97
i.+ denkine K9/94
i.+ nen K3/13
i.+ nin M6/16, K11/35
i.+ si ŞK7/90, ŞK8/7
i.+ sine K10/41
i.+ yi ŞK6/62
i.+ ynen ŞK7/98

inne sāblı - : **İğne batırmak.**
i.- yanıñ K10/43

inne sabli - : **İğne batırmak.**
i.- miyacaḫsīz K10/46

inne vur - : **İğne yapmak.**
i.- dular M6/14

innele - : **İğne batırmak.**
i.- llerdī K10/40, K10/41
i.- lleridi K10/41

innelik : **Ot türü.**
i. A5/239, A5/241

inni : **İğne.**
i.+ yi K10/45

insan : **İnsan.**
i. ŞK10/5, ŞK15/100, A1/149, A1/232, A1/247, A3/208, A3/266, A5/22, A5/246, A5/35, A5/37, İ1/73, İ5/122, N3/12, N6/18, N7/35, O9/86
i.+ ā ŞK8/153
i.+ ı M6/79, N6/12, N7/34, O20/29
i.+ ın M11/20, ŞK8/160, A3/269, A5/21, A6/14, K7/159
i.+ ī İ1/121
i.+ lar ŞK4/16, A3/207
i.+ larınan A5/52
i.+ nar M10/16, ŞK4/18, A3/117, A12/98, İ1/81, Y4/61
i.+ nár Y6/24
i.+ narda İ3/87
i.+ narı O9/115
i.+ narın M7/19

insán : **İnsan.**
i.+ lár Y6/72

iñsan : **İnsan.**
i.+ ı ŞK2/99, O9/79

insired ėt - : **Yansımak.**
i.- miştir N7/29

inş ʿāllah : **İnşallah, Tanrı isterse anlamında söz.**
i. O6/15

inşallā : **İnşallah, Tanrı isterse anlamında söz.**
i. N1/101

inta ʿāb : **İntihaplı.**
i.+ a bin-memiş ŞK4/157

inta ʿāblı : **İntihaplı.**
i. ŞK4/156

intāb : **İntihap.**
i.+ di A5/200
i.+ ı O1/15, O1/16
i.+ i O1/5

intāblama : **İntihaplı.**
i. O1/4

íntıġam : **İntikam.**
í.+ ımı N1/101

intiāb : **İntihaplı.**
i. A5/193, İ1/92
i.+ ı İ1/92

intiār ėd - : **İntihar etmek.**
i.- erim K12/162

intiḫam : İntikam.
i.+ ımı ŞK15/18

intizam : İntizam, düzen.
i.+ ı O9/29

íntizam : İntizam, düzen.
í. M3/19

ip : İp.
i.+ ī N1/215
i. ŞK7/196, ŞK7/198, ŞK7/199, ŞK7/200, A5/30, A8/79, A10/60, Y5/262
i.+ e ŞK8/37
i.+ ē M7/33, ŞK8/36
i.+ i ŞK7/196, ŞK7/197, ŞK8/36, A3/268, A8/65, A13/130, A13/136, A13/137, İ1/69, ND4/134
i.+ ine A8/63, A12/33, ND4/132
i.+ inē ND4/134
i.+ inen Y5/262, Y5/295, Y6/23
i.+ inēn ND4/134
i.+ inin K7/83
i.+ u ŞK8/36

ipē : İpek.
i. M7/30
i.+ nden M7/61

ipegli : İpekli.
i. M7/71

ipek : İpek.
i. M7/27, M8/120, İ1/23

ipey : İpek.
i. M9/43, O19/71

ipli : İp olan.
i.+ nē A13/156

iplik : İplik.
i.+ de A4/171

irʿaḳ : Irak yer adı.
i. O22/7

irād ol - : Rahatlamak.
i.- mas ŞK8/124

irād ol - : Rahatlamak.
i.- dū ŞK8/148
i.- urduḳ ŞK8/11

irādle - : Rahatlamak.
i.- rimiş ŞK17/122

irādsiz ol - : Rahatsız olmak.
i.- an ŞK8/19

irāhitsiz ol - : Rahatsız olmak.
i.- ur ŞK4/140

iraḫm : Rahim.
i.+ ine A5/208

íraḫmadlıġ : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
í. K10/93

íráḫmed : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
í.+ lē M3/12

īrāmadlıġ : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
ī.+ da A12/4

īrāmadlū : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
ī. ŞK17/94

irāmatlıġ : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
i. Y5/291

īrāmatlıġ : Ölen kimsenin ardından söylenen söz.
ī. Y5/222

ˈramazan : Ramazan ayı.
ˈ. M1/24
ˈ.+ ın M1/4

iran : İran, yer adı.
i. O22/59
i.+ a O22/59

irān : İran, yer adı.
i. O22/40
i.+ a O22/39

irāTleş - : Rahatlamak.
i.- iyō A5/198

iratsiz ol - : Rahatsız olmak.
i.- uñ A5/254

irāTsizlig : Rahatsızlık.
i. A5/212

irbī : Irbık.
i.+ ni Y1/28

irbā̆m : İbrahim, kişi adı.
i. ŞK2/111

irbăm çavış : İbrahim Çavuş, kişi adı.
i. ŞK2/110

irbāmli kȭ : İbrahimli köyü, yer adı.
i.+ nde M7/21

ire - : Rahatlatmak.
i.- diñ ŞK8/96

ireç dā : İreç Dağı, yer adı.
i.+ da Y4/163

iregli : Renkli.
i. ND4/129

īreglī : Renkli.
ī. ND4/129

irel(i) : İleri.
i.+ de Y5/223
i.+ den A5/99

ireli : İleri.
i. M8/15, A12/54, K5/125, K11/25, K12/26, N1/33, ND4/59, O16/33, O21/30, O21/31, Y5/262
i.+ ye ŞB2/83

irelle - : İlerlemek.
i.- dim ŞK9/57
i.- r ŞK14/38

iren : İran, yer adı.
i.+ iñ O22/58

ireng : Renk.
i. ŞK13/40
i.+ inde ŞK13/40

irengden mirengden : Renkli.
i. ND4/154

iresulgil : Resuller, kişi adı.
i.+ iñ ŞK17/120

irezil : Rezil.
i. O19/33

irezillīg : Rezillik.
i. K11/3

irezillig : Rezillik.
i.+ lernen O19/14

irezillū : Rezillik.
i.+ na Y5/4

irḥád : Rahat.
i. O13/27

irḫad ol - : Rahatlamak.
i.- du K6/129

irḥat : Rahat.
i.+ ig O13/48

irḫat : Rahat.
i. A1/63
i.+ iñe K12/68

irhat eT - : Rahatlamak.
i.- sin A2/21

ʿirḥad ėd - : Rahat etmek.
ʿ.- erdıġ K11/13

iri : İri, büyük.
i.+ di O20/63
i.+ si Y4/195

iri irī : İri, büyük.
i. İ4/4

iri iri : İri, büyük.
i. A1/262

irin : İltihap.
i. Y4/246, Y4/250

irkeg : Erkek.
i. A13/155

irken : Erken, geç karşıtı.
i. O17/66

irkēn : Erken, geç karşıtı.
i. O17/66

īrsīz : Arsız, yüzsüz.
ī. ŞK9/38

is : İs, duman.
i. K3/15, N1/11

isā aleyiselām : Hz. İsa.
i. İ6/50

isal : İshal.
i.+ da İ7/84

isāl ol - : İshal olmak.
i.- dū İ7/84

isallā : İnşallah.
i. Y6/110

isan : İnsan.
i. A2/108, İ3/160
i.+ nar M8/103, M10/18, K12/34, N7/34

isān : İnsan.
i. ŞK12/17, İ3/12, İ5/123, N8/45, O6/18, Y5/185
i.+ ar M8/94
i.+ ı Y5/156, Y6/17
i.+ ın ŞK8/151
i.+ nar A11/30, N8/46
i.+ nár Y6/25
i.+ narda O9/66
i.+ narı A4/162
i.+ narıñ ŞK3/5

Īsan : İnsan.
Ī. ŞK8/192
Ī.+ narda ŞK7/172, ŞK7/84
Ī.+ narın ŞK7/82

isānça : İnsanlık.
i. Y5/47

isānıġ : İnsanlık
i. O19/75

isanlıġ : İnsanlık
i.+ ları Y4/87

isānlıġ : İnsanlık
i. Y4/85

isānnıġ : İnsanlık
i. Y4/85, Y6/25

isanoġlu : İnsan.
i. A1/243

isbat ėd - : Kanıtlamak.
i.- er N1/115

isbatan : Isbatan, ot türü.
i. A11/103, A11/104
i.+ a A5/245

işçimen : Çalışkan.
i. Y6/56

isdī - : İstemek.
i.- k K12/120
i.- m K12/157, O6/4
i.- y N1/17, N1/180, O7/47, O19/38

ísdabùl : İstanbul, yer adı.
í.+ ā O9/65

isdambıl : İstanbul, yer adı.
i.+ da O14/4

isdammıl : İstanbul, yer adı.
i.+ ı O11/41
i.+ ī O11/41

ísdammıl : İstanbul, yer adı.
í. O11/8

ísdanbıl : İstanbul, yer adı.
í.+ dan O11/6

isdanbíl : İstanbul, yer adı.
i.+ da Y6/37

isdanbùl : İstanbul, yer adı.
i.+ a M5/44
i.+ dā M5/44

isdanbul : İstanbul, yer adı.
i.+ da M5/45

isde - : İstemek.
i.- dī ŞK2/59
i.- dīg N7/24
i.- dīm M8/93
i.- dīmiz M6/7
i.- dīn İ5/167
i.- dīni M7/107, ŞK10/106
i.- dīñizi N7/20
i.- dīñiziñ N7/21
i.- di İ5/92, N1/14
i.- dik N7/24
i.- dim İ5/92, N7/21
i.- diñ N7/17
i.- ller A6/59
i.- lle^{r} K12/118
i.- lleridi ŞK7/206, ŞK7/46
i.- mīm N4/19, O10/91
i.- me O20/124
i.- mediñ O9/39
i.- mez ŞK8/159
i.- mezdi ŞK17/32
i.- mezler A8/33
i.- mim O20/125
i.- miş O20/34
i.- miydim O20/95

i.- miye A3/246, A8/141
i.- miyēn M7/38
i.- miyerēgden ŞK8/153
i.- miymiş A5/203
i.- miyo N2/18
i.- miyoḳ ŞK4/67
i.- miyōm ŞK2/96
i.- miyseñ O9/51
i.- nmez A8/32
i.- r M8/44, ŞK8/164, ŞK18/54, A6/54, A6/55, A6/56, A6/57, A6/58, A8/46, A8/47, İ3/43, İ3/44, Y4/142, Y4/143
i.- ridi İ5/78
i.- rim O6/37
i.- rse ŞK3/107, ŞK10/117, A6/59, İ1/115, N3/12
i.- rsen ND4/135
i.- se ND4/45
i.- ydi ŞK8/141
i.- yk M5/5, M5/6

isde : **İşte.**
i. Y6/133, Y6/139, Y6/42, Y6/56, Y6/58, Y6/60, Y7/6

isdē - : **İstemek.**
i.- r M8/37, M8/52, ŞK7/38, ŞK7/42, A6/45, A6/46, A6/47, A6/48, İ3/41, İ3/42, ND4/16, M11/34, K9/5, M11/34, K9/4, K9/5
i.- y ND4/166

isder isdemez : **Zorunlu olarak, elinde olmadan.**
i. K7/145

isdi - : **İstemek.**
i.- īn O6/11
i.- im O6/12
i.- y M8/103, M9/25, A13/24, K5/123, N8/75, N8/76, N8/79, O14/114, O19/33
i.- yecek K7/143
i.- yēk ŞK2/62, ŞK2/63
i.- yemedik ŞK17/31
i.- yen M7/38, ŞK13/140
i.- ylerdī O21/21
i.- ymiş O19/36
i.- yo ŞK15/7, ŞB2/9, ŞB2/10, ŞB2/11, Y1/148
i.- yō ŞK18/148, ŞK18/150, Y1/140, Y4/67
i.- yoḳ ŞK4/68
i.- yōn A9/13
i.- yōn Y4/76
i.- ysīz K11/26
i.- yu İ3/168, İ3/169

isdifā : **İstifa.**
i. ŞK8/145

ise : **Şart görevinde kullanılan sözcük.**
i. M8/118

isē : **Şart görevinde kullanılan sözcük.**
i. M8/5

isfān : **İsfehan, yer adı.**
i. A3/16

isfevan : **İsfehan, yer adı.**
i.+ ın O7/13

isgele : **İskele.**
i.+ den K5/128, K5/93, O22/75

isgelē : **İskele.**
i. O22/73

isgen : **İskan, göç.**
i. K5/119, O6/30

isgen ėt - : **Göçmek.**
i.- miş K5/117

isger : **İs, duman.**
i.+ i Y6/18

isim : **İsim, ad.**
i. ŞK14/9, İ6/8, İ7/37, ND6/5, Y4/222, Y4/277, Y4/278, Y4/50
i.+ de A1/221
i.+ inde K12/37, Y4/225
i.+ leri İ6/6, İ6/33, İ8/16, O22/73, Y4/219

isimli : **İsmi olan.**
i. A9/26, O9/5

isḳāti : **Istıka.**
i.+ da O23/34

islā : **İslahiye, yer adı.**
i.+ nin İ3/82

isla - : **Islamak.**
i.- rdıḫ A1/171
i.- rsıñ A5/228

Īsiz : **Issız.**
ī. ŞK12/5

islā : İslahiye, yer adı.
i.+ de İ6/20

islam : İslam.
i.+ ıñ M7/104

islām : İslam.
i.+ ıñ M7/104, M7/105

islāmiyat : İslamiyet.
i.+ ın O11/8

islan - : Islanmak.
i.- dıġınnan A1/171

islaye : İslahiye, yer adı.
i.+ ye Y6/32

islāye : İslahiye, yer adı.
i.+ de Y6/30
i.+ n İ7/40
i.+ nin İ2/94
i.+ ye İ3/10

isli isli : Dumanlı.
i. ŞK13/115

is(i)m : İsim, ad.
i.+ ī K12/33
i.+ i ŞK10/9, ŞK10/55, ŞK10/64, ŞB3/6, A3/13, A3/166, A3/167, A3/18, A5/111, A5/237, A9/66, İ6/7, İ6/34, K7/182, K7/183, K12/33, K12/77, N1/194, O7/29, O22/16, O22/73, O22/93, Y1/164, Y4/215, Y4/226, Y4/38, A3/49
i.+ in ŞK10/89, N1/199, O7/39, O7/41, O22/85
i.+ inī M8/36
i.+ inde ŞK3/119, A13/24, O11/10
i.+ ine A5/136, A5/238, Y4/234
i.+ ini ŞK15/72, A1/216, N1/307, ND4/86, ND4/87, Y4/227, Y4/50, Y4/53, Y4/51
i.+ iñí ŞK7/174
i.+ iñi O22/13
i.+ iyne A3/6, Y4/277, A5/131
i.+ iynen A5/137

ismʿāl : İsmail, kişi adı.
i. K10/3

ísmʿāl : İsmail, kişi adı.
í.+ e K10/46

ísmʿāyıl : İsmail, kişi adı.
í.+ ıma K10/43

ismāl : İsmail, kişi adı.
i. A3/14, İ3/22

ismāl : İsmail, kişi adı.
i. ŞK10/109

ismayıl : İsmail, kişi adı.
i. ŞK10/56

ismimiñ cismimiñ : Kendim.
i. N1/69

israr ed - : Israr etmek.
i.- iyse ŞK2/13

issiz : Issız, tenha.
i. ŞK18/360

istī - : İstemek.
i.- niz M12/14

iste - : İstemek.
i.- dīmi ŞB7/12
i.- dīn ŞK10/189
i.- di O20/94
i.- dikden ŞK10/177
i.- mem M12/88, M12/91
i.- mezdi A5/103
i.- r A3/216
i.- rim O9/42
i.- rse ŞK7/191
i.- rsem ND4/135
i.- rsen M6/45, ND4/171
i.- rseñ O16/21
i.- yci M12/51

isti - : İstemek.
i.- dıġın A3/22
i.- m N8/73

istiānehe : İstihare namazı.
i. A7/11

istiken ?
i. N1/271

Īsür - : Öksürmek.
Ī.- dükçe K6/109

ísyān : İsyan.
í. O6/28

iş : İş, meslek.

i.+ ī ŞK8/143
i.+ īydi M7/6
i. M7/7, M7/91, M7/92, M8/22, M8/23, M9/60, M12/35, M12/39, M12/57, M12/89, ŞK4/141, ŞK7/183, ŞK10/157, ŞK10/193, ŞK18/229, ŞK18/93, ŞB3/28, ŞB4/5, ŞB5/4, A3/203, A5/89, A10/9, A13/119, K6/42, K7/5, K11/5, N6/19, ND4/134, ND4/166, O3/59, O4/24, O14/10, Y3/19, Y6/72
i.+ de ŞK5/38, ŞK10/64, ŞK13/15, İ1/73
i.+ dē İ5/145
i.+ den M10/26, ŞB5/4, A3/105, O16/26
i.+ e M7/8, M7/57, M7/88, M12/58, ŞK17/35, A12/21, A12/22, ND1/63, Y4/116
i.+ ē ŞK1/51
i.+ i M7/32, M7/53, ŞK4/81, ŞK8/90, ŞK16/28, A11/31, A13/166, K6/37, K7/105, O9/54, O19/9, Y5/200, ŞB5/4, O22/61
i.+ im ŞK1/49, O4/3
i.+ imi M11/36
i.+ imiz M7/110, A8/139, K6/43
i.+ in M8/117, M12/26, K11/41, K12/68, Y5/154
i.+ iñ M3/10, M7/111
i.+ inde M5/28
i.+ ine M10/27, ŞK15/96, O14/43
i.+ iñe A5/84
i.+ ini M9/26, M11/35, ND6/70, O9/53, A10/68
i.+ iñize K5/60
i.+ iydi M7/5, İ5/90
i.+ iynen M7/5
i.+ ler M5/26, M7/110, M7/98, ŞK16/56, N1/89, M7/108
i.+ lere M12/48, A12/26
i.+ lērimiz ŞK10/148
i.+ lerinde K12/187
i.+ ten K7/150, K9/113

iş - : **İçmek.**
i. M10/23
i.- dīm İ3/7
i.- di ŞK8/147, İ2/83, O10/34, O12/10
i.- digden N7/16
i.- digiñ ŞK9/78
i.- dik İ5/11
i.- dikçe Y5/427
i.- dikde İ2/84
i.- dikden ŞK10/139
i.- diler ŞK13/133
i.- dim ŞK18/408
i.- erdi A3/269

İş : **İş.**
İ. O19/45

iş ġarış - : **Düzeni bozulmak.**
i.- Tī A5/89

İş dut - : **İş yapmak.**
İ.- dum O3/16

iş güç tut - : **Çalışmak.**
i.- iy A2/53

iş miş : **İşle ilgili olan.**
i. İ5/16

işallā : **İnşallah.**
i. K7/33

işāllā : **İnşallah.**
i. K7/71

işallah : **İnşallah.**
i. ŞK10/44, A3/148, K5/74

işāllah : **İnşallah.**
i. M7/98

işared ėd - : **İz yapmak.**
i.- iyo N2/75, N2/77

işaret : **İşaret, iz.**
i.+ ini O6/14

işāret : **İşaret, iz.**
i.+ i O6/13
i.+ iñi A12/74

işcimenlig : **Çalışkan.**
i. M11/9

işçi : **İşçi.**
i. K7/151

işçiliġ : **İşçilik.**
i.+ í A4/22

işçimen : **Çalışkan.**
i. Y6/58

işda : **İştah.**
i. ŞB1/12

işdaḥlan - : **İştahlanmak.**

i.- mim ŞB1/13
i.- sın ŞB1/13

işde : İşte.
i. M1/15, M3/17, M5/8, M5/11, M5/12, M5/13, M5/14, M5/41, M6/18, M6/39, M7/111, M7/18, M7/32, M7/64, M7/69, M8/105, M8/29, M9/6, M9/52, M10/21, M11/10, M11/20, M12/68, ŞK1/9, ŞK1/35, ŞK1/48, ŞK1/49, ŞK2/5, ŞK2/127, ŞK2/17, ŞK2/20, ŞK2/39, ŞK2/40, ŞK2/45, ŞK2/63, ŞK3/14, ŞK3/20, ŞK3/50, ŞK3/53, ŞK4/94, ŞK6/5, ŞK6/7, ŞK6/10, ŞK6/13, ŞK6/14, ŞK6/19, ŞK6/27, ŞK6/28, ŞK6/42, ŞK6/67, ŞK6/80, ŞK6/81, ŞK6/83, ŞK6/84, ŞK6/89, ŞK6/90, ŞK7/127, ŞK7/150, ŞK7/201, ŞK7/212, ŞK7/40, ŞK7/43, ŞK8/4, ŞK8/5, ŞK8/6, ŞK8/100, ŞK8/107, ŞK8/110, ŞK8/119, ŞK8/130, ŞK8/136, ŞK8/161, ŞK8/18, ŞK8/182, ŞK8/29, ŞK8/46, ŞK8/64, ŞK8/68, ŞK8/69, ŞK8/75, ŞK8/79, ŞK8/90, ŞK9/12, ŞK9/17, ŞK9/24, ŞK9/65, ŞK9/86, ŞK10/6, ŞK10/17, ŞK10/196, ŞK10/32, ŞK10/35, ŞK10/42, ŞK10/56, ŞK10/66, ŞK10/73, ŞK10/86, ŞK10/93, ŞK11/3, ŞK11/51, ŞK12/4, ŞK12/11, ŞK12/19, ŞK13/102, ŞK13/109, ŞK13/113, ŞK13/123, ŞK13/124, ŞK13/152, ŞK13/21, ŞK13/38, ŞK13/41, ŞK13/74, ŞK13/79, ŞK13/82, ŞK13/88, ŞK13/94, ŞK13/99, ŞK14/35, ŞK14/78, ŞK15/4, ŞK15/30, ŞK15/82, ŞK15/88, ŞK16/56, ŞK17/13, ŞK17/164, ŞK17/166, ŞK17/168, ŞK17/17, ŞK17/18, ŞK17/209, ŞK17/277, ŞK18/5, ŞK18/6, ŞK18/100, ŞK18/115, ŞK18/116, ŞK18/141, ŞK18/181, ŞK18/184, ŞK18/199, ŞK18/230, ŞK18/263, ŞK18/273, ŞK18/308, ŞK18/385, ŞK18/408, ŞK18/42, ŞK18/422, ŞK18/435, ŞK18/56, ŞK18/87, ŞB2/128, ŞB2/19, ŞB2/91, ŞB2/95, ŞB3/8, ŞB3/15, ŞB5/5, A1/3, A1/11, A1/133, A1/140, A1/216, A1/218, A1/24, A1/255, A1/257, A1/258, A1/26, A1/260, A1/262, A1/28, A1/286, A1/298, A1/31, A1/314, A1/317, A1/318, A1/40, A1/62, A1/67, A1/78, A2/4, A2/8, A2/102, A2/104, A2/105, A2/112, A2/28, A2/29, A2/51, A2/62, A2/72, A2/99, A3/10, A3/114, A3/121, A3/13, A3/209, A3/217, A3/225, A3/271, A4/174, A4/92, A5/7, A5/118, A5/150, A5/154, A5/186, A5/189, A5/219, A5/222, A5/230, A5/231, A5/237, A5/247, A5/29, A5/39, A5/58, A5/71, A5/95, A6/6, A6/8, A6/12, A6/14, A6/15, A6/23, A6/37, A6/49, A6/73, A6/79, A6/83, A7/20, A7/21, A7/41, A7/52, A7/56, A7/76, A8/128, A8/134, A8/139, A8/141, A8/16, A8/17, A8/18, A8/24, A8/36, A8/37, A8/55, A8/82, A9/3, A9/15, A9/17, A9/44, A9/64, A10/61, A10/65, A11/17, A11/24, A11/27, A11/30, A11/33, A11/40, A11/45, A11/50, A11/55, A11/66, A11/93, A11/94, A12/87, A12/93, A13/7, A13/123, A13/13, A13/131, A13/133, A13/135, A13/150, A13/166, A13/21, A13/73, A13/96, İ1/5, İ1/7, İ1/117, İ1/128, İ1/134, İ1/144, İ1/28, İ1/30, İ1/38, İ1/39, İ1/88, İ1/89, İ1/91, İ1/93, İ2/6, İ2/7, İ2/32, İ2/68, İ2/70, İ3/9, İ3/100, İ3/12, İ3/129, İ3/13, İ3/14, İ3/169, İ3/40, İ3/50, İ3/54, İ3/62, İ3/63, İ3/75, İ3/86, İ3/97, İ4/10, İ4/12, İ4/31, İ4/45, İ4/47, İ4/48, İ4/49, İ4/50, İ5/4, İ5/102, İ5/120, İ5/145, İ5/146, İ5/147, İ5/16, İ5/162, İ5/173, İ5/18, İ5/19, İ5/25, İ5/26, İ5/53, İ5/62, İ5/71, İ5/73, İ5/96, İ6/3, İ6/8, İ6/18, İ6/26, İ6/30, İ7/62, İ7/82, İ8/15, K3/14, K3/15, K5/3, K5/119, K5/123, K5/127, K5/15, K5/31, K5/68, K6/3, K6/5, K6/104, K6/134, K6/139, K6/145, K6/147, K6/175, K6/177, K6/19, K6/69, K6/76, K7/147, K7/187, K7/86, K8/8, K8/14, K8/21, K8/22, K9/11, K9/13, K9/14, K9/18, K9/57, K9/63, K9/67, K10/24, K10/40, K10/88, K11/40, K12/9, K12/13, K12/143, K12/177, K12/192, K12/195, K12/27, K12/34, K12/63, K12/86, N1/102, N1/62, N2/29, N2/34, N3/6, N3/9, N3/17, N5/8, N6/9, N8/73, N8/78, ND4/100, ND4/171, ND4/29, ND4/67, ND4/78, ND4/97, ND5/6, ND5/8, ND6/55, ND6/67, ND6/68, ND6/71, O1/12, O1/22, O1/31, O2/17, O2/18, O2/19, O2/20, O2/22, O2/24, O2/40, O3/11, O3/22, O4/9, O4/11, O4/27, O5/20, O5/43, O6/19, O7/35, O7/58, O8/64, O9/3, O9/5, O9/44,

O9/64, O9/66, O10/5, O10/17, O10/21, O10/28, O10/43, O11/29, O11/39, O12/16, O12/30, O12/32, O13/4, O13/12, O13/22, O13/54, O13/55, O14/34, O16/44, O17/19, O17/50, O17/52, O17/56, O17/67, O17/74, O19/22, O19/42, O19/49, O20/193, O20/195, O20/69, O22/9, O23/31, Y1/129, Y1/131, Y1/51, Y4/109, Y4/11, Y4/115, Y4/158, Y4/172, Y4/176, Y4/192, Y4/198, Y4/220, Y4/240, Y4/245, Y4/248, Y4/25, Y4/270, Y4/277, Y4/291, Y4/35, Y4/36, Y4/37, Y4/41, Y4/73, Y4/87, Y5/4, Y5/5, Y5/9, Y5/10, Y5/101, Y5/107, Y5/108, Y5/11, Y5/116, Y5/142, Y5/155, Y5/156, Y5/166, Y5/171, Y5/176, Y5/179, Y5/186, Y5/196, Y5/205, Y5/207, Y5/215, Y5/223, Y5/26, Y5/265, Y5/272, Y5/299, Y5/305, Y5/312, Y5/324, Y5/356, Y5/378, Y5/384, Y5/397, Y5/41, Y5/432, Y5/46, Y5/74, Y5/78, Y5/90, Y6/9, Y6/105, Y6/110, Y6/154, Y6/16, Y6/22, Y6/23, Y6/44, Y6/97, Y6/98, Y7/16, Y7/17, Y7/31, Y8/17, Y8/29, Y8/30, Y8/45, Y8/54, Y8/76

işdē : İşte.
i. M3/23, M5/8, M5/12, M7/13, M7/25, M7/35, M7/48, M7/74, M8/29, M8/96, ŞK1/51, ŞK2/54, ŞK2/62, ŞK2/70, ŞK3/11, ŞK6/64, ŞK7/6, ŞK7/116, ŞK7/161, ŞK8/145, ŞK8/147, ŞK8/148, ŞK8/150, ŞK8/154, ŞK8/161, ŞK8/172, ŞK8/50, ŞK8/87, ŞK8/99, ŞK9/16, ŞK9/18, ŞK10/18, ŞK10/65, ŞK10/82, ŞK15/39, ŞK17/20, ŞK18/5, ŞK18/114, ŞK18/115, ŞK18/156, ŞK18/164, ŞK18/178, ŞK18/182, ŞK18/185, ŞK18/197, ŞK18/262, ŞK18/271, ŞK18/281, ŞK18/29, ŞK18/324, ŞK18/381, ŞK18/412, ŞK18/423, ŞK18/63, ŞK18/96, A3/232, A5/195, A5/207, A5/27, A6/30, A7/10, A9/16, A11/74, A13/142, İ2/6, İ3/165, İ3/49, İ3/56, İ3/68, İ5/118, İ5/14, İ5/172, İ5/20, İ5/53, İ5/78, İ5/79, İ7/74, K6/64, K8/8, K8/17, K10/35, K12/125, K12/193, N5/18, N6/3, N8/75, ND4/96, ND5/12, ND5/26, ND6/8, ND6/72, O1/4, O2/40, O9/109, O9/79, O11/38, O11/41, O12/23, O14/97, O21/23, O22/61, Y4/11, Y4/139, Y5/133, Y5/169, Y5/23, Y5/35, Y5/419, Y6/136, Y8/53, Y8/78

Īşde : İşde.
ī. ŞK1/35, A9/16

işe : İşte.
i. İ5/150

işgincig : Işkıncık, ot türü.
i. İ8/13

işıg : Işık.
i.+ i A1/9

işıġ : Işık.
i.+ iyizi A1/9

işıḫ : Işık.
i. A1/10
i.+ mış A1/116

Īşi güci : İş güç.
ī. O5/5

işıḫ ed - : Aydınlanmak.
i.- iyler A1/96

işıl - : Aydınlanmak.
i.- dī A1/15

işiḫ ol - : Aydınlanmak.
i.- di A4/120

işlī : İçlik.
i.+ ni Y7/30

işle - : Çalışmak.
i.- mīyon A8/135
i.- rīm ŞK17/206
i.- ridi İ5/119, İ5/120

işli köfde : İçli köfte, yemek adı.
i.+ yi M12/53

işli kūte : İçli köfte, yemek adı.
i. ŞK2/76

işli küfde : İçli köfte, yemek adı.
i.+ den M5/18

Īşli kūte : İçli köfte, yemek adı.
ī. ŞK2/74

işli küfdi : İçli köfte, yer adı.

i.+ ye M5/19

íşmar : **El ve gözle yapılan işaret.**
í.+ nā Y1/87

íşmar et - : **İşaret etmek.**
í.- dikine Y1/87

işmar id - : **İşaret etmek.**
i.- erdi ŞK17/34

işş : **İş.**
i.+ ē ŞK10/49
i.+ i O5/5

işşā : **Eşya.**
i.+ larī O9/15

işşallah : **İnşallah.**
i. K5/62

işşıġ : **Işık.**
i.+ ı A1/226

işte : **İşte.**
i. M6/99, M12/6, İ5/145, ND5/43

işti : **İşte.**
i. O17/56

işveli : **Nazlı**
i. M12/74

it - : **İtmek.**
i.- e Y5/221
i.- miy O2/27

iT : **İt, köpek.**
i. ŞK8/105, ŞK12/31, ŞK12/35, ŞB2/8, A1/277, A11/48, N8/11, Y5/223, Y5/225
i.+ den ŞK6/126
i.+ e K9/88, K9/90
i.+ i ŞK12/32, ŞK12/33, Y5/215
i.+ in ŞK8/171, N6/13, Y5/371
i.+ iñ ŞK8/171, N6/12, O1/32
i.+ ler K9/45

Īt : **İt, köpek.**
ī. ŞK7/84, O19/47

it ʿali : **İt Ali, kişi adı.**
i. M8/127

it yolā bindʿávāsi : **İt yola bindi havası, oyun havası.**
i. A13/148

it yola bindávāsı : **İt yola bindi havası, oyun havası.**
i. A13/148

it yola bindāvası : **İt yola bindi havası, oyun havası.**
i. A13/148

it yola bindi : **İt yola bindi havası, oyun havası.**
i. A13/149

itafet : **İtafet.**
i. Y5/246

itibarùyla : **İtibariyle.**
i. M7/18

itiḳat : **İnanma.**
i. İ3/86

itimad : **Güven.**
i. Y6/72

ivel : **Evvel, önce.**
i. ŞK17/18

iy(i) : **İyi, kötünün zıttı.**
i. O10/80

Īy(i) : **İyi, kötünün karşıtı.**
ī. O17/43

Īyi : **İyi, kötünün karşıtı.**
ī. O5/5, O19/21
ī.+ di ND4/157
ī.+ ydin ND4/108

iyī : **İyi, kötünün zıttı.**
i. O3/68, O6/39, O20/27, O21/10

iyă : **Eğe kemiği.**
i.+ larım ŞK17/79
i.+ lerim ŞK17/78

iyá : **Eğe kemiği.**
i.+ sını ŞK11/4

iyce : **Çok iyi.**
i. N2/56, O5/9

iydeli : **İğdeli.**
i. A5/166, A7/72

iyēr : **Eğer, şayet.**
i. Y5/290

iyi : **İyi, kötünün zıttı.**
i. M12/55, ŞK1/45, ŞK13/107, ŞB2/100, İ7/13, ND4/124, O19/21,

O20/27,
Y2/28, Y6/108, Y6/131, Y6/134
i.+ siñ O20/27
i.+ sini İ5/83

īyigi : İyi ki.
ī. ND4/158

iyileş - : İyileşmek.
i. Y5/235

iykilēm : İyi ki.
i. O14/27

iyle : Öyle
i. O3/39, O12/33

iyleş - : İyileşmek.
i.- ecē İ8/7

iyne : İğne.
i. ŞK18/41

iz : İz, belirti, işaret.
i.+ inden ND1/12
i.+ ine O21/26
i.+ ini ŞB2/31

izʿāḥ ėt - : Açıklamak.
i.- sin O9/98

izā - : Anlamadım.
i.- madım Y1/19

izan : İzan köyü, yer adı.
i.+ da O10/46
i.+ dā O7/70

izan köyů : İzan köyü, yer adı.
i. O10/46

izār : İzar, kişi adı.
i. A13/44
i.+ a A13/38

ízār : İzar, kişi adı.
í.+ ı A13/38

izār : İzar, kişi adı.
i.+ a A13/43

izin : Müsaade.
i. O22/49, Y1/107, Y1/36, Y1/96
i.+ i ŞK10/92
i.+ inde İ5/104
i.+ inen A2/69
i.+ inne Y1/35

izin vēr - : İzin vermek.
i.- ir ŞK10/91

izin ver - : İzin vermek.
i. N4/11

izle - : İzlemek, takip etmek.
i.- miş İ3/152

izmir : İzmir, yer adı.
i.+ e O16/14

J

jeton düş - : Hatırlamak.
j.- müyō Y1/164

jöl : Jöle.
j.+ den M8/18

jöle : Jöle.
j. M8/18
j.+ den M8/5

K

kī : Bağlama görevinde kullanılan sözcük.
k. M2/11, M2/13, M2/27, M7/102, M11/33, ŞK2/140, ŞK2/33, ŞK3/120, ŞK7/166, ŞK7/48, ŞK7/55, ŞK7/72, ŞK7/82, ŞK8/188, ŞK8/47, ŞK9/91, ŞK10/111, ŞK10/142, ŞK10/147, ŞK10/37, ŞK10/68, ŞK15/58, ŞK16/7, ŞK16/9, ŞK17/112, ŞK17/62, ŞK17/88, ŞK18/48, ŞK18/52, ŞB2/34, A1/256, A1/300, A2/86, A3/159, A3/234, A3/245, A5/191, A5/207, A8/31, A9/8, A11/3, A11/14, A11/15, A12/101, A12/50, A13/150, İ1/31, İ2/19, İ3/5, İ4/24, İ5/191, İ7/32, İ7/81, K6/12,

K6/128, K6/20, K6/215, K7/107, K7/169, K7/171, K12/103, K12/121, K12/137, K12/146, K12/150, K12/80, K12/91, N1/103, N1/104, N1/173, N1/181, N1/260, N4/4, N8/39, ND1/41, ND3/19, ND3/21, ND4/148, ND5/50, O3/44, O4/4, O5/35, O5/36, O5/41, O6/35, O9/24, O9/69, O9/98, O14/76, O17/68, O20/9, O20/123, O21/32, O22/28, O22/45, O22/56, O22/69, Y1/7, Y4/77, Y4/81, Y5/395, Y5/425, Y5/436, Y5/51, Y7/13, Y5/280

kīllene : Kine, bağlacı.
k. Y5/337

kīm : Kim, soru zamiri.
k. ŞK18/92, O15/27

kīmi : Gibi, benzer anlamında kullanılan edat.
k. A9/14

kītlen - : Kilitlenmek.
k.- iy A4/119

ḳʿā : Para birimi.
ḳ. M8/115

ḳʿāḏ : Para birimi.
ḳ. M8/114

ḳʿāġ - : Kalkmak.
ḳ.- mış N5/28

ḳʿaḥke : Kahke.
ḳ. O19/52

ḳʿaḳ - : Kalkmak.
ḳ.- dī M8/30

ḳʿāḳ - : Kalkmak.
ḳ.- dı M8/104, M8/117, K5/128, O22/75
ḳ.- dılar O11/23
ḳ.- dī O18/47
ḳ.- mışlar O10/65
ḳ.- miya M11/5

ḳʿāke : Kahke.
ḳ. Y5/363
ḳ.+ nin Y5/369

ḳʿākiye : Hakiye.
ḳ. O5/10

ḳăd : Para birimi.
ḳ. M5/15, M8/115
ḳ.+ á Y8/46
ḳ.+ e Y8/48
ḳ.+ ı A13/64, A13/72
ḳ.+ ini Y8/42
ḳ.+ nan K12/186

ḳăt : Para birimi.
ḳ. A8/4, A8/7, A11/80, A13/61, A13/64
ḳ.+ di A8/11

ḳa - : Kalkmak.
ḳ. ŞK8/139
ḳ.- ār A7/28
ḳ.- īm A3/244, A3/78, A3/80
ḳ.- iyī ŞK10/193

ḳā - : Kalkmak.
ḳ. A2/76
ḳ.- ım A3/252
ḳ.- ín A3/62
ḳ.- mışlar O10/54
ḳ.- n ŞK8/184
ḳ.- rıġ O19/55

ḳaʿād : Para birimi.
ḳ.+ a M6/66

ḳaʿāt : Para birimi.
ḳ. M6/98

ḳaʿed : Para birimi.
ḳ. M8/114

ḳaăd : Para birimi.
ḳ. O5/41

ḳaād : Para birimi.
ḳ.+ a O3/47

ḳāād : Para birimi.
ḳ. O7/33

ḳabir : Mezar.
ḳ.+ in A2/83

ḳabirlī : Mezarlık.
ḳ.+ n A2/78

ḳabū : Kabuk.
ḳ.+ ne A8/70

ḳaç - : Kaçmak.

ḳ.- ardi A4/173

ḳad : **Para birimi.**
ḳ.+ ına O20/132

ḳād : **Para birimi.**
ḳ.+ ā ŞK10/196
ḳ. ŞB4/9, O7/31
ḳ.+ a K12/197
ḳ.+ dan K8/22

ḳadın : **Kadın.**
ḳ. İ1/68
ḳ.+ nara O1/4

ḳaed : **Para birimi.**
ḳ. Y8/38

ḳafir : **Dinsiz.**
ḳ.+ iñ O18/12

ḳafiye : **Kafiye.**
ḳ. M5/29

kaḥ - : **Kalkmak.**
k.- mışlar ŞB6/90

ḳah - : **Kalkmak.**
ḳ.- arsın Y1/18
ḳ.- im M9/56
ḳ.- iyá ŞK7/15
ḳ.- masız Y5/271

ḳaḥ - : **Kalkmak.**
ḳ.- allarıdī ŞK8/16
ḳ.- amassa ŞK8/8
ḳ.- ana Y5/413
ḳ.- ar Y5/271
ḳ.- ardı ŞK7/188
ḳ.- ardıḳ A5/98
ḳ.- ása İ5/156

ḳaḫ - : **Kalkmak.**
ḳ. A1/223, A1/77
ḳ.- ī İ8/21
ḳ.- īm M4/10, K6/151
ḳ.- īy K12/100
ḳ.- ʿālar O12/20
ḳ. A3/10, K10/68, Y1/31, Y4/265
ḳ.- allardī ŞK8/12
ḳ.- amazdī ŞK8/42
ḳ.- an A5/254
ḳ.- ar M4/16, ŞK7/184, ŞK8/62, A5/104, A6/31, A7/9, A7/24, K5/132, O9/53, O9/56, O19/31
ḳ.- ār O9/56, O18/17, O19/31
ḳ.- ardı ŞK4/201, M9/32
ḳ.- ardıġ M4/17
ḳ.- ardıḫ A4/13
ḳ.- ardım ŞK8/129
ḳ.- ardī K10/50
ḳ.- ardīġ M4/16
ḳ.- arım M11/4
ḳ.- arımış A9/28
ḳ.- arsın K9/105
ḳ.- arsıñ O15/13
ḳ.- dı A10/31, İ2/50, K10/14, Y5/20
ḳ.- dıḫ A2/75, A12/49, K12/53
ḳ.- dım İ1/33
ḳ.- di A1/65
ḳ.- dī A5/54, A10/32, K6/154
ḳ.- duḫuna A5/54
ḳ.- ıb N2/30
ḳ.- ıġ M9/46
ḳ.- ıḳ M9/28
ḳ.- ım Y1/25
ḳ.- ın ŞK17/35, A6/39
ḳ.- ıyo Y2/37
ḳ.- ib K7/143
ḳ.- iy K9/54, K12/109, K12/112, O22/43, O22/44
ḳ.- íy O18/8
ḳ.- iyī ŞK10/74
ḳ.- iylar O10/67
ḳ.- iylár O10/15
ḳ.- iylār ŞK10/185
ḳ.- iymiş K9/99
ḳ.- iyȯ A7/45
ḳ.- iyō ŞK3/101
ḳ.- iyrıḫ A1/185
ḳ.- madan M4/16
ḳ.- mış O10/57
ḳ.- mışlar Y5/270
ḳ.- mīş A1/284
ḳ.- miya A5/51
ḳ.- saña ŞK4/89, ŞK18/291

ḳāḫ - : **Kalkmak.**
ḳ.- ėy A4/37

ḳåḫ - : **Kalkmak.**
ḳ. ŞB2/7

ḳahke : **Kahke.**
ḳ.+ lerī M1/25
ḳ.+ leri M4/11

ḳaḥke : **Kahke.**
ḳ. M2/16, M2/17, K10/108, N2/36,

N2/37
ḳ.+ yi N2/41

ḳāhke : **Kahke.**
ḳ.+ leri M1/25

ḳaḫvaltı : **Kahvaltı.**
ḳ. Y4/266

ḳaḫvalti : **Kahvaltı.**
ḳ. A1/185

ḳāıd : **Para birimi.**
ḳ. O7/31, O7/32

ḳāīd : **Para birimi.**
ḳ. O7/32
ḳ.+ dı O7/31

kák - : **Kalkmak.**
k.- mış ŞB6/59

ḳaḳ - : **Kalkmak.**
ḳ. İ6/63, N1/223, Y1/20, Y1/26, Y1/31, Y1/42, Y2/42, Y2/44, Y6/127, ŞK4/122, ŞK10/118, ŞK10/136, ŞK16/22, ŞK16/45
ḳ.- amıyon İ3/17
ḳ.- amiyu İ3/24
ḳ.- dı ŞK4/189, Y1/28, Y1/56, Y6/72
ḳ.- dım İ3/156
ḳ.- dī Y1/9, Y8/64
ḳ.- iy Y6/122
ḳ.- íy Y6/126
ḳ.- iyō İ6/93
ḳ.- maġdan N3/40
ḳ.- mamıya ŞK4/156
ḳ.- mış İ6/52, K2/6, K7/18
ḳ.- mışlar K11/16
ḳ.- mışşım ŞK17/280
ḳ.- miy A3/168
ḳ.- sana ŞK18/294
ḳ.- sı Y5/221
ḳ.- sın İ6/49
ḳ.- tım ŞK4/169

ḳāḳ - : **Kalkmak.**
ḳ. Y5/118, ŞB5/7
ḳ.- dı ŞK3/109, O11/26, O18/51, Y1/23
ḳ.- dılār O18/48
ḳ.- dī İ6/41, O18/49, Y1/33
ḳ.- mış ŞK18/112, ŞK18/144

ḳāḳ - : **Kalkmak.**
ḳ. Y5/227

ḳāke : **Kahke.**
ḳ. Y5/232, Y5/238

ḳaḳuba : **Keklik avlarken çıkarılan ses.**
ḳ. A5/116

ḳalan : **Ayağa batan tahta parçası.**
ḳ. K7/63

ḳalbır : **Kalbur, elek.**
ḳ. ŞB6/3

ḳaldır - : **Kalkma işini yaptırmak.**
ḳ.- ır ND4/68

ḳalḫın - : **Kalkınmak, yükselmek, ilerlemek.**
ḳ.- ırdı ŞK7/148

ḳalḳ - : **Kalkmak.**
ḳ. Y6/127
ḳ.- ın M8/89

kamil : **Kamil, kişi adı.**
k. K10/35, O19/11

ḳamil pelevan : **Kamil Pehlivan, kişi adı.**
ḳ. M6/49

ḳanlı : **Kan olan.**
ḳ. M11/13

ḳantarmanıñ yolmasu : **Kantarmanın yolması, oyun havası.**
ḳ. ŞK13/127

ḳapā : **Kapak.**
ḳ. ŞK16/14

ḳapalı : **Açık karşıtı.**
ḳ. A8/104
ḳ.+ dī O2/6

ḳapan - : **Kapanmak.**
ḳ.- ması İ1/119

ḳapı : **Kapı.**
ḳ.+ nın K10/4

ḳar : **Kar.**
ḳ. A1/33, ND1/48, O4/25
ḳ.+ da A1/33
ḳ.+ ı ŞK5/75, O9/21
ḳ.+ ım ŞK9/71
ḳ.+ ını zararını ŞK10/14

ḳ.+ ī M8/85

ḳar ġal - : **Fayda sağlamak.**
ḳ.- dı O4/24

ḳara : **Siyah.**
ḳ. A10/4

ḳarbonad : **Hamurun kabarması için kullanılan baharat.**
ḳ. M10/5

ḳardeş : **Kardeş.**
ḳ.+ ini İ1/69
ḳ.+ iniñ İ1/72

ḳarı : **Kadın.**
ḳ.+ sı A5/135, A6/74

ḳarınçā : **Karınca.**
ḳ. ND1/64

ḳari : **Yaşlı kadın.**
ḳ. A4/114
ḳ.+ nin A4/107

ḳarman : **Harman yeri.**
ḳ.+ ı O13/15, O13/16

ḳar(ı)n : **Karın.**
ḳ.+ ına İ1/91

ḳarpız : **Karpuz.**
ḳ. A1/261

ḳātın : **Hatun.**
ḳ. N8/47

ḳāve : **Kahve.**
ḳ. Y4/267

ḳavelti : **Kahvaltı.**
ḳ. Y4/268

ḳavur - : **Kavurmak.**
ḳ. ŞK4/122

ḳayır - : **Kaymak.**
ḳ.- aḫ A2/71

ḳayna - : **Kaynamak.**
ḳ.- ması İ1/119

ḳazan : **Kazan, tencere.**
ḳ.+ a M11/13
ḳ.+ da M11/13

kebab : **Kebap.**
k. M11/11, ŞK18/175, ŞK18/300, K6/122, K6/167
k.+ ın Y7/9

kebāb : **Kebap.**
k. K12/43
k.+ ımız Y7/8

kebab ėt - : **Kebap yapmak.**
k.- dik K6/168

kebābcılıġ : **Kebap işiyle uğraşan kimse.**
k. M11/6

kebap : **Kebap.**
k. ŞK18/170, Y7/9

kebåP ėd - : **Kebap yapmak.**
k.- er ŞK7/170

kebçe : **Kepçe, büyük kaşık.**
k. A1/66

keçī : **Keçi.**
k. ND4/128

keçe : **Keçe, yünden yapılan kaba kumaş.**
k. A3/216, ND4/128
k.+ sinī ND4/129
k.+ ʸne ŞK18/41

keçē : **Keçe, yünden yapılan kaba kumaş.**
k. ND4/128, ND4/132

keçek : **Keçik, eşarp bağlam şekli.**
k. ND4/129

keçi : **Keçe, yünden yapılan kaba kumaş.**
k.+ ye A11/48

kēçik ėd - : **Eşarbı bağlamak.**
k.- ellerdi K10/20

keder : **Keder, üzüntü.**
k.+ ī O6/23
k. O23/16

kederlen - : **Üzülmek.**
k.- din ŞK10/76
k.- diñ ŞK10/77

kedi : **Kedi.**
k. A5/111, Y4/273, Y5/254

k.+ ye A11/51, Y4/273
k.+ yi A5/110, Y4/273

kef : **Mercimek, pirinç gibi tahılların pişerken üzerinde oluşan beyaz köpük.**
k. O13/33, O13/56
k.+ ine K7/146
k.+ iñi O17/48

kēf : **Mercimek, pirinç gibi tahılların pişerken üzerinde oluşan beyaz köpük.**
k. O13/33

kefen : **Kefen. ölen kimsenin sarıldığı beyaz kumaş.**
k.+ nerden Y6/91

kefer : **Mercimek, pirinç gibi tahılların pişerken üzerinde oluşan beyaz köpük.**
k. A5/194
k.+ den K6/107

kefin : **Kefen. ölen kimsenin sarıldığı beyaz kumaş.**
k. K9/113

kefinne - : **Kefenlemek.**
k.- llēr K9/107
k.- rken K9/109

kefinni - : **Kefenlemek.**
k.- yōlar A11/66

kek - : **Gagalamak, yemi yemek.**
k.- dikçe ŞK5/104
k.- iyomuş ŞK5/99

kekil : **Kahkül.**
k.+ imden N1/233
k.+ imnen N1/233

keklī : **Keklik.**
k. A11/37

keklīg : **Keklik.**
k. A11/36

keklīg gimi utan - : **Çok utangaç olmak.**
k.- ır ŞK3/39

kekli : **Keklik.**
k.+ ē İ6/13

keklig : **Keklik.**
k. A9/33, İ6/13, İ6/14, Y4/281
k.+ de Y4/281

kēkligçi memig : Keklikçi Memik, kişi adı.
k. A13/8-9

keklik : **Keklik.**
k. ŞK17/138, A11/45, İ6/12, ND1/33, Y5/36, Y5/37
k.+ leri A11/37
k.+ leriñ A11/38

kēklik : **Keklik.**
k. İ6/12

keklū : **Keklik.**
k. A5/101, A5/108, Y4/282, Y4/286, Y4/289
k.+ m A5/101
k.+ n A5/108, Y4/284, Y5/36
k.+ nün Y5/36

kekluġ : **Keklik.**
k. Y4/284

kekluk : **Keklik.**
k. A5/103, A5/95, Y4/289

kekluḳ : **Keklik.**
k. A5/116, Y4/292

keklūk : **Keklik.**
k. Y4/290

kel : **Saçı olmayan kimse.**
k. ND4/82, Y2/4
k.+ lēr O22/73

kel aḫmet : **Kel Ahmet, kişi adı.**
k. ŞK5/4, ŞK5/11
k.+ in ŞK5/13

kel āmet : **Kel Ahmet, kişi adı.**
k. ŞK5/29

kel bezir : **Kel Vezir, kişi adı.**
k.+ in A3/164

kel fadma : **Kel Fatma, kişi adı.**
k. Y2/4, Y2/14, Y2/17, Y2/31, Y2/36, Y2/50, Y2/63, Y2/69, Y2/71, Y2/74
k.+ nın 110-4-5, Y2/7, Y2/28
k.+ yı Y2/59

kel ġız : **Kel Kız, kişi adı.**
k.+ a ŞK16/54

kel mısdafacıġ : Kel Mustafacık, kişi adı.
k. A3/196

kel ōcānı batır - : Evin yıkılsın anlamında bir beddua.
k.- a ŞK5/108

kel vezir : Kel Vezir, kişi adı.
k.+ in A3/205, A3/86

kelam : Söz.
k.+ ı ŞK1/43

kele : Kadınların birbirine kullandıkları hitap sözü.
k. M12/6, ŞK4/178, ŞK4/180, ŞK4/89, ŞK16/44, K6/150, O19/36

kelē : Kadınların birbirine kullandıkları hitap sözü.
k. O19/35

keleb : Adet, tane (Tereyağı).
k.+ le Y4/76

kelek : Olgunlaşmamış kavun, karpuz.
k. A1/261
k.+ ler A1/262

keleme : Kelime
k.+ y Y1/125
k.+ yi Y1/96

kelep kelep : Adet, tane (Tereyağı).
k. A1/172

kelevüle : Kelime.
k. O5/19

kelfetet : Hal.
k.+ im O4/14

kēligci memig : Keklikçi Memik, kişi adı.
k. A13/8

kelime : Kelime.
k. ŞK10/153, A13/71
k.+ ler N6/4
k.+ lēr N6/5, N6/8, N6/15
k.+ leri İ7/62
k.+ yi ŞK18/434

kelkel : Vücuttaki derinin kuruması sonucu pul pul dökülmesi.
k. ND4/47

kelle : Kelle, baş, kafa.
k. M9/17, K9/84, N2/49, N2/52, N2/64, N2/71, O3/32, O4/16
k.+ ler ŞK18/309
k.+ nin N2/59
k.+ niñ M9/17
k.+ si ŞK8/38
k.+ sini K12/50
k.+ yi N2/52, N2/59

kelle paça : Hayvan sakatatından yapılan yemek.
k. İ1/131
k.+ ların İ1/130

kelleli altın : Cumhuriyet altını
k. K10/58

kelli : Keri, sonra.
k. İ3/62

kelli : Kelle, baş, kafa.
k.+ yi O3/32

kemī : Kemik.
k.+ nen A4/156

kemal sunal : Kemal Sunal, kişi adı.
k. M6/65, M8/118

kemen : Kement, kalın ip.
k. A5/30, A5/31
k.+ i A5/31

kemer : Kemer.
k.+ ini A3/115

kemeri düzelt - : Durumunu düzeltmek.
k.- meg ŞK3/106

kemigli : Kemiği olan.
k.+ dir M11/13

kemikli : Kemiği olan.
k. M11/12

ken : İnat.
k.+ ine A3/192

kenan : Kenan, kişi adı.
k. ŞK2/108

kenān bahır : Kenan Bakır, kişi adı.
k. O16/47

kenar : Kenar, bir şeyin bitiş kısmı.
k.+ a K10/10
k.+ da K11/37
k.+ ı Y6/9
k.+ ını İ7/55

kenār : Kenar, bir şeyin bitiş kısmı.
k. A3/114

kėnar : Kenar, bir şeyin bitiş kısmı.
k.+ ında İ8/27

kendi : Dönüşlülük zamiri.
k. M12/6, M12/7, ŞB6/108, A5/72
k.+ m ND4/47
k.+ miz ND4/182, ND4/183, ND4/42
k.+ ne Y8/3
k.+ niñ ND5/29

kendi kendine : Dönüşlülük zamiri.
k. ND4/181

kendi kendini : Dönüşlülük zamiri.
k. ŞB6/109

kendir : Kalın ip.
k. A5/30, O14/117
k.+ de A1/148
k.+ i A13/131
k.+ in O14/118
k.+ miş O14/118

kendir havası : Kendir havası, oyun havası.
k. Y6/22

kene : Kene, böcek türü.
k.+ nin A3/264
k.+ ye A3/260

kenger : Kenger, ot türü.
k. İ1/20

kep : Kep, başa takılan aksesuar.
k. M11/14

kepek : Kepek.
k.+ de Y2/8

kepel seydi : Kepel Seydi, kişi adı.
k. A5/138

kepeneg : Keçeden yapılan ve çobanların giydiği uzun elbise.
k. ND4/128
k.+ lerini ND4/35

kepenēk : Keçeden yapılan ve çobanların giydiği uzun elbise.
k. ND4/39, ND4/40

kepik : Çökmüş olan.
k. Y5/264, Y5/265

kepik - : Çökmek.
k.- di Y5/265

kepir : Köpük.
k. K12/170
k.+ dēn K12/170
k.+ ini M11/15

kepū : Kepik, kişi adı.
k.+ n Y5/294

ker : Kere.
k. A1/230

kerī : Keri, sonra.
k. K6/138

kerīm : Keri, sonra.
k. ND4/19

kerc ed - : Alay etmek.
k.- iyler M12/49

kere : Kere, defa.
k. ŞK8/136, A1/113, A1/74, A3/166, A3/261, A3/32, A10/17, Y6/88

kerem : Kerem, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki erkek kahraman.
k. A3/14, A3/206, A4/100, A4/103, A4/118, A4/124, A4/126, A4/128, A4/28, A4/29, A4/32, A4/33, A4/37, A4/38, A4/68, A4/84, K7/134, O7/9, O7/11, O7/19
k.+ e A4/110
k.+ in A4/32, O7/11
k.+ miş A4/89

kerēm : Kerem, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki erkek kahraman.
k. A4/41

kereminen aslı : Kerem ile Aslı Hikâyesi.
k.+ yı A5/5

keri : Keri, sonra.
k. İ1/126, K4/20, K5/79, K7/37, K7/39, K9/6, K9/106, K9/109, K9/30, K9/74, K9/78, K9/85, K10/50, K10/55, O13/15, O19/28, O19/78

kēri : Keri, sonra.
k. K9/97

kericĭm : **Keri, sonra.**
k. ND4/132, ND4/23, ND4/41, ND4/42, ND4/45, ND4/46

kericĭmin : **Keri, sonra.**
k. ND4/65

kericim : **Keri, sonra.**
k. ND4/20

kerim : **Kerim, kişi adı.**
k.+ dē M7/100

kerlĭ : **Keri, sonra.**
k. O19/4

kerli : **Keri, sonra.**
k. K9/63, K9/65, K9/70, K9/72

kerme : **Yara kabuğu.**
k. K3/13
k.+ sini K3/14

kerpeten : **Kerpeten.**
k. Y5/202
k.+ ne Y5/201, Y5/203
k.+ nen Y5/202, Y5/209
k.+ ni Y5/254

kerpeteñ : **Kerpeten.**
k.+ i Y5/250

kerpic : **Kerpiç.**
k.+ i O1/17

kerpiç : **Kerpiç.**
k. K8/20, O1/17, O1/18

kerpik : **Çökmüş olan.**
k. M9/55

kerre : **Kere, defa.**
k. A1/73, A2/14, A2/30, A10/11, A13/51

kerri : **Keri, sonra.**
k. K9/91, O2/38, O13/19, O13/20, O13/23

kersendāş : **Kersentaş köyü, yer adı.**
k.+ ı O14/78

kersentaş : **Kersentaş köyü, yer adı.**
k.+ a O14/86

kersentāş : **Kersentaş köyü, yer adı.**
k.+ a O14/95, O14/96

kertigliniñ puñarı : **Kertiklinin Pınarı, yer adı.**
k.+ na N5/5, N5/11

kertlĭ : **Kötü bakışlı kimse.**
k. ŞK5/110

kērtli : **Kötü bakışlı kimse.**
k. ŞK5/109

kert - : **Sıkışmak.**
k.- meli ND5/15

kervan : **Kervan, yük katarı.**
k. ŞK2/4, ŞK18/123, A13/61
k.+ ım ŞK2/12
k.+ na ŞK2/6

kerván : **Kervan, yük katarı.**
k. ŞK2/4

kes - : **Kesmek.**
k.- īk M10/6
k.- īdi İ5/89
k. A2/94
k.- ceglēr K12/62
k.- dī İ4/10, Y1/24
k.- dīmiz K9/25
k.- di Y1/24
k.- diġını A2/88
k.- diler K8/11
k.- dim ND6/56, O6/29
k.- diñ A5/56
k.- ecădin ŞK7/169
k.- ecēmizi A6/77
k.- ek ŞK10/168
k.- elim ŞK2/133
k.- eller Y4/7
k.- ellēr İ3/81
k.- ellerdī İ1/83, İ1/84
k.- ellerdi A11/26, ND4/170, O2/20
k.- ellerimiş İ3/85
k.- en A13/26, ND6/26, ND6/29
k.- er A2/66, A7/52, K6/62, K7/62, N4/7, ND4/67
k.- erdī İ1/126
k.- erdi K10/94
k.- ērdi K6/142, ND4/67
k.- erdig A6/76, İ4/48, K12/197, ND4/164
k.- ērdig Y6/15
k.- eridī ŞK7/170
k.- eridim İ3/60
k.- erig İ7/28
k.- ērik O3/6
k.- erim İ5/39, İ5/40

k.- erimiş Y5/419
k.- ersen ND4/163
k.- erseñiz Y5/145
k.- ersin K12/58, K12/59
k.- ib A10/60
k.- icīk Y4/194
k.- ik ŞK9/100
k.- ilirdī K6/165
k.- íñ ŞK17/128
k.- iy O20/132
k.- iyi ŞK15/49
k.- iyle A2/60, A2/61
k.- iyler ŞK10/139, A2/42
k.- iyolar ŞK17/127
k.- iyólar A13/95
k.- iyōlarıdı A6/71
k.- iyö ŞB3/27
k.- iyrıḫ A1/177
k.- iyu A12/112, A12/53
k.- iyuḳ A6/79
k.- iyūn İ5/40
k.- iyüler A12/113
k.- mediġını A2/88
k.- miş ŞK15/96, İ5/13, K12/63, O10/57
k.- mişler K1/20
k.- mişlēr K12/42
k.- miy K7/55, O2/27
k.- miye Y5/420

kes - : **Anlaşmak.**
k.- dim A3/35

kės - : **Kesmek.**
k.- dirin ND4/168
k.- eg ŞK18/136
k.- elim ŞK2/133
k.- eller ŞK9/96, ND4/70
k.- elleridī ŞK7/33
k.- erik O3/62
k.- erim ŞK8/48
k.- iyolar ŞK17/127
k.- mişler İ3/54

kēs - : **Kesmek.**
k. ŞK10/189
k.- dig ND4/160
k.- dik K6/166
k.- diler İ4/14
k.- miş N4/23, O10/58, Y1/165

kes ses : **Konuşurken susmak**
k.+ ini K5/67

kesdir - : **Kesme işini yaptırmak.**
k.- iñ ND4/169
k.- messin ND4/167
k.- mezdig ND4/168, ND4/169

kese : **Para konulan kumaş cüzdan.**
k. ŞK15/51, A1/187, O22/63, O22/68
k.+ si A1/187

kesesine ġöy - : **Yanına bırakmak.**
k.- ʿāġ M2/29

kesgin : **Keskin.**
k. K12/106

kesi : **Para konulan kumaş cüzdan**
k.+ sine Y5/7
k.+ ye A3/179, A3/181
k.+ yi ŞK15/51

kesikbaş : **Kesikbaş, menkıbe.**
k. A5/9, A5/10, A5/13, A5/18, A5/28, A5/34
k.+ a A5/66
k.+ ı A5/20, A5/23, A5/9
k.+ ıñ A5/65, A5/66
k.+ nan A5/44

kesil - : **Kesme işi yapılmak.**
k.- īr K6/135
k.- di ŞB2/127
k.- dik ŞB5/4
k.- en Y4/207
k.- ir ŞK13/79, K6/4, K6/137, O3/26
k.- iyö A6/79
k.- medi A5/256

kėsil - : **Kesme işi yapılmak.**
k.- dik ŞB5/3

kesin : **Kesinlikle.**
k. İ5/21

kesinligle : **Kesinlikle.**
k. ŞK15/19

kesinlik : **Kesinlikle.**
k.+ le ŞK15/103

kesinlikle : **Kesinlikle.**
k. ŞK15/19

kesme : **Kesme, tatlı türü.**
k. A3/6

kesmeme : **Kesme işi yapmamak.**
k.+ sī O2/28

kesmi : **Kesme, tatlı türü.**
k.+ ye ND6/55

kesnik kesnik : **Kesik şekilde.**
k. İ7/67

kesōlar : **Kesolar, kişi adı.**
k. Y6/35

kessil ol - : **Kirlenmek.**
k.- īġ O5/16

keşan : **Keşan, yer adı.**
k.+ da O14/107

kėşan : **Keşan, yer adı.**
k.+ da O14/107

keşen : **Keşan, yer adı.**
k. A10/32, A10/33

keşerd - : **Rengi açılmak.**
k.- ilēr O23/34

keşert - : **Rengi açılmak.**
k.- dīg O23/33

keşge : **Dilek ifadesi.**
k. İ4/21

keşiş : **Keşiş, papaz.**
k. A4/34

keşke : **Dilek ifadesi.**
k. İ4/20

keşkek : **Yarma ve etle yapılan yemek.**
k. İ7/92

keşkem : **Dilek ifadesi.**
k. K11/31

keten : **Keten, kumaş türü.**
k.+ i Y4/126

keviran : **Kervan, yük katarı.**
k.+ narda A12/5

kevirān : **Kervan, yük katarı.**
k. A12/4

kevran : **Kervan, yük katarı.**
k. ŞK2/21

kevrān : **Kervan, yük katarı.**
k. A12/4

kėyvan : **Düğünlerde yemek pişiren kimse.**
k.+ ı İ7/95
k.+ nar İ7/93

kē^{y}van : **Düğünlerde yemek pişiren kimse.**
k.+ ımız İ7/89

keyvannıġ ėd - : **Düğünlerde yemek pişirmek.**
k.- enner İ7/93

kez : **Kez, defa.**
k. M12/49, A3/198

kezzek : **Tezek.**
k.+ leri A8/126

ḳı : **Ki, bağlama edatı.**
ḳ. ŞK3/46, ŞK7/47, ŞK17/127, ŞK18/15, ŞK18/281, A5/66, A7/43, İ2/70, İ2/73, K9/33, N1/126, N1/150, O14/102, O20/180, O20/188, O20/202, Y6/15, Y6/71

ḳıl - : **Kılmak, yapmak.**
ḳ.- dı Y1/34

ḳılbe : **Kıble.**
ḳ.+ ye ŞK14/14

ḳılbė : **Kıble.**
ḳ.+ ye ŞK14/14

ḳımı : **Gibi, benzer anlamında edat.**
ḳ. M9/5

ḳına : **Kına.**
ḳ. İ1/95
ḳ.+ yı İ1/95

kıpırda - : **Hareket etmek.**
k.- maz ŞK14/23

ḳır - : **Kırmak.**
ḳ.- īm ŞK16/17
ḳ.- ār O9/56
ḳ.- ırdī A4/172
ḳ.- irdi A4/172

kıral : **Kral.**
k. ŞB6/4
k.+ ın ŞB6/3

ḳıral : **Kral.**
ḳ. ŞB6/3, K7/70
Ḳ.+ ın ŞB6/43, ŞB6/46, ŞB6/60
ḳ.+ ıñ N4/4

ḳırdızı : **Kırdız**
ḳ.+ ynan A4/154

ḳırġla - : **Kırkını çıkarmak.**
ḳ.- rdıġ ND4/122

ḳırḫ : **Kırk, sayı adı.**
ḳ. A2/20, A4/114, A4/12, A4/24
ḳ.+ ū ŞK8/84

ḳırḳ : **Kırk, sayı adı.**
ḳ. A2/16, İ3/67, ND4/117, ND4/122

ḳırḫ bas : **Kırk basmak.**
ḳ.- masın A2/14-15

ḳırḳ bas - : **Kırk basmak.**
ḳ.- arımış ND4/124

ḳırḳın ġārış - : **Kırk basmak.**
ḳ.- īr ND4/123

ḳırḳız : **Hırsız.**
ḳ. M8/123

ḳırḳlan - : **Kırklamak.**
ḳ.- ır İ3/67

ḳırḳlı : **Kırkı çıkmamış olan anne ve bebek.**
ḳ. ND4/117

kırmızı : **Kırmızı, renk adı.**
k. A6/12

ḳırmızı : **Kırmızı, renk adı.**
ḳ. ŞK6/4, ŞK6/5

ḳırp - : **Kırpmak.**
ḳ.- ıcı Y4/194

ḳıs : **Kız.**
ḳ. ND2/5

ḳısa : **Kısa, uzun karşıtı.**
ḳ. A3/224

kız : **Kız.**
k. ND4/167

ḳız : **Kız.**
ḳ. A2/64, ND2/4
Ḳ. ŞB6/20, ŞB6/33
ḳ.+ ım İ8/38, N3/17
ḳ.+ lar M12/49, A2/97

ḳızdır - : **Öfkelendirmek.**
ḳ.- ıllar İ1/91

ki : **Ki, bağlama edatı.**
k. M2/5, M2/19, M3/9, M5/39, M6/42, M6/85, M7/76, M9/13, M9/42, M9/53, M9/63, M12/12, M12/35, M12/82, M12/84, ŞK2/100, ŞK2/11, ŞK2/13, ŞK2/135, ŞK2/25, ŞK2/27, ŞK2/38, ŞK2/78, ŞK2/81, ŞK2/83, ŞK3/110, ŞK3/111, ŞK4/149, ŞK4/184, ŞK5/39, ŞK5/61, ŞK7/19, ŞK7/68, ŞK7/80, ŞK8/24, ŞK8/62, ŞK9/9, ŞK9/32, ŞK9/41, ŞK10/102, ŞK10/120, ŞK10/151, ŞK10/153, ŞK10/169, ŞK10/176, ŞK10/179, ŞK10/181, ŞK10/187, ŞK10/46, ŞK10/75, ŞK10/80, ŞK10/83, ŞK11/30, ŞK11/58, ŞK12/37, ŞK13/103, ŞK13/114, ŞK13/115, ŞK13/117, ŞK13/76, ŞK13/80, ŞK13/91, ŞK14/19, ŞK14/36, ŞK14/51, ŞK14/75, ŞK15/101, ŞK15/11, ŞK15/16, ŞK15/31, ŞK15/35, ŞK15/46, ŞK15/48, ŞK15/49, ŞK15/65, ŞK15/66, ŞK15/70, ŞK15/74, ŞK15/81, ŞK15/94, ŞK15/99, ŞK16/4, ŞK16/11, ŞK16/21, ŞK16/24, ŞK16/28, ŞK16/53, ŞK17/115, ŞK17/309, ŞK17/90, ŞK17/99, ŞK18/106, ŞK18/128, ŞK18/166, ŞK18/186, ŞK18/251, ŞK18/262, ŞK18/367, ŞK18/417, ŞB1/14, ŞB1/18, ŞB2/6, ŞB7/18, ŞB7/19, ŞB7/27, ŞB7/30, ŞB7/32, ŞB7/34, ŞB7/36, ŞB7/41, ŞB7/46, ŞB7/49, ŞB7/51, ŞB7/62, ŞB7/69, ŞB7/70, ŞB7/76, ŞB7/80, ŞB7/84, A1/7, A1/107, A1/118, A1/121, A1/154, A1/16, A1/193, A1/196, A1/216, A1/221, A1/222, A1/230, A1/242, A1/247, A1/270, A1/276, A1/279, A1/280, A1/306, A1/309, A1/37, A1/49, A1/56, A1/58, A1/63, A1/66, A1/85, A1/91, A2/112, A2/14, A2/20, A2/26, A2/37, A2/44, A3/107, A3/109, A3/134, A3/141, A3/143, A3/147, A3/150, A3/161, A3/163, A3/166, A3/169, A3/184, A3/19, A3/193, A3/21, A3/238, A3/24, A3/254, A3/264, A3/266, A3/32, A3/52, A3/61, A3/73, A3/81, A3/96, A4/104, A4/107, A4/112, A4/114, A4/120, A4/133, A4/141, A4/15, A4/151, A4/17, A4/173, A4/18, A4/30,

A4/35, A4/78, A4/82, A4/95, A5/106, A5/110, A5/16, A5/204, A5/78, A7/21, A7/30, A7/34, A7/65, A8/134, A8/136, A8/77, A8/98, A9/10, A9/24, A11/6, A11/9, A11/106, A11/19, A12/104, A12/99, A13/101, A13/103, A13/18, A13/34, A13/56, A13/62, A13/78, A13/93, İ1/128, İ1/38, İ1/98, İ2/13, İ3/12, İ3/144, İ3/19, İ3/21, İ5/194, İ5/52, İ5/58, İ5/79, İ6/75, İ6/98, İ7/23, İ7/38, İ7/45, İ7/46, İ7/66, K2/30, K4/27, K5/19, K5/33, K6/7, K6/107, K6/113, K6/120, K6/125, K6/149, K6/169, K6/184, K7/10, K7/105, K7/120, K7/126, K7/167, K7/184, K7/194, K7/197, K7/198, K7/26, K7/37, K7/55, K7/67, K7/85, K9/40, K9/72, K9/93, K10/7, K10/13, K10/97, K11/19, K11/25, K12/127, K12/42, K12/93, K12/96, N1/120, N1/188, N1/195, N1/215, N2/9, N2/15, N2/18, N2/38, N2/46, N2/50, N2/68, N3/40, N7/8, N7/28, N8/15, N8/24, N8/25, N8/27, N8/29, N8/35, N8/70, N8/74, N8/76, ND2/9, ND3/6, ND3/24, ND5/24, ND5/42, ND6/15, O2/36, O4/3, O4/21, O4/24, O4/34, O6/22, O7/51, O9/6, O9/104, O9/108, O9/114, O9/115, O9/34, O9/61, O9/89, O9/98, O10/70, O10/87, O10/89, O10/91, O10/93, O11/15, O11/20, O13/24, O13/58, O14/118, O14/122, O14/57, O14/77, O14/83, O14/84, O14/98, O15/13, O17/4, O17/5, O17/71, O20/100, O20/140, O20/165, O20/173, O20/200, O20/208, O20/213, O20/228, O20/38, O20/76, O20/99, O21/26, O21/29, O21/40, O21/47, O21/50, O22/8, O22/14, O22/24, O22/62, Y1/102, Y1/139, Y1/178, Y1/20, Y1/93, Y1/97, Y2/46, Y3/4, Y3/6, Y4/100, Y4/103, Y4/115, Y4/118, Y4/122, Y4/129, Y4/156, Y4/252, Y4/269, Y4/281, Y4/29, Y4/292, Y4/293, Y4/300, Y4/62, Y4/66, Y4/82, Y5/155, Y5/192, Y5/20, Y5/264, Y5/397, Y5/420, Y5/433, Y6/119, Y6/126, Y6/134, Y6/73, Y8/37, Y8/41, Y8/51, Y8/52, Y8/79

ḳī : **Ki, bağlama edatı.**
ḳ. M6/31, ŞK8/116, ŞK8/47, K7/23, K7/41, K12/109

kibab : **Kebap.**
k. N1/10

kibāb : **Kebap.**
k. M11/10

kibar : **Nazik.**
k. ŞB7/18, O7/26

kiber : **Nazik.**
k. K9/131

kibi : **Gibi, benzer edatı.**
k. O13/15

kidlen - : **Kilitlenmek.**
k.- miş O8/75

kil : **Kil.**
k. ŞK8/82, ŞK16/29, ŞK16/30, A5/151
k.+ i ŞK16/33, A10/4, Y5/160
k.+ inen Y5/160

kilid : **Anahtar.**
k. ŞK3/17, N1/91, O9/55
k.+ imizi M7/112
k.+ ini A4/167

kilidli : **Kilitlenmiş.**
k. M5/46

kilim : **Yere serilen örtü.**
k. M7/4, ŞK17/161, A8/8, A8/10, A8/12, A8/43, İ1/70, ND4/46, ND4/47, O17/5, Y6/143, Y6/144, Y6/146
k.+ i ŞK5/45, K4/24
k.+ imiz O20/12
k.+ ler ND4/45, Y6/143
k.+ leri A7/5

kilimcilik : **Kilim mesleğiyle uğraşan kimse.**
k. M6/97

kilis : **Kilis, yer adı.**
k.+ de ŞK3/17
k.+ e O5/16

kiliT : **Anahtar.**
k. O8/42

kilo : **Kilogram, tartı birimi.**
k. K9/49, K9/50, O12/47
k.+ dan K9/28
k.+ muş O12/47

kilō : **Kilogram, tartı birimi.**

k. M6/66, İ7/34, K10/99, O12/47, Y5/109

kilolu : **Şişman, zayıf karşıtı.**
k. M6/51
k.+ sun M12/52

kilōlū : **Şişman, zayıf karşıtı.**
k.+ du ŞK8/40

kilōmetīre : **Kilometre, uzunluk ölçüsü.**
k. A12/33

kilōmetire : **Kilometre, uzunluk ölçüsü.**
k. M3/6, O10/13, Y4/48

kim : **Kim, soru zamiri.**
k. M8/68, M9/30, M12/34, M12/51, M12/52, M12/66, ŞK3/72, ŞK3/73, ŞK3/75, ŞK3/76, ŞK3/81, ŞK3/82, ŞK3/83, ŞK3/86, ŞK3/87, ŞK3/93, ŞK3/94, ŞK3/97, ŞK3/98, ŞK4/50, ŞK7/102, ŞK7/103, ŞK7/168, ŞK8/24, ŞK9/48, ŞK10/62, ŞK10/67, ŞK13/29, ŞK15/54, ŞK15/76, ŞK17/104, ŞK17/110, ŞK17/223, ŞK17/225, ŞB1/13, ŞB2/111, ŞB6/53, A1/202, A1/35, A3/185, A3/225, A3/235, A3/67, A11/4, A11/14, İ1/121, İ3/84, İ3/86, İ4/25, İ5/120, İ5/59, K6/149, K6/26, K9/34, K9/92, K12/176, N1/126, N1/303, N1/304, N1/307, N3/39, N7/27, N7/28, ND4/17, ND4/18, O4/5, O7/24, O19/68, O19/69, O22/9, O22/66, O15/29, Y5/22, Y5/33, Y5/411, Y8/78
k.+ dī K6/93
k.+ den O20/121, O20/146, O20/150, O7/27
k.+ derdensiñ O12/7
k.+ di K6/96
k.+ dir A3/242, A3/248
k.+ e ŞK10/52, ŞK14/75, K9/132, K9/38, ND1/27, A3/218
k.+ i A5/127, A6/32, K12/176
k.+ idik O19/79
k.+ imiş ŞK17/140
k.+ in ŞK4/163, A3/162, A12/103, A12/105, İ3/84, İ6/38, K12/18, Y2/58, Y5/262ŞK17/203, A1/11, A4/126, K5/100
k.+ iñ ŞK2/62, ŞK9/79, ŞK17/12, ŞK18/66, N7/12, N7/17, N7/20, O11/16, O14/28
k.+ inen ŞK6/108
k.+ iñise ŞK4/162
k.+ inmiş ŞK13/81
k.+ inse K5/12
k.+ ler ŞK4/29, O16/9, O16/11
k.+ si O2/27
k.+ sin ŞK10/78, İ6/65, Y5/229
k.+ siñ ŞK10/77
k.+ síñ ŞK17/100
k.+ ũn İ3/81

kimī : **Bazı, kimileri.**
k. ŞK2/119, K9/116

kiman : **Keman.**
k.+ ā O20/190

kimezi : **Kimisi, bazısı.**
k.+ niñ ŞK13/113

kimi : **Kimisi, bazısı.**
k. M5/38, M5/44, M6/31, M9/5, ŞK2/105, ŞK2/110, ŞK2/88, ŞK5/105, ŞK5/41, ŞK6/87, ŞK6/89, ŞK7/176, ŞK7/31, ŞK7/32, ŞK8/46, ŞK9/17, ŞK9/97, ŞK11/28, ŞK11/34, ŞK11/49, ŞK13/9, ŞB2/47, A1/232, A3/206, A3/216, A3/273, A4/158, A5/161, A5/254, A6/36, A6/71, A7/33, A8/82, A8/84, A8/90, A8/94, A12/53, A12/56, A12/94, A13/10, A13/101, A13/131, A13/142, A13/143, İ1/30, İ3/93, K2/23, K2/35, K3/17, K4/33, K5/6, K5/105, K5/107, K5/65, K5/73, K6/7, K6/113, K6/116, K6/156, K6/176, K6/21, K6/22, K7/144, K7/41, K7/70, K9/44, K9/54, K9/83, K10/3, K10/11, K11/10, K11/14, K12/163, K12/34, K12/43, K12/67, O2/26, O2/38, O5/32, O5/38, O6/45, O7/44, O7/56, O7/63, O8/15, O9/19, O10/28, O10/81, O10/84, O12/28, O12/34, O12/47, O13/20, O13/27, O13/55, O16/22, O17/5, O17/21, O17/50, O17/58, O17/62, O17/71, O18/16, O19/8, O19/27, O19/28, O19/29, O19/42, O20/184, O20/96, O21/13, O22/5, O23/34, Y4/95, Y4/97, Y5/238, Y6/22, Y6/88
k.+ lerī O4/15
k.+ ne Y5/16
k.+ nin K6/216
k.+ niñ ŞK8/44
k.+ sī M7/28, O19/8

k.+ si M5/21, M7/86, ŞK4/104, O7/44, O13/12, O16/18, O16/25
k.+ yē O8/32
k.+ yim ŞK11/27

kimilī : **Kimisi, bazısı.**
k.+ n A13/74

kimisi : **Kimisi, bazısı.**
k.+ ni A1/158

kimsī : **Kimse, herhangi biri.**
k.+ y N1/191

kimse : **Kimse, herhangi biri.**
k. M9/34, M11/35, ŞK1/8, ŞK2/66, ŞK2/68, ŞK7/138, ŞK10/201, ŞK14/4, ŞK17/113, ŞK18/159, ŞK18/161, ŞK18/326, ŞK18/400, ŞB2/12, ŞB3/24, ŞB3/26, ŞB6/103, ŞB6/96, A1/199, A1/99, A3/5, A4/144, A4/174, A6/65, A7/75, A13/158, İ3/53, İ3/61, İ3/87, İ7/55, İ8/4, N1/59, N4/6, ND5/37, ND6/7, ND6/22, O3/80, O11/16, O20/5, O21/14, Y4/134, Y4/21, Y4/36, Y4/45
k.+ de A3/5, O21/13
k.+ den A3/5, A3/9
k.+ m A3/74, İ3/129, O6/5
k.+ nin İ3/87, K5/46, N4/25, Y2/59
k.+ niñ ŞK17/46, ŞK18/13, N1/275
k.+ si ŞB2/5, ŞB2/116, N1/72
k.+ y N8/29
k.+ ye M6/94, ŞB6/106, N2/71
k.+ yi ŞK16/40, İ7/9

kimsē : **Kimse, herhangi biri.**
k. ŞK1/3, İ1/144, İ5/30, N1/273

kimsi : **Kimse, herhangi biri.**
k.+ yī O5/4
k.+ ye ŞK16/57, A2/40, A4/166, A10/68, O16/39, O16/40
k.+ yē ŞK1/5

kinān : **Kenan, kişi adı.**
k.+ ā ŞK18/207

kinar : **Kenar.**
k.+ ına ŞB1/8, K10/16
k.+ ında A1/260, A1/261, O10/48, O22/13

kip : **Küp.**
k. A1/150

kiprik : **Kiprik.**
k.+ leri İ4/5

kiraz : **Kiraz.**
k.+ ıdı M5/53

kirāz : **Kiraz.**
k. ŞK5/77

kirēmid : **Kiremit.**
k. M2/19

kirli : **Kirli.**
k. A5/208, ND5/15, O1/13

kirli : **Kirli.**
k. O1/13

kirmen : **Kirmen, ip eğirmek için kullanılan alet.**
k.+ de ND4/48
k.+ ini K7/23

kirmen eġir - : **İp eğirmek.**
k.- iy K7/32
k.- iymiş K7/23

kirpik : **Kiprik.**
k.+ lerīn O23/15
k.+ leriñ O23/14

kirve : **Kirve.**
k. K5/19, O2/37, O2/38

kiş : **Tavuk kovalarken çıkarılan ses.**
k. A5/110

kişi : **Kişi, şahıs.**
k. İ5/158
k.+ ler N3/15

kişlė - : **Kovalamak.**
k.- ye ŞK5/47

kişne - : **Atın çıkardığı ses** .
k.- me O20/250

kişşe : **Keçiyi kovalarken çıkarılan ses.**
k. A11/48, A11/50

kitab : **Kitap.**
k. O13/8
k.+ a O2/22
k.+ da O11/31
k.+ ı İ6/127, O13/8

ḳitāb : **Kitap.**

ḳ.+ ıdır O9/95

kitap : **Kitap.**
k.+ ları O13/9, O13/10

kitlen - : **Kilitlenmek.**
k.- iy A4/120

kitli - : **Kilitlemek.**
k.- y A1/308, A3/116
k.- yim Y1/49

kivire : **Kivre.**
k. İ1/124, İ1/129
k.+ si İ1/124

kivre : **Kivre.**
k. İ1/121, İ1/122, İ1/125, İ1/129, İ1/133

kivrē : **Kivre.**
k. İ1/122, İ1/132

kiya : **Muhtar, ağa.**
k. ŞK17/69, ŞK17/70, ŞK18/417
k.+ gilin Y4/23

kiye : **Muhtar, ağa.**
k. ŞK17/70

kȭ : **Köy.**
k. ŞK7/167, İ2/96, O5/15, O5/35
k.+ de ŞK7/114, ŞK7/31, ŞK9/63, ŞK13/111, ŞK16/41, ŞK18/409, A7/6, A9/3, A9/5, A9/22, A9/50, İ5/129, İ8/4, N6/12, O17/25, Y7/3
k.+ deki İ5/9
k.+ lerde ŞK13/110, ŞB3/30, A13/159
k.+ lerden A6/75
k.+ lerin M9/8
k.+ müş K5/80
k.+ n ŞK8/186, ŞK13/33, A6/70, A9/38
k.+ ñ ŞK1/18
k.+ ün O10/13

ḳoh - : **Kokmak.**
ḳ.- iysin A2/32
ḳ.- masın A2/32

ḳoḫ - : **Kokmak.**
ḳ.- ar A4/154, ND1/31, ND1/33
ḳ.- masın A1/169

ḳoḫla - : **Koklamak.**
ḳ.- rḫā İ6/133

ḳoḫu : **Koku.**
ḳ. A4/154
ḳ.+ su A1/247, A8/83, A8/92

ḳoḫud - : **Kokutmak.**
ḳ.- ullarıdī İ8/27

ḳoḳ - : **Kokmak..**
ḳ.- mış O19/26

ḳoḳu : **Koku.**
ḳ.+ da K9/110

ḳoḳulā - : **Koklamak.**
ḳ. İ6/132

kol : **Kol.**
k.+ umuzunı ND4/40

kȭnek : **Köynek, uzun gömlek.**
k. Y5/238

ḳonşu : **Komşu.**
ḳ.+ su Y1/10

kȭr : **Kör, gözleri görmeyen kimse.**
k. A3/154, O2/36

ḳorḫ - : **Korkmak.**
ḳ.- ar A2/118

kȭrōlu : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k.+ nuñ ŞK15/27

ḳoşā ḳoşā : **Koşarak.**
ḳ. ND1/65

kȭv : **Köy.**
k. İ6/37, O5/46
k.+ de ŞK6/91
k.+ den ND2/5
k.+ e O21/31
k.+ ü ND2/13, O5/36
k.+ ün ŞK11/43, A4/19

kȭ^{v} : **Köy.**
k. O10/16

kȭv : **Köy.**
k.+ e ŞK16/42

kȭy : **Köy.**
k. ŞK18/16, İ3/45, İ7/7, O17/11, Y6/5
k.+ de ŞK16/41, Y5/386, ŞK1/47
k.+ dē İ3/45
k.+ den O21/31

k.+ ün N2/23, O7/20, Y7/14
k.+ üñ ŞK3/48
k.+ ünde O22/26

kõʸ : **Köy.**
k. ŞK7/167
k.+ de ŞK18/402, K7/17
k.+ õn Y4/28
k.+ ũ ŞK13/25
k.+ ün ŞK7/118, ŞK7/126

kôy : **Köy.**
k. Y6/53
k.+ de O14/97
k.+ lerde M7/21

ḳoy - : **Köymak.**
ḳ.- uP A1/221

ḳoyün : **Koyun.**
ḳ. ND2/5

kõylü : **Köyde yaşayan kimse.**
k. A12/46, O5/32
k.+ ler ND4/111

kõʸlü : **Köyde yaşayan kimse.**
k.+ ler ŞK7/168

kôylü : **Köyde yaşayan kimse.**
k. Y6/36

ḳoyun : **Koyun.**
ḳ. ND2/5

kóz : **Köz, ateş.**
k. ŞK2/56

kõz : **Köz, ateş.**
k. İ5/155

kö : **Köy.**
k. M9/13, ŞB3/30
k.+ de O20/111

köçük : **Köçek.**
k.+ ler ŞK8/29

köfde : **Köfte.**
k. İ1/60
k.+ leri İ1/57
k.+ yi M12/53

kök : **Kök, soy.**
k.+ imizi N1/241
k.+ ünden ŞK7/190
k.+ ü A7/50, A11/105, İ3/98
k.+ ümüz A7/50
k.+ üne Y6/28
k.+ üni A1/60
k.+ ünü İ1/41

kökē : **Kök, soy.**
k.+ den O18/16

köken : **Kök, soy.**
k.+ i M12/6
k.+ im M12/7

kökenli : **Soylu.**
k. K7/134

köklü kömeçlī : **Soylu.**
k. ŞK11/48, A13/57

kölge : **Gölge.**
k. ŞK5/92, ŞK6/122, A8/103, K12/45
k.+ de ŞK7/156, ŞK7/159, ŞK7/160, ŞK7/161
k.+ dē ŞK7/159
k.+ si ŞK5/88
k.+ sinde ŞK9/59
k.+ sine Y6/125

kölgi : **Gölge.**
k.+ ye A8/100, A8/94

kölgü : **Gölge.**
k.+ ye A8/100

kölle : **Gülle, misket.**
k. ND4/177, ND4/178

köm - : **Gömmek.**
k.- diler O18/53
k.- dügden O2/23
k.- düler O18/53
k.- eller ND6/48
k.- ellermiş O14/100
k.- en ND6/26
k.- iye Y2/35
k.- müşler O18/52
k.- müşlēr O14/104
k.- üye Y2/35
k.- üyoduḳ İ1/140

kömbe : **Bir börek çeşidi.**
k. İ7/30

kömbi : **Bir börek çeşidi.**
k.+ ye İ6/41, İ6/44

köme : Grup.
k. K6/9, O20/120, O20/145

köme köme : Grup.
k. ŞK12/40

kömeç : Kömeç, ot türü.
k. İ8/5, İ8/11
k.+ ine İ8/5

kömēç : Kömeç, ot türü.
k. İ3/97

kömme : Bir börek çeşidi.
k. A5/230, İ6/41, O13/17
k.+ yi M12/54

kömrük ġarasu : Gümrük Karasu, yer adı.
k. Y4/223

kömür : Kömür.
k. ŞK8/168, ŞK11/4, A3/60, İ5/154, Y5/100, Y5/103, Y5/106, Y5/107, Y5/385, Y5/386, Y5/387, Y5/389, Y5/390, Y5/96, Y5/97
k.+ den K4/13
k.+ ü ŞK8/168, Y5/107

kömürçülüg : Kömür işiyle uğraşan kimse.
k. Y4/42

kömu̇r : Kömür..
k. Y5/100

köpē : Köpek.
k. Y4/276
k.+ n O1/30

köpek : Köpek.
k. A1/285, A11/51, ND4/184, ND4/185, O5/18, O20/220
k.+ ler M6/79
k.+ leri N5/41

köpēk : Köpek.
k. ŞB2/8, A5/111

köpey : Köpek.
k.+ ē A11/50

köpū̃ : Köpük.
k.+ nü M11/14

köpüg : Köpük.
k.+ ün O22/80

köpüglen - : Köpük olmak.
k.- miş O20/185

köpük : Köpük.
k. A1/247, A1/248, A1/249, A7/65, A7/66

köpu̇g : Köpük.
k. K5/110
k.+ in K5/134

kör : Gözü görmeyen kimse.
k. M8/86, M8/92, ŞK12/36, ŞK18/48, A13/82, K4/33, K10/27, N1/34, N1/68, N5/10, O8/40, O10/71, O12/28, O19/28, Y4/146
k.+ ü N6/9
k.+ ün İ2/63

kör ʿali : Kör Ali, kişi adı.
k. O14/34

kör ed - : Kör etmek.
k.- iyü İ2/23

kör ėd - : Kör etmek.
k.- miş N6/15

kör ėt - : Kör etmek.
k.- di İ2/67

kör memig : Kör Memik, kişi adı.
k. ŞK3/12, ŞK3/13, ŞK3/15

kör ocaġ : Çocuğu olmayan kadın.
k. İ1/88, Y5/168

kör ocaġlı : Çocuğu olmayan kadın.
k. İ1/88

kör ol - : Kör etmek.
k.- iy A3/49

kör puñar : Kör Pınar, yer adı.
k. Y5/45

kör selbi : Kör Selvi, kişi adı.
k. O10/37

kör selvi : Kör Selvi, kişi adı.
k. O10/36

kör topal ged - : Bir işi yarım yamalak yapmak.
k.- en M7/13

kör yusüb : Kör Yusuf kişi adı.
k.+ uñ ŞK18/67

körē : **Göre edatı.**
k. O2/35

köreme : **Kör gibi hareket etmek.**
k. O5/18

körō : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k.+ nuñ ŞK18/183

körōġlù : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. N1/106

köroġlu : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. N1/4, N1/6, N1/7, N1/140, N1/179, N1/18, N1/180, N1/198, N1/23, N1/29, N1/34, N1/63
k.+ na N1/232, N1/29
k.+ nuñ N1/5, N1/14, N1/17, N1/181, N1/71
k.+ ñun N1/13

körōġlu : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. N1/193, N1/43
k.+ nda ŞK3/52

körolu : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. ŞK18/265

körōlu : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. ŞK3/103, ŞK3/108, ŞK3/115, ŞK3/116, ŞK3/40, ŞK3/42, ŞK3/43, ŞK3/44, ŞK3/60, ŞK3/61, ŞK3/65, ŞK3/67, ŞK3/99, ŞK15/4, ŞK15/9, ŞK15/100, ŞK15/102, ŞK15/103, ŞK15/30, ŞK15/38, ŞK15/46, ŞK15/48, ŞK15/70, ŞK15/72, ŞK15/73, ŞK15/84, ŞK15/87, ŞK18/8, ŞK18/101, ŞK18/104, ŞK18/105, ŞK18/107, ŞK18/113, ŞK18/114, ŞK18/123, ŞK18/148, ŞK18/150, ŞK18/157, ŞK18/161, ŞK18/164, ŞK18/185, ŞK18/191, ŞK18/243, ŞK18/269, ŞK18/271, ŞK18/290, ŞK18/301, ŞK18/36, ŞK18/68, ŞK18/79, ŞK18/83, ŞK18/92, İ2/63, İ2/73, İ2/86, İ2/87, N1/140, N1/150, N1/216, N1/237, N1/261, N1/29, N1/30, N1/40, N1/41
k.+ gil ŞK18/234
k.+ na ŞK3/60, ŞK15/47, ŞK15/62, ŞK18/4, ŞK18/199, ŞK18/251, ŞK18/254, ŞK18/259
k.+ nda İ2/5
k.+ nan ŞK3/53
k.+ ndan M6/38, ŞK7/112, ŞK7/127, ŞK15/39, ŞK15/42
k.+ ne İ2/32
k.+ nna A5/4
k.+ nnan ŞK3/26, ŞK15/7, ŞK15/40
k.+ nu ŞK3/45, ŞK3/47, ŞK3/52, ŞK15/100, ŞK15/87, ŞK15/97, ŞK18/104, ŞK18/173, N1/39
k.+ nun ŞK3/119, ŞK15/96, ŞK18/129, ŞK18/164, ŞK18/191, ŞK18/36, İ2/27
k.+ nuñ ŞK3/129, ŞK3/49, ŞK3/54, ŞK15/9, ŞK15/28, ŞK15/34, ŞK15/36, ŞK15/39, ŞK15/43, ŞK15/60, ŞK15/67, ŞK15/68, ŞK18/4, ŞK18/7, ŞK18/110, ŞK18/141, ŞK18/15, ŞK18/153, ŞK18/158, ŞK18/161, ŞK18/184, ŞK18/199, ŞK18/256, ŞK18/288, İ2/12, N1/154, N1/225, N1/258
k.+ ya ŞK18/180
k.+ ysa ŞK15/101
k.+ yuñ ŞK3/135

körōlū : **Köroğlu, Köroğlu Hikâyesindeki ana kahraman.**
k. ŞK15/31

körpe : **Körpe, taze.**
k. Y5/374

körpi : **Köprü.**
k.+ yi A3/201

körpü : **Köprü.**
k. ŞK4/118, A3/201, K11/16
k.+ nüñ A7/51
k.+ sünü ŞK1/30

körpů : **Köprü.**
k. O2/6

körüg : **Körük.**
k.+ ü İ1/103

körüne nur yaġ - : **Mezarına nur yağsın anlamında söz.**
k.- sın K6/148

körů :?
k.+ yim N1/147

kösdeg : **Köstek.**

k.+ i A4/169

köse : Sakalı, bıyığı olmayan kimse.
k. ŞK18/207

kösē : Sakalı, bıyığı olmayan kimse.
k. ND6/64

köse kenan : Köse Kenan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
k. ŞK18/131, ŞK18/201, ŞK18/211
k.+ ā ŞK18/208

köse kėnan : Köse Kenan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
k. ŞK18/203
k.+ a ŞK18/114
k.+ ā ŞK18/200

köse kinan : Köse Kenan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
k.+ a ŞK18/192
k.+ ın 030197-198

köse kinān : Köse Kenan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
k. ŞK18/204
k.+ ı N1/269

kösē kinān : Köse Kenan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.
k. ŞK3/92

köseceli köyü : Köseceli köyü, yer adı.
k. A9/32

kösem : Kösem, kişi adı.
k.+ in Y6/30

köşe : Köşe.
k.+ dē A13/49
k.+ lerde İ3/107
k.+ yi O9/28

köşē : Köşe.
k. A4/48, ND4/113

köşeg : Bir yaşına giren deve yavrusu.
k. ND4/113

köşgel : Köşger.
k.+ ler ŞK2/106

köşk : Köşk.
k. A9/43

köşşeg : Bir yaşına giren deve yavrusu.
k. ND4/115
k.+ ler ND4/113

kötē : Kötek, dayak.
k. ŞK11/8

köti : Kötü, iyi karşıtı.
k. A3/203

kötū : Kötü, iyi karşıtı.
k. ŞK15/10
k.+ dü ŞK13/99

kötü : Kötü, iyi karşıtı.
k. ŞK6/6, ŞK6/7, ŞK7/12, ŞK13/9, ŞK15/13, ŞK18/16, ŞK18/171, ŞK18/182, ŞK18/27, ŞK18/271, ŞK18/28, ŞB2/100, ŞB6/106, A1/21, A1/94, A5/174, A5/182, A7/37, A8/43, A11/42, İ1/73, N6/12, N6/13, ND1/28, O5/5, O5/9, O9/70, O9/72, O12/42, O19/75, Y6/109
k.+ ler O23/23
k.+ sünü A5/134
k.+ sü̇ O19/43
k.+ ydü A5/199, ŞK13/106
k.+ yū ŞK17/203, ŞK17/207
k.+ yüm İ3/62

kötüle - : Zayıflamak.
k.- ndigçe ND6/63

kötülē : Kötülük.
k. A3/37

kötülen - : Zayıflamak.
k.- ir Y5/325
k.- iridi Y5/358

kötülū : Kötülük.
k.+ nden ŞB2/100

kötülüg : Kötülük.
k. A10/69

kötṻ : Kötü.
k. ŞK9/76, O19/26

köv : Köy.
k. ŞK6/114, A7/46, İ3/93, O2/4
k.+ de M6/87, ŞK4/161, İ5/88, O21/13
k.+ dē K6/206
k.+ den ŞB7/74, O2/4
k.+ e ŞK4/107, ŞK10/199, ŞK10/80, ŞB7/5, ŞB7/75, O21/5
k.+ ümüz M6/87

k.+ ün ŞK4/100, ŞK4/102, ŞK4/112, ŞK4/99, ŞK7/91, ŞK18/258, A5/169, A5/171, O2/6
k.+ üñ ŞK4/112, O21/41

köᵛ **: Köy.**
k. ŞK18/386
k.+ ün ŞK7/166

köᵛrü **: Köprü.**
k. O2/37

köy **: Köy**
k. M8/117, M9/3, M9/8, M9/11, M9/15, ŞK8/108, ŞK18/430, ŞB7/76, A1/267, A1/48, A2/58, A4/24, A4/91, A6/76, A13/165, A13/168, A13/170, İ3/46, K5/71, K5/83, K6/3, K7/138, K7/203, K8/9, K9/55, K12/187, O1/4, O1/7, O3/28, O5/35, O8/21, O10/34, O13/53, O14/20, O15/4, Y7/14, Y8/72
k.+ de M9/7, M9/20, M9/28, M9/29, M9/38, ŞB3/19, ŞB6/6, ŞB6/67, ŞB6/70, A1/133, A1/141, A1/239, A1/292, A1/48, A1/51, A5/190, A13/13, İ3/38, İ7/55, K5/3, K11/29, K12/187, K12/60, N2/40, O5/33, O10/33, O12/21, O12/26, O17/25, O17/75, Y6/134
k.+ dē İ3/45, K8/17, O13/54
k.+ deken K12/176
k.+ den ŞB6/107, O7/9, O10/11, O12/26
k.+ denim Y6/36
k.+ dese O12/22
k.+ e M3/6, ŞK5/7, ŞK5/11, ŞB6/7, ŞB6/69, ŞB6/72, A1/84, A1/88, A1/98, A2/64, İ3/38, K5/36, K5/37, K5/40, K11/21, O7/21, O10/43, O18/53, O20/212, Y4/24, Y4/50, Y5/13
k.+ ē ŞK12/28, A5/190, O7/9
k.+ i K5/79
k.+ ler O17/7
k.+ lerī K8/10
k.+ lerde ŞB3/29, A11/104, O8/60
k.+ lerdē O14/18
k.+ lerden K8/12, O12/18
k.+ lere A1/146, Y4/50
k.+ lerē O2/34, O5/36
k.+ leri İ5/148, Y5/115, Y7/13, Y8/73
k.+ leriñ O18/26
k.+ lerinē O22/54
k.+ miş A2/58
k.+ ū K6/10
k.+ ūmiş O20/172
k.+ ü ŞK13/8, ŞK18/384, A13/73, K6/63, K7/19, O3/30, O10/48
k.+ üm ŞK18/392
k.+ ümüün ND1/30
k.+ ümün ŞB7/81
k.+ ümüzün Y6/104
k.+ ün M9/13, M9/43, ŞB3/6, ŞB6/75, ŞB7/84, A1/11, A1/147, A1/220, A1/293, A2/70, A3/4, A3/257, A4/92, A6/21, A6/71, İ3/46, İ5/114, İ5/72, İ5/94, İ7/49, K5/26, K5/36, K12/188, N2/4, N2/24, O4/18, Y1/157, Y4/101, Y4/117, Y5/31, Y5/379, Y5/424, Y6/149, Y7/14, Y8/3
k.+ üñ M3/6, ŞK18/388, A6/77, A13/167, O10/13, O17/27
k.+ ünde ŞB6/79
k.+ ůn O19/67
k.+ ůñ O19/4

köᵛ **: Köy.**
k. O19/36
k.+ den ŞK7/114
k.+ ē Y4/269
k.+ lerde ŞK7/54
k.+ ū ŞK13/10, ŞK13/35
k.+ ü Y1/69

köy ḳʿaḥkesi **: Köy kahkesi.**
k. K10/103

köy köy **: Köy köy.**
k. N2/23

köy möy **: Köy.**
k. İ6/96

köybeköy **: Köy köy.**
k. A3/69

köylī **: Köyde yaşayan kimse.**
k. A1/237
k.+ y K4/26

köylü **: Köyde yaşayan kimse.**
k. M9/14, M9/23, M9/32, ŞK18/417, ŞB7/74, ŞB7/81, O5/32, O8/8, O8/9, Y8/73
k.+ ler ŞK18/260, ŞB6/70, A1/239
k.+ lere ŞB6/70, ŞB6/72
k.+ leri ŞB6/76, K7/202
k.+ lerin ŞB6/68, ŞB6/73, İ5/118
k.+ yü ŞB6/107

köylů **: Köyde yaşayan kimse.**
k. M10/3, K4/25, N1/7, O10/20,

O10/36
k.+ ler ŞK1/51

köylů möylů : Köyde yaşayan kimse.
k. O9/44

köynă : Köynek.
k.+ nī ŞK8/30

köynē : Köynek.
k. K4/26, O8/9

köynek : Köynek.
k. A13/155, K3/5, O14/8

köz : Köz, ateş.
k. A1/67, A2/45, A2/49, İ5/154, O17/61
k.+ de O17/61
k.+ i A2/47, A2/50, A2/54
k.+ ini A3/60
k.+ ü İ5/158, K9/72, K9/73, K9/75
k.+ ün ŞK6/31, ŞK6/46
k.+ üne ŞK18/29
k.+ ünū̄ İ5/158

köz at - : Nazar bozmak için köz atmak.
k.- allarıdī İ5/153

köz düş - : Nazar bozmak için köz atmak.
k.- dū̄ ŞK2/56
k.- er ŞK2/56

köz tök - : Nazar bozmak için köz atmak.
k.- iyrim A2/47

köz yaḫ - : Nazar bozmak için köz atmak.
k.- díḫ A1/67

közceli köyü : Köseceli köyü, yer adı.
k. A9/52

kū̄ : Ki, bağlama edatı.
k. A13/84, Y6/25

ḳu : Ki, bağlama edatı.
ḳ. M6/14, İ2/25, İ2/90

ḳū : Ki, bağlama edatı.
ḳ. İ1/122

ḳuād : Para birimi.
ḳ. ŞB4/9

kū̄de : Köfte.
k. ŞK7/43

kū̄ʿde : Köfte.
k. ŞK7/40

kulā : Kulak.
k.+ nın ŞK4/150

ḳuluvalah : İhlas suresi.
ḳ.+ iy A2/45

kū̄n : Gün.
k. O10/56

ḳurāğlıġ : Kuraklık.
ḳ. K12/13

ḳurān : Kur'an-ı Kerim.
ḳ. A10/25

kū̄v : Köy.
k.+ e ND2/16

kü : Ki, bağlama edatı.
k. A13/85, A13/88, İ2/31, İ2/79, İ5/130, O14/92

küb : Küp.
k.+ dē K11/29
k.+ ler K11/30

küçī : Küçük.
k. A1/141
k.+ nin A1/141

küççig mʿaḥsere: Küçük mahsere, yer adı.
k. O22/89

küççū̄ : Küçük.
k. Y4/197

küççüg : Küçük.
k. K6/122, K12/89

küççük : Küçük.
k. A7/17

küççük göl : Küçükgöl, yer adı.
k. Y4/214

küççük tüzel : Küçük Tüzel, yer adı.
k. O2/4

küçig : Küçük.
k.+ dü O20/80
k.+ i O4/13

küço : Küço, kişi adı.
k.+ ñ O14/46

küçō : **Küço, kişi adı.**
k. O14/49, O14/50, O14/63, O14/64
k.+ n O14/47

küçūʸ : **Küçük.**
k.+ e N2/32

küçüg : **Küçük.**
k. İ5/180
k.+ lerim K6/85

küçüh : **Küçük.**
k. A1/136

küçük : **Küçük.**
k. A1/316, A1/89, A1/90, A2/58, A2/64, K10/98, ND1/63

küçük ʿālōlu : **Küçük Alioğlu, kişi adı.**
k. K5/132

küçük ayı : **Küçükayı, yıldız takımı.**
k. ŞK14/30, ŞK14/31, ŞK14/47

küçük elif : **Küçük Elif köyü, yer adı.**
k. A2/58

küçůk : **Küçük.**
k. O23/26

küde : **Köfte.**
k. Y4/276

küf : **Başa takılan bere biçimindeki şapka.**
k.+ ü ŞK4/149, ŞK4/153
k.+ ünü ŞK4/96, ŞK6/81, ŞK6/89

küfde : **Köfte.**
k. M4/17, ŞK4/113, K6/63, K6/66
k.+ ler M5/19
k.+ lēr M2/39
k.+ nin ŞK4/114

küfde ėd - : **Köfte yapmak**
k.- ellēr K6/66-67

küfdelig : **Köfte yapılacak malzeme.**
k. M2/38

küfdelik : **Köfte yapılacak malzeme.**
k. ŞK4/120

küfür : **Küfür.**
k. Y4/287
k.+ e Y4/288

küfür ėt - : **Küfretmek.**
k.- miye Y5/401

kül : **Kül.**
k. M6/30, ŞK4/130, ŞK18/213, A10/8, İ1/95, K7/172
k.+ e N5/5, N5/10
k.+ ü ŞK4/124, İ1/95, N2/8, N2/31, Y6/18
k.+ ünü M6/30

külē : **Külek, kova.**
k. K7/195

külek : **Külek, kova.**
k. O3/41
k.+ de O9/58

kültül : **Kültür.**
k.+ ler O7/25

kültür : **Kültür.**
k. O7/27
k.+ ü O7/20
k.+ üñ O7/3

kün : **Gün.**
k.+ de ŞK6/70, ŞK6/87, ŞK7/156, ŞK7/160, ŞK17/82, A5/36, A6/22, İ3/165, ND2/14, O7/58, Y2/7, Y5/419, Y5/421, Y5/422, Y5/423, Y5/426, İ3/120
k.+ dē O3/40
k.+ dekī İ3/103

küncū : **Susam.**
k. İ7/30

küncü : **Susam.**
k. A3/7, K10/105
k.+ den A3/7

küncülü : **Susam olan.**
k. M1/24, İ7/30

küP : **Küp.**
k. A1/150, A1/151
k.+ e A1/168, K2/42
k.+ ler A1/163
k.+ lere A1/159, A1/245
k.+ leri A1/158, A1/163, A1/164
k.+ űmiz A1/151
k.+ üne A1/245

küp : **Küp.**
k. M12/81

küpçi : **Küp işiyle uğraşan kimse.**
k. K2/41

küpe : **Küpe, kulağa takılan aksesuar.**
k. ŞK8/64, İ3/68, O14/102
k.+ ler A3/55
k.+ sini A3/114
k.+ sinnēn O14/100

küpē : **Küpe, kulağa takılan aksesuar.**
k. ŞK17/186

küpecik : **Küçük küp.**
k.+ lere A1/166
k.+ leri A1/169
k.+ lerin A1/165

kürd : **Kürt.**
k.+ lerin K5/124
k.+ leriñ K5/114, K5/115, K5/116

kürdülü kerim: **Kürdülü Kerim, kişi adı.**
k.+ den O8/44

kürē : **Kürek.**
k. O19/63, O19/66
k.+ nen ŞK7/90

küreb : **Kürep köyü.**
k. O5/14
k.+ den O18/6
k.+ e O18/8

kürēb : **Kürep köyü.**
k. O5/14

küreb daġı : **Kürep Dağı, yer adı.**
k.+ nda O18/21, O18/22

kürēb daġı : **Kürep Dağı, yer adı.**
k.+ na O18/23

küreb daġlarī : **Kürep Dağı, yer adı.**
k. O18/24

küreblī : **Kürep köyünden olan kimse.**
k. O14/34

küreg : **Kürek.**
k.+ den O19/63, O19/66

kürek : **Kürek.**
k. A1/106, A1/41, Y5/430

kürey : **Kürek.**
k.+ i A12/51

kürkçi ḫanı : **Kürkçü Hanı, yer adı.**
k.+ nan A4/155

kürklü pürklü : **Gösterişli kimse.**
k. N5/5

kürlē - : **Gürlemek.**
k.- r ND4/13

kürpçi ḫanı : **Kürkçü Hanı, yer adı.**
k.+ nan A4/142
k.+ nnan A4/143

kürsü : **Küçük oturak.**
k. O14/3

kürsů : **Küçük oturak.**
k.+ ye ŞK17/56

kürt : **Kürt.**
k.+ lere Y7/25

kürt selāh : **Kürt Salih, kişi adı.**
k.+ in A5/132

kürve : **Kirve.**
k. O2/39
k.+ si O2/39

küs - : **Konuşmamak.**
k.- dü ŞB7/30
k.- er ND3/29
k.- ērig ND3/27
k.- erim A4/6
k.- mem ŞK2/97
k.- miş K5/135
k.- mů̈ş K5/135
k.- müyōm ŞK2/97
k.- Tü ŞB7/39
k.- üdü Y4/252
k.- üg ŞK17/302

küsgün : **Konuşmayan kimse.**
k. Y8/56, Y8/57, Y8/62

küsgün ġal - : **Konuşmamak.**
k.- an Y8/55

küskün : **Konuşmayan kimse.**
k.+ üdüm İ1/16

küsür : **Küsür.**
k. O11/45

küşne : **Küşne, hayvan yemi.**
k. A8/123

kütüg : **Kütük.**
k. ŞK3/8
k.+ dē M2/38
k.+ e ŞK3/11
k.+ ü ŞK3/8

küv : **Köy.**
k. O21/4
k.+ e ND2/12, O20/78
k.+ ē O21/5
k.+ ü ND2/13
k.+ ün ND2/13

küy : **Köy.**
k. O1/12

küzed : **Koruma.**
k. O6/24

kŭřlī : **Kirli.**
k. O6/6

kŭv : **Köy.**
k.+ e Y4/268

L

lʿaḥmacŭn : **Lahmacun.**
l. M10/10

lʿaḥmacun : **Lahmacun.**
l. M11/11

lʿahmecin : **Lahmacun.**
l. ŞK2/75

lʿaḥmecin : **Lahmacun.**
l. ŞK2/74

lā̃hiya : **Yer adı.**
l.+ dan ŞK1/32

la : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. M3/4, M3/8, M3/10, M8/65, M8/96, ŞK2/72, ŞK18/145, ŞK18/146, ŞK18/148, ŞK18/226, ŞK18/227, ŞK18/366, ŞK18/87, A3/247, A3/249, A9/36, A11/43, A12/18, K5/5, O10/50, O10/66, O10/99, O14/47, O14/52, O14/64, O14/66, Y1/126, Y1/133, Y1/137, Y1/145, Y1/155, Y1/156, Y1/157, Y1/160, Y1/162, Y1/85, Y1/91, Y4/300, Y5/153, Y5/215

lā : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. ŞK18/162, O14/54, O14/62, Y4/72, Y4/78, Y5/213, Y5/225, Y5/227, Y5/392, Y5/410

lå : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. A9/41, O17/68

laʿāb : **Lakap.**
l.+ ı M6/73, M8/124, A5/138

lāb : **Lakap.**
l.+ ı Y4/38
l.+ ına Y5/265
l.+ ınan A5/137

laf : **Söz.**
l.+ ı ŞK7/177, ŞK7/178, O21/50
l.+ ını A2/40, A12/97
l.+ ları İ4/28
l.+ larīm ŞK18/430

lāf : **Söz.**
l. O2/13
l.+ ım Y5/250

laf ed - : **Söylenmek.**
l.- īʸ ŞK12/28

laf ėt - : **Söylenmek.**
l. Y5/388

laf söz ye - : **Azar işitmek.**
l.- dik M12/49

lafadanāḳ : **Birdenbire.**
l. K5/121

laḫab : **Lakap.**
l.+ ı ND5/3
l.+ ī ND5/6
l.+ larī ND5/8

laḫāb : **Lakap.**
l.+ ı ND5/25

laḫıd - : **Konuşmak.**
l.- ır Y5/383

lāḫiyı dut - : **Elinde yeterli miktarda ürün olmak.**
l.- duġ O13/25

lahza : **An.**
l. O6/25

lāḳ : **Bozuk yolda arabayla giderken çıkan ses .**
l. A1/50

laḳab : **Lakap.**
l. İ7/49

lamadlıġ : **Rahmetlik.**
l. O13/24

lamba : **Lamba.**
l. A9/12, K2/23, K2/35

låmba : **Lamba.**
l. A9/8, A9/9, A9/12, A9/15

lan : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. M8/96, ŞK3/124, ŞK7/101, ŞK7/97, ŞK10/109, ŞK10/117, ŞK10/132, ŞK10/154, ŞK10/170, ŞK10/181, ŞK10/201, ŞK10/47, ŞK13/151, ŞK15/54, ŞK15/59, ŞK15/70, ŞK15/79, ŞK15/91, ŞK15/94, ŞK18/107, ŞK18/110, ŞK18/129, ŞK18/133, ŞK18/284, ŞK18/300, ŞK18/304, ŞK18/314, ŞK18/318, ŞK18/335, ŞK18/35, ŞK18/375, ŞK18/414, ŞK18/422, A3/177, A3/198, N5/37, ND4/142, O5/7, O18/15, O21/16, Y4/82, Y4/89, Y5/243, Y5/394, Y5/411, Y5/412

lañ : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. M8/60

lān : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. ŞK9/66, ŞK18/140, ŞK18/258

lāñ : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. A12/5

lastik : **Tekerlek**
l. A1/100

láy : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. ŞK12/42

layıġ : **Layık, uygun.**
l. ŞK15/12

layıġ gör - : **Uygun görmek.**
l.- müş İ2/22

lāyıġ gör - : **Uygun görmek.**
l.- müş İ2/29

lāyī : **Layık, uygun..**
l.+ nı N2/80

lāyla : **Leyla, kişi adı.**
l. ND5/49

laylon : **Naylon, plastik.**
l. ND4/130

lāylon : **Naylon, plastik.**
l. ND4/130

lazım : **Gerekli.**
l. M5/35, M8/23, M10/9, M10/10, M11/17, A13/111, İ2/21, O9/119, O9/86, O9/98, O16/50, Y4/56

lāzım : **Gerekli.**
l. ŞB1/24, Y8/59

lē : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. O19/36

leblebi : **Leblebi.**
l. ŞK5/25

lēçi : **Leğen.**
l.+ y M8/72

legen : **Leğen.**
l.+ e K10/106

lekin : **Lakin.**
l. O14/4

lemun : **Limon.**
l. ŞK4/183

len : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. N5/35, N5/38, ND4/176

lēn : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. ND4/176
l.+ e ŞK4/128

lepe : **Otlardan yapılan yemek.**
l. İ5/172, İ5/190
l.+ nin İ5/172

lerduvan : **Merdiven.**
l.+ ın A7/30

levend : **Asker.**
l.+ ī İ1/118

leyen : **Leğen.**
l. A3/5, A3/6

leylī : **Leyla, kişi adı.**
l. O8/6

leyla : **Leyla, kişi adı.**
l. ŞK6/95

leylā : **Leyla, kişi adı.**
l.+ nın M5/32

lėyla : **Leyla, kişi adı.**
l. ND5/48

lėylā : **Leyla, kişi adı.**
l. K6/122
l.+ nın K6/122, K6/94

leylahi : **Leylak rengi.**
l. ŞK17/170

leyli : **Leyla, kişi adı.**
l.+ niñ ŞK18/417

leyn : **Erkeklerin birbirine hitap ederken kullanığı argo söz.**
l. ŞK6/103, ŞK13/157

lezzed : **Tat.**
l. M9/42, M11/32

u̇fā : **Ufak, küçük.**
u̇.+ dım A9/3

u̇fȧġ : **Ufak, küçük.**
u̇. Y5/362

u̇fāġ u̇fāġ : **Ufak, küçük.**
u̇. K12/29

u̇faḫ : **Ufak, küçük.**
u̇. K11/10

liblōr : **Dublör.**
l. K12/106

lif : **Lif.**
l. M6/10
l.+ lēr K6/212

lipeden : **Birdenbire.**
l. ŞK18/105

lira : **Para birimi.**
l. ŞB1/19

lirā : **Para birimi.**
l. ŞB1/32

lire : **Para birimi.**
l.+ yi İ5/92

lisan : **Dil.**
l.+ ıyla Y4/293

lise : **Lise.**
l.+ de O14/4

liyla : **Leyla, kişi adı.**
l. ŞK6/93

lo : **Loğ taşı.**
l.+ uñ ŞK4/20, ŞK4/21

lob : **Büyük.**
l. A1/286

lofa görme : **Ziyaret etme.**
l. M5/22

lōg : **Lök, deve.**
l. ŞK17/86

loġma : **Lokma.**
l. A1/76, A4/163
l.+ sını A4/165
l.+ yı A4/164, A4/165

lōġma : **Lokma.**
l. ŞK9/32

loġma loġma : **Lokma.**
l. İ3/48

loġman : Lokman, hekim.
l. ŞK18/331, ŞK18/354

lȯġman : Lokman, hekim.
l. ŞK18/338

loḫum : Lokum.
l.+ dan M6/65

lȯjman : Lojman.
l.+ da ŞK7/16

lola - : Düzlemek.
l.- llarmış ŞK4/21
l.- malısıñ M9/52

lom : Büyük ve boş konuşma.
l. M8/65

lombá : Lamba.
l.+ yi Y5/245

loñ : Devenin boynundaki çanın sesi.
l. O15/8

loñgu : Devenin boynundaki çanın sesi.
l. O15/8

loñġu : Devenin boynundaki çanın sesi.
l. O15/7

lop : Büyük.
l. A1/107

los : Boş.
l. A1/202

löbedçi : Nöbetçi.
l. O7/46

lög lög : Deve gibi.
l. İ7/48, İ7/49

lök : Deve.
l. İ7/48

löküs : Işık.
l. M9/7

löllṻ : Ninni söylerken çıkarılan ses.
l. A2/116, A2/117

lölüklü : Yuvarlama yemeği.
l. A5/227, A5/228

lörd : Lord, patron.
l. N1/174

lūḳ
l. A1/50

lūñ
l. A12/5

lübbedek : Birdenbire.
l. O1/16

lüzum : Lazım, gerekli.
l. O6/47

M

mʿaddi : Maddi.
m. M5/26

mʿāġlùb ėd - : Yenmek.
m.- miş O9/9

mʿāhanʿa : Bahane.
m.+ sı M9/71

mʿahkemė : Mahkeme.
m.+ ydi M6/20

mʿaḥkeme : Mahkeme.
m.+ si M6/21, M6/22

mʿaḥkėmi : Mahkeme.
m.+ yi M6/23

mʿaḫkemi : Mahkeme.
m.+ ye M6/22

mʿahsuni : Aşık Mahsuni Şerif, halk ozanı.
m.+ nin K7/158

mʿaḳaşe : Nohutun kırılmış hali.
m. A1/174

mʿāmed : Mehmet, kişi adı.
m.+ iñ Y8/18

mʿamolar : Mamolar, kişi adı.
m. O20/84

mʿanevi : Manevi.
m. M5/26

mʿāni : Mana, anlam.
m. O12/33
m.+ si M5/44

mʿārabaşı : Mağarabaşı, yer adı.
m.+ ndėydi M6/39

mʿārifed : Marifet, yetenek.
m. M7/90

mʿāsuni : Aşık Mahsuni Şerif, halk ozanı.
m.+ ye K7/155

mʿāzül : Mazeret.
m.+ dū̄ O3/67

mʿòhiddin : Muhittin, kişi adı.
m. K11/40

mʿühid : Muhit, çevre.
m.+ in K12/33

maʿārif : Bilgi.
m. O6/13

maācir köv : Muhacir köyü, yer adı.
m. İ6/18

māazziz : Muazzez, kişi adı.
m. Y5/15

macara : Macera.
m. O17/21

macarā aç - : Macera açmak, konu açmak.
m.- ıñ O17/22

māci çal - : Macun sürmek.
m.- ardı M8/108

mācun : Macun.
m. M8/107

mad : Çok iyi olmayan at.
m. O9/50

madanıyaT : Medeniyet.
m. A4/139

madem : Madem, öyleyse.
m. A3/111, N2/18

mādeni : Madeni.
m. A3/22

māfed - Mahvetmek.
m.- er Y4/302
m.- iyō Y4/292

maġam : Makam.
m.+ ındā O11/44

maġara : Mağara.
m. A1/300
m.+ da A1/12
m.+ lara A1/12
m.+ larda Y6/7
m.+ ya A1/12

maġlíb ed - : Yenmek.
m.- icēg K12/78

maġlùb ol - : Yenmek.
m.- duñ O9/24
m.- mùş O9/7

måġlub : Yenilgi.
m. O9/30

maġlub ol - : Yenilmek.
m. ana K12/78-79
m.- ur N1/274

måġlub ol - : Yenilmek.
m.- muş O9/30

maġsadan : Maksat, amaç
m. Y1/165

maġsus : Husui, özellikle.
m. O10/51

maġuri : Mağara.
m.+ ya A1/42

maḥ ʿálle : Mahalle.
m.+ nin K10/85

máḥ ʿamed : Muhammed, kişi adı.
m. O11/41

maḥ ʿara : Makara.
m.+ larda M7/27

maḥalı : Zaman.
m. O13/30

maḫam : Makam.
m.+ ınnan O11/36
m.+ larda K7/159

maḥámeyri : Muhammeri, Aşık Garip

Hikâyesindeki kadın kahraman.
m. O20/166

maḥana : **Bahane.**
m.+ sına ŞK18/154

maḫas : **Makas.**
m. ND4/94, ND6/30, ND6/55, O1/26, Y4/193

maḫās : **Makas.**
m. ND6/67

maḥbul : **Makbul, kabul edilen.**
m. A2/46

maḥcuP ėt - : **Utandırmak.**
m.- mez K5/71

mahçub ėt - : **Utandırmak.**
m.- me N7/12

maḥel : **Mahal, yöre.**
m.+ de ŞB1/23

mahkeme : **Mahkeme.**
m.+ yi A12/24

mahkemė : **Mahkeme.**
m.+ ydi M6/20

māhkeme : **Mahkeme.**
m. A12/16

maḫkemi : **Mahkeme.**
m.+ ye M6/21

māʰkemi : **Mahkeme.**
m.+ ye A12/15

mahkimi : **Mahkeme.**
m.+ ye A12/15

maḫluḳ : **Mahluk, yaratık.**
m.+ larnan A5/53

maʰmıd ā : **Mahmut Ağa, kişi adı.**
m. ŞK3/14

māʰmıd ā : **Mahmut Ağa, kişi adı.**
m.+ nın ŞK7/109

mahmudu bezirġan : Mahmudu Bezirgan, kişi adı.
m. ŞK18/128
m.+ i ŞK18/143
m.+ mış ŞK18/141
m.+ na ŞK18/142

maʰmudu bezirġan : Mahmudu Bezirgan, kişi adı.
m.+ a ŞK18/128

mahmudu bezirġān : Mahmudu Bezirgan, kişi adı.
m.+ mış ŞK18/127

maḥrīm : **Mahrum, yokluk.**
m. ŞK7/11

maḥsùl : **Ürün.**
m. Y8/10

mahsul : **Ürün.**
m. Y8/9

māḫsunī : **Aşık Mahsuni Şerif, halk ozanı.**
m. K7/157

maḥsus : **Hususi, özellikle.**
m. ŞK14/8

mahvėd - : **Mahvetmek.**
m.- ersin K7/81

maḳam : **Makam.**
m. O11/29
m.+ da K7/158
m.+ lār K7/159

maḳas : **Makas.**
m. A1/70, İ8/33

mākeme : **Mahkeme.**
m.+ yi A12/18

makenni : **Mahkenli köyü, yer adı.**
m. Y1/72

makine : **Makine.**
m. A8/14

makini : **Makine.**
m.+ ye M10/5

makinis : **Makinist.**
m.+ idi İ4/9

mal : **Mal, ürün.**
m. ŞK2/5, ŞB1/21, A3/270, A7/52, İ1/67, İ6/20, İ7/31, O7/22, O19/64, O22/94, Y5/125, Y6/15, Y6/156, Y6/157
m.+ a O4/11, Y6/11
m.+ ā Y6/11
m.+ dan ŞK8/152
m.+ ı O2/10, O4/22, O22/95, Y4/171,

Y4/36, Y5/126, Y6/15
m.+ ıdı O13/53, O13/54
m.+ ım A7/29, O4/12
m.+ ımız A5/222
m.+ ımızı ŞK10/85
m.+ ın M6/87
m.+ ında O22/95
m.+ ín ŞB7/85
m.+ ları M6/87, İ1/67
m.+ larıma ŞB7/63
m.+ ların M6/72, M6/71
m.+ sa A13/34, N8/14

māl : **Mal, ürün.**
m. O3/57, O19/46
m.+ ına O2/13

mal mülk : **Her türlü maddi varlık.**
m. ŞK7/119

mal ol - : **Bir değer karşılığında bir şeye sahip olmak.**
m.- mùş M8/98

māl ol - : **Bir değer karşılığında bir şeye sahip olmak.**
m.- muş M8/73

mala bilen : **Maya, dişi deve.**
m. ND4/151

maladya : **Malatya, yer adı.**
m.+ da İ5/6
m.+ nıñ O22/26

maladyā : **Malatya, yer adı.**
m.+ da İ5/11

malamat ol - : **Rezil olmak.**
m.- uġ Y5/287

malaTya : **Malatya, yer adı.**
m.+ da ŞK7/122
m.+ danbelli ŞK7/125

malcılıġ : **Hayvancılık.**
m. Y5/4

malcılī : **Hayvancılık.**
m. Y5/4

mālda mēlelde : **Mal mülk.**
m. ND4/151

māle - : **Melemek.**
m.- me ŞK16/48

māle : **Mahalle.**
m.+ sini ŞK18/279

malı mülkū̄ : **Her türlü maddi varlık.**
m. K7/137

malı mülkü : **Her türlü maddi varlık.**
m. K7/138

malını mülkünü : **Her türlü maddi varlık.**
m. ŞK18/231

mali : **Parasal**
m. Y6/73

mālùb ol - : **Yenilmek.**
m.- íb O9/7

mālle : **Mahalle.**
m.+ de ŞK4/178

mālub gel - : **Yenilmek.**
m.- illēr N1/274

mama : **Bebek yemeği.**
m. ND4/77

mámed : **Mehmet, kişi adı.**
m. A3/11

māmed : **Mehmet, kişi adı.**
m. ŞK8/26, ŞK8/28, Y6/153
m.+ e ŞK5/84

māmedō : **Mehmet, kişi adı.**
m. ŞK8/175

māmeT : **Mehmet, kişi adı.**
m. ŞK13/104, ŞK13/105, Y4/22

mamı : **Mehmet, kişi adı.**
m. ND4/165

māmıd ā : **Mahmut Ağa, kişi adı.**
m. ŞK3/14

māmıdı bezirġen : **Mahmudu Bezirgan, kişi adı.**
m.+ i N1/268

mammed : **Mehmet, kişi adı.**
m. Y5/193, Y5/265

mámmed : **Mehmet, kişi adı.**

m. Y5/83

mammet : Mehmet, kişi adı.
m. Y5/87

māmmeT : Mehmet, kişi adı.
m. Y5/227

måmmeT : Mehmet, kişi adı.
m. Y5/227

mamō dede : Mehmet Dede, kişi adı.
m.+ m ND5/47-48

mamō ġoci : Mehmet Koca, kişi adı.
m.+ ya ND5/51

mana : Anlam.
m. ŞK14/24

mánevşi : Menekşe, kişi adı.
m.+ ye Y5/62

manga : Manga.
m. ŞK15/67

manġa : Manga.
m. ŞK3/133

manġal : Mangal.
m.+ larda K6/137

manġal : Mangala oyunu.
m. K12/187
m.+ dan K12/188
m.+ ın K12/180

manġāl : Mangala oyunu.
m. K12/175

manġal oyunu : Mangala oyunu.
m. K12/187

mañġır : Para.
m. ŞK17/208

mani : Mani, halk şiiri.
m. M8/82
m.+ ler İ1/28, İ1/29, İ1/30, İ1/38, İ1/52

mantı : Mantı yemeği.
m. Y4/5, Y4/8

māntı : Mantı yemeği.
m.+ nın Y4/9

mantī : Mantık, akıl.
m.+ ma İ5/15, İ5/17

manyāḳ : Manyak.
m.+ sın ŞK18/207

māra : Mağara.
m. ŞK7/52, ŞK12/29, İ2/92, İ6/9
m.+ da ŞK7/80, O18/8
m.+ lar ŞK2/123
m.+ larda Y6/9
m.+ nın ŞK7/62, ŞK7/63, ŞK7/68, ŞK12/32
m.+ nıñ ŞK7/62
m.+ sına ŞK16/25

maraġozculū : Marangozculuk.
m.+ nda K7/63

maraḫlı : Meraklı.
m. A9/36

maraş : Kahramanmaraş, yer adı.
m. ŞK18/384
m.+ a ŞK1/35, İ5/8, ND4/26

māraş : Kahramanmaraş, yer adı.
m.+ ın İ4/14

maraşlı : Kahramanmaraş'tsn olsn kimse.
m.+ lar M12/17

mařaşlı : Kahramanmaraş'tsn olsn kimse.
m. M12/56, M12/68

mard : Mart, ay adı.
m.+ a K9/6
m.+ ın ŞK2/58

marı : Mağara.
m.+ ʸa ŞK7/64
m.+ yā ŞK7/66

mārı : Mağara.
m.+ ya ŞK7/56, ŞK7/60

mårı : Mağara.
m.+ ya ŞK7/66

marıvad : İyi olmayan kadın.
m. O9/67

market : Market.
m.+ e M5/29

mārs ol - : Mars olmak, yenilmek.
m.- urumuş Y4/44-45

mart : Mart, ay adı.
m. K9/6
m.+ da K9/7

maŕt : Mart, ay adı.
m. K9/72

mārt : Mart, ay adı.
m.+ dā Y5/37

masĪ : Masa.
m.+ ya M7/86

masa : Masa.
m. ND5/50
m.+ nın M5/17

masā : Masa.
m.+ sınī O7/61

masa aç - : Masa açmak.
m.- ıcam M9/21

masad : Maksat, amaç.
m.+ ı M10/29

masal : Masal.
m. A9/16, A13/119, İ8/29
m.+ ı A3/4
m.+ īm O14/41
m.+ la Y1/149
m.+ larda A13/22

masel : Masal.
m.+ i ŞK16/20

ması : Masa.
m.+ da M9/22
m.+ ya M6/15, A13/5

masıraf : Masraf.
m.+ a M5/15

masıraf ètdir - : Para harcatmak.
m.- ir K12/177

māsim : Masum.
m.+ in ŞK11/3

masraf : Masraf.
m. M8/25

maşa : Maşa, sıcak bir şeyi tutmaya yarayan araç.
m. O9/63, O9/64

maşā : Maşa, sıcak bir şeyi tutmaya yarayan araç.
m.+ ynā İ5/155

maşallā : Maşallah, nazar değmemesi için söylenen söz.
m. ŞK5/58, ŞK5/70, ŞK8/156, A3/45, O19/76

maşalla' : Maşallah, nazar değmemesi için söylenen söz.
m. ŞK8/153

maşallah : Maşallah, nazar değmemesi için söylenen söz.
m. K11/44, O8/22

maşallāʰ : Maşallah, nazar değmemesi için söylenen söz.
m. O3/72

maşşallaḫ : Maşallah, nazar değmemesi için söylenen söz.
m. K11/10

mātemātĪ : Matematik.
m. ŞK1/6

matıra : İçine su konulan kap.
m. K11/31
m.+ lar K11/31

mator : Motor.
m.+ dan K6/14
m.+ un K6/153, K6/156

mavĪ : Mavi, renk adı.
m. ŞK9/17

māved - : Mahfetmek.
m.- ik Y5/120

mavı : Mavi, renk adı..
m. A2/54, ND4/42

mavı mavı : Mavi, renk adı..
m. A1/286, A1/289

mavi : Mavi, renk adı..
m. ŞK14/25, A8/102, İ1/104

m.+ lerin ŞB6/98

māvi : Mavi, renk adı..
m. ŞK9/18

mavili : Mavili, Köroğlu Hikâyesindeki kadın kahramnlardan biri.
m. ŞK3/58
m.+ gil ŞK3/61

mavrad : İş yapmayı sevmeyen kadın.
m. O9/59

måwrad : İş yapmayı sevmeyen kadın.
m. O9/54

çay may : Çay.
m.+ ında K12/157-158

maya : Dişi deve.
m. M10/9, ND4/139, ND4/27
m.+ sını M10/4

mayá : Dişi deve.
m.+ yi Y5/318

mayana : Rezene.
m.+ nın İ5/180
m.+ yı İ5/180

mayana toḫumu : Rezene.
m.+ ndan A4/157

mayanı : Rezene.
m.+ yı K10/106

maydanos : Maydonoz.
m. İ1/90

maydanȯz : Maydonoz.
m.+ na İ1/92

maydanuz : Maydonoz.
m. A11/88
m.+ lā İ1/90

maydonoZ : Maydonoz.
m.+ lā İ1/90

maydonus : Maydonoz.
m. A11/89

mayıs : Mayıs, ay adı.
m. K9/11, Y8/71
m.+ da İ6/31
m.+ ın K9/11
m.+ ıñ ŞB3/11, ŞB3/28, İ6/31

mayḳıl caḳsın : Micheal Jackson, kişi adı.
m. M8/96

mazı : Mazı otu.
m. A8/138, A8/141
m.+ ya A8/138

mazmaḫor : Mazmahor köyü, yer adı.
m. O22/89

mazōd : Mazot.
m. O19/70

mė ʿāl : Meal, anlam.
m.+ ini M7/106

mecbûr : Mecbur, zorunluluk.
m. O13/33

mecidiye : Para birimi.
m. M7/36

meclis : Meclis.
m. ŞK1/43

mecub : Mahçup.
m. A13/35

med ėd - : Methetmek, övmek.
m.- miye O22/19

medine : Medine, kişi adı.
m. O11/12
m.+ gil K8/24
m.+ nin O4/28
m.+ ye O11/11

medini : Medine, kişi adı.
m.+ ye O11/12

medrese : Medrese, okul.
m.+ de O20/167

mėf ʿād : Menfaat, çıkar.
m. ŞK8/70

mefda : Ölü.
m.+ sı İ6/101

mefta : Ölü.
m.+ sı İ6/97

megdeb : Okul.

m. A4/139

megdib : **Mektup.**
m.+ ü O20/174

megdub : **Mektup.**
m. M5/45, İ5/193, İ5/195, K2/44

megdüb : **Mektup**
m. O20/174
m.+ i O20/174

megdů̇b : **Mektup.**
m. O4/5

megge : **Mekke, yer adı.**
m.+ de A12/71
m.+ den O11/12

meḥ ʿámed fatih : **Fatih Sultan Mehmet, Osmanlı Devleti imparatorlarından biri.**
m.+ iñ O11/39

mehlem : **Merhem.**
m.+ i İ1/120

mehmed çelebi : **Mehmet Çelebi, kişi adı.**
m.+ niñ O11/39

mejbur : **Mecbur.**
m. O13/52, Y4/147

mejnun : **Mecnun, kişi adı.**
m. K9/116

mekāb : **Ayakkabı türü.**
m. M8/22

meḳab : **Ayakkabı türü.**
m. M8/24

mekán : **Yer.**
m.+ ímda Y4/290

meḳanı : **Yer**
m.+ ı M10/40

meken : **Yer.**
m.+ i A11/55

mekine : **Makine, araba.**
m. A8/13, K8/5, K9/31
m.+ den K8/12
m.+ lerden K8/5
m.+ m A8/13
m.+ si K9/30

mekke : **Mekke, yer adı.**
m.+ de A5/10
m.+ dēn O11/11

mektub : **Mektup.**
m. K2/47

mektuP : **Mektup.**
m. K2/50

meleg : **Melek, kişi adı.**
m. ŞB2/80
m.+ ē O23/29, O23/30

meleg köyů : **Melek köyü, yer adı.**
m. ŞK1/14

melek : **Melek, kişi adı.**
m. ŞK5/64, A4/51

mēlek : **Melek, kişi adı.**
m. A4/53

meleki : **Yeti.**
m.+ ye İ6/93

melengiş : **Menengiç.**
m. M2/25, M9/42

melez : **Katışık, karışık.**
m.+ dir M12/19

melham : **Merhem.**
m. ŞK11/15

melmeket : **Memleket.**
m. M6/61, K5/83
m.+ de M6/18, ŞK15/12, İ2/14
m.+ dē O16/16, O16/16
m.+ den A3/80
m.+ e K5/138
m.+ i ŞK10/197
m.+ in ŞK18/388
m.+ ine ŞK15/14, ŞK15/15, K5/137

memá : **Meme.**
m.+ ni ND6/41

memā : **Meme.**
m. Y6/86

meme : **Meme.**
m. K11/10
m.+ de A1/27
m.+ deki Y4/249
m.+ mde Y4/246, Y4/246
m.+ mizdem ND4/165

memed : Mehmet, kişi adı.
m. ND4/88, O4/15
m.+ di ŞK8/175

memed teymur : Mehmet Teymur, kişi adı.
m. M7/11

memeg : Meme.
m. ŞK8/128
m.+ de O19/25

memek : Meme.
m.+ leri A7/69

mėmeT : Mehmet, kişi adı.
m. A12/51

memig : Memik, kişi adı.
m. A13/7

memleket : Memleket
m.+ ī ND1/9
m. K7/98

memmed : Mehmet, kişi adı.
m. Y5/80
m.+ iñ ND5/23
m.+ miş ND5/29

memnun : Sevinç, mutlu.
m. O13/49

memnun ol - : Sevinmek.
m.- dū M11/36

memū : Memik, kişi adı.
m.+ n Y4/21

memur : Memur.
m. Y4/52

mēmur : Memur.
m.+ a İ1/136

men : Ben, şahıs zamiri.
m. ŞK18/423, A1/16, A1/17
m.+ i A1/243
m.+ im O22/39

men mene : Kendi kendime, dönüşlülük zamiri.
m. A1/113

mendĪg : Mendik, ot türü.
m. İ8/12

mendėres : Adnan Menderes, Türkiye Cumhuriyeti 9. başbakanı.
m. M6/24

menderes : Adnan Menderes, Türkiye Cumhuriyeti 9. başbakanı.
m. K11/16, K11/17
m.+ in O7/35

menderēs : Adnan Menderes, Türkiye Cumhuriyeti 9. başbakanı.
m. K11/17

menders : Adnan Menderes, Türkiye Cumhuriyeti 9. başbakanı.
m.+ in O10/47

mendig : Mendik, ot türü.
m. İ3/99

mendik : Mendik, ot türü.
m. A11/103, A11/104, İ8/12

mendil : Mendil.
m. ŞK17/202, ŞK17/206, K10/38
m.+ e A3/27
m.+ i İ3/164
m.+ im A3/30
m.+ imde İ1/8, İ1/28
m.+ ime İ3/141, İ3/145
m.+ imi İ3/134
m.+ in İ3/139, İ3/148
m.+ iñ ŞK13/23
m.+ ini İ3/132
m.+ inin İ3/146
m.+ leri A3/197
m.+ lerini İ3/135

mēndil : Mendil.
m. A4/87, O5/42

menengiş : Menengiç.
m.+ i M9/14

menevşe : Menekşe, kişi adı.
m. İ5/167, Y5/24
m.+ niñ Y5/57

menf‘ăt : Menfaat, fayda.
m.+ i O6/15

mensele : Mesele, konu.
m. O16/43

menşur ol - : Ünlü olmak.

m.- urdu O17/54

mer cabbar : **Mert Cabbar, kişi adı.**
m.+ ī ŞK18/231

merĭyem : **Meryem, kişi adı.**
m. A4/57

meraḳ : **Merak.**
m.+ ından A3/168

meral : **Meral, kişi adı.**
m. O19/46

mėram : **Meram, istek.**
m.+ ıñ ŞK18/302

mercimeg : **Mercimek.**
m. ŞK11/38, ŞB4/7, O17/50
m.+ in A1/315, A1/316
m.+ ler K9/12
m.+ leri A8/123

mercimēg : **Mercimek.**
m. K6/37

mercimek : **Mercimek.**
m. İ1/30, İ1/38, N2/55

mercimēn ġara memig : **Mercimeğin Kara Memik, kişi adı.**
m. ŞK2/109

mercimēy : **Mercimek.**
m.+ i N2/57

mercimē^{y} : **Mercimek.**
m.+ i N2/56

merd : **Mert, cesur.**
m.+ im A13/77

merd cabbar : **Mert Cabbar, kişi adı.**
m.+ ıñ ŞK18/233

mērd cabbār : **Mert Cabbar, kişi adı.**
m.+ ı ŞK18/194

merdem : **?**
m. Y6/26
m.+ e Y6/26

merdiván : **Merdiven.**
m.+ dā İ3/133

merdivenni : **Merdivenli, merdiveni olan.**
m. M2/17

merduvan : **Merdiven.**
m.+ da İ3/155

merem : **Meğer, oysa.**
m. ŞK5/3

mērem : **Meğer, oysa.**
m. Y5/242

merḥ ʿamedli : **Merhametli.**
m. O6/18

merḫaba : **Selam.**
m. K12/113

merḫāba ed - : **Selam vermek.**
m.- īy K12/112

merḥam : **Merhem.**
m. A1/157

merhimed : **Merhamet, üzülme**
m. ŞK18/306

merḫum ḫanım : **Merhum Hanım, kişi adı.**
m. K12/109

meri : **Dişi keklik.**
m. A11/40
m.+ leri A11/39

merik : **Merik, kişi adı.**
m. ŞB7/17

merkem : **Merkep, eşek.**
m. Y5/241

merkez : **Merkez.**
m.+ de ŞK1/7, İ7/53
m.+ inde M7/20

mermi : **Mermi, kurşun.**
m.+ y O7/40

mėrmi : **Mermi, kurşun..**
m. O7/47

mērsem : **Meğer, oysa..**
m. M6/64

merT : **Mert, cesur.**
m. A3/36

mertceġor : **Mert Cabbar, kişi adı.**

m. ŞK18/188

merve : **Merve, kişi adı.**
m. Y5/356, Y5/379

mesa'fe : **Mesafe, ara.**
m.+ sine Y4/102

mesafá alın - : **İlerlemek.**
m.- dı M7/16

mesāfe : **Mesafe, ara.**
m.+ si Y4/111

mesala : **Mesela, örneğin.**
m. Y8/6

mese : **Mesela, örneğin.**
m. İ7/48, O6/46

mesē : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK8/35

meseb : **Mezhep.**
m. O22/15
m.+ inen Y8/26

mesel : **Masal.**
m. ŞK1/39, A3/258, A3/259, A8/114, N1/70, ND4/51, Y4/228
m.+ i Y8/37

meselă : **Mesela, örneğin.**
m. N1/269

mesela : **Mesela, örneğin.**
m. İ6/134, Y4/169, Y4/209, Y4/210, Y4/274

meselá : **Mesela, örneğin.**
m. O9/87, Y4/234, Y6/102, Y6/108, Y6/142, Y6/149

meselā : **Mesela, örneğin.**
m. M1/10, M7/23, İ6/14, İ6/37, Y4/178, Y6/78, Y8/53

mesele : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK3/43, ŞK3/45, ŞK3/47, ŞK9/99, ŞK12/28, ŞK13/30, ŞK14/60, ŞK16/31, A3/221, A3/260, A3/265, A5/123, A5/131, A5/46, A8/104, A8/45, A8/54, A8/62, A10/30, A12/86, İ2/5, İ5/143, İ5/37, İ5/38, İ5/45, İ7/48, İ7/51, İ7/73, K10/36, K10/50, K11/29, K12/191, K12/197, K12/200, K12/33, K12/61, N1/102, N1/174, N3/12, N3/13, O2/19, O2/23, O2/26, O2/35, O2/38, O9/83, O10/12, O10/13, O10/19, O13/42, O16/24, O17/33, O17/43, O17/61, Y1/167, Y1/72, Y4/115, Y4/117, Y4/118, Y4/138, Y4/14, Y4/152, Y4/186, Y4/19, Y4/194, Y4/197, Y4/207, Y4/214, Y4/222, Y4/224, Y4/226, Y4/230, Y4/231, Y4/236, Y4/268, Y4/275, Y4/277, Y4/278, Y4/287, Y4/289, Y4/44, Y4/46, Y5/208, Y5/260, Y5/374, Y5/379, Y5/411, Y5/68, Y6/149, Y6/56, Y6/86, Y8/10, Y8/30

meselē : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK3/6, ŞK3/16, ŞK10/80, ŞK18/236, ŞB1/23, ŞB3/11, ŞB3/14, İ5/44, İ5/46, K7/103, K12/32, O2/17, O2/23, O16/22, O16/44, O17/24, Y5/181, Y5/311

mesėle : **Mesela, örneğin.**
m. Y7/22

mesēle : **Mesela, örneğin.**
m. Y4/206

meselle : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK13/12

mesem : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK3/4

meses : **Asa.**
m. ŞK14/69, O13/43
m.+ e O13/43

mesgen : **Mesken, konut.**
m.+ e O7/79

mėsgen : **Mesken, konut.**
m. ŞK18/359

mesheb : **Mezhep.**
m.+ i Y8/26

mesil : **Mesela, örneğin.**
m. N1/267

mesilă : **Mesela, örneğin.**
m. ŞK12/31

mesila : **Mesela, örneğin.**
m. M8/8, M8/103, M8/67, M10/8,

ŞK1/38

mesilā : **Mesela, örneğin.**
m. M7/46, M7/52, M8/116, M8/17, M8/20, M8/21, M8/64, M8/82, M10/26, ŞK1/11, ŞK3/4, ŞK8/178, İ7/36, ND5/11, ND5/30

mesile : **Mesela, örneğin.**
m. M1/30, M8/106, M8/107, ŞK3/48, K12/13, K12/182, N3/12

mesilen : **Mesela, örneğin.**
m. M8/27

mesken : **Mesken, konut.**
m. ŞK15/40, ŞK18/383

meskun : **Yerleşik.**
m. Y5/47

mesle : **Meslek, iş.**
m. ŞK3/45

meslē : **Meslek, iş.**
m. M6/91, M7/51, M11/3, N3/7
m.+ de M11/23
m.+ m M6/4, N3/4
m.+ mde M11/35
m.+ mizde M11/35
m.+ n M7/22, M7/25

mesleg : **Meslek, iş.**
m. M7/13, M11/34
m.+ den M7/20
m.+ im A4/147, A4/149, A4/27
m.+ inen A4/133
m.+ ler M7/22

meslēg : **Meslek, iş.**
m.+ de A4/132

mesud : **Mesut, mutlu.**
m. N4/27

meşe : **Meşe ağacı.**
m. Y4/208
m.+ de Y4/207
m.+ dir A6/65

meşʰūr : **Ünlü.**
m. ŞK2/76

meşlʿá : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m.+ y ŞK7/68

meşlʿā : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m. ŞK7/61

meşlʿāʰ : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m.+ i ŞK7/61
m.+ in ŞK7/69

meşlaʰ : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m.+ ī ŞK7/77
m.+ i ŞK7/73, ŞK7/74
m.+ in ŞK7/73

meşlaḥ : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m.+ in A3/171

meşlāʰ : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m.+ ī ŞK7/70, ŞK7/71
m. ŞK7/76
m.+ in ŞK7/69, ŞK7/71

meşlāḥ : **Meşlah, keçeden yapılan bir giyisi.**
m. ŞK7/60

meşūr : **Ünlü.**
m. İ5/179, K7/135, K7/151

meşūʳ : **Ünlü.**
m. M8/31

metel : **Masal.**
m.+ ler ŞK7/126

metin : **Metin, erkek adı.**
m.+ nē Y5/41

mētin : **Metin, erkek adı.**
m. A1/110

metire : **Metre, uzunluk ölçüsü.**
m. ŞK7/122, ŞK7/123, ŞK7/204, ŞK13/40, ŞK14/68, A5/31, A5/32, A8/96,
A12/33, A12/76, A13/132

metrelik : **Metrelik.**
m. M12/81

mevcuT : **Var olan.**
m. A7/45

mevla : **Tanrı.**
m.+ dan ŞK9/54
m.+ m ŞK2/99

mevlā : **Tanrı.**
m.+ m ŞK9/54, O23/5

m.+ yı O6/25

mevle : **Tanrı.**
m.+ m O20/29
m.+ niñ O20/219

mevlid oḫu - : **Mevlüt okumak.**
m.- daḫ A6/26

mevsim : **Mevsim.**
m. Y7/10
m.+ i A12/79, A13/124, K9/5
m.+ ine Y7/9

mēvsim : **Mevsim.**
m. Y7/9
m.+ ine Y7/6

mevzi : **Yer, mahal.**
m. A5/119

meydan : **Meydan, alan.**
m.+ a ŞK6/43, İ2/73
m.+ ı O21/5

mėydan : **Meydan, alan.**
m.+ a M6/31
m.+ da Y5/283

meydaniye : **Kutunu kumaşında bir desen türü.**
m. M7/69, M7/70

meydāniye : **Kutunu kumaşında bir desen türü.**
m. M7/35

meydannıḫ : **Meydan, alan.**
m. A7/33

mėydannıḳ : **Meydan, alan.**
m. K10/31

meylek : **Melek, kişi adı.**
m. Y4/278

meyli indir - : **Gönlünü indirmek, aşık olmak.**
m.- iñ O10/38

meyrem : **Meryem, kişi adı.**
m. A4/51, Y4/11

meyremō : **Meryem, kişi adı.**
m. O17/31

meyva : **Meyve.**
m.+ mızı A5/146
m.+ sını ŞK9/58

meyvá : **Meyve.**
m. Y1/120

meyvā : **Meyve.**
m.+ sı ŞB2/74
m.+ sınī K6/139

mėyva : **Meyve.**
m. Y1/149
m.+ lar Y1/149, Y1/150

mėyvā : **Meyve.**
m. Y1/120

meyvalı : **Meyvesi olan.**
m.+ lara K2/9

meyvalī : **Meyvesi olan.**
m. K2/6

meyve : **Meyve.**
m.+ lerin Y4/94

mezallā : **Mezarlık.**
m. Y1/160

mezallıġ : **Mezarlık.**
m. ŞB3/7
m.+ da ŞK3/117
m.+ mış ŞB3/7

mezār : **Mezar.**
m.+ ıñ ŞB3/23
m.+ ını K12/7

mezarlā : **Mezarlık.**
m. ŞB6/111

mezarlıḳ : **Mezarlık.**
m.+ mış ŞB6/92

meze : **Meze.**
m. N1/10
m.+ re A7/15

mezeg : **Mezek, kumaş dokuma.**
m. M7/48
m.+ den M7/48

mezegcī : **Mezek işiyle uğraşan kimse.**
m. M7/23, M7/30

mezegci : **Mezek işiyle uğraşan kimse.**
m.+ ye M7/30

mezekcī : Mezek işiyle uğraşan kimse.
m. M7/54

mezel : Mezar.
m.+ leri O14/97

mezellī : Mezarlık.
m.+ n K10/11

mezellıġ : Mezarlık.
m. ŞB3/9

mezelli : Mezarlık.
m.+ n K10/6

mezellig : Mezarlık.
m.+ in K10/6, K10/9

mezellik : Mezarlık.
m. ŞK7/31

mezer : Mezar.
m. A2/83, A6/69, İ6/101, İ6/104, İ6/114, İ6/94, O14/99
m.+ de A7/20, A13/121, K3/16
m.+ dekini A7/21
m.+ den O10/96
m.+ e A7/15, A9/26, A13/95, İ6/62, O2/19, O2/22, Y1/43
m.+ i İ6/134, İ6/95, O10/95, O11/33, O11/35
m.+ ime Y4/251
m.+ imi İ3/117
m.+ imize K9/108
m.+ in ŞB3/20, A13/106, A13/113, A13/115, İ6/113, İ6/99, O2/20, O2/24, O11/33, O14/35
m.+ iñ ŞB3/22
m.+ ine A13/105
m.+ ini İ6/133
m.+ iniñ K10/15, O11/32

mezēr : Mezar.
m. İ6/134, ND4/54
m.+ e O2/19
m.+ i K12/35

mezerē : Mezere köyü, yer adı.
m. O8/12

mezere köyü : Mezere köyü, yer adı.
m. O10/17

mezerlī : Mezarlık.
m.+ n İ6/62

mezerli : Mezarlık.
m.+ ē İ6/59, İ6/60

mezerlig : Mezarlık.
m.+ de İ6/59

mezirā : Mezra.
m.+ mız Y4/52

mezzer : Mezar.
m.+ i A13/113

mı : Soru edatı.
m. M6/41, M6/46, M7/62, M8/9, M8/106, M9/30, M10/3, M12/8, M12/14, M12/22, M12/84, ŞK2/119, ŞK2/133, ŞK2/28, ŞK2/49, ŞK2/68, ŞK3/19, ŞK4/137, ŞK4/181, ŞK7/11, ŞK7/54, ŞK8/4, ŞK8/144, ŞK8/25, ŞK9/8, ŞK9/19, ŞK9/77, ŞK9/78, ŞK10/112, ŞK10/13, ŞK10/183, ŞK10/191, ŞK10/54, ŞK10/71, ŞK11/32, ŞK11/62, ŞK12/25, ŞK12/31, ŞK13/142, ŞK14/51, ŞK14/76, ŞK15/13, ŞK15/78, ŞK15/95, ŞK16/44, ŞK16/45, ŞK17/309, ŞK17/31, ŞK18/100, ŞK18/110, ŞK18/18, ŞK18/312, ŞK18/320, ŞK18/408, ŞK18/410, ŞK18/47, ŞB2/21, ŞB6/50, A1/102, A1/211, A1/310, A2/5, A2/39, A3/156, A3/173, A3/177, A3/202, A3/271, A3/64, A3/90, A4/128, A4/147, A4/41, A4/71, A4/90, A4/92, A4/98, A5/105, A5/97, A7/52, A8/108, A10/23, A11/5, A11/76, A13/117, A13/151, A13/19, A13/21, A13/37, A13/53, İ2/29, İ2/43, İ3/99, İ5/171, İ7/3, İ8/23, K4/7, K4/8, K4/30, K4/32, K5/46, K5/88, K6/155, K6/86, K7/11, K7/143, K7/96, K8/11, K9/141, K9/40, K9/67, K9/68, K9/82, K11/31, K12/7, K12/147, K12/183, K13/6, K13/8, K13/15, N1/206, N1/208, N1/209, N1/64, N6/12, N6/13, N6/17, N7/28, ND4/133, ND4/177, ND6/30, ND6/69, O3/77, O4/19, O7/4, O7/15, O7/39, O8/31, O10/50, O10/64, O10/66, O10/91, O11/39, O14/52, O14/58, O16/4, O16/46, O20/113, O20/142, O20/198, O20/21, O20/68, O20/71, O21/8, O21/33, O21/46, Y1/127, Y1/85, Y2/72, Y4/202, Y4/203, Y4/32, Y4/38, Y4/76, Y4/83, Y5/109, Y5/224, Y5/249, Y5/28,

Y5/301, Y5/412, Y5/53, Y5/60, Y5/78, Y6/27, Y6/29, Y6/35, Y6/55, Y7/13, Y8/15, Y8/22
m.+dı A3/93, A3/94, A3/95, A8/125, K4/33
m.+ dıñız Y5/69
m.+ dır ŞK18/427, ŞK18/429, K6/72, K6/79, K10/64, K10/72
m. + ñ Y8/40
m.+ sīz O22/13
m.+ sın ŞK18/331, ŞK18/354, ŞK18/355, A13/61, İ1/73, K7/92
m.+ sıñ ND3/7, O9/89, O9/99
m.+ sıñız ŞK18/205
m.+ ydı M7/84, ŞK4/159, ŞK7/45, ŞK18/311, A12/41, N5/26, O12/11, Y8/47, Y8/52
m.+ ydıḳına ŞK4/197
m.+ ydın ŞK4/190, ŞK4/192
m.+ ydū ŞK7/187
m.+ yıḫ İ3/56
m.+ yıḳ ŞK14/50
m.+ yım Y5/398, Y5/415
m.+ ymış ŞK12/39, ŞK18/146, İ5/14

mıācir : **Muhacir, göçmen.**
m.+ ler İ6/30

mıdbāḳ : **Mutfak.**
m. ŞK8/87

mıddafā : **Mustafa, kişi adı.**
m. O8/6

mıġ : **Büyük çivi.**
m. N5/3, N5/9

mıġara : **Mağara.**
m. A12/83, A12/84

mıġdar : **Muhtar.**
m.+ ı K12/66, K12/67
m.+ ın ŞK13/11, İ6/20

mıġdar imām : **Muhtar İmam, kişi adıç**
m. Y8/81

mıġrıs : **Cimri.**
m. O19/71

mıḫ : **Büyük çivi.**
m.+ ını M6/50

mıḥamerī : **Muhammeri, Aşık Garip hilayesindeki kadın kahraman.**
m.+ niñ O20/189

mıḥameri : **Muhammeri, Aşık Garip hilayesindeki kadın kahraman.**
m.+ nen O20/203
m.+ nin O20/188
m.+ niñ O20/212

mıḥār : **Muhammeri, Aşık Garip hilayesindeki kadın kahraman.**
m. O20/226

mıḥarem : **Muharrem ayı.**
m.+ iñ ŞK17/302

mıḫdar : **Muhtar.**
m.+ ıñ İ1/123

mıḫıyeT ol - : **Kendini korumak.**
m. A7/38

mıḫrızlıġ : **Cimrilik.**
m. ŞK18/345

mılla ġavùr : **Molla Gavur, kişi adı.**
m. ŞK3/33

mırad : **Murat, dilek.**
m. A1/284, K5/109, K5/134, K10/16, O20/186, O20/187, O22/4, O22/80
m.+ a A1/249, K11/16
m.+ ın A1/282, Y6/100
m.+ ını K1/22

mırād : **Murat, dilek.**
m. O20/181
m.+ ıñ K5/138

mıradlı : **Muratlı köyü, yer adı.**
m.+ ynan Y4/49

mıradlı köyü : **Muratlı köyü, yer adı.**
m.+ nde A7/72

mıraT : **Murat, dilek.**
m. A1/239
m.+ dan A1/305, A1/314
m.+ lardā A1/215

mıraz : **Murat, dilek.**
m. ŞK5/78

mıraz al - : **Dileği kabul olmak.**
m.- an A3/206

mırazın ġarnında ġal - : **Allah dileğini kabul etmesin**

anlamında beddua.
m.- a ŞK11/55

mırazına er - : Dileği kabul etmek
m.- iye Y2/74
mırazına geç - : Dileği kabul etmek.
m.- iyo ŞB2/129

mırçalıḳ : Mırçalık, bir ot türü.
m. A5/235, A5/236, A8/110

mırçalī : Mırçalık, bir ot türü.
m.+ n A8/108

mırḫana : Ora bura.
m.+ lar K7/179

mırTlaġ : Muska yazma.
m. A5/191

mısa : Hz. Musa.
m. İ6/114
m.+ n İ6/80

mısā : Hz. Musa.
m. İ6/85

mısa aleyiselām : Hz. Musa.
m. İ6/113

mısa āleyiselam : Hz. Musa.
m. İ6/95

mısa aleyiselem : Hz. Musa.
m. İ6/86
m.+ a İ6/75

mısafil : Misafir.
m.+ lar ŞB3/25

mısafır : Misafir.
m. ŞK13/17, K7/147, K12/61, Y1/11, Y1/173, Y1/31, Y4/209, Y5/299
m.+ a İ7/11, K7/39
m.+ ā ŞK2/72
m.+ ām M8/77
m.+ dan ŞK7/44
m.+ ı K12/66, N1/14, Y1/39
m.+ ım O11/14, Y4/63
m.+ ın A1/174, A4/98
m.+ ını ŞB3/13
m.+ ıyım O11/17
m.+ ī K12/64
m.+ lar K6/143, O3/26, O12/18
m.+ ları K12/58, O3/26

mısafıř : Misafir.
m.+ ımız O12/19

mısāfır : Misafir.
m. İ3/155

mısafır ʿāġırlımı : Misafir ağırlama.
m.+ ya M5/25

mısafır al - : Misafir ağırlamak.
m.- ırdı ŞK13/113

mısafırlıġ : Misafirlik.
m. M8/79

mısafırlī : Misafirlik.
m.+ na A5/190
mısafırlū : Misafirlik.
m.+ ne A5/190

mısafırperverlig : Misafir seven kimse.
m. K12/55

mısafir : Misafir.
m. Y1/33, Y1/35

mısāfir : Misafir.
m.+ í Y1/26

mısafür : Misafir.
m. K7/29

mısallat : Musallat, bıktırma.
m. N8/35

mısdafa : Mustafa, kişi adı.
m. M8/56, ŞK3/21, ŞK3/88, İ2/87, K5/8, K5/57
m.+ m ŞK3/77

mısdafa kemal atatürg : Mustafa Kemal Atatürk, Türkiye Cumhuriyeti devletinin kurucusu.
m. M7/106

mısdafa kiya : Mustafa Kiya, kişi adı.
m. ŞK18/414

mısdavā kiya : Mustafa Kiya, kişi adı.
m. ŞK18/431

mısdıġ ā : Mustafa Ağa, kişi adı.
m. ŞK3/14

mısdılīmri : Yer adı.

m. Y5/46

mısġa : **Muska.**
m. İ8/32

mısır : **Mısır.**
m.+ ā M8/70

mısḳa : **Muska.**
m. A5/186, A5/189

mısḳā : **Muska.**
m. ŞK5/54

mışıraT : **Mışrat, ot türü.**
m. A5/238

mi : **Soru edatı.**
m. M4/15, M5/4, M5/8, M6/17, M6/42, M6/43, M6/44, M6/56, M6/57, M6/60, M6/82, M7/75, M7/95, M8/95, M8/97, M12/23, M12/47, M12/48, M12/72, ŞK2/49, ŞK2/54, ŞK2/86, ŞK3/112, ŞK3/114, ŞK3/47, ŞK3/51, ŞK3/62, ŞK4/68, ŞK4/79, ŞK5/3, ŞK7/148, ŞK7/158, ŞK7/182, ŞK8/123, ŞK8/126, ŞK8/177, ŞK8/191, ŞK8/24, ŞK8/34, ŞK8/55, ŞK8/66, ŞK9/85, ŞK9/86, ŞK10/104, ŞK10/141, ŞK10/24, ŞK10/47, ŞK10/53, ŞK11/18, ŞK11/47, ŞK11/48, ŞK12/7, ŞK12/19, ŞK12/24, ŞK12/31, ŞK13/5, ŞK14/13, ŞK14/31, ŞK14/64, ŞK15/87, ŞK15/91, ŞK16/50, ŞK17/16, ŞK18/162, ŞK18/195, ŞK18/244, ŞK18/93, ŞK18/97, ŞB2/12, ŞB2/27, ŞB2/44, ŞB2/57, ŞB6/62, A1/107, A1/241, A1/89, A2/77, A2/88, A3/194, A3/196, A3/271, A4/147, A4/68, A5/10, A5/31, A5/40, A7/8, A8/112, A8/113, A8/16, A9/29, A9/62, A10/60, A11/20, A12/16, A12/71, A13/7, A13/8, A13/124, A13/170, A13/171, A13/172, A13/18, A13/37, A13/52, A13/90, İ1/113, İ1/55, İ3/10, İ3/100, İ3/130, İ3/68, İ4/13, İ4/41, İ4/43, İ5/180, İ5/67, İ7/39, İ7/65, K4/31, K5/49, K6/143, K6/146, K6/162, K6/169, K6/188, K6/45, K6/50, K6/53, K6/55, K7/38, K9/104, K9/22, K9/41, K9/64, K9/87, K11/7, K11/45, K12/115, K12/118, K12/119, K12/147, K12/152, K12/153, K12/181, K12/191, K12/82, N1/131, N1/15, N1/175, N1/215, N2/36, N3/34, N5/18, N6/7, N8/63, ND4/122, ND4/123, ND4/124, ND4/128, ND4/164, ND4/168, ND4/180, ND4/60, ND4/64, ND4/66, ND4/76, ND4/82, ND4/87, ND4/88, ND6/5, ND6/30, O2/15, O3/39, O3/56, O5/16, O7/5, O7/11, O7/19, O7/20, O8/50, O9/3, O9/5, O9/17, O9/67, O9/76, O9/95, O10/13, O10/38, O10/41, O10/87, O11/8, O11/22, O11/39, O11/40, O11/44, O13/27, O13/31, O13/51, O14/116, O14/66, O14/71, O15/13, O16/6, O16/28, O16/34, O16/50, O17/8, O17/9, O17/49, O17/68, O17/69, O17/70, O17/84, O17/85, O18/15, O19/32, O19/33, O19/48, O19/70, O20/142, O20/158, O20/244, O20/54, O20/57, O20/59, O20/71, O20/78, O20/83, O20/86, O20/87, O20/89, O20/90, O20/92, O22/19, O23/11, O23/13, Y1/167, Y1/50, Y4/167, Y4/173, Y4/288, Y4/294, Y4/30, Y4/32, Y4/44, Y4/56, Y4/58, Y4/76, Y5/126, Y5/128, Y5/140, Y5/144, Y5/145, Y5/152, Y5/187, Y5/188, Y5/19, Y5/190, Y5/20, Y5/247, Y5/332, Y5/336, Y5/343, Y5/353, Y5/379, Y5/405, Y5/90, Y6/156, Y6/157, Y6/25, Y6/65, Y6/67, Y6/86, Y6/91, Y6/96, Y7/30, Y8/21, Y8/27, Y8/51
m.+dīñ ŞK17/190
m.+ di ŞK8/4, ŞK18/326, A3/95, K6/7, O19/44, O20/25, O20/61, O20/82
m.+ din A1/121
m.+ diñ O20/51
m.+ kinē O3/16
m.+ sīz M8/95, A4/5, O11/11, O20/68
m.+ siñ K7/29, M3/8, M8/102, M8/58, ŞB1/17, N1/304, O11/39, O17/47
m.+ sin M8/22, ŞK18/356, ŞB6/15, A4/11, İ1/74, K5/47, K12/20, Y1/4
m.+ siñiz ŞK18/205
m.+ siñíz İ6/2
m.+ ydī ŞK7/182, N5/26, N5/40, O12/11
m.+ ʸdī İ5/80
m.+ ydı ŞK7/168
m.+ydi M9/64, ŞK7/179, ŞK7/197, ŞK7/84, ŞK8/126, ŞK9/19, ŞK15/95, ND6/25, Y8/6
m.+ ydī M7/78
m.+ ydin Y5/104

m.+ yidi Y5/31
m.+ yim M12/36, ŞK17/92, O7/48, O9/105, O9/106, Y2/72
m.+ ymiş A1/277
m.+ ysi A4/132

mí : **Soru edatı.**
m. A11/45, Y5/396

mī : **Soru edatı.**
m. M3/22, M7/36, M9/37, ŞK8/5, ŞK8/107, ŞK8/59, ŞK8/69, ŞK17/58, ŞK18/433, N1/229, Y8/82

mĭ : **Soru edatı.**
m. M2/6, M7/35, M7/36, ŞK8/67, İ1/142, K5/117, K11/17, K12/122, ND4/51, O7/19, O8/48, Y5/396
m.+ di ŞK7/85
m.+ siñ N1/303
m.+ iydi ŞK7/178

middet : **Müddet, süre.**
m. M10/10

mide : **Mide.**
m. M2/41

migrob : **Mikrop.**
m.+ unu M8/109

mihlem : **Merhem.**
m. İ1/120

mil çēgdir - : **Gözünü kör etmek.**
m.- miş ŞK18/29

mil çek - : **Gözünü kör etmek.**
m.- inci ŞK18/29

milar : **Para miktarı, milyar.**
m. ŞK17/163

milār : **Para miktarı, milyar.**
m. ŞK17/163

milef : **Kutnu kumaşı dokumasında kullanılan bir araç.**
m. M7/34

milēf : **Kutnu kumaşı dokumasında kullanılan bir araç.**
m. M7/32, M7/34

milēr : **Para miktarı, milyar.**
m.+ e M5/12

millar : **Para miktarı, milyar.**
m.+ ı İ5/89

milled : **Millet.**
m. M2/40, M3/24, M8/5, O2/23, O7/26, O10/22, O13/34, O17/28, Y5/304, Y6/139, Y7/5

millēd : **Millet.**
m. O13/49

milledvekilĭ : **Milletvekili.**
m. O18/51

millet : **Millet.**
m. ŞK7/201, ŞK7/77, A1/238, A8/113, K7/194, K10/78
m.+ e M6/53
m.+ i A13/73, İ1/126, İ1/131, O7/15
m.+ imize A7/77
m.+ in K5/28
m.+ iñge ŞK6/75, ŞK6/77
m.+ iñgidi ŞK7/111
m.+ ler İ1/131

miltan : **Gömlek.**
m. Y5/238

milyar : **Para miktarı, milyar.**
m.+ lar ŞK14/23

milyon : **Para miktarı, milyon.**
m. K12/40

miñ : **Bin, sayı adı.**
m. M6/18

minara : **Minare.**
m.+ larını O22/59

minará : **Minare.**
m. ŞK17/188

mindel : **Minder.**
m. ŞK8/14, ND6/53
m.+ dē A4/18
m.+ iynen M5/7

minik : **Küçük.**
m. A11/50

minnet : **Gönül borcu.**
m. O20/199

minneT ėt - : **Boyun eğmek.**
m.- mem O23/29

miras : Miras.
m. N1/64

mirēy : Kişi adı.
m.+ nen ŞK17/120

mirḳoP ġap - : Hastalanmak.
m.- ar O1/13

mis : Temiz.
m. M12/77

mis ʿāyid : Uygun.
m.+ miş ND3/5

mísāde ėd - : İzin vermek.
m.- er M8/102

misafe : Mesafe, ara.
m.+ leri ŞK14/68

misafi : Misafir.
m.+ lerimizi İ7/32

misafır : Misafir.
m. ŞK5/97, Y1/20
m.+ ı K7/149
m.+ ım ŞK5/100

mísafır : Misafir.
m. Y5/298, Y5/299
m.+ ı N1/17
m.+ ım Y1/172
m.+ ımızı K12/56

misafilliġ : Misafirlik.
m.+ a A3/158

misafir : Misafir.
m. Y1/24
m.+ im ŞK2/145

mísafir : Misafir.
m.+ imiz İ7/27

misāfirpervellig : Misafir seven kimse.
m. Y4/86

misal : Mesela, örneğin.
m. A3/253

misavır ol - : Misafir olmak.
m.- ullarıdı ŞK7/126

misavir : Misafir.
m.+ e ŞK10/144

misāvir : Misafir.
m.+ ik ŞK10/148

misgilim : Sevgi ve acıma ifadesi.
m. M7/91

misiḳḳōnolu kelō : Misikkonoğlu Kelo, kişi adı.
m. O22/82

mislīm : Müslüm, kişi adı.
m. O10/92

mīslıġ : Musluk, çeşme.
m. O21/39

mislim : Müslüm, kişi adı.
m. O10/83, O10/88
m.+ e O10/88, O10/90, O10/92

mismiláhraḥmánrahim :Bismillahirrahmanirrahim.
m. A2/86

mitin : Metin, kişi adı.
m.+ e ŞK8/188

miyān şerbed : Meyan şerbeti.
m.+ leri M1/12

miydān : Meydan, alan.
m.+ a ŞB4/9

miydan : Meydan, alan.
m.+ a ŞK18/221, ŞK18/228, ŞK18/235, O8/45
m.+ da O7/57

miydana gel - : Ortaya çıkmak.
m.- īy M7/26

miydana getir - :Ortaya çıkmak.
m.- īr M7/37

miyēser : Müyesser, kişi adı.
m.+ iñ ŞK17/305

miyva : Meyve.
m. M9/13, M9/15
m.+ mız M9/51

miyvā : Meyve.
m. K6/138
m.+ sını M7/15

mizar : Mezar.
m.+ ınıñ ŞB3/3

mizār : Mezar.
m.+ dan O8/12

mizirin köyü : Mizirin köyü, yer adı.
m.+ ne O10/18

miziriñ köyü : Mizirin köyü, yer adı.
m. O10/17

mı̀ : Soru edatı.
m. M10/7, ŞK2/133, ŞK3/105, ŞK14/51, ŞK17/287, İ3/127, İ4/25, İ7/66,
K12/8, O17/84, O20/7, Y4/166
m.+ du Y4/203

mı̀ ʿazzam : Çok güzel.
m. A13/17

mı̀ġdar : Muhtar.
m.+ ā Y4/62

mı̀ḫāḳāḳ : Kesinlikle.
m. K12/62

mı̀ḥamer : Muhammeri, Aşık Garip Hikâyesindeki kadın kahraman.
m.+ i O20/202

mı̀ḥammed : Muhammet, kişi adı.
m. Y3/9, Y3/12

mı̀llosmannar : Molla Osmanlar, kişi adıi
m. ND5/10, ND5/11, ND5/12

mı̀llòsmannar : Molla Osmanlar, kişi adı.
m. ND5/11

mı̀llōsmannar: Molla Osmanlar, kişi adı.
m. ND5/13

mı̀ndar : Çürümüş olan.
m. M7/88

mı̀ndar ėd - : Çürütmek.
m.- er M7/91

mı̀rad : Dilek.
m. Y6/101
m.+ ım İ3/106
m.+ ın Y6/102, Y6/96

mı̀sa : Hz. Musa.
m.+ nın İ6/94

mı̀safir : Misafir.
m.+ ın A1/173
m.+ ların A1/173

mı̀sdafā : Mustafa, kişi adı.
m. ND4/85

mı̀sġa : Muska.
m. A11/80

mı̀sġa yaz - : Büyü yapmak.
m.- ar ND6/73

moda : Moda.
m.+ sı K3/18

modacı : Moda işiyle uğraşan kimse.
m.+ lār M7/85

mòdacı : Moda işiyle uğraşan kimse.
m.+ lar M7/85

moderen : Modern.
m. M8/118, M8/94, Y8/8

moderenleş - : Modernleşmek.
m.- dī M8/5

moġullār : Moğollar.
m. O22/4

mohamed : Muhammet, kişi adı.
m. Y6/99

mōl : Moğollar.
m. K12/39
m.+ a İ3/62

molisdan : Moğolistan, yer adı.
m. K12/39

mollā cellād : Molla Cellad, kişi adı.
m. A13/93

moñşu : İyi olmayan komşu.
m. O9/3

mor : Mor, renk adı.
m. A3/180, A3/182
m.+ sa İ1/110, İ1/110

mor mor : Mor
m. A13/160

moral : Moral.

m.+ im Y1/50
m.+ in Y1/152, Y1/154

morál : **Moral.**
m.+ im ŞK3/24

morġ : **Morg.**
m.+ a K9/105

morḫ : **Morg.**
m.+ a O3/5

morluḳ : **Morluk.**
m. İ1/109

mormoru : **En zorlu, en güç geçen zaman.**
m.+ su Y1/119

motike : **Taşla oynanan oyun.**
m. İ8/19, İ8/22

motor : **Motor.**
m. ŞK7/148

motu : **Motor.**
m. ŞK7/150

motur : **Motor.**
m. İ3/30
m.+ la A8/125
m.+ umuz İ3/31

möhʿō : **Muhittin, kişi adı.**
m.+ n K6/73, K6/80

möhʿō̄ ġoca : **Muhittin Koca, kişi adı.**
m.+ nın K6/135

möhled vėr - : **Süre vermek.**
m. ŞK10/190

möhtaş : **Muhtaç.**
m. M6/94

möhtej : **Muhtaç.**
m. ŞK18/350

mu : **Soru edatı.**
m. M4/16, M5/36, M6/25, M6/51, M9/71, ŞK4/133, ŞK5/103, ŞK5/59, ŞK5/97, ŞK7/101, ŞK7/148, ŞK8/177, ŞK8/34, ŞK10/13, ŞK10/171, ŞK10/181, ŞK10/49, ŞK11/16, ŞK12/10, ŞK12/29, ŞK14/19, ŞK14/31, ŞK15/39, ŞK17/317, ŞK17/64, ŞK17/79, ŞK18/104, ŞK18/110, ŞK18/230, ŞK18/236, ŞK18/35, ŞK18/363, ŞK18/367, ŞK18/435, ŞB2/9, ŞB2/116, ŞB2/21, A3/221, A4/81, A6/60, A7/8, A9/12, A10/53, A11/24, A13/59, İ1/120, İ1/85, İ2/29, İ3/161, İ3/75, İ4/18, İ5/40, İ7/66, K6/28, K7/74, K9/133, K9/134, K9/143, K9/53, K9/54, K9/61, K9/95, K10/73, K12/152, K12/26, K12/61, N1/192, N5/18, N7/31, ND4/117, ND4/182, ND4/58, ND4/93, ND4/94, ND5/9, ND5/10, ND5/34, ND6/19, O8/34, O10/105, O10/66, O10/91, O10/98, O20/114, O20/22, Y1/100, Y1/11, Y1/170, Y1/69, Y2/40, Y4/5, Y4/6, Y4/227, Y4/249, Y4/28, Y4/282, Y4/34, Y4/58, Y4/65, Y5/147, Y6/78, Y6/80, Y6/90, Y6/92
m.+ du İ3/78, Y5/147
m.+ dur ŞK18/429, K6/72, K6/73, K6/79, K6/80, K10/64, K10/65, K10/72
m.+ sun A13/61
m.+ suñ ŞK17/273, ŞK18/107
m.+ ydu ŞK7/125, ŞK7/209, İ7/78, ND6/42
m.+ ydūñ ŞK17/187, ŞK17/188
m. +yu İ3/66
m.+ yudu ŞK13/54, ŞK13/56

mū : **Soru edatı.**
m. M2/6, ŞK8/69, A11/26, İ1/123, İ3/131, İ3/78, ND4/58, Y1/120, Y4/40, Y5/138

muʿāzzam : **Çok güzel.**
m.+ ıdı A13/146

mūacirosman : **Muhacir Osman, kişi adı.**
m. ŞB3/30

mūafaḳ ol - : **Amacına ulaşmak.**
m.- amadı O11/27

muāġġaḳ : **Kesinlikle.**
m. N1/89

mūaḳḳaḳ : **Kesinlikle.**
m. N1/192

muara : **Mağara.**
m.+ yıdı ND6/4

mūavıḳ ol - : **Amacına ulaşmak.**
m.- amadı O11/28

mucu : **Kötü ruh.**
m.+ yā ŞK8/184

mūcu : **Kötü ruh.**
m. İ5/121

mudar : **Muhtar.**
m.+ ıñ İ1/123

mudlu : **Mutlu.**
m. N4/27, ND2/23

muġamlı : **Meyveli.**
m. K9/5

muġara : **Mağara.**
m.+ da A1/36
m.+ larda A1/11, A1/239

mūġara : **Mağara.**
m.+ da ND2/6
m.+ nıñ ND2/8
m.+ ya ND2/6

muġdar : **Mağara.**
m. Y4/62
m.+ iydi Y4/101
m.+ sın Y4/107

muḥ ʿare : **Kutnu kuşmaşında bir desen çeşidi.**
m. M7/40

muh ʿūd : **Muhit, çevre.**
m.+ in K12/54

muḫẖd ol - : **Kendini korumak.**
m.- ullār O19/8

muhaġġaḳ : **Kesinlikle.**
m. ND4/84

muḥaġġaḳ : **Kesinlikle.**
m. M3/15, ND4/146

muḥaḳḳ ʿāḳ : **Kesinlikle.**
m. M3/16

muhaḳḳaḳ : **Kesinlikle.**
m. ŞK18/413, Y1/54

muḥameri : **Muhammeri, Aşık Garip Hikâyesindeki kadın kahraman.**
m.+ yi O20/246

muḥamman : **Muhammeri, Aşık Garip Hikâyesindeki kadın kahraman.**
m. O20/252

muhámmed : **Muhammet, kişi adı.**
m. Y3/20

muḥammed : **Muhammet, kişi adı.**
m. Y3/19

muḥammiri : **Muhammeri, Aşık Garip Hikâyesindeki kadın kahraman.**
m. K2/48

muḥanne : **Muhammeri, Aşık Garip Hikâyesindeki kadın kahraman.**
m.+ nin O20/236

muʰār : **Muhtar.**
m. O20/231

muḥara : **Mağara.**
m. M7/39

muḫdallı : **Muhtarlık.**
m.+ ā Y4/66

muhdarlā : **Muhtarlık.**
m. Y4/269

muḫdarlıġ : **Muhtarlık.**
m. Y4/60

mum : **Mum.**
m. A1/305
m.+ nan A1/61
m.+ u A1/61

mundar ėd - : **Çürütmek.**
m.- er N6/9

murad : **Dilek.**
m.+ a O20/182
m.+ ın A1/268

muraT : **Dilek.**
m. A1/136, A1/97
m.+ dan A1/97

musluġ : **Musluk, çeşme.**
m. O3/43

musülman : **Müslüman.**
m.+ narın O11/9

muş : **Muş, yer adı.**
m.+ a O9/20
m.+ ā O6/33

m.+ da O6/34

muşambar : Muşamba.
m. O18/30

muşambār : Muşamba.
m.+ ī O18/29

mutfaḫ : Mutfak.
m.+ Ta M12/38
m.+ tayım M12/61

mutlaḥa : Kesinlikle.
m. Y4/150

mutlu mesud : Mutlu şekilde.
m. ŞB6/65

mutluluġ : Mutluluk.
m. ND2/17

mü : Soru edatı.
m. M6/46, ŞK2/49, ŞK7/12, ŞK7/150, ŞK9/4, ŞK10/122, ŞK10/171, ŞK15/21, ŞK17/117, ŞK17/152, ŞK18/353, A13/106, İ3/68, K6/53, O16/27, Y1/167, Y4/287, Y6/78, Y6/79
m.+ ydü ŞK9/4
m.+ydü İ4/39, ND6/36
m.+ yüdü ŞK13/53

müb ʿareg : Kutsal.
m. O13/58

mübarē : Kutsal.
m. A12/73
m.+ n A12/98

mübārē : Kutsal.
m.+ n A12/77

mübāreg : Kutsal.
m.+ de O4/24

mübarek : Kutsal.
m. A5/62, A5/89

mübārek : Kutsal.
m. A5/15, A5/20, A5/50, A5/51, A12/74

mücādele : Savaş.
m. İ2/64, İ2/65

müc ʿādele : Savaş.
m.+ si ŞK10/50

mücize : Mucize.
m. ŞK17/77

müdded : Süre, zaman.
m. K5/137
m.+ ce ŞK2/113

müder : Müdür.
m.+ i M11/35

müdür : Müdür.
m.+ i O6/13
m.+ ῡmüş M6/69
m.+ ümüş A12/10
m.+ ü A12/10
m.+ üymüş A12/14
m.+ ὺymüş M6/70

müfdü : Müftü.
m. K5/40

mülg : Mülk köyü, yer adı.
m.+ de O7/30

mülg köyü : Mülk köyü, yer adı.
m.+ nün ŞB3/10

mülk : Mülk köyü, yer adı.
m.+ ün ŞB7/85

mülki : Yer, mahal.
m. O20/220

mülki fenā : Geçici dünya.
m.+ de O6/21

mümkün : Muhtemel.
m. Y4/57

mürekkeb : Mürekkep.
m.+ im M5/55

mürşidi ḳamil: Doğru yolu gösteren kimse.
m. O9/119

mürüd : Mürit.
m.+ üm A7/19

müsā ʿade : İzin.
m. N1/189

müsāde : İzin.
m. ŞK10/181, N1/107

müsāde eT - : İzin vermek.
m. ŞB7/56

m.- memiş A5/15

müsāde isde - : İzin istemek.
m.- miş A5/14
m.- yinci A5/14

müsademe : Çarpışma.
m. O7/43

müslim : Müslüm, kişi adı.
m.+ i O10/97

müslüman : Müslüman.
m. A5/57, O9/89, O9/99, Y1/42
m.+ dıḳ O9/112
m.+ ım O9/90, O9/100
m.+ ıñ O16/4
m.+ sıñ O9/92

müşderī : Müşteri.
m. M7/74

müşderi : Müşteri.
m. M7/41, M11/36
m.+ niñ M8/113
m.+ yē M7/41
m.+ yi M11/36

müşrüg : Müşrik.
m.+ in K12/145

müşTere : Müşteri.
m.+ ler M6/35

mütīş : Müthiş.
m. M8/16

mütevāzi : Mütevazi.
m. M5/28

mütōh : Hazır.
m. ŞB1/15

müze : Müze.
m.+ lerī M7/63

mů : Soru edatı.
m. O14/47, Y5/96
m.+ di K4/33

můslim : Müslüm, kişi adı.
m. O10/83

můtīr můtīr : Dik dik konuşma.
m. K4/29

māra : Mağara.
m.+ da O18/8

N

nʿāġled - : Aktarmak.
n.- īñ O8/3

nʿamet : Nimet.
n.+ in O13/32

nʿāmet : Nimet.
n.+ i N1/43

nʿānē : Nane.
n. K6/116

nǎder : Ne kadar.
n. ŞK4/93

nǎñ : Neden.
n. ŞK18/412

nǎp - : Ne yapmak.
n.- im N2/12

nǎse : Neyse.
n. Y5/394

nǎsıl : Nasıl.
n. O7/40

na : Ne, soru zamiri.
n. ŞK14/76, A1/189, A12/93, A12/94

ná : Ne, soru zamiri.
n. ŞK11/22, ŞK12/5, A5/22, O9/110

nāb - : Ne yapmak.
n.- dıḫ N2/64

nādar : Ne kadar.
n. ŞB6/22

nāder : Ne kadar.
n. ŞK4/163

nafaġ : Nafak köyü, yer adı.
n. ŞK1/27

naġadar : Ne kadar.
n. ND5/42

náġadek : Ne kadar.
n. ŞK8/193

naġıdı : Ne kadar.
n. A3/249

nahır : Ahır.
n. Y6/152

naẖır : Ahır.
n. A1/135, A1/293
n.+ a Y2/16
n.+ ını A1/293

nahırcı : Hayvancılıkla uğraşan kimse.
n. Y6/152

naẖırcı : Hayvancılıkla uğraşan kimse.
n.+ nıñ O13/21

naẖışlı : Nakışlı.
n. M8/120, ŞK4/159

naẖıyad : Nihayet, sonunda.
n. K7/149

nahiye : Köy.
n.+ dē M3/17

nakış : Nakış.
n. A13/156, A13/157

nal : Nal.
n. ŞK18/78, ŞK18/79, ŞK18/83, ŞK18/95
n.+ ı ŞK8/92, ŞK18/93
n.+ i ŞK18/81
n.+ ī ŞK18/79

nāl : Nal.
n. ŞK18/95

nal nalla - : Nallamak.
n.- rımış ŞK18/74

nalça : Nal
n. ŞK2/106

nalla - : Nallamak.
n. ŞK18/76

nallı - : Nallamak.
n.- yoñ ŞK18/95

nam : Nam, şöhret.
n. ŞK15/36, ŞK18/74, N1/5
n.+ ına Y5/125

nām : Nam, şöhret.
n. O9/108

namaz : Namaz.
n. ŞK7/159
n.+ a ŞB6/107
n.+ ı ŞK14/51, İ1/134, ŞK14/36, ŞK14/75
n.+ ımı A2/96
n.+ ın ŞK7/158, ŞK7/159, ŞK7/160
n.+ ıña ŞB2/26
n.+ ında ŞB2/6, K7/116
n.+ ını A3/141, A4/69, Y1/34
n.+ ıñı Y1/20, Y1/32
n.+ í ŞK14/27

namāz : Namaz.
n.+ ın ŞK7/159

namaz ġıl - : Namaz kılmak.
n.- īm O20/195
n. A4/69
n.- āẖan ŞK18/402
n.- annar K9/60
n.- ıp ŞB6/106
n.- iyōdum ŞK18/402
n.- mayı ŞB6/68, ŞB6/76

namazı ġıl - : Namaz kılmak.
n.- dıḳ ŞK4/90
n.- dıḳTan ŞK14/8
n.- mış O20/197

namazı ġılın - : Namaz kılma işi yapılmak.
n.- ır ND6/47
n.- ırdī M1/18

namazımı ġıl - : Namaz kılmak.
n.- īm ŞB1/15

namazını ġıl - : Namaz kılmak.
n.- armış ŞB6/67
n.- ınçi ŞK14/7
n.- maġ ŞK3/123
n.- iyi A3/143

namazī ġıl - : Namaz kılmak.
n.- iyōm ŞK18/406

namazini ġıl - : Namaz kılmak.
n.- iyler A2/61

namazlā : **Namazlık, seccade.**
n. ŞK4/158, ŞK4/159, ŞK4/162, ND4/47

namazlı : **Namazlık, seccade.**
n. O22/27

namazlıġ : **Namazlık, seccade.**
n. K10/25

namıs : **Namus.**
n. O20/225, O20/230

nāmıs : **Namus.**
n.+ ına İ7/46

namıssız : **Namussuz.**
n. A13/36, A13/84
n.+ larıñ ŞK3/121

namızl ʿā : **Namazlık, seccade.**
n.+ m ŞB1/15

nāncā : **Ne kadar.**
n.+ nı O3/54

nancı : **Ne kadar.**
n.+ dı K4/33

nap - : **Ne yapmak.**
n.- alım ŞK15/37
n.- ardıñız Y5/68
n.- ıḳ O7/29
n.- iyān ŞK8/112

nāp - : **Ne yapmak.**
n.- acaġ N2/58
n.- arız N2/70
n.- im N2/11, N2/16

nar : **Nar, meyve.**
n. ŞK18/210, ŞK18/211, ŞK18/217, ŞB2/71, ŞB2/82, ŞB2/97, A1/234, A8/72,
K4/16, K6/21, O20/224, O20/229
n.+ a ŞB2/74
n.+ ā ŞK18/212
n.+ ı ŞK18/229, ŞB2/77, A8/72
n.+ ın A8/75
n.+ ıñ ŞB2/72

nará : **Nara, ses.**
n. O9/12

narin : **Nazik, kibar.**
n. ŞK12/10

nasīl : **Nasıl.**
n. N1/240

nāsen ġoca : **İhsan Koca, kişi adı.**
n.+ nın ŞK4/179

nası : **Nasıl, soru zarfı.**
n. M6/89, M7/105, M7/13, M7/51, M7/77, M8/113, M8/19, M8/39, M10/25, M10/37, M12/31, M12/37, M12/44, ŞK2/124, ŞK2/43, ŞK3/57, ŞK4/163, ŞK7/97, ŞK9/9, ŞK10/132, ŞK12/11, ŞK13/74, ŞK13/93, ŞK15/79, ŞK17/43, ŞK17/99, ŞK18/189, ŞK18/82, ŞB2/37, A3/236, A4/73, A5/77, A8/132, A12/9, A12/18, A12/24, A13/113, A13/158, İ1/21, İ1/24, K3/11, K6/62, K7/177, K7/33, K10/23, K11/6, K12/129, N1/180, N1/25, N2/45, N3/8, N5/29, N7/15, ND5/29, O2/40, O8/79, O9/72, O11/11, O14/15, Y1/17, Y1/52, Y4/106, Y5/3, Y5/415, Y5/47, Y6/14
n.+ dır A5/60
n.+ sa K10/89, N1/110, O20/11
n.+ sā ŞK12/39
n.+ sın Y5/63
n.+ sıñ İ3/3
n.+ sıñız ŞK7/3, İ6/2

nāsı : **Nasıl, soru zarfı.**
n. M12/34, M12/36, M12/39, ŞK2/128, ŞK2/140

nasıl : **Nasıl, soru zarfı.**
n. M7/13, M8/14, M8/46, M8/54, ŞK2/36, ŞK4/187, ŞK7/21, A4/73, A7/20, A11/6, A12/80, İ1/27, İ2/49, İ3/155, İ4/22, İ6/108, K6/10, K8/4, K10/13, N1/249, N2/70, N8/58, ND4/142, O3/4, O3/49, O3/62, O5/22, O6/19, O23/6, O23/7, Y4/104, Y5/106
n.+ dı A6/83, İ3/162, İ4/22
n.+ ısa ŞK6/79

násıl : **Nasıl, soru zarfı.**
n. İ3/70

nāsıl : **Nasıl, soru zarfı.**
n. M8/47, M8/55, K7/152

nasır : **Nasır.**
n. M6/56

nasıreddin hoca : Nasreddin Hoca.
n. Y4/93
n.+ nın Y4/92

nasi : Nasıl, soru zarfı.
n. ŞK18/78

nasī : Nasıl, soru zarfı.
n. ŞK17/77, K7/4, O14/10

nāsib ėyle - : Nasip etmek.
n.- di M11/8

nāsíb : Nasip, kısmet.
n. O11/39

nasib ol - : Nasip olmak.
n.- iy O11/39

naslıḫa : Aslıhan, Kerem ve Aslı Hikâyesindeki kadın kahraman.
n.+ nın A4/83

navād : Ne vakit.
n. Y6/135

nayil : Nail, kişi adı.
n. O14/109

nayil özer : Nail Özer, kişi adı.
n. O14/37

naz : Naz, işve.
n.+ larī ND1/27

naza çek - : Nazlanmak.
n.- iym M12/73
n.- Tik M12/74

nazar : Nazar.
n. ŞK6/37, ŞK6/43, Y5/174, Y5/180, Y5/185
n.+ dan ŞK4/194, A1/80
n.+ ı ŞK8/191

nazár : Nazar.
n. Y5/182

nāzar : Nazar.
n. Y5/182, Y6/87

nazar dā - : Nazar değmek.
n.- di ŞK6/45

nazar dá - : Nazar değmek.
n.- mez ND4/139

nazar dė - : Nazar değmek.
n.- ller Y6/87

nazar deg - : Nazar değmek.
n.- digini O1/22
n.- erse ŞK4/172

nazar dey - : Nazar değmek.
n.- miş K9/84, O1/23

nazar deymesi : Nazar değme.
n.+ ne A2/35

nazar eT - : Nazar değmek.
n.- mişler A1/73

nazar gel - : Nazar değmek.
n.- mişdi K9/82

nazar mazar : Nazarla ilgili.
n. A2/37

nazar urġa - : Nazar değmek.
n.- mış ŞK4/173

nazarā : Nazar.
n. ŞK8/163

nazara çatla - : Nazardan ölmek.
n.- mış ŞK4/171

nazarat : Nezaret, cezaevi.
n.+ a ŞK10/172

nazarcı : Nazarcı, kurşun döken kimse.
n.+ ymış ND4/140

nazarı çıḫ - : Nazarı bozulmak.
n.- ār ND4/161

nazarı dá - : Nazar değmek.
n.- di ND4/154

nazi kesgin : Nadi Keskin, kişi adı.
n. O14/108-109

nazlı : Nazlı.
n. A3/105

nazzar : Nazar.
n.+ ā ŞK8/150

ne : Ne, soru zamiri.
n. M1/10, M1/16, M1/32, M2/41, M3/10, M3/23, M4/15, M5/21, M5/25, M6/45, M6/63, M6/92,

M7/100, M7/94, M8/69, M9/13,
M9/49, M9/70, M11/11, M11/32,
M12/29, M12/31, M12/39, M12/54,
ŞK2/115, ŞK2/13, ŞK2/133, ŞK2/141,
ŞK2/145, ŞK2/28, ŞK2/47, ŞK2/72,
ŞK2/90, ŞK2/98, ŞK3/5, ŞK3/9,
ŞK3/11, ŞK3/133, ŞK3/140, ŞK4/5,
ŞK4/8, ŞK4/120, ŞK4/127, ŞK4/180,
ŞK4/31, ŞK4/86, ŞK4/96, ŞK5/9,
ŞK5/39, ŞK5/52, ŞK5/55, ŞK5/56,
ŞK5/61,
ŞK5/69, ŞK6/92, ŞK7/143, ŞK7/150,
ŞK7/25, ŞK7/75, ŞK7/98, ŞK8/141,
ŞK8/153, ŞK8/154, ŞK8/168, ŞK8/98,
ŞK9/47, ŞK9/62, ŞK9/75, ŞK10/103,
ŞK10/105, ŞK10/109, ŞK10/113,
ŞK10/146, ŞK10/150, ŞK10/186,
ŞK10/58, ŞK10/70, ŞK10/71, ŞK10/99,
ŞK13/108, ŞK13/122, ŞK13/137,
ŞK13/139, ŞK13/36, ŞK13/89,
ŞK14/61, ŞK14/62, ŞK15/17, ŞK15/41,
ŞK15/50, ŞK15/59, ŞK15/78, ŞK15/92,
ŞK16/40, ŞK17/5, ŞK17/159,
ŞK17/291, ŞK17/300, ŞK17/310,
ŞK17/311, ŞK17/320, ŞK17/321,
ŞK17/37, ŞK17/38, ŞK17/59, ŞK17/94,
ŞK18/314, ŞK18/316, ŞK18/318,
ŞK18/40, ŞK18/418, ŞK18/432,
ŞK18/88, ŞB2/8, ŞB2/9, ŞB2/10,
ŞB2/42, ŞB2/43, ŞB2/48, ŞB3/26,
ŞB6/26, ŞB6/69, A1/106, A1/116,
A1/163, A1/210, A1/239, A1/265,
A1/273, A1/288, A1/289, A2/5, A2/66,
A3/173,
A3/29, A3/73, A3/74, A3/87, A4/7,
A4/102, A4/120, A4/136, A4/139,
A4/141, A4/91, A5/5, A5/17, A5/181,
A5/195, A5/214, A5/46, A5/58, A5/72,
A5/73, A6/14, A6/20, A6/45, A6/52,
A6/54, A6/59, A6/74, A7/37, A8/5,
A8/138, A8/141, A8/33, A8/38, A8/83,
A9/13, A9/25, A9/27, A9/47, A9/58,
A9/62, A9/63, A10/37, A10/67,
A10/68, A11/8,
A11/42, A11/75, A11/81, A11/82,
A11/86, A13/126, A13/147, A13/18,
A13/24, A13/45, A13/59, A13/69,
İ1/102, İ1/115, İ1/57, İ1/63, İ1/77, İ2/6,
İ2/19, İ2/27, İ2/43, İ2/87, İ2/96, İ3/3,
İ3/129, İ3/130, İ3/143, İ3/15, İ3/169,
İ3/28, İ3/62, İ4/10, İ4/13, İ4/31, İ5/103,
İ5/110, İ5/120, İ5/157, İ5/174, İ5/180,
İ5/43, İ5/46, İ5/52, İ5/62, İ5/74,
İ6/110, İ6/111, İ6/34, İ6/57, İ7/5, İ7/96,
İ8/11, İ8/32, K1/12,
K3/6, K5/26, K5/53, K6/12, K6/132,
K6/16, K6/17, K6/20, K6/24, K6/30,
K6/34, K6/52, K7/108, K7/128, K7/13,
K7/162, K7/165, K7/183, K7/202,
K7/78, K7/82, K9/80, K10/5, K10/100,
K10/108, K10/18, K10/21, K10/30,
K10/38, K10/40, K10/58, K10/87,
K10/89, K10/99, K11/11, K11/37,
K11/38, K11/39, K12/102, K12/142,
K12/43, K12/59, K12/97, N1/190,
N1/237, N1/287, N1/308, N1/310,
N1/51, N1/67, N2/6, N2/20, N2/38,
N2/62, N2/79, N2/80, N3/22, N3/26,
N3/31, N5/7, N5/18, N6/4, N6/8, N6/9,
N8/4, ND1/36, ND1/40, ND3/20,
ND4/144, ND4/45, ND4/79, ND5/5,
ND5/6, ND5/8, ND5/9, ND6/15,
ND6/41, ND6/72, O1/10, O2/7, O2/9,
O2/10, O2/17, O2/18, O2/35, O3/20,
O3/38, O4/11, O4/17, O4/24, O4/25,
O5/28, O6/11, O6/23, O7/63, O9/101,
O9/87, O9/92, O10/13, O10/26,
O10/93, O11/21, O13/14, O14/6,
O14/112, O14/115, O14/121, O14/14,
O14/62, O16/48, O17/5, O17/21,
O17/56, O18/9, O19/11, O19/30,
O19/35, O19/70, O20/9, O20/106,
O20/211, O20/238, O20/48, O21/7,
O21/36, O22/6, O22/9, O22/22,
O22/34, O22/92, O22/95, Y1/100,
Y1/128, Y1/147, Y1/163, Y1/166,
Y1/17, Y1/47, Y2/13, Y2/14, Y2/38,
Y2/51, Y3/19, Y4/287,
Y4/288, Y4/290, Y4/38, Y4/50, Y4/51,
Y4/53, Y4/74, Y4/94, Y4/95, Y5/145,
Y5/187, Y5/198, Y5/243, Y5/316,
Y5/319, Y5/353, Y5/358, Y5/38,
Y5/395, Y5/396, Y5/40, Y5/412,
Y5/432, Y5/60, Y5/78, Y5/79, Y5/82,
Y6/5, Y6/6, Y6/119, Y6/129, Y6/133,
Y6/135, Y6/38, Y6/53, Y6/54, Y6/58,
Y6/60, Y6/79, Y6/86, Y6/90, Y7/3,
Y7/28, Y8/6, Y8/16, Y8/36, Y8/76
n.+ de Y5/49, ND6/68
n.+ den M8/22, ŞK18/409
n.+ dir A1/197, A3/198, K7/170
n.+ ler M10/31, ŞK1/32, ŞK5/33,
ŞK5/35, ŞK5/53, ŞK18/333, K6/201,
ND4/29,
Y5/49
n.+ lēr A13/172, O19/25, O19/80
n.+ leri K7/123
n.+ se A2/105, A2/78, A3/26, A3/77,
A4/103, A4/91, İ6/131, İ6/62,
İ6/95
n.+ sē ŞK11/24, İ6/84, K7/76
n.+ si Y3/15, Y8/10

n.+ yī O8/25, K6/141
n.+ yīm O7/48
n.+ yīse Y2/20
n.+ ydī M9/7, A9/15
n.+ ydīm ŞK4/24
n.+ yde ŞK4/10, A8/117
n.+ yden A1/47
n.+ ydi ŞK4/160, Y1/108, ŞK18/58
n.+ ye İ8/13, K12/119
n.+ yi M9/13, ŞK13/23, Y5/24, İ5/83
n.+ yim M12/79
n.+ yimiş İ3/150
n.+ yin İ1/116, Y1/8, Y3/15
n.+ yine M9/10
n.+ yisē O19/58
n.+ ʸisē ŞK7/53
n.+ yle Y5/197
n.+ ymiş M12/51
n.+ yne İ8/5
n.+ ynen ND3/9
n.+ yse M12/17, M12/49, M12/81, ŞK5/13, ŞB7/15, ŞB7/18, ŞB7/25, ŞB7/34, ŞB7/60, ŞB7/74, A8/71, A12/53, K2/15, N2/49, N2/77, N3/18, N3/45, O14/8
n.+ ʸse Y1/28
n.+ ysē ŞB1/25, K2/40, K6/196, O6/4, O6/10, M5/29

nė : **Ne, soru zamiri.**
n. M6/45, M6/65, M7/104, M7/107, M8/28, ŞK1/11, ŞK2/133, ŞK3/127, ŞK3/65, ŞK7/129, ŞK7/19, ŞK7/38, ŞK9/4, ŞK9/86, ŞK10/117, ŞK10/15, ŞK17/306, ŞK17/47, ŞK18/168, ŞB2/81, ŞB3/19, İ1/124, İ3/166, K7/200, K7/42, K12/152, N5/22, N6/20, N8/4, ND4/180, ND6/56, ND6/64, O5/19, O8/77, O9/113, O9/94, O14/45, O16/12, O16/27, O17/33, O17/35, O18/11, O20/254, O21/36, Y3/8, Y6/96
n.+ ler N3/12, O3/37
n.+ ye K7/153, Y6/98, O19/81, O19/82
n.+ ʸmiş O3/69
n.+ ynen M5/9
n.+ yse M12/57, M12/58, M12/61, M12/71, M12/75, M12/86, A5/111, O10/69, O11/10, O14/8, A12/56
n.+ ysē M1/14, M5/9, O22/40

nē : **Ne, soru zamiri.**
n. ŞK2/54, ŞK6/95, ŞK7/42, ŞK8/177, ŞK9/18, ŞK9/68, ŞK9/83, ŞK9/89, ŞK17/290, ŞK17/291, ŞK17/301, ŞK17/302, A1/121, A4/14, A13/150, İ3/31, İ5/119, K5/40, K6/153, K6/195, K6/34, N1/140, N2/26, N7/16, ND4/108, ND4/134, O7/8, O10/40, O20/106, Y1/117, Y5/4, Y5/155
n.+ di ŞK9/4
n.+ dir A3/136
n.+ miş Y5/320
n.+ nen ŞK17/63
n.+ se M8/95, ŞK2/17, ŞB1/40, A4/79, A4/97, A9/45, A9/50, A13/103, A13/35, İ6/50, İ6/98, ND4/88, O14/81, O17/9, Y4/171, Y4/73, Y5/140, Y5/232, Y5/342, A8/12
n.+ sē ŞK18/81
n.+ ydī ŞK7/106
n.+ ye O19/27
n.+ yidi ŞK18/266
n.+ ʸimiş ŞK10/122
n.+ yise ŞK10/72
n.+ yse ND3/13, O13/19
n.+ ʸse K12/125

nē : **Ne, soru zamiri.**
n. ŞK1/39, ŞK9/81, ŞK17/290, ŞK17/79, ND4/173, O19/14
n.+ miş ŞK17/284
n.+ sē Y1/177
n.+ ydi M8/8
n.+ ʸse ŞK7/75

nē - : **Ne etmek.**
n.- yēk O17/40

ne ġʿader : **Ne kadar.**
n. M6/14

neáder : **Ne kadar.**
n. İ5/74

neān : **Nasıl, neden.**
n. ŞK5/38

nebī - : **Ne bilmek.**
n.- m ŞK5/3, İ5/102, K6/29

nece : **Ne kadar.**
n. K5/75

neci : **Kim.**
n.+ dir O6/9
n.+ siñiz ŞK10/79

necō : **Neco, kişi adı.**

n. O10/101

neçe : **Ne kadar.**
n. K9/135, K12/34

neçmiye : **Necmiye, kişi adı.**
n. İ3/19
n.+ yne İ3/18

neçmiyē : **Necmiye, kişi adı.**
n. İ3/28

ned - : **Ne etmek.**
n.- īm K6/111, O3/21, O19/52
n.- em O23/23
n.- eyim İ5/174
n.- eyin A5/82
n.- icek A11/12
n.- icēm A1/301
n.- icen K6/111
n.- ici M9/13
n.- im A8/128, Y2/53
n.- iyum İ3/167

nėd - : **Ne etmek.**
n.- īceg N1/49
n.- īm M2/4
n.- ecēn O3/76
n.- eg A13/170
n.- ēk ŞK10/174
n.- erdıḫ A1/169
n.- mesi ND5/52
n.- sin O17/30

nēd - : **Ne etmek.**
n.- diñ ŞK18/145
n.- ek ŞK2/95, ŞK18/132, ŞK18/155
n.- ici A8/95
n.- icin ŞK7/25
n.- im N8/59, Y2/39
n.- iñ ŞK4/180
n.- iyon Y4/133
n.- ler K5/133
n.- mesi ŞK18/100
n.- miye O3/16
n.- sēm N6/19
n.- sin İ4/25

nēd - : **Ne etmek.**
n.- īg M8/14
n.- dīmiñ N5/14
n.- ē ŞK10/175
n.- eg ND4/135
n.- er M7/90
n.- icim M7/94

nedāni : **Ne kadar.**
n. ŞK11/28, A5/22

nėdāni : **Ne kadar**
n. Y2/46

neden : **Neden, niçin.**
n. ŞK6/46, ŞK10/76, ŞK14/4, N1/249, N1/262

nefe : **Nefse, yeni doğum yapmış olan kadın.**
n.+ miş O20/72
n.+ sine N4/15
n.+ siylē N4/9

nefes : **Nefes, soluk.**
n. İ6/119
n.+ im O10/107
n.+ imiz kesil-iy K5/121

nefesim kesil - : **Soluk soluğa kalmak.**
n.- dī İ3/3

nefs : **Nefis, özvarlık, kişilik.**
n.+ ī Y5/73
n.+ den ŞB5/5, ŞB5/6
n.+ im ŞB2/99
n.+ imi O3/79
n.+ ini ŞB6/108

nefse : **Nefse, yeni doğum yapmış olan kadın.**
n. ŞK6/80, A2/104, A2/113
n.+ ken A1/252, A2/102
n.+ lerē ŞK6/80

nefsē : **Nefse, yeni doğum yapmış olan kadın.**
n. ND6/37

nefse ol - : **Yeni doğum yapmış olmak.**
n.- iy A1/252

nē ġadar : **Ne kadar.**
n. O20/105

nehir : **Nehir, akarsu.**
n.+ e ŞB1/26
n.+ i A4/10

neḳared ėd - : **Eşlik etmek, yanında bulunmak.**
n.- er N7/26

nėl - : **Ne olmak.**
n.- ur O5/23

nēl - : **Ne olmak.**

n.- ac ʿāġ N5/24
n.- du N8/42

neleylē - : Ninni eylemek (Söylemek).
n.- nī K13/21

nemlī : Nemli.
n. O23/15

nemlīy : Nemli
n. O23/14

nemli : Nemli.
n. O23/17

nene : Nine.
n. ŞK10/112, ŞK10/66, ŞK11/28, ŞK16/6, ŞB6/50, ŞB6/57, A4/134, K1/6, K1/8, ND6/43, O10/31, O14/6, O14/11
n.+ lerimiz M9/3
n.+ lerimizdēn N6/3
n.+ m M5/44, ŞK8/36, ŞK14/19, ŞK14/63, A10/22, ND5/43, O20/31, Y5/418
n.+ mdī ŞK8/49
n.+ me A7/43
n.+ min M6/75
n.+ miñ A7/5
n.+ miz A1/315
n.+ mizden ŞK14/22
n.+ mizdēn N6/3
n.+ nin M5/44
n.+ sī M9/44
n.+ si A1/256, A1/258
n.+ siymiş ND5/44

nenē : Nine.
n.+ m ŞK8/45

nėne : Nine.
n.+ m M5/51, ŞK8/37
n.+ miz ŞK8/95

neneyle - : Ninni eylemek (Söylemek).
n. O18/44
n.- n K13/23
n.- nī K13/21

neneylė - : Ninni eylemek (Söylemek).
n.- n K13/10

neneylē - : Ninni eylemek (Söylemek).
n. K13/11, O18/44, O18/46
n.- n K13/10, K13/16
n.- ñ O18/44

nennī : Ninni.
n. ŞK17/276

nennī çal - : Ninni söylemek.
n.- sam ŞK17/269
n.- sām ŞK17/273

nenni : Ninni.
n. ŞK17/276, A2/116

ner(e) : Nere.
n.+ de ŞK6/85, ŞK18/199, ŞK18/224, ŞK18/412, ŞK18/415, ŞK18/70, A1/147, A4/17, A8/127, A12/47, K1/8, Y5/80, Y5/12
n.+ dē A8/65, A13/159, O13/57, O20/25
n.+ den M11/16, ŞK7/93, ŞK16/26, ŞK16/54, ŞK18/115, A4/101, A4/23, İ6/115, İ6/97
n.+ dēn K5/113
n.+ desē M9/18, A5/10

nėr(e) : Nere.
n.+ de M6/54, M6/82, M10/18, ŞK3/116, ŞK3/59, ŞK7/93, İ4/13, İ5/4, K7/15, N1/103, N2/23, O9/117, O17/47, O20/25, O20/31, O22/43, Y1/157, Y1/52, Y5/6, Y5/146
n.+ dē O14/24, O21/34, Y5/232
n.+ den ŞK17/50, ŞK17/74, A3/82, İ7/37, K7/4, K7/8, K7/33, K7/48, N1/169, N5/35, O22/88, M5/12
n.+ deydig M6/42
n.+ deymiş A12/72
n.+ deyse ŞK3/60, M6/37

nēr(e) : Nere.
n.+ de A4/94, İ6/101
n.+ dē ŞK15/31

nėr(e) : Nere.
n.+ de ŞK10/15, ŞK18/198, K7/173
n.+ deydi M1/21
n.+ deyse ŞK4/118

nere : Nere.
n. ŞK18/240, A1/266, A1/299, A5/67, A12/16, K7/20, O2/7, O23/32
n.+ de A3/208
n.+ lesin A3/133
n.+ n Y1/86
n.+ sinde ŞK7/93

n.+ ye K7/33

nėre : Nere.
n. M8/59, ŞK2/116, ŞK3/124, ŞK3/15, ŞK15/82, ŞK15/83, ŞK17/110, ŞK17/48, N6/6, ND5/35, Y4/30, Y5/60, Y5/87

nėrē : Nere.
n. İ5/118

nĕrē : Nere.
n. M8/47

nereli : Nereli.
n. ŞK18/388
n.+ ymiş A12/103

nergiz : Nergiz, çiçek.
n.+ ē ŞK1/14, O18/32
n.+ ēy O18/32

neri : Nere.
n.+ ye A4/101, A4/35, K7/197, K12/66, O7/52
n.+ yi K12/82

nėri : Nere.
n.+ ye M3/14, ŞK16/26
n.+ yi ŞK1/11

nesī : Nasıl.
n. O23/3

nēse : Neyse.
n. A4/95, İ6/100

nesi : Nasıl.
n. A1/158, A1/234, A1/25, A1/40
n.+ sá A2/72

nėsi : Nasıl.
n. A1/4

nesil : Nesil, kuşak.
n. A1/25, Y4/292
n.+ i Y4/292

neşe : Neşe, sevinç.
n. ŞB1/12

neşeli : Neşeli.
n. M1/39, K12/183

neşēli : Neşeli.
n.+ ymiş ŞB1/5

net - : Ne etmek.
n.- dim İ5/120
n.- din ŞK18/370, İ2/77
n.- diñ ŞK18/370, ŞK18/371

nėt - : Ne etmek.
n.- diñ O15/14, O15/20, O16/27
n.- miş ŞK5/103

nēt - : Ne etmek.
n.- cin ŞB6/54
n.- dim Y5/404
n.- medim Y5/404
n.- mek ŞK2/83
n.- miş ŞK5/97

nĕt - : Ne etmek.
n.- dīm O7/63
n.- dīn M8/61
n.- diñ M8/63

netice : Sonuç.
n. ŞK10/96

nevs : Nefs.
n.+ im ŞB2/99

ney : Ne, soru zamiri.
n. M1/33, ŞK5/60, ŞK8/24, ŞK10/89, ŞK12/31, ŞK18/203, ŞK18/306, ŞK18/314, ŞB2/76, A3/83, A13/53, A13/65, İ2/25, İ5/74, K5/47, K6/143, K7/110, K7/165, K12/58, K12/62, ND6/54, O2/9, O9/47, O19/35, O22/9, Y4/74, Y4/94, Y6/33, Y7/22, Y7/23, Y8/43

nėy : Ne, soru zamiri.
n. M6/64, ŞK8/25, ŞK18/398, ŞB4/4, ŞB7/28, A13/45, K7/149, O7/20, O9/50, O19/12, O19/13, O19/60, Y1/137, Y6/96, Y8/65
n.+ imiz O17/3

nėʸ : Ne, soru zamiri.
n. Y1/167

nēy : Ne, soru zamiri.
n. M9/52, K7/112, O9/3, O9/4, O9/97, O14/10, O16/28, Y5/31
n.+ imiş Y5/318

nĕy : Ne, soru zamiri.
n. M7/39, M8/115, N5/17, Y1/123
n.+ imiş Y5/318

nē^{y} : **Ne, soru zamiri.**
n. Y1/98

neyd - : **Ne etmek.**
n.- ecám Y4/97

nēyd - : **Ne etmek.**
n.- ĩñ ŞK10/6
n.- icĩn ŞK8/161
n.- im ŞB2/17

nĕyd - : **Ne etmek.**
n.- im ŞB2/39

nĕyeñ : **Neden.**
n. ŞK17/77

neyid - : **Ne etmek.**
n.- mesi ŞK10/188

nē^{y}se : **Neyse.**
n. Y1/23

nezi : **Nasıl.**
n. A11/108

nēzir : **Nezir, kişi adı.**
n. O17/55

ni : **Ne, soru zamiri.**
n. M9/14, ŞK18/193, İ4/24, O4/31, O17/44, Y5/242
n.+ miş ŞK18/314

nĭ : **Ne, soru zamiri.**
n. M2/15, ŞK17/110, ŞK17/52, N5/8, N5/31
n.+ se M7/36

nic'ol - : **Nice olmak.**
n.- du Y2/61

nicol - : **Nice olmak.**
n.- du O7/71, O7/75

nicōl - : **Nice olmak.**
n.- du ŞK17/114

niçin : **Neden.**
n. O20/186

nid - : **Ne etmek.**
n.- eg ŞK2/100
n.- ēk ŞK18/99
n.- ēm O23/17
n.- eñ O9/97
n.- erimiş ŞK18/312
n.- ersin O5/20
n.- icig O20/39

nĭd - : **Ne etmek.**
n.- eñ ŞK17/164
n.- erdi M2/18
n.- iler O22/46
n.- im O3/68
n.- sin ŞK18/366, N1/140

niġar : **Nigar, kişi adı.**
n. K10/53, K10/81
n.+ a K10/53

niġar ḫanım : **Nigar Hanım, kişi adı.**
n.+ ı N1/257

nikáh : **Nikah**
n.+ inde M5/35

niḳaḥ : **Nikah**
n. İ1/128

niḳáh ed - : **Evlenmek.**
n.- aḫ A3/204

nine - : **Ne eylemek.**
n.- meli O6/19
n.- ycıñ ŞK17/102

ninē - : **Ne eylemek.**
n.- meli O19/52

nĭnē - : **Ne eylemek.**
n.- yñ N5/25, N5/38

nir(e) : **Nere.**
n.+ de N1/168, O17/48
n.+ dē ŞK18/183, O13/28, O19/16
n.+ den ŞK3/51, K2/26, O7/47

nire : **Nere.**
n. M3/21, M9/48, ŞK18/248, N1/100, N1/273
n.+ lisin ŞK18/389

nirē : **Nere.**
n. N1/169

nireli : **Nereli**
n. ŞK18/380

nisan : **Nisan, ay adı.**
n. K9/6

nisē : **Nişasta.**
n. Y6/91

nĭş : **Ne iş.**
n. ŞK18/149

nişan : **Nişan.**
n. ŞK13/79, İ3/142, İ5/64, İ5/65
n.+ nın O12/46
n.+ nıñ O12/38, O12/42

nişañ : **Nişan.**
n.+ ı ŞK13/78

nişannā - : **Nişanlamak.**
n.- dıġ K12/124

nişannala - : **Nişanlamak.**
n.- dılar O10/90

nişannı : **Nişanlı.**
n. İ5/57, İ5/66, Y8/30
n.+ dan A1/206
n.+ m A1/206, O21/34
n.+ mı A4/105
n.+ n O21/33
n.+ sına İ5/193, İ5/195
n.+ sınī O21/45
n.+ sī O18/5
n.+ ya A1/205
n.+ yıḫ A1/205

nísannı : **Nişanlı.**
n.+ yım M12/6

nişannılan - : **Nişanlamak.**
n.- mış Y8/25

nişannılı : **Nişanlı.**
n.+ yıġ O21/36
n.+ yīġ O21/37, O21/44

nişanni - : **Nişanlamak.**
n.- ylar O10/88

nişē : **Nişasta.**
n. O12/43
n.+ ymiş ND4/79

nişēli : **Nişastalı olan.**
n. ŞB1/7

nişlĭ - : **Ne işlemek.**
n.- y O17/67, O17/77

nişlė - : **Ne işlemek.**
n.- ye ŞK5/48

nişşe : **Nişasta.**
n. ŞK6/31

nişşē : **Nişasta.**
n. K6/144
n.+ nen ND6/39

nitekim : **Nitekim.**
n. K12/30

niy : **Ne, soru zamiri.**
n. ŞB1/33

nĭy : **Ne, soru zamiri.**
n. ŞB1/32

niya : **Niye, neden.**
n. M2/29

niyá : **Niye, neden.**
n. A8/135

niyāed : **Nihayet, sonunda.**
n. M8/24

niye : **Niye, neden.**
n. M2/32, M6/17, M8/23, M9/18, M9/69, M10/33, M12/66, M12/83, M12/93, ŞK4/12, ŞK4/14, ŞK4/26, ŞK4/37, ŞK4/43, ŞK4/49, ŞK4/55, ŞK4/60, ŞK5/3, ŞK7/184, ŞK10/140, ŞK10/146, ŞK10/150, ŞK10/154, ŞK10/77, ŞK11/3, ŞK11/46, ŞK12/33, ŞK15/39, ŞK15/75, ŞK18/109, ŞK18/140, ŞK18/261, ŞB2/106, ŞB2/26, ŞB2/50, ŞB6/102, ŞB6/29, ŞB6/83, ŞB7/28, A1/23, A1/281, A3/133, A4/36, A7/22, A7/32, A7/41, A8/131, İ7/17, K2/9, K2/34, K4/28, K5/46, K6/118, K6/130, K7/99, K9/54, K12/120, K12/136, N1/252, N1/279, N1/301, N1/52, N2/33, N8/23, ND5/5, O4/8, O7/49, O8/65, O9/114, O9/117, O9/39, O9/76, O9/78, O9/86, O9/87, O9/88, O12/6, O19/32, O20/10, O20/104, O20/63, Y1/101, Y1/110, Y1/63, Y2/27, Y2/65, Y4/124, Y4/250, Y4/72, Y5/113, Y5/14, Y5/144, Y5/193,

Y5/286, Y5/82, Y5/89, Y5/90, Y6/63

niyē : **Niye, neden.**
n. M2/37, ŞK9/10, ŞK18/23, K12/139, N1/300, O19/20

nīyē : **Niye, neden.**
n. K6/77

niyet : **Niyet.**
n.+ ine A2/92

niyne - : **Ne eylemek**
n.- meli O6/30

nizam : **Nizam, düzen.**
n.+ a O9/28

nizib : **Nizip, yer adı.**
n.+ de N3/3, O16/37

niziP : **Nizip, yer adı..**
n.+ de A1/102

nō - : **Ne olmak.**
n.- rdu O10/23

nōd : **Nohut.**
n. ND4/53

noġda : **Nokta.**
n. ŞK14/29

nȯġda : **Nokta.**
n. Y1/93

nȯġda soġ - : **Lafı kesmek.**
n.- dum Y1/93

nōġsan : **Noksan, eksik.**
n. O22/44

nʿóḥ : **Yok anlamında kullanılan sözcük.**
n. O20/183

noḫud : **Nohut.**
n. İ1/30, İ1/38, Y5/317
n.+ u A8/123
n.+ un A1/174, A7/34
n.+ una A10/64

noḫuT : **Nohut.**
n. A7/34, A8/125, A11/60

nol - : **Ne olmak.**
n.- acaḳ ŞK13/102
n.- di A1/103
n.- du ŞB6/35, K5/21, K7/92, N1/280, N1/281, N1/284, N1/285, N1/53, N1/54, N1/57, N1/58, O14/64, O18/11, Y5/326
n.- dū N1/281, N1/55, N1/56, O20/20
n.- icaġ İ6/135
n.- icāġ O17/57
n.- icaḫ A1/42
n.- iyā ŞK8/154
n.- ması O18/12
n.- maz O19/9
n.- mȧş Y4/300
n.- muş ŞK3/137, ŞK18/353
n.- ur K5/42, O3/28, O19/8

nōl - : **Ne olmak.**
n.- acaġ O17/21
n.- du M12/62, ŞB1/12, ŞB2/69, K7/71, O14/49, Y6/74
n.- mȧş Y5/50
n.- muş Y5/50
n.- uġ ŞK9/10
n.- uḳ Y5/240
n.- ur ŞK17/131, A5/71, N1/200, N1/201
n.- ursun ŞK2/114

normal : **Normal.**
n. M8/20, M9/55, ŞK9/100
n.+ da M8/6
n.+ de İ7/48
n.+ dı M8/120

nȯrmal : **Normal.**
n.+ im ŞK12/6

nōsan : **Noksan, eksik.**
n.+ ısa İ5/83

nöbed : **Nöbet.**
n.+ e O7/38

nöbedci : **Nöbet tutan kimse.**
n. O7/37, O7/47

nöbet : **Nöbet.**
n.+ e O7/39
n.+ i ŞK12/23

nöbet gēl - : **Kriz geçirmek.**
n.- di ŞK12/23

nöh : **Yok anlamında kullanılan söz.**
n. O14/94

nöḫ : **Yok anlamında kullanılan söz.**
n. O14/85, O14/94

nöker : **Kuma.**
n.+ i Y5/196
n.+ imiñ K6/192
n.+ imin K6/193, K6/197
n.+ in K6/32

nuh aleyislam : **Hz. Nuh.**
n. İ6/67
n.+ ın İ6/66

numara : **Numara.**
n. A9/8, A9/9, A9/12

numba lumba : **Lamba.**
n. O17/62

nur : **Nur.**
n. İ1/76, İ1/85, K6/115

nur saḫallı : **Temiz yüzlü.**
n. ŞK10/37

nurda : **Nurdağı, yer adı.**
n.+ īna ND4/19
n.+ īnā ND4/18

nuríye : **Nuriye, kişi adı.**
n. ŞK13/152

nurmál : **Normal.**
n.+ im ŞK12/5

nurten : **Nurten, kişi adı.**
n. ND4/84

nuru : **Nuri, kişi adı.**
n. ŞK4/89, O20/97

nuşānnı : **Nişanlı.**
n.+ ymış O8/5

nutdi - : **Ne tutmak.**
n.- yān ŞK8/112

nuzarā : **Kurşun dökülürken nazarın çıkması için söylenen söz.**
n. ŞK8/163

O

o : **O, işaret zamiri**.
o. M1/14, M1/15, M4/19, M5/16, M5/34, M5/35, M6/59, M6/66, M7/91, M9/5, M9/20, M12/17, M12/90, ŞK2/109, ŞK2/116, ŞK2/76, ŞK4/73, ŞK4/74, ŞK4/78, ŞK5/104, ŞK6/20, ŞK6/47, ŞK7/102, ŞK7/182, ŞK7/187, ŞK7/195, ŞK7/76, ŞK7/89, ŞK7/90, ŞK8/104, ŞK8/105, ŞK8/131, ŞK8/143, ŞK8/151, ŞK8/167, ŞK8/26, ŞK8/81, ŞK9/64, ŞK12/30, ŞK13/124, ŞK13/99, ŞK14/36, ŞK14/43, ŞK14/46, ŞK14/48, ŞK14/79, ŞK17/287, ŞK18/335, ŞB2/83, ŞB2/89, ŞB2/96, ŞB2/97, ŞB6/27, ŞB6/51, ŞB6/64, A1/251, A2/45, A3/173, A4/174, A5/116, A5/127, A5/160, A5/161, A5/214, A5/238, A5/245, A5/246, A5/250, A5/72, A7/35, A7/36, A8/4, A8/102, A8/18, A8/38, A8/46, A8/84, A9/33, A9/49, A9/51, A9/55, A10/30, A11/107, A11/110, A11/48, A11/70, A11/71, A11/75, A12/8, A12/10, A13/169, A13/17, İ2/69, İ3/63, İ5/13, İ5/169, İ5/185, İ5/188, İ5/191, İ5/75, İ5/89, İ6/20, İ8/8, İ8/11, İ8/13, K6/93, K7/91, K9/117, K9/23, K9/53, K9/67, K9/72, K9/74, K9/89, K10/30, K10/65, K12/199, N6/18, N8/60, N8/63, N8/65, ND4/53, ND4/74, ND6/16, ND6/78, O1/18, O2/10, O5/43, O11/32, O13/6, O13/33, O13/51, O14/10, O14/27, O17/10, O17/33, O17/50, O17/65, O17/80, O19/71, O20/191, Y4/149, Y4/166, Y4/188, Y4/189, Y4/190, Y4/284, Y4/35, Y5/154, Y5/208, Y5/262, Y5/315, Y5/68, Y6/102, Y6/39, Y6/54, Y8/79, İ8/12
o.+ n A3/206, İ3/9
o.+ nda M6/24, M6/32, M6/48, M6/61, M9/52, ŞK8/100, ŞK8/131, ŞK8/136, ŞK18/68, A1/260, A4/154, A5/181, A5/189, A5/199, A5/239, A5/240, A6/38, A6/44, A7/6, A8/8, A8/75, A8/77, A9/62, A10/7, A11/109, A11/32, A11/61, A12/36, A12/45, A12/83, A12/87, İ1/115, İ1/126, İ1/91, İ3/52, İ4/44, İ4/48, İ5/6, İ5/8, İ5/10, İ5/11, İ5/135, İ5/155, İ5/173, İ5/18,

İ5/19, İ5/52, İ5/64, İ5/65, İ5/77, İ8/6,
K6/155, K10/77,
K12/200, K12/203, ND6/20, O3/18,
O3/25, O17/63, O17/84, O20/156,
O20/57, O20/59, Y1/25, Y2/23, Y2/68,
Y4/6, Y4/7, Y4/9, Y4/128, Y4/173,
Y4/225, Y4/37, Y5/100, Y5/162,
Y5/412, Y5/438, Y6/112, Y6/71, Y7/4,
ŞK12/12, A1/40, Y5/185
o.+ ndan ŞK18/408, K9/58, M6/22,
M6/23, M6/29, M6/31, M6/47, M6/51,
M6/74, M6/79, M6/83, M6/98, M10/5,
M10/7, ŞK2/129, ŞK2/41, ŞK2/45,
ŞK2/57, ŞK6/14, ŞK6/21, ŞK6/22,
ŞK6/24, ŞK6/25, ŞK6/38, ŞK6/55,
ŞK6/57, ŞK6/58, ŞK7/195, ŞK8/128,
ŞK8/21, ŞK8/82, ŞK8/83, ŞK8/89,
ŞK14/37, ŞK18/114, ŞK18/385,
ŞK18/408,
ŞK18/410, ŞB3/5, ŞB6/108, ŞB6/36,
ŞB6/55, A1/149, A1/268, A1/81,
A1/82, A3/221, A3/259, A4/156,
A4/170, A4/173, A4/19, A9/61, İ1/4,
İ1/5, İ1/7, İ1/111, İ1/127, İ1/129,
İ1/132, İ1/28, İ1/67, İ1/92, İ6/78,
K3/12, K3/15, K9/6, K9/106, K9/109,
K9/72, K9/78, K9/91, K9/97, K10/103,
K10/106, ND6/38, O3/30, O9/111,
O9/48, O13/41, O15/8, O15/10,
O22/24, Y4/195, Y8/45
o.+ nna ŞK7/91, ŞK8/77, ŞK18/68,
A3/8, A8/57, A8/78, A8/81, A13/159,
İ3/69, İ4/42, İ6/38, İ8/5, ND4/48,
ND4/52, ND4/56, ND4/58, ND4/85,
O15/10, O21/42, Y2/31, Y4/10,
Y4/196, Y5/419, Y5/424, Y6/75
o.+ nnan M1/8, M1/9, M1/13, M1/14,
M1/16, M1/20, M1/22, M1/24,
M1/31, M1/33, M1/36, M2/22, M2/41,
M3/21, M5/27, M6/9, A1/98, İ1/93,
ND4/131, O12/15, M6/15, M6/18,
M6/70, M7/6, M7/32, M7/37, M8/6,
M8/108, M8/118, M8/120, M8/17,
M8/29, M8/60, M8/71, M9/33, M9/35,
M9/63, M10/4, M10/5, M10/7,
M10/31, M11/15, M11/19, M11/21,
ŞK2/57, ŞK3/53, ŞK4/97, ŞK7/11,
ŞK7/148, ŞK7/184, ŞK7/40, ŞK8/123,
ŞK8/148, ŞK8/22, ŞK8/46, ŞK8/80,
ŞK8/90, ŞK8/92, ŞK9/100, ŞK10/183,
ŞK10/191, ŞK10/20, ŞK17/83,
ŞK18/114, ŞK18/116, ŞK18/399,
ŞB3/16, ŞB3/18, ŞB6/42, ŞB6/60,
ŞB6/90, ŞB7/80, A1/175, A1/184,
A1/256, A1/270,
A1/41, A1/59, A1/61, A3/6, A3/8,
A3/258, A4/148, A4/160, A5/111,
A5/117, A5/135, A5/146, A5/155,
İ6/129, İ6/39, K2/21, K3/6, K3/14,
K3/15, K4/20, K5/132, K5/134,
K6/211, K7/39, K8/4, K10/106,
K10/20, K10/25, K10/33, K10/36,
K10/37, K12/9, K12/122, K12/194,
K12/29, N1/102, N1/83, N1/93, N2/44,
N3/4, N4/27, ND4/129, ND4/132,
ND4/138, ND4/18,
ND4/20, ND4/23, ND4/41, ND4/42,
ND4/45, ND4/46, ND4/60, ND4/65,
ND6/32, ND6/37, O1/12, O1/26,
O2/19, O2/20, O2/23, O2/36, O2/40,
O3/6, O3/11, O3/29, O3/31, O3/78,
O4/14, O6/44, O10/14, O10/21,
O10/72, O11/37, O12/21, O12/23,
O12/47, O13/15, O13/20, O13/23,
O13/41, O14/20, O15/4, O15/5,
O16/19, O17/6, O17/13, O17/19,
O17/40, O17/80, O18/17, O18/50,
O19/4, O19/28, O19/78, O20/116,
O20/195, O21/17, O21/49, O22/15,
O22/25, O22/46, O22/52, O22/53,
Y4/19, Y4/197, Y5/160, Y5/365,
Y5/369, Y5/378, Y6/13, Y6/45, Y6/73,
Y7/5, Y8/19, Y8/24, Y8/30, Y8/31,
M1/26
o.+ na M1/16, M1/32, M2/18, M2/19,
M2/39, M2/40, M3/24, M5/33,
M6/8, M6/23, M6/28, M6/29, M6/35,
M6/54, M6/67, M6/74, M7/33,
M7/36, M7/41, M7/72, M8/108,
M8/109, M8/115, M8/116, M8/124,
M8/21, M8/24, M8/73, M9/8, M9/12,
M9/30, M9/48, M9/52, M9/62,
M10/40, M11/15, ŞK2/128, ŞK2/133,
ŞK4/108, ŞK4/110, ŞK4/71, ŞK4/72,
ŞK4/74, ŞK4/75, ŞK4/97, ŞK6/7,
ŞK6/105, ŞK6/113, ŞK6/22, ŞK6/23,
ŞK6/28, ŞK6/31, ŞK6/34, ŞK6/41,
ŞK6/46, ŞK6/65, ŞK6/66, ŞK6/67,
ŞK7/123, ŞK7/171, ŞK7/180, ŞK7/199,
ŞK8/5, ŞK8/122, ŞK8/124, ŞK8/130,
ŞK8/157, ŞK8/164, ŞK8/17, ŞK8/171,
ŞK8/173, ŞK8/28, ŞK8/37, ŞK8/76,
ŞK8/81, ŞK8/87, ŞK8/89, ŞK9/91,
ŞK10/15, ŞK12/4, ŞK13/126,
ŞK13/155, ŞK13/21, ŞK13/29,
ŞK13/87, ŞK14/11, ŞK14/21, ŞK14/61,
ŞK16/7, ŞK17/37, ŞK17/38, ŞK17/44,
ŞK17/47, ŞK17/86, ŞK18/115,
ŞK18/116, ŞK18/312, ŞK18/371,
ŞK18/408, ŞK18/70, A1/149, A1/161,
A1/168, A1/170, A1/177, A1/178,
A1/181,

A1/183, A1/188, A1/235, A1/262, A1/293, A1/294, A1/41, A1/62, A1/66, A1/87, A2/111, A2/48, A2/51, A2/66, A3/100, A3/211, A3/232, A3/260, A3/261, A3/269, A4/138, A4/15, A4/164, A4/172, A4/173, A4/22, A4/33, A4/84, A4/88, A5/10, A5/127, A5/131, A5/149, A5/158, A5/167, A5/193, A5/207, A5/209, A5/215, A5/216, A5/218, A5/229, A5/24, A5/242, A5/255, A5/50, A5/60, A5/65, A5/71, A6/9, A6/18, A6/32, A6/36, A6/42, A6/73, A6/74, A6/79, A7/8, A7/53, A7/76, A8/102, A8/113, A8/45, A8/47, A8/71, A8/76, A8/77, A8/79, A8/83, A8/86, A8/87, A8/89, A8/92, A8/93, A9/35, A9/65, A10/15, A10/24, A10/33, A10/37, A10/49, A10/64, A11/18, A11/24, A11/38, A11/44, A11/70, A11/71, A11/80, A11/82, A11/83, A11/85, A11/87, A11/96, A12/112, A12/13, A12/39, A12/42, A12/81, A13/4, A13/133, A13/158, İ1/100, İ1/131, İ1/140, İ1/70, İ1/77, İ1/80, İ1/94, İ1/99, İ2/7, İ3/9, İ3/51, İ3/72, İ3/75, İ3/81, İ3/84, İ4/7, İ4/41, İ4/44, İ4/46, İ5/101, İ5/11, İ5/121, İ5/122, İ5/123, İ5/125, İ5/156, İ5/157, İ5/158, İ5/159, İ5/168, İ5/169, İ5/170, İ5/174, İ5/175, İ5/181, İ6/15, İ6/42, İ7/30, İ7/64, İ7/76, İ7/77, İ7/81, İ7/92, İ8/4, İ8/9, İ8/14, İ8/16, İ8/31, İ8/32, K3/6, K4/26, K5/121, K5/20, K5/73, K6/106, K6/90, K8/22, K9/57, K9/58, K9/81, K9/82, K10/30, K10/37, K10/40, K10/93, K10/95, K10/96, K12/193, K12/203, K12/59, N1/92, N8/6, N8/58, N8/64, ND1/32, ND4/114, ND4/118, ND4/119, ND4/128, ND4/138, ND4/178, ND4/19, ND4/36, ND4/48, ND4/57, ND4/70, ND4/73, ND4/76, ND4/88, ND4/93, ND4/94, ND5/9, ND6/26, ND6/32, O1/4, O1/10, O1/12, O1/18, O1/22, O1/28, O3/47, O5/13, O9/119, O9/62, O10/19, O10/74, O13/16, O13/19, O13/31, O13/43, O14/50, O14/68, O16/21, O16/22, O17/32, O17/61, O17/63, O17/65, O17/80, O19/21, O19/22, O19/33, O19/66, O20/220, O21/21, Y1/12, Y1/168, Y1/65, Y4/5, Y4/10, Y4/101, Y4/105, Y4/12, Y4/139, Y4/174, Y4/175, Y4/179, Y4/182, Y4/183, Y4/187, Y4/189, Y4/190, Y4/192, Y4/196, Y4/201, Y4/209, Y4/253, Y4/270, Y4/282, Y4/283, Y4/284, Y4/295, Y4/296, Y4/37, Y4/83, Y5/104, Y5/109, Y5/169, Y5/170, Y5/175, Y5/179, Y5/182, Y5/205, Y5/206, Y5/207, Y5/307, Y5/363, Y5/364, Y5/368, Y5/388, Y5/415, Y5/79, Y5/98, Y6/133, Y6/15, Y6/150, Y6/90, Y7/21, Y7/22, Y7/23, Y7/24, Y8/44, Y8/50, Y8/51, Y8/54, Y8/56, Y8/70

o.+ nuñ M6/19, M6/24, M9/18, M9/34, M11/13, ŞK2/15, ŞK4/113, ŞK6/132, ŞK6/22, ŞK7/180, ŞK7/183, ŞK7/60, ŞK8/15, ŞK8/76, ŞK9/65, ŞK12/31, ŞK13/121, ŞK14/9, ŞK14/14, ŞK14/31, ŞK17/85, ŞK18/435, ŞB6/10, ŞB6/110, ŞB6/70, A1/56, A1/60, A1/62, A2/50, A3/270, A5/161, A5/211, A6/8, A7/45, A8/118, A8/43, A8/69, A8/78, A8/92, A9/36, A11/99, A13/120, A13/159, İ1/111, İ1/64, İ1/70, İ1/81, İ1/93, İ2/86, İ3/52, İ3/98, İ5/182, İ5/185, İ5/41, İ5/42, İ7/21, İ7/93, İ8/13, İ8/15, K6/24, K6/92, K9/50, K12/121, K12/198, N1/183, ND4/120, ND4/124, ND4/130, ND4/137, ND6/28, ND6/29, O1/6, O1/19, O9/109, O10/33, O14/65, O16/24, O17/15, Y4/102, Y4/197, Y4/226, Y4/227, Y4/37, Y4/48, Y5/104, Y5/362, Y5/370, Y6/14, Y6/16, Y8/7, Y8/57, ŞK6/108

o.+ ña ŞK3/99, ŞK4/68, ŞK14/9, ŞK14/56, A7/53, A9/37, A11/103, A11/105, İ3/77, İ4/4, İ5/153, İ6/5, İ7/61, İ8/9, İ8/23, İ8/33, K11/18, ND6/39, ND6/75, O9/59, O9/64, Y5/316

o.+ nān İ7/95

o.+ nga ŞK14/78, ŞK14/79, Y4/130

o.+ nnān ŞK8/132, A5/195, O10/24, ŞK8/145

o.+ nun M6/20

o.+ nnar A11/29

o.+ nnarī M1/25

o.+ nnarın M2/29

o.+ nūnan M7/53

o.+ nın M7/108, M9/34, ŞB2/80, K6/106

o.+ nūn M8/108, İ1/128, O17/80

o.+ nu K9/53, K12/192, Y4/139

o.+ nū M8/108, ŞK1/42, A8/21

o.+ nīñ M10/11

o.+ nùn M11/12, ŞK2/28, ŞK13/95, A5/237, O2/35, O14/21, O14/22, O17/64
o.+ nunla ŞK14/28
o.+ ydu A8/58

o **: O, işaret sıfatı.**
o. M2/23, M2/38, M3/5, M5/12, M6/9, M6/13, M6/20, M6/57, M8/109, M8/67, M9/17, M10/29, ŞK3/65, ŞK6/103, ŞK6/134, ŞK7/149, ŞK7/192, ŞK8/6, ŞK10/56, ŞK15/96, A1/86, A2/107, A2/64, A3/218, K6/166, K12/31, Y1/144, Y4/34, Y5/262, M1/11, M1/15, M2/31, M2/41, M3/12, M3/19, M3/22, M3/23, M3/24, M5/9, M5/11, M5/17, M5/32, M6/12, M6/21, M6/23, M6/24, M6/25, M6/43, M6/44, M6/46, M6/60, M6/67, M6/88, M7/101, M7/33, M7/40, M7/69, M7/74, M8/10, M8/106, M8/14, M8/25, M8/27, M8/64, M8/94, M8/95, M9/10, M9/11, M9/24, M9/54, M9/59, M9/62, M10/9, M10/17, M10/29, M10/37, M11/18, M11/30, M11/33, M12/58, M12/72, ŞK1/47, ŞK2/5, ŞK2/6, ŞK2/108, ŞK2/109, ŞK2/114, ŞK2/131, ŞK2/23, ŞK2/39, ŞK2/40, ŞK2/51, ŞK2/72, ŞK2/76, ŞK3/9, ŞK3/10, ŞK3/100, ŞK3/123, ŞK3/16, ŞK3/52, ŞK3/67, ŞK4/104, ŞK4/108, ŞK4/146, ŞK4/163, ŞK4/172, ŞK4/178, ŞK4/77, ŞK4/90, ŞK5/103, ŞK5/51, ŞK6/29, ŞK6/33, ŞK6/40, ŞK6/44, ŞK6/60, ŞK6/63, ŞK6/66, ŞK7/113, ŞK7/115, ŞK7/150, ŞK7/167, ŞK7/169, ŞK7/172, ŞK7/184, ŞK7/188, ŞK7/192, ŞK7/205, ŞK7/208, ŞK7/211, ŞK7/53, ŞK7/56, ŞK7/60, ŞK7/63, ŞK7/64, ŞK7/65, ŞK8/101, ŞK8/103, ŞK8/106, ŞK8/127, ŞK8/128, ŞK8/139, ŞK8/159, ŞK8/164, ŞK8/17, ŞK8/170, ŞK8/180, ŞK8/187, ŞK8/194, ŞK8/44, ŞK8/45, ŞK8/62, ŞK8/63, ŞK8/77, ŞK8/80, ŞK8/85, ŞK8/90, ŞK8/93, ŞK9/15, ŞK9/16, ŞK9/19, ŞK9/28, ŞK10/100, ŞK10/111, ŞK10/115, ŞK10/130, ŞK10/14, ŞK10/150, ŞK10/155, ŞK10/16, ŞK10/183, ŞK10/194, ŞK10/38, ŞK10/39, ŞK10/42, ŞK10/48, ŞK10/58, ŞK10/68, ŞK10/81, ŞK10/94, ŞK11/15, ŞK12/32, ŞK13/105, ŞK13/108, ŞK13/119, ŞK13/13, ŞK13/159, ŞK13/23, ŞK13/24, ŞK13/37, ŞK13/75, ŞK13/89, ŞK14/11, ŞK14/15, ŞK14/32, ŞK14/47, ŞK14/54, ŞK15/13, ŞK15/15, ŞK15/20, ŞK15/21, ŞK15/25, ŞK15/32, ŞK15/42, ŞK15/66, ŞK15/71, ŞK15/72, ŞK15/73, ŞK15/86, ŞK15/97, ŞK15/99, ŞK16/33, ŞK16/38, ŞK16/55, ŞK16/58, ŞK17/6, ŞK17/8, ŞK17/13, ŞK17/164, ŞK17/165, ŞK17/43, ŞK17/72, ŞK18/123, ŞK18/128, ŞK18/135, ŞK18/176, ŞK18/185, ŞK18/187, ŞK18/233, ŞK18/236, ŞK18/258, ŞK18/265, ŞK18/266, ŞK18/281, ŞK18/29, ŞK18/290, ŞK18/308, ŞK18/310, ŞK18/376, ŞK18/396, ŞK18/400, ŞK18/417, ŞK18/423, ŞK18/434, ŞK18/86, ŞB1/18, ŞB2/113, ŞB2/124, ŞB2/56, ŞB2/98, ŞB2/99, ŞB6/7, ŞB6/32, ŞB6/39, ŞB6/46, ŞB6/48, ŞB6/55, ŞB6/58, ŞB6/60, ŞB6/64, ŞB6/70, ŞB6/74, ŞB6/77, ŞB6/80, ŞB6/81, ŞB6/85, ŞB6/90, ŞB6/96, ŞB6/97, ŞB7/12, ŞB7/27, A1/12, A1/133, A1/14, A1/141, A1/144, A1/150, A1/153, A1/154, A1/155, A1/157, A1/163, A1/168, A1/170, A1/172, A1/178, A1/182, A1/193, A1/195, A1/206, A1/207, A1/210, A1/221, A1/239, A1/253, A1/258, A1/262, A1/263, A1/268, A1/274, A1/276, A1/293, A1/301, A1/304, A1/33, A1/42, A1/48, A1/49, A1/55, A1/59, A1/62, A1/63, A1/68, A1/69, A1/76, A1/78, A1/80, A1/84, A1/88, A1/97, A2/4, A2/6, A2/7, A2/104, A2/105, A2/106, A2/109, A2/112, A2/113, A2/14, A2/17, A2/33, A2/36, A2/49, A2/65, A2/68, A2/70, A2/88, A2/89, A2/98, A3/7, A3/112, A3/115, A3/116, A3/117, A3/118, A3/119, A3/148, A3/161, A3/166, A3/168, A3/171, A3/18, A3/184, A3/190, A3/193, A3/212, A3/215, A3/217, A3/22, A3/224, A3/226, A3/264, A3/44, A3/48, A3/61, A3/67, A3/81, A4/119, A4/123, A4/125, A4/132, A4/142, A4/147, A4/150, A4/162, A4/164, A4/165, A4/166, A4/18, A4/41, A4/91, A5/6, A5/7, A5/9, A5/10, A5/126, A5/14, A5/152, A5/166, A5/167, A5/174, A5/188, A5/190, A5/191, A5/196, A5/197, A5/200, A5/22, A5/232, A5/245, A5/248, A5/249, A5/251, A5/253, A5/254, A5/256, A5/30,

A5/31, A5/32, A5/51, A5/65, A5/72, A5/90, A6/42, A6/52, A6/65, A6/67, A7/28, A7/34, A7/50, A7/51, A7/52, A7/54, A7/60, A7/61, A7/62, A7/72, A7/74, A8/7, A8/10, A8/100, A8/101, A8/108, A8/112, A8/115, A8/118, A8/119, A8/13, A8/47, A8/51, A8/52, A8/54, A8/57, A8/61, A8/62, A8/63, A8/64, A8/69, A8/71, A8/73, A8/76, A8/82, A8/83, A8/86, A8/88, A8/92, A8/93, A8/95, A8/98, A9/8, A9/9, A9/14, A9/15, A9/17, A9/53, A9/66, A10/15, A10/17, A10/39, A10/40, A10/49, A11/6, A11/103, A11/105, A11/25, A11/31, A11/37, A11/42, A11/56, A11/73, A11/76, A11/93, A11/94, A11/97, A12/4, A12/9, A12/15, A12/16, A12/17, A12/23, A12/34, A12/39, A12/42, A12/44, A12/46, A12/47, A12/50, A12/56, A12/65, A12/68, A12/78, A12/90, A13/4, A13/112, A13/119, A13/123, A13/124, A13/13, A13/136, A13/137, A13/142, A13/147, A13/154, A13/157, A13/168, A13/17, A13/19, A13/31, A13/35, A13/44, A13/49, A13/59, A13/64, A13/75, A13/87, A13/89, İ1/7, İ1/101, İ1/124, İ1/129, İ1/130, İ1/132, İ1/133, İ1/137, İ1/69, İ1/78, İ1/79, İ1/90, İ2/4, İ2/32, İ2/56, İ2/60, İ2/67, İ2/68, İ2/70, İ2/73, İ2/79, İ2/84, İ2/89, İ2/96, İ3/8, İ3/156, İ3/37, İ3/38, İ3/39, İ3/45, İ3/46, İ3/47, İ3/50, İ3/59, İ3/69, İ3/78, İ3/84, İ3/86, İ4/4, İ4/11, İ4/16, İ4/17, İ4/42, İ4/47, İ5/5, İ5/10, İ5/101, İ5/115, İ5/117, İ5/119, İ5/125, İ5/126, İ5/130, İ5/158, İ5/188, İ5/191, İ5/23, İ5/24, İ5/25, İ5/26, İ5/30, İ5/31, İ5/33, İ5/36, İ5/41, İ5/53, İ5/55, İ5/64, İ5/78, İ5/80, İ5/81, İ5/84, İ5/87, İ6/9, İ6/114, İ6/14, İ6/18, İ6/30, İ6/38, İ6/47, İ6/81, İ6/83, İ6/96, İ7/4, İ7/5, İ7/6, İ7/12, İ7/16, İ7/22, İ7/45, İ7/51, İ7/53, İ7/54, İ7/55, İ7/66, İ7/67, İ7/79, İ7/82, İ7/83, İ8/4, İ8/21, K1/12, K1/20, K2/7, K2/23, K2/28, K2/31, K2/38, K2/44, K4/19, K5/111, K5/125, K5/126, K5/135, K5/19, K5/22, K5/36, K5/79, K5/80, K5/87, K6/121, K6/128, K6/146, K6/52, K7/108, K7/116, K7/122, K7/140, K7/143, K7/144, K7/148, K7/156, K7/176, K7/185, K7/187, K7/200, K7/202, K8/4, K8/17, K9/104, K9/128, K9/14, K9/15, K9/21, K9/31, K9/44, K9/47, K9/48, K9/49, K9/55, K9/65, K9/68, K9/69, K9/74, K9/78, K9/79, K9/80, K9/82, K9/83, K9/85, K9/93, K10/5, K10/108, K10/16, K10/18, K10/29, K10/30, K10/50, K10/58, K10/68, K10/76, K10/80, K10/89, K11/3, K12/10, K12/119, K12/121, K12/144, K12/150, K12/152, K12/158, K12/159, K12/165, K12/177, K12/183, K12/184, K12/186, K12/192, K12/194, K12/197, K12/200, K12/204, K12/48, K12/63, K12/80, K12/82, K12/86, K12/91, K12/99, N1/6, N1/105, N1/11, N1/14, N1/140, N1/168, N1/169, N1/178, N1/185, N1/187, N1/197, N1/21, N1/237, N1/239, N1/242, N1/267, N1/27, N1/299, N1/33, N1/37, N1/44, N1/46, N1/47, N1/60, N1/71, N1/78, N1/79, N1/81, N2/8, N2/31, N2/44, N2/57, N3/7, N3/8, N3/13, N3/15, N3/27, N3/37, N3/40, N3/42, N4/5, N4/6, N4/7, N4/11, N4/24, N7/11, N7/14, N7/25, N7/32, N7/35, N8/6, N8/7, N8/9, N8/10, N8/20, N8/34, N8/37, N8/45, N8/54, N8/56, ND1/41, ND2/22, ND4/100, ND4/107, ND4/108, ND4/109, ND4/119, ND4/128, ND4/153, ND4/154, ND4/172, ND4/177, ND4/178, ND4/61, ND4/67, ND4/97, ND4/98, ND4/99, ND5/3, ND5/4, ND5/6, ND5/9, ND5/10, ND5/13, ND5/15, ND5/16, ND5/17, ND5/18, ND5/21, ND5/22, ND5/26, ND5/28, ND5/32, ND5/33, ND5/34, ND5/38, ND5/39, ND5/40, ND5/48, ND6/26, ND6/64, ND6/69, O1/5, O1/13, O1/14, O1/29, O1/30, O1/31, O2/3, O2/25, O2/35, O3/27, O3/42, O3/58, O4/24, O4/28, O5/10, O5/37, O7/6, O7/7, O7/35, O7/51, O8/13, O9/6, O9/9, O9/121, O9/31, O9/49, O9/73, O9/74, O10/10, O10/36, O10/45, O10/46, O10/47, O10/54, O10/58, O10/64, O10/70, O10/72, O10/74, O11/15, O11/16, O11/25, O11/33, O11/42, O12/27, O13/10, O13/15, O13/16, O13/37, O13/39, O13/42, O13/46, O13/47, O13/52, O13/54, O14/104, O14/112, O14/118, O14/30, O14/34, O16/12, O16/25, O16/33, O16/35, O17/6, O17/9, O17/19, O17/21,

O17/25, O17/31, O17/61, O17/63,
O17/65,
O17/82, O17/83, O18/17, O18/52,
O19/9, O19/73, O19/79, O20/114,
O20/133,
O20/173, O20/203, O20/208, O20/212,
O20/223, O20/228, O20/235, O20/245,
O20/246, O20/253, O20/49, O20/74,
O20/81, O20/82, O21/7, O21/42,
O21/50, O22/27, O22/31, O22/37,
O22/40, O22/45, O22/51, O22/56,
O22/64, O22/69, O22/87, Y1/7, Y1/9,
Y1/117, Y1/126, Y1/135, Y1/139,
Y1/164, Y1/166, Y1/177, Y1/41,
Y1/59, Y1/61, Y1/78, Y1/80, Y1/87,
Y1/91, Y1/95, Y2/5, Y2/7, Y2/48,
Y2/58, Y3/16, Y3/17, Y3/20, Y4/12,
Y4/120, Y4/127, Y4/129, Y4/148,
Y4/155, Y4/156, Y4/17, Y4/179,
Y4/182, Y4/193, Y4/204,
Y4/206, Y4/23, Y4/233, Y4/24,
Y4/250, Y4/255, Y4/270, Y4/278,
Y4/288, Y4/292, Y4/51, Y4/52, Y4/56,
Y4/59, Y4/60, Y4/61, Y4/73, Y5/7,
Y5/101, Y5/136, Y5/138, Y5/164,
Y5/165, Y5/202, Y5/235, Y5/238,
Y5/251, Y5/281, Y5/287, Y5/36,
Y5/365, Y5/367, Y5/369, Y5/408,
Y5/41, Y5/42,
Y6/112, Y6/55, Y6/95, Y7/3, Y7/12,
Y7/30, Y7/31, Y8/80, M4/17

o **: O, şahıs zamiri.**

o. M3/17, M8/13, M12/73, ŞK4/122,
ŞK6/45, ŞK6/85, ŞK6/92, ŞK6/93,
ŞK7/189, ŞK7/190, ŞK7/192, ŞK7/193,
ŞK7/201, ŞK7/203, ŞK7/206, ŞK7/207,
ŞK7/211, ŞK8/31, ŞK8/57, ŞK8/67,
ŞK8/92, ŞK13/114, ŞK15/11, ŞK15/76,
ŞK18/268, ŞK18/269, ŞK18/362,
ŞK18/376, ŞB1/31, ŞB6/44, A1/211,
A1/287, A2/104, A2/35, A3/109,
A3/33, A4/149, A5/51, A5/54, A6/7,
A8/46, A8/54, A8/57, A8/58,
A8/65, A10/7, A10/25, A11/18,
A11/66, A12/74, İ1/122, İ4/17, İ6/69,
İ7/67, İ7/98, K2/36, K7/130, K7/176,
K9/96, K12/169, K12/177, K12/180,
K12/181, K12/28, K12/30, K12/31,
K12/91, N1/254, N2/23, N3/33, N3/39,
N3/41, N4/10, N4/16, N6/19, N8/11,
N8/36, N8/76, ND4/37, ND4/38,
ND4/39, ND4/40, ND4/83, ND5/21,
ND5/23, ND5/24, ND6/72, O6/16,
O10/10,
O10/44, O10/99, O11/30, O11/40,
O15/9, O15/10, O16/46, O19/67,
O20/83,
O20/98, Y2/33, Y2/37, Y4/160,
Y4/174, Y4/202, Y4/250, Y4/269,
Y4/291, Y4/81, Y5/83, o. M6/36,
M6/39, M6/81, M12/65, M12/67,
ŞK2/137, ŞK2/69, ŞK3/21,
ŞK4/101, ŞK4/130, ŞK4/132, ŞK4/78,
ŞK4/80, ŞK4/96, ŞK6/51, ŞK6/62,
ŞK6/80, ŞK7/109, ŞK7/14, ŞK7/191,
ŞK7/198, ŞK7/200, ŞK7/208, ŞK8/124,
ŞK8/182, ŞK8/19, ŞK8/60, ŞK8/63,
ŞK11/7, ŞK13/114, ŞK13/115,
ŞK13/117, ŞK13/32, ŞK15/15,
ŞK15/32, ŞK18/117, ŞK18/119,
ŞK18/127, ŞK18/141, ŞK18/227,
ŞK18/288, ŞK18/414, ŞK18/417,
ŞB1/10,
ŞB1/18, ŞB1/27, ŞB1/31, ŞB1/34,
ŞB1/36, ŞB1/41, ŞB2/116, ŞB2/125,
ŞB2/126, ŞB6/10, ŞB6/55, ŞB6/75,
A2/20, A3/167, A3/49, A3/77, A4/125,
A4/163, A5/206, A5/249, A5/257,
A5/50, A5/58, A5/59, A5/85, A5/89,
A5/90, A6/5, A6/8, A6/34, A8/9,
A8/46, A8/49, A8/53, A8/57, A8/58,
A8/63, A8/65, A9/8, A9/49, A12/10,
A12/106, A12/14, A12/19, A12/39,
A12/77, A13/7, A13/108, A13/110,
A13/114, A13/118, A13/13, A13/135,
A13/137, A13/30, A13/36, A13/87,
İ1/132, İ2/7, İ4/8, İ6/23, İ6/28, İ6/40,
İ6/43, İ6/44, İ6/64, İ7/16, İ7/90, İ7/91,
K1/17, K5/125, K5/87,
K6/98, K7/95, K9/95, K10/5, K12/159,
K12/164, K12/169, K12/181, K12/183,
K12/21, K12/45, K12/51, K12/56,
K12/90, N1/151, N1/18, N1/234,
N4/15, N8/9, N8/11, N8/76, ND4/64,
ND5/39, ND6/11, ND6/41, O3/68,
O3/69, O4/13, O5/36, O5/37, O6/14,
O7/31, O7/32, O9/15, O10/43, O10/88,
O10/93, O11/10, O11/26, O11/30,
O11/38, O14/4, O14/5, O14/121,
O15/9,
O19/41, O20/135, O20/63, O20/71,
O20/76, O20/79, O20/81, O22/11,
O22/44, O22/65, O22/87, Y1/104,
Y4/155, Y4/174, Y4/276, Y4/291,
Y4/77, Y5/196, Y5/22, Y5/244,
Y5/355, Y5/356, Y5/366, Y6/71
o.+ dū O9/80
o.+ dur A4/62, A4/66, A4/67, ND1/4,
ND1/5, ND1/7
o.+ ña ŞK2/66, ŞK3/5, ŞK5/53,
ŞK6/62, ŞK10/130, ŞK10/98, ŞK16/37,

ŞK16/38,
ŞK18/364, A13/138, İ2/19, İ2/27,
İ3/13, İ3/18, İ3/26, İ6/43, İ6/44, N2/37,
N8/37, ND4/81, ND4/82, ND5/17,
ND6/47, O16/6, O20/239, K7/13
o.+ nda A9/50, ŞK3/6, A13/13, Y1/82,
Y6/71, N1/276
o.+ ndan ŞK8/28, O10/44, İ1/142
o.+ ndān O3/40
o.+ nı K6/91
o.+ nī O9/84
o.+ nıḫı ŞB2/80
o.+ nın N7/23
o.+ nna A13/23, Y4/249, Y4/252
o.+ nnada K12/70
o.+ nnan A5/5, ŞK2/24, ŞK6/62,
ŞK8/28, ŞK15/63, ŞB7/13, A1/258,
A2/20, A4/164, N1/9, N7/34, ND5/23,
O9/45, O20/162, O21/48, O22/87,
O10/73
o.+ nnān ŞK18/185
o.+ nu A3/218, N8/58
o.+ nū ŞK11/8
o.+ nuḫunu A6/38, İ6/43
o.+ nun ŞK4/104, ŞK4/158, ŞK5/108,
ŞK7/198, ŞK8/42, ŞK8/54, ŞK8/55,
ŞK8/86, ŞK10/37, ŞK13/13, ŞK13/78,
ŞK15/96, A1/143, A1/230, A1/252,
A3/235, A3/49, A4/166, A5/33, A5/42,
A7/56, A9/6, A9/43, A9/64, A11/73,
A13/145, A13/20, A13/21, A13/44,
A13/52, İ1/110, İ3/168, İ3/39, İ3/59,
İ4/23, İ6/39, K5/82, K6/184, K7/145,
K10/5, K12/158, K12/35, N4/9, N4/23,
N7/13, N8/10, N8/11, ND4/160,
ND6/47, O3/68, O8/19, O9/63, O10/48,
O11/17, O11/40, O12/10, O16/38,
Y1/14, Y3/19, Y4/159, Y4/166, Y5/24,
Y5/30, Y5/356, ŞK10/49, A2/31
o.+ nūn M7/32, O11/19
o.+ nùñ ŞK5/107, ND5/24, ND5/37,
O4/13

ȯ : O, işaret zamiri.
ȯ. M8/17, ŞK2/116, A5/108, İ5/26,
O18/51
ȯ.+ na K7/63
ȯ.+ ña ŞK3/99
ȯ.+ nda İ5/26
ȯ.+ ndan M8/17
ȯ.+ nnan M2/39, O17/14
ȯ.+ nnār M4/20

ȯ : O, işaret sıfatı.
ȯ. M8/20, ŞK8/174, A1/171, A2/4,
A7/50, A13/121, A13/156, A13/46,
A13/79, İ3/54, İ3/74, İ5/192, İ5/23,
İ5/29, İ5/80, İ7/15, K11/40, N1/84,
N7/28, ND1/32, ND6/61, O3/27,
O8/11, O17/49, O18/8, O18/17, Y1/30,
Y6/3

ȯ : O, şahıs zamiri.
ȯ. ŞK7/199, A12/76, O5/37, Y1/82
ȯ.+ nu ND3/24

ō : O, şahıs zamiri.
ō. M2/27, ŞK2/58, ŞK9/100,
ŞK18/183, ŞK18/211, O5/23, M3/16,
M3/17, ŞK2/109, ŞK2/116, ŞK3/11,
ŞK7/115, ŞK7/16, ŞK7/200, ŞK7/207,
ŞK7/209, A3/166, A4/169, A9/61,
A9/63, A10/57, İ1/123, İ1/85, K2/16,
K10/5, K12/44, ND4/52, ND5/24,
ND5/44, O1/8, O3/73, O8/4, O11/5,
O11/11, O20/228, O20/56, Y4/253,
Y4/81, Y5/307, Y5/85, N1/160
ō.+ nan O11/39
ō.+ nda ŞK2/67
ō.+ nu ND4/83, Y4/291
ō.+ nùñ ŞK9/38

ō : O, işaret sıfatı.
ō. M3/24, M5/9, M6/41, M7/94,
ŞK3/14, ŞK6/69, ŞK7/173, ŞK7/179,
ŞK7/187, ŞK7/42, ŞK8/110, ŞK8/177,
ŞK8/63, ŞK8/85, ŞK8/92, ŞK12/38,
ŞK15/25, ŞK15/68, ŞK16/53,
ŞK18/188, ŞK18/231, ŞB3/24, A3/143,
A3/190, A3/61, A4/84, A5/9, A7/51,
A7/54, A8/64, A9/52, A9/61, A10/18,
A11/87, A12/64, A13/145, A13/172,
A13/34, A13/39, A13/58, İ1/81, İ2/4,
İ3/97, İ5/8, İ5/123, İ6/37, İ7/22, İ8/22,
İ8/34, K2/9, K6/23, K7/128, K8/20,
K10/30, K12/27, ND4/111, ND4/172,
ND4/40, ND4/98, O6/14, O6/18, O7/6,
O7/23, O10/92, O12/22, O16/35,
O17/33, O19/48, O20/188, Y1/166,
Y4/11, Y4/149, Y4/189, Y4/193,
Y4/215, Y4/275, Y4/41, Y4/52,
Y5/106, Y5/142,
Y5/147, Y5/23, Y7/20, O20/59

ō : O, işaret zamiri.
ō. M5/25, M9/68, ŞK7/54, ŞK8/126,
ŞK8/182, ŞK8/99, ŞB2/96, A6/65,
İ5/132, İ8/14, İ8/34, K6/51, N1/267,
ND4/68, ND5/26, ND5/45, O1/15,
O3/17, O8/74, O20/10, Y1/166,
Y4/172, Y4/198, Y5/32, Y6/64, N1/93,
Y4/83

ō.+ n ŞK17/116, ŞK18/75, ŞB1/39, K6/202, O14/36
ō.+ na ŞK1/36, ŞK2/55, ŞK7/37, ŞK7/43, ŞK8/11, ŞK8/157, ŞK17/56, A10/48, K6/167, O8/57, Y4/206, Y5/246, Y6/91
ō.+ nda ŞK8/106, ŞK17/278, A3/119, A3/216, A6/49, A9/58, A10/10, O13/43, O14/35, O20/12, A6/50
ō.+ ndan M6/48
ō.+ nna İ7/32
ō.+ nnan O6/42, O18/48
ō.+ nun ŞK2/137, A6/36, O6/45

ō - : **Olmak.**
ō.- r K6/217

ō : **Oğul.**
ō.+ m ŞK18/47

ȭ : **Ön.**
ȭ.+ lerine O22/93
ȭ.+ ǖ O8/15
ȭ.+ ünde O3/50
ȭ.+ üne O10/68, O11/16, O11/18

o : **On, sayı adı.**
o. İ1/3

o bū : **Bazı kimseler.**
o. ŞK8/52

oādaġ : **O kadar.**
o. A4/173

ōadarı : **O kadar.**
ō. N1/276

oāder : **O kadar.**
o. A8/10, N1/255

ōb : **Türkü söylerken söylenen söz.**
ō. K5/107, K5/108, K5/94

ȭb - : **Öpmek.**
ȭ.- düm ŞK17/319
ȭ.- síñ ŞK17/178

oba : **Yabancı kimse.**
o. K6/120
o.+ nıñ ND6/20

obi : **Yabancı kimse.**
o.+ ya ND6/20, O19/34

obȯr : **Öbür, öteki.**
o. K12/175

ȯbur : **Öbür, öteki.**
ȯ.+ i K12/194

ocʿā : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o.+ n M11/16

ocʿāġ : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o. O20/178
o.+ larī O22/27

ȯcʿaġ : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
ȯ. M9/57

ocʿāġlıġ : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o. M9/58

oca : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o. O20/174
o.+ ī Y5/100
o.+ nıñ ŞB3/7

ocā : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o. M11/14, ŞB3/3, N2/52, O20/173
o.+ n M11/18, Y5/392
o.+ ñ İ1/3
o.+ na ŞB3/24
o.+ nda Y5/390
o.+ ndan ŞK3/118
o.+ nı Y5/100
o.+ ñı ND6/19

ocā kör : **Ocağı kör, çocuğu olmayan kimse.**
o. Y5/168

oca öggeş : **Hoca Ökkeş, kişi adı.**
o. ŞK2/144

ocacılıġ : **Hocalık.**
o. Y6/72

ocaġ : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o. ŞK8/107
o.+ a A1/228
o.+ da İ7/11
o.+ dan O19/11
o.+ ı A7/46
o.+ ıġ A3/270
o.+ lara O1/17
o.+ larda ŞB3/24

ocāġ : **Ocak, yemek pişirilen yer.**
o.+ da İ5/154

ocaġ batıran : **Ocak Batıran, yer adı.**
o. İ7/36

ocaġ ġur - : Ocak yapmak.
o.- allar K9/106

ocaġlʿā : Ocak, yemek pişirilen yer.
o. O14/73

ocāġlʿā : Ocak, yemek pişirilen yer.
o. O14/57

ocāġlıġ : Ocak, yemek pişirilen yer.
o. O17/77
o.+ da O17/76

ocaḥ : Ocak, yemek pişirilen yer.
o.+ larda K3/14

ocaḫ : Ocak, yemek pişirilen yer.
o. ŞB3/24, A1/220, K2/46
o.+ di A3/264

ocaḳ : Ocak, yemek pişirilen yer.
o. A8/13, İ8/27
o.+ dan ŞK4/124

ocāḳ : Ocak, yemek pişirilen yer.
o.+ dan ŞK4/122

ōcala - : Ovalamak.
ō.- rdıġ ND4/110

ōç : Öç.
ō. ŞK18/62

od : Ot, bitki.
o. İ5/172, İ5/179, İ6/25, K13/18
o.+ ları İ6/19
o.+ ların İ5/173

ōd : Ot, bitki.
ō. O19/73
ō.+ lar İ7/73

ōd : At.
ō.+ la ŞK18/73

od lepesi : Ot lepesi, otlarla yapılan yemek.
o. İ5/175

oda : Oda.
o.+ īmi K12/49
o. ŞK3/43, K12/55, O10/102, O17/60, O17/75
o.+ da M9/55, ŞK3/42, ŞK3/43, ŞK7/167, ŞK9/16, ŞK18/335, İ4/30, K9/24, K12/187, K12/58, K12/61, O5/4, O13/6, O17/58
o.+ dan K12/109
o.+ dāsa K12/62
o.+ larda O17/57
o.+ lārı M9/8
o.+ larımız K12/58
o.+ larında O14/20
o.+ larındā İ7/7
o.+ m O17/73
o.+ mız O5/3, O5/4, O17/73
o.+ nın O6/13
o.+ sı ŞK7/105, ŞK7/167, ŞK13/15, İ7/7, K6/134, K6/135, K6/141, K12/67
o.+ sına M9/72, N1/259
o.+ sında M9/55, K5/57, K6/143, K12/16
o.+ sının K12/60
o.+ sī ŞK7/104, ŞK7/167, K6/141
o.+ siydī ŞK7/104

odā : Oda.
o. A13/167, O5/4
o.+ dā ŞK7/77

ȯda : Oda.
ȯ.+ mız M7/16

oda dʿaḫımı : Dantel örtü.
o. M7/87

odāni : O kadar.
o. ŞK11/8, ŞK11/29

odi : Oda.
o.+ ya M9/56, O17/74

odu̇ : Oda.
o.+ ya K12/58

odlad - : Otlatma işini yaptırmak.
o.- āḳ ŞK10/85

ōdladır - : Otlatma işini yaptırmak
ō.- dım Y6/150

ōdlan - : Otlatma işi yapılmak
ō.- acaġlar ŞK10/82

odlu lepe : Ot lepesi, otlarla yapılan yemek.
o. İ5/176

odu : Oda.
o.+ ya A13/54

odun : Odun.
o. M9/8, ŞK3/7, ŞK16/17, İ7/21,

K7/83, K10/3, K10/4, K10/9, N6/16, N6/17, ND6/65, O20/43, O22/43, Y5/104, Y5/418, Y5/98, Y5/99, Y6/21
o.+ narı Y4/178, Y5/101
o.+ nári Y5/100
o.+ u ŞK16/18, A12/100, K10/4, K10/5, K10/17, Y5/419
o.+ umuz O20/42
o.+ un Y4/187
o.+ una O22/42
o.+ uñu İ7/20

ōdun : **Odun.**
ō. K10/3, K10/11
ō.+ u Y5/100

oduncu : **Odun işiyle uğraşan kimse.**
o.+ lar K7/83
o.+ yumuş Y5/418

odur bùdŭr : **O günden beri.**
o. K11/37

of : **Sıkılınca çıkarılan ses.**
o. İ3/115, İ5/190, O18/21

ōf : **Sıkılınca çıkarılan ses.**
ō. M2/25, M5/4, ŞK3/89, K5/65, O18/21, O18/33

ofala - : **Ovalamak.**
o. O16/36
o.- dıġ O16/29

ofalā - : **Ovalamak.**
o.- rım O16/39

ofalama : **Ovalama.**
o. O16/28

ofalı - : **Ovalamak.**
o.- yamam O16/37

ōfkelen - : **Öfkelenmek, sinirlenmek**
ō̄.- iyū̄ ND3/30

ofō : **Türkü söylerken üzüntü duygusunu belirtmek için çıkarılan ses.**
o. O18/28, O18/38

ōġ' : **Ok.**
ō. O6/13, O6/14

oġ' oġ' : **Ok gibi.**
o. İ4/5

oġd : **Vakit.**
o.+ u O3/22

og(u)l : **Oğul, erkek evlat.**
o.+ ı N8/21

oġ(u)l : **Oğul, erkek evlat.**
o.+ ı K2/19, K2/24, K2/31, K2/32, K2/41, K2/42, K3/8
o.+ iyā O4/7
o.+ iyum O12/8
o.+ iyem O20/218
o.+ u̇ K2/15, K2/41, K6/122, O9/40, O16/45
o.+ u ŞB2/4, A1/127, A2/18, K6/94, K12/70, K12/71, K12/91, N1/8, N1/160, N2/61, N2/68, N3/5, N3/16, N8/13, N8/21, N8/32, ND5/30, O11/5, O12/8, O22/23, ŞB5/3
o.+ ū O9/16, O20/132
o.+ um ŞK3/93, ŞK3/97, ŞB2/116, ŞB2/124, ŞB2/126, ŞB2/17, ŞB2/26, ŞB2/96, A1/104, A1/109, A1/24, A3/58, A4/5, K2/26, K2/34, K6/172, K7/170, N1/294, O3/58, O4/8, O4/12, O6/17, O7/77, O9/35, O9/42, O12/4, O12/7, O12/31, O12/32, O13/25, O14/43, O19/33, A1/5
o.+ uma A3/235
o.+ umiskine K12/103
o.+ umū O4/3
o.+ umun A1/110
o.+ uñ O9/41
o.+ una A3/86, A4/36, K12/120
o.+ ūna İ3/16
o.+ unnan K7/145
o.+ unu O9/32
o.+ unun A1/48, A3/252
o.+ unuñ O16/45
o.+ usun K12/118
o.+ usuñ K2/38

ōġ(u)l : **Oğul, erkek evlat.**
ō.+ u K6/178, K12/23, K12/75
ō.+ um ŞK3/82, ŞK3/85, ŞK3/86, K7/72, N1/86, O3/42, O7/7, O7/34, O14/111, O19/3, O19/32, O19/53

oġlā : **Hamur açmak için kullanılan tahtadan yapılmış uzun çubuk.**
o. ŞB2/95, İ5/124

oġlaā : **Hamur açmak için kullanılan tahtadan yapılmış uzun çubuk.**
o. İ5/121

oġlaġ : **Oğlak.**
o. K12/59

oġlāġ : **Oğlak.**
o. O16/42

oġlaḳ : **Oğlak.**
o. A7/53, K6/142

oġlan : **Oğul, erkek evlat.**
o. ŞB2/5, ŞB2/112, ŞB2/113, ŞB2/12, ŞB2/121, ŞB2/30, ŞB2/32, ŞB2/56, ŞB2/60, ŞB2/63, ŞB2/64, ŞB2/68, A1/106, A1/107, A1/161, A1/162, A1/307, A1/65, A2/10, A2/64, A4/122, A4/31, A4/32, A8/20, K2/15, K2/19, K2/21, K2/23, K2/24, K2/30, K2/32, K2/45, K3/8, K12/134, N1/191, N8/17, N8/29, N8/34, N8/35, N8/39, O3/16, O4/3, O4/4, O4/9, O20/79, Y8/14, Y8/19
o.+ a ŞB2/118, ŞB2/18, ŞB2/23, ŞB2/32, A1/141, A1/188, A4/108, A4/110, K2/44, K3/7, K7/184, N1/287, N8/39, O4/11, Y8/14
o.+ ā N8/44
o.+ ḫı O5/6
o.+ ı ŞB2/118, A2/92, K10/40, K12/123, O4/4, O4/10
o.+ ın K3/7, K7/183, O3/55, O4/21, O4/24
o.+ ıñ K2/17, O4/12, O12/25, O20/163, O20/165
o.+ ī N8/39
o.+ nan ŞB2/55, A1/28, K4/29, K10/32
o.+ nar A2/68
o.+ nara A1/122, A1/162
o.+ nardan K10/3
o.+ sa A1/303, A1/304

oġlān : **Oğul, erkek evlat.**
o. K10/69

oġşa - : **Benzemek.**
o.- maz Y4/211, Y4/212

oġudaḫ : **O kadar.**
o. A1/36

oġul : **Oğul, erkek evlat.**
o. A4/139
o.+ mīz O6/17

oġursuz : **Uğursuz.**
o. K12/6

oġuz : **Oğuz boyu.**
o.+ a O8/11

oh : **Çok iyi olmuş anlamında söz.**
o. M12/77

oḫ : **Ok.**
o. ŞK10/58
o.+ u ŞB2/23
o.+ un N1/137

ohd : **Vakit.**
o. ŞK18/33

oḫıma : **Okumak işi.**
o. O2/5

oḫi - : **Okumak.**
o.- y A3/32, O2/40
o.- yamişşin ŞK14/12
o.- ycām K5/42
o.- yrim A2/50
o.- ysin A2/54
o.- yuḳ ŞK8/161

ōḫi - : **Okumak.**
ō.- y O2/22, O2/22

ohō : **Bu kadar da olur mu anlamında kullanılan söz.**
o. A1/300, O3/4, O14/19

oḫu - : **Okumak.**
o. A2/45
o.- dū İ6/27
o.- duġdan O20/174
o.- duġları ND5/12
o.- dular A2/42
o.- dum İ6/117, ND1/23, O9/80, O9/81, O6/19
o.- dumu İ6/123
o.- llardı O13/8
o.- llardī ŞK7/35, İ1/135
o.- llarıdı A6/86
o.- madılār İ1/145
o.- madım O11/31
o.- maḳ O6/4, O6/12
o.- malı O9/79
o.- maz İ5/194
o.- mış K9/60, O20/174
o.- miyannar O9/121
o.- miylēr O7/4
o.- muşlūm İ5/192, K9/10
o.- r ND6/44, O9/121
o.- rdi A4/79
o.- rdu A10/25, K9/60

o.- rdū ŞK7/116, A7/11
o.- rduġ İ5/194, O13/8
o.- rduḳ ND1/25
o.- rdum O6/19
o.- rmuş M6/90
o.- rsun A2/48, O1/28
o.- ruḳ O1/28
o.- rum M7/99, K5/25
o.- yan K9/59, K9/60, O7/4
o.- yannar O9/121
o.- ycun ŞK8/161
o.- yō İ6/23, İ6/24, İ6/25

oḫud - : Okuma işini yaptırmak.
o.- an A6/26
o.- madı İ5/194, O6/3, O6/4
o.- uyōmuş A6/27

oḫul : Okul.
o. M6/3, M6/92, ŞK14/13, ŞK14/15
o.+ a M6/3, İ5/192, İ5/193, K12/53, ND4/70
o.+ dan O14/4
o.+ un ŞK13/7, O20/114
o.+ uñ ŞK9/39

ōḫul : Okul.
ō. O2/15

oḫuma : Okumak işi.
o. O9/80
o.+ dan M7/99

oḫumi : Okumak işi.
o.+ yā M7/99

oḫumūşlī : Okuma bilmek.
o.+ muz O2/5

oḫun - : Okuma işi yapılmak.
o.- muşdu ŞK4/90
o.- ur ND6/73

oḫur yazan : Okuma yazma bilen kimse.
o. ŞK7/114

oḫuT - : Okuma işini yaptırmak.
o.- du İ5/194
o.- madı ND1/23
o.- mıyan A6/27

oḳ : Ok.
o. ŞK10/59

ōkelen - : Öfkelenmek.
ō.- di ŞK18/374, ŞB7/30
ō.- iy ŞK18/402
ō.- iyo ŞK15/52
ō.- miş ŞK18/287

ōkelin - : Öfkelenmek.
ō.- iridi ŞK9/61
ō.- iyē Y5/113
ō.- iyek Y5/113

okey : Okey oyunu.
o. O23/33

oḳi - : Okumak.
o.- y O14/4
o.- ydū K12/134
o.- yen ŞK8/163

oḳu - : Okumak.
o.- madılar Y6/59
o.- rdū Y6/154

oḳul : Okul.
o.+ a İ3/133, İ3/146, Y6/57, Y6/58
o.+ lar Y6/8

oḳun - : Okuma işi yapılmak.
o.- acaḳ Y1/26

ol - : Olmak.
o. A2/108, İ5/102, K12/128, O7/58, ŞK8/48, ŞK10/104, ŞB7/8, ŞK5/101
o.- īcāḫ A4/128
o.- īm K12/129, O4/32
o.- īnçā O22/40
o.- īy M7/110, M7/34, K12/130, O2/37, O19/29, O19/80
o.- a M8/92, ŞK2/128, ŞK11/54, ŞK17/287, A1/63, O8/40, Y4/242, Y4/250,
Y5/131, Y4/246, Y4/248, ŞK4/87, O20/188, Y1/50
o.- ā M8/86, ŞK12/36
o.- abilīy M8/79, M8/80
o.- abili Y5/56
o.- abilir O9/42, O22/35
o.- acʿāġ M8/10
o.- acʿāġdan M8/27
o.- acʿāġdı M8/25
o.- acaġ ŞK4/190, ŞK4/192, ŞK10/51, ŞK18/13, ŞK18/93, A13/53, İ2/18, K7/183, K7/92, K12/104, K12/105, K12/91, N1/59, O3/7, O3/29, O9/31, O11/21, O16/13, Y6/6
o.- acāġ Y7/3
o.- acaġmış ŞK18/230
o.- acaġsañ O23/24

o.- acaḫ M12/91, ŞK2/55, K12/105
o.- acaḫsa A7/11
o.- acaḫsá A7/10
o.- acaḳ ŞK7/19
o.- acaḳtır M12/10
o.- adīz O3/37
o.- adım O4/28
o.- ādım O4/28, O4/29
o.- aḳ ŞK15/38, Y5/435
o.- alı A8/15
o.- amazdıġ Y6/14
o.- an M1/15, M1/20, M3/17, M7/19, M7/30, M8/31, M8/32, ŞK4/175, ŞK6/44, ŞK6/62, ŞK8/123, ŞK8/19, ŞK13/9, ŞK13/148, ŞK13/15, ŞK15/32, ŞK17/164, A1/157, A3/115, A5/209, A7/62, A8/36, A11/102, A11/71, A11/72, A12/95, İ1/78, İ1/81, İ1/92, İ5/78, İ7/7, İ7/31, İ8/37, K6/139, K6/172, K6/69, K7/138, N1/138, ND4/76, O5/18, O9/26, O17/50, O22/91, Y1/173, Y1/94, Y4/207, Y4/208, Y4/229, Y4/48, Y8/53
o.- ana ŞK17/117, A7/22, ND4/114, O21/5, Y7/7
o.- andan A1/177, K6/125
o.- anın ND6/7
o.- anıñ A5/184
o.- annan A2/110
o.- annar ŞK13/9, A1/314, İ8/15, K11/40
o.- annār İ1/134
o.- annara ŞK18/391
o.- ānnarā A7/22
o.- arʿaġ M5/27, M8/6, M8/104, K7/151
o.- arʿāġ M7/17, M8/104, M10/6, N3/6
o.- araġ ŞK14/77, A5/65, A9/67, İ1/84, İ5/8, İ5/149, İ6/8, İ7/48, İ7/94, K5/136, ND4/88, Y4/173, Y4/198, Y8/4, Y8/11, Y8/46
o.- arāġ A9/66
o.- ařaġ İ1/142
o.- araḫ N7/4, N4/27
o.- araḫan N1/31
o.- asın O19/52, Y4/240, Y4/241
o.- āydım ND1/48
o.- aydī İ8/7
o.- dī ŞK15/33, ŞK18/169, ŞK18/170
o.- di A1/67, O20/187, A1/143
o.- dileʳ A2/12
o.- dü M9/53, ŞK2/26, A1/130, N1/26, O19/41, O20/78
o.- dügdan O2/8
o.- du M5/33, M5/35, M5/36, M6/5, M6/37, M6/83, M7/6, M7/18, M8/119, M9/29, M9/43, M10/4, M10/28, ŞK2/32, ŞK2/34, ŞK2/39, ŞK2/45, ŞK5/20, ŞK7/125, ŞK7/168, ŞK7/187, ŞK7/24, ŞK8/177, ŞK8/49, ŞK9/5, ŞK9/66, ŞK10/66, ŞK12/10, ŞK14/39, ŞK14/41, ŞK15/17, ŞK17/169, ŞK17/30, ŞK17/37, ŞK17/70, ŞK18/145, ŞK18/168, ŞK18/171, ŞK18/264, ŞK18/359, ŞK18/383, ŞK18/417, ŞB2/123, ŞB2/124, ŞB3/3, ŞB3/14, ŞB7/85, A3/86, A5/182, A5/189, A6/26, A6/64, A8/15, A11/24, A11/26, A12/56, A13/70, İ1/5, İ1/107, İ2/10, İ2/43, İ2/68, İ3/168, İ3/34, İ3/63, İ3/78, İ5/9, İ5/129, İ5/40, İ5/47, İ5/99, İ6/104, İ6/26, İ6/67, İ7/65, İ7/66, K6/106, K6/113, K6/172, K6/173, K7/74, K8/4, K8/9, K9/42, K10/77, K10/81, K12/26, K12/40, N1/167, N1/25, N3/17, N5/8, N7/15, N8/32, N8/35, ND4/117, ND4/123, ND4/182, ND4/93, ND4/94, ND5/5, ND5/6, ND5/7, ND5/11, ND5/15, ND5/18, ND5/19, ND5/21, ND5/34, ND6/19, O7/45, O11/41, O14/74, O14/77, O16/29, O17/68, O18/36, O20/114, O20/120, O20/145, O20/151, O21/6, O22/95, Y3/7, Y3/12, Y3/14, Y3/15, Y3/18, Y3/20, Y4/166, Y4/203, Y4/269, Y4/37, Y5/10, Y5/174, Y5/255, Y5/260, Y5/261, Y5/357, Y5/408, Y6/5, Y6/77, Y6/78, Y8/8, Y8/58, Y8/80
o.- dû ŞK18/324, ŞK18/410
o.- dū M1/12, M1/13, M6/44, M7/34, M7/85, M8/13, M9/3, M10/28, ŞK5/19, ŞK5/67, ŞK5/68, ŞK8/116, ŞK9/97, ŞK11/27, ŞK14/5, ŞK18/169, ŞK18/408, ŞB2/32, ŞB3/7, A6/71, A9/28, A9/55, A13/120, İ1/108, İ4/18, İ5/128, İ5/22, İ7/18, İ7/47, K7/163, K7/62, K9/54, K12/61, ND5/5, O8/20, O11/29, O11/30, O11/36, O19/67, O21/21, Y4/193, Y4/34, Y5/182, Y5/185, Y5/212, Y5/406, Y6/143, Y8/80
o.- duçin ND5/11
o.- duġ ŞK17/309, O3/25
o.- duġda Y4/149
o.- duġdan K10/50, K10/55, ND4/95, ND6/37, O2/38, O3/76, O22/24, O3/8
o.- duġu A1/158, A4/33, İ5/5, K12/167, K12/194
o.- duġumuz A1/124
o.- duġundan A1/58

o.- duġunnan A1/12, A1/90
o.- duġunu A1/121, A2/5
o.- duḳları M12/56
o.- dulār M8/94, ŞK8/117
o.- dum ŞK8/21, ŞK9/65, ŞK10/49, İ1/4, İ1/55, K7/172, O20/250
o.- dūm M7/99, K10/79, ŞK8/69
o.- dūmī ŞK7/122
o.- duma İ4/12
o.- dūmuzdan M5/5
o.- dun ŞB7/77, ŞB7/85
o.- dūna O3/73
o.- dūnan M5/5
o.- dūnda ND4/83
o.- dūndā ŞK2/104
o.- dūndan Y8/59
o.- dūnnan K6/90
o.- dunu ŞK17/291, İ5/59, O14/112, O14/115, O14/121, O14/99, O20/47, Y8/65
o.- dûnu ŞK18/409
o.- dūnu M7/10, ŞK7/143, ŞK7/47, ŞK7/75, ŞK17/99, ŞK18/183, ŞB3/20, ŞB6/46, A12/80, İ2/18, İ5/22, K6/20
o.- durmaz O20/226
o.- durudū İ5/66
o.- dusā O3/54
o.- dūydu ŞK2/28
o.- duyi ŞK9/35
o.- duysa A12/10
o.- ır Y4/201
o.- ib N1/67, O2/36
o.- icā K9/31
o.- icaġ A3/79, O11/39
o.- icaḫ A3/193
o.- icaḳ O13/5
o.- içāḳ K9/29
o.- iken N1/106
o.- inçí K5/31
o.- ir A2/4, A2/23
o.- isá A2/77
o.- iy M9/53, ŞK10/193, A1/251, A1/262, A1/72, A2/104, A2/15, A2/23, A2/28, A2/62, A2/67, A2/77, A4/32, A13/123, K2/24, K3/15, K3/17, K7/181, K7/200, K8/8, K9/53, K9/54, K9/58, K12/204, N8/9, N8/10, N8/16, N8/46, O2/30, O2/36, O2/37, O19/80, O20/112, O20/64, Y5/271, Y6/42, Y7/16
o.- iya ŞK13/105, ŞK16/34
o.- iyá ŞK13/121, ŞK13/80, Y5/166
o.- iyā ŞK8/46
o.- iyām ŞK7/179
o.- iyáñiz Y5/24
o.- iyasa ŞK12/11
o.- iye ŞK12/11, Y2/54, Y5/106
o.- iyı ŞK10/35
o.- iyi A12/66
o.- iylar O17/79
o.- iymiş K2/16
o.- iyo Y4/268
o.- iyō İ6/134, İ6/135, N3/17, ND4/114, ND6/24
o.- iyodu ND6/23
o.- iyse A1/234
o.- iysin A2/104
o.- iyu ŞK10/18, ŞK10/37, ŞK10/45, A11/87, İ5/49, ND6/71
o.- iyū İ5/182, ND6/55
o.- iyudu İ5/107
o.- lum ŞK7/182
o.- ùya ŞK11/3
o.- ùye İ3/59
o.- ùyon A13/48
o.- mīy O20/112
o.- ma ŞK10/12, ŞK1/40, ŞK1/42
o.- madī N1/67, N1/69
o.- mada N6/11
o.- madan İ5/39, ND4/101, O18/16
o.- madı ŞK5/51, ŞK8/138, ŞK18/201, ŞB2/108, ŞB4/7, A3/206, A13/52, K6/184, K6/189, K10/45, O19/66, O20/113, Y5/327, Y5/355, Y8/7
o.- madıġca K7/163
o.- madıī M6/87
o.- madın ND4/107
o.- madī M7/64, A11/23
o.- madī için N3/8
o.- madīnı ŞB6/39
o.- maġ İ3/8
o.- malı ŞK7/98, O17/32
o.- malısıñ ŞK2/145
o.- malīm ŞK12/5
o.- mam A2/109
o.- mamış ŞK4/157, ŞK8/24, İ4/35, O16/38
o.- mas A7/69
o.- masa A8/14, İ1/113, İ1/139, N6/9
o.- masēydı ŞK2/143
o.- ması ND4/78, O16/50
o.- masıdır M7/111
o.- masın ŞK8/75, A1/155, İ1/95, İ1/96, O2/12, Y4/33, Y5/250
o.- masında A2/18
o.- masınnan A8/48
o.- massa ŞK11/16, ŞK13/22, İ7/17, N1/273, N6/10, ND4/125, ND6/57, O2/11, O10/15
o.- massā O2/11, O3/64
o.- māy ND4/77
o.- máyacaġ İ2/14

o.- mayanı ND4/78
o.- maz M10/8, M12/89, ŞK1/51, ŞK7/172, ŞK8/151, ŞK14/76, ŞK16/13, ŞK18/311, ŞK18/71, ŞK18/94, A2/82, A4/6, A5/185, A7/31, A7/35, A11/102, A12/21, İ5/123, İ5/132, İ5/181, İ5/62, İ8/3, K6/217, K7/65, K10/57, K12/153, K12/202, N1/127, N1/128, N1/129, ND4/124, ND6/22, ND6/61, O1/22, O2/33, O3/37, O9/42, O10/50, O10/91, O17/84, O20/224, O20/225, O22/32, Y1/140, Y4/110, Y7/9, Y7/10, Y7/20, N2/5, O16/49
o.- mazdı A11/28, İ1/116, N1/255, O5/42
o.- mazdī ŞK8/94, ŞK9/63, Y6/144
o.- mazıdī ŞK8/22, ŞK8/23
o.- mazımış ND4/153
o.- mazmış ŞK10/4, K2/4, O19/21, O20/160
o.- mazsa K5/52, K5/53
o.- mış ŞK4/83, ŞK13/105, A1/258, İ7/49, K2/15, K5/65, K5/79, ND2/16, ND2/18, O1/16, O14/60, O18/25
o.- mıya A4/160
o.- mıyan Y1/149, Y1/150
o.- mıyana İ1/88
o.- mıyannara A6/85
o.- mıyannarın A2/63
o.- misa K4/30
o.- miy A2/106, A2/110, A4/126, N8/9, O2/39, O20/112, O20/134
o.- miya M11/6
o.- miyacaġ ND6/28
o.- miyacaḥ A7/12
o.- miyacāsa A7/11
o.- miyan İ7/31, K4/21
o.- miyana ND4/69
o.- míyanın M9/71
o.- miyannarā ŞK18/274
o.- miyci A7/8
o.- miye ŞK12/44, Y2/59
o.- miyen A7/8
o.- miymiş K2/11
o.- miyo ŞK17/168
o.- miyu İ5/129
o.- miyū İ5/38
o.- miyü A12/44
o.- mùs Y6/28
o.- mùş M9/5, ŞK16/38, ŞK16/56, İ3/52, İ5/9, K6/128, K6/199, K9/83, N5/6, O7/36, O18/24, O20/165, O20/173, O20/184, O21/44, Y3/10, Y3/20
o.- mus Y6/87
o.- muş M9/5, ŞK16/21, ŞK16/33, ŞK17/110, ŞK18/289, ŞB6/42, A1/255, A1/296, A1/311, A1/94, A9/65, A11/17, A13/119, A13/167, İ3/56, K2/15, K9/84, K10/23, N5/4, N5/5, N5/10, N5/11, O1/16, O9/56, O18/55, O20/169, O21/3, O22/51, Y3/5, Y3/10, Y3/16, Y5/312, Y5/424
o.- mūş Y5/361
o.- muşda Y5/49
o.- muşlā ŞK18/269
o.- muşlar ŞK17/304, ŞK18/243
o.- muşlār ŞK18/269
o.- muşsa K12/90
o.- muşşīm O4/15
o.- muşşùm O4/15
o.- muyan ŞK8/34, ŞK8/35, A12/95
o.- muyannara A11/86
o.- muyo İ1/93, N2/38, N3/16
o.- muyō A8/41, İ1/89, İ2/81
o.- sa M9/69, A7/77, K7/42, ND4/101, O1/13, O7/18
o.- sam İ1/46
o.- san K6/124
o.- saydı M6/54, A5/218
o.- sayıdī İ3/32
o.- sun ŞK18/300, ŞB3/29, A1/307, A5/17, K3/8, K5/18, O20/201
o.- u ŞK15/49, ŞK8/188
o.+ ū Y5/192
o.- ub O22/81
o.- ucu ŞK3/52, ŞK10/38, A7/8, ND6/54, Y5/330
o.- ucum İ3/62
o.- ucuñ ŞK3/52
o.- uġ ŞK16/54, ŞK17/130, ND6/42
o.- uġlar Y4/57
o.- uġsun İ7/3
o.- ullār N7/7
o.- uncu M6/98, ŞK6/55, ŞK6/56, ŞK10/39, ŞK13/17, ŞK18/253, A5/149, A5/159, A5/193, A6/23, A6/79, ND5/22, ND5/24
o.- uncuġ Y2/17
o.- uncuḳ ŞK6/55, ŞK8/77
o.- unçuḳ A11/92, A11/94
o.- ūnu N1/150
o.- ur M1/37, M5/46, M5/47, M6/60, M7/54, M8/112, M8/118, M8/120, M9/8, M9/42, M9/61, M9/71, M10/7, ŞK1/9, ŞK1/25, ŞK1/43, ŞK2/112, ŞK3/5, ŞK3/59, ŞK4/139, ŞK7/3, ŞK7/101, ŞK8/105, ŞK8/106, ŞK8/181, ŞK8/189, ŞK8/96, ŞK8/99, ŞK9/42, ŞK9/68, ŞK9/86, ŞK10/118, ŞK10/15, ŞK11/16, ŞK12/12, ŞK13/114,

ŞK13/32, ŞK13/37, ŞK13/39, ŞK14/10, ŞK14/17, ŞK14/26, ŞK14/52, ŞK14/53, ŞK14/75, ŞK14/77, ŞK15/39, ŞK17/167, ŞK17/168, ŞK18/104, ŞK18/110, ŞK18/111, ŞK18/293, ŞK18/316, ŞK18/94, ŞB3/29, A1/244, A1/248, A2/26, A2/51, A3/36, A3/37, A3/51, A5/113, A5/123, A5/235, A5/236, A5/237, A5/238, A5/252, A7/36, A7/53, A7/54, A8/112, A9/37, A11/100, A11/101, A11/102, A11/104, A11/107, A11/108, A11/73, A11/93, A11/94, A11/95, A13/136, A13/152, İ1/100, İ3/98, İ5/154, İ5/161, İ5/179, İ5/181, İ5/184, İ5/185, İ5/190, İ5/52, İ5/98, İ7/28, İ7/67, İ7/75, İ7/84, İ8/11, İ8/12, İ8/13, İ8/14, K2/12, K2/13, K4/13, K4/14, K6/111, K6/197, K6/199, K7/42, K7/63, K8/13, K8/14, K9/112, K9/50, K9/69, K12/168, K12/174, K12/175, K12/181, K12/188, K12/193, K12/201, K12/202, K12/70, N1/131, N1/200, N1/201, N1/220, N6/13, N6/21, N7/30, ND1/29, ND1/31, ND4/137, ND4/138, ND4/163, ND4/181, ND4/78, ND6/17, ND6/18, ND6/19, ND6/30, O1/4, O3/4, O3/22, O3/28, O3/29, O5/22, O5/23, O6/15, O7/6, O9/113, O9/40, O10/78, O12/18, O12/19, O14/21, O16/3, O16/4, O16/32, O17/19, O17/25, O17/26, O17/37, O17/50, O17/61, O17/84, O18/28, O19/8, O19/26, O20/7, O20/162, O20/229, O20/230, O20/231, O22/23, Y1/100, Y1/120, Y1/52, Y2/28, Y4/183, Y4/186, Y4/195, Y4/201, Y5/100, Y5/106, Y5/184, Y5/185, Y5/24, Y5/305, Y7/3, Y7/8, Y7/9, Y7/16, Y8/72, A13/57

o.- ūr ŞK2/99, ŞK8/104, ŞK12/12, A5/254, A11/108, İ3/68, İ7/76, Y4/8, Y5/184, Y5/325

o.- urdı ŞK6/28, K6/5, O1/8

o.- urdi A1/13, A1/181, A1/60

o.- urdụ ŞK6/28

o.- urdu M1/32, M6/29, M6/30, M6/45, M6/56, M9/14, ŞK4/95, ŞK6/7, ŞK6/28, ŞK6/30, ŞK7/122, ŞK7/145, ŞK7/203, ŞK8/194, ŞK8/98, ŞK13/112, ŞK13/114, ŞK13/121, ŞK13/122, ŞK13/21, ŞK13/29, ŞK13/87, ŞK13/89, ŞK17/165, A1/80, A1/81, A1/90, A6/30, A6/44, A8/101, A8/104, A8/107, A8/110, A8/118, A8/119, A8/130, A8/69, A8/79, A8/83, A8/90, A8/94, A8/99, A9/8, A10/33, A10/37, A10/43, A10/48, A11/109, A11/36, A12/44, A13/160, İ1/109, İ1/94, İ5/189, İ8/12, K9/59, K9/78, K9/99, K10/101, K10/108, K10/18, K10/36, K10/50, K10/89, K12/200, N6/12, ND4/67, O3/34, O8/8, O8/15, O9/55, O12/17, O14/15, O14/16, O17/51, O21/6, Y4/182, Y4/184, Y4/95, Y5/307, Y5/79, Y6/144, Y6/145, Y6/150, Y8/31, ŞK6/32, ŞK13/155, ŞK17/160

o.- urdū İ1/110, M1/25, M1/26, M1/31, M1/32, M2/17, M8/4, M8/6, N1/8, O19/3, M8/113, M9/8, ŞK7/120, ŞK7/144, ŞK8/107, ŞK8/37, ŞK8/92, ŞK13/109, ŞK13/122, ŞK17/166, ŞK17/170, A7/11, A8/117, A8/38, A8/80, A8/89, A13/130, İ1/111, İ2/4, İ3/83, İ8/12, K6/136, K6/49, K10/58, K12/187, ND4/64, O6/43, Y6/143, Y6/144, Y7/16, Y8/31, Y8/55

o.- urduġ A6/44

o.- urdun ND4/110, ND4/36

o.- urıdı ŞK13/40

o.- urımış ŞK2/4

o.- urmùş ND5/15

o.- urmuş ŞK16/52, A7/75, ND5/15, O19/21

o.- ursa M7/57, ŞK13/120, ŞK17/45, A2/38, A4/31, A5/212, N1/115, N1/116, N1/117, ND4/180, O12/26, O19/43, O20/10, O22/23

o.- uʳsa ŞK11/15, K7/100

o.- ursā ŞB2/13, A1/247, K6/123, O13/33

o.- ursaḫ K7/9

o.- ursāñ O10/15

o.- ursuñ O16/6, O20/105

o.- urudu ŞK7/123, ŞK7/199, ŞK7/39, ŞK8/100, ŞK8/15, ŞK9/40, ŞK9/42, ŞK10/15, ŞK10/16, ŞK17/166, ŞK17/18, ŞK18/310, A10/33, A11/25, A11/36, A13/160, İ3/39, İ4/42, İ4/49, İ5/143, İ5/144, İ5/96, İ6/13, İ7/32, İ7/89, Y5/103, Y5/107, Y5/110, Y5/232

o.- urudū ŞK2/111, İ5/67, İ8/12

o.- urumış O7/11

o.- urumuş M5/23, ŞK8/151, ŞK8/45, ŞK8/86, ŞK10/200, ŞK13/67, ŞK17/167, ND4/102, Y5/376

o.- usa A2/64, İ5/38, İ5/39, İ5/44, N1/116, N6/9, N6/10, ND4/160, ND6/22, ND6/56, Y4/116,

o.- usā N1/114
o.- ūsa A7/36, ŞK6/43, ŞK7/181, ŞK7/182, ŞK8/178, ŞK8/30, ND4/92
o.- ūsa ŞK13/22, A5/17, A7/35, A11/75, ND4/91, Y2/58, Y4/277, Y7/24
o.- ūsā İ5/121
o.- usuñ O20/105
o.- uy ŞB7/82, ŞB7/83
o.- uyá Y5/325
o.- uyán Y5/60
o.- uyė Y5/363
o.- uyù A8/112, A10/38, A11/98
o.- uylar ŞB7/84
o.- uyo ŞK6/15, ŞK6/16, ŞK6/25, ŞK6/29, ŞK6/33, ŞK6/42, ŞK15/26, ŞK18/117, A5/246, A5/259, A5/33, A12/95, A13/58, N2/49, Y4/138, Y4/153
o.- uyò A8/45, A11/99
o.- uyō ŞK7/18, ŞK18/115, A5/161, A9/35, A11/69, İ2/41, İ2/63, İ5/179, İ5/180, ND4/100, Y4/10, Y4/153, Y5/28
o.- uyoġ ND4/93
o.- uyomuş A7/74
o.- uyōmuş İ1/84
o.- uyor N3/16, N3/18
o.- uyu ŞK10/35, A8/39, A8/45, A8/49, A8/82, A9/17, A9/63, A11/85, A11/93, A11/94, A11/95, A13/98, İ5/27
o.- uyū İ5/128, İ5/28
o.- uyudu İ3/86
o.- uyūdu A11/81
o.- uyum Y5/296
o.- uyumuş İ2/91

ol : **Oğul, erkek evlat.**
o.+ um ŞK18/334, ŞB7/37, ŞB7/40, ŞB7/72, ŞB7/81, N1/310
o.+ uñ ŞK18/201, Y3/7
o.+ ūn İ1/67
o.+ una A9/51
o.+ ūnu M5/28
o.+ uñuz K2/13
o.+ ūydu İ2/6

ōl - : **Olmak.**
ō. İ5/102
ō.- amaġ Y5/437
ō.- an ŞK10/39
ō.- ancā Y6/53
ō.- annar İ1/121
ō.- āsī A9/50
ō.- dūnu ŞB3/22
ō.- iy M7/51, O2/35, O19/29
ō.- mıymış İ8/38
ō.- muş K6/192
ō.- u ŞK17/141
ō.- um ŞK3/124, ŞK18/214, ŞK18/51, İ4/41
ō.- una ŞK18/56, A3/164
ō.- ur ŞK8/151, K12/174, Y7/9
ō.- ūr ŞK3/81
ō.- uyum ŞK10/41, ŞK10/91
ō.- uyuñ ŞK10/121

ōl : **Oğul, erkek evlat.**
ō. ŞK13/55, ŞK18/68, A5/139
ō.+ anın ŞK10/43
o.+ ları ŞB7/82
ō.+ larımıñ ŞK11/23
ō.+ larınıñ ŞK11/24
ō.+ u M9/50, ŞK2/108, ŞK3/119, ŞK7/11, ŞK8/176, ŞK8/182, ŞK10/35, ŞK10/46, ŞK10/97, ŞK11/59, ŞK15/21, ŞK18/187, ŞK18/417, ŞK18/66, ŞB6/4, ŞB6/48, ŞB6/59, ŞB6/60, A5/132, A5/185, A11/66, A11/67, A11/68, İ2/31, İ2/61, İ2/63, İ6/66, K11/36, K12/15, K12/23, N1/246, N2/4, N8/5, Y2/54, Y2/55, Y2/58, Y2/66, Y2/68, Y3/3, Y3/5, Y3/10, Y3/20, Y4/144, Y4/21, Y5/187, Y5/357, Y5/424, Y6/30, Y6/38, ŞB6/43, ŞB6/44, ŞB6/43
ō.+ ū Y5/361
ō.+ udu N1/171
ō.+ um M9/49, ŞK2/8, ŞK2/136, ŞK2/14, ŞK2/75, ŞK3/104, ŞK3/105, ŞK3/108, ŞK3/112, ŞK3/114, ŞK3/115, ŞK3/116, ŞK4/140, ŞK10/109, ŞK10/113, ŞK10/117, ŞK10/154, ŞK10/42, ŞK11/28, ŞK15/18, ŞK15/24, ŞK16/16, ŞK17/100, ŞK17/108, ŞK17/110, ŞK17/114, ŞK17/128, ŞK17/13, ŞK17/144, ŞK17/85, ŞK17/93, ŞK18/192, ŞK18/193, ŞK18/302, ŞK18/357, ŞK18/39, ŞK18/404, ŞK18/407, ŞK18/41, ŞK18/49, ŞK18/55, ŞK18/57, ŞK18/62, ŞK18/70, ŞK18/92, ŞB6/6, A3/11, A3/146, A4/106, A4/87, A5/133, A5/255, A5/258, A11/13, A12/18, İ2/33, İ2/34, İ2/43, İ2/49, İ2/71, İ3/118, İ3/122, İ3/127, İ3/160, İ4/16, K7/79, K7/93, N1/100, N1/107, N1/114, N1/186, N1/292, N1/296, N1/73, N1/75, N1/79, N1/81, N1/83, N1/88, N1/92, N1/96, N1/98, ND1/27, O6/11, O7/3, O7/5, O7/15, O7/23, O7/49,

O12/30, O13/52, O14/107, O14/109, O14/112, O14/118, O14/121, O14/45, Y1/137, Y1/139, Y4/115, Y4/133, Y4/82, ŞB6/54, ŞB7/8, ŞB7/14, ŞB7/47, ŞB7/52, ŞB7/61, ŞB7/63, ŞB7/77, M12/89, M8/96, ŞK8/124, ŞK13/151, O21/3
ō.+ ūm ŞK2/10, İ2/82
ō.+ uma A3/240, A3/246, A5/135
ō.+ umun ŞK10/106, ŞK11/27, İ5/38
ō.+ umunan A5/27
ō.+ umuş ŞK18/67
ō.+ umuz A9/5
ō.+ umuzdan ŞK7/12
ō.+ un ŞK11/15, ŞK11/16, N1/71, ND4/92, Y3/12, Y3/14, Y3/18
ō.+ uñ ŞK10/130, ŞK10/38, ŞK17/70
ō.+ una M10/29, ŞK13/57, ŞK18/54, A3/205, A3/47, A3/48, İ2/31, İ2/70, Y3/5, Y5/186, Y5/194, Y5/425
ō.+ unan A13/22
ō.+ undan M6/71
ō.+ unu ŞK10/40, ŞB6/4, ŞB6/28, İ2/34, K12/30, N1/159, Y2/74, Y4/260
ō.+ uñu ŞK18/195
ō.+ unūñ Y3/4
ō.+ unun ŞK8/175, Y5/125, ŞB6/46, M6/59, Y2/36
ō.+ uñuz ŞK13/56
ō.+ usuñ ŞK10/117
ō.+ uyuñ ŞK10/103, A5/143

ōl - : **Ölmek.**
ō̦.- īk K12/46
ō̦.- düg K10/67
ō̦.- eceg A13/37
ō̦.- en ŞB3/14, ND6/47
ō̦.- iy O22/94
ō̦.- medi ND4/157
ō̦.- müş N5/36
ō̦.- ür A13/29
ō̦.- ürdü̦ ŞK8/50
ō̦.- üye ŞK12/20

ōlī : **Ölmüş kimse.**
ō̦.+ ydi M9/23

ōl ʿān : **Oğlan, erkek evlat.**
ō.+ ın M5/41

ōlān : **Oğlan, erkek evlat.**
ō. ŞK4/102

ōlaġ : **Oğlak.**
ō. ŞK7/32, Y4/120, Y4/63

ōlaḳ : **Oğlak.**
ō. ŞK4/100, ŞK4/102, ŞK4/98, ŞK9/96, ŞK9/97, A6/71, Y4/275
ō.+ lar ŞK9/97

olan : **Oğlan, erkek evlat.**
o. M12/68, ŞK15/8, ŞK17/222, ŞK17/224, ŞB6/20, İ1/127, İ5/130, İ5/67,
Y6/55
o.+ ın ŞK13/147
o.+ ıñ A5/185
o.+ na İ5/55

ōlan : **Oğlan, erkek evlat.**
ō. M2/27, M5/34, M12/71, M12/75, ŞK2/11, ŞK2/13, ŞK3/51, ŞK3/52, ŞK4/140, ŞK4/143, ŞK4/155, ŞK4/196, ŞK4/199, ŞK4/94, ŞK5/72, ŞK7/9, ŞK7/10, ŞK7/16, ŞK8/186, ŞK8/20, ŞK8/21, ŞK8/22, ŞK10/100, ŞK10/93, ŞK10/97, ŞK10/99, ŞK13/82, ŞK15/15, ŞK16/20, ŞK17/209, ŞK18/45, ŞB2/24, ŞB6/7, ŞB6/12, ŞB6/14, A11/19, İ1/5, İ1/6, İ1/105, İ1/107, İ1/110, İ1/111, İ1/124, İ1/127, İ1/38, İ3/142, İ4/27, İ5/67, İ5/84, İ5/85, İ5/86, İ5/87, N1/102,
N1/287, ND4/155, ND4/167, ND4/168, ND6/17, ND6/18, O5/20, Y5/427, Y5/432, Y6/54, Y6/55, Y6/59, M12/87, ŞB6/33, ŞB6/38, ŞB6/46
ō.+ a ŞB6/4, İ7/14, ND6/50
ō.+ ā ŞK17/209
ō.+ ı ŞK4/93, ŞK10/94, ŞK10/98, A9/56, İ3/167, İ5/67, N1/192, N1/194, Y5/324, Y5/336, Y5/347, Y5/351, Y5/432, Y6/53, M12/85
ō.+ ıñ ŞK13/112, ŞB6/38
ō.+ ıg̱ı İ3/103
ō.+ ıg̱ını ŞK5/13
ō.+ ımıñ İ1/5
ō.+ ın M5/34, M5/39, ŞK4/93, ŞK11/28, ŞK13/107, ŞK13/131, ŞK13/99, A3/190,
A9/53, Y5/118, Y8/54, A4/122, A5/185, M12/80, M12/68
ō.+ ıñ ŞK10/55, ŞK10/73, İ1/6, N1/194
ō.+ ısa ND6/44
ō.+ mış M6/70
ō.+ na İ5/129, İ5/56
ō.+ nan ŞK16/8, Y8/24
ō.+ nar ŞK11/31
ō.+ nara ŞK11/34
ō.+ narda ND4/92

ō.+ narı İ4/25

olay : **Olay, hadise.**
o. M8/94, O9/78
o.+ ı İ7/51, İ7/78, N1/270
o.+ larda O9/83

ōldür - : **Ölme işini yaptırmak**
ō.- iy O10/94

ōle : **Öyle.**
ō.+ ydi ŞK9/32

ōle : **Öyle.**
ō. M6/61, M6/88, ŞK3/26, ŞK7/172, ŞK7/43, ŞK8/100, ŞK8/118, ŞK8/157, ŞK8/173, ŞK8/182, ŞK8/65, ŞK9/4, ŞK9/12, ŞK9/24, ŞK9/61, ŞK10/181, ŞK12/11, ŞK14/22, A7/77, İ1/120, İ1/138, İ1/141, İ1/144, İ1/52, İ1/81, İ1/89, İ1/94, İ1/96, İ1/99, İ2/41, İ2/69, İ3/56, İ4/28, İ5/14, İ5/17, İ5/27, İ5/60, İ6/9, İ7/10, İ7/37, İ7/67, İ7/70, İ7/82, İ7/84, İ7/85, İ8/7, İ8/11, İ8/26, ND4/100, ND4/101, ND4/132, ND4/133, ND4/158, ND4/163, ND4/176, ND4/181, ND4/77, ND4/86, ND5/26, ND5/47, ND5/52, ND6/17, ND6/24, ND6/48, ND6/50, Y2/11, Y4/116, Y4/125, Y4/147, Y4/150, Y4/275, Y4/286, Y4/288, Y4/291, Y4/96, Y5/8, Y5/9, Y5/11, Y5/137, Y5/161, Y5/171, Y5/189, Y5/267, Y5/299, Y5/305, Y5/351, Y5/357, Y5/364, Y5/366, Y5/367, Y5/371, Y5/376, Y5/415, Y5/432, Y8/55
ō.+ den M5/15
ō.+ di İ5/69
ō.+ dir İ6/8
ō.+ miş Y5/270
ō.+ ydi ŞK7/192, İ5/67
ō.+ ʸdi ŞK7/47
ō.+ yim ŞK18/6

ōlē : **Öyle.**
ō.+ di İ5/144, İ5/58
ō.+ ydī İ1/132
ō.+ ydi İ5/120
ō.+ ʸdi ŞK7/119

ōlen : **Öğle vakti.**
ō. ŞK2/19, ŞK2/20, ŞK2/34, ŞK2/39, ŞK5/6, ŞB3/14, K5/30, K5/31, K6/156, Y2/17
ō.+ den ŞK7/16
ō.+ e ŞK2/45
ō.+ nen ŞK7/160, K7/164

ōleyin : **Öğle vakti.**
ō. A3/141, A3/143

olma : **Olmak işi.**
o.+ larını ŞB7/75

olmaz işi et - : **Elinden geleni yapmak.**
o.- diler ŞK4/136

oltu : **Oltu, yer adı.**
o.+ dā ŞK18/187

ōltu : **Oltu, yer adı.**
ō.+ dan ŞK18/195

olun - : **Olma işi yapılmak.**
o.- urdū M1/31

olus : **Ulus, millet.**
o.+ ū ND1/7

oluş - : **Oluşmak**
o.- mùş A12/90

ōlü : **Ölmüş kimse.**
ō.+ sü A11/72
ō.+ ye A6/6

om : **On, sayı adı.**
o. ŞK10/85

om beş : **On beş, sayı adı.**
o. M10/8, ŞK10/85, ŞK14/54, ŞK14/58, ŞK14/65, ŞK14/72, ŞK14/73, ŞK18/324, ŞB2/105, A1/36, A1/43, A12/38, ND4/4, O21/44, ŞK14/8, A12/47, ŞK3/43
o.+ i ŞK14/37, ŞK14/74
o.+ inde ŞK14/19, ŞK14/5

om bėş : **On beş, sayı adı.**
o. ŞB2/121, O19/15

om bir : **On bir, sayı adı.**
o. İ1/97

ōm bir : **On bir, sayı adı.**
ō. ND4/18

omuz : **Omuz.**
o.+ da ŞK7/200
o.+ iye O13/43
o.+ umā ŞK18/417

o.+ umuzdā O3/41
o.+ una ŞK2/23, A5/89, A8/42, O1/29
o.+ unā ŞK7/72
o.+ uña ŞK4/109

ȯmuz : **Omuz.**
ȯ.+ unda O16/27

om(u)z : **Omuz.**
o.+ uma N2/55
o.+ una A7/71, A7/72

ȯm(u)z : **Omuz.**
ȯ.+ uma O14/119

on : **On, sayı adı.**
o. M6/51, M6/75, M7/4, M7/60, M8/114, M11/3, M11/10, ŞK1/49, ŞK2/129, ŞK7/135, ŞK7/141, ŞK7/143, ŞK7/147, ŞK7/151, ŞK7/168, ŞK7/169, ŞK7/170, ŞK7/196, ŞK7/43, ŞK8/36, ŞK9/43, ŞK10/20, ŞK10/82, ŞK13/147, ŞK14/3, ŞK14/6, ŞK14/8, ŞK14/60, ŞK17/172, ŞK18/275, ŞK18/396, A2/29, A3/268, A4/140, A4/19, A4/34, A8/86, A10/53, A13/10, İ5/158, İ5/33, İ5/72, İ7/33, K6/211, K7/158, K9/13, K11/25, K11/27, K12/193, K12/35, K12/38, K12/61, K12/62, K12/64, ND4/24, ND6/31, ND6/32, ND6/33, O1/5, O3/5, O5/36, O7/29, O7/32, O7/61, O13/54, O15/3, O15/4, O20/132, O22/92, Y1/131, Y4/36, Y6/101
o.+ a ŞK10/19, O12/36

oñ : **On, sayı adı.**
o. İ5/110

ȯn : **On, sayı adı.**
ȯ. Y8/34

ōn : **On, sayı adı.**
ō. ŞK9/46, ŞK17/36, İ5/114, K11/3, O3/72

ȭn : **Ön, arkanın karşıtı.**
ȭ. O3/12, Y7/6, Y7/7
ȭ.+ de A7/44
ȭ.+ ü M6/60
ȭ.+ ünde Y4/139

ȭñ : **Ön, arkanın karşıtı.**
ȭ.+ üne İ5/124

on ʿaltı : **On altı, sayı adı.**
o. İ1/4

on alTı : **On altı, sayı adı.**
o. ŞK13/24, K9/48, K9/49, K12/156, O4/3
o.+ sında ŞK14/4

oñ altı : **On altı, sayı adı.**
o. O4/10

on altıncı : **On altı sayısının sıra sayı adı.**
o. ŞK14/66

on bes : **On beş, sayı adı.**
o. Y6/101

on beş : **On beş, sayı adı.**
o. İ7/33, K6/211, O3/5, Y1/131, Y8/34
o.+ i ŞK14/49
o.+ inde ŞK14/3, ŞK14/4, A5/71
o.+ ine ŞK14/35

on bir : **On bir, sayı adı.**
o. M11/3, ŞB7/4, A8/6, İ5/77

on dȭrd : **On dört, sayı adı.**
o. O3/75
o.+ e O3/75

on dörd : **On dört, sayı adı.**
o.+ e K6/173
o.+ ȭ̈ O15/26, O15/28
o.+ ü Y5/396, Y5/398

on dörT : **On dört, sayı adı.**
o. K6/50

on ikȉ : **On iki, sayı adı.**
o. ŞK2/19

on iki : **On iki, sayı adı.**
o. M11/16, ŞK2/34, ŞK2/36, ŞK2/39, ŞK7/43, ŞK13/142, ŞK13/143, ŞK18/45, A4/140, A4/19, A4/34, A11/3, İ3/71, İ4/27, K3/16, K5/30, K6/200, K6/53, K12/7, K12/8, O14/88
o.+ den M6/77

on iki biñ : **On iki bin, sayı adı.**
o. O9/9

on ikȭ̄n : **On iki gün.**
o. ŞK2/20

on sekiz : On sekiz, sayı adı.
o. İ1/4, K6/167, A3/181
o.+ den O20/130
o.+ inde ŞK14/44, ŞK14/45

on sekkiz : On sekiz, sayı adı.
o. A3/58

on üç : On üç, sayı adı.
o. M7/3, M11/17, ŞK14/56, ŞK14/58, ŞK18/45, A8/4, A11/3, İ4/26, K3/16, K6/173, K6/53
o.+ ü A8/5
o.+ ünde A5/71

on üş : On üç, sayı adı.
o. K6/50

on yedi : On yedi, sayı adı.
o. A8/7, İ1/4, K9/49, Y4/17, Y4/18, A3/179
o.+ den O20/131

on yėdi : On yedi, sayı adı.
o. ŞK3/104, ŞK3/54, A8/7, K9/48, N3/14

ōnā - : Onalamak, iyileştirmek.
ō.- rdı A10/53

onaērim : Ondan sonra.
o. ND4/38, ND4/39

onāēʳim : Ondan sonra.
o. ND4/21

onalā - : Onalamak, iyileştirmek.
o.- yıġ ŞK18/167

onāle - : Onalamak, iyileştirmek.
o.- ye ŞK18/279

onanerim : Ondan sonra.
o. ND4/106

onar : On sayısının üleştirme sıfatı.
o. A2/16, O7/31

onār : Onlar, şahıs zamiri.
o.+ a O4/27

onay : Onay.
o. ŞK10/49

ǒnce : Önce, sonranın karşıtı.
ǒ. Y4/199

ondā : O zaman.
o. O20/56

ondar : Onlar, şahıs zamiri.
o. M6/81, A1/216, A1/274, A1/276, A1/278, A3/270, A9/23, Y3/16, Y4/155, Y4/156, Y4/166, Y4/175, Y4/41, Y4/42, Y4/46
o.+ da Y5/49
o.+ dan A2/6, İ7/38, Y6/143
o.+ ı ŞK16/19, ŞK16/34, A2/6, A8/49, A9/63, N1/103, O20/115
o.+ ıñ ŞK3/11, A7/25, Y5/195

ondar : Onlar, işaret zamiri.
o. ŞK7/49, ŞK13/142, ŞK13/41, A1/268, A3/230, Y7/22, A3/259
o.+ a ŞK8/36, A1/166, A4/154, A11/96, İ7/76, Y5/261
o.+ ın A1/164, A1/173, K9/112

ondār : Onlar, şahıs zamiri.
o. A9/53

ōni - : Oynamak.
ō.- yēk ŞK13/137

onlar : Onlar, şahıs zamiri.
o. ŞB6/77, ŞB6/110, Y4/285, Y8/76
o.+ ıḫı İ8/24

onna munna : Onunla bununla.
o. ND4/79

onnaeri : Ondan sonra.
o. ND4/85

onnanērim : Ondan sonra.
o. ND4/36

onnar : Onlar, şahıs zamiri.
o. M12/15, M12/17, M12/45, M12/56, ŞK2/64, ŞK7/170, ŞK7/207, ŞK7/210, ŞK10/94, ŞK18/142, ŞK18/181, ŞK18/198, ŞK18/216, ŞK18/230, ŞK18/234, ŞK18/235, ŞK18/398, ŞB1/40, A5/64, A5/67, A6/61, A8/67, A12/38, A13/31, A13/32, İ1/141, İ5/185, İ6/15, İ6/16, İ6/19, İ6/30, İ6/32, K12/39, K12/45, K12/80, K12/89, N1/7, N1/18, N8/16, N8/25, N8/76, ND4/157, ND4/159, ND4/33, O8/16, O10/14, O10/19, O10/41, O12/7, O12/19, O14/100, O14/87, O14/92, O14/93, O20/212, O21/9, O21/22, O22/44, O22/45, Y1/97, Y4/19, Y4/20,

Y4/207, Y4/275, Y4/287, Y4/294, Y5/110, Y5/116, Y5/13, Y6/97
o.+ a M11/28, ŞK7/208, ŞK9/97, A2/7, A3/41, İ1/135, İ1/89, İ2/86, İ3/103, İ5/103, İ6/16, İ6/19, İ7/32, K7/104, N8/78, ND4/155, ND4/27, ND4/30, ND4/36, ND5/10, ND5/13, O4/34, O11/43, O11/44, O14/86, O14/92, O20/220, O20/234, Y4/149, Y4/287
o.+ da Y4/208, Y4/36
o.+ dan A3/230
o.+ ı A8/68
o.+ ıñ ŞK2/111, ŞK2/114, ŞK8/186, ŞK10/115, ŞK18/199, ŞK18/216, ŞK18/288, ŞK18/435, A5/63, İ1/124, İ2/90, İ6/31, İ7/16, K12/42, ND5/14, ND5/15, ND5/27, O22/95, Y1/88, Y4/31, Y4/40, Y4/41, Y5/29, O11/42, O11/43
o.+ ın ŞK5/12, ŞK10/128
o.+ ınan ŞK10/19
o.+ na A6/37, A10/34
o.+ nan A5/37, O11/45

onnar : **Onlar, işaret zamiri.**
o. ŞK7/49, A1/42, A11/38, A12/88, A12/89, İ5/15, K9/71, O9/81, O12/24, O14/21
o.+ da İ1/95
o.+ dan ŞK17/167
o.+ ı ŞK7/33, ŞK9/28, A5/110, A6/59, A6/69, A10/47, İ1/31, N6/9, ND6/67, ND6/68, O17/63
o.+ ın ŞK7/146, ŞK7/147, Y5/49, Y4/293
o.+ nan O13/18

onnār : **Onlar, şahıs zamiri.**
o. ŞK17/122, A8/67, K5/138, O16/46

ȯnnar : **Onlar, şahıs zamiri.**
ȯ. ŞK17/302, Y1/12
ȯ.+ ā ŞK17/303

ōnnar : **Onlar, şahıs zamiri.**
ō. İ6/29, Y8/63

onsu : **Onun gibi.**
o. A4/147

ōnu - : **Oynamak.**
ō.- yolar A5/85

onu bunu : **Bazı kimseler.**
o. A13/89

onuērim : **Ondan sonra.**
o. ND4/35

onuT - : **Unutmak.**
o.- dum İ5/103

ōp : **Hop hareketi.**
ō. ŞK3/69, ŞK6/103, K5/101, K5/97, K5/98

oPlu - : **Hoplamak.**
o.- yaraḳ A8/63

oppā : **Türküde çıkarılan ses.**
o. K5/96

or(a) : **Ora**
o.+ dā Y5/35
o.+ da M1/31, M4/11, M6/39, M6/43, M6/44, M6/45, M6/65, M6/83, M7/28, M9/7, M9/12, M9/35, M9/57, M9/59, M9/73, M10/39, ŞK3/12, ŞK3/17, ŞK3/18, ŞK4/107, ŞK4/110, ŞK4/121, ŞK4/130, ŞK4/201, ŞK4/94, ŞK7/169, ŞK7/33, ŞK7/34, ŞK7/35, ŞK7/46, ŞK7/54, ŞK7/75, ŞK8/187, ŞK8/61, ŞK10/102, ŞK10/197, ŞK10/63, ŞK10/93, ŞK11/3, ŞK12/8, ŞK12/29, ŞK12/40, ŞK13/110, ŞK13/113, ŞK15/21, ŞK15/84, ŞK18/181, ŞK18/211, ŞK18/238, ŞK18/289, ŞK18/328, ŞK18/374, ŞK18/402, ŞK18/410, ŞB2/68, ŞB2/83, ŞB3/24, ŞB6/26, ŞB6/58, A1/125, A1/13, A1/133, A1/14, A1/215, A1/24, A1/294, A1/36, A1/85, A1/90, A1/98, A2/11, A2/58, A2/60, A2/83, A2/94, A2/96, A3/117, A3/143, A3/152, A3/17, A3/32, A3/72, A5/173, A5/19, A5/24, A5/25, A5/30, A5/35, A5/39, A5/43, A5/44, A5/63, A5/66, A5/85, A5/90, A6/20, A6/71, A6/76, A6/77, A6/78, A7/26, A7/43, A7/46, A7/72, A7/73, A8/128, A8/13, A8/133, A8/45, A9/22, A9/46, A9/62, A11/44, A12/101, A12/102, A12/14, A12/36, A12/47, A12/77, A12/79, A12/81, A12/82, A12/91, A12/95, A13/4, A13/104, A13/114, A13/118, A13/121, A13/35, A13/37, A13/78, A13/84, A13/91, İ1/69, İ1/78, İ1/82, İ2/37, İ2/63, İ2/73, İ2/84, İ2/93, İ2/94, İ2/95, İ3/79, İ3/83,

İ3/84, İ4/8, İ4/16, İ4/46, İ5/5, İ5/9,
İ5/103, İ5/110, İ5/17, İ5/99, İ6/22,
İ6/47, İ7/10, İ7/11, K2/22, K2/23,
K5/123, K5/136, K5/50, K5/75,
K6/116, K6/29, K7/169, K7/179,
K7/198, K8/8, K8/21, K10/28, K10/30,
K10/31, K12/8, K12/134, K12/135,
K12/167, K12/183, K12/198, K12/23,
K12/24, K12/25, K12/39, K12/43,
K12/64, K12/73, K12/81, K12/89,
N1/110, N1/121, N1/141, N1/160,
N1/208, N1/222,
N1/299, N1/96, N3/3, N8/36, N8/44,
N8/56, ND2/17, ND4/59, ND6/27,
O3/41, O3/63, O9/106, O10/12,
O10/14, O10/20, O10/25, O10/46,
O10/94, O11/10, O11/19, O11/29,
O11/34, O11/45, O12/24, O12/27,
O13/5, O13/14, O14/9, O14/30,
O14/33, O14/34, O14/35, O14/97,
O16/24, O18/51, O18/55, O20/170,
O20/188, O20/246, O20/247, O21/38,
O22/4, O22/12, O22/44, O22/52,
Y1/125, Y1/152, Y1/154, Y1/54,
Y1/73, Y1/80, Y4/104, Y4/122,
Y4/187, Y4/21, Y4/220, Y4/221,
Y4/222, Y4/224, Y4/225, Y4/234,
Y4/275, Y4/276, Y4/290, Y4/291,
Y4/292, Y4/293, Y5/102, Y5/131,
Y5/132, Y5/137, Y5/138, Y5/143,
Y5/147, Y5/149, Y5/409, Y6/30,
Y6/38, Y6/97, Y7/28, A5/20, A6/65,
İ2/80, N1/18
o.+ dá Y5/123
o.+ dā M7/29, M8/9, ŞK1/7, ŞK3/8,
ŞK7/34, ŞK8/70, ŞK12/31, ŞK12/33,
ŞK16/32, ŞK18/157, ŞK18/158,
ŞK18/184, ŞK18/211, A5/12, A5/35,
A5/39, A5/48, A5/55, A5/62, A6/73,
A9/32, A9/49, A9/54, A9/64, A12/113,
A12/62, A12/79, A13/39, A13/93,
İ1/81, İ1/85, İ2/92, İ2/93, İ3/50, İ3/54,
İ3/85, İ4/17, İ5/31, İ5/99, İ6/42, K5/84,
K12/163, K12/184, N5/27,
ND6/4, O1/15, O6/13, O11/29, O11/36,
O17/20, O20/188, O20/212, O20/74,
O22/58, Y4/236, Y4/75, Y5/147,
Y5/148, Y5/386, Y5/427, Y5/94
o.+ daḫı ŞB2/65, ŞB2/97, A12/9,
K12/169, N8/45, Y4/290
o.+ dāḫī ŞB2/56
o.+ daki İ5/26, K12/30
o.+ dakī O1/5
o.+ dáki A5/62
o.+ dan M1/18, M3/6, M5/51, M7/101,
ŞK3/77, ŞK4/101, ŞK4/133, ŞK4/54,
ŞK4/73, ŞK5/57, ŞK6/133, ŞK7/196,
ŞK7/48, ŞK8/145, ŞK13/4, ŞK13/7,
ŞK13/14, ŞK13/152, ŞK14/70,
ŞK15/19, ŞK16/14, ŞK16/18, ŞK16/25,
ŞK16/41, ŞK17/97, ŞK18/181,
ŞB2/125, A1/145, A1/192, A1/246,
A1/87, A1/91, A3/45, A4/11, A4/22,
A5/24, İ1/68, İ1/71, İ2/67, İ7/57, K2/7,
K2/11, K5/37, K5/84,
K8/6, K10/10, K12/144, K12/44,
K12/53, K12/54, N1/30, N2/24, N8/37,
ND4/148, ND4/177, ND4/76, ND5/18,
ND5/45, O1/30, O3/7, O3/34, O7/21,
O7/34, O7/74, O7/76, O7/78, O8/14,
O9/55, O9/56, O10/11, O10/19,
O11/29, O11/37, O14/8, O14/117,
O16/30, O18/50, O18/52, O20/158,
O20/171, O22/30, O22/62, O22/68,
Y5/142, Y5/149, Y5/180, Y6/9
o.+ dān K5/116, K5/125, ND4/76,
O11/27, O18/45
o.+ dayḫa İ6/37
o.+ dayḳan İ5/33
o.+ daymış ŞB6/98, O14/35
o.+ dēdi İ4/9

or - **: Olmak.**
o.- ur O10/91, O14/21

o^{r} **: Ora.**
o.+ dā ŞK12/38

ȯr(a) **: Ora.**
ȯ.+ da ŞK18/165, ŞK18/54, İ3/51,
K2/41, ND3/6, O3/65, O4/29, O14/104,
O14/81, O14/99, O17/74, O17/77,
Y5/356
ȯ.+ dā A13/46, İ3/85, K5/136
ȯ.+ dan ŞB1/27, O18/51
ȯ.+ dān M3/14

ōr(a) **: Ora.**
ō.+ da M6/63, A13/9, A13/121, İ5/71,
İ5/72, O8/7, Y1/117, Y4/289
ō.+ dā A13/136, Y4/36
ō.+ dan O8/18

ȭr - **: Örmek.**
ȭ.- müş N5/40

ȯrʿāġ biç - **: Buğda, arpa biçmek.**
ȯ.- iyler M4/20

ora **: Ora.**
o. M6/21, M6/22, M6/44, M8/64,
ŞK4/119, ŞK5/16, ŞK7/168, ŞK7/33,

ŞK7/63, ŞK7/66, ŞK8/117, ŞK8/187, ŞK8/53, ŞK11/37, ŞK11/43, ŞK13/7, ŞK13/8, ŞK13/158, ŞK13/32, ŞK15/40, ŞK18/197, ŞK18/200, ŞK18/255, ŞK18/430, A1/145, A1/154, A1/85, A1/86, A2/58, A2/59, A2/60, A2/97, A3/136, A3/54, A5/117, A5/17, A5/174, A5/91, A6/71, A9/54, A9/55, A13/158, İ1/80, İ2/36, K10/16, N1/187, ND5/18, O5/14, O12/25, O14/34, O14/87, Y2/26, Y4/225, Y4/235, Y4/26, Y5/136, Y5/155, Y5/253, Y5/29, Y5/361
o.+ da ŞK7/182, ŞK14/60, A3/17, A7/34, İ6/64, ND1/24
o.+ daki K12/26
o.+ dan ŞK10/86, O18/39, O18/40, O22/79
o.+ dıñ ŞB1/4
o.+ lar ND6/4
o.+ lara ŞK4/133
o.+ larā ŞK8/87
o.+ larda M7/22, ŞK7/44, ŞK17/199, ŞK17/200, A5/252
o.+ ları N8/79, Y5/84
o.+ nın A2/70, A2/73, A3/17, A3/42, A3/43, İ1/76, İ3/123, İ5/14, K12/50, O4/27, Y4/226, Y4/234, Y6/96
o.+ nıñ O19/35
o.+ sı Y5/28, Y5/30
o.+ ya ŞK12/39, ŞB6/20, ŞB6/33, ŞB6/93, N3/45, ŞB6/33
o.+ yı A1/263, İ1/84, İ6/114, Y4/57

orā : **Ora.**
o. ŞK4/128, ŞK12/31, ŞK18/197, ŞK18/281, K8/10, K12/24, Y4/284, Y5/83
o.+ dan ŞK18/230
o.+ lāra İ7/22
o.+ ñ K2/8

orā - : **Uğramak.**
o.- dıġ O19/63

ȯra : **Ora.**
ȯ. M6/43, ŞK18/271

ōra : **Ora.**
ō. ŞK13/112, A4/11, O10/25
ō.+ nıñ ŞK10/81

ora kirada mı : **Oranın sahibi mi var anlamında söz.**
o. M8/102

oraḳ : **Buğda, arpa biçmek için kullanılan aletin adı**
o. A8/130, A8/131, A8/135

oralı : **Oradan olan kimse**
o.+ ā ŞB3/5

oralıḳ : **Orası, o yer.**
o. ŞB6/92
o.+ Tan ŞB7/62

ordu : **Ordu.**
o.+ ma O9/37
o.+ yi O9/65

ordū : **Ordu.**
o. ŞK3/140, ND1/6
o.+ lārı ŞK18/60

ōrdu : **Ordu.**
ō. A12/86

ore : **Ora.**
o.+ y M6/26

ȫredmen : **Öğretmen.**
ȫ. M11/34
ȫ.+ i ŞK7/14

ȫren - : **Öğrenmek.**
ȫ.- īm ŞK1/6
ȫ.- dig ND2/3
ȫ.- miş İ2/8
ȫ.- mişler İ2/8

ȫren : **Ören.**
ȫ.+ dim ND6/14

ȫret - : **Öğretmek.**
ȫ.- miş ŞB6/77

ȫᶜf : **Örf, gelenek.**
ȫ. K12/22

orġan : **Urgan, ip.**
o.+ ın O14/112, O14/118

ȯrġan : **Urgan, ip.**
ȯ. O14/111, O14/112, O14/114
ȯ.+ ın O14/115
ȯ.+ mış O14/118

ȫrgen - : **Öğrenmek.**
ȫ. ŞK10/106
ȫ.- dim ŞK1/7, A4/28

orguca : **Orguca köyü, yer adı.**
o.+ da ŞK7/47

orġuca : **Orguca köyü, yer adı.**
o.+ dan ŞK8/52

orġucalı : **Orguca köyünden olan kimse**
o.+ yı ŞK8/66

ōrgümēn : **Ruh.**
ō.+ īm O18/21

orḫan ġazı : **Orhan Gazi, Osmanlı Devleti imparatorlarından biri.**
o. K12/30

orhan gazí : **Orhan Gazi, Osmanlı Devleti imparatorlarından biri.**
o. O11/39

orı : **Ora.**
o.+ ya M9/9, ŞK7/201, ŞK7/79, ŞK18/123, ŞK18/158, ŞK18/178, ŞK18/363, ŞK18/400, A1/306, A3/71, A6/76, A7/54, A8/79, A9/33, A9/53, A12/77, A12/78, A13/141, İ7/54, K6/30, K7/87, K8/8, K8/19, K9/89, K12/38, K12/64, K12/74, K12/76, K12/86, N1/94, Y1/14, Y1/93, Y5/385, Y6/32
o.+ yā K12/108
o.+ yı M6/43, M6/57, ŞK15/25, K12/35

ori : **Ora.**
o.+ y M6/23
o.+ ya N1/168, N2/8, N3/6, N8/39, N8/41, N8/46, ND2/16, ND4/59, ND5/49, O10/14, O10/70, O11/25, O11/34, O12/23, O17/37, O20/191, O22/11
o.+ ye K12/92, N8/21, Y4/230
o.+ yē ŞB2/100

ōri : **Ora.**
ō.+ ya O7/29

orjinal : **Orijinal.**
o.+ ı M8/117

orù : **Ora.**
o.+ ya ŞK2/116, ŞK8/108, A3/77
o.+ yı A8/21

orman : **Orman.**
o. İ6/26, K7/65, Y5/7
o.+ da K7/100, K7/62, K7/76, Y1/63, Y5/387
o.+ dā K7/86
o.+ dan K7/95
o.+ dı ND6/4
o.+ ın K7/62, K7/65, K7/67, Y1/51, Y4/232
o.+ larda ŞK7/187
o.+ nara Y1/49

ȯrman : **Orman.**
ȯ.+ dā ND2/12
ȯ.+ ıñ ŞK3/4

ōrman : **Orman.**
ō. İ6/21

ȭrt - : **Örtmek.**
ȭ.- en ŞK17/29

orta : **Orta.**
o. ŞK4/198, A1/101, A1/282, A1/96, A3/5, A3/190, A5/236, O22/4, Y5/386
o.+ da ŞK14/46, A13/122
o.+ dā İ3/46
o.+ daḫına Y4/204
o.+ dan ŞK10/8, ŞK10/28, ŞK10/31
o.+ larına A13/124
o.+ sı O10/13
o.+ sına ŞK7/199, ŞK14/13, ŞK14/14, A1/270, A1/78, A13/118, Y5/101, Y5/72
o.+ sında A1/274, A1/283, A3/201, İ5/185
o.+ ya A8/51, İ3/46, Y5/306

ortā : **Orta.**
o. ŞK2/57

ȯrta : **Orta.**
ȯ. K10/32
ȯ.+ da O7/24

ōrta : **Orta.**
ō.+ sına O10/13

orta asya : **Orta Asya, yer adı.**
a.+ da İ5/5
o.+ dan K7/63

ortada ġal - : **Yersiz olmak.**
o.- iyo ŞK15/51

ōrtaġ : **Ortak.**
ō. O13/54

ortalāma : **Ortalama.**
o. ŞK7/188

ortam : **Ortam.**
o. M8/58
o.+ da M2/32

ortancıl : **Ortanca.**
o.+ ım A1/141

ortaoḫul : **Ortaokul.**
o.+ u K12/156

orturaġ : **Sandalye.**
o. İ7/58

ortut : **Bağ çubuğu.**
o. ŞK6/65

ortut çöpü : **Bağ çubuğu.**
o. ŞK6/66

oru : **Ora.**
o.+ a A4/84
o.+ da Y4/38
o.+ lara İ7/54
o.+ ya M5/38, ŞK8/142, ŞK8/38, A3/44, A6/73, A8/104, A8/91, A9/37, A9/43, A9/55, A9/62, A10/53, A11/32, A11/73, A12/8, A12/111, A12/64, A12/86, A13/104, A13/106, A13/136, A13/37, A13/55, A13/58, A13/59, A13/64, İ1/67, İ1/75, İ1/77, İ1/78, İ1/80, İ1/81, İ2/71, İ6/133, İ7/22, İ7/23, K7/195, K7/87, O7/47, Y4/198, Y4/236, Y4/284, Y5/420, Y6/121, Y6/122, Y4/198
o.+ yá Y6/113
o.+ yā ŞK18/329, İ6/133
o.+ yacaḳ Y4/232
o.+ yi O22/65

orū : **Ora.**
o. ND4/69
o.+ yi Y6/108

oruc : **Oruç.**
o.+ a M2/4, M3/12, ŞB6/108
o.+ um M3/11, M4/12
o.+ umuzu M1/10, M1/14
o.+ umuzū M1/13
o.+ umuzuāç-ardıġ M1/16
o.+ unu ŞB6/67

orucu yi - : **Oruç tutmamak.**
o.- dim M2/5

oruç : **Oruç.**
o. A5/227

oruç tut - : **Oruçlu olmak.**
o.- mayı ŞB6/68

oruç açıl - : **İftar yapmak.**
o.- ıncā M1/11

orul : **Arıl köyü, yer adı.**
o. ŞK18/343

ōrum : **Rum.**
ō.+ lar O14/97

orusbu : **Düşük ahlaklı kadın.**
o. K6/118, Y2/65

ōrusbu : **Düşük ahlaklı kadın.**
ō.+ lar İ3/18

oruş : **Oruç.**
o. M1/8, M3/8
o.+ ta A1/184

oruş dut - : **Oruçlu olmak.**
o. M4/5
o.- īm M4/14
o.- massañ M4/7
o.- ucuñ M4/15

ōruş dut - : **Oruçlu olmak.**
ō.- īm M4/9
ō.- masī M4/15

oruş tut - : **Oruçlu olmak.**
o.- mayı ŞB6/77

oruş tūt - : **Oruçlu olmak.**
o.- īcēḫ A1/184

oruş tutdur - : **Oruçlu olmak.**
o.- īy M3/4

orü : **Ora.**
o.+ yi O10/25

os - : **Olmak.**
o.- sa M9/68, ŞK8/98, ŞK18/415, A2/66, İ1/113, İ1/139, İ1/21, İ1/24, İ1/27, İ2/9, İ3/32, İ5/37, İ5/58, İ7/5, İ7/12, K6/125, K7/42, K11/31, N2/45, ND4/78, O1/13, O2/9, O5/5, O5/6, O17/85, Y4/95,

Y4/97, Y5/154, Y6/137, A13/158
o.- sā ŞK8/68, İ3/166, O6/18, ŞK13/100
o.- sadı O17/33
o.- sam ŞK18/338, O9/78
o.- sañ O7/14
o.- sun M7/98, M10/40, M12/18, ŞK2/116, ŞK6/80, ŞK6/85, ŞK7/116, ŞK8/180, ŞK18/174, ŞK18/202, ŞB3/29, ŞB3/30, A3/113, A4/3, A4/4, A5/143, A8/8, A8/30, A11/16, A11/55, İ1/99, İ5/174, İ5/44, İ6/2, İ7/14, İ8/6, K2/18, K9/5, K10/21, K10/27, K10/79, N1/104, N5/8, ND4/167, ND4/170, ND4/175, ND4/183, ND4/71, ND4/72, ND4/94, ND6/61, ND6/65, ND6/75, O3/53, O5/21, O10/93, O12/24, O20/222, Y4/144, Y4/145, Y4/146, Y5/208, Y6/56, Y6/58, ŞK9/98, ŞK9/99, ŞK18/303, A4/4, A5/168, ND4/94
o.- suñ M5/6, ŞK18/174, ŞK18/175, ŞK18/176, ŞK18/213, A5/144, N1/68, N1/70, N4/26, ND4/167

ōs - : Olmak.
ō.- sa O17/33, O17/83
ō.- sā ŞK9/81
ō.- sun ŞK17/234, ŞK17/235, ŞK17/236, ŞK17/239, ŞK17/240, ŞK17/245, ŞK17/246, ŞK17/256, K2/18, ND4/160, ND6/77, O11/14, ŞK17/251
ō.- suñ M7/111, ŞK17/59, O16/5

ȭs - : Ölmek.
ȭ.- sem ŞK17/93

osan - : Usanmak, bıkmak.
o.- dım ŞK17/83
o.- ırsın O17/59

osman : Osman, kişi adı.
o. K12/5, K12/27
o.+ ā K12/98
o.+ ın ŞK18/361

ōsman : Osman, kişi adı.
ō. ND4/85

osman aliler : Osman Aliler, kişi adı.
o. M3/15
o.+ dē M3/16

osman bey : Osman Bey, kişi adı.
o. K12/69
o.+ e K12/71
o.+ i K12/69

osman ėfendi : Osman Efendi, kişi adı.
o.+ dēn O19/11

osman ġazı : Osman Gazi, Osmanlı Devleti İmparatorlarından.
o. K12/90

osmancı : Osmancık, Osman Gazi, Osmanlı Devleti İmparatorlarından.
o.+ ā K12/127

osmancıġ : Osmancık, Osman Gazi, Osmanlı Devleti İmparatorlarından.
o. K12/102, K12/108, K12/110, K12/119, K12/71, K12/87, K12/92, K12/99
o.+ ıñ K12/5

osmancıḫ : Osmancık, Osman Gazi, Osmanlı Devleti İmparatorlarından.
o. K12/14, K12/27, K12/71

osmancī : Osmancık, Osman Gazi, Osmanlı Devleti İmparatorlarından.
o.+ n K12/100

osmaníyalı : Osmaniyeden olan.
o. ŞK1/17

osmanlı : Osmanlı Devleti.
o.+ dan Y8/76

osmannı : Osmanlı Devleti.
o. K12/34, K12/36, O9/29, O11/45
o.+ dan O11/4
o.+ nın K12/32, Y8/74

osmannı hökmeti : Osmanlı Devleti.
o.+ ni K12/69

osmannı imparatorū: Osmanlı Devleti.
o.+ nu K12/28

osmannı imparatōrū: Osmanlı Devleti.
o. K12/5

oso : Hüseyin, kişi adı.
o.+ ymuş A5/139

osō : Hüseyin, kişi adı.
o. A5/139

osur - : Gaz çıkarmak.
o.- an K7/11
o.- urmuş K7/10

osuruġ : Gaz çıkarma.
o. K7/37

ōsür - : Öksürmek.
ō.- düm M10/21
ō.- iydim M10/21

ōsür : Öksürme.
ō.+ ū A5/256

ōsürē yaḫ ʿalan - : Hastalanmak.
ō.- dı M10/21

ōsüz : Öksüz, annesi olmayan kimse.
ō.+ ün Y2/30
ō.+ ünen ŞK16/8

oş : Köpek kovalarken çıkarılan ses
o. A5/112

oşa mūşa : Okşamak.
o. ŞK10/71

ot : Ot.
o. ŞK4/102, ŞK5/88, A1/60, A4/10, A5/194, A10/21, A11/105, İ5/176, İ6/88, İ6/89, İ7/64, O12/11
O. A5/234, A8/106, A11/91, İ3/96
o.+ a A8/108, K5/50
o.+ lar A11/105, A11/92
o.+ lardā A4/10
o.+ lardan A5/235
o.+ lardān Y5/169
o.+ ları A5/195
o.+ u İ5/177, İ6/89, İ6/90, O12/40
o.+ una A11/86

ōt : Ot.
ō.+u İ3/99

otur - : Oturmak.
o.- dī O19/36

ōT : Ot.
ō. A4/153, A8/102, A12/79, İ3/100
ō.+ da İ7/64
ō.+ ları A4/151, Y6/95
ō.+ lārı A4/151

ō̄T : Ot.
ō̄.+ lardan Y6/93, Y6/97

oT oT : Ot.
o. İ5/188

otē : Öteki.
o. M9/56

ȯte : Öteki.
ȯ.+ ki N8/27

ō̄te : Öteki.
ō̄. A5/132

ō̄teg : Öteki.
ō̄.+ lerī ŞK7/160

otir - : Oturmak.
o.- íġ O4/17
o.- in ŞB6/26
o.- iyādı ŞK8/185

otlaġlantıma : Bedava.
o. ŞK7/172

ōtlaḫ : Otlak, mera.
ō.+ da K7/161

otlaḫi : Otlak, mera.
o.+ yā ŞK10/114

oTlar moTlar : Ot.
o. A1/55

otȕr - : Oturmak.
o.- ruġ O17/63

otobis : Otobüs.
o. O21/27, O21/28, O21/30
o.+ den O21/32

otomatigmen : Otomatik olarak.
o. İ5/31

otomatikman : Otomatik olarak.
o. ŞK14/54

otonaḳ : Otomatik.
o. A12/46

otoparḳ : Otopark.
o. M6/44
o.+ ın M6/44

otopis : Otobüs.
o.+ de K9/32

otur - : Oturmak.
o. A1/229, A3/91, A4/86, N8/19,

ND4/176, Y5/252, ŞK3/66, ŞB7/81
o.- ī Y6/128
o.- īb K7/195
o.- īk ŞK10/157, O17/74
o.- īm M4/13
o.- īy K4/29, O21/31
o.- a Y4/242
o.- acāġlar O22/43
o.- aġ Y4/198
o.- aḫan ŞK18/238
o.- aḫān ŞK18/128
o.- aḳ Y5/258
o.- amadım ŞK9/59
o.- an ŞK8/110, A13/15, İ3/50, O5/4, O5/33
o.- ana İ5/109
o.- dī O19/42
o.- du M9/22, M12/17, ŞK4/148, ŞK4/189, ŞK6/72, ŞK6/96, O10/55, O14/76, Y1/9, Y1/68, Y1/82, Y4/102
o.- dū M5/33, ŞK17/83, N4/6, Y1/91, Y5/253
o.- duġ M2/26, M9/46, ŞK18/328, ŞK18/335
o.- dūġ K6/177
o.- duḫ M12/20, M12/58
o.- duk ŞK4/141
o.- duḳ ŞK18/328, K5/16
o.- duḳları ŞK7/77
o.- dular Y8/15
o.- dum ŞK7/177, ŞK17/36, Y5/233
o.- dūm A12/55, Y5/231, Y5/233
o.- dūmū İ7/9
o.- dūmuz ŞK4/141
o.- duñ N1/300
o.- dūñ N1/301
o.- íġ O17/74
o.- īm ŞK9/59
o.- iy ŞK10/137, ŞK10/159, ŞK15/65, ŞB6/25, A4/103, A4/164, K5/54, N4/15, ND6/8, O10/33
o.- iya ŞK7/77
o.- iydi A2/75
o.- íyek Y5/259
o.- iylar ŞK10/18
o.- iylarmış ŞK10/126
o.- iylē A1/206
o.- iyler A1/239
o.- iylerdi A2/8
o.- iyö ND5/28
o.- iysīz K2/9
o.- iysın O17/78
o.- iysin A3/133
o.- iyuḳ ŞK10/154
o.- madan ŞK12/24
o.- madı İ4/46
o.- massan A4/6
o.- mış K2/7
o.- mışlar K2/7
o.- miya M1/26, M1/29
o.- miyi ŞK10/92
o.- mùş ŞK16/56, İ5/9, K7/23
o.- muş ŞK9/84, ŞK18/143, ŞB6/33, A12/56, N4/5, O7/66
o.- muşlār N3/3, Y8/20
o.- muşşuġ ŞK18/394
o.- rùḫ K10/87
o.- ruġ O17/61
o.- ruḳ A5/145, Y5/261
o.- rum O9/61
o.- rūm ŞK17/201
o.- sunnar ŞB2/113
o.- u O17/57
o.- ub ŞB4/6, ND6/23
o.- ucuḫ M12/26, ŞK10/86
o.- uġ O17/58
o.- uḫan ŞK10/5, ŞK10/26
o.- uḫana ŞK15/44
o.- ullar K6/137, K12/188
o.- ullār M9/12
o.- ullardı O5/10
o.- ullarıdı Y5/32
o.- ullarıdī İ5/109
o.- ullarımış Y4/21, Y4/35
o.- umuşla İ5/9
o.- un O2/12, Y8/15
o.- uñ ŞK11/11, O2/12
o.- ur ŞK13/16, ŞK18/362, A11/88, ND4/52
o.- urdu M6/36, A13/141, O1/7, O10/55, Y4/11
o.- urdū M9/61, O3/67
o.- urduġ A5/6, O21/40, Y5/315
o.- urduġ O17/57
o.- urdūġ M1/19
o.- urduḫ A1/32
o.- urduḳ ŞK7/104
o.- urdum A5/103
o.- ursun ŞK16/48
o.- urudu ND5/44
o.- uyadī İ3/33
o.- uyañ ŞK11/3
o.- uym ŞB6/88
o.- uymùş K7/32
o.- uymuş ŞB6/43
o.- uyo ŞK6/70, ŞK15/47, ŞB2/60
o.- uyō İ8/5, Y1/161
o.- uyoduḳ A5/171
o.- uyōġ ŞK7/6
o.- uyolar ŞK15/61, ŞB2/45
o.- uyōmuş İ7/42, İ7/43
o.- uyoñ ŞK5/69

o.- uyōn Y2/38
o.- uyūmuş A12/16
o.- uyur İ6/20
o.- ḫan ŞK10/114

otuř - : **Oturmak.**
o.- īy O6/5
o.- un O2/12

ōtur - : **Oturmak.**
ō. A4/6, K7/185
ō.- du Y1/68
ō.- dulār ŞK3/118
ō.- iy O2/24
ō.- rʿāġ M8/90
ō.- san ND4/108
ō.- ur O2/20
ō.- urdu K10/35
ō.- usuñ ŞK2/64

ōtūr - : **Oturmak.**
ō. A1/233

oturaḥ moturaḳ : **Sandalye.**
o. İ7/56

oturd - : **Oturma işini yaptırmak.**
o.- ullardī A4/170
o.- ur ŞK10/173

oturma : **Oturmak işi.**
o.+ ya İ6/35

oturmı : **Oturmak işi.**
o.+ ya İ6/32

oturt - : **Oturma işini yaptırmak.**
o.- dum A1/85, A1/86, Y5/377

oturtma : **Semer.**
o. K7/122

oturul - : **Oturma işi yapılmak.**
o.- iyu ŞK10/20
o.- larıdī M8/8

otus : **Otuz, sayı adı.**
o. ŞK17/83, ŞB3/5, A3/85, A7/7, İ3/34, İ6/77, K8/11, K10/33, O7/62, O9/96

otus doġuz : **Otuz dokuz, sayı adı.**
o. A4/126
o.+ u A4/119

otus doḫuz : **Otuz dokuz, sayı adı.**
o. ŞB2/46, N1/256

otus doḳuz : **Otuz dokuz, sayı adı.**
o. A4/128

ōtus iki : **Otuz iki, sayı adı.**
ō. A4/87

otuttur - : **Oturma işini yaptırmak.**
o.- iy A1/234
o.- ullarıdī ŞK8/17, İ8/27

otuz : **Otuz, sayı adı.**
o. ŞK6/19, ŞK10/12, A1/184, A1/27, A4/12, K5/72, K5/73, K12/39, N1/256, O3/40, ŞK14/49
o.+ unda A1/184

otūz : **Öte yüz, diğer taraf.**
o.+ e A8/53

otuz alTı : **Otuz altı, sayı adı.**
o. M6/8, O9/6

otuz altı biñ : **36.000, sayı adı.**
o. O9/9

otuz doġuz : **Otuz dokuz, sayı adı.**
o. A4/127
o.+ u A4/119

otuz doḫuz : **Otuz dokuz, sayı adı.**
o. N1/162

oūl : **Oğul, erkek evlat.**
o.+ larını ND1/24

ōūl : **Oğul, erkek evlat.**
ō. İ2/77

ov - : **Ovmak**
o. ŞK10/71

ōv : **Abartı ifadesi.**
ō. ŞK18/147, A13/130

ova : **Ova, düz yer.**
o.+ sının K12/33

ȯva : **Ova, düz yer.**
ȯ.+ sī ŞK18/359

ovad : **O vakit.**
o. K5/92

oy : Oy.
o. ŞK3/73, ŞK3/74, ŞK3/76, ŞB5/12, İ3/129, K5/102, K9/135, O18/22, O18/25, O18/27, O18/29, O18/34, O18/39, O23/6, O23/11
o.+ du Y4/171

oy - : Oymak.
o.- du ŞK15/18
o.- dular ŞK18/55, ŞK18/57
o.- muş Y5/412
o.- ub O10/95
o.- un İ2/26, İ2/29
o.- uyolar ŞK15/6, ŞK15/15
o.- uyōlar İ2/31

ōy : Oy.
ō. M8/70, ŞK3/73, ŞK3/74, ŞK3/76, ŞK3/78, ŞK3/79, ŞK3/83, ŞK3/84, ŞK3/85, ŞK3/87, ŞK3/93, ŞK3/94, ŞK3/95, ŞK3/98, ŞK17/80, ŞB5/11, ŞB5/12, ŞB5/17, K13/11, K13/23, N1/283, N1/286, N1/295, N1/297, N1/298, N1/300, N1/302, N1/306, N1/315, N1/321, N1/322, N1/327, N1/52, N1/55, O18/22, O18/23, O18/25, O18/29, O18/34

oy moy : Oy.
o. A13/47

oya : Oya, nakış türü.
o. İ1/8
o.+ yı İ1/28

oyalan - : Oylanmak.
o.- iyū İ2/75

oydur - : Oyma işini yaptırmak.
o.- dū İ2/67

oylu : Boylu.
o. ŞK17/187

oy(u)n : Oyun.
o.+ u Y4/171

oynī - : Oynamak.
o.- lār K6/41
o.- y M8/96
o.- ye Y5/282

oynʿā - : Oynamak.
o.- rdıġ M8/56

oynē - : Oynamak.
o.- y ŞB1/5

oyna - : Oynamak.
o. İ3/143, N1/84, Y4/161, Y4/163, M8/98
o.- biliciñ M8/97
o.- dı N1/85
o.- dıġ M2/26, İ3/38, İ3/39
o.- dıġdan N1/97
o.- dıġları ŞK2/119
o.- dī K10/48
o.- llar ŞK2/125, ŞK13/19, A8/51, K4/4, K4/22, K12/203, O10/20
o.- llār A8/36, K12/176, K12/189, O12/20, O15/4
o.- llardı ŞK13/150, ŞK13/153, ŞK13/155, A8/39, K6/16, K10/26
o.- llardī M9/9, A8/51, A8/52, A8/61, K6/16, O5/31, O8/16, K6/60, ŞK17/15
o.- llarıdı ŞK17/17, ŞK17/19, A3/217, İ3/38, K12/178
o.- llarıdī İ5/99, K6/9, K6/15, O6/41
o.- llarımış ŞK2/119, ŞK2/124, ŞK7/81
o.- llaridi A3/226
o.- mamışım İ5/149
o.- mazlar ŞK13/13
o.- mıyaḫ ŞK2/134
o.- míya ŞB7/79
o.- n ŞK13/127
o.- ñ K12/175
o.- r ŞB1/6, A8/61, İ8/20, K4/18, K6/9
o.- rardı O8/15
o.- rdı ŞK6/134, ŞK7/200, ŞK13/138, ŞK13/152, A10/54, K6/10, Y5/72, Y5/79
o.- rdıġ M1/5, ŞK6/134, A5/127, A10/47, A10/52, İ5/145, ND4/56, ND4/58, O17/28
o.- rdıḫ A3/211, A3/212, A10/52, K10/62
o.- rdıḳ ŞK4/70
o.- rdın M8/107, ŞK6/133
o.- rdī ŞK13/156, ŞK13/158, İ8/24, K6/11, K12/183
o.- rdīġ İ5/145, İ8/19, K10/31
o.- rḫan K12/180, K12/181
o.- rıdı ŞK7/200, İ3/45, İ8/24, Y5/76, Y5/77
o.- rıdıġ Y5/67
o.- rım N2/47
o.- rımış ŞK12/34, ND5/38
o.- rsın ŞK13/125, K12/195, K12/203
o.- sın Y4/159
o.- yan A6/52

oyná - : Oynamak.
o.- lleridī Y6/22
o.- lleridi Y6/22, Y6/23

oynā - : Oynamak.
o.- rıġ O17/26, O23/33
o.- rım K12/175

ȯyna - : Oynamak.
ȯ.- rdı İ3/143
ȯ.- rdıġ O17/27

ōyna - : Oynamak.
ō.- mış ŞK16/55
ō.- rdı ŞK13/156
ō.- rdıġ A10/50, Y5/66
ō.- rdım ŞK13/126
ō.- rdıñ Y5/38, Y5/40

oynad - : Oynama işini yaptırmak.
o.- an M6/46
o.- ıllardī K10/32, K10/33, Y5/304
o.- ma İ4/23

oynāḳ : Oynamayı seven kimse.
o. ŞK9/79

oynama : Oynamak işi.
o. ŞK13/124

oynamı : Oynamak işi.
o.+ ya ŞK2/130, ŞB7/79

oynami : Oynamak işi.
o.+ ye ŞK13/18

oynamí : Oynamak işi.
o.+ ya ŞB7/80

oynan - : Oynama işi yapılmak.
o.- ırdī M9/10

oynaş dolandır - : Oynaş dolandırma.
o.- miya ŞK10/23

oynat - : Oynama işini yaptırmak.
o.- ıllardī M3/22
o.- ıllarıdı Y4/160
o.- mış ŞK4/134

oyne - : Oynamak.
o.- y ŞB1/5

oynı - : Oynamak.
o.- yaḳ Y4/169
o.- yan K12/182

oyni - : Oynamak.
o.- y A3/193, O15/8, O15/9
o.- yabiliciñ M8/97
o.- yacaġsıñız N2/43
o.- yaḳ ŞK13/137
o.- yáler ŞK13/136
o.- yēk ŞK13/137
o.- ykene A1/304
o.- ylār M5/13, A1/301
o.- yler Y7/4
o.- ylēr K12/186
o.- ym M12/71
o.- yolar ŞK3/129, N2/44
o.- yu ŞK3/9

oynù - : Oynamak.
o.- yaḳ ŞK2/133, ŞK2/136

oynu - : Oynamak.
o.- mıya İ5/148
o.- yaḳ ŞK13/157
o.- yan Y2/72
o.- ye Y2/48
o.- ylar K6/42
o.- yōlar Y4/158
o.- yolardī ŞK3/118
o.- yūlār İ5/135

oynuyī oynüyī : Sevinçli bir şekilde.
o. O7/23

oynuya oynuya : Sevinçli bir şekilde.
o. K4/5

ȫynüg : Önlük.
ȫ. O14/8
ȫ.+ müş Y5/319

oysa : Oysa.
o. Y5/319

oyul - : Oyma işi yapılmak.
o.- uḳ ŞK15/16

oyulu : Oyularak.
o. Y5/392

oyum : Yer adı.
o.+ un ŞK10/196

oyun : Oyun.
o. M1/5, ŞK7/203, ŞK7/81, ŞK13/124, ŞK13/138, A13/151, İ3/142, İ5/148, İ5/149, K6/10, K6/11, K12/183,

K12/184, O5/34
o.+ dan A3/218
o.+ nar ŞK7/212
o.+ narın A13/147
o.+ u ŞK3/118, ŞK3/129, ŞK7/193, İ5/136, N1/96, Y4/175, Y5/308
o.+ un K12/180
o.+ uñ ŞK13/128
o.+ unu K7/89

oyuñ : **Oyun.**
o. ŞK15/13

oyūn : **Oyun.**
o.+ u K7/86

oyun yap - : **Oynamak.**
o.- allardī A8/41

oyunca : **Oyuncak.**
o.+ nā İ5/142

oyunum köçek : **Düğünde oynanan bir oyun.**
o. A8/44

oyün : **O gün.**
o. O6/43

oyz : **O yüz, o taraf.**
o.+ e O10/19

ōz : **O yüz, o taraf.**
ō.+ e ŞB2/20

ozām : **O zaman.**
o. O10/92

ozan : **Ozan, aşık.**
o.+ nar K7/181

ōzeli : **Oğuzeli, yer adı.**
ō.+ nden M10/29

ōzėli : **Oğuzeli, yer adı.**
ō.+ ne M10/27
ō.+ nnen M10/28

ozman : **O zaman.**
o. ŞB1/16

ozōn : **O zaman.**
o. O3/64

Ö

ö : **O, işaret sıfatı.**
ö. M1/12

ö : **Ön, arkanın karşıtı.**
ö.+ üne ŞK14/67

ö - : **Ölmek.**
ö.- müş ŞK18/353

öb - : **Öpmek.**
ö. ŞK17/316
ö.- dü ŞK17/318, N1/157
ö.- sünner A2/9

öbir : **Öbür, öteki.**
ö.+ leri N4/19

öbür : **Öbür, öteki.**
ö. ŞK2/31, ŞK10/132, ŞB1/39, ŞB6/10, ŞB6/75, ŞB6/79, A5/136, İ8/11, K12/192, K12/76, N2/46, N2/57, N3/37, N8/9, N8/11, Y4/269, Y4/284, Y5/26, Y5/30
ö.+ ine M8/116, N3/25
ö.+ ini N8/9
ö.+ küne A5/136
ö.+ leri Y4/183
ö.+ ü M8/62, ŞK15/52, A3/215, İ1/142, N8/25, ND5/23, Y4/189, N2/42
ö.+ üne A5/137

öbůr : **Öbür, öteki.**
ö. N7/14, N8/5, N8/6, N8/21, O20/115, O20/55
ö.+ i M7/71
ö.+ ü M7/43, M8/60

öbůř : **Öbür, öteki.**
ö.+ ünü O10/20

öceyin : **Öncelikle.**
ö. A8/75

öd : **Öd.**
ö.+ ü K3/14

ödel : **Evvel, önce.**
ö. A13/7

ödü - : **Ödemek.**
ö.- yelim O7/18

ödül : **Armağan.**
ö.+ ű O7/43

öfele - : **Öfelemek.**

ö.- llerdī ŞK8/11
ö.- melidıḫ A1/56
ö.- r O16/22
ö.- rdī ŞK8/43
ö.- rim İ7/66

öfelē - : Öfelemek.
ö. ŞK8/130
ö.- r ŞK8/130, O16/31

öfēle - : Öfelemek
ö.- rdī ŞK8/42

öfeli - : Öfelemek
ö.- yom ŞK6/21, ŞK6/22

öfkelen - : Öfkelenmek, sinirlenmek.
ö.- irseñ ND3/9

ög : Ön, arkanın karşıtı.
ö.+ üme O6/18
ö.+ ünde A7/51, K5/131, K12/60
ö.+ ündē K5/129
ö.+ üne K3/5, Y5/318

öġ : Ön.
ö.+ ünde A1/51
ö.+ ünde K4/5, K6/16

öġ : Ög.
ö.+ de K3/14

ȯg : Öd.
ȯ.+ de A1/233

öggeş : Ökkeş, kişi adı.
ö. M9/49, ŞK2/138

ögsüz : Öksüz, annesi olmayan kimse.
ö.+ üm O6/4
ö.+ ümüñ K9/137

ögsüz emine : Öksüz Emine, kişi adı.
ö. ND5/5

ögsüz oğlan : Öksüz Oğlan, kişi adı.
ö. K7/140, K7/142, K7/147, K7/149, K7/168, K7/183, K7/197
ö.+ a K7/138, K7/142

ögsüz ōğlan : Öksüz Oğlan, kişi adı.
ö. K7/136, K7/160

ögsüz ōlan : Öksüz Oğlan, kişi adı
ö. K7/137, K7/164, K7/167

ökelen - : Öfkelenmek.
ö.- irse Y4/302
ö.- iyek Y5/114

ökkeş : Ökkeş, kişi adı.
ö. M12/17
Ö. Y4/141
ö.+ im M12/93

öküs : Öküz.
ö. Y8/50

öküz : Öküz.
ö. ŞK7/144, ŞK7/150, A3/215, A9/3, K6/38, K6/47, K7/103, K7/108, K7/113, K7/116, K7/117, K7/119, K7/121, K7/126, Y6/75
ö.+ ler K7/104, K9/74, K9/75, Y1/157
ö.+ lerden K7/106, K7/140
ö.+ leri A13/89, K7/104, K7/141, Y1/157, Y1/168, Y1/18, Y1/20, Y1/25
ö.+ lerin Y1/28
ö.+ lerini Y1/42
ö.+ sün K7/111
ö.+ ü Y1/18
ö.+ ün ŞK7/145, A3/215, K7/107, K7/121, K7/125, Y1/23, Y6/75
ö.+ üñ ŞK7/144
ö.+ üne ŞK7/144, ŞK7/149
ö.+ ünen ŞK7/150

öküz deñişigi : Berdel yapma.
ö. O18/48

öküz hörtlē : Bir ot türü.
ö. A5/245

öküzoğlu : Argoda küfür.
ö. K7/111

öl - : Ölmek.
ö.- īm K7/93
ö.- īye Y2/5
ö.- dī K6/178, O2/17
ö.- di İ6/8, O14/55
ö.- dū̄ A6/4, İ3/130, İ3/143, İ8/4, K6/166
ö.- dū̄ler İ3/64
ö.- dū̄m ŞK2/114, A7/14
ö.- dū̄nde K6/172
ö.- dū̄nü N2/73
ö.- dü M6/47, M6/49, ŞK2/49, ŞK4/22, ŞK4/27, ŞK4/33, ŞK4/39, ŞK4/45, ŞK4/51, ŞK4/56, ŞK4/63, ŞK4/68, ŞK4/78, ŞK6/93, ŞK8/174, ŞK8/21, ŞK10/67, ŞB2/127, A6/7, A8/116,

A8/25, A9/58, A12/109, A13/13, K9/100, K9/101, K9/104, ND4/153, ND4/33, ND5/23, O2/19, O10/61, O14/47, O14/50, Y4/167, Y5/186, İ4/21
ö.- dügde A11/76, İ3/30
ö.- dük K6/52
ö.- düler K11/41, K11/42
ö.- düm ŞK3/30, ŞK8/146, ŞK17/80, Y5/414
ö.- dümü K11/26
ö.- dün A13/99, Y4/167
ö.- düñ ŞK4/71
ö.- dür O20/214
ö.- dürseñ ŞK9/28
ö.- düse K9/104
ö.- düsē O8/42
ö.- dü ŞK17/117, N4/19, O9/96, O11/38, O14/46, O14/49, O14/51, O14/52, O14/54, O14/63, O14/64, O14/65, O14/66, O18/51
ö.- düg O17/68
ö.- düm ŞK3/34
ö.- düñ ŞK17/117
ö.- e A11/72
ö.- eceglerini ŞK17/94
ö.- ecek M12/94, A7/62, K6/101
ö.- ēdim O4/29
ö.- elī K6/172
ö.- eli İ3/34, İ6/67, K6/171, K6/173
ö.- en ŞK3/10, A1/39, A9/61
ö.- enin ŞB3/8, ND4/170
ö.- enlerini A1/39
ö.- enneri O14/100
ö.- esin M8/92
ö.- ēsin M8/86
ö.- eyidi İ4/21
ö.- iy A3/77, K12/125, K12/126, K12/88, N1/31
ö.- iydi K6/94
ö.- iyi ŞK2/22
ö.- lüg Y5/203
ö.- medi ND4/158
ö.- meli ŞK18/318
ö.- memiş ŞB6/14, ND4/147
ö.- men K11/7
ö.- mēyik ŞK10/69
ö.- mez ŞK2/59, A7/54, A7/55, Y4/85
ö.- meZ Y4/188, Y4/86, Y4/87
ö.- mezdin ŞK17/280
ö.- mezse A13/29
ö.- miş A1/209, A1/256, A1/42, A4/78, A8/48, K6/169, K7/137, O2/29, O8/75, Y4/222
ö.- mişsīz O13/51
ö.- miye ŞK4/196
ö.- miyedi İ4/22
ö.- miyik ŞK4/185
ö.- müş M6/71, M6/81, M6/89, ŞK4/177, ŞK4/180, ŞK4/194, ŞK13/13, ŞK18/319, ŞK18/321, ŞB6/10, ŞB6/12, İ6/135, N4/9, N4/15, Y4/225, Y5/432
ö.- müşse K9/107
ö.- müye ŞK4/199
ö.- müyōñ ŞK17/317
ö.- müş M6/81, ŞK16/8, A2/60, N4/9, ND5/39, O10/48, O20/11
ö.- sin Y4/44
ö.- sün N1/148
ö.- ūdu ŞK17/217
ö.- ūken K6/173
ö.- ūn K11/7
ö.- ü ŞK4/158
ö.- ücü ŞK17/296, ŞK8/138
ö.- üg ŞK11/61
ö.- üm A2/19
ö.- üncē ND5/40
ö.- ünceʿāder M6/89
ö.- üncü A6/9, A6/14, Y4/255, Y4/261
ö.- ür ŞK4/196, ŞK4/199, A5/185, A7/56, A12/100, İ4/39
ö.- ürdūm ŞK17/93
ö.- ürdü A13/138
ö.- ürdük A10/53
ö.- ürıḫ A2/37
ö.- ürmüş A1/254
ö.- ürse A13/29
ö.- ürsem O18/54
ö.- ürüm ŞK10/116, ŞK10/130, O20/227
ö.- üse Y4/253
ö.- üy A1/39
ö.- üyo N2/58
ö.- üyoḳ İ3/29
ö.- üyüm A5/202
ö.- üyüm ŞK17/131
ö.- ür ŞK17/149
ö.- üy A13/114

öl - **: Yenilmek.**
ö.- ürsün ŞK4/72, ŞK6/133

ôl - **: Ölmek.**
ô.- memişim O4/17

ölç - **: Ölçmek.**
ö.- eller A5/158
ö.- ēn ND6/27
ö.- er A5/156, A5/157, A5/158
ö.- memiş İ6/104
ö.- mezdig K9/28

ö.- üverdig İ6/104
ö.- üyük K9/28

ölçme : **Ölçmek işi.**
ö. K9/45

ölçü : **Ölçü.**
ö. A5/156, Y5/74

öldūr - : **Ölme işini yaptırmak.**
ö.- dūlēr ŞB5/16

öldür - : **Ölme işini yaptırmak.**
ö.- īm Y5/429
ö.- īnçi O20/210
ö.- īy O22/94
ö. O20/216, ŞK18/320
ö.- dü K7/109, N2/68, O13/9
ö.- dülēr İ5/41
ö.- dün O20/124
ö.- düñ ŞK15/53, N2/69
ö.- dü ŞK17/91
ö.- ebili ŞK17/92
ö.- ecēdim ND4/149
ö.- ecem O9/36
ö.- ecēm ŞB7/54
ö.- ecēmiş ND4/143, ND4/147
ö.- ecēz A9/58
ö.- irse A2/113
ö.- mediler A1/247
ö.- medim O20/232
ö.- memiş O20/220, O20/245
ö.- miş O20/220
ö.- miye O20/215
ö.- miyoñ ŞK18/109
ö.- müş ŞK18/164, ŞK18/320, A9/56, Y5/430
ö.- müşlē ŞK18/165
ö.- mūş A9/51, A9/56
ö.- rıḫ A1/310
ö.- rüm N4/7
ö.- seler A1/248
ö.- sün ŞK18/320
ö.- ūmüş ŞK18/317
ö.- ūr ŞK9/38
ö.- ücüñ ŞK10/122
ö.- üllēr ŞK3/138
ö.- üñ O20/193
ö.- ür A3/131
ö.- ürdü M8/109
ö.- üseñ O20/216, O20/227
ö.- üyō N2/58
ö.- üyüm ŞK17/93

öldŭr - : **Ölme işini yaptırmak.**
ö. O20/227
ö.- iye Y5/155
ö.- me O20/219
ö.- mişlēr O20/235
ö.- üyüm ŞK17/92

öle : **Öyle.**
ö. ŞK7/182, A5/52, İ1/137, İ1/28, İ3/24, İ4/49, İ6/12, K3/6, ND5/25, Y4/227, Y5/351, Y5/354
ö.+ dir İ6/7
ö.+ ydi ŞK8/175

ölē : **Öyle.**
ö. İ1/30
ö.+ di İ4/10, İ6/29, İ7/56

ölen : **Öğleyin, öğle vakti.**
ö. ŞK2/36
ö.+ de İ5/106

öllüg : **Höllük.**
ö.+ dē ŞK8/99

ölme : **Ölmek işi.**
ö.+ sine ŞK4/67

ölü : **Ölmiş kimse.**
ö. ŞK3/106, A4/73, A6/20, A6/21, A11/77, İ5/161, K9/104, ND6/48
ö.+ leriñ ND4/85
ö.+ lerini O14/104
ö.+ nün A6/17
ö.+ nüñ ND4/85
ö.+ sü İ3/157
ö.+ sün̈i O18/52
ö.+ ye ŞK7/165
ö.+ yi İ6/59
ö.+ yü K9/104

ölü namazı : **Cenaze namazı.**
ö. A4/71

ölüm : **Vefat.**
ö. O20/198
ö.+ den M6/11
ö.+ dēn ND1/4
ö.+ e A5/174
ö.+ ne ŞK2/113
ö.+ ün Y4/250

ölümcül : **Ölme ihtimali olan.**
ö. ŞK8/117

ölümsüz : **Hiçbir zaman ölmeyecek olan.**
ö. İ2/68

ölümsüzleş - : **Ölümsüz olmak.**

ö.- iyō İ2/84
ö.- iyü İ2/84

ölů : **Ölmüş kimse.**
ö.+ ye ŞK17/289

ömer : **Ömer, kişi adı.**
ö. Y4/21
ö.+ e İ1/102

ʿömeř : **Ömer Haydar, kişi adı.**
ʿ. O7/76

ömerli : **Ömerli köyü, yer adı.**
ö. Y6/99

ömerli köyü : **Ömerli köyü, yer adı.**
ö.+ nde Y6/94

ömir : **Ömür, yaşam.**
ö.+ ler A10/67

ömiř : **Ömür, yaşam.**
ö.+ lerimiz O19/82

ʿömir : **Ömür, yaşam.**
ʿ. O16/17

ʿömiř : **Ömür, yaşam.**
ʿ. O3/5
ʿ.+ imiz O19/82
ʿ.+ lerimiz O17/52

ʿömr : **Ömür, yaşam.**
ʿ.+ i O20/222

ömr : **Ömür, yaşam**
ö.+ ümde Y5/216
ö.+ ümün İ3/109
ö.+ ün İ1/37

ön : **Ön, arkanın karşıtı.**
ö. A8/104
ö.+ de ŞK14/73, İ5/115
ö.+ e A8/63
ö.+ lerine Y4/200
ö.+ nen Y5/62
ö.+ nerine Y5/310
ö.+ ü ŞK14/54, İ1/22, İ1/25
ö.+ ünde M6/43, M10/38, ŞK18/308, ŞB6/74, A5/172, A11/3, İ3/99, İ5/186, İ5/42, K7/119, ND4/141, Y5/408
ö.+ ündē O17/16
ö.+ üne M7/86, ŞK14/67, A6/17, İ5/121, K1/13, K1/17, K3/6, O15/6, Y4/198, Y5/114, Y5/319, Y5/420
ö.+ ünün A6/16

öñ : **Ön, arkanın karşıtı.**
ö. ŞK17/86
ö.+ de M8/56, ŞK18/101, A8/126
ö.+ ů̃ ND4/7
ö.+ ů̃ne Y4/68
ö.+ ü ŞK14/53, A9/41
ö.+ ümde Y5/222
ö.+ üme ŞK11/17, ŞK11/21
ö.+ ümüzde İ3/135
ö.+ ünde ŞK14/66, ŞK17/307, A9/38, İ5/114
ö.+ ündē ŞK7/124
ö.+ üñde A13/93, O22/78
ö.+ ünden ŞK10/57
ö.+ üne ŞK18/124, A12/61, A13/133, A13/137, İ1/72, K5/122, K10/4, ND4/35, O1/30, O20/180
ö.+ ünü ŞK17/148, İ4/14

ȍn : **Ön, arkanın karşıtı.**
ȍ.+ e ŞK8/128

önce : **Önce, sonranın karşıtı.**
ö. M2/22, M2/34, M5/25, M7/83, M9/21, M9/32, M10/38, M11/14, M11/24, M11/35, M11/36, ŞK2/56, ŞK13/28, ŞK14/44, ŞK14/46, ŞB7/47, A5/151, A5/167, A5/171, A5/198, A5/227, A5/228, A6/26, A11/108, A11/109, İ1/114, İ2/67, İ5/39, İ7/58, K2/21, K7/139, K7/38, K12/4, K12/117, K12/13, N6/9, N8/5, N8/6, O9/98, O20/167, Y1/28, Y5/308, Y5/32, Y5/407, Y5/410, Y5/412, Y7/4
ö.+ de A6/85, A10/29, A12/81, A12/93, İ5/25
ö.+ dē M7/108, A12/94
ö.+ den ŞK16/4, A3/35, İ1/123, N2/73, Y5/300, Y6/146
ö.+ kīler N6/6
ö.+ ki O20/64, ŞK15/27
ö.+ kī A6/26

öncē : **Önce, sonranın karşıtı.**
ö. M2/20, ŞK3/53, A4/8, A5/166, ND6/31, O20/168
ö.+ yi A8/75

öñce : **Önce, sonranın karşıtı.**
ö.+ den N6/21

ȍnce : **Önce, sonranın karşıtı.**
ȍ. M7/62

ǒ.+ dēn M7/63

öñce : **Önce, sonranın karşıtı.**
ö. K7/39

öñdēy : **Önceki.**
ö. O18/20

önem : **Önem, değer.**
ö. ŞK18/344

önem vėr - : **Değer vermek.**
ö.- irdī̆g M3/12
ö.- mezler M8/126

önemli : **Önemi olan.**
ö. A3/115
ö.+ dikinē M9/17

öner - : **Tavsiye etmek.**
ö.- iller A5/247

önimsi - : **Önemsemek.**
ö.- miyoḳ A5/257

önü sura : **Ön ayak olmak.**
ö. A5/18

öñü sura : **Ön ayak olmak.**
ö. A5/25

öp - : **Öpmek.**
ö.- ïyuñ A10/58
ö. A8/28, A8/33
ö.- dim A1/203
ö.- düm K6/101
ö.- ellerdï K10/51
ö.- er ŞK13/37, N7/32
ö.- erdïm O19/31
ö.- erdi K10/52, K10/53, K10/54
ö.- erdig A8/26
ö.- esim M5/50
ö.- mişïm O4/15
ö.- üye Y5/403
ö.- üyūm ŞK17/308

öpeli - : **Öfelemek.**
ö.- yōm ŞK18/273

öpücük : **Öpme.**
ö. ŞB7/23, ŞB7/29, ŞB7/38

ör - : **Örmek.**
ö.- dū̆ O15/27, O15/30, O15/31, O15/29
ö.- düse O15/30, O15/31
ö.- ellēr ŞK17/194, ŞK17/195
ö.- elleridi A13/153
ö.- en A1/18
ö.- erdī̆g Y5/101
ö.- mū̆ş N5/34

ördeg : **Ördek.**
ö. ŞK18/356, İ1/46

ördeglī : **Ördek şeklinde olan.**
ö. M2/17

ördür - : **Ördürmek.**
ö.- düler İ7/55

ǒren : **Ören.**
ǒ. ŞK2/122

örged - : **Öğretim işini yaptırmak.**
ö. ŞK1/5
ö.- īm N5/32
ö. N5/20
ö.- ecʿăm N5/18
ö.- icēm N5/16
ö.- irimiş A3/271
ö.- iy O20/245

örgen - : **Öğrenmek**
ö. K12/117
ö.- dim ŞK10/121, A3/208, K6/184, ND6/14
ö.- icim A8/132
ö.- iñ ŞK10/104
ö.- irim ŞK10/105, N7/20
ö.- irsem ŞK10/103
ö.- medi ŞK10/104
ö.- medim A8/132
ö.- miyoñ A8/131

örgenme : **Öğrenmek işi.**
ö. ŞK1/3

örget - : **Öğretim işini yaptırmak.**
ö.- di O14/41
ö.- enner O11/43
ö.- miydin ŞB6/106

örgü : **Örgü.**
ö. Y6/143

örgülū̆ : **Örgü şeklinde olan.**
ö. ŞK17/134

ʿörh : **Ruh.**
ʿ.+ ümden N1/261, N1/263

örme : **Örmek işi.**
ö. N5/32

örneg : **Örnek, misal.**
ö. M8/106, M8/12, Y8/17, Y8/37

örnek : **Örnek, misal.**
ö. Y8/14, Y8/41

ört - : **Örtmek, kapamak.**
ö.- īye Y2/60
ö.- elledī A6/10
ö.- ellerdī K10/26
ö.- ellerdi K10/25
ö.- elleridī ŞK8/15
ö.- erdig İ3/74
ö.- erdik İ1/144
ö.- iyler Y7/11
ö.- iyrıḫ A1/74

ȯrt - : **Örtmek, kapamak.**
ȯ.- ellēr K6/203

örtü : **Örtmek için kullanılan eşya.**
ö. M7/86, ŞK13/27, ŞK13/29, ŞK17/161
ö.+ lerine ŞK17/157
ö.+ miz O20/23
ö.+ sünü K6/55

örtülü : **Örtüsü olan.**
ö. İ2/97
ö.+ dē İ2/97

ʿörüh : **Ruh.**
ʿ.+ ünnen N1/255

ös - : **Ölmek.**
ö.- se Y4/297
ö.- sün ŞK18/318

ösōn ōlu ali : **Hüseyin'in Oğlu Ali, kişi adı.**
ö. A5/138

ȯsür - : **Öksürmek.**
ȯ.- dükçe K6/112

öt - : **Ötmek.**
ö.- dṻ Y4/290
ö.- eceḫ K9/70
ö.- eller K9/63, K9/71
ö.- er Y4/287
ö.- icek K9/71
ö.- üyōr O18/42
ö.- üyor O18/42

ötā : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK18/305
ö.+ lere ŞK18/285

ötá : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK8/32
ö.+ ni ŞK18/268, ŞK18/319

öTdür - : **Ötme işini yaptırmak.**
ö.- en ŞK5/49

öte : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK4/88, ŞK5/40, ŞK7/106, ŞK7/110, ŞK10/193, ŞK18/282, ŞB2/85, ŞB2/86, ŞB2/89, A1/118, A1/95, A5/166, A5/171, A8/87, A9/55, A13/126, İ2/56, İ3/166, İ3/93, İ4/29, K5/138, K5/20, K5/23, K5/36, K7/125, K9/40, N8/25, O7/74, O7/76, O7/78, O9/114, O10/87, O13/43, Y5/91, Y5/92, Y5/93, Y6/100, Y6/96
ö.+ de Y5/71, Y5/93, Y2/41
ö.+ den ŞK7/182, ŞK7/189, K12/109, ND4/125, Y2/60, Y7/11
ö.+ nin ŞK8/22
ö.+ si O9/113, Y6/3

ötē : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK2/54, ŞK6/134, ŞK7/109, ŞK7/117, ŞK8/32, ŞK13/156, A1/292, A1/30, A8/39, K7/121, K7/167, O22/11, Y5/409
ö.+ nī ŞK8/61
ö.+ ni ŞK8/60, A10/48

ȯtē : **Öteki, diğer.**
ȯ. ŞK9/87

ötēberi : **Eşya, önemsiz ufak tefek şeyler.**
ö. ŞK11/17

ötebel : **Eşya, önemsiz ufak tefek şeyler.**
ö.+ leri ŞK17/160

öteberi : **Eşya, önemsiz ufak tefek şeyler.**
ö. A6/37, A6/43, İ7/96, Y6/42
ö.+ yi A6/50

ötegi : **Öteki, diğer.**
ö. ŞB6/41

ötehi : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK7/210

ötek : **Öteki, diğer.**
ö.+ leri A1/28

ötekī : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK10/161, ŞK10/165, ND4/115

öteki : **Öteki, diğer.**
ö. M12/63, ŞK7/205, ŞK10/163, ŞK10/167, ŞK10/179, A8/58, A8/62, A9/53,
İ2/27, İ6/105, K12/183

ötēki : **Öteki, diğer.**
ö. ŞK7/210

öteller : **Öteki, diğer.**
ö.+ dē A8/73

ötȭz : **Öte yüz, diğer taraf.**
ö.+ ünde O8/19

ötűz : **Öte yüz, diğer taraf.**
ö.+ den ŞK7/192
ö.+ e O20/187

ötü : **Öte, berinin karşıtı.**
ö.+ nün A2/83
ö.+ ye Y2/56

ȫüñ : **Ön, arkanın karşıtı.**
ȫ.+ e ND4/22

öűn : **Ön, arkanın karşıtı.**
ö.+ de ŞK14/66

öűT : **Öğüt, nasihat.**
ö. İ5/104

öűTle - : **Nasihat vermek.**
ö.- lleridi İ5/103

ȫűTle - : **Öğütlemek, nasihat vermek.**
ȫ.- lleridi İ5/102

ȫűz : **O yüz, o taraf.**
ȫ.+ de ŞK7/196

öv - : **Övmek.**
ö.- erim O9/79

ȫᵛ - : **Övmek.**
ȫ.- elleridi ŞK17/19

ȫv - : **Övmek, methetmek.**
ȫ.- mȕş O20/33

övel : **Evvel, önce.**
ö. ŞK1/46, ŞK13/36
ö.+ cē ŞK2/62

övey : **Üvey.**
ö. ŞK4/162

övül - : **Övme işi yapılmak.**
ö.- dü K7/155

övün - : **Övme işi yapılmak.**
ö.- ücüñüz ŞK15/87

övünmeg gibi olmasın : Övünmesini hoş göstermek.
ö. M11/23

öwel : **Evvel, önce.**
ö. ŞK3/17

öy : **Ön, arkanın karşıtı.**
ö.+ nē A6/16
ö.+ üne A1/173, A3/130, A4/39, A4/68, A10/60, A1/173

ȫy : **Ön.**
ȫ.+ üne A12/51

öykelen - : **Öfkelenmek.**
ö.- di ŞB7/39

öyle : **Öyle.**
ö. M12/68, M12/94, İ3/169, İ3/34, İ3/75, İ5/40, İ7/52, İ8/36,
N2/18, N3/35, ND4/27, Y5/15
ö.+ dir M12/19
ö.+ yimi A2/97

öʸle : **Öyle.**
ö. ŞK8/136, ŞK8/32, ŞK8/75, ŞK8/90, ŞK10/143, ND5/27

öylē : **Öyle.**
ö. ND4/65

ȫyle : **Öyle.**
ȫ. İ1/28, İ1/70, İ5/113, ND5/5, Y5/212
ȫ.+ kine ŞK8/116

ȫʸle : **Öyle.**
ȫ. ŞK7/129, ŞK7/81, ŞK8/11, ŞK8/33, ŞK8/45, K10/10

ōylē : **Öyle.**
ō̄. İ1/85

ōʸlē : **Öyle.**
ō̄. ŞK8/29
ō̄.+ di ŞK8/27

öylece : **O biçimde.**
ö. İ7/80

öylēn : **Öğleyin, öğle vakti.**
ö. K6/153

öylen möylen : **Öğleyin, öğle vakti.**
ö. K5/25

öynüg : **Önlük.**
ö.+ müş Y5/319

öynük : **Önlük.**
ö. A6/17

öz : **Öz, kendi.**
ö. O10/94
ö.+ ini O10/89
ö.+ üme O10/76

ōz : **O yüz, o taraf.**
ō.+ ünden ŞK4/103

öze - : **Yoğurt vb. sulandırmak.**
ö.- dī Y5/363
ö.- rsīn A2/25

özē - : **Yoğurt vb. sulandırmak.**
ö.- rik ŞK8/81

özel : **Özel.**
ö. M2/23, M2/34, M8/13, O9/50

özellī : **Özellik.**
ö. M7/58

özellig : **Özellik.**
ö.+ le M7/68

özeşleş - : **Yemeğin kıvamını bulması.**
ö.- īy M10/9

özgül : **Özgül, kişi adı.**
ö.+ e K6/215

özle - : **Özlemek.**
ö.- dim ŞB2/28

ōzo gelin
ō̄.+ e O10/4

ōzür dile - : **Özür dilemek.**
ō̄.- rim A3/145

özō : **Ezo Gelin, kişi adı.**
ö. O16/47

özo gelin : **Ezo Gelin, kişi adı.**
ö.+ i O10/44, O10/45
ö.+ in O10/80

özō gelin : **Ezo Gelin, kişi adı.**
ö. O10/32, O10/37, O10/51, O10/58, O10/60, O10/74, O16/43, O16/44, O16/47, O18/49
ö.+ i O10/28
ö.+ in O10/72, O10/74, O16/44
ö.+ iñ O10/35, O10/37

özü - : **Yoğurt vb. sulandırmak.**
ö.- yoñ ŞK6/13

özür : **Özür, kusur**
ö.+ üñüz ŞB1/25
ö.+ ūüz ŞB1/33

özür dile - : **Özür dilemek.**
ö.- rim M11/31, ŞK3/38

P

pīrpirim : **Pirpirim, semiz otu.**
p. O17/56

pʿágʿlʿava : **Baklava.**
p.+ nın M6/75

pʿaglavʿáci : : **Baklava işiyle uğraşan kimse.**
p.+ y M6/19

pʿaġlava : **Baklava.**
p. M6/84

pʿaġlavā : **Baklava.**
p. M6/84

pʿāġlāva : **Baklava.**
p.+ nın M6/66

pʿåġlavā : **Baklava.**
p. M6/63

pʿaḥlava : **Baklava.**
p. M6/66

pʿaḳlʿåva : **Baklava.**
p.+ nın M6/71

pʿåtadʿāġ : **Birdenbire, aniden.**
p. M5/14

paça : **Pantolon gibi giyeceklerde bacağın çıktığı bölüm.**
p.+ sınıñ ŞK8/78

paçārā : **Bacak arası.**
p.+ m M6/10

padışaḫ : **Padişah.**
p.+ lan K2/3

padiş : **Padişah.**
p. ŞK10/159

padişʿah : **Padişah.**
p.+ in N8/21, N8/32

padişʿáh : **Padişah.**
p.+ in N8/21

padişã : **Padişah.**
p.+ ñ ŞK10/41
p.+ m O9/62
p.+ ñ O9/63

padişa : **Padişah.**
p. ŞK10/15, ŞK10/85, A13/47

padişá : **Padişah.**
p. A13/58

padişā : **Padişah.**
p.+ ñ ŞK10/39
p. ŞK10/11, ŞK10/137, ŞK10/14, ŞK10/17, ŞK10/176, ŞK10/179, ŞK10/25, A13/47, A13/57, A13/83, A13/85
p.+ m ŞK10/103, ŞK10/105, ŞK10/121, ŞK10/132, ŞK10/134, ŞK10/138, ŞK10/140, ŞK10/143, ŞK10/150, ŞK10/181, ŞK10/188, ŞK10/96, ŞK18/27, A13/86, O22/15
p.+ mız ŞK10/98
p.+ n ŞK10/117, ŞK10/46, ŞK10/48, A13/34, A13/65, A13/90, A13/93, ŞK10/33
p.+ ñ ŞK10/11, ŞK10/120, ŞK10/180, ŞK10/84, ŞK10/91, ŞK10/97
p.+ nā A3/17

pådişá : **Padişah.**
p. A13/58

pådişā : **Padişah.**
p. A13/165, A13/53
p.+ n A13/165

padişā' : **Padişah.**
p. ŞK10/51

padişah : **Padişah.**
p. M7/68, ŞK10/170, ŞK10/171, ŞK10/177, ŞK10/185, ŞK10/193, ŞK10/21, ŞK10/25, ŞK10/34, ŞK10/46, ŞK10/91, A4/111, A13/30
p.+ a ŞK10/34
p.+ da ŞB1/21
p.+ ı A4/92
p.+ ım ŞK10/6, ŞK10/8, N8/44
p.+ ın ŞK10/35, A13/51
p.+ ıñ ŞK10/4
p.+ in N8/13
p.+ iñ K2/32
p.+ sıñ ŞK10/23

padişaʰ : **Padişah.**
p. ŞK10/153, ŞK10/94, ŞK10/99, O22/18

padişaḫ : **Padişah.**
p. A4/100, A4/117, A13/48
p.+ a A4/98

padişaḫ : **Padişah.**
p. K2/19, K2/38
p.+ dan K2/7
p.+ iñ K2/23

padişáh : **Padişah.**
p. N8/4, N8/13, O9/61
p.+ den K2/6
p.+ ín N8/5

padişáḫ : **Padişah.**
p. N8/4, O22/31

padişāh : **Padişah.**
p. ŞK3/132
p.+ in O9/61
p.+ ín N8/4
p.+ sıñ ŞK10/188

padişāʰ : **Padişah.**
p. ŞK10/199, O22/8, O22/53, O22/56
p.+ ım ŞK10/125

padíşaʰ : **Padişah.**
p. O9/7

pādişaʰ : **Padişah.**
p. ŞK10/4

pådişah : **Padişah.**
p. A13/91
p.+ lar M7/67

pådişaʰ : **Padişah.**
p. ŞB1/4

pådişáḥ : **Padişah.**
p. ŞB1/6

padişāʰ : **Padişah.**
p.+ ı Y1/60

pådişalā : **Padişahlık.**
p. A13/74

padişalı : **Padişahlık.**
p.+ m A13/73

padşa : **Padişah.**
p.+ n Y2/55

padşā : **Padişah.**
p.+ n Y2/36, Y2/54, Y2/58, Y2/66, Y2/68, Y2/74

pafta : **Su arkı yapmak için kullanılan alet.**
p.+ yna ND4/52

paġad : **Fakat.**
p. N1/121

paġlavacılıġ : **Baklava işiyle uğraşan kimse.**
p. M11/5

paḥember : **Peygamber.**
p.+ imizlerin A12/85

paḳla - : **Temizlemek.**
p.- ʳ A2/31

palan : **Falan.**
p.+ ī O20/157

palaz : **Palaz.**
p. İ4/45

palıd : **Palıt.**
p.+ ı ŞK5/17
p.+ ın A8/87

palıT : **Palıt.**
p. A6/65, A6/66, A8/69, A8/87, A12/89
p.+ ın A8/92
p.+ ları A8/69

palıt çefti : **Palıt kabuğu.**
p. A8/96

pall ʿāġ : **Parlak.**
p. M7/41

pall ʿāġ pall ʿāġ : **Parlak.**
p. M7/43

palta : **Balta.**
p. A3/198

paltaōlu : **Baltaoğlu, kişi adı.**
p. O9/14

paltō : **Palto.**
p. ŞK2/111

palyavşanı : **Peryavşanı, ot türü.**
p. A10/18

pambā : **Pamuk.**
p. A2/68

pambıġ : **Pamuk.**
p.+ da İ6/82, İ6/91
p.+ ı İ4/42

pambıḫ : **Pamuk.**
p.+ da İ6/88

pambī : **Pamuk.**
p. İ4/43

pammıġ : **Pamuk.**
p.+ ı K5/26

pammī : **Pamuk.**
p.+ ndan K5/36

pamuġ : **Pamuk.**
p.+ u A4/20

p.+ una A4/20

pāmūġ : **Pamuk.**
p.+ u A4/20

pamuḫlu : **Pamuk olan.**
p. M7/71

panbıḳ manbıḳ : **Pamuk.**
p. A7/59

pancar : **Pancar.**
p. A11/93, A11/94, A11/99

pañcarlı : **Pancarlı köyü, yer adı.**
p. ŞK16/27

pancarlı ġaya : **Pancarlı Kaya, yer adı.**
p. İ6/6

pano : **Pano.**
p. ND5/28

pantō : **Palto.**
p.+ ları ŞK2/111
p.+ larını ŞK2/111

pantulon : **Pantolon.**
p. M8/21

papadya : **Papatya.**
p. İ5/167

papatya : **Papatya.**
p. A5/258, A11/106
p.+ nın A11/105

papaz : **Papaz, din adamı.**
p.+ ları O11/42

papıç : **Pabuç.**
p. ŞK6/39, Y2/54, Y2/57, Y6/44
p.+ ının Y2/55

para : **Para.**
p. M5/15, M8/10, ŞB4/8, A1/187, A1/190, A1/85, A3/22, A3/27, A3/34, İ1/132, İ3/17, İ3/20, İ3/22, İ5/109, İ5/78, İ5/80, İ5/85, İ5/94, İ7/18, K10/37, K10/55, ND4/179, O5/41, O7/23, O7/31, O7/33, O7/62, O15/11, O15/14, O20/149, Y1/100, Y2/46, Y2/72, Y6/73, Y6/76, Y8/52
p.+ da A3/115
p.+ dan M11/37
p.+ lar A3/116, O7/24, O15/13
p.+ ları A3/222, O15/36, O15/38, O15/48
p.+ m ŞK18/334, A1/191, O7/29
p.+ n A3/191, Y4/84
p.+ nı Y5/194
p.+ sı ŞB4/9
p.+ sından A3/20
p.+ sını ŞK10/17, A12/111, İ1/115, K12/198, Y1/88
p.+ sınnan K5/72
p.+ sī İ3/22
p.+ yı A3/221, A8/10, İ5/76, İ5/84, İ5/87
p.+ yla İ5/81
p.+ yna İ5/82, İ5/84

parā : **Para.**
p. ŞK1/49, O7/23
p.+ n M8/85
p.+ sın Y5/83

pāra : **Para.**
p. M8/113

pāra at - : **Parayı atmak.**
p.- ardī M8/10

para at - : **Para atmak.**
p.- llardī M8/10-11

paralan - : **Eskimek.**
p.- mış Y4/88

paralı : **Zengin, parası olan kimse.**
p. ŞK9/63

paramp ʿarça : **Parça parça.**
p. N5/41

parasını pulunu : **Para.**
p. K5/46

parça : **Parça, kısım.**
p. ŞK8/32, ŞK8/60, ŞK8/61, K9/81, N2/59, O1/29
p.+ sı A1/174, K12/100
p.+ sının Y6/48

parçā : **Parça, kısım.**
p. ŞK8/27

pārça : **Parça, kısım.**
p. ŞK8/27

parça parçā : **Parçalı.**

p. O10/101

parçala - : Parçalara ayırmak.
p.- dım O15/19

parçalı - : Parçalara ayırmak.
p.- yomuş ŞK5/104

parçalı : Parçası olan.
p. ŞK8/29

pare : Para.
p.+ y M2/29, M8/113, M8/23

pare' pareli : Parça parça.
p. ŞK18/387

parḫıḫ ?
p. O18/32

parı : Para.
p.+ yī K12/204
p.+ yı ŞK18/20, K10/38

pārı : Para.
p. ŞB4/8

parıl parıl : Işıldayan.
p. ŞK16/21

parıldi - : Işıldamak.
p.- yan ND1/16

pari : Para.
p.+ ya ŞK18/344
p.+ yı O15/14

parḳlı : Farklı.
p.+ ymış İ3/28

parmá : Parmak.
p.+ m M6/13

parmā : Parmak.
p.+ na ŞB6/17

parparıl : Işıltılı.
p. Y2/52

pasac : Pasaj.
p. M6/19

pasda : Pasta.
p.+ dan M5/18

påsda : Pasta.
p.+ sını M5/29

pasdaneci : Pasta işiyle uğraşan kimse.
p.+ lerde İ7/34

pasdani : Pastane.
p.+ yi M5/17

paskil ?
p.+ in O19/62

påslı : Pas olan.
p. N5/9

påspås : Paspas, küçük kilim.
p.+ ından M5/26

pastacılıġ : Pasta işiyle uğraşan kimse.
p. N3/4

paşa : Paşa.
p. O9/43, O9/61, O12/46, O19/25, Y4/85
p.+ m O22/70, O22/79
p.+ sı A3/177, N1/272

paşā : Paşa.
p. K5/122, O9/45

paşa maşa : Paşa..
p. O9/45, O9/60

paşi : Paşa.
p.+ y O7/59

pāt : Pat sesi.
p. ŞK7/67

påtadaġ : Birdenbire.
p. M5/34

patates : Patates.
p.+ nen Y7/7

patātes : Patates.
p. K8/15

patatıs : Patates.
p. A4/14

patatis : Patates.
p. ŞK17/291

patla - : Patlamak.
p.- dı M10/27
p.- mış ŞK17/113

p.- sın A2/54

patlaḳ : **Patlamış olan.**
p.+ lar ŞK4/97

patlak çiçē : **Patlak çiçeği.**
p. ŞK4/97

patlaḳ çiçek : **Patlak çiçeği.**
p. ŞK4/94

patlat - : **Patlama işini yaptırmak.**
p.- dıḳ ŞK5/17

patlıcan : **Patlıcan.**
p. Y7/6

paturon : **Patron.**
p. İ7/3

pay pay : **Pay, kısım.**
p. O20/256

payam : **Badem.**
p. ŞK17/146
p.+ ı ŞK17/85
p.+ lar ŞK12/28

payamca : **Payamca köyü, yer adı.**
p.+ nin A9/55

páyḫamber efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p.+ ē K12/144

paylaşdır - : **Paylaşma işini yaptırmak.**
p.- ıncı ŞK18/282

paylaşım : **Paylaşma.**
p.+ ı M8/113

payravşa : **Peyravşanı, ot türü.**
p. A11/97

payravşan : **Peyravşanı, ot türü.**
p. A11/97

payravşanı : **Peyravşanı, ot türü.**
p. ŞK6/13, A5/254, İ7/64
p.+ nı ŞK6/13
p.+ ynan ŞK8/122

páyravşānı : **Peyravşanı, ot türü.**
p.+ nı ŞK8/130

pazallıġ : **Pazarlık.**
p. İ5/79, İ5/80

pazallıḳ : **Pazarlık.**
p. İ5/83

pazallī : **Pazarlık.**
p. İ5/80

pece : **Baca.**
p.+ den ŞK7/47

pecē : **Baca.**
p.+ den ŞK7/44

peçīc : **Peçiç oyunu.**
p. M2/26

peg : **Fazla.**
p. M6/27, O17/55

peh : **Çok beğenme ifadesi**
p. ŞK3/142

pēh : **Çok beğenme ifadesi**
p. ŞK3/142

peh’ : **Küçümseme ifadesi.**
p. ŞK5/110

pēḫamber efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p. O9/68-69

pehlivan : **Pehlivan.**
p. ŞK15/72
p.+ narā ŞK18/243
p.+ narı ŞK18/73

pehliᵛan : **Pehlivan.**
p. ŞK18/70

peʰlivan : **Pehlivan.**
p.+ ım ŞK18/118
p.+ mış ŞK18/127
p.+ sın ŞK18/120

pek : **Çok, fazla.**
p. A3/126, A3/180, A3/182, İ5/4, İ5/132, ND4/184, ND4/185, O14/33

pēk : **Çok, fazla.**
p. K9/44, Y7/20

pekī : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. N1/233, Y1/151

pėkē pėkē : **Pay pay.**
p. ŞK17/304

pekey : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. ŞK2/35, ŞK10/134, ŞK10/158, ŞK10/30, ŞK18/72, N1/179, N1/184, N1/61,
N1/73, N1/77, N1/82, O17/49, O20/59, O22/88

pekėy : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. ŞK7/59

pēkey : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. ŞK2/30, ŞK18/44

peki : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. ŞB7/20, ŞB7/64, ŞB7/78, A9/61, İ6/115, N1/231, Y5/135

pēki : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. N1/219

pekit : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. O17/8

pekiy : **Evet anlamında kullanılan söz.**
p. ŞB7/9, ŞB7/14, N1/177

pekle - : **Paklamak, temizlemek.**
p.- mesin A2/21

pelevan : **Pehlivan.**
p. M6/49

pelēvan : **Pehlivan.**
p. M6/49

pelivan : **Pehlivan.**
p.+ ā ŞK18/282
p.+ sıñ ŞK18/95

pelivān : **Pehlivan.**
p. N1/195
p.+ mış N1/197

pēlivan : **Pehlivan.**
p.+ a ŞK18/96

pempe : **Pembe.**
p. ŞK13/95, ŞK17/170, A4/153
p.+ si K6/113

pempē : **Pembe.**
p. K6/196

pempe pempe : **Pembe.**
p. A5/255, K6/110-111, K6/128

pencere : **Pencere.**
p. A8/103, Y4/197, Y4/201
p.+ de İ3/165
p.+ den A3/183
p.+ dēn N1/75
p.+ nin A13/55
p.+ si A13/55
p.+ sinden N2/59
p.+ sini ŞB6/74

penciri : **Pencere.**
p.+ ye ŞK9/30

pençe : **Pençe.**
p. ŞK11/40, ŞK16/46, K6/106, K6/91, K7/76, K7/77, K7/80, Y1/59

pençele - : **Pençelemek, avuçlamak.**
p.- dīn O5/21
p.- sem ŞK15/49

pendir : **Peynir.**
p. Y6/120, Y6/122
p.+ i A1/187

pēnir : **Peynir.**
p.+ īmiş Y4/266

penye : **Penye, kumaş türü.**
p.+ sinden M7/60

peri : **Peri.**
p. ŞK10/5

perişān : **Perişan.**
p. İ7/15

pernā : **Parmak.**
p.+ m M6/13

perşembe : **Perşembe.**
p. ŞK5/7, O12/17

perzivaḥ : **İspat.**
p. N1/114

peş : **Arka.**
p.+ imde O23/23
p.+ inde Y1/37
p.+ ine İ1/61

peş peşe : **Ardı adına.**

p. M5/35

peşi peşine : **Ardı adına.**
p. ŞK13/77
P. Y4/206

petirolcü : **Petrol işiyle uğraşan kimse.**
p.+ ymüş ŞK17/97

pēyd - : **Paylaştırmak.**
p.- iye Y2/35

peyġambár efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p.+ e Y8/43

peyġamber : **Peygamber.**
p.+ in Y8/26
p.+ iñ ŞK10/152

peyġamber efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p.+ ē M7/101

peyġamberimiz : **Hz. Muhammed.**
p.+ e M7/100

peyḥambar : **Peygamber.**
p.+ ımıza O11/6
p.+ ımızī O11/13
p.+ ıñ O11/11

peyḫambar : **Peygamber.**
p. K12/152, O11/21
p.+ ıñ ŞK2/65
p.+ lara O4/32

peyḫambár efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p. K12/148

peyḫamber efendimiz : **Hz. Muhammed.**
p.+ e K12/145-146

peyḥanbar : **Peygamber.**
p.+ larımızın ŞK7/127

peynir : **Peynir.**
p.+ in ND4/112
p.+ leri ND4/109, ND4/110
p.+ lerin ND4/112

peyrevşānı : **Peyravşanı, ot türü.**
p. K6/104

peyrevşanī : **Peyravşanı, ot türü.**
p. K6/88

pıçʿaġ vur - : **Bıçakla kesmek.**
p.- urdū ŞK8/44

pıçā : **Bıçak.**
p. ND4/94, O15/19

pıçāġ : **Bıçak.**
p.+ dan O18/12

pıçāḳ : **Bıçak.**
p. ND6/67

pıçāḳ vurdur - : **Bıçakla kesmek.**
p.- urduḳ ŞK8/5

pıḫ et - : **Pıh sesini çıkarmak.**
p.- di ŞK4/188

pınar : **Pınar.**
p.+ da A7/74
p.+ dan ŞB6/20
p.+ ın ŞB6/12, ŞB6/18

pıñar : **Pınar.**
p. İ6/8

pırıl pırıl : **Temiz**
p. K10/59

pırıldi - : **Parıldamak.**
p.- yo ŞB2/86

pırT - : **Kaymak.**
p.- mış M6/16

pısamma : **Bıçak.**
p. A13/89

pısammanaġı : **Bıçak.**
p.+ yı A13/88

pısġır - : **Hapşurmak.**
p.- dı ŞK4/188

pısġīr : **Hapşuruk.**
p. O3/34

pısıġ : **Kedi.**
p. Y5/371

pısıḫ : **Kedi.**
p.+ Tan A2/118

pısıḳ : **Kedi.**
p. A2/117

pıtış pıtış : **Kilolu.**
p. ŞK8/96

picama : **Pijama.**
p. Y5/278

piça : **Bıçak.**
p.+ nān ND4/11

piçaġ : **Bıçak.**
p. ND4/95
p.+ i A2/86

pide : **Pide, ekmek.**
p. İ6/34

piknē : **Piknik.**
p. A13/32

pilaf : **Pilav.**
p. O13/33

pilan : **Filan.**
p. N1/180

pilav : **Pilav.**
p. M2/21, ŞK9/97, ŞK17/290, ŞB3/25, A1/174, A11/96, İ3/47, K8/14, K8/15, ND6/74, Y4/209, Y4/210, Y7/8
p.+ a A1/184
p.+ ı İ5/182, K12/50, Y4/117
p.+ ın Y4/120
p.+ ını ŞB3/15, İ5/174, İ5/171
p.+ ının Y4/100
p.+ ī K8/15
p.+ lar ŞB3/16
p.+ na İ5/171

pilāv : **Pilav.**
p. A11/59
p.+ ı ŞK8/190

pildīr pildīr : **Parıl parıl.**
p. A7/70-71

pinar : **Pınar.**
p. A3/62
p.+ ı K7/185
p.+ ın K7/185

piñar : **Pınar.**
p. N1/129, N1/131, N8/17
p.+ da N1/121
p.+ ı N1/118
p.+ ın A3/52, K7/200
p.+ ıñ N1/119

pindir : **Peynir.**
p. O17/43

pinti : **Cimri.**
p. N6/18
p.+ y N6/18

pipaz : **Salata.**
p.+ ī ŞK5/79

pir : **Yaşlı, koca, ihtiyar kimse.**
p. ŞK10/39

pir : **Yaşlı, koca, ihtiyar kimse.**
p. ŞK10/34

pir saḫallı : **Yaşlı, koca, ihtiyar kimse.**
p. ŞK10/37

pir sultan abdal : **Yaşlı, koca, ihtiyar kimse.**
p.+ dan ŞK1/10

piratig : **Pratik.**
p.+ dē M7/51

pirātik : **Pratik.**
p. Y4/296

piratisyen : **Pratisyen, hekim.**
p.+ i M7/24

pirič : **Pirinç.**
p. K12/50

pirinc : **Pirinç.**
p.+ i K10/103

piröfösör : **Profesör.**
p. K6/172

pirpirĪm : **Semiz otu.**
p. ŞK5/79

pirpirim : **Semiz otu.**
p. ŞK5/81, A5/253, O10/81

pirpirim otu : **Semiz otu.**
p.+ ndan K6/102

pis : **Pis, kirli.**
p. M11/14, ŞK6/20, ŞK8/44, ŞB2/108
p.+ idi ŞK13/94

pis pis : **Pis, kirli.**
p. K6/217

pisi : **Kedi.**
p. Y4/273

pisig : **Kedi.**
p. O19/70

pisik : **Kedi.**
p. ŞK4/7, ŞK4/9, ŞK4/10, ŞK8/104, ŞK11/34, Y5/393
p.+ ler K9/45

piskiled : **Pisiklet.**
p.+ de M10/27

piskilet : **Pisiklet.**
p.+ i M10/29
p.+ in M10/27

piskūt : **Biskivüt.**
p.+ ne A10/59

pisli - : **Kirletmek.**
p.- y ŞK4/18
p.- yi ŞK4/17
p.- yisa ŞK4/18

pislig : **Pislik.**
p.+ lerini M11/12

pislū : **Pislik.**
p. ŞK8/171, ŞK8/98

pismāl : **Kirli.**
p. Y1/86

pissik : **Kedi.**
p. A11/51, A11/52

pissū : **Kedi.**
p.+ n Y5/370

pisū : **Kedi.**
p. Y5/395
p.+ n Y5/325, Y5/371

pisuldan abdal : **Pir Sultan Abdal, halk ozanı.**
p. ŞK1/38

piş : **Kediyi çağırırken çıkarılan ses.**
p. A5/111

pişbirigli : **Kaygılı, tedirgin olan kimse.**
p. ŞB2/104

pişir - : **Pişirmek.**
p.- irdıḫ A1/174
p.- iyo N2/53
p.- iyō N2/37
p.- iyrıḫ A1/194

pişman ol - : **Pişman olmak.**
p.- iy K7/122

pişmaniye : **Pişmaniye, tatlı türü.**
p. M1/32, M6/64

pişmāniye : **Pişmaniye, tatlı türü.**
p. M6/64

pişt : **Birini çağırırken çıkarılen ses.**
p. A11/52, Y4/273

piv : **Abartı ifadesi.**
p. ŞK18/249

piz : **Biz, şahıs zamiri.**
p. M11/20

pùlan : **Filan.**
p. A3/10

podura modurā : **Fondoten**
p. ŞK8/94

podurā modura: **Fondoten.**
p. ŞK8/93

polaT şekeri : **Polat şekeri.**
p. A4/155

pontil : **Pantolon.**
p. M10/14

pontül : **Pantolon.**
p.+ i M10/15

pontürü : **Pantolon.**
p. O7/44

poplin : **Poplin, kumaş türü.**
p.+ nen M7/61

portaḫal : **Portakal.**
p. M3/14, M3/16, M8/58, M8/59, M8/60

portaḫan : **Portakal.**
p. M8/64, ŞK6/6, ŞK13/100

portaḫan mortaḫan : **Portakal.**

p. A12/7

pȯsd : **Post, kürk.**
p. ŞK17/306

posda : **Posta.**
p. O7/58
p.+ siydim O7/60

posdā : **Posta.**
p. O7/56

posdallı : **Postallı, kişi adı.**
p. ŞK2/131
p.+ nın ŞK2/131

postalcı : **Postal işiyle uğraşan kimse.**
p.+ nın Y5/187

postali böyük ġabire sīmaz: Postalı Büyük Kabire Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
p. ŞK15/33-34

poş : **Poşu, başa bağlanan siyah örtü.**
p. ŞK13/22

poşet : **Poşet.**
p. A5/258

poyraz : **Türkiye.**
p.+ a ŞK14/20

pöl - : **Bölmek.**
p.- müş O20/161

puār : **Pınar.**
p.+ ıñ ŞK9/81

puāra : **Baca.**
p.+ da İ8/27
p.+ nıñ İ8/27

puçā : **Bıçak.**
p. ND4/99

puh : **Puh sesi.**
p. ŞK11/55

pulis : **Polis.**
p. O6/5, O6/9

puñar : **Pınar.**
p. Y1/54, Y6/113, Y6/114, Y6/118
p.+ da Y1/56, Y1/68, Y6/113, Y6/116
p.+ dan ŞK16/46
p.+ ı Y6/112
p.+ ımız İ6/8, İ7/53
p.+ ında A7/73

pūŕT : **İneği çağırırken çıkarılan ses.**
p. Y4/275

pus - : **Sinmek.**
p.- uġ Y4/288

puş : **Puşt.**
p. Y4/285

puşluġ : **Zararlık.**
p. Y4/282

puşu : **Poşu, başa sarılan siyah örtü.**
p. A13/152

püñar : **Pınar.**
p. ND1/54

püŕT : **İneği çağırırken çıkarılan ses.**
p. Y4/274

püsgül : **Saçaklı süs.**
p. O15/7

püskü : **Saçaklı süs.**
p.+ leri ŞK17/307

püşman : **Pişmalık.**
p. O20/105, O20/106
p.+ īm O20/106
p.+ sañ O20/103, O20/105

R

rʿáḫmadlıġ : **Rahatlamak.**
r. O20/134

rʿaḫni : **?**
r. O20/40

rʿöh : **Ruh.**
r.+ ümden N1/253

raʿád ed - : **Rahatlamak.**
r.- ersin K7/114

rab : **Tanrı.**

r. N7/12

rabb : Tanrı.
r.+ i M7/108, M7/109, M7/110, M12/79, O13/31
r.+ ım ŞB2/63, ŞB2/88
r.+ ıñíz O9/106
r.+ im İ6/85
r.+ ime İ6/77
r.+ iñız O9/105

rabi : Tanrı.
r. İ6/80

rad : Rahat.
r. Y1/8

radiyā : Radyo.
r. O16/47

radiyo : Radyo.
r. A5/7

raḥ ʿád ed - : Rahatlamak.
r.- iy K7/106

rahadla - : Rahatlamak.
r.- llār K11/15

raḥaT : Rahat.
r. Y4/274

raḫáT os - : Rahatlamak.
r.- sun A5/206

raḥedle - : Rahatlamak.
r.- rdi O1/6

řáḥedle - : Rahatlamak.
ř.- rdi O1/20

ráḥ(i)m : Rahim.
r.+ ine O1/5

ráḥmádlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. M2/20

ráḥmádlı : Rahmetlik, ölen kimse.
r. O20/132

raḫmadlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. O17/81

rāḥmadlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. ŞK2/137

raḥmatlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r.+ lar K9/59

raḫmaTlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. A1/94, A7/60

raḥmatlıḫ ol - : Ölmek.
r.- dı K5/57

rahmed ėt - : Merhamet etmek.
r.- sin ŞK2/137

raḥmedli : Rahmetlik, ölen kimse.
r. O20/108

rahmedlig : Rahmetlik, ölen kimse.
r. ND5/47

raḥmedlig : Rahmetlik, ölen kimse.
r. M3/13, M7/10

raḥmet yaġ - : Merhamet etmek.
r.- mazsa K5/74

raḥmetliḫ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. A1/48

ramadlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. İ7/91

rāmadlıġ : Rahmetlik, ölen kimse.
r. ŞK2/140, ŞK8/126, ŞK8/129, ŞK8/40, ŞK9/15, ŞK9/39, ŞK12/24

ramazan : Ramazan ayı.
r. M1/25, M1/30, M1/36, M2/20
r.+ a M2/23, M2/34
r.+ da M1/25, M2/26, M3/20, M3/24
r.+ dā M3/23

ramāzannıġ : Ramazan ayı.
r. M4/4

rāmed eyle - : Merhamet etmek.
r.- in ŞK8/129

rāmedli : Rahmetlik, ölen kimse.
r. İ7/74

rāmedlig : Rahmetlik, ölen kimse.
r. İ3/29

rāmeT : Merhamet.
r. M6/49

rami : Rami, kişi adı.
r. ŞK14/57

ranır : Masa örtüsü.
r. M7/86

ras gēl - : Tesadüf etmek.
r.- medī K9/117

ras ges - : Tesadüf etmek.
r.- sin K12/68

ras getirsin : Bereket versin
r. A10/68

rasaf : Rasaf, yer adı.
r. ŞK1/19

rásùllā : Tanrı.
r. Y1/52

rasulla : Tanrı.
r. Y4/119

rātleş - : Rahatlamak.
r.- iñ A5/254

ray ėd - : Uğraşmak.
r.- erim ŞB7/13
r.- ey ŞB7/19

razı ol - : Razı olmak.
r.- miy K12/158

razi : Razı.
r.+ yım O3/53

rebbi : Tanrı.
r. İ6/92, İ7/16

rebellig ėd - : Rehberlik yapmak.
r.- er K6/10-11

rebi : Tanrı.
r. İ6/91
r.+ m Y1/25

recā : Rica.
r. ŞK18/22

reçēl : Reçel.
r. K6/144

reḳẚd : Rekat.
r. O20/195

reḳet : Rekat.
r. A2/96

reng : Renk.
r. O23/34
r.+ i A11/50
r.+ leri Y7/17

reng reng : Renkli.
r. A6/81

rengli : Renkli.
r. A6/15

renkli : Renkli.
r. M12/18, M12/85

res(i)m : Resim.
r.+ ime ŞB6/22

resul : Tanrı.
r.+ üm M7/103

resül : Tanrı.
r. O22/25

reyis : Başkan.
r.+ i M9/30, M9/34

rēyis : Başkan.
r.+ ine M9/17

reyisi cumhur: Cumhurbaşkanı.
r. O7/60

rezil : Rezil.
r.+ ler O3/78

rezil ol - : Rezil olmak.
r.- miyāġ K7/199

rezillig : Rezil olma durumu.
r.+ den A4/13

rezz‘āġ : Rezzak, Allah’ın 99 sıfatından biri.
r. M7/109

rıhban : Ruhban.
r.+ narı O11/43

rısġ : Rızk.
r.+ ıyīz A4/3

rısḳ : Rızk.
r.+ ını O6/23
r.+ umuzu Y8/50

rız : **Rızk.**
r.+ ını M9/34

rıza : **Rıza.**
r. Y5/125

rızġ ver - : **Rızk vermek.**
r.- ici İ6/134

rızḫ : **Rızk.**
r.+ ımı ND3/15

rızıġ : **Rızk.**
r. M7/109

rica et - : **Rica etmek.**
r.- dïm ND1/66

riḥāled : **Yer adı.**
r.+ de O22/95

riḳăd : **Rekat.**
r. O20/197

rivʿaya : **Rivayet.**
r. O11/31

rize bėzi : **Rize'de yapılan bir kumaş türü.**
r. M7/65

rizi : **Rize, yer adı.**
r.+ ye M7/65

robot : **Robot.**
r.+ da A5/231

röhü : **Rukü.**
r.+ ye K5/56

ruh : **Ruh.**
r.+ undan N1/246

ruj : **Ruj.**
r. M8/15

rum : **Rum.**
r. ŞK14/56, K12/24, K12/30
r.+ ların K12/26
r.+ nān O17/33

rum eli : **Rum diyarı, yer adı.**
r. A3/39
r.+ nin A3/40

rum imparatorlū : **Rum İmparatorluğu.**
r. K12/29

rumėvlēg : **Rumevlek köyü, yer adı.**
r. O5/14

rumı : **Rumi.**
r. ŞK14/61

rumi : **Rumi..**
r. ŞK14/58
r.+ yi ŞK14/62

rusya : **Rusya, yer adı.**
r.+ nın A3/16

ruşán : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/51

ruşān ālī : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/36

ruşan ālı : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/45

ruşan ali : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r.+ miş ŞK18/68

ruşan āli : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/65

ruşán ali : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/51-52

rūşan āli : **Ruşen Ali, Köroğlu'unun babasının adı.**
r. ŞK18/36

rū̄ʸē : **Rüya.**
r. A7/37

rüya : **Rüya.**
r. A7/41, K2/28
r.+ mdan ŞK18/410
r.+ mızda ŞK18/402
r.+ sında İ8/34, K2/30

rüzār : **Rüzgar.**
r.+ a A3/237, A3/239

rüzġar : **Rüzgar.**

r. A3/243, A6/83

rüzġār : **Rüzgar.**
r. Y4/32

S

sʿăd : **Saat.**
s. ŞK18/394

sʿăt : **Saat.**
s. M11/16, M11/17

sʿā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. M2/16

sʿāde : **Sade, yalnızca.**
s. M8/4

sʿaġla - : **Saklamak.**
s.- rdī M3/17

sʿāġla - : **Saklamak.**
s.- dım O19/62
s.- llār K12/191

sʿāġlā - : **Saklamak.**
s.- r K12/192

sʿāġlan - : **Saklama işi yapılmak.**
s.- ırdı M9/17

sʿāġli - : **Saklamak.**
s.- ylār O19/64

sʿāhen : **Sahan, tabak.**
s.+ i O19/71

sʿālıġ : **Sağlık.**
s. M9/53

sʿālıġlı : **Sağlıklı.**
s.+ dı M10/20, M9/54

sʿallʿanġaÇ : **Salıncak.**
s.+ lar M6/46, M6/47

sʿāñá : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. M5/24

sāb : **Sahib.**
s.+ leri O19/8

sāb çıḥ - : **Korumak.**
s.- arsa A3/67

sād : **Saat.**
s. Y3/20

sār : **Zahir.**
s. ŞK17/296, A5/78, K4/28, ND1/32, Y4/129

sāt : **Saat.**
s. M11/13

sāzuhu : **Sazuhu, yer adı.**
s.+ nun O18/37

sē - : **Sevmek.**
s.- mez ŞK8/18
s.- miş ŞK17/189

sē : **Şey.**
s. Y6/108

sa : **Sağ, taraf, yön.**
s.+ ında ŞK14/45

sā - : **Sağmak.**
s.- dıḳTan ŞB7/25
s.- malıyım M9/47
s.- mış ŞK1/33
s.- mıya ŞB7/22, ŞB7/25

sā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK6/27, N1/244, N8/7, O19/81, Y4/70

sā : **Sağ, taraf, yön.**
s. ŞK14/14, ŞK14/18, ŞK17/6, İ2/56, ND3/19
s.+ daki ŞK16/37
s.+ dan O10/106, Y5/293

sā ol - : **Teşekkür ederim anlamında kullanılan söz.**
s.- asıñ ŞB1/11
s.- asīn ŞK7/4

sa' : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. N1/178

sā’ : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. N1/63

sā’ : **Sağ, taraf, yön.**
s. ŞK18/402

saīb : **Sahip.**
s. İ7/51
s.+ i K7/138

saʿá : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK13/156

saʿā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. M9/21, K10/57, N5/30, O10/28, O13/54, Y4/134
s.+ ni A13/95

sāʿa : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. N5/16

saʿab : **Sahip.**
s.+ i A2/12

saʿāb : **Sahip.**
s.+ i O5/40, O5/42, O7/22, O10/33
s.+ í K7/77
s.+ leri O20/171

sāʿab : **Sahip.**
s.+ i O19/64

saʿád : **Saat.**
s. M10/28, ŞK18/335, O13/41

saʿād : **Saat.**
s. ND5/33, Y5/191

saʿān : **Saat.**
s. M6/72, M6/75

saʿat : **Saat.**
s. K5/49, K6/168
s.+ de A1/89
s.+ den ŞK2/46
s.+ e A1/89

saʿát : **Saat.**
s. K5/30

saʿāt : **Saat.**
s. M11/12, ŞK4/158, K6/106, K6/90, Y4/23
s.+ den K10/31
s.+ e ND5/38

saʿib : **Sahip.**
s. O19/34

saă : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. K6/155

saăr : **Zahir.**
s. K6/83

saăt : **Saat.**
s. ŞK14/71

saā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK4/126, ŞK7/152, ŞK7/174, İ2/21, O4/5, O7/8, O10/51, O13/55, O16/48, O20/236, Y1/138, Y1/97, Y2/72, Y4/135

saā - : **Sağmak.**
s.- rdıḳ ND4/24

sāa : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK7/189, N1/17, N1/219, O20/10

sāa - : **Sağmak.**
s.- rdıḳ ND4/25

saā solā : **Sağa sola, rastgele.**
s. ŞK2/141

saāb : **Sahip.**
s.+ ı İ3/168
s.+ i İ5/98, İ5/99, Y5/125

saād : **Saat.**
s. İ3/157

sāad : **Saat.**
s. M9/41

saadlig : **Saatlik, bir saat süre.**
s. İ5/181

saān : **Sahan, tabak.**
s. A10/41
s.+ i A10/41

saát : **Saat.**
s. ŞK14/53

s.+ Ten M12/8, M12/9, M12/72

saāt **: Saat.**
s. ŞK4/156, Y3/10
s.+ de Y1/140
s.+ i İ5/36

saātgil **: Saitgiller, kişi adı.**
s.+ in Y4/41

sab **: Sahip.**
s. K9/21

sāb **: Sahip.**
s.+ ī O7/22
s. ŞK11/29, O10/50
s.+ i A8/47, A9/44, A9/53, A13/144, K12/197, K12/55, K12/63, Y1/17, Y1/177, Y1/33, Y1/47, Y4/153, Y8/14
s.+ ine A11/56
s.+ isi Y1/37
s.+ larna Y5/72
s.+ lerine A9/53

sāb çıḫ - **: Sahip çıkmak, korumak.**
s.- ar ŞK11/29

sāb ol - **: Sahip olmak.**
s.- duġ N3/7

sabʿáh **: Sabah.**
s.+ leyn M7/109

sabʿalīn **: Sabahleyin.**
s. A3/264

sabă **: Sabah.**
s.+ nen ŞK7/80

sabă^{h} **: Sabah.**
s. K7/18

sabăn **: Sabahleyin.**
s. M9/46, ŞK6/15

sabănán **: Sabahleyin.**
s. ŞK8/129

saba **: Sabah.**
s.+ ʿā ŞK7/128
s. ŞK8/70, ŞK13/17, O17/11
s.+ ça ŞK4/181
s.+ dān K12/108
s.+ ddan O13/41
s.+ ná İ3/135
s.+ nan ŞK8/136, İ1/130, İ6/104
s.+ nán ND4/25

sabá **: Sabah.**
s. M9/32, O7/77
s.+ yen M9/56

sabā **: Sabah.**
s. K5/64, K6/157, O11/23
s.+ ça K6/165, K6/166, K6/171, İ8/31, K6/168
s.+ ları M9/41
s.+ nādā Y5/300
s.+ nan A5/104, Y8/24
s.+ tan K7/113

sába **: Sabah.**
s. ŞK14/72
s.+ nan O7/44

sabad **: Sabah.**
s.+ dan O12/20, ND5/4
s.+ den O21/28

sabád **: Sabah.**
s.+ den O15/13

sabād **: Sabah.**
s.+ den N5/11, ŞB2/92

sábád **: Sabah.**
s.+ den O19/12

sabah **: Sabah.**
s. ŞK14/7, N2/6, N2/36, N2/48
s.+ da K5/76
s.+ dan ŞK18/372, K4/19, K5/49
s.+ danā K8/21
s.+ den K12/68
s.+ ın M11/4, M11/5, M11/16
s.+ ına K12/163
s.+ ınā K12/163
s.+ ları İ7/68
s.+ leyin M11/18, K7/103
s.+ nan İ1/130
s.+ nán K12/100
s.+ ten ŞK4/168, ŞK11/9

sabaḥ **: Sabah.**
s. A1/311, A10/17, K5/76, N2/30
s.+ a A1/311
s.+ á ŞK13/27
s.+ āça K6/171
s.+ dan ŞB6/90, K4/21, Y8/19
s.+ den K7/130

s.+ iná K10/56
s.+ nan K6/144

sabaḫ : **Sabah.**
s. K2/24, K6/154
s.+ āça K6/166
s.+ dan K7/121, K7/122
s.+ ına K12/164

sabáh : **Sabah.**
s. M9/32, M9/41, M11/4
s.+ den ŞK12/13, K12/97
s.+ ten A1/181

sabáʰ : **Sabah.**
s.+ līn O3/31

sabáḫ : **Sabah.**
s. M5/47, ŞB2/5, ŞB2/26, A4/113
s.+ á ŞK14/78
s.+ den ŞK7/63, A4/13, K11/15
s.+ ína K10/55

sábáḫ : **Sabah.**
s.+ inē K10/50

sabah ol - : **Sabah olmak.**
s.- dı K5/68

sabáḫ ol - : **Sabah olmak.**
s.- di A1/15

sabāleyn : **Sabahleyin.**
s. İ1/33

saban : **Sabah.**
s. O13/40

sabān : **Sabah.**
s. O13/40

sabānā : **Sabah.**
s. A12/53

sabē : **Sabah.**
s.+ den K2/20

sabeh : **Sabah.**
s. ŞK4/167, ŞK6/15, A1/226, O3/28
s.+ de ŞK7/161
s.+ den ŞK18/368
s.+ kini O7/5

sabēn : **Sabahleyin.**
s. M9/28

sabın : **Sabun.**
s. ŞK17/65, İ1/115, İ7/67
s.+ ı İ7/66, Y5/205
s.+ ın İ7/66
s.+ na İ7/65, İ7/66, İ7/81

sābın : **Sabun.**
s.+ ı ŞK8/133

sabınna - : **Sabunla yıkamak.**
s.- dīñ ŞK6/15
s.- rdıḳ İ7/82
s.- rıdıḳ İ7/79

sabınnā - : **Sabunla yıkamak.**
s.- r K6/212

sabınnı - : **Sabunla yıkamak.**
s.- yek İ7/82
s.- yōñ ŞK6/14
s.- yuduġ İ7/80

sabınniya sabınniyā : **Sabunla yıkamak.**
s. ND6/33

sabır : **Sabır.**
s. O7/65

sabīn : **Sabun.**
s. ND6/55

sabīnnā - : **Sabunla yıkamak.**
s.- rīḳ ŞK8/82

sabla - : **Saplamak.**
s.- llar K10/22
s.- llardı K10/21

sābla - : **Saplamak.**
s.- dīmız M10/30

sāblıyan mablıyan : **İğne saplayan kimse.**
s. K10/45

sāblik : **Sahiplik.**
s. A8/48

sāblik ed - : **Korumak.**
s.- erdi A8/49

sab(ı)r : **Sabır.**
s.+ ım O23/20, O23/21

sabsālam : **Çok sağlam.**
s.+ sıñız İ3/26

sabsarı : Çok sarı.
s. A8/112

sabsārı : Çok sarı.
s. A8/113

sac : Saç.
s.+ da N2/37
s.+ ın K10/107, K10/108

saç : Saç.
s. A5/85, A12/79, İ6/67, ND5/36
s.+ da Y5/364
s.+ dā A13/153
s.+ ı A1/113, A1/230, A1/231, A4/123, A7/70, K2/48
s.+ ım O6/6
s.+ ımda N2/28
s.+ ımı ŞK17/127
s.+ ın A1/233
s.+ ıñ ŞK17/193, ND4/169
s.+ ına M8/7
s.+ ıña ŞB5/10
s.+ ından ŞB6/32
s.+ ını K10/24, ND4/170
s.+ ıñı K10/24, ND4/168, O15/27, O15/29
s.+ ınnan N1/156

saç - : Saçmak, dağıtmak.
s.- arıġ O13/16
s.- arıḳ O13/16
s.- arsa K5/134
s.- arsā K5/110
s.- inça O22/80
s.- iylar K9/21
s.- larī ŞK17/134

saç saç - : Harman savurmak.
s.- arıḳ K6/39

saçıḳ : Dağınık
s. ŞK4/83

saçıl - : Saçma işi yapılmak.
s.- ır O15/13
s.- ırdı ŞK8/190

sād - : Satmak.
s.- dım ND4/104, ND4/46
s.- mayı M7/42
s.- miya M7/38

sād : Saat.
s.+ e A1/249

sāda : Sadece.
s. Y5/4

sāda solda : Sağda solda, rastgele.
s. ŞK1/51

sadaca : Sadece.
s. N1/166

sadace : Sadece.
s. A3/81, Y8/70

sādace : Sadece.
s. Y4/282

sadaḳa : Sadaka.
s. A7/38

sade : Sadece.
s. İ5/132, İ5/179

sadē : Sadece.
s. İ5/172

sāde : Sadece.
s. M5/10

sadece : Sadece.
s. A5/21, İ7/9, N3/9, Y6/68

sādece : Sadece.
s. A5/11

sadı : Sandık.
s.+ ñ ŞK18/254

sadıÇ : Sağdıç, düğünde damata ve geline kılavuzluk eden kimse.
s. İ1/133

sādıç : Sağdıç, düğünde damata ve geline kılavuzluk eden kimse.
s. ŞK13/37, İ1/128, İ1/129

sādıġ : Sağdıç, düğünde damata ve geline kılavuzluk eden kimse.
s. Y8/26

sādış : Sağdıç, düğünde damata ve geline kılavuzluk eden kimse.
s. İ1/129

saēr : Zahir, açık, belli.
s. K4/25

sāer : Zahir, açık, belli.
s. ŞK1/9, Y8/7

saf : Saf.
s. A12/36

safa gel - : Hoş geldin anlamında karşılama sözü.
s.- diñ K7/27

safa sür - : Rahat ve sakin yaşamak.
s.- erim ŞK3/90

safırlī : Sefir.
s.+ nda O9/117

safi : Sadece.
s. A6/15

safram ḳʿāḳ - : Midesi bulanmak.
s.- dı M10/24

saġ : Sağ taraf, yön.
s. A7/22, A13/81
s.+ a ŞK15/41
s.+ ında ŞB2/33, O18/19

saġ - : Sağmak.
s.- iy K12/109

sāġ : Sağ taraf, yön.
s.+ ına N1/48

saġ selim : Sağ salim, hiç zarar görmeden.
s. K10/52

saġır öggeş : Sağır Ökkeş, kişi adı.
s. ŞK2/109

sāġıT : Sanki.
s.+ dān K7/109

saġız : Sakız.
s. İ7/75

saġla - : Saklamak.
s.- madıñız M9/18

sāġla - : Saklamak
s. O20/178
s.- r ŞK2/127

saġlam : Sağlam.
s. K5/70, K5/71
s.+ dı K11/40, O17/44, O17/46
s.+ ım O18/13
s.+ ınan K5/70
s.+ ını K12/169
s.+ lar K11/8, K11/9

sāġlan - : Saklama işi yapılmak.
s.- ır ND4/169

sāġlanbaş : Saklanbaç.
s. İ5/139

saġlar köyü : Sağlar köyü, yer adı.
s.+ nde A1/51

saġlı : Saklı, gizli.
s. K9/67

sāġlı - : Saklamak.
s.- yan ŞK2/141

saġlıġ : Sağlık.
s. ŞB3/3, O2/8

saġlī : Sağlık.
s.+ na ŞB2/127
s.+ nda ŞB2/127

sāġli - : Saklamak.
s.- y A3/130

saġol : Teşekkür ederim.
s. O20/104

sah : Sahi, gerçek.
s. ŞK4/134

saḥ : Sahi, gerçek.
s. A4/69, K6/188

sáḥ : Sahi, gerçek.
s. O18/15

sāh : Sahi, gerçek.
s. Y5/396

sāḥ : Sahi, gerçek.
s.+ sa A3/64

saḥ ʿán : Tabak.
s. Y5/422

saḫad : Sakat.
s. O19/29

saḫal : Sakal.
s.+ ı O2/27, M8/102, ND5/6
s.+ í M8/101
s.+ ını O2/29

saḫallı : **Sakallı.**
s. ŞK10/34

saḫallī : **Sakallı.**
s. ND5/6

saḫan : **Tabak.**
s.+ e ŞK6/40, ŞK6/42

sahár : **Zahir.**
s.+ i A2/88

sāḥar : **Zahir.**
s.+ e Y5/35

sahāt : **Saat.**
s. A1/131

saḥat : **Saat.**
s. A1/67

saḥden : **Sahiden.**
s. O19/38

saḫel : **Sakal.**
s.+ ini O20/38

sáher : **Zahir.**
s. A1/185

sáḫer : **Zahir.**
s.+ i A1/185

sahı : **Sanki.**
s. ŞK13/85

saḫı : **Sanki.**
s. ŞK13/17, ŞK13/95, A7/21, A7/58, K6/153, K6/198
s.+ dan ŞB4/10

saḫın : **Sakın.**
s. Y4/293

saḫız : **Sakız.**
s. ŞB4/9
s.+ ı M7/57, ŞK6/29, ŞK6/33, ŞB4/10, İ8/14, İ8/15
s.+ ın İ8/13
s.+ ını ŞK6/29
s.+ ının M7/56
s.+ ınıñ M7/54

sāhi : **Sahiden.**
s. ŞK13/110, ŞK13/158

sāhib : **Sahip.**
s.+ isine Y1/95

sahiP ol - : **Sahip olmak.**
s.- acaḳsın ŞB7/73

saḫlí - : **Saklamak.**
s.- yo ŞB2/40

sahmin : **Saf.**
s. A2/5

saḫo : **Sako, uzun palto.**
s. M10/18

saḫō : **Sako, uzun palto.**
s. M10/14
s.+ larını M10/15

saḥre : **Piknik.**
s.+ ye K2/5

saḥri : **Piknik.**
s.+ ye K2/6

saıġ cāfer : **Sadık Cafer, kişi adı.**
s. Y8/26

saib : **Sahip.**
s. İ7/46

sāib : **Sahip.**
s.+ i Y4/153

saj : **Saç.**
s.+ da K10/107

saḳad : **Sakat.**
s. İ3/24

saḳale varma : **Söz kesme.**
s. İ5/64

sakallı : **Sakallı.**
s. ŞK10/39

saḳallı : **Sakallı.**
s. Y4/112

saḳelli : **Sakallı.**
s.+ ye ŞK17/223, ŞK17/225

sāḳı : **Sanki.**
s. Y7/21

saḳız : **Sakız.**
s.+ ları Y6/16
s.+ larını Y6/16

saki : Sanki.
s. A4/154, İ1/55

sāki : Sanki.
s. Y6/73

sākine : Sakine, kişi adı.
s. ŞK13/36

saḳḳal : Sakal.
s. M8/101

sāḳla - : Saklamak.
s.- r ŞK2/127

sāḳlammaç : Saklanbaç.
s. A6/30

saklan - : Saklanmak.
s.- ır ND4/171

sāḳō : Sako, uzun palto.
s. ŞK9/32

sal - : Salmak, bırakmak.
s.- allār O12/23
s.- ar O10/12
s.- arsıñ O10/11
s.- dı ŞB2/93, K6/28, K9/34, K9/38, O7/39, O10/76, O20/118, O20/143, M12/58
s.- dım ŞK8/141
s.- iñ O20/48
s.- iy O10/91
s.- íyáḳ ŞK12/22
s.- iyḫan K9/32
s.- iylar N8/39
s.- ma O7/38
s.- madı ND1/24
s.- madılar İ5/192, İ5/195, ND1/25
s.- malıyım M9/48
s.- mam O7/71, O7/75
s.- mazıdī İ5/193
s.- mazlarıdī İ5/192
s.- mış K9/32, K9/37
s.- mışlār ŞK18/135

sāl - : Salmak, bırakmak.
s.- iy N1/187

salaġ : Salak.
s. K4/33

salallaʰu aleyiselem: Hz. Muhammed.
s. O11/19

salallāʰu ʿaleyiselem : Hz. Muhammed.
s. O11/15

salam : Selam.
s.+ ı N1/13, N1/14, N1/17

sālam : Sağlam.
s. ŞK8/63, ND4/133, Y5/154
s.+ dıḫ A1/150
s.+ ıdıḳ A8/84

salān deresi : Salağın Deresi, yer adı.
s. Y4/236

salāñġac : Salıncak.
s.+ a M1/38

salat : Namaz.
s.+ ım ŞK18/207

salata : Salata.
s. M5/21, A11/101
s.+ sınī M7/90

salcalı : Salçalı.
s. A5/231

salça : Salça.
s. A6/58, K10/87, Y5/261

salçalā - : Salça koymak.
s.- rıġ M2/40

salçi : Salça.
s.+ ynān M2/40

sálçuġlu : Selçuklu Devleti.
s.+ lar K12/77
s.+ lardan K12/76

salḫım : Salkım.
s. K12/145

sālı sollū : Sağda solda olan.
s. ŞK3/78, ŞK18/219

sālıġ : Sağlık.
s. ŞB3/7

sālıġla - : Salıklamak, yol tarif etmek.
s.- rsa ŞK17/37
s.- rsā ŞK17/38

sālıḫ : **Sağlık.**
s.+ daḫı İ1/136

salıla - : **Salıklamak, yol tarif etmek.**
s.- rdın ND4/180
s.- rıdın ND4/180

salın - : **Salma işinin yapılması.**
s.- maz O10/76

salınc ʿaġ : **Salıncak.**
s.+ lar M3/20

salınc ʿāġ : **Salıncak.**
s. M3/21

salıngaç : **Salıncak.**
s.+ lar M1/39

salıngaş : **Salıncak.**
s.+ lar M1/38

salla - : **Sallamak.**
s. K6/110
s.- dılār Y5/348
s.- dım İ1/36, K6/112, O20/157
s.- llardī ŞK8/39
s.- llarıdı A6/6
s.- llarıdī ŞK7/39
s.- ndırırdıġ A12/33
s.- r ŞB7/4, A6/6
s.- ʳ ŞK7/48
s.- rdı A6/5

sallan - : **Sallanmak.**
s.- ān ŞK17/227
s.- dı O8/45
s.- dī ŞK3/11
s.- ıdaḳ ŞK16/18
s.- ır A13/41, ND4/105, O21/30
s.- iye ŞK17/307
s.- íyē ŞK7/48
s.- iyo Y1/149
s.- iyōdu A6/83

sallān - : **Sallanmak.**
s.- dı ŞK17/95

sallana sallana : **Sallanarak.**
s. M12/82

sallandır - : **Sallanma işini yaptırmak.**
s.- dı A5/32
s.- ıllardı ŞK7/44
s.- ıncı A5/33
s.- iye Y5/285
s.- rıġ Y5/262

sallanġıç : **Salıncak.**
s. ŞK4/198

salli - : **Sallamak.**
s.- yudum İ4/9

sālli - : **Sallamak.**
s.- yum ŞK17/277

salon : **Salon.**
s.+ narı O14/18
s.+ u K8/20, O14/16, O14/18
s.+ unda ŞK13/80, O10/26

salȯn : **Salon.**
s.+ ā İ5/128

salōn : **Salon.**
s.+ da İ5/128

salsanat : **Saltanat, gösteriş.**
s. ŞK12/33

salū : **Sağlık.**
s.+ na Y1/111, Y1/117, Y1/94

sālū : **Sağlık.**
s.+ na Y1/94

sam : **Sam köyü, yer adı.**
s. İ6/66

saman : **Saman.**
s. ŞK8/16, ŞB6/3, A1/134, A3/231, A11/25, İ6/14, K7/107, ND2/4, ND3/4, O20/155, O20/40, Y5/7
s.+ ı M8/83, İ6/14
s.+ ını A11/26, K7/106
s.+ i A1/40, A1/42

sāman : **Saman.**
s. O13/19

samanı mamanı : **Saman.**
s. K7/119

samanlıġ : **Samanlık.**
s.+ da A3/195

sāmbaġı : **Bıçak.**
s.+ yı A13/131

samırs ʿāġlı : **Sarımsaklı.**

s. K6/144

samırsaḳ : **Sarımsak.**
s. ŞK6/39

samısatıran : **Samısatıran, ot türü.**
s. İ5/172

samma : **Pısamma, bıçak.**
s. A13/89

samsun : **Samsun, yer adı.**
s.+ dā O7/35

sāmsun : **Samsun, yer adı.**
s.+ a O7/34

san - : **Sanmak, zannetmek.**
s.- allarmış ŞK16/18
s.- arsın Y4/302
s.- ıyo N2/68
s.- mā ŞK18/343

adı sanı : **Bir kimsenin kimliği**
s. O8/53, O8/55

sana : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK3/80, ŞK3/95, ŞK10/189, ŞK13/36, ŞK18/340, ŞB6/18, A4/162, A4/166,
A8/28, N2/75, N4/26, ND1/12, O6/31

saná : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK3/84

sanā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK3/80

saña : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK8/179, M4/7, M12/25, ŞK2/124, ŞK3/91, ŞK6/108, ŞK6/115, ŞK6/62, ŞK6/96, ŞK7/59, ŞK9/65, ŞK10/106, ŞK10/146, ŞK10/177, ŞK10/190, ŞK10/24, ŞK10/52, ŞK10/76, ŞK10/77, ŞK11/29, ŞK11/53, ŞK13/53, ŞK15/58, ŞK16/7, ŞK17/122, ŞK17/198, ŞK18/208, ŞK18/21, ŞK18/285, ŞK18/366, ŞK18/425, ŞK18/427, ŞK18/428, ŞK18/89, ŞB2/46, ŞB6/110, ŞB6/35, ŞB7/63, ŞB7/72, A5/253, A7/38, A8/31, A8/32, A10/69, A13/16, A13/61, İ4/5, İ5/176, İ5/190, İ6/49, İ6/59, K5/69, K7/192, K7/71, K7/92, N2/80, ND4/81, ND4/82, ND6/5, O6/14, O6/31, O20/75, O23/10, Y1/65, Y4/100, Y4/131, Y5/396, Y6/11, Y6/14

sañá : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. O6/15

sañā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK3/84

sáña : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK1/7, ŞK1/21, K5/62, ND4/126

sáñā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ŞK1/6

sāna : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. A5/177

sāña : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. ND4/126

sanalig : **Selanik, yer adı.**
s. A3/43

sanayī : **Sanayi.**
s. M7/16

sancaġdar : **Bayrak taşıyan kimse.**
s.+ ıymış A12/85

sancı : **Sancı.**
s. ŞK8/8, O1/7
s.+ yı O1/8

sancı - : **Sancılanmak.**
s.- mış A7/59, A7/60, A7/61

sāncı : **Sancı.**
s. ND6/25

sancı tut - : **Sancılanmak.**
s.- ti O19/16

sancılan - : **Sancılanmak.**
s.- annarā ŞK18/273

sānda solunda : **Rastgele.**
s. ŞK2/66

sandı : Sandık.
s.+ ā A13/28
s.+ n İ5/109

sandıġ : Sandık.
s. ŞK13/23, ŞK17/159, ŞK17/160, ŞK18/254, ŞK18/281, A8/12, İ6/87, N8/12,
Y6/143
s.+ da A3/55
s.+ dan ŞK18/266
s.+ lar ŞK18/258
s.+ lara ŞK18/270, ŞK18/281
s.+ ları ŞK18/259

sāndıġ : Sandık.
s. ŞK17/157, İ5/52

såndıġ : Sandık.
s. A13/33

sandıḫ : Sandık.
s. A13/28

sandıḳ : Sandık.
s. ND4/54

sandī : Sandık.
s. A13/36
s.+ n İ5/109, İ6/88
s.+ na ŞK18/256
s.+ nan M5/7

sandū : Sandık.
s. ŞK13/23, ŞK13/24, ŞK13/28, A13/35

sāne : Sana ne.
s. A5/83

sañga : Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.
s. A5/15

sañġı : Sanki.
s. ŞK8/91

sankī : Sanki.
s. M9/5

sanki : Sanki.
s. M12/82, İ1/76, İ3/162, İ5/147, O22/26

sansalad : Saltanat, gösteriş.
s. ŞK10/109

sansānat : Saltanat, gösteriş.
s.+ ı ŞK18/188

sāntıranc : Satranç.
s. ŞK3/118

santıranç : Satranç.
s. ŞK3/129

saōl : Sağ ol.
s. A13/13, Y1/38

sap : Sap, saman.
s.+ ı O13/15

sapsarı : Çok sarı.
s. ŞK6/87

såpsårı : Çok sarı.
s. ŞK4/183

sar - : Sarmak.
s.- īy N1/152
s.- a Y6/16
s.- allar A5/156, K9/21
s.- allardı ŞK13/94, ŞK13/95, O1/10, O1/11
s.- allardī O1/14
s.- allarmış A5/208
s.- ar M7/33, ND6/32, Y6/17
s.- ardı ŞK6/19
s.- ardıġ İ3/40
s.- ārdım ŞK8/185
s.- arıdıḳ İ3/66
s.- arıdım İ3/60
s.- arıġ K6/211
s.- arsın İ4/44
s.- dı ŞK9/39
s.- dıḫ A1/63
s.- ıcıġ İ7/81
s.- ır A3/38
s.- ırdıḫ A1/171
s.- ıyōlar A6/16, A6/19
s.- ıyulār A11/66
s.- ıyūlar A11/62
s.- ıyularıdı mar-ıyulardī İ7/61
s.- ıyulla A11/63
s.- iyōmuşuñ A5/251
s.- mış ŞK7/61, N8/62
s.- mıyañ K9/123
s.- mıyom ŞK6/20

sar(ı) : Sararmak.
s.+ ardī İ7/61

sār - : **Sarmak.**
s.- dı ŞK9/40
s.- dıġ ND4/118
s.- mış ŞK18/182, ŞK18/271

sār : **Zahir.**
s. A5/66

sarad : **Sarat, büyük elek.**
s. O14/102

saraT : **Sarat, büyük elek.**
s. Y4/195, Y4/197
s.+ lar ŞK13/21

saray : **Saray.**
s.+ a N1/47
s.+ da M7/67, M7/68, M7/69, ŞK15/47, ŞK15/61, ŞK15/65
s.+ ıñ O20/238
s.+ ını ŞK15/68
s.+ larī M7/63

sarbınıñ yörebi : **Sarbının Yörebi, yer adı.**
s. Y5/45

sarf ėyle - : **Harcamak.**
s.- yiñ O9/26

sārġı : **Sargı.**
s. Y4/170

sarḫoş : **Sarhoş.**
s. N1/35

sarı : **Sarı, renk adı.**
s. ŞK1/33, ŞB3/30, ŞB5/10, A1/152, A1/158, A1/190, A1/32, A5/236, A8/112, A13/156, K7/117, K10/20, O15/34, O15/35, O15/37, O15/47, Y7/16
s.+ sını Y5/206

sārı : **Sarı, renk adı.**
s. ŞK8/16, A11/108

sārı oT : **Sarı ot, ot türü.**
s. A4/153-154

sarı üzüm : **Sarı üzüm.**
s.+ den A4/156

sarı yaġ : **Sarı yağ.**
s. A1/168, A1/60
s.+ ın A1/60
s.+ larımızdan A1/166

sarı yaġı : **Sarı yağ.**
s. A1/163

sarı yaḫ : **Sarı yağ.**
s. A1/172

sarı yārılıġ : **Sarı Yarılık, yer adı.**
s. Y4/218

sarıḳ : **Sarık.**
s. ŞK4/183

sārıḳ : **Sarık**
s. ŞK18/182

sarıl - : **Sarılmak.**
s.- dım M6/15
s.- dīmda ŞB6/110
s.- ī ŞK7/76
s.- mış ŞB6/90

sarılar : **Sarılar köyü, yer adı.**
s. Y6/37

sārılar : **Sarılar köyü, yer adı.**
s.+ ın Y8/4

sarılı : **Sarılı.**
s. ŞK17/183, İ6/82, İ6/88, İ6/91, O9/17

sārılı : **Sarılı.**
s. O16/26

sarılıġ : **Sarılık.**
s.+ da ŞK6/10, ŞK6/11

sarışın : **Sarışın**
s. M12/18

sarī : **Sarı, renk adı.**
s. M8/83, İ3/74, O18/42

sarma : **Sarma yemeği.**
s. M5/20

sárma : **Sarma yemeği.**
s. İ7/91

sarmaşıġ : **Sarmaşık.**
s. A11/93, A11/95
s.+ larımız A11/95

sarpın mūārası : **Sarpın Mağarası, yer adı.**
s. İ2/92

sārū : **Sarık.**
s. ŞK13/67

sāsı : **Kötü koku.**
s. ŞK4/124

saş : **Sac.**
s.+ dā ŞK8/13

sat - : **Satmak.**
s.- ĭy N6/14
s.- allarımış ŞK2/120
s.- am ŞK18/19
s.- an ŞK4/183
s.- añ ŞK18/18
s.- ana M7/41
s.- ar A9/44, Y5/96, Y6/70
s.- ardı M6/43
s.- ardıḳ ND4/25
s.- ardıñ Y5/109
s.- ardī Y5/110
s.- arım ŞK18/339
s.- arsın Y8/49
s.- arsıñ ŞK18/333
s.- dı K13/15
s.- dıġ O17/53
s.- dī A7/25
s.- dīḳ Y8/50
s.- ın ŞK8/51
s.- ıyular A12/112
s.- iy M6/65, N8/64
s.- iyām ŞK8/59
s.- iylar M6/19, ŞK2/5
s.- iyōlar İ5/187
s.- iyōm ŞK18/183
s.- mazdı Y6/66
s.- mıya Y5/98
s.- míyim Y1/138

sāt - : **Satmak.**
s.- dıḳ ND4/19

sāt : **Saat.**
s. Y5/203

sata : **Zaten.**
s. ŞB2/116, İ5/57, ND6/11, O20/40, Y5/398

satan : **Zaten.**
s. ŞK3/45, K6/149, K12/60, N1/256, O3/28, O13/19, O14/17, Y4/277

satán : **Zaten.**
s. K6/158

satanam : **Zaten.**
s. İ5/8

satdır - : **Sattırmak.**
s.- mazlardı K9/45

satē : **Zaten.**
s. ŞK7/67

sāte : **Zaten.**
s. ND6/32

saten : **Zaten.**
s. M5/16, M7/68, M10/11, ŞK14/43, İ3/75, K6/147

satēn : **Zaten.**
s. K6/163

sāten : **Zaten.**
s. K6/161

satı : **Zaten.**
s. ŞK13/120, ŞK16/41, A11/12, İ2/63, İ3/14, İ5/21, ND1/23

sātı : **Zaten.**
s. İ3/7

satıl - : **Satma işinin yapılması.**
s.- ımız M2/21
s.- ırdı M6/63
s.- ırdī M1/33
s.- iyḫan N1/259

satıl : **Kova.**
s. A10/31, Y5/284
s.+ a ŞK8/87
s.+ da M2/38
s.+ ı Y5/280
s.+ ımız M2/38
s.+ ları ŞK11/44

sátıl : **Kova.**
s. Y2/42

sātıl : **Kova.**
s. ŞK17/166

satin : **Zaten.**
s. ŞK8/157

sātin : **Zaten.**
s. ŞK10/56

såtiñ : **Zaten.**
s. N6/21

sātlig : **Bir saatlik.**
s. ŞK16/36

satma : **Satmak işi.**
s. K9/28, K9/45

saTmı : **Satmak işi.**
s.+ ya K9/32

saTmi : **Satmak işi.**
s.+ ya K9/32

savaş : **Savaş.**
s. ŞK15/29, ŞK15/63
s.+ dan ŞK7/53
s.+ ı A5/170
s.+ lardan ŞK7/127

savaş - : **Savaşmak.**
s.- dīni ŞK15/27
s.- ırıġ O9/48

savaş mavaş : **Savaş.**
s. K12/26

savaşçı : **Savaşan kimse.**
s. ŞK15/26

sāvcı : **Savcı.**
s.+ mış O3/69

savıl - : **Savılma işi yaplmak.**
s.- dī K11/16

sāvıl os - : **Sağlık olsun.**
s.- sun N1/32

savır - : **Savurmak.**
s.- ıllardı K6/45

savış - : **Gitmek.**
s. K5/60

savol : **Sağ ol anlamında kullanılan söz.**
s. ND6/41

savral : **Şalvar.**
s. M8/65

savrıl - : **Savrulmak.**
s.- dı ŞK4/187, ŞK13/12

savu - : **Soğumak.**
s.- duġunnan A1/166

savur - : **Savurmak.**
s.- rıġ O13/18
s.- u K6/48

sāvur - : **Savurmak.**
s.- rıġ O13/18

savuş get - : **Çekip gitmek.**
s. ŞK2/85

savúşdur - : **Başından göndermek.**
s.- ıyım Y1/40

sawu - : **Soğumak.**
s.- di A1/178

sawucu : **Savcı Bey, kişi adı.**
s. K12/91

sawucū : **Savcı Bey, kişi adı.**
s. K12/91

sāwucu : **Savcı Bey, kişi adı.**
s. K12/71

say - : **Sinirlenmek.**
s.- ıy M12/41

say - : **Saymak.**
s.- īm Y4/219, Y5/27
s. A4/137, K7/44, K7/53
s.- aḫan K12/182
s.- allarıdi A3/213
s.- an ŞK17/148
s.- ardıġ ND4/117
s.- arḫan K12/182
s.- arım A4/138
s.- ārım A4/138
s.- arsa İ7/96
s.- dūm Y4/35
s.- ıyīm ŞK2/28
s.- ínça O9/44
s.- iyi ŞK2/44
s.- iyo ŞB2/128
s.- maḫ K7/54
s.- mış K7/45
s.- mışlar K6/145, K6/146

sāy - **.: Saymak**
s.- iy O10/57

sayī : **Sayı.**
s. A3/213

saya : **İş kıyafeti.**

s.+ sında O9/49

saygı : **Saygı, hürmet.**
s. M3/19, A6/70, A6/74, İ7/13, K7/155, K7/39, Y8/70
s.+ dan Y8/55

saygı duyul - : **Değer vermek.**
s.- ur N7/4

saygı gösder - : **Değer vermek.**
s.- iyōlarıdı A6/72

saygılı : **Saygılı.**
s.+ dır İ7/45

sayı : **Sayı, rakam.**
s. ŞK2/129, K12/194
s.+ lar K12/195
s.+ sını ŞK7/9

sayığla - : **Uykuda anlamsız sözler söylemek.**
s.- r İ8/31

sayıl - : **Kabul etmek.**
s.- ānların İ5/108
s.- ır O21/22
s.- ırmış ŞK8/102

sāyıl - : **Kabul etmek.**
s.- maz ŞK2/116

sayılı : **Sayılmış olan.**
s. K10/35, O10/47

sayi : **Sayı, rakam.**
s.+ ynan M7/36

saylaġ : **Saylak deresi, yer adı.**
s. Y4/237

sāylaġ deresi : **Saylak deresi, yer adı.**
s. Y4/237

saypıdma : **Saypıtma Taşı, yer adı.**
s. O10/96

saz : **Saz, bağlama.**
s. ŞK1/26, ŞK13/81, ŞK17/152, O10/9
s.+ a A3/172
s.+ dan A4/115
s.+ ı A4/41, A5/78
s.+ ın A3/173
s.+ ınā A13/11
s.+ ını A5/89, K5/92, K7/175, K7/177, K7/182, O18/17, O20/181, O20/191, O20/223
s.+ ile A4/118
s.+ larıñ N1/39

sāz : **Saz, bağlama.**
s. ŞK18/158
s.+ ı A4/119
s.+ ını A4/118

saz çal - : **Saz çalmak.**
s.- madım ŞK18/327

sāzcı : **Sazcı, saz çalan kimse.**
s. ŞK18/171

sazġın : **Sazgın köyü, yer adı.**
s.+ ıñ ŞK1/26

sazıcı
s. ŞK1/42

se - : **Sevmek.**
s.- mezlerdi İ8/37
s.- miydim O20/95
s.- miyēn O19/9
s.- miyūlar İ4/24

se : **S harfi.**
s. Y8/4

sė : **Şey.**
s.+ de Y6/96

sē - : **Sevmek.**
s.- mīm M7/40
s.- medim O3/51
s.- mem ŞK12/11, A5/110, Y5/216
s.- memezlig N7/36
s.- mezdi İ8/37
s.- mezidi İ5/161

sē : **Sefer, defa.**
s. A4/22

sė' tut - : **Ayrı tutmak.**
s.- ar Y6/53

se'ā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış hali.**
s. N5/18, N5/32

sebā : **Sabah.**
s. O19/67

sebab : **Sebep.**
s. ŞK18/176

sebáb : **Sebep.**
s. ŞK18/171

sebāh : **Sabah**
s.+ dan M11/22

sebah ol - : **Sabah olmak.**
s.- muş O20/205

sebe : **Sabah**
s.+ nā̆ñ ŞK17/280

sebē : **Sabah**
s.+ den O20/17

sebeb : **Sebep.**
s.+ i ŞB7/28, ŞB7/37

sebiha : **Sabiha, kişi adı.**
s. ŞK4/112, ŞK4/120, ŞK4/132

seç - : **Seçmek.**
s.- ele ND4/45
s.- erler ŞB1/36
s.- icegler K12/107
s.- iyi Y2/46

sēç - : **Seçmek.**
s. K6/38

seçil - : **Seçme işi yapılmak**
s.- mēz K9/128

seçim : **Seçim, tercih.**
s.+ i A13/47

sed - : **Şey etmek.**
s.- iliy A3/42

sed : **Sefer.**
s. ND4/53

sėd - : **Şey etmek.**
s.- iy Y6/78

sedef : **Sedef, çiçek türü.**
s. A6/19, K9/109, K9/110

sēdi : **Seydi, kişi adı.**
s. Y5/23, Y5/34

sēdi vaġġas : **Seydi Vakkas, kişi adı.**
s. A12/71

sēdi vaġġas ḫazireTlerĪ : **Seydi Vakkas, kişi adı.**
s.+ miş A12/71

sēdir : **Koltuk.**
s.+ in Y5/251

sēdi vaḥas : **Seydi Vakkas, kişi adı..**
s. A12/30, A12/31

seēr : **Defa, sefer.**
s. ŞK7/207, O9/6

sēer : **Defa, sefer.**
s. İ4/35

seērt : **Defa, sefer.**
s. M6/84

sefa gel - : **Hoş geldiniz anlamında kullanılan söz.**
s.- diyiz A4/3

sefer : **Defa, sefer.**
s.+ ī O6/27
s. M6/83, ŞK8/163, ŞK8/164, ŞK8/65, ŞK15/62, ŞK18/148, ŞB6/82, ŞB7/16, ŞB7/22, ŞB7/24, ŞB7/29, ŞB7/44, ŞB7/57, ŞB7/58, ŞB7/64, A8/58, İ1/31, İ5/47, İ7/67, İ7/68, K6/209, N2/58, O1/27, O9/9, O10/25, O16/18, Y4/78, Y5/161, Y5/162, Y5/185
s.+ de A3/155, Y4/190
s.+ i M6/8
s.+ inde ŞB6/80
s.+ indē İ2/52

sefe^{r} : **Defa, sefer.**
s. A1/282

seferbillig : **Seferbirlik.**
s.+ dē O14/104

seferbirlig : **Seferbirlik.**
s. O14/77

sefil et - : **Yoksul olmak.**
s.- mesin O20/49

sefil ėt - : **Yoksul olmak.**
s.- mesin O20/49

sėfil ėt - : **Yoksul olmak.**
s.- mesin O20/50

sefil yaḫub : **Sefil Yakup, kişi adı.**
s.+ un K7/191

sefillig : **Sefillik, yoksulluk.**
s. O2/18
s.+ den O19/24

seg - : **Sekmek, sıçramak.**

s.- mezler ŞK13/14

sēġı : Sanki.
s. ŞK17/38

segiz : Sekiz, sayı adı.
s. ŞK7/169, ŞK10/200

segmen : Sekmen, çuval.
s. Y4/199

segsen : Seksen, sayı adı.
s. ŞK9/66

seh ʿİrbaz : Sihirbaz, büyü yapan kimse.
s. K12/144

sēh ʿİrbaz : Sihirbaz, büyü yapan kimse.
s.+ ın K12/144

seḥár : Zahir.
s.+ de A5/104

seher : Seher vakti.
s. A1/184

sėhirbaz : Sihirbaz, büyü yapan kimse.
s.+ sın İ6/57

se^{h}lem : Hoşgeldin anlamında.
s. K7/36

sek - : Sekmek, sıçramak.
s.- eller ŞK13/8
s.- ellerdi ŞK13/128
s.- en ŞK13/127, ŞK13/13
s.- er ŞK13/9
s.- miye ŞK13/9

seker : Şeker
s. Y6/27

seki : Seki, evin önündeki oturulacak yer.
s. Y4/199
s.+ ye K7/23

sekinē : Sakine, kişi adı.
s. O16/47

sekis : Sekiz, sayı adı..
s. ŞK3/17, O9/30

sekisen bėş : Seksen beş, sayı adı.
s. K9/100

sekiz : Sekiz, sayı adı.
s. M3/5, ŞK2/41, ŞK4/145, ŞK4/95, ŞK7/145, ŞK7/147, ŞK7/168, ŞK7/169, ŞK8/21, ŞK13/77, A2/98, A3/85, A4/19, İ3/72, İ4/30, K6/4, K6/106, K6/169, K6/90, K7/158, K8/9, K9/20, O5/36
s.+ den ŞK14/6
s.+ i K5/49
s.+ inde ŞK14/5

sekiz biñ : Sekiz bin, sayı adı.
s. O10/34

sekiz yüz : Sekiz yüz, sayı adı.
s. A12/85

sekizen : Seksen, sayı adı.
s. A9/17, O7/80, O9/74, O16/7, O22/5
s.+ iñ O9/74

sekizen dörd bin : 84.000, sayı adı.
s. K12/81

sekizen dörd biñ : 84.000, sayı adı.
s. O22/22, O22/23

sekizen iki : Seksen iki, sayı adı.
s. ŞB5/3

sekizen üç : Seksen üç, sayı adı.
s. ŞB5/3, O9/73

sekizinci : Sekiz sayısının sıra sayı sıfatı.
s. ŞK14/3, ŞK14/16, ŞK14/19, ŞK14/35, ŞK14/37

sekme ḥava : Sekme havası, oyun havası.
s.+ sı ŞK13/8

seksen : Seksen, sayı adı.
s. M12/75
s.+ de A8/97

seksenlik : Seksen yaşında olan.
s. M12/79

sel : Sel.
s. K5/32, K11/24
s.+ de A12/49

sėl : Sel.
s.+ lerē O8/54

selāh : Salih, kişi adı.
s. O23/34

selallahu aleyiselem : Hz. Muhammed.
s.+ in A4/3

selam : Selam.
s. A3/105, İ6/77
s.+ ı ŞB2/102
s.+ ını A3/171

selam ç'ārb - : Selam vermek.
s.- tım O14/110

selām sōle - : Selam göndermek.
s.- ñ ŞK7/44

selam vėr - : Selam vermek.
s.- dim ŞK18/402

selāmalēkim : Selamünaleyküm.
s. ŞK18/264

selamaleykim : Selamünaleyküm.
s. A3/170

selāmaleyküm: Selamünaleyküm.
s. ŞK18/138

selattin ḫoca : Selahattin Hoca, kişi adı.
s. A10/25

selbest : Serbest.
s. ŞK11/28

selbiñ aġacı : Servi ağacı.
s. O18/19

selçuġlu imparatorlu : Selçuklu Devleti.
s. K12/13-14

selçuġlu imparatorlū : Selçuklu Devleti.
s. K12/25, K12/28

selçuġlular : Selçuklu Devleti.
s. K7/134

selem : Selam.
s.+ ī O11/20
s.+ i A4/3

selem sal - : Selam göndermek.
s.- mış K7/192

selöh : Salih, kişi adı.
s. O20/116, O20/117

selvi : Servi ağacı.
s. M5/8

sema : Sema, kişi adı.
s.+ larda O22/81

semine sultan : Semine Sultan, kişi adı.
s. İ4/22

semt : Semt, mahalle.
s.+ i İ6/13

semzentili ?
s. ŞK1/16

sen : Sen, ikinci teklik şahıs zamir.
s.+ ī ŞK17/139, ŞK17/175, ŞB1/38
s.+ īn K9/117
s. M5/7, M6/18, M6/42, M6/56, M7/108, M7/110, M7/28, M8/97, M9/10, M11/26, M12/48, M12/51, M12/52, ŞK1/44, ŞK2/116, ŞK2/14, ŞK2/145, ŞK2/28, ŞK2/34, ŞK2/39, ŞK2/40, ŞK2/41, ŞK2/47, ŞK2/48, ŞK2/52, ŞK2/53, ŞK2/81, ŞK2/87, ŞK2/98, ŞK3/23, ŞK3/25, ŞK3/60, ŞK3/66, ŞK4/122, ŞK4/124, ŞK4/129, ŞK4/133, ŞK4/137, ŞK4/71, ŞK5/7, ŞK5/100, ŞK6/133, ŞK6/44, ŞK6/62, ŞK7/152, ŞK7/59, ŞK8/111, ŞK8/24, ŞK8/31, ŞK8/32, ŞK8/41, ŞK9/25, ŞK9/61, ŞK9/78, ŞK9/79, ŞK10/9, ŞK10/104, ŞK10/105, ŞK10/106, ŞK10/109, ŞK10/117, ŞK10/118, ŞK10/143, ŞK10/182, ŞK10/188, ŞK10/23, ŞK10/29, ŞK10/77, ŞK10/78, ŞK11/3, ŞK11/6, ŞK11/14, ŞK11/43, ŞK11/48, ŞK11/50, ŞK11/61, ŞK12/3, ŞK13/5, ŞK13/107, ŞK13/140, ŞK13/152, ŞK13/78, ŞK13/86, ŞK14/12, ŞK15/12, ŞK15/98, ŞK16/43, ŞK17/8, ŞK17/100, ŞK17/187, ŞK17/309, ŞK17/74, ŞK17/75, ŞK17/77, ŞK18/104, ŞK18/107, ŞK18/120, ŞK18/207, ŞK18/27, ŞK18/28, ŞK18/352, ŞK18/370, ŞK18/371, ŞK18/375, ŞK18/425, ŞK18/95, ŞB1/12, ŞB1/19, ŞB1/40, ŞB2/20, ŞB2/37, ŞB2/57, ŞB2/65, ŞB2/88, ŞB5/5, ŞB6/101, ŞB6/103, ŞB6/105, ŞB6/107, ŞB6/109, ŞB6/112, ŞB6/18, ŞB6/26, ŞB6/35, ŞB6/36, ŞB6/83, ŞB7/50, ŞB7/52, ŞB7/59, ŞB7/68, ŞB7/73, ŞB7/77, ŞB7/85, A1/218, A1/233, A2/22, A2/32, A2/71, A2/74, A2/91, A3/100, A3/11, A3/111, A3/144, A3/154, A3/160, A3/199, A3/236, A3/272, A3/59, A3/92, A4/7,

A4/101, A4/102, A4/133, A4/137,
A4/151, A4/159, A4/21, A4/40, A4/69,
A5/125, A5/214, A5/255, A5/40,
A5/56, A5/71, A5/83, A5/84, A6/37,
A7/38, A7/65, A8/131, A8/133,
A8/135, A8/31, A8/33, A8/45, A9/12,
A9/13, A9/48, A11/8, A12/105,
A12/34, A12/55, A13/13, A13/48,
A13/73, İ1/105, İ1/12, İ1/141, İ1/73,
İ1/74, İ2/82, İ3/10, İ3/152, İ5/175,
İ5/190, İ5/68, İ5/94, İ6/115, İ6/57,
İ6/65, İ6/67, İ6/69, İ6/91, İ7/52, K2/38,
K4/28, K5/47, K5/49, K5/53, K5/55,
K5/62, K5/74,
K6/104, K6/109, K6/111, K6/130,
K6/143, K6/186, K6/195, K6/198,
K7/111, K7/13, K7/185, K7/38, K7/39,
K7/50, K7/53, K7/92, K9/122, K10/37,
K10/50, K10/52, K11/25, K12/118,
K12/128, K12/136, K12/162, K12/175,
K12/194, K12/204, K12/66, K12/97,
N1/174, N1/175, N1/177, N1/186,
N1/199, N1/249,
N1/266, N1/66, N1/73, N2/14, N2/35,
N2/51, N3/26, N3/31, N4/13, N4/19,
N4/25, N5/14, N5/25, N5/29, N5/38,
N7/9, N7/17, N7/34, N7/35, N8/19,
N8/36, N8/37, N8/44, N8/52, ND1/11,
ND1/14, ND1/27, ND2/21, ND4/123,
ND4/124, ND4/126, ND4/155,
ND4/174, ND4/175, ND4/176,
ND4/51, ND4/82, ND5/23, ND5/35,
ND6/61, O2/35, O2/36, O2/38, O3/56,
O3/79,
O4/5, O5/36, O6/11, O6/14, O7/7,
O7/8, O7/58, O8/23, O8/57,
O8/65, O8/67, O8/78, O9/60, O9/76,
O9/99, O10/11, O10/38, O10/40,
O10/78, O11/24, O12/6, O13/43,
O13/52, O14/13, O14/41, O14/76,
O17/8,
O17/47, O17/48, O17/64, O17/70,
O18/43, O19/7, O19/11, O19/35,
O20/124, O20/162, O20/183, O20/184,
O20/214, O20/234, O20/249, O20/250,
O20/256, O20/48, O20/57, O20/67,
O21/15, O22/11, O22/79, Y1/8,
Y1/100, Y1/103, Y1/127, Y1/166,
Y1/170, Y1/173, Y1/69, Y1/76, Y1/85,
Y1/86, Y1/95, Y2/13,
Y2/16, Y2/32, Y4/107, Y4/110,
Y4/120, Y4/124, Y4/126, Y4/133,
Y4/167, Y4/178, Y4/289, Y4/290,
Y4/302, Y4/76, Y5/148, Y5/229,
Y5/247, Y5/271, Y5/338, Y5/343,
Y5/351, Y5/374, Y5/375, Y5/38,
Y5/380, Y5/388, Y5/437, Y5/45,
Y5/60, Y6/11, Y7/28
s.+ de ŞK18/284, ŞK18/379, ŞK18/427,
ŞB1/12, A3/272
s.+ den M12/23, M12/47, ŞK12/22,
ŞK18/33, ŞK18/34, A3/23, A3/246,
ND4/75,
O6/28, O7/3, O20/124
s.+ i M2/31, M8/84, M8/96, M10/37,
M12/51, M12/52, ŞK2/15, ŞK2/98,
ŞK3/66, ŞK4/101, ŞK6/103, ŞK9/38,
ŞK9/48, ŞK10/69, ŞK11/13, ŞK11/14,
ŞK17/178, ŞK17/77, ŞK18/146,
ŞK18/298, ŞB2/124, ŞB2/128, ŞB2/39,
ŞB2/43, ŞB2/44, ŞB2/97, ŞB5/5,
ŞB6/111, ŞB6/62, ŞB7/40, ŞB7/43,
ŞB7/54, ŞB7/86, A1/310, A2/102,
A2/108, A2/79, A3/100, A3/154,
A3/47, A3/64, A3/85, A5/57, A13/70,
İ1/18, İ1/21, İ1/24, İ1/27, K5/104,
K5/131, K5/45, K7/114, K7/130,
K7/56, K7/81, K12/162, K12/67,
N1/100, N1/144, N2/55, N3/23, N3/27,
N3/32, N4/19, N5/20, N5/36, N7/28,
N7/35, ND4/125, O3/30, O4/22, O5/21,
O7/37, O9/18, O10/89, O10/90,
O13/58, O20/239, O20/28, O22/19,
O22/78, O22/82, O23/10, Y1/39,
Y4/240, Y4/243, Y4/245, Y5/119,
Y5/291, Y5/398, Y5/400, Y5/401,
Y5/404, ŞK17/107, A1/50, K13/15,
O1/15, O20/89, O23/12
s.+ iñ ŞK10/42, K5/8, K10/51
s.+ ikī İ5/91
s.+ iki ŞB1/42
s.+ ikini A1/233, N7/10
s.+ in M9/71, M12/93, ŞK6/45,
ŞK6/50, ŞK8/180, ŞK10/12, ŞK10/125,
ŞK18/110,
ŞK18/380, ŞK18/96, ŞB6/106, A1/119,
A1/204, A1/233, A2/22, A2/95,
A3/156, A3/83, A11/83, A13/48, İ1/73,
İ6/110, İ6/114, İ6/116, İ6/22, İ6/27,
İ6/68, İ6/69, İ6/76, İ6/80, K6/125,
K7/111, K7/176, K10/20, K10/52,
K12/149, K12/182, K12/80, ND1/19,
ND4/123, ND4/169, ND4/78, ND4/98,
O2/9,
O5/21, O18/16, Y1/172, Y1/173,
Y1/85, Y4/179, Y4/290, Y4/50,
Y5/291, ŞK7/37, A1/229
s.+ iñ M7/103, M9/38, ŞK2/28,
ŞK2/96, ŞK8/180, ŞK10/117,
ŞK10/177, ŞK10/89,
ŞK13/116, ŞK13/118, ŞK17/103,
ŞK17/203, ŞK17/207, ŞK18/203,

ŞK18/303, ŞB2/51, ŞB2/72, ŞB6/105, ŞB6/110, ŞB6/111, ŞB6/50, ŞB6/53, ŞB6/99, İ1/105, K2/18, K4/8, K5/10, K5/99, N1/199, N1/251, N1/68, N2/18, N2/35, N2/51, N2/55, N4/26, N7/35, ND4/144, ND6/61, O7/3, O8/15, O9/19, O9/62, O9/64, O14/42, O14/46, O17/47, O17/48, O19/39, O20/47, O22/92, O22/95, O23/8, Y5/321, N1/244
s.+ indī K5/19
s.+ inki ŞB1/30
s.+ inkinden İ6/135
s.+ inkīden ŞK17/135
s.+ inkini İ1/105
s.+ kini O14/13
s.+ ne M12/42, A3/35
s.+ nen ŞK2/65, ŞK2/70, ŞK7/179, ŞK13/137, ŞK16/46, ŞK17/122, ŞB7/71, A1/218, A2/110, A3/195, A3/240, A3/64, N5/33, N5/39, ND3/27, ND3/29, O1/16, O2/34, O7/3
s.+ sīn Y4/85
s.+ sīñ ŞB2/35
s.+ sin M12/55, N1/211
s.+ siñ ND6/11

señ : **Sen, ikinci teklik şahıs zamir.**
s. ŞK9/34, A5/42

sėn : **Sen, ikinci teklik şahıs zamir.**
s. ŞK17/63
s.+ de ŞK18/306

sēn : **Sen, ikinci teklik şahıs zamir.**
s. ŞK7/5, K6/116, ND3/9, ND4/87, O20/51, O20/59
s.+ i ŞK17/189
s.+ ⁱ O7/52
s.+ īñ K6/123
s.+ in ND4/109

sen saña : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
s. ŞK11/58

sen sene : **Kendi dönüşlülük zamiri.**
s. A2/8

senά : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. O6/33

senā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. O14/109

seña : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK1/39, ŞK17/41, ŞB1/12, ŞB2/102, N1/225, N7/27, ND3/11, ND3/30, O3/50, O9/11, O9/16, O9/75, O20/200, Y1/73

señά : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. O9/13, O9/16, O9/27, O9/36

señā : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞK3/91, ŞK3/95, ŞK17/70, N1/174, N1/66, N7/27

senalig : **Selanik, yer adı.**
s. A3/43

senálik : **Selanik, yer adı.**
s. A3/42

senden yüzüm ġara : **Affedersin anlamından kullanılan söz.**
a. ŞK8/48

sene : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. M6/5, M6/23, M6/37, M7/6, M9/21, M11/3, ŞK3/17, ŞK7/53, ŞK7/90, ŞK8/126, ŞK8/177, ŞK9/66, ŞK17/36, ŞK17/83, ŞK18/324, ŞB3/5, A1/189, A1/293, A1/310, A2/111, A2/67, A3/110, A3/145, A3/22, A3/233, A3/25, A3/272, A3/38, A3/58, A3/64, A4/6, A4/8, A4/115, A4/138, A4/142, A4/28, A4/33, A4/50, A7/7, A12/66, A12/67, İ2/10, İ3/34, İ4/27, İ5/66, İ6/38, İ6/67, İ6/77, İ7/31, K6/53, K7/59, K10/32, K10/33, K10/76, K10/80, K12/122, K12/36, K12/75, N7/17, ND1/23, ND4/18, O7/32, O7/35, O9/96, O11/45, O19/45, O19/48, O20/107, O20/111, O20/165, O21/3, Y3/16, Y4/67, Y6/28, Y8/30, Y8/31, Y8/55, Y8/80
s.+ de M11/10, K6/142, O21/24, Y8/71
s.+ den Y1/73
s.+ dir ŞK3/11, ŞB2/103, ŞB2/66, A4/132, A4/146, Y1/77
s.+ ler M11/24, O22/5
s.+ lerce İ5/59
s.+ nin A4/137, İ5/103, İ5/90
s.+ se A4/138
s.+ si K11/3
s.+ sinde N3/4

s.+ ydī O7/35
s.+ ye Y6/13

senē : **Sen şahıs zamirinin yaklaşma hâli eki almış şekli.**
s. ŞB4/7, A1/190, A7/7, A8/24, A8/25, K6/173, K12/4, O19/46, O20/112

senelig : **Selanik, yer adı.**
s. A12/85, O17/36, O17/38, Y1/94

senem : **Senem, kişi adı.**
s. A3/18, A3/183, A3/20, A3/32, A3/33, A3/44
s.+ in A3/164

sennik : **Şenlik.**
s. Y7/5

señsiz : **Sensiz.**
s. O20/201

seōr : **Sefer, defa.**
s. ŞK6/133

seped : **Sepet.**
s. Y1/143

sepet : **Sepet.**
s. N5/32, Y1/120, Y1/165
s.+ de ŞK5/54
s.+ den N5/32
s.+ e A1/182, A1/183, N5/40
s.+ i Y1/136
s.+ in N5/34
s.+ iñ N5/40
s.+ ler A1/181

ser - : **Sermek.**
s.- di K6/107
s.- elleridi ŞK7/188
s.- eñ ND4/138
s.- iklēr ŞK8/87
s.- illerdi A3/7
s.- iyler K12/45, K12/50
s.- mim A4/7
s.- miş İ3/132, N8/62
s.- per K6/22

sėr - : **Sermek.**
s.- ellēr ŞK17/191

sēr : **Sefer, defa.**
s. M9/18, ŞK7/131, ŞK7/171, ŞK7/191, ŞK7/192, ŞK7/200, ŞK7/210, ŞK8/62, ŞK12/44, A5/126, A6/31, A8/52, A8/53, A8/54, A8/65, A10/11, A13/78, İ7/65, K2/31, O10/72, O13/37, O20/122, O22/53
s.+ de A5/127

sērb - : **Serpmek.**
s.- miş ŞK18/106

serbes : **Serbest.**
s.+ siñ N1/236

serbest : **Serbest.**
s. O11/44

sercen : **Sercen, kişi adı.**
s.+ imīz N1/286

serçe : **Serçe.**
s. ŞK5/30

serd : **Sefer, defa.**
s. ŞK3/16, ŞK3/42, N1/271

sērd : **Sefer, defa**
s. M2/11

serden : **Baş, başkan.**
s.+ imīz N1/306
s.+ iñī N1/322
s.+ iñi N1/327

sērd - : **Bakmak.**
s.- iy ŞK10/120
s.- iyī ŞK10/64

serdleşdir - : **Sertleşmek.**
s.- īr M7/30

serg - : **Serkmek, zıplamak.**
s.- dī Y1/142

sergen : **Baş, başkan.**
s.+ imīz N1/283

sergi - : **Ata binmek.**
s.- miş ŞK4/183

seril - : **Serme işi yapılmak.**
s.- īr K12/68
s.- īy K12/44

serili : **Serilmiş olan.**
s. İ3/98

serin : **Ne sıcak ne de soğuk hava.**

s. A8/101, ND1/39

sērin : **Ne sıcak ne de soğuk hava.**
s. A8/99

serin it - : **Serinletmek.**
s.- sin O19/77

serin ol - : **Serinlemek.**
s.- iy A4/7

seringi - : **Serinlemek.**
s.- din ND4/164

serinlig : **Serin.**
s. Y6/77, Y6/79

serinlik gel - : **Serinlemek.**
s.- di A1/114

serinne - : **Serinlemek.**
s.- r Y6/80

serp - : **Serpmek.**
s.- īn K9/22
s.- eler A3/54
s.- eller Y6/46
s.- ellēr A6/49, K6/65
s.- erdıḫ A2/20
s.- eridik İ3/70
s.- erken ŞK10/74
s.- ermiş N2/8
s.- ersin K9/91
s.- iylēr ŞK10/73, ŞK10/74
s.- iyū N2/31
s.- tīk ŞK4/193

sėrp - : **Serpmek.**
s.- eller Y4/148
s.- erdīg ND4/119

serpelē - : **Serpmek.**
s.- r ŞK8/88

servet : **Servet, mal mülk.**
s.+ i N1/175
s.+ imi A3/85
s.+ ini M6/67, A3/102

servis : **Servis.**
s.+ e M11/22

ses : **Ses.**
s. M2/35, M8/95, A3/5, A3/9, A5/51, A11/41, A13/85, ND2/14, ND6/47, Y4/281, Y4/286
s.+ e ŞK4/42, Y4/281
s.+ i M12/71, ŞK18/105, ŞK18/110, A3/153, A3/183, A5/108, A5/116, A11/38, A11/40, A11/47, A13/78, İ1/33, İ1/34
s.+ im ŞK17/105, ND1/41
s.+ imiz ŞK3/40
s.+ imizi M7/14, M7/15
s.+ iñ ŞK3/52
s.+ ini Y1/33
s.+ iñi N2/81
s.+ ler A5/117

sēs : **Ses.**
s. A13/86
s.+ miş İ2/15

ses ed - : **Seslenmek.**
s.- erik A5/109

ses gel - : **Ses gelmek.**
s.- īy N2/24

sesi kes - : **Konuşmamak.**
s.- ēridi ŞK8/187

sesi kės - : **Konuşmamak.**
s.- ērdi ŞK8/186

sesi yėd - : **Sesi ulaşmamak.**
s.- medi ŞK3/35

sesin çıḫarT - : **Konuşmak.**
s.- ma A3/87

sesini çıḫar - : **Konuşmak.**
s.- madı Y1/30

seslī : **Sesi olan.**
s. ND6/47

seslen - : **Seslenmek.**
s.- iyo N2/66
s.- me ND4/174
s.- medi Y1/30, Y1/33, Y1/41, Y4/262
s.- medim ŞK4/163
s.- mem ŞK7/180, ŞK7/181
s.- meyecegsin İ4/18
s.- mez ND5/9
s.- mezıḫ A1/199
s.- mezidi İ5/59
s.- mezlēr ND5/8
s.- mezmiş ND5/9
s.- miy ŞB2/12, Y1/41
s.- miyalar ŞK11/34
s.- miyo ŞB2/8

sesli : **Sesi olan.**
s. ŞK3/39

sessiz : **Sesi olmayan.**
s. N2/5

seş - : **Seçmek.**
s.- dī O7/56
s.- di O7/56

sev - : **Sevmek, hoşlanmak.**
s. ŞK2/98
s.- īm ŞK11/15, N1/253, N1/254, N1/261, N1/263, O3/21, Y5/192
s.- īñ N1/249
s.- īy N1/255
s.- dī O11/11, O20/74
s.- dīm M7/42, A3/56, A13/9
s.- dīne N7/35
s.- di O20/74
s.- digi A13/58, O11/10
s.- digim ŞK2/86, ŞK2/89, O23/11, O23/13
s.- diginde İ3/160
s.- digine A4/49, O20/231
s.- diginnen O18/4
s.- diglerini İ8/36
s.- dim O3/21
s.- din İ1/121
s.- diñe N7/35
s.- eceg M11/35
s.- en N3/37
s.- er ŞK8/18, O9/8, O13/19, O20/82
s.- ēr ŞK9/35, ŞK9/36
s.- erdī N1/247
s.- erdi ŞK4/191, N1/247, N1/255, Y4/128
s.- erdig M9/73
s.- erdim ŞK12/15
s.- erēgden M1/11
s.- erler M12/83
s.- ermiş O10/99, O20/82
s.- ersen ŞB7/67
s.- ersin O5/23
s.- esi ŞK8/159
s.- ilelim N7/34
s.- im N3/23, N3/33, N3/23
s.- insin O20/185
s.- iy K7/142
s.- iyler K7/147, O22/17, Y6/54
s.- iyȯ İ1/122
s.- iyorsun N3/31
s.- iyorum M11/36, N3/32, N3/27, N3/28
s.- iyorumkine N3/27
s.- iyoruz M11/36
s.- iyosun N3/22
s.- iysin N3/26
s.- iyuñ A10/58
s.- mēdi Y6/59
s.- mez O20/83
s.- mezimiş Y5/402
s.- sene O20/28

sėv - : **Sevmek.**
s.- ecegdim O3/51
s.- elim N7/34
s.- elleridi O4/33
s.- emezdim M9/73
s.- en ŞK17/189
s.- er O20/83
s.- ēr ŞK8/18
s.- erdi N1/267
s.- erdim O4/32
s.- erim ŞK2/98, O20/28
s.- iyolar ND5/10
s.- meden N7/34

sevab ol - : **Sevap olmak.**
s.- ur ŞK17/41

sevaş : **Savaş.**
s.+ a O9/21

sevda : **Sevda, sevgi.**
s.+ sı ŞK2/79

sevdalan - : **Sevmek.**
s.- ıḳ ŞK10/130

sever : **Sefer, defa.**
s. O9/24, O10/21, O21/24

se^{v}er : **Sefer, defa.**
s. N5/29

severt : **Sefer, defa.**
s. ŞK2/70

sevgeşd : **Sevgili.**
s.+ ī O11/19

sevgi : **Sevgi.**
s. M9/70, İ7/13, N7/35
s.+ si M9/71
s.+ sinin ŞK18/378

sevgili : **Sevgili.**
s. ND1/18
s.+ si A3/26

sevil yunus : **Sefil Yunus, Kişi adı.**

s. N7/23

sevimli : **Sevimli**
s. ND1/17

sevin - : **Sevinmek.**
s.- dik A11/15
s.- iyi ŞK10/34
s.- iylēr K6/43

sevinil - : **Sevilmek.**
s.- ir ND6/19

seviş - : **Sevişmek.**
s.- irkēn K7/196

seviyi : **Seviye, düzey.**
s.+ yē M7/17

sey : **Şey.**
s. Y6/133, Y6/42, Y6/57, Y6/63
s.+ de Y6/94
s.+ i Y6/38
s.+ inde Y6/102

sėy : **Şey.**
s. Y6/142, Y6/154, Y6/66, Y6/87, Y6/88, Y7/3

seyāʰ : **Seyyah, gezgin.**
s. ŞK18/355

sėyar : **Seyyar, gezici.**
s.+ ın Y5/293

sēyd - : **Şey etmek.**
s.- iyim Y5/230

seydi : **Seydi, kişi adı.**
s. A5/132, A5/138

sēydi : **Seydi, kişi adı.**
s. Y5/93

seydi abdülle : **Seydi Abdullah, kişi adı.**
s. İ6/5, İ6/5

sēydigil : **Seydiler, kişi adı.**
s.+ iñ Y5/28

seyēc : **Çit.**
s.+ ī ŞK17/143

seyir ed - : **Seyretmek, izlemek.**
s.- iy K12/78

sẽyred - : **Seyretmek.**
s.- īm M8/95

seyircī : **İzleyen kimse.**
s.+ ydi ŞK7/205

seyis : **At bakıcısı.**
s. İ2/19
s.+ dī ŞK18/8, ŞK18/9
s.+ di ŞK18/9
s.+ īmiş İ2/12
s.+ ine İ2/59
s.+ leri ŞK18/10, İ2/19
s.+ miş ŞK18/17

sėyis : **At bakıcısı.**
s. ŞK18/15

sēyis : **At bakıcısı.**
s.+ di ŞK18/8

sėyit : **Sait, kişi adı.**
s.+ di Y6/133

seyle : **Şöyle.**
s. Y6/144

sėyle : **Şöyle.**
s. Y6/57

seyren nebi : **Seyren Nebi, kişi adı.**
s. O13/8

sez - : **Sezmek, hissetmek.**
s.- memiş ŞK16/57

sėz - : **Sezmek, hissetmek.**
s.- miş O10/37

sezdir - : **Sezdirmek.**
s.- memişler ŞK16/58

sıbāʰ : **Sabah.**
s. O7/45

sıcʿaġ : **Sıcak.**
s. M11/18, O3/39

sıcʿāġ : **Sıcak.**
s. M1/13, K6/202

sıcā : **Sıcak.**
s.+ ñ ŞK14/3
s. M6/89, ŞK8/18
s.+ yınan ŞK8/15

sıcaġ : **Sıcak.**
s. ŞK6/25, İ7/80, K9/67, O12/13, Y4/33, Y6/78
s.+ ā O17/78
s.+ da A8/83

sıcāġ : **Sıcak.**
s. O20/44, Y6/107

sıcaḫ : **Sıcak.**
s. A12/54

sıcaḳ : **Sıcak.**
s. ŞK14/16, ŞK14/18, ŞK14/20

sıç - : **Dışkı çıkarmak.**
s.- iylar O10/49
s.- iyum N2/28

sıçan : **Sıçan.**
s. ŞK4/6, ŞK4/8, A3/233, A3/234, A3/236, A3/249

sıçan mıçan : **Sıçan.**
s. N6/11-12

sıçan aġa : **Sıçan Ağa masalı.**
s. ND3/5

sıçan aġā : **Sıçan Ağa masalı.**
s. ND3/22

sıçır ā : **Sıçan Ağa masalı.**
s. A3/232

sıçıra - : **Sıçramak**
s.- masın A1/74
s.- mış ŞK7/72, ŞK7/79
s.- rdı Y5/71

sıçıri - : **Sıçramak**
s.- y A4/100
s.- yáler ŞK13/136

sıfda : **Siftah, günün ilk satışı.**
s. A10/49

sıfır : **Sıfır, sayı adı.**
s.+ dan Y4/88

sıfırlı - : **Sıfırlamak.**
s.- yōlar İ7/5

sıfra : **Sofra.**
s. N7/9, N7/14
s.+ da K6/163
s.+ lār ŞB3/17, ŞB3/25

sıġ - : **Sıkmak.**
s. ŞK18/320
s.- madi A1/159
s.- mazdi A1/159
s.- mıyanı A1/169
s.- miy O22/76
s.- miyō O6/32

sıġır : **Sığır, büyükbaş hayvan.**
s.+ ların A3/215

sıġırçīlī : **Sığır işiyle uğraşan kimse.**
s.+ nan Y6/71

sıġırları mıġırları : **Sığır, büyükbaş hayvan.**
s. K7/139

sıġma : **Sıkma, açma ekmeğin arasına konularak yapılan yiyecek.**
s. Y2/43

sıḥ - : **Sıkmak.**
s.- ardıḫ Y5/37

sıḫ - : **Sıkmak.**
s.- īm A11/44
s.- allār O10/20, Y4/286
s.- allardı A1/171
s.- allaʳdı A1/171
s.- allarıdı ŞK17/17, ŞK17/18
s.- ar A5/118, A8/36, İ6/16, Y4/284
s.- ār ŞK8/131
s.- ardıḫ K10/95, K10/99
s.- ardī Y5/311
s.- arımış A9/34
s.- arsın ŞK18/317
s.- dıḫ A1/178, A1/179, A1/181
s.- dım A11/44
s.- ıġ Y4/291
s.- ın K10/98
s.- ıncı ŞK18/319, ŞK18/320
s.- ıyō ŞB2/68
s.- iy A3/264, O10/94
s.- mayın K10/98
s.- tıḫ A1/181, A1/182

sıḫıl - : **Sıkılmak.**
s.- īydı A7/20
s.- ır K4/18, Y1/151
s.- ırdı ŞK13/120
s.- ıy O3/59
s.- īr O10/14
s.- miya O15/10

sıḫım : **Sıkım, adet, tane.**
s. M4/19

sıḫın - : **Sıkılmak.**
s.- iy A3/267

sıhıntı : **Sıkıntı.**
s.+ m Y1/50

sıḫıntı : **Sıkıntı.**
s. M7/54, M12/33

sıḫıntı al - : **Sıkılmak.**
s.- acām A9/11
s.- ır ŞK3/40

sıḫışdır - : **Sıkıştırmak.**
s.- iye Y5/118

sıḳ - : **Sıkmak.**
s. Y4/149, ŞK18/318
s.- aḫ ŞK13/92
s.- ar A5/108

sıḳış - : **Sıkışmak.**
s.- mīş N7/11

sıla : **Sıla, ev.**
s.+ yīz A4/4

sılı : **Sıla, ev.**
s.+ ya A3/106, A3/128

sındı : **Makas.**
s. ŞK6/40

sındır : **Makas.**
s.+ ları Y6/155

sınıf : **Sınıf.**
s. Y4/61
s.+ a M6/3

sınıġçı : **Kırık çıkıkçı.**
s. İ7/61, İ7/62

sınır : **Sınır, hudut.**
s. A12/11
s.+ ı A12/11

sıpa : **Eşek yavrusu.**
s. O3/31

sıra : **Sıra.**
s. ŞK3/35, ŞK3/46, ŞB1/39
s.+ da ŞK9/41
s.+ dan K6/4
s.+ sına O19/58
s.+ sıynan Y5/258
s.+ sī ŞK1/18

sırā : **Sıra.**
s. A13/144

sıra sıra : **Sıralanarak.**
s. ŞK6/134

sırd : **Sırt, arka.**
s. ND4/135
s.+ larına ŞK17/156

sırf : **Yalnızca.**
s. M8/80

sırı : **Sıra.**
s.+ ya O20/253

sırıġ : **Sırık, uzun çubuk.**
s.+ dan K7/109

sırımō : **Sırımon, kişi adı.**
s.+ n ŞK6/91

sırımōn māmed: Sırımon Mehmet, kişi adı.
s.+ īniñ ŞK6/93

sırma : **Sırma, el işi.**
s.+ yınān ŞK17/134

sırmalı : **Sırmalı işleme.**
s. ŞK2/103

sırmalī : **Sırmalı işleme.**
s. ŞK2/103

sırt : **Sırt, arka.**
s.+ ı ND4/135
s.+ ıma ŞK4/200, ŞK18/390
s.+ ımdā O21/41
s.+ ımdan ŞK9/39
s.+ ımıza M6/88, ND4/134
s.+ ımızā A8/94
s.+ ımızdan ŞK13/41
s.+ ımızına İ7/20
s.+ ımızna A8/93
s.+ ına M1/8, ŞK7/211, ŞK7/79, ŞK10/44, ŞB1/27, A13/89, İ1/77, İ1/78, İ1/79, Y4/156, Y5/365, Y5/368, N3/41
s.+ ınā İ1/79
s.+ ında ŞK7/60, ŞK7/76, Y5/244
s.+ ındā ŞK7/75
s.+ ındiymiş A7/58
s.+ ını M8/113, ŞK6/58, ŞK16/55, ŞK17/63, İ7/83, N2/57

s.+ ının ND5/37
s.+ ınıñ ND4/160
s.+ ınna İ1/80
s.+ larına Y4/155

sırt : **Sırt, arka.**
s.+ ından O1/14

sırtı başı : **Elbise, kıyafet.**
s. Y2/52

sırtı yère gel - : **Zorluk çekmemek.**
s.- mez ŞK10/44

sıT : **Zaten.**
s. Y5/209

sıta : **Zaten.**
s. ŞK8/42

sıtıl : **Kova.**
s. A1/100

sıTma puñar : **Sıtma Pınarı, yer adı.**
s.+ dā A5/167

sıTma puñarı : **Sıtma Pınarı, yer adı.**
s. A5/174

sıtmı : **Sıtma hastalığı.**
s.+ ya A5/174

sıva - : **Sıvamak.**
s.- dīḫ A1/165

sıyır - : **Sıyırmak.**
s.- dī K6/135
s.- ır Y4/131
s.- ırdım Y4/130
s.- iy A2/111
s.- íyi A13/38
s.- mış ŞK7/77

sıyırT - : **Sıyırma işini yaptırmak.**
s.- dı M6/13
s.- mış Y5/295

sızı : **Ağrı.**
s. İ1/81

sızı mızı : **Ağrı.**
s. İ3/78

sızıla - : **Ağrımak.**
s.- r A3/100
s.- rıdī ŞK8/128

sızla - : **Ağrımak.**
s.- yaraġ ŞK15/53

si : **Su.**
s.+ yu O21/47

sī - : **Sığmak.**
s.- mıyū İ5/15, İ5/17
s.- yodū İ7/12

si mi[v] : **Şey.**
s. Y6/110

siñsiñi : **Sinsini, düğünde ateşin etrafında oynanan oyun.**
s. Y5/66

sibel : **Sibel, kişi adı.**
s. ŞK5/62, ŞK5/68

sicʿāġ : **Sıcak.**
s.+ da M10/17

síc ʿāġ : **Sıcak.**
s.+ dī M9/54

sicaḫ : **Sıcak.**
s.+ sa A3/226

sícaḫ : **Sıcak.**
s. A12/62

siçan ā : **Sıçan Ağa masalı.**
s. ND3/17

siçan āġa : **Sıçan Ağa masalı.**
s. ND3/24

sīdır - : **Sığdırmak.**
s.- dıḫ A3/224

sifalı : **Şifalı.**
s. Y6/108, Y6/131

sifālı : **Şifalı.**
s. Y6/107, Y6/111

sifdáh : **Önce, öncelikle.**
s. O4/31

siftah : **Önce, öncelikle.**
s. ŞK6/55, ŞK17/72, A8/86

siftaḫ : **Önce, öncelikle.**
s. Y5/200

sifteh : **Önce, öncelikle.**

s. ŞK14/67

sīġ - : **Sığmak.**
s.- dım O7/41

siġara : **Sigara.**
s. A5/133, Y5/309, Y5/312

sigdirėd - : **Kovmak.**
s.- ek ŞK10/160

siḫorta : **Sigorta.**
s.+ ya ŞK17/124

sil - : **Silmek.**
s.- dīm K6/114
s.- dīmiz ŞK4/125
s.- dīni İ3/137
s.- er K6/212, O7/61
s.- ersem K7/73
s.- ersin K9/48
s.- ib İ1/50
s.- ik ŞK13/60
s.- iy O20/248
s.- mez O23/9
s.- miş K7/95

sil ʿáʰ : **Silah.**
s. O15/10

sil ʿah : **Silah.**
s.+ ler O10/14

silā̆ḥ : **Silah.**
s. ŞK17/17

sila : **Sıla, gurbet.**
s.+ yı ŞK2/84

síla : **Sıla, gurbet.**
s.+ yı İ1/13

silah : **Silah.**
s. ŞK13/12

siláh : **Silah.**
s. O22/17

siláḥ : **Silah.**
s.+ dā O20/253

silahşor : **Silah kullanan kimse, asker.**
s.+ lar O22/16

sile : **Tam, bütün.**
s.+ si K9/48

silē : **Silah.**
s. A8/36

sileh : **Silah.**
s.+ ler ŞK13/120

silk - : **Silkelemek.**
s.- erdik ŞK8/99
s.- irirdī ŞK8/43
s.- miş K7/95

silsile : **Zincir, sülale.**
s.+ yençe A2/109

simid : **Simit.**
s. M2/17, M5/25, ŞK4/120, ŞK8/99
s.+ i A5/228
s.+ in A5/229

simid åşı : **Köftelik bulgurdan yapılan yemek.**
s. M1/21

simidci : **Simit işiyle uğraşan kimse.**
s.+ lerdē M2/17

simiT : **Köftelik bulgur.**
s. K10/85

simm u zeri : **Altın gümüş.**
s. O6/26

simō : **Simo, kişi adı.**
s. K10/49

simsiyah : **Çok siyah.**
s. M12/76

simsiyaḥ : **Çok siyah.**
s. A8/88

sin : **Sen kişi zamiri.**
s. ŞK17/55

siñ - : **Sinmek, kokmak.**
s.- memiş ŞB6/38

sinī : **Sini, tepsi.**
s. M8/34

sinan : **Sinan, kişi adı.**
s.+ dān O8/11

sindi : **Şimdi.**
s. Y6/104, Y6/110, Y6/142, Y6/146

sindik : **Şimdi.**
s. Y7/20

sindirgeç : **Sindirgeç, oyun türü.**
s. A3/211, A3/212

sine : **Sene, yıl.**
s.+ lerce O3/65

sine : **Sine bağır.**
s.+ mi ŞK18/348
s.+ n ŞK18/386

sinek : **Sinek.**
s. ŞK4/25, ŞK4/31, ŞK4/37, ŞK4/41, ŞK4/47, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65

singer : **Singer, dikiş makinesi.**
s. A8/16

sini : **Sini, tepsi.**
s. ŞK5/86, A8/17, Y4/108, Y4/111, Y4/209, Y4/210
s.+ den Y4/108
s.+ ler Y4/99
s.+ n A10/29
s.+ nin Y4/101
s.+ sinin K12/48
s.+ ye ŞK5/4, ŞK5/73

siñile - : **Karanlıkta çıkan ses.**
s.- rdi ŞK7/189, ŞK7/192

sinillen - : **Sinirlenmek.**
s.- iyēmse ŞK7/181

siñillen - : **Sinirlenmek.**
s.- iyēm ŞK7/180

sinir : **Sinir.**
s.+ den N2/67

siñir : **Sinir.**
s. ŞK7/179, ŞK7/182

siñsele : **Sülale.**
s.+ mize A7/68

sinsile : **Sülale.**
s.+ yizin A1/243

siñsile : **Sülale.**
s.+ min Y5/406

siñsiñ : **Sinsini, düğünde ateşin etrafında oynanan oyun.**
s. ŞK7/193, Y6/22

sinsin ġoy - : **Ateş koymak.**
s.- miyā ŞK17/316

siñsiñi : **Sinsini, düğünde ateşin etrafında oynanan oyun.**
s. A8/51, A8/54, Y5/67, Y5/68

sintir - : **Sinirlenmek.**
s.- medim Y1/27

sintír - : **Sinirlenmek.**
s.- dī Y1/9

sipáhe : **Asker.**
s. K10/50

sipir - : **Süpürmek.**
s.- illerdī K11/15

sipirke : **Süpürge.**
s.+ den K11/15

siprayíl : **Saç sipreyi.**
s. M8/17

sírd : **Sırt, arka.**
s. İ5/54

sīrd : **Sırt, arka.**
s.+ larına ŞK18/259

sīrd : **Siirt, yer adı.**
s.+ de İ5/186, İ5/187

sirket : **Şirket, ofis.**
s.+ i Y6/37, Y6/38

sirolamatin köyü : **Sırolamatin köyü.**
s.+ ne İ2/96

sirvid - : **Sivritmek.**
s.- irdıḫ A3/211

sis - : **Şişmek.**
s.- di Y6/86

sitil : **Kova.**
s.+ iñ ND4/39

sitres : **Stres.**

s. M9/56

sittı ḫanım : **Sıttı Hanım, kişi adı.**
s. ND3/14, ND3/17, ND3/20, ND3/23, ND3/24
s.+ ıñ ND3/5, ND3/12

síttı ḫanım : **Sıttı Hanım, kişi adı.**
s. ND3/4

sivas : **Sivas, yer adı.**
s. Y6/37

siy : **Şey.**
s.+ e N8/62

siyăt : **Seyahat.**
s.+ e ŞB1/6

siyah : **Siyah, kara.**
s. ŞK17/134, ŞK18/420, ŞB2/75

siyaḥ : **Siyah, kara.**
s. İ6/68, İ6/70

siyáh : **Siyah, kara.**
s. ŞB2/75, ŞB2/96

siyáḫ : **Siyah, kara.**
s.+ imiş A5/73

siyāʰ : **Siyah, kara.**
s. ŞB2/75

siyáḫ siyáḫ : **Çok siyah.**
s. A9/35

siyaḥát : **Seyahat, gezi.**
s. ŞB1/13

siyāḫat : **Seyahat, gezi.**
s.+ e ŞB1/6

sīyahat : **Seyahat, gezi.**
s.+ e ŞB1/4

síyasat : **Siyaset, politika.**
s.+ tı N1/181

siz : **Siz, şahıs zamiri.**
s.+ ī ŞB1/25, O4/32
s.+ īnēñ N1/311
s. M12/39, ŞK4/177, ŞK8/156, ŞK10/140, ŞK10/170, ŞK14/50, ŞK16/16, ŞK16/30, ŞK16/31, ŞK18/205, ŞK18/208, A1/9, A1/296, A2/19, A2/37, A5/249, A5/42, A9/58, A13/107, A13/111, İ3/17, İ7/3, İ7/17, İ8/23, K2/9, K2/12, K3/11, K5/60, K10/46, K10/84, N1/5, N7/20, ND4/178, O2/7, O4/34, O9/95, O10/63, O13/51, O17/21, O17/22, O22/32, O22/39, Y4/285, Y4/83, Y5/112, Y5/24, Y5/267, Y5/280, Y5/286, Y5/289, Y6/135
s.+ de ŞK11/33
s.+ dē M9/64
s.+ den ŞK3/105, ŞK5/44, ŞK7/3, ŞB2/9, İ6/2, O5/18
s.+ e M5/54, ŞK8/114, ŞK8/154, ŞK10/92, ŞK15/80, ŞK15/91, ŞK16/26, ŞK16/27, ŞK17/113, ŞK18/140, A1/16, A1/307, İ3/104, K5/30, K6/25, K10/84, N6/4, N8/46, O4/34, O5/3, O10/83, O12/33, O12/47, O16/17, O16/49, O17/33, O20/195, O20/226, O22/49, ŞK3/57, O3/5, O4/32
s.+ ē ŞK3/53
s.+ i ŞK18/242, A1/16, A5/37, A13/117, A13/126, K6/149, K6/154, O4/35, O20/31, O20/40, O22/29, Y4/29, Y4/293
s.+ in M12/14, ŞK7/44, ŞK7/83, ŞB6/57, A1/307, A5/252, A13/34, İ5/9, K11/39, K12/138, K12/140, N8/14, ND4/141, O4/15, O10/107, O17/57, O20/117, Y1/10, Y4/112, Y4/30, Y5/120, Y5/137, Y5/217, Y5/408
s.+ iñ ŞK3/108, ŞK10/51, ŞK18/417, N1/122, N7/20, O9/105, O9/106, O9/25, O14/6, O14/57, O14/63, O14/73, O17/85, O19/58, O20/163
s.+ inēn N1/311
s.+ ler ŞK14/31
s.+ lerde İ4/27, O20/225
s.+ nen M12/27

sīz : **Siz, şahıs zamiri.**
s. O13/16

size düş - : **İlgilendirmek.**
s.- meS M12/90

so : **Sonra.**
s. O22/25

sō - : **Soğumak.**
s.- rdū A8/81
s.- sa ŞK2/8
s.- ur A13/97

s.- ūr Y5/301

sō : **Soğuk.**
s.+ u ŞK8/18

soān : **Soğan.**
s. ŞK6/23, K9/81

sōan dā : **Soğan Dağı, yer adı.**
s.+ nda ŞK18/165-166

soba : **Soba.**
s. K10/80, O17/60
s.+ dān O17/67
s.+ lārın ND2/3
s.+ nın A12/55, Y4/15
s.+ nıñ ŞK8/91
s.+ yı ŞK8/91

sobā : **Soba.**
s. O17/67

sōbet : **Sohbet.**
s.+ ine İ7/5

sobi : **Soba.**
s.+ y O17/78

soda : **Soda.**
s.+ sını M10/4

sofa : **Sofa.**
s.+ nın ŞK4/198

sofi : **Sofi.**
s. A4/37
s.+ yle A4/103

sofra : **Sofra.**
s.+ larī M3/13

sofu : **Sofi.**
s. A4/118, Y5/251

soġ - : **Sokmak.**
s.- dū K11/36, K11/37
s.- mış N5/4
s.- muş N5/10

sōġ : **Soğuk.**
s. M11/19
s.+ da O13/39
s.+ dan M6/89, O17/78
s.+ lar O17/83

sōġ - : **Sokmak.**
s.- muş Y5/432
s.- mụ̀ş N5/10
s.- suñ M8/84

soġan : **Soğan**
s. A2/51, A3/265, K7/165, O1/26
s.+ ı K9/88, K9/89
s.+ nı O1/30

sōġlama : **Grip, soğuk algınlığı.**
s. A11/87

soġu - : **Soğumak.**
s.- r İ3/160
s.- rdu K10/94

soḫ - : **Sokmak.**
s.- alardı A4/167
s.- allār K8/22
s.- allardī ŞK13/96
s.- amiyoḳ ŞK9/64
s.- ar ND6/65
s.- ār K4/26
s.- ardı ND6/64
s.- ardıḳ ŞK4/94, ŞK4/97
s.- arım ŞB2/43
s.- din A1/241
s.- iy A1/245, A2/103
s.- iyler A1/241
s.- iyleʳ A1/241
s.- iyū ŞK10/18
s.- muş A7/62
s.- mūş O16/23
s.- uy A1/244, A13/88

soḫā : **Sokak.**
s.+ nda ŞB6/43

soḫaḳ : **Sokak.**
s.+ ları ŞK5/5

sóhbed : **Sohbet.**
s. M1/19

sohōlekeli ?
s. ŞK7/206

soḫu : **Soku taşı.**
s.+ larda A8/76
s.+ ları A8/76

sok - : **Sokmak.**
s.- iyē Y2/60

soḳ - : **Sokmak.**
s.- iye Y2/66

sōḳ : **Soğuk.**
s. ŞK14/10, N1/248
s.+ da ŞK2/20

sōḳ alġınnī : **Soğuk alğınlığı, grip.**
s. ŞK9/91

sōḳ sōḳ : **Çok soğuk.**
s. ŞK8/135

sol - : **Solmak.**
s.- uyu ŞK4/54

sol : **Sol taraf.**
s. ŞK7/198, ŞK14/14
s.+ a ŞK15/41, İ2/56, ND3/19
s.+ lā ŞK7/189
s.+ unda ŞB2/33

solaḳ : **Solak.**
s. ŞK13/147

sōluġ : **Soluk, nefes.**
s. İ3/32

soluġluġ ol - : **Ölmek.**
s.- iy A2/36

sōma : **Somuya Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
s.+ ya ŞK14/17

somiyā sīmaz : **Somuya Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
s. ŞK3/113

somiye : **Tahta veya demirden kanepe.**
s.+ ñiz O20/24

somu : **Somuya Sığmaz, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahramanlardan biri.**
s. O20/25

somun : **Ekmek türü.**
s. M6/8, M9/51
s.+ u O19/51

sōmun : **Ekmek türü.**
s. O19/51

somur - : **Somurmak.**
s.- ūr O1/15

son : **Son, ilkin karşıtı.**
s. K7/187, K9/9, K9/64, K12/34
s.+ unda M8/70, İ5/11, Y1/94

soñ : **Son, ilkin karşıtı.**
s. ŞK2/57, ŞK2/58, ŞK16/41, ŞB6/109, N1/170, N6/21
s.+ u ŞK18/17, ND4/183, ND4/70
s.+ unda M5/28, ŞK18/27, A12/38, A12/43, A13/168, K9/99, O11/9
s.+ undan K10/68
s.+ unu ŞK17/148, O8/72

sōn : **Son, ilkin karşıtı.**
s. M11/35

sōñ : **Son, ilkin karşıtı.**
s.+ unu O8/74

sona : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. M1/8, M1/14, M1/22, M1/24, M1/31, M7/6, M10/5, M10/6, M10/7, M10/8, M11/4, M11/8, M11/21, M11/28, ŞK2/20, ŞK3/53, ŞK6/14, ŞK6/24, ŞK6/25, ŞK10/177, ŞK14/6, ŞK14/9, ŞK14/37, ŞB2/126, ŞB3/18, A2/98, A5/152, İ5/8, İ6/41, K5/6, K6/8, K6/14, K6/140, N1/100, N1/33, N1/66, N1/67, N1/72, N1/83, N1/93, N4/24, N4/25, N4/27, N7/8, N7/16, ND6/37, ND6/38, O1/27, O2/19, O2/21, O2/23, O3/31, O4/10, O4/14, O4/32, O6/42, O10/72, O10/73, O12/47, O13/35, O13/42, O14/72, O15/5, O16/38, O17/13, O17/19, O18/17, O18/51, O20/105, O20/108, O20/116, O20/165, O20/195, O21/17, O21/49, Y1/23
s.+ dan O20/94
s.+ ḫı ŞB2/97, ŞB2/99
s.+ yā A13/143

sonā : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. M1/20, M7/32, M7/41, M8/6, M8/17, M10/4, M10/5, M10/7, M10/10, M10/31, ŞK2/41, ŞK6/21, ŞK6/22, ŞK6/56, ŞK6/58, ŞK7/99, ŞK15/4, ŞB3/16, İ1/115, İ1/127, İ3/30, İ3/52, İ6/39, İ6/78, K2/16, N1/111, N1/97, O3/8, O3/10, O3/11, O3/76, O11/38, O15/4, O16/41, O18/50, O20/175, O22/73, Y5/162
s.+ dan K7/139, K12/27, O10/6

soña : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. İ5/174, İ5/190, İ5/38, İ5/40

soñā : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞK7/195

sóna : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞB6/42

sȯna : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. M1/8

sȯnā : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s.+ dan O10/4

sōna : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. M1/9, M3/21, M6/9, M6/18, M6/31, M6/48, M6/70, M6/77, M6/79, M6/98, M7/6, M7/8, M7/29, M7/30, M7/37, M7/93, M8/108, M8/120, M8/23, M8/29, M8/60, M8/80, M9/33, M9/35, M10/7, M11/14, M11/15, M11/19, M11/28, M12/8, M12/9, M12/72, M12/74, M12/94, ŞK2/129, ŞK2/45, ŞK2/46, ŞK2/52, ŞK2/57, ŞK2/58, ŞK7/130, ŞK7/17, ŞK7/174, ŞK7/203, ŞK7/211, ŞK7/98, ŞK8/12, ŞK8/148, ŞK8/179, ŞK8/21, ŞK8/22, ŞK8/31, ŞK8/77, ŞK8/80, ŞK8/82, ŞK10/139, ŞK10/146, ŞK10/175, ŞK10/182, ŞK10/183, ŞK10/191, ŞK10/58, ŞK14/17, ŞK14/47, ŞK14/54, ŞK15/21, ŞK15/25, ŞK15/26, ŞK15/48, ŞK17/7, ŞK17/298, ŞK18/114, ŞK18/116, ŞK18/186, ŞK18/408, ŞK18/423, ŞB3/5, ŞB6/108, ŞB6/36, ŞB6/41, ŞB6/55, ŞB6/60, ŞB6/75, ŞB6/79, ŞB6/81, ŞB6/90, ŞB6/98, ŞB7/7, ŞB7/21, ŞB7/25, ŞB7/26, ŞB7/42, ŞB7/44, ŞB7/62, ŞB7/73, ŞB7/77, ŞB7/80, ŞB7/83, A1/131, A1/166, A1/256, A1/257, A1/270, A1/59, A1/76, A1/98, A3/122, A3/221, A3/86, A4/148, A4/154, A4/156, A4/164, A4/19, A5/5, A5/101, A5/117, A5/146, A5/152, A5/155, A5/181, A5/189, A5/195, A5/239, A5/240, A5/49, A6/59, A7/6, A8/8, A8/132, A8/37, A8/75, A8/77, A9/50, A9/52, A9/61, A9/62, A10/7, A10/8, A10/23, A10/30, A10/31, A10/49, A11/100, A11/108, A11/32, A11/61, A11/76, A12/15, A12/45, A12/64, A12/83, A12/87, A13/30, İ1/5, İ1/7, İ1/111, İ1/126, İ1/129, İ1/29, İ1/67, İ1/91, İ2/41, İ2/46, İ2/63, İ2/84, İ3/67, İ4/44, İ5/106, İ5/52, İ5/77, İ6/38, İ6/40, K6/140, K6/155, K6/211, K6/51, K7/153, K7/74, K7/84, K9/13, K9/15, K9/72, K9/74, K10/103, K10/106, K10/21, K10/25, K10/33, K10/38, K10/56, K11/25, K11/27, K12/103, K12/122, K12/195, K12/74, N1/102, N5/27, ND6/31, ND6/32, ND6/33, ND6/37, ND6/59, O1/17, O2/20, O2/36, O2/40, O3/6, O3/29, O3/31, O3/78, O4/13, O4/14, O8/16, O9/45, O9/73, O9/76, O10/14, O10/21, O10/24, O10/35, O10/70, O12/15, O12/21, O14/20, O15/10, O17/6, O17/14, O18/48, O18/50, O19/62, O21/42, O22/7, O22/52, O22/53, Y1/114, Y1/25, Y2/23, Y2/31, Y2/68, Y3/16, Y4/6, Y4/7, Y4/149, Y4/173, Y4/197, Y4/225, Y4/37, Y4/43, Y5/100, Y5/162, Y5/354, Y5/369, Y5/378, Y5/394, Y5/408, Y5/428, Y5/438, Y6/70, Y6/71, Y6/82, Y7/4, Y7/5, Y8/19, Y8/24, Y8/30, Y8/31, Y8/45, Y8/53
s.+ dan ŞK18/200, O4/31, Y5/325

sōnā : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞK2/57, ŞK6/57, ŞK10/146, ŞK18/46, İ1/132, İ5/10, İ5/173, İ7/51, K5/137, K10/36, Y6/70

sōña : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. O4/31, Y4/210

sona sonā : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. ND6/23

sōnadan : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. M5/15

sonamıya : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. M6/16, M6/24, M6/74, M6/84

sōnamıya : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. M6/51

sonamiya : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. M6/29

sonȧmiya : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. M6/23

soñbaḥar : **Sonbahar, mevsim adı.**
s. Y6/83

soñgıra : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. ND4/92

soñgura : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s.+ ddān ND4/30

songül : **Songül, kişi adı.**
s. ND6/49

sonra : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. ŞB6/5, A2/90, A2/92, A3/272, K3/6, K3/15, N3/45

soñra : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. İ5/41, K3/13

sonsuz : **Sonu olmayan.**
s. N1/247

soñu ol - : **Sonu olmak.**
s.- maz O19/10

sopa : **Sopa.**
s. Y4/187

sōpet et - : **Sohbet etmek, konuşmak.**
s.- Tik M12/86

sor - : **Sormak.**
s.- īm O9/87
s.- īy N1/307, O19/67
s. K6/98, O16/14, O19/7, O22/19
s.- abilir ŞK7/157
s.- abilirsin Y6/134
s.- allār ŞK2/67, K12/66
s.- an ŞK7/181
s.- ana ŞB6/75
s.- ar A13/61
s.- arım ŞK18/33, A13/63
s.- armış ŞK8/113
s.- arsañ ŞK18/31, K12/153
s.- arsıñ ŞK18/61
s.- asāñ O16/14
s.- du A12/23
s.- dū ŞK10/27, K12/133
s.- dun ŞK12/4
s.- iy A4/80, A4/84, K12/17
s.- iyi ŞK10/7
s.- iyo N3/21
s.- iyrim A1/202
s.- ma K7/109, K7/72
s.- madan O22/85
s.- manın ŞK7/154
s.- maya ŞB6/75
s.- miyoñuz ŞK10/140
s.- mụ̀ş K7/21
s.- muş ŞK3/18, A12/17, K7/16, K7/30, Y4/52
s.- muşlār ŞK18/247, O11/6
s.- samayın ŞK14/76
s.- sañ ŞK14/75
s.- senē ŞK9/3, ŞK9/6
s.- ucun ŞK7/152
s.- ucuñ ŞK18/35
s.- un A7/22
s.- ur A1/199
s.- urduḫ A1/317
s.- ūversē ŞK10/95
s.- uyo N3/25
s.- uyō İ2/48, ŞB2/62
s.- uyu N2/32
s.- uyum ŞK7/152

sōr - : **Sormak.**
s. O5/7, ŞK7/157, N1/199
s.- arım ŞK18/34
s.- idīñ K4/28
s.- mıyāñ K9/124

sora : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. ŞK2/108, ŞK14/37, İ5/6, N2/17, N3/4, ND4/176, O22/15

sorā : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. İ5/65, İ7/95, O22/24

sōra : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. ŞK1/28, ŞK1/29, ŞK1/30, ŞK1/36, ŞK7/174, A3/258, A3/259, İ2/46, İ5/18, İ5/26, İ5/27, İ5/64, İ7/81, K12/29, N2/44, O22/46, Y4/7
s.+ ki İ7/57

sōrā : **Sonra, sonradan, daha sonra.**
s. İ7/96

sōra : **Sofra.**
s.+ sınıñ ŞK2/110

sorbā : **Zorba.**
s. ŞK6/74

sorġu : **Sorgu.**
s. K13/17, O20/7

sórma : **Sormak işi.**
s.+ nın ŞK7/157

sō̄rme : **Söğürtme, patlıcan yemeği.**

s. M10/30, Y4/4

sōrt : **Çalışma.**
s.+ dan ŞB5/3

soru : **Soru**
s. ŞK18/35, K12/117, K12/133, K12/143
s.+ ñuza K12/138

sorū : **Soru.**
s.+ lar A4/44

sorul - : **Sorma işi yapılmak.**
s.- may İ3/161
s.- ur O6/28

sorumlu : **Sorumlu, mesul.**
s. A5/200, A5/201, A5/203, A5/207
s.+ su ŞK10/80, ŞK15/89

soruşdur - : **Soruşturmak.**
s.- iyi ŞK10/7

sos : **Sos**
s. M2/40

soū - : **Soğumak.**
s.- dū M6/30

sōu - : **Soğumak.**
s.- masını M11/19

souġ : **Soğuk.**
s. A13/28

soūġ : **Soğuk.**
s. O3/39, Y6/78

sōuġ : **Soğuk.**
s. M11/13, O17/66

souġlamı : **Soğuk algınlığı, grip.**
s.+ ya A11/88

soūġlùġ çiçe : **Soğukluk çiçeği.**
s. İ5/166

soūġlùġ çiçē : **Soğukluk çiçeği.**
s. İ5/166

souḳ : **Soğuk.**
s. ŞK14/18

soūḳ : **Soğuk.**
s. ŞK14/17, A12/54, K7/117

sōuḳ alġınlī : **Soğuk.**
s. Y6/98

soūḳ : **Soğuk.**
s. Y6/98

sōūḳluġ : **Soğukluk çiçeği.**
s.+ dan ŞK14/24

sóvan : **Soğan.**
s. ŞK6/39

sovan dā : **Soğan Dağı, yer adı.**
s.+ na ŞK18/134

sovūḳ : **Soğuk.**
s. İ7/70

sowan dā : **Soğan Dağı, yer adı.**
s. ŞK18/134

soy - : **Soymak.**
s. K2/12, ŞK10/8, ŞK10/28
s.- armıştı ŞK3/120
s.- arsın İ5/186
s.- iyler O7/15
s.- mùş ŞK16/56
s.- muş K2/14
s.- uylar ŞK10/31

soy : **Soy, ata.**
s. A5/137, K12/104, Y4/50, Y4/51, Y4/53, Y6/33, Y6/34
s.+ um ND5/45

sōy - : **Soymak.**
s.- du ŞK9/39

soyad : **Soyadı.**
s.+ ı İ7/49

sōy : **Soy, ata.**
s.+ inda O13/39

soyna : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞK6/38, ŞK10/20, O1/26

sōyna : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞK18/106

sōʸnā : **Sonra, öncenin karşıtı.**
s. ŞK18/385, ŞK18/50

soyun - : **Soyunmak.**
s.- iyu ŞK10/21

söbe söbe : **Bir adet, tane (Mısır).**
s. ŞK5/43

sōbet ėd - : **Sohbet etmek, konuşmak.**
s.- erken ŞK3/43
s.- iyōdu ŞK3/55

sȏd : **Söğüt, yer adı.**
s.+ e K12/86

sō̈d : **Söğüt, yer adı.**
s. K12/72, K12/83
s.+ dē K12/90

sȍd : **Söğüt, yer adı.**
s.+ de K12/87

sō̈d ġasabası : **Söğüt, yer adı.**
s.+ nda K12/27

sȏd boġazı : **Söğüt Boğazı, yer adı.**
s. K12/82

sög - : **Sökmek.**
s.- müşler ND4/148

sō̈g - : **Sökmek.**
s.- düler İ5/43, O10/27
s.- erim K10/43
s.- müş ŞK7/73

sō̈gdür - : **Sökme işini yaptırmak.**
s.- müşlēr O22/59

söhbed ėd - : **Sohbet etmek.**
s.- iyōdu ŞK3/54

söhbet : **Sohbet.**
s. K7/37

söhür : **Sahur.**
s. M1/20
s.+ dē M1/20, M1/24, M2/40, M2/41

söhʿür : **Sahur.**
s.+ ē O19/58

sō̈hür : **Sahur.**
s.+ e M1/20

sȏhʿür : **Sahur.**
s.+ nen K6/168

söhürlṻ : **Sahurluk yiyecek.**
s.+ mü M4/10

sök - : **Sökmek.**
s.- düm K6/113
s.- eller İ1/41
s.- ellēr O20/242
s.- er ŞK1/19
s.- ēr N1/193
s.- erdi A3/266
s.- erıḫ A1/303
s.- eridi A3/268
s.- icāḫ A4/115
s.- icaḫla A1/306
s.- iler A1/309

sō̈k - : **Sökmek.**
s. K7/93
s.- düler İ4/51
s.- eceg ŞK3/8
s.- eken ŞK3/7
s.- er K5/133
s.- iy M7/28, M7/29

sökil - : **Sökme işi yapılmak.**
s.- iy A4/119

sō̈kil - : **Sökme işi yapılmak.**
s.- iy A4/120

sökük : **Sökülmüş olan.**
s. K2/48

sökün ėd - : **Göç etmek.**
s.- miş O22/5

söle - : **Söylemek.**
s. Y5/343
s.- dī ŞK18/422
s.- di Y1/104
s.- din İ7/4
s.- lleridi ŞK7/108
s.- me O10/100
s.- mē O10/100
s.- medīñ ŞK18/376
s.- ridim ŞK18/411
s.- rim O12/14
s.- sin A13/78
s.- yēm İ4/5
s.- yib İ3/129

sölē - : **Söylemek.**
s. ŞK18/324

sō̈le - : **Söylemek.**
s. A5/8, A5/71, İ3/143, İ6/77, K6/17, K6/187, N1/307, O8/51, O8/57, O8/64, O8/65, O8/66, O8/67, O19/12, O19/13, O19/64, O22/72,

Y5/344, Y5/352, M5/7, M7/28, M8/99, ŞK1/44, ŞK3/60, ŞK5/49, ŞK5/60, ŞK9/8, ŞK10/122, ŞK10/124, ŞK10/146,ŞK10/150, ŞK16/6, ŞK17/278, ŞB7/33
s.- dī ŞK3/35
s.- dīm İ3/164
s.- dīn O8/75
s.- dīni O8/34
s.- dīnnen K6/188
s.- di ŞK3/100, ŞK3/99, ŞB1/40, A5/79, A5/86, A5/88, İ3/130, K12/34, Y1/104, Y1/70
s.- dik İ7/5
s.- dim ŞK3/26, ŞK3/35, ŞK17/217, A2/75, İ3/130, ND4/158, O8/31, O10/74, O20/187, O23/32
s.- dimi İ3/104
s.- dimiz O20/158
s.- din ŞK18/376, A3/146, İ7/4, O8/30
s.- diñ O8/28, O9/60, Y6/25
s.- dine K7/122
s.- dini İ3/162
s.- dirdī ŞK9/49
s.- dumi Y5/17
s.- dūmi Y5/17
s.- dūnu A5/58
s.- ik ŞK2/40
s.- ller ŞK13/15, ŞK13/33, A8/39, A8/40, O3/4
s.- llēr K8/23, O3/13, O6/44
s.- llerdī M8/71, ŞK15/27, A6/5, A8/39, İ1/135, İ1/39, O16/12
s.- llerdi ŞK12/45, A13/22, N6/9
s.- lleridī ŞK17/210, ŞK17/29
s.- lleridi ŞK7/107, ŞK12/45, ŞK17/19, İ1/39, İ5/101
s.- llerimiş A6/6
s.- mīm M2/13, K6/148, O3/54
s.- me ŞK18/348, A4/166, O16/33, O20/17
s.- medi ŞK13/91
s.- medim O20/17
s.- meg ŞK3/50
s.- meliyim ŞK12/9
s.- mem ŞK5/50, A2/40
s.- men ŞB1/36
s.- mesem O21/50
s.- messen Y5/340
s.- messēn O16/39
s.- mez ŞK13/14
s.- mezdim ŞK7/166
s.- mim O5/9, Y6/89
s.- miş M11/27, ŞK9/87, A5/249, A12/73, K5/127, K7/152, O9/6, O9/72, O20/181, O20/191
s.- mişik ŞK18/395
s.- miy K4/27
s.- miycegsiñ O16/40
s.- miye N1/182, O18/17, Y5/170
s.- miyek O2/15, O10/100
s.- miyoñ ŞK9/25
s.- n Y4/74
s.- ñ ŞK3/139, ŞK3/25, ŞK10/132
s.- nen M8/88, ŞK2/89
s.- nir M8/79, ŞK3/42
s.- nirdī M8/71
s.- r M7/46, M7/59, ŞK2/77, ŞK3/4, ŞK3/6, ŞK3/12, ŞK3/13, ŞK3/16, ŞK7/128, ŞK8/159, ŞK18/424, ŞK18/426, A6/4, A11/38, K7/182, N1/121, N1/222, O3/14, O22/65
s.- rdī M8/67, İ2/6, İ2/7
s.- rdi ŞK13/139, ŞK13/141, A1/315, A3/117, A5/8, A6/5, A6/6, A6/7, A6/8, A7/9, A8/38, İ2/7, İ2/9, K6/159, O10/9, O10/74, O10/80, O10/81, O17/33
s.- rdik ŞK17/209, ŞK17/216, ŞK18/5, İ1/28, İ1/38, İ1/52, O10/100
s.- rdim ŞK5/53, ŞK18/326, O3/18, O8/59, O10/106
s.- ridi ŞK18/414, A13/17, A13/19
s.- ridim ŞK9/48, ŞK9/60, ŞK9/70, ŞK17/217, ŞK18/325, ŞK18/412, İ1/28
s.- rik K7/180
s.- rim ŞK3/24, ŞK3/41, ŞK9/76, ŞK10/92, ŞK15/80, A4/138, A5/217, K10/27, O8/27, O12/28, O13/50, O17/22, O20/14, O20/16, O22/70, Y5/195, Y5/346
s.- rimiş ŞK3/15, ŞK3/16
s.- rimişdi ŞK3/14
s.- rken M8/56, A4/38, K7/187
s.- rleridi A3/232
s.- rmiş O8/26
s.- rsīz N7/20
s.- rseg ŞB5/4
s.- rsin A3/76, Y4/245
s.- sān Y6/135
s.- sāz Y6/135
s.- se O8/58
s.- sem ŞK1/6, ŞK18/425, ŞK18/427, A4/151
s.- sēm O7/7
s.- señ ŞK3/25
s.- sene ŞK5/69, İ3/141, İ3/145, O8/78, O8/46
s.- senē O8/61
s.- señē ŞK9/25
s.- sin ŞK15/82, K7/153

s.- siñ ŞK1/44
s.- yi İ3/130
s.- yib İ3/129
s.- yig ŞK3/50
s.- yiksin ŞK18/375
s.- yim ŞK5/52, ŞK5/61, ŞB2/113, A2/67, A3/233, A4/142, A4/28, İ3/104, İ3/129
s.- yin O19/36
s.- yinci A5/78
s.- ʸinci ŞK15/89

sõlė - **: Söylemek.**
s.- ym M6/3

sõlē - **: Söylemek.**
s. Y5/45
s.- cin Y5/338
s.- r K7/181
s.- yim ŞK5/4, ŞK10/47

sõle - **: Söylemek.**
s. O20/15
s.- di Y6/134

sõled - **: Söyleme işini yaptırmak.**
s.- irleridi A3/207
s.- ridik ŞK7/131
s.- irdīm ŞK17/70
s.- meyin O4/19

sölemesi ʿayib : Söylenilmesi ayıp olan bir şeyden önce söylenilen söz.
s. M5/23

sõlemesi ʿayib : Söylenmesi ayıp olduğu düşünülen sözden önce söylenir.
s. M5/20, s. O5/40

sõlen - **: Söylenmek, şikayet etmek.**
s.- ir ŞK3/11, ŞK3/44, ŞK3/48, ŞK13/36, A5/131
s.- irdi M8/82, ŞK13/139
s.- miye ŞK18/65

sõlenti **: Söylenti, dedikodu.**
s.+ lē İ5/13

sõleş - **: Söyleşmek.**
s.- iller A5/117

sõlet - **: Söyleme işini yaptırmak.**
s.- mesekidi ŞK15/94
s.- mişik ŞK15/94

sölen - **: Söyleme işi yapılmak.**
s.- ir K7/187
s.- iyi İ2/94

söli - **: Söylemek.**
s.- cám A4/50
s.- m K7/187
s.- y A3/96, K7/167, K7/179, K7/194
s.- yá ŞK8/157

sölī - **: Söylemek.**
s.- m O8/65
s.- y Y7/12

sõlī - **: Söylemek.**
s.- m N3/12, O8/65

sõli - **: Söylemek.**
s.- cek N1/287
s.- cēm O9/62
s.- m M9/21, ŞK12/4, K7/163, K12/73, O7/8, O7/9, O10/28, O17/64, O19/80, O20/195, O20/63, O21/9, O21/44
s.- y ŞK10/184, A3/152, A3/153, A3/183, A3/96, A4/117, A13/5, K7/194, K12/103, N1/126, N1/209, O9/67, O10/106, O10/80, O13/5, O22/74, Y7/12, O20/258
s.- ye ŞK12/17
s.- yecē O20/21
s.- yecēm ŞK7/178, A13/71
s.- yek A6/64, N1/121, O20/154
s.- yem ŞK12/37
s.- yemem ŞK7/176, O3/14, O12/28
s.- yememiş O22/71
s.- yen ŞK5/51, K5/126, O3/14, O18/55
s.- yenner ŞK1/48, ŞK3/6
s.- yennēr ŞK1/4, O7/7
s.- yi A3/129
s.- ʸlēr O17/23
s.- yrim A4/166

sölū - **: Söylemek.**
s.- sen O8/57

sölü - **: Söylemek.**
s.- yemiyōm İ3/103
s.- yo ŞK3/68, ŞB2/110
s.- yō ŞK18/227, ŞK18/229
s.- yüm İ3/120

sõlū - **: Söylemek.**
s.- y A13/39
s.- ʸler O3/13
s.- yō A5/24

sō̄lü - **: Söylemek.**
s.- y A13/11, A13/12, A13/91
s.- yebilirim ŞK1/10
s.- yem ŞK13/11
s.- yemezdi O10/75
s.- yemezmiş N2/7
s.- yen A13/14
s.- yo ŞK3/48, ŞK3/52, ŞK15/84, ŞB2/115
s.- yō ŞK18/56, A5/78
s.- yolar ŞB3/20, ŞB3/22, ŞB3/23
s.- yōlar İ5/22
s.- yomuşuñ ŞK3/23
s.- yosā ŞB2/104
s.- yōsa A13/45
s.- yular ŞK3/48
s.- yum İ3/165
s.- yü ŞK17/209
s.- yüle^{r} ŞK3/10

sō̄lṻ - **: Söylemek.**
s.- yemedi N1/141
s.- yemessē ŞK3/39
s.- yemessiñ ŞK3/46
s.- yemez ŞK3/40
s.- yen ŞK3/19, ŞK17/216
s.- yesiñ ŞK3/47
s.- yo ŞK3/21
s.- yü ŞK3/51

sō̄n - **: Sönmek.**
s.- dü İ6/27
s.- ū̄g Y5/106
s.- ū̄yō İ6/25

sō̄ñ **: Son, ilkin karşıtı.**
s.+ unda ŞK18/227

sönā **: Sonra, öncenin karşıtı.**
s. O1/12, O6/44, O6/46, O9/96, O22/61

sō̄na **: Sonra, öncenin karşıtı.**
s. O15/8

sō̄nā **: Sonra, öncenin karşıtı.**
s. M8/71, O6/42

söndir - **: Söndürmek.**
s.- müye K9/141

söndür - **: Kapatmak.**
s.- rüz M11/18

söndür - **: Söndürmek.**
s.- ī ŞK17/16
s.- meyin A1/9
s.- rṻg O17/65
s.- üyo ŞK4/13
s.- üyom ŞK4/15
s.- üyoñ ŞK4/14

s‘ō̄r **: Sahur.**
s.+ nen O19/70

sō̄ş **: Söğüş yemeği.**
s.+ ünü M7/90

sō̄T **: Söğüt, yer adı.**
s. ŞK7/163

sôv - **: Sevmek.**
s.- düġı A3/111

söylī - **: Söylemek.**
s.- m K6/186

söyle - **: Söylemek.**
s. A5/216, K5/53, K5/55, K8/23, O9/62, Y8/36, M12/60, ŞK18/380, ŞB1/40, ŞB6/72
s.- dīni ŞB7/69
s.- di O16/48
s.- dik K5/62
s.- dim ŞK4/136, K5/35, ND4/143
s.- ller K4/6, K4/22, O12/33, O12/34, O12/47
s.- llēr O12/33
s.- llerdī K10/78, O5/10
s.- llerdi M6/35, K10/27
s.- lleridi ŞK7/126
s.- mīk O1/28
s.- mī̄m O2/5
s.- men ŞK4/106
s.- miş ŞB6/77
s.- miye ŞB7/60
s.- ñ ŞB1/25
s.- r A11/39, O13/6
s.- ridi A12/110
s.- rse ŞB6/69
s.- rseñ K5/53
s.- rsem ŞB7/31
s.- rsiñ O8/56
s.- sēz O14/36, O14/37

sö^{y}le - **: Söylemek.**
s. ŞK18/90
s.- sek ŞK18/396

söylē - **: Söylemek.**
s. K6/185

s.- medi O16/41
s.- r O13/6

sȭyle - **: Söylemek.**
s. K12/102
s.- ller O12/47
s.- llerdi O13/4
s.- me N2/76
s.- miş O10/72
s.- r N7/33
s.- rim O10/99, O12/34

sȭʸle - **: Söylemek.**
s. ŞB2/65

sȭylē - **: Söylemek.**
s.- miş ŞK18/63

söyled - **: Söyleme işini yaptırmak.**
s.- mē O23/19, O23/25

söylemi **: Söylemek işi.**
s.+ ye ŞB7/17

söylen - **: Söylenmek, şikayet etmek.**
s.- irse O16/49
s.- mez K5/28

söyli - **: Söylemek.**
s.- y O10/99
s.- yecēn K12/97
s.- yemem ŞB7/31, O12/28, O12/33
s.- ym ŞB6/72

sȭylī - **: Söylemek.**
s.- m K8/23

sȭyli - **: Söylemek.**
s.- m K8/24, O10/83

söylȭ - **: Söylemek.**
s.- m O13/50

söylü - **: Söylemek.**
s.- yo ŞB2/91

sȭyüd **: Söğüt, yer adı.**
s. K12/23

söz **: Söz, kelime.**
s. ŞK10/175, ŞK13/79, ŞK17/152, ŞB7/63, A3/44, K5/62, K7/77, N1/126, O16/49, Y6/25
s.+ ē ŞK2/89
s.+ lerī ŞK9/62, ND1/28
s.+ leri K7/163
s.+ ü ŞK8/152, ŞK18/394, A5/72, N2/79, O7/5, N7/34
s.+ üme O10/78
s.+ ünde İ5/104
s.+ üne ŞB3/4, ŞB3/16, ŞB3/21, A13/44
s.+ ünē A13/11
s.+ ünnen ŞK18/193
s.+ ü O15/12,O15/13

söz kės - **: Nişandan önceki tören, söz kesmek.**
s.- elleridi İ5/65

söz kesme **: Nişan.**
s. İ5/64
s.+ de Y8/19

söz temsil **: Mesela, örneğin.**
s. ND4/79

söz temsili **: Mesela, örneğin.**
s. ND4/169

söz ver - **: Söz vermek.**
s.- dim M11/31
s.- im A1/201
s.- meyim İ5/183

söz vėr - **: Söz vermek.**
s.- miş O20/235

sözcü **: Sözcü.**
s.+ sü ŞK10/49

sözü dutul - **: Sözü geçen kimse.**
s.- an K12/106

sözümona **: Sanki, güya.**
s. ŞK13/28, A1/285, A1/52, K7/196

sözümoña **: Sanki, güya.**
s. M9/32, ŞB2/86, İ7/20

sözümü yerit - **: Dediğini yaptırmak.**
s.- tik ŞK5/42

sözünü yėre getir -: Söylenilen bir şeyi yerine getirmek.
s.- men ŞK18/193

su **: Su.**
s. M2/21, M9/35, M11/14, M11/19, ŞK4/104, ŞK4/13, ŞK4/14, ŞK4/155, ŞK4/156, ŞK4/157, ŞK4/16, ŞK4/168, ŞK4/49, ŞK4/59, ŞK4/66, ŞK6/40, ŞK8/169, ŞK8/76, ŞK8/81, ŞK8/82,

ŞK10/73, ŞK16/45, ŞK17/65, ŞK18/106, ŞK18/255, ŞB1/14, ŞB6/9, ŞB6/11, ŞB6/13, ŞB6/14, ŞB6/21, ŞB7/16, ŞB7/28, ŞB7/36, ŞB7/37, ŞB7/43, A1/125, A1/130, A1/147, A1/148, A1/194, A1/221, A1/228, A3/63, A4/11, A4/15, A5/167, A5/168, A6/49, A7/51, A8/70, A8/96, A9/33, A9/41, A10/32, A10/33, A11/102, A11/104, A12/36, A12/44, A12/45, A12/49, A12/54, A12/62, A12/65, A12/68, İ1/78, İ3/100, İ5/154, İ7/70, K6/65, K6/72, K6/79, K10/64, K10/72, K10/74, K10/75, N1/135, N1/149, N1/34, N4/5, N4/17, N8/22, ND3/19, ND3/20, ND4/165, ND4/166, ND6/39, ND6/40, ND6/55, O3/46, Y1/52, Y2/42, Y4/6, Y4/149, Y4/233, Y4/236, Y5/163, Y5/164, Y5/165, Y5/181, Y5/257, Y5/300, Y6/9, Y6/10, Y6/117, Y6/131, Y6/134, Y6/45, Y6/48

s.+ da M7/56, ŞK6/66, ŞK8/165, A3/216, İ2/71, İ2/74, İ8/12, Y2/58

s.+ dan ŞB1/24, ŞB7/28, ŞB7/36, ŞB7/53, ŞB7/56, A1/120, A1/216, A1/293, A1/305, A2/14, A4/23, K5/115, ND4/28

s.+ lar ŞK2/21, A10/32, A12/61, İ1/47, O20/4

s.+ ları ŞK11/45

s.+ ların A1/260, A11/102

s.+ larını M11/14

s.+ nı İ2/79, İ2/82, İ2/84

s.+ ya ŞK2/55, ŞK2/57, ŞK4/168, ŞK6/42, ŞK8/130, ŞK8/161, ŞK8/164, ŞK11/43, ŞK17/155, ŞB1/25, ŞB7/26, ŞB7/37, ŞB7/42, ŞB7/44, ŞB7/45, ŞB7/48, ŞB7/50, ŞB7/66, A1/274, A1/278, A1/290, A1/45, A3/152, A10/7, A10/15, A11/103, A13/131, A13/28, İ2/79, N1/83, ND3/23, ND4/68, O21/39, Y2/54, Y2/55, Y5/257

s.+ yá A7/55, A7/56, K7/195

s.+ yā ŞK8/76, A13/32

s.+ yı A1/76

s.+ yi A1/148

s.+ yla K9/91

s.+ yùn A7/51

s.+ yna A10/18

s.+ ynan ŞK8/16

s.+ yne A7/42

s.+ yu M9/36, M11/18, ŞK6/59, ŞK8/101, ŞB7/45, A1/150, A1/77, A1/78, A1/79, A2/25, A3/261, A3/62, A5/196, A7/7, A8/90, A8/93, A8/94, A10/17, A12/49, A12/64, A12/68, A13/36, İ1/95, İ2/38, İ2/41, İ2/46, İ2/52, İ2/74, İ2/75, İ2/80, İ3/69, İ7/82, K9/90, K10/16, N4/11, N5/26, ND4/164, ND6/40, ND6/59, ND6/60, O1/29, O1/32, Y1/61, Y5/258, Y5/280, Y5/282, Y5/283, Y5/294, Y5/334, Y6/103, Y6/104, Y6/105, Y6/117, Y6/45

s.+ yū ŞK1/22, ND4/43

s.+ yuñ Y1/26

s.+ yumuz ŞK11/43, A12/32, A11/103

s.+ yumuzu K10/16

s.+ yun M11/13, ŞK4/187, ŞK4/59, ŞK6/66, ŞB6/21, ŞB6/22, ŞB6/32, ŞB6/41, ŞB7/27, A1/113, A1/116, A1/128, A1/129, A1/131, A1/132, A1/246, A1/248, A1/249, A1/261, A1/270, A1/274, A1/284, A1/286, A1/292, A1/68, A1/71, A1/95, A2/49, A7/70, A7/72, A7/74, A7/75, İ2/39, İ3/68, K9/141, K9/143, K9/70, K9/72, K9/83, N4/5, N4/7, ND3/24, ND4/120, Y1/68, Y5/184, Y5/262, Y5/272, Y5/276, Y5/294, Y5/409, Y6/103, Y6/47, A3/121

s.+ yuñ ŞK4/103, ŞK4/16, N4/27

s.+ yuna ŞK6/22, ŞK8/85, İ2/80, İ6/90, İ7/80

s.+ yundan ŞK4/193

s.+ yunù İ4/37, İ6/9

s.+ yunu M10/4, M11/14, M11/19, ŞK6/14, ŞB7/61, ŞB7/62, A1/56, A5/254, A7/7, İ8/13, İ8/15, K6/211, N4/24, Y5/287

s.+ yunū İ8/14

s.+ yuñu ŞK8/10, Y1/31

s.+ yunuñ ŞK8/85

s.+ yuyna İ7/79, İ7/92

s.+ yü Y6/107, Y6/114

sú **: Su.**

s. ŞK17/32

sū **: Su.**

s. A12/53, İ2/73, İ6/89, ND6/55

sù **: Su.**

s.+ ya A2/15

s.+ ye A7/54

su aT : Su atı, sudan geldiğine inanılan at.
s.+ mış A1/268

su cacū : Su cacığı, ot türü.
s.+ na A5/244, A5/244
s.+ nā A5/243

su ġaçır - : Su kaçırmak.
s.- ırdıḫ A1/155

su ġızı : Su Kızı, suda yaşadığı inanılan ve insanlara kötülüğü dokunan kötü ruh.
s. A1/215, A1/237, A1/255, A7/76
s.+ nın A1/231

su iti : Su İti, suda yaşadığı inanılan ve insanlara kötülüğü dokunan hayvan.
s. A1/291

su mu : Su.
s. ŞK10/74

sū otü : Su otu, ot türü.
s. İ3/99

su otu : Su otu, ot türü.
s. İ3/100, İ3/101

su pancarı : Su pancarı, ot türü.
s. A11/102, A11/104

su yolā : Su Yolu, yer adı.
s. Y4/232, Y4/234

suān : Soğan.
s. Y6/42, Y6/44

sūanla - : Soğan koymak.
s.- sın ŞK3/107

subatan : Isbatan otu.
s. A11/102

suç : Suç.
s. O9/117
s.+ uñ ŞK11/33
s.+ um ŞK18/58
s.+ uñ ŞB1/40

sūd : Süt.
s. ŞB5/16, K6/202, O19/26, Y5/421

sūd piñarı : Süt Pınarı, yer adı.
s.+ ñ N1/7

sufrī : Sofra.
s.+ y O17/40

sufra : Sofra.
s.+ m ŞK11/28
s.+ mız M4/17
s.+ sı ŞK11/24, ŞK11/27
s.+ sına ŞK11/25, Y1/12
s.+ sında ŞK11/24, ŞK11/25
s.+ sını K12/50
s.+ ya Y1/12

sufrá : Sofra.
s.+ yı ŞK11/26

sufrı : Sofra.
s.+ ya ŞK11/26

sufri : Sofra.
s.+ ya M7/91
s.+ yi K12/49

sufru : Sofra.
s.+ ya Y1/174

suġan : Soğan.
s. ŞB4/8

sūk : Duvarın üst bölümü.
s.+ de ŞK5/30

sula - : Sulamak.
s. ŞK17/40
s.- mış ŞK8/101, ŞK8/88
s.- mıya Y2/55, Y2/56
s.- miya ŞK17/35
s.- rken K7/141

sulā - : Sulamak.
s.- mış Y6/116

sulaġaçamaġ : Sulukaçamak, yer adı.
s. İ6/34

sulan - : Sulanmak.
s.- ır Y4/150

sultan : Sultan, padişah.
s. ŞB1/16, ŞB1/32, ŞB4/3, O11/41, O23/10
s.+ ı M8/70

sultan : Sultan, kişi adı.
s. ŞK10/9

sultān : Sultan, kişi adı.

s. O23/12

sultan hanım : Sultan Hanım, kişi adı.
s. ŞK10/9

sultan ḥanım : Sultan Hanım, kişi adı.
s. ŞK10/28

sultan ḫanım : Sultan Hanım, kişi adı.
s. ŞK10/22

sultan máḥ ʿamed fetih: Fatih Sultan Mehmet, Osmalı Devleti padişahlarından, İstanbul'u fetheden padişah.
s. O11/38

sultan máhmed : Fatih Sultan Mehmet, Osmalı Devleti padişahlarından, İstanbul'u fetheden padişah.
s. O11/45

sultan máḥmed murad : Sultan Mehmet Murat, Osmalı Devleti padişahlarındann
s. O11/5

sultan yılmaz : Sultan Yılmaz, kişi adı.
s. ŞB4/3

sultey : Sultan, kişi adı.
s. A10/22

sulu : Sulu.
s. A2/25, A7/73, Y4/207
s.+ sū K8/15

sulū - : Sulamak.
s.- ḫan Y2/56
s.- m Y2/56

sulu kütük : Sulu Kütük, yer adı.
s. Y5/46

sulu muġara : Sulu Mağara, yer adı.
s. A12/28

sulu yimēg : Sebze ve etle pişirilen sulu yemeklerin genel adı.
s.+ leri M11/11

sulu yimek : Sebze ve etle pişirilen sulu yemeklerin genel adı.
s. M11/10

sumā : Sumak.
s. ŞK6/21
s.+ n ŞK6/29, ŞK6/21

sumaḳ : Sumak.
s. ŞK6/21

suna : Suna, kişi adı.
s.+ dan O10/4

supancı : Su pancarı, ot türü.
s. A11/99

sur : Kaledeki gözetleme kulesi.
s.+ da Y6/103, Y6/29

sụr(a) : Şura.
s.+ dā Y6/3

sụra : Şura.
s.+ sīy O18/26

sura : Şura.
s. ŞK6/121, ŞK14/53, ŞK14/54, ŞK16/30, A5/18, Y4/27
s.+ larına Y6/48

sūrā : Şura.
s.+ sında ŞK11/25

surá : Şura.
s.+ sinde O9/104

surát : Surat, yüz.
s.+ dan N1/75

sūri : Suriye, yer adı.
s. İ2/14

suriya : Suriye, yer adı.
s.+ nıñ O22/54, O22/61

surīya : Suriye, yer adı.
s. O22/53

suriye : Suriye, yer adı.
s. K12/8, O10/59
s.+ de İ7/39, K7/203, K12/35
s.+ den İ7/38, O3/54, Y6/70
s.+ niñ K7/162

sụrt : Sırt, arka.
s.+ ımdā A1/145

sus - : Susmak.
s. N2/75

sūs - : Susmak.
s. N2/75

susa - : **Susamak.**
s.- dım Y1/63

susā - : **Susamak.**
s.- dım ND3/18

susam : **Susam.**
s. A3/6

susdur - : **Susturmak.**
s.- amazdıġ M9/74

susumuz : **Susuzluk.**
s.+ dan K10/67

susuz : **Susuzluk.**
s. ŞK8/138, ŞK8/142, O3/46, O19/50
s.+ undan O3/44

suva - : **Sıvamak.**
s.- dıḫ A1/165, A1/193
s.- dī Y5/365

suvá - : **Sıvamak.**
s.- yīġ ŞK18/167

suvaḫ : **Sulu yer.**
s. A9/33

suval : **Soru.**
s. O20/7

suvan : **Soğan.**
s. ŞK4/116, ŞK4/120, ŞK4/127, ŞK18/369, ŞK18/372, ŞK18/373, İ1/15, ND6/75, Y5/175

suvān : **Soğan.**
s.+ nā A5/231

suvarlı : **Suvarlı köyü.**
s. Y5/82
s.+ ya Y5/81, Y5/88
s.+ ymış Y5/83

suvi - : **Sıvamak.**
s.- yler A1/168

suwāl : **Soru.**
s.+ ınan O9/7

suwan : **Soğan.**
s. Y5/179

suy : **Su.**
s. A1/101, A1/282, A4/9, İ2/71, K7/66, K10/67, K11/26, K11/28, K11/29, N1/125, N1/80, N1/81, N1/95, N8/17, N8/23, O3/40, O3/43, O19/47, O20/35
s.+ a A1/253, O1/31
s.+ da K9/63
s.+ ı K9/106
s.+ u ŞK17/65

sūy : **Su.**
s. N1/83

sủy : **Su.**
s. K10/74

suy' : **Su.**
s. O3/46

suya ver - : **Suya vermek, suya atmak.**
s.- dıḫ A1/38, A1/39

sü : **Su.**
s. ŞK17/32, O22/58
s.+ ydan O5/15
s.+ yları O3/39
s.+ yne ŞK17/105
s.+ yu N4/18, O1/30

sübrünti : **Süprüntü, çöp.**
s.+ y ŞK17/46

süd : **Süt.**
s. M9/15, M9/59, İ1/119, İ1/120, K10/104, K10/106, ND4/25, O3/17, Y5/301, Y5/422
s.+ den ND4/78
s.+ i A1/179
s.+ leri O19/26
s.+ ne A11/88
s.+ ü M9/60, A11/88, K9/28, K9/43, K9/44, ND4/77, ND6/74, Y5/426, Y5/430, Y5/433
s.+ üm O4/34
s.+ ümüş ND4/79
s.+ ün A11/89, İ1/120
s.+ üne A9/44, A13/151
s.+ üneçek K6/158, K6/163
s.+ ünen A5/211
s.+ ünnen K6/88
s.+ ünü K11/11
s.+ üyin A1/119

süd çalın - : Sütü mayalamak.
s.- malı M9/59

süd piñarı : Süt Pınarı, yer adı.
s.+ ñ N1/118

südāḳ çayı : Sudak Çayı, yer adı.
s. A11/109

südçi : Süt işiyle uğraşan kimse.
s.+ ye ND4/25

südü temiz : Terbiyeli kimse.
s. A2/77

südüglüy : Sidik kesesi.
s.+ i A3/266

südümü çal - : Sütü mayalamak.
s.- í Y5/301

süla : Sülale.
s.+ lārındān O22/52

sülāle : Sülale.
s.+ ñi ND6/19
s.+ nin Y4/35

sülele : Sülale.
s.+ yeneçe A2/110
s.+ yizin A1/243

süleyman şaḫ : Süleyman Şah, kişi adı.
s. K12/4, K12/34
s.+ ın K12/75

süleymen : Süleyman, kişi adı.
s.+ i ŞK13/75
s.+ iñ ŞK13/75

süllüm : Tahta merdiven.
s.+ e ŞK14/8

sülō : Sülo Ahmet, kişi adı.
s.+ n ŞK17/48

sülō ʿāḥmed : Sülo Ahmet, kişi adı.
s.+ miş K6/158

sülō aḥmed : Sülo Ahmet, kişi adı.
s. K6/162
s.+ miş K6/147, K6/161

sülű : Sümük.
s.+ müzü ŞK4/124

sülüg : Sülük.
s. ŞK17/62

sülüg emmi : Sülük Emmi, kişi adı.
s.+ miñ ŞK17/278

sümbi : Sünni.
s. A4/35

sümüd : Köftelik bulgur.
s. ŞK4/109, ŞK4/116, ŞK4/126, K6/66, K10/82
s.+ ünü ŞK4/128

sümünü sallandır -: Canı sıkkın olmak.
s.- ıyōñ ŞK18/307

sümüT : Köftelik bulgur.
s. ŞK8/89

süne ġarī : Suna Karı, kişi adı.
s. O20/37

sünned : Sünnet.
s. ŞK7/165, İ1/117, İ1/137, O20/198

sünned ėd - : Sünnet yapmak.
s.- erdim İ1/114

sünned et - : Sünnet yapmak.
s.- dī İ1/118

sünnedçi : Sünnet yapan kimse.
s. O2/39

sünnet : Sünnet.
s. ŞK7/161, O2/33
s.+ i İ1/134

sünneT ėd - : Sünnet yapmak.
s.- ene İ1/141
s.- erdim İ1/139

sünneT et - : Sünnet yapmak.
s.- di İ1/142

sünnetçi : Sünnet yapan kimse.
s. O2/34

sünnü : Müslüman.
s. A5/57

süpa : Sıpa, eşek yavrusu.
s. O20/156

süper : **Muhteşem.**
s. K9/101, O13/49

süprünti : **Süprüntü, çöp.**
s.+ yi ŞK17/45

süpür - : **Süpürmek.**
s.- dūm ŞK13/60
s.- dügüm İ1/50
s.- üyō A5/75
s.- üyor O20/137

sür - : **Sürmek**
s. A3/148, K5/114, N8/55, ŞK18/51, ŞB2/31
s.- īk Y6/47
s.- īy A3/119
s.- dū̆ K7/169
s.- dü O19/71
s.- dů O11/45
s.- ecek K12/104
s.- emezmiş N2/8
s.- en ŞK8/181, ŞK18/227, Y5/411
s.- er K4/20, O3/65
s.- ēr A8/25
s.- erdī ŞK7/148
s.- erdi A8/126
s.- erdik ŞK7/150, ND4/58
s.- eridik A8/124
s.- erik O13/36, O13/37
s.- erimiş ŞB1/4
s.- ersiñ O13/54
s.- icaḫlar A2/87
s.- iy ŞK10/57
s.- iyim N1/148
s.- iylēr N8/56
s.- medi A12/109, İ3/157, K9/101
s.- mezdī İ7/33
s.- mezdi İ7/33
s.- miş O20/187
s.- müş ŞK18/222, ŞK18/52
s.- müşlēr ŞK18/182
s.- sün ŞK18/221, ŞK18/226
s.- ülür Y6/56
s.- üncü ŞK6/31
s.- ür Y6/20
s.- ürdi Y6/21
s.- üyo ŞB3/29
s.- üyodu ŞK17/110
s.- üyōmuş ŞK9/39
s.- üyū İ2/74
s.- yō ŞK18/124

sū̆r - : **Sürmek.**
s.- mů̈ş ŞK17/90

sürā̆ : **Sıra.**
s. O8/15

sürdür - : **Devam ettirmek.**
s.- ür K6/139

süre : **Süre, vakit.**
s. M7/4, ŞK15/21
s.+ ce N4/6

sürē : **Süre, vakit.**
s.+ den ŞK18/399

süre söke : **Sürerek.**
s. ŞK3/110

sürēgli : **Devamlı.**
s. ŞB4/6, ND2/8

sürekli : **Devamlı.**
s. ŞK2/48

sürgülū̆ : **Kapalı.**
s. ŞK17/133

süriye : **Suriye, yer adı.**
s. K13/11, K13/16, K13/22, O10/61, O18/50
s.+ den K5/39, O12/6
s.+ ye O10/58

süriyē : **Suriye, yer adı.**
s. O18/45

süriyeli : **Suriye'de yaşayan kimse.**
s. O16/43

sürme : **Sürme, göze sürülen siyah boya.**
s. ŞK9/16
s.+ si K4/14
s.+ sini O21/10

sürmē : **Sürme, göze sürülen siyah boya**
s.+ si K7/190

sürme çek - : **Göze sürme sürmek.**
s.- eller İ1/43

sū̆rme çek - : **Göze sürme sürmek.**
s.- ērig K6/215

sürmeli : **Sürmeli olan kimse.**
s.+ lēr O15/33, O15/40, O15/46

sürmeli bē : **Sürmeli Bey, kişi adı.**
s.+ den ŞK7/112, ŞK7/113

sürt - : **Sürtmek**
s.- eller A5/152
s.- ellerdī A10/5, A10/6
s.- iydi A2/86

sürü : **Sürü, koyun keçi topluluğu**
s. A6/44
s.+ de A1/36
s.+ den ŞB4/6, A1/43, N1/210, O19/47
s.+ sünün İ2/17
s.+ yü ŞK18/151

sürüdme : **Sürütme.**
s. O5/8

sürük - : **Devam etmek.**
s.- dü K11/41

sürül - : **Bir yerden zorla gönderilmek.**
s.- müş K9/17

sürün - : **Sürünmek.**
s.- ür A1/86

sürů : **Sürü, koyun keçi topluluğu.**
s. N1/105

süs : **Süs.**
s.+ tü K3/11

süsle - : **Süslemek.**
s.- di ŞK9/16

süslen - : **Süslenmek.**
s.- irdi ŞK13/87

süslü : **Çok süs yapan kimse.**
s. ŞK13/95

süT : **Süt.**
s. ŞK11/34, A1/100, A5/211, A8/108, K9/28, K9/30, K11/10
s.+ e A2/8
s.+ i A2/7
s.+ ü K11/10
s.+ ünün ŞK11/51

sütüneāderi : **Sütüne kadar.**
s. A6/22

süy : **Su.**
s. N1/121, N1/79, N1/94, O1/30, O12/10, O19/46
s.+ da N8/24
s.+ nan M1/14

süye : **Süyük.**
s. K9/85

süyē : **Süyük.**
s.+ n K9/85

süyle - : **Söylemek.**
s.- di O16/49

süyüç : **Süyük.**
s. ŞK7/107

süz - : **Süzmek.**
s.- duġum A1/154
s.- ēr ŞK8/131, O23/30
s.- erdıḫ A1/149, A1/157
s.- erdi A1/62
s.- erdíḫ A1/153
s.- erdim A1/153
s.- ülsün O15/40
s.- ü İ7/64

süzē : **Süzek.**
s. ŞK6/59
s.+ nen ŞK8/131

süzgeç : **Süzgeç.**
s.+ te A1/149

süzül - : **Süzülmek.**
s.- sün O15/33

süzül - : **Süzülmek.**
s.- dük ŞK6/119
s.- sün O15/46

süzün - : **Nazlanmak.**
s.- ürdü ŞK4/95

sůd pinar : **Süt Pınarı, yer adı.**
s.+ ıñ N1/18

sůlē - : **Söylemek.**
s.- rim O4/27

sůr - : **Sürmek.**
s.- īm O21/15
s. O21/15
s.- meñ O21/16
s.- messeñ O21/16

sůrme : **Sürme.**
s.+ sini O21/14

sů́yle - : Söylemek.
s.- ller O12/47

Ş

şā̆ : Şey.
ş. ŞK17/117

şā : Şah.
ş. A3/14

şaī : Şah.
ş.+ ına A3/73

şa ismayil : Şah İsmail, kişi adı.
ş. ŞK10/197

şaī̆ : Şair.
ş. O22/15

şaʿā̆reli : Şehriyeli.
ş. K8/15

şāar : Şair.
ş. ŞK17/217

şaba : Sabah.
ş. O5/40
ş.+ līn Y1/42

şaban : Şaban, kişi adı.
ş. İ6/28

şabān : Şaban, kişi adı.
ş. İ6/28

şabbō : Şaban, kişi adı.
ş.+ n A9/25

şabġå : Şapka.
ş.+ sını M5/4

şabı : Şaba, düğünde takılan takı/para.
ş.+ yī O7/26

şabıt - : Sözünü geçirmek.
ş.- madım Y5/405

şablama : Tokat.
ş. ŞK7/190

şabō : Şaban, kişi adı.
ş. A9/26
ş.+ n A9/22, A9/26

şabōn : Şaban, kişi adı.
ş. A9/27

şād : Şahit, tanık.
ş. K5/54

şā̆dḳamil : Şehitkamil, yer adı.
ş.+ e ŞK17/124

şafaḫ : Şafak vakti.
ş.+ nán K12/17

şāġ' : Şak, küçük kilim.
ş. N1/166

şʿaġġıdı : Şak sesi.
ş. M9/62

şʿāġġıdı şuġġudū : Şak sesi.
ş. M9/62

şah : Şah.
ş. A3/107
ş.+ a Y1/62
ş.+ ın A3/102

şaḫ : Şah.
ş. A3/45, A3/61

şaḫ : Şah.
ş. A13/30
ş.+ ın A3/17

şaʰ ismā̆l : Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.
ş. ŞK10/40, ŞK10/44
ş.+ nen ŞK10/194
ş.+ e ŞK10/135

şāh ismāl : Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.
ş. ŞK10/111

şaḫ ismayıl : Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.
ş. ŞK10/55

şah ismayil : Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.
ş. ŞK10/58

şaʰ ismayil : **Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ş. ŞK10/60

şaʰ ismayíl : **Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ş. ŞK10/63

şaḫ ismayˈl : **Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ş. ŞK10/55

şah ismayl : **Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki erkek kahraman.**
ş.+ iñ ŞK10/56

şaḫ süleyman : **Şah Süleyman.**
ş. K12/4, K12/5

şaḫa : **Şaka.**
ş. İ5/108
ş.+ sı M12/26

şaḫa ed - : **Şaka yapmak.**
ş.- icīdim M12/20, M12/25, M12/46
ş.- ik ŞK4/132

şaḫa ol - : **Şaka yapmak.**
ş.- ur ŞK4/133

şaḫa yap - : **Şaka yapmak.**
ş.- allarımış ŞK7/81-82

şaḫallı köyü : **Çakallı köyü, yer adı.**
ş. A9/22

şaḫallī : **Çakallı köyü, yer adı.**
ş. A9/64
ş.+ ya A9/64

şʿahār : **Şehir.**
ş. Y7/17

şaḫbal ġızı : **Şahbal Kız, masal kahramanı.**
ş. N8/56

şaḫbaz : **Şahbaz, akdoğan.**
ş.+ larım N1/293

şaḫıli - : **Gök gürlerken çıkarılan ses.**
ş.- yō ŞB2/56

şaḫır : **Çakır.**
ş. M8/65

şahıs : **Şahıs.**
ş.+ lār M7/17

şahibey : **Şahinbey, yer adı.**
ş.+ in ŞB3/3

şahinbey : **Şahinbey, yer adı.**
ş. ŞB3/6, ŞB3/10

şahinbey kȫyü : **Şahinbey, yer adı.**
ş.+ nün ŞB3/3

şaḥmeren : **Şahmeran Kızı, efsane.**
ş. İ3/77
ş.+ e İ3/78

şahmeren ġız : **Şahmeran Kızı, efsane.**
ş. İ3/77

şaḥmeren ġızı : **Şahmeran Kızı, efsane.**
ş. İ3/80

şāhmeren ġızı : **Şahmeran Kızı, efsane.**
ş. İ3/77

şahsenem : **Şahsenem, Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki kadın kahraman.**
ş.+ im A3/95

şaḥsenem : **Şahsenem, Şah İsmail ve Şahsenem Hikâyesindeki kadın kahraman.**
ş. A3/65, A3/99
ş.+ i A3/204

şāḳ : **Şak sesi.**
ş. A13/15, A13/16

şaḳ şaḳ : **Şak sesi.**
ş. A13/112

şaḳba : **Şapka.**
ş. A8/43
ş.+ sını M10/18

şal : **Şal, baş örtü.**
ş. A10/37
ş.+ ından O10/103
ş.+ ındanī K13/19
ş.+ ı A10/42
ş.+ ī M7/86
ş.+ ları A10/40
ş.+ ların A10/43

şalpa : **Eşarp, baş örtüsü.**
ş.+ lar A10/38

şalvar : Şalvar.
ş.+ ı Y5/275

şalvár mıvīr : Şalvar.
ş. Y5/232

şam : Şam, yer adı.
ş. K7/189, O20/241

şampān : Şampuan.
ş. ŞK8/82
ş.+ ı ŞK8/83

şampıanna - : Şampuanlamak.
ş.- r K6/212

şampiyan : Şampuan.
ş.+ iyna ND6/33

şanlı : Şanlı.
ş. ND1/20

şans : Şans, talih.
ş.+ iyīza O10/108

şapalā vur - : Alkışlamak.
ş.- ullar ŞK13/129

şapġı : Şapka.
ş.+ yı K11/34

şāpil - : Alkışlamak.
ş.- iyı ŞK10/20

şapīr : Yemek yerken ağızdan çıkarılan ses.
ş. Y5/402, Y5/403

şapīr şapīr : Yemek yerken ağızdan çıkarılan ses.
ş. Y5/403

şāra : Şehriye.
ş. M2/23

şārāküsdü : Şehreküstü, yer adı.
ş.+ den M6/29

şarba : Eşarp, baş örtüsü.
ş.+ sını K10/25

şard : Şart, koşul.
ş. ND4/79
ş.+ a K12/122
ş.+ larına K7/156

şāre : Şehriye.
ş. M2/23

ş ʿāre : Şehriye.
ş. M2/23

şarġ : Şark, doğu.
ş.+ dan Y4/32

şarḫı : Şarkı.
ş. O3/13

şārī : Şarkı.
ş. ŞK1/48

şāŕi : Şair.
ş. ŞK17/212

şarmıta
ş.+ lar ŞK5/40

şarp : Eşarp, baş örtüsü.
ş.+ ın A2/111

şarpa : Eşarp, baş örtüsü.
ş. ŞK6/49, ŞK18/167
ş.+ lara ŞK13/115

şart : Şart, koşul.
ş. A8/29
ş.+ ı M7/104, M7/105
ş.+ ım Y1/65
ş.+ ıyna İ5/31
ş.+ larda K7/144
ş.+ ları ŞK2/4, ŞK2/9, ŞK2/21, ŞK2/36, ŞK2/58
ş.+ larına ŞK2/5, ŞK2/49
ş.+ larıynan ŞK10/19

şarval : Şalvar, geniş pantolon.
ş. O17/10, O17/11
ş.+ dan O17/11
ş.+ i O17/11

şaş - : Şaşmak.
ş.- allār N7/14

şaşır - : Şaşırmak.
ş.- dı A13/51
ş.- madım A1/129
ş.- mış ŞK18/102

şavùş - : Savuşmak.
ş. Y1/85

şavral : Şalvar, geniş pantolon.
ş. M8/119, M8/60, M8/64, O17/10

ş.+ ı Y5/278, Y5/294
ş.+ ın Y5/295
ş.+ ınan Y5/282

şavrallıġ **Şalvralık kumaş.**
ş. M8/120

şåwḳ **: Işık.**
ş.+ dan ŞK14/68

şaye **: Konu, olay.**
ş.+ ler ŞK14/43

şayir **: Şair.**
ş.+ lēr K7/181
ş.+ lerinnen K7/157

şāyir **: Şair.**
ş.+ i K5/126, O22/74
ş.+ leri O9/6

şʿāyir **: Şair.**
ş.+ lerini N7/33

şe **: Şey.**
ş. ŞK8/81, A1/251, İ2/81, İ3/70, İ5/121, ND6/15, Y2/20, Y8/4
ş.+ den İ2/63
ş.+ ler A1/10
ş.+ lerine A2/26

şė **: Şey.**
ş. M6/56, ŞK6/8, ŞK8/75, ŞK11/9, ŞK17/166, A1/142, A1/143, A2/60, A3/208, A4/38, A5/246, A9/54, A11/93, İ1/101, İ1/125, İ2/68, İ5/121, İ5/136, İ5/24, İ5/54, İ8/19, K12/24, ND4/172, ND6/67, O2/22, O12/21, O12/47, O17/79, Y2/36, Y4/170, Y4/198, Y5/154, Y5/244, Y5/418, Y5/50, Y7/3, Y7/7
ş.+ dē Y5/181
ş.+ deī Y5/245
ş.+ den A5/5
ş.+ ler M6/63, A1/140, N8/78, A1/174
ş.+ leri İ5/24, K9/10
ş.+ lerini A1/38

şē **: Şey.**
ş. ŞK8/151, ŞK11/35, ŞK12/4, ŞK17/216, A1/107, A2/82, A5/166, İ2/18, İ5/128, İ5/69, İ5/84, İ7/66, N8/62, N8/63, ND4/111, ND4/172
ş.+ de A1/107, İ4/20, İ5/21, Y5/363
ş.+ ler ŞK7/27, ŞK15/27, A2/104, İ2/91, Y4/208
ş.+ lere A1/191
ş.+ leri ŞK2/112
ş.+ lerini A1/317
ş.+ miz İ6/27

şe’ **: Şey.**
ş. ŞK12/28, İ8/13

şē **: Şey.**
ş. ŞK8/194

şē **: Şey.**
ş. M8/127, M8/67, M9/6, ŞK6/4, ŞK6/29, ŞK8/68, İ8/24, K11/33, N8/65, N8/79, ND4/101, ND4/109, ND4/144, O7/10, O8/28, O17/74, O20/220, O20/228
ş.+ de ŞK3/16, ND5/27
ş.+ den ŞK3/51, A3/236
ş.+ ler ŞK9/76

şē ol - **: Şey olmak.**
ş.- mış O14/30

şeīd **: Şehit.**
ş.+ dir İ5/19

şeb **: Şeb, nazar değmemesi için takılan beyaz taş.**
ş. A10/4

şed - **: Şey etmek.**
ş.- iyum İ3/167

şėd - **: Şey etmek.**
ş.- eken ŞK12/23
ş.- ellēr K6/202
ş.- ellerdī A10/8, ND4/52, O2/18
ş.- ellerdi A10/16
ş.- elleridī İ8/22
ş.- elleridi A10/4, İ5/134
ş.- enner İ1/134
ş.- er ŞK8/133, İ7/65
ş.- ēr A8/88
ş.- erdik K10/93
ş.- iy A3/48, N1/29, O2/22
ş.- iye Y5/254
ş.- iyō A5/58
ş.- iyolar A5/41

şēd - **: Şey etmek**
ş.- ecegsen N8/49
ş.- eleridi A3/216
ş.- ellēr İ7/76

ş.- er ŞK18/304
ş.- eraḫ A1/41
ş.- erdik K10/107, Y6/71
ş.- erik ŞK8/80, İ1/30
ş.- erimiş ŞK18/217
ş.- erse İ8/21
ş.- iyō ŞK18/306
ş.- iyoḳ ŞK6/38
ş.- mezdim İ1/138
ş.- miş ŞK18/251

şēd - : **Şey etmek.**
ş. N7/9
ş.+ cek N8/50
ş.- dīm O3/52
ş.- elerdi M8/58
ş.- ellerī M8/71
ş.- emig O3/59
ş.- er ŞK8/87
ş.- erdig ND4/132
ş.- ib İ3/28
ş.- im N8/58
ş.- iy N8/77
ş.- medik O19/15
ş.- miş N3/9, N8/61
ş.- miye O6/47

şeēr : **Şehir.**
ş. İ5/129

şēerd : **Kalfa.**
ş.+ i N1/200

şeftalī : **Şeftali.**
ş. İ1/99

şeftāli : **Şeftali.**
ş. İ1/98

şėgil : **Şekil.**
ş.+ de K8/17

şeg(i)l : **Şekil.**
ş.+ inde ŞB2/4, ŞB2/23

şēg(i)l : **Şekil.**
ş.+ e M7/33
ş.+ inde Y5/185

şėhīd ol - : **Şehit olmak.**
ş.- du O11/27

şēher : **Şehir.**
ş.+ i ŞK3/130

şėḫıl : **Şekil.**
ş.+ dı A7/23

şehid : **Şehit.**
ş.+ i İ1/78

şehid düş - : **Şehit düşmek.**
ş.- üyu İ5/18

şehid ol - : **Şehit olmak.**
ş.- mış O14/30
ş.- mủş O14/33
ş.- muş İ1/85

şėhid ol - : **Şehit olmak.**
ş.- du O14/24
ş.- mủş O14/26

şehid oluş : **Şehit olmak.**
ş.+ una O14/27

şehir : **Şehir.**
ş. M3/14, M6/61
ş.+ e ŞB7/12, ŞB7/15

şehmet : **Acı, keder.**
ş.+ i K9/65
ş.+ inin K9/65

şeh(i)r : **Şehir.**
ş.+ ī O16/47
ş.+ i O16/48
ş.+ īnī N1/320
ş.+ iñī N1/320
ş.+ iñi N1/323, N1/324

şēhrī : **Şehir.**
ş.+ īñi N1/319

şeker : **Şeker.**
ş. M7/55, ŞK6/8, ŞK8/78, A3/70, A4/171, A5/222, A5/247, A10/59, İ3/66, İ7/30, K6/210, N3/23, O15/11, O17/20, O19/80, Y5/160
ş.+ e İ8/13
ş.+ ē A5/248
ş.+ i ŞK8/80, A5/151, A5/251
ş.+ im A5/219, İ3/9
ş.+ imi A5/220
ş.+ ini M10/5

şekēr : **Şeker.**
ş. K6/177

şēkēr : **Şeker.**

ş.+ im İ3/9

şeker aḥmed : **Şeker Ahmet, kişi adı.**
ş.+ den O20/92

şekeroba : **Şekeroba köyü, yer adı.**
ş. ŞK18/384, ŞK18/385

şekerpāre : **Şekerpare, tatlı türü.**
ş. M3/6

şekil : **Şekil.**
ş. A2/70, A3/226, A4/162, A5/51, K12/106, Y5/291
ş.+ de M8/4, M8/118, M8/57, M10/18, ŞK15/20, ŞK15/30, ŞK15/32, ŞK15/72, A3/13, A3/217, A8/37, A8/55, K7/180, K7/91, N1/26, Y4/156, Y4/278, Y4/61, Y4/176
ş.- dedi A3/222
ş.+ dedik A3/12
ş.+ lē İ5/32
ş.+ leri K3/16

şek(i)l : **Şekil.**
ş.+ inde ŞK14/29, A12/79

şēl : **Şöyle.**
ş. ŞK17/127

şēl - : **Şöyle olmak.**
ş.- iy N8/48

şēle : **Şöyle.**
ş. ŞK6/94, ŞK13/40, ŞK14/14, ŞK17/158, ŞK17/304, ŞK17/307, ŞK17/313, ŞK17/318, ŞK17/50, ŞK17/95

şēlē : **Şöyle.**
ş. ŞK13/21

şele : **Şöyle.**
ş. ŞB3/22, A1/262, A1/71, A2/35, A3/217, A3/224, A3/63, A3/81, A4/120, A9/5, A13/9, A13/49, N1/78, O2/12, O2/17, O14/88, O22/74
ş.+ ce A1/14

şėle : **Şöyle.**
ş. M6/11, M6/13, M6/52, M8/82, ŞK4/83, ŞK4/85, ŞK12/24, ŞK13/123, ŞK13/24, ŞK17/160, ŞK17/318, A4/87, A12/4, K9/44, K9/54, K9/63, K9/91, N5/27, O3/33, Y5/232

şēle : **Şöyle.**
ş. ŞK6/132, ŞK6/72, ŞK11/57, ŞK12/40, ŞK15/22, A13/160, İ5/139, İ6/25, K12/174, O3/52, Y1/37, Y1/41, Y5/296

şėle şėle : **Şöyle.**
ş. A4/159

şele şeʸle : **Şöyle.**
ş. ŞK18/42

şēle şēle : **Şöyle.**
ş. ŞK13/158

şelek : **Bir bağ saman ya da arpa.**
ş. A8/137

şėli : **Şöyle.**
ş. ŞK4/87

şe'n : **Neşeli.**
ş. K6/10

şen : **Neşeli.**
ş. Y6/5, Y6/60, Y6/63

şen : **Sen, kişi zamiri.**
ş.+ un Y5/419

şen ėd - : **Şenlendirmek.**
ş.- ersin A3/76

şendik : **Şenlik, eğlence.**
ş.+ ler O8/12

şenned - : **Şenlendirmek.**
ş.- ir K6/13

şennik : **Şenlik, eğlence.**
ş. İ6/31

şēr : **Şehir.**
ş.+ den M9/30
ş.+ e M3/13, A13/158
ş.+ in A3/201

şēr : **Şehir.**
ş.+ e N8/33

şerbed : **Şekerli su.**
ş. İ7/70, ND6/74, O19/55

şerbet : **Şekerli su.**
ş. A1/175, A1/185
ş.+ e A1/155
ş.+ i ŞK6/8, A3/70, A3/81

ş.+ ine A3/70
ş.+ iynen ŞK6/8

şērd : **Kalfa.**
ş.+ e M8/115
ş.+ idi N1/171

şērdli : **Etkili, tesirli.**
ş. ŞK8/151

şeri bekiri dünyaya bulaş - : Kötülüğü dokunmak.
ş.- iyō ŞK3/121

şēriban : **Şehriban, kişi adı.**
ş.+ ıñ ŞK4/80

şērli : **Şehirli.**
ş.+ den M9/29

şero : **Şero, kişi adı.**
ş. İ7/74

şesiz : **Şeysiz.**
ş. K12/202

şeş : **Baş örtüsü.**
ş.+ lerē ŞK13/115

şet - : **Şey etmek.**
ş.- din ŞB5/9

şēt - : **Şey etmek.**
ş.- di İ6/18
ş.- dik M6/94
ş.- mişler A9/52

şē̱t - : **Şey etmek.**
ş.- dik ŞK7/105

şetdil : **Güzel sözlü.**
ş. ŞB5/11

şetemeden : **Şamata.**
ş. ŞK13/108

şetil : **Fidan.**
ş. ŞB5/15
ş.+ iñ O18/43

şey : **Şey.**
ş.+ ī ŞK10/117, ND5/40
ş.+ īñ M3/5, ND2/8
ş.+ īnde O11/36
ş. M1/34, M3/13, M3/19, M5/26, M6/92, M7/45, M7/62, M9/13, M9/28, M9/31, M9/54, M9/57, M12/34, M12/79, ŞK1/6, ŞK3/4, ŞK4/7, ŞK4/118, ŞK4/67, ŞK5/59, ŞK5/99, ŞK7/148, ŞK7/181, ŞK7/46, ŞK7/47, ŞK7/72, ŞK7/75, ŞK7/83, ŞK8/152, ŞK8/181, ŞK8/24, ŞK8/25, ŞK10/39, ŞK13/93, ŞK14/57, ŞK16/57, ŞK17/159, ŞK17/289, ŞK17/31, ŞK17/83, ŞK18/15, ŞK18/235, ŞK18/28, ŞK18/425, ŞK18/427, ŞK18/89, ŞB2/44, ŞB6/42, A1/135, A1/160, A1/179, A1/199, A1/202, A1/278, A1/314, A1/42, A1/52, A1/55, A1/74, A1/88, A1/99, A2/5, A2/67, A3/7, A4/87, A5/107, A5/176, A5/58, A6/22, A6/23, A6/71, A6/86, A7/17, A7/52, A7/76, A8/139, A8/67, A9/51, A10/30, A12/39, A13/8, A13/57, İ1/137, İ1/143, İ1/144, İ1/84, İ1/91, İ1/96, İ2/20, İ2/59, İ3/163, İ3/74, İ4/27, İ5/7, İ5/135, İ5/147, İ5/182, İ5/186, İ5/22, İ5/68, İ6/97, İ7/48, K2/15, K5/25, K5/28, K5/40, K5/43, K5/47, K5/64, K5/70, K5/71, K5/76, K6/124, K6/207, K6/48, K6/50, K6/52, K6/95, K7/164, K7/166, K10/25, K11/45, K12/94, N1/167, N1/229, N1/230, N1/66, N1/67, N4/26, N7/5, N7/14, N8/37, N8/75, ND4/44, ND4/51, ND6/14, ND6/50, O1/8, O1/12, O1/28, O2/14, O2/18, O2/25, O2/30, O2/38, O3/46, O4/17, O7/55, O9/116, O9/60, O9/62, O9/72, O9/75, O10/7, O11/22, O11/29, O11/34, O13/20, O13/22, O13/25, O13/32, O16/48, O17/5, O17/39, O17/62, O17/67, O17/72, O18/13, O19/16, O19/29, O19/80, O19/81, O20/108, O20/109, O20/124, O20/125, O20/22, O21/36, O22/53, Y1/134, Y1/144, Y1/152, Y1/167, Y1/29, Y1/42, Y1/62, Y4/115, Y4/208, Y4/268, Y4/302, Y4/84, Y5/186, Y5/236, Y5/381, Y6/11, Y6/13, Y6/18, Y6/20, Y8/65
ş.+ de İ5/11, ND6/71, O9/74
ş.+ dē K6/57, ND4/48
ş.+ den M2/18, M7/95, ŞK8/152, A2/7, K11/13, N2/59
ş.+ di M6/6, ŞK8/175, ŞK9/14, Y7/26
ş.+ e ŞK5/4, A1/81, A2/40, A2/49
ş.+ ē ŞK18/74
ş.+ i M10/11, ŞK2/122, ŞK6/39, ŞK8/31, ŞK10/47, ŞK10/64, ŞK18/201, ŞK18/403,

ŞK18/92, A1/18, A1/29, A5/219, A7/46, A8/37, İ3/162, İ6/75, K6/139, K7/137, K11/35, K12/121, K12/56, K12/67, N2/41, ND4/18, ND4/34, O9/53, O13/18, O20/81, Y4/38, Y5/161, Y5/426, Y6/18, A1/29, K12/202, ŞB6/58, İ1/138, Y4/269
ş.+ iñ ŞK14/3, K6/145
ş.+ im M12/81, ŞK8/129, ŞK9/10, ŞK14/34
ş.+ imīz A4/141
ş.+ ime İ3/141, K5/74
ş.+ imiz M2/42, A9/14, O10/24, O17/38
ş.+ imizde İ2/91
ş.+ imizi Y1/85
ş.+ in ŞK3/46, ŞK8/17, ŞK18/288, ŞK18/380, İ2/92, İ2/96, İ6/7, İ6/23, K9/29, K11/10, K12/145, K12/34, Y4/129
ş.+ iñ ŞK18/182
ş.+ inī A2/97, Y8/74
ş.+ inde M5/17, A1/239
ş.+ inden ŞK14/34, İ1/109, İ1/90
ş.+ ine M5/36, A1/244, K4/20, K9/87, Y5/431, Y8/6
ş.+ inē O6/13, O11/37
ş.+ inen ŞK13/97, A5/44
ş.+ ini ŞK18/255, ŞK18/71, A2/30, A2/95, İ5/41, N2/31, ND6/20, O22/52
ş.+ inin A1/119
ş.+ iñizi A13/107
ş.+ innen ŞK7/53, K11/12, K12/105
ş.+ le O13/42, Y1/84
ş.+ ler M1/18, M5/36, M5/54, ŞK1/37, ŞK4/95, ŞK18/379, A1/201, A13/164, İ1/29, İ7/73, N8/76, ND4/37, ND6/16, O17/34, O22/91, Y6/95
ş.+ lēr ND5/38
ş.+ lerde Y5/163
ş.+ lerden Y6/23
ş.+ lere A1/117, İ5/20
ş.+ lerē İ5/24
ş.+ leri İ6/25, İ6/26, İ7/40, K6/168, O22/27
ş.+ lerin İ5/16
ş.+ lerinen Y6/70
ş.+ miş ŞK17/97, ŞB1/36
ş.+ ne İ8/6, ŞK8/75
ş.+ nen K12/186, O9/119, Y1/138, Y5/205, Y6/71
ş.+ si A3/64, İ5/182

şe^{y} : Şey.
ş. Y1/155

şėy : Şey.
ş. M3/22, M3/25, M6/30, M6/48, M7/34, M8/17, M8/56, M8/67, M8/93, M12/86, ŞK1/48, ŞK4/108, ŞK4/94, ŞK6/42, ŞK7/212, ŞK8/108, ŞK8/123, ŞK8/52, ŞK8/75, ŞK9/99, ŞK10/49, ŞK12/31, ŞK14/64, ŞK14/67, ŞK15/42, ŞK16/38, A1/124, A5/211, A5/212, A5/222, A5/237, A5/247, A5/66, A7/56, A8/107, A8/42, A8/43, A9/64, A10/29, A10/59, A11/9, A11/25, A11/41, A11/92, A11/94, A11/95, A12/82, A13/144, A13/19, İ1/123, İ1/32, İ1/73, İ5/139, İ5/26, İ5/78, K6/129, K6/217, K6/95, K8/15, K8/22, K9/32, K9/66, K9/68, K10/29, K12/103, K12/169, N1/48, N6/18, ND4/121, ND4/174, ND4/38, ND4/51, ND4/53, ND5/47, ND5/48, O2/21, O2/24, O2/36, O7/7, O9/45, O10/73, O11/23, O12/26, O12/47, O16/48, O17/67, O17/73, O17/75, O20/32, O20/42, O22/58, Y2/32, Y4/172, Y4/181, Y4/193, Y4/267, Y5/104, Y5/174, Y5/184, Y5/212, Y5/23, Y5/265, Y5/304, Y5/327, Y5/44, Y5/45, Y5/74, Y6/9, Y6/130, Y6/155, Y6/81, Y7/16, Y8/7
ş.+ a K12/75
ş.+ de ŞK13/133, A5/184, A11/85, A12/76, Y1/29, Y5/142, Y5/355, Y5/360, A1/304, A5/34
ş.+ dē A9/22, O9/74
ş.+ den ŞK8/165, ŞB2/54, İ1/109, K9/13, ND4/107, O11/37
ş.+ di M5/35, ŞK18/17, A7/23, A7/23
ş.+ e ŞK5/10, ŞK5/13, ŞK5/29, ŞK16/18, ŞK18/369, ŞB2/23, A1/308, A1/315, A2/48, A5/13, A5/221, A5/36, A5/46, A8/73, A9/54, A10/39, A13/104, A13/23, İ5/77, N6/20, N8/33, Y1/68, ŞK5/13
ş.+ ē ŞK18/200, Y5/181
ş.+ i M6/56, M6/79, M8/107, ŞK4/98, ŞK7/94, ŞK8/105, ŞK9/80, ŞK13/105, ŞK14/24, ŞB4/7, A5/237, A7/24, A12/92, İ1/118, İ1/52, İ7/4, K7/79, K12/28, N1/219, N1/220, N4/26, N8/73, ND4/119, ND4/177, ND4/34, ND4/73, ND5/32, ND5/39, O2/11, O8/61, O9/113, O10/21, O22/53, Y4/39, Y5/363, Y7/12, M6/18, N5/21
ş.+ idi A11/44
ş.+ im O2/5

ş.+ imiz O2/15, O16/33, O17/4, O20/21, O20/23, Y5/144, Y7/9
ş.+ imizde ŞK18/153
ş.+ in M5/41, M6/14, K9/79
ş.+ iñ A5/72, ND4/39, O2/8, O22/73
ş.+ inde N1/219
ş.+ ine M10/5, ŞK1/8, A5/136, A7/61, N7/23, Y6/21
ş.+ ini ŞK8/131, ŞK15/39, İ8/15, K6/139
ş.+ iñi ND4/119
ş.+ iymiş M6/69
ş.+ ler M6/18, M6/35, M8/110, ŞK1/36, A3/231, İ5/32, K9/71, ND4/44, ND6/8, O9/85, Y6/137, Y8/54
ş.+ lēr O15/3
ş.+ lerī M6/28
ş.+ lerde İ5/18
ş.+ leri M8/105, ŞK18/28, A3/115, A11/33, O15/23, Y4/42, Y5/197, Y6/155
ş.+ lerinden M6/37
ş.+ lerini ŞB3/13
ş.+ sini ŞK4/128

şėʸ : Şey.
ş. ŞK8/19, ŞK18/127, O3/69

şēy : Şey.
ş. M3/6, M3/24, M9/37, ŞK2/76, ŞK7/182, ŞK7/89, ŞK8/4, ŞK9/16, ŞK18/210, ŞK18/232, A13/76, İ5/108, İ6/18, K6/155, K6/206, K6/40, N2/38, ND4/68, O7/9, O17/29, O17/71, O17/82, Y5/365, Y7/21
ş.+ de İ5/25
ş.+ ē ŞK8/172
ş.+ i ŞK1/6, ŞK7/68, ŞK12/20
ş.+ imiz O13/25, O17/59
ş.+ ini O20/223, Y5/164
ş.+ ler A5/24, İ6/10

şēʸ : Şey.
ş. ŞK8/189, N8/16
ş.+ e Y1/146

şẽy : Şey.
ş. ŞK7/113, ŞB2/33, ND4/100, ND4/181, O8/32
ş.+ di ND4/112
ş.+ e N8/17
ş.+ i M7/58

şẽʸ : Şey.
ş. N8/25, N8/44, N8/64, ND5/11, O9/80

şėy ėd - : Şey etmek.
ş.- iyı ŞK4/54

şėy' : Şey.
ş. O10/83

şeyab - : Şey yapmak.
ş.- mış Y1/165

şėyab - : Şey yapmak.
ş.- íyō İ1/71

şēyab - : Şey yapmak.
ş. ŞK10/71
ş.- dılar İ6/41

şeyap - : Şey yapmak.
ş.- ardı A5/218
ş.- iy O20/122

şėyap - : Şey yapmak.
ş.- allardī A8/44
ş.- ardıḳ İ1/29, İ1/99
ş.- arıdī ŞK8/35
ş.- dırdıġ İ1/136
ş.- iy ŞK10/25

şēyap - : Şey yapmak
ş.- ar ŞK8/167
ş.- arken İ2/70
ş.- iyō A5/60

şẽyab - : Şey yapmak.
ş.- mış ND2/7

şẽyap - : Şey yapmak.
ş.- ardıḳ İ1/109
ş.- ıḫ Y4/36

şėyci : Şeyci.
ş. M6/38

şėyd - : Şey etmek.
ş.- ēdīn K11/11
ş.- ellerdī A6/43

şėʸd - : Şey etmek.
ş.- īm K12/159

şėyed - : Şey etmek.
ş.- er M5/32

şeyet - : Şey etmek.
ş.- dıḫdı A4/169

şėyeT - : Şey etmek.
ş.- miş A12/91

ş.- sen Y5/155

şēyd - : **Şey etmek.**
ş.- iyōm ŞK6/23

şēyed - : **Şey etmek.**
ş.- ellerdin ND4/70

şēyid - : **Şey etmek.**
ş.- miş ND4/150

şėygil : **Şeygil.**
ş.+ de Y4/40

şėyid - : **Şey etmek.**
ş.- miyōdu İ1/117

şėyit - : **Şey etmek.**
ş.- dik K5/20

şeyle : **Şöyle**
ş. M1/30, M9/29, ŞK5/4, ŞK18/264, ŞK18/79, A5/252, A11/99, A13/157, A13/91, K5/17, K5/32, K5/72, K8/22, O5/7, O6/8, O8/10, O15/3, O16/41, Y4/206, Y5/223, Y6/124, Y6/125, Y6/126, Y8/59

şeʸle : **Şöyle.**
ş. K6/47, K7/107

şeylē : **Şöyle.**
ş. ŞK18/417

şėyle : **Şöyle.**
ş. M6/30, M6/49, M8/101, M8/102, M8/57, ŞK4/193, ŞK4/73, ŞK4/88, ŞK6/39, ŞK11/40, A5/197, A5/236, A5/237, A6/36, A6/74, A8/103, A8/125, A8/67, A8/98, A9/23, A10/38, A11/95, A12/32, İ5/124, K9/97, K12/50, O10/69, Y6/151

şėʸle : **Şöyle.**
ş. K7/12

şēyle : **Şöyle.**
ş. ŞK6/71, ŞK18/17, ND4/134, O3/57, O14/92

şēʸle : **Şöyle.**
ş. ŞK8/92

şẽyle : **Şöyle.**
ş. M7/43, ŞK6/71

şẽylē : **Şöyle.**
ş. ŞK16/14

şeyle beyle : **Şöyle.**
ş. ŞK18/100

şeyle beylē : **Yaklaşık olarak.**
ş. Y6/81

şeylen - : **Şenlenmek.**
ş.- di Y6/72

şeyli : **Şeyli.**
ş. İ5/186, İ5/41, K2/6

şeylig : **Şeylik.**
ş. M2/32

şėylig : **Şeylik.**
ş. ŞB5/4

şẽylik : **Şeylik.**
ş. ŞK8/29

şēʸol - : **Şey olmak.**
ş.- masına A13/124

şeyT - : **Şey etmek.**
ş.- medi A11/14

şẽyT - : **Şey etmek.**
ş.- mezler Y5/10

şėyt - : **Şey etmek.**
ş.- mez Y5/135
ş.- miyom A6/15

şēʸt - : **Şey etmek.**
ş.- di Y1/114

şeytan : **Şeytan.**
ş. M5/13, A1/29
ş.+ mış ŞK12/35

şeytana kef gerek : Kötü bir şey yaşandığında söylenir.
ş. O20/111

şeyyoḫ : **Bu defa.**
ş. ND6/25

şı : **Şu, işaret zamiri.**
ş.+ nın M8/124

şı : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. ŞK9/30, ŞK18/402, ND5/48

şıb : Suyun damlarken çıkardığı ses.
ş. ŞB2/121

şīda : Şurada.
ş. ND4/92

şıġ' māmed : Şıh Mehmet, kişi adı.
ş.+ e O20/149

şıḫ : Şıh.
ş. K12/92, O16/37, O22/25
ş.+ ın N7/27
ş.+ ıñ N7/26
ş.+ lar A11/81

şıḫ edeballı : Şıh Edebali.
ş. K12/92

şıḫ hūsen : Şıh Hüseyin, kişi adı.
ş. A7/4

şıḫ müslüm : Şıh Müslüm, kişi adı.
ş.+ idi A3/13

şıḫ ʿō : Şıho, kişi adı.
ş.+ n ŞK18/402

şıḫıḳ : Şıkık, ot türü.
ş. M6/31

şıḫlıġ : Şıh olan kimse.
ş. O16/21

şıḫon hocası : Şıhon Hocası, kişi adı.
ş. Y8/77

şıḳıḳ : Şıkık, ot türü.
ş. A5/240

şıllıġ : Şıllık tatlısı.
ş. N4/17
ş.+ ı N4/23

şır(a) : Şura.
ş.+ da ŞB3/22
ş.+ dē O19/36

şi : Şey.
ş. M9/68, ŞK17/18, A2/110, A8/111, A11/18, ND4/137, ND4/181, O12/16, O14/77, O16/37, Y2/17
ş.+ de O17/37
ş.+ ler O15/13
ş.+ leri O17/9
ş.+ yi O14/22

şī : Şey.
ş. M10/8, ŞK17/29, ŞK18/95, ŞB2/48, N3/8, O2/27, O10/54, O12/19, O13/35, O14/77, O16/38, O17/19, O19/35, O20/10, O22/24
ş.+ de ND4/48, ŞK17/7, ŞK17/123
ş.+ den K6/140, N7/8
ş.+ di O17/46
ş.+ lerden ND6/14

şī' : Şey.
ş. M11/12

şīd - : Şey etmek.
ş.- ecēg O13/56
ş.- ecek O10/44
ş.- ellēr O12/34
ş.- ellerse O3/33
ş.- emem O3/13
ş.- er K6/132, O3/31
ş.- erig O17/65
ş.- erik O3/10
ş.- iñ O10/40
ş.- iyō ŞB2/75
ş.- miyler O17/40

şiīr : Şiir.
ş. M5/44

şibig : Çabuk.
ş.+ dē O16/35

şibşifi : Şipşifi, çok gezen kimse.
ş. ND5/5

şibşifi fadımā : Şipşifi Fatma, kişi adı.
ş. ND5/3

şibşipi : Şipşifi, çok gezen kimse.
ş. ND5/3

şidʿō : Şido Hanifi, kişi adı.
ş. O10/73

şidik : Şimdi.
ş. K5/126

şidō ḥʿanifi : Şido Hanifi, kişi adı.
ş. O10/9

şifa : Şifa.
ş. İ5/44, İ5/47, Y6/109

şifa ol - : Şifa olmak.
ş.- iy A2/60

şifalı : **Şifalı.**
ş. A12/65

şigli : **Kendini bilen kimse.**
ş. İ5/122

şíḫ : **Şıh.**
ş.+ ın N7/25

şiḳaʿāT : **Şikayet.**
ş. M6/81

şiḳādlen - : **Şikayet etmek.**
ş.- ir O5/7

şiḳar al - : **Avlamak.**
ş.- dı N1/210

şiki : **Anlayış, idrak.**
ş. İ5/123

şile : **Şöyle.**
ş. ŞK9/17, N1/209, O13/9, O17/3, O17/62, O20/115

şĪle : **Şöyle.**
ş. ŞK17/45

şĪlūġ : **Şöylelik.**
ş. ŞK17/78

şĪm : **Şimdi.**
ş. ŞK18/287

şimdĪ : **Şimdi.**
ş. A5/9, K7/188, Y4/140

şimdi : **Şimdi.**
ş. M12/31, M12/32, ŞK10/57, ŞK11/26, ŞK15/41, ŞB6/62, A1/158, A8/4,
A9/4, A13/30, K3/17, K6/12, K6/54, K9/45, N2/30, ND1/41
ş.+ kilerin M12/19

şimşed - : **Düzeltmek.**
ş.- iller Y4/178

şĪn : **Şimdi.**
ş. K8/6, O9/85

şindĪ : **Şimdi.**
ş. M1/32, M6/29, M7/3, M7/101, M7/60, M8/12, M9/19, M10/4, ŞK1/10, ŞK1/36, ŞK1/38, ŞK2/76, ŞK3/39, ŞK3/42, ŞK8/74, ŞK10/48, ŞK13/141, ŞK14/27, ŞK14/58, ŞK14/63, ŞK14/65, ŞK17/169, ŞK17/42, ŞK18/4, ŞK18/253, ŞK18/269, A1/91, A5/12, A5/18, A5/30, A5/74, A6/18, A6/64, A8/67, A13/90, İ1/122, İ1/132, İ5/128, İ5/189, İ6/14, İ7/5, K5/117, K5/121, K11/37, K12/133, K12/144, N1/168, ND5/28, O3/4, O3/39, O3/51, O7/16, O8/5, O9/89, O10/83, O10/84, O17/85, O18/4, O22/13, Y4/10, Y4/126, Y4/169,
Y4/282, Y4/71, Y5/305, Y5/374, Y6/7
ş.+ den ŞB2/102
ş.+ yse A6/25

şindi : **Şimdi.**
ş. M1/33, M2/40, M3/13, M3/15, M3/22, M5/8, M5/12, M5/16, M5/51, M6/19, M6/60, M6/64, M6/69, M6/79, M7/85, M8/110, M8/115, M8/30, M9/36, M9/49, M9/50, M9/53, M9/59, ŞK1/9, ŞK1/35, ŞK1/46, ŞK2/111, ŞK3/123, ŞK3/54, ŞK3/99, ŞK5/103, ŞK5/13, ŞK5/36, ŞK6/20, ŞK7/118, ŞK7/15, ŞK7/172, ŞK7/173, ŞK7/176, ŞK7/196, ŞK7/49, ŞK7/82, ŞK7/89, ŞK8/6, ŞK8/27, ŞK8/39, ŞK8/82, ŞK10/11, ŞK12/4, ŞK12/18, ŞK12/27, ŞK13/5, ŞK13/105, ŞK13/107, ŞK13/110, ŞK13/138, ŞK13/14, ŞK13/142, ŞK13/147, ŞK13/150, ŞK13/155, ŞK13/156, ŞK13/18, ŞK13/27, ŞK13/29, ŞK13/35, ŞK13/40, ŞK13/79, ŞK13/87, ŞK13/94, ŞK13/99,
ŞK14/3, ŞK14/11, ŞK14/12, ŞK14/13, ŞK14/16, ŞK14/19, ŞK14/29, ŞK14/35, ŞK14/36, ŞK14/49, ŞK14/50, ŞK14/79, ŞK15/4, ŞK15/29, ŞK15/46, ŞK15/47, ŞK15/86, ŞK17/3,
ŞK17/13, ŞK17/168, ŞK17/29, ŞK17/35, ŞK18/6, ŞK18/198, ŞK18/22, ŞB2/42, ŞB3/20, A1/133, A1/136, A1/14, A1/146, A1/158, A1/163, A1/180, A1/185, A1/206, A1/301, A1/314, A1/51, A1/52, A1/82, A2/31, A2/60, A2/67, A3/146, A3/59, A4/7, A4/8, A4/10, A4/133, A4/146, A4/151, A4/152, A4/164,
A4/174, A4/27, A5/169, A5/173, A5/228, A5/24, A5/252, A5/257, A5/258, A5/48, A5/50, A5/51, A5/54, A5/59, A5/60, A5/73, A5/76, A5/85, A6/20, A6/65, A6/69, A6/83, A7/20,

A7/58, A7/59, A8/103, A8/18, A8/31, A8/57, A8/67, A8/82, A9/5, A9/14, A9/39, A9/43, A10/7, A10/11, A10/23, A10/31, A11/106, A11/110, A11/56, A11/70, A11/71, A11/74, A12/101, A12/111, A12/113, A12/28, A12/32, A12/36, A12/44, A12/72, A12/85, A12/94, A12/97, A12/98, A13/119, A13/121, A13/133, A13/158, A13/164, A13/24, A13/37, İ1/101, İ1/102, İ1/123, İ1/129, İ1/81, İ2/24, İ2/36, İ2/92, İ3/7, İ3/163, İ3/39, İ3/52, İ3/70, İ3/86, İ3/87, İ3/99, İ5/100, İ5/122, İ5/23, İ5/68, İ5/86, İ6/9, İ6/13, İ7/8, İ7/14, İ7/19, İ7/21, İ7/22, İ7/32, İ7/34, İ7/42, İ7/43, İ7/45, İ7/85, İ7/95, K3/11, K4/18, K5/120, K5/138, K5/15, K5/37, K5/61, K5/70, K5/85, K6/12, K6/159, K6/175, K6/192, K6/204, K6/48, K7/179, K9/10, K9/105, K9/11, K9/15, K9/16, K9/28, K11/40, K11/43, K12/7, K12/119, K12/122, K12/123, K12/126, K12/127, K12/153, K12/203, K12/32, K12/33, K12/35, K12/40, K12/49, K12/60, K12/66, K12/69, K12/92, N1/212, N1/316, N1/317, N1/67, N1/83, N3/8, N3/11, N3/15, N3/37, N5/38, ND6/7, ND6/61, ND6/62, O1/13, O2/8, O2/33, O3/7, O3/38, O3/52, O4/10, O4/12, O4/34, O5/4, O5/35, O5/38, O5/43, O6/3, O7/39, O8/10, O9/3, O9/120, O9/66, O9/67, O9/72, O9/74, O9/83, O9/86, O10/14, O10/26, O10/28, O10/30, O10/31, O10/35, O10/38, O10/59, O10/64, O10/67, O10/88, O11/6, O11/35, O12/28, O12/29, O12/30, O12/31, O13/27, O13/34, O14/119, O14/17, O14/21, O15/23, O16/17, O16/35, O17/9, O17/32, O17/39, O17/40, O17/46, O17/67, O17/69, O17/71, O17/83, O19/79, O20/165, O21/4, O21/21, O22/6, O22/51, O22/58, O22/59, O22/73, O23/33, Y1/3, Y2/4, Y2/17, Y3/3, Y4/5, Y4/115, Y4/127, Y4/138, Y4/154, Y4/169, Y4/203, Y4/226, Y4/233, Y4/268, Y4/28, Y4/282, Y4/289, Y4/36, Y4/42, Y4/45, Y4/50, Y4/56, Y4/57, Y4/60, Y4/61, Y4/68, Y4/79, Y4/84, Y4/99, Y5/112, Y5/138, Y5/140, Y5/186, Y5/241, Y5/301, Y5/309, Y5/36, Y5/37, Y5/381, Y5/73, Y6/145, Y6/24, Y6/26, Y6/82, Y6/83, Y6/95, Y7/20, Y7/22, Y8/14, Y8/79

ş.+ den K11/8

ş.+ g O19/25

ş.+ kī ŞK12/3

ş.+ ki ŞK13/159, ŞK17/152, ŞB4/8, K6/176, O17/5, O17/39, O17/71, O19/18, O19/47, O19/76, Y1/121, Y4/170, Y5/356, Y5/50

ş.+ kiler Y5/172

ş.+ kilēr O17/42

ş.+ kilerī İ4/23

ş.+ kini O6/43, O12/29

ş.+ lerinin Y4/171

ş.+ nin K11/8

ş.+ yeçe K6/118

şindig : **Şimdi.**

ş. M8/81

ş.+ giler ND6/40, ND6/43

şindīg : **Şimdi.**

ş. M8/57

şindīk : **Şimdi.**

ş. M8/116, O19/15, O19/72

şīndik : **Şimdi.**

ş. ŞK17/216, O13/48

şindik : **Şimdi.**

ş. M5/25, M8/5, M8/117, ŞK5/97, ŞK7/204, ŞK7/28, ŞK7/31, ŞK7/66, ŞK7/85, ŞK8/18, ŞK8/68, ŞK9/64, ŞK9/80, ŞK13/39, ŞK14/75, ŞK15/49, ŞK17/165, ŞK18/178, ŞK18/253, A4/127, A5/122, A5/30, İ1/30, İ1/77, İ4/29, İ4/50, İ7/3, O2/25, O5/27, O6/9, O9/56, O14/22, O17/84, O19/28, O19/44, O19/52, O19/72, O20/62, Y4/122, Y5/8, Y5/234

ş.+ ler M5/4

şindikī : **Şimdiki.**

ş. M8/6, M8/110

şindīkībi : **Şimdi.**

ş. ŞK8/53

şindikīmi : **Şimdiki gibi.**

ş. A13/47

şindiki : **Şimdiki.**

ş. M3/18, M3/23, M6/41, M8/79, M8/94, ŞK4/201, ŞK7/82, ŞK13/12, ŞK18/141, ŞK18/235, A1/29, A8/65, İ4/19, İ8/36, K6/7, K9/10, O19/81,

Y4/87
ş.+ ler M5/5, İ5/59, O17/44
ş.+ lēr K4/28, O3/59
ş.+ nin A13/32

şini
ş. M7/70, M7/74, M8/4, M8/18, M9/28, M9/45, M9/52, M11/11, ŞK3/16, ŞK3/35, ŞK17/29, ŞK18/210, ŞB2/39, A2/106, A4/163, K7/80, N7/8, O2/6, O2/14, O2/15, O5/3, O5/28, O5/32, O7/19, O10/106, O10/74, O13/13, O14/113, O17/20, O17/48, O17/72, O17/73, O19/75, O20/107, Y4/100, Y5/414, Y6/107, Y6/111, Y6/80

şinī : **Şimdi.**
ş. M7/45, M9/68, ŞK1/10, O5/40

şīni : **Şimdi.**
ş. O7/7, O19/51

şinig' : **Şimdi.**
ş. O20/26

şinik : **Şimdi.**
ş. M8/118, O17/68, O19/80

şinīk : **Şimdi.**
ş. O20/25

şiniki : **Şimdiki.**
ş. M9/68

şinnī : **Şimdi.**
ş. M7/108, M8/12, ŞK18/205

şinni : **Şimdi.**
ş. M2/18, M7/109, M7/77, ŞK1/46, ŞK17/65, K4/28, K5/136, K6/196, N1/66, O4/17, O14/117, Y4/97, Y5/379
ş.+ den N1/100
ş.+ ki O19/44

şinnik : **Şimdi.**
ş. O19/80

şinti : **Şimdi.**
ş.+ ki O13/48

şippedeg : **Birdenbire.**
ş. M6/98

şire : **Tatlı.**
ş. ŞK6/10, ND6/74

şirin : **Tatlı.**
ş. M6/63

şirrif ol - : **Çapaklı, kirli olmak**
ş.- ur K6/216

şiş : **Şiş.**
ş. Y5/101
ş.+ i M10/29, M10/30
ş.+ ine Y5/107

şiş - : **Şişmek.**
ş.- dī İ7/85
ş.- di ŞK4/150, Y4/160
ş.- er O16/25
ş.- ēr O16/22
ş.- erdī O16/30
ş.- inci K7/66
ş.- miş ŞK17/129, K7/66

şişe : **Şişe.**
ş. ŞK11/59, Y1/75, Y1/84, Y6/13
ş.+ deki M7/56
ş.+ si Y1/84
ş.+ yi Y5/304
ş.+ yle Y1/75

şişirme yap - : **Şişirmek.**
ş.- iy N1/309

şişki : **Şişmiş olan.**
ş. A1/168

şişman : **Zayıfin karşıtı.**
ş. K7/42, ND5/7

şişmiş : **Şiş olan.**
ş. ŞK4/152

şitil : **Fidan.**
ş. O17/62
ş.+ leri Y6/14

şive : **Konuşma biçimi.**
ş.+ si Y8/3

şiy : **Şey.**
ş.+ īn O9/6
ş. N7/30, ND4/166, O2/33, O12/18, O14/114, O14/30, O16/37, O17/78, O17/79, O17/83, O20/92
ş.+ de ND2/12
ş.+ den O11/30
ş.+ e M3/13, M9/48, M10/26, ŞK17/301, A9/49, K9/105, N1/63, N8/21,

N8/66, N8/69, ND4/47, ND4/71, O1/10, O5/14, O10/41, O11/28, O13/21, O17/14, O18/4, O20/71, O20/73, K2/20, ŞK15/28, Y4/115
ş.+ ē ŞK18/98, N8/56, ND4/71, O7/46, O16/14
ş.+ eçek O2/37
ş.+ ennen Y5/295
ş.+ i ŞK9/63, ND5/12, O9/65, O11/43, O12/17, O14/21, O20/97
ş.+ ler M1/10, M1/26, M3/23, ŞK3/48, ŞB7/6, O17/83
ş.+ lēr M7/74
ş.+ leri N3/15

şĪy : **Şey.**
ş. ND2/3, ND4/42, ND4/91, O3/42, O18/51
ş.+ de O14/4
ş.+ e N8/36, O3/63, O19/45
ş.+ i ŞK17/290, N8/73, ND2/13
ş.+ im ŞK1/10
ş.+ ine N1/199

şĪyap - : **Şey yapmak.**
ş.- ar M3/18
ş.- armış ND2/14

şiyle : **Şöyle.**
ş. M10/39

şĪyle : **Şöyle.**
ş. M10/39

şiyten minen : **Şeytan.**
ş. ND4/95

şiytėt - : **Şey etmek.**
ş.- dīmi ŞB7/12

şo
ş. M6/46

şo : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. M12/34, ŞK2/138, ŞK4/113, ŞK4/162, ŞK4/93, ŞK8/139, ŞK8/29, ŞK9/30,
ŞK13/7, ŞK13/122, ŞK18/136, ŞB3/4, A13/34, K6/104, ND4/139, ND4/141, O8/16, O16/35, O17/25, O22/48, Y4/217, Y4/299, Y5/246, Y5/384, .
M6/6, M7/87, ŞK4/118, ŞK13/37, ŞB2/86, A9/63, İ1/136, İ5/167, N7/23, O8/19, O8/75, Y1/69, Y4/215, Y4/216, Y4/230, Y4/289, Y4/297, Y5/147, Y5/42 Y5/385, Y5/408, ŞK8/176

şo : **Şu, işaret zamiri.**
ş. ŞK7/90, ŞK17/43, O19/26
ş.+ ndan K6/132
ş.+ nlar O2/3

şō : **Şu, işaret zamiri.**
ş. A9/54, A10/4, İ5/166, O19/35, O19/44

şō̄ : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. İ4/14

şō’ : **Şu, işaret zamiri.**
ş. ŞK8/185

şobaş : **Takı töreninin adı.**
ş. K10/35, O15/15

şōbaş : **Takı töreninin adı.**
ş.+ a K10/38

şōbāş : **Takı töreninin adı.**
ş. O15/15

şobaş ėd - : **Takı takmak.**
ş.- iy O15/17

şōbaş ėd - : **Takı takmak.**
ş.- elleridi K10/35

şōd : **Şura, şuradaki.**
ş. O19/46

şōġ : **Soğuk.**
ş.+ dan ŞK1/36

şol : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. ŞK1/23, O9/25

şōna : **Sonra.**
ş. N1/91

şor(a) : **Şura.**
ş.+ da ŞK2/91, ŞK4/96, ŞK7/52, ŞB3/22, A12/61, İ3/33, İ4/47, K7/201, K9/43, ND4/139
ş.+ dā İ5/193, O22/43
ş.+ dan ŞK2/127, ŞK16/29, ŞK16/33

şȯr(a) : **Şura.**
ş.+ da ŞK17/43

şōr(a) : **Şura.**
ş.+ da M7/33

ş.+ dan M5/17

şora : **Şura.**
ş. ŞK14/7, ND6/32, Y5/44, Y5/45

şōra : **Şura.**
ş. M7/89, Y4/215, Y5/148, Y5/392, Y5/66

şorba : **Çorba.**
ş. M1/21
ş.+ sı O13/30, O17/50, Y4/15
ş.+ sī O17/50

şori : **Şura.**
ş.+ y M5/17

şoşuġluġ : **Şurada.**
ş.+ da ŞK1/37

şöfey : **Şoför.**
ş. O19/70

şōle : **Şöyle.**
ş. ŞK7/94, ŞK8/100, ŞK8/154, ŞK8/156, ŞK8/169, ŞK8/194, ŞK8/27, ŞK8/41, ŞK8/6, 9, ŞK8/75, ŞK10/52, ŞK11/4, ŞK14/11, ŞK14/12, ŞK14/46, ŞK16/33, ŞK18/144, A5/119, A5/122, A5/98, İ3/132, İ3/165, İ3/69, İ3/98, İ4/3, İ4/31, İ4/43, İ5/102, İ5/121, İ5/169, İ5/188, İ7/66, K12/42, N3/5, N3/11, ND4/113, ND6/27, ND6/28, Y4/6, Y4/123, Y4/127, Y4/152, Y4/181, Y4/182, Y4/201, Y4/209, Y4/220, Y4/229, Y4/236, Y4/241, Y4/94, Y5/100, Y5/155, Y5/209, Y5/251, Y5/272, Y5/274, Y5/333, Y5/334, Y5/362, Y5/363, Y5/368, Y5/62, Y5/70, Y5/74

şōlė : **Şöyle.**
ş.+ dī ŞK7/118

şōlē : **Şöyle.**
ş. A5/119
ş.+ ydi Y8/53

şōle bōle : **Orta.**
ş. ŞK7/53, Y4/240

şōʸle : **Şöyle**
ş. ŞK2/126

şöle : **Şöyle**
ş. ŞK7/182, ŞK14/45, A3/268, İ5/154, İ5/184, ND6/25, Y2/59, Y4/118

şölelīn : **Şöylece.**
ş. İ7/75

şōli - : **Söylemek.**
ş.- y O22/46
ş.- yemem O7/8

şör(a) : **Şura.**
ş.+ de O7/30

şöyle : **Şöyle.**
ş. ŞK2/126, ŞK8/39, İ3/12, K5/17

şöʸlē : **Şöyle.**
ş. ŞK8/60

şu : **Şu, işaret zamiri.**
ş. M3/17, M7/56, M9/51, M11/36, M12/39, ŞK9/98, ŞK18/330, ŞK18/51, A3/121, K10/77, N1/115, ND6/46, ND6/60, O7/30, O10/55, O10/86, O13/30, O16/24, O17/73, O19/57, Y4/84, Y5/10
ş.+ nda A13/99, K12/193
ş.+ nu M6/3, M8/103, ŞK8/154, ŞK8/184, ŞK13/101, ŞK17/39, ŞK18/404, ŞB2/88, A2/65, A3/113, A5/248, A8/28, A8/32, A11/44, İ5/40, N8/75, N8/79, ND6/57, O9/63, O17/49, O20/162, O22/46, Y4/104, Y7/27, Y8/58, Y8/59, Y8/79
ş.+ ñu ŞK1/7, ŞK18/182, ŞK18/183, ŞK18/189
ş.+ nın K9/80
ş.+ nun A2/102, A10/37, İ3/32, İ3/63, Y1/129
ş.+ nnan N8/75
ş.+ nusunan M7/61

şu : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. M6/11, M6/49, M12/8, M12/9, ŞK6/66, ŞK11/38, ŞK18/310, A5/123, K7/151, ND4/76, O2/9, M6/50, M7/15, M7/18, M7/33, M7/56, M7/60, M7/69, M8/110, M8/111, ŞK1/18, ŞK2/143, ŞK2/94, ŞK3/4, ŞK3/114, ŞK4/161, ŞK4/182, ŞK4/84, ŞK4/87, ŞK6/21, ŞK6/28, ŞK6/33, ŞK7/110, ŞK7/187, ŞK7/59, ŞK8/124, ŞK8/185, ŞK8/193, ŞK9/11, ŞK10/8, ŞK10/124, ŞK10/19, ŞK10/80, ŞK11/26, ŞK11/49, ŞK12/28, ŞK13/4, ŞK13/110, ŞK13/121, ŞK13/43, ŞK13/48, ŞK13/62, ŞK13/68, ŞK13/86,

ŞK14/53, ŞK15/30, ŞK15/60, ŞK15/88, ŞK15/89, ŞK16/43, ŞK17/20, ŞK17/226, ŞK17/316, ŞK18/188, ŞK18/223, ŞK18/250, ŞK18/30, ŞK18/318, ŞK18/42, ŞK18/55, ŞK18/76, ŞK18/78, ŞB2/84, ŞB3/17, ŞB3/26, ŞB6/18, ŞB6/87, ŞB6/93, A1/201, A2/58, A3/121, A4/10, A4/162, A4/165, A4/86, A5/123, A5/153, A5/154, A5/160, A5/163, A6/9, A6/11, A7/30, A7/42, A7/63, A7/72, A8/103, A8/68, A9/8, A9/32, A10/47, A12/101, A13/133, A13/152, İ3/109, İ3/145, İ3/70, İ5/79, İ6/5, İ6/6, İ6/9, İ7/5, İ7/53, İ8/4, İ8/14, K1/6, K1/19, K6/113, K7/79, K8/21, K9/37, K9/71, K9/78, K9/85, K9/89, K9/96, K10/20, K12/40, K12/41, K12/65, K12/97, K13/11, K13/16, N1/205, N1/233, N2/56, N3/12, ND1/17, ND5/14, ND6/46, O2/9, O3/37, O3/46, O5/46, O10/32, O13/12, O13/21, O13/35, O13/53, O14/97, O16/35, O17/50, O17/60, O18/26, O20/110, O20/117, O22/22, O23/3, Y1/140, Y1/151, Y1/152, Y1/49, Y1/86, Y2/24, Y2/33, Y4/108, Y4/116, Y4/163, Y4/19, Y4/215, Y4/232, Y4/235, Y4/244, Y4/246, Y4/249, Y4/250, Y4/297, Y4/302, Y4/64, Y4/84, Y5/111, Y5/253, Y5/261, Y5/324, Y6/14, Y6/153

şu : **Şu, şahıs zamiri.**
ş. K7/93, N1/167
ş.+ na ŞK10/132, O13/21
ş.+ nın Y1/121
ş.+ nun O20/79

şū : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. M7/63, N1/114, M8/123, ŞK6/33, ŞK7/112, ŞK8/54, ŞK17/97, A4/86, A13/156, İ3/13, İ6/7, İ6/132, İ6/18, İ7/20, İ7/22, İ7/36, İ7/37, İ8/8, ND6/8, O13/21, Y5/114, Y5/116, Y5/136, Y5/138, Y5/32

şū : **Şu, işaret zamiri.**
ş. O17/79, O21/4, Y4/198

şù : **Şu, şahıs zamiri.**
ş.+ nun O8/32, Y5/239

şù : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. M7/55, ŞK2/126, ŞK2/45, ŞK2/46, ŞK6/28, ŞK6/87, ŞK6/93, ŞK11/26, ŞK11/46, ŞK12/28, ŞK12/41, ŞK12/45, ŞK13/35, ŞK14/9, ŞK14/25, ŞK14/50, A4/156, A4/171, A5/190, A5/195, A5/257, A5/50, A5/98, A7/5, A7/27, A7/29, A7/45, A7/50, A7/51, A8/100, A8/15, A11/85, A11/92, İ4/43, İ5/76, K9/9, K9/24, K9/85, K11/23, K11/35, O1/25, O3/24, O10/25, O10/55, O14/3, O17/73, O17/77, O18/6, O20/9, Y4/19, Y4/205, Y5/222, Y5/223, Y5/29, Y5/355, Y6/120

şù : **Şu, işaret zamiri.**
ş. A13/28, O10/17, O10/24, Y5/223
ş.+ dā O10/46
ş.+ ní Y5/217
ş.+ nın M8/124

şu bu : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. ŞK1/48, ŞK1/50

şu bū : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. M8/29

şu' : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. İ3/92

şubat : **Şubat, yılın ikinci ayı.**
ş.+ dā Y5/37
ş.+ ın ŞK2/6
ş.+ ıñ ŞK2/54

şudāni : **Şu kadar.**
ş. A6/38

şudur budur : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. A4/95

şudur budūr : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. N1/112

şuġġudaḥ : **Şu kadar.**
ş. A3/88

şuña buña : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. A11/101, A11/27

şundan bunnan : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. A2/118

şunnar : **Şunlar, işaret zamiri.**
ş. ŞK1/48
ş.+ ın ŞK9/40

şunu bunu : **Birtakım, bazı kimseler.**

ş. A2/111, K7/148, N1/162

şuñu buñu : **Birtakım, bazı kimseler.**
ş. A11/31

şur(a) : **Şura.**
ş.+ da M5/20, M12/39, ŞK2/105, ŞK3/48, ŞK4/183, ŞK9/39, ŞK12/24, ŞK14/52,
A4/83, A5/131, A5/132, A8/72, A12/4, A12/101, A12/11, A12/32, İ3/155, K7/172, ND4/134, ND6/8, O3/40, O8/10, O10/17, O10/24, O17/43, O17/76, Y1/161, Y1/85, Y4/206, Y4/214, Y5/209, Y6/9, ŞB3/23
ş.+ dā K12/4, O8/5, Y5/186
ş.+ dan M6/13, ŞK2/75, ŞK3/133, ŞK11/4, ŞK14/59, ŞK14/60, ŞK16/46, Y3/3, ŞK6/61
ş.+ dān M6/13, ŞK6/96
ş.+ dāyden ND4/105

şùr(a) : **Şura.**
ş.+ da O8/10, O10/18, Y5/300
ş.+ dā O20/43
ş.+ dan A5/252, O14/3, O19/47
ş.+ dası O17/43

şura : **Şura.**
ş. ŞK2/104, ŞK8/10, ŞK8/41, ŞK11/27, A1/159, A5/123, A5/124, O3/43,
O3/67, O14/87, O20/41, Y4/223, Y5/252
ş.+ da ŞK7/105, A3/42
ş.+ lara A1/128
ş.+ larā ŞK13/96
ş.+ lārın O17/78
ş.+ larınā A5/163
ş.+ ña ŞK17/117, Y1/174
ş.+ sı ŞB6/93
ş.+ sıdı ŞK9/23
ş.+ sına ŞK10/17
ş.+ sında İ1/109

şurā : **Şura.**
ş. K8/24, O17/43
ş.+ sı O17/43

şùra : **Şura.**
ş. ŞK11/4, ŞK11/27, ŞK12/24, A5/154, A12/28, Y5/254

şūre : **Şura.**
ş.+ ydī ŞK9/11

şurı : **Şura.**
ş.+ ya M9/49, A5/252, A7/53, K9/97, Y6/17
ş.+ ʸa Y4/231
ş.+ yā K10/21

şurrāP : **Birdenbire.**
ş. A1/270

şuru : **Şura.**
ş.+ ya A13/156, Y4/236

şuşa - : **Susamak.**
ş.- dī Y1/51

şuūz : **Şu yüz, şu taraf.**
ş.+ e İ5/68

şuʸūz : **Şu yüz, şu taraf.**
ş.+ e İ5/68

şü : **Şu, işaret sıfatı.**
ş. ŞK2/84, O13/53

şübelen - : **Şüphelenmek.**
ş.- iy K7/196

şügrū : **Şükrü, kişi adı.**
ş. ŞK9/9

şükīr : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. O3/52

şükir : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. O2/8, O3/52, O5/4, O20/25, O20/27, O20/30, O20/40

şükūr : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. ŞK17/11

şükür : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. M6/94, ŞK8/11, ŞB5/6, A1/115, A1/15, A2/6, A2/99, A7/18, A7/45, A7/46, A9/14, A11/86, İ1/97, İ3/167, İ3/168, İ6/3, O3/53

şükůr : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. M2/42, ŞK1/5, N1/157, N3/7, O9/78, O13/12, O13/25, O13/26, O16/15, O17/52

şündī : **Şimdi.**
ş. O7/48

şüpelen - : **Şüphelenmek.**
ş.- diler O11/33

ş.- incē N7/6
ş.- miş ŞB6/55

şür(a) : **Şura.**
ş.+ dán O22/89

şürü : **Sürü, koyun ve keçi topluluğu.**
ş. Y1/42

şûkir : **Tanrıya duyulan minnet.**
ş. O20/12

T

tȏbe etdir - : **Tevbe ettirmek.**
t.- miş Y5/389

tʿabi : **Tabii, evet.**
t. ŞK13/24, O2/27

tʿabir : **Anlam.**
t. M7/87

tʿāġ : **Tahtadan çıkan ses.**
t. M2/34

tʿāġ dūġ : **Tahtadan çıkan ses.**
t. O14/20

tʿāġ tūḳ : **Tahtadan çıkan ses.**
t. O14/20

tʿaġda : **Tahta.**
t. O13/18

tʿāġla : **Takla.**
t. ŞK17/96

tʿaġvim : **Takvim.**
t.+ de ŞK14/57

tʿaḥda : **Tahta.**
t.+ ları M7/33

tʿáḥda : **Tahta.**
t.+ sī M7/34

tʿahne : **Tahin.**
t. O20/243

tʿáḥta : **Tahta.**
t.+ larā M7/33

tȃm : **Tam, bütün.**
t. O17/32

ta : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. ŞK3/67, ŞK18/225, ŞK18/259, ŞK18/399, A7/57, A7/63, A13/135, A13/154, A13/168, İ3/38, İ6/110, İ8/4, K8/6, K10/93, K10/95, N5/27, ND4/105, O8/60, O12/17, O16/14, O20/11, O20/67, Y8/65

tá : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. ŞK7/201

tā : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. ŞK3/36, ŞK4/201, ŞK7/119, ŞK7/53, ŞK7/60, ŞK7/75, ŞK14/36, ŞK18/229, A5/173, A5/92, A5/98, A9/53, İ2/8, K2/15, K2/44, K3/16, K4/33, K6/8, ND4/164, ND4/93, O2/27, O2/37, O20/171, O22/6, Y1/63, Y4/299

ta’ : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. K10/69, Y5/222

tā’ : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. K8/8

tā’d : **Takat, durum, hal.**
t. ŞK7/106

taā : **Ta, mesafe anlamında söz.**
t. Y4/201

tāam : **Tamam.**
t. M9/30

tabī : **Tabii, evet.**
t. ŞK3/52, ŞK3/58, ŞB3/28, A8/68, İ1/142, K12/80, N1/4, N1/85, O6/43, O20/169

tábī : **Tabii, evet.**
t. ŞB2/68

tabʿāġ : **Tabak.**
t. M9/10, M9/11

tabā : **Tabak.**
t. ŞK8/130, ŞK8/131, A5/150, ND4/180
t.+ n A10/29

tabacıḳ : **Küçük tabak.**
t. ŞK16/22

tabaġ : Tabak.
t.+ ı K5/72
t.+ lara ND4/179

tabāġ : Tabak.
t. İ1/131

tabaḥ : Tabak.
t. K6/146, K10/55

tabaḫ : Tabak.
t. A8/19, A10/29, K6/201, K7/148, Y4/210

tabaḥ tabaḥ : Tabakla, çok fazla.
t. A1/157

tābaḳ : Tabak.
t. A8/17

tabdıġ emre : Tabduk Emre.
t. N7/6, N7/32

tabdīġ emrē : Tabduk Emre.
t. N7/4-5

tabdùġ emre : Tabduk Emre.
t. N7/23

tābe : Kadın hastalığı.
t. A5/184, A5/192
t.+ si A5/184, A5/185

tābė : Kadın hastalığı.
t. A5/191, A10/24

tabı : Tabii, evet.
t. İ5/14, N1/140, O14/105

tabır : Tabir, anlam.
t. ŞK10/172
t.+ larī ŞK18/59

tabi : Tabii, evet.
t. M12/71, ŞK1/9, ŞK8/192, ŞK10/11, ŞK10/137, ŞK10/94, ŞK13/123, ŞK17/78,
ŞB7/69, A1/104, A3/143, A3/171, A3/233, A4/8, A4/91, A11/62, A11/66, A11/80, A12/5, A12/49, İ2/56, İ4/31, İ5/43, K2/19, K6/214, K7/4, K7/162, K12/120, K12/192, N1/7, N1/309, N1/91, N2/73, N3/45, ND2/12, O6/44, O20/108, O20/169, Y8/51
t.+ ki ŞB7/5
t.+ kine N3/11

tabí : Tabii, evet.
t. M8/10, M11/10, M11/23, ŞB3/12, N1/102, N1/204, N1/260, N1/270, N1/62, N7/32, N7/36, O17/14, O17/85

tábi : Tabii, evet.
t. ŞK13/132, ŞB2/28

tābi : Tabii, evet.
t. ŞK3/54, A4/84, A11/47, N1/19, Y6/6

tåbi : Tabii, evet.
t. M10/8

tābir : Tabir, anlam.
t. Y8/4

tabişa : Bebeği uyuturken çıkarılan ses; kedi.
t. A2/116

tabişo : Bebeği uyuturken çıkarılan ses; kedi.
t. A2/116, A2/117

tablama : Ekmek hamurunu açmak.
t. A1/195
t.+ yı A1/195

tabùr : Tabur, asker bölüğü.
t. ŞK3/134, ŞK3/137, ŞK3/138

tabūr : Tabur, asker bölüğü.
t.+ lar O22/86

tabura : Tabure, küçük ve engin sandalye.
t.+ dan A3/113

tabuteki : Ta buradaki.
t. A9/3

tādır - : Tattırmak.
t.- dıġ Y5/107

taġda : Tahta.
t. A10/33

taġa : Taha, pencerenin önü.
t.+ lar O3/33

tağda : Tahta.
t. A10/33, ND6/53, Y5/212

tāġda : Tahta.

t.+ sı K12/176

taġdi : **Tahta.**
t.+ yı Y5/212

taġġar : **İp sarılan makara.**
t. A10/49

taġġara : **İp sarılan makara.**
t. A10/47

taġġāvıġla - : **Düşmek.**
t.- dı Y5/74

tāġġıdāh : **Birdenbire.**
t. Y4/123

tāġırdı : **Takırtı sesi.**
t.+ sına O14/68

taġsi : **Taksi.**
t.+ si İ7/22

taġvā : **Takva, Allah'tan korkma.**
t.+ lar O22/27

taha : **Taha, pencerenin önü.**
t. Y4/201

taḫā : **Taha, pencerenin önü.**
t. ŞK6/123, ŞK6/124, ŞK6/125

taḥán : **Tahin.**
t. İ7/31

taḫda : **Tahta.**
t. A1/21
t.+ nın Y4/5

taḫıb et - : **İzlemek.**
t.- dînde K7/197
t.- di Y4/101

tahıl : **Hububat.**
t. O13/20
t.+ a O23/33

taḫıl : **Hububat.**
t. O20/112

taḫım : **Tarladaki ekili yer.**
t.+ a ŞK15/101, ŞK15/103, N1/44
t.+ dan ŞK15/101, ŞK15/103

taḫırtı : **Takırtı sesi.**
t.+ sı ND3/22

taḫíb ed - : **İzlemek.**
t.- iyo A13/36

taḫīb ėt - : **İzlemek.**
t.- miş O20/180

taḫīr taḫīr : **Takırtı sesi.**
t. O20/157

taḥlid : **Taklit.**
t. M12/50

taḥlid ed - : **Bir şeye ya da kimseye benzemek.**
t.- iyler M12/49

taḥmil : **Tahammül.**
t.+ im O23/21

tahmin : **Tahmin.**
t.+ im M10/8
t.+ ime A12/85

taḥmûl : **Tahammül.**
t.+ im O23/20

taḫsı : **Taksi.**
t. K4/19

taḫsı : **Taksi.**
t. K6/14

tāḫsu : **Taksi.**
t. O5/6

tahvı : **Takva, Allah'tan korkma.**
t. A13/77

tahvın : **Takva, Allah'tan korkma.**
t.+ ı A2/42

taḳ - : **Takmak.**
t.- ar Y8/63

ták - : **Takmak.**
t.- mış ŞB6/17

tāḳ tāḳ : **Tak sesi.**
t. ŞK16/22

taḳda : **Tahta.**
t.+ dan K9/49
t.+ sına ŞK15/52

taḳib : **Takip.**

t.+ ine A4/37

tākib ėd - : İzlemek.
t.- er ŞK14/46

takip ed - : İzlemek.
t.- iymiş ŞB6/59

taḳonya : Takunya.
t. O17/79

taksi : Taksi.
t.+ ne Y5/86

taḳta : Tahta.
t. A5/197

talaşlan - : Telaşlanmak.
t.- iylar O17/68

talebe : Öğrenci.
t.+ ler O9/95

talışan : Talışan Tarlası, yer adı.
t. Y4/38

talla : Tarla.
t. Y4/224, Y4/226
t.+ mız Y4/225
t.+ nın Y4/38

talla boyun : Tarla Boyun, yer adı.
t. Y4/218

talla burun : Tarla Burun, yer adı.
t. Y4/219

tallı : Tarla..
t.+ ya M9/34, M9/49

tam : Tam, bütün.
t. M10/38, ŞB3/4, ŞB3/21, ŞB7/50, A1/235, A1/284, A5/32, A5/59, A13/68, K6/32, K7/84, K9/11, K9/71, K10/15, K10/94, K11/35, N2/29, O20/114, O20/117, Y4/101, Y4/102
t.+ ı A1/34, Y6/49

tām : Tam, bütün.
t. A1/116, Y3/10

tam olarag̀ : Tam, eksiksiz.
t. ŞK2/40, ŞK2/55

tam yėri : Uygun
t.+ nde M12/41

tam ʻá : Tama, işte.
t. K6/95

tama : Tama, işte.
t. ŞK5/11, ŞK6/33, ŞK16/14, ŞK17/65, A2/48, A5/71, A6/12, A11/9, K6/155, K6/57, K8/23, K10/104, K10/77, O8/56, O8/61, O18/42, Y4/267, Y5/93

tamā : Tama, işte.
t. Y5/362, Y5/55

táma : Tama, işte.
t. O8/52

tamam : Tamam.
t. M8/106, M12/30, M12/35, ŞK9/3, ŞK9/6, ŞK10/192, ŞK15/98, ŞB6/16, ŞB6/89, A3/101, A3/26, A4/106, A4/75, İ2/55, İ6/112, K7/156, K11/8, K12/124, N4/22, O14/57, Y6/25

tamām : Tamam.
t. K12/67

tamamen : Tamamen, bütünüyle.
t. N5/40

taman : Tama, işte.
t. M6/64, ŞK2/87, ŞK18/350, K5/100, O5/7, O8/28, O8/30, O8/32, O20/33

tamān : Tama, işte.
t. N5/37

tamanı : Tama, işte.
t. K13/22

tamanın : Tama, işte.
t. K13/8

tamates : Domates.
t.+ i K10/88

támates : Domates.
t.+ den K10/87

tamatis : Domates.
t. O17/53

tamım : Tamam.
t. A10/39

tāmis ġʿāvesi : Tahmis Kahvesi, yer adı.
t.+ nin M11/9

tana : Tane, adet.
t. M1/4, ŞK15/88, A2/16, İ5/10, İ5/112, K2/28, K8/11, K10/69, K11/25, K12/61, N1/158, N1/256, O3/43, O3/72, O7/62
t.+ yıġ K11/27

tanā : Tane, adet.
t. K12/62

tāna : Tane, adet.
t. Y4/63

tåna : Tane, adet.
t. O3/5

tandır : Tandır.
t. M6/30, M9/23
t.+ a M6/27, M6/29, Y2/60
t.+ da Y2/63
t.+ ımız M2/25, M6/27
t.+ īn M2/25

tandır egmē : Tandırda pişen ekmek.
t. M9/25

tandırcıġ : Tandırcık köyü, yer adı.
t. Y4/47

tane : Tane, adet.
t. ŞB6/67, İ3/68, İ5/22, İ7/53, N2/36, N3/16, N3/17
t.+ si ŞK15/28
t.+ sini İ7/51
t.+ sinin İ6/22

tānesi : Tane, adet.
t. Y4/186

tanı - : Tanımak.
t.- dı ND6/8, ND6/9
t.- dıġımız A1/55
t.- dıġın K12/165
t.- dım İ5/56
t.- dıñ Y5/53
t.- mīm Y1/171
t.- mam O10/5
t.- mān A4/151
t.- masın A4/151
t.- maz ND6/7
t.- miy A4/84
t.- miyu İ5/58
t.- miyuġ İ5/59
t.- r N7/25
t.- rım O10/5
t.- sınnar O9/115
t.- yōn Y1/170

tanıma : Tanımak işi.
t. O9/116

tanımaġ : Tanımak işi.
t. O9/117

tanış - : Karşılıklı tanışmak.
t.- dıkdan ŞK15/4
t.- ır ŞK15/4, N7/6

tanıt - : Tanıma işini yaptırmak.
t.- mama A8/44

tanıtım : Tanıtım, tanıtma.
t. M7/14

tani - : Tanımak.
t.- miyrıḫ A1/57
t.- y K12/134
t.- yan A1/158
t.- ydıñ O20/59
t.- yo Y4/122

taní - : Tanımak.
t.- yōdu ŞK3/120

tanrı misāfirı : Davetsiz gelen misafir.
t. Y1/4

tansuyon : Tansiyon.
t. K9/98
t.+ narı K9/93

tārī : Tarih.
t.+ ne M8/105

tarī māra : Tari Mağara, yer adı.
t. Y4/220

taraf : Taraf, civar.
t. M12/57, ŞK2/8, ŞK2/119, ŞK18/167, A8/57, K12/195, K12/204, K12/205, K12/78, K12/80, N1/251, N1/261, O8/12, Y1/149, Y4/156, Y4/186, Y4/215
t.+ a M6/43, ŞK7/169, ŞK18/402, A1/118, A5/61, A11/26, İ6/6, İ7/36, İ7/37, K12/80, O9/63, O22/5, O22/52,

Y4/152, Y4/155, Y5/26, Y5/367
t.+ ā ŞK2/141
t.+ da M8/27, M8/28, ŞK8/186, A3/169, İ5/7, İ6/5, İ8/5, K10/50, Y4/167, Y5/324, Y5/355, Y5/367
t.+ dan ŞK2/20, ŞK13/35, ŞK13/37
t.+ dar M7/99
t.+ ı ŞK14/14, ŞK14/17, ŞK14/18, ŞK18/218, ŞK18/42, A3/65, A12/87, İ2/94, K5/22, K12/204, K12/78, N1/76, N5/6, ND5/27, ND5/49, O10/25, Y4/217, Y4/31, A8/104
t.+ ım ŞK17/6
t.+ ımı ŞK17/6, A12/56
t.+ ın Y4/153, Y4/156, Y4/217, Y5/94
t.+ ıñ ŞK17/72
t.+ ına ŞK8/101, ŞK10/193, ŞK10/196, ŞK13/28, A3/16, A5/154, A10/6, K5/123, K6/54, ND5/49, O16/31
t.+ ınā ŞK8/101, İ5/7
t.+ ınan A1/164, ND4/101
t.+ ında M3/6, ŞK16/34, A11/107, İ2/92, İ5/115, K5/138, K12/8, K12/14, O20/115, Y1/101, Y1/178, Y4/49, Y5/30, Y6/100, Y6/96
t.+ ındā ŞK17/86, Y6/29
t.+ ındaki Y5/30
t.+ ından ŞK3/5, ŞK7/107, ŞK10/5, İ1/38, İ1/39, N1/299, N1/307, ND4/102, A4/127
t.+ ını ŞB1/36, A5/152, A5/155, K12/175
t.+ ınnan A5/37, A5/67, ND4/100
t.+ larında Y6/100
t.+ tan A1/95

taraflı : **Taraflı, yanlı.**
t. K12/174

tarḫana : **Yoğurt ve budayla yapılan yiyecek.**
t. Y4/14, Y4/15

tarḫana : **Yoğurt ve budayla yapılan yiyecek.**
t. İ6/34

tarḫına : **Yoğurt ve budayla yapılan yiyecek.**
t. M9/13

tarı : **Yoğurt ve budayla yapılan yiyecek.**
t. K6/52

tarım : **Tarım.**
t. A4/22

tārif : **Tarif, izah, açıklama.**
t. ŞK1/43

tārif ed - : **Tarif etmek.**
t.- er Y6/97

tarih : **Tarih.**
t. K7/163
t.+ de M8/80, İ5/29, İ7/21
t.+ den K12/55
t.+ i ŞK2/123, O6/30
t.+ lerdē İ5/91
t.+ te ŞK10/114

tarla : **Tarla.**
t. İ2/38, K6/37
t.+ da ŞB4/4, ŞB4/8, ŞB4/9, ŞB4/10, K7/107, K7/166
t.+ dan K6/42, K7/168
t.+ larda O19/17
t.+ lardan O19/17
t.+ ları Y4/38
t.+ ma K6/53
t.+ nın ŞB1/5, A5/166, İ2/39
t.+ nıñ O13/36
t.+ sı İ1/35
t.+ sına K11/22, K11/27
t.+ yı O13/36

tařla : **Tarla.**
t. İ3/30
t.+ nın İ2/47

tařlā : **Tarla.**
t. İ2/41

tarla taḫım : **Tarla.**
t.+ a İ3/29

tarlı : **Tarla.**
t.+ ya K7/124
t.+ yısa O19/76

tařlı : **Tarla.**
t.+ ya İ2/46

tarsı : **Kazma ucu.**
t.+ na O14/65

tārsı : **Kazma ucu.**
t.+ na O14/68

tart - : **Tartmak.**
t.- ınçı İ5/169

tarz : **Tas, su içilen kap.**

t.+ ımı Y1/114

tas : **Tas, su içilecek kap.**
t. A1/155, A1/185, A8/18, A8/19, O1/30, O19/47, Y4/148, Y6/45
t.+ a A3/65, A3/67, A3/81, O1/31
t.+ da ŞK5/25, A3/81, Y5/363
t.+ dā ŞK8/169, Y5/181
t.+ dı A3/65
t.+ dım A8/20
t.+ ı A3/82
t.+ ımız M2/21, M2/22
t.+ ın A1/71

tasʿāʿūf : **Tasavvuf.**
t. O9/119, O9/121

tasāʿūf : **Tasavvuf.**
t. O9/120, O9/121

tāsdigli - : **Onaylamak.**
t.- yōm ŞK9/48

tāsiyon : **Tansiyon.**
t. O19/80

tasuyon : **Tansiyon.**
t. K9/101

tāsuyon : **Tansiyon.**
t. K9/101

taş : **Taş.**
t. ND2/8, ND2/9, O19/81
t.+ da Y4/181

tāş : **Taş.**
t. A13/151

taşı - : **Taş.**
t.- rız M11/18

tāşlı mūşlı : **Taşlı olan.**
t. Y5/397

tāta : **Tahta.**
t. ND4/137

tatār : **Tatar boyu.**
t. N1/136

tatlı : **Tatlı.**
t. M1/31
t.+ lār M1/32

tava : **Tava.**
t. A1/305, Y4/4
t.+ da ŞK5/41, K6/90, Y5/363
t.+ dan K6/104
t.+ mız M2/21
t.+ mīz M2/21
t.+ nıñ N6/7

tavan : **Tavan.**
t.+ daki M12/32

tavar : **Davar, küçükbaş hayvan.**
t.+ ım A1/159

tavı : **Tava.**
t.+ ya A2/35

tavıġ : **Tavuk.**
t. ŞK8/16, A2/65, A6/21, O17/81, Y4/117, Y4/210
t.+ ā O17/81
t.+ ı A2/78, A2/86, A2/88, A2/92
t.+ ımız A1/285
t.+ ınā K12/196

tāvıġ : **Tavuk.**
t. O19/47

tåvıġ : **Tavuk.**
t. ŞK2/136

tavıġ mıvıġ : **Tavuk.**
t. Y4/10

tavıẖ : **Tavuk.**
t. A2/60

tavır : **Tavır, üslup.**
t. ŞK18/287

tavī : **Tavuk.**
t.+ mı A1/286
t.+ mızı A1/289
t.+ n A12/100
t.+ na ŞK2/136

tavla : **Tavla oyunu.**
t.+ sī ŞK7/105

tavụġ : **Tavuk.**
t.+ a O17/81
t.+ ı A2/75

tāvụġ : **Tavuk.**

t. İ1/83

tavşan : **Tavşan.**
t.+ ın A11/40

tavşān : **Tavşan.**
t. A11/37

tavuġ : **Tavuk.**
t.+ lara A5/109

tawar : **Davar, küçükbaş hayvan.**
t. A1/159

tāwıġ : **Tavuk.**
t.+ ları ŞK17/40

tåwıġ : **Tavuk.**
t. ŞK9/100

tawùġ : **Tavuk.**
t. ŞK7/32

tāwū : **Tavuk.**
t. ŞK17/39

tay : **Tay, at yavrusu**
t. ŞK10/37, ŞK18/16, ŞK18/21, ŞK18/28, İ2/25, O20/162, O20/165
t.+ ı K2/14
t.+ ın ŞK10/44, ŞK18/17
t.+ ıñ ŞK10/55, O20/165

tay : **İkiz.**
t.+ ıyım ŞK4/194

taybe : **Kadın hastalığı.**
t. O9/33, O9/34

taysin - : **Umursamak.**
t.- īy K6/149
t.- imez K6/149
t.- iy K6/150

tazē : **Taze, bayatın karşıtı.**
t.+ kē İ5/185
t.+ ken A11/100, A11/101

táze : **Taze, bayatın karşıtı.**
t. İ5/175

tāzē : **Taze, bayatın karşıtı.**
t.+ kē İ5/169

tazı : **Tazı.**
t. K2/22, K2/29

tāzi : **Tazı.**
t.+ yı O7/10

tāziye : **Taziye.**
t. A6/20

tē : **Te, mesafe bildiren söz.**
t. ND4/59

te'ġoci : **Mesafe.**
t.+ ya ND5/51

teʿafına gel - : **Tuhaf gelmek.**
t.- iy N3/33

teber : **Hatıra.**
t.+ ī A8/20

teberī : **Hatıra.**
t. A8/22, ND4/170

tebiyʿā : **Tabii.**
t. O22/19

tebliġaT : **Tebligat.**
t. Y4/269

tebsi : **Tepsi**
t. N4/17
t.+ de M1/15
t.+ lerín ŞK2/126
t.+ niñ ŞK2/126
t.+ ye M1/9

tēbsi : **Tepsi.**
t.+ de M9/9, K12/50

teceg : **Yağmurun geçmemesi için giyilen yağmurluk gibi örtü.**
t. ND4/38

tecelli : **Tecelli, ölüm.**
t. O20/190

teci : **Taç.**
t. A13/77

tecribi ėd - : **Denemek.**
t.- meli K12/123

tedavi : **Tedavi.**
t.+ ynen ŞK8/182

tedávi : **Tedavi.**
t.+ sini A7/10

tedāvi : **Tedavi**
t. ŞK8/21

tedavi ėd - : **Tedavi etmek.**
t.- ellerdī İ1/89, İ1/93

tedāvi ėd - : **Tedavi etmek.**
t.- ellerdi İ1/90

tėdavi ėd - : **Tedavi etmek.**
t.- elleridi İ1/92

tedbil : **Tedbir.**
t.+ im O23/23

tefarūʿad : **Ayrıntı.**
t.+ la O11/12

tefeg : **Ufak tefek, önemsiz.**
t. ŞK18/315

teg : **Yeter ki, sadece.**
t. M5/32

teg : **Tek.**
t. M7/46, M7/70, M7/71, ŞK7/84, ŞK15/47, ŞK15/69, ŞK18/129, ŞK18/65, A1/282, A8/10, A8/126, A10/49, İ3/9, İ3/32, İ3/34, K6/153, K9/125, K9/126, K12/12, N2/64, O4/17, O19/46, Y4/39, Y5/192

tėg : **Tek.**
t. M7/71

tēg : **Tek.**
t. M7/45, ŞK18/161, ŞK18/70, A8/126, İ3/8, İ3/32

teg teg : **Birer birer.**
t. A10/48, A11/32, O9/85

teg'rár : **Tekrar, yine.**
t. İ5/28

tegge : **Tekke, dergah.**
t. İ5/24

teggē : **Tekke, dergah.**
t. İ5/25

teggi : **Tekke, dergah.**
t.+ ynen O19/55

tēgisdil : **Tekstil.**
t.+ iñ M7/3

tegne : **Tekne.**
t. K6/153, K6/156

tegnē : **Tekne.**
t. K6/155

tegral : **Tekrar, yine.**
t. M1/23, ŞK8/44

tegrāl : **Tekrar, yine.**
t. M7/13

tegrar : **Tekrar, yine.**
t. M7/7, ŞK8/147, K7/160

tėgrár : **Tekrar, yine.**
t. ŞK8/65

tegreál : **Tekrar, yine.**
t. O12/4

tegrer : **Tekrar, yine.**
t. O10/44, O13/7

tek : **Yeter ki, sadece.**
t. M6/4

tek : **Sadece, bir.**
t. M6/70, ŞK15/43, ŞK15/60, ŞK15/65, ŞB6/103, ŞB6/105, ŞB6/108, A11/42
t.+ i Y6/44
t.+ im ŞK4/194
t.+ ten A2/16

tek tek : **Birer birer.**
t. ŞK2/44, ŞK4/71, ŞK4/72, A5/162

teke : **Teke, keçi.**
t. Y5/83
t.+ yi Y5/83

tekē : **Teke, keçi.**
t. İ1/126

teke saḫalı : **Teke Sakalı, ot.**
t. A8/107
t.+ n A8/108

teker : **Tekerlek.**
t.+ i M10/27

t.+ in A1/101

tekēr : **Tekerlek.**
t. O13/16

tėker : **Tekerlek.**
t.+ i ŞK17/113

teker teker : **Birer birer.**
t. N1/105

tekēr tekēr : **Birer birer.**
t. N1/104

tekere mekere : **Tekerlek.**
t. A1/123

teki : **Teke, keçi.**
t.+ yi K6/166
t.+ ymiş N2/5

tekirdā : **Tekirdağ, yer adı.**
t. O14/107

tekkeli : **Tekkeli oyunu.**
t. ŞK4/70

teklik : **Tek, bir.**
t. A10/39
t.+ lere A10/39

tekme : **Tekme.**
t.+ yle N2/67

tekral : **Tekrar.**
t. ŞK15/25, A5/15, A5/62, A5/63

tekrar : **Tekrar.**
t. Y4/188

tekrár : **Tekrar.**
t. ŞK14/37

tekrarlan - : **Yinelenmek.**
t.- ır Y8/29

tekrel : **Tekrar.**
t. ŞK6/133, A8/72, A12/48

tekrer : **Tekrar.**
t. A5/127, O13/17, O13/22

tel : **Tel.**
t. ŞK3/57, ŞK9/35, ŞK17/159, İ1/8, İ1/28, Y5/136
t.+ de Y5/136, Y5/142
t.+ den O22/70, O22/72
t.+ i O18/29, O18/30, O18/34, O18/35
t.+ ne A7/6

tėl : **Tel.**
t.+ ī ŞK17/193
t. N1/233
t.+ iníñ ND5/36

tēl tēl : **Tel.**
t. M7/36

tel ḥavlası : **Tel helvası, pişmaniye.**
t.+ mış M6/64

tėl ḥávlası : **Tel helvası, pişmaniye.**
t. M6/63

tėl ḥāvlası : **Tel helvası, pişmaniye.**
t.+ nıñ M6/63

tel ḥalvasī : **Tel helvası, pişmaniye.**
t. M1/32

telál teli hasan : **Tellal Deli Hasan, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.**
t. ŞK18/7

telef ol - : **Ölmek.**
t.- ucu ŞK17/287
t.- uncu ŞK17/298

telefon : **Telefon.**
t.+ ları ŞK7/103

telefōn : **Telefon.**
t. M5/13

televizon : **Televizyon.**
t. ŞK16/4, A3/207

televizyon : **Televizyon.**
t.+ na İ3/33

televzon : **Televizyon.**
t. A5/7
t.+ da ŞK13/121
t.+ nar O11/37

televzōn : **Televizyon.**
t. M5/13, ŞK1/48
t.+ a O3/79

tele^{v}zōn : **Televizyon.**
t.+ u O2/26

tėlevzōn : **Televizyon.**
t. ŞK7/102

telezōn : **Televizyon.**
t. M8/95
t.+ u ŞK17/16, O2/26

telēzon : **Televizyon.**
t.+ da O3/13, O3/24

telifon : **Telefon.**
t. ŞK7/212
t.+ u ŞK7/102

telifon eT - : **Telefonla konuşmak.**
t.- miş A5/249

tēlike : **Tehlike.**
t. A5/246

tēlim et - : **Talim etmek, eğitmek.**
t.- dīk Y8/50

telivizon : **Televizyon.**
t. ND4/37

telivon : **Telefon.**
t.+ u ND4/176

tellal : **Tellal.**
t. ŞB7/3

tellel : **Tellal.**
t. O7/79

telli : **Teli olan.**
t. ŞK9/17, ŞK17/206, N1/213, N1/226

tėlli : **Teli olan.**
t. ŞK17/202

telli durna : **Teli Turna, kuş türü.**
t.+ ymış K7/182

telli durnā : **Teli Turna, kuş türü.**
t.+ sı K7/191

tėlli ḥadçá : **Telli Hatice, kişi adı.**
t. O18/8
t.+ yi O18/9-10

tėlli ḥadçā : **Telli Hatice, kişi adı.**
t. O18/5

tellū : **Terlik.**
t.+ nū ŞK8/168

tėlōzon : **Televizyon.**
t. ŞK7/89

telsiz : **Telsiz**
t.+ ī ŞK7/102

telū̄g : **Terlik.**
t.+ den ŞK3/51

telū̄zōn melū̄zon: **Televizyon.**
t. O13/7

tem : **Tam, bütün.**
t. İ6/24, Y5/414

temam : **Tamam.**
t. M10/3, ŞK4/117, ŞK5/102, ŞK10/107, ŞK10/148, ŞK10/183, ŞK10/184, ŞK10/191, ŞK10/91, ŞK18/87, ŞB1/20, ŞB1/22, ŞB2/15, ŞB2/17, ŞB2/67, ŞB2/79, A3/44, A3/68, A3/76, A3/90, İ7/65, K5/112, K7/40, K7/52, N1/100, N1/106, N1/45, N3/24, N3/29, N3/36, N4/19, O4/19, O10/14, O14/120, O20/77, Y1/106, Y1/45, Y1/67, Y2/45, Y3/20, Y5/301
t.+ ı Y6/50

temám : **Tamam.**
t. Y1/116, Y1/176

temām : **Tamam.**
t. M2/10, M8/9, M10/3, ŞK18/113, N1/106, ND3/16, ND4/175, Y6/29

temåm : **Tamam.**
t. K7/94, O10/87

tėmam : **Tamam.**
t. ŞK18/122, ŞK18/205, ŞB2/59

tėmamla - : **Tamamlamak.**
t.- mış K7/47

temanā : **Tamam.**
t. ŞK18/311

tembel : **Tembel, çalışmayı sevmeyen kimse.**
t. A13/165, A13/167, A13/168, A13/169, N3/39
t.+ ine A13/167
t.+ ler A13/168

t.+ lerin A13/166

tembel ʿahmed : Tembel Ahmet, kişi adı.
t. N3/40

temiz : Temiz.
t. ŞB2/127, İ3/49, İ7/91, ND1/19, ND6/61, O17/72, O20/135, O20/136
t.+ ini İ3/138

tėmiz : Temiz.
t. O2/12

temizçe : Temiz bir şekilde.
t. ND6/53

temizlī : Temiz olan.
t.+ nden M5/26

temizlīg : Temiz olan.
t. O17/69, O17/71

temizle - : Temizlemek.
t.- meliyim M9/47
t.- ñ ŞK11/11
t.- r M9/33
t.- rdi O1/16

temizlē - : Temizlemek.
t.- r M9/33, O1/15

tēmizlē - : Temizlemek.
t.- rdig ND4/119

temizleme : Temizlemek işi.
t. M7/75

temizlen - : Temizleme işi yapılmak.
t.- irdi O1/20

temizlet - : Temizleme işini yaptırmak.
t.- iyō N2/52

temizlig : Temiz olan.
t. İ7/27, O17/70, O17/79

temmus : Temmuz, yılın yedinci ayı.
t. ŞK14/43
t.+ un İ6/24

temri : Demir.
t. İ4/41

temsi : Tepsi.
t. K6/194

temsil : Temsil, mesela, örneğin.
t. M5/21, M5/44, ŞK6/44, ŞK6/61, ŞK8/6, ŞK8/7, ŞK8/110, ŞK8/122, ŞK8/151, ŞK8/27, ŞK8/52, ŞK8/57, ŞK8/87, Y2/33

tėmsil : Temsil, mesela, örneğin.
t. ŞK8/123

temsili : Temsil, mesela, örneğin.
t. ŞK8/31

tencere : Tencere.
t.+ miz M2/21

tene : Tane, adet.
t. M7/25, M11/29, ŞK3/23, ŞK3/51, ŞK3/54, ŞK4/120, ŞK4/127, ŞK6/8, ŞK6/10, ŞK6/106, ŞK7/120, ŞK7/144, ŞK7/145, ŞK7/146, ŞK7/147, ŞK7/196, ŞK7/198, ŞK7/63, ŞK7/67, ŞK7/91, ŞK13/94, ŞK14/30, ŞK14/45, ŞK17/160, ŞK17/165, ŞK18/319, ŞB6/7, ŞB6/41, ŞB6/62, ŞB6/64, ŞB6/74, A1/143, A1/144, A1/184, A1/285, A1/292, A1/43, A1/51, A1/58, A3/259, A3/261, A3/71, A4/127, A4/145,
A4/17, A4/39, A5/113, A5/122, A5/133, A5/156, A5/157, A5/158, A5/197, A5/256, A5/34, A5/35, A6/11, A6/43, A6/65, A7/58, A8/10, A8/17, A8/20, A8/42, A8/43, A8/45, A8/79, A9/4, A10/40, A11/30, A12/83, A13/121, İ1/97, İ3/39, İ3/68, İ3/71, İ4/26, İ4/47, İ5/116, İ5/42, İ6/5, İ6/15, İ6/68, İ8/4, İ8/20, K3/12, K4/8, K4/11, K6/165, K6/198, K6/199, K6/47, K7/158, K7/48, K9/20, K9/23, K9/29, K9/30,
K9/97, K10/35, K10/36, K10/96, K12/7, K12/8, K12/129, K12/191, K12/192,
K12/200, K12/60, K12/61, K12/62, K12/64, N1/102, N1/170, N1/22, N3/40, N4/4, ND4/117, ND4/27, ND6/76, O3/5, O3/41, O3/52, O7/30, O8/27, O8/28, O8/30, O8/74, O9/51, O9/91, O10/50, O13/19, O13/40, O14/41, O15/9, O17/15, O17/16, O17/17, O19/15, O19/33, O20/132, O20/35, O22/43, Y1/56, Y4/120, Y4/36, Y6/149
t.+ nin A1/28
t.+ sī K12/145
t.+ si ŞK3/129, A2/44, A6/4, A8/42,

İ1/71, K3/7, K5/72, K12/145,
O14/42, Y4/44, Y5/274
t.+ sini A2/48, N1/31, Y1/135
t.+ sinkini K5/20
t.+ yi İ3/83

tenē : **Tane, adet.**
t. ŞK7/60, ŞK18/136, ŞB3/22, İ3/72,
İ5/114, K6/142, K6/47, K6/49,
K12/174, O19/75

tene tene : **Tane, adet.**
t. A1/172

tenecik : **Bir tanecik.**
t. O20/43

teneke : **Teneke.**
t. A4/11, K9/53, K9/56, ND4/24
t.+ leri O17/60, Y5/261
t.+ lerin A1/192
t.+ lerini O17/60

teneke teneke : **Çok fazla.**
t. M6/95

teneki : **Teneke.**
t.+ den O19/66
t.+ ye A1/191

tenezil : **Tenezzül.**
t. İ6/13

tenezül ėd - : **Tenezzül etmek.**
t.- er O7/24

teni : **Tane, adet..**
t.+ ye A5/156

tenike : **Teneke.**
t. ND4/25, O17/62, O20/39, Y5/285

teniki : **Teneke.**
t.+ y O20/33
t.+ ye O19/63
t.+ yi O20/34

tenker : **Tanker.**
t.+ i O3/46

tenni : **Tenli.**
t.+ miş A3/43

tepe : **Tepe.**
t.+ de Y5/137
t.+ ler A3/53

tepsī : **Tepsi.**
t. M8/27

tepsi : **Tepsi.**
t. M6/84, M8/28, Y4/99
t.+ de M8/28
t.+ lerin Y4/120

tepsi dolandır - : **Düğünden önce gelin ve damadın eşyalarını tepside dolaştırmak.**
t.- rıġ M8/58

tėr : **Ter.**
t.+ den K9/22
t.+ i ŞK6/58

terʿavaḥ : **Teravih namazı.**
t.+ e M1/18

terʿaváḥ : **Teravih namazı.**
t.+ densōna M1/19

terʿaveḥ : **Teravih namazı.**
t. M1/18

terazi : **Terazi, tartı.**
t. ŞK14/27, ŞK14/28

terbī : **Terbiye.**
t. İ4/45

terbiye : **Terbiye.**
t.+ sinde O11/40

terbiyele - : **Terbiyelemek.**
t.- rdi A1/170

terci : **Terki.**
t.+ sinen ŞK18/377

tercibelī : **Tecrübeli, deneyimli.**
t. ŞK7/26

tere : **Tere, ot türü.**
t. K6/66

tereddüd ėd - : **Tereddüt etmek.**
t.- iy N1/48

tereya : **Tere yağı.**
t.+ ī Y4/64

terezi : **Terazi, tartı.**

t. ŞK14/29, ŞK14/34, ŞK14/39, ŞK14/41, Y6/82
t.+ niñ ŞB1/23
t.+ ynen ŞK14/28

tērg it - : **Terk etmek.**
t.- mek ŞK2/84

terge - : **Terk etmek.**
t.- dīk ŞK18/412
t.- dik ŞK18/401
t.- dim A8/15
t.- mez ŞK14/32
t.- miş O9/65

terged - : **Terk etmek.**
t.- ik M11/11

tergēd - : **Terk etmek.**
t.- ig İ2/34

terget - : **Terk etmek.**
t.- diler K5/21
t.- dim A13/77
t.- mez ŞK14/48

tergėt - : **Terk etmek.**
t.- dik Y1/160

tergi - : **Terk etmek.**
t.- yeli ŞK18/324
t.- yiñ O9/65

terik - : **Terlemek.**
t.- iyo A5/198

terini merini : **Ter.**
t. A2/111

terke : **Terki.**
t.+ sine ŞK15/69

terki : **Terki.**
t.+ sine A5/21, N1/193, N1/222, N1/156
t.+ ye N1/208

terle - : **Terlemek.**
t.- dīnnen K6/213
t.- r K6/110

terli - : **Terlemek.**
t.- ysin A2/32

terli türlü : **Çeşitli.**
t. A2/83

terlig : **Terlik.**
t.+ lēʳ A9/4

terlik : **Terlik.**
t. İ1/26

termünur : **Terminal.**
t.+ a O3/64

terörüs : **Terörist.**
t.+ leʳ ŞK18/198

terös : **Terörist.**
t.+ ler ŞK18/235

ters : **Ters, aksi.**
t. M6/9, A3/258, O1/26

tersem ʿáḥ : **Tersamah, yer adı.**
t. O22/48

terşi : **Teşri, ip eğirirken kullanılan araç.**
t. İ1/70

tertemiz : **Temiz.**
t. A8/71, A8/74, K12/68

tertip : **Düzen.**
t.+ lēr M7/31

tervāt kitabī : **Tevrat kitabı.**
t.+ nı İ6/117

terye : **Türkiye, yer adı.**
t.+ nin O7/78

terzī : **Terzi.**
t.+ di ŞK9/33
t.+ ydī ŞK9/35

terzi : **Terzi.**
t. ŞK9/63

terzilig : **Terzilik.**
t. ŞK9/65

tes : **Teşt, leğen.**
t.+ leri Y2/43

tesil ėd - : **Etkilemek.**
t.- miy O17/83

tesirli ol - : **Etkilemek.**
t.- urmuş ŞK4/175

teslim : **Teslim.**

t. A2/104

teslim al - : **Teslim almak.**
t.- dımsā O7/40

teslim ed - : **Teslim etmek.**
t.- ē M9/33
t.- iyo A5/66

teslim ėd - : **Teslim etmek.**
t.- en Y8/75

tēslim ėd - : **Teslim etmek.**
t.- erdik ND4/60

teş : **Teşt, leğen.**
t. ŞK17/165, ŞK17/210, Y2/40
t.+ ler Y2/39

tēş : **Teşt, leğen.**
t.+ di ŞK17/19

teşebüs : **Teşebbüs, girişim.**
t.+ de O11/5

teşebüs ėd - : **Teşebbüs etmek, girişmek.**
t.- iyler O11/39

teşt : **Teşt, leğen.**
t. A8/17, Y2/39
t.+ e ŞK17/210, ŞK17/216, A1/177, A1/178, A5/196
t.+ i ŞK5/21
t.+ in A5/196, A5/197

tevafını çek - : **Tavaf etmek.**
t.- iyōlar A6/23

tevhīz : **Tevhid, teklik, birlik.**
t.+ i O6/24

tevil : **Aynı.**
t. Y5/116

tevrat : **Tevrat kitabı.**
t.+ tā O9/83

tevramla - : **Acımak.**
t.- ma ŞK12/24

tevrāT : **Tevrat kitabı.**
t. O9/80

tēy : **Oho, boş, boşuna anlamında kullanılan söz.**
t. A12/44

teyibe al - : **Kaydetmek.**
t.- mışlār ŞK18/395

teyze : **Teyze.**
t.+ miz O20/64
t.+ n M5/8
t.+ si O20/64

tez : **Tez, çabuk.**
t. M5/49, A5/219, ND6/29, O6/36, Y5/193, Y8/59

tėz : **Tez, çabuk.**
t. Y5/301

teze : **Taze.**
t. İ5/190, ND6/38, ND6/39

tezē : **Taze.**
t.+ ke ŞK1/9

tıbi : **Tabii.**
t. ŞK9/70

tıfil : **Çocuk.**
t. ŞB5/11

tıġ'dır - : **Pıskırmak.**
t.- ırıdı A3/261

tıġadaġ : **Birdenbire.**
t. İ3/153

tıġġada : **Birdenbire.**
t. Y4/96

tıḫa : **Taha, pencerenin önü.**
t. O13/16

tıḫıl tıḫıl ėd - : **Hırıldamak.**
t.- er ŞK6/37

tıḳıla - : **Hırıldamak.**
t.- r ŞK6/37

tılısım : **Tılsım, sihir.**
t.+ ı A3/270
t.+ ımış N1/234

tılsım : **Tılsım, sihir.**
t.+ ıdı A4/174

tınġır mınġır : **Yavaş ve düzenli.**

t. ŞB7/4

tır : **Tır.**
t. ND5/7

tır ėmine : **Tır Emine, kişi adı.**
t. ND5/6, ND5/7

tırabzon : **Trabzon, yer adı.**
t.+ un M7/65

tırafiġ : **Trafik.**
t. Y5/361

tırafō : **Tırafo.**
t. ŞK3/140

tıraġdor : **Tıraktör.**
t.+ a O21/12

tıraġdōr : **Tıraktör.**
t.+ u O21/11

tırāġdor : **Tıraktör.**
t. O21/10, O21/11, O21/13

tırāġdōr : **Tıraktör.**
t. O21/10

tırāġdo͞r : **Tıraktör.**
t. O21/17

tırāgtō͞r : **Tıraktör.**
t. O19/75

tırampa : **Değişim.**
t. O10/10

tırampa ėd - : **Değiştirmek.**
t.- iy O10/32
t.- miş O10/29

tıraş : **Tıraş.**
t. K6/9

tıraş ėd - : **Tıraş etmek.**
t.- er K6/9-10
t.- elleridī K6/9
t.- erdī M8/9, A7/17
t.- erdik M8/106

tıřaş ėd - : **Tıraş etmek.**
t.- iy O2/29

tıraş etdir - : **Tıraş etme işini yaptırmak.**
t.- iy A13/46

tıraş ol - : **Tıraş olmak.**
t.- iy M8/116

tırāş ol - : **Tıraş olmak.**
t.- urdu M8/11

tırfan : **Tırpan.**
t. K6/39

tırfancı : **Tırpan işini yapan kimse.**
t. K6/50, K6/51

tırḫtıḫli - : **Tırtıklamak.**
t.- yrıḫ A2/97

tırpadan : **Birdenbire.**
t. ŞK10/97

tırpādan : **Birdenbire.**
t. ŞK10/63

tırt : **Gaz çıkarırken çıkan ses.**
t. K7/47, K7/57

tızzı - : **Gaz çıkarmak.**
t.- y K7/55

ticer : **Ticar köyü, yer adı.**
t.+ de K12/63

tifliz : **Tiflis, yer adı.**
t. A3/16

tiken : **Diken.**
t.+ ē İ1/36
t.+ i ŞK16/38, K1/7
t.+ im K1/8
t.+ imi K1/6
t.+ ini A8/118
t.+ ler ŞK5/104
t.+ nerin N8/64

tikenni tikenni : **Dikenli olan.**
t. A13/106

til : **Dil.**
t. N7/5

tilbaşar : **Tilşabar köyü, yer adı.**
t. ŞK1/23

tilbaşār : **Tilşabar köyü, yer adı.**
t. O8/12

tilfiz : **Tiflis, yer adı.**
t. A3/16
t.+ in A3/141, A3/147

tilfizli : **Tiflis şehrinden olan kimse.**
t.+ yim A3/145

tilki : **Tilki**
t. K7/100, K7/67, K7/73, K7/76, K7/90, N8/61, N8/62, N8/63, N8/64, N8/69, Y4/229
T. ŞK5/96
t.+ den N8/61
t.+ nin K7/86, K7/89, N8/69
t.+ niñ K7/91
t.+ ye N8/61, N8/66
t.+ yi N8/63, N8/68, N8/69

tilki höbürū : **Tilki Höbürü, yer adı.**
t. Y4/228

tilki höbürü : **Tilki Höbürü, yer adı.**
t. Y4/229

tilkicik : **Tilkcik, düğüm.**
t. M7/52

tilseved gölü : **Tilsevet köyü, yer adı.**
t.+ ne K13/6

timam : **Tamam.**
t. ŞB2/94

timav : **Tama, işte.**
t. Y5/147

tin : **Tin sesi.**
t. ŞK5/91

tin tin ėd - : **Sessiz olmak**
t.- er ŞK6/121

tingirli ol - : **Titiz olmak.**
t.- dum İ4/29
t.- dūm İ4/29

tip : **Tip, şekil.**
t.+ im ŞK9/10

tipi : **Tipi.**
t. A7/17
t.+ dēdin ŞK2/41
t.+ ye ŞK2/14, ŞK2/37

tipi duT - : **Tipi tutmak.**
t.- iyi ŞK2/18

tirāġdōr : **Traktör.**
t. O21/8

tiren : **Tren.**
t.+ de İ4/13
t.+ in İ4/14

tirėn : **Tren.**
t.+ e K6/168

tiriḳō : **Triko.**
t.+ y M7/6

tiriḳōculuġ : **Triko işiyle uğraşan kimse.**
t. M7/4

tiril tiril : **Tertemiz.**
t. ŞK9/17

tirin : **Sazın telinden çıkan ses.**
t. A3/171

tirkan : **Türkan, kişi adı.**
t. K6/53

tirkiye : **Türkiye, yer adı.**
t. Y5/293

tirkiyen : **Türkiye, yer adı.**
t. Y5/293

tiselli : **Teselli.**
t. ND6/25

tisevet : **Tilsevet gölü, yer adı.**
t.+ in O10/67

tisevet gölü : **Tilsevet gölü, yer adı.**
t.+ ne O10/64

tiskīn - : **Tiksinmek.**
t.- mīş ŞK8/123

tiskin - : **Tiksinmek.**
t.- irdim ŞK8/128

tiş : **Diş.**
t. ŞK17/175, ŞK17/19
t.+ tēn ŞK17/175

tit - : **Didiklemek.**
t.- digi İ3/139

titire - : **Titremek.**
t.- dī ŞK4/194

titiri - : **Titremek.**

t.- yōdu A6/67

titiriye titiriye : Titreyerek.
t. ŞK4/193

tiyaza : Teyze.
t. O7/42

tiyū : Keklik avlarken çıkarılan ses.
t. A11/39

tō : Boşuna anlamında çıkarılan ses.
t. ŞK13/138, N1/239, O19/25, O19/37, O19/44, O19/51

tō̱ : Boşuna anlamında çıkarılan ses.
t. O10/18

to’ : Boşuna anlamında çıkarılan ses.
t. K4/31

tō’ : Boşuna anlamında çıkarılan ses.
t. İ6/67, O10/63, O13/34, O18/9, Y2/46

tō̱’ : Boşuna anlamında çıkarılan ses.
t. ŞK7/125

tob : Top.
t. M1/5, M2/19, ŞK18/236, A3/216, A3/217, ND4/16, O7/21, Y8/78
t.+ nān M2/19

tob atı : Top atı.
t. M8/97

tob hasan : Top Hasan, kişi adı.
t. Y8/78

tob ḥasan : Top Hasan, kişi adı.
t. Y8/77

tobalan - : Toplanmak.
t.- ıllar İ6/31

tobçu : Topçu, top atan kimse.
t. M1/6
t.+ yu M2/19

tō̱bē : Tevbe.
t. ŞK6/75, Y4/97

tō̱be eTdir - : Tevbe ettirmek.
t.- ik ŞK6/82

toblī - : Toplamak.
t. A13/73
t.- r A4/10

tobla - : Toplamak.
t. Y4/161
t.- dım O20/44
t.- dımı O20/46
t.- dīmız A11/92
t.- dīnı N6/14
t.- llar Y8/73
t.- llār K6/66, K6/68, Y5/164
t.- llardı M9/4
t.- llarıdī ŞK7/40
t.- mış Y1/165
t.- mıya Y1/155
t.- r A4/20, İ5/170, K8/12, K10/10, Y6/16
t.- rdıḫ A4/20
t.- rdī ŞK8/61
t.- rıġ İ3/98
t.- ri A4/155
t.- ycıġ ND3/15

toblā - : Toplamak.
t.- r Y6/95
t.- y N6/14

tōbla - : Toplamak.
t.- mışlar O9/8
t.- r K10/4, N1/19
t.- rdıḫ K10/17

tōblā - : Toplamak.
t.- rdı ŞK8/61

toblad - : Toplama işini yaptırmak.
t.- ırdı O5/41
t.- miysan O20/46

tōblad - : Toplama işini yaptırmak.
t.- ma O20/46

toblamı : Toplamak işi.
t.+ ya K10/3, K10/4, K10/9, K10/11
t.+ yā K10/9

toblamí : Toplamak işi.
t.+ ya K10/3

toblan - : Toplama işi yapılmak
t.- ı İ6/39
t.- ıġlār ŞK9/97
t.- ırdı ŞK1/47, Y8/35
t.- ırıdı A3/4
t.- iy Y7/6
t.- mışşıġ ŞK17/300

toblān - : Toplama işi yapılmak
t.- mışlar Y4/68

tōblan - : Toplama işi yapılmak
t.- dım Y6/149
t.- mışşıġ ŞK17/301

tōblān - : Toplama işi yapılmak
t.- mış Y4/68

toblantı : Toplantı.
t. M5/15, M5/22, ŞK7/172

toblaş - : Bir araya gelmek.
t.- ır Y4/117

toblē - : Toplamak.
t.- yib N6/13

tobli - : Toplamak.
t.- y O11/39
t.- yib M9/36
t.- yim ŞK9/58
t.- ylēr O2/41

tōbli - : Toplamak.
t.- yamadım ŞK9/58

toblu : Hep birlikte.
t. M8/88

toblu - : Toplamak.
t.- yo ŞK15/31
t.- yō Y2/35
t.- yȯduġ İ6/69
t.- yuḳ İ3/97, İ5/173

toblū - : Toplamak.
t.- b Y8/74

toblum : Toplum.
t. M5/27, ŞK7/82, ŞK7/84, K5/118, K5/79, K5/81, K5/83
t.+ u ŞK7/82
t.+ unā M8/126
t.+ undā M8/126

tōblum : Toplum.
t.+ a M8/104
t.+ dā ŞK7/180

toblumlu : Toplumlu.
t. İ5/99

tobrʿāġ : Toprak.
t.+ dan M9/52

tōbrʿaġ : Toprak.
t.+ dan O13/22

tōbrʿāġ : Toprak.
t. O5/21

tobra : Toprak.
t.+ ḳan M9/54

tobrā : Toprak.
t.+ mda N1/68

tōġ’ : Boşuna anlamında kullanılan söz.
t. ŞK9/15

toġdur : Doktor.
t. K11/44

toġlu moġlu : Toklu, erkek koyun.
t. N1/22

toġmaġ : Kapı tokmağı.
t. ŞK5/93

toġtor : Doktor.
t. ŞK17/4

toġtul : Doktor.
t.+ lār ŞK17/7, ŞK17/76
t.+ lārḫı ŞK17/10

toġtur : Doktor.
t. K9/100, K9/94, K11/5, ND4/65, ND6/16, O2/33
t.+ a ŞK11/4, K6/120, K6/204, K6/86, Y5/327, ŞK17/107
t.+ ā ŞK17/103
t.+ da Y5/199
t.+ dan K6/121
t.+ lar Y1/77
t.+ unda ŞK17/9

toġtūr : Doktor.
t. Y5/358

tōġtur muġdūr : Doktor.
t. ND4/69

toġtūr muġtūr : Doktor.
t. ND4/66

toġtur toġtūr : Doktor.
t. K6/118

toġur : Pislik, atık.
t.+ uni A2/97

toḥan - : Dokunmak.
t.- mam ŞK6/75

toḥán : Tahin.
t. İ7/30

tohō : Boşuna anlamında kullanılan söz.
t. ŞB5/4, O7/6, O15/12, Y4/89

toḥō : Boşuna anlamında kullanılan söz.
t. Y2/70

toḫo' : Boşuna anlamında kullanılan söz.
t. ŞK5/16

tohtur : Doktor.
t. ŞK6/27

toḫtur : Doktor.
t. A1/57, K9/100
t.+ a A1/58, K9/100

tōhtur mōġdur : Doktor.
t. ND4/182

toḫtura moḫtura : Doktor.
t. A2/9

toḫum : Tohum.
t. K6/22
t.+ u ŞB4/7, A4/152

toḳan - : Dokunmak.
t.- mam ŞK6/77

toḳanıḳ : Hasta olmak.
t. İ7/65, İ7/67

toḳḳuz : Dokuz, sayı adı.
t. İ3/72

toḳuşdur - : Tokuşturmak.
t.- iyolar ND5/51

tollu tollu : Dolu olarak.
t. ND6/39

tolu : Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
t. K5/26, K5/32

tolu bēy : Bolu Beyi, Köroğlu Hikâyesindeki erkek kahraman.
t.+ e N1/65

toma : Domates.
t. Y5/148

tomatá : Domates.
t.+ si O17/54

tomatoz : Domates.
t.+ u O19/28

tommuz : Temmuz, yılın yedinci ayı.
t.+ dā Y6/80

tomurcuḳlaş - : Tomurculaşmak.
t.- iy A13/121

tomus : Temmuz, yılın yedinci ayı.
t. K9/10, K9/13
t.+ da K9/15

ton : Ton, ağırlık birimi.
t. A12/36

top
t. M1/4, A1/66, O14/117
t.+ un M1/6

topaç : Top
t. A1/181, A1/182, K10/93

topaġ : Topak, adet (Köfte için).
t. ŞK17/146

topaġ daş : Topak Taş, yer adı.
t. Y4/217

topaḫ : Topak, adet (Köfte için).
t. A1/182, K11/10

topaḳ : Topak, adet (Köfte için).
t. ŞK16/30, K6/159

topal : Yürüyemeyen kimse.
t. İ4/16, İ5/58, İ7/21, K4/33
t.+ ımış İ7/49
t.+ ın İ4/20
t.+ mış İ7/47

topal öggeş : Topal Ökkeş, kişi adı.
t.+ in İ4/23

topalaġ ġaya : Topalak Kaya, yer adı.
t. Y4/217

topalaġ yataġ : Topalak Yatak, yer adı.
t. Y4/231

topalın mārası : Topalın Mağarası, yer adı.
t. ŞK7/52

topalli - : Yürüyememek.
t.- ye ŞK13/134

toplī - : Toplamak.
t.- n O20/129

toPla - : Toplamak.
t. A5/194, ŞK16/19
t.- dılar A1/164
t.- dım A1/87
t.- dū A5/195
t.- llar K9/56
t.- llardī A8/69
t.- llarıdı A11/25
t.- malı A8/143
t.- mış A13/31
t.- mışlar ŞB6/76
t.- ñ ŞK16/17
t.- rdı A10/15
t.- rdıḳ ŞK6/29

toPlá - : Toplamak.
t.- yik A5/194

toPlan - : Toplanmak, bir araya gelmek.
t.- ıllar K9/55
t.- ır ŞK13/18, ŞK13/32, ŞB3/13
t.- íy ŞB7/74, ŞB7/81

toplantı : Toplantı.
t.+ ya ŞB6/103

toPli - : Toplamak.
t.- yacaḫ A8/142
t.- yiP A1/87
t.- yrim A1/86

toPlu - : Toplamak.
t.- yacaḫ A8/138
t.- yo ŞK15/30, ŞK15/32

toprā : Toprak.
t. M12/7, ŞK2/57, ŞK2/58, ŞK10/80

torba : Torba, poşet.
t. ŞK7/48
t.+ da ŞK7/123
t.+ nıñ ŞK7/124

torbā : Torba, poşet.
t. ŞK7/123

torbı : Torba, poşet.
t.+ ya ŞK7/124, İ2/38

torbu : Torba, poşet.
t.+ ya ŞK7/47

torlan - : Toplanmak.
t.- iy Y7/5

torlu - : Toplanmak.
t.- yō Y2/35

tórō : Toro, kişi adı.
t.+ n K5/4, K5/5

tórŏō : Toro, kişi adı.
t. K5/16

toroslar : Toros Dağları, yer adı.
t.+ da K7/135
t.+ dan K7/151

torpa : Toprak.
t.+ ā İ1/140

torpā : Toprak.
t. ŞK2/56, ŞK8/14, ŞK18/53, K5/26, ND6/26, O13/23, Y5/105
t.+ m M12/7
t.+ mda N1/68
t.+ n Y5/107, Y5/108, K5/37
t.+ nı İ1/76

torpaġ : Toprak.
t. O14/102
t.+ ı A3/148
t.+ lar K9/73

torpāġ : Toprak.
t.+ dan ŞK18/53

torpah : Toprak.
t. ŞK13/150

torpaḫ : Toprak.
t. ŞK2/101, K11/14, O2/12, O14/99, Y5/104

torpaḫla - : Toprak dökmek.
t.- dılar A1/21

torpaḳ : Toprak.
t. ŞK8/99, ŞK13/151, ŞK13/87, İ7/55, İ7/58

torun : Torun.

t.+ u O12/10
t.+ um ŞK7/175, O14/5
t.+ umsun ŞK12/3

tōrun : **Torun.**
t. Y5/119

tos : **Toz.**
t. K6/196

tostopalaġ : **Yuvarlak.**
t. ND6/18

toy ėd - : **Düğün yapmak.**
t.- īy N8/56
t.- iylēr N8/19

toz : **Toz.**
t. A4/149, İ2/43, İ2/44, İ2/47, İ2/50, İ2/54
t.+ u A3/129, A4/150, O6/38
t.+ unu K7/95

toz - : **Toz olmak.**
t.- arkēn A4/38

toz moz : **Toz.**
t. İ2/54

tozzaġ : **Tozzak, başa takılan tavuk tüyü.**
t. K3/5

tozzāḫ : **Tozzak, başa takılan tavuk tüyü.**
t. K8/22

töbe : **Tevbe.**
t. M12/48, ŞK5/44, O20/8

töbē : **Tevbe.**
t. O15/15, O20/8, Y4/159

töbē et - : **Tevbe etmek.**
t.- dirmiş A7/68

töbe etdir - : **Tevbe etme işini yaptırmak.**
t.- igdi Y5/384

töbelēt - : **Tevbe etme işini yaptırmak.**
t.- mīş A7/76

töbeli : **Tevbeli olan kimse.**
t.+ yik A7/68

töhō : **Boşuna uğraşıyorsun anlamında ses.**
t. O7/6

töho’ : **Boşuna uğraşıyorsun anlamında ses.**
t. Y6/73

tök - : **Dökmek.**
t. A2/45
t.- ersin O1/31
t.- in A2/48
t.- iyrıḫ A1/175

tökül - : **Dökme işi yapılmak.**
t.- dü A6/68

tömişin : **Yer adı.**
t.+ imde K13/8

töre - : **Türemek, çoğalmak.**
t.- sin K6/21, K6/22, K6/23

töre : **Töre, gelenek.**
t.+ si O7/3

töro : **Töro, kişi adı.**
t.+ n K5/17

töřo : **Töro, kişi adı.**
t. K5/15

töz : **Kulağın arkası.**
t.+ ü ŞK4/150, ŞK4/151

tū : **Tuh, yazıklar olsun anlamında kullanılan söz.**
t. K12/201

tu’ : **Tuh, yazıklar olsun anlamında kullanılan söz.**
t. ŞK18/375

tūbe : **Tevbe.**
t. Y5/404

tud : **Dut.**
t.+ uñ M4/10

tud - : **Tutmak**
t.- ūnnan O2/35

tud : **Dut.**
t.+ a O21/40
t.+ uñ ŞB3/23, O21/38

tufan : **Tufan.**
t. Y5/151

tuġay : **Tugay, kişi adı.**

t. A13/62

tuġlu : **Toklu, erkek koyun.**
t. O22/22

tuġlū : **Toklu, erkek koyun.**
t. O22/22

tüh : **Tuh, yazıklar olsun anlamında kullanılan söz.**
t. İ3/141

tulū : **Tuluk, su koymak için deriden yapılan eşya.**
t. A8/84, A12/34, Y2/47, Y2/48, Y2/55
t.+ n A8/85, A8/88

tuluġ : **Tuluk, su koymak için deriden yapılan eşya.**
t. A8/84, A12/33, A12/34
t.+ dan K11/29
t.+ lara A8/70
t.+ lardā A4/12

tuluḫ : **Tuluk, su koymak için deriden yapılan eşya**
t.+ lardan A4/11

tüm : **Tüm, bütün.**
t. O18/32, Y4/299

tuman : **Tuman.**
t. K3/5, Y5/231, Y5/249
t.+ ı Y5/240, Y5/247
t.+ ımız A4/140
t.+ ın Y5/275

tumān : **Tuman.**
t.+ ı O7/44

tumanı mumanı : **Tuman.**
t. Y5/231

tumannıġ : **Tumanlık kumaş.**
t. ŞK8/179

tumansız : **Tumanı olmayan kimse.**
t.+ ımış Y5/231

tura : **Tura, iple oynanan bir oyun.**
t. A8/61, A8/62, A13/132

turā : **Tura, iple oynanan bir oyun.**
t. ŞK7/195, A8/61
t.+ da A8/61

tura oyunu : **Tura, iple oynanan bir oyun.**
t. ŞK7/195

türan : **Turan, kişi adı.**
t.+ ın Y5/389

turan ahmedī : **Turan Ahmet, kişi adı.**
t. K6/12

tuřan aḥmet : **Turan Ahmet, kişi adı.**
t.+ den K6/167

tuřan ergün : **Turan Ergün, kişi adı.**
t. O7/42

turġud özal : **Turgut Özal, Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanı.**
t.+ in K12/37

turi : **Turi, kişi adı.**
t. A4/63

turna : **Turna kuşu.**
t. A3/94, A3/98
t.+ ymış K7/183

turşu : **Turşu.**
t. A1/151

tür̄ü : **Tür, çeşit**
t.+ ü Y5/344

tut - : **Tutmak.**
t. M8/15, M7/61, M7/62, M8/5
t.- abilsēz O2/3
t.- allar O2/34
t.- amiyrim A3/250
t.- ar O2/39, O16/9, Y4/138, Y4/139
t.- ār N1/137, O19/6
t.- ardıġ O19/45
t.- arıġ O3/65, O13/5
t.- armış ŞB6/68
t.- dù K9/41
t.- dū ŞK8/70, K12/164
t.- duġ M10/27, O17/3
t.- iye Y2/64
t.- iyler O2/3
t.- ma K2/26
t.- maz K9/7
t.- miycāġ N1/59
t.- muş ŞB6/32, ŞB6/82
t.- tū O19/11
t.- tūr O19/11
t.- un Y4/20
t.- uñ ŞB3/4
t.- uy K3/14

tut : **Dut.**
t. ŞK7/164, ŞB3/8, ŞB3/9, A1/284, A5/194, O13/15, O21/38, Y4/297, Y4/34
t.+ lar ŞK13/58

tūt - : **Tutmak.**
t. M7/61, M8/14

tut ācı : **Dut ağacı.**
t. İ5/26

tut mud : **Dut.**
t. O9/4

tut mut : **Dut.**
t. O9/4

tutam : **Baharat için ölçü birimi.**
t. Y5/334

tutdur - : **Tutturmak.**
t.- du K5/33

tutluca : **Tutluca köyü, yer adı.**
t. O8/5
t.+ da O8/22

tutlucalī : **Tutluca köyünden olan kimse.**
t.+ m O8/5

tutul - : **Tutulmak.**
t.- an A3/266
t.- iy O2/26

tutun - : **Tutunmak.**
t.- ullardī O10/47

tutut - : **Tutturmak, ısrar etmek.**
t.- mışlār ŞK17/56

tuvalaġ tuvalaġ : **Yuvarlak.**
t. ŞK6/131

tuvaled : **Tuvalet.**
t. ŞK10/196

tuvalit : **Tuvalet.**
t. K4/25

tuvar : **Duvar.**
t.+ a Y7/26, Y5/253
t.+ ın A12/16
t.+ ınná A13/142

tuvarlaġ : **Yuvarlak.**
t.+ ları A10/47

tuz : **Tuz.**
t. N3/33, N3/37

tübe' : **Tevbe.**
t. ŞK12/5

tüfā : **Tüfek.**
t.+ nen ŞK8/105

tüfág : **Tüfek.**
t. ŞK18/310

tüfē : **Tüfek.**
t. A5/101, A11/44
t.+ m A5/101, A11/42
t.+ n ŞK8/105
t.+ nen ŞK17/18

tüfeg : **Tüfek.**
t. ŞK18/236, O20/71
t.+ ler ŞK18/311

tüfek : **Tüfek.**
t. A11/42

tüfeng : **Tüfek.**
t. O7/63

tüfenk : **Tüfek.**
t.+ lerin A1/316

tüged - : **Tüketmek, bitirmek.**
t.- iyo ŞB2/116

tük - : **Dökmek.**
t.- erim A2/50

tüke : **Güçlü kuvvetli.**
t. K12/15

tüken - : **Tükenmek.**
t.- e İ1/37
t.- ir ŞK9/44
t.- mes N1/271
t.- mez N1/105

tüket - : **Tüketmek.**
t.- medim ŞK9/45

tükkan : **Dükkan.**
t.+ ıñ M6/43

tükür : **Tükürük.**

t.+ ū ŞK11/57

tükür - : **Tükürmek.**
t. K11/37
t.- dün ŞK11/58
t.- müş ND4/83
t.- ürdü ŞK11/57

tül : **Tül.**
t. ŞK13/4, ND4/96

tüllü : **Tül olan.**
t. M7/25, M7/60, M7/62, ŞK17/172

tüllü tüllū : **Çeşitli, farklı.**
t. ŞK17/306

tüllü tüllü : **Çeşitli, farklı.**
t. ŞK17/13

tülped : **Tülbent, baş örtüsü.**
t. ND4/96

tülüg : **Tuluk.**
t.+ len Y6/10

tüm : **Tüm, bütün**
t. A5/151, A5/154, Y5/150

tümün : **Tümen.**
t. K9/50, K9/51

tür : **Tür, çeşit.**
t. Y8/11
t.+ ü Y4/266

türbe : **Türbe.**
t. ŞK8/24, O11/34
t.+ sī İ5/42

türg : **Türk.**
t. K12/7, K12/35, K12/73, K12/77, K12/89
t.+ e K12/90
t.+ ler K12/39, K12/83, O22/16
t.+ lere K12/84
t.+ leri K12/39, K12/41

türgce : **Türkçe, Türk dili.**
t. M7/100, M7/106, M7/98, M7/99

türgçe : **Türkçe, Türk dili.**
t. N7/33

türgmen : **Türkmen.**
t. O22/7
t.+ e O22/83
t.+ ner K12/77, O22/60

tüŕgmen : **Türkmen.**
t.+ i O6/37

türgmence : **Türkmence.**
t. N7/33

türgü : **Türkü.**
t. Y5/195, Y5/344
t.+ lerini K7/181
t.+ nün İ3/163

türk : **Türk.**
t.+ ü ND1/4
t.+ ün ND1/8

türkan : **Türkan, kişi adı.**
t. K6/193, K6/206

türkē : **Türkiye, yer adı.**
t.+ niñ K5/116

türki : **Türkü.**
t.+ y O8/33, O10/106, O10/99
t.+ ye O3/18

tüŕki : **Türkü.**
t.+ y O10/99
t.+ yi O10/71

türkiye : **Türkiye.**
t. M8/95, M8/98, ŞK14/38, ND1/8
t.+ yi ŞK14/32, ŞK14/48

türkiyē : **Türkiye.**
t.+ niñ O18/54

türklū : **Türklük.**
t. ND1/5

türklük : **Türklük.**
t. ND1/13, ND1/22

türkū : **Türkü.**
t. ŞK7/107
t.+ ñ O8/46

türkü : **Türkü.**
t. M8/31, M8/56, M8/73, ŞK3/10, ŞK3/19, ŞK7/107, ŞK7/108, ŞK13/15, ŞK13/33, ŞK13/36, ŞK15/80, ŞK15/82, ŞK15/84, ŞK15/89, ŞK17/19, ŞK18/324, ŞK18/326, ŞB7/60, A8/39,

A13/39, İ1/29, İ3/141, İ3/145, K4/5, K4/22, K5/126, K6/185, K7/187, K7/194, K8/23, O3/4, O6/30, O6/44, O7/7, O7/8, O8/26, O8/76, O8/79, O8/80, O10/9, O12/33, O16/12, O20/181, O20/191, O20/195, Y5/338, Y5/339, Y7/12
t.+ dē M8/79
t.+ ler ŞK13/139
t.+ lēr M8/98
t.+ lerdī M8/88
t.+ lerde K7/187
t.+ lerden O17/32, O17/33
t.+ leri ŞK3/44, İ1/39, İ3/164, K7/154
t.+ leriñi O8/78
t.+ lerinin K7/179
t.+ ñü ŞK2/96
t.+ sū̆ M8/31
t.+ sū̆nē A13/11
t.+ sü ŞK3/11, ŞK3/43, ŞK17/277, A8/39, İ1/39, K10/27, O8/79, O10/64, O12/29, O12/34
t.+ sünne İ2/7
t.+ sünü ŞK15/84, İ2/5, O10/74
t.+ sụ̈ M8/73, O17/31
t.+ ye ŞK3/47, K7/182
t.+ yne ŞK18/63
t.+ yü ŞK9/49, ŞK18/227, ŞK18/412, Y5/340, Y5/346, Y5/352, ŞK13/141
t.+ yün ŞK18/227

tŭrkü : **Türkü.**
t. O12/28

türkü çār - : **Türkü söylemek.**
t.- ırdıḳ İ1/29

türkü mürkü : **Türkü.**
t. A8/38

türkücü : **Türkü söyleyen kimse.**
t. ŞK3/39, ŞK7/108
t.+ nüñ ŞK3/39
t.+ ydü ŞK13/139, ŞK13/144

türkünen mürkünen: Türkü.
t. K5/121

türlü : **Türlü, çeşitli.**
t. K12/13

türlụ̈ : **Türlü, çeşitli.**
t. N3/10

tüsülme : **Tüsülmen köyü, yer adı.**
t.+ sī K6/155

tütün : **Tütün.**
t. ND1/67

tütünsüz yemeg : Pişirilmeyen yemek.
t. K6/143

tütünsüz yėmeg : Pişirilmeyen yemek.
t. K6/143

tütüt - : **Tütmek.**
t. ŞK6/46

tüvē : **Tüfek.**
t.+ m A11/43

tüy : **Tüy.**
t.+ ün A3/215
t.+ ünden A3/217
t.+ ünü A3/215

tüy tüy : **Tüy.**
t. A10/40

tüylü acir : **Tüylü acur.**
t. A5/249
t.+ in A5/249, A5/250, A5/251
t.+ iñ A5/251

tụ̈n : **Gece.**
t. O8/10

tụ̈rkey : **Türkiye, yer adı.**
t. O17/70

tụ̈y bit - : **Tüylenmek.**
t.- erimiş Y2/6

U

u : **O, işaret sıfatı.**
u. ŞK7/172, A11/75, İ5/16, O5/38, O5/40

u : **O, işaret zamiri.**
u.+ nu O1/20

ū : **O, işaret zamiri.**
ū.+ ndan ND5/5

ụ̄ : **O işaret sıfatı.**
ụ̄. İ3/37

uc : **Uç, sınır.**
u.+ ı M6/16
u.+ u A1/137, ND4/105, ND6/24, Y4/219
u.+ ū İ7/38
u.+ una İ7/12, Y1/91, Y5/392, Y7/31, A8/80
u.+ unda A3/32, ND6/69, Y6/128
u.+ undan O3/80
u.+ undān N2/36
u.+ uñdán O18/42
u.+ unı ŞK17/45
u.+ unnan A1/137
u.+ unu A8/118, A8/79, K11/35

ucā : **Yüce.**
u. Y5/147

ūca : **Yüce.**
ū. Y5/147

ucū bucū A8/80.
u. O8/22

ucun : **İçin edatı.**
u. ŞK17/315, N1/220, N1/221, O3/80

ucuz : **Ucuz, pahalının karşıtı.**
u. ŞB4/10

uç - : **Uçmak.**
u.- înça O22/81
u.- arā Y4/286
u.- arımış ŞK18/309

uç ʿāġ : **Uçak.**
u. Y5/407

uçā : **Uçak.**
u. Y5/411, Y6/107

uçacaġ tallası : **Uçacak Tarlası, yer adı.**
u. Y4/228

uçaġ : **Uçak.**
u. Y5/411

uçāġ : **Uçak.**
u. Y5/408, Y5/410

uççur : **Ukçur.**
u.+ unu Y5/275

uçu : **İçin edatı.**
u. A5/161, A5/191, A6/8, ND4/38, Y4/274

uçū : **İçin edatı.**
u. İ8/26, K12/61
u.+ muzdan K6/121

uçun : **İçin edatı.**
u. M2/15, M9/18, ŞK4/107, ŞK4/108, ŞK5/11, ŞK7/180, ŞK9/65, ŞK13/23, ŞK14/6, ŞK14/27, ŞK18/183, A1/124, A1/137, A1/80, A4/33, A5/110, A8/67, A9/55, A11/23, A12/94, A12/95, A12/96, İ7/98, K7/54, K12/169, N1/162, N8/78, O7/39, O7/41, O9/109, O9/116, O12/47, O13/47, O17/64, O20/199, Y1/39, Y4/182
u.+ du ŞK13/108

uçúñ : **İçin edatı.**
u. Y5/196

uçunā : **İçin edatı.**
u. ŞK17/320

uçur - : **Uçurmak.**
u.- dumdāyn K13/5
u.- dūmdāyn K13/4
u.- ullar Y4/285
u.- uyōlar A13/49

uçurd - : **Uçurtmak.**
u.- īy K2/42

ud - : **Utmak, yenmek.**
u.- arsın ŞK6/132

ūd - : **Öğütmek.**
ū.- miye N6/7

udul - : **Utulmak, yenilmek.**
u.- ursāñ ŞK6/133

uf ʿāġ tefeg : **Önemsiz.**
u. ŞK2/115

uf ʿaḳ : **Küçük.**
u.+ dı M6/62
u.+ Tı M6/61

ufā : **Küçük.**
u.+ dı ND1/24
u.+ dıġ A12/97
u.+ dī A5/135
u.+ m A12/8

ufabası : **Ufa abası, kumaş türü.**
u. A13/160

ufaġ : **Küçük.**
u. ŞK10/190, A9/4, Y4/201

ufāġ : **Küçük.**
u. İ6/77, K11/33, ND4/113
u.+ ımış ŞK18/37

ufaġ defē : **Önemsiz.**
u. A12/21, A12/26

ufaġ defeg : **Önemsiz.**
u.+ ine A12/21

ufaġ köfde : **Ekşili köfte.**
u. Y4/4

ufaġ ufāġ : **Küçük.**
u. Y4/7, İ3/97-98

ufāġ ufāġ : **Küçük.**
u. M1/25

ufaḫ : **Küçük.**
u. A5/135

ufōn davarı : **Ufon davarı, oyun havası.**
u. ŞK13/127
u.+ ni ŞK13/137
u.+ nı ŞK13/127

uġba : **Ukba.**
u.+ ya O6/27

ūglü : **Yüklü, hamile.**
ū. A3/27

uġru : **Amaç, hedef.**
u.+ ndā K5/106

uġur : **Talih, şans.**
u.+ du O10/25

uġūr .: **Talih, şans**
u. O10/26

ujanġol : **Uçankol.**
u.+ dan ŞK18/144

ulǎn : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. N1/50

ula : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. ŞK18/43, A3/83, K7/115, O7/4, O15/14, Y1/133, Y4/80, Y5/247

ulā : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. ŞK18/306, K7/11, O7/47, Y4/112, Y5/122, Y5/129, Y5/409

ūlaġ vēr - : **Haber getirtmek.**
ū.- irdī ŞK2/62

ulan : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. ŞK3/115, ŞK3/121, ŞK3/126, ŞK13/151, ŞK15/36, ŞK15/62, K5/14, K7/113, K7/76, N1/294, N5/29, O15/18, Y1/139, Y5/395, Y5/396

ulán : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. N1/189

ulān : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
u. ŞK3/114, ŞK18/430, N1/308

ulaş - : **Ulaşmak.**
u. Y1/139
u.- acaġ Y1/94
u.- amám K11/21
u.- amasa Y5/72
u.- amazsa ŞK7/191
u.- an K7/13, Y1/118
u.- anaça A7/7
u.- dı N1/188, O10/18, O10/63
u.- dıñ K11/31
u.- dım O14/86
u.- dī ŞK10/16
u.- díy O23/22
u.- dū ŞK7/190, ŞK7/199
u.- ıġ A13/33
u.- ıllarsa ŞK7/198
u.- ır A5/126, K5/50, N1/197
u.- ırsa Y5/262
u.- ırsā ŞK7/191
u.- ırsā O15/9
u.- ırsan Y5/71
u.- ırsın A1/89
u.- īn A1/237
u.- iy A4/79
u.- iylar O10/67
u.- madan O7/40
u.- madı N1/188
u.- mıya ŞK4/148
u.- mùş ŞK16/32

ulāş - : Ulaşmak.
u. ND3/23
u.- ır O15/9

ūlāş - : Ulaşmak.
ū.- dıġ ŞK9/99

ulaşdır - : Ulaştırmak.
u.- dım Y1/111

ulaşım : Ulaşım.
u. ŞK2/4

uldūr uldūr - : Parıldamak.
u.- ur Y5/222

ulen : Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.
u. N5/7

ulēn : Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.
u. N1/50

ulu : Ulu, büyük, yüce.
u. İ3/50, İ3/53, İ3/54

ulu mʿaḥserē : Ulu Mahsere, yer adı.
u. O22/89

um - : Ummak.
u.- dūn ND6/77

umma : Canının istediği bir şeyi yemeyince göğüste oluşan şişliğin adı.
u. ND6/75

umma ol - : Umma olmak.
u.- du ND6/75

umud : Umut, beklenti.
u.+ u Y5/357
u.+ um A7/12

umudlu : Umutlu, umudu olan kimse.
u. M5/48

umudu kesig : Beklentisi olmamak.
u. Y5/327

umurı : Umre.
u.+ ya O4/26

umuz : Omuz.
u.+ unda ŞK7/74

un : Un.
u. A1/164, A1/245, A12/37, A12/45, K6/106, K6/61, K6/91, K9/87, N5/18, O20/211, Y5/375, Y5/380, Y6/45
u.+ na İ8/6
u.+ nā İ8/6
u.+ nara A1/245
u.+ u A1/154, A1/165, A1/61
u.+ un Y5/381
u.+ uñ Y5/379
u.+ ūn Y5/375
u.+ unna A1/195
u.+ unū ŞK17/211

unġar ėd - : Bastırmak.
u.- erimiş ND4/74

unnar : Onlar, şahıs zamiri.
u. ŞK17/304
u.+ ı ŞK17/303
u.+ ın ŞK18/399

unnār : Onlar, şahıs zamiri.
u. ŞK7/126

unsuz : İçinde un olmayan.
u. M10/7

unud - : Unutmak.
u.- īm N8/78, Y6/62
u.- dum ŞK1/38, N1/182, O6/30, O12/15, O12/28, O12/31
u.- dūm O12/47
u.- duñ O8/34
u.- im N8/79
u.- iyam ŞK7/178, ŞK13/107
u.- iyām ŞK7/177, ŞK7/178, ŞK7/179, ŞK7/180
u.- iyim ŞK1/46
u.- mīm M10/30
u.- mam M10/40
u.- mamısın Y6/63
u.- mazdım O12/31
u.- muş O12/31
u.- mūşùm O8/33
u.- muşşıḫ O6/39
u.- muşşùm O8/59
u.- muşşum O13/4
u.- muşum O8/68, O8/81
u.- muyum İ3/120
u.- um A13/107
u.- ūm A5/219
u.- urum ŞK7/174
u.- uyom A5/219
u.- uyu ŞK10/15

u.- uyūm İ5/173

unudġannuġ : **Unutkanlık.**
u. ŞK7/175

unudul - : **Unutulmak.**
u.- miy O2/37

ūnūluġ : **Unutmak.**
ū. O23/30

unut - : **Unutmak.**
u.- dum A5/215, A5/217, A9/17, İ3/150, İ5/102, İ5/120
u.- dūm ND4/17
u.- ursun A3/41

upuzūn : **Uzun.**
u. ND4/131

ur - : **Vurmak**
u.- iyler A4/74
u.- miyasan ŞK13/104
u.- usa A3/218

ūr(a) : **Ora.**
ū.+ daki M8/93
ū.+ u ŞK2/116

ūrā - : **Uğramak.**
ū.- ʿmış A9/45

ūraş - : **Uğraşmak, çabalamak.**
ū.- dı O11/27
ū.- dım Y6/71
ū.- ıyom ŞK4/11
ū.- ıyoñ ŞK4/10

ūrāş - : **Uğraşmak, çabalamak.**
ū.- manın ŞK4/107, ŞK4/108

urbān : **Urban.**
u.+ ın O6/32

urfa : **Şanlıurfa, yer adı.**
u. Y6/100

urfı : **Şanlıurfa, yer adı.**
u.+ ya Y6/94

urġʿāş - : **Uğraşmak, çabalamak.**
u.- īm M7/5
u.- dıġ M5/19

urġa - : **Uğramak.**
u.- dıġ ŞK1/15, O18/33
u.- dıḳ K5/4

u.- dīnı K12/119

urġad - : **Uğramak.**
u.- meyin K13/12

urġan : **Urgan, ip.**
u. N1/219
u.+ ın O14/121

urġaş - : **Uğraşmak, çabalamak.**
u.- dım Y6/68
u.- ıyoḳ ŞK4/100
u.- sın M7/53

ūrġaş - : **Uğraşmak, çabalamak.**
ū.- ırıḳ O13/17

urġu : **Ön.**
u.+ ma Y5/238
u.+ na O6/41
u.+ ndā̆n K5/100
u.+ nda K5/101, K5/105, K5/96
u.+ ndā K5/100, K5/101, K5/106, K5/96

ūrla - : **Uğurlamak.**
ū.- rken O3/62

urmu : **Umre.**
u.+ yá O4/25

ūrsuz : **Uğursuz.**
ū. K12/11

urtlan - : **Sinirlenmek.**
u.- iyan ŞK11/25

uruġsad : **Ruhsat.**
u. N1/273

uruġsād : **Ruhsat.**
u. N1/274

urum : **Rum, yer adı.**
u. K12/83
u.+ lar A12/73, A12/74, K12/24
u.+ ların K12/24, K12/72, K12/83, K12/84

urum ġala : **Rum Kale, yer adı.**
u.+ nıñ Y6/3

urum ġalá : **Rum Kale, yer adı.**
u.+ da Y6/102

urumevleg : **Rumevlek köyü, yer adı.**
u. O18/20

urus : **Rus.**
u. O7/42
u.+ lar O14/77

urusbu̇ : **Orospu.**
u. O3/77

uruş : **Uruş köyü, yer adı.**
u.+ dā O10/51, O12/6

urūş : **Uruş köyü, yer adı.**
u. O5/14, O18/20

uruş köyü : **Uruş köyü, yer adı.**
u.+ nden K13/14
u.+ ndēn K13/4, K13/5

uruşlu : **Uruş köyünden olan kimse.**
u.+ ya O12/6
u.+ yum O12/5

usda : **Usta.**
u. M8/85, M8/86, M8/87, M10/16, M10/30
u.+ lār M8/105
u.+ mıñ M8/101
u.+ mīn M8/83
u.+ n M10/37
u.+ nın M10/15
u.+ nīñ M8/111

usdā : **Usta.**
u. M8/92, M10/26
u.+ m M8/84

usdalıġ : **Ustalık.**
u. M4/13

usdu : **Usta.**
u.+ nın M8/109

usdura : **Ustura.**
u.+ dān M8/106

usduri : **Ustura.**
u.+ yse M8/112

ustanbul : **İstanbul, yer adı.**
u.+ dan A4/144

usul : **Usul.**
u. ŞK17/128, A1/207, A4/166, İ5/130, Y5/155
u.+ dan K10/41
u.+ u̇ İ5/128
u.+ ladan ŞK8/42
u.+ u M6/7, İ5/129, K12/45
u.+ umus O3/9
u.+ umuz K12/49, K12/51, K12/44
u.+ una K12/91
u.+ ü K12/167

usul eT - : **Adet etmek.**
u.- memişlerdi K10/30

usul usul : **Yavaşça.**
u. ŞK17/118

usul usūl : **Yavaşça.**
u. ŞK8/39

usulēd : **Yavaşça.**
u. ŞK18/368

usullanaḳ : **Yavaşça.**
u. O21/40

uş - : **Uçmak.**
u.- du A7/4, A7/46
u.- dū O10/63
u.- muş ŞK18/360

uş : **Uç.**
u. N1/267
u.+ larını K3/12
u.+ Ta A13/145

ūş : **Üç, sayı adı.**
ū. O8/21

uşʿaġ : **Çocuk.**
u.+ lar ŞK18/184
u.+ larıma O13/50

u̇şaġ : **Çocuk.**
u̇. O19/24

u̇şāġ : **Çocuk.**
u̇. O19/24

uşʿāġ : **Çocuk.**
u. N8/15, O3/50, O5/31, O10/34, O19/5, O19/15, O19/27, O19/34
u.+ dıḫ K10/82
u.+ dıḳ K10/82
u.+ lar K6/205, O19/50
u.+ lār O19/3
u.+ ları N1/267, O3/66

uşʿāḫ : **Çocuk.**
u.+ dıḫ K10/13

uşa : **Çocuk.**
u.+ mız O19/26

uşā : **Çocuk.**
u. M12/14, ŞK2/139, ŞK11/28, ŞK16/27, K6/132, K6/43, O19/17, O19/21
u.+ m ŞK8/124
u.+ n M12/34, ŞK11/14
u.+ ñ ŞK16/28

uşaġ : **Çocuk.**
u. K10/13
u.+ ı A1/296, N1/225
u.+ ın K9/82
u.+ ına K10/85
u.+ lar N8/16

uşāġ : **Çocuk.**
u. N8/16, O19/25, O19/46, Y4/116
u.+ lar K6/64, N8/16, O19/28
u.+ lara Y5/315
u.+ ların O16/18

uşāġ aşı : **Çocuk Aşı, dileğin kabul olması için çocuklara pişirilen pilav.**
u. Y4/116, Y4/116

uşaḫ : **Çocuk.**
u. K10/88, K11/11
u.+ lāna M12/46
u.+ lar M12/63, A2/68
u.+ lardan N1/46
u.+ ları M12/39
u.+ ların K10/75
u.+ nan M12/35

uşaḳ : **Çocuk.**
u. ŞK13/18, ŞK16/19, ŞK16/38

uşāḳ : **Çocuk.**
u. ŞK9/96, K6/92

uşāḳ aşı : **Çocuk Aşı, dileğin kabul olması için çocuklara pişirilen pilav.**
u. ŞK9/100

uşşā : **Çocuk.**
u.+ nġına K6/216

uşşāġ : **Çocuk.**
u. O19/21

ut - : **Utmak, yenmek.**
u.- an K12/195
u.- ar K12/183
u.- arsa K12/176, K12/195
u.- arsā K12/204
u.- du ŞK13/159
u.- duḳ ŞK13/159
u.- uḳ ŞK13/158

utan - : **Utanmak, çekinmek.**
u.- dım İ3/138
u.- dūnnan ŞK9/25
u.- iyēm ŞK7/177
u.- madıñ ŞK4/137
u.- mıyıñ ŞK10/23

utān - : **Utanmak, çekinmek.**
u.- dım ŞK17/277

utandır - : **Utandırmak.**
u.- ma ŞK2/115

uTmaç : **Yenme.**
u. A10/50

utul - : **Yenilmek.**
u.- an ŞK2/136

ūtul - : **Yenilmek.**
ū.- an ŞK2/119

utuz - : **Yenmek.**
u.- an K12/198
u.- unca M2/27
u.- usun K12/182

ūtuz - : **Yenmek.**
ū.- duġ M2/27

ūv - : **Övmek.**
ū.- ekenē ŞK17/29

uvaġ : **Ufak.**
u.+ ları A10/47

uvāġ : **Ufak.**
u. ŞK17/211

uwʿāġ : **Ufak.**
u.+ dım O3/76

uwaḫ : **Ufak.**
u. A5/115

uwaḳ uwaḳ : **Ufak.**

u. M6/28

uy : Acıma ifade eden söz.
u. ŞK12/26, O15/40

uy - : Uymak.
u.- ar Y4/47
u.- ardıġ İ4/41
u.- sān Y5/242
u.- ur ŞK17/273

ūy : Acıma ifade eden söz.
ū. K10/45, K13/11, O18/25

uyan - : Uyanmak.
u. A3/28, A3/31
u.- dım A13/80
u.- dī A10/7
u.- ıyō Y4/96
u.- miy A13/90
u.- miye A5/51

uyān - : Uyanmak.
u.- ıġ Y5/415
u.- īmış ŞK16/58

uyānıġ : Uyanık, açıkgöz.
u. N1/14

uyanıġ māmed : Uyanık Mehmet, kişi adı.
u. Y4/23

uyanıġ māmeT: Uyanık Mehmet, kişi adı.
u. Y4/23

uyduramıcā : Uydurmaca, gerçek olmayan.
u. K7/159

uyġulā - : Uygulamak.
u.- r N7/30

uyḫu : Uyku.
u. K6/130, O10/77
u.+ da N1/119, Y5/20, Y5/226
u.+ m ŞK11/8
u.+ su M11/4
u.+ ya ŞK2/82

uyḫū : Uyku..
u. ŞK17/274

uyḫu al - : Uykusu gelmek.
u.- dī K6/128

uyḫu bürü - : Uykusu gelmek.
u.- sē ŞK17/270

uyḫulu : Uykusu olan kimse.
u. Y5/226

uyḫuya düş - : Uykusu gelmek.
u.- erimiş A5/49

ūyin : Türküde çoşkuyu yükseltmek ve daha etkili olmak için çıkarılan ses.
ū. K13/23

uysal : Uysal.
u. ŞK3/7

uyu - : Uyumak.
u.- dū Y5/394
u.- dum A13/80
u.- ma ŞK1/31
u.- mazmış A13/75
u.- mim K6/131
u.- muş ŞK18/209, A13/76, İ3/152
u.- sāñ ŞK17/269
u.- sun ŞK17/275
u.- ya A5/28
u.- yaḫan ŞK18/265
u.- yamıyōm İ3/7
u.- yiy Y6/126
u.- yō A5/49, Y4/96
u.- yub ŞK2/82

uyuġla - : Uyuklamak.
u.- r A10/10
u.- rdī A10/6

uyuş - : Uyuşmak.
u.- madı M6/15

uyuşdurucu : Uyuşturucu.
u. ŞK18/209

uyuşmı : Uyuşma.
u.+ ya M6/15

uyuz : Uyuz.
u. N5/10

uyūz : O yüz, o taraf.
u. ŞK18/17

u̇yuz : Uyuz.
u̇. ŞK18/28

uyyan - : Uyumak.
u.- iy K12/17

uz : Mesafe, uzaklık.
u. ŞB2/21

ùzu ġuylu : Yüz üstü yatmak.
ù. A3/168

uzʿaġ : Uzak.
u. O9/30

uza - : Uzamak.
u.- dī K9/120

uzā - : Uzamak.
u.- mış O6/6

uzad - : Uzatmak.
u.- īler A4/69
u.- amamış ŞK11/27
u.- ır K9/74, K9/75
u.- ırmış A5/134
u.- iyo A5/197
u.- miyıġ N1/260

uzād - : Uzatmak.
u.- mīġ N1/161

uzaġ : Uzak.
u. K7/193

uzāġ : Uzak.
u. O3/42

uzaġlaş - : Uzaklaşmak.
u.- ıy ŞK10/49

uzah : Uzak.
u. A5/223

uzaḫ : Uzak.
u. M12/89, A9/54

uzaḳ : Uzak.
u. ŞK4/118

uzan - : Uzanmak.
u.- ırmış M6/75

uzān - : Uzanmak.
u.- dım ŞK17/318

uzat - : Uzatmak
u.- ın İ6/111

uzēllig : Üzerlik, nazarı bozmak için yakılan tütsü.
u. ŞK8/167

uzmannī : Uzmanlık.
u. Y6/6

uzu - : Uzamak.
u.- yō A5/255
u.- yoñ ŞK4/5
u.- yom ŞK4/6

uzun : Uzun, kısanın karşıtı.
u. M1/38, M7/4, M7/32, M9/3, M12/36, ŞK2/111, ŞK5/88, ŞK18/38, A1/231, A1/233, A5/143, A7/69, A7/70, İ1/143, İ1/22, İ1/25, İ3/109, İ5/186, İ6/104, İ6/107, K8/21, N1/102, N1/105, N1/260, N1/270, ND6/29, ND6/30, O9/70, O13/43
u.+ dur K12/31
u.+ muş A4/123
u.+ nā A10/52
u.+ sa İ6/110

uzūn : Uzun, kısanın karşıtı.
u. ŞK3/79, ND4/9

ūzun : Uzun, kısanın karşıtı.
ū. ŞK4/4

ūzūn : Uzun, kısanın karşıtı.
ū. ŞK4/4

uzun daġ : Uzun Dağ, yer adı.
u. İ2/93

uzun eşşek : Uzun Eşek, oyun adı.
u. A3/212

uzun ġabır : Uzungabir, yer adı.
u.+ ı İ2/95

uzun ġabir : Uzungabir, yer adı.
u. İ2/94, İ2/95

uzun māmet : Uzun Mehmet, kişi adı.
u. A5/132

uzun uzun : Uzun.
u. ŞK9/40, N8/78

uzun’ : Uzun, kısanın karşıtı
u. O8/9

uzunnū : Uzunluk.
u.+ na A13/157

uzzaġ : Uzak.

u. A9/55, O3/42

uzzāġ ėd - : **Uzaklaşmak.**
u.- sin K6/121

uzzaḳ : **Uzak.**
u. ŞK4/133

Ü

ü : **Üç, sayı adı.**
ü. Y4/68

übre - : **Ürpermek.**
ü.- siñ ŞK8/135

üce : **Yüce.**
ü. ND6/24

ücē : **Yüce.**
ü.+ lerdē ND1/48

ücüret : **Ücret.**
ü.+ ine Y1/77
ü.+ ini İ1/139, Y1/78
ü.+ ni İ1/114

üç : **Üç, sayı adı.**
ü. M2/13, M5/20, M7/62, M7/83, M8/77, M8/79, M10/28, M12/74, M12/94, ŞK1/50, ŞK2/17, ŞK4/149, ŞK4/188, ŞK6/41, ŞK6/51, ŞK7/10, ŞK7/204, ŞK7/63, ŞK7/68, ŞK8/132, ŞK8/133, ŞK8/163, ŞK8/164, ŞK8/177, ŞK10/143, ŞK10/146, ŞK10/159, ŞK10/171, ŞK14/60, ŞK17/163, ŞK17/31, ŞK18/398, ŞB1/32, ŞB2/72, ŞB2/77, ŞB2/82, ŞB6/7, ŞB6/97, ŞB6/99, ŞB7/42, ŞB7/44, A1/119, A1/255, A1/27, A1/31, A1/73, A1/74, A2/15, A2/45, A2/48, A3/142, A5/122, A5/133, A5/31, A5/34, A5/35, A5/36, A6/22, A6/23, A8/62, A10/11, A10/19, A10/37, A10/49, A13/51, İ5/107, İ5/66, İ5/83, İ5/88, İ5/89, İ5/91, İ5/92, İ5/97, İ7/7, İ7/9, İ7/15, İ7/38, İ7/65, İ7/68, K2/46, K3/11, K4/20, K6/3, K6/130, K6/165, K7/46, K7/57, K8/17, K8/19, K8/21, K9/113, K9/114, K9/84, K10/24, K12/122, K12/134, K12/14, K12/47, K12/62, K12/71, N1/160, N3/4, N8/4, N8/5, ND1/23, ND4/103, ND4/33, ND6/27, O1/27, O3/10, O3/12, O3/25, O4/16, O8/7, O10/21, O12/47, O14/18, O14/53, O14/68, O14/70, O14/89, O16/17, O16/46, O16/47, O17/13, O19/9, O20/178, O21/41, O22/11, Y1/19, Y2/70, Y3/3, Y3/20, Y4/153, Y4/183, Y4/186, Y5/185, Y6/20, Y6/88, Y8/32, Y8/55
ü.+ e O13/41
ü.+ i K8/19
ü.+ imizde İ2/87
ü.+ ini A2/10
ü.+ ten K9/85
ü.+ ü A5/85, İ5/157, O20/235, Y4/153, Y4/274
ü.+ ünde M2/31
ü.+ üni K8/18
ü.+ ünü ŞK6/30, ŞK18/398, O1/31, O9/36, O9/43
ü.+ ünün K6/200
ü.+ ů O22/7, O22/59
ü.+ ůnde M11/5
ü.+ ůni M7/47

ǖç : **Üç, sayı adı.**
ǖ. K12/174

ů̇ç : **Üç, sayı adı.**
ů̇. N1/118

üç ʿayʿāġ : **Üç ayak, oyun havası.**
ü. A13/150

üç ʿayāġ : **Üç ayak, oyun havası.**
ü. A13/147

üç ayaġ : **Üç ayak, oyun havası.**
ü. Y5/78

üç bin : **3.000, sayı adı.**
ü. Y8/45

üç etek : **Kadın elbisesi.**
ü. Y7/15

üç ėtek : **Kadın elbisesi.**
ü. Y7/16

üç yüs : **3.00, sayı adı.**

ü. K7/158

üç yüz : **3.00, sayı adı.**
ü. O20/206, O20/207

üçe : **Yüce.**
ü. İ3/121

üçer : **Üç sayısının üleştirme sayı sıfatı.**
ü. ŞK13/40

üçū : **İçin edatı.**
ü. İ8/38

üçü : **İçin edatı.**
ü. A3/206, A4/84, A8/45, ND6/14
ü.+ müz A1/122
ü.+ nde A13/52
ü.+ nün Y3/20

üçün : **İçin edatı.**
ü. İ1/119, K3/17, Y4/183

üçünci : **Üç sayısının sıra sayı sıfatı.**
ü. K12/70
ü.+ dē ŞK6/42
ü.+ yi M6/16

üçüncü : **Üç sayısının sıra sayı sıfatı.**
ü. ŞK13/20, ŞB6/12, İ1/5, İ1/6, İ2/52, N4/16

üçünců : **Üç sayısının sıra sayı sıfatı.**
ü. N4/16

üÇünÇü : **Üç sayısının sıra sayı sıfatı.**
ü. ŞK14/71

üçůn : **İçin edatı.**
ü.+ sa A13/44

üfür - : **Üfürmek.**
ü.- dū İ6/27
ü.- üyō İ6/23, İ6/24, İ6/25

üfürük : **Üfürük, nefes.**
ü. Y4/276

üg : **Yük.**
ü.+ de A3/115

üglü : **Yüklü, hamile.**
ü. A1/134

üj : **Üç, sayı adı.**
ü.+ den O13/42

üklü : **Yüklü, hamile.**
ü. A1/135

üle : **Öyle.**
ü. O19/33

ūle : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
ū. ND4/158, ND4/57

ülen : **Ulan, argoda erkek için kullanılan bir seslenme sözü.**
ü. ŞK13/157, K7/109, K7/82

üleş : **Hayvan ölüsü.**
ü. A7/53, O8/39
ü.+ i A7/53

ülfed ėd - : **Konuşmak.**
ü.- mem N1/311

ülgel : **Ülgen yıldızı.**
ü. ŞK14/34

ülgen : **Ülgen yıldızı.**
ü. ŞK14/30, ŞK14/47

ülger : **Ülgen yıldızı.**
ü. ŞK14/31, ŞK14/43, ŞK14/44, Y6/81, Y6/82

ülke : **Ülke.**
ü. A3/73

ülkü : **Ülkü, ilke.**
ü. ND1/13

ülle : **İlle.**
ü. A5/106, O14/90

ülper : **Süper.**
ü. K9/101

ümidini kes - : **Umudunu kaybetmek.**
ü.- miye ND2/18

ün : **Yün.**
ü. ŞK15/36, A3/199, İ3/137

üñ : **Yün.**
ü.+ ne A1/162
ü.+ ünü A1/162

ün̄ : **Yün.**
ǖ. M2/13

ünce : **İnce.**
ü. M10/4

ün̄ fadıma : **Ünlü Fatma, kişi adı.**
ǖ. ND4/153

ünaldı : **Ünaldı, yer adı.**
ü.+ da M7/9

ünlü : **Meşhur.**
ü. ŞK10/99

ünnen - : **Meşhur olmak.**
ü.- mesī O10/9
ü.- miş O10/72

ünnü : **Ünlü.**
ü. O9/4

ünversete : **Üniversite.**
ü.+ de ŞK14/12

ünversite : **Üniversite.**
ü.+ den O14/3

üretil - : **Üretilmek.**
ü.- en M7/64

ürkeg : **Çekingen, utangaç.**
ü.+ ler Y4/59

ürküntü : **Ürküntü.**
ü. ŞK6/28

ürün mörün : **Ürün.**
ü. A8/73

ürüya : **Rüya.**
ü.+ mda ŞK4/77
ü.+ sında ŞK6/84, K2/21, ND6/68, ND6/71
ü.+ sını K12/121

ürüya gör - : **Rüya görmek.**
ü.- üyolar A5/38

ürüye : **Rüya.**
ü. ŞK17/280, ŞK17/294
ü.+ lerde N1/258
ü.+ mdē ŞK17/289
ü.+ sinde N1/259
ü.+ sindē K12/99
ü.+ sine K12/95

ürye : **Rüya.**
ü. ŞK17/283
ü.+ de N1/119
ü.+ mde A2/72, A2/89

üs(t) : **Üst, alt karşıtı.**
ü. M6/25, ŞK4/112, ŞK8/9
ü.+ den ŞK18/143
ü.+ ünde O11/33
ü.+ ünen K5/116, K5/117, K5/124
ü.+ ünnen K5/115

ün̄s : **Üst.**
ǖ. ND6/28

üsd : **Üst, alt karşıtı.**
ü. İ2/92, İ3/80, İ8/20, K6/194
ü.+ e ND4/98, O1/27
ü.+ē K6/194
ü.+ ēdeken ŞK17/72
ü.+ yize A4/3
ü.+ iyīz O2/12
ü.+ ün̄ ŞK8/147
ü.+ ü M6/20, M9/52, ŞK10/180, ŞK14/7, İ1/144, İ8/20, K6/153, K6/156, O20/185
ü.+ üde İ8/20
ü.+ ülerine ŞK5/107
ü.+ üm O6/6
ü.+ ümde Y5/414
ü.+ üme ŞK4/55, A1/128, A2/22, ND4/123, Y4/253, Y5/216, Y5/224, Y5/410, Y5/413
ü.+ ümē İ3/30
ü.+ ümüzdēki A6/81
ü.+ ümüze A6/78, A13/170
ü.+ ümüzu̇ O8/43
ü.+ ümüze O21/24
ü.+ ünde M5/17, M6/30, ŞK5/86, ŞK6/117, ŞK6/31, ŞK7/208, ŞK14/70, ŞK17/138, ŞB2/85, A1/238, A4/153, A7/30, A8/53, A12/55, A13/92, İ2/92, İ3/165, İ3/48, K9/33, K9/47, K10/107, K10/108, O22/57, Y4/148, Y5/316, Y5/409, A13/38, İ3/28, N8/20
ü.+ ündē ŞK7/71, ND4/53, O10/18, Y5/29
ü.+ ünden M6/73, ŞK13/95, A1/134, A1/135, K5/85, Y5/375
ü.+ üne M6/71, M6/75, M7/39, M8/109, ŞK2/126, ŞK3/4, ŞK3/7, ŞK3/10, ŞK4/127, ŞK4/59, ŞK5/103, ŞK6/39, ŞK6/46, ŞK6/72, ŞK7/104, ŞK7/150, ŞK7/208, ŞK7/69, ŞK8/17, ŞK8/76, ŞK8/93, ŞK10/57, ŞK13/97, ŞK15/49, ŞK15/71, ŞK17/48, ŞK17/50,

ŞK17/74, ŞK18/143, ŞK18/144, ŞK18/288, ŞK18/289, A1/101, A1/175, A1/20, A1/21, A1/236, A1/308, A1/32, A1/74, A3/260, A3/262, A4/9, A5/113, A5/196, A5/197, A5/198, A5/232, A7/16, A8/101, A8/99, A11/25, A11/88, A13/153, A13/154, A13/155, A13/59, İ1/144, İ3/117, İ3/146, İ3/30, İ3/49, İ3/69, İ3/74, İ3/81, İ5/109, İ5/42, İ6/94, İ7/65, İ8/20, K5/20, K5/73, K6/107, K6/197, K6/199, K6/202, K7/122, K7/123, K10/26, K11/20, K12/50, N1/46, N8/62, ND4/124, ND4/130, ND4/138, ND4/143, ND4/147, ND4/28, ND4/39, ND6/24, O1/6, O8/8, O10/74, O10/80, O19/69, O20/187, Y1/86, Y4/148, Y4/15, Y4/187, Y5/104, Y5/165, Y5/225, Y5/315, Y5/333, Y5/370, Y5/375, Y5/377, Y5/380, Y5/381, Y5/392, ŞK6/24, A7/14, Y4/260, ŞK4/121, ŞK5/98, K8/15, Y5/224
ü.+ ünē ŞK9/60, K7/18, ND4/14, O11/23
ü.+ üñe ŞK11/60, ND6/61, Y4/255
ü.+ ünen ND4/103
ü.+ ünnen K5/123, Y5/164, Y5/165, Y5/380
ü.+ ünü ŞK8/15, A1/62, A11/24, A11/26, ND4/138, Y4/117, Y5/283
ü.+ ünüñ ND5/39
ü.+ üñüze O9/12
ü.+ ünе O10/71
ü.+ ünen ND5/32

ūsd : Üst.
ū.+ ündēñ K9/121

üsd üsde : Ardı ardına.
ü. K8/21

üsdelig : Dahası.
ü. Y4/17

üsdünü başını : Elbise.
ü. ND4/121

ūsek : Yüksek.
ū. A3/53
ū.+ den A3/53

üsn : Üst, alt karşıtı.
ü.+ ünden Y5/163

üss : Üst, alt karşıtı.
ü.+ e İ3/12
ü.+ üne İ6/15

üst : Üst, alt karşıtı.
ü. M6/24, A5/90
ü.+ e ŞK16/8
ü.+ i A1/34
ü.+ ine A1/34, A2/48
ü.+ ü K6/153
ü.+ ünde A10/10, K10/31
ü.+ üne M12/76, ŞK7/190, A8/43, A13/59, K6/108
ü.+ ünen A3/212, K3/15
ü.+ ünne A10/43

üsünü bāşını : Elbise.
ü. A13/166

üsürük : Öksürük.
ü. Y4/276

üş : Üç, sayı adı.
ü. M5/25, ŞK2/109, ŞK6/34, ŞK8/132, ŞK8/37, ŞK10/32, ŞK11/59, ŞK13/147, ŞK14/29, ŞK18/263, ŞK18/412, ŞB1/17, ŞB1/24, ŞB2/71, ŞB3/20, ŞB3/21, ŞB6/98, A4/137, A8/18, A8/78, A8/79, A9/50, A10/43, A11/104, A11/56, A11/63, A11/66, İ3/83, K6/37, K6/47, K6/48, K12/180, N1/110, N1/271, N3/16, N4/4, O5/30, O7/22, O8/23, O9/19, O9/35, O10/23, O10/25, O10/94, O18/48, O19/75, Y4/152, Y4/173, Y4/230, Y4/63, Y5/377, Y8/29
ü.+ den Y5/333

üş bin : 3.000 sayı adı.
ü. A4/145

üşda : İşte.
ü. ŞK18/64

üşde : İşte.
ü. M7/19, ŞK17/157, ŞK18/402, İ4/45, K5/80

u̇şde : İşte.
ü. ŞK17/161, K5/125, K5/126, K5/82, K5/84

u̇şdē : İşte.
ü. K5/82, O17/65

üşü - : Üşümek.
ü.- yecek ŞK14/21

ü.- yo ŞK4/153

üşürüdmē : **Üşütme, soğuk algınlığı.**
ü. İ5/185

üt - : **Ötmek.**
ü.- ēr Y4/284
ü.- erdi A5/108

ūt - : **Öğütmek.**
ū.- miye A12/45

üteki : **Öteki, diğeri**
ü. A5/108

ütü : **Ütü.**
ü. M7/39

ütüle - : **Ütülemek.**
ü.- r M8/21

üves : **Üvez.**
ü. A5/169

üvez : **Üvez.**
ü. A5/169, A5/170, A5/172

ūyü - : **Uyumak.**
ū.- rdük O3/34

üz : **Yüz, surat**
ü. A1/43, A3/199
ü.+ e A1/117
ü.+ ü A1/246, A1/248, A1/249, A3/166
ü.+ ünde A1/292
ü.+ ne A13/159
ü.+ ünden A1/119, O11/34

üz - : **Yüzmek.**
ü.- en A3/94, A3/98

ūz : **Yüz.**
ū.+ e ŞB2/20
ū.+ üne Y7/11
ū.+ ünnen K5/88

üzü ġuylu : **Yüz, surat**
ü.+ ü A3/166-167

üzellī : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. A2/50

üzellik : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. ŞK6/39, A2/47

üzēngi : **Üzengi.**
ü.+ den O19/10

üzerī : **Üzeri, yukarı**
ü.+ nde O22/91

üzere : **İçin.**
ü. M7/10, Y4/301

üzeri : **Üzeri, yukarı**
ü. ŞK2/20, A3/272
ü.+ me N1/264, Y4/250
ü.+ nde ŞB1/4, A1/95, Y4/5, Y4/101, Y4/129, ND5/36
ü.+ ndē O9/74, M1/31
ü.+ ndeki Y4/301
ü.+ ne ŞK3/4, ŞK3/9, ŞK15/51, ŞK15/84, A1/113, K7/180, O17/37, Y1/165,
Y4/100, Y4/120, Y4/149, Y4/209, Y5/4, Y8/5, Y8/27
ü.+ nē ŞK2/65, N1/275

üzerlī : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. A1/86, A1/87

üzerlig : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. ND4/146

üzerlik : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. O1/32

üzerlik : **Üzerlik, nazar bozmak için yakılan tütsü.**
ü. A1/86

üzūm : **Üzüm.**
ü. ŞK5/67

üzül - : **Üzülmek.**
ü.- me ŞK4/131
ü.- ürmüşkünē ND2/15
ü.- üyo ŞK4/67
ü.- üyolar ŞK4/68

üzülü üzülü : **Üzülerek.**
ü. İ7/23

üzüm : **Üzüm**
ü. M9/11, M9/12, ŞK5/19, ŞK9/42, ŞK14/40, A3/42, A8/98, K7/165, K12/145, ND4/111

ü.+ dēn K6/102
ü.+ leri A9/35
ü.+ ü M9/14

üzüne müzüne : Yüz, surat
ü. A1/74

V

vā̆ : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. N1/276

va : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. ŞK14/23

vā : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. ŞK17/65

va' : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. O12/27

vā' : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. N1/105

vaāt : Vakit, zaman.
v. ŞK7/160

vād : Vakit, zaman.
v. K5/111, K5/87

vag' : Şaşırırken çıkarılan ses.
v. Y5/113

vaġad : Fakat.
v. O13/12

vāġd : Vakit, zaman.
v.+ ı ŞK5/24, ŞB3/14, O21/29

vʿaġd : Vakit, zaman.
v.+ ında N5/3

vah : Üzüldüğünde çıkarılan ses.
v. Y3/3

vahal : Mahal.
v.+ den K11/20

vaḥd : Vakit, zaman.
v.+ ı ŞK7/119

vaḫd : Vakit, zaman.
v.+ i N7/7
v.+ ī O3/7, O3/29

vāḫd : Vakit, zaman.
v.+ ında O20/155

vaḫdımız gėş - : Zamanı geçmek.
v.- di O19/52

vaḫıd : Vakit, zaman.
v. Y1/31
v.+ ın K11/3

vʿaḫıd : Vakit, zaman.
v. M6/30

vahid : Vakit, zaman.
v. Y3/10

vaḫid : Vakit, zaman.
v. K12/125

vahiT : Vakit, zaman.
v. Y3/20

vaḳ vaḳ : Üzüldüğünde çıkarılan ses.
v. ŞK4/80

val : Var.
v.+ lar Y6/37
v.+ larıdı İ5/114

valā : Vallahi.
v. ND4/180

vali : Vali.
v. O7/42
v.+ nin O6/5

vålilī : Valilik binası.
v.+ miz M7/16

valla : Vallahi.
v. M3/13, M8/127, M9/26, M9/56, M10/25, ŞK9/80, ŞK10/184, ŞK13/74, ŞK15/68, ŞK18/249, ŞB4/3, A1/107, A3/155, A3/211, A5/217, A5/252, A8/25, A8/68, A10/25, A11/50, A11/64, A12/25, İ1/134, İ1/135, İ1/137, İ1/89, İ1/98, İ2/50, İ2/89, İ4/26, İ7/19, K5/31, K6/165, K6/92, K7/35, K9/29, K9/36, K9/88, K10/5, K10/27, K10/89, K10/99, K11/8, N1/254, N3/32, ND3/14, ND3/18, O3/51, O3/74, O4/35, O13/58, O14/65, O16/29,

O16/37, O18/14, O20/18, O20/43, O20/49, O20/83, Y1/138, Y4/134, Y4/157, Y4/220, Y4/302, Y5/123, Y5/154, Y5/189, Y5/283, Y5/341, Y6/53, Y6/87

vallā : **Vallahi.**
v. ŞK6/97, ŞK8/150, ŞK8/151, ŞK8/161, ŞK9/31, ŞK9/42, ŞK13/129, ŞK17/320, ŞB3/20, A5/247, A8/24, A10/67, A11/21, A11/30, A11/38, A11/47, A11/56, A11/82, A12/54, A12/67, A12/81, A13/120, İ1/140, İ1/144, İ3/7, İ3/103, İ3/33, İ5/145, İ7/96, İ8/36, K4/20, K4/33, K5/80, K6/125, N7/20, O1/10, O2/6, O2/14, O2/15, O3/22, O3/65, O5/13, O14/63, O18/16, O20/101, O20/63, O21/19, O21/43, Y4/169, Y5/169, Y5/179

vállā : **Vallahi.**
v. İ3/74, İ8/31

vālla : **Vallahi.**
v. ŞK17/288

valla' : **Vallahi.**
v. ŞK10/188

vallaī : **Vallahi.**
v. ŞK9/43

vallāġ : **Vallahi.**
v. ŞK17/318

vallah : **Vallahi.**
v. ŞK17/76, İ4/21, K5/102, K5/19, K5/95, K5/99, K6/114, K6/167, K6/31, O20/231, O21/9

vallaḥ : **Vallahi.**
v. M4/18, M12/23, A2/39, K5/109

vallāh : **Vallahi.**
v. O3/42

vāllaḥ : **Vallahi.**
v. O17/45

vallahī : **Vallahi.**
v. ŞK3/36

vallaha : **Vallahi.**
v. O20/102

vallahā : **Vallahi.**
v. ŞK18/366, O14/35

vallaḥa : **Vallahi.**
v. K10/81

vallaḥā : **Vallahi.**
v. K10/3

vallahi : **Vallahi.**
v. ŞK3/107, ŞK3/24, ŞK15/101, ŞK15/65, ŞK17/297, K5/9, K5/19, O3/22, O14/73, Y5/255

vallāhi : **Vallahi.**
v. M6/69, ŞK7/6, ŞK7/18, O3/46, O5/9, O5/11

vallāi : **Vallahi.**
v. M8/66

van : **Van, yer adı.**
v.+ a O6/34

vañgıla - : **Arının çıkardığı ses.**
v.- mıya ŞK4/36

vañılı - : **Arının çıkardığı ses.**
v.- yo ŞK4/47, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65

vanilē : **Vanilya, pastaya hoş bir koku vermek için konulan baharat.**
v. K10/104

var : **Var, yokun karşıtı.**
v.+ īm ŞK11/25
v. M2/21, M2/22, M3/10, M3/16, M3/22, M3/25, M5/37, M6/19, M6/43, M6/44, M6/52, M6/58, M6/59, M7/9, M7/49, M7/58, M7/77, M7/84, M8/123, M8/127, M8/65, M8/93, M8/97, M9/23, M9/37, M9/42, M9/45, M9/50, M9/55, M9/57, M10/17, M10/22, M11/15, M11/32, M12/7, M12/8, ŞK1/35, ŞK1/46, ŞK2/23, ŞK2/68, ŞK2/91, ŞK2/98, ŞK3/7, ŞK3/106, ŞK3/108, ŞK3/127, ŞK3/141, ŞK3/19, ŞK3/21, ŞK3/62, ŞK3/67, ŞK4/104, ŞK4/118, ŞK4/120, ŞK4/149, ŞK4/97, ŞK5/39, ŞK6/21, ŞK6/33, ŞK6/67, ŞK7/15, ŞK7/19, ŞK7/44, ŞK8/108, ŞK8/49, ŞK8/54, ŞK10/112, ŞK10/115, ŞK10/182,

ŞK10/49, ŞK10/59,
ŞK10/64, ŞK10/84, ŞK13/13,
ŞK13/142, ŞK13/17, ŞK13/30, ŞK14/9,
ŞK14/24, ŞK14/30,
ŞK14/31, ŞK14/34, ŞK14/49, ŞK14/60,
ŞK15/24, ŞK15/33, ŞK15/89,
ŞK17/307, ŞK17/39, ŞK17/59,
ŞK17/80, ŞK18/335, ŞK18/379,
ŞK18/427, ŞB1/14, ŞB1/17, ŞB2/102,
ŞB2/13, ŞB2/35, ŞB2/81, ŞB3/9,
ŞB3/23, ŞB3/24, ŞB3/29, ŞB6/6,
ŞB6/50, ŞB7/37, A1/100, A1/106,
A1/107, A1/133, A1/18, A1/183,
A1/198, A1/268, A1/275, A1/48,
A1/49, A1/51, A1/52, A1/61, A1/66,
A1/69, A1/99, A2/105,
A2/110, A2/112, A2/58, A2/88, A3/6,
A3/156, A3/16, A3/166, A3/177,
A3/201, A3/233, A3/241, A3/247,
A3/249, A3/253, A3/42, A3/49, A3/64,
A3/74, A3/80, A4/148, A4/149,
A4/151, A4/153, A4/155, A4/28,
A4/83, A4/92, A4/93, A4/98, A5/132,
A5/133, A5/169, A5/219, A5/249,
A5/257,
A5/90, A6/4, A6/19, A6/64, A6/69,
A7/19, A7/33, A7/42, A7/43,
A7/44, A7/46, A8/11, A8/112, A8/20,
A8/72, A8/93, A9/4, A9/32,
A9/41, A9/44, A9/63, A10/47, A10/67,
A11/102, A11/105, A11/42, A11/80,
A11/97, A11/98, A12/5, A12/30,
A12/39, A12/78, A12/81, A12/82,
A12/83, A12/84, A12/86, A12/88,
A12/89, A13/151, A13/155, A13/22,
İ1/33, İ1/34, İ1/35, İ1/92, İ2/4, İ2/43,
İ2/44, İ2/94, İ2/96, İ3/9, İ3/13, İ3/151,
İ3/30, İ3/46, İ3/55, İ3/86, İ3/93, İ5/7,
İ5/13, İ5/15, İ5/154, İ5/167, İ5/17,
İ5/177, İ5/184, İ6/5, İ6/7, İ6/47, İ6/81,
İ6/82, İ6/83, İ7/53, İ7/67, İ7/86, İ8/4,
K3/14, K4/19, K4/26, K5/100, K5/101,
K5/105, K5/106, K6/24, K6/74, K6/81,
K7/13, K7/135, K7/136, K7/137,
K7/143, K7/151, K7/159, K7/161,
K7/96, K9/16, K9/55,
K9/60, K9/65, K9/85, K9/87, K10/31,
K11/39, K12/129, K12/58, K12/59,
K12/89, K12/91, K12/92, N1/4, N1/18,
N1/194, N1/251, N1/261, N1/46,
N1/88, N1/89, N1/90, N2/40, N5/22,
N5/31, N7/23, N8/30, N8/37, N8/58,
N8/78, ND2/10, ND2/15, ND4/118,
ND4/144, ND4/174, ND4/33, ND4/47,
ND4/73, ND4/87, ND4/88, ND5/7,
ND5/10, ND5/14, ND6/5, ND6/30,
ND6/69, O1/17, O3/59, O4/17, O5/6,
O5/11, O5/14, O6/22, O6/45, O7/30,
O9/12, O9/120, O9/35, O9/40, O9/81,
O9/85, O10/17, O10/33, O10/46,
O11/11, O11/29, O12/6, O13/16,
O13/18, O13/30, O13/42, O13/43,
O13/58, O14/5, O14/22, O14/45,
O14/62, O14/70, O14/91, O15/13,
O16/24, O16/28, O16/37, O16/43,
O16/48, O17/3, O17/9, O18/11,
O19/32, O19/35, O20/9, O20/166,
O20/43, O20/79, O20/97, O21/38,
O22/92, Y1/8, Y1/167, Y1/19,
Y1/39, Y1/55, Y1/56, Y4/4, Y4/5,
Y4/100, Y4/108, Y4/118, Y4/186,
Y4/195, Y4/197, Y4/203, Y4/205,
Y4/206, Y4/216, Y4/217, Y4/218,
Y4/219, Y4/220, Y4/222, Y4/223,
Y4/224, Y4/225, Y4/226, Y4/228,
Y4/235, Y4/282, Y4/289, Y4/299,
Y4/30, Y4/302, Y4/38, Y4/40, Y4/42,
Y4/92, Y4/99, Y5/5, Y5/137, Y5/139,
Y5/154, Y5/221, Y5/238, Y5/246,
Y5/249, Y5/355,
Y5/362, Y5/363, Y5/384, Y5/385,
Y5/42, Y5/47, Y6/3, Y6/9, Y6/102,
Y6/106, Y6/112, Y6/121, Y6/125,
Y6/129, Y6/135, Y6/14, Y6/150,
Y6/16, Y6/37, Y6/38, Y6/45, Y6/94,
Y6/95, Y6/96, Y6/97, Y6/99, Y7/13,
Y8/3, Y8/6, Y8/16, Y8/51, Y8/52,
Y8/60, Y8/63, Y8/79, Y8/82, Y8/83
v.+ dı M1/19, M1/33, M3/20, M6/35,
M6/39, M6/47, M6/48, M6/49,
M8/106, M8/107, M8/31, M9/13,
M9/32, M10/16, M10/20, M11/10,
ŞK2/109, ŞK4/113, ŞK4/158, ŞK5/3,
ŞK7/150, ŞK7/91, ŞK7/94, ŞK13/125,
ŞK13/128, ŞK13/130, ŞK13/133,
ŞK13/140, ŞK13/23, ŞK13/27, ŞK16/5,
ŞK17/7, ŞK17/37, ŞK18/5, A1/48,
A1/59, A3/259, A4/140, A4/152,
A4/24, A7/24, A8/107, A8/97, A9/23,
A10/21, A10/59, A11/23, A12/32,
A12/45, A13/172, İ5/6, K4/19, K4/32,
K5/36, K6/12, K6/163, K6/192, K6/38,
K8/5, K8/20, K9/95, K10/20,
K11/30, N1/114, N1/246, N1/271,
N1/275, N1/91, N3/13, ND5/48, O1/4,
O1/12, O3/18, O3/25, O3/69, O5/32,
O9/33, O9/97, O10/5, O10/24,
O10/25, O10/46, O11/19, O13/4,
O13/8, O13/9, O13/15, O13/30,
O13/51,
O14/122, O14/16, O16/30, O17/5,
O17/30, O17/44, O17/49, O17/70,

O17/79, O20/12, O20/132, O20/134, O20/23, O20/67, O20/88, O21/7, O21/8, O21/9, O21/22, Y4/252, Y5/142, Y5/251, Y5/313, Y6/152, Y6/26, Y6/72, Y6/93, Y7/17, Y8/34, Y8/80
v.+ dım K3/16
v.+ dır M7/33, M7/87, A4/127, K7/154, N7/34
v.+ di A1/162, A1/163, A3/12, A3/230, A3/231, A4/169, A4/28
v.+ dí İ4/47
v.+ dī M1/38, M1/39, M2/25, M3/16, M3/19, M4/13, M8/109, M9/11, ŞK7/49, ŞK8/11, ŞK8/34, ŞK8/35, ŞK18/325, ŞB5/4, ŞB5/5, A7/17, A9/5, A9/22, A12/43, İ1/101, K6/134, K6/135, K6/158, K8/20, K11/33, Y6/25
v.+ ıdı M6/27, ŞK2/109, ŞK2/137, ŞK7/106, ŞK7/147, ŞK7/195, ŞK7/203, ŞK7/48, ŞK7/90, ŞK8/68, ŞK8/89, ŞK9/15, ŞK11/45, ŞK11/59, ŞK13/126, ŞK13/127, ŞK17/162, ŞK17/163, ŞK17/171, ŞK18/410, A3/208, A6/4, A6/8, A6/65, A8/120, A8/97, A11/28, A11/29, A12/40, A12/42, A12/45, A13/4, A13/13, A13/132, A13/15, A13/161, A13/164, İ2/4, İ2/10, İ2/93, İ3/49, İ3/72, İ3/86, İ4/20, İ4/26, İ4/41, İ4/42, İ4/46, İ5/23, İ5/43, İ5/88, İ6/28, İ6/38, İ7/74, İ7/91, K6/45, K12/180, ND4/103, ND4/104, ND4/27, ND4/29, ND4/97, Y4/125, Y4/160, Y4/181, Y5/186, Y5/199, Y5/209, Y5/210, Y5/37, Y5/409, Y6/143, Y6/21, Y6/93, Y7/25
v.+ ıdıġ ND4/30, ND4/59
v.+ ıdım ŞK9/14, İ4/3, İ4/7
v.+ ıdın ND4/105, ND4/106, ND4/113, ND4/24, ND4/35
v.+ ıdi A3/8, İ5/42, İ8/23
v.+ ıdī ŞK2/110, ŞK7/105, ŞK7/106, ŞK7/31, ŞK8/90, ŞK18/16, ŞK18/402, A13/14, A13/147, İ2/4, İ5/101, İ5/139, İ5/140, İ5/42, İ5/43, İ7/12, İ7/73, K11/33, Y6/10
v.+ ıdīn ND4/27
v.+ ımı ŞK12/38, İ2/31
v.+ ımış ŞK6/101, ŞK7/60, ŞK9/8, ŞK10/4, ŞK10/128, ŞK12/29, ŞK12/31, ŞK12/32, ŞK12/34, ŞK16/32, ŞK17/33, ŞK18/134, ŞK18/15, ŞK18/199, ŞK18/263, ŞK18/399, ŞK18/73, A1/127, A3/111, A4/87, A5/201, A9/33, A12/101, A12/102, A12/103, A12/12, A12/29, A12/37, A12/77, A13/31, A13/55, İ3/84, İ6/23, İ7/86, K5/126, ND4/144, O9/6, O14/43, Y1/10, Y2/4, Y2/7, Y3/3, Y5/360, Y5/425
v.+ ımışsa İ5/47
v.+ ımışTı Y5/196
v.+ ıncı ŞK18/200
v.+ ıñız O9/26
v.+ ısa ŞK6/85, ŞK7/80, ŞK11/28, ŞK18/413, ŞK18/70, ND4/79, Y2/46, Y5/153, Y6/38
v.+ ıya M8/5, ŞK12/28, İ1/101, İ1/79, O9/82, Y4/20, Y4/233, Y6/103, Y6/45, Y6/75
v.+ īm M3/5
v.+ iya ŞK3/46, O13/58, O17/7
v.+ ḳʿān A4/29
v.+ ken Y5/437
v.+ mış ŞK4/4, ŞK4/20, ŞK16/41, ŞK16/42, ŞB2/4, ŞB6/3, ŞB6/4, ŞB6/74, ŞB7/3, ŞB7/17, A1/234, A1/235, A1/282, A1/316, A2/59, A3/230, A13/30, İ1/68, İ7/85, K1/4, K1/5, K2/3, K2/41, K6/28, K6/86, K10/89, N2/4, N3/28, N3/40, N4/4, N4/5, N5/3, N8/4, N8/60, ND2/3, ND2/4, ND3/4, ND3/5, O9/91, O10/48, O10/54, O10/71, O10/85, O22/52, ŞB7/4
v.+ mışdı ŞK15/6, ŞK15/96
v.+ mīş N4/4
v.+ sa M7/46, M8/99, ŞK1/25, ŞK4/94, ŞK13/17, A1/147, İ7/20, İ7/97, N3/39, ND6/5, O9/54, O19/12, Y4/12, Y4/85, Y5/299
v.+ sā M3/17, M7/90, M8/14, K10/49, N1/103
v.+ saydı İ5/29

var - **: Varmak, ulaşmak.**
v.- īnçı O22/11
v.- īy K12/112
v.- ʿāġ K8/24
v.- acān Y1/80
v.- asın ND3/22
v.- dı N1/72
v.- dıġ ŞK6/94, A12/9, O18/36
v.- dıġdan N1/72
v.- dıḫına Y1/156
v.- dıḳ ŞK5/36
v.- dılar ŞK5/14
v.- dılār ŞK3/110
v.- dım ŞK4/119, ŞK11/10, ŞK17/303, ŞK17/304, ŞB1/14, A13/77, K5/5, ND6/8,

Y4/300
v.- dımḫınā ŞK17/304
v.- dıñ O3/74
v.- dī A13/147, K4/24, K6/156, K6/60, K7/185, K8/4, K12/180, N1/272, N1/276, O11/42, O13/28, O21/9, Y5/36, Y6/25
v.- dīm ŞK4/128, ŞK17/133
v.- dūmuz ŞK8/57
v.- ıcı ŞK15/86
v.- ıcım Y1/114
v.- ıdī ŞK8/82
v.- ıḳ ŞK15/89
v.- ıllardı ŞK13/113, ŞK13/158
v.- ımış ŞK18/142
v.- ıncı ŞK8/187, ŞK18/281, ŞK18/430, Y5/136
v.- ıncıġ İ4/14
v.- ıncī ŞK18/271
v.- ınçī ŞK18/253
v.- ır ŞK10/171, A8/64, K5/96
v.- ırdıġ ND4/59
v.- ırdım ŞK18/414, Y4/129
v.- ırlar ŞK13/13
v.- ırsıñ N8/37
v.- ısa ŞK10/100, ŞK15/32
v.- ıya ŞK18/259, Y2/17, Y2/33, Y2/48, Y5/397
v.- ıyım ŞK4/170
v.- ıyo İ2/73, Y2/46
v.- ıyȯ A5/26
v.- ıyō ŞK18/209, İ2/80
v.- ıyolār ŞB2/118
v.- ıyȭlar İ6/60
v.- ıyūlar İ6/62
v.- icaḳ N1/168
v.- iy A3/77, K12/76, N1/5
v.- íy ŞB7/21
v.- iyam ŞK11/37
v.- íyek Y5/259
v.- iyı ŞK10/60
v.- iyī ŞK10/196
v.- iyim ŞK18/258
v.- iylar ŞK10/201, K12/38, K12/75
v.- iylēʳ ŞK10/137
v.- iyo ŞB2/121, ŞB2/83, ŞB2/86, ŞB2/89
v.- iyō ŞB2/118
v.- iyoḫınā ŞB2/85
v.- mam O10/92
v.- manın ŞK7/153
v.- mış M12/87, ŞK3/14, ŞK7/66, ŞK9/81, ŞK15/44, ŞK18/137, ŞK18/48, A5/13, İ2/17, K1/22, O20/159, O20/173, O20/180, O20/188, O20/215, O20/220, Y5/264
v.- mışlar ND4/155
v.- mışlār ŞK18/181, ŞK18/263
v.- mışsıñ O20/99
v.- mışşıḳ A2/18
v.- mıya Y1/28
v.- miycım ŞK9/13
v.- rım ŞK18/208, ND3/11
v.- salar ŞK16/24
v.- salarkinē ŞK10/137
v.- sın O3/54

ᵛar - : Varmak, ulaşmak
ᵛ.- ıncıġ ŞK18/197

ᵛār : Var.
ᵛ + mış ŞK18/147, İ1/128, Y1/8

vaŕ : Var, yokun karşıtı.
v.+ mış K2/3, N8/4

vár : Var, yokun karşıtı.
v.+ dī A4/154

vār : Var, yokun karşıtı.
v. M2/21, M2/36, M2/38, M3/5, M3/6, M3/22, M5/13, M5/25, M7/9, M7/24, M7/25, M7/28, M7/47, M7/48, M7/49, M7/50, M7/58, M7/62, M7/66, M8/123, M8/127, M8/16, M8/18, M11/32, ŞK2/63, ŞK2/84, ŞK3/105, ŞK3/106, ŞK3/110, ŞK3/133, ŞK3/57, ŞK7/16, ŞK7/175, ŞK7/52, ŞK8/108, ŞK8/139, ŞK10/149, ŞK10/175, ŞK12/15, ŞK17/5, ŞK17/13, ŞK17/14, ŞK17/65, ŞK18/7, ŞK18/8, ŞK18/159, ŞK18/188, ŞK18/189, ŞK18/207, ŞK18/49, ŞK18/52, ŞK18/88, ŞB2/48, ŞB3/22, ŞB3/23, ŞB5/3, A1/187, A1/285, A4/48, A4/63, A9/5, A11/43, İ2/86, İ2/88, İ5/115, İ5/178, İ6/81, İ7/74, K5/102, K5/106, K5/129, K5/131, K6/30, K7/134, K7/141, K7/158, K7/172, K9/125, K9/126, K11/4, K11/5, K11/14, K11/37, K12/108, K12/117, K12/148, K12/176, K12/22, K12/29, K12/39, K12/61, K12/62, K12/64, K12/67, K12/71, K12/76, K12/77, K12/94, N1/13, N1/14, N1/160, N1/17, N1/190, N1/270, N1/88, N2/23, N2/38, N6/4, ND4/152, ND4/88, ND5/5, ND6/6, O2/10, O2/13, O3/7, O3/59, O5/19, O5/33, O6/13, O6/29, O6/30, O7/25, O7/43, O8/5, O8/6, O9/3,

O9/66, O9/67, O10/48, O10/64, O11/46, O14/108, O14/22, O14/41, O14/53, O16/16, O17/39, O17/75, O17/77, O19/12, O20/97, O21/27, O21/36, O21/48, O22/13, O22/44, O22/84, O22/95, O23/3, Y1/147, Y1/18, Y4/100, Y4/214, Y4/215, Y4/217, Y4/223, Y4/228, Y5/215, Y5/243
v.+ dı M6/45, Y1/82
v.+ dī ŞK8/65, A13/148, K12/49
v.+ mış ŞK18/75, ŞB3/20, ND5/32, O14/97, O22/91

vār - : **Varmak, ulaşmak.**
v.- dıġ O7/30
v.- dım Y7/14
v.- dīm O7/47, Y5/71
v.- ıncı ŞK8/186
v.- ır ŞK10/92
v.- iyem Y5/119
v.- mışlar ŞK18/160, ŞK18/178
v.- mışlār ŞK18/262

vāř - : **Varmak, ulaşmak.**
v.- mışlar ND4/148

vår : **Var, yokun karşıtı.**
v. M6/65, ŞK10/71, K9/24, O14/22
v.+ dı M5/33, M6/11, M6/22, M8/28, A11/31, A11/38, A13/59, K9/20, Y1/29
v.+ dī M8/30, Y1/56
v.+ ıdı M6/8, M6/21, M6/38, M6/39, ŞK7/150, A13/18
v.+ ıdī ŞK18/417
v.+ ımış ŞK10/102, ŞK10/11
v.+ mış M6/87, A13/47
v.+ sā O2/36

vår - : **Varmak, ulaşmak.**
v.- dı ŞK7/167
v.- iy A3/72

vara vara : **Gide gide.**
v. ŞK7/153

vara varā : **Gide gide.**
v. O20/180

vargi : **Vergi.**
v.+ sīdi Y6/10

varı : **Var, yokun karşıtı.**
v. ŞK8/69
v.+ dı ŞK17/152

varıl - : **Ulaşmak.**
v.- ır Y1/27

varıya : **Var ya, işte anlamında kullanılan söz.**
v. M6/44, A12/97, İ5/27, İ5/31, O17/36, Y4/101, Y5/30, Y5/413, Y6/143

varıyá : **Var ya, işte anlamında kullanılan söz.**
v. İ5/24

varit - : **Var etmek, yaratmak.**
v.- diñde O9/111

variya : **Var ya, işte anlamında kullanılan söz.**
v. A3/224, O17/60, O17/82

variyā : **Var ya, işte anlamında kullanılan söz.**
v. O17/15

varliyaTli : **Zengin**
v. ŞK7/118

varya : **Var ya, işte anlamında kullanılan söz.**
v. O17/11

vasa : **Vasıta, araç.**
v. O10/60

vasata : **Vasıta, araç.**
v. O10/68

vásayiT : **Vasıta, araç.**
v. A12/65

vasíyeT : **Vasıta, araç.**
v. A3/272

vasta : **Vasıta, araç.**
v.+ lar K9/89

vāT : **Vakit, zaman.**
v. A9/28
v.+ i ŞK12/5

vatan : **Vatan.**
v. N1/7, ND1/8, O11/38

vatandaş : **Vatandaş.**
v.+ da A3/8
v.+ ı ŞK10/13
v.+ ın ŞB3/8

vay : Şaşma ifade eden söz.
v. ŞK2/139, ŞB2/98, ŞB2/99

vāy : Şaşma ifade eden söz.
v. K10/48, K10/49, O20/47

vaysál : Veysel, kişi adı.
v. ŞK2/108

vāz ver - : Vaaz vermek
v.- dikçe ŞB6/80
v.- iy ŞB6/70
v.- meye ŞB6/79
v.- miye ŞB6/81

vazgeç - : Vazgeçmek.
v.- medik A11/16
v.- miy N1/150

vāzgeç - : Vazgeçmek.
v.- in O7/19

vazgeş - : Vazgeçmek.
v.- dik Y6/73

vaziyaT : Vaziyet, hal.
v.+ da K7/201

ve : Ve bağlama edatı.
v. M1/11, M1/14, M8/105, M8/94, ŞK14/57, ŞB6/106, ŞB6/107, ŞB7/26, ŞB7/73, A5/216, İ5/24, K2/12, K2/50, K7/141, K7/36, K12/22, N4/24, N4/27, ND4/161, O9/115, O10/33, Y1/17

vē : Ve bağlama edatı.
v. N4/27

ve' : Ve bağlama edatı.
v. N1/206

vefaT et - : Ölmek.
v.- dī Y4/259

vehbiniñ ōlu ali : Vehbi'nin oğlu Ali, kişi adı.
v. A5/131-132

velī : Veli, kişi adı.
v. ND4/85

velḥasil : Velhasıl, sonuç olarak.
v. O20/122

veli : Veli, kişi adı.
v.+ ye O20/118, O20/143

venüs : Venüs yıldızı.
v. ŞK14/9

ver - : Vermek.
v. A2/95, A6/60, K1/6, K1/14, N1/117, O10/62, O15/15, Y4/12, Y6/156, ŞK4/120, ŞK4/127, ŞK13/104, ŞB7/50, A1/227
v.- īdik ND4/25
v.- īm M8/23, A8/32, O7/19, Y5/194
v.- īr K6/21, K6/66
v.- īı K12/20
v.- īsiñ O15/15
v.- īvirdig ND4/47
v.- īy A13/166
v.- īymiş K12/24
v.- aḫ A3/205
v.- cēgdiñ N2/79
v.- dī M11/36, ŞB6/48
v.- dīk K5/15
v.- dīñ ŞK18/297
v.- dīne İ6/3
v.- dıḫ A1/164
v.- di ŞB2/43, A1/190, A2/11, A3/89, A5/188, A8/10, Y1/75
v.- digim İ1/49
v.- dik M12/86, İ4/43
v.- dikden ŞB7/42
v.- dikleri A6/50
v.- dikTen ŞB7/44
v.- diler A8/4, A8/5, A8/6, A8/7, Y6/32
v.- dilēr A1/163, Y6/32
v.- dim A1/313, Y8/21, Y8/22, Y8/27
v.- diñ N2/79
v.- diyi M12/85
v.- dūm ŞK13/58
v.- dūnda Y4/13
v.- ecēg O20/149, Y1/28
v.- ecegler ŞK7/64
v.- eceksin ŞK15/92, ŞB7/42
v.- ecem ŞB7/63, N2/80, N3/39, O20/239
v.- ecēm ŞK10/106, ŞB7/72, ŞB7/73, A3/47, A8/28, A8/32, N2/75, O14/109, Y1/74
v.- ecen O20/240
v.- ek Y5/144
v.- enin Y4/144
v.- icaḫ A1/189
v.- icāḫ A4/31
v.- icaḫsın A4/108
v.- icám A1/189
v.- icán A4/110
v.- iceg K7/143, N1/287
v.- ici İ6/135

v.- iciñ Y1/103
v.- icin M9/10, Y1/105
v.- iciñ ŞK10/105, ŞK18/42
v.- idī ŞK8/60
v.- idig ND4/36
v.- ig Y5/187
v.- ik Y5/83
v.- iken ŞK10/50
v.- ikler M6/95
v.- ildi İ5/80
v.- ilir ŞK13/26
v.- ilirdī İ5/80
v.- iller M6/74, ŞK13/93, A9/63, K12/120, Y4/147
v.- illerdī A8/42, K6/61, K10/39, K10/54, Y6/13
v.- illerdi K10/38
v.- illeridī ŞK8/60
v.- illeridi İ4/43, İ4/46, İ5/105, İ5/109
v.- illerimiş İ3/85
v.- illerse İ4/17
v.- im A4/36, K10/84, O20/116, Y5/194
v.- in ŞK6/62, ŞK18/142, İ6/92, Y1/107
v.- iñ ŞK10/103, ŞK10/123, İ7/97, Y1/96
v.- incig Y1/166
v.- inçi Y1/91
v.- ir ŞK6/63, A8/29, A9/63, A10/50, A11/15, K6/60, K6/66, Y4/147
v.- irdī K10/55
v.- irdi M8/115, A4/17, A8/102, A8/103, Y6/13
v.- irdik ŞK4/96, İ1/115
v.- irdim İ1/140
v.- irim A4/160
v.- irler ŞK4/109
v.- irmiş Y5/423
v.- irsīz K1/21
v.- irse ŞK8/181
v.- irsen ŞK6/7
v.- irsin A4/111, K1/12, K1/16
v.- irsiñ A8/33, K1/16
v.- isen K12/181
v.- iseñ ŞB1/19
v.- iy ŞK10/195, ŞB7/44, A1/308, A3/102, A3/18, A3/81, N3/42, O2/24, Y6/122
v.- iyīm ŞK8/114
v.- iye İ7/51
v.- iyi ŞK10/7, ŞK10/31, ŞK10/34
v.- iyiler ŞK10/43
v.- iyim ŞK6/108, ŞK18/140
v.- iyken N1/172
v.- iyler ŞK10/32, A2/111, A3/164, K12/86, Y6/119, Y7/5
v.- iyō İ2/59, N2/37, N2/59, Y1/77
v.- iyōlar İ5/31
v.- iyom ŞK6/115
v.- iyon İ6/91, Y1/127
v.- iyōn Y1/127
v.- iyor O7/17
v.- iyosun İ7/9, İ7/14
v.- iyōsun İ7/8, İ7/15
v.- iyu İ5/87
v.- iyular A11/76
v.- iyularımış A11/86
v.- iyun A8/33
v.- iyümkine A7/43
v.- meg A13/24
v.- melisīz O22/32
v.- mem A4/111
v.- meñ ŞK18/142
v.- meseler İ5/86
v.- mesin A10/69
v.- meslerse İ4/17
v.- meycig Y4/67, Y4/70
v.- mez A11/14
v.- mezm'ola A12/7
v.- mimeye Y4/80
v.- miş ŞK18/139, ŞK18/83, ŞB6/14, İ7/46, K1/15, O10/10, O20/245, Y4/73, Y5/424
v.- mişler Y3/4, Y3/6
v.- miyenin K6/64, Y4/145, Y4/146
v.- miyo N2/66
v.- miyseñ O20/46
v.- miyudu İ5/108
v.- miyular İ3/26
v.- miyūlar İ3/17
v.- miyü İ2/61
v.- rig K9/111, K9/112, N5/32
v.- rik ŞK7/59, ŞK10/178, ŞK10/189
v.- rim ŞK7/182, ŞB1/20, A4/36, ND4/126, O20/236, Y2/72, Y2/73
v.- sem A13/61
v.- sin A5/223, A10/67, O20/116

veř - **: Vermek.**
v.- memiş Y5/438

vér - **: Vermek.**
v.- in ND1/50, ND1/52
v.- iñ ND1/56

vėr - **: Vermek.**
v. İ5/39, İ5/44, K1/19, K2/12, K10/57, K12/181, N1/107, N1/115, N1/116, N1/125, N1/135, N1/186, N2/79, N8/71, N8/77, ND1/68, ND3/26, ND3/28, ND6/57, O9/73,

O17/11, O20/75, Y1/111, Y1/88,
M7/108, M7/109, ŞK3/134, ŞK6/114,
ŞK9/74, ŞK10/182, ŞK17/314,
ŞK18/285, ŞK18/334
v.- īb K12/158
v.- īg ŞB4/4
v.- īm O7/48
v.- īr M7/31
v.- īrdim İ1/114
v.- īy M8/116
v.- dī ŞB4/7, K10/85, O7/32, Y1/12
v.- dīn ND4/84
v.- di ŞK10/28, ŞB1/32, ŞB2/77, İ6/19,
K6/69, K6/76, N1/267, O4/10,
O7/32, O14/117, O17/81, O20/136,
Y5/119, Y5/253, Y6/110, Y6/133
v.- digden M11/28
v.- digleri O20/110
v.- dik N3/7, O4/10
v.- diler K5/22, O7/31
v.- dilēr Y1/118
v.- dim M7/7, ŞK8/179, ŞK17/310,
A1/312, K12/124, Y1/100
v.- dǖler O7/34
v.- ecek K12/205
v.- eg K12/85
v.- ek K12/82
v.- emem ŞK18/340, ŞB2/82
v.- emezzik O22/55
v.- en K10/55
v.- icek ŞK2/66
v.- icem O7/37
v.- ilen ND4/84
v.- ilir O12/19
v.- iller İ7/97, K6/19, O3/34
v.- illēr O7/23, O7/62
v.- illerdī ŞK17/161, ŞK17/163, İ1/115,
K10/74
v.- illerdi ŞK13/100, ŞK17/163
v.- illeridī ŞK9/13
v.- illeridi İ7/96, İ7/98
v.- im N8/75
v.- in M11/29, ŞK10/124, ND1/58,
ND4/126
v.- iñ M2/30, O18/54, O20/196
v.- ince İ7/47
v.- ir ŞK8/132, ŞK10/172, ŞK10/180,
ŞK17/164, K6/70, K12/198, ND4/172,
ND6/57, O2/21, O13/55, O20/142
v.- irīg N5/39
v.- irīm K12/122
v.- irdī M3/17, K10/53, O5/42
v.- irdi ND6/43
v.- irdig ND6/40
v.- irdik İ3/48
v.- irdim İ1/115, K10/54
v.- irdiñ K10/53
v.- iridi İ5/58
v.- irimiş ŞK2/120
v.- irlerse K10/38
v.- irseñ ŞB1/19
v.- irsēñ ŞB2/105
v.- irsin K12/194, ND6/36
v.- irsiñ O5/42
v.- isin ND4/125
v.- iy M8/116, A3/89, O10/45, O10/59,
O20/81
v.- iyler ND4/166
v.- iylēr ND4/166
v.- iyo ŞB2/19, ŞB2/55, ND6/42
v.- iyǖm A7/43
v.- mīy K12/158, N1/11
v.- me ŞK17/244, ŞK17/250,
ŞK17/255, ŞK17/260, ŞK17/264,
ŞK18/344
v.- medi İ5/89
v.- mediñ ŞB2/51
v.- mek A9/50
v.- mēm K12/122
v.- memiş O22/38
v.- memişlēr O22/54
v.- mesinner K12/120
v.- messe ŞK10/92, K6/83
v.- meyiñ K10/84
v.- mez ŞK9/54, N2/34, Y8/9
v.- mezdik ŞK6/6
v.- mezdim ND4/164
v.- mezik ŞK6/6
v.- mezler ŞK10/132
v.- mezlēr ŞK17/198
v.- mezlerdī K10/82
v.- mezmiş N2/6
v.- miş M6/80, M6/81, ŞK1/9,
ŞK18/79, ŞK18/84, K1/17, K2/11,
O10/10,
O10/29, O20/246, O21/40, O22/8,
O22/37, O22/56
v.- mişler K2/14
v.- mişlēr ND2/16
v.- miy A13/23, N8/29, O21/21
v.- miycin A13/23
v.- rik O13/21
v.- rim ŞB1/19, ŞB2/14, K12/198,
ND4/126, ND6/34, O20/131
v.- sēdi İ4/38
v.- sem ŞK15/49
v.- sin İ6/78, O3/68, O4/21
v.- síñ N1/183

vēr - **: Vermek.**
v. ŞK9/37
v.- díġ ŞK2/71

v.- miş A9/51
v.- rim A3/202

vĕr - : **Vermek.**
v. O15/15, M7/110
v.- di Y1/91

vėr vermez misin : Elinden geleni yapmak.
v. K7/125

verdir - : **Verme işini yaptırmak.**
v.- meyin Y4/244

vėrdir - : **Verme işini yaptırmak.**
v.- medi ŞB2/108

vergi : **Vergi.**
v. O22/32, O22/37, Y6/10
v.+ si A4/139, Y8/76
v.+ sini Y8/74

vergisiz : **Vergisi olmayan.**
v. O22/32

veril - : **Verme işi yapılmak.**
v.- eceg O22/37
v.- irken Y4/50
v.- iy A2/39
v.- iyumuş İ3/6
v.- medī A5/181
v.- miş A5/179

vėril - : **Verme işi yapılmak.**
v.- ir ŞB2/12, ND6/74
v.- mez ND6/37

verim : **Verim.**
v.+ i A7/35
v.+ iñi Y8/8

vesayire : **Diğer.**
v. N3/17

vesayirē : **Diğer.**
v. N3/18

vesēt : **Vasayit, araç.**
v. ŞK2/4

veten ėd - : **Yurt etmek.**
v.- miş K5/120

veya : **Veya, ya da.**
v. ŞK2/41, A5/20, A5/21, A5/30, K7/143

veyā : **Veya, ya da.**
v. K7/181, K12/195

vėya : **Veya, ya da.**
v. A5/46

veyad : **Veyahut.**
v. M8/98, K12/188

veyād : **Veyahut.**
v. M1/22

vėyād : **Veyahut.**
v. M1/24

veyahuT : **Veyahut.**
v. A11/49

veyat : **Veyahut.**
v. Y4/116

vezir : **Vezir.**
v.+ e ŞK10/46
v.+ i ŞK10/132, ŞK10/48
v.+ in A3/47, A3/48
v.+ ler ŞK10/193
v.+ leri İ2/19
v.+ lerin A13/51
v.+ ne ŞK10/159
v.+ nēn ŞB1/6

vezir müzir : **Vezir.**
v. ŞK10/98

vezir müzür : **Vezir Müzür, kişi adı.**
v. ŞK10/94

vezir vüzera : **Vezir.**
v. ŞK10/99

veziyet : **Vaziyet, durum.**
v.+ de A1/172
v.+ ine A1/230

vıḫ : **Vıh sesi.**
v. A11/39

vıjjıḳ : **Tavşanın vurulduğunda çıkardığı ses.**
v. A11/40, A11/41

vılan : **Filan.**
v. Y6/37

vır - : **Varmak.**
v.- mış K2/19

vırıl - : **Vurulmak.**
v.- iy K2/23

vırT : **Vırt sesi.**
v. Y4/302

vız : **Arının çıkardığı ses.**
v. ŞK18/309

vīz : **Arı sesi.**
v. ŞK18/309

vız vızī : **Arının çıkardığı ses.**
v. O7/63

vızılı - : **Vızlamak.**
v.- yı ŞK4/41
v.- yım ŞK4/38, ŞK4/41
v.- yo ŞK4/47, ŞK4/53, ŞK4/58, ŞK4/65
v.- yoñ ŞK4/37

vifad ėt - : **Ölmek.**
v.- dī M10/14-15

vijir : **Vijir sesi.**
v. A13/100

víḳ : **Keklik sesi**
v. A11/39

vilayad : **İl.**
v. Y6/38

viliyat : **İl.**
v.+ da A4/144

vir - : **Vermek.**
v. İ3/134, N1/149
v.- di N1/171, N1/174
v.- dilēr O20/71
v.- diñ ŞK9/52
v.- emedi O20/139
v.- emez K6/55
v.- emezdī ŞK18/326
v.- emezdi ŞK18/434
v.- ēne O4/32
v.- ir O13/54
v.- irler N1/195
v.- isē ŞK9/12
v.- iy N1/140
v.- medī K9/119
v.- medilēr O20/98
v.- mem O20/45
v.- mez O6/26, O19/65
v.- mişler ŞK18/22
v.- mişlēr ŞK18/312
v.- se O6/23

vír - : **Vermek.**
v.- mış ŞK7/74

virán : **Viran, dağınık.**
v. İ3/126

vīrgi : **Vergi.**
v. O22/34

viya : **Veya, ya da.**
v. ŞK10/19, A9/44

viyādnan : **Veyahut.**
v. ŞK8/150

vo' : **Şaşırma ifadesi.**
v. Y4/274

vör - : **Vermek.**
v.- üllerdī ŞK17/161

vur - : **Vurmak.**
v. A3/108, ŞK6/23, ŞK12/25, ŞK12/27, ŞK13/101
v.- du A13/15
v.- ī K7/109
v.- īġ M10/5
v.- īn K5/122
v.- īy O23/34
v.- ābiliʳsē ŞK7/206
v.- abilise ŞK7/207
v.- acaġ Y4/293
v.- acaġım ŞK10/38
v.- acaġsın İ2/38
v.- acān N8/46
v.- aḳ ŞK15/38, Y4/53
v.- amadı A5/126
v.- amadın A5/125
v.- amadū Y4/189
v.- amassaḳ A5/125
v.- amazdıġ M9/75
v.- amıyıncı Y4/190
v.- amıyoġ Y4/295
v.- amiyī ŞK10/58, ŞK10/59
v.- amiyincıya Y4/189
v.- an ŞK15/36, ŞK18/417
v.- ana A13/137
v.- araḳ A8/64
v.- du M8/103, ŞK4/155, K11/27, N1/192, O13/9
v.- dū ŞK18/53, İ1/75, Y4/187
v.- duġ İ6/8, O20/157
v.- duḳ ŞK4/156, İ6/9

v.- dum M12/85, ŞK13/97, A3/221, A11/44
v.- dun Y2/65
v.- dūñ A11/40
v.- dūnan M10/38
v.- ıllār İ6/16
v.- íḳ K11/12
v.- iy N1/4, N1/5, N8/51
v.- iyā ŞK7/70
v.- iyā ŞK7/70, ŞK8/86
v.- iyalar ŞK11/9
v.- iydıñ ŞB5/5
v.- iydum ŞB5/5
v.- iyı ŞK10/44
v.- iyḳan N5/12
v.- iylar K3/13
v.- iylār K7/83
v.- iyle[r] A3/225
v.- iyō N2/57
v.- ùy A13/138
v.- ùyō İ6/86
v.- ma A2/108, O17/28
v.- mādım O20/18
v.- mamış M6/89
v.- maz O19/41, O19/42
v.- mış K5/115
v.- miñ O15/18
v.- mùş ŞK7/68
v.- muş ŞK7/67, ŞK12/34, ŞK18/164, ŞK18/319, Y5/431
v.- muşsa A5/127
v.- ruḳ A5/118, A5/124
v.- sakine ŞK12/34
v.- salar A13/138
v.- u O19/41, O19/42
v.- ub N2/67
v.- ucu ŞK13/93
v.- ucun Y3/8
v.- ucuñ ŞK4/73
v.- udu A13/16
v.- uġ A6/83
v.- uḫan ŞK7/70
v.- ūken K7/66
v.- ularıdī ŞK17/210
v.- uliy K12/114
v.- ullar O14/20
v.- ullardı ŞK6/80, ŞK7/188
v.- ullardī İ1/91
v.- ullarıdı ŞK7/198, Y5/311
v.- ullarıdī İ8/21
v.- un ND6/76, Y3/9, Y3/12, Y3/19
v.- uñ O9/61
v.- ur ŞK7/198, ŞK13/8, ŞK18/219, A5/127, A8/47, A8/63, A13/134, O9/56, Y4/123, Y6/17
v.- ūr A8/47, A8/58
v.- urdu ŞK7/190, ŞK7/191, O9/55, Y5/312, Y5/72, Y7/26, Y7/27
v.- urdū A8/48, A8/65
v.- urduġ ŞK17/216, İ8/22, Y5/66
v.- urduḫ A4/11
v.- urduḳ A5/108
v.- urduñuz İ8/23
v.- urlar A13/138
v.- urlār İ8/21
v.- ursa Y4/154
v.- ursā Y4/154
v.- uruḳ Y4/284
v.- uydi A13/5
v.- uyo A5/89
v.- uyōġ Y4/291
v.- uyōk ŞK4/99
v.- uyōlar Y4/277
v.- uyōmuşun A5/250
v.- uyoñ ŞK6/23
v.- uyu İ1/75
v.- uyū İ6/16

vur - **: Takmak.**
v.- ullardı ŞK6/82
v.- urdu ŞK6/89

[v]ur - **: Vurmak.**
[v].- īm ŞK13/104

vūr - **: Vurmak.**
v. ŞK12/25, ŞK18/51

vùr - **: Vurmak.**
v.- īy N8/63
v.- acan N8/50
v.- ır M7/112
v.- iy N8/62, N8/63, N8/62
v.- madan O9/66
v.- madı K5/41
v.- mayıñ K2/13
v.- mış İ7/44, O16/46
v.- muş K7/18
v.- ullarıdı İ8/7
v.- unca İ7/45

vur padlasın çal oynasın : Gününü gün etmek.
v. O15/12

vurdur - **: Takmak.**
v.- urduḳ ŞK4/96

vurdur - **: Takmak.**
v.- ullardı ŞK6/89

vurdur - **: Vurdurmak.**
v.- iyolar ND6/15

v.- uyō Y4/292

vụrış - : **Vuruşmak**
v.- ırdīġ O19/24

vurḳ : **Keklik sesi.**
v. A11/38, A11/39

vurụcū ġırıcī : **Kavgacı kimse.**
v. K12/90

vurụl - : **Vurulmak.**
v.- ur ŞK13/18

vurr - : **Vurmak.**
v.- ūb O19/18

vuruġ vurūġ : **Vurarak.**
v. ŞB2/107

vurul - : **Vurulmak.**
v.- iy A13/118
v.- iyá Y2/36, Y2/68
v.- iye Y2/68
v.- iyụ A13/114
v.- ur K9/25
v.- urdū ŞK13/139

vụy : **Şaşırma ifadesi.**
v. K12/117

vücut : **Vücut.**
v.+ a A5/179
v.+ u A5/151, A5/161, A6/67
v.+ uñ A5/253
v.+ unda A5/212
v.+ undaḫı A5/181, A5/251

vůlayed : **İl.**
v. O22/61

W

wahe : **Vahe.**
w. A11/47

wali : **Vali.**
w.+ nin O6/9
w.+ ye O6/4, O6/7

walla : **Vallahi.**
w. O2/17, O20/159

wallā : **Vallahi.**
w. ŞK8/174, A13/17, O6/39, O7/62, Y5/130, Y5/303, Y8/78

wallah : **Vallahi.**
w. O8/58, O8/68

war : **Var, yokun karşıtı.**
w. ŞB1/12, K7/31, K9/26, K9/30, K9/40, K9/64, O3/40, O7/4, O7/39, O13/6
w.+ dır O2/34
w.+ ıdı ŞK7/146, A13/13

wār : **Var, yokun karşıtı.**
w. ŞK18/4, K7/11

wår : **Var, yokun karşıtı.**
w. ŞK18/100, O7/4
w.+ dı K9/15

wátandaş : **Vatandaş.**
w. O6/18

wiyā : **Veya.**
w. O9/70

wíyḳ : **Keklik sesi.**
w. A5/116

wuḥā : **Koyunun durması için çıkarılan ses.**
w. Y4/274

wur - : **Vurmak.**
w.- sam O6/33

Y

y ʿā : **Yağ.**
y. M9/63

y ʿāb - : **Yapmak.**
y.- dıġ O17/3
y.- dıġdan O9/73

y.- dım M7/4

yʿabdır - **: Yapma işini yaptırmak.**
y.- acām M2/39
y.- iy M7/87

yʿåbdır - **: Yapma işini yaptırmak.**
y.- ʿāġ M7/75

yʿaġ - **: Yağmak.**
y.- dı M6/23
y.- madı Y5/347

yʿāġ - **: Yağmak.**
y.- dı M6/23
y.- dılar Y5/331
y.- mış O10/37

yʿaġlaş - **: Yaklaşmak.**
y.- iyḫan N8/41
y.- ma O22/83

yʿāġlaş - **: Yaklaşmak.**
y.- ıġ M7/4
y.- mış Y5/299

yʿaḫ - **: Yakmak.**
y.- ardıġ M9/7
y.- ıp Y5/331

yʿaḫala - **: Yakalamak.**
y.- mış N5/13

yʿaḫışıġlı **: Yakışıklı.**
y. O10/88

yʿāḫışıġlı **: Yakışıklı.**
y. O10/84, O10/87

yʿāḳ - **: Yakmak.**
y.- dıḳ ND4/17

yʿaldız **: Parlak pul.**
y. M8/7

yʿālıġ **: Yağlık, baş örtüsü.**
y. O21/42

yʿān - **: Yanmak.**
y.- iy O20/188

yʿanı **: Yani.**
y. M6/67, M6/73, M6/93, M7/13, M7/92, O2/4, O9/98

yʿānı **: Yani.**
y. ŞK8/65, K11/29, O11/31

yʿāñış **: Yanlış.**
y.+ ıdı A6/73

yʿani **: Yani.**
y. İ1/29

yʿanī **: Yani.**
y. O2/3

yʿap - **: Yapmak.**
y.- ardıġ M1/11, M1/30, M2/18

yʿapıl - **: Yapmak.**
y.- an M7/67
y.- īr M7/71

yʿåpışıġ **: Yapışık, bitişik olan.**
y.+ ları M7/32

yʿāşıġlı **: Yakışıklı.**
y. O10/86

yʿāt - **: Yatmak.**
y.- dı Y5/414

yʿataḳ **: Yatak.**
y. ŞK8/64

yʿav **: Yav.**
y. N5/16

yʿāyil - **: Yayılmak.**
y.- iy O9/51

yʿāz - **: Yazmak.**
y.- iy M7/82

yǎ **: Yağ.**
y. O7/5, O7/27
y.+ da A5/209

yǎceg **: Yiyecek.**
y. O9/57

yǎr **: Yar, sevgili.**
y. ŞB5/17, O18/26, O18/31, O23/10

yē - **: Yemek yemek.**
y. ŞK10/9
y.- rken N2/71

yēd - **: Yetişmek, büyümek.**
y.- miyesiceler O3/50

yĕl ātı : **Hızlı koşan at.**
y. N1/59

yĕmeg : **Yemek.**
y. O3/62

yĕn : **Yeğin, çok, fazla.**
y. ŞK12/15

yĕr : **Yer, mekan.**
y. Y5/221
y.+ de Y4/207

yĕr meleggēsi : **Yer meleği.**
y.+ di ŞB2/96

ya : **Ya, veya, ya da.**
y. M3/5, M5/20, M5/32, M5/33, M5/41, M5/45, M6/43, M6/52, M6/65, M6/80, M7/104, M7/108, M7/109, M7/110, M7/47, M7/52, M8/107, M8/118, M8/13, M8/65, M8/93, M9/7, M9/12, M9/55, M10/24, M12/15, M12/19, M12/45, M12/56, M12/63, M12/74, M12/79, M12/84, M12/88, ŞK2/125, ŞK2/140, ŞK4/127, ŞK5/7, ŞK6/22, ŞK6/33, ŞK6/67, ŞK6/82, ŞK7/116, ŞK7/175, ŞK7/207, ŞK7/48, ŞK7/49, ŞK7/61, ŞK7/70, ŞK8/110, ŞK8/169, ŞK8/29, ŞK8/30, ŞK8/86, ŞK8/90, ŞK8/92, ŞK10/145, ŞK10/201, ŞK10/49, ŞK11/3, ŞK11/29, ŞK11/48, ŞK11/61, ŞK12/34, ŞK13/107, ŞK13/121, ŞK13/151, ŞK13/93, ŞK13/94, ŞK14/13, ŞK14/20, ŞK14/45, ŞK16/53, ŞK17/167, ŞK17/266, ŞK17/267, ŞK17/287, ŞK17/303, ŞK18/103, ŞK18/198, ŞK18/216, ŞK18/233, ŞK18/243, ŞK18/249, ŞK18/256, ŞK18/270, ŞK18/324, ŞK18/336, ŞK18/358, ŞK18/369, ŞK18/385, ŞK18/82, ŞB2/63, ŞB2/74, ŞB2/88, ŞB7/29, A1/100, A1/252, A1/263, A1/80, A1/84, A1/95, A2/103, A2/104, A2/110, A2/113, A2/15, A2/18, A2/21, A2/27, A2/32, A2/48, A2/75, A3/9, A3/142, A3/16, A3/167, A3/168, A3/174, A3/233, A3/33, A3/42, A3/78, A3/79, A4/7, A4/110, A5/111, A5/19, A5/214, A5/219, A5/249, A5/31, A5/51, A5/74, A5/99, A6/12, A6/42, A7/33, A7/59, A8/11, A8/125, A8/128, A8/72, A8/91, A9/14, A9/15, A9/44, A10/10, A10/12, A10/38, A10/47, A11/51, A11/76, A11/85, A11/87, A11/97, A12/100, A12/76, A12/88, A13/8, A13/155, A13/39, A13/51, İ1/103, İ1/137, İ1/85, İ2/4, İ2/66, İ2/83, İ2/90, İ4/3, İ4/25, İ4/30, İ4/46, İ5/119, İ5/125, İ5/132, İ5/154, İ5/170, İ6/134, İ6/136, İ6/28, İ6/73, İ6/80, İ6/91, İ6/92, İ7/16, İ7/20, İ7/81, İ8/4, İ8/14, K1/16, K1/21, K4/27, K4/32, K5/104, K5/21, K5/98, K6/208, K6/66, K6/96, K7/151, K7/165, K7/57, K8/17, K9/53, K9/85, K9/89, K10/9, K10/77, K10/82, K11/26, K12/192, K12/195, K12/200, K12/202, K12/23, K12/43, K12/80, N1/4, N1/109, N1/171, N1/19, N1/36, N1/46, N1/87, N2/41, N2/48, N6/17, N7/23, N7/27, ND4/118, ND4/120, ND4/146, ND4/149, ND4/165, ND4/178, ND5/14, ND5/23, ND5/38, ND6/74, ND6/75, O1/17, O1/19, O2/26, O2/35, O3/13, O3/27, O3/32, O5/14, O6/45, O7/3, O10/5, O10/9, O10/101, O10/44, O10/49, O10/61, O10/67, O10/74, O11/16, O12/23, O13/31, O13/58, O14/115, O14/22, O14/31, O14/44, O14/48, O14/67, O16/6, O16/28, O16/31, O17/14, O17/28, O17/64, O17/68, O17/78, O17/79, O17/80, O17/86, O19/28, O19/51, O20/114, O20/191, O20/60, O20/64, O20/69, O20/99, O23/32, Y1/52, Y1/54, Y2/53, Y2/68, Y4/100, Y4/108, Y4/119, Y4/128, Y4/131, Y4/171, Y4/188, Y4/210, Y4/216, Y4/234, Y4/268, Y4/282, Y4/298, Y4/50, Y4/52, Y4/64, Y4/96, Y5/137, Y5/139, Y5/226, Y5/325, Y5/356, Y5/392, Y5/54, Y5/94, Y6/110, Y6/117, Y6/14, Y6/150, Y6/43

ya : **Yağ.**
y.+ īna İ5/175, İ6/42, İ5/190

yā : **Ya, veya, ya da.**
y. M2/29, M3/21, M5/6, M6/20, M7/56, M8/102, M9/31, M9/63, M10/9, M10/31, M11/15, ŞK1/9, ŞK3/136, ŞK3/39, ŞK3/40, ŞK4/109, ŞK7/172, ŞK7/183, ŞK7/39, ŞK7/40, ŞK7/42, ŞK7/48, ŞK8/118, ŞK8/161, ŞK8/167, ŞK8/170, ŞK8/75, ŞK10/105, ŞK10/21, ŞK12/10, ŞK14/75, ŞK17/114, ŞK17/154, ŞK17/155, ŞK17/160, ŞK17/302, ŞK17/70, ŞK18/4, ŞK18/5,

ŞK18/142, ŞK18/17, ŞK18/253,
ŞK18/279, ŞK18/306, ŞK18/311,
ŞK18/325, ŞK18/326, ŞK18/328,
ŞK18/414, ŞK18/417, ŞK18/422,
ŞK18/423, ŞK18/66,
ŞB2/105, A3/176, A4/6, A5/229,
A11/99, A13/8, İ1/70, İ3/7, İ3/27,
İ3/47, İ4/3, İ4/30, İ5/175, İ5/190, İ5/43,
İ6/3, İ6/30, İ6/33, İ6/85, İ7/31, İ7/81,
K2/45, K4/5, K5/108, K5/51, K6/120,
K6/126, K6/13, K6/66, K6/76, K7/19,
K9/80, K10/40, N1/115, N1/140,
N1/150, N1/18, N1/309, N2/78, N5/29,
N7/12, ND2/15, ND4/34, ND6/39,
O2/8,
O2/12, O2/37, O3/12, O3/67, O4/11,
O5/7, O7/24, O7/25, O8/59,
O8/77, O9/58, O10/9, O10/57, O10/60,
O12/27, O12/34, O13/30, O13/37,
O13/44, O13/47, O13/56, O14/104,
O14/37, O16/12, O17/50, O17/51,
O17/63, O19/22, O19/27, O19/35,
O19/42, O19/49, O19/50, O20/169,
O20/195, O20/40, O20/41, O20/65,
O21/5, O21/13, O22/53, Y1/25, Y2/11,
Y2/18, Y4/161, Y4/65, Y4/67, Y4/70,
Y4/76, Y4/80, Y5/111, Y5/136,
Y5/220, Y5/73, Y6/133, Y6/137,
Y6/66, Y8/51

yā : **Yağ.**
y.+ da A5/208
y.+ ına ND6/38
y.+ ī Y4/76
y.+ ları Y4/66
y.+ mız M11/15
y.+ na ND6/38
y.+ nā A5/231

yā - : **Yağmak.**
y.- dı A6/78, A6/80, K5/95, Y4/157
y.- dında Y6/78
y.- diysa ŞK2/39
y.- ḫ K10/8
y.- madı K10/77
y.- mış ŞK18/253, İ3/51, K7/65
y.- r A3/54
y.- rdı Y4/159, Y4/162
y.- sın A6/49, Y4/161

ya' : **Ya, veya, ya da.**
y. İ8/8, O4/31, O14/95, O14/96,
O20/53

yā' : **Ya, veya, ya da.**
y. ŞK3/136, İ3/44, O3/68

yab - : **Yapmak.**
y. K12/171, O17/49, Y8/79
y.- dı M5/21, ŞK8/145, A12/43,
A12/46, İ7/57, K11/17, N2/33
y.- dıġ İ3/72, O3/12, Y6/74
y.- dıġda İ7/96
y.- dıġı ND1/6
y.- dıġlarınī İ3/71
y.- dıḫ N2/64
y.- dıḳ İ1/97
y.- dılar O11/34
y.- dım İ3/60, İ3/72, İ4/49, İ4/50,
O14/107, Y5/35
y.- dıñız N2/62
y.- dırırdī M1/24
y.- dī K12/169, Y4/14
y.- dīmızı N1/28
y.- dū ŞK8/85
y.- dum ŞK7/183
y.- dūnu Y5/197
y.- dunuz ŞK7/21
y.- mīm O3/51
y.- ma K7/118
y.- madan ŞK8/137, O9/63, O9/72
y.- madı A12/41
y.- madıġ İ7/76
y.- madım İ7/77, O9/73
y.- madū Y5/200
y.- māġ İ7/76
y.- malı M9/36, ŞK8/31
y.- maliydım M9/46
y.- mam Y6/68
y.- massā M7/54
y.- massan İ8/4, K12/162
y.- mayıncıg ŞK8/124
y.- maz İ8/4
y.- mazdī ŞK8/33
y.- mazıdı A10/24, İ5/84
y.- mazlar A11/65
y.- mazlār A11/65
y.- mazlarıdı A11/57
y.- mış ŞK4/177, İ1/103, İ1/77, İ7/44,
K5/82, K10/42, K12/169, O1/19,
O6/14, O22/37, Y4/6, Y5/364
y.- mışlar İ5/10
y.- mışlarıdı İ7/57, İ7/58
y.- mışsın A2/22, İ7/23
y.- mıyā K4/5
y.- mıyan İ5/65
y.- mıyannar Y4/14
y.- mīş ŞK6/101
y.- miy M9/40
y.- miya M7/7

yāb - : **Yapmak.**

y. N1/76, O9/68
y.- dı ŞK12/18
y.- dıḳ İ3/142
y.- dılar O11/34
y.- dılār Y1/117, Y4/157
y.- dım M7/4
y.- dımızda ND4/65
y.- dırırdıḳ ŞK8/136
y.- malı ŞK2/73
y.- mış A12/72

yaba : **Yaba, harman savurmada kullanılan araç.**
y. O13/18
y.+ dan K6/46, O13/15, O13/18

yaban : **Yaban, ıssız yer.**
y. K12/167
Y. K12/155
y.+ a ŞB7/10, K12/164, O10/93, O17/79, O20/73
y.+ da İ5/43, O9/57
y.+ dan K5/23
y.+ dayıġ K11/19
y.+ ı Y5/37

yaban deñişī : **Berdel.**
y. K12/162, K12/167, K12/168

yaban deñişi : **Berdel.**
y. K12/163, K12/170

yabancı : **Yabancı.**
y. ŞK2/24, A11/67, A13/49, O16/5
y.+ nın A2/40
y.+ sı O16/5

yabanci : **Yabancı.**
y. A2/77

yabdır - : **Bir işi başkasına yaptırmak.**
y. İ2/46
y.- āḳ A13/28
y.- ana ND6/54
y.- dı O17/82
y.- dıḫ İ1/136
y.- dım M8/48, K13/18
y.- ır İ1/126
y.- ırdıġ İ7/83, İ7/84
y.- ırdī İ1/121
y.- ırıdıḳ İ3/67
y.- ırsın K12/59
y.- iy A13/60
y.- iyler N8/12
y.- madım İ7/77
y.- madùm İ5/153
y.- mazlardı A11/56
y.- mış A3/66
y.- rıġ O3/63
y.- rıḳ ŞK8/77

yābdır - : **Bir işi başkasına yaptırmak.**
y. ŞK2/75
y.- dım O10/102
y.- dīm M8/33, M8/40
y.- ı ND6/60
y.- ırıdı ŞK9/81
y.- iyō ŞK9/80
y.- mā İ6/41
y.- mış ŞK18/254

yabsā yabsā : **Yapabilecek en yetekli kimse.**
y. ŞK18/92

yad - : **Yatmak.**
y.- mış N5/5, N5/11
y.- miyü İ3/12
y.- sañ ŞK17/269

yad : **Yabancı.**
y. K4/9

yād - : **Yatmak**
y. N6/10
y.- mīm M9/56
y.- mış N5/27
y.- sın ŞK17/275

yādır - : **Yağmak.**
y.- acaḫ K5/58

yafudi : **Yahudi.**
y. ŞK3/119

yaġ - : **Yağmak.**
y.- a A7/16
y.- acaḫ A7/14, A7/15
y.- acaḳ K5/65
y.- ar K9/20, O20/4
y.- ardı A12/43, A12/44, K9/20
y.- dı A12/48, K5/68, K7/75, K11/24
y.- dınız Y5/68
y.- di A1/33, A1/35
y.- dū ŞK8/81
y.- ıḳ K10/12
y.- iy K11/14, O21/39
y.- madı K10/76, K10/77, K10/80, K10/81
y.- madī K10/78
y.- mazdı İ3/37
y.- mış A9/9
y.- miy K5/73

y.- sın K10/74, K10/75

yaġ : **Yağ.**
y. A1/152, A1/153, A1/158, A1/172, A1/245, A4/158, A6/46, A6/47, A6/55, A6/56, İ1/123, İ3/127, K7/75, K10/107, K10/88, Y8/9
y.+ dan K9/80
y.+ ı A1/154, A8/82, K6/66, K6/88, K10/88, A8/81
y.+ ımızı A1/152
y.+ ın A1/152, A1/155, A1/156
y.+ ını K9/31
y.+ ınī Y8/8
y.+ i A1/153, A1/157

yāġ - : **Yağmak.**
y.- ar ŞK18/249
y.- dın ND4/161
y.- dīn A12/100
y.- mış İ3/51
y.- miyálarımış ŞK8/109
y.- sınnar İ3/55

yāġ : **Yağ.**
y. K6/61
y.+ dan K6/68
y.+ ı A1/191
y.+ ını Y8/7

yåġ : **Yağ.**
y. K9/79, K9/80

yaġdır - : **Yağmak.**
y.- acaḳ K5/43

yaġdırmı : **Yağdırma.**
y.+ ya K5/35

yaġla - : **Yağ sürmek.**
y.- llarıdī İ6/42

yaġlā - : **Yağ sürmek.**
y.- dī K6/107

yaġlaş - : **Yaklaşmak.**
y.- ınçí ŞK16/33
y.- ırsan ŞK2/14
y.- miyȯ A6/65

yāġlaş - : **Yaklaşmak.**
y.- ınca İ6/25
y.- ıncā İ6/99
y.- iyu İ6/100

yaġlı : **Yağ olan.**
y. A1/177
y.+ yı K9/31

yāġlıġ' : **Yağlık, baş örtüsü.**
y. O8/9

yāġlıḫ : **Yağlık, baş örtüsü.**
y. A2/111

yaġmır : **Yağmur.**
y. A7/14, A7/15, A12/48, K5/26, K5/43, K5/58, K5/65, K5/68, K5/76, K9/20, K10/10, K10/66, K10/74, K10/75, K10/79, K10/80, K10/81, K11/14, K11/24, O13/46
y.+ ın K5/32

yāġmır : **Yağmur.**
y. İ3/100

yāġmır duası : **Yağmur Duası.**
y.+ nı ŞB3/25-26

yaġmır duʿası : **Yağmur Duası.**
y. K5/47

yaġmır duāsı : **Yağmur Duası.**
y. K5/40

yaġmır duasi : **Yağmur Duası.**
y. K5/42

yaġmır maġmır : **Yağmur.**
y. K5/41

yaġmīr : **Yağmur.**
y. K10/10

yaġmȯr : **Yağmur.**
y. K5/31, K7/65, K10/76, K10/78, O20/4

yaġmur : **Yağmur.**
y. K10/77

yaġmȯr duası : **Yağmur duası.**
y. ŞB3/10-11

yaḫ - : **Yakmak.**
y.- anā A6/67
y.- ʿar M2/14
y.- acaġ O22/43
y.- aḫ ŞK17/58
y.- aḫan Y5/390
y.- allar K4/22
y.- allār O12/25, O12/27
y.- allarıdī A11/64, A13/141, İ5/98
y.- allarımış Y5/385, Y5/386, Y5/99

y.- ar ŞK18/348, İ3/55, İ5/100
y.- arʿāġdan M1/27
y.- ardı A8/119
y.- ardıġ ND4/120, O19/3, Y5/98
y.- ardī A8/119
y.- arḫan O12/32, O12/33
y.- arıdıġ İ5/154
y.- arım K9/115
y.- arlar K4/21
y.- arsa O22/43
y.- ıcım A8/127
y.- ıḳ K10/8
y.- ıñ ŞK17/59
y.- ıyūlar A11/70
y.- icā A4/113
y.- iy A1/305
y.- iyā ŞK8/81
y.- iyō ND6/19
y.- iyoḳ A9/13
y.- iyȯm A9/12
y.- iyoñ A12/105

yāḥ : **Düğünlerde erkeklerin çoşkuyu artırmak için çıkardığı ses.**
y. A1/152, N5/18, O8/64

yāḫ - : **Yakmak.**
y.- arıġ O19/4

yaḥ' çʿār - : **Düğünlerde erkeklerin çoşkuyu artırmak için çıkardığı ses.**
y.- ıllardī M8/9

yaḫa : **Yaka.**
y. O21/5

yaḫadan geçir- : **Yakadan geçirme, evlat edinme.**
y.- di N1/158-159

yāḫāl - : **Yalvarmak.**
y.- dīm K9/118

yaḫala - : **Yakalamak.**
y. O9/32, ŞK3/133
y.- dı Y5/407
y.- dıḫ ŞK15/87
y.- dır ŞK3/138
y.- mış A9/52, O9/32

yaḫalā - : **Yakalamak.**
y.- n Y7/24

yaḫalan - : **Yakalanmak.**
y.- dı Y1/73
y.- dıḫ ŞK2/37
y.- ırsañ ŞK2/14

yaḫalı - : **Yakalamak.**
y.- yamiy K7/67

yaḫan : **Taraf.**
y. A7/58

yaḫasınnan geçir -: Yakadan geçirme, evlat edinme.
y.- dī N1/246

yaḫıb : **Yakup, kişi adı.**
y.+ ı K7/195
y.+ dan K7/195

yahın : **Yakın, uzağın karşıtı.**
y. Y1/31

yaḫın : **Yakın, uzağın karşıtı.**
y. M7/5, ŞK13/110, ŞK18/248, ŞK18/249, ŞK18/363, A1/90, A2/106, A2/109,
A4/127, A7/69, A8/48, A9/52, A12/21, İ1/121, K12/32, N1/255, O9/30, O19/58, Y1/10, Y1/73
y.+ da A9/32
y.+ lar A11/57
y.+ nacā A12/55
y.+ narın Y8/54

yāḫın : **Yakın, uzağın karşıtı.**
y.+ ıdıġ ŞK9/23

yaḫış - : **Yakışmak.**
y.- ır ŞK3/57, ŞK5/31, A3/180, A3/182
y.- iy ŞK10/24
y.- mış ŞK2/90

yāḫış - : **Yakışmak.**
y.- mışlar ND4/158

yaḫışdırma : **Yakıştırma.**
y.+ sı K7/103

yaḫışıġli : **Yakışıklı.**
y.+ ymış O20/86

yaḫīn : **Yakın, uzağın karşıtı.**
y. İ1/121

yāhken - : **Yıkanmak**
y.- iy Y6/123
y.- i Y6/125

yaḫlan - : **Yakalanmak.**
y.- maz A12/55

yaḫma tob : **Yakan top oyunu.**
y. A3/215, A3/218

yaḫni : **Yahni yemeği.**
y.+ ye ŞK15/64

yaḫni : **Yahni yemeği.**
y.+ yi ŞK15/62

yaḫudu ōlu : **Yahudi oğlu.**
y. ŞK3/124

yahuT : **Ya da, veya.**
y. A11/96

yaḳ - : **Yakmak.**
y.- allarıdı Y6/21
y.- ar Y6/15
y.- mıya A3/183

yāḳ - : **Yakmak.**
y. Y5/245

yaḳala - : **Yakalamak.**
y.- rsa İ8/34

yāḳdır - : **Yaktırmak.**
y.- dī Y5/246

yaḳıla - : **Yakalamak.**
y.- nmaz İ8/34
y.- r İ8/34

yaḳışıḳlı : **Yakışıklı.**
y. M12/71, ŞB7/18
y.+ ydı M12/35
y.+ ymış M12/68

yaḳub : **Yakup, kişi adı.**
y.+ muş K7/183

yala - : **Yalamak.**
y.- dıḳça ŞK5/104
y.- dım ŞK5/74
y.- rdı K9/45

yalā - : **Yalamak.**
y.- mīş ŞK5/99

yāla - : **Yalamak.**
y.- rıġ M2/41

yalan : **Yalan, gerçek olmayan.**
y. M2/13, M7/46, M7/59, ŞK5/4, A2/39, A2/67, O2/5, O2/15, O10/100, O20/158, O20/63, Y6/89
y.+ ī O20/158
y.+ sın N1/37

yalan ol - : **Geçmişte kalmak.**
y.- du K10/49

yalan sōle - : **Yalan söylemek.**
y.- dim A3/145

yalan yėrden : **Gerçek olmayan.**
y. ŞK4/95

yalañız : **Yalnızca, sadece.**
y. A4/24, İ3/129, Y1/93

yaldız : **Parlak pul.**
y. M8/7

yåldız : **Parlak pul.**
y.+ ından M8/14

yaleñız : **Yalnızca, sadece.**
y. A11/28

yālı : **Yağlı.**
y. ŞK8/123, Y5/315, Y5/316

yālıca : **Yağlıca, yer adı.**
y. ND6/39

yālıġ : **Yağlık, baş örtüsü.**
y. ŞK8/30, ŞK17/172
y.+ ı A3/197

yālıḳ : **Yağlık, baş örtüsü.**
y. ŞK13/94, ŞK13/95

yalın : **Sade.**
y. O6/6

yalınız : **Yalnız, sadece.**
y. K12/122

yalıñız : **Yalnız, sadece.**
y. ŞK7/14, ŞK10/190, İ1/136, İ2/71, O9/13, O9/27, Y1/164
y.+ dī ŞK7/15
y.+ ım A9/48

yalī : **Yağlık, baş örtüsü.**
y.+ müz ND4/103

yalla : **Yallah, hadi anlamında.**
y. O19/16

yallā : **Yallah, hadi anlamında.**

y. ŞK7/79

yallaḥ **: Yallah, hadi anlamında.**
y. İ4/16

yalnız **: Yalnız, sadece.**
y. O22/35

yalū **: Yağlık, baş örtüsü.**
y.+ n A6/11
y.+ nan ŞK17/171

yaluñuz **: Yalnız, sadece.**
y. ŞK14/22

yaluvuz **: Yalnız, sadece.**
y. İ5/181

yalvar - **: Yalvarmak.**
y.- dīnda ŞB7/45
y.- ıyü A11/10
y.- iy ŞB7/45
y.- íy ŞB7/57, ŞB7/60

yām **: Yağmur.**
y. O21/38

yāma **: Yama.**
y. ŞK18/179, K7/143

yamac **: Yamaç.**
y.+ ında K9/35

yamaÇ **: Yamaç.**
y.+ dākī ND4/12

yaman **: Kötü.**
y. A3/126

yamaş **: Yamaç.**
y.+ da Y5/32

yāmır **: Yağmur.**
y. A3/54, A6/49, A6/60, A6/78, A6/79, A12/43, A12/48, İ3/37, İ3/51, Y4/150, Y4/157, Y4/161, Y4/162

yāmır duası **: Yağmur duası.**
y. ŞB3/18

yāmırsız **: Yağmursuz.**
y. K7/65

yāmur **: Yağmur.**
y. Y4/159

yāmur duási **: Yağmur duası.**
y.+ ne ŞK7/31

yāmur **: Yağmur.**
y. ND4/37

yāmur duási **: Yağmur duası.**
y.+ na A6/76

yāmūr düvási **: Yağmur duası.**
y. ŞK7/35

yan **: Yan, taraf.**
y.+ īzde A3/75
y. ŞK18/324, A3/207, İ3/114, O6/6
y.+ a ŞK18/226, A3/119, A3/212, A4/125, A13/113, N1/44
y.+ ā M8/51
y.+ da ŞK11/23, A1/19, A5/132, A5/166, A7/17, A13/15, İ2/39, İ5/16, İ6/88, K12/4, N1/199, ND6/28, Y5/239, Y5/410
y.+ dā ŞK7/119, İ7/23, A1/206
y.+ dan ŞK18/144, Y5/239
y.+ dayḫa İ3/138
y.+ ı Y1/160, Y5/369, Y5/410
y.+ ıma ŞK10/27, ŞK17/118, A2/70, A4/143, A13/81, N3/19
y.+ ımā İ5/57
y.+ ımda M6/32, ŞK11/26, ŞK17/53, ŞB7/8, K5/54
y.+ ımdā A12/9
y.+ ımdan A3/249
y.+ ımızın ŞK4/98
y.+ ın N1/130, N1/131, N1/139, N1/145
y.+ ına M5/24, M6/52, M6/83, ŞK1/5, ŞK8/9, ŞK8/41, ŞK10/114, ŞK10/84, ŞK11/54, ŞK13/7, ŞK15/57, ŞK18/75, ŞB2/104, ŞB3/17, ŞB7/81, A1/3, A1/212, A3/152, A5/90, A6/18, A11/73, A12/56, İ3/168, İ5/112, İ5/36, K7/32, K12/112, N1/191, N1/242, N1/28, N3/6, N3/20, N4/18, N4/24, N7/25, N7/26, N8/34, ND2/22, O9/31, O10/56, O16/38, Y1/28, Y5/15, Y5/433, Y6/125
y.+ ınā ŞK18/164, A4/107, İ6/20
y.+ ıña ŞK10/125, ŞK10/132, ŞK18/301, ŞK18/70, K7/186
y.+ ında M1/17, M9/64, M9/66, M9/73, M9/74, M12/80, M12/81, ŞK3/15, ŞK4/113, ŞK7/106, ŞK15/83, ŞK17/32, ŞK18/8, ŞK18/9, ŞB7/23, A1/263,

A5/133, A5/65, İ2/7, İ2/86, İ3/127, İ7/93, K5/28, K5/36, K10/44, K10/45, N1/30, N7/23, ND6/54, O10/17, O20/114, Y4/61, Y7/8, Y8/57
y.+ ındā A9/16, ND4/56, ND6/22
y.+ ıñda ND5/28
y.+ ındāmış İ2/5
y.+ ından M6/43, ŞK3/15
y.+ ını A10/41, Y5/119
y.+ ınnan A2/83
y.+ ıyize A1/250
y.+ ī ŞK7/109
y.+ iyan A2/102
y.+ iyen A2/112
y.+ iyi A1/235
y.+ na ŞK2/114, ŞK6/87, ŞK7/110, ŞK8/186, ŞK8/54, ŞK9/87, ŞK18/141, ŞK18/144, A9/66, A9/67, A12/55, A13/113, A13/136, İ2/39, İ6/89, İ6/96, K10/51, O9/57
y.+ nā ŞK2/137, ŞK8/53
y.+ nan A3/123, A3/124, K12/109, O20/134, Y5/379
y.+ nān ŞK7/110
y.+ narı N8/10, N8/15
y.+ narında A1/25
y.+ narını İ7/57

yan - **: Yanmak.**
y.- īm K7/130
y.- åm K9/132
y.- an A3/206, A4/126
y.- ān ŞK18/223
y.- ar ŞK9/55, A8/37, K9/139, N6/17, O3/27, O10/42
y.- ardı M9/8, Y5/102
y.- arıdı İ5/98
y.- arımış İ1/85
y.- arsıñ M2/14
y.- dı M6/24, ŞK4/167, A4/124, K5/20, K5/31, K8/21
y.- dıġda İ5/27
y.- dım K7/172
y.- dī ŞK18/170, K8/20
y.- ıḳ ŞK11/5
y.- ına ŞK18/313, İ2/76
y.- iy A1/10, A4/123, A4/125, A4/129
y.- íye Y5/396, Y5/399
y.- iyō ŞK3/122, ŞK3/124
y.- iyomuş ŞK16/24
y.- iyudu İ5/107
y.- ma ŞK18/342
y.- madı İ6/25, İ6/27
y.- madī İ6/26
y.- malı M9/59
y.- mamış N6/16
y.- ması M11/17
y.- masın A5/151
y.- maz N6/17
y.- mėy N6/17
y.- mış A9/37, İ5/26, İ5/27, K9/140
y.- mùş K9/142
y.- sın ŞK18/300, İ6/21
y.- sıñ ŞK18/175, ŞK18/212, ŞK18/213

yañ - **: Yanmak.**
y. A13/171
y.- arıdı İ5/99

yān **: Yan, taraf.**
y. ŞK8/6, N3/11, O5/41, O9/85, O12/17, O14/95, O17/6, O17/19, O17/53
y.+ da ŞK7/15, ŞK9/39, ŞK18/9, ŞK18/134, ŞK18/161, İ3/93, K5/20, O3/69, O9/61, O10/67, A9/55
y.+ daḫı M8/64
y.+ dan N1/244

yān - **: Yanmak.**
y. A13/172
y.- ar Y5/106
y.- ardī Y5/102
y.- dı İ6/26

yan yana **: Birlikte.**
y. ŞK13/125, K7/62

yanī **: Yani.**
y. İ5/67

yanī **: Yani.**
y. ŞK18/200, ŞK18/269, ŞK18/71, ŞB3/9, İ2/32, İ2/67, İ7/54, K7/172, ND5/28, ND5/32

yanʿaġ **: Yanak.**
y.+ larından M5/50

yana **: Yani.**
y. Y5/254

yana yana **: Döne döne, tekrar tekrar.**
y. ŞK13/44

yana yanā **: Döne döne, tekrar tekrar.**
y. ŞK17/22, ŞK17/26, ŞK17/262

yanaġ **: Yanak.**
y.+ da ŞK18/420

yanaḳ : **Yanak.**
y.+ ları İ1/98

yanāḳ : **Yanak.**
y.+ lār K6/128

yanaş - : **Yanaşmak.**
y.- dī M10/30
y.- mış ŞK18/164

yanġı : **Ateş.**
y.+ sınnan O4/13

yanġılıḳ : **O taraf.**
y. ŞK13/4

yangış - : **Yakışmak.**
y.- mazdı M6/27

yanı : **Yani.**
y. M1/4, M1/7, M1/18, M1/22, M1/26, M1/39, M3/12, M3/14, M4/13, M5/37, M5/41, M6/6, M6/7, M6/32, M7/109, M7/41, M7/55, M7/57, M7/68, M7/86, M8/102, M8/103, M8/125, M8/24, M8/29, M8/65, M8/93, M9/9, M9/11, M9/52, M9/55, M9/61, M10/11, M11/16, M11/20, M12/12, M12/73, M12/83, ŞK1/35, ŞK1/37, ŞK1/46, ŞK1/50, ŞK1/51, ŞK2/5, ŞK2/6, ŞK2/8, ŞK2/9, ŞK2/22, ŞK2/24, ŞK2/59, ŞK3/8, ŞK3/40, ŞK3/41, ŞK3/42, ŞK3/44, ŞK3/67, ŞK4/107, ŞK4/122, ŞK4/172, ŞK4/174, ŞK4/175, ŞK4/67, ŞK4/78, ŞK4/90, ŞK6/5, ŞK6/116, ŞK6/20, ŞK6/34, ŞK6/63, ŞK6/65, ŞK6/82, ŞK6/92, ŞK6/97, ŞK7/138, ŞK7/149, ŞK7/157, ŞK8/7, ŞK8/106, ŞK8/109, ŞK8/116, ŞK8/12, ŞK8/150, ŞK8/152, ŞK8/54, ŞK9/100, ŞK9/23, ŞK9/62, ŞK10/49, ŞK11/28, ŞK13/105, ŞK13/14, ŞK13/144, ŞK13/57, ŞK14/13, ŞK14/15, ŞK14/17, ŞK14/34, ŞK14/35, ŞK14/40, ŞK14/43, ŞK14/47, ŞK14/50, ŞK14/55, ŞK14/69, ŞK14/74, ŞK15/5, ŞK15/10, ŞK15/103, ŞK15/22, ŞK15/26, ŞK15/27, ŞK15/39, ŞK15/45, ŞK15/71, ŞK17/164, ŞK17/166, ŞK17/280, ŞK17/321, ŞK18/8, ŞK18/123, ŞK18/191, ŞK18/230, ŞK18/233, ŞK18/235, ŞK18/256, ŞK18/389, ŞK18/435, ŞK18/56, ŞK18/68, ŞB1/5, ŞB3/5, A1/47, A2/23, A2/32, A2/83, A3/104, A3/167, A3/226, A3/253, A3/272, A3/62, A3/89, A4/5, A4/139, A4/147, A4/163, A4/165, A4/28, A4/79, A5/106, A5/137, A5/163, A5/182, A5/185, A5/191, A5/192, A5/199, A5/200, A5/209, A5/97, A6/17, A6/65, A6/72, A6/73, A6/77, A7/33, A8/109, A8/113, A8/114, A8/29, A8/32, A8/33, A8/46, A8/48, A8/49, A8/55, A8/57, A8/59, A8/61, A8/64, A8/74, A8/90, A9/67, A11/100, A11/103, A11/14, A11/18, A11/19, A11/32, A11/68, A11/82, A11/83, A11/87, A12/21, A12/22, A12/26, A12/32, A12/82, A12/90, A12/91, A12/98, A13/119, A13/120, A13/138, A13/158, A13/19, İ1/110, İ1/122, İ1/137, İ1/56, İ1/84, İ1/93, İ2/84, İ3/49, İ3/53, İ3/80, İ5/4, İ5/14, İ5/15, İ5/19, İ5/29, İ5/48, İ7/18, İ7/32, İ7/56, K5/16, K6/23, K6/42, K6/43, K6/83, K7/109, K7/113, K7/157, K7/159, K9/7, K9/8, K9/9, K9/101, K9/55, K9/57, K9/87, K10/4, K10/38, K10/39, K10/54, K10/56, K10/57, K10/74, K10/79, K10/81, K10/85, K11/12, K11/13, K11/29, K11/37, K11/41, K12/153, K12/27, K12/40, K12/95, N1/119, N1/120, N1/131, N1/162, N1/167, N1/188, N1/19, N1/220, N1/247, N6/8, N6/10, N6/14, N6/18, N6/20, N7/16, N7/34, N8/8, ND3/5, ND4/94, ND4/97, ND5/15, ND5/33, ND5/52, ND6/18, ND6/47, ND6/60, ND6/68, O2/14, O2/15, O2/18, O2/22, O2/27, O2/28, O2/36, O2/37, O3/9, O3/52, O3/65, O5/28, O7/9, O7/15, O7/19, O7/27, O7/33, O8/18, O8/23, O8/59, O9/108, O9/109, O9/113, O9/114, O9/118, O9/120, O9/33, O9/40, O9/51, O9/82, O9/85, O10/10, O10/100, O10/23, O10/30, O10/31, O10/32, O10/80, O10/81, O10/87, O10/90, O12/10, O12/15, O12/16, O12/23, O12/26, O12/29, O12/30, O12/33, O12/47, O13/7, O13/9, O13/12, O13/17, O13/37, O13/49, O13/53, O13/57, O14/121, O14/21, O14/27, O14/44, O14/60, O14/96, O16/12, O16/21, O16/25, O16/31, O17/3, O17/4, O17/5, O17/8, O17/10, O17/12, O17/23,

O17/26, O17/28, O17/38, O17/40, O17/63, O17/65, O17/73, O17/77, O17/78, O17/83, O18/51, O19/21, O20/110, O20/111, O20/167, O21/4, O22/91, Y4/10, Y4/11, Y4/147, Y4/152, Y4/172, Y4/179, Y4/184, Y4/211, Y4/227, Y4/251, Y4/278, Y4/286, Y4/29, Y4/291, Y4/36, Y4/84, Y5/10, Y5/160, Y5/179, Y5/180, Y5/185, Y5/193, Y5/197, Y5/202, Y5/203, Y5/208, Y5/209, Y5/253, Y5/258, Y5/271, Y5/274, Y5/304, Y5/306, Y5/309, Y5/312, Y5/316, Y5/344, Y5/364, Y5/370, Y5/376, Y5/378, Y5/47, Y5/50, Y5/68, Y5/95, Y5/98, Y6/103, Y6/105, Y6/107, Y6/111, Y6/114, Y6/131, Y6/136, Y6/138, Y6/146, Y6/38, Y6/39, Y6/42, Y6/43, Y6/45, Y6/57, Y6/61, Y6/78, Y6/90, Y8/3, Y8/6, Y8/10, Y8/11, Y8/34, Y8/56, Y8/66, Y8/71, Y8/80
y.+ na İ4/14, O6/9

yañı : **Yani.**
y. Y5/171

yánı : **Yani.**
y. Y5/8

yānı : **Yani.**
y. M11/18, M12/32, ŞK8/6, ŞK8/155, ŞK8/172, ŞK8/173, ŞK15/9, ŞK18/6, ŞK18/102, ŞK18/178, ŞK18/230, ŞK18/401, ŞK18/73, ŞB1/29, A1/133, İ1/68, İ1/92, İ5/4, N6/11, N7/5, N7/9, N7/10, N7/13, N7/27, N7/36, O2/8, O5/16, O10/6, O12/14, O17/21, O17/55, O17/84, Y4/125, Y4/150, Y4/176, Y6/48

yanı sıra : **Birlikte, beraber.**
y. M7/22

yañışlı : **Yanlış**
y. ND4/44

yani : **Yani.**
y. A1/173, A2/22, A2/65, A3/187, A13/10, İ5/39, İ5/48, İ8/37, K3/13, K12/164, K12/33, N3/9, ND5/3, ND5/4, ND5/39, ND5/44

yaní : **Yani.**
y. M6/10, M7/73, M7/89, M8/18, M9/66, ŞK1/5, ŞK3/5, ŞK13/133, A1/146, A1/149, A3/230, A3/253, A10/32, A11/47, A13/8, İ1/109, İ1/113, İ1/121, İ1/138, İ1/143, İ1/145, İ1/84, İ1/85, İ1/90, İ1/96, İ2/24, İ2/25, İ2/40, İ3/55, İ5/122, İ5/134, İ5/21, İ5/22, İ5/23, İ7/10, İ7/32, İ7/58, İ8/37, K7/9, K10/79, N6/13, N7/33, O9/29, O9/68, O9/80, O10/10, O11/9, O18/49, Y4/194, Y5/179, Y7/4

yanī : **Yani.**
y. M1/19, M1/38, M3/18, M7/98, M8/110, M8/112, ŞK1/6, ŞK1/10, ŞK2/55, ŞK3/6, ŞK3/40, ŞK3/50, ŞK3/55, ŞK7/16, ŞK7/46, ŞK7/52, ŞK7/83, ŞK8/5, ŞK8/6, ŞK8/106, ŞK8/113, ŞK8/117, ŞK8/151, ŞK8/170, ŞK8/181, ŞK8/194, ŞK8/195, ŞK8/45, ŞK8/49, ŞK8/67, ŞK8/68, ŞK8/74, ŞK8/75, ŞK9/60, ŞK10/25, ŞK12/3, ŞK12/11, ŞK12/45, ŞK17/159, ŞK17/210, ŞK17/289, ŞK17/304, ŞK18/4, ŞK18/127, ŞK18/16, ŞK18/184, ŞK18/233, ŞK18/234, ŞK18/279, ŞK18/325, ŞK18/409, ŞK18/411, ŞK18/433, ŞK18/65, ŞK18/86, ŞK18/98, ŞB1/26, ŞB1/36, ŞB3/16, ŞB3/23, A3/266, A13/143, İ1/137, İ2/5, İ2/95, İ5/142, İ5/20, İ5/41, İ5/82, İ6/43, İ7/11, İ7/14, K7/145, K8/10, K8/17, K8/20, K12/106, K12/158, K12/167, K12/188, K12/202, K12/54, K12/57, K12/65, K12/93, N1/104, N1/192, N1/194, N6/19, N7/4, N7/14, ND5/15, ND5/18, ND5/52, ND6/29, O2/27, O3/54, O9/30, O9/37, O9/66, O11/43, O12/6, O14/34, O17/32, O17/58, O17/61, O17/82, O20/112, O20/187, O21/22, Y5/197, Y5/270, Y5/325, Y5/49, Y6/37, Y6/70

yáni : **Yani.**
y. O2/14

yāni : **Yani.**
y. M5/34, ŞK18/232, ŞK18/36, ŞK18/397, İ5/56, N3/8, ND5/11

yāní : **Yani.**
y. A11/16, İ6/6

yānī : **Yani.**
y. ŞK7/212, ŞK8/180, ŞK8/52, ŞK18/413, A5/222, ND5/3

yanīd : **Yani.**
y. ŞK17/13

yanlız : **Yalnız.**
y. İ5/20, N1/41, O13/52, Y4/10

yānma : **Yanmak işi.**
y. ŞK18/408

yannıġ : **Yanlık.**
y. M9/61, M9/62

yannıḫ yay - : **Yanlık yaymak.**
y.- ardıḫ A8/81

yannıḳ : **Yanlık.**
y. A5/75

yannış : **Yanlış.**
y. ŞB2/122

yanyaḳ : **Yalın ayak.**
y. A13/112, K2/48

yap - : **Yapmak.**
y. ŞB6/44, ŞB7/81
y.- İġ ŞB4/3
y.- īm Y1/17, Y1/47
y.- īñ O3/20
y.- īnçı K5/84
y.- īy K12/43
y.- īydıġ ND4/42
y. K7/82
y.- ā ŞK10/71
y.- abilir N3/13
y.- abilirim M7/94
y.- abiliyōn Y8/8
y.- abillim Y1/21
y.- acaġ İ1/125, O1/7, O9/57
y.- acāᵍsan Y1/65
y.- acaġsın İ2/33
y.- acām O3/78
y.- aḫ ŞK10/70, ŞK15/78, K1/19
y.- aḳ O9/63
y.- ala Y6/110
y.- allā A11/60
y.- allar M7/72, M9/24, A5/198, A5/230, A11/57, A11/89, İ7/92, ND4/126, ND4/40, O11/30, Y4/5, Y4/138, Y4/181, Y5/208, Y6/145, Y6/146, Y6/53
y.- allār ŞK2/106, ŞK9/99, ŞK17/233, İ1/142, İ6/31, O13/58, Y4/14, Y5/161
y.- allāʳ A11/59
y.- allardı ŞK7/33, ŞK17/170, A8/44, A10/30, A11/63, O5/11, O5/12, O5/34
y.- allardī M3/23, M9/6, ŞK9/100, ŞK13/119, A11/56, İ1/122
y.- allarıdı ŞK7/34, A3/215, A8/117, A11/65, İ5/64, İ5/79, İ5/83, İ6/12, İ6/32, İ7/78, İ8/8, Y4/116, Y4/170, Y5/309
y.- allārıdı ŞK7/43, İ6/30
y.- allarıdi A3/217
y.- allarıdī ŞK7/108, ŞK7/39, ŞK8/68, İ3/59, İ6/33, İ6/34, İ6/42, İ7/76, İ8/7, İ8/8, İ8/9
y.- allarımıs Y6/91
y.- allarımış A5/209, A11/64, Y6/90, Y6/91
y.- allarımışdī Y5/169
y.- amīm N6/20
y.- amadīnı Y8/78
y.- amaz İ7/95
y.- amiyom A8/133, A8/136
y.- amiyríḫ A1/24
y.- an M9/28, M11/35, ŞK8/6, A6/19, İ5/65, ND4/117, ND4/44
y.- ān A11/28
y.- āñ ŞB2/42
y.- ana İ3/59
y.- anaḳana İ7/18
y.- anı M7/93
y.- annar A8/115, A8/116, İ1/141, Y4/221
y.- ar M7/39, M7/52, M7/53, M7/90, M9/34, ŞK2/74, ŞK10/118, ŞK14/24, ŞK14/27, A5/160, A6/36, A11/61, İ1/124, İ1/125, İ1/82, İ3/9, İ7/90, İ7/95, İ8/22, K6/201, N2/9, ND4/39, ND4/86, O7/21, O9/53, Y4/8, Y5/207, Y8/72, Y8/78
y.- ār M7/90, ŞK18/92, ŞB3/26, İ5/80, ND6/41, Y8/78
y.- ardı M6/54, M9/26, ŞK13/119, A11/31, İ1/94, İ8/4, İ8/22, Y4/12, Y6/93
y.- ardıġ ŞK7/166, ŞK7/170, A1/152, A8/100, İ4/45, İ4/48, İ5/142, İ5/147, İ7/64, İ7/68, İ7/85, İ7/92, İ8/19, ND4/23, ND4/42, O17/34, Y6/70
y.- ārdıġ M2/18, İ8/19
y.- ardıḫ A1/155, A1/163, A1/78
y.- ārdıḫ K10/103
y.- ardıḳ ŞK4/108, İ7/68
y.- árdıḳ ŞK8/100
y.- ardıñız Y5/68
y.- ardī A13/157, İ1/134, O1/4
y.- ardīġ M4/18, İ5/147, İ7/33
y.- arıdı A3/217, A3/257, İ5/65, İ5/66, İ5/81, İ5/82, İ6/30, İ8/5, Y5/205

y.- arıdıġ İ3/40, İ3/75, İ5/142, İ7/33
y.- arıdıḳ İ5/146
y.- arıdī İ6/38, İ7/91, İ8/5
y.- arıġ M2/19, M2/40, ŞK2/73, İ7/28, İ7/29, İ7/30, İ7/68, İ7/91, ND4/40, ND6/38, O3/27, O3/62, Y7/6
y.- arıḫ M12/53, M12/54
y.- arıḳ A6/36, O3/6, O3/10, Y4/283, Y7/7, Y6/48
y.- arım M7/46, ŞB2/43, A4/142, A4/159, A9/42, O3/16, O16/21, Y1/66
y.- arımış Y8/79, ND2/14
y.- ımışdı Y5/196, Y5/197
y.- arīdıġ İ5/146
y.- arīḫ K6/201
y.- arīḳ İ7/27
y.- arīm A4/159
y.- arlar Y4/170
y.- ařlar İ1/131
y.- arlardı K3/4
y.- arlarımış Y4/42
y.- armış M6/79, M6/80, N2/7
y.- arsan İ7/16
y.- arsān ND4/134
y.- arsın K8/14
y.- dīn O1/15
y.- dı A5/189
y.- dıġ A9/58
y.- dıġdan O1/17
y.- dıġımız A1/151
y.- dıḫ A1/160, A1/161
y.- dıḳlarını A8/117
y.- dılar ŞK13/132
y.- dım A1/162, A5/199, A5/207, A12/39, K5/75
y.- di A1/20
y.- ıb A11/86, N2/37
y.- ıcı A8/141, ND6/41
y.- ıcım ŞB2/44
y.- ıḳ K5/81
y.- ıḳsa Y5/187
y.- ıllar A5/227
y.- ıllardı Y6/146
y.- ıñ M7/81
y.- ıye Y4/39
y.- ıyo M12/39
y.- ıyȯlar İ1/137
y.- ıyōlar A11/65
y.- ıyolarsa ŞK15/41
y.- ıyom ŞK6/20
y.- ıyorum M11/9
y.- iciyīġ N1/10
y.- ilerdi A2/4
y.- ín A2/10
y.- íncı A5/61
y.- iy M9/41, A3/73, K2/41, K7/162, K12/127
y.- íy ŞB6/71, O17/48
y.- iyá Y4/39
y.- iyā İ7/52
y.- iyāḳ ŞK8/74
y.- iyálár Y5/162
y.- iyālar ŞK8/119
y.- iyān ŞK8/165
y.- iyıñ ŞK10/109
y.- iyi ŞK10/50
y.- iylar O17/41
y.- iylār M7/85, M9/41, O10/68
y.- íylar ŞB7/82
y.- iyler M9/57, Y6/145, Y6/98
y.- iylēr Y5/351
y.- iymiş K1/5
y.- iyo ŞK17/286, ŞB3/28, A5/59, İ6/97
y.- iyō A5/59, İ2/18, İ2/41, N2/39
y.- iyȯġ ŞK3/17
y.- iyolar ŞK15/30
y.- íyolar N2/30
y.- iyolarıdı İ7/11
y.- iyōlarıdī İ7/11
y.- iyōlarımış A11/85
y.- iʸȯller A7/50
y.- iyom A5/199
y.- iyon A8/133
y.- iyoñuz İ7/18
y.- iyōsā A13/24
y.- iyrīm A4/132
y.- iyrıḫ A1/176, A1/195
y.- iyrim A2/28
y.- iysen K7/82
y.- iyu İ5/86, İ5/87
y.- iyū ŞK17/289
y.- iyuġ İ5/171, İ5/41
y.- iyuḳ İ5/172
y.- iyular A11/86
y.- iyūlaʳ İ5/135
y.- iyūm İ5/190
y.- madūm A5/104
y.- maliydím A5/106
y.- masaḳ ŞK15/39
y.- massan Y1/65
y.- mayi A1/187
y.- mazdı A5/54
y.- mış ŞK5/103, ŞK5/98, ŞK12/44, ŞB6/46, A1/192, A9/43, A9/46, A9/49
y.- mışlar A1/188, A9/51, A13/157
y.- mıyōlar A6/24
y.- míyáler Y5/309
y.- miyan A6/25
y.- miyōlar A6/18
y.- miyrıḫ A1/186
y.- sınnar ŞK13/109
y.- tıḫlarında K3/16

y.- tīnı ŞB6/70

yaP - **: Yapmak.**
y.- an A2/28
y.- di A1/19

yāp - **: Yapmak.**
y.- īy K12/43
y. ND4/134
y.- ardıġ ŞK7/168
y.- arıdī İ6/35

yapa yapā **: Yaparak.**
y. ŞK8/6

yapancı **: Yabancı.**
y. İ8/8

ʸap - **: Yapmak.**
ʸ.- arım A4/132

yaPdır - **: Bir işi başkasına yaptırmak.**
y.- dım A8/21
y.- ırdı A5/54
y.- ırdīm İ1/136
y.- ıyudum İ1/135

yapı **: Yapı.**
y. A7/44
y.+ dan A1/19

yapıl - **: Yapılmak.**
y.- īnça O11/28
y.- īy M7/66, M7/77
y.- īysā M7/77
y.- a Y6/134
y.- an O11/36
y.- dı ŞK13/150, O21/3, O21/4
y.- dıġı A1/137
y.- ır M1/35, M7/71, M7/72, ŞK8/33, ŞK9/100, ŞB3/18, A5/212, K12/170, O5/38
y.- iy K9/49, O5/38
y.- iyo ŞK6/15
y.- ma İ5/23
y.- maz A5/212, Y5/37
y.- mış M5/11, M7/22
y.- miy Y6/110

yāpıl - **: Yapılmak.**
y.- īr M2/34

yapıli **: Yapılmış olan.**
y. A1/151

yapışdır - **: Yapıştırmak.**
y.- ıllār İ7/75
y.- iy A1/306

yapil - **: Yapılmak.**
y.- iyo A5/242
y.- yō ND6/24

yapiş - **: Yapışmak.**
y.- ib İ7/14

yapmı **: Yapmak işi.**
y.+ ya ŞB7/6

yaprā **: Yaprak.**
y. İ6/125

yar **: Yar, sevgili.**
y.+ īn M8/36
y.+ ā̆ M8/33
y. ŞK18/378, İ4/34, K9/123, K9/124, O10/93, O18/31, O20/201, O20/231, O23/18, O23/27
y.+ a İ3/110
y.+ á M8/37
y.+ dan ŞK17/136
y.+ e M8/44, M8/48, M8/52
y.+ ı ŞK1/25
y.+ ım O15/30, O15/31
y.+ ımı ŞK9/74, O8/63
y.+ ımí O8/71
y.+ ın K7/192
y.+ ī O18/36
y.+ ĭ O18/23
y.+ im ŞB5/9, İ1/12
y.+ ime ND4/6
y.+ in İ1/17
y.+ íyım N1/154
y.+ sını O13/55

yar - **: Yarmak, bölmek.**
y. ŞK2/15
y.- ar A13/127
y.- aʳsañ ŞK18/30
y.- arsīñ ŞK18/59
y.- ırımış ŞK17/104
y.- iyi ŞK2/19
y.- iyler A1/261
y.- mış ŞK17/104

yār **: Yar, sevgili**
y.+ īm K9/127
y. M8/43, ŞB5/17, İ1/59, O10/79, O18/24, O18/26, O18/31, O20/226, O23/27, O23/30
y.+ e M8/40
y.+ im M8/50

yara - : **Yaramak, fayda sağlamak.**
y.- mamış ŞK15/96
y.- maz M7/57, N1/63
y.- mazdı İ7/31
y.- mazsa K6/111
y.- mēz ŞB5/9
y.- mōz ŞB5/9
y.- r O9/78, O19/82
y.- rḫına O19/27
y.- rḳına O19/81
y.- rsa K6/109, K6/110

yara : **Yara.**
y. ŞK4/79, ŞK6/7, ŞK6/28, A1/58, A1/63, A8/117, A8/119, İ8/6, Y5/197
y.+ ā İ8/9
y.+ lar ŞK6/28, İ7/73
y.+ larıñ ŞK18/387
y.+ m ŞK18/421
y.+ ma ŞK18/421
y.+ mı K9/123
y.+ ñ K9/121
y.+ nā K9/128
y.+ nıñ İ1/119
y.+ sı ŞK1/19, ŞK4/81, ŞK6/6
y.+ sını ŞK4/80
y.+ sī O18/27

yarā - : **Yaramak, fayda sağlamak.**
y.- mēz ŞB5/8

yarā : **Yara.**
y.+ ñī K9/122

yara çıḫ - : **Yara çıkarmak.**
y.- ar ŞK4/139, ŞK4/140

yara çıḫar - : **Yara çıkarmak.**
y.- danda A1/62

yara mıra : **Yara.**
y. İ8/7

yara ol - : **Yara çıkarmak.**
y.- urdu A10/21

yara tök - : **Yara çıkarmak.**
y.- erdıḫ A4/21

yarāĪmi : **Yara gibi.**
y. ŞK6/28

yarabbī : **Ya Rabbi.**
y. ŞK7/97, K5/32, K5/74

yarabbi : **Ya Rabbi.**
y. ŞB2/84, K5/62, K5/75, K7/199

yarábbi : **Ya Rabbi.**
y. Y4/97

yarad - : **Yaratmak.**
y.- an ND1/7
y.- dī O9/79
y.- ır M7/88

yaralı : **Yarası olan.**
y. ŞK18/386

yaralī : **Yarası olan.**
y. ŞK18/377

yaramaz : **Yaramaz.**
y. ŞK18/80

yarat - : **Yaratmak.**
y.- dı O6/22
y.- dım O9/115
y.- dī A5/52, O9/86, O9/87
y.- ır ŞK3/6

yarayışlı : **Faydalı.**
y. A8/113

yarbay : **Yarbay.**
y.+ ı O7/42

yardım : **Yardım.**
y. K7/73, Y4/18
y.+ ı A2/62
y.+ larına ŞK16/32

yardım ed - : **Yardım etmek.**
y.- īy K12/94
y.- iy K12/94
y.- iylēʳ K12/80

yardım ėd - : **Yardım etmek.**
y.- enner İ7/18
y.- ersem K7/73-74
y.- ersin K12/79

yārdım ėd - : **Yardım etmek.**
y.- erdī M3/18

yardımcı : **Yardımcı.**
y. ŞK10/48
y.+ sı ŞK10/48, ŞK10/49

yardımcı ol - : **Yardımcı olmak.**

y.- iylar ŞK10/98
y.- ullarıdī İ7/17

yārdımcı ol - **: Yardımcı olmak.**
y.- iyā ŞK8/7

yardımçí **: Yardımcı.**
y. A2/62

yardīm **: Yardım.**
y. O18/23

yarı **: Yarı.**
y. ŞK18/253, Y4/201
y.+ mıza A10/68
y.+ sı ŞB2/35, A6/77, A8/85, O20/119, O20/144
y.+ sın ŞK10/9
y.+ sında K5/64
y.+ sını ŞK10/28, ŞK10/31, ŞB7/72, ŞB7/73
y.+ ya ŞK6/31, ŞK6/34

yārı **: Yarı.**
y. O9/51
y.+ m O9/113, O14/122
y.+ sı Y5/215
y.+ sını ŞK10/8

yārıḫ **: Yarık, çatlak.**
y. ŞK17/5

yarıl - **: Yarılmak, ikiye ayrılmak.**
y.- dı ŞK17/116
y.- ı ŞK9/52
y.- mış ŞK17/103

yarım **: Yarım.**
y. ŞK4/158, ŞK14/52, ŞK14/53, ŞK14/71, İ3/157, K9/49, K9/51, K10/99
y.+ ı Y6/49, Y6/50

yārım **: Yarım.**
y. ŞK8/18, ŞK8/19, A7/56, K6/12, K6/141, K9/51, K10/36

yarım cannī **: Yarım canlı, ölmeye yakın kimse.**
y. İ3/24

yarım yarım **: Yarım.**
y. A5/186

yarımlaġı **: Ölçü birimi.**
y. K9/28, K9/47, K9/48, K9/51

yarın **:Yarın.**
y. ŞK10/51, A1/9, A3/24, İ3/11, K5/25, K5/49, O13/6

yarış **: Yarış.**
y. ŞK7/108, ŞK7/168
y.+ a K7/38

yārış **: Yarış.**
y.+ ı ŞK7/108

yarışma **: Yarışma.**
y. ŞK7/166
y.+ dan ŞK7/138

yarışma yap - **: Yarışmak.**
y.- ardıġ ŞK7/138

yarışmi **: Yarışma.**
y.+ ya K7/19

yarin **: Yarın.**
y. ŞK10/87

yārlıġ **: Yazma, yarlık, yağlık, baş örtüsü.**
y. ND4/97

yarma **: Buğday.**
y.+ dan O13/30

yarpa **: Yaprak.**
y.+ ñda A5/246

yarpā **: Yaprak.**
y. ŞK5/72, ŞK7/164, A5/194, A5/195, İ5/184

yarpaġ **: Yaprak.**
y.+ ları İ5/185

yarpāġ **: Yaprak.**
y.+ ı ŞK17/143

yārpaġ **: Yaprak.**
y. A8/99

yarpaḫ **: Yaprak.**
y.+ ları İ5/184

yarpāh **: Yaprak.**
y. Y1/129

yarpaḳ **: Yaprak.**
y. A8/98
y.+ ları ŞK4/87

yārpaḳ : **Yaprak.**
y. ŞK4/85
y.+ ların ŞK4/87

yarpaḳ yarpaḳ : **Tek tek.**
y. İ5/188

yarpız : **Yarpuz, ot türü.**
y. İ8/11, İ8/12
y.+ ı İ7/82
y.+ ın İ7/79, İ7/82
y.+ i İ7/79
y.+ ī İ7/79

yārpız : **Yarpuz, ot türü.**
y. A11/103

yarpīz : **Yarpuz, ot türü.**
y. İ8/12

yårum : **Yavrum, sevgi ifadesi.**
y. A11/13

yarval - : **Yalvarmak.**
y.- dı ŞB7/34
y.- dım A5/258
y.- ır ŞK7/35
y.- ıyōḳ A6/60
y.- mış O7/11

yas : **Yas.**
y. ŞK13/12, ŞK18/167
y.+ a N1/47
y.+ da N1/49
y.+ ı İ1/34
y.+ ımı O16/11
y.+ ımız O3/64

yas - : **Yazmak.**
y.- sın O8/66

yās : **Yas.**
y.+ ı O2/25
y.+ ını O16/9

yas tut - : **Yas tutmak.**
y.- īy O2/27
y.- iy O2/26

yas tutul - : **Yas tutmak.**
y.- iylār O2/25

yasʿaġla - : **Yasaklamak.**
y.- mış O9/84

yasʿāġla - : **Yasaklamak.**
y.- mış O9/85

yasaġ et - : **Yasaklamak.**
y.- di M6/48

yasaḫ : **Yasak.**
y.+ di A3/265, A3/270

yasdŭ : **Yastık.**
y. Y6/145

yasdī : **Yastık.**
y. O15/6
y.+ n ND4/94

yāsdı : **Yastık.**
y. ND6/18

yasdıġ : **Yastık.**
y. ŞK8/14, ND4/138
y.+ ı O17/17

yāsdıġ : **Yastık.**
y. ND6/53, O17/16

yassaġ : **Yasak.**
y. A13/98, K12/124

yassaḳ : **Yasak.**
y. K7/101

yassı : **Yastı, düz.**
y. ŞK17/137, A10/41

yassı pıñarı : **Yassı Pınarı, yer adı.**
y. Y4/214

yastıġ : **Yastık.**
y.+ ı K3/7

yastıḫ : **Yastık.**
y. K3/6

yaş : **Yaş.**
y. M5/37, ŞK3/28, ŞK12/12, ŞK17/31, ŞB7/5, A4/164, İ3/111, K12/157, N6/16, N6/17, O19/44
y.+ a İ7/15
y.+ da ŞK18/207
y.+ dan ND1/63
y.+ ı M8/31, A5/143, ND1/24, O20/177
y.+ ıdımdı O10/70
y.+ ım M6/5, M7/3, ŞK12/37, A4/5, ND1/24, O8/81, O17/57, O19/52
y.+ ımız İ2/9

y.+ ına A4/19, A4/34, İ1/113, İ1/117, İ4/12, K2/15, ND4/164, ND4/168, O14/121
y.+ ında M2/4, M11/3, ŞK4/78, ŞK4/95, ŞK9/13, ŞK9/14, ŞK13/147, ŞB2/105, ŞB2/121, A1/27, A3/58, A6/7, A8/95, İ1/4, İ1/113, İ1/139, İ4/7, İ6/28, K3/16, K9/100, K12/88, N3/14, ND4/114, ND4/163, O4/3, O4/10, O14/89, İ4/3, A4/140
y.+ ındā M11/3, ŞK4/159, İ1/139, K12/126, K12/88, O10/23
y.+ ındadım O3/75
y.+ ından M7/3, M11/4, ŞK18/423
y.+ ındasıñ M4/15
y.+ ındáyīm O9/73
y.+ ındāydı K12/156
y.+ ındayım İ7/56, O14/112, A4/133
y.+ dayıdım A12/38
y.+ ındáydım A12/47
y.+ ını İ7/55, O20/248
y.+ ınī K6/176
y.+ ınnan K2/16
y.+ ıyizde K11/39
y.+ ıynán Y2/39, Y2/40
y.+ ī ND3/5
y.+ larında M3/5, ŞK7/43, ŞK13/25, ŞB7/4
y.+ larındaymış ND3/6
y.+ tā O23/26

yāş : **Yaş.**
y. N6/16, O10/81, O13/48
y.+ ım O16/6
y.+ ımız ŞB4/8
y.+ ına ND4/168
y.+ ında İ4/26
y.+ na ND4/115

yaşa - : **Yaşamak.**
y. ŞB7/8
y.- řallar K9/97
y.- dı K12/72
y.- dıġ M9/46, İ4/28
y.- dıḫ A1/26
y.- dım İ4/27
y.- dīm ŞK2/113
y.- madım İ5/145, İ7/38
y.- mış ŞK18/45, A1/25, A1/294, K12/36
y.- mışım O9/74
y.- mışlar ŞB6/65, N4/28, O11/4, O14/97
y.- mışlār ND2/23
y.- miyum İ3/13
y.- ñ ŞK17/82
y.- rdıġ Y6/7
y.- rdıñız Y5/3
y.- rım ŞK10/115, ŞK10/130
y.- rmış ŞB6/67
y.- sın ND6/64

yaşā - : **Yaşamak.**
y.- maz ŞK17/149

yaşad - : **Yaşatmak.**
y. ŞK2/114
y.- sın O5/22

yaşam : **Yaşam, hayat.**
y. ŞK2/54
y.+ ī İ7/6

yaşamı : **Yaşama.**
y.+ ya ŞK2/54

yaşan - : **Yaşanmak**
y.- acaġ Y6/24
y.- ılacāġ Y6/24
y.- iyō İ7/16

yaşantı : **Yaşam.**
y. O13/48, O13/49, O17/52
y.+ m N3/11

yaşar : **Yaşar, kişi adı.**
y. K6/10, ND6/49

yaşār : **Yaşar, kişi adı**
y. ŞK8/177

yaşı - : **Yaşamak.**
y.- yamadıġ İ5/145
y.- yana K11/45
y.- yanādek ŞK8/32
y.- ycaḳsın ŞB6/112
y.- yuḳ İ3/14
y.- yūm İ3/32, İ3/33

yaşı geç - : **Yaşlanmak.**
y.- iyo M12/63

yāşıT : **Aynı yaşta olan kimse.**
y.+ lardıḫ K10/4

yaşi - :**Yaşamak.**
y.- y O13/49
y.- yān M7/19
y.- yasın O19/44
y.- yi ŞK2/20

y.- yůller İ3/12
y.- yō ŞK18/153
y.- yōġ ŞK18/130
y.- yudū İ2/93
y.- yuḳ İ4/30
y.- yum İ3/8

yaşí - **:Yaşamak.**
y.- yōñ ŞK18/96

yaşlan - **: Yaşlanmak.**
y.- dım ŞK10/51
y.- iy K11/44
y.- mış A1/208

yaşlı **: Yaşlı, ihtiyar.**
y. M7/12, ŞK4/77, ŞK7/118, ŞK10/26, ŞK10/64, ŞK13/15, ŞB3/8, A1/187, A1/66, A11/30, A11/85, İ3/29, İ7/3, K7/12, K7/14, O10/46
y.+ lar ŞK13/138, ŞK13/18, A12/112, İ8/4
y.+ lār ND6/9
y.+ sı İ3/64
y.+ ydı ŞK4/78
y.+ yım İ3/64

yāşlı **: Yaşlı, ihtiyar.**
y. ŞK7/3
y.+ sı O10/56

yaşlı yaşlī **: Yaşlı, ihtiyar.**
y. M7/10

yāşlī **: Yaşlı, ihtiyar.**
y. ŞK8/57

yaşş **: Yaş.**
y.+ ı O3/49

yaşşa - **: Yaşamak..**
y.- rmışşıḳ ŞK18/154

yat - **: Yatmak.**
y.- īġ O11/21
y.- īm K12/133
y.- īy K12/99
y. A2/116, A2/117, A3/11, K6/115, N7/27, ŞB2/92
y.- acaġ ŞK10/139, İ7/11
y.- acaġlar ŞK10/20
y.- acān K12/97
y.- aḫan ND6/72
y.- allar O12/21
y.- allār İ5/44
y.- allarıdı İ3/83
y.- allarıdī İ8/28
y.- allarımış Y5/392
y.- amadım ŞK2/48
y.- amiyum ŞK3/32, Y5/214
y.- an A12/95
y.- ar M1/22, ŞK2/59, ŞK4/139, ŞK14/20, K9/104, K9/105, K9/74, N1/138, O9/56, O17/76, O19/31, O19/55, Y5/224
y.- ār K6/202, O12/27
y.- ardı ŞK13/110, A7/30, Y5/222
y.- ardıġ M6/42, O19/43
y.- ardıḫ A4/13, A4/18, A4/19
y.- ardıḳ ŞK13/111
y.- ardī M2/33, A7/8, A7/11
y.- ardīġ M2/33
y.- arḫa A5/250
y.- arḫan ŞK10/28, ŞK10/8
y.- arıdı Y5/244
y.- arım İ4/18
y.- ārım ŞK18/337
y.- aʳḳan ŞK12/5
y.- arken K12/16
y.- armış K9/74, K9/75
y.- arsa İ3/84
y.- arsın A3/29
y.- arsıñ ŞK18/331
y.- dı ŞK4/156, ŞK4/158, ŞK8/142, O11/20, Y1/23
y.- dıḳ A5/172
y.- dıḳġıdı ŞK4/90
y.- dılar K10/80
y.- dım ŞK6/71, K12/134
y.- dī İ2/94
y.- dīm İ3/152
y.- dīn İ3/153
y.- dīnī ŞB3/4
y.- dū Y7/21
y.- ıcaġ İ7/7
y.- ırdım ŞK11/59
y.- ıyo ŞK6/58
y.- ıyōlar A13/84
y.- ıyrim A1/263
y.- ıysin A2/104
y.- ig ŞK7/14
y.- imkinē M9/56
y.- ır ŞK4/173
y.- īr O19/31
y.- iy A1/224, A2/84, A3/167, A3/168, K7/68, K11/15, K12/95, O11/21, Y6/126
y.- iyī ŞK10/73
y.- iyle A2/61, A2/83
y.- iyler A1/238, A2/79
y.- iyo ŞB2/6, ŞB2/86, A5/49, A13/93

y.- iyō ŞK18/123, ŞB2/21, A5/49, A6/73
y.- iyōdı Y5/146
y.- iyodum ŞK18/410
y.- iyoḳ A5/173
y.- iyōlar A13/84
y.- iyōr O18/41
y.- iyū İ4/16
y.- iyudum İ3/5
y.- iyum İ3/20
y.- iyü A13/118, A13/88
y.- mış A1/57, Y4/92
y.- miyȯdū A13/86
y.- miyom ŞK3/28
y.- sın A1/225, ŞK7/161, ŞK14/27, ŞK14/36, ŞK14/51, ŞK14/75, K7/116

yat : **Yat, lüks gemi.**
y.+ ı M5/6

yāt - : **Yatmak.**
y. A13/171
y.- ar İ6/99, K6/201, K6/202
y.- dan ŞK2/20
y.- dı Y1/23
y.- dıġdan O18/51
y.- dım O4/16
y.- dıñ O21/46
y.- dī Y5/391
y.- duñ ŞK17/88
y.- ıḳ Y5/143
y.- ım İ6/110
y.- ıñ ŞK18/208
y.- iyō İ6/113

yatʿā : **Yatak.**
y. O7/79

yatʿaġ : **Yatak.**
y. K8/12

yatʿāġ : **Yatak.**
y. M9/72, K8/13

yatā : **Yatak.**
y. M1/22, ŞK6/91, ŞK8/142, ŞK10/20, K4/24
y.+ n K12/68
y.+ na ND6/36
y.+ ñı ND4/119

yataġ : **Yatak.**
y.+ ındāy O18/41
y.+ larına ŞK17/157
y.+ larını A13/88

yataḫ : **Yatak.**
y. A1/162, K4/24

yātaḫ et - : **Yatak yapmak (Çeyiz).**
y.- di A8/9

yataḳ : **Yatak.**
y. A8/10, Y6/144, Y6/145
y.+ da A8/17

yatāḳ : **Yatak.**
y. İ5/52

yataḳ et - : **Yatak yapmak (Çeyiz).**
y.- di A8/13, A8/14

yataḳāna : **Yatakhane.**
y.+ si İ5/43

yatalaġ : **Yatalak.**
y. A7/28

yatır - : **Yatırmak.**
y.- dı K6/107
y.- ıllar A5/156
y.- ıllardı O1/8
y.- ıllardī A10/10
y.- ır K12/68
y.- ırdıḫ A8/76
y.- ırsın ND6/36
y.- ıyoñ ŞK6/57, ŞK6/58
y.- iyler ŞK10/99
y.- iyȯdıñ ND6/24
y.- īyoḳ ŞK6/56
y.- madı ŞK4/167
y.- manı İ8/26
y.- mazdıġ ŞK7/129

yātır - : **Yatırmak.**
y. M8/78
y.- ırdī A10/6

yatir - : **Yatırmak.**
y.- iyū İ4/16
y.- uyū İ4/16

yaū : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. İ2/6, İ2/7

yāublu : **Yakuplu köyünden olan kimse.**
y. Y4/48

yaūv : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. İ6/108, İ6/110

yav : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. M3/16, M6/27, M6/41, M6/45,

M6/87, M6/95, M7/94, M9/25, M10/26, M12/42, ŞK2/12, ŞK3/138, ŞK3/23, ŞK7/93, ŞK10/104, ŞK10/124, ŞK10/132, ŞK10/140, ŞK10/160, ŞK10/26, ŞK10/47, ŞK10/66, ŞK10/76, ŞK15/38, ŞK15/39, ŞK15/49, ŞK15/75, ŞK18/402, ŞK18/433, A3/246, A3/80, A4/71, A4/92, A5/5, A5/68, A5/72, A5/73, A5/77, A6/73, A8/132, A8/136, A9/11, A9/12, A11/29, A11/40, A12/85, A13/21, A13/28, İ6/8, İ6/101, İ6/57, İ6/89, K5/10, K5/25, K5/29, K5/40, K7/108, K7/117, K7/128, K7/71, K7/78, K7/92, K7/93, K11/15, N5/30, N8/73, O10/62, O11/21, O13/29, O13/31, O13/32, O13/48, O13/51, O16/4, O16/33, O17/58, O17/81, O18/6, O19/55, O20/10, O20/48, Y4/104, Y4/109, Y4/30, Y4/32, Y4/54, Y4/67, Y4/76, Y5/115, Y5/135, Y5/145, Y5/44, Y5/73, Y5/78, Y6/130

ya^{v} : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. ŞK18/67

yāv : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. M6/17, M8/96, M8/98, M9/22, M9/70, M9/71, M10/19, M10/20, M10/24, M10/31, M11/31, ŞK2/113, ŞK3/25, ŞK7/101, ŞK8/154, ŞK10/170, ŞK10/51, ŞK15/82, ŞK18/7, ŞK18/103, ŞK18/104, ŞK18/381, ŞK18/414, ŞK18/416, ŞK18/434, ŞK18/55, ŞK18/93, ŞK18/95, ŞB1/9, A3/230, A5/72, A8/5, A9/7, A9/12, A9/47, A9/54, A11/55, A12/71, A12/72, A13/147, A13/51, A13/57, A13/71, İ1/138, İ2/25, İ6/18, İ6/38, İ6/57, K7/118, K7/128, N1/199, N3/8, O2/3, O2/17, O5/7, O6/39, O9/76, O10/50, O10/51, O10/61, O13/4, O13/29, O13/31, O13/32, O13/47, O13/59, O15/13, O15/23, O16/33, O16/49, O17/46, O17/48, O17/68, O18/47, O19/81, O20/19, O20/90, O20/95, O20/97, O23/31, O23/34, Y1/163, Y1/173, Y3/15, Y4/107, Y4/110, Y4/24, Y4/59, Y4/67, Y5/115, Y5/118, Y5/153, Y5/35, Y5/386

yåv : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. M6/41, ŞK14/61, A9/15, K7/7, N1/126

yavan : **Yavan, kötü.**
y. ŞK18/262, ŞB6/33, K9/44, O2/28
y.+ ı K9/31

yavaş : **Yavaş, hızlı karşıtı.**
y. ŞK16/7, ŞB7/5, A5/239, O12/47, O15/43, O15/44, O19/39, Y2/45

yavāş : **Yavaş, hızlı karşıtı.**
y. O19/39

yavaş yavaş : **Yavaşça.**
y. ŞK18/65, ŞB2/64, ŞB7/11, Y1/54, Y5/106

yavāş yavāş : **Yavaşça.**
y. A12/61

yavāşlīn : **Yavaşça.**
y. O19/37

yavız : **Yavuz, kötü.**
y. K6/149, K6/196

yāvız : **Yavuz, kişi adı.**
y.+ nan K6/41

yavızeli : **Yavuzeli, yer adı.**
y.+ ne Y6/110

yavızēli : **Yavuzeli, yer adı.**
y. Y5/26

yavral - : **Yalvarmak.**
y.- īy N7/11
y.- dım K9/118
y.- dır N1/218
y.- ır N1/217, N1/218
y.- iylar K7/198

yavrı : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ lār ŞK8/105
y.+ larım ŞK16/26, ŞK16/35
y.+ m M1/34, ŞK3/87, ŞK3/94, ŞK4/6, ŞK4/173, ŞK4/180, ŞK5/11, ŞK8/135, ŞK11/9, ŞK11/11, ŞK16/4, ŞK16/16, ŞK16/45, ŞB5/11, ŞB5/12, ŞB5/15, A1/318, A7/12, A7/14, A7/31, A7/34, A7/77, A10/69, İ5/69, İ6/3, İ6/29, K5/80, K6/5, K6/7, K11/11, K11/45, N1/73, ND5/45, O14/60, Y5/211, Y5/235, Y5/286, ŞK3/98, ŞB5/11

ya^{v}rı : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m ŞK8/139, ŞK8/98, K6/30

yāvrı : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m M1/30, ŞK7/11, ŞK11/22, ŞK17/300, A7/29, İ3/120, İ3/169, İ3/31, İ3/33, İ4/25, İ5/103, İ5/120, İ6/27, İ7/19, K6/18, K6/45, ND6/26, O20/48, Y5/266, O14/74, Y5/204, Y5/273
y.+ sı İ6/52

yāʿrı : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ lar O14/83, O14/84
y.+ m K6/16, K6/189, O5/20, O14/60

yåʿrı : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m O14/22

yavrılı - : **Yavrulamak, doğurmak.**
y.- yı ŞK10/37

yavrī : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m K6/135, K6/149, K8/6, K11/17, K6/24

yāvrī : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m ŞK8/4, Y5/153

yavrù : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m ŞK3/83, N1/101
y.+ sı İ6/49

yāvrù : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m M5/27, N1/73

yāʿrù : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m O8/33

yavru : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ lar ŞK18/349

yavrū : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m ŞK2/99, K6/109, K11/14

yaw : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. A13/170

yāw : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. ŞK9/80, ŞB1/13, O3/66, O8/66, O8/81

yåw : **Yav anlamında kullanılan sözcük.**
y. ŞK9/81

yāwru : **Yavru, sevgi ifadesi.**
y.+ m ŞK8/46

yay - : **Yaymak, açmak.**
y.- ardıġ Y5/41
y.- ārdıġ A8/83
y.- ardıñız Y5/6
y.- arımış ŞK18/135, ŞK18/142, ŞK18/312
y.- ıġ Y5/120, Y5/133
y.- iy O20/107
y.- iyō A5/75
y.- íyōmuş İ3/51
y.- malı M9/48, M9/63
y.- mış A1/293

yay : **Yay.**
y. ND4/38
y.+ ın N1/137

yāy - : **Yaymak, açmak.**
y.- allār ŞK17/138
y.- ardıġ ND4/60

yāy : **Yay.**
y.+ ı O22/37

yaya : **Yaya, yürüyen kimse.**
y. A3/122, A3/142, Y4/56

yayā : **Yaya, yürüyen kimse.**
y. A3/142

yayan : **Yaya, yürüyen kimse**
y. A1/144, A1/145, A1/88, A1/89, A1/91, A1/92, O19/78, Y4/79

yayān : **Yaya, yürüyen kimse**
y. ŞK17/147

yayannādek : **Yayana kadar.**
y. A8/82

yāyanterlu : **Yürüyerek gitmek.**
y. ŞK18/269

yaydır - : **Yaydırmak.**
y.- mışlar A1/294

yayen : **Yaya, yürüyen kimse**
y. Y5/213

yayıl - : **Yayılmak.**
y.- an ŞB2/100
y.- ır K11/18

yāyıl - : Yayılmak.
y.- ïy K7/174
y.- ırdi Y5/8

yayın yap - : Yayın yapmak.
y.- ar O11/37

yayin : Yayın.
y. O11/28, O11/29

yayla : Yayla.
y. ŞK14/5
y.+ da ŞK14/6, A9/44
y.+ dan ŞK14/5, O22/47
y.+ larda İ5/181
y.+ lardan ND4/20
y.+ nın İ5/177, İ5/178
y.+ nıñ ND4/109

yaylā : Yayla.
y. O7/70

yaylacā : Yaylacık köyü, yer adı.
y. A9/61

yaylacı : Yaylacık köyü, yer adı.
y.+ a A9/62

yaylacī : Yaylacık köyü, yer adı.
y. A9/62

yaylaġlar : Yaylaklar, yer adı.
y. İ7/37

yaylı : Yayla.
y.+ dā ND4/109
y.+ ya ŞK10/81, A9/44

yayli : Yayla.
y.+ ya ND4/107, ND4/18

yāyli : Yayla.
y.+ ya ND4/58

yaymī : Yayma.
y.+ ya ND2/5

yaymi : Yayma.
y.+ yā ND2/5

yaz : Yaz, mevsim adı.
y. M1/11, ŞK7/104, ŞK7/105, ŞK8/75, ŞK14/14, ŞK14/15, ŞK14/18, ŞK14/45, A3/93, İ5/37, İ6/19, İ6/24, O13/17, O13/30, O13/31, Y6/82, Y6/83, Y7/7
y.+ da A13/115
y.+ dan İ1/41, K10/81
y.+ dī M1/12
y.+ ımız O13/48
y.+ ın A1/238
y.+ idi A3/97
y.+ larī ND1/26

yaz - : Yazmak.
y.- allardı K10/37
y.- am İ3/128
y.- an ŞK1/42
y.- ar İ5/195, K10/37, O2/9, O23/27, O23/28
y.- ardī K10/37
y.- ardīġ ND4/129
y.- arıdım M5/54
y.- arıdī İ5/193
y.- armış M6/90
y.- arsıñ ŞK18/354
y.- dım M5/52
y.- dī A13/72
y.- ırlarıdī İ7/73
y.- ıy K3/16
y.- ıyler K3/12
y.- iy K2/44, K2/50, K9/33
y.- iyī ŞK10/197
y.- iylār M5/45
y.- iyō A5/191
y.- iyu İ3/163
y.- madılar İ3/30
y.- mam O4/5
y.- masın ŞK7/12
y.- mış ŞK17/298, O10/71, O20/180, Y4/55

yāz : Yaz, mevsim adı.
y. M12/36

yāz - : Yazmak.
y.- dım O19/39

yazar : Yazar.
y. M7/81, ŞK14/57

yazár ol - : Yazmak.
y.- dum ND1/43

yazdır - : Yazdırmak.
y.- ıllā İ8/32
y.- ıllār İ8/32
y.- ıllarıdı A10/24, A10/25
y.- ıllarımış A5/186
y.- ıyōlardı A11/81
y.- ıyōlardī A11/80
y.- mış A3/65
y.- mışım M8/42
y.- mışlar A5/191

y.- mışşım M8/35

yazı : **Yazı.**
y. M5/52, ŞK7/114, ŞK10/196, A10/52, A11/104, A11/107, O5/15
y.+ dī M5/52
y.+ ñ ŞK17/214
y.+ sı K10/36
y.+ ya A11/42, İ1/40, K12/164
y.+ yı ŞK7/115

yazı : **Ova.**
y.+ lar A11/36
y.+ larda A11/37

yazı kȭü : **Yazı köyü, yer adı.**
y.+ ndeler ND6/8

yazıcıġ : **Yazıcık, yer adı.**
y.+ da A13/4

yazıci : **Yazıcı.**
y.+ ymış ŞB2/17

yazıġ : **Yazık.**
y. ŞB3/26, İ6/103

yazıl - : **Yazılmak.**
y.- an K7/163
y.- ıcı Y2/68
y.- ırdı ŞK7/130
y.- mış ŞK7/130
y.- sın Y2/69

yazılı : **Yazılı, yazılmış olan.**
y. ŞK17/321
y.+ m O18/46
y.+ mış O14/39
y.+ ydı İ2/91

yazın : **Yaz, mevsim adı.**
y. ŞK9/99, A2/32, K6/216, K6/217, K10/87, K10/93, K12/59, ND4/19

yāzın : **Yaz, mevsim adı.**
y. ŞK7/104

yazır : **Yazır köyü, yer adı.**
y.+ lara K5/22

yazi : **Yazı.**
y.+ yı İ6/121

yazlı ġışlı : **Her mevsimde, sürekli.**
y. M10/16, M10/17

yazlı ġışlī : **Her mevsimde, sürekli.**
y. M10/17

yazma : **Yazma, ince baş örtüsü.**
y. ŞK13/114, K10/26, ND4/97
y.+ n İ3/74
y.+ sını K10/25

yazzıġ : **Yazık.**
y. M5/16, ŞB2/116

yazzıḫ : **Yazık.**
y. A1/17, A3/111

ye - : **Yemek yemek.**
y. A6/37, İ4/19
y.- dī K12/181
y.- di A1/45, A5/36
y.- diġımız A4/15, A4/14
y.- dikleri A8/107
y.- ller A6/22
y.- lleridi İ6/35
y.- llerimiş İ3/85
y.- mīn M3/10
y.- memiş K7/119
y.- messen K7/130
y.- miş ŞK6/106, ŞK6/110, N4/10, N4/16
y.- miy K7/117, K7/166
y.- miyecegsin İ2/37
y.- r ŞK6/105, K12/203, ND6/78
y.- rdik İ1/98
y.- rig O13/56
y.- rik A6/50
y.- rim A6/38,ŞK6/103, ŞK6/104
y.- rimiş Y5/393
y.- rke İ6/16
y.- rsin İ5/186
y.- yig Y5/151
y.- yik Y5/127
y.- yim ŞK6/103

yė - : **Yemek yemek.**
y. A6/37, A13/99, K12/102, ŞK10/29, ŞK10/77
y.- dīm A4/102
y.- dik K10/89
y.- dikde A6/59
y.- diñ O15/36, O15/38, O15/48
y.- dirrig ND6/74
y.- ller A6/78, İ6/32
y.- llēr İ1/82, İ6/39, N7/8
y.- llerdī K6/62
y.- lleridi A6/86, İ3/48
y.- llermiş O9/83

y.- mīm M3/9
y.- me K7/113
y.- meden ŞK6/16, ŞK6/17
y.- mez ŞK6/8, İ8/3
y.- mezdi İ5/84
y.- miş ŞK6/110, ŞK8/123
y.- mişler Y5/149
y.- miy K7/116, K7/164, K7/168
y.- ñ ŞK16/27
y.- r İ8/3, ND6/39, O9/57, ŞK16/30
y.- rdi İ3/48
y.- rdik İ1/98, K10/96
y.- rik İ5/170
y.- rīm O21/32
y.- rken N4/23
y.- rmişle^{r} ŞK18/288
y.- rse ND6/17
y.- rsen K12/151
y.- rsin ŞK4/110
y.- sin ŞK10/9, ŞK10/28
y.- siñ ŞK10/9
y.- yik ŞK10/139
y.- yim ŞK17/119

yėr : **Yer, mekan.**
y.+ e K9/45

yē - : **Yemek yemek.**
y.- rik A6/38
y.- rsin K12/181

yė' - : **Yemek yemek.**
y. Y8/10

ye'ri - : **Yürümek.**
y.- ñ ŞK18/156

yed - : **Yetmek, yeterli olmak.**
y.- miy O10/107

yėd - : **Yetmek, yeterli olmak.**
y.- medī N1/276
y.- mez O10/4, O14/30
y.- mēz K8/12, O14/30

yėdī : **Yedi, sayı adı.**
y. ŞK8/28

yeddī : **Yedi, sayı adı.**
y. K12/174, K12/203

yeddi : **Yedi, sayı adı.**
y. ŞK4/95, ŞK5/80, ŞK6/106, ŞK14/30, A1/243, A1/293, A1/77, A2/108, A2/110, A2/95, A4/5, A4/8, A4/133, A4/19, A7/68, İ4/3, İ5/116, İ6/18, İ6/35, K5/49, K6/90, K12/204, Y1/39

yėddi : **Yedi, sayı adı.**
y. ŞK13/77, A3/161, A3/45, K6/4, K6/106, K9/25, K12/174, K12/203, ND4/27

yeddi ġarın : **Sülale.**
y. M6/90

yėddi ġarın : **Sülale.**
y. M6/95

yėddi ġız : **Yedi Kızlar.**
y.+ ā ŞK18/256

yeddi ġızlar : **Yedi Kızlar.**
y.+ a ŞK18/241

yėddi ġızlar : **Yedi Kızlar.**
y.+ ā ŞK18/247
y.+ ıñ ŞK18/279

yėddir - : **Yeterli olmak, yetmek.**
y.- medi N1/276

yedi : **Yedi, sayı adı.**
y. ŞK2/126, ŞK2/41, ŞK4/145, ŞK5/93, ŞK6/101, ŞK7/203, ŞK8/26, ŞK8/28, ŞK8/32, ŞK13/131, ŞK14/6, ŞK15/62, ŞB6/62, ŞB6/64, A1/292, A4/147, A11/62, İ1/117, İ4/7, İ4/27, İ4/30, İ6/32, K6/198, K12/175, K12/191, Y1/73, Y1/77, Y1/94
y.+ si A2/11
y.+ sinde ŞK15/63
y.+ sini A2/11

yėdi : **Yedi, sayı adı.**
y. M3/5, M4/15, M6/66, ŞK3/17, ŞK8/24, ŞK8/26, ŞK10/200, ŞK13/133, ŞK17/51, K9/20, K9/23, K9/88, ND4/106, ND4/75, Y1/39
y.+ de M6/23
y.+ sinde A6/23

yedi ġardaş : **Yedi Kardeş.**
y. ŞK14/32, ŞK14/48

yedir - : **Yedirmek.**
y.- iylerdi ND4/80
y.- mēñ ŞK6/10

y.- sin ŞK6/11

yėdir - **: Yedirmek.**
y. ŞK10/10, ŞK10/29
y.- īsēk A13/97
y.- icim İ5/176
y.- ir K12/67, O9/54
y.- meg İ7/70
y.- mezdik ŞK6/8
y.- miye ŞK5/109

yėdişer **: Yedi sayısının üleştirme sayı sıfatı.**
y. K12/174

yedmiş **: 70, sayı adı.**
y. A4/5, A4/8, O8/81
y.+ e O8/81

yėdmiş **: 70, sayı adı.**
y. M8/32, ŞK9/66

yēdmiş **: 70, sayı adı.**
y. İ2/10

yedmiş beş **: 75, sayı adı.**
y. İ7/56
y.+ dē M11/9

yedmiş bėş **: 75, sayı adı.**
y.+ de M11/8

yeke **?**
y. N1/213, N1/226

yekin - **: Kalkmak.**
y.- īveriyō İ6/64
y.- iyō ŞK3/101

yel **: Yel, hafif rüzgar.**
y.+ ī ND1/39
y. İ1/81
y.+ de A3/94
y.+ ler A1/15, Y4/216
y.+ leri ŞK18/325

yėl **: Yel, hafif rüzgar.**
y. ŞK18/41, İ1/80
y.+ i K7/42
y.+ lerde M7/72, ŞK17/82
y.+ lere ŞK8/96
y.+ lerē ŞK8/87
y.+ leri ŞB3/24
y.+ lerinī M11/20
y.+ lerine ŞK3/70

yel ocā **: Yel Ocağı, yer adı.**
y. İ1/80

yelek **: Yelek.**
y. M8/120

yėllen - **: Gaz çıkarmak.**
y.- irmiş K7/9

yelleş - **: Gaz çıkarmak.**
y.- mişler Y4/230

yelli **: Rüzgarlı.**
y. A4/4

yelli burun **: Yelli Burun, yer adı.**
y.+ un ŞK14/69

yem **: Hayvanların yediği yiyecek.**
y. ŞK18/42, A5/109, N1/191
y.+ i ŞB1/14, K7/116, K7/117, K7/119, K7/129
y.+ leri K7/106, K7/113

yėm **: Hayvanların yediği yiyecek.**
y.+ i K7/113
y.+ ini N1/182, N1/183

yēm **: Hayvanların yediği yiyecek.**
y.+ ini N1/186

yemā **: Yemek.**
y.+ mı ND6/6

yėmág **: Yemek.**
y. K6/138

yemaḫ **: Yemek.**
y. A4/139

yeme **: Yemek.**
y. İ5/179, O9/116
y.+ miz O3/68
y.+ mizi O17/66, O17/74
y.+ nī K12/48
y.+ ni O3/67
y.+ ye A13/172, K5/16

yemē **: Yemek.**
y. ŞK6/16, ŞK13/132, A5/181, A5/242, A6/78, İ6/33, İ6/38, İ6/39, K6/153, K6/154, N2/19, ND4/165, O3/6, O9/58, Y4/99
y.+ n K12/52
y.+ nen K6/52
y.+ ni ŞK6/16, ŞB2/40, ŞB3/18,

ŞB7/20, ŞB7/21, İ7/28, K12/38, O3/6
y.+ ñi K12/59

yėme : **Yemek.**
y.+ miz O3/9
y.+ mizi O17/66

yėmē : **Yemek.**
y. ŞK7/34, K10/96

yeme de yanında yat : Yemeği çok beğenmek.
y. M12/72

yeme içme : **Yeme içme.**
y. A3/168

yemeden içmeden kesil - : İştahı olmamak.
y.- iy K7/66-67

yemeg : **Yemek.**
y. ŞK7/33, A6/78, A6/79, A11/56, İ1/126, İ6/35, K5/16, K5/17, K6/137, K6/171, K7/165, N2/6, O3/6, O3/29, Y4/210, Y5/23
y.+ den K6/140
y.+ i İ7/95, O18/9
y.+ lerim A2/98
y.+ lerimizdē İ7/89

yemēg : **Yemek.**
y. O6/47
y.+ den K6/138

yėmeg : **Yemek.**
y. ŞK7/33, ŞK17/285, ŞK17/289, A5/102, A6/71, A6/77, İ5/144, İ5/145, İ6/30, İ6/32, İ6/35, İ6/38, K7/164, K10/52, ND6/37, O3/8, O3/63, O5/40, O9/58
y.+ den ŞK8/123
y.+ e K10/95
y.+ ler K6/136
y.+ leri İ7/90

yėmeg ėd - : **Yemek yapmak.**
y.- er K6/62

yėmeg mimēg : Yemekle ilgili olan.
y. İ1/141

yemeglī - : **Yemek yedirmek.**
y.- y A13/166

yėmegle - : **Yemek yedirmek.**
y.- rdī İ1/127, ND4/36

yemegli - : **Yemek yedirmek.**
y.- y A13/46

yėmegli - : **Yemek yedirmek.**
y.- yo ŞB2/38

yemek : **Yemek.**
y. ŞK17/292, A1/206, A5/253, K7/164, K7/165, K7/168, N2/19, N2/62, Y7/5
y.+ ler K2/16

yėmek : **Yemek.**
y. ŞB7/19, İ1/142, İ1/82, K1/19, Y4/210
y.+ ler K7/168

yemēni memeni : **Yemekle ilgili olan.**
y. K12/102

yemey : **Yemek..**
y.+ i N2/9

yemi : **Yemek işi.**
y.+ ye A11/95, A13/171, İ8/11

yemin : **Yemin, ant.**
y. A2/39

yemin ėd - : **Yemin etmek.**
y.- eceksīz K10/46
y.- erim ŞK15/65
y.- in K10/46

yėmin ėd - : **Yemin etmek.**
y.- erim İ5/56

yemin eT - : **Yemin etmek.**
y.- dirmiş ŞK6/78
y.- mem A2/41

yēminē ?
y. A4/44

yemiş : **Kuruyemiş.**
y. Y1/120, Y1/121, Y1/129
y.+ i Y1/120

yėmiş : **Kuruyemiş.**
y. Y1/140
y.+ lerinden M8/29

yemlī - : **Yemlemek.**
y.- m Y1/25

yemle - : **Yemlemek.**
y. ŞK17/40
y.- rdīm ŞK17/44

y.- rdıḫ A1/13
y.- rdig Y6/16
y.- rdik Y6/15

yemli - **: Yemlemek.**
y.- meye Y1/18, Y1/20

yemmeg **: Yemek.**
y. Y5/21

yemyeşil **: Yeşil.**
y. A8/113

yen - **: Yenmek, galip gelmek.**
y.- di Y4/155
y.- erdiñ A10/53
y.- ir K12/181
y.- miy O9/83
y.- miyen A11/105

yeñ - **: Yenmek, galip gelmek.**
y.- dilēr ŞK2/140
y.- erse Y4/156

yeñ **: Çok, fazla.**
y. ŞK6/10

yėn - **: Yemek yemek.**
y.- ilir İ8/11
y.- ir ŞK13/79

yėni **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y.+ m ŞK18/6

yēn **: Çok, fazla**
y. M9/8, ŞK3/12, ŞK3/14, ŞK3/15, ŞK3/40, ŞK3/41, ŞK4/191, ŞB6/35, Y5/127
y.+ im ŞK18/5

yēn **: Çok iyi.**
y. ŞK13/144

yēn - **: Yemek yemek.**
y.- ir O6/47

yenge **: Yenge.**
y.+ m A5/218
y.+ mi M9/18
y.+ ñ ŞK8/110
y.+ yin ŞK13/97

yeni **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. A1/40, İ2/25, İ5/170, İ5/23, ND1/35, ND4/179, ND4/81, O2/6, O2/14, O20/133, O21/13, Y5/107, Y6/142
y.+ den A2/16
y.+ dēn ND1/5

yeñi **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. A1/299, A5/160, A11/92, A11/94, A13/70, İ5/170, İ6/61, ND4/113, ND4/115, ND4/117, Y5/152

yėni **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. O2/6

yėñi **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. ŞK7/114

yeñi köy **: Yeniköy, yer adı.**
y.+ den İ1/82

yeñi yeñi **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. ŞK4/160

yėni yeni **: Yeni, eskinin karşıtı.**
y. M7/22

yeni yurd **: Yeni Yurt köyü, yer adı.**
y. Y4/47

yeni yurt **: Yeni Yurt köyü, yer adı.**
y.+ da Y4/233

yenil - **: Yemek yemek.**
y.- miyur İ8/11

yeñil - **: Yemek yemek.**
y.- ir A11/100
y.- irse A8/64

yenile - **: Yenilemek.**
y.- diler A6/69

yeniyurT **: Yeni Yurt köyü, yer adı.**
y. Y4/233

yēnne - **: Hasta olmak.**
y.- di ND6/25

yeñyurd **: Yeni Yurt köyü, yer adı.**
y. Y4/48

yer **: Yer, mekan.**
y.+ ī K12/73
y. M12/9, M12/10, M12/89, ŞK4/119, ŞK14/66, ŞK15/29, A8/100, İ2/94, K6/102, K12/72, O20/173, Y1/9, Y1/53, Y4/229, Y4/34, Y5/107
y.+ de M5/14, M5/33, ŞK3/46, ŞK7/178, ŞK13/12, ŞK15/82, ŞK15/85,

ŞB6/7, ŞB6/41, ŞB6/48, A1/230,
A1/282, A1/96, A5/108, A5/190,
A7/44, A7/73, A12/5, A12/62, A13/11,
İ1/75, İ2/43, İ2/71, İ3/43, K7/174,
O20/188, Y4/227, Y5/216, Y6/134
y.+ dē A13/165
y.+ deki Y5/242
y.+ delēr A7/41
y.+ den M12/9, ŞK7/190, ŞK15/24,
ŞK18/116, A1/246, A3/221, İ1/83,
Y5/294
y.+ dir M12/10
y.+ e ŞK4/72, ŞK8/14, ŞK9/19,
ŞK13/88, ŞK15/19, ŞK18/181,
ŞK18/262, A8/51,
A8/57, A10/48, A11/14, İ1/78, İ2/75,
İ6/5, İ7/43, K6/34, N2/15,
N2/67, Y7/30, M5/18
y.+ ē İ3/15, K12/45, A8/104
y.+ i ŞK1/35, ŞK2/70, ŞK7/59,
ŞK13/13, ŞB6/97, A1/18, A8/79,
K6/152,
K6/54, K12/24, ND6/4, Y1/72, Y5/203,
Y5/278, Y5/283, A5/206, A6/84
y.+ ide K12/42
y.+ im ŞK3/32, İ7/17, Y6/65
y.+ imce N2/47
y.+ imdēn ŞK18/295
y.+ imi A2/10
y.+ imiş A9/41
y.+ imizden Y4/58
y.+ iñ ŞK9/79
y.+ inī ND6/31
y.+ inde M12/75, M12/84, ŞK4/139,
A8/100, İ3/17, K6/202, O15/22,
Y5/221
y.+ indē ND1/20
y.+ inden ŞK4/141, A5/23, N3/40
y.+ indēn ŞK18/291
y.+ ine ŞK4/173, ŞK4/198, ŞK16/56,
A1/101, A1/176, A5/156, A5/236,
A5/67, İ1/132, İ4/21, İ6/53, K12/42
y.+ inē ŞK8/79, ŞK8/80, ŞK18/267,
İ6/7
y.+ iñe İ6/54, İ6/72
y.+ iñē O14/42
y.+ inen ND4/160
y.+ ini K7/194, Y4/28, Y5/430
y.+ iniz Y4/30
y.+ iñizde O20/224
y.+ innen A5/23, O20/40
y.+ ler K9/73
y.+ lere N3/41
y.+ lerinde K12/188

yėr **: Yer, mekan.**

y.+ ī K12/72, O15/41, O15/42
y. M6/44, M7/86, ŞK6/10, ŞK8/64,
ŞK10/81, ŞK14/73, ŞK18/49, ŞB2/22,
ŞB2/33, ŞB2/47, ŞB2/80, ŞB3/3,
ŞB3/7, A9/46, İ2/94, İ3/83, İ7/7,
K12/82, ND3/19, O5/14, O16/5,
O19/32, Y5/139, Y5/155, Y5/358,
Y5/43,
Y5/44, Y5/50
y.+ de M7/52, M8/110, ŞK2/59,
ŞK3/124, ŞK3/67, ŞK4/141, ŞK7/177,
ŞK7/199, ŞK7/72, ŞK7/73, ŞK7/77,
ŞK7/86, ŞK10/114, ŞK10/125,
ŞK15/53, ŞK15/55, ŞK15/79,
ŞK18/272, A3/264, A6/66, A11/102,
İ3/137, İ3/92, İ4/45, İ5/9, İ5/179,
K7/13, K7/169, N1/138, N5/9, N8/75,
O8/39, O20/168, Y1/53, Y5/394,
Y6/114, Y7/21
y.+ dē ŞK18/277, ŞK18/411, K12/176,
O21/44
y.+ den M8/59, M11/24, ŞK4/133,
ŞK4/71, ŞK17/89, ŞK18/49, İ3/159,
N1/224, Y6/114, Y8/51
y.+ dē^{y}miş ŞK7/69
y.+ e M6/7, M6/36, M8/64, M9/22,
ŞK4/71, ŞK5/51, ŞK7/188, ŞK8/103,
ŞK8/12, ŞK8/38, ŞK8/86, ŞK8/90,
ŞK9/64, ŞK13/35, ŞK13/88, ŞK15/40,
ŞK17/300, ŞK18/247, A1/124, A3/5,
A3/190, A3/197, A11/24, İ1/75, İ2/73,
İ3/124, İ4/13, İ4/41, K4/5, K6/201,
K9/13, K9/22, K9/44, K12/203, N1/69,
N7/6, N8/33, N8/36, N8/46, N8/50,
N8/51, ND4/170, ND4/171, Y4/178,
Y5/156, Y5/392, Y5/406, Y6/138,
Y6/66, A4/90
y.+ ē ŞK17/300, ŞK18/411, İ3/98,
Y5/406
y.+ i M6/45, M7/28, ŞK1/27, ŞK2/122,
ŞK8/58, ŞK17/13, A6/74, İ7/54,
K5/122, K9/114, K12/176, K12/73,
N1/89, ND4/41, ND4/64, ND6/29,
O12/14, O21/3, O21/4, O21/5, Y4/283
y.+ ide İ3/137
y.+ idir N1/143
y.+ im ŞK3/28, ŞK17/11
y.+ imi ŞK10/53, N4/26
y.+ imiz M6/6, O18/38
y.+ in ŞK10/21, K9/73, K9/75
y.+ inde M1/38, ŞK4/79, K2/29,
O14/43, O21/3, Y5/72
y.+ ine M1/37, M7/27, M8/25, ŞK4/72,
ŞK10/99, ŞB3/17
y.+ iñe ŞK3/66
y.+ iniñ ŞK11/60

y.+ iydi M6/45
y.+ ler ŞK4/111
y.+ lerde M8/117
y.+ lerdē ŞK3/44
y.+ leri İ7/12
y.+ nen ŞK8/142

yēr : **Yer, mekan.**
y. ŞK7/31, A4/18, O13/54
y.+ de O17/77

yèr tut - : **Vaktinden önce gidip yer bulmak.**
y.- arıḳ O13/6

yèrī - : **Yürümek**
y. O15/43, O15/44
y.- y M7/51

yērī - : **Yürümek**
y.- n N1/288

yerīd - : **Yürütmek.**
y. ŞK18/136

yère çal - : **Dövmek.**
y.- ıyom ŞK4/130

yere sağlam bas - : **Emin olmak.**
y.- anı M12/83

yerēn : **Yaren, sevgili.**
y.+ i O7/13

yeri - : **Yürümek.**
y. K7/124, K7/148, O14/4, Y5/119, M10/37, ŞK2/75, ŞB2/18, O14/3
y.- di ŞK17/313
y.- mez O9/51
y.- mişlēr ŞK18/288
y.- n ŞK2/121, K2/5, N1/289, ŞK18/239, K5/25, K5/27
y.- ñ ŞK2/63, ŞK10/154, ŞK10/157, ŞK18/133, ŞB2/117, ŞB2/24
y.- rdi A12/44
y.- siñ A10/61, A10/62
y.- y A3/142
y.- yeceg O21/30
y.- yemediğında A4/169
y.- yemezlerdī O16/29
y.- yemiy K7/107
y.- yen Y5/120
y.- yig Y5/150

yeri : **Geri, tekrar.**
y. A1/90, A1/91, A4/170, K6/98, Y5/231

yèri - : **Yürümek**
y. A12/60, O14/3, ŞK17/55
y.- mes O19/9
y.- ñ ŞK17/315, K7/31
y.- yemīm K11/21

yēri - : **Yürümek**
y.- mişler ŞK18/289
y.- n ŞK18/246

yerid - : **Yürütmek.**
y.- illerdi A10/62

yerinǎder : **Yerine kadar.**
y. Y4/256

yeriş - : **Erişmek.**
y.- di A7/18
y.- miş A7/28
y.- mişdi A7/4

yerleş - : **Yerleşmek.**
y.- dī Y4/111
y.- in Y4/109
y.- incig Y4/111

yèrleş - : **Yerleşmek.**
y.- dīmizde ND4/29
y.- di O11/25
y.- dig ND4/19
y.- mişlēr İ5/5

yērleş - : **Yerleşmek.**
y.- eg Y4/107

yerleşim : **Yerleşim.**
y. İ7/54

yèrli : **Yerli.**
y.+ si O22/65

yer meleggēsi : **Yer Meleği.**
y. ŞB2/96

yesir : **Esir.**
y. A5/35

yēsir : **Esir.**
y.+ ler A5/62

yesir al - : **Esir almak.**
y.- mışlār ŞK18/231

yēsirgil : **Esirler, kişi adı.**

y. ŞK17/301

yėşĪl : **Yeşil, renk adı.**
y. ND4/42

yeşer - : **Yeşermek.**
y.- iyō İ6/90
y.- sin K10/79

yeşil : **Yeşil, renk adı.**
y. M12/84, ŞB6/93, ŞB6/96, A1/163, A6/15, A6/17, A8/109, A11/60, A11/64, İ1/46, İ6/88, K3/14, Y1/129, Y1/53, Y7/7, Y7/16, Y8/11
y.+ e O7/24
y.+ i A6/18

yēşil : **Yeşil, renk adı.**
y. A5/236
y.+ nē A6/12

yeşil yeşil : **Yeşil.**
y. A11/109

yeşillĪ : **Maydanoz, tere vb. sebzelerin ortak adı.**
y.+ n ŞK4/87

yeşiller : **Yeşiller, kişi adı.**
y.+ in ŞB6/97

yeşilli : **Maydanoz, tere vb. sebzelerin ortak adı**
y. A10/39

yeşillig : **Maydanoz, tere vb. sebzelerin ortak adı**
y. Y1/53
y.+ de ŞB2/84

yeşillik : **Maydanoz, tere vb. sebzelerin ortak adı**
y. ŞK4/85, ŞB2/83

yet - : **Yetmek.**
y.- di A1/66
y.- er ŞK18/347, İ3/14, K7/48
y.- erdi A12/35
y.- eʳsin ŞK18/332
y.- iye ŞK14/15
y.- iyōr O18/43
y.- miye ŞK14/40
y.- miyu İ5/129
y.- miyü A12/36

yėT - : **Yetmek.**
y.- di ND4/168
y.- eli M6/93
y.- ennerin İ5/72
y.- er ŞK18/347, İ4/34
y.- erim ŞK18/338
y.- Ti M6/93

yēT - : **Yetmek.**
y.- dim Y5/222
y.- en İ5/112
y.- medi İ4/4

yēten : **Yeniden.**
y. ŞK4/74, ŞK12/43

yeteneg : **Yetenek, kabiliyet.**
y. M8/96

yetenegsĪ : **Yeteneksiz.**
y. M8/95

yeter : **Yeterli.**
y. ŞK4/196, ŞK4/199, A3/34
y.+ i O22/93

yėter : **.Yeterli**
y. K11/23, N1/104

yėtgi : **Yetki, görev.**
y.+ si O9/113

yetgili : **Görevli.**
y. K12/8

yėtgili : **Görevli.**
y.+ lere M7/15

yetim : **Babası olmayan kimse.**
y. A1/18, K7/137
y.+ imi K9/136

yėtir - : **Yetiştirmek.**
y.- emedim ŞK9/57

yetiş - : **Yetişmek, ulaşmak.**
y. A3/127, O7/42
y.- dim O17/63
y.- enner O11/39
y.- ib K7/135
y.- iliy A13/121
y.- incē K7/138
y.- miş Y1/177
y.- sin O7/43
y.- ti ND4/60

yėtiş - : **Yetişmek, ulaşmak.**
y.- dig M6/88
y.- dim O17/63

yetişdir - : **Yetiştirmek, ulaştırmak.**

y.- dī O11/40

yetmiş : **70, sayı adı.**
y. ŞK6/77, ŞK15/63, A1/181, A1/182, A4/133, A7/68, A8/16, A9/17

yėtmiş : **70, sayı adı.**
y. ŞK6/75

yeyeñ : **Yeğen.**
y.+ igi N1/196

yeyiT : **Yiğit.**
y. A12/20, A12/21, A12/22, A12/25, A12/26

yı - : **Yığmak.**
y.- āllarıdı A11/24, A11/25

yıbran - : **Yıpranmak, eskimek.**
y.- dıġ O13/38

yıġ - : **Yığmak.**
y.- allarıdī K6/44
y.- ardıḳ O20/41
y.- arıḳ O13/15, O13/15
y.- dıḳ ŞK7/105
y.- dın K6/198
y.- massam ND4/141

yıġıl - : **Yığılmak.**
y.- mış K12/64

yıġıntı : **Yıkıntı.**
y. A12/82, A12/83, A12/84
y.+ sı A12/83

yıġma : **Yığmak işi**
y. Y4/229

yıḫ - : **Yıkmak.**
y.- an ŞK18/146
y.- arım N1/319, N1/320
y.- arīm N1/320, N1/323
y.- ārīm N1/320
y.- arsın ND4/142
y.- ıyī ŞK10/193
y.- iy A3/201

yıḫī - : **Yıkamak.**
y.- r A4/6

yıḫa - : **Yıkamak.**
y.- maz A11/68
y.- miyrim A3/243
y.- n A1/229
y.- r A5/156, A11/68, K9/107
y.- rdıġ K9/104
y.- rdıḫ A8/77, A8/89, A8/92
y.- rdım A1/153
y.- rım N1/324
y.- yim A1/229

yıḫamı : **Yıkamak işi.**
y.+ ya A1/218

yıhan - : **Yıkanmak.**
y.- iydim İ7/80

yıḫan - : **Yıkanmak.**
y.- dıġdan M7/41
y.- dī M7/39, M7/42
y.- ır K10/24
y.- malī M9/48

yıḫdıyar : **İhtiyar.**
y. İ6/28

yıḫı - : **Yıkamak.**
y.- yabilīr A11/67
y.- yabilir A11/67
y.- yamaz A11/69
y.- yíb N2/77
y.- yō İ2/80
y.- yrīm A4/5

yıḫıl - : **Yıkılmak**
y.- ın Y5/408
y.- iyī ND4/143
y.- mazdı Y5/73
y.- mış ŞK18/144, O20/170, O20/247
y.- sın ŞK7/191

yıḫi - : **Yıkamak.**
y.- y A1/76
y.- ycaḫlaʳ A1/221
y.- ycıñ M7/80
y.- yōḳ İ5/174
y.- yoñ A5/242

yıḫu - : **Yıkamak.**
y.- yūlar A11/66

yıḳa - : **Yıkamak.**
y.- dī Y1/59
y.- rımış İ5/17

yıḳā - : **Yıkamak.**
y.- rdı ND4/36

yıḳan - : **Yıkanmak.**
y.- míye Y6/108

yıḳán - : **Yıkanmak.**
y.- miye Y6/107

yıḳı - : **Yıkamak.**
y.- yōdūġ İ7/81
y.- yuduġ İ7/81

yıl : **Yıl, sene.**
y. M7/62, M7/83, A3/161, A3/45
y.+ a ŞK15/44
y.+ da Y8/71
y.+ dan M7/4, M7/66, ŞK15/44
y.+ ı Y8/10
y.+ ın M7/60, ŞK5/80
y.+ ında K12/9
y.+ ındā K12/27
y.+ ī M7/18
y.+ lar Y8/10
y.+ lār K9/120
y.+ larcā ND2/6, ND2/13
y.+ larda ŞK7/90
y.+ larımız N3/6

yīl - : **Yığılmak.**
y.- ımış ŞK12/40

yīlı : **Yığıntı.**
y. ŞK12/40, İ5/186

yılan : **Yılan.**
y. M6/45, İ3/80, K6/113, N5/4, N5/10, Y1/104, Y1/62, Y1/70, Y5/316, Y5/420, Y5/422, Y5/426, Y5/427, Y5/430, Y5/431, Y5/434, Y5/436
y.+ a Y5/422, Y5/435
y.+ ı Y5/431
y.+ ın Y5/428, Y5/429, Y5/432, Y5/433
y.+ ıñ A5/186, A5/188, A5/189
y.+ īn Y5/430
y.+ la Y5/418
y.+ na Y1/68
y.+ narın Y1/60

yıldız : **Yıldız.**
y. ŞK14/10, ŞK14/11, ŞK14/23, ŞK14/26
y.+ a ŞB7/65
y.+ lar ŞK16/21
y.+ larıñ ŞK14/27, ŞK14/28

yıllıġ : **Yıllık.**
y. M7/19, ŞB2/51, ŞB3/9

yılmaz : **Yılmaz, kişi adı.**
y. Y6/34

yımırta : **Yumurta.**
y. A4/169

yımıŕta : **Yumurta.**
y. K6/201

yın : **Yan, taraf.**
y.+ narı ŞK9/41

yīn : **Yığın.**
y.+ ına İ6/25

yırā : **Yırak, ırak, uzak.**
y. ŞK17/314

yırāġ : **Yırak, ırak, uzak.**
y. ŞK17/213

yırāz : **Yılmaz, kişi adı.**
y. Y6/35

yırt - : **Yırtmak.**
y.- ar Y7/30
y.- arsañ O18/12
y.- dılār İ4/51
y.- ıḳ ŞK18/271

yırtıcı : **Yırtıcı, vahşi.**
y. ŞK7/54

yırtıl - : **Yırtılmak.**
y.- dı M1/6, M6/10
y.- ırdī ŞK9/32

yi - : **Yemek yemek.**
y. A4/165, N5/18, ND6/18, O10/59, O20/162, M11/26, ŞK12/16, ŞK17/39
y.- dī A11/105
y.- dīm O12/15
y.- dīñ N7/9
y.- dığımız A1/158
y.- di M9/22, M9/23, ŞK8/147, ŞK16/29, A5/28, K12/184, O14/50, O14/65
y.- dikden A5/49
y.- diler ŞK13/132, A2/98, K6/171
y.- dim M2/4, M2/7, M2/13, M11/32, ŞK11/22, A3/121, K6/55, Y5/391
y.- dim M2/4
y.- diñ M2/6, ŞK11/18
y.- dirrik M12/56
y.- dū A5/181
y.- ller M9/12, ŞK13/14

y.- llēr Y4/15
y.- llerdī ŞK7/34
y.- llermiş ND5/26, Y5/23
y.- m ŞK11/39
y.- me ŞK17/39
y.- mīy K2/32
y.- máḫ A3/270
y.- medi Y1/16
y.- medik M6/93
y.- medim M6/92, ŞK11/20
y.- meglerimizi M1/15
y.- meli M9/35
y.- mem M11/27, M11/31, ŞK11/16, ŞK11/23, A13/102, İ3/9, Y1/15
y.- memiş M11/25, O10/65
y.- memişe K9/92
y.- messē M4/19
y.- messen K12/151
y.- meye A1/38
y.- mez ŞK17/164, O1/22, Y5/128
y.- mezdim ŞK9/44, ŞK17/39, Y4/128
y.- micek K9/96
y.- miş M11/24, A5/11, K6/122, N5/42, O10/65, O20/246, Y1/145
y.- mişler K2/14
y.- mişlēr M7/20
y.- miye ŞB2/33
y.- miyeceg M11/21
y.- miyen ŞK4/174, K9/94, Y5/188, Y5/190
y.- miyom Y4/135
y.- miyōm Y4/112, Y4/131, Y4/134
y.- miyosan İ4/19
y.- ñ ŞK2/121, A5/253, N5/18, O19/57
y.- nirdī M1/26
y.- nmiş M7/22
y.- r M5/29, ŞB3/18, ŞB3/25, K6/140, O13/5, O19/66, Y8/73, M1/20
y.- rdi A3/8
y.- rdig ŞK7/171, ŞK7/170
y.- rdik M9/27, A8/110
y.- rig O17/66, N5/33
y.- ridī ŞK7/148
y.- rik A5/145, O17/66
y.- rim ŞK11/23
y.- rler M12/56, A6/20
y.- rmiş N6/10, N6/14
y.- rse A5/246
y.- se A3/42
y.- sene ŞK11/43
y.- siñ O18/16
y.- síñ ŞK17/43
y.- y ŞK4/148, A1/46, A4/165, K7/106
y.- yaḫ A4/15
y.- ycīg M9/11
y.- ycek K7/165
y.- ye Y2/26
y.- yeceg İ2/37, K12/149, O13/33
y.- yecegleri M1/21
y.- yecegse K12/59
y.- yecek M6/56, N2/53
y.- yēg N7/10
y.- yelerimiş Y5/21
y.- yeli ŞK11/22
y.- yem A5/57
y.- yemīm M9/26
y.- yēmedik K12/47
y.- yemedim ŞK12/17
y.- yemem İ3/9
y.- yemezdim A5/102, A5/105
y.- yemezmiş N2/9
y.- yemiy N8/65
y.- yemiylēr K12/39
y.- yene A6/79
y.- yenneri Y5/288
y.- yesin ND3/22
y.- yım M4/10
y.- yi ŞK4/9, ŞK10/31, ŞK10/32, Y2/74
y.- yig Y5/151
y.- yin K10/86
y.- yiñ K2/12
y.- yle A1/207
y.- yler ŞK10/18, N8/20
y.- ylēr O19/28, O19/51, O19/52
y.- yụm N2/28
y.- yo ŞB2/40, N2/19
y.- yō İ5/169, İ6/89, İ6/90
y.- yōdu A6/72
y.- yoduḳ ŞK4/141
y.- yoġ İ5/169, İ5/170
y.- yōġ İ5/175, İ5/182
y.- yolar M9/30, ŞB2/41, A6/20
y.- yōlar A11/96
y.- yolardı ND5/10
y.- yom Y2/14
y.- yon Y2/13
y.- yosan İ4/18
y.- yö ŞB3/27
y.- yüm İ4/17

yī - **: Yığmak.**
y.- mışlar İ6/20

yi’ - **: Yemek yemek.**
y.- yōġ İ5/171

yī - **: Yemek yemek.**
y.- k K5/17, O3/70, O17/74, Y5/130, Y7/4
y.- m M3/11, M4/11
y.- miş K6/122
y.- ñ N5/18

y.- r M5/29, K6/201, N6/9
y.- rdig M1/11, M1/14
y.- rdik ŞK8/62, O19/14
y.- rıḫ A4/10
y.- rmiş N6/10
y.- rsem Y2/28
y.- señ N5/18
y.- y K7/106
y.- yi ŞK7/80
y.- yib N7/16
y.- yk ŞB4/6
y.- ʸk Y7/5
y.- yḳ ŞB4/6

yīd : **Yiğit.**
y.+ e İ4/34

ʸib : **İp.**
ʸ. A3/266

yid : **Yiğit.**
y.+ īñ ŞK1/41

yīd : **Yiğit.**
y. ŞK10/76, N1/139, N1/19, N1/275
y.+ imī ND1/52, ND1/58
y.+ leri ŞK18/32
y.+ siñ ŞK18/95

yiddi ġızlar : **Yedi Kızlar.**
y.+ a ŞK18/278, ŞK18/280, ŞK18/281
y.+ ı ŞK18/281
y.+ ıñ ŞK18/287

yidi : **Yedi, sayı adı.**
y. M2/4, ND4/76

yīdigen yıḫıl - : **Gençken ölesin anlamında beddua.**
y.- asın Y4/241

yidir - : **Yedirmek.**
y.- īr N6/8
y. O20/162
y.- diñ ŞK17/52
y.- emez K6/55
y.- ir O20/89
y.- iyim İ5/176
y.- mē K12/55
y.- mez O20/90
y.- mişlēr ŞK17/57
y.- rig ND6/74

yīdir - : **Yedirmek.**
y.- isiñ ŞK2/72

yiēn : **Yeğen.**
y.+ im O7/9

yigen : **Yeğen.**
y.+ iñ N1/199

yīgen : **Yeğen.**
y.+ ini N1/217

yigid : **Yiğit.**
y. ŞB2/35, N1/103, N1/145
y.+ leriñ K5/126

yigidlig : **Yiğitlik.**
y. N1/167

yigit : **Yiğit.**
y. N1/131
y.+ dī N1/162
y.+ didi O20/65

yīgit : **Yiğit.**
y.+ di O20/62

yīgid : **Yiğit.**
y. ŞB2/34, N1/130

yiḫa - : **Yıkamak.**
y.- yivėriyō ND6/42

yiḫā - : **Yıkamak.**
y.- rım ND6/31

yiḳan - : **Yıkanmak.**
y.- ırdı ND4/121

yīḳan - : **Yıkanmak.**
y.- acaġ ND4/118

yil : **Yıl, sene.**
y.+ lardır K12/9
y.+ ler A11/23
y.+ lerē ŞK17/88
y.+ lerinin M11/21

yīḫa - : **Yıkamak.**
y.- dıġdan ND6/31

yīḳa - : **Yıkamak.**
y.- rdıġ ND4/121

yīḳan - : **Yıkanmak.**
y.- dīmızda ND4/121
y.- ır ND4/122

yīn - : **Yeme işi yapılmak.**
y.- irdi M1/22

yĭñek : **Yemek.**
y. ŞK18/208

yĭr : **Yer, mekan.**
y. ŞK18/248

yĭt : **Yiğit.**
y. ŞK15/72, N1/20
y.+ ler ŞK4/22, ŞK4/27, ŞK4/33, ŞK4/39, ŞK4/45, ŞK4/51, ŞK4/56, ŞK4/63, A13/42

yĭT : **Yiğit.**
y.+ ler A5/137

yimbir : **Yirmi bir, sayı adı.**
y. M6/5, ŞK9/13
y.+ ine ŞK14/44

yimbiř : **Yirmi bir, sayı adı.**
y.+ ine ŞK2/55

yimbir : **Yirmi bir, sayı adı.**
y.+ ine ŞK2/54

yime : **Yemek.**
y. M9/33, A3/265

yimē : **Yemek.**
y. M9/22, M11/31, İ7/10, N7/17, O10/59, O17/49
y.+ ñ ŞK18/209
y.+ ni M1/20, M5/29, M9/34, ŞB3/25, M9/35

yimeden içmeden kesil - : **İştahı olmamak.**
y.- iy ŞB7/24

yimeden işmeden kesil - : **İştahı olmamak.**
y.- iñ K2/34
y.- iy K2/33

yimeg : **Yemek.**
y. ŞB3/24, A5/253, A11/56, A11/57, A11/59, İ5/146, K12/47, K12/55, N7/7, N7/8, N7/17, ND4/36, O3/10, O3/11, O3/12, O3/27, O3/70, O12/24, O17/49, O18/6, Y7/4
y.+ ler M9/59, K7/169, O10/6, O14/19, O17/41
y.+ leri A11/58
y.+ lerimiz K10/100
y.+ lerini ŞK13/14

yimēg : **Yemek.**
y. M7/90, O2/40, O18/7
y.+ ler M1/22, M1/31, ŞB3/16

yimēg' : **Yemek.**
y.+ ler O3/28

yimeglĭ : **Yemekli davet.**
y. K8/10

yimek : **Yemek.**
y. ŞK4/141, ŞK4/148, ŞK5/97, ŞK13/132, ŞK17/168, ŞK17/289, O1/22, Y7/4

yimek mimek : **Yemek.**
y. A6/86

yimi : **Yemek.**
y. ŞK10/86, ŞK14/9, O9/96
y.+ ye A1/185

yimle - : **Yem vermek.**
y. ŞK17/39, ŞK17/40

yin - : **Yenmek (Yemek).**
y.- eceg K12/205
y.- ecek ŞK13/132
y.- ir M2/41, A8/107, K12/199, O13/31
y.- irdi A8/107, A8/110
y.- mez A5/245
y.- miyo A5/245

yine : **Yine, yeniden.**
y. ŞK4/112, ŞK15/63, A4/170, A9/56, İ5/93, K12/180, K12/195

yip : **İp.**
y. A3/266

ʸip : **İp.**
ʸ.+ e ŞK8/40

yir : **Yer, mekan.**
y. O10/55
y.+ de M9/23, ŞK18/102, ŞB2/32, İ8/6, K10/32, O5/23, O10/12, O11/4, O14/22, O19/33, O19/42, O20/174, O20/170, O20/187
y.+ dē O6/13, O19/64
y.+ den ŞK3/53, ŞK11/41, ND4/76
y.+ e M9/22, ŞK18/232, A1/298, A2/103, N1/147, O2/12
y.+ ē ŞB2/86, O2/10
y.+ i N1/90, O9/61
y.+ in O6/26
y.+ inden ŞK18/294

y.+ lerde M8/117, ŞK3/45
y.+ lerdē M1/36
y.+ lere M1/31

yiri - **: Yürümek.**
y. N5/20
y.- dim O21/44

yirmī **: Yirmi, sayı adı.**
y. A5/149, O4/16

yirmīūn **: Yirmi gün.**
y. ŞK6/55

yirmi **: Yirmi, sayı adı.**
y. M10/8, ŞK4/156, ŞK7/120, ŞK7/53, ŞK10/85, ŞB3/5, ŞB4/4, A1/189, A1/190, A2/29, A2/31, A3/12, A5/149, A5/150, A5/156, A5/159, K2/15, K2/16, K6/175, K9/66, K12/60, ND3/5, O7/32, O7/62, O14/121, Y6/149
y.+ si ŞK7/161, ŞK8/77
y.+ sinde ŞK14/44, ŞK14/47, A10/10, A10/11, Y5/162, Y6/49, Y6/50
y.+ sine ŞK8/77

yiřmi **: Yirmi, sayı adı.**
y. K9/30, K9/50, O7/62

yirmi beş **: Yirmi beş, sayı adı.**
y. A7/7, K6/146

yirmi biř **: Yirmi bir, sayı adı.**
y. O14/112

yiřmi dört **: Yirmi dört, sayı adı.**
y. K9/50

yirmi iki **: Yirmi iki, sayı adı.**
y. ŞK9/13, ŞK9/14, ND3/5

yiřmi yidi **: Yirmi yedi, sayı adı.**
y. O7/52

yirmilik **: Yirmi yaşında olan.**
y. A5/149

yirmilū **: Yirmi yaşında olan.**
y.+ nda ŞK8/84

ʸirpadan **: Birdenbire, aniden.**
ʸ. ŞK14/9

yiT - **: İtmek.**
y.- dim ŞK6/127
y.- er ND6/22, O4/19
y.- erdi ND4/77

yitīr - **: Kaybetmek.**
y.- miş ŞK9/51

yite yitē **: İterek.**
y. M10/29

yitir - **: Kaybetmek.**
y.- miş ŞK9/73
y.- mişim O4/14

yitiş - **: Gelişmek.**
y.- illerdī M8/104

yitiş - **: Çekişmek.**
y.- dīg ŞK18/6
y.- miş ŞK18/399

yiyece **: Yiyecek.**
y.+ ñ O13/33

yiyecē **: Yiyecek.**
y. ŞB2/32

yiyeceg **: Yiyecek.**
y. ŞK18/255, ŞB2/29, A10/59, K11/4, O20/108
y.+ lerimizī M1/14, M1/15

yiyecek **: Yiyecek.**
y. M6/56

yiyen **: Yeğen.**
y. K12/63
y.+ i Y4/252
y.+ im O4/3, O5/9, O8/59, O13/48
y.+ imsin ŞK12/3

yiʸēn **: Yeğen.**
y. ŞK14/12

yùġ - **: Yığmak.**
y.- ar ŞK11/21

yùñ **: Yün.**
y. ŞK8/61

yùñ müñ **: Yün.**
y. ŞK8/60

yo **: Yok, varın karşıtı.**
y. M10/3
y.+ du A9/19, M1/28, ŞK1/8
y.+ ūdu A9/4, A10/59, A12/65, İ3/6,

İ5/118, İ5/56, İ5/60, İ5/62,
İ5/96, Y7/14, Y8/7
y.+ ūdū A9/4, İ5/155, İ8/27
y.+ ūḳan ŞK6/27
y.+ ūmus Y6/104
y.+ ūmuş Y5/151
y.+ ūsa A6/56, A6/57, A6/58
y.+ usa A6/47, A6/48
y.+ usā ŞK2/66

yȯ **: Yok, varın karşıtı.**
y. O17/34

yō **: Yok, varın karşıtı.**
y. ŞK7/25, ŞK8/178, A4/154, İ3/28,
ND6/53, O10/100, Y1/109, Y6/63
y.+ du ŞK13/16, ŞK17/159, ŞK17/57
y.+ muş A12/71
y.+ sa M10/40, A3/95, İ2/90, İ7/97,
Y5/106, Y5/53, Y8/55
y.+ sam Y5/154, Y5/155
y.+ udu ŞK2/104, ŞK7/212, ŞK9/16,
ŞK17/15, ŞK17/17, ND4/130,
ND4/182, ND4/30, ND4/65, ND4/66,
ND4/68, ND4/69, ND4/77, ND6/16,
ND6/17
y.+ ūdu ŞK7/211, ŞK7/212, ŞK16/4,
İ5/119
y.+ udun ND4/107, ND4/181
y.+ usa ND6/6

yoġ **: Yok, varın karşıtı.**
y. M5/5, M6/25, M6/91, M8/27,
ŞK3/105, ŞK3/63, ŞK5/11, ŞK5/50,
ŞK5/59, ŞK6/84, ŞK7/154, ŞK7/157,
ŞK8/108, ŞK8/118, ŞK8/174, ŞK8/69,
ŞK9/12, ŞK10/181, ŞK11/58, ŞK13/41,
ŞK13/54, ŞK13/56, ŞK13/87, ŞK16/13,
ŞK17/216, ŞB2/116, ŞB2/22, ŞB4/5,
ŞB5/3, A1/112, A1/99, A3/5, A3/9,
A3/168, A4/152, A4/162, A11/45,
A12/113, A12/93, A13/111, A13/47,
A13/85, İ1/120, İ2/54, İ4/10, İ5/135,
İ5/136, İ5/183, İ5/69, İ6/106, İ6/61,
İ7/8, İ7/78,
İ7/86, K2/27, K2/39, K5/11, K5/56,
K5/65, K6/111, K6/200, K7/144,
K7/149, K9/35, K9/39, K9/91, K9/96,
K12/93, N1/167, N1/99, N6/12, N8/30,
N8/37, ND4/45, ND4/91, ND6/5, O1/8,
O1/24, O2/14, O2/15, O2/25, O2/30,
O2/33, O11/30, O16/28, O17/58,
O17/75, O17/81, O18/13, O19/29,
O19/36, O20/114, O20/131, O20/22,
O20/55, Y1/101, Y1/109, Y1/11,
Y1/110, Y1/134, Y1/171, Y1/81,
Y2/62, Y4/34, Y4/40, Y5/113, Y5/129,
Y5/138, Y5/147, Y6/9, Y6/103,
Y6/137, Y6/89, Y6/90, Y7/21
y.+ du M1/27, M9/32, ŞK7/114,
ŞK7/212, İ5/61, K9/28, O12/18,
O13/53, O20/23, O20/79, O21/7,
Y5/200
y.+ dū ŞK7/89, A5/7, Y5/257, Y6/17
y.+ dukine O13/8
y.+ dur ŞK7/136, ŞK7/142, ŞK7/152,
ŞK11/56, ŞK18/334, İ3/88, K7/13,
K7/77, N7/35, Y6/111, Y6/138
y.+ durdu ŞK18/434
y.+ ġına O13/20, O18/47
y.+ ḳına A11/103, O13/20
y.+ mış ND3/19
y.+ mùş M6/80, K2/3, N8/4, N8/60
y.+ muş K2/45, N4/4, N7/5, Y4/233
y.+ sa ŞK3/40, N7/29, O16/28,
O20/142, O20/198
y.+ sā ŞK3/50, ŞK17/61, ŞB1/25
y.+ tu ŞK7/187
y.+ ū ŞK1/13
y.+ udu A7/29
y.+ unan ŞK13/25

yȯġ **: Yok, varın karşıtı.**
y. ŞB2/33

yȯğ **: Yok, varın karşıtı.**
y. M9/49, ŞK1/10, ŞK1/17, ŞK1/49,
ŞK1/50, ŞK3/100, İ6/9, O9/117,
O17/59, O18/12, O20/42, Y1/39, Y8/10
y.+ dū ŞK1/48
y.+ dur ŞK8/7
y.+ mış ND3/4
y.+ sa ŞB2/105

yōġ **: Yok, varın karşıtı.**
y. M2/7, M2/42, M3/22, M5/23,
M7/59, M7/63, M7/84, M8/21,
M8/81, M9/49, M10/11, M10/28,
ŞK2/104, ŞK2/69, ŞK2/72, ŞK2/74,
ŞK2/76, ŞK3/124, ŞK3/13, ŞK3/67,
ŞK7/172, ŞK8/7, ŞK8/108, ŞK8/152,
ŞK8/170, ŞK9/13, ŞK9/16, ŞK9/17,
ŞK9/71, ŞK9/80, ŞK13/108, ŞK13/111,
ŞK17/4, ŞK17/9, ŞK17/169, ŞK17/216,
ŞK17/29, ŞK17/78, ŞK18/236,
ŞK18/284, ŞK18/306, ŞK18/327,
ŞB1/37, ŞB2/85,
ŞB4/5, A3/5, A3/12, A3/142, A3/150,
A3/208, A3/35, A10/9, A10/24,
A11/105, A11/16, A11/44, A11/62,
A11/65, A11/69, A11/70, A11/71,
A12/92, A13/138, A13/39, A13/44,
A13/52, A13/86, İ1/117, İ1/137,

İ1/141, İ2/8, İ2/19, İ2/25, İ3/29, İ4/17,
İ5/117, İ5/123, İ5/21, İ5/77, İ6/9,
İ6/31, İ6/68, İ7/56, İ7/76, İ8/3, İ8/22,
K2/26, K6/187, K6/192,
K6/64, K6/74, K6/75, K6/81, K6/82,
K7/105, K7/137, K7/97, K9/141,
K10/81, K11/5, K11/32, N1/109,
N1/113, N1/241, N1/299, N1/68,
N1/88, N4/21, ND2/17, ND3/27,
ND3/29, ND4/108, ND4/109,
ND4/112, ND4/134, ND4/151,
ND4/154, ND4/174, ND4/44, ND4/86,
ND4/87, ND4/89, ND4/94, ND5/3,
ND6/16, ND6/50, ND6/62, O2/5, O2/6,
O2/13, O2/15, O2/25, O3/22, O3/44,
O3/49, O3/51, O3/74, O4/12, O4/25,
O5/30, O5/44, O5/45, O6/17, O6/47,
O7/33, O7/50, O9/117, O9/62,
O10/101, O10/26, O10/27, O10/39,
O10/60, O11/4, O11/24, O12/21,
O13/13, O13/14, O13/32, O14/17,
O14/57, O14/62, O15/21, O16/12,
O16/19, O16/28, O17/4, O17/6,
O17/28, O17/29, O17/38, O17/46,
O17/47, O17/60, O17/69, O17/71,
O17/74, O17/79, O17/83, O19/29,
O19/30, O19/36, O19/63, O20/104,
O20/108, O20/109, O20/173, O20/36,
O20/42, O20/52, O20/55, O21/13,
O21/40, O22/36, O22/90, Y1/100,
Y1/128,
Y1/150, Y1/178, Y1/77, Y1/99, Y3/16,
Y4/9, Y5/138, Y5/20, Y5/225, Y5/278,
Y5/288, Y5/29, Y5/290, Y5/340,
Y5/414, Y5/70, Y6/9, Y6/114, Y6/134,
Y6/135, Y6/59, Y6/66, Y6/76, Y6/86,
Y6/89, Y6/94, Y8/48, Y8/62, Y8/64
y.+ dı O19/29, O21/39
y.+ du M2/32, M3/18, M7/79, M7/83,
K6/207, K11/30, N3/9, O10/54,
O14/17, O14/18, O17/4, O17/10,
O20/12, O21/8, O21/39, Y6/7
y.+ dū M9/7, ŞK7/114, ŞK7/89, İ6/68,
K10/68, O20/12, Y6/75
y.+ dur ŞK18/236, K6/54, O16/10,
O17/4, Y6/103, Y6/131
y.+ durdu O7/29
y.+ kine O14/17
y.+ muş ŞK18/358, ND2/4
y.+ mış ŞK18/198
y.+ sa M7/53, M8/85, ŞK3/50, İ8/3
y.+ Tu O20/21
y.+ um M3/5
y.+ umuş ŞB2/5

yoġ’ **: Yok, varın karşıtı.**
y. İ5/149, İ5/37, İ5/48, O2/8

yȯġ’ **: Yok, varın karşıtı.**
y. İ3/129

yōġ’ **: Yok, varın karşıtı.**
y. ŞK18/406, İ3/9, İ3/100, İ3/13, İ3/39,
İ3/99, İ5/135, İ5/192,
O3/22, O3/57, O4/3, O8/22, O8/32

yoġar **: Yukarı.**
y.+ dā O11/24

yoġarı **: Yukarı.**
y. O11/20

yoġārī **: Yukarı.**
y. ND4/26

yoġud **: Yahut.**
y. O19/10

yoġur - **: Yoğurmak.**
y.- dı K6/106
y.- duġ K10/89
y.- dūḫ A1/193
y.- ȯrdıḫ K10/107
y.- ullardī K6/63
y.- ur K6/91, K10/107
y.- urduḫ K10/104

yoġura yoġura : Yoğurarak.
y. A3/216

yoġurd **: Yoğurt.**
y. K6/144
y.+ uyin A1/119

yōġurd **: Yoğurt.**
y. O17/43

yoġurdçi **: Yoğurt işiyle uğraşan kimse.**
y. O19/58

yoġurt **: Yoğurt**
y. A1/100, A1/179

yoġut **: Yahut.**
y. İ5/123

yoḫ **: Yok, varın karşıtı.**
y. M12/9, M12/17, M12/26, M12/29,
M12/90, ŞK2/4, ŞK10/201, ŞK18/269,
A1/158, A1/179, A1/18, A1/183,
A1/195, A1/199, A1/205, A1/238,

A1/247, A1/36, A1/47, A1/52, A1/55, A1/57, A1/58, A1/79, A1/82, A1/83, A1/88, A3/142, A3/157, A3/207, A3/236, A3/252, A4/9, A4/10, A4/109, A4/14, A4/15, A4/152, A4/21, A4/81, A7/12, A7/55, A8/103, A8/111, A12/26, K2/27, K7/105, K7/106, K7/129, K9/10, K9/45, K12/167, N4/14, ND6/57, O2/25, Y4/257, Y4/267, Y5/122, Y5/48
y.+ dī A1/147
y.+ dı A1/135
y.+ di A1/19, A1/207, A1/33, A3/265, A4/140, A4/141
y.+ dír O2/5
y.+ du İ1/122, K6/205, K10/105, K10/15
y.+ dū A9/18
y.+ dudu K10/68
y.+ dur A7/34, A7/35, Y4/11
y.+ muş K1/4
y.+ sa ŞK5/53, ŞK6/103, A1/250, A3/208, A11/50, K7/81
y.+ sam O6/39
y.+ tī O2/14
y.+ ti A1/99
y.+ tur A7/12, O2/15
y.+ turdu K10/100

yȯḫ : **Yok, varın karşıtı.**
y. A8/110

yōḫ : **Yok, varın karşıtı.**
y. ŞK10/188, A1/158, A1/314, A2/104, A3/24, A4/9, A4/14, A4/72, A7/67, A8/107, A8/140, A11/45, K9/143, N1/72, Y4/241
y.+ dur A8/4

yoḫ çārıl - : **Düğünlerde erkeklerin çıkardığı sevinç ifade eden söz.**
y.- ır ŞK13/37

yoḫ hērîf : **Şaşırma ifadesi.**
y. Y5/58

yoʰ’ : **Yok, varın karşıtı.**
y. ŞK18/369

yoḫ ʿar(ı) : **Yukarı.**
y.+ dan N5/40

yoḫar(ı) : **Yukarı.**
y.+ da A13/33, ND6/27, ND6/28, O11/20, O11/21, Y5/384, O3/70, Y4/299
y.+ daḫı Y5/46
y.+ dan ŞK3/8, ŞK5/53, ŞB2/34
y.+ dayḫa İ6/37
y.+ dáydim M6/9

yoḫarı : **Yukarı.**
y. ŞK3/51, ŞK10/98, ŞK16/37, ŞB2/22, A5/173, A5/62, A5/63, A5/64, A10/42, A11/43, İ5/181, İ5/189, ND4/26, Y4/107, Y4/110, Y5/147, Y5/385,
Y5/44
y.+ sını O17/61

yȯḫarı : **Yukarı.**
y. Y5/349

yoḫarı höcüglüler : **Yukarı Höcük köyünden olan kimse**
y. Y5/116

yoḫari : **Yukarı.**
y.+ ya ŞB2/38

yoḫarī : **Yukarı.**
y. O9/29

yoḫḫarı : **Yukarı.**
y. A11/43

yoḫu çār - : **Düğünlerde erkeklerin çıkardığı sevinç ifade eden söz.**
y.- ıllar ŞK13/11

yoḫus : **Yahut, yoksa.**
y. ŞK7/199, ŞK8/60

yoḫuş : **Yokuş.**
y. ŞK13/7

yohuT : **Yahut, yoksa.**
y. A5/231

yoḫuT : **Yahut, yoksa.**
y. A5/186

yok : **Yok, varın karşıtı.**
y.+ sa K7/38

yoḳ : **Yok, varın karşıtı.**
y. M5/37, ŞK5/88, ŞK8/129, ŞK10/153, ŞK10/155, ŞK10/157, ŞK10/175, ŞK13/122, ŞK13/41, ŞK14/52, ŞB4/6, ŞB6/105, ŞB6/39, ŞB6/55, A5/215, A5/217, A5/99, İ6/96, O1/23, O1/24, Y5/240, Y6/131, Y6/76

y.+ ġan K11/6
y.+ ḳuna A5/107
y.+ muş ŞB6/3, ŞB7/3, A3/246
y.+ tur Y7/20

yȯḳ **: Yok, varın karşıtı.**
y. İ6/9

yōḳ **: Yok, varın karşıtı.**
y. ŞK7/82, A5/216, A5/72, A11/46, İ1/116, İ5/54, K5/35, Y5/236

yoḳarı **: Yukarı.**
y. ŞK16/20, İ4/5

yoḳsuzlū **: Yok olan.**
y.+ ndan Y6/106

yoḳus **: Yahut, yoksa.**
y. ŞK6/45

yol **: Yol.**
y. ŞK1/24, ŞK1/28, ŞK5/89, ŞK14/59, ŞK14/60, ŞK14/61, ŞK17/228, ŞK18/64, A1/50, A3/142, A13/59, İ7/23, ND4/54, O18/36, O22/68, O22/78
y.+ a M12/90, ŞK2/76, ŞK18/253, ŞB2/74, ŞB7/21, A3/118, ND6/64, O8/63, O8/71, O18/31, ŞK2/48, ND4/25
y.+ da M5/13, M12/90, ŞK2/17, ŞB6/7, A1/50, A3/122, K6/17, O15/8, Y1/145, Y4/79, Y5/124, Y5/125
y.+ dā K6/17, N4/9
y.+ dan ŞK18/250, A3/129, K7/177
y.+ lar M8/38
y.+ lār M8/45, M8/53
y.+ lara K2/44, K2/49
y.+ larda A3/125
y.+ lardā K5/84
y.+ lārda O23/17
y.+ ları A3/36
y.+ larıñı O23/18
y.+ ùn O18/19
y.+ ùnı Y5/94
y.+ u ŞK7/12, ŞK18/190, A3/194, A13/64, İ1/10, Y6/106, Y6/109, Y6/110, Y6/114, Y6/131, Y6/137, Y6/138
y.+ ū İ3/109
y.+ uda A3/122
y.+ um İ3/114
y.+ umuz Y6/131, Y6/135
y.+ un ŞB1/8, A1/78, A13/58, A13/59, İ3/117, K7/33, K9/88, K10/31, O10/18, Y5/29, Y6/106
y.+ una ŞK17/315, ŞK17/320, A4/78, A8/7, N4/5, N4/23
y.+ uñgu ŞK2/49
y.+ unu N4/7, N4/11, N4/24
y.+ unun İ6/94
y.+ uñun N1/34

yol - **:Yolmak.**
y.- a ŞK2/17
y.- allarıdı A8/123
y.- allarıdī K6/45
y.- arıġ O13/37
y.- arsıñ K9/18
y.- dan K12/170, O22/63
y.- iy O20/38
y.- unu N4/27
y.- urḫan İ1/38
y.- uyōḳ İ1/30, İ1/31

yōl **: Yol.**
y. Y5/25, Y5/26
y.+ a Y5/263
y.+ anın Y5/389
y.+ un İ3/165

yol açil - **: Yol açılmak,**
y.- acā A1/35

yol al - **: İlerlemek.**
y.- dıḫdan A3/122

yol at - **: Gitmemek.**
y.- arsın O13/42

yol çatı **: Yol ayrımı.**
y.+ na ŞK18/123
y.+ nda ŞK3/118, ŞK3/129

yol gösder - **: Yol göstermek.**
y.- iñ O22/63

yol vėr - **: Yol vermek.**
y. İ3/112

yol yoḫ **: Başka çare yok.**
y. M12/37

yola çıḫ - **: Yola çıkmak.**
y.- acām ŞK2/12
y.- iy ŞK2/6
y.- iyī ŞK10/135

yolā çıḫ - **: Yola çıkmak.**
y.- ārīm N1/316

yola çıḫıl - : Yola çıkmak.
y.- maz ŞK2/10

yola düş - : Yola düşmek.
y.- erdik ND4/25- 26
y.- müş ŞK16/24
y.- üyö ŞK15/53

yola ġoyul - : Yola düşmek.
y.- uy ŞB7/21

yȯla vur - : Yürümek.
y.- aḫ Y5/149

yolaḳ : Yolak.
y. Y5/223

yolculuġ : Yolculuk.
y. O9/70

yolçı : Yolcu.
y. ŞB2/76, Y4/224, Y4/225

yolçi : Yolcu.
y. A3/133

yolçí ed - : Yolcu etmek.
y.- iy A3/102

yolçi et - : Yolcu etmek.
y.- dıḫ A2/90

yolçu : Yolcu.
y. ŞB2/81, A13/61

yolçū : Yolcu.
y. İ3/166

yolçulıġ : Yolculuk.
y. O2/7

yoldaş : Aynı yolda yürüyen kimse.
y. A2/77
y.+ ı O21/48
y.+ ım İ3/32
y.+ ımdı O20/60
y.+ ıñdı O20/61

yoldaş yoldaş : Aynı yolda yürüyen kimse.
y. ŞK13/49, ŞK17/238

yoldaş yoldāş : Aynı yolda yürüyen kimse.
y. ŞK17/28

yollī - : Yollamak, göndermek.
y.- m O4/23

yolla - : Yollamak, göndermek.
y. A3/106, A3/111
y.- dım O8/63, O8/71
y.- maġ Y1/39
y.- miya ŞK17/303
y.- r O9/54
y.- yin ŞK15/14

yollā - : Yollamak, göndermek.
y.- mış O22/21
y.- r O9/54
y.- rıġ O3/66

yȯlla - : Yollamak, göndermek.
y.- rıġ O3/62

yolli - : Yollamak, göndermek.
y.- y K12/120, O4/4

yollu - : Yollamak, göndermek.
y.- yȯ ŞK2/51
y.- yolar ŞK15/15

yolma : Arpa, buğday vb. yolma işi.
y. A8/139
y.+ dan O19/50

yolma yol - : Arpa, buğday vb. yolmak.
y.- ardıġ K6/37, K9/16-17
y.- arsıñ K9/11, K9/15-16
y. urduḫ A4/22-23

yolma yōl - : Arpa, buğday vb. yolmak.
y.- ardıġ O19/14

yolmā yol - : Arpa, buğday vb. yolmak.
y.- īḳ K11/19

yolma yolmı : Arpa, buğday vb. yolma işi.
y.+ ya A8/130

yolmı : Arpa, buğday vb. yolma işi.
y.+ ya A4/22, K9/11

yolmi : Arpa, buğday vb. yolma işi.
y.+ yā O19/50

yolmu : Arpa, buğday vb. yolma işi.
y.+ ya A8/90, A8/91

yolumaç : Yolma işi.
y. A5/85

yolun - : Yolunmak.

y.- iy K9/16
y.- ur K9/12

yolun çatı : **Yol ayrımı.**
y.+ na A1/77

yomíyaci : **Yevmiyeci.**
y.+ ya ŞB4/4

yōn : **Yoğun, çok.**
y. ŞK6/44

yoncā : **Yonca, hayvan yemi.**
y. ND4/8
y.+ ñ ND4/7

yor - : **Yormak.**
y.- madız O4/34

yōr - : **Yoğurmak.**
y.- duġdan M10/6, M10/8, M10/10
y.- ma M10/5
y.- madan M10/3
y.- madılar O4/33
y.- masın O4/35
y.- ucuḳ ŞK4/113
y.- ucuñ A5/229
y.- ullar A5/230, A5/231
y.- ulur M2/34, M2/39
y.- ur M2/23, ŞK4/110
y.- urduġ M4/18
y.- urduḫ A1/32
y.- urduḳ ND4/23
y.- ursun A5/228

yōrd : **Yoğurt.**
y. M9/15
y.+ dan O17/50
y.+ u O9/57

yōrd çal - : **Yoğurt mayalamak.**
y.- āġ ŞK17/167

yōrd çiçē : **Papatya.**
y. İ5/168

yōrdla : **Yoğurtla, türkü söylerken çoşkuyu arttırmak için çıkarılan sesler**
y. ŞK3/77

yorġan : **Yorgan.**
y. M5/10, K10/41, O17/5
y.+ da K11/15
y.+ dī M5/10
y.+ ı ŞK6/71, ŞK6/79, A13/92, K11/15, Y6/144

yȯrġan : **Yorgan.**
y.+ ını K6/41

yōrġunnūġ : **Yorgunluk.**
y. ŞK2/115

yorġunnūġ : **Yorgunluk.**
y. M9/56

yȭrit - : **Yürütmek.**
y.- miyā ŞK8/158

yorul - : **Yorulmak.**
y.- dū M5/15
y.- duġ ND4/58
y.- dūm K9/133, K9/134
y.- duñ O9/22
y.- iyo ŞB2/21
y.- iyō ŞB2/32
y.- muş ŞK3/140

yōrul - : **Yorulmak.**
y.- muş K7/105
y.- muşum M6/14

yorulma : **Yorulma.**
y.+ ma K7/129

yorum : **Yavrum, şeklinde bir seslenme sözü.**
y. ŞK2/145, ŞK18/173, ŞK18/188, ŞK18/203, ŞK18/241, ŞK18/280, ŞK18/287, ŞK18/306, ŞK18/335, ŞK18/341, ŞK18/367, ŞK18/396, ŞK18/430, K5/31, K5/61, K6/147, O7/45, O14/21, O14/42, O15/15, Y1/160, Y5/404, Y5/410
y.+ lāʳ İ5/15

yȯrum : **Yavrum, şeklinde bir seslenme sözü.**
y. ŞK18/89

yōrum : **Yavrum, şeklinde bir seslenme sözü.**
y. M10/3, M10/23, M10/31, ŞK2/63, ŞK2/65, ŞK2/70, ŞK2/73, ŞK3/24, ŞK7/79, ŞK7/85, ŞK9/38, ŞK18/129, ŞK18/148, ŞK18/149, ŞK18/153, ŞK18/161, ŞK18/187, ŞK18/188, ŞK18/229, ŞK18/239, ŞK18/284, ŞK18/352, ŞK18/396, ŞK18/417, ŞK18/423, ŞK18/430, A5/107, A5/131, A5/95, A6/64, A12/51, A13/76, K5/12, K5/30, K5/42, K5/60, K6/158, K6/159, K6/161, O3/4, O3/12, O3/22, O5/3, O6/8, O7/47, O8/81, O10/107, O10/12, O10/44, O10/50, O10/64, O14/34,

O14/35, Y1/145, Y1/156, Y1/91, Y4/84, Y5/153, Y5/213, Y5/214, Y5/215, Y5/225, Y5/250, Y5/401, Y5/402, Y5/56

yōrūm : **Yavrum, şeklinde bir seslenme sözü**
y. ŞK6/108

yoūd : **Yahut.**
y. İ5/36

yoūr - : **Yoğurmak.**
y.- ullar Y4/6

yoūrd : **Yoğurt.**
y.+ umuş Y4/266

yōurd : **Yoğurt.**
y.+ unu A9/44

yoūrd çiçē : **Papatya.**
y. İ5/167

yoūrT : **Yoğurt.**
y. Y4/270

yo^{v} : **Yav anlamında söz.**
y. Y1/100

yozġadlı : **Yozgat ilinden olan kimse.**
y. O9/4

yozġaT : **Yozgat, yer adı.**
y.+ da K2/41
y.+ dan İ7/41

yozüyü : **Deve.**
y. ND4/27

yömiye : **Yevmiye.**
y.+ de A12/36

yön : **Yön, taraf.**
y.+ ümce N2/47
y.+ ümi O20/251
y.+ ümū̃ O18/54
y.+ ümü O18/54
y.+ ümüzü K5/61
y.+ ünü ŞK14/20, ŞK14/21, A6/80, N8/52, Y5/231

yönel - : **Yönelmek.**
y.- dim M7/7

yönetici : **İdareci.**
y. ŞK10/118

yöre : **Yöre, bölge.**
y.+ lerimizin ŞK13/105
y.+ niñ O17/25
y.+ si O5/14
y.+ sinde Y4/48
y.+ sine M7/70
y.+ sinen O5/13

yöreb : **Yan taraf.**
y.+ inde A11/109
y.+ ine A10/44, A13/145

yörid - : **Yürütmek.**
y.- miyā ŞK8/158

yöriye yörüye : **Yürüyerek.**
y. ND4/26

yörü - : **Yürümek.**
y.- dū̃ Y1/144
y.- dü Y1/145, Y1/146
y.- müş İ1/79, Y1/145
y.- ñ ŞK16/16
y.- n İ3/24
y.- yō Y1/144
y.- yodu ŞK4/160
y.- yün Y6/73

yörüd - : **Yürütmek.**
y.- üyō ND6/19

yörů - : **Yürümek..**
y.- di Y1/144

yo̊miye : **Yevmiye, ücret.**
y.+ ñi Y5/194

yu - : **Yıkamak.**
y. ND4/135
y.- ār N1/219
y.- duġum İ1/48
y.- dum İ3/148, İ3/164, K6/29, K6/34
y.- dūm ŞK13/59, K9/143
y.- duñ K6/30
y.- dūnu ŞK17/106
y.- madan K6/32
y.- muş İ3/132
y.- muyadın K6/24
y.- r A11/68
y.- rdū ŞK8/134
y.- rduġ ND4/119, ND4/135
y.- yaḫ A4/15
y.- yuñ ŞK17/63

yū - : **Yıkamak.**

y.- r ŞK8/133
y.- yom ŞK17/65

yud - : **Yutmak.**
y.- mam O9/19
y.- uñsa K6/24
y.- uyomuş ŞK5/104

yūd - : **Yutmak..**
y.- mış O18/9

yudur - : **Yıkatmak.**
y.- du K6/28

yuġ : **Yok, varın karşıtı.**
y. O6/5

yūġ : **Yok, varın karşıtı.**
y. O6/5

yū̄gle - : **Yüklemek.**
y.- dīler ŞK12/21
y.- rīk O13/14

yuġlu yuḳā : **Çok ince.**
y.+ mış A3/63

yūġseg : **Yüksek.**
y. İ6/5

yuḫal - : **İncelmek.**
y.- mazdıḫ A8/78

yuḫu : **Uyku.**
y.+ n O17/59
y.+ ya A3/9

ʸuḫu : **Uyku.**
ʸ.+ n A3/11

yūḳa : **İnce.**
y. İ6/42

yulaf : **Yulaf.**
y.+ ı K7/119

yum - : **Yummak.**
y. A3/140
y.- allardī A6/31
y.- uyūm ŞK7/176

yumʿāġ : **Hamur bezesi.**
y. M10/6

yuma : **Hamur bezesi.**
y. K6/30

yumaġ : **Hamur bezesi.**
y. ŞK6/117
y.+ larīn N2/36

yumaġ ėd - : **Hamur bezesi yapmak.**
y.- erdik ND4/49

yumaġla - : **Hamur bezesi yapmak.**
y.- r Y5/216

yumaḥ : **Hamur bezesi.**
y. Y5/254

yumı : **Yıkama.**
y.+ yā K8/18

yumırta : **Yumurta.**
y. K6/144, O17/43

yumırtā : **Yumurta.**
y. K6/144

yumış ʿāḳ : **Yumuşak.**
y. M7/30

yumu̇rtá : **Yumurta.**
y.+ yne Y5/205

yummālān - : **Yumulmak, kıvrılmak**
y.- ıġ ŞB2/104

yumurta : **Yumurta.**
y. A1/304, A4/170, A6/48, A6/57, A6/58, O21/43, Y4/270
y.+ nın Y5/206
y.+ nıñ ŞK6/29
y.+ yı A1/175

yumurtá : **Yumurta.**
y.+ yı A5/208
y.+ yi Y5/206

yumurtȧ : **Yumurta.**
y.+ yı M6/52

yumurtı : **Yumurta.**
y.+ yı ŞK12/15
y.+ ymış Y4/266

yumurti : **Yumurta.**
y.+ y M6/54

yumuşa - : **Yumuşamak.**
y.- mamış Y1/121

y.- sın M10/23

yunsur balıġ : **Yunus balığı.**
y. N8/59

yunus : **Yunus Emre, tassavvuf şairi.**
y. N7/27, N7/28
y.+ a N7/8

yunus emre : **Yunus Emre, tassavvuf şairi.**
y. N7/4, N7/32

yunus ėmre : **Yunus Emre, tassavvuf şairi.**
y.+ y N7/4

yur - : **Yoğurmak.**
y.- ruḳ M12/53
y.- uġ O13/23

yural : **Yular.**
y.+ ı ŞK8/56, Y2/7

yurd : **Yurt, vatan.**
y. K12/13
y.+ ū ND1/7
y.+ un ND1/20
y.+ uña K4/12

yurt : **Yurt, vatan.**
y. Y4/34
y.+ lar ŞK13/60

yusub :**Yusuf, kişi adı.**
y. ŞK18/15
y.+ un Y5/118

yusub ġarib : **Yusuf Garip, kişi adı.**
y. ŞK7/110

yuT - : **Yutmak.**
y.- arım O9/18
y.- du N8/59
y.- dum ŞK6/128

yuva : **Yuva.**
y. İ1/103
y.+ sına İ1/104
y.+ si ŞK18/360
y.+ yı ŞK6/101

yuva : **Ev.**
y.+ ñı ŞB7/77

yuvālaḳ : **Yuvarlak.**
y. ŞK6/6

yuvalama : **Yuvarlama, pirinç veya köftelik bulgurdan yapılan yemek.**
y. A5/227, A5/228, A5/230, A5/227
y.+ lar M1/35
y.+ sı M2/36

yuvalamā : **Yuvarlama, pirinç veya köftelik bulgurdan yapılan yemek.**
y. M1/35

yuvalan - : **Yuvarlanmak.**
y.- āḳtan A5/25
y.- ılla^{r}mış ŞK4/20
y.- ır ŞB2/90
y.- ıyo A5/18

yuvalana yuvalanā :**Yuvarlanarak.**
y. ŞK4/20

yuvalanı yuvalanı:**Yuvarlanarak.**
y. A5/10, N5/41

yuvali - : **Yuvarlamak.**
y.- yōlar ŞB2/107

yuvallaġ : **Yuvarlak.**
y. ŞK6/7

yuvallāġ yuvallāġ: **Yuvarlak.**
y. ŞK8/192

yuvalan - : **Yuvarlanmak.**
y.- iy ŞK3/8
y.- iyo ŞK3/9

yuvarla - : **Yuvarlamak.**
y.- mış K5/6

yuvarlaġ : **Yuvarlak.**
y. ŞK6/6, Y4/181

yuvarlaḳ : **Yuvarlak.**
y. ŞK14/13

yuvarlama : **Yuvarlama, pirinç veya köftelik bulgurdan yapılan yemek.**
y. M12/54

yüce : **Yüce, yüksek.**
y. ŞK17/142, ŞK17/146, İ1/19, ND1/8, ND1/14, O9/105, O9/68

yücelē - : **Yükselmek.**
y.- cek ND1/21

yüceli - : **Yükselmek.**

y.- yō ND1/21

yücelt - **: Yükseltmek.**
y.- en ND1/11

yüfdar **: İftar.**
y.+ dan K7/165

yüg'li - **: Yüklemek.**
y.- yēg ŞK18/156

yügle - **: Yüklemek.**
y.- miş O20/173
y.- r İ5/53

yüglē - **: Yüklemek.**
y.- n ND4/27
y.- r O21/8

yüglü **: Yüklü, hamile.**
y. Y5/166, Y5/171

yügsē **: Yüksek.**
y. İ6/5

yügsēg **: Yüksek.**
y. M8/72, ŞB3/23

yük **: Yük.**
y. ŞK6/117, ŞK13/53, Y5/315, Y5/316
y.+ ῡm K13/12
y.+ ü Y2/70
y.+ ün K6/150
y.+ ünü O9/63

yüklī - **: Yüklemek.**
y.- k K5/5

yükle - **: Yüklemek.**
y.- dig Y4/18
y.- ller ŞK13/28
y.- r ŞK13/29

yükseg **: Yüksek.**
y. İ5/181

yüksek **: Yüksek.**
y. A11/23

yüksel - **: Yükselmek.**
y.- di Y6/8
y.- ecek ND1/22
y.- irmiş K9/93

yün **: Yün.**
y.+ de A1/100

yüñ **: Yün.**
y.+ e O1/14
y.+ ge A5/208
y.+ ü A11/85, Y4/194
y.+ üne O1/10, O1/11, O1/13
y.+ ünü O1/14

yürē ġuvatli **: Cesur, cesaretli.**
y. ŞK15/31

yüreg **: Yürek.**
y.+ ī ND1/8
y.+ imden İ3/116
y.+ imiz K10/16

yürid - **: Yürütmek.**
y.- icaḫsañ A3/272

yürü - **: Yürümek.**
y. ND1/12
y.- dῡnde A10/59
y.- sün ND1/13
y.- yen A3/70
y.- yün N2/40

yürütül - **: Yürütülmek**
y.- üyō İ5/32

yüs **: 100, sayı adı.**
y. ŞK7/63, ŞB4/9, A3/259, A8/11, K6/142, K7/48

yüseg **: Yüksek.**
y. İ5/89

yüsēg **: Yüksek.**
y. İ5/88

yüsēġ **: Yüksek.**
y. İ5/77

yῡseg **: Yüksek.**
y. M8/59, M8/64
y.+ de Y1/53

yüsek **: Yüksek.**
y. Y4/216

yῡsek **: Yüksek.**
y. M6/36

yüssē **: Yüksek.**
y. K12/198

yüssek : **Yüksek.**
y. ŞK14/5

yüssū : **Yüzük.**
y. ŞK2/124, ŞK2/133, ŞK10/194, O21/23

yüssü : **Yüzük.**
y.+ n K12/202

yūssü : **Yüzük.**
y. M9/9

yüssüg : **Yüzük.**
y. ŞK2/119, ŞK2/125, ŞK2/126, ŞK2/127, ŞK2/130, ŞK2/141, İ3/68, K12/191, K12/202

yüssüg oyunu : **Yüzük oyunu.**
y. M9/9

yüssük : **Yüzük.**
y. ŞB6/39, ŞB6/48, ŞB6/49
y.+ den ŞB6/55

yüsur balıġ : **Yunus balığı.**
y. N8/58

ʸüş ʿaġ : **Yumuşak.**
ʸ. N8/7

yüz : **Yüz.**
y. M7/62, M7/66, M7/83, ŞK4/78, ŞK7/120, ŞK7/63, ŞK17/157, ŞB2/83, ŞB3/9, A5/31, A5/32, A5/34, A5/35, A5/36, İ5/92, İ6/28, K7/46, K7/47, K7/48, O3/53, O9/8, Y4/159
y.+ de Y4/159
y.+ den İ2/68, K12/56, ND4/76, ND5/10, ND5/9, ND5/13, ND5/15, ND5/17, ND5/18, ND5/21
y.+ e ŞK4/103, ŞK18/343
y.+ ē ŞK2/90
y.+ lere O9/30
y.+ lerī K6/110
y.+ lerinde ŞK6/28
y.+ lerine K4/25
y.+ ūnen N1/308, N1/310
y.+ ūnēn N1/308
y.+ ūnēñ N1/310
y.+ ü M5/47, M6/3, ŞK15/20, İ5/92, İ7/38, İ7/66, K7/47, N2/9, N2/11, N7/12, N7/13, N7/17, N7/20, N7/21
y.+ üm ŞK17/105, ŞK17/78, ND4/92
y.+ ümde ŞK11/56
y.+ üme ŞK11/57, ŞK17/105, ŞK17/106
y.+ ümüze O8/9, Y5/71
y.+ ümüzü A5/36
y.+ ümüzün M6/97
y.+ ün ġuylu M10/39
y.+ ünde İ3/166, Y6/108
y.+ üne ŞK4/193, ŞK4/197, ŞK11/55, ŞK17/158, ŞK17/212, A5/64, A11/63, İ3/74, K9/91, O13/32
y.+ ünē K6/203, O20/18
y.+ ünēn N1/312, N1/313
y.+ ünēñ N1/313
y.+ ünū ŞK10/71
y.+ ünü M5/32, M5/34, M5/39, M5/40, M5/41, ŞK8/133, ŞK17/319, A6/10, A10/18, İ2/80, İ5/89, K7/73, K7/95
y.+ üñü ŞK8/129
y.+ ünüñ K6/113
y.+ u̇ni O19/31
y.+ u̇ze K3/11

yüz - : **Yüzmek.**
y.- er A8/71
y.- ersin ŞK18/356

yūz : **Yüz, surat.**
y. ŞK8/122
y.+ e ŞK4/93

ʸüz : **Yüz.**
ʸ. O15/6
ʸ.+ üne ŞK18/106

yu̇z : **Yüz.**
y. O11/45
y.+ den O9/79
y.+ ine N1/63

yüz doḫuzan altı : **196, sayı adı.**
y.+ da O16/16

yüz yedī : **107, sayı adı.**
y. İ4/3

yūz yedi : **107, sayı adı.**
y. İ4/12

yüzengi : **Üzengi.**
y.+ nden O17/15

yüzeri : **Üzeri.**
y.+ ne A1/131, A1/132

yüzġar : **Rüzgar.**
y. A12/48

yüzle - : **Yüzlemek, yorgan veya döşeğe kılıf geçirmek**
y. İ5/92

yüzlē - : **Yüzlemek, yorgan veya döşeğe kılıf geçirmek**
y.- rīm K6/180

yüzlü : **Yüzlü.**
y. A3/29, O20/251

yüzü hʿörmeti : **Onun değerine.**
y.+ ne N7/24

yüzük : **Yüzük.**
y. ŞB6/17

yüzümüz ġara ėT - : **Bakacak yüzüm yok anlamında.**
y.- me K7/199

yüzün ġuylu : **Yüz üstü uzanma.**
y. ŞK4/101

yüzün ġuylū : **Yüz üstü uzanma.**
y. Y5/138

yüzüne müzüne : **Yüzle ilgili olan.**
y. ŞK10/74

yüzzū̃ : **Yüzük.**
y.+ nü ŞB6/47

Z

zʿáyif : **Zayıf.**
z. K7/41, K7/42, K7/48

zʿāyiflē - : **Zayıflamak.**
z.- miş K7/70

zā̃er : **Zahir, açık, belli.**
z. ŞK3/108

zaʿār : **Zahir, açık, belli.**
z. K10/99

zaār : **Zahir, açık, belli.**
z. O12/7

zāar : **Zahir, açık, belli.**
z. ND5/26

zabā̃ : **Sabah.**
z.+ nán O9/53

zaba : **Sabah.**
z.+ īnā ND1/60

zabā : **Sabah.**
z.+ nan ŞK14/12

Zābā : **Sabah.**
Z.+ nan ŞK13/114

zabah : **Sabah.**
z. O9/56
z.+ dan K9/105

zabın : **Zebun, kötü kimse.**
z. A5/140

zabın osman : **Zabın Osman, kişi adı.**
z. A5/139

zafar : **Zafer.**
z.+ á N1/100

zahiyi dut - : **Ayvayı yemek.**
z.- dun O13/27

zaḫra : **Piknik.**
z. O17/36, O17/37, O17/38
z.+ mızı O17/36

zaḫrā : **Piknik.**
z. O17/36

zaḫre : **Piknik.**
z.+ siniñ ŞK15/45

zalım : **Zalim, kötü kimse.**
z. ŞK13/45, ŞK13/50, ŞK13/64, ŞK13/70, ŞK17/243, ŞK17/249, ŞK17/254, ŞK17/259, ŞK17/263, İ3/126, K9/40, K13/11, K13/14

zalim : **Zalim, kötü kimse.**
z. N2/4
z.+ miş N2/4

zālulār : **Zalolar, kişi adı.**
z. ND4/179

zamʿan : **Zaman, vakit.**
z. M7/63

zaman : **Zaman, vakit.**
z. M1/12, M3/5, M3/24, M6/7, M9/4, M9/10, M9/11, M9/72, ŞK7/179, M11/30, M11/36, ŞK1/47, ŞK2/145, ŞK2/23, ŞK2/51, ŞK2/59, ŞK2/72, ŞK2/76, ŞK3/10, ŞK3/100, ŞK3/123, ŞK3/51, ŞK3/67, ŞK6/16, ŞK6/17, ŞK6/60, ŞK7/149, ŞK7/169, ŞK7/173, ŞK8/127, ŞK8/17, ŞK8/180, ŞK8/45, ŞK8/77, ŞK8/93, ŞK9/19, ŞK10/111, ŞK10/139, ŞK10/150, ŞK10/189, ŞK10/194, ŞK10/32, ŞK10/33, ŞK10/35, ŞK10/36, ŞK10/45, ŞK10/56, ŞK10/58, ŞK10/68, ŞK12/5, ŞK13/119, ŞK14/12, ŞK14/55, ŞK14/76, ŞK15/5, ŞK15/16, ŞK15/22, ŞK15/42, ŞK15/66, ŞK15/72, ŞK15/90, ŞK17/6, ŞK17/13, ŞK17/165, ŞK17/306, ŞK18/135, ŞK18/29, ŞK18/290, ŞK18/308, ŞK18/376, ŞK18/385, ŞK18/423, ŞK18/54, ŞB1/18, ŞB3/19, ŞB6/3, ŞB6/14, ŞB6/32, ŞB6/55, ŞB7/3, ŞB7/27, A1/196, A1/251, A1/301, A2/4, A2/105, A2/106, A2/17, A2/36, A2/68, A3/112, A3/118, A3/161, A3/168, A3/171, A3/18, A3/190, A3/193, A3/22, A3/230, A3/48, A3/61, A4/123, A4/166, A4/27, A4/41, A4/91, A5/7, A5/102, A5/11, A5/118, A5/14, A5/30, A5/31, A5/32, A6/42, A7/72, A8/10, A8/91, A8/95, A9/8, A9/14, A9/15, A10/9, A10/15, A11/24, A11/26, A11/40, A11/42, A12/79, A12/93, A12/94, A13/119, A13/120, A13/122, A13/31, A13/59, A13/89, İ1/124, İ1/129, İ1/132, İ1/133, İ1/69, İ1/70, İ1/75, İ2/32, İ3/74, İ3/86, İ4/11, İ4/42, İ5/117, İ5/119, İ5/123, İ5/132, İ5/149, İ5/192, İ5/24, İ5/48, İ5/55, İ5/64, İ5/78, İ6/37, İ6/69, İ7/15, İ7/67, İ7/84, İ7/85, K1/4, K1/12, K1/20, K2/3, K2/44, K5/125, K5/126, K5/137, K5/80, K6/146, K8/4, K9/14, K9/55, K9/69, K10/29, K10/68, K10/89, K12/10, K12/119, K12/121, K12/125, K12/144, K12/150, K12/193, K12/194, K12/197, K12/58, K12/86, K12/91, K12/93, K12/99, N1/6, N1/105, N1/14, N1/140, N1/169, N1/178, N1/192, N1/21, N1/237, N1/267, N1/27, N1/299, N1/37, N1/46, N1/47, N1/60, N1/78, N1/95, N3/8, N3/18, N3/27, N3/45, N4/4, N7/14, N7/25, N7/28, N7/32, N8/34, N8/54, ND1/32, ND1/41, ND2/4, ND3/4, ND4/100, ND4/107, ND4/177, ND4/178, ND4/61, ND4/98, ND5/39, ND5/48, ND6/62, O1/15, O2/35, O3/27, O6/47, O7/31, O7/51, O9/82, O9/96, O10/46, O10/47, O10/54, O10/58, O10/64, O10/70, O11/32, O14/112, O14/118, O15/10, O18/8, O18/17, O18/51, O19/16, O20/155, O20/191, O20/223, O20/235, O20/253, O21/7, O21/42, O22/27, O22/31, O22/37, O22/40, O22/45, O22/56, O22/64, O22/69, Y1/140, Y1/87, Y4/127, Y4/129, Y4/187, Y4/189, Y4/193, Y4/233, Y4/270, Y4/290, Y4/51, Y4/86, Y4/87, Y5/7, Y5/174, Y5/201, Y5/261, Y5/36, Y5/41, Y6/137, Y6/24, Y6/68, Y7/3, Y7/31, Y8/80
z.+ a A1/211, A13/79, N1/168, N7/11, O3/28, Y5/235
z.+ aʿādaḳ M6/88
z.+ aça K9/74, Y5/259
z.+ çaḳ N1/169
z.+ da M3/22, M5/11, M8/10, ŞK7/167, ŞK7/172, ŞK9/16, ŞK10/155, ŞK18/234, ŞK18/236, ŞK18/310, A8/7, İ5/87, K4/19, K7/62, K12/32, N3/40, O9/92, O13/51, O13/52, O17/4, O17/9, O17/10, O17/19, O17/49, O18/52, Y5/281, Y6/13
z.+ dā M3/19, M8/20
z.+ daki İ5/16
z.+ dan ŞK18/236, K9/93, N1/71, O9/101, O9/110, O17/31
z.+ dı ŞK11/22
z.+ dır ŞK18/62
z.+ e O20/203
z.+ ı A13/164, İ1/124, K12/58, K12/59, O9/82, Y1/134, Y4/14
z.+ ıñ K7/25
z.+ ın ŞK10/4, A2/6, A4/174, A9/9, A13/46, K11/40, K12/177, O10/54, O17/6, Y4/61, Y4/73, O17/63
z.+ ıñ M7/70, ŞK10/14, N3/15
z.+ ında M7/106, ŞK4/104, A5/92, A12/40, A13/164, İ5/24, İ6/67, K7/134, K12/32, N3/15, O9/29, O9/45, O10/47, O14/6, O20/159, Y3/16, ŞB3/8, A8/132
z.+ ındā N5/3, O20/155, Y3/3
z.+ ının K7/157

z.+ la ŞK14/34, O9/76
z.+ lar ŞB6/67
z.+ na ŞK2/114, A12/37
z.+ nan M3/23, Y5/42
z.+ nar ŞK6/15, İ3/38, K4/4, K12/163, O1/24, O17/84, O20/96
z.+ nār ŞK8/136
z.+ narda ŞK8/147, ŞK9/100
z.+ narımda M1/28
z.+ narımız M1/12
z.+ narımızda A8/120
z.+ narın ŞK18/124

zamañ : **Zaman, vakit.**
z. ŞK10/125

zamān : **Zaman, vakit.**
z. ŞK3/89, ŞK3/90, İ1/85, N1/11, N1/185, N1/187, N1/197, O11/25, O20/208, O20/228, O20/245
z.+ da İ5/55
z.+ dā ŞK2/72
z.+ ı O22/4
z.+ ın A9/17

zāman : **Zaman, vakit.**
z. N1/242

zāmān : **Zaman, vakit.**
z. ŞK15/96

zaman zaman : **Zaman, vakit.**
z. İ5/6

zamanā : **Zaman, vakit.**
z. N1/168

zambır : **Zambır köyü, yer adı.**
z.+ dā O7/70

zambır köyü : **Zambır köyü, yer adı.**
z.+ ndenī K13/7

zamed : **Zahmet, eziyet.**
z.+ i ŞK7/25

zāmed : **Zahmet, eziyet.**
z.+ imiz ŞK7/24

zāmeri : **Zemheri.**
z. Y1/119
z.+ nin Y1/119

zamharı : **Zemheri.**
z. K9/64

zamḥarı : **Zemheri.**
z. K9/65

zamḫarı : **Zemheri**
z. K9/63, K9/64, K9/66

zanned - : **Zannetmek, sanmak.**
z.- eregden İ6/70
z.- iy K7/194

zar : **Zahir, açık, belli.**
z. ŞK15/72

zār : **Zahir, açık, belli.**
z. ŞK8/17, A1/315, A6/82, A11/109
z.+ a A13/44

zaral **Zarar.**
z.+ ı İ7/86, O7/18

zarál **Zarar.**
z.+ i K7/129

zaral gel - : **Zarar gelmek.**
z.- ir A5/15

zarallı : **Zararlık.**
z. İ8/15

zarallū : **Zararlık.**
z.+ ñuz Y5/140

zarf : **Zarf.**
z.+ dan K2/47

zaT : **Zat, kişi.**
z. A6/73, O11/41
z.+ dır N7/33

Zata : **Zaten.**
Z. Y5/170

zatan : **Zaten.**
z. ŞB3/22, A11/77, A12/64, K6/112, K6/168, K9/6, N1/158, N1/169, N1/180, N1/242, O2/4, O3/7, O10/43, O13/20, O14/17, O17/57, Y8/76
Z. K9/101, Y5/282, Y6/101

zaten : **Zaten.**
z. M12/8, M12/17, M12/93, O6/47

Záten : **Zaten.**
Z. K7/93

zāten : **Zaten.**
z. ŞK2/72, ŞK8/18, ŞK18/236, N3/3

zatenem : Zaten.
z. K5/65

zāter : Zahter otu.
z.+ i A11/97

zāteri otù : Zahter otu.
z. A11/98

zatı : Zaten.
z. ŞK9/64, ŞK16/19, A1/42, A12/111

zātınlıyan : Zaten.
z. Y5/50

zatī : Zaten.
z. İ8/15

závgli : Zevkli.
z. K12/200

zavırla - : Azarlamak.
z.- dılar ŞK5/15

zavuġlu ol - : Zevkli olmak.
z.- ur K12/184

zawır : Azar.
z. O7/72

zawuġlu ol - : Zevkli olmak.
z.- ur K12/199

zayıf : Zayıf.
z.+ ımış A5/139

zayıflī - : Zayıflamak.
z.- r A2/23

zayıflama : Zayıflama.
z. N2/38

zayif : Zayıf, şişmanın karşıtı.
z. ŞK6/65, İ2/24

zāyif : Zayıf, şişmanın karşıtı.
z. İ2/18

zayif ol - : Zayıflamak.
z.- iyse A2/29

zeĭr : Zehir.
z.+ e A13/100

zebze : Sebze.
z.+ mizī A5/146
z.+ mizi A5/145

zēd : Zeytin.
z. O17/60

zedele - : Zedelenmek, hasar görmek.
z.- r ŞK18/382

zeferān : Yara için kullanılan bir ilaç.
z. M8/109

zefiran : Yara için kullanılan bir ilaç.
z. M8/108

zehir : Zehir.
z. M8/109

zehirle - : Zehirlemek.
z.- meye ŞB6/59

zeke : Zeka, hafıza. z.+ m A4/133, A4/139

zekeriye : Zekeriya, kişi adı.
z. O20/136

zekeriye dayı : Zekeriya Dayı, kişi adı.
z. O20/134

zekiye : Zekiye, kişi adı.
z. ŞK4/143
z.+ nin ŞK4/166
z.+ niñ ŞK4/178

zėkiyē : Zekiye, kişi adı.
z.+ di ŞK17/62

zeliha : Zeliha, kişi adı.
z. A6/86

zelle : Zelluh, kişi adı.
z. A3/161

zelluḥ : Zelluh, kişi adı.
z.+ a O20/143

zelüh : Zelluh, kişi adı.
z.+ e O20/118

zelzele ol - : Deprem olmak.
z.- íy M12/82
z.- malı M12/84

zeman : Zaman.
z.+ ıñ ŞB2/98

zembelē : Zemberek.
z. ŞK7/90

zemzem otu : Zemzem otu.
z. A2/5

zenʿaāt : Zanaat.
z.+ iydi ŞK7/149

zencilli : Zincirli.
z. A10/43

zencir : Zincir.
z. N1/219, N1/220
z.+ de N1/144
z.+ i A10/43
z.+ inen N1/221, N1/222
z.+ nen N1/221

zencir mencir : Zincir.
z. N1/228

zengin : Zengin, fakirin karşıtı.
z. M6/94, ŞK11/37, ŞK11/41, ŞB7/85, K7/145, N3/15, N3/37, O2/9, O9/31, O10/54, Y4/37
z.+ e O20/6
z.+ i Y5/424
z.+ in O2/10
z.+ neri ŞB7/84

zenginleş - : Zenginleşmek.
z.- di A9/14

zenginnik : Zenginlik.
z. O13/53

zengin ol - : Zengin olmak.
z.- an M1/36

zēr : Zehir.
z.+ i A13/113, A13/118

zerde : Pirinç ve şekerle yapılan bir tür tatlı.
z. M1/35

zere : Zira.
z. ŞK4/153

zerel : Zarar.
z.+ i A4/162

zētin : Zeytin.
z.+ i Y5/120

zevallıġ ver - : Zararlık vermek.
z.- mesin Y6/8

zevk : Zevk.
z.+ inin M11/23

zeyirad : Ziyaret.
z. O10/22

zeyiraT : Ziyaret.
z.+ lara A11/81, A11/82

zeyneb : Zeynep, kişi adı.
z. İ7/74, K6/147

zeynebçe : Zeynepçe Gari, kişi adı.
z. ŞK3/55

zeynel dede : Zeynel Dede, kişi adı.
z. O16/47

zeyrad : Ziyaret.
z. O10/22

zeytin : Zeytin.
z. M6/28, A4/14, İ7/31, K6/88, O10/25, O19/76, Y8/8
z.+ i Y5/120
z.+ iñ M6/28

zėytin : Zeytin.
z. K9/5

zeytin yaġı : Zeytin yağı.
z. K6/103, K10/104, K6/107

zıbla - : Zıplamak.
z.- r Y5/68
z.- rımış ND5/18

zıblı - : Zıplamak.
z.- yo N2/44

zıbun : Zubun, elbise.
z. K3/5

zıda : Sadece.
z. O3/27

zıddınam : Zaten.
z. O17/3

zıḳḳım : Zıkkım, zehir.
z. İ4/19

zıldīr zıldīr ėd -: Titremek.
z.- iyo ŞB2/85

zılġıd : Düğünde kadınların çıkardığı ses.
z.+ ı O7/25
z.+ ınan ŞK13/25
z.+ lar O10/21

zılġıdı çal - : Zılgıt çalmak.
z.- allār ŞK13/11

zılġıT çal - : Zılgıt çalmak
z.- īk K9/57
z.- allar ŞK13/33, K9/56
z.- ar K9/58
z.- ardıḳ K9/53

zılḫa : Züleyha, kişi adı.
z. A6/5

zılıT : Düğünde kadınların çıkardığı ses.
z.+ lar K10/31

zıPli - : Zıplamak.
z.- y K9/54

zırambı : Zıramba köyü, yer adı.
z. O7/68

zırvala - : Gevezelik yapmak.
z.- r K5/103, K5/104

zıtınım : Zaten.
z. O17/7, O17/10

zibil : Çöp.
z. ŞK8/13, ŞB4/10

zibilli : Çöplük.
z.+ ē Y1/43

zibillig : Çöplük.
z.+ e Y1/42

zibillū : Çöplük.
z.+ ā Y1/168
z.+ na Y1/157

zīd gėd - : Aynı fikirde olmamak.
z.- erdim M2/18

zigr : Zikir.
z.+ i O6/25

zigred - : Anmak.
z.- ermiş ND5/39

zigrėd - : Anmak.
z.- erimiş ND5/41

zildiyen : Zindağan odunu.
z.+ ner A12/88

zilfe : Ağacın kökü.
z.+ sine Y4/300

zilleri daḫ - : Çok mutlu olmak.
z.- dım M12/71

zilliyen : Zindağan odunu.
z. A12/88

zincilli bedesden : Zincirli Bedesten, yer adı.
z.+ den M7/7

zīman : Zaman, vakit.
z.+ da ŞB2/99

zindan : Zindan.
z.+ a ŞK15/28, ŞK15/29, ŞK18/165
z.+ ā ŞK18/35
z.+ da ŞK3/30, ŞK3/34, ŞK18/183, ŞK3/34
z.+ dā ŞK18/185
z.+ ın ŞK3/27, ŞK3/31
z.+ nan ŞK18/184

zindān : Zindan.
z.+ a ŞK18/36

zindan ėt - : Yaşanmaz duruma getirmek.
z.- díñ ŞK17/311

zindan ōs - : Yaşanmaz duruma getirmek.
z.- suñ ŞK17/311

zindancı : Zindancı.
z.+ mız ŞK3/29, ŞK3/33

zingīr zingīr : Titremek.
z. ND5/33, ND5/38, ND5/40

zirat : Ziyaret.
z.+ ını A2/61

ziyʿāred : Ziyaret.
z. O10/24

ziyāde : Ziyade, fazla.
z. M7/99

ziyafed ver - : İkram etmek.

z.- illēr ŞK9/98

ziyafet : **Ziyafet, ikram.**
z.+ i ŞK7/64

ziyafeT çek - : **İkram etmek.**
z.- ecēm Y4/119

ziyarad : **Ziyaret.**
z. İ5/8, İ5/41
z.+ ın İ5/9

ziyarád : **Ziyaret.**
z. Y8/70

ziyarat : **Ziyaret.**
z.+ a ŞB3/26, A2/69, A6/70, İ3/87, İ5/35, İ5/49, Y8/64
z.+ á A2/60
z.+ ā İ5/35
z.+ ı A2/71, A2/74
z.+ ın ŞB3/26
z.+ ıñ İ3/99

ziyarát : **Ziyaret.**
z.+ ıñ ŞB3/17

ziyaratlıġ : **Ziyaretlik.**
z. A2/58

ziyared : **Ziyaret.**
z. ŞK7/31, ŞK7/32, Y8/62, Y8/63

ziyāred : **Ziyaret.**
z. ŞK7/31
z.+ di Y8/62

ziyaret : **Ziyaret.**
z.+ ī ŞB3/10
z. A6/64
Z. A2/57

ziybeg : **Zeybek oyunu.**
z. M8/98

ziytin yā : **Zeytin yağı.**
z.+ nı M10/20

zùbun : **Zubun, elbise.**
z. Y4/127

zoba : **Soba.**
z. Y4/182
z.+ ları M9/8
z.+ nın ND4/52

zobā : **Soba.**
z.+ nån ŞK11/59

zoba moba : **Soba.**
z. İ5/155

zor : **Zor, kolayın karşıtı.**
z. M7/45, ŞK15/11, ŞK18/350, ŞK18/429, İ5/147, İ7/12, K11/40, ND6/40,
O9/11, O22/86, Y5/95
z.+ dan O7/39
z.+ du O3/38
z.+ larına ŞK2/142
z.+ nan N5/12
z.+ udu ŞK13/36
z.+ uma da gid-se ŞK7/83
z.+ unan ŞK9/6
z.+ uñuz O9/25

zōr : **Zor, kolayın karşıtı.**
z. M5/22

zor arab : **Zor Arap.**
z. N1/194, N1/205
z.+ a N1/195

zor arāb : **Zor Arap.**
z. N1/239

zor ārab : **Zor Arap.**
z. N1/194

zor areb : **Zor Arap.**
z.+ e N1/199

zōr gel - : **Gücüne gitmek.**
z.- miş ŞK18/34

zor güÇ : **Güçlükle.**
z. ŞK16/37

zorāki : **Zorla.**
z. İ2/61

zo̅re : **Zöhre, kişi adı.**
z. A13/123, A13/58
z.+ nin A13/77

zo̅rey : **Zöhre, kişi adı.**
z.+ ne A13/22

zorla - : **Zorlamak.**
z.- r N1/228

zorlā - : **Zorlamak.**
z.- r ŞK2/142

zorlarına gēl - : **Gücüne gitmek.**
z.- iy O19/48

zorlaş - : Zorlaşmak.
z.- dırīk M5/26
z.- dırīḳ M5/27
z.- dī M5/22

zorlaşdır - : Zorlaştırmak.
z.- dıġ M5/22

zorlū : Zorluk.
z.+ nnan K11/41

zorna : Zurna.
z. A8/138

zoruma gėt - : Gücüne gitmek.
z.- dī ŞK3/26

zoruna ged - : Gücüne gitmek.
z.- iy O10/73

zorunuza gėd - : Gücüne gitmek.
z.- ēr ŞK7/83

zubar yėriñe yat - : Sessizce yatmak.
z. K5/67

zubůn : Uzun ve geniş elbise.
z. O14/81

zubun : Uzun ve geniş elbise.
z. ŞK13/22, ŞK17/170, K8/21, O14/8, O17/7, O17/8, Y4/127, Y7/15
z.+ a O14/92
z.+ nār ŞK9/40
z.+ u O8/8, O14/82, O14/86, O17/7
z.+ um O14/81
z.+ umı O14/90
z.+ unu ŞK3/121

zubunnuġ : Elbiselik kumaş.
z. ŞK3/67

zulum : Eziyet, sıkıntı.
z. ŞK13/45, ŞK13/50, ŞK13/64, ŞK13/70, ŞK17/243, ŞK17/249, ŞK17/254, ŞK17/259, ŞK17/263

zulumluġ ėd - : Eziyet, sıkıntı yaşamak.
z.- iylēr K12/84

zurna : Üflemeli çalgı türü.
z. ŞK3/42, K4/18, K9/25, O5/30, O6/41, O17/3, O17/29
z.+ lār O7/7
z.+ nan K4/5

zurnā : Üflemeli çalgı türü.
z. O21/4

zurnu : Üflemeli çalgı türü.
z.+ ya ŞK3/42

zülf : Saç.
z.+ ünü M8/50

zülüf : Saç.
z. ŞK18/420, ND4/104, ND4/105

zülüflī : Saçlı.
z. ND4/16

zümmet : Sahip olunan eşya.
z.+ im K9/125, K9/126

zůlif : Saç.
z.+ in K4/17
z.+ ini K4/26